Über dieses Buch

Dies ist ein digitales Exemplar eines Buches, das seit Generationen in den Regalen der Bibliotheken aufbewahrt wurde, bevor es von Google im Rahmen eines Projekts, mit dem die Bücher dieser Welt online verfügbar gemacht werden sollen, sorgfältig gescannt wurde.

Das Buch hat das Urheberrecht überdauert und kann nun öffentlich zugänglich gemacht werden. Ein öffentlich zugängliches Buch ist ein Buch, das niemals Urheberrechten unterlag oder bei dem die Schutzfrist des Urheberrechts abgelaufen ist. Ob ein Buch öffentlich zugänglich ist, kann von Land zu Land unterschiedlich sein. Öffentlich zugängliche Bücher sind unser Tor zur Vergangenheit und stellen ein geschichtliches, kulturelles und wissenschaftliches Vermögen dar, das häufig nur schwierig zu entdecken ist.

Gebrauchsspuren, Anmerkungen und andere Randbemerkungen, die im Originalband enthalten sind, finden sich auch in dieser Datei – eine Erinnerung an die lange Reise, die das Buch vom Verleger zu einer Bibliothek und weiter zu Ihnen hinter sich gebracht hat.

Nutzungsrichtlinien

Google ist stolz, mit Bibliotheken in partnerschaftlicher Zusammenarbeit öffentlich zugängliches Material zu digitalisieren und einer breiten Masse zugänglich zu machen. Öffentlich zugängliche Bücher gehören der Öffentlichkeit, und wir sind nur ihre Hüter. Nichtsdestotrotz ist diese Arbeit kostspielig. Um diese Ressource weiterhin zur Verfügung stellen zu können, haben wir Schritte unternommen, um den Missbrauch durch kommerzielle Parteien zu verhindern. Dazu gehören technische Einschränkungen für automatisierte Abfragen.

Wir bitten Sie um Einhaltung folgender Richtlinien:

+ *Nutzung der Dateien zu nichtkommerziellen Zwecken* Wir haben Google Buchsuche für Endanwender konzipiert und möchten, dass Sie diese Dateien nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke verwenden.

+ *Keine automatisierten Abfragen* Senden Sie keine automatisierten Abfragen irgendwelcher Art an das Google-System. Wenn Sie Recherchen über maschinelle Übersetzung, optische Zeichenerkennung oder andere Bereiche durchführen, in denen der Zugang zu Text in großen Mengen nützlich ist, wenden Sie sich bitte an uns. Wir fördern die Nutzung des öffentlich zugänglichen Materials für diese Zwecke und können Ihnen unter Umständen helfen.

+ *Beibehaltung von Google-Markenelementen* Das "Wasserzeichen" von Google, das Sie in jeder Datei finden, ist wichtig zur Information über dieses Projekt und hilft den Anwendern weiteres Material über Google Buchsuche zu finden. Bitte entfernen Sie das Wasserzeichen nicht.

+ *Bewegen Sie sich innerhalb der Legalität* Unabhängig von Ihrem Verwendungszweck müssen Sie sich Ihrer Verantwortung bewusst sein, sicherzustellen, dass Ihre Nutzung legal ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass ein Buch, das nach unserem Dafürhalten für Nutzer in den USA öffentlich zugänglich ist, auch für Nutzer in anderen Ländern öffentlich zugänglich ist. Ob ein Buch noch dem Urheberrecht unterliegt, ist von Land zu Land verschieden. Wir können keine Beratung leisten, ob eine bestimmte Nutzung eines bestimmten Buches gesetzlich zulässig ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass das Erscheinen eines Buchs in Google Buchsuche bedeutet, dass es in jeder Form und überall auf der Welt verwendet werden kann. Eine Urheberrechtsverletzung kann schwerwiegende Folgen haben.

Über Google Buchsuche

Das Ziel von Google besteht darin, die weltweiten Informationen zu organisieren und allgemein nutzbar und zugänglich zu machen. Google Buchsuche hilft Lesern dabei, die Bücher dieser Welt zu entdecken, und unterstützt Autoren und Verleger dabei, neue Zielgruppen zu erreichen. Den gesamten Buchtext können Sie im Internet unter `http://books.google.com` durchsuchen.

Digitized by Google

GIFT OF
Henry U. Brandenstein

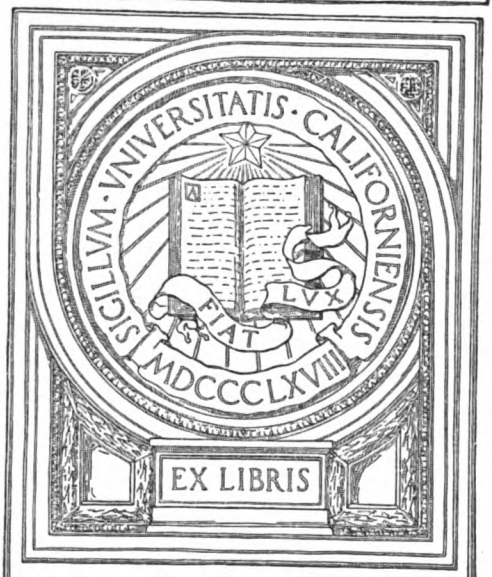

RATIO AC VIS

EX. LIBRIS H. U. BRANDENSTEIN

Digitized by Google

Berkeley
LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

100

Digitized by Google

Digitized by Google

Blumenlese

aus

griechischen Dichtern

nach den verschiedenen Dichtungsarten.

Zur Förderung nützlicher Privat-Lectüre für Humanitäts-Schüler in den Gymnasien des Oesterreichischen Kaiserthums.

Vom

Rector Kritsch.

Inhalt. I. Epigramme. a. Denksprüche. b. Sinngedichte. c. Epigrammatische Gemählde. d. Grabschriften. — II. Orakel. — III. Erzählungen. a. Der Schild des Herakles. b. Der Schild des Achilles. c. Herakles, der Löwenmörder. d. Pandora. e. Die vier Weltalter. f. Der Kampf der Riesen. g. Beschreibung der Unterwelt. — IV. Idyllen. a. Von Theokritos. 1. Thyrsis. 2. Die Hirten. 3. Die Syrakuserinnen. b. Epitaphium des Adonis, von Bion. c. Europa, von Moschos. d. Meleager's Frühling. — V. Elegien. a. Von Tyrtaios. b. Von Mimnermos. c. Von Solon. d. Von Euripides. e. Von Theognis. — VI. Lyrische Gedichte. a. Hymnen. 1. An Helios, von Homeros. 2. An Hephaistos. 3. An Dionysos. 4. An Athene. 5. An Artemis. 6. An die Dioskuren. 7. Weihgesang an Helios, von Orpheus. 8. Weihgesang an Poseidon. 9. Weihgesang an Zeus Keraunios. 10. An Apollon, von Dionysios. b. Oden. 1. Skolien. 2. An Aphrodite, von Sappho. 3. An Roma, von Erinna. 4. Auf Hieron, von Pindaros. 5. Auf Theron, von ebend. 6. Lieder von Anakreon. — VII. Dramatische Gedichte. a. Antigone, eine Tragödie von Sophokles. b. Plutos, eine Komödie von Aristophanes. — VIII. Episches Gedicht, der neunte Gesang aus der Odyssee des Homeros.

Ejusdem Lexikidion graeco-latinum in Commodum eorum, qui Chrestomatia in Gymnasiis utuntur; accedit brevis de Literarum graecarum pronunciatione disputatio.

Dessen kleines griechisches Wörterbuch in etymologischer Ordnung zum Gebrauche für Schulen neu bearbeitet, verbessert und vermehrt.

Ejusdem Prosodia seu de syllabarum Dimensione. Versu breviore et lucidiore scripta et exemplis illustrata in commodum Studiosae Juventutis.

Cornelii Schrevelii Lexikon manuale graeco-latinum una cum Vocabulario latino graeco, et Collectione graecarum radicum atque Gnomologia graeco-latina ad Editionem parisinam denuo recognitum et vulgatum ab A. V. Kritsch, Scholarum Piarum Rectore.

Digitized by Google

Orthographisches und etymologisches

Taschenwörterbuch

der deutschen Sprache.

Für Studierende, Beamte und Handelsleute. Nach Joh. Christoph Adelung vermehrt und berichtiget

von

Martin Span.

Die angezeigte Bearbeitung unterscheidet sich sogar bey einem flüchtigen Anblicke durch empfehlende Vorzüge von jener des Adelung. Im bequemen Taschenformate ist sie nicht nur weit vollständiger in Rücksicht der deutschen Wörter und richtiger in ihrer Erklärung, Aussprache, Ableitung und Betonung, sondern sie enthält auch die fremden, in die geschäftliche, gesellschaftliche und scientifische Sprache der Deutschen aufgenommenen Symbole mit ihrer Begriffsbestimmung. Demnach ergänzet und berichtiget sie Adelungs zahlreiche Mängel und Mißgriffe so reichhaltig, daß dieses Taschenbuch jedem, welcher es seiner Geistesbildung unwürdig glaubt, die von den Deutschen gebrauchten Sprachzeichen zu mißkennen, und die auf allgemein gültigen Grundsätzen beruhende Richtigkeit im Sprechen und Schreiben unbeachtet zu lassen, eine eben so begründete als vollständige Weisung gibt. Ein besonderes Verdienst vor den bisher bekannten glossarischen und lexikographischen Versuchen ist dem angezeigten Werke, ungeachtet der auf das Taschenformat beschränkten Bogenzahl, dadurch zugetheilet worden, daß sowohl in der Vorrede geschichtlich, als in dem Verlaufe des Werkes etymologisch durch hundertfache Inductionsweise die Entstehung der deutschen Sprache aus ihren eigentlichen Grundsprachen bewiesen wird, auf eine so kurze und überzeugende Art, wie sie noch von keinem deutschen Sprach- und Alterthumsforscher ist dargestellt worden, wodurch also die von Adelung seinen Scandinavischen Vorgängern nachgesagte Hypothese, daß die deutsche Sprache als eine Ursprache sich aus sich selbst entwickelt habe, bis zur Evidenz widerleget, und in der Vorrede zugleich historisch die wahre Ursache von der angeblichen Aehnlichkeit der persischen und deutschen Sprache begreiflich gemacht wird. Ich glaube also, wenn nicht die neumodischen deutschen volksthümlichen Alterthümler das Gegentheil bewiesen, sowohl den Beamten und Handelsleuten als den Studierenden, wie überhaupt allen vernünftigen Freunden der deutschen Sprachkenntniß und Sprachrichtigkeit, und nebenbey den wissenschaftlichen Sprachkennern, ein sehr lehrreiches und nützliches Werk geliefert zu haben.

Ejusdem novi Versus memoriales de Nominum generibus, item de praeteritis Verborum et supinis ad usum Juventutis germanica cum interpretatione concinnati.

Digitized by Google

UNIVERSA PHRASEOLOGIA LATINA.

SECUNDIS CURIS

SALLUSTIANA, CAESAREANA, LIVIANA, CORNELIANA, etc.

PHRASEOLOGIIS,

AC DENIQUE

INDICE VERBORUM,

QUAE

IN FORO MILITARI, CIVILI, SACROQUE OBTINENT,

LOCUPLETATA, ET AD USUM JUVENTUTIS LITTERARUM STUDIOSAE ACCOMMODATA.

EDITIO NOVISSIMA,

AUCTA ET EMENDATA

CUM PRAEFATIONE

A

PROFESSORE MARTINO SPAN.

Viennae et Tergesti.
Apud Josephum Geistinger Bibliopolam
1824.

Digitized by Google

PA2365
G557
1824

Digitized by Google

Praefatio

ad Scholarum humaniorum Professores.

Rogatus a Bibliopola, ut huic Editioni praefarer, ob veterem, quae mihi cum eo intercedit, familiaritatem, id munus recusare non potui. Equidem non nulla, si hanc suam voluntatem mecum in tempore communicasset, ad opus utilissimum insuper perfectius reddendum, partim immutanda, partim adjicienda suassissem. Interim emendationes typorum erroneorum saltem manui linguae Latinae ad amussim peritae commissas fuisse velim.

Hoc opus egregium, quam saepissime et variis in regionibus et urbibus typis iteratis recusum, quippe inter alia ejusdem generis praeminens, ulteriori commendatione non indiget. Profecto nullum adjumentum utilius Juventuti, se in elegantiori stylo Latino exercitaturae, uspiam inveniatur: monendus tamen est saepiuscule a praeceptore adolescentulus, jam paulo longius ultra limen in studio Linguae progressus, ne sibi persuadeat, quae hoc in opere congesta occurrant synonyma, i. e. sensu physico et metaphysico confinia, ea semper vocabula stricte eundem habere significatum, eundem dignitatis valorem, idemque in syntaxi regimen; atque ut genuinum cujusque verbi sensum accurate perquirat, illudque in componendo grammaticis legibus conformiter jungat, sedulo discernens, quae inter alias formula affinis exprimendo, quem velit, cogitatui sit aptior reputanda. Hac admonitione praemunitus juvenculus, legum grammaticarum probe gnarus, si Wagneri syntaxin ornatam, hujus operis calci subnexam, praevio studio sibi fami-

M161868

Digitized by Google

liarem reddiderit, brevi temporis spatio magnam verborum recte intellectorum copiam, atque expeditam elocutionum elegantiorum facultatem acquiret.

Quam methodum Wagnerus in componendo hoc opere secutus sit, illum suis ipsius verbis atque ingenuo Viri honesti candore enuntiantem producam.

I. „Nizzolium, ait, pro solo operis stravi, ejusdemque „ordinem alphabeticum secutus sum, quin tamen iisdem „me carceribus includerem, iisdemque religionibus obliger „rem; neque enim in ea sum haeresi, ut vel Ciceronem de „omnibus argumentis disputasse, aut non iisdem cum Vi„truvio, Varrone, Caesare, Livio etc., si de iisdem rebus lo„qui voluisset, vocabulis usurum fuisse, existimem: quare „aliorum quoque ex aurea aetate authorum voces adjeci, „asterisco notatas, non quod fugienda sint, sed ut ab Ci„ceronianis secernantur. Totus enim in ea sum sententia, „juvenes intra aureae aetatis limites constringendos et a „Plinianis, Senecianis etc. abstinendos. Intelligent autem, „quam hic vocem non repererint, eam nullum habere ido„neum authorem, atque adeo meliore esse commutandam.

II. „Vocabula nihilo minus sacra et religiosa suis „locis, characterum forma diversa, intexui, easdemque e „Pontano, quo nemo melius Christiane simul et Latine loqui „docet, Tympii opera collectis observationibus illustravi."

Hic autem mihi prologo annotandum, characteres discriminantes, de quibus loquitur author, in plerisque hujus Editionis vocabulis sacris ineptia sphalmaton correctioris fuisse neglectos.

III. „Cum ad Linguae puritatem Etymologiae cogni„tio plurimum conferat, vocum origines seu radices e Festo, „Isidoro, Nonio etc. adjectas oportuit; ego hoc properantiae „indulsi meae, ut Denzlero, diligenti, ut puto, Lexicogra„pho confiderem; ac praeter ejus radices alias effodere non „laborarem. Compositorum ac derivatorum Primigenia, „nempe quorum notitia obvia, omnino praetermisi. Haesi „paululum, num alphabeti neglecto ordine suam primiti-

Digitized by Google

„vis familiam, Denzleri exemplo, subjicerem; coeptum tamen tramitem, ut quaerentibus adolescentibus accommodatiorem, retinendum decrevi. Qua causa per illud V (Vide) passim, qua porro eundum foret, praesignavi.“

Annotatio prologi. Non modo ad linguae puritatem, sed ad hauriendum genuinum vocabulorum significatum vera Etymologiae cognitio, ne dicam omnia, certe plurimum confert. Sed origines linguae Latinae non e Varrone, Quinctiliano, Festo, aliisque Romanis sunt hauriendae; Romani enim sinistri fuerunt Etymologi: multo plus hac in re praestiterunt recentiores, quamvis in plurimis aluciniati rem difficillimam non ad cornuidem deduxerint. Lingua Latina orta est ex linguis Aramaeis et pleraque ex Dorica et Aeolica dialecto linguae Graecae, itidem linguis Aramaeis enatae. His ex fontibus origines linguae Romanae sunt petendae.

IV. „Synonyma, ut in Nizzolio sunt, simpliciter adscripsi.

V. „Contraria signo)(notata, ut quae se ipsis offerrent, „non erat, ut multa vestigatione conquirerem.

VI. „Vocum, quas fere pro idem significantibus usurpat „vulgus, elegantiores vero haud paulum notionibus inter „se differre observant, Differentias (D) e Laurentio „Valla dedi aliquas, ac revera coepi potius, et quid voluis„sem, ostendi.“

VII. „Epitheta Ciceroniana et adverbia, quae ex Nun„nio et Susannaeo primis duabus editionibus adjeceram, „omittenda censui, partim quod in his haud multum adju„menti inesse videretur, partim ne Libri moles crescerct „ultra, quam ut commode in scholam ferri posset.

VIII. „Suam vocibus singulis syntaxin seu usum pecu„liarem sententiis formulisque lectissimis, e Nizzolio, Po„maeo aliisque, multo discrimine decerptis attexui, quarum „iterata lectio cum alias utilitates afferet, tum si quampiam „atque ab his alienam construendi formulam adhibuerint „discipuli, fere in idiotismum Germanicum se impactos ad„moneantur.

IX. „Vulgatiores barbarismos seu idiotismos aliênigenos

Digitized by Google

„syntaxi Latinae locis quibusdam e Schoro etc. subjeci; u
„venia sit ingenue confitenti, ubi minimum oportebat, prae
„parcus fui; nec enim solum demonstranda erat via, qu
„incederent, sed infames quotidianis erroribus scopuli dete
„gendi, ut suae barbariei identidem admonerentur juvenes

X. „Ad Copiam seu Phraseologiam quod attinet, nempe
„operis partem principem ac discentibus desideratissimam
„primae Editiones non nisi collectas Roterodami, Manutii;
„quique omnibus praestat, Schoenslederi Phrases, paulum
„ad juvenum captum deflexas habuere. In praesens, opera
„cujusdam collegae mei et taedii vere decumani labore, ac-
„cessere Caesareana, Corneliana, Sallustiana, Liviana, cum
„Indice diffusiore vocum barbararum, alioque tironibus ad-
„modum desiderato Germanico-Latino; opusque evasit ejus-
„modi, ut detrahi nihil, addi praeparum possit. Ab viri
„modestia obtinere non potui, ut suum de studiosa juventute
„tam praeclare meriti nomen adscribi pateretur.

Hactenus Wagnerus. Quibus praemissis nihil addendum esse videtur, praeter Authoris vitae operumque litterariorum notitiam.

Franciscus Wagnerus, ortu Suevus, Vangioniae, urbe olim imperiali ac libera, natus 14to Augusti Anno 1675, teneris annis, nescio a quo consanguineo ductus, in Austriam descendit, ibique Cremsii in Jesuitarum Gymnasio studiis humanioribus egregia cum laude operam navavit. Singulari amore in Litteras ardens, cum puer quindecim annorum aetate curricula gymnastica esset emensus, Sociesatem Jesu intravit. Absolutis in hac cum magna Superiorum approbatione Studiis philosophicis et theologicis, totum se litteris elegantioribus dedit; cumque et scientia linguarum antiquarum et Romana eloquentia inter suos excelleret: Superiorum jussu per aliquot annos publicis in scholis Rhetoricam docuit, et exinde cum novitiis Societatis alumnis studia humaniora recoluit. Postea diu Viennae Praefectus scholarum gymnasticarum in domo professa, ut eam nominare apud Jesuitas moris erat; de juventute litteris et moribus informanda opti-

Digitized by Google

me meritus, quidquid supererat subsescivi temporis, id omne aut studendo et scribendo explevit, aut, cum aeque pietate ac litteris insignis ingenuo animi candore omnium amorem et confidentiam sibi conciliasset, tanquam sedulus in re Christiana operarius, moribundorum lectulis diu noctuque indefesse assidens, dispertiendis catholicae Religionis solatiis impertivit. Sic vita de humano genere optime merita functus, et omnibus viri religiosi virtutibus ornatus, Viennae octavo Februarii Anno 1748, aetatis 73, supremum obiit diem.

Opera ejus litteraria, Latino sermone fere omnia scripta, asceticis non nullis omissis, sunt sequentia:

1. Crito, seu dissertatio polemica de comparanda vera eruditione. — Opus egregium ob praestantiam multoties recusum.

2. Instructio privata, seu Typus cursus annui, pro sex humanioribus gymnasiorum classibus.

3. Alvarus explicatus pro quatuor inferioribus classibus cum lingua Latinae radicibus et derivatis, simulque cum authoribus praelegendis.

4. Cypriani Soarii Rhetorica methodice tractata cum institutione poetica et authoribus praelegendis, pro duabus superioribus gymnasiorum classibus.

5. Syntaxis ornata: edita saepius et huic editioni subjuncta.

6. Universae Phraseologiae Latinae corpus: recusum saepissime atque adjecta Phraseologia Germanica auctum.

7. Introductio in Historiam pro Scholis humanioribus, sermone Latino et Germanico in sex tomulis usque ad imperatorem Carolum VI. deductam.

8. Geographia antiqua et nova, cum 37 tabulis.

9. Mensis chronologicus, seu universae Chronologiae compendium.

10. Historia Leopoldi I. Rom. Imp. Part. 2. Augustae Vindelic. 1719 et 32 Fol.

Digitized by Google

11. Historia Josephi I. Rom. Imp. cum appendice usqu ad Pacem Badensem. Viennae, 1747, Fol.

12. Vita Eleonorae Magdalanae, Leopoldi Imperat. Vi duae. Viennae, 1820, 8.

13. Vita Elisabethae, Leopoldi Imperat. filiae, Guber natricis Belgii. Viennae 1746. 8.

Vindobonae mense Octobri 1823.

Martinus Span,

Professor.

Digitized by Google

A.

A von *Syn.* ab, abs, de, ex, per. *Usus.* Ager a filio emptus; conductus a Censoribus. Libri per Duumviros editi. Clientelae per Caesarem comparatae. *Signif.* 1. *Motum de loco*, aus, von. Redeo a villa. 2. *Servit tempori*, von. A puero. A prima adolescentia, von Jugend auf. 3. *Notat causam*, von, wegen, für. Caput a sole dolet. Ab odio furit. 4. *Patriam*, Vaterland. Graecus a Phocide. Principum a Lavinio liberi. 5. *Viciniam*, Gegend. Ab theatro venit. 6. *Cum Ablat. Personae, ejus domum.* Behausung. A patre, ab amico, a nobis redit. 7. *Signif. per*, durch. Salus nobis a bonis allata est. 8. *post*, nach. A morte. A coena. A praello. 9. *pro, cum verbis: Sto, sum, dico, facio.* A senatu stat, er hält es mit dem Rathe. Hoc totum a me est, das ist für mich. A nobis facit. A reo dicit. 10. *contra*, wider. A frigore, a sole se defendit. 11. *Ex parte*, von Seiten. Ab Romanis tubae cecinere. 12. *Munus aut procurationem*, Amt, oder Verwaltung. A secretis. Ab epistolis Caesari. A pedibus. 13. *Quod attinet ad*, was anbelanget. A memoria bene instructus. Firmus ab equitatu. Inops ab amicis. 14. *ponitur pro: nomine alterius*, anstatt, im Nahmen eines Anderen. A fratre, ab Republica solvere.

Abactus, a, um, *particip.* von abigor, abgetrieben. *Syn.* Abductus, ablatus, dejectus, pulsus, expulsus, remotus, fugatus, actus, exactus. *Usus.* Abactus grex pecorum. Cajus Magistratu abactus.

Abacus, i, m. Credenz-Tisch. *Syn.* mensa structorum, vasorum receptaculum et ad usum, et ad pompam instructum. *Usus.* Abacos complures ornavit argento auroque caelato.

Abalienatio, onis, f. Entfremdung. *Usus.* Abalienatio est ejus rei, quae mancipi est, aut traditio alteri sexu, aut in jure cessio.

Abalienatus, a, um, *particip.* von abalieno, entfremdet. *Usus.* 1. Abalienatum vectigal, der entfremdete Zoll. 2. ungünstig. Abalienato esse animo. 3. beraubt, entsetzet. Abalienatus jure civium, des Bürgerrechtes beraubt.

Abalieno, as, avi, atum, are, entfremden. *Syn.* Alieno, distraho, averto, disjungo, divello.)(*Concilio. Adv.* Celerrime, valde, vehementer. *Usus.* 1. *Jus rei in alterum transferre*, das Recht einer Sache einem Anderen übergeben. Vectigalia, agros populi vectigales, fundos, aedes abalienat. 2. *Translat. ad voluntates*, abwendig machen. Studia hominum, judices a se, a sua causa abalienavit.

Abavus, i, m. Urahnherr, Urahnvater. *Usus.* Jam duorum abavorum quam est illustre nomen. *Epi.* Omnium sapientissimus.

Abbas, tis, m. Abt. *Syn.* Coenobiarcha, Archimandrita, Monachorum Praefectus seu Antistes, Monasterii Praesul, Coenobii Praeses seu Moderator.

Abbatissa, ae, f. Aebtissinn. *Syn.* Antistita sacrarum Virginum, Ascetriarum Praefecta, Mater maxima, Moderatrix dicatarum Deo Virginum, Parthenonis Praeses, Coenobii Antistita, Virgo maxima.

Abdicatio, nis, f. Abkündung, Absetzung. * *Usus.* Amotus abdicatione dictaturae terror.

Abdico, as, avi, atum, are, verstoßen, ablegen, absetzen. *Syn. Abjicio*, rejicio, depono, exuo, privo, spolio. *Phras.* Abdica te honoribus; Missos fac honores, laß die Ehrenämter fahren. Foro te subtrahe. Curiae et honoribus multam vel longam salutem dicito. De provincia decete. Imperium depone. Magistratu abito, tutela, patrocinio, annonariae rei procuratione te abdicato. De foro discede. Provinciam successori trade, concede. Civilibus abscede muneribus. A forensi strepitu te remove. Nuntium forensibus curis remitte. Delega provinciae procurationem alteri. *Usus.* 1. Abdicare filium, ge-

Digitized by Google

nerum, verstoßen, enterben. 2. *Magistratum ponere*, Amt aufgeben. Praeturam, consulatum, vel se Praetura abdicare.

Abdico, is, ixi, ictum, ere, absagen.)(*Addico. Usus.* Aves abdixere, die Vögel haben nicht zugesagt.

Abditus, a, um, *particip.* von abdo, verborgen. *Syn.* Latens, latitans, opacus, latebresus, obscurus, secretus, arcanus. *Adv.* Penitus, penitissime, prorsus, plane. *Phras. locus abditus*, ab arbitris liber, remotus, ein abgelegener Ort. Res abstrusa, et a natura involuta; res magnis circumfusa tenebris. *Usus.* Abditi ac penetrales foci. Auri venae penitus abditae. Homo hic sensus, consilia, voluntates abditas gerit et retrusas, der Mensch hält hinter dem Berge.

Abdo, is, didi, ditum, ere, verbergen. *Syn.* Occulo, occulto, condo, abscondo, recondo, abstrudo, retrudo, tego, obtego, contego, velo, involvo, operio, celo.)(*per vulgo, palam. Phras. Abdo me*, ich verberge, verstecke mich. Conjicio me in latebram. Comendo me latebris. In occulto me contineo. Conspectum fugio. *Usus.* Abdere se ex conspectu. Abdere se in rus, in bibliothecam, in litteras, in scholarum pulveres. Abdere gladium sub vestem. Arte quadam stultitiam abdere, seine Narrheit listig verdecken. V. *Abscondo, tego.*

Abdomen, inis, n. Schmeerbauch. *Syn.* Venter. *Epi.* Turgens, insaturabile, inexpletum, obesum, unctum pingue. *Usus.* Homo abdomini natus, Schlemmer. Abdomini inservire, indulgere, operam dare. V. *Pinguis.*

Abduco, is, xi, ctum, ere, hinweg führen. *Syn.* Amoveo, removeo, aufero, averto, abigo, tollo, abstraho.)(*Adduco. Adv.* Caute. *Usus.* Servum ab hero, discipulos a praeceptore, a Mario legiones, hominem a foro, in rus, in latomias per vim abducere. Clavem de sera abducere, den Schlüssel abziehen. 2. *Transl. ad intelligendi vim*, den Verstand betreffend. Aciem mentis a consuetudine oculorum abducere, nach Vernunft, nicht nach dem Augenmaße urtheilen. Cognitionem a doloris sensu: animum a cognitione, commentatione, litteraria contentione etc. abducere, die Gedanken abwenden. 3. *Ad voluntatis studia*, den Willen betreffend. Dabo operam, ut miserum a vitio, licentia, libidine, ira, turpi quaestu abducam, von Lastern abhalten. Respira, animum a molestiis, angoribus, solicitudine, curis, negotiis, amicum ex acie (*judiciis ac foro*) abducito. Multos avaritia a fide, ab officio, a vero et honesto ad nequitiam etc. abduxit. Cave, ne fallaciis a veritate abducaris, abstraharis, avertaris, avoceris, abripiaris.

Abeo, is, ivi vel abii, itum, ire, hinweg gehen, *Syn.* Discedo, recedo, excedo, concedo, exeo, migro, egredior, proficiscor, facesso.)(*adeo, accedo, maneo. Adv.* Longe, longius, parumper, plane, intra, peregre, obviam, isthuc, hinc, illinc, isthinc, inde, ab, vel ex oculis. *Phras. Ex Italia non abibo*, non decedam, ich werde aus Wälschland nicht weggehen. Non recedam, nec latum quidem digitum, discedam. Ex Italia nulla ratione neque pelli, neque moveri potero. Nunquam inde me commovebo. Pedem ex Italia non egrediar: nusquam hinc vestigium movebo. Pedem ex Italia non efferam. *Absiste loco*, packe dich hinweg. Aufer te hinc, facesse loco, age te hinc longius; amove, amolire, subduc te istis ex aedibus, apage te cum isto tuo socio. *Usus.* 1. Ex urbe ad mercaturam, e medio abire. Viam abire. Animus est indiscessu, ich gedenke bald abzureisen. 2. *Transl. Negotium imperfectum relinquere*, von einer Sache abstehen. Ab inceptis, ab emptione, actione, petitione abiit. 3. *Ad tristia, cum desinunt*, belangend das Ende trauriger Dinge. Nausea pestilentia, timor, morbus sero demum abiit. 4. *Ad laeta, cum desinunt.* Spes victis, animi quies, memoria, rei abiit: Salus exulatum abiit. Abierunt laudes meae. Abit somnus, voluptas fluit, effluit, prona avolat. 5. *Ad tempus.* Abiit dies unus, alter: abit hora, annus, aetas. 6. *Ad mutationem animi morumque*, zur Gemüthsveränderung. Turpe est abire ad vulgi opinionem; ad peregrinos mores, ad sententiam alienam. A sensibus, ab homine (*ab omni humanitate*) abiit. A proposito sermone longius abimus. Mos vetus in desuetudinem; beneficia in oblivionem abiere. Quid ad has ineptias abis? In quantos sumptus abeunt vectigalia. 7. *Ad poenam.* Non tibi abibit sic, es wird dir nicht so ablaufen. 8. *Ad imprecandum*, übel zu wünschen. Abi in malam rem, crucem, pestem, cruciatum, ad corvos. 9. *Ad mortem.* Vita abire, ad plures abire. 10. *Ad incrementum rei*, erwachsen. Oppidum in urbem abiit. V. *Discedo, Muto.*

Digitized by Google

Aberceo, es, cui, itum, ere, abhalten. * *Syn.* Arceo, prohibeo. *Usus.* Domo conjugem abercet.

Aberratio, nis, f. Irrung. *Syn.* Digressio a recta via. *Epi.* Liberalissima, dignissima. *Usus. Transl.* Avocamentum a dolore, Gemüthsabwendung. Aberratio a molestiis, doloribus erudito homini quaerenda, deligenda est.

Aberro, as, avi, atum, are, irren. *Syn.* Deflecto, devio, erro, deerro, vagor, recedo, declino de via, deducor a via. *Adv.* Ab, de, ad, longius, unde. *Usus.* 1. Ab recta via per errorem deflecto. 2. *Transl.* a *fine proposito*, des Vorhabens verfehlen. Consilia tua a regula, et praescriptione vitae, a communi utilitate, a proposito longissime aberrant. Aberrat oratio, cum extra fertur. 3. *In errore mentis*, Irrung des Gemüthes. Conjectura, verbo aberravi. 4. *Discrepo*, nicht zutreffen. Imago ab exemplari; filii vultus a matre, orationes a se aberrant. 5. *Declino a moerore*, entweichen. Scribendis epistolis, amicorum sermonibus aberro a miseriis. V. *Erro.*

Abhinc, vor, von ist an. *Accus. et Ablat. junctum refertur ad tempus praeteritum; non item futurum. Syn.* Ex, ab hac die: biduo ante. *Usus.* Annos abhinc, vel anni amplius viginti.

Abhorreo, es, ui, ere, Abscheu haben. *Syn.* Detestor, abominor, aspernor, exhorreo, religioni habeo, aversor. *Phras. Abhorreo ab hoc*, ich habe einen Abscheu vor dieser Sache. *Adv.* Longe, longissime, multum, plane, plurimum, prorsus, valde, vehementer. Refugit animus, atque reformitat. Aspernatur animus ac respuit: specie calamitatis perturbor. Hominem ut pestem aliquam fugio. Odio feror incredibili in hominem scelestissimum. Abhorret animus, auris, studium ac voluntas a nefaria societate. Animo si quisquam alius, alieno sum ab his consiliis, et averso. *Usus.* 1. Abhorret animus a nuptiis, litterarum studiis, forensi strepitu, ich habe einen Abscheu. 2. *Repugno, alienus sum*, nicht überein stimmen. Abhorret hoc facinus ab optimi viri moribus, constantia, gravitate. Dictum hoc a veritate, ab hominum sensu, ac fide abhorret. Doctrina haec a vulgi auribus, ab opinione generis humani admodum abhorret. Abhorret oratio tua ab aurium comprobatione. V. *Distimilis, alienus.*

Abjecte, verächtlich. *Syn.* Contemptim, abjecto animo. *Usus.* Nec abjecte, nec sine aliqua dignitate casum illum tulit.

Abjectio, nis, f. das Hinwerfen, Kleinmüthigkeit. *Syn.* Rejectio, dejectio animi, defectio et paene desperatio, debilitatio, nimia trepitatio. Animi debilitas, remissio ac solutio, languor, imbecillitas.

Abjectus, a, um, *particip.* von abjicio, weggeworfen, niederträchtig. *Syn.* Desertus, contemptus, neglectus, despectus, spretus, vilis, humilis.)(*se efferens Adv.* Omnino, plane. *Phras.* abjecto es animo, du bist von einem verzagten, verächtlichen Gemüthe. Animo sane es afflicto, fracto, humili, demisso, perculso metu, molli, enervato, languido. Terreum quiddam in te est, et molle, quod aegritudine, quasi tempestate quatiatur. Submissum, effeminatum, fractum geris animum. Cavendum tibi foret, ut ne quid timide, ne quid ignave, ne quid serviliter, muliebriterque facias, at tu animo es perculso et abjecto. Pusillus ille tuus animus, fractus et dissipatus, debilitas, abjectio, timiditas humilis tui animi palam est omnibus. Quam nihil in te virtutis, nihil animi, nihil nervorum nisit, omnes vident. Ut te animo demittas, ut frangaris malis, ut animo consterneris, quovis incommodo perturberis, neminem latet. Nota est moestae, et abjectae indolis tuae inertia. Fractum, nescio quid, pusillum, ac ipsa malevolentia jejunium in te est. Fabula jamdudum vulgi est animi illa tui remissio ac solutio. Angustiae pectoris tui et egestas animi parvi, languentis ac debilitati in omnium ore ac sermone sunt, man redet überall von deiner Zaghaftigkeit. V. *Vilis, humilis. Usus.* Causam tuam abjectam excitavi. Oratio abjecta. Dii ad sensus moresque nostros abjecti.

Abiegnus, a, um, aus Tannen. *Usus* Abiegnae trabes.

Abies, etis, f. Tannenbaum. *Syn.* Alpina et procerior arbor. *Epit. Crispa.*

Abigo, is, egi, actum, ere, hinweg treiben. *Syn.* Expello, pello, depello, ejicio, ago, exigo, amoveo, fugo. *Usus.* 1. Pecudes furto et latrocinio abigere. Abigere muscas, delatores ab aedibus, anseres a vel ex frumento. Abigere partum medicamentis, die Leibesfrucht abtreiben. *Transl.* Membris lassitudinem, animo molestias vini haustu abigere, Mattigkeit und Weh

Digitized by Google

druß mit einem Glase Wein vertreiben. V. *pello.*

Abjicio, is, jeci, jectum, ere, verwerfen. *Syn.* depono, rejicio, relinquo, contemno, sperno, aspernor, despicio, negligo, respuo cum contemptu fere ac desperatione. *Adv.* libenter negligenter, prorsus. *Usus.* 1. Abjicere se humi, ad pedes Principis, sich zu Füßen werfen. Abjicere insigne regium de capite; susceptum onus per imbecillitatem; in mare se abjicere. 2. *Transl. abrumpo coepta*, das Angefangene fahren lassen. Consilium profectionis, aedificationem, voluntatem discendi, omnem de republica curam sibi abjiciendam putavit. 3. *animi vitia, ut virtutes exuo*, gute oder üble Sitten ablegen. Nunc demum socordiam veterem, superbiam, timorem etc. abjicio. Ecquid spem, honestae gloriae studium, ingenii famam, hastam, teipsum, humanitatem omnem turpiter abjicis? V. *contemno relinquo.*

Abitio, nis, f. Abschied. * *Syn.* abitus. *Usus.* propter te haec abitio evenit.

Abitus, um, m. Abreise. *Syn.* Discessus, excessus, recessus, profectio, abitio, migratio. *Usus.* post abitum importunissimae pestis.

Adjudico, as, avi, atum, are, etwas rechtlich absprechen. *Syn.* judicio aliquid alteri, aut ab altero aufero.)(*adjudico. Usus.* Agros, causam, fundum Praetor Cajo abjudicavit. V. *judicium.*

Abjungo, is, xi, ctum, ere, zertrennen. *Syn.* disjungo, separo. *Usus.* lacrymas non teneo, cum a me abjungeris, ich weine fast, da du von mir scheidest. Abjunxit se ab illa factione. V. *discedo.*

Abjuro, as, avi, atum, are, mit einem Eidschwure verläugnen. *Syn.* nego, pernego, abnuo, inficior jurejurando. *Usus.* Creditum, depositum, pecuniam abjurat, er verschwört es, daß er nichts empfangen. V. *ejuro*, *abnego.*

Ablegatio, onis, f. Abfertigung. * *Usus.* Ablegatione juventutis ad bellum, urbs levanda videbatur.

Ablego, as, avi, atum, are, absenden. *Syn.* amando, ejicio, pello, expello, dimitto, amitto, amoveo. *Adv.* aliquo, alio, foras. *Usus.* odiosum hominem in rus, in villam ablegavi, ich habe ihn weiter geschickt. Consilium dimittit et ablegat. V. *pello.*

Abligurio, is, ivi, itum, ire, verschlemmen. *Syn.* Ligurio, voro, belluor. *Usus.* Patria bona abligurire. V. *Vorax*, *patrimonium.*

Abludo, is, lusi, lusum, ere, ungleich seyn. *Syn.* differo, discrepo, absum, abhorreo, dissimilis sum. *Adv.* multum, non multum. *Usus.* Haec imago a te non multum abludit, dieses Bildniß ist dir nicht ganz ungleich. V. *Discrepo*, *dissimilis*, *abhorreo.*

Abluo, is, lui, lutum, ere, abwaschen. *Syn.* lavo, purgo, eluo, rigo, expio, abstergo. *Usus.* 1. quin tu maculas, sordes eluis? *corrigo*, verbessern. Superioris vitae maculas egregiis factis abluit. Perturbatio animi placatione abluitur.

Abnego, as, avi, atum, are, verläugnen. *Syn.* nego, pernego, abnuo, retracto, renuo, recuso. *Phras. Abnegare Deum ac fidem*, den Glauben verläugnen. A vera Religione desciscere. Religionem omnem fidemque ejurare. A DEO et fide discedere, deficere. DEO fidem, venerationem cultumque renunciare. Ejurare quidquid sacrum sanctumque est. Sacrorum religionumque omnium vincula abrumpere. Religioni Deoque nuntium remittere. *Usus.* Abnegare depositum, pecuniam.

Abnormis, e, *comm.* ungeheuer. * *Syn.* vastus, immanis, enormis.

Abnuo, is, ui, nutum, ere, abschlagen. *Syn.* renuo, recuso, nego.)(*annuo*, *aio*, *concedo. Usus.* Jussa abnuit miles, der Soldat gehorchet nicht. Cognomen Bruti non abnuit. Nullum facinus abnuere solet. Tua erga me voluntas nihil unquam studio meo abnuit, du hast mir noch nichts abgeschlagen.

Aboleo, es, ui, et evi, itum, et etum, ere, vertilgen. *Syn.* antiquo, rescindo, tollo, deleo, extinguo, oblitero. *Phras. Sylla Senatus Consulta, tabulas abolevit*, induxit, Sylla hat alle Gesetze vertilget und umgestoßen. Legum sanctissimarum memoriam obscuravit, Imperia solo aequavit. Religiones dissolvit. Auspicia emovit ac delevit. Senatus auctoritatem sustulit ac peremit, *Usus* 1. Aquis aut igne abolere, durch Wasser und Feuer vertilgen. Homo perditus magistratum civibus, senatui libertatem, vires Reipublicae ac leges abolevit; conscientiam tamen generis humani et infamiam sempiternam abolere non poterit. Crimina et nomina reorum abolevit, die Laster sammt den Nahmen der Beschuldigten auslöschen. 2. *Transl. ad animi affectus*, Gemüthssachen betreffend. Tempus iram, dolorem

Digitized by Google

etc. abolet. Zorn und Schmerzen vergehen mit der Zeit. V. *Abrogo.*

Abolesco, is, evi, ere, veralten, zu nichts werden. *Syn.* antiquor, rescindor, obsolesco, tollor, deleor, decresco. *Usus.* Memoria rei prope jam abolevérat, die Sache wäre bald in Vergessenheit gekommen. Constituta enim poena penitus abolevit, die aufgesetzte Strafe ist gänzlich in Abschlag gekommen.

Abolitus, a, um, *partic.* von aboleo, veraltet, ungebräuchlich. *Syn.* antiquatus, absoletus, abrogatus. *Phrasmos abolitus est*, der Brauch ist abgekommen. Sublatus ac sepultus est; absolevit; consenuit; sepultus ac situ obsitus; summotus e republica; oblitteratus; situ ac senio emortuus est. *Usus.* Mores abolitos unus retinet. Libros, accusationes, leges abolitas protrahit. Aedes abolitas instaurat.

Abominandus, a, um, abscheulich. *Syn.* detestabilis, detestandus, execrabilis, execrandus, horrendus, detestatione dignus. *Usus*, Infelicitas abominanda.

Abominor, aris, atus sum, ari, verfluchen, Abscheu tragen. *Syn.* Execror, detestor, fugio, horreo, abhorreo. *Phras. Quis non abominetur civilis belli auctorem?* wer soll den Urheber eines bürgerlichen Krieges nicht verabscheuen? Cui non improbus, execrandus, et detestabilis videatur funesti ac conceleratí belli auctor? quis non ut conceleratum ac contaminatum aversetur? quis non dignum pronuntiet, quem dira execratione, ac furiali carmine in ejus caput composito, omnes prosequantur? ut vomicae quaedam, ac carcinomata reipublicae habendi sunt pestilentis hujuscemodi belli auctores. V. *horreo*, *abhorreo Usus. Cum verbum aliquod, veluti sinistri ominis causa refugimus*, da wir etwas verabscheuen wegen übler Vorbedeutung. Regium insigne aut proferendum tibi est, aut (quod abominor) in te ruet. Nominata inter epulas incendia fusis aquis abominantur. *Formulae abominantis.* O misera vitae ratio! O rem miseram et calamitosam! O me perditum! O me afflictum! O meam calamitosam senectutem; O rem odiosam! O factum male? Hoccine saeculum! O genera sacrilega! O hominem, caput scelestum et impium! Proh nefas! Vae aetati tuae!

Aborior, reris, vel riris, ortus sum, oriri, entspringen, aufgehen, unzeitig geboren werden. *Usus.* Foetus, arbores aboriuntur.

Abortio, onis, f. unzeitige Geburt. *Syn.* immaturi foetus ejectio. *Usus.* Abortionem persuadere.

Abortivus, a, um, unzeitig. *Syn.* Abortu natus. *Usus.* Foetus abortivus.

Abortus, us, m, Mißgeburt. *Syn.* Partus intempestivus, abortio. *Phras. abortum procurare*, das Kind abtreiben. Partum medicamentis abegit. Abortioni operam dedit. Foetum abortione perdidit. *Abortum pati*, um das Kind kommen. abortum facere, partum immaturum, foetum abortivum edere, eniti, egerere. *Usus.* Abortum facere, pati, inferre. Uno abortu multa puerperia egesta.

Abrado, is, rasi, rasum, ere, abkratzen. *Syn.* rado, corrado, tollo, aufero, subripio. *Adv.* penitus. *Usus.* 1. Barbam, supercilia abradere, abscheren. *Transl. elicio, extorqueo*, heraus locken. Vidit se litium terrore nihil ab eo abradere (pecuniae) posse.

Abripio, is, ripui, reptum, ere, wegnehmen. *Syn.* rapio, surripio, eripio, abstraho, tollo, aufero. *Usus.* 1. procul a terra tempestate abreptus est, er ist durch Ungewitter weit vom Lande getrieben worden. In vincula, ad quaestionem abripi jussus est. Filius a complexu matris, Senator a complexu reipublicae, Epaminondas ex ipso victoriae complexu abreptus est. A conjuge, liberis, aris, focisque abripi. 2. *Transl. ad vehementes animi affectus*, belangend heftige Gemüthsbewegungen. Quasi aestus quidam ingenii, iracundiae, doloris eum in altum abripuit. V. *aufero*, *fur.*

Abrodo, is, rosi, rosum, are, abnagen. *Syn.* rodo, corrodo, exedo, dentibus abscindo.

Abrogatio, onis, f. Aufhebung, Abschaffung. *Usus.* Lex septa difficultate abrogationis.

Abrogo, as, avi, atum, are, abschaffen. *Syn.* rescindo, dissolvo, aboleo, antiquo, adimo, aufero, minuo, interdico, refigo, abdico, consensu publico irritum facio, tollo, oblitero)(*rogare legem. Adv.* aequaliter. *Phras. abrogare leges*, die Gesetze abschaffen. solvere, extinguere, evertere; legum severitatem amputare, circumcidere, edicta revocare, rescindere, abolere. 2. *abrogare falsarum deorum cultum*, den Götzendienst abschaffen, superstitiosum inanium deorum cultum emovere; demoliri fana; aras sacrilegis religionibus contaminatas diruere,

Digitized by Google

exscindere; discutere nefannos coetus; impia simulacra cum omni sacrificiorum apparatu obterere. 3. *abrogare imperium, magistratum*, die Obrigkeit absetzen. extorquere hominibus ambitiosis diuturnum regnum; magistratus solo aequare; reges tollere; regiam potestatem dissolvere; extinguere, delere senatus auctoritatem; movere magistratu; sacerdotium auferre. *Usus.* 1. potestatem, jurisdictionem abrogare. 2. legem, plebiscitum suffragiis, comitiis abrogare. 3. fidem homini abrogare, allen Glauben benehmen. V. *Aboleo.*

Abrumpo, is, rupi, ruptum, ere, abreisen. *Syn.* rumpo, avello, abscindo, *item.* libero. *Adv.* Ex. *Phras. abrumpo sermonem*, die Rede abbrechen. sermonem, deliberationem incidit. Colloquium casus diremit. Segregemus sermonem, sermonis reliquum praecidere praestat, et amputare. *Usus.* 1. abrumpere vincula, cornua ex acie. 2. abrumpere se ab homine, latrocinio, absondern. 3. abrumpere rem inchoatam, otium, consilium, abbrechen. 4. venas sibi, vitam, lucem invisam desperatione sibi abrumpere, das Leben nehmen. 5. *Transl. ad animi affect.* belangend die Gemüthsneigung. Spem, metum, medios amores, dissimulationem, fas omne, patientiam abrumpere, fahren lassen.

Abruptio, nis, Zertrennung. *Usus.* Abruptio corrigiae. Illa, quam scribis abruptio non placet.

Abruptus, a, um, *part.* von abrumpo, abgerissen. *Syn.* disruptus, contractus, praeruptus. *Usus.* 1. Vallis in ingentem altitudinem abrupta, ein sehr tiefes Thal. Loca abrupta et ob id invia, quod descensum non habeant. 2. *ad hominem praefervidum*, betreffend ein hitziges Gemüth. Homo ingenii est praecipitis, et abrupti; Contumaciae abruptae. 3. *ad res impetu quodam effusas, aut inopinatas*, belangend, unordentlich eingerichtete oder unverhoffte Dinge. Orationis genere, initio, dictis, querelis abruptis utitur. Gavisus sum abrupto lucro. V. *abscissus.*

Abs re, *cum negat.* nicht uneben. * *Syn.* non est alienum te interesse.

Abscedo, is, cessi, cessum, ere, hinweg gehen. *Syn.* recedo, discedo, abeo.)(*accedo Adu.* A, ab, de, procul, hinc, illinc, inde, retro, hac, aliquo, e. *Usus.* E conspectu, a Republica ne vestigium quidem abscessit, er ist keinen Tritt abgewichen. Sol, somnus abscedit. Incepto abscedendum. Humor noxius in apostema abscessis. V. *abjungo, discedo.*

Abscessio, nis, f. Abweichung. *Syn.* abscessus, discessus.

Abscessus, us, m. Abweichung. *Syn.* recessus. *Epi.* Longinquus. *Usus.* longinque solis abscessu.

Abscindo, is, scidi, scissum, ere, abschneiden. *Syn.* Scindo, discindo, rescindo, seco, reseco, amputo, lacero, separo. *Adv.* A, ab. *Usus.* 1. Caput cervicibus abscindere, enthaupten. 2. *Transl.* querelas, opera etc. abscindere, von Klagen abstehen. Abscindere sibi omnium rerum respectum, praeterquam victoriae, von nichts Anderen, als dem Siege gedenken.

Abscissus, a, um, *part.* von abscindo, abgeschnitten. *Syn.* abruptus, praeruptus, praecisus. *Usus.* 1. Aditus ad arcem abscissus, et praeruptus, ein jäher Weg. Italiae latus Sicilia; Insulae a continenti abscissae, abgesondert. 2. *Transl. ad res perditas*, zu verlornen Sachen. Res et spes abscissae. Genus castigationis abscissum, durum et asperum. Oratio aspera et abscissa, rauh und übereilt.

Abscondite, *Adv.* verborgen. *Syn.* occulte, clam. *Usus.* De voluptate nec acutissime, nec abscondite disserit.

Absconditus, a, um, *part.* von abscondo, verborgen. *Syn.* abditus, reconditus, abstrusus, *Usus.* Abscondita insidiae, jus Pontificium abscondi tum, *obscurum.*

Abscondo, is, di, ditum, ere, verbergen. *Syn.* Occulto, celo, abdo, abstrudo, opprimo, condo.)(*aperio, resero, recludo, emineo, appareo.* *Phras. abscondit se*, er versteckt sich. Ut cochlea se contegit, et retentat se tacitus. In latebras se abdit. Occultat et continet se domi. Nescio, quo latibulo se tegit. Ex conspectu se abdit, proripit. Oculis se subducit, subtrahit. Publico abstinet. Lucem vitat. Tenebris se involvit. E conspectu se aufert, ab oculis removet. 2. *Consilia sua abscondit*, er verdeckt sein Vorhaben, clausa habet consilia, voluntate est abditus et retrusa. Naturam suam tegit, et quasi quibusdam velis obtendit. Velat ingeniosa dissimulatione consilia sua, tegit, premit, celat, in latebris proh sita habet. Arte quadam cupiditates suam, et mira simulatione occultat. V. *abdo, occulto, tego, clam.*

Absens, tis, *gen.* *omn.* abwesend

Syn. remotus, non praesens. *Usus.* Absentis desiderium epistolis leniamus. Absente altero secundum praesentem judicatum. Nulla absentis ratio est, habita.

Absentia, ae, f. Abwesenheit. *Epi.* levior, longa, brevis, dura, moesta, tristis. *Phras. Absentiam moleste fero*, ich sehe deine Abwesenheit sehr ungern. Desiderium tui non fero. Acro mihi desiderium movet, commovet absentia tua. Magnum relinquis tui desiderium. Ipsa absentia desiderium accendit videndi tui. Omnis mihi mora te absente longa est et molesta. Dum praesentia careo, dum conspectu tuo non fruor, dies mihi annus videtur. *Usus.* Vereor, ne absentia mea levior sit apud te, die Abwesenheit wenig achten.

Absilio, is, lii, ire, davon springen. *Syn.* Saltu alicunde recedo.

Absimilis, e, *com.* ungleich. Wird gemeiniglich unter diesen Wörtchen: non, haud, nec, neque, gesetzt. *Syn.* dissimilis, dispar, impar. *Usus.* Non absimilis Tiberio. Vid. *dissimilis, discrepo.*

Absisto, is, stiti, ere, abstehen. *Syn.* discedo, abscedo, abeo, cesso, desino, desisto. *Usus.* 1. absistere a sole, aus der Sonne gehen. 2. *Transl. ab incepto desisto*, abstehen von einer Sache, absistere bello, pugna, furore, actione, obsidendo, peccando. Vid. *desino, desisto.*

Absolvo, is, solvi, solutum, ere, entledigen, lossprechen, vollenden. *Syn.* perficio, conficio, perago, transigo, finem impono, ad exitum perduco: *item* libero. *Adv.* aperte, bene, copiose, honeste, honestissime, perfecte, plane. *Phras. Opus nondum absolvisti*, du hast das Werk noch nicht vollendet. Praeclare inchoatis tuis summa, extrema manus nondum accessit. Consilia tua et instituta nondum ad exitum adducta sunt; pervenerunt; exitum nondum habent; attigere; longius adhuc absunt ab exitu. Nondum confectum, exactum opus est. Nondum ad calcem operis decursum, perventum est. 3. *Res brevi absolvetur*, die Sache geht schon zu Ende, res in exitu est; in extrema operis parte ac conclusione est; a perfectione operis non longe, non multum abest; propediem metam attinget; exitum habebit; ad exitum provehetur; ad fastigium perducetur. Operis molitioni brevi tempore summa manus admovebitur, adjicietur, imponetur. Jam calcem operis video; lineas admoveri sentio. In eo sum, ut operi Colophonem addam, coronidem, fastigium imponam. 3. *absolvamus negotium*, lasset uns der Sache ein Ende machen. Negotio tandem modum, finemque faciamus, statuamus, constituamus. Extrema tandem rei persequamur. Finem inveniat tandem suum laboriosi operis institutum; supremam manum expectet. 4. *Bellum nondum absolutum est*, der Krieg hat noch kein Ende. Bellum hoc affectum est, (*prope confectum*) nondum confectum est; magna ex parte profligatum, nondum sublatum est. Nondum bello defuncti sumus. Nondum ad exitum belli ventum est. Belli reliquiae adhuc persequendae sunt. Belli extrema sunt delenda. 5. *Annus absolvetur brevi*, das Jahr wird bald zu Ende gehen. Annus in exitu est. Annus praecipitat. V. *perficio, finis. Usus.* 1. *perficio*, vollenden. Opus, pensum absolvo. 2. *libero solvo.* Fidem absolvere, solvere, liberare, sein Wort halten. 3. *judicio, vinco.* Injuriarum, affectati regni suspicione multis, ac non dubiis judicium sententiis absolutus est, losgesprochen werden. 4. *abire cupientem dimitto.* Absolve me tandem, ne me ultra morare, entlaß mich doch endlich. 5. *Contineo*, in sich halten, begreifen. Honestas omnis quatuor partibus absolvitur. 6. *in rebus Sacris a peccatis, et Ecclesiae poenis absolvere*, von Sünden und Kirchenstrafen lossprechen. Exsolvere criminum vinculis. Constrictos scelerum vinculis animos potestate divinitus collata relaxare. Expiare noxis, culpa confitentes reos. Admissa superioris vitae crimina pro tribunali sacro donare, Ecclesiae communioni restituere, von dem Kirchenbanne auflösen. Pacem Ecclesiasticam reddere; Ecclesiae reconciliare.

Absolute, *Adv.* vollkommen. *Usus.* perfecte atque absolute beatus.

Absolutio, nis, f. Vollkommenheit. *Syn.* perfectio. *Epi.* perfecta, constans. *Usus.* 1. Ad hujus absolutionem operis multa desunt, zur Vollkommenheit dieses Werkes geht noch viel ab. 2. *in judicio*, gerichtliche Lossprechung. Ego mea oratione absolutionem tibi confeci, ich habe dir die Lossprechung zuwege gebracht. V. *Absolvo.*

Absolutus, a, um, *particip.* von absolvo, vollkommen, ledig gesprochen. *Syn.* perfectus, peractus; liber judicio, dimissus, *Adv.* perfecte, plane. *Phras. Absolutus est a judicibus*, er ist gerichtlich ledig gesprochen worden. Judicio liberatus, absolutus, erutus, supplicio exemptus est. Judicium sententiis insons,

Digitized by Google

expers culpae judicatus, pronuntiatus, declaratus est. Judicio evasit, elapsus est. Senatorum urna, sententia absolutionem consecutus, adeptus est. Sententia de homine lata est ea, quae insontem, neque culpae affinem, nullo constrictum, adstrictum, contaminatum, aspersum scelere declaravit. *Usus.* 1. Culpa, crimine absolutus, losgesprochen. 2. Orator omnibus numeris absolutus, vollkommener Wohlredner.

Absonus, a, um, übel lautend. *Syn.* dissonus, male consonus, non consonans, repugnans, male conveniens, discors, discrepans. *Usus.* 1. Vox absona, voce absonus. 2. *Transl.* absoni fortunis motus; dicta fidei absona; absoni mores et inconditi, übel überein stimmende, ungereimte Sitten. V. *inconveniens.*

Absorbeo, es, bui vel sorpsi, sorptum, ere, austrinken, verschlucken. *Syn.* Sorbeo, haurio, exhaurio, devoro, rapio, absumo, abligurio. *Usus.* Vide, ne te aut consuetudinis, aut gloriae quidam aestus absorbeat. Quae charybdis tam vorax, que tot res tam cito absorbere potuisset? verschlingen, von einem verschwenderischen Menschen. V. *haurio*, *abligurio.*

Absque, ohne, mit der 6. Endung. * *Syn.* Sine. *Usus.* absque eo esset, recte mihi vidissem. *Ter. Phorm.* 1. 4. wenn Antipho nicht wäre, würde ich mir schon zu rathen gewußt haben. Absque te foret, alia fortuna uterer, wenn du nicht wärest, würde ich glücklicher seyn.

Abstemius, a, um, der nicht Wein trinket. *Usus.* Vini abstemius, abstinens, Mulieres Romae aetatem abstemiae egerunt. Prandium abstemium. V. *bibo.*

Abstergo, is, tersi, tersum, ere, abwischen. *Syn.* tergo, detergo, purgo, doleo, abluo, diluo, *Adv.* plane. *Usus.* 1. frontem abstergere; frontem linteo effingere. 2. *Transl.* Sedo, tempero, fugo, besänftigen, mäßigen, vertreiben. Epistola tua mihi metum omnem et luctum abstersit, senectutis molestias, fastidia, aegritudinem blanda amicorum consuetudine abstergito.

Absterreo, es, ui, itum, ere, abschrecken. *Syn.* terreo, deterreo, arceo, prohibeo, terrorem incutio, *Phras. Non absterrebis me a consilio*, du wirst mich von meinem Vorhaben nicht abschrecken. Minae tuae neutiquam a coepto consilio me depellent, avocabunt. Minis tuis nihil moveor. Ad terrorem istum facile invictus ero. Terror iste minarum tuarum animum nequaquam franget, debilitab

Usus. Absterrere a se supplicem. V. *t*
reo, *prohibeo.*

Abstinens, tis, *particip.* von abst
neo, enthaltend, mäßig. *Syn.* temperan
sobrius, moderatus, parcus, suo conte
tus, continens, modestus. *Adv.* Mirî
ce. *Usus.* Non manus duntaxat, sed
oculos abstinentes habet. V. *sobriu*
jejunus.

Abstinentia, ae, f. Enthaltun
Mäßigkeit. *Syn.* modestia, continenti
parcus victus, modicus cibus, sobriet
D. *per* abstinentiam *cohibemus nos a*
alienis; *per* continentiam *a volupt*
tibus. *Epi.* admirabilis, incredibili
provincialis, summa, parca, sana, long
sancta, dura. *Usus.* 1. Nulla re Praeto
facilius Provincialium benevolentia
colligit, quam abstinentia et contine
tia, durch Mäßigkeit sich beliebt machen.
Vini ciborumque abstinentia febris mi
tigatur, Mäßigkeit ist gut wieder das Fi
ber. V. *Abstineo*, *Diaeta*, *Sobrius.*

Abstineo, es, ui, tentum, ere, si
enthalten. *Syn.* prohibeo, tempero, co
tineo. *Adv.* facile vix. *Phras.* 1. *absti*
nuit ab injuria, er hat sich enthalten vo
Unrecht, ab injuria et maleficio tempe
ravit, se prohibuit. A caedibus et inju
riis parcendum sibi duxit. Iram tenuit
manus ab injuria abstinuit. Iram in po
testate habuit, animumque a vindicta
dulcedine abduxit. 2. *abstinet multo*
cibo, sich von vielem Essen enthalten. Mul
ti cibi non est. Cibo utitur tenui. De ci
bi, potionisque mensura multum quoti
die detrahit, minuit. Frugaliter ac par
ce vivit. Minime edax est. Arcte, con
tenteque, sobrie, continenter; severe
minimeque molliter ac delicate vivit. In
cibi potionisque modo egregie sibi im
perat, moderatur. Abdicat e se lautitias
omnes; privat se multis suavitatibu
coenarum. Tenuissimo victu contentu
est. Cibi, potionisque in eo est intra na
turale desiderium usus. Continentiam
in victu mirabilem tenet. Non modo deli
cias, sed et necessaria vitae valetudi
nisque fomenta mira frugalitate restrin
git, finit, definit. In victu summam mo
derationem adhibet. Cibi potusque ratio
parcissima illi est, et a sumptuosis coe
narum apparatibus remotissima. Cum
in omni vita, tum in curando maxime
corpore summa moderatione utitur. V.
Sobrius, *Diaeta*, *Usus.* 1. *a vitio se aut*
alios coërcere, von Lastern abhalten. De
maledictis, a culpa; mentem a scelere;
manus ab alienis pecuniis; sermonem

Digitized by Google

de reabstinere. 2. *arcere, prohibere*, abhalten, verhindern. Aegrum cibo; pupillum ab haereditate abstinere. Vim et bellum a finibus; vim ab inimico et manus; ignem ab aedibus abstinere. 3. pugna, bello, publico, urbe, mari abstinere, sich entziehen, enthalten. 4. Sermonem abstinere de civium discordiis, zu reden aufhören.

Abstractus, a, um, *part.* von abstraho, abgezogen, oder auch entzücket. *Syn.* avulsus, disjunctus, abductus. *Phras.* abstractus a sensibus animus est, er ist verzückt. Abstractus a corpore animus, divinoque instinctu concitatus; abductus a consuetudine sensuum. Vis animi sejuncta a corporis sensibus. Animus ex coelestibus suspensus. Animus spreto corporis vinculo evolat ac excurrit foras. Expulsum repente sensibus oblata coelestium species rapit, tenet. Quidam tanquam secessus mentis a corpore factus est. Mens a sensu corporis quasi emota, ac alienata est; divino impetu instincta et concitata; stupore ac silentio in contemplatione coelestium defixa; a corporis sensu avocata. V. *Separo, Usus.* A conjuge abstractus, ac liberis. Abstractus a ratione sensus.

Abstraho, is, traxi, tractum, ere, abziehen. *Syn.* abripio, avello, avoco, abduco, removeo, dimoveo, divello, *Adv. a, ab, de, e, ad, valde. Phras. barbara et vulg. Abstrahendo ab impietate hominis, imperitissimus certe est.* Si impietatem etiam subtraxeris, semoveris, semota, ea ratione; detracto, quod impius, rudis tamen est et imperitus, nichts zu melden von seiner Gottlosigkeit, so ist er doch ungeschickt und unerfahren. *Usus.* 1. ab omni me solicitudine, a rebus gerendis, e conspectu aliorum abstraham, sich entschlagen. 2. Civitatem a moribus inquinatis, a servitute abstraxit, befreyen. 3. Incensos animos a certamine, a vincendi cupiditate abstraxit, avocavit, abhalten.

Abstringo, is, inxi, ctum, ere, aufbinden.)(*stringo. Usus.* Nodum abstringere, den Knoten auflösen.

Abstrudo, is, si, sum, ere, verbergen, verstoßen. *Syn.* abscondo, abdo, recondo, occulto. *Adv.* Penitus, foris, inter. *Usus* Natura veritatem penitus in profundo abstrusit, die Natur hat die Wahrheit sehr tief verborgen. Tristitiam abstrudere sapientis est. V. *abscondo, occulto, abdo.*

Abstrusus, a, um, *part.* von abstrudo, verborgen. *Syn.* Latens, occultus, abditus, reconditus. *Adv.* Penitus. *Usus.* Diu reconditus et abstrusus animi dolor. Homo abstrusus et intra se abditus, der seine Sachen heimlich hält. V. *occultus.*

Absum, abes, abfui, abesse, abwesend seyn. *Syn.* remotus, disjunctus sum, disto, desum. *Adv.*)(*adsum.* longe, longius, diutius, frustra, dolenter, haud procul, longe gentium, longissime multum, non longe, paulisper, perpetuo, plurimum, procul, potius, prorsus nihil, nunquam, causa alicujus rei, biduo, biduum, parumper, hinc. *Phras. Absit istud*, dieses sey ferne, Gott verhüthe es. Quod nolim; quod Dii (Superi) prohibeant; quod Dii (Superi) omen avertant; obruant; averruncent. Haec absint, velim. Dii immortales faxint, ne sit! Dii meliora! Superi meliorem mentem illi! Detestabile omen avertat Jupiter! ne id Superi sinant, siverint! Abest, absitque procul a Republica fortuna talis! Ne istud Dii, hominesque patiantur! Quod abominor; quod boni Superi prohibeant! *Usus.* 1. abesse domo, a foro, urbe a suis; desiderari, abwesend seyn. 2. *alienus sum*, weit entfernet seyn. Nihil a me longius abest, quam avaritia. A laude boni civis, cogitatione, spe recuperandae libertatis; a culpa, maleficio, infamia, officio boni civis longe abesse. 3. *desero, desum*, abesse amico in periculo, verlassen. Quid huic abest, nisi res et virtus? was geht ihm ab? 4. *In loquendi modis sequentibus.* Abesse non potest, quin, qui hoc facit, sit improbissimus, es wird nicht fehlen, daß der nicht rc. Tantum abest, ut hoc inficier, ut plurimum affirmem etiam; vel tantum abest, ut inficier; affirmo etiam. Ich läugne es nicht allein nicht, sondern bekräftige solches.

Absumo, is, sumpsi, sumptum, ere, verzehren. *Syn.* Consumo, contero, conficio, perdo, exhaurio, dilapido, prodigo. *Phras. Absumpsit opes suas*, er hat sein Geld verschwendet. Adesa, devorata pecunia opes pristinas abligurivit, per luxuriam effudit ac consumpsit. Rem veterem, recentemque comedit, ac devoravit; decoxit. Censum mersit. Opes luxu hausit. Laceravit rem domesticam, disperdidit, confregit. Pecuniae ingentem vim in conviviorum luxum profudit. Opes attrivit et dissipavit. *Usus.* Fames hominem, et illuvies, denique mors fortuita absumpsit, der Hunger rc. hat ihn aufgezehrt. V. *Consumo, perdo.*

Absurdus, a, um, ungereimt. *Syn.* Ineptus, turpis, alienus, absonus, mini-

Digitized by Google

me consentaneus, inconveniens.)(*Conveniens, aptus. Adv.* Plane, valde. *Phras. Absurdum est*, es ist ungereimt. Pravum, atque alienum a moribus est; inconcinnum atque absonum. Rus quidem id merum est. Res est, quam omnium mentes aspernentur, ac respuant. *Usus.* Homo, sonus, vox, absurda, atque abhorrens, abgeschmackt.

Abundans, antis, *gen. omn. Part.* von abundo, überflüssig. *Syn.* Affluens, circumfluens, copiosus, dives, fertilis, uber, plenus, refertus.)(inops, *expers. Usus.* Abundanti doctrina vir, sed idem studio, otioque abundans. Supellex non quidem luxuriosi, sed tamen abundantis. Ex abundanti, zum Ueberflusse. V. *divitiae, pecunia.*

Abundanter, *Adv.* überflüssig. *Usus.* Copiose et abundanter loqui.

Abundantia, ae, f. Ueberfluß. *Syn.* Vis, numerus ut *pecoris*; copia, ubertas, affluentia, magnitudo, acervus, fertilitas.)(*egestas, inopia. Epi.* Infinita, magna, vitiosa, larga, dives. *Usus.* Ingenii juxta, et otii, et rerum omnium abundantia felix. Est haec quaedam abundantia amoris erga me tui.

Abunde, *Adv.* überflüssig. *Syn.* Abundanter, copiose, affatim, largiter. *Usus.* Abunde magna praesidia.

Abundo, as, avi, atum, are, überflüssig haben. *Syn.* Sum dives, affluo, circumfluo, redundo, magnam copiam habeo.)(*deficior, egeo, deest. Phras.* Abundat opibus, er hat einen Ueberfluß an Gütern. Floret, circumfluit omnibus copiis. Redundat omnibus ornamentis. Omnium rerum affluentibus copiis ditatur. Abunde illi copiarum est. Magna rerum omnium copia affluentia gaudet. Omnium rerum facultates illi suppetunt. In omnium rerum abundantia vivit. *Usus.* Otio, ingenio, consilio, copiis omnibus, familiaritatibus, propinquorum amore, ornamentis abundat, Zeit, Witz, ꝛc. genug haben. V. *divitiae, copia.*

Abvolo, as, avi, atum, are, abfliegen. *Syn.* Fugio, fluo, evanesco. *Usus.* Fluit corporis voluptas, et prona abvolat.

Abusque, bis, von, *cum Ablat. Usus.* Abusque mane ad vesperum.

Abusus, us, m. Mißbrauch. *Syn.* Malus usus.

Abutor, eris, usus sum, uti, mißbrauchen. *Syn.* Non recte, non suo loco, male, perverse utor. *Adv.* Prorsus, immoderate, insolentius, eleganter, ingrate, impudenter, intemperanter, licentius, perverse, privatim, publ
Phras. Abuti fortunis, sein Geld
brauchen. Rem ad pestem honorum,
fraudem, aut luxum convertere. Fo
nis intemperantius, insolentius
Effundere copias. Perverse, impr
immodice, insolenter uti. Rem usu
quo corrumpere. Fortunae magnit
nem non capere. Fortunam per so
diam ac ignaviam corrumpere. U
1. *In malam plerumque partem.*
bunatu ad scelus; legibus, et Maje
te judicum ad libidinem; alieno
mine ad suum quaestum; auribus
cilitate hominum, donatione, fortu
gloria nominis et otio ad superbi
scelere et perfidia ad alicujus exit
abuti, zum Bösen mißbrauchen. 2. *In*
nam partem interdum. Omni temp
ad dicendum concesso abusus sum. C
ra in studiis abutor. Ignoratione
ad salutem miseri abusus sum, zum
ten verbrauchen.

Ac, *Conjunct.* und als. *Syn.* Et,
atque, *vel* quam. *Eleganter Period*
inchoat sequente Consonante. Usus
Ac primum ex te quaero, und zwar
fänglich frage ich dich. 2. *Quam*, als. Pe
de doctus, ac pius. Aliter, secus, c
tra, ac existimabam, accidit, es ist
ders, als ich vermeint habe, geschehen.

Academia, ae, f. hohe Schule. S
Gymnasium, Athenis Ceramicus,
caeum. *Epi.* Adolescentior, antiq
florens, media, nova, procax, recenti
recens, vetus, umbrifera, volatica,
similis.

Academici, orum, m. die sich
der hohen Schule aufhalten. *Epi.* Sapi
tes, novi, veteres, diserti, antiqui, q
si certa cogitatione certi. *Usus.* A
demici et Peripatetici rebus congru
tes, nominibus differrebant.

Accedo, is, cessi, cessum, ere,
zu gehen. *Syn.* Adeo, venio, approp
quo, appello, contingo, transeo ad,
dor, advenio, propinquo, adjung
advento, advolo.)(*decedo. Adv.* Ca
de, extrinsecus, intempestive, inviti
magis et propius, maturrime, multu
sane post, omnino non occultius, pr
sius, promptius, propius ad, proxime
cominus, huc, obviam, voluntate,
mere, timide, tuto, propius pau
prudentius, quam proxime. *Phras.*
cedere hominem est animus, ich mö
gern zu ihm gehen. Aditum molior.
moveo me lateri, Appello me ad ho
nem. Gradum, pedem confero. C
gredior propius. Viam affecto ad

Digitized by Google

nimem. Gradum molior, cursum capesso, aditum quaero ad senem. Aspiro ad locum, convolo, subeo. *Usus.* 1. In Apuliam, ad urbem, in oppidum, ad ludos accedere, hinzu gehen. 2. *Suscipio*, annehmen. Ad causam alterius, ad conditiones certas, ad pactiones accedere. Ad dignitatem, ad amicitiam alicujus accedere. Ad periculum certum, ad Rempublicam gerendam accedere. 3. *Consentio*, beystimmen. Ciceronis sententiae, Pompeji partibus accedo. 4. *Similis sum*, gleich seyn. Summa virtus proxime ad Deos, ad Deorum similitudinem accedit. Academici proxime ad nostram disciplinam accedunt. 5. *Additur*, hinzu kommen. Ex ea re magnus color bonis viris accessit, Paulum roboris aetati: Vino aetas accessit. 6. *Transeundi ad alia formula*, über dieß, ferner, weiter. Huc, eo accedit, quod etc. V. *appropinquo*.

Accelero, as, avi, atum, are, herzu eilen. *Syn.* Maturo, celero, propero, festino, premo, urgeo.)(*tardare*. *Phras.* Accelero, ich eile. Celeritatem adhibeo, suscipio; celeritate, festinatione utor maxima. Maximis itineribus advolo. Cursu magno, rapidis passibus feror. Admatura negotium, beschleunige die Sache. Propera, quae incepto usui esse possunt. Adde gradum. Moras tolle, eile. *Usus.* Mortem, opus, coepta, gradum accelerare, beschleunigen. V. *propero*, *celer*, *festino*.

Accendo, is, cendi, censum, ere, anzünden. *Syn.* Inflammo, incendo, uro, illumino, illustro.)(*extinguo*, *Adv.* Leniter, sensim, contra, in aliquem. *Phras.* *Accendit domum*, er hat das Haus angezündet. Ardentes faces in tecta jactavit, injecit. Ignem tectis intulit; flammas injecit; faces ingessit, subdidit. Ignem aedibus subjecit, admovit. Incendium per domus fudit. V. *Incendium*, *inflammo*. *Usus.* 1. Deus solem ut lunen quoddam accendit, Gott hat die Sonne gleich als ein Licht der Welt angezündet. 2. *Transl. ad animi affectus*, bedeutend heftige Gemüthsneigungen. Ea mentione commoveri videbatur et accendi. Luctu accensus et cupidine, von Begierde angeflammt.

Accensus, i, m. Rathsdiener. *Syn.* Minister publicus, praeco, apparitor consulis. *Epi.* Conjunctus et proximus. *Usus.* Accensus eo fit numero, quo cum majores nostri esse voluerunt.

Acceptio, nis, f. Empfangung, Annehmung. *Usus.* 1. Nec deditio, nec donatio sine acceptione intelligi potest. 2. *Transl. sed barbare*. *Sine acceptione personarum*, *jus dicere*, ohne Ansehen der Person das Recht sprechen. Nullo hominum respectu, ratione, discrimine; nulla gratiae habita ratione; nihil gratiae dando, tribuendo, in judicio, causae meritum, ac aequitatem spectare.

Acceptus, a, um, angenehm. *Syn.* Carus, gratus, gratiosus, gratia valens, pollens. *Usus.* 1. Rumor in vulgus acceptus. Nihil Deo virtute acceptius, angenehm. 2. Acceptum resero, das Empfangene in die Rechenbücher eintragen. Tabulis, vel codici acceptorum infero receptam a te pecuniam, in tabulas refero. 3. Acceptum fero, refero, dankbar zuschreiben. Quod vivo, fortunas, liberos, Rempublicam, senectutis otium tibi acceptum refero. Nemo virtutem Deo acceptam refert. 4. *Bene vel male habitus*, gut oder übel gehalten. Inopia rerum omnium pessime accepti sunt. V. *gratus*, *gratia*, *gratiosa*.

Accersio vel Accerso, is, ivi, itum, ire, vel ere, hinzu berufen. *Syn.* Advoco, voco, evoco, accieo, accio, appello. *Adv.* Aliunde, ultro. *Usus.* Ex ultimis terris ad se, ad societatem laboris, ad negotium, ad bellum accersere, einen von weiten Landen zu sich rc. berufen. 2. Capitis aliquem, majestatis accersere, einen auf Leib und Leben anklagen. Invidioso crimine aliquem accersere, accusare. V. *Voco*, *accuso*.

Accessio, nis, f. Vermehrung, Zusatz. *Syn.* Additamentum, incrementum.)(*decessio*. *Epi.* digna, jucunda, legitima, nec ea vulgaris, libera, magna, maxima, permagna, probabilis, parva atque exigua, quantacunque. *Usus.* 1. *Vectigalia extraordinaria supra stata tributa*, außerordentliche Abgabe über den gewöhnlichen Zoll. Pendit Sicilia modium sex et viginti millia, accessionem bis mille sestertium. 2. Zusatz. Accessionem adjungere aedibus. 3. Zunehmen. Accessio febris, Anstoß vom Fieber. 4. Wachsthum. Magnae tibi factae sunt accessionis dignitatum et opum. Magna ad veteres clades, ad aegritudines priores ea re accessio facta, allata est. Accessio annorum lentiores, facit. V. *augeo*, *lucrum*, *quaesus*.

Accessus, us, m. Zutritt, Zugang, Hinzunahung. *Syn.* Appropinquatio, appulsus, adventus, aditus.)(*recessus*. *Epi.* Modicus, nocturnus ad urbem, popularis, ac tribunalis, proximus. *Phras.* *Accessum impedivit*, er hat ihm

Digitized by Google

praeclusit, interclusit, obstruxit. Aditu, limine prohibuit, arcuit. 2. *Accessum facile praebet*, er läßt jedermann gern vor. Vir est congressu facilis, opportunus; aditu comis; in admittendo facilis; cujus comitas ad se cuivis aditum aperit; qui lenitatem, facilitatemque jucundam in congressu adhibet; neminem a congressu suo arcet, absterret, prohibet. 3. *Accessum difficulter praebet*, er läßt nicht leicht jemanden vor. Durus et inhumanus est, ad quem obsepti undique aditus et perquam difficiles; qui vix ulli sui copiam faciat. *Usus*. Luna accessu et recessu lumen solis accipit, accessum et recessum marinum efficit. D. accessus *est aditio*: accessio *autem* additamentum.

Accidit, es hat sich begeben. *Imperf. pertinetque ad res tristes*; uti contingit *ad res laetas*. *Syn*. Evenit, usu venit, cadit. *Phras. Accidit forte*, es ereignet sich. Casus incidit, intervenit. Forte ita cecidit, ut. Forte ita inciderat. Casu factum est. Casus, fortuna tulit. Factum est. Fortuna fecit. Fortunae placuit, ut. 2. *Si acciderit*, wenn es sich zutragen sollte. Si res, si tempus, occasio tulerit, postulaverit, exegerit. Si se offerret, se daret, ostenderet occasio. Si fortuna occasionem obtulerit, detulerit, praebuerit. Si tempus, facultas accidet. Si fortuna feret, si tempus incidat. V. *evenio*, *eventus*. *Usus*. Si quid mali, adversi; si quis dolor, si quae calamitas acciderit, animo esto firmo, wenn sich etwas Widriges ereignet, laß den Muth nicht sinken.

Accido, is, cidi, ere, widerfahren. *Syn*. evenio, obtingo, contingo, cado, fio, *Adv*. aliter ac, aliter atque, casu, contra divinitus, fortuito, humanitus. incommode, inique, maturius, merito, opportune, optatius, percommode, perincommode, perraro, privatim, publice, separatim nihil, valde ex voluntate, permirum, acerbius ad, contra quam, sigillatim ad pedes. *Usus*. 1. *evenire*, ereignen. Si quid pupillo humanitus acciderat. Calamitates ipsae mihi non ingratae acciderunt. 2. *procumbere*, zu Füßen fallen, ad pedes, ad genua accidere. 3. Cadere juxta, zufallen. Missa a Gallis tela gravius accidere. Nescio, quae vox mihi ad aures, *vel* auribus accidit, zu Ohren kommen. V. *evenio*, *accidit*.

Accido, is, cidi, cisum, ere, abhauen *Syn*. Caedo, circumcido, consumo, absumo, extenuo, affligo, haurio. *Usus*. Carthaginis accisae sunt penitus, al[illegible] ctae, imminutae, extenuatae. V. *affli*[illegible]

Accieo, es, civi, citum, ere, hi[illegible] berufen. **Syn*. accio.

Accinctus, a, um, *part*. von acc[illegible] go, umgürtet. *Syn*. industrius, parat[illegible])(*discinctus*, *negligens*. V. *paratu*[illegible]

Accingo, is, cinxi, cinctum, e[illegible] sich umgürten. *Syn*. paro, comparo. *Phr*. *accingit se ad proelium*, er rüstet [illegible] zur Schlacht. Ultimae dimicationi se [illegible] struit, comparat se ad pugnam. Nu[illegible] in eo mora est, quin in aciem proced[illegible] Totus in eo est, ut in proelii cast[illegible] quam optime comparatus descend[illegible] *Usus*. Accingere se operi, praedae. [illegible] discrimen accingi. Ad sordidum lucru[illegible] magicas artes accingi. V. *paro*.

Accio, is, civi, citum, ire, hinzu [illegible] rufen. *Syn*. accerso, evoco. venire jube[illegible] *Adv*. Peregre, exultro. *Usus*. 1. Litte[illegible] ex Italia in regnum accitus, berufen. *Transl*. Solet virtus magnam volupt[illegible] tem accire, erwecken. V. *accerso*, *voco*.

Accipio, is, cepi, ceptum, ere, [illegible] kommen, annehmen. *Syn*. Suscipio, c[illegible] pio, recipio, sumo, assumo, prehend[illegible])(*do*. *Adv*. Omnino, patienter, prox[illegible] me, publice, recte, repugnanter, s[illegible] paratim, serius, vesperi, vicissim [illegible] aperte, amice, admirabiliter, asper[illegible] us, bene, clam atque extra ordinem [illegible] clementer, contra ac dicitur, duriu[illegible] eleganter, extrinsecus, fortiter, gr[illegible] viter, hilare, honorifice, libenter, l[illegible] viter, libertissime, liberalius, mal[illegible] male satis, mirabiliter, moderate, s[illegible] vere, vehementer. *Accepi* pessim[illegible] planius, valde copiose, privatim. *Usu*[illegible] 1. *Suscipio*, annehmen. Rempublican[illegible] provinciam, imperium, exercitum, [illegible] ges a victoribus, jusjurandum a test[illegible] bus, causam alicujus, satisfactionem [illegible] judicium accipere. Accipere conditi[illegible] nem, den Vertrag annehmen. Admitter[illegible] non recusare, ad conditiones acceder[illegible] descendere; pacis leges subire; conc[illegible] tione uti. Nullam ex iis conditionib[illegible] non sequendam putare, ducere, cens[illegible] re. 2. *tracto*, *excipio*, gut oder ü[illegible] halten. Conviviis, apparatis epuli[illegible] laute, magnifice, familiariter, bilar[illegible] lepidoque ingenio accipere. Male indi[illegible] nis modis, multis verberibus, aspe[illegible] accipere. 3. *fero*, *patior*, gedulden, üb[illegible] tragen. Animo aequo, moderate adm[illegible] nitionem meam accipit; pronis auribu[illegible] moderatione maxima, animo lube[illegible] admittit; summa voluntate complec[illegible]

Digitized by Google

tur. 4. *interpretor in bonam partem*, gut aufnehmen. accepit in bonam partem, in partem optimam, moderate, amice, sine offensione; aequis auribus, animisque; animo, quod dictum est, optimo, in mitiorem, meliorem, dexteriorem partem accepit; *alias: Boni consuluit*, aequi, bonique fecit. 5. *Interpretor in malam partem*, übel aufnehmen. In malam partem accipis. In sinistram, pejorem, deteriorem partem; graviter; asperius; durius; in contumeliam; allorsum; aliter; in alienam ac dictum est, partem accipis. *Alias*: In contumeliam vertis. In contumeliae loco ponis. Graviter; aegre; indigne fers, ac moleste, in deteriorem partem rapis. 6. *intelligo*, *audio*, vernehmen, hören. A tabellario, a maioribus, auditione, fama id accepimus. Artes a Magistris, aliquid suo experimento, natura duce accipere, erlernen. V. *assumo*, aufnehmen. In societatem, amicitiam, deditionem accipere. 8. *capio*, fassen. Animum in aliquem quiem, fiduciam, ignominiam, calamitatem, dolorem, offensionem, injuriam, metum, laetitiam, voluptatem de virtute alicujus. 9. *sustineo*, leiden. Plagam, detrimentum, repulsam accipere. V. *obtineo*, *acquiro*, *tracto*.

Accipiter, tris, m. Raubvogel, *ab accipiendo dictus*. *Epi.* Praeceps, ferus, velox, atrox, nulli avi satis aequus.

Acclamatio, nis, f. das Zurufen. *Syn.* admurmuratio, exclamatio, plausus, applausus. *Epi.* Acuta, attenuata nimis, adversa, levior, magna, maxima, secunda, ingens, laeta, canora. *Usus.* Non acclamatione tantum, sed convicio et maledictis impeditus est Pompejus.

Acclamo, as, avi, atum, are, zurufen. *Dicitur de clamore populi rem probantis, vel improbantis. Phras. Acclamatur ab omnibus*, es ruft alles zu. Admurmuratio omnium facta est. Conclamatur ab omnibus. Extollitur ab omni parte clamor. Clamore approbatur; adjuvatur ruentium in hostem impetus. Contumeliosissimo acclamatio eum genere reus lacernatur. *Usus.* Oranti populus cum risu acclamavit. V. *clamo*, *applaudo*.

Acclino, as, avi, atum, are, hinneigen. * *Syn.* inclino, flecto ad aliquid. *Usus acclinavit se ad illum.*

Acclivis, e, *comm.* allgemach in die Höhe sich erhebend. *Syn.* arduus; fastigio leni subvexus; clementer, molliter assurgens. *Usus.* Pars viae valde acclivis.

Acclivitas, tis, f. Anhöhe. *Syn.* Loci facilitas in ascensu. *Usus.* Ab eo flumine pari acclivitate collis nascebatur.

Accola, ae, m. einer, der nahe an einem Orte wohnet. *Syn.* vicinus, finitimus habitator. *Usus.* Amnis vadosi accola.

Accolo, is, ui, ere, nahe dabey wohnen. *Syn.* juxta colo, habito. *Usus.* Lacum, fluvium, mare, silvam, montem accolere.

Accommodatio, nis, f. Bequemlichkeit. *Epi.* conveniens, decens, aptaque dispositio et collocatio. *Usus.* Elocutio est idoneorum verborum, et sententiarum ad intentionem accommodatio.

Accommodatus, a, um, von accommodo, bequem, tauglich, zugeeignet. *Syn.* paratus, aptatus, aptus, commodus, idoneus, habilis, opportunus. *Adv.* consulto, vehementer. *Phras. Accommodatus est genio meo*, dieser Mensch ist trefflich nach meinem Sinne. Optime convenit cum ingenio meo. Ad naturam meam mire factus est. Vehementer ad vitae meae rationem, et consuetudinem est accommodatus. V. *aptus*. *Usus.* Oratio ad persuadendum accommodata. Verres ad vim, ad facinus accommodatus. Tempora ad res gerendas accommodata.

Accommodo, as, avi, are, bequemen. *Syn.* apto, comparo, concinno, commodo, applico. *Phras.* Me totum ad nutum tuum effingam et accommodabo, ich werde mich gänzlich nach dir bequemen. Totum me ad voluntatem tuam nutumque convertam; ad ductum me tuum applicabo; tibi serviam, tuam ad voluntatem meam conformabo; mores ex moribus formabo tuis; tibi me dedam penitus; tuis obsequar studiis, subserviam; de studio tuo studia mea erunt omnia; voluntatibus ubique velificabor tuis; totum me ad arbitrium tuum, inque mores tuos fingam, formabo; cum tua voluntate mea facile congruet, consentiet, conspirabit. *Nullo negotio se, suamque fingit ad aliorum voluntates*, er schickt sich gar gern in den Willen Anderer. In aliorum arbitrium concedit, discedit, descendit; se ad aliorum nutum et arbitrium flectit; eorum voluntatibus obtemperat; arbitrio morem gerit; ad aliorum ingenium, mores, voluntates, mores componit, conformat suos. *Boni*

Digitized by Google

civis est, voluntatem suam ad Rempublicam accommodare, adjungere, conferre; aggregare, einem guten Bürger steht es zu, daß er seinen Willen mit dem gemeinen Wesen vereinige. Conjungere voluntatem suam cum publica causa; in omni voluntate sua, quid rationes publicae serant, postulent, spectare, intueri, attendere; nihil unquam velle a publica re sejunctum, alienum, separatum, disjunctum, remotum; nihil agere, suscipere, moliri, quod Reipublicae non conducat, expediat, quod ejus commoda non postulent. *Rationes nostrae accommodandae sunt tempori*, man muß sich in die Zeit schicken. Temporibus est assentiendum, obsequendum, credendum, serviendum, inserviendum, rationes nostrae ad temporis rationes accommodandae sunt; populo subinde et scenae, ut dicitur, serviendum est; cujusvis temporis, *aut* temporum hominem te esse convenit. Temporis rationem ducere; ad tempestatem rem, consilia, actiones dirigere; consilia et actiones tempore moderari, res ad tempus accommodare; consilia ad rationem temporis componere, comparare te oportet. Decet nos in agendis rebus quasi ducem, aut consiliarium habere tempus. Fortunae, tempori, necessitati parendum. Tempore utendum. Spectandum in omni re, quid res ac tempus ferat, postulet. *Usus*. 1. Ensem lateri, coronam capiti etc. accommodare, den Degen auf die Seite, die Krone auf das Haupt setzen, daß es sich recht schickt. 2. sich bequemen. Fac animum litteris; curam agriculturae; voluntatem tuam ad Rempublicam, te ad aliorum nutum accommodes. 3. brauchen, anwenden. Nomen tuum, testimonium, jusjurandum, ad amicorum causas libens accommodabo. 4. leihen. Alicui de aedibus, suas amico aedes ad nuptias accommodare.

Accommodus, a, um, bequem. *Syn.* Appositus, commodus, opportunus, aptus, idoneus.

Accresco, is, crevi, ere, zuwachsen. *Syn.* Cresco.)(*decresco*. *Usus*. Flumen vehementer accrevit. Ex ea haereditate patrimonio tuo non multum accrescit. Novi dolores, nova negotia veteribus accrevere. Haec consuetudo coepta a parvis, tecum simul accrevit. V. *Augeo, augesco, addo, cresco*.

Accretio, nis, f. Anwachsung. *Syn.* Incrementum. *Usus*. Luna accretione et dimunitione luminis dies notat.

Accubatio, nis, f. das Sitzen be Tische. *Usus*. Status, incessus, aess accubatio, quam minime indecore fia *Epi*. Epularis.

Accubo, as, cubui, itum, are, bey liegen. *Syn.* Assideo, accumbo, jaceo. *Usus*. In convivio eodem le alicui *vel* apud aliquem accubare, einem am Tische sitzen. 2. nahe seyn. Th trum Tarpejo monti accubat, im net, adjacet.

Accudo, is, cusi, cusum, ere, schmieden. * *Syn.* Addo. *Usus*. Tres nas accudere potero.

Accumbo, is, cubui, cubitum, e zu Tisch sitzen. *Syn.* Accubo, cubo, jaceo, recumbo. Discumbo *semper pluribus dicitur*. *Adv.* Infra, supra quem, in summo *situs erat epulanti Usus*. Supra, infraque accumbunt.

Accumulo, as, avi, atum, are, häufen, vermehren. *Syn.* Augeo, ad geo, addo, coacervo, congero, exag ro, construo, compono, colligo, co)(*demo, imminuo*. *Adv.* Acervati *Usus*. Aliquem donis accumulare; cui honorem accumulare. V. *Aug copia*.

Accuratio, nis, f. Fleiß, Sor *Syn.* Studium, diligentia, cura. *E* Diligentior, mera, major veterator oratoria. *Usus*. Accurationem adhibe accuratione uti maxima, Fleiß anwend V. *diligentia, cura*.

Accuratus, a, um, mit Fleiß macht. *Syn.* Meditatus, exquisitus, solutus, perfectus; summo stud summa industria elaboratus. *Usus*. cendi genus, sermo, commentatio curata. Malitia accurata, eine aus dierte Bosheit. V. *Diligens solicitus*

Accuror, aris, atus sum, ari, ßig versorgt werden. *Syn.* Curor, dilig ter administror. *Adv.* Melius. *U* Melius accurantur, quae consilio runtur.

Accuro, is, curri, cursum, ere, laufen. *Syn.* Ad aliquem curro, ali contendo, advolo, me confero, c curro. *Adv.* Cupide, libenter. *Ph Accurrere*, zulaufen. Gradum, curs flectere ad aliquem. Concursus fac ad aliquem. V. *Curro*. *Usus*. 1. Rom accurre quaeso, eile doch geschwind Rom. 2. *Transl.* Istae imagines ita bis dicto audientes sunt, ut simul que velimus, accurrant, zu Gem kommen.

Accusabilis, e. *comm.* klagwür *Syn.* Accusatione et reprehensi

Digitized by Google

ignus. *Usus.* Quorum omnium accusa-
bilis est turpitudo.

Accusatio, nis, f. Anklage. *Syn.* In-
rusatio, nominis delatio. *Epi.* Honesta,
diligens, illustris, mala, nugatoria,
manifesta, nobilis, gloriosa, vera, ve-
ra, usitata, acris, intenta, infans,
nata, nova, opima, perpetua. *Usus.*
Accusationem facticare, profiteri, ei-
ne Kläger abgeben. V. *actio.*

Accusator, ris, m. Ankläger. *Syn.*
ctor.)(*defensor.* *Epi.* Acer, acer-
ma, vehemens, multum acrior, aemu-
s, amans, bonus, diligens et firmus,
ldus, satis firmus, gravis et vehemens,
atus, odiosus et assiduus, ridiculus,
olestus, frigidissimus, gravis, ido-
us, imbecillus, melior, temerarius, vo-
ntarius. *Usus.* Accusatorem compa-
re in aliquem; alicui accusatorem po-
re, opponere, einen Ankläger bestellen.
ersonam accusatoris, ut temere sum-
t, ita celeriter posuit, das Amt eines
Klägers ablegen. V. *Actor.*

Accusatorie, *Adv.* anklägerisch.
Usus. Non hoc accusatorie, sed libere
xit.

Accusatorius, a, um, anklägerisch.
Usus. Spiritus, artificium, jus accusa-
rium. Animo accusatorio.

Accuso, as, avi, atum, are, anklä-
n. *Rud. ex* ad et Causa. *Syn.* Defero,
ntulo, arcesso, arguo. *item*, Causam et
ipam in aliquem confero: redarguo,
ncmulo, criminor.)(*excuso*, *defen-*
, *Adv.* Arcius, aspere et acerbe, con-
nter, copiose, diligenter, diligentis-
me, disposite, falso, graviter, gravius,
vissime, improbe, inhoneste, juste,
tius, laboriosissime, leviter, libere,
berius, moderate, nefarie, pie, prae-
re, probabilius, publice, litteris,
ratim, severe, vehementer, vere.
rus. *Aemuli Catonem quinquagies*
ntarunt, den Cato haben seine Feinde
Mahl gerichtlich angeklaget. Catoni ae-
li quinquagies diem dixere; litem
ndere, intulere; Catonem judicio
recuti sunt; criminis reum facere; in
dicium, in crimen vocavere; reum cita-
re; in reos retulere; ejus nomen detu-
re. 2. *Periculosum alios accusare*, es ist
gefährlich, Andere anzuklagen. Res periculi
sa est, judicio exagitare alios; in
dicium adducere, in jus rapere, tra-
re, criminis reos agere, peragere
ren inferre; dicam alicui scribere,
pingere, actionem intendere; ambi-
. captae pecuniae etc. arcessere. 3.
Nil sceleratius est, ac socium falso
de crimine accusare, nichts ist gottloser,
als seinen Freund fälschlich anklagen. Im-
mane facinus est, amico innoxio cri-
men affingere; accusationem conflare
immerenti; innocentem in criminis su-
spicionem adducere; innoxium in cul-
pam vocare, judico exagitare culpam,
crimen conjicere, conferre in inson-
tem, criminis expertem; amico nullo
ejus merito crimen inferre. 4. *Cicero*
Verrem crimine capitali accusavit, Ci-
cero hat den Verres auf Leib und Leben ange-
klaget. Cicero Verrem capitis accusavit;
judicio capitis arcessivit; capitis reum
egit, peregit; in judicium capitis vocavit,
adduxit; reum capitalium rerum facit;
capitale Verri crimen intendit. 5. *Manlius*
gravissime accusabatur, Manlius
wurde heftig angeklaget. Manlius in jus
ire, ambulare, in judicio periculum
capitis adire; causam capitis ex vin-
culis dicere cogebatur, Manlius judi-
cio gravissime conflictabatur; in judi-
cio exagitatus reorum loco sedere; ac-
cusatorum impura maledicta, convicia
audire; accusationis molestiam, judi-
cium subire; tribunal adire compulsus
est. Manlio periculosum negotium ab
accusatoribus exhibebatur, ambitus,
ac majestatis postulato. *Usus.* 1. *In ju-*
dicio, accusare capitis, peinlich ankla-
gen. 2. *extra judicium*, de epistola-
rum negligentia, voluptatem accusare,
beschuldigen.

Acer, cris, cre, scharf. R *ab ἄκρος*,
summus. *Syn.* Vehemens, acutus, stre-
nuus. *Adv.* Longe. *Usus.* Homo accerri-
mo ingenio, consilio, memoria, von
scharfem Verstand und Gedächtniß. In rebus
agendis, pervestigandis solers et acer.
Acerrima est libertatis recuperandae
cupiditas, heftig. Acris oculorum acies. In
acerrima et attentissima cogitatione tem-
pus illud omne posui. Unguentum acer-
rima suavitate conditum. V. *Vehemens.*

Acerbe, *Adv.* bitterlich. *Syn.* Aspe-
re. *Usus.* Accusationem acerbe tulit.

Acerbitas, tis, f. Bitterkeit, Strenge.
Syn. 1. Aerumna, miseria, mole-
stia, calamitas, tristitia. 2. Asperitas, fe-
ritas. *Epi.* Diuturna, magna, subita, sum-
ma. *Usus.* 1. Nullam acerbitatem, dolo-
rem, cruciatum recuso, ich scheue keinen
Schmerzen, rc. lacrimas in tuis acerbitati-
bus plurimas profudi. 2. Objurgatio tua
multum habet acerbitatis. Multa uteris
acerbitate. Ad summum imperium naturae
acerbitatem adjungis. In obvium quem-
que virus acerbitatis tuae evomis. V. *Ca-*
lamitas, *asperitas.*

Digitized by Google

Acerbus, a, um, bitter, streng. R. *ex acer, proprie de fructibus dicitur. Syn.* Acer, asper. *Usus.* Pomum acerbum: dolor, objurgatio acerba; homo in vituperando acerbus. V. *asper, difficilis, acerbitas.*

Acerra, ae, f. Rauchfaß. *Usus.* Ne coronae, ne acerrae praetereantur.

Acervatim, haufenweise. *Syn.* Summatim. *Usus.* Acervatim jam reliqua dicam.

Acervus, i. m. Haufen. *Syn.* Cumulus. D. Acervus *est minutiorum fere rerum.* Strues *proprie lignorum oggesta moles. Usus.* Acervos tritici, nummorum construit avarus; acervos corporum victor miles.

Acetum, i, n. Essig. *Usus. Transl.* acetum habet in pectore; aceto hominem perfudit, bissig seyn, bissig zu reden.

Acidus, a, um, sauer. * *Usus.* Culices acida petunt, ad dulcia non advolant.

Acies, iei, f. die Schärfe oder Schneide an dem Eisen. R. ab ἀκίς, *cuspis. Syn.* pars acuta ferri. *Epi.* acris, hebes, obtusior, parva. *Transl.* 1. Acies, die Schärfe des Gesichts. *Syn.* Visio, vis oculi. *Epi.* hebes, obtusior. 2. die Scharfsinnigkeit. *Syn.* acumen mentis, perspicacia. *Usus.* Ingenii acies disputando exercetur simul et axacuitur; etio hebescit, et obtunditur. Rerum magnitudo aciem mentis perstringit, praestringit. Sapiens ab oculorum consuetudine aciem mentis abducit. 3. Acies, Schlachtordnung. *Syn.* Exercitus, copiae in certos ordines distributae. *Epi.* media, instructa. *Usus.* 1. *Aciem instruere*, Schlachtordnung machen. Aciem struere, exornare, statuere, instituere, dirigere; Legiones in aciem collocare; Copias suas in acie constituere; aciem ordine disponere. *Alias*: in certos ordines militem cogere; in certos numeros, partes distribuere; ordines dispertiri. 2. *In aciem procedere*, zur Schlacht gehen; prodire in aciem: *Alias* Legiones in aciem deducere, educere, producere; in proelium educere militem 3. *Aciem varie formare*, die Schlachtordnung unterschiedlich einrichten. Aciem extendere; porrigere, seu extenuare; premovere; erigere in collem; firmare subsidiis; distrahere, distendere, laxare; jungere; mediam aciem exinanire; *alias*; explicare cornua, alas, ordines. 4. *Acies turbatur, cedit*, die Schlachtordnung wanket, weichet. Cornibus nutat acies; fluctuat; inclinatur; cornibus nudatur; perstringitur, impellitur, movetur, 5. *Aciem primam perrumpere*, das erste Treffen oder Linie der Schlachtordnung durchb
chen. Aciei principia disjicere; *alia*
frontem hostis urgere; prima signa, p
mam hostium coronam dividere; in m
diam aciem prorumpere, invehi, imp
tum facere. 6. *Aciem restituere*,
Schlachtordnung wieder herstellen. Aci
sistere; *alias*: integrare ordines;
stinere; colligere, instaurare. 7. *Ex a*
discedere, aus der Schlacht hinweg geh
Acie *vel* ex acie excedere, refugere,
cedere. V. *pugna, proelium.*

Acinaces, is, m. ein Säbel. * *Sy*
gladius Medorum, aut Persarum.

Acinus, i, m. Körnchen, Beere. *Us*
acinus vinaceus.

Acipenser, is, m. Stör, ein Fi
Epi. Decumanus. *Usus.* Acipenser i
paucorum hominum est.

Aconitum, i, n. Wolfswurzel. * *Us*
fallunt aconita legentes.

Acquiesco, is, quievi, quietum, e
ruhen, zufrieden seyn. *Syn.* quiesco, m
requies est. *Adv.* aliquantum, facillin
libenter. *Usus.* 1. Tres in itinere ho
acquieveram, ruhen. 2. in ore tuo, et v
tu; in libris, literis; in charitate erga
tua acquiesco, ein Vergnügen finden.
quies, quiesco.

Acquiro, is, sivi, situm, ere, erlang
Syn. obtineo, consequor, adipiscor, n
ciscor; paro, comparo, concilio, adjun
Phras. 1. *acquisivi dignitatem.* Inge
duce, auctore, virtute dignitatem nac
sum; reperi, abstuli; dignitate auc
sum. Tribunatum mea virtute extor
non artibus expugnavi; suffragia
eblanditus sum, sed meritis assecutus.
boribus meis dignitatem mihi peperi, c
secutus sum. Vigiliis meis hanc dign
tem acceptam refero, fero, possideo,
neo, debeo. Bonis artibus honor m
obtigit; data mihi ea est provincia;
norem inveni, impetravi, votorum c
pos factus sum. Non obrepsi ad honor
sed ascendi. Laboribus, vigiliis meis
magistratum veni; dignitatem colle
comparavi; ad honores perveni, ich h
dieses Ehrenamt durch Verdienste erhal
2. *Malis artibus non exiguas opes*
quisivit, er hat sich durch unerlaubte T
tel viel Geld erworben. Malis artibus
exiguam pecuniam collegit, confecit, c
vit, nummorum magnam vim expre
abrasit, extorsit; rem ac pecuniam re
rit, corrasit, eblanditus est. 3. *Lite*
rum studiis magnam sibi famam
quisivit, er hat sich durch das Studi
einen großen Nahmen zuwege gebra
Doctrinarum studio famam sibi ingen

Digitized by Google

ac dignitatem conciliavit; nomen adeptus est ingens: famam collegit non mediocrem et existimationem; famam, existimationem sibi confecit, peperit; splendorem nomini accersivit; in existimationem venit. *Usus.* Acquirere honorem, dignitatem, opes. V. *obtineo*, *accipio*, *fama*, *pecunia*.

Acrimonia, ae, f. Schärfe. *Syn.* Vis animi, impetus, vehementia. *Usus.* Sit in vultu pudor, et acrimonia. Oratio tua multum habet acrimoniae.

Acriter, *Adv.* scharf, heftig. *Syn.* Acri animo, vehementer, fortiter. *Usus.* Intelligit, dicitque acriter. Acute videt, et acriter.

Acroama, atis, n. kurzweilige Erzählung. *Syn.* Narratio jucunda. Musica, symphonia fabulae actibus interponi solita. *Epi.* Festivum. *Usus.* Acroama Themistocli jucundissimum videbatur, quo sua cujusque virtus praedicaretur. Fuisti in hac fabula non modo spectator, sed actor et acroama.

Acroasis, is, f. Hörsaal. *Syn.* Auditio, auscultatio, auditorum conventus, Aufmerken, oder Zusammenkunft der Zuhörer. *Usus.* Haec vel in acroasi audeam legere, *in auditorio vulg.*

Ac si, als wenn. *Syn.* ut si; tanquam si, pro eo, ac, si, quasi perinde quasi; similiter ac si; juxta ac si; non secus, ac si. *Usus.* Tecum agam non secus, ac si meus frater esses. V. *quasi*, *similiter*, *aeque*.

Acta, orum, n. Thaten, Geschichte. *Epi.* Firma, irrita, multa, nefaria, praeclara, publica, privata, rata et firma, reliqua, urbana. *Usus.* 1. *Aliquid in acta referre*, etwas in das Protocoll eintragen, registriren. Sui consulatus acta Cicero ipse confecit: res suas in actis habebat, numerabat. 2. *Acta rescindere*, Eines Handlungen für ungültig erklären. Acta Neronis sublata, rescissa sunt: ejus actis auctoritas est derogata et fides. 3. *Acta rata habere*, Eines Handlungen für gültig erklären. Acta Caesaris firma erant, servabantur diligenter, cum laude commemorabantur.

Actio, nis, f. Handlung, Geschäft. *Syn.* actus, factum, negotium, lis, causa, procuratio. *Epi.* Aperta, ardentior, civilis, congruens menti, considerata, crudelis et importuna, non tribunitia, sed regia, divina, facilior, honesta, integra, levis, levior et facilior, liberalis, maxima, perjucunda gratiarum, comes eloquendi, popularis, prima, prior, singularis, tota, tragica, tribunitia, turpis, varia, vehemens, plena animi, plena spiritus, plena doloris, plena veritatis, vehemens et gravis, et copiosa, bona, certa, congruens virtutibus, consentanea appetitionibus, constantissima, atque optima, honesta, multa, periculosa, perpetua, praeclara, publica stultissima, forensis. *Usus.* 1. Werk, Wirkung. Contemplatio sine actione manca est. Aequalitate vitae, et omnium actionum nihil venustius. Ea pueris ludendi venia detur, quae ab honestatis actionibus non sit aliena. Actio mentis et agitatio. Virtutis actio et usus. 2. Bey einem Wohlredner die Aussprache, äußerlichen Stellungen und Geberden. *Epi.* Congruens et apta, ad animos permovendos accommodata. Demosthenes tribuit primas, secundas, tertias actioni. 3. Gerichtliche Klage, oder Streitsache. *Syn.* Oratio accusatoria, jus persequendi sibi debitum; judicium, quaestio forensis, lis. *Usus.* *Actionem instituere*, gerichtlich klagen. Constituere, informare, suscipere actionem 2. *Actionem habere*, eine Streitsache haben. Actionem alicui intendere; actionem quaerere, postulare. 3. *Actionem relinquere*, von seiner Streitsache abstehen. Actionem excludere, tollere.

Actor, oris, m. Thäter, Kläger, *item* Schauspieler. *Syn.* qui agit, accusator. *Epi.* Multum acrior, adversus, vehemens et fortis, fortissimus, idoneus, non invenustus, sed iners et inimicus fori, jucundus, optimus, summus, diligentissimus, industrius, malus. *Usus.* In theatro etiam mali actores perpetiendi sunt. Actor summus causarum. Idem inventor, compositor, actor.

Actuarium, ii, n. geringes Schiff, Jacht. *Epi.* minutum. *Usus.* Actuaria minuta celeritate valent.

Actum est, es ist schon geschehen. *Rem desperatum significat.* *Syn.* conclamatum est; absumpti sumus; ventum est ad finem; deploranda in perpetuum libertas nobis est; res ad restim rediit; pejore loco res mea esse non potest, quam quo nunc sita est; perii, interii nullus sum; occidi, mortuus sum; occisa res est, nec salus mihi, si velit, saluti esse potest; transactum est de me, actum de salute mea; disperii; omnes fortunae meae perditae sunt, et eversae; eo redactus sum, ut ipsa salus servare me haud possit; eam fortunam subii, ut spes melioris eventus relicta sit nulla; sepultus sum. V. *despero*.

Actuose, geschäftig. *Usus.* Leniter, remisse, non actuose agere.

Actuosus, a, um, geschäftig. *Syn.*

Digitized by Google

qui ab agendo non cessat. *Usus.* Virtus actuosa sit, oportet.

Actus, us, m. Handlung. *Syn.* actio, factum. *Epi.* extremus, perfectissimus et ornatissimus, turpissimus et flagitiosissimus, vitae non solum rectus, sed etiam pravus, varius. *Usus.* 1. Pravitas animi in actum erumpit, die Bosheit des Gemüths bricht in die That selbst aus. 2. pars Comoediae vel Tragoediae, ein Theil eines Lust- oder Trauerspieles. Vitae nostrae, veluti fabulae, mors extremus est actus.

Actus, a, um, *part.* von ago, geschehen. *Usus.* Bene tecum actum est. Acta ferme tibi aetas est, *exacta.* Acto negotio fero venis. *Vulg. post festa.*

Actutum, behend, alsbald. *Syn.* Statim, illico, subito, mox, confestim.

Aculeatus, a, um, spitzig. *Usus.* Aculeatas ad me dedisti literas, scharf, bissiger Brief.

Aculeus, ei, m. Stachel. *Syn.* Vesparum vel apum stimulus; *item Transl.* De iis, quae pungunt, irritant, angunt. *Epi.* Oratorii ac forenses, reconditi. *Usus.* 1. *Dolor.* Domesticarum solicitudinum uculeos occultare soleo, Schmerzen, Anliegen. 2. *Jocus acerbus*, empfindlicher Scherz. Genus facetiarum, in quo multi aculei, et contumeliae insunt. 3. *Acerbitas.* Emittere aculeos severitatis in aliquem, scharf anfahren. Oratio sine forensium sententiarum aculeis. V. *Acerbitas contumelia.*

Acumen, inis, n. Scharfsinnigkeit. *Syn.* Perspicacia, ingenii vis, subtilitas. *Epi.* Flebile, nimium, singulare, saepe stomachosum, nonnunquam frigidum. *Usus.* Acumen dialecticorum. Stili acumen et argutiae.

Acuo, is, cui, cutum, ere, spitzen, schärfen. *Syn.* Exacuo, excito)(*obtundo.* *Usus.* Usus prudentiam acuit, schärfen. Gloria ingenium acuit, alit, aufmuntern. Iram, metum acuere, anreitzen. Palatum acuere, Lust, Appetit zum Essen machen. Palatum exacuere, famem obsonare, appetentiam cibi facere, praestare, excitare, incitare.

Acus, us, f. Nadel. *Phras.* Acu pingere, sticken. Phrygio opere pingere, laborare, acu telam, aut pannum variare. *Usus.* Vulnus acu punctum videbatur.

Acute, *Adv.* spitzfindig. *Syn.* Subtiliter, ingeniose, argute, cum ingenio, non sine acumine. *Usus.* Acute colligere *in disputando*, respondere, tractare; acute, argute conjicere.

Acutus, a, um, scharf, spitzig. *Syn.* Subtilis, acer, perspicax, argutus.)(*hebes, obtusus.* *Adv.* Valde. *Usus.* 1. spitzt. Culter acutus probe. 2. spitzfind Homo acutus, et natura perspicax. M rus animi celer, et acutus ad excogit dum. Dicendi genus acutum. V. *Ing nium.*

Ad, *cum Accus.* zu, bey. *Syn.* apud, circa etc. *Usus.* 1. *Motus ad cum, vel personam*, wohin. Ad Mess nam; ad montem; ad Consules venit. *Interdum statum in loco*, wo. Rema sit ad urbem; senatus habitus est ad I anae, Veneris, Castoris, *subaud. fanus aedem*, 3. *Apud*, bey. Est mihi ad pc tum negotium. Hieme ad exercitum ma sit. Ad mulieres nihil obtineri potu 4. *Circa*, um diese Zeit. Expectabo te ea tempora. 5. *Contra*, wider. Herba morsum bestiarum, ad oculos salubri 6. *Post*, nach. Ad haec otii nonnihil fu 7. *Propter*, wegen. Abactae boves ad c siderium relictarum immugiunt. 8. *Pr* für. Argentum ad statuam conferre. A notare rem ad memoriam posteritatis. *Ante, coram*, vor. Ad limen, ad ped ejus adstitit. 10. *Comparantis, vel pra ferentis*, nichts dergleichen, gegen. Ni ad tuum equitatum; nihil est ad Cicer nem Brutus. 11. *Secundum*, nach. *Sim litudinem significat.* Ad arbitrium lius; ad nutum; ad exemplum; ad hu modum, ad eandem normam; ad conj cturam alieni sensus; ad praescriptu ad naturam; ad rationem temporis; aliorum similitudinem omnia gerere. *Praeter*, neben. Ad caeteros dolores etia illo premor. 13. *Circiter*, ungefähr. Fu re ad ducentos. 14. *Usque*, bis, auf. A hanc diem, horam; ad multam lucem, n ctem; ad exactam aetatem; ad insania concupiscere. 15. *Eleganter usum a finem significat*, bedeutend den Gebrau Ziel und Ende. Erit hoc tibi ad privatu dolorem luctuosum, ad Reipublicae r tiones gloriosum. Callidus ad frauden Ad pugnam sit utiliter. Est ad aspectu venustum. Res varia et multiplex ad s spiciones. Ad laudem illustre. Vir ad s spicandum sagax, ad resistendum forti 16. *Eleganter in his abhibetur.* Ad l teram, ad verbum rem ediscere, von Wo zu Wort auswendig lernen. Ad haec; a extremum; ad unguem.

Adaequo, as, avi, atum, are, glei machen. *Syn.* Aequo, exaequo, aequale facio.)(*Superior, inferior sum.* *Usu* Pompejus cum virtute fortunam adaequa vit, Pompejus ist gleich glücklich und t pfer gewesen. Memoriam nominis sui cu

Digitized by Google

omni posteritate adaequavit. V. *Exaequo.*

Adagium, ii, n. Sprichwort. * *Syn.* Proverbium. *Usus.* Vetus est adagium. V. *Proverbium.*

Adamas, antis, m. Demant. * *Usus.* Genera adamantis sex noscuntur.

Adamo, as, avi, atum, are, sehr lieben. *Syn.* Valde amo, ardenter desidero, percupio, concupisco, exopto. *Usus.* Adamas, quod nunquam vidisti. V. *Amo.*

Adaugeo, es, auxi, auctum, ere, vermehren. *Syn.* Augeo, cumulo.)(*extenuo, minuo.* *Usus.* Haec indicia adaugent suspicionem. V. *Augeo.*

Adbibo, is, bibi, bibitum, ere, trinken. * *Syn.* Bibo largius. *Usus.* Adbibit plus paulo. V. *Bibo.*

Addecet, addecuit, addecere, es gebühret sich wohl. * *Syn.* Decet. V. *Decet.*

Addico, is, dixi, dictum, ere, zusagen, übergeben. *Syn.* Dedo, mancipo, destino, adjudico, licitanti rem auferendam permitto, trado.)(*Libero.* *Usus.* Antonius regna, senatus auctoritatem exteris pecunia addixit, um Geld zusagen, verkaufen. Nemini me addixi. Judices corrupti sententiam suam, fidem, religionem pretio largitoribus addicere nil pensi habent. Amores suos, cupidates, voluntates alterius libidini; juventutem suam omni intemperantiae addicere. V. *Trado, deditus.*

Addictio, nis, f. Zuneigung, Uebergabe. *Usus.* Addictio et condonatio bonorum.

Addictus, a, um, *part.* von addico zugeeignet, zugesaget, ergeben. *Syn.* Adjudicatus, mancipatus. *Usus.* Me addictum, deditum, obstrictum habes, ich bin dein ganz eigen. Homo in servitutem addictus, leibeigen. Pretio addictam habere fidem alteri, et mancipatam, seine Treue um Geld verkaufen. Urbs jam vastitati addicta. V. *Deditus.*

Addisco, is, didici, ere, lernen. *Syn.* Disco; ad ea, quae didici, aliquid adjicio.)(*Dedisco.* *Adv.* Velocius. *Usus.* Orationem, carmina, novi aliquid, addiscere. V. *Disco.*

Additamentum, i, n. Zusatz. *Syn.* Accessio, appendicula. *Usus.* Inertissimi nobiles, in quibus praeter nomen nihil est additamenti. V. *Accessio.*

Addo, is, didi, ditum, ere, hinzu setzen. *Syn.* Adjungo, adjicio, appono, adscribo, accessionem adjungo, facio, affero. *Adv.* Gradatim, minutim, paululum, recte. *Phras.* 1. *Me quoque amicis tuis adde,* setze mich auch unter die Zahl deiner Freunde. Amicis tuis aggrega, accense, admisce, adjice; fac, ut tuorum amicorum additamentum sim. Novum et adscriptitium amicum me habeto. Adscribe me amicorum tuorum numero. Familiarium tuorum numero me quoque adjice. 2. *Ad injuriam addita est contumelia,* zur Unbild ist noch eine Beschimpfung gekommen. Ad injuriam accessit, contumelia; ad injuriae cumulum accessit contumelia; ad injuriam calumnia quoque admigravit; injuriae auctarium adjectum est, contumelia; injuriae cumulum attulit contumelia, injuriae subjuncta, subtexta, mista, adnexa est contumelia; auxit injuriam contumelia nova. *Usus.* Addere aliquid de suo, etwas von dem Seinigen beyfügen. Aliquid in orationem addere. Eas literas in fasciculum tuarum addes, beyschließen. Laude stimulos animis, alacritatem studendi discipulis addere, aufmuntern. Ad ornamenta nobilitatis doctrinae laudem addere. V. *Augeo, adjungo, accedo.*

Addoceo, es, docui, doctum, ere, lehren. *Syn.* Doceo.

Addubito, as, avi, atum, are, etwas bezweifeln, *Syn.* Subdubito.)(*Scio, certus sum.* *Usus.* Addubitavi paululum, num et quomodo ita evenerit, de fide tua nihil addubito.

Adduco, is, duxi, ductum, ere, hinzu führen. *Syn.* Deduco, induco, contendo, contraho.)(*Deduco, remitto.* *Syn. Transl.* invito, impello, pellicio, permoveo. *Adv.* Magnopere, ocyus, quamprimum. *Usus.* 1. Adducere vultum, habenas lorum, arcum, das Angesicht rümpfen, den Zügel ꝛc. anziehen. V. *Adstringere.* 2. *Permovere ad iram etc.*, bewegen, anreitzen. Aliquem in metum; ad iracundiam, indignationem, misericordiam, negligentiam, ad fletum; in dubitationem, dubium; in summam exspectationem; in opinionem; ad nequitiam adducere, in Furcht, Zorn ꝛc. bringen. 3. *Redigere,* treiben, bringen. Aliquem in angustum, in summas angustias, in discrimen, in odium, in invidiam; fidem, in suspicionem adducere, in Verdacht bringen. V. *Moveo, allicio, persuadeo.*

Adducor, eris, ductus sum, verleitet, dahin gebracht werden. *Syn.* Inducor, invitor. *Adv.* Facile fortuito. *Usus.* *Cum iis, quae vim permovendi animos habent.* Non spe, non odio, non commendatione aliorum, non officio, nec pretio, nec oratione adduci potuit, ut a proposito discederet, er ließ sich um keines Dinges wegen von seinem Vorhaben abwendig machen. Non adducar; adduci non possum, ut credam, ich kann es nicht glauben.

Digitized by Google

Adedo, is, adedi, adesum, ere, auf-essen. *Syn.* Comedo. *Usus.* Non adesum, sed devoratum patrimonium. Jecur adesum. A. *abligurio.*

Ademptio, nis, f. Hinwegnehmung. *Syn.* Ablatio. *Usus.* Ademptio civitatis. V. *jactura.*

Adeo, so, also. *Syn.* Usque eo, tam tantum. *Usus.* 1. *eo*, so weit. Adeo jam res rediit. 2. *itaque*, deßwegen. Propera adeo hinc tollere puerum. Unus adeo supersum. 3. *vero*, aber. Id adeo judices considerate. 4. *imo quod plus est*, so gar, so was noch mehr ist. Adolescens tuus, atque adeo noster. Tunc, atque adeo vos geminae voragines. Aliquid atque adeo multa de suo addunt. Hostem intra moenia, atque adeo in senatu videtis.

Adeo, is, ivi, et ii, itum, ire, hinzu gehen. *Syn.* Accedo, convenio, viso, inviso, visito, eo, venio.)(*abeo.* *Adv.* Caste, ad vivos, intempestive ad aliquem, libentius, necessario. *Usus.* Adire aliquem, ad aliquem, aedes, fores, locum. Vultum subire alterius, congredi. *Transl.* 1. *aggredior*, *incipio*, *suscipio*, antreten, anfangen, annehmen. Nunc demum ad opus diu detractum; ad Rempublicam; ad pactiones adiit. 2. *Subeo*, auf sich nehmen, ausstehen. Nulli sunt labores, nulla pericula, quae Reipublicae causa non adeam. Inimicitias, odia improborum adire non vereor. 3. *Haereditatem adeo*, die Erbschaft antreten. Adiit haereditates multorum civium Romanorum. V. *Accedo*, *accessus.*

Adeps, ipis, m. et f. Fett, Schmeer. *Syn.* Pingue intra carnem et cutem. *Usus.* Num mihi Lentuli somnus, Cassi adeps, Cethegi temeritas pertimescenda est? V. *abdomen*, *pinguis.*

Adeptio, nis, Erlangung. *Usus.* Vita beata non in depulsione mali, sed adeptione bonorum sita est.

Adequito, as, avi, atum, are, hinzu reiten. *Syn.* juxta, vel prope equito, equo citato advehor. *Usus.* Urbi adequitare.

Adfero. *Vide* **Affero.**

Ad haec, zu dem, daneben. *Syn.* Praeterea; accedit, quod; adde, quod.

Adhaereo, es, haesi, haesum, ere, anhängen. *Syn.* haereo, adhaeresco, nitor, infixus sum, adjungor, applicor, adjaceo, conjungor. *Adv.* Vix, extremum, omnino. *Phras.* *Adhaeret Platoni*, dem Plato anhangen. Platoni ut magistro affixus est; nusquam ab ejus doctrina, nusquam a latere discedit; inhaeres menti; in intimis animis infidet doctrina Platonis; Platonem arcte complectitur, a Platon doctrina vel tantillum declinare, religi illi est. *Usus.* 1. Adhaeret saxo, ad s xum navis, stecken bleiben. 2. *Trans* In freto aeris alieni, in certo studioru genere adhaerescere, in Schulden ꝛc. st cken. Vide, ne fax illa seditionis et conj rationis ad hanc materiem adhaeresca Argumentum, oratio nusquam adhaere cit. V. *Haereo*, *Conjungo.*

Adhaesio, onis, f. Anhang, Haft.

Adhibeo, es, ui, itum, ere, anwe den, brauchen, hinzu halten. *Syn.* Affer adjungo, admoveo, adapto, *item* utc)(*amoveo*, *removeo.* *Adv.* Alacrite aperte, bene, extrinsecus, frequentiu liberaliter, nimirum, publice, recte, s verius. *Phras.* 1. Adhibebo diligentiar ich werde Fleiß anwenden. Omni cura st dioque enitar, elaborabo; omnes vire studia, omnem curam, industriam conferam; omnia in adducendis ad ex tum suum rebus tuis experiar; opera dabo, navabo, dicabo maximam ratior bus tuis; omni studio id contendam; o ni ope, ac opera adnitar; curae mi erunt res tuae; quantuscunque mihi l bor suscipiendus est, vincam studio n turae vires. In hoc cura mea omnis, industria versabitur, excubabit, ut co modis tuis accuratius inserviam; om studium in hoc ponam, consumam, co locabo; huic rei vigilias dabo, dicab tradam, addicam meas; in hanc cura unice incumbam; in hoc vires conte dam meas; in hoc curas figam, con gam, infigam omnes; ad hoc opera profitebor meam, ut res tuas rationesq omnes, quanta maxima possum, cu complector. 2. *Ut Aristotelem intellig ingenium adhibendum est*, den Aristoteles zu verstehen, muß man die Gemüth kräfte wohl anwenden; ingenii vis o nis conferenda; ingenii acies intende da; acuendum ingenium est. *Usus.* *utor*, brauchen. Vir bonus praeter cura et diligentiam, artem etiam et fidem a hibet in amicorum periculis. Idem g vitatem in dolore; modum, moderati nem in rebus secundis; studium et sole tiam in negotiis adhibet. 2. *Admove* zur Sache brauchen. In convivium, atq adeo in consilium, ad deliberationes, causas adhibere. Diis preces, equo c caria, juventuti stimulos adhibere. D centi aures adhibere, Gehör geben, hören. 3. *gero*, *exhibeo*, sich verhalte Ita se in imperio, ut privatum adhibu 4. *Affero*, beybringen. Aegroto vinu medicinam adhibere. Ad negotium c

Digitized by Google

iam, rationem, mentem, animum, virtutem, gravitatem adhibere. Literis tuis aliquam mihi consolationem adhibeto.

Adhinnio, is, ivi, itum, ire, anwiehern. *Proprie equorum est. Usus. Translat.* Admissarius ille ad solum voluptatis nomen aestuat, adhinnit.

Adhortatio, nis, f. Ermahnung. *Syn.* Exhortatio, invitatio.

Adhortor, aris, atus sum, ari, ermahnen. *Syn.* Hortor, exhortor, accendo, inflammo.)(*dehortor. Adv.* Merito, antequam iret. *Usus.* Ad libertatem recuperandam, ad bellum faciendum vos etiam atque etiam adhortor. V. *Hortor, moneo.*

Adhuc, noch, bis jetzt, *Adv. temporis, q. ad hoc tempus. Syn.* Etiam nunc, ad hoc tempus. *Usus.* Unam adhuc epistolam a te acceperam. Quae adhuc dicta sunt, constare sibi videntur.

Adjaceo, es, cui, ere, beyliegen. *Syn.* juxta vel prope jaceo, cubo prope. *Usus.* Tuscus ager Romano adjacet. V. *Vicinus, prope.*

Adigo, is, egi, actum, ere, nöthigen, hinein zwingen. *Syn.* Vi impello, *cuneum clavem in lignum*; cogo, compello. *Usus.* 1. Oves adigere in caulam, naves ad littus; telum ad destinatum locum adigere, hinzu treiben, hinzu bringen. 2. *Transl. impello.* Ad insaniam, desperationem me adiges. In Verzweiflung bringen. *Item*: Legiones sacramento, *vel* ac sacramentum *jus jurandum, vel* in verba principis adigere, zum Eidschwure anhalten. V. *Cogo, impello.*

Adjicio, is, jeci, jectum, ere, hinzu werfen. *Syn.* immitto, addo, applico, adhibeo, appello, adjungo.)(*adimo, detraho. Usus.* Adjicere tela in castra hostium, hinein werfen. 2. *Addo*, hinzu setzen. Ad belli laudem doctrinae gloriam adjecit. 3. *Transl. de animo* et *oculo.* Oculum adjecit haereditati, die Augen auf die Erbschaft werfen. Animum adjecit ad Poëticam, sich auf die Dichtkunst legen. V. *adeo, adjungo.*

Adimo, is, emi, emptum, ere, wegnehmen. *Syn.* Aufero, eripio, detraho, decido, tollo, extorqueo.)(*addo. Adv.* Improbius, in posterum libertatem, industriae, magnopere, mature, repente. *Phras. Omnia amico ademit*, er hat seinem Freunde Alles weggenommen. Spoliavit rebus omnibus amicum; loco, fortunisque deturbavit; exuit facultatibus, agris, fundisque multavit. *Usus.* Dolor omnem mihi animi facultatem, somnum ipsum ademit. Pecuniam, libertatem, potestatem adimere. Civitatem alicui adimere, *jus Civitatis*, das Bürgerrecht Einem benehmen. V. *tollo, eripio.*

Adinvenio, is, veni, ventum, ire, erfinden, erdenken. *Syn.* Invenio, comminiscor. *Usus.* Adinventa animo, sensibus percepta. V. *invenio.*

Adipalis, e, *com.* feist, fett. *Usus.* Opimum quoddam, et adipale genus dictionis.

Adipiscor, eris, adeptus sum, überkommen. *Syn.* Nanciscor, consequor, assequor, invenio, obtineo, acquiro, colligo. *Adv.* Aliquantum, mediocriter. *Usus.* Senectutem, honores adipisci nemo non exoptat. V. *obtineo, acquiro, habeo.*

Aditus, us, m. Zugang. *Usus.* Via, introitus, accessus, vestibulum, ascensus, os, portus, gradus.)(*exitus, discessus. Epi.* Difficilis, difficilior, diuturnus, facilis alicui, facilior, quam facillimus, interclusus, munitus, mirificis molibus obstructus, plenus atque integer, praeclusus, primus, provincialis, unus, arduus, diurnus, atque nocturnus, illustris, inter se diversi *Phras.* 1. *Doctrina aditum illi fecit ad honores*, die Gelehrsamkeit hat ihm den Weg zu den Ehrenämtern gebahnet. Doctrina illi aditum aperuit, patefecit, dedit, comparavit; viam stravit; gradum struxit ad honores. 2. *Aditum claudit omnibus*, er läßt niemanden vor sich. Aditu, limine omnes prohibet; aditum omnibus praecludit, intercludit, obstruit; a congressu suo arcet omnes, aedes suas omnibus obserat, ab aedibus excludit omnes; nemini sui copiam facit. 2. *Aditus patet omnibus*, es steht allen das Thor offen. Fores patent, apertae sunt et expositae; aditus cuique liber est; nemini difficiles sunt aditus; nemo est, cui aedium mearum aditus denegetur, qui non recipiatur, non admittatur. *Usus.* 1. Difficiles sunt ad optimates aditus, zu großen Herren ist nicht gut kommen. 2. *Transl.* den Weg bahnen, eloquentia ad consulatum Ciceroni aditum aperuit. 3. den Weg befördern, aditum ad hoc scelus sibi aliis sceleribus munivit. Primum velut aditum jecit. Pons iter hostibus dedit. 4. Den Zugang verhindern. Tuamet temeritate aditum tibi ad honores intercludes. V. *accessus.*

Adjudico, as, avi, atum, are, rechtlich zusprechen. *Syn.* Aliquid alicui per judicium tribuo.)(*abjudico. Adv.* gratis. *Phras.* Spero fore, ut secundum

Digitized by Google

me judicetur, decernatur, judicium fiat; ut secundum me possessio detur; pro me pronuntietur; lis et possessio secundum tabulas mihi detur; mihi addicatur; ut ego in possessionem mittar, ich hoffe den Handel vor Gericht zu behaupten. *Usus.* Ea domus, ea causa mihi demum adjudicata est. Miser ille in servitutem mihi adjudicatus est. V. *Lis, judicium.*

Adjumentum, i, n. Hülfe. *Syn.* Subsidium, praesidium, auxilium, perfugium suppetiae.)(*Detrimentum, impedimentum. Epi.* Magnum, maximum, externum, adventitium, multum, multum magnumque, parvum, plurimum, proprium oratorum. *Usus. Adjumento illi fuit ad victoriam*, behülflich seyn. A Philosophia omnia adjumenta beate vivendi petenda sunt. Honorum avido adjumenta undique, petenda, conquirenda sunt. Tua auctoritas maximo mihi ad res meas adjumento erit; maximum adjumentum afferet; importabit; multum habebit adjumenti ad res meas promovendas, dein Ansehen wird mir viel helfen. V. *auxilium, praesidium, juvo.*

Adjunctio, nis, f. Zusatz. *Syn. Transl.* animi propensio. *Epi.* Similis. *Usus.* Beneficio, spe, adjunctione animi et voluntate ducuntur homines.

Adjunctor, oris. m. Zusammenfüger. *Syn.* qui alliquid adjungit. *Usus.* Ille Galliae ulterioris adjunctor.

Adjunctus, a, um, *part.* von adjungo, hinzu gethan, zugefügt. *Syn.* Continens, propinquus. *Usus.* Summis viris quaedam adjuncta est divinitus fortuna. Sunt haec propria et causae adjunctiora. Ei Drusus proxime adjunctus fuit.

Adjungo, is, junxi, junctum, ere, zusammen fügen, hinzu setzen. *Syn.* Adjicio, addo, adnecto, attexo, applico, aggrego, adhibeo, adscribo.)(*Disjungo, Adv* Divinitus, foris, honeste, omnino, proxime, quam primum, recte, rectissime, separatius, studiosius, valde. *Thras.* Adjunxisti me beneficio tibi, du hast mich durch deine Gutthat auf deine Seite gebracht. Tuis beneficiis effecisti, ut me dem tibi; omnibus in rebus assentiar; voluntates meas ad tuam dignitatem aggregem; ut ad te transirem; ad te accederem; tuas partes tuendas susciperem; ad te me penitus applicarem; me tibi contribuerem; tuis consiliis admiscear; tecum faciam; in tuorum numerum adscribi, in tuam familiam me conjicere gestiam; ut constrictum me tibi addixerim; in tuam consuetudin me insinuarim; societatem tecum co rim; ad ductum tuum, ad familiari tem omnino applicarim. Beneficia me tibi junxere arctius; arctissi amplexibus conjunxere. Beneficii tu fructus fuit, ut in eadem tecum esse ca sa, tuis partibus misceri, vitae peri lum tecum sociare, consociare consti rem. *Usus.* 1. Voluptatem ad virtut adjungere insipienter cupis, hinzu set vereinbaren. 2. *Adjungere sibi alteru* Einen zum Freunde machen. Beneficiis t plebem, principes, civitates, mult socios adjunges. Urbanitate viros nos ad tuam amicitiam, consuetudin adjunges; benevolentiam, animos minum, auxilium tibi adjunges. 3. *A jungere se alicui*, sich Einem zugesell Est, ut me tibi, ut me ad tuas ration tuam causam, tuam factionem, ad ser tus auctoritatem adjungam. V. *ad adjicio, faveo.*

Adjuro, as, avi, atum, are, schw ren. **Syn.* Juro. *Usus.* Adjurat ille sa te, nullum esse periculum.

Adjuto, as, avi, atum, are, fo helfen. **Syn.* Juvo, adjuvo. *Usus.* eum adjutem, dubito.

Adjutor, oris, m. Helfer. *Syn.* A minister, particeps, socius, fautor. *Ep* Fortissimus, pragmaticus, improbu *Usus.* Auctor in consiliis capiendis, a jutor in agendis. Sceleris esse adjut rem. In scelere perpetrando, *vel* scel perpetrandum *vel* sceleri perpetran adjutorem se praebere, dare, profite Adjutorem te, quam deprecatorem h bere, capere, venire malo, ich will di lieber zum Helfer als zum Fürbitter habe V. *Socius, administer, adjumentum*

Adjutrix, icis, f. Helferinn. *Usu* Minerva consiliorum meorum adjutri Conjugem adjutricem sibi cepit.

Adjuvo, as, juvi, jutum, are, h fen. *Syn.* Juvo, opitulor, adminiculo auxilior, adjumento sum, adjume tum affero, suffragor, sublevo, praes dio sum, praesidium, opem, subsidiun suppetias fero, affero, adjutor sum al cui contra aliquem.)(*Impedio. Ad* Aliquantum, multum, plane nihil, pl rimum, publice, vehementer. *Usus.* Velim me in petitione consulatus adj ves; dolorem meum et moerorem co silio adjuva. 2. *Augere.* Insaniam a terius, formam cultu adjuvat, die Na heit vermehren, die Gestält erheben. V *juvo, opitulor, auxilium.*

Adlaboro, as, avi, atum, are, ern

Digitized by Google

sich bemühen. *Syn.* valde laboro, elaboro. *Usus.* Alicui adlaborare.

Admetior, iris, mensus sum, iri, messen. *Syn.* metior. *Usus.* Frumentum admetiri militi.

Adminiculor, aris, atus sum, unterstützen. Adjuvo, fulcio. *Usus.* Vites adminiculari, Weinpfähle schlagen.

Adminiculum, i, n. Hülfe. *Syn.* fulcrum, auxilium. *Usus.* Vites claviculis adminicula quasi manibus apprehendunt, der Rebenstock hält sich an den Weinpfählen. Adminiculorum ordines. *Auxilium*, nullius adminiculo rem confecit, ohne Beyhülfe eine Sache zu Stande bringen. V. *adjumentum.*

Administer, tri, m. Mitgehülfe. *Syn.* minister. *Usus.* Timarchides omnium rerum transactor, cupiditatum administer. Scelerum administri et satellites. *Adjective in gen. foem.* Multae sunt artes hujus virtutis comites administrae. V. *administrator.*

Administratio, nis, f. Verwaltung. *Syn.* curatio, procuratio, gubernatio. *Epi.* communis cum aliquo, provincialis. *Usus.* Disceptant Philosophi an Dii ab omni curatione, et administratione rerum vacent. V. *munus, gubernatio.*

Administrator, oris, m. Verwalter. *Syn.* Praefectus, curator, procurator, minister, gubernator, moderator. *Epi.* pulcher. *Usus.* Imperator est administrator belli.

Administro, as, avi, atum, are, verwalten, besorgen. *Syn.* curo, procuro, gero, obeo, guberno. *Adv.* accuratissime, administrabiliter, auspicato, bene, commode, diligentissime, lenius, melius, optime, quam commodissime, recte, temere, vigilanter. *Phras.* 1. *Ecquis hoc tempore Rempublicam administraret?* wer wird bey diesen Zeiten das gemeine Volk regieren? ecquis hac temporum calamitate Rempublicam attingat, capessat, suscipere, gerere, tractare audeat? quis sua studia ad Rempublicam conferat? operam det Reipublicae, in Republica versari velit? 2. *Is nunc totam Rempublicam administrat*, er verwaltet jetzt das ganze gemeine Wesen. Is nunc in procuratione Reipublicae est; Rempublicam summo cum imperio obtinet; tractat Reipublicae gubernacula; summa ejus nunc est in Republica potestas; summum jus in curandis Reipublicae rebus. Reipublicae nunc praeest, eo jure quod amplissimum esse potest; ea potestate, quae potest esse maxima. Summo nunc utitur in Republica imperio. 3. Res meae melius haberent, si tu administrasses, es würde besser um meine Sache stehen, wenn du sie verwaltet hättest. Si rerum mearum cura penes te fuisset, ad te pertinuisset; si in his tua opera usus essem; si te curatorem, procuratorem habuissem. V. *rego, provincia, magistratus. Usus.* Rem familiarem, leges, judicia, provinciam, castellum, civitatem consilio ac ratione administrare.

Admirabilis, e, *gen. com.*, wunderbar. *Syn.* admirandus, admiratione dignus, mirandus. *Usus.* Vir dicendo et omnibus artibus admirabilis. Pro tua singulari et admirabili sapientia. Admirabilis fama virtutum. V. *Mirus, mirandus.*

Admirabilitas, tatis, f. Verwunderung. *Epi* magna, maxima. *Usus.* Haec rerum despicientia magnam admirabilitatem habet.

Admirabiliter, wunderbarlich, trefflich. *Syn.* mirifice, mirum in modum cum admiratione omnium, insigniter. *Usus.* Mundus consilio admirabiliter administratur.

Admiratio, nis, f. Verwunderung. *Syn.* miratio. *Epi.* familiaris, incredibilis, suavis, jucundissima, magna, major, maxima, mediocris, perspicua, popularis, similis, summa, multa. *Phras.* Res magnam admirationem excitavit, die Sache hat eine große Verwunderung verursachet. Res ea non mediocrem movit, effecit admirationem; omnes in admirationem vertit, traduxit, rapuit, convertit. Res ea maxima omnes admiratione affecit, defixit, stupore omnium animos complevit; non mediocrem sui admirationem injecit. Res ea in admiratione erat omnium; omnium oculos mentesque admiratio rei tenuit, suspendit. Id facinus miraculo rei omnes obstupefecit. *Usus.* Eloquentiam, quae admirationem non habet, nullam judico, die Beredsamkeit, die nichts Wunderbares an sich hat, halte ich für nichts. V. *miror, stupeo.*

Admiror, aris, atus sum, ari, sich verwundern. *Syn.* suspicio, miror, demiror, admiratione afficior.)(*contemno. Adv.* communiter, recte, separatim aliquem, separatim in singulis, valde, vehementer. *Phras. Admiratus est eloquentiam*, er hat sich über die Beredsamkeit verwundert. Magne hominem tenuit eloquentiae hujus admiratio; magna erat hominis ad tantam eloquentiam

Digitized by Google

admiratio; incessit hominem admiratio tantae eloquentia. Eloquentia tam singularis homini pro miraculo fuit; summae admirationi fuit. Magna eloquentiae admiratione tenebatur, capiebatur. V. *miror*. *Usus*. Platonem ex ore tuo admiror. De Dionysio sum admiratus. V. *miror*, *stupor*.

Admisceo, es, cui, mixtum, ere, dazu mischen. *Syn.* misceo, immisceo, confundo. *Usus*. Cave, ne vulgi erroribus te admisceas. Nolo, me illis admisceas, ich will nicht, daß du mich unter jene zählest. V. *misceo*.

Admissarius, ii, m. Springhengst. *Syn.* equus, qui ad sobolem servatur; *item*: homo effrenatae libidinis.

Admissum, i, n. Uebelthat. *Syn. Delictum, crimen, peccatum. *Usus*. Admissum hoc graviter puniri solet. V. *crimen*, *peccatum*.

Admissus, a, um, *part.* von admitto, zugelassen. *Syn.* commissus; *item*: incitatus. *Usus*. 1. Pudet me admissi decoris, verübte Schandthat. 2. Equo admisso in mediam aciem irruit, sporn-streichs in das feindliche Heer einfallen.

Admistio, nis, f. Vermischung. *Syn.* concretio. *Usus*. Animus omni admistione corporis liberatus, purus et integer, die Seele, die von den Banden des Leibes aufgelöset ist.

Admistus, a, um, *part.* von admisceo, vermischt. *Syn.* Commixtus, concretus. *Usus*. Aquae admistus calor. Aer multo calore admistus. Nihil animis admistum, nihil concretum est.

Admitto, is, misi, missum, ere, zulassen. *Syn.* Recipio, excipio, suscipio, adhibeo, intromitto.)(*Prohibeo*, *arceo*, *repello*. *Phras.* 1. *Quoslibet ad me admisi*, ich habe jedermann vorgelassen. Neminem a congressu meo absterrui; exclusi neminem; audivi omnes. Nullum onus officii cuiquam reliquum feci. Admissionum mearum facilitatem omnes depraedicant. V. *accessus*, *aditus facilis*. 2. *Si tempus admiserit*, wenn es die Zeit zulassen wird. Si aetatis tempus; si rationes vestrae eam facultatem praebebunt; si commodum ita feret vestrum; si ita tulerit fortuna. *Usus*. 1. Aliquem in domum, ad *vel* in consilium, ad colloquium, ad causam dicendam, ad Principem admittere, in das Haus ꝛc. lassen. 2. *Pecco*, *committo*, begehen. Integer adeo, ut nullam unquam noxiam, flagitium, fraudem, maleficium, culpam, facinus, dedecus in se admitteret. 3. *Concito*, anspornen. Equum in hostem admisit.

Admodum, sehr. *Syn.* valde, *item* fere. *Usus*. 1. Me tuae literae admodum delectant, sehr erfreuen. 2. Fere fast, beinahe. Viginti admodum annos natus. Nullus admodum. Admodum nihil litterarum callet. 3. *In responsione affirm.* Advenit? Resp. admodum, ja; dem also. 4. *Cum adverbiis jungitur*. Nuper admodum, unlängst. Raro admodum, gar selten. V. *Valde*.

Admolior, iris; itus sum, iri, hinzu thun. * *Syn.* Admoveo. *Usus*. Rupes praealtas velut de industria natura admolita est.

Admoneo, es, ui, itum, ere, erinnern, mahnen. *Syn.* Commoneo, commonefacio, ad memoriam rei aliquem excit. *Adv.* Amice, amicissime, breviter, praeclare, obscure, recte, vulgo. *Usus*. Praeclare, amice, ea de re me admonisti. Locus ipse, ipsum nomen me admonet, ut etc. V. *Hortor*, *moneo*.

Admonitio, nis, f. Ermahnung. *Syn.* monitum, praeceptum, hortatio. *Epi.* accurata, familiaris, major, mediocris, similis. *Usus*. Nec precibus nec admonitioni locum relinquit, er höret weder Bitte, noch Ermahnung mehr an. V. *praeceptum*, *hortor*, *incitamentum*.

Admonitor, oris, m. Ermahner. *Syn.* hortator, impulsor. *Epi.* Nimius verecundus. *Usus*. Admonitore non eges. Verecundus admonitor.

Admonitus, us, m. Ermahnung. *Syn.* admonitio, monitum. *Epi.* Similis. *Usus*. Amici hominis admonitu vade movemur.

Admordeo, es, mordi, morsum, ere, anbeißen. * *Syn.* Mordeo, abrodo. *Usus*. Habet argentum. Hunc mihi admordere lubet.

Admotio, nis, f. Hinzufügung, Berührung. *Syn.* Applicatio. *Usus*. Admotione digitorum nervi sonum explorare.

Admoveo, es, vi, motum, ere, hinzu thun. *Syn.* Appono, applico, adhibeo, porrigo, extendo.)(*Amoveo*. *Adv.* Propius se. *Usus*. 1. Applicare se, et propius admovere. Aurem admovere, esse subauscultare, zuhören. Ignes alicui cruciatus, aspidem ad corpus admovere, mit Feuer ꝛc. zusetzen. 2. *Transl.* Alicui stimulos, terrorem, preces, blanditias, vim adhibere, anspornen, bitten, mit Schrecken, Schmeichelworten, Gewalt zusetzen. Vultum, oculos ad rem admovere, das Gesicht zukehren. V. *adhibeo*, *applico*.

Admurmuratio, nis, f. Gemur-

Digitized by Google

mi, Beyfall. *Syn.* Approbatio, plausus, acclamatio, applausus murmure factus. *Epi.* Divina, grata, multa et secunda. *Usus.* Grata, secunda concionis, senatus; aut adversa admurmuratio facta est. V. *plausus, applaudo.*

Admurmuro, as, avi, atum, are, murmeln. *Syn.* Admurmurationem facio. *Adv.* Valde. *Usus. Senatus aut concionis faventis.* Admurmurarunt universi. V. *Plaudo, assentior.*

Admutilo, as, avi, atum, are, verstümmeln. * *Syn.* Mutilo. *Usus.* Me usque ad cutem admutilasti.

Adnecto, is, nexui, nexum, ere, anknüpfen. *Syn.* alligo, connecto. *Usus.* Naves littori adnectunt nautae.

Adnitor, eris, nisus sum, niti, bemühen, bestreben. *Syn.* Nitor, mollior, conor, adlaboro, applico. *Usus.* Vehementer Caesar de triumpho adnisus est. Natura semper ad aliquid tanquam adminiculum adnititur. V. *conor, nitor, laboro.*

Adnumero, as, avi, atum, are, zählen. *Syn.* Numero, connumero, ad numerum addo. *Phras. Tiro libertis Tullii adnumeratus est.* Tiro ist unter die Freygelassenen des Cicero gezählet worden. In numerum libertorum adscriptus, relatus, cooptatus, adscitus, receptus fuit, in numero, *vel* de numero libertorum fuit; in numerum libertorum venit, pervenit; in numero libertorum habitus, positus, collocatus est. *Usus.* Age, ut cum candidatis adnumerare.

Adnuto, as, avi, atum, are. V. *annuo.*

Adolescens, tis, *gen. com.*, Jüngling. *Syn.* Juvenis, ephebus, pubes. *Epi.* Abstinens, acutus, bonus, bonus et eruditus, bonus et disertus, bonus et prudens, dignus illo loco ac nomine, bonus et strenuus, castus ac diligens, clarissimus atque fortissimus, omnium praestantissimus, princeps civitatis, comicus, cupidus laudis, deditus mirifice alicui, deformis, delicatus, disertissimus, divinus, incolumis, fortunatus, gratissimus, gravis et doctus, honestus inprimis, ornatus inprimis, honestissimus, humanissimus atque optimus, imperitus, bonus, non tam insulsus, quam non verecundus, non acriter intelligens, lectissimus, modestissimus, optimus, mihique carissimus, praetorius, pecuniosus, perditus ac dissolutus, potens; potentissimus, praeditus summa spe et animi et ingenii, primarius, probus, propinquus, prudens, prudentissimus; aetate multo robustior duco, sanctissimus, studiosissimus, maxime familiaris, non solum indoctus, sed etiam rusticus; ingeniosissimus, et prope aequalis, locuples, loquax, miser, pernecessarius, et amicitia alicujus dignissimus; plenus ingenio, segnior. *Adv.* Admodum, multum. *Phras.* 1. *Adolescens nobilis*, ein adeliger Jüngling. Nobili loco natus; nobilissimus; princeps juventutis; florentissimus urbis; ornatissimus; familia ortus amplissima. V. *nobilis.* 2. *Adolescens ingeniosus et eruditus*, ein sinnreicher und gelehrter Jüngling. Acutus, et disertus; plenus ingenio, rectissimis studiis, atque optimis artibus praeditus; summa spe et animi et ingenii, nec indoctus. V. *doctus.* 3. *Adolescens optimis moribus*, ein Jüngling von besten Sitten; honestus inprimis, humanissimus atque optimus; castissimus ac modestissimus dignusque ille loco et nomine; ordinatus omnibus rebus, et verecundus. V. *mos.* 4. *Admotum adolescens erat*, er war in der Blüthe des Alters. Erat in flore aetatis primo; vixdum e pueris excesserat, *vel* ex ephebis; praetextatus etiamdum erat; prope puberem aetatem erat; primo aetatis flore pubescebat; annos adolescentiae vix attigerat; aetas a puerili studio vixdum exierat; pueritiae annos vix egressus erat; utebatur etiamdum aetatis initio; integri sanguinis adolescens; adulta aetate puer, sed adhuc imberbis erat. *Usus.* Bona indole, summae spei; aut perditus, dissolutus adolescens. V. *Juvenis.*

Adolescentia, ae, f. Jugend. *Syn.* Iniens aetas a 14. ad 25. vel 30. annum. *Epi.* Impura, liberior, libidinosa, et intemperans, magna, modestissima, plena spei, prima, proclivior ad libidinem, proterva, tota, turpis. *Phras. Ab adolescentia*, von Jugend auf. Ab ineunte, a prima, a teneriore aetate; a puero *vel* pueris; a pueritia; ab initio aetatis; a primis temporibus aetatis; a teneris. *Usus.* Libidinosa, intemperans adolescentia effoetum corpus tradit senectuti. V. *Juventus, puer.*

Adolesco, is, evi, ultum, ere, erwachsen. *Syn.* Augeor aetate, cresco. *Adv.* sensim. *Usus.* Uti ratio, ita cupiditas cum aetate adolescit. V. *cresco.*

Adoptio onis, f. das Aufnehmen an Kindes Statt, Kindschaft. *Epi.* Innumerabilis. *Usus.* Adoptionem haereditas nominis, pecuniae, sacrorum sequitur. In adoptionem in alienam familiam dari; assumi in nomen familiae alienae.

Digitized by Google

Adoptus, a, um, zur Aufnehmung an Kindes Statt gehörig. *Usus.* Sacra adoptiva.

Adopto, as, avi, atum, are, an Kindes Statt aufnehmen. *Syn.* Filium adscisco, deligo, instituo. *Adv.* obscure. *Usus.* 1. Scipio Aemilium sibi legibus adoptavit. 2. *Deligo*, erwählen, erkiesen. Adoptare aliquem defensorem juris sui ultorem injuriarum, zu seinem Beschützer Einen erkiesen. V. *Adscisco.*

Adorea, ae, f. Lob und Ehre. * *Syn.* Laus, gloria.

Adorior, eris, *vel* iris, ortus sum, iri, anfallen. *Syn.* aggredior, invado, irruo, involo. *Adv.* tumultuosissime. *Phras. Hominem repente adortus est*, er hat ihn jähling angefallen. Impetum fecit in hominem; manus admolitus est; infesto spiculo petiit; ferro appetiit; incurrit, involavit caeco in hominem impetu; primum impetum effudit in hominem; arma in obvium vertit. V. *aggredior, invado. Usus.* Aliquem jurgio, gladiis, fustibus, a tergo adoriri.

Adorno, as, avi, atum, are, zieren, zurüsten. *Syn.* orno, instruo, paro, apparo, comparo. *Adv.* diligenter. *Usus.* 1. Pompejus Italiae duo maria maximis classibus adornavit. Bellum, classem, nuptias, petitionem consulatus, testium copiam adornare, bereiten, zurüsten, bestellen. 2. *honore officio*, beehren. Omnes in hoc adolescente adornando conspirant. V. *paro, comparo.*

Adoro, as, avi, atum, are, anbethen. * *Syn.* Deum religione propitio. *Phras. Adorare Deum*, Gott verehren und anbethen. Auguste, sancteque venerari Deum; divinum Numen castissime colere; venerabundum aris assistere, et adorantium more procumbere. Genua ponere, ac venerari Deum; religiosum Deo cultum adhibere, tribuere, impendere; pio cultu, religiosa adoratione prosequi Deum. *Item: Indi adhuc plures Deos adorant*, die Indianer bethen noch mehrere Götzen an. Cultum uni debitum Deo, simulacris, lapidibus, diisque vanissimis tribuunt, exhibent, impendunt; deorum inani superstitione tenentur; fictis numinibus divinos honores tribuunt, impertiuntur; ridicula falsorum numinum simulacra sacrilego culto venerantur, prosequuntur. *Usus.* Caesar hostia pacem Deum adoravit. V. *oro, veneror.*

Adpromitto, is, misi, misum, ere, für Einen Bürge seyn, versprechen. *Syn.* promitto. V. *promitto.*

Adrepo, is, repsi, ere, hinzu fr chen. *Usus. Transl. insinuare se in gr tiam*, sich zumachen, zuschmeicheln. amicitiam alicujus; in spem haeredi tis; animo alicujus adrepere.

Adscisco, is, ivi, itum, ere, h zu rufen. *Usus.* 1. Romanas leges si adscivere Latini, die Lateiner haben römischen Gesetze angenommen. 2. *adsc bo, adjungo, adjicio, annumero*, *ligo*, zugesellen. Boni, bonos sibi a sciscunt. Adsciscere sibi socios, Cive adscivere. In Civitatem adscisci, Bi ger werden. 3. *Comparo.* Romani a Gra cis leges, ritus, consuetudines, sac adscivere. Cura, ut laudem tibi adsc scas. 4. *Arrogo, tribuo, sumo.* Non n hi tantam sapientiam adscisco, sich messen. V. *adopto, jungo, adjungo.*

Adscitus, a, um, *part.* von adsc co, angenommen. *Adv.* publice. *Usu* adscitus, non nativus color est.

Adscribo, is, scripsi, scriptu ere, dazu schreiben, zumessen. *Syn.* app no, adjungo, addo, adscisco, assign *Phras.* 1. *Victoria tibi adscribenda e* den Sieg muß man dir zuschreiben, rei b ne gestae decus tuo consilio est a signandum; haec victoria tui triump titulis accedat, oportet. Victoriae d cus omne ad te delegandum est; tu tribuendum virtuti. 2. *noli tibi adsc here hanc laudem*, schreibe dir dieses L nicht selbst zu. Noli rei bene gestae ti meritum uni inscribere; facti laude sibi arrogare, asserere, vindicare; no existimare, tuam esse in his rebus uni gratiam; noli alienam laudem pro tu tibi vindicare, noli te offerre in societ tem alienae gloriae; noli quaerere, praeclare rei laus ac commendatio te perveniat. Quid tibi alieni facti gl riam adsciscis, sumis? 3. *Famulo a scripsit culpam*, er hat die Schuld a seinen Bedienten geschoben. Ad famulu delegavit culpam; in famuli ignavia eam culpam contulit, retulit, conjeci ejus rei culpam ignavia famuli sustine culpam rei famulo tribuit, assignavit; ignavia famuli factum autumat; ign viae famuli vult eam esse culpam; cu pam suam in famuli ignaviam trajicit deonerat *Usus.* 1. utinam ego tertius v bis amicus, *vel* in amicitiam vestra adscriberer! aufgenommen werden. *assigno, acceptum fero*, zumessen. Ha cladem suae socordiae, hunc eventu satis adscribant 3. in civitatem, *vel* vitati, adscribi, Bürger werden. Me tuae adscribo sententiam, eines Ande

Digitized by Google

Meinung beyfallen. 4. aliquid ad epistolam adjicio, in den Brief noch etwas hinzu setzen. Doleo me hoc litteris non adscripsisse.

Adscriptitius, a, um, eingeschrieben. *Syn.* adscriptus. *Usus.* Novi et adscriptitii cives.

Adscriptor, is, m. der mit unterschreibt, Beförderer. *Syn.* subscriptor. *Usus.* Fuit is non modo defensor, sed adscriptor dignitatis meae. Auctor et adscriptor honoris mei.

Adstipulator, is, m. der Beyfall gibt. *Syn.* confirmator, defensor. *Usus.* In tua causa, patrono me, et adstipulatore uteris.

Adstipulor, aris, atus sum, verwilligen, einer Meinung seyn. *Syn.* assentior. V. *Faveo*, *assentior*, *adjungo*.

Adsum, ades, adfui, adesse, dabey seyn. *Syn.* Praesens sum, praesto sum, intersum, coram adsum, copiam mei facio. *Adv.* frequenter in causa, multum, opportune, paulo ante, praesto, propius, publice, tardius. *Usus.* 1. Pugnis omnibus adfui, ich bin bey allen Schlachten gewesen. Ad portam adest. Tempore ad judicium adfuit, er ist zu rechter Zeit vor Gericht erschienen. 2. *Foro.* Difficilimis licet rebus semper adero, beystehen. 3. *Animo praesenti tribuitur.* Adeste animis, mittite timorem, sey beherzt. V. *praesens*, *coram*.

Adveho, is, vexi, vectum, ere, hinzu führen. *Syn.* Apporto, importo, comporto.)(*Adveho. Usus.* Vis magna frumenti Romam advecta. Navi, an equo advectus es?

Advena, ae, m. Fremder. *Syn.* Peregrinus, hospes, alienus, exterus, extraneus, alienigena.)(*Civis*, *domesticus. Usus.* In ipsa patria nostra peregrini videmur, et advenae. V. *Peregrinus*.

Advenio, is, veni, ventum, ire, hinzu kommen. *Syn.* Accedo, appropinquo, pervenio, adeo, appello, contingo.)(*Discedo*, *recedo*, *abeo*. *Adv.* Praeter. *Usus.* Malum, quodcunque advenerit, ferendum est. Senectus, cum advenit, multa mala apportat. V. *appello*, *venio*.

Adventitius, a, um, Fremder, hinzukommener. *Syn.* Fortuitus, insperatus, non quaesitus.)(*Innatus*, *insitus. Usus.* 1. Mithridates multis nationum adventitiis copiis juvabatur, fremde Völker zur Beyhülfe haben. 2. *Externus*, *alienus*, *non innatus*, *advenaus*, auswärtig, zufällig. Transmarina et adventitia Graecorum doctrina. Adventitiis adjumentis uti. Bona, pecunia adventitia, et assumpta.

Advento, as, avi, atum, are, ankommen. *Syn.* Advenio, appropinquo, accedo.)(*Procul sum. Usus. De tempore, persona, et re dicitur.* Adventat jam destinata dies. Legiones adventant.

Adventor, oris, m. ein Fremder, Gast. *Syn.* Externus, non domesticus. *Usus*, Vide, ne quis adventor auscultet.

Adventus, us, m. Ankunft. *Syn.* accessus.)(*Discessus. Epi.* Minus aptus. ad res multas, clarus, expectatissimus, gratus et honestus, gratior, gratissimus, maturus, matutinus, nocturnus, occultus, optatissimus, primus, recens, repentinus, suavis, suavissimus, unus, gravis, improvisus, jucundus, modestus. *Usus.* Uti adventus tuus optatissimus fuit, ita discessus afflixit.

Adventus Domini, die heilige Adventzeit. Dies sacri dominico adventui; hebdomades, quae anniversariam Christi nascentis memoriam praecurrunt; dies virginei partus expectationi sacri; tempus, quo expectati divini partus memoria celebratur.

Adversaria, orum, n. Handbuch, wo man etwas obenhin verzeichnet. *Syn.* Praescriptiones, ephemerides tabulae, in quas utcunque memoriae causa projiciuntur omnia, quae postea in justas fidei tabulas codicesque referuntur. *Epi.* Menstrua. *Usus.* Solertis est, in adversaria omnia minutim referre, der Fleißige schreibt Alles auf.

Adversarius, a, um, widrig, entgegen. *Syn.* adversus, oppositus, inimicus, hostis.)(*Amicus*, *defensor. Adv.* Maxime. *Usus.* Hic obtrectator laudum mearum, et adversarius semper fuit acerrimus, dieser ist allezeit mein Verleumder und Widersacher gewesen. Semper se adversarium in meam dignitatem intendit. Adversario te, et, infectatore laudum mearum utor. V. *hostis*, *infensus*, *inimicus*, *adversor*.

Adversator, oris, m. Widersacher. * *Syn.* adversarius.

Adversor, aris, atus sum, ari, zuwider seyn, zuwider handeln. *Syn.* Repugno, obsisto, contravenio, contra rem alicujus venio, contra pugno, contra facio, adversarius sum, in aliquem eo resisto; reclamo, obtrecto; adversum me praebeo, oppono, objicio.)(*Suffrago. Adv.* Infensius, mediocriter, valde, vehementer. *Phras. Omnibus in*

Digitized by Google

rebus mihi adversaris, du bist in allen Sachen wider mich, me oppugnas, quam potes, acerrime et gravissime; nullam adversum me injuriam praetermittis. Tuis contra nos viribus uteris. Quidquid habes virium, in nos confers. Omnia conaris, nihil non agis, moves, tentas, moliris, experiris, machinaris; moves omnes machinas; nihil non tentas ad perniciem nostram. Adversario te utimur nimis acerbo, nimis infenso. Agis contra nos, in nos; pugnas adversus nos nimis infestis odiis. Irruis in nos, quo potest impetu; quam potes maximo. Vim omnem in nos confers. Facis maximum impetum contra nos. Adversarius es nobis nimis infensus, infestus, vehemens, saevus, imminens in exitium nostrum; nostrum sanguinem nimis avide sitiens; totus incumbens in perniciem nostram. Nimis a nobis discrepas; contra honorem nostrum niteris, undique adversaris, refragaris; adversus nos tendis; contra nostrum, amicorumque studium stas. Perpetuum nobiscum bellum suscipis. V. *inimicitia*, *inimicus*, *pugno*. *Usus*. Quibus ornamentis adversor tuis? Omnibus in disputando adversabere?

Adversum et adversus, wider. *Adv. Syn.* Contra.)(*Pro Usus*. 1. Homo adversus Rempublicam, leges, salutem civium armatus. Adversus hostem aciem struere. Adversus clivum tendere. 2. *Erga*, gegen. Adhibenda est adversus Deos pietas, adversus amicos humanitas, adversus omnes officium. V. *contra*, *erga*.

Adversus, a, um, widrig, zuwider. *Syn.* Contrarius, incommodus, sinister.)(*Prosper*, *secundus*. *Phras. Viri non est*, *adversis rebus tam cito frangi*, es steht einem Manne gar übel an, wenn er in widrigen Zufällen gleich den Muth sinken läßt. Ad omnem calamitatem animos submittere; rebus turbidis, gravi fortuna, casibus adversis; infortunio quovis nimiopere commoveri; rebus afflictis, tristibus, duris, asperis, perturbatis debilitari, et exanimari; adversus casus, quibus hominum vita subjecta est et exposita, adversus fortunae vim, impetum, injurias tela, animo esse tam fracto et infirmo, in rebus trepidis, fractis, gravibus, incommodis, statim animo contrahi, et succumbere dolori. V. *infelix*, *calamitas*, *fortuna mala*. *Usus*. 1. Valetudo adversa, Unpäßlichkeit. Adversa Reipublicae tempora, üble Zeiten. Bellum, praelium, fortuna, res adver unglücklicher Krieg, Schlacht, etc. Ho adversa in vulgus fama, übler 2. *Oppositus*, *ratione loci*, Orts ho entgegen gesetzt. Antipodes adversis ve giis. Adversum solem intueri. Adve flumine navigare. Adversa ire via. adversam ripam evadere. *In anteri parte corporis*.)(Adversus *nempe in steriore*. Cicatrices, vulnera adver *id est*: adverso corpore excepta, vo in dem Leibe empfangene Wunden.

Adverto, is, verti, versum, ere, merken, bemerken. *Syn.* Aliquo, ve aliquid verto, observo, attendo, an adverto. *Adv.* Obscurissime. *Ph Adverto consilium tuum*, ich merke f deine Gedanken. Subolet mihi consili tuum; intelligo, quo istud pertin quid spectes; consilium tuum dud introspexi; odoratus sum. Sentio s tentiam tuam. Advertit me consilii ratio; obscurus quidam consilii sensus ad me pervenit; animo pros cio, quo res illa spectet. *Usus*. 1. hanc plateam te adverte, wende dic diese Gasse. Urbi agmen, navem litto pedem ripae, aures monitis, curs aliquo advertere. 2. *Transl. ad res a mi*. Advertere animum ad dicta, ßig aufmerken, *vel absolute*. De re qua diligenter advertere, wohl Acht den. 3. *Punio*, strafen. Advertere in quem V. *attendo*, *observo*, *converto*

Advesperascit, *impers.* es n Abend. *Phras.* Vespertinum crepus lum adest; nox adventat; lucem nebrae pellunt; vespera appropinqu dici nox succedit; dies abit inclina jam, vergente, prono in occasum so cedit jam nocti dies; praeceps est noctem diei tempus; obscura jam est; dies in vesperum inclinat. Coel vesperascit. V. *vesperi*.

Advigilo, as, avi, atum, are, ßig wachen. *Syn.* Vigilo, pervigilo. *Us* Pro negotii gravitate adviligandum V. *Vigilo*.

Adulatio, onis, f. Schmeichel * *Syn.* Assentatio, blanditiae. *E* Amans dominorum. *Usus*. *Proprie a lantium heris canum est*. In amici nulla major pestis est adulatione. S per magnae fortunae comes est adu tio. V. *assentatio*.

Adulator, oris, m. Schmeichl *Syn.* Assentator, palpator, divit arrosor, et quod sequitur, irrisor, mulator, homo levis, et fallax, ad luntatem loquens omnia, nihil ad ve

Digitized by Google

tatem. Qui ad alterius non modo sensum et voluntatem, sed etiam vultum atque nutum convertitur. *Usus.* Nolo esse laudator, ne videar adulator. V. *astutus.*

Adulor, aris, atus sum, ari, schmeicheln. *Cum Accusat. Syn.* Blandior, assentor, auribus do; omnia ad voluntatem, nihil ad veritatem loquor, palpo. *Adv.* aperte. *Phras. Adularis, ut gratiam a me ineas*, du schmeichelst mir, um meine Gunst zu erwerben. Das hoc auribus meis, ut gratiam meam aucuperis. Auribus inservis. Blanda assentatione uteris. Assentationis artificio gratiam quaeris. Blande loqueris, ut me tibi adjungas, ut in meam te amicitiam insinues. Lenocinaris. Blanditiis in aures meas influere laboras. Absurdam in adulationem progrederis. Palpo me percutis. Subparasitandi artem tenes. Ad gratiam loqueris. Laudibus me conciliare, expugnare; in tuas partes, commoda, amicitiam pertrahere studes. In adulationem scite te componis; spem et animos solita vanitate inflare nosti. Palpum obtrudis. Voluntati serris; aures scalpis, mulces, permulces. Blanditiis fallis, delinis. Assentationibus demulces animum. Assentatoris partes agis egregie; blandimentis benevolentiam non inscite colligis. *Usus.* Adulari fortunam alterius. Ferae dominum adulantes. V. *assentor, accommodo.*

Adulter, eri, m. Ehebrecher. *Syn.* Moechus, alienae conjugis corruptor. *Epi.* Sororius, temerarius, obscoenus, nocturnus, turpis.

Adulterinus, a, um, falsch, erdichtet. *Syn.* fucatus, adumbratus, non verus, non genuinus.)(*Verus, genuinus. Usus.* Nummi, gemmae, moneta adulterina, falsches Geld ꝛc. Adulterino signo, *annulo*, testamentum corrumpere. V. *falsus, adumbratus.*

Adulterium, ii, n. Ehebruch. *Syn.* Stuprum conjugis. *Epi.* Nefarium, quotidianum. *Phras. Adulterium committere*, einen Ehebruch begehen. Admittere adulterium; thorum alicujus contaminare, violare; adulterari, moechari, foedus, fidemque matrimonii frangere, derelinquere, deserere, fallere; involare in alienum matrimonium; nefario alterius uxorem polluere; ad eam oculos impudicos, libidinis oculum adjicere; jura legitimi thori fallere; pudicitiae uxoris vitium addere; impetere impudicitia alienam conjugem; ejus corpus stupri complere; consuescere cubilibus alienis; alienum cubile inire; capere usuram corporis. *Usus.* Adulterium committere, facere, inire, einen Ehebruch begehen. In adulterio deprehendi.

Adultero, as, avi, atum, are, ehebrechen. *Syn.* Corrumpo, stupro, alienum cubile ineo. *Usus.* 1. Latrocinari, fraudare, adulterare turpe est. 2. *Fallaciter imitor aliquid.* Judicium pecuniis, testamenti tabulas adulterat, verfälschen. V. *corrumpo.*

Adultus, a, um, *part.* von adolesco, erwachsen. *Syn.* Grandior, progressa aetas, magis confirmata, major. *Phras. Grandis jam et adulta aetate*, wohl erwachsen; aetate provectus; matura, corroborata, confirmata aetate; in ea aetate, cui roboris jam multum accessit; qui se jam corroboravit, vir inter viros; cujus aetas in medio virium robore; medio juventae robore, flore; qui jam virilem togam sumpsit; aetatis nec primae, nec ultimae, in viridi aetate; cui primo florens vigore aetas; qui aetatem transcendit primae juventae, postremae nectum attigit; qui juventam ingressus mediae pollet aetatis nervo. V. *adolescens. Usus.* Adulta jam Roma; arbor adulta; adulta Reipublicae pestis.

Adumbratio, nis, f. Entwurf, Abbildung. *Syn.* Rudior imago et species. *Usus.* Alicujus rei, si non perfectio, at conatus tamen, et adumbratio.

Adumbratus, a, um, *partic.* von adumbro, entwerfen. *Syn.* Non absolutus.)(*Expressus. Usus.* 1. Sunt in hoc juvene maximarum non expressa signa, sed adumbrata virtutum. Principio adumbratas quasdam intelligentias concipimus. 2. *Fictus*, falsch, leer. Gloria est solida quaedam res, expressa non adumbrata. Homo adumbratus; comitia, opinio virtutis, judicium, laetitia adumbrata, nur auf den Schein gerichtet.)(*Vera.*

Adumbro, as, avi, atum, are, entwerfen; *lineari pictura, et umbratili aliquid fingo. Syn.* Effingo, imitor, describo; rude specimen edo, exhibeo. *Usus.* Conare Ciceronem; perfectae eloquentiae formam adumbrare. Facta alicujus dicendo, specimen et formam adumbrare, wohl beschreiben.

Aduncitas, tatis, f. Krümme. *Usus.* Quaedam aves aduncitate rostrorum cibum capiunt.

Aduncus, a, um, krumm. *Syn.*

Digitized by Google

Curvatus, tortuosus. *Usus*. Adunci ungues, serrula adunca.

Advocatio, nis, f. das Fürsprechen. *Syn.* patrocinium, advocati munus. *Epi.* Copiosa. *Usus.* Homo in re militari, quam advocationibus cautior. Ea advocatio clamoribus, lapidatione discussa, perturbata, repulsa est.

Advocatus, i, m. ein Fürsprecher. *Syn.* qui alteri adest in causa; qui in judicio aut jus suggerit; aut praesens est amico. *Epi.* Armatus perpauci. *Phras.* *Advocatum fieri*, ein Advocat werden. Agendis causis se dare; industriam in agendis causis exercere; in forum venire, se conferre; vocem in quaestum forensem conferre; actorem fori litigiosi esse; causas in judicio agere; causidicum fieri; ad causas adire; in foro versari; causarum actorem, patronum esse; opera forensi aetatem terere; forum celebrare; forensi in munere, forensibus in causis, in causarum patrociniis versari, aetatem agere; forensibus causis patrocinium praestare; causas orare; forum attingere. *Usus.* Invocare aliquem advocatum ad defendendam causam suam. Esse alicui advocatum. Alicui advocatum venire. V. *Patronus.*

Advoco, as, avi, atum, are, herzu rufen. *Syn.* Accerso, in auxilium voco, convoco.)(*Avoco.* *Usus.* In coetum, ad concilium, ad se ipsum a voluptate advocare, in sich gehen. Advocare sibi, causae suae aliquem, sich um Helfer bewerben. V. *Voco*, *accerso.*

Advolatus, us, m. Zuflug. *Epi.* Tristis. *Usus.* Tristi advolatu aduncis lacerat unguibus.

Advolo, as, avi, atum, are, hinzu fliegen. *Syn.* Convolo, accurro.)(*Avoco.* *Adv.* Plane, repente, sublime. *Usus.* Romam, quam mox advolabo. Cum primum literas recepero, in villam ad te advolabo. V. *Accurro.*

Advolvo, is, volvi, volutum, ere, hinzu wälzen. *Usus.* Ad genua Principis advolvi, zu Füßen fallen.

Aduro, is, ussi, ustum, ere, anbrennen. *Usus.* Barbam, capillum adurere. V. *Uro.*

Adytum, i, n. heimlicher Ort der Kirche. *Syn.* Pars templi secretior, occultior, et remotior, penetrale.

Aedepol, fürwahr. *Jurandi verbum per aedem Pollucis.*

Aedes, is, f. Kirche, Haus. R. *ab ἔδος*, *sedes.* *Syn.* Domus, domicilium. *Epi.* Bona, magnifica, ornatissima, plena atque ornata, sacra, aliena, amoenisima, au ta, male materiata, nobilissima in pa tio, opima, pestilens, salubris, profa regia. *Usus.* 1. Aedes privatae, mag ficae, prächtige Häuser. An intimis, med aedibus. 2. Templum, *numero fere s gulari*, Kirche. Aedem consecrare, re rare. Aedium sacrarum et publicar depopulatio. V. *Aedificium.*

Aediculae, ae, f. Capelle, Häusch *Syn.* Tempellum; parva domus. *Us* Eam aram, aediculam et pulvinar d dicavit.

Aedificatio, nis, f. Bau, Erbauun *Syn.* Constructio aedium. *Epi.* Immen et intolerabilis. *Usus.* Aedificationem jicere, deponere, vom Bauen abstehe *Vulg. ac barbarum est*: *aedificatio esse*, zur Erbauung seyn. *Pro quo*: *Phr* Exempli esse optimi; eum esse, a q exemplum petere, capere, sumere poss caeteri; qui exemplo vel exemplum e possit caeteris; qui virtutis german exemplum caeteris praebeat, relinqu. V. *Aedifico.*

Aedificator, ris, m. ein Bauhe *Syn.* Fabricator. *Epi.* Praestans. *Us* Opifex et aedificator mundi Deus.

Aedificium, ii, n. Gebäude. *Sy* Structura, aedes, domus. *Epi.* Malu magnificum, privatum, publicum, sacru et profanum. *Usus.* Exstruere, vel det bare in alieno, aedificium. Aedificia Tiberim versa, Gebäude, die gegen Tiber hinaus sehen.

Aedifico, as, avi, atum, are, baue *Syn.* Exstruo, exaedifico, construo, ce do, constituo, pono, colloco, facio, p rietem duco, fabrico, architector, mu tollo, attollo, erigo; aedificium struo, n lior. *Adv.* bene, belle, privatim, publi sceleratius; strenue. *Phras.* *Aedificat strenne*, man bauet eifrig. Excitata su jam ad aliquam altitudinem aedifici saxo quadrato probe substructa surgu exsurgunt, crescunt, educuntur, attoll tur jam aedificia; etsi nondum ad culm perductum, ad tectum tamen domus p ne pervenit. *Usus.* 1. Aedificare porticu atrium, urbem. 2. Navim, classem ae ficare. 3. *Sed barbare dicitur*: *aedifi re alios*, andere erbauen. *Pro quo is adhiberi possunt*: exempla edere virt tum, relinquere, praebere; in quae p steritas sera respiciat; exemplo esse a ad virtutem; virtutis exempla non vul ria prodere; exemplo ad virtutem pr lucere aliis; exempli praeclari facem pr ferre.

Aedilis, is, m. Baumeister. *Syn.* C

Digitized by Google

mores urbis, annonae, ludorumque solennium. *Epi.* Curulis, designatus, religiosus.

Aedilitas, tis, f. Baumeisteramt. *Syn.* Aedilitium munus. *Epi.* Curulis, famosa, magnificentissima, praeclara, ornatissima. *Usus.* Aedilitatem petere, obtinere, aedilitate fungi.

Aedilitius, a, um, zum Baumeisteramte gehörig. *Syn.* Spectans ad aedilitatem; *item*: qui aedilis est; aut fuit. *Usus.* Homo aedilitius.

Aedituus, ui, m. Meßner, Küster. *Syn.* Aeditimus, sacrae aedis custos, qui custodiae sacrae aedis praeest.

Aeger, ra, rum, krank. R. *ab ἀνιγρός, tristis.* *Syn.* Aegrotus.)(*Valens. Adv.* Graviter, mediocriter, maxime. *Usus.* 1. *De corpore*, Leibeskrankheit. Corpore aeger; ex vulnere aeger. Aegra Respublica fideposita. Aegra et labans civitas. 2. *De animo moerente et afflicto*, Gemüthsniedergeschlagen, Trauer. Animi vel animo aeger. Amore vel ex amore aeger. V. *Infirmus. Tristis, valetudo mala.*

Aegre, ungern, schwerlich. *Syn.* Difficulter, vix, gravate, moleste.)(*Moderate, facile. Usus.* Inveterata vitia aegre depellunturAegre te careo.

Aegre, fero, fers, ferre, ungern sehen. *Phras.* Immoderatius, graviter, moleste, perindigne, animo valde iniquo tuli; stomachatus sum; animo periniquo passus sum; pupugit me res ea; sane aspere, durius accepi; subringebar, fremebam, commordit me haud modice, discrutiabar. Non leviter commotus, indignatus; aegre, iniquo animo passus sum. Dolori mihi fuit, et aegritudini; torquebat me misere, et cruciabat; stomachi inde, ac molestiae res parum erat; acerbius mihi visum est; aegebar, confundebatque animo; gravia haec erant auribus meis; invisa mihi tota rei memoria; offendit ea me res vehementer; magno me dolore affecit; omnia facilius, quam illud perpeti potebam; aequo haud ferebam animo; aniso aequo intueri haud poteram; gravissime id dolebam; dolebat id mihi; magnus inde dolor incessit animo; urebat me, et lacerabat, quod etc. V. *Invitus, moleste, repugno.*

Aegresco, is, ere, krank werden. *Syn.* aegrior fio.

Aegrimonia, ae, f. Herzenleid. *Syn.* Aegritudo animi, dolor, moeror, solicitudo, cura. *Epi.* Nova. *Usus.* Ferrem gratius, si novae aegrimoniae locus esset. V. *Aegritudo.*

Aegritudo, inis, f. Gemüthskrankheit, Betrübniß. *Syn.* Aegrimonia, molestia, angor, animi contractio, animi perturbatio.)(*Hilaritas. Epi.* Acrior, amplificata, crucians, detestabilis, flebilis, inanis, laboriosa, levior, moerens, maxima, misera, naturalis; nova sed ea modica, premens, simillima aegris corporibus, permanens, tetra, universa, acerba, anxia, atque acerba, gravior, gravissima, incredibilis. *Usus.* 1. *Aegritudinem accipere*, betrübt, traurig werden. Parvis saepe rebus movetur, oritur, aegritudo. Res non maximae aegritudinem afferunt, efficiunt; aegritudine afficiunt, premunt, opprimunt, conficiunt, ex rebus minimis in aegritudinem incidimus, aegritudini nos dedimus, aegritudine debilitamur, quatimur, kleine Dinge machen oft große Betrübniß. 2. *Aegritudinem lenire*, den Unmuth lindern. Philosophia universam aegritudinem lenit, levat, sedat, extenuat, elevat. Levatio, sedatio, vacuitas aegritudinis consistit in avocatione a cogitanda molestia, et revocatione ad voluptates contemplandas. 3. Aegritudine, vacare, ohne Betrübniß seyn. Aegritudinem Stoici; ut tetram, et immanem belluam fugiendam dicunt, exuendam, abjiciendam, exturbandam animo. Aegritudo vetustate tollitur nobis eripitur, eximitur, repellitur. V. *Dolor.*

Aegrotatio, onis, f. Krankheit. *Syn.* Corporis mala constitutio, functiones corrumpens morbus. *Usus.* Velut aegrotatio in corpore, ita aegritudo in animo. *Hinc animadverte discrimen* morbi, vitii, aegrotationis. Morbum totius corporis corruptionem appellant; vitium, cum corporis partes inter se dissident. V. *Morbus, valetudo infirma, infirmitas.*

Aegroto, as, avi, atum, are, krank seyn. *Syn.* Aegro corpore sum, morbo sum implicatus.)(*Valeo. Adv.* Graviter, gravius, gravissime, leviter, periculose, vehementer, diuque, viriliter. *Phras. Gravissime aegrotat*, er ist schwer krank. In morbum incidit gravissimum; morbo afficitur difficillimo, dubia spe vitae, morbo urgetur, qui vitam in discrimen adducat, in quo de vita prorsus agatur, in quo vita in dubium veniat. Affectus est graviter; morbo languet; male se habet; valetudine utitur adversa; decumbit morbo oppressus; morbo laborat gravi; pessime valet; nequaquam illi belle est. In morbo est sane difficili ac periculoso; morbo impeditur, affligitur, conficitur, intabescit. Morbo vel in morbum implicatur; morbum nactus est perquam difficilem; morbo tentatur, torquetur, conflictatur; vexatur gravi et diuturno. In morbum in-

Digitized by Google

currit, cecidit, delapsus est gravem; adversa valetudine prostratus est, impeditus, affectus; valetudo est illi perincommoda; adversa illi valetudo incidit; morbo correptus; circumventus est molestissimo; morbum, adversam valetudinem contraxit; morbo tenetur, constringitur, afflictatur, cruciatur miserrimo; adversa valetudine premitur, morbo occupatur, debilitatur, frangitur; inter aegrotos meret; lecto tenetur. V. *Morbus*; *valetudo infirma*. *Usus*. 1. Graviter, periculose aegrotare. Aegrotanti melius est factum, mit dem Kranken ist es besser. 2. *Transl. Ad animum*: Aegrotant in te artes animi tui, deine guten Gedanken nehmen ab.

Aegrotus, a, um, krank. *Syn*. Aeger. *Usus*. 1. Aegrotus corpore, krank am Leibe. 2. *Transl*. Aegrota Respublica, animus aegrotus, schwach, betrübt. V. *infirmus aegroto*.

Aemulatio, nis, f. Nacheiferung, Neid. *Syn*. Rivalitas, virtutis imitatio, invidia. *Unde laudis est, et vitii*. *Epi*. Vitiosa. *Usus*. Aemulatio est aegritudo animi, si eo, quod concupierit, alius potiatur, ipse careat. Imitatio virtutis aemulatio dicitur. V. *Invidia*.

Aemulator, ris, m. Nacheiferer. Neider. *Syn*. Imitator, rivalis, aemulus. *Usus*. Servilius aemulator Catonis. V. *Invidus*, *imitor*.

Aemulor, aris, atus sum, ari, eifern, neiden. *Syn*. Imitor, invideo. *Usus*:

Aemulari alienam virtutem; obtrectare, alicui aemulari. V. *Invideo*.

Aemulus, i, m. Nacheiferer. R. ab ἀμιλλα *certamen*. *Epi*. Non molestus, multi. *Usus*. Semper tu mearum laudum, meorum studiorum aemulus fuisti. V. *Invidus*, *imitator*.

Aeneus, a, um, von Erz. *Syn*. Aeneus aheneus; quod ex aere est. *Usus*. Signum aeneum, equus aeneus.

Aenigma, atis, n. Räthsel. *Syn*. Quaestio obscurior et perplexa, oratio perpetuis verborum involucris texta. *Usus*. Obscuritates et aenigmata somniorum.

Aequabilis, e, *comm*. gleich, eben. *Syn*. Aequus, aequalis, par, similis, qui semper sibi constat. *Usus*. Aequabilem juris rationem tenere, unparteyisch das Recht sprechen. Praedae aequabilis partitio. Motus certus et aequabilis. Temperatum et aequabile genus orationis. V. *par aequus*.

Aequabilitas, atis, f. Gleichförmigkeit. *Syn*. Constantia, tenor unus, moderatio.)(*Levitas*. *Epi*. Maxime d cora, praeclara. *Usus*. Aequabilitas u versae vitae praeclara est, et idem se per vultus eademque frons. In Juris a quabilitate adhibenda est facilitas. L nitas et aequabilitas orationis. V. *Tene constantia*.

Aequabiliter, gleichförmig. *Sy* Cum aequabilitate. *Usus*. Oratio aequ biliter profluens. V. *aequaliter*.

Aequalis, e, *comm*. gleich. *Sy* Par, similis, aequus.)(*Impar*, *disp* *Usus*. 1. Stoici ajunt, peccata omn aequalia. Oratio par et aequalis reb ipsis. Aequalem verbis vitam agere, reden, so leben. 2 *Coaevus*; *ejusd aetatis*, gleiches Alters seyn. Est eoru dem temporum aequalis. Livius En aequalis fuit, Laelius Scipioni. V. *si lis*; *par*, *convenio*.

Aequalitas, tatis, f. Gleichh *Syn*. Aequalium et parium conditio, militudo. *Epi*. Fraterna, legitima, tata, summa. *Usus*. Est inter nos aeq litas prope fraterna. In Republica tu da est civium aequalitas. Aequalitate dicandi offensio vitatur. V. *similitu*

Aequaliter, gleich. *Syn*. Aequalit aeque, aequa parte, aequa conditio eodem tenore, constanter, aequo pari jure, aequa societate, aequato Ma *Usus*. Aequaliter in suos ac alienos fer Haereditas aequaliter distributa. V. *si liter*, *aeque*.

Aequatio, nis, f. Vergleichu Gleichheit. *Syn*. Adaequatio. *Usus*. quatio juris, bonorum, gratiae, dig tatis, suffragiorum.

Aeque, billig, gleich. *Syn*. Ta pariter, similiter, aequaliter, peraeq *Usus*. Nemo aeque, atque ego, est cupatus, niemand ist so sehr beschäftig als ich. Amicus aeque utrique fide Hoc ad meum aeque, atque ad tu officium pertinet. Velle et posse n in aequo positum est. Aeque ac si; ta, ac si; nihilominus; non minus, qu si frater esset, gleich, als wenn er n Bruder wäre. V. *Similiter*.

Aequilibritas, tatis, f. Gleic wicht. *Syn*. Aequabilitas, aequalitas.

Aequinoctium, ii, n. Gl heit der Tag- und Nachtlänge. *U* Aequinoctium navigationem nostr moratur.

Aequiparo, as, avi, atum, gleich halten, vergleichen. *Syn*. Aeq comparo, compono.)(*Excedo*, *sup* *Usus et Phras*. Nemo te factis aequ rare potest, keiner kann dir es gleich t

Digitized by Google

exaequandus, assimilandus est nemo te virtute assequitur; tecum certi, contendere nemo potest; nemo est, qui tibi par sit, qui te vincat. V. *comparo*, *confero*.

Aequitas, tatis, f. Billigkeit. *Syn.* Aequum et bonum, justitia, *vel* propensus in aliquem favor, studium.)(*iniquitas*. *Epi.* Humana, mira, propria maxime justitiae, summa. *Usus*. 1. Summa bonitas et aequitas causae. Perspice aequitatem animi mei, sieh mein ehrliches Gemüth. Aequitatem rejicere; servare aequitatem. 2. Candor, probitas, tranquillitas, ruhiges, sanftes Gemüth. Homo summa moderatione, summa animi aequitate. V. *Justitia*, *honestum*.

Aequo, as, avi, atum, are, gleich machen. *Syn.* Exaequo, parem facio, gradus tollo, assequor.)(*supero*, *excedo*. *Usus*. Cum Graecorum gloria Latinorum copia aequata est; cum aliquo aequari; tenuiores cum principibus temperamento aliquo aequantur. V. *Aequiparo*, *confero*.

Aequor, oris, n. Ebene. *Syn.* Terrae aut aquae planities. *Usus*. Babylonii in camporum patentium aequoribus habitant.

Aequus, a, um, billig. R. *a* Dorico ἴσος. *Syn.* Habens aequitatem, non iniquus, verus, justus.)(*Injustus*. *Phras*. 1. *aequum est*, es ist billig. Jus et fas est, rationi consentaneum est; jure receptum et approbatum est; jus merum est, jus bonum, optimum, aequissimum est, quod oras. 2. *Aequum non est*, es gebührt sich nicht. Haud par est; jus, fas non est; iniquum petis; nefas, flagitium est; non decet; honestum non est; contra aequum, jus et fas est; inique, injuste; perperam agitur; rationi minime consentaneum est; non licet; decorum non est; non convenit. *Usus*. 1. Aequum me tibi semper praebui; aequus tibi semper fui; aequum me tibi habuisti; aequo me usus es, ich bin dir allezeit sehr günstig gewesen. Aequo cum civibus jure vivere. Aequa postulatio. 2. *Planus*, eben. Locus aequus. 3. Aequum et bonum impetrare, ex aequo et bono statuere; aequi bonique facere, billig und recht, gütig aufnehmen. V. *Justus honestus*, *dignus*, *decet*.

Aër, eris, die Luft. *Syn.* Coelum, anima, spiritus, aether. *Epi.* Adversus, crassus, cretus, crassissimus, finitimus, fusus et extenuatus, natura maxime frigidus, et minime expers caloris, calore admistus. Immensus et infinitus, purus ac tenuis, proximus terrae, calidus, superior, temperatus, nihil proni habens, effluens huc illuc. *Phras*. *Aër salubris*, gesunde Luft. Coelum tenue, purumque. Coeli temperies salubris. Coeli temperies refovendis membris idonea. Coelum temperatum, sincerum, mite, clemens, salubre. Grata, blanda, mitis, placida, molissima aurae temperies. Coeli clementia, salubritas. Coeli mira temperies verno tempori maxime similis, sed quae omnes anni partes pari salubritate percurrit. 2. *Aër gravis*, dicke Luft. Crassus nobis aër offunditur, circumfunditur. Pingue et concretum coelum. Palustre coelum caput gravat. Vix sustineo gravitatem coeli. Aër piger. Coelum caliginosum, nebulosum. *Usus*. Aër alitur exspirationibus terrae; oritur ex respiratione aquarum. Terrae proximus crassus est, concretus in nubes cogitur. Aërem spiritu ducimus. V. *Coelum*.

Aerarium, i, n. Schatzkammer. *Syn.* Pecunia publica; locus, ubi ea asservatur. *Epi.* Inops atque exhaustum, sanctius, vetus ac refertum. *Usus*. Rationes conferre ad aerarium. Aerarii depeculator, hirudo. Pecuniam in aerarium sanctius referre. Aerarium exhaurire.

Aerararius, a, um, das zur Schatzkammer gehörig ist. *Usus*. Rationes aerariae me solicitum habent.

Aerarius, ii, m. der des Bürgerrechtes beraubet worden. *Qui praeter aera pro capite tributi nomine pendenda, caeteris civium juribus ignominiae causa multabatur*. *Usus*. Aerarium aliquem facere; in *vel* inter aerarios referre. Ex aerariis eximere, ea ignominia solvere.

Aeratus, a, um, mit Erz oder Kupfer beschlagen, überzogen. *Syn.* Aere tectum. *Usus*. 1. Lecti aerati, candelabra aerata. 2. *Obstrictus alieno aere*, mit Schulden behaftet. Aerati milites, *alias* obaerati.

Aërius, a, um, *vel* Aëreus, luftig. *Syn.* Spirabilis, flabilis, animalis. *Usus*. Aërii volatus avium.

Aerugo, inis, f. Erzrost. *Syn.* Quasi quaedam scabies, aes, corrumpens. *Usus*. Aes Corinthium in aeruginem incidit; aerugine consumptum, exesum, corruptum est.

Aerumna, ae, f. Mühseligkeit. *Syn.* Calamitas, labor, aegritudo laboriosa. *Epi.* Aeterna, maxima. *Usus*. Graves, perpetuas aerumnas perpeti, superare. Aerumnis premi. V. *Angustia*, *miseria*.

Aerumnosus, a, um, mühselig. *Syn.* Miser, calamitosus. *Usus*. Qui ea

Digitized by Google

aegritudini dedere, miseri sunt, afflicti, aerumnosi. V. *Miser*, *calamitosus*.

Aes, aeris, n. Erz oder Kupfer. *Epi.* Alienum, circumforaneum. *Usus.* 1. Aes temperare; statuam ex aere facere. Leges, pacta in aes incidere. In aere varias figuras caelare. Aes signare, Geld prägen. 2. Aes alienum, Schulden. *Usus.* 1. *Debita contrahere*, Schulden machen. Aes alienum cogere, conflare, facere, aere alieno se obligare, nomina facere. 2. *Debitis laborare*, Schulden haben. Aes alienum habere; in aes alienum incidere; aere alieno laborare, premi, opprimi, obrui, obstringi; esse in aere alieno; in nominibus; aes alienum crescit. 3. *Debita expungere*, Schulden abzahlen. Aere alieno liberari, levari, exire; aes alienum dissolvere, relinquere, exonerare, nomina expedire, explicare, solvere, expungere. *Dicitur etiam*: Aes alienum meum, patris, filii, *quod a me, patre vel filio contractum est, stipendio ignominiae causa privatus.* V. *Debitum*, *pecunia*.

Aestas, tis, f. der Sommer. *Syn.* Anni pars ferventior, tempus aestivum, calores aestivi. *Epi.* Iniens, integra, media, proxima, summa, tota. *Usus.* Aestas iniens, prope affecta, exacta. Aestas praefervida, nimiis caloribus et inusitatis torrida, saevissime candens.

Aestimabilis, e, *com.* schätzbar.)(*Inaestimabilis*. *Usus.* Aestimabile est, quod pondus aliquod habeat. Dignum aestimatione.

Aestimatio, nis, f. Schätzung. *Syn.* Pretii judicium. *Epi.* Aequa, aequior, communis, grata, mediocris, optima, non modo non incommoda, sed etiam grata, propria, remissior quam tolerabilis. *Usus.* 1. *Facere aestimationem*, praediorum, census, posessionum, ein Landgut schätzen. Caesar aestimatione facta pecuniam pro praeda solvit. 2. Aestimationem dare, *accipitur pro re ab arbitris aestimata*. Accipiendae sunt tibi aestimationes Caesaris voluntate. Litis aestimatio tibi persolvenda est. 3. Aestimationem dermittere alteri; calculum de se permittere, porrigere; censendi potestatem facere.

Aestimator, oris, m. ein Schätzer; *vulg. Taxator. Syn* Judex, arbiter. *Epi.* Acerrimus, aequus, aequissimus, injustus, callidus. *Usus.* Acerrimus rerum aestimator. Frumenti aestimator callidus et iniquus fuisti. V. *Arbiter*.

Aestimo, as, avi, atum, are, schätzen. *Syn.* Aestimationem habeo, magni facio. *Adv.* Carius, care, large, libera ter, necessario, severe, tenuissime, va de, illiberaliter. *Phras.* 1. *Valde te aest mo*, ich halte sehr viel auf dich. Que apud me locum teneas; quo apud me l co sis, nosti. Quanta sit mea in te o servantia; quantum tibi tribuam, def ram; quae mea sit de te opinio; qu in te volumas, quod studium, qua apud me locum obtineas, quo numer sis; quantum te demirer, et efferan non ignoras. E virtute tua te ponder pendo. De te promerito tuo exist mo. In parentis, fratris, amici num ro te puto, repono, duco, colloco. Gr dum, caritatemque filii apud me habe Inter clarissimos viros merito tuo te n mero, annumero. Alter mihi Cicero et es. Magni te merito tuo dependo. Mu tum dignitatis tibi tribuo. In magno summo pretio te habeo. Praeclara de existimo, sentio. Magnae indolis specien veramque ex moribus tuis capio. Plur facio neminem. Magnam tui rationem duco, habeo. Tecum paucos comparo vel neminem. Summum tibi honorem habeo. Si quos in aliquo pono, existimo habeo, numero, principe tu loco es; inte eos es, qui principem apud me locum obt nent. 2. *Curandum tibi, ut ab omnibu aestimeris*, du mußt dich befleißen, bey Alle hochgeschätzt zu seyn. Ut eximium gratia locum apud omnes obtineas; ut apu omnes in ingenti sis gloria, in summ laude sis; magno in honore sis, ut egre gium de te omnium sit judicium, opinio existimatio; ut res tuae fiant maximi ut in te laus virtutis sit maxima; ut au ctoritas apud omnes magna habeatur; u gravissime de te judicetur; ut auctoritat valeas plurimum; ut auctoritas tua ma gni sit apud omnes ponderis ac momen ti; ut singularis tua sit apud omnes auc toritas; ut auctoritatis habeas plurimum ut virtutis tuae apud omnes opinio si singularis, habeatur, capiatur. 3. *Vir tus ab omnibus gentibus aestimatur* die Tugend wird bey allen Völkern hoch geachtet Summus honos habetur virtuti virtuti plurimum defertur. Virtuti ubi que honos est, persolvitur. Virtutis no men apud omnes gentes magnum inpri mis, et honestum est; virtus in pretio in honore est; virtus inter ea est, quae prima dicuntur. V. *Judico*, *pretium*. *Usus.* 1. *De re venali, et bonis.* Aesti mandis possessionibus praefectus. Fru mentum, litem aestimare, das Getreide schätzen. 2. *Judico*, *existimo*, *magni vel parvi facio*, urtheilen, hoch oder ge

Digitized by Google

ring schätzen. Ex veritate, non opinione res aestimandae sunt. De aliis aestima re difficile est. Statua haec non e materia, sed ex artificio aestimanda est.

Aestiva, orum, n. Sommerlager. *Syn.* Locus, in quo aestatis ardorem devitantes bestiae, et milites ce continent.)(*Hiberna. Usus.* Aestiva attingere. In aestivis esse. Mediis caloribus militem in aestiva educere.

Aestivus, a, um, sommerlich. *Usus.* Menses, dies aestivi.

Aestuo, as, avi, atum, are, erhitzt seyn. *Syn.* Ardeo, ferveo, angor, irascor, tangor, vexor.)(*Algeo. Usus.* 1. Aer caloribus aestuat, warme Luft. *Transl. ad animi affectiones.* Desiderio, dubitatione, ira, cupiditate, invidia; aestuat, exae stuat, vor Verlangen ꝛc. brennen. V. *Calor*, *caleo.*

Aestuosus, a, um, hitzig. *Syn.* Aestu et calore plenus. *Usus.* Aestuosa et pulverulenta via.

Aestus, us, m. Hitze. R. αἴθος, *ardor Syn.* Fervor, agitatio fluctuum. *Epi.* Magnus, marinus, maritimus. *Usus.* 1. Aestus marini aluna commoventur, die Ebbe und Fluth des Meeres wird von dem Monde verursachet. Aestus febrique jactatur. 2. *Transl. Vis et vehementia.* Heftigkeit. Consuetudinis aestus multos absorbet. Aestus quidam gloriae, aestus ingenii multos abripit, transversum agit. Aestu abstractus. V. *Calor*, *fervidus.*

Aetas, tatis, f. Alter, R. *ab aevo, q. aevitas dicta. Accipitur alius pro* saeculo, *alias pro* anni; *alias universim pro* tempore; *alias pro* tota vita hominis; *alias pro* vitae humanae partibus, infantia, pueritia, adolescentia, virilitate, senectute: *quarum quaelibet trifariam dividitur, ut alia sit* viridis; *alia* adulta; *alia* praeceps. 1. *Aetas prima*, junges Alter. Iniens, puerilis, infirma, tenerior; aetatis initium; aetatis prima tempora, aetatis primae infirmitas, imbecillitas; aetas viridis, flexibilis, mollior. V. *Pueritia.* 2. *Aetas media*, männliches Alter. Progrediens, confirmata, corroborata, provecta, firmata, constans, adulta, integra, integerrima, matura; aetatis progressus, cursus; maturitas corrobarata; aetas bona, optima, florens. *Aetas devexa*, hohes Alter. Ingravescens, affecta; confecta, decrepita, decursa, exacta, demensa, grandior, praecipitata, valde provecta, deflectens; aetatis praecipitis flexus, et ingravescentis. V. *Senectus. Phras.* 1. *Aetate nostra*, zu unsern Zeiten. Nostra ac patrum memoria; ad nostram memoriam; ad hanc aetatem; ante memoriam meam; majorum nostrorum aetate ac tempestate. 2. *Aetatem honestissime transigere*, sein Leben ehrlich zubringen. Optimis in studiis aetatem, agere, degere, terere, conterere, consumere, exigere. *Usus.* Aetate progredi, procedere, provehi, älter werden. Aetate praecurrere, anteire, praestare, antecellere alios, im Alter vorgehen. Homo id aetatis, ein so alter Mann. V. *Tempus.*

Aetatula, ae, f. Kindheit. *Syn.* Tenera aetas vel prima. *Usus.* Cave, primam tuam aetatulam ad libidinem conferas.

Aeternitas, tatis, f. Ewigkeit. *Syn.* Tempus fine carens, immortalitas, perennitas. *Epi.* Immutabilis, incredibilis, naturalis. *Usus.* Aeternitatem nulla temporis circumscriptio metitur. Immutabili aeternitate veritas continetur. Mihi populus eà die non unius diei gratulationem, sed aeternitatem, immortalitatemque donavit. Nomen tuum et gesta immortalitati commendanda, consecranda sunt, dein Nahme soll verewigt werden. V. *Immortalitas.*

Aeterno, as, avi, atum, are, unsterblich machen. * *Syn.* Aeternum, immortale facio.

Aeternus, a, um, ewig. *Syn.* Sempiternus, immortalis, perpetuus, quod toto vitae tempore, tota aeternitate continetur.)(*Caducus*, *mortalis. Phras. Aeternum nomen*, ein ewiger Nahme. Perenne, perpetuum, immortale; aeterno tempore, perpetuo, in perpetuum; in omnium aetatum memoria duraturum; nominis fama, quae finem nescit, terminum non habet; famae gloria sempiterna: immortalitati commendanda; cum tota aeternitate coaequanda; nomen, quod vigebit per omnium saeculorum memoriam; quod saeculis innumerabilibus, quod ipsa aeternitate continebitur; quod nulla delebit unquam oblivio; quod posteritas alat, ipsa aeternitas intuebitur. *Usus.* Causae immutabiles et aeternae. Aeterno Deo aeternum simulacrum mundus est.

Aether, eris, m. der Lufthimmel. *Syn.* Coelestium orbium, igniumque regio, *item*: Aer subtilior. *Epi.* Aeternus, ignifer, immensus, immoderatus, non satis aptus, tenuis, ac perlucens et aequabili calore suffusus. *Usus.* 1. Aerem complectitur aether. In aethere astra

Digitized by Google

volvuntur. Aether fragoribus resonat. 2. *Coelum*, der Himmel. Omnia cingens, et coërcens coeli complexus, qui idem aether vocatur; extrema ora, et determinatio mundi.

Aetherius *vel* Aethereus, a, um, himmlisch, überirdisch. *Usus.* Aethereus ignis.

Aevum, i, n. Ewigkeit, immerwährende Zeit. R. *ab* ἀιών. q. ἀεὶ ὤν, semper existens. *Syn.* Aetas aeternum duratura, sempiterna. *Epi.* Aeternum, sempiternum. *Usus.* Beati in coelo aevo sempiterno fruuntur; aeternum aevum agunt.

Affabilis, e, *com.* holdselig mit Worten. *Syn.* Comis, placidus, mitis maxime in sermone. *Usus.* In omni sermone affabilem se praebebat. V. *Facilis*, *comitas*, *humanus*.

Affabilitas, tatis, f. Freundlichkeit, Gesprächigkeit. *Syn.* Comitas sermonis, facilitas in audiendo; alloquendi, audiendi lenitas. *Usus.* Difficile dictu est, quantum animos hominum conciliet affabilitas, lenitasque sermonis. V. *Comitas*, *admitto*, *facilis*, *humanitas*.

Affabre, künstlich. *Syn.* Fabre, pulchre, artificiose. *Usus.* Statua miro artificio affabre facta.

Affaris, atus sum, affari, anreden. *Syn.* Alloqui, compellare. *Usus.* Liceat mihi te versibus affari. V. *Alloquor*.

Affatim, reichlich. *Syn.* Abunde. *Usus.* Affatim tibi satisfaciam. Satiaberis affatim. V. *Satis*.

Affectio, nis, f. Beschaffenheit, Bewandtniß des Leibes oder Gemüthes. *Syn.* Perturbatio, commotio incitatio, animi, sensus, impetus, πάθος, animi quidam dolor, studium, cupiditas. *Epi.* Constans conveniensque, non distorta nec prava, firma corporis, invita, inconstans, et a se ipsa dissentiens, laudabilis, interior, malitiosa animi, prima et optima, utilis, manens, recta. *Usus.* 1. Ut ad primam, optimamque animi affectionem pervenias, perturbatio ratione pellenda est. Ea est animi mei affectio, commodi mei causa neminem ut violem. O te extra omnes humanorum pectorum affectiones positum! quem non laetitia, moeror, ira, gaudium exagitent, jactent, incessant. 2. *Status*, *vis*, *constitutio*, Zustand. Affectio astrorum varia multas res immutat. In puero refert, qua coeli affectione primum spiritum duxerit. Affectio corporis firma.

Affecto, as, avi, atum, are, nach etwas streben. *Syn.* Appeto, quasi arcesso, nimis inquiro; ambio. *Usus.* Lumina quaedam orationis non quidem affectanda sunt, sed tamen adhibenda nonnunquam. Iter affectare. Munditiam non exquisitam affectare.

Affectus, a, um, *part.* von afficio, bewandt, beschaffen. *Syn.* Paratus, comparatus, constitutus seu corpore, seu animo. *Adv.* Male. *Phras.* *Omnes sunt tibi bene affecti*, es sind dir alle wohl zugethan, geneigt. Hoc animo animati sunt singuli, ut tua causa, gratia, omnia velint; ingenium est illis rectum erga te; animum habent erga te optimum ac rectissimum; is habitus amicorum est illis, ut omnia tibi secunda cupiant; ita animati, eo animo, ea mente sunt praediti; ita animo comparati sunt; hunc erga te gerunt animum; is sensus est animorum; ea animi propensio, voluntas, studium, ut cupiant tibi quam optime. *Usus.* 1. Oculi indicant, ut animo sis affectus, die Augen zeigen an, wie du im Gemüthe bestellest seyst. Nunc ita affectus sum, tecum ut vivere non possim. 2. *Praeditus*, *cumulatus*, angethan, beschenket. Honoribus, beneficio, praemiis abs te affectus sum. E literis tuis magna molestia, laetitia, dolore affectus sum. Summis difficultatibus affectus. 3. *Vexatus*, *afflictus*, *tractatus*, *et acceptus male*, übel hergenommen. Affecta et prostrata respublica. Urbs ab illo praedone misera affecta. 4. *Ad finem vergens*, zu Ende gehend. Affectum est bellum, nondum perfectum. Aestas affecta carmen, oratio, fast zu Ende gebracht. 5. *Aptus*. fähig. Animus, oculus conturbatus non est probe affectus ad fungendum munus suum. *Aegrotus*, krank. Caesar rem Neapoli reliqui graviter affectum.

Affectus, us, m. Gemüthsneigung, Anmuthung. * *Syn.* Affectio. *Epi.* Laudabilis. *Usus.* Affectus animi sunt amor, odium, ira, invidia, misericordia, spes, laetitia, timor, molestia. V. *Perturbatio*.

Affero, fers, attuli, allatum, ferre, herbey bringen. *Syn.* Apporto, importo, adhibeo, induco, infero, dico, nuntio, profero.)(*Aufero*. *Adv.* Divinitus, in perpetuum, nec ita multo post, repente, similiter, sero, violenter, ultro. *Usus.* 1. Ad id munus spiritus magnos, animos, auctoritatem, afferas, necesse est. Ad eam facultatem dicendi, industriam multum afferendum est. 2. *Do*, *exhibeo*, *praebeo*, verursachen. Afferre alicui fastidium, odium, molestiam, satietatem, calamitatem, miseriam, detrimentum, angorem, perniciem, necessitatem, metum, dubitationem, dolorem, egestatem.

Digitized by Google

lectum, errorem animi, et perturbationem, *item*: Id consilium magnam tibi laudem, auctoritatem, dignitatem, voluptatem, solatium affert. 3. *Nuntio*, anfinden. Aliquid novi literis affertur. Mandata odiosa, incerta afferre. Ex sermone rumor id attulit ad aures nostras. 4. *Vulg. allegare, vel citare*, anziehen, beybringen. Rationem facti, causam afferre. Scriptum, legem, exempla, similitudinem afferre. 5. *Infero*, anthun, anlegen. Vitae alienae, aut corpori vim afferre. Manus sibi afferre, sich umbringen. Sensibus vim afferre. Afferre consolatum in familiam. 6. Vorbringen. *propono*. Quaestionem afferre, in medium afferre.

Afficio, is, feci, fectum, ere, bewegen, anthun *Syn.* Commoveo, permoveo. *Adv.* Accommodatissime, avide, graviter, gravius, nominatim, optime, probe, recte, valde. *Usus.* 1. Literae tuae me varie affecere. Vario animo affectus fui. 2. *Bene vel male afficio*, einem Gutes, oder Uebels anthun. Aliquem summa laetitia, voluptate; *vel contra*: morte, exilio, satietate, taedio, pudore, ignominia, molestia afficere.

Affigo, is, fixi, fixum, ere, anheften. *Syn.* Ad aliquid figo, infero, addo. *Adv.* Maxime, penitus, vehementer. *Usus.* 1. Minervae talarium pinnas affigunt. 2. *Transl.* Animum literis affigere, sich ganz auf das Studieren verlegen. Animo suo tenacius aliquid affigere. Num tu humi particulam divinitatis affiges? V. *Haereo*, *adhaereo*.

Affingo, is, finxi, fictum, ere, anbichten. *Syn.* Fingo non vera, adorno.)(*Detraho*. *Usus.* Peccat poëta, qui probam orationem affingit improbo. Error multa, plus invidia affinxit. Rebus certis multa falsa affinguntur. V. *Calumnior*.

Affinis, e, *gen. com.* Schwager, Verwandter. *Syn.* Conjunctus affinitate. *Epi.* Novus, ornatissimus omni virtute, officiosusque, amans alicujus. *Usus.* 1. Affinem tuum a genibus repelles? 2. Particeps, conscius, theilhaftig, bewußt seyn, sceleri illi, et flagitio, et turpitudini affinis judicatus est. Homines hujus affines suspicionis, facinoris, aut facinori affines, Leute, die glaublich einen Theil an dieser That haben. V. *Propinquus*.

Affinitas, tatis, f. Verwandtschaft. *Syn.* Conjunctio affinitatis, necessitudo. *Epi.* Gravior, impurissima, nova. *Phras.* *Affinitate junctus est Lentulo*, er ist des Lentulus Schwager, oder Verwandter. Est cum Lentulo maximis vinculis affinitatis et propinquitatis conjunctus; affinitate devinctus, junctus; affinitate Lentulum attingit; sanguinem cum Lentulo sociavit; affinitatem junxit; affinitate cum Lentulo adstrictus est, per affinitatem Lentuli familiae immistus, innexus est. In affinitatem Lentuli pervenit; affinitate Lentulum contingit; suum cum Lentuli familia genus connubio miscuit; vinculum affinitatis cum Lentulo nexuit; vinculo affinitatis Lentulo obstrictus est. *Usus.* Affinitatibus, amicitiis, vicinitatibus conjunguntur cives. V. *Necessitudo*, *cognatus*.

Affirmate, ausdrücklich, für gewiß. *Syn.* Asseveranter. *Usus.* Quod affirmate, quasi Deo teste promiseris, id tenendum est. V. *Certe*.

Affirmatio, nis, f. Bestätigung.)(*Dubitatio*. *Epi.* Gravior, religiosa. *Usus.* Jusjurandum est affirmatio religiosa. Dubitationem illi omnem mea affirmatione exemi.

Affirmo, as, avi, atum, are, bekräftigen. *Syn.* Confirmo, assevero, ajo, annuo, comprobo.)(*Nego*. *Adv.* Facile, nimis, temere, vere, valde. *Phras.* *Affirmare id possum*, ich kann es für gewiß sagen. Confirmare hoc tibi liquido possum; id plane profiteor; prae me fero; asseveranter testificor; id certum tibi testatumque volo. Narro tibi; omni asseveratione tibi affirmo, asseveranter loquor. *Formulae affirmativae*. Moriar, ni haec plane contemno. Ne vivam, si ejus dictis moveor. Ita vivam, ut hominis vanitatem derideo. Incredibile est, quam ista parum curem. Ne sim salvus, si fallo; pendens plectar, si tanti eum facio. Quid? illum curarem? An dubia est hominis ineptis. *Usus.* 1. Ecquid tanta asseveratione rem affirmas? 2. *Firmo*, *stabilio*, bekräftigen, bestätigen. Dicta tua rationibus affirmes, oportet, du mußt mir das beweisen. Is rumor opinionem, spemque conceptam valde affirmavit. Animo te affirmes, cura.

Affixus, a, um, *part.* von Affigo, angeheftet. *Syn.* Infixus, adhaerens, cohaerens. Annexus, connexus, adjunctus. *Usus.* Opinio haec in animo meo penitus affixa est, et insita, ich bin ganz der Meinung. Ut magistro, ita mihi affixus es. Affixa ista sunt ad orationem tuam, non cohaerent. V. *Haereo*, *adhaereo*, *jungo*.

Afflatus, us, m. das Anblasen. *Syn.* Animi inflammatio, et quidam quasi furor, instinctus, impetus, anhelitus, concitatio, incitatio, mentis. *Epi.*

Digitized by Google

Divinus. *Usus.* Nemo vir magnus sine afflatu divino, nemo poëta sine inflammatione quasi furoris unquam fuit. Oracula divino afflatu funduntur.

Afflictatio, onis, f. Plage. *Syn.* Aegritudo cum vexatione corporis. V. *Miseria.*

Afflictio, nis, f. Angst, Noth. *Syn.* Angor. *Usus.* Habet ardorem libido, sed aegritudo majora quaedam, tabem, cruciatum, foeditatem, afflictionem. V. *Miseria.*

Afflicto, as, avi, atum, are, ängstigen, plagen. *Syn.* Ango, vexo, crucio, affligo, conficio. *Usus.* Tu me accusas, quod me afflictem. V. *affligo.*

Afflictor, aris, atus sum, ari, geängstiget, geplaget werden. *Syn.* Angor, vexor, affligor. *Adv.* Acerbissime, gravius, turpius, vehementius. *Phras. Valde afflictatur*, er wird sehr geplaget. Malis conflictatur undique; calamitatibus, infortuniis premitur, torquetur, cruciatur, conficitur gravissimis; vitam ducit inter aerumnas miseram, infelicem, calamitosissimam; magnas quotidie acerbitates perferre, exhaurire cogitur; angoribus opprimitur; molestiis innumeris implicatur, malis ingentibus obruitur, oneratur. Multa sunt, ac gravia, quae hominem angunt. *Usus.* Vide, quantum fratris morte afflictetur, squaleat. Vehementer afflictatur respublica.

Afflictor, oris, m. Peiniger, Verfolger. *Syn.* Qui affligit et vexat. *Usus.* Odit te senatus afflictorem, et proditorem dignitatis, auctoritatis, ordinis, ac nominis sui.

Afflictus, us, m. Peinigung. *Syn.* Afflictatio. *Usus.* Effoeminata virtus afflictu occidit.

Afflictus, a, um. *part.* von affligo, bedrängt, geplagt. *Syn.* Miser, prostratus, aerumnosus, calamitosus. *Phras.* Moerore ac miseriis perditus; aeger animi; aeger et exulceratus animus, animus dolore, calamitate fractus; obruptus, oppressus malis; moerore confectus, exanimatus, consternatus; calamitate vexatus, perturbatus, exagitatus. V. *Miser. Usus.* Afflictum erigere, perditum recreare.

Affligo, is, flixi, flictum, ere, zu Boden werfen. *Syn.* Vexo, perturbo, perdo, pessumdo, prosterno, deprimo.)(*Levo, recreo, erigo. Phras. Galliam haeresis graviter afflixit*, die Ketzerey hat in Frankreich sehr übel gehauset. Multa mala peperit haeresis; mutta damna, detrimenta, incommoda, infortunia attulit, intulit, invexit, importavit; Gallia multa ab haeresi damna tulit, pertulit, passa, perpessa est; multa detrimenta cepit, accepit; multis damnis affecta est; in gravissima mala incidit, incurrit. Gravissimis afflicta malis, vehementer vexata, exercita, debilitata, comminuta est ab novarum religionum sectatoribus. Idem summis difficultatibus universam Galliam affecere; in multas difficultates conjecere, impulere. Magnae ex haeresi calamitates extitere, accidere, evenere, obvenere, contigere; illatae, allatae, oblatae sunt. Haeresis Galliae exitiosa, perniciosa; exitio, damno, calamitati fuit, Galliam perdidit; fortunis omnibus evertit; in ultimum discrimen, in miserrimum statum, in hanc omnium deterrimam, miserrimamque conditionem adduxit. Haeresis Galliae mala gravissima ingessit; multas solicitudines confecit; exitium, perniciem creavit, peperit; salutem afflixit; calamitatem summam ac pestem importavit. V. *Torqueo, doleo, tristitia. Usus.* 1. Illius statuam proturbant, affligunt, comminuunt, dissipant, sein Bildniß werfen sie zu Boden. Navim ad scopulos affligunt, sie treiben das Schiff an die Felsen. 2. *Transl.* Curae animos; prava exempla juventutem affligunt, beängstigen, verderben. Quotiet afflictum, eversum, perditum te, fractum et afflictum calamitate erexi, confirmavi. Luctu, moerore, aegritudine, moestitia afflictum; afflictam virtutem tuam, animum, salutem, fortunam, dignitatem levavi, restitui? afflicto, jacenti dexteram porrexi?

Afflo, as, avi, atum, are, anblasen. *Syn.* Aspiro, spiro, exhalo. *Usus.* Afflaverat nescio, quid rumoris, es hat sich ein Gerücht erhoben. Cave, ne quid mali tibi afflet sociorum importuna licentia. Poëtae divino spiritu afflantur. Odor e floribus afflatur.

Affluentia, ae, f. Ueberfluß. *Syn.* Ubertas, copia. *Usus.* Ex hac affluentia et copia omnium rerum arrogantia nascitur. V. *Copia.*

Affluo, is, fluxi, ere, Ueberfluß haben, hinzu rinnen. *Syn.* Abundo, circumfluo. *Usus.* Urbs voluptatibus, divitiis, opibus, et copiis, hominibus, uberrimis ingeniis affluens, eine Stadt, die alles genug hat. Homo bonitate, unguentis, lepore, ac venustate affluens. Domus omni scelere affluens. V. *Abundo, copia.*

Affulgeo, es, fulsi, ere, anscheinen. * *Usus.* Magna spes, magna nobis fortuna affulget, es zeigt sich eine große Hoffnung; es ist ein großes Glück vorhanden.

Digitized by Google

Age, wohlan. *Interjectio hortantis, excitantis, consentientis. Usus.* Age porro, age vero, age jam. *Plurali numero dicitur*: Agite porro.

Agedum, wohlan. *Idem Usus.* Agedum, confer hujus vitam cum illius moribus. *Pro plurali numero*: Agitedum, ite mecum.

Agellus, i, m, kleiner Acker. *Usus.* Dii nec agellos, nec viticulas persequantur.

Agens, tis, *part.* von Ago: machend. *Syn.* Efficax, vim habens. *Usus.* Utendum est imaginibus acribus, agentibus, insignitis.

Ager, gri, m. Acker. R. *ab* ἀγρός. *Syn.* Arvum, campus, solum, territorium. *Epi.* Colonus, communis, compascuus, cultissimus, decumanus, fertilis, fructuosus, miser atque jejunus, optimus et fructuosissimus, privatus, pulcherrimus, publicus, universus. *Phras.* 1. *Ager bonus*, ein guter Acker. Cultissimus; latus ac fertilis; qui plurimum efficit; optimus et fructuosissimus. Ager natura perbonus, et diligentia, culturaque melior, frugum fertilis, bonus pecori, arbori infoecundus, frugum, pabulique laetus. 2. *Ager malus*, schlechter Acker. Deformis atque horridus; aridus et frugum vacuus. V. *Fertilitas, sterilitas. Usus.* 1. *Agrum colere*, den Acker bauen. Ager quantumvis fertilis, fructuosus non est, nisi colatur, conseratur, seratur, aratro perstringatur, arator, exercetur. 2. Agri facile emaciantur; ab hostibus infestantur, verderbt, vermüstet. 3. *Agro exui*, exturbari, moveri, multari, des Ackers zur Strafe beraubt werden.

Agger, eris, m. eine Schanze, aufgeworfene Erde, Damm. *Syn.* Tumulus ex terra, caespite congestus ad munienda praecipue vel oppugnanda loca. *Epi.* Maximus. *Usus.* Aggere urbem cingere. Aggerem fluvii inundationi objectum interscindere. Aggerem jacere, exstruere; caniculis subvehere.

Aggero, is, gessi, gestum, ere, zusammen tragen, aufhäufen. *Syn.* Congero, cumulo. V. *Accumulo.*

Agglomero, as, avi, atum, are, zusammen wälzen. *Syn.* Glomero, conjungo, implico. *Usus.* Densis se cuneis agglomerant.

Agglutino, as, avi, atum, are, anleimen. *Syn.* Adnecto.)(*Dissolvo.*

Aggravesco, is, ere, zunehmen. *Syn.* Gravior fio, ingravesco. *Usus.* Metuo, ne vulnus, aut morbus aggravescat.

Aggravo, as, avi, atum, are, beschweren. *Syn.* Valde gravo, onero, premo, exaggero. *Usus.* Res nostrae eo bello valde aggravatae sunt. V. *Onero, premo.*

Aggredior, eris, gressus sum, angreifen. *Syn.* Invado, adorior. *Phras.* 1. *Latrones ex insidiis viatores aggrediuntur*, die Straßenräuber greifen die Wandersleute unversehens an. Ex occultis, subito, improviso, repentine, nec opinato impetu viatores adoriuntur, invadunt, pedunt; in viatores irruunt; impetum, impressionem faciunt; incurrunt, insiliunt; in viatores sese inferunt, injiciunt, immittunt; viatores assiliunt; iteratis aggressionibus retentant; superfundunt se viatoribus; arma iis inferunt. V. *Adorior, invado.* 2. *Hostes strenue aggressus est*, er hat die Feinde tapfer angegriffen. In hostium agmen strenue irrupit; in hostes se incitavit; in cornua hostium invectus est, signa strenue hostibus intulit; novissimum agmen moratus, in hostem animose proruit, incurrit, ivit; ordines hostiles magno animo invasit. V. *Impetus.* 3. *Rem aggreditur arduam*, er greift eine schwere Sache an; er hat ein schweres Unternehmen. Demittit se in causam ancipitem; ingreditur in causam multis obseptam difficultatibus; affectat viam ad rem factu arduam; molem capessit laboris improbi; rem suscipit arduo loco positam; magnis ille quidem animis ad rem vertitur, assilit, sed difficilem et inexplicabilem experietur. Animum adjicit, adjungit, applicat ad negotium permolestum; operam ponit, industriam exercet in re, quae illi multum laboris dabit et curae. V. *Inchoo, Incipio. Usus.* 1. Quis hominem importunum aggredi audeat? angreifen. 2. *Accedo, incipio*, anfangen. Antequam ad dicendum, ad negotium, ad rem quamlibet aggrediare, adhibenda est praeparatio diligens. 3. *Audeo*, sich unterfangen. Aggrederis majora viribus.

Aggrego, as, avi, atum, are, sammeln. *Syn.* Adjicio, congrego, conjungo, addo. *Usus.* Studium suum et voluntatem ad dignitatem alicujus aggregare, seinen geneigten Willen mit beutragen. Aliquem in amicorum numerum aggregare, zum Freunde annehmen. Eodem crimine aliquem aggregare, in societatem criminis vocare. V. *Adjungo, annumero, addo.*

Aggressio, nis, f. Angriff. *Syn.* Principium, exordium. *Epi.* Contraria, prima. *Usus.* Operam det orator, ut animos prima aggressione occupet.

Digitized by Google

Agilis, e, *comm.* hurtig. *Syn.* Brevi et expedito corpore. *Usus.* Naves agiles. V. *Celer.*

Agilitas, tatis, f. Behendigkeit. *Syn.* Habilitas, agendi dexteritas. *Usus.* Agilitas, mollitiesque naturae.

Agitatio, nis, f. Bewegung. *Syn.* Commotio. *Epi.* Aequalis, tanta, tam varia. *Usus.* 1. *Corporis*, Leibsbewegung. Agitatione linguae cibus depellitur. 2. *Animi.* Gemüthsregung. Nunquam animus motu, et mentis agitatione vacuus esse potest.

Agitator, oris, m. Fuhrmann, Pferdknecht. *Syn.* Auriga, qui currum et equos agit. *Epi.* Bonus, callidus. *Usus.* Bonus agitator equos vel in medio cursu sustinet.

Agito, as, avi, atum, are, bewegen. *Adv.* Aliunde, belle, celerrime, simul, copiosius, immoderate, vehementer, mobiliter, celeriter, dissolute, populariter, severe. *Usus.* 1. *Verso*, *excito*, auftreiben, herum treiben. Feras agitare, excitare, insectari, hetzen. Atomi agitantur concursu fortuito. 2. *Vexo*, *disturbo*, ängstigen, verwirren. Impii sui sceleris furiis ut taedis ardentibus agitantur. Timidi curis perpetuis agitantur. Metu atque libidine diversum agitari. Animo formidines agitare. 3. *Inquiro*, *verso in omnes partes*, *discutio*, durchsuchen, wohl bedenken. Haec sententia multis diebus in senatu est agitata, jactata tum in senatu, tum ad populum. Agraria lex vehementer agitata. Animus semper agitatur. Agitare et exquirere rationes. Aliquid animo secum agitare, commentari, reputare. Quaestionem, consilia cum vicinis agitare. Res haec omnium sermonibus agitatur, jactatur. 4. *Ago*, wohnen, halten. Getuli in tuguriis agitant. Diem natalem, convivium agitare. Sacra, vigilias, vitam suavem, jocos, ludos, rem militarem agitare. V. *Vexo*, *verso*, *ago.*

Agmen, inis, n. ein Haufe. *Syn.* Multitudo armata, turma, copiarum ordo. *Epi.* Medium, perpetuum, quadratum. *Usus.* Redeuntem Ciceronem perpetuum Italiae agmen comitatum est. Agmen constituere. Agmen extremum sagittarii claudunt, cogunt, beschließen. Agmen ultimum, novissimum hostes premebant, morabantur. V. *Acies.*

Agnatio, onis, f. Blutsfreundschaft vom Vater. *Syn.* Sanguinis conjunctio et familiarum. *Usus.* 1. Lex agnationum; gentilitatum et agnationum jura, die Rechte der Blutsfreundschaft. 2. *Communio et affinitas naturae*, *sive societas et propinquitas*, Verwandtschaft. Homines Deorum agnatione et stirpe tenentur.

Agnatus, i, m. Anverwandter. *Syn.* Qui per virilis sexus personas conjunctus sunt, gentiles. V. *Affinis.*

Agninus, a, um, lämmern, von Lamme. * *Usus.* Agnina caro, pellis.

Agnitio, nis, f. Erkenntniß. *Syn.* Cognitio. *Usus.* Res ad animi agnitionem pulcherrima.

Agnomen, inis, n. Zunahme. *Syn.* Cognomen.

Agnosco, is, novi, nitum, erkennen. *Syn.* Intelligo, nosco, sentio, audio, reperio; percipio, assequor, perspicio. *Adv.* Facile, leviter, libenter, nuper. *Usus.* Quod mihi gratularis, agnosco humanitatem tuam. Deus ex operibus agnoscitur. V. *Intelligo*, *percipio*, *adverto.*

Agnoscor, eris, natus sum, nach gemachtem Testamente geboren werden. *Usus.* Constat agnoscendo testamentum rumpi.

Agnus, i, m, ein Lamm. *Syn.* Agnellus, foetus ove natus.

Agnus Dei. *Syn.* Cereae Agni coelestis imagines, effigies. Agni e cera ritu consecrata ficti. Sacrata in cera effigies Agni coelestis. Divinus Agnus in cere effigie. Sacra Agni Dei imago. Sigillata Agni divini imagine cera.

Ago, is, egi, actum, ere, thun, machen. R. *ab ἄγω.* *Syn.* Tracto, curo, procuro, tento, molior, gero, agito, contendo, transigo, aggredior.)(*Cesso*, *quiesco.* *Adv.* Acerbe, acriter, acrius, acerrime, accurate, accuratius, accusatorie, actuose, ambitiose, aperte, apertius, astute, atrocissime, attentius, austere, bene, benignissime, callide, caute, publice, commodius. *Phras.* *Agendum est mihi cum homine importuno*, ich habe mit einem unruhigen Kopfe zu thun. Res est mihi cum homine ferrei oris ac importuno. Negotium mihi est cum homine, cujus importunitatem oris non facile quisquam sustineat. Miscendum est mihi negotium cum homine insigniter impudente. *Usus.* 1. Censorem, civem, partes alicujus causam amici, leonem agere, abgeben, abhandeln. Rem tuam, negotium egi optima fide. Egi cum amicis de rebus tuis. 2. *Litigo*, *discepto*, *judicio*, *contendo*, gerichtlich abhandeln, anklagen. Ego tecum non gladiis, sed ex jure, ex syngrapha, ex sponso agam. Agere aliquem injuriarum, furti, *subintellige*, reum. Ad populum agere. 3. *Admoveo*, hinzu rücken. Turres, vineas ad urbem. 4. *Impello*,

Digitized by Google

urgeo, treiben, anreitzen. Agere asellum, aliquem in arma agere; in fraudem, in omnem libidinem agere. 5. *Celebro*, begehen, halten. Agere ludos, diem festum choreas, triumphum. 6. *Vivo*, leben. Agere in bona spe. Inter homines agere. Aetatem desidiose agere. Hiemem sub pellibus agere. 7. *Agito*, herum treiben. Diris agitur. V. *Facio*. *Sunt et aliae formulae*, ut: animam agere, sterben. Bene, male, praeclare tecum agitur, es steht gut, übel, mit dir. Alia omnia agis, *extra rem vagaris*, du nimmst dich um ganz andere Dinge an, aber nicht was du thun solltest. Nihil agis, actum agis, *frustra laboras*, du bemühest dich vergebens.

Agonia, ae, f. letzte Zügen. *Syn.* Supremus morientis conflictus; suprema cum morte luctatio; supremae morientium angustiae. *Phras. In agonia est*, er liegt in Zügen. Animum agit, cum morte luctatur, confligit; vita deficit, in supremo vitae articulo versatur; in confinio mortis est; animam jam aegre trahit; abest a morte proxime; in extremis est; extremo mortis discrimine tenetur; extremos ducit anhelitus, extremum spiritum. In confinio vitae mortisque versatur. Ad supremas mortis angustias redactus, adductus est. Ad mortem, obitum recta fertur. V. *Morior*.

Agrarius, a, um, das zum Felde gehört. *Usus*. Res, lex agraria.

Agrestis, e, *com.* bäurisch. *Syn.* Rusticus, incultus, asper, silvestris. *Phras. Homo agrestis est*, er ist ein bäurischer, unhöflicher Mensch. Homo est inculti moribus, agrestibus, incompositis; sub coelo crasso; crassiore sub aëre natus est; homo e robore dolatus, a morum urbanitate alienus. Rudis ac impolitus agrestibus vivit institutis; asper est moribus, ac incultus; vultu motuque corporis vastus est et agrestis; officii et humanitatis expers, ingenii illiberalis homo est; rusticitate, asperitate inter omnes insignite impudens. V. *Rusticus*, *inhumanus*. *Usus*. Homines duri et agrestes. Fera et agrestis vita. Vox rustica et agrestis. Vultu motuque corporis vastus et agrestis.

Agricola, ae, m. Ackermann. *Syn.* Agricultor, colonus. *Epi.* Assiduus, diligens, diligentissimus. *Usus*. Diligentissimus agricola, et pecuarius. V. *Rusticus*, *villicus*, *agricultura*.

Agricultura, ae, f. Ackerbau. *Syn.* Cultura agri, cultio agri. *Epi.* Bona, uberrima, digna. *Phras. Agriculturae operam dare*, *laudabile est*, löblich ist es, dem Ackerbaue sich ergeben. Insudare, inservire agrorum cultui; dare, dicare; tradere se colendis agris; agricolam agere, ruri opus facere; exercere se opere rustico. V. *Rus*. *Usus*. Nihil agricultura melius, nihil libero homine dignius.

Agripeta, ae, m. der den Acker begehrt. *Syn.* Agri competitor. *Usus*. Agripetas ejectos, concisos fuisse gaudeo.

Ajo, is, sagen, reden. *Syn.* Affirmo, dico, loquor. *Usus*. Quid ergo Ajus iste, *Deus locutus*, ait? V. *Affirmo*.

Ala, ae, f. Flügel. *qua volant aves*. *Usus*. 1. Alas extendere, protendere, ausbreiten. 2. *Transl. Turma*, *ordoque equitum*, eine Reihe der Reiter, Ordnung. Dextra, sinistra ala, rechter, linker Flügel der Reiterey. Alam alicui committere; alae aliquem praeficere. Alam hostis sinistram fregimus, dissipavimus.

Alacer, *vel* alacris, e, frisch, muthig. *Syn.* Erectus, hilaris, paratissimus.)(*Timidus*, *perterritus*. *Phras. Alacer juvenis est*, er ist von munterem Gemüthe. Laetus, erectus, inflammato animo juvenis est; fortis et animosus; impiger ad labores; vigor illi ingens juventae inest, laetus illi, erectusque animus est; celsus et spe propinqua animosior est juvenis; alacer est et plenus spiritu; insigni alacritate juvenis est; strenuus suopte ingenio, celsus corpore, vultuque ita laeto, ut quos in studiorum contentione nactus est aemulos, vicisse jam crederetur. Alacri est, parato et expedito ad omnia animo, *Usus*. Laetus et alacer ad tutandam rempublicam; ad hostes invadendos. Animus, vultus alacer. Ferae bestiae, alacres, et erectae ad nocendum. Vide hominem erecto, alacri, prompto, celso vultu, huc illuc intuentem. V. *Animus*, *fortis*.

Alacritas, tatis, f. Freudigkeit. *Syn.* Laetitia gestiens, animi vigor, studium, cupiditas, nimia facilitas. *Phras. Alacritate summa in proelium eunt*, sie gehen mit größter Lust zur Schlacht. Inflammatis in proelium animis eunt; feroces et suopte ingenio, et adhortantium pleni vocibus pugnam capessunt. Juvante vigore vividi, alacres et spiritu pleni in hostem irruunt. Hostem excipiunt celsi corpore, vultuque ita laeto, ut vicisse jam crederes. *Usus*. 1. Inanis alacritas non multum ab amentia differt. 2. *Alacritatem afferre*, einen Muth machen. Frequentia auditorum miram alacritatem dicenti affert, addit, fert in dicente excitat. 3. *Alacritatem tollere*, Lust und Muth benehmen. Contra infrequentia dicentis alacritatem eumnem eripit, aufert, delet, extinguit.

Digitized by Google

Alarius, a, am, *vel* Alaris, e, zum Flügel eines Heeres gehörig. *Usus.* Alarios sociis remisit. Alariis utendum non duxit.

Alaudae, arum, f. *Legio quaedam Romana, ab Alauda ave* (Lerche) *dicta. Usus.* Alaudae, caeterique veterani rem strenue gessere.

Albatus, a, um, weiß angekleidet. *Syn.* Albo indutus.)(*Atratus. Usus.* Ipse epuli dominus albatus accumbebat.

Albescit, weiß werden. *Syn.* Fit album. *Usus.* Mare a sole albescit, albescente die.

Album, i, n. Tafel, darauf Nahmen geschrieben sind. *Syn.* Tabula, in qua nomina alicujus ordinis, vel res gestae breviter notabantur, ut populo fieret copia. *Usus.* Album Senatorum, Judicum, Decurionum.

Albus, a, um. weiß. R. *ab* αλφός. *Syn.* Candidus.)(*Ater. niger. Phras. Manibus est mire candidis*, er hat schneeweiße Hände. Manibus est gypsatissimis; eximio est manuum candore. Albidis, cretatis, candidulis est manibus. *Usus.* Albus color Deo decorus. Ater, an albus sis, ignoro, *de homine ignoto, et parum curando.* Quasi albam avem, sic probum virum respiciunt.

Alea, ae, f. Würfel. *Syn.* Omnis ludus, in quo temeritas et casus, non ratio, aut consilium valet, qualis est talorum et tesserarum, alles Glücksspiel. *Usus.* 1. In lustris, popinis, alea, vino, tempus aetatis omne consumere Alea ludere. Alios in aleam provocare. Aleae multum tempus tribuere. De alea condemnari, *propter hunc ludum reddi infamem*, des Würfelspieles halber übel verschrien seyn. 2. *Fortuna, casus*, Glück. Aleam universi certaminis adire, subire. Aleam jacere, *rem fortunae arbitrio committere*, sich oder ein Ding dem blinden Glücke überlassen, eines wagen. Aleam sequeris, eventum fortuitum, non rationem. V. *Fortuna.*

Aleator, oris, m. Würfelspieler. *Syn.* Aleae cupidus, aleae lusor. *Usus.* Domus erat aleatoribus plena.

Aleatorius, a, um, das zum Würfelspiele gehöret. *Usus.* Memorabuntur damna aleatoria. Ritus aleatorii; forum aleatorium.

Ales, itis, m. et f. großer Vogel. *Aut adjective*, geflügelt. *Epi.* Nuncius. *Syn.* Volucris. *Usus.* Aves, alites et oscines. Secunda alite, glücklich. Aves angues, alites.

Algeo, es, alsi, ere, frieren. *Syn.* Frigeo.)(*Aestuo. Adv.* Facile. *Usus.* Militibus et algendum est, saepe et esuriendum. V. *Frigeo.*

Algidus, a, um, kalt. *Syn.* F gidus. *Usus.* Regio, loca algida.

Alias, ein anderes Mahl. *Syn.* A tempore, aliquando. *Usus.* 1. *De pr terito.* De his rebus et saepe alias co memoravi, et tum maxime, tum etc. sd ein anderes Mahl. 1. *De praesenti et turo.* Homo alias beatus, alias mis bald glückselig, bald unglückselig. Ho alias modestus et temperans, sonst. ad te scribam alias subtilius, ich we ein anderes Mahl besser von der Sache sch ben. 3. *Adhibetur a Livio pro unqua* Non alias dux militi familiarior. N alias tanta ad spectaculum multitudo c fluxit. 4. *Jungitur et cum interdu* bisweilen. Geminatio verborum alias v habet, interdum leporem.

Alibi, anderswo. *Syn.* In alio lo *Usus.* 1. Nusquam alibi reperiri pot er hat anderswo nirgend können gefun werden. 2. *Alia in re*, in einer ande Sache. Nolo alibi, quam innocentia sp habere. Non alibi spes salutis est, qu innocentia.

Alicubi, irgendwo. *Syn.* Uspia usquam.

Alicunde, etwa woher. *Usus.* 1. *aliquo loco*, von einem Orte her. A cunde discedere, venire. 2. *Ab aliquo mine*, von einem Menschen. Non alicun audivi, quam ex te.

Alienatio, nis, f. Entfremdun Abwendung des Gemüthes. *Syn.* Defect deductio, animorum diversio, disju ctio. *Epi.* Nimia. *Usus.* Subita amicor defectio, cognatorum alienatio, res m admodum perturbat.

Alienatus, a, um, *partic.* Alieno, abgewendet, entfremdet. *Syn.* horrens, alienus, abalienatus. *Phr Alienatus mente*, sensibus, *vel* a se est; er ist nicht wohl bey sich selbst. apud se est prae ira; vigilans dorm vivus sanusque interit; animus illi abe aberrat animus; aures, sensus, anim peregrinantur; neque audit, neque p spicit satis oculis. *Usus.* Omnes s tiunt me ab illo alienatum. Animus al natus et offensus.

Alienigena, ae, m. ein Fremd *Syn.* Alienus, peregrinus, externu alia ex gente.)(*Domesticus, indi na. Usus.* Homo longinquus et alie gena Dii, religiones alienigenae. H stes domestici, quam alienigenae n centiores.

Alieno, as, avi, atum, are, e fremden, abwendig machen. *Syn.* Abal no, vendo, disjungo, aveco. *Adv.*

Digitized by Google

perpetuum plane ab aliquo. *Phras. Invidi te a me alienarunt*, meine Neider haben dich von mir abwendig gemacht. Mentem tuam a me averterunt; opera sua me a tua amicitia disjunxerunt; a tua me conjunctione avocarunt; offensionem tam gravem, tantam voluntatis commutationem attulere; te mihi immutarunt; animo mirandum in modum alienato; animo non amico reddidere, effecere; ut amici animum omnem de me ejiceres. Aemulorum artes tuum a me studium alienavere; mentem tuam a me abjunxere, a caritate veteris amicitiae diduxere, distraxere. V. *Infensus*; *inimicus*; *amicitiam dissolvo*. *Usus*. 1. Cur vectigalia, cur a majoribus accepta alienas, entfremden, verkaufen. 2. Juvenem illum non tam allicere volui, quam alienare nolui, ungeneigt machen. 3. Mente alienari, *delirare*, von Sinnen kommen.

Alienus, a, um, fremd, *quod alterius est*, abhold. *Syn.* Abhorrens, adversus, non amicus, diserepans, alienatus. *Usus*. Alieni homines. Alieno more vivere. Alienae domi esse. Alienum ab aliquo animum habere, gerere. Non alienum erit, *non absurdum*, de ea re disputare, es wird nicht uneben seyn. Alienum hoc est dignitate tua, majestate reipublicae, alienum etiam tuis rationibus, et vivendi instituto, alienum ingenio tuo, es stehet dir nicht wohl an. Alienissimo reipublicae tempore, *minime opportuno*, zur unbequemsten Zeit. Aliena loqui, *deliraire*, irre reden. Aliena agere, curare, in fremde Sachen sich einmischen. Ad alienam causam accedere, aspirare; negotiis alienis se illigare, immiscere, immittere. Aliena melius videre, quam sua. V. *Disjunctus*, *discordo*.

Alimentarius, a, um, zur Nahrung dienlich. *Syn.* Ad alimenta pertinens. *Usus*. Lex alimentaria.

Alimentum, i, n. Nahrung. *Syn.* Nutrimentum. *Usus*. Fruges et caetera alimenta. V. *Cibaria*, *annona*.

Alio, anders wohin. *Syn.* In alium locum, ad aliam rem, in alium usum. *Usus*. Alio sermonem transferre. Alio responsionem derivare. Cupiditatem hanc tuam alio serves.

Alioqui, alioquin, sonst. *Syn.* Alias, caeteroquin. *Usus*. Magnum delectum adhibeo, alioquin fallere.

Aliptes, ae, *vel* is, m. der die Kämpfer salbet. *Syn.* Unctor. *Usus*. Aliptae ordinem et coloris rationem habent.

Aliqua, etwa durch. *Syn.* Per aliquam partem, *vel* locum. *Usus*. 1. Cuperet aliqua evolare, evadere, si posset, er verlangte etwa durchzukommen, wenn er könnte. 2. *Aliquo pacto*, *modo*, einiger Weise. Vereor, ne uxor aliqua resciscat.

Aliquamdiu, eine Zeit lang. *Usus*. Athenis aliquamdiu restiti.

Aliquando, einstens, bisweilen. *Syn.* Alias, nonnunquam, interdum; quodam, aliquo tempore, tandem.)(*Nunquam*. *Phras. Erit aliquando*, ut me vindicem, es wird doch einmahl der Tag kommen, da ich mich werde rächen können. Lucebit, illucescet ille dies; veniet illud tempus, lucem illam aliquando videbimus; diem aliquando illum sol asseret mortalibus, quo poenas de te sumam. *Usus*. Collegi me aliquando, ich habe mich endlich erhohlet. Sit aliquando discordiarum finis. Non diffido, fore aliquando, ut etc.

Aliquanto, ein wenig. *Syn.* Paulum. *Usus*. Aliquanto ante diluculum profectus est.

Aliquantulum, gar wenig. *Syn.* Paululum, paulum, nonnihil, leviter, paulisper, aliqua ex parte, aliquid. *Usus*. Aliquantulum deflectere de itinere, de recto.

Aliquantum, ein wenig. *Syn.* Paulum. *Usus*. Lectis tuis literis aliquantum acquievi. V. *Aliquantulum*.

Aliquantus, a, um, ein wenig groß. *Syn.* Mediocris. *Usus*. Timor aliquantus, sed spes amplior.

Aliquis, a, id, etwa einer, jemand. *Syn.* Quidam, quispiam, ullus, nonnullus, unus aliquis, non nemo; *in plur.* Aliquot, pauci.)(*Nullus*. *Usus*. Alicui succensere aliquid. Exime unum aliquem ex mense diem. Confugere ad unum aliquem virtute praestantem. Quid mihi ut alicui Graeculo insultas?

Aliquo, etwa wohin. *Syn.* In aliquem locum. *Usus*. Aliquo profugit militatum.

Aliquot, einige. *Nomen numerale*. *Usus*. Accepi a te aliquot epistolas.

Aliquoties, einige Mahl. *Adv. numer*. *Usus*. Hanc causam aliquoties apud te egi; semel, atque iterum egi.

Aliter, anders. *Syn.* Secus alio modo, non eodem modo, non perinde, alia ratione, multo secus, paulo secus, longe secus. *Phras. Aliter se res habet*, die Sache ist anders. Commutata ratio est; versa sunt omnia; longe alia fortuna, aliis initiis, ac omnibus agendum est, om-

Digitized by Google

nia contra opinionem acciderunt. *Usus.* 1. Aliter evenit, atque putaram. Eadem somnia aliis aliter evadunt. 2. *Alioquin*, sonst. Aliter amicitiae stabiles esse non possunt. sonst können die Freundschaften nicht beständig seyn. Jus aequabile sit, oportet, aliter jus non esset.

Aliunde, anders woher. *Syn.* Ex alio loco, ex alia re. *Phras. Aliunde hoc descripsisti*, du hast dieses anders woher abgeschrieben. Ex alieno largiris; non ex tuo sensu deprompta est haec oratio; ex alieno opere accersita. Hoc quidem translatitium et adventitium auxilium est. Sermo tuus insititius est, et inductus. *Usus.* Non poteras scire aliunde. *Pro* alioquin; *barbarum est.*

Alius, a. ud, ein Anderer. R. *ab* ἄλλος. *Syn.* Non idem, reliquus, alter, diversus. **Usus.* Aliud ex alio peccas, du begehest einen Fehler nach dem andern. Me quotidie aliud ex alio impedit. Alius alio melior est. Res eadem aliis atque aliis effertur verbis. Ex alio alia nexa sunt. Alia solis lux est; et lychnorum. Aliud mihi respondes, ac rogo. Alium me esse censes, atque olim fui. Nihil aliud ago, nisi ut cives mei salvi sint. Quae est alia poena, praeter mortem?

Aliusmodi, anders. *Syn.* Rationis disparis; alterius, dissimilis. *Usus.* Res aliusmodi est, ac putatur.

Allabor, eris, lapsus sum, hinzu fallen. *Syn.* Accedo, accido, adhaereo. *Usus.* Humor allapsus extrinsecus.

Allatro, as, avi, atum, are, anbellen. *Usus. Transl.* Aliquem, alicujus magnitudinem allatrare, *per invidiam criminari.*

Allecto, as, avi, atum, are, locken. *Syn.* Allicio, prolecto, blande invito. *Usus.* Vani homines assentationem ipsi invitant, et allectant. V. *Allicio.*

Allegatio, nis, f. Bothschaft. *Syn.* Privata legatio. *Epi.* Difficilis. *Usus.* Ad hunc hominem omnes allegationes difficiles, omnes aditus ardui sunt, et occlusi.

Allego, as, avi, atum, are, zu einem schicken. *Syn.* Lego, mitto privati negotii causa. *Usus.* Amicos allegare ad rem conficiendam.

Allegoria, ae, f. verblümte Rede. *Tropus rhetoric. Usus.* Multae allegoriae obscurant et enervant orationem.

Allevamentum, i, n. Leichterung. *Syn.* Allevatio, remedium. *Usus.* E meis malis nullum allevamentum spero.

Allevatio, nis, f. Leichterung. *Syn.* Allevamentum. *Usus.* In meis ma sine ulla allevatione permaneo. V. *Allevamentum.*

Allevo, as, avi, atum, are, erleichtern, in die Höhe heben. *Syn.* Levecio, lenio, mitigo, levo; levamen sum, levationem affero. *Usus.* Allevor, cum tecum per litteras loqu es wird mir leichter, wenn ich Briefe dir wechsele. Tuae litterae meas solli tudines allevant, leniunt, demulce V. *Levo, recreo.*

Allex, icis, *gen. omn.* anreitze *Adjective. Usus.* Foemina viri allex

Allicio, is, lexi, lectum, ere, reitzen. *Syn.* Allecto, invito, capi capto, prolecto, traho, duco, attra pellicio, permulceo, induco, exci titillo, illicio.)(*Alieno, avoco. Phr Invitat, atque allicit incautam juventutem voluptas*, die Wollust reitzet unachtsame Jugend an. Suis illeceb voluptas ad omne dedecus trahit. pit. Multa habet invitamenta libid multas illecebras, quibus ad cupi tatem impellit juventutem. Quot ju nes voluptate, ut objecta esca, pel ciuntur? Ad hanc illecebram quis n commovetur? non aestuat? Quis n inescatur delinimentis vitiorum? Ille et inflammata cupiditate juventus fa le rapitur ad illicita. Voluptas in dibus animis magnum commovet de derium; cupiditatem vehementer in tat ac inflammat. Aetatis primae ferv cupiditati inprimis opportunus e quam voluptas injicit. Voluptas mir quantum illecebris suis juventutis a mos afficit, ac incendit. Proritat h pestis rudes maxime annos, atque cupiditatem excitat et impellit. Irre delinit omnium quidem, sed juven praecipue mentes voluptas. V. *Attra Usus.* Hominum studia ad suas uti tates allicere.

Allido, is, lisi, lisum, ere, anſ ßen. *Syn.* Impingo, incurro, affli *Usus.* Navis in scopulos allisa. In a corum damnationibus allisus. V. *I pingo.*

Alligo, as, avi, atum, are, anbind *Syn.* Adstringo, obstringo, string ligo, devincio.)(*Solvo. Usus.* 1. Al gare ad columnam, ad palum, anb den. 2. *Transl.* Aliquem stipulation beneficio alligare, verbinden. Scelere alligare, in ein Laster verfallen.

Allino, is, levi, litum, ere, a streichen. *Syn.* Lino, aspergo. *Usu*

Digitized by Google

his sententiis nullae sordes videbantur allini posse.

Allium, ii, n. Knoblauch. *Usus.* Fessis messoribus allium medetur.

Allocutio, nis, f. das Anreden. *Usus.* Allocutione solari languentes.

Alloquium, ii, n. Ansprache. *Syn.* Allocutio. *Usus.* Blando, benigno alloquio, comitate invitandi, beneficiisque sibi aliquem conciliare.

Alloquor, eris, locutus sum, anreden. *Syn.* Affari, compello, appello; sermonem cum altero jungo, habeo. *Phras.* *Aspere allocutus est hominem*, er hat ihn scharf angefahren. Verbis vehementioribus prosecutus hominem est; duris appellavit; asperius, verbis gravibus in hominem invectus est. Verbis in hominem incurrit, incursavit sane asperis; acriter, vehementer, acerbe hominem appellavit; multos severitatis aculeos emisit in hominem; multa dixit aspere, multa petulanter et contumeliose. Verbis accepit hominem quod sane mollibus, omni verborum opportunitate in hominem se concitavit; acriter, acerbe inclamavit, interpellavit hominem *Usus.* Te nunc alloquor, Africane. V. *Loquor.*

Allubesco, is, lubui, lubitum, ere, gefallen. *Usus.* Nunc mihi allubescit primulum. V. *Libet.*

Alludo, is, lusi, lusum, ere, scherzen, abzielen. *Syn.* Ludere et quod dictum, alio referre. *Usus.* Galba vaste et copiose alludens, varias similitudines afferebat. Alludere ad murem.

Alluo, is, lui, ere, hinzu fließen. *Syn.* Juxta fluo. *Usus.* Fluvius moenia alluit; mare terras.

Alluvio, nis, f. Anschwemmung. *Syn.* Fluvies. *Usus.* Alluvionum jura.

Almus, a, um, ansehnlich, ernährend. *Syn.* Sanctum, angustus. *Usus.* Fides alma! quo te terrarum recesseri.

Alo, is, alui, alitum, *vel* altum, ere, ernähren. *Syn.* Educo, nutrio, enco. D. Nutrire parvulorum, alere adolescentorum. *Adv.* Copiosius. *Phras.* *Ex praediis alitur*, er ernährt sich von seinen Gütern. Praediorum fructibus sustinetur, spiritum, et vitam ducit; vitam propagat. Habet quasi nutricum praedia. Ager educator et altor vitae nutricator. Alimenta praediis suppedit. Lacte, atque pecore vivit, famem tolerat, Curandis agnis victitat, victum sibi quaerit. Praediorum fructus alimenta illi subministrant; victum praebent; opportuna illi vitae subsidia conferunt, adjiciunt. *Usus.* 1. Alere exercitum, magnas copias, ein Kriegsheer unterhalten. 2. *Transl.* *Augere*, vermehren. Impunitate alitur hominum improborum audacia, spes, furor. Hominis mens discendo, ingenium exercitatione, dicendi assiduitate, verborum copia alitur et crescit.

Alpes, ium, f. die Alpen. *Usus.* Alpium vallum, murum contra transgressionem Gallorum natura objecit. V. *Mons.*

Alsus, a, um, kalt. *Syn.* Frigidus. *Usus.* Antio nihil quietius, nihil alsius.

Altare, is, n. ein Altar. *Syn.* Ara. *Epi.* Religiosum, religiossimum. *Usus.* Altaria religiosissima diis struere. Ab altaribus abstrahere. *Altare portatile*, *vulg.* Altar, den man tragen kann. *Syn.* Altare temporarium, mobile.

Alte, hoch, tief. *Syn.* Sublime. *Usus.* Alte extollere manum. Alte cadere.

Alter, rius, der Andere. *Usus.* Et altera dies intercessit, cum etc. Numa alter a Romulo rex. Alterius crudelitate oppugnor, alterius blanditiis. Necesse est, ut sit alterum e duobus, aut etc. Primo altero, tertio die senatus habitus est. Alter adjutus ab altero. *De amico intimo*, von einem vertrautesten Freunde. Ad te, tanquam ad alterum me proficiscar.

Altercatio, nis, f. Zank, Hader. *Syn.* Jurgium, lis, contentio, concertatio, disceptatio, forensis dimicatio. *Epi.* Magna, inutilis. *Usus.* 1. Altercationem cum altero quaerere, aucupari, Ursache suchen, mit einem zu zanken. 2. Habere altercationem maximis clamoribus, mit einem Geschreye zanken. Orta est mihi cum illo gravis altercatio. Dies multi altercationibus consumpti. Fregi illum altercatione. V. *Controversia*, *dissidium*, *rixa.*

Altercor, aris, atus sum, ari, hadern, zanken. *Syn.* Rixor, litigo, contendo. *Phras.* *Altercatus sum graviter cum adversario*, ich habe mit meinem Feinde heftig gezanket. Contentionem suscepi maximam; verborum rixa non levis contracta est; altercatio orta mihi gravis est; contentio non mediocris mihi erat. Enata est gravis altercatio mihi cum adversario; altercationem habui difficilem. Ex causa non magna altercatio ingens facta est. *Usus.* Cum Vatinio altercari incipit. V. *Contendo*, *dissideo.*

Digitized by Google

Alternus, a, um, einer um den andern *Syn.* Quod vicissim fit, *aut* vicissitudinem habet. *Usus.* Epigramma alternis vicibus longiusculis. Alterni pedes ex jambis sint. Alternis verbis, *altero quoque verbo.* Alterna capita sibi contraria. Alternis, *absolute subintell. vicibus, annis, diebus.*

Alteruter, trius, Einer von Beyden. *Syn.* E duobus alter. *Usus.* Si in alterutro sit peccandum, malim videri nimis timidus, quam parum prudens. Alterutrum tibi eligendum est, eines von beyden hast du zu erwählen.

Altitudo, nis, f. die Höhe, Tiefe. *Syn.* Celsitas, excelsitas. *Epi.* Infinita, miranda, concava. *Usus.* 1. Arborum, montium altitudo. 2. Labes agri ad infinitam altitudinem descendit. Latomiae opus ingens in mirandam altitudinem depressum, der Steinbruch ist zu einer wunderbaren Tiefe gekommen. Maris altitudo, die Tiefe des Meeres. 3. *Transl.* Animi, fortunae, gloriae altitudo. Altitudo et elatio orationis. V *Altus.*

Altor, oris, m. Ernährer. *Syn.* Educator. *Usus.* Omnium rerum seminator et altor Deus.

Altrinsecus, von der anderen Seite. *Syn.* E regione, ex altera parte. *Usus.* Assiste altrinsecus.

Altrix, icis, f. Ernährerinn. *Syn.* Nutrix, educatrix, alumna. *Usus.* Terra patria, altrix nostra.

Altum, i, n. Tiefe des Meeres. *Usus.* Tempestate in alto jactantur nautae. Ex alto emergere.

Altus, a, um, hoch, tief. R. *ab* ἀλδίω, *cresco*, *Syn.* Sublimis, excelsus, celsus, erectus, editus, excitatus humo.)(*Abjectus*, *humilis. Phras.* 1. *Turris est altissima*, der Thurm ist sehr hoch. Turris in magnam altitudinem eminet. In eximiam, visendam altitudinem evecta; situ et opere multum edita in ingens fastigium elata. 2. *Vienna altissimis aedibus est conspicua.* Wien ist wegen Höhe der Häuser ansehnlich. Vienna coenaculis sublata, atque suspensa latissime eminet; aedibus editissimis, in altitudinem ingentem elatis, late eminentibus constructa; aedibus ad eximiam altitudinem perductis, mira altitudine aedium urbes caeteras superat, et excedit. 3. *Alto vir animo es et excellenti*, du bist ein großmüthiger und trefflicher Mann. Vir sapiens es, et alta quadam mente praeditus; nihil times, nemini cedis; altum quid-dam spirans; invictum semper, et altiora quaedam, et magnificentiora te natum meministi. Altum te natum videlicet, et humana despicientem nuit. Alta spectas, virtutis gloria coelum te effers. Animo es super manum fastigium elato; supra fo nam animos geris. *Usus.* 1. Sua virt pervenire in altiorem locum, in höhe Stand kommen. Virtus altissimis de radicibus. Coeli altissimus comple 2. *Transl. ad animum.* Alta mens; manarum rerum alta quaedam des ctio. Alta et exaggerata oratio. Al et excellens vir. Nihil nisi altum, magnificum suscipere, moliri. V. *celsus, animus.*

Alvearium, ii, n. Bienenst *Usus.* Apes in alvearium concesser

Alveolus, i, m. kleines hölzer Geschirr, Schachtafel. *Syn.* Tabula, qua tesseris aut talis luditur. *U* Ludum quaerere, alveolum poscer

Alveus, i, m. Rinne eines Wass Badwanne. *Syn.* Vas amplum, qu balneis utebantur. *Usus.* In alve descendere.

Alumnus, i, m. ein Ziehkind. *S* Qui alit, quique alitur; discipu *Usus.* Eloquentia bene constitutae vitatis velut alumna est, et nutrix. tonis, disciplinae Platonicae alum V. *Discipulus.*

Aluta, ae, f. lindes Leder. *Syn.* lis mollior. *Usus.* Pellis pro velis, taeque molliter confectae.

Alutarius, ii, m. Weißgärber. *S* Coriarius, pellium et coriorum con nator.

Alvus, i, f. der Bauch. *Syn.* V ter, intestina, uterus. *Epi.* Multip tortuosa. *Usus.* 1. Mater alvo fil continet, die Mutter ist mit einem S schwanger. 2. Alvum ciere, medican tis citare, movere, Stuhlgang mac 3. Alvum laxare, solvere, purgare, jicere, die Nothdurft verrichten. 4. Al mollire, bonam facere, den Stuhlg erleichtern. 5. Alvum fluentem sist tardare, inhibere, den Durchbruch sen. 6. Astricta alvo esse, verstopft Suppresso ventre alvum consist venter non reddit, non excernit Alvo esse fusa, citata, resoluta; *al* dejectionibus laborare, am Durchbr leiden. Citata alvo exerceri; accid frequentem alvi dejectionem; ve esse liquido. 8. Ire ad alvum sub hendam. *Alias*: ire ad requisita n rae; ire, quo saturi solent; nat

Digitized by Google

pere; ventris causa de medio abire; ad necessaria secedere; ad reddenda ciborum onera se subducere, auf den Abtritt gehen.

Amabilis, e, *gen. comm.* holdselig, lieblich. *Syn.* Amore dignus, suavis, omnibus jucundus. *Phras. Amabilis est; dignus, qui diligatur, qui ametur*, er ist ein liebenswerther Mensch. Sunt in eo multa, quae amorem conciliant; possidet, quae ad colligendam benevolentiam valent. Ad alliciendas voluntates, ad animos adjungendos, ad comparanda hominum studia nihil desideres, nihil in eo requiras, nihil deesse dicas. Causas amoris in eo plurimas, odii nullas invenio. Amandus est propter multas suavitates ingenii, officii, humanitatis. Ejus suavitates virtutes ipsi studium hominum adjungunt, pariunt, gratiam comparant, adiscuntur. Ferreus sit, qui illum non amet. Aversus ab omni humanitate, inpers humanitatis, prorsus homo non est, qui illum amore non prosequatur, nihil non est in eo, nulla non re commendatur, quae homines ad illum amandum alliciat, qua ab omnibus gratiam ineat, qua adjungere sibi hominum benevolentiam possit. Nulla in eo desideres animi bona, ornamenta, ribus benevolentia colligitur. *Usus.* Virtute nihil amabilius. Mores, homines amabiles.

Amabiliter, holdselig. *Syn.* Animo amico, suaviter, humaniter.

Amabo, mein, ich bitte dich. *Syn.* Si me amas, *rogantis est. Usus.* Exercita, amabo, dum te conveniam. Amabo te, incumbe in eam rem.

Amandatio, nis, f. Verschickung. *Syn.* Relegatio, rejectio. *Usus.* An haec rusticana vita relegatio, atque amandatio appellabitur.

Amando, as, avi, atum, are, wegschicken. *Syn.* Ablego, relego, remoto, dimitto, mitto. *Usus.* Amandato Rione, Tullio expulso.

Amans, tis, *part.* von Amo, liebend. *Syn.* Observans, studiosus, faustus, benevolus. *Usus.* Ad nos tui amantissimos veni. Nemo me tui amantior. Carissimis et amantissimis verbis accipere.

Amanter, liebreich. *Syn.* Peramanter, studiose, prolixe. *Usus.* Valde te velim, amanter diligenterque commendas. Conjunctissime et amantissime agere cum aliquo.

Amarus, a, um, bitter. *Syn.* Sapore praeditus dulci, adverso. *Usus.* 1. Sensus indicat dulce, et amarum, der Geschmack zeigt an, was süß, oder bitter ist. 1. *Transl. Calamitosus, insuavis, morosus*, verdrießlich, unfreundlich. Amariorem me et stomachantem omnia senectus facit.

Amasius, ii, m. ein Buhler. *Syn. Amator. *Usus.* Miserrimum hunc hodie habebo amasium.

Amator, oris, m. Liebhaber. *Syn.* Amicus, cultor. *Epi.* Acer, antiquissimus, communis. *Usus.* 1. *In bonum partem.* Sapientiae me amatorem profiteor. Ciceronis amatores. 2. *In malam partem.* An tu amatorem, non adulterum dices? Amatores puerorum.

Amatorie, buhlerisch. *Syn.* Amatorum more. *Usus.* Amatorie scripta, dicta.

Amatorius, a, um, buhlerisch. *Syn.* Quod ad amorem pertinet, *vel* allicit. *Usus.* Amatorius sermo. Amatorium carmen.

Ambages, um, f. Umschweif. *Syn.* Circuitio, anfractus, inflexus Maeandri, diverticula, inflexiones. *Usus.* Ambages fidei fallendae exquirere.

Ambigo, is, ere, zweifeln. *Syn.* Dubito, in controversiam voco, adduco, discepto, in dubium traho, revoco. *Usus.* Ambigunt agnati cum haerede, die Befreundten sind mit dem Erbe streitig; *disceptant.* Ambigere de re aliqua. Hoc inter nos ambigitur, Ex contrariis scriptis ambigere aliquid. V. *Dubito, dubium, controversia.*

Ambigue, zweifelhaftig. *Syn.* Dubie. *Usus.* Ambigue dicta, scripta, posita, dividenda sunt et explananda.

Ambiguitas, atis, f. Zweifel. *Syn.* Anceps, dubia, incerta, multiplex verborum potestas; verba media et suspensa; quae in duas vel plures sententias trahi possint. *Usus.* Nominum ambiguitas in multos errores inducit. V. *Dubitatio.*

Ambiguus, a, um, zweifelhaft. *Syn.* Anceps, dubius, incertus, obscurus, multiplex, perplexus.)(*Perspicuus. Usus.* Non habeo ambiguum, ich zweifle nicht. Oracula obscura, ambigua. Ex ambiguo dicta existunt argutissima. Invidiae nomen ambiguum. V. *Dubius, perplexus,*

Ambio, is, ivi, itum, ire, umgehen, anhalten, sich um etwas bewerben. *Syn.* Circumeo, *vel* prenso. *Adv.* Valde, vicatim. *Phras.* Consulatum artibus parum honestis ambit, prensat, er will

Digitized by Google

durch alle Gewalt zur Burgermeisterösstelle gelangen. Quibus artibus sibi viam ad consulatum muniat, quod iter affectet, video. Summa ambitione, honoris contentione, ambitu contendit. Circuit et prensat Patres juxta, ac tribules. Est in illo summa honoris contentio; ambitus illi est in petendis honoribus incredibilis. Nullum in prensando studium praetermittit; in prensandis, appellandis. Patribus studium adhibet maximum. In aucupandis magistratibus nullos scopulos, nullos casus pertimescit; aureis retibus venatur imperium. Honoribus operam dat, sed artibus parum decoris. Honorum in repu blica nullus est, quem non appetat, ad quem non aspiret, er bewirbt sich mit besonderer List um alle Ehrenstellen. *Usus.* 1. Lunae cursus terram proxime ambit, der Mond geht zunächst um die Erde herum. 2. *Prensare*, *petere*, anhalten. Si comitia in senatu haberi placet, petamus, ambiamus.

Ambitio, nis, f. Ehrgeitz. *Syn.* Ambitus, studium cupiditasque honorum. *Epi.* Levis, major, miserrima, nimia, perniciosa, popularis, summa, timida. *Usus.* Ambitione labi, ardere. In tuo favore mea ambitio nititur.

Ambitiose, ehrgeitzig. *Syn.* Cum ambitione. *Usus.* Provinciam ambitiose petere. Facere aliquid, fovere aliquem ambitiose.

Ambitiosus, a, um, ehrgeitzig. *Syn.* Ambitione plenus, honorum cupidus. *Phras.* *Vir est ambitiosus*, avaritia gloriae, et honoris cupiditate insatiabili, ein über die Maßen ehrgeitziger Mann. Ambitioni servit perdite, ardet infinita honorum cupiditate, in honorum studio pene modum nescit, ad ambitionem toto pectore incumbit, fertur incredibili gloriae cupiditate, honorum nusquam illi satis est, honoris est supra modum appetens. V. *Ambitio*, *gloria*, *superbus*, *arrogans*. *Usus.* Amicitiae ambitiosae, in quibus assentationis plurimum, nihil rei, Homo minime ambitiosus.

Ambitus, us, m. Umkreis, Ehrgeitz. *Syn.* Conversio, circuitus, orbis; ambitio, ambitionis crimen. *Epi.* Contractus et brevis, et vehemens verborum, immanis, infinitus, par, perfectus, completusque verborum, rotundus, totus verborum, argutus, certusque et circumscriptus verborum. *Usus.* 1. *Ambitus domus*, der Umfang, Bezirk des Hauses. Rotundi stellarum ambitus. 2. *Circuitus verborum.* U schweif im Reden. Comprehensio, et a bitus ille verborum, quem period vocamus. 3. *Ambitio*, Ehrgeitz. Ac sari, damnari ambitus.

Ambulacrum, i, n. Gang, Galle *Syn.* Locus in aedibus ad deambul dum accommodatus

Ambulatio, nis, f. Spaziergan *Epi.* Aurea, meridiana, inferior, meridiana, compitalitia. *Usus.* 1. *A bulandi actio*, Spaziergang. Constit mus inter nos, ut ambulationem r conficeremus. 2. *Locus ambulatio* Spazierort. Nostram ambulatione quaeso, invisas. Hedera intercolum ambulationis convestit. Nondum soluta est ambulatio, nondum sub te

Ambulatiuncula, ae, f. Klei Spaziergang. *Epi.* Tecta. *Usus.* C una ambulatiuncula, et sermone stro delicias urbis omnes non p mutavero.

Ambulo, as, avi, atum, are, zieren. *Syn.* Deambulo, inambu obambulo, deambulationem pera spatior, eo, decurro, abeo, iter cio, contendo, pedibus peragro. *A* Artificiose, contentius, recte. *U* Ambulare in sole. Ambulare lente, philosophi. Intra diem plura passu millia ambulare. Xerxes juncto cla bus Hellesponto, Athoque perfos maria ambulavit, terram navigavit

Amburo, is, ussi, ustum, ere, brennen, versengen. *Usus.* Num tu ambustis fortunarum mearum reliq spolium petes? Vicina Cremona in dio ambusta, Mantua tamen salva eva

Amens, tis, *gen. com.* unsinnig. S Insanus, mente motus, perturba *Phras.* Homo excors; omnibus co liis praeceps ac devius, mente cap alienatus mente, amentia praec obcaecatus, prolapsus in furor mente paulum imminuta, animo pa validus, mente orbatus. *Usus.* He amentissimus, vecors, ac consiliis nibus praeceps, ac devius. V. *Insa*

Amentatus, a, um, mit Riemen bunden. *Syn.* Loris religatus ad ac feriendum. *Usus.* 1. Hastae amenta 2. *Transl.* Argumenta amentata p clari oratoris lacertis viribusque torta, starker Beweis.

Amentia, ae, f. Unsinnigkeit. S Insania. *Epi.* Civilis, magna, m praeceps, singularis, summa, ta *Phras.* *Hic homo in amentiam inci* er ist zu einem Narren geworden. A

Digitized by Google

a mente discessit; ad insaniam redactus est, impulsus, prolapsus in furorem est; mens reliquit hominem; injecta illi amentia est. Amentia incredibilis hunc hominem tenet, er ist stark im Kopfe verwirrt. Amentia flagrat, torquetur, rapitur, tenetur, excaecatur plane insolita, alienata penitus mente est. V. *Amens*, *alienatus*, *furor*, *insania*, *stultitia*. *Usus*. Amentia est animi affectio lumine mentis carens. Qua amentia inductus hoc egisti.

Amica, ae, f. Buhlerinn. *Syn*. Mulier amata. *Usus*. Alcibiades amicae amiculo tectus. Septem currus amicarum plenos secum trahebat Verres.

Amice, freundlich. *Syn*. Benevole, familiariter, animo amico, et conjunctissimo. *Usus*. Vivere simpliciter, vitaeque hominum amice. Quod tantum mihi tribuis, facis, fecistique sane amice.

Amicio, is, ivi, ictum, ire, bekleiden. *Syn*. Vestio, operio. *Usus*. Amictus toga purpurea.

Amicitia, ae, f. Freundschaft. *Syn*. Benevolentia, conjunctio, familiaritas, necessitudo; vetus et assiduus inter aequales usus, ac vitae consuetudo; jucunda vitae atque officiorum omnium societas; amabilissimus amicitiae nexus; amoris vinculum arctissimum; omnes amicitiae necessitudines; conjunctionis ac necessitudinis vinculum; benevolentiae conjunctio; familiaritatis nexus; summa voluntatum consensio. *Epi*. Adjutrix virtutum, comes vitiorum, afflicta, non solum ampla, sed etiam jucunda, concors, conjunctior, consularis, desiderata, ditior, et affluentior, firmior, bona, gratuita, insignis, intempestiva, inveterata, justa veraque, magna, uber, jucundissima, molesta, naturalis, non brevis et suffragatoria, sed firma et perpetua, pulcherrima et maxime naturalis, pyladea, remissior, et liberior, et dulcior, et ad omnem comitatem facilitatemque proclivior, sancta, summa, vetus, vetusta, vulgaris, aut mediocris, vera et perfecta. *Phras*. 1. *Amicitiam contrahere*, mit einem Freundschaft machen. Amicitiam cum aliquo appetere, expetere potentum amicitias, gratiam et amicitiam petere; adrepere sensim, applicare se ad alterius amicitiam; insinuare se in potentum amicitias; adjungere se, conferre, aggregare ad alterius amicitiam; amicitiam sibi parare, comparare, conciliare; in consuetudinem alterius se dare, insinuare, immergere; amicitiis multorum implicari; amicitias sibi parere, gignere, jungere, conjungere, instituere; consuetudine alterius se implicare, devincire, jungere; amicitiae fores sibi aperire; consuetudinem jungere cum altero; amicitiam conglutinare, conjugare, constituere; colligere, contrahere consuetudinem cum altero; amicitiae et societatis vinculo se adstringere; incipere, constare amicitiam; coire societatem cum altero amicitiam sequi, ad amicitiam accedere, alterius amicitiae se dedere ac devovere, sancire; ferire, percutere foedus amicitiae; amicitiae foedere se devincire. 2. *In amicitiam alicujus venire*, einem zum guten Freunde bekommen. In amicitiam accipi, recipi, adjungi; in familiaritatem alterius venire, pervenire; adscribi ad alterius amicitiam; inire cum altero societatem; jungi amicitia; incidere in improborum hominum amicitiam; familiaritatem alterius penitus intrare, consequi; amicitiam adipisci; in familiaris amicitiae jura adduci. 3. *Amicitiam habere cum altero*, Freundschaft mit einem haben. Necessitudo intercedit mihi cum illo; et vetus amicitiae usus; necessitudo mihi cum illo constituta dudum est; est mihi amicitia, consuetudo, hospitium cum illo; amicitiam gero, habeo cum illo; intime utor homine; societatem habeo cum illo firmam ac perpetuam; intima illi familiaritate conjunctus sum; locum amicitiae non infimum tenet apud me; est mihi cum homine magnus usus vetus conjunctio; conjunctissime et amantissime inter nos vivitur; arcta familiaritate hominem complector; longa consuetudine devinctum teneo hominem; mutua benevolentia implicatum habeo; conjunctus sum longo familiaritatis usu; inveterata mihi cum illo est amicitiae fides; perpetua gratia atque amicitia mihi cum illo est. 4. *Amicitiam observare*, gute Freundschaft halten, und fortsetzen. Amicitiam colere, servare, retinere; obsequio amicitiam tueri; amicitiam praestare; necessitudinem colere, conservare, uno tenore fidem colere, in amicitia et fide manere, permanere. Par voluntas, ab unoquoque nostrum redditur, et accipitur. Amicitiae nostrae fides sanctior est, quam ut malevolorum sermonibus labefactetur. Amicitiam gerimus non modo officiosam, sed

Digitized by Google

veram et concordem. 6. *Amicitiam firmare et augere*, die Freundschaft vermehren. Amicitiam confirmare, firmiorem facere, reddere; in amicitia provehi; firmare obsequio gratiam; concordiam in perpetuum firmare; con suetudinem facere majorem; id agere, ut amicitia non modo vigeat, sed crescat, accrescat. 6. *Amicitia minuitur*, die Freundschaft nimmt ab. Claudicat amicitia nostra, labefactatur sensim malevolorum sermonibus, et elevatur. Vacillat, inclinat amicitiae nostrae stabilitas. Satietas quaedam amicitiae subit. Multis rebus quotidie violatur amicitia nostra. Non respondet animus tuus in amicitia mea. Non eum praestas animum mihi, quem debes. Parem in me benevolentiam non commonstras. Tuus in me amor cum meo conferendus non est; longe inferior meo est, longe infra est. Non es mutuo erga me animo, non aeque, atque ego, animatus es. Conjunctio illa vetus, ac jucunda multum a te imminuitur, perfringitur, ac labefactatur. 7. *Amicitiam abrumpere*, die Freundschaft trennen, aufheben. Disrumpere, discindere, dissociare, dissolvere, dissuere, praecidere, extinguere, tollere, evertere amicitiam; deserere jus amicitiae, spernere, negligere; extinguere necessitudinem pristinam; amicitiam dimittere, deponere, excludere, in inimicitiam convertere; ab amico se abrumpere; ab amicitia se removere; caritatem, conjunctionem dirimere; a conjunctione animos avocare; collectam diu gratiam momento effundere; amabilissimum amicitiae nodum tollere; renunciare alteri societatem, hospitium, amicitiam; finem gratiae ponere; amicitias diducere cohaerentes, gratiam alterius repudiare, recusare; totum se ab amicitia alterius avertere; refugere a pristina consuetudine; ab amicitia deficere sejungere se a veteri societate; conjunctionem solvere; amorem ex animo penitus ejicere. 8. *Amicitiam redintegrare*, die Freundschaft erneuern. Redire cum altero in gratiam; renovare, redintegrare pristinam consuetudinem; gratiam novo beneficio redimere; ad gratiam et amicitiam receptum habere. V. *Amicus*, *familiaritas*, *necessitudo*, *inimicitia*. *Usus*. Amicitia est omnium divinarum, humanarumque rerum cum benevolentia et caritate summa consensio. Amicitia nihil majus, uberius, jucundius. Haec amicitia, haec conjunctio, haec jucundissima vitae, atque officiorum omnium societas fictis sermonibus, falsis criminibus, saepe dirimitur.

Amictus, a, um, bekleidet. *Syn.* Vestitus, indutus, tectus, opertus. *Usus*. Amictus lana, toga purpurea, pallio, amiculo.

Amictus, us, m. Kleidung. *Usus*. Imitari alicujus amictus statum, amorum. V. *Vestis*.

Amicula, ae, f. Buhlerinn. *Syn.* Amica. *Usus*. De amicula rixari.

Amiculum, i, n. ein langes Oberkleid. *Syn.* Palliolum, vestis. *Epi.* Aureum, frigidum, grave. *Usus*. Dionysius aureum Jovi detraxit amiculum.

Amiculus, i, m. Freund. *Syn.* Amicus.

Amicus, i, m. Freund. *Syn.* Necessarius, familiaris.)(*Inimicus*. *D.* Amator, *in malam*, amicus *in bonam partem accipitur*. *Epi.* Amans et observans, antiquior, antiquissimus, benevolus, blandus, bonus, communis, firmus et fidelis, fortior, fortis, gravissimus, satis honestus, indignus fortuna aliqua, infidus, insolens, lepidus, locupletior, magnus, mediocris, multo justior, officiosissimus, paternus, ac pernecessarius, praeceps, privatus, prudens, recens, simplex et communis, et consentiens, studiosus, observans, suavis, verus, vetus, voluntarius. *Phras.* 1. *Amicus meus est*, er ist mein guter Freund. Multis annis illo utor familiariter; est ex domesticis meis, et intimis familiaribus, necessarius meus est, et amantissimus mei; conjunctus mihi usu, est in intimis; me plane suum numerat; sunt mihi cum illo omnes amicitiae necessitudines, utor hominis amicitia diu, et concorditer; in meis familiarissimis est, ac plane meus; longe omnium amicorum carissimus est; in intima ejus familiaritate versor; conjunctissimus illi sum; omnia mihi cum eo intercedunt jura summae necessitudinis; arctissimo mihi est amicitiae vinculo copulatus, colligatus, connexus; est mihi amicitia cum eo non vulgaris; utor illo intime; est nihil intimus; nihil illo mihi conjunctius, carius, jucundius. V. *Familiaris*, *adjungo*, *amicitiam habere*. 2. *Amicos sibi paravit plurimos*, er hat sich viele Freunde gemacht. Multos ille sibi beneficio adjunxit; multos sibi consuetudine devinxit; animos multorum sibi conciliavit; multorum voluntates

Digitized by Google

ubi obsequio demeritus est; amicitiam fecit cum plurimis; ex adversa factione suos sibi fecit quamplurimos; necessitudinem constituit, fecit, conjunxit cum multis, ad amicitiam adscripsit, aggregavit non paucos. V. *Amicitiam contrahere*. *Usus*. 1. Amici maxima amoris conspiratione consentientes. Mihi nemo te amicior, carior, jucundior. 2. Amicum facere, diligere, eligere, acquirere; conciliare sibi alterius voluntatem, gratiam, studium. 3. Amico uti et necessario, einen zum Freunde haben. 4. Amico orbari, vitam ab amicis desertam et incultam agere, keinen Freund haben.

Amissio, nis, f. Verlust. *Syn.* Jactura, detrimentum. *Epi.* Tanta rerum, turpis. *Usus*. Amissio omnium rerum, desperatio recuperandi.

Amita, ae, f. Base. *Syn.* Soror patris.

Amitto, is, misi, missum, ere, wegschicken, verlieren. *Syn.* Dimitto, perdo, jacturam facio. *Adv.* Funditus, penitus, plane. *Phras. Amisisti omnia*, du hast Alles verloren. Jacturam fecisti fortunarum omnium. In hoc portu gloriae, dignitatis naufragium fecisti. Eversus ex rebus omnibus, captus, orbatus. Omnia tibi illo jactu perierunt, occiderunt. Gratia omnis, ac gloria tibi defluxit. Cum fortunis fama te simul, ac fides decruit. V. *Perdo*, *eripio*, *evanesco*. *Usus*. 1. Amittere, occasionem. Praedam de manibus amittere, aus der Hand lassen. 2. Dignitatem, civitatem, jus imperii, memoriam, mentem, vitam, lucem amittere. Vires, et corpus aegritudine, vitam per dedecus amittere, verlieren. 3. *Dimitto*, frey und ledig lassen. Captivum amittere. 4. *Abjicio*, ablegen. Assiduitate malorum omnem sensum humanitatis ex animo amittere.

Amnis, is, m. ein Fluß. *Syn.* Fluvius. *Epi.* Funestus, incitatior, sedatus, magnus, nobilis, obscurus, profluens, contortus, deflexus. *Usus*. Liquores perlucidi amnium, riparum vestitus viridissimi. Alter sine salebris amnis, alter incitatior fertur. Contortus et deflexus in alium cursum amnis. V. *Flumen*.

Amo, as, avi, atum, are, lieben. *Syn.* Diligo, carum habeo, studio prosequor, benevolentia complector, magno studio et amore sum in aliquem; faveo, cupio alicui maxime, honestissime. *Adv.* Admodum, aeque atque certatim, fraterne, illustrius, maxime, merito, mirabiliter, mirifice, multum, nimium se, plus, plurimum, praecipue, recte, turpissime, valde, vehementer, unice, vulgo. *Phras.* 1. *Amo te plurimum*, ich liebe dich sonderbar. Sic te diligo, ut neminem magis, ne me ipsum quidem. Singulari erga te amore sum, singulari sum in te benevolentia. Ego te, ut oculos, aut si quid oculis est carius, diligo. Nemo est omnium, in quem magis, quam in te, mea sit propensa benevolentia; qui mihi te sit carior; quem ego vehementius, quam te, diligam, quem ego majore, quam te benevolentia complectar; quem ego magis ex animo, quam te, diligam. Quo amoris vinculo adstricti sumus, eo nihil potest esse arctius; id ejusmodi est, ut laxari nullo modo possit. Summe, vehementer, valde, magnopere, maximopere, maxime, etiam atque etiam, mire, mirifice, incredibiliter, unice, singulariter, egregie, insigniter, ex animo, ex intimo sensu, cumprimis, imprimis, apprime, praecipue, admodum, oppido, majorem in modum, mirum in modum, minime vulgariter, non mediocriter te diligo. Omnibus tibi necessitudinis causis conjunctus sum maxime. Ita multae mihi tecum sunt necessitudinis causae, ut nihil possit esse jucundius. Omnes mihi necessitudines, necessitudinum causae, omnia mihi necessitudinum summa jura tecum intercedunt. Mihi tecum omnia sunt communia. Amo te singulariter omnibus de causis. Omnibus ad te amandum causis adducor, moveor, impellor. Causam tui diligendi nullam non habeo. Arctissimo necessitudinis vinculo conjuncti sumus. Nihil est nostra necessitudine conjunctius. Pervenit ad summum amicitia nostra. Benevolentia in te mea ad summum pervenit, aucta sic est, ita jam crevit, ut nihil ad eam possit accedere. Amor in te meus is est, ita accumulatus est, ut addi nihil possit. Aeque, similiter, pariter ac me ipsum; itidem ut me ipsum; non aliter, non secus, ac me ipsum te diligo. In te amando nemini concedo. Qui te vehementius diligat, concedo nemini. Amorem in te meum cogitatione fortasse consequi, complecti possum, verbis quidem exprimere, explicare, expromere profecto non possum. Cum te multi diligant, in amore tamen omnes vinco, principatum appeto, primas partes mihi vindico, principem locum obtineo. Fero te in oculis. Mihi es in amoribus. Nihil mihi est te carius. Secundum Deum, post Deum, excepto Deo, cum a Deo

Digitized by Google

discessi, nemo mihi te est carior. Primum in amore Deum, te habeo proximum. Amor in te meus tantus est, quantus potest esse maximus. Haeres mihi in animo, in medullis, in intimis sensibus. Ut pater in filium, ita ego in te sum animatus. Habeo te fratris loco. Quid est, cur te non etiam atque etiam diligam? Quod vinculum, quod studii genus aut officii, quae omnino res amori nostro, amicitiae, conjunctioni, necessitudini nostrae deest, in amicitia nostra requiri, ac desiderari potest? Amorem in te meum verbis exprimere qui possum, quem cogitatione vix complector, cujus magnitudinem vix mente comprehendo? 2. *Tu si me amas, communem amicum dilige*, wenn du mich gern hast, so liebe auch diesen unsern Freund. Tu si me carum habes; tibi cordi sum; si animum mihi dedisti tuum; amicum omni benevolentia, caritate, officio complectere. Sit tibi ille in pectore; haereat in venis, animo, visceribus. Tu si mei amore duceris; si totus ego tuus sum; si ardes, cales, teneris studio complectendi mei; amicum in sinu, in oculis gesta; haereat ille tibi in medullis; gradum ac caritatem filii apud te habeat. Si amore tibi conjungor; si, ut tute affirmas, ita in oculis tuis habito; in medullis inclusus sum, amicum toto animo, omni gratia, officio, caritate complectere. Si tanta propendes in me voluntatis inclinatione, quantam singularis in me tua benevolentia, eximia caritas, perpetua officia pollicentur; mea potiorem vita communem amicum habe. Siquis amor mei in te residet, si amore mei caperis, incensus es; si caritate flagras, carissimum tibi amicum habe nostrum; magisque quam oculos illum ama meos. Siquis amor penitus haeret mei; si in medullis resideo tuis; si in deliciis sum, amicum oculis, animo, complexu tene; omni amore prosequere, dignum profecto ob multas suavitates ingenii, ut animo tuo carus sit egregie. 3. *Amat intemperanter, inhoneste*, er ist unmäßig, schändlich verliebt. Amoribus servit; turpius, quam par est, diligit; differtur amore; immodico amore flagrat. Deperit hominem misere; amore occupatus est, animum amori deditum habet; in amores effunditur; amore amens, malesanus est; perdite amat; amore languet, caecis maceratur ignibus; totus in amore est; in castris Veneris militat; versatur in amoris rota; amore vadatus, ac vinctus, attinetur; in hospitium divertit ad Cupidinem. *U*
Quidam seipsos amant sine rivali
aut amabis, aut quo contentus sum
liges. D. Amare *plus est*, diligere *min*
)(*Odio habeo.*

Amoenitas, tis, f. Lieblichkeit. *S*
Suavitas locorum. *Epi.* Summa. *U*
Hortorum et littorum amoenitates.
Jucunditas.

Amoenus, a, um, lieblich. *Syn.* V
luptarius, jucundus. *Usus.* Amoenus
no, et arbitris, semotus locus. Praec
la belle aedificata amoeno loco, et sa
bri. V. *Jucundus.*

Amor, oris, m. die Liebe. R. *ab ἄμ*
sanguis, amoris nempe causa. Syn. Be
volentia, gratia, pietas, studium, ca
tas.)(*Odium.* D. Amor *genus est*
omnia pertinens. Caritas *species ad*
mines tantum. Epi. Gloriae nimis ac
verumtamen honestus, communis, c
tus, dulcis et optatus, flagitii et levi
tis auctor, fraternus, domesticusqu
honestus, humanus, tam improvisus
repentinus, tam castus, tam religios
tam sanctus, tam pius, inauditus, n
ignotus, sed tamen gratus et optat
incredibilis et bonus, insitus, jucundu
magnus, mediocris, mirificus, muliebr
mutuus, naturalis, novus, verus, patri
perpetuus, praecipuus, princeps, pri
nus, saevus, singularis, sollicitus atq
anxius, summus, turpissimus, vetus,
fictus, veterrimus, verissimus, vetust
Phras. 1. *Utinam excitare amorem p*
triae in te possem! wollte Gott! ich kön
te in dir eine Liebe gegen das Vaterland
wecken. Utinam te patriae amore infla
mare, pietatam in patriam intender
excitare, gignere, conciliare possen
utinam efficere id possem, ut patri
amor in te nascatur, oriatur, exoriatu
utinam ea mihi facultas sit, ut meis ho
tatibus pietas illa in patriam rursus
te existat, emergat; ut ex natalis so
dulcedine amor ille effluat, emanet. Pr
grediatur, proficiscatur, qui erga p
triam optime de te meritam extare r
sidere in animis civium debet. 2. *Am*
rem in te meum ubique declarabo, i
werde dir meine Gewogenheit überall b
weisen. Quem diu tecum constitutu
habeo amorem, omnibus in rebus test
ficabor, demonstrabo. Respondebo pr
fecto amori tuo, et omni officiorum g
nere tecum certabo. Recognosces non
modo ex literis, sed ex omnibus studii
officiisque meum in te amorem. Amo
rem hunc meum, quem a puero susce
pi, omnibus officiis colam, praestabo

Digitized by Google

[illegible]ori tuo. Meam in te singula[illegible]volentiam, summum, incredi[illegible] amorem quovis officii, genere [illegible]am faciam; officiis ac studiis illu[illegible]bo, approbabo. Nullum erga te offi[illegible]um hominis amantissimi praetermit[illegible]m. Qui in me residet amor tui eidem [illegible]viam semper; hunc fovebo, et au[illegible]ebo. Non est quod vereare; in amore [illegible]gregie respondebo. Efficiam profecto, [illegible]t omnibus pateat, neminem ut fugiat, [illegible]teat, quae mea sit in te benevolentia [illegible]morem tui, qui in animo insidet meo. [illegible]on verbis modo prae me feram, sed [illegible]ebus, factisque ostendam, patefaciam, [illegible]nfirmabo. 3. *Amorem in te meum semper conservabo*, die Liebe und Gewogen[illegible]eit werde ich jederzeit erhalten. Amorem, [illegible]uo semel tibi conjunctus fui, quo te [illegible]dhuc prosecutus sum, fovebo semper, [illegible]ngebo, tolam, servabo, confirmabo. In [illegible]more tui semper provehar. Illa pietas, [illegible]d studium, quo te semel complexus sum, [illegible]ncrementa capiet maxima. Ad eum amo[illegible]rem, quem adhuc praestiti, accessiones [illegible]ent maximae. Ut amandi causae semper novae, ita nova semper officia ad pristini amoris significationem accedent. [illegible]dem dies amorem tui mihi eripiet, qui vitam. Dum spirabo, spirabit simul in me amor tui. 4. *Amorem exuit*, er hat die Liebe gänzlich fahren lassen. Amorem abjecit, excussit; deposuit omnem. Multum de vetere amore detractum, laxatum est. Amorem omnem ex animo ejecit. Nemo te, nisi tua illa inconstantia ab amore nostri avertit; illa amorem diremit, illa exhausit. *Usus.* Amor verus et fictus non facile dijudicatur, die rechte Liebe ist schwer von der falschen zu unterscheiden. Honestus amor e virtute nascitur. Judicio labitur, qui fortunam in amore, non virtutem spectat. Amor flagitii et levitatis auctor.

Amotio, is, f. Vertreibung. *Syn.* Remotio. *Usus*, Doloris amotio successionem efficit voluptatis.

Amoveo, es, movi, motum, ere, wegräumen. *Syn.* Arceo, prohibeo, removeo. *Phras. Fames hostem ab urbe amovit*; der Hunger hat den Feind von der Stadt getrieben. A moenibus hostem detraxit, depulit, dejecit. Fames hostilem impetum propulit, submovit, propulsavit; emovit hostium multitudinem; pestem illam a moenibus urbis avertit. 2. *Amovet a se omnes*, er leidet niemanden um sich. Abstinet procul homines; segregat a se omnes, removet, submovet; emovet domo salutantium multitudinem; hospitum at clientum turbam suis ab aedibus amolitur. 3. *Amovet se a rebus publicis*, er entzieht sich völlig der Geschäften des gemeinen Wesens. Animum procul habet a republica; animum abducit a forensi strepitu; publicae rei curam a se in alios transfert. *Usus.* Libidinem, odium, invidiam, metum, cupiditates omnes ab aliquo amovere, einen von Ungebühr ꝛc. abhalten. Segnitiem, crapulam, calumniam a se amovere, depellere. Mollestiam a foribus; suspicionem a domesticis amovere. V. *Repello, arceo, rejicio.*

Amphibolia, ae, f. zweifelhafte Rede. *Vulg. Amphibologia. Usus.* Amphibolias aucupantur Dialectici.

Amphora, ae, f. Weinkanne, R. *ab* ἀμφω, *quod duas habeat ansas. Usus.* In singulas vini amphoras quaternos denarios portorii nomine exigunt.

Ample, weit, herrlich. Amplissime. *Syn.* Magnifice, honorifice, honeste.)(*Abjecte, humiliter. Usus.* Ample, elateque dicebat Cicero; honores idem amplissime sibi decretos, magnificentissime, amplissime gessit.

Amplector, eris, plexus sum, cti, umfangen. *Syn.* Amplexor, amplexu stringo, comprehendo. *Adv.* Amicissime, vehementer, ultro et citro, usu, vel officiis; libenter, generatim, nequaquam satis. *Phras. Pater filium amantissime amplexus est*, der Vater hat den Sohn auf das liebreichste umarmet. Amplexatus est, brachia in collum filii injecit, pectus pectori commisit, conjunxit, admovit; amplexu filium petiit, aggressus est, vinxit, arcte tenuit, continuit, fovit; apertis brachiis filium amplexurus, ad ejus caput advolavit; in ejus amplexus effusus est, ruit; ejus cervicibus se innexuit, et arctissimis complexibus illigavit; pater filii cervicibus injecit manus, et toto pectore se adstrinxit. Filii collum invisit pater; ad complexum concurrit; tulit complexum filio, inque eum simul corpore, simul animo effusus est, circumfusus amplexibus filii pater, pectori collo eundem admovit. Recepit filium sinu, complexuque, pater; dexteram cervicem ejus manu strinxit; amplexu filium cooperuit pater, et pectus pectore constrinxit. *Usus.* 1. Ille me amplexus, fallere prohibebat, er umfing und warnete mich, nicht zu betriegen. 2. *Transl. Amo, colo*, lieben, sich auf etwas begeben. Auctor tibi sum, ut rempublicam, bonas artes, jus civile amplectare, Caesar

Digitized by Google

me in dies amicus amplectitur. Amplector animum in me tuum. 3. *Comprehendo, stringo*, begreifen. Non is est, qui res tantas consilio amplectatur, animo, ac mente circumspiciat. Paucis plurima; artem omnem paucis praeceptis amplector.

Amplexor, aris, atus sum, umfangen. *Syn.* Amplector, amo, amplexibus excipio, foveo sinu, amplexu circumplico, circumplector. *Adv.* Familiariter, hilare, mirifice, recte, vehementius. *Usus.* Inimicum meum sic amplexabantur, sic in manibus habebant, sic fovebant. Amplexari auctoritatem senatus. Certam sententiam amplexari. V. *Amplector.*

Amplexus, us, m. das Umfangen. *Usus.* Pudici amplexus.

Amplificatio, nis, f. Vermehrung. *Syn.* Cessio, incrementum, cumulus, exaggeratio.)(*Diminutio. Epi.* Magna, nemini nocens, vehemens. *Usus.* Amplificatio gloriae, honoris, pecuniae, rei familiaris, Vermehrung der Ehre rc. *Amplificatio rhetorica.* Gravior quaedam affirmatio, quae motu animorum conciliat in dicendo fidem, weitläuftige Ausführung einer Rede.

Amplifico, as, avi, atum, are, groß machen, erweitern. *Syn.* Amplum facio, dilato; rem parvam verbis majorem facio; augeo, multiplico, locupleto.)(*Minuo, infirmo. Phras.* 1. *Amplificare imperium*, das Reich erweitern. Proferre imperium, imperii fines; ingentibus incrementis rempublicam augere: ampliare, dilatare, extendere, protendere imperium; imperii fines promovere, propagare, magnas imperio accessiones adjungere. 2. *Amplificare dicendo*, eine Sache mit Worten erheben. Augere rem, et tollere altius dicendo; verbis exaggerare, extollere; rem ornare, tragice et rhetorice, omnia dicendo augustiora, majora facere; vero majora jactare; in majus celebrare, verbis in majus ferre, extollere. *Usus.* 1. Semper studui, tuam gloriam laudibus amplificare, ich habe mich allezeit beflissen, deine Ehre mit Lob zu vergrößern. Sermo tuus dolorem mihi meum amplificat. Urbs, fortuna urbis in dies amplificatur et augetur. 2. Amplificare atque ornare dicendo. V. *Augeo, amplus.*

Amplio, as, avi, atum, are, hinaus ziehen, aufschieben. *Syn.* Comperendino, differo, temporis plus concedo causam dicturo. *Usus.* Haec causa septies est ampliata. Quid hominem nefarium pliatis?

Ampliter, herrlich, reichlich. Ample. *Usus.* Ampliter in coena suit. Ampliter mentiri.

Amplitudo, nis, f. Weite, Ansehen, Würde. *Syn.* Gloria, dignitas, splen auctoritas, gravitas, pondus, clarit praestantia, majestas, claritas. *Epi.* R egregia, modica, summa. *Usus.* Ampli do est potentiae, aut majestatis, aut quarum copiarum abundantia. Ipsae juriae tuam amplitudinem illustrabu Omne meum studium ad tuam ampli dinem amplificandam, retinendam e feram, ich werde allezeit daran seyn, dein Ansehen vergrößert werde. Pompe posteris suis amplitudinem nomin quam non acceperat, tradidit. Perve sti ad summam amplitudinem. V. *Spl dor, dignitas, praestantia, magnitu*

Amplius, mehr, länger, über die noch. *Syn.* plusquam, plus, magis, sup quod excurrit. *Usus.* Amplius sunt menses. Amplius est triennium, triennio. Non amplius decem cohort pugnavere. Decem et amplius numm decem, et quod excurrit, nummis. quidem Socrates; hoc amplius Th phrastus, quod etc. und noch vielme Morem tibi geram, hoc amplius, ut o culum te audiam, um so viel lieber.

Amplus, a, um, weit.)(*Angusti parvus. Usus.* 1. Ampla domus, gro und weites Haus. Theatrum magnitudi amplissimum, celebritate refertissimu Locus praeter modum amplus, ingen laxitatis, et qui multorum millium m titudinem capiat. Aedes amplae, sp tiosae, effusae. Forum, quantumvis a plum, laxandum videbatur. 2. Seges gl riae ampla. Res ampla, et immensi op ris. Copiae amplissimae, militum is n merus, ut virium jam non poeniteat. Amplissimus civis in amplissima civit te, amplissimo loco natus. Id curo u ce, ut respublica opibus firma, cop locuples, gloria ampla, virtute hones sit. V. *Clarus, magnificus, magnus.*

Ampulla, ae, f. eine Flasche. *Sy* Vas vitreum ventre amplo et inflato

Ampulor, aris, atus sum, aufgebl sen seyn. *Syn.* Turgeo, inflor. V. *Sup bus jacto.*

Amputatio, nis, f. Abschneidun *Usus.* Sarmentorum amputatio.

Amputo, as, avi, atum, are, abhaue *Syn.* Reseco, circumcido, rejicio. *Usu* Amputetur quidquid in republica c pestiferum. Sit aliquid in adolescent

Digitized by Google

genis, quod circumcidam, quod ampuam. V. *Praecido.*

An, ob. *Syn.* Ne, anne, utrum, num, ecquid? *Usus.* Multum refert, utrum coram multis, an paucis dicatur. An licebit cunctis, tibi non licebit? Patris partes suscipiam, an filii? Eloquar, an fleam.

Anagnostes, ae, m. Leser. *Syn.* Lector conductitius. *Usus.* Puer festivus anagnostes noster.

Analogia, ae, f. Gleichförmigkeit. *Syn.* Proportio. *Usus.* Analogia ejus vocabuli me decepit.

Anas, atis, f. eine Ente. *Usus.* Anatum ova gallinis supponimus.

Anatocismus, i, m. Wucher, Zins, von Zinse. *Syn.* Foenus, quod ex foenore capitur. *Usus.* Ille quidem ne centesimis, cum anatocismo contentus est.

Anceps, cipitis, *gen. om.* zweifelhaft. *Syn.* Dubius, incertus, ambiguus.)(*Certus. Usus.* 1. Incertus' est exitus, et belli fortuna. Cura, disputatio, causa anceps. Anceps fatorum via. Anceps et multiplex verborum potestas. V. *Dubius, ambiguus.* 2. Anceps gladius, zweyschneidiges Schwert.

Anchora, ae, f. Anker. *Syn.* Ferrum aduncum ad firmandas naves. *Usus.* Ergo ille malum erigi, vela fieri, anchoras praecidi, solvi jussit.

Ancilla, ae, f. eine Dienstmagd. *Syn.* Famula, pedissequa *Usus.* An partus ancillae in fructu sit habendus, disputant.

Ancillaris, e, der Dienstmagd zugehörig. *Usus.* Ancillare ac sordidum artificium.

Ancillor, aris, atus sum, dienen. *Syn.* Servio. *Usus.* Nemini uni ancillatus sum, aut privatim me addixi. V. *Servio.*

Ancillula, ae, f. Dienstmädchen. *Usus.* Juris scientiam eloquentiae tanquam ancillam, et pedissequam adjungebant: contra nunc est.

Andabata, ae, m. blinder Fechter. *Syn.* Gladiatorum genus velatis oculis pugnantium. *Usus.* Quem antea ne andabatam quidem defraudare poteramus.

Androgynus, i, m. Zwitter, halb männlich, halb weiblich. *Usus.* Androgyni ortus pro fatali monstro habebatur. *Partus hominis, qui utrumque sexum habet.*

Anfractus, us, m. die Krümme des Weges. *Syn.* Circuitio. flexus, ambitus. *Epi.* Non longus, longus ad spiritum et septi, annus, septenus. *Usus.* Figura nihil habens incisum, angulis, nihil anfractibus. Longo anfractu circumscripta oratio. Aetas tua septenos octies solis anfractus, reditusque convertit, du bist 56 Jahre alt.

Angelus, i. m. ein Engel. *Syn.* Genius bonus, spiritus coelestis, coelestis internuntius, minister Dei, et nuntius. *Phras.* 1. Angelus custos, Schutzengel. Genius humanae salutis custos; coelestis custos homini adjunctus, additus, addictus; praeses vitae nostrae spiritus; adjutor, defensor, patronus, auxiliarius vitae nostrae genius; coelestis genius, qui, hominem ab ortu suo suscipit ac tuetur; qui defendit, custodit, incolumem servat traditum curae suae, custodiae, tutelae hominem; cui a Deo Parente optimo demandatum est hominis patrocinium, cura credita, tutela commissa, et commendata. 2. Angelorum chorus, Chor der Engel. Spiritus coelestes; coelestes internuntii; mentes corporibus secretae; beatae et ab omni concretione mortali semotae, segregatae mentes; coelestes animae atque ab omni admistione corporum remotae, purae atque sincerae. Numinis administri; Dei ad homines interpretes spiritus; spiritus discriminum et periculorum comites mortalium vitae adjuncti; coelestium spirituum coetus, chorus.

Angina, ae, f. Halswehe, Kehlsucht. * *Usus.* Sues angina moriuntur.

Angiportus, us, et i, m. enge Gasse. *Syn.* Vicus, angusta via et compendiaria inter domos. *Usus.* Effus um frumentum vias omnes et angiportus constravit.

Ango, is, anxi, ere, ängstigen. *Syn.* Constringo, solicito, vexo, torqueo, premo, crucio, discrucio.)(*Recreo. Adv.* Vehementer. *Phras.* 1. *Filii morbus vehementer me angit,* die Krankheit meines Sohnes macht mir große Angst. Solicitum habet, tenet, reddit, efficit; miserit me solicitat modis; morbus filii non mediocrem mihi affert, conficit, struit solicitudinem; morbus filii solicitudinem acuit, auget, duplicat; solicitudinem afficit ingenti; anxiis implet curis; me tum, solicitudinem incutit. Solicitudine est non exiguae repentinus filii morbus. Morbus filii animum meum intempestiva solicitudine turbat, perturbat, vexat, commovet, Morbus filii gravitet me afficit; multum curae, molestiae, aegritudinis affert; acerbum animo vulnus infligit; curis me frangit, et solicitudine. Morbus filii molestissime me exercet; gravi molestitia, atque animi

Digitized by Google

aegritudine afficit; gravem animo solicitudinem parit repentina filii invaletudo. 2. *Admissum a filio dedecus graviter angit patrem*, die von dem Sohne verübte Schandthat schmerzet und ängstiget den Vater nicht wenig. Susceptum a filio dedecus urit, mordet, pungit vehementer patrem. Ea labes filii acerba admodum videtur patri; graviter eundem urget concepti facinoris probrum, macerat, concoquit, exercitum habet; ea dedecoris nota patri corpus, viresque exedit; cor, corpusque cruciat; aegritudine conficit. V. *Dolor*, *tristis*, *anxius*. *cura*, *affligo*. *Usus*. Illa me cura vehementer angit, et solicitat. Ea me res intimis sensibus, animis, dolore praecipue angit; et solicitum habet.

Angor, oris, m. Angst. R. *ab* ἄγχω, *Suffoco*. *Syn*. Aegritudo, solicitudo animum vexans, premens, discrucians. *Epi*. Utilis. *Usus*. 1. Noli angoribus te dare dedere, ängstige dich nicht. Ecquid angoribus te implicas? ecquid te metu diurno, nocturnoque tam misere conficis? Saepe pro amico angor capiendus est. 2. *Angorem tollere*, den Kummer benehmen. Tuae literae angores meos levaverunt; ab angoribus me abduxere; vacuitatem ab angoribus praestiterunt. V. *Angor*, *moeror*, *tristitia*, *anxius*.

Anguinus, a, um, von Schlangen. *Usus*. Anguina cervix.

Anguis, is, m. Schlange. *Syn*. Serpens. *Epi*. Foemina, mas, neuter, ingens, volucris. *Usus*. Angues alites. Anguis ab ara extitit.

Angulatus, a, um, eckig. *Usus*. Corpuscula rotunda alia, alia angulata.

Angulus, i, m. eine Ecke, ein Winkel. *Epi*. Summus, par. *Usus*. Angulum mihi provinciae eligas reconditum ac derelictum.

Anguste, eng. *Syn*. Arcte, stricte, presse, exigue, exiliter, tenuiter, jejune.)(*Late*, *fuse*, *ample*. *Usus*. Anguste urbem obsidere. Anguste, exiliter dicere. Presse; anguste definire. Anguste, tenuiter disputare.

Angustiae, arum, f. Enge, Beängstigung. *Epi*. Magna, incredibilis, summa. *Usus*. 1. *Fauces terrae*, *marisque*. Land- und Meerenge. Corinthus in angustiis et faucibus Graeciae. *Phras*. 1. *In angustias locorum redigi*, in die Enge getrieben werden. In exiguum gyrum compelli; tanquam in pistrinum detrudi, ac compingi; in angustum locum concludi, coangustari; in angustum contrahi et adduci; in exiguum orbem contrahi; in arcto stipari, ad colligendi breviori spatio orbem adigi; in arcto esse; in angustias locorum incidere; angustiis locorum claudi; premi. *Paupertas*, Armuth. Incredibiles angustiae, aerarii, et pecuniae publicae. Ex meis rei familiaris angustiis ejus sustento tenuitatem. 3. *Difficultas*, Beschwerniß, Kürze der Zeit. Quid me has verborum angustias revocas? cur me in Stoicorum dumeta, et angustias tantas adducis, compellis? Angusti temporis breviorem me fecere. 4. *Infirmitas*, Schwachheit. Non capiunt angustiae pectoris tui, non egestas animi tantam personam.

Angustus, a, um, enge. *Syn*. Arctus, brevis, *de loco praecipue*. *Phras*. *Angusta loca sunt*, es sind enge Pässe. Angustae fauces coarctant iter. Magna sunt, et admodum difficiles locorum angustiae. Impedimento sunt magnae locorum difficultates. Locus non capit tantam hominum multitudinem; loci angustiae non accipiunt, non patiuntur extendi copias. Angusta se loca crebro objiciunt; difficilem ac laboriosam viam faciunt. Impeditissima ad iter faciendum loca sunt. Maximus hic labor ex locorum angustiis enascitur iter illuc habentibus. Montium illae fauces multis locis arctissime coëunt. Via multis locis coarctatur, coangustatur. *Usus*. 1. In angustum locum concludi, in die Enge eingeschlossen werden. 2. Res angusta geringe Habschaft. V. *Angustice*.

Anhelitus, us, m. der Athem. *Syn*. Spiritus, respiratio. *Usus*. 1. Vix anhelitum recipiebam, ich habe kaum Athem schöpfen können. Anhelitus latentem morbum indicat. 2. *Terrae vapores*, Erddunst. Anhelitus terrarum, cum fluere coeperint, venti fiunt.

Anhelo, as, avi, atum, are, keuchen. *Syn*. Spiro, respiro. *Usus*. Catilinam furentem audacia, scelus anhelantem, ex urbe vel ejecimus, vel emisimus. Species hominis est crudelitatem ex imo pectore anhelantis.

Anhelus, a, um, keichend. *Usus*. Equus anhelus.

Anicula, ae, f. ein altes Weib. *Syn*. Anus, mulier, vetula. *Epi*. Minime suspiciosa, indocta. *Usus*. Aniculae saepe inediam biduo, aut triduo ferunt.

Anilis, e, alten Weibern zuständig. *Syn*. Quod aniculam potius, quam virum decet. *Adv*. Pene. *Usus*. Ineptiae, fabulae aniles. Omnis superstitio, anilis est, et imbecillis.

Digitized by Google

Aniliter, nach alter Weiber Art. *Syn.* Anicularum instar, more. *Usus.* Superstitiose, atque aniliter dicere aliquid.

Anima, ae, f. die Seele. R. *ab ἄνεμος, ventus, spiritus. Epi.* Aeterna, insecta, particeps consilii atque rationis, pura, tenuis, carissima. *Usus.* 1. *Anima vegetativa, vulg.* Anima altrix plantarum, cujus virtute eae vigent, crescunt, germinant, frondescunt, florent. 2. *Anima sensitiva, vulg.* Anima sensu praedita, quae sensu aliquo utitur, quae sentientis vitae beneficio fruitur. 3. *Anima rationalis, vulg.* vernünftige Seele. Anima rationis particeps, compos; ratione utens; ratione ac mente praedita. Sempiternarum rerum, ac sub intelligentiam cadentium compos, et particeps animus. Particeps consilii atque rationis anima. Immortalis mortali in corpore animus. 4. *Anima a corpore separata*, Seele, die von dem Leibe ausgefahren ist. Animus a corpore sejunctus; corporeis vinculis laxatus, relaxatus, qui ex vinculis, carcere corporis evolavit. Anima soluta legibus corporeae servitutis; e corpore dimissa; e corporis custodia in libertatem afferta. 5. *Animae defunctorum.* Manes; mortuorum, vita functorum animae. 6. *Animae in purgatorio, vulg.* Animae piacularibus ignibus addictae; piaculari flamma suas eluentes maculas; animae, quae purgantibus flammis torquentur; salutarium flammarum ignibus lustrantur. 7. *Animae in coelo beatae.* Animae coelo redditae; aeterna jam in coelo felicitate potitae; donatae sempiternae mercede gloriae; infinitis ac sempiternis in coelesti regno gaudiis perfruentes. V. *Beatus, Sancti.* 8. *Animae damnatae, vulg.* Impii manes animae sempiternis suppliciis addictae; aeternis cruciandae flammis; perpetuis inferorum incendiis mactandae. V. *Inferi.* 9. *Ponitur pro vita.* In unius hominis anima spes nostras positas omnes habemus, alle unsre Hoffnung hängt von dem Leben eines einzigen Menschen ab. Aegroto, dum anima, spes est. 10. *Pro anhelitu*, Athem. Continere, comprimere animam, den Athem in sich halten. 11. *Pro aëre*, Luft. Inter ignem ac terram aërem Deus, animamque posuit. Anima, quae spiritu in pulmones ducitur. 12. *Pro causa et principio vitae*, Ursprung und Ursache des Lebens. Animam agere, edere, efflare, emittere, sterben. 13. *Pro mente.* Gemüth. Ea causa in anima, sensuque meo penitus insita est, et infixa.

Animabilis, e, lebendig machen. *Usus.* Aër animabili, spirabilique natura.

Animadversio, nis, f. Aufmerksung, Bestrafung. *Syn.* Consideratio, attentio, notatio. *Epi.* Censoria, humanissima, liberalissima, paterna, mediocris. *Usus.* 1. Notatio naturae, et animadversio peperit artem. Nosse regiones, animadversionis est, aut consuetudinis. 2. *Poena, castigatio, reprehensio*, Strafe, Züchtigung. Animadversio omnis, ac castigatio contumelia vacare debet. Continere improbos motu animadversionis. Uti in aliquem animadversione. Remittere, condonare animadversionem. V. *Poena, objurgatio.*

Animadversor, oris, m. Beobachter, Bestrafer. *Epi.* Acris, diligens. *Usus.* Si acres et diligentes judices esse volumus, animadversoresque vitiorum, magna intelligemus saepe ex parvis.

Animadverto, is, verti, versum, ere, merken. *Syn.* Animum adverto, noto, attendo; animum attendo, deprehendo, sentio, intelligo. *Adv.* Curiosius, attentius, diligentius, facile, graviter, maxime, plane, recte, rectissime, scientissime, serius, vehementer, usque eo. *Phras. Animadvertit, quid velim*, er merkt wohl, was ich will. Cernit animo, videt, quid velim. Quid agam, sentit. Praesentit, praesensione quapiam capit; nonnullum sensum habet; suboleti illi, quid consilii parem. Non fugit hominem, non latet; ambiguum non est, quo mea spectent consilia. V. *Noto, adverto. Usus.* 1. Animadverto, quaeso, pro tua prudentia quae fiant, gib acht, merke auf. 2. *Punio, castigo.* Crudeliter in aliquem animadvertere.

Animal, is, n. Thier. *Syn.* Animans.)(*Inanimatus, inanimis. Epi.* Aptissimum ad cultum, funestum, ac nefariis stupris concretum. *Usus.* Homo animal divinum, providum, sagax. Homo animal acutum, plenum consilii et rationis, sempiternum particeps pudoris ac verecundiae. Animalium alia sugunt, alia carpunt, alia vorant, alia mandunt cibum.

Animalis, e, das ein Leben hat. *Syn.* Spirabilis, aërius. *Usus.* 1. Natura animantis, vel terrena, vel ignea, vel animalis, vel humida. 2. *Animae proprium, vitale*, lebendig. Intelligentiam animalem quidam etiam astris tribuunt.

Animans, tis, f. et n. alles, das eine Seele hat. *Syn.* Animal. *Epi.*

Digitized by Google

Aquatile, dispar, divinum atque coeleste, mortale, pennigerum et aëreum, terrestre. *Usus.* Animantes armatae cornibus, obductae plumis, hirsutae spinis, tectae coriis, vestitae villis. Animantes aspiratione aëris sustinentur. Quidam mundum ipsum animantem, sapientemque dixerunt.

Animatio, nis, f. die Lebendigmachung, Beseelung. *Epi.* Divina. *Usus.* Divinae animationis species ex igne.

Animatus, a, um, lebendig. *Usus.* 1. Animatum est, quod motum cietur interiore. 2. *Bene, vel male, affectus,* gut, oder übel gegen einen gesinnet seyn. Ut homines abs te affecti sunt, ita in te sunt animati. *Phras.* Erga te semper optime animatus fui, ich bin allezeit gegen dich wohl gesinnet gewesen. Animos gessi non modo benevolos tibi, sed addictos. Egregia semper in te fuit animi mei propensio. V. *Affectus.*

Animo, as, avi, atum, are, beleben, aufmuntern. *Syn.* Vitam do, animatum facio, anima dono: *vel* * excito, stimulo, exstimulo, impello. *Phras. Juvenes intetidem animandi sunt,* die Jugend muß immer aufgemuntert werden. Recreandi, excitandi; spei, animorumque implendi sunt juvenes. Ad spem, fiduciam erigendi sunt torpentes, demissi juvenum animi. Addendi identidem sunt juvenibus animi, et laude confirmandi Augere animos juventuti oportet et adhortatione firmare. Juventuti ut consulas animum dare necesse est; stimulos ac spiritus subdere; fortitudinem inspirare; alacritatem accendere. Incalescant animi juventutis oportet, et alieno studio incitentur. Arrigendi juvenum animi, accendendi, inflammandi. Opera imprimis danda est, ut animus juvenum se colligat, atque confirmet; ut ardor animis injiciatur; alacritas addatur; vigor mentium revocetur. Non desint, quae juventuti incitamento esse possint; quae calorem pristinum reddant animis; quae animos novos afferant; mentes excitent; studium injiciant et alacritatem. Exemplis ac monitis spiritus identidem hauriat juventus; animos renovet; redintegret. Moderator juvenes animum habere bonum jubeat, ut animo forti sint; ut animis vigeant; ut spes languentes erigat, alacritas et fiducia incendat, curet. V. *Impello, excito, incito.* *Usus.* 1. Deus omnia animat, format, alit, auget, beseelen. 2. * Laude animandi sunt juvenes, aufmuntern.

Animose, beherzt *Syn.* Mag animo, intrepide. *Usus.* Non solu id animose et fortiter; sed conside te etiam sapienterque fecerunt.

Animosus, a, um, herzhaft. Sy Plenus animi, plenus roboris, intre dus.)(*Timidus. Phras.* Homo ing tis spiritus, unerschrocken. Animae pr digus; capax ingentis spei pectus. *Fortis, alacer.* *Usus.* Vir fortis et a mosus.

Animula, ae, f. die Seele. *Us* In unius mulierculae animula, qu tandem jactura sit?

Animus, i, m. das Gemüth. Sy Mens, anima, ratio: *vel* benevolenti *vel* consilium, cogitatio. *Epi.* Ab ctus, abjectior, acer et magnus, pr sens et acutus atque versatus, acri attentus, accusatorius, aeger, aequ atque fortis, paratusque, aequio aequissimus, aeternus, afflictus, ag stis ac durus, alacer et erectus, ali nus, gloriae cupidus, amicus, ampl et excelsus, et patiens incommodoru non omnino integer, angustus atq demissus et jejunus, tamque parvu *Phras.* 1. *Animo magno est fortiqu* er ist großmüthig. Animus illi magn est, et ad omnes casus ferendos co stans, atque paratus. Animo sane e virili. Est in illo animus amplus, c celsus, incommodorum patiens, acc praesens, robustus, omni liber cu et angore. Est in illo viro animi ai tudo, firmitudo, gravitas, constant incredibilis. Quantum in ejus viri a mo roboris et nervorum, quam ex mia virtus insit, quo sit animi robor qua virtutis indole, qua animi et co silii magnitudine praestanti; qua an mi excelsitate, et quasi exaggeration quis non videt? Animi firmitudin gravitateque est singulari. Animo e erecto, et minime perturbato. Animi r bore incredibili septus. Stat animo vigot animo et celsitate quadam ind lis incredibili. Plenus animorum es Vigore animi est acerrimus. Vir es cujus constantiam, vigoremque ment res nulla labefactet. Vivit in vivid pectore ingenium plusquam pro aeta vegetum. Pectus est homini animoru plenum. Excellenti est animo praed tus. Vigore animi inter suos excell maxime. Est in illo animi excellenti quaedam, excelsitas singularis. Animu induit maximis rebus parem. V. *Fo tis alacer.* 2. *Animo est pusillo et al jecto,* er ist kleinmüthig, verzagt. Hom

Digitized by Google

est animo fracto, remisso, humili, et imbecillo. Est illi animus mollis, perturbatus, irritabilis. Videas in illo homine ridiculam animi debilitatem, summam animi remissionem, dissolutionem, languorem, imbecillitatem. Minimus terror ejus animum frangit, minuit, effeminat; illi animum adimit. Ad minimum terrorem animus homini cadit; animum despondet; contrahit, inflectit, demittit; animo deficit, consternitur, concidit. Est quaedam in eo homine animi humilitas, impotentia, contractio. Sensibus mirum quam angustis est. Ad primum fortunae impetum animos submittit. Terroris siquid increpuit, animus mox concidit; frangitur metu; timore debilitatur, exanimatur. V. *Abjectus*, *timidus*. 3. *Animo est erga me benevolo*, er ist mir geneigt. Animo in me est bono, optimo. Summa in me fide est, et animo amicissimo. Summa ejus semper in me voluntas fuit. Quae ille confert in me officia, ab obtimo animo proficiscuntur. Secunda est ejus in me voluntas. V. *Affectus*, *a*, *um*. 4. *Animo est a me alieno*, er ist mir ungeneigt. Alienum a me habet, gerit animum. Animo et voluntate a me dissidet. Armatum retinet in me animum. Animo est mirum in modum abalienato; aversissimo est a rebus meis animo. 5. *Animo est invido*, er ist neidisch. Animo pravo est, et malevolentia suffusa. V. *Invidus*. 6. *Animum habeo discedendi*, ich habe Lust wegzuziehen. Animus est in discessu. In animo est, in animo habeo; cum animo, apud animum statui; deliberatum cum animo habeo, proximo migrare. Animus est in eo, ut proxime me hinc auferam. Animum induxi, *vel* in animum; animum hunc suscepi; animus mihi est, abire propediem. Id ago; in eo nunc sum, ut quamprimum discedam. 7. *Animum non habeo*, ich habe keine Lust. Abhorret animus ab hoc consilio. Studio toto, ac voluntate abhorreo a re. 8. *Animi causa ludit*, er spielet zum Zeitvertreibe. Delectationis et otii consumendi causa, ad oblectandum temporis otium; fallendi otii gratia; animi remittendi ergo ludo utitur. 9. *Animo haec eo facta sunt*, das ist der Ursache halber geschehen. Isto animo, atque ea opinione; ea mente et cogitatione, ea voluntate; eo consilio haec gesta sunt. 10. *Animo cado*, ich lasse den Muth sinken. Animo concido; animo contrahor, animo succumbo; spes me deserit; animus cadit, deficit, deest; animo deficere; animum submittere; frangi animo, debilitari; mente consternari soleo. 11. *Animum excitare*, das Gemüth aufwecken. Animum erigere; a molestiis revocare, animum addere, augere, dare, renovare, afferre, reficere. 12. *Animum recepi*, ich habe wiederum Herz und Muth bekommen. Collegi me ex timore; recreavi me ex illo pavore, recepi me a timore; recuperavi me; redintegravi animum, ac collegi ex illo tumultu. Aberrationem ab iis molestiis nonnullam habeo; animus accessis novus, animos sustuli, coepi animo stare rursus, ac vigere. Fregit se tandem, ac deserbuit aestus ille animi. V. *Remitto*. *Usus*. *Mens*, *anima*, *ratio*, Gemüth, Seele, Vernunft. Animus est, qui viget, sentit, moderatur, et movet corpus, cui praepositus est. Cernere animo, comprehendere, complecti, tenere. Animum a negotio ad se ipsum avocare, secum esse cogere, a corpore abducere. Animo excubare. Animi motus, perturbatio, contentio. 2. *Ad benevolentiam refertur*. Ex animo diligo, von Herzen lieben. Quem ab animo beo animum, nunquam mutabo, die schuldige Gewogenheit niemahls verändern. 3. *Pro consilio et deliberatione*, er haben, Berathschlagung, des Willens. Animus mihi est. In animo est. Animo volvo, cum animo reputo. Animo agitacio. Cum animo constituo. Stat animo animum; ex animi mei sententia; animo lustro, intueor. Animus is nunqu[illegible] det, discedet. Defigo animum. *Ad [illegible] fortitudinem vel debilitatem refertur*, starkmüthig, kleinmüthig seyn. Animus magno, acri, ac praesente. Animo solutiore, fracto, jejuno, angustiore. *Animo bono*, gut, und treuherzig. Animo amicissimo, summa fide ac [illegible] tate. 6. *Temeritas*, *ferocitas*, Kühnheit, Frechheit. Animos alicujus, ac impetus retardare.

Annales, ium, m. Chronik, Jahrbücher. *Epi*. Maximi. *Usus*. Ex vetustate annalium eruenda est memoria nobilitatis. Ex annalium monumentis, et vetustis commentariis haec petenda sunt.

Annalis, e, zum Jahre gehörig. *Usus*. Majores nostri leges annales non habeant, die Alten hatten dergleichen Gesetze nicht, die zur Antretung öffentlicher Aemter gewisse Jahre forderten. Lex annalis est, *quae certos annos Magistratui cuivis capessendo praescribit*.

Digitized by Google

Annecto, is, nexui, nexum, ere, anknüpfen. *Syn.* Agglutino, necto.)(*Avello. Usus.* Stomachus ad linguam annectitur.

Annellus, i, m. kleiner Ring. *Syn.* Annulus parvus. *Usus.* Epicuri imaginem in poculis et annellis habebant.

Anniversarius, a, um, das jährlich geschieht. *Syn.* Quod singulis annis recurrit, revertitur. *Usus.* Agere sacra anniversaria; festos dies anniversarios; anniversariae coeli vicissitudines.

Anno Domini, von Christi Geburt an. Anno post Christum natum; Christi nati. Anno a salute humana, hominum generi, restituta, data, recuperata. Anno a partu virginis; a partu virgineo; a puerpera virgine; a partu Matris semper virginis. Anno partu virginei; salutis per Christum restitutae, reparatae, recuperatae salutis humanae.

Annonae, ae, f. Nahrung. R. *ab anno quasi anni proventus. Syn.* Res frumentaria, commeatus, cibaria. *Epi.* Cara, carior, carissima, durior. *Phras.* *Annonae penuria est*, es ist eine Theurung, Abgang der Nahrung. Annonae summa est caritas; rei frumentariae inopia. Annonae difficultas ingravescit; premit urbem. Durior fit annona. Frugum est inopia, arcti commeatus. Arctiorem annonam hostis, clausum mare facit. Annona laboratur graviter. Annus in summa caritate est. Gravi conflictamur annona. Clausa sunt annonae subsidia. Consumpta re frumentaria magnis sumus in angustiis. Frumenti inopia, re frumentaria premimur. Rerum omnium ad victum spectantium tantam inopiam sentimus, ut jam non caritas, sed fames timeatur. Copia frumenti deficit. Ad summam frugum inopiam adducti sumus. Annona crescit in dies, *puta pretio.* Res frumentaria in angusto est. Annonae angustiis premimur. In difficultate nobis res est. Annonae magnis incommodis conflictamur. Laboratur ab re frumentaria. Anguste utimur re frumentaria. Frumentum angustius provenit. Angustiis rei frumentariae ac cibariorum inopia in summas difficultates incurrimus. 2. *Annonam interclusit hostis*, der Feind hat uns den Proviant abgeschnitten. Hostis re frumentaria nos exclusit, interclusit; frumento, commeatuque nos prohibuit; commeatu interclusit; annonam avertit, arctiorem annonam fecit. 3. *Annonam mittere*, Proviant schicken. Commeatum mittere, subministrare, portare, supportare, subvehere, convehere, adducere, advehere, parare. Frumentum conferre; frumento juvare; rem frumentariam comparare, expedire, explicare. 4. *Annonae difficultas non multum minuitur*, die Theurung nimmt nicht viel ab. Annona haud multum laxaverat; nullum adeo momentum annonae eo consilio factum est. 5. *Annonae caritas imminuta est*, die Theurung hat abgenommen. Secuta tandem est annonae levatio, vilitas. Cos secuta est ex summa inopia summa vilitas. Levavit, laxavit, praestitit annonam magistratuum solertia. Apertis horreis frugum pretia levata sunt. Laxaverat tandem annona. Copia frumenti rursus suppetit. Utimur tandem expeditiore frumentaria; a commeatu melius instructus, omnium rerum copia completus est exercitus. Commeatu, omnium rerum copia abundamus.

Annosus, a, um, alt. *Usus.* Annosa arbor. V. *Senex.*

Annoto, as, avi, atum, ere, aufzeichnen. *Syn.* Noto, observo. *Phras.* Rei gestae series annotanda est, die Sache ist wohl aufzuzeichnen. Monumentis mandanda, commendanda, consecranda, celebranda; res ea in tabula, in album est referenda; prodenda, committenda literis; scripto relinquenda, memoriae prodenda. Rei gestae memoria posteris est prodenda. *Usus.* Commeminisse et annotare oportet. V. *Noto, consigno.*

Annularius, ii, m. Ringelmacher. *Syn.* Opifex annulorum.

Annulatus, a, um, der Ringe trägt. *Syn.* Annulis ornatus. *Usus.* Incedunt cum annulatis auribus.

Annulus, i, m. Ring. *Epi.* Aureus. *Usus.* Annulo in cera sigillum imprimere.

Annumero, as, avi, atum, are, dazu rechnen. *Syn.* In aliquorum numero pono, in eundem numerum refero, adscribo, adscisco, coopto, recipio. *Usus.* 1. His libris annumerandi sunt illi de Republica, zu diesen Büchern sind auch jene von dem gemeinen Wesen zu zählen. In horum numerum liberorum et ist veniunt; de horum numero; in horum numero librorum et illi sunt de Republ., in horum numero liberorum et illi habendi, reponendi, collocandi de Republica. 2. *Numerare simpliciter*, zählen. Pecuniam alicui annumerare

Digitized by Google

[illegible]it omnes de finibus sententiam [illegible]merare. V. *Adnumero.*

Annuncio, as, avi, atum, are, [illegible]den. *Syn.* Nuncio, denuncio. [illegible]. Ei salutem a me annunciabitis.

Annuo, is, ui, utum, ere, bejahen. *Syn.* Nutu capitis assentio. *Usus.* Id ille toto capite annuit. Si annuerit, salvus sum.

Annus, i, m. Jahr. *Syn.* Tempus, spatium, annuum. *Epi.* Absolutus perfectusque, egregius, exiens, fatalis, funestus, gravissimus, et pestilentissimus, integer, intolerabilis, judicialis, lenior, magnus, memorabilis, perfectissimus atque ornatissimus, pestifer, plenus, posterior, postremus, proximus, recentissimus, salubris, salutaris, similis, superior, totus, tranquillus aut certe munitissimus, uberrimus quaestuosissimusque, vertens. *Phras.* 1. *Anni principio*, zu Anfang des Jahres. Anno ineunte; se aperiente, anni initio, exordio, ingressu. 2. *Sub finem anni*, zu Ende des Jahres. Anno exeunte, vertente, circumacto, transacto. Dum annus se circumagit, dum annus in exitu est. Cum jam anni pars major processisset; cum extremum jam anni esset. Cum anni tempus circumactum esset. 3. *Anni duo abierunt*, es sind zwey Jahre verflossen. Anni duo intercessere, interfluxere. Biennium jam fatum erat, postquam etc. Tertius est hic annus, ex quo etc. 4. *Annum agit tertium*, er geht in das dritte Jahr. Tres habet annos. Quadrimo minor est. Major est annis duobus. Annorum est trium. Nondum tertium egressus est aetatis annum. Annum agit tertium Annos natus est, complevit tres. Trimulus est puer. Aetas universa ad tertium processit annum. Aetas est illi trium annorum. Hic annus est illi tertius. Annum decurrit tertium. Annum tertium nondum explevit, excedit. Ad annum vitae pervenit tertium. *Usus.* Homeri et Virgilii aetatis non annis sed seculis sunt disjunctae. Annus, integer, solidus, qui cursu solis, solstitiali orbe circumagitur. Annus abhinc alter abiit, exiit, praeteriit.

Annuus, a, um, jährlich. *Syn.* Quod unius anni spatio continetur. *Usus.* Cursus annuus finitur ad rationem solis. Annuum tempus prope emeritum habes.

Anquiro, is, sivi, quisitum, ere, Nachfrage halten *Syn.* Inquiro, quaero. *Usus.* Omnes artis locus anquirere; judicio anquirere. Capite, *vel* capitis anquirere, einen gerichtlich belangen. *Vulg. contra aliquem criminaliter procedere.* V. *Inquiro.*

Ansa, ae, f. eine Handhabe. *Syn.* Manubrium. *Epi.* Plures. *Usus. Translat. pro occasione*, Gelegenheit. Dare ansam ad agendum. Capere ansam dicendi. Retinere ansam ad aliquem exagitandum. V. *Occasio.*

Ansatus, a, um, das eine Handhabe hat. * *Syn.* Quod ansam habet. *Usus.* Homo ansatus, qui subnixis alios sese infert, der beyde Hände an die Seite setzt.

Anser, eris, m. eine Gans. *Usus.* Anseribus in Capitolio, et canibus cibaria publice praebentur.

Ante, vor. *Syn.* Prae, pro, a fronte, in conspectu, ob.)(*Post. Usus.* 1. *Loci ratione.* Ante tribunal, ante pedes, ante oculos; ante suum fundum. Clodius Miloni insidias parat. 2. *Ratione temporis.* Ante tempus consultum inis. Idem jam quatriduo ante cogitarem. Proxime tu dices, ante ego censueram. *Interdum omittitur.* Quarto (*subintell.* ante.) Calendas, Idus, Nonas Novembres. 3. *Magis in comparatione.* Te ante alios diligo. Virgo longe ante alias specie insignis. Numidae ante omnes barbaros in venerem effusi. Nulli mortalium armis, aut fido ante Germanos.

Antea, uvor. *Syn.* Antehac, ante hoc tempus, superioribus diebus, superioribus temporibus. *Usus.* Ad te antea, atque adeo prius scripsi. Id magis nunc opportunum, quam unquam antea.

Anteactus, a, um, vorher geschehen. *Syn.* Superior. *Usus.* Ex anteacta vita facere judicium de aliquo.

Antecaptus, a, um, vorher genommen. *Syn.* Ante conceptus, praeceptus. *Usus.* Antecapta quaedam animo totius rei informatio, opinio.

Antecedo, is, cessi, cessum, ere, vorgehen. *Syn.* Anteeo, praeeo, praecurro, praegredior, antegredior, anteverto.)(*Sequor. Adv.* Efficienter. *Usus.* Biduo illum antecessi. Aliquem auctoritate, aetate usu rerum antecedere. V. *Excello.*

Antecello, is, cellui, ere, übertreffen. *Syn.* Excello, praesto, antesto, praecedo, antecedo.)(*Inferior sum. Adv.* Longe, longe et multum. *Usus.* Chaldaei astrorum scientia aliis gentibus antecellunt. Eloquentia, ingenii gloria,

Digitized by Google

humanitate, integritate, militari laude antecellere. V. *Potior.*

Antecessio, nis, f. Vorgang. *Syn.* Praecursio, praegressio.)(*Consecutio.* *Usus.* Vir sapiens causas rerum videt, earumque progressus, et quasi antecessiones non ignorat.

Antecessor, oris, m. Vorgänger. *Syn.* Qui praecedit. *Usus.* Res per speculatores et antecessores equites enuntiatur, durch den Vortrab der Reiter.

Antecursor, oris, m. Vorläufer. *Usus.* Cum antecursoribus Caesaris proelium commisit.

Antedico, is, dixi, dictum, ere, vorhersagen. *Syn.* Praedico, ante praedico. *Usus.* Augurum est, antedicere ea, quae vitari possunt.

Anteeo, is, ivi, itum, ire, vorhergehen. *Syn.* Antecedo, praeeo, praecedo. *Usus.* Praestantia animi omnibus bonis corporis anteit. Si me amas, fortunam ipsam fortunis anteeo meis. Aliquem tempore, aetate, intelligentia, virtute antere. V. *Supero*, *excello.*

Antefero, fers, tuli, latum, ferre, vorziehen. *Syn.* Antepono, praepono, praefero. *Adv.* Longe. *Usus.* Iniquissima pax justissimo bello; bonus Imperator optimo Jurisperito anteferendus est. Catonis fortunam afflictam omnibus Caesaris triumphis antefero. V. *Antepono.*

Antegredior, eris, gressus sum, gredi, vorhergehen. *Syn.* Antecedo, anteverto, praegredior)(*Sequor.* *Adv.* Fortuito. *Usus.* Lucifer, cum solem antegreditur; cum subsequitur, Hesperus dicitur. Omnia quae fiunt, causis fiunt antegressis. V. *Praecedo*,

Antehac, vor diesem. *Syn.* Antea. *Usus.* Antehac sperare licebat, nunc etiam spes erepta est.

Antelucanus, a, um, vor Tag. *Syn.* Quod ante lucem est, *vel* fit. *Usus.* Tempus antelucanum. Coenae antelucanae. Literatus antelucana opificum industria ne se vinci sinat.

Antemeridianus, a, um, vormittägig. *Syn.* Quod fit ante meridiem.)(*Pomeridianus*, *vespertinus.* *Usus.* Antemeridianus sermo. Antemeridianis literis tuis me recreasti.

Antenna, ae, f. Segelstange. *Syn.* Transversum in navi lignum ad malum, cui velum alligatur. *Usus.* Quid tam in navigio necessarium, quam prora, puppis, antennae, vela, mali?

Anteoccupatio, nis, f. Vorkommung, das Vorbiegen. *Figura rhetorica.* *Syn.* Impulsio.

Anteoccupo, as, avi, atum, are, vorbiegen. *Syn.* Praeoccupo. *Usus.* Ut anteoccupet, quod putat opponi.

Antepilani, orum, m. Soldaten im zweyten Treffen bey den Römern. *Usus.* Hoc agmen antepilanos vocabant.

Antepono, is, posui, positum, ere, vorsetzen. *Syn.* Praepono, praefero, anteferо, praestabilius puto, primas do primum et summum habeo. *Adv.* Longe nimium, recte, stulte. *Phras.* *Publica commoda privatis antepono*, ich ziehe das gemeine Beste dem eigenen weit vor. Reipublicae commoda privatis potior habeo; mihi reipublicae prima est dignitas, vitaque potior. Majorem publica quam privatae utilitatis rationem duco. Ad publica magis, quam privata commoda, consilia mea, studia, ac cogitata refero. Pluris ego publica, quam privata facio commoda. In quaerendis commodis non tam meas, quam reipublicae utilitates specto; non tam mei, quam publici boni rationem habeo. In consiliis ac cogitationibus ampliorem publicis quam privatis utilitatibus locum do, tribuo, relinquo. Reipublicae mihi cura potior est ac antiquior, quam privata rerum mearum commoda. *Usus.* Ego nec meum consilium, nec judicium tuo, nec laude probitatis me tibi antepono.

Antepraedico, is, dixi, dictum, ere, vorhersagen. *Syn.* Praedico. *Usus.* Itaque hoc apud vos testificor, denuncio, anfepraedico.

Antequam, eher als. *Syn.* Prius quam, antequam. *Usus.* Scribam, antequam discedo.

Antesignanus, i, m. der vor der Fahne geht. *Syn.* Primipilus. *Usus.* Antesignanos constituere judices. Fuerat in acie Pharsalica antesignanus.

Antesto, as, steti, statum, are, übertreffen. *Syn.* Praesto, antecello, excello. *Adv.* Multum. *Usus.* Crotoniatae olim corporis viribus omnibus antestetere.

Antevenio, is, veni, ventum, ire, vorkommen. *Syn.* Praevenio, anteverto, praeverto. *Usus.* Consilia et insidias hostium antevenire. Omnibus rebus, credo, amorem praevenire. V. *Praesto.*

Anteverto, is, verti, versum, ere, vorkehren. *Syn.* Praeverto, antecedo.)(*Subsequor.* *Usus* 1. Itinere illum antevertit. Antequam tecum agerem, antevertisti. 2. vorziehen. Rebus aliis antevertam, quae mandas mihi, deinen Befehl werde ich vor allen andern vollziehen. V. *Praevenio.*

Anticipatio, nis, f. Vorkommung.

Digitized by Google

tus. Quis non habet sine doctrina anticipationem quandam Deorum? i. e. *anteceptam Deorum agnitionem*, eine vorläufige Erkenntniß der Götter.

Anticipo, as, avi, atum, are, vorkommen. *Syn.* Anteoccupo, anteverto. *Usus.* Quid anticipas molestias diu post secuturas? Anticipatum est mentibus nostris, Deum humana forma concipere.

Antipodes, um, m. Leute, die ihre Füße gegen uns kehren, Gegenfüßler. *Syn.* Gentes adversi orbis incolae. *Usus.* Antipodes e regione nobis, adversis stant vestigiis, adversa urgent vestigia.

Antique, alt. *Usus.* Quaedam antique, pleraque dure dicit.

Antiquitas, atis, f. das Alterthum. *Syn.* Vetustas. *Epi.* Incorrupta, mutatà, altima. *Usus.* 1. Antiquitas proxime ad Deos. In exemplis auctoritatem habet antiquitas. 2. *Priscorum mores.* Cato documentum virtutis, antiquitatis, prudentiae, Cato, ein Beyspiel der Tugend, Klugheit und des Alters.

Antiquo, as, avi, atum, are, abschaffen. *Syn.* Abrogo. *Usus.* Legem, rogationem antiquare. V. *Aboleo, abrogo.*

Antiquus, a, um, alt. *Syn.* Vetus, priscus.)(*Recens.* D. Senes, *quantum ad vitam privatam*: Veteres, *quantum ad publicum tempus.* Antiqui *utrique dicuntur, sed magis* Veteres, *quam* Senes. *Phras.* 1. *Quae tu narras, antiqua sunt*, was du erzählest, ist schon etwas Altes. Horum non satis explicata recordatio est, quae propter vetustatem obsoleverunt. Haec jam diu gesta, et a memoria nostra sunt remota. Perantiqua ista sunt, ex annalium monumentis, et Regum memoriis repetenda. Res sunt vetustate, senio, et situ obliteratae, vetustate nimia obscurae, ut quae ex magno intervallo non cernuntur. Exoleta vetustate annalium ista sunt exempla. Exesa sunt vetustate monumenta; profundae vetustatis caligine obducta; ex veterrimis commentariis eruenda, conquirenda. Res sunt vetustate obrutae, vexatae; vetustatis rubigine obsitae. Monumenta sunt vetustatis injuria victa. 2. *Antiqua verba adhibes, et obsoleta*, du bringst ungebräuchliche, längst veraltete Worte vor. Versus affers, quos Fauni olim, vatesque canebant. Prisca verborum vetustate uteris. Verba adhibes ex Faunorum et Aboriginum saeculo repetita. Quasi cum Evandri matre loquereris, ita verborum quaevis monstra aucuparis. Videris inter Menenios, et Appios literas didicisse. Verba affers a Sabinis usque, ac Curibus accita. Pacuvios sermone refers. Reconditae istae voces sunt et exoletae, quarum tibi in sermone usus est. 3. *Antiquarum rerum investigator est diligens*, er ist ein Liebhaber der Alterthümer. Cognoscendae vetustatis avidus est; vir est morum et literarum veterum studiosissimus; mirifico antiquitatis studio tenetur. Diligentissimus est antiquitatis investigator. *Usus.* 1. Haec nimis antiqua, et obsoleta sunt, dieses sind schon altväterische Sachen. Haec memoria nostra antiquiora sunt. Homo est antiquus, *simplex et antiqui, moris*, qui ex sua natura caeteros fingat. In hoc homine vestigia antiqui officii remanent. 2. *Comparat.* Antiquior, *pro carior, melior, potior.* Nihil tibi sanctius sit, et antiquius, quam etc. es soll dir nichts mehr angelegen seyn, als ꝛc. Nihil habui antiquius, quam salutem publicam. Haec mihi cura erit antiquissima. V. *Potior.*

Antistes, stitis, c. Vorsteher. *Syn.* Praesul. *Usus.* Sacrorum antistites, religionum interpretes.

Antistita, ae, f. Vorsteherinn. *Usus.* Fani Cereris antistita.

Antrum, i, n. eine Höhle. **Syn.* Caverna, specus.

Anus, i, m. ein Eingeweide des Leibes. *Usus.* Anum appellas alieno nomine, cur non suo potius?

Anus, us, f. ein altes Weib. *Epi.* Delira, excors, fatidica. *Usus.* Quae anus ita, ut tu, deliret.

Anxie, ängstig. **Syn.* Solicite, curiose, religiose, cum anxietate. *Usus.* Anxie rem ferre videtur. Anxie quaerit.

Anxietas, atis, f. Angst. *Syn.* Solicitudo, dolor. D. Anxietas ab angore, ut ebrietas ab ebriositate. V. *afflictor.*

Anxius, a, um, ängstlich. *Syn.* Natura proclivior ad angorem, solicitus. *Phras.* 1. *Anxius sum*, ich bin in großen Aengsten. In angustiis sum; omnibus rebus urgeor; in summas angustias adductus, inclusus sum; valde suspenso animo expecto, qui evadam. Angor animo; metu conficior et angore. In solicitudine sum; non mediocrem habeo, sustineo solicitudinem; haeret in me solicitudo illa; discrucior animo; solicitor plurimis modis; animo male est, exedor, excrucior, emaceror. Nullum mihi tempus sine solicitudine intercedit; vehementer re ista commoveor. Angitur intimis sensibus, er ist voller Angst und Sorgen. Cruciatur, aestuat, titubat, haesitat; quo se vertat, nescit. Qui homini aestus, quis error, quae tenebrae? quid ille, ca-

Digitized by Google

put sinistra perfricans, secum commurmurat? nocturno metu, et diurno vitam agit angore plenissimam. Aeger animi, trepidus rerum suarum, nec satis certus quo loco res suae sint; afflictat se, manus supplices ad coelum tendit; cogitationibus animum exedit; gravatum animi anxietate corpus aegre trahit. In angustum ejus coguntur copiae. 2. *Anxio te animo esse video*, ich merke es, daß du beängstiget bist. Sentio te aegritudine confici; multis curis urgeri; affligi moerore et consumi. Non me fugit, quantis curarum fluctibus, quantis perturbationibus animus jactetur tuus. Video, te in molestissimis esse curis; moerore contrahi; aegritudine contabescere. Tristibus vexatum curis; angoribus implicatum, solicitudine aestuantem te conspicio. Magnis mihi curis agi, magnis premi, angique solicitudinibus videris. Nisi me conjectura fallit, multum acerbitatis tibi exortum est; magnum moerorem eo ex casu cepisti, suscepisti, hausisti; ingentem ea tibi res solicitudinem incussit; multas tibi curas dedit. Angorem capis, ut video, nimium; angori te das, dedis, implicas nimio, speciem mali majorem anxio animo tibi figuras; solicitudine exanguis es; in angustiis versaris maximis. Noctem, reor, cum perpetuis vigiliis, et magno animi motu agis. Turbata magnopere, quantum conjectura consequor, tibi meus est; gravis tibi injecta est cura; magnus te incessit metus. V. *Affligo*, *solicitus*, *timeo*. *Usus*. Morosi sunt, iracundi, anxii, et difficiles senes. Solicitus et anxius amor. Animo esse anxio. V. *Scrupulosus*.

Apage, et apagite! packe dich damit weg. *Abigentis vox est, et fastidientis aliquid*. *Usus*. Apage cum illo.

Aper, pri, m. Wildschwein. *Syn*. Silvestris porcus. *Epi*. Ingens. *Usus*. Hercules cum Erymanthio porco confligens.

Aperio, is, ui, ertum, ire, eröffnen. *Syn*. Patefacio, recludo, refero. *Adv*. Aliquando, breviter, diligentius, paullum, studiosius. *Phras*. 1. *Domum meam amicis aperio*, mein Haus steht meinen Freunden offen. Domus mea patet omnibus; nemini clausa est amicorum. Adapertae, expansae fores sunt; angulos aedium mearum omnes amicis pervios facio, pando, refero. 2. *Jussit vi aperiri portam*, er hat befohlen, die Thür mit Gewalt aufzubrechen. Militi negotium datum est, ut portas moliretur; seras, claustraque refringeret, revelleret: impetum in portas faceret. 3. *Aperuit literas*, er hat den Brief erbrod Literas resignavit; vincula epistolae vit, laxavit. 4. *Animum aperire*, gr est, es ist nicht leicht, sein Gemüth entdecken. Grave est, denudare jud sua; animum patefacere; occulta apud aliquem expromere. Res est p culi plena, significationem dare an sui, sic ut sensus, voluntates ac stu quisque intelligat, perspiciat, cognosc ut pateant, extent, perspecta sint dia, nostra; ut ex signis quisque ob de sensu nostro conjiciat. *Usus*. 1. N ita claudenda est res familiaris, ut benignitas aperire nesciat; nec ita r randa, ut pateat omnibus, man muß zu geizig, aber auch nicht zu verschwe risch seyn. 2. *Declaro*, *indico*, *expl disserto aperte*, *facile reddo*, er ren, an Tag geben, entdecken ꝛc. Stu consilia, cogitationes, sententiam me tibi aperire soleo. Philosophiae fo Socrates primus aperuit. Ego in sen sceleratorum consiliorum fontes om aperui. Virtus sibi reditum in patr aperit. Fores amicitiae, occasionem invadendum aperire.

Aperte, öffentlich. *Syn*. Publi plane, palam, non obscure, non di mulanter.)(*Tecte*, *ex insidiis*, *cl Phras*. *Res in aperto*, ac pro patulo co; in ore, atque oculis provinciae; ce palam, inspectantibus omnibus ge es ist eine Sache, die öffentlich gesch ist. *Usus*. Apertissime et planissime explicare. Proferre aliquid aperte fals Simpliciter, candide et aperte loqui. *Palam*.

Apertura, ae, f. Oeffnung. *Us Contra eas cellas relinquantur apertu

Apertus, a, um, offen. *Syn*. tens, manifestus, planus, ante ocu positus. *Phras*. *Homo est apertissim* er ist ein aufrichtiger, offenherziger Men Eo ingenio natus est, ut amicitiam, inimicitiam in fronte promptam ge animo simplici est et aperto, anim in vultu et lingua promptum habet. *Sincerus*. *Usus*. 1. Nihil tam claus tam reconditum, quod istius cupidi non apertissimum, promptissimum foret. Apertam simultatem gerere. A tum scelus. Nihil tam apertum, perspicuum. 2. *Facilis*, *perspicuus*, *cerus*, leicht, klar, aufrichtig. Multus bi apertus est ad laudem cursus. Ho apertissimus. Aperta, dilucita oratio.

Apex, icis, m. Gipfel, Spitze. *S* Fastigium. *Usus*. 1. Apex senectutis

Digitized by Google

auctoritas. 2. *Diadema*, *regium*, Krone. Aquila Tarquino apicem imposuit.

Aphractum, i, n. geringes, unbedecktes Schiff. *Usus.* Morata est navigationem aphractorum imbecillitas. *Genus est navigii Rhodiis usitati.*

Apis, is, f. Biene, Imme. *Usus.* Homines molliria fluentes apis aculeum ferre non possunt. Apum examina, quibus plurimum natura ingenii atque artis tribuit.

Apologus, i, m. eine Fabel. *Syn.* Fabula, in qua bruta animalia inducuntur loquentia. *Usus.* Narrationes apologorum.

Apophthegma, tis, n. ein kurzer Denkspruch.

Apostata, ae, m. ein Abtrünnig r vom rechten Glauben oder geistlichen Stande. *Syn.* Datae Christo fidei desertor impius; desertor sacri instituti. *Phras.* 1. Nuntium remisit religioni verae, er ist vom Glauben abgefallen. Ejuravit Christi sacra; a fide Christo data impio defectione descivit; ejurato Christi nomine ad superstitiones pristinas se recepit; a vera Religione, ab recta in Deum fide defecit; desertis Christi castris ad sacrilegas superstitiones revertit. 2. Defecit a sacri ordinis instituto, er ist aus dem Kloster entsprungen. Deseruit religiosum, quod professus erat, institutum; sua voluntate a religiosa se militia segregavit; spreta votorum religione profanis se iterum curis, rebusque reddidit; abruptis legum, religionumque vinculis in nefariam se libertatem restituit; descivit a religiosae familiae institutis. Obligatam sacramento fidem nefaria instituti desertione impius fefellit.

Apostoli, orum, m. die Apostel. *Phras.* Primi Christianae legis Magistri, ac doctores; duodecim Christianae doctrinae praecones; legati a Christo missi ad omnes terrarum nationes; Christianae reipublicae Duodecimviri; Christianae religionis signiferi; primorum ecclesiae principum collegium.

Apotheca, ae, f. ein Behältniß. *Syn.* Cella vinaria, penuaria etc. *Usus.* Domos omnium et apothecas scrutari.

Apparate, herrlich, köstlich. *Syn.* Cum apparatu, magnifice. *Usus.* Itaque edit et bibit jucunde, sane, et opipare, et apparate.

Apparatio, nis, f. Zubereitung. *Usus.* Magnificentia, et apparatio popularium munerum.

Apparatus, us, m. Rüstung. *Syn.* Apparatio. *Epi.* Epularum a magnificentia recedens, magnificus, non privatus, aut plebejus, sed patricius, et praetorius, major, maximus, minor, navalis, praeclarus, regius, tantus, tam praeclarus, tenuissimus. *Usus.* Delectant me magnifici apparatus, vitaeque cultus cum elegantia, et copia. Dies festus argento, veste, omni apparatu, ornatuque visendo agitur. Regio epularum apparatu accipi. Nullo apparatu pure et dilucide dicere. Haec erat totius operis designatio, et apparatus. Apparatu nobis opus est, et rebus exquisitis, undique, et collectis, accersitis, comportatis.

Appareo, es, ui, ere, erscheinen. *Syn.* Adsum, praesto sum, videor, compareo, in conspectum me do.)(*Occulto.* *Adv.* Leviter, clarius, facile, nusquam, prorsus, plane, serius. *Phras.* *Apparuit in somno*, er ist im Traume erschienen. In somnis observata hominis species; repraesentatae sunt illi species minarum, iraeque coelestes, coelo repente delapsa viri species se obviam dedit; in quiete visus divina specie juvenis; secundum quietem oblata illi species est hominis; in somno spectabilem habuit virum. Erat in oculis species hominis incogniti; per speciem se oculis obtulit; spectandum se praebuit vir ad eum diem ignotus. *Usus.* 1. Nulla uspiam navis praedonum, equi nulli, nulli equites apparuere. Deus ille sub anguis specie Syllae apparuit. 2. *Patet*, *liquet*, augenscheinlich, klar seyn, erhellen. Ut apparet ex ejus orationibus, fuit vir doctus. Quo magis opprimitur, eo magis ejus virtus eminet, et apparet. Apparebunt demum fraudes tuae, dilucebunt, detegentur. V. *Emineo.*

Apparitio, nis, f. obrigkeitliche Bedienung. *Syn.* Apparitoris officium. *Epi.* Longa. *Usus.* In longa ejus apparitionem fidem ejus et abstinentiam cognovi.

Apparitor, ris, m. Diener der Obrigkeiten, Aufwärter. *Syn.* Satellites, stipator. *Epi.* Humilis et abjectus, necessarius, servus. *Usus.* Quis unquam apparitor tam humilis, et abjectus?

Apparo, as, avi, atum, are, zubereiten. *Syn.* Comparo, paro. *Adv.* Omnino, opipare. D. praeparare *est antea utilia parare*; apparare *pertinet ad dignitatem quandam ac verius pompam.* *Usus.* Bellum apparavit, suscepit, confecit. Convivium, coenam, nuptias, prandium apparare, et ornare. Crimina in insontem apparare. Ludi apparatissimi. Instructa, et apparata domus rebus omnibus. V. *Paro*, *instruo.*

Appellatio, nis, f. Benennung,

Digitized by Google

Berufung an ein Obergericht. *Syn.* Compellatio. *Epi.* Improbissima, inanis, levis, venalis. *Usus.* Regum appellationes venalis erant. Ea Tribunorum appellatio intercessit auxilii causa.

Appellator, ris, m. Appellant. *Usus.* Vix manus ab illo appellatore abstinebantur.

Appello, as, avi, atum, are, nennen, anreden. *Adv.* Apertius, blande, blandissime, comiter, commode, communiter, durius, graece, gravissime, honorificentissime, identidem, inutiliter, ita sane, latine, melius, nimirum, recte, nominatim, nusquam, omnino non, pessime, prudenter, recte, rite, rectius, temere, valde, probe, vere, ultro, vulgo. *Usus.* 1. *Voco, compello, alloquor.* Rem suo nomine appellare. Salutare benigne, comiter, hilariter appellare unumquemque. Blando sermone milites appellare. Superbius, asperius, duriore verbo appellare quenquam, anreden. 2. *Nomino, nuncupo*, nennen. Nunquam non Caesar Pompejum honorifice appellat. Nominatim, nomine aliquem, tertio quoque verbo appellare. 3. *In jus voco*, vor Gericht fordern. Debitum reposco, Schuld fordern. Cur me post biennium primo appellas? Sponsores appellare. De pecunia quem appellare. 4. *Invoco, et confugio ad*, anrufen, zu einem seine Zuflucht nehmen. Quis mihi Deus appellandus, quae hominum fides invocanda, imploranda? A praetore ad Tribunos, *vel* Tribunos appellavit. *Vulg. Majorem potestatem imploro*, vor eine höhere Obrigkeit sich berufen. V. *Nomino, voco.*

Appello, is, puli, pulsum, ere, anländen. *Syn.* Applico, admoveo, accedo. *Adv.* Valde, timide. *Phras. Navim ad littus appulit*, er hat angeländet. Littori admovit; terrae applicuit; navi ad portum successit; in terram evasit; ad terram pervenit, littus attigit; aditum ad terram navibus habuit; portum tenuit; in portum delatus, invectus est; portus hominem accepit; littore potitus est; portum ingressus est, cepit, tenuit, subiit; ad portum accessit; in portum navim subduxit; portum tetigit, assecutus est, intravit. *Usus.* 1. Classem ad portum, ad littus appulit, anländen. 2. *Transl.* Animum ad literas appellere, sich auf das Studieren begeben. Animum ad uxorem, ad scribendum appellere. 3. *Pass.* Classis appulsa. Appulsi in navibus praedones. V. *Accedo.*

Appendicula, ae, f. kleiner Zusatz. *Syn.* Corollarium, accessio. *Usus.* haec quasi appendicula ejus causae.

Appendix, icis, f. ein Anhang. *Sy* Additamentum, accessio, corollariu *Usus.* Appendix animi corpus.

Appendo, is, di, pensum, ere, hängen. *Syn.* Annecto, suspendo, pen D. perpendo, expendo, *ejusdem fa significationis, rem exacte ponder* appendo, *suspendo ad lancem; vel si tera pondero. Usus.* Non adnumero ve ba, sed appendo, ich zähle nicht, sonde wäge die Worte. Omnia sua tibi concess adnumeravit, appendit. Aurum appe dere artifici.

Appetentia, ae, f. Begierde. *Sy* Appetitus. *Epi.* Effraenata. *Usus.* La titia, profusam hilaritatem, libido effra natam appetentiam efficit. Appetentia cibi praestare: famem obsonare, Lus Appetit zum Essen machen.

Appetitio, nis, f. Begierde. *Sy* Appetentia, impetus. *Epi.* Immoderat nimia, naturalis. *Usus.* Natura bellu dedit sensum, et motum, et cum qu dam appetitu accessum ad res salutare Appetitus rationi obediant, subjecti sin Contrahere et sedare omnes appetitu ut tranquilli sint, et omni perturbation careant. V. *Desiderium.*

Appeto, is, ivi, itum, ere, begel ren. *Syn.* Cupio, opto, desidero, expe to. *Refugio.* D. Appeto *cum affect qualicunque*: expeto *cum ratione ho nesta et bona. Adv.* Ardentius, cupide frustra, magnificentius, plus, semper rapide, ultro. *Phras. Aliena bona ap petit*, er trachtet nach fremdem Gut Oculos ad praedia illa adjicit; inhia imminet fundis illis. *Usus.* 1. Non sc lum non recuso; sed appeto, reposco wünschen und begehren. Homo voluptatum gloriae appetentior, laudis appeten 2. *Invado, impeto*, mit Gewalt angrei fen. Vita ejus saepe ferro, insidiis appe tita est. Lapidibus se appetitum, a percussum clamitat. 3. *Appropinquo* heran nahen. Dies appetebat septimus Der siebente Tag nahete heran. V. *Peto desidero.*

Appingo, is, pinxi, pictum, ere zusetzen. *Usus.* Novis semper aliquid ap pingitur.

Applaudo, is, plausi, plausum, ere, mit den Händen klatschen, dazu froh locken. *Syn.* Manuum vel pedum plaus favorem significo. *Usus.* Cui civium ge neri maxime applauditur. V. *Plaudo, admurmuratio, gratulor.*

Applausus, us, m. fröhlicher Bey

Digitized by Google

ll, Zuruf. *Syn.* Favor popularis, secunda populi admurmuratio, festa acclamatio. *Epi.* Magnus *Usus.* Assentiente populo magno applausu dixit. V. *Plaudo*, *plausus.*

Applicatio, nis, f. Beyfügung. *Syn.* Adjunctio, adjectio. *Usus.* Amicitia potius ex applicatione quadam animi cum sensu amandi, quam a cogitatione utilitatis secuturae oritur.

Applico, as, cui, itum, are, hinzufügen. *Syn.* Adjungo. *Adv.* Familiariter, maxime, studiose. *Phras. Ad bonas artes se diligenter applicat*, er legt sich fleißig auf die Wissenschaften. Mentem animum, consilium, studium ad literarum studia appellit; mentem in bonarum artium studiis figit, locat. Animum ad doctrinarum studia adjungit. Bonarum artium studiis se addicit, operam dat; operam et studium navat. Ad artes liberales animum applicat; operam, studium, laborem confert; se ad bonarum artium studia transfert; in iis elaborat, desudat, operam, tempus, curam, diligentiam ponit, consumit; industriam suam exercet. Animum adjicit ad bonas artes, nullam in iis consequendis industriam omittit; nulli parcit operae, toto pectore, omni studio, cura, cogitatione in bonestas artes incumbit; in honestissimarum artium studio, ac cultura omnes curas intendit. *Usus.* 1. Applicare naves ad terram, terrae. Flumini castra, se ad arborem applicat, anländen, beyfügen, anlehnen. 2. *Adjungo*, zugesellen, sich begeben. Se ad aliquem praesidii causa; se ad ductum alterius, ad fidem et amicitiam populi applicare, sich wenden, begeben. Alii ad jus civile, ad eloquentiam alii se applicant. Animum denique ad frugem applicuit. Ad deteriorem partem animum aegrotum applicare, das Gemüth senken. V. *Adjungo.*

Appono, is, posui, positum, ere, setzen. *Syn.* Addo, adjungo, admoveo, adjicio, appingo, adscribo. *Usus.* 1. Ad ignem apponere aliquid, etwas zum Feuer setzen. Notam alicui rei, ad rem aliquam, ad malum versum adscribere, apponere. Ad illa praecepta de suo aliquid apposuit. Nec dies tuae epistolae, nec signum appositum est. 2. *Pono*, setzen. Custodem alicui apponere. Lucro apponere aliquid. 3. *Ex composito adhibeo*, bestellen. Accusatorem alicui, calumniatorem apponere, einen Ankläger bestellen. V. *Addo*, *adjicio.*

Apporto, as, avi, atum, are, hinzutragen. *Syn.* Affero. *Adv.* Undique. *Usus.* 1. Multos secum morbos senectus apportat. Clitellis frumentum eo apportandum est. 2. *Nuntio*, ankündigen. Quid apportas novi? gaudium apportas, an luctum? V. *Affero.*

Apposite, wohl, eigentlich. *Syn.* Apte, accommodate, convenienter. *Usus.* Apposite ad persuadendum dicere. Caetera apposite tibi mandabo.

Appositio, nis, f. Zusatz. *Syn.* Adjunctio. *Usus.* Obscuriora sunt praecepta sine appositione exemplorum.

Appositus, a, um, tauglich. *Syn.* Aptus, accommodatus. *Adv.* Bene maxime. *Usus.* Locus minime appositus ad pietatem. Forma ad dignitatem apposita. Tempus ad bonarum artium studia appositissimum amici eripiunt. V. *Accommodatus*, *aptus.*

Apprehendo, is, hendi, hensum, ere, ergreifen. *Syn.* Accipio, arripio. *Usus.* 1. Alicujus manum apprehendere, einen bey der Hand nehmen. 2. *Transl.* Quod ego apprehendebam, mox accusator eripiebat e manibus.

Apprime, überaus. *Syn.* Valde, multum, perquam, plurimum. *Usus.* Homo apprime doctus, pius, nobilis.

Approbatio, nis, f. das Gutheißen. *Syn.* Comprobatio. *Epi.* Inutilis, magna, popularis, tanta, turpis. *Usus.* Id vulgi assensione, populari approbatione, et plausibus metiendum est.

Approbator, ris, m. Billiger. *Syn.* Comprobator. *Usus.* Tu fuisti suasor, impulsor itineris mei, magis autem approbator.

Approbo, as, avi, atum, are, gutheißen. *Syn.* Comprobo, laudo, confirmo.)(*Improbo.* *Adv.* Honorifice, mirabiliter. Necessario, temere, valde, vehementer. *Phras. Approbavere omnes viri sententiam*, es haben alle seinen Ausspruch gut geheißen. Summa assensione plebis, secundis admurmurationibus senatus auditus est. Conclamavere omnes, ita fieri oportere. Viri sententiam laudaverunt omnes, et approbaverunt; ratam omnes habuere; assensu excepere. Itum est, pedibus itum est in ejus viri sententiam. In ejus sententiam discessio facta est; in ejus sententiam discessum est. Summa assensione Senatus, secundoque populo sententia comprobata est. Una omnium, consentiensque vox erat: aequum esse, quod postularet; standum esse ea viri sententia; ad ejus viri sententiam, suam adscribi voluere; album calculum adjecere. *Usus.* Milites duces sententiam magno clamore,

Digitized by Google

una voce approbarunt. Quod actum est, Dii approbent! Utinam tibi consilium! officium meum approbem! Gott gebe! daß ich dir meine Dienstfertigkeit beweisen könne. V. *Probo*, *assentior*, *adstipulor*.

Approbandi formulae: festive, probe, optime. Non possum, quin exclamem; bene hercle factum est. Euge optime! o factum bene! beasti! vir es! Eugepae nunc places! *Ison.*

Appromitto, is, misi, missum, ere, für einen sich verbürgen. *Syn.* Promitto. *Usus.* Factum est, ut volui, quod decies sestertium appromisisti.

Appropero, as, avi, atum, are, hinzu eilen. *Syn.* Propero. *Usus.* Ut approperent, adhortabor. V. *Propero*, *festino*.

Appropinquatio, nis, f. die Herannahung. *Usus.* Senectus est appropinquatio mortis.

Appropinquo, as, avi, atum, are, annahen. *Syn.* Accedo, advento prope, propius, proxime; propius sum, adsum; vicinus sum, impendeo, pedem confero; in oculis, in conspectu sum; in conspectum me do.)(*Absum. Adv.* Valde. *Usus.* Ejus rei maturitas nondum venit, etsi appropinquet. Impendet fatum aliquod, plane instat, certe appropinquat. Alicui, ad aliquem appropinquare. V. *Propinquus*, *vicinus*, *prope*.

Appulsus, us, m. Anländung. *Syn.* Accessus. *Epi.* Nimius. *Usus.* 1. Tactus frigoris, et caloris omnes appulsus nimios sentit. 2. *Commotio*, Bewegung, Antrieb. Tribus modis Deorum appulsu homines somniant. V. *Adventus*.

Aprieatio, nis, f. das Liegen an der Sonne. *Usus.* Unam in tua villa aprieationem omnibus istorum regnis antefero. Calescere aprieationes, vel igni. Loci amoenitas libero sole fruentis; a tepore solis indefensi.

Apricor, aris, aptus sum, ari, an der Sonne seyn. *Usus.* Alexander Diogeni appricanti officiebat.

Apricus, a, um, an der Sonne gelegen. R. q. *apericus ab aperiendo*.)(*Opacus. Usus.* Hortus, locus, vinea aprica.

Apte, schicklich. *Syn.* Apposite, accommodate, decore, commode, congruenter, eleganter. *Usus.* Apte dicere et numerose. Facile judicamus, quid apte fiat, quid ab officio, naturaque discrepet.

Apto, as, avi, atum, are, fügen. *Syn.* Accommodo, compono, paro. *Usus.* Hoc verbum ad hanc sententiam bene aptatur. Pugnae se aptare, sich zum Streite rüsten. V. *Accommodo*.

Aptus, a, um, geschickt. R. *ab ἀπτω connecto*. *Syn.* Accommodatus, app[illegible] situs, conveniens, congruens, habil[illegible] idoneus, consentaneus.)(*Ineptus*, [illegible] *lutus*. *Adv.* Bene, communiter, ma[illegible] me, mirabiliter, vehementer, medioc[illegible] ter, omnino. *Phras. Natura aptus* [illegible] *omnia*, er ist von der Natur zu Alle[illegible] geschickt und tauglich. Dederat hoc nat[illegible] ra, quidquid aggrederetur, ut egreg[illegible] conficeret. Natus ad omnia videbatu[illegible] Ingenium acceperat a natura ad omn[illegible] res appositum, atque accommodatu[illegible] Eo erat, eo utebatur ingenio quidvis [illegible] exequi, praestare satis commode posse[illegible] Praecipuo quodam naturae munere apt[illegible] erat, accommodatus ad omnia. Habeb[illegible] hoc a natura, ut quamcunque ad re[illegible] se conferret, quamcunque rem capess[illegible] ret, ea perfungeretur optime, ex [illegible] cum laude discederet. Nemo erat il[illegible] commodior ad res quaslibet. Factus [illegible] natura videbatur ad res omnes. In om[illegible] re, in omni judicio elegantissimus es[illegible] Nihil agit non commode, non apte, no[illegible] eleganter, laute, venuste, lepide, egr[illegible] gie. Lepores, elegantiam, venustate[illegible] habet in omni re. Quidquid agit, cu[illegible] lepore agit, cum elegantia, sic ut gr[illegible] tiam ab omnibus ineat, ut aptior, a[illegible] commodatior videatur esse nemo. Id[illegible] neus videbatur, et probe affectus ad fu[illegible] gendum munus suum; satis dexter: n[illegible] gotiis gerendis habilis; negotiorum hau[illegible] quaquam rudis. Ingenio erat commod[illegible] et versatili, dignusque, cujus opera a[illegible] res quaslibet adhiberetur. Egregio a[illegible] res gerendas judicio perpolitus erat. A[illegible] sustinendam cum dignitate quamlibet i[illegible] republica personam omnem habeb[illegible] aciem. V. *Accommodatus*. *Usus.* [illegible] Ad dicendum natus, aptus, geschickt. Cal[illegible] ceus habilis et aptus ad pedem. Hom[illegible] non aptissimus ad jocandum. Aptum [illegible] consentaneum tempori et personae. [illegible] *Cohaerens*, *consentiens*, an einande[illegible] hangend, überein stimmend. Partes ora[illegible] tionis omnes inter se aptae et conne[illegible] xae. Facilius est, apta dissolvere, quan[illegible] dissipata connectere. Multa dixit, pa[illegible] rum apta inter se et cohaerentia. V[illegible] *Accommodatus*.

Apud, bey. *Syn.* Prope, juxta, no[illegible] procul. *Usus.* 1. *Prope*, nahe bey. Apu[illegible] Corfinium, apud Romam castra posuit. 2[illegible] *Cum*, mit, bey. Apud matrem erat. Apu[illegible] Pompejum coenavit. Apud me insidia[illegible] sibi dixit esse factas. 3. *Coram*, vor einem[illegible] Apud pontificem, apud populum dixit[illegible] 4. *Cum citantur auctores etc.*, ut apu[illegible]

Digitized by Google

[illegible], ut apud Terentium est, wie es [illegible] dem Terentius zu lesen ist. Apud maiores hoc erat in morte positum. Apud [illegible] quaesitum est. *Dicitur quoque*: [illegible]oc sum apud me, ich bin vor Zorn nicht [illegible] mir selbst.

Aqua, ae, f. Wasser. *Syn.* Unda. *Epi.* Alba, alumna, belle fluens, calida, dulcis, gelida, intercus, jugis, nigra, pluvia, profluens et uber, summa, turbida et cadaveribus inquinata, uberior, marina, perennis, pulchra. *Usus.* Aqua frigore concrescit. Aquam deducere in villam. Aquam ducere per fundum. Aqua illi haeret, er bleibt stecken, kann nichts reden. Aqua et igni interdicere, ins Elend jagen. Aquarum fluxiones, ductus, divortia. Aquae perennes. Aqua imbribus aucta. Aquae eo anno ingentes fuere, es waren dazumahl große Wassergüsse. Aquam frigidam suffundere, gegen andere kaltsinnig machen.

Aqua benedicta. *Vulg.* das Weihwasser. *Syn.* Aqua lustralis, consecrata *Phras.* Aqua lustrali frontem tingere, sich mit Weihwasser besprengen. Corpus aqua consecrata aspergere; labeculas animae aquae lustralis aspersione abstergere, Aqua consecrata se lustrare.

Aqua interens, tis, Wassersucht. *Syn.* Hydrops. *Usus.* Medicamentum dare ad aquam interentem.

Aquaeductus, us, m. Wasserleitung. *Usus.* De aquaeductu probe fecisti.

Aquarius, a, um, zum Wasser gehörig. *Usus.* Provincia tibi obtigit aquaria, dir ist die Sorge über die Wasserleitung aufgetragen worden.

Aquarius, ii, m. Wassermann. *Epi.* Humidus. *Usus.* Cum aquariis mihi pugnandum fuit, *scil. curatoribus.*

Aquatilis, e, *com.* das im Wasser lebt. *Syn.* In aquis vivens, agens, degens, aquarum incolae. *Usus.* Bestiae terrenae, aquatiles, volatiles.

Aquatio, nis, f. Wasserhohlung. *Usus.* Hac aquatione carere non possunt. Milites aquationis causa longius progressi.

Aquator, oris, m. Wasserträger. *Usus* Aquatores nostri ab hostibus pressi.

Aquila, ae, f. ein Adler. *Epi.* Argentea, ac omnibus perniciosa, ac funesta. *Usus.* 1. Nulla avis aquila vehementius volat. 2. *Signum militare*, römisches Feldzeichen. Aquilam inferre in medios hostes. Inter praedam decem aquilae relatae.

Aquilinus, a, um, adlermäßig. *Usus.* Homo silvinis, aut aquilinis unguibus.

Aquilo, nis, m. Nordwind. *Syn.* ventus ex Septentrione, *vel* Septemtrionibus spirans; Septentrio; ventus Septentrionalis; ventus Austro obversus; *item*: Pars ea mundi, quae ad Septentriones spectat. *Usus.* Domus Aquiloni obversa; Aquilonis frigori obnoxia.

Aquilonaris, e, *com.* nordisch. *Usus.* Regio aquilonaris.

Aquilus, a, um, adlerfarbig, braun. *Syn.* Fuscus et subniger. *Usus.* Homo colore aquilo, corpore aquilus.

Aquor, aris, atus sum, Wasser hohlen. *Usus.* Oppidani sine periculo aquari non poterant.

Aquosus, a, um, wässericht. *Usus.* Campus aquosus.

Aquula, ae, f. Wässerchen. *Syn.* Aqua exigua.

Ara, ae, f. ein Altar. *Syn.* Altare. *Epi.* Illustris, infima, princeps, vetus. *Usus.* Aram dedicare, consecrare. Ad aram confugere. Pro aris et focis certare, *pro religionibus.* Aram tenere.

Aratio, nis, f. das Pflügen. *Syn.* Agricultura, agri cultio, arvum. *Epi.* Desertae, glandiferae et fructuosae, magnae, paternae, relictae, totae, vacuae. *Usus.* Per bellum multae arationes, fructuosae alioquin, desertae jacent. Vastatae sunt arationes, et agri vectigales.

Arator, oris, m. ein Ackersmann. *Epi.* Experientissimus, ac diligentissimus, fortis et experiens, invitus, nobilis, inimicus, laboriosissimus, locupletissimus, magnus et gnavus, miser, optimus, summus, remotissimus a foro. *Usus.* Ex aratore oratorem fieri. Ager ille habuit aratores ducentos. V. *Rusticus.*

Aratrum, i, n. der Pflug. *Usus.* Aratro terram perstringere. Circumducere aratrum. Boum vires ad extrahenda aratra.

Arbiter, i, m. ein Schiedsmann. *Syn.* Disceptator litis, praeses, testis. *Epi.* Honorarius, remotus. *Usus.* 1. Ad disceptandas res meas te arbitrum adopto, statuo. Ad judicandas controversias meas cuperem te arbitrum mihi dari; te arbitrum postulo, capio, sumo; te arbitro mearum rerum utor. 2. *Testis*, Zeuge. Aliquid agere arbitris remotis.

Arbitratus, us, m. Wille, Meinung. *Syn.* Sententia, opinio, judicium. *Usus.* 1. Meo arbitratu potius, quam tuo agam. 2. *Libitum desiderium*, Wunsch, Verlangen. Illius arbitratu de pace agam. 3. *Potestas*, Gewalt. In arbitratum, ditionem alterius se dare, dedere. V. *Arbitrium, sententia.*

Arbitrium, ii, n. Meinung. *Syn.*

Digitized by Google

Arbitratus, voluntas, libido. *Epi.* Honorarium. *Usus.* 1. Ad alterius nutum et arbitrium fingere se totum et accomodare. Omnia sua ad alterius arbitrium conferre. Num id faciendum sit, tuum esto arbitrium. 2. *Judicium arbitrii*, *sententia*, Gutachten, Entscheidung. Minos severa facit arbitria apud inferos. Arbitrium ad senatum rejicio; judicem senatum capio, ich lasse den Ausspruch dem Rathe über.

Arbitror, aris, atus sum, urtheilen. *Syn.* Judico, censeo, statuo, autumo, existimo, puto. *Adv.* Imprudenter, omnino, magis, necessario, nimirum, similiter, prorsus non, recte, similiter, usque, eo. *Usus.* 1. Patris est, arbitrari de filii rebus, der Vater hat von den Sachen des Sohnes zu urtheilen. 1. *Aestimo*, schätzen. Arbitrari, facultates alterius, mores hominis, et facta arbitrari. V. *Judico*, *existimo*, *puto*.

Arbor, oris, f. Baum. *Epi.* Aurifera, novella, vetula, infelix, senescens. *Usus*, Arbores vivere et senescere dicimus. Directae in quincuncem arbores. Ambulatio a novellis arboribus opacata. Arbores serere, quae alteri saeculo prosint. Proceritates arborum.

Arbustum, i, n. Baumgarten. *Syn.* Arbores mutae ad fructum consitae; solum arboribus consitum, convestitum. *Usus.* Arbusta foliorum tegmine ornata.

Arca, ae, f. ein Kasten. *Syn.* Armarium, capsa, cista. *Epi.* Inanis, plena. *Usus.* Animus hominis dives, non arca appellari solet. Argentum in arca positum. Arcae alicujus confidere.

Arcano, heimlich. *Syn.* Secreto, clam, remotis arbitris. *Usus.* Arcano paucula cum illo collocutus sum.

Arcanum, i, n. Heimlichkeit.

Arcanus, a, um, heimlich. *Syn.* Occultus. *Phras.* 1. *Non sunt ista arcana*, das ist nichts Geheimes. Non ex occulto aliquo genere literarum quaesita, sed sumpta de medio. Non sunt ista interiora quaesiam; nihil est, quod non in concione recte legi possit. Nihil hic mysteriorum; nihil, quod non committi omnibus possit. 2. *Arcana ista sunt*, dieses sind Geheimnisse. Siquid sancti est ad silentium, istud est. In secreto haec cum amicis sunt volutanda, non foras efferenda. Tecum ista tibi habeto, quae committi omnibus haud tuto possunt. *Usus.* Arcana occultaque omnia foras extulit, er hat alle Heimlichkeiten ausgeschwätzt

Arceo, es, ui, ere, abhalten. R. *ab ἀρήιω*, *propulso*. *Syn.* Defendo, abigo, propulso, prohibeo. *Usus.* 1. Honestas, non poena ab injuria homines arcere bet. Ferro arcere contumeliam. 2. *Pre beo*, *pello*, *removeo*, *averto*, verbinde abtreiben, abwenden. Hostem finibus, p peres aditu arcere. Juventus a libidinib arcenda. Frigora, nives, solem arce defendere solem, hiemem, ardorem, wider Hitze und Kälte schützen. 3. *Coërc* zäumen. Servi custodiis arcendi sunt vinculis.

Arcesso, is, ivi, itum, ere, beruf *Syn.* Voco, evóco. *Usus.* 1. Olim ab a tro arcessebantur consules. In senatu in patriam arcessere aliquem. 2. *Repe* wiederhohlen. A capite rem arcesse Longius inde arcessere. 3. *Accuso*, v klagen. Capitis, in judicium capitis, periculum capitis arcessere quempia Judicio aliquem arcessere. 4. *Concili* verschaffen. Orationi splendorem arcesse der Rede eine Zierlichkeit geben, v schaffen.

Archetypus, i, m. Vorbild, Must *Syn.* Prima forma, typus, exemplar. *Sy* Archetypus crebris locis refectus et culcatus.

Archipirata, ae, m. Haupt der S räuber. *Syn.* Princeps piratarum. *E* Subdititius, terrestris vetus. *Usus.* chipirata a latrone productus.

Architector, aris, atus sum, bau *Syn.* Fabricor, struo. *Adv.* Optime. *Us* Mente quidlibet nobis fabricari possum et architectari. Voluptates invenire vas, et architectari. V. *Aedifico*.

Architectura, ae, f. Baukunst. *Sy* Architectandi ars. *Usus* Honestae ar sunt medicina, architectura.

Architectus, i, m. Baumeister. *Sy* Machinator, princeps architectandi. *E* Bellus, malus. *Usus.* 1. Omnium arc tectorum et machinatorum princeps Chi sogonus. 2. *Transl. Auctor*, *Magiste* Urheber. Stoici, architecti verborum. E curus inventor voluptatis, et quasi arc tectus beatae vitae. Sceleris architect

Arcte, eng beysammen. *Syn.* Strict *Usus.* Arcte et graviter dormire. Arc complecti aliquem.

Arcto, as, avi, atum, are, zusamm drücken. *Syn.* Constringo, coangusto, co cto, in angustum cogo. *Usus.* Naves a ctatae. V. *Angustiae*.

Arctus, a, um, enge. *Syn.* Adstrictu obstrictus, angustus.)(*Laxatus*, *latu* *Usus.* Arctissimum amicitiae vinculu Arctioribus laqueis tenetur, quam ut ev dat. Arctiora somni tempora, quam n ctis. Arctus me somnus complexus est. *Angustus*.

Digitized by Google

Arcula, ae, f, ein Kästchen. *Syn.* Arca, capsa. *Usus.* Liber meus omnes [illegible] arculas consumpsit.

Arcuo, as, avi, atum, are, wölben. *Syn.* In modum arcus curvo. *Usus.* Curru arcuato vectus.

Arctus, us, m. Bogen. *Epi.* Coloratus, intentus, pulcher. *Usus.* 1. Animum nequam arcum intentum habere. Arcum intendere, adducere; arcum remittere, laxare. 2. *Iris*, Regenbogen. Arcus ille e nubibus efficitur.

Ardenter, inbrünstig, heftig. *Syn.* Vehementer, intensius, majorum in modum cupere aliquid.

Ardeo, es, arsi, arsum, ere, brennen. *Syn.* Flagro, conflagro, deflagro. *Adv.* Acerrime. *Phras.* 1. *Helenae causa Troja arsit*, wegen der Helena wurde Troja verbrannt. Conflagravit; igne periit, absumpta, consumpta est; deflagravit, incensa est, in cineres abiit; in bustum conversa est. 2. *Domus ardere coepit*, das Haus hat angefangen zu brennen. In ea domo non mediocre incendium excitatum est; domus igne correpta, absumpta, combusta est; gravis periculi, summi damni flamma exorta est. Domus, ignem flammam concepit; exarsit pars domus, et collucet continenti incendio; late fundit incendium; flammam differt; periit incendio domus; incendio hausta, deleta est. *Usus.* 1. Domus ardebat non fortuito, sed oblato incendio. 2. *Transl.* Ira et dolore ardet, er brennet vor Zorn. Bello ardet Gallia. Ardent oculi. Ardet illi ad ulciscendum animus cupiditate, amore, invidia ardet. Omnium bonorum odia in te ardent. V. *Flagro*, *incendium*, *accendo*.

Ardor, oris, m. Hitze. *Syn.* Aestus, flagrantia, incendium. *Epi.* Acerrimus, et mobilissimus, coelestis, clarus, expressus, imperatorius oculorum, interger et purus, et liber, restinctus, summus, nimius, temperatus, tenuis et nulla admixtione concretus, ultimus et altissimus atque undique circumfusus, et extremus, omnia cingens atque complexus. *Usus.* 1. Solis ardore torreri. Ardore conflagrare. Ardorem a vitibus pampini defendunt, propulsant. 2. *Fulgor*, *splendor*, Glanz, Strahl. Vide in eo ardorem vultus, atque motum. 3. *Vehementia*, *vis ingens*, Heftigkeit, Impetus animi, cupiditas vincendi, ardor mentis ad gloriam. Ardorem, cupiditatem restinguere, reprimere. Consedit ille animi ardor et studium. V. *Fervidus*, *Calor*.

Arduus, a, um, hoch. *Syn.* Ascensu acclivi et aspero. *Adv.* Vehementer. *Usus.* 1. Oppidum difficili ascensu, et arduo. 2. *Transl. difficilis*, schwer. Arduum longi temporis, magnaeque cogitationis opus moliri. V. *Difficilis*.

Area, ae, f. ein Platz. *Syn.* Locus sine aedificio in urbe; ruri ager, et ubi frumenta excutiuntur. *Epi.* Praeclara, pulchra. *Usus.* Aestimatores magni aestimant tuas areas. In areis fraudare Decumanum, Decimatorem, der den Zehent nimmt. Nemo frumentum de area tollat.

Arena, ae, f. Sand. *Usus.* Arenam emere aut paludem.

Arenosus, a, um, sandig. *Usus.* Terra, littus arenosum.

Areo, es, arui, ere, dürre seyn. * *Usus.* Fauces arent siti.

Aresco, is, arui, ere, dürre werden; vertrocknen. *Syn.* Viriditatem amitto.)(*Madefio*. *Usus.* Arescere herbae, et interfici incipiunt. In alienis malis lacryma cito arescit.

Argentaria, ae, f. Wechselbank, Wechsel. *Syn.* Argentariorum munus, functio, *vel* taberna. *Epi.* Dissoluta non ignobilis, maxima. *Usus.* Argentariam non ignobilem fecit. Dissolvere argentariam.

Argentarius, ii, m. Wechsler. *Syn.* Trapezita, collybista, qui argentariam facit. *Epi.* Gratiosus apud omnes homines. *Usus.* Augusti avus fuit argentarius. Vidi hoc in argentariorum tabulis.

Argenteus, a, um, silbern. *Usus.* Aquila, signa argentea.

Argentum, i, n. Silber. *Epi.* Expositum, grande, optimum, plenum artis, purum, tam praeclarum, tam nobile. *Usus.* 1. In illa insula ne scrupulus quidem argenti inventus est. 2. *Pecunia*, *nummi argentei*, Geld. Navis erat plena argenti facti et signati. Argentum caelatum. Argento aliquem emungere. V. *Pecunia*. Argentum infectum, silberne Platten. *Cui opponitur*: Argentum factum, aut caelatum, Silbergeschmeide; et Argentum signatum, Silbermünze.

Argilla, ae, f. Thon, Letten, Lehm. *Syn.* Terra tenax. *Usus.* Hic homulus, ex argilla et luto fictus.

Argumentatio, nis, f. Beweisrede, Beweisführung. *Syn.* Ratio; argumentum, argumenti, inventi artificiosa expolitio. *Epi.* Aptissima ad judicationem, bipartita, expers artis, firma, firmior, firmissima, necessaria, probabilis, vehemens, accommodata, contraria, longa et brevis, multa. *Usus.* Argumentatio

Digitized by Google

est argumenti explicatio. Argumentationem quaerere, invenire, concludere.

Argumentor, aris, atus sum, Beweis führen, folgern. *Syn.* Argumentis, ostendo, probo; argumentis, vel conjecturis prosequor. *Adv.* Sedulo. *Usus.* Sed quid ego argumentor? quid plura disputo? Tu quidem sedulo argumentaris, quo ista pecunia pervenerit, quid de ea sperandum. V. *Argumentum.*

Argumentum, i, n. ein Beweis. *Syn.* Ratio. *Epi.* Accusatorium, probabile, inventum, certius, certissimum, commune, falsum, firmum, grave, gravissimum et firmissimum, magnum, majus, maximum, mediocre, molestum et difficile, multum, parvum, pertenue, praeclarum et nobile, premendum, propositum, proprium, simile, universum, aptum quoddam et paratum singulis causarum generibus, certum, clarum, clarius luce, consimile, expeditum, exquisitum, firmius, gravius, insitum, aut assumptum, leve, levissimum, modicum, plurimum, perfectum, probabile et necessarium, utile. *Phras.* 1. *Argumentis rem probare*, die Sache gründlich beweisen. Exquisitis rationibus confirmare; accurate de re dicere; rationibus conquisitis disputare; argumentis uti gravibus et certis; rationibus concludere; rationes suggerere firmas, et certissimas; causam rationibus persuadere, ostendere, agere, tueri, sustinere. 2. *Argumentum hoc affirmandi non leve habeo*, ich habe keine geringe Ursache, dieses zu bejahen. Rerum earum haec maxima argumenta habeo; argumentum non leve mihi nascitur; pro argumento est mihi; argumentum est; argumentum duco, accipio, arripio; argumento magno est. *Usus.* 1. Argumentum est ratio rei dubiae faciens fidem. Argumentum excogitare, proponere, afferre. Argumentum ducere ab adjunctis, ex re obvia nancisci, arripere, accipere. Argumentum Stoicorum more breviter adstringere, premere, in pauca conferre, die Beweisgründe zusammen ziehen. Argumentum dilatare. 2. *Conjectura, signum, indicium, nota, causa, occasio*, Muthmaßung, Zeichen, Ursache. Extant certissima argumenta et indicia sceleris. Id magno argumento est, hominem innocentem esse. Id ego jam antea multis argumentis judicarem. 3. *Poëmatis, Comoediae, Tragoediae materia*, die Materie oder Inhalt eines Lustspieles, rc. Tragici, cum explicare argumentum nequeunt, ad Deos confugiunt. 4. *Quaecunque res, de q agendum subjecta materia tractand* eine jede Sache, von der man handeln kan Deest mihi argumentum scribendi; gumentum epistolae hoc erat. Aud concionis ejus argumentum, V. *Prob confirmo, disputo.*

Arguo, is, ui, utum, ere, beschuld gen. *Syn.* Accuso, incuso, insimulo defendo. *Adv.* Suspiciose. *Usus.* 1. A quem gravis sceleris, de gravi scelen facinoris reum arguere. 2. *Affirmo*, jahen. Arguo, te pecunias in praemiu sceleris accepisse. Tu arguis, ego ne V. *Reprehendo, insimulo, accuso.*

Argute, spitzfündig. *Usus.* Acute n bi et argute respondit. Callide et argu aliquid conjicere. De difficillimis arg mentis argute disputavit.

Argutiae, arum, f. Spitzfündigkeiten *Syn.* Acumen, elegantia, jocus, urb nitas. *Usus.* Illa oratio multum arguti rum, acuminis, urbanitatis habuit. Ar gutiae digitorum. *Celeritas*, Geschwindig keit. V. *Acumen, jocus.*

Argutor, aris, atus sum, schwätzen Klügeln. *Usus.* Totam diem argutatu quasi cicada.

Argutulus, a, um, spitzfündig. *Usus.* Perfeci libros sane argutulos

Argutus, a, um, sinnreich, spitzfündig listig. *Syn.* Qui argutias habet, callet festivus, urbanus, concinus, elegans acutus. *Adv.* Nimium, plane. *Phras.* N hil illo argutius esse potest, er ist seh spitzfündig. Multum argutiarum et urba nitatis habet; insunt in eo homine ar gutiae non inanes, ac frivolae; acume est singulare. *Usus.* 1. Poëma est ita ar gutum, concinnum, elegans, ut nihil su pra. Quis in sententiis subtilior? qui argutior. 2. *Mobilis*, beweglich. Oculi n mis arguti, ut affecti simus, arguun Manus minus arguta digitis. V. *Facetu*

Aridus, a, um, dürre. *Syn.* Exsicca tus. *Usus.* 1. Folia arida. 2. *Transl. t nuis*, schlecht, unannehmlich. In hac arida et horrida rusticorum vita. Genus d cendi aridum, exile, concisum, minu tum, Redensart, ohne Saft und Kraft.

Aries, etis, m. ein Widder. *Anima signum coeleste, machina bellia. Usu* Pellis inaurata arietis. Ariete murum verberare, quatere, percutere.

Arietinus, a, um, das vom Widde ist. *Usus.* Arietinum jecur ad morbo utile.

Arieto, as, avi, atum, are, zustoßen *Syn.* Cornibus peto, impeto. *Usus.* N sus est cornibus in me arietare.

Digitized by Google

Ariolatio, nis, f. das Wahrsagen. *Epi.* Superstitiosae ariolationes Accii.

Ariolor, aris, atus sum, wahrsagen. *Syn.* Divino, praedico. *Usus.* Sunt, qui quaestus causa ariolentur. V. *Divino.*

Ariolus, i, m. Wahrsager. *Syn.* Divinationi deditus, divinus. *Epi.* Impudentes, aut inertes, aut insani. *Usus.* Aruspicum, ariolorum, augurum, vatum, conjectorum furiosae praedictiones. V. *Vates.*

Arista, ae, f. die Spitze an den Aehren. *Usus.* Spica munitur vallo aristarum contra avium minorum morsum.

Arithmetica, ae, f. Rechenkunst. *Syn.* Ars numerorum. *Usus.* Homo remotus a dialecticis, in arithmeticis satis versatus.

Arma, orum, n. Waffen. *Syn.* Telum, ferrum. *Epi.* Aliena, aptissima, avita, civilia, domestica, firma, impia, justa, nefanda, prava, perniciosa, salutaria, scelerata, sempiterna, servilia. *Usus.* 1. *Arma parare*, Waffen bereiten, sich zum Kriege rüsten. Arma capere, sumere, induere, armis se accingere, instruere, munire; arma raptim capere, galeam sumere, clypeo corpus protegere, hastam vibrare. 2. *Ad arma vocare*, Sturmen blasen. Ad arma concitare, ciere, conclamare; arma dare imparatis. 3. *Ad armis descendere*, die Waffen ergreifen, zum Gewehre greifen. Ad arma venire, concurrere; arma expedire; in armis esse; ire ad arma; arma tentare; rem armis committere. 4. *Armis decertare*, streiten. Armis contendere, disceptare, decernere; arma movere, ferre, inferre, conferre. 5. *Ab armis discedere*, dem Streite ein Ende machen. Arma vel conditionibus ponere, deponere, relinquere; aut defatigatione jactare, abjicere, projicere. 6. *Defensio*, Schild, Beschirmung. Prudentiae armis se tegere. Arma senectutis exercitationes virtutum. 7. *Bellum*, Krieg. Res ad arma spectat, es kommt auf einen Krieg an. V. *Bellum.*

Armamenta, orum, n. Rüstzeug. *Syn.* Omnis generis instrumenta, ut navis, plaustri belli. *Usus.* Caute armamenta locare omnia.

Armamentarium, ii, n. Zeughaus. *Syn.* Locus, ubi armamenta armaque servantur; *item*: Navale. *Epi.* Publica. *Usus.* Ex armamentariis publicis arma populo dividuntur.

Armarium, ii, n. Behältniß. *Syn.* Locus, in quo vestes, stragula, et id genus alia servantur. *Usus.* Aurum ex armario proferre. Armarium perfringere.

Armatura, ae, f. Rüstung, Harnisch. *Epi.* Levis, melior, varia. *Usus.* Levis armaturae miles. Armatura Romana Transalpina melior.

Armatus, a, um, bewaffnet. *Syn.* Armis instructus, ornatus. *Phras.* Succinctus armis est, er ist bewaffnet. Succinctus ferro est; cum telo est; in armis est, arma fert; telo paratus, ornatusque est.)(*Inermis*, *togatus*. *Usus.* 1. Armatos vere appellare possumus, qui scutis telisque parati, ornatique sunt. 2. *Transl. Munitus*, *praeditus*, versehen. Incredibili audacia armatus.

Armentum, i, n. ein Haufe großen Viehes. D. Grex *minorum*, *pecorum*; armentum *majorum*. *Usus.* Bos armenta sui generis sequitur.

Armiger, eri, m. Waffenträger. *Usus.* Armiger Catilinae, stipator tui corporis, signifer seditionis.

Armillae, arum, f. Armbänder. *Usus.* Armillae, quae brachialia appellantur.

Armo, as, avi, atum, are, waffnen. *Syn.* Armado, arma induo, armis induo, armis instruo. *Adv.* Justius in aliquem. *Usus.* 1. Multitudinem hominum cogere, armare, instruere. 2. *Transl. Munio*, *orno*, *instruo*, *confirmo*, stärken, rüsten ꝛc. Perditos cives religione Deorum, temoritatem plebis auctoritate publica; se eloquentia armare.

Aro, as, avi, atum, are, pflügen. *Syn.* Solum aratro perstringo; terram proscindo, subigo; sulcum imprimo; solum opere renovo; aratro terram verto, effringo, findo. *Usus.* Sulcum altius imprimere, ut ager aratus, novatus, iteratus meliores foetus possit, et grandiores edere.

Arrepo, is, repsi, ere, herzu kriechen. *Adv.* Moderate, sensim. *Usus.* Sensim et moderate arrepere ad amicitiam alterius.

Arrha, ae, f. *vel* Arrhabo, onis, m. Pfandschilling. * *Syn.* Pignus. *Usus.* Ea relicta est arrhaboni.

Arrideo, es, risi, risum, ere, anlachen, gefallen. *Adv.* Facete, leniter, leviter, valde, vehementius, urbane. *Usus.* 1. Arridere alicui, anlachen. 2. *Transl. placet*, es gefällt. Quod mihi plurimum arridet, tibi valde displicet.

Arrigo, is, rexi, rectum, ere, aufrichten, erheben. *Syn.* Erigo, excito. *Usus.* Arrigere aures, animum advertere. Animos oratione sua arrexit, ermuntern.

Arripio, is, ripui, reptum, ere, ergreifen. *Syn.* Apprehendo, rapio,

Digitized by Google

accipio, capio, eligo, assumo, aggredior.)(*Relinquo. Adv.* Aliunde, avide, celeriter, sero, subito. *Usus.* 1. Arripere facultatem laedendi, maledictum ex trivio; causam ad incendia, et caedes arripere. Arripere sermonem. 2. *Disco, intelligo.* Literas Graecas avidissime arripui. Pueri celeriter res innumerabiles arripiunt. 3. *Prehendo,* fassen, hernehmen. Medium arripere aliquem. Illum collo arripuit.

Arrisio, nis, f. das Anlachen. *Usus.* Exordiemur ab arrisione.

Arrodo, is, rosi, rosum, ere, nagen. *Syn.* Rodo, consumo, perdo. *Usus.* Rempublicam arrodere.

Arrogans, tis, *gen. om.* stolz, hochmüthig. *Syn.* Insolens, superbus, temerarius. *Adv.* Stulte. *Phras. Arrogas tibi plus, quam licet,* du bildest dir mehr ein, als du bist. Altius, quam oporteat, te extollis. Nimium te effers. tibi places. Assentaris tibi ipsi, et amas. Cum de te judicas, non rationem consulis, non veritatem. Largiris ipse tibi plus, quam veritas concedat, *vel* plus quam veritati. Plus tibi assumis, quam deceat, conveniat, aequum sit, ratio ferat, patiatur, concedat. Ita superbe agis, ut ferri non possis. Superbia est prorsus non ferenda. Parem tibi neminem vis, te cunctis antefers. Omnes despicis, te unum suspicis. Tibi ipsi magnus es, atque eximius. Amas ipse te sine rivali. Omnia putas in te uno collocata. Fortunam ipsam minus esse te fortunatum putas. Per suasum habes, tuis te fortunis ipsam Fortunam anteire. Elati nimium animi es, et superbia tumes, turgescis, intumescis, turges, inflatus es nimia. Arrogantiam tibi sumis nimiam; spiritus sumis nimis arrogantes. Animos effers insolentes. Spiritus tollis. Fastu turges et insolentia intolerabili. Superbe te circumspicis. Te unum miraris; neminem prae te hominem putas. V. *Arrogo, superbus, insolens, fastus.*

Arrogantur, hochmüthig. *Syn.* Superbe, contumaciter. *Usus.* Nihil aspere, nihil arroganter, turpiter, aut sordide quidquam ab illo dictum. Contumaciter et arroganter scribere.

Arrogantia, ae, f. Hochmuth. *Syn.* Superbia, insolentia, contumacia, intolerantia.)(*Modestia. Epi.* Desipiens, gravis atque intolerabilis, inanis, molestissima, odiosa, summa. *Usus.* Sermo odiosae arrogantiae plenus. Ex arrogantia odium, ex odio arrogantia nascitur. Alterius arrogantiam depi mere. V. *Ambitio, superbia, ins lentia.*

Arrogo, as, avi, atum, are, si selbst zumessen. *Syn.* Temere, mihi tr buo, mihi sumo.)(*Derogo. Phra Non mihi tantum arrogo, tribuo,* i bilde mir nicht so viel von mir ein; schre be mir solches nicht zu. Non eam de m opinionem suscepi. Non sumo, assum mihi tantum. Non ita mihi assento Non ita mihi placeo. Non ita me eff ro. Non in me tantum statuo, pon loco, non ipse me tanti facio, aestime pendo, puto, duco. Ad hunc me sapier tiae gradum pervenisse non puto. Ea mihi sapientiam contigisse non senti Fateor eo me sapientiae non pervenisse ea me sapientia non esse; non usqu adeo sapere. Non praecerpo mihi hun laboris tui fructum; alienam hanc lau dem mihi non appeto; nihil mihi e ea laude decerpo. Alii ad se trahan omnia; assumant sibi in hoc praec puam prudentiam; ego nihil istorur mihi vindico. Non istam adscisco mih sapientiam; non eos tollo spiritus no eam mihi sumo arrogantiam. *Usus* Non hoc mihi sumo et arrogo. *Vulgo non praesumo.* Multum tibi tribuo illud mihi arrogo. V. *Vendico, sumo*

Ars, tis, f. Kunst. *Syn.* Artificium ratio faciendi, facultas, doctrina, sci entia, disciplina. *Epi.* Amplissima absoluta et perfecta, bona, difficilis difficillima, divina, dux, certior, quan natura, excellens, facilis, facillima fidelis, humilis, inaudita, incompta iners, intima, levis, loquax nimium ludicra, magna et gloriosa, major e uberior, maxima, multa, mutua, nulla aut perennis, obscura et difficilis, opinabilis, optima, politissima, perfecta atque uber, plena delectationis, recondita, multiplex subtilisque; rhetorica, solers, sordida, summa, tanta, tamque fructuosa, tanquam operosa, et perinde fructuosa, tamque varia, tota. *Phras. Artes liberales discere,* die freyen Künste erlernen. Artibus erudiri, quibus ingenia ad magnae fortunae cultum excitantur. Omnibus artibus liberalium studiorum excoli. Bonis, ingenius artibus; studiis bonarum artium; omnibus doctrinis erudiri; omnium doctrinarum studiis, omnibus disciplinis imbui, institui. V. *Literae, humanus, disco, doceo. Usus.* 1. Ars est praeceptio, quae dat certam viam, rationemque discendi. Ars a natura profici-

Digitized by Google

scitur. Artem efficit, parit animadversio naturae. Non omnia ad artem et praecepta sunt revocanda. 2. *Artibus aliquem instituere*, in den Künsten unterweisen. Erudire, tingere, inficere. 3 *Homo artibus praeditus*, in den Künsten wohl erfahren. Qui disciplinas egregie coluit, percepit penitus, in arte multum versatus est. Ex omnibus ejus dictis ars extat. Quam quisque norit artem, in hac se exerceat. 4. *Artem abjicere*, von einer Kunst abstehen. Se ab arte abducere. 5. *Artem exercere*, eine Kunst treiben, üben. Artem facere, factitare, exercere, profiteri; operam dare arti.

Arteria, ae, f. Pulsader. *Epi.* Aspera, crebra, multa. *Usus.* Micat arteria velut igneo motu, palpitat, facile laeditur; abactis febribus acquiescit.

Arthriticus, a, um, der die Gliedergicht hat. *Syn.* Qui articulorum dolores habet.

Articulate, deutlich. *Syn.* Clare, aperte. *Usus.* Illam a me articulate salutabis.

Articulatim, von Stück zu Stück. *Syn.* Separatim, seorsim. *Usus.* Quae fuse olim, ac libere, nunc articulatim, distincteque dicentur. Membra articulatim dividit.

Articulus, i, m. ein Glied. *Syn.* Nodus, junctura. *Epi.* Singuli. *Usus.* 1. Terentia magnos habet articulorum dolores. 2. *Momentum*, *occasio*, *opportunitas*, *punctum temporis*, Augenblick, Gelegenheit. In ipso articulo temporis supervenit. Omnes commoditatis articulos novit. 3. *Membra et intervalla orationis*, Absatz einer Rede. Oratio sine nervis, sine articulis fluctuans, dissoluta. Articulis membrisque distincta oratio. 4. *Articulus fidei. Vulg.* Glaubens-Artikel. Caput doctrinae Christianae, dogma Christianae religionis praecipuum.

Artifex, icis, m. ein Künstler. *Syn.* Opifex; *item*: Sciens, peritus.)(*Inscius. Epi.* Callidus, egregius, politus, probus, summus, multus, scenicus. *Adv.* Plane. *Usus.* 1. Artificem non fortuito, sed quem praecepta, et comprehensa tenere videmus, appellamus. 2. *Magister*, *auctor*, Lehrer, Urheber. Graeci dicendi artifices et doctores. Callidus comparandarum voluptatum artifex. Deus mundi artifex. V. *Opifex.*

Artificiose, künstlich. *Syn.* Scite, venuste, summo artificio; opere mirabili; politissima arte; arte exquisita, summa, singulari; opera et artificio praeclaro. *Usus.* Artificiose rem digerere.

Artificiosus, a, um, kunstreich. *Syn.* Habens artem, et vim artificii.)(*Naturalis. Usus.* 1. Natura non artificiosa modo, sed plane artifex. 2. *Artificio praeditus.* Artificiosum et divinum opus, künstlich verfertigtes Werk. Artificosa divinandi genera. Praesentio artificiosa. V. *Naturalis divinatio.*

Artificium, ii, n. Kunst, Kunststück. *Syn.* Artificis industria, opus, actio, praestantia, opera, ars ipsa. *Epi.* Accusatorium, alienum, antiquum, callidissimum, commodum, dissimile aliorum, incertum, intimum, levius, maximum, mirum, proprium, singulare, sordidum, ancillareque, suburbanum, summum, tenue et leve, urbanum, elegantius, magnum, necessarium, varium. *Usus.* 1. Omnia antiquo opere, et summo artificio facta. Non tam argenti illius, quam artificii cupidus fuerat. 2. *Astus*, *dolus*, List, Betrug. Homo artificio simulationis eruditus. Non tantum consilio, sed artificio pugnare. 3. *Ratio*, *disciplina*, *institutio*, *affectata diligentia*, *studium*, *apparatus*, Weise, Unterricht, Wissenschaft, nach der Kunst etwas zu richten. Orator in artificio accusatorio callidus. Suspicio artificii minuit dicentis auctoritatem, fidem. Non ex eloquentia artificium natum est, sed contra. V. *Ars.*

Artolaganus, i, m. Brotkuchen. *Panis delicati genus*, *qualia sunt liba et placentae. Usus.* Dediscendae sunt tibi sportellae tuae, et artolagani.

Artus, us, m. Glied. R. *ab ἀρθρον*, *membrum*, *Syn.* Membrum. *Epi.* Mollis, tremulus. *Usus.* 1. Vehementer omnes ejus artus laborant. Omnibus artibus cruciatur. 2. *Articulus*, *commissura*, *nodus*, Glied, Zusammenfügung. Omnibus artubus contremisco. Nervi atque artus sapientiae sunt, non temere credere.

Arundo, inis, f. ein Rohr. * *Usus.* Arundine texta; stramento intecta aedificia.

Aruspex, icis, m. Wahrsager aus dem Eingeweide. *Syn.* Extispex. *Usus.* Aurispices, augures, arioli, conjectores, vates praedicunt, quae extis significentur.

Aruspicina, ae, f. Wahrsagerkunst aus dem Eingeweide. *Syn.* Ars aruspi-

Digitized by Google

cum. *Usus.* Aruspicinam facere, colere, exercere, solche Kunst treiben.

Aruspicinus, a, um, zur Wahrsagerkunst gehörig. *Usus.* Libri rituales et aruspicini

Arvum, i, n. Feld. *Syn.* Ager, campus. *Epi.* Frugiforum et fertile. *Usus.* Frugifera Asiae arva.

Arx, cis, f. Schloß, Burg. *Syn.* Castellum. *Epi.* Alta, communis, tota. *Usus.* 1. Amisso oppido arx munita retenta est. 2. *Perfugium, praesidium,* Zuflucht, Aufenthalt. Roma arx omnium gentium. Fecisti ex illo templo arcem improbitatis, castellum forensis latrocinii.

As, assis, m. *Nummus minimus,* kleine römische Münze, von zwey oder drey Pfennig. *Usus.* 1. Negat, se vel assem daturum. 2. *Totum, cujus divisio est in duodecim assis partes.* Ex asse haeres, Erbe der ganzen Verlassenschaft.

Ascendo, is, di, sum, ere, aufsteigen. *Syn.* Scando.)(*Descendo. Adv.* Alte, gradatim, omnino non, sensim in partem. *Phras.* 1. *Ascendit in montem,* er ist auf den Berg gestiegen. Gradum fecit ad montis fastigium; in montem, in jugum montis ascensu arduo ac difficili evasit. Enisus est, et loci iniquitatem exsuperavit; montis jugum petiit; per ardua nisus, horrentibus scopulis gradum intulit; in summum clivi jugum leni gradu ductus est; in ardua evasit; montis fastigium cursu subiit. 2. *Ascendere in classem altiorem,* in eine höhere Schule aufsteigen. Ingredi majorum studiorum rationem; gradum studiorum altiorem conscendere; gradum facere ad superiorem studiorum classem; in scholam superiorem adscisci; absolvi ab inferiore studiorum classe; donari altiore. 3. *Non ascendere ad classem altiorem,* in die höhere Schule nicht aufsteigen. Prohiberi aditu scholae superioris; depelli de spe classis altioris; rejici, excludi, repulsam ferre, praeteriri, cum de evehendis in classem superiorem literarum alumnis sententiae feruntur. *Usus.* Quibus veluti gradibus in coelum me ascendisse credebam. Ascendere in oppidum. Ascendere, et in altiorem locum virtute pervenire.

Ascensio, nis, f. das Aufsteigen. *Syn.* Ascensus. *Usus.* Quae fuerit ascensio, dicam.

Ascensio Domini, Himmelfahrt Christi. Christi reparatoris in coelum ascensus. Triumphalis Christi in coelum reditus. Dies ascendenti in coelum liberatori hominum Christo sacra. Di memoria triumphalis Christi in coelu reditus celeberrima.

Ascensus, us, m. das Aufsteig *Usus.* Oppidum est arduo ascensu difficili. Ad honoris amplioris gradu hic primus ascensus esto.

Ascia, ae, f. Axt, Beil. *Syn.* D labra. *Usus.* Ascia polire lignum.

Ascisco, is, scivi, scitum, er herzurufen, zueignen. *Syn.* Appeto, a probo.)(*Repudio. Adv.* Ubique. *Usu* 1. Natura ipsa voluptatem ascisci dolorem reprobat. Haec senatus p pulusque ascivit, gutheißen. 2. *Adsci bo, adjungo, annumero,* dazu nehme zugesellen. Plurimos ad ejus sceleris fo dus, societatem ascivit. Boni bon sibi asciscunt, et diligunt. In civitate asciscere quempiam. 3. *Retineo, con paro, seligo,* behalten, bekommen, wählen. Consuetudinem aliquam, ges certas sibi asciscere. Laudem sil asciscere. Me patronum ascivit. Ine in eo ascitus quidam, ac minime na tivus lepor. Non eam mihi sapientia ascisco. V. *Adjungo.*

Ascribo, is, psi, ptum, ere, zu schreiben. *Syn.* Adjungo, ascisco, assig no. *Adv.* Vulgo. *Usus.* 1. Ad jud cium tuum sententiam ascribo meam, i halte es mit dir. Tu me tuis laudibu socium ascribis. Quaeso in numeru tuorum, in tuam amicitiam me ascribe 2. *Assigno, tribuo,* zueignen, zumessen Bonos exitus Diis adscribimus; *Vulg imputamus.* 3. *Immatriculo,* coopto *vulgo:* aufnehmen, einschreiben. Hom Tarsensibus ascriptus. Smirnae, Ephe so ascriptus. 4. *Literis aliquid inferre* dazu schreiben. Cajus salutem tibi ad scribit, Cajus läßt dir seinen Gru melden. V. Adscribo.

Ascriptio, nis, f. Beyschrift *Usus.* Declarat ista ascriptio.

Asinus, i, m. ein Esel. *Epi.* Onu stus auro. *Usus.* 1. Longum est, per sequi mulorum utilitates, et asinorum 2. *Transl. Ad hominem segnem,* faule Mensch. Quid nunc te, asine, litera doceam? non opus est verbis, sed fu stibus.

Asotus, i, m. Schlemmer. *Syn* Prodigus, in luxum effusus. *Epi.* Acer bus, mundus et elegans, non religio sus. *Usus.* Asoti mundi et elegantes optimis cocis, pistoribus aucupio, pi scatu, venatione.

Aspectabilis, e, *gen. comm*

Digitized by Google

[illegible]nswerth, sehenswürdig. *Syn.* Quod [illegible]spectum cadit. *Usus.* Corporeum [illegible]aspectabile, idemque tractabile est omne, quod natum est.

Aspecto, as, avi, atum, are, [illegible]ts anschauen. *Syn.* Intueor, aspicio. *Usus.* Quid me aspectas.

Aspectus, us, m. das Anschauen, Angesicht. *Syn.* Acies. *Epi.* Acris, defixus. *Usus.* 1. Roma ad aspectum vesasta. E primo tui aspectu voluptatem maximam cepi; curae omnes considere. 2. *Praesentia conspectus*, Gegenwart, vor Augen. Adducere, copias [illegible] aspectum hostium. Aspectum, praesentiam hominum vitare. Plura sub uno aspectu ponere. 3. *Acies oculorum*, Augenlicht. Solem intuens aspectum amisit. [illegible]ita sub aspectum cadunt, veniunt. Orator in contentione utatur aspectu [illegible]teri.

Aspello, is, puli, pulsum, ere, wegtreiben. *Syn.* Pello, depello. *Usus.* Longe a patria aspellor. V. *Pello.*

Asper, a, um, rauh, hart. R. *ab* [illegible], *incultus*, *non seminatus*, *Syn.* Scaber, durus, habens aliquid asperitatis.)(*Lenis*, *levis*. *Usus.* 1. Loca aspera, et insalubria. 2. *Transl.* Homo moribus asper et durus, ein rauher und grober Mensch. Aspera, tristis, horrida oratio V. *Agrestis*, *durus*.

Aspere, rauh, hart. *Syn.* Dure, severe, rigide, acerbe.)(*Leniter*. *Usus.* Aspere et vehementer loqui, accusare. Aspere, ferociter libere dicta. Asperrime eum tractavit.

Aspergo, is, spersi, spersum, ere, besprengen. *Syn.* Respergo. *Adv.* Leniter, temere. *Usus.* 1. Sale carnem, aras sanguine aspergere. Aspersa temere pigmenta in tabula. 2. *Transl. Macula*, bemakeln. Dignitati alicujus maculam, labemque aspergere. Hujus facti non modo infamia, sed ne suspicione unquam fui aspersus. 3. *Misceo*, *adjungo*, *tribuo*, einen Zusatz geben. Comitati gravitatem aspergere, sales orationi. Aliquid in literis aspergere. Haereditatis particulam homini aspergere. V. *Conspergo.*

Asperitas, tis, f. Rauhe. *Syn.* Salebra. *Epi.* Judicialis, rustica. *Usus.* 1. Viarum, saxorum asperitates, rauhe Wege. 2. *Transl.* In his rerum asperitatibus, temporum angustiis, morem tibi tamen gero, bey diesen schweren Zeiten ꝛc. agrestem, inconcinnam, nativam asperitatem humanitate adscita condire. V. *Durus*, *inhumanus.*

Aspernatio, nis, f. Verachtung. *Syn.* Contemptio, contemptus. *Usus.* Perturbationes animi ex aspernatione rationis eveniunt. V. *Contemptus.*

Aspernor, aris, atus sum, verachten, verwerfen. *Syn.* Respuo, repudio, recuso, rejicio, fugio, abhorreo.)(*Appeto*, *amo*, *consector*. *Adv.* Admodum, aperte. *Usus.* Hae eorum querimoniae aspernandae non sunt. Nemo est, qui te oculis fugiat, auribus respuat, recordatione ipsa perhorrescat, ac animo aspernetur. V. *Abhorreo*, *sterno*, *contemno.*

Aspersio, nis, f. Besprengung. *Syn.* Respersio. *Epi.* Fortuita, sumptuosa. *Usus.* Fortuita aspersione commaculatus.

Aspicio, is, spexi, spectum, ere, ansehen. *Syn.* Conspicio, intueor, contueor, aspecto, contemplor. *Adv.* Decore, furtim inter se, strictim. *Phras.* 1. *Hominem diu aspexi*, ich habe diesen Menschen lange angeschauet. Conjeci in hominem oculos; obtutumque in illo defixi. Oculos de homine nunquam dejeci; in ejus vultu diu habitarunt oculi mei. Os, oculosque in hominem converti. Hominem oculis probe collustravi. Aspectu ejus oculos diu pavi meos. Oculos adverti penitus. Oculos ad hominem adjeci illico; intenta immotaque acie contemplatus sum. Oculos a vultu hominis nunquam movi. Intendi in hominem oculos; obtutum fixi. Diu in ejus vultu moratus sum. 2. *Aspicio loci situm*, ich beschaue die Gegend des Ortes. Perlustro oculis; oculis metior regionem omnem. Oculos collium nemorumque spectaculo, quae locum coronant, impleo. Regionem loci omnem oculis obeo, usurpo. Ludentis eo loco tot naturae spectacula oculis capesso. Oram omnem felicissimi litoris oculis mando, trado diligenter. 3. *Corpus tot vulneribus deformatum ab omnibus aspicitur*, der verwundete Leichnam wird von Allen angeschauet. Ante omnium oculis versatur; in omnium oculos incurrit, spectaculo est omnibus; omnium in se oculos avertit. Omnium oculi in tam foedum spectaculum sunt conversi. 4. *Torvo hominem oculo aspicere*, einen finster ansehen. Terribili vultu, limis oculis intueri; torvo lumine, acriterque intuente hominem obire. 5. *Nolo aspicere tam foedum spectaculum*, ich kann diese Sache nicht ansehen. Contagionem aspectus fugio; ne oculis quidem contingere sustineo tam foedum

Digitized by Google

spectaculum. Refugit oculus tam atrocis mali speciem; aspectum flagitii aversor. A conspectu tam indigni facinoris me averto; oculos removeo. *Usus.* Orationis vim et incitationem aspexi. V. *Video.*

Aspiratio, nis, f. das Anhauchen. *Syn.* Exhalatio. *Usus.* 1. Fiunt hae ex coeli varietate, et disparili terrarum aspiratione. 2. *Spiritus.* Romani aspiratione in solis vocalibus utebantur. 3 *Spiratio*, Luft, Athem. Est ejus coeli aspiratio gravis, ac pestilens. Aëris aspiratione animantes sustinentur.

Aspiro, as, avi, atum, are, anwehen, nach etwas trachten. *Usus.* 1. *Spiro*, wehen. Aspirant aurae in noctem. 2. *Tendo connitor*, trachten. Nemo ad alienam causam nisi vocatus, aspirare debet. Nemo ad laudem bellicam Scipionis adhuc aspiravit. In curiam aspirare. Aspirare ad fortunam meliorem; animum ad spem liberalioris fortunae adjicere, adjungere. 3. *Faveo*, günstig seyn. Labori fortuna aspiravit. In rebus difficillimis aspirare alicui. 4. *Accedo*, hinzu kommen. Impedivi omnes aditus, ne hostes ad nos, ad urbem aspirent. Aspirare in curiam. V. *Desidero*, *ambio.*

Aspis, idis, f. eine Schlange. *Usus.* Aspide ad corpus admota se sustulit.

Asportatio, nis, f. das Wegtragen. *Epi.* Perdifficilis. *Usus.* Earum statuarum demolitio, et asportatio difficilis videbatur.

Asporto, as, avi, atum, are, wegtragen. *Syn.* Aufero. *Usus.* Multa de suis rebus asportarunt. V. *Tollo*, *removeo.*

Aspretum, i, n. steiler Ort. *Syn.* Locus asper et abruptus. *Usus.* Tabernacula statuere in aspretis, et inaequabili solo.

Assecla, ae, m. Anhänger, Nachfolger. *Syn.* Assectator. *Usus.* Assentatores omnium mensarum asseclae. Legatorum, Praetorum asseclae.

Assectatio, nis, f. Bestrebung, Schmeicheley. *Usus.* Tenues homines divitum assectatione se sustinent.

Assectator, oris, m. Anhänger, Nachfolger. *Syn.* Assecla. *Epi.* Vetus. *Usus.* Assidua cum assectatorum et amicorum copia obsidet.

Assector, aris, atus sum. emsig nachfolgen. *Syn.* Sector. D. comitari in *itinere*, assectari *fere per urbem. Usus.* Aliquem assectari in petendo magistratu. V. *Comitor*, *sector.*

Assensio, nis, f. Bewilligung. *Syn.* Assensus, approbatio, applausus, plausus.)(*Dissensio. Epi.* Falsa, firma constans, imbecilla, popularis, voluntaria, crebra, vera, nec tacita, nec occulta. *Usus.* 1. Ea oratio omnium admiratione, approbatione popularis omnium assensione audita est, die Rede haben Alle mit Verwunderung und Beyfall angehöret. 2. *Sensatio vulgi.* Assensio fieri non potest, nulla re foris excitata. V. *Consensio*, *concordia.*

Assensor, oris, m. der etwas bewilliget. *Usus.* Tu ex omnibus solus assensor non fuisti.

Assensus, us, m. Bewilligung, Beypflichtung. *Syn.* Assensio, approbatio. *Usus.* Ab assensu se sustinere. Assensum retinere, cohibere, nicht beyfallen. Assensu aliquid suo comprobare, gutheißen.

Assentatio, nis, f. Schmeichelei. *Syn.* Adulatio, blanditiae. *Epi.* Adjutrix vitiorum, callida, faceta, molesta, nimia, non digna homine aliquo, perniciosa, turpis. *Usus.* Assentationibus et blanditiis se in Caesaris consuetudinem immersit, durch Heucheln hat er des Cäsars Gnade gewonnen. Assentatione ejus benevolentiam collegit, gratiam aucupatus est. Homo ad assentationem eruditus. Amovenda est vitiorum adjutrix assentatio.

Assentatiuncula, ae, f. das Liebkosen. *Usus.* Assentatiuncula quadam aucupari gratiam.

Assentator, ris, m. Schmeichler. *Syn.* Adulator, homo ad assentationem eruditus, ad voluntatem licens. *Epi.* Graeculus, perniciosus. *Usus.* Cave ne assentatoribus aurem patefacias, du mußt den Schmeichlern kein Gehör geben. Assentator graeculus ad alterius non modo sensum et voluntatem, sed vultum etiam, atque nutum convertitur. Assentatores divitum levitatem voluptate quasi titillantes. V. *Adulator.*

Assentatorie, schmeichlerisch. *Usus.* Fraterne te, non assentatorie admonco.

Assentio, is, sensi, sensum, ire, beyfallen. *Syn.* Assentior, cum aliquo sentio, approbo, concedo.)(*Nego*, *dissentio. Usus.* Cave, ne multitudini temere assentias.

Assentior, iris, sensus sum, beyfallen, überein stimmen. *Syn.* Assentio, cum aliquo sentio, probo, in sententiam alicujus eo, discedo, discessionem facio.)(*Dissentio. Adv.* Aperte, arroganter, certe, facile, false,

Digitized by Google

frequenter, imbecillius, libenter, omnino, paullum, plane, prorsus, recte, temere, valde, vehementer. *Phras.* 1. *Senatus universus mihi assensus est*, der ganze Rath ist mir beygefallen. Senatum assensorem habui universum. Senatus assensu suo sententiam meam approbavit; adstipulatus mihi est; in meam sententiam discessionem fecit. Universi ordinis senatorii assensionibus nec tacitis, nec occultis sententiam peregi. Favit sententiae meae; probavit, toto capite annuit senatus, quae dixi. Subscripsit orationi meae, summa voluntate acquievit; summo animo assensus est senatus. Accepta est sententia mea summa approbatione senatus. Senatus excepit assensu vocem meam; mihi accessit; in sententiam meam ivit. In sententiam meam senatorii ordinis omnes cursu vadere coeperunt. Sedere coepit senatui mea opinio. Ad meum judicium certatim coeteri sententiam suam adscripsere; sententiae meae se adscripsere, calculum suum adjecere. 2. *Assentior illis, qui eum republica sentiunt*, ich falle diesen bey, die es mit der Republik halten. Eorum sententiae sum; cum iis facio; iis accedo, qui etc. Meus cum iis sensus congruit; nihil ab iis mea dissentit, discrepat opinio; eorum sequor sententiam; meum judicium cum iis conjungo; meam ad illorum sententiam aggrego; ab illorum judicio non abhorret sententia mea. qui etc. Congruit cum illorum opinione sententia mea; dissensio inter me, et eos nulla est; controversiae nihil est; controversia mihi cum iis nulla intercedit; convenit inter me et eos; idem mihi atque iis placet, arridet; idem est meus, ac eorum sensus, qui cum republica faciunt. V. *Consentio, sentio idem. Usus.* De ea re tibi assentior. Omnia tibi assentiar.

Assentor, aris, atus sum, schmeicheln. *Syn.* Adulor, blandior. *Phras. Non deerunt, qui tibi assententur*, es werden allezeit Einige seyn, die dir schmeicheln. Qui assentationibus et blanditiis in tuam se consuetudinem insinuent; gratiam aucupentur; qui multa dent auribus; auribus serviant; omnia ad voluntatem dicant; qui laudes auribus largiantur, non veritati; qui id auribus ingentis spectent, ac sequantur, ut amorem sibi tuum eo artificio adjungant; qui spem tuam ac animum solita vanitate inflent; in omnem adulationem se componant, auresque tuas blanditiis imbuant. *Usus.* Ne credas, me tibi assentari. Imperavi mihi, tibi assentari omnia. V. *Adulor.*

Assequor, eris, secutus sum, sequi, erreichen, erlangen. *Syn.* Consequor, nanciscor.)(*Amitto. Adv.* Amplius quid, celeriter, facile, gradatim, optime, prudentius, subtilius. *Usus.* 1. Summos honorum gradus, laudem, immortalitatem virtute assecutus est. Maturitatem assequi. 2. *Aequo*, erreichen. Nemo illius prudentiam, eloquentiam, nemo ejus in rempublicam merita assequetur, es wird ihm es niemand an Vernunft, Wohlredenheit rc. gleich thun. 3. *Intelligo, conjicio*, errathen, verstehen. Eam rem dudum conjectura et suspicione assequebar. Scriptum tuum obscurum, et cogitationem nemo assequitur. V. *Obtineo.*

Asser, ris, m. ein Bret. *Syn.* Tabula. *Usus.* Asseres ferreo uncu praefigere. Querni asseres.

Asserо, is, ui, ertum, ere, behaupten. *Syn.* Affirmo, vendico. *Usus.* Aliquem in servitutem asserere. In causa liberali aliquem manu asserere, *e servitute eximere*, von der Dienstbarkeit losmachen. Procurationem aliquam, nomen sapientis sibi asserere. V. *Assevero, affirmo.*

Assertio, nis, f. Bestätigung. *Usus.* Dicunt Academici, nihil oportere neque profiteri, neque affirmare quemquam, neque assertione approbare.

Assertor, oris, m. Vertheidiger, Erretter. *Syn.* Vindex alienae libertatis. *Usus.* Assertorem puellae vocat Claudium.

Asservio, is, ivi, itum, ire, dienen. *Syn.* Servio. *Usus.* Qui volunt exclamare, toto corpore contentioni vocis asserviunt.

Asservo, as, avi, atum, are, behalten. *Syn.* Servo. *Adv.* Diligenter. *Phras.* Fruges asservo diligenter, ich behalte das Getreide fleißig auf. Sepositas et reconditas habeo; intensissima custodia servo, conservo; hiemi repono, condo. *Usus.* Asservari interim hominem jussit. Scriptum tuum sub signo habeo, et fideli custodia asservo, ich behalte deine Schrift versiegelt, und in getreuer Verwahrung auf.

Assessio, nis, f. Beysitz. *Usus.* Oblitumne me putas, quae tua fuerit assessio, oratio, confirmatio.

Assessor, oris, m. Beysitzer. *Syn.* Qui juris dicendi causa principi assidet.

Digitized by Google

Usus. Lacedaemonii regibus suis augurem assessorem dedere.

Asseveranter, festiglich, gewiß. *Syn.* Affirmate. *Usus.* Asseveranter cum eo locutus sum. V. *Certe.*

Asseveratio, nis, f. Versicherung. *Usus.* Omni asseveratione tibi affirmo.

Assevero, as, avi, atum, are, bekräftigen, betheuern. *Syn.* Affirmo. *Adv.* Firmissime, pulchre. *Usus.* Ego nec asseverare nec contendere ausim. Id sese facturum firmissime asseveravit. V. *Affirmo.*

Assideo, es, sedi, sessum, ere, dabey sitzen. *Syn.* Prope sedeo. *Usus.* Simul ac assedisti; senatus omnis surrexit. Amicis in hortulo assidere.

Assido, is, sedi, sessum, ere, hinzu sitzen. *Syn.* Considо, consideo, sedeo. *Usus.* Simul assidamus, si videtur.

Assidue, immerfort. *Syn.* Continenter, totos dies, quotidie, omni tempore, dies et noctes, diem et noctem, nullo temporis puncto intermisso. *Phras.* 1. *Assidue literis vacas*, du studierest ohne Unterlaß. Assiduitate et consuetudine quotidiana literis das operam. Hora tibi a lectione nulla abit vacua. Libros de manibus nunquam deponis. Nullam tibi indulges intercapedinem laboris. Nec noctu, nec interdiu a literis conquiescis. Perseverantissimo studio ad libros haeres. In literis volutaris. A litterarum tractatione nunquam animum remittis, abducis; a labore studiorum ne punctum quidem temporis respiras. Operam in literarum studia sine intermissione confers. 2. *Assidue causas agit*, er hat immerfort Gerichtshändel. Assiduus usque forum premit; per omnes dies forum ca lesacit; temporis omne otium forenses illi causae eripiunt. V. *Semper.* *Usus.* Assiduissime mecum fuit.

Assiduitas, tis, f. Emsigkeit. *Syn.* Perseverantia, opera quotidiana, et summa diligentia. *Epi.* Nimia, pergrata, praeclara, quotidiana. *Usus.* 1. Talis erat ejus in rempublicam assiduitas. labor, dimicatio. Quotidiana amicorum assiduitas et frequentia. 2. *Frequentia*, öftere Wiederhohlung. Assiduitate potius literarum, quam excusatione officium explere stude. Assiduitate bellorum, malorum, sensum omnem humanitatis amisimus. V. *Assidue*, *diligentia.*

Assiduus, a, um, emsig. *Syn.* Continuus, frequens, diligens. *Usus.* Assiduus mecum ruri est. Assidua et diligens scriptura. Ad incudem assidui. Febricula assidua.

Assignatio, nis, f. Anweisung. *Sy* Attributio. *Epi.* Firma, nova, rata. *Us* Caesar venditiones et assignationes S lanas ratas habuit. Assignatio agrorı

Assigno, as, avi, atum, are, weisen. *Syn.* Attribuo, tribuo, adscri *Adv.* Aequaliter, publice, quoque v sus. *Usus.* Duo jugera colono assigna Meis occupationibus assignato, si rar scribo. Id non tam prudentiae, qu perfidiae assignandum est. V. *Adscri*

Assilio, is, ivi, et ui, ultum, i hinzu springen. *Syn.* Aggredior, inva *Phras. Assilire in urbis moenia*, Stu laufen. Invadere urbem; impetum, i pressionem facere in moenia; irrump in moenia; in moenia cursu subire; c bris assultibus aditum urgere; extrem oppugnationem inferre; copias omı ad expugnandam urbem admovere. *Us* Non assiliendum statim est ad argut illud genus. V. *Impeto*, *invado*, *gredior.*

Assimilis, e, *gen. com.* gleich. *Sy* Similis. *Usus.* Assimilis spongiae mol tudo in pulmonibus.

Assimulo, as, avi, atum, are, v gleichen. *Syn.* Confero, comparo, co pono. *Usus.* Colores assimilare.

Assimulatio, nis, f. Aehnlichk

Assimulo, as, avi, atum, are, v stellen. *Syn.* Simulo. *Usus.* Non me pies assimulata illa specie virtutis. simulata amicitia. V. *Simulo.*

Assimulatio, nis, f. Verstellung

Assis, is, m. ein Heller. V. *As.*

Assisto, is, stiti, stitum, ere, einem stehen. *Syn.* Adsto, assideo. *Phr* *Assistere moribundo*, einem in Tod nöthen beystehen. Confirmare aliqu supremo vitae tempore, quo de salı anima disceptat; succurrere in extre certamine; firmare in supremis; comp rare ad supremum certamen; adjuva morientem illa hora, quae de omnib annis fert sententiam; morienti adess animam agenti praesto esse; ad ultimu usque anhelitum assidere; quae suprer vitae tempori tribui solent, pietatis caritatis officia praestare. *Usus.* Acce nate, assiste, aspice. Cocles contra o nes hostium copias unus in ponte as tit. Ad fores assistite. V. *Juvo*, *opit lor*, *adjumentum.*

Assoleo, es, assolitus, ere, pflege *Syn.* Soleo. *Usus.* Ille, quod assol me convenit.

Assuefacio, is, feci, factum, er gewöhnen. *Syn.* Usu doceo. *Usus.* rebus, quibus me et natura, et volunta

Digitized by Google

[illegible]do assuefecerat etc. Se labo[illegible]diano, se armis assuefacere. Le[illegible] parere et Romanorum Imperio [illegible]eras gentes assuefecit. *Jungitur cum [illegible]tivo.*

Assuesco, is, suevi, suetum, ere, sich gewöhnen. *Syn.* Consuetudinem, exercitationemque capio.)(*Desuesco.* *Phras.* 1. *Nondum laboribus assuevisti*, du bist die Arbeit noch nicht gewohnt. Nondum laboribus assuetus, assuefactus, es. Labores ferre nondum consuevisti; labores nondum satis expertus es, senisti, tulisti. Nondum in laboribus es plane versatus, exercitatus. Rudis, insolens es in laboribus. Nondum manus tuae opere concalluere; labor nondum callum induxit. In laborandi te consuetudinem nondum adduxisti. 2. *Jam assuevi malis*, ich bin das Unglück schon gewohnt. Diuturna desperatione obduruit animus ad novum dolorem. Obdurui jam ad ista. Jam usu obduruit, et percalluit patientia. Diuturna malorum consuetudine jam callum obduxit stomachus meus. Assuetudine malorum efferatus jam est animus. Innutritus, insuetus sum a puero his malis Duratus jam est animus malis et laboribus. Consueta habeo pericula jam omnia. 3. *Assuevi jam his negotiis*, ich bin diese Geschäfte schon gewohnt. In istarum rerum studio dudum versatus sum, consenui; familiaria mihi jam sunt negotia ista; jam in morem induxi earum rerum procurationem; jam in consuetudinem veni eorum negotiorum. *Usus.* Assiduitate quotidiana assuescunt animi. Homo mendaciis assuetus. V. *Consuetudo.*

Assuetudo, inis, f. Gewohnheit. *Syn.* Consuetudo. *Usus.* Assuetudine mali efferaverant animos. V. *Assuesco.*

Assula, ae, f. Span, Schindel. *Syn.* Asserculus. *Usus.* Assulae securibus excussae.

Assulatim, stückweise. **Syn.* Minutatim, in assulas. *Usus.* Pulsando assulatim foribus exitium affero.

Assultus, us, m. Anlauf. **Syn.* Impetus, impressio assiliendo facta. *Usus.* Variis assultibus aditum urgere.

Assumo, is, sumpsi, sumptum, ere, zu sich nehmen. *Syn.* Accipio, sumo; *item*: coopto, recipio, adscisco. *Adv.* Aliunde, extrinsecus, foris. *Usus.* 1. Ad studia noctis aliquantum assumo, ich verwende auch einen Theil der Nacht zum Studieren. Quod alteri detrahis, tibi assumis. In senatum, in consilium, societatem assumi, recipi, adscisci, cooptari. 2. *Tribuo*, *arrogo*, zueignen. Nihil mihi assumo, quod quenquam possit offendere. 3. *Argumentor*, *concludo.* Assumis, quod probare non potes, du gründest dich auf etwas, das du nicht beweisen kannst.

Assumptio, nis, f. Aufnehmung. *Ratio argumentandi.* *Epi.* Extrema, infirma, perspicua. *Usus.* Assumptio est, per quam id, quod ex propositione ad ostendendum pertinet, assumitur.

Assumptio B. M. Virginis, Mariä Himmelfahrt. Assumptae in coelum virgineae Matris festus dies; Augustissimae Dei Parentis in coelum commigratio; assumptae in coelum magnae Matris annua memoria; lux festa, triumphalis dies toto orbe festus, ac celeberrimus evectae in coeleste domicilium coeli Reginae; sacer, sacratus memoria assumptae in coelum Dei genitricis dies.

Assumptivus, a, um, annehmend. *Usus.* Juridicialis partes duae sunt; altera absoluta, altera assumptiva.

Assuo, is, ui, utum, ere, annähen. *Syn.* Suendo annecto. *Usus.* Purpureum pannum assuere.

Assurgo, is, surrexi, surrectum, ere, aufstehen. *Syn.* Honoris causa surgo. *Usus.* 1. Nemo tibi assurrexit, discessit, nemo salutavit, es ist dir niemand Ehren halber aufgestanden, oder gewichen; es hat dich niemand gegrüßt. 2. *Altius*, *fio*, höher werden. Aedificium assurgit. V. *Surgo.*

Assus, a, um, gebraten. *Syn.* Torridus, aridus. *Usus.* Pro illo asso sole nitidum, unctumque repetemus.

Ast, aber. *Usus.* Crebro scribis, ast ego saepius.

Astituo, is, ui, utum, ere, hinzu stellen. *Syn.* Juxta colloco, admoveo. *Usus.* Ollas ad ignem astituere.

Asto, as, stiti, stitum, are, dabey stehen. *Usus.* In meo conspectu intrepidus astat. V. *Assisto.*

Astricte, enge zusammen. *Usus.* Oratio non astricte, sed remissius numerosa.

Astrictus, a, um, verbunden, verpflichtet. *Usus.* Non haec tam arcta sunt et astricta, ut laxari nequeant. Nulla necessitate adstrictus. Verborum adstricta comprehensio.

Astringo, is, strinxi, strictum, ere, verbinden. *Syn.* Alligo, obligo.)(*Relaxo.* *Adv.* Arctius, breviter. *Usus.* Aliquem sibi vel metu, vel spe, vel praemiis, vel armis, vel legibus, vinculis sempiternis adstringere. Magno se scelere, voluptatibus, libidinibus astringere. Astringere suam fidem alicui; orationem numeris,

Digitized by Google

mercede se astringere. *Jungitur cum Ablativ.* V. *Obligo, adjungo.*

Astrologia, ae, f. Sterndeutekunst *Syn.* Astrorum scientia, astrorum cognitio, studium siderum; studium dimetiendi coeli. *Usus.* Cave, Astrologiam divinantem contingas.

Astrologus, i, m. Sterndeuter. *Syn.* interpres astrorum. *Epi.* Novus, summus. *Phras.* Qui siderum cursus, et motus numeris persequitur, studio siderum ducitur; unicus coeli, siderumque spectator; qui siderum motus scite spectat: coelestium notitia gloriatur; coeli ac siderum peritus; studiosus rerum coelestium; qui siderum motus, ac statas temporum vices ostendit; qui astrorum cognitione excellit, qui in studio dimetiendi coeli versatur. *Usus.* Astrologorum vanissimae praedictiones.

Astrum, i, n. Gestirn. *Syn.* Sidus, stella. *Epi.* Clarum, conglobatum, cruentum, errans, rotundum. *Usus.* Astra suspicere. In aëre volvuntur astra, et se suo nixu conglobata continent.

Astus, us, m. List. *Syn.* Astutia. *Usus.* Non placuere majoribus nostris astus. V. *Astutus.*

Astute, listiger Weise. *Syn.* Callide. *Usus.* Nihil temere dicas, nihil callide retineas. V. *Callide.*

Astutia, ae, f. List, Betrug. *Epi.* Confidens. *Usus.* Ejus vel confidenti astutiae, vel callidae audaciae resistes. V. *Dolus, fraus, malitia.*

Astutus, a, um, listig. *Syn.* Callidus, vafer, veterator, veteratorius, malitiosus.)(*Apertus, simplex. Adv.* Maxime *Phras.* 1. Est homo ingenii occulti, multiplicis et tortuosi, er ist ein listiger Mensch. Ex fraude, fallaciis, mendaciis constare totus videtur. Peritissime et callidissime se obtegit. Homo est, qui cornicum oculos configat, qui plura astu, quam virtute perficiat. Colubrino est ingenio; expromptae memoriae et astutiae homo; veterator solertissimus. Versutior, quam rota figularis. *Comice.* Calliditate valet, dolos venditandi gnarus est; ingenium gerit callidum. Vir calliditatis est acerrimae; emunctae naris, *vel* purgatae. Homo est, qui semper stropham inveniat. Vafritie, astutia, calliditate vincit, anteit reliquos. Astutia nemo illi conferendus, aequandus, componendus, comparandus; ad eam astutiam, qua iste utitur, aspirare nemo potest. 2. *Astuti mihi displicent*, ich kann die listigen Leute nicht vertragen. Non amo astus, artes simulandi, fraudem artificio tectam; mores ab aperta quadam simplicitate alienos. Fucum ac fallacias odi, vafritiem, nimiam calliditatem, astu vafra ingenia naturali odio prosequor. *Fraus, malitiosus, decipio. Usus.* H mo versutus, obscurus, astutus, falla malitiosus, callidus, veterator, vafer.

Asylum, i, n. Freystatt, Zufluch ort. *Syn.* Locus perfugii. *Usus.* Asylu aperit. Plebs sub tutela inviolati tem aut libertatem, aut impunitatem adi scitur. Ea religione, et eo jure sanct quo sunt templa, quae Asyla Graeci a pellant. Aram sibi parare et Asylum.

At, aber. *Syn.* Sed, atqui, veru *Usus.* 1. Honorifice loqueris, at aspe agis. 2. *Caeterum*, aber doch, im üb gen. At mecum quomodo egit? At eni quaerit Socrates, quid sit? 3. *Saltem tamen*, jedoch, wenigstens. Si non b nam, at aliquam rationem afferto. minus re, at verbis benevolus cato. minus sapiens est, at amicus certe. *Amplificantis*, eine Sache zu erhebe Plato dixit, at quantus vir? Plato hat gesagt, und was für ein großer Mar war er nicht? 5. *Sibi objicientis, et r spondentis.* At moribus commodis est quis vero illo asperior? er ist aber vie leicht doch höflich? aber wer ist rauher und ungesitteter, als er?

Atat, Ach. *Interjectio timentis.*

At enim, aber. *Syn.* Verum, vero enimvero.

Ater, ra, rum, schwarz. *Syn.* Nige)(*Albus. Usus.* Atra bilis homine agitat. Atrum panem apposuit.

Atheus, ei, m. Gottesläugner. *Sy* Homo sacrorum religionumque omniu hostis; homo sine ulla religione, et fide abjudicati, ejurati Numinis reus; om nis divini cultus, religionisque exper *Usus.* Athei aperte naturam Deorum su stulerunt.

Athleta, ae, m. Fechtmeister, Kämpfer. *Syn.* Ad luctationem et certame institutus. *Usus.* Sine arte athletae e gladiatores nec vitando faciunt caute nec petendo vehementer.

Athletice; stark, kräftig, wie e sich für einen Kämpfer schickt. *Usus.* Ath letice, pancratice, pugilice valere.

Atomus, i, m. ein unzertheilbares Ding, Sonnenstäubchen. *Syn.* Individuum corpusculum. *Epi.* Errantes, innumerabiles. *Usus.* Infinita vis innumerabilium atomorum volitant, cohaerescunt inter se. Atomorum corpusculorum concursio fortuita.

Atque, und. *Usus.* 1. Is a constan-

Digitized by Google

ia, atque a se ipse discessit. 2. *Quam*, als. Contra agis, atque aportet. Alia dicis, atque agis. Aliter, atque ominabar, res evenit. 3. *Uti*, *ut*, gleichwie. Colitur aeque atque Deus. Similiter nos affectos esse convenit, atque illos. 4. *Immo*, *cum voce adeo*, ja auch, ja sogar. Consilio, atque adeo amentia tua impulsus. Ego princeps in adjutoribus, atque adeo secundus fui. *Vulg. Immo etiam.*

Atque etiam, und auch. *Syn.* Et vero.

Atqui, und aber. *Syn.* Sed, sed enim, verum. *Usus.* 1. Atqui si tempus ullam est necandi hominis. 2. *At vero*, aber. Ita quidem cogitabam; atqui in nosa erat valetudo, tentari coepta. 3. *Tamen*, dennoch. Atqui ne ex eo quidem tempore hoc egit Sextilius.

Atramentum, i, n. Tinte. *Epi.* Sutorium, temperatum. *Usus.* Atramenti effusione sepiae se tuentur.

Atratus, a, um, geschwärzt, der in der Trauer geht. *Syn.* Funebri vestimento indutus. *Usus.* Quis unquam coenavit atratus?

Atriensis, is, m. Pförtner. *Syn.* Servus, cui atrii cura demandatur. *Usus.* Servi atrienses.

Atriolum, i, n. kleines Vorhaus. *Syn.* Atrium minus. *Usus.* In porticu atriolum fiat.

Atrium, ii, n. Vorhaus. *Syn.* Primus intra aedes aditus. *Epi.* Auctionarium majus. *Usus.* Atriolum non fere solet, nisi in iis aedificiis fieri, in quibus est atrium majus.

Atrocitas, tis, f. Grausamkeit. *Syn.* Diritas, immanitas, crudelitas. *Epi.* Indigna rerum, invidiosa, tanta, et tam indigna. *Usus.* Locus communis, per quem facti atrocitas, aut indignitas, aut culpa augeatur, vel levetur. Atrocitatem habere, *dicitur* res atrox. V. *Immanitas*, *crudelitas*

Atrox, cis, g. o. grausam. *Syn.* Crudelis, dirus, atro horrendoque aspectu. *Opp. mitis*, *lenis*. *Usus.* Res scelesta, atrox, nefaria. Atrox suspicio; genus orationis vehemens et atrox. V. *Crudelis Hinc per adverbium dicimus*: Atrociter minitari, atrociter respondere.

Attactus, us, m Berührung. *Usus.* Levi attactu demulsit.

Attamen, aber, jedoch. *Syn.* Tamen, verumtamen. *Usus.* Si non aequabis ejus merita, attamen narra. Si non pari, at grato tamen munere.

Attendo, is, di, tentum, ere, aufmerken. *Syn.* Animadverto, animum adverto, noto, diligenter percipio; attento animo, summaque attentione audio; mentem, auresque erigo, silentium tribuo; animum et mentem adhibeo; aures admoveo; attentum animum teneo, adsum animo.)(*Remitto*, *negligo*. *Adv.* Admodum, belle, bene, commodius, diligenter, diligentius, paullo, magnopere, negligentius, parum, paulisper, paullulum, postremo, recte, studiose, maxime. *Phras. Attendite*, gebet Acht, merket es euch wohl! Percipite quaeso, quae dicam, eaque penitus animis vestris, mentibus mandate. Perattentos vestros animos velim. Reficite vos ad ea, quae dicturus sum. Adeste omnes animis, qui corporibus adestis. Adhibete animos, non solum aures ad orationem gravissimam. Audientiam mihi fieri deposco. Causam totam, quam maxime intentis oculis, ut ajunt, acerrime contemplemini; nemo obstrepat. Hoc agite nunc jam; auscultate, operam date, mea dicta devorate. Aures vacuas advertite. Studete mihi hodie, favete; adeste aequo animo, et rem cognoscite per silentium. Attendite, intendite animos; id cuique spectatissimum sit. Ad illa mihi pro se quisque intendat animum; id animo sequatur. Attentum animum praebete, tenete. Excipite, quae memoraturus sum; intenti, et compressa voce audite. Perpurgatis auribus operam mihi hodie date. Inservite negotio praesenti, et attentos vos praebete. Defigite in ista animum. Mentis cogitationes ad hoc convertite. Captate sermonem diligenter, et mentis aciem intendite. Benignis auribus, quae dicam, accipite, et ad animum referte. Aurium mihi hodie operam date. V. *Considero*, *adverto*. *Usus.* Judex animum et aures diligenter attendat ad ea, quae dicuntur. Attendere aliquem studiose, et verba aucupari. Attendite stuporem hominis. *Vulg. Attendere alicui.*

Attente, aufmerksam. *Syn.* Attento animo, silentio, diligenter. *Usus.* Peto, ut pro me dicentem benigne, contra illum attente audiatis. Attente, et benignitate, qua soletis, me audite.

Attentio, nis, f. Aufmerksamkeit. *Usus.* Cura, attentio, animi cogitatio, vigilantia, assiduitas; labor, uno diligentiae verbo continentur. V. *Attendo.*

Attento, as, avi, atum, are, versuchen. *Syn.* Tento, pertento. *Usus.* Animos aliorum cognoscere, attentare. Urbem insidiis, pudicitiam virginis, fidem alicujus attentare. V. *Tento.*

Attentus, a, um, aufmerksam. *Syn.*

Digitized by Google

Intentus.)(*Negligens*, *remissus*. *Phras.* 1. *Attentos reddere*, aufmerksam machen. Audientiam sibi facere; arrectos suspensosque animos in se avertere; attentionem captare. 2. *Attentum esse*, aufmerksam seyn. Attentum se praebere; attento animo excipere dicentem; tempus omne in attentissima cogitatione, et acerrima ponere. V. *Attendo*. *Usus*. Attentus est ad rem, *parcus*, sparsam seyn. Auditorem benevolum, docilem, attentum facito, teneto. Attentus in re aliqua, ad aliquid.

Attenuate, kurz und satt. *Syn.* Jejune. *Usus*. Attenuate, presseque dicere.

Attenuatio, nis, f. Verminderung. *Syn.* Extenuatio, imminutio. *Usus*. Suspicionis attenuatione fidem facere.

Attenuatus, a, um, vermindert, geschwächt. *Syn.* Exilis, humilis, abjectus, demissus. *Usus*. Oratio nimis attenuata, ad usitatam quotidiani sermonis consuetudinem demissa.

Attenuo, as, avi, atum, are, vermindern, verringern. *Syn.* Imminuo, extenuo.)(*Amplifico*. *Usus*. Grandia illa attenuanda sunt. Bellum attenuatum, atque imminutum. Attenuatae proelio legiones. V. *Imminuo*, *elevo*.

Attero, is, trivi, tritum, ere, anreiben. *Usus*. Postquam famam, ejus, et pudorem attriverat.

Attestor, aris, atus sum, einen zum Zeugen nehmen. *Syn.* Testor, testem facio, comprobo. *Usus*. Pompejum attestatus est.

Attexo, is, texui, textum, anweben. *Syn.* Addo, adjungo. *Usus*. Immortali parti mortalem attexere.

Attineo, es, tinui, tentum, ere, halten, anhalten. *Usus*. Cultros attinet.

Attinet, ui, ere, es geht mich an. *Syn.* Pertinet. *Phras.* *Ea res ad omnes attinet*, die Sache geht Alle an. Pertinet, spectat; id curandum ita, ut si res omnium ageretur. Ea res in rationem publicae utilitatis cadit. Causa omnium ea re contingitur, admiscetur. In eo causa omnium vertitur, conjuncta ejus rei causa est cum publica salute. Res omnium nostrum in hoc agitur. Hoc ad nostrum quemlibet. *Usus*. Quid sentiam, nihil attinet dicere. Quid ad me attinet. Quod ad abstinentiam attinet, ita me gessi. Quae ad colendam vitam attinent. V. *Pertinet*, *refert*.

Attingo, is, tigi, attactum, anrühren. *Syn.* Tango, ago, accedo, assequor. *Adv.* Breviter, cautius, diffidenter, leniter, leviter, proprie, prorsus non, fere ac leniter, sigillatim, strictim, tenui. *Usus*. 1. extremis labris gustare, extremis digitis attingere. Insulam, portum attingere. Nihil de bonis meis, nihil de praeda attigit. 2. *Transl.* Id ne suspicione quidem, aut conjectura attigi, ich habe nicht einmahl einen Argwohn gehabt. 3. *Specto*, zu etwas gehören. Civitates quae officiis, fide, vetustate, cognatione populum Romanum attingunt. Aliquem necessitudine, cognatione, sanguine attingere. Attingit me ea cura, solicitudo. Partem ejus sceleris nullam attigit. *Tracto*, *indico*, berühren, obenhin anderten. Bonas artes ne attigisti quidem. Illud breviter, et strictim attigi, et perstrinxi. 5. *Vicinus sum*, zunächst seyn. Cappadociae pars Ciliciam attingit.

Attolo, is, ere, aufheben. * *Syn.* Erigo. *Usus*. Cum se a gravi casu attollere et levare vellet. Attollunt se montes in gentes. V. *Erigo*.

Attondeo, es, attondi, attonsum, bescheren. *Usus*. Ulmos, virgulta attondere. Laudem alicujus attondere.

Attonitus, a, um, erschreckt. *Phras.* 1. *Attonitos reddidit ea res*, diese Sache hat sie in die größte Verwunderung und Schrecken gesetzt. Suspensos ea res tenuit omnium animos; stupor omnes admiratione defixit intentos ad hoc spectaculum. 2. *Attoniti sunt*, sie sind ganz erstaunt. Miraculo stupentes et suspensi animo haerent. Stupent, et sibi pene excidunt; exanimantur terrore, aspectuque rei. Supini coelum aspiciunt. *Usus*. Novitate ac miraculo attonitus. V. *Obstupefacio*, *admiratio*, *miror*.

Attraho, is, traxi, tractum, ere, an sich ziehen. *Syn.* Allicio, invito, allecto, adduco. *Adv.* Commode. *Phras.* 1. Tuis blanditiis me ad te pertraxisti, traduxisti, me tibi plane adscivisti; me totum ad te redigisti. Horum spe me ad tuam consuetudinem vocasti, pellexisti. 2. *Totam administrationem ad se attrahere*, die ganze Verwaltung der Geschäfte an sich bringen. Omnium partes corripere atque amplecti; omnia senatus munia ad se trahere; arcessere sibi omnium curas, vigilias; adsciscere sibi totam provinciae procurationem. *Usus*. Cur id tibi malum ultro accersis atque attrahis? Similitudo attrahit ad amicitiam. V. *Allicio*, *adjungo*.

Attrecto, as, avi, atum, are, anrühren. *Syn.* Saepe tracto, et quasi manibus tero. *Usus*. Libros, quos tu contaminatis manibus attrectas. V. *Tango*.

Attribuo, is, tribui, tributum, ere,

Digitized by Google

...nen. *Syn.* Adscribo, tribuo, assigno, ...ero, conjicio, refero, addico, adsci..., desino, affingo.)(*Demo. Adv.* Pro...e. *Usus.* Culpam, calamitatis causam ...ihi attribuis, et adscribis. Eam curam, provinciam, procurationem, negotium tibi attribuit populus. Certum pecuniae modum, mancipiorum numerum alteri attribuere. V. *Adscribo, tribuo.*

Attributio, nis, f. die Uebergebung des Geldes. *Syn.* Assignatio. *Usus.* Scribit, se de attributione omnia fecisse.

At, vero, aber. *Plurumque adversantis est, et in principio periodi usurpatur. Usus.* 1. Virtutem nemo unquam Deo acceptam retulit: at vero honoribus, opibus aucti Diis gratias agimus. 2. *Concludentis est interdum.* Qui socium fallit, vir bonus non est: at vero tu etc.

Avare, geitzig. *Syn.* Avide, parce, restricte. *Usus.* Avare crudeliterque agere.

Avaritia, ae, f. Geitz. *Syn.* Sordes avidita, cupiditas.)(*Liberalitas. Epi.* Ardens, caeca, foeda, hians, atque imminens, importuna, incredibilis, nimia par, senilis, summa. *Usus.* Omnium bona spe atque avaritia devorare. Homo avido ingenio. infinita rerum cupiditate, ardenti avaritia. Avaritia est alienorum appetitio injuriosa. Nullum officium tam sanctum, tam solenne, quod non violet avaritia et comminuat. V. *Cupiditas.*

Avarus, a, um, geitzig. R. *Avens aurum. Syn.* Alieni appetens, sui nimium tenax, adstrictus, parcus, avidus, sordidus, qui omnia in pecunia ponit.)(*Liberalis, munificus, effusus. Phras Crassus Romanorum avarissimus putatur,* den Crassus hält man für den geitzigsten unter den Römern. Avaritiae nomine male audiebat, suspectus erat. Avaritiae crimen Crasso maxime objicitur. Exprobratur. Crassus avaritiae infamia flagrabat, graviter laborabat. Crasso avaritiae nota inuritur; exagitatur, ut in avaritiam promior; ad avaritiam proclivior; divitiarum plus aequo, justo appetentior; immoderate sitiens; supra modum cupidus; cupidior, quam satis est; in divitiarum cupiditate nimius. Auri sitientissimus putatur Crassus. Incumbere ad opes; opibus inhiare unus maxime existimatur; avaritiae labe infectus; propensus ad avaritiam, siquis alter. In re quaerenda, in opibus congerendis; in divitiis colligendis, comparandis, contrahendis plus operae posuisse collocasse, quam aequum sit, creditur. Crassi avaritia ad summum pervenisse: eo esse progressa dicitur, quo maxime potuit. Crassus homo erat summa avaritia, infinita rerum cupiditate; avaritia erat ardenti, inhiante ac imminente, homo erat avidi ingenii. Crasso nullus adversus immodicas cupiditates steterat terminus; nulla res Crassi avaritiam morabatur; avaras et insatiabiles manus ad omnia porrigebat; avaritia infinita aliorum bona devorabat, inexplebili auri cupiditate laborabat. Multi multa avare faciebant; in aviditatem proni erant; avidiores aliquando ad rem erant; sed Crassus unus omnium avaritiam, cupiditatemque superabat. Nullum erat officium tam sanctum ac solenne, quod Crassi avaritia non violarit. *Usus.* Homo avarus et furax. V. *Avidus, sordidus.*

Auceps, cupis, m. ein Vogelfänger. *Syn.* Venator avium. *Usus.* Peritissimus voluptatum auceps. Auceps syllabarum legulejus quispiam. Auceps concinnat aream, offundit cibum, aves allectat.

Auctio, nis, f. Versteigerung, Gant. *Syn.* Publica venditio, in qua pretium augetur. *Epi.* Haereditaria. *Usus.* Bona alicujus auctione constituta vendere. Facere auctionem, publicare bona, sub corona vendere. V. *Publicatio.*

Auctionarius, a, um, zur Gant gehörig. *Usus.* Tabulae auctionariae.

Auctionor, aris, atus sum, versteigern. *Syn.* Auctionem facio, auctione vendo, per praeconem vendo, sub hasta vendere, praeconis voci bona subjicio. *Usus.* Dejotarus Rex auctionatus est. V. *Publico.*

Auctor, oris, m. Urheber. *Syn.* Suasor, impulsor, hortator, machinator, architectus, opifex adjutor, monitor. *Epi.* Amicissimus atque sapientissimus, bonus inprimis, valde bonus, tam castus, tam religiosus, tam sanctus, divinus, domesticus, egregius, gravis, constans, praestans virtute, prudentia, religione, aequitate, gravior, gravissimus, idoneus, levis, locuples, locupletior, locupletissimus, luculentus, malus, melior, optimus, peritissimus, praeclarus, praesens, privatus, recentior, religiosissimus, summus, certus, certissimus, eruditissimus, expers humanitatis. *Phras. Auctor malorum,* Urheber alles Uebels. Dux, architectus, machinator ac princeps sceleris; tuba belli civilis; caput, fax seditionum; impulsor, suasor, stirps, ac semen malorum omnium, seditionis isti-

Digitized by Google

mulator ac concitator; litium sator; signifer, pater, cujus opera civile bellum natum, conflatum, susceptum est; scelerum caput; facinorum repertor, cujus ductu auspicioque scelus conflatum est. *Usus.* 1. Auctor tibi sum, ut naviges, ich rathe dir, daß du zu Schiffe gehest Magnis auctoribus inductus id feci. 2. *Magister*, *doctor*, *scriptor*. Livius rerum Romanorum auctor locupletissimus. Malus latinitatis auctor Apulejus. Utraque sententia luculentos habet auctores. 3. *Nuncius*, der eine Sache anfänglich erzählet. Certis et idoneis auctoribus comperi. Quo auctore hic rumor fluxit? 4. *Caput*, *princeps*, *dux*. Praebere se senatui auctorem, principem, ducem, Oberhaupt. Consilii princeps et auctor sanctissimi foederis. Deditionis auctor, hortator. Forensis latrocinii auctor nefarius, Rädelsführer.

Auctoramentum, i, n. Verbindung, Bestellung. *Syn.* Obligatio, et nexus. *Usus.* In mercenariis ipsa est merces auctoramentum servitutis.

Auctoritas, tis, f. Gewalt, Ansehen. *Syn.* Existimatio, fides, vis, opinio, judicium, momentum, pondus, testimonium. *Epi.* Aeterna, apex senectutis, clara, censoria, clarissima, stabilis consularis, digna mutatione, divina atque inaudita, domestica, equestris, excellens, gravis, gravissima, honesta, et digna verecundia, et cultu et honore, illustrior, immortalis, imminuta, interposita, legitima ante, levior, magna et inprimis gravis, major, maxima, mediocris, minima, minor, naturalis, patria, perdita antequam, pontificialis, publica, senatoria, summa, tenuis, vetus, contraria, certa, privata *Phras.* 1. *Auctoritatem sibi facere*, sich ein Ansehen machen. Constituere sibi, colligere auctoritatem; dignitatem sibi conciliari; gratiam dignitatemque amplificare; colligere magnam apud omnes famam, gloriam, existimationem; conficere sibi nomen, famam ingentem; multum auctoritatis consequi. 2. *Non cani, non rugae auctoritatem dant*, sed morum gravitas et conspecta virtus, weder die grauen Haare, noch die Runzeln geben einem ein Ansehen, sondern die Tugend. Non cani, non rugae auctoritatem tribuunt, afferunt, attribuunt, constituunt, faciunt, conciliant. 3. *Auctoritatem habet magnam* er hat ein großes Ansehen. Magna est ejus apud omnes auctoritas. Non modo auctoritatem, sed et imperium in suos tenet, obtinet. Est in eo, residet in illo magna auctoritas. Flor[illegible] omnes auctoritate. Multum est ejus [illegible]men in iis locis. Inter ornatissimos h[illegible]mines est summo splendore. Venera[illegible]lis vir miraculo literarum ingens hal[illegible]ri coeptus est. Vis est in eo viro inge[illegible] ad socios civesque. Magnam auctorit[illegible]tem constitutam habet apud omnes. A[illegible]ctoritate anteit caeteros. Magna in [illegible] viro inest auctoritas. Auctoritate pot[illegible] plurimum. Auctoritas ejus valet plu[illegible]mum; magna habetur. Vir genere [illegible] famaque clarissimus. Principem int[illegible] suos locum habet. In magna est auc[illegible]ritate. Excellit ejus auctoritas. In aes[illegible]matione magna habetur. V. *Gravitas*, *Ausus est auctoritatem Magistrat[illegible] violare*, er hat sich unterstanden, daß [illegible]he Ansehen der Obrigkeit anzugreifen. A[illegible]ctoritatem frangere, abjicere, extent[illegible]re; auctoritatem violare, infringere, i[illegible]minuere; solvere majestatem, projice[illegible] consulum imperia; famam existimati[illegible]nemque laedere, atterere. 5. *Auctorit[illegible]tem amisit*, er hat sein Ansehen verlore[illegible] Eo uno facto hebescere coepit ejus a[illegible]ctoritas; eo facto jacturam dignitat[illegible] fecit; gratiam omnem et auctoritate[illegible] effudit; victa jacet ejus auctoritas fac[illegible] unius indignitate elevata. *Usus.* Sen[illegible]tus suam interposuit auctoritatem. I[illegible]tercessit Senatus auctoritas, der Ra[illegible] hat sich in die Sache gelegt. Senatus a[illegible]ctoritati parere. Consulis auctoritate [illegible] sequi. Rationibus, non auctoritatibu[illegible] pugnandum est. V. *Valeo multum*, *d[illegible]gnitas*, *honor*.

Auctoro, as, avi, atum, are, ve[illegible] verpflichten, verbinden. *Syn.* Militiae sacra[illegible]mento obligo. *Usus.* Ne auctoraretu[illegible] profugit.

Aucupium, ii, n. Vogelfang. *Syn.* Avium captatio et venatio. *Usus. Trans*[illegible] Delectationis aucupium, elaborata co[illegible]cinnitas in oratione ne appareat Au[illegible]cupia verborum, litterarum tendiculae [illegible]putidae sunt.

Aucupor, aris, atus sum, Vöge[illegible] fangen. *Syn.* Capto, consector, quaero venor.) (*R. pudio. Adverb.* Necessario [illegible] *Usus.* Ars dicendi plausus, et opinione [illegible] hominum aucupatur. Assentatione gra[illegible]tiam divitum, aliena obtrectatione fa[illegible]mam aucupari. Levitatis est, *inanen*[illegible] aucupari rumorem, et umbras omne[illegible] etiam falsae gloriae consectari. Inane[illegible] rumusculos, verba aucupari. Tempus [illegible] idoneum, occasionem aucupatur. V. *Quaero*, *capto*.

Audacia, ae, f. Kühnheit. *Syn.* Con-

Digitized by Google

[illegible], impudentia. *Epi.* Aperta, calli-[illegible]gna odio majori, effrenata, ficta, [illegible]na, horribilis, humana, toleranda, [illegible]nis, impia, incredibilis, intolera-[illegible] levior, magna, manifesta, nimia, [illegible]picua, scelerata, similis, singularis, [illegible]ma, tanta et tam perspicua, tam va-[illegible] et tam nova, vera, urbana. *Usus.* [illegible]redibili importunitate, et projecta [illegible] omne facinus audacia. Audacia fre-[illegible], armatus. Nosti os hominis, nosti [illegible]udaciam. Projectae audaciae, et confi-[illegible]dentiae homulus. V. *Audax.*

Audacter, kühn, tapfer. *Syn.* Fidenter, confidenter; summa audacia, inhumana audacia atque intoleranda; temeritate atque audacia incredibili; virili animo; vultu intrepido; confidentia singulari, alienatis a memoria periculi animis. *Usus.* Audacter loqui ac libere. Exultare audacius.

Audax, cis, *gen. omn.* kühn, tapfer. *Syn.* Confidens, temerarius, impudens, petulans, projectus ad audendum.)(*timidus. Adv.* Longe. *Phras.* 1. *Homo audax et protervus*, kühner, frecher Mensch. Ferrei oris homo; promtissimae vir audaciae. Homo confidentia, ac temeritate incredibili; audaciae projectae, praeruptae, inhumanae, intolerandae; homo impotens, quem propter audaciam ac importunitatem animi nemo tecto recipere velit; animal ex omnium scelerum importunitate concretum. Homo protervus ac petulans, cujus importunitatem oris nemo non reformidat; qui animo sibi et audacia publicam rem omnem sustinere videtur. Inflati homo animi, atque incitati; audacia ac temeritate insignis; projectus ad audendum quidlibet. Incredibili importunitate, et ad omne facinus audacia armatus, inflammatus. 2. *Quam audax homo sit, qui Senatum ipsum criminetur?* was für ein frecher Mensch muß jener seyn, der den Rath selbst lästern darf? Quam ferrei oris hunc esse hominem necesse est, qui etc., cujus animi, cujus impudentiae est, senatum ipsum criminari? Quanta importunitate, quam eminenti audacia eum esse necesse est, qui etc., qua armatum confidentia, qua animi insolentia inflatum ac incitatum necesse est eum hominem, qui senatum ipsum in crimen vocare audeat? 3. *Audax est imprimis*, er ist über die Maßen kühn und verwegen. Audacia viget maxime; plenus spei atque animi est; fiduciae plurimum ac spiritus inest in eo homine. Animi non minus est ad mortem, quam ad caedem. Multum animorum inest, et temeritatis. Nullum non facinus, quantumvis fortuna majus, intrepidus adibit. *Usus.* Audax ad omnia. V. *Animus, alacer.*

Audeo, ausus sum, ere, dürfen, wagen. R. *ab* ἀνδάδης, *arrogans. Syn.* Non dubito, non vereor. *Adv.* Aperte, fidenter, nimium. *Phras.* 1. *Multum audes.* du getrauest dir viel. Multum suscipis; multum tibi sumis; ingentis rem periculi aggrederis aleam jacis periculi plenam, magnum in te facinus suscipis; magnam tibi confidentiam sumis; magnum erit, si rem tantam sustineas; audacia ferri mihi videris, et temere facere. Vereor ne modum non inveniat felix temeritas, Quid non cadet in hunc animum, quid non recipiet haec temeritas, quae tantum audet? vereor, ne hunc impetum temeritas effuderit. 2. *Tantum ego non auderem*, ich getrauete mir nicht so viel. Religio mihi esset; animus deesset; metus me arceret; nefas haberem; tantum mihi non sumerem; istos mihi spiritus non sumerem; modestius ego mihi agendum putarem; animorum mihi ad ista haud satis esset. *Usus.* Tu me hoc rogare ausus es? Effecit, quod alius ne sperare quidem ausit. V. *Arrogo, sumo, audax.*

Audientia, ae, f. günstiges Gehör. *Syn.* Attentio audiendi. *Epi.* Maxima. *Usus.* Diserta oratio ipsa sibi audientiam facit. Rei pondus maximam audientiam mihi fecit dicenti, vulgi aures praeparavit.

Audio, is, ivi, itum, ire, hören. R. *ab* ἀνδή, *vox, oratio. Syn.* Auribus accipio, exaudio, excipio, auditione accipio, aures do, ad aures venit, pervenit, auditor sum, ausculto, operam do. *Adv.* Admodum, aliunde, aliquamdiu, aliquando, alicunde, amice, assidue, attente, attentius, attentissime, bene, benigne, benignius, celeriter, clementer, commode, commodo, coram, diligenter, diligentius, diutius, gratis, male, bilare, intelligenter, latine, leniter, libenter, male, studiose, libentius, liberius, liquido, male, melius, merito, nunc primum, omnino non, nunquam, palam, pariter, perattente, perlibenter, perstudiose, propius, prorsus, nihil unquam, celerrime, quam tardissime, statim a principio, studiosius, valde, vere, vulgo. *Phras.* 1. *De tuis rebus libenter audio*, ich höre gern von deinen Sachen. Ad tuas res mihi aures semper patent; res tuas libenter auribus percipio. Gau-

Digitized by Google

deo, siquid de te ad aures meas perveniat, accidat, veniat, permeet. Sitientes gero aures ad res tuas. Propitiis auribus accipio, capto de te nuntios. 2. *Dicentem libenter audio*, ich höre dich gern reden. Gaudeo, si vox tua ad aures advolet; nimis libenter edo sermonem tuum. Cibus mihi est, quod fabulare. Orationem tuam placide persequor. Sermo tuus haud invito ad aures accedit. Aures tibi libenter dedo meas; pronis auribus admitto; in aures ac animos admitto; secundis auribus accipio, quae dicis. Animo dicta recipio. Faciles tibi aures praebeo; libenter, haud iniquo animo accipio, quae tu ad me. Dicenti libenter operam do; aurium operam dicare soleo. Siquid me vis, vacuas aures affero; aures adhibeo benevolas; aures meas in ditionem dedo; aures expetunt meae; ad advertendum animus adest, et opera est auribus; quidquid id est, aures commodo, accommodo non aversas; perpurgatis auribus operam do dicenti; facilem me praebeo in audiendo. 3. *Auditus sum benevole*, ich bin sehr gnädig angehöret worden. Usus sum auribus aequissimis; aures nactus sum benevolas; in aures suaviter influxi; facilem habui in audiendo principem. 4. *Non audio libenter obtrectationes*, ich höre nicht gern fremde Verleumdungen. Aures respuunt, abhorrent, refugiunt obtrectantium voces; maledicae linguae graves sunt auribus meis; haudquaquam gratae sunt auribus criminationes istae; offenduntur aures maledictis; magnam in alienis obtrectationibus audiendis molestiam sustineo; obtrectationum siquid auribus objectum est, ingens me taedium capit. 5. *Assidue hoc audio*, ich höre dieses immerfort. Auribus ista inculcantur quotidie; aures mihi his vocibus calent assidue; circumsonant, obtunduntur aures; frequenti auditione accipio ista; aures his quotidie nuntiis celebrantur meae. 6. *Audivi de morte fratris*, ich habe den Tod meines Bruders schon vernommen. Auribus accepi, percepi tristem de fratris obitu nuntium; aures meae jam fama et auditione acceperunt mortem fratris tui. De morte fratris tui ad me jam perlatum erat. Ad aures jam venit, pervenit, accessit, permanavit mors fratris tui; fama, rumor jam in urbem allatus est de morte fratris. 7. *Cujus vocem audio?* wessen Stimme höre ich? Quae vox ad aures meas accidit? cujus vox aures tetigit meas? aures verberat; ad aures advolat? cujus vox objecta est auribus me cujus vocis sonum usurpant aures me quae vox immissa in aures meas e cujus ista vox est, quam auribus gu degusto? cujus sermonem excipi quem auditu percipio? *Nihil audiri test*, man kann nichts hören. Nec auri quidem usus superest; aurium us intercipit fremitus; aurium usus au tur, cessat. *Usus*. 1. Potest fieri, quod te audisse dicis, nunquam audi ris. 2. *Exaudio*, erhören. Dii preces m audivere. 3. *Assentior*, beyfallen. N Homerum audio, qui etc. 4. *Sum scipulus*, Lehrjünger seyn. Plato Socrate audiebat. 5. *Laudor, aut vituperor*, ten oder bösen Nahmen haben. Homo genuus vult bene audire. Male audir 6. *Obtempero, obedio, morem ger* Si me amicissime monentem audisset aliter res tuae haberent. Dicto audien tem esse. V. *Auris*.

Auditio, nis, f. das Hören. *Syn*. Ru mor, publicus sermo. *Epi*. Ficta, te nuis, tenuissima. *Usus*. 1. Nolite ficti auditionibus, aut disseminato sparsoqu rumori credere. De ea re tenuissiman quidem auditionem accepi. 2. *Auditus* Anhörung. Homines fabularum auditione ducuntur.

Auditor, oris, m. Zuhörer. *Syn*. Discipulus. *Epi*. Aequalis, in dicendo non nimis exercitatus, in jure civili non inferior, novus, aequus, attentus, benevolus, docilis, doctus, frequens, alicujus, indoctus, intelligens, mitior, stultus et credulus, bonus, certior, infestus, tardus, vetus. *Usus*. 1. Platonis auditor Aristoteles. 2. *Audiens*, Zuhörer. Facere attentum auditorem.

Auditus, us, m. das Gehör. *Syn*. Sensus audiendi, auditio. *Usus*. Hoc non perinde auditu, quam cogitatione intelligi potest.

Ave Maria recitare. Salutationem Angelicam ad Dei parentem Virginem pronuntiare, iterare. Voce Gabrielis Archangeli virgineam Matrem salutare.

Aveho, is, vexi, vectum, ere, wegführen. *Usus*. Puerum a patria avehit.

Avello, is, vulsi, vulsum, ere, wegreißen. *Syn*. Abstraho, aufero, abjungo, distraho, detraho. *Usus*. Avellere filium de matris complexu. Avulsus a meis, ab amicis summo cum dolore. V. *Decerpo*.

Avena, ae, f. Hafer. *Usus*. Si avenam in segete uspiam videris,

Avero, es, ere, begehren. *Syn*. Cupio, aviditas, [illegible] ei me tenet. *Adv*. Prorsus, val-

Digitized by Google

[illegible]. Valde aveo scire, quid agas. [illegible], *desidero.*

[illegible]rrunco, as, avi, atum, are, ab[illegible]. *Syn.* Prohibeo, averto. *Usus.* [illegible]en averruncent. V. *Averto.*

[illegible]ersor, aris, atus sum, sich weg[illegible]. *Syn.* Refugio, abhorreo, recuso, [illegible]o averto. *Usus.* Ad quaestionem [illegible]tinam haerere, aversari, rubere. [illegible]es, mores, sermonem aversari; de[illegible]re aditum, sermonem. *Alieno, alie[illegible], abhorreo, adversor.*

Aversor, oris, m. Abwender. *Usus.* [illegible]versor pecuniae publicae.

Aversus, a, um, abgewendet. *Syn.* [illegible]ni terga dat.)(*Adversus. Usus.* Aver[illegible]o corpore vulneratus, auf dem Rücken [illegible]rwundet. Milites a proelio aversi, ad [illegible]raedam conversi. Eo nuntio nihil a [illegible]reposito aversus. Aversi Dii a salute [illegible]opuli Romani. Homo a litteris; ser[illegible]o avero aversus, abhorens. V. *Alienus.*

Averto, is, verti, versum, ere, ab[illegible]ren. *Syn.* Arceo, removeo, abdueo, [illegible]rohibeo, propello.)(*Converto. Adv.* [illegible]anifeste, parumper, repente. *Phras.* [illegible]. *Avertit animum a pristinis studiis,* er hat seine vorigen Gedanken fahren las[illegible]en. Abduxit animum, mentem, cogita[illegible]onem a pristinis studiis; deduxit a [illegible]onsilio pristino mentem ac studium [illegible]t alio traduxit, transtulit. 2. *Avertit [illegible]ernicicm civium*, er hat den Untergang [illegible]er Bürgerschaft verhüthet. Ille suo consi[illegible]io hostium furorem a pernicie civium [illegible]epulit; cladem a cervicibus depulit; [illegible]estem ac exitium propulsavit. *Usus.* 1. [illegible]Conatus improborum a republica, ho[illegible]tes ab urbe, pestem a cervicibus aver[illegible]ere. 2. *Verto*, wenden. Omnium oculos [illegible] se avertit. Alio avertere flumen. 3. *[illegible]ufero*, wegnehmen, veruntreuen. Pecu[illegible]iam publicam, haereditatem, praedam [illegible] suos usus avertere. 4. *Sejungo*, *se[illegible]rego*, absondern. Se ab amicitia alicu[illegible]s avertere.

Aufero, fers, abstuli, ablatum, fer[illegible]e, wegnehmen. *Syn.* Eripio, abripio, [illegible]verto, adimo, tollo, abduco, detraho, [illegible]emoveo. praecido.)(*Do, affero. Adv.* [illegible]ratis, impudentius, longe hinc, mor[illegible]icus, occulte, omnino non, publice, [illegible]ectissime, undique. *Phras.* 1. *Omnia [illegible] ab hostibus ablata*, detracta, erepta [illegible]ant, es ist ihm Alles vom Feinde weggenom[illegible]en worden. Omnia per scelus erepta [illegible] asportata sunt. Omne instrumentum [illegible]rectum, familia abducta, abactum pe[illegible]us, convulsa suis ex sedibus omnia. [illegible]Spoliatus, denudatus, rebus omnibus exitus est. Fortunae cultus deletus omnis est, atque extinctus. Spoliata domus, denudati parietes, sanguinem adeo ipsum exsorbere visi sunt hostes. 2. *Tua oratio metum mihi omnem abstulit*, deine Rede hat mir alle Furcht benommen. Metum omnem ademit, exemit, praecidit, dempsit, detersit. Tua oratione metus omnis ablatus et sepultus est; consedit, conquievit. Oratio tua metum omnem discussit, dissipavit, delevit, abstersit. V. *Abduco. Usus.* 1. Operis praestantia imitandi spem omnem abstulit. Aliquid judicio auferre, alicui jus suum; pecuniam de aerario; ab aliquo amorem auferre. 2. *Obtineo, sequor*, erhalten, überkommen. Benignum responsum ab illo, decretum amplissimum, praemia, opem a senatu abstuli. Ex eo facto laudem et gloriam maximam abstuli. 3. *Abeo*, weggehen. Auferre se de convivio, e conspectu.

Aufugio, is, fugi, fugitum, ere, fliehen. *Syn.* Fugio, fuga me aufero, fugam capesso. *Usus.* Furto facto aufugit, non impune laturus. V. *Fugio.*

Augeo, es, auxi, auctum, ere, vermehren. R. *ab* αὔξω, *augeo. Syn.* Majus facio, amplifico, addo, accessionem facio, exaggero, cumulo, multiplico.)(*Detraho, extenuo, diminuo, minuo. Adv.* Copiose, cumulatius, fuse, magnificentius, maxime, mirabilius, omnino, privatim, rhetorice, summe, valde, vehementer. *Phras.* 1. *Pompejus valde auxit imperium*, Pompejus hat das römische Reich sehr erweitert. Amplificavit, multum protendit, produxit, protulit Imperii fines. Multum addidit, adjunxit ad ditionem Romani Imperii. Magna per Pompejum ad Imperii vires accessio facta est. Res Romanae magnum incrementum ceperunt, acceperunt; multo deinceps auctiores fuere, quam antea. Pompejus magnam terrarum partem hostibus demptam, ademptam, detractam, Romano Imperio adjecit. Multae Provinciae Pompejo victore Romani Imperii jura, potestatemque subiere. Pompejus latissime protendit imperii terminos. Pompejus magnam orbis partem in potestatem Imperii redegit, ad imperium adjunxit. 2. *Tuae literae mihi dolorem auxere*, dein Brief hat mir mein Leid vergrößert. Majorem fecere commorando, retractando antiquum vulnus; velut attrectatu, et quassu dolorem amplificaverunt; gravarunt, duplicarunt conceptam animi aegritudinem et dolorem; oneraruut dolorem metu. 3. *Ipse*

Digitized by Google

sibi invidiam auget, er vermehrt sich selbst Neid und Mißgunst. Novam flammam invidiae adjicit; materiam criminibus suggerit; et unde gloriam inde invidiam intendit. 4. *Non mediocriter auxit opes suas*, er hat seinen Reichthum nicht wenig vermehret. Cumulavit, adauxit, exaggeravit rem familiarem, auctarium non exiguum adjecit ad pristinas opes; lucro quotidiano suas auctavit opes; ad rem familiarem, ad domesticas copias accessiones fecit ingentes; fortunis suis et copiis magnum incrementum attulit. 5. *Augetur malum indies*, das Uebel nimmt alle Tage zu. Quotidie ingravescit malum, corroboratur, cumulatur; longinquitate crescit malum, suis progressibus augetur. Res ab exiguis profecta initiis eo crevit, ut etc. Malum ingentibus incrementis augetur, maximis auctibus crescit; tacitis augescit incrementis; serpit quotidie malum et incrementum capit. Increbescit malum, majusque jam est, quam ut remedium possit afferri. In incremento malum est, robur quotidie accipit; oneratur diuturnitate malum, et gravatur. Quantum tempori, tantum mali acerbitati accedit. Accessit in cumulum mali dolor novus. Nova quotidie fit mali accessio; malum nova quotidie incrementa accipit. 6. *Augere cupiditatem, pretium, gloriam, formam, nequitiam, fortunam*. die Begierde, den Werth, die Ehre, Gestalt, Arglist, das Glück vermehren. Accendere cupiditatem; pretium rei; intendere gloriam; formam cultu, nequitiam praeceptis, fortunam comitate adjuvare. *Usus*. Honore, dignitate, divitis, commodis augere aliquem. Beneficium tuum magno cumulo auxisti. Auxit. ea res mihi dolorem. V. *Amplifico, cresco*.

Augesco, is, ere, wachsen. *Syn* Augeor, cresco. *Usus*. Semina temperatione caloris augescunt, aluntur, pubescunt.

Augur, uris, *gen. com.* ein Weissager. *Syn.* Interpres auguriorum; peritus coelestium prodigiorum. *Epi.* Bonus, optimus, perfectus, publicus, summus, verecundus, antiquissimus, interpres Jovis optimi maximi. *Usus*. Romulus ipse magnus augur fuit. Augurum ars, disciplina, jus, praedicta.

Auguralis, e, g. c. zum Wahrsagen gehörig. *Usus*. Vir auguralis, libri augurales.

Auguratio, nis, f. Wahrsagen aus den Vögeln. *Syn.* Auspicium, divinatio. *Usus*. Quae tandem auguratio ex passeribus? *item*: Auguratus, us, i Amt selbst.

Augurium, ii, n. Vogelwahrsa rey. *Syn.* Auspicium, auctoritas rei ne gerendae. *Epi.* Addubitatum, c trarium, non tam artificiosum, quam perstitiosum, extremum, sinistrum, ve simum. *Usus*. Augurium in arce a bant augures. Certo salutis augurio. *Divinatio*.

Augurius, a, um, zum Wahrsag gehörig. *Syn.* Auguralis. *Usus*. Jus gurium.

Auguror, aris, atus sum, wahr gen, muthmaßen. *Syn.* Augurium ag auspicium ago, divino, auspicor, eli ex mentibus divinis responsa. *Adv.* deliter, pulcherrime, recte, vere. *Us* Quantum ego animo auguror et conjec ra, non despero. Bellum auguror, sehe es vorher, es wird zum Kriege ko men. V. *Divino, praedico, vates*.

Auguste, heilig, herrlich. *Syn.* P sancte, feliciter. *Usus*. Auguste, san venerari Deos, aliquem consecrare.

Augustus, a, um, heilig. *Sy* Sanctus, plenus majestate. *Usus*. Lo augustus, templum augustum. August humano visu species Ex hoc sanc augustoque Platonis fonte omnis no manabit oratio. V. *Amplius*.

Avia, ae, f. Großmutter. *Syn.* rentis mater.

Aviarium, ii, n. Vogelkäfig. *Sy* Locus, ubi aves domi nutriuntur.

Avide, begierig. *Syn.* Cupide. *Us* Avide expecto tuas litteras. Avide lit ras Graecas arripui, quasi diuturnam tim explere cupiens.

Aviditas, tis, f. Begierde. *Syn.* piditas, desiderium. *Epi.* Infinita, in hausta. *Usus*. 1. Infinita me gloriae piditas tenet. Est in me summa avidit summa cupiditate, aviditate gloriae pior. 2. *Avaritia*, Geitz. Mendicitas a ditati conjuncta in alienas fortunas im net. V. *Avaritia*, *avidus*.

Avidus, a, um, begierig. *Syn.* Va appetens, cupidus. *Usus*. Appeten gloriae, praeter caeteras gentes, ac avidi laudis fuere Romani. 2. *Avar* geitzig. Valde avidus in pecuniis locu tum est; auri argentique studio sup quam dici potest tenetur; nemo mi illo a pecuniae cupiditate abest; auri minem cupiditas ingens tenet; eat in summa auri aviditas; ad divitias infla matus aviditate rapitur. V. *Avar cupio*.

Avis, is, f. Vogel. *Epi.* Adve

Digitized by Google

Jovis, postrema, ex-
ia Jovis, minor, alba.
aliae alites; aliae oscines.
edam ad imitandum humanae
um sunt dociles. Aves libero
coelo. Quasi avem albam bene
tem civem intuemur.

vitus, a, um, das von Voraltern
hret. *Usus.* Paterna et avita posses-
Patria et avita Philosophorum secta.
Ab avo.

Avium, ii, n. ungebohnter Ort.
Usus. Avium dulcedo ducit ad avium.

Avius, a, um, abgelegen. *Usus.* Nocturnis et aviis itineribus profectus. Silvae, valles aviae.

Aula, ae, f. ein Saal, ein Fürstenhof. *Syn.* Atrium, regia. *Usus.* Ornamenta aulae. Rex omni auctoritate aulae communita.

Aulaeum, i, n. Tapete. *Syn.* Aulae ornamenta, peripetasmata, peristromata, stragula, vestis stragula.

Auloedus, i, m. Pfeifer. *Syn.* Tibicen.

Avocatio, nis, f. Abforderung. D. Avocatio a *molestia cogitanda*, revocatio *ad contemplandas voluptates.*

Avoco, as, avi, atum, are, wegrufen. *Syn.* Abstraho, abduco, arceo, removeo, traduco.)(*Voco, adduco. Adv.* Sapienter. *Usus.* Ab ea re me non commodum ullum abstrahet, non metus avocabit, non somnus retardabit. Aliquem a contentione, a discordiis, a vitiis avocare. V. *Abduco, averto.*

Avolo, as, avi, atum, are, wegfliegen. *Usus.* Experiar, ut hinc avolem, ich geschwind wegmachen.

Aura, ae, f. Luft. *Epi.* Minima, parva, popularis, clarisona, inferna, subita, valida. *Usus.* 1. Aura spirat melior. 2. *Favor popularis*, Gunst des Volkes. Illum popularis aura justo longius provexit. Fertur populari aura. Me honoris aura nunquam potuit a cursu dimovere. Totam opinionem parva non-nunquam rumoris aura commutat. V. *Aër.*

Auratus, a, um, vergoldet. *Syn.* Inauratus. *Usus.* Aries Colchorum auratus.

Aureolus, a, um, goldfarbig. *Usus.* Aureolus libellus, aureola oratio.

Aureus, a, um, golden. *Syn.* Ex auro. *Usus.* Stellae aureae, nummus aureus.

Auricula, ae, f. Ohrläppchen. *Syn.* Quod circa foramen auris eminet. *Epi* Infima. *Usus.* Sermo tuus adhuc mihi haeret ad auriculas. Auricula infima mollior. *Adag. de effeminato.*

Aurifer, era, um, Gold tragend. *Usus.* Arbor aurifera.

Aurifex, icis, m. ein Goldarbeiter. *Usus.* Aurificis statera.

Auriga, ae, m. ein Fuhrmann. *Syn.* Curruum rector, agitator. *Epi.* Indoctus. *Usus.* Currum, cum opus est, sustinet bonus agitator; auriga indoctus e curru trahitur, deripitur, eliditur, laniatur. Fraenos inhibet; qui equos agit. Essedarius, rhedarius, ein Kutscher.

Auris, is, f. das Ohr. *Epi.* Aequissima, aperta atque integra, avida, et capax, elegans, erudita, hebetior, jejuna, inhumana et agrestis, non obtusa criminatibne, sed vacua, patientissima, teres et religiosa, trita. *Phras. Aures arrigere*, die Ohren spitzen. Erigere aures, praebere, patefacere, dedere, admovere, commodare, adhibere. 2. *Aures obsidere*, in Ohren liegen. Credulas aures implere, complere, imbuere; obtundere garritu; sermonibus refercire, verberare. Nescio quid in aures immittere, susurrare; ad aures oggannire; auribus inculcare. 3. *Aurium judicio rem ponderare*, nach dem Gehöre urtheilen. Aurem suam interrogare; consilio et arbitrio aurium uti. *Usus.* Aures dare, anhören. Auribus aliquid dare, schmeicheln. In aures influere, sanft in die Ohren einfließen. Calent adhuc aures sermonibus tuis, deine Worte liegen mir noch in den Ohren. Aures tuae peregrinantur, du gibst nicht acht, was man redet. Auribus utor aequissimis, ich habe ein günstiges Gehör gefunden. Aurium superbissimum est judicium, die Ohren sind in ihrem Urtheile sehr zärtlich. Aliquid dignum hominum auribus efficere, etwas Hörenswürdiges verrichten. Aures his vocibus inconditis offenduntur, es thut einem in den Ohren wehe. Aures claudere, die Ohren verschließen. V. *Audio.*

Aurora, ae, f. die Morgenröthe. *Syn.* Diluculum. *Epi.* Humida, praenuntia clari solis. *Usus.* Quamprimum aurora se ostenderit. V. *Mane, dies, diluculum.*

Aurum, i, n. Gold. *Syn.* Metallum praecipuum. *Epi.* Melius, praeclarum. *Usus.* Auri venae reconditae. Aurum caelatum, factum, signatum, coronarium. Pateram ab labris auro circumcludere.

Auscultatio, nis, f. das Zuhören.

Digitized by Google

* *Syn.* auditio. *Usus.* Quae haec auscultatio est?

Auscultator, oris, m. Zuhörer. *Usus.* Aut Auscultator est tantum, aut disceptator.

Ausculto, as, avi, atum, are, zuhören. *Syn.* Aures admoveo, capto sermonem, aures arrigo, orationem clam sublego, sermoni vaco. *Usus.* 1. Sermonem meum auscultando excepit. Ad fores suspenso gradu accessi, animam compressi, aurem admovi, ita animum coepi attendere et sermonem captare. 2. *Obedio*, gehorchen. Auscultemne seni, *cum dat.* V. *Audio*, *obedio.*

Ausim, is, it, ich unterstehe mich. *Usus.* Nec si sciam, dicere ausim.

Auspex, icis, m. ein Weissager. *Usus.* Latores et auspices legis curiatae Auspice Deo, *duce.*

Auspicato, zur guten Stunde. *Syn.* Bono auspicio, auspicio capto, bonis ominbus. *Usus.* Auspicato urbem condidit Romulus. V. *Feliciter.*

Auspicatus, a, um, glücklich. *Syn.* Auguratus. *Usus.* Auspicato in loco consedit. Annus auspicatus. V. *Felix.*

Auspicium, ii, n. Weissagung aus den Vögeln. *Syn.* Augurium. *Epi.* Augustum, coactum, consulare, ementitum, extremum, optimum, praeclarum, secundum, verum, salvum, bonum, divinum, juge, malum, militare, populare, ratum, sinistrum. *Usus.* Auspicium facere, agere, habere. Obtemperare auspiciis. Bono auspicio aliquid agere. Ductu, imperio, auspicio alicujus rem gerere.

Auspicor, aris, atus sum, weissagen. *Syn.* De coelo, terra auspicium ago. *Usus.* 1. Oblitus est auspicari. 2. *Incipio*, anfangen. Annum, laborem, opus auspicari. V. *Incipio*, *initium.*

Auster, ri, m. Mittagswind. *Syn.* Ventus a meridie spirans. *Epi.* Adversus, lenissimus, summus, vehemens. *Usus.* Belle nobis flavit ab Epiro mitissimus auster. Austro vehementi rejectus sum.

Austere, rauh. *Syn.* Dure, severe, duriter. *Usus.* Severe mecum agit, et stoice.

Austerus, a, um, rauh. *Syn.* Severus, acerbus.)(*Dulcis*, *decoctus.* *Usus.* Austero more. Suavitas austera et solida. V. *Rigidus*, *asper*, *severus.*

Australis, e, *gen. com.* das gegen Mittag liegt. *Syn.* Ad meridiem, ad austrum. *Usus.* Australes regiones.

Aut, oder. *Syn.* Vel. *Usus.* Quid de pratorum viriditate, aut arborum ordi bus, aut vinearum specie dicam? *Ca huic particulae particulam vel subjici*

Autem, aber. *Syn.* Sed, vero. *Usu* 1. Poëta numeris adstrictior, verbis a tem liberior. 2. *Et*, und. Cum pecun deesset, essent autem praedia, vendi jussi. 3. *An*, ob. Cur consurgitis? vu tis autem horum audaciam reprimere *Pro: an vultis etc.* 4. *Praeterea*, neb dem. Cum ita esset, suspicarer aute etc. 5. *In interrogatione servit cor ctioni.* Meum est, providere, quid fi Fiat autem? immo vero quid futuru sit, mir steht es zu, zu sehen, was m thue; aber was sage ich, was man thu ja wohl auch, was man thun sollte.

Autumnalis, e, *g. c.* herbstli *Usus.* Autumnale frigus.

Autumnus, i, m. der Herbst. *Phra* Tempus senescenti aestati adjunctun autumnale aequinoctium instat; aesta non mullum superest; aestas in exi est; aestas praecipitat, der Herbst komm schon herzu.

Autumno, as, avi, atum, are meinen. *Syn.* Opinor, censeo, put *Usus.* Ecquid autumas?

Avunculus, i, m. der Mutt Bruder, Oheim. *Syn.* Matris frate *Epi.* Divinus ac singularis, magnus.

Avus, i, m. Großvater. *Syn.* Patri aut matris pater. *Epi.* Disertissimu nobilis, sapientissimus.

Auxiliarius, a, um, hülflich. *Phra* *Milites auxiliarii*, Hülfsvölker. Aux liares copiae; adventitiae copiae; a xilia; conductitiae cohortes: subsidiari miles; milites in societatem armorum a sumpti; qui socia arma junxere; q subsidio sunt legionibus. *Usus.* Miles cohors auxiliaria.

Auxilior, aris, atus sum, helfe *Syn.* Juvo, adjuvo, opitulor; opem a xiliumque fero, auxilio sum, succurro subsidio eo, *vel* venio, praesto sum subvenio, adsum, praesidium fero; a jumento, subsidio, praesidio sum. Su fragor, subsidio proficiscor. *Usus.* A xiliari cuipiam. V. *Auxilium*, *faveo opera*, *opitulor.*

Auxilium, ii, n. Hülfe. *Syn.* Sub sidium, praesidium, adjumentum, opi adminiculum. *Epi.* Adventitium, barba rum, bonum, certum, divinum, fid lissimum et gravissimum, et maximun firmum, magnum, et varium, mediocre multum, nefarium, novum, novissimu praesens, summum, verum, voluntarium *Phras. Tu mihi auxilium tulisti*, b

Digitized by Google

hat mir Hülfe geleistet. Tu primus afficto, et jacenti consularem fidem dexteramque attulisti; te patrono usus sum diligente; tuo auxilio evasi. Tu summo semper studio mihi praesto fuisti. In te velut arcem rerum mearum habui; tu labentem, ac prope cadenten fulcieba. Te pro perfugio utebar, postquam amicorum consilia et auxilia mihi occiderre. Tu ad pericula mea propulsanda concurristi; meas ruinas tua virtute sustinuisti. Egregiam mihi operam novasti; labentem excepisti; fortunis, fide fulcisti. Amicum pendentem corruere non es passus. Patrocinium rerum mearum suscepisti. Tui auxilii umbra tectus; sub umbra tua latens, auxilium reperi. Tu adjutor meus, tu monitor, confectorque negotiorum meorum. Tu studium tuum salutis meae dicasti unice, tu ope tua me defendisti. Te ego auctorem salutis, defensorremque habeo. In te opis mihi erat tantum, quantum vix omnium studia conferre in me poterant; adminiculo hoc uno erectus sum; eodem innixus principe steti. Tuo patrocinio nitebar unice, tuo praesidio sustentabar. 2. *Auxilii nihil superest*, es ist keine Hülfe mehr übrig. Omnia mihi praesidia amicorum, omnia auxilia civium, perfugia, jura, consilia occiderunt. Emortuum est mihi ad eam rem auxilium. Nihil mihi in quoquam opis est, nihil auxilii. Omnia mihi undique auxilia detracta sunt. Nullus est auxilio locus. 3. *Auxilio venire*, zu Hülfe kommen. Subsidio ire, proficisci, subsidium parare, comparare; adesse auxilio, suppetias ferre, adferre; suppetias advenire; adjutorem se profiteri ad rem; ad subsidium venire, suppetias venire. 5. *Auxilia mittere*, Hülfe senden. Subsidiarias cohortes, subsidium mittere, submittere auxilia, subsidia, copias auxilio; subministrare auxilia. *Usus*. Auxilium ab aliquo petere, einen um Hülfe ansprechen. Implorare; efflagitare. Auxilium ferre, adjungere. Auxilio esse, helfen. V. *Adjumentum*, *faveo*, *affectus*, *a*, *um*.

Axilla, ae, f. die Achsel. *Syn.* Locus subter brachium concavus.

Axioma, tis, n. ein Ausspruch, Grundsatz. *Syn.* Enuntiatio, effatum, pronuntiatum, sententia breviter enuntiata. *Epi.* Falsum, verum.

Axis, is, m. eine Wagenachse, Mittelpunct des Himmels gegen Mittag, oder Mitternacht. *Syn.* Linea per mundi centrum ducta, circum quam coelum convertitur. *Usus.* Terra, altrix nostra, trajecto axe sustinetur.

B.

Baccea, ae, f. Beere. *Fructus arborum, quales sunt corni, oleae. Epi.* Certae, pulchellae. *Usus.* Baccae arborum terraeque fruges.

Bacchanalia, orum, n. Fastnacht. *Phras.* Hilaria, liberalia; quibus diebus bacchatur hominum effrenata licentia, et temulantia; dies, quibus proni esse in licentiam homines, et diffluere in luxum ac lasciviam solent. *Usus.* Bacchanalia vivere, in Fressen und Saufen das Leben zubringen. Bacchanalia agere, agitare, Fastnacht halten.

Bacchatio, nis, f. Unsinnigkeit. *Syn.* Bacchantium furor, insaniendi ratio varia. *Usus.* Noctumae bacchationes et vigiliae. V. *Amentia*.

Bacchor, aris, atus sum, unsinnig seyn. *Syn.* Furo, insanio. *Usus.* Quibus gaudiis exultabas, quanta voluptate bacchabare? V. *Furo*.

Bacillum, i, n. Stäbchen. *Syn.* Baculus, virga. *Epi.* Incurvum, in summo inflexum. *Usus.* Lituus, id est, incurvum, et a summo leniter inflexum bacillum.

Baculus, i, m. Stab. *Usus.* Inniti baculo.

Bajulo, as, avi, atum, are, tragen. * *Syn.* Porto. *Usus.* Ego bajulabo, tu inanis ante me ito.

Bajulus, i, m. ein Träger. *Syn.* Operarius, qui onera corpore suo victus quaerendi causa portat. *Usus.* Operarii et bajuli.

Balbus, a, um, stammelnd. *Syn.* Lingua haesitans. *Usus.* Demosthenes ita balbus erat, ut primam Rhetoricae literam non posset dicere.

Balbutio, is, ivi, itum, ire, stammeln. *Syn.* Lingua haesito. *Transl.* Inepte dissero, male doceo, tracto, ago. *vel*: obscure, ambigue, pronuntio, dico.)(*Aperta et clara voce loquor. Usus.* Vetustas de natura Dei balbutiebat denique.

Digitized by Google

Balista, ae, f. ein Geschütz, Bogen mit Handhaben. *Syn.* Arcus magnus cum manubrio. *Usus.* Balistae eo vehementius feriunt, quo sunt contentae, et adductae magis. V. *Catapulta.*

Balneae, arum, f. Badhaus. *Duo aedificia conjuncta, in quorum altero viri, altero feminae lavabant. Usus.* Balneae publicae.

Balnearia, orum, n. Bad. *Usus.* Nihil restat praeter balnearia, et ambulationem.

Balneator, oris, m. Bader. *Syn.* Balneorum praefectus. *Epi.* Temperans.

Balneae, *item*: Balineum, i, n. Bad. *Syn.* Locus, ubi domi privatim lavant. *Usus.* Balneum calefieri jussit.

Balo, as, avi, atum, are, blöken. *Usus.* Balat ovis exclusa pascuis.

Balsamum, i, n. Balsam. * *Syn.* Odorata Palaestinae arbuscula. *Usus.* Balsamum est arbor ipsa; opobalsamum est succus collectus ex arbore.

Balteus, ei, m. ein breiter Gürtel mit Spangen. * *Syn.* Cingulum e corio bullis ornatum. *Usus.* Auratae vaginae, aurata illis baltea erant.

Baptismus, *i*, *m.* die Taufe. *Phras.* 1. *Baptismum conferre*, taufen. Sacrosancto Christianorum ritu abluere; aqua vitali abluere; sacro fonte infantes aspergere. Salutari Christianorum lavacro tingere; sacro baptismate respergere; primis Christianorum sacris initiare. 2. *Baptismum accepit*, er hat die heilige Taufe empfangen. Sacro baptismate ablutus est; sacrosancto aeternae salutis fonte ablutus, tinctus, aspersus est. Baptismatis fonte auctoratus est; Christianorum coetui per sacrum baptisma insertus est, salutari aqua, lustrali fonte lotus est, sospitalibus aquis ablutus est; sacro baptismatis rore tinctus est; sacro fonte lustratus, expiatus est. 3. *Ex baptismo levare*, aus der Taufe heben. E sacro fonte suscipere; ad sacrum fontem pro aliquo sponsorem fieri; qua hora pueris sacra aqua ad salutem tingendis opera impenditur, sponsionem facere. *Vulg. Patrinum agere.*

Baratrum, i, n. Abgrund. *Syn.* Locus praeceps, unde emergi non possit. *Transl.* Pro homine edace, potatore; *Item*: Pro meretrice omnia absorbente. *Usus.* Ex imo baratri emergere.

Barba, ae, f. Bart. *Syn.* Viri villus ad mentum. *Epi.* Aurea, horrida, atque intonsa, major, maxima. *Usus.* 1. *Barba crescit*, der Bart wächst schon. Jam lanuginem emittit lanugo per malas serpit; malas vestit. 2. *Barbam gam fert*, er trägt einen langen B Barbam promittit; alit prolixam barb barbam nutrit profusam, submissa prominentem. Bene barbatus, barba tim instructus; spissa, promissaque ba est conspicuus. Promissa, et flue in pectus barba est. 3. *Barbam depos* er hat sich barbirt. Barbam totondit, d psit, abrasit, posuit, rasit. 4. *Necd habet barbam.* Ne primam quidem b bae lanuginem induit; ne lanugo quid mentum obduxit; ne prima quidem ba mento inducta est. *Usus.* Capillat quam ante, et barba majori.

Barbare, barbarisch. *Syn.* Inquin)(*Pure, emendate. Usus.* Gramm cum se professus, barbare loquitur.

Barbaria, ae, f. Barbarey. *Syn.* cus barbarus, vel fera gens. *Epi.* Agrest forensis, immanis, atque intoleranda, veterata, tota, vasta. *Usus.* 1. Tam at nullus in ulla barbaria tyrannus fuit. *Mores barbari, duri, feri, erudelit feritas*, barbarische und grausame Sitt Caesar inveteratam quandam barbari ex Gaditanorum moribus delevit. Barb ria forensis.

Barbaricus, a, um, barbaris *Syn.* Barbarus. *Usus.* Barbaricae vest leges, mores.

Barbaries, ei, f. Barbarey. *Us* 1. Regiones ferae, et alienae. Scyth Syri, et cuncta fere barbaries. 2. *Vit sa et a latinitate aliena locutio*, f lerhafte und nicht lateinische Rede. D mestica aliqua barbaries eorum serm nem infuscavit, inquinavit. Barbara soloeca inspergunt.

Barbarismus, i, m. eine Red die nicht recht nach Art der Lateiner laut *Syn.* Vitium in locutione, cum verbu aliquod vitiose effertur. *Usus.* In ba barismos incurrere.

Barbarus, a, um, barbarisch. *Sy* Immanis, incultus, agrestis, feru crudelis, atrox.)(*Humanus, cultu Phras. Homines barbari*, barbaris Leute in den Sitten. Gentes immanita barbarae, moribus efferatae. Homin immani et intoleranda barbarie; imma sueti, feri, omni diritate deterrimi, vu tu, motuque corporis vasti, et agreste moribus, ritibusque efferati; magna parte latrociniis infames; homines n tura immani et importuna, inculti, asp ri; quique contra studia naturae agr stibus institutis obdrunere; expertes o nis juris ac conditionis, et linguae prop humanae; natura et moribus immites

Digitized by Google

[illegible] institutis vivere sueti; [illegible] terris nihil asperius, oppidis [illegible] nihil [illegible] indole ac moribus nihil [illegible]. V. *Agrestis*, *inhumanus*.

Barbatulus, a, um, der einen kleinen Bart hat. *Syn.* Fere imberbis; cum [illegible] barba, *aut* parva. *Usus.* Concursant barbatuli juvenes.

Barbatus, a, um, bärtig. *Usus.* [illegible]bati illi veteres.

Barbula, ae, f. Bärtchen. *Usus.* Non [illegible] barbula, qua isti delectantur, usi [illegible] veteres.

Bardus, a, um, plump, ungeschickt. *Syn.* Stupidus, hebes. *Usus.* Quis stu[illegible]dum Socratem dicet, aut bardum?

Baro, nis, m. dummer Mensch. *Syn.* [illegible]omo stupidus. *Usus.* 1. Haec cum lo[illegible]eris, nos barones stupemus. 2. *Vir [illegible]rinceps*, vornehmer Mann. Apud reli[illegible]nos Barones te in gratiam posui.

Basilica, ae, f. königlicher Pallast, [illegible]thaus. *Usus.* Basilicam struere, ornare.

Basilice, prächtig. *Syn. Magnifice. *Usus.* Basilice ornatus incedit.

Basilicus, a, um, herrlich, prächtig. *Syn. Regalis, splendidus, magnificus. *Usus.* Basilicae editiones. Victus [illegible]asilicus.

Basio, as, avi, atum, are, küssen. *Syn.* Osculor.

Basis, is, f. Fuß, darauf etwas steht, Gestell. *Syn.* Pes, pars ima, substructio. *Epi.* Adversa, altior, excelsa, inanis, [illegible]ndex sui sceleris. *Usus.* Basi statuarum [illegible]liquid incidere, inscribere.

Basium, ii, n. Kuß. *Syn. Osculum. *Usus.* Basium dare, figere. V. *Osculor*.

Beate, selig. *Syn. Feliciter. *Usus.* Beate vivere in una virtute positum est.

Beatifico, *as*, *are*, unter die Zahl der Seligen setzen. *Phras.* Beatorum in coelo numero addere; Beatorum in coelo [illegible]dinibus inserere, asserere; Beatis ad[illegible]scribere; ad numerum, in numerum Beatorum adscribere; Beatis annumerare; [illegible] Beatorum numero locare, collocare, [illegible]eponere; Beatorum numero aggregare; [illegible] Beatorum numerum referre; Beatorum cultum, honoresque alicui decernere, constituere.

Beatitas, tis, f. Glückseligkeit. *Syn.* Beatitudo, vita beata. V. *Beatus*.

Beatitudo, inis, f. Glückseligkeit. *Syn.* Beatitas. *Usus.* Beatitatis et beatitudinis verbum durum, sed usu molliorem est. V. *Felicitas*, *Beatus*.

Beatus, a, um, selig. *Syn.* Felix, [illegible]i bene est. *Adv.* Absolute, ardenter, perfecte, summe. *Phras.* 1. *Beatus sum*, ich bin glückselig. Bene beateque est; in coelo sum; coelum digito contingo; Deorum vitam adeptus sum; quis me homo fortunatior? fortunam ipsam anteeo. V. *Felix*. 2. *Beati in coelo*, die Seligen im Himmel. Felicissimi coeli incolae; aeternitatis felicissimae lumina; in altissimum evecti coelestium civium consessum; coelestis patriae cives; coelestis aulae beatissimi proceres; in augustissimo Numinis concilio collocati; qui ea florent inter coelites gloria, quae mortalium apices transcendit, infra se positos habet universos. 3. *Beata sempiternaque vita jam in coelo fruitur*, er genießt schon die ewige Seligkeit. Ejus vitam virtutemque beata jam immortalitas excepit; piorum jam sedem ac locum est consecutus; magnis jam et perpetuis fruitur voluptatibus, nullo metu nec impediente, inec impendente; ejus animus, postquam e corpore excessit, in coelum jam, quasi in domicilium suum pervenit; in aeternam, ac plane jam suam in domum immigravit, ubi aevo sempiterno fruitur. Aeternae salutis, beatitudinis particeps; haeres aeternae vitae est; particeps aeterni gaudii in unica felicitatis cognitione defixus est. Adest illi cumulata bonorum complexio, secretis malis omnibus. Beatitudinis sempiternae portum jam contigit; in illa perenni felicitatis sede jam collocatus est. Vita coelitum, quae sola est vita nominanda; coelesti gloria, et immortalitatis domicilio jam perfruitur. Vita beata et sempiterna, quae cumulata bonorum omnium, et nunquam interitura possessione gaudet, fruitur. Aeternam gloriae mercedem, a Deo mortalibus propositam, jam consecutus est. In beatissimam coeli regiam est deportatus; haereditatem divinae gloriae adiit; evolavit jam in coelestes orbes illos, ubi certus laborum finis; ubi vera et solida felicitas. Profectus jam est ad beatum illud sanctarum animarum concilium; et felicissima coelitum sede est receptus. *Usus.* Beatus esse sine virtute nemo potest. Quem tu aegritudine, metu, laetitia gestiente, et libidine liberum, solutum, vacuum videris, num dubitabis beatum dicere? Qui beatus est, tutus sit oportet, inexpugnabilis, munitus, septus, sine timore, quem nulli metus terrent, nullae aegritudines exedunt, nullae libidines incitant, nullae laetitiae futiles languidis liquefaciunt voluptatibus. V. *Felix*.

Digitized by Google

Bellaria, orum, n. Nachtisch, Zuckerwerk. *Syn.* Cibi ad irridandam famem compositi. *Usus.* Mellita bellaria.

Bellator, oris, m. Krieger. *Syn.* Miles bellicosus. *Usus.* Is minus vehemens orator, quam bellator fuit. V. *Miles.*

Bellatrix, icis, f. ein streitbares Weib. *Usus.* Bellatrix iracunda.

Belle, fein. *Syn.* Bene, apte, prospere, commode, aequo animo. *Usus.* Belle, et festive. Belle cecidit, cum etc. Dolorem illum belle fert. Aqua belle fluens.

Bellicose, kriegerisch. * *Usus.* Bellicose Romam aggressus est.

Bellicosus, a, um, kriegerisch. *Syn.* Armis et belli virtute valens.)(*imbellis. Phras.* 1. *Germani bellicosi sunt*, die Deutschen sind ein kriegerisches Volk. Belli gerendi peritissimi; longe omnes belli gloria et virtute superant; bellicis laudibus abundant; operum militarium periti sunt; bello invicti; multis fortibus factis, gloria militari illustres; in armis exercitatissimi; pugnacissimi, promptissimi bellatores; bello acres sunt, strenue, et consilio boni, rem bellicam fortiter ac strenue tractant, gerunt, administrant. 2. *Scipio bellicosissimus erat*, Scipio war über die Maßen im Kriege erfahren. Vir erat in arma natus; ferox viribus, et armorum arte; invictus bello juvenis; Mars alter; primus bellator; magnum habebat usum in re militari; summam scientiam rei militaris habebat; erat bello nobilis; manu strenuus, promptus; clarus militiae; acer bello juvenis; bonus militis, impiger manu; gnarus, non inglorius, acer militiae; egregiae erat militaris famae. Saepe se in armis strenuum, in bellis acrem, ac fortem probavit; fortem ac strenuam in bello navavit operam; erat in eo laus rei militaris maxima; prudentia rei militaris clarus erat; in re militari versatus erat egregie; florebat militaris rei gloria; militare munus praeclare functus erat. *Usus.* Gentes bellicosae. V. *Fortis*, *audax.*

Bellicum, i, n. Zeichen zur Schlacht. *Syn.* Cantus ad arma vocans. *Usus.* Bellicum quasi canit Thucydides.

Belligero, as, avi, atum, are, kriegen. *Syn.* Bellum gero. *Usus.* Cum fortuna nobis belligerandum est.

Bellio, as, avi, atum, are, kriegen. *Syn.* Belligero, bellum gero. *Usus.* Gigantum more cum Diis bellare. *Bellum.*

Bellua, ae, f. ein wildes Thier. S Bestia. *Epi.* Audax et nefaria, i et immanis, immanis, et tetra, imp tuna, importunissima, impura, te et pestifera, teterrima, et vastif vasta, et immanis. Belluae fluitan immanes et ferae, innantes et nat tes. *Usus.* Aegritudo ut tetra et im nis bellua fugienda. Sed quid ego hospitii in hac bellua requiro?

Bellum, i, n. Krieg. *Syn.* Duell Mars, belli contentio, certamen be tempus belli, arma.)(*Pax. D. Bell* totum militiae tempus; *proelium* lum armorum certamen est. *Epi.* I la acerba ac diuturna, civilia, co nua, domestica, externa, gravia, g vissima, hostilia, inutilia, justa, le ra, magna, majora, maritima, t restriaque, maxima, et periculosis ma, pestifera, praeclara, pristina, p pria, superiora, varia, vetera, bel superioribus. Bello proximo bell acerbum diuturnumque, intestinu acerbissimum, et calamitosissimu commune, crudele et exitiosum, c delissimum, dubium, foedissimu gravissimum, horribile ac nefariu impium, inexpiabile, indictum, i nitum, injustum, luctuosissimum, necessarium, periculosum, vehemen merum, miserum fataleque, miser mum, mortiferum, muliebre, natu le, navale et maritimum, occultu oppressum, periculosum magnitudi turpe, perniciosissimum, piratic privatum, proximum, prudens, gium, repentinum, sacrilegum impi que, saevissimum prope omnium, leratissimum, sempiternum, servi tetrum periculosumque, tantum, crudele, tam nefarium, tam diut num, tam longe lateque dispersum fusumque. *Phras.* 1. *Bellum immi es steht uns ein Krieg bevor.* Impen nobis, imminet bellum formidolos anceps, difficile. Exardescet, orie nascetur, existet ex his scintillis lum calamitosum, exitiabile. Ver mur in praesenti belli discrimine. ventat, appropinquat, adest jam ve bellum. Res ad arma spectat. lum jam evitari non potest. Gliscit scintilla belli, quae brevi in aperti incendium erumpet. Magna belli les imminet. Magnum bellum in ma bus est. Bellum incidet non dubi Bellum nobis jam propius admo

Digitized by Google

Grave bellum in metu est. Belli timor impendet; versamur in no timore belli. Adesse jam grave lum videtur. Bellum non dubium emus. Bellum primo quoque tem- re conflatum erit; natum jam est bel- initium. 2. *Bellum excitare*, einen eg anzetteln. Concitare, suscitare, mmovere, conflare, concire bellum; licum canere; ad arma vocare; ar- induere civibus; in arma populos ere; ad bellum omnem Europam rmare; ad arma conclamare, stimu- re, concitare, solicitare populos; ellum toto orbe consciscere; ad bel- m inducere; quasi furiam quandam facem belli accendere, et impellere d consilia tam funesta populos. Bella bellis serere. 3. *Bellum parare*, sich m Kriege rüsten. Bellum adornare, ap- parare, comparare, instruere; bellum oquere, ostendere; ad saga ire; de ello cogitare; ad bellum animum in- endere; in bellum mente et animo in- istere; ad belli cogitationem se reci- pere; de bello consilium inire; belli consilium quaerere; in bellum incum bere *Omnia belli apparatu strepunt*. es rüstet sich Alles zum Kriege. Saga su- muntur, arma promuntur, dantur ci- vibus; arma raptim capiuntur, in- duuntur. Armis cives accinguntur, mu- niuntur, instruuntur. 4. *Bellum indi- cere*, Krieg ankündigen. Bellum denun- tiare. 5. *Bellum suscipere*, einen Krieg anfangen. Movere, commovere, facere, inferre, sumere, incipere, inchoare. Belli initium sumere; arma tentare; ad arma descendere, concurrere. Belli initium facere; bellum consciscere, contrahere, bellum moliri, inire; bel- lum capessere, decernere; otium bello interpellare; bello experiri; rem ad arma deducere; ad vim et arma de- scendere, decurrere; belli fortunam tentare, experiri; in bellum converti. 6. *Bello aggredi aliquem*, Einen mit Krieg überziehen. Arma inferre, bello lacessere, tentare, petere aliquem; armis invadere, infestare; bello pre- mere, opprimere; armis, bello perse qui; bellum inferre, movere, commo vere, facere alicui. 7. *Bellum geren- dum committere*. Einem auftragen, den Krieg zu führen. Bellum dare consuli- bus; praeficere bello consules; bellum mandare consulibus; summam belli administrandi consulibus dare, per- mittere. 8. *Bellum gerere*, Krieg füh- ren. Administrare, gubernare bellum; bellum suis viribus exequi. 9. *Bellum est in Italia*, es ist Krieg in Italien. Ardet, flagrat, conflagrat atroci bello Italia; miscetur belli turbine; belli dissidio distracta gemit; internecino bello premitur, affligitur, vexatur. Italia perculsa bello, ac prostrata ja- cet; belli flamma uritur, ac consumi- tur; magna belli contentione terra ma- rique infestatur; igne ferroque vasta- tur; nefario ac durissimo bello inflam- matur. Italia tota in armis est. Arma tota Italia concrepuere; strepitus ar- morum totam Italiam concutit; in sa- gis est omnis Italia. Nulla calamitas, nullum exitium, nihil tam durum et acerbum in bello est, quod Italia non persentiscat. Bellum diuturnum totam perdit, corrumpitque Italiam. Nullum non mali genus Italiae infert, impor- tat bellum. Bellum magnas calamitates, ac graves creat Italiae; multis et gra- vibus damnis Italiam afficit; nullius mali expers est; nulla vacat calamitate Italia bello lacessitate. Bellum ex pul- cherrima Italiae parte solitudinem fa- cit. Undique se pugna movet in Italia; ubique armis contenditur, dimicatur, disceptatur. 10. *Bellum ad huc anceps est*, der Krieg ist auf beyden Seiten noch gefährlich. Bellum ancipiti Marte geri- tur. Communis adhuc Mars belli est. Varia adhuc belli fortuna, ancepsque Mars est. Bellum adhuc gestum ea for- tuna est, quam belli casus ferunt, Marsque communis. 11. *Bellum protra- here*, den Krieg in die Länge ziehen. Bel- lum ducere, trahere, alere, prorogare; lentum bellum per oppida circum- ferre. 12. Bello hostem circumducere. 13. *Bellum repellere*, den Krieg abwen- den. Propulsare bellum, defendere bel- lum illatum; illatas injurias propulsa- re; bellum depellere, profligare, re- pellere; vim omnem belli tempestatem- que alio convertere; avertere; bellum dividere, dispergere; in locum alium detrudere. 14. *Bellum remisit*, der Krieg hat schon etwas nachgelassen. Atte- nuatum, imminutum bellum est; se- nescit, consenescit bellum; affectum, non confectum bellum est. 15. *Bellum absolvere*, dem Kriege ein Ende machen. Restinguere, delere, conficere, com- ponere; belli reliquias extinguere; fe- lici temeritate opprimere; bellum ad exitum perducere; bellum perficere, absolvere, perpetrare, victoria termi- nare; optato exitu concludere; belli extrema delere; belli reliquias auferre,

Digitized by Google

conficere; nullam partem belli relinquere; finem bello imponere, facere, statuere; nullam belli scintillam relinquere; belli reliquias persequi; bellum tollere et sepelire. 16. *A bello cessare*, aufhören zu kriegen. Bellum dirimere, ponere, deponere, componere; bellum pace mutare; arma ponere; ab armis discedere; ab armis absistere; bellum sedare; ab armis conquiescere. 17. *Bellum renovatur*, der Krieg geht auf ein neues an. Nondum satis oppressis belli reliquiis, fumantibus adhuc belli scintillis, belli consilium resumptum, instauratum, redintegratum est, ut adeo bellum ex bello seratur, Redit, renascitur de integro bellum; jam extinctum denuo suscitatur. Novo iterum bello implicamur, involvimur. Novis fluctibus objicimur; in bellum denuo conjicimur. Ex praesenti tranquillitate novae tempestates commoventur. Bellum integrum superest novis furoribus inflammatum. Bellum non finivit, sed mutavit. Omnia rursus in bellum consilia convertenda sunt. *Usus.* Bellum inferre, Einen zuerst mit Waffen angreifen. Bellum defendere, sich zur Gegenwehre setzen. Bellum accipere, non inferre, sich wider Feindes Gewalt beschützen wollen, nicht aber den Krieg selbst wider den Feind vornehmen. Bello patrato, nach vollendetem Kriege. Bellum collatum est circa Corinthum, unweit Korinth haben sich die streitenden Parteyen zusammen gezogen. Bellum ad Placentiam constitit, das Kriegs-Theater war bey Piacenza.

Bellus, a, um, fein. *Syn.* Aptus, conveniens. *Adv.* Plane, valde. *Usus.* 1. Erit hic locus pueris bellissimus. 2. *Lepidus*, holdselig. Bellus puer, bellae litterae. 3. *Urbanus*, *honestus*, höflich, ehrsam. Durius hoc accepit, quam homines belli soleant. V. *Pulcher.*

Bene, recht, wohl und gut. *Syn.* Praeclare, commode, valde, ratione. *Phras.* 1. *Bene mecum agitur*, es steht wohl um mich. Pulchre mihi est. Beatus sum. Perbono loco res sunt meae. Praeclare se res habet. Bene me habeo. Rectissime apud me sunt omnia. Optime, commodissime mecum agitur. Belle me habeo. Expedita mihi sunt omnia et explicata. Florentissimis rebus utor. Optatis meis fortuna respondet. Pulcherrime stamus. Secundae res sunt. Salva res est, integra, incolumis. Res facili cursu procedunt; prosperum cursum tenent. Prospere, et ex sententia res eunt meae. Vitam vivo felicissima. Facilem se mihi praebet fortuna et benignam. Optime mihi cum fortuna convenit. Nihil ad felicitatem deest. Vita mea omni felicitatis genere cumulata est. Omnia ad voluntatem fluunt; sententia procedunt. Utor rebus secundis. 2. *Bene an male*, gut oder übel. Recte an perperam; recte an secus probe an secus egeris, ignoro. 3. *Bene fecisti*, du hast recht gethan. Recte, ordine, belle, rectissime et sapientissime; rite, providenterque fecisti. *Usus.* 1. Domus bene et ratione aedificata. 2. *Valde*, sehr, ziemlich. Homo bene nummatus; bene multi, bene mane, bene magnus, longus etc.

Benedico, is, dixi, dictum, etwohl sagen, zierlich reden. *Usus.* 1. Benedicere, est sapienter, perite, ornate dicere. 2. *Laudo*, loben, Gutes von einem reden. Cui benedixit unquam bono civi?

Benedico Deum, Gott benedeyen. Laudo, extollo, depraedico Numinis clementiam, ac largitatem. 2. *Benedicere populo*, *benedictionem dare*, seinen, Segen geben. Bene precari; fausta cum prece dimittere; pacem et veniam populo a superis precari. Solemni precatione, faustis ad Deum precationibus populum prosequi. 3. *Benedicere mensam*, *cibos etc.* über die Speisen den Segen sprechen. Coenam a sacris precibus auspicari; Christiano ritu solenni precationi dapes lustrare.

Benedictum, i, n. gutes Wort. *Maledictum. Usus.* Benedicta male interpretari.

Benefacio, is, feci, factum, etwas Gutes thun. *Syn.* Beneficio afficio, benigne facio, beneficium tribuo, bene optime mereor, beneficiis orno, bene promereor, beneficium, confero, beneficio complector; beneficiis augeo, prosequor. *Usus.* Durum est, male tractari ab iis, quibus benefeceris. *Beneficium confero.*

Benefactum, i, n. Gutthat. *Syn.* Bene, honeste factum, virtus. *Malefactum. Usus.* Benefactorum jucundissima est recordatio. 2. *Beneficium*, *meritum*, Verdienst, Wohlthat. Benefacta male locata, male facta arbitror.

Beneficentia, ae, f. Gutthätigkeit. *Syn.* Liberalitas, benignitas. *Epi.* Divina, praestans *Usus.* Quid praestantius bonitate et beneficentia?

Beneficiarius, ii, m. Einer, der eine Wohlthat empfangen. *Syn.* Client

Usus. Petrejus cum paucis equitibus beneficiariis suis in hostem movit. *Valg. Vasallus.*

Beneficium, ii, n. Wohlthat. *Syn.* Benefactum, meritum, officium, gratia, promeritum, munus. *Epi.* Aeternum, amplissimum, divinum, immortaleque, excellens atque divinum, insigne et singulare, praeclarum in rempublicam, publicum, recens, summum. Beneficia amplissima, clarissima, coelestia. Divina in aliquem, fructuosa, et grata alicui, immortalia, innumerabilia, jucundiora, mutua, paterna, plurima, proxima, vera, vetera, vilia. *Phras.* 1. *Beneficium peto*, ich begehre eine Gutthat. Hanc rem in beneficii loco a te deposco; tuo beneficio, ut is mihi honor obveniat, peto. V. *Rogo.* 2. *Beneficium confero*, ich erweise eine Gutthat. Contuli, quae in illum officia potui. Quantum in me fuit, quantum efficere, et consequi potui, pro meo studio, meaque industria complexus sum hominem; auxi omnibus officiis. Nullum officii genus, aut studii; nullam omnino rem, quae vel ad utilitatem illius, vel ad laudem spectat, omisi, praetermisi, intectam reliqui. Omnia, quae quidem praestare mihi licuit, profecta in illum sunt beneficia. Meam in illum voluntatem et benevolentiam quandocunque res tulit, ubi tempus et occasio postulavit, ostendi, significavi, declaravi, patefeci, probavi. Bene meritus de illo sum, quam potui, studiosissime. *Nihil beatius est, quam beneficia multis conferre plurima*, es ist nichts Besseres, als Anderen viele Wohlthaten erzeigen. Benigne facere plurimis; beneficiis devincire, ornare, complecti, obligare, alligare plurimos; felicitatis pars magna est, beneficiis cumulare, obruere; officiis colere, afficere; beneficiis et officiis prosequi quam plurimos; mereri, bene promereri de plurimis; in exhibendis, tribuendis, deferendis officiis, nullum benevolentiae pignus, ac indicium omittere; emere sibi beneficiis plurimos; eximia esse in omnes benignitate. Quae ista felicitas est, servire, commodare quam plurimis; collocare, ponere apud gratos animos benefacta quam plurima; et quidquid facultas; in beneficii loco deferre. *Non magna in me beneficia contulisti*, du hast mir nicht viel Gutthaten erwiesen. Non valde de me meritus es. Beneficium a te vel nullum accepi, vel minimum. Exigua sunt, quae pro beneficio dedisti; quae mihi detulisti, dedisti beneficia; quae apud me beneficia collocasti, posuisti. Gravia non sunt, exigui momenti, parvi ponderis ea sunt, quae mea causa fecisti. Beneficia tibi debeo, non ita magna. Obligasti, obstrinxisti me mediocribus officiis. 3. *Beneficium accipio*, ich empfange eine Gutthat. Plurima tibi debeo officia et beneficia; innumerabilia tua in me extant beneficia; in me profecta sunt. Innumera tua in me beneficia et promerita sustinere vix possum. Quod vivo; pro tuo beneficio habeo; in beneficii loco repono. 4. *Beneficium reddo*, Gutthaten erwiedern. Quis beneficiis tuis pro merito respondebit? quis parem referet gratiam? quis benefacta tot in me tua solvet, remunerabitur? quis officia tua paribus officiis aequet, compenset? cumulatis tuis in me meritis qui faciam satis? V. *Remuneror.* 5. *Beneficii memor ero*, ich werde dieser Gutthat allezeit eingedenk seyn. Hujus mihi recordationem beneficii nulla dies eripiet. Immortali memoria percepta beneficia retinebo. Hujus in me meriti aeternum meminero. Hoc officium inter maxima beneficia referam, numerabo; singulare me beneficium tulisse credam; beneficii non vulgaris locum apud me obtinebit, ich werde es unter die größten Gutthaten zählen. V. *Gratus.* 6. *Beneficia praestita objectare*, die erwiesenen Wohlthaten Einem vorwerfen. Liberalitatem suam pudori alterius gravem facere. Amplificari verbis sua in alterum officia. Beneficia sua verbis et sermonibus ambitiosius depraedicare. Beneficii gratiam invidiosa praedicatione corrumpere.

Beneficium ecclesiasticum, geistliches Amt oder Pfründe. Sacerdotium opimum, opulentum, sacerdotium tenue, exile, sacerdotium cura animarum praeditum: sacerdotium ab animarum cura immune. *Beneficium ecclesiasticum alteri cedere*, sein geistliches Amt und Einkommen Einem abtreten. Abdicare se sacerdotio aliquo, vel sacerdotii munere ac censu; amico utendum fruendum tradere; jus, possessionemque sacerdotii sui alteri transscribere, cedere jure ac possessione sacerdotii.

Beneficus, a, um, gutthätig. *Syn.* Benigne faciens, benignus. *Usus.* Beneficus est, qui non sua, sed aliena causa, beneficia voluntate movetur. V. *Amicus.*

Benemereor, eris, meritus sum,

Digitized by Google

eri, wohl verdienen. *Syn.* Beneficio afficio, beneficium colloco. *Usus.* De republica, de nomine ac dignitate Rom. benemeritus civis. Benemereri de posteris; posteritati servire.

Benevole, günstig. *Syn.* Amice. *Usus.* Praesto esse alicui benevole, et fideliter.

Benevolens, tis, *g. o.* günstig. *Syn.* Benevolus. *Usus.* Non sum molesta, sed benevolens. V. *Affectus*, *a*, *um.*

Benevolentia, ae, f. Gunst, Gewogenheit. *Syn.* Gratia, studium.)(*Odium. Epi.* Aequalis aetati alicujus, bona, fidelis, firmissima, grata animi, impar, incredibilis in aliquem et maxima, perfectissima, praestans in aliquem, insignis in aliquem, intemperata, major, mediocris, mirabilis, mutua, necessaria, non obscura, par et mutua, perpetua in aliquem et maxima, propensa et perpetua, sempiterna, singularis, summa erga aliquem, summa et par. *Phras.* 1. *Benevolentiam captare*, nach Eines Gunst streben. Benevolentia beneficiis capitur maxime, conciliatur, colligitur, contrahitur, movetur. Ad benevolentiam officia allicunt. Benevolentiam tibi facile beneficiis adjunges, conjunges. Gratiam amicorum expetis, et multorum civium amicitiam; voluntates tibi multorum conciliare; benevolentiam consequi, experiri, perspicere cupis; beneficio consequeris. Gratiam ancuparis; in gratiam te insinuare; gratia crescere apud cives et optimates desideras; benevolentia tibi eorem animi sunt devinciendi. Inire optimatum gratiam, benevolentiam magnam consequi exoptas; officiis et beneficiis est colligenda. 2. *Benevolentiam exhibere*, Einem Gewogenheit beweisen. Quam in te suscepi benevolentiam, semper tibi praestabo, servabo, tuebor, augebo. Quam semel in te contuli, declaravi benevolentiam, ea te semper complectar; hanc in te semper navabo; hanc experiere, perspicies plurimis indiciis. Qua in te semper eram benevolentia, ea deinceps quoque ero propensissima. Favebam adhuc rebus tuis, et cupiebam optime; neque desinam, inposterum te favore fulcire meo. Secunda in te erat voluntas mea; studiisque in te inclinabat; sed animo nihilominus in te benevolo, optimoque esse pergam. Si unquam me tibi benevolum dedi, si voluntate eram bona ac propitia; deinceps in re tua totus ero, nullumque pignus benevolentiae, aut gratiae officium omittam; studio rerum tuarum agebar adhuc maximo, tuaque causa cupiebam tibi omnia; quidni addictus sim deinceps quoque, tuisque commodis studeam unice? Optime affectum me tibi fuisse adhuc, tu ipse testis es locuples; quae igitur res est, quae dubiam reddere summam in te voluntatem possit? V. *Amicus.* 3. *Benevolentiam tollere*, die Gewogenheit aufheben. Adimere, extinguere, delere, V. *Amicitiam abrumpere*, *Gratia.*

Benevolus, a, um, gewogen. *Syn.* Amans, amicus, propendens in aliquem inclinatione animi, studiosus. *Adv.* Sane, vere. *Phras.* Ardentibus sum in aliquem studiis; amicissimus sum; summa mea est, in illum voluntas; eximiae benevolentiae, ac benignitatis sum in aliquem; voluntate in aliquem bona sum; animo bono sum in aliquem. V. *Benevolentiam exhibere. Usus.* Amicissimi, benevolentissimique hominis officio semper sum functus. V. *Amicus*, *amicitia.*

Benigne, gütig. *Syn.* Comiter, liberaliter. *Usus.* Salutare, benigne comiter appellare aliquem. Alicui benigne facere et liberaliter.

Benignitas, tis, f. Gütigkeit. *Syn.* Clementia, comitas, humanitas, pietas, liberalitas. *Epi.* Grata, honesta, incredibilis in aliquem, jucunda aditu, major, nimia, privata, propensa in calamitosos, quaestuosa, summa in aliquem, utilis alicui. *Usus.* Summa benignitate audire dicentem. Nunquam tibi meam benignitatem claudam. Non exhaurietur mea benignitas. Benignitas naturae, agrorum. V. *Lenitas*, *mitis*, *benevolentia.*

Benignus, a, um, gütig. *Syn.* Comis, blandus.)(*Asper. Usus.* Benignus ad commodandum. Oratione benigna uti. 2. *Liberalis*, *munificus*, freygebig. Benignus, liberalisque dicitur, non qui fructum, sed officium sequitur. V. *Benevolentia.*

Beo, as, avi, atum, are, selig machen. R. a βιος, *vita. Syn.* Beatum facio. *Usus.* Coelo aliquem beare.

Bestia, ae, f. ein wildes Thier. *Syn.* Bellua. *Epi.* Immanis ac perniciosa, monstruosissima, praeclara, valentissima. Bestiae abditae, terraque tectae, agrestes, ancipites, in utraque sede viventes, aquarum incolae, aquatiles, cicures, ferae, gradientes, liberae, mutae et nihil intelligentes, nan-

Digitized by Google

tes, natantes, pravae, serpentes, solivagae, congregatae, terrenae, volatiles, volitantes, volucres. *Usus.* Aliae bestiae nantes, volucres, serpentes.

Bestiarius, ii, m. der in öffentlichen Schauspielen mit wilden Thieren kämpfet. *Syn.* Qui cum bestiis pugnat in ludis publicis. *Usus.* Gladiatoribus, bestiariis rempub. obsidere.

Bestiola, ae, f. kleines Thier. *Usus.* Bestiolae, dissimillimae communiter cibum quaerunt. *Vulg. animalcula.*

Beta, f. Mangold, *Herbae genus.* *Usus.* Beta et malva.

Biblia, orum, n. die heil. Schrift. *Syn.* Sacrae, sanctae, divinae litterae; libri divini, divinorum librorum, sacrorum scriptorum monumenta, instinctu afflatuque coelesti conscripta. Divinarum legum volumina. Divina oracula. Coelestis doctrinae volumina. Scriptura sancta. Sacri codices.

Bibliotheca, ae, f. Büchersaal. *Syn.* Librorum locus, multitudo. *Epi.* Mirifica. *Usus.* De Bibliotheca tua supplenda, libris commutandis, velim conscias.

Bibo, is, bibi, bibitum, ere, trinken. R. *a πίνω, bibo. Syn.* Poto, perpoto, poculum exhaurio, potionem haurio, exhaurio, sorbeo. *Adv.* Jucundius, plurimum. *Phras. Vinum intemperanter bibunt Graeci*, die Griechen saufen unmäßig. Vinum intemperantius hauriunt; avide siccant pocula; lagenas exsiccant totas. Ingens est in Graecis potandi libido. Cyathos sorbendo diem producunt. Poscunt majoribus poculis, *provocant.* Totos dies perpotant; vino se obruunt; furiosa vinolentia, circumpotationibus inundantur; vino se onerant. Merum ex cantharis scitissime exantlant; vini multum exhauriunt; largiore utuntur vino, largiter se invitant; diem noctemque potando continuant; multum vini absumunt, intemperantissimis perpotationibus indulgent; diem mero frangunt; nimio se vini potu ingurgitant; mero sopiuntur, vino sepeliuntur; vino ventrem distendunt; in potationibus sunt, agunt, assidui; compotationes celebrant assidue, in potationibus assidue versantur. *Usus.* 1. *Lex Graeci convivii*: Bibat, aut abeat. 2. *Vulg. bibere sanitatem*, Gesundheit trinken. Libare alteri, *vel* alterius saluti poculum; bibere salutaria; bibere soteria.

Bibulus, a, um, der gern trinkt. *Usus.* Potores bibuli. V. *Vinolentus, ebrius.*

Biceps, itis, *g. c.* zweyköpfig. *Usus.* Biceps puella nata est.

Bicorpor, oris, *g. o.* zweyleibig.

Biduum, i, n. zwey ganze Tage. *Syn.* Duorum spatium dierum. *Usus.* 1. *De tempore, cum Acc. et Abl.* Bidui, *vel* biduum ibi fui, ich bin zwey Tage dort gewesen. 2. *De loco, cum Gen. Acc. et Abl.* Castra bidui, biduum, *vel* biduo absunt ab urbe. das Lager ist zwey Tage weit von der Stadt.

Biennium, ii, n. von zwey Jahren. *Syn.* Spatium duorum annorum. *Usus.* Biennio domo abfuit.

Bifariam, auf zweyerley Weise. *Syn.* Bipartito.

Biga, ae, f. Wagen mit zwey Pferden bespannet. *Syn.* Currus duorum equorum jugo actus. *Usus.* Citatis bigis vehi.

Bilis, is, f. Galle, Zorn. *Epi.* Atra, secreta. *Usus.* 1. Mens saepius iracundia graviore, *vel* dolore *vel* timore, quam atra bile movetur. 2. *Ira*, Zorn, Ea res mihi bilem movit, commovit, concivit.

Bimestris, e, *g. c.* zweymonathlich. *Syn.* Duorum mensium. *Usus.* Consulatus bimestris.

Bimus, a, um, zweyjährig. *Syn.* Duorum annorum. *Usus.* Bimus infans.

Binus, a, um, zweyfach. *Usus.* Bis bina quid sint, Epicurus non didicit.

Bipartior, iris, titus, iri, halbiren. *Syn.* In duas partes seco, distribuo. *Usus.* Praedam bipartiti sunt.

Bipartito, in zwey Theile. *Syn.* Dupliciter, bifariam. *Usus.* Bipartito classis, acies distributa est.

Bipedalis, e, *g. c.* zweyschuhig. *Syn.* Duorum pedum longitudine. *Usus.* Sol Epicuro hipedalis videtur.

Bipes, dis, *g. c.* zweyfüßig. *Usus.* Homo omnium non bipedum modo, sed et quadrupedum impurissimus.

Biremis, is, f. ein Schiff mit zwey Ruderbänken. *Syn.* Navis duobus remorum ordinibus instructa. *Epi.* Praeclara.

Bis, zwey Mahl. *Usus.* In eodem facto bis inprobus fuisti.

Bivium, ii, n. Wegscheide. * *Syn.* Quod duas vias habet.

Blande, liebreich, freundlich. *Syn.* Comiter, suaviter, mansuete. *Usus.* Appellare aliquem blandissime. Blandius aliquid petere.

Blandiloquentia, ae, f. liebli-

Digitized by Google

che Rede. *Usus.* Tanta illi blandiloquentia supplicavi.

Blandimentum, i, n. das Liebkosen, Schmeicheln. *Syn.* Blanditia. *Usus.* Multa blandimenta nobis natura ipsa peperit. Blandimentis corrupta juventus. V. *Blanditia.*

Blandior, iris, itus sum, iri, liebkosen. *Syn.* Amplexor. *Adv.* Mirifice, suaviter. *Phras. Solet omnibus blandiri*, er pflegt Allen zu schmeicheln. Ubique suppliciter se insinuat; aucupatur blanditiis omnium gratiam; blando sermone omnes delinire; lenocinari omnibus; palpum obtrudere solet. Benevolissime appellat omnes; demulcet omnes suis blanditiis; assentationis artificio omnium animos sibi adjungit. V. *Adulor. Usus.* Voluptas suaviter sensibus blanditur. Prosperitas vita hujus alludit tibi suaviter et blanditur. V. *Blanditia.*

Blanditia, ae, f. das Liebkosen. *Syn.* Blandimentum, illecebrae, assentatio.)(*minae. Epi.* Apertae, flagitiosae, malitiosae officiorum. — *Phras. Turpe est, blanditiis gratiam aucupari*, es ist schändlich, durch Liebkosen sich bey Anderen in Gnade setzen wollen. Populari assentatione, blanditiis civium benevolentiam colligere; ad colligendam potentiorum gratiam blanditias movere, adhibere; influere in aures populi blanditiis; optimatum animos blanditiis obsidere; blandimentis corrumpere, blanditiis et illecebris irretire. *Usus.* Blanditiis nummos ab aliquo exprimere. Blanditiis in consuetudinem aliorum se immergere. Patris severitatem blanditiis et illecebris impedire.

Blandus, a, um, liebkosend. *Syn.* Benignus, comis, lenis, suavis. *Usus.* Blanda voce vocare quempiam. Blanda et supplici oratione fallere. Homo est minime blandus. V. *Oratio blanda.*

Blasphemia, ae, f. Gotteslästerung. *Phras. Blasphemias effutire*, Gotteslästerungen ausstoßen. Atroces in Deum voces jactare; impia verba in Deum profundere, jacere. Verborum impietate scelesta lingua, quae in coelo terrisque sunt sanctissima, violare. Scelesta lingua Deum lacessere. Impias in Deum voces mittere. Maledicta et nefarias execrationes in Deum et coelites evomere; nefariis maledictis, insanis vociferationibus in Deum et superos insurgere.

Blatero, as, avi, atum, are, schwätzen. * *Usus.* Quid blaterat tanto cum clamore?

Bona, orum, n. Güter, Habseligkeit. *Syn.* Fortunae, res, possessiones, divitiae, fundi, praedia, voluptuariae possessiones; res patria et avita, facultates. *Epi.* Aliena, angusta, breviora, diversa, divina et egregia, diuturna, externa, fraterna, magna et divina, quam maxima, multa, necessaria, nec opinata, paterna, et avita patria, pauciora, perexigua et minuta, plura, potiora, praesentia, praeterita, propria alicujus, publica, publicata, summa et propria. *Phras.* 1. *Bona parare*, sich um Güter bewerben. Multa sibi bona industria peperit; sua cum industria multis possessionibus cumulavit, auxit; multas illi facultates paravit, tribuit. 2. *Bona adimere*, Einem seine Güter wegnehmen. Imminet fortunis omnium et bonis. Id nunc agit, ut tua bona publicentur, et erepta tibi, acerbissime praeconis voci subjiciantur. Agri parte multatos mortales multos, bonis exuit, spoliat, avitis possessionibus evertit. 3. *Bona luxu perdere*, Güter verschwenden. Ingluvie avita bona, rem familiarem, praediola sua brevi abligurivit, dilapidavit, dissipavit, profundit, absumpsit. V. *Prodigo. Usus.* 1. *Bona fortunae*, Glücksgüter. Ea sunt generis propinquorum, amicorum, opum, valetudinis, formae, virium, ingenii. Res moventes, fahrende Güter. Fundi, praedia, liegende Güter. 2. *Bona corporis*, leibliche Güter. Valetudo, firmitas, vires, pulchritudo, sensus integri, velocitas, dentium candor, venustas oculorum, coloris suavitas, linguae solutio, vocis sonus, latera firma, conformatio quaedam, et figura totius corporis et oris 3. *Animi bona*, innerliche Gemüthsgüter. Virtutes, dotes, ingenii, judicii, memoriae, artes, scientiae. V. *Copiae, Opes, Divitiae, Felix, bene.*

Bona spiritualia. Vulg. geistliche und innerliche Güter. *Phras.* Animi bona nullis casibus, nullis temporibus subjecta. Interiora hominis bona, quibus animus fit pulchrior, ditior. Animi bona, quae coelum quodammodo ipsum continent. Vera et propria hominis bona, quae hominem eorum Deo efficiunt 2. *Bona temporalia, vulg.* geistliche Güter. Res fluxae, fragiles, caducae, externae. Bona, quae fortunae casibus sunt obnoxia. Peritura, hominis bona, quae fluxis hujus vitae

Digitized by Google

divitiis, honoribus et oblectationibus continentur. Corporis et fortunae bona, quae una cum corpore intereunt. Rerum fluxarum blandimenta; res fugaces, inanes, periturae, mortales. Ea, quae apud caeros mortales prima putantur; opum, honorum, voluptatumque illecebrae. Bona caduca et incerta, posita non tam in nostris consiliis, quam in fortunae temeritate. Res humanae, quaeque rationem habent cum terra.

Bonitas, tis, f. Gütigkeit. *Syn.* Probitas, integritas, virtus, benignitas, clementia.)(*Malitia. Epi.* Divina, inusitata, non inhumana virtus, non superba, pristina, singularis, summa, vera. *Usus.* Quidam bonitate naturae, alii institutione et disciplinarectam sectantur viam, Einige sind von Natur gut ꝛc. Ejus fortunas tuae bonitati commendo. Ingenii bonitate mira; singulari bonitate et modestia vir est. V. *Bonus.*

Bonus, a, um, gut. *Syn.* Probus, frugi, integer, justus, praestabilis, salutaris. *Adv.* Aeque, plane, sane, est, valde. *Phras. Vir bonus est*, er ist ein überaus guter Mann. Vir est insigni bonitate; ita moderatus, ut prae se quandam probitatem, ingenuitatem ferat. Vir est et sapiens, et legibus parens, officii non ignarus, utilitati publicae plus, quam suae consulens, intentus. Exemplum est innocentiae, quo nemo integrior in civitate, nemo sanctior. Apertus, simplex, ingenuus, justus vir est, cujus fidem, bonitatemque omnes dilaudant. Probus est et antiqui moris antiquis moribus, antiqua homo virtute et fide est. Vir est mira, ingenii bonitate; singulari bonitate et modestia praeditus. Frugi homo est, et quantivis pretii. Vir notae est et expertae fidei, vitaeque integerrimae; vir, cujus multa sunt et illustria exempla probitatis et candoris. Viri boni officium fungi solitus. 2. *Bona opera*, gute Werke. *Vulg.* Piae sanctaeque actiones; actiones cum pietate susceptae; virtutis exercitationes; usurpatio piorum munerum; virtutum officia, pietatis studia praestare; virtutum officio fungi. *Usus.* Bonum solum, quod honestum. Summum bonum in voluptate ponit Epicurus. Bona fide agere. Bono uti Caesare, *benigno. Vulg. Bona nova*, laeti nuntii, gute Zeitungen. *Bonam diem sibi facere. Vulg.* sich einen guten Tag anthun. Diem sumere hilarem. V. *Probus.*

Boo, as, avi, atum, are, brüllen wie ein Ochs. *Syn.* Mugio.

Bos, bovis, *gen. com.* Ochs. *Epi.* Opimus. Sanctus, vivus, boves mollipedes, opimi. *Usus.* Boum cervices natae ad jugum et vires humerorum et latitudo ad aratra extrahenda.

Bracca, ae, f. Niederkleid. *Genus vestis apud Gallos transalpinos.*

Braccatus, a, um, der ein Niederkleid an hat. *Syn.* Braccis utens. *Usus.* Gallia braccata.

Brachium, ii, n. ein Arm. *Epi.* Extremum, leve, molle. *Usus.* Brachii projectio decet in contentionibus, contractio in remissis. Brachium cohibere, projicere, contrahere. Molli brachio aliquid agere, obenhin.

Brassica, ae, f. Kohl. *Usus.* Caules et brassicam ne contigeris.

Bractea, ae, f. ein dünnes Blech. *Syn.* Lamina tenuissima.

Brevi, in kurzer Zeit. *Syn.* Propediem, in brevi, brevi tempore, exiguo tempore, paucis diebus. *Usus.* 1. Respublica brevi respirabit. 2. *Breviter*, mit wenig Worten. Ad ea, quae petis, brevi respondebo.

Breviloquens, tis, *g. o.* der kurz von einer Sache redet. *Usus.* Breviloquentem me tempus ipsum facit.

Brevis, e, c. kurz. R. a βραχὺς, *brevis. Syn.* Parvus, pusillus, contractus, concisus, angustus, exiguus, praecisus temporis spatio. *Phras.* 1. Exiguum, et breve vitae curriculum. Contractiora sunt vitae spatia, quam ut etc. 2. *Oratione vel dictione brevis*, im Reden kurz seyn. Ambitus verborum contractus, et brevis. Amputata oratio et abscissa.

Brevitas, tis, f. Kürze. *Epi.* Amicissima alicui, concisa, distincta, exigua vitae, nuda atque inornata, pura et illustris, summa. *Usus.* 1. Brevitas diei, temporis. 2. *Contractio*, Zusammenziehung. Brevitas non modo senatoris, sed et oratoris magna laus est. Multos imitatio decipit brevitatis.

Breviter, kürzlich. *Syn.* Strictim, summatim, brevi, cum brevitate, paucis verbis.)(*Producte, pluribus verbis. Phras. Rem dicam breviter*, ich werde es kürzlich sagen. Rationem tribus versiculis comprehendam, ne multa; videamus nunc strictim, rem perstringam breviter; tribus verbis; paucis percurret oratio. Brevitate utar, ut satietatem longae orationis effugiam, non obtundam pluribus; ne longam

Digitized by Google

orationem suscipiam, paucis ista habe, summatim dicam. Ut in pauca rem conferam; ne longum sit; perbreviter attingam; coarctabo et peranguste resarciam dictionem; incitam media, ne nimis sero ad extrema veniam; celeriter exigueque dicam; paucis vos absolvam; quam potero, in verba conferam paucissima; verba quam maxime ad compendium conferam; capita rerum strictim percurram; verbo me expediam. Compendia sequar. Paucis te volo; pauculis verbis, dictis compendium fieri volo. Paucis rem dabo; ad pauca ut redeam; ut plura mittam. Ut paucis rem concludam; uno verbo complectar; ne multis morer; teneam, ne longior sim, aut copiosior; ne multa multis; plura pluribus; quid multa? non vagabor longius; summam complectar; ad pauca redigam; pluribus agere tecum non debeo; quid plura? quid pluribus?

Bruma, ae, f. der kürzeste Tag im Jahre. *Syn.* Brumale tempus, brumalis dies; dies hiemis brevissimus. V. *Hiems.*

Brumalis, e, *gen. comm.* winterlich. *Usus.* Brumalis dies.

Brutus, a, um, unvernünftig. *Usus.* Fortuna bruta; fulmen brutum.

Bubile, is, n. Rinderstall. * *Syn.* Locus, ubi boves stabulantur.

Bubo, onis, m. Steineule. *Usus.* Raro in conspectum bubones veniunt.

Bubulcus, i, m. Rinder- od Kühhirt. *Syn.* Boum custos.

Bucca, ae, f. der Mund, die Wang *Syn.* Os ipsum et interior malaru pars concava. *Usus.* Consui prodiit fl entibus buccis, gravibus oculis. Sc be, quod in buccam venerit. Bucc fluentes, cerussatae, atque dignae C pua vetere.

Buccina, ae, f. Posaune. *Syn.* T ba belli. *Usus.* Signum datur buccin

Buccinator, oris, m. Trompete Ausrufer. *Syn.* Praeco, tubicen. *Usu* Promittit, se fore buccinatorem ex stimationis meae.

Bulla, ae, f. herab hangende Hal zierde der Kinder. *Bulla in toga pra texta erat ornamentum pueritiae i cordis figuram formatum.* *Epi.* Aurea multae et graves. *Usus.* 1. Praetext toga sine bulla. 2. *In valvis clavu* Verres bullas aureas a valvis abstuli *Bulla Pontificia.* *Vulg.* Litterae Pont ficiae.

Bustuarius, ii, m. Fechter be nahmhaften Leichenbegängnissen. *Usus.* S mihi cum illo bustuario gladiatore cer tandum fuisset.

Bustum, i, n. Brandstatt der ver brannten Leiber, Grab. *Syn.* Locus, ub corpus hominis defuncti concrematun est; monumentum, sepulcrum. *Usus* 1. Bustum violare. 2. *Transl.* Hom impius, bustum legum omnium, bu stum reipublicae.

C.

Caballus, i, m. starkes Pferd. * *Syn.* Equus.

Cachinnatio, nis, Gelächter. *Syn.* Risus solutior. *Usus.* Si ridere concessum, vituperatur cacchinnatio.

Cachinnor, aris, atus sum, ari, laut lachen. *Syn.* Solutius rideo; cachinum tollo. V. *Rideo.*

Cachinus, i, m. starkes Lachen. *Syn.* Cachinnatio. *Usus.* Cachinnum sustulit; ad cachinnos commovit omnes. V. *Risus.*

Cacula, ae, m. Troßbube. * *Syn.* Calo.

Cacumen, inis, n. Gipfel. * *Syn.* Vertex cuiuscunque rei. *Usus.* Cacumina arborum, montium.

Cadaver, ris, n. todter Körper. *Syn.* Corpus exanime. *Epi.* Incruentum, informe, semiustulatum. *Usus.* Ab hoc ejecto cadavere quidquam opis mihi spondeam?

Cadaverosus, a, um, todtenfarbig. * *Usus.* Cadaverosa facies.

Cadit, es fällt zu. *Syn.* Evenit, accidit. *Usus.* Belle cecidit.

Cado, is, cecidi, casum, ere, fallen. R. *a κάτεω, deorsum eo.* *Syn.* Concido, decido, labor, delabor, corruo. *Adv.* Cadere aliter rem, alte, apte comprehensionem, apte verba, aptissime, belle, concinnius, commodius, decore in pedes, fortiter, fortuito, graviter, jam pridem consilia, jucun-

Digitized by Google

de clausulas, jucunde orationem, levius, male, melius, melius verba in syllabas longiores numerose et quadrate, omnino, optime in pedem; pariter cum republica, percommode, perapportune, praeclare in rempublicam, deterrime, quid venusta. *Phras.* 1. *Vulneribus exhaustus cecidit*, er ist von Wunden entkräftet niedergefallen. Ad terram defluxit; vulneribus ad terram datus est; de equo lapsus; praeceps ad terram datus; miserabili casu; foeda prolapsione praecipitatus est; ictu ad casum datus, ad terram delatus, detractus procubuit. 2. *Fallente vestigio cecidit*, er ist zur Erde gefallen. In terram defluxit, procubuit, prolapsus, prostratus est. 3. *Cadebat animo*, er hat den Muth verloren. Animo concidit, defecit animo; frangebatur animo; animus hominem reliquit; relanguit animus; animo se demisit admodum. V. *Concido.* 4. *Cadere in pristina peccata*, in die vorigen Laster fallen. Relabi, revolvi in mores pristinos et vitia; in eundem scopulum offendere, impingere; in idem vitiorum coenum implicari; iisdem sordibus involvi; in eodem luto adhaerescere. *Usus.* 1. *Evenio*, widerfahren. Belle, opportune, commode, fortuito cecidit. Verebar, quorsum illud casurum esset. 2. *Convenio*, angehen. Cadit in eum suspicio, man kann auf ihn einen Argwohn haben. Hoc in virum bonum non cadit; in virum sapientem dolor non cadit. 3. *Venio*, kommen. Cadit sub aspectum, es fällt unter die Augen. In deliberationem, in potestatem, sub imperium et ditionem alicujus. Cadere in offensionem alicujus. 4. *Desino*, *remitto*, nachlassen, aufhören. Ira, venti cadunt. Arma de manibus cadunt. 5. *Pereo*, zu Grunde gehen. Legum auctoritas, civitatis fides cecidit. 6. *Mori*, sterben. Duo millia cecidere. 7. *Vinci judicio*, Handel verlieren. Causa cadere. *Vulg. Litem perdere.* V. *Causa.* 8. Kleinmüthig, verzagt werden. Cadere animo, *vel* animis.

Caduceator, oris, m. Herold, Friedensbothe. *Syn.* Legatus pacis causa.

Caduceum, i, n. Friedensstab. Mercurii. *Syn.* Mercurii virga et sceptrum.

Caducus, a, um, hinfällig. *Syn.* Facile cadens, brevis, fugax, fragilis, mobilis, mortalis, incertus.)(*Erectus*, *firmus*, *immortalis.* *Usus.* 1. Omnia alia falsa, incerta, caduca, mobilia, sola virtus est altissimis defixa radicibus. Corpus fragile, et caducum. Magna imperia mortalia sunt et caduca. 2. Bona caduca; haereditas caduca, heimgefallene Güter, Erbschaft. V. *Incertus*, *inconstans*, *bona temporalia.*

Cadus, i, m. Weinfaß. * *Usus.* Vinum de meliore cado.

Caecitas, tis, f. Blindheit. * *Syn.* Privatio sensus oculorum. *Epi.* Horribilis, misera, odiosa. *Usus.* 1. An tibi luminis caecitas plus obest; an libidinis? 2. *Transl.* In furore animi, caecitate et amentia.

Caeco, as, avi, atum, are, blind machen. *Syn.* Excaeco, caecum facio, efficio, reddo; oculis privo; oculis orbo. *Usus.* Voluptate caecantur hominum animi. Vitiis et cupiditatibus caecatus adolescens. V. *Excaeco.*

Caecus, a, um, blind. *Syn.* Captus oculis. *Phras.* 1. Lumina amisit; aspectum amisit; orbatus lumine; lumine cassus; caligat ad omnia, caecutit; extincto oculorum lumine in tenebris contabescit; caret acie oculorum; usu oculorum destitutus est. *Transl.* Caecus est furore et cupiditate, er weiß nicht, was er thut vor Zorn ꝛc. Caeca cupiditate rapitur; caecus furore et scelere fertur; caecus et amens furore est. Caecitate animi rapitur incredibili; furor homini lumen animi extinxit; eripuit consilium animo praeceps amentia furor. Exercet miserum insolita caligo mentis, et animi luminibus magnopere efficit. *Usus.* 1. Catuli caecinascuntur. 2. *Temerarius*, vermessen, verblendet. Caeca cupiditate rapi. Fortuna caeca caecos efficit, quos complectitur. 3. *Obscurus*, *abditus*, *dubius*, finster, zweifelhaft. Nox caeca. Res caecae et ab aspectus judicio remotae. Cur hoc ita obscurum est, et caecum?

Caecutio, is, ivi, itum, ire, übel sehen. *Usus.* Utrum oculi mihi caecutiunt. V. *Caecus.*

Caedes, is, f. Mord, Todtschlag. *Syn.* Occisio. *Epi.* Clara et recens, crudelissima omnium, cruenta, misera crudelisque, nefaria, nocturna, propinqua, quotidiana. *Phras.* 1. *Caedes multorum facta est*, es sind viele erschlagen worden. Multum sanguinis haustum est; omnia hostium caede strata erant. Caedes ibi omnia obtinuit. Magna clades accepta est; foedatus multorum caede locus; caedibus hausti mortalium plurimi; multum sanguinis in promiscua omnium generum caede fuit. Solitudinem facere in urbe videbantur. Edita, perpetrata multorum hominum caedes. 2. *Hic a caede cessatum est*, da hat man aufgehö-

Digitized by Google

ret zu morden. Is finis sanguinis fuit; hic, caedes constitit, conquievit. *Usus.* Res ad caedem spectare videtur, die Sache zielet auf Mord und Todtschlag. Caedem senatui moliuntur, quaerunt cives improbi. Caedem facient, perpetrabunt, edent atrocem. Caedem quidem reprimment alii; at illi tanto acerbius instaurabunt, redintegrabunt, renovabunt. V. *Mors, occido, proelium.*

Caedo, is, cecidi, caesum, ere, schlagen. R. *ab κάω. Syn.* Verbero, percutio, occido, trucido, interficio. *Phras.* 1. *Servum dirissime cecidit*, er hat seinen Bedienten entsetzlich geschlagen. Multavit, accepit pessime; verberibus dirum in modum affecit, laceravit, excruciavit. V. *Verbero.* 2. *Hostem caedere*, den Feind schlagen. Hostem fundere, profligere; armis opprimere; hostium copias caedere; ferro prosternere; fundere proelio; armis sternere, delere. V. *Caedes. Usus.* Aliquem loris vel virgis caedere. Silvam, armenta, magnum numerum hostium caedere.

Caelator, oris, m. Künstler in erhabener Arbeit. *Usus.* Artifices omnes, caelatores, et vascularios convocat.

Caelebs, ibis, g. c. unverehelicht, ehelos. *Syn.* Expers conjugii, qui uxorem, quae maritum non habet. *Usus.* Mulier caelebs. Caelibes esse, caelibem vitam vivere prohibentur.

Caelo, as, avi, atum, are, erhabene Bilder machen. *Usus.* Caelare aliquid argento *vel* in argento, Figuren in Silber treiben.

Caementitius, a, um, von Schopp oder Bruchstein gemacht. *Syn.* Quod caemento constructum est. *Usus.* Caementitiis parietibus extructae altitudines.

Caementum, i, n. Bruchstein. *Syn.* Lapides rudes et fracti, quibus aedificia consurgunt. *Usus.* Materiam, caementum, calcem convexit,

Caeruleus, a, um, himmelblau. *Usus.* Oculos caeruleos esse Neptuni.

Caesaries, ei, f. langes Haar der Männer. *Syn.* Coma, quae caedi solet. *Usus.* Vide, caesaries quam decet!

Caesim, auf den Hieb. *Syn.* Incisim. *Usus.* Membratim primo, dein caesim diximus.

Caesius, a, um, bleichblau, grau. *Syn.* Caeruleus, glaucus; qualis color est oculis felium. *Usus.* Caesiis oculis Minerva.

Caestus, us, m. ein Streitkolben mit Leder und mit Bley gefüttert. *Syn.* Clava ex corio et plumbo. *Usus.* Pugiles caestibus contusi ne ingemiscu quidem.

Caetera, orum, n. das Uebrige. *Sy* Reliqua, alia, aliud, reliquum, item caetera, et quae sequuntur; et alia jus generis, hujusmodi; et siqua sir lia. *Usus.* In caetera vitia satis sple didus. Avarus, caetera doctus vir.

Caeteroquin, sonst, ohne das. *Sy* Alioquin. *Usus.* Non poëta solum, rum etiam caeteroquin doctus et piens.

Caeterum, übrigens, aber doch. *Usu* Caeterum is mihi locus non displic

Calamister, ri, m. Haareisen. *Sy* Acus, qua calefacta capilli intorque tur. *Usus.* 1. Remove gemmarum orn tum, nec calamistri quidem adhibea tur. Frons calamistri notata vestigi 2. *Transl. Ornatus accersitus oration* Orationem calamistris inurere, seine S de gar zu viel auszieren.

Calamistratus, a, um, gekräuse *Usus.* Calamistrata coma, puella.

Calamitas, tis, f. Jammer, No *Syn.* Miseria, acrumna, adversa, incommoda fortuna, res incommoda offensio.)(*Prosperitas. Epi.* Civil communis, dissimilis, fatalis quaeda honestissima, improvisa, incredibi et singularis, indignissima, injustissim inveterata, magna, major, maxima, n cessaria in re aliqua, nova, par, pra sens, privata, publica, summa, tant tota, impendens. *Phras.* 1. *Calamit tem afferre*, in Jammer und Noth br gen. Inimici tui calamitatem tibi n exiguam machinantur; maxima calan tate te afficient; calamitatem afferre importabunt. Inimici tui, ni caveri plagam facient, injicient, infligent luc lentam. Inimica factio calamitate te fliget maxima. Vulnus tibi imponet, in ret, infliget luculentum; pestem affer certissimam et importabit. Machina tur nesciò, quam in caput tuum peste inimici tui; ad calamitatem maxima te tuosque depellent. Imminet reb tuis ac fortunis ab inimicorum frau bus et insidiis magna calamitas; inim ci tui in calamitatem gravissimam tuosque trahent; et jam nunc pernicie tibi comparant, et moliuntur. V. *Af go.* 2. *In calamitatem incidere*, in Ja mer und Noth fallen. Respublica hoc a no maximam calamitatem cepit, accep subiit, hausit. Calamitas reipublicae i cidit, accidit maxima. Respublica in ca calamitatem venit, incidit; iis acrumn premitur; cum iis difficultatibus co

Digitized by Google

tur, quae ferri, tolerari vix possint. Respublica hoc anno plagam accepit calamitatem; acerbo vulnere percussa est; Civitas accepit gravissimum. V. *Miser*, *afflico*, *fortuna mala*, *adversus*. 3. *Calamitate liberare*, aus der Noth helfen. Caesar nos non a calamitate modo, sed a metu calamitatis defendet, prohibebit; calamitate nos, calamitatem levabit; nobis detrahet, efficiet, ut a nobis absit calamitas aerumnis nos istis exsolvet; istis nos periculis et aerumnis explicabit; istis nos aerumnis expediet. V. *Liberare*. *Usus*. In calamitate tabescere. Calamitas latius serpsit.

Calamitosus, a, um, voll Kummer. *Syn.* Aerumnosus, miser, calamitatibus oppressus, affectus. *Adv.* Valde, *Usus*. Magis fortuna, quam culpa sua calamitosus. Calamitosus. Fuga flagitiosa et calamitosa. Calamitosus ager coelo et loco. Tempestas calamitosa, Schauerwetter. V. *Miser*, *felix*.

Calamitose, jämmerlich. *Usus*. Calamitose potius, quam turpiter vivendum.

Calamus, i, m. Schreibfeder. *Syn.* Frutex aquaticus ad scribendum aptus. *Epi.* Bonus. *Usus*. Calamo et atramento temperato, charta etiam dentata res agetur.

Calantica, ae, f. Schleyer, Haube. *Syn.* Tegmen capitis muliebre. *Usus*. Clodius calanticam capiti suo accommodavit.

Calcar, aris, n. Sporn. *Syn.* Equi stimulus equitis calci alligatus. *Phras.* *Calcaribus equum urgere*, dem Pferde die Sporne geben. Calcaria admovere, adhibere, calcaria equo subdere. Calcaribus equum concitare, agitare, *Usus*. 1. Aliis calcaria abhibenda, aliis frena. 2. *Incitamentum*, Anspornung. Currenti calcar addere.

Calceamentum, i, n. Schuh. *Syn.* Calceus.

Calceo, as, avi, atum, are, Schuh anziehen. *Usus*. Nec satis commode calceati, nec vestiti.

Calceus, i, m. Schuh. *Syn.* Calceamentum, pedum vestitus, et tegmen. *Epi.* Habiles, viriles. *Usus*. Redivi cum calceis et toga, nullis nec caligis, nec lacerna.

Calcitro, as, avi, atum, are, hinten ausschlagen. *Syn.* Calce ferio, percutio. *Transl.* Renuo, resisto. *Usus*. Amicum eum non habebis, calcitrat, re quit.

Calco, as, avi, atum, are, mit Füßen treten. *Usus*. Calcare uvas; calcare clientem.

Calculus, i, m. Steinchen. *Syn.* Lapillus, ratio, *Usus*. 1. Demosthenes calculos in os injiciebat. 2. *Rationem inire*, ad calculos vocare; ad calculum reducere; calculos subducere. Rechnung machen. Turpe est, exigue nimis, et exiliter amicitiam ad calculos revocare, ut par sit ratio datorum, et acceptorum. 3. *Consilium omissum resumere*. Revertamur ad Calculos, quos abjecimus, kehren wir wiederum zu unserem Vorhaben zurück.

Calefacio, is, feci, factum, ere, wärmen. *Syn.* Calfacio. *Transl.* Irrito, commoveo. *Usus*. Egregie hominem sua oratione calefecit. Forum calefacere. Parthi vos calefacient, die Parther werden euch heiß machen.

Calendarium, ii, n. Kalender. *Syn.* Fasti, ephemerides.

Calendae, arum, f. der erste Tag eines jeden Monathes. *Usus*. Haec scripsi ad VIII. Calendas Decembris.

Caleo, es, ui, ere, heiß oder warm seyn. *Syn.* Calidus sum. *Transl.* Vigeo. *Usus*. 1. Calent judicia ut cum maxime, man hält nun sehr emsig Gerichte. Calent rumores. Dum res calet, insistendum est. Cum calent omnes, ego in negotio frigebo? 2. *Fervere*, *dum res adhuc recens est*. Calentes adhuc recenti pugna, et victoria feroces, von dem frischen Fechten noch erhitzte Soldaten. 3. *Aestuare*, *inflammari*, hitzig nach einer Sache trachten. Studio scribendi, cupidine laudis calere. V. *Calor*.

Calesco, is, ere, warm werden. *Syn.* Calidus fio. *Usus*. Igni vel apricatione calescere.

Calidus, a, um, warm. *Usus*. Calidior est animus, quam hic aër.

Caligae, arum, f. Hosen. *Syn.* Tibiarum tegumentum.

Caliginosus, a, um, dunkel. *Syn.* Obscurus, caligine tectus. *Usus*. Obscurius, nebulosum, humidum, caliginosum coelum.

Caligo, as, avi, atum, are, nicht heiter sehen. *Syn.* Caecutio. *Usus*. In sole caligare.

Caligo, inis, f. Dunkelheit. *Syn.* Tenebrae. *Epi.* Caeca, obscura. *Usus*. *Transl.* Ex priore caligine temporum respublica in lucem aliquam respexit, das gemeine Wesen hat sich aus vorigen Verwirrung etwas erhohlet. Discussa nunc est caligo illa temporum et terrae te-

Digitized by Google

nebrae. Videbam aliquid, sed quasi per caliginem. V. *Tenebrae.*

Calix, icis, m. Kelch, Becher. *Epi.* Calices maximi. Calix mulsi; vini.

Calleo, es, ui, ere, etwas wohl können, wissen. *Syn.* Scio, teneo. *Usus.* Jura callet, V. *Scientia, doctus.*

Callide, listig. *Syn.* Astute, non incallide, caute. *Usus.* Callide, arguteque dicere.

Calliditas, tis, f. Arglist Verschlagenheit. *Syn.* Malitia, astutia. *Epi.* Perversa, stulta, vetus. *Usus.* Poeni calliditate valent. Calliditas astuta prudentiam imitatur. V. *Astutia, fraus, dolus.*

Callidus, a, um, verschlagen, listig. *Syn.* Astutus, versutus, vafer, malitiosus, eruditus artificio simulationis, veteratorius, veterator, non incallidus. *Usus.* Homo ad fraudem callidus. Astuta et callida interpretatio. V. *Astutus, dolosus.*

Callis, is, m. Fußpfad. *Syn.* Semita.

Callum, i, n. Schwiele an Händen und Füßen. *Syn.* Cutis usu densior. *Usus. Transl.* Diuturna consuetudo, diutinus dolor callum jam obduxit stomacho meo, malorum usus mihi sensum ademit; occalluit animus malorum usu.

Calones, um, m. Troßbuben. *Syn.* Militum ministri.

Calor, oris, m. Wärme. *Syn.* Ardor, aestus.)(*Frigus. Epi.* Aequabilis, corporeus, maximus, nimius, salutaris, et vitalis, similis sui. *Phras.* 1. *Ecquid in iter te das caloribus summis?* (warum begibst du dich bey solcher Hitze auf die Reise? ecquid hoc ardore; hoc aestu flagrantissimo; ista caloris intemperie; istis coeli ardoribus; aestuante tantis caloribus aëre, solis radiis torrendum te praebes? ecquid hac anni parte flagrantissima, hoc anni sidere itinere te committis? 2. *Calores sunt maximi*, es ist dermahl die größte Hitze. Caloris nunc vis est maxima; calores habemus nunc maximos. Aestus sunt immodici; aestivi coeli ardores nunc sunt maximi. Vapore solis omnia nunc torrentur, et accenduntur, fervore solis exaestuat anni tempus calidissimum; sol nunc omnia incendit; coelum nunc fervet, aestuat, ut cum maxime Menses nunc incidunt ardore solis flagrantissimi. Aestivi calores, aestatis ardores nunc sunt intentissimi. Aestuosum in primis coelum est; ab aestu fervet; aestus intemperie flagrat; immodicis caloribus torretur pars anni haec ferventissima. 3 *Calor crescit*, Hitze nimmt zu. Intendit se calor, ing vescit, increscit, invalescit. Aestivi deris calores graviore aestu exar scunt, effervescunt, invalescunt. 4. *lor remittit*, die Hitze läßt nach. Fran se calor, mitescit; tempus anni gra simum defervescit; deflagrant tand aestivi calores; temperantur, sedant leniuntur, mitigantur. Inclinata jam stas nimios solis ardores defendit; loris incommoda propulsat; langues jam flagrantis coeli ardor, et sens defervescit. *Usus.* Frigora et calor molestiae viro ferenda sunt. Acquie in horto, dum se calor frangat.

Calvitium, ii, n. Kahlheit des Ha tes. *Usus.* Calvitio moeror non levat

Calumnia, ae, f. Verleumdung. *S* Obtrectatio, maledictum, injusta cri natio, vexatio. *Epi.* Acerrima, nii callida, frigida, jejuna, impudens, r jor, praetexta, calumniae variae. *Phr Calumniam strinxit in innocentem*, hat ihn unschuldig verleumdet. Integer mi hominis laudem calumniis obter satagebat; criminari non destitit in centem; infamiam innocenti offerr infamia innocentem aspergere volu calumnias in innocentem instruxit; lumniis opprimere innocentem; calu niis appetere satagebat. V. *Detrahо, n ledictum. Usus.* Frigidam jejunam calumniam adversus me adhibuit. T tus est in instruendis calumniis. Calu niam aequo animo fert. Coërcenda calumnia et contundenda. V. *Con tium, Famam laedo, maledicus.*

Calumniator, oris, m. Verleumd *Syn.* Qui falsum crimen objicit; ma tiosus interpres. *Epi.* Egens, improbu *Usus.* Bono viro improbum calumni torum apposuit.

Calumnior, aris, atus sum, a verleumden. *Syn.* Calumniam adhibe vexo. *Usus.* Is aperte ludificari, et c lumniari coepit. V. *Calumnia detrah*

Calvus, a, um, kahl. *Syn.* Raro c pillo, calvitio deformis.

Calx, cis, f. die Ferse. *Syn.* Pars p dis posterior. *Phras. Calcibus impeter* mit Füßen stoßen. Calcibus certare; pr mere, conscindere obstantes; calcib caedere, ferire, contundere. *Usus.* Certare pugnis et calcibus. 2. *Finis meta*, Ziel und Ende. Ad calcem decu rit, pervenit opus. A calce ad carcer revocari; *a fine ad principium*, vom E de bis zum Anfange. 3. *Lapis excocti pro aedificio*, Kalk. Calx, caementa, m

Digitized by Google

tria. Calx viva, ungelöschter Kalk. Calx macerata, gelöschter Kalk.

Camelus, i, m. Kamehl. *Usus.* Cameli adjuvantur proceritate collorum.

Camera, ae, f. Gewölb. *Syn.* Testudo, fornix. *Usus.* Cameras quasdam non probavi.

Caminus, i, m. Ofen, Kamin. *Usus.* In hieme camino luculento utere.

Campester, ris, re, ländlicher Ort. Campestris excercitatio.

Campus, i, m. Feld. *Syn.* Ager, pratum, area, planities. *Epi.* Deformis atque obsitus, foenicularius, ingens, immensusque, latior, magnus, sanctus, tanus. *Usus.* 1. Agros nostros cum suis uberibus campis conferri posse negant. 2. *Transl. Amplitudo, copia, ubertas*, große Gelegenheit. Magnus tibi campus patet in republica, apertus ad gloriam cursus. In hoc tanto, immensoque campo exultet oratio. 3. *Planities*, Ebene. Camporum patentium aequora; camporum immensitates; immensa camporum patia.

Canalis, is, m. Canal. *Usus.* Aquae ductus fiunt tribus generibus, vel per canales structiles, aut fistulis plumbeis, aut tubulis fictilibus.

Cancelli, orum, m. Gitter, Schranken. *Epi.* Forenses. *Syn.* Septa e lignis modico intervallo disjunctis, quibus tribunalia et fenestrae muniuntur. *Usus.* 1. Applausum est a totis cancellis. *Transl. Terminus, finis, limes*, Ende rc. Non egredior ex iis, quos mihi ipse circumdedi, circumscripsi, cancellis. *Inde est vulg. cancellaria*, Kanzelley. Tabularium sanctius; et *Cancellarius*, Kanzler. Tabularii sanctioris praeses, custos; magister criniorum.

Cancer, cri, m. ein Krebs. *Usus.* Rubentes urere foco cancros.

Candelabrum, i, n. Leuchter. *Epi.* Candelabra aerea. *Usus.* Candelabrum e gemmis clarissimis, et opere mirabili perfectum.

Candeo, es, ui, ere, weiß seyn. *Syn.* Candore fulgeo. *Usus.* Candens orbis, *via lactea*, die Milchstraße am Himmel. Candente carbone sibi capillum adurere. V. *Albus.*

Candesco, is, ere, glühend werden. *Syn.* Ignesco, candidus fio. *Usus.* Ferrum candescit. Capillus, caput candescit.

Candidatorius, a, um, werbenden Personen gehörig. *Usus.* Candidatorio fungi munere.

Candidatus, a, um, weiß bekleidet. *Syn.* Candida veste indutus; *quales erant, qui magistratum petebant*; nomen professus. *Epi.* Consulares, gratuiti, patres, singuli, firmior, sapiens. *Usus.* Officiosissima candidatorum natio.

Candide, ohne alle Bosheit, Betrug. *Syn.* Sincere, pure, benigne. *Usus.* Inimicitias simpliciter et candide posuit.

Candidus, a, um, weiß. *Syn.* Albus, purus, sincerus. *Usus.* Furum et candidum dicendi genus. Candidum hominis ingenium. Candidae vitae homo *innocentis.* V. *Sincerus, apertus.*

Candor, oris, m. Weiße. *Syn.* Splendor, fulgor, lux. *Epi.* Exiguus, extremus, illustrior solis, nimius, candidissimus. *Usus.* 1. Vide speciem candoremque coeli. 2. *Albedo*, Weiße. Mixtus candore rubor. 3. *Simplicitas*, Aufrichtigkeit. Eximio morum candore vir. V. *Apertus.*

Canesco, is, ere, grau werden, veralten. *Syn.* Senesco, inveterasco. *Usus.* Canescit jam oratio tua, habetque suam jam maturitatem et senectutem.

Cani, orum, m. graue Haare. *Syn.* Albi senum capilli. *Usus.* Non cani, non rugae auctoritatem afferunt.

Canicula, ae, f. Hündchen. *Sidus coeleste.*

Caninus, a, um, hündisch. *Usus.* Coena canina.

Canis, is, m. et f. Hund. *Usus.* Canum fida custodia; incredibilis ad investigandum narium sagacitas; amans dominorum adulatio; alacritas in venando. Canis solicitum animal. Cane pejus et angue.

Canistrum, i, n. Korb. *Syn.* Fiscina, cista viminea. *Epi.* Splendidissima. *Usus.* Lancibus et splendidis canistris nos pascis.

Canities, ei, f. graue Haare. *Usus.* O turpem exacta dementique aetate canitiem!

Canna, ae, f. Rohr. *Syn.* Arundo.

Cano, is, cecini, cantum, ere, singen. *Syn.* Canto, cantus edo. *Adv.* Canere absurde, diligenter, flebiliter, intus, intus sibi, modulate, praeclare fidibus, similiter. *Phras. Pauci recte canere norunt*, es sind wenig, die gut singen können. Pauci recte canendi artem callent, tenent; canendo vocem rite nunc intendere, nunc remittere sciunt, canendi modus probe callent. Paucis contigit in canendo eum tenere modum, ut in eorum modulatione nihil agnoscas absonum, inconditum, inconcinnum. Pauci vocem moderari; ita efferre; ea

Digitized by Google

ratione componere sciunt, ut aures nihil respuant, rejiciant, improbent. *Usus.* 1. Canere voce, singen. Canere fidibus, tibiis, geigen, pfeifen. *Pro vulg. Ludere fidibus, inflare fistulis, ludere instrumentis musicis.* Canere bellicum, Lärmen blasen. Canere classicum, *idem.* Receptui canere, zum Abzuge blasen. *Transl.* von einer Sache abstehen, V. *Musica, modulor.*

Canon, onis, m. Regel. *Syn.* Regula. *Usus.* 1. Tu canon es meorum scriptorum. 2 *Canon Missae, vox Eccl.* Arcana verba divini Sacrificii, et silentio enuntianda. *Canones sacri.* Scita Pontificum.

Canonicatus, us, m. Chorherrenstelle, oder Versammlung. *Syn.* Sacerdotium opulentum, amplum. Collegium, senatus sacratior sacerdotum auctoritate praecipuorum. *Vulg. Capitulum Canonicorum.*

Canonizo, as, are, heilig sprechen. *Syn.* In Sanctorum numerum referre; ad Sanctorum ordinem adscribere, aggregare. Coelestes honores publicosque alicui decernere; inter coelitos referre; in album sanctorum coelitum solenni ritu referre; inter coelites annumerare, solenni ritu alicujus memoriam consecrare. In concilio coelestium collocare; in numero sanctorum collocare; sanctorum ordinibus asserere. In coelitum coetu ac numero reponere; ad immortalitatem et religione et memoria consecrare. Coelestes honores dare, habere; immortalitati consecrare; coelitum honoribus cumulare. Superorum in censum referre. *In Divos* referre. Consecratae immortalitatis auctoritatem a Pontifice maximo accipere, canonisiret werden. Coelestium numerum augere.

Canorus, a, um, wohl tönend. *Syn.* Ad cantum inflexus, clarus. *Usus.* Canora, suavis vox.

Canterius, ii, m. verschnittenes Pferd. *Syn.* Equus castratus. *Usus.* Multo vehare, qui canterium comedisti.

Cantharis, idis, f. spanische Mücke. *Insecti genus.*

Canticum, i, n. Gesang. *Usus.* Rhetorum epilogus pene canticum.

Cantilena, ae, f. kurzer Gesang. *Syn.* Cantio. *Usus.* Crebro, mihi cantilenam illam suam insusurrat. Eandem cantilenam canere.

Cantio, nis, f. Gesang, Zauberrey. *Syn.* Carmen veneficum. *Usus.* Id veneficiis et cantionibus Liciniae factum.

Cantito, us, avi, atum, are, o[illegible] gen. *Usus.* Carmina in epulis canti[illegible]

Cantiuncula, ae, f. kurzer Ge[illegible] *Usus.* Cantiunculis otium oblectar[illegible]

Canto, as, avi, atum, are, si[illegible] *Syn.* Cano, cantus fundo, edo. *Usus.* [illegible]ri lepidi cantare, et psallere docer[illegible] V. *Cano.*

Cantor, oris, m. Sänger. *Usus.* [illegible]gulejus, praeco actionum, cantor [illegible]mularum.

Cantus, us, m. Gesang. *Syn.* S[illegible]phonia, vocis inflexio. *Epi.* Dule[illegible] nauticus, obscurior, quotidianus [illegible]cum, lugubres. modici, remissio[illegible] *Usus.* Tibicines cantus numerosque [illegible] suo, sed multitudinis arbitrio mode[illegible]tur. Cantibus ipsae bestiae flectur[illegible] et consistunt. Fidium nervorumque [illegible]tibus aedes totae personant. Suavi[illegible] modulorum aures tenere, cantibus [illegible]mos impellere, incitare.

Canus, a, um, grau. *Syn.* Alb[illegible] candidus, canitie venerabilis, *aut* p[illegible] matura canitie deformis.

Capacitas, tis, f. Weite oder [illegible]ße. *Syn.* Amplitudo, spatium capien[illegible] *Epi.* Tanta. *Usus.* Theatri, vasorum [illegible]pacitas. Utrum capacitatem in ani[illegible] putamus esse? *ut putat vulgus et [illegible]quitur.*

Capax, acis, *gen. comm.* fähig. S[illegible] Quod aliquid capere potest. *Usus.* [illegible]pax domus. Ita capaces sunt aures me[illegible] ut eas nec Demosthenes impleat.

Capedo, inis, f. Opfergeschirr. *Va[illegible] genus. Epi.* Capedines gratae. *Us[illegible]* Capedines et fictiles urnulae.

Capella, ae, kleine Ziege. *Syn.* P[illegible] va capta. *Vulgus capellam vocat.* [illegible] cellum, aedicudam sacram, Capelle.

Caper, ri, m. verschnittener Bo[illegible] *Syn.* Mas caprarum castratus.

Capesso, is, ivi, itum, ere, [illegible] greifen. *Syn.* Peto, capio. *Usus.* Re[illegible] publicam, magistratum capesser[illegible] Staatsämter antreten. Quando, melio[illegible] capesses? Cibum capessere. Fugam [illegible]pessere, capere. Capessere se domu[illegible] sich nach Hause begeben.

Capillatus, a, um, haaricht. *Ad[illegible]* Bene capillatus adolescens. *Usus.* Co[illegible]pore inculto et squalido capillatio[illegible] quam ante.

Capillus, i, m. Haar. *Syn.* Cap[illegible]tis pillus. *Epi.* Comti. *Usus.* Capill[illegible] compositus et delibutus. Capilli fluun[illegible] defluunt post morbum, ausfallen. C[illegible]pilli rari et cedentes, dünnes ausfa[illegible]lendes Haar. Capillum promittere, su[illegible]

Digitized by Google

wachsen lassen. Capillis, crinibus, mais, mit fliegenden Haaren. Capillitium prolixus, promissus, langes Haar. *Capillus circa caput rejectus negligenter*, ungekämmtes Haar. Cincinnorum fabriae, Haarlocken. Capillum pectere, comere, componere, ornare, nodo substringere, in nodum cogere, kämmen, zieren, zusammen binden. Capillum calamistris inurere, aufkrausen. Capillum in gradus frangere, formare, in Buckeln legen. Capilli ficti, adsciti, adventitii, Perrücke. *Aliis* galericulus.

Capio, is, cepi, captum, ere, fassen, nehmen. *Syn.* Comprehendo, accipio.)(*Do. Adv.* Aliquando animum patrium, commodo tempus adeundi aliquem, facillime conjecturam, invite necessario consilium, strenue arma. Capi brevi, crudelissime, praedam et fortunas mirifice facetiis opportune locum, plane navim suo onere atque deprimi, recte, fortito sacerdotem Jovis vix gloriam coelo. *Usus.* 1. Capere urbem, Stadt einnehmen; oppido potiri. Cibum capere, Speise zu sich nehmen. Manum capere, Einen bey der Hand nehmen. 2. *Transl. ad intellectum*, Capio rem, ich verstehe es; teneo. Capere conjecturam ex *vel* de re aliqua. Consilium rationem agendi capere. Admiratio me capit, ich verwundere mich. 3. *Ad actus voluntatis, et tum sumitur tam active, quam passive*: Cepit me voluptas; captus sum voluptate, ich habe mich ergetzet. Capere laetitiam ex re. Amore capi. *Aut contra*: Luctus ingens, cura, metus, pavor urbem cepit, bestürzt werden. Respublica magnam calamitatem, detrimentum, dolorem, angorem, luctum, terrorem, miseriam, metum cepit, leiden. 4. *Sumo*, nehmen. Magistratum, consulatum, provinciam capere; laborem inanem capere. Initia, primordia a Diis capienda sunt, den Anfang nehmen. 5. *Delector*, Freude an einer Sache haben. Munditiis, argenti splendore etc. capitur. 6. *Decipio, deluso*, betriegen, gänzlich einnehmen. Verborum laqueis judicem; aures velut per insidias cepit. 7, *Contineo*, begreifen. Gloriam consecutus, quae vix coelo capi possit. Amentiam ejus civitas, regna capere non poterant. 8. Capere poenam de aliquo; documentum, exemplum ex re capere. Locum castris capere etc. V. *Accipio*, *urbem capio*, *comprehendo*, *captivus*.

Capistrum, i, n. Maulkorb. *Usus.* Capistro constringi.

Capitalis, e, *g. o.* des Todes werth. *Usus.* Rerum capitalium rei. Capitali odio dissidere. Fraudem capitalem admittere. *Capitale. Vulg.* Capital. V. *Caput.*

Capito, nis, m. Großkopf. *Syn.* Magni capitis. *Usus.* Silii, Flacci, Frontones, Capitones.

Capitulum, i. n. Capitel, Abschnitt in einem Buche. *Epi.* Parvum, pulcherrimum. *Usus.* Primum capitulum optimum prodere.

Capitulum Ordinis, Ort, oder Zusammenkunft der Ordensgenossen, Capitel-Haus. Locus reprehendendis erratis destinatus. *Item:* Comitium familiae sacrae. *Capitulum Ordinis facere*, Capitel halten. Comitia habere creandis magistratibus, *seu* moderatoribus familiae sacrae. Conventum celebrare; concilium habere instituendis novis Religiosi ordinis magistratibus. *Capitulum Cathedrale*, Collegium, senatus Ecclesiastici Ordinis Praesulum.

Capra, ae, f. eine Geiß, Ziege.

Caprificus, i, m. wilder Feigenbaum. **Usus.* Ficus silvestris.

Caprinus, a, um, von Ziegen. *Usus.* Pellis caprina.

Capsa, ae, f. Kiste. *Syn.* Arca. *Usus.* Si te ad meas capsas admisero.

Captatio, nis, f. das Nachstellen. *Usus.* Disputandi prudentiam captatio verborum imitatur.

Captator, oris, m. Nachsteller. **Syn.* Qui venatur aliquid, aut ambit quovis modo. *Usus.* Plebicola repente, omnisque aurae popularis captator.

Captio, nis, f. Fang. *Syn.* Argutiae, sophisma. *Usus.* Quasi praestigiis et captionibus a sententia sua depulsus, in alienam inductus est. Captiones refellere.

Captiose, verfänglich. *Syn.* Vafre, argute. *Usus.* Captiose interrogare.

Captiosus, a, um, verfänglich. *Syn.* Quod captiones habet. *Usus.* Fallaces et captiosae quaestiones. Societas captiosa.

Captiuncula, ae, f. kleine verfängliche Rede. *Syn.* Captio. *Usus.* Omnes captiunculas pertimescere.

Captivitas, tis, f. Gefangenschaft. **Usus.* Is dies finem diuturnae captivitatis, turpitudinis, servitutis attulit. V. *Captivus.*

Captivus, a, um, gefangen. *Syn.* Captus et vinctus. *Phras.* 1. *Captivus tenetur*, er wird gefangen gehalten. In vincula conjicitur; custodia tenetur; in vinculis est; in vinculis cohibetur; in custodiam vinctus datur, conjicitur; in carcerem conditur; in vincula ductus,

Digitized by Google

obnoxiam carnificis arbitrio ducit animam; in custodiam traditur; in carcere *vel* carcerem includitur; vinculis mandatur; in catenis tenetur. 2. *Captivos dimittere*, die Gefangenen los lassen. Eximere vinculis; libertate donare; exsolvere vinculis; in libertatem asserere, ergastula captivis solvere. *Usus*. Ducere aliquem captivum in triumphum. Captivos duriter habere. Captivos redimere; reddito pretio liberare, recuperare, los kaufen. Captivos reddere; remittere, entlassen. V. *Custodia*, *carcer*, *vincula*, *captus*.

Capto, as, avi, atum, are, zu fangen suchen. *Syn.* Allicio, aucupor. *Adv.* Mediocriter adventum. *Phras.* 1. *Captare occasionem*, Gelegenheit suchen. Imminere in occasiones omnes; intentum esse in occasionem, quaerere locum injuriae, insidiis; aucupari tempus; captare temporis momenta. 2. *Captare gloriam*, eine eitle Ehre suchen. Plausum captare, aucupari omnes umbras falsae gloriae; consectari adumbratae quamvis gloriae imaginem. V. *Gloria*. *Usus*. 1. Assentatione gratiam, aliquem objecta spe quaestus captare, einnehmen. 2. *Observo*, beobachten. Tempora, occasio, momenta captanda sunt. 3. *Consector*, *peto*, darnach trachten. Voluptatem, verba, plausum, benevolentiam populi captare. 4. Captare auram, frische Luft schöpfen. 5. Captare aliquem, Einen hintergehen. V. *Quaero*, *ambio*, *cupio*.

Captus, a, um, gefangen. *Partic.* von capio. *Phras. Bello captus est*, er ist ein Kriegsgefangener geworden. Jure belli captus est; in manus hostium venit; in potestatem hostium pervenit; hostium praeda factus est. *Usus*. Mente, oculis, membris omnibus, auribus, captus, unsinnig, blind, gehörlos, an allen Gliedern lahm. Amore, misericordia captus, eingenommen. Bello capta praeda, spolia, pecunia; captiva pecunia, das im Kriege geraubte Geld.

Captus, us, m. Begriff des Verstandes. *Syn.* Ingenium, intelligentia. *Usus*. Prudens, ut est captus illorum hominem. Non malus, neque iners ut est captus servulorum. *Indoles*, Gemüthsbeschaffenheit.

Capularis, e, *g. c.* ein Greis. *Syn.* Senex capulo mortique vicinus, proximus.

Capulus, i, m. Griff, Handhabe. *Syn.* Manubrium gladii. *Usus*. Quasi vero capulo esset occisus.

Caput, itis, n. Haupt. *Usus*. 1. Caput aperire alicui, das Haupt Ehren halber entblößen. Salutare aperto capite. Caput tegere, operire, das Haupt bedecken. Caput cervicibus abscindere, das Hau abschlagen. Securi ferire, percutere; ce vicem abscindere; secare collum; cap a cervicibus avellere; ferro caput dem tere; incidere cervices, praecidere; c put ense auferre; jugulum ferro resolv re, caput a cervicibus amputare, obtru care, köpfen. *Vulg. decapito*. 2. *Vit sulus*, das Leben, das Heil. Causa, j dicium capitis agitur. De ordine, de ci tate, de libertate, de capite content est. Caput tuum, et fortunas semper d fendi. 3. *Crimen capitale*, Laster, das d Tod verwirket. Capitis aliquem accers re, accusare. 3. *Initium*, *principiu pars praecipua*, *origo*, der Anfang, U sprung, Rädelführer, der vornehmste The Ad consilium dandum caput est nos rempublicam. Et quod caput est, no hominem. Capita duntaxat orationis e posuit. Duo epistolae capita. Caput f ctionum Timagenes fuit. Ad pontis capi castella sunt excitata, zu Anfang und E de der Brücke. 5. *Vulgo. Capitale*, Gel summe, Capital. De capite, de summ de sorte aliquid detrahere, remittere, v der Hauptsumme des angelegten Geldes was hinweg nehmen, oder zurück lassen. *In aliis loquendi modis*: Capita confe re, offensare, die Köpfe zusammen stoße mit einander sich heimlich unterreden. Capi sancire, unter Kopfstrafe etwas gebiethe Nec caput, nec pedes habet, es ist ei ungereimte, ungeschickte Sache.

Carbaseus, a, um, aus feiner Lei wand gemacht. *Syn.* Ex lino optimo co textus. *Usus*. Vela carbasea.

Carbasus, i, m. *et f. in plur. neu* feine Leinwand. *Usus*. Velum a carba factum, *seu* lino mirae tenuitatis.

Carbo, onis, m. Kohle. *Usus*. Ca dente carbone sibi adurebat capillum.

Carbonarius, ii, m. Köhler. *Sy Qui carbones conficit. *Usus*. Carbonar fornax.

Carbunculus, i, m. kleine Kohl *Syn.* Parvus carbo. *Usus*. Cum testa ar bulans carbunculos corrogabat.

Carcer, ris, m. Kerker. *Syn.* Cust dia, vincula, locus, in quo asservant rei. *Epi.* Totus vindex nefariorum sc lerum. *Phras.* 1. *In carcerem missus es* er ist in den Kerker geworfen worden. I carcerem ductus, compactus, conjectu conditus, contrusus est; in custodia datus, traditus est; obtorta gula in vi cula et tenebras abreptus; in ferrum vincula conjectus, tenebris et vincul mandatus; in carcerem, ergastulum d tus, detrusus, raptus, tractus, inclusi

Digitized by Google

[illegible] addictus est. 2. *In carcere [illegible]*, gefangen halten. Detinere; in [illegible] servare; custodia septum tenere; custodiis munire; in custodiis habere, tenere; in vinculis cohibere; carcere aliquem multare; vinculis ac compedibus coërcere. 3. *In vinculis obnoxiam tortorum arbitrio trahere animam*, gefangen sitzen. In vinculis esse; squalore carceris vexari; in catenis teneri. V. *Captivus*, *Custodia*, *Vinculum*. *Usus*. In carcerem mittere. E carcere emittere.

Cardiacus, i, m. dem am Herzen wehe ist. *Syn.* Ore ventriculi affectus.

Cardinalis, *is*, *m.* Cardinal. *Syn.* Purpuratus Ecclesiae Pater, Princeps; Vir sacrae purpurae splendore conspicuus; Romana, Vaticana purpura ornatus; e senatu Pontificio; Christianae reipublicae senator. *Phras.* 1. *Cardinalem creare*, zum Cardinale machen. Aliquem in purpuratorum Patrum numerum cooptare, referre. Purpuratis Ecclesiae Principibus adscribere; Purpuratorum Patrum ordini, coetui aggregare; ad Romanam purpuram evehere; Vaticanae purpurae honore ornare, donare, decorare; Purpuratorum Patrum concilio adjungere; in Senatum Pontificum adlegere. 2. *Cardinalium Collegium*. Orbis Christiani summum Consilium; supremus Ecclesiae Senatus; illustrissimum Purpuratorum PP. Collegium; Sanctissimum gravissimumque orbis terrae Consilium; Sacrum Pontificis Consilium; Pontificii Senatus Patres; amplissimus Ordo Purpuratorum Patrum. Romanae Curiae Patres.

Cardo, inis, m. Angel. *Epi.* Altisonus, duplex. *Usus.* Postes cardinibus emovere. In eo cardo rei vertitur, von diesem hängt alles Andere ab.

Carduus, i, m. Distel. **Usus.* Arva horrebant carduis.

Care, theuer. *Syn.* Magno pretio, nimio. *Usus.* Dimidio carius emit domum.

Careo, es, ui, itum, ere, mangeln. *Syn.* Vaco, deficior, vacuus sum.)(*Abundo*, *potior*, *fruor*. *Adv.* Aegre, aegrius diutius sermone, dupliciter culpa, facile in perpetuum, necessario, utilitate, nimium diu laude, omnino non voluptatibus, plane febri, sapienter rebus externis. *Usus.* Is non caret, qui non desiderat, wer nichts verlanget, dem mangelt nichts. Carere voluptatibus, culpa, dolore, febri. Pompejus foro, postea senatu caruit. Carere publico, sich nicht sehen lassen. Fide caret, quod dicis, es ist nicht glaublich, was du sagst. Illo homine carere non possumus, wir können dieses Menschen nicht entbehren. Caret prudentiae laude; abest ab illo prudentiae laus illa. V. *Pauper*, *privo*, *egenus*.

Caries, iei, f. Holzfäule. **Usus.* Cariem recipere, sentire; carie infestari.

Carina, ae, f. der Schiffsboden. *Syn.* Navis dorsum, navis pars ima.

Caritas, tis, f Theuerung. *Syn.* Inopia frumenti, *vel* alterius rei.)(*Vilitas*, *ubertas*, *copia*. *Epi.* Admirabilior, diuturna, gratuita, humana, maxima annonae, naturalis, praesens. *Phras.* *Caritas annonae est*, es ist eine Theuerung. Sterilitas agrorum, inopia frugum, caritas et rerum omnium difficultas est; annonae ese sunt angustiae; ita care veneunt omnia, tanti pretii sunt, ut incommodis gravissimis premamur, vexemur; re frumentaria admodum anguste utimur. Gravi jamdiu annona conflictamur. Annonae gravitas rerum pretia intendit. Caritate cibaria quotidie fiunt angustiora. V. *Annona*, *penuria*. *Usus.* Praesens caritas futura, fames, e fame caedes, direptio, incendia.

Caritas, tis, f. Liebe. *Syn.* Amor, studiosa propensio. *Usus.* Hominum caritas, amicitia, benevolentia gratuita esse debet. Caritas inter natos et parentes. Omnes omnium caritates una patria complectitur. Satage, ut caritatem civium tibi concilies, gignas, retineas, ut caritate jungare cum civibus, ne hanc caritatem tibi quispiam adimat, dirimat. V. *Amor*, *benevolentia*, *affectus*, *a*, *um*.

Carmen, inis, n. Gesang, Lied, oder Gedicht. *Syn.* Versus, argumentum carmine tractatum, oratio adstricta numeris. *Epi.* Absurdum, aptius, grande, grave, lugubre, mollissimum, necessarium, praeclarum, totum, triste. Carmina blandissima, mala, nova, probrosa. *Phras.* *Carmina facit sane elegantia*, er hat sehr zierliche Verse gemacht. Carmen condidit, scripsit, composuit omnibus numeris absolutissimum. Ejus versibus, quos extemporali quodam calore fudit, nihil tersius, nihil venustius. Luculentis sane versibus lusit. Carmina, quae panxit, texuit, vena sane facili profluxere. Versus illi nascuntur pulchri sane, ac jucundi. Versus fecit, confecit, scripsit sane lectissimos. V. *Versus*, *Poëta*.

Carnarium, ii, n. Fleischbank. **Syn.* Locus, ubi carnes venduntur, *vel* domi reponuntur. *Usus.* Coenam e carnario emit.

Carnifex, icis, m. Henker. *Syn.* Tortor, lictor. *Epi.* Crudelissimus ci-

Digitized by Google

vium, internecinus. *Usus.* Advolat, ut carnifex ad reliquias vitae lacerandas. Non sicarius, sed crudelissimus carnifex.

Carnificina, ae, f. Richtplatz, Peinigung. *Syn.* Supplicii locus, cruciatus, crudelitas. *Usus.* Carnificinam facere, subire. Aegritudo summa est carnificina.

Carnifico, as, avi, atum, are, peinigen. Carnificor, aris, atus sum, peinlich umkommen. *Syn.* Excarnificor.

Caro, nis, f. Fleisch. *Epi.* Multa, subrancida, putida, rancida, venenata. *Usus.* Caro piscium delicata.

Carpentum, i, n. hängender Wagen. *Genus vehiculi. Usus.* Carpentum agere. Matronae Romanae pilento ad sacra, carpentis festo, profestoque die utebantur.

Carpo, is, carpsi, ptum, ere, abbrechen, tadeln. *Syn.* Decerpo: *item*, reprehendo, lacero. *Adv.* Undique et colligere. *Phras. Aliorum mores carpunt*, sie tadeln anderer Leute Sitten. In convivii rodunt, in circulis vellicant; maledico dente alienam magnitudinem allatrant, famam lacerant, confodiunt; alienos mores malignis sermonibus exagitant; acerbe insectantur, criminantur; honestissimis etiam moribus notam inurunt; labem aspergunt, V. *Reprehendo*, *vitupero*, *infamia. Usus.* 1. Maledico dente carpere. 2. *Imminuo*, schmälern. Aliquid de alienis laudibus carpere. 3. *Insector*, nachsetzen, verfolgen. Ultimum agmen hostis carpsit. 4. *Vitupero*, tadeln. Carpere aliquem, alicujus facta.

Carptim, hier und da, stückweise. *Syn.* Hinc atque illinc sine ordine decerpendo. *Usus.* Res gestas carptim perscribere.

Carus, a, um, theuer. *Syn.* Non vilis, magni pretii.)(*Vilis. Usus.* Annona in macello solito carior est; amplificato pretio venit. V. *Caritas.*

Carus, a, um, lieb. *Syn.* Acceptus, jucundus, antiquus, qui suavitatem filii apud aliquem obtinet. *Phras. Commendo juvenem tibi carissimum*, ich empfehle dir diesen liebsten Jüngling. Mel meum et delicias, mea desideria; nolim eum dimittas e sinu tuo. Commendo tibi amores nostros, juvenem, qui mihi in oculis est, quem in oculis fero; qui mihi cordi est unice, ocellum meum, et dextellam, die rechte Hand. Delicias, ac vitam meam. Qui mihi in medullis et visceribus haeret; qui in desiderio civitatis, in ore, in sermone omnium habitat. Hoc dimisso videbat mihi partem viscerum abrumpere, qui unicus mihi, et unico magis est unicus; pro cujus caro capite meum caput libenter offeram. Commendo tibi [illegible] lum meum, quo nemo carior meo a[illegible] mo, meo cordi. V. *Amo*, *cogito a*[illegible] *duo de te. Usus.* Comis, jucundus et [illegible] rus. Sibi quisque carus est. Paucos aequ[illegible] ac te caros habeo.

Casa, ae, f. Bauernhaus. *Syn.* T[illegible] gurium, mapale.

Cascus, a, um, altväterisch. *Us*[illegible] Prisci illi, quos cascos Ennius appell[illegible]

Caseus, i, m. Käse.

Cassis, idis, f. Helm, Pickelhau[illegible] *Syn.* Galea.

Cassis, is, m. Jägergarn. *Syn.* Ne[illegible]

Cassus, a, um, leer. *Syn.* Vacu[illegible] inanis. *Usus.* Sanguine, luminibus casse[illegible]

Caste, keusch. *Syn.* Integre, pur[illegible] *Usus.* Bene, rite, caste Deos venera[illegible] tur. In amicorum periculis caste et int[illegible] gre versari. Excellentis formae virgine[illegible] caste habuit.

Castellanus, i, m. Schloßherr. *Sy*[illegible] Qui castellum habitat. *Usus.* Decem mi[illegible] lia cum castellanis agrestibus in arm[illegible] habuit. Multi ex Liguribus castella[illegible] triumphi, *de capto castello acti.*

Castellatim, von einer Festung z[illegible] andern. *Usus.* Hostes castellatim dissipat[illegible]

Castellum, i, n. Schloß. *Syn.* M[illegible] nitio lignea, *aut* muro firmata ad arce[illegible] dos hostes. *Epi.* Castella multa muni[illegible] tissima, castellum munitum, necess[illegible] rium. *Phras.* 1. Castellum munire, de[illegible] fendere. Castellis et aggeribus aditu[illegible] hostium prohibere. 2. Castellum expugna[illegible] re, capere, suae ditionis facere; diruere[illegible]

Castigatio, nis, f. Züchtigung. *Sy*[illegible] Objurgatio, reprehensio. *Epi.* Clemens[illegible] *Usus.* Omnis animadversio et castigati[illegible] contumelia carere debet.

Castigator, oris, m. Bestrafer[illegible] *Usus.* Castigator minorum.

Castigo, as, avi, atum, are, züch[illegible] tigen. *Syn.* Objurgo, mulcto. *Usus.* 1. Ma[illegible] tres filios verbis et verberibus castigant[illegible] 2. Ad unguem castigare carnem, wo[illegible] ausarbeiten. Castigati mores, züchtige und[illegible] ehrbare Sitten. 3. Castigatus animi do[illegible] lor, mäßiger Schmerz. V. *Punio*, *alloquor.*

Castimonia, ae, f. Reinigkeit. *Syn.* Castitas. *Usus.* Summa corporis et animi castimonia vir, virgo adolescens.

Castitas, tis, f. Keuschheit. *Syn.* Castimonia, virginitas. *Usus.* Castitatem impense colere. V. *Pudicitia*, *integer*, *verecundus.*

Castra, orum, n. Lager. *Syn.* Tentoria, pelles, locus, ubi exercitus in tentoriis manet. *Epi.* Aestiva, civilia, florentissima, maxima, media, infirma,

Digitized by Google

nefaria, plena curae, praeclara, stativa. *Phras.* 1. *Castra metari*, Lager schlagen. Castra ponere, disponere, locare, constituere, habere, facere, metari, fingere; tentoria erigere; posita habere; tendere. Castra in aperto posuit. 2. *Castra movere*, mit dem Lager aufbrechen. Castra promovere; movere, conclamare vasa; vasa colligere. 3. *Castra extendere*, das Lager ausbreiten. Castra proferre. 4. *Castra arctius collocare*, das Lager zusammen ziehen. Castra contrahere. 5. *Castra designare*, das Lager abstecken. Castris locum capere, locum deligere. 6. *Castra propius admovere*, mit dem Lager näher hinzu rücken. Castra castris opponere, objicere, conferre; castra cum castris jungere; castra oppido conferre. 7. *Castra mutare*, das Lager verändern. Castra convertere. 8. *In castris esse*, im Lager seyn. Sub pellibus agere, contineri, hiemare, in castris agere. 9. *Castra aggredi*, das Lager anfallen. Castra tentare, invadere, adoriri, circumvenire. 10. *Castra capere*, das Lager erobern. Occupare, capere; castris potiri; castris hostem exuere. 11. *Castra referre*, mit dem Lager zurück ziehen. 12. *Castra opere et natura loci munita*, wohlbefestigtes Lager. Castra aggeribus, propugnaculis munita. *Usus.* Pro portis castrorum, vor dem Lager. Castrorum circuitus, limes extimus, Circumvallations-Linie um das Lager. Castris se tenere, sich im Lager halten. Castris hostium incidere, auf das feindliche Lager stoßen.

Castratus, a, um, verschnitten. *Syn.* Exsectus. *Usus.* Nolo dicere, morte Africani castratam esse rempublicam.

Castrensis, e, e. das zum Lager dienet. *Syn.* Militaris. *Usus.* Disciplina castrensis.

Castrum, i, n. Schloß, Festung. *Syn.* Locus muris munitus; Castellum majus. *Usus.* Vallo et fossa circumdedi, sex castellis, castrisque maximis sepsi.

Castus, a, um, keusch. *Syn.* Purus, integer, incorruptus. *Adv.* Maxime. *Phras.* Corpore et animo integerrimus; insigni castimonia; summa castimoqia et integritate, a voluptatum illecebris alienus, expers labis; immunis a foeda libidinis contagione; castimoniae laude insignis; spectata integritate ac continentia: incorruptis castissimisque moribus; pudore septus. *Usus.* Pompejus vir integer, castus, gravis. Casta domus. Vir castus a cruore civili. V. *Purus*, *integer*, *verecundus*, *pudicus*.

Casus, us, m. Zufall, Fall. *Syn.* Fortuna, eventus, sors. *Epi.* Acerbissimus, caecus, calamitosus atque funestus, multis innocentibus communis, incertus, dissimilis, dubius, fatalis vel gloriosus, gravis et miserabilis; gravissimus atque acerbissimus reipub. horribilis, repentinus, improvisus, incredibilis ac pene divinus, infestus, iniquissimus, mediocris, mirificus, fatalis, nec opinatus, pessimus, tristior, voluntarius, ultimus. Casus adversi, alieni, ancipites incertique dicendi, varii, barbari, bellici, conjunctiores reip. conversi, dubii, gladiatorii, graves civitatis, gravissimi, horribiles miserique, humani, innumerabiles, multi, novi, plures, rariores, similes exitu, tanti tamque praecipites, tetri, tristes. *Phras. Casu accidit*, es ist ungefähr geschehen. Forte evenit, ut etc. Repentina aliqua voluutate, ac fortuito; non consulto, sed casu in hoc iter incidi. Casus me in hoc negotium induxit. Forte fortuna factum est. Peropportune te mihi fortuna obtulit, qui me adjuvares. Casus haec invexit. Forte ita casus tulit. Temere ac fortuito incidi in rem. Casus gubernabat consilium meum. V. *Accidit fortuna. Usus.* 1. Casus incidit mirificus, es hat sich etwas Wunderliches ereignet. Casus intervenit. Multa is casu potius et felicitate, quam virtute et consilio gessit. Varii sunt rerum humanarum casus. 2. *Infortunium*, Unglück. Meum illum casum gravissimum tecta ipsa urbis lugebant. Aliorum opibus casus meos sustento. 3. *Ruina*, Untergang. Eo ictu me ad casum dedit. V. *Fortuna*.

Casus conscientiae, Gewissenssache, Zweifel. *Phras. Docere casus conscientiae. Vulg.* Explicare quaestiones de moribus ad christianam vitam conscientiamque moderandam; tradere officia hominis christiani; res ad officium christianum pertinentes exponere, doctrina de officio christianii hominis tradere; explicare controversias, quae ad conscientiam pertinent, quae docentur de finibus bonorum ac malorum in re christiana. Contraversias, quae ad forum interius pertinent, tractare.

Catachresis, is, f. Mißbrauch der Wörter. *Syn.* Abusio verbi.

Catadupa, orum, n. Oerter, wo der Abfall des Nilflusses mit großem Getöse geschieht. *Syn.* Loca, ubi se Nilus ingenti sonitu praecipitat.

Catamitus, i, m. Weichling. *Syn.* Meritorius puer.

Catapulta, ae, f. Werkzeug. * *Syn.*

Digitized by Google

Machina bellica, qua jaculum aut saxum longius torquetur. *Usus.* Catapultas, balistas, tormentaque alia oppugnandae urbi comparata develunt.

Cataracta, ae, f. Fallgitter. * *Syn.* Fores pendulae e ligno ferroque, quae demitti, ac attolli possunt. *Usus.* Dejecta cataracta porta clausa erat.

Cate, listig. *Syn.* Astute.

Catechismus, *i*, *m.* christliche Lehre. *Phras. Catechismum tradere*, die christliche Lehre auslegen. Christianis praeceptis pueritiam imbuere, expolire, excolere; christianae disciplinae elementa, fidei christianae praeceptiones, dogmata; initia legis christianae pueris exponere; doctrina christiana, christianis rudimentis, lege christiana imbuere, erudire rudem aetatulam; fidei nostrae mysteriis, christiana institutione populum formare; christianae doctrinae rudimentis instituere pueros. Instituere pueritiam christianis praeceptionibus. Prima sanctioris doctrinae rudimenta tradere, fidei nostrae praeceptionibus pueritiam formare.

Catechumenus, *i*, *m.* ungetaufter Lehrjünger des Glaubens. *Syn.* Sacri lavacri candidatus; primae christianae disciplinae auditor, discipulus, alumnus: qui rudimentis doctrinae sacrae, quae salutari lavacro praemitti solet, imbuitur.

Catena, ae, f. Kette. *Syn.* Vinculum e connexis annulis. *Usus.* Legum catenis constringere, vincire, devincire aliquem. Innocenti catenas injicere.

Catenatus, a, um, an Ketten gebunden. *Syn.* Catenis vinctus.

Caterva, ae, f. Kriegsschar. *Syn.* Turba, turma. *Epi.* Imminens, magna, bene magna, nova, tota, catervae magnae amicorum armatae. *Usus.* Forum armatis catervis hominum improborum obsidere. Catervae atque conventus hominum. V. *Turba.*

Catervatim, scharweise. *Syn.* Turmatim, per catervas. *Usus.* Catervatim volant.

Cathedra, ae, f. Kanzel, Lehrstuhl. *Usus.* De cathedra surgere. De *vel* ex loco superiore.

Catholicus, *a*, *um*, katholisch. *Phras.* 1. *Catholicum fieri*, katholisch werden. Catholica sacra complecti; amplecti catholica dogmata; cum catholica religione reconciliari; se ad catholica sacra transferre, conferre. In catholicorum communionem venire. Catholicorum castra sequi. Ad Romana sacra tr[illegible] ir 2. *Catholica Ecclesia*, katholische [illegible]ch Christi Ecclesia sanctissimis institut fundata, et orbis terrarum consensio mirabili nobilitata. Diffusa per omn gentes aetatesque Christi Ecclesia. Chr stianus populus universus, eadem fid doctrina, iisdem sacrorum, rituumq cerimoniis toto orbe terrarum mirabilit consentiens, ac uno veluti foedere d vinctus. 3. *Catholica Fides*, der kath lische Glaube. Orthodoxa, religio, fide Christiana fides, toto semper orbe m ra credendorum consensione observat Christiana religio toto orbe propag ta. 4. *Homo catholicus*, ein katholisch Christ. Orthodoxae fidei sectator; vir c tholici nominis, orthodoxae professionis catholicis institutis ac motibus vivens recte de Deo rebusque Divinis sentien Sacrorum communione cum Ecclesia Ro mana consentiens.

Catinus *vel* Catinum, i, m. *vel* r tiefe Schüssel.

Catulus, i, m. Hündchen. *Epi* Catuli caeci. *Usus.* Omnia in perfecti meliora, ut in equo, quam equulo, i cane, quam catulo.

Catus, a, um, witzig, listig. *Syn* Acutus, callidus, prudens. *Usus.* Pru dens, et ut ita dicam, catus.

Cauda, ae, f. Schweif. *Epi.* Levis lubrica, pinnata, spumifera, summa.

Caudex, icis, m. der Stamm a einem Baume oder Stocke. *Syn.* Stirps a boris. *Usus. Transl. pro homine stu pido.* Caudex, stipes, asinus.

Cavea, ae, f. Höhle, Käfig. *Syn* Septum, quo aves et bestiae includun tur. *Item.* Locus, ubi populus seden ludos spectabat. *Epi.* Multa, tota, ul tima. *Usus.* Cavea tota Plauto applau sit. Qui clamores tota cavea? emissu e cavea leo.

Caveo, es, cavi, cautum, ere verhüthen, Sorge haben. *Syn.* Vito, fu gio, cautionem adhibeo, declino. *Adv* Amplius populo, assidue, diligenter diligentius aliquem, diligentissime ali cui, magnopere, nominatim foedere ca vere et excipere, sancire, perscribere omnino omnia, studiose ne, vigilantius aliquid. *Phrus. Cave, ne malis confias* hüthe dich, daß du nicht bösen Leuten traust. Vide, studium adhibe; consilio ute re, diligenter animadverte; attende, quam diligenter potes. Summa tua cautio sit et provisio, ut ne temere confidas. Adhibe cautionem, provide ante, et praecave; disce, cui te credas, cui com-

Digitized by Google

[illegible] caveas. Cauto est opus, [illegible] massa unquam escam petas. [illegible] a personatis amicis. *Usus.* Cavere ab homine nefario, sich vor bösen Leuten hüthen. Cave a veneno. Cave [illegible], cave existimes, mihi quemquam te cariorem. Cave facias. Omnia cavebo. 3. *Prospicio, nequid detrimenti accipiatur*, vor fremden Schaden Vorsehung thun. Tu mihi meisque multa saepe cavisti. In jure cautum est. Haeredi testamento cavere. Agris, foenori, aedibus cavere.

Caverna, ae, f. Höhle. *Syn.* Locus in terra cavus, antrum, spelunca. *Usus.* Terrae e cavernis ferum eruimus.

Cavillatio, nis, f. Gespötte. *Syn.* Jocus amarior, dictum aculeatum; sermonis aculeus. *Usus.* Haec quidem cavillatio est, illa dicacitas fuit.

Cavillor, aris, atus sum, ari, spotten. *Syn.* Jocose ludo, dicta aculeata jacio. *Adv.* Familiariter. *Usus.* Cum aliquo, vel in aliquem aliquid cavillari. In togam illius multo hominum risu cavillatus sum. Familiariter cum illo cavillari soleo.

Caula, ae, f. Schafstall. *Syn.* Stabulum.

Caulis, is, m. Krautstängel. *Syn.* Brassica. *Usus.* Vites a caulibus et brassicis, ut pestiferis, refugere dicuntur.

Cavo, as, avi, atum, are, höhlen, ausgraben. *Syn.* Excavo, fodio, evacuo. *Usus.* E ligno cavato navigium. Naves cavabant ex singulis arboribus.

Caupo, onis, m. ein Wirth. *Syn.* Tabernarius. *Usus.* Ad cauponem multorum hospitum divertere. Vinum a caupone petere.

Caupona, ae, f. Wirthshaus. *Syn.* Taberna, cauponula, taberna, diversoria.

Cauponor, aris, atus sum, ari, Wirthschaft treiben, feil haben. *Syn.* Lucri causa aliquid facio. *Usus.* Cauponari bellum, non belligerari.

Causa, ae, f. Ursache. *Syn.* Caput, origo, fons, radix, principium, occasio, ratio, nomen. *Epi.* Absoluta et perfecta per se obsurda, adjuvans aliquid et socia quaedam efficiendi, adversa, aequa, aequissima, aeterna, Alexandrina, aliena, anceps et gravis, antecedens, antiquior memoria alicujus; antiquior et pulchrior, et magis a natura ipsa profecta, antiquissima, aperta, assumptiva, bona, bona immo optima, certa, certa definitaque, certissima, civilis, clarissima, communis, communis ambitus, communis civitatis et libertatis, conjecturalis et definitiva, translativa, consimilis, consularis et senatoria, damnata, deliberativa, demonstrativa, judicialis, deterior, difficilis, manifesta, difficilior, difficillima, digna patrocinio alicujus, dispar, dissimilis, dubia, efficiens, expeditissima, externa, facilis atque explicata, facilior, falsa, firma, per se stabilis, firmissima, foedissima, frumentaria, grata alicui, gratiosa arfogationis, gratissima, gravis, gravior, gravissima, honesta, necessaria, probabilis, honestior, honestissima, idonea quam maxime, tam illustris, tam gravis, tam impia, impudentissima, inferior, integra, infima, judiciaria, justa atque magna, justa atque maxima, justae necessitudinis, etsi non justa, gravis tamen. *Phras.* 1. *Multas causas habebam te reprehendendi*, ich hatte viele Ursachen, dich mit Worten zu bestrafen. Justas magnasque rationes habui magna ratione factum; multa erant, quae afferrem, si reprehensionis ratio mihi danda esset. Multos titulos habebam; non longe quaerenda erat materia reprehensionis. Non uno nomine; non uno ex capite; multis nominibus ea tibi reprehensio debebatur. Non una, nec temere oblata mihi causa erat te reprehendendi. Magno judicio, ac certo consilio ad istam reprehensionem descendi. 2. *Amici ipsi horum causa malorum fuere*, die Freunde waren selbst Ursache an diesen Uebeln. In hanc me calamitatem induxere; ex illo fonte et seminario haec mala fluxere. Ea calamitas ab amicis conflata, confecta est; eorum opera factum, ut miser sim; in hanc miseriam amicitia me detrusit. Ab his malum erupit: Hinc illae lacrimae; hanc segetem ac materiem aegritudinis meae amici praebuere, illi viam patefecere hostibus meis. Horum persuasu ac inductu hae mihi calamitates importantur. Ab iis est natum istud mihi incommodum; illi periculum invexere; hi, quidquid malorum est, mihi conscivere; horum amicitia me in hanc perditam causam imposuit. Horum omnium malorum fons unus amici sunt; hi mihi, quidquid malorum nunc sustineo conflavere, contraxere. Principium malorum ex amicorum perfidia, velut pestilenti radice extitit, profectum est, prodiit, provenit. Hae calamitates principia sua amicis debent: referenda in amicos est

Digitized by Google

tota haec malorum acerbitas; ii ansam praebuere; ii occasionem dedere; horum e perversa amicitia, hoc quidquid est, extitit; manavit; emanavit, profluxit; amicorum corrupta fides illa nobis in commoda accersiit, peperit, attulit; his malis aditum aperuit. Horum inconstantiae ac levitati id, quidquid malorum mihi incubuit, tribuendum est, adscribendum, assignandum. V. *Adscribo*, *assigno*. *Usus*. 1. Ut semina arborum, ita tu hujus belli causa ac auctor fuisti. Helena Trojanis causa exitii fuit. Rerum causae quaerendae, inveniendae, exponendae, explicandae, aperiendae sunt. Quam facti causam affert? Quis causam dedit; *occasionem*? wer hat Anlaß gegeben? Causae nihil est, quin abeas. Id faciendi nullas causas habui, *rationes*, keine Ursache haben. 2. *Lis*, *controversia*, Rechtshandel: a.) *Incipere causam*, einen Rechtshandel anfangen. In causam se demittere; in causam descendere, ingredi, causam recipere, suscipere, accipere. b) *Causam agere*, Rechtshändel führen. Tractare, actitare, tueri, tutari, defendere, sustinere. Causam ipse meam informabo, orabo, declamabo; causam capitis dicam. Jus meum ipse persequar. c.) *Causam perdere*, den Handel verlieren. Causam amittere, causa cadere; causam adversariis tradere. Cadere in judicio. d.) *Causam obtinere*, den Rechtshandel erhalten, gewinnen. Causam tenere, obtinere. Causa illi adjudicata est; secundum illum judicatum est; pro illo pronuntiatum. e.) *Causam negligenter tractare*, den Handel sehr nachlässig fortsetzen. Indormire causae suae. f.) *Causa est valde dubia*, es ist ein zweifelhafter Handel. Fluctuat ejus causa. g.) *Causam relinquere*, vom Rechtshandel abstehen. Causam deposuit. h.) *Amicabilem compositionem causae facere*, sich des Handels halber freundschaftlich vertragen. Causam cum altero componere, controversiam sedare, dirimere litem, tollere, transigere. 3. *Negotium*. *onus*, *provincia*, Geschäft rc. Hanc mihi causam dedit, *negotium demandavit*, dieses Geschäft hat er mir aufgetragen. Suam causam, non reipublicae curat. Exeundum tibi illa causa, dum adhuc integra est, du mußt dich dieses Geschäftes entschlagen. 4. *Excusatio*, Entschuldigung. Accipio causam, ich nehme diese Entschuldigung an. 5. *Propter*, meinetwegen, non mea sed omnium salutis causa abfui. Tua causa debeo, cupioque omnia. V. *Auctor*, *Origo*, *Lis*, *Negotium*.

Causarius, a, um, ursächlich. *Usus*. Causaria missio, ein aus billigen Ursachen ertheilter Abschied.

Causidicus, li, m. Redner, Fürsprecher. *Syn*. Causae patronus. *Ep*. Non amplus atque grandis, subtilis tamen et elegans. *Usus*. Non causidicum nescio quem, nec proclamatorem arrabulam; sed amplum, grandem, vehementem et qui in forensibus causis possit praeclare consistere, oratorem. V. *Patronus*, *advocatus*.

Causor, aris, atus sum, ari, vorwenden, sich entschuldigen. *Syn*. Causam affero. *Usus*. An aetatem causabitur? an ignorantiam? an morbum? *Vulg. pro praetextu afferre*. V. *Excuso*.

Caute, behutsam. *Syn*. Callide, prudenter. *Usus*. Caute dic.

Cautes, is, f. rauher Fels. *Syn*. Saxum asperum et abruptum.

Cautio, nis, f. Versicherung, Behutsamkeit. *Syn*. Provisio. *Epi*. Communis, diligens, facilis, graecula, multa summa. *Usus*. A malis natura declinamus, quae declinatio, si cum ratione fit, cautio appellatur. Rebus tuis cautionem adhibe et diligentiam, habe wohl Acht auf deine Sachen. Ita bonus divinator, ut ad praedictionem cautionem adhibeat. Cautio pecuniarum. Chirographi cautio. *Vulg*. *Securatio*, *quietantia*. V. *Prudentia*, *providentia*, *caveo*.

Cautor, ris, m. Bürge. *Usus*. Cautor alieni periculi.

Cautus, a, um, behutsam. *Syn*. Providus, prudens. *Phras*. Homo multae cautionis et providentiae; qui nihil nisi caute et pedetentim, nihil non ex certa animi provisione suscipit. Quis illo consideratior? quis tectior? quis prudentior, qui nihil nisi explorate agat. Alienis malis eruditus, aliena calamitate doctus, cautissime omnia, omni cautione agit. V. *Providus*, *Prudens*, *Caveo*.

Cavus, a, um, hohl. *Syn*. Concavus. *Usus*. Vena cava.

Cedo, sage, gib. *Syn*. Da, die, exhibe. *Usus*. Cedo tabulas; cedo, quid affers?

Cedo, is, cessi, cessum, ere, weichen. *Syn*. Concedo, locum do, me retraho. X *Maneo*. *Adv*. Honeste, male, non multum, aut nihil omnino. Cessisse omnino a gladiatore. *Phras*.

Digitized by Google

[illegible] *hostium machinationibus*, es ist endlich den feindlichen Unterfangen unterlegen und gewichen. Ita victus ac debilitatus est, ut succumberet fortunae; tandem manus dedit fortunae; victus, et abjecto scuto exterritus campo cessit. Defecit hominem constantia, et labascere coepit. 2. *Hostes retro cesserunt*, die Feinde sind zurück gewichen. Pedem retulere, se in castra recepere; receptu fugae similli mo in castra retro iere, se abstulere. 3. *Uni cedit Homero*, er weicht dem Homer allein. Uni concedit Homero. Poëtarum, praeterquam Homero, nemini secundus est. Ab Homero proximus est. Homero collatus, haud aegre in secundo se gradu continet. 4. *Cedite omnes de via*, weichet aus, machet Platz. Abscedite; date viam; fugae totae plateae pateant; ne quis mihi obstiterit obviam. Concedite, decedite de via. Illuc este; auferte vos hinc. Declinate paulum extra viam; viam facite 5. *Hoc consilium bene tibi cedat*, dieser Anschlag soll dir glücklich von Statten gehen. Res ea tibi bene, feliciter vertat, opto; res ex sententia tibi succedat; sub manus succedat; feliciter eveniat; procedat bene ac prospere, exopto; optatis, votis fortuna subscribat, annuat, respondeat, faveat, aspiret; cadat feliciter, ut exoptas; ex animi sententia geratur, opto. 6. *Male cessit conatus iste*, dieser Anschlag ist übel von Statten gegangen. In perniciem vertit; absuit fortuna coepto, exitus non respondit; eventus non satisfecit; contra cecidit, aliter, secus cecidit ac optabam; exitum res sortita a destinatione animi longe alienissimum; optatum exitum res consecuta non est; ad exitum optatum res non pervenit; pro voluntate non successit; non is, quem volebam, exitus consecutus est; speratum eventum sortita, nacta, adepta res non est. V. *Succedo*, *evenio*, *accidit*. 7. *Cedendum est tempori*, man muß sich in die Zeit schicken. Consilii est, cedere tempori; temporibus servire; necessitati parere; rationem temporis habere; confirmare se ad temporis rationem; consilia et actiones tempore moderari; res ad tempus accommodare; temporibus assentiendum est; tempestate obsequendum. 8. *Cur ego cedam minori?* warum sollte ich einem Geringeren weichen? Quam ob rem, qui infra me est, mihi patiar anteponi? cur ei cedam loco, *vel* locum cedam, qui nihil ad me est, qui comparandus, aequandus, conferendus, par omnino mihi non est? Quid est causae, cur primas ei partes concedam; primas ad eum partes deferri sinam; praeponi; priore eum loco statui; collocari ante me, anteire me patiar, quem nulla res mecum aequat; cujus meritis mea merita antecellunt? Quid est causae, cur honore superior habeatur, qui virtute, aetate, rebus omnibus inferior est? V. *Antepono*. *Usus*. 1. Nihil Graecis cedunt Romani. Cesseram invidiae, tempori, armis, pactioni, reipublicae. Cessit tandem precibus, malis, oneri. *Succubuit*. Ingenii laude nemo est, qui cuiquam cedat. 2. *Abeo*, *discedo*, weichen von einem Orte. Foro, urbe, Italia cessit. E vita cessit, sterben. 3. *Remitto*, etwas nachlassen. Nihil de jure suo cedere, concedere, remittere.

Cedrus, i, f. Ceder-Baum.

Celeber, ris, e, berühmt. *Syn.* Praeclarus, laudatus, clarus, honestus, honorificus. Quod celebratur, frequentatur et colitur. ✕ *Desertus*, *ignotus*. — *Phras.* 1. *Victoria celebris erat*, es war ein berühmter Sieg. Omnium sermonibus celebrata; in luce Asiae, in oculis Europae reportata; illustri laude celebrata; primi nominis erat victoria; victoria ea maximam inter caeteras tulit laudem; celebritatem habuit; clara apud omnes gentes fama erat. Victoria ea non terras solum, sed mare etiam rerum gestarum fama implevit; omnes provinciarum ac regionum sinus fama ejus victoria complevit. 2. *Vir est celeberrimus*, dieser ist ein berühmter Mann. Summo propter egregias virtutes honore et nomine; amplissimus vir et clarissimus; summum splendorem sua virtute consecutus; vir est, cujus virtutes majoribus quasi theatris expositae, qui fama nominis sui non terras solum, sed et maria implet; omnium studiis celebratus; quem fama conspectissimum facit; quem rerum gestarum gloria mirifice illustrat. Vir est, qui non modo honestis artibus, sed bellicis laudibus summum inter suos splendorem est assecutus; publice privatimque celebratus. Non sermonibus modo, sed omnium gentium literis celebratus; clarus vir ac illustri laude conspicuus; spectatus vir, et primi inter suos nominis fama inclitus, et claro inter suos nomine; vir, qui magnam rebus ge-

Digitized by Google

stis celebritatem consecutus; qui in summa celebritate vivit; qui celebritate floret inter suos maximus; in gloria ingenti apud suos est; cujus ingens per omnes gentes nomen et gloria; celebritate nominis insignis; ingens haberi coeptus. V. *Gloria*, *fama*, *egregius*. *Usus*. Celeberrima et frequentissima urbis pars. Res celeberrima est, totaque urbe notissima. In foro, concione celeberrima, frequentissima.

Celebratio, nis, f. Zusammenkunft des Volkes, Lob. *Syn.* Laudatio. *Epi.* Quotidiana. *Usus*. 1. Nihil equidem commemoravi in ea celebratione mearum rerum. 2. *Frequentatio*, Zusammenkunft. Quae domus? quae celebratio?

Celebritas, tis, f. Menge des Volkes. *Syn.* Hominum coetus, concursus, frequentia. X *Solitudo*. *Epi.* Domestica, frequentissima, magna, maxima, quinquennalis, tanta. *Usus*. 1. Odi celebritatem, fugio homines, lucem aspicere vix possum. Nunquam comitia tanta omnis generis hominum celebritate floruere. Mercatus celebratur summa totius Graeciae celebritate. Theatri, judiciorum, fori celebritas et frequentia. 2. *Fama*, *laus*, *splendor*, *dignitas*. Vir summa famae celebritate. Summam celebritatem sermonis hominum consequi. Judiciorum celebritate distineri. Funeris celebritate aliquem spoliare.

Celebro, as, avi, atum, are, rühmen. *Syn.* Orno, honesto, laudo, comitor. *Adv.* Celebrari maxime, privatim, publice, vicatim, descriptionem servorum tota urbe. *Usus*. 1. Celebrare nomen, memoriam alicujus post mortem. Celebrata haec sunt omnium litteris. Vir publice privatimque celebratus. Populus magna frequentia me ad Capitolium usque celebravit. 2. *Frequento*, oft besuchen. Est hoc omnium sermonibus celebratum. Viam illam suo comitatu celebrat. V. *Laudo*.

Celer, ris, e, geschwind. *Syn.* Velox, volucer, incitatus. X *Tardus*, *segnis*, *lentus*. *Phras. Celeres sunt*, sie sind geschwind. Ea velocitate sunt, ut eos volare, non iter facere crederes; tanta incitatione feruntur, ut celeritas, quanta sit, ne cogitari quidem possit. Utuntur festinatione, pernicitate et velocitate praepropera; maximo vigore ac levitate corporum veloces juvenes. Levium corporum et multa exercitatione pernicium homines; juvenes summa agilitate c[illegible] rum; ad summam celeritatem nihil [illegible] liqui sibi facere soliti; celeritates s[illegible] scipiunt incredibiles.

Celeritas, tis, f. Geschwindigke[illegible] *Syn.* Velocitas, pernicitas, festinatio. *Tarditas*. *Epi.* Admirabilis, divina i[illegible] genii, expedita et profluens quoda[illegible] modo, gratior, ignea, incredibilis, i[illegible] gens, major, maxima, mirabilis, pra[illegible] cep. dicendi, prompta et parata i[illegible] agendo et respondendo, summa. Cel[illegible] ritates dispares, et inter se dissimile[illegible] nimiae, pares. *Usus*. Expedita ac pr[illegible] fluens in dicendo celeritas. Rapida [illegible] celeritate caecata oratio. Homo vol[illegible] bili, praecipiti dicendi celeritate. C[illegible] leritate opus est; celeritas in eo neg[illegible] tio adhibenda, suscipienda; celeritat[illegible] utendum est. V. *Celer*.

Celeriter, geschwind. *Syn.* Cito brevi tempore, mature, quamprimum propediem. *Usus*. Celeriter de ea r[illegible] scribam, transigam. V. *Cito*.

Celero, as, avi, atum, are, eilen *Syn.* Accelero, celeritate utor, celeri tatem suscipio.

Cella, ae, f. Keller. *Syn.* Locus ubi, aliquid conditur et asservatur ut granum, oleum vinum, carnes e quidquid ad penum pertinet. *Item*: sa cellum, aedicula sacra. *Epi.* Mellaria olearia, penuria, vinaria, cellae pl[illegible] nae. *Usus*. Semperboni domini reserta cella vinaria, olearia, penuria est Sicilia cella penuria reipub. Romanae Frumentum in cellam emit. In cella Concordiae. In cella Jovis. *Pro cella monastica*. *Vulg.* Zelle. Cubiculum, conclave.

Cellarius, ii, m. Keller- oder Speisemeister * *Syn.* Qui praeest cellae, penui promendo, *vel* condendo. *Usus*. Cibus et potus sine fraude a cellariis praebeatur. Prome quodvis, te facio cellarium.

Celo, as, avi, atum, are, verbergen. *Syn.* Occulto, obscure fero. *Phras. Celat consilia sua*, er verbirgt seine Gedanken. Clam fert consilia; premit animi sui sensa; ab hominum conscientia solertissime removet. Ut cochlea abscondit, et retentat se tacitus. V. *Abscondo*, *taceo*, *tego*. *Usus*. Si Deos omnes hominesque celare possemus, nihil injuste faciendum esset. Aliquem de consilio celare.

Celsitas, tis, f. Hoheit. *Syn.* Altitudo, excelsitas. *Usus*. Celsitas animi et magnitudo. V. *Altitudo*.

Digitized by Google

Celsus, a, um, hoch. *Syn.* Sublimis, altus, erectus, elatus. *Usus.* Vir celsus et erectus ad omnia, quae accidere possunt. Celsa dignitatis sedes. V. *Altus*, *sublimis*.

Censeo, es, ui, censum, ere, achten, schätzen. *Syn.* Arbitror, puto, existimo, statuo, decerno. *Adv.* Amplius, ita, uti e republ. magnopere, nominatim videnda, plane prorsus, ita simpliciter. *Usus.* 1. Magnopere censeo tibi abeundum. Quid senserim, quid censuerim, scis. 2. *Decerno*, verordnen. Consules censeant, quid agendum. 3. *Censum ago*, schätzen an Gütern. Quinto quoque anno Sicilia censetur, die Sicilianer werden alle fünf Jahre geschätzt. V. *Judico*, *puto*, *opinio*, *aestimo*.

Censor, oris, m. Schätzmeister, Aufseher der Sitten des Volkes. *Syn.* Qui praeest censui et moribus populi; magister morum; praefectus moribus. *Usus.* Magister veteris disciplinae, severitatis censor.

Censorius, a, um, dem Schätzmeister zugehörig. *Syn.* Quod censoris est. Qui censor est, *vel* fuit. *Usus.* Censorium judicium, notatio, animadversio. Censoria gravitas. Censoriae severitatis nota aliquem inurere.

Censura, ae, f. Verbesserung der Sitten. *Syn.* Censoris dignitas, munus. *Epi.* Egregia, tota. *Usus.* Censura morum severissima magistra. *Censura ecclesiastica.* V. *Poena sacra.*

Census, us, m. Zins. *Syn.* Bonorum aestimatio et ipsa bona. *Usus.* In censum venire. In censu habendo potestas omnis aestimationis habendae censori permittitur. Aliquem spectare ex censu, *aestimare*, schätzen. Homo sine censu. Censum peragere, perficere. Aliquae civitates censu liberatae sunt. *Census annuus ex mutuo*, *locatione.* V. *Foenus*, *fructus.*

Centenus, a, um, hundert. *Fere plur. num. Usus.* Centena sestertia.

Centesimae, arum, f. das hundertste. *Usus.* Centesimis contentus non est. Tributum ex centesima collatum.

Centies, hundert Mahl.

Cento, onis, m. Lotzen. * *Syn.* Stragula crassiora filis passim pendentibus. *Usus.* Centones injecerunt, ne tela contabulationem praefringerent.

Centrum, i, n. Mittelpunct. *Syn.* Locus medius in sphaera. *Usus.* Terra a medio mundi sita centrum obtinet.

Centum, hundert.

Centuria, ae, f. eine Rotte von hundert Mann. *Syn.* Centum homines. *Ita erat populus Romanus in centurias distributus. Epi.* Praerogativa, centuriae cunctae, paucae. *Usus.* Omnium prope centuriarum voce consul factus, creatus.

Centuriatim, rottweise, je hundert und hundert. Per centurias. *Usus.* Tributim et centuriatim descripti ordines.

Centuriatus, a, um, in Rotten von hundert eingetheilet. *Syn.* In centurias distributus, descriptus. *Usus.* Centuriata et curiata comitia.

Centuriatus, us, m. Hauptmannschaft über hundert. *Syn.* Munus centurionis. *Usus.* Centuriatus in castris palam vendidit.

Centurio, as, avi, atum, are, die Hundert in einen Haufen abtheilen. *Syn.* In centurias distribuo, tribuo, describo; centurias conficio. *Usus.* Vidi conscribi homines et centuriari.

Centurio, onis, m. Hauptmann über Hundert. *Syn.* Centuriae praefectus, dux, ductor, qui ordines ducit. *Epi.* Nobilis sui generis. Centuriones pugnaces, lacertosi. *Usus.* Nihil sibi ex ista laude centurio, nihil praefectus decerpit.

Cera, ae, f. Wachs. *Epi.* Commutabilis, extrema, infamis et nefaria, legitima, mollissima. *Usus.* Mollem ceram ad nostrum arbitrium formamus et fingimus.

Cerarius, ii, m. der mit Wachs umgeht. *Syn.* Qui ceram tractat.

Ceratus, a, um, mit Wachs überzogen. *Syn.* Cera inductus, illitus. *Usus.* Tabella cerata.

Cerebrosus, a, um, hirnwüthig, stürmisch. *Syn.* Cui durum et pertinax cerebrum. *Usus.* Senex hic cerebrosus est certo. V. *Obstinatus*, *Pertinax.*

Cerebrum, i, n. das Hirn. *Usus.* Alii dicunt in cerebro esse animae sedem.

Cereus, a, um, wächsern. *Syn.* E cera fictus. *Usus.* Cereae figurae.

Cereus, i, m. Wachskerze. *Syn.* Fax cerea. *Usus.* Ad illas statuas thus et cerei adhibentur.

Ceremonia (cerimonia), ae, f. Gebrauch der Kirche. *Syn.* Ritus sacer, cultus, religiosus, religio sacrorum. *Epi.* Incredibilis, maxima, summa. *Usus.* Ceremonias prodere, vorschreiben. Ceremonias polluere, entheiligen. Ceremoniis praeesse. Ea sacra maximis et occultissimis ceremoniis continentur. Sacra Cereris summa religione ceremoniaque conficiun-

Digitized by Google

tur. Ceremoniae ludorum, sepulcrorum. Ceremonias sacras ex majorum instituto sancte obire; sacros in rebus divinis ritus diligentissime tueri, retinere. In adhibendo ritu sacrarum ceremoniarum diligentem operam ponere; praeceptas sacrorum ceremonias rite colere.

Cerimoniale, *Cerimoniarius*, *Vulg. Syn.* Sacrorum rituum liber; liber, quo sacrae religionis cerimoniae continentur. Rituum, officiorum in divino cultu magister; sacrarum cerimoniarum moderator, sacris cerimoniis praepositus, praefectus. *Cerimoniae politicae.* V. *Officium*, *officiosus.*

Cerno, is, crevi, ere, sehen. *Syn.* Video oculis, *sed saepius animo. Adv.* Civiliter, sine armis, melius, plane, penitus, subtilius, tacitae. Cerni bipertito, extrinsecus. *Usus.* 1. Aut superum nihil, aut obscure admodum cernimus. Ne nunc quidem oculis cernimus. 2. *Cerno animo*, voraus sehen. Cerno jam animo, mente video, quae futura sint. Vesecunde tu quidem, sed tamen ut cernerem tuum animum. 3. *Adeo*, *aestimo*, die Erbschaft antreten ꝛc. Ex testamento haereditatem hodie crevi. Sine me hanc alienae gloriae quasi haereditatem cernere, die Erbschaft theilen. *Vulg. Dividere cum aliquo haereditatem.* V. *Video.*

Cernuus, a, um, gebückt. *Syn.* Inclinatus, *quasi quod terram cernat.*

Certamen, inis, n. Kampf. *Syn.* Contentio, pugna, certatio. *Epi.* Aequum, difficile, extremum, forense, gladiatorium vitae, grave belli, gymnicum, honestum, improbum, magnum, majus, mediocre, praesens. *Usus.* 1. Acre mihi tecum est pro aris et focis certamen. Descendam tecum in certamen honoris et dignitatis. Nihil me ab hoc certamine gloriae removebit. In certamen et discrimen rerum omnium veniendum erit. 2. *Proelium*, Streit, Schlacht. Certamen instat, oritur, accenditur, es hebt sich die Schlacht an. Exardescunt proelii initia; pugna, capessitur; ad certamen descenditur; in certamen venitur; pugna, certamen, manus conferuntur. Certamen tentat, experitur, dimicationem subit, er waget eine Schlacht. Eas res certamen praebuit, injecit, dieses hat einen Streit erwecket. Certamen serere, miscere, facere, mit einander streiten. Certamen extrahere, den Streit, die Schlacht hinaus ziehen. Certamen sedare, dirimere, den Streit beylegen, aufheben. Certamen abnuere, defugere, sich weigern, zu schlagen. V. *Pugno*, *contendo*, *pr*[illegible] *lium*, *pugna.*

Certatim, kampfweise. *Usus.* O[illegible] nes certatim accurrent.

Certatio, nis, f. Zank, Str[illegible] *Syn.* Contentio. *Epi.* Honesta, iniqu[illegible] magna, parva. *Usus.* Virtuti cum volu[illegible] tate certatio est. Sit haec inter eos l[illegible] nesta certatio. V. *Certamen.*

Certe, gewiß. *Syn.* Scilicet, cert[illegible] profecto, sine dubio, sine ulla cont[illegible] versia. *Usus.* 1. Si me tanti facis. *Concedentis*, ja, freylich. Epicurus [illegible] rabiles dixit divitias, certe, nisi e[illegible] 3. At certe, certe, *i. e. saltem*, a[illegible] wenigste. Res fortasse verae, certe g[illegible] ves. Victi sumus, at fracti certe [illegible] abjecti.

Certo, gewißlich. *Usus.* Id certo sc[illegible] id sane constat: id sine ulla dubitatio[illegible] affirmem.

Certo, as, avi, atum, are, streit[illegible] *Syn.* Decerto, contendo, belligero; c[illegible] tamen, certatio est mihi cum aliq[illegible] *Adv.* Plane de sponsione, pugnacit[illegible] *Phras. Certet necesse est, qui victo[illegible] am cupit*, wer siegen will, muß streit[illegible] Victoriam non aufert, nisi qui forti[illegible] dimicat; nisi qui certamen nullum fug[illegible] nisi qui cum hostibus conflictatur, dep[illegible] gnat, armis disceptat; ferrum et man[illegible] cum hoste confert, proeliis utitur secu[illegible] dis; confligit, signa confert; ad manus v[illegible] nit; certamina serit; nisi qui in certam[illegible] venit, descendit; dimicationem subit; dimicationem venit. V. *Pugno*, *proeliu*[illegible] *pugna*, *contendo*, *arma.*

Certus, a, um, gewiß. *Syn.* Non d[illegible] bius, non incertus, compertus, apert[illegible] manifestus, notus, exploratus minime d[illegible] bius, ratus, quod nihil habet dubitati[illegible] nis; in quo nulla dubitatio esse potes[illegible] quod manu tenetur; in manibus habetu[illegible] quod in praesentia est, atque ante ec[illegible] los. *Phras. Certum est, rem ita evenit*[illegible] es ist gewiß, daß sich die Sache so zu[illegible] tragen hat. Exploratum habeo, mihi p[illegible] vero constat; pro inquisito et compe[illegible] habeo rei exitum. Certissimis indiciis co[illegible] peri; ita animo video, quam quae ocul[illegible] cernimus; persuasissimum mihi est, re[illegible] ita se habere. Perspectum exploratumq[illegible] habeo; perspicuum, non obscurum es[illegible] explorata res est; vocari in dubium n[illegible] potest; venire in dubium ambigi, dub[illegible] tari non potest; nemini dubium esse p[illegible] est, quin res ita evenerit. V. *Notus*, *m*[illegible] *nifestus. Usus.* 1. Nihil certi et defin[illegible] habeo, quod nuntiem. Pro certo habe[illegible] Pompejum abiturum. Certi coelorum m[illegible]

Digitized by Google

tus. 2. *Ratum et constitutum est*, es ist fest gestellt. Certum est, deliberatumque, omnia palam edicere. Certum mihi est, ad Brutum transire. 3. *Fidus*, *securus*, treu, sicher. Habebam certos homines, quibus litteras dare poteram. *Vulg. Proprium nuntium*, einen eigenen Bothen. 4. *Quidam definitus*, *peculiaris*, *proprius*, gewiß, eigentlich. Habet certos sui studiosos. Sunt certa vitia, quae nemo libenter fugit. Rem aliquam in certas partes dividere. 5. *Commonefactus*, *in comparatione*, zu wissen gemacht. Utinam ejus rei certior factus essem. Fac me certiorem de consiliis tuis, mache mir zu wissen, was du im Sinne hast. Significa mihi, expone, aperi, explica, qui sit rerum tuarum status, qui tuus animus, qui sensus, quae tua sint consilia. Fac, ut te tuis consiliis cognoscam, intelligam, certior fiam reddar; imaginem rerum tuarum, cogitationumque litteris exhibe, ostende. V. *Indico*, *declaro*, *significo*, *nuntio*.

Cervicula, ae, f. kleines Genick. *Usus.* Cerviculam jactare.

Cervix, icis, f. Genick, Nacken. *Syn.* Aversa pars colli, audacia. *Epi.* Anguina, dextera, longa, teres, cervices cruentae, refractae, tumidae, validae. *Usus.* Imposuistis in cervicibus nostris dominum. Tyrannum a cervicibus nostris avertit. Rempublicam vestris cervicibus sustinetis. Cladem a cervicibus omnium avertere, repellere, depellere. Siqui sunt tantis cervicibus, ut audeant praetori obsistere, wenn einige so frech sind ꝛc.

Cerula, ae, f. Wächslein.

Cerussa, ae, f. Bleyweiß. *Genus pigmenti ex ramentis plumbi compositum. Usus.* Cerussa malas oblinere.

Cerussatus, a, um, geschminkt. *Syn.* Cerussa illitus, focatus.

Cervus, f. m. Hirsch.

Cespes, icis, m. Wesen. *Usus.* Arva aut sunt cespites, aut glebae.

Cessatio, nis, f. das Aufhören, Muße. *Syn.* Intermissio, otium. *Epi.* Libera atque otiosa. *Usus.* Epicurus nihil cessatione melius existimat. Petit sibi liberam cessationem. Cessationem alicui dare. Damnare suam cessationem, *vel* excusare. V. *Otium*.

Cessator, oris, Zauderer. *Syn.* Otiosus, qui cessat, nihil agit. *Usus.* Non meo esse cessator, praesertim in litteris. Sequam et cessator Davus. V. *Otiosus*.

Cessio, nis, f. Uebergebung, Einräumung. *Usus.* Abalienatio est rei, quae mancipi est, aut in jure cessio, aut etc.

Cesso, as, avi, atum, are, aufhören. *Syn.* Nihil ago, vaco, cessator sum, conquiesco, langueo. *Phras.* 1. *Cessamus a scriptione*, hören wir auf vom Schreiben. Manum de tabula; conquiescamus a scriptione; supersedeamus tantisper molesto scribendi labore; intermittamus paululum coeptum scribendi laborem. A molesta scriptione respiremus. Remittamus aliquantum de scribendi contentione. Cessationem aliquam fatigatae longa scriptione dexterae demus; otium concedamus. V. *desino*. 2. *Cessavit jam ea cura*, diese Sorge hat schon aufgehört. Defluxit jam ea cura, conquievit; habet jam animus aberrationem quandam a curarum molestiis; cura ea jam consedit, resedit; exempta jam animo est ea cura; solicitudo conquievit. V. *Quies*. — *Usus*. 1. Pueri, etiam cum cessant, (vacant) excercitatione aliqua delectantur. Scribo, ne tibi plane cessasse videar. *Vulg. Feriari*. 2. *Desino*, *finem facio*, *desisto*, aufhören, abstehen. Litteras scribere nec cessavi, nec cesso. In opere ac studio nihil cesso. V. *Otior*, *desino*, *desisto*, *piger*.

Cetarius, ii. m. Wallfischfänger. *Syn.* Qui magnorum piscium mercaturam exercet. *Usus.* Cetarii, lanii, coqui, sartores, piscatores.

Cetus, i, m. Wallfisch. *Syn.* Pistrix, bellua marina,

Character, eris, n. Mahlzeichen. *Syn.* Nota, figura, forma, genus dicendi. *Usus.* Num te orationis meae character delectat? characterem optimi exponere difficillimum, quod aliud aliis optimum videatur.

Charta, ae, f. Papier. *Syn.* Chartula, membranula, macrocolum. *Usus.* Num charta tibi deest, quod non scribas. Impensam feci in macrocola. *Charta regia*, Groß-Royal-Papier. Scapus chartae, ein Buch Papier. Chartae pagina; plagula, ein Blatt Papier. Charta bibula, Fließ- oder Löschpapier. Charta transmittit litteras, das Papier fließt.

Charybdis, is, f. Wirbel. *Locus in mari Siculo periculosus, quod ibi mare sit vorticosum et praeceps. Epi.* Immanis, infesta, vorax. *Usus.* Charybdin bonorum voraginem potius dixerim; nulla charybdis tam infesta, quae tot res tam cito absorbere potuisset.

Chele, es, f. Krebsschere.

Chirographum, i, n. Handschrift. *Vulg. Manu propria scriptum. Epi.* Chirographi falsi. *Usus.* Quo me teste convinces? an chirographo? chirographum imitari. Misi tibi cautionem chirographi mei.

Digitized by Google

Chirographa, testificationes, judicia, quaestiones. Falsum chirographum scripsit.

Chirurgia, ae, f. Wundarzeneykunst. *Syn.* Medicinae pars, quae manu medetur. *Usus.* Chirurgiae taedet, diaeta curari malo.

Chlamydatus, a, um, der ein Kriegskleid trägt. *Usus.* Sylla Imperator chlamydatus.

Chlamys, idis, f. Reitrock. *Syn.* Vestis militaris et regia, paludamentum. *Usus.* Chlamys purpurea, coloribus variis intexta.

Choragium, ii, n. Zurüstung zu einem Spiele. *Syn.* Scenicus apparatus et pompa. *Ponitur pro thrasonica aliqua ostentatione. Usus.* Fragile falsae gloriae choragium comparat.

Choragus, i, m. Oberaufseher des Schauspieles, Vortänzer. *Syn.* Dux chori, qui subministrat instrumentum ludicrum et impensas. *Usus.* Ornamenta a choragio sumere.

Chorda, ae, f. Saite. * *Syn.* Nervus. *Usus.* Voces ut chordae sunt intentae, quae ad quemvis tactum respondeant.

Chorus, i, m. Chor. *Syn.* Corona, multitudo, sodalitium, numerus. *Epi.* Totus comessationis. *Usus.* Choro juventutis stipatus, begleitet von einer Schar Knaben. Epicurus e Philosophorum choro tollendus est. Chorus canentium, nisi numeris et certis modis praeeuntis magistri consentiat, dissonum quid et tumultuosum canit; at si certis numeris, ac pedibus, velut facta conspiratione consensit, ac concinuit, etc. *Chorus musicus pro loco vulg. est: rectius dicitur* odeum, Musik-Chor, aut statio musicorum.

Christianus, i, m. ein Christ. *Syn.* Qui Christi nomen profitetur; Christo initiatus, addictus, auctoratus; Christi disciplinam professus; Christi sectator; qui Christo nomen dedit; Christi cultor; Christianis sacris imbutus. *Phras. Christianus factus est*, er ist ein Christ geworden. Christo nomen dedit; christiana sacra suscepit; christianam doctrinam amplexus est; christianae militiae adscriptus; ad sanam religionem ab impia superstitione traductus est; rejecto simulacrorum cultu ad Christi Ecclesiam se aggregavit; damnatis erroribus ad christianae veritatis lucem respexit; ad Christum se adjunxit; Christi nomen professus est; Christo fide professioneque auctoratus est; christianis mysteriis inauguratus; initiatus est sacris christianis; christiana sacra suscepit; ad Christi signa transivit; christianorum coetum auxit; christianae militiae nomen dedit; signa secu[illegible] christianae militiae castra secut[illegible] Christi legem professus est; Chris[illegible] stipendia merere constituit.

Christus Jesus, m. der Sohn Go[illegible] und Mariä. *Phras.* 1. Redemptor gen[illegible] humani; mundi liberator; vindex ac se[illegible] tor; sequester noster, qui extra omn[illegible] culpam vixit, et humanorum delicto[illegible] nulla contagione foedari potuit; qui i[illegible] coelum et terram, inter Deum et homi[illegible] placidissimam firmissimamque pacem c[illegible] posuit; cujus dira morte a sempiterna n[illegible] te vindicati sumus; legatus, nuntius et[illegible] cerdos summi Patris, qui interclusum[illegible] coelum aditum nobis aperuit, patefe[illegible] qui, ut nos liberaret, durissimis cruciati[illegible] excarnificandum sese deridendumque[illegible] jecit; pro salute nostra vindicanda ex[illegible] nificari se ac dilaniari passus est; ut[illegible] trem nobis propitiaret, concidi se et di[illegible] cerari, tanquam a feris immanissimis[illegible] stinuit; qui fuso pro nobis sanguine int[illegible] ceptam et interclusam ad coelum viam a[illegible] ruit; servile jugum a cervicibus nostris[illegible] jecit, hominum mentes expiavit; Pa[illegible] Numen humano generi infensum placav[illegible] qui divinae severitatis tela in homines[illegible] tenta, unus pro universis excepit, sang[illegible] neque suo omne humanum nefas extin[illegible] Mens divinae mentis; Filius DEI. V[illegible] bum Patris; speculum sine macula M[illegible] jestatis DEI; fulgor sempiternus sc[illegible] sempiterni; incorruptissimus judex, [illegible] flagitiorum scelerumque vindex justis[illegible] mus atque acerrimus; a quo exanim[illegible] ad vitam excitati, mutorum linguae [illegible] sermones solutae, surdorum aures ad [illegible] diendum patefactae, claudis libera g[illegible] diendi data facultas, iis, qui omnibus c[illegible] ti membris totius corporis firmitas res[illegible] tuta, in quo Christiani habent omne [illegible] lutis praesidium constitutum. 2. *Christ[illegible] incarnatus*, Christi Menschwerdung M[illegible] sterium augustissimum et arcanissimur[illegible] quo rerum universarum, adeoque hon[illegible] num rector ac opifex humanis se me[illegible] bris cooperuit, et salvis utriusque natur[illegible] discriminibus tam conjuncta DEUM i[illegible] ter ac hominem est instituta consociati[illegible] Verbumque et caro tam arcto ac indiss[illegible] lubili nexu in unam Personam coieru[illegible] ut quiquid ibi DEI est, non sit ab hum[illegible] nitate; quidquid autem hominis, non [illegible] a Divinitate divisum. Mysterium, quo h[illegible] mana divinis, terrena coelestibus, in[illegible] summis, pereuntia sempiternis nexu o[illegible] nium arctissimo devincta et copulata sun[illegible] interque nos aegros ac miseros, et be[illegible] tos immortalesque spiritus, foedus invi[illegible]

Digitized by Google

[illegible]um ac sancitum est, quo [illegible]vina humanis se artubus vesti[illegible]; corpoream indutus naturam [illegible]Filius, humanis se artubus, huma[illegible] specie amicivit. 3. *Christus natus*, [illegible] Geburt. Faustissimus post natos [illegible]nes Christi Servatoris nostri ortus, [illegible]o idem reparationis nostrae auctor, ac [illegible]manae salutis restitutor, humana carne [illegible]rcundatus, in has luminis auras prosilit; quo generis humani vindex, et sa[illegible]tis nostrae assertor, hominum parens [illegible]EUS, mortalibus artubus e virgine na[illegible]ci voluit. 4. *Christus passus*, das Leiden Christi. Funestissima Christi Servatoris caedes, qui, ut nos sempiternis apud [illegible]aeros supplicii eriperet, in cruciatum [illegible] necem se obtulit; immanissimis cru[illegible]ciatibus excarnificandum se objecit, et [illegible]divinae severitatis tela nostris jugulis in[illegible]rata, in se unum avertit. Christi e cruce [illegible]endentis acerba supplicia, cruciatus, tor[illegible]menta; mors pro genere humano obita. [illegible]ngulare divinae caritatis, humanique [illegible]eteris certamen Christo DEO moriente [illegible]editum. Asserta mortalium generi vita, et [illegible]victoria per necem immeritam conditoris. [illegible]. *Passio Christi*. 5. *Christus resurgens*, die Auferstehung Christi. Christi de[illegible]icta morte reviviscentis triumphus, trium[illegible]phalis Christi in vitam reditus. Redivivus [illegible] morte Servator noster. Christus ab in[illegible]eris existens. V. *Pascha*. 6. *Christus ascendens in coelum*, Auffahrt Christi. [illegible]Triumphi pompa, qua Christus se in coe[illegible]estia templa transtulit, a nobis super [illegible]stra in locum altissimum emigravit; in [illegible]eatissimas illas sedes stupentibus Ange[illegible]lis ascendit, in oras felicissimas sese in[illegible]ulit. V. *Ascensio Domini*.

Cibaria, orum, n. Speise. *Syn.* Omnia quibus animantes vescuntur et alun[illegible]tur. *Epi.* Menstrua, uberiora. *Usus.* Cibaria coquere, conficere, petere, dare, praebere. Ex alienis cibariis liberaliter hospi[illegible]tes tractare. V. *Annona*.

Cibarius, a, um, das zum Unterhalt des Lebens dienet. *Usus.* Cibarius panis.

Cibus, i, m. Speise. *Syn.* Esca, pa[illegible]nis, epulae. *Epi.* Animalis, gravis, di[illegible]vinus, modificatus, suavissimus, facillimus, terrestris. *Phras.* 1. *Cibum capere*, essen. Cibaria sumere; cibo curare corpora; liberaliora victu, obsonio corpora firmare, vires firmare. Moderato cibo naturae desideria explere; cibo se reficere; corpora curare, reficere. V. *Edo*. 2. *Cibo se onerare*, gar zu viel essen. Cibo immodico se ingurgitare, obruere; abdomen distendere; alvum degravare. V. *Vorax*. 3. *Cibos inferre*, die Speisen auftragen. Mensam cibis instruere; ornare, adornare mensas; mensas exquisitis epulis exstruere. 4. *Cibi parcus*. V. *Abstineo*. *Usus*. Epicurus utebatur eo cibo, qui suavissimus esset, et ad concoquendum facillimus, qui inflationem nullam haberet. Cibo et potione onustum esse, sich überessen.

Cicada, ae, f. Heuschrecke.

Cicatrix, icis, f. Wundmahl, Narbe. *Syn.* Signum relictum ex vulnere. *Usus.* Ne obductam reipublicae cicatricem refricem. Exceptae adverso corpore cicatrices. Colt jam cicatrix.

Cicer, eris, n. Zisererbsen. *Genus leguminis*.

Ciconia, ae, f. Storch.

Cicur, ris, g. o. heimlich, zahm. *Syn.* Mansuetus, mansuefactus.)(*Ferus, immanis*. — *Phras. Cicurem reddere hominem alioquin barbarum*, einen wilden und barbarischen Menschen zahm machen. Inveteratam barbariem ex hominis moribus delere; ex agresti immanique vita ad humanitatem mansuetudinemque traducere; ex feritate ad mansuetudinem transferre; ad humanitatem informare; mansuefacere hominis ingenium agreste et disciplina formare. *Usus.* Bestiarum immanes aliae, aliae cicures.

Cieo, es, civi, citum, ere, bewegen. *Syn.* Commoveo. *Usus.* Id venenum saevos cruciatus ciere solet. Animatum est, quod motu cietur interiore. 2. *Excito*, erwecken, verursachen. Bella, pugnam, motus, lacrimas ciere.

Cilicium, ii, n. härenes Kleid. *Syn.* Vestis e pilis caprarum contexta. *Usus.* Coria, cilicia, saccos imperavit.

Cincinnatus, a, um, kraushärig. *Usus.* Cincinnatus ganeo.

Cincinnus, i, m. Haarlocken. *Syn.* Capillus ad ornatum intortus. *Usus.* Erant illi capilli compti, et madentes cincinnorum fimbriae.

Cingo, is, cinxi, cinctum, ere, umgürten. *Syn.* Coërceo, circumdo, munio, tueor, contineo, sepio. *Adv.* Diligentius. *Usus.* Urbes diligentius religione, quam moenibus cingendae. Ea septa porticu cingemus. Regio mari cincta et periculis. Mare montibus cingitur, continetur. V. *Circumdo*.

Cingulus, i, m. Gürtel. *Syn.* Zona. *Epi.* Australis, medius et maximus. *Usus.* Videmus terram quasi quibusdam cingulis redimitam, e quibus duo maxime inter se diversi.

Cinis, eris, m. Asche. *Usus.* 1. Cur hunc dolorem cineri et ossibus parentis

Digitized by Google

inuris? videbitis miserandum patriae cinerem. 2. *Vulg. Cineres benedicti*, geweihte Asche. Cineres sacri, lustrales, piaculares. 3. *Vulg. Dies cinerum*, Aschermittwoch. Dies, cuia sacris cineribus capiti aspersis nomen est, qui a sacro cinere frontibus aspergi solito nomen traxit, reperit. Postridie Hilariorum, Dionysiorum.

Circa, bey, herum. *Ad locum refertur. Syn.* Circum. *Usus.* 1. Circa Capuam. Circa omnes portus misi exploratores. 2. *Ad personas.* Multos circa se habebat, er hatte Viele um sich.

Circenses, ium, m. Ritterspiele. *Usus.* Ludi circenses.

Circiter, ungefähr, bey, um. *Syn.* Ad, non multo secus, prope, fere. *Usus.* 1. *Refertur ad tempus.* Hora sexta circiter. Circiter noctem, meridiem. 2. *Ad numerum.* Pars tertia circiter, beynahe der dritte Theil.

Circueo, is, ivi, itum, ire, herum gehen. V. *Circumeo.*

Circuitio, nis, f. Umgang. *Syn.* Circumscriptio, anfractus, periphrasis. *Usus.* Quid circuitione opus est et anfractu? rem palam edicito.

Circuitus, us, m. Umgang. *Syn.* Conversio, periodus, comprehensio et ambitus verborum, continuatio, circumscriptio, orbis. *Epi.* Brevior verborum, longior, sapientissimus atque optimus, incitatior, naturalis, totus orationis. *Usus.* Circuitus solis diem et noctem efficit. Circuitus, orationis, quem Graeci periodum vocant.

Circulator, oris, m. Landstreicher. *Syn.* Circumforaneus, vagus. *Epi.* Notissimus. *Usus.* Notissimus quidam circulator.

Circulo, as, avi, atum, are, umgehen. *Syn.* Caput ago in circulum et verso. *Usus.* Oscitans judex cum alio colloquens, nonnunquam etiam circulans.

Circulus, i, m. ein Kreis. *Syn.* Orbis, forma plana in orbem acta, gyrus, ambitus rotundus, corona hominum colloquentium. *Epi.* Exiguus vitae, immensus gloriae; lacteus. *Usus.* 1. Quidam circulis describendis delectationem capiunt. Circulum describere; orbem circumscribere, einen Kreis machen. 2. *Conversio*, Umkreis. Stellae circulos suos et orbes mirabili celeritate conficiunt. 3. *Coetus, corona*, Zusammenkunft, Versammlung. Circulo se subduxit. Sermo in circulis et conviviis liberior.

Circum, herum. *Syn.* Circa. *Usus. Refertur ad locum*, um einen Ort herum. Praetorum circum omnia fora sectabar Circum haec loca morabor.

Circumago, is, egi, actum, ere, um treiben. * *Usus.* Equum freno circ agere. Jam se annus circumegerat. stis se ad dissonos tumultus circ egerat.

Circumcido, is, cidi, cisum, umschneiden. *Syn.* Amputo, reseco, de aufero. *Usus.* Multitudinem sententia circumcidere; luxuriem sermonis stilo pasci. Locus omni aditu circumcisus. *derivatur* circumcidaneus, a, um. * stum circumcidaneum, nachgekelterter *Circumcisio Domini, vulg.* Beschneid Christi. Dies circumcisi Infantis Dei moria sacer. Octavus a natali dies, nato Servatori nostro nomen impositum

Circumcirca, herum. *Syn.* Ab o parte, undique. *Usus.* Coepi regio circumcirca prospicere. Contra citra omnia hostium plena erant.

Circumcludo, is, clusi, clusum, allenthalben umgeben. *Usus.* Veritus, duobus exercitibus circumcluderetur. ra, diligentia circumclusus, ne commo re se posset. V. *Claudo.*

Circumcolo, is, colui, cultum, herum wohnen. * *Usus.* Multi populi paludem circumcolunt.

Circumcurso, as, avi, atum, herum laufen. * *Usus.* Obit, circumcu villas suas.

Circumequito, as, avi, atum, herum reiten. * *Usus.* Duae turmae moe circumequitabant

Circumdo, as, dedi, datum, are, geben. *Syn.* Cingo, sepio, vallo, sti circumsepio, circumfundo, vestio, circ plico, circumplector, circumjicio, circu ligo, circumsisto, circumvebo, circum nio, circumsideo, circumvallo, am *Phras. Circumdare urbem*, die Stadt geben. Turmas circumfundere; circumji re multitudinem moenibus; circumple circumvenire locum opere; circumvalla medium ab utroque latere conclude sinu quodam, flexuque frontem aversa que oppidi partem circumire. V. *Obsid Usus.* Non egrediar cancellis, quos i mihi circumdedi, ich werde die mir vor setzten Schranken nicht uberschreiten. M tes ignem oppido circumdederunt. Op dum fossa circumdatum. Fossa opp circumdata.

Circumduco, is, duxi, ductum, herum führen. *Usus.* Aratrum circume cere. Aliquem, aedes et conclavia circu ducere.

Circumeo, is, ivi, itum, ire, her

Digitized by Google

Circumeo, eo circum. *Usus.* circumit veteranos.

Circumfero, fers, tuli, latum, ferre, herum tragen. *Syn.* Circumgesto. *Usus.* mum sanguine permistum pateris circumtulit. Sol circumfertur ad brumale gnum.

Circumflecto, is, flexi, flexum, ere, herum biegen. *Usus.* Cursum circumflectere.

Circumflo, as, avi, atum, are, allenthalben anblasen. *Usus.* Ab omnibus entis, a ventis invidiae circumflari.

Circumfluo, is, fluxi, fluxum, ere, umher fließen. *Syn.* Abundo. *Usus.* Circumfluit gloria, rebus omnibus, copiis bundat. Oratio circumfluens.

Circumforaneus, a, um, Marktkrämer. *Syn.* Qui circum forum spatiatur, quid venditans. *Usus.* Pharmacopola circumforaneus. Aes circumforaneum, non Corinthium, gemeines Erz.

Circumfundo, is, fudi, fusum, ere, umgießen. *Syn.* Ambio. *Adv.* Undique. *Usus.* Terra mari circumfunditur. Latent omnia tenebris circumfusa.

Circumgesto, as, avi, atum, are, umher tragen. *Syn.* Circumfero.

Circumjaceo, es, ui, ere, herum liegen. *Usus.* Reliquae regiones, quae circumjacent Europae.

Circumjectus, us, m. Umkreis. *Syn.* Qui terram vasto circumjectu amplectitur.

Circumjicio, is, jeci, jectum, ere, umher werfen. *Usus.* Circumjecta muris aedificia, campi circumjecti.

Circumligo, as, avi, atum, are, umbinden. *Syn.* Implico, complico. *Usus.* Anguis eum circumligavit.

Circumluo, is, ui, ere, ringsherum feuchten. *Usus.* Peninsulae in modum maris major circumluitur.

Circumluvio, nis, f. das Ergießen des Wassers zu allen Seiten. *Usus.* Jura circumluvionum et alluvionum.

Circummitto, is, misi; missum, ere, herum schicken. **Usus.* Hostis suorum multos post montes circummisit. Circummisi senatores delectus habuere.

Circummunio, is, ivi, itum, ire, umher verschanzen. ** Usus.* Pene ut semimus, circummunitos se prohiberi aqua remebant.

Circummunitio, nis, f. Befestigung. *Usus.* Id ne fieret, obsidione oppidique circummunitione cavebatur.

Circumpedes, um, m. Aufwärter. *Syn.* Servi a pedibus. *Usus.* Circumpedes amosi et litterati.

Circumplector, eris, plexus sum, umfangen. *Syn.* Circumplico.

Circumplico, as, avi, atum (*vel* ui, itum) are, umwickeln. *Syn.* Circumplector.

Circumpotatio, nis, f. das Herumtrinken. *Usus.* Omnis circumpotatio, qua pocula in circulum redeunt, est sublata.

Circumrodo, is, rosi, rosum, ere, herum abnagen. *Syn.* Arrodo. *Usus.* Dudum circumrodo, quod devorandum est.

Circumscribo, is, psi, ptum, ere, umschreiben. *Syn.* Determino, constituo, definio, concludo. *Adv.* Scelerate Senatum. Circumscribi brevi, et definiri numerose verba. *Usus.* 1. Natura exiguum vitae curriculum nobis circumscripsit, aeternum gloriae. 2. *Constringo potestatem*, die Gewalt einschränken. Senatus Praetorem circumscripsit. 3. *Concipio*, ausdrücken. Mente circumscribenda est prius sententia, et verba confestim concurrent. V. *Definio.*

Circumscripte, kürzlich. *Syn.* Paucis, definite, breviter. *Usus.* Singulas res definimus, et circumscripte completimur.

Circumscriptio, nis, f. Umschreibung. *Syn.* Definitio, circuitio. *Epi.* Aperta. *Usus.* Aeternitatem nulla circumscriptio temporis metitur.

Circumscriptor, oris, m. Betrieger. *Usus.* Quis testamentorum subjector? quis circumscriptor? quis ganeo?

Circumseco, as, secui, sectum, are, umher beschneiden. *Syn.* Circumcido.

Circumsedeo, es, sedi, sessum, ere, umlagern. *Syn.* Circumsideo, obsideo; circumvenio, corona cingo, incingo. *Usus.* Urbs ab hostibus circumsedetur. Oppidum interclusum circumsedere. V. *Obsidio, circumdo.*

Circumsepio, is, sepsi, septum, ire, umzäunen. *Syn.* Circumdo. *Usus.* Senatus armatis circumseptus.

Circumsessio, nis, f. Belagerung. *Syn.* Obsessio. *Usus.* Circumsessionis causam in alium transtulit.

Circumsideo, es, sedi, sessum, ere, belagert halten. *Syn.* Obsideo. V. *Obsideo, circumdo.*

Circumsisto, is, stiti, stitum, ere, herum stehen. *Usus.* Circumsistunt eum lictores valentissimi.

Circumsono, as, ui, itum, are, allenthalben schallen. *Adv.* Undique vocibus talibus. *Usus.* Vocibus tuis aures meae circumsonant.

Circumspectio, nis, f. Beobachtung. *Syn.* Accurata consideratio. *Usus.*

Digitized by Google

Circumspectione utendum est. V. *Cautio*, *cautus*.

Circumspecto, as, avi, atum, are, allenthalben herum sehen. *Syn.* Circumspicio.

Circumspectus, us, m. das Wahrnehmen. *Usus*. Facilis est circumspectus, quo eam etc.

Circumspicio, is, spexi, spectum, ere, umsehen. *Syn.* Adverto, perpendo, oculis obeo, collustro, accurate considero. *Adv.* Celeriter animo, diligenter, diligentissime, magnifice se, paulisper. *Phras.* Aciem mentis in omnes partes intendere, genau Alles beobachten. Circumferre oculos; oculis aliquem requirere. Prospectum in urbem et agros captare. *Usus*. Circumspicite paulisper mentibus vestris. Circumspicite procellas imminentes. Magnifice se circumspicere, *sibi placere*, an sich selbst ein Wohlgefallen haben.

Circumsto, as, steti, are, herum stehen. *Syn.* Circumdo, circumsisto. *Usus*. Noctes et dies omnia nos fata circumstant. Circumstant te summae auctoritates, quae te oblivisci domesticae laudis non sinant. Frequentes me circumstetere. V. *Circumdo*.

Circumvado, is, ere, zu allen Seiten überfallen. *Usus*. Anceps terror circumvasit barbaros, hinc arce capta, illinc urbem scandente hoste.

Circumvallo, as, avi, atum, are, mit Bollwerken umgeben. *Syn.* Munio vallo. *Usus*. Oppidum bidui labore circumvallarunt.

Circumvectio, nis, f. Umherführung. *Usus*. Solis circumvectio. Portorium circumvectionis.

Circumvectus, us, m. das Herumfahren. *Epi.* Tener. *Usus*. Aether circumvectu suo terram complectitur.

Circumveho, is, vexi, vectum, ere, herum führen. *Usus*. Equo circumvectus Dictator. Classe circumvehi insulam.

Circumvenio, is, veni, ventum, ire, hintergehen. *Syn.* Decipio. *Adv.* Acute testes, indigne. *Usus*. Subvenire alicui, qui potentum opibus circumveniri urgerique videtur. Innocentem judicio circumvenire et opprimere. V. *Decipio*.

Circumvestio, is, ivi, itum, ire, umkleiden. *Usus*. Dictis circumvestire consilia sua, seine Anschläge bemänteln.

Circus, i, m. Rennbahn, Turnierplatz. *Syn.* Campus, in quo populus ludos spectans considebat. *Epi.* Candens, elucens candore, magnus, maximus. *Usus*. Ludi publici sunt cavea c coque divisi.

Cis, diesseits. *Syn.* Cira.)(*Tra* *Usus*. Cis Euphratem.

Cisium, ii, n. Karren mit zwey R dern. *Genus vehiculi velocis*.

Cista, ae, f. Kasten. *Syn.* Arca fis na, canistrum. *Usus*. Cistas dejicit.

Citerior, oris, *g. c.* das näher d seits liegt. *Syn.* Propinquior.)(*U rior*. *Usus*. Atque ut ad citeriora et tiora veniam.

Cithara, ae, f. Laute. *Syn.* Ly *Usus*. Cithara canere.

Citharista, ae, m. Lautenist. *Us* Saltatores, citharistae. *Deo eo*, *tantum pulsat citharam*, *non accin*

Citharoedus, i, m. Lautenist. *S* Qui cithara canit; pulsat citharam, canit.

Citimus, a, um, der nächste. *S* Proximus.)(*Ultimus*. *Usus*. Luna c lo ultima, citima terrae.

Citius, geschwinder. *Syn.* Ocy prius. *Usus*. 1. Citius repentinus m bus oculorum, quam diuturna li tudo sanatur. 2. *Potius*, *verius*, *ma* *aptius*, vielmehr, füglicher. Eum ci veteratorem quam oratorem dixeri

Cito, geschwind. *Syn.* Celeriter, ture. Quamprimum, sine mora, b tempore, mox, quam mox.)(*Ta* *Phras. Cito rem conficiam*, ich w die Sache geschwind ausmachen. Quam mum, perceleriter, citius, quam stimas; protinus, mature, momento confectam dabo; impigre, prope praepropere rem festinabo. Quam o sime, quam maturrime; solertissi temporis puncto conficiam; summ celeritatem adhibeo. Prius tua opini actutum, subito, prompte, stre rem agam. V. *Celer*, *statim*. *Usus*. P cito arripit, der Knabe fasset geschwin

Cito, as, avi, atum, are, vo dern. *Syn.* In jus voco, adesse ju diem alicui dico, laudo, nomino. *U* 1. Testem citabo totam Sicilam. quem capitis reum in judicium per p conem citare. Citavit testes, Zeugen fen. 2. Citato equo illuc contendit reitet spornstreichs dahin. 3. *Citare au res*, Zeugniß der Schriftsteller anzi anführen; *rectius*: Laudare auctor testem; afferre testimonium auctor

Circa, diesseits. *Syn.* Cis.)(*Ul* *Usus*. 1. Exercitum habuit circa flu 2. Circa fastidium, ohne Verdruß.

Citreus, a, um, von Citronen. *U* Mensa citrea.

Digitized by Google

Citus, a, um, geschwind. *Syn.* Celer, maturus. V. *Celer*, *propero*.

Civicus, a, um, bürgerlich. *Usus.* Corona civica.

Civilis, e, *g. c.* bürgerlich. *Usus.* Bellum civile, studium; jus civile; mos, consuetudo civilis. Pro civili parte rempublicam salvam cupio.

Civiliter, höflich. *Usus.* Civiliter vivere, cum aliquo civiliter contendere.

Civis, is, c. Bürger. *Syn.* Municeps, popularis. *Vulg. conterraneus*, *concivis*, *compatriota*. *Phras.* 1. *Civem facere aliquem*, einen zum Bürger machen. Civitatem alicui dare, donare, largiri, impertiri; adscribere civitati, *vel in* civitatem; in civitatem suscipere, recipere; adsciscere civem; civitate donare; accipere in civitatem; ad civium numerum adscribere; referre inter cives. 2. *Civis factus est*, er ist Bürger geworden. Civitate donatus est; jus civitatis consecutus est; civitatem impetravit; relatus est inter cives; particeps civium munerum factus est; in civitatem receptus est; patuit illi Rom. civitas; virtutis praemium civitas Rom. fuit. 3. *Civium jure excidit*, er hat das Bürgerrecht verloren. Civitatem amisit, perdidit; segregatus a numero civium est. Civitas ei adempta est; in aerarios relatus est; ex albo civium erasus est. *Usus.* Civem aliquem designare, facere, habere. Civis reipublicae amantissimus.

Civitas, atis, f. die Stadt. *Syn.* Civium multitudo in unum locum congregata; jus civium, libertas. *Epi.* Adjutrix scelerum, libidinum testis, fautorum receptrix. Aliena, amica alicui, amicissima et fidelissima, ampla, illustris, clara, nobilis, amplissima, beata, honesta, libera, bella, clara, commendatior, commentitia, communis, conjunctissima, antea copiosa, cuncta, erudita, fidelis, fidelior, aut copiis locupletior, auctoritate gravior, fidelissima, firma, valens, florens, florentissima, consilio et armis foederata, grata, gravis et locuples, ornata, gravissima, foederatissima, illustris, immunis, improba, incolumis, ingrata, inutilissima, laeta, libera, liberta, locuples, maledicatissima, maledicta, misera atque miseranda, bene morata, bene constituta, nobilissima quondam, et jam doctissima, nova occupatissima, opportunissima ad aliquid, opulentissima et beatissima, orba, pacata et libera, prava, perdita, perprava et tenuis, potens, barbara, princeps omnium rerum, proxima alicui loco, pulcherrima, quieta, sancta, socia factorum et flagitiorum, solicita, splendidissima, suspiciosa et maledica tenuis, vitiosa, universa. Civitates afflictae, alternae, amplissimae, egentissimae, foederatae, invictissimae, marinae, maximae, minimae, minores, bene moratae, ornatae, pacatae, tranquillae, perditae, salvae et incolumes; amplae atque potentes, tantae et tam graves, totae, universae. *Usus.* 1. Concilia, coetusque et conventicula hominum civitates appellantur. Cato ortu Tusculanus est, civitate Romanus. Romam orbem civitas incolit, die Bürgerschaft wohnet in der Stadt. Dicavit se in civitatem Romanam. 2. *Jus civitatis alicui impertiri*, das Bürgerrecht verleihen. Civitatem dare, donare, largiri alicui; in civitatem recipere, suscipere, adscribere aliquem. 3. *Civitatis jus amittere*, das Bürgerrecht verlieren. Civitatem perdere; civitatem adimere alicui. Civitatem nemo amittit, nisi sua culpa. 4. *Civitate mutari*, an einem anderen Orte Bürger werden. V. *Civis*.

Clades, is, f. Niederlage. *Syn.* Calamitas, damnum, caedes. *Epi.* Horribilis, importuna, ingens, luctifica, subita, tanta, vetusta. *Usus.* 1. Cladem facere, afferre, inferre, Niederlage machen, Schaden bringen. 2. Cladem accipere, Niederlage oder Schaden leiden. 3. Cladem reddere, mit gleicher Niederlage bezahlen. V. *Caedes*, *caedo*, *damnum*, *proelium*.

Clam, heimlich. *Syn.* Furtim occulte, ex occulto, ex insidiis.)(*Palam*. *Phras.* 1. *Clam nescio*, *quid agitat*, er hat, ich weiß nicht was für Anschläge. Clandestina consilia miscet; latenter, ex occulto, in occulto nescio, quid parat, machinatur; occulte cuniculis me oppugnat; secreto, arbitris remotis, clanculum, in operto, occultis sermonibus, nescio, quid serit. 2. *Clam discessit*, er ist heimlich weggegangen. Silentio ex urbe egressus; imprudentibus omnibus, insciis, inscientibus omnibus; remota hominum conscientia fuga sibi consuluit. V. *Occulto*, *tego*, *celo*.

Clamator, oris, m. Schreyer. *Usus.* Odiosi ac molesti clamatores.

Clamatorius, a, um, schreyerisch. *Usus.* Clamatorium genus.

Clamito, as, avi, atum, are, oft schreyen. *Usus.* Supercilia illa tua calliditatem clamitare videntur.

Clamo, as, avi, atum, are, schreyen. *Syn.* Vocifero, clamorem edo, fa-

Digitized by Google

cio, profundo; voce contendo; personо. *Phras. Ingentem clamorem tollunt*, sie machen ein entsetzliches Geschrey. Vociferatione utuntur maxima, clamore profuso; circumsonat hostilis clamor; truci cantu, clamoribus inconditis, horrendo cuncta complent sono. Ululatus, cantusque dissoni audiuntur. Clamoribus strepunt, perstrepunt; tumultu personant omnia. Terribilis inde sonus accidit; incertis clamoribus, stridore horrendo omnia personant, aures fatigantur. Nemora vallesque circumjectas terribili sono implent. Vocem emittunt, sustollunt, efferunt, intendunt, contendunt, mittunt; indicem voluntatis virtutisque clamorem efferunt; inconditum trucemque clamorem edunt; incondito clamore perturbant omnia, clamor barbaro ululatu permistus praesentes terret. *Usus.* Hoc me tua causa fecisse clamo ac testor.

Clamor, oris, m. Geschrey. *Syn.* Vociferatio. *Epi.* Acutissimus, coelestis, concionalis, incredibilis, infestus atque inimicus populi, magnus, major, maximus, par, profundus. Clamores gladiatorii, magni, majores, maximi. *Usus.* 1. Clamorem movere, excitare, ein Geschrey erwecken. Clamorem edere, tollere, extollere, profundere, ein Geschrey machen. Clamorem reddere, entgegen schreyen. Clamorem proximis tradere, das Geschrey von Einem zu dem Andern kommen lassen. Clamorem arctare. Clamore facto, sublato. 2. *Adclamatio. admurmuratio*, das Zurufen. Haec sunt, quae clamores et admirationem in oratione efficiunt. V. *Clamo.*

Clàmosus, a, um, laut.

Clanculum, heimlich. *Syn.* Clam. *Usus.* Haec clanculum dicta sunto. V. *Clam.*

Clandestinus, a, um, heimlich. *Syn.* Occultus. *Usus.* Clandestinum scelus. Clandestina cum hoste colloquia miscere. V. *Occultus.*

Clangor, oris, m. Schall. *Syn.* Tubarum cantus, vox, aquilae, et aliarum avium. *Epi.* Tremulus, vastus.

Clare, hell. *Syn.* Clara voce, explicate, plane, aperte, dilucide, enodate, manifeste. *Usus.* Clare gemuit. Semper id periculum clarius apparet.

Clareo, es, ui, ere, hell seyn. *Syn.* Emico.

Clarigatio, nis, f. Fehde-Absagebrief. *Syn.* Belli denuntiatio.

Clarisonus, a, um, hell lautend. *Syn.* Clare sonans, canorus.

Clàritas, tis, f. Klarheit. *Syn.* Splendor nominis, fortunae, gloriae nobilitas. *Usus.* Claritatem nominis aucupari, assequi, admittere. Claritas vocis. V. *Splendor.*

Claritudo, inis, f. Ruhm. *Usus.* Artes, quibus summa claritudo paratur. V. *Splendor*, *Gloria*, *Dignitas*, *Clarus.*

Clarus, a, um, hell, berühmt. *Syn.* 1. Planus, apertus, perspicuus, dilucidus, explicatus, evidens, pervulgatus, non obscurus.)(*Obscurus.* 2. Insignis, nobilis, illustris, celeber. *Phras.* 1. *Vir est clarissimus*, er ist ein berühmter Mann. Clara est ejus viri virtus; inclita religio. Magnum est ejus viri nomen et opinio; amplissima auctoritas. claritate nominis insigni praeditus magna est in civibus gloria; vir es omnis aetatis ac memoriae clarissimus est in eo viro laus virtutis maxima; fama fertur, in primis, maximum hujus viri in his regionibus nomen est, hujus viri clarissima virtus est et insignis ad posteros. V. *Celeber*, *altus.* 2. *Rem clariorem reddere*, die Sache herrlicher machen. Claram spectatamque facere; nobilitatem rebus dare; rei dignitatem facere, addere, conciliare; lucem rebus dare, splendorem afferre, illustrare rem in bono lumine collocare. V. *Illustro.* 3. *Res clara est*, es ist eine klare Sache. Res ipsa se aperit; explorata res est; praesentior jam res est, quam ut ignorari possit; liquida res est et in medio posita. In luce res est. V. *Manifestus.* *Usus.* 1. Claris et illustribus exemplis usus sum. Clara haec sunt, non immoror. Clara jam luce, bey hellem Tage. 2. *Insignis*, berühmt. Vir clarus et nobilis ex doctrina. Claram mortem oppetere. V. *Praeclarus*, *Honoratus*, *Celeber.*

Classiarius, a, um, zur Flotte gehörig. *Usus.* Classiarius miles.

Classicum, i, n. das Lärmen blasen. *Syn.* Sonus tubarum. *Usus.* Advocare ad concionem, silentium facere classico; cancre, concinere classicum.

Classis, is, f. Flotte. *Syn.* Navem navium multitudo. *Epi.* Bella, bene magna et ornata, praeclara in specie, sed inops et infirma propter dissimilitudinem propugnatorum atque remigium, pulcherrima. *Usus.* 1. Classem aedificare, ornare, apparare, comparare, instruere, eine Flotte bauen, aufrichten. 2. Classem deprimere, frangere, demergere, eine Flotte zu Grunde richten. 3. *Ordo civium*

Digitized by Google

et distributio pro modo census, Eintheilung der Bürger. Tributim et centuriatim describere ordines, aetates, classes. V. Navis. Classis. Praefectus. V. Praefectus.

Clathrum, i, n. Gitter.

Clava, ae, f. Kolbe. Teli genus. Usus. Clava et fuste repulsus.

Claudicatio, nis, f. das Hinken. Epi. Deformis. Usus. Apparet in eo claudicatio non deformis.

Claudico, as, avi, atum, are, hinken. Syn. Altero pede nuto. Usus. 1. Num claudicat vir bonus? 2. Transl. Titubo, vacillo, debilis, infirmus sum, wanken. Claudicat haec oratio. Claudicat amicitia nostra, vacillat et titubat. Claudicat in officio. Etiam summa felicitas semper ex parte aliqua claudicat.

Claudo, is, clausi, clausum, ere, schließen. Syn. Obstruo, oppilo, obturo, intercludo, comprimo. Phras. Urbs clausa est, die Stadt ist gesperret. Fores portarum objectae sunt; claustra urbis objecta sunt; obseptum est in urbem iter; interclusa ad urbem via est. Urbs nemini patet; non patet ad urbem aditus. V. Aditus. Usus. Alicui exitum viam, transitum; fugam hosti claudere. Consilia alia clausa habere. Claudere aures optimis consiliis. Ejus consuetudinem mihi adhuc meus pudor clausit. Mare clausum nantios moratur. Nullius domus satis clausa tuae libidini. V. Includo.

Claudus, a, um, krumm, lahm. Syn. Altero pede laesus, vel captus.

Claviculus, i, m. Nägelein. Syn. Capreolus in vite. Usus. Vitis clavicula suis, quasi manibus, quidquid est tacta, amplectitur.

Clavis, is, f. Schlüssel. Usus. Alicui claves tradere, credere. Vulg. Claves Imperii, Schlüssel zum Reiche oder Kriegsfestung. Latine: Claustra portae pro Imperii.

Claustrum, i, n. Schloß. Usus. Claustra urbis, regionis hostibus commenda non sunt. Effringi fores, revelli claustra. Vulg. Claustrum Monasterium, Kloster. Coenobium, pro Vulg. Clausura, Clausur. Claustra coenobii.

Clausula, ae, f. Beschluß. Syn. Extrema cujusque rei pars, praesertim in oratione, versu. Verborum conclusio, finis. Epi. Difficilis, praeclara. Usus. Clausula numerose et jucunde cadens. Cum argumentum scribendi non suppetit; ut consueta clausula. Clausula edicti.

Clavus, i, m. Nagel, Steuerruder. Syn. Gubernaculum navis. Epi. Tractabilis. Usus. Clavum imperii tenere; tractare gubernacula reipublicae.

Clemens, tis, g. o. gnädig, gütig. Syn. Lenis, mitis, mansuetus, misericors, liberalis, humanus. Phras. Princeps erat clementissimus, er war ein besonders gnädiger Fürst. Princeps erat, ad cujus expertam clementiam nemini non tutus receptus erat; qui cives mirifice colebat; qui civium voluntati ac gratiae deditissimus erat; qui oblivisci nihil solebat, nisi injurias; cujus incredibilem mansuetudinem, inusitatam inauditamque clementiam non aequare modo dicendo, sed ne adumbrate quidem quisquam possit; a quo nihil non benigne clementerque factum; clementia tanta, ut nemini supplici non dextram fidemque porrigeret, spem salutis ostenderet, indulgeret; nihil isto Principe clementius; nemo cum illo Principe clementiae laude comparandus, aequandus, conferendus. Nemo illi hac clementiae laude par aut secundus; Princeps proprio quodam naturae munere ad clementiam liberalitatemque factus videtur. Praecipua quadam laude florebat clementiae; Principum nemo est, in quo plus quam in isto clementiae esset ac humanitatis; clementiae laude praestabat, antecellabat, anteibat, vincebat, omnes. V. Lenis. Usus. Clemens et misericors judex; clemens castigatio.

Clementer, gütig. Syn. Mansuete. Usus. Clementer facere, audire.

Clementia, ae, Gütigkeit. Syn. Lenitas, benignitas, humanitas, misericordia, mansuetudo, placabilitas, bonitas, moderatio animadvertendi. Epi. Admirabilis, grata alicui, insidiosa, inusitata inauditaque, jucunda auditu, popularis, singularis. Usus. Clementia est, per quam animi temere in odium alicujus invectionis concitati, comitate retinentur. V. Lenitas, clemens.

Clepo, is, psi, ptum, ere, stehlen. Syn. Furor, rapio, subripio. Usus. Pueri Spartae rapere et clepere discunt.

Clepsydra, ae, f. Wasseruhr. Syn. Vas, e quo aqua paulatim effluens horas distinguit, horologium. Usus. Ad clepsydram declamare.

Cliens, tis, c. Schutzgenoß. Syn. Qui in fide alicujus est et clientela. Epi. Proprius, vetus. Clientes novi, plurimi. Usus. Tibi nemo cliens esse, te nemo clientem habere volet.

Clientela, ae, f. Schirm, Schutz. Syn. Clientum defensio, tutela, procuratio. Epi. Honesta, illustris, clientelae

Digitized by Google

maximae, provinciales. *Phras. Se in fidem ac clientelam tradere*, dare, conferre, dicare, sich unter Eines Schutz begeben. Alterius fidei se committere, mandare; in fidem alterius se permittere, tutelae subjicere et commendare. *Usus.* Esse in fide et clientela alterius. Clientelam ad se traducere,

Clitellae, arum, f. Saumsattel. *Syn.* Ephyppia, quae jumentis imponuntur ad melius ferendas sarcinas. *Usus.* Ea onera clitellis sunt apportata.

Clitellarius mulus, i, m. Lastthier, Maulesel.

Clivosus, a, um, bergig. *Usus.* Clivosus locus.

Clivus, i, m. Hügel. *Syn.* Collis, *Epi.* Plenus servorum.

Cloaca, ae, f. Mistgrube, Canal, wodurch der Unflath von einem Orte wegläuft. *Syn.* Locus cavus, per quem sordes eluuntur. *Usus.* Cloacam maximam, receptaculum omnium purgamentorum urbis, sub terram agi jussit.

Clypeus, i, m. Schild. *Usus.* Abjecto clypeo fugit.

Coacervatio, nis, f. Zusammenhäufung. *Syn.* Copia, cumulus, acervus. *Epi.* Universa. *Usus.* Coacervatio argumentorum, et frequentatio.

Coacervo, as, avi, atum, are, zusammen häufen. *Syn.* Aggrego, accumulo, cogo, congero, cumulo. *Usus.* Pecuniam immensam cogere et coacervare.

Coacesco, is, ere, zu Essig oder sauer werden. *Syn.* Acidus fio, acesco. *Usus.* Vinum vetustate coacescit.

Coactio, nis, f. ein Haufe, oder Zusammenrottung. *Syn.* Congregatio, conspiratio, conventiculum. *Usus.* Nocturnis vigiliis et hominum coactione turbata civitas.

Coactor, ris, m. Zwinger. *Syn.* Qui pecuniam cogit et recipit officii nomine. *Vulg. Perceptor particularis. Usus.* Non effugies nostros coactores.

Coactus, a, um, *part.* von cogo, gezwungen. *Syn.* Expressus. *Usus.* 1. Haec non nisi coactus scripsi. 2. *Congregatus*, zusammen gezogen. Copiae in unum locum coactae. V. *Invitus, nolo, aegre.*

Coactus, us, m. Zwang. *Syn.* Impulsus. *Usus.* Haec tuo coactu scripsi.

Coadjutor, Episcopi, Mithelfer des Bischofs. *Syn.* Episcopus designatus.

Coadjutor, Conservus, Mithelfer in Haussachen. *Syn.* Administrator rei domesticae, qui domestico opere exercetur; in re familiari adjutor; adjutor operum, ad domestica ministeria adscriptus.

Coaedifico, as, avi, atum, are, zusammen bauen. *Syn.* Construo.

Coaequo, as, avi, atum, are, gleichmachen. *Syn.* Aequo. *Usus.* Coaequare gratiam omnium difficile est, Coaequare omnia ad suas injurias et libidines.

Coaevus, a, um, zu einer Zeit lebend. *Syn.* Aequalis; aetate cum aliquo conjunctus.

Coagitatio, nis, f. Bewegung miteinander. *Syn.* Agitatio. *Usus.* Coagitatio pulmonum.

Coagmentatio, nis, f. Zusammenfügung. *Syn.* Nexus, compositio, constructio, conjunctio. *Epi.* Dissolubilis. *Usus.* Copulatio rerum et quasi consentiens ad mundi incolumitatem coagmentatio naturae. Coagmentatio non dissolubilis.

Coagmento, as, avi, atum, are, zusammen fügen. *Syn.* Compono, conjungo, construo, compingo.)(*Dissolvo. Usus.* 1. Nihil tam aptum, tam compositum ac coagmentatum inveniri potest. Struere verba, ac veluti coagmentare. *Conficio, tracto*, abhandeln. Pacem coagmentare. V. *Conjungo.*

Coagulum, i, n. zusammen geronnenes Ding. *Usus.* Lactis coagulum.

Coaleo, es, et coalesco, is, alitum, ere, zusammen wachsen. *Syn.* Cohaereo, concresco. *Usus.* Concordia coluerant animi.

Coangusto, as, avi, atum, are, eng machen. *Syn.* Coarcto.)(*Dilato. Usus.* Haec lex in cunctum ordinem dilatata coangustari potest.

Coarctatio, nis, f. Einschließung. *Usus.* Coarctatio plurium in angusto tendentium.

Coarcto, as, avi, atum, are, zusammen zwingen. *Syn.* Constipo, coangusto.)(*Dilato, explico. Usus.* Fac, quae arctavit et peranguste refersit, dilatet et explicet. Coarctari in oppido. Angustae fauces iter coarctant.

Coarguo, is, ui, utum, ere, beschuldigen, überweisen. *Syn.* Arguo, redarguo, accuso, convinco, detego, indico. *Usus.* Coarguere aliquem; coarguere errorem, culpam, mendacium alicujus. Aliquem avaritiae coarguere. Aliquem multis suspicionibus, conjecturis coarguere; vitiorum turpitudine sese ipse coarguit. V. *Convinco, accuso.*

Cochlea, ae, f. Schnecke. *Epi.* Diminuta, sanguine cassa. *Usus.* Iste tamquam cochlea abscondit et retentat se tacitus.

Cochlear, *vel* cochleare, is, n. L

Digitized by Google

us. Cochlearis mensura, so viel [illegible] Löffel geht.

Coeles, tis, m. einäugig. *Syn.* Luscus, altero captus oculo.

Coctus, a, um, gekochet. *Syn. Transl.* Maturus.)(*Crudus. Usus.* Poma matura et cocta. Sermo bene coctus et conditus.

Cocus, f. coquus, i, m. Koch. *Syn.* Qui cibos parat et condit. *Usus.* Mitto cocos, pistores, lecticarios. Cocus vilissimum antiquis mancipium, aestimatione et usu in pretio esse coepit. Majoris pretii nunc cocus est, quam villicus.

Codex, icis, m. ein Buch. *Syn.* Tabulae accepti et expensi; *item*: liber, in quo acta publica scribebantur. *Epi.* Falsus, interclitus. *Usus.* In codicem referre; codicem obsignare; e codice delere. Non habere se hoc nomen in codice accepti et expensi satetur.

Codicilli, orum, m Schreibtäfelchen. *Syn.* Tabellae, libelli. *Usus.* Exarare aliquid in codicillis, referre dicta in codicillos.

Coelestis, e. himmlisch. *Syn.* Divinus, immortalis.)(*Humanus. Usus.* Rem gessisti memorabilem, ac pene coelestem. Coelestes orbes. Fama Herculem in concilio coelestium collocavit.

Coelites, um, m. die Heilige. *Syn* Coelicolae. *Usus.* Coelitum ira invectum est hoc malum.

Coelum, i, n. der Himmel. *Syn.* Altissimum Dei domicilium; regiones immortalitatis; beatorum sedes, domicilium. *Phras.* 1. *Ad coeli gaudia pervenere Sancti*, die Heiligen sind zu den himmlischen Freuden gelanget. Sancti corporibus laxati in coelestia templa penetraverunt; exuti corpore mortali ad superos migraverunt; ad bona nulla temporis longinquitate pereuntia; cum Deo beatissimam vitam aevo infinito vivunt; in beatorum domicilium accepti gaudiis omnibus affluunt et circumfluunt; coelesti civitate donati, torrente voluptatum inundantur; hinc profecti recta ad concilium coelestum, ad domum sempiternam Dei, ad regiones immortalitatis evecti sunt, ubi placidissima quies et vita sempiterna vigent; ubi bona ea nos manent, ut neque aspectu oculorum comprehendi, neque auribus percipi, neque ulla cogitatione queant adumbrari; ubi nec visa cuiquam mortalium, nec auribus arrepta, nec mente unquam tractata vigent gaudia, et vigebunt spatiis seculorum innumerabilium; ubi Divinae majestatis aspectu in omnium seculorum perpetuitatem sine satietate perfruentur. Sancti ab his locis aerumnarum plenis, in illam innumerabilibus felicitatibus redundantem affluentemque regionem demigrarunt; in coelestes domos, in concilium Superum, in illam stabilem sedem ac domicilium Beatorum; in illam Regis aeterni aulam; in illam coelestem ac beatam domum felicitate aeterna fruentium animorum; in coelestem Regiam, ubi cum Deo aeternum degent, aevoque beatissimo ac sempiterno fruentur. 2. *Saepe de coelo cogitandum*, man muß oft an den Himmel gedenken. In beatissimam coelitum sedem, in augustissimam illam Divinitatis sedem omnes cogitationes conferre nos decet. Erigenda mens est identidem et attollenda ad illum aeternae felicitatis portum. Obeundae identidem mente cogitationeque orae illae coelestes ac beatissimae; in iisque mente ac animo habitandum. V. *Beatus. Usus.* 1. Omnibus idem cursus ad coelum patet. Homo divinus de coelo delapsus videbatur, ein Mann einer auserlesensten Tugend. *De praestantis virtutis viro.* Nocturna coeli forma siderum ornatus. Celerrima coeli conversio. 2. *Aër, spiritus circumfusus*, die Luft. Gravis et pestilens coeli aspiratio. Coeli gravitas, natura et temperatio. 3. *Transl. Summus locus et gradus*, die höchste Stufe oder der höchste Ort. Aliquem laudibus in coelum ferre. In coelo sum. Coelum digito attingo. *Hominis vox est, felicis admodum, et laetitia gestientis.*

Coëmo, is, emi, emptum, ere, zusammen kaufen. *Syn.* Emo, coëmptionem facio. V. *Emo.*

Coëmptio, nis, f. Zusammenkaufung. *Usus.* Coëmptiones facere. V. *Emptio.*

Coëmptionalis, e, *o.* das zur Zusammenkaufung gehöret. *Syn.* Qui frequens est in coëmptionibus.

Coena, ae, f. Abendmahl. *Usus.* Ad coenam me vocavit, perduxit. Coenam fecit. dedit lautam. Coena me accepit lautissima. Condixi ad coenam promisi. Non soleo obire coenas. Coenae adhibitus est.

Coena Domini, Gründonnerstag, Abendmahl des Herrn. Dies sacer coenae Domini; sacrosanctae Christi coenae memoria sacratus. Epulum divinum.

Coenaculum, i, n. Speisesaal. *Syn.* Triclinium. *Usus.* Roma coenaculis sublata et suspensa.

Digitized by Google

Coenito, as, avi, atum, are, oft zu Abend essen. *Syn.* Frequentius coeno. *Usus.* Foris apud alios coenitare non soleo.

Coeno, as, avi, atum, are, zu Abend essen. *Adv.* Belle, frugaliter, honeste, libenter, male, melius, nequiter, prave, recte, turpiter. *Usus.* Coenati discubuimus. Manus lava et coena.

Coenula, ae, f. ein kleines Abendessen. *Syn.* Coena parva.

Coenum, i, n. Koth. *Syn.* Lutum. *Usus.* 1. In coeno jacere. Coeno oblitus. 2. *Transl. pro homine sordido, aut insigniter improbo*, für einen unflätigen, oder gottlosen Menschen. Coenum olet homo sordidus, daß ist ein unflätiger Mensch. O coenum! O portentum!

Coëo, is, ivi, itum, ire, zusammen kommen. *Syn.* Convenio, adjungor. congredior. *Usus.* 1. Cum hoc coire ausus es? coivere amici. 2. *Jungo, contraho*, verbinden. Coire societatem cum aliquo sceleris, *vel* praemii. Coire de salute alterius. 3. *Coalesco*, zusammen wachsen. Vulnus, arteria coit; cicatrix obducta est.

Coepi, anfangen. *Syn.* Incipio, instituo, suscipio. *Usus.* Magis poenitet coepisse, quam desistere libeat.

Coepto, as, avi, atum, are, oft anfangen. *Syn.* Incipio.

Coeptum, i, n. Vorhaben. *Usus.* Ingentia coepta pertexere.

Coeptus, a, um, angefangen. *Usus.* Coepti summus de republica consuli.

Coëquito, as, avi, atum, are, zusammen reiten. * *Usus.* Coëquitabant sex milla equitum.

Coërceo, es, cui, citum, ere, zäumen. *Syn.* Contineo, refreno, domo, reprimo, cohibeo. *Phras.* *Coërcenda est hominum licentia*, die Frechheit der Leute muß man zäumen. Frangendae cupiditates, frenandae libidines, audacia illorum et conatus resecandi; reprimendi sunt improbi, domandi, et veluti freni gestientibus eorum animis imponendi. Circumscribenda, contundenda est exultantium praedonum, audacia, ferocitas, jactatio; debilitandi, comprimendi, exarmandi sunt penitus. Danda est opera, ut vis et impetus eorum reprimatur, cohibeatur, cupiditatibus eorum eatur obviam. Metus, necesse est, aliquis contineat exultantes illorum animos, iracundiam teneat, incensam cupiditatem restinguat. Excutienda est importuna illa levissimorum hominum audacia; lib[illegible] tas illa nimia audiendi quidlibet [illegible] ctiorem in gyrum revocanda; ea[illegible] ganda petulantium hominum licen[illegible] et compescenda. Retardandi perve[illegible] rum impetus et coërcitione legum [illegible] vinculis restringendi. Revocandi ard[illegible] tes animi ac incitati, et ab impiis c[illegible] siliis, ad quae cursu ruunt, reflecte[illegible] ac retrahendi. V. *Cohibeo*, *compes*[illegible] *Usus.* 1. Mundus omnia complexu [illegible] coërcet et continet, begreifen, zusa[illegible] men halten. 2. *Refreno*, *reprimo*, [illegible] digen, abhalten. Improbi vinculis, s[illegible] plicijs, morte, exilio refrenandi et co[illegible] cendi. V. *Cohibeo*, *castigo*.

Coërcitio, nis, f. Strafe. *Us*[illegible] Pronuntiaverunt coërcitionem adver[illegible] tribuni intercessionem.

Coetus, us, m. Versammlung. *S*[illegible] Concilium, conventus. *Epi.* Popular[illegible] occulti, nefarii, solemnes ludoru[illegible] *Usus* Coetum hominum dicendo te[illegible] re. Dimittere coetum. Coetus homin[illegible] jure sociati.

Cogitate, bedachtsam. *Syn.* Me[illegible] tato, consulto. *Usus.* Accurate, co[illegible] sulto, cogitate scribere. V. *Prude*[illegible]

Cogitatio, nis, f. Gedanke, [illegible] trachtung. *Syn.* Mentis sensus, men[illegible] agitatio, animi motus, animi sens[illegible] reconditus sensus, intimus sensus, [illegible] ditatio, commentatio. cura. *Epi.* Ac[illegible] rima, atque attentissima, deformi[illegible] diuturna, multo difficilior, mul[illegible] obscurior, dignissima, virtutis alic[illegible] jus, inanis, melior, multa, reliq[illegible] summa, tacita. Cogitationes acerba[illegible] bonae, certae, intimae, liberae, m[illegible] lae conscientiae atque animi, mollis[illegible] mae, graves, posteriores, sapienti[illegible] res, pristinae, quietae, quotidiana[illegible] tacitae. *Phras.* 1. *Sermo tuus cogitat*[illegible] *nem mihi injecit*, deine Rede hat m[illegible] auf diese Gedanken gebracht. In eam [illegible] cogitationem induxit, adduxit; ad ea[illegible] me cogitationem deduxit; ex sermo[illegible] tuo subiit animum cogitatio, injec[illegible] est animo cogitatio. 2. Cogitatione n[illegible] stra quidlibet effingere nobis poss[illegible] mus, man kann sich Alles in seinen Geda[illegible] ken vorstellen, und einbilden. 3. *Vul*[illegible] *Imaginor*. Quidlibet mens nostra c[illegible] gitatione sibi depingere potest; mu[illegible] dum totum cogitatione percurrere, ar[illegible] plecti potest. Concipere rerum imag[illegible] nes quaslibet animo possumus. Fing[illegible] re, animo, cogitatione depingere, adum[illegible] brare quidlibet possumus. Speciem r[illegible] quamlibet animo informare, cogitati[illegible]

Digitized by Google

ne consequi; animo comprehendere mens humana potest. 4. *Seriam tandem cogitationem suscipe*, denke doch der Sache recht nach. Suscipe cogitationem et curam te dignam; imperti, quaeso huic te cogitationi; pone in hac cogitatione tempus aliquod; versetur in animo tuo haec cogitatio. In ea re cogitationem omnem loca, defige. Adverte tandem animum cogitationemque hominis sobrii paulisper suscipe; intende animum; mente animoque considera; mentis cogitationes aliquando tandem huc converte; animadverte tandem diligentius; meditare attentius; considera cum animo tuo; intento animo intuere; diligenter eam rem animo agita; in animo tracta et versa. Refer ad animum; ante oculis tibi pone, propone, statue, constitue; mentem huc intende tuam; mentis aciem in hoc contende. Ini tandem consilia cum animo tuo, studioseque cogita; versare in hujus meditatione rei. Cogita etiam atque etiam, ac cum animo reputa. 5. *Cogitationem eam abjeci*, ich habe diesen Gedanken fahren lassen. Cogitationem alio averti, traduxi; avocavi animum a molesta rei cogitatione; cogitationem ab his molestiis: aberrat tandem animus a molesta rei cogitatione, meque mihi eripui; libero tandem ac soluto sum animo; et rei molestae cogitatione vacuo. Nulla jam rerum molestissimarum cura vel solicitudo insidet animo; ejeci animo eam cogitationem mentemque ac sensum avocavi. 6. *Hic erat cogitationum mearum scopus*, dieß war das Absehen meiner Gedanken. Consilium meum, hoc erat; hoc spectavi, hoc volui, hoc secutus sum; id tum egi; huc consilia mea, huc cogitationes retuli; huc animum, huc mentem intendi; huc spectabat animus meus: huc mentem direxi et studia; eo consilia contuli; hoc animo agitabam; hic animo meo meisque consiliis scopus fuit; haec meta, quo intendebantur cogitationes meae, hoc mihi propositum erat. 7. *Cogitationes meas explicare satis non possum.* Mentis consilia, sensus intimus non est, ut possim verbis consequi, sermone exprimere; exprimendis animi sensibus omnis impar oratio est; verba desunt, quibus animi mei sensa foras efferam. Mentem oratio non assequitur, non sequat. 8. *Cogitationibus distrahor varis.* Perturbatis cogitationibus ab instituto itinere mens deducitur; aberrat animus a re proposita; aptae ad rem propositam cogitationes dissipantur; animus diversa agitat; alienatio a re proposita sum animo; animus evagatur longius ac peregrinatur. *Usus.* Cogitationes posteriores plerumque sunt sapientiores. Quid in res tam viles cogitationem abjicis?

Cogito, as, avi, atum, are, gedenken, denken. D. *Cogito* prius est, posterius *excogito*. *Syn.* Meditor, commentor, contemplor, mente contrecto, mente complector, animo agito, mente agito; mecum quaero; existimo; in animo habeo, mihi in animo est, cogitationem rei alicujus habeo, omnem curam defigo in re aliqua, animo et cogitatione comprehendo; in aliqua re cogitationem pono, cogitationem in re defigo, memoriam meam ad rem aliquam excito; ratione animoque lustro ante oculos meos propono, speciem alicujus rei cogitatione percipio, mente et cogitatione versor, cogitationem alicujus rei capio, suscipio. *Adv.* Cogitare acerbe de pernicie reip. acrius, accuratius, acutissime, altius, amabiliter, amantissime, astute, attentius, quid, bene aliquando, callide, crudeliter de exitio, crudelissime, diligenter, divine de rep. diu de aliquo, diutius, etiam atque etiam humaniter in aliquem, incondite, libidinose, longius monstrose, multum secùm, multum de aliquo, male, multum, nefarie de vita alicujus, obscure omnino, optime de rep. plane parum, plurimum, praepostere, prudenter, saepe, saepenumero, salutariter, sapienter de rep. sensim stulte, tantisper de reo, timide de se valde, vere. *Phras.* 1. *Diu mecum cogitavi*, ich habe es lange bey mir überlegt. In animo volutavi; reputavi ipse mecum, cum animo meo. Acie mentis dispexi omnia; omnia mente complexus sum; circumspectavi, observavi omnia; omnia mente peragravi, animo me et cogitatione in omnes partes converti, diu in cogitatione versabar, omnia volvebam animo, omnia percurrebam. Diu multumque versabam animo; mente agitabam, tractabam, revolvebam. His cogitationibus diu intentus eram: diu mentem implicatam habebam. Diu deliberavi mecum; diu cum animo perquirebam. 2. *Nescio, quid facinoris cogitat*, er hat, ich weiß nicht, was für einen gefährlichen Anschlag. Majus in animo facinus est; nescio, quod facinus molitur animo; nescio, quid facinoris animo ha-

Digitized by Google

bet; magnum aliquid animo agitat; facinus, nescio, quod mente concepit; grandibus aliquid animo parat; spes et ira tacitis saepe cogitationibus volutat animum; oblata repente rei gerendae opportunitas animum ad cogitationem facinoris a desperatione avertit; grande aliquid periculique plenum animus agitat; ad grandius aliquod facinus omni cogitatione fertur; animum intendit. Majus aliquid animo ac mente concipit. Amplectitur animo, nescio quod majus facinus. 3. *Nihil nisi proelium cogitat*, er denkt nur auf die Schlacht. Una proelii imago oberrat oculis; arma tantum et acies et universa discriminis facies in oculis sunt, arma tantum et pugnam cum animo cogitat; secreta aestimatione pensat; arma animo, arma oculis observantur assidue. Pugnae faciem omnem praecipit; atque animo secum ante peragit; destinatam in proelio mentem habet, suspensus animo in proelii eventu, nullis aliis cogitationibus impediri potest. 4. *Cogitare coepit de incertis fortunae vicibus*, er hat die Unbeständigkeit des Glückes bey sich zu überlegen anaefangen. Cogitatio incidit, injecta est de incertis fortunae casibus; in mentem venit incertorum casuum; in eam cogitationem deductus est, venit, incidit, quam incertae essent fortunae vices; diem inter eam cogitationem absumpsit, quae incertos fortunae casus animo subjecerat. Ancipites fortunae eventus assiduo tractabat animo, et noctes et dies cogitabat. Adjecit animum ad incertos fortunae casus memoria repetendos. Institit reputare secum; his curis, cogitationibus animum agitabat; has assidue cogitationes volvebat; reputabat cum animo suo, secumque retractabat, quam essent incertae mortalium vices; existimare coepit, quam instabiles essent fortunae vices. 3. *Hinc inde cogito*, ich gedenke bald da, bald dort hinaus. Nunc in hanc, nunc in illam partem mente atque animo trahor, feror; animus diversa agitat; variae cogitationes animum commovent; animus in diversas partes distrahitur. Non una cogitatio mentem agitat; verso me ad omnes cogitationes, aliud atque aliud, uti solet, cum prima damnamus, subjiciente animo. 6. *Cogito perpetuo de te*, ich denke allezeit an dich. Nunquam de te non cogito: nunquam mihi ex animo effluis, excidis, discedis. Meae curae omnes in te sunt. Te semper spectat animus meus. Meae cogitationes ad te referuntur omnes. Nullum a me tempus praetermittitur de tuisque rebus cogitandi. In te tuique rebus animus perpetuo est. Excubo animo tua tuarumque rerum causa. Meae cogitationes in te tuisque rebus consumuntur omnes. Omnis mihi de te tuisque rebus cogitatio est. *De tuis commodis assidue cogito*, ich bin jederzeit für dein Bestes sorgfältig. Toto animo de tuis commodis ornamentisque cogito; valde laboro de tuis commodis et ornamentis. Tuus mihi honores tuae ac fortunae vehementer mihi curae sunt. Tuam utilitatem assidue specto. Haeret animo meo de tuis commodis assidua cogitatio. Siquid e re tua est, id maxime laboro. Tuae rationes quid postulent, nunquam non attendo. Meas curas ad tuum commodum omnes confero. Animus meus in tua utilitate fixus et locatus est. In hoc omnem meam cogitationem figo; in eo totus sum; hoc unum spectat industria mea versor in hoc studio totus; ea in re atque cura mens mea versatur tota, ut quae in rem tuam, *vel* e re tua sunt eorum tibi desit nihil. V. *Cogitatio considero, memini. Usus.* 1. Dies noctesque cum animo meo cogito. 2. In Tusculanum. Rom m cogito, ich gedenke nach Rom zu reisen. *Subintell. proficisci.*

Cognatio, nis, f. Verwandtschaft. *Syn.* Conjunctio sanguinis, propinquitas. *Epi.* Amplissima, continuata, maternа, naturalis, propinqua, propior, certiorque, proxima. *Usus.* Cupio, mihi tecum cognationem esse, cognatione tecum jugi, conjungi, te attingere. Quae cognatio propior, quam patriae? V. *Affinitas.*

Cognatus, a, um, befreundet, ähnlich. *Syn.* Sanguine conjunctus, propinquus. *Epi.* Voluntarius, nobilissimus, optime convenientes. *Phras. Ille cognatus meus est*, er ist mir befreundet. Propinqua me cognatione attingit, contingit; sanguine me contingit; genere mihi est proximus; arcta propinquitate mihi junctus est; sanguine mihi conjunctus est; cognatione stirpi meae adnexus est, est mihi cum illo cognatio; cognationem habeo cum illo; necessitudine me attingit; cognatione mecum conjungitur; generis propinquitate, propinquitatis vinculo conjunctus est; eadem mecum cognatione tenetur. *Usus.* Nihil est tam cognatum mentibus hu-

Digitized by Google

numeri ac voces. V. *Affi-*
quus.

Cognitio, nis, f. Erkenntniß. *Syn.* Notio, intelligentia, notio, scien-
tia. Epi. Divina, facilis, facilior, in-
ta, magna, satis magna, magna at-
que ardua, magna ac difficilis, mança
quodammodo atque inchoata, naturae necessaria, perfacilis, solivaga, jeju-
na, subtilior, summa rerum civilium, utilis, vulgaris. Cognitiones usitatae perceptaeque. *Usus.* 1. Ea res facilem habet cognitionem; in facili cognitione versatur, *facile cognosci potest*, diese Sache kann man leichtlich erkennen. 2. *Judicium*, gerichtliche Untersuchung. Cum res cognitionis adesset. Orbis terrae cognitionem, quis uni sine consilio dederit? V. *Notio.*

Cognitor, oris, m. Gerichtsbeyſitzer. *Usus.* Alicui in litem suam cognitorem dare. Nemo ejus causae cognitor esse voluit. *Valg. Procurator judiciaris.*

Cognitus, a, um, bekannt. *Syn.* Spectatus, perceptus, compertus, judicatus. *Usus.* Homo virtute cognita, et spectata fide, ein Mann, deſſen Tugend und Treue bekannt iſt. In utraque fortuna cognitus. Nec injuria, nec beneficio mihi cognitus. Cognitum id, pervulgatum, compertum est. V. *Manifestus, Nosco.*

Cognomen, inis, n. Zunahme. *Syn.* Cognomentum. *Epi.* Haereditarium. *Usus.* Gloriosum cognomen alicui addere. Magni cognomen a facto egregio traxit, invenit, tulit, sibi sumpsit, sibi peperit, habuit, reportavit. V. *Nomen.*

Cognomentum, i, n. Zunahme. *Syn.* Cognomen.

Cognominatus, a, um, beygenannt. *Usus.* Verba cognominata, non vulgata.

Cognosco, is, novi, nitum, ere, erkennen. *Syn.* Nosco, agnosco, percipio, attendo, disco, non me latet, non me fugit, assequor, teneo, habeo, animadverto, cognitum habeo, intelligo, mihi notum est, perspectum, exploratum est, cerno, notitiam rei habeo, cognitionem rei capio. *Adv.* Cognoscere bene aliquem, bene leges, institutia, breviter rem totam, commode consuetudinem, diligenter causas, verba, vim, naturam, explorate, facile majorum accurationem, libentissime ex litteris, maxime fidem, melius causam, optime, plane, penitus, prorsus non potuisse, quam primum, quam saepissime, recte bonitatem, prudentiam, sensim, separatim de agro, sero, summatim, tarde. Cognosci facillime in partem optimam, modo, plene percepi. Cognitus bene, modo, diu, diligenter, facile, maxime, plane, penitus. *Phras. Animum tuum ex litteris tuis cognovi*, ich habe aus deinem Briefe erkennet, wie du geſinnet biſt. Consilia tua plane mihi nota sunt ex litteris tuis; qui sit sensus tuus, quae consilia, probe novi, praeclare intelligo, non me latet. Cognitum habeo ac perspectum animum tuum; teneo consilia tua, animum tuum, sensus tuos. Patent mihi sensus animi, tui; consiliorum tuorum nihil me fugit, latet, praeterit. Mentis eas partes, quae ab oculis remotae sunt, introspexi, perlustravi, inspexi penitus. Cerno oculis mentis tuae consilia; intimos animi recessus detexere litterae tuae, aperuere, patefecere. Extat animus tuus illis in litteris; argumenta non dubia animi, voluntatis tuae praebuere litterae tuae; animum, voluntatem, sensus tuos ac consilia non dubiis indiciis illis ex litteris perspexi; litterae tuae non dubiam significationem dedere, quis sit animus, qui sensus tui litterae tuae consiliorum tuorum notionem in animo impressere; in cognitionem voluntatis tuae adduxere; odoratus sum facile tuis ex litteris, et quid cuperes et quid sentires. Comprehendi animo consilia tua, illis mihi litteris declarata, argumentis indiciisque non levibus patefactus est mihi aditus, apertus, tuis litteris est introitus ad omnia intima animi tui consilia sine ullo errore perveniendi. V. *Intelligo, scio, nosco, notus. Usus.* 1. Cognovi e tuis litteris. Jus civile cognovit, *calluit.* 2. *Cognosco causam*, den Rechtshandel durchſuchen. Verres causam cognovit. Designavit, qui causam cognoscerent, jus dicerent, de controversiis, *vel* controversia disceptarent, jus administrarent. V. *Judico.*

Cogo, is, coëgi, coactum, ere, zwingen, nöthigen. *Syn.* Impello, adigo, vim facio, vim adhibeo, vim affero, necessitatem affero, necessitatem impuno, compello. *Adv.* Cogere celeriter in senatum, plane et imperare, quam celerrime pecuniam. *Phras. Coactus id feci*, ich habe dieſes gezwungen gethan. Tuo coactu atque efflagitatu hoc feci; imperio, metu, vi adductus feci; necessitate impulsus;

Digitized by Google

vi metuque subactus eam rem suscepi; expressa mihi necessitas est id agendi; impulsus coactusque hoc suscepi; necessitate adactus sum ad id agendum. Vis metusque me in eam necessitatem adduxit istud agendi; vis metusque subegit me ad necessitatem facinoris. *Usus.* 1. Legis est persuadere, non omnia vi et metu cogere. 2. *Congrego*, *colligo*, versammeln, zusammen rufen. Senatum, multitudinem hominum, armatos cogere, omnem militarem aetatem excire. Pecuniam e decimis: a civitatibus stipendia cogere. Aër cogitur in nubem. 3. *Concludo*, schließen. E tua argumentatione, quod volumus, efficitur et cogitur. Aliud, quam cogebatur, infers. 4. *Coarcto*, in die Enge bringen. In Angustum cogi. In ordinem cogere. Eines Gewalt einschränken. 5. *Appello*, anländen. Naves in portum cogere. 6. *Condenso*, dick machen. Lac cogere. V. *Violentus*, *Nolo*.

Cohaerentia, ae, f. Vereinbarung. *Syn.* Compositio, conjunctio. *Usus.* Siderum circuitus ad mundi cohaerentiam pertinet.

Cohaereo, es, haesi, haesum, ere, an einander hangen. *Syn.* Cohaeresco, conjungor.)(*Disjungor*. *Adv.* Apte, necessario, praeclare, quam aptissime, vehementer. *Phras.* *Virtutes omnes inter se cohaerent*, alle Tugenden hangen an einander. Mirabilis est virtutum contextus; omnes inter se aptae sunt, nexae et jugatae. Est quaedam admirabilis continuatio seriesque virtutum, ut aliae ex aliis nexae, omnes inter se aptae colligataeque videantur; aptissime inter se implicatae sunt. Virtutum omnium societas est arctissima; virtutes omnes arctissime copulantur. *Usus.* Extrema cum primis aptissime cohaerent. Mundus ita cohaeret, ut dissolvi nullo modo possit. Non cohaeret tua ratio. V. *Haereo*, *conjungo*.

Cohaeres, edis, c. Miterbe.

Cohaeresco, is, ere, an einander hangen. *Syn.* Cohaereo. *Usus.* Atomi inter se cohaerescunt.

Cohibeo, es, ui, itum, ere, zäumen. *Syn.* Contineo, refreno. *Adv* Ardentius assensionem. *Phras.* *Cohibuit se ab alienis appetendis*, er hat sich eingehalten, und nach fremdem Gute nicht getrachtet. Non revocavit se ipse, sed paene refugit ab alienis appetendis; abstinuit se, tenuit, continuit, repressit, manus abstinuit ab alienis invadendis; nihil alieni usquam attigit; non manus solum, sed oculos etia abstinentes habuit, moderatione m gna et modestia est usus; mediocrit tem sectatus, cupiditati suae modu constituit; aspirare ad alienas opes ligio erat homini; cupiditati frenu continuo adhibuit, injecit. Nihil il manibus sanctius, atque ab omni c piditate remotius; integras purasq atque ab omni cupiditate intactas m nus habuit. V. *Comprimo*, *coërce tempero*, *moderor*. *Usus.* Nisi Ca sar furentis impetus et conatus, fu rem, importunitatem cohibuisset, actu erat de pulcherrima provincia. Iracu diam cohibere, animum vincere. C hibere a rebus incertis assentione ungewissen Sachen nicht beyfallen.

Cohibitio, onis, f. Verbotb. *Sy* Interdictum.

Cohonesto, as, avi, atum, are, ren. *Syn.* Honesto, decoro, orno. *Us* Exequias cohonestare. Auctoritate sua laude cohonestare aliquem. V. *Orno*.

Cohorreo, es, ui, ere, erschred *Syn.* Horreo, percellor. *Usus.* Sudo cum cohorruissem, in febrim incidi. C horrui ad id spectaculum. V. *Horreo*.

Cohors, tis, f. ein Haufe Kriegsvo *Syn.* Militum manus. *Epi.* Auxiliaria, i pura, invita, nobilis, praeclara, prae ria, studiosa alicujus, tota. *Usus.* 1. Q potuit, cohortes contraxit, conscripsit straxit. Completas cohortes successori t didit. *Transl.* *Caterva*, *multitudo va hominum*. Conferte hujus cohortem i puram cum illius comitatu sanctissimo

Cohorticula, ae, f. ein Häufch Volk. *Syn.* Parva cohors.

Cohortatio, nis, f. Ermahnung. *Sy* Hortatio, hortatus. *Epi.* Gravior, inan mirifica. *Usus.* Incredibiliter me tua hortatio commovit, incitavit, excitavit inquirendam veritatem.

Cohortor, aris, atus sum, ari, mahnen. *Syn.* Hortor, adhortor. *Adv.* dentius ad virtutem. *Usus.* Te semper studium virtutis ac summae laudis coh tatus sum. V. *Hortor*, *moneo*.

Coinquino, as, avi, atum, are, flecken. *Syn.* Turpifico commaculo. *Maculo*.

Coitio, nis, f. Zusammenkunft *Syn.* cietas, sodalitas, arcana, pactio et fact sa. *Epi.* Silvestris. *Usus.* Coitionem cere; in candidatorum coitione interfu

Colaphus, i, m. Backenstreich. *Us* Infligere, infringere, impingere, incut colaphos, in os pugnos ingerere; pug onerare, obtundere, concidere; pug

Digitized by Google

dere; incursare pugnis; pugno perire; pugnis conscindere; pugno icere, Fauststreiche geben.

Collabefio, is, fieri, zerbrechen, scheitern. *Usus.* Naves perfracto rostro totae collabefactae.

Collabor, eris, lapsus sum, zusammenfallen. * *Syn.* Labor, corruo. *Usus.* Ruina collabi. V. *Cado.*

Collacrimatio, nis, f. das Mitweinen. *Usus.* Signa doloris vultu, voce, collacrimatione ostendit.

Collacrimo, as, avi, atum, are, mitweinen. *Syn.* Lugeo. *Usus.* Casum meum toties collacrimavit.

Collatio, nis, f. Vergleichung. *Syn.* Comparatio, similitudo. *Usus.* Philosophia ex rationum collatione constat. Quae est in ista collatione similitudo? V. *Confero.*

Collato, as, avi, atum, are, erweitern. *Syn.* Dilato.)(*Coangusto.* *Usus.* Oratio collatata et diffusa. V. *Amplifico.*

Collaudatio, nis, f. das Loben. *Syn.* Laudatio. V. *Celebratio.*

Collaudo, as, avi, atum, are, loben. *Syn.* Comprobo, laudo. *Adv.* Indiserte. *Usus.* Clementiam Caesaris diserte collaudavit. V. *Celebro, laudo.*

Collecta, ae, f. Sammlung, Steuer. *Syn.* Pecunia a multis colligi solita, ut a conbivis et aliis. *Usus.* Collectam a convivis exigere.

Collectio, nis, f. Zusammensammlung. *Syn.* Congregatio. *Usus.* Eorum collectio disperso celeritatem insequendi retardavit.

Collectitius, a, um, gesammelt. *Syn.* Recens collectus, tumultuarius. *Usus.* Cum tirone et collectitio exercitu signa contulit.

Collega, ae, m. Mitgesell. *Syn.* Qui ejusdem cum altero officii est et potestatis. *Epi.* Custos et vindex cupiditatis, cupidus provinciae, immanis et impurus, non indisertus, perhonorificus in aliquem et partium studiosus, ac defensor bonorum, studiosus alicujus. *Usus.* Habuit collegam in praetura Sophoclem.

Collegium, ii, n. Versammlung. *Syn.* Conventus, sodalitas, coetus, ut *sacerdotum, opificum etc. Epi.* Amplissimum, decemvirale, desperatum, frequens, maximum, praetorium, totum. Collegia innumerabilia, nova, vetera. *Usus.* Pontificum, tribunorum, sacerdotum, amplissimum collegium. Aliquem in collegium adoptare, cooptare. Nullum concilium, societas, consilium cómmune, collegium superest.

Collibet, collibuit, collibitum est, gefallen. *Syn.* Libet. *Usus.* Simul ac mihi collibitum fuerit, adero. V. *Libet.*

Collido, is, lisi, lisum, ere, zerknirschen. *Syn.* Frango, contero. *Usus.* Humor facile comprimi ac collidi potest.

Colligatio, nis, f. Zusammenbindung. *Syn.* Vinculum, connexio. *Epi.* Arctior, naturalis. *Usus.* Colligationem omnium causarum animo perspicere. Arctior colligatio est propinquorum. V. *Necto.*

Colligo, as, avi, atum, are, zusammen binden. *Syn.* Necto, connecto, constringo, ligo, vincio.)(*Dissolvo.* *Usus.* Corpora naturalibus vinculis colligata. Colligatae inter se et aptae virtutes; virtutes cognatione quadam inter se continentur. V. *Cohaereo, necto.*

Colligo, is, egi, ectum, ere, sammeln. *Syn.* Cogo, congrego, in unum conjicio cumulum, in unum redigo. *Adv.* Colligere acute crimina aliquando se, amice, benevole, breviter, commodius animo, copiose sententias, diligentius, divinitus omnia, eleganter, exquisitius, facere, memoriter, modice benevolentiam, praeclare, propemodum rhetorice sententias, ridicule, singulatim ac diu, tenuiter argumenta voluntatis, undique omnes copias, undique omnes perditos. *Phras.* 1. *Quantum potuit hominum, collegit,* er hat einen großen Haufen Leute zusammen gebracht. Magnam ex agrestibus manum effecit; magnam hominum multitudinem coëgit, contraxit, in unum locum compulit, ad belli societatem convocavit, ex agris oppidisque congregavit; manum fecit, copias paravit non contemnendas; omnem aetatem militarem excivit; lecta armatorum manus et ad signa convocata. 2. *Collegi me tandem expavore,* ich habe mich endlich wieder erholet. Respiravi, recreavi me a praeteritis molestiis, recepi me ex illo terrore; animos collegi tantae rei cogitatione confusos; collegi me tandem, et rationi et consilio locum dedi; redii tandem ad me; animum a timore recepi; animus mihi rediit; animum ex moerore refeci; animum tandem ad me advocavi. Abduxi a moerore animum; a molestiis avocavi animum et cogitationem. V. *Respiro.* *Usus.* 1. Exercitum ex agris collegi. Argumenta multa in unum collegi. Res undique collectae et comportatae; lecti fructus, spolia, flores. 2. *Aucupor, acquiro, comparo,* verschaffen, erlangen. Benevolentiam civium assentatione; ex labore magno gratiam et dignitatem colligere. Eo facto invidiam sibi collegit. 3. *Animum resumo,* sich erhohlen. Tu te collige. Quid est autem se ipsum colligere, nisi

Digitized by Google

dissipatas animi partes rursus in suum locum cogere. 4. *Concludo*, schließen. Ex eo colligere potes, quam te amem. Hinc bene colligitur, recte conficitur etc. 5. *Vasa colligere*, einpacken, aufbrechen.

Collineo, as, avi, atum, are, abzielen, den Zweck treffen. *Syn.* Dirigo, propositum assequor. *Vulgo*: *Scopum tango*, *album tango*. *Usus*. Collinees, oportet, quo propositum assequaris. Quis tota die jaculans, non aliquando collineat? collineare hastam aliquo, vel sagittam.

Collis, is, m. Hügel. *Syn.* Mons, clivus. *Epi.* Colles excelsi, nitidissimi, viridissimi, deserti. *Phras.* Editus in saltu collis, aditu arduus impedito agmini, expeditio haud difficilis, ein hoher Hügel. Collis in modum metae, in acutum cacumen a fundo satis lato fastigiatus; collis leniter ab infimo acclivis; collis ex omni parte circumcisus; tumulus paulo editior; collis clementer et molliter assurgens; intercisus vallibus collis leniter editus. V. *Mons*.

Collocatio, nis, f. Stellung. *Syn.* Dispositio. *Usus*. Collocationis est componere et sternere verba, ut ne asper eorum concursus, nè hiulcus, sed quasi coagmentatus sit. 2. Collocatio filiae, die Ausstattung.

Collocо, as, avi, atum, are, an einen Ort legen. *Syn.* Loco, dispono, pono, statuo, accommodo. *Adv.* Aptissime inter se, bene, bene pretia apud aliquem et munera, diligenter res electas, diligenter verba, longe se ab, melius pecuniam, mirifice, palam se in vita meretricia, penitus legiones in hibernis, propalam signa, recte, uspiam in solicitudinem. *Usus*. 1. Domicilium in aliquo loco; suo quidvis loco collocare. Legiones in cervicibus nostris collocavit. In tuto eum collocavi. Insidias alicui collocare. 2. *Cum fructu aliquid impendo, aut secus*. Beneficium bene apud hunc hominem collocabis. Male apud illum beneficium collocasti. 3. *Nuptum do filiam*, verheirathen. Collocare alicui filiam, in matrimonium filiam collocare. V. *Nubo*.

Collocutio, nis, f. Gespräch. *Syn.* Colloquium, sermo. *Epi.* Familiarissima cum aliquo. *Usus*. In familiarem collocutionem venire cum aliquo.

Colloquium, ii, n. Gespräch. *Syn.* Collocatio, sermo, congressus, dialogus, sermonis communicatio. *Epi.* Non incommodum, clandestinum. *Usus*. Rerum leviorum colloquia. Hostium duces ad colloquium evocavit. Venere illi in congressum et colloquium. Clandestina cum hostibus colloquia habere, facere. Colloquium amicorum absentium; *litterae*, Brief. V. *Alloquor*.

Colloquor, eris, locutus sum, loqui, mit einander reden. *Syn.* Cum aliquo sermonem habeo, *vel* confero; communico, colloquium facio. *Adv.* Postremum cum aliquo, quam saepissime per litteras, secreto. *Phras.* *Velim saepissime tecum colloqui*, ich möchte oft mit dir reden. Verbis agere tecum; in colloquium tecum venire persaepe cuperem; nihil malim, quam tecum frequentissime sermonem sociare, conferre, multum sermonis invicem consumere; jucundum mihi esset, verba inter nos commeare; sermones caedere, orationem tecum habere, sermones conserere. Velim tecum congredi saepissime; collocutionem habere; colloquia serere, confabulari, conferre; volupe esset horas quam plurimas suavissimo sermone consumere. In collocutionem venire tecum opto, aditum sermonis habere cuperem; nihil exoptatius evenire posset, quam si loquendi tecum, si sermonis copiam et potestatem faceres amplissimam. Velim loquendi mihi locum dares frequentissime. Utinam mihi aditus esset ad te saepissime; sermonis communicatione, quae tecum mihi esse solet suavissima, aegerrime careo. Jungeres, utinam! misceres sermones mecum saepius! Vereor, ne me a congressione frequentiori prohibeas. Utinam frequentius inter nos fieret sermonis commercium! *Usus*. Velim saepissime mecum per litteras colloquare, schreiben. Inter nos colloquimur de eo negotio. V. *Sermo*, *loquor*.

Colluceo, es, luxi, ere, scheinen. *Syn.* Luceo. *Adv.* Late, longe. *Usus*. Omnia tuis furtis collucent. Fulgore auri collucet et illustratur templum. Mare a sole collucet. V. *Luceo*.

Colludo, is, lusi, lusum, ere, kurzweilen, sich heimlich mit einem anderen verstehen. *Syn.* Cum aliquo ludo; clandestina consilia cum altero confero. *Usus* Cum hoste collusisse compertus est.

Collum, i, n. Hals. *Syn.* Cervici subjecta pars; cervix, cervices. *Epi.* Procerum et tenue. *Usus*. In collum alicui invadere, um den Hals fallen. Homini collum in laqueum inferenti subveni, ich bin Einem zu Hülfe gekommen, der sich henken wollte. Collo et cervicibus sustinere poenam temeritatis, seine Vermessenheit mit dem Kopfe bezahlen. Collum hominis secuit, er hat ihm den Kopf abgeschlagen. Collum jugulum pro tua salute praebui, seinen Kopf für einen anderen aufsetzen.

Digitized by Google

[illegible]io, nis, f. heimliches Verständ-[illegible] Dissimulatio in rebus agendis, [illegible]conspiratio. *Usus*. Hominum nequis[illegible]llusio. V. *Conjuratio*.

[illegible]llusor, oris, m. Mitspieler. *Usus*. [illegible]ransores et collusores alicujus. Con[illegible] et collusor.

[illegible]llustro, as, avi, atum, are, be[illegible]en. *Syn*. Aspicio, illumino. *Usus*. [illegible]ra collustrate. Sol omnia clarissima [illegible] collustrat. Cum omnia oculis collu[illegible]rem. V. *Orno*.

Colluvies, ei, f. Unflath. *Syn*. Sor[illegible], faeces, concursus sordium. *Usus*. [illegible]mpe in illa perditorum hominum col[illegible]ie regnabis?

Colluvio, nis, f. Zusammenfluß. *Syn*. [illegible]lluvies. *Usus*. Ille ex omnium scele[illegible]m colluvione natus. Discede ex hac tur[illegible] et colluvione.

Collybus, i, m. Wechsel. *Syn*. Foe[illegible] illud, quod pro permutatione pecuniae [illegible]ntariis solvitur. *Usus*. Collybus esse [illegible] potest, cum utantur uno genere num[illegible]rum?

Collyrium, ii, n. Augensalbe. *Syn*. [illegible]edicamentum oculorum.

Colo, is, colui, cultum, ere, ehren. [illegible]yn. Observo, veneror, amo, diligo, ho[illegible]orem alicui habeo, aliquem praecipuo [illegible] honore habeo.)(*Negligo*. *Adv*. Cole[illegible]e aeque atque observanter, aeque jus, [illegible]ssidue, castissime Deos, commodius in[illegible]er se, maxime unumquemque mirifice, [illegible]mnino praedia, pie, privatim, religiose, [illegible]eligiosissime templum, sancte necessitu[illegible]inem, sanctissime amicitiam, sanctissi[illegible]e sacra, auspicia, ceremonias, studiose [illegible]gros, suavissime aliquem. Coli castissi[illegible]e frequentissime partem urbis, vehemen[illegible]is studia. Colendi Dii et retinendi. *Usus*. [illegible]. Me ille mirifice coluit et amavit. Di[illegible]gentissime, suavissime me colit. Memo[illegible]em tui beneficii colam, benevolentia sem[illegible]iterna. Aliquem patris loco summa obser[illegible]ntia colere. V. *Honoro*. 2. *Diis tribuitur* [illegible] *sacris*, von göttlichen oder heiligen Din[illegible]n. Venerari et colere aliquem Deorum [illegible]numero. Deum auguste, sancte, pie; tem[illegible]la pie sancteque colere. Religiones Deo[illegible]um sanctissime colere. 3. *Studium in* [illegible]*liqua re pono*. Virtutem, litterarum stu[illegible]a, leges colere. Amicitiam, officium, [illegible]em, jus et justum colere. V. *Virtutem* [illegible]*olo*, *justitiam colo*. 4. *Habito*, bewohnen. [illegible]Terram, urbem domum aliquam colere. [illegible] *Excolo*, anbauen. Agros, praedia, rem [illegible]ruticam egregie colit; cultum, culturam [illegible]ribet; agros exercet; glebam subigit; [illegible]terram; terram mollito et subacto gremio frugiferam reddit; terram ferro subjicit. V. *Agricultura*.

Colonia, ae, f. das Lehen, Pflanzstadt. *Syn*. Populus ex urbe, aut regione alio abductus et translatus *Epi*. Fidelissima, fortissimaque, inprimis firma, illustris, splendidissima, florens, florentissima, nova. *Usus*. Aliquos in coloniam constituere, collocare. Deducere novas colonias. Lustrare, reficere veteres colonias.

Colonus, i, m. Bauersmann. *Syn*. Agricultor, agricola. *Epi*. Frugalissimus, modestissimus, optimus, parcissimus; coloni honestissimi, novi. *Usus*. Coloni et aratores populi Romani. Colonis agros assignare. Colonos deducere.

Color, oris, m. Farbe. *Syn*. Pigmentum. *Epi*. Albus, decorus, egregius, pristinus, servilis, suavis, succo illitus, sanguine diffusus. Colores clari dispares, pauci. *Usus*. 1. Formae dignitas coloris bonitate tuenda est. Color defluit, die Farbe schießt ab. 2. *Transl*. Urbanitatis quidam color. Oratio quasi colore et succo quodam ornatur. Orationis ornamenta et lumina totidem velut colores sunt, quibus oratio se distinguit. 3. *Colorem assumere*, eine Farbe annehmen. Colorem duxit, trahit, combibit.

Coloro, as, avi, atum, are, färben, anstreichen. *Syn*. Tingo, colorem induco, colore imbuo, inficio. *Usus*. Arcus e nubibus coloratus, ein Regenbogen. Oratio ipsa se colorat, et roborat.

Columba, ae, f. eine Taube. *Usus*. Plumae versicolores columbis.

Columbinus, a, um, das von Tauben ist. *Usus*. Pullus columbinus.

Columela, ae, f. kleine Säule. *Syn*. Parva columna. *Epi*. Eminens.

Columen, inis, Stütze, Pfeiler. *Syn*. Fulcrum, princeps. *Usus*. Columen reipublicae, amicorum, familiae.

Columna, ae, f. Säule. *Epi*. Aurea, excelsa, altior, execrata, nova, solida, summa. Columnae aeneae, antiquae, marmoratae, rectae, politae. *Usus*. Columnae rectae ad perpendiculum exactae.

Columnarium, ii, n. Steyer, die auf die Zahl der Säulen eines Hauses geschlagen wurde. *Syn*. Tributum, quod in singulas columnas domum sustentantes exigebatur. *Usus*. Vide, ne columnarium debeamus. *Hinc praefecti seu coactores hujus tributi dicti sunt* Columnarii.

Colus, us, *vel* i, Spinnrocken. *Syn*. Bacilli, ex quibus pensa trahuntur. *Usus*. Cum colo et lana.

Digitized by Google

Coma, ae, f. das Haar. *Syn.* Capillus, caesaries. *Epi.* Calamistrata, intonsa, madens. *Usus.* Coma calamistrata, unguentis delibuta, unguento, madens.

Comatus, a, um, langhaarig. *Usus.* Galliam comatam remitto.

Combibo, is, bibi, bitum, ere, trinken. *Syn.* Bibo, haurio. *Usus.* Infici debet his artibus puer, quas si combiberit, ad majora erit paratior. Colorum combinit lana, die Wolle nimmt die Farbe an.

Combibo, onis, m. Saufbruder. *Syn.* Compotor.

Comburo, is, ussi, ustum, ere, verbrennen. *Syn.* Uro, cremo, inflammo, incendo, exuro. *Phras. Domus combusta est*, das Haus ist verbrannt. Domus repentino incendio deflagravit, conflagravit; igne absumpta, concremata est; in cineres redacta, igne deusta est; incendio deleta, confecta est; incendio hausta, consumpta est; resedit in cineres. Domus repentino incendio exarsit et ad cineres rediit; in cineres redacta est. V. *Ardeo, concremo, incendium, incendo, flamma. Usus.* Vivus combustus est; cadaver infelicibus lignis semiustulatum.

Comedo, is, edi, esum, *vel* estum, ere, essen. *Syn.* Edo, cibum capio, cibum sumo. *Phras. Comede sobrie*, iß mäßig. Tantum cibi potionisque adhibeatur, ut reficiantur vires, non opprimantur. Cibi potionisque desiderio naturali, non voluptate modus finiatur. Cibo famem depelle, non ventrem distendito. Firmandae cibo vires, non onerandae. Accumbe, coena, epulare, vescere, apparare et opipara, dum cibus adversus famem sit, non ad voluptatem inflammandum. V. *Abstinentia. Usus.* 1. Muscae te comedent. 2. *Prodigo, rapio*, verschwenden, wegnehmen. Rem suam familiarem omnem comedit, devoravit. Ego te jacente tua bona comedam? Quia tuos nummos comedit? V. *Edo, cibum capio.*

Comes, itis, *g. c.* Reisegefährte. *Syn.* Sectator, assectator, assecla, socius, deductor. *Epi.* Carus atque jucundus, idoneus, importunissimus; mercenarius, mirificus, non molestus. Comites extremi, requissimi, veteres. *Usus.* Fuisti mihi comes atque socius honoris et calamitatis. Comitem se alicui praebere, adjungere. Comes furoris. Voluptatum extrema comes est saltatio.

Comessabundus, a, um, prassend. *Usus.* Tumulento cum agmine comessabundus incessit. V. *Vorax.*

Comessatio, nis. f, Schlemmerei. *Syn.* Intempestivum convivium, praesertim nocturnum. *Usus.* Totus ille Antonianae comessationis chorus. V. *Convivium, gula, bibo.*

Comessator, oris, m. Schlemmer. *Syn.* Intempestivis conviviis indulgens, abdomini natus.

Comessor, aris, atus sum, ari, prassen, schlemmen. *Syn.* Intempestivis conviviis indulgeo. *Phras.* Intempestivis conviviis dies pariter noctesque consumo. liberalius vino ciboque corpus onero, ventrem cibo potuque distendo. Omnem mihi in cibo modum, omne judicium omnem prope rationem gula eripit; nihi vivere turburcinari est. Quotidia agito convivia. V. *Gula.*

Cometes, ae, m. Komet. *Syn.* Stella crinita; siderum flamma; ardent coelo faces. *Adv.* Cometae tremuli, magnarum calamitatum praenuntii. *Usus.* Cometae magnarum calamitatum praenuntii.

Comice, komisch. *Syn.* More comico. *Usus.* Tragica comice tractat.

Comicus, i, m. der Komödien spieler. *Usus.* Comicus ex artificio comico spectatur.

Cominus, in der Nähe. *Syn.* Propius, de propinquo loco.)(*Eminus. Usus.* Cum hoste cominus pugnare. Cominus accedito.

Comis, e. höflich, leutselig. *Syn.* Humanus, suavis, commodus, facilis, benignus, comitate praeditus, praecellens.)(*Inhumanus. Phras Comis una gravis*, er ist zugleich höflich und ernsthaft. Comitatem cum gravitate conjungit; gravitatem comitate condit; gravitatem comitatem aspergit. *Usus.* Laelio quid comior, modestior, simplicior? Comiter erga omnes. V. *Humanus, urbanus, condimentum.*

Comitas, tis, f. Höflichkeit. *Syn.* Facilitas, benignitas.)(*Severitas, gravitas. Epi.* Jucunda multa, singularis suavitas. *Usus.* Comitas affabilitasque sermonis maxime conciliat animos hominum. In illo summa gravitas cum summa comitate conjungitur. V. *Comis, humanitas, facilis.*

Comitatus, us, m. Gesellschaft. *Syn.* Comitum multitudo, coetus, numerus, chorus, caterva. *Epi.* Familiaris, integerrimus probissimus flagitiosissimusque, maximus ornatissimusque, muliebris et decoratus ancillarum puerorumque, mu

Digitized by Google

s magnusque, optimus beatissimus-
e, pulcherrimus, regius, turpissimus.
ves. *Comitatum habet amplum*, er hat
e große Geleitschaft bey sich. Ingens cir-
mfusa turba ejus lateri est; comitatus
tus, valatus, stipatus ingenti est; in-
nti clientum corona cinctus est; septus
rona militum est; multi eum deducunt,
sectantur; multi se comites adjungunt;
teri adhaerent. V. *Comitor. Usus.* Le-
tus cum magno comitatu ingrediebat.
t. Regem cum toto comitatu hospitio
cepit.

Comiter, höflich. *Syn.* Humaniter,
mane, benigne. *Usus.* Salutare be-
ne, comiter appellare singulos.

Comitia, orum, n. Landtag. *Syn.*
nventus populi, commune consilium
nium ordinum ad creandos magistra-
s, ferendas leges et alia cum populo
erda. *Usus.* Consul edicit comitia ha-
t, gerit, obit; differuntur, extrahun
r comitia; saepe largitione inquinan-
r, corrumpuntur.

Comitialis, e, zu dem Landtage ge-
rig. *Syn.* Ad comitia pertinens. *Usus.*
Mensis, dies comitialis. 2. Morbus
nitialis, hinfallende Krankheit.

Comitium, ii, n. der Ort, da man
ntag hält. *Syn.* Locus, in quo comi-
habentur. *Usus.* Comitium armatis
sidere.

Comitor, aris, atus sum, ari, begleit-
. *Syn.* Assector, sector, deduco. *Phras.*
In omni fortuna te comitabor, ich
de dich im Glücke und Unglücke begleit-
. Me tibi comitem adjungam, prae-
bo; in omni fortuna tibi comes ero;
rebo tibi; haerebo lateri tuo; tibi
ius ero; a te, a latere tuo non di-
dam, non divellar. Semper, nun-
m non, in omni tempore ac loco
iduus tecum ero; nunquam abs te
ngar; non digrediar, non recedam
te. nulla me res abs te avellet, amo-
nit, sejunget, disjunget, abjunget. 2.
noris causa me comitatus est, er
mich Ehren halber nach Haus begleitet.
leuntem deduxit; comitem se mihi
lit; comitatu suo me honestavit; in-
deductores meos fuit; cum laudibus
favore me domum prosecutus est.
Socius, Societas, cohoereo.

Commaculo, as, avi, atum, are, be-
tzu. *Syn.* Maculo, turpifico, foedo.
b. Ambitu, avaritia se commaculare.
Macula, labes.

Commeatus, us, m. sicheres Geleit,
viant. *Syn.* Cibaria ad alendam mul-
dinem aliquam. *Epi.* Publicus et
privatus. *Usus.* 1. Amici, socii annonam et commeatum parabunt, mittent, subvehent, devehent, portabunt, supportabunt; commeatus copiam subministrabunt. Commeatum recipiemus, commeatu abundabimus. Nisi hostis commeatu nos prohibeat; commeatus intercludat, intercipiat; a commeatu nos intercludat. V. *Annona.* 2. *Tempus facultasque eundi, redeundi, manendi, alicui praescripta.* Commeatum dare, sumere, einen freyen Paß geben, nehmen. Ad diem commeatus non venit.

Commeditor, aris, atus sum, ari, fleißig betrachten. *Syn.* Meditor, verso. V. *Cogitor, meditor.*

Commemini, minisse, eingedenk seyn. *Syn.* Memini.

Commemorabilis, e, denkwürdig. *Syn.* Memorabilis. *Usus.* Vir commemorabili pietate ac virtute praeditus. V. *Memorabilis.*

Commemoratio, nis, f. Erwähnung. *Syn.* Mentio, recordatio. *Epi.* Assidua, illustrior, multa, necessaria, splendidior, supervacanea. *Usus.* Me commemoratio posteritatis ad spem immortalitatis rapit. Totus est in commemoratione tuae virtutis. V. *Mentio.*

Commemoro, as, avi, atum, are, erzählen. *Syn.* Memoro, dico, memini, fero, narro, alicujus rei memoriam usurpo, crebris usurpo sermonibus, laudo. *Adv.* Breviter creberrime, libentius laudes, planius, vere. *Usus.* Commemorare breviter. Quid tota die egerim, vesperi commemoro. Omnes de virtute tua commemorant. De te omnium celebratione commemoratum est. V. *Memoro, narro.*

Commendatio, nis, f. Empfehlung. Lob. *Epi.* Accurata, communis hominum, et inter homines, naturalis, diligens, diligentissima, dulcissima, gravissima, magna liberalitatis, major, non modo humana, sed etiam divina, obscura et incerta, perpetua, singularis, non vulgaris. *Usus.* 1. Effice, ut meam commendationem profuisse sibi sentiat. 2. *Laus, celebratio, comprobatio*, Lob, Ruhm. Magna est in vulgus opinio de te, magna commendatio. Liber iste commendatione non eget. Per se cognitus vir nulla commendatione majorum. Eo facinore magnam sibi commendationem comparavit. V. *Laus, commendo.*

Commendatitius, a, um, zur Förderung dienlich. *Usus.* Litterae commendatitiae.

Commendatrix, icis, f. die da an-

Digitized by Google

preiset. *Usus.* Lex est emendatrix vitiorum, commendatrix virtutum.

Commendo, as, avi, atum, are, anbefehlen. *Syn.* Fidei alicujus committo; in alicujus fide et religione depono, fidei alicujus trado; in fidem alicujus trado; alicujus fidei mando; permitto in fidem alicujus; alicujus virtuti, fidei, felicitati confido; alicui in fidem et custodiam concredo; alicujus tutelae subjicio; in tutelam trado; in alicujus fide repono, colloco. *Phras.* 1. *Commendo tibi hunc magnopere*, ich will dir diesen aufs beste anbefohlen haben. Sic tibi eum commendo, ut majore cura, studio, solicitudine animi commendare non possim. Commendo tibi eum non vulgariter, sed ita prorsus, ut quos diligentissime, val deque ex animo soleo. Eum tibi commendo ea commendatione, quae potest esse maxima. Sic tibi eum commendo, ut neque majore studio quenquam, neque justioribus de causis commendare possim. Maximopere, ut mea et tua dignum amicitia, tibi commendo. Vehementer te rogo, ut cures, ut ex hac commendatione, quam maximas, quam plurimum, quam saepissime gratias agat. Si me tanti facis, quanti et ipse aestimat, et ego sentio, cures, quam primum intelligam, hanc meam commendationem tantum illi utilitatis attulisse, quantum et ipse speravit; nec ego dubitarim. Gratissimum mihi feceris, si huic commendationi meae tantum tribueris, quantum cui tribuisti plurimum; si eum, quibuscunque rebus honeste, ac pro tua dignitate poteris, juveris atque ornaveris. Cura quaeso, ut is intelligat, hanc meam commendationem maximo sibi apud te adjumento fuisse. Hanc commendationem, quam his litteris consignari volui, scito, esse omnium gravissimam. Eum si tibi commendo verbis iis, quibus, cum diligentissime agimus, uti solemus, vix tamen studio meo fatisfecisse mihi videor. Quanti apud te sum, tantum valere apud te commendationem meam, effice, ut intelligam. Genere commendationis mirifico, planeque quod sit ex intimo depromptum animo, usum me putato. Si ulla mea apud te commendatio valuit, haec ut valeat, rogo. Velim, tibi persuadeas, nihil me majori studio a te petere, nihil mihi gratius facere te posse, quam si omnibus tuis opibus, omni studio eum juveris. Velim, eum omnibus tuis officiis, atque omni liberalitate tueare. Velim, eum quam liberalissime complectare. Velim, eum quam honerificentissime pro tua humanitate, et quam liberalissi tractes. Peto a te majorem in modu vel tuae humanitatis, vel mea causa eum auctoritate tua, quae plurimum let, conservatum velis. Ita a te peto, majori studio, magisque ex animo p re non possim, ut omne genus liber tatis, quod et ab humanitate et po state tua proficisci poterit, non m re, sed etiam verbis, vultu denique i exprimas. Peto a te majorem in modu ut ei omnibus in rebus, quantum dignitas fidesque patietur, commod Majorem in modum a te peto, ut c omnes meos, atque ac tuos observ pro nostra necessitudine debeas, h imprimis ita in fidem tuam recipias, ipse intelligat, nullam rem sibi maj usui, aut ornamento, quam meam c mendationem esse potuisse. Vehemen mihi gratum erit, si eum humanit tua, quae est singularis, complexus f ris. Eum, si me diligis, eo numero ra ut habeas, quo me ipsum; comm do eum tibi de meliore nota. 2. *Commendavi me tibi dudum*, ich habe mich längst anbefohlen. In fidem tuam me dum contuli; me tibi commisi, et tradidi fidei; in tutelam et patrocini tuum me dudum contuli; me, resc meas tuae fidei dudum permisi, manda tuae me tutelae dudum commendavi subjeci. Totum hominem tibi tradit de manu, ut ajunt, in manum hab tu modo fac tuearis, ut tua fides pos labit; habes hominem mandatum fi tuae ac in tutelam traditum. Dudum tuae fidei credidi. 3. *Commendabo ne tium DEO in precibus*, ich werde di Sache Gott im Gebethe anbefehlen. ea re consulam per preces Deum. Di nae mentis consilium precibus explora Negotii successum a Deo suppliciter e rabo. Ad explicandas ejus rei difficul tes divinum praesidium implorabo. C leste numen in spem felicis succes deprecabor. *Usus.* 1. Filios suos diis i mortalibus; tutelae populi Romani co mendavit. Salutem suam, rem familiar fidei alicujus tradere et commendare. R ligiones et sacra sacerdotibus comm dantur. 2. *Laudo*, *comprobo*, *laud do extollo*, *et confirmo*, loben, anr men. Eloquentiam vocis suavitas co mendat. Cura formam commendat. Ni eum praeter simulatam tristitiam co mendat. 3. *Mando.* Aliquid litterar monumentis, memoriae; nomen su et famam immortalitati; se fugae eo mendare. V. *Committo.*

Digitized by Google

Commentariolum, i, n. kleines Register, oder Auszug. *Syn.* Libellus.

Commentarium, ii, n. *vel* Commentarii, orum, m. Verzeichnißbuch. *Syn.* Liber ad subsidium memoriae comparatus, in quo rerum et negotiorum capita notantur. *Epi.* Paullo plenius, plurima. *Usus.* Referre aliquid in commentarium suum. *Vulg.* *Registrare.* Caesar scripsit, confecit commentarios rerum suarum. Rerum urbanarum Pontificum commentarii.

Commentatio, nis, f. das Schreiben über ein Buch, Betrachtung. *Syn.* Meditatio, cogitatio. *Epi.* Domestica, multa, plurima. *Usus.* Accuratae et meditatae commentationes multi sudores sunt. Tantum potest exercitatio, meditatio, consuetudo. Commendationibus quotidianis se exercet. In commentationibus multum operae ponit. Orator locos suos multa commentatione paratos habeat, oportet, et expeditos. V. *Meditor*, *cogito*, *considero*, *cogitatio.*

Commentitius, a, um, erdichtet. *Syn.* Fictus.)(*Verus.* *Usus.* Novum, commentitium, et futile crimen

Commentor, aris, atus sum, ari, erfinden, bedenken. *Syn.* Meditor, cogito, considero, mecum conficio; *item*: commentariis illustro, explano, explico, expono locum scriptoris. *Usus.* 1. Aliquid secum de re aliqua meditatur et commentatur. Orationem commentari, *componere.* 2. *Disputo*, sich unterreden. Commentandi inter se, et disputandi causa convenere. Cum litteratis omnibus quotidie commentatur. V. *Meditor*, *Cogito*, *Mens.*

Commentum, i, n. Erdichtung. *Syn.* Res ficta, excogitatio, inventio. *Usus.* Opinionum commenta delet dies, erdichtete Meinungen haben keinen Bestand. Commenta sua et scripta memorabat.

Commeo, as, avi, atum, are, gehen. *Syn.* Venio, redeo, coëo. *Adv.* Vicissim, retro, undique. *Usus.* Crebro illius litterae ad nos commeant. Tabellarius, navis ad insulas commeat. Animus per omnem rerum naturam commeat.

Commercium, ii, n. Handel, Gemeinschaft. *Syn.* Usus, familiaritas, consuetudo. *Usus.* Voluptas nullum habet cum virtute commercium. Mihi cum illo nullius rei commercium est, ich habe mit ihm nichts zu thun. Nullius mihi rei cum illo est communitas; ne minima quidem societate mihi conjungitur. V. *Mercor.*

Commereo, es, ui, itum, ere, verdienen. *Syn.* Mereor. *Usus.* Quid de me commeruisti? V. *Mereor.*

Commetior, iris, mensus sum, iri, messen. *Syn.* Metior. *Usus.* Oportet tempus cum negotio commetiri. V. *Metior.*

Commigro, as, avi, atum, are, wohin ziehen. *Syn.* Migro domicilium muto, eo, redeo. *Usus.* In alium domum commigrat. V. *Migro.*

Commilito, onis, m. Spießgesell. *Syn.* In bello socius. *Usus.* Caesar milites suos commilitones appellabat.

• Comminatio, nis, f. Drohung. *Syn.* Minatio. *Usus.* Ne comminationibus quidem movetur. V. *Minor.*

Comminiscor, eris, mentus sum, nisci, ausdenken. *Syn.* Fingo, excogito. *Usus.* Ne putes eum tantum scelus comministi. V. *Excogito*, *fingo*, *commentor.*

Comminuo, is, ui, utum, ere, vermindern, zerbrechen. *Syn.* Minuo, frango, deturbo, affligo, dissipo. *Usus.* Hostem comminuere, den Feind schwächen. Spiritus alicujus, arrogantiam, audaciam frangere et comminuere. Opes luxu; vires ingenii desidia; rem familiarem convivando comminuit, pessumdedit.

Commisceo, es, scui, mixtum, *vel* mistum, ere, vermischen. *Syn.* Misceo, permisceo. *Usus.* Nunquam sapientia cum temeritate commiscetur. Animum meum cum tuo commiscui, *vulg.* *unanimes sumus*, wir sind ein Herz, und eine Seele. Consilium meum cum tuo; res meas cum tuis commiscui. V. *Misceo.*

Commiseratio, nis, f. Mitleiden. *Syn.* Miseratio, Misericordia. *Usus.* Commiserationem brevem esse oportet. V. *Misericordia*, *commiseror.*

Commiseror, aris, atus sum, ari, Mitleiden haben. *Syn.* Miseror, miseratione afficior, miserationem verbis, gestu exprimo. *Vulg.* *Condoleo.* *Phras.* *Commiseror fortunam tuam*, ich bedaure dein Unglück. Casu tuo vehementer commoveor; doleo vicem tuam, in tanto dolore tuo prope pari molestia afficior; casum tuum vehementer miseror; doloris ejus, qui te excruciat, particeps sum tecum; vicem tuam prope aeque doleo, ac tu. Animi dolorem prope eundem adhibeo; societas paene aegritudinis mihi tecum est. Dolorem, quem ex tuo casu cepi, declarare verbis non possum; ad aspectum casus tui lacrimas tenere non potui; misericordia moveri, commoveri, capi me sensi; casus ille tuus mentem meam miseratione permovit; percussit animum meum vehementer fortunae tuae iniquitas. Miseret me tui; tua causa vehementer doleo; commiseratione tangor afflictae fortunae tuae; dolorem ex acer-

Digitized by Google

bitate casus tui capio gravissimum; moleste graviterque fero casum tuum; excruciat me, tangit mentem meam propter naturae cogitationem atque consensum aerumna tua; tua non minus, ac mea calamitate angor, crucior, affligor, vexor; solicitor infelici illo fato tuo, et dolorem acerbissimum haurio; doleo dolore tuo, angoribus angor, infortunio tuo non tu magis, ac ego miser sum; par utriusque, communis; idem utriusque in tuo infortunio dolor est, tua me torquent infortunia; tuis uror malis; tuae me miseriae miserrimum faciunt; dolor meus ex tuo dolore pendet; est mihi acerbus inprimis tristissimus casus tuus; socius aegritudinis sum, particeps moeroris tui. V. *Doleo*, *miseror*. *Usus*. Num conqueri et commiserari non licet?

Commissio, nis, f. das Zusammenlassen zweyer Kämpfer. *Syn.* Exhibitio plurimum inter se concertantium. *Usus*. Commissio ludorum.

Commissum, i, n. eine begangene That. *Syn.* Factum, facinus, delictum. *Epi.* Audacius, sacrum. *Usus*. Enuntiare commissa, prodere conscios. Audax commissum et facinus.

Commissura, ae, f. Zusammenfügung. *Syn.* Junctura. *Epi.* Aptae ad stabilitatem, et ad artus firmandos accommodatae, mirabiles, molles digitorum. *Usus*. Ossium ac digitorum commissurae.

Committo, is, misi, missum, ere, begehen, zusammen thun, übergeben. *Syn.* Admitto, patro, perpetro, pecco; *item*: patior, concredo, conjungo. *Phras.* 1. *Commisit magnum flagitium*, er hat ein großes Laster begangen. Magnum admisit in se facinus; magnum in se scelus concepit; sequius admisit aliquid; immani se scelere obstrinxit; adstrinxit; summum dedecus, nefarium scelus admisit; detestabile facinus suscepit; nefaria se culpa devinxit; immane flagitium conscivit. V. *Pecco*, *peccatum*. 2. *Committo tibi hoc negotium*, ich übergebe dir die Sorge, dieses Geschäft auszuführen. Id tibi negotii do; fidei tuae eam rem concredo; curae tuae id negotii credo; legare tibi hoc negotium constitui; rerum omnium in eo negotio curam tibi demando, credo; tuae fidei, ac potestati, hoc, quidquid est negotii, commendo; omnem tibi rem ac causam tuae prudentiae tractandam trado, relinquo, transscribo; ejus rei gerendae provinciam tibi, *vel* ad te delego. 3. *Quod tibi commisi*, *diligenter exequere*, verrichte fleißig, was ich dir anbefohlen habe. Quod tibi munus imposui, quae mandata dedi, quod negotium dedi, quod tibi mandavi, mandatum honoribus tuis volui; quod fidei tuae, prudentiaeque permisi; quam tibi mandavi provinciam, diligenter perfice, confice. *Usus*. 1. Ingens flagitium, scelus, facinus; multa in Deos, multa in leges commisit. 2. *Patior*, *probo*, zugeben, zulassen. Non committam, ut tui desim consiliis. Committendum non putavi, quin etc. 3. *Mando*, *credo*, *trado*, *do*, sich begeben. Se itineri, fortunae, discrimini, fidei alterius, in aciem in discrimen committere. Hiemi se, et fluctibus committere. Aliquid litteris, alicui negotium commmittere. 4. *Facio*, *ineo*, halten, anfangen. Proelium committere cum hoste. 5. *Vulg. Confisco*, alt verfallen einziehen. Haereditas templo. Veneris commissa. Bona commissa, *ad fiscum redeuntia*; mulcta commissa. 6. *Jungo*, zusammen fügen. Duas inter se tabulas committere. Manus committere. 7. *Concitare unum adversus alterum*, Einen wider den Anderen aufhetzen. Unum cum altero committere; duos inter se committere.

Commode, füglich. *Syn.* Bene, recte, commodum.)(*Incommodo*. *Phras.* Scribe, si commode potes; quod commodo tuo fiat; ex opportunitate; ex utriusque commodo scribes; cum erit commodum; cum se dabit, offeret rei opportunitas, commoditas; cum tempus, ratioque postulabit.

Commoditas, tis, f. Gelegenheit, Gemächlichkeit. *Syn.* Opportunitas, utilitas. *Epi.* Idonea ad aliquid faciendum imitatrix prava virtutis, magna. Commoditates externae, multae, primae, et maximae, tantae. *Usus*. Amicitia plurimas habet, continet commoditates. Ista ad vitae commoditatem et jucunditatem plurimum faciunt. Commoditatis omnes articulos teneo, ich weiß alle und jede Gelegenheit. V. *Opportunitas*.

Commodo, as, avi, atum, are, leihen, dienen. *Syn.* Accommodo, utendum do; *item*: gratificor, prosum. *Usus*. 1. Aedes alicui, aurem, aurum commodare. Haec a virtute donata, caetera a fortuna commodata videntur. 2. *Aliquem juvo*, *inservio*, *benigne facio*, *commodo sum*. Tibi ego omnibus in rebus libentissime commodabo. V. *Opitulor*, *gratificor*, *auxilium*, *adjumentum*.

Commodum, zu rechter Zeit. *Syn.* Opportune, satis in tempore. *Usus*. Commodum in urbe eram, ich war gleich

Digitized by Google

[illegible] in der Stadt. Commodum ad [illegible]venit.

Commodum, i, n. Nutzen. *Syn.* Utilitas, bonum, emolumentum. *Epi.* Commune, magnum, majus, maximum, non mediocre, privatum, senatorium. Commoda communia, domestica, externa, majora, minima, multa, non paria, parva, aut mediocria, plurima, provincialia, aut urbana, publica, tanta, terrena. *Phras.* 1. *Suum tantum commodum quaerit*, er suchet nur seinen Nutzen. Omnia ad suam tantum utilitatem refert; utilitatem suam omnibus in rebus spectat, sequitur; rebus cunctis antefert; rerum omnium antiquissimam habet; primam ducit; omnes articulos commoditatis suae captat; nullius rei, praeterquam commodi sui rationem habet, ducit; suo ubique obsequitur animo; suis tantum consulit commodis; id unum spectat, unde multa in se congruant commoda; quid e re sit; quid in rem suam faciat; quid rebus suis expediat; quid sibi emolumento sit; omnia sua causa facit; commodi sui, ac privatarum rationum impendio studiosus est; commodis suis servit unice. 2. *Commoda nostra ubique impedit*, er verhindert unsern Nutzen aller Orten. Commoda nostra oppugnat, labefactat ubique, commodis nostris obstat, officit, adversatur ubique. 3. *Ea res magna illi commoda comparavit*, diese Sache hat ihm einen großen Nutzen verschafft. Multas illi utilitates importavit, multa creavit commoda; multis eum commodis auxit, locupletavit; multa commoda attulit; ejus commodis egregie servivit, consuluit; ex ea re non pauca illi commoda enata sunt; non pauca ille commoda cepit, adeptus est; ex ea re multa illi commoda fluxerunt, manaverunt, ea res multis eum commodis affecit. Ex ea re fructum tulit, messuit, cepit non contemnendum, emolumenta collegit, percepit, reportavit nec levia, nec pauca. Ea res non parvo fuit emolumento. V. *Utilitas. Usus.* Commodis frui. Alienis servire commodis. Quod commodo reipublicae fiat.

Commodus, a, um, nützlich. *Syn.* Opportunus, utilis.)(*Incommodus. Usus.* 1. Commodior via; tempus commodius. Res nostrae satis sunt commodae. 2. *Facilis*, leutselig. Homo commodis moribus. Catone nemo commodior, moderatior fuit.

Commonefacio, is, feci, factum, ere, erinnern. *Usus.* Aliquem etiam atque etiam de re commonefacere. V. *Moneo.*

Commoneo, es, ui, itum, ere, erinnern. *Syn.* Admoneo. V. *Moneo.*

Commonitio, nis, f. Erinnerung. *Syn.* Admonitio.

Commonstro, as, avi, atum, are, zeigen. *Syn.* Indico, ostendo. *Usus.* Viam commonstrare, digitum ad fontes intendere. V. *Ostendo.*

Commoratio, nis, f. Verweilung. *Syn.* Mora. *Epi.* Diuturnior, urbana. *Usus.* Illa villae amoenitas diuturnioris commorationis est, non diversorii. V. *Mora.*

Commoror, aris, atus sum, ari, säumen, verweilen. *Syn.* Maneo, subsisto, consisto. *Usus.* 1. Diem unum, triduum apud te commorabor diutius. Versare rem eandem, haerere et commorari in eadem sententia. 2. *Moror*, aufhalten. Commorari aliquem. V. *Moror.*

Commotio, nis, f. Bewegung. *Syn.* Motio, motus, perturbatio. *Epi.* Suaves, contrariae, vitiosae. *Usus.* Temperantia moderatrix omnium commotionum. V. *Motio.*

Commotiuncula, ae, f. kleine Bewegung. *Syn.* Febricula. *Usus.* Tuis commotiunculis valde afficior.

Commotus, a, um, erregt, aufgebracht. *Syn.* Perturbatus, affectus. *Usus.* Homo commotior paulo stomachari primum coepit. Libidine aut ira commotus.

Commoveo, es, vi, motum, ere, bewegen. *Syn.* Moveo, perturbo, afficio, excito, concito, commuto, invito. *Adv.* Acerrime sensus, aliquantum, facilius conquestione, graviter, gravius rebus, incredibiliter, leviter, maxime auctoritate, maxime voce magnopere, mediocriter, non minime, parumper mentes, prorsus recte ac merito, sane, sane quam, similiter atque, tantulum, temere se alicunde valde, valde commendatione, vehementer amorem multitudinis, vehementer animum, vehementer litteris, vehementer oratione, vehementer miseria. *Usus.* 1. Ea re tumultum maximum ac tantum non bellum, odium certe, iram, invidiam, suspiciones commovit, excitavit. Miseriis alienis et querelis facile animo commoveor. Ea res bilem aliis, aliis misericordiam commovit; certe multorum studia, expectationem magnam concitavit. 2. *Locum, muto, proficiscor*, weggehen. Ne te inde commoveas. V. *Moveo, causa.*

Communicatio, nis, f. Mittheilung.

Digitized by Google

lung, Unterredung. *Epi.* Suavissima sermonis, summa cum aliquo, intermissa. *Usus.* Suavissima mihi tecum est sermonis, utilitatum, studiorum communicatio, societas et conjunctio. V. *Societas.*

Communico, as, avi, atum, are, mittheilen. *Syn.* Contero, credo, refero, participo. *Adv.* Audacter, cum aliquo, benignissime furta cum, coram; inter se, une familiarissime. *Phras.* 1. *Consilia tua mecum communica*, mache mir zu wissen, wie du gesinnet seyest. Confer mecum tua consilia; participem me consiliorum tuorum facito; consilia tua ad me defer; me expertem consiliorum tuorum amicum habe fidissimum. Fac me certiorem de consiliis tuis; fac, ut de rebus consiliisque tuis cognoscam, intelligam, imaginem rerum tuarum, cogitationumque tuarum ostende aliquam, quis animus, quis sensus sit, quae tua consilia, me edoce. 2. *Praedam tecum communicabo*, ich werde dir von dem Raube mittheilen. Praedae mecum particeps eris; partem capies praedae; communis erit inter nos praeda; non mihi magis, quam tibi; non minus tibi ac mihi; tibi pariter, ac mihi, aeque utriusque nostrum haec praeda erit. Utemur communi jure, aequo jure, pari potestate hostium spoliis; juris tibi tantum, quantum ipsi mihi, erit in praedam; praedam mecum communem habebis; in partem te spoliorum vocabo, ut periculi ita praedae nobis communio erit; in communionem praedae venias; in commune conferam, quidquid est praedae; promiscuus nobis erit praedae usus. V. *Particeps*, *participo. Usus.* 1. Multa familiarissime inter se communicare. Utinam mihi homo sit, quicum omnia mea communicem. 2. *Partior*, *impertior*, *divido*, mit Einem theilen. Cum amicis res adversas, commoda, gloriam, honores, laudem, pericula communicas. V. *Communis*, *communio.*

Communio, nis, f. Gemeinschaft. *Syn.* Communitas, consociatio. *Usus.* Litterarum, vocum, conjugiorum, legum, juris, sanguinis communione junguntur homines. Ego fortunas meas in communionem temporum tuorum contuli. V. *Communitas*, *societas.*

Communio sacra, Genießung des allerheiligsten Leibes Christi. *Phras.* 1. *Sacram communionem dare*, die heil. Communion reichen. Coeleste convivium populo praebere; divina dape pascere; coeleste epulum impertire mensae divinae convivam aliquem adhibere; ficere coelesti epulo, sacrosancto Christi corpore pascere; ad mensae divinae communionem admittere. 2. *Sacram communionem accipere*, die heil. Communion empfangen. Sacrosancto Christi corpore, divino epulo vesci, pasci epulo coelesti accumbere; coelesti dape refici; coelesti pane sese pascere et communire; coelesti mensae accumbere; coelestibus epulis refici; Christi corpus suscipere; ad divina mysteria accedere; coelestis agni epulis, divino pane recreari; coelestis epuli sacrae mensae convivam esse. V. *Eucharistia.* 3. *Communio generalis*, General Communion. Coetus populi ac coelestis epulum celebrandum. Divinum epulum frequenti populo divisum. Conventus populi ad participandum sacrosanctum Christi corpus. Sacrum convivium frequenti populo datum.

Communio, is, ivi, itum, ire, befestigen. *Syn.* Munio. *Usus.* Jus parum communitum. Auctoritas aulae communita. V. *Munio.*

Communitio, nis, f. Befestigung. *Usus.* Aditus ad causam, et communitio.

Communis, e, gemein. R. *a κοινόμενος.* *Syn.* Conjunctus. *Phras.* 1. *Amicorum omnia sunt communia*, gute Freunde haben alles das Ihrige insgemein. Omnia sunt amicis cum necessariis suis consociata; sortem suam cum amicorum felicitate miscent. Honorum ac commodorum communio quaedam inter amicos est; ut vitae, ita fortunae quaedam communitas, societas, consociatio est; amici omnia communiter possident. 2. *Commune hoc vitium est*, das ist ein gemeines Laster. Hoc vitium omnium animos occupat ac tenet; latissime patet hoc vitium; in omnium animos irrepsit, ubique gentium viget, regnat, dominatur, nusquam non est hoc vitium, infecti sunt omnes hoc vitio, et irretiti; orbem terrarum est complexum hoc vitium, pauci sunt hoc vitio intacti, hujus vitii expertes; a paucis abest hoc vitium; in pleorumque mortalium animis insedit, ac inveteravit hoc vitium; quem mihi dabitis hujus vitii contagione non aspersum? 3. *Commune hoc malum erit omnibus*, dieses Uebel wird über alle kommen. Omnibus hoc impendet malum, omnibus minatur; miserrime cum omnibus atque infeliciter agetur; expers malorum nemo erit; vexabit omnes

Digitized by Google

eadem calamitas; pari omnes calamitate prementur; omnes manet, omnibus imminet ea calamitas; communis, eadem, par, consimilis erit omnium fortuna. Miseriis his nemo vacabit; urgebit omnes pertinax malum; vis ea malorum, ac tempestas communis erit omnium. Nemo non communi hoc incendio deflagrabit. 4. *Communia sunt et vulgaria, quae affers*, was du erzählest, ist schon etwas Gemeines. Omnia posita sunt ante oculos; collocata in usu quotidiano; in congressione hominum, atque in foro decantata; ista posita sunt ante pedes; sita ante oculos, in medio sita, obsoleta; de medio sumpta; audita, pervulgata, percelebrata et contrita sermonibus, quae affers; pervagata res est, in propatulo posita, quam affers. *Usus.* Erat hoc studium commune toti Graeciae. Scelera tibi cum illo communia sunt. Dolorem et laudem tecum mihi communem esse volui. V. *Particeps.* 5. *Vulgaris, contritus, pervulgatus de medio sumptus, late patens*, gemeinsam bekannt. Communis vita et vulgaris hominum consuetudo. Communis omnium sensus, pervagata opinio. Praecepta communia et contrita. De communibus et pervulgatis rebus loqui. V. *Consuetudo communis, opinio communis.*

Commune, is, n. gemeines Wesen. *Syn.* Respublica, civitas, universitas, collegium. *Usus.* Commune Siciliae, vexatum est atrociter. Ex nostro aliquid in commune contulimus.

Communitas, tis, f. Gemeinschaft. *Syn.* Communio, societas. *Epi.* Apta naturae, civilis, humana, immanis, magna, naturalis. *Usus.* Quae nobis cum isto gladiatore conditionis communitas esse potest? Homines ad societatem communitatemque humanae vitae nascuntur. Natura ad civilem communitatem conjuncti ac consocietati sumus. A. communitate disjuncti videbimur.

Communiter, gemeinsam. *Syn.* Promiscue.)(*Proprie, separatim. Usus.* Res cum aliis communiter gestae; communiter alias tibi Arpinates commendavi. nunc peculiariter Cajum. Aliquid cum alio communiter possidere. Communiter inter nos consulemus; wir werden uns mit einander berathschlagen. V. *Simul. Communiter hoc fit, vulgare est*, es geschieht gemeiniglich. *Latine*: Plerumque fit, contingit fere. V. *Fere.*

Commurmuror, aris, atus sum, ari, murmeln. *Usus.* Nescio, quid secum, commurmuratus est.

Commutabilis, e, veränderlich. *Syn.* Mutabilis, inconstans. *Usus.* Assentatoris animus varius commutabilis, multiplex. V. *Varius.*

Commutatio, nis, f. Aenderung. *Syn.* Mutatio, conversio, vicissitudo. *Epi.* Misera, varia. Commutationes annuae, aptae ad maturitatem frugum, et ad temperationem, civiles. *Usus.* Brevi tempore magna fit morum voluntatumque commutatio.

Commuto, as, avi, atum, are, verändern. *Syn.* Muto, converto, commutationem affero. *Usus.* Maline hoc nihil est, si Religionem pecunia, jura omnia cum quaestu, leve compendium fraude maxima commutent? Vitam morte commutavit. Commutavit se animo. Fabulam, sententiam, ordinem commutare. V. *Muto.*

Como, is, compsi, comptum, ere, schmücken. * *Syn.* Orno, compono. *Usus.* Mulieres dum comuntur, annus est. V. *Orno.*

Comoedia, ae, f. Lustspiel. *Syn.* Fabula, comicorum ars. *Epi.* Antiqua, vetus. *Usus.* Quo genere jocandi eleganti, urbano, ingenioso, faceto Plautus et antiqua commedia referta est.

Comoedus, i, m. Schauspieler. *Usus.* Saepe comoedum in tragoediis placere vidimus.

Compactio, nis, feste und geschickte Zusammenfügung. *Syn.* Coagmentatio. *Usus.* Compactione membrorum valida.

Compacto, mit Fleiß, abgeredeter Weise. *Syn.* Consulto, ex composito. *Usus.* Non committendum, ut compacto prohibiti videamur.

Compactus, a, um, wohl zusammengefügt. *Syn.* Coagmentatus, compositus, vinctus.

Compages, is, f. Fuge, Verbindung. *Syn.* Commissura, vincula. *Usus.* Dum sumus in compagibus corporis.

Compar, aris, *g. o.* gleich. *Syn.* Par.

Comparabilis, e, das zu vergleichen ist. *Syn.* Quod habet comparationem.)(*Dissimilis. Usus.* Comparabile est, quod in diversis rebus similem aliquam rationem continet.

Comparate, vergleichungsweise. *Syn.* Cum comparatione. *Vulg. Comparative, relative, respective. Usus.* Cum quaeritur, quid res sit, quaeritur aut simpliciter, aut comparate.

Comparatio, onis, f. Vergleichung.

Digitized by Google

Syn. Collatio, Contentio, similitudo, compensatio. *Epi.* Aequalis, brevis, facilis, necessaria, utilis. *Usus.* 1. Duorum inter se bonorum comparationem facere. Duplicem laetitiam percepi in comparatione difficilem, utra major esset. Si contentio quaedam et comparatio fiat, 2. *Apparatus*, *praeparatio*, *cautio*, Zubereitung, Zurüstung. Totum tempus in comparatione novi belli posuit. Nihil de mea comparatione diminuo. Comparationem criminis adorna re, invenire. V. *Comparo.*

Comparativus, a, um, womit man etwas vergleichet. *Usus.* Oportebit ipsam illam comparativam judicationem exponere.

Compareo, es, ui, ere, erscheinen. *Syn.* Videor, adsum, palam sum. *Vulg. Sisto me. Phras. Coram Praetore comparuit*, er ist vor dem Gerichte erschienen. Praetoris vultum audacter subiit et vadimonium obivit, dicta die, ad constitutam diem in judicium venit, praetori copiam sui fecit; ostendere atque offerre os suum judicibus nihil dubitavit, die dicta in conspectum praetoris prodiit; in conspectum se dedit; in conspectu judicum fuit; in jus adiit. *Usus.* 1. Comparere in illa multitudine bonorum. Pompejus nusquam comparet, ist nirgends zu finden. 2. *Appareo*, scheinen. Ita a fortuna deformata, ut tamen a natura inchoata compareant. V. *Appareo.*

Comparo, as, avi, atum, are, bereiten, erwerben, vergleichen. *Syn.* Paro, praeparo, *item*: acquiro, confero. *Adv.* Copiose pastum, diligenter argumenta argumentis, diligenter ex copia, diligentissime ducem, idonea animum ad, improbissime quaestum, praedam, in perpetuum praesidium, inique aliquem cum aliquo, inscite large, pastum, occulte milities, magnifice convivium magnopere, studiose tabulas pictas, studiosius supellectilem. *Phras. Nemo tibi comparari potest*, es ist dir keiner zu vergleichen. Nemo se tibi ulla arte contulerit; nemo in contentionem adduci, venire tecum potest; tecum conferri nemo potest; contendere tecum nemo potest. Quae contentio, comparatio te inter et alios esse potest? quis par esse tibi potest? quis praestantem illam tuam indolem, quis doctrinae studia moresque adaequare possit? quis aspirare ad pervulgatam virtutis tuae laudem insanus audeat? quis exaequari se tecum cupiat? V. *Aequiparo.* *Usus.* 1. Convivium, insidias comparare. Ad iter se comparat. 2. *Acquiro*, überkommen. Labore suo et industria supellectilem. Laudem, virtutem amicitias, auxilia, delectationem sibi comparare. V. *Acquiro.* 3. *Confero*, *compono*, *comparationem facio*, vergleichen, einen Vergleich anstellen. Quaeso hominem cum homine, tempus cum tempore compara, gegen einander halten. Aetatem filiorum comparare. Similitudines comparare. 4. *Ordino*, *constituo*, bestellen. More majorum, legibus, natura comparatum est, ut etc. Ita comparati natura, *vel* a natura sumus. Ita comparata est vitae naturaeque nostrae ratio, ut etc. Ita comparaverunt majores nostri, ut etc.

Compasco, is, pavi, pastum, ere, mit einander weiden. *Usus.* Jus est compascere.

Compascuus, a, um, zur gemeinen Weide gehörig. *Usus.* Ubi ager compascuus est, jus est compascere.

Compedes, um, f. Band, Fessel. *Syn.* Soleae ligneae, quibus pedes captivorum constringi solent. *Usus.* Compedes alicui imponere, indere, inducere, impingere. In compedibus custodire, habere, retinere aliquem. V. *Carcer*, *captivus.*

Compellatio, nis, f. Anrede. *Syn.* Appellatio. *Epi.* Crebrae, vel potius quotidianae, praeclarae in laudatione. *Usus.* Edicto Ciceronem compellavit, cum ipse quotidianas compellationes non ferens urbe abiret.

Compello, as, avi, atum, are, anreden. *Syn.* Appello, nomine alloquor. *Adv.* Nominatim, vicissim aliquos. *Usus.* 1. Amice, honore magno, nominatim me compellavit. 2. *In judicium voco*, vor Gericht fordern. Lege, edicto aliquem apud populum compellare. V. *Voco*, *appello.*

Compello, is, puli, pulsum, ere, zusammen treiben. *Syn.* Cogo, congrego, impello.)(*Dispello. Usus.* Aliquem ad mortem, ad graves angustias compellere. Dispersos in unum locum compellere. V. *Cogo*, *pello.*

Compendiarius, a, um, das nächste, kürzeste. *Syn.* Brevis. *Usus.* Est haec brevis et compendiaria via ad gloriam. Notis compendiariis uti. *Vulgo*: *Abbreviare*, abkürzen.

Compendium, ii, n. kurzer Begriff, Gewinn. *Syn.* Utilitas, quaestus, lucrum, *puta* viae, pecuniae, operae, temporis.)(*Dispendium. Usus.* Nihil agit

Digitized by Google

compendii sui causa. Mercatores in quaestu et compendio versantur. Avaritia et egestas multos ad turpe compendium commovet. Magnum compendium facere. V. *Lucrum*, *quaestus*, *utilis*.

Compensatio, nis, f. Vergeltung. *Syn.* Comparatio, praemium, merces, remuneratio. *Usus.* Vitae incommoda sapiens commodorum compensatione lenit. Compensatione uti.

Compenso, as, avi, atum, are, vergelten. *Syn.* Comparo, remunero, repono, exaequo, assequor, *Phras.* 1. *Tua merita compensare non potero*, ich werde deine Verdienste nicht vergelten können. Nulam tuorum meritorum partem assequar; nulla mihi est satis digna tot officiorum remuneratio; nunquam satis cumulate officium reddam; nullis officiis tuam humanitatem exaequabo; tuam voluntatem non satis ex aequo remuniar; nunquam te dignam gratiam referam; nunquam pro meritis tuis satis dignam vicem reddam, referam; in redhendia meritorum vice par pari nunquam referetur. Nunquam pro meritis in me tuis mutuae tantum voluntatis a me ribuetur. ut non plura tibi debeam. Officia tua nunquam paribus officiis aequabo, remunerabo; nunquam tuis in me meritis satisfaciam, respondebo, nunquam omnino tibi, quantum debeo a me solvetur. Nunquam non modo referenda, sed ne cogitanda quidem gratia tua in me promerita consequar. Nunquam satis dignum officii ac benevolentiae fructum a me feres. 2. *Quod a fortuna damnum accepisti*, *virtus compensabit*, dein Unglück wird die Tugendersetzen. Resarciet virtus, quod a fortuna damnum retulisti, quibus a calamitatibus implicavit fortuna, iis te virtus expediet. Medebitur iis malis virtus, quibus te affixit fortuna. Ut acerbum fortunam sensisti, ita dulcem ac suavem virtutem experieris. Quantum detrimenti, incommodi, calamitatis, malorum a fortuna retulisti, tantos a virtute, atque adeo majores fructus capies, percipies, feres, colliges; praetertam fortunae culpam virtus cumulate redimet, quod a fortuna deminutum est, virtus industria facile exaequabit; fortunae dispendia virtus sarciet facile, et compensabit. V. *Reddo*, *remuneror*. *Usus.* Maximis laboribus compensatur discendi voluptas. Auditorum patientiam brevitate, ingenii tarditatem virtute, socordiam fide compensare. Precibus compensatur pecunia.

Comperendinatus, us, m. Aufschub auf einen anderen Gerichtstag. *Usus.* Adimere alicui comperendinatum.

Comperendino, as, avi, atum, are, Frist geben, aufschieben. *Syn.* Amplio, profero, procrastino, differo, amplius pronuntio. *Usus.* Reus comperendinatus. V. *Amplio*.

Comperio, is, peri, pertum, ire, erfahren. *Syn.* Deprehendo, certi aliquid reperio, compertum habeo. *Adv.* Manifesto pestem capitis sui, manifesto indicia mortis, maxime. *Usus.* Eam rem, de ea re certis auctoribus, manifestis indiciis, oculorum testimonio comperi. V. *Consto*, *certus*.

Compertus, a, um, erfahren. *Syn.* Certus, cognitus, exploratus. *Usus.* Facinus manifesto deprehensum et compertum. Nihil comperti aut cogniti habemus. V. *Certus*, *manifestus*. *consto*, *publico*.

Compesco, is, scui, ere, einhalten, zähmen. *Syn.* Coërceo, cohibeo, frango. *Phras.* Audaciam ejus compescuit, er hat seine Frechheit gezähmet. Praeferocis animi conatus compressit; petulantiam, furorem fregit; repressit, debilitavit feroces impetus; ferociam contudit; exultanti licentiae frenum injecit, vim ac impetum cohibuit. V. *Coërceo*, *cohibeo*, *contineo*, *abstineo*. *Usus.* Iram, dolorem, gemitus, lacrimas, linguam, famem compescere.

Competitor, oris, m. Mitwerber um eine Stelle. *Syn.* Qui cum alio in petitione concurrit. *Epi.* Certus, iberalis, nobilis, pares suffragiis, peregrini, urbani. *Usus.* Cum petitore certamen est, honores et dignitatis. V. *Aemulus*, *rivalis*.

Compilatio, nis, f. Beraubung. *Syn.* Furtum, fraus.

Compilo, as, avi, atum, are, rauben. *Syn.* Diripio, spolio, furor, exhaurio. *Adv.* Apertissime provincias, ostiatim oppidum. *Usus.* Aeraria exhaurire, templa, urbem, rempublicam compilare. V. *Furor*. *Pro* congero exempla etc. *barbarum est*.

Compingo, is, pegi, pactum, ere, zusammen fügen, drucken, packen. *Syn.* Constringo, coarcto. *Usus.* Servi in pristinum, carcerem, vincula compinguntur. Homo e luto et sanguine; scelere et ignorantia compactus,

Compita, orum, n. Wegscheide,

Digitized by Google

Kreuzweg. *Usus.* In triviis et compitis auctionari.

Complaceo, es, ui, itum, ere, belieben, wohlgefallen. *Syn.* Placeo. *Usus.* Si Deo complacitum est.

Complano, as, avi, atum, are, eben machen. *Usus.* Complanare domum, solo aequare, ein Haus niederreißen. Sp. Melii domus, quod regnum appeteret, est complanata. V. *Planus.*

Complaudo, is, plausi, plausum, ere, frohlocken. *Usus.* Stantes in re ficta complaudebant.

Complector, eris, plexus sum, plecti, begreifen, umfangen. *Syn.* Complexu teneo; sinu complexuque recipio, in collum invado; complexum alicui fero. *Adv.* Aeque benevolentia atque arctius, breviter memoriam rerum, celeriter, circumscripte, extrinsecus, nimium multa, occulte viros amplissimos ad suum scelus, quam liberalissime aliquem, scientissime, etiam atque etiam officiis, liberalitate. *Usus.* 1. Complecti et lacrimis se aspergere. 2. *Amo, excipio, tracto, amice, carum habeo, foveo, suscipio, defendo,* lieben, freundlich mit Einem umgehen, aufnehmen rc. Aliquem beneficiis, benevolentia, caritate eximia, familiaritate, comitate maxima complecti. Complectere quaeso adolescentem. 3. *Comprehendo, circumdo, ambio,* umgeben, einschließen. Paucis multa, uno crimine complector omnia. Summum coelum reliquos complectitur. 4. *Assequor, comprehendo, teneo,* begreifen. Sapiens totum mundum mente, cogitatione, memoria complectitur. Tuas laudes oratione ac memoria complecti vix possum. V. *Amplector.*

Complementum, i, n. Erfüllung. *Syn.* Supplementum. *Usus.* Inaniv quaedam verba, velut complementa numerorum.

Compleo, es, vi, etum, ere, erfüllen. *Syn.* Impleo. *Adv.* Bene, perfecte, undique. *Usus.* 1. Aures sono, pectus maximarum et plurimarium rerum suavitate complere. Terrore, metu animum complere. 2. *Absolvo, perficio, conficio,* vollenden, ausmachen. Promissum complere, das Versprechen halten. Complent haec et absolvunt beatissimam vitam. Annos sedecim complevit.

Complexio, nis, f. Begriff. *Syn* Comprehensio verborum, periodus. *Epi.* Brevis negotii, longissima verborum, mira verborum, perspicua, vera vel falsa. *Usus.* 1. Longissima verborum complexio, quae uno spiritu volvi vix potest. 2. *Argumenti conclusio et summa rationem,* Schluß, Inhalt beygebrachter Beweisthümer. Per complexionem id, quod ex omni argumentatione conficitur, breviter exponimus. *Complexio pro* corporis constitutione, habitu, habitudine, seu humorum temperamento *barbarum est.*

Complexus, us, m. Umfassung. *Syn.* Amplexus. *Epi.* Altissimus a domicliis, extremus, omnia cingens, venerius, ultimus, indices falsi, summae benevolentiae. *Usus.* 1. Illam respublica sinu, complexuque recipiet. Abstraiere filium de complexu matris. Ferre obviae matris complexum, umarmen. 2. *Ambitus,* Umgriff, Umfang. Mundus omnia complexu suo coërcet et continet. V. *Amplexus.*

Complico, as, plicavi, et plcui, plicatum, et plicitum, are, zusammenlegen. *Syn.* Involvo, claudo. *Usus.* Epistolam complicare.

Comploratio, nis, f. das Weinen. *Syn.* Lamentatio. *Usus.* Complorationum lamentabilis, flebilesque voces, V. *Gemo, fletus.*

Comploro, as, avi, atum, are, weinen. *Usus.* Complorare mortem, fortunam amicorum. Complorati motui totam urbem lamentis implerunt. V. *Gemo, ploro, fletus.*

Compono, is, posui, positum, ere, zusammen setzen. *Syn.* Conjungo, cagmento, construo, conglutino, congrego, conflo, misceo, tempero. *Adv.* Cautius, diligenter, generatim, communiter, Graece, scite, jam diu composita et comparata, lepide. *Usus.* 1. Componere et struere verba, et syllbas propemodum dinumerare et dimtiri, Vestem, crines componere, Os ori, manum manui componere. 2. *Dispnu,* anordnen, aufstellen. Aciem, causam fallaciam in aliquem, orationem componere. 3. *Fingo,* sich stellen. Ad modestiam, ad senatus reverentiam se composuit. Se ad exemplum, vultur, mores alterius componere. 4. *Facio, confiolo,* machen, vollenden. Carmen, poëma, librum, testamentum, historiam componere. 5. *Compositionem faci, conciliio,* beylegen, vergleichen. Bellum, iras aversus animos lenitate composuit. 6. *Comparo, confero,* in Vergleich ziehen. Sophoclem cum Euripide componere et conferre.

Comporto, as, avi, atum, are, zu-

Digitized by Google

sammen tragen. *Syn.* In locum unum confero, congero, porto, conveho. *Adv.* Palam arma. *Usus.* Res undique accersitae, collatae, exquisitae, comportatae. Arma, frumentum comportare. V. *Colligo.*

Compos, tis, g. o. theilhaftig. *Syn.* Particeps.)(*Inops. Usus.* Homines rationis, consilii, virtutis compotes, beatisant. Aliquem urbis compotem facere. V. *Fruor, Acquiro, Particeps.*

Composite, ordentlich. *Syn.* Disposite. *Usus.* Composite et apte dicere.

Compositio, nis, f. Zusammensetzung. *Syn.* Structura, constructio, dispositio, ordo, concordia, compages, coagmentatio, confectio. *Usus.* 1. compositiones unguentorum, ciborum conditiones. Compositio membrorum, conformatio lineamentorum. 2. *Concordia.* Vergleich. Spes compositionis me fefellit. Auctor compositionis et pacis fuisti. V. *Pax.*

Compositor, oris, m. Verfertiger. *Usus.* Inventor et compositor.

Compositus, a, um, zusammengemacht. *Syn.* Conflatus, concretus, conglutinatus, factus, instructus. *Usus.* Oratio composita et ornata, et artificio quodam distincta. Certi homines compositi me monuerunt. Quomodo compositis sideribus homo oriatur. Nemo paratior, compositior unquam in judicium venit. V. *Modestus.*

Comparatio, nis, f. Zeche. *Usus.* Graeci convivium tum compotationem, tum concoenationem vocant. V. *Vinolentus bibo.*

Compotor, oris, m. Zechbruder. *Syn.* Combibo.

Compransor, oris, m. der mit Einem zu Mittag ißt. *Syn.* Qui simul prandet. *Usus.* Cum compransoribus, collusoribus, compotoribus agrum suum devorat.

Comprecatio, nis, f. Gebeth. *Usus.* Necessaria fuit solennis haec Deorum comprecatio.

Comprecor, aris, atus sum, ari, atum. *Usus.* Deos comprecari.

Comprehendo, is, di, sum, ere, ensum. *Syn.* Capio, deprehendo.)(*Dimitto. Adv.* Apte sententiam verbis, brevi, breviter, celeriter, firmo animo, graviter, manifeste, penitus, solute et facile. *Usus.* 1. Ecquid comprehensum homini emisistis? 2. *Assequor, prosequor, explico, exprimo, absolvo*, begreifen. Verbis propriis rem comprehendere. 3. *Accipio, percipio, teneo, intelligo*, verstehen, fassen. Animo aliquid, ratione aliquam opinionem comprehendere. Habere aliquid cognitum, comprehensum. Vestris animis et cogitatione rem totam comprehendire. Comprehendo animo, mente intelligentiam rei; consequor rem omnem animo; animo, mente, cogitatione complector, ich begreife diese Sache. 4. *Amplector, amore, devincio*, das Gemüth gewinnen. Multos amicitia, beneficiis comprehendere; humanitate, officio aliquem comprehendere.

Comprehensibilis, e, begreiflich. *Syn.* Visum comprehensibile.

Comprehensio, nis, f. Begreifung. *Epi.* Apte, cadens, firma, longa, numerosa, perfecta, plena, stabilis atque immutabilis, vera, ac fidelis, universa. *Usus.* 1. Comprehensio reorum, adimadversio senatus. 2. *Apprehensio*, Ergreifung. Ingressus, cursus, accubatio, inclinatio, sessio, comprehensio. 3. *Ambitus orationis*, Zusammenfassung der Rede. Comprehensio et ambitus verborum, quem Graeci periodum vocant. 4. *Agnitio*, Erkenntniß der Sachen. Cognitiones comprehensionesque rerum appetitiones movent.

Compresse, enge, kurz. *Usus.* Rhetores latius loquuntur, Dialectici compressius.

Compressio, nis, f. Zusammendrückung. *Usus.* Oratores crebri sententiis, compressione rerum breves.

Comprimo, is, pressi, pressum, ere, zusammen drücken. *Syn.* Freno, ledo, coërceo, cohibeo, frango, reprimo, retardo. *Adv.* Arcte, pugnum, vehementer, plane in perpetuum *Phras. Magistratus hominum audaciam comprimat*, die Obrigkeit soll die Kühnheit böser Leute zähmen. Obviam eat improborum hominum audaciae; impiorum conatus frangat; furentium impetus reprimat; effrenatos licentia animos in officio teneat, contineat. V. *Coërceo, cohibeo, compesco. Usus.* 1. Conatus, furentium, furores, motus, turbas, iram, exultantem laetitiam comprimere. Comprimere ac restinguere cupiditatem hominis. Voluptates comprimere et constringere. 2. *Abscondo, occulto, tego, abdo*, verbergen Multa tua delicta compressi. Frumentum comprimere. *Vulg. apud se tenere, dum carius vendatur*, das Getreide zurück halten, bis es theuer verkauft wird. 3. *Constringo, stringo, claudo, adduco.* Digitos in pugnum comprimere, die Finger zusammen ziehen, schließen.

Comprobatio, nis, f. Billigung. *Syn.* Approbatio. *Usus.* Quis non mo-

Digitized by Google

vetur, et offensione turpitudinis, et comprobatione honestatis.

Comprobator, oris, m. Rühmer. *Syn.* Approbator. *Usus.* Auctoritatis ejus comprobatores.

Comprobo, as, avi, atum, are, billigen, wahr machen, bekräftigen. *Syn.* Approbo, laudo, collaudo, affirmo. *Adv.* Firmius acta, omnino, studiose libenterque, vehementissime sententiam. *Usus.* Si tu honorem meum sententia tua comprobaris. Sententiam, decretum aliquod vehementer comprobare. Rem testimonio suo et judicio comprobare. Eam fidem eventus affirmavit, comprobavit, der Ausgang hat es gezeigt, daß man nicht übel von der Sache geurtheilet habe. V. *Assentior*, *approbo*, *probo*.

Compromissum, i, n. einhällige Bewilligung auf einen Schiedsmann. *Syn.* Facultas a litigantibus arbitro data judicandi et sententiam ferendi. *Usus.* Arbitrium sumere, compromissum facere, interponere.

Compromitto, is, misi, missum, ere, einen Schiedsmann nehmen. *Syn.* Compromissum facio. *Usus.* Tribuni compromiserunt, pecunia apud Catonem deposita, petere ejus arbitratu, et qui contra fecisset, ab eo condemnaretur.

Comptus, a, um, gezieret. *Syn.* Ornatus, compositus. *Usus.* Compti capilli, compta oratio.

Compungo, is, punxi, punctum, ere, stechen. *Syn.* Pungo, figo. *Usus.* Dialectici ipsi se suis acuminibus compungunt. Barbatus Threiciis notis compunctus nudato ense anteibat. *Compungi animo*, *compunctus corde*. *Vulg. sunt pro* t angi, discruciari animo ex recordatione scelerum; dolore confusus.

Computo, as, avi, atum, are, überschlagen, ausrechnen, erwägen. *Syn.* Subduco rationes, calculos revoco, rationes confero. *Phras. Computemus nunc summam totam*, lasset uns nun die ganze Summe zusammen rechnen. Putemus nunc rationes; summam ad calculos revocemus; subducamus nunc rationem; numerum ineamus; rationes conferamus; calculos, summam subducamus, supputemus nunc rationes; subductus rationibus summam faciamus, colligamus, conficiamus; rationes ineamus totius summae; expediamus nunc rationes, et colligamus. *Usus.* Compellat hospitem, computat[illegible] niam numerat. V. *Puto*.

Conatus, us, m. Unternehmen. [illegible] Vis, impetus, studium, labor, op[illegible] *Epi.* Gratus, magnus, crudelissi[illegible] impii, nefarii, occulti, optimi et p[illegible] clarissimi, perditi. *Usus.* Id con[illegible] omni studioque agit, ut etc. Omn[illegible] conatum suum in perniciem meam [illegible] rat. Conatum refutare, prohibere, c[illegible] primere, frangere; conatibus obv[illegible] ire; a conatu aliquem repellere, [illegible] Unternehmen hindern. V. *Studium*, [illegible] *bor*. Conatu summo adniti, sich äuß[illegible] befleißen. Manibus pedibusque; sum[illegible] ope; omni ope, ac opera; pro vi[illegible] parte adniti. V. *Conor*, *adhibeo*.

Concalefacio, is, fe[illegible]i, facti[illegible] ere, mit erwärmen. *Usus.* Eum nos [illegible] monibus concalefecimus.

Concalesco, is, ui, ere, er[illegible] werden. *Syn.* Concalefio, concaleo.

Concallesco, is, ui, ere, er[illegible] ten. *Syn.* Concalleo. *Usus.* Quor[illegible] manus opere, animus usu concall[illegible]

Concavus, a, um, hohl. *Sy*[illegible] Cavus. *Usus.* Speluncarum conca[illegible] altitudines.

Concedo, is, cessi, cessum, e[illegible] zulassen. *Syn.* Annuo, copiam faci[illegible] potestatem facio, permitto. *Adv.* Co[illegible] modius, facere adversario, facile, [illegible] neste, libenter, multum perturbatio[illegible] necessario, minus honeste, prort[illegible] beneficia, recte. *Usus.* 1. Sepultu[illegible] locum alicui concedere. Primum illi [illegible] cum concessit. Toto capite annuit, [illegible] postulata concessit. 2. *Do*, *tribuo*, [illegible] geben. *Largior*, *facile patior*, *potes*[illegible] *tem do*, *defero*; *summa voluntate*, [illegible] *animi aequitate fero*, *causae nihil* [illegible] *co*, *quin etc.* Date hoc, ac conced[illegible] pudori meo. Date hoc precibus, [illegible] dolori concedite. 3. *Ignosco*, *condo*[illegible] schenken, verzeihen. Saepe liberor[illegible] peccata parentum virtuti et miseric[illegible] diae conceduntur. Cupio mihi hu[illegible] reum concedi. 4. *Abeo*, *eo*, weggeh[illegible] gehen. Ab eorum oculis aliquo conc[illegible] sit. Apes in alvearium concessere; co[illegible] cessum est in conditiones, man ist [illegible] einem Vergleiche geschritten. 5. *Cedo*, [illegible] chen. Magistro suo de arte nihil com[illegible] dit. Nemini concedo intuenda patr[illegible] salute. 6. *Morior*, sterben. Fato, [illegible] naturae concedere. V. *Permitto*, [illegible]

Concelebro, as, avi, atum, a[illegible] begehen, halten. *Syn.* Celebro, frequ[illegible] to. *Adv.* Passim, tributim convi[illegible]

Digitized by Google

Usus. Convivia concelebrantur. V. *Celebro.*

Concentio, nis, f. das Zusammensingen. *Syn.* Concentus.

Concenturio, as, avi, atum, are, sammeln. *Usus.* Fraudes in corde concenturiare.

Concentus, us, m. Gesang. *Syn.* Concentio. *Epi.* Major et melior, tantus, varii. *Usus.* 1. Concentus avium. 1. *Transl.* Concentus virtutum doctrinarum. Concentum efficere. V. *Musica, cano.*

Conceptio, nis, f. Empfängniß. *Syn.* Conceptus. *Usus.* Mulae conceptio contra naturam est. Conceptio juniorum.

Conceptio immaculata B. M. V. die unbefleckte Empfängniß der Mutter Gottes. Singularis purissimae Virginis conceptus, et ab originis labe illibatus. Divinae Matris conceptus purissimus, et ab originis labe remotissimus. Expers communis culpae ab ortu nobis congenitae purissimae Virginis conceptio. Ortus Virginis beatissimae sine labe conceptae.

Conceptus, us, m. Empfängniß. *Syn.* Conceptio. *Usus.* Ex hominum conceptu et satu editi gigantes. *Conceptus*, Concept, Begriff, Aufsatz, *vulg. est*: *Latine*: Sensa mentis cogitatio informata.

Concerno, is, ere, sehen. *Syn.* Cerno, video. *Usus.* Parata esse omnia, concerno. *Pro* attinet, *vulg. est.*

Concerpo, is, psi, ptum, ere, zerreißen. *Syn.* Discerpo, conscindo, lacero. *Adv.* Ferventissime. *Usus.* Calet homo, nam ferventissime concerpitur. V. *Carpo.*

Concertatio, nis, f. Zank. *Syn.* Certamen, contentio. *Epi.* Jejunae, indignae philosophia. *Usus.* Verborum concertationes jejunae. Concertationum plenae disputationes. Concertationis studio, aestu abripi. V. *Disputatio*, *Controversia*, *Certo.*

Concertatorius, a, um, zum Zanken gehörig. *Syn.* Contentiosus, vehemens. *Usus.* Concertatorium dicendi genus, *judiciale.*

Concerto, as, avi, atum, are, streiten. *Syn.* Pugno, concerto, disceptio. *Usus.* Hercules cum Apolline de tripode concertavit. Saepius cum homine confiixit, quam quisquam cum inimico concertavit. V. *Certo.*

Concessio, nis, f. Vergünstigung. *Usus.* Concessiones praemiorum. Nostra concessione hoc assecutus es.

Concessor, oris, m. der erlaubet. *Usus.* Modo te concessore spectare liceat.

Concessus, us, m. Erlaubniß. *Syn.* Permissio, permissus, potestas, concessio. *Usus.* Deorum concessu et munere Philosophia nobis data est. Omnium concessu aliquid juventuti dandum est. V. *Venia.*

Concha, ae, f. Muschel. *Genus piscis testa contectum. Epi.* Patula, grandis. *Usus.* Conchas ad littus legere.

Conchiliatus, a, um, mit Purpur gefärbt. *Syn.* Murice tinctus. *Usus.* Peristromata conchyliata.

Conchylium, ii, n. Meerschnecke. *Syn.* Murex. Conchae genus, purpura. *Usus.* Ostrea, et conchylia omnia cum luna crescunt, et decrescunt.

Concido, is, cidi, ere, niederfallen, einfallen. *Syn.* Cado, ruo, corruo, procido. *Adv.* Funditus, indignissime, repente, subito, tarde nimium. *Phras. Animo concidit*, er ist verzagt geworden. Fractus animo, metu debilitatus est; defecit animo, animum contraxit, demisit, despondit, inflexit; animos submisit; defecit hominem animus, spesque deseruit. V. *Cado*, *animus. Usus.* Animus concidit. Animo concidere. Senatus auctoritas, fides, spes ipsa concidit; artes omnes concidunt, zu Grunde gehen. Venti concidunt, die Winde legen sich. Pompejus in optima causa concidit, den gerechtesten Handel verlieren.

Concido, is, cidi, cisum, ere, zerhauen. *Syn.* Caedo, trucido, seco. *Usus.* Concidere nervos, cohortes, equites concidere. Virgis aliquem concidere. Concidere sententias, ac delumbare, Infringere, ac incidere numeros. 2. *Transl.* Senatus auctoritatem, dictis aliquem decretis, maledictis, ignominiis, judiciis concidere, das Ansehen der Obrigkeit zernichten, auf einen schänden, schmähen ꝛc. V. *Caedo*, *caedes.*

Concieo, es, ivi, citum, ere, bewegen. *Syn.* Convoco, concito. *Usus.* Multitudinem ad se conciere. Lites alicui, turbas, seditionem, hostes conciere. V. *Exctio*, *voco*, *accerso.*

Conciliabulum, i, n. heimliche Versammlung. *Usus.* Conciliabula obire.

Conciliatio, nis, f. Versöhnung. *Syn.* Communio, communitas, consociatio. *Epi.* Civilis, communis. *Usus.*

Digitized by Google

1. Communionem humani generis, consociationem et conciliationem tueri, colere debemus. Dii quasi civili conciliatione sunt conjuncti. 2. *Captatio, comparatio*, Herstellung, Erwerbung. Dicere, facere aliquid ad conciliationem gratiae, sich um Gunst bewerben.

Conciliator, oris, m. Versöhner. *Usus*. Interpres conciliatoris.

Conciliatricula, ae, f. Vermittlerinn. *Usus*. Nobilitas, blanda conciliatricula.

Conciliatrix, icis, f. Vermittlerinn. *Usus*. Virtutis opinio conciliatrix amicitiae. Forma, conciliatrix gratiae et quasi lena.

Concilio, as, avi, atum, are, versöhnen, erwerben. *Syn*. Reconcilio, devincio, benevolentiam pario, caritatem inter aliquos jungo, aliquem ad amicitiam adjungo, amicitiam cum aliquo constituo.)(*Dirimo, disjungo, separo, distraho*. *Phras*. 1. *Illum mihi conciliavi*, ich habe mir diesen zum Freunde gemacht. Eum omnibus vinculis devinctum et obstrictum teneo; beneficio mihi obligavi; benevolentiam officiis allexi, donis obstrinxi; in ejus animum, suaviter influxi; eum delinivi; delinimentum beneficiis objeci; meum plane reddidi; obnoxium mihi feci; adduxi hominem ad amicitiam; adjunxi hominem mihi beneficio. 2. *Dissidentes inter se fratres conciliavit*, er hat die entzweyten Brüder vereiniget. Caritatem inter fratres junxit; fratres in concordiam adduxit, reduxit; ab odio ad gratiam reduxit; infensos fratrum inter se junxit animos; ut coalescerent distracti simultatibus animi, effecit, concordiam inter dissidentium animos redintegravit, reconciliavit; dissidentes odio fratres concordia conjunxit, redegit in gratiam et concordiam alienatos longa simultate fratrum animos; perfectum ab illo est, ut in gratiam redirent infensi dudum fratres. V. *Reconcilio, amicus, amicitia, jungo, adjungo, gratia*. *Usus*. 1. Conciliare sibi voluntatem alicujus, amorem, benevolentiam, gratiam, caritatem, animos, et ad usus suos adjungere, sich Einen zum Freunde machen. 2. *Paro, comparo, procuro, acquiro*, zuwege bringen. Pacem inter cives conciliare. 3. *Adjungo*, vereinigen, verknüpfen. Oratio conciliat inter se homines conjungitque naturali quadam societate. Parentibus et patriae nos natura; feras inter se conciliat. Largitione sibi potentiam et legiones conciliavit, ad[illegible]xit Caesar. 4. Conciliare, arces [illegible]. V. *Concordia*.

Concilium, ii, n. Versamml[illegible] *Syn*. Coetus, congregatio, conven[illegible] consilium, numerus. *Epi*. Ampl[illegible]mum, laudabile, atque popular[illegible]vatum, publicum orbis terrae, s[illegible]mum. *Usus*. Concilia, coetusque [illegible]minum jure sociati, qui civitates di[illegible]tur. Concilium vocare. Concilium [illegible]bis habere. Aliquem in concilium [illegible]ducere, adhibere, mittere. E conc[illegible] aliquem secludere, dimittere. Co[illegible]lium, conventum solvere.

Concilium sacrum oecumenic[illegible] eine allgemeine Kirchenversammlung. C[illegible]cilium ex universa Republica christi[illegible] convocatum; coactum ex toto terrar[illegible]orbe. *Concilium nationale*. Concili[illegible] ex universae gentis, nationis Epis[illegible]pis, Antistitibus, Praesulibus coactu[illegible] conflatum, habitum, Conventus Ec[illegible]siae Praesulum ex tota gente act[illegible] *Concilium provinciale*. Concilium, c[illegible]ventus coëuntibus ex tota Provin[illegible] Episcopis celebratus, collectus.

Concinne, zierlich. *Syn*. Pulch[illegible] facete. *Usus*. Concinne, ut multa, [illegible]maeus. Concinne, sed non perite [illegible]cere et scribere.

Concinnitas, tis, f. Zierlichk[illegible] *Syn*. Compositio levis et numeros[illegible] concinnitudo, condecentia. *Usus*. F[illegible]ma ipsa, et ornata verborum conci[illegible]nitas.

Concinnitudo, inis, f. Zierl[illegible]keit. *Syn*. Concinnitas.

Concinno, as, avi, atum, ar[illegible] zieren, zurichten. *Syn*. Adorno, a[illegible] compono. *Usus*. Concinnare munus[illegible]lum, vestem, epulas. V. *Orno, com*[illegible]

Concinnus, a, um, zierlich. *Sy*[illegible] Ornatus, numerosus, elegans, po[illegible]tus, facetus, aptus. *Usus*. Concinn[illegible] distincta, festiva, elegans oratio. C[illegible]cinnae acutaeque sententiae. Homo [illegible] persuadendum concinnus. Concinn[illegible]heluo. V. *Elegans, aptus*.

Concino, is, cinui, centum, e[illegible] zusammen singen. *Syn*. Simul cano. *Us*[illegible] 1. Pressis et flebilibus modis concine[illegible] 2. *Convenio, consentio, quadro*, [illegible]schicken, übereinstimmen. Omnia inter [illegible]mire concinunt; respondent extre[illegible] primis. V. *Cano*.

Concio, nis, f. Versammlung d[illegible] Volkes. *Syn*. Conventus, coetus, mu[illegible]titudo populi, corona, concilium. *Ep*[illegible] Conciones acuratae, acerbissimae, c[illegible]

Digitized by Google

[illegible] et gratissimae, crebrae, fu[illegible]simae, graves, improbae, lentae, [illegible]ae, miserae, molestae, multae ma[illegible]eque, necessariae, perditae, quo[illegible]fanae, sceleratae, secundae, sedi[illegible]sae, temerariae, timidissimae, tu[illegible]ultuosae, turbulentae, vehementes. [illegible]us. 1. In concionem prodire, pro[illegible]dere, zum Volke heraus gehen. Concio[illegible]em convocare, das Volk zusammen ru[illegible]n. Concionem submovere, semovere, [illegible]mittere, solvere, das Volk entlassen. [illegible] Suggestum, Kanzel. In concionem [illegible]scendere. 3. *Oratio ad populum*, Rede [illegible] das Volk. Conciones de me habuit [illegible]culentas et gravissimas. Legi concio[illegible]em tuam. V. *Oratio*.

Concionalis, e, was zur Versamm[illegible]ng oder Rede gehöret. *Usus*. Clamor [illegible]oncionalis.

Concionarius, a, um, *idem*. [illegible]us. Populus concionarius.

Concionator, oris, m. Redner an [illegible]s Volk. *Syn*. Orator. *Usus*. 1. Mul[illegible]um interest inter levitatem concionatorum, et animum fere popularem. [illegible] Prediger. Concionator, orator sacer; [illegible]terpres, ac praeco verbi divini.

Concionor, aris, atus sum, ari, [illegible]m Volke reden, predigen. *Syn*. Concio[illegible]em habeo. *Adv*. Impuno de aliquo, [illegible]adide. *Phras*. *De rebus divinis ad [illegible]opulum dixit*, er hat geprediget. De [illegible]ebus divinis verba fecit; sermonem [illegible]abuit; de religionibus nostris concio[illegible]em habuit; in concionem ascendit; [illegible]ceris concionibus populum exhortatus [illegible]t; animos populi inflammavit, accen[illegible]it; verbi divini sementem sparsit, fe[illegible]t. Ex suggestu verba fecit; ex altiore [illegible]eo ad populum dixit. *Usus*. Cato de [illegible]eligionibus concionatus est. V. *Dico*, [illegible]*ratio*.

Concipio, is, cepi, ceptum, ere, [illegible]fen, empfangen. *Syn*. Comprehendo, [illegible]lligo, accipio, imbibo. *Adv*. Firme [illegible]imo, jam diu. *Usus*. 1. Terra con[illegible]pit semina. Mulier concepit. 2. *Su[illegible]pio*, annehmen. Ipsa senectus dedo[illegible]s concipit. Materia facile ignem con[illegible]pit. Odium, iram, in aliquem conci[illegible]ere. 3. *Cogito, intelligo, percipio, no[illegible]co, assequor*. Concipere animo flagi[illegible]um, mente, nefas; opinionem con[illegible]pere, ac imbibere. Furorem ex ma[illegible]ccis, maculam concipere. Voluptas [illegible]imo concepta ac comprehensa. V. *Accipio*.

Concisio, nis, f. Zertheilung. *Usus*. Concisio verborum.

Concitatio, nis, f. Bewegung. *Syn*. Motus, commotio. *Epi*. Popularis, graves, vehementiores. *Usus*. 1. Vehementes animi concitationes et perturbationes. Concitatio mentis. 2. *Tumultus*, Aufruhr des Volkes. Plebis concitatio et seditio.

Concitator, ris, m. Aufwiegler. *Usus*. Seditionis concitator et stimulator.

Concito, as, avi, atum, are, antreiben. *Syn*. Excito, incito, moveo, facio, confio, solicito, inflammo, agito, ago. X *Sedo*. *Adv*. Concitatae, conciones populariter, seditiose, concitatus tumultus publice, concitati animi temere in odium. *Usus*. 1. Concitare misericordiam, risum, invidiam in aliquem, gravem offensionem, magnum odium in aliquem, Erbarmniß, Gelächter, Neid, Haß erwecken. Bellam exspectationem sui concitare, große Hoffnung machen. 2. Concitari in aliquem, sich über Einen zürnen. Aliquos inter se, alios cum aliis committere et concitare, aufwiegeln. V. *Moveo, auctor sum, impello*.

Concitus, a, um, aufgebracht. *Syn*. Commotus, compulsus. *Usus*. Ad rixam concitus.

Conciuncula, ae, f. *Diminut*. kurze Anrede an das Volk.

Conclamo, as, avi, atum, are, zusammen schreyen. *Usus*. 1. Conclamant omnes, et approbant. 2. Conclamare ad arma, Lärmen machen. 3. Conclamare casa, signa convellere, den Aufbruch ankündigen. 4. Conclamatum est de salute tua, mit dir ist es geschehen. V. *Actum est, clamo*.

Conclave, is, n. Gemach, Zimmer. *Syn*. Cubiculum. *Usus*. Cubitum ivit in conclave. Conclave proxima nocte corruit, concidit. Conclave optime instructum. Pro *Conclave Pontificum*, päpstliches Wahlzimmer. Sacrum Comitium Vaticani Palatii. Locus purpuratis Ecclesiae Patribus, novum demortuo Pontifici sufsecturis apparatus, adornatus.

Concludo, is, clusi, clusum, ere, einschließen. *Syn*. Claudo, cogo, constringo. *Item*: Infero, finio; absolvo. *Adv*. Acriter, acute ad extremum, aliquando, angustius, aperte, numerose, breviter, commodius, contortius, inconsiderate, probabiliter, rectissime, vitiose, similiter, subtiliter. *Phras*. 1. *Ex eo argumento nihil concluditur*, aus diesem Beweisthume läßt sich nichts schließen. Nihil ex hoc conficitur; nihil ex ea argu-

Digitized by Google

mentatione efficitur; nihil eorum infertur, colligitur, quae tu volebas; nihil eorum sequitur, quae tu inferebas. 2. *Concludam epistolam*, ich werde den Brief beschließen. Finem scribendi faciam; epistolae haec erit clausula; finem epistolae faciam, imponam; absolvam epistolam, perficiam; institutae narrationis exitum expediam. V. *Finio. Usus.* 1. Ne bestiae quidem concludi se, constringique patiuntur, einsperren. 2. *Peroro, efficio, conficio, infero, complector, colligo*, folgern, Schluß machen. Argumentum concludere more Dialecticorum. Ratione concludere. Concludebas deinde, et colligebas, dolorem esse summum malum 3. *Finio, termino, circumscribo, claudo, absolvo*, vollenden. Totum civile jus in pauca capita concludi potest. In hoc singulare judicium omnis causa concluditur, einschließen, einschränken. Ut aliquando totam actionem concludam, vollenden. V. *Finis, absolvo.*

Concluse, eingeschränkt. *Syn.* Definite, circumscripte. *Usus.* Apte et conclusè dicitur.

Conclusio, nis, f. Beschluß. *Syn.* Complexio, clausula, peroratio, epilogus; argumentatio ipsa. *Epi.* Acuta, artificiosa verborum, necessaria, postrema, simplex, tota, non solum vera, sed perspicua, vetus et brevis. Breves et acutae, innumerabiles, rarae. *Usus.* Conclusio est exitus et terminatio totius orationis. Haec conclusio, *argumentatio*, quam habet vim, considera.

Conclusus, a, um, eingesperret. *Syn.* Clausus, cinctus. *Usus.* Urbs portu conclusa. Continenti agmine armatorum septi et conclusi. Sententia apte verbis conclusa.

Concoenatio, nis, f. Abendmahlzeit. *Syn.* Symposion. *Usus.* Graeci convivium tum compotationem, tum concoenationem vocant.

Concoquo, is, coxi, coctum, ere, verdauen. *Syn.* Digero. *Usus.* 1. Cibum concoquere. 2. *Transl. Perfero, fero*, übertragen. Concoquere hominem nequeo. Odium illud, injuria, ira, non submovenda modo sunt, sed et concoquenda. 3. *Expendo*, erwägen. Diu deliberandum et concoquendum est, utrum etc.

Concordia, ae, f. Einhälligkeit. *Syn.* Consensus, conspiratio.)(*Discordia. Epi.* Communis, gratissima, incredibilis, magna, pristina, singularis. *Phras.* 1. *Summa concordia provinciam administravimus*, wir haben mit größter Eintracht das Amt oder Land verwaltet. Una voce ac mente; consentientibus animis ac sensibus; communi sententia; sine studio dissensionis; uno ore, animo concordissimo, versati sumus in administratione rerum. Summe inter nos, pulcherrime conveniebat; communiter, quasi uno animo, una mente viveremus, res gessimus. Nunquam cum illo, nec illi mecum in gratiam rediit; concordibus animis; fraterna unanimitate, ingenio plane concorde in provincia viximus. V. *Consensus.* 2. *Animos in concordiam reduxit*, er hat die Gemüther wieder vereiniget. Societate et foedere aversos studiis animos junxit; copulavit pristinam inter socios concordiam; infensos plebem animos patribus junxit; ejus opera coalluere cum patribus plebis animi; fere ces animos ad pacem et concordiam adduxit; veterem inter partes concordiam confirmavit, conglutinavit. 2. *Concilio, reconcilio. Usus.* 1. Equites senatui concordia conjuncti. 2. *Concordiam facio.* Id concordiam et pacem gignet gentibus ad concordiam adducet gentes; concordia conjunget gentes. 3. *Concordiam dissolvo.* Vox una concordiam diremit. *Concordiam renovo.* Concordiam reconciliare. In concordiam reducere. In concordiam redire.

Concorditer, einhällig. *Usus.* Cum illo concordissime vixi. Congruere concorditer inter se. V. *Concordia.*

Concordo, as, avi, atum, are, übereinstimmen. *Syn.* Congruo, consentio, idem sentio, cum aliquo sentio, concinno.)(*Dissentio. Phras. Dicta factaque ejusmire consentiunt ac concordant*, Wort und Werke kommen wohl überein. Dicta factaque belle inter se consentiunt ac concinunt; dictis facta mirifice respondent; facta cum dictis mirum quam cohaerent; a verbis facta non abhorrent, abludunt. Facta verbis sunt consentanea; a dictis facta non aliena sunt; verbis facta egregie congruunt; verbis cum factis bellissime constat. V. *Congruo, consentio, conformo. Usus.* Opiniones ac judicia concordant.

Concors, cordis, *gen. omn.* einhällig. *Syn.* Consentiens, conjunctus. *Discors.* — *Usus.* Concordes sunt, quorum sensus in aliqua re congruunt. Senatus Principi concors. Moderatus et concors civitatis status. Mundus ipse se concordi quadam amicitia et caritate complectitur.

Concredo, is, credidi, creditum, ere, anvertrauen. *Syn.* Credo, commendo, committo. *Usus.* Alicui rem suam

in custodiam alterius concredere. *mitto, credo, commendo.*

Concremo, as, avi, atum, are, zusammen. *Syn.* Exuro, comburo. *Usus.* concremare. V. *Comburo.*

Concrepo, as, pui, pitum, are, klappern. *Syn.* Perstrepo. *Usus.* Scabella crepant, aulaeum tollitur. Digitis crepare.

Concresco, is, crevi, cretum, ere, zusammen wachsen. *Usus.* Aqua nivibus, sinaque concrescit.

Coneretio, nis, f. Zusammenwachsung. *Syn.* Compositio. *Usus.* Deus mens, vera, atque ab omni concretione mortali segregata. Concretionis et liquoris causas investigare.

Coneretus, a, um, zusammen gewachsen. *Syn.* Mixtum, conflatum, compositum, quasi conglutinatum, coagmentatum, copulatum, fictum. *Usus.* Corpus ex elementis concretum, zusammengefügt. Coelum grave et concretum, rauhe und schwere Luft. In animis nihil mixtum est, nihil concretum. Animal ex neutriis stupris; ex civili cruore, ex flagitiorum impunitate concretum, ein geiler blutdürstiger Mensch.

Concubina, ae, f. Beyschläferinn, Kebsweib. *Syn.* Amica, pellex. *Usus.* concubinae locum uxorem ducere.

Concubinatus, us, m. Beyschlaf. *Usus.* Illam in concubinatu sibi emit.

Concubitus, us, m. Beyschlaf. *Syn.* conjunctio, complexus venereus. *Usus.* concubitus Deorum cum humano genere.

Concubius, a, um, nächtlich, da zu ruhen. *Usus.* Nocte concubia domo reditur.

Conculco, as, avi, atum, are, zertreten. *Syn.* Protero. *Usus.* 1. Proterere conculcare aliquem. 2. *Transl.* verwüsten. Conculcari miseram Italiam proxima aestate videbis. V. *Vasto.*

Concumbo, is, cubui, cubitum, beyschlafen. *Syn.* Concubo. *Usus.* Si pepercit, cum viro concubuit.

Concupisco, is, cupivi, cupitum, ere, heftig begehren. *Syn.* Cupio.)(*Reno.* *Adv.* Infinite, summe, vehemenser. *Phras.* *Vehementer rem concupivit*, hatte eine große Begierde nach der Sache. Cupiditatis oculos ad rem adjecit; rei cupiditatio vehementer aestuabat; flagrabat, exardescebat cupiditate rei. V. *Cupiditas*, *cupio*, *desidero.*

Concurro, is, curri, cursum, ere, zusammen laufen. *Syn.* Convenio, convolo, congredior, concurso, confluo, concursus facio. *Adv.* Aspere verba, confestim, obscoenius litteras, statim, temere, undique. *Usus.* 1. Undique ad eum summa expectatione concurritur. Tota ad eum Italia concurrit. Multorum sententiae concurrere. 2. *Conflictum ineo*, das Treffen anfangen. Adversis signis, maximo clamore concurrere. 3. *Evenio*, sich ereignen. Multa saepe fortuito concurrunt, *vulg. Coincidunt.* Res concurrere plane contrariae. Saepe concurrit, ut eodem tempore mihi multa agenda sint. V. *Congredior.*

Concursatio, onis, f. das Zusammen- oder Hin- und Herlaufen. *Usus.* Quid illa concursatio nocturna? Non est obscura hominis concursatio et contentio.

Concursator, oris, m. der allenthalben herum läuft. *Usus.* Concursator et levis hostis.

Concursio, nis, f. das Zusammenlaufen. *Syn.* Concursus. *Epi.* Crebra verborum, fortuita, spirabi is, id est, animabilis, turbulenta, vitiosa. *Usus.* Concursio rerum fortuitarum. Crebrior vocalium concursio. Corpusculorum concursio fortuita.

Concurso, as, avi, atum, are, zusammen laufen, herum laufen. *Usus.* Templa, domus omnes, fora concursare. Armati, noctes diesque concursant. V. *Curro.*

Concursus, us, m. das Zusammenlaufen. *Syn.* Effusio hominum, concursio, conflictus. *Epi.* Admirabilis, felix, fortuitus, gravis, incredibilis, magnificentissimus, magnus, maximus omnium, quotidianus. *Phras.* *Concursus fiebant magni ad illum*, es war zu ihm ein großer Zulauf. Confluxere in ejus domum omnium generum aetatumque homines; celebrabatur domus ejus maxima hominum multitudine et frequentia; effusiones hominum ex agris et oppidis sane erant ingentes; domus ejus frequentissimo hominum conventu celebrabatur; salutantium turba aditus omnes viasque insidebat; aedium vestibulum continenti agmine erat septum. Complebatur domus ejus maxima hominum frequentia. V. *Celebris.* *Usus.* 1. Fiebant ad eum audiendum concursus maximi. Quid dicam effusiones hominum ex agris, concursus ad me? Constantia calamitatum concursu labefacta. Studiorum honestissimus concursus. 2. *Conflictus.* Concursus asper litterarum, hart klingendes Zusammenstoßen der Buchstaben.

Concutio, is, cussi, cussum, ere, bewegen, schütteln. *Syn.* Vehementer commoveo, perturbo. *Usus.* Rempublicam factionibus; urbem metu concutere. Concussa licentia, fractis cupiditatibus.

Digitized by Google

Condecentia, ae, f. Anständigkeit. *Syn.* Ornatus, decorum, concinnitas. *Epi.* Apta. *Usus.* Verba ad compositionem et condecentiam apta.

Condecet, decuit, es geziemet sich. *Syn.* Decet.

Condecoro, as, avi, atum, are, aufputzen, zieren. *Usus.* Ludos condecorare.

Condemno, as, avi, atum, are, verurtheilen. *Syn.* Damno; *item*: arguo, coarguo.)(*Absolvo, libero. Adv.* Gratis, honeste reum. *Phras. Saepius condemnatus est*, er ist schon öfters verurtheilt worden. Multis judiciis confossus; sua, ac sociorum damnatione ambustus; jugulatus a judicibus; atrocibus sententiis perculsus est. *Usus.* 1. Aliquem crimine aliquo condemnare. De alea, de vi condemnare. Capitis, injuriarum, pecuniae publicae turpissimo judicio condemnari. Insigni nota et ignominia condemnare. 2. *Arguo*, beschuldigen. Aliquem sceleris, inertiae, impudentiae condemnare. V. *Damno, innocentem condemno.*

Condenso, as, avi, atum, are, dicht machen. *Syn.* Cogo. *Usus.* Oves se in unum locum condensant.

Condensus, a, um, dicht. *Usus.* Condensa turma, acies.

Condico, is, dixi, dictum, ere, zusagen, bestimmen. *Syn.* Dicto convenio, significo. *Usus.* Condicere ad coenam, *vel* condicere. *Vulgo*: *Promittere se ad coenam.* Alicui operam condicere.

Condigne, würdig. *Syn.* Digne.

Condignus, a, um, würdig, anständig. *Syn.* Dignus.

Condimentum, i, n. Gewürz. *Syn.* Conditio; sapor, qui cibos commendat. *Epi.* Mediocre, aptum. *Usus.* Optimum cibi condimentum fames. Sermonum suavitas amicitiae condimentum. Humanitatis condimento temperare gravitatem.

Condio, is, ivi, itum, ire, würzen, Geschmack machen. *Syn.* Tempero, praeparo. *Usus.* Gravitatem comitate, orationem salibus, tristitiam hilaritate condire. Nemo unquam urbanitate, lepore, suavitate conditior.

Condiscipulus, i, m. Mitschüler. *Usus.* Multos condiscipulos habet.

Condisco, is, didici, discere, erlernen. *Syn.* Disco. *Usus.* Condiscas, quaeso, paulo diligentius supplicare. V. *Disco.*

Conditio, nis, f. Würzung, von *Condio. Syn.* Condimentum. *Usus.* Compositiones unguentorum, conditiones ciborum.

Conditio, onis, f. Zustand, Be gung. *Syn.* Status, fortuna; modus, tio, lex, pactum, pactio, conventio. Aequa, afflictior, valde bona, certa j commodior, quam commodissima, c munis, deterior, difficilior, durior, vis, incerta, infima fortunae, iniqua cis, vitae iniquissima, invidiosa, jus melior et honestior, misera et indi mortalis vitae optima, perdita, pracc regia, superior, tolerabilis, tota, valentior. Conditiones bellicae et h les, aequae ac verecundae, duriores gum, malae, bonae. *Phras.* 1. *E conditionem majores nostri statu* diese Bedingung haben unsere Vorä gesetzt. Constituere, instituere; hanc ctis conditionem imposuere, obtulere lere, dedere, proposuere; his cond nibus onerarunt victos, et adstrinxer has pacis leges dixere. 2. *Hanc co tionem facile accipiet*, diese Bedin wird er leicht annehmen. Ad has cond nes facile accedet; libenter descen conditionem hanc non invitus subibit quetur, accipiet; hac conditione, his gibus libenter utetur, ad has conditi facile adducetur, veniet; in has l facile transiget, paciscetur; his pa nibus ac conditionibus libenter st in hac conditione ac pacto manebi *Conditionem non accipit*, er nimm Bedingung nicht an. Respuit, repu recusat conditionem; his conditioni in has leges adstringi se non patitur *Abhorreo, respuo.* 4. *Singularis es rum mearum conditio*, der Zustand ner Sachen hat etwas Besonderes. Ea e rum mearum facies, ut conferri cur nihil possit; ea est fortuna, ut ex plum simile plane nullum extet; pr pua, propria, minime communis fo mea est; singulari sum fato; alia l conditione sum ac caeteri. *Usus.* 1. la conditione permoveri potuere, si ben auf keine Weise können bewogen d n. 2. *Pactum, conventio*, Ber Bedingung. Conditiones diferre hon simas; ad pactiones, conditionesque cedere, descendere. Conditiones r diare. A suis conditionibus ipse f in conditione manere. Stare condit bus, den Vertrag halten. 3. *Status, tuna*, Stand, Beschaffenheit. Ea est porum conditio. Meliore condition ac ego, du hast ein besseres Glück, a Haec imperii conditio, et status. Co tio et fortuna servorum infima. Nasc conditio. V. *Lex, pactum, fortuna*

Conditor, oris, m. Würzer.

Digitized by Google

cus, qui, cibos condit. *Usus.* Condi- et instructor convivii.

Conditor, oris, m. der etwas setzet, ordnet. *Syn.* Auctor. *Usus.* Legum conditor.

Condo, is, didi, ditum, ere, verbergen, behalten. *Syn.* Abscondo, repono, recondo; *item*: instituo, constituo, construo. *Usus.* 1. Frumentum, pecuniam condere. Aliquid in visceribus meduliae, aliquid animo condere. 2. *Constituo, instituo, construo*, errichten, erbauen. Urbem condere. Rempublicam condere, et constituere. 3. *Compono*, machen, verfertigen. Carmen, orationem, leges condere.

Condocefacio, is, feci, factum, unterrichten, lehren. *Syn.* Doceo, commoneo. V. *Doceo.*

Conduleo, es, ui, ere, Schmerz empfinden. *Syn.* Doleo. *Usus.* Si pes, si femur, si corpus totum condoleat, wenn der Fuß, ein Zahn rc. wehe thut.

Condolesco, is, dolui, ere, *idem Syn.* Condoleo.

Condonatio, nis, f. Verehrung. *Usus.* Possessionum condonatio, et addictio.

Condono, as, avi, atum, are, schenken. *Syn.* Dono, concedo, do, largior. *Usus.* 1. Bona aliena alteri condonare. Hanc tu mihi hominem condones, velim. Totum me vobis condono. 2. *Indulgeo, ignosco, remitto*, nachlassen, verzeihen. Crimen suum alicui condonare. Supplicium, quo usurus eram in eum, remitto sibi et condono. V. *Parco, clemens, benignus.*

Conducibilis, e, ersprießlich. *Syn.* Utilis. *Usus.* Amicum castigare utile est, et conducibile facinus. V. *Utilis.*

Conducit, es ist nutz. *Syn.* Utile est, prodest. *Usus.* Istud vero rationibus quidem tuis, non item reipublicae conducit. Ea maxime conducunt, quae sunt rectissima. Vide, num conducant ista ad commoditatem, ad facultates rerum. V. *Prosum.*

Conduco, is, duxi, ductum, ere, zusammen führen. *Syn.* Congrego, cogo. *Adv.* Breviter, in unum locum, mane domum; maxime rationibus. *Phras. Conduxit exercitum ex Hispanis militibus*, er hat ein Kriegsheer aus Spanien angeworben. Conscripsit milites, exercitum; delectum militum, quam acerrimum tota Hispania habuit; conquisitionem militum habuit per Hispaniam; copias conscripsit in Hispania. *Usus.* 1. Captivos unum in locum conduxit. 2. *Ad tempus redimo, operam alicujus emo*, miethen, dingen. Domum, fundos conducere. Mercede conductus. Aliquod opus, statuam, pontem faciendum, operas conducere. V. *Conscribo.*

Conductio, nis, f. Dingung, Miethung. *Syn.* Redemptio, collectio.

Conductitius, a, um, gedungen. *Usus.* Operae conductitiae.

Conductor, oris, m. Miethmann, Pachter. *Syn.* Redemptor. *Usus.* Ejus operis trecentis nummis conductor fuit.

Conduplicatio, onis, f. *Figura rhetorica.*

Conduplico, as, avi, atum, are, verdoppeln. *Usus.* Tenebrae conduplicatae.

Confabulor, aris, atus sum, ari, Geschwätz treiben. *Syn.* Colloquor.

Confectio, nis, f. Vollendung. *Syn.* Absolutio, perfectio, compositio. *Usus.* 1. Libri, belli confectio mihi jucunda fuit. 2. *Collectio*, Sammlung. Confectio tributi. 3. Das Käuen. Ciborum confectio a dentibus simul, ac lingua adjuvatur.

Confector, oris, m. Vollender. *Syn.* Qui conficit et absolvit. *Usus.* Belli hujus confector erit, qui etc. Confector negotiorum.

Confero, fers, contuli, collatum, ferre, zusammen tragen, gegen einander halten. *Syn.* Comparo, collationem facio. *Adv.* Expeditissime se ex loco, facillime causam cum causa, mature se in societatem. Necessario se in fluctus, novissime se aliquo, plurimum benignitatis, petissimum se ad hoc studium, rectissime parva magnis. Falso quid in aliquem conferre, falso causam criminis, falso verbum in aliquem, nunc primum suspicionem, propria crimina in aliquem. Collatum divinitus, conferenda maxime extrema. *Usus.* 1. Nostra cum externis, bellum cum pace, inter se aliqua conferre. Rationes conferre accepti et expensi, die Ausgabe mit der Einnahme gegen einander halten. 2. *Sign. Motum.* In fugam se conferre. Iter aliquo conferre, sich wohin verfügen. Ad amicitiam Pompeji me contuli. 3. *Transfero, rejicio*, auf etwas, auf Einen schieben. Crimen, invidiam, culpam in aliquem conferre. Vitia tua falso in senectutem confers. In filium causam confert. 4. *Adhibeo, adjicio, colloco, pono studium et operam*, fleiß auf eine Sache wenden, sich auf etwas verlegen. Consilium, diligentiam, operam, officia, cogitationes, curas, studium ad alicujus dignitatem et amplitudinem conferre. Confer te, quaeso, ad eam curam. Omne ingenium, cogitationes omnes ad philosophiam contulit. Vocem suam in quaestum contulit, er hat einen Ausrufer abgegeben. *Praeconem egit.* Se ad au

Digitized by Google

ctoritatem, ad societatem, amicitiam alicujus conferre. 5. *Misceo*, *admoveo*. Manus, signa cum hoste conferre, mit dem Feinde schlagen. Castra castris conferre, anrücken. 6. *Communico*, sich unterreden, die Köpfe zusammen stoßen. Capita conferre; sermones inter se; solicitudines conferre. 7. *Contribuo*, zusammen geben. Ex censu quotannis aliquid in commune conferre.

Confert, contulit, es nützt, hilft. *Syn.* Conducit. *Phras. Confert multum ad doctrinam*, es hilft viel zur Gelehrsamkeit. Momentum magnum affert; momentum magnum habet; ad doctrinam multum adjuvat; plurimum refert ad doctrinam; multum commodi, emolumenti, utilitatis affert, praestat ad doctrinae uberioris fructum. V. *Utilis. Usus.* Ea res ad bene vivendum nihil confert.

Confertim, dicht bey einander. *Usus.* Acriter et confertim pugnabatur.

Confertus, a, um, voll, dicht gestellt *Syn.* Refertus, plenus. *Usus.* Vita omnium voluptatum varietate conferta. V. *Plenus.*

Confessarius, *ii*, *m.* Beichtvater. *Phras.* A confessionibus sacris; conscientiae judex, arbiter; qui delicta confitentibus aures dat, praebet, commodat; quo ad sacras confessiones utimur; qui pro sacro tribunali assidet; confitentes reos suorum sordibus scelerum expiat; constrictos peccatorum vinculis animos divina quadam potestate relaxat; quo moderatore conscientiae utimur; qui solet operam dare peccata confitentibus; sacrae poenitentiae administer.

Confessio, onis, f. Bekenntniß. *Usus.* Sit erranti medicina confessio. Taciturnitas imitatur confessionem. Tua confessione convinceris, urgeris, teneris. Sua se confessione in laqueos induit, jugulavit.

Confessio sacra, Beicht. Scelerum suorum pro sacro tribunali expiatio; noxarum conscientiae expiatio: exomologesis sacra; animi per noxarum confessionem facta cum Deo reconciliatio. *Phras.* 1. *Confessionem facere*, die heilige Beicht ablegen. Eluere animum peccatorum sordibus; sacra confessione perpurgare animum; patefacere sacerdoti conscientiae labes, vulnera; superioris vitae commissa in sacro animi judicio detegere; noxarum conscientiam deonerare; scelerum quasi sarcinam apud sacerdotem deponere; turpitudinis suae virtus apud sacerdotem evomere; expiare peccatorum sordes; purgare se salutari noxarum confessione; vitae noxas sacra confessione delere; obire confessionis mysterium sacrum; crimina sua apud sacerdotem exponere; suorum se criminum apud arcanum judicem accusare; reum agere, peragere. Conscientiae suae maculas poenitentiae lavacro eluere; sacerdoti se rit Christiano aperire; peccata confession deponere; confessione peccatorum sordes abstergere; maculas abolere; peccatorum confessione animum cum Deo reconciliare; poenitentiae sacramento animum suo nitori restituere; susceptas i vita maculas confessione abluere, expurgare; exomologesi animum purgare; conscientiam emaculare; perpurgandi animi causa pro sacro tribunali se sistere, animi vulnera medico sacro detegere. 2. *Confessionem generalem facere*, eine allgemeine Beicht ablegen. Totius anteactae vitae noxas, ab ultima pueritia ductio initio in memoriam redigere, sacerdoti exponere, qui arctissimis iis vinculis, in qua nos nostra sponte induimus, levatos dimittat; expiare superioris vitae noxas omnes; omnis anteactae vitae, omnium annorum confessione expiari, aperire omnia peccata, quae vel a pueritia meminimus; totius vitae flagitia sacra confessione repetere; confiteri de peccatis tota vita admissis; animi labes, quas in omni vita contraximus, expiare; totius vitae maculas confessione eluere; non retinere quidquam eorum, quae per omnem vitam deliquerimus; ut alterius quasi ordiamur vitae initium, veteris vitae omnis crimina sacerdoti aperiendo repetere; annorum omnium culpas exponere; de criminibus vel ab ipsa pueritia admissis absolvi; noxis, quas a prima aetate contraximus, confessione se exonerare; commissas jam inde a puero culpas confessione delere; noxas ab ineunte aetate contractas, quoad repetere mens potest, in sacro judicio aperire; collectas longa aetate animi sordes poenitentiae lacrimis apud sacerdotem eluere. 3. *Confessiones audire*, Beicht hören. Confitentibus de se reis pro sacro tribunali aures dare, praebere, confitentibus operam dare; judicem sedere in confitentes de se reos; de peccatis ad sacrum animi judicium alatis cognoscere; jus potestatemque a Deo traditam cognoscendi et remittendi peccata in arcano judicio exercere; confitentibus peccata sua aures commodare, admovere; confitentes de criminibus suis reos audire; esse a sacris confessionibus; confitentes reos suorum vinculis criminum exsolvere; relaxare; animorum sordes eluere, expiare.

Digitized by Google

Con[illegible]tim, geschwind. *Syn.* Sine [illegible], ilico, statim, actutum. *Usus.* Con[illegible] huc advolavit. V. *Statim*, *brevitor.*

Conficio, is, feci, fectum, ere, endigen, machen. *Syn.* Facio, efficio, curo, praesto, exequor, compleo, expedio, transigo, absolvo. *Adv.* Accurate, amanter, bene cursum, bene dialogos, brevi, constantissime, diligenter tabulas, gloriosissime, jucunde, magnificentissime aliquid, nihilominus legationem, pene aliquem, plane animum, quam commodissime, negotia, recte curriculum vivendi, strenue rem suam. *Usus.* 1. Manu sua vestem, pallium sibi confecit, machen. Solicitum, bibliothecam, pecuniam conficere. Ea res famam tibi, et opes maximas conficiet. Reditum in patriam, negotium, alicui conficere. Nuptias, sacra, rem divinam conficere. 2. *Perficio, ad finem deduco*, zu Ende bringen. Negotium per alterum; rem e sententia confecit; bellum affectum confecit. Vitae curriculum in litteris; diem otio confecit. Longam viam conficere. In senatu nihil confectum est. Perpolire orationem et conficere. 3 *Transigo*, mit einem etwas abhandeln. Confice cum eo de hortis. Velim, id diligenter ut de libris conficias. 4. *Concludo*, *efficio*, daraus schließen. Ex hac argumentatione illud conficitur, fuisse te etc. *Vulgo*: *Consequentia deducitur.* 5. *Affligo*, *perdo*, *absumo*, *abligurio*, *pestumdo*, *vexo*, beängstigen, verzehren, verschwenden. Moeror, curae, solicitudines me conficiunt. Conficit se curis etc. Fame, frigore, senectute, morbo confici. Familiarem rem luxu confecit. Moeror animos exedit et conficit. Pudore conficior.

Confictio, nis, f. Erdichtung. *Syn.* Machinatio. *Usus.* Criminis confictionem Cajus suscepit.

Confidenter, kühn. *Syn.* Animose, audacter. *Usus.* Aliquid confidenter, malitiose, flagitiose gestum.

Confidentia, ae, f. Kühnheit. *Syn.* Impudentia, temeritas, audacia. *Arrogantis est. Usus.* Haec quidem signa confidentiae sunt, non innocentiae. Magnam sibi sumit, magnam habet confidentiam. V. *Audacio.*

Confido, is, fidi (fisus sum), fisum, ere, vertrauen, sich verlassen. *Syn.* Audeo, non timeo, fido, spero, nitior.)(*Despero*, *diffido.* *Adv.* Confidere ferocius suae causae, magnopere et niti invidia, magnopere causae, legionibus, plane plurimum sibi, valde litteris, malitiae suae, vehementer. *Phras.* 1. *Arcana mihi sua confidit*, er vertraut mir seine Geheimnisse. Arcana, animum suum, consilia, sua mihi credit omnia; animum suum mihi dat; summam rerum omnium fidem mihi habet; de fide mea sibi omnia pollicetur; meae se fidei, suaque omnia committit; in mea unius fide omnia statuit, ponit, collocat; nihil mihi consiliorum ejus clausum est; omnia in aperto sunt, omnia mecum communicata. V. *Aperio*, *abscondo*, *palam.* 2. *In opibus suis confidit plurimum*, er verläßt sich auf seinen Reichthum. In opibus positam spem habet omnem; fretus opulentia sua; spem omnem in fortunis suis constitutam habet, spes suas fortunarum praesidiis delegat; omnia sibi de fortunis suis ac copiis pollicetur; V. *Spes*, *innitor*, *spero.* *Usus.* Nimium sibi, causae suae confidit. Virtuti constantiaeque tuae plurimum confido. De re aliqua, de alterius voluntate confidere. V. *Fido*, *spero.*

Configo, is, fixi, fixum, ere, durchstechen, anheften. *Syn.* Figo, vulnero. *Usus.* 1. Hercules, ut Eurysthei filios, ita suos configebat sagittis. Cornicum oculos configere, einen Listigen berücken. 2. *Figo*, *pono*, setzen, heften. Configere omnes curas et cogitationes in salute reipublicae.

Confingo, is, finxi, fictum, ere, erdichten, bilden, gestalten. *Syn.* Fingo. *Adv.* Credibiliter, suspiciose facinus. *Usus.* Confingere, comminisci rumorem. Confingere, conflare crimen, aliquid criminis, accusationem. V. *Fingo.*

Confinis, e. angränzend. *Syn.* Vicinus, finitimus. *Usus.* Est huic confine genus dicendi. V. *Vicinus.*

Confinium, ii, n. Gränze. *Syn.* Finis, limes; provinciae extremum. *Usus.* Convenit in vicinitatibus et confiniis, aequum et facilem esse multa de suo jure concedentem. V. *Limes.*

Confio, fis, fieri, geschehen. *Syn.* Conficior. *Adv.* Facilius. *Usus.* Commodius cadere nihil poterat, quam se res sine sanguine confieret.

Confirmatio, nis, f. Bestätigung. *Syn.* Fides. *Epi.* Gravior. *Usus.* 1. Confirmatio est, per quam causae fidem auctoritatem et firmamentum adjungit oratio. 2. *Consolatio*, Trost, Stärkung. Non eget confirmatione virtus tua. 3. Heil. Firmung: *vox Eccl.* V. *Confirmo.*

Confirmator, oris, m. Bürge. *Usus.* Confirmator et sequester pecuniae desideratur.

Confirmo, as, avi, atum, are, bestättigen, behaupten. *Syn.* Affirmo, asse-

Digitized by Google

vero, promitto; stabilio, corroboro. *Adv.* Bene se, fidenter, liquido, magnopere, molestius, plane, praeclare, temere. Confirmari impudentissime caput legis, mediocriter, necessario, vehementer, multum confirmatus animos. *Phras.* 1. *Eventus rumorem confirmavit*, der Ausgang der Sache hat den gemeinen Ruf bestätiget. Fidem rei eventus affirmavit; rumori fidem eventus addidit; accrevit rumori fides rei eventu consecuto; ad suspicionem et rumorem certissimae res accesserunt; opinionem adjuvit consentiens rumori eventus; rumorem ambiguum eventus rei ad certum redegit. 2. *Imperium sibi confirmavit*, er hat sein Reich befestiget. Imperium diuturna pace munivit; auctoritate et consilio roboravit; stabilivit rempublicam; confirmationem reddidit, effecit; temporum iniquitate, fortuna, collapsam affirmavit, constabilivit; praeclara regni initia, ratum Regis nomen, imperiumque, ei effecere. 3. *Confirmavit decem millia hominum, vulg.* er hat bis zehen tausend gefirmet. Christianae palaestrae oleo ad ineundum animorum certamen decem capitum millia imbuit, perunxit; sacro Chrismate, consecrato oleo Christianorum, decem millibus haud pauciorum, animos ad interiora certamina praeparavit, corroboravit. Decem capitum millia sacro oleo delibuta, ad Christianae palaestrae certamina ab illo sunt initiata; Christianae militiae auctorata; uncta Christiano ritu ad sacra certamina sunt decem hominum millia; Chrismatis sacramento confirmata; ministrata decem millibus hominum unctio illa sacra, qua animi vires ad arcana certamina muniuntur. *Usus.* 1. Exemplis, rationibus, argumentis rem confirmare. Hoc sine ulla dubitatione confirmaverim. De hoc tibi plane confirmo. 2. *Consolor*, trösten. Frigere, confirmare afflictos bonorum animos. 3. *Corroboro, stabilio, firmum reddo, probo, comprobo, suffragor*, stärken, sich erhohlen. Animum, se ad omnia confirmare. E morbo confirmari, wiederum zu Kräften kommen. V. *Probo, consolor.*

Confiteor, eris, fessus sum, eri, gestehen, bekennen, beichten. *Syn.* Fateor, prae me fero, agnosco.)(*Inficior, celo.* *Adv.* Aperte, ingenue, impune, libere, necessario, palam adulterium, plane tandem, aliquando, timide, vere. *Usus.* Aperte et ingenue confiteri de crimine; crimen alicui confiteri. V. *Fateor, confessio.*

Conflagro, as, avi, atum, are, verbrennen. *Syn.* Ardeo, exuror, comburor, concremor. *Phras. Praedia omnia conflagrarunt*, alle Landgüter sind verbrannt. Incendio hausta, consumpta, deleta sunt; incendio fumabant; igne corrupta absumpta sunt; in cineres abierunt. V. *Concremo, comburo. Usus.* 1. Ardore flammae conflagrare. 2. *Transl.* Invidiae incendio, ira, odio conflagrare, vor Zorn brennen, beneidet, verhaßt seyn. V. *Ardeo.*

Conflictio, nis, f. Zusammenschlagung. *Syn.* Conflictus, contentio, quasi concursus causarum. *Usus.* Rerum inter se pugnantium conflictio.

Conflictor, aris, atus sum, ari, schlagen, geplagt seyn. *Usus.* Multis et magnis incommodis, duriore fortuna, morbis, annonae difficultate conflictamur. Cum his conflictari, et pro reipublicae salute dimicare oportet. V. *Affligo.*

Conflictus, us, m. Streit, Scharmützel. *Syn.* Conflictio. *Usus.* Lapidum conflictu et tritu ignis elicitur. Nubium conflictus. Conflictu corporum magnae acies pelluntur. V. *Certamen.*

Confligo, is, flixi, flictum, ere, kämpfen, streiten. *Syn.* Contendo, concurro, dimico, proelior, proelio decerto, proelium facio, proelium committo, signa confero, manus confero, certamen misceo. *Adv.* Temere cum aliquo. *Usus.* Manu cum hoste confligere. Armis cum hoste confligere, decertare. V. *Certo, pugno.*

Conflo, as, avi, atum, are, zusammen blasen, gießen, schmelzen. *Syn.* Cogo, conficio, paro, comparo, acquiro. *Usus.* Bellum tua opera natum, conflatum, susceptum est. Unde hoc ductum et conflatum mendacium est? Ea res magnam invidiam atque infamiam, plurimum suspicionis, negotii, ac periculi conflavit. Venus totam illam scenam, accusationemque conflavit.

Confluens, tis, m. Zusammenfluß. *Usus.* A confluente Rhodani copias movit.

Confluo, is, fluxi, fluxum, ere, zusammen fließen. *Syn.* Concurro, convenio, pervenio, fluo. *Usus.* Laus, honor, dignitas in domum tuam conflaxit. Omnis reipublicae sentina in ea castra confluxit. Multi ex omni orbe Romam confluunt.

Confodio, is, fodi, fossum, ere, durchstechen. *Usus.* Confodere aliquem multis vulneribus, tot judiciis confossus.

Conformatio, nis, f. Gestalt, Bildung. *Syn.* Forma, compositio, exornatio. *Epi.* Insignita, impressa. *Usus.* Conformatio lineamentorum, compositio

Digitized by Google

membrorum. Animantis figura et conformatio totius oris ac corporis. Conformatio et moderatio continentiae et temperantiae. Vocis, sententiarum, verborum varietas et conformatio.

Conformo, as, avi, atum, are, Gestalt geben, sich nach Einem richten. *Syn.* Compono, fingo, effingo, figuro, formo, informo. *Phras.* 1. *Conformare se ad ejus voluntatem studet*, er befleißt sich, sich in ihn zu schicken. Ad nutum, voluntatem fingere; suas voluntates ad alienum autum componere; ejus voluntatibus, studiis obsequi; suam ad alienam voluntatem adjungere, accommodare. Se ad autum ejus flectere; ejus voluntatem suam ducere; se suaque fingere, et dirigere ex aliena voluntate; totum se ad ejus voluntatem convertere; ejus voluntati morem gerere, obtemperare, cum ejus voluntate congruere, consentire; suam ad ejus voluntatem aggregare; pendere ex ejus consilio ac voluntate; sua consilia ac rationes omnes ex ejus praescripto moderari. V. *Accommodo.* 2. *Totum se divinae voluntati conformavit*, er hat sich völlig in den Willen Gottes ergeben. Suam ad Divini numinis voluntatem aggregavit; in DEI voluntate placidissime acquievit; totum se ad exequendam Numinis voluntatem contulit; arbitrii sui jus omne, in jus arbitriumque Numinis transtulit; a divina voluntate ne latum quidem unguem discessit; ad omnia Divinae de se mentis consilia promptus descendit; Divinae de se voluntatis rationem duxit unice; Divinae se voluntati totum permisit. 3. *Ad Magistri se mores conformat*, er richtet sich ganz nach dem Beyspiele seines Lehrmeisters. Ad magistri se mores fingit, componit; speciem quandam ac imaginem magistri sui moribus exprimit; de magistri sui moribus mores informat suos; magistri mores imitatione exprimit; in magistri mores abit. V. *Imitor*, *Exemplum*. *Usus.* Ad majora nos genuit natura et conformavit. Animum cogitatione excellentium virorum conformare. Conformare se ad voluntatem alterius. Ad illustre exemplum quoddam mores, vocem, animum conformare. V. *Accommodo.*

Confragosus, a, um, rauh, uneben. *Usus.* Loca aspera et confragosa.

Confringo, is, fregi, fractum, ere, zerbrechen. *Syn.* Frango, infringo. *Usus.* Rem, jura, consilia confringere, dissipare, consumere. V. *Frango.*

Confugio, is, fugi, fugitum, ere, fliehen, Zuflucht nehmen. *Syn.* Perfugio, perfugium, praesidium et auxilium quaero, concurro. *Adv.* Levissime, privatim ad judices. *Phras. Miseri omnes ad te confugiunt*, alle Mühseligen suchen Hülfe bey dir. In fidem tuam et clientelam se conferunt, recipiunt; in aequitate tua paratissimum habent perfugium, confugium, receptum; non alius portus est, in quem mallent invehi miseri, te uno amico tecti ac beati; apud te velut arx, portus, ara miserorum; tu miserorum columen, receptaculum, adminiculum certissimum haberis. V. *DEI opem imploro*. *Usus.* Tot difficultatibus affectus, afflictus, in tuam fidem, veritatem, misericordiam confugio. Rebus meis diffidens, ad auctoritatis tuae aram confugio.

Confundo, is, fudi, fusum, ere, zusammen schütten. *Syn.* Misceo, conturbo, perturbo.)(*Distinguo*. *Usus.* Verum cum falsis confundere. Graecos cum Romanis confundere et conferre. Vis divina toto mundo confusa. Confusa et perturbata oratio. Animo, dolore confusus. *Confundere aliquem*, Einen schamroth oder zu Schanden machen. *Vulg. est. Latine effertur hoc modo:* aliquem in ruborem dare; ruborem incutere; verecundiam afferre; pudore suffundere. V. *Misceo*, *turbidus.*

Confuse, vermischt, verwirrt. *Syn.* Permiste, per tumultum, ac trepidationem.)(*Distincte*, *ordinate*. *Usus.* Loqui permisse et confuse. V. *Turbidus.*

Confusio, nis, f. Vermischung. *Syn.* Perturbatio, permistio. *Usus.* Perturbatio vitae, et magna confusio temporum, religionum, rerum omnium confusio. Conjunctio, confusioque virtutum a Philosophis distinguitur.

Confutatio, onis, f. Widerlegung. *Syn.* Dissolutio, reprehensio.

Confuto, as, avi, atum, are, widerlegen. *Syn.* Refello, refuto, reprehendo, diluo, coarguo, infirmo, dissolvo, redarguo, explodo, convinco, frango, ejicio, abjicio, adversaria everto, falsa esse doceo, tollo. *Usus.* Argumenta alicujus confutare. Audaciam hominis confutavit, confregit. V. *Refello.*

Congelo, as, avi, atum, are, gefrieren. *Syn.* Conglacio, duresco in glaciem. *Phras. Amnis congelatur*, der Fluß gefrieret. Amnem vis frigoris concreto gelu adstringit; amnis nive et pruina concrescit; duratus glacie amnis. *Usus.* Gaudebam illum otio congelasse. V. *Glacies.*

Digitized by Google

Congeminatio, nis, f. Verdoppelung. *Usus.* Quid hoc congeminationis?

Congemino, as, avi, atum, are, verdoppeln. *Syn.* Gemino. *Usus.* Omnes congeminavimus.

Congemo, is, gemui, gemitum, ere, zusammen seufzen. *Syn.* Gemo simul. *Usus.* Congemuit senatus frequens. V. *Gemo.*

Congero, is, gessi, gestum, ere, zusammen tragen. *Syn.* Congrego, accumulo, comporto.)(*Dissipo. Usus.* 1. Pecuniam aliquo, res direptas in regnum congerere. 2. *Transl. confero.* Maledicit, crimina in aliquem congerere. Einen mit Schmähworten und falschen Anklagen überhäufen. V. *Congrego, colligo.*

Congerro, onis, m. Schwätzgesell. *Syn.* Cum quo familiariter et facere confabulamur.

Congestitius, a, um, gehäufet. *Usus.* Locus congestitius, ad jacienda fundamenta ineptus.

Congestus, us, m. das Zusammentragen. *Syn.* Comportatio. *Usus.* Avium congestu, non humanis manibus.

Congiarium, ii, n. Ehrengeschenk von Wein oder anderem Getränke. *Syn.* Imperatoris donum a congio, mensurae genere vini et similium sic dictum. *Usus.* Caesar muneribus, monumentis, congiariis, epulis multitudinem imperitam lenierat.

Conglacio, as, avi, atum, are, gefrieren. *Syn.* Congelo, duresco. *Usus.* 1. Aqua frigoribus conglaciat, nive et pruina concrescit. 2. *Transl.* Ejus consulatus consilia conglaciant, seine Amtsverrichtungen bleiben stecken. V. *Glacies.*

Conglobatim, haufenweise. *Usus.* Conglobatim ac confertim pugnabant.

Conglobo, as, avi, atum, are, zusammen rollen. *Syn.* Cogo, colligo, *Usus.* Mare undique conglobatur aequaliter. Milites se in unum conglobarunt.

Conglutinatio, onis, f. Zusammenfügung. *Syn.* Conjunctio. *Epi.* Recens, inveterata. *Usus.* 1. Conglutinatio recens, aegre divellitur. 2. *Transl.* Conglutinatio verborum.

Conglutino, as, avi, atum, are, zusammen fügen. *Syn.* Conjungo, copulo, conflo, compingo. *Usus.* Voluntates nostras consuetude conglutinavit. Amicitias morum similitudo conglutinat. V. *Jungo, conjungo.*

Congratulatio, nis, f. Glückwünschung. *Usus.* Omnium ordinum consensus, gratiarum actio, congratulatio me commovet. V. *Gratulatio.*

Congratulor, aris, atus sum, ari, Glück wünschen. *Syn.* Signis laetis ostendo, gaudeo cum aliquo. V. *Gratulor.*

Congredior, eris, gressus sum, gredi, zusammen treten. *Syn.* Convenio; festis armis concurro. *Adv.* Cora *Phras. Cum hoste congressus est*, ist mit dem Feinde handgemein geworden. Gradum, pedem, manum cum hoste co tulit; infestis armis, animisque cum hoste concurrit; in hostem ivit, ruit, vectus est; manum cum hoste conseru signa contulit; ut arma increpuere, m cantesque fulsere gladii, concursus, i petus in hostem factus est. V. *Arm pugno, proelium. Usus.* 1. Luna cu sole congrediens. 2. *Conferendi cau convenio*, Unterredung halber zu Ein gehen. Congredi cum aliquo, conferre g dum, pedem. Cum congressi fuerimu tum siquid res feret, inter nos confer mus. 3. *Pugno*, sich mit dem Feinde schl gen. Contra Caesarem armatus congre sus est. Non is sum, qui tecum congr diar, et lucter. Congredere mecum c minibus ipsis, remove calumnias.

Congregabilis, e, gesellig. *Syn.* Quod facile congregatur, amans, soci tatis. *Usus.* Apum examina natura co gregabilia sunt.

Congregatio, nis, f. Versammlung *Usus.* Nos ad conjunctionem congreg tionemque hominum, et ad naturale communitatem nati sumus.

Congregatio Mariana, Mari nische Versammlung. Sodalitas, sodal tium, coetus, conventus Mariae honor bus institutus; coetus ex litteraria juve tute collectus, conflatus ad divinae Ma tris honorem; sodalitium scholasticae ju ventutis virgineae Matris nomine con gregatum. *Congregationi inscribi* curavit. *Vulg.* In numerum sodaliu adscribi, allegi, referri, cooptari voluit sodalium coetui, albo inscribi, infer exoptavit; sodalitati nomen dedit; inte candidatos Mariani sodalitii nomen e professus.

Congregatio Romana Cardina lium, Versammlung der Cardinäle zu Rom *Congregatio rituum.* Concilium *vel* Con silium Patrum purpuratorum sacris riti bus sanciendis constitutum. *Congregati de Propaganda.* Sacer Vaticani Senatu conventus, de conservanda, *vel* propa ganda per terrarum orbem fide, agi so litus.

Congrego, as, avi, atum, are, ver sammeln. *Syn.* Colligo, contrabo, convo co, coacervo, aggrego, cogo, conjungo

Digitized by Google

[illegible]um compello.)(*Dispergo*, [illegible]*us*. Homines libenter se cum [illegible] congregant. Paulum in eun[illegible] hunc numerum congregabimus. Te[illegible] me et voluntas congregavit, et for[illegible] conjunxit. In unam locum congre[illegible] plebs. V. *Convenio*, *colligo*, *con*[illegible].

Congressio, nis, f. Zusammenkunft. *Syn.* Congressus, colloquium, sermo. *Epi.* Acerba et misera, bellicosa, seve[illegible]. *Usus.* Nemo illum aditu, congressione, sermone dignum putabat. Erat non modo familiaritate, sed congressione pro hibendus. In congressionibus hominum. Familiaris congressio.

Congressus, us, m. Zusammenkunft. *Syn.* Colloquium, conflictus. *Epi.* Mediocris, quotidianus. *Usus.* 1. Venire in alicujus congressum Sylla cum illis ne mediocri quidem sermone et congressu conjungebatur. Credebam, pacem fore non modo sermone et disputatione, sed conspectu ipso et congressu. V. *Conventus.* 2. *Pugna*, erster Angriff im Streite. Multa ante congressum fiunt. Nulli in eo congressu periere.

Congruenter, gemäß. *Syn.* Convenienter. *Usus.* Congruenter naturae convenienterque vivere.

Congruo, is, grui, ere, überein kommen. *Syn.* Convenio, consentio. *Adv.* Mirifice, valde, vehementer. *Phras. Color iste cum luctu congruit*, diese Farbe kommt mit dem gegenwärtigen Leidwesen wohl überein. Non abhorret, non abludit luctu color; belle sibi respondent luctus et color hic obscurus. Consentit, concinit, hic color luctui. *Usus.* Cum suis moribus ac natura parum congruere. Sententia mea congruit cum judicio senatus. Dicta factis congruunt. Oratio, sententia discrepans, verbis congruens. V. *Consentio*, *concino*, *convenio*, *similis*.)(*Discrepo*, *repugno*, *dissentio*, *dissideo*.

Conjectio, nis, f. Wurf, Muthmaßung. *Syn.* Conjectura, conjectus. *Usus.* 1. Conjectione telorum hostis fusus est. 2. *Transl.* Conjectionem somniorum ita desinit. V. *Divinatio*.

Conjecto, as, avi, atum, are, muthmaßen, errathen. *Usus.* Eventu aliquid conjectare. Quid dicam, aut quid conjectam, nescio. V. *Conjicio*.

Conjector, oris, m. Ausleger. *Syn.* Interpres somniorum, portentorum, vates. *Usus.* Conjector summorum, Traumdeuter. Vaticinationes et responsiones auspicum, conjectorum.

Conjectura, ae, f. Muthmaßung, Auslegung. *Syn.* Opinio, suspicio, divinatio, auguratio, provisio. *Epi.* Bona, crudelis, difficilis, domestica, facilis, infinita levis, multa, perspicua, probabilis, vera, verior, certa. *Phras. Conjectura capi vix potest*, man kann hier kaum eine Muthmaßung haben. Ea res conjectura judicari, sciri vix potest; conjectura de ea re capi, fieri vix potest; ad conjecturam ejus rei evadere vix humana mens potest; ad conjecturam propius accedere; conjectura assequi, augurari non licet; nullus hic conjecturae locus; nihil hinc conjicias, conjectes. V. *Conjicio*. *Usus.* Conjectura, quae in varias partes duci potest, nihil in certius. Conjectura ducor ad suspicandum. Quantum conjectura assequi, consequi possum. Scis, quo me conjectura ducat, quid odorer, quid conjectura augurer. Ex vultu conjecturam facio, capio. Vultus mihi conjecturam animi affert. Quantum conjectura percipio, coarguere possum; quoties conjecturis nostris aberramus, fallimur.

Conjecturalis, e, muthmaßlich. *Usus.* Causa genus orationis conjecturale.

Conjectus, us, m. Wurf. *Syn.* Conjectio. *Usus.* Conjectus oculorum.

Conjicio, is, jeci, jectum, ere, werfen, schließen, muthmaßen. *Syn.* Conjectura assequor, *vel* consequor; conjecturam facio; conjectura prospicio, *vel* perspicio, agnosco, interpretor, divino, existimo. *Adv.* Acute, bene, belle, male, praeclare. *Phras.* 1. *Multa e facie conjici de homine possunt*, man kann viel von einem Menschen aus dem Gesichte abnehmen. Multa ex fronte videri, colligi, deprehendi, percipi, conjectari possunt; multa conjecturis assequi, consequi, licet; multa ex vultu conjectando augurari possumus. Frons multa ostendit, significat, indicat, coarguit, patefacit; frons ipsa persaepe exprimit, demonstrat latentes animi morbos; e vultu, qui est index et imago animi, nequaquam incerta conjectio, dubia aut obscura divinatio sumitur; frons ad animi faciem proxime accedit; haud aberrat conjectura, qui ex vultus indicio de animo suspicatur; ex vultu conjectura haud temere duci, capi, fieri potest; ex vultus indiciis haud aegre ad conjecturam de animi sensu evadimus; non fallit conjectura, quae ex vultu de animorum habitu judicat; ex vultu, oculis, fronte

Digitized by Google

conjectura ducimur, propius accedimus ad animi sensum explorandum. 2. *Res sunt ejusmodi, de quibus ne conjicere quidem quidquam possumus*, dieses sind Sachen, von denen man nicht einmahl muthmaßen kann. Quae positae non sunt in conjectura; quae extra conjecturam sunt; quae a conjectura procul absunt; quae a conjectura minime pendent; ad quas conjectura accedere; de quibus conjecturam facere, capere; certus vates, conjector esse nemo possit; de quibus difficilis admodum conjectura sit, incerta divinatio, obscurum augurium est; in quibus, quid futurum sit, quid eventurum, quid afferre, parere dies, casus, fortuna possit, suspicari divinare, providere, assequi nihil licet. V. *Conjectura. Usus.* 1. Se in fugam, in pedes, latebras, castra conjicere, sich begeben. Tela in aliquem conjicere, werfen. 2 *Conjicere*, zuwerfen, auf Einen legen. Maledicta in aliquem, causam turbarum, crimen in aliquem conjicere. Flammam illorum temporum in me conjecit. 3. *Distribuo*, austheilen. Causam totam in certos locos, multa in unum librum, epistolam conjeci. 4. *Intendo, converto*, wenden. Oculos in eum conjecit. 5. *Affero, redigo*, bringen, stürzen. Rempublicam in magnas difficultates conjecit. Ne me, quaeso, in hanc tristitiam, hoc malum, has tricas conjicito. Coeli gravitas in morbum me conjecit. Conjecit se in nuptias. 6. *Divino, auguror, conjecto*, errathen, muthmaßen. Argute, acute, haec longe ante conjecerat. V. *Divino.*

Conisco, as, are, stutzen, mit den Köpfen stoßen wie die Böcke. *Syn.* Arieto, fronte concurro *Usus.* Caput opponis cum eo coniscans.

Conjugatio, nis, f. Zusammenfügung, Bindung. *Syn.* Colligatio. *Usus.* Capitum conjugatio et relegatio, et propagatio virium.

Conjugium, ii, n. die Ehe, Ehestand. *Syn.* Connubium, matrimonium. *Phras. In conjugio degit*, sie lebt in dem Ehestande. Est illi connubium cum viro cumprimis nobili; sanguinem genusque miscuit cum Patritii generis viro; domesticum foedus junxit cum viro clarissimis natalibus orto; locata est in matrimonio; in manum convenit viro honestissimo; in matrimonium data, collocata est viro clarissimi generis. V. *Matrimonium, nubo Usus.* Prima societas est in ipso conjugio.

Conjugo, as, avi, atum, are, zusammen fügen. *Syn.* Conjungo, [illegible] socio. *Usus.* Jucundissima est a[illegible] quam morum similitudo conjugat[illegible] *Jungo.*

Conjuncte, zusammen. *Syn.* Sim[illegible] conjunctim.)(*Separatim. Usus.* Co[illegible] junctissime et amicissime vivere cu[illegible] aliquo.

Conjunctim, insgesammt. *Syn.* S[illegible] mul, conjuncte. *Usus.* Conjunctim [illegible] ea re poterit referri.

Conjunctio, nis, f. Verbindung Freundschaft. *Syn.* Copulatio, necessitudo, societas, consociatio, cognatio affinitas, consensio.)(*Disjunctio, alienatio. Epi.* Aeterna, humana, inc[illegible] lumis invidiosa, jucundissima, magn[illegible] maxima, mediocris, nova, paterna perdiuturna, perpetua, proxima n[illegible] cessitudini liberorum, repentina af[illegible] nitatis, sempiterna. Suavis inter al[illegible] quos, suavissima, summa, tanta, ver[illegible] vetus, infinita. *Usus.* Affinitatis, vic[illegible] nitatis, benevolentiae, naturae, am[illegible] citiae conjunctio. Conjunctionis mutua vinculum. Conciliare sibi conjunctio[illegible] nem multorum, sich viele Freunde m[illegible] chen. Veterem conjunctionem nostra[illegible] labefactarunt, ac prope, diremerun[illegible] malevolorum artes; a conjunctione no[illegible] prope avocarunt; de vetere conjun[illegible] ctione multum diminuere, unsere Re[illegible] der haben unsere Freundschaft fast zertre[illegible] net. V. *Amicitia.*

Conjunctus, a, um, vereinigt. *Syn.* Junctus, copulatus, adjunctus cohaerens, consentiens, sociatus, com[illegible] munis, connexus, habens societatem conjunctionem gratiae, quasi devin[illegible] ctus, necessarius.)(*Divisus, disjun[illegible] ctus, solitarius. Usus.* Habere aliquen[illegible] usu, affinitate, consuetudine, officii conjunctum; cognatione, amicitia in[illegible] ter se conjuncti. Familiaris et omni[illegible] bus rebus conjunctus alicui, *vel* cum aliquo. Mea causa cum tua est conjun[illegible] cta. Virtuti tuae fortuna conjuncta est. Vitam agit cum honestate conjunctam. Vita flagitiis et probris conjuncta. Sum[illegible] ma miseria cum summo dedecore con[illegible] juncta. Discessus tuus cum gloria po[illegible] tius erat conjunctus, quam cum pro[illegible] bro. V. *Amicus, concors.*

Conjungo, is, junxi, junctum, [illegible] ere, zusammen fügen, setzen, stellen. *Syn.* Copulo, conjugo, conglutino, conso[illegible] cio, congrego, coagmento, concilio, connecto.)(*Disjungo. Adv.* Conjungi[illegible] maxime vetustate, lingua, societate, mirifice cum, quam maxime. *Usus.* Cum

s conjungere, mit Einem
en. Conjungere cum gra-
em. Nos ab ineunte aetate
udo, studiorum societas
do conjunxit. Cum aliquo
udinem conjungere. Sententia
ndus cum elegantia verborum.
V. *Jungo*, *adhaereo*.

Conjux, jugis, g. c. Ehegatte, Ehemann, oder Ehefrau. *Syn.* Particeps connubii, thori consors. *Epi.* Minime avara, fidissima, fidelis, fidelissima, integra a petulantia alicujus, misera.

Conjuratio, onis, f. Zusammenschwörung. *Syn.* Conspiratio, consensio. *Epi.* Civilis, constricta, exitiosa, impia, occulta, recens, scelerata, superior, vetus. *Usus.* Conjurationem facere, deprehendere, patefacere, aperire.

Conjuro, as, avi, atum, are, zusammen schwören. *Syn.* Conspiro, consentio. *Phras. Multi nobiles conjuraunt*; es haben viele Adelige zusammen geschworen. Coitionem, conspirationem fecerant; multi ex nobilibus conspirationem conflarunt; conjurationem fecerunt; facinoris societatem inierunt; conspiratum a non paucis nobilibus; coivere in nefarii consilii societatem nobilium non pauci; conflata ex nobilibus nefarii foederis societas, impiis religionibus devincta. *Usus.* Cognitum est eos conjurasse. Hi quibuscum conjurasti, ubi sunt? Scito mihi aeris alienai esse tantum, conjurare ut cupiam.

Connecto, is, nexui, nectum, ere, zusammen binden. *Syn.* Conjungo, necto, colligo, nexa vincio, copulo. X *Separo*. *Adv.* Leviter. *Usus.* Amicitia cum voluptate connectitur. V. *Jungo*.

Connexio, nis, f. Zusammenhang.

Connitor, eris, nixus et nisus sum, niti, sich befleißen, bemühen, unterstehen. *Syn.* Nitor, operam do, conor, contendo, enitor, elaboro *Usus.* Quantum conniti animo potes; quantum labore contendere, tantum fac, ut efficias. V. *Conor*, *nitor*, *contendo*

Conniveo, es, nivi (nixi), ere, durch die Finger sehen. *Syn.* Dissimulo, *Usus.* 1. Dii saepe in hominum sceleribus connivent. Quibusdam in rebus conniveo. V. *Indulgeo*. 2. *Oculos nunc claudo*, *nunc aperio*, blinzeln. Oculi somno conniventes.

Connubium, ii, n. Ehestand. *Syn.* Conjugium. V. *Matrimonium*.

Conor, aris, atus sum, ari, sich befleißen, bemühen, unternehmen. R. a πονέω, *operor*. *Syn.* Enitor, connitor molior, indago, experior, incumbo in, *vel* ad rem. *Phras.* 1. *Conandum tibi erit magnopere*, du wirst dich sehr bemühen müssen. Magno studio enitendum, contendendum, elaborandum, tibi erit; omni conatu id agendum, id moliendum, intentus tibi animus habendus, qui nulli unquam labori succumbat; in hoc, tibi omni ope ac opera incumbendum; ad id omnes cogitationes intendendae; toto pectore tibi ad hoc incumbendum erit; toto pectore, omni ope huc annitendum; summa ope in hoc elaborandum, desudandum erit; omni cogitatione ad id feraris, eo nervis omnibus contendas, necesse erit. 2. *Conare quaeso*, *ut solidam laudem consequare*, befleißige dich ein rechtschaffenes Lob zu verdienen. Accinge te, quaeso, ad eam cogitationem; da operam, id age, id molire, id unum machinare, contende nervis omnibus et facultatibus; omni ope annittere, totis viribus accingere; age pro virili parte, pro tua parte, totis viribus; omnibus nervis, omni studio, quantum est in te positum; quantum in te situm est; quoad potes; quoad vales; quantum quidem praestare poteris; quantum viribus licebit consequi Confer ad eam rem omnes vires, omnia studia; quidquid est in te industriae, operae, curae, diligentiae. Ne viribus pepercerris; nequid studii praetermiseris, da operam pro eo, quod in te erit; ita contende, ut nihil magis. V. *Studeo*, *satago*, *contendo*. *Usus.* Multa efficere, plura conari. Scelus conari.

Conquassatio, nis, f. Erschütterung. *Syn.* Agitatio, commotio. *Usus.* Morbus e corporis conquassatione et perturbatione ortus.

Conquasso, as, avi, atum, are, erschüttern, bewegen. *Syn.* Commoveo; concutio. *Usus.* Omnes provinciae bellis conquassatae.

Conqueror, eris, questus sum, queri, klagen. *Syn.* Queror, deploro. *Adv.* Graviter, gravissime, mediocriter, publice de factis, verissime. *Usus.* Nihil tecum de injuria fratris conqueror. Conqueri fortunam adversam, non lamentari decet. V. *Queror*, *querela*.

Conquestio, nis, f. eine Klage. *Syn.* Querela.

Conquiesco, is, quievi, ere, ruhen. *Syn.* Quiesco, consido, desino. *Adv.* Libentissime, paullum adventu alicujus. *Usus.* Bella hiemc, litterae

Digitized by Google

bello conquiescunt, darnieder liegen. Nunquam a bellis conquiescemus? Ut aetas nostra gravior in caritate, atque adolescentia tua ex omnibus molestiis et laboribus conquiescat. Animus a forensi strepitu conquiescat tantisper. Aspectu uno omnis cura consedit, ac conquievit. In libris conquiesco, ich habe meinen ganzen Trost in Büchern. V. *Quiesco*, *relaxo*.

Conquiro, is, quisivi, quisitum, ere, zusammen suchen. *Syn.* Investigo, magna diligentia quaero. *Adv.* Curiosius, diligentissime, studiose, undique pecuniam, undique suavitates. *Usus.* Aliorum facta et eventa conquirere. Suavitates undique et deliciasconquirit. V. *Quaero*, *colligo*.

Conquisite, mit Fleiß zusammen gesucht. *Syn.* Exquisite, diligenter, docte. *Usus.* Aliquid conquisite scribere.

Conquisitio, nis, f. Zusammensuchung. *Usus.* Exercitus durissima conquisitione collectus. In conquisitione orationis durissimum est exordium. Conquisitionem habere, facere militum, Soldaten werben. V. *Delectus*.

Conquisitor, oris, m. Werber. *Syn.* Cui aliquid conquirendum mandatur. *Usus.* Nullus delectus, neque enim conquisitores comparere audent.

Conquisitus, a, um, ausgesucht. *Syn.* Exquisitus, insignis. *Usus.* Conquisitissimi cibi, odores. Fictis, conquisitisque vitiis deformare hominem.

Consalutatio, nis, f. einhällige Begrüßung. *Epi.* Forensis, perhonorifica. *Usus.* Forensis consalutatio.

Consaluto, as, avi, atum, are, begrüßen. *Syn.* Saluto. *Adv.* Amicissime inter se. *Usus.* Qui inter se amicissime consalutarunt. V. *Soluto*.

Consanesco, is, sanui, ere, gesund werden. *Syn.* Sanus fio, sanor. *Usus* Cum consanuisse videretur, recruduit vulnus. V. *Sano*.

Consanguineus, a, um, Blutsfreund. *Syn.* Sanguine conjunctus, sanguinis communione, conjunctione proximus; consanguinitate propinquus. V. *Cognatus*, *propinquus*, *affinitas*. *Usus.* Nec intelligunt, esse se consanguineos.

Consanguinitas, tis, f. Blutsfreundschaft. *Syn.* Sanguinis conjunctio, communio. *Usus.* Alteri consanguinitate propinquus. V. *Cognatio*.

Consaucio, as, avi, atum, are, verwunden, verletzen. *Syn.* Saucio, vulnero. V. *Vulnero*.

Consceleratus, a, um, [illegible] *Syn.* Sceleratus. V. *Sceleratus*.

Conscelero, as, avi, atum, a[illegible] schänden. * *Usus.* Conscelerare au[illegible] paternas, *aures scelere implere*.

Conscendo, is, scendi, scensu[illegible] ere, besteigen, in ein Schiff steigen. *Sy[illegible]* Ascendo. *Usus.* Conscende, quaeso, [illegible] ad nos trajice, *subintel.* *navim*, [illegible] Schiffe gehen. V. *Ascendo*.

Conscensio, nis, f. das Steig[illegible] *Usus.* Conscensio in naves.

Conscientia, ae, f. Gewisse[illegible] *Syn.* Recordatio, animi quaedam rati[illegible] vis, et lex, a qua et de recte factis [illegible] secus admonemur. *Epi.* Comes, co[illegible] munis, jucundissima bene actae vita[illegible] praeclara, recta, scelerata, stabili[illegible] digna supplicio. *Phras.* I. *Conscienti[illegible] bona*, *vulg.* ein gutes Gewissen. Conscie[illegible] tia bene actae vitae, conscientia rec[illegible] factorum; mens bene sibi conscia; o[illegible] timae mentis conscientia; conscienti[illegible] rectae voluntatis; conscientia recta [illegible] praeclara. 1.) *Est homo bonae conscien[illegible] tiae*, *vulg.* er ist ein gewissenhafter Mensch. Vir est integerrimae mentis; justus [illegible] integer, aequi ac recti amans; intege[illegible] et bonus; cui religio sit, quidquan[illegible] praeter fas et aequum agere; quidquan[illegible] aggredi, quod cum recti honestiqu[illegible] legibus non consentiat; vir est opti[illegible] mae mentis conscientia tutus; qui, quac[illegible] agere parat omnia ad leges divinas, ac[illegible] rectae rationis praescriptum exigit; qu[illegible] nulla in re ab aequi et recti legibu[illegible] discedit; qui a recta conscientia ne trans[illegible] versum, quidem unguem discedat; cui [illegible] religiosum sit, praeter aequi rectique[illegible] leges quidquam agere. 2.) *Consolatur[illegible] me bona conscientia*, *vulg.* mich tröste[illegible] mein gutes Gewissen. Optimae menti[illegible] conscientia me consolor; praeclara con[illegible] scientia sustentor; conscientia recta[illegible] mentis recreor; aitor conscientia mea; [illegible] non pertimesco conscientiam meam; [illegible] fruor vitae bene actae conscientia; nixus [illegible] rectae mentis conscientia quid perti[illegible] mescam? quae me res perturbet, con[illegible] scium probe sibi, a culpa me omni lon[illegible] gissime abluisse? V. *Probus*. 3.) *Hoc [illegible] bona conscientia fieri non potest*, *vulg.* das kann mit gutem Gewissen nicht geschehen. Salvo officio salvis legibus, salva fide fieri non potest, hoc sine scelere fieri nullo pacto potest; ista facere religio sit, religiosum sit; religione impedimur. II. *Vulg.* *Conscientia mala*, ein böses Gewissen. Conscientia sceleris; facinorum conscientia; mens male sibi

Digitized by Google

[illegible]ita et oppressa mens sce[illegible]entia. 1.) *Malam habet* [illegible], *vulg.* er hat ein übles Ge[illegible]. [illegible]inem scelus agitat; scelerum poenis agitatur, et a mente consilioque deducitur; facinorum recordatione nusquam timore est vacuus; urit animam mentem facinorum memoria; agitatur et perterretur taedis ardentibus furiarum; conscientia facinorum urgetur; flagitiorum suorum conscientia cruciatur, stimulatur, vexatur, constringitur; peccatorum conscientia oppresso poena semper ante oculos versatur; exortus e peccatorum conscientia timor solicitudine exedit; angore conscientiae et scelerum recordatione cruciatur; insectantur hominem non furiae, non ardentes, ut est in fabulis, taedae, sed impedita malefactorum conscientia mens; sed confusa poenarum metu scelerum conscientia, quae hominem aeternis solicitudinibus dies et noctes exedit; conscientiae stimulis agitatur; scelerum obstrepente conscientia quiescere non potest; tacito conscientiae convicio verberatur; angore conscientiae torquetur; flagitiorum memoria angitur, discruciatur. 2.) *Remorsus conscientiae*, *vulg.* Gewissensbiß, das Nagen des Gewissens. Insunt in scelere aculei, quibus animi dies atque noctes confodiuntur et cruentantur; stimuli, quibus mens diu noctuque compungitur, exeditur, delaceratur; mentis angores, solicitudines, metus, cruciatus, tacita conscientiae convicia, quae animum verberant, opprimunt, exedunt, excruciant. 3.) *Est homo nullius conscientiae*, *vulg.* der Mensch hat gar kein Gewissen. Homo impius, improbus, nefarius, sceleratus, consceleratus, qui sibi religioni nihil habet, dicit; qui religione non impeditur, qui minus etc. cui sanctum religiosumque nihil est; in quo nullum nec recti, nec aequi studium, aut vestigium; homo sine ulla religione et fide. 4.) *Facerem mihi conscientiam*, *vulg.* ich mache mir ein Gewissen. Religio mihi foret; religiosum esset; religioni mihi ducerem; religioni haberem; religione impediri me putarem. 5.) *Rationem conscientiae reddere*, Gewissensrechenschaft geben. Omnes animi latebras ac recessus aperire; arcana pectoris omnia alteri credere; vitae suae, rerumque omnium rationem reddere; reconditos, et penitus abstrusos animi sensus patefacere; intimos animi recessus pandere; arcana pectoris expromere. 6.) *Conscientiam examinare*, *vulg.* das Gewissen erforschen. Suae vitae rationem ab se repetere, reposcere; in semetipsum descendere. V. *Examen conscientiae*. *Usus.* 1. Magna vis est conscientiae, ut poenam semper ante oculos versari putent, qui peccarunt. 2. In conscientia recte factorum sat magnus laboris fructus est. 3. *Notitia*, Wissenschaft, Erkenntniß. Conscientia tenetur conjuratio tua. Remota hominum conscientia quidlibet facturus videris, wenn es die Leute nicht wüßten, würdest du dich auf Alles einlassen. *In conscientia obligatum esse*, *vulg. est*, im Gewissen verbunden seyn. *Lat.* Religione obstrictum esse; quae vox: *Religio*, plerumque ponitur in his pro *conscientia*. Religionem alicui offerre, Einem ein Gewissen machen. Religione habeo, mihi duco, ich mache mir ein Gewissen. Religione impedior, ich kann mit gutem Gewissen nicht ꝛc.

Conscindo, is, scidi, scissum, ere, zerschneiden, zerreißen. *Syn.* Discindo, scindo, discerpo. *Usus.* 1. Epistolam tuam conscidi innocentem. 2. *Transl.* Aliquem sibilis maledictis, pugnis, calcibus conscindere. Einen mit Schmähworten ꝛc. übel zurichten.

Consisco, is, scivi, scitum, ere, zuziehen. *Syn.* Infero, admitto. *Usus.* Mortem sibi veneno, necem sibi consciscere. Facinus consciscere.

Conscius, a, um, mitwissend, bewußt. *Syn.* Particeps, socius, testis.)(*Insciens*, *ignarus*. *Adv.* Maxime studiorum, officiorum. *Usus.* Nullius mihi culpae conscius sum, ich bin mir keiner Schuld bewußt. Conscius illi facinori esse putabar.

Conscribo, is, scripsi, scriptum, ere, zusammen schreiben. *Syn.* Scribo, compono. *Adv.* Celeriter veteranos, communiter edictum, diligentius, nominatim, perspicue, perquisitius et diligenter, publice, separatim, subtilius, vicatim homines. Conscribi palam, et centuriati. *Phras.* Milites conscripsit. er hat Soldaten angeworben. Novis delectibus militem contraxit; milites sacramento rogavit; copias comparavit, paravit, coëgit, contraxit maximas; conquisitionem fecit, habuit acerrimam. V. *Conduco*. *Usus.* Exercitum, militem conscribere, werben. Librum, epistolam conscribere, schreiben. V. *Scribo*.

Conscriptio, nis, f. Aufzeichnung. *Syn.* Scriptio. *Usus.* Conscriptiones quaestionum.

Digitized by Google

Consecratio, nis, f. Weihung. *Syn.* Dedicatio. *Usus.* In consecrationibus statuebantur arae, quae religionem afferrent.

Consecro, as, avi, atum, are, weihen, zueignen. *Syn.* Dico, dedico, sacro, religiosum facio.)(*Profano*, *profanum facio*. *Adv.* Auguste, nefarie aram, sancte, publice, recte. *Usus.* 1. *Dare*, *donare*, *dicare*, widmen, aufopfern. Consecrare aliquid Jovi. Aurum, argentum, agrum, aedem Deo consecrare. Se patriae dedere, ac velut consecrare. 2. *Religiosum facio*, einweihen. Delubra sanctissimis religionibus consecrata. 3. *Immortalitate dono*, verewigen, unsterblich machen. Urbes, in quibus tuas virtutes consecratas vides, et in Deorum numero collocatas. Virorum fortium memoria Deorum immortalium honore consecrata. V. *Sacro*, *dedico*.

Consecro SS. Hostiam, in der heiligen Messe aufwandeln. Prolatis, enuntiatis Christi verbis sanctissimis, panem ac vinum, in ejus corpus ac sanguinem converto; pronuntiata divinae consecrationis formula, arcana vi ac obstupescenda, carnem Christi ac sanguinem efficio; arcanis ac traditis a Christo verbis, eundem in panis ac vini speciem transformo.

Consectarius, a, um, das aus einem Dinge folget. *Usus.* Consectaria me Stoicorum brevia et acuta delectant.

Consectatio, nis, f. Bemühung. *Syn.* Captatio. *Usus.* In hujus concinnitatis consectatione princeps fuit Gorgias.

Consectatrix, icis, f. Nachfolgerinn. *Syn.* Auceps. *Usus.* Libidines sunt consectatrices voluptatis.

Consectio, nis, f. Zerhauung. *Syn.* Sectio. *Usus.* Consectio.

Consector, aris, atus sum, ari, stets nachfolgen. *Syn.* Quaero, sequor, aucupo, capto, imitior. *Adv.* Pueriliter, studiose, studiosissime, vere, verba s. rem. *Usus.* 1. Inanem rumorem; omnes falsae gloriae umbras; opes et potentiam consectatur. Alicujus benevolentiam largitione, assentatione consectari. Vitiosa, rivulos prae rebus consectantur. Consectari genus dicendi abruptum. 2. *Insequor*, *urgeo*, *vexo*, *premo*, *insector*, verfolgen. Aliquem clamoribus, conviciis, sibilis, lingua petulanti consectari. V. *Insector*, *sequor*.

Consecutio, nis, f. Folge. *Syn.* Consequentia, connexum. *Epi.* Necessaria. *Usus.* Consecutiones et causas rerum perspicere. Ipsa detractio molestiae; consecutionem affert voluptatis. Consecutio verborum in conjunctis servanda.

Consenesco, is, senui, ere, werden. *Syn.* Senex fio, annis et ingravesco, inveterasco. *Usus.* 1. In m rore et lacrimis consenuit. 2. *Tra Deficio*, *imminuor*, abnehmen. Con nuit jam rumor ille. Consenuit ejus ria, potentia. Partis illius auctores nu adversario consenuere. V. *Senectus*, *ae praeseps*, *desino*.

Consensio, nis, f. Einwilligu Eintracht. *Syn.* Consensus, conjurat *Epi.* Major, major et aptior, maxim mira, mirifica senatus, incredibilis tot provinciae, singularis bonorum omniu scelerata, summa. *Usus.* Vis amicitia voluntatum, studiorum, sententiar summa consensio. Quorum societas sceleratae consensionis, *conjuration* fides erupit. Bonorum omnium consens Nec ille consensionis globus unius d sensione disjici potuit. V. *Consensus*.

Consensus, us, m. Einhälligk *Syn.* Consensio, conspiratio, concent convenientia, cognatio. *Epi.* Gravis mus, incredibilis, magnus, major, c timus, praeclarus judicum, privatu publicus, singularis, summus, unus o nium, mirus. *Phras.* *Consensu omnia acta res est*, die Sache ist mit Geneh haltung Aller geschehen. Consensione o nium; omnium judicio; omnium appr batione; omnium sententia; consentie tibus, approbantibus cunctis; nemi prorsus dissentiente, nulla cujusqu discrepante sententia res gesta est. Co sensus omnium in re gerenda fuit iden omnes omnium sententiae, voluntate opiniones, judicia congruebant. Ne dissensit, sententiarum varietas nul fuit. In eandem omnes sententiam co venerunt; una fuit, eademque conse tiens vox omnium; in eandem sententia itum ab omnibus; suffragantibus om bus; refragante nemine; nemine rec mante, adversante, obsistente, inter dente; lubentibus omnibus; concordib animis, studiis, suffragiis. V. *Concordi Usus.* Omnium consensus naturae v est. *Vulg.* *Vox populi*, *vox DEI*. R rum natura uno consensu juncta est a que continens. Omnium quasi consens doctrinarum concentusque. Ordinum co sensus divulsus est.

Consentaneus, a, um, gleichfö mig, gemäß, anständig. *Syn.* Convenien consentiens, aptus.)(*Dissentaneus*, r *pugnans*. *Usus.* Observa quid tempo consentaneum et personae. Mors vit

Digitized by Google

consentanea; quae audivi, tuis litteris mihi consentanea. Tristis et his temporibus consentaneum dicendi genus. V. *Convenient.*

Consentio, is, sensi, sensum, ire, übereinstimmen. *Syn.* Idem sentio, cum aliquo facio, sto judicio, et opinione alicujus, in eadem sententia sum cum aliquo, conspiro, conjuro. (*Dissentio.* *Adv.* Recte, valde, vehementer, undique, incredibiliter, consentiens voluntas. *Phras.* 1. *Consensit senatus*, der Rath ist beyfallen. Ad consulis sententiam suam senatus adscripsit; in hanc sententiam discessionem fecit conjunctis prope sententiis; in eandem sententiam itum ab omnibus; pedibus in sententiam itum est; uno ore, una voce senatus rem approbavit; secutus sententiam consulis senatus; sententiae consulis subscripsit; senatus a consule stetit; ad consilium consulis senatus accessit; consilio huic suffragatus est senatus ad omnia, quae consules voluere, descendit; consilio senatus acquievit; vocem consulis senatus assensu excepit. V. *Concors.* 2. *Consensit tentationi*, *vulg.* er hat in die Versuchung eingewilliget. Cessit praesentium voluptatum illecebris; succubuit foedae cupiditatis blanditiis; importunis voluptatum illecebris in praeceps actus est; corruptelarum illecebris irretitus, implicatus, depravatus; ab amore virtutis, a continentia deductus est; ab imbelli voluptate vinci se passus est. *Usus.* 1. Ad rempublicam conservandam. Dii omnes consentiunt. Consentiunt, se urbem inflammaturos. 2. *Congruo*, *convenio*, *respondeo*, übereinkommen, zusammen treffen. Partes omnes inter se non sine lepore consentiunt. Mens mea cum tua voluntate et sententia semper consensit. Oratio moribus, extrema primis mire consentiunt. Unum si cognoris, omnes noris, ita inter se congruunt concorditer, ac consentiunt. V. *Sentire item*, *sententia*, *congruo*, *convenio*, *concordo.*

Consepio, is, sepsi, septum, ere. einzäunen. *Syn.* Sepio, claudo, munio. *Usus.* Ager conseptus ac diligenter munitus.

Consequens, tis, *p. o.* Folge, folgend. *Syn.* Quod consequitur, futurus. *Usus.* Philosophi inprimis acuti, consequentia et repugnantia videntes. Tempiterne, quid in quoque consentaneum, quid consequens, quid repugnans.

Consequentia, ae, f. Folge. *Syn.* Consecutio, consectarium, connexum. *Ep.* Praeclara, contraria. *Usus.* Cursum rerum eventorumque consequentiam notarunt.

Consequor, eris, secutus sum, sequi, folgen, erhalten. *Syn.* Adipiscor, assequor, obtineo, acquiro, sequor. *Adv.* Amplissime, brevi, commodius, continuo. Difficillime sacerdotium, diligenter aliquid, facile omnia, honeste, injuste, similiter, confestim, studiose, repente, praeclare. *Usus.* 1. Victoriam, potentiam, dignitatem, gloriam, magistratum, honorum consequi. 2. *Assequor*, erreichen. Si properaveris, itinere nos praegressos consequeris. 3. *Sequor.* Cornelium aetate consecutus est Cato, auf Einen folgen. Consequitur, ut videamus. In eam fabulam magni risus sunt consecuti. 4. *Comprehendo*, begreifen. Non possum omnia ejus facta memoria consequi, aut verbis complecti. Nullis id verbis consequor. V. *Acquiro*, *obtineo.*

Consero, is, serui, sertum, ere, zusammen richten, vermischen. *Syn.* Consero, conjungo, confligo. *Adv.* Leniter manus, quiete manus. *Usus.* Signa contulit, manum cum hoste conseruit. Manus inter se conserunt sanguine ac genere proximi.

Consero, is, sevi, situm, ere, ansäen. *Syn.* Sero, semino. *Usus.* Agros conserere.

Conserte, dicht an einander. *Usus.* Si omnia antecedentibus causis fiunt, omnia naturali colligatione, conserte, contexteque fiunt.

Conservatio, nis, f. Erhaltung. *Syn.* Custodia. *Epi.* Tuta atque integra salutis. *Usus.* Fructuum perceptio et conservatio. Aequitatis, juris conservatio.

Conservator, oris, m. Erhalter. *Syn.* Servator, custos. *Usus.* Custos et conservator urbis et patriae. V. *Custos.*

Conservatrix, icis, f. Erhalterinn. *Usus.* Omnis natura est conservatrix sui.

Conservo, as, avi, atum, are, erhalten. *Syn.* Custodio, tueor, servo, tutor, retineo, foveo, teneo. *Adv.* Benigne, comiter majestatem, constanter, facilius antiquitatem, proinde, diligenter studia, sanctissime, saltem incolumes cives, studiosissime aliquem, usque quaque religionem, maxime genus et nomen conservandum. *Phras.* 1. *Rem mihi a parente traditam conservare satis est*, mir ist genug, daß ich das väterliche Erbtheil erhalte. Incolumem tueri; non imminuere satis est; nullam patrimonii partem amittere satis habeo, nihil de patrimonio detrahere, id vero satis est. De augendo patrimonio nihil laboro, nihil cogito, cuto; curam nullam suscipio;

Digitized by Google

nulla me cura tenet; nulla solicitat, exercet cura; patrimonio contentus sum. 2. *Arduum est, conservare auctoritatem*, es ist nicht leicht, sein Ansehen erhalten. Tueri ac sustinere auctoritatem; expectationem de se concitatam alere ac fovere; continere honorifica de se hominum judicia; aequabili rerum gestarum gloria, virtutis existimatione, auctoritate florere; cavere, ne quid detrimenti accipiat; ne quid jacturae faciat, ne quam jacturam subeat; ne quod discrimen incurrat; subeat collecta diu hominum opinio et existimatio; ne collecta apud homines gratia momento effundatur. *Usus*. Ego hoc imperii domicilium sartum tectum conservavi. Velim, tuam pristinam in me voluntatem, morem tuum conserves tuorum meritorum memoriam conservabo. Novissimos hos arborum foetus conserva, conde; ac in hiemem repone. V. *Servo*.

Conservus, i, m. Mitknecht. *Syn*. Eidem domino cum alio serviens.

Consessor, ris, m. Beysitzer. *Syn*. Assessor, qui alteri assidet. *Usus*. Consessores convivae. Consessores judices. Consessor et collusor.

Consessus, us, m. Versammlung. *Syn*. Homines in eodem loco considentes. *Epi*. Frequens theatri, magnus, maximus, turpior. *Usus*. In conspectu consessuque senatorum frequentissimo.

Consideo, es, sedi, sessum, ere, niedersitzen. *Syn* Assideo. *Usus*. 1. Judices vix consederant. 2. *Maneo, moror, sum*, verbleiben. Quaedam religiones ex ultima India accersitae apud nos consedere. In cujus mente justitia consederit. In Platonis libellis examen apum consedit. Consedimus ad Capuam, sich aufhalten. 3. *Minuor, sedo, conquiesco*, abnehmen. Consedit tandem animi ille ardor, furor. Omnis de republica cura consedit.

Considerantia, ae, f. Bedachtsamkeit. *Syn*. Circumspectio. *Usus*. Tuam hac in re considerantiam laudo. V. *Providentia*.

Considerate, bedächtlich. *Syn*. Cogitate, consulto, meditate, prudenter, judicio. *Usus*. Cum ira nihil fieri recte, nihil considerate potest. Consideratius consuluisses.

Consideratio, nis, f. Bedachtsamkeit. *Syn*. Circumspectio, animadversio. *Epi*. Accurata. *Usus*. Est enim animorum ingeniorumque naturale quasi pabulum, consideratio et contempletio naturae. Ex circumspectione et accurata consideratione. V. *Prudentia, meditatio*.

Considero, as, avi, atum, are, betrachten. *Syn*. Reputo, cogito, commentor, circumspicio, specto, existimo, contemplor, intueor, attendo, expendo, pondero, ante oculos pono, proponere ratione animoque lustro; animo et cogitatione complector; animum ad rem refero; mente circumspicio; animo intueor, animo complector; rationem habeo. *Adv*. Breviter, communiter, coram, diu, diutius, etiam atque etiam, diligenter, expeditius, facilius rationem ac viam, magnopere, mediocriter, otiose, optime, valde, vehementer, vere, bene. *Phras*. 1.)(*Considerare rem studiosius*, die Sache besser betrachten, überlegen. Accurate mentis dispicere; in omnem partem considerationem intendere; omni ingenii contemplari, inquirere; animo lustrare, omni cogitatione pertractare; perconta[illegible] seipsum; circumspicere res omnes, rationesque subducere; totam causam quam maxime intentis oculis contemplari; omnia amplecti consilio; animo ac mente circumspicere; in animo secum versare, agitare; rem secum reputare; rationes omnes secum deputare. 1. *Consider[illegible] quaeso, tantisper periculi magnitudinem*, betrachte nur ein wenig die Größe der Gefahr. Refer, obsecro tantisper [illegible] animum; mentem intende tuam; mente aciem, animum intende ad periculi magnitudinem; considera cum animo tu[illegible] ante oculos statue, constitue; etiam [illegible] que etiam cogita, quae sit periculi magnitudo; defige, quaeso, in hoc mente[illegible] ac cogitationem, ut quantum discrimi[illegible] subeundum sit, cognoscas; spectet h[illegible] animus tuus, inque una hac cogitatio[illegible] defixus sit; subeat animum; succurr[illegible] animo periculi magnitudo; perpen[illegible] quaeso, periculi magnitudinem, et [illegible] sta aestimatione metire; animum, qua[illegible] so, et mentem adhibe, animum adver[illegible] cogitationem hominis sobrii paulisper [illegible] scipe, quoque in periculo sis, etiam [illegible] que etiam vide. 3. *Considera frequenter aeternae vitae gaudia*, erwäge öfte die ewigen Freuden. Illa animum freque[illegible] ter cogitatione occupa; illa mentem [illegible] beat cogitatio; animo observetur; [illegible] proposita sit cogitatio; quae beata i[illegible] mortalitatis sint gaudia. Veniat in me[illegible] tem saepe; animo altissime infigat[illegible] inscribatur, inhaereat coelestium gaud[illegible] rum consideratio; tempus frequenter po[illegible] in acerrima et attentissima coelesti[illegible] praemiorum contemplatione; ad hoc a[illegible]

Digitized by Google

pum adjice; huc cogitationes converte; a hac una re cogitationes omnes consume; illa te teneat cogitatio, ut, quae virtutis in coelo sint praemia, animo percipias. *Usus*. Age nunc, animum refer ac ad veritatem, et considera. Velim, num Pompejo de eo facto consideres. Miki vivendi ratio considerata atque prudens est. Hoc lenti et considerati judicii est. Utitur considerata tarditate. V. *Meditor*, *commenter*, *cogito*, *perpendo*.

Consido, is, sedi, sessum, ere, sich setzen. *Syn*. Consideo.)(*Surgo*. *Adv*. Distincte, varie. *Usus*. Considamus in umbra. In opinatione considere. Aspectu hominis cura omnis consedit.

Consigno, as, avi, atum, are, versiegeln, aufzeichnen. *Syn*. Signo, obsigno, firmo. *Usus*. Litteris consignare monumentis mandanda. Ea acta publicis privatisque monumentis consignata sunt. Harum rerum memoriam nullam publicis commentariis consignatam habemus. Tabulae signis honestissimorum hominum consignatae. *Vulg*. *Sigillatae*, versiegelt.

Consiliarius, ii, m. Rath. *Syn*. Auctor, suasor, qui consilium dat. *Usus*. Tu me consiliario non imperito usus es. Memineris, te magno Regi consiliarium datum. V. *Suadeo*, *consilium*, *auctor*.

Consilio, as, avi, atum, are, *Item*: consilior, aris, atus sum, ari, einen Rath geben, oder begehren. *Syn*. Consilium do, *vel* peto. *Usus*. Amicis consiliari. Difficilis ad consiliandum legatio. V. *Consulo*.

Consilium, ii, n. ein Rath. *Syn*. Deliberatio, cogitatio, animadversio, ratio, cogitatum, quod aliquis sequitur, aut spectat, consultum, sententia. *Epi*. Amantissimum, amplissimum, aptum ad facinus, arrogans, bellicum, bonum, callidius, cautum, certum, commune, consideratius, crudelissimum, cupidum et audax, temerarium, difficile, dispar vitae, divinum et singulare, domesticum extremum, fidele, et salutare alicui, firmum, fixum, gratum acceptumque, gravissimum, honestum, humanum, integrum, inusitatum, jucundum, magnum, majus, maximum, medium, minime obscurum, non minimum, multum, necessarium, non gloriosum, sed tamen periculo vacuum et dolore, non mediocre, novum, optimum, par, paternum, periculosum, perutile, sed minime honestum, pium, plenum sceleris et audaciae, plenum prudentiae et fidelitatis, praeclarum, praestans, privatum, puerile, salutare, sanctissimum, sapiens, secretum, sempiternum, senatorium, severissimum, singulare, sordidum, stultum ac demens, suavissimum, summum, superbum, tacitum, temerarium ac repentinum, triste, vacuum periculo, vetus, urbanum. Consilia acerrima, alterna, bona, cautiora, clandestina, clariora luce, digna laude, perdita, dolosa, amantissima, fortuita, gloriosa, idonea, ad negotium aliquod, meritissima, intima, justa, languidiora, mala, maxima, mediocria, nova, nova et periculosa, turbulenta, occulta, occultiora, optima, perdita amicorum, periculosa et callida, splendidiora et majora, perniciosa, perspicua, plena prudentiae, praepostera, privata, publica, puerilia, recta, vera, honesta, salva, reipublicae salutaria, reipublicae sceleratissima, senatoria, singularia, socia pacis et togae, superiora, turbulenta, vetera. *Phras*. 1. *Consilium petere*, um Rath fragen. Exquirere consilium, sententiam alicujus; consulere, in consilium adhibere; alicujus consilio uti; consilii causa adire; deliberationem habere, instituere cum aliquo. V. *Consulo*. 2. *Consilium dare*, einen Rath geben. Consilii alicujus auctorem, ducem, principem, moderatorem, adjutorem esse. Consilio aliquem juvare; consilio adesse, consilium promere, consilio non deesse; consilium dare, afferre. V. *Consulo*. 3. *Consilium capere*, sich zu etwas entschließen. Consilium ex animi virtute capere; consilium inire; ad consilium descendere; consilio uti; animum inducere, constituere. 4. *Consilium sequi*, dem Rathe folgen. De consilio alterius rem totam constituere; parere consiliis, morem gerere suadenti; ad consilium descendere; consiliis assentiri; consiliis uti; a consilio nusquam discedere; consilium non repudiare; pendere ab alienis consiliis; stare consilio; monentem audire; sequi consilii hujus ducem et auctorem, obtemperare monitis et consiliis. V. *Suadeo*, *obedio*. 5. *Alienis consiliis se abduci sinit*, er läßt sich durch fremden Rath verführen. In praecipitia agi consilia; auferri se aliorum consiliis; ducendum, regendum se alienis consiliis permittit. 6. *Consilia clandestina habuit*, er hat sich heimlich berathschlaget. Clandestina coxit consilia; consilia secreto ab aliis coxit; consilia in privato et seducta a plurium conscientia habuit; ad consilia praeter paucissimos adhibuit neminem; consilia clandestina miscuit; optimum quemque consiliorum expertem voluit, reliquit; participes ha-

Digitized by Google

buit consiliorum paucissimos; paucos in consilium advocabat; cum paucis consilia contulit; paucos consilii sui conscios esse voluit; sedulo cavebat, ne quid consilii foras, in multorum conscientiam efferetur. 7. *Consilium mutare*, seinen Entschluß verändern. Abjicere consilium; desistere a consilio; depelli a consiliis; decedere de sententia, consilio; desistere de sententia; discedere a sententia; deduci de sententia, dejici, detrudi, moveri, deterreri. 8. *Consilii incertum esse, vel inopem*, unschlüssig, rathlos seyn. Subitis trepidare consiliis, perturbari temeritate consiliorum; consilia torpent, labant, haerent; confusum esse, et consilii egentem. 9. *Consilium senile optimum*, die Alten rathen am besten. Sapienter fere consulunt senes; non facile peccant, errant, labuntur, offendunt in consilio; optimis et firmissimis rationibus fere semper nititur senilis opinio, sententia; quorum grandior est aetas, qui aetate longius processerunt, eorum is esse solet sensus, qui a ratione non discedat, recedat, non procul absit, qui eum ratione congruat, quem ratio confirmet, a quo ratio non discedat. 10. *Alieno potius consilio, quam judicio tuo uteris*, du willst lieber anderer, als deiner Meinung folgen. Video te auferri aliorum consiliis; non tam tuo duci, quam alieno abduci consilio; non ipse te audis; non ipse tibi pares; morem geris; non ipse tibi obtemperas, obsequeris, assentiris, sed alieno uteris consilio; sed aliena te consilia regunt; sed ab alienis consiliis voluntas tua pendet; non ipse tibi dux es, non princeps consilii, sed minister. *Usus*. 1. Consilii copiam facere, Rath ertheilen. Consilio instruere. 2. Consilium petere, Rath fragen. 3. Consilium capere, suscipere; rationem salutaris consilii accipere, einen Rath annehme. Consilio uti. 4. Consilium exponere, sein Gutachten erklären. Consilium promere, enuntiare; consilii fontes aperire; consiliorum rationem repetere. 5. Consiliis interesse, den Rathshaltungen beywohnen. 6. Consilia clausa habere, den Rath verborgen halten. 7. Consilium explicare, sein Vorhaben ausführen. 8 Consilio labi, in seiner Meinung betrogen werden. 9. Consiliis hostium occurrere, consilia adversario extorquere, das feindliche Vorhaben verhindern. Consilia impedire, frangere. 10. Consilia cum hostibus jungere, mit dem Feinde sich heimlich verstehen. 11. Consilium abjicere, sein Vorhaben fahren lassen. 12. Consilii tui est, da magst du zusehen, was zu thun sey. 13. Consilii [illegible] sunt, dieses braucht Ueberlegung. 14. [illegible] consilii sententia decretum est, diese[illegible] nach dem Schlusse des gesammten Ra[illegible] also verordnet worden. 15. Consilium [illegible] ctius; geheimer Rath. 16. Consilio [illegible] adjuvare, consilium viribus addere, [illegible] nebst der Kriegsmacht noch eines Vorth[illegible] bedienen. 17. Fortunam in consilio [illegible] buit, das Glück hat gerathen. 18. Con[illegible] magni res est, die Sache erfordert gr[illegible] Bedenken. V. *Incertus consilii*.

Consimilis, e, ganz, gleich. S[illegible] Similis.)(*Dissimilis*. *Usus*. Res ge[illegible] meis consimiles. V. *Similis*.

Consisto, is, stiti, stitum, [illegible] bestehen, still stehen. *Syn*. Sto. *Adv*. [illegible] tius in hoc multum, diu, nusquam, [illegible] lisper, plane, praeclare in causis, [illegible] et in loco, nusquam. *Usus*. 1. In [illegible] consistere. Si semel constiteris, nunq[illegible] cades. Hodie primo ex gravi morbo [illegible] sistere coepi. 2. *Moror*, *commoror*, aufhalten, verweilen. In Italia consist[illegible] commorari. 3. *Desino*, aufhören. La[illegible] aetatis flexu consistit. Atque hic bel[illegible] constitit. Tibicen tacuit, ludus const[illegible] 4. *Consto*, *firmus sum*, beständig s[illegible] Ille non mente, non lingua, non v[illegible] constitit. Impii animo tranquillo, me[illegible] quieta consistere non possunt. 5. *Vers[illegible] positum esse in aliquo*, bestehen. Sa[illegible] reipublicae in unius hominis anima c[illegible] sistit, posita est. Omne bonum in ho[illegible] state consistit. Causa ejus belli in te c[illegible] sistit. Causidicus in foro praeclare c[illegible] sistit. Illo judice vix consistes.

Consitio, nis, f. Pflanzung. S[illegible] Statio. *Usus*. Non consitiones modo [illegible] lectant, sed et insitiones.

Consitura, ae, f. das Besäen. S[illegible] Consitio. *Usus*. Agri consitura.

Consobrinus, i, m. Geschwis[illegible] kind. *Syn*. Ex fratre, *vel* sorore ma[illegible] genitus.

Consociatio, nis, f. Vereinigu[illegible] Gesellschaft. *Syn*. Societas, commun[illegible] *Epi*. Communis humana. *Usus*. Comm[illegible] nis hominum generis consociatio. Con[illegible] ciatio hominum, atque communitas.

Consocio, as, avi, atum, are, [illegible] gesellschaften. *Syn*. Jungo, conjungo. *Dissocio*. *Usus*. Consociare consilia c[illegible] malis civibus. Natura ad civilem comm[illegible] nitatem consociati sumus. Nunquam [illegible] pulus cum senatu tam vehementer con[illegible] ciatus fuit. V. *Socio*, *jungo*.

Consolabilis, e, tröstbar. S[illegible] Quod consolationem admittit.

Consolatio, nis, f. Trost, Tröstu[illegible]

Digitized by Google

Syn. Solatium, levamen, levatio, medicina, confirmatio. *Epi.* Firmissima et usitata, grata, gravior, levis, longior, annua, magna, mediocris, misera, modica, multa, necessaria, nonnulla, optima, pervulgata, stulta, tenuis, vera, vulgaris, propria. *Phras.* Haec tibi cogitatio consolationi erit, dieser Gedanke wird dir zum Troste dienen. Haec te cogitatio non mediocriter confirmabit. Haec si tibi propones, si animo agitabis, animo spectabis, levabis luctum tuum; luctu, aegritudine, solicitudine te levabis; curam levabis; vulnus doloris tui ipse delinies. V. *Consolor*, *solatium*.

Consolator, ris, m. Tröster. *Usus.* Consolatores ipse se miseros confitentur.

Consolatorius, a, um, tröstlich. *Usus.* A Caesare accepi litteras consolatorias.

Consolido, as, avi, atum, are, befestigen. *Syn.* Firmo, corroboro, stabilio.

Consolor, atus sum, ari, trösten. *Syn.* Solor, levo, dolorem levo, moerem minuo, desiderium lenio, consolationem adhibeo, alicui perfugium et solatium praebeo, animum consolatione permulceo, consolatione sustento, dolorem, luctum, fletum abstergo. *Adv.* Amicissime, communiter, vehementer. *Phras.* 1. *Consolari afflictum*, den Betrübten trösten. Consolationem afferre afflicto; excitare, suis opibus sustentare casus miserorum; levationem afferre; levationi esse miseris; perculsos aegritudine levare; allevare jacentes; animum reddere; fomenta, oblectamenta dolorum praebere; diffidentes suis rebus confirmare; fulcire mentes; afflictos erigere; perditos recreare; miserorum aerumnam dictis allevare. 2. *Nihil est, quod consolari me possit*, nichts kann mich trösten. Nihil est, quod solatium affere, parere mihi possit. Nihil est, quod solatio, consolationi mihi esse possit. Nulla est res, quae animum meum possit recreare, relevare; vindicare dolore, liberare solicitudine; eximere dolore; abducere a cura; avocare a molestia; abstrahere a moerore, afflictum moerore, languentem, jacentem animum erigere, excitare, confirmare nulla jam cogitatio potest. Affectum dolore animum sanare nulla ratio potest. Laborantí animo, aegrotanti, pessime affecto mederi satis nulla ratio valet; parum apta sunt remedia, quae afferuntur; inutilis, infirma, inanis, supervacanea omnis medicina est. Frustra in me consolando ponitur opera; inanem operam sumit, qui ad me consolandum aggreditur; ita malis opprimor, prorsus ut respirare non liceat; nemo ut dolorem lenire, detrahere, depellere, adimere, levare aegritudinem; animum relevare; aegritudinem sedare; abducere ab angore contractum moerore animum possit; ita dolore obruor, ut emergere nulla ratione possim. Respuit jam animus, quasi desperata salute, omnem medicinam, remedia cuncta, omnia consolationum genera. Insitus, infixus in animo dolor ita penitus est, ut evelli nulla ratione possit, ut nulla vis rationum evellere, extrahere, educere eum possit. Finem facere dolori meo, finem imponere, modum statuere, dolorem moderari, neque homo est, neque res ulla, quae possit. Non est, ut possim in dolore mihi temperare, dolorem sedare, abjicere; me ad hilaritatem, jucunditatem, quam dolor eripuit, ademit, revocare; referre me ad pristinam animi aequitatem, ad eum statum, unde dolor dejecit, deturbavit, depulit, detrusit, non possum. Quae jam res aut quis homo, animo meo virtutem dolore ereptam restituere possit? quis ea sanare vulnera? quis iis vulneribus mederi, medicinam adferre, remedium invenire possit, quae mihi fortuna intulit, imposuit, inflixit? surdae jam sunt ad omnia solatia aures; exulceratam aegritudine mentem ad sanitatem nemo revocabit; prostratum, jacentem beare jam nihil potest. 3. *Hoc unum consolari potest*, dieses kann mich allein trösten. Hoc unum relevare animum, erigere mentem ac confirmare; erigere in spem *vel* ad spem animum; detrahere aegritudinem; serenitatem mentis reducere potest. Hic unus relictus est consolationi locus; hac una consolatione utor, me sustento; hanc unam mens habet, suscipit consolationem, ac praeterea nullam. *Usus.* Spe, eloquentia consolamur afflictos. Desiderium sui memoria commodorum consolabor. Dolorem, quem e republica capio, consolari domus non potest. Hoc mihi non sumo, ut de communibus miseriis te, *vel* dolorem tuum consoler.

Consono, as, ui, itum, are, zusammen klingen. *Syn.* Respondeo, consentio, convenio. *Usus.* 1. Vide, ut oratio moribus consonet, übereinstimmen. Nemus consonat, der Wald gibt einen Wiederhall.

Consonus, a, um, übereinstimmend. *Syn.* Conveniens. *Usus.* Consonum, consentaneum non est, ut etc.

Consopio, is, ivi, itum, ire, einschläfern. *Syn.* Somno obruo, opprimo.

Digitized by Google

Usus. Somno consopiri sempiterno. V. *Sopio.*

Consors, tis, *g. o.* Mitgenoß. *Syn.* Particeps, socius. *Usus.* Socium et consortem te laboris, gloriae habui. Consors alicui in lucris et furtis. V. *Particeps, socius, communis.*

Consortio, nis, f. Gemeinschaft. *Syn.* Consociatio. *Epi.* Humana *Usus.* Dissolvatur, necesse est, omnis humana consortio. V. *Communio.*

Conspectus, us, m. das Anschauen. *Syn.* Aspectus, praesentia. *Epi.* Dulcior patriae, frequens, jucundissimus. *Phras.* 1. *Dare se in conspectum alicui*, unter die Augen kommen. In conspectum venire; vultum alicujus subire; populo se dare, et coronae; in populi conspectum se committere; in oculis multitudinis, in ore omnium versari; ostendere, et offerre os suum; os praebere; in conspectum prodire. 2. *E conspectu abire*, aus den Augen gehen. Ab ore hominum concedere; vitare oculos hominum; hominum aspectum, lucemque vitare; ab oculis hominum aliquo concedere; hominum aspectum praesentiamque vitare; e conspectu discedere, evolare; hominum aspectum, lucemque defugere, fugere. *Usus.* 1. Dare se in conspectum, sich sehen lassen. 2. In conspectu esse, vor Augen stehen. Loco excelso sita est laus tua, in conspectu urbis posita. 3. In conspectu ponere, vor Augen legen. 4. Animus non cadit in conspectum, in die Augen fallen. 5. Conspectum fugere, aus den Augen gehen. 6. E conspectu amittere, jähling etwas aus den Augen verlieren. 7. Conspectu privare, seiner Gegenwart berauben.

Conspergo, is, spersi, spersum, ere, besprengen. *Syn.* Aspergo, respergo. *Usus.* 1. Lacrimis me conspersit. 2. Scripta quadam hilaritate conspergere. Oratio, quasi quibusdam verborum floribus conspersa.

Conspicio, is, spexi, spectum, ere, ansehen, in Obacht nehmen. *Syn.* Aspicio, video. *Adv.* Procul, prope. *Usus.* 1. Infestis omnium oculis conspici. 2. *Transl. Attendo, considero*, betrachten. Conspicite eam mentibus vestris, quam oculis non potestis. V. *Video, intueor.*

Conspicor, aris, atus sum, ari, anschauen. *Syn.* Video. *Usus.* Occisum ut conspicatur.

Conspicuus, a, um, scheinbar. *Syn.* Aspectabilis. *Transl.* Illustris, clarus. *Phras. Ea facti gloria eum conspicuum reddidit*, diese That hat ihn erst ansehlich gemacht. Ea res illi dignitatem attulit, conciliavit; id factum illi dignitati fuit, dignitatem adjunxit; ea re clarum spectatumque fecit hominem. V. *Celebris, clarus. Usus.* Mons la conspicuus.

Conspiratio, nis, f. Zusammenrottirung. *Syn.* Conjuratio, consensi *Epi.* Incredibilis, conflata, restinct magna, sceleratissima, tanta. *Usus.* Conspirationem conflare, facere. Co spirationem restinguere, dirimere. *Consensus*, Einhälligkeit. Summa er inter eos animorum conspiratio. Sum ma est conspiratio consensusque virtu tum. V. *Conjuratio, consensio.*

Conspiro, as, avi, atum, are, si verbinden. *Syn.* Consentio, conjur *Usus.* 1. Mirabiliter omnium ordinu consensus ad liberandam rempublica conspiravit. Omnes ad dignitatem tua defendendam conspirasse videntur. *Conjuro*, sich verschwören. Mirum, ni se nes vicini in unum nidum conspirav rint. V. *Consentio, concors.*

Consponsor, oris, m. Mitbürge *Syn.* Qui cum alio spondet. *Usus* Communicabo rem cum consponso re tuo.

Conspuo, is, ui, utum, ere, be speyen. *Usus.* Ab omnibus derisus, at que consputus.

Consputo, as, avi, atum, are, be speyen. *Syn.* Sputo aliquem foedo. *Usus* Clodiani nostros consputarunt.

Constabilio, is, ivi, itum, ire bestätigen. *Syn.* Stabilem et firmum red do. *Usus.* Rem suam constabilire.

Constans, antis, *g. o.* beständig *Syn.* Firmus, stabilis, gravis, perpetuus, aequabilis moderatus, constantia praeditus)(*Levis, inconstans, mobilis. Phras. Animo est gravi et constanti*, er ist in seinem Vorhaben standhaft. Animo est firmo stabili, immutabili, minime levi, non fluxo, non variabili; animo minime fluctuat, vacillat, claudicat, labitur, nihil in illo levitatis, inest, aut inconstantiae; nunquam ille discedit a seipso. Nullam in illo animi infirmitatem, nullam consilii mentisque mutabilitatem deprehendas, certum est illi constantiam tueri in sententia; seipsum ab omni perturbatione invictum praestare; animi aequitatem, praesentiam ubique prae se ferre; constantia, animi firmitate est egregia; propositi tenax constantiam

Digitized by Google

instituto retinet, servat, ad res gendas constantiam affert, adhibet sinularem; abunde constantis animi est; nihil ex pristina voluntate mutat; eadem constantia et florente, et sinistro rerum statu est; consiliis ad exitum perducendis animo praesenti est. V. *Constantia. Usus.* Fortis animi est et constantis, non perturbari rebus adversis. Constans et perpetua vitae ratio. Rumores afferuntur, iique satis constantes. Firmus, stabilis constans amicus. Constans lunae motus. V. *Fortis.*

Constanter, beständig. *Syn.* Fortiter, aequaliter, perpetuo.)(*Inconstanter. Usus.* Constanter et libere me gessi. Constanter et perpetuo placuit hoc consilium.

Constantia, ae, f. Beständigkeit. *Syn* Firmitas, stabilitas, gravitas, aequalitas, perseverantia, firmitas animi, firmum consilium, constans et perpetua vitae ratio.)(*Inconstantia. Epi.* Admirabilis, incredibilis, conveniens et conjuncta, diuturna animi, humana, magna, perpetua, placida et quieta, singularis, summa. *Phras.* 1. *Novi tuam constantiam*, ich kenne deine Standhaftigkeit. Nosco animi tui firmitatem, firmitudinem; scio, te in sententia constare, praestare, semper solitum; nec de gradu dejici, dimoveri; nec de sententia depelli posse; scio, te in eodem consiliorum tenore obstinatum, perstiturum firmiter; nihil de pristina sententia mutaturum; quam aequali semper tenore sis, novi; scio, quam non varius sis in causa; quam firmitudinem animi obtineas; quam constanter in sententia permaneas; quam nulla vi labefactari constantia tua possit. 2. *Egregia constantia mihi esse videtur*, er scheint mir ein standhafter Mann zu seyn. Is mihi semper visus est, qui sibi constet optime; qui a sententia, aegre discedat; aegre mutet consilium; susceptam opinionem non temere abjiciat; sensus deponat, de suo statu demigret; quem nulla res facile abducat, avellat à sententia; cujus mentem aegre in diversam partem traducas; hoc illuc, in hanc vel illam partem non facile flectas, ea virum gravitate, eo animi robore ac constantia semper existimavi, ut non magis solem a suo cursu, quam ejus animum ab aequitatis studio deflectas; idem illi vultus in omni re, eadem mens in omni fortuna videtur; is mihi videtur, cujus animum nec prospera fortuna efferat, nec adversa infringat; qui eodem vultu et res secundas et adversas excipiat; qui pulcherrime secundam et adversam fortunam ferre, subire noverit; in quem fortunae nihil juris sit; qui nec prosperis rebus insolescat; nec adversis frangatur; quem nec in secundis rebus laetiorem quisquam viderit; nec in sinistris tristiorem; qui eundem vultum in omni fortuna retineat. V. *Animus fortis, Fortis. Usus.* Cato gravitatem suam perpetua constantia roboravit. Fortis animus sine aequabilitae et constantia nullus esse potest. Retinenda igitur est animi constantia, firmitas, perseverantia, gravitas.

Consternatio, nis, f. Bestürzung. *Usus.* Pavore et consternatione territa cohors. V. *Perturbatio.* Ingens solicitudo, ac pene jam luctus est. V. *Terror.*

Consterno, is, stravi, stratum, ere, bedecken, bestreuen. *Syn.* Sterno, tego, spargo, effundo. *Usus.* Effusum frumentum vias omnes constraverat.

Constipo, as, avi, atum, are, dicht an einander stellen. *Syn.* Constringo, coërceo, coarcto, contrudo. *Usus.* Ecqui tantus numerus hominum in eum agrum constipabitur. *Constipatus, vulg. est*, an Verstopfung leiden. *Latine.* Ex alvi duritie cubare, laborare. V *Angustus, stipo.*

Constituo, is, ui, utum, ere, bestellen, sich vornehmen. *Syn.* Decerno, statuo, delibero, cogito, sancio, praescribo, designo. *Vulg. propono mihi, propositum facio. Adv.* Aliquando ante, bene de rebus domesticis, breviter, communiter, coram, diligenter jura, graviter de aliquo, impune supplicium, inique in posterum legem, lente, libenter conditionem, maturius ex re et itempore, obscure regnum, omnino causam in verbo, optime, publice patronum, sanctissime, sapientissime, verissime. Constitutum bene, divinitus, moderatissime, providentissime, publice, praeclarissime, prudenter. *Phras. Constitui, abire*, ich habe mir vorgenommen abzureisen. Animus erat in eo, ut hinc migrarem; in animo erat; cum animo statui; apud animum statui; deliberatum cum animo habebam; stabat jam sententia, ut solum verterem; animus in discessu erat; jam terras alias cogitabam; fixum et statutum erat animo, patria discedere; abeundi discessus consilium cepi; in animo habui; animum induxi, demigrare hac ex ur-

Digitized by Google

be; ratum jam erat migrandi consilium. *Usus.* 1. Ut constitui, adero Constitui cum amicis de profectione mea Constitutum plane habeo. Constituendum denique tibi est, quod vitae genus eligas. 2. *Praescribo, decipio. Vulgo: determino.* bestimmen die Zeit den Tag ꝛc. Diem tempusque colloquio constituere. Pactem et constitutam diem habere Ad diem dictam, praestitutam, praefinitam, constitutam adero. Provinciam alicui constituere. 3. *Decerno, destino, vulg. ordino*, verordnen. Accusatorem, testes, quaestionem, disceptationem vadimonium, actionem constituere. Judicium capitis in aliquem; maleficio supplicium, poenam constituere. 4. *Facio, cendo, confirmo*, machen, befestigen. A Diis omnia constituta sunt. Necessitudinem cum aliquo, et amicitiam constituere. Constituere urbem, pacem, rem familiarem suam. 5. *Pono, propono*, setzen, vorstellen. Monumentum in aliquo loco; sibi aliquid ante oculos constituere Aliquem in locum Praetoris constituere. V. *Decerno. delibero.*

Constitutio, nis, f. Einrichtung. Verfassung. *Syn.* Comparatio, institutio. *Syn.* Firma corporis. simplex, tota quam plurima. *Usus.* Quid sentis de hujus belli constitutione? Constitutio religionum Numae debetur. 2. *Habitudo et Compositio*, Beschaffenheit. Corporis firma constitutio.

Constituto, mit Fleiß. *Syn.* Consulto, composito. compacto. *Usus.* Constituto experiri cum aliquo, mit Fleiß es mit Einem wagen.

Constitutum, i. n Satzung. *Syn.* Propositum. *Usus.* Ajunt, constitutum factum esse cum servis.

Constitutus. a, um, bestellt. *Syn.* Institutus. confirmatus, compositus, decretus. *Usus.* Ad constitutam diem adesse. Constituta res est. et definata. Propositum et constitutum iter. Corpus, animus bene constitutus.

Consto as, stiti, stitum, are, bestehen. *Syn.* Componor, fio, constituor. *Adv.* Constare certatim, mutuo studia officii, gratis navim. melius sibi, multum. parum sibi, plane e numeris, plane, non satis. praeclare sibi, summe. *Usus.* 1. Judiciorum ratio ex accusatione et defensione constat. Hic ex fallaciis constat totus. Concio ex imperitissimis constat. Prudentia constat ex scientia rerum bonarum et malarum. 2. *Sum*, seyn. Virtus sine ratione constare non potest. Quae in toto mundo moventur et constant. 3. *Patet*, es ist bekannt, es ist am Tage. Res, de qua constat. Quae res cum constat; liquida sit *pro*: inquisita et comperta sit etc. V. *Pateo.* Constat inter omnes Constant mea in te beneficia. 4. *Convenio. congruo. cohaereo*, überein stimmen zusammen treffen. Ista sententia cum priore non constat. Oratio ista nec cum re. nec secum ipsa constat. Constare sibi in vitae perpetuitate non constare sibi Mente vix constat 5. *Persevero. permaneo. perduro*, verbleiben, verharren Laudo, quod in sententia constiteris. Constabit tibi fructus otii tui 6. *Pretii ratione*, kosten. Dimidio minoris tibi constabit. Magno stetit cunctatio homini. Ea res multorum sanguine stetit. V. *Pretium*, *manifestus patet.*

Constringo, is, strinxi, strinctum, ere, zusammen binden. *Syn.* Stringo vexo, arcto, concludo.)(*Luxo, solvo* *Usus.* Reimpublicam legibus constrinxit. Alicujus scelus supplicio constringere. Dare se libidinibus constringendum. V. *Stringo.*

Constructio, nis, f. ein Bau, Zusammensetzung. *Syn.* Compositio, quasi structura quaedam, consecutio. *Epi.* Apta et quasi rotunda verborum, magna et ornata, minuta. tota. *Usus.* Quanto artificio natura constructionem hominis fabricata est!

Construo, is, struxi, structum, ere, bauen. *Syn.* Conficio, aedifico, fabricor, coacervo.)(*Destruo. Usus.* Aves sibi nidos construunt. Acervos nummorum construere V. *Strao.*

Constupro, as, avi, atum, are, eine schänden. *Syn.* Stupro contamino. V. *Stupro.*

Consuasor, oris, m. Rathgeber. *Syn.* Suasor.)(*Dissuasor. Usus.* Auctore et consuasore Naevio.

Consuesco is. suevi. suetum, ere, gewohnen. *Syn.* Soleo. meae consuetudinis est, consuetudinem habeo. multum cum aliquo sum; una sum; diem cum aliquo pono, cum aliquo conjunctissime et amicissime vivo; in consuetudinem me do; in consuetudinem alicujus rei venio.)(*Desuesco. Usus.* Equo. quo consuevi, libentius utor. V. *Assuesco. consuetudo.*

Consuetudo. inis, f Gewohnheit. *Syn.* Mos, institutum, usus. *Epi.* Altera natura. artifex suavitatis, non satietis avida, bona, civilis, communis, con-

Digitized by Google

salaris, senatoria, dissoluta, diuturna, domestica, elegans, familiaris, immanis, barbara, indigna, jucunda, summa, judicialis fori, jucundissima cum aliquo, lasciva, libera peccandi, magistra non contemnenda, doloris terendi, magna, mala et impia, mala ac molesta, militaris, mirifica, notissima, nova, judiciorum, perpetua, popularis et forensis dicendi, pristina, quotidiana, regia, vetus, vitiosa et corrupta. *Phras.* 1. *A consuetudine longissime discedis*, du verlassest deine Gewohnheit. Recedis, desciscis, te removes, te abducis; alius plane es a te ipso; a teinetipso discedis; tui dissimilem te praebes; tui te similem non praestas, eum, qui adhuc fuisti, te non praestas, tibi parum constas; consuetudinem tuam et invetteratam agendi, vivendi rationem abjecisti, deposuisti, oblivioni dedisti. 2. *Consuetudo communis est*, dieses ist schon eine gemeine Gewohnheit. Mos hic omnium est; omnium haec consuetudo est; institutum est, consuetudinis instituti est; mos hic ubique obtinuit, invaluit; mos ita fert omnium, ita fert consuetudo; nemo non ita consuevit; omnibus hoc est a natura tributum, insitum; ita natura comparatum est; habent hoc omnes a natura, ita facti, ita instituti natura omnes sumus; id in more jam positum est; usu ac more comparatum est; moris est, veteri exemplo et instituto inductum est; more fit; vetus hoc est. *Usus.* I. Vetus consuetudo naturae vim obtinet, Gewohnheit ist eine andere Natur. 1.) *Consuetudinem introducere*, eine Gewohnheit einführen. Inducere, addiscere, afferre, excitare aperire. 2.) *Consuetudinem immutare*. Gewohnheit verändern. A vetere consuetudine recedere. 3.) *Consuetudinem servare*, Gewohnheit halten. Romani hac consuetudine utuntur. Consuetudo est Romanis Veterum consuetudinem tenere, retinere, servare, praestare. Manet ea in praesens consuetudo, serpit, increbrescit. 4.) *Ad consuetudinem redire*, auf den alten Brauch kommen. Omnia ad veterem consuetudinem longo intervallo revocata sunt, reverterunt. II. *Vita communis, amicitia, familiaritas, conictus*, Gemeinschaft, Vertraulichkeit. 1.) In consuetudinem praestantium virorum se dare, se insinuare, se immergere. Cum iis consuetudinem jungere, facere, conjungere, consuetudine junci, implicari, devinciri. Vetus mihi eum illo amicitia et consuetudo intercedit, Gemeinschaft machen, Umgang haben. 2.) Consuetudinem inte mittere; a consuetudine refugere, omnium consuetudine privari, der Gemeinschaft entrathen. 3.) Ad consuetudinem redire; in, *vel* ad consuetudinem revocari, wieder die Freundschaft pflegen. 4.) In consuetudine permanere, in gutem Verständnisse bleiben. V. *Mos.*

Consul, is, m. Burgermeister. *Syn.* Reipublicae, publici consilii princeps. *Usus.* Sine repulsa consul factus, effectus designatus, renuntiatus.

Consularis, e, burgermeisterlich. *Syn.* Qui consulatu perfunctus erat, qui consulatu abiit, aliquando consul fuit. *Epi.* Dissertus, maximus. Consulares clarissimi constantes et nobiles, meliores et fortiores et constantiores, timidi, turpissimi. *Usus* Consulare officium. Provincia consularis. Consulares et praetorii viri.

Consulatus, us, m. das Burgermeisteramt. *Syn.* Amplissima potestas in republica. *Usus.* 1. Consulatum sperare, cogitare, hoffen, verlangen. 2. Consulatum petere, begehren. 3. Consulatum demandare, auftragen. 4. Consulatum inire, antreten. 5. Consulatum gerere, bekleiden. 6. Consulatu aliquem dejicere, von dem Burgermeisteramte absetzen. V. *Magistratus.*

Consulo, is, ui, sultum, ere, rathen, oder um Rath fragen. *Syn.* Consilium peto, delibero, consulo; *item* Consilium do prospicio provideo. *Adv.* Bene reip. bene de rebus, commode; consideratius diligenter agris, diligentissime valetudini, gravius de se, gravius de salute, libere reipubl. male suis rebus, melius sibi, famae, pudicitiae, multum et diu, et optime alicui, sibi plurimum, serius, maxime. *Phras.* 1. *Consulere dubiis in rebus amicos sapientis est*, einem weisen Manne stehet es zu, in zweifelhaften Dingen seine Freunde um Rath zu fragen. Sapientis est in ancipiti rerum statu, incertis in rebus ambiguis, obscuris, aliqua in difficultate constitutis, in controversia positis amicos in consilium adhibere; ad amicos, ad amicorum arbitrium referre; amicorum judiciis stare; ad consilium amicorum confugere; amicorum consilio uti; amicorum sententiam exquirere; adire ad amicos consilii causa; velle cognoscere, quid amicis videatur, quid amici sentiant, quid opinionis habeant, quod praebeant consi-

Digitized by Google

lium; quid censeant, judicent, faciendum existiment; velle cognoscere, quis sit amicorum sensus, quae mens, quae sententia; referre ad consilium amicorum; dare se in consilium amicis; ab amicis consilium capere; amicos auctores, duces, principes consiliorum suorum habere; rogare, interrogare sententiam amicorum; ex amicis, quid sibi auctores sint, exquirere; nihil constituere, suscipere, nisi de amicorum suasu, ductu, hortatu, consilio, sententia, instinctu; sine amicorum consilio; nisi amicis suasoribus, consultoribus, auctoribus, impulsoribus, ducibus persuasum, permotum, adductum; in neutram se partem dare, nisi de consilio amicorum; nisi consilio nixum amicorum; nisi suadentibus, consulentibus amicis impulsum. V. *Consilium peto*. 2. *Deum precibus consulere*, *vulg.* sich mit Gott in dem Gebethe berathschlagen. Divinae mentis consilium precibus explorare; ad Deum consilia sua referre; coeleste lumen precibus exposcere; auctorem, ducem, principem consiliorum suorum Deum habere; rebus in dubiis ad Deum confugere; consilii lucem a Deo suppliciter exorare; res suas, ac consilia cum Deo quodammodo conferre. 3. *Consulo tibi*, *vulg.* ich rathe dir. Hoc tibi do consilii; tibi suadeo; auctor tibi sum; consilium hoc meum est; mea haec est sententia; meus hic est sensus, meum hoc est judicium; ita sentio; id mihi videtur, placet, probatur. V. *Auctor*. 4. *Si me putas, recte tibi posse consulere, hoc facies*, wenn du meinest, daß ich dir gut rathen kann, so thue dieses Si mea tibi sententia probatur; si me putas aliquid videre; si meum consilium apud te habet aliquid ponderis, momenti; si me putas, quidquam sapere; si audire me vis; si consiliis meis aliquid tribuere; si sequi consilium meum; si ad meum accedere vis consilium, hoc ages; me auctore hoc tibi agendum putabis. V. *Consilium do*. 5. *Dignitati tuae consule*, habe fleißig Acht auf deine Amtswürde. Ducenda tibi ratio est dignitatis tuae: serviendum dignitati tuae: spectanda inprimis dignitas tua; cavendum, nequid detrimenti accipiat dignitas tua; nihil potius, nihil prius nihil antiquius dignitate tua habendum; fac, ut dignitas tua tibi curae sit; tuere dignitatem tuam; conserva dignitatem tuam. 6. *Haud satis rationibus tuis consulis*, du siehest nicht genug auf dich selbst. Non pro eo, par esset, tuis commodis prospici male per te tibi provisum est; n satis tibi curae est, quid rationes tu a te postulem; rerum tuarum cura p rum te tangere videtur, abjecisse n hi videris rerum tuarum curam, a in postremis habere. V. *Negligo*. *Usu* 1. De hoc negotio te consulendum d xi, um Rath fragen. Diu inter nos co suluimus, berathschlagen. 2. *Provide prospicio*, *rationem alicujus habe occurro*, *medeor*, Vorsehung thun, a eine Sache Acht haben. Consulite vobi prospicite patriae, famae ac pudiciti consulite. Deorum providentia hum nis malis consulitur. 3. Consulo, *p* consilium do, ich gebe dir einen Rat *vulg. est*. 4. Consulere in medium, si unter einander berathschlagen. Consulere publicum. 5. Pessime in se, *vel* aliu consulere, wider sich oder einen Ander etwas Schädliches vornehmen. 6. Boni co sulere, etwas gut aufnehmen. V. *Prosp cio*, *suadeo*, *delibero*.

Consultatio, nis, f. Berathschl gung. *Syn.* Deliberatio. *Usus*. Ea re venit in deliberationem et consultatio nem. Exspecto, quid respondeas consu tationi meae.

Consulto, mit Fleiß. *Syn.* Cogita to, constituto, composito, compacte dedita opera, de industria.)(*Temere fortuito*. *Usus*. Simulat, se consulto fe cisse, quod vel inscitia, vel perturba tione animi factum. Id consilio factum V. *Prudens*.

Consulto, as, avi, atum, are, b rathschlagen. *Syn.* Delibero, in medium in commune, in publicum consulo. con silium ineo. *Usus*. Inquirere et consul tare de officio. Deliberationes consu tandae sunt. V. *Consilium*.

Consultor, oris, m. ein Rathge ber. *Syn.* Consulens. *Usus*. Consulto ribus, quorum domus plena, respon dere.

Consultrix, icis, f. Rathgeberin *Usus*. Natura consultrix, et provid utilitatum opportunitatumque omnium

Consultum, i, n. Satzung. *Syn* Decretum, ut senatus consultum. *Usus* Facta et consulta sapientum monumen tis prodere.

Consummo, as, avi, atum, are vollenden. *Syn.* Perficio. *Usus*. Gest et consummata bella. V. *Perficio*, *ab solvo*.

Consumo, is, sumpsi, sumptum ere, verbrauchen. *Syn.* Absummo, ex

Digitized by Google

haurio, conficio, tero, contero, impendo, profundo, dissipo, comedo. *Adv.* Tranquille tempus. *Phras.* 1. *Consumere patrimonium, suum*, sein väterliches Erbtheil verschwenden. Adesa pecunia, devorata, profusa, patrimonium suum omne, fortunas suas abligurivit; res eum et fides deficere coeperunt; dissipavit conviviis patrimonium; rem confregit. Res illi per luxum dissipata periit; in deliciis omnia sua disperdidit; per luxuriam effudit; attrivit opes; patrimonii censum mersit; luxu hausit, dilapidavit, decoxit. V. *Absumo, Helluor, Prodigo, Dissipo, Nepos.* 2. *Tempus otio consumpsit*, er hat die Zeit mit Müßiggehen zugebracht. Aetatem in otio exegit; tempus omne in luxu ac otio posuit; diem per summam inertiam absumpsit; tempus omne in otio trivit, contrivit; otiosa in foro concursatio diem illi unum ac alterum exemit, mensem illum in otio egit, confecit; dies non paucos otio combussit; diem unum, alterum, tertium potando, nugando condidit; temporis bonam partem otiosa concursatione traxit. *Usus.* 1. Aliqua in re plurimum operae studiique consumere. Operam, curam, otium in rebus magnis, orationem facetiis consumere. 2. *Absumo*, verzehren. Per luxuriam effundere et consumere bona omnia. Dolore confici ac consumi. In castris popinis, aleis, ganea tempus aetatis omne consumere

Consumptio, nis, f. Verzehrung. *Usus.* Consumptione se hic et senio alebat.

Consumptor, oris, m. Verzehrer. *Usus.* Ignis noster confector et consumptor est omnium.

Consuo, is, sui, sutum, ere, zusammen nähen. *Usus.* Dolos consuere. Consuta tapetia.

Consurgo, is, surrexi, surrectum, ere, aufstehen. *Syn.* Surgo, assurgo. *Adv.* Honorifice. *Usus.* Honorifice ei consurgitur. Consurrexit senatus cum clamore.

Consurrectio, nis, f. das Aufstehen. *Usus.* Cepi maximum fructum ex consurrectione omnium et comitatu.

Contabesco, is, tabui, ere, auszehren. *Syn.* Consumor, extabesco, lateso. *Usus.* Luctu confectus contabuit; ad extremam tabem venit. V. *Tabesco.*

Contabulatio, nis, f. das Dielen, Laden. *Usus.* Ubi turris altitudo perducta est ad contabulationem. Turris quinque tabulatorum, *vulg. contignationum.*

Contabulo, as, avi, atum, are, mit Bretern belegen. *Usus.* Totum murum turribus contabularunt. Turres contabulatas aliaque machinamenta quatiendis muris portabant.

Contagio, nis, f. ansteckende Seuche. *Syn.* Foeditas, virus, venenum, pestis, lues. *Epi.* Periculosa, servilis, interna. *Usus.* Contagione malorum, quae ab uno serpunt latius. Animus a contagione corporis revocatus. Latet, patet illius sceleris contagio. Est quaedam contagio sceleris, si proditorem defendas. Contaminavit se ejus praedae contagione. Ad illum contagio conscientiae non pertinet. Contactus corporum, seu contagio vulgabat morbos.

Contagium, ii, n. erbliche Krankheit. *Syn.* Contagio.

Contamino, as, avi, atum, are, beflecken. *Syn.* Inquino, commaculo. *Phras. Omnia suis sceleribus contaminavit*, er hat Alles durch seine Laster verunreiniget. Macula sui sceleris imbuit; flagitiorum coeno et sordibus inquinavit; omnibus vitiis commaculavit; religiones omnes suo scelere violavit; aras ac templa polluit, funestavit; omni dedecore maculavit; omni scelere obligavit; omnia intoleranda libidine foeda ac deformia effecit. V. *Macula. Usus.* Nullum est flagitium, quo se non contaminarit. Mortalium omnium post homines natos contaminatissimus, turpissimus. Contaminare veritatem mendacio, se omni scelere, stupris, flagitiis. Contagione praedae contaminare. Omni scelere coopertus et contaminatus. Violatis sacris piaculum meritus. V. *Sceleratus.*

Contego, is, texi, tectum, ere, zudecken *Syn.* Tego. *Usus.* Natura eas partes contexit. Medicorum errores terra injecta contegit. V. *Tego.*

Contemno, is, tempsi, temptum, ere, verachten. *Syn.* Despicio, despicatui duco, sperno, abjicio, rejicio, inane ac leve existimo, pro nihilo puto, aspernor.)(*Expeto, aestimo, efferо, admiror. Adv.* Aperte existimationem, constanter, magnopere, mirifice, omnino sententiam, penitus aliquem, plane, praeclare res humanas, recte pecuniam, severissime voluptatem, valde elegantiam ludorum, vehementer hominem, vicissim, maxime. *Phras.* 1. *Humana omnia contemnit*,

Digitized by Google

aspernatur et negligit, er verachtet alles Zeitliche. Humana omnia conculcat, levia ducit, nullo loco numerat; flocci facit, contemptim habet; despicatui habet; est in eo summa rerum omnium contemptio et despicientia; humana omnia proterenda ac conculcanda ducit; alta quadam despectione intuetur; sordent ista illi, risui sunt; in summam contemptionem apud eum veniunt humanae res omnes. 2. *Majores nostri divitias contemnebant*, unsere Vorfahren verachteten den Reichthum. Apud majores nostros minima erat divitia um ratio; divitiae apud majores nostros nullo loco, nullo numero erant; majores nostri opes parvi pendebant, nihili faciebant, ducebant, reputabant, aestimabant; postremae omnium rerum divitiae nostris erant majoribus; postremum locum obtinebant. 3. *Contemno omnia*, mir liegt an keiner Sache etwas. Omnia fastidio respuo; tra bantur per me pedibus, non laboro nihil me tangit; nihil me afficit; nul la re moveor, nulla res in pretio est; nihili facio omnia; inania ac levia nullius momenti, nullius ponderis apud me sunt, omnia despicatui, ludibrio habeo; nihili dependo; pro nihilo puto; pro nihilo duco; in minimis pono; risui sunt. 4. *Pygmaei contemnuntur*, die Zwerge verachtet man. Contemptui est pygmaeorum brevitas; in conteptum, in contemptionem venit: brevitas sua pygmaeis contemptum affert; pygmaei opportuni injuriae ducuntur; pygmaeis brevitas contemptionem affert; despectui est pygmaeorum brevitas; despicatui, ludibrio habetur; contempta et abjecta res est pygmaeus; staturae brevitas inertissimis etiam in pygmaeos licentiam facit; pygmaeos brevitas sua in contemptionem adducit; pygmaei contemptu laborant apud mortales caeteros; pygmaeorum brevitas pessimis habetur despicata modis, pygmaeos obterere quisque audet; ludibrio, risui sunt omnibus pygmaei; contemptissimum pygmaei nomen est; pygmaei in magno contemptu vivunt; praebere ad contumeliam os coguntur; fabula sunt populo; nullo in honore sunt 5. *Bonae artes contemnuntur*, die freyen Künste werden verachtet. Jacent literarum studia, ac nullo prope loco sunt; squalent bonarum artium studia, ac in postremis habentur; litterarum illa gloria in silentio et oblivione jacet; exolevit il in omnium animis pulcherrimarum tium studium; non obtinent fu quem merentur liberales disciplin honoris, dignitatis locum; nullum bonis artibus est pretium, nulla stimatio; artes honestissimae n jam in numero ponuntur, habent ducuntur. *Usus*. Contemnere aliqu ac pro nihilo putare. Irridere ac cont nere alios prae se. Contemnere, despi re, non curare, infra se ducere, pro hilo habere. V. *Aspernor*, *sperno*.

Contemplatio nis, f. Betra tung, Besichtigung. *Syn*. Considerati cogitatio, mentis agitatio. *Epi*. Di gens, magna ac diligens, manca nat rae atque inchoata. *Usus*. Res mag contemplatione digna. Contemplat naturae est animi pabulum. V. *Med tatio*, *considero*.

Contemplator, oris, m. B trachtet. *Usus*. Homo coeli conten plator.

Contemplor, aris, atus sum ari, betrachten, besichtigen. *Syn*. Med tor, considero, perspicio, intueo animo intueor. *Adv*. Acerrime, oti se, studiose. *Phras*. *Contemplari r divinas*, himmliche Dinge betrachten. I rerum divinarum contemplatione al quantum temporis ponere; aliquid ten poris coelestium rerum contemplatio tribuere, ad rerum divinarum conten plationem exsurgere, mentem erigere vitam agere coelestium rerum conten platione suavissimam; animo esse i coelestium rerum meditatione suspen so. *Usus*. Rem quamvis otiose et co siderate, summo otio contemplatu Intentis oculis rem contemplari. Coe pulchritudinem oculis contemplari. V *Considero*, *Meditor*.

Contemptio, onis, f. Verachtun *Syn*. Contemptus, despicientia desp ctio. *Epi*. Firma, stabilis doloris. m gna. *Usus*. Fortitudo est. malorum d lorumque contemptio. Mortis, pec niae, rerum humanarum contempti Adversarios in contemptionem adduxi

Contemptus, us, m. Verachtun *Syn*. Contemptio, despectio. *Usus*. Co temptu laborabat apud socios. V. *Co temno*.

Contendo, is, tendi, tentum, er spannen, zanken. *Syn*. Nitor, curo, cono laboro, enitor. *Item*: Altercor, rixo litigo.)(*Remitto*. *Adv*. Civiliter, co tra, copiosissime, cupidissime, dil gentissime, honeste, infestissime, in

Digitized by Google

micissime, magnopere, mirifice ab aliquo, plane, prorsus, summe, valde, vehementer ab aliquo, de salute verecundius. *Phras. Cum vicinis contendere solet*, er pflegt mit seinen Nachbarn zu zanken. Contra vicinos identidem velitatur, depugnat, vociteratur; jurgia, disceptationes, altercationes suscipit; in altercando multus est; controversias a mane in noctem saepe ducit; novas identidem turbas et rixas homo conditus, et ad jurgandum litigiosus commovet; cum omnibus certationem suscipit; cum vicinis bellum gerit, digladiatur; jurgiis contendit; omnibus obstrepit certatim; obloqui non desistit; certamina serit; verba omnia in altercationem vertit; vicinos in disceptationes perpetuas trahit; jurgantis ira saepe ad manus pervenit; jurgia, discordias, iras cum vicinis exercet; manus simul intendit, simul probra vicinis ingerit; saepe brevis altercatio inde ex iracundia muliebri in animorum contentionem exardescit; res saepe parva studiis in diversa trahentibus, in magnum certamen excedit; frequens illi cum vicinis contentio; rixae committendae causa altercatio illi quotidiana; saepe parva res est, quae in altercationem vertit; contentiones frequenter excitat; movet, ciet rixas; altercationes, jurgia concitat; serit certamina et rixas cum vicinis. 2. *Juvenes magna spectare debent et rectis ad gloriam studiis contendere*, Jünglinge müssen nach Ehre streben. Debent grassari ad gloriam virtutis via; niti, tendere ad gloriam nervos omnes industriae contendere, et eniti ad gloriam; elaborare, ac animo conniti, ut nihil a se praetermissum, quo verae laudis fructum sibi comparent, videatur; illuc juventuti summa ope, pertinaciter tendendum, ut verae virtutis gloriam consequatur. *Usus*. 1. Contende ac elabora, animo connitere, sich bestreben. 2. *Litigo, pugno, certo, luctor, confligo, digladior, contentionem facio, contentionis aliquid cum aliquo habeo*, streiten, zanken, strettig seyn. Cum aliquo contra aliquem armis, vi, impetu, jure, verbis acerrime, inimicissime contendere. Sacramento contendas, mea non esse. Patere, quaeso, rationem meam cum tua contendere. *Transl. Intendo, adduco*, den Fleiß anspannen. Nervos omnes contendere. Nihil usquam remittam, quin aetatis industriaeque meae nervos omnes contendam, ut etc. 4. *Comparo, confero*, gegen einander halten. Contende inter se leges et confer. Accusationem nostram cum tua contendito. 5. *Eo, festino*, eilen, schleunig reisen. Roma Brundisium contendit. 6. *Posco, flagito, peto, efflagito*, begehren, eifrig um etwas anhalten. Summe, omni studio, paulo impudentius contendo, ut mecum in gratiam redeas. Nihil ab invito contendam. V. *Conor, laboro, jurgo, litigo*.

Contente, streng. *Syn* Vehementer, magna contentione, acriter. *Usus*. Contentius ambulare. Alias contentius, alias submissius dicere.

Contentio, nis, f. Anstrengung, Heftigkeit. *Syn* Certatio, controversia, luctatio; certamen, dimicatio, pugna; vis animi, labor corporis.)(*Relaxatio, remissio*. *Epi*. Accurata, acerrima, anceps, clarissima, commodior alicui, dispar, dissimilis, effusa, forensis, gravis, gravis meritorum in reimp. incredibilis, injusta, legitima, magna laterum, animi, parva vocis, major vocis; media, mediocris, minima verborum, mira, nimia vocis, par, parva; prima adversariorum, sapiens, similis animi, summa corporis, tanta, turpis, vehementissima, vera. Contentiones agrariae, crebrae, gravissimae, honestissimae, inanes, inimicissimae, magnae, multae et magnae, periculosae. *Usus* 1. Accuratam et inimicitiis incensam contentionem suscipere. Multae et magnae contentiones mihi tecum, *vel* inter nos erunt; contentionem tecum habebo, facism. Zank anstellen. 2. *Controversia*, Streitigkeit. Illud vero in contentione ponitur; in contentionem venit, incidit, an etc. 3. *Labor*, Mühe und Arbeit. Omnem vitae cursum in labore ac contentione conficere. A contentione quotidiana animum laxare. In id negotium magna animi contentio adhibenda eris. In arduam contentionem vocamur. Magna nobis de vita ac salute contentio impendet. 4. *Comparatio, collatio*, Vergleichung, Gegeneinanderhaltung. Hominum, fortunarum, bonorum contentionem facere. V. *Certamen, certo, pugna*.

Contentus, a, um, vergnügt. *Syn*. Quem non poenitet; qui satis esse putat, qui facile patitur.)(*Cupidus*. *Adv*. Facile ad liberaliter vivendum. *Phras*. 1. *Contentus sum mea sorte*, ich bin mit meinem Stande zufrieden. Acquiesco in rebus meis; majora non appeto;

Digitized by Google

plus a fortuna non postulo; satis abunde est, sufficit, quod habeo. Continet se intra hos fines, non excurrit, non prolabitur animus meus; non se longius effert, non se altius tollit animus meus, non me poenitet conditionis meae; summa voluntate, summa animi aequitate fero hanc fortunam meam; mihi unice satisfacio; his me abunde expleo; eo res meas loco esse laetus sum, satis habeo. 2. *Hac mutatione plebs non contenta fuit*, mit dieser Veränderung war das Volk nicht zufrieden. Minime laeta erat; mutationem eam aspernata plebs est; ea rerum conversio haud satis placebat plebi; haud probabatur plebi; huic rerum mutationi haud aequa satis multitudo fremere inter se occulte, obirata fortunae conqueri, Deos denique hominesque palam accusare coepit. V. *Displiceo*. 3. *Qualibet poena contentus sum*, ich bin mit aller Strafe zufrieden. Nullam deprecor poenam; sententiam in me latam summa voluntate suscipio; aequi bonique facio, quidquid de me statuitur; stabo judicum decretis, paratamque in omne supplicii genus voluntatem affero; acquiesco judicum sententiis; poenam quamlibet in me constituant judices. placet, non repugno, haud refugio admitto; conditionem quamlibet accipio; in potestate senatus, judicum ero *Usus*. 1. Cultu parvo contenta est natura. Minimo contentus. 2. *Intentus*, angespannt.)(*Remissus*. Contento studio, labore, opera; cursu contento; tormenta contenta et vehementius adducta Vox contenta. Fides contentae.

Contero, is, trivi, tritum, ere, zerreiben. *Syn.* Tero, consumo. *Adv.* Frustra tempus, melius diem. *Usus* 1. In studiis litterarum, in litibus, in re quaerenda totam aetatem, otium, tempus omne conterere, verzehren. Injurias omnes voluntaria oblivione contrivi, ich habe alles Unrecht willig vergessen. 2. *Vinco*, überwinden. Caesar caeteras nationes contrivit, domuit, pervicit. V. *Consumo*.

Conterreo, es, ui, itum, ere, erschrecken. *Syn.* Terreo. *Usus*. Vultu ipso aspectuque me conterruit. V. *Terreo*

Contestatio, nis, f. Bezeugung. *Syn.* Obtestatio. *Usus*. Maxima contestatione a me petivit, ut etc.

Contestor, aris, atus sum, ari, zum Zeugen nehmen. *Syn.* Obtestor, judicium committo constituoque. *Usus*. Procuratores litem non contestabuntur. Cum eo litem contestatam habeo. P rennis et contestata virtus. Deos, h minesque contestari. V. *Testor*.

Contexo, is, texui, textum, er zusammen setzen. *Syn.* Texo, conjung compono. *Adv.* Conjuncte cum rel quis, facile, festive crimen, longi carmen. *Usus*. Carmen contexere. E trema cum primis contexere. Crime contexere.

Contexte, ohne Absonderung. *Sy* Conjuncte. *Usus*. Omnia naturali col gatione conserte contexteque fiunt.

Contextus, us, m. Zusammenhan *Syn.* Complexio. *Epi.* Mirabilis, t tus. *Usus*. In toto contextu oration haec sunt servanda. Pennarum context corporis tegumenta faciunt. Mirabil contextus rerum.

Conticeo, es, ui, ere, schweige *Syn.* Taceo, reticeo, obmutesco.)(*L quor*. *Usus*. 1. Conscientia victus co ticuit. 2. *Transl.* *Deficio*, aufhöre Studium nostrum subito conticuit obmutuit. Senatus obmutuit; judic conticuere.

Conticesco, is, ticui, ere, schwe gen. *Syn.* Taceo, obmutesco. *Adv.* I lico, parumper, repente, subito. *Phra* *Omnes repente conticuerunt*, es hab alle jähling still geschwiegen. Moestu aliquamdiu silentium obtinuit, siler tium repente consecutum est; tenu silentium aliquot horis; suppresse vocem adstantes; vocem mittebat n mo; altum erat ab omnibus silentiu Muta circum omnia et elinguia vid bantur. *Usus*. In bello artes nostr conticescunt. Quando lamentatio u bis et gemitus conticescent? V. *Tace silentium*.

Continens, tis, *g. o.* anstoßen *Syn* Junctus, adjunctus, affixus, co junctus, proximus, non interruptu *Usus*. 1. Terrae continentes. Mari aë Cappadocia Ciliciae continens est. Nat ra rerum uno consensu continens est juncta. Uno pene et continenti agmin 2. *Terra mari vicina*, Land, das nahe a Meere ist. Mare dissimile est proximo continenti. 3. *Temperans*, mäßig, eing zogen Vir continens et temperans. *Pudicus*, *castus*.

Continenter, stets. *Syn.* Sempe)(*Interrupte*. *Usus*. 1. Continenter buntur et fluunt omnia. 2. *Temperante* mäßig. Parce, sobrie, continenter vive *Continuate*, *conjuncte*, *perpetuo*, n einander. Uno spiritu continenter mul dicere. V. *Semper*, *assidue*.

Digitized by Google

Continentia, ae, f. Enthaltung, Mäßigkeit. *Syn.* Temperantia. D. Continentia *voluptati*, abstinentia *avaritiae resistit*. *Usus.* Valetudo sustentatur continentia in victu omni et cultu. Nihil eum ab summa integritate ac continentia deducere potuit. Nulla re conciliatur facilius benevolentia populi, quam continentia et abstinentia. V. *Verecundia*, *pudicus*.

Contineo, es, ui, tentum, ere, einhalten. *Syn.* Comprehendo, complector. includo, concludo, colligo; *vel* refreno, cohibeo, coërceo; *vel* conservo. *Adv.* Abscondite, arctius, consulto se domi, diligentissime linguam, modeste insolentiam, patientius et expeditius quaestionem, simpliciter quaestionem, vehementius vix facile sese regionibus officii. Contineri apte, diu, in cupiditate. *Phras.* 1. *Columna universo ambitu denos pedes continet*, die Säule hat in der Runde zehn Schuh. Denos pedes colligit, complectitur; columnae ambitus denum pedum est. 2. *Equus Trojanus multos mortales continere non poterat*, das trojanische Pferd hat nicht viele Leute fassen können. Multos capere non poterat; paucorum erat capax; admittere, complecti, cohibere non multos poterat; latere, delitescere, tegi, condi in equo Trojano non multi poterant; unius equi lignei angustiis claudi, constringi, arctari non multi poterant. 3. *Continere, iram non potuit*, er hat seinen Zorn nicht mäßigen können. Sustinere iram non potuit, quin erumperet, temperare sibi non poterat, quin iracundia longius auferretur; iracundiae modum imponere, facere, statuere, frenos injicere; iracundiam reprimere, cohibere, coërcere, moderari non poterat. *Usus.* 1. Multa animo ac memoria continere. Quae vitam omnem continent. Continere aliquid animo, inclusum. Haec disputatio uberrimos virtutis et doctrinae fontes continet. Hac una virtute caeterae omnes, hoc facinore omnia flagitia continentur. Tua salute nostra salus continetur. Vita corpore continetur et spiritu. Omnis honestas quatuor virtutibus continetur. 2. *Coërceo, refreno, cohibeo*, einhalten, zähmen. Continere cupiditates. Te contine, ut alios contineas. Iracundiam, conceptum odium, vocem, gemitum continere. A pluribus exemplis, a respondendo, ab assentando se continere. 3. *Conservo*, erhalten. Fides rempublicam maxime continet. Continere aliquem in officio. 4. *Colligo*, zusammenbinden. Artes cognatione quadam inter se continentur.

Contingit, es geschieht. *Syn.* Evenit, accidit. *Usus.* Si mihi vita contigerit, wenn ich das Leben haben soll, *prorogetur*. Id facilitate potius, quam culpa mea contigit. V. *Accidit*, *fortuna*.

Contingo, is, tigi, tactum, ere, berühren. *Syn.* Tango, attingo. *Usus.* Luna terram propius contingit, der Mond ist näher bey der Erde. Atomus alia aliam contingit. Hujus auctoritatem loci contingere ausus non essem. Aliquem propinquitate, sanguine contingere, verwandt seyn. V. *Evenio*.

Continuatio, nis, f. Fortsetzung. *Syn.* Perpetuitas. *Epi.* Admirabilis, fatalis quasi et immutabilis, non minus longa verborum, mirabilis, soluta, apta, atque jucunda verborum, tota verborum. *Usus.* 1. Mirabilis quaedam continuatio seriesque rerum, ut alia ex aliis nexa, et omnes inter se aptae colligataeque videantur. 2. *Sympathia*, natürliche Uebereinstimmung, oder Folge der Dinge. Immutabilis continuatio ordinis sempiterni. Continuatio causarum. 3. Periodus Continuatio est densa et continens frequentatio verborum cum absolutione sententiarum.

Continuo, alsbald, von Stunde an. *Syn.* Statim, illico. *Usus.* Non continuo, si quis peccavit, puniendus est. Continuo omnes surrexere. Continuo te meae voluptatis participem faciam. V. *Statim*.

Continuo, as, avi, atum, are, beharren, fortsetzen. *Adv.* Perpetuo. *Usus.* Libertas hucusque continuata permansit. Natura cohaerens cum omnibus partibus. Ager latissime continuatur. Atomi inter se nexu continuantur. V. *Continuus*.

Continuus, a, um, fortdauernd, stets während. *Syn.* Continens, perpetuus, perennis. *Phras.* *Continuus illi labor est*, er arbeitet beständig. Noctes diesque laboribus jungit; rem propositam continuo, *vel* continenti labore urget; in concepto labore perstat naviter; inceptum laborem naviter persequitur; assiduam rei navat operam; institutum suum in persequendo labore tenet naviter; assiduus est in opere; pertinaci studio in rem incumbit; nullum illi a labore coepto otium; quies nulla; a coepto labore ne punctum quidem temporis respirat; infinitus illi labor est; id ille saxum perpetuo volvit. V. *Assiduus*. *Usus.* Tot dies continuos quid egisti? Continuis itineribus Romam veni.

Contor, aris, atus sum, ari, erfor-

Digitized by Google

schen. *Syn.* Percunctor. *Usus.* Cum ex me contaretur.

Contorqueo, es, torsi, tortum, ere, krümmen. *Syn.* Convolvo, torqueo, jaculor, deflecto. *Usus.* Ut argumenta valide contorquet! aliquem alias ad laetitiam, alias ad tristitiam contorquere. Amnes in alium cursum contorquere. Contorta oratio. Contorta et aculeata sophismata.

Contorsio, nis, f. Verdrehung. *Syn.* Flexio. *Usus.* Majus est, has orationis contorsiones, quam siderum flexus perdiscere.

Contorte, verwirret. *Syn.* Oblique. *Usus.* Perturbate et contorte dicere, concludere aliquid.

Contortus, a, um, verwirrt, gebogen. *Usus.* Stoici contortis quibusdam et minutis conclusiunculis utuntur.

Contra, wider, entgegen. *Syn.* Adversum, adversus, in. *Usus.* 1. Facere contra aliquem, contra populi studium stare, wider Einen seyn. 2. *E contrario. immo potius*, dagegen, im Gegenspiele vielmehr Quae bona sunt, mala putant; contra quae mala, bona. Non tua culpa est; contra summa laus. 3. *Aliter, secus*, anders. Contra, faciam, ac in reliquis causis. Contra, ac licet, factum est. Contra faciunt, quam pollicentur. 4. *Ex alia parte, ex opposita parte*, auf der anderen Seite, gegen über. Insulae latus unum contra Galliam est. Agrum habet contra eum locum, qui etc

Contractio, nis, f. Verkürzung, Zusammenziehung. *Syn.* Brevitas. *Epi.* Facilis. *Usus.* Meam parsimoniam contractio naturae significat. Idem vitium est effusio animi in laetitia, ac contractio in dolore. Frontis, brachii, digitorum, supercilii contractio.)(*Remissio, porrectio.* Contractio et brevitas gravitatem non habet.

Contractiuncula, ae, f. ein kleines Trauern und Aengstigkeit. *Usus.* Morsus quidam, et contractiuncula animi relinquuntur.

Contractus, a, um, eng, kurz, zusammen gezogen. *Syn.* Brevis, adstrictus. *Usus.* 1. Res nostrae contractae et adductae in angustum. Opus lucubratum contractionibus his noctibus. Studia in senectute contractiora esse debent. *Remissiora.* 2. *Admissus, patratus*, verübt, begangen. Moleste ferimus, quae nostra culpa contracta sunt. Consuetudines cum multis contractae, gemachte Vertraulichkeiten. V. *Brevis, angustus.*

Contradico, is, dixi, dictum, ere, widersprechen. *Syn.* Reclamo, refra adversor. *Phras. Tibi ipsi contradi* du widersprichst dir selbst. Tecum ipse gnas; non modo non cohaerentia lo ris, sed maxime disjuncta, contra dissentanea; contra te loqueris; co rie simul procedentia, et inter se gnantia dicis; ne constas tibi; a te dissides, discedis; tecum ipse disse discrepas, discordas. *Usus.* Magna bertate palam contrad x . V. *Contrar adversor.*

Contraduco, is, duxi, duct ere, entgegen führen. *Usus.* Exerci contraduxit.

Contraho, is, traxi, tractum, sammeln, zusammen bringen, Ver machen. *Syn.* Congrego, colligo, co coarcto, coangusto, paciscor. *Adv.* cem inusitatius, male *Phras.* 1. *C navarcho contraxit*, er hat mit dem E herrn einen Vertrag gemacht. Pactio conflavit; pactionem fecit, confecit; pactionem venit cum navarcho; de pr cum navarcho transegit; pactione se strinxit, obligavit; ad pactiones d s dit V. *Paciscor.* 2. *Quae prius cont xit, postea rescidit*, er hat sei Vertrag nicht gehalten. Non mansit pactione; pactionem perturbavit; a ctione necessit; conventis non ste contra pactiones fecit, pacta conve rescidit, infregit, violavit, labefacta a pactione abiit. *Vulg. Contractum servavit.* V. *Paciscor, conventum. U* 1. Copias, cohortes in unum locum c rahere. Vela, orationem contrah Appetitus contrahere et sedare. Amic omnia contrahit, discordia dissipat, sammen ziehen, versammeln 2. *Coarc coangusto, in arctum, in breve co constringo*, in die Enge bringen.)(*E plico, dilato, diffundo.* Animum dolore contrahere. Varius canendi mod alias contrahit animos, alias remit Collum, frontem, digitos contrahere *Consto* Aes alienum, nomina contrahe Schulden machen. 4. *Concilio, comp acquiro*, überkommen, verursachen. S liberalitate multorum benevolentia amicitiam contraxit. Molestias sibi, odi invidiam, negotium, offensionem, m tum damni contraxit. Sua temeritate l lum, certamen contraxit. 5. *Pacisc* mit Einem Vertrag machen. Cum alic rem, *aut* rationem contrahere. Fel qui nihil cum aliquo contraxit. Cum quo contrahere. V. *Brevis, brev. angustus.*

Contrario, dagegen. *Syn.* Re

Digitized by Google

nter. *Usus.* Contrarie scriptum, aut
bigue.

Contrarius, a, um, widrig. *Syn.* versus, adversarius, pugnans, diver
. *Adv.* Maxime, valde. *Phras. Sena*
contrarium sensit, der Rath war
er widrigen Meinung. Contra censuit
atus; senatus in omnia alia ivit; con
putavit; e transverso non idem erat
atui de re sensus; dissensit senatus;
atui adversa sententia placuit; sena
iudicia discrepabant, cum nostra sen
ia non congrubant; secus visum
senatui. V. *Dissentio. Usus.* Omnis
loptas honestati est contraria. Nihil
contrarium rationi, et constantiae,
m fortuna. Monstrum ex contrariis,
ersis, ac inter se pugnantibus natu
studiis conflatum. In contrariam par
dicere, disserere, contendere. V.
versor.

Contrascriptum, i, n. Gegenschrift.
s Antonii edictum legi, et horum
trascriptum.

Contravenio, is, veni, ventum,
, dawider thun. *Syn.* Adversor. *Usus.*
faveo tuae sententiae, ut ne in men
p quidem aliquid contravenerit. Quem
traveneris, causa cadet.

Contrectatio, nis, f. Berührung.
n. Tractatio. *Usus.* Taurus equae con
ctatione gestit.

Contrecto, as, avi, atum, are, be
ren, berühren. *Syn.* Tracto, attrecto.
as. 1. Librum contrectare. 2. *Transl.*
ente varias voluptates contrectare.

Contremo, is, ui, ere, erzittern.
n. Tremo. *Usus.* Coelum tonitru con
mit. V. *Tremo.*

Contribuo, is, ui, utum, ere, mit
ilen. *Syn.* Confero, tribuo. *Usus.* Ad
rem pecuniam contribuere. V. *Tribuo.*

Contristo, as, avi, atum, are, be
ben. *Syn.* Moerore afficio, aegritudi
m affero; aegritudine afficio; moesti
m infero; solicitudinem alicui conficio
ero; angore implico. *Usus.* Contrista
haec sententia Balbum. V. *Tristitia.*

Contritus, a, um, zerstoßen. *Syn.*
vulgatus, vulgaris, communis, per
atus. *Usus.* 1. Communia et contrita
ecepta. 2. *Consumptus*, verzehrt.
ta aetas in studiis contrita. *Contritus*
Contritio barbara sunt, cum ad dolo
animi de peccatis referuntur. *Latine*
dici possunt: Excruciatus dolore admis
am criminum, reumüthig, zerknirscht.
lor animi ex criminum recordatione
ceptus, dolor animi de admisso eri
e, Reue und Leid.

Controversia, ae, f. Streitigkeit.
Disceptatio, contentio, dubium, lis.
Epi. Brevis, civilis, conjecturalis, haereditaria, judicialis, magna, parva, plena dissensionis, privata ac singularis, recens, similis, summa, tota. Controversiae civiles, remotissimaeque, forenses, graves, legitimae et civiles, plurimae. *Phras* 1. *Controversia fidei, vulg.* Glaubensstreitigkeiten. Fidei capita controversa; controversae de Fide quaestiones; Fidei capita, quae in controversiam vocantur, veniunt, adducuntur, deducuntur; quae in controversia et contentione sunt, versantur; in quibus dissensionis aliquid inest; quae in disceptationem veniunt, cadunt, vocantur; quae in disceptationi versantur; quae in dubium vocari, revocari ab errorum magistris solent; quae dubitationis aliquid habere videntur novitiae religionis auctoribus ac sectatoribus. 2. *Contr versiam de jure praedii movit*, er hat mir das Landgut wollen streitig machen. Controversiam mihi intendit, fecit de jure praedii; in controversiam vocavit, adduxit, deduxit, jura praedii nostri; contentionem excitavit, fecit de jure praedii; jus praedii in contentionem vocavit; controversia mihi orta *vel* nata est de jure praedii. Litem intulit, intendit de jure praedii; controversiam habeo, causa mihi nata est de jure praedii, implicor litibus de jure praediorum. 3. *Controversia decisa est*, die Streitigkeit ist endlich entschieden worden. Transacta, composita, sedata dirempta, sublata, dijudicata est. *Usus.* 1. Alet ea res nostras controversias. Controversia mihi cum illo est. Certamen, causa, controversia mihi nascitur. Controversiam constituere, dirimere, componere. 2. Sine controversia optime scripsit. Fundus sine controversia meus est, dieser Grund ist unstreitig mein. V. *Lis. contendo certamen.*

Controversus, a, um, streitig. *Syn.* Litigiosus, dubius. *Usus.* Homo natura controversus. Jus, res, causa controversa, plena dissensionis. V. *Dubius, Anceps.*

Contrucido, as, avi, atum, are, gräulich tödten. *Usus.* Rempublicam impiis armis contrucidarunt. V. *Caedo.*

Contrudo, is, trusi, trusum, ere, zusammen stoßen. *Syn.* Constipo, coarcto, compingo. *Usus.* Multos homines in navim contrudi imperat. In carcerem contrusus est.

Contubernalis, is, m. Camerad, Stubengesell. *Syn.* Domesticus, familia-

Digitized by Google

ris; domesticus convictor. *Usus*. In militia, in consulatu contubernalis. Vicinus est meus, immo prope contubernalis. V. *Socius*, *Familiaris*.

Contubernium, ii, n. Cameradschaft, Gesellschaft. *Syn*. Convictus, sodalitas. *Usus*. Consuetudo contubernii nos adeo conjunxit. V. *Convictus*.

Contueor, eris, tuitus sum, eri, anschauen. *Syn*. Aspicio. *Usus*. Contuemini os hominis. V. *Intueor*.

Contuitus, us, m. das Anschauen, Blick. *Usus*. Vester ille in me animorum oculorumque contuitus. V. *Aspectus*.

Contumacia, ae, f. Halsstarrigkeit. *Syn*. Pertinacia, pervicacia, obstinatio, superbia. *Epi*. Libera, magna, par, singularis. *Usus*. Ista tua singularis insolentia, superbia, contumacia. Adhibuit liberam contumaciam a magnitudine animi ductam, non a superbia. Non fero hominis contumaciam. Furit responsi contumacia. Fastidio et contumacia efferri. V. *Pervicacia*, *obstinatus*, *contumax*.

Contumaciter, halsstarrig. *Syn*. Superbe, praefracte, pertinaciter. *Usus*. Contumaciter et arroganter solet scribere.

Contumax, cis, *gen. omn.* halsstarrig. *Syn*. Superbus, pertinax, obstinatus. *Phras*. *In moderatores contumax est*, er ist trotzig und widerspänstig wider seine Obern. Inest contemptor animus; contumacia effertur; impune eludit moderatorum imperia; est illi animus arrogantia subnixus; nescio, quibus opinionibus inflatus est: supercilium, orisque et oculorum contumacia incredibilis; est ingenium ferox homini, et audacia stolidum; spiritus alit elatos, ac superbia tumidos; nullis satis aequus est imperiis; nulla satis auctoritate movetur; indomitum ingenium ac jugi impatiens; praeferocis animi juvenis est; neque ulla satis ratione tractabilis. V. *Superbus*, *ferox*, *asper*. *Usus*. In superiores contumax, in aequos et pares fastidiosus, in inferiores crudelis. V. *Pervicax*, *obstinatus*.

Contumelia, ae, f. Schmach, Schimpf *Syn*. Convitium, ignominia, injuria. *Epi*. Extrema ac miserrima, insignis et nova, maxima, quam minima, tanta. Contumeliae gravissimae, insatiabiles, maximae, nefariae, pertinaces, plurimae, summae. *Phras*. 1. *Contumeliam illi fecit*, er hat wider ihn Schmähungen ausgestoßen. Maledice et contumeliose multa in illum dixit; contumeliis illum oneravit; multa orationis acerbitate et iracundia usus est, asperrimis eum verbis accepit. Multo clamore e convitio illum jactavit, conscidit; omni bus probris oneravit; infandas contume lias in illum edidit; probrosis sermon bus absentem laceravit; quas non ad co tumelias descendit homo improbe face tus? Quid non dictum ab illo cum con tumelia? Quas non contumelias in illu jecit? Contumeliosissime illi maledixit voces ab illo emissae sane contumeli sae; omnibus probris illum oneravi laceravit; convitio, contumelia illu verberavit; contumeliam homini dixit imposuit, intorsit sane gravissimam contumeliis hominem operuit, vexav atrocissimis; per obscoenam turpemqu dictu contumeliam violavit; plaustra co vitiorum in illum jactavit; linguam co tumeliose in illum strinxit; contumelia novo modo illi fecit. Terent. 2. *Gra contumelia affectus est*, er ist überau geschmähet, und beschimpfet worden. Gr vem sustinuit, accepit, passus est co tumeliam; frequenti senatus convit verberatus est; laceratus probris; co tumeliis verberatus; jactatus convitio clamore est; multa de illo maledice co tumelioseque dicta sunt. *Usus*. In ep stola tua multi aculei contumeliarum i sunt. Ad contumelias descendere. In co tumeliam vertere. Contumeliam acciper A contumelia prohibere, tutum redder V. *Maledictum*, *convitium*, *injuri probrum*.

Contumeliose, schmählich. *Sy* Per contumeliam, injuriose. *Usus*. I absentibus maledice, contumeliose d trahendi causa dicere.

Contumeliosus, a, um, schmä haft, ehrenrührig. *Syn*. Injuriosus. *Usa* Litterae, oratio, voces in aliquem co tumeliose emissae. In edictis, in co gressu contumeliosus. V. *Injuria*.

Contundo, is, tudi, tusum, er zerstoßen. *Syn*. Obtero, frango. *Usus*. Uxorem lapidibus, et fustibus debili vit; manus ictibus contulit. 2. *Tran* Audaciam exultandis praedonis, sae tiam, impetum frangere et contunde trechen, bändigen. Calumniam obtriv et contudit. Animum contudi et f tasse vici.

Conturbatio, nis, f. Betrübni *Usus*. Conturbatio est metus excutie cogitata.

Conturbo, as, avi, atum, a verwirren, bestürzen. *Syn*. Perturbo, c fundo. *Adv*. Magnopere, mirifice, val *Usus*. 1. Multa conturbant animos s cie utilitatis. Id me maxime conturb

Digitized by Google

[illegible]mat [illegible]aginum notas. 2. *Decoquo*, [illegible]o *pecuniam domini*, *rationes* [illegible]*rbo*, *commisceo*, das Geld seines [illegible]n verschwenden, bankerott werden. [illegible] igitur conturbare oportebat? Ser[illegible] posiquam conturbasset, profugit.

Contus, i, m. eine Stange, die Tiefe [illegible]es Wassers zu ergründen. *Syn.* Sudes, [illegible]*ex* hasta longior sine ferro.

Convalesco, is, valui, ere, wieder gesund werden. *Syn.* Consanesco, [illegible]alentior fio, gravi morbo recreor, [illegible]mor, ex morbo evado, morbo de[illegible]ungor, valetudine emergo, morbo [illegible]evor. *Adv.* Commodissime, illico, im[illegible]mae ad perniciem, tardius. *Usus.* 1. [illegible]ion omnes, qui curantur, convale[illegible]cunt. Si fatum est convalescere e mor[illegible]o, sine medico convalesco. 2. *Transl.* [illegible]*resco*, *angeor*, zunehmen. Ut conva[illegible]escere aliquando civitas et sanari pos[illegible]et. V. *Confirmo*, *valetudo*, *morbus*.

Convallis, is, f. ein rundes Thal mit Bergen umgeben. *Syn.* Planities ex [illegible]mni parte septa montibus. *Usus.* Ro[illegible]a in montibus et convallibus posita.

Convaso, as, avi, atum, are, [illegible]ampfen. *Syn.* Vasa colligo.

Conveho, is, vexi, vectum, ere, [illegible]sammen führen. *Syn.* Comporto. *Usus.* [illegible]Materiem, lapides convexit.

Convello, is, velli, vulsum, ere, [illegible]zerstören, umstoßen. *Syn.* Revello. *Usus.* [illegible]1. Simulacrum, gradus convellere. 2. [illegible]*Transl.* Videbantur convulsuri statum [illegible]republicae. Vires, potentiam, acta, [illegible]ratiam alicujus convellere. Aliquem [illegible]suis hortis, de pristino statu convel[illegible]ere. Opinionem inolitam, mentibus [illegible]udum insitam convellere.

Convenae, arum, m. zusammen ge[illegible]lufene Leute. *Syn.* Qui e diversis lo[illegible]is in unam civitatem conveniunt. *Usus.* [illegible]omulus pastores et convenas consilio [illegible]ngregavit et sapientia.

Conveniens, tis, *g. o.* sich schi[illegible]end, übereinkommend. *Syn.* Consonus, [illegible]nsentaneus, congruens, concors, ap[illegible]us, par, decorus, decens, dignus. ✕ [illegible]*ienis*. *Usus.* Bene convenientes pro[illegible]inqui Nihil naturae tam aptum, tam [illegible]oveniens ad res adversat et prospe[illegible]a, quam amicitia. Quid Philosopho [illegible]ius conveniens, quam Deos tollere? [illegible] *Decet*, *oportet*.

Convenienter, einstimmig, gleich[illegible]ig. *Syn.* Congruenter, secundum. [illegible]o. *Usus.* Convenienter naturae vi[illegible]ere.

Convenientia, ae, f. Gleichförmigkeit. *Syn.* Conjunctio, cognatio, quasi concentus. *Epi.* Tanta. *Usus.* In amicitia est convenientia rerum, in ea stabilitas, in ea constantia. Pulchritudo, venustas, convenientia partium. V. *Amicitia*.

Convenio, is, veni, ventum, ire, zusammen kommen, *Syn.* Concurro, coëo, congregor. ✕ *Dispergo. Adv.* Apte, clam inter se, maxime officio, mirifice, optime cum aliquo, paulisper, praeclare. *Phras. Multi ad eum convenere*, es sind viele bey ihm zusammen gekommen. Sibi eo convento opus ducebant; cuncta nobilitas accurrit; unum in locum congregata est. Coitio hominum facta est; in ejus congressum et colloquium venere plurimi, convolarunt, concurrerunt, affluxere. Concursus ad illum factus est maximus. Multi se ad eum salutandum conglobarunt. Ex tota urbe ad illum concursus fuit. *Usus.* 1. Copiae omnes in unum locum convenere. Romam tota Italia convenit. Multae causae in unum locum convenisse, et inter se congruere videntur. 2. *Congruo*, *non abhorreo*, *aptus*, *conveniens sum*, sich schicken, übereinkommen. Puto rem conventuram. Aliquid, *vel* nihil inter eos convenit. Hi mores nostrae aetati non conveniunt, diese Sitten stehen unserem Alter nicht wohl an. Vide, quid conveniat, quid deceat. Sunt in te aliqua, quae in nullum convenire possunt. Mihi tecum convenit, wir kommen wohl überein. Inter omnes convenit, ita esse, es kommen alle überein, daß die Sache sich also verhalte. Neminem adhuc convenisse tecum puto. 3. *Adeo*, *ad aliquem eo*, *venio*, zu Einem gehen. Convenio quotidie plurimos. Nemo me convenit. 4. *Nubo*, verehelichet werden. Uxores, quae in manum viri conveniunt, matresfamilias sunt. V. *Conventio*, *societas*.

Convenit, es geziemet sich. *Syn.* Decet, aequum est. *Usus.* 1. Non convenit, ad referendam gratiam esse tardiores. 2. *Par est*, es steht Einem zu. Vos his malis mederi convenit. 3. *Constat*, gewiß bekannt seyn. Nominis quaestio est, cum de facto convenit. Convenit id mihi cum adversariis, in diesem kommen wir überein. V. *Decet*, *oportet*.

Conventiculum, i, n. Zusammenkunft. *Usus.* Conventicula hominum et quasi consilia quaedam. Coitiones et conventicula.

Conventum, i, n. Vertrag. *Syn.*

Digitized by Google

Pactum. *Usus*. Stare conventis. Dictorum conventorumque constantia. Promissum et conventum. V. *Pactum*.

Conventus, us, m. Vergleich. *Syn*. Pactum, conventum. *Usus*. Pacta aliqua sine legibus servantur ex conventu.

Conventus, us, m. Zusammenkunft. *Syn* Turba, concio, coetus, multitudo hominum in unum locum congregata. *Epi*. Celeberrimus virorum mulierumque, dignissimus republica, elegans, honestus, honestissimus maximusque, magnus, meretricius, nocturnus, tantus. *Usus*. Conventus celebrare, facere, agere, peragere, habere. Conventum dimittere; in quibus oppidis Praetores conventum agere solent. Conventus ille Capuae me patronum adoptavit.

Conversio, nis, f. das Umwenden. *Syn*. Circumvectio. *Epi*. Annua, certa definitaque, conveniens constansque, incitatissima, longa, maxima, quotidiana, rotunda. Conversiones absolutae, coelestes, continuae, naturales rerump. *Usus*. 1. Coeli conversio incitatior. Anni conversiones et commutationes. Perpetui cursus conversionesque coelestes. 2. *Mutatio*, *vicissitudo*, Veränderung, Abwechselung. Naturales sunt conversiones rerump. Conversio status, et inclinatio, communium temporum.

Conversio a peccatis, Bekehrung von den Sünden. *Phras*. 1. Correctio, emendatio morum; resipiscentis animi propositum, vitae correctioris studium. 2. *Convertere se a peccatis*, *vulg*. sich von den Sünden bekehren. redire in viam; abstinere a sceleribus, resipiscere; ab improba peccandi consuetudine se revocare; ad frugem redire; ex corruptis moribus ad emendationem vitam redire, sese traducere; ad bonam frugem se recipere, e flagitiorum, coeno emergere; emergere e vitiis. et ad curam sempiternae salutis se revocare; redire ad officium hominis Christiani; animum suum ab omni alia cogitatione ad curandam tuendamque salutem traducere; animum ad melioris vitae consilia appellere; ad frugem animum applicare; a malitia absistere; animum a vitae pravitate abducere; ad sanam mentem redire; suos mores ad recti honestique leges conformare; se a pravis moribus ad virtutis studium convertere. 3 *Convertere alium a peccatis*, *vulg*. einen Anderen von Sünden bekehren. E[illegible] torum, scelerum gurgite extraher[illegible] quem; errantem in viam reducer[illegible] vitiis, a pravitate vitae, a sceleribu[illegible] avertere; ad bonam frugem adducere reducere: ad melioris vitae rationes a pravis moribus traducere; de vita pravitate deducere. Errantem ad b[illegible] nam frugem, bonam mentem reduc[illegible] re, revocare. V. *Corrigo*, *melias*.

Conversio idolatrae, Bekehrun[illegible] eines Abgötters. *Phras*. *Tota barbarorum natio ad Christi fidem conver[illegible] est*, dieses barbarische Volk ist gänzli[illegible] zum wahren Glauben bekehret worden Rejectis tenebris vanarum superstitio[illegible] num, luce divinitus immissa ad Chr[illegible] stianam religionem se applicuit; simu[illegible] lacrorum cultu abjecto, Unius Christ[illegible] cultui se consecravit; Christianis s[illegible] sacris addixit; ad Christi cultum an[illegible] mum adjecit; Christo adjuncta est; a[illegible] fidem adjuncta est; ad sanam religio[illegible] nem ac fidem traducta; a daemonu[illegible] stipendiis ad Christi signa, ad Christ[illegible] castra traducta; a superstitiosis riti[illegible] bus, ab erroribus ritibusque sacri legi[illegible] a daemonum servitute ad unius ve[illegible] DEI notitiam cultumque est traducta a daemonum servitute in Christianar[illegible] libertatem, vindicata, asserta; ad Chr[illegible] stum adducta, adjuncta; ad Christian[illegible] coetus communionem aggregata; Chri[illegible] sto sacri fontis aspersione auctorata es[illegible] V. *Baptismus*.

Conversio haeretici, Bekehrung e[illegible] nes Ketzers. *Phras*. 1. *Multi haeretici sunt conversi*, es sind viele Ketzer bekehret worden. E summa caligine ac tene[illegible] bris in lucem Catholicae veritatis tra[illegible] ducti. restituti; redditi Catholicae re[illegible] ligioni; ad Ecclesiam Catholicam re[illegible] ducti; qui posita contumacia suavissi[illegible] mo Ecclesiae jugo cervices suas sub[illegible] jecere; ad sinum Catholicae Ecclesiae ad Ecclesiae auctoritatem redierunt Religionem Catholicam respexerunt Ecclesiae reconciliati sunt; de pravi[illegible] opinionibus deducti; haeresim abjecerunt, ejurarunt; orthodoxam doctr[illegible] nam hauserunt; Ecclesiae se reddide[illegible] runt; perversarum opinionum vene[illegible] num, virus ejecerunt; ejurata haere[illegible] se cum Ecclesia Catholica conjunxe[illegible] runt; se a pravis de religione opinio[illegible] nibus ejecerunt; e seditiosis sectis s[illegible] extulerunt; ad coetum recte sentien[illegible] tium redierunt; ad imperium Romana Ecclesiae se revocarunt; falsarum com[illegible] menta opinionem repudiarunt; Roma

Digitized by Google

manus dedere; pravas [illegible] recusserunt; pestem, quam [illegible]mo habebant, ejecerunt; ab er[illegible]um caligine ad sincerae fidei lucem pervenere; suavissimo Ecclesiae jugo cervices subdidere, submisere; cum Ecclesia Romana in gratiam redire. 2. *Ab haeresi aliquem convertere*, von der Ketzerey bekehren. In gratiam cum Romana Ecclesia reducere, restituere; Ecclesiae Romanae reconciliare; hominem pravis opinionibus addictum Catholicae Religioni restituere; haeresium erroribus adductum ad Catholicam Religionem revocare; ex haerisium tenebris ad lucem veritatis evocare; ad Catholica castra, signa traducere; cum Romana Ecclesia in gratiam constituere; depravato ab errorum doctoribus animo veritatis lucem accendere; errorem eripere, eximere, extorquere.

Converso, as, avi, atum, are, hin und her wenden. *Syn.* Saepe converto. *Usus.* Animus seipse conversans.

Converto, is, verti, versum, ere, wenden, kehren. *Syn.* Commuto, traduco, refero. *Adv.* Aliquando se ad sanitatem, male, repente se, recte, retro, festine. *Usus.* 1. Arma sua in perniciem patriae, calamitatem aliquam ad salutem convertere. Animos ad crudelitatem, vim, religiones, risum et facetias convertere. Alienam rem in suum omnia ad suum commodum convertere. Animos imperitorum a pravitate ad Deorum cultum convertit. In eundem se habitum coloremque convertit. Aliquo se animo et cogitatione convertere. Se totum ad pacem, ad litteras convertere. 2. *Volvo, circumago*, wälzen, herum drehen Terra circa axem se convertit, ac torquet. 3. *Interpretor* übersetzen. Graeca in latinum convertere. Graeca latino reddere. Demosthenis quaedam in latinum converti, non ut verbum verbo redderem, sed vim verborum servavi. nec ea annumeranda lectori putavi, sed velut appendenda. V. *Muto.*

Convestio, is, ivi, itum, ire, bekleiden. *Syn.* Vestio, tego, orno. *Usus.* Hedera omnia convestivit. V. *Vestio.*

Convexus, a, um, gewölbet. *Usus.* Coelum convexum.

Convictio, nis, f. Gemeinschaft. *Syn.* Convictus. *Usus*, jucundissima convictio.

Convictor, oris, m. Tischgänger, Tischgenoß. *Epi.* Familiaris, quotidianus. *Usus.* Domestici convictores. *Vulg. Commensales.*

Convictus, us, m. Beywohnung, ordentliche Nahrung. *Syn.* Convictio. *Usus.* Quin redis ad convictum nostrum. Is tollit convictum humanum et societatem.

Convinco, is, vici, victum, ere, überzeugen, überweisen. *Syn.* Arguo, coarguo, redarguo, cogo, revinco. *Usus.* Flagitii aliquem testibus, testimoniis manifestis, indiciis convincere. Convictus, fractus deprehensusque discessit. Etsi causa tua non manifestissimis indiciis teneretur, mores tamen et vita te convincerent. Convincam facile et elinguem faciam, reddam; tua te confessione indujsti et jugulasti, du kannst mit deinem eigenen Bekenntnisse überwiesen werden V. *Arguo, revinco.*

Convitiator, ris, m, Lästerer. *Syn.* Maledicus. *Usus.* Huic convitiatori ego de mea vita respondeam?

Convitium, ii, n. Schmähung. *Syn.* Maledictum, probrum, contumelia, crimen, opprobrium, maledictio. *Epi.* Ferreum, grande, grave, justissimum honestissimumque, magnum, turpe, maximum, quotidianum, tacitum. *Phrasis.* 1. *Convitium facere*, schmähen. Probra ingerere; contumeliis agitare animos; maledicta in aliquem conterre, conjicere; maledictis opprimere, lacessere, appetere, vexare; contumeliis operire, opprimere; verbis violare, lacessere; maledictis figere, obruere, probrum objicere, objectare; maledicta in aliquem congerere; omnibus probris onerare; verbis obterere res cum laude gestas; nullis parcere verborum contumeliis; labem magistratui imponere; maledictorum notis inurere; probrum inferre; probris vexare. V. *Maledictum, probrum, contumelia.* 2. *Convitium pati*, geschmähet werden. Convitio jactari; convitiis urgeri; convitium sustinere; contumeliam accipere, pati; convitio verberari. *Usus.* Consectari aliquem convitiis. Convitio aliquid flagitare. Urgeor omnium vestrum convitio. Respondebo hominis furiosi convitio. V. *Dedecus, ignominia.*

Conviva, ae, m. Gast. *Syn.* Socius ad epulas, convictor. *Epi.* Consiliarii, consilii alicujus, hilari et bene accepti, singuli. *Usus.* Collectam exigere a conviva. Convivas bene hilariterque accipere.

Convivalis, e, zum Gastmahle ge-

Digitized by Google

hörig. *Usus.* Convivalia ludionum oblectamenta addicta epulis.

Convivator, ris, m. der Gastherr. *Syn.* Qui convivium facit, parat.

Convivium, ii, n. Gastmahl. *Syn.* Epulae, accubatio epularis amicorum. *Epi.* Delicatum, flagitiosissimum, gladiatorium, gratum, jucundum et gratum, maximum, mirificum, moderatum et honestum, praeclarum, publicum, pudicum et sobrium, tempestivum, turpe. Convivia honesta, impura, intempestiva, moderata, modica, muliebria, nocturna. *Phras.* 1. *Convivium splendidum*, ein herrliches Gastmahl. Convivium opipare adornatum, omnibus rebus instructum et paratum; ornatum magnifice et splendide; epulum regia magnificentia dignum, lautum, exquisitum; mensa exquisitissimis dapibus exstructa. 2. *Convivium apparare*, ein Gastmahl anstellen. Parare, ornare, instruere; epulum dare; mensam exquisitissimis dapibus, exstruere, convivio aliquem accipere; convivium magnifice, splendide, apparatissime adornare. 3. *Convivio adesse*, zu Gaste seyn. Convivium inire, celebrare, concelebrare; convivio accipi; ad convivium adhiberi; accubare in convivio; in convivio esse, convivio interesse; in convivio accumbere. *Usus.* Celebratur omnium sermone laetitiaque convivium. Agitare convivia, Gastmahle halten. Codicere, *intell ad convivium*, versprechen, zu Gaste zu kommen. Convivium ad multam noctem vario sermone producere.

Convivor, aris, atus sum, ari, Gastmahl halten. *Syn.* Convivium ago, agito, epulum do. *Usus.* Quotidie in publico, et de publico convivatur. V. *Convivium.*

Convocatio, nis, f. Zusammenberufung. *Syn.* Conventus, congregatio. *Usus.* Nulla ad defendendam rempublicam populi convocatio.

Convoco, as, avi, atum, are, zusammen rufen. *Syn.* Voco, concieo, advoco, congrego. *Adv.* Aliquando, omnino, serius, fuse. *Phras. Populum convocavit*, er hat das Volk zusammen berufen. Concionem advocavit; concilium indixit; concilium plebis habuit; ad concionem vocavit plebem; conventum fecit, egit, celebravit; concivit multitudinem juvenum manum collegit, comparavit; agmen coëgit, coetus hominum sociavit; multitudinem coëgit, congregavit. V. *Colligo. Usus.* Convocare et congregare dissipatos. In domos consulum senatum convocare, coetum indicere. Concientur miraculo novae rei homines, servilia edicto concitantur, arcessuntur.

Convolo, as, avi, atum, are, eilends zusammen kommen, zusammen fliegen. *Syn.* Concurro. *Adv.* Statim. *Usus.* Convolant tota ex Italia nuntii. Vexillo elato ocyus convolabunt. V. *Concurro.*

Convolvo, is, vi, volutum, ere, zusammen wickeln. *Syn.* Involvo. *Usus.* Sol se convolvens elabitur, ut abeat.

Conus, i, m. Kegel, Spitze auf einem Helme. *Figura metae, vel pyramidis aut turbinis inversi. Usus.* Conum, ais, et cylindrum, et pyramidem pulchriorem, quam sphaeram videri.

Cooperio, is, ui, pertum, ire, bedecken. *Syn.* Tego. *Usus.* Telis coopertum corpus. Homo sceleribus, miseriis coopertus. V. *Tego.* Constitutio. *Epi.* Censoria. *Usus.* Cooptatio collegiorum ad populi beneficium transferebatur.

Coopto, as, avi, atum, ari, erwählen. *Syn.* Eligo, adscribo, recipio, *Usus.* Aliquem in amplissimum collegium, in senatum sua nominatione cooptare.

Coorior, eris, ortus sum, iri, entstehen. *Syn.* Orior. *Usus.* Tum subito coortae tempestates sunt maximae. Coorti ex insidiis hostes. V. *Orior.*

Copia, ae, f. Menge, Ueberfluß, Erlaubniß. *Syn.* Abundantia, uberias, vis, facultas. *Epi.* Accurata orationis, admirabilis, assidua, bona, digna gloria imperii, exiliis. Copiae adventitiae, affluentes, amplissimae patrimonii, domesticae, desperatae, equestres ac pares, exiguae amicorum, extenuatissimae, firmae, innumerabiles, magnae, bellicosae, omnibus rebus ornatae, nimiae, pares, parvae, pedestres praeclarae, praesentes, veteranae, veteres. *Phras.* 1. *Maxima frumenti copia advecta est*, man hat eine große Menge Getreide zugeführet. Magna vis, innumerabilis frumenti numerus, ingens frugum modus comportatus est; urbs commeatus copia ad satietatem instructa est. 2. *Tellus magnam copiam praebet frugum* die Erde trägt eine Menge Früchte. Abundantiam gignit, suppeditat id genus frugum; affluit frugum copia; magna soli est benignitas ad maturandas fruges; frugum eo loco abun-

Digitized by Google

de est; tellus copia rerum saginat accolas; tellus abundat frugibus; copia frugum et ubertate anteit plerasque imperii provincias; laetissima ubique frugum ubertas est; nihil uberius ad fruges solo, ubertas frugum quanta potest esse maxima; ager est frugum imprimis fertilis. 3. *Vir copiis rei familiaris locuples*, er ist ein reicher Mann. Omnibus copiis floret, abundat, affluit, circumfluit; omnium rerum affluentibus copiis ditatus, praeditus; in summa rerum abundantia vivit. V. *Dives*. 4. *Copias contrahere*, seine Soldaten zusammen ziehen. Copias cogere, contrahere; vires suas in unum conferre; colligere ex dissipato cursu; castra castris conjugere V. *Exercitum parare*. *Usus*. 1. Dicendi, verborum, ornamentorum copia, varietas, ubertas. Frugum ubertas et copia 2. *Facultas*, *potestas*, *occasio*, Macht, Gelegenheit. Majori cura, quam copia et facultate rem gerere. Facere civibus omnibus sui consilii copiam. Hortensio summam copiam facultatemque dicendi natura largita est. 3. *Opes fortunae*. Reichthum. Moderator rempublicam faciat opibus firmam, copiis locupletem, gloria amplam. Omnium rerum affluentibus copiis ditari. 4. *Exercitus*; *manus*, *cohors militum*, Kriegsheer, Haufen Soldaten. Copias conficere, comparare, parare, cogere, Völker werben, zusammen ziehen. Copias habet, copiis abundat, auf den Beinen haben. Copias producere, educere in aciem; exponere, zur Schlacht führen. Copias armare, instruere, bewaffnen. Copias profligare, in die Flucht treiben. V. *Exercitus*.

Copiose, häufig. *Syn*. Uberrime, large, largiter, prolixe, abundanter. *Usus*. Pastum animalibus copiose et abundanter natura comparavit. Copiose de aliqua re dicere, disserere, disputare.

Copiosus, a, um, überflüssig, reich, häufig. *Syn*. Abundans, uber, dives. *Adv*. Admodum, plane et locuples. *Phras*. *Est orator admodum copiosus*, er ist ein sehr wortreicher Redner. Fuse, copiose, rhetorice auget, et ornat omnia; fuse lateque disputat; tractat, pertractat uberrime omnia; est in eo flumen verborum; est oratio plurimi sanguinis; juvenili pene redundantia laboriat; verbis effervescentibus et paulo nimium redundantibus utitur Burnouis plenus orator est, ac praecaeteris verbosus, ore pleniore disputat et tractat omnia; velut in immenso campo liberius vagatur. *Usus*. Homo inter suos inprimis copiosus, reich. Omnibus rebus ornatus et copiosus. Lautum et copiosum patrimonium. Homo ad dicendum copiosus. V. *Dives*, *oratio*, *eloquentia*.

Copula, ae, f. Band. *Syn*. Nexus, vinculum. *Usus*. Quaeritant me, copulas gestant secum.

Copulatio, nis, f. Vereinbarung. *Syn*. Conjunctio. *Usus*. Copulatio rerum coagmentatioque naturae. Congressus, copulationesque consuetudinum. Complexiones, adhaesiones, copulationes atomorum. V. *Conjunctio*.

Copulo, as, avi, atum, are, vereinbaren. *Syn*. Jungo, adjungo, compono.)(*Disjungo*, *divello*, *distraho*. *Usus*. Disjuncta conjungere, futura cum praesentibus copulare. Animi cum corporibus copulati. Equester ordo cum senatu copulatus. Ista cogitatione differunt, re copulantur. Nihil amabilius, nihil copulatius morum similitudine bonorum. *Jungo*, *adjungo*.

Coquo, is, coxi, coctum, ere, kochen. *Adv*. Bene *Usus*. 1. Is, qui coxerat, condimenta addidit. 2. *Transl*. Vir bonus misere coquitur a curis. Sermone utitur bene coeto et condito.

Cor, cordis, n. Herz. R. *e* κῆρ. *Syn*. Pars in animante princeps, vitae fons. *Phras*. 1. *Ex corde*, *vulg*. von Herzen. Ex animo; ex intimo animi sensu; libenti animo; propenso studio; propensissima voluntate; egregia animi alacritate; impense, sincere, optimo animo. 2. *Nihil sibi cordi sumit*, *vulg*. er nimmt sich's nicht zu Herzen. Eorum nihil illi cordi est; nihil in animum descendit; eorum nihil in animum admittit; parum, nihil his movetur, commovetur; nihil illi istorum curae est; omisso ac soluto ad haec est animo, de his rebus minime laborat. V. *Cura*, *solicitus*. *Usus*. Nec cor habet, nec palatum. Animus mihi ardet, cor cumulatur, ira. Res tua valde mihi cordi est. *Vulgus pro* animo *perperam fere usurpat* cor; *ut*: *non habet cor*. *Duro*, *bono est corde*, er hat kein Herz ꝛc.

Coram, zugegen. *Syn*. Ad, apud, ante, in conspectu, ante oculos, ante pedes, in oculis.)(*Absens*. *Usus*. Coram et absenti mihi promisere. Sed haec pluribus et commodius coram. V. *Conspectus*, *praesens*.

Digitized by Google

Corbis, is, f. et m. ein Korb. *Syn.* Canistrum, fiscina e vimine contexta. *Usus.* Messoria corbe se contexit.

Corbita, ae, f. ein Lastschiff. *Syn.* Navis oneraria.

Corculum, i, n, Herzchen. *Syn.* Cor parvum. *Vox amatoria. Usus.* Scipio corculum appellatus fuit.

Cordate, weislich. *Syn.* Sapienter, prudenter.

Cordatus, a, um, weis. *Syn.* Prudens, sapiens. *Usus.* Scaurus homo egregie cordatus. *Vulg.* cordatus, cordate *adhibet pro* forti, generoso, fortiter. V. *Prudens.*

Cordolium, ii, n. Herzwehe. *Syn.* Dolor cordis *Usus.* Rides ab cordolio. At mihi cordolium est.

Corigia, ae. f. Riemen. *Syn.* Lorum seu cingulus e corio factus. *Usus.* Pedis offensio et corigiae abruptio erit cavenda.

Corium, ii, n. Leder. *Usus.* Obvolutus, vestitus, tectus corio.

Corneolus, a, um, hart wie ein Horn. *Syn.* Corneus. *Usus.* Aures duros, et quasi corneolos, habent introitus.

Corneus, a, um, hornen. *Usus.* Corneum rostrum.

Cornix, icis, f. Krähe. *Epi.* Cursans, fusca. *Usus.* Cornicum oculos configere.

Cornu, u, n. ein Horn. *Epi.* Dexterius, firmius. sinisterius. Hebetiora, acutiora. *Usus.* Lunae nascentis cornua. Animantia cornibus armata.

Corolla, ae, f. Kränzchen. *Syn.* Corona.

Corollarium, ii, n. Zusatz. *Syn.* Appendix, accessio. *Usus.* Ad solitos fructus orationum aliquot nummorum corollarium adjicere. V. *Addo.*

Corona, ae, f. Kranz, Krone. *Syn.* Insigne regni, insigne regium, diadema, sertum. *Epi.* Aurea, civica, illuminata laurea, longa, maxima, multiplex, publica, subita. *Usus.* 1. Corona aurea fulgentibus gemmis illuminata, eine goldene Krone mit schimmernden Perlen besetzt. Habere. ferre coronam auream in capite. Coronam civicam imponere. Ponere, deponere coronam. 2. *Circulus audientium, cortus*, ein Kreis, oder Versammlung der Zuhörer. Frequentissima, corona cingi et sepiri. Causa erit ad maximam coronam dicenda. In corona hominum et consessu. 3. *Corona clericalis, vulg.* Krone der Geistlichen. Sacri Ordinis insigne, attonso in coronae modum vertice, *vulgo tonsura* 4. *Coronam marianam recitare*, den Rosenkranz bethen. Statas ad Dei matren preces ad precarios globulos persolvere. Preces coronarias ad divinae Matris honorem persolvere. Corollam precariam pie sancteque volvere. Stati precibus Dei parenti Virgini corollan texere. Piaculares sacrae corollae globulos pie sancteque precando volvere Preces coronariae, corolla precaria globuli precarii, piaculares, Rosenkranz.

Coronarius, a, um, woraus man Kronen oder Kränze macht. *Syn.* Quod ad coronas pertinet. *Usus.* Aurum coronarium dabatur consulibus ex provincia decedentibus ad decorandum triumphum.

Corono, as, avi, atum, are, krönen. *Syn.* Coronam impono, corona dono, venerabilem insignibus imperii facio, insignibus regni augustiorem reddo. *Usus.* Epulas coronati ineunt.

Corporatus, a, um, das einen Leib hat. *Usus.* Mundus cernitur et tangitur, et undique est corporatus.

Corporeus, a, um, leibhaftig. *Syn.* Corporatus, concretus. *Usus.* Corporeum et aspectabile omne necesse est esse, quod natum est.

Corporis Christi Festum, Fest des Frohnleichnams Christi. Dies, quem anniversario augustissimoque ritu, sanctissimo Christi corpori sacrum voluit Ecclesia; qui sanctissimi Christi corporis honoribus a majoribus dicatus est; quo omni apparatus genere, triumphalem plane in modum, augustissimum mysterium celebrat Christianus orbis.

Corpulentus, a, um, wohl beleibt. *Syn.* Obesi corporis homo. V. *Pinguis, abdomen.*

Corpus, oris, n. Leib. R. *a corrumpo. Epi.* Aegrum, bene constitutum, caducum et infirmum, castum, clarum, debile, externum, extremum, figuratum, firmum, fragile, grave, illustre, immane, immortale, imperfectum, impudicissimum, impurum, incultum, horridum, ingens, integrum, insipiens, inviolatum, maternum, mortale, mutabile, obliquum, aequabile, sanctissimum, sanum, semiferum, vitiosum. Corpora aspera, hamata, uncinataque, solida ac individua; terrena concretaque, viva. *Usus.* 1. Corpus. quasi vas animi et quoddam receptaculum. Corpus exercendum et

Digitized by Google

ita afficiendum est; ut obedire rationi possit in exequendis negotiis et in labore tolerando. Corporis infirmitas et imbecillitas. Corpora recalescunt, confirmantur, allevantur, revocantur agitatione et exercitatione. E morbo vires et corpus amisi. Dandum est tempus corpori. Serviendum est corpori. Voluptates ad corpus pertinentes. Corpus vulgare, *meretricium*. 2. *Transl. Corpus reipublicae*. Non modo partes sed corpus reipublicae curasti die ganze Gemeinde. 3. *Opus, volumen*. ein Werk, ein Buch. Ex his modicum corpus confici posset. Corpus defensionis.

Corpuscula, orum, n. kleine Körper. *Epi*. Levia, rotunda, angulata et curvata, et adunca *Usus*. Democriti corpuscula quaedam levia; alia aspera, rotunda alia, partim angulata, curvata quaedam, et quasi adunca, ex his, etc.

Corrado, is, rasi, rasum, ere, zusammen scharren. *Usus*. Illi, credo, haec pecunia corraditur.

Correctio, onis, f. Verbesserung. *Syn*. Temperatio, emendatio. *Usus*. Correctionem alicui adhibere. Haec est veteris Philosophiae correctio et emendatio. V. *Emendatio, reprehendo, corrigo*.

Corrector, oris, m. Verbesserer. *Syn* Censor, emendator. *Usus*. Corrector et emendator civitatis.

Correpo, is, repsi, reptum, ere, schleichen. *Syn*. Irrepo.

Corrigo, is, rexi, rectum, ere, verbessern. *Syn*. Emendo, correctionem adhibeo, aliquem ab errore averto, compenso.)(*Depravo*. *Adv*. Ambitiose orationem. *Phras*. 1. *Spero fore, ut se corrigat*, ich hoffe, er werde sich bessern. Ut se flectat, et majores suos respiciat, ut sanetur; ut ne exemplum in perniciem civitatis manet; ut frugi evadat; ut virtute culpam corrigat, nova gloria flagitii memoriam aboleat; ut se restituat; se ad frugem corrigat; ad frugem animum applicet; ut in viam redeat; ab errore revocetur; objurgando melior fiat; ut correctionem subeat, suscipiat, admittat; ut correctorem patiatur, monitoribus et qui erranti viam monstrent, obtemperet, dicto audiens sit, morem gerat. 2. *Vix jam corrigi potest*, er kann fast nicht mehr gebessert werden. Nullum pene correctioni locum relinquit, relinquum fuit; nullam prope melioris frugis spem fuit; vix est, ut ad sanitatem flectatur; exclamatum videtur de ejus emendatione; insanabile pene malum est; is ut ad meliorem se frugem recipiat, sperari vix potest; deploranda in perpetuum videtur ejus emendatio; vix superest medicinae locus; respuit jam inveterata vis mali, quasi desperata salute, medicinam; frustra jam in emendandis ejus moribus opera ponitur; altius jam animo insedit vitium, quam ut evelli ulla ratione possit. V. *Melius*: 3. *Correxit orationem*, er hat die Rede verbessert. Ad ineptos locos notam apposuit; orationem limavit; multis lituris elimavit, perpolivit; menda non pauca lituris sustulit; demendo, mutando, interpolando multis locis sensum restituit. *Usus*. Aliquem mores aliorum, orationem, menda corrigere. Errorem poenitendo correxit. Corrigere se et reprehendere. V. *Melius*.

Corripio, is, ripui, reptum, ere, bestrafen, ergreifen. *Syn*. Comprehendo, reprehendo. *Adv*. Acerrime, occulte, severe. *Usus*. 1. Hominem corripi et suspendi jussit. Dolore, amentia, ira corripit; morbo subito corripi 2. *Reprehendo, arguo, incuso, accuso*, mit Worten strafen, Verweis geben. Cl moribus maximis aliquem corripere. V. *Reprehendo, objurgo, impetus*.

Corrobore, as, avi, atum, are, stärken. *Syn*. Firmo, confirmo, robore, sancio.)(*Infirmo, frango*. *Usus*. Spem alicujus lenitate; factionem indulgentia corroborare. Cum se vox tua corroborarit. Corroborata jam vetustate audacia. Aetas corroborata, rerum cognitioni apta. V. *Firmus, confirmo*.

Corrodo, is, rosi, rosum, ere, zernagen. *Syn*. Rodo. *Usus*. Mures scuta corroserant.

Corrogo, as, avi, atum, are, zusammen bitten. *Syn*. Rogo, peto, predibus quaero. *Usus*. 1. Necessarios suos corrogat, ut sibi adsint. 2. *Congrego*, versammeln. Vestimenta, vasa, milites corrogare. V. *Colligo*.

Corrugo, as, avi, atum, are, runzeln. *Usus*. Frontem corrugare. Caperare, contrahere, adducere frontem. V. *Rugo*.

Corrumpo, is, rupi, ruptum, ere, verderben, zerbrechen *Syn*. Depravo, vitio, in vitium impello, destruo. *Phras*. 1. *Cupiditates juventutem corrumpunt*, üble Begierden verderben die Jugend. Deteriorem faciunt; a recto cursu et ratione detorquent; nervos omnes virtutis elidunt; corruptelarum illecebris irretiunt; facile in omnia vitia praecipitant. 2. *Juventus facile corrumpitur, vulg. seducitur*, die Jugend wird leicht verführt.

Digitized by Google

Contagione malorum juventus facile evertitur, in errorem facile inducitur, facile transversum agitur; malis moribus depravatur; ad mala consilia deducitur; ad nequitiam facile inducitur; in fraudem illicitur; solicitando et pollicitando juvenum animi lactantur, labefactantur. Juventus veluti contactu facile recipit vitia, animi virus; morbi illi animorum facile pervadunt juventutem; facile serpunt contagiones malorum; morbi illi animorum, veluti corporum contactu vulgantur; Aetas illa flexibilis, pravis capta corruptelarum illecebris a continentia facile deducitur; vitiis imbuitur; ad inertiam et voluptates corporis pessumdatur. 3. *Hoc in se facinus nunquam concepisset, nisi a pravis sociis corruptus esset*, er hätte dieses niemahls gethan, wenn er nicht von Anderen wäre verführet worden. Nisi exempli contagio juvenilem animum veluti pestilenti quodam sidere afflasset; nisi sociorum exempla transversum egissent; nisi pravitate sociorum ad haec consilia traductus; haec cum ageret, contagione quadam pestifera insaniit, sociorum pravitate auferri se passus; corruptelarum illecebris irretitus; contactus iis corruptelarum illiciis, quae pravis a sociis sunt profecta. 4. *Bellicam laudem avaritia corrupit*, er hat das Lob, welches er im Kriege verdiente, durch seinen Geitz verderbet. Partam bello gloriam avaritia expunxit, avaritiae sordes belli gloriam contregere; effecit bellicis laudibus, partoque armis decori avaritia importuna; armorum gloriae avaritia labem imposuit, aspersit; illustrem belli gloriam avaritiae sordibus inquinavit. V. *Macula*. 5. *Corruptus est pecunia judex*, der Richter ist mit Geld bestochen worden. Judex magna vi pecuniae a sententiae aequitate deductus est; ob rem judicandam pecuniam accepit; pretio addictam fidem habuit nummarius juris interpres, jus pecunia est adulteratum, spe et metu depravatum; judicis fides pretio labefactata concidit; saturatus infinita largitione judex, pecuniae magnitudine facile ab instituto deductus est; mercenarius judex, cujus mens oppressa praemio, lingua adstricta mercede, vero pretium ac gratiam facile antetulit; judex venalem linguam sidemque habuit; judex mercede conductus; largitione caecatus; pretio delinitus; auro corruptus est; adversarii mei infinita largitione adversum me usi sunt; judicem pretio mercati sunt; judicum voluntates largitione redemerunt; corruptelam judicii magna vi pecuniae moliti sunt; tantum donis muneribusque perfecerunt ut a sententia facile abiret, abduceretur; venalem pretio hominem et largitione devinctum, magnitudine pecuniae facile bono honestoque abstraxere. Judicem, cupiditate auri haud intactum, qui adversus divitias haud quaquam invictus gerebat animum, facile donis ad suam causam perduxerunt. *Usus*. Aliquem pecunia, judicem largitione, pretio tribus corrumpere. Vitiosa et corrupta consuetudo. Corrupti ac depravati mores. Tabulae publicae lituris corruptae. Oculi fletu, vitae luto, vestes usu, aedes situ corrumpuntur. V. *Deterius*, *destruo*.

Corruo, is, ui, utum, ere, zu Hauf fen fallen. *Syn.* Ruo, cado.)(*Sto. Phras.* 1. *Vulneratus corruit*, er ist vor Wunden zusammen gesunken. Praeceps in vulnus abiit; inter manus suorum collapsus est, deficiens, ac jam vix spiritum dicens; moribundus, labentibus super corpus armis ad terram defluxit; ruente equo saucius ipse, praeceps ad terram datus est. *Domus corruit*, das Haus ist eingefallen. Domus convulsa sedibus suis cum fragore ingenti procidit, ruit, procubuit; diu quassata ac labefactata ruina tandem oppressa est. V. *Cado*. *Usus*. Aedes exesae corruere. Uno meo fato tu et omnes mei corruistis. Corruere urbis opes. Ille timore, ego risu pene corrui.

Corrupte, verderbter Weise. *Syn.* Male, prave, nequiter. *Usus*. Depravate et corrupte de re aliqua judicare.

Corruptela, ae, f. Verführung. *Syn.* Quod ad corrumpendum valet, *u. largitio*, *illecebra etc. Phras. Corruptelam judicis moliri*, den Richter bestechen wollen. Solicitare judicem pecunia ad perniciem alterius, spe ac promissis prolectare; mercari pretio judicem; pretio ac largitione delinire; donis, muneribus tentare. V. *Corruptus judex*. *Usus*. Mores hac dulcedine, corruptelaque depravati. Corruptela malae consuetudinis. Aliquem corruptelarum illecebris irretire.

Corruptio, nis, f. Verderbung. *Usus*. Morbum appellant totius corporis corruptionem.

Corruptor, oris, m. Verführer. *Syn.* Largitor. *Usus*. Quis corruptor juventutis? Quem tu hujus tribus corruptorem ac venditorem clamitas.

Corruptrix, icis, f. Verführerinn. *Usus*. Corruptrix provincia.

Cors, tis, f. ein Hof in einem Hause. *Syn.* Area villae, spatium intra maceriem. *Usus*. Villam habes cum corte.

Digitized by Google

Cortex, icis, m. et f. Rinde. *P. q. Corio tegens lignum. Usus.* Trunci obducuntur libro aut cortice, quo sint a frigoribus et caloribus tutiores.

Cortina, ae, f. Vorhang. *Usus.* Cortina theatri.

Corusco, as, avi, atum, are, glänzen. *Syn.* Splendeo, emico. *Usus.* Flamma inter nubes coruscat.

Coruscus, a, um, glänzend. *Syn.* Fulgens.

Corvus, i, m. Rabe. *Usus.* Milvo est bellum naturale cum corvo.

Coryphaeus, i, m. Anführer. *Syn.* Dux, princeps. *Usus.* Zenonem Philo coryphaeum Epicureorum appellat. V. *Auctor.*

Cos, tis, f. Wetzstein. *Syn.* Lapis, quo cultri acuuntur. *Usus.* Iracundia cos est fortitudinis. Novacula cotem praecidere.

Costa, ae, f. Rippe. *Usus.* Animalium, navium costae.

Cotes, tium, f. Felsen. *Syn.* Aspera saxa. *Epi.* Scrupulosae. *Usus.* A quibus tanquam a scrupulosis cotibus enavigavit oratio.

Cothurnus, i, m. Halbstiefel. Calceamenti genus, tragoedis et virginibus familiare.

Crapula, ae, f. Trunkenheit. *Syn.* Hellaonum vitium, dissoluta victus ratio. *Phras.* 1. *Crapulam habet*, er hat einen Rausch. Mero incalescit; sensus mero victi sunt; gravata ebrietate mens; vino gravis est; mero oneratus; vino epulisque obrutus est, appotus probe; invitavit se plusculum majoribus poculis; temulentus est; vino rationem ebrait; vino mentem mersit; vino sepultus est; vino onustus, languidus, oppressus est; vino madet; crapula ac capitis errore titubat; nec mens, nec lingua homini consistit; mero victus est; vini flore se complevit; vino se ingurgitavit; crapula gravis et impos sui est. V. *Ebrius.* 2. *Crapulam edormivit*, er hat den Rausch ausgeschlafen. Crapulam exhalavit; somno concoxit; quies mentem reddidit; ebrietatem discussit. *Usus.* Edormi et exhala crapulam. V. *Bibo.*

Cras, morgen. *Syn.* Secundum hanc diem, crastina die.

Crasse, dick. *Usus.* Crasse compositum aliquid.

Crassitudo, inis, f. Dicke. *Usus.* Crassitudo aëris mihi noxia.

Crassus, a, um, dick. *Syn.* Densus, plenior, pinguis, concretus. *Ter.* Omnia crassis circumfusa tenebris. Coelum crassum.

Crastinus, a, um, morgend. *Usus.* Nisi me in crastinum differre velis.

Crater, eris, m. Trinkschale. *Syn.* Poculum, cratera.

Cratera, ae, f. Trinkschale. *Syn.* Crater, vas ad hauriendam aquam. *Epi.* Fulgens, pulcherrima. *Usus.* Craterae ex aere pulcherrimae.

Crates, is, f. Gitter. *Syn.* Tabula viminibus contexta. *Usus.* Locus conseptus cratibus.

Creatio, onis, f. Erschaffung, Erwählung. *Usus.* Creatio magistratuum.

Creator, oris, m. Schöpfer. *Syn.* Procreator, genitor, effector. *Phras.* *Creator universi Deus*, Gott, der Erschaffer der Welt. Effector et molitor mundi; opifex, generator aedificatorque mundi Deus; rerum, quae in tota natura constant, omnium opifex: universi conditor ac parens Deus; hujus immensi operis conditor, effector, mundi hujus architectus ac fabricator; temporum ac omnium rerum artifex. V. *Deus.* *Usus.* Creator urbis Romulus.

Creatura, ae, f. Geschöpf. *Syn.* Res creata, ex nihilo producta; res condita ab opifice et aedificatore mundi, Deo; res a summo conditore, Deo procreata; summi conditoris, creatoris, procreatoris opus; res mortalis. Creata omnia.

Creber, bra, brum, oftmahls. *Syn.* Frequens, densus. *Usus.* Thucydides creber est rerum frequentia. Crebrae venae toto corpore intextae. Per hos dies creberrimus mihi sermo de te. V. *Saepe frequento.*

Crebritas, tis, f. Vielheit. *Syn.* Frequentia. *Epi.* Pristina, tanta litterarum. Crebritate officiorum priora errata sarciam.

Crebro, oft. *Syn.* Frequenter. *Usus.* Crebro litteras date. V. *Saepe.*

Credibilis, e, glaublich. *Syn.* Probabilis, verisimilis. *Incredibilis.* *Phras.* 1. *Credibile est*, es ist glaublich. Fidem est propius; ad fidem pronius est; verisimillimum est; a ratione haud alienum est, par est credere. V. *Verisimile.* 2. *Rem credibilem reddidit*, er hat die Sache glaublich gemacht. Fidem ejus rei fecit allatus ab eo nuntius; suspicionem affirmavit rumor publicus, fidem rei addidit una consentiensque vox populi; ad suspicionem res certissimae accesserunt; opinionem adjuvit

Digitized by Google

constans rei fama. *Usus.* Narratio credibilis esse debet. Credibile est, quod sine ullo teste auditoris opinione firmatur. V. *Incredibilis.*

Credibiliter, glaublich. *Syn.* Verisimiliter, probabiliter. *Usus.* Quam non modo non credibiliter, sed ne suspiciose quidem.

Creditor, oris, m. ein Gläubiger. *Syn.* Is, cui quacunque causa aliquid debetur.)(*Debitor. Epi.* Caeteri, familiares, universi. *Usus.* Fraudare creditores. Cum omnibus creditoribus suis male agit.

Credo, is, didi, ditum, ere, glauben. R *q. cor dq, id est, assensum. Syn.* Fidem habeo, tribuo; auctoritatem tribuo, auctoritatem et fidem adjungo, mihi persuadeo. *Adv.* Cito de aliquo, facile, firmius, prorsus, recte de aliquo, stulte, temere pecuniam, valde, dementer. *Phras.* 1. *Ne temere cuivis credas*, glaube nicht gleich einem jeden. Ne cujusvis testimonio fidem adjungas; ne omnibus credulum te praebeas; ne omnibus credulitatem tuam addixeris; segnior ad credendum esto; caveas, ne fidem tibi quisque faciat, tibi aliquid persuadeat. 2 *Non cuivis est credendum*, es ist nicht allen zu glauben. Quibusdam fidem et auctoritatem justa suspicio deroganvit; quosdam leviores auctores rei culpa fecit; sunt, quibus incerta, dubia, fluxa fides sit: quorum fide niti tuto haud possit; non cuivis adhibenda est fides. 3. *Crede mihi, rem ita se habere*, glaube mir, daß die Sache sich also befinde. Persuasum tibi habe; induc animum; induc in animum, ita esse; pro certo habe; pro certo existima; nihil dubita; exploratum atque omnino certum habe; pro comperto habeas, velim; sit hoc apud te minime dubium; sit exploratum; pro inquisito et comperto sit, rem hoc loco esse; velim, sic habeas; tibi persuadeas, cum animo tuo constituas, in hoc statu rem esse. 4. *Est vir, cui merito credi possit*, er ist ein Mann, dem man billig zu glauben hat. Cujus conspecta fides et gravitas; est fide dignissimus; vir est suspectae minime fidei; cujus ingens apud omnes auctoritas ac fides; cujus auctoritas magni apud omnes est ponderis; qui auctoritate valeat, floreat maxima; cujus ingens inter testes nomen; cui vel injurato credas. V. *Auctoritas. Usus.* 1. Ajunt, nervos atque artus esse sapientiae, non temere credere. Adduci non possum, ut somniis credam. Ne credo de numero militum. 2. *Confido, committo*, anvertrauen, verlassen. Se alicui, sua consilia; res omnes alienis fidei; arcana libris; nocti se credere. V. *Fides, Judico, Firmus, Certus.*

Credulitas, tis, f. Leichtgläubigkeit. *Syn.* Credendi facilitas, animus simplex, credulus. *Usus.* Credulitas error potius est, quam culpa et optimi cujusque animum facillime irrepit.

Credulus, a, um, leichtgläubig. *Syn.* Simplex, antiqui moris homo, qui facile credit.)(*Prudens, sapiens. Usus.* Verba mihi dari facile patior meque libenter praebeo credulum. Creduli et improvidi juvenes. V. *Incautus.*

Cremo, as, avi, atum, are, verbrennen. *Syn.* Incendo, exuro, comburo, deuro, in ignem aliquid infero, flammis torreo.

Creo, as, avi, atum, are, erschaffen, machen R. *a κραίνω, perago. Syn.* Procreo, gigno, facio. *Adv.* De integro censores, injuste periculum, rite consules. *Phras.* 1. *Deus hunc mundum creavit*, Gott hat die Welt erschaffen. Ex nihilo procreavit; rerum omnium potentissimus ac sapientissimus opifex hoc pulcherrimum naturae regnum ex nihilo condidit, effecit; communе hoc DEI ac hominum domicilium DEI consilio jussuque repente ex nihilo constitit; rerum hanc universitatem, qua omnia continentur nullis ex elementis, nullis ex principiis molitus est Deus; mundi hujus moles immensa non manibus hominum sed DEI imperio surrexit; quidquid hic videmus, de nihilo natum est DEO imperante; DEUS est, qui coelum et omnia, quae coeli ambitu continentur; qui supera, media, infima condidit, architectatus est, ex nihilo excitavit, formavit, finxit. 3. *Reges creant*, sie machen ihn zum Könige. Regem appellant, regem jubent, regnum ei deferunt; regem renuntiant; diadema ei imponunt; regem faciunt, dicunt; summam imperii ad eum deferunt. *Usus.* Artis proprium est creare et gignere. Periculum alicui creare. Luxuries in urbe creatur. Consules et praetores creantur. Errorem saepe creat similitudo. V. *Facio.*

Crepida, ae, f. Pantoffel. *Calceus*

Digitized by Google

genus: *Usus.* Statua Scipionis chlamyde et crepidis.

Crepidatus, a, um, der Pantoffel anhat. *Syn.* Soleatus.

Crepido, inis, f. Ufer, Rand am Wasser. *Syn.* Ora terrae, quae alluitur aqua, *vel* ripa paulo eminentior. *Usus.* Pirata ad omnes urbis crepidines accessit.

Crepitus, us, m. das Krachen. *Syn.* Sonus collisione excitatus, *aut* percussione. *Epi.* Honesti, liberi. *Usus.* Pallor et tremor et dentium crepitus consequitur. Inter plagarum crepitum doloremque. Stoici ajunt, crepitus aeque ac ructus liberos esse oportere.

Crepo, as, pui, pitum, are, krachen. *Syn.* Percrepo.

Crepundia, orum, n. Spielwerk. *Syn.* Quae pueris dantur oblectandi causa.

Crepusculum, i, n. Abenddämmerung. *Usus.* Primo crepusculo. V. *Vesper.*

Cresco, is, crevi, ere, wachsen. *Syn.* Augesco, accresco, adolesco, ingravesco, serpo, propagor, augeor, aetate procedo, surgo, ascendo. X *Decresco. Adv.* Incredibiliter, plurimum, pariter cum aetate studia. *Phras.* 1. *Herbae e terra crescunt*, die Kräuter wachsen aus der Erde hervor. E terra nascuntur; e terra maturatae pubescunt et maturitatem assequuntur. Diffundit terra et elicit herbescentem viriditatem; e terra germina omnia effunduntur; terra herbas gignit, creat, progenerat; herbae proveniunt, prosiliunt, prorepunt, emicant, enascuntur, exeunt. 2. *Malum indies crescit*, das Uebel nimmt täglich zu. Malum indies longius manat; serpit latius; magis vulgatur; augescit, ingravescit; longius progreditur, procedit; majora in dies incrementa capit. V. *Augesco, augeo.* 3. *Postquam crevit puer*, nachdem der Knabe erwachsen ist. Ubi adolevit aetate; ubi aetate processit; sumpto jam corpore, animique robore; ubi ad justum corporis modum adolevit; ubi ad justam corporis proceritatem; corporis habitum processit. 4. *Ira dolorque crevit*, der Schmerz und der Zorn haben zugenommen. Exarsit ira, vehementius efferbuit. V. *Augeo. Usus.* Respublica privatis inimicitiis crescit. Expectatio rumore creverat. Eos elige, e quibus crescere possis. Lo us praeter modum crevit. V. *Augeo, Amplifico.*

Creta, ae, f. Kreide. *Syn.* Terra alba. *Usus.* Laudatio Asiatica illa creta obsignata.

Cretatus, a, um, mit Kreide weiß gemacht. *Syn.* Creta infectus. *Usus.* Cretatae fasciae.

Cretio, onis, f. Antretung der Erbschaft. *Syn.* Haereditatis capta possessio. *Epi.* Libera, simplex. *Usus.* Puto, cretionem simplicem fuisse.

Cribrum, i, n. Sieb. *Syn.* Vas pistorum ad grana farinamque purgandam. *Usus.* Mures cribra arrosere.

Crimen, inis, n. Laster. R. *a* κρῖμα, judicium. *Syn.* Criminatio, infamia; *item*: facinus, peccatum, noxa, culpa, scelus, delictum, maleficium. *Epi.* Atrocissimum, certum, commentitium, commune, decumanum, domesticum ac vernaculum, fictum, falsum, foedissimum, grave et vehemens, inane, incredibile, ingens, iniquum, integrum, invidiosum, levius, nefarium, novum, inauditum, obscurum, perspicuum, probrosum, suspiciosum, manifestum, vinarium, verum, vetus. Crimina certa propriaque, dissoluta, falsa, infinita, absoluta, permulta, quotidiana, reliqua. *Phras. Magnum crimen commisisti*, du hast ein großes Laster begangen. Magnum crimen admisisti; in sceleratam ac nefariam fraudem decidisti; fraudem capitalem admisisti; in hoc facinore omnes insunt culpae maximae; id, quod in te concepisti scelus, in maximo, nefario crimine et capitali fraude ponitur; magno te adstrinxisti scelere; grave piaculum admisisti; nullum scelus abest ab eo scelere; in illo scelere omnia insunt scelera, quod in te admisisti. V *Committo, culpa, scelus. Usus.* 1. *Criminatio*, Beschuldigung. Crimen effugere, e crimine elabi, der Beschuldigung entgehen. Crimen dissolvere, die Beschuldigung widerlegen. 2. *Facinus, peccatum, fraus, noxa*, üble That, Sünde, Betrug, Verbrechen. Crimen in me quaerit. Caedes ea illi crimini datur, vertitur. Proditionis crimen in te conjecit, contulit; tibi intulit, attulit, obtulit. Ista aut suspicionem afferunt, aut crimen. Isthoc tibi crimen adscribunt; hoc tibi in crimine ponunt. Crimine aliquem arcessere; condemnare crimine. Imprudens in crimen incurrit, in crimen venit. Staret hoc illi crimen, nisi refelleret, diluerat, dissolveret. In alium derivare crimen, extenuare nimium et elevare. Facile effugies crimen. Non abes ab omni crimine, non cares

Digitized by Google

omni crimine. Videtur condonandum illud crimen. V. *Scelus*, *criminatio*, *criminor*.

Criminatio, nis, f, Beschuldigung, Lästerung. *Syn.* Crimen, accusatio. *Epi.* Acerrima, accusatorum falsa, inaudita, subita, tota. *Phras. Criminationem refutavit*, er hat die Beschuldigung widerlegt. Oblatus ab adversariis criminationes depulit; crimen accurata confutatione dissolvit; meditata oratione diluit, refellit; inexpectato responso crimen effugit; e crimine elapsus est, e crimine se eripuit; oblatus criminationes aut extenuavit, aut elevavit. *Usus.* Nihil adhuc in Cajum criminationis est. Oblatus criminationes depellere. V. *Accusatio*, *coarguo*.

Criminor, aris, atus sum, ari, beschuldigen, schmähen, schelten, lästern. *Syn.* Criminationem, *vel* crimen offero, infero; culpae, vitio do; crimini do verto; criminatione utor, criminis loco pono, in crimen voco, revoco X *Crimen dissolvo. Phras. Nescio quid fraudis a me susceptum criminantur*, sie beschuldigen mich, ich weiß nicht, was für eines Betruges halber. Nescio quid fraudis a me conceptae in crimen vocatur; capitalis, nescio, cujus, fraudis crimen in me conjiciunt, conferunt, nescio, quod fraudis crimen mihi inferunt, efferunt; fraudis, incertum cujus, crimen in me quaerunt; cum alia, tum fraudis, nescio cujus, crimina in me ferunt; mihi adscribunt; fraus, nescio quae, mihi in culpa ponitur, in crimine ponitur; crimini datur, fraudis nescio quid a me admissum; novum crimen afferunt, fraudem capitalem a me factam esse; fraudis crimine me arcessunt, condemnant; fraudis conceptae crimen in me derivant; in fraudis crimen, certe suspicionem, ad populum incurro, venio. V. *Accuso*, *insimulo*, *culpa*. *Usus.* Invidiose meam potentiam ad populum criminantur. Non omnia libet criminari. De quibus illum criminatus es. V. *Detraho*.

Criminose, lästerlich. *Syn.* Suspiciose, accusatorie, acerbe. *Usus.* Qui suspiciosus ac criminosius diceret, audivi neminem.

Criminosus, a, um, lästerlich. *Syn.* Suspiciosus, quod criminis suspicionem affert, quod in crimine est, quod in crimine ponitur. *Usus.* Non credebam, hoc tibi criminosum fore. Orator acer, acerbus, criminosus. Officiosam amicitiam criminoso inquinas.

Crines, ium, m. das Haa[illegible] Capilli.

Crinitus, a, um, haaricht. *Sy* Capillatus, comatus. *Usus.* Gorgo os anguibus crinitum. Stellae crinit V. *Cometae*.

Crispus, a, um, kraus.

Crista, ae, f. Kamm, oder Stra auf dem Kopfe. *Usus.* Crista galeae.

Cristatus, a, um, der einen Kam oder Strauß hat. *Usus.* Galea crista

Criticus, i, m. Richter, der f Urtheil in gelehrten Sachen fället. *Sy* Poëmatum, aut similium operum jud Aristarchus. *Usus.* Ego tanquam critic antiquus, ut Aristarchus quidam judic turus sum.

Croceus, a, um, saffrangelb. *Usu* Chlamys crocea.

Crocodillus, i, m. Krokodill. *Sy* Lacerta Aegyptia magnitudinis immensa

Crocata, ae, f. ein gelbes Frau Kleid bey den Alten. Vestimenti muliebr genus croceum.

Crocus, i, m. Saffran. *Usus.* M liora sunt unguenta, quae terram, qua quae crocum olent.

Crotalum, i, n. Cymbel, Klappe *Syn.* Instrumentum musicum e lamin quibusdam aereis *Usus.* Nec collega tui crotala et cymbala fugi.

Cruciamentum, i, m. Peinigung *Syn.* Cruciatus. *Epi.* Gravia morborum *Usus.* Cruciamenta morborum interdu sunt graviora, quam tormenta carnificum

Cruciatus, us, m, Pein. *Syn* Cruciamentum, tormentum, poena, sup plicium. *Epi.* Acerbissimus, moestus magnus, malus, summus, miseri, tetri *Usus.* Magno animi cruciatu vitam agere in großer Betrübniß leben. Is se vel i cruciatum dari cupit. Cruciatu afficere aliquem. Confectus cruciatu summorum dolorum. Cui morbus tetros cruciatus ciet Summo cruciatu supplicioque periit. V. *Dolor*, *Affligo*.

Crucio, as, avi, atum, are, peinigen *Syn.* Cruciatu afficio, conficio, afflicto, torqueo, premo, exanimo, excrucio, vexo; angoribus, suppliciis, majori malo macto. *Adv.* Diu, impune. *Phras.* 1. *Criminis insontem acerbe cruciavit*, er hat den unschuldigen Menschen grausam gepeiniget. Insonti barbara feritate tormenta admovit; omnia exempla cruciatus in insontem edidit; crudelitate naturae, asperius fecit aliquid insonti; in summum cruciatum dedit hominem insontem; om-

Digitized by Google

ibus cruciatibus affecit, per ultimos cruciatus hominem insontem laceravit, exanimificavit. 2. *Ea res me vehementer cruciat*, diese Sache ängstiget mich sehr. Res me urit vehementer et solicitat; animum discruciat, exercet; angor animo, intimis sensibus; eam ob rem gravis mihi solicitudo incumbit; acerba me solicitudo incessit; maximam solicitudinem sustineo; summam acerbitatem, aegritudinem, molestiam capio, sustineo; in acerba solicitudine, in magno angore sum; magna premor, opprimor solicitudine; magna cura ac solicitudo animo insidet, animum occupat, torquet, exagitat; gravi conturbor, aestuo solicitudine; suspenso et solicito sum animo; aegritudine prope contabesco; curis pene conficior ac consumor. V. *Ango*, *Angor*, *Cura*, *Solicitus*. *Usus*. Fame et vigiliis cruciatur. Tuae te aerumnae premunt ac cruciant. Dies noctesque tuae te solicitudines torquent ac cruciant. Dies noctesque cruciaris et consumeris. V. *Vexo*, *torqueo*.

Crudelis, e, grausam. R. *a crudus*, q. *cruore udus*. *Syn*. Durus, inhumanus, ferreus, ferus, teter, immanis, immanis, omnis humanitatis expers, natura asper, singulari immanitate et crudelitate barbarus; barbarus atque immanis, inexorabilis, omni diritate atque immanitate deterrimus, immemor humanitatis, immansuetus, qui maxima asperitate et immanitate naturae est.)(*Clemens*, *misericors*. *Phras*. 1. *Homo crudelis est*, er ist ein grausamer Mensch. Ingenio sane est crudeli, quali nulla in barbaria quisquam tyrannus fuit; ejus immani et foeda crudelitate omnis Barbaria superata est; homo omni diritate deterrimus; cui volupe sit foedum in modum lacerare miseros; omnia exempla cruciatus edere; omni saevitie, atrocitate plebem opprimere; optimum quemque per cruciatum necare, cum cruciatu interficere; omnibus tormentis excruciatos, omnibus cruciatibus affectos, laceratos interficere, necare; crudelitate utitur maxima, multa superbe, multa crudeliter facit; credas, ferae rabiem occupasse hominis animum, ita in quovis saevus est et immanis; immanitate et crudelitate praeditus est; crudelitatem vultu aspectuque horribili prae se fert; immanitate barbarus, sanguinarius, atrox, truculentus est; omnem humanitatem exuit; cum immanissimis feris crudelitate comparandus est; ab omni humanitate remotus, derelictus. Homo atrocis ingenii, animi trucis ac implacabilis; omnes mortales crudelitate vincit; cujus immanitas brutorum animantium ferocitatem non modo adaequat, verum etiam (horreo verba tam horrida) superat; est barbarie omni crudelior, expers omnis pietatis ac humanitatis; ea est morum, non asperitate, (levi enim illi vitium istud est) sed feritate, quam ne immanissimae quidem ferarum omnium ferae possint attingere; anhelat imo e pectore crudelitatem; ea est importunitate naturae, ut ejus crudelitas nulla miserorum calamitate expleri, satiari, saturari, possit; ut crudelitatem in omnes promiscue expromat, exerceat, adhibeat; ut necare insontes crudelitate excogitata gaudeat. 2. *Severi*, *non crudeles in liberos esse debent parentes*, die Aeltern müssen zwar scharf, nicht aber grausam gegen ihre Kinder seyn. Bonum est, immo necesse, pueros in culpam lapsos a parentibus castigari, sed cavendum, ne crudelitati aditum patefaciant. Sicut parentum est, juveniles refrenare liberorum impetus: ita debent illi quoque manus, immo ipsum animum ab omni saevitiae genere vindicare; saevitiam adversus liberos exercere, crudeliter agere cum filiis nunquam debent. Tanti esse nihil debet, ut crudeles in liberos simus; ut crudeles nos liberi experiantur. Siquid agitur cum filiis, crudelitas absit; nunquam crudelitati locus sit; dedecet parentes, paenam de liberis sumere exempli parum memoris justae severitatis; adhibere saevitiam in liberos; acerbe crudeliterque in liberos saevire. *Usus*. Animus ferus, crudelis, inhumanus. Bellum crudele. Pater in liberos crudelis.

Crudelitas, tis, f. Grausamkeit. *Syn*. Saevitia, inhumanitas, feritas, acerbitas, atrocitas animi, importunitas, immanitas naturae, morum acerbitas.)(*clementia*. *Epi*. Arrogans domestica, gravior, crudelior, immanis et fera, importuna in aliquem, inaudita, incredibilis, inimica, insatiabiliis, nefaria, regia, singularis, summa, tanta, teterrima. *Usus*. Misericordia in speciem crudelitatis labi; crudelitatis odio in crudelitatem ruere, unter dem Vorwande der Sanftmuth in Grausamkeit verfallen. Iste spumans ex ore scelus, anhelans ex infimo pectore crudelitatem, contorquet brachium. Ejus crudelitas nulla miserorum calamitate expleri, saturari, satiari potest, Crudelitatem in omnes promiscue expromit, adhibet, exercet. Crudelitate excogitata necare insontes gaudet, nec tam gustare civilem sanguinem, quam exsorbere optat.

Crudeliter, grausam. *Syn*. Dure,

Digitized by Google

acerbe: per cruciatum, cum cruciatu, omni cruciatu.)(*Dissolute. Usus.* Crudeliter animadvertere in aliquem. Crudelissime periit.

Cruditas, tis, f.] Unverdaulichkeit. *Syn.* Stomachi affectio, cum male concoxit, stomachi redundantia ex aegra confectione ciborum. *Usus.* Cruditas morbi causa est.

Crudus, a, um, roh, ungekocht. *Syn.* Immaturus. *Usus.* 1. Poma ex arboribus cruda avelluntur, matura et cocta decidunt. 2. *Cruditate affectus*, der die Speisen nicht verdauen kann. Crudior ad prandium venit. Roscius, quia crudior, agere noluit. V. *Stomachus.*

Cruento, as, avi, atum, are, blutig machen. *Syn.* Sanguine imbuo, sanguinem elicio. *Adv.* Impie. *Usus.* Nolebam propter me caede civium cruentari rempublicam. Scelere cruentare secures suas. Caede nefaria se cruentare.

Cruentus, a, um, blutig, grausam. *Usus.* Cruentus civium sanguine.

Crumena, ae, f. Tasche. *Syn.* Loculus.

Cruor, ris, m. Blut. *Syn.* Sangu s e vulnere *Epi.* Jucundus, civilis, quam recentissimus inimici. *Usus.* Cruorem inimici recentissimum ostendere. V. *Sanguis.*

Crus, ris, n. Schienbein. *Syn.* Tibia, pars pedis, quae e coxendice ad extremos pedis digitos pertinet. *Usus.* Crura alicui frangere, suffringere.

Crusta, f. Rinde. *Usus.* Vasis crustae detrahebantur.

Crux, cis, f. Kreuz. *Syn.* Patibulum. *Phras.* In crucem agere, rapere, tollere; cruci suffigere, affigere; crucem alicui figere, defigere, constituere; patibulo affigere; in cruce figere; cruce afficere; cruce aliquem dare; infelici arbori suspendere. *Vulg. Crucifigere*, kreuzigen. *Usus.* Verres civibus Romanis crucem minatus est. Crucem indemnatis fixit, constituit. Cruci hominem insontem dedit. Multos in crucem egit, sustulit. Multos cruciatu, cruce, morte affecit. *Crux pro* molestia, rebus adversis, calamitatibus, *vulg. est*, Kreuz und Leiden.

Crux SS, das heil. Kreuz. *Phras.* 1. Lignum, in quo salus nostra, ingemiscente rerum natura, pependit, in quo tribus clavis mundi salus affixa pependit. 2. *Crucifixi imago*, *vulg.* Crucifix Bild. Imago Christi cruci affixi; simulacrum Christi e cruce pendentis; signum pendentis in cruce Servatoris nostri; simulacrum Christi in cruce morientis, in cruce expirantis; effigies Christi in cruce suffixi. 3. *Cru facere*, *vulg.* das Kreuz machen. Cr signum in fronte pingere, formare; ce se signare; signum crucis in fro effingere, exprimere; salutari se cis signo munire; signum crucis fr ti, pectori imprimere. Signum cr Christiano more, Christiano ritu cere.

Cubicularis, e, zur Kammer hörig. *Syn.* Quod ad cubiculum pe net. *Usus.* Lectus cubicularis.

Cubicularius, ii, m. Kamm diener. *Syn.* Cubiculi minister. *Us* Nihil per cubicularium, omnia per nitores.

Cubiculum, i, n. Kammer. *Sy* Conclave. *Epi.* Alienum, altum, a plum, hibernum, subgrande. *Us* Grande cubiculum, altum, hibern valde probavi. In cubiculum int ducere.

Cubile, is, n. Bett, Lagerstatt. *S* Lectus. *Epi.* Duplex. *Usus.* Cubilia rarum Inire alienum cubile, ehe chen. Nemo tam miser, qui non cub suum, aut lectum salvum velit. O nes mortales non solum vestigia, ipsa avaritiae tuae cubilia videre p sunt.

Cubitalis, e, eine Elle hoch. *Sy* Cubitum altus.

Cubito, as, avi, atum, are, oft l gen. *Syn.* Saepe cubo.

Cubitus, i, m. Ellbogen. *Sy* Mensura, quantum e cubito brac ad extremam manum est. *Usus.* Le to in cubitum corpore suffulta me to columna, nachdem er sich aufgelehn Triennio ille tres cubitos non proce sit. Columna tribus cubitis alta.

Cubo, as, cubui, cubitum, are, liege R. *a*, κύπτω, *cubo*. *Syn.* Recumbo, a cumbo. *Phras.* Cubitum ivi, ich bin schl fen gegangen. Ad quietem ivi, quieti n tradidi; in lectum me recepi; cubitu discessi; conferre se cubitum paraba strato se committere; lecto se comme davit; fessum diurno labore corpus qui ti mandabat; lectum petit; ad quietu se composuit. *Usus.* Deinde cubitu discessimus. Aegrotus in lecto cuban

Cudo, is, cudi, cusum, ere, schlage schmieden. *Syn.* Ferio, percutio *Usu* Cudere nummos, *vel* argentum.

Cujas, atis, *g. o.* wessen Landes? *Sy* Unde? qua ex gente? *Usus.* Socrate rogans, cujas esset? mundanum se r spondi, totius mundi incolam, civem.

Digitized by Google

Cujus, a, um, wessen. *Usus.* Cuja res, cujum periculum. Caedes ei crimini detur, cuja interfuit.

Cujusdammodi, auf welche Art es wolle. *Usus.* Animus non esse solum, sed cujusdammodi debet esse.

Cujusmodi, was oder wie, welcherley. *Usus.* Legem, cujusmodi sit, conservare.

Cujusquemodi, allerley Art. *Usus.* Homines cujusquemodi.

Culcita, ae, f. *rectius, quam* culcitra, ae, ein Bettpolster. *Syn.* Pulvinus, lectulus, stragulum. *Usus.* Culcita plumea.

Culeus, i, m. lederner Sack. *Syn.* Saccus e corio, *vel* lino factus. *Usus.* Parricidae in culeum insuti in profluentem deferuntur.

Culina, ae, f. Küche. *Epi.* Ingentes. *Usus.* Tua quidem Philosophia in culina est.

Culmen, inis, n. Gipfel. *Syn.* Fastigium. *Epi.* Parvum, transversum.

Culmus, i, m. ein Halm, als von Korn. *Syn.* Frumenti calamus a radice ad spicam. *Epi.* Geniculatus. *Usus.* Herbescens, viriditas sensim adolescit, culmoque nixa geniculato vaginis jam quasi pubescens includitur.

Culpa, ae, f. Schuld, Mißhandlung. R. *a.* χαλεπός, *noxius Syn.* Causa, meritum, crimen, reprehensio. *Epi.* Aliena, magna, minor, paterna, perpetua, praeterita, propria, similis, summa turpis, varia. *Phras.* 1. *Tua culpa haec acciderunt*, du bist Schuld daran, daß dieses geschehen ist. Tu unus ejus rei culpam sustines; tu ipse in culpa es, in te uno culpa ejus rei est; hujus rei culpa in te residet, haeret consistit; tu ejus rei culpa teneris; tuo vitio perimus; omnes tibi culpam ejus rei attribuunt, assignant; tot malorum, causas in te omnes conferunt, transferunt, derivant, inclinant, congerunt; penes te unum ejus rei culpam esse ajunt; te ejus culpae coarguunt; te culpae omnis reum faciunt; tuum hoc vitium est, de que plectimur, in vitio tu es; in te injicitur ejus rei culpa; tibi vitio et culpae datur; te unum in culpa et suspicione ponunt; in te unum culpam conjiciunt, referunt; merito tuo te accusant; ejus te mali fontem esse ac principium; tu unus in noxia es; te ipso jure optimo incusses licet auctorem omnium malorum; huius rei culpam omnes in te rejiciunt, tibique adscribunt; te hujus mali fontem, originem, causam esse praedicant; hanc in te culpam omnes impingunt; hujus culpae notam tibi uni inurunt; hujus rei culpa te comdemnant. V. *Causa, adscribo, criminor.* 2. *Gravem culpam admisit*, er hat eine große Mißhandlung begangen. Gravem culpam commisit, contraxit, suscepit; magno se crimine adstrinxit; gravi culpa se contaminavit; non levem culpam commeruit, in se suscepit; sequius admisit aliquid; graviter offendit, deliquit; in gravem culpam incidit; gravi se scelere commaculavit, inquinavit; gravi culpa se obstrinxit. V. *Committo, peccatum, pecco, crimen.* 3. *In culpa non est*, er ist nicht Schuld daran. Abest ab ea culpa longissime; extra culpam est; extra causam culpamque positus est; nihil in eo culpae haeret, residet; culpa ea non tenetur; hujus rei culpa penes illum non est; noxae ejus reus non est; ejus vitium non est; ejus culpa, vitio id factum non est. 4. *Expers omnis culpae est*, er ist unschuldig. Culpa caret, vacat; ab omni culpa abest, ab omni culpa remotus est; culpa omnis procul abest ab eo; abhorret ab ejus integerrimis moribus, quidquid culpae in eum confertur; purus ab omni culpa est. V. *Innocens.* 5. *Culpam a se facile removebit*, er wird diese Schuld leicht von sich ablehnen. Culpam haud aegre a se amovebit, amolietur, dimovebit; ea se culpa facile liberabit; ea se ex culpa facile eximet; eam se extra causam culpamque facile ponet; facile effugiet hoc crimen; ex eo crimine facile elabetur. V. *Criminatio.* 6. *Culpam in alium rejicio*, die Schuld auf einen Andern schieben. Culpam in alterum confero, transfero, derivo, injicio, conjicio; in alium amolior, averto, inclino. 7. *Culpam fateri*, seine Schuld bekennen. Culpam agnoscere; culpae se reum agere, peragere; de se ultro confiteri; non defugere noxae confessionem. 8. *Damna omnia, quae culpa mea acciderunt, resarciam*, ich werde den Schaden ersetzen, der aus meinem Verschulden geschehen ist. Praestabo culpam, culpam redimam; quidquid detrimenti mea culpa acceptum est, sarciam, compensabo. *Usus.* Nulla culpa subest. Senatus in culpa est. Ejus peccati culpam unus sustines. Omnes se culpae insontes clamant. Tibi praestanda est ea culpa. V. *Crimen, reprehendo.*

Culpo, as, avi, atum, are, schelten, tadeln. *Syn.* Culpae do, culpae ejus tribuo, in culpa pono, reprehendo. *Usus.*

Digitized by Google

Saepe patientiam ejus culpavi. V. *Reprehendo.*

Culter, tri, m. Messer. *Usus.* Cultros metuit tonsorios, cultro succinctus, cultrum stringere.

Cultio, onis, f. Bau. *Syn.* Cultura. *Usus.* Cultio agri.

Cultor, oris, m. Ackermann; der sich einer Sache befleißet. *Usus.* Agrorum cultores. Veritatis, justitiae cultor, fraudis inimicus.

Cultrix, icis, f. emsige Arbeiterinn.

Cultura, ae, f. ein Bau. *Syn.* Cultio, cultus. *Epi.* Multa, salutaris agrorum. *Usus* Ager desertus a cultura hominum. Ager suapte bonus, diligentia et cultura melior. Ager nihil ferens, nisi magno labore ac cultura quaesitum.

Cultus, us, m. Lebensart, Tracht. *Syn.* Vitae ratio. *Epi.* Communis atque usitatus vitae, diligens, humanus civilisque, optimus, Deorum castissimus, atque sanctissimus, plenissimusque pietatis, malus, mollissimus, necessarius, parvus pius, quotidianus, saluber, moderatus, senior, tenuis, magnus, magnificus. *Usus.* 1. Idem nobis cultus, idem victus. Homines a fera agrestique vita ad humanum cultum civilemque traducere. Delectant magnifici apparatus, vitaeque cultus cum elegantia et copia. Cultus, et curatio corporis nobis adhibenda est. 2. *Cultura, cultio.* Bau. Ager ex se fructum nullum edit sine cultura hominem. 3. *Cura*, Sorge, Verehrung. Tribuere alicui officium et diligentem cultum V. *Colo, religio*

Cum, mit. *Praepositio. Vim habet conjunctionis, societatis, interdum instrumenti. Usus.* Cum magno labore, cum magna spe agit. Cum gladio cruento comprehensus est. Cum ferro invadere in aliquem. Cum magno fletu, cum voluptate auditur. Considerate cum animis vestris. Habeo statutum cum animo meo. V. *Simul.*

Cum, weil. *Adv. signif. causam, occasionem, tempus. Antiquis* quum. *Usus.* Nox una intercessit, cum ille ita mutatus est. Aliquot sunt dies, cum te amo. Fuit id quondam tempus, cum etc.

Cum, tum, so wohl, als. *Praecedit illud, hoc consequitur. Syn.* Et, et; non solum, sed etiam. Cum *minus quiddam*, tum vero gravius *et majus significat. Usus.* Hoc cum utile tum illud longe honestissimum est, quod. Cum doctrina, tum imprimis pietate excellens. Id fecit cum saepe alias, tum vero hoc tempore frequentissime. Cum caetera, tum dictum vitupero.

Cumprimum, so bald als. *Syn.* primum ubi primum, simul atque *Us* Cumprimum posse ingredi coepit, recusabat etc.

Cumprimis, besonders, sehr. *S* Imprimis. *Usus.* Homo cumprimis lo ples et honestus.

Cumulate, häufig. *Syn.* Plane, ab danter, majori mensura. *Usus.* Cu late mihi gratias egit, satis fecit. Non do liberaliter, sed ornate etiam cumu teque tractatus sum. Cumulatius aug munus aliquod.

Cumulo, as, avi, atum, are, häuf *Syn.* Augeo, adaugeo, expleo, compl perficio,)(*Detraho, imminuo. Us* Scipio bellicam laudem eloquentia mulavit. Alio scelere id scelus cumu sti. Maximo gaudio, ira, voluptate mulor. Mirabar, locum augendi in fuisse, quod dudum cumulatum videb tur. Homo omni laude cumulatus. *Augeo, orno.*

Cumulus, i, m. ein Haufe. R. ὅμιλος, *coetus. Syn.* Acervus, accessi summa. *Usus.* Ad summam ex illius re ditu laetitiam cumulus gaudii accessit adventu tuo. Beneficium tuum mag cumulo auxisti. Etsi alioquin illum am accedit tamen cumulus commendation tuae. Ad tua plurima de me merita m ximus hoc facto cumulus accessit. laudibus Dolabellae cumulum deruar Tua commendatione ad meam volunt tem cumulus accedit. Cumulos exstruer

Cunabula, orum, n. Wiege, Vogel nest. *Syn.* Cunae. *Transl.* Rudimenta *Usus.* An alia putas esse rudimenta cunabula virtutis?

Cunae, arum, f. Wiege. *Syn.* Incu nabula, cunabula. *Usus.* Vagire i cunis.

Cunctabundus, a, um, langsam zaudethaft. *Syn.* Segnis, resistens.

Cunctanter, langsam. *Syn.* Lente

Cunctatio, nis, f. Langsamkeit, Verweilung. *Syn.* Mora, tarditas. *Usus.* Studium semper adsit, cunctatio absit. Saepe cunctatione et tarditate, cum otium volunt sine dignitate retinere, utrumque amittunt. V. *Mora.*

Cunctator, oris, m. Zauderer. *Usus* Nosti, quam Marcellus parum efficax sit quam tardus, quam cunctator.

Cunctor, aris, atus sum, ari, zau dern. *Syn.* Remoror, retardo, differo.)(*ropero. Adv.* Diutius in vita. *Usus.* In cursu bonorum consiliorum cunctandum

ma est aut tergiversandum. An etiam um cunctabimini, quiescetis, timebitis? V. *Remoror*, *differo*, *mora*, *tardus*.

Cunctus, a, um, allesammt. R. *q. Conjunctus*. *Syn.* Omnis, totus, universus. *Usus*. Cuncta sidera, cunctus populus; cuncta Aegyptus, cuncta terra.

Cuneatim, haufenweise. *Syn.* Percuneos. *Usus*. Cuneatim urbem oppugnabant.

Cuneolus, i, m. *Dimin.* ein kleiner Keil. *Syn.* Parvus cuneus.

Cuneus, i, m. ein Keil. *Syn.* Quod inseritur in ligno findendo. *Usus*. Hos ille cuneos inserens prorupit artus.

Cuniculus, i, m. ein Gang unter der Erde. *Syn.* Fossa subterranea. *Phras. Cuniculum fecerunt*, *vulg.* man hat unter der Erde einen Weg gemacht, miniret. Cuniculum egerunt; cuniculis subtraxere aggerem. *Usus*. 1. Quatuor homines cuniculus oppressit. Cuniculum agere. Cuniculis oppugnare. 2. *Transl. Dolus*, Betrug. Prius vi, nunc cuniculis me oppugnat.

Cupa, ae, f. Weinkufe. *Syn.* Vas vinarium, ubi mustum coquitur, et defaecatur. *Usus*. Vinum a propola, et de cupa.

Cupedia, orum, n. et Cupediae, arum, f. Leckerbißchen. *Syn.* Suaviores epulae, *vel* earum cupiditas; deliciae ciborum; gulae irritamenta. *Usus*. Aegrotationi subjecta sunt avaritia, libidinis, vinolentia, cupedia, mulierositas.

Cupedinarius, ii, m. Zuckerbäcker. *Syn.* Esculentarum rerum venditor.

Cupidc, begierig. *Syn.* Studiose, avide, calide. *Saepius in vitium. Usus*. Agros suos studiose colit, non alienos cupide appetit. Moniti, ne cupide quid agerent. Multa a senatu cupide, multa temere fiebant.

Cupiditas, tis, f. Begierde, Lust. *Syn.* Aviditas, ardor, amor, animi impetus, cupiditatis sitis, libido, studium, desiderium, desideratio. *Epi.* Acerrima, fervidissima, acrior, insanior, apertior, caeca atque temeraria, dominatrix animi, effrenata et furiosa, excellens laudis in omnibus rebus, flagrans, honesta, impia, improbissima, inconsiderata, incredibilis, inexplebilis, infinita, inhonestissima, injusta dominatus, insatiabilis, levis, liberalior, non mediocris, obscura, occulta atque tecta, lubrica dominandi, projecta, sacra, summa, singularis, solicita, turpior, vacua, tam varia, tam nova. Cupiditates contrariae, diversae et inter se pugnantes, extraordinariae, faciles, intolerabiles, immensae, et innatae, inanes adolescentiae, indomitae animi, inexplebiles, innumerabiles, multae, quam variae, quam infinitae, naturales et inanes, naturales et necessariae. *Phras.* 1. *Cupiditatem alicui facere*, bey Einem eine Begierde erwecken. Cupiditatem alicui injicere; cupiditate incitare, incendere, inflammare, afficere; in cupiditatem rei impellere; cupiditatem erigere. 2. *Cupiditatem habere*, eine Begierde haben. Magna cupiditate teneri; inflammari, rapi, ferri, efferri cupiditate; cupiditate flagrare; cupiditatem prae se ferre; magno studio in rem ferri; esse in aliquo cupiditatem incensum esse desiderio; studio inflammatum magno rei desiderio teneri, moveri, aestuare, flagrare, exardescere. V. *Desidero*, *desiderium*. 3. *Cupiditatem comprimere*, die Begierden zähmen, mäßigen. Docemur domitas habere cupiditates; libidines coërcere, frangere, cohibere; restinguere cupiditates; imminuere certe et debilitare; modum ponere cupiditati; imperare sibi; nec parere libidini, nec morem gerere cupiditati; regere consilii gubernatione cupiditatem; cupiditatem comprimere. 4. *Cupiditatem explere*, den Begierden nachhängen. Cupiditatibus suis servire, obsequi, parere, morem gerere; rapi cupiditatibus suis; inflammata ferri libidine; cupiditati frena laxare; cupiditate longius procedere; efferri libidinis impetu; cupiditati suae satisfacere, obtemperare. *Usus*. Suffragari alterius cupiditati, Eines Begierde willfahren. Cupiditate se devincire, sich in eine Begierde einlassen. V. *Avaritia*, *desiderium*, *libido*.

Cupido, inis, f. Begierde. *Syn.* Cupiditas. *Usus*. Bona pars hominum decipitur cupidine.

Cupidus, a, um, begierig. *Syn.* Studiosus, appetens, avidus, amans, observans.)(*Moderatus*. *Usus*. Nimium decedendi, valde, spectandi, vehementer. *Phras. Minime sum cupidus*, ich bin gar nicht begierig. Remotus ab omni cupiditate sum; careo omni cupiditate; cupiditatem omnem abjeci; nulla me tenet cupiditas; nulla in me est cupiditas; procul absum a cupiditate. V. *Cupiditas*, *Usus*. Est ille perstudiosus tui, et cupidus in perspicienda veritate. Graeci contentionis quam veritatis cupidiores. V. *Avarus*, *avidus*.

Cupio, is, ivi, itum, ere, begehren, wünschen. *Syn.* Opto, exopto, aveo, de-

Digitized by Google

sidero, expeto, appeto, concupisco, cupidus sum, studio, et cupiditate, ardeo, cupiditatem habeo, cupiditas me tenet, cupiditate, flagro, inflammatus sum, cupiditate in aliquam rem immineo, desiderio teneor, studio efferor, alacer animo sum; aviditas me tenet, gestio, sitio, cupiditas alicujus rei est, studio trahor, incendor. *Adv.* Diu mirabiliter, nefarie, plane, summe, valde, vehementer, vehementius. *Usus.* 1. Hoc nos vitare cupimus; ardenter aliquid cupere. 2. *Faveo, studeo, benevolus sum*, günstig seyn. Do labellae, causa cupio omnia, et debeo. Vehementer alicujus causa cupere. Tibi uni maxime cupio. Faveo Curioni. Caesari honestissime cupio, pro Pompejo emori volo. V. *Desidero, cupiditas.*

Cur? warum? *Syn.* Quare? quamobrem? quid est, quod? qua ratione? eccur? quid est causae? quid est? quamobrem? *Usus.* Quid est causae, cur repudietur? causa, cur cuperes, non erat.

Cura, ae, f. Sorge. R. q. *Cor uro, vel ab ὥρα, solicitudo. Syn.* Diligentia, studium, cogitatio, meditatio, angor, metus, molestia, solicitudo, acerbitas. *Epi.* Acris, anceps, antiquissima, assidua et perpetua salutis, difficilis alicujus rei, dignissima virtutis alicujus, divina, domestica, fixa, gratissima, gravis, incredibilis, magna, majuscula, non mediocris, minor, parva, reliqua, sagax, sempiterna, simplex, summa, vetus animi. Curae anxiferae, honestae, incredibiles, magnae, miserrimae, optimae, plurimae. *Phras.* 1. *Ea res tibi magnam curam afferet*, dieses wird dir eine große Sorge machen. Magnam curam injiciet, dabit; ex ea re magnae tibi curae nascentur; ea res magnis te curis afficiet, conficiet, implicabit; ea res multis franget te curis; multis curis te macerabit, excruciabit; cura ac solicitudine animum occupabit. 2. *Curam, quaeso, reipublicae suscipe*, nimm doch die Sorge für das gemeine Wohl auf dich. Complectere, quaeso, rempublicam, tuis curis; curam omnem ad rempublicam conferto; ad reipublicae curam te animumque conferto; in maximis negotiis tuis etiam huic cogitationi tempus impertire, quam reipublicae cura injecerit; in his studiis omne studium tibi et cura ponatur, adhibeatur, consumatur; in ea re curas tuas omnes pone, fige, defige, infige, ut respublica salva sit; in eam curam toto pectore incumbe; in eo cura tua versetur omnis; perpetua illa cura apud te exce bet, ut rempublicam salvam praestes sustine, quaeso, tantisper reipublicae cu ram; animum ad publicae rei curam con verte; nullam aliam priorem, quam re publicae curam age; in eadem, quaeso cura rempublicam habe, qua privatam curationem reipublicae hoc maxime tem pore age; publicis, quaeso, negotiis in servi; nihil tibi potius, nihil antiquiu sit reipublicae cura; omnium rerum pr ma tibi sit et antiquissima reipublica cura. V. *Curo.* 3. *Si tibi salus mea cu rae est*, wenn dir an meinem Heile etwa gelegen ist. Si tibi salus mea cordi est si qua salutis meae cura te tangit, attir git, tenet; si tibi cura est de salute mea si curae habes salutem meam; si saluti meae rationem ducis aliquam. 4. *Curar mihi exemit*, er hat mir die Sorge be nommen. Magna me cura levavit; curar meam levavit; multa me cura solvit, li beravit, laxavit; magnam curarum par tem mihi ademit. 5. *Curam hanc dudun deposui*, ich habe mich von dieser Sorg längst los gemacht. Abjeci, dimisi, ani mum ab ea cura abduxi, traduxi; cur illa dudum consedit; cura ea me dudun expedivi. 6. *Cura mihi augetur*, di Sorge wird alleweil größer. Cura acuitur cura in solicitudinem vertitur. 7. *Curi consumi*, vor Sorgenschmerzen vergeher Curis macerari, confici, absumi, exedi frangi, discruciari. 8. *Alia ex alia m cura invadit*, es kommt mir eine Sorg über die andere. Alia ex alia me cura ex cipit, mihi incumbit; mihi nascitur; m urget, premit, urit; animo insidet; ani mum obsidet, occupat, aggreditur, exagi tat; discruciat, oppugnat, exercet; cu rarum agmine obsideor, oppugnor; cu rarum fluctibus occupor, obruor, crucior alia ex alia cura me gravius angit, sau ciat. 9. *Curas illas excute*, entschlage dic dieser Sorgen. Abjice inanes has cura ac solicitudines; mitte curas inanes; exu te his curis; animum avoca ab hac mo lestia; curas has infestas ex animo eji ce; absterge et exclude istam ex anim aegritudinem; exspue hanc animo mo lestiam, et te tibi vindica. 10. *Jam sin cura sum*, jetzt bin ich ohne Sorge. Cur omni vacuus sum; cura omnis jam conse dit; animo otioso sum ac soluto; jam mih in vado res est, timore expeditus, solutu a curis, expers, curae sum, nulla m cura coquit; nulla solicitudo mordet nulla tristitia exedit. V. *Solicitudo. Usu* Sit tibi mea dignitas curae. Sit tibi cu ra de dignitate mea. Habeto curae di

Digitized by Google

tatem meam. Fugere omnem de republica curam.

Curantia, ae, f. Sorgfalt. *Syn.* Cura.)(*Non-curantia. Usus.* Quod me admones de non-curantia, recte facis.

Curatio, nis, f. Verpflegung, Sorge, Heilung. *Syn.* Procuratio, administratio. *Epi.* Agraria, regia, integra, periculosae, ancipites, variae. *Usus.* Cultus et curatio corporis est adhibenda. An Dii ab omni curatione et administratione vacent? Res annonaria est curationis meae. Haec curatio ad me delata est. Ejus provinciae curationem suscepi; egi. Inter primam curationem exspiravit. Gravibus morbis ancipites et periculosae curationes adhibentur, praescribuntur. Omni curatione vacare. V. *Administratio*

Curator, ris, m. Verwalter, Aufseher. *Syn.* Procurator, praefectus. *Usus.* Curatores urbis, annonae. Ludorum curatorem constituere. praeficere.

Curia, ae, f. Rathhaus. *Syn.* Sedes ac templum consilii publici, tribus, privatae domus pars. *Epi.* Crudelis, elinguis, major, minor, multa, nova. *Usus.* Curia vindex temeritatis, moderatrix officii. Curia, templum sanctitatis, amplitudinis, mentis, consilii, caput urbis, ara sociorum, portus omnium gentium.

Curialis, is, m. Zunftgenoß. *Syn.* Tribulis, municeps *Usus.* Cimon in suos curiales hospitalis.

Curiatus, a, um, zur Zunft gehörig. *Usus.* Lex curiata. Curiata, centuriata comitia.

Curio, onis, m. Vorsteher einer Curie. *Usus.* Curio maximus.

Curiose, sorgfältig. *Syn.* Diligenter. *Usus.* Quaerere, conquirere aliquem, aliquid curiosius.

Curiositas, tis, f. vergebliche Sorge, Vorwitz. *Syn.* Nimia diligentia, cura humani ingenii. *Usus.* Sum in ejus rei curiositate.

Curiosus, a, um, sorgfältig, vorwitzig. *Syn.* Nimium in quaerendo diligens. *Adv.* Belle. *Usus.* Nihil de aliis inquirere, minimeque in aliena re curiosum esse. Homo curiosus et plenus negotiis. Servulus percuriosus. Non sum in exquirendis juribus curiosus. Non ita latet, quin curiosis oculis perspici possit. V. *Cura.*

Curo, as, avi, atum, are, sorgen, heilen. *Syn.* Do operam, laboro, elaboro, studeo; curam, diligentiam adhibeo, curam in aliqua re pono; cura ac diligentia complector, diligentiam in aliquam rem confero; mihi curae est, procuro, tracto, administro; *item*: medeor, curationem adhibeo. *Adv.* Diligenter aliquem, de aliquo, mandatum, valetudinem, perferendas litteras, diligentissime, etiam atque etiam, fideliter mercedes praediorum, honorificentissime decernendum de rebus gestis, laxius, leviter aegrotantem, magnopere, mediocriter, omnino nihil, prope, prorsus, nihil aliud, studiose omnia, maxime. *Phrus.* 1. *Curabo res tuas diligenter*, ich werde fleißige Sorge für dich tragen. Habebo rationem dignitatis tuae; inserviam honori tuo; summa contentione pro te decertabo; suscipiam propugnationem ac defensionem dignitatis tuae; rerum tuarum rationem ducam; in negotia tua omni cogitatione, toto pectore curaque incumbam; rerum tuarum mihi semper antiquissima cura erit; de rebus tuis securus esto, curabo pulchre omnia; curam de te geram diligentem, tua negotia, quidquid ad te pertinebit, uti debeo, diligenter agam; res tuas, negotia, rationes pro virili parte tractabo, administrabo, procurabo. 2. *Ille curat, tractatque res meas*, er hat die Verwaltung meiner Sache. Procurator is rerum mearum est, curator et administer: ille sustinet rerum mearum curam; curationem agit, curam habet rerum mearum; is est, cui res meas tractandas, administrandas, procurandas commisi, credidi, commendavi; cujus fidei, potestatique res meas commisi, mandavi; in cujus fidem tutelamque res meas tradidi, permisi. V. *Cura*, *committo*, *commendo*. 3. *Cura*, *quaeso*, *res meas diligenter*, besorge fleißig meine Sachen. Fac, ut meae tibi rationes curae sint; prospice, consule, provide rationibus meis; suscipe me, respice fortunas meas. Tuere me, fove, ac complectere. V. *Curam suscipere*. 4. *Res alienas diligenter*, *tuas negligenter curas*, du sorgest fleißig für Andere, für dich selbst aber wenig. De aliis plurimum de teipso rebusque tuis minime laboras; aliena tibi curae sunt, tua negligis; aliorum rationes pluris apud te sunt, quam tuae; propensior ad alios, quam ad te ipsum tua voluntas est; alienae voluntati ut morem geras, obsequaris, te ipsum deseris, relinquis, destituis; ut aliis satisfacias, aliorum causa te ipsum destituis, quid aliis placeat, quid aliorum e re sit, attendis, at rerum tuarum ratio, quid postulet, minime cogitas; alienae causae

Digitized by Google

patronus, tuae pene praevaricator es; alienis commodis omni studio, cura, labore inservis, invigilas, operam dasdicas, navas, praestas, tribuis, de tuis commodis nihil agis, tua commoda minime tibi cordi sunt: aliorum commoda dum captas, dum aliorum causam foves, juvas, agis, suscipis, tuam jacere, frigere, neglectam jacere pateris, tuam abjicis, nihil facis; de aliena causa solicitus, tuae oblitus es; alienae causae faves, tuam contemnis; quod tuae causae studium dicare deberes, id alienae dicas, in aliena collocas. 5. *Nihil ille curat*, er fragt nichts darnach. Haud in magno ponit discrimine; nec quidquam illi pensi est; nihil pensi habet: nihil moratur; nullo loco id numerat; ab rerum suarum sensu jam dudum abalienavit animum; se, libertatem, salutem dudum projecit; nihili hac facit omnia in minimis ponit, deputat. 6. *Curavit hominem*, er hat den Menschen geheilet. Curationem illi adhibuit, admovit, attulit; morbum depulit, sustulit, profligavit; sanitati hominem restituit; ejus opera recreatus a morbo est; valetudinem, vires recepit. V. *Sano*, *reconvalesco*. *Usus*. 1. Funus ei faciendum curavit. Deos non curat. Signa, quae mihi curasti, reddita sunt. Corpora curare milites jussit, *cibo reficere*. 2. *Valetudini restituo*, heilen, gesund machen. Violentis medicamentis curare eum, qui gravius aegrotat. Provinciam curavit; sanguinem misit.

Curriculum, i, n. Lauf, Laufbahn, kleiner Wagen. *Syn*. Spatium, quo curritur; stadium, cursus, currus. *Epi*. Aeternum, exiguum vitae, aeternum gloriae, tam exiguum, tam breve vitae, vetus. *Usus*. Deflexit de curriculo mos majorum. Animum de curriculo litterarum negotii alicujus causa deflectere. Vivendi curriculum honeste conficere. Exiguum vitae curriculum nobis natura circumscripsit, aeternum gloriae. Hae exercitationes ingenii, haec curricula mentis. Curricula sermonum. Omne curriculum industriae meae in amicorum periculis elaboratum est. De propositio mihi curriculo nihil discedam.

Curro, is, cucurri, cursum, ere, laufen. *Syn*. Cursum conficio, cursum teneo, cursum curro. *Adv*. Aperte eosdem cursus; certatim ad opus, furtim, longius proclivius, raptim in sententiam. *Phras*. *Ad aliquem currere*, zu Einem laufen. Cursu tendere, contendere ad aliquem; cursu effuso aliquo ferri, provolare; cursim ad aliquem pergere, cursu ad aliquem ire. *Usus*. Qui stadium currit, eniti debet, ut vincat.

Currus, us, m. ein Wagen. *Syn*. Vehiculum, cisium, carpentum, pilentum. *Usus*. Visus est sibi in somnis curru quadrigarum vehi. Curru albis equis juncto invehitur. Cisio regionem pervolat. In rheda vehi. Aliquem de curru detrahere. De foro in Capitolium currum flexit. Vehiculo eripuit se ex oppido. Curru sublimis ibat in regiam. Aurata eminens curru vehebatur.

Cursim, im Laufe. *Syn*. Cursu effuso cursu, effusissimis habenis, laxatis habenis. *Usus*. Cursim impetum facere, cursim aliquo pergere. Quae ego fero e cursim et subsecivis, ut ajunt, operis arripui. Cursim dicere.

Curso, as, avi, atum, are, laufen. *Syn*. Frequenter curro. *Adv*. Temere ultro. *Usus*. Cursare ultro citroque huc, illuc.

Cursor, oris, m. Läufer. *Usus*. Cursores in stadio. Cursor ad Olympia proficiscitur.

Cursus, us, m. Lauf. *Syn*. Curriculum, iter, navigatio, lapsus. *Epi*. Admirabilis orationis, equus, aeternus gloriae, apertus ad laudem, assiduus, brevis, sempiternus, celerior aetatis, certus, concitatior, contentus, decorus, facilior ad gloriam, forensis, incertus, incitatior, incredibilis, inusitatus verborum, legitimus, lunaris atque infimus, magnus, maritimus, maximus, olympiacus, otiosus vitae, rectus, secundus, simillimus totius vitae, summus, suspectus honorum, tanius verborum. Cursus aequabiles, aeterni aetherii, annui, celeres, certi et constantes, contrarii, dispares astrorum, immoderati, immutabiles, maritimi, ordinati, perennes, perpetui, stati et immutabiles, vagantes, varii. *Usus*. 1. Contento cursu classis Italiam petebat. Brevi tempore magnos cursus conficere. Secundo vento cursum tenere. Vivendi cursus, solis, stellarum cursus. 2. *Transl*. *Cursus animi et industriae*, das Gemüth belangend. Vide, in quo cursu simus. Vita brevis est, cursus gloriae sempiternus. Non omnibus idem cursus in coelum patet. Per rectum cursum ad honores non pervenit. A genere cursuque meo vivendi nunquam de ciscam.

Curtus, a, um, kurz, klein. *Syn*. Decurtatus, mutilus. *Usus*. Nihil incoditum, nihil curtum, nihil claudicans. Meae aures completo verborum ambitu

laudent, et curta sentiunt, nec amant redundantia.

Curulis, e, zum Wagen gehörig. *Usus.* Sella curulis, aedilitas curulis.

Curvo, as, avi, atum, are, krümmen. *Usus.* In arcum curvare.

Curvus, a, um, krumm. *Syn.* Flexus, contortus.

Cusor, oris, m. Münzer. *Usus.* Monetae cusores.

Cuspis, idis, f. die Spitze. *Syn.* Acuta pars gladii.

Custodia, ae, f. Wache, Aufsicht. *Syn.* Carcer, praesidium, vigilia, excubiae, conservatio. *Epi* Fida, infelix capitis, libera et non solicita, liberalis, optima, tutissimaque, privata, publica, regia, horribilis, mirifica. *Phras.* 1. *In custodiam dare*, ins Gefängniß werfen. In custodiam tradere; in custodia includere; custodia septum tenere V. *Carcer.* 2. *Ex custodia dimittere*, aus dem Gefängnisse entlassen E custodia emittere, amittere, educere, eripere; vinculis levare, exsolvere, V. *Carcer*, *vinculum.* 3. *In custodia esse*, im Gefängnisse seyn. In custodiis haberi, teneri, retinere. *Usus.* Exercitus, praesidium populi Rom. custodia provinciae. Urbis custodiam agere. In urbis custodia te fortuna posuit, du bist Burgermeister geworden. In hac custodia, velut in specula collocati sumus, ut populum metu vacuum nostra vigilia et providentia servemus. Istam coloniam ego meis vigiliis et custodiis munivi. Advigilare ad custodiam ignis. Illae tabulae privata custodia continentur.

Custodio, is, ivi, itum, ire, bewahren. *Syn.* Asservo, tueor, septum custodia teneo, in vigilia rei alicujus maneo, privata custodia contineo, incolumem servo, observo, praesidio sum, custodia teneo, praesidiis firmo, custodiis munio, praesidium impono, diligenti custodia asservo, speculor, conservo. *Adv.* Diligentissime librum, recte, sanctissime signa et ornamenta urbis. *Usus.* Me non solum amicorum fides, sed oculi universae civitatis custodiunt. Posse percipere animo, et custodire memoria. Delecta juventus ejus corpus custodit. Custodire litteris magnorum virorum dicta.

Custos, odis, m. ein Hüther, Aufseher. *Syn.* Conservator, vindex, defensor, *Epi.* Bonus, defensorque provinciae, diligentissimus pacis et otii, praeclarus otium, malus, primus. Custodes certi, multi, severi. *Usus.* Custos, praeses, conservator urbis et libertatis. Malus custos diuturnitatis metus. Fani, urbis custodes. Sapientia custos et procuratrix hominis. Praeficere custodes alicui rei. In aliqua re custodes ponere.

Cutis, tis, f. die Haut, Fell. *Syn.* Pellis, corium *Usus.* Aliquid intra cutem inest vulneris.

Cygneus, a, um, von Schwanen. *Usus.* Cygnea vox et oratio.

Cygnus, i, m. ein Schwan. *Syn.* Olor *Epi.* Providentes. *Usus.* Cygni non sine causa Apollini dicati sunt, sed quod ab eo divinitatem habere videantur; quia providentes, quid in morte boni sit, cum cantu et voluptate moriuntur.

Cylindrus, i, m. Walze. *Syn.* Quod volubile est, ut columna teres. *Usus.* Cylindrum volvere, ve sare.

Cymba, ae, f. Kahn. *Syn.* Scapha, parva navis. *Usus* Cymbarum multitudo.

Cymbalum, i, n Cymbel. *Usus.* Domus cantu et cymbalis personat.

D.

Dactylus, i, m. Fuß eines Verses. *Syn.* Pes carminis heroici.

Dactylicus, a, um, dactylisch. *Usus.* Numerus dactylicus.

Daemon, onis, m. Geist. *Syn.* Lar, genius. V. *Diabolus.*

Daemonium, ii, n Geist, vermeinte Gottheit. *Syn.* Genius. *Usus.* Socrates ait, esse divinum quiddam, quod daemonium appellat, cui semper ipse paruerit, nunquam impellenti, saepe revocanti.

Dama, ae, f. Gemse, Damhirsch.

Damnatio, onis, f. Verurtheilung. Verdammung. *Syn.* Condemnatio. *Epi.* Aliena, misera, invidiosa. Damnationes acerbissimae reorum quotidianae. *Usus.* Omnes damnatione ignominiaque digni. Reorum damnationes acerbissimae.

Damnatorius, a, um, verdammend. *Usus.* Iudicium damnatorium.

Damnificus, a, um, schädlich. *Usus.* Bestia damnifica.

Damno, as, avi, atum, are, ver-

Digitized by Google

dammen. *Syn.* Condemno, improbo, supplicio addico, damnatione afficio, vitam alicujus, aut sanguinem addico. *Adv.* Damnari honeste, inique a civibus palam, voce omnium. *Usus.* Aliquem sceleris, injuriarum, stultitiae damnare. Mulier unius peccati damnata uno judicio multorum maleficiorum convicta putatur. Turpi judicio damnatus. Nomine conjurationis, de vi, de majestate damnatus. Capite damnatus. Causa judicata, convicta, damnata. V. *Condemno*, *animae damnatae.*

Damnose, schädlich. *Usus.* Damnose bibere.

Damnum, i, n. Schaden. R. *a demo. Syn.* Jactura, detrimentum, incommodum, malum, fraus, dispendium. *Epi.* Magnum, majus, minus, novum, quaestuosum, tantum damna aleatoria, maxima. *Phras. Ea res non parva tibi damna inferet*, diese Sache wird dir nicht geringen Schaden bringen. Damna non levia dabit, afferet; multis gravibusque damnis te afficiet; damno erit ac calamitati; gravia detrimenta inferet, importabit; detrimenta non pauca injunget, invehet; plagam rebus tuis gravissimam injiciet; imponet vulnus sane gravissimum; ea res ad tuam perniciem pertinet; res tuas magnopere labefactabit; pestem tibi et exitium afferet; tibi noxae erit; gravibus damnis te multabit; plus damni ac mali datura est, quam credi possit; ea res fraudi aliquando tibi futura est; malo tibi erit ac calamitati; calamitatem inferet certissimam; exitium struet, damna non levia pariet, creabit. 3 *Magnum damnum passus sum*, ich habe einen großen Schaden gelitten. Ob eam rem in maximam fraudem incurri, incidi; magna inde rei familiaris naufragia feci, plagam inde odiosam accepi; magnum meae res vulnus acceperunt et mortiferum; magnum mihi vulnus inustum, impositum est; plaga mihi injecta est maxima; multa detrimenta mihi sunt allata, importata; magnam inde jacturam feci, accepi; carpi me gravibus quotidianisque damnis comperi; magna clades familiaris rei accepta est; accisae admodum ea clade res meae sunt, non parva clades rebus meis incidit; magna rerum mearum imminutione id accidit; existimatio mea graviter laesa, offensa est; magnum incommodum accepi; calamitatis aliquid acceptum est; fractae eo casu res nostrae sunt; allisae graviter; gravi vulnere afflictae; damnum feci, contraxi maximum; detrimentum cepi, accepi, feci sane gravissimum; damnis non levibus affectus, multatus sum; res meae grave damnum subierunt gravi ictu perculsae sunt, ac pene prostratae; grave vulnus rebus meis infliictum est. 3. *Damnum mihi minatur*, er drohet, mir einen Schaden zuzufügen. Machinam in caput meum comparat, interdit; caput meum oppugnat; exitium mihi parat; ad perniciem capitis me incumbit; omnia ad perniciem meam instructa sunt; pestem mihi et exitium denuntiat. 4. *Damnum compensare*, den Schaden ersetzen. Damnum praestare, illata damna sarcire, detrimenta resarcire. V. *Compenso. Usus.* 1. Damnis multis me affecit; multum damni dedit, in Schaden bringen. In mercatura magnum damnum fecit, contraxit, Schaden leiden. 3. Damna illata tibi praestanda, sarcienda sunt, du mußt für den zugefügten Schaden gut stehen. V. *Detrimentum incommodum*, *noceo.*

Dapes, um, f. herrliche Speisen. *Syn.* Epulae in sacrificiis Deorum largiores et opipari apparatus. *Usus.* Lautae, opimae, festae dapes. V. *Convivium*

Daps, pis, f. Speise. *Usus.* Sacerdotes ad ministerium et dapem adhibit.

Dapsilis, e, herrlich. *Syn.* Abundans, largus lautus. *Usus.* Sumptus dapsilis.

Dapsiliter, herrlich. *Syn.* Opipare, large, magnifice, splendide, abundanter, laute, liberaliter.

De, *praepos.* von, aus. *Usus.* 1. *Ex ad personam relatum.* Audivi hoc de patente. Emit agrum de socero. Ich habe es von meinem Vater gehört ꝛc. 2. *Ex ad locum refertur.* De via me inclamat er schreyet mich von dem Wege her an. De schola venit. De Sicilia provincia decedit. 3. *Ad tempus refertur.* Vigilat de nocte, er wachet bey der Nacht. Navigat de mense Decembri. 4. *Ad gentem, multitudinem, conditionem accommodatur.* Accusator de plebe. Unus de multis. Is orator sane habeatur, sed de minoribus, er kann für einen Wohlredner gehalten werden, aber für einen aus den geringeren. 5. *Alias ad materiam.* Misit de argento, quantum visum est, er hat vom Gelde geschickt, so viel als er für gut befunden. Multa de suis rebus asportant. 6. *Super*, um, von. Regulus de captivis egit, Regulus hat wegen der Gefangenen gehandelt. Legati de pace, de captivis redimendis. 7. *Propter*, wegen, um. Irascitur de nihilo, er zürnet um nichts. Flebat de supplicio

Digitized by Google

filii; maximis, gravibus de causis. 8. *Quod attinet ad*, was anbetrifft. De religione facile concedam, was die Gottesfurcht betrifft, will ich es gern zulassen, daß ꝛc. De pace aperta est simulatio. 9. *De consilio, de sententia alicujus*, nach Rath und Meinung. De communi sententia. De tuo consilio hoc agam. 10. De industria, mit Fleiß. 11. De integro, vom neuen, vom Anfange. 12. De scripto, schriftlich. 13. *De meo, de tuo, de suo*, von dem Meinigen ꝛc., auf meine Unkosten. Potat de meo; sumptum faciam de meo. 14. *Ab*, von. Jugera aliquot de filio emi Agri de hostibus capti, Aecker, die man den Feinden weggenommen. De nuntiis hoc accepi.

Dea, ae, f. Göttinn. *Usus*. Dii, Deaeque immortales. Deae vindices facinorum ac scelerum.

Dealbo, as, avi, atum, are, weißen. *Syn*. Tectorium induco. *Usus*. Duos parietes de eadem fidelia dealbare.

Deambulatio, onis, f. Spaziergang. *Usus*. Vel haec me deambulatio, quamvis non laboriosa, ad languorem dedit.

Deambulo, as, avi, atum, are, spazieren gehen. *Syn*. Ambulo, inambulo, obambulo, spatior. *Usus*. Eamus deambulatum.

Deamo, as, avi, atum, are, sehr lieben. *Syn*. Valde amo. V. *Amo*.

Dearmo, as, avi, atum, are, entwaffnen. *Syn*. Armis exuo. *Usus*. Dearmatum hostem, exercitum sub jugum misit.

Deartuo, as, avi, atum, are, zergliedern. *Syn*. Quasi per artus concido. *Usus*. *Transl*. Deartuare opes.

Debachor, aris, atus sum, ari, toben, wüthen. *Syn*. Prae ebrietate valde furo. V. *Furo*.

Debello, as, avi, atum, are, übermältigen, dem Kriege ein Ende machen. *Syn*. Expugno, victoria bellum finio. *Debellare est bello expugnare, pugnando vincere*. *Usus*. Cum Antiocho uno proelio debellatum est. V. *Bellum finio, vinco*.

Debeo, es, ui, itum, ere, sollen, müssen, schuldig seyn. *Syn*. Oportet, convenit, opus est, faciendum est, ut etc. *Usus*. 1. Juvare nos et maxime debebat, et poterat. 2. *Refertur ad aes alienum*, Geld schuldig seyn. Multos mihi nummos debet. Talenta ducenta debet. 3. *Ad res alias*, etwas Anderes schuldig seyn. Hoc tibi beneficium debeo. Debeo hoc necessitudini nostrae. Reipublicae studia omnia, meipsum debeo. Summam tibi gratiam debeo. V. *Aes alienum, debitum*.

Debilis, e, schwach. *Syn*. Infirmus, imbecillus, fractus, debilitatus, levis, mancus.)(*Firmus*. *Phras*. 1. *Intemperantia debilem te fecit*, dein unmäßiges Leben hat dir die Kräfte benommen. Vires corporis tibi ademit vitae ratio minime moderata, vires corporis tibi minuit, diminuit, deminuit, comminuit, infirmavit, debilitavit, abstulit, afflixit tua incontinentia, nequitia, luxus, libido; vita intemperanter, immoderate, incontinenter acta, vita dissolute, nequiter, sine modo, luxuriose traducta ad infirmitatem, ad imbecillitatem, ad tenuitatem corporis te adegit, adduxit; minus te firmam, validum, valentem, robustum, infirmiorem, imbecilliorem reddidit; longa intemperantia paulatim vires tibi carpsit, exhausit, corporis vires labefecit, labefactavit; robur enervavit. 2. *Debili est stomacho*, er hat einen schwachen Magen. Stomachus illi languet; stomachi vis debilitata est, jacet; stomacho est languente; stomacho laborat; stomachus parum concoquit; ventriculo esse languenti; infirmo, imbecillo; stomachus parum valet; marcescit tibi nondum concocti onere. V. *Stomachus*. 3. *Debili est valetudine*, er ist von einer schwachen Gesundheit. Valetudine utitur infirma, imbecilla; viribus est parum firmis; corpore utitur non satis firmo; valetudine utitur incommoda, tenui, affecta; valetudine est valde imbecilla; magna in eo est virium imbecillitas; fracta sunt admodum ac imminutae vires. *Usus*. Homo animo debilis et corpore Debilem praeturam gessit. Mancus, membris omnibus captus ac debilis. V. *Valetudo, infirmus*.

Debilitas, tis, f. Schwachheit, Unvermögenheit. *Syn*. Infirmitas.)(*Firmitas, integritas*. *Usus*. Tarditas ingenii, stupor debilitasque linguae. Hoc agunt, ut a se morbos, debilitates, dolores repellant. Bonum integritas corporis, miseria debilitas. V. *Infirmitas*.

Debilitatio, onis, f. Schwächung. *Usus*. Debilitatio atque abjectio animi.

Debilito, as, avi, atum, are, schwächen. *Syn*. Infirmo, frango, infringo, debilem facio, minuo, comminuo, exhaurio, nerves incido, corrumpo, enervo, affligo.)(*Confirmo*. *Phras*. *Debilitamur indies magis*, wir werden alleweil schwächer. Carpuntur vires, exhauriuntur; fractae fatiscunt opes, vires-

Digitized by Google

que; vis senescit, et prope ad nihilum venit; incisis, exsectis, solutis nervis vires paulatim defluunt. *Usus.* Tribunitios furores debilitare et reprimere. Fa mentio vocem mihi debilitavit, mentem dolore impedivit. Noli me, meam virtutem, spem luctu debilitare. Debilitata virtute, fracto animo. Afflictus, debilitatus, moerens, dolore exanimatus. Urbs ipsa nervis omnibus exsectis debilitata, et soluta, abjecta metu, muta, fracta malis relinquitur. V. *Affligo*, *frango*, *debilis*.

Debitio, onis, f. Schuld. *Syn.* Debitum. *Usus.* Nihil de emendo cogitat, debitione dotis satis torquetur. Dissimilis est pecuniae debitio et gratiae.

Debitor, oris, m. ein Schuldner. *Syn.* Is, a quo invito exigi pecunia potest.)(*Creditor. Usus.* Pecunias creditas debitoribus condonare. Levior plaga est ab amico, quam a debitore

Debitum, i, n. Schuld. *Syn.* Debitio, aes alienum, pecunia debita, nomen. *Adv.* Jam diu. *Phras.* 1. *Debitu magna fecit*, er hat große Schulden gemacht. Aes alienum fecit, conflavit, contraxit; in aes alienum incidit; nomina fecit; nomina confecit plurima; aes alienum coëgit; aere alieno se obstrinxit; aeris alieni vim magnam contraxit. 2. *Magna habet debita*, er steckt tief in Schulden. Laborat vehementer ex aere alieno; aere alieno graviter premitur; urgentibus semper sortem usuris; gravi obrutus est fenore; aere alieno oppressus est; in nominibus est plurimis; in aere alieno est; multum debet; aeris alieni magnitudine demersus gemit; animam debet; magno aere obstrictus est; est in nominibus ex pecunia satis multa; aeris alieni habet plurimum; aere alieno gravatus, obligatus est; obaeratus plurimum. 3. *Debita reposcere*, die Schulden einfordern. Nomina exigere, convenire, appellare de credito debitorem: nomina urgere; appellare de pecunia; debitorem admonere de pecunia. 4. *Debita solvemus*, wir werden die Schulden bezahlen. Nomina dissolvemus, expediemus, exsolvemus; aes alienum exsolvemus, solvemus; ex aere alieno exibimus, libraque et aere nos liberabimus; aere alieno paulatim nos levabimus, liberabimus, contracta nomina expungemus, explicabimus, solvemus. 5. *Debitum antiquum novo debito expungere*, die alte Schuld zahlen und eine neue machen. Versuram facere, nomina transferre; versura solvere. 6. *Debita vix solventur*, die Schulden werden ka bezahlet werden. In aere alieno vacilla debitores; nomina impedita sunt plurimum; vix solvendo sunt debitor vacillant nomina; inveterascit aes al num. V. *Aes alienum. Usus.* Fidei c ducit in loco debitum solvere, retribue Turpe, debito fraudare creditorem.

Debitus, a, um, schuldig. *Syn.* M ritus, justus. *Usus* Debitam tibi just que gratiam refero Reddere offici alicui debitum Mortem naturae debit patriae impendit. Solvere justas debit que poenas. Debiti mihi honores s habiti. Non injusta, merita, debita cundia fuit.

Deblatero, as, avi, atum, a berplaudern. *Syn.* Stulte loquor. *Us* Rem totam vicinis omnibus deblatera

Decanto, as, avi, atum, are, singen, oft wiederhehlen. *Syn.* Canto, c bro, pervulgo *Usus.* Decantata est bula. Graecus doctor per vulgata praece decantat. V. *Cano.*

Decas, dis, f. eine Zahl von zehn

Decedo, is, cessi, cessum, ere, weichen. *Syn.* Cedo, discedo.)(*Acce Adv.* Alicunde, aliquando, de sent tia plane. *Phras. Alicui de via dece de* aus dem Wege gehen, ausweichen. De concedere; dare viam; declinare se p tum extra viam; deflectere a via; cede divertere, declinare de via; iter da praebere. *Usus.* 1. Metellus de civit quam de sententia decedere maluit. I micorum amentiae, tribunitio furori violentiae decessit Cicero. Ex, *vel*, provincia decedere. De possessione. jure suo decedere coactus. 2 *Mor* sterben. Tum omnes decesserant. De v de statione vitae cum decessero. V. *Ce Morior.*

Decem, zehn.

December, ris, m. Christmonat

Decempeda, ae, f. Meßrutte. *S* Instrumentum, quo terram metiun metatores. *Usus.* Solis magnitudinem t quam decempeda metiuntur mathemat Cum architectis et decempedis villas m torum peragravit.

Decempedator, oris, m. Feldm fer. *Syn.* Agri metator. *Usus.* Aequi mus agri publici et privati decempe tor Antonius.

Decemviri, orum, m. zehn Mä zu Rom. Qui duodecim tabulas persc sere.

Decemviralis, e, diese zehn M ner angehend. *Usus.* Amplissimum e legium decemvirale.

Digitized by Google

Decemviratus, us, m. das Amt der zehn Männer. *Syn.* Decemvirum magistratus et munus.

Decenter, gebührlich. *Syn.* Decore. *Usus.* Iura a majoribus decentissime scripta.

Decentia, ae, f. Gebühr, Anständigkeit. *Syn.* Convenientia, condecentia, venustas. decorum, ordo. *Usus.* Venustatem, ordinem, et, ut ita dicam, decentiam oculi videant, judicent.

Decerno, is, crevi, cretum, ere, verordnen, beschließen. *Syn.* Statuo, constituo, in animum induco, destino; mihi certum, fixum, ratum, destinatum est, consilium est, consilium capio, judico, censeo, sancio, decretum facio, decretum interpono, sententiam dico, *vel* fero. *Adv.* Atrocius, amplissime de salute, caute, communiter, diligenter, fortiter de rep. gratias, honores, gravius, gravissime, honorificentissime, injuriose, iuste, libere, mature, nominatum de aliquo, ornatissime, plane, recte, sapienter, severe de religione, varie, vere. *Phras.* *Decrevi, me Philosophiae dare*, ich bin entschlossen, mich auf die Weltweisheit zu begeben. Certum mihi est; definitum est; decretum mihi est; animus est; stat sententia; stabile est, ita est sententia; animum obfirmavi; in animo mihi est; id mihi consilii est; animo proposui; Philosophiam mihi persequi certa res est. V. *Constituo, sententia, consilium. Usus.* 1. Honores alicui, triumphum, provinciam decernere. Contra, *vel* secundum aliquem decernere, wider, oder für Einen den Ausspruch machen. De eadem re alius alia decernit. 2 *Pugno, decerto*, streiten. Uno judicio de fortunis omnibus decernere. Fac, ne ferro, ne armis decernatur. In ea pugna de salute reipublicae decernitur. V. *Constituo, volo, statuo, pugno.*

Decerpo, is, cerpsi, cerptum, ere, abbrechen. *Syn.* Carpo, delibo, excerpo, aufero. *Usus.* Nihil sibi de ista laude miles decerpsit Cave, nequid jocus de gravitate decerpat. Humanus animus decerptus e mente divina. V. *Minuo, detraho*

Decertatio, onis, f. Streit. *Syn.* Dimicatio, concertatio. *Usus.* Harum rerum decertatio Consulibus permissa est. V. *Certamen.*

Decerto, as, avi, atum, are, kämpfen. *Syn.* Certo, depugno, dimico, concerto. *Adv.* Acerrime, cominus, ferro inter se, confestim, felicissime proeliis. *Usus.* Iure et legibus disceptando, vi et armis contra vim decertare. Summa contentione cum aemulis decertat. Inter se acerrime decertant. V. *Certo.*

Decessio, onis, f. Abreise. *Syn.* Abitus, discessus. *Epi.* Matura, molesta, tarda. *Usus.* 1. Saepe de tua mansione et decessione communicat. Decessionis dies appropinquat. 2. *Detrimentum, diminutio*, Schmälerung. Nescio, an accessionem *vel* decessionem de summa mihi attuleri. Nulla fieri accessio vel decessio poterat.

Decessus, us, m. Abzug, Tod. *Syn.* Decessio, mors. *Usus.* Amicorum decessu valde me ango. Decessus e provincia.

Decet, cuit, es gebühret sich. R. *a δίκη, fas. Syn.* Convenit decorum est, aequum est, par est, postulat jus, dignum est, aptum est.)(*Dedecet. Phras.* 1 *Quod decet, sectare, thue*, was sich geziemet. Quod decorum; quod te dignum; quod e dignitate tua est; quod dignitati consonum; quod tuum est; quod jus fasque est; quod tuarum partium est; quod ingenium, genus, aetatem tuam addecet, sectare. Quod nec inhonestum, nec tibi indecorum est, age; quod jus fasque concedit, nec praeter decentiam est, id sequere. 2. *Sapientem decet, non temere credere*, einem weisen Manne steht es zu, daß er nicht leichtgläubig sey. Sapientis est, sapientiae istud est, non temere credere; sapientis haec partes sunt; semper sapientis est habitum; sapientis officium est; pars magna prudentiae; ad sapientem pertinet, fidem non temere quibusvis rumusculis habere. V. *Honestum est, refert, convenit. Usus.* Nihil decet in vita, ut ajunt. Minerva. Quid deceat, quid aptum personis sit, videat orator. Quem muliebris ornatus parum decet. Caput artis est decere.

Decido, is, cidi, ere, abfallen. *Syn.* Cado. *Phras.* *Ex equo decidit*, er ist vom Pferde gefallen. Ad terram defluxit; ad terram delatus est; ex equo dejectus est; equo excussus est; ruente equo ad terram datus est. ex equo lapsus est, decidit; sternacis equi successu ad casum datus est; equus hominem super caput effudit. *Usus* De omnibus rebus decidimus. In miserrimam conditionem decidit respublica. V. *Labor, cado.*

Decido, is, cidi, cisum, ere, erörtern *Syn.* Decisionem facio; transigo, pactionem facio; decerno. *Phras.* *Nihil decidit*, er hat nichts entschieden. Rem in medio reliquit; sententiam dicere, ferre, pronuntiare non est ausus; nondum illi stabat sententia; nondum explicatam habemus causae nostrae rationem; haeret, pendet, suspensa etiamnum est

Digitized by Google

causae nostrae ratio. *Usus.* Transigere et decidere cum aliquo. De summa aliquid decidere. Talentis decem decidisti.

Decies, zehn Mahl. *Usus.* Decies dixi.

Decimo, as, avi, atum, are, den zehnten Theil nehmen. *Syn.* Decimam partem accipio. *Phras. Decimare legiones*, den zehnten Mann vom Regimente hinrichten. Decimum quemque e legione supplicio afficere.

Decimus, a, um, der zehnte. *Usus.* Hora diei decima.

Decipio, is, cepi, ceptum, ere, betriegen. *Syn.* Capio, circumvenio, fraudo, circumscribo, alicui impono, fallo, supplanto, fucum facio, in fraudem impello, in errorem induco, verbado, errorem objicio, errorem incutio, in fraudem deduco, aucupor, induco, eludo. *Phras.* 1. *Non erat, quod me deciperes*, du hättest mich nicht betriegen sollen. Spem falleres; per dolum atque insidias ageres, meam imbecillitatem aucupareris; in fraudem impelleres; me ludificares, destitueres, adversariis traderes, omni fraude et perfidia falleres, improbissime fraudares. 2. *Sentio me a te deceptum*, ich merke es, daß ich von dir bin betrogen worden. Sentio, me tuis retibus captum, circumscriptum, illusum, destitutum, inductum, circumventum; captionibus tuis deceptum; tuis laqueis irretitum; fallaciis abductum, in fraudem inductum; fraude irretitum, circumventum, captum. 3. *Artes decipiendi omnes tenes*, du bist ein Mensch, der betrieget; du bist voll des Betruges. Totus ex fraude et mendacio factus videris; ex fraude, fallaciis, mendaciis totus constare, consutus esse videris; ad omnem fraudem callidus; fallax, et omni artificio simulationis eruditus; ingenio ad fallendum parato; qui nihil nisi dolos, fallacias, machinas, praestigias animo disponas; non nisi dolos nectas; intendas; non tam virtute, quam dolo contendas; insidiis nitaris. 4. *Facile est, puerum decipere*, es ist leicht, einen Knaben zu berücken. Facile est, puerum in fraudem conjicere, deducere; puero errorem offundere; fucum facere, caliginem offundere puerorum mentibus; insidiis captare; dolis ludere; dolis ductare; fallaciis irretire; fallaciis eludere; in fraudem illicere; lactare verbis fallacibus; verba dare puero; falsa spe producere puerum; in errorem ducere; dolis incessere; circumducere puerum; facile est obrepere imprudenti; verba ex insidiis imprudenti dare; puerum dolo capere; in fraudem implicare. 5. *Graviter decepit*, er hat gräulich betrogen. Fraudem concepit, suscepit maximam; fraudem fecit, admisit sane turpissimam; dolos consuit non paucos; dolum commolitus est, adhibuit nefarium fallaciam; intendit dictu audituque foedam; fraud ac dolo aggressus est nefario; fraudem struxit, commentus est sane atrocem. 6. *Deceptus sum vehementer*, ich bin sehr betrogen worden. Opinio me fefellit; falsa me opinio tenuit; ductus sum falsa spe; spes me frustrata est; in fraudem incurri, incidi; in fraudem delatus, deductus, inductus, conductus, conjectus sum; pro re vera falsam spem domum retuli; per imprudentiam, aliena perfidia deceptus sum; circumscriptus ac circumventus sum; error est mihi objectus; dolo captus sum; mendaciis oneratus sum; ludificatus et emunctus sum probe; fucus mihi factus est; in fraudem illectus; in errorem implicatus; in fraudem impulsus sum; in fraudem delapsus sum. *Usus.* Spem meam admodum decepit. V. *Fallo, fraus.*

Decisio, onis, f. Entscheidung. *Syn.* Transactio. *Usus.* Decisionis arbiter Caecilius.

Declamatio, onis, f. Uebung im Reden. *Syn.* Domestica et umbratilis exercitatio, qua tirones eloquentiae a magistro exercentur. *Epi.* Quotidiana, senilis, vulgaris, pervulgata. *Usus.* Vulgaris, pervulgata declamatio.

Declamator, oris, m. ein Redner, Schreyer *Usus.* Quis eum declamator ad clepsydram latrare docuit? Videor mihi cum aliquo declamatore disputare. Declamator de ludo.

Declamatorius, a, um, zur Uebung im Reden gehörig. *Usus.* Pueri declamatorio illo genere delectantur.

Declamito, as, avi, atum, are, öfters eine Rede halten. *Usus.* Graeci annos plures sedentes declamitant.

Declamo, as, avi, atum, are, eine Rede ablegen. *Syn.* In declamationibus exerceor, exercitatione quasi ludicra praedisco et meditor. *Adv.* Impune in quemvis, vehementissime. *Usus.* Insanus ille contra me vehementer declamavit; causam declamare.

Declaratio, onis, Erklärung. *Epi.* Jucundissima. *Usus.* Liber iste quantum habet declarationem amoris erga me tui!

Declaro, as, avi, atum, are, erklären, kundbar machen *Syn.* Significo, planum facio, demonstro, ostendo,

Digitized by Google

indico, pronuntio. *Frequentius ad facta pertinet, quam ad dicta. Adv.* Aperte, apertius litteris, facilius benevolentiam, obscure, parum, plane, maxime. *Usus.* Populus universus me consulem declaravit. Declaravit eo facto, quanti me faceret. Declarant ista acumen ingenii tui. Abundantia et satietas rerum copiam declarat. Mentem tuam illis litteris non satis declarasti. V. *Aperio, significo, explico.*

Declinatio, onis, f. Abweichung. *Syn.* Flexio. *Epi.* Honesta periculi, naturalis, parva. *Usus.* Nullum animal est, cui non sua appetitio naturalis est et declinatio. Declinatio brevis a proposito.

Declino, as, avi, atum, are, ablenken, abweichen. *Syn.* Deflecto, decedo, vito, de via deducor.)(*Appeto. adscisco. Adv.* Aliquantulum a proposito, diligentius a vitiis, naturaliter paululum, recte, impetum declino. *Phras. Declinare ictum*, dem Streiche ausweichen. Parva declinatione corporis ictum effugere; exire, excedere tela intentos gladios. *Usus.* 1. Declinat a proposito, deflectitque sententiam. De via declinavi paulum. 2. *Fugio, devito*, entgehen, vermeiden. Laqueos judicii, vitia, periculum declinare. Declinare de statu suo. V. *Vito, decedo.*

Declivis, e, abhängig. *Syn.* Inclinatus, incurvus. *Usus.* Collis a summo aequaliter declivis; praeceps et declivis locus.

Declivitas, tis, f. abhängige Lage. *Syn.* Inclinatio. *Usus.* Exiguum loci ad declivitatem fastigium magnum habet momentum.

Decoctor, oris, m. Verschwender. *Syn.* Qui suam rem confecit, dilapidavit, inficiator, fraudator. *Usus.* Exercitus e senibus, mendicis, decoctoribus collectus.

Decolor, oris, *g. o.* abgeschossen, ohne Farbe. *Syn.* Sine colore, quod colorem amisit. *Usus.* Sanguis decolor. V. *Dormis.*

Decoloratio, nis, f. Entfärbung. *Syn.* Livor, pallor.

Decoloro, as, avi, atum, are, entfärben. *Usus.* Mortuum deformatum, rumore perditum, corpore, decolorato constat fuisse.

Decoquo, is, coxi, coctum, ere, verschwenden, einkochen. *Syn.* Male rem gero, conturbo. *Usus.* Fortunae vitio, non suo decoxit. Agrum suum intra annum decoxit. Alea, potatione, scortatione decoxit. V. *Nepos, consumo, abligurio, prodigo.*

Decor, oris, m. Zierde, Schönheit. *Syn.* Species, formae gratia, quod decet. *Usus.* Metaphrastus virtutem decore suo spoliavit.

Decore, zierlich. *Syn.* Docenter. *Usus.* Loqui ad rerum dignitatem apte et decore.

Decôro, as, avi, atum, are, zieren, Lob geben. *Syn.* Celebro, orno, honesto.)(*Dedecoro. Usus.* Hos majores nostri omni laude, triumpho, honoribus decorarunt, auxerunt, honestarunt. V. *Orno, honesto, colo.*

Decorum, i, n. Ehrbarkeit, Anständigkeit. *Syn.* Decus. *Usus.* Ut in vita, sic in oratione nihil est difficilius, quam quod deceat; πρέπον, *appellant Graeci, nos* decorum *dicamus.* Scio, quid gravitas vestra, quid haec advocatio, quid ille conventus, quid dignitas populi Romani, quid periculi magnitudo, aetas mea, honos, decorum denique postulet. V. *Indecorum, Decet.*

Decorus, a, um, zierlich, anständig. *Syn.* Decens, conveniens, πρέπον, consonus. *Usus.* Nihil eo ire decorum visum non est. Aurum et ad usum aptum est, et ad ornatum decorum. Nihil magis decorum, quam aequalitas universae vitae. Quod non decorum est, nec Diis dignum.

Decrepitus, a, um, gar alt. *Syn.* Senectute confectus, invalidus, qui summa senectute est. *Usus.* Tristis ac decrepitus senex.

Decresco, is, crevi, ere, abnehmen. *Syn.* Subsideo, decedo. *Usus.* Conchylia omnia cum luna crescunt, et decrescunt, *seu exhauriuntur.*

Decretum, i, n. Schluß. *Syn.* Consultum, scitum, interdictum. *Epi.* Egregium, justum, interpositum, severum, liberalissimum, obsignatum, praeclarum, stabile, fixum, ratum, vetus. Decreta amplissima atque ornatissima, divina atque immortalia, falsa, firma, gravissima, honestiora, honorificentissima, magnificentissima, multa, nova, ornatissima, superiora. *Usus.* Decretum facere, interponere. Decreti tabulas figere. Quis consulum illorum decretum comprobabit; honestissimum a senatu decretum abstuli, obtinui. V. *Consilium, sententia.*

Decuma, ae, f. der zehnte Theil. *Syn.* Decima pars, quam orator decu-

Digitized by Google

mano dat. *Epi.* Certae, magnae, reliquae. *Usus.* Decumas conducere, exigere acriter. Dare decumas, et accipere. Decumis rempublicam defraudare.

Decumanus, i, m. Zehenteinnehmer. *Syn.* Publicanus, qui decumas exigit. *Epi.* Ministri ac satellites cupiditatum suarum, principes et quasi senatores publicanorum. *Usus.* Omnia consumis cum decumano.

Decumbo, is, cubui, cubitum, ere, niederlegen. *Syn.* Cubo, jaceo. ✗ *Sto. Usus.* Honeste, turpiter decumbere. V. *Cubo.*

Decuplus, a, um, zehnfältig. *Syn.* Decies ta tum.

Decuria, ae, f. Rotte von zehen Mann. *Syn.* Classis, ordo judicum Romae, a decies centenis judicibus appellatus, qui in singulis curiis sedebant. *Usus.* Non suae decuriae munere, neque ex lege sedit. Lex promulgata est de tertia decuria judicum.

Decuriatio, onis, f. Abtheilung in gewisse Rotten. *Syn.* In curias distinctio et descriptio. *Usus.* Decuriatio tribulium, descriptio populi.

Decurio, as, avi, atum, are, in Rotten abtheilen. *Syn.* In curiam adscribo. *Usus.* Cum vicatim decuriarentur servi et conscriberentur Decuriatos habere exercitus peditum.

Decurio, nis, m. Rottmeister. *Syn.* Quasi senator in municipio, *vel* conventu. *Usus.* Factus est Neapoli decurio.

Decurro, is, curri, cursum, ere, hinab laufen, vollenden. *Syn.* Conficio, transigo. *Adv.* Bellissime, cupide ad jura, breviter. *Usus.* Jam ad calcem decursum est, nec velim decurso spatio ad carceres revocari. Prope acta et decursa. Quae a te breviter decursa sunt, audire cupio, was du kürzlich durchgegangen hast, daß möchte ich noch ein Mahl hören.

Decursio, nis, f. Lauf, Turnier. *Syn.* Excursio. *Usus.* Decursionibus equitum ea loca vastavit.

Decursus, us, m. Verlauf. *Syn.* Spatium, functio. *Usus.* Decursus mei temporis. Honorum decursus. V. *Curriculum.*

Decurto, as, avi, atum, are, abkürzen. *Usus.* Decurtata oratio.

Decus, oris, n. Ehre, Lob, Zierde. *Syn.* Honor, laus, dignitas, honestas ornamentum. ✗ *Dedecus. Usus.* Decus et ornamentum senatus Cicero. Populi decus et lumen Pompejus. Verum decus in virtute positum est. Natsumus ad laudem et decus. V. *Decet*

Decusso, as, avi, atum, are kreuzweise stellen. *Syn.* In formam litterae X diduco, divido, constituo, per medium seco.

Decutio, is, cussi, cussum, ere abschlagen, abschütteln. *Syn.* Dejicio *Usus.* Summa papaverum capita decussit.

Dedecet, cuit, es geziemet sich nicht *Syn.* Indecorum est. ✗ *Decet. Decorum est. Phras. Nostris moribus nefas habetur*, bey uns geziemet es sich nicht A decore alienum est; minime decorum est; abhorret a nostris moribus moribus nos ris non est consentaneum haudquaquam decorum est: praeter decorum est; nefas est. *Usus* Oratorem irasci dedecet, simulare decet. V *Dedecus, indecorum, inhonestum.*

Dedecoro, as, avi, atum, are schänden. *Syn.* Turpifico. *Usus.* Urbis et magistri auctoritatem dedecorasti.

Dedecus, oris, m. Schande, Unehre *Syn.* Turpitudo, nota turpitudinis infamia, probrum, labes, macula, ignominia, labes turpitudinis, opprobrium, flagitium. *Epi.* Aeternum, commune, detestabile, domesticum, maximum, sempiternum, summum, tantum. *Phras.* 1. *Vide, ne dedecori sis majoribus*, siehe, daß du deinen Vorfahren nicht zur Schande seyest. Ne vita tua insigni turpitudine notata atque depressa dedecore et infamia illis probro vertat; ne ignominia afficias; ne macula turpissima genus tuum notes; generi tuo ignominiam inuras; ne hanc labem tot scelerum in familia relinquas; ne sempiternam turpitudinis notam inuras; dedecus tuis imprimas; majorum famam probris flagitiisque tuis violes; nomen familiae tuae iis maculis obscures, quae nulla temporum longinquitate abstergi possint. 2. *Aeternum dedecus incurristi*, du bist in ewige Schande gerathen. Aeternam ignominiae labem subiisti; sempiternam tibi ignominiam imposuisti; aeterna tibi est inusta infamiae nota; aspersisti atque inquinasti te maculis infamiae sempiternis; spem tibi omnem futurae dignitatis ademisti; nullam tibi in posterum dignitatis partem reliquisti; infamia eris seculi tui; turpitudinis hanc labem, qua te infecisti, dedecus consequetur sempiternum; contractam tur-

Digitized by Google

pitudinis notam nulla temporum diuturnitas delebit; haerebit ea labes nomini tuo; insidebit macula ac inveterascet, nec ulla temporis diuturnitate abolebitur. 3. *Dedecori sibi ducit*, er nimmt es für einen Spott auf. Probro, dedecori, vitio sibi vertit, dat; pudori esse sibi reputat, turpe putat; haud a vitio abesse censet; maculam inferri, labem aspergi, notam inuri ea re sibi autumat; crimini, vitio sibi dandum, vertendum dedecori; fraudi fore existimat; dedecus turpitudinem in ea re constitutam censet; ne qua inde in se redundet infamia, nequod dedecus emergat, veretur. *Usus.* Vide nequid dedecoris admittas, concipias, suscipias; ne in dedecus incurras, in dedecore voluteris. V. *Contumelia*, *infamia*, *labes*, *macula*, *nota*.

Dedicatio, onis, f. Weihung, Zueignung, Zuschrift. *Syn.* Consecratio. *Epi.* Religiosa, superstitiosa. *Usus.* Postem teneri in dedicationibus templorum oportet. Memoria consecrati solenni religione templi, Kirchweihe.

Dedico, as, avi, atum, are, weihen. *Syn.* Sacro, consecro, religiosum facio, religionem in aliquem locum infero, aliquem locum religione devincio. *Phras.* 1. *Templum dedicavit*, er hat die Kirche geweiher. Sempiterna religione obligavit; religione devinxit; religioso ritu consecravit; Deo sacravit; divino cultui addixit; dedicationem celebravit. 2. *Multis de causis tunc librum tibi dedicare volui*, um vieler Ursachen halber habe ich dir dieses Buch zuschreiben widmen wollen. Librum hunc nuncupare, inscribere, offerre volui; multae me impellunt causae, multae sunt causae, quae me moveant, ut has meas vigilias sub tui nominis clypeo, auctoritate, fulgore, splendore edam, emittam; ut has lucubrationes meas prodire, exire, in lucem prodere, in publicum edere, sub nomine tuo apparere velim. V. *Consecro*. *Usus.* Smyrnae delubrum Homero dedicatum est. Aedes Castori et Polluci dedicata, dicata, consecrata. V. *Consecro*, *dico*.

Dedignor, aris, atus sum, ari. unwürdig achten. *Syn.* Indignum habeo, contemno. *Usus.* Amicum dedignari V. *Contemno*.

Dedisco, is, dedidici, ere, verlernen, vergessen. *Syn.* Quae didici, obliviscor. *Usus.* Juventus nostra dedisceit pene docendo.

Deditio, nis, f. Uebergabe. *Syn.* Subjectio, cum quis se in hostium potestatem tradit. *Phras.* 1. *Ad deditionem obsessos invitare*, die Belagerten zur Uebergabe bereden, auffordern. Spe honestarum pactionum, honestorum pactorum ad deditionem impellere, inducere; deditionem spe pactorum maturare. 2. *Ad deditionem cogere* zur Uebergabe zwingen. In deditionem redigere; ad deditionem subigere; ad deditionem trahere. 3. *Deditionem facere*, übergeben. Deditionem subire; in deditionem venire, concedere, in jus deditionemque victoris dare obsessam urbem; potestatis alienae facere; in hostium ditionem urbem, agros, divina humanaque omnia dare; urbem, aquam, agros, terminos, divina humanaque omnia in hostium ditionem dedere; libertatem suam fidei ditionique victoris permittere; se victori hosti permittere; in potestatem victoris fidemque permittere; ad conditiones descendere. V. *Conditio*. 4. *Per deditionem urbem capere*, eine Stadt durch Uebergabe bekommen. In deditionem accipere, recipere; urbem in deditionem accipere. 5. *Deditionem omittere*, die Uebergabe unterlassen. Deditionem abrumpere, deserere; a paciscendi consilio abire, recedere. *Usus.* Ad deditionem invitare. Deditionem facere. Deditionem spectant, sie denken schon von der Uebergabe. V. *Conditio*, *dedo*.

Deditius, a, um, der sich freywillig übergibt. *Usus.* Id decretum ad deditiitios pertinet.

Deditus, a, um, ergeben. *Adv.* Mirifice. *Phras.* *Homo litteris deditus*, Einer, der dem Studieren sehr ergeben ist. Litterarum studio flagrans, unicus litterarum sectator. *Usus.* Puer his studiis maxime deditus. Auctoritati senatus, gratiae alicujus et voluntati deditus. Adstrictum me tibi semper, magnopere deditum, addictum penitus habebit. V. *Obnoxius*.

Dedo, is, dedidi, deditum, ere, ergeben. *Syn.* Addico, do, trado, mancipo, quasi consecro. *Phras.* *Dedere se victori*, sich dem Feinde ergeben. Armis positis ad victoris fidem confugere; ditioni victoris se permittere; se suaque omnia victoris arbitrio potestatique permittere; in victoris ditionem voluntaria deditione concedere; rempublicam sine dimicatione in manum victoris tradere. V. *Deditio*. *Usus.* Patriae nos totos dedere, in ea nostra omnia ponere, et quasi consecrare de-

Digitized by Google

bemus. Alicui arti se totum dedere. Toto animo libidini, desidiae, aegritudini, luctui dedere. Mancinum hostibus dedidere Romani. V. *Trado*, *deditio*.

Dedoceo, es, ui, doctum, ere. abgewöhnen. *Syn.* Ab eo, quod quis doctus est, abduco, secus doceo. *Usus.* Dedocendus ille potius fuerat, quam docendus.

Deduco, is, duxi, ductum, ere, abführen. *Syn.* Abduco, revoco, removeo, detraho, deductionem facio. *Adv.* Necessaria, gradatim, de publico, auspicato, omnino, sensim. *Usus.* 1. In campum aliquem, domum, ad judicium, ex provincia, de via deducere. Praesidia deducere oppidis. 2. *Adduco rem in locum aliquem et statum*, eine Sache in Ort und Stand bringen. Eum in locum res deducta est; huc rem deduxit, ut etc. 3. *Transfertur ad animi motus*, abwenden, abwendig machen. Ab voluntate, mente, consilio bono, sententia, coepto aliquem deducere, dimovere. Nunquam me divitiae de fide, ab animi lenitate deducent. Oratione ab tristitia, de pravitate animi illum deduxit. 4. *Detraho*, abziehen. Centum nummos ei deduxi. Addendo deducendoque vide, quae summa fiat reliqua.

Deductio, nis, f. Abführung. *Syn.* Derivatio. *Fpi.* Admirabilis, crudelis, misera militum. *Usus.* 1. Mirabilis illa aquae Albanae deductio. Rivorum e fonte deductio. 2. *Detractio*, Abzug. Certis nominibus deductiones fieri solent.

Deductor, oris, m. Begleiter. *Syn.* Qui honoris causa aliquem deducit. *Usus.* Deductorum officium majus est, quam salutatorum.

Deerro, as, avi, atum, are, sich verirren. *Syn.* Erro, aberro. *Usus.* Ne deerret orator ab eo, quod coepit exponere. In itinere deerravimus. V. *Erro*, *aberro*.

Defaeco, as, avi, atum, are, von Hefen reinigen. *Syn.* A faecibus purgo. *Usus.* 1. Vinum defaecatum. 2. *Transl.* Animus defaecatus, omni anxietatum et dolorum sorde vacuus.

Defatigatio, nis, f. Abmattung. *Syn.* Lassitudo. *Usus*, Nequa possit defatigatio animum tuum retardare. Corpora defatigatione et exercitatione ingravescunt, animi levantur.

Defatigo, as, avi, atum, are, müde machen. *Syn.* Defatigationem, laborem, lassitudinem, languorem afferro. *Usus.* Aliquem negotio aliquo defatigare. Noli conservanda republica defatigari. Non conquiescam nec defatigabor, donec etc. V. *Fatigo*.

Defectio, nis, f. Abfall. *Syn.* Defectus. *Phras.* 1. *Defectionem suadere*, zum Abfalle rathen. Ad defectionem sermonibus seditiosis trahere, invitare, solicitare. 2. *Defectionem parare*, vom Abfalle gedenken. Defectionem moliri, attentare; ad defectionem spectare; defectionis tempus circumspectare. 3. *Defectionem facere*, abfallen. Aperte ad hostem desciscere; desciscere ad fortunam hostis; defectionem facere; defectionem inire; ad hostes deficere. *Usus.* 1. Solis ac lunae defectiones, Finsternisse. Defectio virium adolescentiae vitiis tribuenda est potius, quam senectuti. Defectio animi, Ohnmacht. Intemperantia est a recta mente defectio; a virtute defectio. 2. *Animi studiique abalienatio*, Abneigung des Gemüthes. Nescio, a quibus defectionis initium sit exortum V. *Deficio*, *desciscо*, *seditio*, *rebellis*.

Defectus, us, m. das Abnehmen. *Syn.* Defectio. *Usus.* Luna a defectu suo in initio recurrit. *Defectus pro* animi vitio *vel* labe, Mangel, *vulg. est.*

Defectum, i, n. Fehler. *Syn.* Malum. *Usus.* Ille quotidie defec aliquid afferebat ad eos, a quibus audiebatur.

Defendo, is, di, sum, ere, schützen, schirmen. Tego, protego, propugno, adsum, studeo, foveo; pro aliquo dico, verba facio, causam alicujus suscipio, *vel* ago, tueor, injuriam prohibeo, calamitate *vel* periculo prohibeo, complector, sustineo.)(*Oppugno.* *Adv.* Accurate, acerrime, animose, audacter, benigne, constantissime, copiosissime, diligentissime, diu multumque, facillime, feliciter, fortiter, gravissime et verissime, honestissime, uberius, libere, magnopere, negligenter, ornatissime, diligenter, praeclare, precario, prudentissime, publice, pugnatissime, religiose, sane, animose, segnius, simpliciter, timide, vehementius, vere, versutius, vix satis honeste, usque ad extremum causae, vulgo in judiciis, studiose. *Phras.* 1. *Semper te defendam*, ich werde dich allezeit schützen. Pro tuis fortunis loquar; propugnationem et defensionem tuae dignitatis suscipiam; in meis castris praediisque ver-

Digitized by Google

taberis; inimicorum impetus propulsabo; meo patrocinio te sustentabo; tuam causam quam accuratissime tutabor; tela a cervicibus tuis depellam; tui patrocinium suscipiam; defensor periculi tui et propugnator; ultor hostium tuorum, restitutor salutis tuae ero; sub umbra mea tuto delitesces; sub tutela mea acquiesces; innocentiam tuam protegam, fulciam; vim arcebo; propulsabo injuriam; ab injuria prohibebo; semper a te stabo; tuas partes sequar, tuebor; adero causae tuae; ab injuria vindicabo; vel capitis periculo tuebor; pro salute tua vel in capitis discrimine, me offeram, vel corporis oppositu intenta jugulo tela prohibebo. 2. *Urbem strenue defendit*, er hat die Stadt tapfer wider den Feind beschützt. Oppugnationem urbis fortiter sustinuit; urbem oppositu corporum sustentavit; vim hostium feliciter prohibuit; urbem ab injuria hostium prohibuit, vindicavit; bellum illatum moenibus fortiter sustinuit, propulsavit; nullum locum nocendi oppido dedit; pro nudata moenibus patria corpora opposuit fortissimorum civium, urbemque e periculo eripuit; nihil ab illo praetermissum, quo vim hostium arceret; justitium indictum, custodiae in portis, vigiliae vicatim exactae, arma, tela in muros congesta, juvenes sacramento adacti; vires omnes ad salutem patriae collatae; patriae acerrimus propugnator ac defensor fuit; urbem ab exitio, interitu servavit, liberavit; urbem fortiter tutatus est; pro patriae salute corpus suum hostibus strenue opposuit, objecit; tela, faces a civitatis jugulo depulit, avertit; pro salute patriae defendenda nervos omnes contendit; propugnator ac custos urbis extitit, terror hostium, spes, subsidiumque patriae. 3. *Defendam me pro virili parte*, ich werde mich wehren, so gut ich kann. Jus meum armis exequar; partes has suscipiam strenue; causam meam acturus sum fortiter; nullum nocendi mihi locum adversario dabo; impetum adversarii sustinebo fortiter, vimque armis repellam; injuriam vel capitis periculo propulsabo; honoris, dignitatis, fortunarum mearum defensionem strenue suscipiam. V. *Tueor*, *foveo*, *complector*, *arceo*, *prohibeo*. *Usus*. Pericula civium, injuriam prohibere, defendere. Uva vestita pampinis solis ardores defendit. Nunquam quid defendit Carneades, quod non probarit. Defendere aliquem de ambitu. V. *Tueor*, *studeo*, *faveo*.

Defensio, nis, f. Schutz, Schirm. *Syn.* Propugnatio, patrocinium, tutela. *Usus*. Defensionem tui libenter suscepi, in suscepta perseverabo. V. *Defendo*.

Defensito, as, avi, atum, are, oft vertheidigen. *Syn.* Defendo. *Adv.* Studiose. *Usus*. Causas defensitare.

Defensor, oris, m. Beschirmer. *Syn.* Propugnator, patronus, tutor, advocatus, adstipulator, custos, qui aliquem in fidem suam suscepit, quem quis patronum adoptat, qui aliquem habet suae fidei commendatum.)(*Oppugnato adversarii*. *Epi.* Acerrimus, assiduus, constantissimus, diligentissimus, fidelis, idoneus, nimium litigiosus, consuetus ad rixas, ineptus ac stultus inter viros, inter mulieres, peritus juris ac calidus, magnus. Defensores studiosissimi, multi, perpetui. *Usus*. Defensor custosque libertatis. Propugnator senatus, patronus publici consilii, defensor vestrae voluntatis. Defensorem sibi aliquem constituere, adoptare, repudiare. V. *Patronus*, *advocatus*.

Defero, fers, tuli, latum, ferre, tragen, bringen. *Syn.* Nuntio, affero, significo. *Usus* 1. Illo ad senatum detulit. Res ad senatum delata est. Te valere, omnes ad nos deferunt. Acerbum mihi nuntium defert. 2. *Tribuo*, *trado*, *credo*, *concedo*, *refero*, übergeben, anvertrauen, Ehren halber antragen. Universum studium meum et benevolentiam ad te defero. Regnum illi detulit. Voluntatem ei meam ac studium per litteras detulit. Plura, quam velim, mihi detulit senatus. Omnia illi defert. 3. *Adduco*, hinbringen. Munus ad aliquem deferre. Bona fortuna me ad hunc magistrum detulit. 4. *Accuso*, angeben. Meum nomen ad judices detulit. De ambitu, de paricidio me detulit. V. *Prodo*.

Defervesco, is, ferbui, ere, erkalten, abkoben. *Syn.* Refrigeror. *Usus*. *Transl. ad animum*. Dum adolescentiae cupiditates, dum ira defervescat. V. *Refrigere*, *remitto*.

Defessus, a, um, müde. *Syn.* Fatigatus, lassus, languens, fractus, labore, in lassitudinem datus. *Usus*. Languentem et defessum ad pristinam virtutem revocavi. Animi negotiis defessi; aures convitio defessae; defessus la-

Digitized by Google

bore et itinere, aestu disputationis. V. *Fatigo.*

Deficio, is, feci, fectum, ere, mangeln, abnehmen. *Syn.* Desum.)(*Abundo. Adv.* Plane ab aliquo. *Phras.* 1. *Vires meae deficiunt*, die Kräfte nehmen ab. Vires mihi desunt; aetate oblanguere; mature nimium et celeriter deflorescunt anni; defessus, refrigeratus membrorum vigor decidit; defluit aetas, ac velut longo intervallo viriditatem amittit; flaccescit, claudicat valetudo; labitur, consenescit, ad extremam tabem corpus venit; defluunt lassitudine vires; effluunt lassitudine, decidunt, dilabuntur; vires me desertunt; vires senescunt; hebescit virtus; per aetatem vires et ingenium defluxere; vix spiritum duco, et inter manus sociorum collabor; exarescit vigor ille mentis; hebescit ingenii acies; corporis dignitas, ac oris gratia obsolescit. V. *Destituo, debilis.* 2. *Multum defecit a seipso*, er hat sehr aus der Art geschlagen, ist ganz anders geworden. Multum discessit a seipso, a fide, officio, mente, constantia; descivit a morum candore, a virtute; ab laudato vitae cursu multum deflexit; in alios longe mores abivit; multum remisit de laudato virtutis studio; vix eundem hominem dices, ita a se dissidet; parum jam constat sibi. V. *Dissimilis, muto.* 3. *Defecerunt a Romanis multi populi*, viele Völker sind von den Römern abgefallen. Descivere, detractarunt imperium; abrupere se ab Romano imperio; magna defectio facta est; solicitatis ad defectionem animis rebellionis crimen late vagatum est. Provinciae ingenio feroces ac rebellatrices aperte descivere; jugum excussere, ditione populi Rom se subtraxere. V. *Defectio, infidelis.* 4. *Deficere a fide*, vom Glauben abfallen, abtrünnig werden. Abrumpere se a recte credentium coetu; Ecclesiae Christi jugum excutere; ejurare avitam religionem; nuntium remittere sacris avitis; a data Christo fide desciscere; Christi sacra deserere; ad impiorum castra transfugere. V. *Apostata. Usus.* 1. Vires, vox, solatia me omnia deficiunt. Spes me, non voluntas deficit. Tempus me citius et dies, quam oratio deficiet. *Deficit mihi aliquid vulg.* 2. *Minuor, defectum patior*, vermindert werden, einen Abgang leiden. Sol, luna deficiunt. Animo non deficiam. Calor nativus me deficit. Animo et consilio non deficiam. 3. *Desciscco, alienus sum*, abfallen. Multi a imperio et nomine populi Romani d fecere. Difficile est amicitiam maner si a virtute deteceris, Quantum a te a tua dignitate et constantia defecist V. *Minuo, defectio, infidelis.*

Defigo, is, fixi, fixum, ere, einf cken. *Syn.* Colloco, pono, figo, intend immitto. *Usus.* 1. Sicam in consul corpore defigere, dem Bürgermeister e Stilet in den Leib stoßen Virtutes ali simis radicibus defixae. 2. *Transl.* O nes curas in salute reipublicae defig re. Sententiam suam in aliorum me tibus defigere, seine Meinung tief in d Herz der Anderen eindrücken. In omniu fortunas oculos imprudentes spe ac c piditate defigere.

Definio, is, ivi, itum, ire, ein Z setzen. *Syn.* Definitione explico, qu aliquid sit, constituo, describo. *Ad* Accomodatius ad intelligentiam pop larem. bene, breviter, explanatius, g neraliter, uberius, presse et angus pressius, probe, similiter, squalidi *Usus.* 1. Aliquid brevi er illustrare, ve bisque definire presse et anguste. Ph losophorum more rem definire. 3. *M tior, terminis circumscribo, complecto termino*, messen, einschränken, endige Mala dolore, bona voluptate definiu Epicurei. Potestatem illi definit in qui quennium. Quam vitae rationem neam, mihi, quaeso, definias, Optim sibi sedes, hortosque definiunt. Illi bes coelestes, qui aspectum nostru definiunt. V. *Termino, finio.*

Definite, ausdrücklich. *Syn.* Ape te, finite. *Usus.* Lex illa definite Po pejo potestatem fecerat, civitatem d nandi.

Definitio, nis, f. Beschreibung, de licher Brief. *Syn.* Descriptio. *Epi.* Ap ta et apta, explicata, honesta, mal subtilis, vera, utilis, definitiones co globatae, plures. *Usus.* Definitio rerum opertarum patefactio, evolu involutarum.

Definitivus, a, um, erklärend *Usus.* Definitiva constitutio.

Definitus, a, um, bestimmt, beschl sen. *Syn.* Certus, decretus, constitut *Adv.* Fataliter, similiter, propemodu *Usus* Nondum certum et definitum de itinere consilium. Definita animi m deratio.

Defit, es mangelt. *Syn.* Deest. *Us* Mihi nunc animus potius defit, qua facultas. V. *Careo.*

Deflagratio, nis, f. Brunst. *Sy*

Exustio, flamma, incendium. *Usus.* Deflagratio olim futura est coeli atque terrarum. Domus mea ardore suo deflagrationem urbi minabatur. V. *Incendium.*

Deflagro, as, avi, atum, are, verbrennen. *Syn.* Conflagro, comburor, ardeo. *Usus.* Quot templa tua manu deflagrarunt? Tuis facibus incensa domus mea deflagravit. V. *Comburo.*

Deflecto, is, flexi, flexum, ere, abwenden. *Syn.* Declino, detorqueo, averto. *Adv.* Aliquantulum de spatio, tantulum. *Usus.* 1. De via deflectere, abweichen. Contortus amnis et deflexus. 2. *Transl.* De virtute, de curriculo et consuetudine majorum deflectimus, von der Tugend, von der Gewohnheit der Alten abweichen. De amicitiis sapientum ad leves amicitias deflectis. De propositio actionum mearum cursu tua cauta deflexi. A veritate, a religione deflectere. Aetas a laboribus ad otium deflexa. V. *Inclino, averto, descisco.*

Defleo, es, evi, etum, ere, beweinen. *Syn.* Deploro, comploro. *Adv.* Diu multumque. *Usus.* Civilis belli initia deflevi. V. *Lugeo.*

Defloresco, is, florui, ere, abblühen. *Syn.* Flaccesco, florem venustatemque amitto, deficio. *Usus.* Formae venustas, gratia principis, ingenium, opes, vires mature ac celeriter deflorescunt. V. *Deficio.*

Defloro, as, avi, atum, are, Blumen abbrechen *Syn.* Rei decus diminuo, corrumpo. *Usus.* Victoriae gloria deflorata est. V. *Stuprum.*

Defluo, is, fluxi, ere, abfließen. *Syn.* Labor, delabor. *Usus.* 1. Ipsae corollae defluebant. 2. *Cesso*, aufhören. Ubi salutatio amicorum defluxit, litteris me involvo. 3. *Accedo*, *delabor*, von einer Sache auf eine andere kommen. Nempe a vetere facundia ad elegantiora defluimus. 4. *Alienor*, abwendig werden. E multis amicis plerique defluxere. 5. *Transeo*, übergehen. E sophistarum fontibus id dicendi genus ad forum defluxit. V. *Delabor.*

Defodio, is, fodi, fossum, ire, vergraben. *Usus.* Thesaurum defossum commonstrare.

Deformatio, nis, f. Verunstaltung. *Usus.* Deformatio corporis et coloris.

Deformatus, a, um, häßlich gemacht. *Syn.* Turpis, forma atque ornamentis omnibus spoliatus, turpificatus. *Usus.* Deformatus corpore, fractus animo. Ludi deformati, inquinati, perversi, conturbati. Vitiis deformatus. Parietes, nudos et deformatus reliquit. V. *Deformis.*

Deformis, e, ungestaltet. *Syn.* Turpis.)(*Formosus. Thras. Valde deformis es*, du bist sehr ungestaltet. Inhonesta facie, turpi facie et invenusta es. Corporis pravitates in te sunt insignes. Forma tua vacat omni decore. Non parum offensionis habet illa tua deformitas corporis. Non pauca insunt in te, quae formam extinguant, color exsanguis, latentes sub fronte oculi, vultus distortus, ater, maculosus. Hominis in te praeter vocem vix quidquam agnoscitur. Non vulgari deformitate es insignitus. *Usus.* Me nunquam poenitet, deformem esse natum. Motus, statusque deformis. Deforme est de seipso praedicare. V. *Forma.*

Deformitas, atis, f. Häßlichkeit. *Syn.* Pravitas, turpitudo.)(*Dignitas. Epi.* Summa. *Usus.* Cave, ne mala consuetudo ad aliquam te pravitatem deformitatemque perducat. Nullum majus malum turpitudine, quae si in deformitate corporis habeat aliquid offensionis, quanta illa depravatio et foeditas animi debet videri? V. *Turpitudo.*

Deformo, as, avi, atum, are, ungestalt machen. *Syn.* Foedo, turpo, maculo, turpifico; formam extinguo, ornamentis omnibus spolio.)(*Orno, exorno. Usus.* 1. Fortunam honestam vitiis, plebem licentia deformare. Deformare aliquem, et omnibus ornamentis spoliare. Poeni Italiam deformarunt. 2. *Depingo, primas lineas duco*, abmahlen, einen Abriß machen. Tabulam, imaginem deformare. Suis aliquem coloribus deformare. V. *Maculo.*

Defraudo, as, avi, atum, are, betriegen. *Syn.* Decipio. *Usus.* Ne brevitas aures defraudet, ne longitudo obtundat. V. *Fraudo, decipio.*

Defrico, as, fricui, frictum, are, abreiben. *Usus.* Coepit in balneo defricari.

Defringo, is, fregi, fractum, ere, abbrechen *Syn.* Decerpo, frango. *Usus.* Ramum arboris defringere

Defugio, is, fugi fugitum, ere, meiden. *Syn.* Refugio, recuso. *Usus.* Munus aliquod, disputationem defugere. V. *Vito, declino.*

Defungor, eris, functus sum, fungi, ausrichten, vollenden. *Syn.* Exantlo, fungor *Usus.* Bello, certamine, curis, periculis defunctus, nachdem er vom

Digitized by Google

Kriege, von Sorgen ꝛc. los geworden. Morbo, imperio defungi. V. *Fungor.*

Degener, eris, *g. o.* ungerathen. *Syn.* Qui majorum moribus non respondet; patrii moris expers, quod ex progenie parum prosperum est. *Usus.* Degener animus. V. *Degenero.*

Degenero, as, avi, atum, are, abarten, aus der Art schlagen. *Syn.* Deflecto, desciscо, deficio, discedo a moribus, non respondeo generi. *Phras. Filius a paternis moribus degeneravit.* der Sohn hat aus der Art geschlagen Filius virtutem paternam projecit, abjecit; non insistit paternis vestigiis; a paterna virtute abest longissime, a parentis moribus discedit longissime; a patriis institutis moribusque abit, desciscit, alienus est; nullum paternae virtutis in eo est vestigium: veteres majorum laudes ingenii asperitate obterit, paternae indolis nihil refert; ingenio est patris moribus admodum dissimili; agendi ratio a ratione parentis distat longius; praeter vultus speciem, patris nihil habet, nihil refert; credas hominem alio parente satum, ita moribus dissimilis est; ita mores a parentis optimi moribus abludunt, abhorrent, abeunt, dissident, dissentiunt; nemo parentem in filio cognoscat, ita longe a paterna consuetudine recedit; patris moribus haud respondet filius; haud sane in more parentis abit, s. formatur; mores parentis persequi, vitam exprimere, consectari vestigia odiosum filio, nec jam pronum ingenio vitiis depravato. V. *Dissimilis, abludo, discrepo, imitor. Usus.* Utinam ejus filii non degenerassent a virtute paterna; ab illa perenni et contestata majorum probitate descivissent! V. *Desciscо, deterius fieri.*

Dego, is, ere, zubringen. *Syn.* Ago, transigo, traduco, vivo. *Usus.* Vitam, aetatem in exilio, egestate degere. Vitam cum virtute, sine molestia, in tranquillitate degere. V. *Vivo.*

Degravo, as, avi, atum, are, beschweren. *Syn* Premo, gravem et ponderosum reddo. *Usus.* Etiam peritos nandi lassitudo et vulnera degravant.

Degredior, eris, gressus sum, gredi, absteigen. *Usus.* Eques ad pedes degressus.

Degusto, as, avi, atum, are, versuchen. *Syn.* Delibo, gusto, attingo, agnosco, conjicio. *Usus.* Vellem, aliquid de his exercitationibus degustasses. Odorare hominem, degusta convivam tuum. Vis degustare vitam et fortunam meam? V. *Gusto.*

Dehinc, in's Künftige; in Zukunft. *Syn.* Deinde, postea. *Usus.* Primum divertit, dehinc coenavit. V. *Deinde.*

Dehisco, is, ere, sich spalten. *Syn.* Discedo. *Phras. Dehiscit tellus,* die Erde thut sich auf. Collabitur in immensam altitudinem; in ingentem hiatum desidit. V. *Hiatus. Usus.* Tellus, mare dehiscit.

Dehortor, aris, atus sum, ari, abmahnen. *Syn.* Dissuadeo, deterreo, avoco, revoco, abstraho, abduco, abstineo *Usus.* Res ipsa me invitabit, aut dehortabitur. V. *Deterreo, avoco.*

Dejectio, nis, f. Abwerfung. *Syn* Depulsio *Usus.* Qui illam vim dejectionemque fecerit.

Dejectus us, m. das Fällen. *Usus* Viae arborum dejectu impeditae.

Dejero, as, avi, atum, are, schwören. *Syn.* Juro. *Usus.* Oneratus aurc dejerat et clamat. V. *Perjurus.*

Dejicio, is, jeci, jectum, ere, niederwerfen. *Syn.* Deturbo, demolior, depello, disturbo, exturbo, praecipito, dimoveo, dejectionem facio. *Phras.* 1 *De gradu suo hominem dejecit,* er hat den Menschen von seiner Ehrenstelle gestürzt. De coelo detraxit hominem honoris insolentia elatum; magistratu hominem movit superbia inflatum; ab actum magistratu hominem in ordinem redegit. 2. *Statuas Deorum dejecit,* er hat die Bildsäulen der Götzen zerstöret Simulacra Deorum depulit, evertit Deorum statuas deturbavit, affixit comminuit, dissipavit; in terram praecipitavit; ad terram dedit; ad terram afflixit. Deorum simulacra demolitu est; disjecta, disturbata subruit, evertit. *Usus.* 1. Aliquem consulatu, de gradu, de statu vitae, de possessionibu dejicere; Einen vom Bürgermeisteramt ꝛc. verstoßen. Magistratum a gubernaculis reipublicae, jugum cervicibus dejicere. Spe amicisque dejectus. 2. *Adimo,* benehmen, befreyen. Merum hunc Siciliae dejeci. Vide, quantum Philosophia de doloris terrore dejecerit. 3 *Averto,* abwenden. Nusquam a republica oculos dejeci.

Dein, hernach. *Syn.* Deinde. V *Deinde.*

Deinceps, nachgehends. *Syn.* Deinde, postea, posthac, rursus. *Usus.* Cavendum, ne quod semel diximus, deinceps dicamus. Primum est, se conservare, deinceps etc.

Digitized by Google

inde, hernach, darnach. *Syn.* Dein, de, exin, dehinc, post, postmodo; modum, tum subinde, posthac, deinceps, secundo loco, secundum ea, posterius, post haec, inde, post id locorum. *Usus.* Naturam primum videre, deinde inventionem, denique constantiam.

De integro, vom neuen. *Syn.* Denuo. *Usus.* In morbum de integro incidi. Eas leges de integro ferri placet. V. *Iterum.*

Dejungo, is, junxi, junctum, ere, von einander trennen. *Usus.* Quae dejuncta fuere, sociantur.

Delabor, eris, lapsus sum, labi, herab fallen. *Syn.* Defluo, devenio, delectio. *Usus.* 1. Aqua tectis delabitur. Homo e coelo delapsus. 2. *Transl.* Delabi in vitium, in turpitudinem, in morbum, in magnas difficultates. Ad alia sermo delabitur. Quae delapsa fluxerunt, severis legibus vincienda sunt. Rem familiarem delabi sinere flagitiosum est. V. *Labor.*

Delatio, onis, f. Anklage. *Syn.* Accusatio. *Epi.* Salutaris et diligens. *Usus* Delatio nominis ad judicem. Delationem dare alicui. V. *Accusatio*, *criminatio.*

Delectamentum, i, n. Vergnügen. *Syn.* Oblectamentum. *Epi.* Inane, permulta delectamenta. *Usus.* Inania sunt haec, et puerorum delectamenta. V. *Delectatio.*

Delectatio, onis, f. Erlustigung. *Syn.* Oblectatio, jucunditas, voluptas, *Epi.* Aliena ab aliqua re, diurna, diuturna, ingenua, digna, levissima, mira, puerilis, summa, delectationes multae, plurimae, veteres. *Phras. Multa est in litteris delectatio*, die Wissenschaften ergetzen überaus. Mira me voluptate afficiunt litterae; una senectutis meae requies et oblectamentum sunt litterae; eam splendore fructum quoque jucunditatis pariunt litterae. Mira suavitate animum deliniunt litterae. Habent aliquod tanquam pabulum bonarum artium studia ac doctrinae, suavissimum voluptatem. Delectationem aucuparis, in litteris invenias et vitae oblectamenta, et voluptates maximas. Mori videri possim in studio doctrinae, adeo quae usquam sunt remissionum suavitates, litterato in otio abunde consequor. Habent, mihi crede, bonarum artium doctrinae magnam suavitatem et delectationem; titillant animum suavissime, delectationemque honestissimam afferunt. V. *Delecto. Usus.* Delectatio est voluptas suavitate sensus animum deliniens. Quae popularem admirationem habens, mihi delectationem nullam afferunt. Negotiis ab omni delectatione impedior. V. *Jucundus*, *Jucunditas.*

Delecto, as, avi, atum, are, belustigen. *Syn.* Oblecto, delectationem habeo, delectationem affero. *Adv.* Admodum, incredibiliter, mire, mediocriter, minus, diu, mirifice, plane, prorsus, plus, similiter, unice. *Phras. Horti me delectant*, die Gärten ergetzen mich. Hortorum aspectus me delectat unice; dolores meos levat; a molestiis animum avocat, abducit; in hortis acquiesco suavissime; his oculos animumque pasco, hi animum voluptate maxima perfundunt; hortorum specie exsaturari oculi animusque nunquam possunt; habent hortorum amoenitates oblectationem suavissimam; voluptate afficiunt; oculis blandiuntur; oblectat me verna hortorum species, plurimumque voluptatis affert; est mihi in deliciis hortorum verna species; jucundus mihi est hortorum aspectus, animumque mirifice reficit; recreat me suavissime hortorum aspectus, ac voluptatem parit sincerissimam; animus mihi in hortis est, ii, solum placent, arrident, in iis acquiesco unice. V. *Delectatio*, *delector*, *placeo*, *gratus. Usus.* Pulchritudo movet oculos, et delectat. V. *Delectatio*, *delector.*

Delector, aris, atus sum, ari, sich ergetzen, erfreuen. *Syn.* Oblector; ducor, capior, teneor, delectationem capio, suavissimum jucunditatis fructum ex re capio, voluptate allicior, morior in studio faciendi aliquid, pascor, perfruor; gaudeo, laetor. *Phras. Libris delector magnopere*, ich habe eine besondere Freude an den Büchern. In libris, quasi in aliquo oportuno diversorio requiesco; libri mihi voluptati sunt; legendi studio teneor incredibili; e lectione librorum humanissima voluptate animus completur; ac veluti saginatur; genus hoc est voluptatis suavissimum, multa quotidie legere; voluptatem capio e lectione suavissimam; siquid usquam est sincerae voluptatis, id abunde in libris reperio expleri animus non potest lectione; librorum, jucundissimo voluptatis sensu perfundor in antiquorum monumentorum lectione legendi studio incredibili ducor, ac teneor; his ego rebus pascor; his delector, his

Digitized by Google

perfruor, quae ex doctorum hominum monumentis ad nostram aetatem perveniunt. V. *Lector delecto. d lectatio, frequento, rus, ludus.* — *Usus.* Delectatur multitudo, et oratione ducitur. Multa delectamur et sapientiae fama. V. *Iucunditas.*

Delectus, us. m. Wahl. *Syn* Discrimen. ratio, electio, *Epi.* Elegans, percantus, diligens, provincialis. *Usus.* 1. Verborum delectus origo est eloquentiae. Populus non delectu a iquo et sapientia judicat, sed impetu et temeritate. Beneficiorum delec us est h bendus. 2. *Del ctus militaris*, Soldatenwerbung, Ausschuß. Delectum mandare, de ernere. edicere. Militum superbissimum delectum instituere. conficere, habere. Delectum impedire, intermittere.

Delegatio, onis, f. gegebene Gewalt. *Syn.* Mandatum, provincia.

Delego, as, avi, atum, are, übergeben. *Syn.* Mando, mitto. *Usus* Hanc curam, provinciam. laborem alteri delegavi. Quae ad me delegasti, admodum placuere.

Deleo, es, evi, etum. ere, vertilgen. R. *a* δήλέω, *noceo. Syn.* Tollo, extinguo, adimo, obruo, abstergo, induco *nomina, pacta, verba. Adv.* Funditus, omnino *Usus.* 1 Delere epistolam lacrimis. 2. *Transl.* Delevit mihi omnem molestiam epistola tua Oblivione beneficia, injurias delere. Is est, qui nummulis acceptis fas omne et aequum, leges, religionem, patriam deleat et extinguat. Hujus infamiam e judiciis, hanc maculam nunquam ex hominum animis delebis. Bella praesentia, et futura consilio delevit. Urbem, exercitum, aedificium, delere. V. *Tollo, adimo.*

Deletrix, icis, f. Tilgerinn. *Usus.* Illa deletrix hujus imperii sica

Deliberabundus, a. um, der in Gedanken herum geht. *Usus.* Consules deliberabundi capita conferunt, diu colloquuntur.

Deliberatio, nis, f. Berathschlagung *Syn.* Consultatio, consilium *Epi.* Difficilis, difficilior, difficillima, magna. turpis, plurimae. *Usus.* Etsi tibi assentior, habet res deliberationem, wiewohl ich dir gern beyfalle, so ist die Sache doch wohl zu überlegen. Non oportebat eam deliberationem introducere, suscipere. Deliberationes de republica habere. V *Consilium.*

Deliberativus, a, um, davon man Rath hält. *Usus.* Causae genus deliberativum.

Deliberator, oris, m. der Rathe geht. *Syn.* Qui de re delibera

Deliberatus, a, um, wohlbedach *Usus.* Mihi certum est et deliberatun Nihil mihi deliberatius, quam etc.

Delibero, as, avi, atum, are, Rathe geben. *Syn.* Consulto, consul consilior, deliberationem habeo, cons lium exquiro, consilium capio, cons dero, video, inquiro. *Phras. Deliberadum est diu de vitae genere deligend* man muß sich lange besinnen, was für e ne Lebensart man erwählen soll. Diu de liberandum et concoquendum est, cui vitae generi addicas; consilii res est et sane ardui, deligere vitae genus o timum; jure in consultationem ac d liberationem venit vitae genus, ad quo aspiras; diu multumque consilia ag tanda; conferendum sedulo cum vir sapientibus de vitae genere deligend comparanda diu multumque vitae i stituta, quorum ex numero aliquo amplectaris. Merito in deliberationem cadit vitae in posterum exigendae m dus; multos dies ea consultatio tenea necesse est, quae de toto vitae gener sententiam ferat; in deligendo vita instituto assumendi in societatem co silii viri sapientissimi; adhibendum v rorum sapientum consilium; consili conferenda sunt cum viris virtutis a sapientiae laude clarissimis; in del gendo tam arduo vitae universae inst tuto nihil sine consilio sapientum st tuendum est; deliberationem non fac lem habet vitae genus eligendum; cu dum in consilium; capita conferend in tam arduo vitae recte ordinanda negotio; deliberatio capienda. habend diligens; ineundum consilium; ineu da via, ratio, vitae in posterum inst tuendae. V. *Consulo, consilium, co sulto, consultatio, cogito, consider Usus.* Etiam cum hoc ibus delibera Tecum de capite et fortunis meis del berabo et statuam.

Delibo, as, avi, atum, are, kosten *Syn.* Quod libando minuo, decerpo degusto, labris primoribus gusto, attin go. *Usus* Vix delibaverat honorem n vum. Nihil de laude tua ac gloria d libabo, ich werde dir an deinem Lobe un an deiner Ehre nichts benehmen.

Delibutus, a, um, beschmiere *Syn.* Unctus, oblitus. *Usus.* Mult medicamentis delibutus. Compositus delibutus capillus.

Digitized by Google

Delicate, zärtlich. *Syn.* Molliter. *Usus.* Molliter et delicate vivere, accubare.

Delicatus, a, um, zärtlich. *Syn.* Mollis. *Usus.* Libidinosa ac delicata juventus. Delicatae, obscoenae voluptates. Delicatum sermonem inferre convivio. Convivium delicatum. Muliebri, lepido, delicato comitatu stipatus.

Deliciae, arum, f. Ergetzlichkeit, Wollust. *Syn.* Delectamentum, suavitas, voluptas, amores, mel, lenocinia, illecebrae, irritamenta, lautitiae. *Epi.* Magnae, molestae, multae, pueriles. *Usus.* Sinamus illi pueriles voluptates et delicias. Epularum exquisitae deliciae. Publicanos habeo in deliciis. Terentia mel meum et deliciae. Delicias me facit, *ludibrio me habet*, er hat seinen Scherz mit mir. V. *Delectatio*, *voluptas*, *curus*.

Deliciolae, arum, f. kleine Ergetzlichkeit.

Delictum, i, n. Verbrechen, Mißhandlung. *Syn.* Peccatum, error. *Usus.* Quo delictum majus, eo gravior poena. Homines sapientes delicto suo, non aliorum injuria commoventur. V. *Error*, *peccatum*, *crimen*, *scelus*.

Deligo, as, avi, atum, are, anbinden. *Syn.* Ligo. *Usus.* Deligare ad palum. V. *Ligo*.

Deligo, is, legi, lectum, ere, erwählen *Syn.* Lego, eligo, delectum habeo, delectum adhibeo.)(*Rejicio Usus.* Bona deligere, rejicere contraria. Magistratus deligere. Castris locum; aliquem ad consilium deligere. V. *Eligo*.

Delinimentum, i, n. Liebkosung. *Syn.* Delinitio. *Usus.* Delinimentis aliquem capere.

Delinio, is, ivi, itum, ire, besänftigen. *Syn.* Lenio, placo, mitigo, demulceo, allicio.)(*Irrito*. *Usus.* Blando sermone milites, blanditiis, se praedae delinivit. Voluptatum illecebris delinitur. V. *Demulceo*, *placo*.

Delinitio, onis, f. Besänftigung. *Syn.* Mitigatio. *Usus.* Delinitio multitudinis.

Delinitor, oris, f. Liebkoser. *Usus.* Judiciis delinitor est orator.

Delinquo, is, liqui, lictum, ere, fehlen. *Syn.* Pecco, errorem committo. *Usus.* Delinquere in vita, in re aliqua. V. *Pecco*, *erro*.

Delinquesco, is, ere, zerschmelzen, zergehen. *Syn.* Dissolvor, liquefio, diffluo. *Usus.* Ne alacritate usus futili, genitesque deliquescat.

Deliquium, ii, n. Abgang. *Syn.* Defectus, diminutio. *Phras.* *Deliquium passus est*, *vulg.* er ist in eine Ohnmacht gefallen. Animus eum defecit, destituit, reliquit; animo concidit; animo defecit; ita captus animi sensu est, ut vita discessisse videretur; exanimi similis corruit; inter suorum manus pro mortuo collapsus est; subita animi defectione in genua subsidit; exsanguis et mortuo similis concidit; linqui animo, submitti genu coepit; deficiens repente vix spiritum ducebat; oculis caligine confusis collapsus est, ne mentis quidem compos; caligine oculis offusa veluti moribundus extendebatur; animo male esse occoepit; repentina vis mali sensum animi expulit. *Usus.* Vereor, ne id mihi libertatis deliquio sit. V. *Concido*, *animus*.

Deliramentum, i, n. Thorheit. *Syn.* Deliratio. *Usus.* Deliramenta loquitur. V. *Deliro*.

Deliratio, nis, f. Aberwitz. *Syn.* Stultitia, error, insania. *Epi.* Incredibilis, senilis. *Usus.* O delirationem incredibilem!

Deliro, as, avi, atum, are, wahnsinnig seyn. *Syn.* Desipio.)(*Sapio*. *Phras.* *Delirat*, er ist Sinnen gekommen. Mens officium suum non facit; mens et ratio hominem relinquit; a mente discedit; desertus, destitutus a mente est; mente captus est; mentem amisit; mente motus est; mentis lumine obcaecatus est; mentis compos non est; mentis impos, inops, expers est; inops a mente est, a ratione aversus; ratione caret, deliramenta loquitur; mentis vertigine agitur; mentis errore affectus est; nihil pro sano agit; vigilans somniat. V. *Insania*, *insanus*, *furo*. *mens*. — *Usus.* Falli, errore labi, decipi tam dedecet, quam delirare. Delirare in re aliqua. V. *Stultus*, *stultitia*.

Delirus, a, um, aberwitzig. *Syn.* Stultus, insanus, mente captus, demens, emotae mentis homo. *Phras.* *Delirum vis morbi reddidit*, durch die Krankheit ist er vom Verstande gekommen. De potestate mentis dejecit; mentis impotem fecit; delirationem attulit homini; de mentis statu deduxit hominem; erroris et dementiae complevit. V. *Stultus*. *Usus.* Quae anus tam delira, ut ista timeat? V. *Demens*.

Delitesco, is, litui, ere, verborgen liegen. *Syn.* Lateo, abscondor. *Usus.* In alicujus auctoritate delitescere. Deli-

Digitized by Google

tescit dein repente prosilit. V. *Lateo*, *Abdo*, *Abscondo*.

Delubrum, i, n. Götzentempel. *Syn.* Templum, sanum. *Epi.* Communia, conseerata, patria, religiosissima. *Usus.* Delubra sanctissimis religionibus consecrata. V. *Templum*

Deludo, is, lusi, lusum, ere, verspotten, äffen. *Syn.* Ludo, eludo, illudo, derideo. *Usus.* Num deludi ac contemni majestatem senatus patiemini? V. *Illudo*, *Decipio*, *Derideo*, *Ludifico*.

Delumbo, as, avi, atum, are, lähmen. *Syn.* Debilito, enervo. *Usus.* Ne minutior numerus delumbet sententias.

Demando, as, avi, atum, are, anbefehlen. *Syn.* Committo. *Usus.* Demandare curam legato; demandare curae alicujus aliquid. V. *Mando*, *Committo*.

Demens, tis, *g. o.* unsinnig. *Syn.* De mente ac sanitate deturbatus, delirus, emota mente, insanus, amens.)(*Sanus*. *Usus.* Scelere suo demens, Tragico illo Oreste dementior. V. *Insanus*, *Amentia*.

Demensum, i, n. Maß der Speise ꝛc. *vulg.* Portio. *Usus.* De demenso suo dedit, defraudans genium suum.

Dementer, unsinnig. *Syn* Stulte.

Dementia, ae, i, Unsinnigkeit. *Syn.* Amentia, insania, stultitia. *Epi.* Popularis, turbulenta, summa, utilis. *Usus.* Dementia aliqua ex civibus hostes facti. V. *Amentia*, *stultitia*.

Demereor, eris, itus sum, eri, sich verdient machen. *Syn.* Merito aliquo mihi quempiam adstringo. *Usus.* Beneficio civitatem demereri. V. *Concilio*, *Mereor*.

Demergo, is, mersi, mersum, ere, versenken. *Syn.* Mergo, immergo, obruo. *Phras In mari demersus est*, er ist im Meere ertrunken. Gurgitibus haustus periit; rapide gurgite ablatus nunquam deinceps apparuit; fluctibus maris absortus est; aquarum fluctibus obrutus est; aquis suffocatus, extinctus est. V. *Mergo*. *Usus.* Aere alieno demergo. Opibus leges demergere, *opprimere*, unterdrücken. Patriam demersam extuli. V. *Mergo*.

Demetior, iris, mensus sum, iri, abmessen. *Syn.* Metior, dimetior, describo. *Usus.* Solis cursum demetiri. Ut verba verbis demensa et paria respondeant. V. *Metior*.

Demeto, is, messui, messum, ere, abschneiden. *Syn.* Meto. *Adv.* Tempestive. *Usus.* Tempestive demetere et percipere fructus. V. *Meto*.

Demigro, as, avi, atum, are, wegziehen. *Syn.* Ad alias aedes, ad habitandum eo discedo. *Usus.* Nunquam de statu meo demigrabo. Demigrare e focos relinquere. V. *Migro*.

Deminuo, is, ui, utum, ere, verringern, mindern. *Syn.* Imminuo.

Demiror, aris, atus sum, ari, sich verwundern. *Syn.* Valde miror. *Usus* Haec te exspectasse demiror. V. *Miror*

Demisse, demüthig, niederträchtig. *Syn.* Humiliter. *Usus.* Suppliciter et demisse agere gratias. Demisse et humiliter loqui.

Demissio, onis, f. Demüthigkeit, Zaghaftigkeit, Erniedrigung. *Syn.* Animi abjectio, infractio, debilitatio; *item*: Modestia animi. V. *Humilitas*, *modestia*.

Demissus, a, um, niedergelassen, demüthig. *Syn.* Humilis, fractus, sordidus: *item*: modestus, minime arrogans, ambitiosus. *Phras. Animo est perquam demisso*, er ist ein überaus demüthiger Mensch. Modestia animi est insigni; animo est modestissimo; praefert ubique insignem animi modestiam; a supercilio fastuque abest longissime; non elatus, non arrogans, non contumax est; non multum sibi defert, tribuit, arrogat; omni insolentia vacat; magna moderatione, modestia in omni officii parte utitur; submisse, modesto de se existimat; despicientia sui insignis est; nihil homine modestius, nihil ab omni fastu et arrogantia alienius. *Usus.* 1. Demisso capite perculsus domum abiit. 2. *Abjectus*, zaghaft, kleinmuthig. Sylla moerens; demissus, afflictus. Fracto animo et demisso, non acer, non pertinax, non litigiosus, non acerbus. V. *Humilis*, *modestus*.

Demitigo, as, avi, atum, are, besänftigen *Syn.* Mitigo, lenio. V. *Lenio*.

Demitto, is, misi, missum, ere, hinab lassen. *Syn.* Inclino, deprimo.)(*Effero*. *Adv.* Se penitus. *Phras.* 1. *Nimium te demittis*, du erniedrigest dich gar zu viel. Aequo submissius agis; nulla decori ratione habita, plus quam par est, praeter decorum te deprimis, abjicis, submittis; non sine summo dedecore animi tui magnitudinem plus aequo inflectis; dignitati tuae parum consulis, dummodo infra omnium te pedes abjicere possis. Vix modum tenet animi illa tui demissio et abjectio. 2. *Demitte te*, *quantum potes*, demüthige

[illegible], so viel du kannst. Dejice, submitte, [illegible]prime arrogantes spiritus tuos, animi [illegible] magnitudinem, vel tumorem infle[illegible], nulli te antepone; tibi ipse di[illegible]plice; noli de te praedicare quidquam; noli ad honores aspirare; delatos etiam invitus suscipe; elatos spiritus inflatumque sui admiratione animum comprime. et quasi equum exultantem et lasciviensem frenis ac vinculis compesce; modestiam ubique, fac prae te feras; nihil in te elatum, nihil inflatum ac tumidum resideat; animos illos sese impotentius efferentes comprime, edoma, ac sub jugum mitte; pone arrogantes illos spiritus, ac quidquid tumoris superest, ex animo ejice. V. *Modestia*. *Usus*. Eam rem alta in pectus demisit. Metu vultum dejicere, demittere. Victores efferunt se laetitia, victi debilitantur, animosque demittunt. V. *Abjicio*, *Deprimo*, *Humilis*.

Demo, is, dempsi, demptum, ere, wegnehmen. *Syn*. Adimo, detraho.)(*Addo*. *Usus*. Solicitudinem alicui et metum demere. Fidem fabulis demere. Alicui de molestia demere. V. *Aufero*, *tollo*.

Demolior, iris, itus sum, iri, niederreißen. *Syn*. Deturbo, dejicio, disturbo, everto, diruo, destruo. *Usus*. Demoliri muros, parietem, aedes. V. *Destruo*.

Demolitio, onis, f. das Niederreißen. *Syn*. Eversio.

Demonstratio, onis, f. Beweis. *Syn*. Ratio, validior et apertior. *Epi*. Necessaria, falsa, universa. *Usus*. Argumenti conclusio, *seu* demonstratio.

Demonstrativus, a, um, erweisend. *Syn*. Epidicticus. *Usus*. Genus orationis demonstrativum.

Demonstrator, oris, m. Beweiser.

Demonstro, as, avi, atum, are, erweisen. *Syn*. Commonstro, significo, declaro, prae me fero, non dissimulo, profiteor, digitum in rem intendo, testificor, indice digito monstro, digito ostendo, planum facio. *Adv*. Breviter, caute, commodius, diligentissime, lucide, necessario, proprie. *Usus*. Demonstrare amorem in aliquem. Demonstravi hoc senatui, simul id ostendi. V. *Ostendo*.

Demorior, eris, mortuus sum, mori, absterben. *Syn*. Morior. *Usus*. Romae demortuus est. V. *Morior*.

Demoror, aris, atus sum, ari, aufhalten. *Syn*. Detineo, remoror. *Adv*. Diutius. *Usus*. Ne diutius te demorer. V. *Moror*.

Demoveo, es, movi, motum, ere, verrücken. *Syn*. Removeo, dimoveo. *Usus*. Nunquam me de sententia, de cura, de tecto demovebit. Alteros demovit, constituit alteros. V. *Moveo*.

Demulceo, es, mulsi, mulsum, ere, streicheln. *Syn*. Leniter mulceo, delinio, permulceo. *Usus*. Equi tergum demulcere. V. *Blandior*.

Demum, endlich. *Syn*. Tandem, denique, postremo, ad extremum, ad ultimum. *Usus*. Exilium quantum demum a perpetua peregrinatione differt? V. *Denique*.

Demuto, as, avi, atum, are, verändern. *Usus*. Mores ingenium demutant. V. *Muto*.

Denarius, ii, m. eine römische Münze, welche zehn, nachmahls aber 16 Asses, oder beyläufig 12 Kreuzer galt. *Syn*. Decima pars aurei nummi, *seu* coronati, et pondere drachmae fere respondens. *Usus*. Emere denario, quod sit mille denariorum; sperabam me ad denarios deventurum.

Denego, as, avi, atum, are, versagen. *Syn*. Inficior, nego, recuso)(*Annuo*. *Usus*. Etiam jucunda naturae denego. Jure denegare posset occupatio tua, quod peto. V. *Nego*.

Deni, ae, a, je zehn und zehn. *Syn*. Decem. *Usus*. Puer denum annorum.

Denique, endlich. *Syn*. Ad extremum post omnia. *Phras*. *Nunc denique rediit in patriam*, jetzt ist er endlich in sein Vaterland zurück gekommen. Tandem aliquando, diuturna mora interposita; aliquando tandem; denique ad extremum, demum postremo; post diuturnum tempus; longo temporis intervallo; cum tempus jam multum abisset; transacto jam multorum annorum spatio; longo post tempore; interjecto longo temporis curriculo revertit in patriam; ad sua se cunabula recepit. *Usus*. Urbes omnes ac oppida, agri denique ipsi.

Denominatio, nis, f. Benennung. *Figura rhetorica*.

Denomino, as, avi, atum, are, ernennen.

Denoto, as, avi, atum, are, zeichnen. *Syn*. Designo, significo. *Usus*. Una epistola Mithridates Romanos in Asia omnes trucidandos denotavit. V. *Noto*.

Dens, tis, m. Zahn. *Usus*. Dente extenuare, mandere, molere, cibum, die Speise kauen. Dentes evellere, eximere, Zähne ausbrechen. Dentes emittit, es wachsen ihm die Zähne. Dentes mobiles confirmare; vacillantes dentes con-

Digitized by Google

firmare; dentium mobilitates firmare, die wackelnden Zähne befestigen. Dente maledico aliquem carpere, übel nachreden. Terrorem dentium crepitus insequitur.

Densus, a, um, dicht. *Syn.* Creber, crassus, confertus, spissus, stipatus, concretus,)(*Rarus. Usus.* Silva densa atque aspera. Loca silvestribus sepibus densa.

Dentatus, a, um, was Zähne hat. *Syn.* Mordax. *Usus.* Charta dentata res agetur.

Denudo, as, avi, atum, are, entblößen. *Syn.* Nudo, spolio. *Adv.* Crudelissime. *Usus.* Spoliare et denudare aliquem suo ornatu. V. *Nudo.*

Denuntiatio, onis, f. Ankündigung. *Syn.* Indicium, significatio. *Epi.* Periculosa, praematura. *Usus.* Denuntiatio belli. Terrere aliquem denuntiatione periculi. Quae est illa a Diis profecta denuntiatio calamitatum?

Denuntio, as, avi, atum, are, ankünden. *Syn.* Indico, palam dico, testor, ostendo, significo, praenuntio. *Adv.* Ante, aperte, apertius, singillatim, multo ante, palam. *Usus.* Inimici ias ille mihi denuntiavit. Clodius metum, vim terrores jacit et denuntiat. Judici, *vel* in judicium *vel* judicium alicui denuntiare. Expectanti litteras denuntiavit, ne scriberem.

Denuo, aufs neue. *Syn.* De integro. V. *Iterum.*

Deonero, as, avi, atum, are, entladen. *Syn.* Exonero, depono. *Usus.* Suae invidiae aliquid in me deonerare et trajicere voluit, er hat die Schuld einiger Maßen auf mich schieben wollen. *Onus.*

Deorsum, hinab.)(*Sursum. Usus.* Directe deorsum feror.

Depaciscor, eris, pactus sum, pacisci, Vertrag machen. *Syn.* Paciscor, spondeo. *Usus.* Tria praedia sibi depactus est. Ad conditiones alicujus; cum aliquo depacisci. V. *Pactum.*

Depasco, is, pascere, *vel*; Depascor, eris, pastus sum, pasci, abfressen. *Syn.* Absumo, reseco. *Usus.* Pecora agrum depascunt; orationis luxuriem stylo depascere. Febris hominem misere depascitur.

Depeculator, oris, m, der das gemeine Gut bestiehlt. *Usus.* Depeculator, vexator provincialium. V. *Fur.*

Depeculor, aris, atus sum, ari, bestehlen. *Syn.* Furor, compilo. *Usus.* Civitates, regna, domos depeculatus est. Honorem alicujus et famam depeculari. Eum omni argento depeculatus est.

Depello, is, puli, pulsum, ere, abtreiben. *Syn.* Pello, repello, propulso, expello, arceo *Adv.* Facile, aegrius *Usus.* Virgines voluntaria morte nefariam turpitudinem a se depulere. Tribuni furor eam ad calamitatem, dolorem, suspicionem mortem depulit. Caedem a vobis, vastitatem, incendia, furorem malorum, jugum a cervicibus meis laboribus depuli. Aliquem de loco consilio, sententia depellere. V. *Pello arceo, ejicio.*

Dependeo, es, pendi, pensum, ere, herab hangen. *Syn.* Deorsum pendeo. *Usus.* Lychni e laquearibus dependent.

Dependo, is, pendi, pensum, ere, bezahlen. *Syn.* Pendo, solvo. *Usus.* Abjurare malo, quam dependere poenas criminibus. Mercedem operis dependere. Quod spospondisti pro alio, dependendum est. V. *Pendo.*

Deperdo, is, perdidi, perditum, ere, verlieren. *Syn.* Amitto, perdo. *Usus.* Nihil de laude deperdidisti, aut honestate. V. *Perdo, amitto.*

Depereo, is, ivi, itum, ire, zu Grunde gehen. *Syn.* Pereo. *Usus.* 1. Cave, ne servus depereat. 2. Deperire aliquem amore, Einen heftig lieben.

Depingo, is, pinxi, pictum, ere, abmahlen. *Syn.* Pingo, describo. *Adv.* Commode, sane. *Usus.* Mente et cogitatione sibi aliquid depingere, sich etwas im Gemüthe vorstellen. V. *Pingo.*

Deploro, as, avi, atum, are, beweinen. *Syn.* Lamentor, conqueror, defleo. *Adv.* Copiose, dolentius, divinitus. *Usus.* Si ad saxa de injuriis tuis conqueri et deplorare velim. Querelas deplorare. Quis pro rerum atrocitate tantas calamitates deploret? V. *Lugeo, gemo.*

Depono, is, posui, positum, ere, ablegen. *Syn.* Repono, colloco, abjicio, exuo, pono. *Adv.* Honestius inimicitias, honestissime, humanissime, paulisper, plane. *Phras.* 1. *Depone metum*, laß die Furcht fahren. Mitte timores istos; missas fac solicitudines; omitte anxias de te curas; expedi mentem iis angoribus; respira ab his timoribus; abduc ab iis molestiis tantisper animum; ejice hos animo timores; animum confirma; facessant istae nunc curae; quae animum exedunt; aufer intempestivas solicitudines. Animum curis depressum erige, excita. V. *Cura, metus, timor.*

Digitized by Google

positus est a suo magistratu, er ist von seinem Amte abgesetzt worden. Abactus magistratu est; magistratu abire, decedere jussus; spoliatus honore dignitate; honoris gradu de jectus, auctoratus est; detractum, abrogatum est illi imperium; in ordinem est redactus; adempta sunt illi magistratus insignia; motus est magistratu. V. *Abdico, dejicio. Usus.* 1. In tuo sermone et suavitate curas omnes depono. Studium pristinum, amorem, amicitiam deponere: timores, curas, spem, metum, offensionem, memoriam doloris deponere. Factas contumelias ex animo deponere. Omnes molestias deposui et ejeci. 2. Imperium, provinciam deponere, die Regierung ablegen. V. *Abdico.* 3 Aegrum deponere, *desperare*, an einem Kranken verzweifeln. Deposita et conclamata est respublica. 4. Apud aliquem, in alicujus fide, causam suam, pecuniam deponere, Einem seinen Handel, sein Geld ꝛc. anvertrauen. V. *Abjicio.*

Depopulatio, onis, f. Verheerung. *Syn.* Vastatio, direptio, eversio. *Usus.* Quis excisionem, inflammationem, eversionem, depopulationem, vastitatem agris intulit? Non me honorum direptio, non tectorum excisio, non aedium sacrarum, publicorum operum depopulatio movet.

Depopulator, oris, m. Verheerer. *Syn.* Praedator, direptor. *Usus.* Depopulator fori, obsessor patriae.

Depopulor, aris, atus sum, ari, verheeren. *Syn.* Vasto, diripio, depopulationem infero, exscindo, everto, inflammo, hostilem in modum praedas ago. *Usus.* Agros depopulari. V. *Diripio, vasto.*

Deporto, as, avi, atum, are, fortbringen. *Syn.* Exporto, porto, reporto, aufero, duco, deduco. *Adv.* Frugaliter, tuto, undique. *Usus.* Non opes modo, sed et humanitatem ex Italia deportasti. Bellum in Africam et exercitum deportavit Pompejus. Triumphum ex provincia deportare. Romam valetudinis causa se deportare. Deportare aliquem in exilium, ins Elend schicken. V. *Porto.*

Deposco, is, poposci, ere, begehren. *Syn.* Omnino posco, appeto, flagito, expeto.)(*Recuso. Usus.* Hoc non modo non *recuso*, *sed* deposco. Has sibi partes depoposcit. Hunc imperatorem sibi ad bellum miles deposcebat. V. *Peto, posco.*

Depositum, i, n. Hinterlage. *Syn.* Commendatum alicui, *vel* concreditum. *Usus.* Depositum non reddere, injustitiae est.

Depravate, verkehrt. *Syn.* Corrupte. *Usus.* Depravate de re aliqua judicare.

Depravatio, onis, f. Verkehrung. *Syn.* Corruptio, distortio. *Usus.* Oris depravatio nobis indigna. Non te, sed depravatione verbi me urgebat. Depravatio et foeditas turpificati animi si videri possit. Depravatio consuetudinum, opinionum vanitas, animorum imbecillitas multos alio flectit. V. *Corrumpo.*

Depravo, as, avi, atum, are, verderben, verführen. *Syn.* Corrumpo, pravis moribus imbuo, ab officio abduco, averto, avoco. *Usus.* Mores juvenum nostra indulgentia corrupielaque depravantur. V *Corrumpo.*

Deprecatio, onis, f. Bitte, Abbitte. *Syn.* Precatio, postulatio. *Usus.* Deprecatio est, in qua non defensio facti, sed ignosceudi postulatio continetur. Deprecatione uti. Afferet illi deprecationem periculi aetas illa, in qua tum fui.

Deprecator, oris, m. Fürbitter. *Syn.* Qui reo veniam et impunitatem deposcit, et eximit periculo. *Usus.* 1. Sperabam, me potius adjutorem tibi futurum, quam miseriarum deprecatorem. 2 *Defensor*, Beschützer. Deprecator fortunarum ac salutis meae fuisti. V. *Defensor, patronus.*

Deprecor, aris, atus sum, ari, erbitten. *Syn.* Deprecatione impetro, supplico, removeo, recuso. *Adv.* Paullatim. *Phras.* 1. *Deprecare, pro me*, bitte für mich, sprich für mich. *Vulg. Intercede pro me.* Iratos, quaeso, animos deprecare; deprecatorem te in meo periculo praebeto; deprecatoris munus suscipe; deprecatoris partes age; pro capite, pro salute mea deprecare; in deprecanda principis ira studium tuum adhibe; operam, studium, auctoritatem pro me interpone; precibus periculum averte. 2. *Iram divinam deprecari*, bitten um Abwendung des göttlichen Zornes. Pacem Superum precibus exposcere; finem irarum coelestium exposcere. 3. *Culpam suam deprecatus est*, *vulg.* er hat seines Fehlers halber eine Abbitte gethan. *Latine*: Erroris veniam petiit, rogavit; culpam precibus eluit; ut ejus delicti sibi venia daretur; ut delicti gratia fieret; ut culpa ea sibi condonaretur, ut noxa remitteretur, ignovit. V. *Venia. Usus* Multorum vitam a tyranno deprecatus est, er hat vielen das Leben auf-

Digitized by Google

gebethen. Pro reditu Ciceronis amici deprecati sunt, fürsprechen. Calamitatem a se, mortem, supplicium deprecari, die Strafe ꝛc. durch Bitten abwenden. Nullum periculum pro republica; nullam poenam, si fefellero, deprecor, *aut* refugio, ich weigere mich nicht, alle Gefahr, alle Strafe auszustehen, wenn ich mein Wort nicht halte.

Deprehendo, is, di, sum, ere, ertappen. *Syn.* Comprehendo, animadverto, agnosco, comperio, teneo. *Adv.* Itidem manifesto. *Usus.* Aliquem in maleficio, in manifesto scelere, ipsis oculis facinus deprehendere. V. *Manifestus.*

Deprehensio, onis, f. Ergreifung. *Epi.* Manifesta. *Usus.* Manifesta veneni deprehensio.

Depressus, a, um, niedrig, tief. *Syn.* Demissus, abjectus, humilis. *Usus.* 1. Depressa domus. Voce sedata et depressa usus sum. 2. *Demersus*, versenkt. Ajunt hostium classem aut profligatam, aut depressam. V. *Abjectus*, *Humilis.*

Deprimo, is, pressi, pressum, ere, niederdrücken. *Syn.* Affligo, protero, conculco, demitto.)(*Extollo*, *erigo*, *affero*. *Phras.* 1. *Satis hominem depressit*, er hat diesen Menschen ziemlich gedemüthiget. Audaciam hominis egregie contudit; vim ac spiritus fregit; tumorem compressit; arrogantes hominis spiritus infregit, coërcuit, debilitavit. V. *Frango*, *coërceo.* 2. *Quid* ita te deprimis? warum erniedrigest du dich selbst so? Quid ad ista descendis? quid in humiles has ac sordidas cogitationes te abjicis? cur nihil altum, nihil te dignum suscipis? cur ita adversus es ab omnis honestae gloriae studio? cur nihil spectas in laude positum? cur animum ita dejicis, demittis? cur animi magnitudinem ad infima haec inflectis? Nimium mihi humilis, abjectus, depressus videtur animus tuus; humi serpere, humi jacere animum tam sublimem erectumque patiere? Cur ab animi praestantia adeo descivisti? V. *Humilis*, *abjectus*. *Usus.* Vos etiam meam fortunam deprimitis, vestram attollitis. Me vituperando affligitis, extinctum me vi atque impressione eversum cupitis. V. *Affligo.*

Depromo, is, promsi, promptum, ere, hervor nehmen. *Syn.* Expromo, profero, expono, eruo. *Usus.* Pecunia ex aerario deprompta. Argumentum ex intimo artificio deprompsi. V. *Promo.*

Depugno, as, avi, atum, are, streiten. *Syn.* Decerto, dimico. *Adv.* Gratis, peregre, valde. *Usus.* Cum facinorosis depugnandum, aut serviendum est. V. *Pugno.*

Depulsio, nis, f. Abtreibung. *Syn.* Expulsio, inficiatio. *Usus.* Adeptio boni, depulsio mali, servitutis, doloris.

Depulsor, oris, m. Abtreiber. *Syn.* Expulsor. *Usus.* Depulsor dominatus, quam particeps esse maluit.

Depurgo, as, avi, atum, are, säubern. *Syn.* Purgo. *Usus.* Crimen depurgare, iram deprecari.

Deputo, as, avi, atum, are, achten, halten. *Syn.* Puto, censeo, existimo. *Usus.* Vide, ne te habetem esse deputes. Deputabo mecum rationes, atque excutiam. Se indignum re aliqua; alterius operam parvi deputare. Eam rem in lucro deputavit. *Pro* destino, zu etwas widmen, bestimmen, *barbarum est.*

Derelectio, nis, f. Verlassung. *Syn.* Contemptio. *Epi.* Injusta. *Usus.* Communis utilitatis derelictio contra naturam est. V. *Solitudo.*

Derelinquo, is, liqui, lictum, ere, verlassen. *Syn.* Defero, destituo, *Usus.* Causam communem derelinquere. Perditus, nec a fortuna tantum, sed et spe derelictus Incultus et derelictus ager. V. *Relinquo*, *desero.*

Derepente, unversehens. *Usus.* Derepente corruit.

Derideo, es, risi, risum, ere, auslachen. *Syn.* Eludo, irrideo. *Phras.* *Thrasones ubique deridentur*, die Prahler verlacht man überall. Thrasones fabula sunt vulgi; ubique ludibrio sunt, ludibrio habentur; risum movent omnibus; risum cient, excutiunt; deridiculo sunt omnibus. V. *Irrideo*, *ludibrium*. *Usus.* Contemnite illos, et deridete. V. *Contemno.*

Deridiculum, i, n. Kurzweile, Spott, *Syn.* Irrisio. *Usus.* Verba alicui per deridiculum dare.

Derivatio, nis, f. Herleitung. *Syn.* Deductio. *Usus.* Ductus aquarum, derivationes fluminum.

Derivo, as, avi, atum, are, leiten. *Syn.* Duco, deduco, traho, arcesso. *Phras.* *Laudis partem in se derivare*, sich einen Theil des Lobes zuschreiben. Transmovere in se alienam laudem; in societatem gloriae alienae se offerre; de aliena laude sibi aliquid decerpere. V. *Adscribo*. *Usus.* *Transl.* Crimen culpamque in alium derivare, die

Digitized by Google

Schuld auf einen Anderen legen. Partem curarum in aliud studii genus; rem aliquam in suum usum derivare, convertere. V. *Adscribo*, *confero*.

Derodo, is, rosi, rosum, ere, abnagen. *Usus*. Clypei a muribus derosi.

Derogo, as, avi, atum, are, benehmen, mindern. *Syn*. Detraho, delibo, minuo.)(*Arrogo*. *Adv*. Maxime. *Usus*. Fidem somniis merito derogant sapientes. Ea res multum de dignitate populi, de virtutis existimatione derogavit. Suspicio inimicitiarum auctoritatem et fidem ejus dictis derogavit. Legi, *aut* de lege aliquid derogare. Nimium tibi derogas, dum omnia arrogas. V. *Demo*, *adimo*.

Deruo, is, rui, rutum, ere, herunter reißen. *Usus*. De laudibus Dolabellae cumulum deruam.]

Desaevio, is, vii, vitum, ire, wüthen. *Syn*. Saevire, desino. V. *Crudelis*.

Descendo, is, di, sum, ere, hinab steigen. *Syn*. Delabor, e loco superiore venio, devolo, me demitto.)(*Ascendo*. *Adv*. Obviam, omnino, pedetentim, propere, timide. *Phras*. 1. *Descendit ex equo*, er ist vom Pferde gestiegen. Ad pedes se dedit; in pedes desiliit; ad pedes degressus est. 2. *Ad certamen descendere*, sich in einen Streit einlassen. Certamini se offerre, dimicationem subire; in aciem et certamen rem committere; rem in casum certaminis dare. V. *Certamen pugna*. *Usus*. 1. Descendit de rostris in campum; in loca aequiora se dimisit hostis. 2. *Accedo*, hinzu gehen. Ad conditiones oblatas, *vel* in proelium tibi descendendum erit. Ad extrema consilia, ad dimicationem capitis descendi. Ad accusandum, causam agendam, ad animi remissionem descendere. Alterutram ad conditionem descendere vult Caesar.

Descisco, is, scivi, scitum, ere, abfallen. *Syn*. Deficio. *Adv*. Flagitiose. *Usus*. A senatu, a republica desciscere. A virtute, suis moribus, a se ipso plane descivit. V. *Deficio*.

Describo, is, scripsi, scriptum, ere, abschreiben. *Syn*. Exscribo, transcribo, in scripta mea transfero. *Adv*. Commodius, decentissime, fuse, generatim, mirifice, paulisper, summatim, varie. *Phras*. *Statum reipublicae egregie mihi descripsit*, er hat mir die Beschaffenheit des gemeinen Wesens treflich beschrieben. Formam reipublicae expressam misit, exposuit, depinxit, adumbravit, deformavit, expinxit, oculis subjecit. *Usus*. 1. Librum describere. 2. *Exprimo*, vorstellen, entwerfen, schildern. Crassum egregie descripsit. Aliquem suis coloribus describere. Figuras in pulvere describere. 3. *Indico*, *designo*, andeuten, erklären. Rem definire breviter et verbis describere. Tu mihi describe, quam viam ineam. Illi me latronem nimirum describebant. Neminem consciorum sceleris describam. 4. *Decerno*, *designo*, *distribuo*, *constituo*, *destino*, verordnen, eintheilen. Singulis urbibus frumenti rationes, vectigalia, leges descripsit. Suum cuique jus, suum munus describere. Descripsisti urbis partes ad incendium. Descripsit pecuniam in bellum. V. *Explico*.

Descriptio, nis, f. Beschreibung. *Syn*. Designatio, figura, forma, distributio, definitio, dispositio. *Epi*. Aequa, aequabilis, brevis, coelestis, falsa, similis, solers, subtilis, vetus, apta, tanta. *Usus*. Descriptio civitatis a majoribus sapienter constituta. Magistratuum descriptione omnis reipublicae forma continetur. Regionum, rerum, ordinum descriptio. Urbis salubritas, descriptio, pulchritudo. Juris aequa descriptio, certaque vivendi disciplina.

Deseco, as, secui, sectum, are, abhauen. *Syn*. Seco.

Desero, is, serui, sertum, ere, verlassen. *Syn*. Destituo, relinquo, derelinquo; non adsum, desertum esse patior, prodo, negligo, praetermitto; a causa alicujus recedo. *Phras*. *Aliorum curam geris*, *te ipsum deseris* du trägst Sorge für Andere, dich aber selbst lässest du außer Acht. De aliis plurimum, de te ipso tuisque rebus minime laboras. Aliena tibi curae sunt, tua negligis. Aliorum rationes pluris apud te sunt, quam tuae. Propensior ad alios quam ad te ipsum tua voluntas est. Alienam voluntatem ut sequaris, tuam deseris. Alienae ut voluntati morem geras, te ipsum negligis, derelinquis. Ut aliis satisfacias, aliorum causa te ipsum destituis. Quid aliis placeat, quid aliorum e re sit, attendis; ratio rerum tuarum quid postulet, minime cogitas. Ut sequaris alios, discedis a te; deficis a te; desciscit a te ipso; alienis commodis omni studio, cura, labore inservis, invigilas, operam das, dicas, navas, prae-

Digitized by Google

atas, tribuis, e tuis commodis nihil agis; tua commoda minime tibi cordi sunt. Aliorum commoda dum captas, tua negligis. Dum aliorum causam foves, juvas, agis, suscipis, tuam jacere, frigere, neglectam jacere pateris; tuam abjicis, nihil facis, parvi pendis. De aliena causa solicitus es, tuam nihil curas; tuae causae oblitus es. Alienae causae faves multo magis ac tuae. Causam tuam ut alienam, alienam ut tuam tractas. Quod tuae causae dicandum erat studium, dicas alienae; id ponis, collocas in aliena. V. *Relinquo*, *deficio*, *apostata*. *Usus*. Causam suam, vadimonium, virtutis viam deserere. Turpe, auxilium implorantes deserere. A voluptatibus, a malitia deseruntur. A mente, consilio, spe deseritur, er weiß nicht mehr, was er anfangen soll. A re familiari desertus, arm V. *Destituo*, *relinquo*.

Desertio, nis, f. Verlassung, Abfall. *Usus*. Ista quidem velut desertio generis humani est.

Desertor, ris, m. Abtrünniger, Ausreißer. ✕ *Conservator*. *Usus*. An proditores salutis meae estis, an desertores, quos propugnatores speraveram. V. *Apostata*.

Desertus, a, um, verlassen. *Syn*. Relictus, inculcus, vastus, vastatus, nudus. ✕ *Celebris*, *frequens*. *Phras*. *Locus desertus erat*, es war ein öder Ort. Locus erat humano cultu vacuus; solitudine et inopia vastus; locus inanis ac vastus a natura et humano cultu; vasta erat in his locis solitudo. *Vulg*. *Desertum*. V. *Solitudo*. *Usus*. Ager ab hominum cultura desertus. Desertissima solitudo. Via deserta, inculta, frondibus inclusa. Desertus ab officiis amicorum et abjectus. V. *Solus*.

Deservio, is, ivi, itum, ire, dienen. *Syn*. Servio. *Usus*. Officia mea, operae, vigiliae amicis deserviunt. V. *Servio*, *curo*.

Deses, idis, *g. o.* faul, trägt. *Syn*. Otiosus, nil agens. *Phras*. *Desides sumus*, wir sind müßig. Marcescimus otio situque; senescimus otio; elanguescimus ignavia; socordius a nobis res agitur, geritur; luxuriantur animi otio; mulierum ritu sedemus desides et cessamus; cessatores ignavi sumus. V. *Piger*. *Usus*. Sedemus desides domi, mulierum ritu inter nos altercantes.

Desideo, es, sedi, ere, müßig sitzen. *Syn*. Subsideo. *Usus*. Frustra tetum diem desedi.

Desiderabilis, e, begierlich. *Syn*. Expetendus. *Usus*. Nihil desiderabil concupiscunt.

Desideratio, nis, f. das Verlangen. *Syn*. Desiderium, cupiditas. *Usus*. In senibus nec tanta titillatio voluptatis est, nec desideratio. V. *Desiderium*.

Desiderium, ii, n. Verlangen. *Syn*. Cupiditas, studium, ardor, amor, sitis, igniculus desiderii ✕ *Satietas*. *Epi*. Diuturnum, gravissimum, incredibile, magnum, melius, minus, mirum, par, summum, tantum, triste. *Phras*. 1. *Desiderium magnum commovit*, er hat ein großes Verlangen erweckt. Injecit magnum sui desiderium, magno omni sui desiderio affecit; magnum sui desiderium reliquit; est in desiderio civium suorum; desideri hominum mirifice incendit, excitavit, inflammavit; ingens sui apud omnes desiderium commovit. 2. *Desiderio tui ardeo*, ich habe ein großes Verlangen nach dir. Aestuo, flagro, exardesco, incendor incredibili tui desiderio, tenet me desiderium ingens tui; teneor desiderio tui incredibili; summa cupiditate inflammor; totus sum in desiderio tui; vehementer te expecto. Nihil mihi longius; quam ut te videam; studio teneor acerrimo; admirabili studio concitor; dici non potest, ut immineam in adventum tuum. Revolvor animo identidem in te; inflammato studio rapior. Ad in aniam te videre concupisco. Sitientissimum me tui profiteor; praegestit animus te videre. Efferor studio te complectendi; discupio tecum esse quamprimum. Ingens tui cupido incessit animum. Ingens ardor macerat, remordet animum cupido tui. Ingens animum cupido stimulat, invadit, incessit, me tui conspectu explendi. Dudum me cupido cepit videndi tui, in desiderium venit amicissimi hominis conspectus; magno animi fervore feror ad te complectendum; desiderium me tui ingens cepit; macerat me desiderio tui amicissima consuetudo nostra; jam dudum in amicissimi hominis amplexum trahi, rapi me sentio; ingens cupido animum stimulat videndi tui; accendi me incredibili cupiditate videndi tui persentisco. V. *Desiderio studium*. 3. *Desiderium urbis ferre jam non potest*, er sehnet sich allzu stark nach seinem Vater-

Digitized by Google

Impar jam ferendo est desiderio patriae; premitur, agitur desiderio patriae; laborat ex desiderio patriae suae; elanguescit, contabescit, moritur desiderio patriae; remordet animum patriae desiderium; desiderio urbis maceratur. 4. *Desiderium absentis amici lenire litteris possumus*, das Sehnen nach dem Freunde können wir doch durch Briefe lindern. Minuere desiderium litterae possunt, efficere, perficere tamen non possunt, ut omnino ponatur; litterarum subsidio consulari orbitatem nostram possumus; litterae praestare possunt, ut intra modum amici desiderium se contineat; remittere, ac residere tantisper solet dolor ex amici absentia conceptus, ad conspectum litterarum. *Usus.* 1. Desiderium commovere, injicere, ein Verlangen erwecken. Desiderium sui relinquere, ein Verlangen hinterlassen. 2. Desiderium hominis non fero, ich kann ohne diesen Menschen nicht seyn. 3. Absentis desiderium lenire litteris; sich die Abwesenheit seines Freundes erträglich machen. 4. Desiderium renovare, instaurare, augere, inflammare, das Verlangen erneuern, vergrößern. V. *Studium.*

Desidero, as, avi, atum, are, verlangen. *Syn.* Desiderio rei flagro, in desiderio rei sum, desiderium me tenet, teneor studio rei, omnibus votis expeto, requiro, postulo, sitio, quaero, cupio, concupisco, aveo, opto, exopto, cupidus sum, avidus sum, inhio, aspiro, anhelo; in votis habeo, efferor studio, cupiditate ducor, rapior, inflammatus sum, studio incensus sum, aestuo, flagro, ardeo, exardesco. *Adv.* Diutius, in posterum, magnopere, manifestius, maxime, mediocriter, paulisper, plane, prorsus, valde; vehementer, graviter. *Phras.* 1. *Nihil aliud, quam coelum desidero*, ich verlange nichts Anderes als den Himmel. Animus meus in coelo est, in desiderio coelum est; aestuat animus, flagratque incredibili patriae coelestis cupiditate; coelum spectat animus, nec praeterea quidquam; tenet me beatarum in coelo sedium ardor ingens, ac desiderium; efferor studio rapiorque coelestis patriae; ad coelum acri animo tendo; incensus studio sum; animus exardescit coelestis illius civitatis desiderio; ad coelum studio inflammato rapior; dici non potest, quam flagrem desiderio patriae coelestis; quanto studio teneat beatorum sedibus quamprimum perfruendi; praeter coelum nihil aliud in desiderium venit. V. *Desiderium.* 2. *Mirum in modum tuam laudem desidero*, ich habe ein großes Verlangen, dich gelobt und geehrt zu sehen. Mire, mirifice, mirabiliter, mirandum in modum, admirabili quodam studio tuam laudem, tuum decus, specto, cupio, aveo, exopto. Percupio tuam laudem; sum in desiderio tuae laudis. Tuae laudis cupiditate incredibili teneor, ardeo, flagro, sum incensus, sum inflammatus, ducor, trahor, rapior. Amore flagro tuae laudis; studio sum incensus laudis tuae. Alacris animo sum, ut honestissimum te videam; ut te videam honoratum, laude florentem. Tua mihi laus carissima est, cordi est, curae est, prima est, inter primas ducitur, antiquissima est, in maximis est, inter ea, quae apud me summa. V. *Aveo, cupio. Usus.* 1. Desiderant te oculi mei. 2. *Desum*, missen. Eo in negotio fidem tuam et diligentiam desideravi. Nihil in Catone ad summam diligentiam desideres. Desiderata dicuntur tria militum millia. Tuam operam et diligentiam desidero.

Desidia, ae, f. Trägheit. *Syn.* Inertia, ignavia, languor, socordia, segnities.)(*Virtus. Usus.* Desidiae se dedere. Plenum esse desidiae. Non in umbris, deliciis, otio, languore, desidia animum affecimus. V. *Piger, inertia.*

Desidiosus, a, um, müßig. *Syn.* Ignavus, socors, iners, deses, otiosus. *Usus.* Desidiosam artem dicimus. Inertissimum otium et desidiosissimum. V. *Deses.*

Desido, is, sedi, ere, sich setzen. *Usus.* Terra hiatu vasto desedit.

Designatio, nis, f. Abzeichnung. *Syn.* Descriptio. *Usus.* Requiro totius urbis designationem et apparatum. Infinita quaestio sine designatione personarum et temporum.

Designator, ris, m. Anordner. *Syn.* Qui ludis funebribus praeest, quique locum, tempus personis designat ad agendum.

Designo, as, avi, atum, are, bezeichnen. *Syn.* Describo, noto, significo, constituo, destino, definio, animo concipio, animo metor *locum, regionem. Usus.* Notat et designat oculis nos ad caedem. Facinus, consilium atrox designat. Castra, pontem, fabricam, operis totius formam designare. Designata sunt a DEO

Digitized by Google

cuncta. Designatus, declaratus, decretus consul in annum sequentem.

Desilio, is, ii, *vel* ui, sultum, ire, abspringen. *Syn.* Celeriter, et quasi saltu descendo, devolo, dejicio me per *gradus etc.* *Usus.* Rejecta penula de rheda desiluit.

Desino, is, sivi, *vel* ii, situm, ere, abstehen. *Syn.* Desitio, cesso, finem facio, conquiesco, praetermitto, intermitto, omitto, evado.)(*Incipio.* *Phras.* *Cur litterarum studio desinis?* Warum hörst du vom Studieren auf? Ecquid in litterarum studio, velut perfecta re, conquiescis? cur litteris desistis? rationes litterarias deponis? Cur refrixit, defluxit, consenuit tam cito illud animi propositum ardens? cur exarui: tam cito illa vetus discendi cupiditas? ecquid erat, cur a mente tua tam cito recederes? ecquid litterarum studia tibi tam obsoleta? qua vetustate, aut negligentia emortuum est, evanuit, obsolevit, interiit tuum litterarum studium? ecquid tibi velut finitus labor constitit? cur doctrinarum studia abjicis turpi cessatione? cur coeptis absistis? cur conticescit, remisit tuus discendi ardor? V. *Deficio*, *cesso*, *finis.* *Usus.* Disputari desitum est. Libenter artem istam desinerem. Desine communibus locis. V. *Desisto.*

Desipio, is, pui, ere, abermitzig seyn. *Syn.* Demens sum, deliro. *Usus.* Nimio gaudio prope desipiebam. Populus Atheniensis prope jam desipiens vetustate. V. *Deliro*, *insanio.*

Desisto, is, stiti, stitum, ere, abstehen. *Syn.* Intermitto, cesso, demitto, discedo. *Phras.* 1. *Desiste a lacrimis*, höre vom Weinen auf. Missas fac istas lacrimas; mitte istas tandem querelas; aufer lacrimas; emove hanc pectore tristitiam; lacrimas cohibe, inhibe, tene; tempera tandem a lacrimis; sit modus lacrimis; impera tandem dolori tuo, et lacrimas reprime. V. *Lacrima.* 2. *Dudum a litterarum studiis destitit*, er hat das Studieren längst fahren lassen. Dudum litteris et scholae multam salutem dixit; a musis, ut si bellum ipsis indixisset, se disjunxit; divortium fecit cum musis; litterarum studia abjecit; operam a studiis alio traduxit, transtulit; litterarum studia missa fecit; librorum usum dimisit, deposuit; a studio bonarum artium discessit, se abjunxit. V. *Desino.* 3. *Desistet, spero, a petitione consulatus*, er wird von Ansuchung des Bürgermeisteramtes abstehen. Abibit, opinor, a petitione consulatus; ambitiosa haec consilia abjiciet; abducet animum ab ambitioso hoc consilio; incepto absistet; deponet, nisi me fallit conjectura voluntatem petendi consulatus; damnabit periculosa haec consilia; voluntatem abjiciet. *Usus.* Causas tandem agere desiste. Auctionem facere destitit. Oram Pompejum non desisto. De sua sententia desistere, discedere. V. *Cesso*, *desino*, *abrumpo.*

Despectio, nis, f. Verachtung. *Syn.* Contemptio. *Usus.* Consolabitur eum magnitudo animi, et humanarum opinionum alta quaedam despectio. V. *Contemno.*

Despectus, us, m. Verachtung. *Usus.* Despectui et ludibrio esse omnibus.

Despectus, a, um, verachtet. *Syn.* Contemptus, abjectus. V. *Contemtus*, *vilis.*

Desperanter, verzagt. *Usus.* Desperanter mecum locutus est.

Desperatio, nis, f. Verzweifelung. *Epi.* Diuturna, falsa, magna. *Usus.* Desperatio est aegritudo sine ulla rerum expectatione meliorum. A desperatione ad spem me vocarunt. Tanta est rerum omnium amissio, et recuperandi desperatio.

Despero, as, avi, atum, are, verzweifeln. *Syn.* Diffido, spem perdo, in perditis ac desperatis habeo, animo cado, hastam abjicio, a spe absum.)(*Spero*, *confido*, *spem habeo.* *Phras.* 1. *Desperatis medicina abhibenda non est*, den verzweifelten Leuten ist alle Arzeney vergebens. Perditis jam, et in laqueum collum inserentibus; qui animo plane concidere, magna desperatione affectis; desperationi torpentibus, deploratis ac prope depositis; conclamatis, animo labantibus, qui malis obruti animos despondere, aegri medicinam afferas. 2. *Tametsi pauperrimus sim*, *non tamen desperabo*, obwohl ich arm bin, will ich doch nicht verzweifeln. Etsi me fortuna iis orbavit rebus omnibus, quae carissimae sunt in vita, non faciam tamen, ut omnem spem abjiciam. Etsi fortuna, mihi carissima quaeque abstulit, eripuit, ademit, non tamen committam, ut ipse me plane deseram atque destituam; ut ab omni spe animum abducam; ut ad desperationem abducar, redigar. Ut caetera eripuerit fortuna, spem tamen salutis orbare me non poterit. Fortuna equidem adversa premor, nec tamen nihil spero. Licet exclusa spes omnis videatur, meliorum tamen rerum spe aliquid nitor etiamnum, sustentor, fulcior. 3. *Desperarunt de magnis illis consiliis*, sie haben an ihren großen Unternehmungen

Digitized by Google

eifelt. Ex alta spe deciderunt; ex m spe deturbati, dejecti, detrusi, lsi jacent; spem illam, quam susceant ingentem, abjecerunt, deposuerunt; non, ut antea, spe tenentur; non s, quae antea spes alit, fovet, pascit; es omnis jam abiit, discessit, evanuit. lla prorsus jam spes est, quae illos tentet; firma se niti spe putabant, ea am sit imbecillis, nunc intelligunt. 4. *In tanta rerum iniquitate desperaret alter*, ein Anderer würde bey solchen Sachen verzweifeln. Spe excideret; ad desperationem perveniret, adduceretur; animos aliorum desperatio incesseret; desperatione torperet alter; spem salutis damnaret; nullius salubris consilii pa tiens esset; spem amitteret; spem sibi ademptam; spei nihil superesse, reliquum esse lamentaretur. In tam perdita re spem alium tota desereret, destitueret; a spe decideret alius, spem in perpetuum amitteret; praecisam sibi spem omnem, abscissum omnium rerum respectum clamitaret; in tam perturbata temporum calamitate, in exigua spe esset alius; in exigua spe traheret animam. 5. *Desperatum est*, es ist Alles zweifelhaft. V. *Actum est*. *Usus*. Nec temere desperandum est propter ignaviam, nec minus confidendum propter cupiditatem. Honores, vitam, salutem desperare. Desperatus morbus. Homo a se ipso desperatus, a caeteris relictus. V. *Spes*.

Despicatio, nis, f. Verachtung. *Syn.* Contemtus, despicatus, despicientia. *Usus*. Odia, despicationes adversantur voluptatibus. V. *Contemptus*.

Despicatus, us, m. Verachtung. *Syn.* Despicatio. *Usus*. Si quis despicatui habetur, Mysorum ultimus dicitur.

Despicientia, ae, f. Verachtung. *Syn.* Contemptio. *Usus*. Totam vim bene vivendi in despicientia rerum externarum collocemus.

Despicio, is, spexi, spectum, ere, verachten. *Syn.* Contemno, negligo, despicatui habeo. *Usus*. 1. Omnes despicit, hominem prae se neminem putat. Omnia despicere et pro nihilo putare. 2. *Video, cerno, animadverto*, voraus sehen, wahrnehmen. Res tot, tam varias in illa reipublicae potestate sponte despexi. Despexit, quid illi moliantur. V. *Contemno*.

Despolio, as, avi, atum, are, ausrauben. *Syn.* Spolio. *Usus*. Templa despoliare. V. *Spolio*.

Despondeo, es, spondi, sponsum, ere, verloben. *Syn.* Paciscor, promitto, destino, spondeo. *Usus*. Filiam suam alicui despondere. Lentulus Hortensii sibi domum despondit, gewiß hoffen. Desponsam mihi laudem praeripuit, et destinatam provinciam. Spes mihi nulla despondetur, es ist keine Hoffnung übrig. Animos despondere, verzagen.

Destino, as, avi, atum, are, verordnen. *Syn.* Designo, decerno, constituo, attribuo, despondeo. *Usus*. Animo, animis, in animo aliquid destinare et designare. Necem alteri destinare. Destinata hora adero. V. *Propono, statuo*.

Destituo, is, ui, utum, ere, verlassen. *Syn.* Defero. *Usus*. Roscius miseros socios induxit, decepit, destituit. Res suas, fortunas destituere. Viri boni saepe illusi et destituti. V. *Relinquo, desero*.

Destitutio, onis, f. Verlassung. *Syn.* Derelictio, desertio. *Usus*. Destitutione illa perculsus haesit.

Destruo, is, xi, ctum, ere, zerstören, abbrechen. *Syn.* Tollo, deleo, diruo, everto, diripio, excido, excindo, convello, vasto, apprimo, extinguo, dissolvo, disturbo, demolior, nullum vestigium relinquo, ruinam edo, extinguo et funditus deleo.)(*Construo, aedifico, coagmento*. *Phras*. 1. *Hostis urbem destruxit*, der Feind hat die Stadt zerstöret. Diruit, afflixit, inflammavit; funestavit; saxis, ignibus, ferro vastitatem urbi attulit, intulit; muros ab imo subruit; ad solum diruit, sedes tectaque convellit; urbem tectorum excisione dissipavit; dejecta murorum fundamenta, nequod urbis vestigium extaret; parietes cuniculis subrui jussit; templa ruinis et ignibus deleta, aditus demolitione sublati, disturbata, tecta, exscissae et complanatae domus; vici deusti; labefactata vectibus et convulsa publica monumenta; urbs tota ab hoste excisa ac eversa, sic, ut praeter famam nihil urbis in urbe duraret, permanaret. V. *Vasto, everto*. 2. *Pons destructus est*, die Brücke ist zerrissen worden. Pontis compages crebris fluctibus verberatae se laxabant; nulla tam firma moles erat, quam non exederent undae per operum nexus manantes; interruptus aquarum incursu pons ruina oppressus est; impulsi in latus pontis ruinae pendebant; pontium capita a fundamentis proruta jacebant; convulsis pontium monimentis tabulata ac trabes in fluctus sparsae sunt. Pontis facta demolitio est. 3. *Hannibal Italiam foede destruxit*, Hannibal hat Wälschland grausam verheeret. Hannibal Italiam, effusis ac dissipatis pulcherrimae regionis fsu-

Digitized by Google

etibus, ad exitium et vastitatem vocavit. Italiae terror, vexator, perditor, afflictor, eversor, exterminator, Hannibal romanam rem graviter labefactavit; magnis editis ruinis, magnis plagis impositis ac inflictis, Romanas opes vastatione fregit ac prostravit; caede ac incendio omnia complevit; rempublicam multis cladibus attrivit, debilitavit, praecipitem dedit. Hujus crudelitate jacuit Italia prostrata, perculsa et abjecta, summis calamitatibus fracta et afflicta; hujus rapacitate lacerata, exhausta, exinanita, deleta scelere et exterminata, direpta ab Hannibale Italia, ac barbaris condonata; belli impetu perculsa, ac prostrata; omnibus partibus quassata ac labefactata. V. *Vasto*, *bellum*, *damnum*, *populor*. *Usus*. Navem, aedificium destruit facillime, qui construxit.

Desubito, jähling. *Syn.* Subito.

Desudo, as, avi, atum, are, schwitzen, sich stark bearbeiten. *Syn.* Sudo, nitor, laboro. *Usus*. Desudare atque elaborare in re aliqua. V. *Laboro*, *contendo*.

Desuefacio, is, ere, abgewöhnen. *Syn.* Consuetudinem tollo. *Phras. A dicendo prope desuefactus sum*, ich bin vom öffentlichen Redehalten schon ganz entwöhnet. Prope oblivio me cepit dicendi; ea orandi consuetudo prope mihi detracta est; is dicendi usus prope exolevit. *Usus*. Multitudinem jam a concionibus desuefactam ad veterem consuetudinem revocavit.

Desuesco, is, suevi, suetum, ere, entwöhnen. *Usus*. Res dudum desueta.

Desuetudo, inis, f. das Abgewöhnen. *Usus*. Populus desuetudine armorum mollior.

Desultorius, a, um, zum Herabspringen dienend, unbeständig. *Syn.* Qui ex equo in equum facile desilit; *item*: *Transl.* Inconstans, ingenitus nobilis, levis. *Usus*. E praetorio candidato consularis quasi desultorius etc. V. *Levis*.

Desum, es, defui, esse, mangeln. *Syn.* Absum, deficio, non adsum.)(*Adsum*. *Phras. Deest*, *quod aliis largiar*, ich habe Anderen nichts zu geben. Omnia me deficiunt; omnium inopi, quod largiar, non est in summa penuria ac egestate dego, nihil praesto est, nihil superest, nihil suppetit, quo aliorum inopiam sustentem V *Cureo*. *Usus*. Doctrina mihi non defuit, nec ingenium. Tibi nullum a me pietatis officium defuit. Nunquam occasioni, officio, caus defui.

Desumo, is, sumpsi, sumptum, ere, nehmen. *Usus*. Hostem sibi ce tum desumere. V. *Eligo*.

Detego, is, texi, tectum, er entdecken. *Syn.* Denudo, aperio. *Us* Insidias detegere. V. *Aperio*, *ma f stus*.

Detendo, is, tendi, tensum, er ablassen. *Usus*. Tabernacula detender

Detergo, is, tersi, tersum, er abwischen. *Syn.* Abstergo. *Usus*. Jucu do sermone fastidia, dolorem, mol stias detergere.

Deterior, oris, *g. c.* böse ärge *Syn.* Pejor, nequissimus. *Phras. Rem omnem sua importunitate deteri rem effecit*, er hat die Sache mit s nem Ungestüme nur schlechter gemac Diis hominibusque invitis negotiu plane evertit; corrupit omnia et pr fligavit. Omnia nunc deteriora sunt statu, loco deteriore sunt. Versa mutata in pejorem partem sunt omni sic ut nihil offensioni huic mederi ja queat. 2. *Deterior factus est*, er noch ärger geworden. Nimium quantu e pristina virtute deflexit; a se ips degeneravit, discessit. Nimium desc vit; nec gradu, sed praecipiti curs in vitia transcurrit. V. *Corrumpo*, *d pravo*, *disciplina solutior*.

Deterius, *Adv.* ärger.

Determinatio, nis, f. Endigung *Syn.* Terminus, conclusio, finis. *Usu* Coeli complexus, extima ora et deter minatio mundi. Conclusio est exitus e determinatio totius orationis.

Determino, as, avi, atum, are Ziel setzen. *Syn.* Termino, concludo *Usus*. Quod dicit, spiritu, non art determinat.

Detero, is, trivi, tritum, ere abreiben. *Syn.* Destruo, corrumpo *Usus*. Calceos deterere. Laudes alicu jus deterere, *imminuere*, das Lo schmälern.

Deterreo, es, ui, itum, ere, ab schrecken. *Syn.* Dehortor, absterreo, re voco, avoco, deduco, repello, remo veo, averto; studium alicujus retardo *vel* restringo.)(*Impello*. *Usus*. A di micatione aliquem, a scribendo deter rere. Aliquem ab officio, injuria, pro posito deterrere. V. *Absterreo*, *avoco* *abduco*.

Detestabilis, e, abscheulich. *Syn* Execrandus. *Usus*. Scelus detestabi-

Digitized by Google

le. Res pestifera, detestabilis, execranda.

Detestatio, nis, f. Verfluchung. *Usus.* Pro detestatione tot scelerum unam aram consecravit.

Detestor, aris, atus sum, ari, verabscheuen. *Syn.* Aversor, abominor. *Adv.* Diligenter. *Usus.* Omnes te vitant, et tanquam auspicium malum; memoriam tui, faciem ipsam tuam ac nomen detestantur. Belli exitum detestor. O Dii avertite et detestamini hoc omen. V. *Abominor.*

Detexo, is, texui, tectum, ere, abweben, verfertigen. *Usus.* Rem a summo exordio detexam. Detexta retexere.

Detineo, es, ui, tentum, ere, aufhalten. *Syn.* Teneo, moror, demoror. *Adv.* Diutius, prope. *Usus.* Diu suspensum me detinet. In alienis fere negotiis detineor. Non te detinebo diutius. V. *Mora, moror, retineo.*

Detorqueo, es, torsi, tortum, ere, verdrehen *Syn.* Defleeto, averto. *Usus.* Voluptas animum a virtute detorquet. Voluntas testium facile flecti et detorqueri potest. Pars corporis imminuta et detorta. V. *Flecto.*

Detractio, onis, f. Abziehung. *Syn.* Diminutio. *Usus.* Detractio, et appetitio alieni. Detractio confecti et consumpti cibi.

Detraho, is, traxi, tractum, ere, abziehen. *Syn.* Minuo, delibo, derogo, defero, aufero, decerpo, detractionem facio.)(*A do Adv.* Facile. *Parus.* 1. *Detrahi de summa nihil potest*, es läßt sich vom Gelde nichts abziehen. Deduci, decidi de summa nihil potest; abesse a summa ne teruncius quidem potest; nulla hic decessio, nulla deductio ex praesenti aere potest. 2. *Detrahere de honore meo ubique nititur*, er sucht aller Orten Gelegenheit, mir die Ehre abzuschneiden Famam meam detrimento afficere; de fama mea detrahere; famam laedere; famae obesse, nocere, officere ubique studet. Laudes meas ubique obterit; sermones de me habet malignius. Id agit, ut aeternas mihi infamiae notas inurat. In id unum incumbit, ut iis meum nomen sordibus inquinetur; ut iis maculis nomen meum afficiat; inspergat, quas nulla dies, nulla deinde res possit eluere, abstergere, delere. Id unum ei studium est, id consilium, id spectat unice, ut me in perpetuum infamem reddat, ut me perpetua notet infamia, ut aeternae me infamiae tradat; ut perpetuo male audiam; ut perpetuum in infamiam abducar; aeterna ut infamia flagrem, laborem; ut in sordibus infamiae nunquam non jaceam; ut perpetua verser in infamia 3. *Ille non parum de me detraxit*, er hat mir nicht wenig übel nachgeredet. Infamiam non levem mihi conflavit, intulit; non levem nomini meo infamiam aspersit; laudem, siqua fuit, non parum obtrivit; imminuit; de meis laudibus non parum delibavit; laudibus non nullam obscuritatem attulit; nomini non parum offecit meo; in famam meam violentus incurrit, malevolentissimis obtrectationibus cumulum facile de laudibus meis deruit; nihil non egit, quo virtutem meam obtereret; premendo, obtrectando, crimina ferendo non parum me laesit; labem non unam aspersit nomini meo; splendorem nominis inusta turpitudinis nota non parum obscuravit; non parum me notavit ignominia; nominis famam non parum laesit. 4. *Timeo, ne de fama mea detrahatur*, ich furchte, ich möchte in ein übles Geschrey gerathen. Ne famà mea a malevolis laceretur; me sinistris rumoribus per urbem differat; ne per ora hominum foedum in modum traducar; ne fabula vulgi fiam: ne in ora vulgi perveniam, ne sinistra de me fama spargatur; ne existimatio mea sinistris hominum sermonibus deformetur; infamiae maculis inficiatur, aspergatur, inquinetur; ne quaedam probrosa nomini meo liberius dissipentur, disseminentur, jactentur. V. *Calumnia, fama, obtrecto, criminor. Usus.* 1. Multum venustatis imagini diuturnitas detraxit. De suis commodis aliquem detrahere. Bona a fortuna data hominum perfidia tibi detraxit. Calamitatem alicui, damna consuetudinem detrahere. 2. *Obtrecto*, verleumden. Detrahere de aliquo, et in invidiam vocare. De honore, fama, honestate alicujus detrahere.

Detrectatio, onis, f. Weigerung. *Usus.* Juniores Romani ad edictum sine detrectatione convenere. Detrectatio militiae.

Detrectator, oris, m. Weigerer. *Syn.* Qui renuit, recusat. *Usus.* Cato haud detrectator laudem suarum.

Detrecto, as, avi, atum, are, sich weigern. *Syn.* Fugio, aversor, vito, resisto. *Usus.* Pugnam detrectare. V. *Nolo, invitus, vito, aversor.*

Detrimentum, i, n. Schaden. *Syn.*

Digitized by Google

Damnum.)(*Emolumentum. Epi.* Magnum, majus, maximum, minus, summum, plura. *Phras. Ea seditio rempublicam gravi detrimento affecit*, dieser Aufruhr war dem gemeinen Wesen sehr schädlich. Multa damna reipubl. intulit, importavit, injunxit, imposuit, invexit; haut exiguum detrimentum respublica ex ea seditione accepit, fecit. V. *Damnum*, *jactura. Usus.* 1. Detrimentum inferre, in Schaden bringen. 2. Detrimentum accipere, facere, Schaden leiden. 3. Detrimentum sarcire, resarcire, reconcinnare, den Schaden ersetzen.

Detrudo, is, trusi, trusum, ere, hinab stoßen. *Syn.* Deturbo, expello, depello. *Usus.* Necessitas me ad illa tentanda detrusit. Aliquem regno; in mendicitatem detrudere. De sententia hominem detrusi. In pristinum aliquem detrudere. In maximum moerorem sum detrusus. V. *Pello.*

Detrunco, as, avi, atum, are, abhauen. *Syn.* Decido, seco. *Usus.* Detruncatis arboribus struem ingentem lignorum facit.

Devasto, as, avi, atum, are, verwüsten. *Syn.* Spolio, vasto, depopulor. V. *Vasto*, *depopulor.*

Deveho, is, vexi, vectum, ere, hinab führen. *Syn.* Veho. *Usus.* Vel jam devectus Brutum vidi.

Devenio, is, veni, ventum, ire, kommen. *Syn.* Venio, pervenio. *Adv.* Necessario. *Usus.* In qualem fortunam deveni? Nolebam has litteras in alienas manus devenire. V. *Venio.*

Devexus, a, um, anhängig. *Syn.* Deflexus, inclinatus. *Usus.* Aetas devexa ad otium. Sol paullum a meridie devexus.

Devincio, is, vinxi, vinctum, ire, verbinden. *Syn.* Obstringo, obligo, demereor, concilio; constringo, alligo, comprehendo. *Phras. Beneficio illum mihi devinxi*, ich habe ihn mir durch eine Gutthat verbunden. Voluntatem ejus beneficiis mihi conciliavi; beneficio hominem mihi adjunxi; beneficio gratiam ejus emi; officio et beneficio hominem comprehendi; liberalitate et officio devinctum teneo; beneficio meum feci. V. *Concilio*, *demereor*, *adjungo*, *amicitia. Usus.* Eum mihi foedere, cautione omni et execratione devinxi. Beneficiis aliquem, suavitate sermonis, consuetudine, affinitate sibi devincire. Hic maximo se scelere devinxit. Foederibus etiam cum hoste fides devincitur. Largitione aliquem, vinculis, liberalitate, officiis devinctum tenere. V. *Obligo*, *obligatus*, *obsequor.*

Devinco, is, vici, victum, ere überwinden. *Syn.* Vinco, supero. *Usus.* Duillius Poenos classe devincit. V. *Vinco.*

Devitatio, onis, f. Vermeidung. *Syn.* Fuga, vitatio. *Epi.* Facilior et explorator.

Devito, as, avi, atum, are, vermeiden. *Syn.* Vito. *Usus.* Procellam temporis devitavit. Putat se a me devitari. Dolorem devitare. V. *Vito.*

Devius, a, um, das vom Wege ab ist. *Syn.* Qui de recta via deflexit, a via remotus, alienus, aversus. *Usus.* Itineribus deviis profectus. Homo amentissimus, omnibus consiliis praeceps et devius. Oppidum devium.

Deunx, uncis, m. elf Unzen. *Syn.* Undecim unciae, *quasi una de asse dempta.*

Devoco, as, avi, atum, are, rufen herab rufen. *Syn.* Voco, revoco. *Usus.* Ad triumphum, ad gloriam te devocant. Socrates primus Philosophiam e coelo devocavit. In suspicionem devocavi. V. *Avoco.*

Devolo, as, avi, atum, are, herabfliegen. *Syn.* Avolo, diffugio. *Usus.* Ab una amicitia ad aliam devolas. Simul ut fortuna defluxit, amici devolant. De tribunali in forum devolat praetor.

Devolvo, is, volvi, volutum, ere abwälzen. *Syn.* Praecipitem ago, impello. *Usus.* Omnes ad inanem spem pacis devoluti sunt.

Devoro, as, avi, atum, are, verschlingen. *Syn.* Ligurio, abligurio. *Usus.* 1. Verbum ipsum voluptatis devorabat vor Liebe fressen. 2. *Inhio*, nachjagen. Spe et opinione eam haereditatem jam devorarat. 3. *Consumo*, *dissipo*, verschlemmen, verzehren. Patrimonium omne, praedia, rem familiarem juvenis perditus devoravit. 4. *Fero*, *perfero*, vertragen, ausstehen. Erit ea molestia devoranda. Hominum ineptias et stultitiam saepe devorare oportet. V. *Consumo*, *comedo.*

Devotio, onis, f. Verwünschung, Verfluchung. *Syn.* Dedicatio, consecratio, addictio. *Usus.* Decorum devotione placati sunt Dii. Devotione capitis me servandam rempublicam putavi, ich habe mit Aussetzung meines Lebens das gemeine Wesen erhalten wollen. *Cum ad pietatis studia refertur, rectius dicetur*: Religio, pietas in Deum et Superos, Andacht.

Digitized by Google

Devotus, a, um, gewidmet, verwünschet. *Syn.* Destinatus, constitutus. *Usus.* Miloni ea hostia devota videbatur. Devotus Orco, ein verfluchter Mensch. *Devotus, a, um*, andächtig, gottesfürchtig. *Phras.* 1. *Devotus est, vulg.* er ist gar andächtig und gottesfürchtig. Religiosus, plus, Deum colens; pietatem et religionem colens; pie et religiose vivens, ducem Deum in omnibus sequens; animum ac cogitationes ad Deum referens. Qui humana respuens ad divina solum incumbit; deditus soli contemplationi rerum aeternarum; nihil non postponens Christianae pietati; qui exemplo vitae et sanctissima doctrina animos ad exitium ruentes retrahit, et ad salutem dirigit; praestanti religione in Deum; coelestis Numinis amore magnopere devinctus; cujus mens omnium fluxorum immemor, ad sola immortalia et coelestia fertur; qui rationis imperio affectiones humanas subigit; cujus ratio cupiditati dominatur, qui lascivientes corporis motus ad rationis divinarumque legum praecepta coërcet atque comprimit; magna, antiqua religione; maxima cum religione, ardore in DEUM, pietatem colit; exemplar est religionis; vitam sancte pieque exigit; in quem tantum in speculum intuentur, qui pietatem, qui religionem colunt; insigni pietate est erga Deum; religiosus inprimis pietatis cultor est mirae pietatis; rarae in Deum religionis est; ad omne Christianae pietatis et officii decus mire factus, compositus, incensus, animatus. 2. *Singulariter devotus est B. Mariae Virgini*, er hat eine sonderbare Andacht gegen die seligste Mutter Gottes. Praecipuo quodam studio cultuque fertur in Dei Matrem; praecipua in pietate ac religione Dei Matrem colit, veneratur; singulari cultu Matrem Virginem prosequitur; praecipua illi in Virginem Dei Matrem religio est et pietas, divinae Matris praecipua quadam religione tenetur; ejus honoribus impense studet, deditus, addictus, devotus est; ardentiorem cultum erga DEI parentem Virginem hausit; suavissimo quodam pietatis studio in Virginem DEI Matrem exardescit; praecipuam pietatis operam in colenda rite sancteque Virgine DEI Matre ponit, collocat. V. *Religiosus. Usus.* Devota DEO mens, ein Gemüth, welches sich Gott gewidmet.

Devoveo, es, vovi, votum, ere, geloben, widmen, verwünschen, verfluchen. *Syn.* Voveo, destino, dedico, consecro. *Usus.* Devovere se pro aere alieno. Caput suum pro republica Diis devovere. Te tuumque caput hoc sanguine consecro devoveoque. Diris omnibus aliquem devovere. Devovit Agamemnon Dianae se etc.

Deuro, is, ussi, ustum, ere, abbrennen. *Syn.* Uro, exuro.

DEUS, i, m. Gott. *Syn.* Nomen praepotens, aeternaque Natura. Procreator mundi, mens aeterna; ille, qui coelum atque terras tuetur et regit. Optimus, Maximus. Summi Rectoris et Domini Numen. Opifex aedificatorque mundi. Dominator rerum, ac omnia nutu Regens. Praesens praepotens Deus. Antiquissima et rerum omnium princeps Natura. Parens rerum, mundi fabricator; universi machinator ac rector. Effector mundi atque molitor. Rerum summus arbiter. Universi auctor rectorque. Regnator omnium DEUS. Praepotens ille immensi hujus operis effector, princeps ac parens. Praeses mundi, et rector universi. Bonorum fons ac Oceanus omnium. *Epi.* Aeternus, beatus, certissimus, effector mundi atque molitor. Fortis, immortalis, mens soluta quaedam et libera, praeditus summa mente, opifex aedificatorque mundi, omnia providens et cogitans. Praepotens, princeps ac praesens; pulcherrimus, sanctissimus, sapiens, sempiternus, summus, supremus; tantus, altissimus, atque undique circumfusus. *Phras.* 1. *DEUS est creator omnium*, Gott ist ein Schöpfer aller Dinge. Est omnium rerum auctor, conditor, opifex, effector. Nihil est in universo terrarum orbe, nihil amplissimis coelestium orbium cancellis circumscribitur; nulla, res, nulla virtus in coelo ipso eminet, cujus auctorem Deum fateri non debeamus. Ecquis spiritus, qui altissimum illum coelestis regionis verticem incolit, quem non DEUS infinita vi sua ex nihilo condiderit? Omnes omnium rerum protectiones uni divinae potentiae referendae sunt; divino Numini in acceptis referendae. Dei nius a voluntate potestateque sunt omnia; ejus a nutu imperio pendent omnia; is cuncta ex nihilo creavit, formavit, finxit, condidit; architectatus est. Auctor idem rectorque. 2. *DEUS est gubernator omnium.* Gott ist der höchste Beherrscher aller Dinge. Summus est rerum omnium arbiter ac moderator; qui omnia regit, temperat,

Digitized by Google

gubernat; cui, ut auctori ac rectori re rum patet servitque universitas; cujus potentissimo imperio natura tota obtemperat; in cujus potestate et arbitratu versantur omnia, qui rebus omnibus praeest, dominatur, imperat; a quo uno, cujus unius a voluntate, nutu, imperio pendent omnia; cujus potestas omnia complectitur; quem verentur omnia, cui parent omnia; cujus coelesti providentia, divino nutu, numine, voluntate gubernantur universa; qui rerum universitati praesidet; qui coelum et omnia, quae coeli ambitu continentur, aeterno regit imperio, sempiterno moderatur; cujus vi, consilio, voluntate moventur omnia et gubernantur; qui nutu terram concutit; ad cujus aspectum natura universa contremiscit; cujus immensa potestate omnia continentur, cujus nutu et ditione sola terrarum gubernantur; qui omnia supera, media, infima sempiterno imperio regit ac tuetur. V. *Possum, potestas.* 3 *DEUS est benignissimus*, Gott ist der gütigste Herr. Amplissima est divina liberalitas. Patet omnibus latissime, amplissime patet divina benignitas. Cui non benefecit DEUS? Quis est, in quem DEI benignitas non extet? Quis est, qui divinam benignitatem non senserit, non expertus sit, non re ipsa cognoverit, non perspicue viderit, non clarissime perspexerit? Subvenit DEUS invocantibus se; praesto est, opem fert, opitulatur implorantibus se, confugientibus ad se. DEUS miseros sublevat; desperatione debilitatos confirmat, fulcit, sustinet; aberrantibus subsidio est. Nemo divinam opem frustra imploravit. Est DEUS tranquillitas in nostris calamitatibus; naufragium timentibus portus est. Afflictos facile divina pietas excitat. Perfugium, receptum habemus ad DEUM in nostris calamitatibus. 4. *DEUS in omni genere perfectissimus est*, Gott ist in allen unendlich vollkommen. Bonitas in DEO tanta est, quanta potest esse maxima. Fons est bonorum omnium perennis et inexhaustus. DEI benignitas nullis finibus circumscribi, nullis spatiis includi potest. Clementia nulla temporum, nulla locorum immensitate terminatur, Gott ist die unendliche Gütigkeit. DEUS nullo initio temporis circumscribitur, nullo seculorum fine concluditur. DEO aeternitatem nulla temporis circumscriptio metitur. DEI imperium in res omnes immutabile aeternitate continetur. *Le* mortalem ejus dominatum ipsa aete nitas intuebitur, Gott ist ewig. DEI p tentiae nihil non subjectum est; qu amplissimo coeli ambitu continentu quae toto terrarum orbe sunt imperi ejus nutibus serviunt, ejus voluntati b famulantur. Evertit imperia et insta rat; Reges de solio detrudit, et ad su mum fastigium evehit, cumque infi tum in res omnes jus sit ac imperiu una voluntas pro lege est, Gott ist a mächtig. Illa summa rerum potestas vis suprema semper et ubique praese est, cumque nullis locorum spatiis co stringi possit, per omnia commeat, e que etiam, quae densissimis occul sunt tenebris, intuetur. Ille eventu novit omnia, ac velut praesentia con templatur; ille intimos animorum r cessus ac latebras contuetur; ille a cana mentis omnia inspicit ac scrut tur; ille cogitationes nostras omnes e ploratas habet, Gott ist allenthalben g genwärtig und allwissend. Ejus rectiss ma judicia manes inferi pertimescunt ejus voluntas omnium legum lex est et norma aequitatis. Gott ist unendli gerecht, wahrhaft und heilig. Cumque ide et veritatis parens et justitiae tutor sit cum summus totius honestatis, decori ac virtutis princeps et architectus; di gnissimus est, cujus augustissimum no men omni sanctitate colatur, sempiter nisque laudibus efferatur.

DEI opem implorare, Gott u Hülfe anflehen. In molestiis ac calami tatibus oportet ad DEUM confugere perfugere praesidium in DEO statuere receptum ad divinam opem habere. Cun aerumnis praemimur, ad DEUM no vertamus, convertamus, necesse est. V *Auxilium, perfugium.*

DEI consilio, aus Schickung Gottes Divino consilio; non sine divino nu mine; DEI ductu ac numine; DEI (*Deorum immortalium*) nutu atque consilio gesta haec et provisa videntur.

DEO *favente*, durch göttlichen Beystand. DEO bene opitulante; DEO juvante, approbante; si ita DEO cord est; si ita visum superis; si ita coelitum voluntas tulerit; si DEUS annuerit; si DEUS nos respexerit; immortalis DEI benignitate, ductu ac numine; DEO praesentiam suam declarante; DEO auspice. *Olim in usu haec erant*; Diis bene juvantibus; si Dii approbant; Deum pace impetrata; Deorum immortalium benignitate; Diis ad-

Digitized by Google

juvantibus; Diis praesentiam suam declarantibus.

DEUM *adorare*, *invocare*, Gott anbethen, anrufen. Numen divinum precibus placare; DEUM (*Deos*) venerari; Deo supplicare, vota facere; a DEO optimo maximo opem auxiliumque petere; DEUM ad auxilium devocare; DEO, quantum maximum possumus, honorem habere. *Olim in usu haec erant*: A Diis immortalibus pacem ac veniam petere; mentes Deorum immortalium precibus placare; pacem Deum exposcere; Deos circa omnia pulvinaria obsecrare. V. *Adoro*.

In DEUM peccare, wider Gott sündigen. DEUM scelere violare; verbis ferocibus DEUM increpare, lacessere; ultorem religionum Deum provocare; nefarium cum DEO bellum gerere; arma ferre in divinum Numen. V. *Blasphemia*.

DEUS *avertat*, Gott verhüthe es. *Absum*.

DEUS *benedicat*, Gott gebe seinen Segen dazu. DEUS eam tibi rem fortunet; tuis rebus consulat; DEUS suo praesens numine atque auxilio re defendat.

DEUS *res humanas curat*, Gott waltet in der Welt. Humanis rebus praesens interest DEUS; interest rebus humanis coeleste Numen, nihil rerum humanarum sine divino numine agitur; geritur.

Dextella, ae, f. das rechte Händchen. *Syn.* Parva dextera.

Dexter, a, um, recht.)(*Sinister*. *Usus*. Dextra manus. Dextrum cornu.

Dextera, ae, f. die rechte Hand. *Syn.* Dextra.)(*Laeva*. *Epi.* Consularis, fida, firmior, hostilis, impia, violatae fidei testis. *Usus*. Jacenti et supplici dexteram porrigere. Graecia dexteram tendit Italiae, eique praesidium polliceitur.

Dextere, recht, geschicklich. *Syn.* Apte. *Usus*. Dextere obire officia, uti fortuna.

Dexteritas, tis, f. Geschicklichkeit. *Usus*. Naturalis ingenii dexteritas. Multa in eo et dexteritas et humanitas visa.

Dextrorsum, rechter Hand. *Syn.* Ad dextram.

Diabolus, i, m. Teufel. *Phras.* 1. Adversarius dolis instructissimus; mille artium summus ille artifex, qui olim ex pomi interdicti primos parentes, et per illos omnium seculorum mortales in immensam calamitatum voraginem e celsissimo fastigio praecipitavit; impurus; immundus, inquinatus spiritus; malorum, quae geruntur, auctor; perditor hominum, spiritus contaminatus et perditus; nequissimus inimicus ac vexator hominum; hostis perennis ac juratissimus humani generis; machinator, seminator omnium; malorum; omnis honesti osor, veritatis et humanae salutis sempiternus et infensissimus inimicus; qui nullam unquam rationem hominibus insidiandi intentatum relinquit; veterator ille magnus, qui ex altissimo coeli domicilio dejectus, qui parentes primos primus corrupit, ac mentes eorum in transversum egit; cujus venenatissimis artibus quovis pene momento appetimur. 2. *Diabolum expellere*, den Teufel austreiben. Malum Daemonem ex corporibus ejicere, exigere, profligare; exturbare ex obsessis correptis; occupatis hominum corporibus inquilinos, immundos spiritus; malos genios humanis e corporibus depellere, emovere; infernos inquilinos diuturna possessione dejicere, deturbare, movere, dimovere. 3. *Obsessus est a diabolo*, er ist vom Teufel besessen. Insessus est ab Orci genio; oppressus, occupatus a terrimo humani generis hoste ac vexatore; correptus a tartareo hoste; a tortoribus Orci spiritibus agitatus, vexatus; inquilino malo daemoni ad poenam datus.

Diadema, atis, n. königliche Hauptbinde, Schmuck. *Syn.* Corona regni insigne. *Usus*. Antonius collegae diadema imposuit.

Diaeta, ae, f. Ordnung im Essen und Trinken. *Syn.* Medicinae pars, quae victu morbos curat. *Phras.* *Diaeta nunquam aberit*, die Mäßigkeit wird niemahls schaden. Diaeta uti; vivendi regulam et modum servare; in victu modo et lege quadam uti; certam quandam in victu rationem tenere, servare; in cibi delectu rationem valetudinis ducere, spectare, habere, haud inutile fuerit. *Usus*. Diaeta curari cupio; chirurgiae taedet. V. *Abstineo a cibo*.

Dialectica, ae, f. Disputirkunst. *Syn.* Differendi ratio et scientia; Dialecticorum scientia; prudentia disputandi; veri ac falsi disceptatrix scientia et judex. *Epi.* Dilatata, disceptatrix, judex veri et falsi, mita, loquax, similis pugno. *Usus*. Zeno Rhetoricam palmae, Dialecticam pugno compara-

Digitized by Google

vit. Dialectica confracta et stricta eloquentia. In dialectica exercebat. Dialectica cavet ratione, ne cui falso assentiamur, neve unquam captiosa probabilitate fallamur.

Dialectice, nach der Disputir-Kunst. *Syn.* Dialecticorum more, subtiliter, tenuiter. *Usus.* Multa dialectice dicta.

Dialecticus, a, um, zur Disputir-Kunst gehörig. *Epi.* Valens. *Usus.* Dialecticae captiones, acumen Dialecticorum; perversa et praepostera Dialecticorum sapientia. Ambigua ad Dialecticum referenda sunt.

Dialogus, i, m. ein Gespräch. *Syn.* Disputatio, sermo in personas distributus. *Epi.* Mirificus. *Usus.* In iis sermonibus, qui dialogi appellantur. Nolunt personas viventes dialogis illigari.

Diarium, ii, n. tägliches Essen. *Syn.* Stipendium militibus in dies singulos propositum. *Usus.* Caesar celeritatem militum iter facientium diario incitat. *Pro* Ephemeride, Tagebuch, *vulgi est.*

Diarrhoea, ae, f. Bauchfluß, Durchlauf. *Syn.* Ventris fluxio, alvus soluta, citata, profluens. *Usus.* Diarrhoea me arripuit tanta, ut vixdum coeperim consistere.

Dibaphus, i, m. zwey Mahl gefärbt. *Usus.* Dibaphum cogitat, sed eum infector moratur.

Dica, ae, f. Rechtshandel. *Syn.* Judicium, actio. *Usus.* Dicam alicui scribere. Dicas sortiri. V. *Causa.*

Dicacitas, tis, f. Schwatzhaftigkeit. *Usus.* Sales, quorum duo genera; alterum facetiarum aequaliter in omni ratione fusum, ingenuum et liberale; alterum dicacitatis scurrilis, quae oratori fugienda. V. *Facetiae.*

Dicatio, onis, f. Zuneigung, Ergebung. *Syn.* Cum, aliquis in civitatem aliquem se dicat ac tradit. *Usus.* Non solum dicatione, sed etiam postliminio potest fieri civitatis mutatio.

Dicax, cis, *g. o.* geschwätzig. *Syn.* Paullo facetior, promptus, paratus ad dicendum quidlibet. *Adv.* Impunius. *Usus.* Demosthenes non tam dicax, quam facetus, illud acrioris ingenii, hoc majoris artis. Dicacibus et facetis difficile est habere hominum rationem, et ea, cum falsissime dici possent, tenere. V. *Facetus.*

Dicis causa, Schein halber. *Fortasse rectius scribatur* dicae causa, *quasi: litis causa. Syn.* In speciem, per simulationem; sic, ut factum esse, possit.

Dico, as, avi, atum, are, weih widmen. R. *a* δικάω, *judico*, *consec Syn.* Nuncupo, consecro, dedico, ac co. *Usus.* Dicare se in aliquam civi tem. Totum ego me Crasso; totum i tuis commodis et laudi dicavi. Dica se in clientelam, in servitutem alic V. *Addico.*

Dico, is, dixi, dictum, ere, sag sprechen, reden. R. *a* δείκω, *ostend Syn.* Loquor, ajo, narro; verbum *vel* verba facio; verba, sermonem, or tionem habeo, commemoro, memor profero, expromo, in oratione mea p no. *Phras.* 1. *Ajunt, te hoc dixisse*, ma sagt, du habest dieses geredet. Te in sermon bus ista dictitare solitum; te illam conj cisse; tuam hanc fuisse vocem; te hac commemorasse; te hoc sermone usum ista effudisse te temere ac evomuisse te auctorem hujus sermonis faciunt in te illa oratio confertur; jactatae emissae, conjectae a te eae voces fe runtur; ferunt, te ista effutiisse te mere; istas te voces protulisse, ex prompsisse, usurpasse; his te vocibu personuisse palam affirmant. V. *Lo quor sermo*, *mentio.* 2. *Possum pr certo dicere*, ich kann dieses für gewi sagen. Narro tibi; istud tibi pro cer to, comperto, explorato affirmo; pr vero et certo assevero; illud assevera tione omni confirmare audeo; omn asseveratione hoc tibi affirmo; affir mate proferre non vereor. 3. *Dic quaeso*, mein, sage mir. Cedo; ne ist hoc celaveris; quin expromis, quic rei sit; edissere, eloquere; memora mihi; istud expedi; illud jam exeque re. 4. *Sensum meum jam dixi*, ich ha be meine Meinung schon gesagt. Quid de re tota sentiam, aperui; sententian meam de re exposui, explicui, aperui animi mei sensum expressi alias; de prompsi alias, quae mea sit de re tota sententia; ex his, quae a me disputata sunt, extabit animi mei consilium. V. *Aperio.* 5. *Clam in aurem dicere*, Ei nem etwas in die Ohren sagen. In aure immittere, insusurrare; voce depress et submissa in aurem loqui, in fide ac silentio alicujus arcana quaedam de ponere. 6. *Quae dicis*, *non possum credere*. du sagst unglaubliche Dinge da her Monstra narras; monstro, porten to similia sunt. quae tu memoras; quae tu hic praedicas, fidem superant. V. *Incredibilis.* 7. *Est verum, quod dixi*

Digitized by Google

, es ist wahr, was du gesagt hast. Ain , illum etc. vera memoras; Vera ntas; Verane praedicas? 8. *Dicitur*, man sagt. Ajunt, ferunt, perhibent; rtur, fama est, fama perhibet, exiit n vulgus rumor; fama percrebuit; vulgatur rumor; fama, opinio exit; manat tota urbe rumor; fama fert; multus est sermo; in omnium ore ac sermone est; fama ea in vulgus emanavit; sermo tota urbe dissipatur; rumor, nescio quis, ad nos affluxit; nescio, quid rumoris afflaverat te etc. fama in urbem pervasit, penetravit; fama ea provinciam peragravit. V. *Fama*, *Rumor*. 9. *Omnes dicunt te hostem patriae*, alle sagen, du seyst ein Feind des Vaterlandes. Una omnium consentiensque vox est; omnes fremunt, te hostem patriae extitisse; omnes palam jam in foro personant, non jam, ut ante, clam mussitantes, proditorem te esse patriae. Aperte id jam prae se ferunt cives omnes, te unum repertum esse, qui civitatis jugulo sicam admoveas. Nulla vox auditur civium frequentius, ac quae te hostem et proditorem patriae proclamat; nulla jam dudum vox ex reipublicae ore missa crebrius, nihil frequentioribus jactatum sermonibus, ac, proditorem te esse patriae et reipublicae hostem. 10. *De hoc multa dici possent*, man könnte viel davon sagen. De hoc immensa sit oratio; de hoc verborum nunquam satis sit; dies me deficiat, omnia exequi si velim; nimium longus sim; otio abutar; finem non reperiat oratio; modum excedat oratio, fines, cancellos egrediatur oratio, omnia si persequar; istis explicandis quae potest par oratio inveniri? *Usus*. Causam, sententiam dicere; salutem dicere. Diem alicui, *vel* multam dicere. Dicere ex superiore loco, predigen. Aliud est oratio, quam disputatio; nec idem dicere et loqui.

Dicrotum, i, n. zweyruderiges Schiff. *Syn*. Navigium duplici serie remorum instructum. *Epi*. Bona. *Usus*. Bono dicroto navigabam.

Dictata, orum, n. was man zu schreiben vorsagt. *Syn*. Quae magistri pueris dictant. *Usus*. Ipsa quasi dictata a te redduntur. Eadem dictata recantare.

Dictator, oris, m. oberster Gewalthaber. *Syn*. Summa romanae reipublicae potestas, magister populi. *Epi*. Perpetuus, perspicuus, invidiosus, proximus. *Usus*. Dictatorem facere, efficere, dicere.

Dictatoribus, a, um, zur Dictators-Würde gehörig. *Usus*. Gladius dictatorius.

Dictatura, ae, f. Dictator-Würde. *Syn*. Dictatoris munus. *Epi*. Perpetua. *Usus*. Dictaturam exercere, abdicare.

Dicterium, ii, n. Schimpfrede. *Syn*. Salse dictum. *Usus*. Quae salse, breviter, acute dicimus, dicteria vocantur. V. *Jocus*, *facetiae*.

Dictio, onis, f. eine Rede. *Syn*. Oratio, dicendi genus; actio. *Epi*. Attica, forensis, perpetua, popularis, reliqua, tota. Subitae, oratoriae. *Usus*. Se in dictionibus exercere. In forensibus causis mea dictio versatur. Dictionem totam in partes dividere oportet. *Pro* vocabulo uno, verbo uno, ein Wort, *minus latinum est*.

Dictito, as, avi, atum, are, oft sagen. *Syn*. Saepe dico. *Usus*. Causas dictitare.

Dicto, as, avi, atum, are, vorsagen. *Syn*. Dico, quae alius excipiat. *Usus*. Orationem, epistolam dictare ad verbum.

Dictum, i, n. Spruch. *Usus*. Nullum petulans dictum in vita proferatur. In me ac meos dicta multa dixit. Commode, breviter, facete, acute dictum. Dictum Ennii. Ob dictum capite et fortunis accusari. Quam vocem, quod dictum ad Catonem detulit. Dictum unum de melioribus.

Diduco, is, duxi, ductum, ere, eintheilen. *Syn*. Dispergo, aperio. *Usus*. 1. Pugnam diduxi. Aciem in cornua diducere, aquam in vias. 2. *Transl*. In varias curas diducitur animus. V. *Dilato*, *separo*.

Dies, ei, m. et f. Tag. *Syn*. Lux, diecula, temporis diurni cursus, spatium, tempus. *Epi*. Acerbior, acerbissimus, aestivus, beatus, brevior brumalis, calamitosus, certus, clarissimus, compitalitius, constitutus, dirus, extremus, faustus, festus, foedus et flagitiosus, funestus, gloriosissimus, gravissimus, gratissimus, gravis, honestissimus, horribilis, inclinatus, laetificus, laetior, laetissimus, legitimus, liberior, medius, natalis, notus, perendinus, optatissimus, posterus, praeclarus, propinquus, religiosus, ignotus, pulcher, solstitialis, summus, supremus, totus, tristis, turbulentissimus, turpis, vacuus, utilis et gratus. Dies festus, Feyertag, sanctissimus et celeberrimus.

Digitized by Google

Dies aeterna, annua, antiquior, certa, exigua, hesterna, hodierna, misera et infelix, satis laxa, perexigua, tota, utilis. Dies acerbi, festivi, apti, breviores, laetissimi, comitiales, compitalitii, continui, ἐνχαρίστιοι, anniversarii, non honesti, jucundi, illustres, justi, laetiores, longiores, odiosi, pauci, plurimi, lautissimi, praeteriti, proximi, quieti, reliqui, superiores, toti, vacui. *Phras.* 1. *Vix dies erat*, es wurde kaum Tag. Vix lucescebat; appetente vix die; die vix albescente, aperiente se die; sub primum lucis exortum; sub primam auroram; arbescente primum coelo; vixdum prima se luce infundente; emergente vix sole. V. *Mane.* 2. *Adulta die*, bey hellem Tage. Multa jam dies erat; procedente jam diei; multum jam diei processerat; multa jam luce, res ad multum diem processerat, extracta erat. 3. *Vergente jam die*, gegen Ende des Tages. Inclinante in vesperum die; praecipitante jam die; abeunte jam in noctem die; cum haud multum diei jam superesset; inclinato in vesperam die; extabescente jam die; senescente jam die. V. *Vesper.* 4. *Ad certam diem*, am bestimmten Tage. Ad constitutam, praestitutam, praefixam, praescriptam, certam, statutam, destinatam, praefinitam diem, ad diem *solvere.* 5. *Ubi constituta dies adfuit*, als der bestimmte Tag ankam. Dies ubi appetiit, illuxit, venit proelio constitutus; dies ubi adventavit; cum jam in proximo esset destinata dies. 6 *Diem differre*, den Tag verschieben. Diem proferre, prorogare, prolatare, ampliare, producere. 7. *Diem mihi totum confabulando subtraxit*, er hat mir einen ganzen Tag mit Schwätzen weggenommen. Diem mihi solidum confabulando exemit; dies mihi totus confabulando sublatus est; diem totum confabulando duxit, extraxit. 8. *Diem transigere in negotiis*, den ganzen Tag in Geschäften zubringen. Diem in negotiis ponere, degere, consumere; diem negotiosis concursationibus terere, conterere, conficere necesse est. Dies et noctes laboriosa mihi opera exeuntur. Dierum ac noctium vicissitudines laborantem me inveniunt. Dies noctesque laborandum mihi est. Diu noctuque; noctu ac interdiu instandum operi est; nullum tempus mihi vacuum a laboribus fuit. Nullum tempus, neque diurnum, neque nocturnum dimitto, quin laborem. V. *Tempus*, *consumo*. *Usus.* 1. Sacri dies et negotiosi, Feyertage und Werktage. Dies sanctissimus ac celeberrimus, ein großer Feyertag. Dies ab exortu caniculae proximi, die Hundstage. Dies, qui a rerum omnium Domino nomen traxit, Sonntag. Dies jejunio sacratus, Fasttag. Dies omnium Sanctorum festa commemoratione sacra, aller Heiligen Tag. 2. Diem sibi sumere ad deliberandum, sich einen Tag zum Berathschlagen nehmen. Dare diem ad deliberandum, einen Tag geben, die Sache zu überlegen. Diem alicui dicere, scribere, einen Tag benennen. 3. Dies intercessit una, altera, tertia, es ist ein, zwey, drey Tage vorbey gegangen. Ea mysteria in unum diem incidunt, incurrunt, auf einen Tag einfallen. 4. Diem agere, celebrare, obire, begehen. Diem unum intermittere, einen Tag aussetzen. 5. *Tempus*, die Zeit. Nullus dolor est, quem dies, quem longinquitas temporis non leniat. Dies quoque stultis mederi solet. Impetret ratio, quod dies impetratura est. Invidiam dies mitigat, die Zeit mindert den Neid. V. *Feriae*, *festus.*

Differentia, ae, f. Unterschied. *Syn.* Dissimilitudo, discrimen, varietas, distinctio, intervallum. *Usus.* Magna est differentia inter principia naturalia. V. *Dissimilitudo*, *discrimen.*

Differo, ers, distuli, dilatum, ferre, aufschieben, unterschieden seyn. *Syn.* 1. Rejicio, prorogo, reservo, produco, sustineo, profero, moram interpono, tardo, procrastino moror, celeritatem de causa detraho, cunctor, extraho. 2. Discrepo, disto, alius sum, dissimilis sum.)(*Similis sum.* *Adv.* Multum, non fere multum, paullum, oppido, plurimum. *Phras.* 1.) *Res differri non potest*, die Sache kann nicht verschoben werden. Res extrahi, prorogari non potest; duci longius, suspendi non potest; trahi negotium sine dispendio non potest; res ista procrastinationem et tarditatem non fert; cunctationem non patitur; res illa moram et sustentationem non fert. 2.) *Nimium differtur transactio litis*, dieser Rechtshandel wird schon gar zu lange hinaus gezogen. Jacet jam biennium causa nostra; prolatis comitiis tota jam elanguescit. Quis non damnet judicum lentitudinem, litem jam biennio trahentium; me toties ampliantium; in aliud aliudque tempus protrudentium; rei exitum morantium; diem ex die ducentium; diem tempusque proferen-

Digitized by Google

dum, extraeantur, producentur; nimium quantum ampliatur causa; tempus ducitur; dies protrahitur. 3.) *Vide, ne meus e provincia discessus differatur*, sorge, daß meine Abreise nicht verschoben werde. Vide, ne quid ad annuam in provincia commorationem temporis accedat; neque fiat accessio temporis; ne res longius ducatur, *aut* in aliud tempus reservetur; nequid mihi temporis prorogetur, protrahatur, extrahatur; ne diuturnior, longior mihi fiat in provincia commotio. 4.) *Differ rem in aestatem*, verschiebe die Sache bis auf den Sommer. Confer rem in longiorem diem; conjice in aestivos menses, mensem unum alterumque interjice; mora mensis unius illata, interposita, in aestatem extrahe, rejice. V. *Mora expedio*. 5.) *Differt poenam*, er schiebet die Strafe noch auf. In sumendo supplicio temporis gratiam facit; irae spatium et consilio tempus dat; supplicii de reo sumendi diem laxius profert; inter culpam et poenam morae interjectum est aliquid. 1.) *Quantum differt doctus ab indocto*. O wie weit ist ein Gelehrter von einem Ungelehrten unterschieden! Quantum inter hos discriminis est! Quantum inter hunc et illum interjectum, intervallum est; quanta inter hunc et illum morum studiorumque est distantia! tanta certe, quanta maxima esse potest; quantum hunc inter et illum interest! 2.) *Rationes meae a tuis multum differunt*, es ist ein großer Unterschied unter meinen und deinen Sachen. Admodum discrepant, distant, dissentiunt; diversa inprimis rerum nostrarum ratio est; non eadem est mearum ac tuarum rerum ratio; meae res aliter, dissimiliter, diverse, prorsus alio modo, ac tuae se habent. Alio res meae loco sunt, ac tuae, non eodem loco, non ejusdem loci sunt. Alia, diversa, non eadem rerum mearum ratio est. Nihil simile habet res mea cum tuis; nihil habet similitudinis; quid simile, quid non dissimile habent res nostrae? nulla similitudo, dissimilitudo magna, dissimilia prorsus omnia, alia prorsus sunt omnia inter res meas tuasque. V. *Abludo*, *dissimilis*. 3.) *Differre a patre*. V. *Degenero*. *Usus*. 1. Differs me in aliud tempus. Differre vadimonium. Alii tempus differebant, aufschieben. 2 *Disserere*, unterschieden seyn. Quantum inter se homines studiis, moribus vestitu, tota vitae ratione differunt! Haec eo gitatione quidem inter se differunt, re vero copulata sunt. 3. *Spargo*, ausstreuen. Ignem differunt in omnem locum.

Difficile, schwerlich. *Syn.* Difficulter.

Difficilis, e, schwer. *Syn.* Laboriosus, operosus, habens multum difficultatis, arduus, habens difficultatem; in quo multum est negotii, *vel* operis; in labore multo est positus, magnus.)(*Facilis*. *Phras*. *Rem difficilem tentas*, du unterfängst dich einer schweren Sache. Magnum est, quod moliris; rem magnam' et multis difficultatibus impeditam aggrederis; perarduum est, quod suscipis, negotium. Elaborandum tibi erit in ea re. Multo tuo labore id fiet. Incidisti in difficilem nodum, quem vix expedies. In rem, difficilem et inexplicabilem te conjecisti. Spissum sane opus lentum et fastidiosum moliris. In quantas, te dimicationes isto tuo consilio immisisti! Viam sane arduam, asperam, confragosam, lubricam, plenam periculorum et laborum ingrederis. Subeundae tibi erunt magnae tempestates; res est multis obstructa difficultatibus. In salebras incidisti sane asperas et confragosas. Arduum factu est; res in difficili est; multis difficultatibus conflictaberis. Multae tibi difficultates, asperitates superandae, vincendae, supervadendae erunt. Satis in ea re sudabis. Res haec laboris, negotii, difficultatis habebit plurimum; non ea res est, quae facili, *vel* parvo negotio, levi labore, non magno studio possit effici. Res erit magnae difficultatis, multi laboris, non parvi negotii, non operis exigui. Magno tibi ea res stabit; in nodum incides sane difficilem; res est, in qua sudandum sit; in qua sustinendi labores, in qua multum operae ponendum; in qua sit vigilandum; animo excubandum; in qua non leviter sit laborandum, in qua studii multum, industriae plurimum sit adhibendum. Res haec multa erit operae ac laboris. Res ea quantas tibi dabit curas? ea re suscepta quantas in difficultates incurres, delaberis? quam aegre eum nodum expedies, solves, explicabis? quoties ea te res in lassitudinem dabit? quantum operis in humeros sustollis tuos? quam plenam periculi aleam tentas? quantum negotii tibi ipse facessis? V. *Arduus*, *difficultas*. *Difficulter*. *Usus*. 1. Intelligo, quam

Digitized by Google

loco difficili et scopuloso versor. Contortas res et difficiles discere. Difficillimis reipublicae temporibus. 2. *Asper*, rauh. Difficilis et morosus senex. Parens illepidus, et in filios difficilis.

Difficultas, tis, f. Schwierigkeit. *Syn.* Labor, angustia, asperitas. *Epi.* Domestica, incredibilis, magna, nummaria, odiosa, pecuniaria, publica, summa, tanta. Majores, multae, summae, tot tantaeque. *Phras.* 1. *Si hoc suscipis negotii, multum difficultatis senties*, wenn du dich dieser Sache unterziehest, wirst du große Schwierigkeit haben. Multum laboris habebis; in magnas difficultates incurres; feres laboris plurimum; magnus in re labor, grave in te onus incumbet; multum oneris, laboris, molestiae sustinebis, si hoc aggrederis. Rem difficilem, gravem, laboriosam; rem operosam, molestam imprimis ac duram senties, experieris, cognosces; rem haud factu facilem, multis difficultatibus implicatam, obseptam et quasi circumvallatam comperies. V. *Vide, quid difficultatis res ista habeat*, betrachte es nur, wie beschwerlich diese Sache sey. Etiam atque etiam vide, quantum facinus conere; quid suscipias, quidve sustinere possis; quantum tibi oneris imponas; animadverte, cujus operae, cujus difficultatis ea res sit; quas vires, quos nervos, quantam facultatem, quantum roboris postulet id, quod moliris. V. *Difficilis*. *Usus.* Difficultas Vecturae, navigandi. Res habet multum difficultatis et laboris. Incurrit in multas difficultates. Multis difficultatibus affectus et afflictus.

Difficulter, schwerlich. *Syn.* Difficile, aegre, vix, tristius, durius. *Phras. Difficulter impetrabis*, du wirst es schwerlich erhalten. Haud parvo negotio; haud levi brachio agendum erit, hoc ut consequare. Magnam fortunae debebis gratiam, ista si impetres; magno tibi stabit ejus rei gratia. Non sine difficultate ea re potieris. Perdifficilis et lubrica erit ejus rei consequendae ratio. Haeret ea res adhuc in salebra; res in difficili erit, dum voti compos fias; haud ita promptum erit, ista consequi, haud ex facili ista impetrabis; vix, aut ne vix quidem id consequere.

Diffidenter, mißtrauisch. *Syn.* Timide.

Diffidentia, ae, f. Mißtrauen.)(*Fidentia*. *Usus.* Metus est diffidentia expectati mali. V. *Metus*.

Diffido, is, fisus sum, ere, mißtrauen. *Syn.* Quasi despero.)(*Confido*. *Adv.* Penitus, valde, summe. *Phras. Diffidit civibus suis*, er trauet seinen eigenen Mitbürgern nicht. In caritate civium nihil spei reponit; in exigua spe est etiam inter cives suos; ne civibus quidem se credit suis; ne civium quidem fidei se permittit, committit. Nusquam tutam sibi esse fidem queritur; neque in civium fide caritateque acquiescit. V. *Spero, despero*. *Usus.* Ita aeger est, ut medicus diffidat. Ne defatigere, aut diffidas. Ingenio sane meo diffido. De Othone diffido. Jacet, diffidit, abjecit hastam.

Diffindo, is, fidi, fissum, ere, zerspalten. *Syn.* Findo, divido. *Usus.* Saxum diffindere novacula.

Diffiteor, eris, eri, läugnen. *Syn.* Nego, inficior. *Usus.* Non diffiteor, errasse me. V. *Nego*.

Difflo, as, avi, atum, are, von einander blasen. *Usus.* Tuo legiones spiriti difflasti, ut ventus solia.

Diffluo, is, fluxi, fluxum, ere, zerrinnen. *Syn.* Liquesco, fluo. *Usus.* Otio, luxu, voluptatibus, sudore, risu diffluere.

Diffugio, is, fugi, itum, ere, von einander fliehen. *Syn.* Fugio, dilabor. *Usus.* Metu perterriti diffugiunt. V. *Fugio*.

Diffundo, is, fudi, fusum, ere, ausgießen. *Syn.* Dispergo, dissipo, spargo, effundo, differo. *Adv.* Late, longe. *Usus* 1. Terra semen suo complexu diffundit 2. *Transl.* Animum, vultum diffundere. Laudes alicujus; rumorem late diffundere. Flendo dolorem, *vel* iram diffundere. V. *Spargo*.

Diffuse, weitläufig. *Syn.* Disperse. *Usus.* Res diffuse dicta.

Diffusus, a, um, ausgegossen, ausgebreitet. *Usus.* Platanus ramis diffusa. Jus civile diffusum. Laus Pompeji late diffusa. Color sanguine diffusus.

Digero, is, gessi, gestum, ere, verdauen. *Syn.* Concoquo. *Adv.* Discrete. *Usus.* 1. Stomachus cruda digerens. 2. *Transl. Ordino, distinguo, distribuo, divido*, abtheilen, in Ordnung bringen. Tabulae, acta, leges, argumenta in certa capita digesta. Crines digerere.

Digesto, onis, f. Verdauung. *Syn.*

Digitized by Google

Concoctio, distributio. *Usus.* Digestio, quae exornatio est, ea est partitio.

Digitus, i, m. Finger. *Syn.* Pars manus pedisque extrema. *Epi.* Extremi, transversus. *Usus.* Extremis digitis aliquid contingere. Non discedam digitum a sententia. Digitum in aliquid intendere et commonstrare.

Digladior, aris, atus sum, ari, fechten, hadern. *Syn.* Decerto, contendo. *Usus.* Digladientur per me Philosophi inter se. V. *Certo.*

Dignatio, onis, f. Würde. *Syn.* Dignitas. *Usus.* Nihil nisi de dignatione laborat.

Digne, würdig. *Syn.* Pro dignitate. *Usus.* Philosophia nunquam satis digne laudari potest.

Dignitas, tatis, f. Würde. *Syn.* Honor, gradus, gradus dignitatis, gradus honoris, honoris amplitudo, splendor, auctoritas, gloria, majestas, honestas, decentia, decor.)(*Indignitas. Epi.* Admirabilis, admiranda, amplissima, cara, carissima, communis, conjuncta cum utilitate communi, consularis, excellens, eximia, familiaris, imperatoria, jucundior, liberalis, magna, major, maxima, minor, nefaria, nova, otiosa, par, parva, praestabilior, praestans, praestantissima, praesens, insperata, pristina, publica, singularis, summa, tota, vera, vetus, virilis, salva. *Phras.* 1. *Hoc ante omnia te moneo, ut prae caeteris dignitatis rationem habeas*, dieses rathe ich dir vor allen, daß du sonderbar auf die Ehre Acht habest. Ut referas ad dignitatem omnia; ut propositum decus tibi sit; ut ante omnia dignitati servias; dignitatem spectes, dignitatem sequaris; ut nihil cogites a dignitate sejunctum; ut nihil alienum a dignitate cogites; ut nihil non cum dignitate conjunctum cogites; ut consiliorum tuorum finis omnium honor sit: ut tuarum actionum terminus, scopus honor sit; ut prima tibi sit; praecipua, antiquissima dignitatis cura. 2. *Omnia ex dignitate fecisti*, du hast Alles nach Daß deiner Ehre und Würde gethan. Nihil fecisti, nisi plenissimum amplissimae dignitatis; omnia tua facta cum dignitate vehementer consentiunt. In omnibus tuis factis proposita tibi dignitas fuit. Omnia tua facta ad dignitatem retulisti. Quaecunque egisti, ad dignitatem omnia spectarunt. Scopus tibi ac finis in omni re dignitas fuit. Tuarum actionum norma quaedam ac regula dignitas fuit. Tua sunt ejusmodi facta, ut eximilis ornanda praeconiis; ut divinis decoranda laudibus; ut tollenda ad astra; ut ad coelum efferenda videantur. Tuis omnibus factis aeterna gloria, immortalitatisque praemia debentur. Gloriae et dignitatis ratio semper in actionibus tuis primum apud te locum obtinuit; summo apud te loco fuit; maximi tibi semper fuit. 3. *Rationem dignitatis tuae habebo*, ich werde für deine Ehre jederzeit Sorge tragen. Magnam omnibus in rebus dignitatis tuae rationem ducam. Semper mihi dignitas tua ante oculos erit; antiquissima erit; semper meae cogitationes dignitatem tuam spectabunt. Animus meus in honore tuo fixus erit et locatus. In omni re, quid honor tuus postulet, requirat, ferat, attendam. 4. *Modo conservem dignitatem meam, opum jacturam non curo*, wenn ich nur meine Ehre und Würde erhalte, um Geld und Gut frage ich nichts. Divitias divitiarumque jacturam nihili facio, liceat modo tueri dignitatem meam. Adimi, detrahi de fortuna, fortunas comminui, fortunarum jacturam fieri, fortunae detrimenta fieri non recuso, nihil duco, in minimis pono, sit modo dignitas incolumis; liceat modo incolumem servare dignitatem; modo permaneat dignitas in eo statu; modo ne cogar de statu dignitatis meae demigrare; modo sit eadem dignitas; modo ne mutetur, ne diminuatur, ne laedatur dignitas mea; modo nequa injuria, nequo damno, nequo detrimento afficiatur dignitas mea; modo nequid damni faciat; nequid jacturae faciat dignitas mea; modo nequam jacturam subeat, sustineat, ferat, patiatur dignitas mea; modo nequin de dignitate detrahatur, adimatur, imminuatur. 5. *Dabo operam, ut is dignitatem tuam defendat*, ich werde Sorge tragen, daß er deine Ehre und Würde beschütze und handhabe. Dabo operam, ut ejus animum ab omni alia cogitatione ad tuam dignitatem tuendam traducam, convertam; ut is omnia studia ad dignitatem tuam referat, conferat; suam ut operam indignitate tua figat, locet, statuat, ponat; ut industriam omnem suam dignitati tuae dicatam velit, dedat, dicat; ut tueatur dignitatem tuam; ut honorem tuum defendendum tuendumque suscipiat; ut honoris tui defensionem, certamen, contentionem suscipiat; ut

Digitized by Google

pro honore ac dignitate tua pugnet, contendat, certet. 6. *Violari dignitatem tuam*, *moleste fero*, mir fällt es gar schwer, daß deine Ehre und Würde verletzet werde. Dignitatem tuam offendi, laedi, minui, oppugnari, vehementer doleo; detrahi de tua dignitate, jacturam fieri dignitatis tuae, dignitatem tuam labefactari, deformari, damno affici, fero molestissime; dolorem capio ingentem animo, cum deesse alios dignitati tuae, alios invidere intelligo; cum impugnari, minui, detrahi tibi dignitatem tuam; cum dignitatem tuam contumelia attingi; spoliari te dignitate tua; cum de dignitatis gradu dimoveri te accipio. 7. *Quaerere dignitatem*, nach Ehre und Würde trachten. Honoribus operam dare; honores petere; venari, aucupari, captare, expetere, ambire honores; affectare ad honores iter. V. *Ambio*, *Ambitiosus*. 8. *Conferre*, *dignitatem*, eine Ehrenstelle Einem verleihen. Summa dignitatis gradum tribuere, concedere alicui; in dignitate aliquem locare; in dignitatis gradu aliquem ponere, collocare; honores alicui mandare, deferre; ad honores evehere, evocare; ad bonorum fastigia perducere; provehere ad summam dignitatem; efferre ad summos honores; collocare in amplissimo dignitatis gradu. V. *Honor*, *Magistratus*. 9. *Pervenire ad dignitatem*, zu einer Ehrenstelle gelangen. Ad amplissimos dignitatum gradus ascendere; emergere, evehi, efferri, extolli, provehi ad honores; augeri honoribus, dignitate crescere, augeri, amplificari, ornari, cumulari; collocari in amplissimo honoris gradu; in reipubl. custodia, velut in specula collocari; in anni custodia a fortuna positum esse; honoris gradum conscendere; attingere, assequi, adipisci, gradum facere ad honores; ad honores obrepere. 10. *Esse in dignitate*, in hohen Ehren stehen. Dignitate florere; honoribus fungi; honoribus uti; dignitate praeditum esse; in fortunae gradu positum esse; honoris gradum tenere, obtinere; in magno honore esse; honestum in republica locum obtinere; cum imperio et potestate esse; magistratum gerere; honores administrare. 11. *Dignitatem amittere*, seine Ehrenstelle verlieren. A summo dignitatis gradu dejici, detrahi, praecipitari, deturbari, depelli, dimoveri; de fastigio detrahi; capite deminui; gradu et statu dejici. 12. *Dignitate se abdicare*, seine Ehrenstelle ablegen. Dignitatem deponere; a dignitate discedere. V. *Abdico*, *Magistratus*, *Honor*. 13. *Dignitatis aditu impediri*, von höheren Ehrenstellen verhindert werden. *Honoris aditu impediri*. 14. *Dignitatem amissam recuperare*, die verlorne Würde wiederum bekommen. Recipere pristinae dignitatis speciem; ad pristinae dignitatis gradum revocari; restitui in pristinae dignitatis gradum; dignitatem alicui reddere, restituere. 15. *Dignitas tua augebitur*, deine Ehre und Ansehen wird dir noch vermehret werden. Dignitatis tuae accessiones fient in dies multum ad dignitatem tuam accedet. augetur; crescet, augescet, amplificabitur; non parvis incrementis dignitas tua; dignitas tua illustrior evadet; honore magis, quam unquam antea florebis et abundabis; illustrabit amplitudinem tuam ipsa res; quae obscuratura atque extinctura videbatur; plus in dies splendor ad dignitatem tuam accedet; clarior fit dignitas tua atque illustrior; clarius elucebit; illustrius patebit. V. *Augeo*. *Usus*. 1. Dignitas est alicujus honesta auctoritas, quae et cultu, et honore, et verecundia digna est. Ea res tibi dignitati erit. Dignitatem ea res tibi afferet, adjunge. Ea res dignitatem habet, das ist eine ansehnliche Sache. Civitatis dignitatem tueri, sustinere, die Stadt bey ihrem Ansehen handhaben. Dignitati alicujus consulere, für Eines Ehre Sorge tragen. Servire dignitati, auf Ehre sehen. Alienae dignitati suffragari, favere, zu Eines Ehre etwas beytragen. Imaginem duntaxat et reliquias pristinae dignitatis retinere, nur einen Schatten von dem vorigen Ansehen übrig haben. 2. *Decor*, *pulchritudo*, *ornamentum*, *decus*, *forma liberalis*, *species*, Schönheit, angenehme Gestalt. In formis aliis dignitas inest, in aliis venustas. Liberalis species, et formae dignitas. Formae dignitas coloris bonitate defenditur. Tranquillitas animi adfert dignitatem, Zierde und Ansehen. V. *Honor*, *magistratus*.

Dignor, aris, atus sum, ari, würdig achten, oder geachtet werden. *Syn.* Dignum habeo, *vel* dignus habeor. *Usus*. Quis apud nos tali laude, observantia, cultu, honore virtutis ergo dignabatur. Vir probus summa existimatione dignandus.

Dignosco, is, novi, ere, unterscheiden. *Syn.* Discerno. *Usus*. Hostem a cive dignoscere. V. *Discerno*.

Dignus, a, um, würdig. *Syn.* Honestus, qui meretur, meritus, dignitate praeditus, plenus dignitatis, habens dignitatem, idoneus, par, egregius.)(*In-*

Digitized by Google

...os. *Adv.* Omnino, maxime, parum. ...: Quod non decorum, nec Diis di...um est. Majoribus suis dignus. Odio ...gnus. Efficere aliquid exspectatione pu...lica, viribus suis dignum. Hoc te non ...t dignum.

Digredior, eris, gressus sum, gredi, ...weichen. *Syn.* Declino, discedo, deflecto, aberro a via, proposito, diverto. *Adv.* Longius, parumper, paullulum. *Usus.* Sed ad id, unde digressi sumus, redea...mus. Longius, quam voluntas fuit, a proposito digressa est oratio. V. *Aberro.*

Digressio, nis, f. Abweichung. *Syn.* Declinatio. *Epi.* Acerba et misera, non ...uga, perjucunda, superior. *Phras. Cavenda est nimia degressio in oratione*, man muß in der Rede die allzu langen Ausschweife vermeiden. Danda est opera, ut ...nde aberrare coeperit, revocetur oratio; ne plus justo ab rerum ordine declinet; ne alio longius excedat, effundatur; ne alio longius auferatur; ne liberius latiusque procedat. *Usus.* Miserior fuit congressio, quam digressio nostra. Digressio a proposita oratione.

Digressus, us, m. Abweichung. *Syn.* Digressio, discessus. X *Congressio, congressus.*

Dijudicatio, nis, f. Entscheidung. *Syn.* Disceptatio, judicium, deliberatio. *Usus.* Ista quidem magna dijudicatio est.

Dijudico, as, avi, atum, are, entscheiden. *Syn.* Discerno, distinguo, disceptio. *Adv.* Callide, diligenter, sero. *Usus.* Verbis controversias, non aequitate dijudicas. Non facile dijudicatur verus amor et fictus. V. *Distinguo.*

Dijungo, is, junxi, junctum, ere, abtrennen. *Syn.* Disjungo. *Adv.* Longius, facile, saepe. *Usus.* Dijungere me ab illo volo. V. *Separo.*

Dilabor, eris, lapsus sum, labi, zerfallen, vergehen. *Syn.* Diffugio, diffluo. *Adv.* Male, rapide. *Usus.* Fluvius rapide dilapsus. Vide, ne ea res memoria dilabatur. Dilapsa fortuna amici devolant; vectigalia, fides, vires reipublicae dilabuntur. V. *Abeo, labor.*

Dilacero, as, avi, atum, are, zerreißen. *Syn.* Lacero. *Usus.* Distractione humanorum animorum discerpi et dilacerari demum.

Dilanio, as, avi, atum, are, zerfleischen, zerreißen. *Syn.* Lanio. *Usus.* Cadaver canibus dilaniandum objicere.

Dilapido, as, avi, atum, are, verschwenden. *Syn.* Decoquo, disperdo, consumo. *Usus.* Dilapidare pecuniam, exhaurire aerarium, minuere vectigalia, consumere. V. *Consumo, nepos, luxus.*

Dilargior, iris, largitus sum, iri, verschenken. *Syn.* Dono. *Usus.* Omnia dilargiri. V. *Largior.*

Dilatio, onis, f. Aufschub, Fristung. *Syn.* Mora, prolatio, retardatio. *Epi.* Nimia. *Usus.* Dilatio et expectatio comitiorum. V. *Differo.*

Dilato, as, avi, atum, are, ausbreiten. *Syn.* Collato, late explico, propago. X *Coangusto, coarcto, contraho. Phras. Dilatavit imperium*, er hat sein Reich erweitert. Fines imperii longissime protulit; magnas ditioni suae subjunxit provincias; amplissimas regiones imperii finibus adscripsit. V. *Augeo. Usus.* Argumenta, orationem dilatare ac diffundere. Late funditur ac dilatatur nomen vestrum. V. *Amplifico.*

Dilaudo, as, avi, atum, are, loben. *Syn.* Praedico. *Usus.* Librum, quem dilaudas, emi. V. *Laudo.*

Diligens, tis, *g. o.* fleißig. *Syn.* Attentus, sedulus, assiduus, studiosus, diligentiam adhibens. *Phras. Homo erat inprimis diligens*, er war ein fleißiger und emsiger Mensch. Homo erat prudens et rerum suarum attentus; homo summi laboris et industriae; prorsus intentus in omnia, qui advigilaret sedulo, ac omnia accuraret; erat in omni officii genere navus ac diligens; anteibat omnes diligentia; nihil in eo diligentiae requires, nihil industriae. V. *Diligentia, applico, assiduus, opera. Usus.* Lentulus salutis meae diligentissimus.

Diligenter, fleißig. *Syn.* Accurate, exquisite, studiose, magna cum cura ac diligentia. X *Negligenter. Phras.* 1. *Diligenter litteris dat operam*, er studierete fleißig. Accuratissima diligentia, mira accuratione, non indiligenter; sedulo, quam diligentissime; summa cura studioque, toto animo atque omni cura, per studiose, intentissima cura; enixo studio; summa industria; toto pectore; impense admodum, impensa opera; contente industrieque; contentione maxima litteras persequitur 2. *Negotium tuum egit diligenter*, er hat deine Geschäfte fleißig besorget. Solerti cura; cum cura; summa sedulitate; religiose admodum studioseque tractavit. Nullum in causa tua studium, nullum officium praetermisit; nemo in curandis negotiis tuis illo diligentior, nemo religiosior; extat ejus in tractandis rebus tuis studium ingens ac industria; in gerendis negotiis tuis studium adhibebat maximum; in tractanda nego-

Digitized by Google

tia tua, quo maxime potuit, studia incubuit, enixus est; in procurandis negotiis tuis nihil ab eo loci aut segnitiae aut socordiae datum est, intentiore, qua poterat, cura res tuas agebat; summo studio, maximoque opere; omnibus nervis, viribusque; omni ope ac opera; summa ope; omni conatu; toto pectore, tota mente in res tuas ac commoda incubuit. V. *Diligentia. Usus.* Diligenter etiam atque etiam facere aliquid.

Diligentia, ae, f. Fleiß. *Syn.* Assiduitas, sedulitas. ✕ *Negligentia. Epi.* Acuratissima, acerbissima, amplissima, artificiosa, cognita, crudelis, egregia, singularis, excellens, grata, inanis, incredibilis, inepta, magna, major, non mediocris, minuta, misera, miserabilis, molesta, nimia, nova, pergrata, plena, privata, summa, tanta. *Phras.* 1. *Summa diligentia rem tuam curabo*, ich werde für deine Sache mit größtem Fleiße Sorge tragen. Omni mea cura, opera, vigiliis, omni sedulitate, omni non modo contentione, sed etiam dimicatione in rebus tuis elaborabo. Res tuas summa cura, complectar. Pugnabo, enitar, contendam, efficiam, operam omnem ac diligentiam adhibebo, ut res tuae rite curentur. Incumbam in tuam causam tota industria. Operae studiique plurimum in tuis rebus ponam, consumam. Vigilabo dies atque noctes, et intentis oculis dispiciam, ut res tuae salvae sint; curam rerum tuarum suscipiam; operam summam, nervos omnes et industriam afferam. Ardore quodam ac studio incitato tua procurabo. Summa ope nitar, animum intendam, adjungam, ut tibi bene sit. Non obscura erit contentio mea in rebus tuis; industria erit, quanta poterit, maxima. V. *Curo.* 2. *Majorem in scribendo diligentiam a te postulo*, ich verlange von dir einen größeren Fleiß im Schreiben. Velim, te plus diligentiae in scribendo ponere; velim, te plus operae, curae, industriae, studii in scribendo locare, collocare, consumere. Plus diligentiae ad scribendum conferri a te velim; operam navari studio majori in scribendo expeterem. Tuis in scriptis diligentiam majorem desidero, requiro. Adderes, velim, ad sedulitatem aliquid; plusculum, velim, sedulitatis in scribendo susciperes. 3. *In parandis opibus nulli diligentiae parcimus*, wir sparen keine Mühe, uns zu bereichern. Operam praetermittimus nullam; nulli operae, labori nulli parcimus; exiguum ducimus, quidquid in parandis opibus industriae adhibemus; in confectandis opibus nullus labor est nimius nol
nulla contentio difficilis; ad rem aug
dam nullam non lapidem movemus; n
lam laboris partem praetermittimus;
re quaerenda omni studio, cura et op
laboramus; omnibus nervis ac viribu
omni ope ac industria contendimus;
parandas opes omnes vires, omnia stud
quidquid est industriae, conferimu
omnes curas cogitationesque referimu
opes ut consequamur; elaboratur pro
ribus; quantum consequi viribus pos
mus, enitimur; opibus accumulandis o
ram damus, navamus, ponimus non
diligentem; laborem, curam ac dilig
tiam adhibemus, impendimus maxima
In quaerenda re omnes sedulitatis n
vos contendimus; multum operae po
mus, multum laboramus, ac desudam
V. *Cura, curo, solicitudo. Usus.* Co
ferre diligentiam ad aliquam rem. Di
gentiam in rebus tuis adhibui maxima
Magna cum cura ac diligentia scrip
de re.

Diligo, is, lexi, lectum, ere, l
ben. *Syn.* Amo, carum habeo. *Ad*
Acrius, admodum, egregie, eximi
constantissime, facile, gratis, liben
magnifice, maxime, mirifice, multun
mutuo, plane, plus, plusquam in die
praecipue, plurimum, quam *maxim*
quodammodo, separatim, singularite
valde, hercle, vehementer, veheme
tius, vehementissime, vicissim, usqu
eo, generatim, vere, unice. *Usu*
Hunc amo, quem ante diligebam. M
aut amabis, aut diliges saltem. Eu
non amore tantum, sed perpetuo qu
dam judicio diligebam. V. *Amo.*

Dilorico, as, avi, atum, are, au
schnüren. *Syn.* Discindo, aperio. *Usu*
Diloricare tunicam.

Diluceo, es, luxi, ere, erscheinen
Usus. Res senatui, plane dilucere vi
sa est.

Dilucescit, ebat, Tag werden
Syn. Lucescit, lucere incipit. *Usu*
Discussa est illa caligo, diluxit. V. *Lu
cescit, dies, mane, diluculum.*

Dilucide, klärlich. *Syn.* Lucide, per
spicue, clare, averte, plane. *Usus.* Dilu
cide planeque loqui.

Dilucido, as, avi, atum, are, er
läutern. *Syn.* Declaro. *Usus.* Rei diluci
dandae causa. V. *Explico, declaro.*

Dilucidus, a, um, klar. *Syn.* Aper
tus, evidens. *Usus.* Quo brevior, eo di
lucidior erit narratio. Dilucida et perspi
cua expositio.

Diluculum, i, n. Morgendämmerung.

Digitized by Google

Anbruch des Tages. *Syn.* Summum mane, prima lux. *Phras. Sub diluculum*, vor anbrechendem Tage. Sub galli cantum; albescente coelo; appetente die, summo mane, bene mane, dubia adhuc luce, incerta adhuc luce; cum lucescere, illucescere, lucere inciperet. V. *Mane*, *Dies*.

Diluo, is, ui, utum, ere, spülen, wiederlegen. *Syn.* Confuto, abstergo. *Adv.* Dilucide, facilius. *Usus.* Diluere objecta crimina; diluere et infirmare argumenta. Curas molestias jucundo alloquio diluere. V. *Refello*, *defendo*.

Dimano, as, avi, atum, are, aus einander fließen, sich ausbreiten. *Syn.* Profluo. *Usus.* Meus is labor dimanavit ad aestimationem hominum latissime.

Dimensio, onis, f. Abmessung. *Usus.* Dimensio quadrati.

Dimetior, iris, mensus sum, iri, ausmessen. *Syn.* Metior. *Usus.* Ab illo dimensa sunt omnia et descripta.

Dimetor, aris, atus sum, ari, abmessen, abstecken. *Syn.* Distinguo, describo. *Usus.* Ita dimetata signa sunt, ut in tantis coelorum descriptionibus divina sollertia appareat: Siderum cursus dimetar. Locum castris dimetari.

Dimicatio, onis, f. Streit. *Syn.* Contentio, concertatio, discrimen. *Epi.* Extrema, infinita; parva, periculosa, plena laudis, tanta, maxima, tot ac tantae. *Usus.* Dimicationem quaerere. In dimicationem et aciem venire. Mihi fortunarum omnium dimicatio subeunda erit. Dimicationem mihi pro te nullam defugiendam putavi. Nemo me ab ea dimicatione continebit, deterrebit. V. *Certamen*.

Dimico, as, avi, atum, are, streiten. *Syn.* Confligo, certo. *Adv.* Paratius. *Usus.* Proelio dimicare cum hostibus. De omnibus fortunis, de potentia dimicare. V. *Certo*, *confligo*.

Dimidiatus, a, um, halb getheilt. *Syn.* Medius.

Dimidius, a, um, halb.)(*Totus*. *Usus.* Heres ex parte dimidia. Discipulos suos dimidio reddebat stultiores, quam acceperat. Dimidio carius emit domum, quam aestimata fuerat.

Diminuo, is, ui, utum, ere, vermindern. *Syn.* Minuo, imminuo, attenuo, detraho, decerno, ad pauciora redigo, diminutionem facio.)(*Augeo*. *Usus.* Vide, ne quid de bonis tuis diminuas. Sententia diminuta et infirmata. V. *Minuo*.

Diminutio, onis, f. Verminderung. *Syn.* Imminutio.)(*Accretio*. *Usus.* Imperio magna diminutio facta est. Diminutio vectigalium.

Dimissio, onis, f. Erlassung. *Usus.* Dimissio propugnatorum, relegatio amicorum.

Dimitto, is, misi, missum, ere, fortlassen. *Syn.* Amitto, missum facio; remitto, depono, omitto. *Adv.* Amantissime, continuo, contumeliose, libenter, multum, prorsus, nunquam. *Phras. Dimittere milites*, die Soldaten abdanken. Legiones missas facere; missionem dare militibus; exercitum purgare seditiosorum hominum missionibus; exauctorare milites; milites sacramento solvere; milites exauctoratos dimittere. *Usus.* Dimittere senatum, concionem, von sich entlassen. Dimittere exercitum, legiones, remiges, abdanken. Facultatem rei gerendae dimisit, aus den Händen lassen. Utinam de sua gravitate aliquid Pompejus; de cupiditate Caesar dimisisset, fahren lassen.

Dimoveo, es, movi, motum, ere, verrücken. *Syn.* Depello, moveo, removeo, dejicio. *Usus.* Suspicionem a se in alium dimovere. Aliquem de suo cursu, sententia, institutis, more dimovere. De dignitatis gradu et loco suo aliquem dimovere. V. *Amoveo*, *abstraho*, *absterreo*.

Dinumeratio, onis, f. das Abzählen. *Exornatio quaedam verborum*.

Dinumero, as, avi, atum, are, abzählen. *Syn.* Numero. *Adv.* Propemodum *Usus.* Dinumerare pecuniam alicui.

Dioecesis, eos, f. Verwaltungsbezirk. *Syn.* Procuratio, *vel gubernatio*. *Usus.* Mirifica expectatio nostrarum dioecesium.

Dioecetes, ae, m. Verwalter. *Syn.* Qui procurationem et quasi dispensationem regiam recepit.

Diploma, atis, n. Gewaltsbrief, Freyheitsbrief. *Syn.* Principum et aliorum magistratuum codicilli, litteraeque publicae signo regio munitae et sanctae.

Dirae, arum, f. Verfluchung. *Syn.* Furiae, tristia omnia, minae execrationes, imprecationes. *Usus.* Diras obnuntiare. Dirae, ut caetera auspicia, omina sunt, non causae malorum. Homo diris devotus, credebatur affici maximo infortunio. V. *Furiae*.

Directo, gerade zu. *Syn.* Directe. *Usus.* Directo deorsum ferri. Haec ad fidem directo pertinent.

Directus, a, um, gerade. *Syn.* Rectus. *Usus.* Arbores directo ordine consitae. Directa via. Quid opus est circuitione et aufractu potius, quam directo? Directum iter. Paries directus.

Direptio, onis, f. Plünderung. *Epi.*

Digitized by Google

Acerba, foeda, impunita, libera, tanta. *Usus.* Vexatio et direptio urbis, sociorum. Impendebant fames, incendia, caedes, direptio.

Direptor, oris, m. Plünderer. *Usus.* Direptor urbis et vexator.

Diribeo, es, ui, itum, ere, austheilen. *Syn.* Distribuo, dinumero, discerno, separo. *Usus.* Dum tabellae diribentur.

Diribitio, onis, f. Austheilung. *Syn.* Distributio. *Usus.* Populi diribitio jam non expectetur.

Diribitor, onis, m. Austheiler. *Syn.* Distributor, qui populum in suas classes ad ferenda suffragia distribuit. *Usus.* Vos rogatores, diribitores, custodes tabularum fuistis.

Dirigo, is, rexi, rectum, ere, richten. *Syn.* Refero, constituo, ordino, dispono. *Phras. Omnia ad utilitates suas dirigit*, er richtet alles auf seinen Nutzen. Cursum vitae suae omnem ad seipsum refert. Utilitas illi vitae regula est; studia sua utilitatis regula metitur; vitam suam ita gubernat, ita moderatur, ut ab utilitate ne usquam discedat. Nihil ille spectat, nisi utilitatem suam; eam ille longissime antefert rebus omnibus; eam ille rerum omnium primam ducit, antiquissimam habet; omnem suum conatum ad opus parat atque meditatur; actiones omnes ad unam utilitatis rationem exigit. *Usus.* 1. Omnia ad rationem et artem dirigere. Ad similitudinem pictor artem manumque dirigit. Ad illam cynosuram vitae tuae cursum dirigas. 2. *Metior, definio, describo, aestimo, circumscribo*, messen. Turpe est officium utilitate dirigere, non honestate. Omnia voluptate dirigunt Epicurei. V. *Moderor, collineo.*

Dirimo, is, emi, emptum, ere, trennen. *Syn.* Divido, distraho.)(*Conjungo.* *Adv.* Acerbe, impudenter. *Phras. Diremit amicitiam*, er hat die Freundschaft getrennet. Disrupit amicissimam vitae conjunctionem; suavissimam vitae societatem disturbavit. V. *Amicitia. Usus.* Hanc nostram societatem, hanc suavissimam vitae conjunctionem falsis criminibus dirimere malevoli. Nox proelium, iras, rixas diremit.

Diripio, is, ripui, reptum, ere, plündern. *Syn.* Praedor, aufero, rapio. *Phras. Urbs direpta est*, die Stadt ist geplündert worden. Direptioni et incendiis relicta; omnibus partibus disturbata, *aut* incensa; excisio, inflammatio, eversio, depopulatio, vastitas, agris tectisque illata est; direptum auri argentique pondus ingens, detracta corporibus ornamenta, nihil in aedibus omni luxu atque opulentia instructis intactum, est relictum; expilata urbs nudata; exhausta, depopulata; exspoliata sana, domus pecuniis spoliatae et exinanitae, discurvit ad praedam miles, fi auri argentique foeda direptio, victore rapiunt, aguntque, quidquid a flamm intactum, praedas undique exsorbent Populata urbs vexataque, compilatae domus, praeda improbissime egesta. Oppidum praedae datum, fortunis illatae manus, miles rapto vivere assuetus, et in praeda ac sanguine diu versatus ferre agereque, quidquid ignis reliquum fecisset, coepit, praedamque avertere. V. *Depopulor, depeculor, destruo, vasto, praeda. Usus.* Expilare, vexare, diripere socios, patrimonium alterius.

Diritas, tis, f. Grausamkeit. *Syn.* Crudelitas. *Usus.* Homo omni diritate et immanitate deterrimus. V. *Crudelitas.*

Dirumpo, is, rupi, ruptum, ere, zerreißen. *Syn.* Dirimo, rumpo. *Adv.* Repente. *Usus.* Societatem, amicitiam dirumpere. Dolore prope se disrupit. Homo diruptus, dirutusque, *infelix.* V. *Rumpo.*

Diruo, is, ui, utum, ere, einreißen. *Syn.* Excido, exscindo, everto. *Usus.* Diruere, aedificare. V. *Destruo.*

Dirus, a, um, gräulich. *Syn.* Ferus, crudelis, immanis, infestus, infaustus. *Usus.* Quae augur injusta, nefasta, vitiosa dirave edixerit, irrita infectaque sunto. V. *Crudelis.*

Dis, tis, *g. o.* reich. *Syn.* Dives. *Usus.* Midas ditissimus.

Discedo, is, cessi, cessum, ere, weggehen. *Syn.* Abeo, proficiscor, cedo, solvo, migro, demigro. X *Accedo. Adv.* Aliquantum, commodum, fere; nonnunquam, flagitiosissime, honeste; impune, longe, longius, nec vero, non libenter, nusquam, omnino, parumper, proxime, temere, nunquam tardissime. *Phras. Discedere cogito*, ich gedenke bald abzureisen. Animus est in discessu; in animo est mutare locum; de discessu, *vel* discessum cogito; in animo habeo longius me auferre; discessum specto, meditor; migrandi mihi consilium est; jam dudum profectionis volvo consilia. V. *Abeo, proficiscor. Usus.* 1. Roma, provincia, a foro discedere. 2. *Transl. Desino, deficio, mutor*, aufhören, abweichen. A sententia sua, ab officio, consuetudine sua discedere. Febris quartana discessit. 3. *Alio me verto*, sich anders wohin wenden. Discessit in alia omnia senatus. In aliam opinionem, partes, sectam discedere. 4. Coelum bello Marsico disces-

Digitized by Google

sit. Tellus discedit, sich spalten, eröffnen. 5. Vita discedere, sterben.

Disceptatio, onis, f. Streitigkeit. *Syn.* Causa, controversia, lis, judicium, *Epi.* Extrema, forensis, simplex. Forenses, infinitae, legitimae, liberae. *Usus.* Disceptatio et cognitio veritatis. Rem in disceptationem vocare, die Sache streitig machen. Venit hoc, cadit in disceptationem. Hoc quidem in disceptatione versatur. V. *Controversia*, *disputatio.*

Disceptator, oris, m. Schiedsmann. *Syn.* Judex, arbiter. *Epi.* Domesticus, severissimus. *Usus.* Populum Romanum disceptatorem non tantum non recuso, non defugio, sed deposco. Hoc disceptatore ac sententiae moderatore uti statui.

Disceptatrix, icis, f. Erörterinn. *Usus.* Dialectica veri et falsi disceptatrix et judex.

Discepto, as, avi, atum, are, streiten. *Syn.* Contendo, decerto, disputo, dijudico, cognosco. *Adv.* Juste, latius, sapienter. *Phras. De hoc disceptari potest*, darüber läßt sich streiten. Hoc in disceptationem vocari potest; hoc cadit, venit in disceptationem; hoc in disceptatione versatur; hoc in controversiam venire, vocari, adduci, deduci potest; hoc in controversia est, versatur; hoc in contentione est. Disceptationi hic locus est; nonnulla de hoc disceptatio relicta est. V. *Controversia*, *disputatio.* *Usus.* Illi quaestioni praepositus, qui aequo jure disceptet. Inter se, cum aliquo disceptare de controversis. Armis disceptant. V. *Disputo*, *contendo.*

Discerno, is, crevi, cretum, ere, unterscheiden. *Syn.* Dijudico, distinguo, dispicio, discrimen facio, internosco, divido. *Usus.* Animus discernit verum a falso. Alba et atra vix discernit. V. *Dijudico.*

Discerpo, is, cerpsi, cerptum, ere, zerreißen. *Syn.* Dilacero. *Usus.* Unguibus aliquem Baccharum modere discerpere. Animus nec distrahi, nec discerpi potest. Divulsum et discerptum genus dicendi. V. *Lacero.*

Discessio, onis, f. Abfall. *Syn.* Abitus, abitio, abscessus, recessus, digressus, profectio, remotio. *Epi.* Matura. *Usus.* Si in meam sententiam consules discessionem facerent. Sententia illa valuit, etsi discessio facta non est.

Discessus, us, m. Abreise.)(*Accessus.* *Epi.* Acerbus, calamitosus, misericordia dignior, diuturnus, foedus ac perturbatus, faedissimus, fructuosus, fructuosissimus, longinquus, longus, perhonorificus, praeclarus, subitus, summus, voluntarius. *Usus.* Longinquus inter nos discessus. Solis accessus et discessus. O praeclarum discessum e vita! subitus discessus, *praecepi profectio.*

Discindo, is, scidi, scissum, ere, zerschneiden. *Syn.* Dilacero, dilorico. *Usus.* Vestem discindere.

Discingo, is, cinxi, cinctum, ere, aufgürten. *Usus.* Periculum prope est, ne discingere.

Disciplina, ae, f. Zucht, Unterweisung. *Syn.* Institutum, ratio, institutio, ars, mos, consuetudo. *Epi.* Acerrima et equestris, antiqua, bellica, bona, certa, dialectica, digna studiosis ingenuarum artium, domestica, hetrusca, fortior, gravis, constans, indocilis, inops, expedita, magna, mala, melior, meretricia, mollis, navalis, nobilis, nota, nova, optima, perfacilis, perfectissima, praeclara, praestans, publica, sanctissima, severa, severissima, tota, vetus, vetusta, voluptaria, delicata, vulgaris. Clarissimae, consentaneae, domesticae, gravissimae, ingenuae, optimae, pueriles, variae. *Phras.* 1. *Servat bonam disciplinam*, er hält eine gute Zucht. Arcte, contenteque suos habet; disciplinam acerrime exigit; disciplinam severissime regit; disciplinam rigidius adstringit; disciplinam ad antiquam severitatem redigit, revocat. 2. *Disciplina sensim periit*, die gute Zucht hat abgenommen. Prolapsa, dissoluta severior illa disciplina est; delapsa paullatim disciplina procubuit; deflexit jam aliquantum de spatio curriculoque consuetudo disciplinae veteris; labat jam disciplina vetus et paullatim diffluit; disciplina custodum ignavia labefactari coepta est; de statu suo declinavit; non gradu, sed praecipiti cursu a veteri legum severitate descitum est; consecuta non multo post ingens disciplinae depravatio; disciplina vetus inertia praesidum quasi consenuit; disciplina sensim fluere ac inclinari coepit. 3. *Disciplinam instaurare*, die alte scharfe Zucht wiederum einführen. Omnia, quae delapsa jam diffluxerunt, severis legibus vincire; fluentem procumbentemque disciplinam restituere, labentem ac senescentem disciplinam erigere; depravatam corruptelis consuetudinem ad pristinam severitatem revocare. *Usus.* Senatores Rom. filios suos Hetruscis in disciplinam tradebant. Plerasque disciplinas a Graecis traditas accepimus.

Digitized by Google

bonus imperator, qui non ante Philosophiae disciplinam perceperit, coluerit, Ratio vetustae disciplinae, quam a majoribus accepimus. Homo disciplina juris civilis eruditissimus. Quidam parentum disciplina meliores fiunt. Bona disciplina exercitatus. Bellica disciplina soluta, prolapsa restituenda est. Et horum nos hominum institutionem, disciplinam, sectam persequemur?

Disciplinam facio, Disciplin machen, sich geißeln. *Phras.* Poenae nomine se acerrime verberare; voluntariam de se poenam verberibus sumere; voluntaria verberatione corpus coërcere, flagellis se caedere; voluntario cruciatu se concidere; flagris verberibusque in suum corpus advertere; flagris se mulctare, supplicium de se voluntaria diverberatione sumere; acerbissimis flagris castigare corpus; voluntaria afflictatione sui divinae justitiae severitatem praevertere; flagris se cruentare, tergum lacerare, in se saevire, corpus suum flagris ad sanguinem, ad languorem caedere.

Discipulus, i, m. Schüler. *Syn.* Auditor, qui accedit aliquem disciplinae causa, qui se alicui in disciplinam tradit. *Epi.* Rudis et integer. Dissimiles, probabiles. *Phras. Demosthenes fuit Platonis discipulus*, Demosthenes ist ein Lehrjünger des Plato gewesen. Sub disciplina Platonis fuit; Platone usus est magistro; Platonem habuit praeceptorem; e Platonis disciplina, schola prodiit; a Platone ad disciplinam eruditus est; a Platone eruditus fuit; excultus doctrina fuit; didicit; doctrinam hausit; litteris excultus fuit; Platonis inter discipulos fuit; Platonis academiam frequentavit, trivit; Platonis praeceptis imbutus, institutus fuit; Platonem audivit; Platonis auditor fuit; apud Platonem litteris operam dedit; disciplinae Platonicae alumnus fuit. *Usus.* Rudem me discipulum atque integrum accipe. V. *Doceo*, *erudio.*

Disco, is, didici, ere, lernen. *Syn.* Percipio, disciplinam accipio, cognosco, perdisco, condisco, documentum accipio, exemplum ex aliquo capio, comprehendo, cognitionem accipio. *Adv.* Aliunde, diutius, facile, fortius, melius, multum, praeclare, studiose, breviter, nimirum, perinde, ut. *Phras.* 1. *Graecas litteras ab illo didici*, ich habe die Griechische Sprache von ihm erlernet. Illo magistro Graecas litteras arte et cognitione comprehendi; litteras Graecas illo praeceptore attigi, celeriterque arripui; annum unum in ejus disciplina permansi Graecis litteris excolendus, erudiendus, buendus; in ejus me disciplinam tr di, ut ejus institutione Graecis in litt doctior evaderem; ut ab eo Graecas tera haurirem. V. *Discipulus.* 2. *perientia multum discimus*, man net viel aus der Erfahrung. Ad scient rerum multarum experientia duce perv mus. Erudimur valde, instruimur, exp mur, ex ignorantiae tenebris educimur atque experientiae beneficio. Multarun rum scientiam consequimur, experient secuti, experientia docti. Experientia gistra multa cognoscuntur; multarum rum scientia, cognitio, intelligentia, do na capitur, sumitur, hauritur ab ex rientia et usu. Multarum rerum magi usus est. Multa docet, ostendit, p facit experientia. Viam aperit usus multarum rerum scientiam. V. *Exp entia.* 3. *Pauca admodum didicit*, hat noch wenig gelernet. Parum att doctrinae; cursim arripuit eas artes, omnino perdidicit; perfusus potius, qu tinctus est iis litteris; artes eas vix mine salutavit; litteras degustasse tis habuit; in litteris progressus f perexiguos; non ita longe profectus a primo littore. Longe abest a perfe litterarum cognitione; ex abditis litte rum fontibus nihil hausit delibavit; t etiamnum est in ea arte. V. *Rudis*, *i peritus.* 4. *Memoriter discere*, auswe dig lernen. Ediscere, memoriter co plecti; memoriae mandare; memo comprehendere, complecti. *Usus.* 1. A tiqui fidibus discebant. Discere ap aliquem Graecas litteras. 2. *Intellig percipio*, *accipio*, verstehen. E tuis l teris, e tabellario didici, te etc.

Discolor, oris, *g. o.* vielfarbig. *Syn.* Diversus, dispar, dissimilis, v rius. *Usus.* Discoloribus signis sente tias notare.

Disconvenio, is, veni, ventum ire, mißhällig seyn. *Syn.* Dissideo, di cordo. *Usus.* Disconvenit inter n et te. V. *Discordia.*

Discordia, ae, f. Uneinigkeit. *Sy* Dissidium, dissentio, seditio, *odium* ✕ *Concordia*, *amicitia*. *Epi.* Civili major, magnae, maximae, multae, pe niciosae, stultae, tacitae *discordia* *Phras.* 1. *Discordias concitare.* Zwi tracht stiften. Excitare, in civitatem i ducere; discordiam moliri; discordia serere; lites creare; amicitias diducer cohaerentes; conjunctionem animoru dirimere, solvere; a conjunctione an mos avocare: in discordiam agere

cordiam concitare. Animorum concordiam dissolvere, labefactare; concordes animos disjungere, dissociare. V. *Amicitia*, *seditio*. 2. *Discordiam tollere*. die Uneinigkeit aufheben. Discordiam dissipare, sedare, placare; dissensiones frangere et extinguere, discordiam in tranquillum conferre; pacem conciliare, coagmentare, reconciliare; pacis, concordiae, compositionis auctorem esse; aversos animos, iras, longa dissidia componere. V. *Pax*. *Usus*. E cupiditatibus seditiones ac discordiae oriuntur, impendent. Nullus discordiarum finis, nisi aut interitus, aut victoris dominatus. Urbs discordiis consumpta perit. V. *Dissentio*, *discordo*.

Discordo, as, avi, atum, are, uneins seyn. *Syn.* Dissideo, discrepo, dissentio, non consentio. *Phras. Discordant inter se cives*, die Bürger sind unter einander uneinig. Opinionem dissensione inter se discrepant; contentione et ambitiones discordes dissident; magnas inimicitias agitant, intestino flagrant odio; nunquam a jurgiis conquiescunt; in alia omnia discedunt; urbs secum ipsa discors intestinis odiis laborat; inter cives magna discordiarum moles exorta est; dissensiones seruntur; intestinae discordiae servent; consensus ordinum est divulsus, civitas secum ipsa discors intestino flagrat odio; civitas studiis divisa est et distracta; dissidia fiunt plura in dies et graviora; discordia, coire in unum cives non sinit. V. *Dissentio*, *alienus*, *abhorreo*. *Usus*. Animus a seipso dissidens et discordans. V. *Discrepo*.

Discors, dis, *g. o.* uneinig. *Syn.* Dissentiens, discordans.)(*Concors*. *Usus*. Ambit one discordes. V. *Discordo*.

Discrepantia, ae, f. Unterschied. *Syn.* Dissensio, discordia. *Usus*. Scripti et voluntatis, rerum et verborum discrepantia.

Discrepo, as, are, mißhällig seyn. *Syn.* Discrepans sum, abhorreo, abludo.)(*Convenio*, *congruo*. *Adv.* Multum ab humanitate, paullum, valde. *Phras. Graecorum mores a Romana gravitate multum discrepant*, die Lebensart der Griechen ist von der römischen Ernsthaftigkeit weit unterschieden. Longe absunt; pugnam cum Romana gravitate. Abhorret a Graecorum levitate Romana constantia; aliena est a Graecorum moribus; ingens discrimen est inter Graecorum levitatem et Romanam constantiam. V. *Abhorreo*, *abludo*. *Usus*. Ego a tuis consiliis minime discrepo. Haec verba inter se discrepant, non cohaerent. Haec multum ab humanitate discrepant. Cum aliquo, ab aliquo, in re aliqua, inter se discrepare. V. *Differo*, *discordo*.

Discrete, unterschiedlich. *Syn.* Distincte.)(*Conjuncte*, *confuse*.

Discretio, onis, f. Unterscheidung. *Syn.* Distinctio, sejunctio. *Usus*. *Barbar. pro* prudentia in discrimine faciendo, *pro* delectu et judicio, *pro* moderatione, et temperatione, *pro* arbitrio victoris. *Phras.* 1. *Ad discretionem urbs se dedidit*, *vulg.* die Stadt hat sich auf Gnade und Ungnade ergeben. Se suaque omnia victoris potestati reliquit; deditionis conditionem quamvis subiit, accepit; armis positis ad victoris fidem confugit; victoris ditioni se permisit; nihil neque de vita, neque de libertate pacti cives in victoris fidem se permisere, tradidere. V. *Deditio*. 2. *Nullam plane habet discretionem*, *vulg.* er hat gar keine Mäßigkeit und Bescheidenheit. In puniendis delictis nullam adhibet moderationem; moderatione et temperatione sublata, promiscue in omnes advertit; sine cura discriminis poenas sumit; nullum adhibet in plectendo judicium; nemini ulla in re temperat. V. *Imprudens*. 3. *Ad bene regendam rempublicam magna opus est discretione*, *vulg.* zur Verwaltung des gemeinen Wesens gehöret viele Klugheit und Bescheidenheit. Ad tractandam rempublicam opus est prudentia in delectu bonorum; delectu atque judicio; prudentia atque scientia opportunitatis idoneorum ad agendum temporum; moderatione ac temperatione; rerum omnium hominumque delectu ac discrimine. In gubernanda republica caput est uti auctoritatis praesidiis moderate ac scienter. V. *Prudentia*. 4. *Ludere pro discretione*, um eine Discretion, um willkührlichen Gewinn spielen. Ludere in spem lucri arbitrarii; ludere spe lucri alterius arbitrio permissa, delegata.

Discrimen, inis, n. Unterschied, Gefahr. *Syn.* Differentia, delectus, judicium, moderatio. *Epi.* Certissimum, externum, iniquum, magnum, majus, maximum, medium, pertenue, propinquum, summum, totum, extremum. *Phras.* 1. *Respublica est in discrimine*, das gemeine Wesen steht in Gefahr. Versatur in discrimine; in summum discrimen adducta est, venit, incidit, vo-

Digitized by Google

cator, devenit. 2. *Discrimini se exposuit*, er hat sich der Gefahr ausgesetzt. Sponte se in discrimen abjecit, obtulit, contulit, intulit; discrimini caput obtulit, objecit. V. *Periculum*. *Usus*. 1. Discrimen omne, et delectum tollere. Ex hoc discrimen inter gratiosus cives, et fortes. Non est consilium in vulgo, non ratio, non discrimen, non diligentia. Discrimine recte, an perperam facti confuso, da man Recht und Unrecht nicht mehr unterscheiden konnte. 2. *Periculum*, Gefahr. Discrimen totius belli in unius capite positum est. V. *Discretio*.

Discrimino, as, avi, atum, are, unterscheiden. *Syn.* Distinguo. *Usus*. Hetruriam via Cassia discriminat.

Discrucio, as, avi, atum, are, peinigen. *Syn.* Excarnifico. *Usus*. 1 Discruciatum aliquem necare. 2. *Transl.* Discrucior, talem fundum ab homine tam improbo possideri. V. *Crucio*, *ango*.

Discumbo, is, cubui, cubitum, ere, sich setzen. *Syn.* Accumbo, cubo ad mensam. *Usus*. Coenati discubuerunt.

Discupio, is, cupivi, itum, ere, sehr wünschen. *Usus*. Te videre et omnia conferre discupio. V. *Cupio*.

Discurro, is, curri, cursum, ere, hin und wieder laufen. *Usus*. Signo dato juventus Romana ad rapiendas virgines discurrit. *Pro* Differo, sich unterreden *vulg. est*.

Discursus, us, m. das Laufen. *Usus* Praecipiti discursu passim se fugae mandat. *Pro* sermone, *aut colloquio*, Unterredung, *vulg. est*.

Discus, i, m eine Platte, Wurfscheibe. *Syn.* Patina.

Discutio, is, cussi, cussum, ere, zertreiben, untersuchen. *Syn.* Dispello, removeo, tollo, perturbo, disjicio. *Usus*. 1. Periculum consilio, factionem armis discutere, et comprimere. 2. Captiones alicujus et fraudes discutere, untersuchen.

Diserte, beredsam. *Syn.* Docte, perite. *Usus*. Diserte et copiose dicere. V. *Eloquenter*.

Disertus, a, um, beredt. *Syn.* Doctus, peritus. *Usus*. Disertos novi multos, eloquentem neminem; disertissima oratio. V. *Eloquens*.

Disjicio, is, jeci, jectum, ere, zerstreuen. *Syn.* Dispergo. *Usus*. Res disjectas et dispersas colligere. V. *Dissipo*.

Disjunctio, onis, f. Absonderung. *Syn.* Separatio. *Epl.* Falsa, molesta, sima, vera. *Usus*. Animorum disjunctio dissensionem facit. V. *Discordia*.

Disjunctus, a, um, abgesondert. *Syn.* Procul remotus, discrepans, distans. *Usus*. Vita a cupiditatibus maxime disjuncta, cum officio conjuncta. Mores ejus longe a tali scelere disjuncti; populus a senatu disjunctus. V. *Alienus*, *discors*.

Disjungo, is, junxi, junctum, ere, absondern, *Syn.* Separo. abalienare, distraho; dissidium, dissensionem, abalienationem, disjunctionem facio.)(*Conjungo*. *Adv.* Longe, longissime, maxime a cupiditate, procul. *Usus*. Hominem amicum a me, a mea familiaritate, amicitia disjunxisti. Disjungere jumenta. Aboratoria me disjunge. V. *Alieno*, *dirimo*, *amicitia*.

Dispar, ris, g. o. ungleich. *Syn.* Disparilis, dissimilis, diversus, varius, impar. *Adv.* Multum, longe. *Usus*. Varia et dispar conditio; dispares mores, disparia studia sequuntur. Par dignitas, dispar fortuna. Disparibus aetatibus alia placent. V. *Dissimilis*.

Disparatus, a, um, entgegen gesetzt. *Vulg.* Contradictorium. *Usus*. Disparatum est, quod ab aliqua re per oppositionem negationis separatur, ut: sapere, non sapere.

Disparilis, e, ungleich. *Syn.* Dispar.

Dispartio, is, ivi, itum, et dispartior, iris, iri, zertheilen. *Syn.* Divido. *Usus*. Aliquid dispartire in minima. Jurisconsulti simplicia in infinita dispartiuntur. V. *Divido*.

Dispello, is, puli, pulsum, ere, zertreiben. *Syn.* Discutio. *Usus*. Caligin m ab oculis dispellere. V. *Pello*.

Dispendium, ii, n. Nachtheil. *Syn.* Quod immoderate et consulte expenditur. *Usus*. Rem confeci sine sumptu, sine dispendio. V. *Detrimentum*, *damnum*.

Dispensatio, onis, f. Verwaltung. *Syn.* Procuratio, administratio. *Usus*. Aerarii dispensationem suscipere, dare alicui et committere. Senatus ei hanc dispensationem eripuit. *Pro* solutione a legibus, Begünstigung, Dispensation, *vulg. est*.

Dispensator, oris, m. Verwalter *Syn.* Distributor. *Usus*. Rationem a dispensatore accipere. V. *Promus condus*.

Dispenso, as, avi, atum, are,

Digitized by Google

austheilen. *Syn.* Dispono, procuro. *Usus.* Res domesticas dispensare. Inventa ordine dispensare et disponere. *Dispensare cum aliquo, vulgo est,* beguastigen, mit Einem dispensiren: *latine dicendum:* legibus aliquem solvere; legis gratiam facere; sacramenti religione solvere, in einem Gelubde dispensiren.

Disperditio, onis, f. Verderbniß. *Syn* Ruina. *Usus.* Antonius ad disperditionem urbis venire conatur. V. *Damnum.*

Disperdo, is, perdidi, perditum, ere, verderben. *Syn.* Dissipo. *Usus.* Possessiones a majoribus acceptas disperdere. V. *Perdo, consumo.*

Dispereo, is, perivi, et perii, ire, zu Grunde gehen. *Syn.* Pereo. *Usus.* An pecuniam disperire patieris? V. *Pereo.*

Dispergo, is, spersi, spersum, ere, zerstreuen. *Syn.* Disjicio, dissipo, inspergo, respergo. *Adv* Confuse, membratim, late, longe lateque. *Usus.* Cur Deus tot mortifera terra marique disperserit etc. Bellum longe lateque dispersum. Dispersa cogere. V. *Dissipo.*

Disperse, zerstreuet. *Syn.* Diffuse. *Usus.* Res disperse et diffuse dictae.

Dispersio, onis, f. Zerstreuung. *Syn* Dissipatio. *Usus.* Dispersione civium urbs infirmatur.

Dispertio, is, ivi, itum, ire, et dispertior, iris, iri, vertheilen. *Syn.* Dispartio, divido, distribuo, distinguo. *Adv.* Aequaliter, valde. *Usus.* Dispertire orationem in membra. Tempora laboris et otii dispertiri. Bona, pecunias dispertiri. Leges et exempla civitatibus dispertiri. V. *Divido, partior.*

Dispicio, is, spexi, spectum, ere, ermögen. *Syn.* Video, nosco, intelligo. *Usus.* Imbecillis animus verum dispicere non potest. Acie mentis futura dispicere. Siquid dispicere coepero, scribam ad te. V. *Nosco.*

Displiceo, es, ui, itum, ere, mißfallen. *Syn.* Odiosus sum injucundus sum.)(*Placeo, arrideo. Adv.* Vehementer, vehementius, vehementissime *Phrus. Displicuit illi*, es hat ihm mißfallen. Male id habebat hominem; concoquere id non poterat; ea re offendebatur animus; vehementer ab eo reclamatum est; non delectabat homiaem is sermo; haud probabatur: aegre, graviter molesteque ferebat id; molestiam haud parvam capiebat animo. *Usus.* Displicet mihi consilium tuum. V. *Odiosus, malestus.*

Displodo, is, plosi, plosum, ere, zersprengen. *Usus.* Res Sicula displosa ac disrupta.

Dispolio, as, avi, atum, are, berauben *Syn.* Spolio, despolio, privo. *Usus.* Honore aliquem dispoliare. V. *Spolio.*

Dispono, is, posui, positum, ere, ordnen. *Syn.* Dispenso, distribuo, colloco, ordino.)(*Confundo. Usus.* Aciem, classem, signa, tormenta suo quaeque loco disponere. Praesidia undique disposuit. Verba disponunt oratores, ut pictores colorum varietatem. V *Ordino.*

Disposite, ordentlich. *Syn.* Distincte. *Usus.* Non possum disposite illum accusare.

Dispositio, onis, f. Ordnung. *Syn* Distributio, ordo, collocatio, oeconomia. *Usus.* Nihil pulchrius omni ratione vitae, dispositione atque ordine. Dispositio est ordo atque distributio rerum. Dispositio locorum velut quaedam est militum instructio.

Disputatio, onis, f. Streitrede. *Syn.* Disceptatio. *Epi.* Copiosa, communis, decora, paullo abstrusior, exigua, magis facilis, quam necessaria, pene intima, joculatoria, longa bene, longa et satis litigiosa, perpetua, meditata, puerilis, nova, perjucunda, probabilis, propensior, propria, similis, simplex, splendida, subtilis, tota, verior, ad similitudinem veritatis propensior, universa. Disputationes ancipites, angustae et concisae. eruditissimae, infinitae, latae, eruditaeque multae, et variae, plenae, diversae, voluptuariae. *Usus.* Concertationum plenae et litigiosae disputationes. Nolo ambigua, quae disputationibus huc illuc trahuntur. Disputationi interesse. V. *Disputo, disceptatio, disceptio.*

Disputator, oris, m. Streitredner. *Syn* Dialecticus. *Usus.* Disputator subtilis, orator parum vehemens.

Disputo, as, avi, atum, are, einen Wortstreit haben. *Syn.* Differo, jure et legibus, disceptando decerto, dico. *Adv.* Acerrime, accurate, acute, amanter, argutissime, audacius, breviter, commodius, contra, copiose, coram, dialectice, diligenter, eleganter, enucleate, exiliter, exquisite, facetius, fortissime, fuse, fusius, graviter, uberius, jejune, inscite, in-

Digitized by Google

solenter, lentius, libenter, libere, liberius, necessario, omnino, optime, prudenter, rhetorice, separatim, severe, subtiliter, subtilius, varie, late, supra, satis, multum. *Phras.* 1. *Multum de ea re disputavi*, ich habe von dieser Sache viel disputirt. Acriter eam disputationem ingressus sum; multum cum adversariis conflixi, contendi. Magna mihi fuit de ea re altercatio, certatio, contentio. Habui bene longam disputationem. Accurate et rationibus undique conquisitis; subtiliter, copiose disserui. Multa in eam rem probabiliter argumentatus sum. Contentione dicendi, quanta potui, maxima decertavi. Res ea non mediocri contentione est agitata. 2. *Qua de re disputatur*? worüber ist wohl der hitzige Wortstreit? Quae tandem res illa est, de qua quaeritur, ambigitur, dubitatur, contenditur, disseritur, disceptatur; de qua lis est; quae in dubium vocatur, quae in controversiam adducitur; de qua est contentio; de qua enata, exorta est controversia; quae in medio est; de qua argumentis disputatur? V. *Disceptatio*, *controversia*, *discepto*. 3. *Disputabit ex universa Philosophia*, er wird die ganze Philosophie vertheidigen. Philosophiae universae capita disceptanda proponet; de controversis Philosophiae universae quaestionibus respondebit; Philosophiam universam erudito in certamine tuendam, propugnandam suscipiet. Doctrinae specimen periculum facturis ex universa Philosophia dabit, praebebit. Philosophiae scita academico in consessu propugnabit. *Usus*. Disputare de omni re in contrarias partes. Multa in eam sententiam disputavi. Dum de singulis sententiis breviter disputo, quaeso, attendite. Rationem cum aliquo expediendae rei disputare, inquirere. V. *Discepto*, *controversia*.

Disquisitio, onis, f. Untersuchung. *Syn.* Inquisitio, investigatio. *Epi.* Magna. *Usus*. Pro argumento sumere, quod est in disquisitione, vitiosum est. Ad criminis disquisitionem par est adesse quam plurimos.

Disrumpo, is, rupi, ruptum, ere, zerreißen. *Syn.* Divido, rumpo. *Usus*. Disrumpuntur, qui invident. Disrumpor dolore. Disrumpitur eo pacto humani generis societas. V. *Rumpo*.

Dissemino, as, avi, atum, are, ausstreuen. *Syn.* Dispergo, spargo, dissipo. *Adv.* Latius. *Usus*. Disseminato sparsoque rumori ne fidem habeas. Latius opinione malum hoc disseminatur, manavit non solum etc. V. *Sero*.

Dissensio, onis, f. Uneinigkeit. *Syn.* Dissidium, contentio. *Epi.* Brevis, civilis, domestica. *Phras.* 1. *Dissensionem, excitare*, Uneinigkeit erwecken. Commovere dissensionem; facere, constituere dissidium; discordiam inducere, concitare; dissensionem facere. 2. *Dissensionem sedare*, die Uneinigkeit beylegen. Extinguere tumultum, seditionem, dissensionem civium; tumultum comprimere; discordiam placare, dissipare, tollere. V. *Discordia*. 3. *Dissensiones civiles multas respublicas perdiderunt*, die bürgerlichen Uneinigkeiten haben viele Städte zu Grunde gerichtet. Multas respublicas opibus admodum florentes afflixerunt, exederunt, diruerunt, everterunt, solo aequarunt, sustulerunt domesticae seditiones, intestina bella, variae civium voluntates, controversiae intra cives, civium discordiae, partium contentiones. E civilibus discordiis, contentionibus multarum rerum publicarum pernicies fluxit, manavit, orta est. Multis urbibus perniciem, exitium, pestem, excidium, ruinam, interitum attulerunt, multis urbibus exitio fuere civiles seditiones. V. *Discordia*, *alienus*. *Usus*. Fuit inter illos sine acerbitate dissensio. Philosophi in magna varietate ac dissensione constituti. Commovere, facere, extinguere dissensionem.

Dissentaneus, a, um, widersinnig.)(*Consentaneus*. *Usus*. Vel similia, vel dissimilia, consentanea, aut dissentanea.

Dissentio, is, sensi, sensum, ire, widrig gesinnet seyn. *Syn.* Dissideo, discrepo, inter nos dissentio est, in alia opinione, *vel* voluntate sum, in alia omnia eo, *vel* discedo. *Adv.* Honeste, longe, magnopere, occulte, tantopere, valde, vehementer, vehementissime, multum, grávissime. *Phras.* 1. *Dissentiunt auctores*, die Schriftsteller kommen nicht überein. Discrepant, discordant, dissident inter se auctores; pugnant secum scriptores; tendunt in diversum auctores; variant auctores; auctores in diversum trahunt, differunt inter se auctorum sententiae, magna est inter auctores opinionum dissimilitudo. 2. *Opinione dissentimus non voluntate*, wir sind nur der Meinung nach, nicht aber im Herzen uneins. Non

Digitized by Google

idem sensus est, eadem tamen voluntas; diversa sentimus, eadem tamen volumus; opinionum est inter nos dissimilitudo, non est animorum. Animorum consensus est inter nos, opinionum tamen dissensio. Nostrae sententiae non congruunt, cum tamen animi nostri in amore consentiant. Discrepant sententiae nostrae, cum tamen aeque inter nos amemus; cum mutuus inter nos amor sit. Non idem judicium inter nos est, eadem tamen benevolentia. 3. *Consulum alter dissensit*, der andere Bürgermeister war einer widrigen Meinung. Non idem visum est, non idem placuit, non idem probabatur consulum alteri; opinionum dissensione discrepabant consules; non idem sed aliter, diverse, varie sentiebat; in alia omnia ibat consulum alter consiliis obstitit, intercessit. V. *Congruo*, *consentio*, *discordo*, *discrepo*, *sententia*. *Usus*. Galli a caeterarum gentium more dissentiunt. Verba factis, vita orationi dissentit.

Dissero, is, serui, sertum, ere reden. *Syn*. Disputo, dico. *Adv*. Absconditè, acerrime, accurate, accuratius, acute, acutius, acutissime, anguste, argute, bene, brevius, commodius, copiose, dialectice, diutius, docte, dupliciter, durius, Graece, uberius, inepte, latius, latine, nervosius, praeclare, plurimum, prudenter, recte, remissius, splendidius, subtiliter, subtilius, tenuiter, verissime. *Usus*. Multa subtiliter de immortalitate animorum Socrates. Inter eos disseritur. V. *Disputo*, *confero*.

Dissideo, es, sedi, sessum, ere, uneins seyn. *Syn*. Dissentio, discordo.)(*Congruo*. *Adv*. Leviter, paullulum, plurimum. *Usus*. Non cum homine, sed cum causa dissideo. Animis et voluntate, moribus et studiis inter se dissident et discordant. Armis etiam et castris dissidebamus. V. *Dissentio*, *discordia*, *altercor*.

Dissidium, ii, n. Zwietracht. *Syn*. Dissensio, divortium. *Epi*. Justum, magnum, crudelissimum. *Usus*. Odia, dissidia, discordiae inde enatae sunt. Doce, qua causa dissidium factum sit. V. *Discordia*.

Dissilio, is, lui, et livi, sultum, ire, zerspringen. *Syn*. Crepo, frangor, disrumpor. *Usus*. Nimio dissiluere frigore corpora.

Dissimilis, e, *g. c.* ungleich. *Syn*. Dispar cum aliquo dissimilitudinem habens. *Adv*. Longe. *Phras*. 1. *Fratres saepe inter se dissimiles sunt*, Brüder sind oft einander ungleich. Quasi natura ac genere disjuncti sint, ita animo et voluntate dissident; moribus, ingenio dissentiunt, discrepant; moribus inter se longissime remoti; magna naturarum differentia, diversis inter se voluntatibus, distractisque sententiis, dispari conditione, sermone, moribus dissoni; quibus non mos, non vultus, non lingua communis; alter ab altero abhorret. V. *Differo*. 2. *Non multum dissimilis est parenti*, er ist dem Vater nicht viel ungleich. Non multum aberrat a moribus parentis; non longe hunc a paternis moribus genus abstulit; non magna est morum dissensio ac discrepantia; non longe a paternis moribus disjunctus est; non longe abest a parentis moribus; non multum abludit a paternis moribus; parentem non vultu magis, quam moribus reddit, repraesentat. V. *Degenero*. *Usus*. Aliquis mei dissimilis. Homo virtute et vita illius longe dissimilis.

Dissimiliter, ungleich. *Syn*. Dissimili ratione. *Usus*. Res dissimiliter radicatae.

Dissimilitudo, inis, f. Ungleichheit. *Syn*. Varietas, distantia, discrepantia, differentia. *Epi*. Incredibilis, tanta. *Usus*. Genus institutorum dissimilitudinem habet cum illius vivendi ratione. Locorum, morum, civitatum, legum dissimilitudo. V. *Varietas*, *dissimilis*.

Dissimulanter, verstellter Weise. *Syn*. Obscure. *Usus*. Non dissimulanter iratus.

Dissimulantia, ae, f. Verstellung. *Syn*. Dissimulatio.

Dissimulatio, onis, f. Verstellung. *Epi*. Perjucunda, urbana. *Usus*. Dissimulatio est, cum alia dicuntur, ac sentias. Dissimulatione uti. Aliquando evolutus es ex illis integumentis dissimulationis tuae. Ex omni vita simulatio atque dissimulatio tollenda est. V. *Dissimulo*.

Dissimulator, oris, m. Verhehler. *Usus*. Dissimulatores studiorum.

Dissimulo, as, avi, atum, are, verhehlen. *Syn*. Occulto, conniveo. *Phras*. 1. *Cupiebam dissimulare dolorem animi mei*, ich wünschte, daß ich meinen innerlichen Schmerz verhehlen könnte. Animi vulnus vultu tegere, et taciturnitate celare; dissimulatione obtegere; plagam illam tacitus concoquere; fron-

Digitized by Google

te occultare, et quasi per dissimulationem premere cupiebam; obscure et dissimulanter ferre; conceptum animo dolorem premere satagebam; cavebam, nequo se indicio latens animi dolor proderet, nequa frontis nubecula acceptae in animo plagae indicium faceret; omnem illam molestiam animi tacitus apud me devorare cupiebam. 2. *Dissimulavit ille in uriae sensum*, er hat seinen Unwillen über die erlittene Beleidigung nicht merken lassen. Animo magis, quam vultu eam accepit injuriam, criminationem; ad tam atrocem injuriam vultus tamen constitit gravis et serenus; infracto ad criminationem animo, vultus constantia non respondit. Vultum, quo minus animi imbecillitati responderet, obsequeretur, in potestate habuit; vultum finxit hominis ab injuriae sensu alieni. Injuriae sensum ingenti compressit animo; tacitum tulit; fefellit intuentes oris species ab injuriae sensu intacta et aliena; injuriam tacite habuit, passusque est. *Usus.* Fingere, dissimulare, obtegere. Non id obscure ferebat, nec dissimulare poterat. Aliquid silentio dissimulare. Occultant ac dissimulant appetitum voluptatis Epicurei.

Dissipabilis, e, zerstreulich. *Usus.* Aër natura maxime instabilis et dissipabilis.

Dissipatio, onis, f. Zerstreuung. *Syn.* Dissolutio. *Usus.* Dissipatio pecuniae publicae.

Dissipo, as, avi, atum, are, zerstreuen. *Syn.* Disperdo, dispergo, dissolvo, diffundo, consumo, conficio, distraho.)(*Contraho, connecto. Phras. Rem tuam dissipas*, du verschwendest dein Hab und Gut. Rem tuam perdis, disperdis, consumis; in luxum rogas. Rem partam, quaesitam, comparatam, congestam summis laboribus majorum tuorum, quam majorum tuorum summa collegit industria, inaniter conficis. V. *Consumo, dilapido, prodigo, abligurio, nepos, belluor.*

Dissocio, as, avi, atum, are, trennen. *Syn.* Disjungo. *Usus.* Morum dissimilitudo dissociat amicitias. V. *Separo.*

Dissolubilis, e, auflöslich. *Syn.* Dissipabilis.)(*Indissolubilis. Usus.* Coagmentatio dissolubilis.

Dissolvo, is, solvi, solutum, ere, auflösen. *Syn.* Solvo, aere alieno me libero, dirimo, disjungo, resolvo.)(*Connecto. Adv.* Festive, separatim, omnino, melius, prorsus. *Phras. Amicitia recens facile dissolvitur*, eine neue Freundschaft wird leicht getrennt. Perfringitur, divellitur, labefactatur, praeciditur facile conglutinatio recens animorum. V. *Amicitia, dirimo. Usus.* 1. Pecuniam creditori dissolvere, abzahlen. 2. *Dirimo, disjungo*, auflösen, trennen. Amicitiam, societatem, dissolvere. Facilius est apta dissolvere, quam dissipata connectere. 3. *Resolvo*, auflösen. Dialectici multa inveniunt, quae nec ipsi possunt dissolvere. 4. *Tollo, infringo*, aufheben. Dissolvere potestatem, die obrigkeitliche Gewalt aufheben.

Dissolute, liederlich. *Syn.* Remisse, indulgenter, negligenter, ignave. *Usus.* Non quidem severe, sed nec dissolute res confecta est. Nec crudeliter punire, nec dissolute remittere.

Dissolutio, onis, f. Auflösung. *Syn.* Resolutio, infirmatio, confutatio, rejectio.)(*Constructio. Usus.* Mors est dissolutio naturae. An haec lex, an legum omnium dissolutio? An humanitas appellanda est in acerbissima injuria, remissio animi et dissolutio?

Dissolutus, a, um, aufgelöset. *Syn.* Nimium remissus, negligens, effeminatus.)(*Fortis, animosus, intendus, diligens. Usus.* 1. Dissolutus, perditus, profusus. Dissoluto animo, imprudenti licentia. Dissolutus in re familiari et negligens. 2. *Infirmatus, fractus, dissipatus, afflictatus*, geschwächt, gebrochen, zerstreuet. Ars, quae rem dissolutam coagmentaret. Leges dissolutae. V. *Negligens, mollis.*

Dissonus, a, um, ungereimt. *Usus.* Dissonum quid et tumultuosum canere videntur.

Dissuadeo, is, suasi, suasum, ere, widerrathen. *Syn.* Deterreo, a sententia avoco, dissuasor sum.)(*Auctor sum. Usus.* Dissuadere legem; de sententia, de proposito abducere. V. *Abstereo, abduco, avoco, deduco, dehortor, deterreo.*

Dissuasio, onis, f. das Widerrathen.)(*Suasio. Usus.* Dissuasio legis.

Dissuasor, oris, m. Widerrather.)(*Auctor. Usus.* Dissuasor consilii mei.

Dissuavior, aris, atus sum, ari, küssen. *Syn.* Cum voluptate osculor. *Usus.* Te vel in medio foro dissuaviabor. V. *Osculor.*

Dissuo, is, ui, utum, ere, auftrennen. *Syn.* Sensim, paullatim dissolvo. *Usus.* Dissuendae sunt amicitiae, non discindendae. V. *Dissolvo, separo.*

Digitized by Google

Distantia, ae, f. Unterschied, Abstand. *Syn.* Differentia, discrimen. *Usus.* Magna est inter eos morum et studiorum distantia. Distantia locorum. V. *Longe.*

Distentus, a, um, von distendo, ere, beladen, verhindert. *Syn.* Occupatus, impeditus. *Usus.* Tot negotiis distentus sum, ut respirare vix possim; sum distentissimus. Opera distentus sum, animo longe magis. V. *Occupo, distraho.*

Disterminо, as, avi, atum, are, abmarken. *Syn.* Separo, disjungo.

Distillo, as, avi, atum. are, abtropfen. *Syn.* Paullatim fluo.

Distincte, deutlich, ausdrücklich. *Syn.* Disposite, distribute. *Usus.* Distincte, disposite, explicate, articulatim dicere.

Distinctio, onis, f. Unterschied. *Syn.* Discrimen, distributio, interpunctio, dissimilitudo. *Usus.* Facilis est distinctio ingenui et liberalis joci. Distinctio veri et falsi. Distinctio omnium siderum. Illam tuam distinctionem non probo.

Distinctus, a, um, unterschieden. *Usus.* Distincta alios intervalla, morae, interpunctiones, respirationes delectant. Littora urbibus, pocula gemmis, coelum sideribus, oratio membris et articulis distincta.

Distinguo. is, stinxi, stinctum, ere, unterschieden. *Syn.* Separo, segrego, disjungo, secerno, discerno, interrumpo, vario. *Adv.* Acute, dilucide. melius, severe. *Usus* Vera a falsis; quid inter naturam. et rationem intersit, distinguere. Orationem variare et distinguere verborum sententiarumque insignibus. Rem ambiguam distinguere. Voluntatem a simulatione distinguere. Distinguere et segregare causam publicam a privata.

Distineo, es, ui, tentum, ere, enthalten. *Syn.* Impedio. impeditum teneo)(*Otiosus sum. vacu. Adv.* Valde, vehementer. *Usus.* Ex hoc colligas, quanta occupatione distinear. Distineor tandem et divellor dolore. V. *Impedio, occupo.*

Disto, as, are, entlegen seyn. *Syn.* Absum, differo, diversus sum, interest. *Usus.* Contraria sunt, quae plurimum distant, ut vita, mors; calor, frigus. Mores hominis ab oratione, vultus ab animo distat. V. *Discrepo, discordo, dissimilis, longe.*

Distorqueo, es, torsi, tortum, ere, verdrehen. *Usus.* Oculos distorquere.

Distortio, onis, f. Verdrehung. *Usus.* Distortio et depravatio membrorum.

Distortus, a, um, verrenkt. *Epi.* Contortus. *Usus.* Sapientes, si vel distortissimi sint, formosi sunt. Genus dicendi distortum. V. *Pravus.*

Distractio, onis, f. Trennung. *Syn.* Disjunctio. *Epi.* Summa. *Usus.* Non est nobis societas cum tyrannis, sed potius summa distractio. *Pro* Evagatione animi; aberratione mentis a proposito; animi tumultu, Ausschweifung, Zerstreuung des Gemüthes, *vulg. est.* V. *Distractus.*

Distractus, a, um, getrennet. *Syn.* Disjunctus, divulsus, alienatus. *Usus.* Vita a rei familiaris cura, ambitionis labore distracta. Caesar et Pompejus malorum perfidia distracti, de imperio dimicant. *Sum distractus in oratione, vulg. est*, ich bin im Gebethe zerstreuet. *Latine efferas*: parum attentus, animo vagus sum; a proposito aversus; inter precandum animus aberrat longius; evagatur liberius; cum ad contemplandas res divinas me confero, animus peregrinatur longius; a suo proposito perturbatis cogitationibus abducitur. V. *Distraho, cogitationibus distrahor.*

Distraho, is, traxi, tractum, ere, von einander ziehen. *Syn.* Avello, disjungo, dissipo, diduco.)(*Congrego.* *Usus.* 1. Natura cohaerentia distrahere. Lacerare et distrahere reliquias vitae. Pugnam segregare ac distrahere. 2. *Abstraho*, abziehen, abfordern. A complexu matris filium distrahere. Non possum a te distrahi sine dolore. 3. *Transl. Animo anceps, et variis rebus occupato tribuitur*, von einem zweifelhaften oder beschäftigten Gemuthe. Industriam alicujus in plura studia distrahere. In deliberando animus in plures partes distrahitur. *Distrahere se*, sich distrahiren, eine angenehme Unterhaltung suchen, *vulg. est*; *Latine dicas*: Animum a curis abducere; abstrahere a solicitudine animum; aberrationem a molestia quaerere; a molestiis, curis aberrare; a seriis curis avocare animum; lenire curas aberratione animi, sibi se vindicare; respirare a negotiis.

Distribuo, is, ui, utum, ere, austheilen. *Syn.* Divido, partior, tribuo, dispenso, describo. *Adv.* Aequaliter, bipar-

Digitized by Google

tito, breviter, centuriatim, commode, commodissime, tributim, tripartito. *Usus.* Pecuniae maximae distribuuntur. In tres partes distributa est sapientia. Regnum in provincias tribuere, describere, destribuere. V. *Divido*, *tribuo.*

Distributte, eingetheilt. *Syn.* Distincte. *Usus.* Nec distribute, nec ornate scribit.

Distributio, onis, f. Eintheilung. *Syn.* Divisio, partitio, descriptio. *Usus.* Temporum distributionem facere. Coeli distributio.

Distributor, oris, m. Austheiler. *Usus.* Distributores tabellarum.

Districtus, a, um, verstrickt. *Syn.* Strictus, occupatus, distentus. *Usus.* 1. Nunquam a laboribus districtior fui. Ejus vita ambitionis labere districta. 2. *Eductus e vagina*, gezückt. Districti in rem publicam gladii.

Distringo, is, strinxi, strictum, ere, verstricken. *Syn.* Constringo. *Adv.* Confestim. *Usus.* 1. Fraus distringit, non dissolvit perjurium. 2. Gladium distringere, den Degen ziehen.

Disturbatio, onis, f. Zerstörung. *Syn.* Eversio. *Usus.* Disturbatio urbis.

Disturbo, as, avi, atum, are, zerstören. *Syn.* Dijicio, disjicio, demolior, dissipo, perverto. ✕ *Construo, compono, dispono. Usus.* Rem totam disturbavi. Judicium vi et armis disturbare voluit. Vitae societatem disturbet, qui fidem laedit. V. *Impedio, turbo.*

Ditesco, is, ere, reich werden. *Syn.* Dives fio. V. *Dives.*

Dithyrambus, i, m. Lobgesang auf den Bacchus; Dithyrambe.

Ditio, onis, f. Gebieth. *Syn.* Imperium, potestas, jurisdictio. *Phras.* 1. *Urbs ea est sub ditione Caesaris*, diese Stadt stehet unter kaiserlichem Gebiethe Urbs haec sub tutela Romanae magnitudinis acquiescit; in ditione et potestate Caesaris tenetur; Romano paret Imperio; jura legesque a Rom. Imperatore accipit. 2. *Provinciam suae ditioni subjicere*, ein Land unter seine Bothmäßigkeit bringen. Provinciam in ditionem suam redigere, sub ditionem subjungere; provincia potiri; ditione complecti; dominatum provinciae occupare; armis sibi asserere, vindicare; subigere provinciam; ditionis suae facere; ditioni suae adjicere. V. *Imperium, occupo. Usus.* DEI nutu ac ditione omnia gubernantur. In ditionem redigere. Sub ditionem subjungere. In sua ditione ac potestate tenere. *Pro* regione, provincia, Land, *vulg. est.*

Dito, as, avi, atum, are, reich machen. *Syn.* Locupleto. *Phras. Rex ditavit hominum*, der König hat ihn bereichert. Divitiis auxit; fortunis cumulavit; amplificavit fortunas hominis; facultates auxit; fortunis locupletavit. V. *Divitiae. Usus.* Urbs spoliis ditata ac triumphis. V. *Locupleto.*

Diu, lang. *Syn.* Perdiu, multos annos, multos dies, magnam partem diei, per multas aetates, longo intervallo. *Phras.* 1. *Diu ante*, lange zuvor. Multo ante; permultum ante; jam pridem; dudum; multis ante tempestatibus. 2. *Diu post*, lange hernach. Longo ex intervallo; magno ex intervallo; post longam intercapedinem; post longum tempus; longo post tempore; cum temporis multum abiisset; transacto multorum annorum spatio. *Usus.* Quid est in vita hominis diu? V. *Duro.*

Divarico, as, avi, atum, are, aus einander spannen. *Pass. Syn.* Cruribus distrahor. *Usus.* Divaricari hominem ac diligari jubet.

Divello, is, velli, vulsum, ere, wegreißen. *Syn.* Distraho, separo. ✕ *Conjungo. Adv.* Aegre. *Usus.* Nemo eum a me divellet ac distrahet. Magno dolore a te devellor. V. *Separo.*

Divendo, is, vendidi, venditum, ere, verkaufen. *Usus.* Bona sua divendere. V. *Vendo.*

Diverse, mannigfaltig. *Syn.* Varie, non uno modo, alio atque alio modo.

Diversor, aris, atus, sum, ari, sich aufhalten *Syn.* Apud hospitem sum versor, utor hospitio. *Usus.* Tua in domo diversabor. Vedius Romae apud Pompejum diversatus est admodum laute.

Diversor, oris, m. Gast. *Syn.* Hospes, qui recipitur, qui divertit. *Usus.* Caupo eum cum quibusdam diversoribus assequitur.

Diversoriolum, i, n. kleine Herberge.

Diversorium, ii, n. Herberge. *Syn.* Hospitium. *Epi.* Aptum peropportunum. *Usus.* Varro villam illam studiorum voluit, non libidinum diversorium. Requiescam in tuo sermone, ut quodam opportuno diversorio. Ex vita discedo, tanquam ex diversorio.

Diversus, a, um, unterschiedlich. *Syn.* Varius, dispar, non idem, distans, impar, dissimilis, disjunctus, contrarius, fere totus alter, alius, disparilis. ✕ *Idem. Adv.* Longe, longissime, maxime. *Usus.* Hoc est diversum a reliquis. Varia et di-

Digitized by Google

rena instituta multum inter se distantia. V. *Dissimilis, alius, dispar.*

Diverticulum, i, n. Abweg. *Syn.* Flexio viae, anfractus. *Usus.* Quae diverticula, quas flexiones quaeris? Fraudis diverticulum mox reperit. Ne diverticula peccatis darentur.

Diverto, is, verti, versum, ere, einkehren, abweichen. *Syn.* Divertor, diversor, de via decedo. *Usus.* Apud hospitem amicum divertere. Redeamus unde divertimus. V. *Digredior, digressio.*

Dives, itis, g. o. reich. *Syn.* Locupies, copiosus, opulentus, pecuniosus, fortunatus, beatus, opibus affluens, omnibus copiis circumfluens, copiis praeditus, omni copiarum genere abundans, divitiis affluens, bene nummatus, a re paratus, a re firmus, a divitiis instructus, omnibus rebus ornatus, copiis amplissimus, bene peculiatus; homo re ampla et prolixa; pecunia princeps; cui amplissimae fortunae sunt; cui effuse affluunt opes; divitiis potens, praepollens; qui copia argenti aurique abundat; divitiis florens; opibus elatus; homo re fortunisque auctior; cui fortunae auctae et exaggeratae; qui rem, qui copias, qui facultates habet; qui a fortuna instructissimus; a re familiari paratissimus; qui opibus valet, divitiis refertus, munitus; qui rem possidet amplissimam; opibus auctus est amplissimis; cui facultates, opes, copiae sunt maximae; cui magnam bonorum copiam fortuna elargita est; qui fortunae muneribus egregie ornatus est; cui res domestica, familiaris ampla et copiosa ✕ *Pauper. Usus.* Dives animus est, non area. Soli sapientes divites. V. *Divitiae, copiae, pecunia.*

Divexo, as, avi, atum, are, plagen. *Syn.* Vasto. *Adv.* Foede. *Usus.* Omnia divexare et diripere. V. *Vexo.*

Divido, is, visi, visum, ere, zertheilen. *Syn.* Distribuo, partior, dispartior, dispertior, in partes tribuo, seco, digero, distinguo, discrimino, distraho, segrego, excludo. ✕ *Conjungo, confundo, commisceo. Adv.* Acute, aequaliter, articulatim, ineleganter infinite, subtiliter, passim, ultro citroque, late. *Phras. Dividere exercitum*, das Kriegsheer abtheilen. Bipartito ducere; militem partiri; in multas, parvasque partes carpere; in diversas regiones distrahere, diducere, latius distribuere, in duas partes abscindere exercitum; dimittere plures manus: diducere militem; vires dispartiri.

Dividuus, a, um, theilbar. *Syn.* Quod recipit divisionem. *Usus.* Dissolubile et dividuum est omne animal mortale. Materia dividua gignitur.

Divinatio, onis, f. Weissagung. *Syn.* Vaticinatio, augurium, praedictio, praesensio, scientia rerum futurarum, auguratio, ariolatio, oraculum, conjectura. *Kpi.* Artificiosa, naturalis, opinabilis, vera, *Usus.* 1. Nescio, qua animi divinatione hoc praesensi. Eo rem adducam, ut divinatione non sit opus. 2. *Genus causae, quo de accusatore constituendo quaeritur.* Divinatio in Verrem. V. *Conjectura.*

Divine, göttlich. *Syn.* Divinitus. *Usus.* Multa divine praesensa et praedicta reperiuntur.

Divinitas, tis, f. Gottheit. *Syn.* Numen, summa praestantia. *Usus.* Aristoteles menti tribuit omnem divinitatem, astris alii. Ex divinitate sua animum genuisse Deus credebatur. V. *Deus.*

Divinitus, von Gott her. *Syn.* Divine, divino numine. *Phras. Divinitus id nobis auxilium oblatum est*, diese Hülfe ist uns von Gott zugekommen. Divino munere, non humano consilio, dono Deum, velut coelo dimissa illa auxilia venere; velut divina virgula illa nobis bona suppeditata sunt. V. *Deo juvante.*

Divino, as, avi, atum, are, rathen, weissagen. *Syn.* Vaticinor, auguror, conjicio, futura significo, in posterum praesentio, praesagio, ariolor, oraculum edo, conjectura prospicio. *Adv.* Mirabiliter, naturaliter, prorsus. *Phras. Eam tempestatem multi ante divinarunt*, dieses Ungewitter haben viele vorgesagt. Multis vaticinationibus, non sine instinctu aliquo afflatuque divino, non sine mentis incitatione divina, ea praenuntiata sunt. Non tam aruspices et fulguratores, nec tam interpretes ostentorum, augures, aut vates furiosi; sed viri sapientes ac providi eam tempestatem augurabantur. Non somniorum conjectione, non vana augurandi scientia, non prognosticis; non e fatidicorum et vatum effatis incognitis; sed ex iis, quae contra morem ac leges fierent, impendentem reipublicae calamitatem, velut divina praesagitione praemonstrarunt, praecinuerunt, praesenserunt, praesignificarunt. *Usus.* Futura divinare. V. *Conjicio.*

Divinus, a, um, göttlich. *Syn.* Coelestis. *Usus.* 1. Homo divinum ac coeleste animal a Philosophis quondam appellatus. Divina religio. Natura divina. 2. *Divinator, Magus*, Wahrsager. Falluntur saepe divini et Chaldaei. Melancho-

Digitized by Google

licos habere aliquid in animo divinum et praesentiens, existimat Aristoteles. 3. *Excellens, illustris, minime vulgaris*, trefflich, ungemein. Divina vir memoria, consilio eloquentia, ingenio. Divinis me laudibus extulere illae coelestes divinaeque legiones. Divina hominis auctoritas.

Divisio, onis, f. Theilung. *Syn.* Distributio, partitio, divortium, dissidium, sectio. *Usus.* Causarum, orationis divisio in suas partes. Trium regnorum divisio, coeli, maris, inferorum.

Divisor, oris, m. Theiler. *Usus.* 1. Italiae divisores. 2. *Qui tribubus candidatorum nomine pecunias dividit, ad suffragia corrumpenda.* Per quem sequestrem, quem divisorem tribus corrupta est? Poena in divisores constituta.

Divitiae, arum, f. Reichthum. *Syn.* Opulentia, ampla fortuna, magnae fortunae atque copiae; summa copia; opes et copiae, omnium rerum abundantia. X *Summae inopia, paupertas Epi.* Duces ad voluptatem et valetudinem bonam; inanes, ingentes, libidinosae, maximae, certissimae, naturales, opportunae, parabiles, veteres illibataeque *Phras.* 1. *Divitias quaeris*, du willst reich werden. In re familiari augenda totus es. Praeter divitias nihil spectas. Totus in divitias incumbis. Tuum omne studium in quaerendis opibus consumis, locas, constituis. Id unum agis, ut divitias tibi pares, compares, colligas, congeras. Eo tantum spectas, ut opes possideas; eo tuum studium dirigis, ut opibus abundes, affluas; eo studium tuum confers, ut divitiae tibi abundent. Tuum consilium illud est, ut divitiae tibi adsint maximae, ut divitiae tuam in domum omnes confluant; ut dives, ut copiosus, ut locuples, ut bene nummatus sis. Nihil tibi potius est, quam ut sis multarum possessionum praesidio munitus; ut a re familiari sis instructus, paratus, minime inops; ut divitiis, copiis, opibus, fortunis abundes; ut cumulata possideas, et uberrima sint omnia; ut omnium rerum ubertate floreas; ut fortunae tibi sint amplissimae. Opes aucuparis; opibus inhias; rem facere; facultates augere; amplificare fortunas, ea tibi cura est unica. Animus est opes parare, congerere, cumulare, accumulare, coacervare, corradere, conficere; rem familiarem magnis accessionibus augere; pervenire ad opes, colligere amplas facultates; omnibus vis ornamentis; omnibus praesidiis redundare; rem augere copiis; opes amplitis fundatas optime ac constitutas. 3. *Divitias habet amplissimas*, er hat sehr großen Reichthum. Divitiis auctus, ornatus est amplissimis; opibus ac fortunis viget, pollet, praestat, excellit; re utitur ampla admodum ac prolixa; rem habet, tenet, possidet, nactus, indeptus est copiosam, uberrimam, bene magnam. Opes habet fundatas atque optime constitutas; pauci hominem excellunt opibus; opibus valet, praepollet. V. *Dives. Usus.* 1. Divitias expetere, quaerere, parare. 2. Divitiis circumfluere; ad divitias pervenire; divitiis augeri, ornari. V. *Bona, copia, abundo.*

Divortium, ii, n. Ehescheidung. *Syn.* Dissidium inter conjuges; discidium. *Epi.* Subitum. *Usus.* Quid audio, Lentulum fecisse divortium cum uxore? Multa doctrinarum divortia. Syria a Cilicia aquarum divortiis dividitur.

Diurnus, a, um, täglich. *Syn.* Quod ad diem pertinet, aut fit de die. *Usus*, Nullam partem neque diurnae, neque nocturnae quietis cepi. Annuum, menstruum, diurnum spatium. Diurni et nocturni metus et dolores.

Diutinus, a, um, langwierig. *Syn.* Diuturnus, longinquus. *Usus.* Errore, morbo diutino tenebatur. V. *Diuturnus.*

Diuturnitas, tis, f. Langwierigkeit. Longinquitas temporis, *vel* temporum; magnus, numerus dierum. *Usus.* Diuturnitas pacis rempublicam firmavit. Diuturnitas maximos luctus vetustate tollit. Diuturnitas gloriae, memoriae.

Diuturnus, a, um, langwierig. *Syn.* Diutinus, longus, longinqui temporis, longinquus. *Phras. Diuturno morbo laboravit*, er ist lange krank gelegen. Longinquo morbo implicatus jacuit diutino morbo tenebatur; dolor morbi diuturnitate productus est, magnam anni partem aegrotabat. *Usus.* Nihil simulatum diuturnum. Diuturna sitis.

Divulgo, as, avi, atum, are, verkünden, unter die Leute bringen. *Syn.* Foras effero, vulgo, pervulgo, in medium profero, edo, patefacio. *Phras. Res, fama ubique divulgatur*, die Sache wird allen Orten ausgebreitet. Fama rei tota urbe discurrit; edocet vulgus. Fama rei omnium sermonibus teritur; celebratur; in vulgus effertur; vulgi rumoribus differtur, dissipatur, res in omnium ore ac sermone est, versatur. Manat per urbem rumor, non jam tacite serpit per urbem rumor; percrebescit rei fama; crebris jactatur sermonibus. V. *Fama. Usus.* Li-

Digitized by Google

oram divulgare. Inimici eam rem sermonibus divulgarunt. V. *Edo*, *fama*, *rumor*.

Divus, a, um, göttlich. *Syn.* Deus, homo divinus. *Usus.* Ad Divos caste adeundum. *Pro* Sancto, einem Heiligen. *minus proprie adhibetur.*

Do, as, dedi, datum, are, geben. R. *a* δόω, *vel* διδωμι. *Syn.* Impertio, largior, defero, praebeo, exhibeo, trado, tribuo, dono. ✗ *Accipio. Phras. Dat libenter*, er gibt gern. In dando est admodum munificus; omnia dilargitur; promit de suo; facile erogat, concedit, annumerat, annuit, ministrat, praebet promiscue et benigne; cumulate dat omnia. V. *Largus*, *dono*, *participo*. *Usus.* 1. Dare potestatem alicui, auctoritatem. 2. *Verto*, ausrechnen. Dare aliquid laudi, honori, ignominiae. 3. *Trado*, *dedo*, übergeben. Aliquem in caveam, pistrinum, custodiam, carcerem, mortem, laqueum, cruciatus dare. 4. *Committo*, ergeben. Se fugae, labori, itineri, otio, deliciis, foro, somno dare. 5. *Confero*, sich begeben. Se in partes Caesaris, in factionem, in consuetudinem, familiaritatem, amicitiam alicujus dare. Dare se ad lenitatem, ad dicendum, ad causas agendas. 6. Dare aliquid auribus; dare gratiae alterius; *assentiri*, schmeicheln. 7. Dare poenas, supplicium de se, Strafe leiden. 8. Impressionem, impetum dare, anfallen. Malum alicui et incommodum dare, Uebel zufügen. 9. Dare verba, *decipere*, betriegen. 10. Pignori, foenori aliquid dare, zu Pfand, auf Wucher geben. 11. Senatum alicui; actionem dare, erlauben, beym Rathe zu erscheinen; einen Handel auftragen. Fabulam dare, eine Comedie spielen. 12. Operam dare libris, litteris, magistro. Coenam, solatium, negotium dare alicui.

Doceo, es, cui, doctum, ere, lehren. R. *a* δοκέω, *sentio*. *Syn.* Instituo, erudio, edoceo, praecepta do, vias trado, disciplinam trado, informo. *Adv.* Diligenter, dilucide, fideliter inepte, iracundius, laboriosius, latine potissimum, sero. *Phras. Docere adolescentes*, die Jugend unterweisen. Informare ad omnem humanitatem; rebus optimis instituere; imperitos condoctefacere; scientia augere, optimis institutis imbuere; salubria monita tradere disciplinae assuefacere; artibus adolescentes instruere, erudire, tingere; ludum aperire juventuti litterarium; doctrinis adolescentes impertire; praeceptis erudire; artes iis tradere; honestis artibus juventutem ad omnem humanitatem formare; doctrinis ingenia expolire; doctrinam, eruditionem suam in alios dispertire, transfundere; doctrinae haeredes instituere ac relinquere plurimos; ad bonas artes iisdem itineribus, quibus ipse ad summam eruditionis laudem perveneris, deducere. V. *Disciplina*, *erudio*, *instituo*, *doctrina*. *Usus.* Quid te, asine! litteras doceam? Juventutem mercede docere. Docere; tradere, inculcare. Docere judicem de injuriis suis. Senectus adolescentes docet, et ad omne officii munus instruit.

Docilis, e, gelehrig. *Syn.* Qui facile, libenter, quae docetur, arripit, intelligit, aptus ad disciplinas. ✗ *Indocilis. Phras. Est docilis*, er faßt leicht. Ingenium nactus est facile; cerea est indole, quam facile in quasvis figuras formes, fingas; quam nullo labore, nullo negotio in omnem partem verses, flectas, inflectas; docilitatem habet, disciplinas omnes facile arripit. *Usus.* Praebere se docilem ad aliquam artem, sententiam, disciplinam. Docilem facere auditorem.

Docilitas, tis, f. Gelehrigkeit. *Syn.* Discendi facilitas. *Epi.* Humana. *Usus.* Qui docilitatem memoriamque habent, ingeniosi vocantur. V. *Ingenium*, *ingeniosus*.

Docte, gelehrt. *Syn.* Perite, litterate. *Usus.* Satis docte ac perite.

Doctor, oris, m. Lehrer. *Syn.* Magister, praeceptor, interpres. *Epi.* Intelligens, nobilis, summus, singularis, disjuncti. Rhetorici, summi, veteres. *Usus.* Graeci dicendi artifices et doctores. Sapientiae doctores, et vivendi praeceptores. *Doctor Ecclesiae*, ein Kirchenlehrer. Religionis interpres divinorum oraculorum interpres sanctissimus aeque ac doctissimus; Christianae sapientiae princeps ac magister. *Doctorem creare*, Einen zum Doctor machen. Doctoris nomine ac insignibus ornare, decorare; Juris, Theologiae insignia tribuere; laurea caeterisque doctrinae insignibus donare, cohonestare; Doctoris appellatione insignire; inter Juris Doctores, *vel* Doctoribus adscribere; in Doctorum Juris ordinem referre, reponere, collocare; doctrinae gradum, honores conferre eos, quos habet Philosophia amplissimus *Doctorem fieri*. Doctor werden. Inter Juris doctores cooptari; doctrinae lauream, *vel* insignia capere, accipere; doctrinae laurea donari; doctrinae insignibus decorari, cohonestari, potiri. Inter Sapientiae Senatores admitti, adscribi; in Senatum Sapientum cooptari; in Juris Doctorum Ordinem adlegi: Jurium insignibus nobilitari;

Digitized by Google

Juris doctorum gradu, dignitate potiri; eorum insignibus exornari.

Doctrina, ae, f. Lehre. *Syn.* Eruditio, litterae. *Epi.* Abundans, elegans, eximia, exquisita, facilis, fidelis, liberalis, magistra, vetus, mediocris, non moderata, multa, optima, perridicula, politissima, puerilis reliqua, singularis, subtilior, summa, transmarina, uberior, vulgaris, ingenua, mala. *Phras. Doctrinam sibi egregiam comparavit*, er hat es in der Gelehrtheit weit gebracht. Animum disciplinis omnibus egregie excoluit; amplam rerum humanarum divinarumque cognitionem assecutus est; progressus in doctrinarum studiis fecit eximios; processus eos in artium cognitione fecit, nihil ut fugere ejus scientiam videatur posse; magnam rerum cognitionem mente complexus est; animo comprehendit; nullum doctrinae genus est, quo ille pectus suum non conseverit, in doctrinarum studio multum sane promovit; processus in artium studio habuit sane maximos. V. *Doctus. Usus.* In maximis occupationibus nunquam intermittit studia doctrinae. Relaxare, recolere animum doctrina, et ad sapientiam praeparare. Doctrinarum omnium studiosus. Homo omni virtute et doctrina ornatissimus. V. *Litterae, disciplina.*

Doctus, a, um, gelehrt. *Syn.* Litteratus, eruditus, litterarum intelligens. *Phras.* 1. *Est vir doctus*, er ist ein gelehrter Mann. Vir est doctrina egregie excultus; litteris perpolitus; abundanti doctrina, atque optimarum artium studiis eruditus. Vir praeclara ac recondita eruditione ornatus. Omnis antiquitatis peritus, graecis et latinis litteris institutus, a Philosophia instructior; omnibus artibus, quae sunt libero homine dignae, omnibus ingenuis disciplinis, incredibili quadam varietate rerum ac copia praestans, doctrina nobilis et clarus; litteris impense deditus, in bonarum artium studio praecellens; eleganti litteratura, a quo nemo nisi doctior redeat; doctrina liberaliter instructus; acerrimo vir ingenio, exquisitaque doctrina; qui cum humanitate et cum doctrina frequens habet commercium; vir omni liberali doctrina politissimus; vir cui multae et reconditae sunt litterae; in quo litterae sunt plurimae; litteris Graecis juxta atque latinis doctissime eruditus illustris liberalibus studiis; egregius vir ingenio, bonisque omnibus disciplinis ornatus; vir excellentis doctrinae; in studiis doctrinarum egregius; litteris multis praeditus, rerumque varia ac plurima scientia; ingenio vir el ganti et haud quaquam rerum litt rarumque veterum indoctus; homo omnium bonarum artium disciplinis i pense doctus, in studiis doctrinae mu ti atque celebrati nominis; vir in tium studiis liberalissimis doctrinaq versatus; qui unus optime norit, n nostra solum, sed etiam Graeciae n numenta omnia; vir multarum litte ium; vir reconditae, interioris, exqui tae, singularis, non vulgaris doctrina insignite doctus. Venerabilis vir mirac lo litterarum. 2. *Homo non admodu doctus*, ein Mensch von geringer Wiss schaft. Litteris parce aspersus, leviter t ctus; qui Musas vix a limine salutavi qui litteras vix primis, ut ajunt, lab degustavit; qui in eruditorum natio nondum profiteri nomen audeat. 3. *M dica scientia doctus est*, er ist in d Arzeneykunst erfahren. Eruditus est m dendi arte; sciens, peritus, intellige est medicinae; longe processit in medi nae scientia. Medicinae scientiam ten possidet, callet, ita est assecutus, ut pa cos in ea arte pares reperias. Medicin scientia valet, floret, praestat, excell Medicinae doctrina, cognitione, intel gentia cum paucis conferendus est, n mini est inferior. Nota ei praeclare m dicina est; patent ei, quae multos late ex medicinae scientia, ex medendi art Multum hausit ex iis libris, unde man ejus scientiae cognitio. Medicinae scie tiam plane complexus est; mente atqu animo comprehendit, ingenio sibi ap ruit, peperit, comparavit. V. *Peritus, i genium.*

Documentum, i, n. Beyspiel, Leh stück. *Syn.* Admonitio, praeceptum, exem plum, monumentum. *Epi.* Maximum *Usus.* Cato documentum antiquae virtu tis, integritatis, prudentiae. Hinc docu mentum cape, quid possit fortuna; docu mentum statuere, nequis in posterum et Jam ab adolescentia documenta dedera maxima, qui vir futurus esses. V. *Exem plum.*

Dodrans, antis, m. neun Unzen. *Syn* Novem unciae, seu rei integrae parte tres. *Usus.* Ejus fundi dodrantem emi

Dogma, atis, n. Lehrsatz, Ausspruch *Syn.* Decretum, scitum, praeceptum, pla citum. *Epi.* Commune, verum.

Dolabra, ae, f. Hobel. Instrumentum quo dolantur ligna.

Dolenter, mit Schmerzen. *Usus.* Do lenter, hoc magis dico, quam contume liose.

Digitized by Google

Doleo, es, dolui, itum, ere, schmerzen, traurig seyn. *Syn.* Dolorem capio, *vel* accipio, condoleo, indoleo, moereo, angor animo, dolore ardeo, ingemisco, acerbe fero, dolorem animo capio, molestiam capio, in dolore et moestitia sum, dolor mihi accidit, in dolore sum vel maximo moerore potius. *Adv.* Graviter, impune, intoleranter, levius, maxime, mediocriter, mirifice, pariter, postmodum, plus, proinde, valde, praecipue. *Phras.* 1. *Ea res valde mihi doluit*, die Sache hat mich sehr geschmerzet. Ea res gravem mihi dolorem inussit; angebar animo moerore necessario et acerbo; sine acerbissimo animi sensu rem audire non potui; hausi dolorem acerbissimum, ferremque gravius, si novae aegrimoniae locus esset; dolor vocem mihi debilitat atque intercludit; rei memoria animum moerore opprimit; rei memoria meum pectus effodit; fixus animo haeret dolor; pungit, perfodit, pervellit animum dolor; sensi doloris vehementiam eam, ut vix consolabilis videretur aegritudo; quasi faces quaedam dolores admovebantur animo. Tabescere, confici, macerari, disrumpi mihi dolore videbatur. V. *Dolor*, *crucio*. 2. *Doleo de tuis miseriis vulg. Condoleo*, *compatior tibi*, ich bedauere dich. Doleo vicem tuam; commoveor miseriis tuis; gravissime afficior casu tuo; miseriam tuam meam puto; miseror fortunam tuam; doloris tecum sum particeps; misericordia tui capior, moveor, commoveor; calamitas tua in magnam me solicitudinem adducit; commiseror fortunam tuam; acerbe me angit, vexat, solicitat miseria tua. V. *Dolor*, *ango*, *solicitus*. *Usus*. De febricula filiae tuae valde dolet. Tuum casum luctumque omnes doluimus.

Dolium, ii, n. Faß. *Syn.* Vas vinarium. *Usus*. De dolio haurire.

Dolo, as, avi, atum, are, hobeln. *Syn.* Dedolo. *Usus*. Homo e robore dolatus. Dolare orationem.

Dolor, oris, m. Schmerz. R. *a* δηλεω, *laedo*. *Syn.* Moeror, acerbitas, acerbus animi *vel* corporis sensus, animi cruciatus. *Epi.* Acerbus, acerbissimus, acris, alienus, apertus, asper, molestus, odiosus, difficilis, brevis, communis, conjunctior, vix consolabilis, diuturnus, domesticus, fictus, gravis, longus, gravior, gravissimus, humanus, instabilis, incredibilis, index profectionis suae, ingenuus, intestinus, intolerabilis, tolerabilis, inveteratus, justus, justissimus, lenis, levis, longinquus, longior, longissimus, longus, magnus, malus, major, maximus, mediocris, medius, minor, minimus, mirus, miserrimus, moestus mitior, molestus, muliebris, municipalis, naturalis, necessarius, nimius, novus, officiosus, perpetuus, pius, plebejus, praecipuus, praesens, praeteritus, privatus, productior, sempiternus, stabilis, summus, tantus, verus, virilis, universus, asper, gravis, parvus, propior. *Phras.* 1. *Ea res mihi magnum dolorem attulit*, diese Sache hat mir einen großen Schmerz verursachet. Magnum mihi dolorem dedit, fecit, inussit, incussit; ea res dolore me incendit; dolori mihi fuit maximo; magno me dolore affecit, oppressit, magnum mihi dolorem peperit; perturbavit ea me res vehementer, afflixit, commovit; graviter ea res me pupugit, momordit, affecit. 2. *Gravis me invasit dolor*, es hat mich ein großer Schmerz überfallen. Dolor me incredibilis incessit, incursavit; accepi ex ea re acerbissimum dolorem; moerorem ex ea re hausi, suscepi, concepi gravissimum; dolor me arripuit, oppressit, vexavit molestissimus. 3. *Dolorem sustineo gravem*, ich leide einen großen Schmerz. Dolorem acerbum patior. Dolorem ejusmodi fero, qui ferri vix possit. Dolorem incredibilem capio, sustineo, suscipio, traho, haurio; gravissimo dolore angor, conficior, exerceor, torqueor, affligor, vexor, perturbor, frangor; acerbissimo dolore discrucior, divellor, disrumpor, perimor, interimor, exanimor, contabesco, opprimor, premor. Omnes mentis meae partes dolor exagitat, divexat, perturbat, afficit. Concidit animus meus ictu doloris vi curarum ac solicitudinis, concursu molestiarum labefactatus atque convulsus. Ita cecidit animus meus dolore perculsus, ut nulla res eum ad aequitatem possit revocare. Jaceo in moerore ac sordibus. Curis maceror; aegritudine contabesco. Vehementissime solicitor; acerbissime doleo; aegritudine animi ita laboro, ut sanari vix possim, *vel potius* plane non possim; ut spem salutis omnem amiserim; ut spes salutis omnino supersit nulla. Versor in summo dolore ac moerore; versor in moerore et sordibus. Moerori me totum dedi; tristitiae me totum tradidi, jacet animus moerore oppressus, nihil me tristius; moerore urgeor, laceror; dolore consumor; moeror meus non is est, quem ulla ratio mitigare, nedum exhaurire possit. Dolore intolerabili impedior, ardeo, tactus sum; dolori pene succumbo; aestuat animus dolore; dolore efferor, disferor; doleo, ut nemo magis; incendor dolore. 4. *Morbi dolores sunt*

Digitized by Google

intentissimi, die Schmerzen der Krankheit sind sehr heftig. Artus dolore ardent; artus vehementer laborant; morbi dolor me gravissimus arripit, excruciat, premit, opprimit; acer est doloris morsus; torqueor incredibilem in modum morbi doloribus; tanta est morbi acerbitas, tantusque dolorum aestus, ut animam me positurum credam; exedit, dilaniat viscera dolor intolerabilis; morbi summam sentio acerbitatem; in dolores incidi gravissimos; in summis doloribus jaceo, dolore correptus sum gravissimo. 5. *Ingenti mihi dolori est discessus tuus*, deine Abreise macht mich sehr betrübt. A te cum divellor, videor mihi partem viscerum abrumpere; desiderio amittendi sodalis tam amabilis immensum excrucior, affligor; gravior est omni supplicio tuus mihi discessus; efferor dolore ex discessu tuo. 6. *Dolorem de peccatis habeo*, ich habe Reue und Leid über meine Sünden. Praecipuo quodam dolore angor; lacrimas poenitentis animi indices profundo; dolorem ex peccatorum memoria conceptum gemitu patefacio; dolore admissorum excrucior; ex recordatione criminum dolor animi nunc ingens nascitur; cum recordatione scelerum dolor quoque animum subit. 7. *Dolorem ferre jam non possum*, ich kann den Schmerz nicht mehr ertragen. Ferendo dolori jam non sum; impar dolori sum. Tantum doloris, acerbitatis sustineo, quantum ferri vix possit; dolori succumbo; impares dolori vires meae sunt; vires meae dolore franguntur; vim doloris minime sustinent, ad dolorem infirmae sunt. Roboris in me tantum non est, ut acerbitatem tam gravem quam perpeti. 8. *Non decet virum dolori se totum tradere*, es steht einem Manne nicht wohl an, wenn er sich von dem Schmerz gar zu viel einnehmen läßt. Indulgere, parere, servire dolori; dolore auferri viro gravi indignum est; non decet virum, dolori ita frena laxare; dolori ita cedere, ita se permittere; ita se totum dare, ut modum non reperiat. 9. *Quid dolorem tibi ipse renovas*? was erneuerst du dir selbst den Schmerz? Quid dolorem tibi ipse refricas? sopitum excitas? quid dolorem, quem dies jam pene sanaverat, renovas? quid dolorem, qui jam temporis longinquitate propemodum evanuerat, extinctus erat, redintegras? quid obduciam pene cicatricem refricas? quid plagam, quae in cicatricem jam prope coiverat, ipse renovas? quid ipse tibi ungis in ulcere es? 10. *Dolorem lenire*, den Schmerz lindern. Dolorem exhaurire, mitigare, minuere, frangere, levare; dolorem detrahere; sermonis suavitate magnam alicui doloris partem abstergere, eripere, auferre. V. *Consolor*. 11. *Dolorem deponere*, etwas verschmerzen. Dolorem abjicere, depellere; a dolore tanquam per aberrare; doloris oblivisci. *Usus*. Dolor me incessit, anfallen. Dolorem alicui dare, verursachen. Dolorem capere, empfinden. Dolori parere, nachhängen. Dolorem fovere, amplificare, vergrößern. Dolore aliquem liberare, befreyen. *Moeror*, *angor*, *anxius*, *afflictus*, *tristis*, *consolor*, *doleo*, *contristor*, *solicitudo*, *cruciatus*.

Dolose, betrieglich. *Syn.* Malitiose, ex insidiis, ex occulto. *Usus*. Dolose malo dolo agere.

Dolosus, a, um, betrieglich. *Syn.* Malitiosus. *Usus*. Dolosis consiliis magno pulsus. V. *Vultus*, *astutus*.

Dolus, i, m. Betrug. *Syn.* Fraus, fallacia, machina, insidiae, dolus malus.)(*Bona fides*. *Phras*. *Dolum facere*, Einen betriegen. Dolos commoliri, suere, consuere; adhibere dolos malos et fallacias. Dolis aliquem ludere, decipere; circumvenire fallaciis et praestigiis. V. *Decipio*, *fraus*, *fallacia*, *astutia*.

Domabilis, e, was zu bändigen ist. *Syn.* Qui domari potest.

Domesticus, a, um, Hausgenoß. *Syn.* Familiaris, intestinus, vernaculus, privatus, intimus.)(*Externus*, *alienus*. *Usus*. Res familiaris et domestica. Disciplina domestica. Domesticum, intestinum malum. Domestica exempla. V. *Familiaris*.

Domicilium, ii, n. Behausung. *Syn.* Domus, habitatio, sedes, tectum. *Epi.* Amplissimum, aptum, divinum, honestissimum, pristinum, proprium, sacrum, stabile et certum, terrestre, universum. *Usus*. 1. Humana figura domicilium Romae collocavit, ante non habuit. 2. *Transl.* In hoc domicilio imperii et gloriae. Urbs haec domicilium superbiae et luxuriae. Domicilium in alterius auribus, *vel* humanitate collocare. V. *Domus*.

Domina, ae, f. Frau. *Syn.* Princeps, regina. *Epi.* Dura, improvisa, vehemens, imperiosa, blandissima, gravis. — *Usus*. Fortuna campi domina, et rerum humanarum. Prudentia domina et regina virtutum. Voluptates blandissimae dominae. Eine Frau im Hause, *rectius dicitur* Hera.

Dominatio, onis, f. Herrschaft. *Syn.*

Digitized by Google

Dominatus, tyrannis, regnum. *Epi.* Accommodatissima, aliena, non modo crudelis, sed ignominiosa etiam et flagitiosa, firma et moderata, jucunda et honesta, misera, nova, regia. *Usus.* Vita sub dominatione misera est. Quaerere, sibi comparare, habere dominationem.

Dominator, oris, m. Herrscher. *Usus.* Rerum dominator Deus.

Dominatrix, icis, f. Herrscherinn. *Syn.* Domina. *Epi.* Caeca ac temeraria. *Usus.* Dominatrix animi cupiditas.

Dominatus, us, m. Herrschaft. *Syn.* Dominatio, principatus. *Epi.* Crudelis, impotens, novus, perpetuus, regius, superbus, deterrimus. *Usus.* Dignus dominatu omnium rerum. Dominatum Caesar occupavit. Unius dominatu omnia tenebantur. Fortuna eum in summo dominatu locavit.

Dominor, aris, atus sum, ari, herrschen. *Syn.* Rerum potior, regno, dominatum teneo, populos dominatu premo, teneo, imperium in populos teneo, in ditione habeo; provinciam cum imperio obtineo; praesum eo jure, quod amplissimum esse potest; praesum ea potestate, quae potest esse maxima; imperito populis; imperio urbem rego. *Usus.* Dominari in judiciis. Eloquentia in liberis urbibus dominatur, et floret. Dominari in suos. Ubi libido dominatur, modestia exulat. V. *Regno*, *impero*, *imperium*, *ditio*, *rego*.

Dominus, i, m. Herr. *Syn.* Imperator, Rex, Princeps, tyrannus.)(*Servus.* *Epi.* Agrestis et furiosus, amicior, amicissimus, bonus et assiduus, clarissimus, dispar, familiaris, ignarus, impudicus, invitus, molestus, novus, crudelis, sempiternus, summus, vetus, clemens, incolumis, improbus, justus. *Phras.* *Dominus est*, er ist gebietender Herr. Is est, penes quem summa potestas; qui omnia tenet; ad quem unum delata sunt omnia; qui tenet rempublicam; in cujus potestate bona fortunaeque omnium; terrarum omnium rector. V. *Dominor*, *rego*, *imperium*. *Usus.* Senatus est Dominus publici consilii; Populus Rom. Dominus Regum. Victor, ac Imperator omnium gentium. Deus animum, ut dominum et imperatorem praefecit obedienti corpori.

Domitor, oris, m. Bändiger. *Epi.* Facetior. *Usus.* Equorum domitores non verbera solum adhibent, sed et pabulum subtrahunt.

Domo, as, ui, itum, are, bändigen, zähmen. R. *a* δομάω. *Syn.* Edomo, condocefacio. *Phras.* *Cupiditates domandae sunt*, die Begierden muß man zähmen. Vitiosa natura comprimenda est; improbitas infringenda, frangenda, elidenda, ab feritate insita mitiganda est; effrenatae libidines sub jugum sunt mittendae; id agendum a quovis, ut effrenes cupiditates non frenos modo, sed et jugum accipiant. V. *Comprimo*, *coërceo*, *cohibeo*. *Usus.* Domuisti gentes immanitate barbaras. Equos domare verberibus. Domatas habere libidines. Animal ad mansuetudinem domitum. V. *Edomo*.

Domus, us, f. Haus. *Syn.* Aedes, domicilium, tectum, penates, lares, sedes, focique patrii. *Epi.* Aeterna, aliena, ampla, angusta, antiqua, apertissima, et perhospitalis, caeca, coelestis, ac divina, castissima, commune perfugium, communis, diligens, egregia, exornata, atque instructa.)(Nuda, atque inanis. Familiarissima, felix, fidelis, gratiosissima, honestissima, infamis, crudelis, facinorosa et libidinosa, plena integritatis, officii et religionis, inimica, instructior, et apparatior, laetissima, moerens, locuples, et referta, locupletior, expers hujus injuriae, locupletissima, et amplissima, magna, pulchraque, ministra alicujus facinoris, modestior, naturalis, nota, notissima, et maxime hospitalis, operosa, optima, parva, paterna, pestilens, plena ornamentorum, plena signorum pulcherrimorum, plena dedecoris et flagitii, popularis, praeclara, et plena dignitatis, praetoria, privata, pudica, pulchra, referta, donis, regia, religiosa, referta aleatoribus, plena ebriorum, stabilis, studiosissima, cupidissimaque salutis, superior, tota, vacua atque nuda, vacua suspicione, pura, venalis. Domus inanes, locupletissimae; magnae et nobiles. *Phras.* *Domum habebat Cicero lautam et elegantem*, Cicero hatte eine schöne Behausung. Utebatur domo cumprimis lauta et pereleganti; habitabat lautissime; in aedibus Ciceronis neque lautitiam, neque elegantiam desiderares; erat in iis multum lautitiae et elegantiae. Domus Ciceronis erat omnibus rebus instructa atque exornata; domus ea non domino magis ornamento erat,

Digitized by Google

quam civitati. *Usus.* 1. Domum aedificare plenam dignitatis, facere, convestire, reficere, restituere. 2. *Domo exire*, aus dem Hause gehen. Excedere, emigrare, exulare, abesse. 3. *Domum ire*, nach Hause gehen. Domos inde discedunt; in sua tecta dilabi; domum se recipere; convertere se domum. 4. *Domi manere*, zu Hause bleiben. Domo se tenere; non commovere se domo; expectare aliquem domum. 5. *Luxu domum exinanire*, exhaurire. Amico domum commendare. 6. *Familia*, Geschlecht, Familie. Offensam sibi domum reconciliavit.

Donatio, onis, f. Schenkung. *Syn.* Amice, sponteque facta distributio. *Epi.* Singulari impudentia praedita, nova, incredibilis, falsa. *Usus.* Donationem facere.

Donec, bis. *Syn* Dum, quoad usque. *Usus.* Expectabo, donec ad locum venias.

Dono, as, avi, atum, are, schenken. *Syn.* Largior, munere afficio, munus do, affero; donum affero, muneribus orno; stipendio afficiò; condono. *Adv.* Effuse, large, sigillatim, publice, consulto. *Phras. Ampliter illum, effuse, largeque donavit*, er hat ihn reichlich beschenket. Magna ei munera misit; amplissimis donis decoravit; opipare hominem muneratus est; magnis muneribus eum sibi obligavit; magna praemia rei pecuniariae ei tribuit; locupletem ex egente effecit; dono dedit ampla munera; munera illi amplissima condonavit; talenta aliquot illi muneri misit; donaria dedit non exigua; honorario, congiario illum impertivit, prosecutus est. Muneri amplum congiarium dedit; magnas largitiones fecit; amplas donationes contulit; magna fuit, magnus usus est in illum liberalitate; magnis hominem muneribus sibi devinxit; quantamlibet hominis cupiditatem muneribus explevit. V. *Do*, *largior*, *munus*. *Usus.* Inimicitias suas reipublicae donare. Ciceroni populus Romanus immortalitatem donavit.

Donum, i, n. eine Gabe. *Syn.* Munus. *Epi.* Castum, regium, dignum, divinum, eximium, pulcherrimum, regale. *Phras. Dona naturae nactus est egregia*, er hat schöne natürliche Gaben. Egregia ei dona a natura, studio, fortuna data sunt; nihil non ei a doctrina, a fortuna delatum videtur, ita rebus habilis, ita liberaliter naturae muneribus ornatus est, ut non natus, sed ab aliquo Deo fictus esse videatur, magnis dotibus ingenii, judicii, doctrinae instructus est, quae in eum natura ornamenta congessit, ea illum apud omnes in magna laude et gratia ponunt; magnis naturae dotibus cumulatus; naturae ornamentis ampliter instructus; egregiis, singularibus animi corporisque dotibus praeditus, ornatus. 2. *Dona naturae perexigua sortitus est*, er hat gar geringe Naturgaben. A naturae subsidiis pene imparatus; naturae donis praeparce instructus; male paratus a natura; nullis ornatus naturae muneribus. V. *Natura. Usus.* Multa donis muneribusque conficiuntur. Donis Deorum irae placantur. Philosophia donum Deorum.

Dormio, is, ivi, itum, ire, schlafen. *Syn.* Somnum capio, sopitus sum, quieti me trado, cubo. *Phras.* 1. *Dormitum se confert*, er geht schlafen. Quieti corpus dat; quieti se tradit; somno operam dat; confert se cubitum; cubitum it; ad quietem se confert; lecto se commendat; corpus diurnis laboribus fatigatum, quieti mandat; strato se committit. V. *Cubo.* 2. *Tota nocte dormivi*, ich habe die ganze Nacht geschlafen. Alte et graviter dormivi, nec nisi cum sole experrectus sum; arctissimus me somnus complexus est; sopor graviter me oppressit; in lucem quievi; alte condormivi; stertebam in altum diem; artus languidos longo sopore placavi; gravatum animi anxietate corpus diuturno somno refeci gravi altoque somno oppressus fui; somno liberalissime acquievi, somno eam noctem indulsi liberalius; somno victus, quietem corpori haud parce dedi. Nihilo arctiora erant somni tempora, quam noctis; nox ea, quam longa fuit, somni mihi copiam faciebat; corpus somno solutum sine cura tota nocte quievit; nox ea quieti data; alti quies erat somni, somno continenti eam noctem egi, duxi; traduxi, transegi, somnum in lucem extraxi; totam noctem somno transmisi, somno fessos artus pavi, irrigavi in multum diem. 3. *Hac nocte nihil dormivi*, ich habe diese Nacht nichts geschlafen. Nihil erat somni; noctem hanc sine somno, vigilem, insomnem, somno vacuam, somno expertem egi, peregi, duxi, traduxi. Nox ea mihi insomnis, inter insomnia abiit, effluxit; perpetua vigilia sum vexatus; insomnio laboravi, somni carpere ni

Digitized by Google

poteram; somnus nullus hac nocte ad oculos meos accessit, somnus hac nocte effugit oculos meos, fugit ab oculis meis; nunquam se obtulit oculis meis; quietis nullam partem cepi; omnum hac nocte non vidi; hac nocte nunquam quievi: noctem totam pervigilavi; noctis partes mihi omnes expertes somni fluxere. Nox ea tota vigilem me habuit; somnum oculi non viderunt mei; somnum oculis non vidi meis, hac nocte oculi mei somno gravari, comprimi, claudi minime potuerant. V. *Somnus*, *obdormio*, *lectus*, *cubo*. *Usus*. Ex lassitudine dormire coepi. Alte et graviter dormire.

Dormito, as, avi, atum, are, schlafen. *Syn*. Oscito, somnus me solicitat, somnus accedit, somnus instat, et deserit, in soporem idemtidem delabor. *Usus*. Dormitantem illam et oscitantem sapientiam aestimo.

Dorsum, i, n. der Rücken. *Syn*. Aversa pars corporis.

Dos, dotis, f. Mitgift. *Usus*. 1. Multum torquetur debitione dotis. Dotem filiae nobili conficere. Dotem dicere alicui. 2. *Ornamentum*, Zierde. Artem indotatam verborum dote ornavit et locupletavit. V. *Donum*.

Dotalis, e, zur Mitgift gehörig. *Usus*. Dotale matrimonium. Praedia dotalia.

Doto, as, avi, atum, are, ausstuern. *Syn*. Orno, dotem do. *Usus*. Virgo bene dotata.

Drachma, ae, f. athenienſische Münze, welche 12 Kreuzer gilt. *Syn*. Denarius, unciae pars octava. *Usus*. Drachmas dare, petere.

Draco, onis, m. Drache. *Epi*. Jubatus, lapideus, terribilis, tortus, torvus, totus. *Usus*. Patrimonium complexus, quasi thesaurum draco.

Dubie, zweifelhaft. *Usus*. Dubie datum pro certo accipere.

Dubitandis formulae, Beyspiele, seinen Zweifel vorzutragen. Quid ergo est? nondum satis constat, molestiaene plus, an etc. Age jam, molestiae plus id afferet, an etc. Quid faciam, aut quo me pacto geram? Nunquam in majori dubitatione fui. Tria sunt autem: Arpinum eam, an Romam, an Tusculum? Quid igitur est? Romae manebo, an Arpinum abeam? Utrum molestiae plus, an periculi subibo? Molestiae plus, an discriminis instet, incertum habeo, haereo, res mihi in incerto est.

Dubitanter, zweifelhaft. *Syn*. Timide, difficulter.)(*Fidenter*. *Usus*. Verecunde, dubitanterque facere aliquid. Spe gloriae sublata non dubitanter occidam.

Dubitatio, onis, f. Zweifel. *Syn*. Haesitatio, dubium, scrupulus. *Epi*. Ignota, infinita, digna, minor, tenuissima. *Usus*. 1. *Dubitationem injicere et scrupulum*, in Zweifel setzen. Iter meum in dubitationem te adduxit; dubitationem tibi attulit, dedit, reliquit. 2. *Dubitatione aestuare*, *jactari*, in Zweifel stehen. Id quidem dubitationem nullam habet. In illa re magna dubitatio est. 3. *Dubitationem tollere*, den Zweifel benehmen. Dubitationem adimere, eripere; expellere omnem rei dubitationem; dubitationis nihil relinquere. Homo sine dubitatione deterrimus. Eum judices sine dubitatione absolvere. V. *Dubito*, *dubium*.

Dubito, as, avi, atum, are, zweifeln. *Syn*. Addubito, haereo, ambigo, mihi in dubium venit, dubium mihi est, dubium habeo, animi pendeo, ambiguum habeo, in dubium venio; mihi diffido, timeo.)(*Certo scio*, *confido*, *persuasus sum*. *Adv*. Diu, multum, sane, plane recte, valde. *Phras*. 1. *Omnibus probe de rebus dubitat*, er zweifelt fast an allen Sachen. Nutat plerumque animo; in contrarias sententias illi distrahitur in deliberando animus, affertque ancipitem cogitandi curam; implicatus fere tenetur, nec firmum consilium capessit; suspensus suspicionibus et dubitationibus tenetur. Aqua passim illi haeret; quid agat, dicat, respondeat, ipse nescit; titubantem, haesitantem, labantem animo et fluctuantem fere videas. Confusus animi et incertus variis voluntatibus impellitur et repellitur; sententiae incertus perplexe fere de rebus judicat, omnia in incerto relinquit, non satis in promptu habet, quo se vertat, quid probet, quid rejiciat; non satis constat sibi, in dubio ponit omnia; animum in diversa versat. 2. *Quid agam, dubito*, ich zweifle, was ich thun soll. Ancipiti cura distrahor, jactor, versor; animi pendeo, incertus animi sum, pendet animus; huc illuc inclinat animus, fluctuat, jactatur; animi incertus est. Quid consilii capiam, utram in partem me dem, ignoro. Explicare consilium; expedire me ex hac deliberatione; exitum meae cogitationis invenire non possum. Distrahunt

Digitized by Google

me diversa consilia. In utramque partem ita multa succurrunt, ut sit difficilis admodum, minime expedita, minime explicata, minime explorata, minime certa, perobscura, haud satis aperta deliberatio. Anceps valde sum; dubius sum; teneor implicatus; dubitatio me tenet; difficilis mihi deliberatio est; varie distrahor, dubia cogitatione distrahor; in ancipiti cura versor; nihil explico; explicare nihil queo; expedire me nequeo; valde haereo; exitum non reperio. Consilium capere nescio; consilium deest. Inops consilii sum; a consilio inops sum. Consilium diu frustra quaero; non dispicio; dijudicare nequeo, utram in partem me dem; utrum sit rectius, utrum conducibilius, utrum sit eligendum consilium; exploratum, apertum, certum non habeo, utri parti assentiam; lubricus mihi est ad deliberandum locus; in utramque partem animus inclinat, animus in consilio labat, nutat, non consistit; nihil habet explorati, explicata, explorata mihi non est consilii ratio; impedita mihi est consilii ratio; ancipitem gero animum; animi fluctuor; suspensus et incertus caeca expectatione pendeo; animo sum suspenso, ancipiti deliberatione distrahor; quid consilii capiam; in incerto est, in dubio est animus; in hac causa mihi aqua haeret, incertus sententiae sum; animi dubius sum; mihi in incerto relictum est; non satis constat animo; in incerto habeo; in dubio pono; huc atque illuc diversus, fluctuans agitor; inter fugae pugnaeque consilium trepido; sententia nondum stare mihi potuit. *Usus.* Ille nihil tam veritus, quam ne dubitare videretur. In senatum venire non dubitavit. Illud, cave, dubites. Non dubito, quin etc.

Dubium, ii, n. Zweifel. *Syn.* Dubitatio, difficultas, controversia. *Phras.* 1. *Dubium movit de ea re*, er hat über diese Sache einen Zweifel erwecket. Dubium fecit; rem in dubium vocavit, revocavit, rem in dubitationem adduxit; dubitationem injecit, attulit; scrupulum injecit; incertam rem effecit; rem in controversiam vocavit, adduxit, deduxit. 2. *Dubium de re exortum est*, es ist über diese Sache ein Zweifel entstanden. In dubium adducta res est; res in dubium venit; in controversiam; in contentionem venit; res in disceptationem venit; orta est de re controversia; te ea re controversia extitit; dubitari coeptum de re; res in dubium, in contentionem vocata, revocata est. 3. *Dubium esse de repotest*, man kann an der Sache zweifeln. Res dubitationem habet, in contentione posita est; in controversia versatur; in disceptationem cadit; res in conjectura posita est; in dubium, contentionem vocari potest; in disceptationem venire potest; res indisceptatione versatur 4. *Rem in dubio relinquo*, ich lasse die Sache im Zweifel. Rem in medio relinquo; in opinione relinquo; rem ut incompertam, et in opinione positam in medio relinquo; rem ut in incerto positam, et parum exploratam affirmare mihi religio est. 5. *Sine dubio*, ohne Zweifel. Sine dubitatione; dubitatione sublata; nulla interposita dubitatione. 6. *Est in ea re magnum dubium*, es ist in dieser Sache ein großer Zweifel. Nihil vidi, quod minus explicari possit; residet ea de re non tenuis scrupulus; o rem odiosam, et inexplicabilem, in qua summa obscuritas! Ea res, cum in consultationem venit, mihi tenebrae sunt, expedire non possum; ea res in diversum me trahit, suspensum me tenet; detinet; incertus sententiae sum; animus mihi pendet, dubitatione aestuat. V. *Dubito. Usus.* Rem in dubium vocare. Dubium facere. Dubium non habere. Res in dubium venit; in dubio est; sine dubio tibi accedam. V. *Dubitatio, dubius.*

Dubius, a, um, zweifelhaft. *Syn.* Incertus, anceps, controversus, lubricus, ancipiti cogitatione distractus. Habens dubitationem.)(*Certus. Phras.* 1. *Dubium est, quis sit belli eventus futurus*, es ist zweifelhaft, wie der Krieg ausschlagen wird. In dubio est; est, cur dubitetur; dubitationem res habet; ambiguum est; in dubio versatur; in ambiguo; in ancipiti positum est; plane non constat, non patet, non liquet apertum, perspicuum, dilucidum non est; dilucide non patet; divinare non licet; certe conjicere, augurari, affirmare non licet; certa conjectura non est, exploratum non est, quis sit belli exitus futurus. Belli exitus suspensum adhuc habet animum; animum expectatione suspendit; suspensum me tenet, detinet. De belli eventu potest ambigi. In dubium venire potest eventus belli; in dubium venire potest exitus belli. Exitus belli in dubitationem

Digitized by Google

adduci potest. In utramque partem judicari de belli exitu potest. Anceps, dubia, ambigua, incerta, difficilis, admodum obscura, quae obscuritatis et erroris habet plurimum, de belli eventu divinatio est; de belli eventu conjectura est non aperta, non simplex, non perspicua de belli eventu parum certa opinio est. Conjecturam de belli exitu facere cui licet? quo res belli casura sit; utram in partem inclinatura victoria, nemo dispicit, intelligit, novit. Exitum belli certa ratio non ostendit, non promittit. V. *Incertus*, *dubito*. 2. *Dubius est amicus*, ein Freund, an dessen Treue man zweifeln kann. Dubius, suspensaeque ex fortuna fidei amicus; cujus incerta, ambigua, nec explorata satis fides; cui amicitia ex fortuna pendet; cujus fide niti haud tuto possis; cujus amicitia in casu posita est; fortunae amicus, non homini. *Usus*. In ea re minime dubia tricatur. Eorum, quae dubia sunt, rationes; quae certa, exempla afferentur. Dubium non habeo.

Ducenti, ae, a, zwey hundert.

Ducenties, zwey hundert Mahl. *Usus*. Sestertium amplius ducenties retuli.

Duco, is, duxi, ductum, ere, führen *Syn*. Deduco, sumo. *Adv*. Extrinsecus, omnino, publice, recte, bipertito, maxime, nimium, diu. *Phras*. *Duxit uxorem*, er hat geheirathet. Uxorem sibi adjunxit; matrimonio sibi junxit virginem; domesticum foedus junxit cum virgine. V. *Matrimonium*. *Usus*. 1. Viri fortes, qui ordines, exercitum duxere. 2. *Adduco*, *censeo*, bewegen. Ita me tua oratio ad credendum ducit. 3. *Judico*, *censeo*, *existimo*, dafür halten. Ducere aliquem in hostium numero. Parvi, despicatui ducere, neminem prae se hominem ducere. Humana omnia prae se ducit. 4. *Produco*, *profero*, *protraho*, *traho*, verlängern. Ducere tempus, ducere bellum. 5. *Derivo*, leiten. Ducere aquam per fundum alterius. 6. *Concipio*, schöpfen, fassen. Ducere, trahere, sumere opinionem, suspicionem in aliqua re. 7. *Obtineo*, nehmen, bekommen. Similitudinem ex aliquo ducere. Commendationem e scelere ducit. 8. *Abeo latenter*, sich heimlich wegmachen. A gradibus, a domo se duxit. 9. *Rapio ad supplicium*, zur Strafe ziehen. Hominem duci jussit. 10. *Nuptiis aliquam mihi adjungo*, eine zur Ehe nehmen. Duxit Terentiam. 11. Sich einnehmen lassen. Duci opinione, errore, laude, gloria. 12. *Promiscue*, in verschiedener Bedeutung. Nomen a regione duxit. Spiritum et vitam ducere. Initium e re ducere. Vires ducere. Gloriae, dedecori sibi aliquid ducere.

Ducto, as, avi, atum, are, führen. *Usus*. Ductare aliquem dolis. V. *Decipio*.

Ductor, oris, m. Führer. *Syn*. Dux, qui ordinem ducit. *Usus*. Quoties ductores nostri ad mortem non dubiam cucurrerunt.

Ductus, us, m. Leitung. *Usus*. Ductus aquarum. Ductus oris. Alterius ductu aliquid facere.

Dudum, vorlängst. *Syn*. Jam pridem, multis ante tempestatibus. *Usus*. Dudum circumrodo, quod devorandum est.

Duellum, i, n. Krieg. *Syn*. Bellum. *Epi*. Justum, grave. *Usus*. Antiqui nomina contrahebant, ut duellum, bellum. *Pro* certamine singulari inter duos, Zweykampf. *Vulg. est*.

Dulcedo, inis, f. Süßigkeit. *Syn*. Dulcitudo. *Epi*. Concepta, maxima. *Usus*. Dulcedine quadam gloriae moti, commoti, capti, depravati juvenes. Voluptas maxima dulcedine sensum movet Pecuniae dulcedine non capior. Ingenti dulcedine, summa suavitate me tua oratio perfundit.

Dulcesco, is, ere, süß werden. *Usus*. Uva maturata dulcescit.

Dulcis, e, süß. R. *a* γλυκύς. *Syn*. Suavis, carus, jucundus.)(*Amarus*. *Adv*. Valde. *Phras*. *Dulce mihi est audire*, es ist mir sehr angenehm zu hören. Cantus is sensui suaviter blanditur; sensus dulciter ac jucunde movet; dulcedine quadam capior, perfundor, ista cum audio. *Usus*. Epistola dulcissima. Ingenium ejus tam dulce, quam acetum Aegyptium. V. *Suavis*, *jucundus*, *carus*.

Dulciter, süß. *Syn*. Jucunde, suaviter.

Dulcitudo, inis, f. Süßigkeit. *Syn*. Dulcedo. *Usus*. Dulcitudo orationis. Gustatus praeter caeteros sensus dulcitudine commovetur.

Dum, bis daß, da, so lange. *Usus*. 1. Haec dum Romae geruntur. 2. *Donec*, bis daß. Mane tantisper, dum redeam. Nihil ei longius videbatur, quam dum nuntius rediret. 3. *Adhuc*, *nondum*, noch, noch nicht. Nihil dum audieram. Neque dum is locus satis. 4. *Dummodo*, wenn

Digitized by Google

nur. Age, quod jubet, dum Romae ne sis. Nihil mea curo, dum rempublicam conservem. 5. *Quamdiu*, so lange. Utere rebus meis, dum velis.

Dumetum, i, n. eine Dornhecke. *Syn.* Locus dumis consitus, spinis abundans. *Usus.* Septum undique, et vestitum vepribus et dumetis locum quaesivi.

Dummodo, wenn nur. *Syn.* Dum, dum tamen, si modo, dum ut, modo ut. *Usus.* Omnia negligunt, dummodo potentes evadant.

Dumosus, a, um, heckig. *Syn.* Spinosus, vepribus plenus. *Usus.* Locus, rupes dumosa.

Dumus, i, m. ein Dornbusch. *Syn.* Spina.

Duntaxat, allein. *Syn.* Tantum, solum. *Usus.* Animo duntaxat vigeo.

Duo, ae, o, orum, zwey.

Duodecies, zwölf Mahl.

Duodecim, zwölf.

Duodeni, ae, f. je zwölf und zwölf. *Usus.* Duodena jugera.

Duodeviginti, achtzehn. *Syn.* Decem et octo.

Duplex, icis, *g. o.* zweyfach. *Syn.* Geminus. *Usus.* Duplices pupillas habet. Duplex est hominum genus.

Dupliciter, zweyfach. *Syn.* Bipertito. *Usus.* Dupliciter me tuae litterae delectarunt. Ista dupliciter accipi possunt.

Duplico, as, avi, atum, are, verdoppeln. *Syn.* Gemino, itero. *Usus.* Dupli cantur mihi curae. Duplicata ex eo facto gloria discessi. Duplicata verba et iterata.

Duplus, a, um, doppelt, noch so viel. *Syn.* Alterum tantum. *Usus.* Subire poenam dupli. Duplo major, et altero tanto major. Duplum et triplum intervallum. Mulcta in duplum ibit, du wirst noch ein Mahl so viel zur Strafe geben.

Dupondius, ii, m. Münze, welche zwey Asse galt. *Syn.* Asses duo, librae aeris duae.

Duresco, is, ere, hart werden. *Syn.* Durus fio. *Usus.* Humor aquilonibus durescit.

Duritas, tis, f. Härte. *Syn.* Severitas, duritia, acerbitas.)(*Lenitas, comitas. Usus.* Duritas, severitas, moestitia orationis. Quanta in hoc duritas, in illo comitas!

Duriter, hart. *Usus.* Verba duriter translata. Durius accipere videris. Nihil dixi durius.

Duritia, ae, *et* durities, ei, f. Härte. *Syn.* Firmitas, asperitas. *Epi.* Immanis, virilis. *Usus.* Animi duriti sicut corporis stupor. Duritia et patie tia virilis. In summa parsimonia et du tia vivere. V. *Severitas, asperitas.*

Duro, as, avi, atum, are, währen. *Sy* Maneo, diuturnus sum, stabilis perm neo, persevero. *Phras.* 1. *Tua haec gl ria non diu durabit*, deine Herrlichk wird nicht lange dauern. Perpetua non er non stabit, non consistet; vetustater aetatem non feret; aeterna non erit; longinquum tempus non permanebit; n erit diuturna; fluxa nimium est et cad ca. 2. *Haec si bella durabunt, actu est de salute patriae*, wenn diese Krie anhalten sollten, so ist es mit unserem V terlande geschehen. Haec si bella perp tua, diuturna, fixa erunt; si, quo coep re cursu, bella procedent; si longius pr ducentur bella; nisi bello finis impon tur; nisi bella ad exitum perducantu desperata omnis patriae salus est. 3. *Ten pestas tota nocte duravit*, das Wett hat die ganze Nacht gedauert. Tempest totam noctem tenuit, obtenuit, tempest non nisi inclinata jam nocte posuit, re misit; tempestas non nisi aperiente die conquievit, appetente die se fregit a tempestate quies tota nocte non era *Usus.* Sensus moriendi ad exiguum tem pus durat. V. *Persto, persisto, persev ro, diuturnus.*

Durus, a, um, hart. R. *a δύειν, l gneus. Syn. Transl.* Crudelis, asper, inh manus, incultus, ferreus, horridus, agre stis, vehemens, inexorabilis, implacab lis, importunus, natura asper, inclemens immitis, animo agresti et duro.)(*Mo lis. Phras.* 1. *Homines duris assuet sunt*, die Leute sind ein hartes Leben ge wohnt. Durati usu armorum, invicto ac laborem corpore; in patientia laboris e periculi ferrei prope corporis et animi, a parvulis duritiei et labori student; vi tae cultu sunt aspero; fatigatis humus cubile est; cibus eos, quem occupant, sa tiat; tempora somni arctiora, quam no ctis sunt; multum ab omni luxu abhor rent. 2. *Est homo durus*, er ist ein rau her Mensch. Mollitiem dudum animo eje cit omnem; benignitas in eo clausa est; duritiae se a puero dedit; ut vita, sic ora tione durus est et horridus; *animo est* inexpugnabili; asperi procul dubio ani mi est; ingenio duro est et inexorabili, quod nulla res frangat, nulla commoveat; durus est et ferreus; duriter omnia in clementerque agit. V. *Agrestis, asper. Usus.* Durum se et agrestem praebere. Durissima reipublicae tempora. Ver-

Digitized by Google

bam durum, insolens. Moribus asper et durus. Dura servitus. V. *Inhumanus.*

Duumviratus, us, m. Amt der zwey Männer. *Usus.* Duumviratum gerere.

Duumviri, orum, m. zwey Männer. *Usus.* Duumvirum judicium.

Dux, ducis, m, Führer. *Syn.* Qui ducit exercitum, ductor, imperator; signifer, praefectus, qui ducit ordines, auctor. *Epi.* Clementissimus, certior, diligentissimus, idoneus, illustris, major, memor aliorum, oblitus sui, novus, paratior, praestantissimus, summus, togatus, verus. Duces acerrimi, adversarii, audaces, boni, clarissimi, desperati, experti, firmi, fortes, improbi, improvidi, innumerabiles, nefarii, negligentes, nobilissimi, notissimi, parati atque armati, praestantissimi, publici, summi, non solum veteres, sed etiam recentes vivi et incolumes. Dux certissima, nocturna, optima. molesta, mirifica. *Phras.* 1. *Universa civitas eum ducem sequebatur*, die ganze Stadt folgte ihm als ihrem Anführer. Universa civitas ei regendam se dederat; ad ejus ductum se applicaverat; ad ejus ductum se cives omnes contulerant, adjunxerant. 1. *Caesar dux erat praestantissimus*, Cäsar war ein vortrefflicher Feldherr. Caesar praefuit exercitibus summa cum laude; imperator, rector exercituum, ductor copiarum fuit. Caesar nemini secundus. Copias duxit Caesar admirabili rerum bellicarum scientia. Caesar gessit bella suo ductu ea virtute ac vigilantia, non modo; ut non superiorem, sed nec omnino parem habuerit; nemo ut praestantior illo haberi posset. Caesar erat, in quo tum summa rei bellicae ponebatur. Caesar erat belli artibus clarissimus; bellica laude, bellica virtute, altitudine animi, felicitate ante alios conspicuus. V. *Imperator. Usus.* Natura optima vivendi dux. Ducem se praebere facinoris. Dux et magister ad faciendum aliquid. Rationem ducem sequor.

Dysuria, ae, f. Harnstrenge. *Syn.* Urinae difficultas.

E.

E, *vel* ex, von, aus. *Usus.* 1. *Originis*, Herkommen. Eunuchi e Syria. Quidquid habuit, e disciplina habuit. 2. *Commodi, usus, utilitatis*, Nutzen. Erit id ex usu, erit e republica. Decretum e republica factum.

E regione, gerade gegen über. *Syn.* In conspectu, ex adverso. *Usus.* Luna cum est e regione solis, deficit. Occurrunt sibi velut e regione contraria.

Ea re, deßwegen. *Syn.* Propterea, ideo, ob eam rem. *Usus.* Is metuit, et ea refugit. Id, quia turpe, ea re non est faciendum.

Eatenus, so weit. *Syn.* Hactenus, usque dum, usque ad eum finem, usque eo, quoad; usque eo, ne. *Usus.* Ferre aliquem eatenus, quoad ipse negligat. Jus eatenus exeruere, quoad valuere.

Ebibo, is, bibi, bibitum, ere, austrinken. *Syn.* Exhaurio. *Usus.* Ebibere sanguinem alicui.

Eblandior, iris, itus sum, iri, abschmeicheln, heraus locken. *Syn.* Blanditiis extorqueo. *Usus.* Effice, eblandire, ut etc.

Ebrietas, tis, f. Trunkenheit. *Usus.* Inter ebrietatem et ebriositatem multum inter est.

Ebriositas, tis, f. Lust zur Trunkenheit. *Syn.* Habitus ebrietatis, *vel* affectio ebrietatis.

Ebriosus, a, um, oft betrunken. *Syn.* Facilis ad ebrietatem. *Phras. Ebriosus est*, er ist ein versoffener Mensch. Gurges atque bellua est; qui vino se ingurgitare, replere, obruere, devincire, soleat; vini pernicies, vini nimius, vini immodicus, ebrietati deditus; in potationibus assiduus; natus ad vina perdenda; cui tempus nullum sobrio relinquitur; temulentiae nota infamis. *Usus.* Stilponem ferunt et ebriosum et mulierosum fuisse. V. *Violentus, ebrius.*

Ebrius, a, um, trunken. R. *ab* ὄμβριος, *humidus. Syn.* Temulentus, vinolentus, vino languidus, vino obrutus, vino madens, languens, confectus. ✕ *Sobrius, siccus. Phras. Vino mersus jacet*, er ist betrunken. Nondum hesterni convivii crapulam exhalavit; crapula gravis et inops est; vini adhuc plenus est, vino obrutus, vino sopitus, vino gravatus est; sensus mero adhuc victi jacent; gravata

Digitized by Google

ebrietate meus est; mero incaluit appotus probe est; invitavit se in coena largius; Bacchus hominem irritavit; vino rationem obruit; vino mentem mersit, sepelivit; vino se oneravit intemperantius; crapula ac capitis errore titubat; vino oppressus, sepultus est; vino gravis est; vino madet; plenus crapulae est. V. *Vinolentus*, *bibo*. *Usus*. Apud se ebrium factum esse dixit.

Ebullio, is, ivi, ire, aufwallen. *Syn.* Effervesco. *Transl.* Jacto, ostendo. *Usus*. Solent illud ebullire Stoici; virtutes ebulliunt et sapientiam.

Ebur, oris, n. Elfenbein. *Syn.* Dens elephantis. *Epi.* Castum, donum Deo gratum, non inutile, crebrum. *Usus*. Tecta ebore et auro fulgentia.

Eburneus, a, um, elfenbeinern. *Syn.* Ex ebore. *Usus*. Signum aeneum, eburneum, marmoreum.

Ecce, siehe, sieh. *Syn.* En. *Usus*. Ecce litterae de Varrone. Ecce autem nova turba et rixa! Ecce miserum hominem.

Ecclesia, *ae*, *f.* Kirche, christliche Gemeinde. Recte credentium coetus, congregatio; respublica Christiana. *Ecclesia Romana*, die römische Kirche. *Phras.* Ecclesia orbis terrarum princeps et magistra. Arx reipublicae Christianae. Religionis Christianae arx ac sedes. Ecclesiarum omnium princeps ac mater. Veritatis magistra ac morum custos Ecclesia; princeps religionis, ac divinae mentis interpres Ecclesia; Pontificum sedes. *Ecclesia nascens*, die erste Kirche. Primordia Christianae reipublicae. Nascentis Ecclesiae incunabula; aureum nascentis post Christum pietatis seculum; Ecclesiae orientis, lactentis seculum. *Vulg. Primitiva Ecclesia*. *Ab initio Ecclesiae*, vom Anfange der Kirche. Ab exortu nascentis Ecclesiae; ab ipsis Ecclesiae incunabulis; ab institutis Christianis sacris; a Christianae religionis exordio. *Ecclesia cathedralis*, Domkirche. Aedes sacra, primaria; Episcopi sedes; templum summum. *Ecclesias visitare*, die Kirchen besuchen. Religionis causa aedes sacras obire; pietatis causa ad loca sanctimonia nobiliora contendere; urbis templa veteri religione sacra obire. Sacra loca venerari, veneratione prosequi. V. *Templum*.

Echo, *us*, *f.* Wiederschall, Echo. Saxa et solitudines voci respondentia; vox aut sonus repercussae; valles clamoribus repercussae. *Phras. Hic est echo*, da gibt es einen Gegenschall. Redditur clamor jugis montium, vastisque saltibus repercussus; circumjecta nemora, petraeque quam accepere, vocem multiplicato sono referunt, vocibus juga montis collesque resonant; montis anfractu repercussae redduntur voces; montium flexus, et concavi vallium sinus voces reciprocant; saxa rupesque voci respondent.

Eclipsis, is, f. Finsterniß. *Syn.* Obscuratio, defectio solis aut lunae, defectus, deliquium solis, labor lunae. *Phras.* 1. *Eclipsis lunae est*, es ist eine Mondesfinsterniß. Luna incidit in umbram terrae; luna, e regione solis interpositu interjectuque terrae deficit; luna laborat; deficitur lumine; sole premitur; nitorem sideris condit; lumen omne foedat; luna languescit, hebessit. 2. *Eclipsis solis erat*, es war eine Sonnenfinsterniß. Solis orbis minui visus est; nox interdiu visa intendi; nox interdiu coelo obtenta.

Ecquando, wenn doch. *Syn.* Quando.

Ecquis, ae, od, *v.* id, wer doch. *Usus*. Ecquo de homine id ais? ecquid narras? ecquid animadvertis horum silentium?

Ecquisnam, aenam, odnam, wer doch?

Ecstasis, *is*, *f.* Entzückung. *Syn.* Mentis, animi a corpore secessus, alienatio, mentis a sensibus evocatio. *Phras.* A se, a sensibus secedere, discedere; abstrahi a sensu mentis; in contemplationem coelestium tota mente rapi; a sensibus avocari, verzückt werden. V. *Abstractus*, *alienatus*.

Edacitas, tis, f. Fräßigkeit. *Syn.* Vitium ventris et gutturis. *Usus*. Morbus edacitatis.

Edax, acis, *g. o.* fräßig. *Syn.* Vorax. *Usus*. Edacem hospitem amisisti. V. *Vorax*, *gula*.

Edera, ae, f. Epheu. *Usus*. Omnia convestivit edera.

Edico, is, dixi, dictum, ere, ansagen, gebiethen. *Syn.* Indico. *Usus*. Consul senatum, comitia, conventum sociis, judicium edixit. Praetor edixit.

Edictum, i, n. Befehl. *Syn.* Decretum, interdictum. *Epi.* Aequum, atrox, improbum et inhumanum, inimicum, novum peculiare, praeclarum, provinciale, recens, repentinum, severum, totum, translativum, uberrimum et quaestuosissimum, urbanum. Edicta acerba, duriora, jucunda, molesta, nova et inaudita, praeclara, praetoria, superiora. *Usus*. Qui Romae edictum totum, omnia decreta evertit. Ex edicto in possessionem veni. Edictum edicere, scribere, componere, proponere. Edicto aliquid sancire. Edictum nequis cum telo servus sit. Pro-

Digitized by Google

mntiat poenam in armatos servos, et e cum armis incedant, vinculorum minis mortisque edicit. V. *Decretum.*

Edisco, is, didici, ere, auswendig lernen. *Syn.* Memoriae mando. *Usus.* Homerum ediscat, habeat in ore puer suavissimus. V. *Disco memoriter.*

Ediffero, is, ferui, fertum, ere, auslegen, darthun. *Syn.* Expono. *Usus.* non edifferam, quis rei, finis fuerit. V. *Differo.*

Editio, onis, f. Ausgabe. *Usus.* Ista editio summam habet acerbitatem.

Edititius, a, um, erwählt. *Usus.* Edititios tantum judices secutus sum.

Editus, a, um, heraus gegeben. *Phras.* 1. In vulgus editus. 2. *Altus*, hoch. Locus editus, atque praecelsus.

Edo, is, edidi, editum, ere, heraus geben. *Syn.* Facio, profero, divulgo. *Adv.* Magnifice, libenter. *Phras. Librum edam*, ich werde ein Buch heraus geben. Librum emittam; faciam, ut id opus tandem appareat; foras dabo; faciam, ut exeat liber meus; in publicum dabo librum; pervulgabo, divulgabo; in vulgus edam: in lucem prodam; exire, prodire lucubrationes meas patiar; in lucem dabo; edam, committam luci; juris publici faciam, vulgabo. *Usus.* 1. Edere clamores, magnam ruinam, facinus atrox. Edere exemplum severitatis. 2. *Divulgo*, kundbar machen. Libros edere. Apollo oracula edidit. Voluit, ut ipsi tuum nomen ederem, ut facti socium ederem. 3. *Animum edere*, sterben. Partum edere, gebären. Ager molliores fetus edi, hervor bringen.

Edo, is, edi, esum, ere, essen. R. *ab* ἔδω, essen. *Syn.* Comedo, cibum capio, cibum summo, cibo utor; famem depello, expleo, sedo, coeno. *Usus.* Jucunde opipare, apparate edit et bibit. V. *Comedo, cibus, vorax, dapes.*

Edoceo, es, ui, doctum, ere, lehren. *Syn.* Doceo, patefacio, certiorem facio. *Usus.* Id magis verisimiliter, quod usus reapse experiendo edocet. V. *Doceo.*

Edolo, as, avi, atum, are, ausputzen. *Syn.* Dolo. *Usus.* Orationem edolavi.

Edomo, as, ui, itum, are, zähmen. *Syn.* Domo. *Phras. Carnem edomare*, das Fleisch bezähmen. Corpus vigiliis, *vel* labore frangere; corpus atterere; corpus poenis sponte susceptis affligere, divexare, macerare, subigere, corpus aspere, contenteque habere; duriter accipere; inclementer tractare. V. *Domo, disciplinam facio, mortifico. Usus.* Vitiosam naturam oppressam et edomitam habere.

Edormio, is, ivi, itum, ire, ausschlafen. *Syn.* Ope somni conficio. *Phras. Edormivit crapulam*, er hat den Rausch ausgeschlafen. Emovit crapulam; somnum una et crapulam sepelivit; mentem gravatam ebrietate quies illi reddidit; crapulam exhalavit; ebrietatem somno discussit. *Usus.* Edormi crapulam et exhala.

Educatio, onis, f. Auferziehung. *Syn.* Institutio, disciplina. *Epi.* Non dissimilis animantium, puerilis. *Usus.* Institutus liberaliter educatione, puerilique doctrina. V. *Educo.*

Educator, oris, m. Erzieher. *Syn.* Altor, nutritius. *Usus.* Omnium rerum sator, altor, educator Deus.

Educatrix, icis, f. Erzieherinn. *Syn.* Nutrix. *Usus.* Harum rerum educatrix et nutrix est sapientia.

Educo, as, avi, atum, are, auferziehen. *Syn.* Alo, nutrio, instituo. *Adv.* Ingenue, liberaliter. *Phras. A me educatus est*, er ist von mir erzogen worden. Me educatorem habuit; mea in familia educatus ingenue et institutus est. Omni industria eum, non humili cultu, in gremio veluti meo et sinu educavi. Amavi pro meo ingenium ejus enutrivi, praeceptis utilissimis et saluberrimis finxi; claram ei ad omnem virtutem lampadem accendi. Puerum a parvo eductum habui pro meo. Eductus in manibus meis est; educationi ejus ipse praefui, optimisque moribus imbui. Ex mea institutione disciplina illa prodiit. V. *Alo. Usus.* Non est boni parentis, quem procrearit et educarit, non vestire et ornare.

Educo, is, duxi, ductum, ere, ausführen. *Syn.* Extraho, duco, libero. *Usus.* 1. Educere in aciem copias. Grandem molem, turrim educere. Educere aliquem in jus. 2. *Educare*, auferziehen. Qui puerum me sibi eduxerunt. V. *Extraho.*

Effari, effatus sum, sagen. *Syn.* Loquor, enuntio. *Usus.* Nullum verbum effari potuit.

Effatum, i, n. Ausspruch. *Syn.* Pronuntiatum. *Epi.* Verum, aut falsum, incognitum. *Usus.* Effata Philosophorum.

Effectio, onis, f. Vollbringung. *Syn.* Effectus, efficientia.

Effector, oris, m. Ursacher. *Syn.* Perfector, architectus, molitor, creator, auctor. *Epi.* Optimus, praestantissimus. *Usus.* Stilus optimus dicendi effector,

Digitized by Google

parens, magister. Deus mundi molitor, omnium rerum effector.

Effectrix, icis, f. Ursache, Urheberinn. *Syn.* Pecunia est effectrix multarum voluptatem.

Effectus, us, m. Wirkung. *Syn.* Quod effectum est. *Usus.* Effectus eloquentiae est audientium approbatio. Radicum vim et effectum ignoramus.

Effeminate, s. effoeminate. weiblich. *Syn.* Muliebriter.)(*Fortiter. Usus.* Cave, ne quid effeminate facias.

Effeminatus, a, um, weiblich, weibisch. *Syn.* Qui animum gerit muliebrem.)(*Fortis, virilis, durus. Usus.* Homo effeminatus, impudicus, mollis, fractus, abjectus, humilis, submissus. V. *Mollis, voluptas.*

Effemino, as, avi, atum, are, weichlich machen.)(*Corroboro. Phras. Sic effeminantur homines*, so werden die Leute weichlich gemacht. His rebus animi relanguescunt, et virtus remittitur; animi emolliuntur; vigor animi otii dulcedine et variis voluptatum delinimentis extinguitur; sic robur animi elanguescit; muliebres animi induuntur. *Usus.* Effeminarunt aërem, quem Junoni tribuerunt Poëtae.

Effetus, a, um, s. effoetus, ausgemärgelt. *Syn.* Exhaustus, confectus, debilis. *Usus.* Intemperans adolescentia senectuti corpus effetum tradit.

Effero, fers, extuli, elatum, ferre, austragen. *Syn.* Edo. *Adv.* Aliquando se, altius, se insolenter, insolentius, amplissime, supremo die, foras, longissime, membratim, conjuncte. *Usus.* 1. Ager uberiores fructus effert. 2. *Profero, educo*, setzen, führen. Pedem domo extulit. Filius patrem extulit *ad sepulchrum.* Demersam patriam efferre, begraben, zu Grabe tragen. 3. *Extollo, celebro*, erheben, loben. Laudibus aliquem in coelum efferre. Ad summum imperium, ad summam gloriam aliquem efferre et extollere. Quos fortuna evexit ad gloriam, virtus extulit ad laudem, ne insolenter se efferant. 4. *Afficio*, sich einnehmen lassen. Dolore, ira, gaudio, laetitia efferri, extra se ferri. Cupiditatibus efferri. 5. *Promo, pronuntio*, vorbringen. Efferre sententiam gravem verbis inconditis. 6. *Vulgo, divulgo*, kundbar machen. Cave, haec foras efferas, ut ad vulgi aures perveniant. Ne has meas ineptias efferatis.

Effero, as, avi, atum, are, wild machen. *Syn.* In iram accendo, rabiem accendo. *Usus.* Homines non patiuntur, terram immanitate belluarum efferari. Gentes immanitate efferatae. In hominis fg[illegible] ra animo efferato. Barba promissa sp[illegible] ciem oris efferarat.

Effervesco, is, ferbui, ere, aufwa[illegible] sen. *Syn.* Ebullio, erumpo. *Adv.* Veh[illegible] mentius. *Usus.* Nimium efferbuit hu[illegible] ferocitas, et in gerendis inimicitiis pert[illegible] nacia. Undae comitiorum ut mare pr[illegible] fundum effervescunt. Efferfescere in al[illegible] quem et erumpere. V. *Praeceps, impe[illegible] tus, iru.*

Efficacitas, tis, f. Kraft, Nachdruck. *Syn.* Virtus, efficientia, efficiendi facil[illegible] tas, facultas. *Usus.* Tantum habet i[illegible] libidine artis et efficacitatis. V. *Fa[illegible] cultas.*

Efficax, cis, *g. o.* kräftig. *Syn.* Qu[illegible] multum habet efficacitatis. *Usus.* Nostl[illegible] quam tardus, quam parum efficax, quan[illegible] cunctator sit.

Efficienter, wirksam. *Usus.* Quo[illegible] cuique efficienter antecedat.

Efficientia, ae, f. Wirkungskraft. *Syn.* Vis efficiendi. *Usus.* Causae in se[illegible] continentes efficientiam naturalem. Cun[illegible] solis pulchritudinem et efficientiam mira[illegible] retur.

Efficio, is, feci, fectum, ere, aus[illegible] wirken. *Syn.* Facio, re ipsa efficien[illegible] sum, effector sum, effectum do, aliquid[illegible] praesto, persequor, concludo, confio, ef[illegible] fero. *Adv.* Aequaliter, artificiosius, cau[illegible] tius, difficilius, facilius, funditus, libidi[illegible] nose, mirabiliter, necessario, perturbat[illegible] plurimum, plane, polite, propemodum, quamprimum, subtiliter, latenter, maxi[illegible] me, melius, omnino. *Phras.* 1. *Utinam in tua causa aliquid efficiam!* wollte Gott, ich könnte in deinem Handel etwas ausrichten! Utinam in causa tua quoquo modo aliquid conficiam; rem e tua sententia conficiam; negotium tuum bene geram, in rebus tuis aliquid proficiam; operae pretium faciam; exitum aliquem reperiam; eniti aliquid et navare liceat; aliquid momenti, faciam; irrito incepto ne cogar abscedere; rem ad effectum adducam, in causa tua aliquid promoveam; rem tibi explicatam dem, efficacitatis aliquid habeam; rem tibi effectam reddam, tradam; de negotio utinam aliquid extricem! *Usus.* 1. Nihil hominum auribus, nihil posterorum memoria dignum effecit. Admirationes et clamores efficere. Enitere, labora, effice, ut etc. Mandata efficere. Mirabilia facinora effecit. Usus progrediens familiaritatem effecit. Magnos progressus efficiebat. 2. *Concludo*, daraus schließen, beschließen. Efficere et concludere orationem. Minutis

Digitized by Google

errogationculis quod proposuit, effecit. argumentis et ratione assensum effecit. V. *Auctor.*

Effictio, onis, f. Abbildung. *Usus.* Effictio corporis cujusdam figuram verbis exprimit.

Effigies, ei, f. Bild. *Syn.* Species, imago, simulacrum. *Epi.* Eminens virtutis expressa, polita summis ingeniis, solida, germana. *Usus.* Filius effigies moris, sermonis, animi mei, humanitatis, et probitatis tuae. Eminens virtutis effigies. Virtutum effigiem posteris relinquere, summis ingeniis expressam et expolitam. V. *Imago.*

Effingo, is, finxi, fictum, ere, abmahlen. *Syn.* Exprimo. *Usus.* Formam alicujus et mores effingere. Oris lineamenta in tabula effingere. Effingere animo, quae memoria tenere velis. V. *Fingo.*

Efflagitatio, onis, f. Begehren. *Syn.* Petitio, postulatio. *Epi.* Insulsa. *Usus.* Omnium efflagitatio una fuit. V. *Flagito.*

Efflagitatis, us, m. Begehren. *Syn.* Efflagitatio.

Efflagito, as, avi, atum, are, heftig begehren. *Syn.* Vehementer, magnopere flagito. *Usus.* Auxilium efflagitare et misericordiam. Cum epistolam a me convitio efflagites. V. *Peto.*

Efflictim, heftig. *Syn.* Valde, vehementer. *Usus.* Efflictim deperire aliquem.

Efflo, as, avi, atum, are, ausblasen. *Syn.* Emitto, flo. *Adv.* Graviter. *Usus.* Agere animam et efflare. V. *Flo.*

Efflorescо, is, florui, ere, aufblühen. *Syn.* Splendesco, eluceo, eniteo, existo, mano. *Tribuitur iis, quae cum copia quadam et venustate ex alio, ut flores ex caliculis se exerunt et evolvunt. Adv.* Penitus. *Usus.* E multa rerum cognitione oratio effloresсit; e familiaritate amor, ex asperitate vitae castimonia effloresсit. Efflorescere laudibus ingenii. V. *Floreo.*

Effluo, is, fluxi, fluxum, ere, ausfließen. *Syn.* Elabor, excido, abeo.)(*Influo. Adv.* Plane. *Phras. Rhenus in mare effluit*, der Rheinstrom ergießt sich ins Meer. In mare editur; in mare se evolvit; mari miscetur; in mare se exonerat; in mare praecipitat; mare Rheno flumine augetur; in mare lapsu suo profluit et infertur Rhenus; in mare devolvitur. V. *Flumen. Usus.* Animo, memoria dudum illa effluxere, quae tu arcana putabas. Vita, aetas, tempus, voluptates effluunt, et momento dilabuntur. Cum sanguine vita effluxit. Nihil mihi deest, nec abundat, aut effluit. V. *Fluo, elabor, tempus.*

Effodio, is, fodi, fossum, ere, ausgraben. *Syn.* Eruo, terram altius molior, e cavernis terrae metalla elicio. *Usus.* Marcelli memoria meum pectus effodit. Aurum effodere. V. *Fodio.*

Effrenate, unbändig. *Syn.* Temere. *Usus.* Effrenate in hostem irrupit legió.

Effrenatio, onis, f. Unbändigkeit. *Syn.* Impotentia, insolentia. *Usus.* Quae effrenatio impotentis animi. V. *Licentia.*

Effrenatus, a, um, unbändig. *Syn.* Projectus, praeceps, indomitus, furiosus, impotens.)(*Domitus. Usus.* O libidinem! o cupiditatem effrenatam! Homines secundis rebus effrenatos, sibi praesidentes, in gyrum rationis ducere oportet.

Effrenus, a, um, ungezäumt, zügellos. *Usus.* Effreno equo in medios ignes infertur.

Effringo, is, fregi, fractum, ere, erbrechen. *Syn.* Frango, perfringo, revello, convello. *Usus.* Fores effringere. Convulsis repagulis, effractis valvis, revulsis claustris domum compilant.

Effugio, is, fugi, fugitum, ere, entfliehen. *Syn.* Evito, elabor, evolo.)(*Incido, occurro. Phras. Periculum effugit*, er ist der Gefahr entgangen. Eripuit se instanti periculo; ex communi exitio unus evasit; periculum fuga declinavit; idem, qui tot cives afflixit, casus hunc unum transiit. V. *Periculum, fugio, vito, evado. Usus.* Vix omnem offensionem, crimen, maledictum, suspicionem effugies. Mori, et tanquam ex incendio effugere fortunae. Nihil te effugiet, rescies omnia. V. *Vito.*

Effugium, ii, n. Ausflucht. *Syn.* Refugium, profugium. *Usus.* Effugium quaerere, consequi, habere. Patet tibi effugium.

Effulgeo, es, fulsi, ere, hervor leuchten. *Usus.* Sol inter graves imbre nubes effulgens. V. *Fulgeo.*

Effundo, is, fudi, fusum, ere, ausgießen. *Syn.* Profundo, emitto.)(*Infundo. Phras. Iram suam in me effudit omnem*, er hat seinen Zorn über mich ausgelassen. Odium omne et furorem in me effudit; evomuit in me virus acerbitatis suae; stomachum erupit in me. *Usus.* 1. Segetes effundunt herbas frugibus inimicas. Aetas hanc copiam effundit. 2. *Magnae hominum multitudini tribuitur.* Tota civitas se effundebat. E carcere reos omnes effundere. Tota ad me effusa Italia. 3. *Prodigo, consumo*, verschwenden. Patrimonium, fortunas omnes, aerarium per luxuriam

Digitized by Google

effundit. Multos in aliquem honores effundere. 4. *Animi motus prodo*, seine Gemüthsneigungen an den Tag geben. Se in lacrimas, questus, vota effundere. Se in aliqua libidine effundere. Odium et furorem in me effudit. 5. *Effutio*, heraus plaudern. Effudi, quae habui, omnia. 6. *Amitto*, verlieren. Collectam gratiam momento effundere, die Gnade verlieren. V. *Gratia*.

Effuse, häufig. *Syn.* Large, prolixe. *Usus.* Homo effuse petulans. Effuse donare, laudare. Inaniter et effuse exultat.

Effusio, onis, f. Ausgießung, Verschwendung. *Syn.* Largitio. *Epi.* Facilis, honesta. *Usus.* 1. Liberalitatem effusio imitatur. Quas pecuniarum effusiones factas putatis? 2. *Concursus populi*, das Zusammenlaufen des Volkes. Quis concursus ex agris, quae effusiones populi? 3. Animi effusio in laetitia, contractio in dolore, das Auslassen des Gemüthes. V. *Liberalis*.

Effutio, is, ivi, itum, ire, ausplaudern. *Syn.* Temere effundo. *Usus.* Quidam temere multa effutiunt. V. *Garrio*.

Egenus, a, um, dürftig. *Syn.* Pauper, egens. *Usus.* Egenus consilii. V. *Pauper*.

Egeo, es, ui, ere, Mangel haben. *Syn.* Indigeo, mihi opus est, quaesito opus est.)(*Abundo*. *Adv.* Indigne, magnopere, vehementer. *Phras.* *Non egeo tuis consiliis*, ich brauche deinen Rath nicht. Non indigeo tuis admonitionibus, consiliis; tuis mihi monitis nequaquam opus est. Tuis carere monitis facile possum. Supervacanea, parum utilia, nullius emolumenti, minime necessaria sunt mihi praecepta tua. *Usus.* Incredibile, quam egeam tempore. Consilio, auxilio, consolatione egere. Nihil illo loco egentius, nihil spoliatius. Servi et egentes concurrunt. V. *Inopia*, *pauper*.

Egero, is, gessi, gestum, ere, austragen. *Usus.* Egerere praedam ex hostium tectis.

Egestas, atis, f. Armuth. *Syn.* Inopia, indigentia, mendicitas, domestica difficultas.)(*Abundantia*, *copia*. *Epi.* Indignissima, summa. *Usus.* Ista paupertas, vel potius egestas. Egestatem et luxuriem domestico latrocinio sustentavit. Non capiunt angustiae pectoris tui, non egestas mentis tantam personam. Egestatem affert luxus. In egestate esse. V. *Paupertas*, *inopia*.

Ego, ich. *Syn.* Ipse. *Usus.* Ego sum ille Consul.

Egredior, eris, gressus sum, gredi, hinaus gehen. *Syn.* Exeo, prodeo. *Adv.* Tardius. *Usus.* 1. Certos mihi fines, terminus, cancellos describam extra quos egredi non possim. Ex provincia, urbe, navi egredi. 2. *Exerro* abweichen. Suo officio, a proposito egredi. V. *Exeo*.

Egregie, vortrefflich. *Syn.* Bene valde, praeclaro, belle. *Phras.* *Egregie causam dixit*, er hat für sich aus bündig geredet. Divinitus, luculenter gloriosissime, magnificentissime, festive, avite, composite, excellenter, cumulatissime, summa facundia dixit. V. *Valde*.

Egregius, a, um, vortrefflich. *Syn.* Excellens, praestans, praeclarus. *Adv.* Medius, fidius, omnino. *Phras.* *Est vir egregius*, er ist ein ausbündiger Mann. Est vir egregia, mirifica, incredibili singulari virtute; acerrimus vir et industrius; summa in eo gravitas et animi altitudo. Magnus, clarus, amplissimus, insignis ad laudem, ingenui animi, summam integritatis laudem consecutus, omnibus rebus vir ornatus; in quo summa probitas, innocentia; genere, honore, copiis, existimatione facile princeps; in quo summa probitas, dignitas et splendor; flos, robur, lumen reipublicae, et nobilitatis. Homo pene divinus, ornamentum et arx amicorum, decus urbis; in quo eximia et praestantia omnia; ab omni laude felix; excellent animo et virtute; divinis quibusdam bonis instructus et ornatus; luculentus homo; quo nihil nobilius, sapientius; cum primis honestus; summo honore et pudore, summo officio; spectatissimus ordinis sui, probatissimus, prudentissimus, frugalissimus, integerrimus, velut de coelo delapsus; justitia et religione inclitus; vir exempli recti, ingentis spiritus; longe ante alios eminens; sanctus et innocens, virtute conspicuus, columen, ac fidus reipublicae; inclita justitia, religioque viri est; vir exempli recti, domi, militiaeque; vir ingenti spiritus; multa morum elegantia et ingenio illustri; viri quantaecunque fortunae capax est ingenium; vir rarae et acerrimae indolis; vir, quem viderim in vita optimum; flos nobilitatis; lumen reipublicae. V. *Praeclarus*. *Usus.* Egregia indoles. Egregius civis. In procuratione sua egregius. V. *Perfectus*.

Egressus, us, m. Ausgang. *Usus.* Magna frequentia meum egressum celebravit.

Eheu! ach! *doloris nota*.

Digitized by Google

Eho! o ho! *vox admonentis. Usus.* Eho! tu me non noscis?

Ejectio, onis, f. Vertreibung. *Usus.* Mortem timemus et ejectionem.

Ejero, as, avi, atum, are, schwören. *Syn.* Ejuro.

Ejicio, is, jeci, jectum, ere, vertreiben. *Syn.* Expello, exturbo, extrudo, detrudo, dejicio, extermino, effundo, profundo, emoveo. *Adv.* Nominatim, tandem, aliquando, funditus. *Usus.* 1. E domo illum ejecere. Ex numero hominum ejiciendus, ex finibus humanae naturae exterminandus. 2. *Transl.* Ejicere ex animo amorem insanum, dolorem memoriam alicujus. 3. Ejicere partum. V. *Pello.*

Ejulatio, onis, f. das Heulen. *Epi.* Lugubris. *Usus.* Lessus quasi lugubris ejulatio.

Ejulatio, us, m. das Heulen. *Syn.* Ejulatio. *Epi.* Acerbus, miser. *Usus.* Ejulatus ne mulieri quidem est concessus.

Ejulo, as, avi, atum, are, heulen. *Syn.* Ploro, lamentor, ploratus edo, effundor in planctus indecoros. *Usus.* Magnitudine doloris ejulans. Gemere, ejulare, lamentari, frangi, debilitari dolore. V. *Gemo*, *ploro.*

Ejuro, as, avi, atum, are, abschwören. *Syn.* Ejero, detestor. *Usus.* 1. De me querebantur, me ejurabant. 2. *Abdico*, absagen, ablegen. Magistratum ejurare.

Ejusdemmodi, eben dergleichen. *Syn.* Ejusdem generis. *Usus.* Ejusdemmodi furias Orestes est expertus.

Ejusmodi, dergleichen. *Syn.* Ejus generis, talis. *Usus.* 1. Genus belli est ejusmodi, ut etc. Beliqua sunt ejusmodi, quae etc. *Adeo*, *tam*, so. Ejusmodi cupidus est. V. *Similis.*

Elabor, eris, lapsus sum, labi, entfallen. *Syn.* Excito, evado.)(*Teneo*, *complector. Phras.* 1. *Mensis elapsus est*, ein Monath ist verflossen. Mensis abiit, fluxit, mensis actus, exactus est, praeteriit; mensis unus se circumegit. 2. *Elapsus est e carcere*, er ist aus dem Kerker entronnen. Vinculis elapsus est; elusit excubitorum vigilantiam; clam se custodibus subduxit; ex custodum manibus se eripuit; effugit, fefellit intentam excubitorum in te aciem; e carcere clam se proripuit. V. *Evado. Usus.* Criminibus, suspicione elapsus. Sol elabitur, et abit. Elapsus est e proelio. V. *Dilabor.*

Elaboratio, onis, f. Verfertigung. *Syn.* Cura, labor. *Usus.* Id non sine elaboratione, et operae consumptione.

Elaboro, as, avi, atum, are, ausarbeiten. *Syn.* Laboro, curo, operam do, contendo, enitor, elucubro, excudo.)(*Negligo. Usus.* Qui in una tantum re elaborant. Contende, quaeso, et elabora. Nullum tam asperum saxetum, in quo ruricolae non elaborent. Diligenter elaborata, summa industria, cura et vigiliis ornata, elucubrataque oratio. Omni non modo contentione, sed dimicatione elaborabo. V. *Laboro*, *perficio*, *curo.*

Elanguesco, is, langui, ere, kraftlos werden. *Syn.* Languore conficior, contabesco, infirmor. *Usus.* Elanguit cura hominum. Differendo res elanguit. Aliena invidia elanguescendum erit. V. *Langueo.*

Elargior, iris, itus sum, iri, mittheilen. *Syn.* Largior. *Usus.* Multa tibi fortuna elargita est. V. *Largior.*

Elate, hochmüthig. *Usus.* Elate et ample loqui et dicere.)(*Submisse*, *humiliter*, *demisse.*

Elatio, onis, f. Hochmuth. *Syn.* Praestantia.)(*Submissio. Epi.* Voluptuaria. *Usus.* Ex hac elatione, et magnitudine animi facile pertinacia nascitur. Laetitia quasi gestientis animi elatio voluptuaria. V. *Superbia*, *arrogantia*, *ambitio.*

Elatus, a, um, hochmüthig. *Usus.* Hoc animo elato, et amplo factum est. Vi naturae et ingenii elatus. Cupiditate elatus et gaudio. V. *Superbus*, *arrogans*, *altus.*

Electe, auserlesen. *Syn.* Distincte, discrete. *Usus.* Electe gerere.)(*Permiste.*

Electio, onis, f. die Wahl. *Syn.* Lectio, selectio, delectus.)(*Neglectio*, *contemptus*, *rejectio. Usus.* Judicium et electio verborum.

Elector, oris, m. Erwähler. *Usus.* Boni electores existimari volunt. V. *Eligo.*

Eleemosyna, *ae*, *f.* Almosen. *Phras.* 1. *Libenter do eleemosynam*, ich gebe gern Almosen. Liberaliter panem praebeo mendiculis; invitus ista hominum mendicabula a me inania dimitto; in egentes benigne stipem confero; tenuiorum fortunis succuro; impense misereor egentium eorumque rationibus paterne succurro, *vel* provideo; egentes miseratione prosequor; iis pro facultatibus benigne facio; aliena liberalitate victitantibus penum gra-

Digitized by Google

tuito suppedito. Adolescentes idoneos, erogata grandi in sumptum pecunia, ad mercatum honestatis, optimarumque artium transmitto; pauperum inopiae liberaliter consulo; vitae subsidia prolixe, religioseque tribuo; eorum egestatem liberali stipe consolor, sustento. 2. *Eleemosynam petere*, Almosen sammeln. Stipem corrogare, petere; vitae subsidia precario efflagitare; victum, panem ostiatim quaerere; vitae alimenta ostiatim rogare, flagitare, colligere.

Elegans, tis, *g. o.* zierlich. *Syn.* Luculentus, concinnus, politus.)(*Inelegans*, *contemptus*, *abjectus*. *Phras.* *Est orator admodum elegans*, er ist ein auserlesener Redner. Scitus quo nihil potest esse pictius; in singulis verbis florentissimus; venustissimus et politissimus; limatulo sane et politulo judicio; quo nil venustius, limatius, lepidius, concinnius, nitidius. *Usus.* In omni judicio; in dicendo elegans. In epulis parandis elegans. Epistola elegantissima.

Eleganter, zierlich. *Syn.* Scite, ornate, polite.)(*Ineleganter*. *Phras.* *Eleganter dixit*, er hat zierlich geredet. Docte et delicate; blande et concinne; cum multa venustate et omni sale; apte et rotunde; cum dignitate et venustate; festive, cum multa munditia et luce verborum, facete, jucunde, lepide, munde, subtiliter verba fecit. *Usus.* Caesar omnium fere oratorum latine loquitur elegantissime.

Elegantia, ae, f. Zierlichkeit. *Syn.* Munditia, lautitia, venustas, lepor, festivitas, concinnitas. *Epi.* Accurata et sine molestia, diligens latine loquendi, inanis, sermonis necessaria, politior, summa. *Usus.* Eloquentia ab elegantia doctrinae segregari non potest. Politior elegantia et munditia scribendi. Scriptorum tuorum subtilitas et elegantia.

Elementum, i, n. Element, Anfangsgrund. *Syn.* Initium, principia rerum, e quibus omnia constant, omnia oriuntur. *Epi.* Prima naturae. *Usus.* Dialectica tradit elementa loquendi. Puerorum elementa. Quatuor principiorum genera, *seu* elementa, ex quibus terra infimum tenet locum; hanc inundat aqua; superior aëri; ignibus altissima ora redditur.

Elephantus, i, *et* Elephas, antis, m. Elephant. *Usus.* Elephanto belluarum nulla est prudentior. Manus est data elephantis.

Elevatio sacrae Hostiae, Aufwandlung in der heiligen Messe. *Phras.* Actio, qua sacerdos coelestem Hostiam supra verticem attollit; qua sublimem tollit sacrosanctam Hostiam; qua divinam Hostiam populo adorandam proponit, ostendit.

Elevo, as, avi, atum, are, vermindern. *Syn.* Minuo, levo, sublevo.)(*Augeo*. *Usus.* *Minuo*, verringern. Fidem adversarii, auctoritatem, famam victoriae, gloriam elevare et minuere.

Elicio, is, licui, licitum, ere, heraus locken. *Adv.* Curiosius. *Syn.* Educo, extrabo, allicio, abduco. *Usus.* Ignem conflictu lapidum elicere. Elicere aliquem praemio, ut agat aliquid. Lacrimas, arcana, alicujus sententiam elicere, exprimere. Elicere, invitare ad certamen. Elicere et evocare mercede solertiam; blanditiis ad disputandum elicere. V. *Abdueo*, *allicio*.

Elido, is, lisi, lisum, ere, ausschlagen. *Syn.* Frango, incido. *Usus.* Poëtae nervos omnes virtutis elidunt. Ipsae stirpes aegritudinis elidendae sunt. Alicujus consilia elidere, funditus evertere. V. *Everto*.

Eligo, is, legi, lectum, ere, erwählen. *Syn.* Lego, deligo, carpo, excerpo, opto, adopto.)(*Negligo*, *contemno*. *Adv.* Diligenter, parum diligenter. *Phras.* 1. *Quem tandem consulem eligent*? Wen werden sie endlich zum Bürgermeister erwählen? Adoptabunt; consulem esse volent, jubebunt? quem consulem legent, dicent, desument? cui imperium suffragiis mandabunt? quem praecipue consulem designabunt, nominabunt, optabunt? in quem tandem electorum suffragia inclinabunt, conspirabunt? ad quem summa reipublicae deferetur? cui summa rerum demandabitur? 2. *Optimam partem elegisti*, *cum te DEO addixisti*, du hast den besten Theil erwählet, da du dich Gott geschenket hast. Sapienter vitam instituisti; rectum cursum cepisti; optimo judicio usus es; sapienter judicasti; exordium vitae praeclarum fecisti; optimum coepisti cursum; optimam rationem iniisti; egregio vitam principio inivisti, cum tua omnia, teque ipsum Deo consecrasti. 3. *Diem sibi et locum quilibet eligat*, suche sich ein jeder Zeit und Ort aus. Locum sibi quisque capiat, diemque sumat; locum tempus.

Digitized by Google

circumspiciat quisque; tempus loque petat, statuat, deligat, carsibi quisque ex multis optimum. *Usus.* Eligere e malis minimum oporEl. Elige de duobus, quem velis.

Elimino, as, avi, atum, are, hinaus stoßen. *Syn.* Ejicio, extra limen trado. *Usus.* Extra aedes eliminatur. V. *Ejicio.*

Elimo, as, avi, atum, are, ausfeilen. *Syn.* Perpolio, limo. *Usus.* Velim aliquid elimes ad me. Elimata oratio. V. *Polio.*

Elinguis, e, *g. o.* sprachlos. *Syn.* Mutus, indisertus. *Usus.* Convicit hominem, elinguem reddidit. V. *Mutus, infans.*

Elixus, a, um, gesotten. *Syn.* Quod aqua coctum est. *Usus.* Elixus cibus, quam assus suavior.

Eloco, as, avi, atum, are, verdingen. *Syn.* Loco. *Usus.* Fundum elocare.

Elocutio, onis, f. Ausdrückung der Worte. *Syn.* Explicatio ornata et elaborata. *Epi.* Commoda et perfecta, inanis et pene puerilis. *Usus.* Elocutio est idoneorum verborum et sententiarum ad inventionem accommodatio.

Elogium, ii, n. Lobspruch. *Syn.* Dictum, *seu* sententia laudem alicujus, *vel* aliud quidpiam declarans. *Epi.* Censorium, unicum. *Usus.* Quid ipsa sepulcrorum monumenta, quid elogia admonent, nisi nos morituros? Solonis elogium.

Eloquens, tis, *g. o.* beredt. *Syn.* Rhetor, copiosus ad dicendum, copiose sapienterque dicens, in dicendo suavis, ornatus; non infans. *Adv.* Perfecte. *Phras. Vir est admodum eloquens*, er ist sehr wohl beredt. Divinus in dicendo; perfectus in dicendo et perpolitus; dicendi gloria praestans, disertissimus; ad dicendum paratissimus; omnibus vel naturae, vel doctrinae praesidiis ad dicendum paratus; ea facundia, ut nemo lingua promptior in civitate haberetur; vir acer, nec infacundus; celebratae eloquentiae; clarae vir. facundiae. Multum dicendo valet; multum eloquentia valet; magnam oris commendationem habet, cui resistere nemo possit; dicendi veneres habet summas, principatum eloquentiae tenet; juris ac eloquentiae consultus est; cujus eloquentiam curia nulla capit; florentis homo facundiae; vir, qui mentis suae cogitata eloquenter, copiose, eleganter explicet, efferat, enuntiet; qui afficiat audientium animos multa suavitate; qui de quacunque re apte, prudenter, explicate, abundanter, illuminate, numeroseque dicat, disserat. V. *Eloquentia. Usus.* Is est eloquens, qui possit humilia subtiliter, magna graviter, mediocris temperate dicere. V. *Moveo.*

Eloquentia, ae, f. Wohlredenheit. *Syn.* Eloquendi vis, dicendi gravitas et copia, summa copia et singularis facultas dicendi, divinum atque incredibile genus orationis, copiose loquens sapientia.)(*Infantia. Epi.* Abundans sermonibus, verbis, accommodatior ad motus animorum et ad vulgi sensum, admirabilis, artificiosa, brevis, comes pacis sociaque otii et quasi alumna quaedam constituta civitatis, excellens, forensis, inanis quaedam et puerilis, incredibilis, justa, laudabilis, magna, major, mediocris, orba, perfecta, popularis, praeclara, praestabilis; res una omnium difficillima, sapientia loquendi, summa, uberior atque latior, vera et absoluta, universa. *Phras. Qui vult sibi eloquentiam comparare, Ciceronem legat*, wer die Wohlredenheit zu erlernen verlangt, der lese den Cicero. Qui eloquentia valere, praestare, excellere cupit; qui orationis divitiis abundare; qui concinne, apposite, singulari eloquentia mentis suae cogitata vult explicare; qui cum Pericle fulgurare, tonare, permiscere omnia, operam det Ciceroni. Qui non tenui dicendi vena aridus fluere, sed ingenti late copia, torrentis more redundare cupit; qui suavi et conspersa quasi verborum sententiarumque floribus oratione vult placere; qui acutis, conceptisque ingeniose sententiis auditorem excitare; qui agere rapereque obnitentes quantumvis animos in quamvis partem cupit; qui tenere dicendo animos; qui obfirmatos frangere et expugnare; qui ardentes flagrantesque restinguere; frigidos ac remissos subjectis veluti facibus inflammare; qui impellere inertes ac desides, praefervidos contra ac confidentes orando coërcere, qui verbis allicere; pertrahere, movere, commovere, flectere; qui afficere audientium animos ac delectare; qui ab audientibus benevolentiam et attentionem venari, captare, elicere; qui eos, apud quos dicit, attentos, dociles et benevolos sibi vult reddere; qui de re quacunque eloquenter, or-

Digitized by Google

nate, numeroseque rebus ac verbis vult dicere, is, velim, existimet sibi Ciceronis lectionem non tam utilem, quam necessariam. V. *Oratio, moveo.*

Eloquenter, beredt. *Syn.* Diserte, eleganter.

Eloquium, ii, n. Ausspracke. *Syn.* Sermo. *Usus.* Dulci ac blando eloquio amicum solatur.

Eloquor, eris, locutus sum, loqui, aussprechen. *Syn.* Dico, effero, enuntio, exprimo. *Adv.* Composite, copiose, ornate polite, praeclare, prudenter. *Usus.* Praeclare eloqui cogitata mentis. Multi praeclare sentiunt, nec id, quod sentiunt, polite eloqui possunt. V. *Effero.*

Eluceo, es, luxi, ere, hervor leuchten. *Syn.* Appareo, exto, emineo, excello, vigeo. *Adv.* Densius, rarius. *Usus.* In ipso joco aliquid probi ingenii elucet. Amicitia magis elucet inter aequales. Tenuitas tua magis occultatur, magis elucet. Nemo eloquentiae studet, nisi in foro eluceat. V. *Appareo, emineo.*

Eluctor, aris, atus sum, ari, sich los machen. *Usus.* E tot tamque validis manibus, e quibus eluctandum erat, sese eripuit. V. *Evado.*

Elucubror, aris, atus sum, ari, beym Lichte machen. *Syn.* Elaboro, excudo. *Usus.* Epistolam elucubratus sum. Elucubrata oratio.

Eludo, is, lusi, lusum, ere, verlachen. *Syn.* Irrideo, fallo, fraudem facio. *Adv.* Facetius, impune. *Usus.* Quamdiu nos furor ille tuus eludet? Nos ab illo nebulone facere eludimur. Ille legi fraudem fecit, consulemque elusit. V. *Irrideo, decipio.*

Elugeo, es, luxi, ere, austrauern. *Syn.* Lugeo, defleo. *Usus.* Patriam eluxi gravius, quam ulla mater filium.

Eluo, is, ui, utum, ere, auswaschen. *Syn.* Diluo, deleo, abstergo. *Usus.* Maculam hanc nemo eluet. V. *Lavo.*

Eluvies, ei, f. Schwall, Unflath. *Syn.* Macula, labes, contagio. *Usus.* Labes et eluvies civitatis.

Eluvio, onis, f. Ueberschwemmung. *Syn.* Terrae hiatus, vorago aquarum vi facta, aquarum intemperies. *Usus.* Eluviones pestilentiae. V. *Inundo.*

Emacio, as, avi, atum, are, ausmärgeln. *Syn.* Macie conficio. V. *Macies.*

Emancipo, as, avi, atum, are, frey lassen. *Syn.* Patria potestate libero, quasi manu mitto. *Usus.* Liberos proprie emancipari, servos manumitti dicimus.

Emano, as, avi, atum, are, ausfließen. *Syn.* Exeo, effluo. *Usus.* Metuo, ne ea fama, ne mala nostra emanent. Ex Philosophia eloquentia emanat. Vereor, ne is sermo emanet. V. *Effluo.*

Emax, acis, *g. o.* kaufsüchtig. *Syn.* Qui libenter emit. *Usus.* Non esse emacem vectigal est.

Emblema, atis, *n.* Zierath an Trinkgeschirren. *Syn.* Signa et ornamenta vasorum etc., quae detrahi possunt. *Usus.* Vasis crustas et emblemata avellenda curavit. Illigare et includere emblemata in aureis poculis. Emblema vermiculatum, *de pavimento*, ein Boden von eingelegter Arbeit.

Emendate, ohne Fehler. *Syn.* Castigate. *Usus.* Pure et emendate loqui.

Emendatio, onis, f. Besserung. *Epi.* Felicior. *Usus.* Correctio Philosophiae veteris et emendatio. V. *Correctio.*

Emendator, oris, m. Verbesserer. *Syn.* Corrector. *Usus.* Sisenna quasi emendator sermonis usitati esse volebat.

Emendatrix, icis, f. Verbesserinn. *Usus.* Lex est emendatrix vitiorum.

Emendo, as, avi, atum, are, verbessern. *Syn.* Corrigo. *Adv.* Leviter. *Phras.* 1. *Emendavit se*, er hat sich gebessert. In viam rediit; ad frugem applicuit animum; in rectam redivit semittam; ad frugem bonam se recepit; de pravitate deductus est; a scelere, cupiditate revocavit semet ipse; emersit e coeno vitiorum; salutem dixit supremam cupiditatibus suis; ad mores vitamque continentum se dedit; a pristinae vitae licentia sese ipse coërcuit, sibique frena injecit; animum ad meliora consilia applicuit, appulit; a malitia abstitit; animum a vitae pravitate ad meliora convertit; vitia posuit; iniit meliorem vitae rationem; emersit e vitiis; e corrupta adolescentia in bonam frugem emersit; ad sanitatem mentis rediit; vitiosas animi partes sanavit; vitiosam consuetudinem et corruptam pura et incorrupta emendavit. V. *Corrigo, conversio.* 2. *Orationem emendavit*, er hat seine Rede ausgebessert. Elimavit, mendis expurgavit; correctionem adhibuit; ad limam revocavit; ad castigationem errata vocavit; detersis maculis forma meliore

Digitized by Google

donavit. V. *Corrigo*, *melius*. *Usus*. Vitium cutis, dolorem capitis pharmaco emendare. Principum continentia emendantur mores civitatis.

Ementior, iris, itus, sum, iri, lügen. *Syn*. Mentior. *Usus*. Aeschines legationem ementitus est. Genus suum ementitur. V. *Mentior*.

Emereor, eris, meritus sum, eri, verdienen. *Syn*. Mereo, stipendia facio. *Usus*. Annuae mihi operae emerentur. Emeritis stipendiis ambitionis quiescit.

Emergo, is, mersi, mersum, ere, emporkommen. *Syn*. Exeo, evado, existo. *Adv*. Aliquando, alte, commode. *Usus*. E servitute, mendicitate, valetudine sinistra, aere, alieno emergere, respirare. Stellae statis temporibus emergunt. Veritas e calicibus emergit. E corrupta adolescentia in bonam frugem emergere. Homo emersus e coeno vitiorum. V. *Evado*, *libero*.

Emetior, iris, mensus sum, iri, ausmessen. *Syn*. Metior. *Usus*. Ego voluntatem tibi emetiar, ich werde dir ein Genüge thun.

Emico, as, cui, are, hervor scheinen. *Syn*. Effulgeo, resplendeo. *Usus*. Ex oculis quasi radii emicant. Pectus emicat, *subsultat*, aufspringen.

Emigro, as, avi, atum, are, wegreisen. *Syn*. Discedo, migro, excedo. *Usus*. E vita velut e domo emigrare. V. *Migro*.

Eminens, tis, *g. o.* hervor stehend. *Syn*. Editus. *Usus*. 1. Oculi eminentes. Genae leniter eminentes. Eminens, porrecta in altum columna. 2. *Praestans praeclarus*, vortrefflich. Vir eminenti litteratura. V. *Altus*.

Eminentia, ae, f. Erhöhung. *Usus*. Multa vident pictores in umbris et eminentiis, quae nos non videmus.

Emineo, es, ui, ere, hervor ragen. *Syn*. Exto, excedo, praecello, duco familiam, classem. *Adv*. Foras, leviter. *Usus*. 1. Fistula aquam, *vel* ex aqua eminens. 2. *Apparco*, *eluceo*, *eniteo*, hervor scheinen. E fronte ipsa pudor eminet. Ex ore crudelitas, e voce atrocitas eminet. 3. *Praecello*, übertreffen. Demosthenes unus eminet inter omnes in omni genere dicendi. V. *Excello*, *praestantia*.

Eminus, von fern. *Syn*. E longinquo. ✕ *Cominus*. *Usus*. Eminus hasta, cominus gladio uti.

Emissarius, ii, m. Ausspäher. *Syn*. Excursor, vexator, calumniator. *Usus*. Hunc praecursorem habere solebat, et emissarium, et excursorem omnium deterrimum.

Emissio, onis, f. das Auslassen. *Syn*. Jactus, ictus, conjecti. *Epi*. Mortifera, gravior. *Usus*. Tormentorum emissiones sunt graviores, quo pluribus ea pulveribus onerantur.

Emissitius, a, um, spähhaft. *Syn*. Quod emittitur. *Usus*. Circumspectatrix emisitiis oculis.

Emitto, is, misi, missum, ere, auslassen. *Syn*. Dimitto, mitto. *Adv*. Repente, temere. *Usus*. 1. Emittere, conjicere telum. Nullum verbum emisit. Emittere oculos in omnem partem. Aculeum, maledictum in aliquem emittere et contorquere. Emissus e carcere, e vinculis. 2. *Edo*, heraus geben. Emittere librum. V. *Edo*, *dimitto*.

Emo, is, emi, emptum, ere, kaufen. *Syn*. Coëmo, mercor, paro, comparo, emptionem facio, nundinor. ✕ *Vendo*. *Adv*. Aequaliter, apertissime, bene, carius, impune, libentius, male, melius, porro, publice. *Phras*. *Magno hortum pretio sum mercatus*, ich habe den Garten theuer gekauft. Difficulter hortum comparavi; non nisi magno aere addictus est, venit mihi hortus; magno stetit, constitit mihi hortus; impenso paratus est pretio; haud benigne, haud liberaliter emptus est hortus. *Usus*. Emere parvo, *vel* magno. Emere praesenti aere. Emi de illo domum dimidio carius, quam aestimaretur. Ea emptione emisti bene. V. *Comparo*, *mercor*.

Emollio, is, ivi, itum, ire, weich machen. *Syn*. Effemino. *Usus*. Hostis Campaniae amoenitate emollitus. V. *Mollio*.

Emolumentum, i, n. Nutzen. *Syn*. Accessio, utilitas, commodum. ✕ *Detrimentum*. *Epi*. Magnum, parvum. *Usus*. Erit hoc vobis honori, amicis utilitati, reipublicae emolumento. Sine praemio et emolumento quidpiam facere. Afferet ea res magna emolumenta; magno emolumento erit. V. *Utilitas*, *commodum*.

Emorior, eris, mortuus sum, mori, sterben. *Syn*. Morior. *Adv*. Libenter, miserabiliter, pie. *Phras*. *Emoritur*, er stirbt wirklich dahin. Ejus vita in desperatis numeranda est; in articulo discessus ex hac vita est; ad mortis limen perductus est, animam in momenta aget; frigescunt pedes, frona expallescit, livent labia, oculi hebe-

Digitized by Google

tantur, os vultusque immutatur, venae micare desinunt, mors per artus serpit lethali frigore adstrictos, sudor letbalis prorumpit; verbo, disturbatur domicilium, anima exturbatur. V. *Morior*. *Usus*. Pro amico emori possum. V. *Agonia*.

Emporium, ii, n. Handelsstadt. *Syn*. Mercatus. *Usus*. Emporium Puteolanum, Massiliense.

Emptio, onis, f. Kauf. *Syn*. Coëmptio. *Epi*. Acerbior, falsa et simulata, praeclara. *Usus*. Post hanc emptionem factam pecuniam dissolvit.

Emptor, oris, m. Käufer. *Epi*. Malus, multi. *Usus*. Venalem urbem dicebat, si emptorem haberet. Bonorum emptores. V. *Mercator*.

Emungo, is, munxi, munctum, ere, schnäußen. *Syn*. Abstergo. *Usus*. 1. Tuus pater cubito emungere se solebat. 2. *Furari*, *pecuniam fraude extorquere*, *vel blanditiis*, Einen um das Geld bringen. Argento aliquem naviter emungere. V. *Furor*, *eripio*.

Emunio, is, ivi, itum, ire, befestigen. *Syn*. Munio. *Usus*. Emunitus in modum arcis. V. *Munio*.

En, siehe da. *Adv. demonstr*. *Usus*. En crimen, en causa!

Ennarro, as, avi, atum, are, erzählen. *Syn*. Explano, narro, propere exprome. *Usus*. Somnium suum enarravit. V. *Narro*.

Enascor, eris, natus sum, nasci, heraus wachsen. *Syn*. Nascor. *Usus*. E multis curis una enata est. V. *Nascor*.

Enato, as, avi, atum, are, ausschwimmen. *Syn*. Eno, evado, emergo. *Usus*. Ex aere alieno tandem enatavi. V. *Nato*.

Enavigo, as, avi, atum, are, entrinnen. *Syn*. Evado. *Usus*. E logicis, velut scopulosis cotibus tandem enavigavit oratio.

Eneco, as, cui, nectum, are, tödten. *Syn*. Interficio. *Usus*. Enecta fame sitique provincia; frigore, squalore, illuvie enecti. V. *Interficio*.

Enervo, as, avi, atum, are, schwächen. *Syn*. Debilito, frango, effemino. *Usus*. Non te enervat, non debilatat senectus. Homo fractus, enervatus, muliebris, infirmus, afflictus. V. *Debilito*.

Enim, denn *Syn*. Nam, namque, etenim. *Usus*. Vos enim etc. *Ponitur subinde in principio orationis*. Enim volo te adesse. Enim mihi morem geri aequum est.

Enimvero, aber, allein. *Syn*. A enim, profecto et vero. *Usus*. Enim vero ferendum non est. Ille enimver negat.

Eniteo, es, ui, ere, hervor glä zen. *Syn*. Clareo, emineo, eluce emico.)(*Obscurus sum*, *jaceo*. *Usu* In bello ejus virtus enituit. Nemo omnibus eloquentiae partibus enite potest.

Enitesco, is, ui, ere, herv scheinen. *Usus*. Vetustate semper mag enitescit.

Enitor, eris, nisus, *vel* nix sum, niti, sich bemühen. *Syn*. Elabor connitor, contendo. *Adv*. Vigilantiu *Usus*. 1. Tu enitere labora virib omnibus. Consilio in ea re pugna enitere. Omni opera et ope enitere ut quam plurimis prosis. 2. Eniti a consulatum honores, magnas opes, g langen. 3. Eniti partum, foetum, filian gebären. V. *Conor*.

Enixe, heftig, eifrig. *Syn*. Cupid conatu maximo. *Phras*. *Enixe rogav me*, er hat mich inständig gebethen. Mu tis et supplicibus verbis; precibus omn bus; infimis precibus; majorem in m dum; etiam atque etiam; obnixe, magn pere, maximopere, impense, summop re; summa cura; quam studiose, qua suppliciter potuit; singulari studio ex animo valde hoc oravit, a me p tiit; precibus mecum egit, quam p tuit, diligentissimis. *Usus*. Meam ca sam omnes enixe susceperunt. V. *Va de*, *vehementer*.

Eno, as, avi, atum, are, herau schwimmen. *Syn*. Enato.

Enodate, deutlich, klar.

Enodo, as, avi, atum, are, auflösen erklären. *Syn*. Explico. *Usus*. Verba voluntatem legis enodare.

Ensis, is, m. Schwert. *Syn*. Gla dius. Enthymema, atis, n. Schlußrede *Syn*. Contentio, conclusio ex repug nantibus sententiis.

Enubo, is, nupsi, nuptum, ere aus dem Stande heirathen. *Syn*. Nubo *Usus*. Quod e patriciis enupsisset no bilis, reprehenditur.

Enucleate, klar. *Usus*. Presse e enucleate de re aliqua dicere.

Enucleo, as, avi, atum, are, er klären. *Syn*. Explico, enarro, aperio. *Usus*. Genus dicendi enucleatum. V. *Explico*.

Enumeratio, onis, f. Erzählung. *Epi*. Falsa, iniqua, necessaria, oratoria, reliqua, tota, vitiosa, utilis. *Usus*.

Digitized by Google

meratio res fusas et disperse di- in unum cogit.

Enumero, as, avi, atum, are, erzählen. *Syn.* Numero, recenseo, percenseo, oratione percurro, persequor. *Adv.* Copiose, memoriter. *Usus.* Quis tua beneficia enumerare et consequi possit?

Enuntiatio, onis, f. Ausspruch. *Syn.* Effatum, pronuntiatum, axioma enuntiatum, pronuntiatio. *Epi.* Vera ac falsa. *Usus.* Explicanda est vis ratioque enuntiationum.

Enuntiatum, i, n. Satz, Spruch. *Syn.* Effatum.

Enuntio, as, avi, atum, are, aussagen. *Syn.* Pronuntio, propono, effero, dico. *Adv.* Repente. *Usus.* 1. Si quaerit, quid sentiam, plane enuntiabo. Enuntiare mysteria religionum. 2. *Patefacio, significo, aperio*, offenbaren, andeuten. Sociorum consilia aliis enuntiavit. V. *Astero.*

Eo, is, ivi, itum, ire, gehen. *Syn.* Vado, iter facio, iter habeo, iter mihi est, aliquo proficiscor, pergo, concedo, iter persequor, iter confero. *Phras.* 1. *Paucis horis, multa passuum millia ivit*, er ist in wenig Stunden viel tausend Schritte gegangen. Multa passuum millia decurrit, pervolavit; progressus est mirabili alacritate ad multa passuum millia; emensus itinere est multa passuum millia; multarum millium iter confecit. 2. *Quo is?* wo gehest du hin? Quo te agis? quo te rapis? quo te capessis? quo te nunc corripis? quo te pedes? quo tendis? quo citato cursu concedis, pergis, ambulas? quo te nunc ducis? quo contendis? quem locum petis? quo tam celeri passu te confers? quo gressum dirigis? 3. *Ivit per postam, vulg.* er ist auf die Post gegangen. Per dispositos equos incredibili celeritate in urbem evolavit; cisiis in urbem advolavit; meritoriis equis citato cursu ad urbem contendit. Citatis equis; equis publicis contento cursu ad urbem festinavit. 4. *Pedetentim ire*, Schritt vor Schritt gehen. Presso gradu incedere; sedato gradu; tardius, segnius incedere, progredi. 5. *Tacite ire*, leise daher gehen. Suspenso gradu; suspenso vestigio; tacite adrepere; placide, libratis ita vestigiis incedere, aures ut fallat. Laneo pede oberrare. Gradu clementi et silentio incedere. Furtivo pede adrepere. V. *Abeo, accedo.* *Usus.* 1. In exilium ire, ins Elend gehen. Inficias ire, läugnen. In possessionem ire, Besitz nehmen. Ire in hominem, Einen anfallen, *invado.* 2. *Progredior*, fortgehen, von Statten gehen. Incipiunt res melius ire. Prorsus res ibat. *Eo celeriter.* V. *Celer, festino.*

Eo, darum, so weit. *Syn.* Idcirco: usque eo. *Phras.* *Eo res venit, ut prope desperandum sit*, die Sache ist so weit gekommen, daß bald zu verzweifeln ist. Eo rem produxere, ad id loci ventum est; in eum locum res adducta, reducta, deducta est; eo progressi sumus. Res eo est. Id illorum hominum malitia effectum est; huc recidere illa; in eum casum venimus; ea tela texitur; eo devoluta res est; eo decursum est, in eo sumus; huc processum est, in id loci redacti sumus; eo res rediit; huc res nostrae evasere, ut pro desperatis habendae sint. *Usus.* 1. Eo feci, non quod te egere putarim, sed quod etc. Eo haec dicta sunt, in eam partem disputata, ut etc. 2. *Tanto*, desto, *cum Comparativis Nominum et Adverbiorum.* Ille confidebat, et eo magis, quod etc. 3. *Ad illum terminum*, bis dahin. Si non ad extremum, sed usque eo, quo opus erit.

Ephebus, i, m. Jüngling. *Syn.* Adolescens; puer nobilis ex regia cohorte. *Usus.* Postquam ex ephebis excessit, nachdem er über 14 Jahre alt geworden. E gregibus epheborum vix singuli pulchri.

Ephemeris, idis, f. Tagebuch. *Syn.* Liber, commentarius, in quem quotidiana acta referuntur. *Usus.* In ephemeridem referre.

Ephippia, orum, n. Sattel. *Syn.* Stragula, quibus insternuntur equorum ornamenta, praesertim sella. *Usus.* Puto, concedi nobis opportere, ut Graeco verbo utamur, siquando minus occurreret Latinum, ne hoc solis ephippiis concedatur.

Epicus, i, m. ein Poet, der Heldenthaten beschreibet. *Syn.* Heroicus. *Usus.* Ennius, poëta epicus.

Epigramma, atis, n. Ueberschrift. Sinngedicht. *Usus.* Epigramma in aliquem facere.

Epilogus, i, m. Schlußrede. *Syn.* Peroratio, conclusio, orationis exitus, pars operis extrema. *Epi.* Lenior, miserabilior, sane disertus. *Usus.* Extat ejus peroratio, quae epilogus dicitur. Conclusio est exitus et determinatio

Digitized by Google

totius orationis, quae a Graecis epilogus nominatur.

Epiphora, ae, f. Augenfluß. *Syn.* Humoris destillatio. *Epi.* Tanta. *Usus.* Tanta epiphora oppressus, ut loqui non posset.

Episcopus, i, m. Aufseher. *Syn.* Custos, speculator. *Usus.* Pompejus me Campanae orae Episcopum voluit.

Episcopus, i, m. Bischof. *Syn.* Antistes Sacrorum, Praesul. *Phras.* 1. *Episcopus creatus est*, er ist Bischof geworden. Ad Episcopi gradum, ordinem, honorem evectus est; in Antistitum sacrorum ordinem adscriptus, adlectus, cooptatus est. 2. *Episcopatum Albanensem accepit*, er hat das albanesische Bisthum erhalten. Ad infulas Albanenses evocatus est; Albanensis Ecclesiae cura illi demandata est. Rerum sacrarum princeps apud Albanenses; Albanensium Antistes renuntiatus est. Jus summum sacrorum apud Albanenses obtinuit; summo apud Albanenses sacerdotio auctus, ornatus est; Albanensium Ecclesiae praefectus, praepositus est; Praesul datus est. Mitra pedoque in Albanensium Antistitem est inauguratus. 3. *Episcopus suffraganeus, vulg.* ein Weihbischof. Episcopi vicarius; qui vicariam Ecclesiae procurationem, administrationem habet; Episcopi partes agit; munus sustinet, peragit, exequitur, praestat. 4. *Episcopatum erigere*, ein Bisthum errichten. Urbem Episcopi sede ornare; Episcopi sedem in urbe collocare.

Epistola, ae, f. Brief. *Syn.* Litterae. *Epi.* Antiquissima, valde bella; brevis, brevior, brevissima, disertissima, dulcissima, elegantissima, extrema, falsa, grandis, gratissima, gravis, plena rerum, hodierna, inscripta patri suo, paullo gravior, inanis, innocens, tempestiva, interior, jucundior, levior, liberior, longior, longissima, maxima, minuscula, modestior, objurgatoria, optima, perhumana, pervetus, pervulgata, plena consilii summaeque benevolentiae, plena festinationis et pulveris, plena jucunditatis, plena stomachi et querelarum, plenior, πολιτική, ponderosa, plena omnium non modo actorum, sed etiam opinionum, praeclara, propior, proxima, pusilla, recens, recentior, recentissima, suavis et gravis, superior, tantula, verbosior, vetus. Epistolae crebrae longaeque, dignae, primum iniquae, deinde contrariae, postremo in aliquem contumeliosae, jucundae, molestae, multae, odiosae, plenae omnium probrorum, quotidianae, selectae, cum sparsae sale humanitatis, tum amoris notis insignes, suavissimae, subtiles. *Usus.* 1. Epistolam scribere plenam festivitatis et leporis; exarare, elucubrare. Dictare, texere epistolam plenam stomachi et querelarum; epistolam bene longam, sparsam sale humanitatis et amoris notis insignem mittere, einen Brief schreiben. 2. Epistolam elicere, heraus locken. 3. Lacessere epistola, obtundere, mit Briefen überhäufen. 4. Afferre; reddere epistolam, requirere, expectare, einen Brief erwarten. 5. Epistolam accipere, einen Brief bekommen. 6. Epistolam complicare, obsignare, den Brief zumachen. 7. Epistolam resignare, solvere, aperire, vinculum epistolae solvere, den Brief eröffnen. 8. Epistolae rescribere, respondere, auf den Brief antworten. 9. Epistolam dilacerare, conscindere, den Brief zerreißen. 10. Epistolam comprimere, supprimere, premere, den Brief unterschlagen. V. *Litterae, scribo.*

Epitaphium, ii, n. Grabschrift. *Syn.* Sepulcri inscriptio.

Epitome, es, f. Auszug. *Syn.* Compendium capita libri, et summam complectens. *Usus.* Epitomen Bruti mihi mittas.

Epoto, as, avi, potum, are, austrinken. *Usus.* Veneno epoto concidit.

Epulae, arum, f. Gastmahl. *Syn.* Cibi praestantes, exquisiti. *Epi.* Conquisitissimae, funestae, horribiles, moderatae, profusae, pulcherrimae, quotidianae, solemnes. *Usus.* Epulis equisitis mensas exstruere. Apud vos nec libidinum, nec epularum modus est. Mens cogitationum epulis saturata. V. *Convivium.*

Epularis, e, zum Gastmahle gehörig. *Usus.* Epularis accubatio amicorum.

Epulatio, onis, f. Gastung. *Usus.* Quae ad mensam et epulationem attinent. V. *Convivium.*

Epulo, onis, m. Schmauser. *Usus.* Epulones Jovis maximi. *Praefecti epularum, qui epulas Diis instituendi potestatem habebant.*

Epulor, aris, atus sum, ari, schmausen. *Syn.* Convivor; epulas do. *Adv.* Modice, opipare. *Usus.* Opipare, hilarem in modum cum sodalibus epulabamur. V. *Convivium.*

Epulum, i, n. Gastmahl. *Syn.* Convivium publicum. *Epi.* Funebre, magnificum. *Usus.* Epulum dare populo. Sepulcrum alicujus cantibus et epulis celebrare.

Equa, ae, f. Stute. *Usus.* Greges nobilissimarum equarum abacti.

Digitized by Google

es, itis, m. Reiter, Ritter. *Syn.* equo meret, vir equestris ordinis. *Usus.* Equitum turma; equitum manus. Equites ordini senatorio proximi. Equites desultorii, dimachi, Dragoner, loricati, Kürassiere.

Equestris, e, *item*: Equester, ris, e, reiterisch, rittermäßig. *Syn.* Quod equitum est. *Epi.* Dignus contumelia, honestus comprimis honestus, eruditissimus et Graecis litteris, antiquitatisque nostrae, scriptorum veterumque litterate peritus. Amicissimus, locuples, ornatissimus, spectatus, splendidus, gratiosus, splendidissimus. Auxiliari, boni et locupletes, conjunctissimi, concordia, cupidi alicujus rei, graves, non obscuri, neque ignoti, illustres, non optimi, veteres, undi, plurimi, lautissimi et honestissimi, proximi dignitate ordinis senatorii. *Usus.* Equestres pedestresque copiae. Equestris splendor. Statua equestris. Cicero equestri loco natus. Equestris pugna. Equestris procella, ein jäher Einfall der Reiter.

Equidem, zwar. *Syn.* Ego quidem, ego vero, et quidem, quidem. *Usus.* Equidem doleo, quod male habeas. Vestrae equidem coenae jucundae sunt.

Equinus, a, um, von einem Pferde. *Usus.* Seta equina.

Equitatus, us, m. Reiterey. *Syn.* Equitum turmae; equitum munus, agmen equestre; alarii, equestres copiae. *Usus.* Ita paratus ab equitatu et peditatu, ut etc.

Equito, as, avi, atum, are, reiten. *Syn.* Equo vehor, *vel* vector, equo iter facio, in equo sedeo, vehor. *Usus.* Equitabat cum suis delectis equitibus. V. *Equus.*

Equuleus, ei, m. Füllen. *Syn.* Equulus. *Usus.* Equuleorum vis effrenata fame debilitatur.

Equuleus, ei, m. Folterbank. *Usus.* Ex equuleo suspendi, equuleo torqueri, gefoltert werden. Ponite vobis ante oculos vincula, verbera, equuleum, carnificem, tortorem.

Equulus, i. m. Rößlein. *Syn.* Junior equus, equuleus. *Epi.* Nobilis, argenteus.

Equus, i, m. Pferd. *Epi.* Aeneus, alacer, ferocitate exsultans, fortis, victor, inanis, intractatus et novus, melior, nobilis, pretiosus, publicus. *Phras.* 1. *In equum ascendere*, auf das Pferd steigen. In equum insilire; conscendere, inscendere equum. 2. *Equo imponi*, auf das Pferd gehoben werden. In equum sublatus, illatus, impositus subjectus est. 3. *Equo insidere*, zu Pferd sitzen. Equo vehi, vectari, in equo sedere, vehi, equo sublimem ire. 4. *Equo proficisci*, zu Pferd reisen. Equo expeditum provolare, flumen transmittere; equo se conferre aliquo; abvehi equo; citato equo ferri. 5. *Equum concitare*, dem Pferde die Spornen geben. Admittere equum in hostem, equo calcaria subdere, adhibere, admovere. Citare equum; equum calcaribus incendere; incitare; equum in hostem agere; jumentum calefacere; cursum equi incitare; equum calcaribus concitare. 6. *Equo celerrime provehi*, Spornstreichs fortreiten. Citato equo; equo calcaribus incenso; subditis calcaribus, effuso cursu ire, ruere, proruere, provolare; laxatis habenis invehi; effusis habenis evehi; detractis frenis equum concitatum calcaribus permittere; effrenatum equum, equum effrenum in hostem immittere. 7. *Ex equo descendere*, vom Pferde steigen. Desilire in pedes; desilire, descendere ex equo. 8. *Equites jussit ex equis descendere*, er hat die Reiter absteigen, absitzen heißen. Equitem ad pedes deduxit. 9. *Ex equo decidit*, er ist vom Pferde gefallen. Jam dudum aegre haerens in equo ad terram defluxit; ex equo cecidit, decidit, de equo lapsus est. 10. *Ex equo praecipitatus est*, er ist von dem Pferde herab gestürzt. Effusus in praeceps est; equo dejectus est. *Cado, decido.* 11. Circumagere frenis equum, das Pferd mit dem Zaume umwenden. 12. Frenus inhibere, das Pferd einhalten. 13. Circumire, circumvehi equo, herum reiten. 14. Praevectus equo, voran reiten. 15. Praetervehi equo, vorbey reiten. 16. *Equo advehi*, adequitare equo, advolare, hinzu reiten. 17. Equos jungere currum tracturos, Pferde einspannen. 18. Equos abjungere, ausspannen.

Eradigo, as, avi, atum, are, ausreuten. *Syn.* Evello. V. *Destruo.*

Erado, is, rasi, rasum, ere, auslöschen. *Syn.* Ex animo cupidinem eradere.

Erectus, a, um, aufgerichtet. *Syn.* Stans, celsus. *Usus.* Is vagatur laetus et erectus toto foro. Alacri animo et erecto. Erectior hac oratione senatus. V. *Alacris.*

Ereptio, onis, f. Beraubung.

Ereptor, oris, m. Räuber. *Syn.* Direptor. *Usus.* Iste bonorum possessor, ereptor, expulsor. Civitatis, libertatis ereptor.

Erga, gegen. *Syn.* Adversum, adversus. *Usus.* Tua voluntas erga me, meaque erga te par et mutua. Habere bene-

Digitized by Google

volentiam erga aliquem. Summa Pompeji merita erga me meamque salutem. Tuum erga meam dignitatem studium.

Ergastulum, i, n. Arbeithaus *Syn.* Mancipiorum carcer. *Usus.* Compingere aliquem in ergastulum. Ergastula solvere, *captivos liberare.*

Ergo, deßhalb. *Syn.* Igitur, causa. *Usus.* Ergo nemo non miser est. Virtutis ergo praemio donare, Tugend halber belohnen. Funeris ergo ne plangant mulieres.

Erigo, is, rexi, rectum, ere, aufrichten. *Syn.* Tollo, extollo, excito.)(*Inclino, abjicio. Adv.* Alte paullulum se. *Usus.* 1. Natura cum caeteras animantes abjecit ad pastum, solum hominem erexit, et ad coeli conspectum excitavit. 2. *Excito, confirmo, consolor, invito,* aufmuntern, Herz oder Hoffnung machen. Erigere animum demissum et depressum, et respirare e metu. Erigere et recreare afflictum. Ad audiendum aures erigere, et animum attendere. Quem fortuna erexit ad gloriam, virtus extulit ad laudem. Erigere, rectum constituere, levare, attollere. Erigere se et in pedes excipere. Erigere se et corpus in cubitum levare. V. *Confirmo, consolor.*

Eripio, is, ui, reptum, ere, entreißen. *Syn.* Aufero, adimo, extorqueo.)(*Do, confero. Adv.* Ad extremum e manibus, crudeliter, impune, plane, plane alacritatem animi, privatim, publice indignissime civitati, nominatim, penitus, subito, undique. *Phras. Vide ne tantum tibi bonum eripiatur,* siehe zu, daß dir ein so großes Gut nicht aus den Händen gerissen werde. E manibus extorqueatur; e manibus elabatur; tibi excutiatur; ne tanto bono frauderis; ne alius id bonum occupet, praecipiat. V. *Amitto, jactura, perdo. Usus.* 1. Eripere sibi tempus aliquod ex summis occupationibus. Facultatem simul ac voluntatem gerendae rei mihi eripuit. Lucem alicui, vitam, conspectum rei optatissimae eripere. 2. *Libero.* Aliquem e miseriis: alicui timorem eripere. E morte tuus te pudor eripuit. V. *Libero, prive, furor.*

Erodo, is, rosi, rosum, ere, zernagen, *Syn.* Arrodo, derodo.

Erogatio, onis, f. Austheilung. *Syn.* Distributio. *Usus.* Erogatio pecuniae.

Erogo, as, avi, atum, are, ausgeben. *Syn.* Distribuo. *Adv.* Privatim, publice. *Usus.* Erogasti pecunias ex aerario. Pecunia in classem erogata. V. *Largior.*

Errabundus, a, um, umschweifend. *Usus.* Errabundi domos pervagabuntur.

Erraticus, a, um, irrend. *Usus.* Vitis erratico et multiplici lapsu serpens.

Erratio, onis, f. das Irren. *Syn.* Error. *Usus.* In coelo nec fortuna, nec erratio, nec vanitas inest.

Erratum, i, n. Fehler. *Syn.* Mendum, error. *Epi.* Commune, fabile, intolerabile, minimum. *Usus.* Agnoscere erratum; errato veniam petere. Defendas velim tolerabile erratum. Non hoc meum erratum est, sed tuum. V. *Error.*

Erro, as, avi, atum, are, fehlen, irren. *Syn.* Labor, pecco, offendo, prolabor, per errorem labor, errore ducor, in errore versor, error mihi objectus est, consilio labor, errore captus sum, in errorem rapior, in culpa sum; vagor, evagor. *Adv.* Diutius, latius, licenter, longe, multum, pariter, propemodum, valde, vehementer. *Phras.* 1. *Errare cujusvis hominis est,* ein Mensch kann leicht fehlen. Imprudentia labi; titubare aliquando et hallucinari; vulgi opinione in errorem rapi, omnium est. Nemo est, qui non offendat saepius et aliquo incurrat; qui nihil peccati admittat; qui semper consistat; qui ab officii religione interdum non declinet; qui nihil peccet; cujus nullum sit delictum, lapsio, titubatio; cui nullus usquam error objiciatur, offundatur; qui de via, de recto non aberret: quem nullus error implicet. V. *Labor, pecco.* 2. *Multum erras,* du fehlest weit. Tota erras via; toto coelo aberras; janua aberras; a via degrederis, deflectis, declinas, divertis. 3. *In portu impingis,* du fehlest gleich Anfangs. In limine offendis. *Usus.* Cujusvis hominis est errare; nullius nisi insipientis, in errore perseverare. Errare malo cum Platone, quam cum his sapere. V. *Error, aberro.*

Error, oris, m. Fehler. *Syn.* Peccatum, erratum, erratio, lapsio, prolapsio, falsa opinio; culpa, flagitium. *Epi.* Communis, diuturnus, humanus, longus, magnus, maximus, mediocris, obscurus, perniciosus, similis, summus, tantus, turpis, magni, maximi, multi, privati, turbulenti, varii. *Phras.* 1. *In errorem conjicere aliquem,* Einen in einen Irrthum bringen. In errorem inducere; errorem alicui objicere, errorem gignere, creare; errorem alicui offundere; erroris complere aliquem; erroris implere. 2. *In errore esse,* fehlen, betrogen werden. Errore capi; falsa opinione duci, imbui, affici; errorem cum lacte fugere; in errore versari; error me tenet et veri ignoratio; error et caligo in animo effusa est; errores me implicant; erroribus caecari; in errorem

Digitized by Google

i, mente labi. 3. *Errorem deprehendere*, den Fehler erkennen. Erratum agnoscere; caliginem discutere; e tenebris in lucem emergere. 4. *Errorem alicui adimere*, Einem den Irrthum benehmen. Errorem eripere, depellere, tollere, eximere, extorquere. Deducere aliquem ab errore, avertere. Errore alterum exsolvere, levare. Errorem corrigere. 5. *Errorem deponere*, den Irrthum fahren lassen. Redire rectam in semitam; veram in viam redire. 6. *Errore carere*, keinen Fehler haben. 7. *Errori alterius album calculum adjicere*, einen Fehler gut heißen. V. *Peccatum*, *flagitium*.

Erubesco, is, rubui, ere, sich schämen. *Syn.* Rubeo, pudet. *Phras. Ad criminis suspicionem erubuit*, er ist ganz schamroth geworden. Suffusus illi rubor est; rubore suffusus fuit; rubor consecutus est; capite demisso terram intuitus est; in ruborem datus est. V. *Pudet*, *verecundus*. *Usus.* Non erubuit ille ora vestra. Pudici etiam de pudicitia loqui erubescunt. Digna res est, in qua omnes erubescant.

Eructo, as, avi, atum, are, rülpsen. *Syn.* Ructo, jacto, crepo, erumpo. *Adv.* Turpissime. *Usus.* In convivio eructant caedem bonorum.

Erudio, is, ivi, itum, ire, unterweisen. *Syn.* Doceo, instituo, imbuo, instruo; ad humanitatem informo, expolio, operum initia trado. *Adv.* Egregie. *Usus.* Erudire juventutem laboribus; aliquem in jure civili. Erudire liberos ad pietatem, ad majorem instituta. V. *Doceo*.

Eruditio, onis, f. Geschicklichkeit, Gelehrtheit. *Syn.* Doctrina, institutio. *Epi.* Digna, liberalis, perfecta, praeclara, summa. *Usus.* Vir praestans ingenio, praeclara; eruditione, doctrina perfecta. V. *Litterae eruditus*.

Erudite, gelehrt. *Usus.* Eruditius disputare.

Eruditus, a, um, gelehrt. *Syn.* Doctus, perpolitus, Philologus. *Adv.* Leviter, liberaliter, maxime, perfecte, plane. *Usus.* Eruditus, qui omnibus bonis artibus politus est. Doctrina et optimarum artium studiis eruditus. Socraticis disciplinis et institutionibus eruditus. Homo de schola et a magistro, et Graecis litteris eruditus; animus eruditus, qui semper aliquid ex se promat, quod delectet. Graeci diutina servitute ad nimiam assentationem eruditi. Eruditus in Philosophia. V. *Doctus*, *peritus*, *discipulus*, *ingeniosus*.

Erumpo, is, rupi, ruptum, ere, ausbrechen. *Syn.* Exeo, evado, eruptionem facio, exardeo, effervesco. *Adv.* Aliquando, undique fortiter. *Phras.* 1. *Erumpet tandem hoc malum ad perniciem civitatis*, es wird endlich dieses Uebel zum Schaden der Stadt ausbrechen. Emerget, ebullit, prorumpet latens malum; vincula claustraque omnia perfringet tecta eatenus et dissimulata perfidia; consilia illa nefaria, compressa ad hanc diem et constricta subito se profundent et ejicient. Fiet quaedam velut vitiorum eruptio; effundet se ad urbis perniciem pestilens id malum. 2. *Erumpunt ex capta urbe*, sie dringen haufenweise aus der Stadt hinaus. Effundunt se portis; ejiciunt se ex urbe; evolunt ex urbe; projiciunt se ex urbe; erumpunt se portis foras; profundunt se portis; proripiunt se portis foras; eruptionem ex urbe faciunt; refractis portarum claustris ex urbe provolant, effunduntur. *Impetus*. *Usus.* Erupit tandem e latebris conceptus dudum furor. Vis improborum diu collecta et inveterata compresso odio erumpebat in actum, in fortunas civium. Venus, risus erupit; vitia erumpunt.

Eruo, is, ui, rutum, ere, ausreißen. *Syn.* Eligo, eripio, extraho, protraho. *Usus.* Aliquid indagare, invenire, e tenebris, ex abdito eruere. Eruere obruta. Hos nunquam mihi erues, das wirst du mir niemahls aus dem Kopfe bringen. V. *Extraho*.

Eruptio, onis, f. Ausfall. *Epi.* Praeclara, salutaris. *Usus.* Facere acrem eruptionem obsessi, einen Ausfall thun. Fortius obsidentes eruptionem sustinuere, repulere, repressere.

Esca, ae, f. Speise. *Syn.* Cibus. *Epi.* Contemplissima, temperata. *Usus.* Voluptas esca malorum, qua capiuntur, ut homo pisces. Tenuissimo victu, contemplissimis escis et potionibus vivere. Escam cuidam objicere, spargere.

Esculenta, orum, n. Eßwaaren. *Syn.* Escae, cibi. *Usus.* Ea pars oris, qua esculentis et poculentis natura iter patefecit.

Esculentus, a, um, eßbar. *Syn.* Escas redolens. *Usus.* Frusta esculenta. Eligere, quae sunt esculenta.

Essedarius, ii, m. Kutscher, Wagenkämpfer. *Syn.* Auriga essedi.

Essedum, i, n. Wagen. *Usus.* Vehebatur essedo tribunus. *Vehiculi genus*.

Digitized by Google

Esto, es mag seyn. *Vox concedentis. Usus.* Esto hoc imperite. Esto, conce. datur haec quoque acerbitas.

Esuries, ei, f. Hunger. Fames. *Usus.* Miserebar ejus esuriei. V. *Fames.*

Esurio, is, ivi, ire, hungern. *Syn.* Fame fatigor, conficior, famem tolero. *Usus.* Nostri milites esurire et algere consueverunt. V. *Fames.*

Et, und. *Syn.* Que, etiam, jam vero etiam, item, itemque. *Usus.* Ille tamen et alacer venit. Agrum ei deditis et immunem.

Etenim, denn. *Syn.* Nam, enim, sed enim, quippe. *Usus.* Etenim rem totam breviter recognoscite.

Etesiae, arum, m. Lüftchen in den Hundstagen. *Syn.* Venti stati, qui quotannis post Caniculae exortum flant diebus quadraginta. *Usus.* Venti etesiae tempestivi, et salutares hominibus juxta ac pecudibus, quorum flatu mimii temperantur calores et maritimi cursus celeres et certi diriguntur.

Ethnicus, i, m. ein Heide. *Phras.* Qui nullam Christianae Religionis disciplinam acceperunt; quos Deus vera sui cognitione non afflavit; quorum animi densissimis errorum tenebris involuti ea, quae nobis divinitus affulsit, veritatis luce, carent; homines a vera Dei cognitione alieni; expertes doctrinae divinoris; falsorum numinum cultores; antiquae superstitionis sectatores; oppressi superstitionum tenebris, verique cultus divini expertes.

Etiam, auch. *Syn.* Et, item, vel. *Usus.* Nobis etiam illa cognitio, nihil hoc proderit, etiam nocebit gravissime. Voce, motu, forma etiam magnifica.

Etiamnunc, noch. *Syn.* Nunc etiam, etiamnum, adhuc etiam tum. *Usus.* Sed tota res etiamnunc fluctuat.

Etiamsi, obwohl. *Syn.* Etiam ut, quamvis, licet, quantumvis, tametsi, ut, utut, etsi. *Usus.* Etiamsi periculum foret nullum. Etiam, ut periculi nihil sit. Ut res sit minime periculosa, tamen etc.

Etiam atque etiam, gar sehr. *Syn.* Magnopere; magis ac magis; magis magisque, majorem in modum.

Etsi, obschon. *Syn.* Etiamsi, tametsi. *Usus.* Etsi non dubitabam, quin etc.

Etymologia, ae, f. Wortforschung. *Syn.* Notatio, etymon vocabuli. *Usus.* Verborum interpretationem et etymologiam inquirere.

Etymon, i, n. Ursprung eines Worts. *Syn.* Etymologia.

Evado, is, evasi, evasum, ere, ausgehen. *Syn.* Effugio, elabor, emergo, exeo. *Phras. Qui tandem ex hoc periculo evadam?* wie werde ich endlich dieser Gefahr entgehen? Qua tandem ratione e discrimine emergam? ex ista flamma; ex hoc labyrintho elabar, evolabo ex hoc judicio me eripiam? Quae me ellus hoc e periculo servabit? Qua vi, quope ex his laqueis me exuam? his viculis me explicabo? has insidias, hac tela effugiam? ex his angustiis enatabo ex scopulis his enavigabo? Nullum extum reperio, adeo res tota vacillat claudicat. Ex hac nassa non exibo, nec occulte surripiam me. Diverticulum nullum reperio. Non modo non effugiam sed ne moram quidem mali assequar. Ni anguilla sim, non elabar. V. *Effugio. Usus.* 1. Summus vir, orator, inclitus, ex humili evasit. In dies asperior evasit. 2. *Evenio, caedo,* ausschlagen, widerfahren. Videbo, quo haec evasura sint quorsum haec evadant. Aliquando id quod somniamus, evadit. Id, sicut praedictum fuerat, evasit. 3. *Erumpo, exeo, aufugio, evolo,* durchkommen, ausgehen. Aegrotus evasit ex morbo, navis periculo, exercitus ex insidiis. Cum animus hic e corpore evaserit. V. *Elabor.*

Evagor, aris, atus sum, ari, ausschweifen. *Syn.* Vagor, decedo via. *Adv.* Longius. *Usus.* Appetitus longius evagantur, finemque et modum transeunt. V. *Vagor.*

Evanesco, is, vanui, ere, vergehen. *Syn.* Vanesco, ad nihilum recido, in nihilum occido; exaresco, obsolesco, e conspectu me aufero, oculis subducor. *Phras. Evanuit vigor tuus pristinus,* deine vorige Kraft ist verschwunden. Consenuit tuus ille ardor; vix, ac ne vix quidem de veteri vigore tuo apparet, superest, reliquum est; diuturnitate, vetustate vigor ille tuus contabuit, obscuratus est, exolevit, abiit vis illa corporis, et defluxit; dilapsus est animi vigor, ut jam vix eundem agnoscamus. *Usus.* Spes nostra extenuatur, evanescit. Jam prope evanuerat Hortensius, des Hortensius Ruhm hat schon abgenommen. Omnis gloria ejus et memoria evanuit.

Evangelia, orum, n. Bothenlohn. *Syn.* Praemia ob jucundum nuntium dari solita. *Usus.* Epistolis tuis Evangelia, quae reddam, nescio. *Evangelium*

Digitized by Google

edicare, vox eccles, das Evangelium ediren. Evangelium promulgare; Evangelii lumen terris barbaris inferre; lemen Jesu Christi promulgare; monumenta Christi, Dei res gestas institutionesque complexa populo exponere, explicare. Christianae disciplinae fontes ex Evangelii libris ostendere, detegere, aperire.

Evasto, as, avi, atum, are, verwüsten. *Syn.* Vasto. V. *Vasto.*

Eucharistia, ae, f. das heiligste Sacrament des Altars. *Phras.* 1. Sacrosanctum Christi corpus; coeleste convivium; Epulum divinum; Hostia divina; augustissimum Christi corporis mysterium; corporis ac sanguinis Christi divina mysteria; arcanum latentis sub panis specie Christi Dei mysterium. V. *Communio. S. Coena Domini. Consecro S. Hostiam.* 2. *Eucharistiam suscipere*, die heilige Communion empfangen. Ad mensam divinam accedere; coelesti excipi convivio; divinum convivium celebrare; percipere sacrosancta mysteria; ad sacram synaxin accedere; inire divinum convivium; a coelesti convivatore coelestibus et immortalibus epulis ad aram accipi; divino pane sese reficere. V. *Communio sacra, viaticum sacrum.*

Eveho, is, vexi, vectum, ere, erheben. *Syn.* Tollo, effero. *Usus.* Signa plaustris evecta et asportata.

Evello, is, velli, *vel* vulsi, vulsum, ere, ausraufen. *Syn.* Extirpo, convello.)(*Insigno. Adv.* Difficilius, penitus, radicitus, timide. *Usus.* Notas opiniones evellere. Hunc mihi ex animo scrupulum; has spinas e memoria non evelles. Omnia mala e republica funditus evellit. V. *Adimo, libero.*

Evenio, is, veni, ventum, ire, widerfahren. *Syn.* Evado, obvenio, cado, fio, obtingo, exitum habeo, accidit, usu venit, intercedo. *Adv.* Bene, casu, contra, facile, fauste, feliciter, male, nec opinato, optime, perraro, profluenter, prospere, rare ac insolenter, temere, vulgo. *Phras.* 1. *Verebar, ne res ita veniat*, ich besorgte, die Sache möchte so ausschlagen. Ne ita cadat; ita contingat; eo evadat; ne ea, quae praedixi, consequantur; ne ex illo consilio haec emanent; ne id quod usu venturum opinione praeceperam, incidat. 2. *Res ea mihi feliciter evenit*, die Sache ist mir glücklich von Statten gegangen. Fauste, belle, prospere cecidit; ex sententia cessit; prospere processit; lepide sub manus successit, exitum optabilem habuit. V. *Cedo.* 3. *Id consilium male evenit*, dieser Rath ist nicht von Statten gegangen. Male cessit; secus cecidit, ac ominabamur; bona initia non similes exitus habuere; haud quaquam prospere, cum ad effectum operis ventum est, coeptis successit; secus omnia processere, nec quod intendebamus, effecimus, haudquaquam ad consilium eventus respondit. V. *Cedo, accidit, fortuna, successus. Usus.* Nihil nobis adversi evenit. Multa improbis incommoda eveniunt. Recta consilia haud bene evenerant. Mihi omnia, quae ago, lepide, prospereque eveniunt.

Eventum, i, n. Ausgang. *Syn.* Eventus, exitus, casus, res, fortuna. *Epi.* Commune, dubium. *Usus.* Eventa magis quam causas quaeri oportet. Plerique consilia eventis ponderant. Causae eventorum magis movent, quam eventa ipsa. Conscribe historiam eventorum morum.

Eventus, us, m. Ausgang. *Syn.* Exitus, casus, eventum. *Epi.* Dubius, fatalis, humanus, incertus, adversus, secundus, prosper, varius. *Phras.* 1. *In omnem eventum pugnam committere*, auf Glück und Unglück sich in eine Schlacht einlassen. Rem in casum pugnae ancipitis committere; rem in proelii casum dare; ad incertum casum et eventum acie confligere; rem omnem in incerto pugnae eventu collocare; in pugnae casum demittere; ad casum objicere; rem communi Marti relinquere. 2. *In omnem eventum aliquid peculii reservare*, auf jeden Fall etwas Geld zurück behalten. Ad incertum casum et eventum; ad subita rerum; ad incertos rerum exitus; ad omnes casus subsidia parare. V. *Casus. Usus.* Eventus est alicujus exitus negotii. Consilia primum deinde acta, postremo eventus. In omnem eventum forti animo et paratum esse. V. *Accidit, successus.*

Everriculum, i, n. Zuggarn, Kehrwisch. *Ab everrendo dictum. Usus.* Everriculum malitiarum omnium.

Everro, is, verri, ere, auskehren. *Usus.* Omnes domos everrit.

Eversio, onis, f. Zerstörung. *Syn.* Ruina, casus, pernicies, excisio, excidium. *Usus.* Rerum publicarum eversiones. Omnis vitae eversio.

Digitized by Google

Eversor, oris, m. Zerstörer. *Usus.* Eversor civitatis, regnorum.

Everto, is, ti, versum, ere, zerstören, umwerfen. *Syn.* Deturbo, destruo, eversionem infero.)(*Statuo, constituo, confirmo. Adv.* Funditus, penitus, plane, sigillatim. *Phras.* 1. *Regnum evertit*, er hat das Reich zerstöret. Delevit, sustulit; ejus viribus labefactus regni status concidit, extinctus est, periit; ejus armis ac potentia fractae sunt regni opes; vires afflictae; oppressa libertas; obtrita populi jura; urbes armorum vi perculsae atque prostratae. 2. *Domum, evertit*, er hat das Haus zerstöret. Aedes diruit, dissolvit, demolitus est, disturbavit; tecta solo aequavit, adaequavit; ab imo subruit; ad solum diruit. V. *Destruo.* 3. *Evertit consilia hominum*, er hat alle seine Anschläge umgestoßen. Consilia dissolvit, disturbavit; consilia fregit; consiliis intercessit, occurrit. *Usus.* Sua confirmare, adversarii evertere. Vi me decrevit et impressione evertere. Aliquem fortunis omnibus evertere. Virtutis lumen extinxit; virtutem penitus evertit. V. *Destruo, vasto, ruina, populor.*

E vestigio, von Stunde an. *Syn.* Mox, repente. *Usus.* E vestigio eo sum profectus. V. *Statim, continuo.*

Euge! wohlan! *Interject. laudantis, gratulantis.*

Evidens, tis, *g. o.* deutlich, klar. *Syn.* Clarus, certus, perspicuus.)(*Obscurus, occultus, dubius. Usus.* Evidens est, de quo inter omnes convenitur. Narratio evidens. Res evidentes et perspicuae. Argumentis agam evidentibus et signis omni luce clarioribus. V. *Perspicuus.*

Evidenter, deutlich, augenscheinlich. *Usus.* Harum rerum tam evidenter poenituit.

Evidentia, ae, f. Klarheit. *Syn.* Perspicuitas. *Usus.* Graeci energiam, nos evidentiam appellamus. Nulla oratio illustrior est evidentia.

Evigilo, as, avi, atum, are, erwachen *Syn.* Vigilo, elaboro, incumbo.)(*Indormio. Phras. Hoc mane maturius evigilavi*, heute bin ich früher erwacht. Temporius experrectus; ex somno excitatus; somno excitus; somno solutus sum; maturius me somnus reliquit. *Usus.* In tuo negotio curae meae omnes et cogitationes evigilant. V. *Vigilo, dormio, somnus.*

Evincio, is, vinxi, vinctum, ire, umbinden. * *Syn.* Vincio. *Usus.* Coronam tempora evincire.

Evinco, is, vici, victum, ere, überwinden. *Syn.* Vinco, pervinco, multa importunitate impetro. *Usus.* Veres tot testibus evictus.

Eviscero, as, avi, atum, are, ausweiden. *Syn.* Viscera eximo, confodio, discerpo. *Usus.* Ut tu unquam saxis fixus asperis eviscceratus latere penderes.

Evitatio, onis, f. Vermeidung. *Syn.* Declinatio. *Usus.* Evitatio incommodorum.

Evito, as, avi, atum, are, vermeiden. *Syn.* Vito effugio.)(*Expeto. Usus.* 1. Dolores omnes evitari non possunt. 2. *Vitam* evito, *vitam eripio*, das Leben benehmen. V. *Vito.*

Eumenides, um, f. die Furien, Rachgöttinnen. *Syn.* Furiae. *Usus.* Speculatrices et vindices facinorum et sceleris Eumenides.

Eunuchus, i, m. ein Verschnittener. *Syn.* Exsectus, castratus.

Evocatio, nis, f. das Aufbiethen. *Usus.* Evocationes hominum.

Evocator, oris, m. Herausrufer. *Usus.* Evocator servorum et civium perditorum, Aufwiegler.

Evocatus, a, um, ausgesondert. *Syn.* Miles auxiliarius et externus, ex diversis locis coactus. *Usus.* 1. Evocatorum firma manus. 2. E patria evocatus, non expulsus, *arcessitus*, herausrufen.

Evoco, as, avi, atum, are, herausrufen. *Syn.* Elicio, invito, excito, exsuscito. *Adv.* Magnopere. *Usus.* Misericordiam oratione evocare. Mercede probitas evocatur. Nulla turpitudo, nullum damnum est, quod non eliciatur et evocetur voluptate. V. *Voco, provoco, cieo.*

Evolo, as, avi, atum, are, abfliegen, entrinnen. *Syn.* Avolo, aufugio. *Adv.* Altius, impune. *Usus.* 1. E vinculis corporis tanquam ex carcere evolare. Evolavit jam e conspectu nostro; evolavit e judicum severitate, ex illa judicii flamma. Tantus cursus verborum fuit, et adeo evolavit oratio. 2. *Ascendo*, aufsteigen. Consultum non est, ut ille altius evolet. 3. *Vito. effugio*, entgehen. Poenam vix evolabit.

Evolvo, is, volvi, volutum, ere, auswickeln. *Syn.* Explico, expono.)(*Compliéo. Adv.* Accuratius. *Usus.* 1. Hujus rei nec principium reperire, nec exitum, evolvere possum. Involutam

Digitized by Google

animi sui notionem evolvere; incubantes alienis thesauris ex praeda clandestina evolvere. 2. *Expendo*, *animo*, bey sich erwägen. Evolvere naturam omnium rerum. V. *Explico*.

Evolutio, onis, f. Auswickelung. *Syn.* Lectio. *Usus.* Poëtarum, librorum evolutio.

Evomo, is, ui, itum, ere, ausspeyen, auslassen. *Syn.* Foras projicio, vomitu egero. *Adv.* Verius. *Usus.* Odium, virus acerbitatis suae in me evomuit. Evomet hanc pestem patria. Quas devorarat pecunias, luxu evomet. V. *Vomo*.

Euripus, i, m. Meerenge. *Usus.* Quod fretum, quem Euripum tot motus, tantas, ac tam varias habere putatis agitationes fluctuum, quot iste etc.

Evulgo, as, avi, atum, are, aussprengen. *Syn.* Vulgo. *Phras. Evulgare rumorem*, ein Geschrey von der Sache machen. Differe famam, rumorem; dissipare sermones, rumorem; efferre alterius ineptias. V. *Differo*, *vulgo*, *divulgo*. *Usus.* Civile jus evulgavit, er hat das bürgerliche Recht heraus gegeben. V. *Edo*, *spargo*, *rumor*.

Evulsio, onis, f. das Ausreißen. *Usus.* Aesculapius primus dentium evulsionem invenit.

Ex, aus. *Usus.* 1. *Notat causam efficientem et occasionem*, *ex qua*, *a quo*, *quocirca*, *unde*. Peperit e Pamphilo. Gaudium tibi ex me praestabo. Nunquam ex me doluisti. Ex te duplex me solicitudo afficit. Ex lege, ex decreto, e formula, e testamento. 2. *Materiam designat*, von oder aus was für einer Materie. Poculum ex auro; e gemma. Simulacrum ex aere. 3. *Parti jungitur*, an einem Theile des Leibes. Laborare e renibus, ex oculis, capite. 4. *Ad numerum*, *seu multitudinem refertur*, unter Vielen. Ex intimis unus. Unus ex plebe. Homo ex disertis. 5. *Ab*, von. Ex illo scivi; ex te totum negotium pendet. 6. *Post*, nach. Diem ex die expectare. Ex intervallo regustare litteras. Ex qua aetate, qui exerceri solent, laudantur. 7. *Propter*, wegen. Ex Cnei litteris te in amicitiam recipio. Ex doctrina clarus. 8. *Secundum*, nach ꝛc. Hic status maxime est e natura. Vita e Philosophiae praeceptis acta. E sua natura alios fingere. E communi hominum opinione hoc dixit. 9. *Modum significat*, auf was Weise. Ex insidiis; ex improviso; ex insperato hoc mihi gaudium oblatum est; ex occulto. 10. Ex animo, ex animi sententia, nach Wunsch. 11. Ex tempore, capere consilium; effutire aliquid, jähling ꝛc.

Exacerbo, as, avi, atum, are, verbittern. *Syn.* Irrito, ad iracundiam provoco. *Usus.* Exacerbata superbia. V. *Ira*, *irrito*.

Exactio, onis, f. Einforderung. *Syn.* Vectigal, tributum, pensio, stipendium. *Epi.* Acerbissima, extrema, perfecta, superior, publica. *Phras. Exactiones facere*, Geldanlagen machen. Pecunias describere; pecunias imperare. *Usus.* 1. Exactio capitum et ostiorum acerbissima, Kopfsteuer. Exactio pecuniarum, nominum. 2. *Expulsio*, Austreibung. V. *Vectigal*.

Exacuo, is, ui, acutum, ere, wetzen. *Syn.* Acuo, cohortor. ✕ *Deterreo*. *Usus.* 1. Mucronem exacuere in jugulum reipublicae. 2. *Incito*, anspornen. Industriam alicujus, mentem hortatibus, stimulis exacuere. V. *Stimulo*.

Exadversus, gegen über. *Syn.* E regione, ex adverso.

Exaedificatio, onis, Ausführung des Baues. *Syn.* Constructio, compositio.

Exaedifico, as, avi, atum, are, ausbauen *Syn.* Aedifico. *Usus.* Opus institutum exaedifica. Templum, navim exaedificare.

Exaequatio, onis, f. Vergleichung. *Usus.* Hanc exaequationem dignitatis non ferebat ille.

Exaequo, as, avi, atum, are, gleich achten. *Syn.* Aequo, aequalem *vel* parem reddo, facio. *Usus.* Amici superiores se cum inferioribus exaequare debent. Pecunia omnem dignitatem exaequat. Pauci pluribus exaequari non possunt. V. *Aequo*, *aequiparo*.

Exaestuo, as, avi, atum, are, aufwallen, brausen. *Usus.* Mare exaestuat. V. *Ira*.

Exaggeratio, onis, f. Aufhäufung. *Syn.* Elatio. *Epi.* Altissima, maxima animi. *Usus.* Animi quam altissimi exaggeratio.

Exaggeratus, a, um, aufgehäuft. *Syn.* Electus, cumulatus, amplus. *Usus.* Animus excelsus, auctus virtutibus, exaggeratus. Exaggerata oratio. V. *Amplus*.

Exaggero, as, avi, atum, are, groß machen. *Syn.* Amplifico, augeo; verbis rem extollo, magnum facio. ✕ *Extenuo*. *Usus.* Beneficium tuum complector, exorno, exaggero. Rem fami-

Digitized by Google

liarem omni ratione exaggerare, augere, amplificare. Exaggerare et amplificare orationem. V. *Amplifico.*

Exagitator, oris, m. Verfolger. *Syn.* Vexator. *Usus.* Plato exagitator omnium Rhetorum.

Exagito, as, avi, atum, are, plagen, veriren. *Syn.* Vexo, divexo, insector, jacto, exerceo. *Adv.* Scite, palam. *Usus.* 1. Exagitare aliquem. Exulceratus primum plebis sermonibus, dein palam a consulibus exagitatur. 2. *Tracto, commemoro, disceptando executio*, abhandeln, untersuchen. Ea causa, ea dissensio diu fuit exagitata. Fraudes alicujus et fallacias exagitare. Errorem suum exagitare, commovendo augere. V. *Vexo, agito.*

Exalbesco, is, ere, erblassen. *Syn.* Expallesco, extimesco. *Usus.* Tremere metu et exalbescere. Exalbesco in principio dicendi; objecta re horribili.

Examen, inis, n. Erforschung, Bienenschwarm. *Syn.* Apum congregatio. *Usus.* Examen apum in scenam venit.

Examen conscientiae, Erforschung des Gewissens. *Syn.* Recognitio sui ac erratorum suorum; arcana disquisitio factorum dictorumque; quotidiana perscrutatio intimorum animi recessuum. *Phras. Examen conscientiae facere*, sein Gewissen erforschen. Excutere conscientiam; in semetipsum diligenter inquirere; mente omni alia cogitatione soluta recognoscere delicta sua; recolere errata sua non sine acri dolores morsu; discutere cogitationes, sermones et actiones suas; sua dicta factaque diligentissime recognoscere; seipsum excutere; explorare quotidie latebras conscientiae et diurna facta, ad Christianae legis pietatisque rationem exquirere; quotidiana perscrutatione intimos animorum recessus inspicere; totum diem secum scrutari et excutere; facta dictaque omnia noctu remetiri; cognoscere de moribus suis; quid dixeris, quid egeris, commemorare, vesperi; excutere se et accusatoris primum partibus fungi, deinde judicis; in semetipsum descendere, suaeque vitae rationem a se repetere; dicta, facta, cogitata coram Deo quam diligentissime reputare; seipsum ad calculos vocare; quotidianarum actionum cognitionem exercere.

Examino, as, avi, atum, are, erwägen. *Syn.* Perpendo, expendo, pondero, excutio, exquiro. *Phras.* 1. *Examinanda est diligenter hominis c ctrina*, man muß die Lehre dieses M schen untersuchen. Momentis suis pon randa; cognoscenda accurate; c rationis ac religionis legibus confer da; revocanda ad rationis ac relig nis leges; lente et fastidiose prob da; ad hujus doctrinae disquisition magnam adhiberi attentionem nece est; omnia ad rationis leges dirig da, et ad solidae disciplinae praec ta sunt aestimanda. 2. *Examinare finem anni studiosos*, die Studenten Ende des Jahres prüfen. Quem in litte progressum fecerint, explorare, p scrutari; periclitari doctrinam; pe culum doctrinae facere; quam stud se didicerint, inspicere, excute *Usus.* Rem suis ponderibus exami re. Rem non populari quadam truti sed artificis statera examinare. V. quiro, tento.

Examussim, schnurrichtig. * *Us* Hic examussim rem narrat.

Exanimatio, onis, f. Erstaun *Epi.* Fracta. *Usus.* Exanimatio est m tus subsequens, et quasi comes pall ris. In perturbationes et exanimation incidere.

Exanimis, e, *vel*: Exanimus, um, todt, halb todt. *Usus.* Ictu exa mem equo praecipitat.

Exanimatus, a, um, erschrocke *Syn.* Consternatus, metu conturbatu *Usus.* Exanimatus sum tuis litteri Exanimatus metu, abjectus, perter tus, mutus; vix vivus relinquebar.

Exanimo, as, avi, atum, are entseelen, erschrecken. *Syn.* Perturbo perterrefacio. *Usus.* Me quidem exan mant et interimunt hae vices. Tullia meae morbus metu me exanimat. V *Terreo.*

Exantlo, as, avi, atum, are, au schöpfen. *Syn.* Excipio, exhaurio, per fungor. *Usus.* Omnes labores exantla re. V. *Perfero.*

Exardesco, is, arsi, ere, en brennen. *Syn.* Inflammor. *Adv.* Acrius subito, graviter. *Usus.* 1. Materia fa cilis ad exardescendum. 2. *Transl* Amore, libidine, iracundia, liberta tis desiderio, cupiditate exardescere Mira in eum populi benevolentia exar sit. Ingenia multorum contra Stoico exarsere.

Exaresco, is, arui, ere, ausdor ren. *Syn.* Exsiccor, exhaurior. ≺ *Re viresco. Usus.* 1. Exaruere omnes. 2. *Transl. Consumor*, abnehmen. Exaruit

Digitized by Google

penitus illa dicendi facultas. Vella mea urbanitas plane exaruit, ereor, ut revirescat.

Exaro, as, avi, atum, are, ausen. *Syn.* Aro. *Adv.* Omnino. *Usus.* Plus frumenti colligunt, quam exarunt. 2. *Scribo*, schreiben. Hoc epistolam in senatu exaravi.

Exaspero, as, avi, atum, are, ä machen. *Syn.* Asperiorem facio; acerbo, exulcero, irrito, accendo, commoveo. *Usus.* Animo exasperatus. Comprimere ac sedare animos exasperatos.

Exauctoro, as, avi, atum, are, abdanken. *Usus.* Milites omnes exauctoravit. V. *Dimitto.*

Exaudio, is, ivi, itum, ire, hören. *Syn.* Audio. *Phras. Deus preces nostros exaudiat*, *vulg.* Gott erhöre unser Gebeth. *Latine*: Deus ne aversetur, ne respuat; ne contemnat; ne despiciat; Deus admittat; aequis auribus accipiat, suscipiat, perficiat; ne aversis auribus audiat preces nostras. Deus nostris precibus flectatur, movetur. Aures ne claudat Deus; pateant aures Dei obsecrationibus nostris. Deus nostris precibus aures det, praestet, praebeat, Deus votis nostris precibusque annuat; preces nostras ratas habeat; precibus cedat nostris relinquat locum; Deus exorari se precibus nostris patiatur. *Usus.* Dicam voce clarissima, ut omnes exaudiant. Progressus aliquantulum, subito exaudit hinnitum. *Exaudio*, erhören, *vulgi est.* V. *Audio.*

Excaeco, as, avi, atum, are, blind machen. *Syn.* Sensu videndi orbo, privo; oculis orbo, privo, oculos alicui eripio, eruo, effodio, excludo, exsculpo, exturbo. *Phras. Palustris coeli vitio excaecatus est*, er ist bey so feuchtem Wetter erblindet. Oculorum sensu destitutus est; oculis captus est; aspectum amisit; oculorum aciem amisit; caecitatem contraxit, conscivit, caecitate affectus, videndi sensu, luminibus orbatus est; extincta est illi oculorum acies; adempta, erepta videndi facultas; usu oculorum privatus est. V. *Caecus.*

Excandescentia, ae, f. hitziger Zorn. *Syn.* Ira nascens, repentina.

Excandesco, is, candui, ere, zornig werden. *Syn.* Exardesco. *Usus* Excanduit, et me inimicitiarum causam quaerere clamavit. V. *Impetus*, *erumpo.*

Excarnifico, as, avi, atum, are, peinigen. *Syn.* Discrucio, lacero omnibus, quae pati corpus ullum potest, suppliciis. *Usus.* Democritus a Cyprio tyranno dire excarnificatus. V. *Crucio*, *extorqueo*, *crudelis.*

Excavo, as, avi, atum, are, aushöhlen. *Usus.* Trulla excavato cum manubrio aureo.

Excedo, is, cessi, cessum, ere, austreten. *Syn.* Emineo, praesto, abeo, emigro. *Adv.* Celerius. *Usus.* 1. Ejus virtus modum virtutis humanae excedit. Partium nulla extra excedit. 2. *Abeo*, weggehen. Cum animus e corpore excesserit. Cum primum e pueris, ex ephebis excessit. Qui a vita excessere. Id mihi nondum e memoria, nondum cura e pectore excessit. V. *Exeo.*

Excellens, tis, *g. o.* vortrefflich. *Syn.* Praestans, praestabilis, praecellens, eximius, egregius, excellenti animo et virtute.)(*Vulgaris. Usus.* Vir excellens omni genere laudis. Excellenti animo et virtute vir. Pulchritudine excellens formae mulicbris. In arte illa excellens. V. *Egregius*, *praeclarus.*

Excellenter, vortrefflich. *Syn.* Magnifice, excellenti quadam ratione. *Usus.* Quae magno animo, et fortiter, et excellenter facta sunt.

Excellentia, ae, f. Vortrefflichkeit. *Syn.* Praestantia. *Epi.* Magna. *Usus.* Animi excellentia et magnitudo. Personam nobis natura imposuit magna cum excellentia et praestantia reliquorum animalium. V. *Praestantia*, *virtus.*

Excello, is, ui, ere, übertreffen. *Syn.* Praesto, antecello, emineo, eniteo, princeps sum, praecello, antesto.)(*Inferior sum. Adv.* Jam diu, longe, maxime, mirabiliter, quam maxime. *Phras. Longe excellit inter aequales*, er thut es anderen Mitgesellen weit bevor. Ingenio praestat; multum ad honorem antecellit; ingenio exsuperat; animi viribus antestat; eminet inter omnes; ingenio primus habetur. Nobilis inter aequales fertur, clariusque explendescit, quam condiscipuli ferre aequo animo possint. Quum longe ingeniosissimum aetas nostra tulit; qui ingenio priorem neminem patiatur, plerosque anteveniat. Haud dubie ingenii palmam possidet. *Usus.* In arte pictoria Zeuxis omnibus excellit. Excellere inge-

Digitized by Google

nio, doctrina, in aliquo genere virtutis.

Excelse, hoch. *Syn.* Magnifice. *Usus.* Excelsius dicere.

Excelsitas, tis, f. Höhle. *Syn.* Celsitas, altitudo. *Usus.* Excelsitas animi et magnitudo.

Excelsus, a, um, hoch, erhaben. *Syn.* Altus, sublimis.)(*Humilis.* *Usus.* Excelsi colles. Vir magnus et excelsus, et humana despiciens. Animi excelsi invictum robur. Excelso et illustri loco sita est laus tua. V. *Altus, egregius.*

Exceptio, onis, f. Ausnahme. *Epi.* Absurda, quaestuosa, vetus atque usitata, praetoria, tacita. *Usus.* Est inter nos rerum sine exceptione communitas. Quid attinet, hominibus luxuriosis exceptionem privilegium dare? Non patiar, te cum exceptione laudari. Praecise et sine exceptione id mihi, quod petebam, negavit. Quaedam tacitis exceptionibus caventur.

Excepto, as, avi, atum, are, heraus nehmen. *Syn.* Excipio, extraho.

Excerpo, is, cerpsi, cerptum, ere, ausziehen. *Syn.* Decerpo, deligo. *Usus.* Non solum ex malis minima eligenda, sed ex his etiam excerpendum est, si quid boni inest. V. *Colligo.*

Excessus, us, m. Abschied. *Syn.* Abitus. *Usus.* Romulus post excessum suum, nach seinem Tode. *Excessum facere in vino, vulg. est*, das Maß überschreiten. *Latine:* intemperantius bibere, se ingurgitare vino, largius se invitare. *Pro* Excessu, Unmäßigkeit. Immoderatio, immoderatus usus in re, ab erratio a modo, *a Latinis adhibetur.*

Excetra, ae, f. Brandschlange. *Usus.* Mactare excetram.

Excidium, ii, n. Zerstörung. *Syn.* Eversio. *Usus.* Excidio urbis magnum caeteris terrorem injecit. V. *Destruo.*

Excido, is, excidi, ere, ausfallen. *Syn.* Elabor, fluo, defluo. *Adv.* Fortuito, omnino, repente. *Usus.* 1. Gladius excidit, delapsus est de manibus. Nullum probum verbum ex ore hujus unquam excidit. Victoria excidit de manibus. 2. *Obliviscor*, vergessen. Ista mihi dudum exciderant. Ex animo, e memoria mihi ista exciderant. V. *Obliviscor.* 3. Spe plane omni excidi. Mens illi et oratio excidit, effluxit; non constat sibi, er weiß nicht, wie ihm ist. V. *Amitto, perdo.*

Excido, is, cidi, cisum, ere, aushauen, vertilgen. *Syn.* Caedo, exc do, excisionem, excidium infero. *A* Penitus. *Usus.* Locum, urbem, ctum excidere. Urbes excidit, ex gnavit, incendit. V. *Everto, dest*

Excio, is, civi, citum, ire, aus rufen. *Syn.* Evoco. *Usus.* Juve tem ad arma excire.

Excipio, is, cepi, ceptum, ere, nehmen, aufnehmen. *Syn.* Excludo, cerno, accipio, suscipio, recipio. *A* Extrinsecus, fortiter, humane, nomi tim, nusquam, simillime, plane. *Phr* 1. *Ille quoscunque benigne excipit*, pflegt alle gar gütig aufzunehmen. Sum laetitia, benigno vultu, incredibili hon ac amore, ingenti favore, hospitalit humaniter accipit, complectitur, quic que illum honoris causa adeunt, ac dunt; omni genere humanitatis, qu vultu ac verbis exprimi potest, qu fieri potest, humanissime; incredibili mitate, eo vultu, qui facile gratiam ine benevolentiam conciliet; hominum ar mos amore devinciat; hominum anim ad amandum alliciat, excipit, recip dexteram porrigit; laute indulgenterq habet; laute prolixeque; liberaliter dulgenterque colit. V. *Tracto, hospe accessus, aditus.* 2. *Excepto Lael omnes adfuere*, außer dem Lälius sind for Alle zugegen gewesen. Si Laelium remov ris, si a Laelio discesseris; excepto La lio; praeter unum Laelium; Laelium demas, excipias, omnes adsuere nem nisi Laelius; praeter Laelium abfuit; on nes praesto erant, excepto, quod Laeliu morbus impediret. 3. *Male verbis exc pit hominem*, er hat ihn sehr ausgemach Asperius hominem appellavit; gravior verbo appellavit? acerbe invectus est contumeliosius, vehementius invectus es in hominem; indignis modis hominem accepit. *Usus.* 1. Ille ita edixit, ut m et Laelium nominatim exciperet et secer neret. Praeter Xenophontem excipio ne minem. 2. *Sustineo*, unterstützen. Laben tem aliquem excipere. Se a lapsu in popli tes; in pedes poplitibus excipere. 3. *Su scipio*, auf sich nehmen. Amicorum caus magnos labores, molestias, luctus exce pit. 4. *Sequor, succedo*, darauf folgen. Una calamitas alteram excipit. 5. *Intercipio*, auffangen. Litteras hostium; aliquem in fuga excipere. 6. *Recipio, capio, arripio*, aufnehmen. Herculis virtutem immortalitas excepit. Dicta mea omnia magna gratia accepit. Omnia magistri verba excipere et litteris mandare. Beatam patriam, quae hunc virum exceperit! Ru-

Digitized by Google

...s, ultimum filii spiritum excipere, ...ngen. Omnia tela, omnem vim im...orum meo corpore excepi. Aliquem ...ga excipere et confirmare.

Excisio, onis, f. Zerstörung. *Syn.* ...isio tectorum. V. *Excidium.*

Excito, as, avi, atum, are, aufmun...n. *Syn.* Adhortor, inflammo, impello, ...ito, incito, allicio, commoveo, concito, ...ulo, stimulos admoveo, soporem discu... *Adv.* Coram, omnino, sensim, valde, ...hementius, aliquando, acriter, extrin...us, maxime, facilius, improviso, la...s, obscoenius, populariter. *Phras.* 1. ...*pistola tua me ad litteras vehemen...r excitavit*, dein Brief hat mich sehr zum ...studieren aufgemuntert. Ignes mihi sub...it, admovit; miram in me litterarum ...pidtatem inflammavit. Calefecerunt ...e tuae litterae; faces admovere; di...endi studia in me vehementer commo...runt; me ad discendum accenderunt; ...iterarum cupiditatem mihi moverunt. ...necerunt; ingens mihi stimulus erat ad ...bores studiorum omne superandos; ...uere meam industriam; discendi ardo...em, qui resederat, innovarunt; litterae ...uae magno mihi incitamento fuere; ani...os meos arrexere; intendere ad litte...rum studia ardentius persequenda; om...em mihi segnitiem et socordiam excus...ere; industriam mirifice auxere; ex ...rpente incensum me, et ex desidioso ...rem ac industrium facere. 2. *Prae...fectorum rapacitas seditionem exci...vit*. der Geitz der Vorsteher hat diesen ...ufruhe erreget. Ejus seditionis fax erat ...raefectorum rapacitas; rapacitas ignem ...c materiam seditioni subdidit; haec illa ...ax erat, quae tam triste excitavit incen...dium; qua tanquam flagello seditionis, ...rentis illa populi concio est ventilata; ...uae armatas jam in caedem manus, ar...entesque animos inflammavit. Irritatio ...nimorum prima praefectorum rapacitas ...uit; hanc tanquam furiam facemque hujus ...umultus principia habuere; his irrita...nentis evocata est plebis audacia; haec ...eriores ad ciendum tumultum faces sub...lidere. 3. *Excitare mortuos*, die Todten ...uferwecken. Excitare ab inferis mortuos; ...i morte in vitam revocare; vitae reddere, ...restituere mortuos; mortuis vitam redde...re. restituere; revocare ab inferis; vitam ...donare mortuis; mortuos ad vitam revo...care. *Usus.* 1. Dormientem excitare. Cun...ctantem et dissidentem laude, monitis, ...praemiis ad virtutem excitare. Memoriam ...alicujus ad recordationem priorum cala...mitatum excitare. 2. *Confirmo*, *erigo*, *sublevo*, *consolor*, trösten. Confirmare et excitare animos; afflictos, abjectos, jacentes excitare, et ad pristinam dignitatem revocare. 3. *Concito*, *occasionem praebeo*, veranlassen, erwecken. Risum ea res, clamorem admirationem excitavit. Incendium excitare. Sapientia si videretur, magnos sui amores excitaret. Bellum, tempestatem, tragoedias excitare. Fletum, dolorem, iram excitare alicui. V. *Hortor*, *impello.*

Exclamatio, onis, f. das Ausrufen. *Syn.* Acclamatio, clamor. *Usus.* Exclamatio vel admirationis est, vel conquestionis.

Exclamo, as, avi, atum, are, aufschreyen. *Adv.* Majus, nominatim, temere. *Usus.* Non possum, quin exclamem.

Excludo, is, clusi, clusum, ere, ausschließen. *Syn.* Arceo, prohibeo, extendo, portas alicui claudo.)(*Includo*, *recipio*, *admitto*. *Adv.* Aperte, nominatim, undique. *Phras.* 1. *Exclusit hostem moenibus*, er hat den Feind nicht in die Stadt gelassen. Aditu prohibuit, aditum praeclusit hosti; submovit hostem, eliminavit, foras exegit. V. *Arceo*, *prohibeo*. 2. *Exclusit e scholis*, er hat ihn aus den Schulen ausgeschlossen. Ex eorum, qui ludum frequentant, numero ejecit, sustulit, sejunxit; numero scholasticae juventutis exemit; e scholis exegit; ex albo litterariae juventutis erasit, delevit; e scholis exturbavit. 3. *Solicitus eram, ne excludereris consulatu*, ich war sorgfältig, damit du nicht von dem Bürgermeisteramte ausgeschlossen würdest. Ne civitatis, gubernaculis excluderere; ne spe honoris dejicerere; ne consulatus a te abiret; ne honoris ille aditus tibi praecluderetur. *Usus.* 1. Aliquem moenibus, a republica excludere. Supplicem a se absterrere et excludere. Ratio vitia culpamque excludat. Aliquem praemiis, honoribus, haereditate excludere. 2. *Excibio*, annehmen. Legati recepti, nec Pompejus exclusus. 3. Tempore excludor, quin etc. keine Zeit haben.

Excogitatio, onis, f. Erfindung. *Epi.* Difficilis, diligens et considerata. *Usus.* Ea res non habet excogitationem difficilem.

Excogito, as, avi, atum, are, ausdenken. *Syn.* Cogitando invenio, machinor, fingo, meditor, ineo viam, rationem; consilia struo. *Adv.* Callide, caute, diligenter, improbe, ingeniose, omnino, vere. *Phras. Multa praeclare excogitasti*, du hast viele vortreffliche Dinge ausgesonnen. Praeclara sunt inventa tua; rara multa pertinaci studio eruisti; medita

Digitized by Google

tione reperisti; commentatus es. V. *Meditor*, *invenio*. *Usus*. Excogitare mira furandi genera. Igitur cogita, vel potius excogita.

Excolo, is, lui, cultum, ere, ausgieren. *Syn*. Colo, exorno, expolio. *Adv*. Vehementer. *Usus*. 1. Animum doctrina excolere. 2. *Diligo*, lieben. A propensis vehementer excolimur et amamur.

Excommunico, *as*, *avi*, *atum*, *are*, in den Bann thun. *Phras*. Proscribere, ac romanis sacris, societate, commercio, consuetudine, usu, communione, convictu piorum alicui interdicere; a piorum societate secludere, excludere, removere, arcere; ab Ecclesiae communione repellere; extra ecclesiae septa ejicere, sacro fulmine percellere, jugulare; communione sacrorum depellere, secernere, semovere, spoliare, dejicere; sacrorum communionem alicui interdicere; anathemate sacro persequi; anathema dicere; abdicare aliquem; a corpore Ecclesiae segregare; dirum, grave anathema in aliquem contorquere; a sacris amovere, submovere; execratione devincire; sacrificiis alicui interdicere; in numero impiorum ac sceleratorum habere, quibus pii omnes decedant, quorum aditum sermonemque defugiant, coetu, communione recte credentium aliquem movere, arcere, ejicere; usu sacrorum prohibere; ex coetu piorum et communitate exterminare, extrudere, exturbare; sacro fulmine ferire; sacrum fulmen in aliquem vibrare; sacrorum usu, sacro civilique congressu alicui interdicere; a piorum coetu communioneque sejungere, disjungere, arcere.

Excommunicatio, *onis*, *f*. Kirchenbann. *Syn*. Sacrum Ecclesiae fulmen, piorum coetu aliquem moventis. *Phras*. *Ab excommunicatione absolvit*, er hat ihn aus dem Banne gethan. Piorum communioni restituit; Ecclesiae reconciliavit; pacem illi ecclesiasticam reddidit; diris et execrationibus solvit, exsolvit.

Excommunicatus, *a*, *um*, mit dem Kirchenbanne belegt. *Phras*. Diro carmine nominatim in ejus caput composito, inferis devotus; communione piorum ejectus; sacer, sacra detestatione jugulatus; piorum communione exterminatus; diris devotus; Ecclesiae castris horrendo execrationis carmine expulsus.

Excoquo, is, coxi, coctum, ere, auskochen. * *Usus*. Excoquere malam alicui.

Excors, cordis, *g. o.* unverständig. *Syn*. Amens, vecors. *Adv*. Admodum. *Usus*. Quae anus est tam excors? Qui hoc non vidit, sentit, excors est. V. *Amens*.

Excreo, f. exscreo, as, avi, at[um], are, ausspeyen, räuspern. *Syn*. Vi quac[...] ac cum tussi exspuo.

Excrucio, as, avi, atum, are, [...]nigen. *Syn*. Crucio, conficio, exani[mo], interimo. *Adv*. Mirabiliter. *Usus*. [...]me meae miseriae magis excruciant, q[...] tuae. V. *Crucio*.

Excubiae, arum, f. Wache. *S*[...] Diurnae nocturnaeque vigiliae. *Epi*. m[...]rae. *Usus*. Excubias et custodias ca[...] mei cognovi. Excubias agere.

Excubitor, oris, m. Wächter. *U*[...] Castra excubitoribus et firmis praesi[...] tenebantur.

Excubo, as, ui, itum, are, W[...] halten. *Syn*. Vigilo, vigilans sum, ex[...]bias ago. *Usus*. Animo hic semper [...]cubandum est, ut nihil improvisum po[...] accidere. Ego excubo pro salute vest[...] nec partem ullam quietis capio. V. *Vig*[...]

Excudo, is, di, sum, ere, schm[...]den. *Syn*. Compono, elucubro. *Usus*. [...]cudam tibi aliquid commentarii de glo[...]

Excultus, a, um, ausgeziert. *Sy*[...] Ornatus, decoratus, praeditus, insti[...]tus. *Usus*. Ingenia disciplinis excul[...] Graecorum litteris et inventis, legibus [...] institutis omnem vitam excultam con[...]tutamque habemus.

Excurro, is, curri, cursum, ere, a[...] laufen. *Adv*. Longius, pariter, immode[...]tius. *Usus*. Excurrere ex Africa. Camp[...] in quo excurrere virtus et cognosci pos[...] Oratio producta et excurrens.

Excursio, onis, f. Streiferey. *Sy*[...] Decursio, incursio. *Epi*. Moderata, n[...]turna. *Usus*. Tueri fines suos ab excu[...]sionibus hostium et latrociniis. Noctu[...]nam excursionem facere, populabun[...] magis, quam justi belli more. Latrocin[...]modo procursare.

Excursor, oris, m. Parteygänge[...] *Syn*. Emissarius.

Excusatio, onis, f. Entschuldigung[...] *Syn*. Purgatio, satisfactio, causa. X *A*[...]*cusatio*. *Epi*. Facilis, justa, justa et id[...]nea, legitima, magna, misera quidem [...] sed tamen justa, sapiens et probabili[...] similis, turpis. *Phras*. 1. *Excusationem [...] afferre*, Entschuldigung vorwenden. Excu[...]satione justa et idonea uti; probabi[...] excusatione rem defendere; excusati[...]nem afferre legitimam. V. *Excuso*. [...] *Excusationem tuam accipo*, ich nehm[...] deine Entschuldigung an. Probo *excusatio*[...]nem tuam; admitto excusationem tuam [...] honesta oratio est; excusationem suo loc[...] relinquo. V. *Causa*, *causor*. *Usus*. Ex[...]cusationem quaerere, parare. Excusatio[...]

Digitized by Google

um audio, non accipio. Excusationem t parum probabilem revellere, rejicere. nosco illi, qui vel pietatis, vel aetatis, el necessitatis excusationem affert. Praeum consensio amicitiae excusatione tenda non est. Officii praetermissi; vel essationis culpa, imprudentiae vel neligentiae excusatione defenditur. Stultiae peccatum excusationem non habet.

Excuso, as, avi, atum, are, entschuldigen. *Syn.* Purgo, excusatione utor, xcusationem affero, satisfacio, crimen moveo, culpa libero, a culpa eximo, xcusatione rei tego. X *Accuso. Phras.* . *Excusat absentiam suam per invaitudinem*, er entschuldiget sich mit der Unäßlichkeit, daß er nicht erscheinet. Excuat valetudinem, quin una veniat; cauum in valetudinem confert; morbi excuatione absentiae crimen depellit; purat illé se, et firmissimo propugnaculo titur, quod valetudine retineatur; morum suae absentiae praetendit, praetexit, morbum noxam suam avertit; titulum orbi suae desidiae praefert, praetexit, ssi sexcentas causas colligere possit, orbi excusatione se purgatum cupit; pominus praesto sit, morbum causatur; orbi excusatione absentiae crimen amoiri; diluere cupit; culpam de se demo ki satagit; absentiae culpam morbi exusatione defendit; absentiae suae excuationem hanc dat, affert. quod morbo est pt impeditus. Absentiae culpam ut levet; bsentiae noxam ut purget, morbi excusaione utitur; absentiam culpae ut eximat, ut eam a se culpam dimoveat, ut ea se culpa liberet, morbi speciosus titulus praeertur. 2. *Res non facile excusari potest*, ie Sache läßt sich nicht leicht entschuldigen. Res excusationem non habet facilem, ion est facile id expurgata, atrocitatem acti non facile verbis lenias; purgare actum, facinus id levare; colore quolam diluere; honesta aliqua specie tegere, non tam pronum est, aut expeditum; haud in promptu est, quo rem tantam a culpa eximas: de ea re haud facile satisfacies; in re tam ancipiti non video, quid excusationi tibi esse possit; quo excusationem tuam judici probare modo possis; culpam eam non facile praestabis; novam difficulter elues. 3. *Non est, cur te excuses*, es ist nicht nöthig, daß du dich entschuldigest. Excusatione, satisfactione, expurgatione, purgatione minime opus est. Non opus est, ut excusatione apud me utaris; ut mihi te purges, ut excusationem proponas; expurgationes afferas; satisfactionem pares. Supervacanea est apud me tua excusatio; excusandi officium sine causa suscipis. Causam excusandi nullam habes; minime necessaria est excusatio tua; tuam excusationem non desidero, non requiro, non exigo, non expecto. *Usus.* Atticae ita me excuses, ut omnem culpam in te transferas. Quod te excusat; tuas causas nosco. Excusare tarditatem litterarum. Propinquitatem excusavit, antequam sententiam diceret.

Excutio, is, cussi, cussum, ere, ausschlagen, ausklopfen. *Syn.* Agito, exploro, examino, depello, rejicio. *Adv.* Radicitus *Usus.* 1. Scrutari et excutere sigillatim omnes. 2. *Examino*, ausfragen. Decemviri nostros magistratus excutiant. Non metuo, non excutio te. Explicare et excutere aliquod verbum, erwägen. V. *Discepto.* 3. *Rejicio*, verwerfen. Excutiamus omnes eorum delicias et ineptias, 4. *Excito*, aufmuntern. Explica et excute intelligentiam tuam, ut videas. 5. *Aufero. eripio, abigo, depello*, benehmen, vertreiben. Excutiam hanc tibi opinionem, jactationem. Omnem tibi moerorem ex animo; studia manibus excutiam V. *Eripio.*

Execratio, onis, f. Verfluchung. *Syn.* Dirae, imprecatio. *Usus.* Pompejus omni cautione, foedere, execratione me devinxerat. Exierunt malis omnibus et execrationibus duo vulturii. V. *Execror.*

Execror, aris, atus sum, ari, verfluchen. *Syn.* imprecor, male precor, abominor, detestor. *Phras. Omnes illum execrati sunt*, sie haben ihn alle verwünschet. Omnes illi pestem optarunt, omnibus precibus detestati sunt; diris omnibus devoverunt; diras, exitium illi imprecati sunt; infaustis vocibis illum prosecuti sunt; infaustas voces in illum jactarunt. V. *Abominor, odium. Usus.* 1. Omnes te oderunt, tibi pestem optant, te execrantur, tibi male precantur. 2. *Execro, execratio*, entweihen, Entweihung, *vulgi sunt*; *Latine*: Exauguro; exauguratio. Exaugurare facella statuit.

Executio, onis, f. Ausführung. *Syn.* Persecutio. *Usus.* Quaeritur, an actionem, petitionem ejus rei et executionem habeat. V. *Efficio.*

Exedo, is, edi, esum, ere, verzehren, abfressen. *Syn.* Consumo, conficio, corrodo. *Usus.* Aegritudo laceat, exedit animum, paneque conficit. Moerores animum exedunt, conficiuntque curis.

Exedra, ae, f. ein Ort mit vielen Sitzen. *Syn.* Locus, ubi sedes multae

Digitized by Google

paratae. *Usus.* Offendi eum sedentem in exedra. Tamen illa moveor exedra.

Exemplar, is, n. Muster, Vorbild. *Syn.* Exemplum, imago, species ad imitandum proposita. *Usus.* Homo exemplar antiquae religionis. Fabricator magni operis perfectissimum sibi exemplar proponat, in illud intueatur, ne ab illo deficiat; ut illud sequatur, exprimat, curet, si praeclarum opus efficere velit. V. *Exemplum.*

Exemplum, i, n. Beyspiel. *Syn.* Exemplar, imago, factum, documentum, specimen, clarissimis monimentis testata consignataque antiquitas. *Epi.* Acerbum, brevissimum, domesticum, facile ac pervulgatum, generatum, aeternum, illustre, insigne, laudabile, praestans, novum, maximum, pessimum, perditum, perniciosum, perspicuum, praeclarissimum, rarum, recens, superius, vetus. Aliena, antiqua, gloriosa, grandiora, gravissima, honesta, innumerabilia, majora, maxima, mirabilia, notiora, oratoria, optima, perpauca, perspicua, grandi vitio praedita, plena dignitatis et antiquitatis, plurima, praesentia atque viva, tot, tanta ac tam nova, vetera. *Phras.* 1. *Cato exemplum innocentiae, virtutis etc.* Cato war ein Beyspiel eines unsträflichen Wandels. Specimen, documentum fuit virtutis; quem sibi omnes documento sumant; imitatione exprimant, in cujus vitam ut in speculum, omnes intueantur. Cato viri praestantis simulacrum; specimen honestatis; documentum virtutis posteritati. 2. *Exemplum bonum dare, seu aedificare alios, vulg.* ein gutes Beyspiel geben, erbauen. Documentum, in documentum, documento esse aliis; exemplum praebere, relinquere aliis antiquae virtutis; exempla edere virtutum, in quae posteritas omnis respiciat; exemplo esse ad virtutem; virtutis exempla non vulgaria prodere, exemplo ad virtutem praelucere aliis; praeclari exempli facem praeferre; disciplinae esse aliis; documenta dare virtutis singularis. Exemplum esse salubre juventuti; exemplo ad virtutem praeire caeteris; exempli esse rectissimi; hominem esse, in quo multa adhuc antiquae pietatis vestigia remanserint. V. *Aedificatio, aedifico.* 3. *Multa exempla extant inconstantis fortunae,* es gibt noch viele Beyspiele des wankenden Glückes. Documenta humanorum casuum proferri multa possunt; nobilia maxime fortis mortalium exempla spectantur plurima; nova identidem inauditaque rebus humanis aperiuntur exempla; humanorum casuum exemplis abundamus; multi sunt, qui exemplo suo ac exitio humanum genus doceant fortunae inconstantiam. *Exemplum sumere,* sich ein Beyspiel nehmen. Exemplum capere, sumere, documentum capere; documento sibi habere; exempla sibi ab aliis petere, imitatione alterius se erudire; inspicere, tanquam in speculum, in mores aliorum; studio sibi habere, ad aliorum exemplum sese componere; mores ex moribus fingere; ante oculos sibi constituere aliquem, ejusque exemplum ad imitandum sibi proponere, imitatione exprimere. 5. *Malo exemplo esse,* ein böses Beyspiel geben. Aetati maxime lubricae et incertae exempla nequitiae praebere; offensionem praebere; periculosam exempli imitationem reliquis prodere; pessimo exemplo alios corrumpere; perniciem creare exemplo suo; exemplum perniciosum prodere; vitia sua in civitatem infundere; exemplo aliis nocere. V. *Scandalum.* 6. *Exemplum statuere in improbos,* ein Exempel der Schärfe seyn lassen. In posterum documentum statuere, ne quis etc. Insigne documentum mortalibus dare vindicis scelerum justitiae; exemplum edere, prodere, constituere in improbos. *Usus.* 1. *Refertur ad supplicium et animadversionem,* gehöret zur Strafe. Severitatis exemplum edere, prodere, statuere. 2. *Ad litteras,* zu Briefen. Exemplo eodem duas epistolas scribere, dare zwey Briefe gleichen Inhaltes schreiben. *eadem, forma, vulg.* Epistolae exemplum mittere, eine Abschrift, Copie des Briefes schicken, *vulg. Copiam epistolae.* 2. *Sua peculiari significatione.* Exemplum rem ornatiorem reddit. Exempla clare illustria a summis viris petam, ut ego sim liberis meis nobilitatis initium et virtutis exemplum. Vitiosi principes, quod non solum vitia concipiant ipsi, sed ea etiam infundant in civitatem, plus exemplo quam peccato nocent. Exemplum capere, expetere ab antiquitate. Exemplum prodere. Exemplo non probabile factum est. Quod exemplo fit, jure fit. Res in exemplum ibit, es werden es mehrere nachthun. V. *Imitur.*

Exentero, as, avi, atum, are

Digitized by Google

ausweiden, ausleeren. *Usus.* Seni marsupium exenteravit.

Exeo, is, ivi, itum, ire, ausgehen. *Syn.* Egredior, prodeo, progredior, pedem effero; foras me do, procedo, excedo, emergo, erumpo, emano, mano, evolo, evado, orior, nascor. *Adv.* Commodius, similiter, tuto. *Phras.* *Repente domo exivit*, er ist schnell aus dem Hause gegangen. Se domo proripuit; pedem limine extulit; domo se ejecit; in publicum processit; e domesticis tenebris emersit; ex latebris erupit; portis egressus est; extra aedes, *vel* ex aedibus se aedit, movit; duxit, eduxit se foras; foras se proruit; ex aedibus se penetravit. V. *Prodeo.* *Usus.* Exire legatum in provinciam. Consideratum nihil ex tuo ore exit. Exire urbe, patria, de navi, ex patriciis. Exiit de potestate mentis, er ist von Sinnen gekommen.

Exeo, daher. *Syn.* Inde, ideo, idcirco, ea re, quia. *Usus.* Siquid in me est, ex eo est, quia. Ex eo, quod multa committeret, saepe in judicium vocabatur.

Exequiae, arum, f. Leichenbegängniß. R *extra sequi.* *Syn.* Funus, pompa, justa, justa funeris, supremi diei celebritas, parentatio. *Phras.* *Exequias facere*, ein Leichenbegängniß halten. Funus facere; funeris exequias celebrare; cohonestare exequias, exequias ducere, prosequi; parentare, justa funebria solvere; funus ducere. V. *Funus.* *Usus.* 1. Funeris exequias celebrare. 2. *Exequiis privare*, kein Leichenbegängniß halten. Exequiarum honore, laudatione, pompa spoliare, orbare aliquem. 3. Exequiarum honore carere, ohne Gepränge beerdiget werden.

Exequor, s. exsequor, eris, secutus sum, sequi, verrichten. *Syn.* Sequor, observo, praesto, perficio. *Adv.* Usque ad extremum. *Phras.* *Executus est imperium*, er hat den Befehl vollzogen. Defunctus est imperio, injunctum negotium transegit, perfecit, expedivit, effectum reddidit, confecit, absolvit; mandatum exhausit; manda tum nec morae, nec molestiae sibi habuit, dum exhauriret. V. *Perficio*, *efficax*, *facio*, *efficio.* *Usus.* 1. Exequi officia *aut* mandata. 2. *Imitor*, nachfolgen. Cur non factum illius executi sumus? 3. *Perficio*, vollenden. Quod semel coepisti, quod ingressus es, exequere. Fugam exequi non omnes potuere. 4. *Explico*, *expono*, *attingo*, erklären, Meldung thun. Multa sunt praeterea, quae verbis exequi non possum. Non exequar peccata juventutis tuae. 5. Jus suum exequi, sein Recht ausführen. 6. Egestatem exequi, die Armuth ertragen.

Exerceo, es, cui, itum, ere, üben. *Syn.* Colo, excolo, exercitatione utor, versor in aliqua arte, consuetudinem atque exercitationem capio, artem facio. *Adv.* Acerrime, familiariter, nimium, scienter, vehementer, vehementissime, latine, studiose, studiosissime. *Phras.* 1. *Demosthenes se exercendo clarus orator evasit*, Demosthenes ist durch stäte Uebung ein vortrefflicher Redner geworden. Meditando, quasi ludicra exercitatione praediscendo inclaruit; dum industrius est ac diligens in exercitationibus, dum in quotidianis commentationibus multum operae ponit, ad summam laudem pervenit; exercitatione usuque discendi, consuetudine, agitatione mentis, litterarum tractatione assidua tantus orator evasit. 2. *Munus suum egregie exercet*, er verrichtet sein Amt unvergleichlich. Munus praeclare gerit; munere suo magna cum laude fungitur; personam suam, partes suas egregie sustinet; eo in munere pro dignitate elaborat. V. *Munus*, *fungor.* *Usus.* 1. Exercere memoriam, vocem, vires, corpus. Quotidianis se commentationibus exercere. Armis exerceri. In arte se studiose exercere, sich üben. 2. *Affligo*, plagen. Fortuna variis illum casibus exercet. Me litterae tuae; me fatum reipublicae valde exercent. 3. *Affectibus malis tribuitur*, ausüben. Iracundiam in victos, inimicitias cum civibus, crudelitatem suam cum aliquo exercere. 4. *Ago*, *facio*, *factito*, *tracto*, thun, treiben. Exercere jus civile. Vestigalia exercere et exigere. Judicium, quaestionem exercere. Exercere, facere piraticam, argentariam, medicinam.

Exercitatio, onis, f. Uebung. *Syn.* Usus, tractatio, actio, meditatio, commendatio, consuetudo, industria, agitatio, curriculum, studium. *Epi.* Acerbior, bona, campestris, communis, domestica, egregia, elegans, facilis, forensis, honesta, laboriosa, ludicra, magna, major, maxima, multa, non inutilis, parva, magna, perfecta, plurima, popularis, propria, pene puerilis, quotidiana. Accuratae, crebrae atque magnae, laboriosae, maximae, modicae, orato-

Digitized by Google

riae, rhetoricae, subitae. *Usus.* Ingenii, corporis exercitatio. Consuetudo, exercitatio et intelligendi acuit prudentiam, et eloquendi incitat celeritatem. Nec medici, nec imperatores, nec oratores, quamvis artis praecepta perceperint, quidquam sine usu et exercitatione, magna laude dignum consequi possunt. Exercitatione scelerum assuefieri.

Exercitatus, a, um, geübt. *Syn.* Versatus, exercitatione praeditus.)(*Rudis. Usus.* Homo in dialecticis, arithmeticis, in rebus maximis gerendis probe exercitatus. In maritimis rebus exercitatissimus.

Exercitium, ii, n. Uebung. *Phras.* 1. *Exercitia spiritualia dare*, einem die geistlichen Uebungen vortragen. Sacris exercitationibus aliquem excolere, perpolire, sacris commentationibus instituere, munire; adversus pravas animi affectiones et vitia piis exercitationibus munire, pias commentationes alicui tradere; sacris commentationibus, aliquem exercere. 2. *Exercitia spiritualia facere*, die geistlichen Uebungen machen. Sacras commentationes obire; a negotiis avocare sese, et ad divinarum rerum commentationem mentem traducere; rerum divinarum commentationi operam dare, sacris commentationibus excoli, perpoliri; in divinarum rerum contemplatione sese exercere, temporis aliquantum ponere

Exercitus, us, m. Kriegsheer. *Syn.* Copiae, manus. *Epi.* Amplissimus, certus, clarus, consularis, cunctus, exiguus firmitate, fidelissimus et constantissimus, firmissimus, florentissimus, magnus, imbecillis, incolumis, infirmus, instructus, invictus, magnus et amplus, maximus et fortissimus, melior, novus, vetus, optimus, ornatissimus, parvus, periculosus, pessimus, pulcherrimus, robustus et victor, tiro, et colectitius, veteranus, universus. Boni, sed rudes, clari et magni, contrarii, optimi, parati, paratiores, et fortiores, permagni, proprii, regii, valentes, veterani. *Phras.* *Exercitum parare*, ein Kriegsheer auf die Beine bringen. Scribere, conscribere, colligere, cogere, parare, comparare, conflare, facere conficere exercitum. Contrahere copias, cogere, comparare; militarem manum facere, cogere; milites facere, scribere, conquirere; ingentes peditum equitumque copias contrahere. 2. *Exercitum complere*, ein Heer mit frischer Mannschaft ersetzen. Exercitum reficere, recreare, confirmare, supplere, augere, multiplicare; exercitui supplementum scribere; legiones explere; legiones supplementis integrare, reficere. 3. *Exercitum habemus egregium*, wir haben ein auserlesenes Kriegsheer. Probe ornatum auxiliis; copias habemus, et genere, et numero et fidelitate praestantissimas; exercitum censemus superbissimo delectu, durissima conquisitione collectum, veteranum, robustum, valentem, victorem; magnam manum pedestrium et equestrium copiarum. 4. *Caesar exercitum habebat genere potius, quam numero firmum*, Cäsar hatte ein Kriegsheer, das mehr tapfer, als zahlreich war. Frequentes admodum Caesaris copiae non erant, sed fortitudine praestabant. Erat in castris Caesaris virtus, multitudo non erat; numero, exiguus Caesaris exercitus, firmitate amplissimus erat. Non militum copia, frequentia, numero sed eorum virtute, robore, fortitudine, animi praestantia, corporis viribus valebat Caesar. 5. *Ingentem quidem habet exercitum sed temere collectum*, er hat ein großes, aber zusammen gerafftes Kriegsvolk. Peditum equitumque nubes jactat, et consternit maria suis classibus, sed exercitus est tiro et collectitius, numerosam quidem trahit, sed naufragorum ejectam ac debilitatam manum. Asiam quidem in nos omnem effundit, sed rarus in tanto exercitu miles, pauci quibus arma, quibus belli disciplina, nullus. *Usus.* 1. Exercitum scribere, werben. 2. Exercitum lustrare, recensere, mustern. 3. Exercitum ductare, ducere, führen. 4. Exercitum adducere, herzuführen. 5. Exercitum deducere, abducere, deportare de provincia, wegführen. 6. Exercitum castris continere, im Lager halten. 7. Exercitum distribuere in stativa, einquartieren. 8. Exercitum collocare, exponere, instruere, stellen, ordnen. 9. Exercitum trajicere, über einen Fluß setzen. 10. Exercitum permutare, deponere, dimittere, verwechseln, abdanken. 11. Exercitum dissipare, dilabi, auseinander gehen lassen. 12. Exercitum reficere, recreare, supplere, supplementa exercitui scribere, ergänzen. V. *Bellum.*

Exero, s. exsero, is, erui, ertum, ere, heraus strecken. * *Syn.* Extraho. *Usus.* Humeros exerere.

Exhalatio, onis, f. Ausdünstung. *Syn.* Vapor, anhelitus terrae, afflatus ex terra, exspiratio, aspiratio. *Usus.* Coelum humidum et caliginosum prop

Digitized by Google

per exhalationes terrae, cujus exspirationibus aër alitur. Vapores, qui a sole ex agris tepefactis et ex aquis excitantur.

Exhalo, as, avi, atum, are, ausdünsten. *Syn.* Spiro, exspiro, emitto. *Usus.* Crapulam exhalare, den Rausch ausschlafen. Fores exhalant odorem; afflantur e floribus odores.

Exhaurio, is, hausi, haustum, ire, ausschöpfen. *Syn.* Aufero, minuo, exinanio, perfero, absumo.)(*Repleo. Adv.* Facile. *Phras. Provinciam totam exhausit*, er hat das Land ausgesauget. Quidquid potuit, sanguinis detraxit, et nudam, consumptam, enectam successori tradidit provinciam; quantas praedas exsorbuit? quot fana spoliavit, domos exinanivit? quot tributis civium vires attenuavit, opes egessit? V. *Vasto, spolio. Usus.* 1. Ex Africa quas opes, quas ex aerario exhausit. 2. *Minuo*, vermindern. Malim meas laudes omnes ad te transferre, quam de tuis minimum exhaurire. 3. *Exequor*, verrichten. Mandata mea exhaurias. 4. *Exinanio, spolio*, ausleeren. Dilapidat pecuniam, aerarium exhaurit, minuit vectigalia. Sentinam exhaurire. Civitates omnibus rebus exhaustae. 5. *Profero, sustineo*, übertragen. Labores omnes, aerumnas solicitudines, taedia, sumptus tua causa exhausi. 6. *Voro, ingurgito*, sich anfüllen. Tantum vini exhausit, ut necesse esset vomere.

Exheredo, as, avi, atum, are, enterben. *Syn.* Hereditate privo, abdico, submoveo ab hereditate, jure hereditatis privo; hereditate excludo. *Usus.* Pater filium exheredare cogitabat.

Exheres, edis, *g. c.* erblos. *Syn.* Hereditate exclusus, in nullam fortem bonorum natus. *Usus.* Egit lege in hereditatem paternam testamento exheres filius.

Exhibeo, es, ui, itum, ere, darthun, erweisen. *Syn.* Profero, ostendo, gero, praebeo.)(*Occulto. Phras. Semper me tibi exhibui amicissimum*, ich habe mich allezeit gegen dich sehr freundschaftlich bezeiget. Omnibus de rebus ita tractavi, ut intelligeres me tibi amicissimum; aequissimum me tibi semper praebui; eum me tibi praestiti; eo in te animo fui, quo solent amicissimi; talem me exhibui tuis in rebus, ut mihi pro intimo esses. Ita me tractavi, ita gessi, nemo ut, quin amicissimus tibi essem, dubitaret. Optime semper ostendi me. V. *Praesto. Usus.* 1. Exhibe, cedo tabulas, aufweisen. 2. *Facesso*, verursachen. Exhibere molestiam, curam alteri. 3. *Gero me, ago, praebeo*, sich erweisen, erzeigen. Auctorem salutis; supplicem se alicui exhibere. Mitem senatorem egit, se gessit, se exhibuit. Affectum patris alicui exhibere. 4. *Ostendo*, zeigen. Artis specimen exhibere, artes edere.

Exhilaro, as, avi, atum, are, erfreuen. *Syn.* Hilaro. *Phras. Exhilarat me aspectus vester*, eure Gegenwart erfreuet mich. Recreat me, reficitque aspectus vester; mira me laetitia, suavitate, vuluptate perfundit; in laetitiam me injicit incredibilem; laetitiam objicit mihi nullis verbis exaequandam; laetitia me onerat aspectus vester; ad hilaritatem traducit; laetitia, hilaritate animum complet; liberalissima, et honestissima voluptate cumulat; voluptati mihi est; voluptatem affert. V. *Gaudium, laetitia, recreo.*

Exhorresco, is, horrui, ere, sich entsetzen. *Syn.* Horrore perfundor. *Phras. Exhorrui ad hoc spectaculum*, an diesem Schauspiele bin ich sehr erschrocken. Animo perculsus sum, horruit, cohorruit animus ad id spectaculum; pavore concussus sum; sensus mihi erepti sunt, vultus expalluit, lingua obtorpuit, corpus contremuit; subito pavore pectus mihi perculsum est; commotus, exterritus, perterritus, consternatus sum. V. *Terreo. Usus.* Exhorrescere metu.

Exhortatio, onis, f. Ermahnung. *Usus.* Tua exhortatione impulsus feci.

Exhortor, aris, atus sum, ari, ermahnen. *Syn.* Hortor, adhortor, cohortor, auctor sum alicui, incito, impello, inflammo, sollicito, cohortatione utor. *Usus.* Exhortare aliquem ad virtutis studium. V. *Hortor, excito, moneo.*

Exigo, is, egi, actum, ere, fordern. *Syn.* Ad dissolutionem cogo, postulo, flagito, extorqueo, de pecunia appello. *Adv.* Acerbe, acerbius, amplius, facilius, plane, praeclare. *Usus.* 1. Non urgeo, neque exigo, quae polliceris. Tributa, vectigalia, pensionem, mercedem, benefacta, nomina acerbius exigere. 2. *Profligo, pello, ejicio*, verstoßen, vertreiben. Reges civitate, uxorem thoro exigere. *Transl.* Moerorem ex animo, lassitudinem ex membris exigere. 3 *Absolvo, perficio*, vollenden. Opus, aerumnam exigere. 4. *Transadigo*, durchstechen. Ferrum per medium corpus exegit. 5. *Transigo*, zubringen. Aevum, aetatem, annos, dies per dissidiam exi-

Digitized by Google

gere. 6. *Dispono, dirigo*, richten. Actiones suas ad normam rationis, columnas ad perpendiculum exigere.

Exigue, wenig. *Syn.* Tenuiter, exiliter. *Usus.* Epistola, oratio exigue scripta. Exigue et exiliter ad calculos revocare amicitiam. Exigue tibi a principe tributum est.

Exiguitas, tis, f. Kleinheit. *Syn.* Exilitas. *Usus.* Exiguitas copiarum recessum magis, quam pugnam suadebat.

Exiguus, a, um, wenig. *Syn.* Exilis.)(*Ingens. Adv.* Valde, sane. *Usus.* Exiguis finibus provincia. Tenui et exiguo sermone disputare. Exiguo et angusto tempore aliquid absolvere. Tenues opes facultates exiguae, nullae amicorum copiae. V. *Parvus, paucus.*

Exilis, e, *g. o.* gering. *Syn.* Tenuis.)(*Plenus, nitidus. Adv.* Sane. *Usus.* Solum exile et macrum. Genus orationis exile, aridum, concisum, minutum. Spinosa et exilis oratio. V. *Parvus.*

Exilitas, tis, f. Schwäche. *Syn.* Tenuitas, jejunitas. *Usus.* Qui discernes horum copiam et ubertatem ab illorum exilitate et penuria?

Exiliter, gering. *Syn.* Tenuiter, jejune. *Usus.* Exiliter et jejune disputare.

Exilium, ii, n. Elend. *Syn.* Patriae, *vel* civitatis privatio, exterminatio, poena exilii, proscriptio. *Phras.* 1. *In exilium mittere*, ins Elend schicken. In exilium ejicere, projicere, pellere, mittere; in exilium agere; patria extorrem expellere; exilio mulctare; in exilium expellere; exilio afficere; projicere in exilium; amandare aliquem in ultimas terras; aqua et igni alicui interdicere; ex urbe rejicere, exterminare; urbe regnoque expellere, pellere, exigere. Relegare aliquem 2. *In exilium proficisci*, ins Elend gehen. Ire, abire, proficisci in exilium; exulatum abire; in exilium deportari, exportari; in ultimas maris terrarumque oras devehi; urbe cedere, excedere. Egredi, migrare; solum vertere, mutare; patriam relinquere exilii causa. Exilium sibi consciscere; exilio se multare, in voluntarium exilium secedere, freywillig ins Elend gehen. 3. *De exilio redire*, aus dem Elende zurück kommen. De exilio reduci; exilium patria sede mutare; in patriam revocari. 4. *Cicero in exilium missus est*, Cicero ist in das Elend vertrieben worden. Exilii causa solum vertere jussus est. Fluctibus reipublicae expulsus, in terras alias exportatus exullavit. Extorris patria, expulsus, ejectu finium interdictione multatus est; urb domo, penatibus, foro, luce, congress aequalium prohibitus, relegatus est damnatus exilio Thessalonicam habit tum concessit. V. *Exul, exulo. Usu* 1. In exilium mittere, pellere, ejicer Exilio mulctare, des Landes verweise 2. In exilium ire, proficisci, exportar in das Elend ziehen. 3. In exilio esse im Elende seyn. 4. Exilio reduci, aus de Elende zurück kommen.

Eximie, vortrefflich. *Syn.* Egregi *Usus.* Eximie me dilexit. V. *Valde.*

Eximius, a, um, vortrefflich. *Sy* Egregius, praestans. *Usus.* 1. Ea, qua eximia aliis, ac praeclara videntur, pa vi ducere. Pompeji singularis ac exim virtus. Eximium ingenium. Exim pulchritudo. 2. *Exceptus*, ausgenomme Tu unus eximius, es? Eximium facie neminem, *nemo, exceptus est, nemine exeipient*, man wird niemanden ausne men. V. *Egregius, summus, clarus.*

Eximo, is, emi, emptum, ere, he aus nehmen. *Syn.* Excludo, excipio, l bero, absolvo. *Phras.* 1. *Hominem onere exemit*, er hat diesen Menschen v solcher Schuldigkeit befreyet. Immunit tem homini dedit civilium munerum vacationem a muneribus dedit; legib eum solvit; legum vinculis exsolvi gratiam legis homini fecit; exemptu eo onere fecit; eo onere lavavit. *Exemptus erat muneribus publicis*, war von öffentlichen Verrichtungen ausg nommen. Immunis erat muneribus, m neribus vacabat; immunitatem hab bat; vacationem habebat; nactus er munerum publicorum; vacabat a publ carum rerum curatione et administr tione; solutus erat ac liber ab iis m neribus. V. *Immunis, privilegiun Usus.* 1. Exime e rebus humanis am citiam, urbs nulla stare poterit. 2. *L bero*, befreyen. Aliquem e vinculis, culpa miseria, servitute eximere. N men alicujus de tabulis, ex reis, ex a rariis eximere. Curas alicui, suspici nem, opinionem, scrupulum, lassitud nem eximere. Rem miraculo exemit, hat erwiesen, daß es nicht unglaublich se 3. *Consumo, produco, protraho*, verze ren, zubringen. Diem, horam, tempus d cendo exemit, ne ad negotii caput pe veniri posset. V. *Libero.*

Exin, darnach. *Syn.* Exinde.

Exinanio, is, ivi, itum, ire, au leeren. *Syn.* Exhaurio.)(*Impleo, replo*

Digitized by Google

Agros, domos vastare et exinanire. V. *Exhaurio, nihilum.*

Exinde, darnach. *Syn.* Exin, deinde.

Existimatio, onis, f. Meinung, Achtung. *Syn.* Auctoritas, fama, honestas, opinio, commendatio. *Epi.* Bona, mala, cara, communis, facilior, gravis, honesta, incertissima, integra, magna, optima, perpetua, popularis, praeclara, sanctissima, summa, tacita, turpis. *Usus.* 1. Existimationem colligere, sich ein Ansehen machen. Bonis artibus in magnam existimationem venire, ein Ansehen bekommen. In existimatione esse, in Ansehen seyn. Mei labores ad hominum existimationem dimanant, in Ansehen bringen. Existimationi consulere et dignitati servire, auf sein Ansehen Acht haben. Animum existimationi satisfacere, Anderer Meinung Genüge thun. Agitur existimatio ingenii, es kommt auf die Ehre und Hochachtung meines Verstandes an. In discrimen existimationis venire, in Gefahr seiner Ehre gerathen. 2. Alterius existimationem oppugnare, imminuere; venire, facere contra existimationem alterius, wider die Ehre und Ansehen eines Anderen handeln. Existimationem omnem amittere, perdere, alles Ansehen verlieren. 3. Existimationem reconciliare, den guten Nahmen wieder erwerben. Existimationem conservare, sein Ansehen erhalten. Suam existimationem alteri committere, seine Ehre und sein Ansehen einem Anderen anvertrauen. Existimationi hominum se venditare, eitle Ehre suchen; sich vor Anderen selbst heraus streichen. V. *Fama, opinio, honor.*

Existimator, oris, m. Schätzer. *Syn.* Judex, arbiter, opinator. *Epi.* Acerrimus, doctus et intelligens. *Usus.* Existimator alicujus artificii; acerrimus, non stultus existimator.

Existimo, as, avi, atum, are, vermeinen. *Syn.* Puto, reputo, sentio, aestimo, opinor, duco, judico, persuasum est animo. *Adv.* Bene, contra, falso, longe aliter, longe secus, male, melius, minus, optime, pejus, prorsus, recte, secus, valde, vere, usque eo, invidiose privatim, vulgo, publice. *Phras. Existimo potius errorem, quam culpam fuisse*, ich meine, es sey vielmehr aus einem Fehler, als aus Bosheit geschehen. Magis adducor, ut errorem credam, quam culpam fuisse; in opinionem venio; in eam opinionem adducor; in opinione ea sum, id factum errori magis, quam culpae tribuendum. V. *Opinio, judico, puto. Usus.* Rem male, de aliquo minus bene existimare, nicht viel auf Einen halten. Quid ex istis malim, non facile existimare possum. Alios suis moribus existimare, urtheilen. Ex eventu de consilio existimare. In existimando prudens.

Existo, is, stiti, stitum, ere, entstehen, seyn. *Syn.* Sum, apareo, prodeo, emergo. *Adv.* Parumper, repente, subito. *Usus.* 1. Tua in me summa beneficia exstiterunt. Metuo, ne in filium existam crudelior. Ex luxuria existit avaritia. E vultu animi magnitudo existit, *elucet*, hervor scheinen. 2. *Prodeo, exeo, emergo*, hervor gehen, hervor kommen. Utinam ille ab inferis existat! E virtutibus beata vita solet existere. Anguis repente ex ara exstitit. E silice ignis existit. Lignum ex aqua exstitit.

Exitiabilis, e, schädlich. *Usus.* Bellum exitiabile. V. *Noxius.*

Exitialis, e, verderblich. *Syn.* Mortifer, calamitosus. *Usus.* Exitus exitiales.

Exitiosus, a, um, schädlich. *Syn.* Perniciosus. *Usus.* Exitiosum consilium.

Exitium, ii, n. Untergang. *Syn.* Pernicies. *Epi.* Crudelissimum, publicum, commune summum luctuosissimum. *Phras. Ille multis exitio fuit*, er hat viele ins Verderben gestürzet. Multos in casum traxit; ejus ruina multi concidere; multorum ille salutem afflixit, perdidit; multos ejus ruina involvit, oppressit; in hanc omnium deterrimam miserrimamque conditionem adduxit; multis exitium peperit; pernicieim attulit; calamitatem ac pestem importavit. V. *Ruina, affligo, destruo. Usus.* Qui de hujus urbis exitio, de nostro interitu, de reipublicae pernicie cogitant. Exitium alicui comparare, dare; exitio esse.

Exitus, us, m. Ausgang, Endschaft. *Syn.* Eventus, casus, finis, terminus. X *initium. Epi.* Calamitosus, difficilis, dignus vita ac factis, dubius rerum, facilis, felix, perniciosus judici, fortunatus, gloriosus, incertus, iracundus, lautus, maritimus, molestus, notabilis, optabilis, perspicuus, prudens, similis, simillimus principio. Adversi, secundi, boni, contrarii, difficiles, diversi, exitiales, extremi, exitiosi, fatales, gravissimi, improvisi, incerti, innumerabiles, maritimi, meliores, mirabiles, plurimi, prosperi, recentes, similes, spissi, et producti, tristes, necessarii, utiles. *Usus.* 1. Contigit rebus nostris exitus,

Digitized by Google

quem optabamus; bonum exitum et felicem habuit haec aestas. Fugam quaerebamus, quae tamen exitum non habebat. Belli exitus semper incerti. Consulatus tuus in exitu est. Exitum expectare debemus. 2. *Finis*, Ende. Vitam turpem honesto exitu conclusit. Quae pollicitus es, exitu praesta. V. *Eventus, finis.*

Exlex, legis, *g. o.* gesetzlos. *Syn.* Qui lege aliqua non tenetur. *Usus.* Non quod Syllam exlegem putarent. V. *Dissolutus.*

Exolesco, is, evi, ere, veralten. *Syn.* Quasi inveterasco. *Usus.* Aetas tua jam exolevit.

Exonero, as, avi, atum, are, * erleichtern, entladen. *Syn.* Allevo, onus detraho. *Usus.* Exonerare aliquem. V. *Levo.*

Exopto, as, avi, atum, are, wünschen. *Syn.* Opto. *Usus.* Ut ea res tibi laudi sit, exopto. V. *Opto.*

Exorabilis, e, erbittlich. *Syn.* Placabilis.)(*Inexorabilis. Usus.* Exorabilis iracundia.

Exorcismus, i, m. Beschwörung, Austreibung des Teufels. *Phras. Daemones exorcismis e corporibus pellere*, Teufel austreiben. Malos daemones ex corporibus exturbare, exigere, profligare; correptus, vexatus a malo daemone liberare; ex obsessis corporibus malum genium depellere; sacris carminibus malos genios ex miserorum corporibus ejicere, fugare. V. *Diabolus.*

Exordior, iris, orsus sum, iri, anfangen. *Syn.* Ordior, exordium capio, principium capio, duco.)(*Perficio. Adv.* Bene causam, gloriose, potissimum. *Usus.* Ab alio principio exorsus sum dicere. Exordiri a re ipsa. Pertexe, quod exorsus es. V. *Initium, inchoo.*

Exordium, ii, n. Anfang, Eingang. *Syn.* Principium, exorsus, prooemium, dicendi initium, vestibulum et aditus ad causam. *Epi.* Commune, commutabile, difficillimum, exile, nugatorium, vulgare, facillimum, separatum, longum, translatum, vehemens, pugnans. *Phras. Exordium longius petam*, ich will den Eingang zur Sache etwas weiter herhohlen. Altius repetam rationem consiliorum meorum; longinqua repetam, ut apertius exponam consilia mea; longe repetam mei sermonis initium, quo pateant illustrius consilia mea. Longinquum exordium capiet hic sermo, quem de meis consiliis habiturus sum. *Usus.* Difficillimum est in omni conquisitio exordium. Exordium ab aliqua re c pere, ducere. Longum et alte petitu prooemium.

Exorior, eris, ortus sum, orir entstehen, entspringen, aufgehen. *Syn.* Orio existo, erumpo.)(*Occido. Adv.* Lo gius, paullum, repente, plane, perrar *Usus.* 1. Ante extinctum sidus, qua plane, exortum, natumque esset. B pente exorta est Catalinae nefaria lib do. 2. *Sumo animum, recreor, levo.* s erhohlen. Ego nunc paullo exorior el teris Roma allatis. Qua gloria comm tus Epicurus exoritur.

Exornatio, onis, f. Auszierung. *Sy* Ornamentum, ornatus, conformatio, l por, concinnitas, festivitas. *Epi.* Egr gia. *Usus.* Sine exornatione aliquid sin pliciter exponere.

Exornator, oris, m. Auszierer, Au schmücker. *Usus.* Caeteri non exornat res, sed tantummodo narratores fuer

Exorno, as, avi, atum, are, auszi ren. *Syn.* Expolio, illumino, illustro. *Deformo. Adv.* Ample, dillucide, ma gnifice, plane, privatim, publice. *Usu* Exornare orationem. Pythagoras Ita liam artibus exornavit. Exornare tricli nium magnifice. Aliquem magistratu urbem munimentis exornare. V. *Orno*

Exoro, as, avi, atum, are, erbitten *Syn.* Impetro. *Adv.* Semel. *Usus.* Ajun Stoici, viri non esse exorari, aut pla cari. Exoravit me frater, ut huc veni rem. V. *Preces, deprecor.*

Exorsus, us, m. Anfang. *Syn.* Ex ordium.

Exosus, a, um, * gehässig, ver haßt. *Syn.* Qui odio habet, *aut* habetur *Usus.* Jupiter Trojanos exosus. Omni bus exosum esse. V. *Odium.*

Exoticus, a, um, * ausländisch. *Syn.* Peregrinus, peregrini moris ho mo, adventitius. V. *Peregrinus.*

Expallesco, is, ui, ere, erblei chen. *Syn.* Exalbesco, pallore suffundor. *Usus.* Expalluisse, erubuisse, titubasse. V. *Pallesco.*

Expavesco, is, pavi, ere, er schrecken. *Usus.* Ensem expavescit muliebriter. V. *Metuo, timor, paveo.*

Expectatio, onis, f. Hoffnung, das Warten *Syn.* Spes. *Epi.* Acerba, adversaria, brevis, caeca, diuturna supplicii, firma, gravis, incredibilis, indigna homine libero, longa, magna, major, maxima, mirabilis, mirifica, non parva, quotidiana, solicita, summa, suspensa, tacita, ultima, crebra.

Digitized by Google

Phras. 1. *Vereor, ne, quam tui expectationem concitasti, hanc sustinere ac tueri non possis*, ich besorge, ob du der Erwartung, die man von dir hat, entsprechen, und sie erhalten werdest. Vereor, ut studia tua expectationi hominum respondeant. Timeo, ne studiorum tuorum eventus ab expectatione hominum dissentiat. Timeo, ne tuis studiis non is, qui expectatur, sit exitus. Magna me dubitatio tenet, an eum, quem homines expectant, studia tua fructum latura sint. Timeo, ne studia tua cum hominum opinione non consentiant; alium, atque expectatur, exitum habeant; qui expectatur, fructum non pariant; fallas hominum spes de te conceptas. Timeo, ne studiorum tuorum eventus alius, atque expectatur, existat. 2. *Expectationem de te egregiam movisti*, du hast eine große Hoffnung von dir erwecket. Expectationem apud omnes, omnibus de te magnam commovisti, concitasti, fecisti, dedisti, attulisti; magnam in expectationem omnes adduxisti. 3. *Magna de te expectatio est*, man erwartet von dir etwas Großes. Scito, te in summa expectatione esse; summam esse tui expectationem; omnes expectant a te, quae a summa virtute summoque ingenio expectanda erant; nihil humile, nihil vulgare, nihil angustum a te expectatur; magnum quiddam et excellens; excelsa omnia, ampla, divina sibi de te pollicentur; civitas omnis expectationem erecta est. 4. *Expectationem de te concitatam egregie sustinuisti*, du hast der von dir geschöpften Hoffnung Genüge gethan. Expectationem de te factam tuitus es praeclare; explevisti, quin vicisti, superasti desiderii nostri expectationem; conceptae de te opinioni egregie respondisti. 5. *Expectationi non respondisti*, du hast unserer Meinung nicht Genüge geleistet. Fefellisti, decepisti expectationem nostram; id, quod a te praestitum, longe infra expectationem est; non aequasti spem de te conceptam; longe absunt a praeclara expectatione studiorum tuorum fructus. V. *Opinio*, *spes*.

Expecto, as, avi, atum, are, erwarten. *Syn.* Praestolor, spero. *Adv.* Acriter, acerrime, admodum, amanter, amplius, avide, avidissime, commodissime, jam diu, maxime, melius, mirifice, omnino, privatim, prorsus, publice, quotidie, summe, valde, vehementer, recte, foris. *Phras.* 1. *Diu te jam expecto*, ich erwarte dich schon lange. Diu te operior; in diuturna expectatione est adventus tuus; acerrime, valde suspenso animo te praestolor; magna tui est expectatio; vix fero jam desiderium tui; animus jam praestolantem deficit; angor singularum horarum expectatione. 2. *Omnes expectabant exitum rei*, es erwarteten Alle den Ausgang der Sache. Omnes erecti expectatione stabant; in expectatione civitas erat universa; civitas in rei expectationem erecta erat; tot mortalium animi spe metuque pendebant; expectationes ea res non exiguas commovebat; angebantur, cruciabantur, torquebantur omnes expectatione rei. Civitas omnis caeca expectatione suspensa tenebatur; in eventum sortis intenta erat; multiplici expectatione commota erat. 3. *Cum omnes expectarent*, da Alle warteten. In tanta expectatione rerum; tot mortalium animis spe, metuque pendentibus; intentis in rei eventum omnium animis oculisque. *Usus.* Reditum tuum spe expecto, absentem memoria colo. Omnia, volo, a me postules et expectes. Diem ex die expectare. Carus omnibus et expectatus venies. Expectatus ad summam dignitatem. V. *Expectatio*.

Expectoro, as, avi, atum, are, aus dem Herzen treiben. *Syn.* Pectore ejicio, expello. *Usus.* Pavor mihi omnem ex animo sapientiam expectoravit. V. *Aperius*.

Expedio, is, ivi, itum, ire, entledigen. *Syn.* Libero, explico, extrico.)(*Impedio*, *induo me in laqueos*. *Adv.* Brevi, breviter, elegantissime, facile, perspicue, plane, vehementer, celeriter. *Phras.* *Expediendum tibi sine cunctatione id negotium est*, du mußt dieses Geschäft geschwind verrichten. Cunctandum non est in eo negotio; producenda, differenda, proferenda, proroganda, protrahenda, longius ducenda res non est; immorandum non est; facienda mora non est, omnis in ea re abjicienda mora est; languor omnis abjiciendus est; sine mora tentanda res est, sine cunctatione, sine ullo temporis intervallo, aggredienda res est; immorari, cunctari, lente agere, indormire huic negotio non oportet. *Usus.* 1. Se omni molestia, occupatione, cura, suspicione expedire. Animum metu, moerore expedire, sich frey machen. 2. *Absolvo*, vollenden, auflösen. Negotia,

Digitized by Google

rei institutae exitum expedire. Nodum implicatum expedire. 3. *Promptum facio, impedimenta abjicio*, beschleunigen, alle Hindernisse wegräumen. Peto a te, ut eam expedias. Me aliud ex alio impedit, sed si me expediero etc. Expedire se et evolvere negotiis. V. *Explico.*

Expedit, es nützet, es ist zuträglich. *Syn.* Utile est, conducit. *Usus.* Caesaris id consilium ad diuturnitatem dominationis non expedit. Dubitet, quid sibi expediat. V. *Emolumentum, commodum utilis.*

Expedite, leicht, fertig. *Syn.* Plane, prompte. *Usus.* Expedite explicat quaestionem.

Expeditio, onis, f. Ausfertigung. *Syn.* Absolutio. *Usus.* 1. Habes hic breviter comprehensam multarum rerum expeditionem. 2. Kriegsunternehmung. Educere exercitum in expeditionem.

Expeditus, a, um, fertig, rüstig. *Syn.* Promptus, paratus, facilis, nulla re implicatus. *Usus.* Aditus ad coelum bonis expeditissimus est. Expedito et prompto homine nobis opus est. A natura satis aptus et expeditus ad dicendum. Credebat ille viam sibi expeditiorem ad honorem. Expedita oratio. Clodius obviam fit expeditus in equo. Provinciam quam expeditissimam tradere, die Verwaltung also übergeben, daß nichts mehr von den vorigen Streitsachen zu schlichten übrig ist. V. *Paratus, promptus.*

Expello, is, puli, pulsum, ere, austreiben. *Syn.* Ejicio, exigo, detrudo, exturbo, amoveo, submoveo, loco moveo. *Phras. Parentem nefarium cum liberis improbis expulit*, er hat den gottlosen Vater sammt seinen Kindern vertrieben. Parentem nefarium cum scelerata stirpe omni executus est; evomuit pestilentem eam familiam e foro; sceleratam eam stirpem foro submovit; foro exesse jussit. V. *Pello. Usus.* Ejici, exterminari, expelli ab urbe, praedii.

Expendo, is, pendi, pensum, ere, überlegen. *Syn.* Perpendo, exquiro, examino. *Adv.* Diligenter. *Phras. Expendendum est sedulo*, die Sache muß wohl überleget werden. Versanda res in animis; sermonibus agitanda; ad calculos vocanda, reducenda; cum animo, in corde agitanda est; calculus ponendus; subducendi sunt calculi; ejus rei consilia animo probe circumspicienda sunt; pensanda sunt ista, ac mente agitanda crebrius; res est animo volvenda, volutanda diligenter; res ejusmodi est, in qua animus se ad omnes cogitationes verset; quam animus secreta aestimatione penset. V. *Examino, cogito. Usus.* 1. Omnia diligenter expendere, seligere, aestimare. 2. *Do, pendo.* Poenas alicui expendere, Strafe von Einem ausstehen. 3. *Pondero, metior*, wägen. Aurum expendere.

Expensus, a, um, ausgelegt, überlegt. *Syn.* Datus. ✕ *Acceptus. Usus.* Expensum ferre: *scribere se alicui pecuniam dedisse.* Quis tibi mille nummum ferret expensum? Cur iis, quibus credebas, expensum non ferebas?

Expergefacio, is, feci, factum, ere, aufwecken. *Syn.* Somno excito. *Usus.* Hic Italiam tumultus terrore subito expergefecit. V. *Excito, evigilo.*

Expergiscor, eris, perrectus sum, gisci, erwachen. *Syn.* A somno, de somno excitor, somno solvor. ✕ *Dormio. Phras. Ad gallorum cantum expergisceris*, du erwachest, wenn der Hahn krähet. Gallorum cantus te suscitat; tibi soporem discutit; somno te excire solet; somno te solvit. V. *Evigilo.*

Experiens, entis, *g. o.* erfahren. *Syn.* Expertus. *Usus.* Homo navus, experientissimus ac diligentissimus.

Experientia, ae, f. Erfahrung. *Syn.* Periclitatio, usus, exemplum. *Phras. Est homo magnae experientiae, vulg.* es ist ein Mann von großer Erfahrung. Vir quem longa vita ususque rerum maximarum plurimum docuit; quem usus in plurimis rebus erudivit; magna prudentia, magno usu est atque experientia praeditus; quem usus reapse experiendo docuit; multum imbutus usu; aetate et usu doctus. Non promptus ingenio tantum, sed usu etiam exercitatus; magnae solertiae et usus; in rebus admodum versatus et experiens; magnum habet usum in rebus; longo usu edoctus; qui multa usu ac tractione cognovit; magno rerum usu in rebus agendis exercitatus. V. *Disco. Usus.* Experientia patrimonii amplificandi. V. *Usus, peritus, discipulus.*

Experimentum, i, n. eine Probe, Versuch. *Syn.* Argumentum. *Usus.* Sed

Digitized by Google

hoc experimentum est maximum, quod etc. V. *Experior.*

Experior, iris, pertus sum, iri, erfahren. *Syn.* Periclitor, periculum facio, usu tractando cognosco, tento. *Adv.* Maxime, paulisper. *Phras. Omnia, experiar*, ich werde Alles versuchen. Omnes vias persequar, quibus putabo ad id, quod volo, perveniri posse. Usu, tractando cognoscam; gustabo omnia; nihil non tentabo; nihil inexpertum et intentatum relinquam. Periclitabor omnia; periculum faciam; experimentum capiam rerum omnium, quibus optata consequi possim; ultima experiar; nullum non movebo lapidem. V. *Tento. Usus.* Experiri noli, quod assequi te posse diffidas. Vim veneni in cane experiri. Par est eum multa experiri, qui res magnas animo volvit. Ultima experiri malo, quam etc. V. *Experientia.*

Expers, tis, *g. o.* der keinen Theil hat. *Syn.* Non particeps, vacuus, immunis.)(*Particeps. Usus.* Consilii ingenii, eruditionis expers. Nulla pars vitae summae turpitudinis expers.

Expertus, a, um, erfahren. *Syn.* Qui habet usum multarum rerum, multarum rerum peritus, experiens.)(*Rudis. Usus.* Hoc experti scimus. Nec hoc conjectura, sed expertus, dico. In aliqua re expertus; virtus praesens, experta perspectaque.

Expeto, is, ivi, itum, ere, begehren, ausbitten. *Syn.* Opto, cupio, peto, adiscisco.)(*Vito. Usus.* Expetere poenas ab aliquo, einen zur Strafe ziehen. Vitam alicujus expetere, appetere. Probat Epicurus, voluptatem natura expeti. V. *Peto, cupio, desidero.*

Expiabilis, e, versöhnlich.

Expiatio, onis, f. Versöhnung. *Syn.* Procuratio. *Usus.* Diis violatis expiatio debetur. Scelerum et impietatis quae tandem erit expiatio?

Expilatio, onis, f. Plünderung. *Syn.* Direptio. *Epi.* Tanta. *Usus.* Expilationes et direptiones sociorum. V. *Furtum.*

Expilo, as, avi, atum, are, plündern. *Syn.* Diripio, exinanio, exhaurio; ago feroque res. *Usus.* Expilare socios, diripere provincias. V. *Fur.*

Expingo, is, pinxi, pictum, ere, abmahlen, beschreiben. *Syn.* Pingo. *Usus.* Motus hominum et ferarum expingere. V. *Describo.*

Expio, as, avi, atum, are, versöhnen, abbüßen. *Syn.* Procuro. *Phras. Sua scelera expiare*, seine Sünden abbüßen. Debitam Deo expiationem facere; placamina coelestis irae et piacula conquirere; ipsum se cruciatibus offerre, piaculaque dare; abolere superioris vitae maculas, piaculo diluere contractas in vita sordes. V. *Poenitentia. Usus.* Expiare religiones; forum a vestigiis sceleris. Hoc scelus expiari, nisi supplicio tuo, nequit. Tua scelera Dii in nobis expiarunt. Expiare Deum, *s. placare*, versöhnen.

Expiratio, onis, f. Ausdünstung. *Syn.* Exhalatio. *Usus.* Terrae expirationibus aër alitur.

Expiro, s. exspiro, as, avi, atum, are, * aushauchen, ausathmen. *Syn.* Spiritum emitto. *Usus.* Animam expirare. Inter primam curationem expiravit, sterben, den Geist aufgeben. V. *Morior.*

Expiscor, aris, atus sum, ari, ausfragen, ausforschen. *Syn.* Indago, inquiro. *Usus.* Omnia ab illo expiscatus sum.

Explanate, deutlich. *Usus.* Definire aliquid explanatius et uberius.

Explanatio, onis, f. Erläuterung, Erklärung. *Syn.* Explicatio, enodatio, interpretatio. *Epi.* Illustris. *Usus.* Dii nobis objiciunt, quorum neque scientiam, neque explanationem habemus. Explanatio, quae reddit apertam, planamque orationem. Ad obscura et ambigua explanatio adhibetur.

Explanator, oris, m. Ausleger. *Syn.* Interpres, explicator. *Usus.* Grammatici Poëtarum explanatores.

Explano, as, avi, atum, are, auslegen, erklären, erläutern. *Syn.* Interpretor, interpretationem, *vel* explanationem facio; interpretatione explico, illustro, *aut* expono, planum et perspicuum facio, explico, aperio, patefacio. *Usus.* Diligentius, apertius aliquid explanare. V. *Explico.*

Explebilis, e, * ersättlich. *Usus.* Libido non explebilis.

Expleo, es, evi, etum, ere, erfüllen, ersättigen. *Syn.* Impleo, compleo, saturo, satio, absolvo.)(*Exhaurio, exinanio. Adv.* Aptius, nihilo, cumulate, insaturabiliter. *Usus.* Avaritiam suam pecunia, libidinem voluptatibus explere. Inimicitias, odium, diuturnam sitim satiare et explere. Mortalitatem, supremum diem explere. Legiones supplementis explere.

Digitized by Google

Sic explevit, quod utrique defuit. Res perfecta expletaque omnibus numeris suis et partibus. Vita virtutibus expleta.

Explicabilis, e, leicht zu erklären. *Usus.* Difficilis res est et vix explicabilis.

Explicate, deutlich. *Syn.* Enodate, explanate.)(*Implicite*, *abscondite*. *Usus.* Explicate et distincte dicere.

Explicatio, onis, f. Erklärung, Auslegung. *Epi.* Brevis quaedam et circumscripta, facilis, facilior, illustris perpolitaque, mira, suspiciosa. *Usus.* Explicatio illustris ac perpolita. Explicatio fabularum. V. *Explico.*

Explicator, oris, m. Ausleger. *Epi.* Gravior, commodior. *Usus.* Prudens, severus, gravis explicator.

Explicatrix, icis, f. Auslegerinn. *Usus.* Oratoria, explicatrix perpetuae orationis.

Explicatus, a, um, erkläret, deutlich gemacht. *Syn.* Apertus, definitus. *Usus.* Veterum rerum non satis explicata recordatio. Litterae tuae, quibus nihil explicatius, illustrius. Explicata salutis ratio.

Explicatus, us, m. Erklärung. *Usus.* Natura Deorum obscura est, et difficiles explicatus habet.

Explico, as, avi, et cui, atum, are, auswickeln, auswirren, erklären. *Syn.* Expono, explano, in medio pono, enodo, evolvo, aperio, extrico, interpretor, verbis rem complector, exitum reperio. *Adv.* Accurate, accuratius, acute, apertissime, brevi, breviter commodius, copiose, diligenter, diligentissime, dilucide, eleganter, enodatius, expedite, facete, facile, facilius, graviter, uberius, plane, planius, planissime, praeclare, ridicule, similiter, sigillatim, subtilius, valde, varie, vere, facile, omnino, prope, sane, non satis. *Phras.* 1. *Ille locus difficulter explicatur*, diese Stelle wird nicht leicht erläutert. Difficilis explicationis locus est; res est obscura, et difficiles explicatus habet; locus est inenodabilis, vix explicabilis; verba desunt, quibus loci hujus explicatam notionem exequar, evolvam, vix satis enucleate, aperte, ac plane exponi, exprimi potest; explanatione opus est subtili. Loci hujus non est satis explicata ratio. V. *Obscurus.* 2. *Nondum me explicare et expedire ex his negotiis potui*, ich habe mich von diesen Geschäften noch nicht los machen können. Nondum mihi explicata et expedita est ejus negotii ratio; nondum evolvere me iis ex negotiis potui; nondum explicare id negotium. Haeret adhuc, pendet negotii impetus; affectum, non confectum id negotium est. V. *Eximo. Usus.* Explicare se dicendo; mentem suam et cogitationem litteris. Factum, sententiam suam explicare. 2. *Absolvere*, *libero*, *expedio*, los machen. Urbem hostibus cinctam explicavit. Negotia, quae so, mea explica. Explica te, ut ad me quamprimum venias. Se laqueis, insidiis, periculis explicare. Provinciam alicui explicatam tradere. 3. *Excutio*, *enarro*, beybringen. Vitam alterius tetam explicare, et sub conspectum ponere. 4. Produco, ausbreiten. Aedificium ad aliquem locum usque explicare. Aciem, ordines explicare.

Explodo, is, plosi, plosum, ere, höhnisch verlachen, spöttisch abfertigen. *Syn.* Ejicio, exsibilo. *Adv.* Jam pridem. *Phras.* *Explodunt hominem meriti clamoribus ac manuum collisione*, man hat ihn billig verlacht und ausgezischet. Convitiis, sibilis, strepitu, fremitu consectantur; sibilis excipiunt, conscindunt; haud intactus a sibilo abibat; explodebatur non modo sibilis, sed etiam convitio; refrigeratus sibilis, convitiis exanimatus, communi explosione ejectus, expulsus, extrusus, exturbatus est. *Usus.* Crates comoedus non modo sibilis, sed etiam convitio e scena explodebatur. Tam explosam et ejectam sententiam sequeris.

Explorate, ungezweifelt. *Syn.* Certe, plane. *Usus.* Explorate percepta res est et cognita. Explorate navigare.

Explorator, oris, m. Kundschafter. *Usus.* Misit exploratores, qui observarunt.

Exploratus, a, um, versichert, gewiß, kundbar. *Syn.* Certus, explicatus.)(*Dubius.* *Usus.* Exploratum perspectum, cognitum habere aliquid. Cui exploratum est, se ad vesperum victurum? Explorata nobis est victoria. Magna spe et prope explorata. Cum mihi erit exploratum, scribam. Exploratus illi et velut domi conditus videbatur consulatus.

Exploro, as, avi, atum, are, erkundigen, ausforschen, kundschaften. *Syn.* Indago, exquiro, observo, omni cura investigo. *Adv.* Diligenter, maxime, plane. *Usus.* Explora rem totam. Africam exploravit. V. *Observo*, *indago*.

Digitized by Google

Explosio, onis, f. Verhöhnung, Verspottung. *Usus.* Ludorum explosiones.

Expolio, is, ivi, itum, ire, polieren, glätten. *Syn.* Excolo, exorno, perpolio. *Usus.* Doctrinis omnibus vir expolitus. Nihil omni ex parte perfectum natura expolivit. Expolire partitiones, carmen, et castigare.

Expolitio, onis, f. das Glätten, Auszierung. *Syn.* Exornatio, explicatio. *Epi.* Artificiosa alicujus inventi, urbana. *Usus.* Argumentatio et inventi artificiosa expolitio. Numerorum expolitio.

Expono, is, posui, positum, ere, auslegen. *Syn.* Ediffero, exprimo. *Adv* Absolute, aperte, breviter, apte, brevissime, diligenter, diligentissime, dilucide, humanissime, indiligenter, memoriter, ornate, perbreviter, planius, planissime, probabiliter, prudenter, simpliter, summatim, vere. *Phras. Omnibus periculis se exposuit*, er hat sich allen Gefahren ausgesetzt. Ad omnes casus subitorum periculorum objecit; invidiae malevolorum se dedidit; pro republica se in plurimas dimicationes, ac profligatorum hominum quotidianos impetus objecit; vitam suam hostium telis objecit; periculis se omnibus opposuit; exposuit, nudus ac expositus ad omnes ictus stetit; caput imperterritus discrimini obtulit; in omnem casum se demisit; in omne discrimen se obtulit. V. *Periculum, fortis. Usus.* 1. Rem, ut gesta est, exponam. Artem Rhetoricam exponere. Eam sententiam Cato in suis originibus exponit. 2. *Narro*, erzählen. Summam cognitionum suarum; mandata alicujus alteri exponere. Quod, ut planius exponam, paullo altius repetam. Reddere et exponere rationem facti. 3. *Propono, exhibeo, palam pono, in conspectu pono*, auslegen. Frumentum, merces, vasa Samia exponere, in conspectu ponere, numerare, vendere. Copias in terram exponere. Infantem exponere, aussetzen. V. *Explico, exprimo.*

Exporrigo, is, rexi, rectum, ere, * ausstrecken. *Syn.* Extendo. *Usus.* Munitiones exporrigere, extendere. Frontem exporrigere, guter Dinge seyn, fröhlich aussehen.

Exportatio, onis, f. Ausführung. ✕ *Invectio. Usus.* Earum rerum, quibus abundamus, exportatio, et quibus egemus, invectio.

Exporto, as, avi, atum, are, austragen, ausführen. ✕ *Inveho. Usus.* Frumentum in fame exportare ausus est.

Exposco, is, poposci, ere, fordern. *Syn.* Posco, flagito. V. *Peto.*

Expositio, onis, f. Auslegung. *Usus.* Perspicua et dilucida expositio sententiae.

Expositus, a, um, ausgelegt, ausgesetzt. *Syn.* Explicatus, declaratus. *Usus.* 1. Capita multa exposita, nec explicata. 2. Obnoxius, objectus, ausgesetzt. Domus patens, et adeo cupiditatibus exposita.

Expostulatio, onis, f. Wortwechsel. *Syn.* Criminatio, quaedam accusatio.)(*Purgatio. Usus.* Flagitatur bonorum expostulatione. Cum esset expostulatio facta. V. *Accusatio.*

Expostulo, as, avi, atum, are, fordern. *Syn.* Expostulationem facio, queror, exposco. *Adv.* Iracundius, vehementius. *Usus.* De injuriis expostulare iracunde et vehementer. Expostulare cum aliquo injuriam. Auxilium expostulare. V. *Queror.*

Expresse, ausdrücklich. *Syn.* Plane, aperte, diserte, dilucide, sine circuitione. *Usus.* Expresse conscripta ponere licebat exempla.

Expressus, a, um, ausgedrückt. *Syn.* Firmus, confirmatus, apertus. *Usus.* Expressa sceleris vestigia extant. Expressa signa virtutis. Imago nostrae vitae in alienis moribus expressa. Bellum Mithridaticum totum ab Archia expressum est.

Exprimo, is, pressi, pressum, ere, ausdrücken. *Syn.* Expono, eloquor, oratione complector, declaro, imitor, effingo. ✕ *Obscuro. Adv.* Amplius, breviter, diligenter, late, necessario, subtiliter, planius, praeclare, putidius, facilius. *Phras. Exprimere non possum, quae sentio*, ich kann meine Meinung nicht hinlänglich erklären. Mentis cogitata, animi sensa, sensus animi explicare, sermone depromere; oratione concipere, exequi, efferre non possum. Exprimendis animi sensibus omnis impar est oratio; oratio non sufficit; verba desunt; non suppetunt; evolvere mentis cogitata non satis possum. Oratione mentum assequi, aequare, exprimere nequeo. Verbo satis digno, ut velim maxime, appellari ea res non potest. *Usus.* 1. Exprimere similitudinem, mores, vultum alicujus dictione. Aliquem imitando effingere et exprimere. Expressa et polita effigies. Expressum et il-

Digitized by Google

lustre exemplum. Sonus nec expressus, nec oppressus. 2. *Aufero*, *extorqueo*, *cum labore obtineo*, erpressen, abzwingen. Nummulos aliquot, vide, ut ab illis exprimas. Risum alicui, *vel* gemitum exprimere. Vitam exprimere tormentis. V. *Extorqueo*, *aufero*.

Exprobratio, onis, f. Vorrückung. *Usus*. Haec commemoratio quasi exprobratio est immemoris beneficii.

Exprobro, as, avi, atum, are, verweisen. *Syn*. Objicio, probro, vicio culpae do, verto. *Phras*. *Nihil tibi unquam exprobravi*, ich habe dir niemahls etwas verwiesen, oder vorgeworfen. Nullum tibi probrum objectavi, objeci; non in calamitate insultavi, nec adversam fortunam objeci. Nullum tibi probrum intuli, impegi, inussi. Nunquam vecordiam tuam culpavi; vitio et culpae dedi. Nullum in te ex probrationis telum ejeci; nihil in te criminis congessi. Non vecordiam probris increpui. Nihil in te criminis, nec mea in te merita commemorávi; nullum in te probrum jeci. V. *Objicio*, *culpa*. *Usus*. Exprobrare languorem alicui; odiosum hominum genus officia exprobrantium.

Expromo, is, prompsi, promptum, ere, hervor ziehen. *Syn*. Profero, expono.)(*Occulto*. *Adv*. Audacius. *Usus*. Odium, crudelitatem suam expromere. Leges, sententiam suam expromere. Causa haec est, in qua omnis vis eloquentiae possit expromi. V. *Profero*.

Expugnator, oris, m. Eroberer. *Usus*. Urbis expugnator. Pudicitiae expugnator.

Expugnatio, onis, f. Eroberung. *Epi*. Luctuosa fani alicujus et acerba, clara apud omnes, hostilis. *Usus*. Nocturnae expugnationes.

Expugno, as, avi, atum, are, erobern. *Syn*. Vi capio. *Usus*. Sperabat, se ejus adolescentiam et fortunas expugnare posse. Sapientis animus nunquam vincitur, aut expugnatur. V. *Urbem capio*.

Expulsio, onis, f. Vertreibung. *Usus*. Expulsiones vicinorum.

Expulsor, oris, m. Austreiber. *Usus*. Iste bonorum possessor, expulsor, direptor.

Expultrix, icis, f. Austreiberinn. *Usus*. Philosophia expultrix scelerum.

Expungo, is, punxi, punctum, ere, ausstreichen. *Usus*. Expungere nomen debitoris. V. *Debitum*.

Expurgo, as, avi, atum, are, säubern. *Syn*. Expio, quasi purgo. *Usus*. Expurgare suspicionem, dimovere crimen. V. *Purgo*, *excuso*, *causor*.

Exputo, as, avi, atum, are, ausdenken. *Syn*. Excogito, reputo. *Usus*. Quae illi in mentem venerit, exputare non possum. V. *Puto*.

Exquiro, is, quisivi, quisitum, ere, ausforschen. *Syn*. Quaero, inquiro, requiro, perquiro, investigo, persector. *Adv*. Accuratius, diligenter, diligentissime, magnopere, quam diligentissime, studiose, undique. *Usus*. Omissis auctoritatibus in ipsa re et ratione exquirere veritatem. Exquirere de aliquo causam facti. V. *Inquiro*.

Exquisite, auserlesen. *Syn*. Accurate, diligenter. *Usus*. Accurate et exquisite aliquid facere. Rationes exquisitius colligere.

Exquisitus, a, um, auserlesen. *Syn*. Accuratus, lectus, excellens. *Usus*. Tua exquisita et singularis doctrina. Verba exquisita. Dicendi genus exquisitum. Nihil apud hunc lautum, nihil elegans, nihil exquisitum. Res conditae et exquisitae sententiae. Munditia odiosa et exquisita nimis. Exquisita supplicia. V. *Diligens*, *accuratus*.

Exsanguis, e, verbleicht, blutlos. *Syn*. Pallidus, decolor. *Usus*. Aliquis supremo spiritu exsanguis, enervatus, confectus. Aridum et exsangue genus dicendi.

Exsatio, as, avi, atum, are, ersättigen. *Syn*. Satio, exsaturo. *Usus*. Ne morte quidem Scipionis exsatiantur. V. *Satio*.

Exsaturo, as, avi, atum, are, ersättigen. *Syn*. Exsatio. *Usus* Pascere oculos, exsaturare animum cruciatu alicujus. V. *Satio*.

Excendo, is, di, sum, ere, *austeigen. *Syn*. Exscensionem facio. *Usus*. Navi in terram exscendo.

Exscindo, is, scidi, scissum, ere, ausschneiden, verwüsten. *Syn*. Ad internecionem redigo, ad internecionem funditus deleo. *Usus*. Scipio Numantiam exscidit. Urbs exscindi se potius pateretur, quam etc. V. *Everto*, *vasto*, *destruo*.

Exscribo, is, scripsi, scriptum, ere, ausschreiben. *Usus*. Tabulas exscripsit. V. *Describo*.

Exseco, s. Execo, as, cui, sectum, are, benehmen, ausschneiden. *Syn*. Seto, reseco. *Usus*. Qui exsecant pestem ali-

Digitized by Google

eam tamquam strumam civitatis. Medicina vitiosas partes exsecat.

Exsectio, onis, f. Ausschneidung. *Syn.* Excisio. *Usus.* Exsectio linguae.

Exsibilo, as, avi, atum, are, auszischen. *Syn.* Explodo. *Usus.* Histrio infacetus exploditur, exsibilatur, ejicitur. V. *Explodo*, *irideo.*

Exsicco, as, avi, atum, are, austrocknen. *Adv.* Furtim. *Usus.* Lagenas furtim exsiccare. Exsiccatum genus dicendi.

Exsilio, f. exilio, is, silii et silivi, sultum, ire, aufspringen. *Syn.* Prosilio, evado, me projicio, me proripio. *Usus.* Perlectis tuis litteris gaudio exsilii. Exsiliit conscientia sceleris excitatus. Repente exsiliit et in publicum se proripit; in forum se projicit.

Exsolvo, s. exolvo, is, vi, utum, ere, los machen. *Syn.* Solvo, dissolvo, libero, absolvo. *Adv.* Plane. *Usus.* Nomina mea exsolvi, expedivi, abzahlen. Aliquem religione, religionum nodis, metu, poena, befreyen. Se suspicione, pudore aliquem liberare et exsolvere; fidem votaque exsolvere, sein Versprechen erfüllen. V. *Solvo.*

Exsorbeo, es, ui, orbtum, ere, ausschlürfen, aussaugen. *Syn.* Haurio, belluor. *Usus.* Civilem sanguinem exsorbueras. Quae unquam Charybdis tantos gurgites haurire posset, quantas ille praedas exsorbuit? Multas difficultates exsorbere.

Exsors, ortis, *p. o.* nicht theilhaftig. *Syn.* Non particeps. *Usus.* Amicitiae, culpa exsors.

Exspolio, as, avi, atum, are, ausrauben. *Syn.* Exhaurio. *Phras.* *Exspoliavit provinciam*, er hat das ganze Land geplündert. Provinciam eam frumento etc. exinanivit; praedas ex omnibus locis egit; praedae loco eam provinciam habuit; quidquid ferri agique potuit, avertit. V. *Spolio*, *diripio.* *Usus.* Exspoliare Pompejum exercitu et provincia.

Exspuo, is, ui, utum, ere, ausspeyen. *Syn.* Cum fastidio rejicio, expello.

Exstinctio, onis, f. das Auslöschen. *Syn.* Interitus. *Usus.* Supremus ille dies nos exstinctionem, sed loci commutationem affert.

Exstinctor, oris, m. Löscher. *Usus.* Non exstinctor, sed auctor incendii, belli, seditionis. Exstinctor patriae et proditor.

Exstinguo, f. extinguo, is, stinxi, stinctum, ere, auslöschen. *Syn.* Restinguo, opprimo.)(*Incendo.* *Adv.* Omnino, animum plane, maturius, simul, funditus, jam pridem. *Usus.* 1. Vir egregius mature exstinctus. Belli reliquias exstinguere. Memoria tanti sceleris non exstincta quidem, sed repressa vetustate. 2. *Deleo*, *interitum affero*, aufheben, vertilgen. Exstinguere senatum, leges, rempublicam, imperium, judicia. Alicujus salutem exstinguere, gloriam infringere. Furorem alicujus et audaciam opprimere, exstinguere. V. *Deleo.*

Exstirpo, s. extirpo, as, avi, atum, are, ausrotten. *Syn.* Extraho, evello; stirpem tollo, interficio, funditus deleo. *Usus.* *Transl.* Nisi omnem humanitatem ex ejus animo exstirpatam credimus. Vitia funditus exstirpari non possunt.

Exstructio, onis, f. Aufführung. *Usus.* Exstructiones tectorum.

Exstruo, s. extruo, is, vi, ctum, ere, aufbauen. *Syn.* Aedifico. *Adv.* Accurate, vere. *Usus.* 1. Immortale monumentum exstruere. Ad coelum exstruxit villam. 2. *Cogito*, gedenken. Age, exstrue animo altitudinem et excellentiam virtutis. 3. *Onero*, besetzen. Mensam exquisitis epulis exstruere. V. *Aedifico.*

Exsudo, as, avi, atum, are, ausschwitzen. *Usus.* Laborem exsudare.

Exsugo, is, suxi, suctum, ere, aussaugen. *Usus.* Sanguinem, fortunasque omnium exsugere.

Exsuperantia, ae, f. Vortrefflichkeit. *Usus.* Populus omnem exsuperantiam virtutis odit.

Exsupero, as, avi, atum, are, übertreffen. *Syn.* Supero. *Usus.* Dum anima exsuperabo mea. V. *Supero*, *excello.*

Exsurgo, s. exurgo, is, surrexi, surrectum, ere, aufstehen. *Syn.* Surgo, erigo. *Adv.* Honestissime, paullisper. *Usus.* Exsurge et erige te. Recreatus morbo, ut exsurgere et evigere se posset. V. *Surgo.*

Exsuscito, as, avi, atum, are, aufwecken. *Syn.* Expergefacio. *Usus.* Haec cura animos exsuscitat. Memoriam se exsuscitat.

Exsuscitatio, onis, f. Erweckung. *Syn.* Commotio.

Exta, orum, n. Eingeweide. *Syn.* Praecordia. *Epi.* Argutissima, bona, prima, secunda, tristissima. *Usus.*

Digitized by Google

Praesensio per exta. Exta pecudum interpretari.

Extabesco, is, tabui, ere, mager werden, schmachten. *Syn.* Contabesco, lenta tabe conficior. *Usus.* Corpus macie, sententia illa diuturnitate extabuit. V. *Tabes.*

Extemplo, alsbald. *Syn.* Illico. V. *Statim.*

Extemporalis, e, eilfertig.

Extendo, is, tendi, tensum, ere, ausstrecken. *Syn.* Projicio. *Phras.* 1. *Late se extendit tua industria ad alienas utilitates*, dein Fleiß erstrecket sich weit zum Nutzen der Anderen. Late se porrigit et explicat; late patet, fluit, manat; urbem totam complectitur tua industria; ad exteros etiam porrigis, profers tuam industriam; non constringi, contineri se patitur tua industria; certis finibus includi, circumscribi se non finit, egreditur extra fines, quos muneris tui ratio constitutos habet. 2. *Peninsula late extenditur in mare*, die Halbinsel erstrecket sich weit in das Meer. Excurrit late in mare; porrecta est in mare multis passuum millibus, peninsula late in mare projecta. 3. *Arbor ramos late extendit*, der Baum breitet seine Aeste weit aus. Diffunditur vastis ramis arbor; in omnes partes funditur; late ramos promittit, passis late ramis; projectis brachiis procera arbor. *Usus.* Extensis brachiis aliquid de gestu addidit. V. *Dilato*, *explico.*

Extenuatio, onis, f. Verkleinerung. *Epi.* Concisa. *Usus.* Distincte concisa brevitas extenuatioque.

Extenuo, as, avi, atum, are, verkleinern. *Syn.* Minuo, attenuo, deprimo, elevo.)(*Augeo*, *exaggero*, *amplifico.* *Adv.* Sigillatim voluptates. *Usus.* Amor omnes molestias extenuat. Munus suum et beneficium verbis extenuare. Extenuatur spes nostra et evanescit. Extenuare actrocitatem facti, levare, elevare. Extenuabant angustiae gradientium agmen. Extenuare suspicionem, offensionem, ignominiam et elevare. V. *Minuo.*

Exterebro, as, avi, atum, are, durchbohren. *Syn.* Perterebro, exterebrando extraho. *Usus.* Nummulos, aurum exterebrare ex aliquo.

Extergeo, es, *vel* Extergo, is, tersi, tersum, ere, auswischen. *Syn.* Tergendo purgo ac mundum facio. V. *Tergo.*

Exterminator, oris, m. Vertreiber. *Syn.* Expulsor.

Exterminо, as, avi, atum, are, vertreiben. *Syn.* Expello, ejicio. *Adv.* Contra. *Usus.* Exterminare ab urbe. Reipublicae auctoritatem. Rempublicam e terminare. Peregrinos urbibus extermin re. V. *Pello*, *ejicio.*

Externus, a, um, äußerlich. *Sy* Extrarius, extraneus, exterus, alieni na, extrinsecus accedens, adventitiu peregrinus, advena.)(*Domesticus. Us* Externa commoda et ad corpus pertin tia. Canum amor in dominos, odium externos. Animos externa et adventi visione pulsare. Adjumenta externa adventitia.

Extero, is, trivi, tritum, ere, a reiben. *Syn.* Comminuo, digero, confic *Usus.* Calor stomachi ad exterendu cibum.

Exterreo, es, ui, itum, ere, schrecken. *Syn.* Perterreo. *Adv.* Praet modum. *Usus.* Admotis dolorum facib exterrentur plerique. V. *Terreo.*

Exterus, a, um, auswärtig. *Sy* Externus.)(*Domesticus.* *Usus.* Exte nae nationes. V. *Peregrinus.*

Extimesco, is, ui, ere, fürchte *Syn.* Pertimesco. *Usus.* Unum extim scendum est, nequid turpiter faciam V. *Timeo.*

Extimus, a, um, äußerst. *Syn.* E tremus. *Usus.* Orbis coelestis extimus.

Extispex, icis, m. Wahrsager au dem Eingeweide der Thiere. *Syn.* Aruspe *Usus.* Ars extispicum.

Exto, as, titi, titum, are, vorhan den seyn. Appareo, consto, sum. *Ad* Aliunde, nusquam, repente, subito, d vinitus. *Usus.* 1. Extant multa fortitudini exempla. Multa tua in me merita extan 2. *Emineo*, hervor stehen. Navis ab aqui extat. Quod est illuminatum magis, ex tare et eminere videretur. V. *Existo.*

Extollo, is, tuli, elatum, ere, erhe ben. *Syn.* Effero, erigo, animos tollo insolentem facio.)(*Deprimo.* *Usus.* Ali quem laudibus in coelum; rerum verbi in majus extollere. Extollere jacentem et errigere. Libertas pressa tandem caput extollere, erigere, se recreare incipit. Opes illum admodum extollunt. *Cave addas*: suos oculos etc. V. *Laudo*, *illustro.*

Extorqueo, es, torsi, tortum, ab dringen. *Syn.* Exprimo, aufero, eripio. *Adv.* Ingratiis, sero. *Phras.* *Nummos aliquot extorsit*, er hat ihm etwas Geld abgedrungen, abgeschwatzt. Vi pecuniam ex me expressit; invito, atque ingratiis nummos aliquot extorsit; peculii sibi aliquid expugnavit; nummorum aliquid a me exterebravit, exsculpsit; argento me emunxit. *Usus.* Vi ferrum, arma de ma-

Digitized by Google

nibus alicui extorquere. Sententiam alicui extorquere. Hic mihi error, dum vivo, non extorquebitur. V. *Eripio.*

Extorris, is, Vertriebener. *Syn.* Exul. V. *Exul*, *Exilium.*

Extra, auswärts, außer. *Syn.* Extrinsecus, foris. *Vim exprimit remotioris loco.*)(*Intra. Usus.* 1. Extra urbem, ostium eminere foras. Ea, quae extra sunt, contemplari. In corpore, et extra, quaedam bona sunt. 2. *Praeter*, über. Extra tumultum Gallicum multis armorum vocatio est. Sunt haec extra modum absona. Extra culpam se ponere. Extrà hanc causam, nemo arma ferat.

Extraho, is, traxi, tractum, ere, heraus ziehen. *Syn.* Extirpo, evello; produco, differo. *Adv.* Penitus, radicitus, stirpitus. *Phras. Res variis modis extrahitur*, die Sache wird auf verschiedene Weise verzögert, verlängert. Res trahitur; dies producitur; res protrahitur, ducitur, differtur; mora rebus alia et alia injicitur, intercedit, dies unus, alter, tertius agendae rei eximitur. V. *Differo. Usus.* 1. Epicurus ex hominum animis radicitus extrahit religionem. Extrahere ex animo sententiam alteri. 2. *Libero*, *eripio*, losmachen. Extrahere se negotio. Rempublicam periculis extrahere. 3 *Produco*, *differo*, aufschieben. Res variis calumniis extracta est. Diem, senatum, judicium extrahere. Certamen in noctem extrahere, verlängern, in die Nacht hinaus ziehen.

Extraneus, a, um, ausländisch. *Syn.* Extrarius. *Usus.* Res, bona extranea. V. *Externus*, *peregrinus.*

Extraordinarius, a, um, außerordentlich. *Syn.* Extra ordinem.)(*Legitimus. Usus.* Extraordinarios honores accipere. Pecunia extraordinaria. Cupiditatibus extraordinariis adeo non indulgeo, ut vix quotidianis satisfaciam.

Extrarius, a, um, fremd. *Syn.* Externus.)(*Interior. Usus.* Extraria defensio.

Extremitas, atis, f. das Aeußerste. *Syn.* Ora. *Usus.* Coeli nulla ora, nulla extremitas. Omnem infinitatem peragrabat, in nulla extremitate consistens.

Extremo, letztlich. *Syn.* Ad extremum, postremo.

Extremum, zum letzten. *Syn.* Ultimum, finis. *Usus.* 1. Quod non habet extremum, infinitum est. 2. *Adv.* Tandem, cum ad, bis zuletzt. *Usus.* Non illi animus, non fides ad extremum defuit.

Extremus, a, um, letzte. *Syn.* Postremus, ultimus, novissimus.)(*Infimus*, *primus. Phras. Res ad extremum venit*, es ist auf das äußerste gekommen. Ad ultimum dimicationis ventum est. Ad ultimum laboris ac periculi ventum est. Res est in extremum deducta casum. Ad ultima propellimur; omnia extrema, ultima tentanda nunc sunt, et audenda. V. *Finis*, *periculum*, *desperó. Usus.* Coelum extremum atque ultimum mundi. Extremum discrimen, in extremo libro. Extrema in oratione. In extremis litteris erat.

Extrico, as, avi, atum, are, auswirren. *Syn.* Explico, expedio, evolvo. *Usus.* De negotio tuo nihil adhuc extrico. V. *Expedio*, *explico.*

Extrinsecus, auswendig. *Syn.* Extra, foris. *Usus.* Pulmones adducunt spiritum extrinsecus. Extrinsecus inaurata columna. Re extrinsecus terribili objecta. V. *Extra.*

Extrudo, is, trusi, trusum, ere, hinaus stoßen. *Syn.* Ejicio, exturbo.)(*Retineo. Adv.* Quamprimum. *Usus.* Domo aliquem, quin amicitia extrudere. V. *Ejicio.*

Extundo, is, tudi, tusum, ere, hervor bringen. *Usus.* Labor extundit artes; extundit fastidium. V. *Exprimo.*

Exturbo, as, avi, atum, are, vertreiben. *Syn.* Per vim ejicio, expello, dejicio, everto. *Adv.* Nominatim. *Usus.* 1. Exturbari domo, fortunis, numero vivorum. 2. *Transl.* Aegritudinem ex animo, lassitudinem ex membris exturbare. V. *Pello*, *ejicio.*

Exuberantia, ae, f. *Ueberfluß.

Exubero, as, avi, atum, are, Ueberfluß haben. *Syn.* Abundo. *Usus.* Annus pomis exuberat. V. *Copia.*

Exul, is, m. Verwiesener, Landesflüchtiger. *Syn.* Extorris, ejectus, relegatus.)(*Civis. Phras. Multi egregii viri exules facti sunt*, viele wackere Männer sind aus dem Vaterlande vertrieben worden. Complures viri insignes inique relegati; e patria amandati, expulsi, ejecti, ablegati sunt; exulaverunt; exilio multati, damnati sunt; patrium solum vertere compulsi, coacti sunt; patriam exules reliquerunt; urbe, domo, penatibus, foro congressu civium extorres fuerunt; patria cedere coacti sunt; in exilium projecti sunt; patriae finibus prohibiti; in ultimas terras deportati, in ultimum pene rerum humanarum terminum relegati, amandati sunt. *Usus.* Vagus exul errabat undique. Reducere, restituere exules. V. *Exilium*, *exulo.*

Exulcero, as, avi, atum, are, wund machen. *Syn.* Ulcus facio, corrumpo.)(*Concilio. Adv.* Clam. *Usus.* Animus su-

Digitized by Google

spicionibus exulceratus. Non modo non exulcerasti ejus gratiam, sed conciliasti.

Exulo, as, avi, atum, are, im Elende seyn. *Syn.* Exul sum; exilii causa solum verto, *vel* muto; in exilio sum. *Phras.* 1. *Sponte sua exulat*, er ist freywillig in das Elend gegangen. Voluntarium conscivit exilium; sponte urbe cessit, migravit, excessit; exulatum iit, abiit; in exilium profectus est; patriam reliquit; solum vertit, mutavit; exilio patriam sedem mutavit. 2. *Tarquinii merito Roma exularunt*, die Tarquinier sind billig in das Elend geschicket worden. Merito urbe pulsi; Roma exacti, extrusi, ejecti, exterminati sunt. Roma abire, egredi, cedere, migrare, recedere, exire; in exilium ire; exulatum abire jussi sunt: Romam relinquere coacti sunt. V. *Exul*, *Exilium*.

Exultatio, onis, f. das Frohlocken. *Usus.* Illa exultatio Athamantis.

Exulto, f. exulto, as, avi, atum, are, frohlocken. *Syn.* Efferor gaudio; gaudio triumpho; voluptate, *vel* laetitia nimia gestio.)(*Lamentor*. *Adv.* Audacius, effuse, immoderate, inaniter, palam laetitia, palam luctu, juveniliter, *Usus.* Alacris exultat improbitas in victoria. Otio, rebus secundis, gaudio exultare et triumphare. Exultare et triumphare [illegible] Elatus gaudio, animi laetitia exulta[illegible] Temere gestiens, furens et exultans. Fu[illegible] exultans. V. *Gaudium*, *laetor*.

Exuo, is, ui, utum, ere, ausziehen. *Syn.* Spolio corpus, corpus nudo, vest[illegible] detraho, ornatu denuo.)(*Induo*. *Us*[illegible] 1. Omnem humanitatem, fidem, ob[illegible] quium, jus fasque exuere. Arroganti[illegible] exuere; hominem exuere, den Hochmu[illegible] alle menschliche Sitten ablegen. 2. *Extri*[illegible] heraus wickeln. Laqueis se exuere. 3. [illegible] *stem pono*, *depono*, Kleider ablegen. [illegible] stem, se veste exuere.

Exuro, is, ussi, ustum, ere, ausbr[illegible] nen. *Usus.* Mihi ex animo exori [illegible] potest esse Deum. V. *Comburo*, *c*[illegible] *cremo*, *ignis*.

Exustio, onis, f. Verbrennung. *Us*[illegible] Exustiones, eluviones terrarum.

Exuviae, arum, f. Kleider, Be[illegible] vom Feinde. *Syn.* Spolia. *Usus.* Lo[illegible] exuviis nauticis et classium spoliis or[illegible] tus. Exuviae leonis, asini, serpentis; [illegible] bulae exuviae. Exuvias defuncti ter[illegible] demandare, den todten Leichnam beerdig[illegible]

F.

Faba, ae, f. eine Bohne. *Syn.* Legumen maximum. *Usus.* Faba abstinuere Pythagorici, quasi, eorum cibo mens, non venter infletur. Faba inflationem magnam habet.

Fabella, ae, f. Mährchen; Fabel. *Syn.* Fabula. *Epi.* Tota, vetus, anilis, commentitia. Latina. *Usus.* Vetus fabella narratur. V. *Fabula*.

Faber, i. m. Handwerksmann. *Syn.* Opifex, artifex. *Epi.* Lignarius et optimus. *Phras. Faber est admodum peritus*, er ist ein wohlerfahrner Handwerksmann. Inventor et machinator bellicorum operum; qui miri artificii machinationes summa celeritate promoveat; fabrilium operum magister excellens est. *Usus.* Adhibere non modo ut architectos, sed ut fabros ad aedificandum rempublicam.

Fabre, künstlich. *Syn.* Affabre, artificiose, scite, miro opere, summo artificio, *Usus.* Argentum fabrefactum.

Fabrefacio, is, feci, factum, ere, künstlich ausarbeiten. *Syn.* Artificiose compono, aedificó. *Usus.* Astutiam fabrefacere. Vasa fabrefacta.

Fabrica, ae, f. Werkstatt, Einri[illegible] tung. *Syn.* Fabricatio, ars fabrilis. *Ep*[illegible] Admirabilis, crudelis, diligens, divin[illegible] incredibilis. *Usus.* Incredibilis illa nat[illegible] rae fabrica. Quam solers subtilisque d[illegible] scriptio quamque admirabilis fabrica men[illegible] brorum. Vulcanus Lemni fabricae praee[illegible]

Fabricatio, onis, f. Bildung. *Sy*[illegible] Fabrica. *Usus.* Si erit tota hominis fab[illegible] catio perspecta.

Fabricator, oris, m. ein Künstle[illegible] *Syn.* Architectus, artifex, aedificato[illegible] *Usus.* Minutorum opusculorum fabricato[illegible] Ille fabricator tanti operis Deus.

Fabrico, as, avi, atum, are, ve[illegible] fertigen, zimmern, bauen. *Syn.* Fabric[illegible] tor, architector. *Adv.* Incredibiliter. *Usu*[illegible] Fabricemus verba. Vim esse aliquam cu[illegible] prudentia et consilio, quae finxerit, et f[illegible] bricata sit hominem. V. *Aedifico*.

Fabrilis, e, zur Handarbeit gehörig[illegible] *Usus.* Erratum fabrile.

Fabula, ae, f. Fabel, Mährchen. *Sy*[illegible] Res commentitia, apologus, scenae a[illegible] gumentum. *Epi.* Decantata, falsa, ficta[illegible] commentitia, incredibilis, nova, obscoe[illegible]

Digitized by Google

[illegible]*us*. 1. Lupus in fabula. De[illegible] fabula. Num fabulis credam? 2. [illegible]*dia*, *Tragoedia*, Schauspiel. Festive [illegible]m egisti. Fabulam aetatis peregit. [illegible]lam dare, exigere, conficere. 3. *De[illegible]ulo sum*, ich bin zum Gespötte der [illegible]t geworden. Fabula sto. Vulgi fabu[illegible] fieri.

Fabulosus, a, um, fabelhaft. *Syn.* [illegible]ulis poëticis decorus; de quo multa [illegible]antur. *Usus.* Fabulosa antiquitas.

Facesso, is, ivi, itum, ere, sich [illegible]spacken. *Syn.* Abeo. *Adv.* Paullisper. *Usus.* 1. Facessant homines importuni. [illegible] *Creo*, *exhibeo*, verursachen. Periculum [illegible]cui molestiam, negotium facessere, [illegible] Gefahr setzen, viel zu thun geben. V. *Abeo*.

Facete, artig, kurzweilig. *Syn.* Concinne, venuste, ridicule, salse. *Usus.* Facete, venuste, breviter, acute dicere.

Facetiae, arum, f. Kurzweile. *Syn.* Jocus, sales, lepor, argutiae, suavitas, urbanitas, festivitas, cavillatio, dicacitas. *Epi.* Asperiores, multae, perpetuae, politissimae. *Phras. Facetiis suis multos oblectat*, er ist wegen seiner Scherzreden bey Vielen gar wohl daran. Ita belle, scite, venuste; ita argute, ingeniose, festive, lepide jocatur, ut audientes mira voluptate perfundat; facetiis ita valet, ut singulis pene verbis risum commoveat, excitet; ejus facetiis et jocationibus mire capiuntur multorum animi; multae politissimaeque sunt in eo facetiae. Nihil illo est festivius, lepidius; lepore festivitate elegantia morum conferendus cum illo nemo est. Lepores tot habet, ac loquendi suavitates, multorum ut amorem sibi conciliet. V. *Jocus*. *Usus.* Libandus ex omni genere urbanitatis facetiarum quidem lepor. Sale conditus et facetiis Caesar. Sale uno et lepore et politissimis facetiis multos erexisti.

Facetosus, a, um, scherzhaft. *Syn.* jocundus.

Facetus, a, um, kurzweilig. *Syn.* Festivus, argutus, concinnus, scitus, urbanus, venustus, elegans, salsus, acutus, dicax. X *Insulsus*. *Phras. Homo est mire facetus*, er ist ein überaus kurzweiliger Mensch. Quo nemo lepore et festivitate conditior; qui nusquam non urbanum et venustum sermonem inducat; qui persalse una et perhumaniter jocatur; longe a scurrili dicacitate remotus; cujus joci nihil de gravitate decerpant. Homo est, jocosa dicta scite admodum in quoslibet jactare gnarus; ingenio nec rustico, nec absurdo; minime omnium severo et tetrico; qui jocum movere, sermone uti vel molli, vel pervicaci queat; cui leporis plurimum inest; cujus facetiae prorsus venustae; qui ridiculos omnino ac festivus, vultu adjuvante et voce, et ipso genere sermonis; homo sale conditus et facetiis. Homo dulcis festivique sermonis, ac perfacetus; in quo multus lepos, multaeque facetiae; qui dicendi sale, et acute faceteque dictis plurimum valet; ex quo rusticum nihil exeat, sed venusta multa, et perfaceta; natura dicax et festivitate conditus, ac ne inter feria, quidem risu satis temperans. V. *Jocor*. *Usus.* Ante facete dictum emissum haerere debet, quam cogitari potuisse videatur. Faceti narratores quidam, vultu adjuvante, et voce, et ipso genere sermonis. Cavillator facetus et ridiculus.

Facies, ei, f. das Angesicht. R. *a φάος*. *Syn.* Species oris, vultus. *Epi.* Clara, crebra, egregia, eximia, illustris, nova, pulchrior, formidolosa. *Usus.* 1. Quae nobis fingere non possumus, facies, vultus, sonus. 2. *Forma*, *status*, *species*, *conditio*, Gestalt und Beschaffenheit. Formam et tanquam faciem honesti vides. Faciem praesentis reipublicae describere. V. *Vultus*.

Facile, leicht. *Syn.* Libenter, nullo negotio, nullo labore, cito. X *Aegre*, *tristius*, *difficulter*, *vix*. *Phras. Sapiens facile fortunae resistit*, ein Weiser schickt sich leicht in sein Glück oder Unglück. Non difficulter; haud gravatim; non laboriose; parvo negotio; nullo negotio fortunae resistit. Sapienti difficile non est; laboriosum non est; nihil negotii est impetum fortunae sustinere. Difficultatis non est; laboris non est, siquis sapientia valet, tueri se ab injuriis fortunae. Difficilis operae non est, siquis mente ac consilio praestet, secundam aeque, ac adversam fortunam ferre. *Usus.* Homo facile deterrimus; ordinis hujus facile princeps. Qui sperant, facilius ad laudem nobilitatis perveniunt. V. *Facilis*.

Facilis, e, leicht. *Syn.* Proclivis, expeditus, explicatus, promptus. X *Difficilis*. *Phras.* 1. *Facilis est causa et explicata*, dieser ist ein leichter Handel. Quid negotii est hic vincere? Facillime, nullo negotio, nutu impelles judices; ludus erit judices flectere. Facilis est et pervulgata causa, non laboris admodum; perlevi momento rem efficies; nutu, quod velis, consequere; omnia ludibundus, dormiens etiam; per lu-

Digitized by Google

dum perficies; si vel digitis concrepueris rem perficies; non posset esse facilior et solutior causae ratio. Omnia tibi in hac causa aequa erunt et plana, proclivia, prona, in proclivi erunt omnia in expedito; non aegerrime, non maxima contentione rem perficies, ad exitum perduces. Causae exitus in facili erit; in promptu erit; dormienti id beneficium deferetur, ut a te stent judices; ex facili victoria tibi continget. 2. *Facile tibi erit, res meas curare*, es wird dir nicht hart fallen, meine Sache zu besorgen. Negotium tibi res meae aut nullum, aut minimum exhibebunt, facessent; labori, aut molestiae haud quaquam erunt; res meas optime constitutas, satis aptas, explicatas, expeditas, nullis difficultatibus implicatas offendes; haud aegre res meas curabis; facilem et solutam deprehendes rerum mearum rationem. V. *Facile*. *Usus*. 1. Mihi in causa facili et explicata perdifficilis et lubrica defensionis ratio est. Facilis et expeditus ad dicendum. Materia facilis ad exardescendum. 2. *Lenis, comis, indulgens, exorabilis*, sanft, fügsam, gütig.)(*Fastidiosus*. Facilem se omnibus praebere. Comes, benigni, faciles homines. Facilis parens et indulgens.

Facilitas, tis, f. Leichte, Gutwilligkeit. *Syn*. Lenitas, humanitas, comitas, indulgentia.)(*Difficultas*. *Epi*. Admirabilis, nimia. *Usus*. Qui dignitate principibus antecellit, facilitate par infimis videtur Exercenda est facilitas et altitudo animi. Quis congressum ejus, quis facilitatem sermonis et humanitatis desideravit?

Facinorosus, a, um, lasterhaft. *Syn*. Scelestus, flagitiosus. *Usus*. Cum facinorosis, audacibus, injuriosis hominibus versari. V. *Malus, scelestus*.

Facinus, oris, n. eine gute oder böse That. *Syn*. Factum scelus, flagitium, nefas. *Epi*. Civile, commune, crudelissimum, teterrimum, dignum, ferum, ac immane, improbum, inauditum, indignissimum, indignum, magnum, malum, manifestum, maximum, miserum, nefarium, nobile, multis saepe locis commemoratum, tetrum, turpissimum, voluntarium. *Phras*. *Facinus atrocissimum admisit*, er hat eine gräuliche Uebelthat begangen. Indignum, nefarium facinus fecit commisit; tetrum ac turpissimum facinus patravit, facinus in suos foedum ac immane conscivit. Facinus flagitii plenum ac dedecoris ab illo admissum est. V. *Scelus, flagitium*. *Usus*. 1. Ad scelestum ac nefarium facinus aliquem adducere, impellere, incendere, zur Lasterthat antreiben. 2. *Egregium factum*, lobwürdige That. Facinus praeclarissimum, pulcherrimum, rectissimum suscipere, obire, conficere, efficere. V. *Factum*.

Facio, is, feci, factum, ere, thun, machen. *Syn*. Ago, efficio, conficio, perficio, praesto, creo, transigo, conflo. *Adv*. Abjecte, absurde, accurate, ambitiose, amice mentionem alicujus, amplius, animose, aperte, arrogantius, aspere, astute, atrocius, audacter, belle, hercle, benigne, breviter, callide, caute, celeriter, clementer, commodo, communiter, considerate, constanter, consulto, copiose, coram, crebrius, cumulate, cupide, curiosius, decore, de integro, difficilius, diligenter, dissimulanter, diu quid, dolenter, effeminate, egregie, eleganter, enucleate, etiam atque etiam, faciliter, fallacius, familiarius, feliciter, fortiter, fraterne, furiose, furtim, grave, graviter, hostiliter, honeste, honorifice, humane, jam dudum, ignave, immoderate, impensius, impie, improbe, improbius, imprudenter, impune, incontinenter, incaute, indecore, indocte, inepte, indulgenter, inhumane, inimice, inique, injuste, inscienter, insidiose, intemperanter, iracunde, justissime, libenter, prolixe, celeriter, liberaliter; libere, libidinose, liquidius; longe, magnifice, magnopere, male, malitiose, maturius, maxime, melius, modice, moderate, moleste, muliebriter, mutuo, necessario, omnino, optime, ornate, palam, parce, perbelle, perite, perperam, perpetuo, petulanter, plane, libenter, postremo, praeclare, presse, pridem, probe, prolixe, prudenter, publice, pueriliter, pulcherrime, quam diligentissime, rabiose, recte, ridicule, rustice, sapienter, scelerate, scite sedulo, serviliter, similiter, simulate, sortito, splendide, statim, studiose, stulte, subarroganter, tarde, temere, teterrime, timide, turbulenter, turpiter, vafre, vehementer, vere, vitiose, vulgo, sero. *Phras*. 1. *Fac diligenter, quod imperatum est*, thue fleißig, was dir befohlen ist. Rem age, pro virili parte confice; quas tibi imposui partes sustine; mandata nostra exhauri; noli committere, ut honoris nostri causa non libenter, et celeriter efficias; quod suscepisti onus officii, sustinendum est; postquam subiisti hanc conditionem, promissa tibi

Digitized by Google

a sunt; standum pactis ac pro-
a. *Hanc rem optime facies*, du
se Sache am besten verrichten. Rem
tuo ductu geres; in negotii tra-
e, gestione solertiam unus adhi-
maximam; prolixe, reor, cumu-
ue facies; rem pro dignitate ad-
strabis, curabis, effectam dabis. A
res ista optime proficisetur, et ad
m perducetur. 3. *Omnia, quae vis,*
iam. ich werde Alles thun, was du ver-
st. Omnia cupio, quae tu imperas;
equar voluntati tuae; omnibus in
us fore me in potestate tua scito;
eam meis officiis cogitationes tuas;
ndata exhauriam; quae vis, quaeque
etas, prolixe, cumulateque faciam,
ficiam; exequar; postulata peragam;
od mandas, factum et curatum dabo.
Rerum gestarum gloria odiosum
e facit, meine herrlichen Thaten haben
ich bey Vielen verhaßt gemacht. Invidiam
sibi fecit, confecit, conflavit, peperit;
concitavit, attulit; in invidiam me ad-
duxit. V. *Odium*, *odiosus*. 5. *Quis hoc*
fecit, wer hat dieses gethan? Ad quem id
maleficium pertinet? Quis auctor de-
licti? Quis facinus istud conscivit, pa-
travit? Quis dux, princeps, caput sce-
lesti consilii? Quae fax nefarii hujus
incendii, belli seditionis? Quo fonte
profluxit, profectum est immane hoc
facinus? V. *Causa*. 6. *Ille est fac to-*
tum, *valg.* er ist und vermag bey ihm
Alles. Omnium rerum actor et admini-
ster est; idem omnia est; per quem,
quae volumus, omnia auferemus; prin-
ceps est in amicitia et gratia Regis;
heri sui dextella est. 7. *Omnia facit*
arbitrata suo, er macht Alles nach Belie-
ben. Suo utitur consilio; sibi uni ob-
temperat; praeter se audit neminem;
se unum adhibet in consilium et ad ar-
bitrium libidinemque agit omnia; ut
libido fert; ut quaeque in mentem, *aut*
libidinem venerint, ita exequitur. *Usus*.
1. Facere aliquid humaniter, turpiter,
studiose, libenter, consulto, contra le-
ges. Sumptus, coenam, impetum, sui
copiam, injuriam, poëma, versus facere.
2. *Aestimo*, *judico*, dafür halten, schätzen.
Parvi, magni aliquem facere. 3. *Fin-*
go, *induco*, einführen. Plato facit Socra-
tem disputantem. 4. *Colligo*, *cogo*, ver
sammeln, zusammen bringen. Pecuniam
facere; manum facere, copias facere.
5. *Affero*, *infero*, anthun, erweisen. Con
vitium, plagam, caedem, favorem, ho-
norem, timorem, vim facere. 6. *Exer-*
ceo, treiben. Piraticam, argentariam,
mercaturam, praeconium, quaestum fa-
cere, Seeräuberey, Wechsel ꝛc. treiben. 7.
Sacrifico, opfern. Junoni consules face-
re debent. Rem divinam ad aras face-
re. 8. *Patior*, leiden. Detrimentum, nau-
fragium, jacturam gloriae rei facere.
9. *Procuro*, verschaffen. Facere judicium,
funus, justa. 10. *Fingo*, *simulo*, sich auf
den Schein stellen. Facio me dormire. 11.
Convenio, *partes alicujus sequor*, es
mit Einem halten. Mecum facit; a me fa-
cit. 12. *Promiscue*, zu verschiedenen Be-
deutungen. Compendium, conjecturam,
conjurationem, contumeliam, convi-
tium, discessionem, executionem, falla-
ciam, fidem, foedus, frugem, fugam, gra-
tiam, indicium, metum, medicinam, ope-
rae pretium, obnoxium sibi aliquem,
pactionem, pacem, periculum, verba,
vim facere.

Factio, onis, f. Rotte, Anhang. *Syn.* Partes, secta. *Epi.* Contraria. *Phras.* 1. *Civitas divisa est in duas factiones*, die ganze Stadt ist in zwey Parteyen getheilt. In duas partes discessit, scissa est; dissociati civium animi sunt; aliis has aliis illas partes foventibus. 2 *Factioni se adjunxit*, er hat sich zu dieser Partey geschlagen. Illarum partium est; partibus infectus est; partibus illis studet, favet; sectam illorum secutus est; illorum partes fovet; illorum partibus addictus, deditus est. *Usus*. Provinciam per vim et factionem obtinuisti. Respublica coitionibus factionibusque oppressa est. Adversariae factionis duces. V. *Pars*.

Factiosus, a, um, aufrührisch. *Syn.* Seditiosus. *Usus*. Siquis potens et factiosus. V. *Seditiosus*.

Factito, as, avi, atum, are, thun, treiben. *Syn.* Exerceo, usurpo. *Adv.* Vafre omnia. *Usus*. Accusationem, versus factitare.

Factum, i, n. eine That. *Syn.* Facinus. *Epi.* Ambitiosum, avarum, audacius, commune, crudele, turbulentum, tranquillum, clementissimum, egregium, extremum, gloriosissimum, gratum, honestum, illustre, improbissimum, laudabile, luculentum, obscurum, plenum flagitii atque dedecoris praeclarum, necessarium, protervum, rectum, simile, singulare, tetrum, erudele, nefarium et tyrannicum, tantum, tamque praeclarum, turpe, utile, honestum, versutum et callidum. *Phras.* 1. *Factum sane egregium edidisti*, du hast eine herrliche That gethan. Gloriae plenum et fortitudinis facinus patrasti;

Digitized by Google

facinus nobile et commemorandum conscivisti; facinus edidisti, fecisti luculentum plane ac divinum. 2. *Multa extant et egregia hominis facta*, es sind noch viel herrliche Thaten von ihm vorhanden. Vigent etiamnum multa strenue fortiterque facta; ex immortalibus tot editis operibus; ex clarissimis et amplissimis rebus; ex maximis rebus gestis; ex ingentium rerum monumentis, quibus magnam orbis partem complevit, multa adhuc in memoria haerent hominum. Ex tantis rebus gestis, quantas audere vix hominis, perficere pene nullius sit, non paucae etiamnum in ore ac sermone hominum sunt. Extant hominis non pauca fortitudinis exempla; monumenta virtutis; partarum, gestarum rerum; maximorum in rempublicam meritorum; editorum bello paceque operum aequatus coelo cumulus. *Usus.* Factum illud per se praeclarum est et divinum. Illud pulcherrimum factum, quod ex auctoritate senatus gessit. V. *Facinus.*

Facultas, tis, f. Vermögen, Kraft, Kunst. *Syn.* Commoditas, facilitas, occasio, ansa. *Epi.* Absoluta et perfecta, agraria, aliena, bona, communis, grata et ornata, gravis discendi et plena dignitatis, jejuna atque nuda, incredibilis, levior, magna, major ac maturior dicendi, maxima, oblata, optabilis, oratoria, perpetua, poëtica, popularis, propria, non communis, quantulacumque, singularis dicendi. *Usus.* 1. Facultatem laedendi expetere, comparare, largiri, suppeditare. Opes superbiae materiem dant et facultatem. 2. *Facultatem adipisci*, Gewalt, Vermögen überkommen. Magnam in re difficillima facultatem consecutus, assecutus. Erit tibi, non deest facultas benefaciendi. Habes facultatem maximum. Est in te facultas maxima ad rem perficiendam. 3. Facultatem alicui adimere, eripere, Einem die Macht benehmen. 4. Praetermittere scribendi facultatem, Gelegenheit unterlassen. 5. *Ars, scientia*, Kunst, Wissenschaft. Facultas differendi, excellere in arte aliqua et facultate. 6. *Divitiae*, Reichthum. Facultates magnas corradere, habere, augere. Tantae facultates, ingenii, gratiae, consilii.

Facunde, beredt *Syn.* Diserte. *Usus.* Hostem sibi facunde eloquendo conciliare.

Facundia, ae, f. Beredsamkeit. *Syn.* Facultas differendi cum gratia. V. *Eloquentia.*

Facundus, a, um, beredsam. *Syn.* Disertus, qui ea, quae mente conceperit, facile, atque ornate profert. V. *Eloquens.*

Falcarius, i, m. Schnitter, Soldaten mit kleinem Gewehre gleich einer Sense bewaffnet. *Syn.* Milites falcibus armati.

Fallacia, ae, f. Betrug, Falschheit. *Syn.* Fraus, praestigiae, dolus, simulatio, machinae, verbi laqueus. *Usus.* Ex fraude, fallaciis, mendaciis totus constare videtur. Fallaciam intendere in aliquem. Falaciis circumvenire. V. *Decipio, fallo, dolus.*

Fallaciter, betrieglich. *Syn.* Dolose, malitiose, ficte, insidiose, simulate. *Usus.* Falacissime se alicui venditare.

Fallax, cis, *g. o.* falsch, betrieglich. *Syn.* Dolosus, fraudulentus, simulator. X *Verax. Usus.* Viciniam cupio non fucatam, non fallacem, non eruditam artificio simulationis. Malitia est versuta et fallax nocendi ratio. Astrologi vani, fallaces. Spes falsa et fallax. V. *Astutus, decipio, fraus.*

Fallo, is, fefelli, falsum, ere, betriegen. *Syn.* Decipio, induco, fraudo. *Adv.* Dulciter homines, longe, opinione, multum opinionem, occulte, omnino, plane, vehementer. *Phras.* 1. *Ubi falli se sensit, manus sibi afferre conatus est*, als er bemerkte, daß er betrogen sey, hat er sich selbst umbringen wollen. Ubi se fraudatum, in fraudem inductum, fraude irretitum, circumventum, captum, deceptum; fictis verbis inductum; fallaciis a veritate adductum sensit, vidit, cognovit, intellexit, voluntariam sibi mortem afferre conatus est; ubi fraus illi patuit; ubi manifestae fallaciae fuerunt; ubi dolus illi patefactus est, voluntariam mortem sibi consciscere, voluntaria morte vitam abrumpere conatus est. 2. *Fallere non soleo*, ich pflege nicht zu betriegen. Nihil in me odiosum ac fallax; absum ab omni dolo animique fraude; nectendis fraudibus, parandis dolis struendis insidiis assuetus non sum; alienus sum ab arte simulandi; non sum is, qui fraudulenter agam; in fraudem impellam; fucum faciam; in fraudes illiciam; verba dem; dolis circumveniam. V. *Decipio, fraus, expectatio. Usus.* Tempus, curas, litteris, lusu fallere. Spem de te meam, fidem fefellisti. Opinione falleris. Nisi me fallunt omnia. Roscius socios induxit, decepit, destituit, adver-

Digitized by Google

sariis tradidit, omni fraude et fallacia fefellit. Fallit me amor suscepti operis. Fallunt me oculi ac frustrantur.

False, fälschlich. *Syn.* Falso. *Usus.* False alicui assentiri.

Falsitas, tis, f. Falschheit. *Syn.* Vanitas.)(*Veritas. Usus.* Falsitas nihil virium habet.

Falso, unwahrhaft, falsch. *Syn.* False, fallaciter. *Usus.* Hoc falso memoria proditum est.

Falsus, a, um, betrieglich, falsch. *Syn.* Adulterinus, vanus, inanis, mendax.)(*Verus. Adv.* Aperte, perspicuè. *Phras. Vana, falsa, fallentia natura edimus*, was eitel, falsch und betrieglich ist, das hassen wir von Natur. Falsam, fucatam, adulterinam virtutem quis amet? Vana, supposita, suppositicia virtutis species quem caperet? Quod procul a vero, quod a veritate remotum, quis aestimet? V. *Vanus, mendax. Usus.* In quo nihil est, nisi falsum et imitatione simulatum, betrieglich und auf den Schein gethan. Complexus falsae benevolentiae extiterunt in amore simulato. Falsus rumor. Spes falsa. Falsis et mendacibus visis homines conciliare. Quae ratione vacant, et mentita et falsa erroris plena sunt.

Falx, cis, f. Sense, Sichel. *Usus.* Ille arma misit, cornua, tubas, falces.

Fama, ae, f. Ruf, Gerücht. R. *a φημι. Syn.* Opinio, existimatio, nomen, sermo, praedicatio, commemoratio, nominis celebritas, sermonis celebritas, rumor, ventus quidam popularis. *Epi.* Admirabilis, antiquior, bona, calamitosa, communis, constans, falsa, forensis, frequens, grata, gravis, illustris, incolumis, integra, perennis, popularis, temeraria atque inconsiderata, praeclara, summa, tristis. *Phras.* 1) *Fama est*, es geht die Rede, ein Geschrey. Emanat fama; in vulgus exit; emanat rumor; in omnium ore ac sermone est rumoris aliquid ad nos affluit; serpit latius etsi perobscura fama; differtur, dissipatur, convalescit rumor; audimus sed adhuc sine capite, sine auctore, rumore nuntio; multus est sermo. Res sermonibus celebratur. 2) *Fama de re vulgata est*, man hat von der Sache ein Gerücht ausgesprenget. Constante fama omniumque sermone celebratum est; multa pertulit ad nos rumor; fama ea, ne scio, unde nata, mox totum imperium pervasit, peragravit; fama de re percrebuit; communi fama atque sermone accepimus; fama erat; rumoris nescio, quid nos afflavit; calent etiamnum fervemque crebri de re rumores, qui ad nos emanarunt; dissipatus late sermo diffeminatus, dispersus ea de re est; ea fama ante aliquando in urbem penetraverat; ad nos pervenerat, venerat, manaverat; incerta multa vulgo jactabantur; nuntii varios sermones excitarunt; res ea dudum est agitata sermonibus; dissipatus tota urbe rumor est; discurrit tota urbe rumor; fama ea diu tenuit; vulgatus late rumor est. V. *Rumor.* 3) *Famam eam puto non fore diuturnam*, ich glaube, dieses Geschrey wird bald aufhören. Refrigescet opinor, brevi ea fama; evanescet; famam eam spero, propediem reprimendam, sedendam, restinguendam; morituram brevi eam famam existimo, necaevum laturam; exstinguetur, spero rumor iste brevi; certe raucus fiet. 2. Fama *pro* Existimatione, Ansehen, Nahmen. 1) *Famam captare*, nach Ruhm und Ehre trachten. Famam aucupari; inanem aucupari rumorem, et umbras omnes, etiam falsae gloriae consectari; nomen captare; famam expetere; colligere ventos omnes rumorum; avidum esse praeter modum gloriae; ferri incredibili cupiditate gloriae. V. *Ambio, ambitio, capto.* 2) *Famae suae curam gerere*, Ehre und guten Nahmen in Acht nehmen. Famae ac dignitati servire; famae suae parcere, consulere; famam non abjicere; famam tueri, conservare, tenere; famae rationem antiquissimam ducere. V. *Curo.* 3) *Famam consecutus est nonnullam*, er hat sich einen Nahmen gemacht. Paucorum dierum studio consecutus est, ut aliquo apud homines loco esset, ut memoriae ac nomini ejus honos haberetur; ut famam nomenquo colligeret, sibi conficeret; ut aliquo numero esset; ut aliquid existimationis haberet apud homines; ut aliquem inter homines locum obtineret; ut aliquam sibi adsciscceret existimationem; ne prorsus jaceret; ne prorsus ignobilis, vilis, abjectus, nullius honoris ac nominis esset; ne nullo plane loco esset, ne ejus esset inter homines obscura aut infima conditio. Parumper illum honestavit; aliquo in numero constituit; aliquem illi locum tribuit, comparavit, peperit paucorum dierum studium. 4. *Fama honesta cuivis exoptanda est*, es ist einem jeden ein guter Nahme zu wünschen. Id est cuique optandum, ut bene audiat; ut honestam famam, ut egregium nomen, ut bonam apud ho-

Digitized by Google

mines opinionem consequatur; ut ejus nomen fama divulget, circumferat, circumgestet, per orbem terrarum dissipet; ad ultimas terras provehat; ut nominis ejus fama celebretur; sit in ore omnium; ad exteras terras perveniat, pervadat. 5) *Dux erat fama inclitus*, er war ein allenthalben berühmter Feldherr. Terras ac mare fama nominis sui implebat; vagabatur nomen ejus longe lateque per omnes gentes; illustris erat et pervagata nominis ejus fama; in ore atque sermone omnium praeclara ejus virtus versabatur; per omnes gentes fama virtutis ejus volitabat; in ingenti gloria apud omnes gentes erat. V. *Celebris*. 6) *Si tuis scriptis ultimam manum impones, famam immortalem habebis*, wenn du deine Schriften wirst zu Ende bringen, so wirst du dir dadurch einen unsterblichen Nahmen machen. Si tua scripta ad exitum perduces, immortalis erit fama tua; perpetua, aeterna erit; nunquam deficiet; nunquam consenescet, nunquam peribit; nunquam obscurabitur; nullo tempore exstinguetur; nulla temporis diuturnitate obscurabitur; nulla dies famam tuam terminabit; nullum temporis spatium circumscribet, nulla temporis vetustas corrumpet. Vigebit in omnium temporum memoria nominis tui fama; omnis te posteritas agnoscet; tuas laudes excipiet ac tuebitur omnis posteritas; de te posteritas omnis audiet et loquetur; immortalitatis praemia consequeris; non simul cum corpore nomen tuum mors exstinguet, delebit, auferet; nomen tuum immortalitati commendabis; immortalitati donabis; ab interitu vindicabis; in hominum memoria retinebis; aeterna laude illustrabis; nomen tuum nulla delebit oblivio; nulla aetas, nulla posteritas de tuis laudibus conticescet. V. *Gloria*. 7) *Multum de boni viri fama amisit*, er hat viel von seinem guten Nahmen verloren. Haeret ad metas fama boni viri; non parum de fama illi est detractum; non defuere, qui famam ejus detererent, attererent, depecularentur, laederent; qui fama eum spoliarent; qui inconstantiae famam ei notamque inurerent; qui nomini ejus officerent; labem inferrent, aspergerent; dedecus inurerent; existimationem ejus deformarent. V. *Detraho*, *calumnia*. 8) *Famam restituere*, den ehrlichen Nahmen wieder geben. Inustam famae maculam detergere, insontis famam vindicare; violatae existimationi satis facere; violatae famae injuria sarcire, resarcire. *Usus*. Conscien[illegible] est fama bonorum, quae vere sola gl[illegible]ria nominari potest. Hominis inconsta[illegible]tis famam subire. Fama illius agit[illegible] es betrifft seine Ehre. Omnis ingenii [illegible]ma mihi abjicienda est, ich muß den Ru[illegible] eines sinnreichen Mannes fahren lassen. *Opinio*, *existimatio*.

Famelicus, i, m. hungerig. *Sy*[illegible] Qui edendi cupiditate agitur.

Fames, is, f. Hunger, Hungersno[illegible] *Syn*. Appetitus cibi, esuries: *item* annonae caritas. *Epi*. Integra, ve[illegible] *Phras*. 1. *Fames me vexat*, der Hu[illegible]ger plagt mich. Fame premor, conficio suffocor; fessus inedia sum; inedia vix jam fero; fames me urget; fa[illegible] maceror. Vacuus mihi venter cre[illegible]tat; medullam ventris perrepsit fame[illegible] stomachus exinanitus turbas dat; pr[illegible] fame vix spiritum traho; exinanitu[illegible] ventrem, sed famem integerrimam a[illegible] fero, apporto; demensum suum ve[illegible]ter flagitat; extremam sustento famem. 2. *Fame mortui sunt*, sie sind vor Hu[illegible]ger gestorben. E vita per inediam di[illegible]cessere; confecti fame necatique sun[illegible] enecti fame sunt, jugulati, suffocati fame absumpti, consumpti periere; fame exstincti sunt, extabuere. 3. *Famem sedabimus*, wir werden uns de[illegible] Hunger stillen Famem lacte tolerabi[illegible]mus; depellemus; famem lacte pro[illegible]pulsabimus, famem cibo explebimus, saturabimus; desideria naturae exple[illegible]bimus. 4. *Longa siccitas famem inve[illegible]xit*, die langwierige Dürre hat die Hun[illegible]gersnoth verursachet. Arctiorem civibu[illegible] annonam fecit; coelestium aquarum inopia laboratum est annona. Per lon[illegible]gam siccitatem frumenti erat cum summa caritate inopia. Longa siccitate fa[illegible]ctum est, ut laxior annona necdum re[illegible]diret; ut annona premente in urbe trepidatum sit. V. *Annona*. *Usus*. 1. Cibi condimentum fames. Obsonare famem, Lust zum Essen erwecken. 2. *Caritas annonae*, Hungersnoth. Qui in fame frumentum exportare ausus est.

Familia, ae, f. Hausgesinde, Hauswesen, Stamm. *Syn* Agnatio, cognatio, stirps, domus. *Epi*. Abjecta et obscura, acerrima, equestris, severissima ad judicandum, aegra, amplissima, clarissima, consularis diversa, florentissima, funesta, gladiatoria, speciosa, nobilis, gloriosa, honesta, magna, maxima, nobilissima, patricia, praetoria, pura, summa, tanta, tota, ve-

Digitized by Google

[illegible]tus, universa, urbana. *Usus.* [illegible]s homo familia non est. Fami[illegible]nstans et gravis disciplina. In [illegible], *seu* Laeliorum familiam insi[illegible] Vetus, illustris, ampla familia. [illegible]amiliam alicujus se conjicere; in [illegible]miliam venire, adoptari, recipi, in[illegible]ri, einem anderen Geschlechte und Stam[illegible]e einverleibt werden. Nasci familia an[illegible]quissima. 2. *Secta*, Secte, Partey. [illegible]eripatetici in plures quasi familias [illegible]visi sunt. 3. *Servorum numerus*, [illegible]sgesinde. Homines conjugum, libero[illegible] et familiarum suarum causa fru[illegible]mentum condunt. Arbiter familiae. Familiam ducere, voran gehen. Pater, mater, filius familias, Hausvater ꝛc.

Familiaris, e, vertraut. *Syn.* Familiaritate conjunctus, necessarius, intimus, domesticus, qui in intima alicujus familiaritate versatur, usu conjunctus. *Epi.* Familiares domestici, intimi. *Adv.* Maxime, valde, omnino. *Phras. Familiaris mihi est*, ich gehe mit ihm vertraulich um. Multos annos utor eo familiariter, isque me vicissim. Valde familiariter eo utor, ut nec familiarius ullo, nec libentius. Nihil est nostra familiaritate conjunctius. Quotidiana mihi cum eo conjunctio est et consuetudo; arctissima necessitudine, vinculis arctissimae familiaritatis conjuncti sumus; alter alteri familiares admodum sumus; mutua est inter nos, eaque summa familiaritas. Multos annos magna mihi cum eo familiaritas, summus mihi cum eo usus, summae mihi cum eo familiaritatis consuetudo intercessit; multis abhinc annis amicitia nostra summam ad fami[illegible]aritatem pervenit. V. *Amicus*, *ami[illegible]tia*, *consuetudo*, *usus*, *intimus*, *necessitudo*. *Usus.* Homo familiarissimus et mihi omnibus rebus conjunctus. Familiares cum altero conferre sermones. Res familiaris et domestica bene statuta. Fieri familiarem alicui.

Familiaritas, tis, f. Vertraulichkeit *Syn.* Usus, consuetudo, necessitudo, conjunctio. *Epi.* Egregia, eximia, intima, magna, alicujus cum aliquo, maxima, memorabilis, nimia, notissima, pervetus, summa, tanta. *Phras* 1. *Familiaritatem cum illo feci*, *vulg.* ich habe eine vertrauliche Gemeinschaft mit ihm gemacht. Familiaritatem cum illo contraxi, conflavi; magna familiaritate me cum illo conjunxi. V. *Amicitiam contrahere.* 2. *In familiaritatem alicujus venire*, in vertraute Freundschaft kommen. In familiaritatem penitus intrare, ad alicujus familiaritatem se applicare; se dare, se insinuare; se immergere in consuetudinem. V. *In amicitiam venire.* 3. *In familiaritate alicujus versari*, mit Einem in Vertraulichkeit leben. Est mihi intima cum eo familiaritas; familiaritatem cum illo habeo; familiaritas mihi cum illo, cum officiis ejus multis, tum consuetudine quotidiana sic aucta, ut nihil sit hac nostra familiaritate conjunctius. Recepi hominem in familiaritatem; familiaritate devinxi. Familiaritate conjunctus sum illi; cum eo familiariter vivo; familiaritate implicitus sum tanta, ut revocare me non possim; intime illo utor, nec ab illo unquam recedam, nemo mihi carior; nemini magis studeo; cum omnibus in familiaritate antepono; dudum ab eo in amicitiae familiaris jura adductus sum, dudum familiaris haberi, et in arcanos sermones trahi coeptus sum. V. *Amicitiam habere cum altero.* *Usus.* Consuetudo familiaritatem inducit, conflat, affert. V. *Necessitudo*, *usus conjunctio.*

Familiariter, vertraut. *Syn.* Libere, amice. *Usus.* Cum aliquo licentius, liberius, familiarius, amicissime, solutiore animo vivere.

Famosus, *a*, *um*, berüchtigt. *Syn.* Infamis. *Usus.* Mulier, famosa; libelli famosi. Sparsa epigrammata, in aliquem vulgata, famosa, probrosa, contumeliosa. V. *Infamis. Ad laudem perperam adhibetur.*

Famula, ae, f. Magd, Aufwärterinn. *Syn.* Ancilla. *Usus.* Virtus famula fortunae.

Famularis, e, zum Dienste gehörig. *Syn.* Servilis. *Usus.* Famularis vestis.

Famulatus, us, m. Dienst. *Syn.* Servitus. *Usus.* In famulatu alicujus esse. Miser virtutis famulatus, servientis voluptati.

Famulor, aris, atus sum, ari, dienen. *Syn.* Servio. *Usus.* Qui praeesse deberent, famulantur. V. *Servio.*

Famulus, i, m. Diener, Bedienter, Aufwärter. *Syn.* Pedissequus. *Usus.* Adhibeant heri saevitiam in famulos, si aliter teneri non possunt. V. *Servus.*

Fanaticus, a, um, unsinnig. *Syn.* Delirus, furens. *Usus.* Homo superstitiosus et fanaticus. V. *Insanus.*

Fanum, i, n. Tempel. *Syn.* Tem-

Digitized by Google

plum, locus religiosus. *Epi.* Antiquum, antiquissimumque; religiosum. *Usus.* Pro fanis et delubris pugnare. Athenienses fanum contumeliae et impudentiae fecere. V. *Templum.*

Far, farris, n. Korn, Dinkel. *Syn.* Quidquid frugum terra fert. *Usus.* Farris seges.

Farcio, is, farsi, fartum, ire, füllen. *Syn.* Impleo. *Usus.* Pulvillus rosis fartus. V. *Impleo.*

Faris, fatur, fatus sum, fari, reden, sprechen. *Syn.* Loquor. *Adv.* Probe. *Usus.* Ajunt ex oraculo ita fatam Pythiam. Tum ad Deos ita fatur.

Fartor, oris, m. Wurstmacher, Füller. *Syn.* Qui lucanicas facit et farcit, *sive* qui aves farcit et saginat. *Usus.* Cellarii, lanii, coqui, fartores. Fartor scelerum.

Fas, Recht, Billigkeit. *Syn.* Jus, quod licet. *Usus.* Jus et fas omne delere. Si hoc dictu fas est. Clodium nihil delectat, quod aut per naturam fas fit, aut per leges liceat. Quoad fas est, quoad liceat. Per fas et nefas, seu jure seu injuria; per aequa, per iniqua. V. *Honestum.*

Fascia, ae, f. eine Binde. *Syn.* Fasciae. *Usus.* Pedes vincire fasciis.

Fasciculus, i, m. Bündel. *Usus.* Fasciculus litterarum. Aliquid in fasciculum addere.

Fascino, as, avi, atum, are, * bezaubern. *Usus.* Oculis, lingua fascinare aliquem.

Fasciolae, arum, f. kleine Binden. *Syn.* Fasciae, crurum integumenta. *Epi.* Purpuratae. *Usus.* Purpureae fasciolae, muliebres solebe.

Fascis, is, m. Büschel, Bündel. *Epi.* Fasces cruenti, ordinarii, formidolosi, laureati. *Usus.* Fasces praetoribus praeferebantur.

Fasti, orum, m. Kalender, Tagebuch. *Syn.* Libri, in quibus dici cujusque et anni res gestae continentur. *Vulg.* *Calendaria*, *Diaria.* *Usus.* In fastis Bruti nomen adscribendum curavi. Gratissimae victoriae memoria in fastis ut esset nota, feci. Consules non modo ex memoria, sed et fastis eximendi.

Fastidio, is, ivi, itum, ire, Ekel haben, verschmähen. *Syn.* Fastidio afficior; fastidium ad rem habeo. X *Delector.* *Phras.* *Fastidio assentatorum officia*, ich kann die verstellte Höflichkeit der Heuchler nicht vertragen. Molestiam capio; molestia afficior ex assentatorum officiis; molestiam mihi exhibent; satietatem pariunt, dant, faciunt, afferunt repetita assentatorum officia; oneri sunt ac taedio; fastidium, taedium pariunt, afferunt; stomachum, fastidium movent inania verborum officia; molestiam aspergunt, creant, facessunt tot assentatorum officia, taedium me capit tot inanium officiorum. V. *Taedium*, *odiosus.* *Usus.* Non solum improbitati irasci, sed et in recte factis fastidire. V. *Satietas.*

Fastidiose, mit Verdruß. *Syn.* Ambitiose, lente. X *Cupide*, *libenter.* *Usus.* Prudentius, vel invitius, vel etiam fastidiosius facere aliquid. Tum ego stomachans fastidiose. Diligenter ac prope fastidiose judicare aliquid.

Fastidiosus, a, um, verdrossen. *Syn.* Difficilis. X *Appetens*, *cupidus.* *Adv.* Sane. *Usus.* 1. Crassus in incipiendis causis fastidiosior. 2. *Abhorrens*, der einen Abscheu hat. Homo litterarum fastidiosus. 3. *Insolens*, stolz und übermüthig. In aequos et pares fastidiosus. V. *Arrogans.*

Fastidium, ii, n. Verdruß, Ekel. R. ex Faustus et Taedium. *Syn.* Offensio, taedium. X *Appetentia*, *cupiditas.* *Epi.* Delicatissimum, ingenuum liberumque, insolens, minimum. *Usus.* Magna insolentia hominis, magnum fastidium. Magnum horum, si arrogantes essent, non possem ferre fastidium. Ab aliquo celeriter et satietate, et fastidio abalienari. Cibi satietas et fastidium. Depellere, *seu* levare fastidium. V. *Fastidio*, *taedium*, *satietas.*

Fastigio, as, avi, atum, are, * oben zuspitzen. *Syn.* In fastigium erigo. *Usus.* Collis in modum metae in acutum cacumen fastigiatus.

Fastigium, ii, n. Gipfel, Spitze. *Syn.* Conus, culmen. *Phras.* *Ad fastigium domus evasit*, er ist zuhöchst auf das Haus gestiegen. Fuga se abripuit ad summas aedes; abdidit se in summas aedes; fuga se contulit in summas aedes; fuga evasit ad superiores aedium partes. *Usus.* 1. Capitolii fastigium. Tectum multorum fastigiorum. 2. *Finis*, Ende. Imponere fastigium operi inchoato.

Fatalis, e, unumgänglich. *Syn.* Ex omni aeternitate definitus et constitutus. X *Voluntarius.* *Usus.* Causae fatales, fatalis necessitas, vis, casus, eventus. Hic annus fatalis videtur ad interitum reipublicae. Clodius fata-

Digitized by Google

le portentum reipublicae. V. *Necessitas.*

Fataliter, unumgänglich. *Syn.* Necessario. *Usus.* Omnia, quae fiunt, ea ab omni aeternitate definita fataliter existimant.

Fateor, eris, fassus sum, eri, bekennen, gestehen. *Syn.* Confiteor.)(*Nego, inficior. Adv.* Acute, satis aperte, plene. *Phras. Tandem fassus est delictum*, endlich hat er seine Missethat bekennet. Expressa tandem ex eo sceleris confessio; adductus est ad facti confessionem; fassus est de suo crimine; patefactum indiciis, ipsiusque confessione crimen est; tandem sese ipse indicavit; patefactus est indiciis et confessionibus suis; illud jam non obscure praese tulit, admissum a se facinus. *Usus.* Non solum fateri, sed profiteri aliquid, et prae se ferre.

Fatidicus, a, um, weissagend. *Usus.* Anus fatidica. Fatidiorum et vatum effata incognita.

Fatigo, as, avi, atum, are, müde machen. *Syn.* Defatigo. *Phras. Fatigatus oppido miles est*, der Soldat ist sehr abgemattet worden. Vires militem lassitudine defecerunt; fessum oursu corpus trahit miles; de via fessus procubuit; effluxero jam lassitudine vires; cursu exanimatus et lassitudine confectus; longa via lassum reddidit militem; longa de fatigatione militi genua succidere; lassitudo militem tenet, militi longa lassitudine membra fluunt; arma labant, itineris longitudo militem in languorem dedit; miles in opere longinquo, et itinere sese trivit; miles viribus exhaustus est; quidquid virium erat militi, in longitudine itineris prostratum est; defatigatione continuati itineris miles graviter affectus est; itineris labore fractus est miles. *Usus.* Igne fatigatus.

Fatisco, is, ere, * erliegen. *Syn.* Deficio, vitium facio, labem facio. *Usus.* Natura aetate fatiscit. Murus fatiscit, labem facit, vitium facit. V. *Fatigo.*

Fatuitas, tis, f. Narrheit, Thorheit. *Syn.* Stultitia. *Usus.* Ostendit, non hanc imprudentiam, aut casum, sed inscitiam, negligentiam, fatuitatem nominari debere.

Fatum, i, n. Verhängniß, Schicksal. *Syn.* Vis fatalis, fortuna fatalis, necessitas; series causarum sempiterna, causae aeternae rerum futurarum; causae immutabiles et aeternae, causae inclusae in rerum natura. Fati vis inexsuperabilis, cujus lege immobilis rerum ordo feritur aeterna constitutio.)(*Consilium. Epi.* Extremum reip. grave, miserum, funestum, perniciosum, publicum, singulare, supremum, totum. *Usus.* 1. Fati necessitas, quod a Deo designatum et constitutum est, ut eveniat. Fato ajunt fieri omnia. Fati vis inexsuperabilis. Fuit hoc fatum meum. Hoc sum fato natus, ich bin schon in einem solchen Zeichen geboren. Illud fati est, hoc consilii. Fatum illius fuit demergit. Dii omni ratione fata flexissent, mutassent. 2. *Infortunium*, Unglück. Jam fatum reipublicae extremum impendet. Meo fato omnes corruistis. 3. *Vaticinium*, Weissagung. Fata Sibyllina. V. *Necessitas.*

Fatuus, a, um, närrisch. *Syn.* Stultus. *Adv.* Diutius, cum periculo, plane. *Usus.* Non modo nequam et improbus, sed fatuus et amicus, Puer fatuus, et non gravis, nec continens. V. *Stultus.*

Fauces, ium, f. Schlund. *Syn.* Angustiae gutturis. *Epi.* Impurissimae. *Usus.* 1. Praedam lupo ex faucibus eripere. 2. *Locus angustus*, enger Ort, Paß. Corinthus posita in angustiis atque in faucibus Graeciae. 3. *Periculum*, Gefahr. Urbem ex hostium impetu, ac totius belli ore, ac faucibus ereptam restituit. 4. *Aditus*, Zugang. Sedens in faucibus macelli. Patefactus orci, terrae faucibus. V. *Angustiae.*

Faveo, es, favi, fautum, ere, gönnen, gewogen oder geneigt seyn. *Syn.* Studeo, amo, complector; aequus sum alicui, aequum me praebeo.)(*Invideo, odi. Adv.* Aperte, mirabiliter dignitati, mire, validissime alicui, vere. *Phras.* 1. *Favet tibi tota civitas*, die ganze Stadt ist dir sehr geneigt. Mirabilis te bonorum virorum benevolentia comitatur; ardent omnes studio tui et amore; tua causa volunt cupiuntque omnes; uteris populo plane tuo; existimationis tuae cupidissimum studiosissimumque habes populum totum; honori tuo omnes velificantur; divino omnes studio, constanti benevolentia existunt; tui honoris fautores habes plurimos; honestissime tibi cupiunt; tuorum studia ardentia habes; gratiosus es omnibus; animo in te sunt singulari; benevolentia te summa complectuntur, inclinatione voluntatis in te propendent; omnium animi ad dignitatem tuam sunt propensi; plebs

Digitized by Google

omni te favore complectitur; tui sunt omnes, tibi gratificari cupiunt; in te civitas versa est tota; ita effusi sunt in te omnes, tanta et tam secunda in te voluntate, ut studia omnium in te unum inclinent, respiciant; firmissima hominum benevolentia munitus es; cives omnes unice tibi sunt dediti. 2. *Plebs tibi favebit*, das gemeine Volk wird dir günstig seyn. Plebis gratiam unus maxime feres; civitas omnis in tua dignitate studia sua figet omnia; ejus studium honori tuo nullo loco deerit; omnem illa industriam, curam, operam, diligentiam ad honorem ac dignitatem tuam conferet, nullum in te ornando, honestando, colendo locum, aut tempus; nullum studii, officii, observantiae genus praetermittet; praesens tibi ubique auctoritate, studio, gratia aderit. V. *Gratiosus*, *favor*, *gratia*, *acceptus*. *Usus*. Saluti, dignitati, honori, laudi, industriae et gloriae tuae mirabiliter faveo. Favete linguis. Favere alicujus voluntati, et adjutorem esse.

Favilla, ae, f. * Funke. *Usus*. Contèctus ignis e se favillam discutit.

Favonius, ii, m. Westwind. *Syn*. Zephyrus, ventus ab occasu flans.

Favor, oris, m. Gunst, Gewogenheit. *Syn*. Gratia, studium, aura cursusque popularis, prosper flatus, fortunae, benevolentia.)(*Invidia*. *Phras*. 1. *Est in maximo favore apud Principem*, er ist ein Günstling des Hofes, er gilt Alles bey seinem Fürsten. Summa apud Principem gratia valet; floret prae aliis gratia Principis; in amore et deliciis est Principi; primum in gratia Principis locum obtinet; in magna aput Principem caritate est. V. *Gratiosus*. 2. *Ille hoc pro favore habet*, *vulg*. er hält dieses für eine besondere Gunst und Gnade. In summi beneficii loco ponit; inter maxima beneficia refert, numerat ea res apud illum non vulgaris gratiae locum obtinet. 3. *Populi favorem captat*, er strebt nach der Gunst des Volkes. Aucupatur gratiam populi; ventum popularem quaerit, ubique colligit; captat auram popularem; in gratiam populi se ponere; vulgi gratiam inire; quaerere; benevolentiam colligere studet. V. *Gratia*, *faveo*, *benevolentia*. *Usus*. Eum amorem, et ut hoc verbo utar, favorem ad consilia advocabo.

Favorabilis, e, * günstig. *Usus*. Auram favorabilis populi ex Dictatoris invidia petiit.

Fauste, glücklich. *Syn*. Fortunate. *Usus*. Fauste, feliciter, prospere.

Faustus, a, um, glücklich, beglückt. *Syn*. Fortunatus. *Usus*. O nox fausta orbi! Quod bonum, felix, faustum fortunatumque sit veteres praefabantur. V. *Felix*, *fortuna*, *prospera*.

Fautor, oris, m. Gönner. *Syn*. Studiosus, patronus. *Epi*. Improbissimus. *Usus*. Multi sunt cupidi tui, multi fautores laudis tuae. Ei semper fautor et adjutor extiti. Ego consiliorum tuorum auctor, dignitatis fautor, et amplificator. V. *Patronus*, *benevolus*.

Fautrix, icis, f. Gönnerinn. *Usus*. Amicitiae fautrices fidelissimae voluptatum.

Favus, i, m. Honigseim. *Usus*. Apes favos fingunt.

Faux, cis, f. Rachen, Schlund. V. *Fauces*.

Fax, cis, f. Fackel. *Syn*. Taeda, funale. *Usus*. Ardentes faces ad reipublicae incendium furiis Clodianis ministrabat, in vicinorum tecta jactabat. Malleolos ad incendendam urbem, facesque comparabas. Non sunt parvis in rebus adhibendae hae dicendi faces. Dolorum faces admovere. Ad libidinem facem praeferre. Antonius omnium Clodii incendiorum fax.

Febricito, as, avi, atum, are, * das Fieber haben. *Syn* Febri corripior, *vel* tentor. *Usus*. Febricitavit aliquis, *vel* inhorruit. V. *Febris*.

Febriculae, ae, f. kleines Fieber. *Syn*. Commotiuncula. *Epi*. Assidua et satis molesta. *Usus*. In febriculam incidi satis molestam.

Febris, is, f. Fieber. *Syn*. Febricula tertiana, quartana. *Phras*. *Febri laborat*, er hat das Fieber. Febri jactatur, afflictatur; in febriculam incidit, lentis febribus detinetur; febribus corripitur, tentatur; febrim habet; febrim nactus est; quartanam patitur. *Usus*. Incommoda valetudine emersit febris; in quartanam conversa est vis morbi, es ist ein viertägiges Fieber daraus geworden Cum febri domum redii. In tertium diem febris incurrit, alle dritte Tage kommt das Fieber zurück. Febris accedit, desinit, pares accessiones habet, levatur, continuat, per accessiones increscit, per discessiones mollitur, circuitum habere solita finitur. Febris assidue inhaeret; se incli-

Digitized by Google

nat, et jam sine horrore est, das Fieber nimmt ab. Febris decessit, das Fieber ist ausgeblieben. Febri caruit. A febre relictus, liberatus est.

Februarius, ii, m. der Hornung. *Syn.* Mensis intercalaris. *Epi.* Sterilis. *Usus.* Februarius mensis extremus anni *olim apud Romanos.*

Fecialis, is, m. Herold, Friedensgesandter. *Usus.* Foederum, pacis, belli, induciarum feciales judices sunto.

Fecialis, s, was dem Herolde zustehet. *Syn.* A feciali factum, constitutumque. *Usus.* Belli aequitas jure feciali sanctissime perscripta est.

Fecunditas, f. Foecunditas, atis, f. Fruchtbarkeit. *Syn.* Ubertas, fertilitas.)(*Sterilitas. Epi.* Calamitosa. *Usus.* Coeli temperatio, fecunditas terrarum, agri uberrimi maximeque fertiles, in quibus multa propter fecunditatem fingi gignique possunt. O miseram mulieris fecunditatem! V. *Fertilis.*

Fecundo, as, avi, atum, are, fruchtbar machen. *Syn.* Fructiferum facio, fecunditatem do. *Usus.* Nilus Aegyptum fecundat.

Fel, lis, n. Galle. *Syn.* Flava bilis.

Felis, is, f. eine Katze *Syn.* Domestica bestia muribus infesta. *Usus.* Qui canem et felem ut Deos colunt. Felis quo silentio, quam levibus vestigiis avibus obrepit?

Felicitas, tis, f. Glückseligkeit. *Syn.* Beatitudo, prosperitas, res secundae.)(*Afflicta, fortuna. Epi.* Incredibilis, par, perpetua, summa. *Phras.* 1. *Nemo perpetuam hic felicitatem habet*, hier hat niemand eine beständige Glückseligkeit. Nemo fortuna utitur perpetuo bona; nemo est, cui prospere omnia succedant, cui ad voluntatem fluant omnia; cui nihil contra voluntatem eveniat; cui nullam accidat infortunium; cui secunda sint omnia; cui optata omnia contingant. Quis est, qui nihil unquam mali in vita videat? qui nihil sustineat incommodi? qui nullam ferat calamitatem; cujus felicitas sit perpetua, et nullis interrupta malis? V. *Fortuna.* 2. *Felicitate omnibus es superior*, du hast unter Allen das größte Glück. Tuas fortunas nemo superat; ea uteris fortuna, quae potest esse maxima; tam beatus es, quam qui maxime; ita beatus es, ut nemo magis; iis vel ornamentis, vel praesidiis redundas, quibus majora nulla esse possunt. Nihil ad felicitatem tibi deest; nemo te potior iis rebus, in quibus sita est felicitas; ita prospere tecum agitur, ut invidere possis nemini, felicitate tecum conferri possunt aliqui, praeferri, anteferri, praeponi, anteponi tibi certe nemo potest. Aequas omnium fortunas; rebus omnibus affluis; non est, quod quidquam desideras; nihil non optabile consecutus es; ea possides, quae, qui possidet, fortunam accusare nullo pacto possit, nullius fortunam sibi exoptare debeat; ea possides ac tenes, quae vitam beatam efficiant, quae sunt in vita expetenda. Optimus est rerum tuarum status; animi et fortunae bona sic in te sunt, ut in nullo magis; tibi satis est vel ingenii, vel fortunae ad bene, beateque vivendum. V. *Fortuna prospera, eventus, successus bonus, felix.*

Feliciter, glücklich. *Syn.* Prospere, fortunate, fauste; bonis avibus, secundis avibus, secundo omine; non invita Minerva; secunda fortuna dextro Marte. *Phras. Res feliciter successit*, die Sache ist glücklich von Statten gegangen. Res secundissime processit; res plane ex sententia gesta est; res supra votum fluxit; rerum initia satis prospera fuere; non ancipiti fortuna res gesta est; secunda omnia cadebant; secunda admodum fortuna rerum fuit. V. *Cedo, succedo, evenio, bene, fortuna. Usus.* Respublica bene et feliciter gesta.

Felix, icis, *g. o.* glückselig. *Syn.* Beatus, fortunatus, florens, cui bene est. *Phras.* 1. *Te amico felix sum et beatus*, ich bin glückselig, indem ich dich zum Freunde habe. Digito coelum attingo; in coelo sum; secundum mihi vitae sine ulla offensione cursum polliceor; tranquilla et pacata habeo omnia; fortunam ipsam anteibo fortunis meis; rebus utar secundissimis, rebus omnibus florebo; nemo hominum me vivet fortunatior. 2. *Felix ad id tempus erat*, bis dahin war er glücklich. Ad eam diem fortuna ei nihil non tribuit; fortuna indulgendo illi nunquam fatigata erat; fortunam in potestate habuit; secunda fortuna; magna felicitate usus erat; fortuna illi ubique praesto erat, nusquam illi aberat; perpetua felicitate florebat; ad eum diem felicitatis nihil illi defuit; prospera fungebatur fortuna; secundae illi res erant; vitam vivebant omni felicitatis

Digitized by Google

genere cumulatam; ab omni molestia remotam, sejunctam; mersus erat felicitate; mersus secundis rebus, luxuriari felicitate atque indulgentia fortunae videbatur, Divorum vitam adeptus videbatur. V. *Beatus*. *Usus*. Felix ad casum fortunamque.

Femen, inis n. die Hüfte, das dicke Bein. *Syn*. Coxendicis pars interior. *Usus*. Redundas pedibus, feminibus, cruribus.

Femina, s. foemina, ae, f. Weibsbild. *Syn*. Mulier.)(*Mas*. *Epi*. Bona et locuples, sanctissima, optima, praestantissima, primaria, probatissima et summo loco nata. *Usus*. Prudentissima, diligentissima, eximia forma, et summo loco nata femina. V. *Mulier*.

Femineus, a, um, weibisch. *Usus*. femineus plangor.

Femur, oris, n. die äußere Dicke am Schenkel, Hüfte. *Syn*. Coxendicis pars exterior.

Fenestra, ae, f. Fenster. *Syn*. Locus apertus ad lumen accipiendum, ad admittendum solem, diem. *Usus*. Fenestrarum angustias reprehendis. Latis luminibus fenestrae. Oculi quasi fenestrae animi.

Fenebris, f. foenebris, e, *wucherisch. *Syn*. Ad fenus pertinens.

Feneratio, onis, f. das Wuchern. *Syn*. Fenoris exercitatio, pecuniae nundinatio. *Usus*. Non hoc beneficium habendum est, sed feneratio. Feneratio pecuniae publicae.

Fenerato, *wucherhaft. *Usus*. Pallam fenerato abstulit.

Fenerator, oris, m. Wucherer. *Syn*. Qui fenus exercet. *Usus*. Feneratorum quaestus odia hominum incurrit.

Feneror, aris, atus sum, ari, wuchern. *Syn*. Fenori do, fenori loco. *Usus*. Non feneramur beneficium. Pecuniam centesimis fenerari.

Fenus, f. foenus, oris, n. Wucher, Zins. *Syn*. Usura. *Epi*. Grave, grande, iniquissimum, perpetuum, renovatum, tolerabile. *Usus*. Fenori dare, locare argentum, Geld auf Zinsen geben. Pecuniam gravissimo fenore sumere; fenori accipere, Geld auf Zinsen nehmen. Fenore iniquissimo trucidare cives, großen Wucher treiben. V. *Usura*.

Fera, ae, f, wildes Thier. R. *ab Aeol*. φήρ. *Syn*. Bestia. *Usus*. Ferae rationis et orationis expertes.

Feralia, orum, n. Fest für die Verstorbenen. *Dies erant Diis manibus consecrati, quod ad tumulos epulas ferrent, ibique caenas agitarent*. *Usus*. Feralibus praefecta est.

Ferax, acis, *g. o.* fruchtbar. *Syn*. Uber, fecundus, fertilis, frugiter. *Usus*. Nihil feracius ingeniis. V. *Fertilis*.

Ferculum, i, n. Tracht, Gericht. *Usus*. Pomparum ferculis similis, ita lento gressu ingreditur.

Ferè, beynahe, fast. *Syn*. Ferme, propemodum, prope. *Phras*. 1. *Similitudo fere me fefellit*, die Gleichheit hat mich fast betrogen. Propius factum est nihil, ac ut alterum pro altero compellarem. Prope erat, non multum aberat; parum aberat, ut me similitudo vestra falleret; haud procul; minimum abfuit, quin similitudine vestra fallerer; pene, proxime me similitudo vestra fefellisset. 2. *Seditio fere orta esset*, es wäre beynahe ein Aufruhr entstanden. Prope seditionem res erat; quid propius fuit, quam ut omnia discordiis miscerentur? res ad seditionem spectabat. Jam in eo res erat, ut seditionibus omnia aderent. 3. *Quingenti quatuor fere saucii fuere*, es sind bey 504 verwundet worden. Ad quatuor et quingenti saucii fuere. *Usus*. 1. Probabile est, quod fere fieri solet. Nihil aetate, aut fere nihil differunt. 2. *Tantam*, allein. Haec fere dicenda habui. 3. *Profecto*, fürwahr. E victoria non fere, quam invidia eum secuta est. 4. *Potissimum*, *maxime*, sonderbar. Ad hunc fere modum; ad hunc maxime modum locutus est. V. *Quasi*.

Feriae, arum, f. Feyertag. *Syn*. Dies festi coelestium, dies quietis. *Epi*. Forenses, novendiales, publicae. *Usus*. Feriarum festorumque dierum ratio in libris requietem habet litium et jurgiorum; in servis operum et laborum. Imperare ferias forenses. Feriae quantum mihi temporis indulserint.

Feriatus, a, um, müßig, gefeyert. *Syn*. Otiosus, vacans. *Usus*. Epicurei Deum feriatum volunt otio torpere. Non putes me feriatum a studiis futurum. V. *Otiosus*.

Ferinus, a, um, wild. *Syn*. Feris communis. *Usus*. Ferinus victus.

Ferio, is, ire, schlagen. *Syn*. Percutio. *Phras*. *Securi feritur*, er wird enthauptet. Securi percutitur, securis in caput dijicitur; ferro caput demetitur; caput cervicibus abscinditur; jugulum ferro resolvitur; cervix abscinditur, praecidit, inciditur; caput a cervicibus avellitur, amputatur; caput ense aufertur; collum secatur, obtruncatur. *Usus*. 1. Feriunt haec aures hominum. Oculi spectris feriuntur. Hostem ferire, niederhauen. 2.

Digitized by Google

Ferire foedus cum aliquo, ein Bündniß machen.

Feritas, atis, f. wilde Art, Grausamkeit. *Syn.* Immanitas.)(*Mansuetudo animi*. *Epi.* Humana. *Usus.* Pars animi, in qua feritas sit, et agrestis immanitas. Ex feritate aliquem ab humanitatem et mansuetudinem transferre. V. *Crudelitas*.

Ferme, fast. *Syn.* Fere. *Usus.* Mihi ferme acta est aetas. V. *Ferre*.

Fermentum, i, n. Sauerteig. *Syn.* Portio farinae subactae acida. *Usus.* Uxor tota in fermento jacet, *vehementer irata est*, ist sehr zornig.

Fero, fers, tuli, latum, ferre, tragen. R. *a φέρω*. *Syn.* Porto, gero. *Adv.* Abjecte, acerbe, acerbissime, dissidium, aegre, aeque adversam fortunam, aperte, apte, atrociter, clam, clementer, constanter, continenter, de integro, difficilius, diutius, egregie, facile, familiariter, fortiter, graviter, humane, humaniter, jam dudum, immoderate, indigne, insolenter, laete, lente, levius, leviter, libenter, mediocriter, mirabiliter, moderate, modice, moleste, molliter, negligenter, nominatim, obscure, obviam sese, omnino, pariter, patienter, placate, placide, plane, pulcherrime, quam humanissime, quam lenissime, quiete, recte, remissius, sane, sapienter, sedate, stulte, submoleste, tacite, toleranter, tranquille, valde, graviter, vere, vitiose. *Phras. Ferre non possum hanc injuriam*, ich kann diese Beleidigung nicht ertragen. Concoquere hanc injuriam non possum, grave est, hominis tot ineptias ac injurias devorare; acerbe me accipere hanc injuriam quid mirum? cujus indignitatem nullius nec oculi, nec aures ferebant. V. *Patior*, *sustineo*. *Usus.* 1. Terra fert fruges. 2. *Opinor*, *conjicio*, *spero*, vermeinen, muthmaßen. Ut mea fert opinio; ut conjectura fert. 3. *Constituo*, *nuntio*, *decerno*, ankünden. Ferre ad populum de re aliqua. Ferre legem. 4. *Patior*, *tolero*, *perfero*, ertragen. Aequo, *vel* iniquo animo; modeste, *vel* parum modeste; leviter, graviter; molliter, indigne; fortiter, sapienter, quieto animo; immoderate, adversos casus ferre. 5. *Requiro*, *postulo*, *volo*, *jubeo*, erfordern. Uti natura, consuetudo tulerit. Si tuum commodum ita fert. Ita credebam, reipublicae tempora ferre. Ut amor tuus fert, perscribe. 6. *Reporto*, *percipio*, davon tragen, überkommen. Palmam, primas, praedae partem tulit; responsum tulit; fructum ex ea re maximum tulit. 7. *Affero*, *do*, beybringen, geben. Opem, auxilia, praesidium, suffragium ferre. Haec aetas primum oratorem tulit. 8. *Obtineo*, *consequor*, erhalten. Quot suffragia tulisti? 9. *Amo*, lieben. In oculis aliquem fero. 10. *Celebro*, *laudo*, erhöhen. In coelum te omnes laudibus ferunt. 11. *Dico*, *praedico*, sagen, vorgeben. Homo, ut ferunt, ut fertur, acerrimus. 12. *Attribuo*, *adscribo*, zuschreiben. Ferre alicui expensum.

Ferocia, ae, f. Frechheit, Unbändigkeit. *Syn.* Ferocitas. *Epi.* Effrenata, intoleranda, tanta. *Usus.* Quos illorum animos, quos impetus, quam ferociam, quam intolerandam arrogantiam fuisse putatis? V. *Insolentia*.

Ferocitas, atis, f. Hochmuth, Frechheit. *Syn.* Ferocia. *Usus.* Ferocitatem illitus et audaciam frangere, reprimere.

Ferociter, frech, übermüthig. *Usus.* Maledicta in aliquem aspere, ferociter et libere dicta.

Ferox, ocis, *g. o.* frech, keck. *Syn.* Vehemens.)(*Humanus*. *Phras. Homo viribus ferox, et efferatis longa militia animis*, ein frecher, übermüthiger Mensch. Atrox ingenium, et accendi facile; homo truci ingenio; praeferocis animi; irarum et animorum plenus, indomitus, implacabilis; homo ingenio asper; vultu truci, voce accusatoria, stolida audacia ferox, homo vehemens feroxque natura; ferox et indomitum ingenium; ingenio violentus et inexorabilis; torvus et minax, voce, vultu, oculis ardescens. V. *Audax*, *insolens*, *agrestis*. *Usus.* Victoria reddidit hominem ferociorem ac impotentem.

Ferramenta, orum, n. Eisenwerk. *Syn.* Ferrea instrumenta. *Epi.* Bona. *Usus.* Dicebat se bonorum ferramentorum studiosum. Quae ferramenta, qui vectes?

Ferraria, ae, f. *Eisengrube. *Syn.* Montis caverna, ex qua ferrum extrahitur. *Usus.* Apud eos magnae sunt ferrariae.

Ferratus, a, um, mit Eisen beschlagen. *Syn.* Ferro devinctus. *Usus.* Hastae ferratae.

Ferreus, a, um, eisern. *Syn.* Durus. *Usus.* 1. O durum te, ferreum, ac inhumanum, qui ejus periculis non moveris! 2. *Impudens*, unverschämt. Os tuum ferreum.

Ferrum, i, n. Eisen. *Metalli genus durissimum*. *Epi.* Civile, impium. *Usus.* 1. E terrae cavernis ferrum elicimus, rem ad colendos agros necessariam. 2. *Arma*, *gladius*, Waffen, Schwert. Patriae igni ferroque minatur. Homines certis locis cum ferro collocati.

Fertilis, e, fruchtbar. *Syn.* Ferax, fecundus, uber, frugifer, fructuosus,

Digitized by Google

opimus. *Adv.* Maxime. *Phras. Terra fertilis*, eine fruchtbare Erde. Tam uber et pingue solum est, ut repelli a pastu pecora dicantur, ne satietas perimat; solum pinguissimum, et pabuli fertile, idemque crebris fontibus rigatum. Uberrimum gignendis uvis solum; copiosus ager et opimus, quique et ubertate et varietate frugum facile omnibus terris antecellat; ager frugum fertilis, quem cum obsitum videas, annonae caritatem non vereare; ager nobilissimae fertilitatis; abundans omnium copia rerum regio. *Usus.* Agri opimi, maximeque fertilis. Asia tam fertilis est, ut ubertate agrorum, varietate fructuum, magnitudine pastionis, multitudine earum, rerum, quae exportantur, facile omnibus terris antecellat.

Fertilitas, atis, f. Fruchtbarkeit. *Syn.* Ubertas agrorum, rerumque abundantia omnium, bonitas agrorum et fecunditas.)(*Sterilitas agrorum. Epi.* Barbara. *Usus.* Quae sit vel sterilitas agrorum, vel fertilitas. V. *Ager.*

Ferventer, eifrig. *Syn.* Vehementer. *Usus.* De damnatione ferventer agi coeptum.

Ferveo, es, bui, ere, sieden, brausen. R. *a* φέρβω, *pasco*, *nutrio*. *Syn.* Ebullio, caleo.)(*Frigeo. Usus.* Fervet aestu pelagus. Usque eo fervet, et fertur, et exaestuat avaritia. Lites fervent, calent judicia.

Fervide, hitzig. *Syn.* Ferventer.

Fervidus, a, um, heftig, hitzig. *Syn.* Ardens.)(*Frigidus. Phras. Juvenis est natura fervidus*, er ist von Natur ein hitziger Jüngling. Magnum ardorem vultu prae se ferens; animo ferventior; fervore quodam aetatis incitatior; effervescens saepius; in verba effervescentia facilis; animo ardenti; ardore quodam et impetu ferox; praeproperum et fervidum est ingenium. V. *Praeceps, vehemens, ferox. Usus.* Oratio seria, fervida. Fervida ingenia prudenti et moderato viro adjuncto temperanda sunt.

Fervor, oris, m. Hitze, Eifer. *Syn.* Ardor, calor.)(*Frigus. Epi.* Purior, perlucidior nobiliorque, multo ob eas causas aptior ad sensus commovendos. *Usus.* Iracundia est fervor mentis. Fervor aetatis, maris, pelagi. V. *Impetus, Zelus.*

Ferus, a, um, wild, grausam, unbändig. *Syn.* Barbarus, immansuetus, immanis.)(*Mitis, mansuetus, cicur. Usus.* Homo ferus et agrestis; ferus ac ferreus. Gentes ferae et omni diritate atque immanitate teterrimae. Mores feri, immanis natura Scytharum. V. *Crudelis, barbarus.*

Fessus, a, um, müde, matt. *Syn.* Defessus, languens, de via lassus, defatigatus. *Usus.* Fessus plorando, de via fessus inedia. V. *Fatigo.*

Festinanter, geschwind, eilend. *Syn.* Omni festinatione; equis velisque, equis et quadrigis. *Usus.* Nimium festinanter facete aliquid, proficisci, abire. V. *Celeriter.*

Festinatio, onis, f. das Eilen. *Syn.* Properatio. *Usus.* Infestinationibus ne suscipiamus nimias celeritates. Habes epistolam plenam festinationis et pulveris.

Festino, as, avi, atum, are, eilen. *Syn.* Propero, maturo.)(*Moror, commoror. Adv.* Valde. *Phras. Festinandum est*, man muß eilen. Maturato opus est, res non recipit cunctationem; abjiciendae omnis cunctatio est; summa celeritas adhibenda, suscipienda est; acriter instandum et urgendum; mora nulla interponenda est. V. *Accelero, celeritas, propero. Usus.* Jam ad reliqua festinat animus oratio. Plura scripsissem, ni festinarem nuntii.

Festinus, a, um, behend, schnell. *Syn.* Properans. *Usus.* Festino simillimus decurro.

Festive, zierlich, fein. *Syn.* Belle, apte. *Usus.* 1. At quam festive crimen contexitur! 2. *Accurate*, genau. Belle et festive dicere. Dialectica festive tradit elementa loquendi.

Festivitas, atis, f. Holdseligkeit, Artigkeit. *Syn.* Lepor, jucunditas. *Usus.* Festivitas, splendor, concinnitudo, lepos hominis, orationis. *Usus.* Habet ea res festivitatem. V. *Jucunditas, lepor. Pro.* Die festo, Feyertag, *vulg. est.*

Festivus, a, um, zierlich, holdselig. *Syn.* Lepidus, facetus, venustus, omni lepore et venustate affluens, omni urbanitate, lepore, suavitate conditus. *Usus.* 1. Festivus materculae suae filius. Puer festivus. 2. *Egregius, eximius, magnus*, herrlich, ansehnlich. Habeo festivam librorum copiam. Festivum acroama. V. *Facetus, lepidus. Festivus concionator, vulg.* ein Feyertagsprediger. Qui festis diebus pro concione dicit.

Festus, a, um, feyerlich. *Syn.* Sacer, religiosus, dies festus, feriae. *Phras.* 1. *Festum est, vulg.* es ist ein Feyertag. Festus dies est; dies religiosus et a laboribus feriatus. Dies festa, quaeque summa religione ac cerimonia celebratur; dies sancti N. aut sanctae N. memoria sacer; dies sanctorum. NN. honoribus

Digitized by Google

consecratus, dicatus. Feriae Natales Servatoris nostri Jesu Christi, Weihnachtsfeyertage. Feriae redivivi a morte Servatoris nostri memoria solemnes, Osterfeyertage. Feriae divini Spiritus adventu nobis celebres, Pfingstfeyertage. Dies Virgineae Matris ortu; in coelum transitu nobis religiosus, Geburts-, Himmelfahrtstag der seligsten Mutter Gottes. 2. *Festum instituere*, ein Fest einsetzen. Ferias imperare; diem festum instituere, constituere; solemne instituere; diem festum indicere; solemnem esse velle; festa religione ac ceremonia observandum praecipere; ferias indicere. 3. *Festum celebrare*, ein Fest begehen. Ferias agere, celebrare; festum diem anniversarium agere, agitare; celebrem omni ceremoniarum genere diem esse populo; diem religioni consecrare. 4. *Festum observare*, den Feyertag halten. Feriatum ab opere, dies festos agere, peragere, celebrare; ferias agere; per otium, sacro in otio agitare; vacuum ab opere diem religioni consecrare; rebus divinis tribuere; stata religione et solemni ab opere vacatione diem festum celebrare. 5. *Festum violare*, den Feyertag nicht halten. Festae diei sanctitatem violare; diem festum Christiano ritu religiosum ac sanctum non habere; diei religione non impediri, quo minus servili in opere tempus omne exigatur, indictam ab opere vacationem pensi nihil habere. Manus ab opere solemni die non abstinere; diem servili opere ex sacro profanum facere; diem festum profestumque promiscuum habere.

Fetura, ae, f. Trächtigkeit. *Usus*. Libertas lactis et feturae.

Fetus, a, um, trächtig. *Syn*. Gravidus. *Usus*. Terra feta frugibus.

Fetus, s. foetus, us, m. Leibesfrucht. *Syn*. Partus, proles, soboles fructus. *Epi*. Majores, multiplices, uberiores et grandiores. *Usus*. Fetum procreare, fundere, edere, erzeugen, gebären. Nulla aetate Poëtarum uberior fetus est. Edit meliores fetus ager aratus, innovatus.

Fex, ecis, f. Hefen. *Syn*. Subsidens purgamentum. *Transl*. Sentina, sordes, eluvies, labes. *Usus*. Perditissima, infima fex populi. Sordes urbis et fex. Fex vulgi ac urbium purgamenta. V. *Vilis*.

Fiber, bri, m. Biber. *Syn*. Castor. *Usus*. Fibri redimunt se ea corporis parte, propter quam maxime appetuntur.

Fibra, ae, f. Fäserchen. *Fibrae sunt veluti capilli in extis animalium, radicibus stirpium et aliis rebus. Usus*. Non ramos solum amputare, sed et radicum fibras evellere.

Fibula, ae, f. Spange, Schnalle. *Ornamentum cinguli ad vestem subligandam. Usus*. Praetor fibulis aureis donavit milites.

Ficte, erdichtet. *Syn*. Simulate.)(*Vere. Usus*. Ficte, fallaciter conciliata gratia.

Fictilis, e, aus Erde, irden. *Syn*. Quod ex terra, aut alia materia fictum est. *Usus*. Vasa fictilia. Urna fictilis.

Fictor, oris, m. Bildmacher, Töpfer. *Syn*. Qui ex aere, vel alia materia fabricat. *Usus*. Pictores, fictores ex cera.

Fictrix, icis, f. Bildnerinn. *Usus*. Divina providentia, fictrix et moderatrix naturae.

Fictus, a, um, erdichtet, falsch. *Syn*. Comentitius, simulatus, adumbratus. *Phras. Ficti homines non diu placent*, Leute, die sich nur stellen, gefallen nicht lange. Homines ficte et fallaciter virtutem professi; fictae et adumbratae virtutes hominum non diu in pretio sunt; ficta illa virtutis species ut flosculus decidit, virtutis ille color, facile desinit; virtutis illa simulacra, vana utique, et ostentationi parata, aetatem non ferunt; personatam illam virtutis speciem dies delet; quorum in vita nihil nisi fictum, compositum, coloratum eorum fama et gratia facile exstinguitur. *Usus*. Ficti et commentitii Dii. Haec causa a te per summam malitiam et fraudem ficta est. Res fictae et fabularum commenta. V. *Vanus*, *simulatio*.

Ficulneus, a, um, vom Feigenbaume. *Usus*. Ficulneum lignum.

Ficus, i, Feige. *Syn*. Pomum fici.

Ficus, us, f. Feigenbaum. *Syn*. Arbor fici. *Usus*. Suspendit se de ficu.

Fide, treulich. *Usus*. Fidissime et amantissime te horum admonitum volui.

Fidelia, ae, f. irdenes Gefäß. *Syn*. Vas Samium ad plurimos usus. *Usus*. Duos parietes de eadem fidelia dealbare.

Fidelis, e, treu. *Syn*. Fidus, qui fidem suam praestat, fide praeditus. *Adv*. Egregie, maxime. *Phras. Famulus fidelis esse debet*, ein Bedienter muß treu seyn. Fide officioque singulari esse debet; oportet, ut famulus non sit ambigua fide, non fluxa, non levi, sed nota et explorata; sed optima et praestantissima; ut fidem colat; ut is

Digitized by Google

sit, cui omnia credi possint. In famulo probo, ac frugi fides potissimum requiritur; in famulo fidelitas praecipue spectatur; is sit famulus, in quo fidelitatem nemo desideret. Famulus ea fide sit, cui permittere se herus tuto possit; fidem colere vel cum periculo capitis famulum decet; famuli cavere debent, ne fluxam fidem gerant. Famulus frugi, studio ac fide erga dominum cedat nemini, oportet. Famulus in fide stet, oportet; fidem ad ultimum conservet; inviolatam fidem praestet; fide ad ultimum invicta sit; ultima pro fide experiatur. Famulus magna, eximia, praecipua in herum fide sit, oportet; famulus ejusmodi sit, in quo fides sita sit egregia. V. *Fidem servat*. *Usus*. 1. Firmus et fidelis amicus. 2. *Transl.* Ager, domus, doctrina, ars fidelis. *Pro* Christi legem ac disciplinam professo, Gläubiger, *fidelis vulg. est.*

Fidelitas, atis, f. Treue. *Syn.* Fidei sanctior observatio.)(*Perfidia*, *infidelitas*. *Epi.* Perutilis, summa. *Usus*. Amicorum me fidelitas et benevolentia custodit. Nunquam iis fidelitas erga me defecit. Quantum studio ac fidelitate consequi possunt, nutui praesto sunt. Nunquam eorum operam et fidelitatem requisivi, desideravi. V. *Fides*, *fidelis*.

Fideliter, treulich. *Syn.* Summa, constanti, integra, integerrima fide. *Usus*. Praedia tua fideliter curabuntur.

Fidens, tis, *gen. o.* keck, kühn. *Syn.* Audens.)(*Dubius*, *timidus*. *Usus*. Animus prudentia et consilio fidens. Fidenti animo ad mortem gradi. Dubitas magis de suis rebus, quam iis fidens.

Fidenter, sicher, beherzt. *Syn.* Audacter.)(*Timide*, *dubitanter*. *Usus*. Fidenter respondere, fidenter agere, aggredi, colloqui.

Fidentia, ae, f. Zuversicht. *Syn.* Securitas, fiducia, confisio.)(*Diffidentia*. *Usus*. Fidentia est firma animi confisio. Fidentia est scientia quaedam et opinio gravis non temere assentiens, per quam magnis in rebus multum ipse animus in se fiduciae certa cum spe reponit. V *Securitas*.

Fides, ei, f. Treue, Glaube. *Syn.* Constantia, promissum.)(*Perfidia*, *fraudatio*. *Epi.* Alma, apta, bona, clara, communis, consularis, egregia, singularis, incredibilis, infirmior, insignis, jucunda auditu, magna, mala, melior, mira, optima et speratissima, praestans ac singularis, prompta, publica, sancta. *Phras.* 1. *Fidem dedi nemine*, ich habe mich mit keinem verbunden, Treue und Glauben nicht zugesagt. Fidem nemini obstrinxi, obligavi; in eam pactionem fidem meam non interposui; nemini fidem dedi; vadem me nemo habuit. 2. *Fidem, quam dedi servabo*, ich werde Treue und Glauben halten. Fidem, quam dedi, praestabo; bona fide agam; stabo, perstabo in fide; tenebo, retinebo fidem; fidem meam liberabo, solvam; fidem, quam dedi, colam integerrime; salvam praestabo; fides, quam dedi, constabit mihi; fidem integre exsolvam, exonerabo; promissis stabo. 3. *Qui fidem publicum violat*, *humanam societatem convellit*, wer die öffentliche Treue und Glauben bricht, der stoßt alle menschliche Gemeinschaft um. Qui fidem publicam frangit; prodit, violat, mutat, per scelus abrumpit; is, per quem stat, ut fides civitatis concidat; labefactetur; fluxa ac vana sit; ut fides publica labet, fluctuet, fluitet, infirmetur, concutiatur, angustior sit; commercium generis humani tollit, omnium commune praesidium oppugnat. 4. *Fidem alicujus minuere*, Eines Credit vermindern. Fidem infirmare, elevare; vanam facere alicujus fidem; fidem alicui abrogare, imminuere, labefactare, derogare, concutere. 5. *Fidem non habet*, man glaubt ihm nicht. Fundata leviter ejus fides est; fidem non facit; fides illi non habetur; fluxa fide est; testis est haud sane locuples, haud fide dignus; non is est, quo satis certo auctore stetur; fluxa et vana hominis fides est; angustior illi fides est; sublesta fide est. 6. *In fidem alicujus se dare*, sich unter Eines Schutzes begeben. In alicujus se fidem conferre, tradere, permittere; alicujus se fidei mandare; in tutelam se tradere; tutelae se commendare, se subjicere. V. *Commendo*, *cliens*. 7. *Fidem Christianam negare*, den christlichen Glauben verläugnen. A Christo desciscere; religionem omnem ejurare; Christo fidem cultumque renuntiare. V. *Apostata*. *Usus*. 1. Fides, dictorum conventorumque constantia et veritas. Fidem dare, Versicherung geben. Fidem servare, praestare, die Treue halten. Fidem violare, frangere, Treue und Glauben brechen. 2. *Auctoritas*, *firma opinio*, *persuasio*, *confirmatio*, Ansehen, feste Meinung, Bestä-

Digitized by Google

Fidem facere, bekräftigen. Fidem habere, Glauben beymessen. Fi- auctoritatem afferre; fidem in- , etwas bekräftigen. Fidem affir- abrogare, den Glauben und Cre- mälern, benehmen. 3. *Tutela*, *pa- cium*, *clientela*, *defensio*, Schutz, rm. In alicujus fidem se tradere, nter Eines Schutz begeben. In fidem ere, recipere, in seinen Schutz neh- In fide et clientela alicujus esse, Eines Schutz stehen. V. *Fido*, *lis*.

Fides, ium, f. Saitenspiel. *Syn.* Ly- *Epi.* Contentae, plurimae. *Usus.* Di- , canere fidibus, fidibus scire, fides are.

Fidicen, inis, m. Saitenspieler. *n.* Qui fidibus, lyra canit, lyricus. *i.* Nobilissimus, *Usus.* Nobilissimus icen.

Fidicula, ae, f. kleines Saitenspiel. *Syn.* Lyra parva. *Usus.* Fiduciulae numerose sonantes, et tibiae modulate canentes.

Fiducia, ae, f. Vertrauen, Zuversicht. *Syn.* Spes certa. *Epi.* Stabilis. *Phras. In te fiduciam habeo*, auf dich setze ich mein ganzes Vertrauen. Quidquid est fiduciae, in te uno certa cum spe repono; spes mea, quantacunque est, in te recumbit; in te sita est; fiduciam, omnem in te locatam habeo; spem omnem in te collocatam habeo; praecipuam spem, ac propemodum unicam in te habeo. V. *Spes. Usus.* 1. Artis suae fiducia insolescit. Hominis praepotentis fiducia; tua fiducia ita se effert. 2. *Pactum cum conditione redimendi*, *redhibendique*, *quod venditum est*, *vulgo obligatio*, ein Vertrag mit der Bedingung, das Verkaufte wieder auszulösen. Qui fiduciam accepit, debet praestare fidem. Commissam fiduciam tenere et possidere.

Fido, is, fisus sum, ere, trauen, glauben. *Syn.* Credo, confido. *Phras. Fortunae ne nimium fidas*, traue dem Glücke nicht zu viel. Spem certam in fortuna ne reponas; fortunae ne nimium credas, confidas; fidem ne habeas; ne te fortunae credas, committas; ne multum in fortuna ponas; a fortuna expectes; ut caute agas cum fortuna; minimum tibi de fortuna, pollicearis; spem nullam in fortuna constituas, ne fidam, stabilem, firmam, constantem, certam fortunam ducas; auctor tibi sum, ut fortunae instabilitatem, levitatem, inconstantiam, varietatem, mutationem, varios casus, vicissitudinem pertimescas, extimescas; fortunae fidem ne habeas; salutem resque tuas non credas. V. *Credo*, *confido*. *Usus.* Somniis, amicorum praesidiis fidere. ✕ *Diffido*, *dubito*.

Fidus, a, um, aufrichtig, treu. *Syn.* Fidelis. *Phras. Fidissimus amicorum*, er ist ein besonders treuer Freund. Rara inter paucissimos est fidelitate; is est, quem secundae adversaeque res mecum copularint, cujus fidelitas nunquam erga me defecit; qui datam fidem et colere norit, et tueri; cujus fidei subnixus tutus mihi esse videar. V. *Fidelis*. *Usus.* Fidae familiaritates amantium.

Figo, is, fixi, fixum, ere, fest machen, anheften. *Syn.* 1. Affigo. *Adv.* Omnimodo. *Usus.* Beneficium trabali clava figere. 2. *Pono*, verlegen, setzen. Mentem totam, cogitationem omnem, operam, industriam, studia in consulatu tuo fixi et locavi. Garrulitati, cupiditati modum figere. 3. *Configo*, verwunden. Maledictis aliquem figere, vulnerare, perfodere.

Figura, ae, f. Figur, Gestalt, Bild. *Syn.* Forma species. *Epi.* Apta, conglobata, dissimilis, divina, habilis, humana, miranda, muliebris, mira, optima, pulchra; reliqua, tacita, tota, vastior. *Usus.* Delectabant illum figura et lineamenta hospitae. Tacita corporis figura conjecturam affert. Conformatio quaedem et figura totius oris ac corporis. Corporis partes, forma, statura, figura. In hominis figura belluae feritas. Formae figura.

Figuro, as, avi, atum, are, gestalten, bilden. *Syn.* Formo, effingo *Usus.* Terga boum non sunt ad onus ferendum figurata. Ita figuratum est hoc corpus, ut aliis excellat. Deus mundum hac forma figuravit. V. *Fingo*.

Filia, ae, f. Tochter. *Epi.* Carissima, grandis, nubilis, major, optima, singularis, vetula, multarum nuptiarum unica. *Usus.* Filiam suscipere, erzeugen. Filiam habere. Filiam spondere alicui, pacisci, collocare; viro dare, mandare, committere, versprechen, verehelichen.

Filicatus, a, um, dem Farnkraute ähnlich. *Syn.* Quod filicis, herbae, speciem refert. *Usus.* Paterae filicatae.

Filiola, ae, f. Töchterchen. *Epi.* Amabilis, carissima, dulcior nostra vita, parva, jucunda, tristicula.

Filiolus, i, m. Söhnchen.

Filius, i, m. Sohn. *Syn.* Stirps virilis, natus, gnatus; liberi, soboles virilis. *Epi.* Assiduus, bellissimus, blandus et

Digitized by Google

gratiosus, carus, consularis, delicatior, dignus tanto, parte, disertus, dissolutus, festivus, gnavus, prudens, probus, grandis, honestissimus, imago animi et corporis paterni, imbecillus, immanis, impurus, innocens, avarus, non amans suorum, praeditus patria virtute, probus, pupillus, rusticus, simillimus patris, studiosus, eruditus, modestus, suavissimus, venustissimus, unicus. *Usus.* Filius effigies probitatis paternae, imago animi et corporis. Est is in me pietate filius, consiliis parens, amore frater. Filium gignere, suscipere, procreare, erzeugen. Filium adoptare, an Kindes Statt annehmen. Filium supponere, ein fremdes Kind unterschieben. Filium exponere, aussetzen. Filium efferre, zur Grabstatt bringen. Filii caritate aliquem diligere, lieben wie sein Kind.

Filum, i, n. ein Faden. *Syn.* Linum. *Transl.* Orationis contextus. *Usus.* Munusculum levidense crasso filo. Argumentandi tenue filum; filum orationis.

Fimbriae, arum, f. Borte, Gebräme. *Syn.* Vestium aut aliarum rerum extremitas. *Epi.* Madentes. *Usus.* Cincinnorum fimbriae.

Findo, is, fidi, fissum, ere, spalten. *Syn.* Diffindo, aperio, divido. *Usus.* Hoc quasi rostro finditur flumen. Paries finditur, et rimas agit.

Fingo, is, finxi, fictum, ere, bilden, erdichten. *Syn.* Formo, informo, creo. *Adv.* Omnimodo, commode, extemplo, praeclare. *Phras.* 1. *Alium se fingit*, er verstellet sich, und gibt sich für einen Anderen aus. Alium se, quam fit, ementitur, venditat, alium se gerit, alius est; novum sibi ingenium induit; nobilem se fert claro loco natum. V. *Simulo.* 2. *Multa finxerunt*, sie haben Vieles erdichtet. Rem multis mendaciunculis adspersere; multa veris falsa affinxerunt; res magnam partem commentitiae sunt; multa in his, fabulis similia et composita videntur; fabulam dedere, qui ista commenti sunt. V. *Fictus*, *Affingo.* *Usus.* 1. E cera, e materia, e marmore suos avos fingere. Natura te ad honestatem finxit. Se totum ad nutum, arbitrium, voluntatem alicujus fingere. 2. *Similo*, *imitor*, verstellen. Fingere sibi vultum et incessum. Fingere, dissimulare, obtegere. 3. *Comminiscor*, erdichten. Fingere crimen. 4. *Aestimo*, schätzen. Alios ex sua natura fingere. 5. *Concipio animo*, sich etwas vorbilden. Fingere animo ac cogitatione aliquid.

Finio, is, ivi, itum, ire, zu Ende bringen. *Syn.* Perficio, conficio, absolvo, finem facio, claudo, concludo, termino modum statuo, finem affero, compleo, fastigium impono, perfungor, extrema persequor, modum facio, modum *vel* finem constituo, ad exitum perduco.)(*Exordior*, *fundamenta jacio.* *Phras.* 1. *Bellum pace finiit*, er hat den Krieg geendet. Ad belli exitum pervenit; bello defunctus est; bellum delevit; exitum bello imposuit; bellum restinxit; victoria ac pace terminavit; belli reliquias confecit, sustulit, delevit; belli ne scintillam quidem reliquit; bellum pace conclusit; belli reliquias persecutus est ac confecit; a diurnis belli contentionibus conquievit. V. *Absolvo*, *bellum.* 2. *Negotium brevi finiam*, ich werde dieses Geschäft bald endigen. Negotio propediem supremam manum imponam; negotium propediem ad finem deducam; operi finem statuam; res propediem confecta erit; ad exitum perveniet, provehetur; negotio brevi finem afferam; negotium optato exitu concludam, terminabo. 3. *Finitae jam erant induciae*, der Waffenstillstand war schon zu Ende gegangen. Exierant, abierant jam induciae. V. *Absolvo*, *perficio*, *finis.* *Usus.* Omnia utilitate finire, *definire*, abmessen.

Finis, is, m. Ende, Schluß. *Syn.* Modus, terminus, exitus, ultimum, extremum.)(*Initium*, principium. *Epi.* Similis, optimus, simplex, teterrimus, vetus. *Phras.* 1. *Non multum deest ad finem*, *vulg.* es gehet nicht viel ab bis zum Ende. Parum abest a fine; parum abest, quin ad exitum res perveniat; res ab exitu non longe abest; in exitu res est summam manum expectat; affecta, nondum perfecta, confecta, absoluta res est. V. *Absolvo.* 2. *Sub autumni finem*, zu Ende des Herbstes. Extremo jam autumno; autumno vertente, praecipitante, exeunte; prope exacto, circumacto. Cum in exitu jam autumnus esset; in extrema parte ac conclusione autumni; autumno jam senescente; desinente in hiemem autumno; inclinante jam autumno. 3. *A principio usque ad finem*, vom Anfange bis zum Ende. A capite ad calcem; a carceribus ad metam. 4. *A fine ad principium redire*, vom Ende bis zum Anfange zurück gehen. A calce ad carceres revocari; redire ad fontem; iter remetiri ad caput rei. 5. *Finis principio non respondet*, das Ende kommt mit dem Anfange nicht überein. Extrema primis non respondent; a meta ad carceres revocari; extrema primis non congruunt; res exitum habet principio dissi-

Digitized by Google

milem; abludit a principio exitus. *Usus.* 1. Non faciam finem rogandi. Illa victoria finem bello attulit, praescripsit. Finem statuere, constituere, reperire, habere. 2. *Causa, cujus gratia*, Ziel und Absehen. Cur? quem ad finem? Finis causa aliquid facimus. Finis bonorum, quo referuntur et referenda sunt omnia. 3. *Locorum provinciarum extrema*, unde *finitimi*, die Gränzen. Lingua Latina finibus sane, exiguis continetur. Imperii fines proferre, die Gränzen erweitern. Fines tueri, defendere ab incursionibus. V. *Extremus.*

Finite, mit Maß. *Syn.* Definite. *Usus.* Avarus erit, sed finite; adulter, sed habebit modum.

Finitimus, a, um, angränzend. *Syn.* Vicinus, propinquus, confinis, proximus. *Usus.* Finitimus oratori poëta est. Falsa veris, aegritudini finitimus est metus. Vitia propinqua inter se et finitima. Regnum, gens finitima. V. *Vicinus.*

Finitor, oris, m. Feldmesser. *Syn.* Decempedator, metator, qui agrorum terminos constituit. *Usus.* Delecta finitorum juventus.

Fio, fis, factus sum, fieri, werden. *Syn.* Evenio, accido, evado, confio, confior. *Adv.* Acriter, acrius, acerrime, amantissime, animose, apte, arrogantius, atrociter, bellissime, benigne, benevole, casu, caute, clarius, cogitato, commode, considerate, constanter, consulto, crebro, cumulatius, cupide, difficile, diligenter, divinitus, diutius, dupliciter, faciliter, forte, fortuito, frequentius, honorifice, honeste, humane, improbe, improviso, inepte, injuste, insulse, iracunde, lepide, limatius, longius, mature, melius, modestissime, necessario, obscure, occultius, omnino, petulantissime, pie, privatim, publice, rite, sedulo, severius, simulate, suaviter, tardius, temere, turpiter, varie, vehementer, vere, viriliter, vitiose, utiliter. *Phras.* 1. *Vide, ne inde seditio fiat*, schaue, daß daraus kein Aufruhr entstehe. Ne seditio existat, confletur; ne tumultus aliquis enascatur; contentiones gignantur, consequantur; ne in seditionem res vertatur; ne tumultus hic in seditionem evadat, degeneret, delabatur. V. *Facio.* 2. *Si fieri potest*, wenn es seyn kann. Si fortuna datet; si res et locus permittit; si confieri res potest; si integrum tibi est; si facultatem causa dat, praebet; si res facultatem habitura tibi videtur; si videris id, quod peto, posse consequi; si rem confici, effici, ad exitum deduci posse putas; si eventum speras cum animo meo congruentem; non alienum, non abhorrentem a voluntate mea. 3. *Tribunus factus est*, er ist ein Oberster geworden. Creatus, renuntiatus est tribunus; ordines ducere jussus est; tribunitia dignitate auctus; tribunis adscriptus; in tribunorum ordinem adlectus est. *Usus.* Saepe fit, ut, etc. Fato fiunt omnia. Si ita factum esset, ut senatus haberetur, nobis magno usui fuisset. V. *Facio.*

Firmamentum, i, n. Stärke, Feste. *Syn.* Robur, vires. *Epi.* Contrarium, gravissimum. *Usus.* Hic ordo est firmamentum caeterorum. Flos Italiae, firmamentum imperii, ornamentum civitatis. Est hoc firmamentum disciplinae. Firmamentum et robur accusationis.

Firme, fest. *Syn.* Firmiter. *Usus.* Habere aliquid bene cognitum et firme conceptum animo. Graviter, firmissime aliquid asseverare.

Firmitas, tis, f. Beständigkeit.)(*Infirmitas. Usus.* Constantia et firmitas animi.

Firmiter, fest. *Syn.* Firme.

Firmitudo, inis, f. Stärke, Standhaftigkeit. *Syn.* Firmitas. *Epi.* Gladiatoria. *Usus.* Firmitude gravitasque animi. V. *Constantia.*

Firmo, as, avi, atum, are, befestigen. *Syn.* Stabilio, firmum facio. *Usus.* Firmare imperium et augere. Nondum pro firmato jus stetit, dieses Recht war noch nicht fest gestellt. Aliquid rationibus firmare. Corpora juvenum labore firmantur. V. *Confirmo.*

Firmus, a, um, fest, beständig. *Syn.* Stabilis, ratus, fixus, constans, immortalis, quod multum firmamenti et virium habet; quod nulla vi labefactari, nunquam dimoveri loco potest. *Adv.* Bene. *Phras. Id quidem firmum teneo*, ich glaube es fest. Mihi id confirmatissimum est; hoc penitus mihi persuasum, ut adeo animum insitum innatumque videatur, nec convelli possit. Ab illa opinione nulla unquam conditione discedam; nemo me deducere, amovere poterit. Firmo concepta est animo ea opinio, quam nulla dies evellet, convellet, extrahet, excutiet. *Usus.* Firma, stabilis, perpetua amicitia. Senatus tua auctoritate firmior. Tenere aliquid firmum. Firmus ab equitatu. Civitas firma et valens. Jam sum paullo firmior. Firmiore corpore esse. V. *Certus, fixus.*

Fiscina, ae, f. Korb. *Syn.* Canistrum.

Fiscus, i, m. Geldkorb. *Syn.* Sacculus ad majoris pecuniae summam capien-

Digitized by Google

dam et pecuniam publicam. *Phras. Bona fisco addicta sunt, seu confiscata, vulg.* die Güter sind verfallen und eingezogen worden. Bona in publicum redacta sunt, publicata sunt; hastae, praeconis voci subjecta sunt, pecunia in aerarium relata. *Usus.* Reperi fiscos complures cum pecunia Siciliensi.

Fissio, onis, f. Spaltung. *Usus.* Terrae subiguntur fissione glebarum.

Fissum, i, n. Spalt, Riß. *Syn.* Fissio. *Epi.* Familiare et vitale. *Usus.* Fissum jecoris; quid fissum in extis, quid fibra valeat.

Fistuca, ae, f. Schlägel. *Syn.* Machina, qua trabes in terram, *vel* fluminis alveum panguntur.

Fistula, ae, f. eine Flöte. *Musicum instrumentum diversum a tibia*; item: *Tubus. Epi.* Eburnea, pastoritia. *Usus.* Fistula canere, modulari, *fistulare, vulg.* pfeifen.

Fistulator, oris, m. Pfeifer. *Usus.* Fistulatorem domi relinque.

Fixus, a, um, fest. *Syn.* Decretus, statutus, stabilis, firmus, ratus. *Usus.* Illud maneat ac fixum sit. Fixum in animo suo tenere. V. *Firmus, decretum.*

Flabellum, i, n. Fächer, Wedel. *Instrumentum, quo aestate ventum excitamus refrigerandi causa. Usus.* Cujus lingua quasi flabello seditionis est concio ventilata.

Flabilis, e, lüftig. *Syn.* Spirabilis, aërius. *Usus.* Nihil est in animis flabile, humidum, igneum.

Flaccesco, is, ere, welk, schlaff werden. *Syn.* Languidus fio. *Usus.* Cum eum motus omnis animi, tanquam ventus deficeret, flaccescebat oratio. V. *Langueo.*

Flaccus, a, um, die Ohren hängend. *Syn.* Qui aures habent magnas et languidas. *Usus.* Sili, flacci, frontones, capitones.

Flagellum, i, n. Geißel, Peitsche. *Syn.* Lorum, flagrum, *Phras.* 1. *Flagellis hominem atrociter caedi jussit*, er hat den Menschen grausam geißeln lassen. Flagellis conscindi, lacerari hominem jussit; depromi ad flagra hominem; lora in alterum expediri; flagris hominem excipi, multari, violari, jussit. V. *Disciplina.* 2. *Si falsa dixeris, flagella senties*, wenn du die Wahrheit nicht gestehen willst, so wirst du gepeitschet werden. Si me celaveris, serventem te flagris faciam; loris te flagrisque depexum dabo; loris excruciabere; dorsum liberaliter flagrorum vibicibus conscribetur, exarabitur; pro commerita noxa flagris castigabere; loris vapulabis; verberatio te manet. *Usus.* Flagellis, loris aliquem caedere.

Flagitator, oris, m. der da fordert. *Syn.* Qui assidue flagitat. *Usus.* Vide flagitatorem fore, non quidem molestum sed assiduum et acrem.

Flagitiose, lasterhaft. *Usus.* Flagitiose ac turpiter.

Flagitiosus, a, um, lasterhaft. *Syn.* Flagitiis contaminatus, foedus ac turpis. *Usus.* Homo flagitiosissimus, libidinosissimus, nequissimus. V. *Turpis, scelestus, sceleratus, flagitium.*

Flagitium, ii, n. Schandthat. *Syn.* Crimen cum dedecore ac turpitudine conjunctum. *Epi.* Incestum, turpe, alienum domesticum, fraternum, inauditum, manifestum; occultum. *Phras. Multa flagitia commisit*, er hat viele Schandthaten begangen. Flagitia multa fecit, admisit, commisit, suscepit; diu multumque in flagitiis versatus, volutatus est; plurimis flagitiis contaminatus, inquinatus, coopertus est; flagitiis tantum nobilitatus est; multa in flagitia se ingurgitavit; nulla prope pars vitae turpitudinis expers est. Quae libido ab oculis, quod facinus a manibus ejus, quod flagitium a toto corpore abfuit? V. *Crimen, scelus, facinus, sceleratus. Usus.* Flagitium facere, suscipere, admittere, committere.

Flagitio, as, avi, atum, are, heftig fordern. *Syn.* Ardenter peto. *Adv.* Admodum, privatim. *Usus.* Vide, quid acta vita, quid studia tua a te flagitent? Postulatur a te dudum, vel potius flagitatur historia. Postulo, non flagitio. V. *Peto.*

Flagrantia, ae, f. das Brennen, Feuer. *Syn.* Ardor. *Usus.* Flagrantia oculorum.

Flagro, as, avi, atum, are, brennen. *Syn.* Conflagro, ardeo. *Usus.* Flagrare odio, amentia; infamia et odio publico, verhaßt seyn. Flagrare studio dicendi, desiderio. Convivium stupris flagrans. Flagrant in illo libidines. V. *Ardeo.*

Flagrum, i, Peitsche. *Syn.* Flagellum. *Usus.* Vestalis flagro caesa. V. *Flagellum.*

Flamen, inis, m. Götzenpriester. *Neutr.* Wind. *Syn.* Flatus, spiritus. *Usus.* Flamen Quirinalis. Flaminem prodere, *creare*, einen Götzendiener erwählen. Ad flamen austri inclinatior.

Flamma, ae, f. Flamme. *Syn.* Mobilior et splendentior pars ignis. *Epi.* Foedissima, perniciosissima, pestifera, ne-

Digitized by Google

recens, tanta, inveterata, tremula, vehemens. Flammae innumerabiles. *Usus. Transl.* Sulpitius in eadem vitae flamma. V. *Ignis.*

Flammeus, a, um, flammend, feuerroth. *Usus.* Stellae natura flammeae.

Flammula, ae, f. Flämmchen. *Usus.* Duae e lucerna flammulae visae sunt.

Flatus, us, m. das Blasen, Wehen. *Syn.* Spiritus, flamen. *Syn.* Prosper. *Usus.* Eo vela do, unde aliquis flatus ostenditur. Cum prospero statu fortunae utimur.

Flaveo, es, ere, gelb seyn. *Syn.* Auri colorem refero, fulgeo.

Flavus, a, um, gelb. *Syn.* Color Fulvo clarior et albior. *Usus.* Flavi capilli.

Flebilis, e, weinenswerth. *Usus.* O flebilem speciem et miseram!

Flebiliter, kläglich. *Syn.* Miserabiliter. *Usus.* Flebiliter lamentatur. V. *Lacrimae.*

Flecto, is, xi, xum, ere, biegen, bewegen. *Syn.* Inflecto, torqueo, detorqueo, intorqueo. *Usus.* 1. Membra, quo vult, flectit, contorquet, porrigit, contrahit. Genu, caput leviter flectere, inflectere. Versare suam naturam, et ad tempus regere, atque huc illuc torquere et flectere. Flectere aliquem oratione, precibus. Flectere animum a virtute ad vitium, in ambitionem; mentem suam ad alicujus dignitatem. Flectebar animo, et frangebar. 2. *Vito, caveo, muto*, verändern. Iter, consilium, sententiam flectere. V. *Inclino, moveo, genu.*

Fleo, es, vi, tum, ere, weinen. *Syn.* Lacrimor, lacrimas effundo, profundo; lacrimis me dedo, trado: in muliebres me fletus projicio. *Adv.* Uberius misere. *Usus.* Omnes de morte filii flebant, lamentabantur. V. *Lacrimor, lugeo, fletus.*

Fletus, a, um, das Weinen. *Syn.* Ejulatus, ploratus, planctus, lacrimae, lamentatio. *Phras.* 1. *Ea res me ad fletum impulit*, diese Sache hat mich weinend gemacht. Fletum movit; lacrimas commovit; lacrimas mihi expressit, vultum lacrimis implevit. 2. *Haec inter fletus dixit*, dieses hat er mit weinenden Augen gesagt. Manantibus lacrimis; obortis, profusis lacrimis haec profatus est. Haec inter gemitus et ploratus dixit; loquenti ista os lacrimae sinumque implevere; haec dicenti gemitus et lacrimae vocem inclusere. V. *Luctus, lacrimae. Usus.* Fletus tota urbe gemitusque fit. Non possum prae fletu scribere, loqui.

Flexanimus, a, um, herzbewegend. *Syn.* Suadens. *Usus.* Flexanima atque omnium regina oratio.

Flexibilis, e, biegsam. *Syn.* Tener, mobilis. *Usus.* Materia omnium rerum flexibilis, commutabilis. Tenerum, flexibile, quod facile sequatur, quocunque ducas, quod tuo arbitrio fingas. Mollis, tenera, flexibilis oratio.

Flexiloquus, a, um, zweifelhaft im Reden. *Usus.* Oracula flexiloqua et ambigua.

Flexio, onis, f. Biegung. *Syn.* Flexus, anfractus, conversio. *Epi.* Virilis. *Usus.* Flexio vocis, laterum. Quos tu maeandros, dum omnes solitudines persequeris, qui diverticula flexionesque quaesiisti?

Flexuosus, a, um, krumm. *Syn.* Tortuosus.)(*Rectus. Usus.* Flexuosus introitus aurium.

Flexus, us, m. Krümme. *Syn.* Anfractus. *Epi.* Multus. *Usus.* In hoc quasi flexu aetatis. Flexus viae; fluminis.

Flo, as, avi, atum, are, blasen, wehen. *Adv.* Belle. *Usus.* Suavissimus Auster nobis ab Epiro flavit.

Floccifacio, is, feci, factum, ere, verachten. *Syn.* Contemno, nihili facio. (*Magnifacio.*) *Usus.* Neque tamen floccifacio.

Floreo, es, ui, ere, blühen. *Syn.* Vigeo, floresco, eniteo, emineo, excellens sum. *Adv.* Honestissime. *Phras. Arbores florent*, die Bäume blühen. Arborea frondent, frondes induunt; in florem se induunt; folia, gemmas agunt, gemmant, fruticantur, luxuriant. *Usus.* 1. Haec arbor floret. 2. *Transl.* Florere omni genere virtutis. Ingenii laude, acumine ingenii, lepore, honoribus, rerum gestarum gloria, existimatione innocentiae, laudibus, amicitiis, gratia, auctoritate. Tu beatum te, et florentem, et potentem existimas. Fortuna utor florentissima, V. *Egregius, vigor, fama.*

Floresco, is, ui, ere, anfangen zu blühen. *Syn.* Floreo. *Adv.* Quotidie magis, nunc primum. *Usus.* Sulpitius ad summam gloriam eloquentiae florescens moritur. V. *Floreo.*

Floreus, a, um, von Blumen. *Usus.* Corona florea.

Floridus, a, um, blühend. *Usus.* Floridior Cicerone, at minus gravis.

Flos, oris, m. Blume, Blüthe. *Syn. Transl.* Lux, decus, honor, ornamentum. *Epi.* Flores lectissimi. *Usus.* 1. Flores carpere, Blumen pflücken. Legere, decerpere. Florum omnium varietas. Suavita-

Digitized by Google

tes odorum, quae afflantur e floribus. 2. *Transl.* Gratia non virtutis specie, sed aetatis flore conciliata. Flos nobilitatis et juventutis. Flos equitum, senatus, Italiae.

Flosculus, i, m. Blümchen. *Usus.* Ficta omnia celeriter ut flosculi decidunt. Flosculos in oratione aucupari.

Fluctuatio, onis, f. das Wanken. *Usus.* Fluctuatio animorum.

Fluctuo, as, avi, atum, are, Wellen werfen, wanken. *Syn.* Fluctibus jactor. vacillo, fluito. *Usus.* Tota res etiamnum fluctuat, im Zweifel stehen. In decreto non decet fluctuare. Oratio fluctuans ac dissoluta, eo quod sine nervis et articulis fluctuet huc illuc.

Fluctus, us, m. Wellen, Fluth. *Syn.* Unda, procella. *Epi.* Fluctus cani, magni, maximi, praesentes, sedati. *Usus.* Jactari, allui fluctibus. Fortunam tanquam fluctus a saxo frangi oportet. Sedatis reipublicae fluctibus et tempestate communita. Omnes tempestates et procellas in illo concionum fluctu subire. Motus, agitatio, fremitus fluctuum, et undarum saevientium fragor.

Fluito, as, avi, atum, are, hin und her schwimmen. *Syn.* Fluctuo. *Adv.* Immoderate. *Usus.* Reipublicae navis ereptis senatui gubernaculis fluitans in alto tempestatibusque seditionum.

Flumen, inis, n. ein Fluß. *Syn.* Fluvius, amnis, profluens. *Epi.* Aureum, frigidius, illustre, magnum, maximum, publicum, universum. *Phras.* 1. *Flumen profundum est*, es ist ein tiefer Fluß. Fluvius est profundo alveo; agit undas magna vi ac mole; praealto alveo defluit; vasta altitudine fluvius, ac navium patiens. 2. *Flumen non profundum*, ein seichter Fluß. Vadosum. Flumen denui fluens aqua; fluvius, qui vado nonnullis locis transitur; qui pedibus transiri, transmitti potest; haud difficili transitu flumen. Tenue flumen, nedum navium capax, aut ad comportanda, quae necessaria sunt, opportunum. 3. *Flumen rapax est*, ein reißender Fluß. Citatum fertur flumen; violentus invehitur fluvius et magna celeritate defluit. Undas agit magna vi et mole; rapide fluit, delabitur; cursu in mare profluit; vires suas concitat; rapido impetu decurrit. 4. *Flumen in monte oritur*, dieser Fluß entspringt auf dem Berge. Ex ipsis montis radicibus effunditur; ex monte decurrit, editur; devolvitur; praealto e monte defluit; fluvius oritur fonte ad radices montis conspicuo; visendis ad montis pedem fontibus profluit, erumpit; originem in monte habet; excurrit ex summo montis; fontes vastissimi fluminis in montis jugo sunt; mons ille flumen non uno ore emittit; flumini duobus fontibus iter aperit. 5. *Flumen in mare fluit*, der Fluß fließt ins Meer. In mare praecipitat; mari miscetur; lapsu suo et cursu in mare profluit, infertur; multis capitibus in Oceanum influit; se exonerat; se evolvit; aquas in mare defert; mare praeceps subit; in mare cadit; in mare decidit; mari excipitur, accipitur, mergitur. Oceano exsorbetur et non uno ostio in mare devolvitur. 6. *Flumen agros praeterfluit*, der Fluß fließt neben den Aeckern vorbey. Propter agros fluit; agros secat, alluit; agros praefluit, subluit; agros dispescit; agros pervagatur, praelabitur, interfluit; circumjectos agros rigat; agros dividit, dirimit, distinguit, oberrat. 7. *Flumen altissimas habet ripas*, der Fluß hat ein hohes Gestade. Fluvium praealtae coërcent ripae; praeruptis undique ripis clauditur, cingitur fluvius; inter praealtas, utrinque ripas decurrit. 8. *Flumen inundat*, der Fluß ist ausgetreten, überschwemmt Alles. Magnis commotus tempestatibus fluvius, ita magnus et vehemens factus est, nullis ut ripis coërceri posset; fluvius super ripas effusus, sine ullis coelestibus aquis in altitudinem insolitam crevit; fluvius agros inundavit cum magna strage tectorum, pecorumque et hominum pernicie; amnis late restagnavit; amnis continuis auctus imbribus, extra ripas difluxit, excurrit; alveum excessit; ripis se superfudit; superfusus ripis torrens aggeres subruit armenta, tecta, arborum truncos impulit, et se super ruinas evexit atque extullit. 9. *Flumen transire*, über den Fluß setzen. Superare, trajicere, transire flumen; in adversam ripam transmittere; flumen transgredi; milites fluvium traducere. *Usus.* 1. Flumine secundo, mit dem Flusse. Flumine adverso, wider den Fluß. Flumen gravissimas naves perferens. Propter latitudinem, rapiditatem, altitudinem fluminis hausti pene aquis. Per tortuosi fluminis sinus flexusque devolvebantur. Urbem a castris flumen dirimit, der Fluß fließet zwischen der Stadt und dem Lager. Flumen urbem mediam interfluit, fließet mitten durch die Stadt. 2. *Transl.* Flumen ingenii; flumen orationis.

Fluo, is, fluxi, fluxum, ere, fließen. *Syn.* Labor, mano, excurro, defluo. *Adv.* Incitatius, libere, longe lateque, longius orationem, tardius numerum, aequaliter. *Usus.* 1. Quae natura fluunt atque manant, ut aqua. 2. *Diffluor*, *dilabor*, ver-

Digitized by Google

gehen, zerfließen. Fluit voluptas corporis. Fluunt omnia, nec diutius uno eodemque statu perdurant. Mollitia fluere. Quae delapsa fluxerunt, severis legibus sunt vincienda. 3. *Orior*, bekommen. Inde malum omne fluxit. Haec ex eodem fonte fluunt. 4. Fracta quaedam et fluens oratio. V. *Flumen*.

Fluviatilis, e, vom Flusse. *Usus*. Bestiae aquatiles, ut fluviatiles testudines.

Fluvius, ii, m. ein Fluß. *Syn*. Flumen, amnis, profluens. *Epi*. Atratus, magnus, jucundus. *Usus*. Fluvius sanguine fluxisse dicitur. V. *Flumen*.

Fluxio, onis, f. das Fließen. *Syn*. Cursus. *Usus*. Fluxiones aquarum.

Fluxus, a, um, unbeständig. *Syn*. Incertus, inconstans. *Usus*. Res nostrae ut in secundis fluxae, ita in adversis bonae.

Foculus, i, m. kleiner Herd, Feuerpfanne. *Usus*. Posito in rostris foculo.

Focus, i, m. Herd. *Syn*. Locus, ubi ignis fovetur. *Epi*. Foci adyti, penetrales, patrii, privati, publici. *Usus*. Pro aris et focis pugnare. Ejicere aliquem domo nudum ac focis patriis, Diisque penaticus, sedibus, aris exturbare. V. *Ignis*.

Fodico, as, avi, atum, are, graben, stechen. *Usus*. Res fodicantes, quas malas arbitramur.

Fodio, is, fodi, fossum, ere, graben. *Syn*. Effodio, perfodio. *Phras*. *Fodere terram*, die Erde umgraben. Humum moliri; humum alte egerere, vertere terram. *Usus*. Fodit. Invenit auri aliquantum. Pungit dolor, immo fodit. Vin' de stimulis fodiam? Altius fodienti silex ferro impenetrabilis occurrit. V. *Cuniculus*.

Foederatus, a, um, verbunden. *Syn*. foedere et amicitia conjunctus; armorum socii, foedere illigati. *Usus*. Foederati populi, civitates. V. *Socius*, *foedus*.

Foedissime, häßlich. *Syn*. Turpissime.

Foedifragus, a, um, bundbrüchig. *Syn*. Qui foedus frangit. *Usus*. Poeni foedifragi.

Foeditas, atis, f. Häßlichkeit. *Syn*. Turpitudo, macula. *Epi*. Flagitiosa, intolerabilis. *Usus*. Depravatio et foeditas turpificati animi. V. *Turpis*.

Foedo, as, avi, atum, are, verunreinigen. *Syn*. Maculo. *Usus*. Romam foedavit adventus tuus. Templa omni turpitudine; aliquem nefario scelere foedare. V. *Maculo*, *commaculo*.

Foedus, a, um, garstig, schändlich. *Syn*. Turpis, flagitiosus. ✗ *Purus*. *Usus*. Luxuria omni aetati turpis, tum senectuti foedissima est. V. *Turpis*.

Foedus, eris, n. Bündniß. *Syn*. Pactio, fides, amicitia regum et populorum lege et religione sancita. *Phras*. 1. *Foedus cum aliquo facere*, ein Bündniß machen. Foedus ferire, icere, percutere, peragere; societate ac foedere se illigare; aliquem sibi adjungere; foedus cum aliquo jungere, foedus sancire, pacisci cum aliquo; foederibus cum hoste devincire fidem; foedus agere; foedus conflare armorumque societatem cum altero; foedus ac societatem inire; armorum societatem data atque accepta fide confirmare; foedere conjungi. 2. *Ad foedus accedere*, dem Bündnisse beytreten. Societatem cum aliquo coire; in foedus transire; in amicitiam et societatem venire; societatem facere; foedus pangere cum aliquo; accipi in jus aequum; inter socios amicosque pacto foederis adscribi. 3. *Foedus servare*, das Bündniß halten. Foedere stare, in fide perstare; ultima pro fide experiri. V. *Fidelis*, *fidem servo*. 4. *Foedus frangere*, den Bund brechen. Foedus infirmare, negligere, violare, frangere, rumpere; contra foedus facere; fidem prodere; conventiones pactionesque perturbare; pacta ac conventa convellere, rescindere, irrita ac vana facere; pactis conventus non stare. 5. *Foedus renovare*, confirmare; publicas foederum religiones instaurare, das Bündniß erneuern. V. *Amicitiam renovare*. *Usus*. Adversus foedus stare. Foedus scribere, tabulis incidere. V. *Societas*.

Foeneus, a, um, aus Heu gemacht. *Usus*. Foenea hominum simulacra.

Foenum s. fenum, i. n. Heu. *Usus*. Foenum secare, demetere; furcillis versare, colligere, construere, in striam coarctare, in manipulos colligere, in metas exstruere, sub tectum congerere, in tabulata componere.

Foeteo, es, ui, ere, stinken. *Syn*. Male oleo. *Phras*. *Foetet ex ore*, *vulg*. er stinkt aus dem Munde. Anima illi foetet; foetente est spiritu; ne quidem animam conservare puram potuit; ore foetido teterrimam nobis pestem inhalat; homo contaminato spiritu, qui omnes ab se odoris gravitate ac foeditate depellat; qui aliorum naribus maximam exhibeat molestiam; anima foetida senex. *Usus*. Anima illi foetet. V. *Fator*.

Foetidus, a, um, stinkend. *Usus*. os foetidum.

Digitized by Google

Foetor, oris, m. Gestank. *Syn.* Putidus et malus odor. *Usus.* Jacebat in suo foetore et fimo.

Folium, ii, n. ein Blatt. *Epi.* Aridum. *Phras. Folia decidunt*, die Blätter fallen ab. Folia defluunt; arbor folia dimittit; foliis exuuntur, nudantur arbores. *Usus.* In arboribus truncus, rami, folia.

Folicolus, i, m. ein ledernes Säckchen. *Succus, quo parricidarum caput involvebatur. Epi.* Lupinus. *Usus.* Os foliculo obvolutum.

Follis, is, m. Blasebalg. Instrumentum ad ignem excitandum. *Usus.* Id sine follibus et incudibus effici non potest. Admotis follibus, flatu ignem accendere.

Fomentum, i, n. warmer Umschlag. *Syn.* Definitio. *Usus.* Haec sunt solatia, haec fomenta humanorum malorum. Fortitudinis fomento mitigatur dolor. V. *Remedium.*

Fons, tis, m. Brunnen. *Epi.* Dulcis atque plenissimus piscium; perennis, sanctus angustusque, fontes recentes, reconditi. *Usus.* 1. Fons ex summo montis excurrit, et magno aquarum strepitu cadit, entspringen. Lacum fons perenni rigabat aqua, befeuchten. Fontis venas intercidere; venas avertere, abgraben. Fontem exhaurire, erschöpfen. Fons aquae dulcis. Fontium gelidae perennitates. Summa loci salubritas et copia, pluribus circumjectis fontibus perennium aquarum. 2. *Principium, erigo, caput*, Ursprung, Hauptursache. E fontibus potius hauriant, quam rivulos doctrinae consectentur Philosophiae fontes aperire. Consiliorum, calamitatum omnium fontes.

Foramen, inis, n. Loch. *Phras. Foramen in muro facere*, ein Loch in die Mauer machen. Parietem perfodere, perforare, perrumpere; murum terebrare, transverberare, pertundere. *Usus.* Foramina illa, quae patent ad animum a corpore. V. *Sensus.*

Foras, hinaus. *Syn.* Extra. *Usus.* Foras projicere, extrudere. Scripta foras dare. Accessio aedium foras projecta, foras eminens.

Forensis, e, gerichtlich. *Syn.* Judicialis, publicus. *Usus.* Oratio judicialis, forensis, concertatoria. Negotia forensia et extranea.

Fores, ium, f. eine Thür. *Syn.* Janua, ostium, aditus. *Usus.* 1. Fores aperire, claudere, effringere, pulsare. 2. *Ingressus, initium*, Eingang, Anfang. Amicitiae et familiaritatis fores alicui aperire, patefacere.

Fori, orum, m. Gänge im Schiffe. *Syn.* Tabulata navium a puppi ad proram per mediam navim. *Usus.* Alii malum scandunt, alii per foros currunt.

Foris, draußen. *Syn.* Extra, extrinsecus, in luce atque oculis civium.)(*Domi intus. Usus.* Consilium domi, arma foris. Foris delatae merces.

Forma, ae, f. Gestalt. *Syn.* Figura, species. *Epi.* Certa, magna, maxime sibi cognata, duplex, egregia, eximia, formosior, generosa, magnifica, globosa, humana, ignea, impolita, rudis, insita in mentibus nostris, muliebris, mutabilis, nova, perfecta, rotunda, similis, tota, virilis, ultima, una et consentiens Philosophiae. *Phras.* 1. *Forma est non admodum venusta*, er ist nicht gar schön von Gestalt. Figura et lineamentis non est admodum pulchris; habitu formaque corporis non optima; corporis et lineamentorum conformatio, membrorum compositio in eo non est venustissima; aspectu ac specie paullum horridiore est; multum abest ab elegantia formaeque dignitate; nihil in illo est ad aspectum venusti ac praeclari; honesta magis, quam liberali atque egregia forma est; nulla in eo oris dignitas, ac ne honestas quidem. V. *Deformis.* 2. *Forma est plena dignitatis ac majestatis*, er ist von einer ansehnlichen Gestalt. Habitus formaque viri aliquantulum amplior augustiorque humana. Habitudo corporis ea est, quae facile indicaret, quantus animus lateret; mira in eo oris dignitas, ac forma plane regia. Vir est specie ac pulchritudine insignis; eximia homini corporis species est. V. *Pulcher. Usus.* 1. Omnium animantium formam vincit figura hominum. Imago, forma, nota, simulacrum. Liberali forma adolescens. 2. *Character, notio*, Beschaffenheit. Exprimere formam reipublicae horum temporum. Forma aedificii. Forma et figura dicendi; officii honesti forma.

Formica, ae, f. eine Ameise. *Usus.* In formica non modo sensus, sed etiam mens, ratio, memoria videri possit.

Formido, inis, f. Furcht. *Syn.* Timor, pavor. *Epi.* Horribilis, subita, improvisa, summa, tanta. *Usus.* Minas jactare, formidines, fugas, terrores. Formidinem injicere, imponere. V. *Metus.*

Formido, as, avi, atum, are, fürchten. *Syn.* Metuo, paveo. *Usus.* Formidare omnia. Unus ausus est, quod omnium fugisset formidassetque audacia. V. *Timeo.*

Formidolose, furchtsam. *Syn.* Timide. V. *Timide.*

Digitized by Google

Formidolosus, a, um, fürchterlich. *Syn.* Horribilis. *Usus.* Dubium et formidolosissimum bellum. V. *Terribilis.*

Formo, as, avi, atum, are, bilden. *Syn.* Figuro, fingo, effingo.)(*Deformo.* *Adv.* Decore. *Usus.* Formare orationem, eamque variare ac distinguere. Nos verba, ut ceram fingimus et formamus. Ut temperatus est aër, ita pueri animantur, et formantur, juventutem praeceptis; consuetudinem, mores formare, conformare. Se ad alterius mores fingere, formare. V. *Fingo.*

Formositas, atis, f. Schönheit. *Syn.* Pulchritudo, forma. *Usus.* Decorum positum est in tribus rebus, formositate, ordine, ornatu ad actionem apto. V. *Pulchritudo, forma.*

Formosus, a, um, schön, wohlgestaltet. *Syn.* Pulcher, qui eximia facie est, ad aspectum venustus.)(*Deformis.* *Usus.* Formosissimae virgines. V. *Pulcher.*

Formula, ae, f. Muster. *Syn.* Praescriptum, norma. *Epi.* Augustissima, antiquissima, certa, plena, consentanea rationi. *Usus.* 1. Testamentorum, sponsionum, postulationum, judiciorum, jurisconsultorum formulae. 2. *Norma, regula.* Weise, Regel. Formula quaedam constituenda, quam sequentes, ab officio nunquam aberremus. Erit haec formula Stoicorum disciplinae maxime consentanea.

Fornax, acis, f. ein Ofen. *Usus.* Ardentes fornaces.

Fornicatus, a, um, gewölbt. *Syn.* Qui fornicem habet. *Usus.* Paries fornicatus. *Fornicor, fornicatio,* Unzucht treiben, *vulg. sunt.* V. *Scortor.*

Fornix, icis, m. Schwibbogen, Gewölb. *Syn.* Testudo, camera, accus. *Usus.* Fornix vitium fecit, das Gewölbe hat Schaden gelitten.

Fors, f. Glück. *Syn.* Fortuna. *Usus.* Fors domina campi. Ut fors tulerit, wie es sich schicken wird.

Forsitan, vielleicht. *Syn.* Fortassis, fortasse. *Usus.* Forsitan quaeratis, quid sit?

Fortasse, vielleicht. *Syn.* Forsitan. *Usus.* Puer fortasse fatuus.

Fortassis, vielleicht. *Syn.* Fortasse.

Forte, ungefähr. *Syn.* Casu, fortuna, fortasse, forsan. *Usus.* Forte evenit, ut Puteolos venirem. V. *Casus.*

Fortifico, as, avi, atum, are, stärken. *Usus.* Animum fortificare.

Fortis, e, stark, tapfer. *Syn.* Magnanimus, acer, strennus, constans, potens, robustus, valens, invictus, animosus, multum roboris habens, in quo multum est roboris et virtutis, maximi animi, qui omnia in se esse posita ducit et humanos casus virtute inferiores putat.)(*Ignavus.* *Adv.* Egregie, maxime, sane, vere. *Phras.* 1. *Est vir fortis,* er ist ein tapferer Mann. Vir est singulari animi magnitudine, qui humana omnia premat; casus contemnat humanos; omnia quae in hominem cadere possunt, subter se habeat, et despiciat. Est celsus et erectus, quique ea, quae homini accidere possunt, omnia parva ducat, est stabili, firmo et magno animo; animo praeditus firmo ac constanti. Vir altus et excellens, vere fortis. Infra se omnia humana ducens; robusto animo, et invicta constantia; cui suppetunt animi ad invidiam sustinendam; quem nullus terror unquam dejiciat; cui magnitudo animi, ne fortuna quidem infracta; cui tantum roboris animo; tanta animi praesentia, nihil ut eum frangere, debilitare nihil possit. 2. *Fortis animo viribusque,* er war zugleich stark und großmüthig. Ingens animi viriumque, praevalidus pari viribus animo; viribus ingens, bellatorque primus; vigebat animo corporeque, vix ut robur ejus viresque sustinere vis ulla posset. V. *Animus, robustus, expositus.* *Usus.* Viri fortes, quorum opera eximia in rebus gerendis extitit. Vir fortis, acris animi magnique. Animi impetu fortissimo. V. *Fortitudo, assuesco malis.*

Fortiter, männlich. *Syn.* Animose, viriliter, constanter, nervose, acriter, strenue, magno animo fortique; magno praesentique animo. *Phras.* *Fortiter tulit injuriam,* er hat die Beleidigung großmüthig ertragen. In atroci calumnia virtus ejus nihil contremuit; magno elatoque animo; nullo trepidationis signo; animo strenuo ac impavido casum acerbissimum excepit. V. *Animus.*

Fortitudo, inis, f. Tapferkeit, Stärke. *Syn.* Magnitudo animi, et robur; animi excelsi, atque invicti magnitudoque animi excellentia; elatio magnitudoque animi; animi excellentis praestantia; animi praesentia, robur, vis, excelsitas et magnitudo; acer animus et praesens, magna vi et incredibili animus.)(*Ignavia, inertia, timiditas.* *Epi.* Custos dignitatis, in-

Digitized by Google

credibilis, jucunda auditu, praesens, princeps, propria viri, rabiosa, robusta et stabilis. *Phras. Ad omnes casus, quibus humanae vita exposita est, animi fortitudine me defendo*, ich bin in allen widrigen Begebenheiten dieses Lebens starkmüthig. Ad humana omnia, quibus vita humana subjecta est, fortis sum; contra fortunam firmus, paratus, armatus, validus, firmissimus, animi praesidiis munitus sum; minimum laboro de humanis casibus; susque deque res humanas facio; contemno, negligo, despicio, asperno; humanis casibus animi praestantia, virtute, fortitudine resisto. Fortunae conatibus obviam eo, occurro; objicio me, oppono me fortiter atque acriter. Sperno fortunam fretus conscientia. Adversa, infesta, infensa, iniqua mihi est fortuna, valet tamen; seipso nititur, sua in seipso praesidia ponit; a se ipso praesidium omne petit animus meus adversus fortunae vim, impetum, conatus, injuriam, tela omnia. Mea me contra fortunam conscientia fortem facit, confirmat, auget viribus, validiorem reddit; mihi animos, virtutem, vires, fortitudinem, firmitatem addit. Acerbe me exagitat fortuna, tamen minimum res me humanae commovent, afficiunt, perturbant. *Usus.* Fortitudo est considerata periculorum susceptio, laborum perpessio, dolorum laborumque contemptio. Fortitudinis proprium est nihil extimescere; omnia humana despicere; nihil, quod homini accidere potest, intolerandum putare. Fortitudo praecipue in mortis ac doloris contemptione spectatur. Fortitudo est scientia perferendarum rerum, *vel* affectio animi in patiendo, humanae legi parens sine timore. Ejus comites magnitudo animi, gravitas, patientia, rerum humanarum despicientia. Venientibus malis obstat. Fortitudo est rerum magnarum appetitio, rerum humilium contemptio, laboris cum utilitatis ratione perpessio.

Fortuito, zufälliger Weise. *Syn.* Fortuitu, casu, temere, forte.)(*Consulto. Usus.* Casu et fortuito factum est. Repentina aliqua voluntare et fortuito incidere in aliquid agendum. V. *Casus.*

Fortuitu, ungefähr. *Syn.* Fortuito. *Usus.* Id tibi non excidit fortuitu, sed scriptum, meditatum, cogitatum attulisti. Temere, ac fortuitu, inconsiderate, negligenter aliquid facere. Casu et fortuitu navis in portum delata est.

Fortuitus, a, um, zufällig, unvermuthet. *Syn.* In fortuna positus, non provisus. *Usus.* Fortuita bona. Fortuita atomorum concursio; fortuita et subita oratio.

Fortuna, ae, f. Glück, Fügung. *Syn.* Sors, fors, casus, temeritas, eventus, mora, conditio.)(*Consilium, ratio. Epi.* Adversa, aversa, afflicta, perdita, aliena, amplissima, anceps, caeca, communis, dispar, dissimilis, diuturna, domina rerum humanarum, dubia, dura, crudelis, egregia, excellens, exigua, eximia, externa, extrema, falsa et volucris, fatalis, florentissima, fluxa, fortunatior, fragilis, gravis acerbaque, inclinata et prope jacens, incolumis, incredibilis, inferior, infesta, infima, insana, integra, levis, magna, mala, mortalis, multa, optabilis, optima, particeps, perdita, popularis, praecipua, praestans florensque, pristina, propitia, prospera, aequabilis, perpetuaque, singularis, spoliata, stabilis, summa, tanta, tuta, tranquillaque, turpis, vaga volubilisque, vetus, volucris. *Phras.* 1. *Fortunam suam sibi quisque ipse parat*, sein Glück verschafft sich ein jeder selbst. Fortunae quisque suae faber est; mores cuique sui fortunam fingunt, conciliant; fortunam sibi quisque facit; sibi quisque, non fortunae, incrementa sua debet. 2. *Quaecumque fortunae fuerit, tentabo rem*, ich werde es wagen, wie es immer ausschlage. Fortunae periculum faciam; fortunam tentabo; fortunae me committam; sorti rem committam; in aleam quamvis dubiam ibo; rem in casum eventus, quamvis ancipitis, committam; fortunam, quaecunque oblata mihi fuerit, complectar; quemcunque cursum fortuna dederit; utcunque res cadet; quodcunque fors obtulerit; quemcunque fors casum tulerit; quocunque fortuna rem dederit; quicunque casus negotium gubernarit. 3. *In hoc bello partes sequar, quibus fortuna faverit*, in diesem Kriege werde ich mich zu denen schlagen, die das beste Glück haben werden. Ad fortunam inclinabo; fortunae mea consilia applicabo. Quo fortuna rem dederit, inclinarit; quibus partibus se fors dederit, quibus affulserit fortuna; quibus aspirarit; cum quibus ratio ac fortuna flesterit, ad eas me aggregabo. 4. *Fortuna in bello multum potest*, das Glück

Digitized by Google

vermag viel zu Kriegszeiten. Fortuna rerum quidem humanarum, sed maxime campi domina. Magna est vis fortunae in utramque partem, seu ad res secundas, seu adversas. Bellicis in rebus saepe fortuna plus, quam ratio potest. 5. *Fortuna modo prospera, modo adversa utimur*, wir haben bald Glück, bald Unglück. Fere conjunctio est secundae, dubiaeque fortunae. Ab excitata fortuna ad inclinatam fere desciscimus; jam lorentissima utimur, jam duriore conflictamur. Varietate fortunae jactamur, prosperis nunc rebus, nunc ambiguis. 6. *Fortuna prospera moderate utitur*, er gebraucht sich seines Glückes sehr mäßig; er übernimmt sich nicht in seinem Glücke. In rebus secundis et ad voluntatem fluentibus minime elatus est; in secundissimis rebus; etiam res maximas fortuna suffragante consecutus, minime insolescit; modum etiam secundis rebus novit imponere, nec nimis credere serenitati praesentis fortunae. Prudens homo, et merito felix, qui cum praesto habeat ubique fortunam, eandem tamen veretur, qua aspirante res maximas gessit. Quanquam omnia illi a fortuna; fortuna data, tributa sint, nunquam tamen superbum se praebet in tanta fortunam etiam secundam pulcherrime ferre novit; ejus animum non magis prospera effert fortuna, quam adversa dejicit. Virtute fortunam adaequat, nec secunda insolens, nec adversa dejectus. 7. *Fortuna utor adversa*, ich habe kein Glück. Fortuna mihi undique adversatur; nihil usquam secundi est; tempestates procellaeque aliae ex aliis mihi subeundae sunt. Fortunae fulminibus unus petor; undique me infestat, oppugnat, exagitat, vexat, premit; consilia mea evertit, discutit, profligat diversa fortuna. Pertinax me fortuna urgere; se mihi objicere non desinit. Inimicam ubique experior fortunam; male mihi cum fortuna convenit; percussus fortunae vi jaceo; jacent res meae ac fortunae; alius ex alio casus rerum mearum tranquillitatem perturbat; fortuna utor infesta, infensa, iniqua, dura, acerba, aspera, difficili; novis semper fortunae telis ac ictibus expositus, subjectus sum; alius ex alio casus me affligit, pessumdat; novum identidem vulnus a fortuna accipio; fortuna afflicta opprimor; in novas semper difficultates calamitates incurro; novis calamitatibus involvor, implicor; in maximas me difficultates fortuna conjicit; sempiterna nox fortunis meis offunditur; omnium, qui vivunt usquam, gentium sum miserrimus. Quis me homo est miserior? Omnes felicitates mihi adversantur; aerumnas omnes omnium supero aerumnis meis. V. *Miser*. 8. *Vita humana multis est exposita fortunae injuriis*, das menschliche Leben ist vielen Unglücksfällen unterworfen. Innumeris fortunae telis patet hominum vita; innumera fortunae tela impendent, imminent vitae nostrae; casus plurimi, eventus rerum varii singulis prope horis extimescendi. Quisquis vitam ingreditur, quisquis in hanc lucem prodit, quisquis spiritum e coelo ducit, quisquis hujus lucis usura fruitur, eum casus innumerabiles manent; ei, et quae felit, et quae nolit, expectanda multa sunt; ejus animus ex vario rerum eventu perpetuo fluctuet, necesse est. Omnium rerum humanarum vicissitudo est, nulla nobis non timenda, non excitanda. Dum in terris sumus, degimus, aetatem exigimus; dum inter vivos agimus, est vicissitudo, est fortunae inclementia, est fortunae vis in utramque partem. Quam vaga volubilisque fortuna, tam varia commutabilisque vitae nostrae ratio est; in casu atque fortuna bona corporis, et quae extra corpus sita sunt et collocata. 9. *Fortuna est inconstans*, das Glück ist veränderlich. Varietas est propria fortunae, volubilis ejus rota versatur semper; varii sunt incertique casus; usque variat fortuna; momento temporis vertitur; lubrica est et versatilis, nec invita teneri potest, Crebra fortunae est varietas; jactamur invicem per ludibria fortunae; nihil tam contrarium constantiae, quam fortuna; fortuna amica varietati constantiam respuit; fortuna ab inconstantia sejungi non potest; vaga est volubilisque fortuna; nunquam eodem diu vestigio stat fortuna. 10. *Fortuna se vertit*, das Glück wendet sich. Fortuna retro volvitur; hic casus vertenti nos praebet fortunae; fortuna se inclinat; consiliis obstat et adversatur; a fortuna derelicti sumus; fortuna vertitur; variat nunc, dilabitur fortuna, fortuna nos destituit. *Usus*. 1. Fortuna prospera, aequabilis perpetuaque, beständiges Glück. Fortuna inclinata, et prope jacens, schlechtes Glück. Fortuna adversa, aversa, afflicta, perdita, acerba, Unglück. Fortuna varia, commutabilis, vaga, volubilis, fluxa, anceps, dubia, ein

Digitized by Google

unbeständiges, zweifelhaftes Glück. Fortuna utraque, Glück und Unglück. Fortunam belli tentare, periclitari, das Glück wagen. Ferre, subire pulcherrime secundam et adversam fortunam, sich in Glück und Unglück schicken. Fortunae obsequi, cedere, dem Glücke weichen, nachgeben. Omnis spes, ratio et cogitatio illi ex fortuna pendet, er verläßt sich einzig und allein auf das Glück. Fortunae consilia sua applicare, sich nach dem Glücke richten. Cum virtute fortunam adaequare, nicht weniger glücklich als tugendhaft seyn. 2. *Conditio*, Stand, Beschaffenheit. Homines infirma fortuna, schlechte, gemeine Leute. Num versor tecum in eadem fortuna? V. *Pelix*, *felicitas*, *calamitas*, *miser*, *miseria*.

Fortunae, atum, f. Reichthum. *Syn.* Bona, copiae, opes, divitiae, bona fortunae; res, quas fortuna tribuit; bona, quae alicui a fortuna data sunt, res familiaris. *Phras. Fortunis aliquem privare*, Einen seiner Güter berauben. Fortunas alicujus prodere; in fortunas invadere; fortunis aliquem exuere, orbare, spoliare, evertere; deturbare aliquem de fortunis. *Usus.* Aliquem fortunis augere, cumulare, bereichern. Alicujus fortunis imminere, nach Eines Reichthümern trachten. Fortunas dissipare, verschwenden. Fortunas amittere, verlieren. Fortunas cum morte dimittere, verlassen müssen. Fortunas suas ac dignitatem obtinere. Fortunis frui. Per fortunas! *formula obtestantis.* V. *Divitiae*, *opes*, *bona*.

Fortunate, glücklich. *Syn.* Feliciter. *Usus.* Fortunate beateque vivere. V. *Feliciter*.

Fortunatus, a, um, beglückt. *Syn.* Felix, cui venti valde secundi, cui fortuna ubique praesto est; incredibili fortuna cumulatus, cui ad felicitatem nihil deest; cui recte res omnes sub manus succedunt.)(*Infelix*, *miser*. *Adv.* Vere. *Usus.* Nobilis, fortunatus homo. V. *Felix*.

Fortuno, as, avi, atum, are, segnen. *Syn.* Servo, augeo. *Phras. Deus te fortunet*, Gott gebe dir Glück und Segen. Tu quod agis, id velim, Deus approbet; Deus inceptis tuis successus det prosperos; Deus tibi optata ferat omnia; Deus faxit, ut felicia faustaque sint, quae suscipis; faveat aspiretque consilio tuo; felix adsit inceptis tuis; bene vertat Deus, quod agis; Deus votis tuis optatisque cumulate respondeat; faveant Superi tuis conatibus; fortun Deus, quod tibi in manibus est; Divi omnes adjuvent, ut bonis avibus coep res melioribus exeat; ut, quod Sup ris fortunantibus instituisti, id p pitio Numine absolvas; ut, quod gressus, quod auspicatus es, id suc dat optime, id fauste ac feliciter e niat, cadat; prosperum eventum s tiatur; ad felicem exitum perducatu Deum tibi haec consilia fortunare pio. V. *Precandi formulae*. *Usus.* T patrimonium Dii fortunent! Honor tibi Deos fortunare volo.

Forum, i, n. Markt. *Epi.* Ce berrimum, commune, iniquum, m ximum, medium, molestum, mutu plenum, refertum militibus, tot transversum, non modo vacuum a b nis, sed etiam a liberis inane. *Us* 1. Forum boarium, olitorium, pis rium. 2. *Judicia publica*, öffentli Gerichte. Forum egit in provincia. Po quam forum attigisti, nihil fecisti, si plenum dignitatis. Forum cole Forum refrixit.

Fossa, ae, f. ein Graben. *Ep* Abundans gurgitibus, lata. *Phras.* *Fossam facere*, einen Graben mache Fossam deprimere; fossam obducer ducere. 2. *Fossa munire oppidum*, m einem Graben umfangen. Oppidum fos ac vallo circumdare, munire, circu munire, sepire. *Usus.* Fossae pluribu locis objectae iter abruperant. Rhe fossa gurgitibus abundans.

Fossio, onis, f. das Graben. *Ep* Recens. *Usus.* Agri fossiones et r pastinationes. Terra recenti fossio fumans.

Fossor, oris, m. * Gräber. *Sy* Qui fodit.

Fovea, ae, f. eine Grube. *Sy* Fosia, scrobs. *Usus.* In foveam i cidit.

Foveo, es, vi, fotum, ere, war halten, schützen. *Syn.* Tego, alo, tueo retineo. *Usus.* Inimicum meum ita fo vebant, ita in manibus habebant, it osculabantur. Fove amorem, et auge quo in me ferebaris. Semper te fove bo, et quibuscunque rebus potero augebo. Omnibus me rebus semper fo vit et ornavit. Hoc enimvero est aler vitium et fovere. V. *Alo*, *tueor* *faveo*.

Fractus, a, um, zerbrochen. *Syn.* Infractus, debilitatus, afflictus. *Usus.* Qui me animo nimis fracto esse, atque afflicto, loquebantur.

Digitized by Google

Fragilis, e, zerbrechlich. *Syn.* Caducus. X *Firmus*, *stabilis*. *Usus.* Corpus fragilis, caducum, animus sempiternus. Quis stabile futurum et firmum confidat, quod fragile et caducum sit? V. *Infirmus*, *humanus*, *debilis*.

Fragilitas, tis, f. Vergänglichkeit. *Usus.* Fragilitatem naturae communis et imbecilitatem, et casus humanos et incertos eventus valetudinis pertimesco.

Fragmentum, i, n. ein abgebrochenes Stück. *Syn.* Rei fractae pars, frustum. *Usus.* Fragmenta lapidum, lignorum.

Fragor, oris, m. das Krachen, Knall. *Syn.* Rei fractae sonitus, strepitus.

Fragro, as, avi, atum, are, stark riechen. *Syn.* Odorem reddo, odorem afflo.

Frango, is, fregi, fractum, ere, brechen. R. *a* φράγνυμι. *Syn.* Infringo, confringo, perrumpo, comminuo, infirmo, contundo. *Adv.* Facile vehementius. *Phras. Frangere munimenta oppidi*, die Festungswerke einreißen. Convellere, laxare, comminuere muros; compages operum interscindere: moenia lacerare, pinnas detergere; repagula, valvas demoliri, valla quassare, vellere; claustra infringere; decutere portas, exscindere. *Usus.* 1. Fores frangere. Remos frangere et detergere. 2. *Cohibeo*, *coërceo*, einhalten, zähmen. Animos alicujus, spiritus, impetum, audaciam, furorem, cupiditates, libidines frangere, contundere. Pertinaciam frangere et expugnare. 3. *Debilito*, *infirmo*, schwächen. Metu, dolore, morbo, animo frangi; malorum diuturnitate frangi et dolori succumbere. 4. *Violo*, brechen, nicht halten. Fidem, foedus frangere. 5. *Remitto*, nachlassen. Frangit se calor. V. *Destruo*.

Frater, tris, m. Bruder. *Syn.* Germanus. *Epi.* Amantissimus, carissimus, impius, levis, major, minimus, miser, optatissimus, optimus, ornatissimus, praeditus pari pietate et industria, suavissimus. Fratres amantissimi et conjunctissimi. *Usus.* Volo, mi frater, fraterculo tuo credas. Concordissimi fratres.

Fraterculus, i, m. Brüderchen. *Syn.* Frater.

Fraterna, brüderlich. *Syn.* Germane. *Usus.* Epistolae non fraterne scriptae. Fraterne debes ignoscere.

Fraternus, a, um, brüderlich. *Usus.* Fraterna necessitudo. Fraternum amorem demonstrare in aliquem.

Fratricida, ae, m. Brudermörder. *Usus.* Parricida, fratricida.

Fraudatio, onis, f. Betriegerey. *Syn.*)(*Fides*. *Usus.* Inter bonos bene agere, oportet, et sine fraudatione.

Fraudator, oris, m. Betrieger. *Syn.* Inficiator. *Usus.* Fraudator creditorum.

Fraudo, as, avi, atum, are, betriegen. *Syn.* Fraudem facio, fallo, destituo, ludifico. *Adv.* Improbissime, palam. *Usus.* Fraudare creditores. Qui socium pecunia fraudaverit. V. *Decipio*.

Fraudulentus, a, um, falsch, betrieglich. *Syn.* Fallax, dolosus, mendax, malitiosus. *Phras. Fraudulentus homo est*, er ist voll Betruges. Ad fraudem acutus; fallaciis totus constat; fallaciis totus ac fraudibus consutus est. V. *Astutus*, *fallax*, *fallo*.

Fraus, dis, f. Betrug, List. *Syn.* Dolus, malitia, fallacia, machina, insidiae, error, praestigiae, circumscriptio. *Epi.* Capitalis, familiaris, impia, minima, praesens, scelerata et nefaria, summa, valentior. *Phras.* 1. *In fraudem homines impellere*, betriegen, hinter das Licht führen. In fraudem deducere, agere, conjicere; fucum, fallaciam facere; ludificare homines; tenebras iis offundere; dolis eos circumvenire, circumducere. V. *Decipio*; *fallo*. 2. *In fraudem inductus est*, er ist betrogen worden. In fraudem delatus, delapsus est; in fraudem incidit; fraude irretitus, captus, circumventus est. V. *Fallo*. *Usus.* 1. Filio pietas erga patrem fraudi esse non debet. Hoc mihi ne fraudi sit, aut noxae, zum Nachtheile seyn. 2. *Fraudem admitto*, einen Betrug begehen. Fraudem suscipere, concipere, facere. Fraudem capitalem ausus. Fraudem creare alicui. V. *Decipio*.

Fremebundus, a, um, zornig. *Syn.* Furens, indignatione plenus.

Fremitus, us, m. Getöse. *Syn.* Strepitus horribilis. *Usus.* Fremitus armorum.

Fremo, is, ui, itum, ere, brummen, murren. *Syn.* Perstrepo. *Usus.* Fremuit ereptum sibi consulatum. Fremunt gaudio erecti. Fremant omnes, dicam, quod sentio. V. *Rabies*.

Frendeo, es, ui, ere, knirrschen.

Digitized by Google

Syn. Fremo, saevio. *Usus.* Leo frendens.

Freno, as, avi, atum, are, zäumen. *Syn.* Reprimo, domo, cohibeo. *Usus.* Furores alicujus frenare; voluptates frenare. V. *Cohibeo*, *coërceo*, *comprimo*, *domo*.

Frenum, i, n. Zaun. *Syn.* Instrumentum, quo equum moderamur. *Epi.* Novum. *Usus.* Alteri calcaria adhibenda, alteri freni; frenos furenti injicere. Frenum recipere, mordere, sich in Dienstbarkeit einlassen. Frena ubi equus receperit.

Frequens, tis, *g.* o. häufig, oftmahlig. *Syn.* Multus.)(*Infrequens*, *rarus*. *Usus.* 1. Frequentes fuimus ad ducentos. 2. *Numerosus*, zahlreich. Frequens regio, municipium. Frequens senatus. Frequentissimum theatrum. 3. *Creber et crebro*, oft. Frequens in senatum venio. V. *Copia*, *saepe*.

Frequentatio, onis, f. Häufung *Syn.* Crebritas, multitudo, coacervatio. *Epi.* Densa et continens, universa. *Usus.* Densa et continens verborum frequentatio.

Frequenter, oft. *Syn.* Frequens, crebro. *Usus.* Frequenter et assiduo. V. *Saepe*.

Frequentia, ae, f. Menge. *Syn.* Creoritas, multitudo.)(*Paucitas*, *solitudo*. *Epi.* Gravis et plena rerum, incredibilis, magna, similis, solida, tanta, usitata. *Usus.* Maxima frequentia domum deducebar. Summa hominum, assidua amicorum frequentia me celebrat et ornat. V. *Celebritas*, *multi*.

Frequento, as, avi, atum, are, oft besuchen. *Syn.* Celebro, saepe adeo.)(*Desero*. *Adv.* Acervatim, summe. *Phras.* 1. *Maritima loca libenter frequento*, ich halte mich gern nahe an der See auf. Utor frequenter, nec sine voluptate maritima regione; maritimae regionis aspectu libenter ac frequenter pascor; frequens ad maritimas regiones venio, accedo, quod eorum locorum aspectus mirifice me capiat, teneat, oblectet; frequenter et jucunde versor in locis maritimis; ut nihil jucundius est oculis meis maritimae regionis aspectu, ita nusquam frequentior sum, quam in locis maritimis. Frequens sum in ora maritima, quod ex ejus aspectu miram hauriam voluptatem. V. *Adeo*. 2. *Jam in tertium annum frequentat scholam*, er geht schon in das dritte Jahr in die Schule. Jam in tertium annum magistro op ram dat; in scholam itat; scholam t rit; ea in schola versatur; in ludu comeat; scholam obit; magistrum a dit. *Usus.* Maritima loca cum volu tate frequento, oft besuchen. Vocem quam frequentare, wiederhohlen, Munde führen, *in ore habere*. Region aliquam colonis, populis frequenta bevölkern.

Fretum, i, n. Meerenge. *Syn.* L cus angustus in mari, maris aestu *Epi.* Horrisonum, medium. *Us* Freto ad Messanam transit. Quid fretis, aut maritimis aestibus plu dicam?

Fretus, a, um, sich verlassend. *Sy* Confisus, nixus, fuitus. *Usus.* Pa tim innocentia fretus, partim grat potentum nixus, partim amiciti fultus.

Frico, as, cui, ctum, are, tr ben, kratzen. *Usus.* Dentes fricare.

Frigeo, es, frixi, ere, Frost l den. *Syn.* Algeo, conglacio.)(*Cale* *Adv.* Plane, valde. *Usus.* *Transl.* S ne Baccho et Cerere Venus frige Studia populi, judicia frigent. V *Frigus*.

Frigesco, is, ere, * kalt we den. *Usus.* Nos hic frigore frige scimus.

Frigidus, a, um, kalt. *Syn.* Ge lidus, algidus. *Usus.* Acumen frig dum; jejuna et frigida calumnia; le tus in dicendo ac prope frigidus orato V. *Languidus*.

Frigus, oris, n. Frost, Kälte. H *a ῥῖγος, vel ψυχη, rigor*. *Syn.* Vis fri gorum.)(*Calor*. *Epi.* Gelidum, into lerabile, maximum, tantum, tremu lum. *Phras.* *Ingens est regionis ej frigus*, dieses ist ein sehr kaltes Land Regio est propinquitate Alpium prae gelida; infames frigoribus Alpes; in colarum corpora rigentia gelu torpent torpentibus frigore nervis vix artu possunt flectere. Nunquam non humu illic gelu riget. Frigoris vis imbres con creto gelu adstringit; acrior ubique vi frigoris afflat e montibus; acrior ibi vi est frigoris; magnitudo frigorum tanta ut corpora incolarum quamvis patien tia algoris, obrigescant; artus saepe vi frigoris ambutantur. *Usus.* Frigus im pendebat intolerabile. Vix in tectis ip sis frigus declinatur. Frigore obrigui mus. Vis frigoris depellitur, pellitur. Frigus se remittit.

Frivolus, a, um, unnütz. *Syn.*

Digitized by Google

[illegible]rius. *Usus.* Frivolus sermo et liberalis. V. *Ineptus.*

Frondes, ium, f. Laub, Zweige. *Syn.* Arborum folia. *Usus.* Via deserta et frondibus et virgultis interclusa.

Frondesco, is, ere, grün werden. *Syn.* Frondes emitto. *Usus.* Arbores verno tempore tepefactae frondescunt.

Frondosus, a, um, laubicht. *Syn.* Frondibus abundans. *Usus.* Montes frondosi.

Frons, tis, f. Stirn. *Syn.* Pars alta vultus ab oculis ad capillos. *Epi.* Bella, familiaris, pristina, verissima. *Usus.* Frons est animi janua. Frontis contractio gravitatis indicium. Tune auges, ista fronte te ostendere? Fronte et oratione magis, quam ipso beneficio capiuntur homines. Frontem contrahere, die Stirn runzeln, rümpfen, sich zornig zeigen. Frontem corrugare, caperare, obducere. Frontem ferire, vor Zorn sich auf die Stirn schlagen. Frontem explicare, porrigere, exporrigere, ein heiteres Gesicht machen, freundlich aussehen V. *Vultus.*

Fronto, onis, m. der eine große Stirn hat. *Syn.* Tumida magnaque fronte praeditus.

Fructuarius, a, um, zur Frucht oder zum Nutzen gehörig. *Usus.* Agri fructuarii, vectigales, Zinnäcker.

Fructuosus, a, um, fruchtbar. *Syn.* Frugifer, utilis. *Usus.* Ager fertilis natura, cultu fructuosus. Res rustica bene culta et fructuosa. Beneficia iis, a quibus proficiscuntur, fructuosa. V. *Fertilis*, *utilis.*

Fructus, us, m. Obst, Früchte. *Syn.* Fruges, foetus, partus; utilitas, commodum; voluptas, delectatio. *Epi.* Amplissimi, annui, desperati, extremi, integri, laeti uberes, mirifici, novi, praesentes. *Phras. Magnum inde fructum habui*, ich habe daraus eine große Frucht geschöpfet. Laetos et uberes consilii, laboris et vigiliarum mearum fructus cepi, percepi, messui, fructus mihi amplissimos id consilium tulit, reddidit, genuit. Hoc consilium maximo mihi fructui fuit; consilii fructus nec unus, nec vulgaris erat. Consilii ac laboris hoc praemium, hunc fructum abstuli, qui longe omnium pulcherrimus. Usus ex consilio nihilo minor, quam ex labore capiebatur. V. *Utilitas.* *Usus.* Liberalitas pecuniae fructus est pulcherrimus. Arbor fructus reddit annuos. Magnum gloriae fructum e rebus gestis percepi. Honestissimae voluptatis fructus in virtute inest.

Frugalis, e, sparsam, mäßig. *Syn.* Frugi.)(*Nequam. Phras. Frugalis sum*, ich nehme mit Hausmannskost vorlieb. Ventrem affero parabili victu contentum; exquisitas delicias non appetentem; inimicus sum luxuriosis epulis; vini cibique parcissimus; singulari sum frugalitate; cibo utor, victuque honesto magis, quam splendido. *Usus.* Optimus colonus, parcissimus, frugalissimus. Frugalis homo et moderatus. V. *Parcus*, *abstineo.*

Frugalitas, tis, f. Mäßigkeit.)(*Nequitia*, *intemperantia. Epi.* Singularis et admiranda. *Usus.* Singulari vir, et admiranda frugalitate. Frugalitas, ut opinor, a fruge. V. *Abstinentia.*

Frugaliter, mäßig. *Syn.* Modeste, moderate.)(*Nequiter.*

Fruges, um, f. Feldfrüchte. *Syn.* Fructus terrae. *Epi.* Certae, inimicissimae, minutae, uberiores. *Phras. Magna fuit frugum ubertas*, es war eine große Menge an Erdfrüchten. Expedita fuit res frumentaria; egregia frumentatio fuit. Ingentes frumenti acervos sustulerant coloni. Demessis segetibus summa annonae vilitas exstitit. V. *Annona. Usus.* 1. Terra seta frugibus. Frugum ubertas, copia, perceptio, conservatio. Fruges et alimenta custodienda sunt claustris. Terra fruges fundit; natura fruges adspicam producit. 2. *Melior vitae ratio*, besserer Lebenswandel. Ad bonam frugem se recipere. V. *Fructus.*

Frugi, gut, nützlich, sparsam. *Syn.* Moderatus, modestus, temperans, abstinens, innocens.)(*Nequam. Usus.* Frugi homo. Vita frugi, honesta, sobria, serena. V. *Probus*, *bonus.*

Frugifer, a, um, fruchtbar. *Usus.* Tota Philosophia frugifera et fructuosa est. V. *Fertilis.*

Frumentarius, ii, m. Kornhändler. *Usus.* Mercatores frumentarii.

Frumentarius, a, um, zum Korne gehörig. *Usus.* Lex frumentaria. Lucrum frumentarium. Res frumentaria.

Frumentatio, nis, f. Kornsammlung. *Syn.* Frumenti collectio. *Usus.* Omnes nostras pabulationes frumentationesque observabat.

Frumentator, oris, m. Fouragie-

Digitized by Google

ter, Proviant-Meister. *Usus.* Improviso impetu cum frumentatoribus est circumventus.

Frumentor, aris, atus sum, ari, Getreide sammeln. *Syn.* Frumentum colligo. *Usus.* Milites frumentatum missi.

Frumentum, i, n. allerley Korn. *Syn.* Triticum. *Epi.* Copiosum, decumanum, multum, privatum et publicum, unum et idem. *Usus.* 1. Frumentum serere, metere. Frumentum pulcherrime provenit, maturat. Frumentum supportare, importare, in loca tuta comportare, convehere, Getreide einbringen, eine Vorsehung vom Getreide machen. Frumentum imperare deditiis, auferlegen, gewisses Getreide zu liefern. Frumentum condere, comprimere, das Getreide vertuschen. Frumentum corrumpere, hosti intercludere.

Fruor, eris, itus sum, frui, genießen. *Syn.* Potior; fructum voluptatemque percipio. *Phras. Fruere rebus meis*, bediene dich meiner Sachen. Utere rebus meis, quos ex me capere potes fructus, tibi patent; mea omnia utenda tibi et possidenda dedi. Rebus meis ut tuis laetare et perfruere. Qui fructus, quaeque utilitates e rebus meis percipiuntur, tuas existima. Quem ex rebus meis usum habere potes, fidenter deberpe. Patent tibi fontes mei, unde haurias pro arbitratu. *Usus.* Tuo beneficio incredibili fruor laetitiae voluptate. Summo bono, pace, gratia, opibus, libertate frui. Utatur suis bonis et fruatur oportet, qui beatus est. V. *Utor*, *possideo.*

Frustra, vergebens. *Syn.* Sine causa, necquidquam. *Phras.* 1. *Frustra tantos labores suscepi*, ich habe so große Arbeiten umsonst auf mich genommen. Tantam operam profudi plane ac perdidi; omnia agendo, nihil demum egi, nihil profeci; oleum et opera perdita est; quam navavi operam, plane periit; actum egi; necquidquam, incassum tantum tempus contrivi. Irritus vanusque est omnis labor meus; frustra operam contrivi; nugas egi; operam lusi; omnis labor incassum occidit; opera abusus sum. Frustra operam insumpsi; inanem sumpsi operam; operam male posui, locavi; tanta cura ac labore momenti nec quidquam factum est; tanto labore nullum operae pretium factum est; actum et laboratum strenue, sed destituta expectatio est. 2. *Frustra rogavi*, ich habe ihn umsonst gebethen, bin nicht erhö-

ret worden. Incassum missae [illegible] surdas aures pulsavi; mortuo [illegible] facta sunt; surdo fabulam cecidi. dolium pertusum dicta ingessimus pumice aquam postulavimus. 3. *Vi ne frustra tantum gestias*, sieh zu, du dich nicht vergeblich freuest. Vide, laetitia haec luxuriet tibi, ac vana e dat; ne spem tuam fractam abjecta que fero lugeas; ne fortuna spes t laetas destituat. V. *Labor*, *inanis*, *ritus*. *Usus.* Frustra et sine causa De nihil agit.

Frustratio, onis, f. das Fe schlagen. *Syn.* Vanus conatus, lab inanis, error. *Usus.* Frustratio m majorem dolorem intulit.

Frustror, aris, atus sum, ar betriegen. *Usus.* Provinciae et hono spes eum frustrata est. Amicus, vi ne frustretur. V. *Labor*, *inanis*, *ir tus*, *frustra.*

Frustrum, i, n. ein Stück. *Sy* Fragmentum. *Usus.* Frustra esculent

Fruticor, aris, atus sum, ar ausſprossen. *Syn.* Surculos emitto, r viresco. *Usus.* Excisa est arbor, no evulsa, quam fruticari vides.

Fucatus, a, um, geschminkt, falsch *Syn.* Fallax, fucosus, eruditus artif cio simulationis.)(*Naturalis. Usu* Naturalis nitor ineras, non fucatus V. *Fictus.*

Fuco, as, avi, atum, are, färben schminken. *Syn.* Coloro. *Usus.* Forma re, fucare, colorare, animare no possunt.

Fucosus, a, um, verfälscht. *Syn* Fucatus. *Usus.* Amicitiae ambitiosae fucosae. Merces fallaces, fucosae.

Fucus, i, m. Schminke, Falschhei R. *a φύκος*. *Syn.* Pigmentum, ornatu peregrinus et arcersitus; fallacia, frau simulatio. *Epi.* Puerlis. *Usus.* In hi inest quidam sine fuco veritatis colo Fucum facere alicui, fraudemque com parare. Sine pigmentis fucoque pueri li. Color sanguine diffusus, non fuc illitus. Vitia corporis fuco occulere V. *Fallacia*, *simulatio.*

Fuga, ae, f. Flucht. R. *a φυγή*. *Syn* Aversio, omissio. *Epi.* Acerbissima communis, desperata, flagitiosa, cala mitosa, nobis gloriosa, patriae cala mitosa, incerta et periculosa, misera, moesta, nefaria, miserabilis, *miserri* ma, molesta, nefaria, remotissima *Usus* Fuga litterarum, laboris, dolo ris. *Fugam parare*, mit der Flucht um gehen. Fugam adornare, ornare, quae

Digitized by Google

rere, consciscere, moliri, comparare. *In fugam se conferre*, die Flucht nehmen. In fugam se dare, se conjicere; fugae se mandare, dare, committere; fugam petere, capessere. *Hostem in fugam dare*, in die Flucht treiben. In fugam vertere, fugam facere hostium. *Fugam reprimere*, von der Flucht aufhalten. Suos a fuga revocare, reducere. Ex fuga aliquo se recipere, sich wohin flüchten. *Ex fuga ad conflictum redire*, von der Flucht abstehen, und auf's neue streiten. Fugam in impressionem acerrimam mutare; e fuga pugnam redintegrare, instaurare. *Hostibus fugam intercludere*, intercipere, excipere ex fuga hostem, Einen Flucht verhindern. V. *Fugio*, *fugo*.

Fugax, acis, *g. o.* flüchtig. *Syn.* Fluxus, ignavus, timidus, qui libenter fugit. *Usus.* Pedes fugaces. Bona brevia; fugacia, caduca. V. *Timidus*, *caducus*.

Fugio, is, fugi, itum, ere, fliehen, meiden. *Syn.* Vito, declino, abhorreo, asperñor.)(*Sequor*. *Adv.* Consulto multitudinem, libentissime, magnopere conspectum, superbiam; dicacitatem, perverse, valde urbem, maxime, vehementer. *Phras.* 1. *Malum natura fugimus*, wir fliehen von Natur, was übel ist. Temporum et fortunae procellas summa cautione devitamus, declinamus. Naturalis nobis est declinatio et vitatio malorum. Natura defugimus res adversas. 2. *Miles noster foede fugit*, unsere Soldaten sind schändlich geflohen. Miles noster terga vertit, effuse loca tuta petiit; fugam capessivit, quae sisti non poterat; militem fuga abstulit; qua cuique proximum fuit, in fugam effundebantur milites nostri, velut apium agmina ad primum missilium crepitum avolavere. Effuse ac sine respectu fugae se dedere; fuga salutem petiere; in fuga sibi praesidium posuere. Metu praecipites, qua cuique via patebat, erupere; in pedes se conjecere; in fugam conversi sunt; in fugam se dederunt, conjecerunt; fugam arripuere; fuga salutem petiere; fuga sibi consuluere; fugae se mandarunt, commiserunt. Fuga distracti, dispersi, disjecti, dissipati sunt; in fugam declinarunt, se contulerunt; fuga se eripuere; terga hostibus dedere; clam se subduxere ex acie; a signis discessere; praesidium sibi fuga cepere; in fuga sibi subsidium posuere; in fuga spem salutis collocavere; fugae se commendavere; terga hosti praebuere; fugam effusis habenis capessivere; ne conspectum quidem hostis sustinuere. 3. *Hostes quaquaversus fugerunt*, die Feinde sind auf allen Seiten davon geflohen. Distraxit hostes fuga, dissipavit, disjecit; diversi dissipatique in omnes partes fugerunt; perterriti huc illuc feruntur; dispersi ac dissipati discesserunt; spatium ingens fuga emensi sunt; dilapsi, quocunque aut error, aut fortuitus animi impetus tulit; per vias invias que, qua quemque aut consilium, aut terror tulit; quacunque via ad fugam patebat, dissipato cursu erupere, se effudere; fuga, se abripere; ubi fuga, aut turba fugientium acti ac ablati sunt; retrocedere in montes; petere rupes saltusque montium occultos, proxima, quaeque perfugia occupare consilium fuit. 4. *Fugientes sistere*, die Flüchtigen zwingen, Stand zu halten, die Flucht einstellen. Fugam reprimere, recessum fugientibus non dare; cedentibus circumfundi; spem omnem fugae tollere; fugam impedire, intercludere. 5. *Fugientibus institit*, er hat den Flüchtigen nachgesetzt. Aversos protrivit; fugientes concidit; in tergis fugientium haesit; imminebat fugientium tergis; fugientes persecutus est; aversus institit; terga cecidit; quantum vires ad persequendum, dexteraeque ad caedendum valuere, tantum caedis fuit; fusis fugatisque nulla a victore requies fuit; fugientes periculum mutarunt; non evitarunt, victoria vestigia premente. Fuga explicari sine magna caede non potuit. 6. *Fugit clam ex urbe*, er ist heimlich aus der Stadt geflohen. Dilapsus per intermissa munimenta neglectasque custodias ex urbe est; fugam ex urbe conscivit, comparavit; foras se ejecit; fugam ex urbe molitus est; clam se ex urbe ejecit, subduxit; ex urbe clam se proripuit; fuga ex urbe elapsus est. *Usus.* 1. Vitium longa animi provisione fugiendum est. Inertia vituperationem fugere. 2. *Lateo*, verborgen seyn. Nulla res est, quae hujus viri scientiam fugiat. Non fugit Catonem. Nisi forte illa me fugiunt. 3. Vinum fugiens. Wein, der absteht. V. *Vito*, *declino*, *fugo*.

Fugitivus, a, um, flüchtig. *Syn.* Servus, qui a domino fugit. *Usus.* Athenio princeps fugitivorum.

Fugito, as, avi, atum, are, sehr

Digitized by Google

fliehen. *Usus.* Qui quaestionem fugitant.

Fugo, as, avi, atum, are, verjagen, in die Flucht jagen. *Syn.* Fugam facio, pello, repello. *Phras. Fugavit hostes*, er hat den Feind in die Flucht geschlagen. Hostium fugam fecit; hostes in fugam vertit; hostibus fugam ac terrorem injecit, in fugam hostes conjecit, dedit, avertit; in fugam compulit; terrorem fugamque fecit hostium; in fugam hostes impulit; in fugam egit; fudit hostes, profligavit; in fugam dedit. *Usus.* Armis, lapidibus et ferro fugare hostem. Fusi fugatique hostes, die Feinde sind geschlagen und in die Flucht getrieben worden.

Fulcio, is, fulsi, fultum, ire, unterstützen. *Syn.* Sustineo, sustento. *Adv.* Undique. *Usus.* Rempublicam consiliis; amicos litteris fulcire. Labentem et cadentem corruere non sinit, fulcit, sustinet re, fortuna, fide. Labefactam rempublicam, consulum ruinas humeris fulcio. V. *Tueor*, *sustineo*, *faveo.*

Fulcrum, i, n. eine Stütze. *Usus.* Lecti fulcrum aureum.

Fulgeo, es, fulsi, ere, schimmern. *Syn.* Splendeo, fulguro. *Adv.* Late. *Usus.* Si fulserit, si tonuerit, si tactum fuerit de coelo. Jupiter tonans et fulgens. Tecta auro et ebore fulgentia.

Fulgor, oris, m. Schein, Glanz. *Syn.* Splendor. *Epi.* Eximius, micans, prosper et salutaris generi hominum, rutilus horribilisque, dexter. *Usus.* Auri fulgore facile oculi perstringuntur.

Fulgur, uris, n. Blitz, Wetterleuchten. *Syn.* Fulgor. *Usus.* Fulgura interpretari.

Fulguralis, e, vom Blitze handelnd. *Usus.* Hetruscorum fulgurales libri.

Fulgurator, oris, m. Ausleger, Deuter der Blitze. *Syn.* Fulgurum interpres.

Fulguritus, a, um. * vom Blitze getroffen. *Syn.* Fulmine, aut pestifero sidere icti.

Fulguro, as, avi, atum, are, blitzen. *Syn.* Corrusco. *Phras. Fulgurat*, es blitzt. Coelum discedit; fulgura ab omni parte emicant. *Usus.* Jove tonante et fulgurante.

Fuligo, inis, f. Ruß. *Syn.* Fumi nigra materies. *Usus.* Fuligine os alicui sublinere.

Fulix, icis, f. Taucher, Wasserhuhn. *Avis aquatilis.*

Fulmen, inis, n. Donnerstrahl. *Syn.* Aëris ardor, fulgur. *Epi.* Igneum, sinistrum, terribile, crispisulcans. *Phras.* 1. *Fulmine periit*, er ist vom Donner erschlagen worden. Fulmine ictus concidit; tactus de coelo est; afflatus fulmine est, nubium conflictu expressus ardor hominem exanimavit; coelesti igne exanimatus est; de coelo percussus; ex coelo ictus est; ictu fulminis deflagravit. 2. *Fulmina aliquot ceciderunt*, es hat einige Mahl eingeschlagen. Domos aliquot fulminibus tempestas deformavit, aedes aliquot de coelo tactae sunt; fulmine ictae, discussae sunt; coelesti igne deflagrarunt; fulmine ictae conflagrarunt. *Usus.* Ictu fulminis deflagrare. Jupiter fulmen jacit, emittit; fulmine icit, percutit. Scipiones belli fulmina. Dolores et fortunae fulmina contemnere.

Fulmino, as, avi, atum, are, * donnern, einschlagen. *Syn.* Fulmen emitto, fulmine percutio, fulmine afflo.

Fulvus, a, um, dunkelroth. *Syn.* Aureus.

Fumo, as, avi, atum, are, rauchen. *Syn.* Fumum emitto, ardeo. *Usus.* Ita domus fumabat, ut multa ejus sermonis indicia redolerent.

Fumosus, a, um, rauchig. *Usus.* Fumosae imagines.

Fumus, i, m. Rauch. R. *a* τύφομαι, *fumo. Usus.* Fumo aliquem excruciare. In illo granearum nidore et fumo. Fumus ingens velut quadam nube coelum absconderat, es war ein großer Rauch.

Funale, is, n. Fackel, Windlicht. *Syn.* Fax.

Functio, onis, f. Amt. *Syn.* Actio. *Epi.* Jucundior. *Usus.* Labor est functio quaedam vel animi, vel corporis. Gravioris operis et muneris functio.

Funda, ae, f. Schleuder. *Usus.* Balearica funda.

Fundamentum, i, n. Grundfeste. *Syn.* Solum, sedes, gradus, aditus. X *Perfectio. Usus.* Tantum abes a perfectione magnorum operum, ut ne fundamenta quidem jeceris. Sunt haec fundamenta firmissima pacis et libertatis, quibus nititur respublica. Fundamenta et robur quaestionis, defensionis. Aream occupare fundamentis.

Funditor, oris, m. Schleuderer. *Usus.* Expedita funditorum et sagittariorum manus.

Funditus, ganz und gar. *Syn.* Pror-

Digitized by Google

m. *Usus*. Funditus evertere, perdere, ollere fidem, amicitiam, religionem. V. *enitus*.

Fundo, as, avi, atum, are, gründen. *Syn*. Stabilio, constituo, fundamentum acio, pono, ago. *Adv*. Accurate, vere, raeclare. *Usus*. Magnis laboribus fundatum imperium, multa virtute stabilita libertas. Illud maxime vestrum fundavit imperium. Status reipublicae fixus et funatus. Fundatae opes, atque optime constitutae. *Fundare ordinem. Fundatorem esse*, einen Orden stiften, *vulg. Latine*: condere familiam sacram; auctorem, parentem, conditorem esse sacri alicujus instituti. V. *Servo*, *conservo*.

Fundo, is, fudi, fusum, ere, gießen. *Syn*. Emitto, edo. *Adv*. Aequaliter, late, recondite, latius, latissime, numerose, volubiliter orationem. *Usus*. 1. Quae te pelluam, non hominem ex utero fudit? 2. *Profero*, *cano*, *enuntio*, vorbringen, singen, aussprechen. Fundere verba, versus, vocem. 3. *Gigno*, hervor bringen. Terra flores, fruges, baccas fundit. 4. *Dissipo*, *dispergo*, zerstreuen. Magnas hostium copias, exercitum fundere. 5. *Diffundo*, sich ausbreiten. Funditur malum latissime. Vitis funditur in omnes partes.

Fundus, i, m. Grund, Boden. R. *a* βάθος. *Syn*. Possessio, praedium. *Epi*. Antiquus, communis, extremus, fructuosissimus, incertus; maritimus, melior, ornatissimus, paternus avitusque, privatus, proximus, publicus, pulcherrimus, suburbanus, venalis. Fundi alieni, nobilissimi, privati, optimi, fructuosissimi. *Usus*. Fundos suos, aut res rusticas obire vel fructus causa, vel delectationis. His fere rebus fundi fructus et cultura continetur. V. *Bona*.

Funebris, e, zur Leiche gehörig, traurig. *Syn*. Lugubris. *Usus*. Laudatio ad funebrem concionem. Epulum, vestimentum funebre. V. *Funus*.

Funero, as, avi, atum, are, begraben. *Syn*. Sepelio. *Usus*. Ictu arboris funeratus. V. *Sepelio*.

Funesto, as, avi, atum, are, verunreinigen. *Syn*. Quasi funere inquino, foedo. *Usus*. Humanis hostiis Deorum aras funestare. Curiam inflammari, incendi, funestari.

Funestus, a, um, tödtlich, unglücklich. *Syn*. Inquinatus, perniciosus. *Usus*. Pestiler et funestus magistratus. Funesta reipublicae pestis. Dies non funesta.

Fungor, eris, functus sum, fungi, verwalten. *Syn*. Praesto, exerceo, facio, officio, colo. *Usus*. Fungar officio, quo tu functus es in meo luctu. Munere, omni fortuna prospere fungi. V. *Facio*.

Fungus, i, m. Erdschwamm, Pilz.

Funiculus, i, m. ein kleines Seil. *Usus*. Funiculus e puppi religatus.

Funis, is, m. ein Strick. *Usus*. Convellere, religare, incidere funes.

Funus, eris, n. Begräbniß. R. *a* φόνος, *Jon.* φῦνος, *caedes*. *Syn*. Exequiae, supremae diei celebritas, exequiae funeris. *Epi*. Acerbissimum, amplum, aptum, familiare, funestum, justum et indictum, miserum atque acerbum, paternum, perluctuosum. Funera acerba, magna, sumptuosa et lamentabilia. *Phras*. 1. *Funus ei satis amplum faciendum curavi*, ich habe ihn herrlich zur Erde bestatten lassen. Funere ut honestissimo efferretur, curavi; justa illi facta, persoluta sunt pompa maxima; parentatum est illi honestissime; supremo die quam amplissime ut efferretur, operum dedi. 2. *Funus comitati sunt plurimi*, die Leiche haben sehr Viele begleitet. Exequias funeris prosecuti sunt plurimi; exequias ejus plurimi cohonestarunt; funus ejus ducebant, deducebant plurimi; funeri ejus operam dedere plurimi; supremum mortuo honorem persolvere; ad ejus funus curandum, efferendum, ad ejus exequias celebrandas, ad justa ei solvenda, facienda, peragenda convenere plurimi; in funus ejus venere plurimi, accessere; exequias funeris, pompam duxere ad tumulum prosecuti sunt plurimi. V. *Effero*, *exequiae*, *sepelio*. *Usus*. Funus curare, ducere, efferre; funus facere; funeri operam dare; in funus venire, accedere; funere efferri. Funeris pompa privare, orbare, spoliare, unbegraben hinwerfen.

Fur, ris, m. ein Dieb. R. *a* Dor. φωρ, *a* φέρω, *fero*. *Syn*. Homo furax. *Epi*. Nocturnus. *Phras*. *Fur est*, er ist ein Dieb. Rapinis, furtis vivit; furari, rapere, compilare aliena solet; trium litterarum homo est, quam si semel ad capsas admiseris, multis custodibus opus sit; cui non plus auri, quam monedulae committas; qui omnium domos furacissime scrutetur. Nullum hujusmodi tota provincia est everriculum. *Usus*. Fures earum rerum, quas ceperint, signa commutant.

Furaciter, diebischer Weise. *Usus*. Domus scrutatur furacissime.

Furax, acis, *g. o.* diebisch. *Syn*. Qui facile furatur; qui furtis faciendis animum applicat. V. *Fur*.

Furca, ae, f. Gabel, Galgen. *Usus*. Hunc sub furca vinctum inter verbera et cruciatus videre potestis? Furcam ferens.

Digitized by Google

Furcifer, ri, m. ein Schelm. *Syn.* Scelestus. *Usus.* Id tu furcifer tibi sumes?

Furens, tis, *g. o.* wüthend, tobend. *Syn.* Furibundus, maximo furore inflammatus, concitus, insanus, vesanus, effrenatus, praeceps, mente motus, violentus, qui mentis compos non est; cui mens e sede sua et statione demota est; praecipite amentia homo, qui de potestate, de mente, de consilio exiit. *Usus.* Furentis et violenti impetus. Furens audacia, scelus anhelans. Furentem et exultantem comprimere. V. *Insanus*, *mente motus.*

Furenter, unsinnig. *Syn.* Furiose. *Usus.* Furenter irasci.

Furia, ae, f. Plageteufel, Furie. *Epi.* Teterrima, assiduae domesticaeque. *Usus.* Illa furia et pestis patriae. Furiae speculatrices et vindices facinorum. Furiae agitant et insectantur impios, non ardentibus taedis, sed angore conscientiae, et fraudis cruciatu. V. *Conscientia mala.*

Furialis, e, toll, rasend. *Syn.* Furens. *Usus.* Furialis illa vox.

Furibundus, a, um, wüthig, rasend. *Syn.* Mens alicujus furibunda. Crudeles et furibundos impetus latronis retardavit. V. *Furiosus.*

Furiose, unsinnig. *Syn.* Furenter.

Furiosus, a, um, wüthend, rasend. *Syn.* Furens, furibundus, vesanus, mente incitatus. *Phras. Homo furiosus*, ein rasender Mensch. Furore captus, repentino ictus furore; amens agitantibus furiis, cui furoris nescio quid objectum; qui furiis agitatur, perterretur, vexatur, torquetur, rapitur, praeceps fertur, incitatur. *Usus.* Furiosa vis cupiditatis quo te rapuit? Mulier non jam morbo, sed scelere furiosa. Fervidum, petulans, furiosum dictum. V. *Insanus*, *furens*, *furo.*

Furo, is, ere, rasen, wüthen, toben. *Syn.* Insanio, bacchor, furore inflammor; abstrahor a sensu mentis; a me ipso discedo. *Adv.* Acerrime. *Phras.* 1. *Quid ita furis?* was wüthest du so sehr? Quae te tanta pravitas mentis tenet, quis furor? Homo amentissime, et in omnibus consiliis praeceps, et devie, quae tibi res, quae causa istam rabiem, nec enim audaciam appellare velim, accendit? Quis te furor, quae mentis ad omnia caecitas exagitat? Quo inflammato isto furore praeceps raperis? Quo effrenatus ac prope amens furore ruis? Cujus ferae rabies occupavit animum tuum? Nullumne furori et effrenatae violentiae modum impones? 2. *En! ut furit*, seht nur, wie er wüthet! En! ut, velut lymphatus, aut Bacchi sacris commotus, ardentibus oculis rabiem ostendat! ut incitat et vecorde mente, ut inusitata rabie i omnes invadat promiscue! ut agitantibu furiis velut lymphatus et attonitus; i in rabiem versa, rabie accensus, fan tico furore percitus, in rabiem efferatu omnia conturbat? En! ut acriter exard scit! ut furore ardet et scelere! ut eu agitant furiae, neque consistere usqua patiunter! En! ut nefario furore instir ctus rapide omnia appetat, nec ruere de mens, nec furere desinat! En! ut in ra biem furoremque conversus, nec jam men tis potens discurrat improbus! V. *Furio sus*, *furor. Usus.* Qui valetudinis viti furunt, melancholici dicuntur. Luctu fu rore et dolore injuriae.

Furor, oris, m. Raserey. *Syn.* Insa nia, rabies.)(*Sanitas. Epi.* Comes sce teris et audaciae, consceleratus, consularis, credibilis, divinus, effrenatus, exul tans, incredibilis, inflammatus, infra ctus, libidinosus, magnus, maximus, mi rus, nefarius, notissimus, perniciosus, praeceps, similis, summus, tantus, totus, tribunitius, vetus, vinolentus. *Phras. Quia litem perdidit, furere coepit*, weil er seinen Handel verloren hat, so ist er ganz rasend geworden. Quia causa cecidit, ad insaniam, dementiam, amentiam, furorem redactus est; mente captus est; mentem amisit; mens eum defecit, destituit; incidit in insaniae morbum, in furorem prolapsus est; a mente, a seipso discessit; de potestate mentis exiit. V. *Furens. Usus.* Furorem esse ajunt mentis ad omnia caecitatem. Furore occaecari. Furor hominem invadit. Furorem improborum comprimere, sedare, mittigare, stillen. Furor consedit, remisit, detonuit, consenuit, sich legen, aufhören.

Furor, aris, atus sum, ari, stehlen. *Syn.* Furtum facio, compilo, expilo, surripio, averto, interverto, bonis alienis manus affero, aliena in rem meam converto, clam eripio. *Phras.* 1. *Nisi attenderis*, *furabitur*, wenn du nicht Acht gibst, so wird er stehlen. Nisi attentus ad rem eris, furtum faciet; pecuniam avertet; domum compilabit praedam faciet; quidlibet, nunc hoc, nunc illud subducet; furti se adstringet; furti se alligabit; viscatis manibus quidquid obvium fuerit, leget; manus aerario afferet; a rebus tuis manum haud abstinebit; qui manus steriles ad te attulerit, gravidas foras reportabit; pecuniam fraude subtrahet. 2. *Ex illo libro multa furatus est*, er hat aus diesem Buche sehr viel gestohlen. Ab eo

Digitized by Google

e multa furatus est, ex illo libro sumpsit, quos non ille rivos ex alio fluminibus, ex illo fonte in suum lum deduxit, duxit, derivavit? Hos ingenii partus in suam rem conver- *Usus.* Furatur aliquid, aut clam eri- t, emisse se dicit. Si ego tuum ante egissem, furatum me abs te esse diceres.

Furtim, heimlich, verstohlener Weise. *Syn.* Clam.)(*Palam, libere. Usus.* Furtim facere aliquid.

Furtive, heimlich, diebisch. *Syn.* Furtim.

Furtivus, a, um, heimlich. *Syn.* Occultus. *Usus.* Furtivum iter facere.

Furtum, i, n. Diebstahl. *Syn.* Compilatio, rei alienae fraudulenta tractatio. *Epi.* Apertum, improbissimum, impudens, impudentissimum, manifestum, maximum. Furta minora, magis occulta, illustriora, mira, multo plura et majora, notissima, sordidissima, tanta, tam aperta. *Usus.* Furtum facere. Furti se alligare; furti damnari. V. *Furor.*

Furunculus, i, m. kleiner Dieb. *Usus.* Olim furunculus, nunc vero etiam rapax.

Fuscina, ae, f. Gabel. *Syn.* Tridens.

Fuscus, a, um, braun. *Usus.* Purpura plebeja et pene fusca.

Fuse, zerstäuftig. *Syn.* Diffuse, disperse.)(*Articulate, distincte. Usus.* Fuse lateque disputare et dicere.

Fusio, onis, f. Guß. *Epi.* Universa. *Usus.* Fusiones autem deorum.

Fustis, is, m. ein Prügel. *Phras.* *Fustibus appellavit*, er ist geprügelt worden. Fuste male mulctatus, male acceptus, percussus est; impactus non levi manu ac repetitis ictibus ille fustis est; fustis vim pondusque sustinere, ferre, pati cogebatur; fustuario male acceptus, multatus est; fustibus male contusus est ac dedolatus; onustus fustibus pene exanimis concidit. *Usus.* Fustem alicui impingere; fustibus implere caput; fuste aliquem coërcere.

Fustuarium, ii, n. das Prügeln. *Syn.* Fustium castigatio, verberatio. *Usus.* Fustuarium meritus.

Fusus, a, um, gegossen. *Syn.* Dispersus. *Usus.* Genus sermonis fusum ac profluens. Aër fusus et extenuatus.

Futilis, e, flederlich, eitel. *Syn.* Vanus, levis.)(*Gravis. Usus.* Quis non odit vanos, futiles, sordidos, leves? Futilis laetitia. V. *Vanus, levis, ineptus.*

Futilitas, atis, f. Leichtsinnigkeit. *Syn.* Vanitas. *Usus.* Haec sunt plena futilitatis et summae levitatis. V. *Vanus, levis, ineptia.*

Futurus, a, um, künftig. *Syn.* Consequens, posterior, reliquus, impendens, eventurus, venturus. *Phras. Quid futurum sit, nemo scit*, was ins künftige geschehen wird, weiß niemand. Futura quis divinet? Reliqui temporis eventus in incerto est; consequentis, prosterioris temporis ratio incerta est; quid dies ferat, plane latet; quid vesper ferat, incertum est. *Usus.* Prospicere, providere, quod futurum sit.

G.

Galea, f. Helm. *Syn.* Capitis armatura. *Epi.* Aenea. *Usus.* Loricae galeaeque aeneae. Alii galeas bucculasque tergere.

Galeatus, a, um, gehelmet. *Usus.* Minerva galeata.

Gallina, ae, f. eine Henne, *Usus.* Anatum ova gallinis supponimus.

Gallinaceus, a, um, von Hühnern. *Usus.* Galli gallinacei.

Gallinarius, ii, m. Hühnerwärter. *Syn.* Qui gallinas curat.

Gallus, i, m. ein Hahn. *Epi.* Gallinaceus. *Usus.* 1. Galli victi silere solent, canere victores. Te gallorum, illum buccinarum cantus exsuscitat. 2. *Oriundus, Gallia*, ein Franzose. Galli robore, Poeni calliditate, Graeci artibus valent.

Ganeae, arum, f. ein Sauf- und Hurenhaus. *Syn.* Loca libidini et helluationibus apta, lustra. *Usus.* Ganearum fumus et nidor.

Ganeo, onis, m. Hurenwirth. *Syn.* Heluo. *Epi.* Facinorosissimus, egentissimus, cincinnatus. *Usus.* Quis ganeo, quis nepos. V. *Nepos.*

Gannio, is, ivi, et ii, ire, bellen, wie ein Fuchs. *Usus.* Quid ille gannit, quem vult?

Garrio, is, ivi, itum, ire, schwätzen. R. *a γηρύω.* *Syn.* Loquor sine delectu, garrulus, loquax sum. *Phras.* 1. *Libenter garrit*, er schwätzt gern. Homo loquax est et odiosus; garrit, quidquid in buccam venit; totis diebus tinnit, linguae

Digitized by Google

immodicae est et garrulus; futili et importuna, loquacitate omnibus obstrepit; linguam gerit impense liberam et expeditam. 2. *Inepte garrit*, er redet, was ihm in den Mund kommt. Quidquid in buccam venit, deblaterat, effutit; garrit, quo neque pes, neque caput compareat; rimarum plenus est; hac, illac perfluit. V. *Loquor. Usus.* Garrimus, quidquid in buccam venerit.

Garrulus, a, um, geschwätzig. *Syn.* Loquax. *Usus.* Garrulus, ventosae et immodicae loquacitatis. V. *Garrio.*

Gaudeo, es, gavisus sum, ere, sich erfreuen. *Syn.* Laetor, exulto, triumpho; laetitia, gaudio exulto; gaudio triumpho; laetitia afficior. *Phras.* 1. *De prospero rerum tuarum successu immortaliter gaudeo*, über den glücklichen Fortgang deiner Sachen habe ich eine recht herzliche Freude. Laetitia exulto; gaudio efferor et exsilio. Res tuae secundae mihi summae jucunditati sunt; capio ex illis voluptatem non mediocrem; res tuas eo esse loco cum intueor, summa laetitia perfundor; omnibus laetitiis incedo; nimio gaudio pene desipio. Vix capio, eam voluptatem, quae ex rerum tuarum prospero successu enata mihi est. Ex florentissimo rerum tuarum statu laetitiam capio, voluptatem haurio incredibilem. Res tuas tam florentes cum aspicio, cumulor gaudio ingenti; laetitia efferor et triumpho. 2. *Mire gavisus sum*, ich habe mich über die Maßen erfreuet. Tanta laetitia auctus sum, pene ut non constarem mihi; incredibili gaudio sum elatus; manus sustuli ego et amici, tuumque gaudium gaudebamus. Etsi turpis est effusio animi, et laetitia exultans, gestiens, immoderata, comprimere tamen vim gaudii non potui; vix prae gaudio mei compos fui; superfundenti se laetitiae non temperavi; lacrymae mihi gaudio manarunt; tanta mihi laetitia oborta est, ut in vultum erumperet; ut voce, manibusque laetitiam animi significarem V. *Laetus*, *laetor*, *jucundus*, *gaudium.*

Gaudium, ii, n. Freude. *Syn.* Laetitia, voluptas. *Epi.* Commune, exile, falsum, incredibile, insatiabile, maximum, nimium, summum. Gaudia perpetua, plena, vera. *Phras. Novus is honor magnum mihi gaudium attulit*, diese neue Würde hat mir eine große Freude gebracht. Ingenti me gaudio complevit, implevit; laetitia me extulit; animum gaudio explevit; in laetitiam insolitam me conjecit; delibutum gaudio me reddidit; laetitiam incredibilem mihi objecit; voluptate liquidissima me perfudit; laetitiam mihi praebuit; liberalissima me voluptate cumulavit; suavissimae mihi voluptati fuit. V. *Delecto. Usus.* Gaudio affici, compleri, perfundi, cumulari, sich erfreuen. Gaudio efferri, exsilire, exultare, triumphare, sich unmäßig freuen. Gaudium erumpit. Infausto nuntio publica gaudia contaminare. V. *Laetitia.*

Gaza, ae, f. Schatz, Reichthum. *Vox Persica. Syn.* Aerarium, pecunia, thesaurus, regiae opes, bona fortunaeque. *Epi.* Maxima, regia. Gazae pacatissimae atque opulentissimae. *Usus.* Ab auro gazaque regia manus abstinuit. Omnium locupletum fortunae; omnium provinciarum fructus; omnium regum bona, vectigalia, divitiae, persicam gazam non adaequant. V. *Divitiae*, *copia.*

Gelide, kalt. *Usus.* Res omnes gelide timideque ministrare.

Gelidus, a, um, eiskalt. *Syn.* Frigidus. *Usus.* Gelidae fontium perennitates.

Gelu, u, n. Eis. *Syn.* Glacies. *Usus.* Hiems rura gelu claudit. Perpetuo gelu locus riget. V. *Frigus*, *hiems.*

Geminatio, onis, f. Verdoppelung. *Figura*, seu *exornatio verborum.*

Gemino, as, avi, atum, are, verdoppeln. *Syn.* Duplico.

Geminus, a, um, zweyfach. *Syn.* Similis. *Usus.* 1. Par est avaritia, similis improbitas, eadem impudentia, gemina audacia. 2. *Duplex*, zwey. Vos geminae voragines reipublicae. Gemini fratres, Zwillinge.

Gemitus, us, m. das Seufzen. *Syn.* Suspirium, vox dolore expressa. *Epi.* Lamentabilis, imbecillus, adjectus, flebilis, liber, magnus, maximus, tantus. Gemitus acerbi, miseri. *Usus.* Tota urbe gemitus factus et flectus; lamentatio, ejulatio toto foro.

Gemma, ae, f. Edelgestein. *Syn.* Lapillus pretiosus. *Epi.* Praegrandis, gemmae clarissimae, durissimae, fulgentes, magnae, multae, plurimae. *Phras. Vestis ornata gemmis*, ein mit kostbaren Steinen besetztes Kleid. Vestis distincta gemmis; fulgentibus gemmis illuminata; quam internitentes gemmae distinguunt; vestis inclusis auro gemmis ornata. *Usus.* 1. Poculum ex auro gemmis distinctum clarissimis. 2. *Oculis in stirpibus*, Rebauge, Knospe. Gemma in vitibus ineunte vere.

Gemmo, as, avi, atum, are, ausschlagen, Knospen bekommen. *Usus.* Gemmare vites rustici dicunt, sitire agros,

Digitized by Google

laetas esse segetes, luxuriem esse in herbis.

Gemo, is, ui, itum, ere, seufzen. *Syn.* Gemitum facio, ingemo, ingemisco,)(*Laetor. Phras. Turpe est viro forti gemere*, es stehet einem Manne nicht gut, über sein Unglück zu seufzen. Malis suis ingemere; ejulatus, comploationes, voces indecoras edere; miserum se et infelicem lamentari, appellare. Turpe est miseros, crebros edere gemitus; lamentis et suspiriis se conficere. V. *Lugeo, luctus. Usus.* Gemere tuam fortunam non desinam et lugere.

Genae, arum, f, Wangen. *Syn.* Malae. *Epi.* Exsangues, subjectae, leviterque eminentes, pilosae. *Usus.* Pilosae genae. Muliebres lacerationes genarum.

Genealogi, orum, m. Geschlechtsbeschreiber. *Syn.* Qui de originibus scribunt. Huc pertinet. 1. *Arbor genealogica*, Stammbaum. Gentis in stirpes et capita descriptio, tributio. Cognationem singularum ab uno stipite, ducta designatio. Cognationis universae in singula familiae capita facta partitio. 2. *Genealogiam facere*, ein Stamm-Register machen. Generis seriem describere, explicare; generis seriem a capite arcessere ac persequi. Generis stirpes et capita a primo stipite deducere, recensere, percensere. Ab ultimis, majoribus generis gradus singulos ducere, deducere, evolvere, explicare.

Gener, eri, m. Tochtermann. *Syn.* Maritus filiae.

Generalis, e, allgemein. *Syn.* Communis, universus, confusus, late manans, ad multa pertinens, late patens. *Phras.* 1.) *Generalissimus*, *vulg.* der oberste Feldherr. *Exercitus imperator summus.* Cui summa belli administrandi permissa est; penes quem in gerendo bello summa imperii est; bello gerendo cum summa potestate praefectus. Princeps ducum militarium; dux delectus ad bellum gerendum; cui summa imperii bellici delata, mandata est; ad quem summa imperii bellici rediit, translata est. 2.) *Generalis Marescallus*, *vulg.* Feldmarschall. Supremus castrorum praefectus. 3.) *Generalis armorum praefectus*, Feldzeugmeister. Rei tormentariae cum imperio praefectus. 4.) *Generalis vigiliarum magister*, *vulg.* General-Major oder General-Feldwachtmeister. Supremus vigiliarum praefectus; vigiliis cum summa potestate praefectus; aciei structor. 5.) *Generalis auditor*, *vulg.* General-Auditor. Praetor, judex causarum militarium supremus. 6.) *Generalatus*, *vulg.* das Generalat. Imperium armorum. Imperii summa bellique administrandi; *aut*: Praefectura suprema legionis. 7.) *Generalitas*, *vulg.* die Generalität. Delecti ordinum militarium praefecti. Ordinum militarium duces, principes. 8.) *Generalis ordinis*, *vulg.* ein Ordens-General. Summus religiosae familiae praefectus, moderator. Religiosae familiae summo cum imperio praefectus. Penes quem religiosi imperii summa est. *Usus.* Generale quoddam decorum est, quod in omni honestate versatur.

Generaliter, insgemein. *Usus.* Communiter, una comprehensione. *Usus.* Generaliter aliquid definire, *vulg.* *Universaliter.*

Generatim, überhaupt. *Syn.* Generaliter, universe. *Usus.* Non nominatim, sed generatim instituta proscriptio. Quid singillatim potius, quam generatim loquar? sed generatim quaeritur, an?

Generator, oris, m. Erzeuger. *Syn.* Genitor.

Genero, as, avi, atum, are, zeugen, gebären. R. *a γείνω, quod de* maribus *solum dicitur*; *abusive* de feminis. *Syn.* Gigno, creo, procreo. *Usus.* Hominem generavit et ornavit. Deus. An mundus nullo sit generatus ortu. Unde sit generatus, ortus, concretus. Liberos generare; procreare, gignere.

Generosus, a, um, edel, tapfer, großmüthig. *Syn.* Qui altiore animo est; magnanimus, praestans, magnificus, clarus. *Phras. Qui generosa stirpe natus est, is magis bonis artibus ac virtuti studere debet*, der vom Adel ist, soll mehr nach Tugend und Wissenschaft streben. Quicunque loco honesto natus, ei major, quam caeteris colendi praeclara studia necessitas imponitur. Quicunque claro, non obscuro, summo loco natus est; quicunque claris parentibus natus est; qui ex nobili familia, clara stirpe ortus est; qui praecipuae inter cives conditionis est; qui egregia, nobili, illustri domo natus est, majori, quam quivis alius, urgetur virtutis exercendae necessitate. Ad honestissimos quoque, ad honoratos, primarios in primis pertinent bonarum artium ac virtutis studia. Quem familiae nobilitas, natalium splendor commendat, eum ad liberalium doctrinarum studia, ad studium summae laudis, ad omnem laudem et decus eo studiosius incumbere; ad excellentem omnium rerum cupiditatem eo vehementius incitari oportet. Habet hoc nobilitas, familiae splendor, ut vitae laudabiliter et cum virtute traducendae, non modo occasionem, verum etiam cau-

Digitized by Google

sam; neque causam tantum, sed etiam necessitatem afferat. V. *Nobilis. Usus.* Civili et generosa stirpe profectus. Forma magnifica et generosa. Generosus equus umbra quoque virgae regitur, ignavus ne calcari quidem concitatur. V. *Animus magnus, expositus, fortis.*

Genialis, e, der Wollust ergeben. *Syn.* Voluptarius, nuptialis. *Usus.* Lectus genialis.

Geniculatus, a, um, voller Knoten. *Syn.* Geniculis distinctus. *Usus.* Culmus geniculatus.

Genitalis, e, zum Gebären dienlich. *Syn.* Gentilitius.

Genitor, oris, m. Vater, Urheber. *Syn.* Generator. *Epi.* Optimus et praestantissimus. *Usus.* Imitari genitorem et effectorem suum.

Genitrix, icis, f. Mutter. *Syn.* Mater, procreatrix.

Genius, ii, m. angeborne Neigung. *Usus.* Curare genium, indulgere genio, sich wohl seyn lassen. Defraudare genium, seinem Munde abbrechen.

Gens, tis, f. ein Volk. *Syn.* Natio. *Epi.* Acuta et controversa, barbara aut immanis, fallacissima, vera, fortis, humana, docta, mansueta, fera, saeva. Gentes antiquae, multitudine innumerabiles, locis infinitae, omni copiarum genere abundantes, bellicosae, efforatae, extremae atque ultimae, armatae, finitimae, immanissimae, inimicae, infidae, incognitae, integrae, integerrimae, pacatissimae, majores, maximae, minores, multae, plurimae, tantae, ultimae, universae. *Usus.* 1. Gentes, immanitate barbarae, multitudine innumerabiles, locis infinitae. Caeterae nationes et gentes. Propior est ejusdem gentis, nationis, linguae. Ubi gentium sumus? 2. *Genus, familia*, Geschlecht, Stamm. Gens Valeria, Cornelia. Majorum, *vel* minorum gentium Patricii. Dii minorum gentium.

Gentilis, e, von einerley Geschlecht oder Herkunft. *Usus.* Gentiles sunt, qui inter se eodem sunt nomine ab ingenuis oriundi. Homines Deorum quasi gentiles sunt. Degere in gentilium et agnatorum potestate.

Gentilitas, tis, f. Geschlecht, Landsmannschaft. *Syn.* Gentilium jus, conditio, ratio, habitudo, nexus. *Usus.* De toto gentilitatis jure disputandum fuit.

Gentilitius, a, um, das zu Einem Stamme gehöret. *Syn.* Genti et generi communis. *Usus.* Gentilitia sacra.

Genu, u, n. Knie. *Syn.* Nodus, in quo femora desinunt, cujus pars posterior poples. *Epi.* Dextrum, flexum, inflexum, sinistrum. *Phras.* 1. *Ad genua advolvi*, Einem zu Füßen fallen. Se ad pedes alicujus projicere; ad pedes accidere; genibus alicujus advolvi; ad genua alicujus jacere, volutari, ad pedes alterius se provolvere, prosternere, abjicere; ad alicujus pedes procumbere; ad genua se submittere. 2. *Genua flectere*, die Knie beugen. In genua subsidere, procumbere; genua ponere, submittere; in genua provolvi V. *Flecto. Usus.* A genibus supplicem repellere. Genu flexo, positis in terra genibus, mit gebogenen Knien. Genu innixus.

Genuinus, a, um, eigentlich. *Syn.* Proprius. *Usus.* Dentes genuini dicti.

Genus, eris, n. Art, Geschlecht. *Syn.* Familia, stirps. *Phras.* 1. *Utrique illustre genus est*, sie sind beyde von gutem Adel. Ambo summo loco nati, prosapia sunt illustri; genere inter suos clarissimo orti; ad illustrissimos majores genus suum et origenem referunt; familiam suam a prima stirpe ad hanc aetatem ordine enumerare possunt; ambo sunt vetustae prosapiae et multarum imaginum; summo, honoratissimoque genere nati; claritudine generis praecellunt; claritate natalium sunt insigni. V. *Nobilis, generosus.* 2. *Genere humili et obscura natus est*, er ist von geringem Herkommen. Ipse sui generis est initium; videtur ex se natus; est unus de multis; terrae filius. V. *Ignobilis. Usus.* 1. Genus est notio ad plures differentias pertinens. Genus humanum. 2. *Ratio, modus, discrimen, res, ordo*, Weise, Unterschied, Ordnung. Tuum consilium de toto genere belli. Prudentia tua in omni genere singularis. Varia furandi genera. In omni genere et varietate artium excellere. 3. *Familia, stirps*, Geschlecht, Stamm. Genus ab aliquo ducere, ementiri. Nobili genere, ortus, natus.

Geographia, ae, f. Erdbeschreibung.

Geometra, *vel* Geometres, ae, m. Erdmesser. *Usus.* Geometrae, Musici, Grammatici.

Geometria, ae, f. Erdmeßkunst. *Usus.* In Geometria lineamenta, formae, intervalla, magnitudines. Geometriam discere, tractare, in summo honore habere.

Geometricus, a, um, feldmesserisch. *Usus.* Geometricum quid explicare.

Germane, brüderlich. *Syn.* Fraterne.

Digitized by Google

Germanitas, tis, f. Bruderschaft. *Syn.* Communio sanguinis, *vulg. Fraternitas.* *Usus.* Moveat te horum pietas, moveat germanitas.

Germanus, a, um, Eines Stammes. *Syn.* Ex eadem stirpe et genere orti praesertim fratres et sorores. *Usus.* 1. Hic cum mutilum nescio quid locutus est, germanum se Thucydidem arbitrabatur. Frater germanus, soror germana. 2. *Veras, sinceras*, aufrichtig, wahrhaft. Num hoc germanum esset? Veteres illi et germani Latini. Verae et germanae justitiae effigies. 3. *Similis*, ähnlich. Homo Stoicis germanissimus.

Germen, inis, n. Sprosse, Stamm. *Usus.* Alieno ex sanguine germen.

Gero, is, gessi, gestum, ere, tragen. *Syn.* Facio, administro, servo. *Adv.* Absimenter se, acerbe bellum, apte, auspicato, bene negotium, constanter se, excellentius, felicius, felicissime, fortiter, fortuito, graviter consulatum, honeste, juste bellum, libenter negotium, libere se, magnificentissime consulatum, male negotium, malitiosius rem mandatam, modeste, se negligentius, omnino nihil jure. Optime rempublicam, otiose negotium suum, palam rem, perdite se, pie bellum, praeclare negotium, privatim, publice, sanctissime se, severe consulatum, submissius se, teterrime se in provincia, truculentius se, turpissime se, tuto magistratum, valde bene, valde honeste. Geri bene, obscure quid, pulcherrime. *Phras.* 1. *Bene se gerit*, er hält sich wohl. Eximia ejus in rebus gerendis opera existit. Ejus labor in reipublicae negotiis caste integreque versatur. Egregia ejus in tota vitae ratione virtus enitet; excellenter, sanctissime et prudenter se gerit. In rebus tractandis praecipua est ejus gloria, virtus eximia; operam dat, nequis civium virtute praestet. Exemplo ae spectaculo est omnibus. In eo munere ita se tractat, ut venire in contentionem cum laudatissimis possit. 2. *Male se gerit*, er verhält sich übel. Turpissime, flagitiosissime se gerit; res libidine gerit, non ratione; admodum degeneravit; veteres suas laudes imminuit; nihil fortiter, nihil moderate gerit; ejus opera non sat caste in eo munere versatur; multa superbe, multa libidinose fecit. 3. *Munus suum bene gerit*, er verrichtet sein Amt recht gut und wohl. Munus suum, provinciam cum laude sustinet; partes officii omnes egregie tuetur, colit; muneri suo satisfacit; nihil in eo officii ad exequendum munus suum desideres, expectes; nihil in muneris functione curae aut diligentiae praetermittit; muneris sui partes non languide aut indiligenter praestat. 4. *Pro rege segerit*, er nimmt ein königliches Ansehen an. Partes sibi regis sumit; personam regis in republica tuetur. *Usus.* 1. Susceptum negotium pro tua fide et diligentia ex voluntate Caesaris gerito. Bene sapienterque rempublicam gerere. Inimicitias, bellum, personam, rem alicujus gerere. Ingenium muliebre, animum laude dignum gerere. 2. *Vivo, me exhibeo*, cum vocibus: *me, te*, sich verhalten. Turpissime, male; prudenter se gerere. Gerere se pro cive, sich aufführen, als wie ein Bürger. 3. *Morem gerere, obtemperare*, gehorsamen.

Gestio, is, ivi, et ii, ire, frohlocken. *Syn.* Gestu corporis desiderium rei ostendo, praegestio, studio, laetitia efferor; tanta laetitia affectus sum, ut mihi vix constem.)(*Moereo afflictus sum. Adv.* Temere. *Phras. Nimia voluptate gestio*, ich weiß vor Freuden nicht, was ich thue. Exulto gaudio; onustum laetitia pectus apporto; vix apud me sum, ita gaudio animus colliquescit; gaudio pene desipio. V. *Gaudeo. Usus.* Gestio scire omnia. Laetitia gestire.

Gestio, onis, f. Verrichtung. *Syn.* Actio, tractatio. *Usus.* Gestio negotii.

Gesto, as, avi, atum, are, tragen. *Syn.* Fero, porto, sustineo. *Usus.* Male sustinenti arma scutum quoque, quod gestabat, excidit.

Gestus, us, m. Geberde. *Syn.* Actio, motus corporis. *Epi.* Imminens, scenicus, venustus. *Usus.* Gestum agere; gestu decenti moveri; gestum elegantem habere. In gestu nimium esse. Nimio gestu uti. Histrionum aliqui gestus ineptiis non vacant.

Gigas, antis, m. ein Riese. *Usus.* Gigantum more pugnare cum Diis. V. *Magnus.*

Gigno, is, genui, genitum, ere, zeugen, verursachen. R. *a. γίγνομαι. Syn.* Genero, creo, procreo, suscipio. *Transl.* Pario. *Adv.* Aliunde. *Usus.* Ad majora quaedam nos natura genuit. Inde pax extraneis gignetur. Liberos genuit, sustulit.

Glacies, ei, f. Eis. *Epi.* Liquefacta, dilapsa. *Phras.* 1. *Glacies fit*, es frieret Eis. Aquae gelu durantur, constringuntur; aquilonibus durescit humor. Aquae gelu clauduntur, adstringuntur. Aqua nivibus et pruina concrescit. 2. *Per glaciem ingredi*, auf dem Eise daher gehen.

Digitized by Google

Per nudam glaciem fluentemque labem liquescentis nivis ingredi. 3. Lubrico vestigio per glaciem decurrere, sese agere, se invehere, auf dem Eise schleifen. Per glaciem labi; fluente vestigio ferri, deferri; glaciem fluente vestigio decurrere, emetiri. 4. *In glacie prolabi*, auf dem Eise fallen. Labi, prolabi in lubrico; fallente vestigio cadere; fallente pede prolabi. 5. *In glacie pedem figere non possum*, ich kann auf dem Eise keinen Fuß sicher setzen. Gradienti planta nusquam consistit, constat; fugiente, fluxo, instabili gressu inceditur; pedes insistere nusquam possunt; via lubrica pedes fluunt. *Usus.* Glacies calore liquefacta et dilapsa, diffunditur. Glacies tepefacta tabescit. Indurata glacies. V. *Hiems*, *frigus*, *gelu*.

Gladiator, oris, m. Fechter. *Syn.* Lanista, mirmillo. *Epi.* Amens, bonus, rudis bustuarius, certissimus, confectus, saucius, crudelissimus, dictatorius, furiosus, importunissimus, mediocris, nefarius, nequissimus, nobilis, sceleratus, sceleratissimus, timidius, vetus, vetulus. Gladiatores nobiles, nobilissimi, theatrales. *Usus.* Ex mirmillone dux, e gladiatore imperator, plurimarum palmarum ve.us et nobilis gladiator.

Gladiatorius, a, um, fechterisch. *Usus.* Certamen gladiatorium. Gladiatoria corporis firmitas.

Gladius, ii, m. Schwert, Degen. *Syn.* Sica, pugio, ensis. *Epi.* Cruentus, fulgens, plumbeus, reconditus in vagina, strictus, vacuus vagina. *Phras.* 1. *Gladium evaginare*, das Schwert ausziehen. Gladium nudare, stringere, distringere, e vagina educere; gladium educere. 2. *Gladium in vaginam recondere*, den Degen einstecken. Vaginae reddere; gladium condere. *Usus.* Gladio plumbeo jugulare aliquem, *levi*, *futilique argumento oppugnare*, mit schlechten Beweisen wider Einen auftreten. Suo gladio se jugulat, er schlägt sich selbst. *Suo dicto se capiendum praebet.* Gladiis rem gerere, die Sache mit dem Degen ausmachen. In gladium incumbere, sich selbst erstechen. Gladio confici, erstochen werden.

Glandifer, a, um, Eicheln tragend. *Usus.* Glandifera quercus.

Glans, dis, f. eine Eichel. *Syn.* Nux e quercu. *Usus.* Sues glande pascuntur.

Glarea, ae, f. grober Sand. *Syn.* Arena, *vel* lapides minutissimi cum arena.

Gleba, ae, f. Erdenklos. *Usus.* Injecta gleba tumulis.

Glisco, is, ere, wachsen, zunehmen. *Syn.* Cresco. *Usus.* Ad juvenilem libidinem copia voluptatum gliscit, ut igni oleo.

Globosus, a, um, rund, kugelicht. *Syn.* Rotundus. *Usus.* Stellae globosae. Globosus mundus.

Globus, i, m. Kugel. *Epi.* Coelestis eminens, extimus, habitabilis, cultus, medius. *Usus.* Terrae globus, stellarum globi.

Glomero, as, avi, atum, are, über einander wickeln. *Usus.* Glomerare clade. Venae inter se glomerantur.

Gloria, ae, f. Lob, Ehre. *Syn.* Claritas, splendor, lux, amplitudo.)(*Turpitudo*, *probrum*. *Epi.* Abjecta, admirabilis facti, aeterna, non aeterna, sed ne diuturna quidem, aliena, amplissima, antiqua, antiquior, bellica, pura, comes mortis, comes rectorum, communis cum aliquo, continuata, divina, dulcior, dulcis, ex mia atque immortalis, falsa, ficta, frequens de aliquo, illustris et pervagata, illustrior, immensa, intemperans, non insolita adolescentibus, justa, merita, magna, major, maxima, militaris, minor, muliebris, navalis; necessaria, salutaris alicui, nota, nova, par, paterna, avita, popularis, praestantior omni patrimonio, virtutis praestantissima, pristina, propria ingenii, sempiterna, singularis, solida veraque, stabilis, summa, perfecta, tanta bonorum, sibi necessaria, salutaris, gravis, solida; verissima, universa. *Phras* 1. *Gloriae appetens est admodum*, er strebt gar sehr nach Lob und Ehre. Fertur ille vir gloria; flagrat, volitat, ardet cupiditate laudis; summus ardor mentis ad gloriam eum rapit; in concupiscenda gloria modum non novit; gloriae stimulis, aestu ingenti agitur. Mirum in modum dulcedine gloriae tangitur, capitur, excitatur. 2. *Gloriam etiam inanem cupido quaerit*, er trachtet auch sogar nach einer Ehre. Inanem etiam venatur, aucupatur gloriam; popularis aurae captator est; umbras etiam falsae gloriae consectatur; adumbratam etiam gloriae imaginem consectatur; laborem nullum refugit, ut aliquod falsae choragium gloriae comparet. 3. *Quam sis gloriae cupidus*, *non ignoro*, ich weiß es wohl, wie ehrgeitzig du seyest. Omnes tuos ad laudem impetus novi. Quam sis ad laudem propensus, inclinatus; quanti sit apud te laus; quan-

Digitized by Google

bores de laude; quam vehemen- laudem incumbas; quam laudi as, studeas; quo studio laudem aris; quae tua sit laudis cupidi- praeclare novi, habeo cognitum. *A puero gloriae cupidus eras*, du arest von Jugend auf ehrgeitzig. Jam in- e a puericia gloriae studio atque amo- e flagrabas; inflammatus ad gloriam puero fuisti. Spectasti gloriam ante mnes res a primis annis; ab ineunte etate erat tibi gloria omnium rerum ntiquissima; tibi gloria in animo erat; bi gloria in oculis erat; in amoribus rat; in desideriis erat. A puero lau- is cupiditate, studio gloriae ferebas; gloria ducebaris; laudis studio rahebaris, ad gloriam ferebaris; lau- is amore tenebaris, capiebaris; ex aude pendebas, aestu gloriae perei- us eras; gloriae stimulis agitabaris. *Ex laboribus tuis gloriam immortalem consequeris*, du wirst durch deine Thaten ein unsterbliches Lob erhalten. Quos nunc suscipis labores, ii te apud posteros aeterna gloria donabunt, assi- ient, illustrabunt, ornabunt, deco- rabunt; tuum nomen immortalitati commendabunt; ab hominum oblivio ne et interitu vindicabunt; tui nomi- is famam in omnes temporum aetates dissipabunt; tuum nomen posteritati tradent omnium sermonibus et scriptis ornandum, extollendum, celebran- dum, honestandum, tuendum. Editis tot immortalibus operibus id consecutus es, ne dies tui nominis famam delere possit, ut omnis de te posteritas loquatur, ut tuas laudes litterae ac monumenta loquantur; nullae ut litterae de tuis laudibus conticescant; nulla erit tam surda posteritas, nulla tam ingrata fama, quae non in coelum susceptos labores tuos debitis laudibus ferat. 6 *Nihil aliud, quam divinam gloriam intendo*, ich habe kein anderes Absehen, als die Ehre Gottes. Ad Dei gloriam omnia refero; divinam unice gloriam in omnibus specto; nihil ago, quod non sit cum divina gloria conjunctum. Prima mihi, praecipua, antiquissima est divinae gloriae propagandae cura. Meorum consiliorum, actionum mearum finis est major Dei gloria. Omnibus in rebus divinus mihi honor propositus est. Ante omnia mihi divinus honor est; summo apud me loco divinus honor est; is primum apud me locum obtinet; actionum mearum norma quaedam, et regula est; semper est ante oculos. Huc mentem intendo; huc animum refero; huc specto; ad hunc finem consilia, cogitationes, mentis aciem intendo. V. *Fama. Usus.* Gloria est frequens de aliquo fama cum laude; illustris et pervagata multorum et magnorum in suos, patriam, humanum genus fama meritorum; consentiens laus bonorum, incorrupta vox bene judicantium de excellente virtute, cujus gradibus videntur homines in coelum ascendere. Ex omnibus virtutibus praemii, amplissimum est gloria. 1. *Gloriam appetere*, nach Ehre trachten. Quaerere, aucupari, venari, captare, consectari; gloriae servire; ad gloriam virtutis via grassari. 2. *Gloriam acquirere*, Ehre erlangen. Parere sibi amplissimam gloriam, capere, consequi, adipisci; in gloriam venire, gloriam sibi comparare. 3. *Gloriam augere*, die Ehre vermehren. Alere, multiplicare, duplicare, amplificare. 4. *Gloriam minuere*, die Ehre vermindern. Imminuere, infringere. 5. *A gloriae studio aliquem revocare*, refrenare, Einen von der Ehrsucht abhalten. 6. Gloriam abjicere, die Ehre fahren lassen. 7. *Gloria florere*, circumfluere, in Ehre stehen. 8. Gloriam in se transmovere, die Ehre sich zuschreiben, zueignen. V. *Fama*, *honor*, *laus*, *amplitudo*, *existimatio*, *arrogans*, *ambitiosus*, *superbus*.

Gloriatio, onis, f. das Rühmen. *Usus.* Gloriatione digna est beata vita.

Gloriola, ae, f. kleiner Ruhm. *Usus.* Etiam hisce cum gloriolae insignibus ornemus.

Glorior, aris, atus sum, ari, sich rühmen. *Syn.* Praedico, gloria me et praedicatione effero. *Adv.* Honeste, bene, insolenter, intolerantissime de divitiis, quodammodo, recte. *Phras.* *De sua nobilitate valde gloriatur*, er rühmet sich sehr seines adeligen Herkommens. De majoribus se jactat insolentius; venditat genus suum; sublatius de se, deque natalium splendore ascendae laudis causa praedicat, dicit, loquitur, est in hoc homine summa venditatio generis atque ostentatio. Martem ipsum sui generis conditorem fert immodicus sui aestimator, prae se ignobiles omnes et plebejos praedicat; laudat venditatque genus suum homo inepte gloriosus; jactatio generis ac venditatio confessa in hoc homine vitia sunt. V. *Jacto*, *ostentatio*. *Usus.* De divitiis, de rebus gestis insolenter gloriaris.

Digitized by Google

Gloriose, rühmlich. *Syn.* Magnifice, elate. *Usus.* De seipso gloriosius praedicare.

Gloriosus, a, um, ruhmwürdig. *Syn.* Ostentator, clarus, amplissimi nominis. *Phras. Gloriosum id ducebat*, er hielt es sich für eine Ehre. In gloria id ponebat; amplum et ad memoriam insigne id putabat; pulcherrimum id sibi forte ratus; decus id suum arbitratus est. *Usus.* 1. Militem gloriosum imitaris. 2. *Praeclarus*, *qui in maxima gloria est*, *et gratia*, glorwürdig. Mihi exilium ad reipublicae rationes gloriosum fuit. Facta illustria et gloriosa. Magnifica et gloriosa ostentatio civitatis. V. *Clarus*, *gloria*, *ostentator*, *fama*.

Glutinator, oris, m. Leimer. *Usus.* Librorum glutinatores, Buchbinder.

Gnarus, a, um, erfahren. R. *a* γνάριμος. *Syn.* Peritus, sciens. *Usus.* Gnarus reipublicae. Gnarus malorum impendentium. Gnari, prudentes locorum. V. *Peritus*.

Gnatus, i, m. Sohn. *Syn.* Filius.

Gnaviter, fleißig. *Syn.* Diligenter. *Usus.* Gnaviter pugnare, agere.

Gnavus, a, um, fleißig. *Syn.* Strenuus, celer. V. *Diligens*.

Grabatus, i, m. Faulbett. *Syn.* Lectulus.

Gracilis, e, mager, schlank. *Syn.* Tenuis corpore, macilentus. *Usus.* Virgo gracilis.

Gracilitas, tis, f. Schlankheit, Mahnigkeit. *Syn.* Corporis habitudo tenuior, subtilitas. ✕ *Crassitudo. Epi.* Summa. *Usus.* Est in illo summa gracilitas et infirmitas corporis.

Gradatim, stufenweise. *Syn.* Gradibus, per gradus. *Usus.* Ab humilibus ad superiora, ad honores gradatim ascendere. Minuatim et gradatim interrogare.

Gradatio, onis, f. das Aufsteigen. *Figura rhetorica.*

Gradior, eris, gressus sum, gradi, gehen. Ambulo, eo, ingredior. ✕ *Serpo. Usus.* Fidenti animo gradi ad mortem. V. *Eo*.

Gradus, us, m. Staffel, Stufe. *Syn. Transl.* Locus, dignitas, momentum, progressus, ordo, aditus. *Epi.* Altus dignitatis, altior, altissimus amplissimusque dignitatis, facilis, inferior, facilior, infimus, plenus, primus, senatorius, stabilis, non expers dignitatis. Gradus beati, male haerentes multi, novi, pares bonorum, e pares gloriae, plures, reliqui. *Phr* 1. *Ad eum*, *quem volebas*, *gradu evectus fuisti*, du bist so hoch gestieg als du verlangt hast. Ad eum, qu volebas, gradum ascendisti, evola pervenisti, pervasisti, elatus fuis eum gradum, ad quem aspirabas, tigisti, adeptus, assecutus es; in ad quem tendebas, gradu positus, catus, collocatus es; gradum eum tines, quem optabas. *Usus.* 1. Su certi gradus officiorum, ut prima ritas Diis, secunda parentibus, ter patriae debeatur. 2. Assequi grad altissimum civitatis, die höchste Ehr stelle erhalten. Consequi, ascender obtinere, pervenire ad summum noris gradum; poni, locari, colloc in altissimo gradu. 3. De gradu dej dimoveri, von seiner Ehrenstelle abge werden. V. *Promoveo*.

Graece, griechisch. *Usus.* M. Cic ro senex dicebat, ut quisque opti graece sciret, ita esse nequissimum.

Graecia, ae, f. Griechenland. *E* Magna, princeps eloquentiae, ver integra, vetus. *Usus.* Interdum ve borum inops Graecia.

Graeculus, a, um, etwas gr chisch. *Usus.* Graeculus assentator; gra culi contentionis cupidiores, quam ritatis. Quid mihi tanquam graecu otioso et loquaci quaestionem poni

Graecus, a, um, griechisch. *E* Graeci leves, immanes atque barba sacrilegi, et jam pridem impro *Usus.* Homo levitate Graecus, erud litate barbarus. Eruditissima Grae rum natio. Graecae litterae. Lati lingua tam copiosa est, quam Grae Libri Graeco sermone confecti.

Gramen, inis, n. Gras. *Sy* Herba.

Gramineus, a, um, grasig. *Us* Etiamne gramineas hastas?

Grammatica, ae, f. Sprachkun *Syn.* Grammaticorum instituta.

Grammaticus, a, um, zur Sprac kunst gehörig. *Usus.* Ars Grammatic

Grammaticus, i, m. Sprachle rer. *Usus.* Grammatici est Poëtaru tractatio, verborum interpretatio, pro nuntiandi quidam sonus.

Granarium, ii, n. Kornhau *Usus.* Adstringere et laxare granari

Grandaevus, a, um, uralt. *Usu* Grandis aevi, provectioris aetatis. V *Senex*.

Digitized by Google

Grandesco, is, ere, groß werden. *Syn.* Cresco. V. *Cresco.*

Grandiloquus, a, um, großsprecherisch. *Syn.* In oratione grandis, gravis, plenus, copiosus, amplus. *Usus.* Nam et grandiloqui fuerunt ampla sententiarum gravitate et majestate verborum. V. *Thraso.*

Grandis, e, groß, wichtig. *Syn.* Magnus, ingens, immanis. *Usus.* Jam grandis puer. Grandis et tragicus orator. Perspicuum et grande vitium. Aetate provectus, non tamen grandis natu.

Granditas, tis, f. die Größe. *Usus.* Id apparet ex genere et granditate verborum.

Grando, inis, f. Hagel, Schloßen. R. *a granis*; pluvia congelata in granorum forma decidens. *Epi.* Minuta, subita, praecipitans. *Phras. Grando cecidit*, es sind Schloßen gefallen. Concreta in nubibus aqua, magnam vim nivosae grandinis dejecit; grandinem venti glomeratam in terras egerunt; procella coeli fragore ingenti effusa est; imber grandinem incutiens, torrentis modo effusus est. Excussa e nubibus grandinis procella. *Usus.* Grando mista imbri cadit.

Granum, i, n. Korn. *Usus.* Tritici grana.

Graphice, meisterlich, zierlich. *Syn.* Eleganter, scite. *Usus.* Graphice ornatus, graphice facetus.

Grassator, oris, m. Straßenräuber. *Syn.* Latro. V. *Latro.*

Grassor, aris, atus sum, ari, schwärmen. *Syn.* Saevio. *Usus.* Grassari in possessionem agri publici. Jure grassari, non vi. Grassari ad gloriam virtutis via.

Grate, dankbar. *Syn.* Animo grato. *Usus.* Quid pie, quid grate, quid humaniter ab illo factum unquam?

Grates, um, f. Danksagung. *Syn.* Gratiae. *Usus.* Grates tibi ago. V. *Gratia.*

Gratia, ae, f. Dank, Gunst, Gnade. *Syn.* Grates, favor popularis, beneficium. *Epi.* Aequabilis, bona, excellens, fidelissima, illustris, non invidiosa, justa et debita, magna, major, mala, maxima, merita Diis immortalibus, muliebris, mutua, nimia, par, permagna, popularis, praeclara, praesens, reconciliata, subita, summa, tanta, vetus, equestris. Gratiae bonae, multae, excellentes, immortales, incredibiles, justissimae, magnae, majores, maximae, meritae, mirae, mirificae, plurimae, reliquae, singulares. *Phras.* 1. *Gratias tibi ago*, ich sage dir Dank. Si non parem tuis meritis, at pro nostro tamen studio meritam debitamque gratiam refero, reddo, habeo, persolvo, tribuo; etsi tanta, quantam debeo, referri gratia non potest; habeo tamen, quantam maximam capere animus meus potest; pro tuo isto in me studio gratiam et habeo, et habiturus sum immortalem; gratias tibi ago maximas, quandoquidem pares referre non possum. 2. *Gratiam alicujus quaerere*, Eines Gunst suchen. Gratiam alicujus aucupari; locum gratiae quaerere apud aliquem; gratiam sibi conciliare; benevolentiam alicujus captare; in gratiam et amicitiam sese insinuare; inire, gratiam ab aliquo velle; admitti in gratiam alicujus cupere. 3. *Est in gratia apud illum*, er steht bey ihm in Gnaden. Principem apud illum gratiae locum tenet, obtinet; amplissimam sibi apud illum collegit, peperit gratiam; magna apud illum positus est in gratia; floret principis sui gratia; excellit, magnam iniit apud illum, ab illo gratiam. V. *Favor.* 4. *Non tua, sed aliorum culpa excidisti e populi gratia*, du hast aus fremder Schuld die Gunst des Volkes verloren. Non tua, sed aliorum culpa, vitio, injuria studium populi amisisti; populi gratiam et benevolentiam perdidisti; e studio et benevolentia excidisti; aliena culpa factum est, non tua, ut populus non amplius tibi faveat, suffragetur; ut populus nec tam bene in te animatus sit, nec tam tui honoris studiosus; ut, qua florebas hominum gratia, eam amitteres; ut ea gratia hominum, qua fruebaris antea, prorsus excideres; ut amitteres hominum studia; ut ex animis atque favore hominum excideres; ut gratiosus apud populum minime sis; ut carus populo non amplius sis; ut nullum populi studium teneas; nullam ut populi gratiam obtineas; ut populum tui studiosum, bene in te animatum, tibi amicum non habeas; ut favente, benigno, tibi aequo, amico populo non utaris; ut ex amore populi effluxeris; ut perierit, quod habebas gratiae. Studium populi, gratiam populi non tua, sed aliorum culpa exstinxit, perdidit, afflixit; non tua, sed aliorum culpa veterem gratiam exulceravit; be-

Digitized by Google

nevolentiam populi non tua, sed aliorum culpa delevit, tibi eripuit, abstulit, ademit. Non tuum aliquod factum gratiam apud populum exstinxit, effudit, sed aliorum invidentia. 5. *In gratiam cum adversario redii*, ich bin mit meinem Widersacher wieder gut Freund geworden. Ego et adversarius meus voluntates rursum copulavimus; reconciliata inter nos ex inimicitiis gratia est; simultatem humanissime deposuimus; placatae inter nos sunt irae discordiaeque nostrae; oblivione praeteritorum discordias finivimus; ad amicitiam consuetudinemque pristinam nos traduximus. Gravi odio et simultate, qua diu conflictati sumus, deposita, complexi sumus inter nos; conjunctisque jam voluntatibus amicissime vivimus. V. *Reconcilio*. *Usus*. 1. Gratia in qua amicitiarum et officiorum alterius memoria, alterius remunerandi voluntas continetur. Maximam tibi gratiam debeo. Maximam tibi gratiam habere et agere debeo. Gratiam memori mente persolvere, gratiae aliquid apponere, für eine Gnade halten. Gratiam repetere, eine Dankbarkeit fordern. 2. *Favor*, *amicitia*, *amor*, Gunst, Freundschaft, Liebe. Gratiam alicujus sequi, aucupari, assequi, consequi. Aliquem in magna gratia apud alterum ponere. Gratiam inire ab aliquo, apud aliquem. Aliquo facto veterem gratiam exulcerare; effundere collectam gratiam, die Gunst und Gnade verlieren. In gratiam redire. In gratiam admittere, recipere aliquem. Aliquem in gratiam reducere, restituere; gratiam componere inter aliquos et reconciliare. 3. *Auctoritas*, *plausus*, *favor popularis*, Ansehen, Gunst bey dem gemeinen Manne. Gratiam aucupari, quaerere; gratiam colligere, acquirere, consequi gratia florere. Gratiam debilitare, exstinguere. 4. *Causa*, wegen. Prolis, quaestus, oblectationis gratia aliquid facere.

Gratificatio, onis, f. Dienstfertigkeit. *Syn*. Gratia, beneficium. ✕ *Injuria*. *Epi*. Imprudens. *Usus*. Gratificationem et benevolentiam ponere. V. *Favor*.

Gratificor, aris, atus sum, ari, willfahren. *Syn*. Beneficium, gratiam facio. *Adv*. Honesto. *Phras*. 1. *Gratificare mihi in ea re*, thue mir dieses zu Gefallen. Obsequere voluntati meae; studiis nostris servias velim; da hoc mihi, da amicitiae nostrae; non est, cur non velificeris nobis; obsequ amico; in justam hanc meam cupidi tem incumbe, quaeso; da hoc gene da nomini nostro; pro tuo in me o cio, pro mea in te studio, largire voluntati meae. 2. *Volo tibi amicis tuis gratificari*, ich will dir und dei Freunden gern willfahren. Volo non lum tua, verum etiam tuorum ami rum causa vestris commodis servi cupio, studeo agere, quod tibi ami que tuis gratum sit; quod tibi, tu que gratum ac jucundum accidat; qu tibi tuisque placeat, laetitiam ac luptatem afferat; inire gratiam offic meis non a te modo, verum etiam amicis tuis velim. Opto rem gra tibi tuisque facere. Opto aliquid pr stare, navare tua tuorumque cau Ad id unum mea studia converto, aliquid efficiam, ex quo tu et ami tui voluptatem cupiant. Servire n solum tibi, sed etiam amicis tuis c pio. Servire voluptati et commodo n solum tuo, verum etiam amicoru tuorum volo; tuam amicorumque tu rum gratiam officiis meis quaere studeo. V. *Faveo*. *Usus*. Gratifica cuiquam aliquid; quod ei obsit. C tibi de ea re non gratificer, nescio.

Gratiosus, a, um, angenehm. *Sy* Qui gratia multum potest apud ali *Phras*. 1. *Illi gratiosi nunc solum su qui opibus valent*, jetzt sind nur die R chen beliebt. Qui magis ab opibus firm parati sunt; qui magis instructi sunt piis, illi gratia excellunt; gratia floren gratiam ineunt apud populum; in eos s studia liberalius homines conferunt; favent, suffragantur, student, prae sunt. V. *Gratia*. 2. *Assentatores gr tiosi sunt apud illum*, die Schmeichl gelten viel bey ihm. Qui ad voluntate ejus loquuntur, hi gratia valent, possu que plurimum; hi summos quosque gr tia adaequant apud illum; hi pollent pl rimum, hi largiter possunt apud illu horum nomen apud illum est in grati in his omnia apud illum sunt ad gratia *Usus*. Homo potens, gratiosus, diserta Homines in civitatibus suis apud omn ordines gratiosi. V. *Carus*, *acceptus*.

Gratis, umsonst. *Syn*. Gratuito, si mercede, sine praemio, pecunia. *Phra Gratis omnibus servit*, er dienet Alle umsonst. Sine ullo munere opem ac op ram praestat omnibus; ejus officia minim sunt mercenaria; gratuita est ejus com tas nec praemiorum mercedibus evocata gratis, non pretio officiosus est; gratui

Digitized by Google

servit; non exigit gratiam, nec beneficium feneratur. *Usus.* Habitare gratis in alieno. Gratis mihi res constat.

Gratuito, ohne Entgeld. *Syn.* Gratis.

Gratuitus, a, um, freywillig. *Syn.* Sine praemio et mercede.)(*Mercenarius, conductus. Usus.* Innata est homini probitas gratuita, non praemiorum mercedibus evocata; liberalitas gratuita, non mercenaria.

Gratulatio, onis, f. Glückwünschung. *Syn.* Communia gaudii demonstratio, laetitia publica.)(*Lamentatio. Epi.* Celeberrima, exigua, exoptatissima, jucunda, maxima, multa civium, nova, praepostera, probatissima, recens, sera, summa. Gratulationes gratae, maximae, innumerabiles, tantae. *Usus.* 1. Nos in hominum coetibus gratiis, agendis et gratulationibus habendis et omni sermone celebramur. Maxima illi gratulatio facta est. Diana summa civium laetitia et gratulatione reducta. 2. *Supplicatio ad fana*, ein Freudenfest in den Tempeln. Decernere, facere alicui servatae reipublicae gratulationem.

Gratulator, oris, m. Glückwünscher. *Usus.* Saepe gratulator laetior est, quam is, cui gratulatur.

Gratulor, aris, atus sum, ari, Glück wünschen. *Syn.* Congratulor, gratulationem facio, gratulatione utor. *Adv.* Publice, serius, tardius, valde, vehementer, vere, verecunde, nimis. *Phras. Suum Ciceroni reditum omnes gratulabantur*, dem Cicero hatten Alle wegen seiner Zurückkunft Glück gewünschet. Ejus ad urbem accessus incredibili hominum multitudine et gratulatione florebat; ominibus optimis eundem omnes prosequebantur; Cicero non sine magnis gratulantium clamoribus Romam repetit; Ciceronem Romani ovantes ac gratulantes accepere; festis vocibus excepere. Non fere quisquam fuit, qui non complecteretur, exoscularetur, laudibus ejus reditum cumularet; Ciceroni in urbem reduci auditi omnes uno ore omnia bona dicere et laudare fortunam reipublicae, quae talem virum recepisset. *Usus.* Quod mihi de filia gratularis, agnosco humanitatem tuam. Gratulor reipublicae recuperatam libertatem, et gaudeo. Alacres et laeti inter se gratulantur.

Gratus, a, um, dankbar, angenehm. R. *ex* χαρίεις. *Syn.* Officii memor, non ingratus, qui meritam alicui gratiam memori mente persolvit, qui beneficii acceptii meminit; *item*: acceptus, jucundus, carus. *Phras.* 1. *Gratum te esse decet erga patronum*, es geziemet sich, daß du dich gegen deinen Gutthäter dankbar erweisest. Memorem te animum praestare decet; decet, ut spectata tua sit in referenda gratia pietas; ut perpetua tibi sit referendae gratiae voluntas; ut viro optime de te merito referas, quod debes; ut meritam gratiam memori mente persolvas; ut gratus in te sit animus, et beneficii memor; ut grati animi fidelis memoria plurimum apud te valeat; ut parem et cumulatissimam gratiam referas patrono tuo. 2. *Tuis beneficiis semper gratum me exhibebo*, ich werde mich allezeit für die mir erwiesenen Gutthaten dankbar bezeigen. Tua in me beneficia nunquam obliviscar; tua erga me merita, magnitudinem tuorum erga me meritorum semper meminero; memoria tenebo; perpetua memoria tuebor, custodiam conservabo. Nulla dies, nulla temporis vetustas, non casus ullus, non fortuna magnitudinem tuorum erga me meritorum imminuet; ex animo delebit, tollet, auferet; oblivione delebit, obruet, obscurabit, exstinguet. Vigebit in me tuorum beneficiorum aeterna, perpetua, nunquam interitura memoria. Nunquam apud me tuum beneficium intermoriturum existima. Tuam in me singularem benignitatem, tuam in me incredibilem liberalitatem semper in animo, semper in oculis habebo; perire apud me, evanescere non patiar. Haerebunt mihi in animo, mente, memoria tua beneficia. Fixa permanebunt, impressa in animo ac mente extabunt tua beneficia. Vitae par et aequalis erit recordatio meritorum tuorum. Dies nonnisi ille, qui vitam mihi adimet, tuorum officiorum memoriam terminabit; finis mihi ac terminus et vitae et memoriae benignitatis in me tuae idem erit, futurus idem est. Semper memoria tenebo; tuebor mente atque animo; nunquam obliviscar, nunquam apud me delebit oblivio beneficia, officia, merita erga me tua; memorem me tibi, quaecunque se occasio dederit, obtulerit, probabo. Gratum me tibi memoremque praestabo; praestabo tibi eam, quam debeo, memoriam meritorum tuorum. Gratum me nullo non loco, nullo non tempore memorem, nunquam non gratiae referendae memorem et studiosum senties, experieris, cognosces. Grati animi laudem in me non requires, non desiderabis. Non committam, ut ingratum me appellare possis; ut in illo officio, quod bene merentibus debetur, jure me, ac merito quisquam reprehendat. Enitar, ut in ingrati animi vitium, crimen non incidam; ne quis mihi turpem ingrati animi notam possit inurere; nequis mihi ingrati animi culpam

Digitized by Google

objicere possit. Enitar, ut ab ingrati animi vitio, crimine, culpa, turpi infamia longissime sejungar, discedam, absim; ut ea culpa vacem, vacuus sim, caream; ejus culpae sim expers, quam committunt, qui nullam referendae gratiae curam suscipiunt; qui de referenda gratia minimum laborant; enitar, et, ut spero, consequar, ut de me optime esse meritum laeteris, ut officia erga me tua voluptati ac laetitiae tibi sint; ut ex tuis in me officiis voluptatem capias; ut officiorum tuorum fructum feras, percipias, colligas; ut gratiae tuae gratiam a me feras; ut parem tibi referam gratiam; ut par pari referam; ut officia tua omnibus officiis aequem, compensem, remunerer. Quam amanter me tractaveris, quam benigne mihi feceris, quam studiose in omni re me commendaveris, quam humaniter ac benefice, quibus officiis amicitiam nostram colueris, prosecutus sis, quibus me rebus auxeris, ornaveris, honestaveris, ipse mihi atque etiam aliis commemorabo; ita diu recordabor, ut vita me prius defectura sit, quam tuorum in me beneficiorum recordatio. Beneficia tua, dum vivam, grata memoria prosequar; quoad vixero, dabo operam diligenter, id agam omni studio, id curabo, contendam; in eam curam, in id studium incumbam; id mihi propositum erit in omni vita; eo spectabit animus, eo curae cogitationesque meae referentur; eo consilia mea referentur, dirigentur, ut me gratum tibi esse sentias. 3. *Gratum me non verbis modo, sed rebus ipsis experiere*, du wirst es erfahren, daß ich mich nicht allein mit Worten, sondern auch in der That werde dankbar erzeigen. Feneratum hoc beneficium tibi pulchre dices; efficiam, ut ad te non sine fenore redeat id beneficium; pro isto tuo in me officio omnia vicissim a me officia expecta; in omni vitae meae cursu nihil mihi prius, nihil antiquius erit, quam ut officia tua paribus a me officiis compensentur; commoda vicissim tua meis quantiscunque occupationibus anteponam; meus animus vicissim erga te is erit, quem tu jure postulaveris; qui tibi ex me debentur fructus, eos uberrimos capies, colliges, metes, feres; paribus officiis tuis in me meritis cumulate satisfaciam; quibuscunque officiis potero, tuam erga me humanitatem exaequabo. V. *Compensо*. 4. *Non possum tibi satis gratus esse pro beneficiis tuis*, ich kann dir für deine Wohlthaten nicht genug dankbar seyn. Quibus verbis tibi gratias agam, non reperio. Qui respondebo tuae tam liberali in me voluntati? Utinam tua in me m rita referenda gratia consequi aliquo m do possim! Vellem, officium istud offici meis exaequare liceret, sed quis tande est, qui non intelligat, tuis me mune bus in omne consequentis aevi spatiu teneri obstrictum? Arctiore me tibi vi culo obstrinxisti; quam ut exsolvere b neficiorum tuorum partem ullam possin vivendum mihi, ac moriendum erit i grato. Studium tibi quidem meum v agnoscendo, vel praedicando beneficio l bens declarabo, sed eo me nomine pl tibi debere sentio, quam ut solvendo a quam esse possim. Mea quidem in te o nia vel studii, vel observantiae offic constabunt integra, sed tuorum in m promeritorum partem in referenda grat nullam assequar. Incredibile tuum in m studium studio quidem colam sempitern sed tuorum in me meritorum tanta e magnitudo, exaequari ut nulla grati an mi significatione possit. *Usus*. 1. Ben de me meritis gratum me praebeo reips atque animo gratissimum. Nomen alicu jus et beneficia grata memoria prosequ Erga salutis suae auctores gratus. Gratu est, in referenda gratia non commodum sed eum ipsum, cui refert gratiam, cen nit. 2. *Acceptus, jucundus, optatus*, a genehm. Officium tuum, judicium, mih pergratum fuit. Rebus grata, gratiora ve bis facere. Officium mire gratum. V. *Ju cundus, carus*.

Gravate, ungern. *Syn*. Difficulter aegre.)(*Benigne, comiter*. *Usus*. Be nigne, non gravate.

Gravedinosus, a, um, schnuppicht *Syn*. Ad gravedinem proclivis. *Usus*. Gra vedinosos quosdam dicimus, quosdam herniosos, non quia jam sint, sed qui saepe sint.

Gravedo, inis, f. Schnupfen, Haupt fluß. *Syn*. Destillatio capitis nares clau dens, vocem obtundens, siccam tussim movens. *Epi*. Molesta. *Usus*. Gravedine tentari, laborare. Gravedini subvenire, occurrere, obsistere. Gravedinem removere, abigere, repellere.

Graviditas, tis, f. Schwangerschaft. *Usus*. Graviditates et partus affert luna a sole illuminata.

Gravido, as, avi, atum, are, schwängern. *Syn*. Gravidam facio. *Usus*. Terra seminibus gravidata.

Gravidus, a, um, schwanger, voll. *Syn*. Praegnans, fetus, plenus. *Phras*. *Gravida est*, sie ist schwanger. Fert uterum; gestat uterum; fert ventrem, partum. *Usus*. Ubera gravida vitali rore.

Digitized by Google

Gravis, e, schwer. *Syn.* Ponderosus.)(*Levis*. *Usus*. 1. Gravia omnia suo pondere in terram feruntur. 2. *Arduus*, *difficilis*, *molestus*, hart, schwer. Vereor, ne tibi gravis sim. Eum ne graviore quidem verbulo compellavi, ich habe ihm kein schlimmes Wort gegeben. Tempus reipublicae anni gravissimum. 3. *Magnae auctoritatis*, *ponderis*, *dignitatis*, ansehnlich, wichtig. Vir prudens et auctoritate gravis. Nomen vestrum mihi grave et sanctum est. 4. *Severus*, ernsthaft. Gravis sine arrogantia. Cato omnium gravissimus et severissimus. 5. *Depressus*, tief. Vox gravis.)(*Acuta*.

Gravitas, tis, f. die Schwere, Ernsthaftigkeit. *Syn.* Pondus; auctoritas.)(*Levitas*. *Epi.* Acrior verborum, admirabilis, ampla sententiarum, censoria, digna expectatione, divina orationis, plena antiquitatis, incredibilis et inaudita, major, naturalis ac necessaria, paterna, perpetua orationis, singularis ac pene divina, summa, tanta, vetus judiciorum. *Phras.* *Cato vir erat maximae gravitatis*, Cato war ein sehr ansehnlicher und ernsthafter Mann. Vir erat divina quadam gravitate, morum majestate incredibili; nihil unquam nisi severissime et gravissime fecit. Erat in illo gravitas condita comitate; in ejus non sententia solum, sed nutu residebat auctoritas; erat in eo viro summa auctoritas et amplitudo; Cato prisci moris vir et sanctus, in quo nihil solutum, leve, inconsideratum. Catoni incredibilem natura tribuit gravitatem; Cato admirabili vitae gravitate praestabat, in Catonis vultu inerat prisca severitas, in verbis fides. V. *Auctoritas*. *Usus*. 1. In omnibus rebus adhibere, tenere, servare, tueri, gravitatem. 2. Coeli gravitas tanta est, quantam vix sustinebo, *vulg.* *Non est bonus aër*, es ist keine gute Luft.

Gravo, beschwerlich, hart. *Syn.* Aegre, moleste. *Usus*. 1. Graviter aliquid ferre, accipere. Graviter queri, aegrotare. 2. *Severe*, ernsthaft. Graviter narrare, dicere, se gerere.

Gravitor, aris, atus sum, ari, sich beschwert finden. *Syn.* Gravate aliquid facio, grave mihi duco, pigror. *Usus*. Non gravabor dicere, quod sentio. Non sum tam inhumanus, ut eo graviter, quod vobis expedit.

Gregalis, e, zur Herde gehörig. *Syn.* Sodalis ex eodem grege. *Usus*. Gregales Catilinae et consiliarii.

Gregarius, a, um, gemein. *Syn.* Collectitius, vulgaris. *Usus*. Gregarii milites.

Gregatim, haufenweise. *Syn.* Pergreges. *Usus*. Gregatim in supplicium rapti cives.

Gremium, ii, n. der Schooß. *Syn.* Sinus, complexus. *Usus*. E sinu gremioque patriae abstractus Cicero. Filius in gremio matris educatus.

Gressus, us, m. Gang, Schritt. *Syn.* Incessus, ingressus.

Grex, gis, m. Schaar, Herde. R. *a* ἐγείρω, *congrego*. *Syn.* Congregatio, coetus, turba. *Epi.* Impurissimus praedonum, medius, totus, vetus. Greges flagitiosi hominum, magni amicorum, mercenarii, sordidissimi. *Usus*. Greges armentorum, equorum, amicorum, Philosophorum. Unus e grege. In grege patronorum annumerer?

Grunitus, us, m. das Grunzen der Schweine. *Syn.* Vox porcorum.

Grus, uis, f. Kranich. *Usus*. Grues in tergo praevolantium capita reponunt.

Gubernaculum, i, m. Steuerruder. *Syn.* Clavus. *Transl.* Administratio, procuratio, gubernatio. *Usus*. 1. Reipublicae, imperii gubernacula prendere, tractare; ad gubernacula admoveri, sedere. 2. A gubernaculis aliquem repellere, dejicere. Recedere a reipublicae gubernaculis.

Gubernatio, onis, f. Beherrschung. *Syn.* Administratio, procuratio. *Epi.* Facilis, magna. *Usus*. Cupiditas consilii gubernatione regitur. Gubernationi praeficitur. A gubernatione removere quempiam. V. *Potestas*, *administratio*.

Gubernator, oris, m, Regierer, Vorsteher. *Syn.* Rector. *Epi.* Bonus, scientissimus. *Phras.* *Est gubernator provinciae*, er ist Landpfleger über diese Provinz. Provinciae praeest; provinciae procurationem gerit; ad provinciae clavum, gubernaculum sedet; provinciae procuratio, administratio penes illum est; provinciam obtinet cum imperio. V. *Guberno*, *praesum*. *Usus*. Custos et gubernator reipublicae. Probo navigio, gubernatore perito, summa tranquillitate navigare.

Gubernatrix, icis, f. Regentinn. *Epi.* Praeclara. *Usus*. Eloquentia gubernatrix civitatum.

Guberno, as, avi, atum, are, regieren. R. *a* κυβερνάω, *navim rego*. *Syn.* Administro, procurro, rego, gero, moderor, clavum teneo, gubernaculum teneo, ad clavum, ad gubernacula sedeo.)(*Everto*. *Adv.* Bene, directius, pulcherrime. *Phras.* 1. *Ad gubernandam rempublicam admotus est*, er hat die Re-

Digitized by Google

gierung des gemeinen Wesens auf sich nehmen müssen. Ad gubernaculca reipublicae admotus est, reipubliae gubernacula prendere, tractare jussus est; delata ad illum rerum summa est; ejus fidei, potestati reipublicae procuratio commissa, commendata, demandata est; ad lucem reipublicae evocatus est; praeesse reipublicae cum imperio, cum potestate jussus est; ad capessendam rempublicam evocatus est; reipublicae operam dare; reipublicae gubernaculis manum admovere; rempublicam attingere, suscipere; ad rempublicam accedere, se conferre jussus est. 2. *Rempublicam optime gubernavit*, er hat das gemeine Wesen recht gut verwaltet. Rempublicam cum laude gessit; praeclare rexit; vigilanter ac sapienter administravit; magna virtute et innocentiae fama reipublicae praefuit; in administratione reipublicae virtus enituit; in gerenda provincia laudes eorum aequavit, quorum nomina vivunt, vigentque rerum gestarum fama in animis hominum; quorum memoria viget multis testata expressaque recte factorum monumentis; quorum memoriam aeternitas alit ac intuetur. V. *Imperium*. 3. *Gubernandi tempus annum absolvit*, er hat die Zeit seiner obrigkeitlichen Gewalt vollendet. Annuum munus decurrit, confecit, absolvit; annuo munere perfunctus est; annui imperii tempus explevit; annui imperii finem attigit; ad finem annuae administrationis pervenit; annuum munus in exitu est; emeritae sunt illi annuae operae. Annum ipsum in republica versatus est. V. *Abdico, honor, magistratus, imperium. Usus.* Sed haec Deus aliquis gubernabit. Fortunae motum, dolorem ratione gubernare. Rem totam ita gubernes, ut nemo queri possit. V. *Rego, moderor.*

Gula, ae, f. der Schlund, Kehle. R. *a γύαλον, cavum. Syn.* Collum, guttur: *item*: edacitas. Vitium ventris et gutturis. *Epi.* Immensa, insulsa, obtorta. *Phras.* 1. *Non facile convalescunt, qui gulae indulgent*, die dem Fraße ergeben sind, genesen nicht leicht. Quibus nec quid comedant, nec quantum comedant, curae est; qui, quod comedunt, neque quantum, neque quale sit, animadvertunt; quibus omnem in cibis modum, omne judicium, omnem prope rationem gula eripuit, quibus neque modus edendi, neque ulla deligendi cibi ratio est: qui et plus appetunt in mensa, quam satis sit, et ex eo genere, quod obsit. 2. *Multos gula occidit*, Viele bringt ihre Gefräßigkeit um. Multos perdidit immoderata victus ratio; multos conficit, immatura morte afficit cruditas, crapula, dissoluta victus ratio; multis gulae deditis immaturae mortis causam affert, quod largiore, uberiore cibo utantur, quam ut vitae conducat; quam ut stomachus digerere, ferre, sustinere possit. V. *Vorax. Usus.* 1. Gulam alicui elidere, stringere, frangere, erwürgen. Obtorta gula aliquem in vincula rapere, mit Gewalt hinreißen. 2. Gulam irritare, einen Appetit zum Essen machen. Gulae indulgere, deditum esse, gefräßig seyn.

Gurges, itis, m. Wasserwirbel. R. *quasi in gyrum agens. Syn.* Vorago. *Epi.* Helluatus, immensus, profundissimus, rapidus. *Usus.* Gurges et vorago patrimonii et libidinum, ein Schlemmer. Immensa vitiorum vorago, turpitudinum omnium gurges. Gurges est natus abdomini suo. V. *Gula.*

Gurgustium, ii, n. schlechter Winkel. *Syn.* Locus *seu* taberna obscura et angusta. *Usus.* Nescio, e quo gurgustio prodiit.

Gustatus, us, m. der Geschmack. *Syn.* Gustus. *Epi.* Jucundus. *Usus.* Gustatus est sensus ex omnibus maxime voluptarius, qui dulcedine praeter caeteros sensus commovetur. Pomorum jucundus non gustatus solum, sed odoratus et conspectus.

Gusto, as, avi, atum, are, kosten, schmecken, versuchen. R. *a γευστός, gustabilis. Syn.* Degusto; gustatu exploro, libo, cibos attingo, delibo. *Adv.* Paullum, perpaullulum, summatim causas et genera. *Usus.* Primoribus labris vix gustavit Philosophiam. Aliquam partem voluptatis gustare.

Gustus, us, m. der Geschmack. *Syn.* Gustatus. *Usus.* Uva gustui peracerba. Libidinosi verae gustum laudis non habent.

Gutta, ae, f. Tropf. *Epi.* Guttae cadentes, cruentae, liquatae. *Usus.* Guttae imbrium quasi cruentae.

Guttur, uris, n. Gurgel, Kehle. *Syn.* Gula. *Epi.* Tremulum. *Usus.* Vitium ventris et gutturis.

Gymnasiarchus, i, m. Vorsteher der Schule. *Syn.* Gymnasio praefectus.

Gymnasium, ii, n. Schule. *Syn.* Locus ad exercendum, ut palaestra, schola. *Epi.* Amplissimum, nobilissimum, suburbanum, superius, totum. *Usus.* Seculis multis ante gymnasia

Digitized by Google

inventa sunt, quam in his Philosophi garrire coeperant, qui nunc omnia gymnasia tenent. V. *Schola*.

Gymnicus, a, um, zu gewissen Schauspielen gehörig. *Usus*. Ludi gymnici.

Gynaeceum, i, n. Frauenzimmer. *Syn*. Locus aedium sepositus, ubi solae mulieres versantur.

Gypsatus, a, um, gegypset, betrieglich. *Syn*. Candidus, tenax, *quale gypsum est*. *Usus*. Medea manibus gypsatissimis.

Gyrus, i, m. ein Ring, Kreis. *Syn*. Circulus, ambitus. *Epi*. Exiguus. *Phras*. *Aliquid in gyrum agere*, im Kreise herum führen. In gyrum ducere, in orbem agere, versare, circumagere, flectere. *Usus*. Homines secundis rebus effrenatos in gyrum rationis duci oportet.

H.

Habena, ae, f. Zügel, Zaum. *Syn*. Lora, quae freno utrinque aligantur ad equum regendum. *Epi*. Laxissimae. *Usus*. Commodissimum est, quam laxissimas habenas habere amicitiae, quas vel adducas, cum velis, vel remittas. Moderandi sui habenas ac potestatem alicui tradere.

Habeo, es, ui, itum, ere, haben, besitzen. *Syn*. Possideo, utor, est mihi, mihi non deest, penes me est.)(*Careo*. *Adv*. Accurate orationem, acerrime delectum, amplius centum cives, angustius, belle, belle se, bene, commodius se, rem, copiose et diligenter constitutam disciplinam, diutius sollicitos, deterius se diligenter rationem, diligentius praedam notatam, descriptam, diligentissime delectam, extrinsecus rationes suspensas vivendi, generatim honores, graviter se, jam pridem multa, aliquem in promptu, liberius mulierem, melius se, memoriter orationem, nauci, non necessario, omnino non locum, optime se, palam decretum in aliquem, plane inimicum, plane nihil, quod scribas, praecipue hoc juris, praeclare se, publice honores, quam plurimum secum aliquem, quaquaversus pedes quinque, recte, satis superque tuto, libere senatum, vere quod narres, vitiose se, ultro citroque verba. Haberi commodissime, de integro quaestionem, quam liberalissime victu, prudentissimum sapientissimumque. *Phras*. 1. *Amicos multos et opes habet*, er hat viele Freunde und großen Reichthum. Beatissimus est ab opibus; nummorum plurimum possidet; copiosus est ab opibus; summa rerum abundantia potitur; amicis et fortunis floret, praeditus est; amicis utitur potentissimis; plurimorum amicitias tenet, obtinet; et opibus ornatus est et amicis; facultas nummorum ingens illi est, suppetit, nec amicitiae pauciores. V. *Dives*, *amicus*. 2. *Habemus totam Italiam*, wir haben ganz Italien. Tota Italia in potestate nostra est; Italia nostra est; omnes Italiae fines, orae atque littora claustris imperii nostri continentur; Italiam tenemus totam; Italia potimur. Italiam totam obtinemus; Italia imperio nostro paret. 3. *Habeo hominis chirographum*, ich habe seine eigene Handschrift. Ad manum est, in manibus est hominis chirographum. 4. *Habebatur pro pigro*, *vulg*. man hat ihn für einen faulen Menschen gehalten. In ejus nomine insedit penitus atque inveteravit pigritiae macula; in desidum numero ducebatur; pigritiae nota illi inurebatur alias; haud intactus erat pigritiae vitio; pigritia ejus nomini labem nonnullam asperserat. V. *Infamia*. *Usus*. 1. Habere animum magnum; habere aliquem *vel* aliquid in potestate sua; habere cum aliquo commercium, inimicitias. 2. *Scio*, *possum*, können, wissen. Nihil habeo scribere; tantum habeo, polliceri; sic habeto, quod. 3. *Tracto*, *facio*, halten. Habere verba, sermonem. 4. *Judico*, dafür halten, verurtheilen. Aliquid in bonis, in perditis, in desperatis habere. Aliquid in beneficio, pro derelicto; aliquem in loco aliquo et numero habere. 5. *Tracto arcte*, *duriter*, scharf halten. Parce aliquem, arcte contentequo habere. Habere aliquem in deliciis 6. *Notat statum rei*, anzuzeigen, wie es stehe. Praeclare se res habet. Ego me belle habeo, *vulg*. *res bene stat*, es stehet gut um mich. 7. *Cum participiis passivis*. Ita persuasum, perspectum, exploratum habeo, für gewiß halten. 8.

Digitized by Google

Promiscue. Habere in votis, etwas wünschen. Religioni habere, sich ein Gewissen machen. Honorem alicui, gratias habere, Ehre oder Dank bezeigen. Rationem absentis habere, auf den Abwesenden bedacht seyn.

Habilis, e, geschickt. *Syn.* Aptus, accommodatus.)(*Ineptus. Usus.* Res habiles, accommodatae ad naturam. Habilis ad pedes calceus. V. *Aptus.*

Habilitas, tis, f. Geschicklichkeit. *Syn.* Agilitas. *Usus.* Omitte habilitates opportunitatesque reliqui corporis.

Habitabilis, e, wohnbar. *Usus.* Regio habitabilis.

Habitatio, onis, f. Wohnung. *Syn.* Usus domicilii. *Usus.* De habitatione alicui accommodare. V. *Domus.*

Habitator, oris, m. Einwohner. *Syn.* Incola.

Habito, as, avi, atum, are, wohnen. *Syn.* Colo, domicilium habeo, incolo, habeo, sum. *Adv.* Frequentissime. *Phras. Romae habitare constituit*, er will künftig zu Rom wohnen. Domum Romae conduxit, comparavit; sedem Romae et domicilium comparavit, collocavit; sedem omnium rerum ac fortunarum suarum Romae collocavit; Romam incolere, colere statuit; Romae sedem perpetuam statuere, figere decrevit. *Usus.* 1. Laxe et magnifice habitare. 2. *Moror, assiduus sum*, sich aufhalten. Habitare in foro, in libris. In vultu illius mei oculi habitant.

Habitudo, inis, f. Beschaffenheit. *Syn.* Habitus. *Epi.* Bona. *Usus.* Corporis habitudo.

Habitus, us, m. Beschaffenheit, Bewandtniß. *Syn.* Affectio manens, consuetudo, exercitatio, confirmatio. *Epi.* Consentaneus naturae, moderati aequabilesque opimi corporis, praeclarus, solidus. *Usus.* 1. Habitus est animi, aut corporis constans et absoluta in re aliqua perfectio, ut virtutis, *vel* artis. Justitia est habitus animi. Quiquam sine doctrina, naturae ipsius habitu propre divino moderati extitere et graves. 2. *Forma, figura, habitudo, ratio corporis*, Beschaffenheit, Gestalt. Metellus integerrima aetate, optimo habitu, maximis viribus corporis. Oris et vultus habitus. Orationis ejus habitus non erat inurbanus. 3. *Pro habitu pravo*, üble Gewohnheit der Sitten, *rectius dicetur*: Corroborata jam studio et consuetudine, *vel* usu ac vetustate malitia.

Hactenus, bis hierher. *Syn.* Hucusque, ad hunc locum. *Servit* loco *rectius, quam* tempori. *Phras. Hactenus nihil de his auditum est*, von dieser Sache hat man bisher nichts gehört. Ante hoc tempus, ad hunc diem, usque ad hoc tempus, ad id locorum; adhuc locorum inaudita haec sunt et peregrina; adhuc ista nos fugerant. *Usus.* Hoc hactenus; redeo ad urbana. Haec artem duntaxat hactenus requirunt, ut certis dicendi luminibus ornentur. V. *Eatenus.*

Haedus, i, m. Bock. *Syn.* Caprae fetus.

Haedinus, a, um, von Böcken, oder Ziegen. *Usus.* Haedinae pelliculae.

Haereo, es, haesi, haesum, ere, haften, kleben, anhangen. R. *ab αἱρέω.* *Syn.* Adhaereo, adhaeresco, defixus sum, habito. *Adv.* Communiter, male. *Phras. Haeret animo ea opinio*, ich lasse mir diese Meinung nicht nehmen. In animis omnium insedit; insitum est in natura et ingenitum, ut ita sentiamus; ingenerata est omnibus ea sententia; in ipsa natura posita est et infixa; omnibus innata est, et in animis quasi insculpta ea opinio. V. *Adhaereo. Usus.* 1. In medullis, in visceribus, in aeterna memoria haerent beneficia mihi tua. Memoria tuorum factorum haerebit in omnium gentium sermonibus ac mentibus. 2. *Dubito*, zweifeln. Haerere in aliqua re. Aqua illi haeret, haeret in salebris, er weiß nicht, was er sagen oder thun soll. Cavendum est, ne implicatus haeream. V. *Dubito.*

Haeresis, is, f. Meinung, Ketzerey. *Syn.* Secta, opinio a vera doctrina aberrans, prava de religionibus opinio; impium dogma. *Phras.* 1. *Haereses suas sparsit*, er hat allen Orten Ketzerey verbreitet. Late in populos pravae doctrinae suae virus disseminavit; Christianae reipublicae partes praecipuas pravis religionibus turbavit; haeresis venenum ad populorum perniciem evomuit; dissidentium opinionum procellis Ecclesiae navem jactavit; haeresium pestem variam ac luem in populos diffundere; perniciosis erroribus animos hominum implicare coepit. 2. *Haeresis in dies latius propagatur*, die Ketzerey nimmt täglich mehr und mehr zu. Serpit in dies latius haereticae pravitatis lues; quotidie magis novis terrorum maculis verae religionis doctrina polluitur; novae sectae scelere quotidie magis vera re-

Digitized by Google

premitur et affligitur; impii er- latius in dies disseminantur, dif- funtur; errorum contagiones pe- rae in dies latius serpunt, et jam eras etiam Ecclesiae partes infi- unt. 3. *Magno animo haeresi resistit*, r setzt sich herzhaft wider die Ketzerey. d agit strenue, ut quae pestilentes haeresis magistri edocuere, dedocean- ur populi, ut haeresium errores ex animis evellantur; ut, quae in populo haeresium contagione contracta sunt, amma ope amputentur; ut errores mpii religionum, rudium populorum mentibus exturbentur; ut exscindan- ur delirae religiones atque sacrilegae; ut iis doctoribus resistatur, a quibus regno universo pestem et exitium com- paratum videmus. Egregio est animo ad propulsandos religionis errores, ad exscindendas pravas de religionibus opiniones; ad expurgandas noxiis er- roribus provincias; ad praecidendas errorum omnium fibras; ad infelices errorum propagines amputandas, re- secandas. 4. *In haeresim prolapsus est*, er ist in eine Ketzerey gefallen. Ad pra- vas in fide opiniones descivit, defle- xit; sincerae religionis castra deseruit; a veteri avitaque majorum religione ad sectam novitiam transfugit ac de- volavit; novitiae sectae erroribus im- plicari se passus est; novarum opi- nionum fluctibus involutus, abreptus est; pravarum opinionum commentis in errorem inductus est; ab avita religio- ne ad sectam novitiam infelix transfu- ga descivit; pestiferum pravarum opi- nionum virus hausit. 5. *Haeresim pa- lam ejuravit*, er hat die Ketzerey öffent- lich abgeschworen. In aede sacra, maxi- maque hominum frequentia haeresim abjuravit; impios religionum errores execratus, detestatus, cum Ecclesia in gratiam rediit; haeresium erroribus palam nuntium remisit, ejuratis hae- resis erroribus piorum communioni se reddidit. V. *Conversio haeretici. Usus.* Cato est in ea haeresi, Cato ist der son- derbaren Meinung.

Haereticus, i, m. Ketzer. *Phras.* 1. Homo pestiferis opinionibus corrup- tus, contaminatus, infectus, pollu- tus; alienus a sincera religionis do- ctrina; depravatae religionis erroribus imbutus. 2. *Haereticorum antesignanus, haeresiarcha*, Erzketzer. Impii dogmatis architectus. Novae fabricator haeresis; falsae impiaeque opinionis auctor ac propagator. Erroris impii procreator.

Haesitantia, ae, f. das Stammeln. *Syn.* Haesitatio, titubatio. *Usus.* Hae- sitantia linguae.

Haesitatio, onis, f. Zweifel, das Anstoßen. *Syn.* Dubitatio. *Usus.* Quae haesitatio, quae dubitatio tractusque verborum? V. *Dubitatio.*

Haesito, as, avi atum, are, zwei- feln, hangen. *Syn.* Dubito, titubo; ti- meo. *Phras. Ad testis conspectum hae- sitavit*, beym Anblicke der Zeugen wußte er nicht, was er sagen sollte. Ad testis conspectum consilia torquere; tituba- tum est aliquantulum; titubanter lo- cutus est; subita titubatione ac offen- sione impediri visus est. *Usus.* Dubi- tant, haesitant, revocant se interdum. Cum haesitaret, cum teneretur, quae- sivi, an? V. *Dubito, fluctuo.*

Halitus, us, m. Hauch, Athem. *Syn.* Spiritus, anima. *Epi.* Extremus. *Usus.* Extremum halitum efflare.

Hallucinor, aris, atus sum, ari, fehlen, irren. *Syn.* Aberro. *Usus.* Epi- stola hallucinatur. V. *Aberro.*

Hamatus, a, um, krumm. *Syn.* Aduncus.

Hamus, i, m. ein Angel. *Usus.* Plato escam malorum voluptatem appellat, quod ea capiantur homines, ut hamo pisces.

Hara, ae, f. Schweinstall. *Syn.* Sta- bulum porcorum. *Usus.* Epicurus ex hara productus, non schola.

Harmonia, ae, f. Zusammenlaut. *Syn.* Concentus. *Usus.* Harmoniam ex intervallis sonorum noscere.

Hasta, ae, f. Spieß. *Syn.* Telum, hastile. *Usus.* 1. Hastam torquere, jactare; hastis ora hostium fodere. Ha- stam abjicere, verzweifeln. 2. *Venditio, publicatio*, Vergantung. Hastam vendi- tionis in foro posuit, fixit. Hastae sub- jicere bona alicujus.

Hastatus, a, um, der eine Lanze führt. *Syn.* Hasta armatus.

Hastile, is, n. Schaft am Spieße. *Usus.* Hastili niti.

Haud, nicht. *Syn.* Non. *Usus.* Quem haud scio, an recte compellarim.

Haudquaquam, gar nicht. *Syn.* Nequaquam. *Usus.* Haudquaquam id est difficile.

Haurio, is, hausi, haustum, ire, schöpfen. *Syn.* Traho. *Usus.* E re ali- qua magnam voluptatem, dolorem, calamitatem haurire. E fontibus Stoi- corum abditis et reconditis, quoquo modo videbitur, hauries potius, quam consecteris rivulos. Artes et scientias

Digitized by Google

ab Graecis hausimus. Animi nostri e divinitate hausti, accepti, libati. V. *Traho.*

Haustus, us, m. das Schöpfen. *Usus.* Purioris coeli haustus, eine frische Luft.

Hebdomas, adis, f. eine Woche. *Syn.* Septem dies. *Phras. Hebdomas sancta, seu major*, die heilige Woche, Charwoche. Hebdomas Christi patientis cruciatibus recolendis sacra; solemnes feriae, quibus coelestes iras in omne genus humanum olim intentas Christus suo potissimum capite excepit; sanctior anni hebdomas. *Usus.* Vide, ne in quartam hebdomadem incidas.

Hebes, etis, *g. o.* stumpf, dumm. *Syn.* Tardus, pinguis, obtusus, retusus, natura tardior.)(*Acutus, acer. Usus.* Hebes aeque ac pecus. Sensus hebetes, tardi et pingues. Erat aliquis dolor, sed hebes. Ingenio est hebetiore. V. *Stupor, stupidus, indoctus.*

Hebesco, is, ere, stumpf werden. *Syn.* Obtundor, retundor, hebetor. *Usus.* Hebescere et languere in otio. An patiemur hebescere aciem auctoritatis nostrae?

Hebeto, as, avi, atum, are, stumpf machen. *Syn.* Obtundo, retundo. *Phras. Nimia luce hebetantur oculi*, das einfallende Licht schwächet die Augen. Praestringit oculorum aciem lux nimia; aciem oculorum obtundit lux velo non castigata. *Usus.* Gladii hebetati. Hebetare et obtundere ferri aciem.

Helluatio, onis, f. Schlemmerey. *Usus.* In lustris et helluationibus vitam degere. V. *Convivium, vorax, bibo, comessor.*

Helluo, onis, m. ein Schlemmer. *Syn.* Gurges, comessator, natus abdomini suo, ventri deditus, decoctor. *Epi.* Concinnus, musicus, immanis, impurus, nequissimus, spurcissimus. *Usus.* Helluo patriae, patrimonii. Helluo librorum Cato. V. *Nepos, vorax comessor.*

Helluor, aris, atus sum, ari, schlemmen, prassen. *Syn.* Comessor, pergraecor, epulis et potationibus inservio, crapulae, gulae, comessationibus indulgeo, rem intempestivis conviviis confringo; devoro, absorbeo, abligurio. *Usus.* Ille gurges helluatus est simul tecum reipublicae sanguinem. V. *Consumo, prodigo, comessor.*

Hem! ach, sieh da! *Vox, indignantis. Usus.* Hem! nos homuli indignamur!

Hera, ae, f. Hausfrau. *Syn.* Domina, materfamilias.

Herba, ae, f. Gras, Kraut. *Usus.* Quarundam herbarum utilitates longinqui temporis usu et periclitatione percepimus. Herbas arescere et interfici videmus.

Herbesco, is, ere, grün werden. *Usus.* Herbescens viriditas.

Herbeus, a, um, grasgrün. *Usus.* Color herbeus.

Hercisco, is, ere, theilen. *Syn.* Partior, divido. *Usus.* Nescit, quibus verbis hercisci oporteat. Arbiter familiae herciscundae.

Hercle, beym Herkules, fürwahr. *Usus.* Bene hercle faciunt. Mehercle.

Hercule, beym Herkules. *Syn.* Hercle. *Usus.* Nam hercule, inquit. V. *jurantis per Herculem.*

Hereditarius, a, um, erblich. *Usus.* Controversia hereditaria. Jus hereditario.

Hereditas, tis, f. Erbschaft, Verlassenschaft. *Syn.* Bona haereditaria, patrimonium. *Epi.* Communis, falsa, fraterna, magna, major, optima, paterna, permagna, molesta, reliquae, tanta, hereditates caducae, non honestae, privatae. *Phras.* 1. *Hereditatem obtinere*, eine Erbschaft erhalten. Hereditatem adire, cernere, capere, tenere; heredem in alicujus bona succedere; in rem possessionem per hereditatem venire; hereditatem obtinere, adipisci. 2. *Hereditatem alicui adimere*, Einem die Erbschaft nehmen. Hereditatem alio avertere, detorquere, hereditatem eripere alicui, hereditate aliquem excludere, ab hereditate submovere; paternis bonis ex hereditate obvenientibus aliquem orbare, spoliare, evertere. 3. *Hereditatem meam sedulo conservabo*, ich werde Sorge tragen, daß ich von meiner Erbschaft nichts vergebe. Rem a parente traditam custodire, servare, tueri mihi cura erit; de patrimonio nihil pertiar mihi detrahi, minui, imminui; quae ex paternorum bonorum hereditate ad me jure devenere, ea ut integra conservem, ea ut constent; ne qua pars inde detrahatur, minuatur, providebo sedulo. Hereditatem a parente mihi relictam sartam tectam tuebor semper et conservabo. V. *Heres, exheredo. Usus.* Hereditas est pecunia, aut res quaelibet, quae morte alicujus ad quempiam jure devenit. In partem hereditatis vocare aliquem. Einen zum Miterben machen. Hereditatem

Digitized by Google

orum bonorum tradere. Heredi- particulam homini aspersit, er gar wenig von der Erbschaft ge- n.

eres, edis, c. ein Erbe. *Syn.* Bo- orum dominus ab alicujus morte. *Epi.* Extraordinarius, proximus, repentinus, secundus, verus. *Phras.* 1. *Heredem fecit nepotem*, er hat den Enkel zum Erben eingesetzt. Heredem instituit, scripsit, reliquit nepotem. Hereditatem testamento nepoti tradidit; nepotem ad hereditatem vocavit; bonis suis heredem fecit; in bona avita ire jussit. 2. *Cicero fuit plurimum amicorum heres*, Cicero war ein Erbe vieler verstorbener Freunde. Multorum factus, relictus est heres; multorum bonorum successor ex testamento fuit; multorum bona ex hereditate adeptus est. Ciceroni contigerunt, venerunt, obvenerunt, obtigerunt multorum bona; Ciceroni testamento relictae sunt fortunae multorum Multorum res, hereditatem adiit, cepit, tenuit, obtinuit Cicero; multorum bona ad Ciceronem hereditate venerunt, pervenerunt; multis amicis heres successit Cicero, multorum hereditate auctus est Cicero V. *Hereditas. Usus.* Aliquem heredem facere, scribere, instituere, zum Erben machen. Heredem alicui esse, succedere, erben. Heres ex asse, ex parte dimidia.

Heri, gestern. *Syn.* Hesterno die.

Heroicus, a, um, heldenmäßig, heroisch. *Syn.* Herous. *Usus.* Heroicis temporibus, aetatibus, seculis.

Heros, ois, m. ein Held. *Syn.* Princeps. *Usus.* Ignari, quantum in illo heroë esset animi. Heroum veteres casus fictique.

Herous, a, um, heldenmäßig, heroisch. *Syn.* Heroicus.

Herus, i, m. Hausherr. *Syn.* Dominus, paterfamilias.

Hesternus, a, um, gestrig. *Usus.* Hesternus dies.

Heu! Ey! ach! *Syn.* Eheu! *Usus.* Heu me!

Heus! Holla! höre! *Vox vocantis, et attentionem postulantis. Usus.* Heus tu!

Hiatus, us, m. Spalt, Kluft. *Syn.* Labes, eluvio. *Phras.* 1. *Terrae hiatus ex pluvia factus est*, die Erde ist von vielem Regen eingegangen. Terra imbribus discessit; in ingentem sinum, hiatum desedit; in immensam altitudinem collapsa est; in ingentem hiatum consedit; labes facta est multis locis, terraque ad infinitam altitudinem desedit. 2. *Murus hiatum habet*, die Mauer ist zerspalten. Paries labem *aut* vitium fecit; labem duxit; rimas agit. V. *Labes. Usus.* Repentini terrarum hiatus. Coelum findi visum velut magno hiatu. Patentes murorum hiatus, qui expleri non possent. V. *Dehisco.*

Hiberna, orum, n. Winterlager. *Syn.* Loca, in quibus milites hiemant. *Usus.* In hiberna ducere, dimittere; ex hibernis educere exercitum. In hiberna deducere; in hibernis collocare milites.

Hibernaculum, i, n. Winter-Quartier. *Usus.* Communia Hibernacula.

Hiberno, as, avi, atum, are, überwintern. *Syn.* Hiemo.

Hibernus, a, um, winterlich. *Syn.* Hiemalis.)(*Aestivus. Usus.* Hiberni menses.

Hic, haec, hoc, der, die, das. *Usus.* Hunc pacis hostem.

Hic. *Adv.* da, hier. *Usus.* Hic tu miraris.

Hiemalis, e, winterlich. *Syn.* Hibernus. *Usus.* Nudi hiemalem vim perferunt.

Hiemo, as, avi, atum, are, überwintern. *Syn.* Hiberno. *Adv.* Jucunde. *Usus.* Ubi hiemabis?

Hiems, is, f. Winter. R. *ab* ὕω, *pluo. Syn.* Hibernum tempus, hiemale tempus, durum anni tempus.)(*Aestas. Epi.* Extrema, maxima, summa, teterrima. *Phras. Aspera hoc anno hiems fuit*, es ist dieses Jahr ein rauher Winter gewesen. Hiems hoc anno nive saeva, et omni tempestatum genere fuit insignis, erat hic annus hieme gelida et nivosa adeo, ut viae clausae, flumina innavigabilia fierent; tempus brumae erat asperrimum, praegelidum, nivale; hiems erat teterrima et foedissima. Hieme usi sumus injucunda, tristi et odiosa; hieme hujus anni nihil foedius erat; nihil horribilius, arbores quae frigoribus obnoxiae erant, deussit omnes; nivis altitudo inexsuperabiles montes fecit, vimque frigorum vix urbis tectis sustinere, defendere potuimus. V. *Frigus. Usus.* Hiems praecipitat, senescit, conficitur, abit, gehet zu Ende. Hiemem tolerare. Hanc vim frigorum hiememque vix urbis hujus tectis sustinemus. Propter hiemis magnitudinem navigare non potui.

Hilare, fröhlich, lustig. *Syn.* Hilariter.

Digitized by Google

Hilaris, e, fröhlich, munter. *Syn.* Hilarus, promptus.)(*Tristis, moestus. Phras. Hilaris est*, er ist fröhlich. Hilaritas in eo multa est; plenus est hilaritatis; frontem hilariter explicat, porrigit, exporrigit; fronte est laeta, hilari, exporrecta, vultu oculisque animi alacritatem prodit; animo est erecto, pleno laetitiae et alacritatis; omnium moerorem ac tristitiam abstergere, condire hilaritate sua possit; mirifica semper hilaritate redundat. V. *Jucundus, laetus, jocus. Usus.* Vultu, animo hilari ad jocandum.

Hilaritas, tis, f. Fröhlichkeit. *Syn.* Festivitas, jucunditas.)(*Moestitia, tristitia. Epi.* Multa, perpetua, profusa, summa. *Usus.* Hilaritate condiamus temporum tristitiam. Errepta est mihi omnis illa hilaritas et suavitas, quae te adeo oblectabat. Est in illo multa hilaritas, lepor, gratia. V. *Jucunditas et festivitas.*

Hilariter, freudig. *Syn.* Hilare.

Hilaro, as, avi, atum, are, lustig machen. *Syn.* Exhilaro. *Usus.* Accessus solis laetificat terram, ut cum coelo hilarata videatur. V. *Recreo.*

Hilarus, a, um, fröhlich. *Syn.* Hilaris. *Usus.* Vita hilara.

Hilum, i, n. ein nichtswürdiges Ding. *Syn.* Res minimi pretii.

Hinc, von hinnen. *Syn.* Ex hoc loco. *Usus.* 1. Via, quae hinc est in Indiam. Hinc in coelum profectus. 2. *Transl.* Hinc odium, hinc offensio, hinc sicae, hinc venena nascuntur. 3. Hinc et illuc exhibent negotium, bald da, bald dort. *Hinc inde vulg.*

Hinnio, is, ivi, itum, ire, wiehern.

Hinnitus, us, m. das Wiehern, Pferdegeschrey. *Syn.* Vox equi.

Hio, as, avi, atum, are, klaffen. *Syn.* Apertum esse, disjunctum esse, male haerere, laxatis operum compagibus. *Usus.* Versus hiantes. Aspero vocalium concursu hians oratio.

Hircus, i, m. ein Bock. *Syn.* Caper. *Usus.* Hircum olet.

Hirsutus, a, um, haaricht. *Syn.* Asper, horridus.)(*Glaber. Usus.* Animalia spinis hirsuta.

Hirudo, inis, ein Egel. *Usus.* Hirudo aerarii, *vulg. sanguisuga.*

Hirundo, inis, f. eine Schwalbe. *Usus.* Hirundines aestivo tempore praesto sunt; frigore pulsae recedunt.

Hisco, is, ere, den Mund aufthun. *Usus.* Respondebisne ad haec, aut hiscere audebis?

Hispidus, a, um, rauch, bärtig. *Syn.* Setosus, horridus.

Historia, ae, f. Geschichte. R. *ab ἱςορία. Syn.* Rerum gestarum expositio, annales, memoria publica, memoria rerum, veterum; monumenta temporum, locorum, hominum, rerum gestarum; omnium seculorum memoria; monumenta rerum gestarum et vetustatis exempla; res veterum gestae et litteris consignatae. Publica famae monumenta litteris tradita, prodita; monumenta rerum, quae in litteris extant; antiquitatis memoria. *Epi.* Finitima, mendacior, multa, plena exemplorum, testis temporis, lux veritatis, vita memoriae, magistra vitae, nuntia veritatis, perpetua, pura et illustris. *Phras.* 1. *Historia diligenter legenda est*, man muß fleißig die Geschichte lesen. Veterum monumenta voluntanda sunt identidem; annales rerum gestarum versandi sunt continenti opera; adeunda sunt frequenter antiquitatis monumenta; evolvenda identidem sunt publicae famae monumenta; tenenda est omnis antiquitas et exemplorum vis. Res gestae superiorum temporum legendae identidem, et in memoriam revocandae; animus crebro ad vetera est referendus; excitanda, renovanda est identidem ex annalium fide antiquitatis memoria; antiquitatis species ex priscis monumentis animo est repraesentanda. V. *Memoria.* 2. *Historiam scripsit*, er hat eine Geschichte verfasset. Res gestas ad memoriam perscripsit; monumentis consignavit; litteris complexus est; memoriae ac litteris mandavit; litteris prosecutus est; historiam condidit; annalium monumentis res gestat commendavit; res gestas litteris prodidit; memoriae prodidit. 3. *In historia legitur*, man lieset in der Geschichte. Annales memorant, perhibent, loquuntur; memoriae proditum est, annalium monumentis celebratur; litteris consignatum novimus; ex annalium fide constat. *Usus.* Historiam scribere, tenere, legere, aliquid historiae mandare. Historia testis temporum, vita memoriae.

Historicus, i, m. Geschichtschreiber. *Syn.* Rerum gestarum et memorabilium scriptor. Rerum Rom. florentissimus auctor.

Histrio, onis, m. Schauspieler. *Syn.* Actor scenicus, comoedus, tragoedus. *Epi.* Exterior, pessimus, facetus, histriones exercitati, novissimi.

Digitized by Google

Usus. Histrionum levis ars Roscius et Aesopus histriones clari. Histrio motu corporis amorem sibi ab omnibus conciliat, qui omnem personam in scenam tractat.

Hiulce, geborsten. *Usus.* Aspere, vaste, hiulce, rustice loqui.

Hiulcus, a, um, aufgespalten. *Syn.* Hians.)(*Concinnus. Usus.* Hiulcus et asper verborum concursus.

Hoc, desto. *Syn.* Eo. *Usus.* Consilio tuo utar hoc libentius, quod. Hoc scribe parcius, quo.

Hodie, heute. *Syn.* Hoc die, hodierno die, nunc, hoc tempore.

Hodiernus, a, um, heutig. *Usus.* Disputatio hodierni et hesterni diei.

Homicida, ae, m. Todtschläger. *Syn.* Sicarius.

Homicidium, ii, n. Todtschlag. *Syn.* Caedes. *Usus.* Homicidii reus.

Homo, inis, m. Mensch. *Syn.* Mortalis; vir; caput. *Phras.* 1. *Homines fugit*, er fliehet die Leute. Odit celebritatem, fugit homines, lucem aspicere vix potest; celebritas illi odio est, qui lucem ipsam, si possit, fugiat; nunquam ille inter homines est, nunquam cum homine colloquitur, nunquam in oppido consistit, sed solitudines captat et secessus. 2. *Homo est raras et insolitae virtutis*, er ist ein Mann von ungemeiner Tugend. Divina hominis virtus est auctoritas; tanquam de coelo lapsus, delapsus homo est. 3. *Homo vilissimus*, ein gar verächtlicher Mensch. Ignotum ac vile caput; terrae filius; emptus de lapide; unus de multis; homulus ex argilla et luto factus. *Usus.* Homo, animal providum, sagax, multiplex, acutum, memor, plenum rationis et consilii; ad coeli, quasi domicilii sui conspectum excitatum. Homo ortus ad mundum contemplandum, ad imitandum Deum. Homo Deorum immortalium quasi gentilis, omnium animantium principatum tenens, ad intelligendum et agendum ortus.

Homulus, i, m. kleiner Mensch. *Syn.* Homuncio.

Homuncio, onis, m. Männchen. *Syn.* Homulus.

Homunculus, i, m. Männchen. *Syn.* Homuncio.

Honestas, atis, f. Zucht, Ehrbarkeit. *Syn.* Honestum, dignitas, decus, laus.)(*Turpitudo. Usus.* In officio colendo pulchrum atque decorum, atque adeo tota honestas vitae sita est. Ubi dignitas, nisi ubi honestas? Virtus, honestas, pudor me in Pompeji partes traxere. Una honestate continetur vita beata. Honestatem cum voluptate, ut hominem cum bellua copulare; honestate omni privatus, spoliatus. V. *Virtus*, *pudor.*

Honeste, ehrbar. *Syn.* Decore laudate; recte, laudabiliter, graviter. *Phras. Honeste vixit*, er hat gar ehrlich gelebet. Vitam egit cum summa integritate et elegantia morum; vitam vixit integerrimam; vita illi cum laude acta est; vitam degebat cum virtute honestissimam; vitae curriculum fama integerrima decurrit; nihil ejus vitae, nihil moribus labis adhaesit. V. *Probus. Usus.* Honeste se gerere. Honeste acta vita.

Honesto, as, avi, atum, are, zieren, ehren. *Syn.* Orno, decoro, honoro.)(*Contamino. Usus.* Laude, decretis honorificis aliquem honestare. Beneficium honestare, augere. Commendat faciem pudor et honestat. V. *Orno*, *honoro.*

Honestus, a, um, ehrlich, zierlich. *Syn.* Decoratus, honoratus.)(*Inhonestus*, *turpis. Usus.* 1. Caesarem honestum, honoratum cupio. Ampla honesta civitas. Is mihi dies honestissimus fuit. Nihil, nisi quod honestum decorumque sit, expetere. Homo honestus, ingenuus, liberaliterque educatus. 2. *Modestus*, *moderatus*, mäßig. Convivium honestum ac moderatum. V. *Honoratus*, *probus*, *moderatus.*

Honestum, i, n. Ehrbarkeit. *Syn.* Decens, fas, aequum, rectum, decorum. *Adv.* Mirifice, vere. *Usus.* Nihil utile, nisi quod rectum honestumque. Tanta vis est honesti, ut utilitatis speciem obscuret. Honestum etiam detracta omni utilitate, sine ullis praemii fructibus, per se potest laudari. Illud honestum, quod ex animo celso magnificoque quaerimus.

Honor, oris, m. Ehre, Ruhm. *Syn.* Ornamentum, laus, gloria, decus, amplitudo, dignitas, honestas.)(*Ignominia. Epi.* Ambitiosus, amplior, communis, contumeliosus, debitus, diuturnus, extraordinarius, falsus, honestissimus, incredibilis, infimus, jucundus alicui, justus, magnus, paternus, popularis, pristinus, senatorius, singularis, summus, tantus, utilior, usitatus pervulgatusque. Honores amplissimi, divini immortalesque, eximii, leves, meriti et debiti, necessarii, tanti, viles, vulgares. *Phras.* 1.

Digitized by Google

Majoribus honorem tribuere decet, man muß Leuten von hohem Range Ehre erweisen. Decet majores colere; honore, observantia, studio prosequi; convenit, ut majores honore afficias; observantia colas; ut iis honorem habeas, praestes, exhibeas; ut observantiam iis ac studium praestes. Majores revereri, observare, honorare necesse est; oportet unumquemque erga majores esse reverentem; se gerere cum majoribus reverenter; reverenter cum iis agere. Debet quisque majoribus pie reverentiam, quam merentur, atque observantiam praestare, exhibere, deferre. Majoribus debetur honos, observantia reverentia, veneratio; majores in honore sint, necesse est; aequum est, ut majores omni officii genere prosequamur; decet nos majoribus reverenter assurgere; majorum rationem summam ducere; eos in parentum loco habere; praecipuo in honore habere; omni genere honoris pro merito prosequi, producere; multum deferendum est majoribus; summa erga majores observantia esse te velim; majores summa observantia complecti convenit; honorificos nos esse in majores decet. 4. *Honorem amplissimum consequeris*, du wirst zu hohen Ehren gelangen. Si cursum institutum tenebis, omnia, quae sunt in republica amplissima, consequeris; praemium feres tuae virtutis, eximios honores; ad summos honores viam tibi aperies, patefacies, strues, munies; honorem in republica nullum frustra petes, multi etiam non petenti deferentur; optima consequetur fama, hominum existimatio; ad ea, quae summa sunt in republica, tua te virtus efferet; merces tuorum meritorum erit amplissima dignitas; in magno apud omnes honore eris; summum dignitatis gradum tenebis, obtinebis; gloria circumflues; ad summum gloriae fastigium eveheris; ampla honorum accessione augebere; locaberis, collocaberis in amplissimo dignitatis gradu; amplissimi honores in te conferentur, effundentur; honoribus procedes in dies amplioribus; honores omnes in te confluent; plus in dies honoris ad dignitatem tuam accedet; auctam dignitatem tuam amplificatamque intuebere, cumulaberis gloria, et ad altissimos honorum gradus provehere; omnes honorum gradus assequere; ad amplissimum honoris gradum ascendes, evolabis; summum honoris et amplitudinis culmen conscendes. V. *[illegible] altus*. 3. *Honori tuo favebo*, [illegible] deine Ehre auf alle Weise befördern. Omnia in te ornamenta a me proficiscetur; nullum in te ornando, honestando, colendo locum, aut tempus praetermittam; favebo tuae dignitati; existimationi, honori nullo non loco, nullo non tempore, quibuscunque rebus potero, conferam, referam, intendam ad honorem ac dignitatem tuam omnia mea studia, officia; omnem meam industriam, curam, operam, diligentiam configam in amplificanda dignitate tua; omnia mea studia in tua dignitate figam et locabo; augebitur meo studio dignitas tua, tuae dignitatis accessiones meo studio consequeris; meum studium tuo honori nullo loco deeriet; serviam, ubicunque res feret, dignitati et existimationi tuae; rationibus tuis, nominisque amplitudini pro viri parte consulam; omnia in te ornamenta congeram; ampliabo honorem, amplificabo auctoritatem tuam, quibuscunque rebus potero; siquid gratia, *vel* auctoritate possum, ut ad summam dignitatem perveniss, perducaris, satagam; nervos omnes ac vires contendam, dabo operam diligenter, enitar omni studio ac industria, ne quis in republ. honoris gradus sit, ad quem aditus tibi non patescat. 4. *Haec laedunt honorem tuum*, dieses schadet deiner Ehre. Haec honori tuo adversantur, dignitati tuae adversa sunt; haec tuo laudibus nocent, officiunt; labem inferunt; maculam aspergunt; haec splendori nominis tui tenebras offundunt; damno sunt jacturam afferunt; notam inurunt; haec laedunt, immunuunt, turpi labe inficiunt, obscurant honorem tuum; tua dignitas haec non patitur. 5. *Nihil potest nocere honori tuo*, es kann deiner Ehre nichts schaden. Nihil potest nominis splendori officere, nihil potest nominis tui splendorem perstringere; tui nominis lumini officere; nomen tuum obscurum reddere; tui nominis splendori tenebras obducere, offundere; tuo nomini lucem eripere; tuo nomini obscuritatem afferre. 6. *Hoc unum cura, ne honori tuo ipse officias*, gib wohl Acht, daß du deiner Ehre nicht selbst schadest. Incumbe toto pectore, tuasque huc vires omnes confer, nequid adversi tua dignitas patiatur; ne de tua dignitate detrahatur; nequod in tua dignitate damnum facias; nequid in honore tuo feras detrimenti; ne jacturam fa

Digitized by Google

cias dignitatis tuae; ne qua labe aspergatur, inficiatur; ne quam labem suscipiat, contrabat honor tuus; ne splendor dignitatis tuae obscuretur; nequid agas unquam, quod contra tuam existimationem esse queat. 7. *Aggreditur honorem meum*, er greift hierin meine Ehre an. Existimationem oppugnat meam; impugnat dignitatem meam; venit contra existimationem meam; existimationem meam violat, imminuit. V. *Detraho*. 8. *Honor meus periclitatus*, meine Ehre stehet in Gefahr. In discrimen existimationis venio; agitur existimatio mea; in eo fama atque existimatio mea vertitur; ad famam nominis mei hoc pertinet, ne etc. V. *Periclitor*. 9. *Paupertas aditum multis ad honores intercludit*, die Armuth verhindert manchen an Beförderungen. Inopia saepe in causa est, ut honoribus procedere non liceat; ut cursum tenere in honorum via, ut honores consequi, ut emergere atque ad altiorum honoris gradum progredi, ascendere non possint. Prohibet, submovet, arcet ab honoribus rei familiaris inopia. Impedimento egestas est, quo minus ad ea, quae sunt in republ. amplissima liceat pervenire; aditum ad honores intercludit rei domesticae difficultas. Euntibus ad honores magnas difficultates objicit, magna impedimenta opponit, viam obstruit inopia. Imparatis a re domestica honores obtinere non facile est, multi negotii, magni operis est. Repulsam, ut plurimum pauperes ferunt, accipiunt in petitione honorum; non patent honores inopiae. 10. *Honoribus spoliatus est*, er ist seiner Ehren entsetzet worden. Honore dejectus; honoris insignibus, ornamentis, titulis spoliatus est; sublata eidem sunt omnia dignitatis ornamenta, vel certe minuta; honoribus privatus est, et in ordinem redactus. V. *Dignitas*, *depono*, *abdico*. *Usus*. 1. Honoris mei causa id feci. Honoris causa illum nomino. 2. *Honores deferre*, eine Ehrenstelle auftragen. Viris fortibus merito honores decernuntur, deferuntur, tribuuntur, mandantur. In viros fortes merito honores amplissimi conferuntur, effunduntur. 3. Honores petere, affectare, nach Ehren trachten. 4. *Honores consequi*, zu einer Ehrenstelle gelangen. Ad honores ascendere; ad honores obrepere, durch unzulässige Wege zu Ehren gelangen. Honorem consequi, recipere. 5. *Honores administrare*, eine Ehrenstelle bekleiden. Honoribus fungi, uti, florere. 6. Honoribus augeri, abundare; procedere, zu größeren Ehrenstellen gelangen. 7. Honores missos facere, seine Ehrenstelle fahren lassen. 8. Honore dejici, abgesetzt werden. 9. Honorem alicujus imminuere; depeculari, honore privare, Einem seine Ehre benehmen. 10. Honorem praefari, *cum aliquid obscoeni dicendum est*. V. *Dignitas*, *magistratus*, *ornamentum*, *existimatio*, *fama*.

Honorabilis, e, ehrwürdig. *Usus*. Haec ipsa sunt honorabilia.

Honorarium, ii, n. Ehrengeschenk. *Syn*. Munus honoris causa datum. *Usus*. Vi extortum non potest dici honorarium.

Honorarius, a, um, was Einem zu Ehren geschieht. *Usus*. Honorarius arbiter. Honorarium operam alicui accommodare.

Honorate, ehrlich. *Syn*. Honorifice, *Usus*. Honorate de aliquo loqui.

Honoratus, a, um, geehrt, ehrsam. *Syn*. Qui in honore et pretio est.)(*Inglorius*. *Adv*. Valde. *Phras*. *Vir honoratus*, ein ansehnlicher Mann. Vir honestus et honoratus amplissima dignitate, semper in laude versatus, intolens infamiae, circumfluens gloria; omnibus praesidiis ornatus, florens in urbe, cui omnes exhibeant levia quidem illa, sed honorabilia; salutare, appetere, assurgere, deducere, reducere, consulere; de quo omnes mirabiliter loquuntur et sentiunt. Vir communi omnium laude, magnificentissimis saepe decretis honestatus. Vir in maximis muneribus spectatus, cui praecipuus honor habetur; qui magna cum dignitate vivit; qui splendore vitae, ac dignitate plerosque superat; summis functus honoribus; cui nullus honor defuit; quem pauci honore antecedunt. *Usus*. Clarus et honoratus vir. V. *Clarus*.

Honorifice, mit Ehren. *Syn*. Honorate. *Phras*. *Honorifice de te sum locutus*, ich habe gar rühmlich von dir geredet. Mea in te honorifica fuit oratio; verbum nullum ex ore meo exiit, nisi tua cum laude conjunctum; laudavit, extuli, ornavi te; laudes haud parce in te contuli; iis verbis usus sum, quae ad te honestandum valerent plurimum; honorificis te verbis prosecutus sum absentem. V. *Laudo*. *Usus*. Liberaliter aliquem et honorifice tractare. Ornate et honorifice de aliquo praedicare.

Honorificus, a, um, rühmlich. *Syn*. Decorus, dignus. *Usus*. Honorificus in aliquem. Vera honorifica.

Honoro, as, avi, atum, are, ehren, Ehre erweisen. *Syn*. Honorem habeo, adhibeo, honesto, honorificis verbis prose-

Digitized by Google

quor, honorem debitum praesto, honore augeo, orno. *Usus*. Nunquam non virtus honoratur. V. *Honor*.

Hora, ae, f. Stunde. *Epi*. Antecedens, consequens, calamitosior, vacua periculis. *Usus*. Horam consumere, terere. Hora abit. In horam vivere. Hora amplius ludunt. Suis horis uti. Horae subsecivae, et quod a negotiis necessariis subtrahitur tempus, Nebenstunden. Horae dimidium, eine halbe Stunde. Horae dodrans, drey Viertelstunden.

Horae Canonicae, Brevier, Tagzeiten *Syn*. Preces horariae, horarium sacerdotis pensum, divini officii pensum certas in horas distributum, statae certis horarum intervallis sacerdotum precationes ex Ecclesiae ritu praescriptae. *Phras. Orare ex Breviario horas Canonicas*, das Brevier bethen. Ex libro precum horarium sacerdotale pensum persolvere; imperatum sacerdotibus precum diurnarum pensum conficere, absolvere; preces, quae stato horarum intervallo distinguuntur, fundere, peragere; divini officii pensum exsolvere. V. *Oro*.

Horizon, ontis, m. Gesichtskreis. *Syn*. Finiens. *Usus*. Illi orbes, qui coelum quasi medium dividunt, et aspectum nostrum definiunt, quos Graeci ὁρίζοντας nominant, a nobis finientes recte nominari possunt.

Hornotinus, a, um, heurig. *Syn*. Hujus anni, hornus. *Usus*. Frumentum, vinum hornotinum.

Hornus, a, um, heurig. *Syn*. Hornotinus, hujus anni. *Usus*. Vinum hornum.

Horologium, ii, n. Uhr. *Syn*. Solarium.

Horrendus, a, um, gräulich. *Syn*. Horrificus, horribilis, formidolosus, metuendus, pertimescendus, res multae trepidationis. V. *Horribilis*.

Horreo, es, ui, ere, sich fürchten, erzittern. *Syn*. Metuo, cohorreo, formido, timeo. *Adv*. Imbecillius. *Phras*. 1. *Naturaliter horremus et formidamus dolorem*, wir scheuen uns von Natur vor den Schmerzen. Horrore nos dolor perfundit; nomen ipsum doloris horrori est; abhorrent omnes, et ut immanem quandam ac perniciosam bestiam pestemque refugiunt dolorem; mortis instar putant dolorem; ut ab inimico hoste refugiunt plerique a dolore. 2. *Horruerunt omnes ad impii hominis conspectum*, es haben sich Alle über ihn entsetzt. Horror omnes perstrinxit ingens; jamque decedere ab eo, aditumque ac sermonem ejus defugere, nequid ex ejus contagione incommodi acciperent, velle videbantur. 3. *Horreo ad tam atrox spectaculum*, diese Sache macht mich schaudern. Horresco totus; tremo totus; totis artubus contremisco; capilli horrent; horror me perstringit; refugit animus ac reformidat. V. *Timeo*, *terreo*. *Usus*. Horrere minas alicujus. Horreo, quorsum id evadat. Horret corpus frigore.

Horresco, is, ere, erschrecken. *Syn*. Perhorresco. *Usus*. Injecto terrore mortis horrescunt. V. *Horreo*.

Horreum, i, n. Scheuer. *Syn*. Cella. *Usus*. Neque in segetibus, neque in areis, neque in horreis.

Horribilis, e, schrecklich. *Syn*. Horrendus, horrificus, formidabilis. *Usus*. Hanc tam tetram, tam horribilem, tam infestam ac pertimescendam reipublicae pestem effugimus. Horribiles et miseri casus aliorum. V. *Horreo*.

Horride, unlieblich. *Syn*. Aspere, duriter. *Usus*. Inculte, horride dicere, vivere.

Horridulus, a, um, etwas unlieblich. *Usus*. Orationes horridulae.

Horridus, a, um, gräßlich, rauh. *Syn*. Incultus, asper, durus.)(*Nitens*, *nitidus*. *Adv*. Omnino, semper, plane. *Phras*. *Quam teter incedebat*, *quam truculentus*, *quam terribilis aspectu*! wie grausam hat er ausgesehen! Quam agrestis homo et inurbanus! Natura asper et iniquus omnibus, doctrina asperior et durior. V. *Efferare*, *agrestis*. *Usus*. Cum eum incultum, horridum moestumque vidissem. Horridioribus verbis uti.

Horrifer, a, um, der Einen zittern macht. *Syn*. Horrificus. *Usus*. Horriferum portentum.

Horrificus, a, um, entsetzlich. *Usus*. Horrificum bellum. V. *Horridus*.

Horrisonus, a, um, das ein gräuliches Getöse macht. *Usus*. Horrisonum fretum.

Horror, oris, m. Schrecken, Schauder. R. ἐρεθίζω, *excito*. *Usus*. Qui me horror perfudit? — V. *Metus*, *timor*, *terror*.

Hortatio, onis, f. Ermahnung. *Syn*. Cohortatio. *Epi*. Grata, maxima, necessaria. *Usus*. Non hortatione, neque praeceptis, sed precibus tecum fraternis ago. V. *Monitio*.

Hortator, oris, m. Ermahner. *Syn*. Suasor, consuasor, auctor. *Epi*. Assiduus. *Usus*. Auctor, adjutor, hortator ad agendum aliquid. Hortatore non eges, sponte

Digitized by Google

enim exardescis ad litterarum studia. V. *Auctor.*

Hortatus, us, m. Ermahnung. *Syn.* Hortatio. *Usus.* Id feci aliorum consilio, auctoritate, hortatu. V. *Monitum.*

Hortor, aris, atus sum, ari, ermahnen. *Syn.* Adhortor, suadeo, auctor, sum cohortor, excito, impello, acuo. X *Dehortor, deterreo. Adv.* Aliquando, amice, etiam atque etiam jam dudum, magnopere, separatim, vehementer. *Phras.* 1. *Non opus est, te hortari*, es ist nicht vonnöthen, daß ich dich ermahne. Hortatione mea non indiges; currentem quid incitem? Hoc non ego dico, ut te oratio mea dormientem excitet, sed potius currentem incitet, atque ad majorum tuorum imitationem cohortetur; cum ad omnem laudem tua sponte properes, non impulsu meo, non est, quod te exhorter ad virtutis studium; quod adhortatione animum firmem, quod ad virtutem arrigam; frustra sim, si longa cohortatione utar, si cohortationem suscipiam, si acri cohortatione ad virtutis studium incitare te velim; si pluribus rationibus ad virtutis studium te impellam; hortatore non eget virtus tua. 2. *Parentes filios hortari ad bonas artes debent*, die Aeltern müssen die Kinder zur Erlernung der Künste antreiben. Impellere filios parentes debent ad eas artes, quarum est aeterna possessio; debent incitare, consilio rationibus, argumentis adducere ad eas artes, ostendere filiis parentes debent bonarum artium fructum; debent hortatores esse filiis, laudare eas artes; id consilii dare; ita consulere, ut eas artes complectantur; auctores filiis parentes esse debent; ut ad eas artes, ut ad earum artium studia sese conferant, applicent, animum adjungant, toto animo incumbant, quarum possessio vitam aequat, quarum nobis fructum una mors adimit. Ea domum est ad filios egregia parentum cohortatio, qua impelluntur ad eas disciplinas quarum usus interitu tantum vitae nulla re praeterea terminetur. Decet parentes illos, qui liberis consultum volunt, non eos ad rem cohortari, quam facile, nullo negotio arbitratu suo tum largitur, tum eripit fortuna, verum ad eas artes, quarum vitae par usus et possessio est. V. *Excito, moneo, stimulo. Formulae hortantis*, Weise, Einem Muth zuzusprechen. Age, age vero, agedum; studia, amabo, prosequere. Macte virtute; persequere coepta, si vis es; sodes, *si audes*, age, siquid agis.

Hortulus, i, m. Gärtchen. *Epi.* Jucundior, hortuli propinqui. *Usus.* Democriti fontibus Demetrius hortulos suos irrigavit.

Hortus, i, m. ein Garten. *Epi.* Apricus, horti paterni, pretiosi, venales. *Usus.* Deliciarum causa et voluptatis quosdam in hortis suburbanis suis cum Mitrella saepe videmus.

Hospes, itis, *g. c.* Gast, Gasthalter, Wirth. *Syn.* Qui divertit, *aut* apud quem aliquis divertit. D. Hospes, Wirth, *qui gratit et amicitiae causa alium domo recipit.* Caupo, *qui pretio, aut lucri causa. Epi.* Antiquus, edax, minime edax, tam inimicus coenae, et sumptuosus, gravis, nobilis, nobilissimus, sanctissimus, splendidissimus, ornatissimus, vetus et amicus. *Phras.* 1. *Hospitem me in aedibus suis habuit*, er hat mich als einen Gast in sein Haus aufgenommen. Hospitii jus et amicitiae officium praestitit, commodo hospitio, hospitali mensa blande et benigne me accepit; domus ejus mihi sociisque hospitibus patuit; hospitem me admisit; suis me aedibus hospitem excepit; hospitio me humanissime excepit; hospitium lautissimum mihi praebuit; hospite usus sum perhumano. 2. *Hospes meus, cum Viennae essem, affinis tuus fuit*, so lange ich zu Wien war, habe ich bey deinem Schwager eingekehrt. Hospite usus sum afflui tuo; ad affinem tuum summa illius voluntate diverti; apud affinem tuum laute admodum, diversatus sum; deductus sum ad affinem hospitem; apud affinem tuum collocatus sum; cum affine tuo hospitium jungebam, faciebam. V. *Excipio. Usus.* 1. Ad hospitem divertere. 2. Hospites admittere, accipere, recipere. 3. Orator nulla in re rudis aut tiro, nec hospes, aut peregrinus esse debet. Adeone tu hospes hac in urbe?

Hospita, ae, f. Wirthinn. *Epi.* Vetus. *Usus.* Ego ipsa sum, inquit, hospita.

Hospitalis, e, gastfrey. *Syn.* Qui libenter recipit. *Usus.* Domus omnibus apertissima et hospitalis. *Hospitale*, Spital, *vulg. est*; *rectius dicetur*: diversorium publicum peregrinorum, *aut graeco vocabulo* Xenodochium; *aut si aegrotis is locus destinatus sit*, valetudinarium publicum, *graece* Nosocomium, *aut* Nosodochium, Krankenspital.

Hospitalitas, atis, f. Gastfreyheit. *Usus.* Valde a Theophrasto laudatur hospitalitas. V. *Excipio.*

Hospitaliter, gastfrey. *Usus.* Invitari hospitaliter per domos.

Digitized by Google

Hospitium, ii, n. Gasthof, Herberge. *Syn.* Diversorium, domus, quae gratis amicis patet, sedes hospitalis; *item*: familiaritas, amicitia. *Epi.* Agreste avitum, liberale, magnificentissimum, publicum, vetus, vetustum. *Usus.* Hospitium facere cum aliquo. Hospitio jungi. Hospitio accipere, recipere quempiam. Est mihi vetus cum illo hospitium. Hospitio renuntiare. V. *Hospes.*

Hostia, ae, f. Schlachtopfer. *Syn.* Victima. *Epi.* Maxima, proxima, hostiae balantes, decorae grataeque, humanae, majores. *Usus.* Diis hostias immolare; humanis hostiis Deum placare. Praebere hostias ad sacrificandum; hostias adducere, ducere, caedere. V. *Consecro*, *Eucharistia.*

Hosticus, a, um, dem Feinde gehörig, feindlich. *Syn.* Hostilis. *Usus.* Vagi milites in hostico errabant. Ensis hosticus.

Hostilis, e, feindlich. *Syn* Inimicus, infestus, hosticus. *Usus.* Hostilem in modum vexare quempiam. Hostili in rem publicam animo.

Hostiliter, feindseliger Weise. *Syn.* Inimice, hostilem in modum, infeste, iniquo animo. *Phras. Hostiliter agere*, Feindseligkeiten ausüben. Hostiliter facere; hostilem in modum vexare; hostiles spiritus gerere, et nullum non genus calamitatis contumeliaeque in aliquos edere.

Hostis, is, c. Feind. R. *ab* ὅστις, *quicunque peregrinus est, cujus nomen ignoratur. Syn.* Inimicus, perduellis, qui contra rempublicam arma fert, qui patriae bellum indicit, qui adversus, qui contra arma fert. *Epi.* Acerbissimus, acerrimus, atque infestissimus, amentissimus, profligatissimus, antiquus, antiquissimus, armatus, capitalis, certus, crudelis, domesticus, externus, ferus et immanis, foedissimus, importunissimus, impurus, impius, justus et legitimus, nefarius, perditus, perpetuus, potens, praesens, sceleratus, teter, teterrimus, togatus. *Usus.* 1. *Ad hostes deficere*, zum Feinde übergehen. Transire, se conferre, confugere, transfugere. 2. *Hostem arcere*, den Feind abtreiben. Hostem submovere, prohibere vim hostium, bellumque defendere, hostes rejicere. 3. *Hostes dissipare*, den Feind zerstreuen. Fundere, obterere, prosternere, occidere, delere, schlagen. V. *Inimicus*, *adversarius*, *infestus.*

Huc, hierher. *Syn.* Ad hoc, ad hanc rem. *Usus.* 1. Huc te pares, haec cogites. 2. *Horsum*, dahin. Huc hominem et illuc rapere. Rem huc adduxi.

Hui, ey! *Admirationis et optationis vox. Usus.* Hui, quam hoc velim scire!

Hujusmodi, dergleichen. *Syn.* Id genus hujus exempli.

Humane, leutselig. *Syn.* Humaniter, benigne. *Usus.* Fecisti humane quod.

Humanitas, tis, f. Höflichkeit. *Syn.* Lenitas, facilitas, comitas, urbanitas, suavitas morum, morum atque sermonum lepos, benignitas, placabilitas, mansuetudo; *item*: eruditio, doctrina; *item*: natura humana, indoles, ingenium humanum. *Epi.* Communis, digna scientia, in aliquem excellentior, mira, multa, politior, singularis, summa, tanta. *Phras. Caesar rara erat erga omnes humanitate*, Cäsar war gegen Alle von einer seltenen Höflichkeit. Caesar praeter multas virtutes, quibus floruit, ea fuit humanitate, ut nihil supra posset; ejus humanitatis fuit, ut nemo cum illo conferendus, comparandus, aequandus esset; ea praeditus fuit humanitate, ut nemo par illi fuisse videatur. Humanitate Caesar excelluit, omnibus antecelluit, praestitit, omnes vicit, superavit. Nihil Caesare humanius. Humanitatem Caesar ita coluit, ut nemo magis. Caesare nemo fuit ad humanitatem propensior. Caesar proprio quodam naturae munere factus ad benignitatem videbatur. Singularem in comitate morum, ac praecipua quadam laude dignum jure Caesarem duxeris. Laudes suavissimae comitatis praeter caeteros Caesar tulit. Laus humanitatis et comitatis uni maxime Caesari debetur. Qui sit Caesari humanitate praeferendus; qui plus habeat, ostendat humanitatis; in quo plus, quam in Caesare humanitatis sit, resideat; Caesare qui magis ad humanitatem propendeat; qui humanitatis laude sit Caesare praestantior; qui praestaret, antecelleret humanitati Caesaris, neminem reperiri posse puto, neminem adhuc novimus. Nemo Caesarem humanitate vincere potuit. Nemo unquam Caesare humanitate magis abundavit. Nemo fuit Caesare humaniore sensu. V. *Humani mores. Usus.* 1. Nemo Catone commodior, comior, moderatior fuit ad omnem rationem humanitatis et morum suavitatem; humanitatem alicui tribuere, habere. Difficillima est illa societas gravitatis cum humanitate. 2. *Natura humana, ingenium, indoles humana*, Menschlichkeit, menschliche Sitten. Humanitatem omnem exuere, abjicere, extirpare. Petere veniam errato ex humanitatis communis jure et misericordia.

Digitized by Google

Omnem humanitatis sensum amittere. 3. *Eruditio, doctrina, artes politiores*, die freyen Künste. Artes, quibus aetas puerilis ad humanitatem erudiri solet. Homo humanitate politus, neque communium litterarum et politioris doctrinae expers. V. *Humaniores litterae*. Pro humanitatem assumere, die Menschheit annehmen, *rectius dices*: humanam induere naturam; hominum se natura formaque induere. V. *Humanus*.

Humaniter, höflich. *Syn.* Humane, benigne, vultu benigno, omni, genere humanitatis, quod vultu ac verbis exprimi potest, quam licet humanissime; eo vultu, qui facile gratiam ineat, benevolentiam conciliet; hominum animos amore devinciat, ad amandum alliciat. *Usus*. 1. Humaniter fecit, quod ad me venit. 2. *Ut hominum conditio poscit*, wie es sich auf einen Menschen geziemet, bescheiden. Sin aliter acciderit, humaniter feremus.

Humanitus, menschlich. *Syn.* Humano more, ut solet, ut fere fit. *Usus*. Siquid humanitus acciderit.

Humanus, a, um, menschlich, höflich, leutselig. *Syn.* Ad hominem pertinens.)(*Inhumanus*. Affabilis, benignus, comis, blandus, facilis, commodus, urbanus. *Phras.* 1. *Humana res omnes fragiles caducaeque sunt*, die menschlichen Dinge sind vergänglich und hinfällig. Humanarum rerum imbecillitatem fragilitatemque quis non extimescat? Summa est humanarum rerum infirmitas, incerta omnia et mobilia, et caduca. Casus humanos et eventus incertos valetudinis, et naturae communis fragilitatem quis non extimescat? Incerta sunt omnia, posita non tam in nostris consiliis quam in fortunae temeritate. Nihil humanis in rebus certi est. Vice fortunarum humanarum quis non commoveatur? humanae sorti quis non illacrimetur? Humanae res omnes fluxae sunt ac mobiles; mortalia omnia fortuita sunt et peritura. 2. *Moribus est perhumanis*, er hat höfliche Sitten an sich. Nihil illo amantius, suavius, comius, jucundius; in omni sermone est affabilis; benigno alloquio, comitate invitando, beneficiis, quos potest, conciliando, vultu ac sermone in omnes placato, omnium sibi amores colligit; summa omnes comitate complectitur; facillimum se praebet omnibus, eosque familiariter ac hilariter amplexatur; mira in eo suavitas, mira comitas, affabilitasque sermonis. Moribus est suavissimis, cultissimisque. Morum elegantia ac suavitate est mirabili; mira facilitate ac venustate morum est praeditus, conspicuus. V. *Humanitas*. 3. *Hoc ex humanitate fecisti*, das hast du aus Höflichkeit gethan. Egisti hoc humanitate adductus, impulsus, incitatus; dedisti hoc humanitati tuae; debet hoc humanitati tuae referri; ad hoc te incitavit natura tuae ad humanitatem propensio; agnosco in hoc humanitatem tuam; fructus hic est humanitatis tuae. Mirifica in hoc elucescit urbanitas tua. 4. *Humanioribus litteris a pueritia eruditus es*, du bist von Kindheit an in freyen Künsten unterwiesen worden. A teneris annis humaniores disciplinas studiose amplexus es; a puero floruisti artibus iis, quae ab humanitate nomen acceperunt; jam inde ab ineunte aetate disciplinas eas coluisti, quae humaniores nuncupantur; ab aetatis initio humanitatis studia complexus es. A teneris ad eas artes animum adjunxisti, quibus aetas puerilis ad humanitatem informari solet; quae repertae sunt, ut puerorum mentes ad humanitatem fingerentur; quae ad humanitatem pertinent; a puero in doctrinarum ac humanitatis studio versatus; humanitate perpolitus es; communium litterarum et politioris doctrinae studiis excultus es. V. *Litterae*. *Usus*. 1. Aliquem a fera et agresti vita ad humanum cultum civilemque traducere. 2. *Elegans moribus, comis, urbanus*, höflich. Vir humanissimus et facillimus. V. *Officium*.

Humatio, onis, f. Beerdigung. *Syn.* Sepultura.

Humecto, as, avi, atum, are, befeuchten. *Syn.* Humidum facio, humore aspergo. *Usus*. Vultum lacrymis humectare.

Humerus, i, m. Schulter, Achsel. *Syn.* Suprema pars brachii. *Epi.* Laevus, levis sinister. *Usus*. Italia Ciceronem suis humeris reportavit. Totum negotium unus ille gubernat, et humeris suis sustinet; in humeros aliquem efferre.

Humesco, is, ere, feucht werden. *Syn.* Madeo, madidus, humidus fio. *Adv.* Modice. *Usus*. Terra humescens.

Humidus, a, um, feucht, naß. *Syn.* Humorium habens. *Usus*. Ligna viridia et humida.

Humilis, e, niedrig. *Syn.* Demissus, jacens, abjectus.)(*Altus, alacer, clarus, praestans*. *Phras.* *Homo est animo humili et abjecto*, er ist ein Mensch von sehr niederträchtigem Gemüthe. Summam in eo homine animi humilitatem; summam animi abjectionem, infirmitatem, imbecillitatem, tenuitatem

Digitized by Google

deprehendas; summas animi angustias in eo expertus sum. Hominem esse video exigui admodum animi, nihil spectantem in laude positum, nullius laudis cupiditate flagrantem, adversum ab omni gloriae studio; in humiles ac plane sordidas cogitationes dejectum, tanquam humi serpentem. V. *Abjectus*, *vilis*. *Usus*. 1. *Ratione loci*, niedrig dem Orte nach. Vites, et quae humiliora sunt, se attollere a terra non possunt. 2. *Transl. Conditione*, *statu*, *fortuna demissus*, *moerens*, *afflictus*, schlecht dem Stande nach, verächtlich. Humilis, imbecillis, infirmus, minime generosus animus. Qui altiore animo sunt, nihil humile, nihil abjectum captant, cogitant. 3. *Judicia*, *voluntate*, *artificio*, *consilio abjectus*, gering an Verstand, Kunst ꝛc. Fracto atque humili animo supplicare. Mens anguste et humilis. *Humilis*, demüthig, *vulg. est*; *Latine*: modestus homo, animi submissi. V. *Demissus*. *Pro* Humiliare se, *quod est vulg.* sich demüthigen. *Latine*: submittere se, submisse se gerere, submittere animos. V. *Demitto*.

Humilitas, atis, f. Niedrigkeit. *Syn. Transl.* Abjectio, ignobilitas, obscuritas, vilitas. *Phras. Humilitas ista nimia est et abjectio*, deine Aufführung ist zu niederträchtig und verächtlich. Animos nimium submittis; infractos animos geris; fractos esse video spiritus tuos; ea humilitate dignitati tuae haud consulis; praeter modum te humilem praebes, et abjectum reddis. *Demitto*, *abjectus*, *vilis*, *animus abjectus et imbecillis*. *Usus*. 1. *Ratione loci*, dem Orte nach. Sidera inter se altitudine et humilitate distantia. 2. *Abjectio*, *ignobilitas*, Verächtlichkeit. Despicere humilitatem alicujus. Propter humilitatem et obscuritatem generis in ignoratione hominum versatur. *Humilitas*, christliche Demuth, *vulg. Latine*: Modestia animi, submissio animi, demissio animi, sui despicientia, sui contemptio; moderatio animi modeste de se existimantis. V. *Molestia*.

Humiliter, niederträchtig. *Syn.* Submisse, demisse, animo humili et imbecillo. *Cum de virtute sermo est*, demüthig. Magna animi modestia, submissione, demissione.

Humo, as, avi, atum, are, begraben. *Syn.* Sepelio. *Usus*. Humare corpora. V. *Sepelio*, *funus*, *effero*.

Humor, oris, m. Feuchtigkeit. *Syn.* Aqua, liquor. *Epi.* Non inutilis ad aliquid depellendum, mollis. *Usus*. Frigoribus durescit humor. Humor infusus in corpore.

Humus, i, f. Erdboden. *Syn.* Tellus, gleba, terra. *Usus*. Humus subacta.

Hydra, ae, f. Wasserschlange. *Syn.* Excetra, anguis.

Hydria, ae, f. Wasserkrug. *Syn.* Urna.

Hydrops, opis, m. Wassersucht. *Syn.* Aqua intercus.

J.

Jaceo, es, ui, ere, liegen. R. *ab ἴα κέω*, *vi positus sum*. *Syn.* Prostatus sum, procumbo.)(*Vigeo*, *floreo*. *Adv.* In perpetuum, longe, obscure, saepe et diu stratum ad pedes, sigillatim, tam diu, turpiter, valde. *Phras. Vix erat, ubi jacerent*, es war kaum ein Ort, wo sie liegen konnten. Vix erat, ubi sternerent corpora; quo se conjicerent; cui incubarent, ubi acquiescerent; vix erat, ut fusi in herba recubarent. *Usus*. 1. Mater diu ad pedes misere strata jacuit: moerens jacebat in loco. 2. *Negligor*, verlassen, verachtet seyn. Jacens litterae, ingenia, religiones, leges, studia. Absens in tenebris, in oblivione diu jacuit, dum in lucem reipublicae extraheretur. In sordibus et luctu jacere.

Jacio, is, jeci, jactum, ere, werfen, legen. R. *ab ἴα σεῖω*, *vi quatio*. *Syn.* Iniecto, objicio, conjicio. *Phras. Telum jacere*, mit Pfeilen schießen. Emittere, conjicere in hostem; tela effundere, in torquere, ingerere in subeuntes; missilibus incessere hostem; quidquid sorte in manus dedit, jaculari, mittere in hostem. *Usus*. Saxa, tela jacere, jacere contumeliam, probrum, injurias; terrores, minas, periculum in aliquem jacere, *denuntiare*, androhen. Is casu me in mediam contentionem jecit. Jacere fundamenta, suspicionem, gradum, aditum ad gloriam. V. *Conjicio*.

Jactatio, onis, f. Ruhmredigkeit. *Syn.* Favor, aura popularis, ostentatio, concitatio. *Epi.* Magna, inanis, modica, multa. *Usus*. 1. Non jactationem populari, sed dignitate et innocentia s

Digitized by Google

tuetur. 2. *Ostentatio*, Prahlerey oder Bedrohung. Jactatione verborum et periculorum terrere aliquem. 3. *Concitatio*, Bewegung. Jactatione maris fessus Jactatio corporis exigua. V. *Glorior*, *ostentatio*.

Jacto, as, avi, atum, are, rühmen, prahlen. *Syn.* Magnifice loquor, glorior, verbis me magnum facio, gloria me et praedicatione effero, me ostento, de me praedico. *Adv.* Dupliciter se, gravissime, inconstanter, insolentius, intolerantius, leniter primas hastas, magnificentissime, non ita diu, sumtuosius, turbide, valde, vehementius, vehementissime. Jactari facetius, gravius, immoderate, petulantius, vulgo, inique. *Phras. Solet se insolenter jactare*, er pflegt sich recht unverschämt zu prahlen. Insolenter gloriari de rebus suis; res suas inflatius commemorare; de suis laudibus verbosius praedicare; plenas ostentationis voces mittere; facta sua praedicando extollere; sese verbis insolenter efferre; magnificis verbis de se suisque rebus loqui; agere suarum rerum ambitiosum ostentatorem; laudis suae buccinatorem; sui suarumque rerum odiosum praedicatorem; agere ubique militem gloriosum, et insolentius de se praedicare; ostentare ac venditare res suas putide; nullum sui ostentandi finem facere; omnia naturae ingeniique instrumenta ad laudis jactationem convertere; gloriae ac existimationi suae falsa etiam laudis commemoratione servire. V. *Glorior*, *superbus*. *Usus.* 1. Magnifice se et insolenter de re aliqua jactare. 2. *Jacio*, *agito*, *commoveo*, bewegen, schütteln. Oculos, caput, cerviculam jactare. 3. *Injicio*, *infero*, androhen. Terrorem, minas, pericula jactare. 4. *Exagito*, durchziehen. Convitiis, clamore aliquem; aequitatem multis modis jactare. Aestu, febribus, labore forensi, tempestate populi jactari. 5. *Huc illuc impelli*, hin und her geworfen werden. Turbato mari jactatur navis, ventoque rapitur.

Jactura, ae, f. Verlust. *Syn.* Damnum. *Epi.* Immanis, magna, mediocris, minima, tanta, tolerabilis, tarpis. *Usus.* Rei familiaris jacturam facere. Magna jactura pecuniae, *vel* in pecunia est facta. V. *damnum*, *detrimentum*.

Jactus, us, m. Wurf. *Syn.* Conjectus. *Usus.* Fulminum jactus.

Jaculator, oris, m. ein Schütz. *Syn.* Qui jaculum emittit, telum mittit. *Usus.* Saepe optimi jaculatores errant.

Jaculor, aris, atus sum, ari, schießen, werfen. *Syn.* Torqueo, conjicio, jacio. *Phras. Jaculari*, schießen. Jaculo petere, ferire; jacula in hostem ingerere; telorum ingentem vim effundere, hostibus injicere. *Usus.* Jaculari ad metam. V. *Jacio*.

Jaculum, i, n. Wurfspeil. *Syn.* Telum. *Usus.* Murum jaculo trajicere.

Jam, jetzt, schon, (itzt). *Usus.* Jam illo tempore, cum; jam a principio belli; jam inde ab adolescentia; jam a Socrate; jam usque ab heroicis temporibus; jam, jamque pluit; jam delector. Jam vero.

Jam diu, schon längst. *Syn.* Jam pridem, jam dudum, aliquot jam per annos, multorum jam dierum intervallo. *Usus.* Res jam diu gestae.

Jam pridem, schon längst. *Syn.* Jam diu. *Usus.* Jam sum pridem tuus.

Jambicus, a, um, Jambisch. *Usus.* Jambicus versus orationi simillimus.

Jambus, i, m. Jambe, Fuß von einer kurzen und langen Sylbe. *Pes carminis*. *Epi.* Duplex, extremus, frequentissimus. *Usus.* Jambus in oratione vitiosus, si extremus ponatur.

Janitor, oris, m. Thürhüther. *Syn.* Januae custos, *seu* praefectus.

Janua, ae, f. die Thür. *Syn.* Ostium, aditus. *Epi.* Consularis, effracta et evulsa. *Phras.* 1. *Januam claudere*, die Thür zusperren. Fores adducere, obserare, occludere; foribus pessulum obdere; fores firmare pessulis. 2. *Januam effringere*, die Thür aufbrechen. Fores arietare; postes, limina securibus comminuere; molliri fores; foribus proterve injuriam facere, exitium ferre; impetum facere in januam; januam refringere. 3. *Ad januam multi expectant*, Viele waren vor der Thür. Multi assistunt ad fores; observantur vestibulo; ejus janua et vestibulum magna hominum frequentia celebratur.

Januarius, a, um, zum Jänner gehörig. *Usus.* Calendae Januariae.

Januarius, ii, m. der Jänner. *Usus.* Mensis primus Januarius.

Ibi, daselbst. *Syn.* In eo loco, eo loci, inibi, in illisce aedibus. *Usus.* 1. Nemo est, qui non ubivis, quam ibi, ubi est, esse malit. 2. *Ea occasione*, bey dieser Gelegenheit. Ibi Caecinna postulare coepit.

Ibidem, eben da. *Syn.* In eodem loco. *Usus.* Ibidem, in quo laesi, solabor. Ibidem te operiar.

Digitized by Google

Ico, is, ici, ictum, ere, schlagen. *Syn.* Ferio, ictum do. *Usus.* In pactione foedus icere.

Ictus, us, m. Schlag, Streich. *Syn.* Percussio, petitio. *Epi.* Contrarius, flammatus, levis, non tribunitius, sed consularis, validus. *Phras. Multis et gravibus ictibus concidit*, er ist nach vielen Streichen zu Boden gefallen. Pugnis calcibusque foede conscissus, multis plagis confectus interiit; inter dolorem crepitumque plagarum; multis ictibus acceptis datisque corruit; acceptis gravissimis plagis, corpore recentibus verberum vestigiis livido, semianimis procubuit. *Usus.* Ictu fulminis deflagravit. Ictu et conjectione telorum cominus magnae saepe copiae pulsae sunt. Eodem tecum ictu concidi.

Id, das, dieses. *Syn.* Hoc, istud. *Usus.* Venit ad me et quidem id temporis. Id aetatis vir.

Idcirco, darum, deßhalb. *Syn.* Ideo, ob eam rem, ea re.

Idea, ae, f. Gestalt, Muster. *Syn.* Forma, species, species rerum, prima et inchoata intelligentia. *Phras. Concepit animo eloquentiae quandam ideam*, er hat sich in seinen Gedanken ein Muster der Wohlredenheit vorgebildet. Insidebat in ejus mente species eloquentiae; habebat comprehensam animo quandam formam eloquentiae; simulacrum quoddam et exemplar eloquentiae apud se informarat. V. *Imago. Usus.* Has rerum formas Plato appellat ideas.

Idem, eadem, idem, eben derselbe. *Syn.* Hic ipse, is ipse, unus, par, perpetuus, geminus.)(*Alius. Phras.* 1. *Idem fere dicebat, quod alter*, er sagte fast eben das, was der Andere. Rebus congruentes, nominibus differebant; nulla in re discrepabant; non abhorret, non abludit ab ejus dictis hujus sententia. V. *Congruo, convenio.* 2. *Eadem utriusque est causa*, Beyde haben einerley Handel. Hujus causa et illius sejungi non potest; eodem revolvitur; eandem cum illo incudem tundit. V. *Similis. Usus.* Amicus tanquam alter idem. Hoc unum et idem videtur esse. Fuere, qui idem ornate, idem graviter dixere. Causae inter se simillimae, vel potius eaedem. Vir bonus, idemque eruditus.

Identidem, immerfort. *Syn.* Frequenter. *Usus.* Hoc identidem dicitis.

Ideo, deßhalb. *Syn.* Idcirco, eo quod, ea re, quod, digna causa, cur, ob hasce res, ea gratia, quod; ei rei, id quod; hoc, quod, ea de causa, ejus rei gratia, ob id, eam ob causam. *Usus.* Haec ideo diligentius pertracta. V. *Ex eo.*

Idiota, ae, m. ein Ungelehrter. *Syn.* Rudis, imperitus, illitteratus. *Usus.* Illi idiotae, ut tu appellas. V. *Rudis.*

Idolum, i. n. Bild, Götze. *Syn.* Simulacrum, imago. *Usus.* Imagines quae idola nuncupantur, Götzenbilder. *Rectius*: simulacrum ficti ac commentitii numinis *appellatur.*

Indolatra, ae, m. Götzendiener. Cultor falsorum numium; inanium deorum cultor; qui inanibus et commentitiis diis divinum cultum tribuit; divinos honores adhibet, impertit; qui cultum uni debitum DEO simulacris impiorum hominum, lapidibusque exhibet; inanes et commentitios deos adorat; religioso cultu veneratur; qui deorum inanium simulacra impio et sacrilego cultu veneratur; qui superstitionum deterrima caligine mersus; qui superstitionum tenebris altissimis obsessus et sepultus cultum uni DEO debitum in plures impia et sacrilega partitione distribuit. Huc spectat *Idololatria, ae, f.* Götzendienst. Cultus falsorum numinum.

Idonee, bequemlich. *Syn.* Apte, commode. *Usus.* Exordio idonee comparatur auditor ad reliquam orationem.

Idoneus, a, um, tauglich. *Syn.* Aptus, commodus, tempestivus, dignus. *Usus.* Non est idoneus auctor. In deligendis idoneis hominibus judicium et delectum adhibere. Idoneum tempus, locus opportunus. Idonea verba. Imagines ad monendum idoneae. V. *Accommodatus, aptus.*

Idus, uum, f., der 13. oder 15. Tag eines Monathes. *Syn.* Dies, qui singulis mensibus nonas sequuntur. *Usus.* Idibus Martiis, den 15. März.

Jecur, oris, n. die Leber. *Syn.* Hepar. *Epi.* Nitidum, plenum, horridum et exile, optimum. *Usus.* Cerebrum, cor, pulmones, jecur.

Jecusculum, i, n. ein Leberchen.

Jejune, schlecht. *Syn.* Tenuiter, exiliter. *Usus.* Jejune dicere, agere.

Jejunitas, atis, f. Mangel, Abgang. *Syn.* Tenuitas.)(*Ubertas, copia. Usus.* Cavenda oratori jejunitas, siccitas, inopia. Verborum jejunitatem ac famem, quam ubertatem nimiam malo.

Jejunium, ii, n. * Fasten. *Syn.* Inedia, indicta, stata a certo ciborum usu abstinentia. *Phras.* 1. *Jejunium quadragesimale, vulg.* die 40tägige Fasten. Feriae esuriales; verni jejunii quadraginta

Digitized by Google

dies; jejunium quadragenum dierum; hebdomades, quae aniversariam Christi morientis reviviscentisque memoriam praecurrunt; solemnis jejunii quadraginta dies; jejunium maximum, quadragenarium. 2. *Jejunium servare*, fasten, die Fasten halten. Abstinere se certo ciborum usu, parciusque ac frugalius vivere; esuriales ferias agere; quadraginta continenter dies vescendi voluptatem reprimere, coërcere; cibis contentum inanimis; interposito quadraginta dierum jejunio corpus exhaurire; jejunium servare; inedia voluntaria se macerare; inedia, jejunio corpus affligere; gulae ventrique bellum indicere; jejunium sancte colere; adhibere inediam; certo ciborum usu sibi interdicere; parco inopique victu corpus domare, frangere; avidum ventrem jejuniis domare, corpori cibos lautiores subtrahere; voluntariam inediam in plures dies tolerare, sustinere, proferre; corpus arctius contentiusque certorum obsoniorum abstinentia habere. V. *Abstineo*.

Jejunus, a, um, nüchtern. *Syn.* Qui nihil edit, aridus, siccus, tenuis. *Phras. Biduo jejunus sum*, ich habe schon 2 Tage nichts gegessen. Biduo nihil cibi cepi; jejunum, fessumque mihi corpus est bidui inedia; biduum sine alimento traho; bidui abstinentia siccus et languens, biduo impransus, incoenatus persto; esuriales ferias ago biduum. V. *Jejunium*, *tenuis*.

Jentaculum, i, n. Frühstück. *Syn.* Cibus, qui ante prandium sumitur.

Igitur, nun demnach. *Syn.* Ergo. *Usus.* Jejunas igitur aures affers.

Ignarus, a, um, unwissend. *Syn.* Imprudens, inscius, rudis, imperitus, indoctus, nec opinans, in re peregrinus et hospes; in re aliqua tiro. *Usus.* Quid agatur, ignarus sum. Ignarus rerum mearum. Facundae orationis ignarus. V. *Rudis*, *ignorans*.

Ignavia, ae, f. Faulheit. *Syn.* Inertia.)(*Fortitudo. Epi.* Moderata, summa. *Phras. Causam hujusce rei in ignaviam conferebant*, dieses hat man seiner Faulheit zuzuschreiben. Ad ignaviam, inertiam, desidiam, languorem referebant; hoc ignavi esse hominis ajebant; in hoc omnibus negligentiae nomine suspectus erat; hoc ignaviae adscribebant, assignabant; hic vero ejus diligentia desiderabatur. V. *Animus imbecillus*, *negligentia*. *Usus.* Fortitudini contraria est ignavia. Ignaviam suam, inertiam, desidiam parietum custodiis tegere. Ignaviae se dedere. Ignavia oblanguere. V. *Ignavus*.

Ignave, faul, träge. *Syn.* Per summam inertiam, desidiam.)(*Contente*. *Usus.* Vide, nequid ignave, muliebriter, abjecte, serviliter facias. V. *Negligenter*.

Ignaviter, * faul, träge. *Syn.* Ignave.

Ignavus, a, um, träge, verzagt. *Syn.* Iners.)(*Fortis*, *audax*. *Phras. Hic omnes ignavi sunt*, da sind Alle träge. Hic omnes pigritiae morbo laborant, omnes languent; omnes torpent, omnes frigent; hic omnia jacent; hic veternus omnes occupat; hic ignavia oblanguent omnes; hic nemo est, in quo diligentiam non requiras; cui satis sit animorum. V. *Piger*, *negligens*. *Usus.* Ignava, iners, somniculosa senectus.

Ignesco, is, ere, feurig werden. *Syn.* Ardeo, candeo, conflagro. *Usus.* Ad extremum omnis mundus ignescat.

Igneus, a, um, feurig. *Usus.* Ignea dixit sidera Cleanthes. Igneo motu arteriae micant.

Igniculus, i, m. Kleines Feuer, Funke. *Syn.* Parvus ignis. *Transl.* Facilitas ingenita. *Epi.* Matutini igniculi, parvuli, viriles. *Usus.* Virtutum igniculi et semina. Igniculos viriles jacere.

Ignis, is, m. Feuer. *Syn.* Flamma, incendium. *Epi.* Aethereus, aeternus, artificiosus, clarus, confector et consumptor omnium, exiguus, hibernus, novus, perpetuus et sempiternus, vitalis, salutaris. *Phras.* 1. *Ignem excitare*, Feuer schlagen. Ignem lapidum conflictu atque tritu elicere; ignem conflictu lapidum excutere, elidere; flammam ciere, suscitare; ignem e silice elicere. 2. *Ignes injicere tectis*, Feuer einwerfen. Ignes jacere; ignes tectis inferre, admovere. *Usus.* Ignem exstinguere, arefacta materia ignem concipere facile solet. Ignis omnibus rebus vitalem impertit calorem. Hic noster ignis, quem usus vitae requirit, confector est, et consumptor omnium. Vicina domus nihil ab igne passa est.

Ignitus, a, um, feurig. *Usus.* Inflammatus atque ignitus furor.

Ignobilis, e, schlecht, unedel. *Syn.* Humilis, ignobili loco natus, infimo loco natus, obscuris ortus parentibus, unus de multis, unus e populo humili et obscuro loco natus inferiore genere ortus, ex infimo genere et fortunae gradu; homo tenuis, cujus vis et fortunae conditio infima est; cujus stirps

Digitized by Google

et genus ignoratur, qui natus parentibus est humilibus; homo ignotus et sordidus, obscurus, abjecta et obscura familia; nulla commendatione majorum; homo per se cognitus; humilis sane et minime generosus; terrae filius, minorum gentium; homo tenui loco, obscuris majoribus, ortus; nulla sanguinis claritate commendatus, honestatus, nobilitatus. *Phras. Virtus multos etiam ignobiles evexit altius*, die Tugend hat Viele, auch Unedle, zu Ehren gebracht. Multos infimae conditionis extulit atque illustravit virtus; multos humillimae sortis, obscuri loci, nulla parentum aut majorum laude commendatos, obscuro loco natos; ignobili, obscuro, infimo genere editos nobilitavit; multos generis humilitate jacentes virtus erexit; multi genere ignobiles et obscuri virtute honestantur ac nobilitantur. V. *Vilis*, *humilis*, *abjectus*.)(*Nobilis*, *clarus*.

Ignobilitas, atis, f. schlechtes Herkommen. *Syn.* Humilitas generis, obscuritas, conditio, atque fortuna hominum infimi generis.)(*Nobilitas*. *Usus*. Aderit paupertas, ignobilitas, humilitas. V. *Humilitas*.

Ignominia, ae, f. Schande, Schmach. *Syn.* Infamia, dedecus, contumelia, macula, nota, probrum, labes. *Phras. Ignominia me affecit*, er hat mir eine Schmach angethan. Ignominia me appetiit, notavit, deformavit; ignominiam mihi inussit, imposuit; ignominiam ab eo gravem accepi. V. *Decus*, *contumelia*, *probrum*. *Usus*. Ignominia aliquem afficere, anthun. Ignominiam accipere, leiden. Ignominiam graviter ferre, stark empfinden. Ignominiam alicui et flagitium demere, von einer Schande befreyen.

Ignominiosus, a, um, schimpflich. *Usus*. Dominatio ignominiosa.

Ignorabilis, e, unbekannt. *Syn.* Quod ignorari potest. *Usus*. Quod non ignorabile, non fortuitum.

Ignorans, tis, *g. o.* unwissend. *Syn.* Ignarus. *Phras. Turpe est, in patriae rebus esse ignorantem*, es ist schändlich, dieses nicht zu wissen, was sein Vaterland betrifft. Turpe in primis hospitem esse in iis rebus, quae ad patriam pertinent; in patria peregrinari dedecus est; ea non tenere, ea scientia non comprehendere, ea usu doctrinaque non percipere, in quibus res patriae agitur; turpe inprimis est, in ea re rudem ac tironem, hospitem ac peregrinum esse; in ejus rei ignoratione versari; ejus rei inscitia laborare, quae cum patriae rebus est conjunctissima. V. *Rudis*, *imperitus*. *Usus*. Ignorantem superbire, flagitiosum est. V. *Ignorantia*.

Ignorantia, ae, f. Unwissenheit. *Syn.* Ignoratio, inscitia, inscientia. *Phras. Non est mirum, errare eum, cujus tanta est ignorantia*, was Wunder ist es, daß jener so oft fehlet, dessen Unwissenheit so groß ist? Non est, cur miremur, si saepe labitur is, qui est omnium imperitissimus; cujus ignorantia inscitia summa est, qui omnes inscitia vincit; cui neminem inscitia parem invenias; quem omnia latent; qui nihil prorsus novit, qui nullam partem doctrinae tenet; qui doctrinae expers, in maxima rerum omnium ignoratione versatur. V. *Ignorans*. *Usus*. Ignorantia litterarum.

Ignoratio, onis, f. Unwissenheit. *Syn.* Ignorantia.)(*Scientia*. *Usus*. Versari in summa rerum ignoratione. Nescio, quis nos teneat error, et misera veri ignoratio.

Ignoro, as, avi, atum, are, nicht wissen. *Syn.* Sum ignarus, sum nescius, nec usu, nec ratione cognitum habeo. *Adv.* Diutius, impune, omnino ne quid, turpiter, aliquid, vehementer causam. *Phras. Quid eventurum sit, ignoro*, was geschehen wird, das weiß ich nicht. Quo res casura sit, quid consequi possit, nescio; non dispicio, quid allatura sit dies; explorata non habeo, latent me, quae inde nasci possunt incommoda; quid futurum sit, me fugit; non assequor; conjectura assequi non possum; divinare non possum, quae dies ipsa feret, patefaciet; mente percipere non possum, quo res, quem in locum res evasura sit; futuri casus mihi non patent, non aperti sunt. V. *Nescio*. *Usus*. Ignoro plane de filio.

Ignosco, is, novi, noscere, verzeihen. *Syn.* Parco, veniam do, remitto. *Phras. Ignosco tibi*, ich verzeihe es dir. Omnium, quae alia super alia ausus es, veniam facio; voluntaria oblivione injurias confero; gratiam injuriarum omnium facio; condono praeterita; condono amici precibus vitam tuam; dolorem meum amici voluntati ac precibus condono; iracundiam meam amicorum caritati dimitto, impunitatem injuriae do, concedo; remitto culpam, ejusque memoriam abjicio V. *Parco*, *venia*, *condono*. *Usus*. Sce-

Digitized by Google

leris poenam praetermittere, ignoscere vocatur. Praeteritis ignoscere. Hoc mihi, quaeso, ignosce.

Ignotus, a, um, unbekannt. *Syn.* Obscurus, qui in hominum ignoratione versatur. *Phras. Homo est ignotus*, er ist ein unbekannter Mensch. Omnibus incognitus; quem nemo viderit unquam; nemo, qui mortalis esset, audiverit. Albus, aterve homo sit, ignoramus, cujus omnis aetas propter humilitatem in hominum ignoratione versatur; cujus nomen, famaque in obscuro est; quem generis humilitas arbitrantium judiciis subduxit. V. *Nescio. Usus.* Homo ignotus. Res in vulgus ignota.

Ilia, orum, n, das Gedärm. *Syn.* Molles et cavae ad latera partes et ad lumbos. *Usus.* Inflata dolore illa rumpere.

Illabor, eris, lapsus sum, labi, hinein fallen. *Syn.* Influo. *Usus.* Sensim pernicies illapsa in civium animos, sensim avaritia immigravit. Voluptas ad sensus affluit, et illabitur.

Illacrimor, s. Illacrymor, aris, atus sum, ari, bewinen. *Usus.* Socratis morti semper illacrimor. V. *Lacrimor.*

Illaqueo, as, avi, atum, are, bestricken. *Syn.* Irretio, implico, capio. *Usus.* Illaqueatus legum periculis. V. *Implico.*

Ille, a, ud, der, die, das. *Usus.* Ipsum quidem illud. Ego ille ipse sum. Illa ista virtus. Homines minime mali illi quidem.

Illecebra, ae, f. Anreitzung. *Syn.* Incitamentum, invitamentum, lenocinium, stimulus, blandimentum, blanditia, illicium. *Epi.* Maxima, tanta. *Usus.* Vitiorum, corruptelarum et libidinum illecebris juvenum animos invitare, delinire, irretire, capere, excitare, trahere. Illecebris se dedere. V. *Blanditiae, voluptas.*

Illepide, unlieblich. *Syn.* Injucunde, infacete. *Usus.* Crasse et illepide conquisitum aliquid.

Illepidus, a, um, unhöflich. *Syn.* Infacetus, putidus.)(*Lepidus. Usus.* Parens avarus, illepidus, in liberos difficilis. V. *Ineptus.*

Illibatus, a, um, unberührt. *Syn.* Intactus, purus, integer, intaminatus, intemeratus, inviolatus, incorruptus. *Usus.* Flos illibatus populi. Veteres et illibatas majorum divitias profundere. V. *Purus.*

Illiberalis, e, unanständig. *Syn.* Ignobilis, sordidus, avarus.)(*Liberalis. Phras. Illiberatiorem hoc homine vidi neminem*, ich habe keinen so unhöflichen Menschen jemahls gesehen. Neminem, qui tam esset alienus ab humanitate, qui ita expers esset humanitatis, vidi unquam. Humanitatem liberalitatemque ignorare videtur; ita nihil agit liberaliter, ut illiberalitatem esse virtutem existimare videatur. Ille, si quisquam alius, inofficiosus est maxime; de humanitate minime laborat; officii tam negligens est, ut nemo magis. *Usus.* Genus jocandi illiberale; quaestus illiberalis. V. *Parcus, sordidus, illiberalitas.*

Illiberalitas, atis, f. Kargheit, Unhöflichkeit. *Syn.* Sordes, avaritia.)(*Liberalitas, humanitas.* V. *Agrestis, inhumanus.*

Illiberaliter, karg, unhöflich. *Syn.* Sordide, avare, ingrate. *Usus.* Neque indiligenter, neque illiberaliter.

Illic, dort. *Usus.* Illic sum.

Illicet, *vel* ilicet, alsbald, von der Stunde an.

Illicio, is, lexi, lectum, ere, anreitzen. *Syn.* Allicio, induco, allecto. *Usus.* Similitudo illicit ad amicitiam. V. *Allicio.*

Illicitus, a, um, verbothen, unziemend. *Syn.* Nefas, non licitum.

Illicium, ii, n. Anreitzung. *Syn.* Invitamentum, incitamentum. *Usus.* Profectionis meae frater illicium fuit. V. *Illecebra.*

Illico, alsbald. *Syn.* Continuo. *Usus.* Simul atque bellum coepit, artes nostrae illico conticescunt. V. *Statim.*

Illido, is, lisi, lisum, ere, anstoßen. *Syn.* Contundo, confringo. *Usus.* Serpens illisus et compressus morietur.

Illigo, as, avi, atum, are, anbinden, einmengen. *Syn.* Implico, irretio. *Adv.* Scite, commodissime. *Usus.* In oratione aliqua omnes illigare dicendi lepores. Bello aliquem, sermoni illigare.

Illinc, von dannen. *Syn.* Inde, *loci et personae ratione.*)(*Hinc. Usus.* Omnem amorem ejecit illinc, atque in hanc transfudit.

Illino, is, levi, litum, ere, anstreichen. *Syn.* Induco, inungo, inficio. *Usus.* Color fuco illitus. Sordes illinere.

Illitteratus, a, um, ungelehrt. *Syn.* Idiota, litterarum ac doctrinae expers.)(*Litteratus. Usus.* Incidunt

Digitized by Google

in sermone varia, nec illiterata, nec insulsa. V. *Rudis*, *imperitus*.

Illo, dahin. *Usus*. Illo facile veniens.

Illotus, a, um, ungewaschen. *Syn*. Sordidus. *Usus*. Sermone illoto uti et inhonesto.

Illuc, dorthin. *Usus*. Huc atque illuc intueri, *vulg. hinc inde*, hin und her.

Illuceo, es, luxi, ere, erscheinen. *Syn*. Eluceo, appareo.

Illucesco, is, luxi, ere, Tag werden, erscheinen. *Syn*. Illuceo, exorior, appareo. *Adv*. Aliquando, repente. *Usus*. Hic laetus tibi dies illucescit. Tantae perturbationi repente, vox et auctoritas consulum illuxit. Ut dies illuxit.

Illudo, is, lusi, lusum, ere, verspotten. *Syn*. Ludo, ludificor. *Adv*. Diutius, vicissim, merito, plane, ultro. *Usus*. Carneades Rhetorum praecepta et nimium acumen illudere solebat. Miseriis alicujus, auctoritati senatus illudere. Dialecticam totam illudere. In aliquem illudere. V. *Irrideo*.

Illuminate, heiter, hell. *Syn*. Ornate.

Illumino, as, avi, atum, are, erleuchten, auszieren. *Syn*. Lucem *vel* lumen affero, lumen praefero, collustro, illustro; orno; colorum varietate distinguo.)(*Obscuro*. *Usus*. Quod tanquam stellis quibusdam notat et illuminat orationem. V. *Orno*, *illustro*.

Illusio, onis, f. Verspottung. *Syn*. Irrisio.

Illustratio, onis, f. Erleuchtung. *Syn*. Fulgor, splendor. *Usus*. Solis illustratio.

Illustris, e, edel, berühmt. *Syn*. Nobilis, clarus.)(*Obscurus*. *Usus*. Homo illustris honore et nomine. Illustris ac nobilis domus. Testatum et gloriosum et illustre factum. Hoc erit tibi ad laudem illustre. Erunt haec tanto expressiora et illustriora. V. *Clarus*, *nobilis*, *summus*.

Illustro, as, avi, atum, are, erklären. *Syn*. Illumino, collustro, orno.)(*Obscuro*. *Adv*. Breviter, maxime, valde. *Phras*. 1. *Illustrabit tuam amplitudinem inimicorum injuria*, die feindlichen Drangsale werden dein Ansehen scheinbar machen. Quo magis obscurare atque exstinguere tuam dignitatem inimici conabuntur, eo plus ad eam splendoris accedet; eo clarius elucebit, eo apparebit illustrius, eo fiet clarior et illustrior. 2. *Oratoris est obscura illustrare*, ein Redner m[illegible] kele Dinge zu erklären wissen. O[illegible] dare lucem; lumen afferre; sp[illegible] rem afferre; in bono lumine collocar[illegible] obscura. *Usus*. Patefacere et illustr[illegible] re veritatem, obscura. Illustrare lau[illegible] dibus aliquem.

Illuvies, ei, f. Unflath. *Syn*. So[illegible] des. *Usus*. Pectus illuvie scabrum. [illegible] *Sordes*.

Imaginor, aris, ari, *vulg*. ei[illegible] bilden. *Phras*. 1. Vos ante oculos an[illegible] mosque vestros proponite; vultu ej[illegible] et incessum animus intuemini; id an[illegible] mo contemplemini, quod oculis no[illegible] potestis; cogitatione vobis hominis m[illegible] res depingite, constituite; cogitation[illegible] animo fingite, exstruite animo alti[illegible] dinem praestantiamque virtutum quam[illegible] libet; sumatur vobis vir praestans, [illegible] ante oculos ponatur; concipite, com[illegible] prehendite animo quantamlibet virtu[illegible] tis magnitudinem; reputate apud vos [illegible] atque animis repraesentate; observe[illegible] tur ante oculos animosque divina vi[illegible] virtute; speciem tantae virtutis animo[illegible] informate, adumbrate; virtutis tanta[illegible] imaginem, si potestis, animo fingite [illegible] comprehendite, describite; mente con[illegible] cipite. 2. *Imaginor mihi facile*, *vulg*. [illegible] ich bilde mir es wohl ein. Persuasum ha[illegible] beo; animo mihi repraesento; facil[illegible] animum induco, in animum induco, [illegible] in eam opinionem facile adducor; i[illegible] ea opinione sum; facile mente conci[illegible] pio. V. *Opinio*, *cogito*.

Imago, inis, f. Bildniß. *Syn*. Si[illegible] mulacrum, species, exemplar. *Epi*[illegible] Larvata, expressa, multa. *Phras*. *Ju*[illegible] *vat*, *praestantiorum virorum imagi*[illegible] *nes intueri*, es nützet nicht wenig, wenn man die Bildnisse großer Männer ansieht. Simulacra magnorum virorum; monu[illegible] menta formae ac nominis; effigiem clarorum hominum identidem respice[illegible] re; picturae, tabulae, imagines ex aere, *vel* marmore praeclare factae ad virtutem adhortantur. V. *Idea*.

Imbecillis, e, s. Imbecillus, a, um, schwach. *Syn*. Infirmus, debilis, enervatus, exsanguis, parum firmamenti ac virium habens, fracta et tenui valetudine.)(*Valens*. *Usus*. Homo a valetudine et natura infirmior. Omnis superstitio animi imbecillis et anilis est. Imbecilla ad pugnandum respublica. V. *Infirmus*, *debilis*.

Imbecillitas, tis, f. Schwachheit. *Syn*. Infirmitas, debilitas, defatigatio, fragilitas. *Epi*. Humana, maxima. *Usus*.

Digitized by Google

losti imbecillitatem hominis, luxum, mollitiem. Susceptum onus propter animi imbecillitatem deponere. Aetatis et virium imbecillitas illum moratur. V. *Debilitas*, *infirmitas*.

Imbecilliter, kraftlos. *Syn.* Languide.

Imbellis, e, nicht kriegerisch, zaghaft. *Syn.* Ignavus. *Usus.* Nunquam periculi fuga faciendum est, ut imbelles et ignavi videamur. V. *Timidus*.

Imber, bris, m. Platzregen. R. *ab* ὄμβρος, *imber*. *Epi.* Lapideus, sanguineus, maximus, assiduus, magnus. *Usus.* Magnos et assiduos imbres habuimus. Maximo imbre ad locum pervenimus. Ingentibus procellis fusus imber. V. *Tempestas*, *pluvia*.

Imberbis, e, ohne Bart. *Usus.* Imberbis adolescentulus.

Imbibo, is, bibi, itum, ere, einsaufen. *Syn.* Haurio, concipio. *Usus.* Malam animo opinionem de aliquo imbibere.

Imbrex, icis, m. Hohlziegel. *Syn.* Tegula curta et obtorta, quae tectis applicari solet.

Imbuo, is, ui, utum, ere, eintunken, unterweisen. *Syn.* Inficio, tingo, instituo. *Usus.* Tela veneno, lanam colore imbuere. Pueri animum bonis opinionibus, ingenium artibus pectus pietate imbuere. Bellum odio, gladium scelere imbuere. Errorum pravitate imbui. V. *Doceo*.

Imitabilis, e, leicht nachzumachen. *Syn.* Quod immitatione aliquis assequi potest. *Usus.* Imitabilis orationis sublimitas.

Imitatio, onis, f. Nachahmung. *Syn.* Aemulatio. *Epi.* Depravata, fallax, nimia, periculosa. *Usus.* Excellentium hominum virtus est imitatione digna. Periculosam exempli imitationem posteris prodere. Imitatione consequi virtutem alicujus. Comoedia est imitatio vitae.

Imitator, oris, m. Nachfolger, Nachahmer. Aemulator, aemulus. *Epi.* Imitatores faceti, multi, permulti. *Usus.* Aemulus et imitator studiorum meorum. Majorum suorum, veterum facinorum imitator.

Imitatrix, icis, f. Nachfolgerinn. *Epi.* Parva, temeraria et inconsiderata. *Usus.* Gloriae imitatrix fama popularis.

Imitor, aris, atus sum, ari, nachthun. R. *a* μιμητής. *Syn.* Adumbro, expromo, imitatione exprimo, exemplum ab aliquo transfero, sequor, exequor; simulo, fingo. *Phras.* 1. *Decet te majores imitari*, es gebühret sich, daß du deinen Vorältern nachahmest. Majorum laudem cupidissime persequi; vitam avorum et consuetudinem exprimere; imitando consequi; e majoribus similitudinem ducere; majorum vestigia persequi, ad majorum facta te exercere; in majorum, velut unici exempli, mores et instituta abire; pedem in majorum vestigiis ponere; per calcatam a majoribus semittam incedere; rationes tuas ad majorum rationes adjungere, ad aemulandum patrum decus accendi te convenit; majorum insistere, ingredi vestigia; facta eorum et consulta sectari, adumbrare. 2. *Non deest ex majoribus tuis, quem imitere*, du hast Einen aus deinen Vorältern, dem du nachfolgen kannst. Non deest ex majoribus, unde tibi, quod imitere, capias; quem sequare; cujus teras vestigia; cujus vestigia sequaris; cujus vestigiis inhaereas, insistas; a quo tibi exemplum capias, sumas, habeas; quem tibi exemplar proponas; cujus exemplo vivas; cujus exemplum sequare; qui tibi exemplo sit; cujus ad imitationem vivas; cujus sis imitator, discipulus; quem auctorem habeas; cujus exempla intueare; a quo vivendi normam et exempla petas; in cujus vestigia incurras; cujus imaginem morum vitaeque imitatione referas. V. *Exemplum*, *conformo*, *sequor*. *Usus.* Heroum veteres casus imitari et exprimere.

Immanis, e, grausam. *Syn.* Ferus, importunus.)(*Mitis*, *mansuetus*. *Phras.* *Homo immanis*, ein Unmensch. Homo, in quo nec hominis quidquam est praeter figuram et speciem, neque Romani, praeter habitum et sonum linguae, pestis ac bellua immanis; homo omni diritate et agresti immanitate teterrimus. V. *Barbarus*. *Usus.* Immanis et fera natura; audacia; immane facinus. V. *Crudelis*.

Immanitas, tis, f. Grausamkeit. *Syn.* Feritas, diritas. *Epi.* Silvestris, barbara, detestabilis, nefaria, nova, singularis, tanta, vetus. *Usus.* Omni diritate et immanitate teterrimus, efferatus. V. *Barbaries*.

Immansuetus, a, um, unbändig. *Syn.* Ferus, barbarus.)(*Mansuetus*. V. *Atrox*.

Immaturitas, tis, f. Unzeitigkeit. *Syn.* Nimia celeritas, acerbitas im-

Digitized by Google

portunitas. *Epi.* Tanta. *Usus.* Quid haec festinatio, haec tanta immaturitas.

Immaturus, a, um, unzeitig. *Syn.* Crudus, acerbus, acerbitate permistus, intempestivus, praeposterus, qui a maturitate longe abest.)(*Maturus.* *Usus.* Mors immatura et alienissimo tempore nuntiata.

Immedicabilis, e, unheilbar. *Usus.* Malum immedicabile. V. *Despero.*

Immemor, eris. *g. o.* vergessen. *Syn.* Oblitus. *Usus.* Mandati immemor. V. *Obliviscor.*

Immensitas, atis, f. Unermeßlichkeit. *Syn.* Infinitas. *Usus.* Immensitates camporum.

Immensus, a, um, sehr groß, unermeßlich. *Syn.* Infinitus, profundus)(*Finitus, dimensus.* *Usus.* Ingens, immoderata, infinita, immensa cupiditas, vitiorum vorago.

Immerens, tis, *g. o.* unverdient. *Usus.* Innocentem et immerentem premis.

Immergo, is, mersi, mersum, ere, eintunken. *Syn.* Ingurgito. *Adv.* Penitus. *Usus.* In alicujus se consuetudinem immergere. V. *Mergo.*

Immerito, unbillig. *Syn.* Injuria, de nihilo. *Usus.* Immerito et de nihilo irasceris. V. *Injuria.*

Immigro, as, avi, atum, are, einziehen. *Syn.* Migro, commigro, solum coloniis occupo. *Usus.* Immigrare in aliam domum; in mores alienos. Avaritia et luxuria pedetentim in rempublicam immigrat. V. *Migro.*

Immineo, es, ui, ere, nahe seyn. *Syn.* Impendeo. *Phras.* 1. *Hostis nobis imminet*, der Feind ist schon nahe. Bellum non in animis modo, sed prope in oculis est; bellum nos, *vel* nobis manet, et jam impendet; hostes in capite ac cervicibus nostris haerent, in tergis nostris haerent hostes; supra caput est hostis. 2. *Infortunium nobis imminet*, wir haben ein Unglück zu fürchten. Fatum nobis aliquid impendet, aut instat jam plane, aut certe appropinquat; eadem in nos fortuna ingruit, quae alios afflixit; in propinquo est malum. Faba aliqua in nos cuditur; haud longe aberit infortunium. *Usus.* Carthago diu Romae imminebat. Cupiditate imminere in alienam haereditatem, nachstellen. Animis in spem propinquam, in occasionem hostis evertendi imminere. V. *Insidiae, prope.*

Imminuo, is, ui, utum, vermindern. *Syn.* Diminuo, attenuo. Imminuere de voluptate aliquas opes accisae et imminutae. V. *Minuo, detraho.*

Imminutio, onis, f. Verminderung. *Syn.* Diminutio. *Usus.* Sine imminutione dignitatis tuae id fiet.

Immisericors, dis, *g. o.* unbarmherzig. *Syn.* Immansuetus superbus infestus. V. *Durus, superbus.*

Immissio, onis, f. Einpflanzung. *Usus.* Sarmentorum aliorum amputatio, aliorum immissio.

Immitis, e, unbarmherzig. *Syn.* Asper, saevus, crudelis, immansuetus. *Usus.* Princeps immitis ac saevus. Uva immitis, cruda ac immatura. V. *Asper, crudelis.*

Immitto, is, misi, missum, ere, hinein schicken. *Syn.* Mitto, facio, impello.)(*Emitto.* *Usus.* Jacere et immittere injuriam in aliquem. Immittere se in armatos hostes, in voluptates.

Immo, ja, ja vielmehr. *Syn.* Etiam atque etiam, jam vero etiam, citius dixerim; quin etiam; haud scio, an non etiam. *Usus.* Causa igitur non bona est? immo optima.

Immobilis, e, unbeweglich. *Syn.* Torpens. *Usus.* Terra immobilis, manens, ima sede semper haerens.

Immoderate, unmäßig. *Syn.* Immodice, immodeste, extra modum, non moderate.)(*Moderate.* *Usus.* Adversas res ut secundas immoderate ferre, levitatis est.

Immoderatio, onis, f. Unmäßigkeit. *Syn.* Procacitas, petulantia. *Usus.* Efferri immoderatione verborum.

Immoderatus, a, um, unmäßig. *Syn.* Immodestus, intemperans, nimius, modum egressus. *Usus.* Alexander superbus, immoderatus, crudelis. Immensa, infinita, immoderata cupiditas; laetitia immoderata et nimis luxuriosa. V. *Immodestus.*

Immodeste, unbescheiden. *Syn.* Immoderate.

Immodestia, ae, f. Unbescheidenheit. *Syn.* Immoderatio, intemperantia. *Usus.* Incogitantia excors, immodestia summa.

Immodestus, a, um, unbescheiden. *Syn.* Immoderatus.)(*Modestus.* *Phras.* *Immodestus est*, er ist gar ausgelassen. Parum modestus est; non satis modeste vivit; ratione non utitur; modestiam ignorat; longe abest a mo-

Digitized by Google

destia; parum modestis est moribus; de modestia nihil laborat; nullum illi modestiae studium est; expers est modestiae, judicii, prudentiae, rationis; temere, imprudenter, sine ratione, sine modo, agit; immoderate, immodice, inconsiderate, inconsulte agit; inconsultus est, imprudens, temerarius, inconsideratus, immoderatus.

Immodice, über die Maßen. *Syn.* Immoderate.

Immodicus, a, um, unmäßig. *Syn.* Immoderatus. V. *Immodestus.*

Immolator, oris, m. Opferschlächter.

Immolo, as, avi, atum, are, opfern. *Syn.* Sacrifico. *Adv.* Studiosius, crebrius. *Usus.* Hostias immolare. V. *Sacrum, sacra.*

Immorior, eris, mortuus sum, mori, über etwas sterben. *Usus.* Conjurationi immortuus est.

Immortalis, e, unsterblich. *Syn.* Indissolubilis, sempiternus.)(*Mortalis. Usus.* Quorum vivit immortalis gloria et fama. Immortalem fructum ex re aliqua capere.

Immortalitas, tis, f. Unsterblichkeit. *Syn.* Immortalis memoria nominis; sempiterna, immortalis gloria; perpetuitas, immortalis vitae conditio, memoria hominum sempiterna; aeternitatis memoria.)(*Mortalis. Phras. et Usus.* 1. *Facta alicujus et famam immortalitati tradere*, Eines Nahmen verewigen. Nominis memoriam sempiternae gloriae ac immortalitati commendare; facta nomenque immortalitati mandare, donare; ad immortalitatem consecrare, immortalitatem alicui donare. 2. *Ea res immortalitatem nominis tibi pariet*, diese Sache wird dir einen unsterblichen Nahmen machen. Te ad posteros sempiterna gloria donabit, afficiet, illustrabit; laudem nominis ad sempiternam memoriam temporis propagabit; nomen tuum posteritati tradet, omnium scriptis et sermonibus exornandum, extollendum, celebrandum; nominis tu gloriam cum omni posteritate adaequabit; ab hominum oblivione, ab interitu vindicabit; memoriam tui reddet immortalem; ea re id consequeris, nequa res tui nominis famam delere possit; ut omnis de te posteritas loquatur; ut fama tua nunquam consenescat; nunquam obscuretur; nullo unquam tempore extinguatur; nulla temporis diuturnitate deleatur; ut nomen tuum vigeat memoria seculorum omnium; ut de te posteritas omnis audiat et loquatur; ut memoriam tui excipiat, alat et tueatur aeternitas. V. *Fama, posteritas.*

Immortaliter, unsterblich, sehr. *Syn.* Incredibiliter, maximopere. *Usus.* Immortaliter gaudere.

Immotus, a, um, standhaft, steif. *Usus.* Firmum immotumque animo sedet.

Immundus, a, um, unrein. *Syn.* Impurus, illotus, sordidus, contaminatus. *Usus.* Humus immunda.

Immunis, e, dienstfrey. *Syn.* Vacuus a munere, qui munere vacat. *Phras. Immunis est a tributis et publicis oneribus*, er ist frey von Steuer und Anlagen. Virtute id consecutus est, nihil ut publice penderet; ut vectigalis non esset; ut ex eorum numero, qui publice aliquid pendunt, eximeretur; ut esset expers eorum onerum, quae publice imponuntur; ut nullam pecuniam in commune conferret; ut publicis oneribus vacaret; tributarius ne esset; tributum ut nullum conferet. *Usus.* Agri, civitates immunes. V. *Privilegium.*

Immunitas, atis, f. Freyheit. *Syn.* Vacatio, libertas. *Epi.* Infinita. *Usus.* Dare alicui immunitatem munerum.

Immunitus, a, um, unbewahrt. *Syn.* Apertus, non septus.)(*Munitus, septus.*

Immutabilis, e, unveränderlich. *Syn.* Immobilis, perennis.)(*Mutabilis. Usus.* Res stabilis et immutabilis. Aeternum et immutabile fatum.

Immutabilitas, tis, f. Unveränderlichkeit. *Syn.* Necessitas.)(*Mutabilitas.*

Immutatio, onis, f. Aenderung. *Epi.* Crebra, parva.

Immuto, as, avi, atum, are, ändern. *Syn.* Muto. *Usus.* Nequid move et immuta. Quibusdam in rebus me immutavi. Ille te mihi immutavit. Cave, nequid de prioribus institutis immutes. V. *Muto, vario.*

Impar, aris, *g. o.* ungleich. *Syn.* Dispar.)(*Par. Usus.* Ab hoc impari certamine, atque injusta contentione avocabat. Numerus par, impar.

Imparatus, a, um, unbereitet. Non paratus, incautus, immunitus. *Usus.* A militibus et pecunia imparatus. Imparatus in paratos inciderat. Inermem et imparatum aggredi, adoriri.

Impartio, is, ivi, itum, ire,

Digitized by Google

mittheilen. *Syn.* Impertio, impertior, do, tribuo. *Usus.* Sua impartire civibus, communicare cum proximis. V. *Largior*, *participo*.

Impatibilis, e, unleidlich. *Syn.* Quod ferri non potest.)(*Patibilis, tolerabilis. Usus.* Dolor impatibilis malis, bonis tolerabilis.

Impavide, unerschrocken, herzhaft. *Syn.* Audacter. *Usus.* Nullo trepidationis, signo dato impavide poculum hausit. V. *Intrepide.*

Impavidus, a, um, unerschrocken. *Syn.* Qui nihil timet, audax intrepidus. V. *Audax.*

Impedimentum, i, n. Hinderniß. *Syn.* Impeditio, mora. *Phras.* 1. *Timeo, ne tibi impedimento fuerim ad res tuas*, ich fürchte, daß ich dir nicht in deinen Geschäften ein Hinderniß verursacht habe. Timeo, ne tua negotia disturbaverim, interruperim, impetiverim, interturbaverim; ne tuis rebus aliquid morae, aliquid impedimenti attulerim; ne tibi rebusque tuis molestus fuerim; ne tibi molestiam exhibuerim; ne me tibi intempestive obtulerim. 2. *Nolo tibi impedimento esse*, ich will dich nicht verhindern. Nolo tuas occupationes interpellare; nolo jam tibi occupato molestus esse; molestiam adhibere; nolo obstrepere; nolo tuorum negotiorum cursum impedire; nolo avocare te a tuis negotiis, curis, occupationibus. V. *Impedio. Usus.* 1. Inferre moram alicui et impedimentum. 2. *In re bellica*, Bagage. Impedimenta abdere, in tuto collocare. Impedimenta diripere. Impedimentis hostem exuere; hostium impedimentis potiri.

Impedio, is, ivi, itum, ire, verhindern. *Syn.* Impedimento sum, impedimentum affero, infero; interpello, intercedo, obsto, excludo, me interpono.)(*Permitto. Adv.* Foris, praeclare. *Phras.* 1. *Ego nolui hominem impedire*, ich habe ihn nicht verhindern wollen. Rem prope explicatam perturbare, disturbare nolui; egó reprimendum hominem; coepta ejus perimenda non putavi; ego coepta pertexendi facultatem illi eripere; a coeptis cum prohibere, obstare illi et officere; rationes ejus conturbare; ejus coepta praecidere, disjicere nolui; ejus commoda labefactanda, aut jura oppugnanda non censui; ejus consilia discutere, comprimere, retardare; ejus rebus obstrepere, intercedere nolui. 2. *Crebrae amicorum salutationes me a studiis impediunt*, die öfteren Besuche meiner Freunde verhindern mich sehr in meinem Studieren. Crebrae amicorum salutationes ita me interpellant, ut prorsus me a studiis avocent, abstrahant, abripiant; avellant, amoveant omnem prorsus colendi studii facultatem eripiunt; nullam mihi studiorum copiam; nullam ad colenda studia, ad tractandas litteras horam vacuam; nullum ad colendas artes, nostras liberum tempus relinquunt. Fit salutationibus amicorum adeuntium ad me; a me ventitantium; sit amicorum officiis ut spatii nihil habeam ad animum litteris excolendum, ad ingenium studiis exercendum. Ita sum occupatus, occupationes habeo tantum in excipiendis iis, qui ad me officii causa adeunt; ut otii nihil supersit ad studia litterarum tractanda; ut nullam diei partem arbitratu meo in studiis ponere, ad studia conferre liceat. 3. *Ego progressus tuos non impedio*, ich verhindere dich in deinem Glücke nicht. Ego luminibus tuis non obstruo, non officio; viam tibi ad honorem non praecludo; non remoror commoda tua, et progressus; ego honorum cursus non moror, aditum tibi ad honores non includo; per me non stat, quo, minus expeditus tibi honorum cursus sit; quo minus cursum tuum teneas, non intercedo; ad honores viam tibi non obstruo; iter tibi ad honores per me interseptum non erit; non est, quod viam tibi ad honores per me obseptam querare. 4. *Casu impedita res est*, die Sache ist unversehens verhindert worden. Coeptis casus intervenit; turbatum est rei initium, nescio, quo casu; ejus rei persequendae facultatem casus eripuit; casus rem interpellavit, disturbavit; res improvisa tempora rei gerendae exemit; morem coeptis attulit; rei consilium casus conturbavit, discussit, compressit; casus, qui forte tum incidit; rebus moram invexit. 5. *Prava hominis consilia amicus impedivit*, Einer seiner Freunde hat seine bösen Anschläge hintertrieben. Pravis ejus consiliis amicus intercessit; se interposuit, ejus cupiditatibus amicus se objecit, opposuit; improba consilia et conatus amicus infregit; pravis consiliis amicus obviam iit, et facultatem una voluntatemque homini eripuit; intercessor rei malae, amicus fuit; materiem furori amicus subtraxit; prava hominis consilia amicus discussit, depulit, repressit; ne

Digitized by Google

inique cogitata perficeret; ne improba consilia ad exitum perduceret; ne pravo cupiditatum impetu longius auferretur, amicus praepedivit. *Usus.* Ea mentio mentem dolore impedivit. Curis se et negotiis impedire. Me quotidie aliud ex alio impedit. Impedire se in plagas. V. *Impedimentum.*

Impeditio, onis, f. Verhinderung. *Syn.* Occupatio. *Usus.* Animus ab omni impeditione curarum liber.

Impello, is, puli, pulsum, ere, antreiben. *Syn.* Urgeo, adduco, induco, incito.)(*Revoco, retardo. Adv.* Gravissime, leviter, minime. *Phras.* 1. *Ad gloriae studium te impellere non desinam*, ich werde nicht nachlassen, dich zur Ehrbegierde anzutreiben. Incitare incendere animum; ad gloriam sectandam solicitare, instigare te non desistam; animum tuum gloriae stimulis concitare atque admonere non desinam. 2. *Muliebris blanditiae virum ad id facinus impulerunt*, das Liebkosen seiner Ehefrau hat ihn zu dieser That verleitet. Maxima illecebra ad audendum facinus muliebres erant blanditiae; prima incitamenta ad audendum facinus in uxorio homine conjugis erant lacrimae ac blanditiae; stimulatrix improbi facinoris uxor erat; conjugis lacrimae ingens ad audendum incitamentum, non mediocre telum, haud parvum irritamentum ad rem tentandam muliebres lacrimae erant ac preces; quod suscepit facinus, muliebribus instinctus illecebris, an furiis suscepit; muliebres illecebrae hominem ad id facinus egerunt, perpulerunt; uxor hominem ad id audendum suis illecebris compulit et perpulit; uxor virum implevit temeritatis suae. V. *Excito. Usus.* In scelus, spem, maleficium, metum, fraudem impellere aliquem. Ratio me et auctoritas impulit; ut crederem. Impellere praecipitantem, perditum prosternere. V. *Allicio, stimulo, incito.*

Impendeo, es, di, sum, ere, vorhanden seyn. *Syn.* Immineo, jamjam adsum, appropinquo, insto, maneo. *Usus.* Magnae reipublicae formidines, procellae, calamitates; terrores ab improbis civibus impendent. V. *Immineo, prope.*

Impendio, sehr, *Syn.* Multo. *Usus.* Nunc impendio magis odit senatum.

Impendium, ii, n. Unkosten. *Syn.* Impensa. *Usus.* 1. Quaestum sibi instituit sine impendio. 2. *Usura*, Wucher. Fenus et impendium recusare.

Impendo, is, di, sum, ere, anwenden. *Syn.* Insumo, impensam ago, facio; pecuniam in rem aliquam conjicio, consumo. *Phras.* 1. *Totum se eloquentiae impendit*, er wendet alle Mühe auf die Erlernung der Wohlredenheit an. Totum se dat eloquentiae; tempus dat omne eloquentiae; plurimum studii in eloquentia comparanda consumit; nihil non temporis eloquentiae studiis tribuit; animum, mentem, cogitationem, curas omnes in eloquentiae studiis defigit; operam, industriam, mentemque denique omnem in paranda eloquentia figit, locat, collocat, ad eloquentiam curas omnes ac cogitationes refert; eloquentiae tempus omne ac studium impertitur; huic uni operam, studiumque navat; in hoc uno curam omnem ac operam conferit et consumit. 2. *Beneficium bene impensum est*, diese Gutthat ist wohl angelegt gewesen. Bene utiliterque locata est opera; bene collocatum beneficium est; operam hic locasse, fenerari beneficium fuit. *Usus.* Postquam aliquid impendit, mediocri quaestu contentus non erat. Laborem et sumtum impendere in rem aliquam. V. *Sumptus.*

Impenetrabilis, e, undurchdringlich. *Usus.* Stagnum impenetrabile.

Impensa, ae, f. Unkosten. *Syn.* Sumtus. *Usus.* Ne molestiam tibi cum impensa exhibeam. Impensas facere, agere in rem aliquam. V. *Sumptus.*

Impense, sehr, überaus. *Syn.* Vehementer, valde. *Usus.* Impense rogare. Id eo facio impensius. Eo impensius accendor. V. *Valde.*

Imperator, oris, m. oberster Feldherr. *Syn.* Dux, qui exercitui praepositus est; quem penes summa imperii est; princeps ducum; bello praefectus; omnibus copiis praefectus. *Epi.* Acutus, ambitiosus, invidus, bonus, fortis, certus, clarissimus, dignus aliquo nomine, egregie fortis et bonus, gravis, ignavior, infelicissimus, invictissimus, liberalissimus, magnus, melior, nobilis, novus, optimus, praeclarus, praeposterus, rudis, severus, singularis, summus atque perfectus, vetus. *Usus.* Imperatorem exercitui praeficere ducem veteranum, bello fortissimum. In summo imperatore quatuor has res

Digitized by Google

inesse oportet: scientiam rei militaris, virtutem, auctoritatem, felicitatem. Imperatorem ac belli gerendi administratorem eum esse oportebat, qui patriae consuleret, vitae non parceret. Universi exercitus acclamatione imperator salutatur. Omnem cogitationem, omnia consilia, mentem prorsus a bellis abduxit, avocavit, imperator. V. *Imperium*, *Generalis*.

Imperatorius, a, um, feldherrlich. *Usus*. Imperatorius ardor oculorum. Laus imperatoria.

Imperatrix, icis, f. Regentinn, Herrscherinn.

Imperfectus, a, um, unvollkommen. *Syn*. Inchoatus, pendens, non absolutus, praecisus, impolitus, adumbratus, affectus. *Phras. Opus est imperfectum*, das Werk ist noch nicht in vollkommenem Stande. Multum abest ab operis perfectione; operis fundamenta jacta sunt, sed a fastigio longe abest; rem institutam quidem, sed necdum perpolitam habemus. V. *Absolvo*. *Usus*. Imperfectum, et rude, nec absolutum.

Imperiosus, a, um, gebietherisch. *Syn*. Superbus, imperii nimius. *Usus*. Cupiditas honoris, quam dura, quam imperiosa! imperiosi populi et illustres. V. *Superbus*, *insolens*.

Imperite, unerfahren. *Syn*. Inscite, indocte, imprudenter.

Imperitus, a, um, unerfahren. *Syn*. Inscius, rudis, ignarus, indoctus.)(*Peritus*. *Phras. Homo omnium rerum imperitus rempublicam audet attingere*? ein Mensch, der in allen Sachen unerfahren ist, getrauet sich um Staatssachen anzunehmen? Homo non aetate modo, sed et usu rerum tiro ad rempublicam veniat nudus et inermis; nulla cognitione rerum, nulla scientia ornatus? Rerum indoctus et ignarus; qui inscite faciat omnia, dicatque; omnis eruditionis expers, hebes, inexercitatus, impolitus; litterarum ac humanitatis expers; rabula indoctus, inurbanus; dicendi arte rudis, moribus agrestis; in quo litterarum nihil; homo remotus a dialecticis, sine ulla bona arte, sine humanitate, sine ingenio, sine litteris ad rempublicam se conferre audet? V. *Rudis*, *Usus*. Homo dicendi, juris, rerum omnium imperitus et rudis.

Imperium, ii, n. Gewalt, Herrschaft. *Syn*. Potestas ditio, dignitas, magistratus, provincia, dominatio, mandatum. *Epi*. Annuum, clarissimum, communeque, popullare, cruentum atque funestum, diuge moderatum, divinum, domesticum, extraordinarium, honorificum, illustre, infinitum, justum, legitimum, magnum, majus, maritimum, maximum, militare, pestum, necessarium, novum, popularis, praeclarum, praetorium, regium, secundum, summum, veterum. *Phras*. 1. *Imperium alicui decernere*, Einem die höchste Gewalt übergeben. Imperium alicui deferre; imperii summam tradere alicui et committere; imperium mandare; imperio praeficere; summam imperii ad aliquem transferre, deferre; summam rerum alicui dare; summam potestatem alicui permittere; imperatorem ac rectorem generis humani salutare aliquem. 2. *Imperium capere*, accipere, obtinere, die oberste Gewalt auf sich nehmen. 3. *Imperium administrare*, die oberste Gewalt haben. Imperii summam in suos tenere, gerere, habere cum imperio esse. 4. *Pompejus imperium ampliavit*, Pompejus hat das römische Reich sehr erweitert. Romanum imperium victoriis fundavit, dilatavit, propagavit; multa regna ad imperium adjunxit; fines imperii latissime protulit; Pompejo duce multi populi sub imperium et ditionem Romanae gentis venere. V. *Amplifico*. 5. *Optabile est imperium in multos habere*, es ist doch eine erwünschte Sache, Mehreren zu befehlen zu haben. Habere multos, qui pareant imperanti; quorum opera jure tuo, pro tuo jure, pro potestate tuo arbitratu uti possis; multis dominari, multis praeesse; paratos ad voluntatem, ad imperium, ad nutum habere multos. 6. *Gessi maxima imperia*, ich habe öfters die Oberherrschaft gehabt. Summis rebus cum potestate praefui; summa mihi commissa, credita, mandata, tradita sunt imperia; mea cura ac vigilantia maximis saepe in rebus imperii est spectata. *Usus*. 1. Imperium alicui mandare. Imperium gerere. Ab imperio removere; imperium alicui abrogare, adimere. 2. *Mandatum*, *jussum*, Befehl. Imperium observare, revereri, exequi, persequi, imperio parere.

Impero, as, avi, atum, are, gebiethen, befehlen. *Syn*. Leges alicui impono, praescribo.)(*Pareo*. *Phras. Audio, provinciae te imperare*, ich höre, du herrschest über das ganze Land. Audio, provinciam te summo cum imperio obtinere; tuam esse summam ea in provincia potestatem; tuam esse summam in administrandis provinciae rebus potestatem; praeesse te

Digitized by Google

provinciae eo jure, quod amplissimum esse potest, praeesse te provinciae ea potestate, quae potest esse maxima; regere te provinciam, sic ut summo utaris, imperio. V. *Rego*, *potestas*, *dominus*. *Usus*. Cupiditatibus suis imperare. Imperare frumentum, stipendium.

Imperterritus, a, um, unerschrocken. *Syn*. Qui nulla re terretur. V. *Audax*.

Impertio, is, ivi, itum, ire, mittheilen. *Syn*. Impartio, impertior, do, tribuo. *Adv*. Gratuito. *Usus*. Studium suum, laborem suum hominum periculis sublevandi impertire; alicui suum dolorem, multam salutem, laudem et misericordiam impertire. V. *Do*, *largior*, *communico*, *particeps*, *dono*.

Impertior, iris, itus sum, iri, mittheilen. *Syn*. Impertio.

Impeto, is, ivi, itum, ere, anfallen. *Syn*. Invado. V. *Impetus*, *invado*.

Impetrabilis, e, leicht zu erlangen *Syn*. Quod facile impetrari et obtineri potest. *Usus*. Votum impetrabile. Omnia impetrabilia et tuta.

Impetratio, onis, f. Erlangung. *Usus*. Impetrationes nostrae nihil valent.

Impetro, as, avi, atum, are, auswirken, erhalten. *Syn*. Exoro, exigo, aufero, induco, ut fiat aliquid; invenio, fero, voti compos fio, voti damnor. *Adv*. Libenter. *Usus*. Impetrare vitam, salutem alicui. Omnia in hac gratia ac potentia tua me impetratorum confido. Nec fas esse arbitror, quidquam me rogantem abs te non impetrare. V. *Acquiro*.

Impetus, us, m. Anlauf, Anfall. *Syn*. Impressio, vis, violentia, incursio, incursus, ferocia, conatus. *Epi*. Acerrimus, caecus, crudelis, furibundus, fortissimus, hostilis, immanis, inconsideratus, justus, magnus, nocturnus, par, perceler, rectus, regius, repentinus, sceleratus, similis, singularis, subitus, tantus, totus, tribunitius. *Phras*. 1. *Impetum in ejus fortunas fecere hostes*, die Feinde haben auf seine Güter einen Anfall gethan. In fortunas ejus invaserunt; agros incursavere; opes ejus vexarunt; infestis prope signis in eum inferebantur; incursio atque impetus armatorum in eum factus est; in eum homines concitati irruere; eum impetu perculere; in ejus domum irrupere; impressionem gravem dedere, in eum ivere; in ejus fortunas impetum dedere; in ejus fortunas magna violentia incurrere; caeco impetu grassati sunt. 2. *Impetum in hostes fecere*, sie haben den Feind angegriffen. Magnum in hostes impetum dedere; in hostem se concitavere; illati primo impetu signa hostium turbavere; adversus hostiles cuneos equestrem procellam effudere. Subito incursu fudere hostem; ferociter citato agmine invecti, infestis hastis provolarunt; summa vi se in medios hostes intulere; omnibus repente copiis provolarunt; confertissimo agmine incurrere, incursum fecere. 3. *Adversarii tui saepius impetum in te facient*, deine Gegner werden dich öfters anfallen. Multum studii ad te oppugnandum conferent, evertere te ac tua commoda conabuntur; frequentius in te incurrent, irruent, impressionem facient; mucrones in te exacuent; jugulum ferro, vitamque petent. V. *Adorior*, *aggredior*. 4. *Impetus hostis aut frangere*, *aut retardare*, den Anfall des Feindes unkräftig machen, oder hemmen. Impetus hominis aut comprimere, cohibere, propulsare; aut impetum excipere, ferre, perferre, tardare, sustinere, petitiones ejus eludere, vitare, effugere declinare. *Usus*. Impetus quidam et commotio animi. Multi multa faciunt temeritate quadam, sine judicio, *vel* modo, impetu quodam mentis et voluntatis. Impetu ferri in aliquem. Impetum dare, facere in hostes. Impetum perferre, reflectere. Impetum frangere, comprimere. Impetum capere. Impetum effundere.

Impexus, a, um, ungekämmt. *Usus*. Barba impexa.

Impie, gottlos. *Syn*. Barbare, nefarie, scelerate.

Impietas, tis, f. Gottlosigkeit. *Syn*. Impia fraus. *Usus*. Nihil tam miseros facit, quam impietas et fraus.

Impiger, ra, rum, fleißig, unverdrossen. *Syn*. Diligens.)(*Piger*. *Usus*. Impiger ad labores belli. Patientem et impigrum se praebere. V. *Diligens*.

Impigre, hurtig. *Syn*. Alacriter, diligenter.

Impigritas, tis, f. Emsigkeit. *Syn*. Diligentia.

Impingo, is, pegi, pactum, ere, anstoßen. *Syn*. Jacio, impello, objicio, allido, obtrudo. *Phras*. *Improvidi in multos scopulos impingunt*, die Unvorsichtigen kommen oft sehr übel an. In multis periculis offendunt; in multa pericula incurrunt, inferuntur. Quis est ex imprudentum horum genere hominum, qui nihil offendat, nusquam incurrat? V. *Labor*, *aëris*. *Usus*. Fustem alicui, culpam in aliquem impingere.

Digitized by Google

Impius, a, um, gottlos. *Syn.* A pietate remotus, alienus, conceleratus.)(*Pius. Adv.* Admodum. *Phras. Est homo impius*, es ist ein gottloser Mensch. Impurus homo est, religionumque omnium ac sacrorum hostis; in hoc homine perfidia est plus quam Punica, nihil veri, nihil sancti, nullus Deum metus, nullum jusjurandum, nulla religio; homo est, qui unus omnium impurissime teterrimeque religionem violet. V. *Sceleratus, malus, nequam, mores mali. Usus.* Sunt suae impiis assiduae furiae. In conceleratos et impios certae a Diis immortalibus poenae sunt constitutae.

Implacabilis, e, unversöhnlich. *Syn.* Inexorabilis. *Usus.* Durum se et implacabilem alicui praebere. V. *Durus.*

Impleo, es, evi, etum, ere, erfüllen. *Syn.* Compleo, expleo, augeo.)(*Exhaurio. Usus.* Demosthenes non semper implet aures meas. Profiteri, quod non possis implere, imprudentiae est. Numeros omnes boni Principis; officia et munia consulatus implere. Aliquem spei, formidinis implere. V. *Plenus.*

Implicatio, onis, f. Verwickelung. *Usus.* Nervorum implicatio in toto corpore.

Implicite, versteckt, verdeckt. *Syn.* Abscondite.)(*Explicate.*

Implico, as, avi *vel* ui, atum *vel* itum, are, verwickeln. *Syn.* Irretio, illaqueo.)(*Explico. Adv.* Penitus. *Phras. Multis periculis implicatus tenetur*, er stecket in großen Gefahren. In multos se laqueos induit, quorum ex nullo se explicare possit; imprudens eo, quo minime vellet, revolvitur; nihil expedit; ita res contractas habet et inexplicabiles, tot controversiis implicatas, ut exitum non videat; irretitus est multis periculis et litibus. *Usus.* Homo multis familiaritatibus, officiis, occupationibus implicatus. Aliquem responsis incertis, molestiis, religionibus implicare. Reipublicae procuratione implicare et adstringi. Maleficio aliquo, severitate judiciorum, morbo implicari.

Imploratio, onis, f. klägliches Bitten. *Usus.* Si te illius acerba imploratio et vox miserabilis non inhibebat, ne civium quidem fletu commoveberis?

Imploro, as, avi, atum are, anflehen, anrufen. *Syn.* Invoco, exposco, flagito, posco, appello, obtestor, voce miserabili opem peto, ad aliquem confugio, ad alicujus opem confugio. *Adv.* Etiam atque etiam. *Usus.* Deum hominumque fidem, auxilium, jura civitatis implorare. V. *Peto, preces, auxilium.*

Implumis, e, federlos. *Usus.* Implumes pulli.

Impluvium, ii, n. ein Hof ohne Dach, wo es frey einregnet. *Syn.* Locus sub tecto in aedibus, quo descendere imbres possit.

Impolite, gröblich. *Syn.* Inornate, inculte.

Impolitus, a, um, unhöflich. *Syn.* Rudis. *Adv.* Admodum. *Usus.* Genus hominum rude ac impolitum; forma dicendi impolita. V. *Rudis, agrestis.*

Impono, is, posui, positum, ere, auflegen. *Syn.* Pono super aliquid. *Usus.* Diadema alicui; victori coronam imponere. Leges alicui per vim imponere. *Injungo*, auflegen, auftragen. Magnum onus alicui, multos labores, negotia imponere, injungere. Has mihi partes has personam, hanc necessitatem Caesar imposuit. 3. *Mando, impero*, anschaffen. Frumentum, pecuniam in remiges imponere. 4. *Praeficio*, vorsetzen. Villicus pecori, agro imponere. 5. *Infero*, anthun. Vulnera alicui, plagam mortiferam reipublicae, injurias et contumelias imponere. 6. *Decipio*, betriegen. Imponere alicui.

Importo, as, avi, atum, are, einführen, verursachen. *Syn.* Infero, affero, praebeo, exhibeo.)(*Exporto. Usus.* Ea res magnam nobis calamitatem, multa odia, suspiciones, pericula importavit. V. *Affero.*

Importune, ungelegen. *Syn.* Molesto, minus idoneo tempore.

Importunitas, tis, f. der oder das Ungestüm. *Syn.* Immanitas, violentia. *Epi.* Incredibilis, molesta, tanta. *Usus.* Quem propter audaciam et importunitatem animi nemo tecto vellet recipere. Animal ex omni scelerum importunitate concretum.

Importunus, a, um, ungestüm. *Syn.* Immanis, infestus.)(*Opportunus. Usus.* Immanis et importuna natura. Incommoda et importuna clades civitatis. V. *Odiosus, molestus.*

Impos, tis, *g. o.* unvermögend. *Usus.* Adolescens animi impos; *animi parum sani.*

Impotens, tis, *g. o.* * unvermögend, machtlos. *Syn.* Effrenatus, qui in sua potestate non est, qui dolori, *vel* iracundiae paret, obsequitur, qui iracundia etc. effertur. *Usus.* 1. Victoria feroces reddit et impotentes. Effrenatio impotentis animi. Iratus fecit et impotenti animo. Lae-

Digitized by Google

titia impotenti efferri. 2. *Invalidus, infirmus*, schwach, kraftlos. Valeant haec ad salutem impotentium. V. *Ferociae, praeceps, immoderatus.*

Impotenter, übermüthig. *Usus.* Impotenter se gerere. Impotentius regi.

Impotentia, ae, f. Unvermöglichkeit. Hochmuth. *Syn.* Animi effrenatio. *Usus.* Dictorum atque factorum impotentia. V. *Insolentia.*

Imprecor, aris, atus sum, ari, anwünschen. *Syn.* Precor. *In malam fere partem accipitur.* V. *Maledictum.*

Impressio, onis, f. Eindruck. *Syn.* Efficientia, effectio, vis, violentia, incursio, impetus. *Epi.* Explanato. *Usus.* Impressionem in hostes facere, dare; impressione aciem hostilem fundere, everere. V. *Impetus.*

Imprimo, is, pressi, pressum, ere, einprägen. *Syn.* Signo, inscribo, quasi informo in animo, *vel* in animum alte defigo. *Adv.* Similiter, subtiliter. *Usus.* In omnium animis Deorum notitiam impressit natura. Aliquid alte in mente et animo imprimere. Dedecus reipublicae, vestigia flagitiorum omnibus provinciis imprimere. Haec cum viderem tot vestigiis impressa.

Improbabilis, e, unbeweislich, unwahrscheinlich. *Syn.* Non probabilis. *Usus.* Nos alia improbabilia, alia probabilia dicimus.

Improbatio, onis, f. Verwerfung.)(*Approbatio. Usus.* Haec ad improbationem testium pertinent.

Improbe, unrecht, übel, boshafter Weise. *Syn.* Injuste, inique, perverse, nequiter. *Usus.* Praeda improbe parta.

Improbitas, tis, f. Bosheit. *Syn.* Perversitas. *Epi.* Alacris, aperta, insignis, mirifica, perspicua, robustior, similis, singularis, summa, varia. V. *Malitia.*

Improbo, as, avi, atum, are, mißbilligen, nicht gut heißen. *Syn.* Vitupero, rejicio, damno.)(*Approbo. Usus.* Ego ista studia non improbo. V. *Dissentio.*

Improbus, a, um, boshaft. *Syn.* Impius, sceleratus.)(*Probus. Phras. Est homo improbus*, er ist ein boshafter Mensch. Homo est perditis, profligatis, impuris, turpissimis moribus; scelere corruptus et omni impuritatis genere contaminatissimus; homo est ingenio malo pravoque; omnibus vitiis et flagitiis coopertus. V. *Malus, nequam, sceleratus. Usus.* Homo post natos homines improbissimus. V. *Impius, gerere se male, conscientia mala.*

Impropero, as, avi, atum, are, vorwerfen. *Syn.* Crimen objicio.

Improvide, unvorsichtig. *Syn.* Incaute. *Usus.* Non pro veteri prudentia se et rempubl. improvide in praeceps dederat.

Improvidus, a, um, unvorsichtig. *Syn.* Incautus.)(*Providus, pendens. Usus.* Improvidus et credulus senex. Aetas improvida. V. *Imprudens.*

Improviso, unversehens. *Syn.* Ex improviso, ex inopinato, de improviso, derepente, subito, repente, repentino, insperato. *Phras. Improviso hoc mihi accidit*, dieses ist mir unversehens widerfahren. Praeter opinionem, insperanti mihi accidit; fuit haec vis sane inexpectate inopinata; inscio, ignaro, nec opinanti oblata. Imprudenti, ex insperato id mihi evenit.

Improvisus, a, um, unversehens. *Syn.* Inopinatus, novus, repentinus, nec opinatus, fortuitus, subito et improviso natus.)(*Provisus. Usus.* Malum improvisum gravius. Fortuna efficit multa improvisa nobis.

Imprudens, tis, *g. o.* unweise, unverständig. *Syn.* Insciens, inscius, ignarus, errore lapsus, lapsus per imprudentiam.)(*Sciens. Adv.* Bene, insigniter, naviter. *Phras. Nimium te imprudentem cognovi*, ich weiß es, daß du gar zu unbehuthsam bist. Nimium te inconsideratum, expertem consilii, rationis, inopem consilii, rationis; a ratione aversum; praecipitis consilii; nimis in agendo praecipitem cognovi; scio, quam facile a ratione discedas, decedas, deducare; quam multa temere, imprudenter, inconsulte, sine ratione, sine consilio agas; scio tibi deesse rationem ac consilium; consilium ac prudentiam dudum in te desidero; scio, quam longe absis a prudentiae maturitate; quoties per imprudentiam incurras aliquo ac offendas; quanta judicii inopia labores; quam infirma tibi sit a prudentia aetas; quam parum videas, dispicias ac intelligas. V. *Temere. Usus.* 1. Id imprudenti mihi ac invito excidit. Imprudens feci, quod maxime nolebam. 2. *Ignarus*, unwissend. Imprudentes legis vitulum immolarunt nautae.

Imprudenter, ohne Bedacht, unverständig. *Syn.* Per imprudentiam, per ignorantiam, inscienter.)(*Scienter, prudenter.* V. *Temere.*

Imprudentia, ae, f. Unvorsichtigkeit. *Syn.* Inscitia, inscientia.)(*Scien*

Digitized by Google

tia, prudentia. Usus. 1. Id non imprudentiae, sed perfidiae assignandum. 2. *Error*, Fehler. Imprudentia in purgationem confertur, cujus partes sunt inscitia, casus, necessitas. Emissi teli imprudentia. V. *Error, temere, aberro.*

Impuber, eris, m. nicht mannbar. *Syn.* Adolescentulus.

Impudens, tis, *g. o.* unverschämt. *Syn.* Inverecundus.)(*Pudens. Phras.* 1. *Homo est plane impudens*, er ist ein recht schamloser Mensch. Homo est, qui audacter, impudenter dicat faciatque omnia; dudum os perfricuit; pudorem dimisit; homo est praemortui jam pudoris; praefrictae frontis; ingenio inverecundo, incredibili importunitate et audacia; insigniter impudens; qui verecundiae fines omnes transilierit; os hominis insignemque impudentiam quis ignoret? Ore est durissimo, ac plane ferreo; homo est, qui verecundiam dudum abjecerit; padorem exuerit; frontem perfricuerit; exhausti pudoris homo est; homo est pudoris expers ac modestiae; qui verecundiae repagula refregerit omnia; qui omnem a se verecundiam removit, longissimeque projecit; qui pudorem omnem abstersit; qui pudorem omnem dedidicit, proscripsit, qui verecundiae septa finesque transilivit. 2. *Impudens es in petendo*, du bist recht unverschämt im Begehren. Quae malum! ista tua est in petendo confidentia? quam inverecundum animi ingenium? Nihil te pudet, non vereris, non erubescis, res tantas toties a me petere? Petitiones tuae omni rubore carent; oris impudentia es, atque aversi a pudore animi in petendo; tanta cum petas, pudore nullo suffunderis. *Usus.* Qui verecundiae fines semel transierit, eum naviter oportet esse impudentem.

Impudenter, unverschämter Weise. *Syn.* Confidenter, audacter.

Impudentia, ae, f. Unverschämtheit. *Syn.* Confidentia, os impudens, durum, ferreum.)(*Verecundia. Epi.* Admirabilis, impudica, incredibilis, insignis, non minor, mira, perspicua, similis, singularis, summa, tanta, tam varia. *Usus.* Os hominis insignemque impudentiam agnoscite. Audacia fretus et impudentia in omnem licentiam effunditur. V. *Impudens.*

Impudicitia, ae, f. Unkeuschheit. *Usus.* Impudicitiae se dedere. V. *Luxuria.*

Impudicus, a, um, unzüchtig. *Syn.* Lasciviis, libidinosus, luxuriosus.)(*Pudicus. Phras. Homo impudicus*, ein unzüchtiger Mensch. Homo petulans, protervus, qui eo semper trahitur, quo eum dorapit; plenus stupri, sceleris, [illegible] quem non modo nequitia, sed vel [illegible] nequitiae nomen objectet. Quae no[illegible] mesticae turpitudinis non inusta [illegible] est? Quod privatarum rerum dedecus n[illegible] haeret infamiae? Quae libito oculis, qu[illegible] facinus a manibus, quod flagitium a [illegible] to corpore abfuit? Homo omnis turpit[illegible] dinis exemplum, probrum juventutis, [illegible] nectutis ludibrium. Homo perdita neq[illegible] tia, libidine, intemperantia; quem n[illegible] pudor ab infamia, nec generis macula [illegible] turpitudine avocare possit; qui omnia [illegible] doris ac honestatis repagula perfreger[illegible] V. *Luxuria, libidinosus. Usus.* Impu[illegible] ca loqui. Mulier impudica.

Impugnatio, onis, f. Anfall, Anfe[illegible] tung. *Syn.* Oppugnatio.

Impugno, as, avi, atum, are, [illegible] streiten. *Syn.* Oppugno. V. *Oppugno.*

Impulsio, onis, f. Antrieb. *Syn.* I[illegible] pulsus, commotio. *Epi.* Vehemens. *Usu* Impulsio est, quae sine cogitatione p[illegible] quandam affectionem animi facere a[illegible] quid hortatur, ut amor, iracundia.

Impulsor, oris, m. Anheyer. *Sy*[illegible] Suasor, auctor.)(*Dehortator.*

Impulsus, us, m. Antrieb. *Syn.* I[illegible] pulsio, inductus. *Epi.* Alienus, externu[illegible] primus, similis, summus. *Usus.* 1. N[illegible] alieno impulsu, sed sua sponte mover[illegible] 2. *Impetus.* Sonus impulsu et motu ef[illegible] citur.

Impune, ungestraft. *Syn.* Sine poen[illegible] *vel* periculo, tuto, tranquille. *Phras. He[illegible] factum impune non feres*, diese Unth[illegible] wird nicht ungestraft bleiben. Impune ti[illegible] non abibit; non dimittam inultam impu[illegible] nitamque hanc injuriam; non tibi impu[illegible] ne dilabetur atrox haec injuria; nondu[illegible] assecutus es sceleris hujus impunitatem [illegible] V. *Impunitas, impunitus.*

Impunitas, tis, f. Straffreyheit. *Syn.* Licentia, venia. *Epi.* Diuturna, j[illegible] venilis, sempiterna, summa, tanta. *Phra[illegible] Impunitatem consecutus est*, er ist un[illegible] gestraft davon gekommen. Poenam effugi[illegible] elapsus est; impune fecit; evasit ex ju[illegible] dicio; absolutus est, impunitas scele[illegible] data est. V. *Impune, impunitus. Usu[illegible]* Errorem suum deponentibus veniam e[illegible] impunitatem dandam existimo. Juveni[illegible] lis impunitas et licentia dicendi. Impu[illegible] nitatis spes maxima est illecebra pec[illegible] candi. Garriendi tanta est impunitatis [illegible]

Impunitus, a, um, straffrey. *Sy*[illegible] Inultus.)(*Punitus, mulctatus. Phras* [illegible] *Nocentes saepe impuniti manent*, die[illegible]

Digitized by Google

nigen, welche am meisten schuldig sind, bleiben oft ungestraft. Supplicium de nocentibus saepe nullum sumitur; saepe non animadvertitur in homines nocentes; saepe homines improbi judicio liberantur judicum sententiis; poena eximuntur, poenas vitant; evadunt ex judicio; merita poena non coërcentur; poenas non dant; poenas non luunt; poenas non pendunt; debitas poenas non persolvunt; debito supplicio non mulctantur; debita poena non afficiuntur; supplicio vindicantur; poenam effugiunt; debita improbitati poena non plectuntur; poenas factis moribusque dignas non ferunt, non sustinent, non patiuntur, non sentiunt. V. *Impune*, *impunitas*. *Usus*. Possumusne hanc injuriam inultam permittere? Num haec tanta injuria impunita discedet? Num impunitam feremus tantam audaciam?

Impure, unsauber. *Syn.* Spurce, foede, obscoene, turpiter. *Usus*. Impure, flagitiose, intemperanter multa facere.

Impuritas, tis, f. Unsauberkeit. *Syn.* Flagitia, turpitudines. *Usus*. Cum omnes impuritates tua in domo susciperes. V. *Luxuria*.

Impurus, a, um, unrein, garstig. *Syn.* Contaminatus, lutulentus, spurcus, improbus, sceleratus.)(*Purus*. *Usus*. Omnium non modo bipedum, sed quadrupedum impurissimus. V. *Luxuria*, *impudicus*.

Imus, a, um, der unterste. *Syn.* Infimus.)(*Summus*. *Usus*. A summo, a medio, ab imo. Ab imis unguibus ad summum verticem.

In, an, in, auf. *Praepositio*. *Usus*. 1. Actio constituta in diem posterum; in annos multos solis defectiones praedicunur. 2. *In dies*, von Tag zu Tag, in singulos dies vitium crescit. In dies opinio magis invalescit. 3. *In diem*, vivere barbari solent, für heute allein. 4. *In posterum*, *in perpetuum*, ins künftige, auf ewig. Aliquem a se in perpetuum alienare. 5. *Distributioni servit*, in Austheilung der Dinge. Pretium in capita statuere; singulas in militem tunicas imperare. 6. *Ad pretium rei statuendum*, den Werth der Sache anzuzeigen. Quaternos denarios in singulas vini amphoras exegit. 7. *In modum*, auf die Art, Weise, Manier. Ornatus peregrinum in modum; servilem in modum; miserandum in modum; mirandum, mirabilem in modum. 8. *In hanc sententiam*, dieses Inhaltes. In eandem sententiam cum multa dixissent. 9. *In speciem*, dem Scheine nach. In speciem validus exercitus, re vera infirmus et inops. 10. *In manibus esse*, gewiß seyn, in Händen haben. Victoria est in manibus. 11. *In manibus habere*, unter der Hand haben. Omisi ea, quae in manibus habebam. 12. *In orbem*, wechselweise. Senae horae in orbem operi attributa, pro *per vices*. 13. *Contra*, wider. In aliquem peccare. 14. *Secundum*, nach. In hanc formulam omnia judicia conclusa sunt. 15. *Supra*, über. In homeros puerum extulit. 16. *Ante*, vor. Caedes facta in oculis hominum. 17. *Inter*, unter. In magnis viris non est habendus. 18. *Pro*, für. Pecunia decreta in rem frumentariam. 19. *Per*, durch. Sanguis a corde in totum corpus effunditur. 20. *Erga*, gegen. Amor in patriam, religio in Deum. 21. *In*, *ante* diem XV. Calendas *vel* Calendarum distuli, auf den 18. des Monathes, e. g. Jänner.

Inaccessus, a, um, unzugänglich. *Syn.* Ex omni parte clausus, obstructus, praeclusus, qui adiri non potest, qui aditus habet difficiles. *Usus*. Aditus inaccessi. V. *Angustus*.

Inaedifico, as, avi, atum, are, darauf bauen. *Usus*. In domo tua est inaedificatum sacellum.

Inaequabilis, e, uneben, ungleich. *Usus*. Inaequabilis varietas.

Inaequalis, e, ungleich. *Usus*. Annus inaequalis.

Inaequaliter, ungleich. *Usus*. Inaequaliter eminentes rupes scandere.

Inaequo, as, avi, atum, are, eben machen. *Syn.* Complano.

Inaestimabilis, e, unschätzbar.)(*Aestimabilis*. V. *Pretium*.

Inambulatio, onis, f. das Spatzieren. *Syn.* Ambulatio.

Inambulo, as, avi, atum, are, spatzieren. *Syn.* Deambulo. V. *Ambulo*.

Inanimatus, a, um, unbelebt. *Syn.* Inanimis, expers vitae.

Inanimus, a, um, leblos. *Syn.* Inanimatus. *Usus*. Inanimum est omne, quod pulsu agitatur exteriore.

Inanis, e, leer, unnütz. *Syn.* Vacuus, supervacuus, levis, cassus, vanus, sine causa.)(*Plenus*. *Phras.* *Inania sectaris*. du legst dich nur auf eitle Sachen. Levioribus rebus tuum studium dicas; amas, colis, sequeris ea, quae non consistunt; quae nihil habent firmitatis, nihil gravitatis; nihil ponderis; quae levia, nullius ponderis, infirma, minime solida sunt. V. *Levis*, *vanus*. *Usus*. Inanissimarum cupiditatum nullus modus. Consilium pru-

Digitized by Google

dentiae inanissimum. Inanis elocutio et puerilis.

Inanitas, tis, f. Nichtigkeit, Eitelkeit. *Syn.* Vanitas, inane. *Epi.* Summa. *Usus.* In summa inanitate versamur. V. *Levitas.*

Inaniter, eitel, ohne Ursache. *Syn.* Falso, frustra, sine causa. *Usus.* Inaniter saepe animus exultat.

Inapparatio, onis, f. Unfleiß. *Syn.* Nullus apparatus.

Inaudibilis, e, nicht zu hören. *Syn.* Qui non est audiendus, qui audiri non meretur. *Usus.* Fidem infirmare alicui inaudibili.

Inaudio, is, ivi, itum, ire, hören. *Syn.* Audio, exaudio, *de rebus fere occultis. Usus.* Erupit tandem vox illa, de qua ego aliquid inaudieram. V. *Audio.*

Inauditus, a, um, unerhört. *Syn.* Inusitatus. *Adv.* Omnino, ante hoc tempus. *Usus.* Nihil dicam inauditum, novum, insolens. Res in omni memoria inaudita. V. *Novus, rarus.*

Inauguro, as, avi, atum, are, einweihen. *Syn.* Initior, consecro, dedico. *Usus.* Templum inaugurare. V. *Dedico.*

Inauris, is, f. Ohrengehenk, die Ohrringe. *Syn.* Ornamentum aurium, quo mulieres utuntur.

Inauro, as, avi, atum, are, vergolden. *Syn.* Auro tego, illino, obduco; aurem rei induco. *Adv.* Extrinsecus. *Usus.* Palla inaurata indutus. Malo consuli a Caesare quam inaurari.

Inauspicato, unglücklich. *Syn.* Vitio, auspicio non capto, malis ominibus.

Incalesco, is, calui, ere, hitzig werden. *Usus.* Vino incalescere.

Incallide, einfältig. *Syn.* Incaute. *Usus.* Non incallide tergiversari.

Incallidus, a, um, einfältig, albern. *Syn.* Simplex, incautus, antiquus, credulus. *Usus.* Servus non incallidus, sed frugi et integer. V. *Simplex, apertus.*

Incandesco, is, dui, ere, glühend werden. *Usus.* Aestu, ira, furore incandescere.

Incanesco, is, nui, ere, grauen. *Syn.* Canus fio.

Incanto, as, avi, atum, are, bezaubern. *Syn.* Carmine magico veneficium affero. Animum magicis illecebris pellicio, fascino; magicis sacris utor; nefaria mysteria nuncupo.

Incassum, vergebens. *Syn.* Frustra, *Usus.* Incassum tela jactantur. V. *Frustra.*

Incaute, unbedachtsam. *Syn.* Incallide, imprudenter, temere. V. *Temere.*

Incautus, a, um, unbehutsam. Improvidus. V. *Imprudens, sim*

Incedo, is, cessi, cessum, ere, daher treten. *Syn.* Ingredior, ambulo. Sensim. *Phras. Modeste incedem* man muß züchtig daher gehen. Non ut aut tarditatibus in gressu mollioribus, pomparum ferculis similes videamur; in festinationibus nimias suscipiamus celeritates. Pleno modestoque gradu ing diamur; alacriter, sed modeste se infer oportet, qui decorum amat. *Usus.* Qu teter incedebat! incessi repente omnib laetitiis.

Incendium, ii, n. Brunst. *Syn.* A dor, flamma. *Epi.* Acerrimum, commun domesticum, fortissimum, impium, m lum, praesens, tantum, universum. *Phra Ortum est ingens incendium*, es ist e große Brunst entstanden. Incendium defl grationem toti urbi minatur; exurunt tecta, templa incendio fumant; latius u que funditur incendium; prope abest, urbs tota incendio hauriatur, deleatu Non fortuito, sed oblato incendio tec conflagrant; urbs tota conjectis ignib inflammata ardet; concepto igne urbs to continenti incendio collucet. Urbs to ignibus ac ruinis miscetur. V. *Ardeo, cad buro, flamma. Usus.* Incendium facer excitare, erwecken. Incendio conflagran verbrennen. Incendium ruinis extinguer löschen. Ab incendio eripere, liberare befreyen.

Incendo, is, di, sum, ere, anzünden. *Syn.* Inflammo, incendium facio ignem *vel* faces infero, admoveo, subj cio, concremo, uro, exuro, ignem injici conjicio. V. *Accendo, comburo. Ad* Vehementius. *Usus.* 1. Naves incen jussit. 2. *Transl. Hortor, incito, excit* antreiben, erwecken. Aliorum in se odia cupiditatem, desideria alicujus incender Gloriae studio incendi. V. *Excito, im pello.*

Incensio, onis, f. Anzündung. *Syn* Incendium. *Usus.* Incensione urbem, in ternecione cives, vastitate Italiam libe ravi.

Incensus, a, um, angeflammet. *Usus* Mulier incensa odio. Imperator incensu ad rempublicam bene gerendam. V. *Fer vidus.*

Incertus, a, um, ungewiß. *Syn.* Ob scurus, fallax, dubius, in dubia opinione in casu positus, non constans. *Phras* 1. *Incerta res est*, es ist eine ungewiß Sache. Res est in incerto posita, in in certo relicta; in casu res est; res etiam num fluctuat; quid nox diesque ferat

Digitized by Google

n est; ejus rei ratio explicata, ex-, expedita, nondum est. 2. *Quid rum sit, incertum est*, was mit chehen wird, ist noch ungewiß. Sus- habeo videndi rationes; suspen- mo sum; metu, exspectatione sus- s haereo; fluctuat animus, pendet, tur; ancipiti cura distrahor. V. *Du- , dubius*. 3. *Quod vitae genus am- ter, incertus sum*, ich weiß nicht, was für eine Lebensart ergreifen soll. Nulli nae adhaeret animus per omnia vitae era errans; jam dudum inquiro, siqua portum via fluctuantem ferat; nondum t sententia, quam in partem suspensae pe rationes inclinaturae sint; consiliis strahor magis, quam feror. *Usus*. In- rti animi hominum et exitus proelio- m. Aetas puerilis maxime lubrica et rerta. Suspensus et incertus obscura spe ndeo, omnia in dubium incertumque voco. V. *Dubius, dubito, inconstans*.

Incesso, is, cessi, ere, anfallen. *yn*. Invado, adorior. *Usus*. Jaculis hostes cessere. Incessit omnes admiratio, cura, pido, religio. V. *Invado, impetus*.

Incessus, us, m. der Gang. *Syn*. gressus, gressus. *Epi*. Equestris, gra- s, acutus, rarus, nec ita longus. *Usus*. ingere sibi vultum et incessum. Mulie- ris ornatus et incessus.

Incesto, blutschänderisch. *Syn*. Foe- s, nefarie, turpiter.

Incestum, i, n. *et* Incestus, us, m. Blutschande. *Usus*. Facere incestum; in- estu aliquem liberare.

Inchoo, as, avi, atum, are, anfan- en. *Syn*. Incipio, exordior, attingo, in- rmo. ✗ *Pertexo, finio, perficio. Phras*. *nchoatum potius, quam perfectum pus est*, das Werk ist vielmehr erst an- fangen, als zu Ende gebracht. Tantum best, ut opus ad finem perduxeris, ut inimum ultra principium processeris; ut ipsis pene principiis consistat, haereat. antum abes a perfectione operis, ut rincipia vix appareant, vix opus insti- isti, vix operis initium fecisti; rem tu uidem habes institutam, informatam, sed erfectam, perpolitamque non habes. Ope- is tu quidem fundamenta jecisti fastigium dhuc nullum habemus. V. *Incipio. Usus*. ii idem extrema persequitur, qui inchoa- it, jam perfecta omnia videbimus. In- hoare et informare oratorem perfe- tum. Natura hominem inchoat, sapientia perficit.

Incido, is, cidi, ere, hinein fallen. *Syn*. Accido, contingo, evenio, incurro. *Phras*. 1. *Incidit in hostes*, er ist unter die Feinde gerathen. In hostem imprudens praecipitavit; in manus hostium delatus est; in hostes incurrit; medios in hostes delapsus est. 2. *Incidit mihi ea cogitatio*, mir ist eingefallen. Subiit animum ea cogitatio; occurrit animo; incidit in mentem illud; succurrit mihi; in menten venit. *Usus*. 1. Si casus inciderit, nec mori recusabo. Tales casus saepe fortissimis viris incidunt. Incidit aetas mea in illa tempora. Nihil mali incidit civitati. Quocunque mens et oculi inciderint. 2. *Incurro*, in Krankheit ꝛc. fallen. In morbum, in febriculam, in insaniam, furorem, peccatum incidere. In manus hostium in scopulos vitae incidere. 3. *Venio*, kommen, gerathen. In aes alienum, in amorem, contentionem, in mentionem alicujus rei, in sermonem incidere, ac velut improviso venire. Homini sane praeter opinionem incidi. V. *Accidit*.

Incido, is, cidi, cisum, ere, einhauen. *Syn*. Caedo, reseco, praecido, amputo, securim injicio. *Adv*. Aequaliter, consulto, crudelissime, de improviso, de integro, divinitus, foedissime, fortuito, improviso, plane, retro. *Usus*. Alicui nervos, pennas incidere. Deliberationem omnem ac spem incidere. V. *Abrumpo*.

Incipio, is, cepi, ceptum, ere, anfangen. *Syn*. Coepi, instituo, ingredior, initium facio, duco, fumo, do, affero, introduco, principium do, capio, duco, habeo; primordium, exordium capio, exordior, ordior, inchoo, informo, fundamenta jacio, rudimentum pono, tirocinium pono. *Phras*. 1. *Nunc demum sperare incipio*, jetzt fange ich erst an zu hoffen. Nunc demum ingredior in spem, in spem inducor, nunc demum spes aliqua mihi nascitur, affulget; nunc demum in spem venio. 2. *Unde dicere incipiam*, wo werde ich den Anfang meiner Rede machen? Unde mihi nascetur exordium orationis? Unde ingrediar in orationem? Unde proficiscetur oratio? Unde exordium ducam, capiam? Unde initium ducetur? 3. *Respublica bellum incipiet*, der Staat wird Krieg anfangen. Initium bello e Republica dabitur; quod conceptum Respublica bellum parturit, propediem nascetur; respublica bellum suscipiet; nascentis belli primordia a republica capientur; bellum grande propediem exsurget a republica commovendum. 4. *Inceptum bellum brevi sopietur*, der angefangene Krieg wird bald beygelegt werden. Vim nascentis, orientis, exsurgentis belli nostri facile consilio discutient et compriment. Quanquam qua noluimus janua, ingressi sumus in bellum,

Digitized by Google

facile tamen exitum reperiemus. V. *Bellum*. *Usus*. Bellum gerere nostri duces incipiunt. V. *Inchoo*.

Incise, incisim, abschnittsweise. *Syn*. Caesim. *Usus*. Incise membratimque dicere.

Incisio, onis, f. Einschnitt. *Usus*. De membris et incisis, *vel* incisionibus.

Incisum, i, n. Einschnitt, Abschnitt in der Rede. *Syn*. Incisio.

Incita, ae, f. höchste Armuth. *Syn*. Paupertas, indigentia. *Usus*. Ad incitas redactus. V. *Paupertas*.

Incitamentum, i, n. Anreitzung. *Syn*. Invitamentum, illecebra. *Epi*. Summum. *Usus*. Hoc hominibus maximorum laborum et periculorum incitamentum est. V. *Excito*, *animo*.

Incitate, schnell, frisch. *Syn*. Incitatius ferri.

Incitatio, onis, f. Antrieb, Anregung. *Epi*. Acris, vehemens, divina. *Usus*. Acri et vehementi incitatione inflammare animum. Incitatio languentis, moderatio effrenati populi,

Incitatus, a, um, angetrieben, schnell. *Adv*. Plane, vehementius. *Usus*. Totius mundi incitatissima conversio.

Incito, as, avi, atum, are, reitzen. Impello, exacuo, excito, suscito, incendo, irrito, stimulos admoveo, cohortor. *Adv*. Effrenate, temere. *Phras*. *Ad praeclarum facinus incitare*, zu einer lobenswürdigen That aufmuntern. Ad audendum animos addere, augere; alacritatem addere, afferre; animos dare, erigere, excitare, afferre; spei ac fiduciae implere; incitamento esse; desiderium rari decoris admovere. V. *Excito*, *impello*, *hortor*, *animo*. *Usus*. Incitare aliquem spe laudis ad aliquid agendum. Mentem alicujus incitare. Incitata odia, ira; studium ad investigandum incitatum. Incitat se vis aquae. Naves se incitant.

Inclamo, as, avi, atum, are, anschreyen. *Syn*. Voco, altiore voce clamo. *Usus*. Expeditus, facito, ut sis, ut, cum inclamavero, advoles. V. *Voco*.

Inclemens, tis, *g. o.* ungnädig. *Syn*. Asper. V. *Durus*.

Inclementer, ungnädig. *Usus*. Inclementer in aliquem dicere.

Inclementia, ae, f. Ungnade. *Syn*. Duritas. V. *Inhumanitas*.

Inclinatio, onis, f. Neigung. *Syn*. Conversio, status, mutatio, conatus, flexio, inflexio. *Epi*. Divina, magna, repentina, tanta, maxima, parva. *Usus*. Minimis momentis maximae inclinationes temporum fiunt. Inclinatio quaedam ad meliorem spem visa est fieri. Inclina voluntatis propendere in aliquem. versio status, inclinatio reipublicae

Inclino, as, avi, atum, are, n *Syn*. Vergo, propendeo.)(*Sto*, *er sum*. *Phras*. 1. *Inclinat ad lenita* er ist zur Sanftmuth geneigt. Ad le tem se dat; proclivior est ad lenita ad lenitatem sua sponte propendet; ma propensione in leniora fertur; i natissimo est ad lenitatem animo. 2. *clinat ex natura ad avaritiam*, e von Natur zum Geitze geneigt. Natura pensus est ad execrabile vitium avari ad avaritiam natura propendet, ad ritiam natura illum sua ducit; natura tante, naturali quodam studio ad a tiam fertur, rapitur; naturali qua inductione animi avaritiam sequi suopte ingenio, impetu quodam natu naturali quadam voluntatis inclinati ad avaritiam incitatur. *Usus*. 1. Sent tia senatus inclinat ad pacem. In viti in fugam inclinare. 2. *Deficio*, abnehm Eloquentia, opes, forma reipublicae in nat. Inclinat acies; animi militum. 3. *I cto*, sich wohin neigen. Inclinat se ad S cos. Inclinare omnia ad suum commod

Inclitus, a, um, berühmt. *Sy* Clarus, nobilis, insignis. V. *Clar nobilis*.

Includo, is, si, sum, ere, einsperr *Syn*. Claudo, comprehendo.)(*Exclu* *Adv*. Apte, intus, argute, divinit diutius. *Phras*. *Certis finibus oration includam*, ich werde meiner Rede gen Schranken setzen. Certis finibus circums bam; cancellos, quibus me ipsum c eumscripsi, non egrediar. Certos m fines terminosque constituam, extra q egredi non possim, si maxime velim. *Termino*. *Usus*. Imaginem alicujus clypeo aureo includere. Orationem epistolam inclusi. Dolor mihi et admi tio vocem inclusit. V. *Carcer*, *claud*

Inclusio, onis, f. Versperrung. *Us* Inclusione contentus non eras, interfic volueras.

Incoeptio, *rectius*: Inceptio, on f. Anfang. *Syn*. Initium, principium.

Incognitus, a, um, unbekannt. *Sy* Ignotus.)(*Notus*. *Usus*. Condemna aliquem causa incognita. V. *Ignotus*.

Incogitans, tis, *g. o.* unbedachtsa *Usus*. Incogitantem, imprudentem c pressit.

Incogitantia, ae, f. Unbedachtsa keit. *Syn*. Imprudentia. V. *Imprudenti*

Incola, ae, m. Einwohner. *Syn*. H

Digitized by Google

tor. *Usus.* Socrates totius mundi civis incola.

incolo, ſi, ui, cultum, ere, bewohnen. *Syn.* Habito, incola sum. *Usus.* Qui eam civitatum fines incolunt. V. *Habito. Incus.*

incolumis, e, gesund, frisch. *Syn.* Salvus, integer. *Adv.* Aliquamdiu. *Phras. Incolumes tibi sunt adhuc res tuae*, dein Vermögen ist noch unverletzt. Salva sunt ad te omnia, nihildum perdidisti; stat idem est, qui antea rerum tuarum. Idem loco sunt, quo antea, fortunae tuae; nihil detractum est de fortunis tuis; illam res *aut* fortunae tuae; jacturam fecere; nullum res tuae damnum tulere, detrimentum cepere, accepere, passae sunt. Nihil adversi res tuae subierunt; nihil tibi eripuit, abstulit, ademit, detraxit, avertit fortuna; incolumitatem obtulerunt res, rationes fortunae tuae; nihil factum, nihil contra, quam velles, rebus tuis factum est. Nulla rerum tuarum facta est imminutio; sarta tectaque tua sunt omnia, et ab omni incommodo sincera integraque sunt conservata. V. *Salvus, sanus. Usus.* Domum suam incolumem a flamitate servare non potuit. Cives integros et incolumes servavi.

Incolumitas, tis, f. Wohlstand. Salus. *Epi.* Explorata. *Phras. Quamdiu reipublicae sua constabat incolumitas*, so lange das gemeine Wesen aufrecht stand. Dum reipublicae salus erat integra; salvis rebus; rebus nondum perditis; ante reipublicae inclinationem; stante, vigente, incolumi republica; cum respublica suum status obtineret; cum suo jure uteretur; cum salvus esset reipublicae status; ante casum reipublicae; antequam respublica concideret, occideret, periret. V. *Salus, status bonus. Usus.* Incolumitas est salutis tuta atque integra conservatio. Alicujus salutem et incolumitatem deserere.

Incomitatus, a, um, ohne Gefährten. *Syn.* Sine comite, solus. *Usus.* Ars indotata, incompta, incomitata. V. *Solus.*

Incommodatio, onis, f. Ungelegenheit. *Syn.* Incommodum.

Incommode, unbequem. *Syn.* Molete. *Usus.* Cum illo actum optime, mecum autem incommode.

Incommoditas, tis, f. Unbequemlichkeit. *Syn.* Incommodum. *Usus.* In hac incommoditate illud inest commodi. V. *Incommodum.*

Incommodo, as, avi, atum, are, hinderlich seyn. *Syn.* Officio, incommodum affero. *Phras. Incommodare tibi nolo*, ich will dir keine Ungelegenheit machen. Nolo incommodo tibi esse; incommodo te afficere; incommodum tibi afferre, parere, praebere, nolo tibi molestiam exhibere; nolo commodis tuis officere; commoda tua oppugnare, labefactare; nolo tibi negotium facessere; nolo tibi gravis, molestus esse; nolo tibi importune obstrepere; nolo tibi per me incommodi quidquam accidat. V. *Noceo, molestia, molestus. Usus.* Qui alteri nihil scientes incommodant, nihil ipsis jure incommodi accidere potest.

Incommodum, i, n. Schade, Nachtheil. *Syn.* Damnum, detrimentum. X *Commodum. Epi.* Alienum, commune, domesticum, insperatum, magnum, parvum, praecipuum. *Phras.* 1. *Id ego concedam, modo sine tuo incommodo fiat*, ich will es gern zulassen, wenn es nur ohne deinen Nachtheil geschehen kann. Facile id patiar, modo ne tibi incommodes; modo ne contra tuum commodum sit; modo ne tuis commodis adversetur; modo ne commodis tuis officiat. Dabo id perlibenter, quod sine incommodo tuo facere possis; quod commode, quod sine molestia tua fiat. 2. *Multa patior incommoda*, ich muß viel Verdruß ausstehen. Multa me incommoda circumveniunt; undique oppugnantur, labefactantur commoda mea; incommoda non pauca capio, accipio; multis incommodis et difficultatibus angor, premor; quotidie novis incommidis afficior; quotidie nova mihi incommodantur, invehuntur, importantur; alia ex aliis accedunt incommoda; nova quotidie incommoda mihi nascuntur. V. *Damnum, molestia. Usus.* 1. Incommodum invehere, ferre, dare; afficere incommodis, Schaden bringen. 2. Incommodum capere, accipere, Schaden leiden. 3. Incommodum propulsare, rejicere, refutare, den Schaden abwenden. 4. Incommodum levare, diminuere, incommodis mederi, dem Schaden abhelfen. 5. Incommodum sarcire, ersetzen. 6. Incommodum devitare, entgehen. 7. Incommodi expers, ab incommodo integer, sincerus, schadlos. Illud etiam in incommodis est; illud quoque accessit incommodum, unter andern ist auch dieser Schade. V. *Detrimentum.*

Incommodus, a, um, ungelegen, schädlich. *Syn.* Adversus, alienus, molestus, iniquus. *Usus.* Valetudine uti incommoda. Pater alioquin facilis, sed filio incommodus. In rebus incommodis sublevare aliquem. V. *Alienus.*

Incompertus, a, um, unbekannt. *Usus.* Res vetustate incomperta. Quid rei fuerit, incompertum est. V. *Ignotus.*

Incomposite, unordentlich. *Usus.*

Digitized by Google

In hostem negligenter et incomposite occurrunt.

Incompositus, a, um, unordentlich. *Usus.* Agmen incompositum. V. *Dissolutus.*

Incomprehensus, a, um, unbegriffen. *Syn.* Non perceptus, incognitus.)(*Comprehensus.*

Incomptus, a, um, ungeziert. *Syn.* Inornatus, incultus.)(*Concinnus. Usus.* Oratio incompta et horridula.

Inconcinnus, a, um, unfüglich. *Syn.* Molestus, inurbanus, praeposterus, absurdus, ineptus. V. *Ineptus.*

Incondite, ungeschickt, plump. *Syn.* Insulse. *Usus.* Nihil tam incondite, tam praepostere, tam monstrose dici potest, quod non possimus somniare.

Inconditus, a, um, ungereimt. *Syn.* Inconcinnus, insulsus, non compositus *Usus.* Inconditum jus, orator, oratio. V. *Odiosus.*

Inconsiderans, tis, *g. o.* unbedachtsam. *Syn.* Inconsideratus.

Inconsiderantia, ae, f. Unbesonnenheit. *Syn.* Inconsulta ratio, temeritas. V. *Temere.*

Inconsiderate, unüberlegt. *Syn.* Inconsulte, temere, leviter, negligenter dicere, *aut* facere aliquid.

Inconsideratus, a, um, unbesonnen. *Syn.* Inconsideratus, inconsultus, amentissimus, temerarius.)(*Consideratus. Usus.* Inconsideratissima et dementissima temeritas. V. *Incautus, imprudens.*

Inconstans, tis, *g. o.* wankelmüthig. *Syn.* Mobilis, levis, volaticus, qui a seipso desciscit, levissimus transfuga, qui sibi non constat, neque in hac, neque illa parte fidem habet.)(*Constans. Phras. Inconstantes sunt hominum voluntates*, der menschliche Wille ist unbeständig. Homines mobili sunt in omnem partem animo et fluctuante; mobilia sunt hominum ingenia; pluma *aut* folio facilius moventur; vaga et mutabili ratione, summa levitate et inconstantia huc illuc feruntur; parum in coepto permanent. Nihil tam flexibile lubricum, devium, quam hominum consilia. V. *Levis, mutabilis. Usus.* Ridicule mihi visus es inconstans.

Inconstanter, unbeständig. *Syn.* Leviter. *Usus.* Inconstanter et turbide jactari.

Inconstantia, ae, f. Wankelmüthigkeit. *Syn.* Levitas, mutabilitas, mobilitas, varietas.)(*Constantia. Epi.* Maxima, tanta. *Phras.* 1. *Non puto meam inconstantiam reprehendendum*, ich hoffe, es werde mich niemand einer Wankelmüthigkeit beschuldigen. Non puto mihi famam inconstantiae pertimescendam; non vereor, ne quis inconstantiae, levitati tribuat, adscribat, assignet, si etc.; ne quis in me inconstantis, levis, mobilis instabilis, parum firmi in officio animi vitium conferat; ne quis mihi notam inconstantiae inurat; inconstantiae maculam aspergat nomini meo; ne inconstantia nomine male audiam, suspectus sim; ne quis accuset, quasi discesserim a pristina consuetudine, a me ipso. 2. *Tantam in te inconstantiam non expectassem*, ich hätte nicht geglaubt, daß du so wankelmüthig bist. Tam mobili in me animo te esse non putabam; tanta levitate et inconstantia, tanta mutabilitate mentis te esse non putabam. Tam fluxa fide, tam mobili ingenio te esse quis putasset? *Usus.* Fortuna ab inconstantia et temeritate sejungi non potest. Non doctus unquam mutationem consilii inconstantiam dixit.

Inconsulte, unbedachtsam. *Syn.* Inconsiderate, impudenter ac imprudenter, temere dicere aliquid, *aut* facere.

Inconsultus, a, um, unbesonnen. *Syn.* Inconsideratus, temerarius. V. *Imprudens.*

Incontaminatus, a, um, unbefleckt. *Usus.* Nequid sinceri, nequid incontaminati sit. V. *Integer, purus.*

Incontentus, a, um, nicht gespannet. *Syn.* Remissus.)(*Contentus. Usus.* Fides omnes aeque incontentae.

Incontinens, tis, *g. o.* unmäßig. *Syn.* Libidinosus.

Incontinenter, unmäßig. *Syn.* Intemperanter, dissolute, libidinose.

Incontinentia, ae, f. Unmäßigkeit. *Syn.* Intemperantia.)(*Continentia.* V. *Luxuria.*

Inconveniens, tis, *g. o.* ungereimt.)(*Conveniens. Phras. Nihil inconveniens egit*, er hat nichts Ungereimtes gethan. Nihil odiosum, aut a moribus suis alienum; quod a moribus ejus adhaereret; quod non reliquae aetati ejus responderet; quod absonum, quod indecorum suo generi, admisit. V. *Absurdus. Usus.* Haec nostra facta sunt nec subita, nec inconvenientia.

Incoquo, is, coxi, coctum, ere, einkochen. *Usus.* Radices vino incoquere.

Incorporeus, a, um, leiblos. *Syn.* Quod corpore caret. *Usus.* Rerum incorporearum aestimatio.

Incorrupte, unversehrt. *Syn.* Caste.

Digitized by Google

Incorruptus, a, um, unverletzt. *Syn.* Integer, purus, inviolatus, sanus, sincerus, castus, naturalis, non fucatus, religiosus.)(*Vitiosus*, *corruptus*, *fucatus*. *Usus.* Sanitas, latinitas, vestis incorrupta. Sanguis, testis incorruptus. V. *Integer*, *sanctus*.

Increbesco, is, bui, ere, zunehmen. *Syn.* Percrebesco, pervagor. *Usus.* Haec consuetudo dudum jam increbuit. Numerus oratorum; sermo, fama, rumor, increbescit.

Incredibilis, e, unglaublich. *Syn.* Inauditus, monstro *vel* portento similis, singularis, humanam fidem excedens, ultra fidem.)(*Credibilis*. *Adv.* Prorsus. *Phras.* *Incredibile est*, es ist unglaublich. Non est, ut credi possit; non est, ut habeatur fides; fidem superat; abhorret a fide; verisimile non est; ejusmodi est, ut fide careat, ut adjungi fides nulla possit; mendacii speciem habet; mendacium praefert; veritatis imaginem nullam ostendit; fidem excedit; alienum est a ratione; vero rationi consentaneum non est; supra, quam credi possit. *Usus.* Singularis et incredibilis virtus, audacia; agere alicui gratias incredibiles.

Incredibiliter, unglaublich. *Syn.* Immortaliter.)(*Credibiliter*. *Usus.* Incredibiliter gavisus sum.

Incredulus, a, um, ungläubig.

Incrementum, i, n. Zunehmen, Zunahme. *Syn.* Accessio. *Usus.* Incrementum afferre. Maximis incrementis augetur hostium potentia. V. *Accessio*, *augeo*.

Increpo, as, ui, itum, are, ausschelten. *Syn.* Redarguo, accuso. *Usus.* Alicujus ignorantiam increpare. Quidquid increpuerit, jam illo pertimescit. V. *Reprehendo*.

Incresco, is, crevi, ere, wachsen. *Usus.* Increscit audácia; increscente certamine. V. *Cresco*.

Incruentus, a, um, unblutig. *Usus.* Victoriam incruentam referre.

Incrusto, as, avi, atum, are, übertünchen, austäfeln. *Syn.* Crustam duco, crusta obduco, applico crustam.

Incubo, as, ui, itum, are, auf etwas liegen. *Syn.* *Transl.* Inhio. *Usus.* Spe atque animis thesauro incubare. Litteris incubare.

Inculco, as, avi, atum, are, einprägen. *Syn.* Ingero, infercio. *Usus.* Animis aliquid, auribus inculcare. Versus leviores inculcat identidem.

Inculte, ohne Zierde. *Syn.* Inornate.)(*Concinne*, *nitide*. *Usus.* Horride, inculte dicere.

Incultus, a, um, ungeziert, nicht gebauet. *Syn.* Horridus, incomptus, squalidus, inornatus.)(*Cultus*. *Usus.* Inhabitabilis terrae regio; et inculta, et derelicta; inculta et silvestris vita; homo durus, horridus, incultus.

Incumbo, is, cubui, itum, ere, sich auf etwas legen. *Syn.* Innitor; operam do, applico animum ad rem, curam, studium, confero, studia, curas in re figo, loco, consumo; animum adjicio, adjungo ad aliquid, operam dico, navo; confero operam ad rem; operam in re pono, figo, consumo; mente et animo totus in rem insisto. *Adv.* Acrius, eo maxime, gravius. *Usus.* 1. Murus in laevam incumbit. 2. *Transl.* In perniciem alicujus; in salutem reipubl. incumbere. Toto pectore, omni studio, omni cogitatione curaque, toto animo ad litteras incumbere. Voluntatum inclinatio in illum incubuit. V. *Inclino*, *impendo*.

Incunabula, orum, n. Wiege, Ursprung. *Syn.* Cunabula, cuna, rudimenta. *Usus.* Ab incunabulis nostrae veteris doctrinae.

Incuria, ae, f. Sorglosigkeit. *Syn.* Negligentia. *Epi.* Tanta.)(*Cura*. V. *Negligentia*.

Incurro, is, curri, cursum, ere, anlaufen, gerathen. *Syn.* Incido. *Adv.* Necessario. *Usus.* In eadem vestigia incurris. In hastas incurrere, hastis se induere, selbst in die Lanze laufen. Incurrere in apertam perniciem, in odia hominum, morbos, difficultates, varias reprehensiones. Quis est, qui nihil offendat, nusquam incurrat? In oculos aliorum et invidiam incurrere. V. *Impingo*.

Incursio, onis, f. Einfall. *Syn.* Excursio, incursus. *Epi.* Sempiterna. *Phras.* *Incursiones facere*, einen Einfall thun. Incursare agros; vexare incursionibus; in agros hostiles impetum dare. V. *Impetus*. *Usus.* Incursio atque impetus armorum? Incursio seditionis, vis multitudinis. In hostes incursionem facere; hostium incursionem sustinere.

Incurso, as, avi, atum, are, einfallen. *Syn.* Incurro, excurro, infesto, invado. *Usus.* Incursare in fortunas omnium. Incursabit in te dolor meus. Agros incursare. V. *Impetus*.

Incursus, us, m. Einfall. *Syn.* Incursio.

Digitized by Google

Incurvesco, is, ere, krumm werden. *Usus.* Rami solent incurvescere.

Incurvo, as, avi, atum, are, biegen. *Usus.* Bacillus de industria incurvatus.

Incurvus, a, um, eingebogen, krumm. *Syn.* Incurvatus.

Incus, udis, f. Amboß. *Usus.* Eandem incudem noctu diuque tundere.

Incuso, as, avi, atum, are, beschuldigen. *Syn.* Accuso, reprehendo, crimini do aliquid; aliquem in crimen voco; crimen in aliquem confero, conjicio; crimine accenso; crimen alicui infero. V. *Accuso.*

Incusatio, onis, f. Beschuldigung. *Usus.* Loci communes incusationem habent, aut querelam.

Incutio, is, cussi, cussum, ere, einschlagen. *Syn.* Defigo, injicio. *Usus.* Errorem, terrorem, metum, dolorem incutere alicui.

Indagatio, onis, f. Erforschung. *Syn.* Investigatio, inquisitio.

Indagatrix, icis, f. Nachforscherinn. *Usus.* Philosophia virtutis indagatrix, expultrix vitiorum.

Indago, as, avi, atum, are, nachforschen. *Syn.* Vestigo, investigo, inquiro. *Adv.* Acutissime. *Phras.* 1. *Philosophia veritatem indagat*, die Weltweisheit forschet nach der Wahrheit. Omnibus vestigiliis, diligentissimis disquisitionibus verum perscrutatur; pertentat, vestigat omnia, ut verum perspiciat; omni contentione verum invenire, summa cura studioque veritatem exquirere, protrahere in lucem adlaborat; rimatur omnia; velut odore verum, aut aliquo leviter presso vestigio persequitur; scrutatur omnia et excutit; odoratur omnia, et e tenebris eruere nititur. 2. *Hostem indagare*, den Feind aufsuchen. E tuto hostem speculari; discurrere circa vias, et oculis perlustrare omnia; conquisitores emittere. *Usus.* Initia exitii indagavi. Agitata occultis conjurationibus consilia necdum vulgata indagavi, patefeci. Acutissime indagare, odorari omnia, e tenebris eruere. V. *Inquiro, quaero.*

Indago, inis, f. das Nachspüren. *Syn.* Investigatio, inquisitio. *Usus.* Saltum indagine cingere.

Inde, von dannen. *Syn.* Illinc. *Usus.* Jam inde a principio, ab ortu hujus imperii. Inde has litteras dedi.

Indecenter, ungebührlich. *Usus.* Indecenter obstrepunt.

Indecore, unanständig. *Syn.* Praeter decorum. *Usus.* Cave, nequid indecore, aut effeminate facias.

Indecorus, a, um, unanständig, ungebührlich. *Syn.* Turpis, inhonestus, pravus, quod non deeet. *Usus.* Indecorum de rebus parvis amplissime decere. V. *Turpis.*

Indefensus, a, um, schutzlos. *Usus.* Indefensi, inulti peribitis?

Indemnatus, a, um, überzeugt. *Syn.* Non damnatus, judicio elapsus.)(*Condemnatus. Usus.* Indemnatum, innocentem civem occidere.

Index, icis, m. Zeiger, Angeber. *Syn.* Qui aliquid indicat. *Epi.* Neque obscurus, neque incertus, falsus, verus. *Usus.* Vox index stultitiae. Animi indices oculi. Indices detulerunt, rei confessi sunt.

Indicium, ii, n. Anzeigung. *Syn.* Signum, argumentum, documentum, vestigium, nota, specimen, insigne. *Usus.* Certissima indicia et argumenta sceleris ostendere, afferre, deferre, patefacere, Anzeige, Nachricht geben. Indicium sceleris habere, accipere, Anzeigung haben. V. *Signum, indico.*

Indico, as, avi, atum, are, anzeigen. *Syn.* Indicium facio, do, affero, ostendo, defero; indicio sum, ostendo, monstro, coarguo, innuo, signa patefacio, loquor. *Adv* Ridicule, aperte, aliquando, aliter. *Phras. Puer omnia dominae indicavit*, der Knabe hat die ganze Sache der Frau angezeiget. Rem omnem ad dominam retulit, pertulit; herae exposuit, proposuit; quid facere cogitares, demonstravit; rei indicium edidit; ad dominam rei indicium detulit; protulit omnia et detexit; enuntiavit, prodidit; dominam de re tota certiorem fecit; rem omnem dominae aperuit, patefecit; indicium rei totius puer, fecit; rem omnem ad dominam detulit, attulit. 2. *Caedis factae indicia certa sunt*, man hat große Anzeigungen von der verübten Mordthat. Locus ipse, impressa loco cruenta vestigia caedem loquuntur; peractae caedis indicio sunt vestigia cruenta sabulo impressa; caedem factam haec testantur, ostendunt, coarguunt, caedis peracta fidem faciunt, index caedis ipse locus est, et impressa solo cruenta vestigia. V. *Prodo, ostendo, defero. Usus.* Vultus indicat mores. Ut apertissimus est, indicavit, quae alii celata volebant.

Indico, is, dixi, dictum ere, an-

Digitized by Google

[illegible] *Syn.* Denuntio, promulgo. *Adv.* [illegible]no. *Usus.* Bellum voluptatibus, [illegible]tiam foro, funus reipublicae indi[illegible]re. Coenam, tributum, legem, mor[illegible]m indicere.

Indictus, a, um, unerwähnt, unangezeigt. *Syn.* Non indicatus. *Usus.* Indicta causa civem condemnare, nefas.

Indidem, eben daher. *Syn.* Inde, ex eodem loco.

Indifferens, tis, *g. o.* gleichgültig. *Phras. Plane indifferens sum*, mir gilt es gleich. Neutram in partem moveor, inclino; suspensam teneo sententiam; neutris me partibus addico; neutram in partem propendeo; nec in bonis, nec in malis rem pono; in utramque paratus sum. *Usus.* Quod Graeci adiaphoron dicunt, id mihi occurit, ut indifferens dicerem. V. *Neuter.*

Indigena, ae, m. Landeskind. *Usus.* Majores eorum non indigenae, sed advenae fuerunt.

Indigentia, ae, f. Mangel, Dürftigkeit. *Syn.* Egestas. *Usus.* Indigentia est libido inexplebilis. V. *Paupertas.*

Indigeo, es, ui, ere, bedürfen. *Syn.* Egeo, indigus sum.)(*Habeo, abundo. Adv.* Separatim. *Usus.* Tu mei ad illud negotium non indiges. Consolatione mea indiget. V. *Egeo, opus est.*

Indignabundus, a, um, unwillig. *Syn.* Indignans, obiratus.

Indignatio, onis, f. Zorn, Unwille. *Syn.* Stomachus, ira. *Epi.* Mala. *Phras. Indignationem ex ea re concepi*, ich habe einen Unwillen gefaßt. Stomachum movit ea res; stomachum mihi fecit; majori, quam credi potest, res ista mihi stomacho fuit, bilem mihi ea res concivit, commovit. V. *Ira. Usus.* In aliquem gravem offensionem et indignationem concitare, concipere.

Indigne, unbillig. *Syn.* Miserabiliter, inique, moleste. *Usus.* 1. Indignissime necari. 2. *Aegre, moleste*, beschwerlich. Indigne pati.

Indignitas, tis, f. Unbilligkeit. *Syn.* Turpitudo, atrocitas. *Epi.* Summa. *Usus.* Nequeo verbis consequi indignitatem rei. Non satis severe pro indignitate rei decretum est.

Indignor, aris, atus sum, ari, sich zürnen. *Syn.* Graviter vero, stomachor, mihi indignum videtur, pro indignissimo habeo. *Usus.* Eum periisse sane indignor. V *Irascor.*

Indignus, a, um, unbillig, unwürdig. *Syn.* Turpis, iniquus, non dignus, alienus.)(*Dignus. Adv.* Valde. *Phras.* 1. *Res est plane indigna*, dieses ist fürwahr eine unbillige Sache. Quae malum! ista est indignitas? Quod portentum? Quid hoc acerbius, quid iniquius proferri potest? Res enim vero ista indigna plana est et intolerabilis; res est ejusmodi, quae indigna atque nefaria; quae indigna atque intoleranda videatur omnibus; ut nihil indignius ferendum videatur; res est acerba, indigna, luctuosa; pro indignissimo haberi id potest; quis indignitates has diutius ferat? Facti atrocitate impensius rei indignitas crescit. 2. *Indignus est amore ac benevolentia filius tuus*, dein Sohn ist nicht werth, daß man ihn liebe. Indignus est, qui ametur; non est, qui ametur; nulla re praeditus est, qua amorem conciliet; nihil non eorum animi bonorum et ornamentorum in filio tuo desideratur; quae ad colligendam, comparandam benevolentiam faciunt, valent, spectant; idonea sunt et apposita; nihil est in filio tuo, quod homines ad se amandum alliciat? quod aliorum benevolentiam invitet; nulla re commendatur filius tuus, quae inire gratiam ab hominibus queat; non ita natus, ita educatus est filius tuus, ut adjungere sibi homines aliqua benevolentia possit. 3. *Indignus es eo beneficio*, du bist dieser Gnade nicht werth. Non is es in quem tanta gratia conferatur; non ita meritus, non ea merita sunt tua, ut hoc affici beneficio debeas; ut ferre tantum beneficium debeas. Non is est animus tuus; qui tantam gratiam capiat. Beneficii magnitudo tua meritis vincit; impar est tanto beneficio. *Usus.* Hoc te indignum est. Indignum est a pari vinci, indignius ab inferiore.

Indigus, a, um, bedürftig. *Usus.* Opis indigus V. *Egeo, pauper.*

Indiligens, tis, *g. o.* unfleißig. *Usus.* Homo nimium indiligens. V. *Piger.*

Indiligenter, unfleißig. *Syn.* Negligenter. *Usus.* Rem non indiligenter exposui.

Indiligentia, ae, f. Nachlässigkeit, Unfleiß. *Syn.* Negligentia.)(*Diligentia.*

Indiserte, unberedt. *Syn.* Inornate.

Indisertus, a, um, unberedt. *Syn.* Inornatus, parum eloquens, infans.)(*Disertus.*

Digitized by Google

Indissolubilis, e, unauflöslich. *Syn.* Qui dissolvi non potest.)(*Dissolubilis.*

Indissolutus, a, um, verknüpft. *Syn.* Non dissolutus.

Individuus, a, um, untheilbar. *Syn.* Simplex.)(*Dividuus. Usus.* 1. Atomi, corpuscula scilicet individua. 2. *Quod dirimi, distrahique non potest*, unzertrennlich. Individua comes corporis umbra.

Individuum, i, n. untheilbares Ding. *Usus.* Species ex individuis innumerabilibus existens.

Indo, is, didi, ditum, ere, beylegen, einstecken. *Syn.* Impono. *Usus.* Nomen, cognomen alicui indere. V. *Impono.*

Indocilis, e, ungelehrsam. *Syn.* Tardus, hebes, crassi, stolidi, plumbei ingenii.

Indocte, ungelehrt. *Syn.* Imperite.

Indoctus, a, um, ungelehrt. *Syn.* Rudis, ineruditus, imperitus.)(*Doctus. Adv.* Plane. *Phras. Valde indoctus est*, er versteht gar nichts. Expers eruditionis est; nullis bonis litteris excultus est; longe abest a doctrina; litteras vix attigit; vix primoribus labris degustavit; litteris aspersus potius, quam tinctus est; litteras vix a limine salutavit. V. *Doctus, imperitus, rudis. Usus.* Indoctus homo et agrestis; rudis et indocta oratio.

Indolentia, ae, f. Unempfindlichkeit. *Syn.* Vacuitas doloris. *Epi.* Major, maxima.)(*Dolor. Usus.* Num voluptas idem est, quod indolentia?

Indoleo, is, ui, ere, sich betrüben. *Syn.* Doleo. *Usus.* Quis non indoluit tam sero cognitum? V. *Doleo.*

Indoles, is, f. Natur, angeborne Art. *Syn.* Indicium animi, specimen futurae virtutis, spes summae virtutis. *Epi.* Bona, egregia, magna, mirifica, praeclara, summa. *Phras. Praeclarae indolis puer*, ein Knabe von einer trefflichen Gemüthsart. Puer ad decus natus; alta mente praeditus; puer praecipuo quodam munere naturae ad summa quaeque natus; ad laudem et decus a natura factus; optima indole praeditus puer. V. *Ingenium. Usus.* Bona spes, magna indoles in adolescente. Summa ingenii indoles summaque virtus. V. *Natura bona.*

Indomabilis, e, unbezwinglich.

Indomitus, a, um, unbändig. *Syn.* Qui imperium recusat, effrenatus, intractatus, novus, ferocitate exultans, insociabilis.)(*Domitus.* V. *Ferocia.*

Indormio, is, ivi, itum, ire, einschlafen. *Usus.* Malis suis, negotio, legationi, causae indormire, *rem segniter tractare*, sich die Sache wenig angelegen seyn lassen. V. *Negligo, dormio.*

Indotatus, a, um, unausgestattet. *Syn.* Sine dotè, sine ornatu.)(*Dotatus.*

Induciae, arum, f. Stillstand. *Syn.* Belli ad tempus cessatio. *Phras. Hostis induciae iniit*, der Feind ist den Waffenstillstand eingegangen. Hostis inducias fecit, pepigit, pactus est, quies aliquantum ab armis fuit; aliquantum in induciis res erat; induciae petitae dierum aliquot, dataeque hosti sunt; pari consilio in certas leges ad tempus ab armis discessum est; agitari dies aliquot induciae sunt coeptae; actae per eos dies castrenses quaedam feriae, et a belli injuriis temperatum. *Usus.* Inducias petere, dare, facere, pacisci.

Induco, is, xi, ctum, ere, bewegen, anreitzen. *Syn.* Adigo, impello, adduco, introduco. *Adv.* Diligentius, paullisper animum, porro, recte, subtiliter. *Usus.* 1. Jacentem amicum in spem meliorem inducere. Aliquem promissis, spe dotis, hereditatis ad aliquid inducere. 2. *Affero, introduco*, einführen. Novum morem, consuetudinem, novas religiones, leges inducere. 3. *Obduco*, überziehen. Parietes marmore; scuta pellibus inducere. 4. *Deleo*, auslöschen. Inducere nomina, imaginem, scripturam. 5. *Applico, vulg. me resolvo*, sich entschließen. Animum inducere non potui. Induxi animum divitias contemnere. Nunquam in animum inducam. V. *Persuadeo.*

Inductio, onis, f. Einleitung. *Syn.* Derivatio. *Epi.* Ficta. *Usus.* 1. Aquarum inductionibus terris fecunditatem damus. 2. *Introductio*, Einführung. Personarum ficta inductio. 3. *Applicatio*, Entschließung. Tantum firma animi inductio valet.

Inductus, us, m, das Ueberreden. *Usus.* Alieno inductu feci.

Indulgenter, zärtlich, gütig. *Syn.* Leniter, molliter, familiariter. *Usus.* Ne nimis indulgenter; sed potius cum gravitate aliqua loquare.

Indulgentia, ae, f. Zulassung, Nachsicht. *Syn.* Obsequium, patientia, lenitas, *praesertim in filios. Epi.* Maxima, naturalis, nimia, patria, similis. *Usus.* Homines naturali quadam inter se indulgentia et benevolentia continentur. Animo a corporis obsequio indulgentiaque discedendum est. Multi filii patrum indulgen-

Digitized by Google

gravantur. *Indulgentia plenaria*, vollkommener Ablaß. *Recetias aptitur* plena noxarum poenarum-condonatio; noxarum venia, exatio.

Indulgeo, es, dulsi, dultum, ere, nachsehen. *Syn.* Obsequor, facilis sum in aliquem. *Phras.* 1. *Nimium indulget filio*, er gestattet dem Sohne allzu viel. Peccatis indulgens praecipitem filium ferri sinit; nimia ejus in filium indulgentia ad perspicienda pericula cum minus sagacem fecit; male consulit filio, qui solute et negligenter eum habet, qui laxiore imperio habet; qui solum lenitate utitur; omnibus in rebus connivet; filius libidini omnia malefacta condonat; ejus amoribus obsequitur; delicti cujusvis gratiam facit; animum explere sinit, inepta lenitate, prava facilitate ad vitia invitat. 2. *Indulget genio suo*, er läßt sich's wohl seyn. Obsequitur animo suo; animo suo morem gerit; voluptatibus obsequitur; quaecunque animo libitum est, facit; animum explet suum; genium suum curat; genio indulget; nulla in re defraudat genium suum; molliter se et indulgenter habet. *Usus.* Genio, animo, lusui, amori, dolori, irae indulgere. Indulgere se alicui, ejusque voluntati et gratiae deditum esse. Indulgens in aliquem. V. *Facilis*, *lenis*, *venia*.

Indumentum, i, n. Kleid. *Syn.* Vestimentum. V. *Vestis*.

Induo, is, ui, utum, ere, anlegen, anziehen. R. *ab ἐνδύω*. *Syn.* Vestio, induco.)(*Exue*. *Phras.* 1. *Hispanorum more indutus erat*, er war auf spanische Art gekleidet. Speciem Hispani vestitus referebat, praeferebat; Hispaniensi ornatu visendus erat; cultu corporis utebatur, ornabatur, quo Hispani solent, ut Hispaniae mos fert et consuetudo. 2. *Pallium induit*, er nimmt den Mantel um. Pallium humeris injicit; humerum pallio onerat; pallio se tegit, amicit. 3. *Calceos induit*, er legt die Schuhe an. Calceos pedibus induit; calceat sese. *Usus.* 1. Talaria sibi induit. 2. *Transl. Assumo*, annehmen. Exuere amici personam, judicis induere. Mores pudicos, novum ingenium, Philosophi personam, hostiles spiritus induere. 3. *Implico*, verwickeln. Se in laqueos, magnas difficultates, fraudes, negotia induere. Sua se confessione induit et jugulavit.

Induperator, oris, m. Feldherr. *Syn.* Imperator.

Induro, as, avi, atum, are, verhärten. *Usus.* Indurata glacies.

Industria, ae, f. Fleiß. *Syn.* Solertia, diligentia, sedulitas, labor. *Epi.* Aliena, antelucana, aperta, forensis, illustris, incredibilis, major, multa, par, probabilis, singularis, summa, tanta. *Phras.* 1. *De industria id fecit*, er hat es mit Fleiß gethan. Compacto rem gessit; consulto, composito, dedita opera. *Usus.* Ingenium alitur industria, industriam in re aliqua ponere. Illius industria late manat. Languescit ejus industria. De industria aliquid facere. V. *Diligentia*, *cura*, *labor*.

Industrie, fleißig. *Syn.* Diligenter, artificiose.

Industrius, a, um, emsig, fleißig. *Syn.* Ingeniosus, laboriosus, solers, navus, vigilans, in rebus gerendis acer, diligentissimus, experientissimus. V. *Practicus*, *sedulus*.

Inedia, ae, f. Hunger, Enthaltung vom Essen. *Syn.* Fames, esuries. *Usus.* E vita per inediam discedere; inedia necari, consumi. V. *Fames*.

Inelegans, tis, *g. o.* unzierlich. *Syn.* Impolitus, inconcinnus.)(*Elegans*.

Inelegante r, häßlich, ungeschickt. *Syn.* Impolite, inconcinne.)(*Eleganter*.

Inenodabilis, e, unauflöslich, verwirrt. *Syn.* Inexplicabilis.

Ineo, is, inivi, itum, ire, hinein gehen. *Syn.* Adeo, ingredior.)(*Exeo*. *Usus.* 1. Convivia inire. 2. *Incipio*, anfangen. Proelium, magistratum inire. 3. *Invenio*. Inire gratiam ab aliquo, Gnade finden. 4. *Suscipio*, *aggredior*, annehmen, ergreifen. Societatem cum aliquo, connubium, rationem faciuoris, vitae societatem, consilia inire. Ineunda est ratio et via.

Inepte, ungeschickt. *Syn.* Insulse.)(*Bene apte*. *Usus.* Inepte, odiose, putide dicere.

Ineptiae, arum, f. Narrenpossen. *Syn.* Nugae. *Epi.* Aniles, innumerabiles. *Phras.* 1. *Quae ista sunt ineptiae?* was sind das für alberne Dinge? Ad quas ineptias abis? Quas tu hic nugas agis? Quam frigida, jejuna, levia, nugatoria sunt, quae deblateras? Quae ista deliramenta sunt, quam puerilia, quae effutis? O licentiam jocularem! quam plena futilitatis sunt summaeque levitatis, quae a te dicuntur stultissime? 2. *Quis ineptias hominis toleret*, wer kann diese Possen vertragen? Hominis intemperiem, fastidium, insulsitatem quis ferat? Quis aniles ineptias ferat hominis portenta et miracula non differentis, sed som-

Digitized by Google

niantis? Quis otio ita abutatur, operam ut det homini, qui puerilibus fabulis sermonem implet? V. *Nugor*. *Usus*. Summa ineptia de quacunque re, quocunque in loco argutissime disputare.

Ineptio, is, ivi, itum, ire. * Possen treiben, thöricht seyn. *Usus*. Non desines ineptire? V. *Nugor*.

Ineptus, a, um, ungeschickt. *Syn*. Stolidus, inconcinnus, insulsus; qui aut tempus quid postulet, non videt, aut plura loquitur, ut se ostendat, aut eorum, quibuscum est, vel dignitatis, vel commodi rationem non habet, aut denique in aliquo genere vel inconcinnus, vel multus est. *Phras*. 1. *Quem tu hominem hoc ineptionem vidisti*? hast du wohl einen größeren Lappen gesehen? Quem futiliorem, intolerabiliorem, stultiorem vidisti unquam, qui ita pueriliter faciat; tantas turbas, cum tam nugax esset, commoverit? Dii quam ineptus, quam sui amans est sine rivali! Quem mihi dabis fatuum, ridiculum, inconditum, insolentem, unum omnium loquacissimum, quem nugator iste stolidus, ac inscitus suis ineptiis non superet? 2. *Oratio inepta*, eine ungereimte Rede. Oratio nec caput, nec pedes habens, oratio diffluens, dissoluta, neque perfecta, neque conclusa; ab auribus vulgi abhorrens et incondita; imperitissime elaborata. V. *Oratio*. *Usus*. Ineptus ad summam impudentiam. Interdum inepte stultus es. V. *Inurbanus*, *stolidus*.

Inermis, e, unbewaffnet.)(*Armatus*. *Usus*. Perterritos, inermes, saucios, nudos, armis exutos duces persecuti non sunt.

Inermus, a, um, wehrlos. *Syn*. Inermis.

Iners, tis, *g. o.* faul, ungeschickt. *Syn*. Ignavus, piger, desidiosus, somniculosus, vecors, languidus.)(*Operosus*, *semper agens aliquid et moliens*. *Usus*. Artes, quibus qui carebant, inertes a majoribus dicebantur. Iners otium. V. *Piger*.

Inertia, ae, f. Faulheit, Unverstand. *Syn*. Ignavia, desidia, segnities, negligentia, pigritia, fuga laboris. *Epi*. Singularis, turpis. *Usus*. Condemnare aliquem inertiae. V. *Pigritia*.

Ineruditus, a, um, ungelehrt. *Syn*. Indoctus, rudis.)(*Eruditus*. V. *Rudis*, *imperitus*.

Inesco, as, avi, atum, are, * reitzen, locken. *Syn*. Illecebris quibusdam animos invito, irretio, traho, decipio. *Usus*. Eo successu inescata est consulis temeritas. V. *Allicio*.

Inexercitatus, a, um, [illegible] *Syn*. Rudis, tiro, qui usum no[illegible] *Usus*. Miles promptus, nec in[illegible]tatus.

Inexhaustus, a, um, unerschöpflich. *Usus*. Aviditas immensa, inexhausta.

Inexorabilis, e, unerbittlich. *Syn*. Implacabilis, inexpugnabilis, inexplebilis.)(*Exorabilis*, *placabilis*. *Usus*. Vehemens, inexorabilis in alios. V. *Durus*.

Inexpectatus, a, um, unerwartet, unverhofft. *Syn*. Insperatus, repentinus. V. *Improviso*.

Inexpertus, a, um, unerfahren. *Usus*. Nihil inexpertum relinquere. Miles inexpertus.

Inexpiabilis, e, unversöhnlich. *Syn*. Quod expiari purgarique non potest. *Usus*. Fraus, scelus, bellum inexpiabile.

Inexplebilis, e, unersättlich. *Syn*. Insatiabilis, insaturabilis. *Usus*. Inexplebilis cupiditas.

Inexplicabilis, e, unauflöslich, unbeschreiblich. *Syn*. Inenodabilis, difficilis.

Inexpugnabilis, e, unüberwindlich. *Syn*. Tutus, munitus, invictus.

Inexsuperabilis, e, unüberwindlich. *Usus*. Vis fati, alpes inexsuperabiles.

Inextricabilis, e, unauflöslich. *Syn*. Inexplicabilis.

Infacetus, a, um, unhöflich. *Syn*. Inurbanus, inconcinnus. *Usus*. Mendacium infacetum.

Infacundus, a, um, unberedt. *Usus*. Vir acer, nec infacundus.

Infamia, ae, f. Unehre, Schande. *Syn*. Dedecus, nota, macula, probrum, labes, ignominia, nota turpitudinis. *Epi*. Communis, gravis, falsa, insignis, magna, sempiterna, summa, tanta, vera, vetus. *Phras*. 1. *Infamiam alicui creare*, einen bösen Nahmen machen. Conflare infamiam alicui; infamia aliquem aspergere; notam infamiae alicui inurere; labem inferre nomini; labem aspergere; maculam inurere; macula afficere; aspergere aliquem; turpitudine nomen alicujus foedare; ignominiae labem inurere; notam inurere ad ignominiam sempiternam; infamiae nomen subjicere. V. *Labes*, *macula*, *fama*, *detraho*, *infamo*. 2. *Infamiam purgare*, den guten Nahmen wiederum retten. Effugere, levare, sarcire infamiam; labem eluere; turpitudinem delere. 3. *Infamiam habere*, in übler Nachrede seyn.

Digitized by Google

[illegible]re, flagrare infamia; in infamia [illegible] infamiam subire; venire in sermo[illegible] et vituperationem hominum; notam [illegible]ire ac turpitudinem; in turpitudinem venire, turpitudine notari, traduci per ora hominum; infamia aspergi. V. *Infamis*, *infamo*, *dedecus*. *Usus*. Infamiam conflare, infamia aspergere, inurere. Infamiam magnam concipere.

Infamis, e, ehrlos, berüchtigt. *Syn.* Turpis; omnium scelerum libidinumque maculis notissimus; sceleribus notatus, omni dedecore coopertus; tristi nota insignis; ignominia notatus; insignis omnibus notis turpitudinis; oppressus dedecore et infamia; infamia flagrans; omni dedecore infamis. *Usus*. Turpis adolescentia, vita infamis, omni dedecore cooperta. V. *Dedecus*.

Infamo, as, avi, atum, are, berüchtigen. *Syn.* Noto; ignominiam, notam, maculam inuro; ignominia noto; existimationem offendo, deformo; famae detrahe; infamiam affero; maledictorum notis inuro. *Phras.* 1. *Non leve crimen est, alios infamare*, es ist kein geringes Laster, andere in ein übles Geschrey zu bringen. Infamiam inferre; crimen in alicujus vitam moresque jacere, conjicere; sempiternam alicui ignominiam imponere; in alienam famam involare; existimationem offendere; alicujus honori labem inferre. V. *Infamiam creare*; *detrahe*. 2. *Infamatus est graviter*, er ist in eine sehr üble Nachrede gebracht worden. Infamiam magnam subiit; inussa illi nota est ad ignominiam sempiternam; dedecore et infamia pressus, oppressus est; infamia gravi aspersus; gravi ignominia notatus. V. *Infamiam habere*; *detraho*, *labes*, *macula*. 3. *Illi magis*, *quam tu*, *infamabuntur*, sie werden mehr an ihrer Ehre leiden, als du. Plus illi subibunt dedecoris, quam tu; plus illis afferet ea res infamiae, quam tibi; majori illi infamia, quam tu flagrabunt; gravior ad eos redundabit infamia, quam in te; hoc illis potius fraudi erit, quam tibi; plus illi ferent ignominiae, quam tu. V. *Infamia*. *Usus*. Tua moderatio aliorum infamat injuriam.

Infandus, a, um, unsäglich, abscheulich. *Syn.* Nefandus, execrandus.

Infans, tis, m. Kind. *Syn.* Vagiens puer. *Usus*. Nutrices, omnia mamsa pueris infantibus in os inferunt. Infantum incunabula.

Infans, tior, tissimus, der nicht reden kann, unberedt. *Syn.* Indisertus.)(*Eloquens disertus*. *Usus*. Dialectici infantissimi. Nihil illo accusatore infantius. Oratio neque nimis infans neque perfecte diserta.

Infantia, ae, f. Kindheit. *Syn.* Jejunitas orationis, orationis inopia.)(*Eloquentia*. *Epi*. Incredibilis, naturalis. *Usus*. Infantia ejus et inscitia causam perdidit.

Infatuo, as, avi, atum, are, bethören. *Syn.* Fatuum, stultumque reddo. *Adv.* Magis. *Usus*. Aliquem mercede infatuare.

Infector, oris, m. Färber. *Usus*. Infector me moratur.

Infectus, a, um, unverrichtet, gefärbt. *Usus*. 1. Habere aliquid factum pro infecto. Re infecta abire, unverrichteter Sachen. Irrita sunt infectaque, quae augur nefasta dixerit et odiosa. 2. *Tinctus*, gefärbt. Infectus purpura. 3. *Vitiatus*, verderbt, angesteckt. Animi hominum infecti partibus.

Infecundus, a, um, unfruchtbar. *Syn.* Sterilis.

Infelicitas, tis, f. Unglück. *Syn.* Adversa *vel* incommoda fortuna; res sinistrae, res incommoda, calamitas. *Usus*. Infelicitatem omnem in dolore ponunt. Sit hoc infelicitatis. V. *Miseria*, *adversus*, *fortuna*, *infortunium*.

Infelix, icis, *g. o.* unglückselig. *Syn.* Miser, calamitosus, dejectus ad calamitatem, dura et crudeli fortuna usus, infortunatus, funestus, inauspicatus. *Phras.* *Infelix sum*, ich bin unglückselig. Omnes felicitates mihi adversae sunt; homo sum duro fato, et in poenam genitilis; omnium, qui vivunt usquam gentium, sum miserrimus; quas in procellas fortuna me conjecit? Sempiterna nox meis fortunis offusa est; aliud ex alio vulnus a fortuna accipio; omnibus fortunae telis sum expositus; quidquid usquam malorum est, in me incurrit; nihil ad voluntatem fluit; nihil ex sententia succedit; fortuna utor periniqua. V. *Miser*. *Usus*. Siquis reipublicae est infelix, is felix esse non potest. V. *Fortuna adversa*.

Infense, feindselig. *Usus*. Nemo mihi infensius est adversatus.

Infensus, a, um, gehässig, ungünstig. *Syn.* Inimicus. *Adv.* Vehementer. *Usus*. In te concitati infensique sunt. Esse infensum fortunis alicujus. Civibus suspectus, graviterque infensus. V. *Inimicus*, *alienus*.

Infercio, is, si, tum, ire, einstopfen, einfüllen. *Syn.* Infarcio, inculco. *Usus*.

Digitized by Google

Ne inferciens verba, quasi rimas expleat.

Inferi, orum, m. die Hölle. *Syn.* Inferorum carcer; impiorum a morte sedes, locus poenarum et cruciatuum aeternorum, ubi impii seclusi a concilio coelestium in perpetuis miseriis versabuntur; Dii manes. *Phras.* 1. *Ad inferos detrusus est*, er ist in die Hölle gekommen. Eum inferi excepere aeternis exurendum ignibus; ad cruciatus nullo aevo finiendos; ad sempiternos ignes deturbatus est; ad inferos migravit, decendit, expensurus supplicia sempiternis seculorum aetatibus luenda, ad inferos praeceps actus, sceleratorum sedem ac regionem. 2. *Ad inferos poenam luit scelerum*, er leidet in der Hölle. Poenas dat apud inferos; supplicia luit in omne aevum duratura; nullius aevi longinquitate finienda; aeternis apud inferos suppliciis mactatur. V. *Animae damnatae. Usus.* Ab inferis revocare, excitare, elicere testem veritatis. Apud inferos impiorum supplicia perferre. Ad inferos poenas paricidii luere.'

Inferiae, arum, f. Todtenopfer. R. *ab inferis, quo mortui apud gentiles descendere credebantur. Syn.* Justa, feralia, mortuorum sacra. *Usus.* Inferias alicui dare, afferre.

Inferior, oris, *g. c.* niedriger.)(Superior. *Usus.* Prudentia et usu me non est inferior, inferioris ordinis amici. In inferiores crudelis, in superiores contumax, in aequos et pares fastidiosus. Superior ordine, inferior fortuna.

Infernus, a, um, das unten ist. *Usus.* Inferna sedes.

Infero, fers, tuli, illatum, ferre, hinein bringen. *Syn.* Inveho, importo, induco, intrudo.)(*Effero. Adv.* Mature, posterius, ultro. *Usus.* Terrorem, metum, cladem, calamitatem alicui inferre, Schrecken einjagen. Inferre sermonem de re aliqua, auf eine Rede von etwas kommen. Vim alicui, manus, periculum capitis inferre, Hand anlegen, ein gefährliches Spiel zurichten. Pedem inferre; inferre se in senatum, hinein gehen. Inferre facinus in famam et fortunas alterius, einen schwer anklagen, oder verleumden.

Inferus, a, um, das unten ist. R. *ab infra. Syn.* Infernus.)(*Superus.*

Infeste, feindselig. *Syn.* Inimice, hostiliter, hostilem in modum.

Infestus, a, um, feindselig, aufsässig. *Syn.* Infensus, inimicus, adversus, molestus.)(*Propitius. Adv.* Maxime. *Usus.* 1. Fortuna mihi olim propitia, nunc infesta est. Omnia mihi summam per injuriam sunt infesta. Infestis omnium oculis conspicior. Fertur infestus in omnes. Iniquo infestoque animo intueri aliquem. 2. *Plenus discriminis*, voll Gefahr, unsicher. Vitae excursionibus infestae. Saltus latrociniis infestus. Agrum Rom. hostes infestum reddidere. V. *Alienus, inimicus, vexo.*

Inficiatio, onis, f. Verneinung. *Syn.* Negatio, depulsio. *Usus.* Crimina plerumque inficiatione defendimus.

Inficiator, oris, m. Läugner. *Usus.* Una eademque est fraudatoribus et inficiatoribus impudentia.

Inficio, is, feci, fectum, ere, färben. *Syn.* Imbuo. *Adv.* Plane. *Usus.* 1. Teneros et rudes inficere et flectere. 2. *Corrumpo, vitio*, verderben. Opinionum pravitate, languore, otio, desidia infecimus et corrupimus. V. *Corrumpo.*

Inficior, aris, atus sum, ari, läugnen. *Syn.* Nego.)(*Confiteor. Adv.* Vere. *Usus.* Cum posset inficiari crimen, cum in alios derivare, confessus est. V. *Nego.*

Infidelis, e, untreu, meineidig. *Syn.* Infidus.)(*Bonus, fidelis. Phras. Sunt infideles*, sie sind treulos. Improbi sunt et perfidiosi; est in iis perfidia plusquam Punica; omnia in iis insidiosa sunt et fallacia; nihil in iis veri, nihil sancti, nullus Deum metus, nullum jusjurandum, nulla religio; fidem non praestant; in fide non manent; fluxa iis est fides. *Usus.* Non do, non dedi cuiquam infideli fidem. V. *Perfidus, perjurus*, infidelis, ein Ungläubiger, *vulg. est*; *rectius dicitur*: Religionum nostrarum mysteriis non initiatus. *Idololatra.*

Infidelitas, tis, f. Untreue. *Syn.* Perfidia. *Phras. Suspectus eris de infidelitate*, man wird dich einer Untreue in Verdacht haben. Erit, cur de fide tua non bene homines existiment; venies in suspicionem infidelitatis; parum bonae, parum rectae fidei; fides tua in suspicionem adducetur, in dubium veniet, in dubium vocabitur; causam afferes de tua fide secus existimandi. *Usus.* Quantae infidelitates in amicis!

Infideliter, treulos. *Syn.* Perfidiose.

Infidus, a, um, treulos. *Syn.* Infidelis.)(*Fidus. Usus.* Nihil enim stabile, quod infidum est. V. *Infidelis.*

Infigo, is, fixi, fixum, ere, hinein stoßen, einprägen. *Syn.* Impingo.)(*Evello. Adv.* Fidenter. *Usus.* Haec cura semper mihi erit animoque meo infixa. Ia-

Digitized by Google

fixus animo haeret dolor. Infixum in patriae caritate animum gerit. V. *Imprimo.*

Infimus, a, um, der Unterste, Geringste.)(*Summus. Usus.* Ex infimo genere et fortuna gradu. Infima faex populi. Infimo cuique gratissima animadversio. Infima conditio servorum.

Infinitas, atis, f. Unendlichkeit. *Syn.* Immensitas, infinitio, innumerabilitas. *Usus.* Infinitas locorum, rerum atque naturae. Infinitatem omnem mente peragrare.

Infinite, unendlich. *Syn.* Sine modo et fine. *Usus.* Divitias infinite concupiscit. Materia infinite dividi et secari potest.

Infinitio, onis, f. Unendlichkeit. *Syn.* Infinitas.

Infinitus, a, um, unendlich. *Syn.* Immensus, innumerabilis, inexhaustus, indeterminatus, cujus nulla est ora, nulla extremitas.)(*Definitus. Usus.* Immensa, infinita, immoderata, cupiditas. Infinitam potestatem alicui permittere. Infinita posteritas.

Infirmatio, onis, f. Schwächung. *Syn.* Debilitatio, confutatio, refutatio. *Epi.* Conjecturalis, comparativa. *Usus.* Infirmatio rerum judicatarum.

Infirme, schwächlich. *Syn.* Parum. *Usus.* Videbam infirme animatos.

Infirmitas, tis, f. Schwachheit. *Syn.* Imbecillitas, debilitas. *Usus.* Me conficit solicitudo, ex qua etiam infirmitas corporis. Infirmitatem corporis animi virtute superare. Infirmitas laterum, virium, animi, aetatis, valetudinis. V. *Debilitas.*

Infirmo, as, avi, atum, are, kraftlos machen. *Syn.* Infirmum facio, debilito, frango.)(*Confirmo. Usus.* Infirmare fidem alicujus et convellere. Pacta infirmare. Legem, senatum, veritatem infirmare. Infirmare objecta et diluere. V. *Debilito, frango.*

Infirmus, a, um, schwach, kraftlos. *Syn.* Imbecillis, debilis, enervatus, fractus, carens viribus.)(*Firmus. Adv.* Omnino. *Phras.* 1. *Corpore est admodum infirmo*, er ist sehr schwach und kraftlos. Corpore est effeto, fracto et desilitato; parum firmamenti, parum in eo virium est; qua imbecillitate, qua macie? Summa gracilitate atque infirmitate corporis. V. *Debilis, valetudo.* 2. *Animo adhuc est infirmo*, er besitzt nicht genug Herz und Klugheit. Animo est nondum consilio ac ratione firmato; pectoris ejus angustiae nondum copium tantam consilii firmitatem; non recipit levitas ista, non egestas animi; non infirmitas ingenii sustinet personam tam gravem, tam severam. V. *Animus. Usus.* Homo aetate affecta, infirmis viribus, afflictus, caducus.

Inflammatio, onis, f. Entzündung. *Syn.* Ardor. *Usus.* Inflammatio animi et quidam quasi afflatus furoris.

Inflammo, as, avi, atum, are, anzünden. *Syn.* Incendo, ignem infero, faces admoveo.)(*Restinguo, extinguo. Adv.* Necessario. *Usus.* 1. Templa inflammare. 2. *Hortor, incito, impello*, antreiben, ermuntern. Animos inflammare. Inflammare populum; inflammare motus animorum, *vel* exstinguere. Inflammatus ira. V. *Impello, excito.* Inflammatur et exardescit in dicendo. V. *Hortor, excito, impello:* item: *Ignis, incendo, accendo, flamma.*

Inflatio, onis, f. Blähung. *Syn.* Tumor. *Epi.* Magna. *Usus.* Fabae magnam inflationem habent.

Inflatus, a, um, aufgeblasen, schwülstig. *Syn.* Tumidus. *Adv.* Vehementius, gravius. *Usus.* 1. Serpens, inflato collo. 2. *Superbus, elatus*, übermüthig. Hostes spe animisque inflati. Laetitia inflatus et insolens. Errore, opinionibus inflati. V. *Superbus, arrogans.*

Inflatus, us, m. das Einblasen, die Eingebung. *Syn.* Afflatus. *Epi.* Divinus, primus. *Usus.* Primo tibicinis inflatu. Instinctu, inflatuque divino.

Inflecto, is, flexi, flexum, ere, biegen. *Adv.* Leviter, oblique. *Usus.* Jus civile non gratia inflectitur, non potentia perfringitur. Ne injuria animi tui magnitudinem inflectat. Inflexa, mollis et tenera oratio.

Inflexio, onis, f. Biegung. *Syn.* Flexio. *Epi.* Fortis ac virilis. *Usus.* Inflexio laterum.

Infligo, is, flixi, flictum, ere, einschlagen. *Syn.* Infero. *Usus.* Mortiferam plagam reipublicae infligere. Id tibi dedecus, turpitudinem sempiternam infliget. V. *Impingo.*

Inflor, aris, atus sum, ari, sich aufblasen, sich übernehmen. *Syn.* Efferor, intumesco. *Phras.* 1. *Ex re tantilla inflaris?* wirst du wegen einer so geringen Sache so sehr aufgebracht? Res tantilla tibi dat animos? Res tam exigua tibi animos facit? Res tantilla tibi eos affert spiritus; ex re tantilla tollis animos? Res tantilla adeo effert animum?

Digitized by Google

Ex re tantilla adeo te extollis? V. *Superbus. Usus.* Insolentia, timore, spe, laetitia inflari.

Influo, is, fluxi, fluxum, ere, einfließen. *Syn.* Illabor.)(*Effluo. Phras.* 1. *Savus in Danubium influit*, der Saustrom fließt in die Donau. Savus Danubio flumini miscetur; in Danubium praecipitat; se evolvit; in Danubium devolvitur. Istro flumine excipitur, leni aquarum tractu Istro se insinuat; Danubium auget. V. *Flumen. Usus.* In animos, in aures concionis blanditiis orationis influere. Ex illa lenitate ad hanc vim influat aliquid, oportet. Influunt in urbem hostes.

Infodio, is, fodi, fossum, ere, * eingraben. *Usus.* Corpus terrae infodere.

Informatio, onis, f. Unterricht. *Syn.* Notio. *Epi.* Antecepta, insita in animo. *Usus.* Antecoepta quaedam animo rei informatio. Habemus in animo insitam informationem quandam Dei. In unius verbi imagine saepe totius sententiae informatio est.

Informis, e, unförmlich, ungebildet. *Usus.* Cum res muta et informis sit eloquens et formata.

Informo, as, avi, atum, are, entwerfen. *Syn.* Adumbro, formo, instituo. *Usus.* 1. Consilium quoddam, cogitationem, judicium informare, *rudi modo adumbrare.* 2. *Imbuo*, unterrichten. Juventutem artibus informare. V. *Doceo.*

Infortunatus, a, um, unglücklich. *Syn.* Calamitosus, aerumnosus. V. *Miser, infelix.*

Infortunium, ii, n. Unglück, Unfall. *Syn.* Calamitas, aerumna, adversi casus. *Phras.* 1. *Invidia in hoc infortunium me conjecit*, der Neid hat mich in dieses Unglück gebracht. In eum me casum demisit; hoc me malo, hoc infortunio mactavit; aliena me invidia, non culpa mea me perculit, afflixit; in eam me calamitatem traxit, hoc mihi vulnus inflixit; hanc mihi plagam imposuit; hac me ruina involvit; tantum mihi malorum importavit; me in ruinam impulit. 2. *Duo infortunia mihi accidere*, zwey Unglücksfälle haben mich betroffen. Duo fulmina per hos dies me perculere; calamitatem unam, quam casus infestus tulit, altera crudelius aggravavit fortuna; cum vix primus turbo immani fragore detenuisset, secunda mox procella in me desaeviit; vix ex ea fortunae saevitia emersi, in novam calami[illegible] cidi; dedecoris acerbitatem ca[illegible] paullo infestior cumulavit. V. [illegible] *tas, miseria, adversa res. Usus.* [illegible] gnum sibi infortunium invenit.

Infra, unter, unten. *Syn.* Sub. *Supra. Usus.* Non modo ex nume[illegible] vivorum, sed infra mortuos ama[illegible] dandus. Humanas res infra se ducer[illegible]

Infractio, onis, f. Zaghaftigkeit, Blödigkeit. *Syn.* Abjectio. *Usus.* Infr[illegible]ctio quaedam animi et demissio.

Infractus, a, um, verzagt, kleinmüthig. *Syn.* Fractus, demissus. *Usus.* Non modo non infracto, sed etiam co[illegible] firmato erat animo. V. *Animus a[illegible] jectus.*

Infreno, as, avi, atum, are, * aufzäumen. *Syn.* Equis frenum in[illegible] pono.

Infrequens, tis, *g. o.* seltsam, nicht zahlreich. *Syn.* Parum frequen[illegible] *Usus.* Senatus infrequens, wobey nicht viele erscheinen. Et Romae et in prae[illegible] diis sum infrequens. V. *Rarus.*

Infrequentia, ae, f. Seltenheit. *Syn.* Paucitas, solitudo.

Infringo, is, fregi, fractum, ere, zerbrechen. *Syn.* Frango, concido, de[illegible] bilito. *Usus.* Animos alicujus, spem, audaciam, vires, dignitatem, auctoritatem infringere. Elanguescit, debilitatur; infringitur tua industria. Palmam in manibus infringere, den Sieg wieder aus der Hand lassen. V. *Frango.*

Infucatus, a, um, geschminkt. *Syn.* Fucatus, coloratus. V. *Sincerus.*

Infugio, is, fugi, itum, ere, Zuflucht nehmen. *Syn.* Confugio. *Usus.* Ne in tribunatus portum infugeret.

Infula, ae, f. Inful. *Syn.* Mitra, diadema. *Usus.* Sacerdotes cum infulis et verbenis. Venditis imperii infulis.

Infumo, as, avi, atum, are, räuchern. *Usus.* Carnes infumatae.

Infundo, is, fudi, fusum, ere, eingießen. *Syn.* Fundo, instillo.)(*Effundo. Usus.* Luxum, vitia in civitatem infundere; se in stirpem, genus alienum infundere; in memoriam, ut in vas, ea, quae discimus, infundantur. Infusa in urbem barbaries, peregrinitas.

Infusco, as, avi, atum, are, schwärzen. *Syn.* Inficio. *Usus.* Quos aliqua barbaries domestica infuscat. Vicinitas non infuscata malevolentia. V. *Inficio.*

Digitized by Google

Ingemino, as, avi, atum, are, verdoppeln. *Syn.* Gemino.

Ingemisco, is, gemui, ere, seufzen. *Syn.* Gemo. *Usus.* Pueri Spartani non ingemiscunt verborum dolore laniati. V. *Gemo.*

Ingenero, as, avi, atum, are, einpflanzen. *Syn.* Ingigno. *Usus.* Natura amorem in filios parentibus ingenerat; ei familiae ingenerata frugalitas videtur.

Ingeniose, artig, sinnreich, scharfsinnig. *Syn.* Solenter, acute, subtiliter.

Ingeniosus, a, um, sinnreich. *Syn.* Multum habens ingenii, acutus, solers, eximio, acerrimo ingenio.)(*Hebes, tardus. Phras. Vir ingeniosus est et peracutus*, er ist ein scharfsinniger Mann. Acer investigator rerum est, quae a natura involutae videntur; mira quaedam, et nova excogitare solitus; vir est, quo nihil solertius; qui solertissime perspiciat omnia, sagax, providus ad futura prospicienda; mente acri et perspicaci prudentia praeditus; egregia est ingenii acie; in quo multa docilitas et memoria, quae fere ingenii nomine appellantur; animi motibus celebribus, ad inveniendum acutis; ad memoriam firmis, ad explicandum ornandumque expeditis, quem summum excellensque ingenium armavit ad omnia; vir summa indole, abundantia quadam ingenii praestans; incredibili ingenii magnitudine; singulari ac prope divina quadam vi ingenii; indoles in illo magna, ingeniumque versatile sic pariter ad omnia, ut natum ad id unum diceres, quodcunque ageret; floret ingenii acumine; acri et perspicaci pollet ingenio; ea est homini ingenii acies, ea intelligendi acrimonia, is vigor, id acumen, ea mirifica vis ingenii, nihil ut non videat, nihil non scientia comprehendat; est in eo, non quale multis contingit, ingenium, sed egregium, exquisitum, singulare, ac prope divinum; dotibus ingenii instructus est eximiis. V. *Ingenium. Usus.* Aristoteles docet, omnes ingeniosos melancholicos esse.

Ingenium, ii, n. natürlicher Verstand. *Syn.* Vis ingenii, ingenii acies, acumen, perspicacitas mentis, solertia, ingenii celeritas, indoles. *Epi.* Acre, acutum, bonum; dignum immortalitate, divinum, elegans, excellens, exiguum, eximium, fidum, hebes, humanum, illustre, immemor, inverecundum, lene, magnum, mediocre, mirum, miserum, muliebre, multiplex, optimum, oratorium, par, parvum, peracre, praestans, sane probabile, probrum, singulare, splendidissimum, summum, tantum, tardum. *Phras.* 1. *Ingenium sentio in te esse summum*, ich halte dafür, du habest einen trefflichen Verstand. Ingenium in te sentio esse eximium, non mediocre, non vulgare; non quale multis contigit, sed exquisitum, rarum, singulare, praestans, acutissimum et plane divinum; acutissimam esse aciem ingenii tui; egregio te a natura instructum esse ingenio; minimo te esse hebetem ad id, quod melius sit intelligendum judico. Eam esse ingenii tui aciem judico, nihil, ut non videas, assequaris, facile intelligas, mente comprehendas. Ingenii tantum in te esse duco, quantum potest esse plurimum; de ingenii tui praestantia, vi, acie ita statuo, neminem anteferri tibi, paucos admodum conferri posse; praestare, excellere, valere, florere te ingenio; ingenio te vel omnibus antecellere, vel certe nemini concedere judico; ingenii tui praestantiae tantum tribuo, ut paucos comparem, neminem tibi anteponam; omnibus te ingenii laudibus efflorescere; extra omnem ingenii aleam esse positum judico; mentem sagacem, ingenium acerrimum in te esse sentio. 2. *Hoc ingenium meum superat*, das ist mir zu hoch. Non hoc ingenii est mei; non capiunt rem tantam ingenii mei angustiae; vires ingenii hoc superat; hoc ingenii facultatem excedit; haec illi disputent, quibus vires ingenii pares; modus ingenii contractior; haud adeo patent ingenii mei fines; ut ista comprehendant. 3. *Totum ingenium ad causam cognoscendam impendere*, seinen Verstand auf Erkenntniß eines Handels anwenden. Nervos omnes ingenii contendere; ingenium exacuere; omnes ingenii vires ad causae cognitionem conferre; toto pectore in causae cognitionem incumbere; nihil ingenii, nihil industriae praetermittere in causis cognoscendis. 4. *Praestanti est indole atque ingenio*, er ist von einer trefflichen Gemüthsart. Rara hominis, summaque indoles; alta animi indoles, rectum ingenium, vis naturae pulcherrima. V. *Indoles. Usus.* 1. Industria alit, suppeditat, acuit ingenium. Abundat,

Digitized by Google

valet, floret ingenio. Effulget, elucet in rebus omnibus ejus ingenium. Ingenii opinio. 2. *Natura*, *indoles*, Gemüthsart. Inverecundum animi ingenium; unius in bono constans, quam navum in malitia ingenium; ferox, mutabile, servile ingenium. Suo vivere ingenio. Ad ingenium redire, se recipere, wiederum in die alte Gewohnheit fallen. V. *Ingeniosus*, *natura*.

Ingens, tis, *g. o.* sehr groß. *Syn.* Immanis, grandis, immensus. *Usus.* Ingens, immanis praeda, pecunia. V. *Magnus*.

Ingenue, aufrichtig. *Syn.* Candide, libere, sincere. *Usus.* Cupere me laudari, aperte et ingenue fateor.

Ingenuitas, tis, f. Aufrichtigkeit, Redlichkeit, Offenherzigkeit. *Syn.* Liberalitas, honestas, probitas. *Usus.* Prae se ferre probitatem quandam et ingenuitatem. Vitanda verborum turpitudine ingenuitatem suam et ruborem praestare. V. *Honestas*, *decet*.

Ingenuus, a, um, aufrichtig, redlich, ehrbar. *Syn.* Liberalis, liber, honestus. *Adv.* Inprimis, maxime. *Usus.* Nihil in eo apparet moderatum, pudens, pudicum, ingenuum. Homo ingenuus, liberaliter educatus. Vita, animus, artes ingenuae et liberales. V. *Honestus*.

Ingero, is, gessi, gestum, ere. hinein thun. *Syn.* Infero, intrudo. *Usus.* Sed quid ego ingero praeterita?

Ingigno, is, genui, genitum, ere, einpflanzen. *Syn.* Ingenero. *Usus.* Ingenita naturae virtus. Veri inveniendi cupiditatem nobis natura ingenuit.

Inglorius, a, um, unberühmt. *Syn.* Inhonoratus.)(*Honoratus*. *Usus.* Vita inhonorata, ignobilis, ingloria. V. *Contemptus*.

Ingluvies, ei, f. Fraß. *Syn.* Voracitas. V. *Gula*, *vorax*.

Ingrate, undankbar. *Syn.* Animo ingrato, illiberaliter. *Usus.* Ingrate nostra facilitate abutuntur.

Ingratiis; wider Eines Willen, ohne Dank. *Usus.* Tuis ingratiis abibo. *Te invito ac repugnante*. V. *Invitus*.

Ingratis, ungern. *Syn.* Invito, cum mala gratia.)(*Cum bona gratia*. *Usus.* Extorquendum est invito et ingratis, quod debet.

Ingratus, a, um, undankbar. *Syn.* Immemor beneficii, gratiae.)(*Gratus*. *Adv.* Crudeliter, imple. *Phras.* 1. *Ingratus es*, du bist undankbar. Ingratum te praebes; ingrate agis; gratiam non refero; gratiam non reddis; gratiam a te non fero; officium in te requiro, desidero; officium non praestas; meis in te meritis non respondes; mea in te officia non rependis; officia officiis non compensas; memorem beneficii animum non praestas; in vitium animi ingrati incidisti; turpem ingrati animi culpam sustines; de referenda gratia parum es solicitus, parum laboras, parum cogitas; referendae gratiae haud quaquam studiosus es. 2. *Nihil pejus odi*, *quam animi ingrati vitium*, *vulg. ingratitudinem*, ich hasse nichts mehr, als die Undankbarkeit. Nullum odiosus mihi crimen est ingrati animi culpa, nullum hominum genus acerbius odi, acerbiore insector odio, quam qui gratiam bene meritis non referunt; qui de gratia referenda minimum cogitant, parum laborant; cum omne crimen, tum vero praetermissae gratiae, neglecti officii culpa gravis admodum, molesta et odiosa mihi est; odi immemorem beneficii animum, et ingrati animi crimen detestor. *Usus.* 1. Nihil cognovi ingratius, in quo vitio nihil non mali inest. Ingrati animi crimen horreo. Ingratus animus. 2. *Molestus*, *odiosus*, unangenehm. Si ingrata tibi sunt officia mea, non committam, ut tibi insanire videar. V. *Odiosus*, *molestus*.

Ingravesco, is, ere, schwer werden. *Syn.* Glisco, cresco, gravior fio. *Adv.* Vehementius. *Usus.* Ingravescit in dies malum. Annona ingravescit. Corpora defatigatione ingravescunt. V. *Augeo*.

Ingredior, eris, gressus sum, gredi, eingehen, hinein gehen. *Syn.* Intro, introeo, me infero, ineo, pedem infero, pedem pono, adeo, accedo. *Adv.* Audacius, aequaliter, paullo secius, pedetentim, penitus, similiter, tarde, timide. *Usus.* 1. Iter, causam, vitam honestam ingredi. Hoc die primum in spem libertatis ad dicendum ingressus sum. Vestigiis majorum ingredi. 2. *Aggredior*, *incipio*, anfangen. Id nunc facere ingredimur. De iis dicere ingressus sum. Consilium, rationem vivendi bellum ingredi. 3. *Gradior*, *eo*, gehen. Libere ingredi. Hanc viam vix sine casu aliquo, aut prolapsione ingrediere. V. *Incedo*, *aditus*.

Ingressio, onis, f. Eingang. *Syn.* Introitus, aggressio, incessus. *Epi.* Obscura, antiqua, moderata. *Usus.*

Digitized by Google

Interdum orationis cursus est incitatior, interdum ingressio moderatior.

Ingressus, us, m. Gang, Eingang. *Syn.* Incessus. *Usus.* Vestigiis odorari ingressus cujuspiam. Orationis vestigia ingressumque non vidi.

Ingruo, is, ui, ere, einbrechen. *Syn.* Impendeo. *Usus.* Periculum, metus, morbus ingruit. V. *Immineo.*

Ingurgito, as, avi, atum, are, einschlucken. *Syn.* Infero, immitto. *Usus.* Se in copias alicujus, in multa flagitia ingurgitare. V. *Immergo.*

Inhabilis, e, ungeschickt, unfähig. *Syn.* Ineptus.

Inhabitabilis, e, unwohnbar. *Syn.* Vastus, incultus, desertus.)(*Habitabilis.*

Inhabito, as, avi, atum, are, wohnen, bewohnen. *Syn.* Habito.

Inhaereo, es, haesi sum, ere, anhängen, kleben. *Syn.* Haereo, insideo. *Adv.* Penitus. *Usus.* Animi corporibus inhaerentes. Inhaeret visceribus dolor. Inhaeret id in mentibus omnium. V. *Haereo*, *adhaereo.*

Inhalo, as, avi, atum, are, einhauchen. *Syn.* Exhalo, afflo. *Usus.* Teterrimam nobis popinam inhalabas.

Inhibeo, es, ui, itum, ere, verwehren, Einhalt thun. *Syn.* Cohibeo, coërceo. *Usus.* Inhibere remos, remiges. An te non inhibet vox miserorum? V. *Cohibeo*, *comprimo*, *coërceo.*

Inhibitio, onis, f. Verbot, Abhaltung. *Usus.* Inhibito remigium.

Inhio, as, avi, atum, are, heftig nach etwas trachten. *Usus.* Uberibus puer inhians. V. *Desidero*, *aspiro*, *capto*, *aucupor.*

Inhoneste, unanständig. *Syn.* Spurce.

Inhonestus, a, um, unehrbar. *Syn.* Turpis.)(*Honestus. Phras. Patrem senio confectum deserere, inhonestum est*, es ist schändlich, den abgelebten Vater verlassen. Non decet, non convenit, haud aequum est; nefas est, iniquum est, flagitium est; minime honestum, minime rationi consentaneum est. V. *Decet*, *turpis. Usus.* Quae honeste nominari non possunt, inhonestissima sunt.

Inhonoratus, a, um, unachtbar. *Syn.* Inglorius.)(*Honoratus.* V. *Vilis.*

Inhorresco, is, ui, ere, erschrecken, wüthen. *Usus.* Inhorrescit, mare, tenebrae conduplicantur. V. *Horror.*

Inhospitalis, e, wüst, unbewohnt. *Syn.* Desertus, incultus, asper.

Inhospitalitas, tis, f. Unfreundlichkeit gegen Freunde. *Epi.* Domestica, molesta, impudens, crudelis, moderata. *Usus.* Inhospitalitas est opinio vehemens, fugiendum esse hospitem.

Inhumane, unmenschlich, grausam. *Syn.* Inhumaniter.

Inhumanitas, tis, f. Unmenschlichkeit. *Syn.* Immanitas, crudelitas. *Usus.* Mansuetudinem in inhumanitatem convertere. V. *Crudelitas.*

Inhumaniter, unmenschlich. *Syn.* Inhumane.

Inhumanus, a, um, unmenschlich, unbarmherzig. *Syn.* Crudelis, communi hominum sensu carens, asper, ferus, durus, difficilis, agrestis, morum insuavium, vitae communis ignarus; humanitatis expers, immemor, nunquam particeps; inops humanitatis et inurbanus; ab humanitate derelictus. *Phras.* 1. *Homo ferus et inhumanus est*, er ist von einer rauhen, grausamen Gemüthsart. Nihil tam ferum ac inhumanum, quam hominis hujus indoles asperrima; humanitatem exuere videtur, ita difficilis aditus, gravis vultus, superba responsa, insolens est vita; summa morum acerbitate et immanitate natura omni humano generi insociabilis; ut ferae quaedam nunquam mitescunt, sic immitis et implacabilis est ejus hominis animus, et a cultu ac humanitate longissime remotus. V. *Barbarus*, *durus*, *crudelis.* 2. *Brasiliae populi plane inhumani sunt*, die Brasilier sind gar unmenschlich. Brasiliae gentes humanitatis immemores sunt; humanitatem omnem exuerunt, abjecerunt; omnem humanitatis sensum amisere; ab humanitate derelicti sunt; humanitatem a se omnem exstirparunt. *Usus.* In hoc animo nihil inhumanum, nihil agreste est. V. *Agrestis.*

Inhumatus, a, um, unbegraben. *Syn.* Insepultus. *Usus.* Diogenes se inhumatum projici jussit.

Inibi, eben daselbst. *Syn.* Ibidem.

Injicio, is, jeci, jectum, ere. hinein werfen. *Syn.* Objicio, immitto. *Usus.* Dubitationem alicui et scrupulum injicere. Cogitationem alicui, ardorem, spem, metum, religionem, cupiditatem injicere. Frenos furori, alicui manus injicere. V. *Impono.*

Inimice, feindlich. *Syn.* Infeste, inimico animo.)(*Amice. Usus.* Infestissime, inimicissime agere, contendere cum aliquo, insectari aliquem.

Digitized by Google

Inimicitia, ae, f. Feindschaft. *Syn.* Simultas, alienatio, disjunctio. *Epi.* Aperta, summa. *Phras.* 1. *Graves inimicitias inde habebis*, du wirst davon große Feindschaft haben. Graves inimicitias suscipies, subibis, adibis; grandes tibi inimicitiae erunt, nascentur; ad inimicitias graves venies, descendes; intercedent tibi cum aliis graves inimicitiae; grave odium adversus te concitabis; odium subibis, incurres acerbissimum; habebis tibi infensos multos; gerendae tibi erunt, exercendae capitales inimicitiae; ab inimicitia tua eam ob rem deficient plurimi, et societatem dissolvent; in simultate non cum paucis eris; plurimos a te avertes; alii ex aliis se a conjunctione tua avellent; non pauci alieno in te erunt animo; seseque a te disjungent; infestis deinceps animis dissidebitur; inimicitias graves contrahes; alia ex aliis simultas incidet, attrocioribus inimicitiae certaminibus exercenda. V. *Amicitiam dissolvo*, *odium*. 2. *Ponite tandum inimicitias*, legt doch einmahl die Falschheit ab. Inimicitias tandem candide et simpliciter ponite, deponite; exstinguite veteres simultates; inimicitias diuturnas caritati patriae condonate; discedite tandem ab inimicitiis et odiis inveteratis, vosque ex inimicitia in gratiam revocate. V. *Amicitiam redintegro*, *concilio*. *Usus.* 1. *Inimicitias appetere*, gern Feindschaft machen. Indicere, concipere, denuntiare; ad inimicitias vocare. 2. *Inimicitias capere*, Feindschaft auf sich laden. Suscipere, adire, subire, habere, exercere, gerere; ad inimicitias venire, descendere; inimicitiae mihi tecum sunt, intercedunt. 3. Inimicitias *deponere*, fahren lassen. Ponere, patriae concedere inimicitiae; ab inimicitiis discedere. V. *Odium*.

Inimicus, a, um, feindlich. *Item.* Inimicus, i, m. Feind. *Syn.* Hostis, infestus, infensus, adversarius, alienatus, non aequus, iniquus, invidus, obtrectator. *Epi.* Acer, acerbus, communis, gravis, incolumis, innocens, magnus, odiosus, paternus, pecuniosus, potentissimus, valens, verecundus, voluntarius. *Adv.* Acrius, aperte, crudeliter, graviter, valde, usque eo. *Phras. Inimicus est perpetuus*, er ist mein ewiger Feind. Alienissimo est a me animo; dudum se a me abalienavit; inimicissimum se mihi reddidit, animum ostendit mihi crudeliter inimicum; immortales in me gerit, exercet iras; infestissimus est meis fortunis, et laudibus; inimicitias jam diu susceptas, et ut videtur, posteris tradendas pertinacissime persequitur; resident etiamnum in animo ejus graves atrocesque inimicitiae: sunt mihi cum eo homine inimicitiae et veteres, et atrocibus celebratae certaminibus; odio me insectatur capitali; adversario ille utor gravi sane et infenso, qui, quidquid virium habet et acerbitatis, id totum in me confert ac effundit; qui adversatur mihi acerrime et gravissime; qui mihi pestem ac perniciem molitur; exitum machinatur; qui totus incumbit in meam perniciem; me ubique meaque commoda oppugnat; nullam adversus me injuriam praetermittit. V. *Hostis*, *odium*, *injuria*. *Usus.* Aspicere te non potest, adeo inimico in te est animo.

Inique, unbillig. *Syn.* Injuste. *Usus.* Ita iniquissime comparatum est; iniquissime expulsus. Inique, contra jus fasque agere.

Iniquitas, tis, f. Unbilligkeit. *Syn.* Injuria. *Epi.* Tanta.)(*Aequitas*. *Usus.* Aequitas certat cum iniquitate. Habet ea res magnam iniquitatem. In tanta hominum perfidia et iniquitate vivimus. V. *Injuria*.

Iniquus, a, um, ungerecht. *Syn.* Injustus, injurius, inimicus, non habens aequitatem. *Adv.* Obscurius, valde.)(*Aequus*. *Usus.* Quae res iniquissima et acerbissima est, nec ferenda. Homo natura asper et omnibus iniquus; iniquo infestoque animo intueri aliquem; iniquo loco ad hostes subire, durch üble, unebene Wege auf den Feind los gehen. V. *Injustus*, *inhonestus*.

Initia, orum, n. Fest der Göttinn Ceres. *Syn.* Sacra Cereris.

Initior, aris, atus sum, ari, einweihen. *Syn.* Inauguror, consecror, devoveor, sacris imbuor. *Usus.* Initiari sacris. Sacra initiata et devota.

Initium, ii, n. Anfang. *Syn.* Principium, fundamentum, elementum. *Epi.* Accomodatum naturae, falsum. *Phras.* 1. *Haec erant initia doctrinae nostrae*, das war der Anfang unserer Lehre. Haec erant incunabula doctrinae nostrae; hae primae origines et elementa studiorum nostrorum; ab his profecta initiis est doctrina nostra; haec principia erant, et quaedam quasi semina doctrinae nostrae; haec do-

Digitized by Google

ctrinae erant primordia; haec rudimenta, haec prima velut vestigia ac lineamenta erant doctrinae nostrae. Hoc a fonte omnis nostra doctrina manavit. 2. *Adhuc inter initia haeremus operum*, wir sind noch nicht weit gekommen. Adhuc in operum primordio stamus; non in exitu, sed in limine operum nostrorum stamus; vestibulum magni operis ingressi sumus; longe absumus a metis, vix e carceribus digressi; informatam habemus operis totius molem, non perfectam. 3. *Ab initio mundi*, vom Anfange der Welt. Ab orbe condito; ab ultima mundi origine; post hominum memoriam; post natos homines. 4. *Belli initium satis fortunatum fuit*, der Anfang des Krieges hat sich sehr wohl angelassen. Laetissima erant armorum principia; initia belli se dabant optime; primo belli progressu satis felices fuimus; belli primordium satis laetum erat; in limine, exordio, ingressu belli res nostrae habebant satis belle; principio belli res ex sententia gesta; sub belli primordia optatis fortuna respondit. V. *Successus. Usus.* Belli initium ducere, capere, sumere a levibus proeliis. Belli initium inde profectum est, quod; levi ex principio magnum bellum conflatum est, sed ut initia inchoavimus, ita persequenda sunt coepta. Bonis initiis orsus male finiit. Ut male posuimus initia, sic caetera sequentur. Ut se dant initia, wie sich die Sache anläßt. V. *Incipio*, *inchoo*, *exordium.*

Injucunditas, tis, f. Unlieblichkeit. *Syn.* Asperitas.

Injucunde, unangenehm.)(*Jucunde.*

Injucundus, a, um, unlieblich, unangenehm. *Syn.* Insuavis, acerbus. *Usus.* Labor mihi minime injucundus. V. *Odiosus*, *molestus.*

Injungo, is, xi, ctum, ere, auflegen. *Syn.* Impono, affero, importo. *Usus.* Aliquid damni reipublicae; servitutem alicui, onus, necessitatem injungere.

Injuratus, a, um, nicht beschworen. *Syn.* Qui non juravit, sine jurejurando. *Usus.* Tibi vel injurato credendum. Lingua juravi, mentem injuratam gero.

Injuria, ae, f. Unrecht, Beleidigung. *Syn.* Iniquitas.)(*Jus*, *beneficium. Phras. Injuriam alicui facere*, einem Unrecht thun. Injuriam alicui inferre, afferre, imponere, conflare; injuria aliquem afficere, onerare, lacerare, lacessere, vexare, exagitare, insectari; injuriam jacere, mittere in aliquem; injuriosius tractare aliquem; patientiam alicujus tentare; ejus patientia abuti; injuriam alicui contexere; injuriis aliquem et maledictis proscindere, laedere, configere; injuriis ac maledictis appetere aliquem, incessere, jactare, violare, provocare. 2. *Gravem a te passus sum injuriam*, ich habe großes Unrecht von dir erlitten. Injuriam a te accepi gravissimam; a te orta, nata est mihi illa injuria; gravi injuria a te afflictus sum, haec mihi a te oblata, imposita est injuria; iniquis a te mecum est actum; injuriosus sane in me fuisti et iniquior; injuriose me tractasti; injurium, injuriosum, iniquum, gravem te sensi, expertus sum; gravem abs te pertuli injuriam; graviter laesus, offensus sum; gravem a te molestiam accepit animus meus; gravi a te injuria affectus, laceratus, provocatus sum; appetitus injuria sum nullo meo merito, nulla mea culpa, nihil tale meritus; injuriose, acerbe, inique, contra jus omne, contra, quam meritus sum, immerentem, innocentem, nullius affinem culpae, omnis culpae expertum, ab omni vacuum culpa me tractasti. 3. *Injuriam ulciscor*, ich werde mich des Unrechtes halber rächen. Persequar tot tuas in me injurias; parem brevi pro injuria gratiam referam; par pari referam; merita meritis compensabo; erit propediem, cum idem tibi reponam; cum pari te munere remunerabor; is sum, qui injuriam facile referre possim; feres a me, quod intulisti; impune tibi non erit, non abibit sic, quod injuria me affecteris; impunita non erit, inulta non relinquetur injuria tua. Memorem me injurae senties, experieris. V. *Ulciscor*, *impune.* 4. *Adversus injuriam se defendit*, er hat sich allem Unrechte tapfer entgegen gesetzt. Injuriam magno animo propulsavit; ab injuria hominem deterruit; injuriis restitit animo praesenti; ea injuria ut se levaret, nihil non egit; eam ut a se injuriam prohiberet, depelleret; ab injuria hominem ut detraheret, ut illa is injuria abstineret, praesentia animi effecit. 5. *Injuriam aequo animo pertulit*, er hat dieses Unrecht standhaft ertragen. Plagam illam eo animo accepit, par ut injuriae videretur; injuriam eo animo tulit, passus, perpessus est, tanquam ad se nihil ea pertineret. V. *Patior*, *fero.* 6. *Injuriam omnium oblivisco*, ich vergesse aller Beleidigungen. Injurias omnes oblivione contero; omnem acceptae injuriae memoriam ex animo deleo; animus ultionem non spectat;

Digitized by Google

ultionis consilium omne libenter abjicio, omitto, depono; ab ulciscendi consilio animum abduco; non persequar injurias meas; injuriae eae omnes in amicitiae gremio sunt sepultae. V. *Obliviscor*. *Usus*. 1. Injuria est, quae aut pulsatione corpus, aut convitio aures, aut aliqua turpitudine vitam alicujus violat. Injuria duobus modis fit, vi et fraude. 2. *Immerito*, unbillig. Non injuria suspectus es. V. *Convitium*, *contumelia*, *ignominia*.

Injuriose, schimpflich. *Syn*. Per contumeliam, contumeliose.)(*Jure*. *Usus*. Temere atque injuriose de aliquo suspicari.

Injuriosus, a, um, lästerlich, schändlich. *Syn*. Injurius. *Usus*. Injuriosa et facinorosa vita. V. *Injuria*.

Injurius, a, um, unrecht, unbillig. *Syn*. Iniquus.

Injussus, us, m. ungeheißen, ohne Befehl. *Syn*. Sine jussu, auctoritate, concessu.)(*Jussus*. *Usus*. Injussu populi hoc fecisti.

Injuste, wider Recht, unbillig. *Syn*. Inique, injuriose, contra fas. *Usus*. Injuste in quemquam impetum facere.

Injustitia, ae, f. Ungerechtigkeit. *Syn*. Iniquitas. *Epi*. Capitalior, moderata.)(*Justitia*. *Usus*. Injustitiae duo sunt genera, alterum, eorum, qui inferunt; alterum eorum, qui ab iis, quibus infertur, non propulsant injuriam.

Injustus, a, um, ungerecht. *Syn*. Iniquus, injurius injuriosus, immeritus, non debitus.)(*Justus*. *Adv*. Dupliciter. *Usus*. Qui perniciosa et injusta populis jussa describunt. Vir maleficus natura et injustus. Ita non injusta, sed merita et debita. Injustum onus alicui imponere. V. *Injuria*.

Innascor, eris, natus sum, nasci, eingepflanzt werden. *Syn*. Ingignor. *Usus*. Quibus recta ratio constansque innascitur.

Innato, as, avi, atum, are, hinein, obenher schwimmen. *Usus*. Pisciculi in concham innatant. V. *Nato*.

Innatus, a, um, angeboren: *Syn*. Insitus, ingenitus, ingeneratus.)(*Assumptus*, *adventitius*. *Usus*. Innata est homini probitas, vel potius insita.

Innavigabilis, e, unschiffbar.

Innecto, is, nexui, nexum, ere, einflechten. *Syn*. Necto.

Innitor, eris, nisus, *vel* nixus sum, niti, sich anlehnen. *Syn*. Inclinor, reclinor. *Phras*. *In te uno respublica innititur*, die Republik verläßt sich allein auf dich. Tuum est fulcire labefactam rempublicam. In te uno nititur salus civitatis; in te uno, atque in spe consilii tui requiescit; fortunae omnium nostrum tuae fidei innitur; respublica omnis in tuis humeris innititur. *Usus*. Fortuna hostium uni viro innititur. Respublica in tuis humeris innititur.

Inno, as, avi, atum, are, schwimmen über etwas. *Syn*. Innato.

Innocens, tis, *g. o.* unschuldig. *Syn*. Qui nihil nocet, qui nulli injuriam facit, integer, culpa vacans; ad quem ne suspicio quidem criminis perveniat, ab omni culpae suspicione remotissimus, nullius probri compertus, a culpa vacuus, crimine innoxius. *Phras*. 1. *Innocens sum in ea causa*, ich bin in dieser Sache unschuldig. Longe remotus a culpa sum; procul absum ab ejus rei culpa; culpa careo; culpa vaco; culpam ejus rei non sustineo; expers culpae sum; affinis culpae non sum, purus a culpa sum; tam absum a culpa, quam qui maxime; culpae ejus mihi non sum conscius; extra culpam sum; in culpa non sum; in me conferri culpa non potest; culpa ea in me conferenda, mihi assignanda, adscribenda, attribuenda non est; ejus rei culpa haerere in me non potest; abest a me ea culpa longissime; abhorret ab ea culpa vitae meae institutique ratio; procul a me haec culpa est; extra noxiam sum; is sum, quem nulla ejus culpae suspicio violarit. 2. *Innocentem accusas*, du klagest mich unschuldiger Weise an. Insontem, immerentem, nullo meo merito, injuria, injuste, inique, contra jus et aequum in crimen vocas; nihil peccavi, nihil admisi, nullo me scelere adstrinxi, abs te tamen accusor; expertem criminis, innoxium me exagitas; vacuum a culpa in judicium vocas, reum facis, persequeris; tu me sine causa, immerito in culpam vocas, in infamiam adducis. V. *Accuso*. 3. *Multi innocentes condemnantur*, Viele werden unschuldig bey Gericht verdammt. Saepe, qui culpam non admiserunt, judicio, judicum sententiis damnantur; multi falso scelere damnantur; multi oblato falso crimine insontes opprimuntur; multi nullius probri comperti, in quibus nullius inest peccati infamia, innoxii damnantur; multi immerita damnatione afficiuntur; iniquis judiciis circumveniuntur, opprimuntur; expertus culpae criminis poenas inunt. *Usus*. Innocens dicitur, non qui leviter nocet, sed qui nihil nocet. Vir innocens, integer, religiosus. V. *Integer*.

Innocenter, unschuldig. *Usus*. Vita innocenter acta.

Innocentia, ae, f. Unschuld. *Syn*.

Digitized by Google

[illegible]tas vitae et morum. *Epi.* Par, sin[illegible], vetus, summa. *Usus.* Innocentia [illegible]is affectio animi, quae noceat ne[illegible]. Vir summa integritate et innocentia. [illegible] *Integer.*

Innocuus, a, um, unschädlich. *Syn.* Innocens.

Innovo, as, avi, atum, are, erneuern. *Syn.* Renovo, novum facio.

Innoxius, a, um, unschuldig. *Syn.* Innocens. V. *Innocens.*

Innumerabilis, e, unzählbar. *Syn.* Innumerus, infinitus numero, quod omnem excedit numerum. *Usus.* Infinita vis innumerabilium atomorum. V. *Multi.*

Innumerabilitas, tis, f. Unzählbarkeit. *Usus.* Innumerabilitas atomorum.

Innumeri, ae, a, unzählbare, unzählige. *Syn.* Innumerabiles.

Innuo, is, ui, ere, winken *Syn.* Nutu aliquid significo, nutu capitis loquor. *Usus.* Huic aditum modo patefacio et innuo.

Innuptus, a, um, unvermählt. *Syn.* Non nuptus.)(*Nuptus. Usus.* Paris Helenam innuptis junxit nuptiis.

Inobscuro, as, avi, atum, are, verfinstern. *Syn.* Infusco.)(*Declaro, illustro.*

Inoffensus, a, um, unverletzt, nicht anstößig. *Usus.* Pedem inoffensum referre.

Inofficius, a, um, undienstbar. *Syn.* Inhumanus, illiberalis. V. *Illiberalis.*

Inopia, ae, f. Armuth, Mangel. *Syn.* Egestas, indigentia.)(*Copia. Epi.* Magna, summa, tanta. *Phras.* 1. *Caesar Hispaniensi bello Pompeji copias ad summam inopiam redegit*, Cäsar hat im spanischen Kriege das Kriegsheer des Pompejus in die größte Noth gebracht. In summas angustias compulit; in maximas omnium rerum difficultates conjecit; copias eo redegit, ut omnium rerum penuria laborarent; ut inopia premerentur et conficerentur extrema; ut rerum omnium inopia pessime acciperentur; ut in maximis angustiis ac difficultatibus versarentur; ut nullis non incommodis afficerentur; ut plurima incommoda sustinerent; ut summis cum incommodis conflictari cogerentur. Caesar Pompeji copias ad rerum omnium egestatem adduxit; non solum ad summam rerum bellicarum indigentiam, sed ad extremas quotidiani victus angustias redegit. Caesar Hispaniensi bello id egit maxime, ut Pompeji copiis arctiora in dies fierent omnia. V. *Annona.* 2. *Inopiam sublevare*, dem Mangel aller Sachen abhelfen. Mederi inopiam; rebus mature occurrere; tutari inopiam; incommodum novis commodis sanare; inopia levare. *Usus.* Aliquem ad inopiam redigere. Inopia consilii laborare. Inopiam aequo animo ferre ac tolerare. Inopia oratoris et jejunitas. V. *Egeo, pauper.*

Inopinans, tis, *g. o.* nicht vermuthend. *Usus.* Multos in agris inopinantes deprehendit.

Inopinate, unvermuthet. *Usus.* Inopinate, praeter spem accidit. V. *Casu.*

Inopinatus, a, um, unvermuthet. *Syn.* Nec opinatus, improvisus. *Usus.* Omnia repentina et inopinata graviora. Dictu inopinatum atque mirabile. Ex inopinato observare aliquem. V. *Improviso.*

Inopportunus, a, um, ungelegen, ungereimt. *Syn.* Alienus, incommodus.)(*Opportunus. Usus.* Sedes eo in loco non inopportuna sermoni nostro.

Inops, is, *g. o.* arm, dürftig. *Syn.* Pauper, nudus, impotens.)(*Abundans. Usus.* Inops rei alicujus, *vel* a re aliqua. Inops aerarium et exhaustum. Humanitatis inops et inurbanus homo. V. *Pauper, inopia.*

Inordinatus, a, um, unordentlich. *Syn.* Perturbatus, confusus.)(*Ordinatus. Usus.* Ex inordinato in ordinem reducere.

Inornate, unzierlich. *Syn.* Inculte, ineleganter.

Inornatus, a, um, ungeziert. *Syn.* Inconditus, incomptus, agrestis, rudis, horridus, sine nitore et palaestra.)(*Ornatus. Usus.* Inornata mulier, oratio. Nuda et inornata inventio. V. *Incultus.*

In praesentia, jetzt. *Syn.* In praesenti, in praesens tempus, in hoc tempore praesenti.)(*In posterum. Usus.* Periculum in praesentia atque ante oculos positum est. *Impraesentia*, in Gegenwart, *vox est merito suspecta.*

Inprimis, vornehmlich. *Syn.* Comprimis. *Usus.* Inprimis te amo. Argumentum inprimis firmum.

Inquam, ich sage. *Syn.* Dico, ut dixi, ut institui dicere. *Usus.* Hoc inquam, dico.

Inquies, tis, *g. o.* unruhig. *Syn.* Inquietus. *Usus.* Humanum genus inquies et indomitum. V. *Inquietus.*

Inquietatio, onis, f. Beunruhigung.

Inquieto, as, avi, atum, are, beunruhigen. *Syn.* Turbo. V. *Inquietus.*

Inquietus, a, um, unruhig. *Syn.* Turbulentus. *Phras.* 1. *Homo est inquieto plane ingenio*, er ist ein unruhiger Kopf. Sine furore ac amentia consistere ejus animus non potest; nec vigilans, nec in somnis mente consistit; acer; ad vim promptus, ad seditionem paratus; turbulenter et turpide facit omnia; vir moribus

Digitized by Google

turbidus, et ingenio minime otium patiente; homo impiger, factiosus, et novarum rerum avidus; cui solenne nihil; cujus ea una agendi ratio, nihil neque intactum, neque quietum pati, omnia agitare; qui moveri omnia, quam senescere malit. 2. *Curae hominem inquietum reddunt*, die Sorgen lassen ihm keine Ruhe. Inopia rerum et scelerum conscientia in dies magis ejus animus agitatur; agitant hominem imminentium rerum tristes imagines; nec somnum capere, nec pati quietem potest. V. *Cura*. *Usus*. Ingenio inquieto et ad novas res avido.

Inquilinus, i, m. Einwohner. *Syn*. Qui in aedibus alienis habitat, praesertim conductis. *Usus*. Non inquilini solum sed et mures ex aedibus migrarunt. Philosophia inquilina.

Inquinate, unflätig. *Syn*. Barbare, incompte, prave.

Inquino, as, avi, atum, are, besudeln, bemackeln. *Syn*. Contamino, foedo. *Usus*. Vitiis se flagitiis omnibus scelerum sordibus, libidinibus inquinat. Famam alicujus criminibus, humanitatem civitatis saevitia inquinare. Voluptatibus inquinari. V. *Maculo*.

Inquiro, is, quisivi, quisitum, quirere, nachforschen, sich erkundigen. *Syn*. Perquiro, indago. *Usus*. In se, in civium mores, in reum inquirere. Inquirere in ea, quae memoriae sunt prodita. V. *Indago*.

Inquisitio, onis, f. Nachfragen, das Nachforschen. *Syn*. Disquisitio, investigatio veri. *Epi*. Praenuntia, propria. *Usus*. Reus absens contra inquisitionem accusationis est defensus.

Inquisitor, oris, m. Nachforscher. *Syn*. Quaesitor. *Usus*. Reorum inquisitorem sapientem esse decet.

Insanabilis, e, unheilbar. *Syn*. Desperatus, quod curationem, medicinam non admittit. *Usus*. Morbus, plaga, contumelia insanabilis. V. *Desperatus*.

Insane, gar sehr, heftig. *Syn*. Vehementer, cum impetu.

Insania, ae, f. Unsinnigkeit, Tollheit. *Syn*. Furor. *Epi*. Non mediocris, molesta, naturalis, praestans, ridicula, tolerabilis, utilis. *Phras*. 1. *Vi doloris in eam insaniam incidit, ut mentem inde nunquam receperit*, er ist vor Schmerzen so unsinnig geworden, daß er nicht mehr zu sich selbst gekommen ist. Vi doloris ita a mente discessit; ita mentem perdidit; ita sibi excidit, insaniae morbo ita affectus est; ita de potestate mentis exiit; ita mente motus est; ita de mente deturbatus est; ita a mente desertus est, rationem in perpetuum amiserit; ut sanitatem inde nunquam redierit; ut furorem deinceps nunquam deposuerit; ad bonam mentem revocari nunquam potuerit; ut a furore et dementia nunquam se ad sanitatem retulerit; ut illum postea nemo ratione praeditum viderit; nunquam postea convaluerit. 2. *Lis amisa eum ad insaniam adegit*, der verlorne Handel hat ihn unsinnig gemacht. Mentem illi exturbavit; de sanitate illum ac mente deturbavit; in rabiem hominem egit; ad insaniam impulit, adegit, redegit; mentem illi emovit omnem. *Usus*. Insania est mentis aegrotatio et morbus. In insaniam incidere. Aliquem ad insaniam adigere. Insania et dementia deflagrare. V. *Furor*, *deliro*, *delirus*, *amens*.

Insanio, is, ivi, itum, ire, unsinnig seyn. *Syn*. Desipio, furo, mentem amitto, mente captus sum, sanus non sum, deliro. *Adv*. Apertissime. *Usus*. Inter omnes, qui insaniunt, insanissimus. In alienos insanus insaniisti. V. *Furor*, *deliro*.

Insanus, a, um, unsinnig, thöricht. *Syn*. Non sanus, amens, furens, fanaticus, vesanus, alienus a mente; a sanitate, a se ipso discedens; remotae mentis; mentis impos. *Phras*. *Insanus est*, er ist unsinnig. Praeceps amentia fertur; mente captus est; tragico Oreste et Athamante dementior, et vinculis constringendus; a mente desertus; lymphato similis; a ratione aversus; mens eum reliquit; mens a sua illi sede locoque dejecta est; in potestate mentis non est; de potestate mentis, de consilio, de ratione, de mente exiit; de sanitate, de statu mentis deturbatus est; a mente discessit; mens illi sua a sede dimota est. V. *Furiosus*, *delirus*, *deliro*, *insania*. *Usus*. Homo fraternis flagitiis, sororis stupris insanus.

Insatiabilis, e, unersättlich, unvergnüglich. *Syn*. Insatiabilis. *Usus*. Insatiabilis gaudio completur. Insatiabilis voluptas, cupiditas.

Insaturabilis, e, unersättlich, ungenügsam. *Syn*. Insaturabilis. *Usus*. Insaturabile abdomen.

Insaturabiliter, unersättlich. *Syn*. Sine satietate.

Inscendo, is, di, sum, ere, aufsteigen, einsteigen. *Usus*. Inscendere in arborem.

Insciens, tis, g. o. unwissend. *Syn*. Imprudens.)(*Sciens*. *Usus*. Insciens fecisti; an sciens? V. *Imprudens*.

Digitized by Google

Inscienter, unwissentlich. *Syn.* Imprudenter.

Inscientia, ae, f. Unwissenheit. *Syn.* Inscitia, ignorantia.)(*Scientia. Epi.* Multa. *Usus.* In maximis mihi erroris et scientiae tenebris lumen praetulisti. Inscientia multa versatur in vitio. V. *Ignorantia.*

Inscite, ungeschickt. *Syn.* Imperite.)(*Scite. Usus.* Inscite nugari.

Inscitia, ae, f. Unwissenheit, Unverstand. *Syn.* Inscientia, imprudentia, stultitia. *Epi.* Miserabilis, summa. *Usus.* Ineuntis aetatis inscitia senum prudentia est regenda. Magna est in illo inscitia.

Inscitus, a, um, ungeschickt. *Syn.* Inelegans, male compositus, absurdus. V. *Ineptus.*

Inscius, a, um, unwissend. *Syn.* Insciens, rudis, imperitus, imprudens. *Usus.* Tu me ignaro, inscio, nec opinante hoc ausus es? Non sum inscius, magnam esse historiae utilitatem. V. *Ignarus.*

Inscribo, is, psi, ptum, ere, einschreiben, zuschreiben. *Syn.* Incido, imprimo, mando litteris, in codicem refero. *Usus.* Vestris monimentis, in vestris monimentis nomen suum inscripsit. Libellum meum Oratorem inscripsi. Epistola patri inscripta. Sibi aliquid in animo inscribere. V. *Scribo.*

Inscriptio, onis, f. Ueberschrift, Aufschrift. *Syn.* Titulus. *Epi.* Plenior, praeclara, falsa. *Usus.* Decernere alicui statuam cum inscriptione praeclara.

Insculpo, is, psi, ptum, ere, eingraben. *Syn.* Incido, imprimo, inscribo. *Usus.* Res animo insculptas habere. Omnibus insita est et insculpta Deorum notitia. Natura insculpsit in mentibus nostris. V. *Scalpo.*

Inseco, as, ui, ctum, are, einschneiden. *Syn.* Incido, seco. *Usus.* Aliquem dentibus insecare.

Insectatio, onis, f. Verfolgung. *Usus.* Abstinere aliorum insectatione.

Insector, aris, atus sum, ari, nachsetzen, verfolgen. *Syn.* Consector, insequor, peto, agito, exagito. *Adv.* Inimice, insolenter, petulantissime, vehementer. *Usus.* Clamore aliquem, contumeliis, minis, maledictis insectari. Insector ultro et insto accusatori et urgeo. Miserorum fortunam insectari. V. *Agito, vexo, inimicus.*

Insedatus, a, um, ungestillet. *Syn.* Commotus.)(*Sedatus. Usus.* Grave, turbulentum, insedatum genus hominum.

Insepultus, a, um, unbegraben. *Syn.* Inhumatus.)(*Sepultus. Usus.* Miseri et insepulti acervi civium.

Insequor, eris, secutus sum, sequi, nachfolgen, nacheilen. *Syn.* Insector, sequor, persequor, subsequor, excipio. *Adv.* Acriter, longius, undique, necessario. *Usus.* Insequor fugientem. Insequi aliquem stricto gladio. Quae non insequens hora antecedente populo Romano illuxit? V. *Sequor.*

Insero, is, ui, sertum, ere, hinein thun. *Syn.* Impono, immitto. *Usus.* 1. Pueris cibum in os inserere. Collum in laqueum; manum in peram inserere. 2. *Immisceo*, einmischen. Deus minimis rebus; falsa veris; se negotiis inserere.

Insero, is, sevi, situm, ere, einsäen, einpflanzen. *Usus.* Inserere oleam vitibus.

Inservio, is, ivi, itum, ire, dienen, nützlich seyn. *Syn.* Servio, operam do, *vel* navo. *Adv.* Fideliter, studiose. *Usus.* A quo plurimum sperant, huic plurimum inserviunt. Inservire suis commodis, reipublicae commodo alterius honori, voluptati, auribus. V. *Servio.*

Insideo, es, sedi, sessum, ere, auf etwas sitzen. *Syn.* Haereo, inhaereo. *Adv.* Penitus. *Usus.* Macula in republica insedit penitus et inveteravit. Ita tibi insidet suspicio, ut penitus evelli non possit. Insidet in animo dictum, opinio, dolor.

Insidiae, arum, f. Hinterlist, Nachstellung. *Syn.* Fraus. *Epi.* Abstrusae, clariores luce crudeles, domesticae, fictae, manifestae, mediae, multae, nefariae, occultae, praesentes, quotidianae, tantae ac tam absconditae, urbanae. *Phras.* 1. *Insidias illi struxit*, er hat ihm heimlich nachgestellet. Insidias fortunis ejus tetendit, molitus, machinatus est; laqueos ejus fortunis non paucos tetendit; dolum ejus capiti alium ex alio nexuit; insidias in ejus caput ac fortunas non semel comparavit; caput ejus non semel clandestinis consiliis petiit, appetiit; aditum nefariis ad ejus direptionem consiliis praeparavit, capiti ejus et fortunis imminuit. V. *Insidior, observo.* 2. *Ejus insidias vix effugit*, er ist seinen Nachstellungen kaum entkommen. Prope aberat, quin in ejus insidias praecipitaret; aegre ejus tot petitiones ac laqueos declinavit; vix tot ejus ex insidiis elapsus est; vix periculum, quod capiti impendebat, depulit; vix occultas, quibus petebatur, insidias vitavit. *Usus.* 1. Insidias fa-

Digitized by Google

cere, eine Falle legen. Insidias alicui tendere, ponere, instruere, parare, collocare. 2. In insidias incidere, venire, intrare, in den Hinterhalt verfallen. 3. In insidiis considere, subsidere, auf Einen heimlich lauern. 4. In insidiis ponere, locare, collocare milites, einen heimlichen Hinterhalt zurück lassen. 5. Ex insidiis consurgere, aus dem Hinterhalte gähe hervor kommen. 6. Insidias cavere, den Nachstellungen entgehen. Insidias antevenire, vitare, patefacere, detegere.

Insidiator, oris, m. Nachsteller, Lauer. *Usus.* Insidiator bonorum.

Insidior, aris, atus sum, ari, heimlich nachstellen. *Syn.* Insidias facio, pono, tendo; periculum intendo; insidias adhibeo; molior, paro, comparo, instruo, machinor, loco, colloco, oppono; observo, vim *vel* arma intendo. *Phras. Quibus plurimum fidebam, ii mihi insidiati sunt*, denen ich am meisten getrauet habe, die haben mir nachgestellet. Quorum ego fide nitebar plurimum, quorum esse minime dubiam et infirmam fidem existimabam, quorum in fide ponebam plurimum, ii mihi insidias fecerunt; ii me insidiose tractarunt; insidiis me petiverunt, obsederunt, oppresserunt, prodiderunt; ii mihi insidias collocarunt, compararunt; ex insidiis caput meum petiverunt; insidiis jugulum meum petiverunt; ii mihi insidias, periculum, pestem, perniciem moliti sunt; ii in perniciem meam incubuere; ii vitam ferro atque insidiis appetivere; illi nefarios in caput meum homines subornarunt; multis me insidiis captavere; fraude ac insidiis de vita nefarie cogitarunt. V. *Insidiae. Usus.* Catilina insidiatus est.

Insidiose, hinterlistig. *Syn.* Fraudulenter, ex insidiis. *Usus.* Insidiosissime et perfidissime tractare aliquem; insidiose redire in gratiam.

Insidiosus, a, um, hinterlistig. *Syn.* Fraudulentus, dolosus, perfidiosus, simulator, fallax. *Usus.* Apertis inimicis resistere; insidiosis amicis non credere. V. *Insidior.*

Insigne, is, n. Zeichen, Kennzeichen. *Syn.* Signum, indicium, nota, monimentum, ornamentum. *Epi.* Clarissimum, obscurum, oppressum, regium, singulare. *Usus.* Fasces et secures dignitatis insignia. Bulla ornamentum pueritiae, insigne fortunae. Omnia honoris, imperii insignia et ornamenta cecidere. Multi insignia virtutis sine virtute consequuntur. Toga pacis insigne e[illegible]. I[illegible] signia et lumina orationis.

Insignio, is, ivi, itum, ire, [illegible] ken. Signis noto, distinguo. *Usus.* In[illegible] gnite notae veritatis.

Insignis, e, ausbündig, vortreffli[illegible] berühmt. *Syn.* Manifestus, clarus, ap[illegible] tus, nobilis, nobilitatus, conspiciend[illegible] egregius, praestans, notatus. *Usus.* V[illegible] genere insignis. Res ad laudem et gl[illegible] riam insignis. Vir notis turpitudinis i[illegible] signis. Insigne indicium mei in te an[illegible] ris habes. V. *Egregius.*

Insignite, überaus, ausbündig. *Sy*[illegible] Insigniter, aperte. *Usus.* Homo insig[illegible] te improbus.

Insigniter, überaus, sonderbar. *Sy*[illegible] Insignite. *Usus.* Insigniter impuden[illegible] Insigniter aliquem diligere. V. *Egregi*[illegible]

Insilio, is, lui et lii, sultum, ir[illegible] aufspringen. *Usus.* Insilire in equum.

Insimulatio, onis, f. Beschuldigun[illegible] *Syn.* Accusatio.

Insimulo, as, avi, atum, are. [illegible] schuldigen. *Syn.* Accuso, criminor, argu[illegible] *Adv.* Communiter, falso. *Usus.* Prob[illegible] flagitii insimulare aliquem. V. *Culp*[illegible] *culpo.*

Insinuatio, onis, f. das Einschl[illegible] chen. *Syn.* Circuitio. *Usus.* Insinuati[illegible] ejusmodi esse dedet, ut occulte per di[illegible] simulationem benevolum faciat aud[illegible] torem.

Insinuo, as, avi, atum, are, si[illegible] einschleichen. *Syn.* Influo, irrepo. *Ad*[illegible] Familiariter, penitus. *Usus.* Insinuat[illegible] se et immergere in familiaritatem co[illegible] suetudinem aliorum. In sermonem, i[illegible] causam se insinuare. Ut se insinu[illegible] improbus. Dolorem animis insinuar[illegible] Sol aestum per tecta insinuat.

Insipiens, tis, *g. o.* thöricht, u[illegible] weise. *Syn.* Stultus, excors, vecors, sin[illegible] corde et palato. *Usus.* Animus insipien[illegible] Nihil insipiente fortunato intolerabi[illegible] lius. V. *Stultus.*

Insipienter, thöricht. *Syn.* Stult[illegible]

Insipientia, ae, f. Thorheit. *Sy*[illegible] Stultitia. *Usus.* Nullum insipientia ma[illegible] jus malum est. V. *Stultitia, inepti*[illegible]

Insisto, is, stiti, stitum, ere, au[illegible] etwas stehen. *Syn.* Consisto. *Adv.* Im[illegible] portune. *Usus.* 1. Donec ad finem per[illegible] veniat oratio et insistat. Exercitus no[illegible] referet pedem, sed insistet. Insister[illegible] singulis gradibus. 2. *Urgeo*, fortsetzen[illegible] verharren. Curae, rebus magnis, vesti[illegible] giis majorum insistere. Munus suum[illegible] negotia, iter insistere. 3. *Firmiter ste*[illegible]

Digitized by Google

fest stehen. Via lubrica, in qua insistere vix possis.

Insitio, onis, f. das Einlegen in die Erde, das Pfropfen. *Syn.* Consitio.

Insitivus, a, um, eingesetzet, gepfropfet. *Syn.* Insitus, non nativus.

Insitus, a, um, eingepflanzet. *Syn.* Innatus, ingenitus, naturalis, ingeneratus, inhaerens, inustus.)(*Assumptus, adventitius.* *Usus.* 1. Quod est penitus insitum in moribus. Quod in animo penitus insitum est et infixum. Huic populo libertas est insita. Insitae et cognatae in animo notiones. 2. *Insertus*, eingemischt. In Laeliorum gentem subito insitus. V. *Haereo.*

Insociabilis, e, nicht gesellig, unverträglich. *Usus.* Homo omnibus insociabilis.

Insolens, tis, *g. o.* stolz, frech, seltsam, ungewöhnlich. *Syn.* Superbus, elatus, insolitus, imperitus. *Phras.* 1. *Homo est ex honoribus admodum insolens*, der Mensch ist wegen seiner Ehren sehr frech und stolz. Honores ei multam verborum jactationem excutiunt; insolentia dominatus animos ei extulit; nemo hominem exultantem honoribus, sibi praesidentem, insultantem in omnes, insolenter se efferentem satis contineat, aut legum laqueis constringat. Quanta insolentia hominis, quantum fastidium! Qui ejus animi, quis impetus, quae ferocia, quae intemperies? Non privati insaniam sed regis insolentiam diceres; unius animos ac spiritus vix urbs capit, adeo jam diu per summam licentiam leges eludens magistratibus insultat. Ferocem honores faciunt, quoque impunitiorem, eo effrenatiorem. Nimius animis omnes spernit, ingenio ferox, et amicis fretus, secundis rebus immodestus et intolerabilis tantam sibi arrogantiam, tantos spiritus sumit, ut ferendus non videatur. Incedit per ora vulgi magnifice, seseque circumspicit. Animos mirum quantum tollit ex perpetuis honorum insignibus; insolentia est incredibili, insolentia effertur tanta, neminem ut prae se hominem putet; non jam civiliter nimiis opibus ac continuatis magistratibus utitur; eo insolentiae progreditur, quam diuturna impunitate munivit, nullae ut legum habenae reprimere exultantem possint; ut alacer laetusque per medium forum volitet; quanta hominem ex secundis rebus insolentia cepit? *Usus.* 1. Honores insolentem te faciunt. 2. *Insolitus*, ungewöhnlich. Nullum verbum insolens ponere audebat. 3. Imperitus, insuetus, unerfahren. Harum rerum plane sum insolens et ignarus. 4. *Cupidus*, begierig. Insolens in pecunia. 5. *Molestus*, überlästig. In re pervulgata multus sum et insolens.

Insolenter, ungewöhnlich, stolz. *Syn.* Immoderate, arroganter, superbe. *Usus.* Efferre se, gloriari insolenter.

Insolentia, ae, f. Uebermuth, Stolz, Seltsamkeit. *Syn.* Intolerantia. *Epi.* Singularis. *Usus.* Illa tua singularis insolentia, superbia, contumacia. Tanta insolentia, ut neminem liberum ducat. 2. Moveor loci insolentia, ich erschrecke über die Ungewöhnlichkeit des Ortes. V. *Arrogantia, superbia.*

Insolitus, a, um, ungewöhnlich, seltsam. *Syn.* Insolens, insuetus, novus, inusitatus, minime tritus, inexpertus. *Phras.* *Insolito more*, auf eine ungewöhnliche Weise. Praeter morem; non ex more; non ad exemplum aliorum; non ut mos erat; non ut mos fert. *Usus.* Insolitam lucem aspicere. Insolita gloria mihi advenit. V. *Novus.*

Insomnium, ii, n. Traum, im Traume. *Syn.* Somnium. *Usus.* Haec metuo, ne insomnia sint.

Inspectio, onis, f. Besichtigung. *Usus* Nos nuntiationem solum habemus, consules etiam inspectionem.

Inspecto, as, avi, atum, are, besichtigen. *Usus.* Me inspectante hoc fecisti.

Insperans, tis, *g. o.* der nicht hoffet. *Usus.* Salutem insperantibus reddidisti.

Insperatus, a, um, unverhofft. *Usus.* Insperatum gaudium. Occasio insperata, nec opinata. V. *Improvisus.*

Inspergo, is, si, sum, ere, aufstreuen. *Syn.* Aspergo, respergo. *Usus.* Inspergere aliquem lingua. Molam ac vinum extis inspergere.

Inspicio, is, spexi, spectum, ere, ansehen, anschauen. *Syn.* Aspicio, conspicio, inspecto. *Usus.* Hortos, aedes, tabulam, agros inspicere. Quid discat puer, inspiciam saepissime. V. *Lustro.*

Inspiro, as, avi, atum, are, einhauchen, eingeben. *Usus.* Venenum inspirare. V. *Instinctus.*

Instabilis, e, unbeständig. *Syn.* Mutabilis. V. *Inconstans.*

Instans, tis, *g. o.* gegenwärtig, dießmahlig. *Syn.* Praesens tempus, punctum

Digitized by Google

temporis, vestigium temporis. *Usus.* 1. Fit ad punctum temporis, quod dicant, in instanti. 2. *Imminens*, annahend. Instans periculum.

Instar, gleich, als. *Syn.* Quasi. *Phras.* 1. *Instar supplicis ad pedes ei accidit*, er ist ihm zu Füßen gefallen, gleichsam als wollte er ihn bitten. Fortuna et specie supplicis; supplicis more ejus se pedibus advolvit; salutatio prima proxime formam supplicantis venerat. 2. *Patruus illi instar parentis fuit*, er hat den Vetter gleichwie seinen Vater geehrt. Patruus illi in gradu, numero, loco, existimatione parentis fuit; pro parente fuit. *Usus.* Navis instar urbis. Tu mihi est instar omnium. Latere est mortis instar. V. *Quasi.*

Instauratio, onis, f. Erneuerung. *Syn.* Renovatio.

Instaurativus, a, um, erneuert. *Usus.* Ludi instaurativi.

Instauro, as, avi, atum, are, erneuern. *Syn.* Renovo, redintegro, itero. *Phras. Ut animum instauravit*, als er wiederum frischen Muth gefaßt hat. Ut animum refecit, redintegravit; ut se collegit paullulum; ut animum paullisper revocavit. *Usus.* Instaurare animum collapsum. Aciem, bellum, caedem instaurare.

Instigatio, onis, f. das Anhalten, die Anreitzung. *Syn.* Permotio, impulsio.

Instigo, as, avi, atum, are, anreitzen, anhetzen. *Syn.* Solicito, impello, incito, stimulo; stimulos animis subdo; stimulis concito; calcaria addo, admoveo, incendo; tanquam quibusdam verborum taedis ac facibus inflammo; lacesso. V. *Impello*, *incito*, *concito*, *excito.*

Instinctus, a, um, angereitzt, angehetzet. *Syn.* Instigatus, plenus adhortantium vocibus. *Usus.* Homo nefario furore, ira, audacia instinctus.

Instinctus, us, m. Antrieb, Anreitzung. *Syn.* Instigatio, afflatus, impulsus. *Phras. Id non sine coelesti afflatu atque instinctu divino factum est*, dieses ist nicht ohne göttliche Eingebung geschehen. Non sine coelesti admonitu; non sine arcana coelestique mentis incitatione; non sine Numinis certo afflata factum est. Divino tactus spiritu; divino instinctus Numine; divino afflatus spiritu id consilium arripuit. Deus illi eam mentem objecit; Deus eum in eam mentem impulit; divini afflatus is spiritus fuit, qui ei hanc mentem dedit, qui ad id agendum hominem permovit. *Usus.* Instinc[illegible] afflatuque.

Institor, oris, m. Krämer. [illegible] gotiator. *Usus.* Institorum et [illegible] multitudo. V. *Mercator.*

Instituo, is, ui, utum, ere, vorne[illegible] men, unterweisen. *Syn.* Decerno, cons[illegible] tuo, incipio, erudio. *Adv.* Occulte, [illegible] pienter, male, bene, liberaliter, [illegible] ita, optime, parum. *Usus.* 1. Portorium poenam instituere. Institueram ad [illegible] scribere. Iniquam legem et conditione instituit. 2. *Incipio*, anfangen. Pictura[illegible] sermonem instituere. Perge, ut inst[illegible] tuisti. Adhibe diligentiam, quam inst[illegible] tuisti. 3. *Compono*, *ordino*, *dispon*[illegible] anstellen, anordnen, aufrichten. Actione[illegible] rationem rei peragendae, litem inst[illegible] tuere; civitates, collegia opificum co[illegible] stare et instituere. Officinam *institu*[illegible] re. 4. *Facio*, machen, einsetzen. Institu[illegible] re, heredem, tutorem, testes, accusat[illegible] res. 5. *Erudio*, unterweisen. Institue[illegible] filios ad majorum instituta. Vir litt[illegible] ris, omnibus disciplinis institutus. V[illegible] ta instituta praeceptis Philosophorum V. *Instpio*, *ordino*, *doceo*, *erudio*, *pr*[illegible] *pono.*

Institutio, onis, f. Anstalt, A[illegible] führung, Unterricht. *Syn.* Institutum, di[illegible] sciplina, educatio. *Epi.* Antiqua, firma[illegible] praeclara, puerilis. *Usus.* Institutio de[illegible] ctoris ad cujuscunque naturam accom[illegible] modanda est. Iisdem praeceptis, eade[illegible] institutione formatur. Ratio et instit[illegible] tio gubernandae reipublicae. Stoice[illegible] rum sectam et institutionem persequi[illegible] V. *Disciplina.*

Institutum, i, n. Gebrauch, Satzung, Anstalt, Vorhaben. *Syn.* Instituta ratio[illegible] mos, consuetudo. *Epi.* Meretricium [illegible] nefandum atque inauditum, novum, n[illegible] farium, patrium, vetus. *Usus.* Civita[illegible] tis leges, juris publici instituta, more[illegible] consuetudinem nosse. Tenere idem in[illegible] stitutum et servare. Non natura, se[illegible] instituto moderatus. Suo instituto uti[illegible] Ab instituto aliquem abducere. Ab in[illegible] stitutum redire, reverti. V. *Consuetu*[illegible] *do*, *mos.*

Insto, as, stiti, stitum, ere, dringen, anhalten. *Syn.* Urgeo, pertinaciter ten[illegible] do. *Adv.* Cupidius, plane, remissius, [illegible] vehementius. *Usus.* Victis ferociter in[illegible] stare. Operi, vestigiis majorum instare. Cupide instare alicui de re quapiam. 2. *Immineo*, *impendeo*, annahen. Fatum [illegible] aliquod impendet, aut instat jam plane. Iter, bellum instat. V. *Immineo*, *insi*[illegible] *sto*, *urgeo.*

Digitized by Google

Instrenuus, a, um, saumselig, feig. *n.* Indiligens ad res gerendas, minis promptus. *Usus.* Est hoc signum nimi prudentis et non instrenui. V. *midus.*

Instrepo, is, ui, itum, ere, * rauschen. *Usus.* Siquid terroris instrepat.

Instructio, onis, f. Ausrüstung. *Syn.* pparatio, dispositio. *Usus.* Instructio ilitem, rei bellicae. *Instructio*, Lehre, nterweisung, *vulg. est.*

Instructor, oris, m. Verordner. *pi.* Structor, qui convivii et mensae istruendae curam habet. *Usus.* Instructores et conditores convivii. Instructores legionum.

Instructus, us, m. Zurüstung. *Syn.* pparatus. *Usus.* Eodem instructu ornatuque comitatus.

Instrumentum, i, n. Werkzeug. *yn.* Supellex, apparatus, subsidium d aliquid agendum. *Epi.* Forense ligiosum, acre, fractum ex vulgi opinione, exiguum sane atque modicum, magnum, praeclarum, tantum, vulgare. *Usus.* Homo multa instrumenta habet d discendum. Aes et ferrum belli instrumenta. Arationes magna impensa magnoque instrumento tueri. Eloquentiam graviorum disciplinarum instrumento locupletare.

Instruo, is, xi, ctum, ere, zubereiten, anordnen, unterrichten. *Syn.* Paro, pparo, molior, orno, adorno, compano, armo, instituo, ordino, compono. *Adv.* Diligenter, magnifice, scite, angustius, bene, mediocriter, separatim. *Usus.* Domum, hortos, convivium instruere et ornare. Naves, classem instruere, armare, adornare. Actionem, calumniam alicui, bellum, consilia instruere et apparare. Aliquem ad omne officii munus, consiliis ad negotium idoneis; cultioribus ad eloquentiam acuendam doctrinis instruere et comparare. Accusator instructus et subornatus. Homo ab historia instructus. Provincia copiis et exercitu instructa. Exercitu ita ornato atque instructo. V. *Doceo.*

Insuavis, e, unlieblich. *Syn.* Injucundus, insulsus.)(*Suavis. Usus.* Insuavis sine litteris vita. V. *Odiosus.*

Insuefacio, is, feci, factum, ere, gewöhnen. *Syn.* Assuefacio. V. *Assuefacio.*

Insuesco, is, suevi, suetum, ere, gewöhnen. *Syn.* Assuesco. V. *Assuesco.*

Insuetus, a, um, ungewohnt. *Syn.* Insolens, imperitus.)(*Assuetus. Usus.* Insuetus belli, insolens armorum. V. *Imperitus.*

Insula, ae, f. eine Insel, ein Eiland. *Syn.* Terra ubique aquis cincta. *Epi.* Extrema, inculta, magna, media, parva et referta divitiis, plena, atque ornata, sacra, tenera, tota, venalis. Insulae fructuosissimae, multae. *Usus.* Fabulae ferunt, in beatorum insulis eos, qui caste aetatem egerint suum, immortale aevum degere.

Insulse, abgeschmackt. *Usus.* Inepte, frigide, insulse loqui.

Insulsitas, tis, f. Ungeschicklichkeit. *Syn.* Stultitia ineptiae. *Usus.* Quis ejus insulsitatem ferat? V. *Ineptiae.*

Insulsus, a, um, ungereimt, abgeschmackt. *Syn.* Ineptus, frigidus, absurdus. *Usus.* Adolescens non insulsus. O gulam insulsam! V. *Ineptus.*

Insulto, as, avi, atum, auf etwas springen, trotzen, pochen, spotten. *Syn.* Irrideo, illudo, irruo. *Adv.* Vehementius. *Usus.* In miserias alicujus, in omnes, in rempublicam insultare. In calamitate insultare. V. *Insolens.*

Insum, es, esse, darin seyn. *Syn.* Sum, insideo. *Usus.* Nullum dedecus reperiri potest, quod in hoc non insit. Inest in oratore perfecto omnium scientiarum absolutio. In hac vita nihil inest, nisi miseria.

Insumo, is, psi, ptum, ere, anwenden, auslegen. *Syn.* Consumo, impendo. *Usus.* Insumere laborem, aut sumptum in rem aliquam. V. *Consumo, impendo, sumptus.*

Insuo, is, sui, sutum, ere, einnähen. *Syn.* Includo. *Usus.* Insui in culeum.

Insuper, über dieß, ferner. *Syn.* Praeterea.

Insuperabilis, e, unersteiglich, unüberwindlich. *Usus.* Insuperabilis Alpium transitus.

Insurgo, is, surrexi, surrectum, ere, aufstehen, empor kommen. *Phras. vulg. Insurgere in auctorem consilii*, sich auflehnen, zusammen rotten wider Einen. Contra auctorem nefarii consilii ausi consistere; coorti in auctorem consilii; in auctorem consilii eorum subito ingenia exarsere; in eum hominem consurgere universi coepere. V. *Adversor, resisto. Usus.* Insurgere altius, die Stimme mehr und mehr erheben.

Insusurro, as, avi, atum, are, in das Ohr blasen. *Syn.* In aurem loquor. *Adv.* Familiariter, simulate. *Phras. Insusurrabo, si quod verbum*

Digitized by Google

memoriae non occurrerit, ich werde dir schon einsagen, wenn dir ein Wort nicht einfallen soll. Dissimulanter suggeram; in aurem dicam, subveniam depressa et submissa voce, ubi te memoria fugerit, ubi memoria vacilarit; suggerendo haerentem in salebris expediam. *Usus.* In aurem ejus quaedam insusurravit. Insusurrare eandem cantilenam.

Intabesco, is, bui, ere, mager werden. *Syn.* Extabesco. *Usus.* Diuturno morbo intabescere.

Intactus, a, um, unberührt. *Syn.* Integer, inviolatus. *Usus.* Intactus a sibilo Hortensius pervenerat ad senectutem. Provinciae bello intactae. V. *Integer.*

Intaminatus, a, um, unbefleckt. *Syn.* Incontaminatus, intactus, integer.

Integer, a, um, unverletzt, ganz. *Syn.* Incorruptus, inviolatus, intactus, castus, solidus, plenus, incolumis.)(*Contaminatus*, *vitiosus*. *Adv.* Diutissime, plane. *Phras.* *Tibi omnia eo bello manebunt integra*, dir wird in diesem Kriege Alles unverletzt bleiben. Salva ac integra tibi erunt omnia, sincera omnia sanctaque; integra inviolataque servabuntur; in vastatione omnium possessiones tuas sacrosanctas futuras tibi promitto; tuta tibi omnia sanctaque fore polliceor; incolumes manebunt fortunae tuae et illibatae; intactae a bello et quod ajunt, sarta tecta restabit fortuna domus tuae. Integrae florentesque, nusquam libatis opibus, erunt fortunae tuae. *Usus.* 1. Quo nemo integrior, nemo sanctior. Exemplum innocentiae, vitaeque integerrimae. Integerrimas gentes belloque intectas aggressus est. Dum valetudo, dum existimatio est integra. 2. *Liber*, frey, ganz. Omnem causam alicui integram reservare. Rem ad meum reditum integram esse jussi. Rem ad senatum integrum referre. Recipe me rudem et in tegrum discipulum. 3. *Quod licet*, erlaubt. Si mihi libera essent omnia ac integra. Mihi integrum est facere, vel non facere. Viderint, quibus integrum est. 4. In integro res est, die Sache steht noch gut. 5. De integro homini gratulare, wünsche ihm nochmahls Glück. 6. In integrum restituere, wiederum in den vorigen Stand setzen. V. *Innocens*, *totus*.

Integre, rein, unsträflich. *Usus.* Vita integerrime acta. In amicorum periculis caste ac integre versari.

Integritas, tis, f. Aufrichtigkeit, Unsträflichkeit. *Syn.* Innocentia. *Epi.* Cautior, et diligentior, gratissim incorrupta, par, provincialis, singul ris, spectata, summa, tanta. *Usus.* Integritas corporis, valetudinis, G sundheit und Wohlstand. 2. Singula integritas et continentia, fidesque n gnis in rebus spectata. Integritas corrupta Latini sermonis. V. *Innoc tia*, *virtus*, *honestus*, *probus*.

Integro, as, avi, atum, are, neuern, ergänzen. *Syn.* Reficio, recr *Usus.* Animus defessus audiendo, r vel admiratione integratur.

Integumentum, i, n. Decke. *Sy* Involucrum. *Usus.* Frontis integum to uti ad occultanda vitia. Aliquan evolutus es integumentis dissimulat nis tuae. Per quaedam involucra integumenta perspicere aliquid.

Intellectio, onis, f. Verstan *Usus.* Intellectio est, cum totum parte, *vel* contra intelligitur.

Intelligens, tis, *g. o.* verständ gelehrt. *Usus.* Teretes aures habet, intelligens judicium. Existimatur ctus, et cujusvis generis intelligens.

Intelligenter, verständlich, ve *Intelligibiliter*. *Usus.* Intelligenter a ditur.

Intelligentia, ae, f. Verständni Erkenntniß. *Syn.* Prudentia, scienti notio, cognitio. *Epi.* Animalis, co munis, difficilis, magna, mediocri popularis, praestans, propria, viti sa, vulgaris. *Usus.* Homines princ pio rerum omnium adumbratas int ligentias animo ac mente concipiun Ratione aliquid ac intelligentia co prehendere. Honestum in nostram i telligentiam cadit. Intelligentiam sua intendere, infigere in aliquid. Intell gentia praestare, et aliis antei Pars animae, intelligentiae et ration particeps. Commune judicium et popu laris intelligentia.

Intelligo, is, lexi, lectum, ere verstehen. *Syn.* Cognosco, sentio, c pio, teneo, percipio; mente comple ctor, perspicio, cogitatione compre hendo, complector; animadverto, in telligentiam rei habeo, accipio, disco animo percipio, intelligentia et ratio ne comprehendo. *Adv.* Acriter, dili genter, haud, sane, male, melius; non fere; non tam, optime, penitus plane, praeclare, prorsus, prudenter pulchre, quamprimum recte. *Phras* 1. *Omnia se intelligere arbitratur*

Digitized by Google

er meinet, er verstehet Alles. Praecipua se intelligentia esse; solertissime se perspicere omnia; nihil suae intelligentiae vim et notionem fugere; omnia se videre, intelligere et sapere plus, quam caeteros, arbitratur, omnia se comprehendere animo; omnia intelligentia complecti; unum se eruditos habere oculos, superbe existimat. 2. *Quantum e litteris intelligere potui*, so viel ich aus dem Briefe habe abnehmen können. Quantum conjectura consequi; quantum assequi, conjicere, sentire; quantum ex litteris percipere, colligere, animadvertere potui; ut animo, mente, cogitatione comprehendere potui; quantum quidem e litteris interpretari potui. 3. *Dialecticam praeclare intelligit*, die Disputir-Kunst versteht er wohl. Dialecticam animo menteque comprehensam habet; disceptandi artem tenet, callet penitissime; acri mente cogitationeque complectitur in dialecticis; etiam quae a vulgari intelligentia remotiora sunt, solertissime perspicit. V. *Calleo. Usus.* Cernere et intelligere aliquid animo. Intellexi ex epistolis tuis.

Intemperans, tis, *g. o.* unmäßig. *Syn.* Immoderatus, libidinosus, impurus, cupidus, in libidinem effusus.)(*Temperans. Adv.* Valde. *Usus.* Intemperans in rei alicujus cupiditate. Libidinosa, intemperana adolescentia. V. *Immodestus.*

Intemperanter, unmäßig. *Syn.* Intemperate, insolenter, immoderate.

Intemperantia, ae, f. Unmäßigkeit. *Syn.* Intemperies, incontinentia, insolentia.)(*Temperantia. Epi.* Immoderata, impudentior, impura, inimica, moderata, multa, tanta, turpior. *Phras. Quae ista hominis est intemperantia?* wie groß ist die Unmäßigkeit dieses Menschen? Quae est ista immoderatae vitae ratio? Quae ista est vita, quam immoderate, intemperanter, luxuriose traducta? Quis iste luxus est, quam profusae libidines, quam intemperatae perpotationes? Ista hominis vita sit, fortunis, opibus, flore aetatis tam intemperanter uti, abuti? modum cupiditatibus nullum ponere, nihil non libidinose, nihil non incontinenter audere? V. *Luxuria. Usus.* Intemperantia est a tota mente et recta ratione defectio, omnium eadem perturbationum mater. Explere alicujus intemperantiam.

Intemperate, unmäßig. *Syn.* Intemperanter.

Intemperatus, a, um, unmäßig. *Syn.* Intemperana, immoderatus. *Usus.* Intemperatissimae perpotationes. V. *Immodestus, immoderatus.*

Intemperiae, arum, f. Furien, Unsinnigkeit. *Usus.* Quae te intemperiae agitant? V. *Furiae.*

Intemperies, ei, f. Unmäßigkeit, der oder das Ungestüm. *Syn.* Immoderatio, procacitas. *Usus.* Intemperiem hominis ferre non possum. V. *Immodestus.*

Intempestive, ungelegen. *Syn.* Praepostere.

Intempestivus, a, um, unbequem, ungelegen. *Syn.* Praeposterus, perversus. *Usus.* Intempestivum convivium. Intempestiva loquacitas, epistola.

Intempestus, a, um, stürmisch, spät. *Syn.* Concubius. *Usus.* Nocte intempesta adfuit.

Intendo, is, di, tentum, et tensum, ere, anspannen. *Syn.* Porrigo, extendo, intento.)(*Remitto. Adv.* Longius, malitiose, quam maxime. *Usus.* 1. Intendere oculos, mentem, cogitationem ad rem aliquam, ad negotia. 2. *Contendo*, anspannen. Intendere et remittere vocem. 3. *Cogito, enitor*, denken, im Sinne haben, verwenden. Quid intendit, quid cogitat! Aliquo suam cupiditatem intendere. Curam rei alicui intendere. Animos intendere aliquo ac defigere. 4. *Infero, paro, molior*, ankünden, sich hervor thun. Litem, crimen, actionem in aliquem intendere; se adversarium in magistratum alicujus intendere. 5. *Constipo*, sich zusammen ziehen. Intendunt se coelo nubes. V. *Cogito, conor.*

Intense, heftig. *Syn.* Ardenter, vehementer, acriter, magno studio, magna cupiditate. *Usus.* Illud longe intensus concupiscimus, quod etc.

Intentio, onis, f. Anspannen, Absicht, Meinung. *Syn.* Contentio, consilium, finis, scopus, animus. *Phras. Hoc ea intentione feci, vulg.* das habe ich in dieser Meinung gethan. Id ea mente, cogitatione, eo concilio a me factum est; id tum contendebam, id volebam, spectabam, destinabam; eo consilia nostra spectabant; id animo designabam; huc ferebar cogitatione; propositum mihi id unum erat. Ea mens erat, id consilium eo in facto. V. *Scopus, finis, propositum. Usus.* 1. Mentem a cogitationum intentione

Digitized by Google

ad tranquillitatem revocare. Animi intentio, *seu* contentio. 2. *Mens*, *consilium*, *scopus*, *animus*, Absicht, Ziel. Facti vel intentionis adversariorum cum scripto contentio.

Intento, as, avi, atum, are, drohen. *Syn.* Minor. *Usus.* Arma, crimen, vim, faces, periculum capitis intentare alicui. V. *Minor.*

Intentus, us, m. das Ausspannen. *Syn.* Porrectio, projectio.

Intentus, a, um, aufmerksam. *Syn.* Attentus. *Phras.* 1. *Intenti erant omnes ad id spectaculum*, es waren Aller Augen und Gedanken auf diese Sache gerichtet. Mentem omnes oculosque intentos defixosque habebant in id spectaculum; erecti suspensique in spectaculum animo intendebantur; deditae eo mentes cum oculis erant; intenti in id unum toti se avertebant; intenti oculis acerrime rem omnem contemplabantur; ea res omnium oculos mentesque in se avertebat. V. *Attentus. Usus.* 1. Animus intentus ad faciendum. Dux intentus recipiendo exercitui. 2. *Vehemens*, heftig. Sermo paullo intentior. 3. *Intentus*, angedrohet. Tela jugulis civium in patriam intenta.

Inter, unter. *Phras. Inter doctos numerari potest*, er kann unter die Gelehrten gezählet werden. In numerum doctorum hominum referri, conferri; in doctis censeri; in doctorum hominum numero reponi; ad doctos aggregari potest. V. *Adnumero. Usus.* 1. Galba inter tot aequales unus excellens. Inter me et te multa saepe disceptatio. 2. *Vicissim*, unter einander. Homines inter se amant; loquuntur inter se mirum, quod vos inter vos risum tenere possitis.

Intercalaris, e, eingeschaltet, eingeschoben. *Usus.* Annus intercalaris, Schaltjahr. Mensis intercalaris, Schaltmonath, Februarius. Dies intercalaris, Schalttag.

Intercalarius, a, um, dazwischen kommen. *Syn.* Intercalaris.

Intercalo, as, avi, atum, are, einschieben, einschalten. *Syn.* Interpono, adjungo, prorogo. *Usus.* Num Romae intercalatum sit, ad me perscribe. Cura, ut simus annui, ne intercaletur.

Intercapedo, inis, f. Zeitraum. *Syn.* Intervallum, intermissio. *Usus.* Non poenitet me, intercapedinem scribendi studendique fecisse.

Intercedo, is, cessi, cessum, ere, dazwischen seyn, dazwische[illegible] *Syn.* Intervenio. *Phras. In[illegible] colliculi aliquot intercedebant*, [illegible] der Stadt waren einige Hügel. Inter[illegible] bant colliculi; urbi interjecti erant [illegible] liculi; inter urbem flumenque collie[illegible] intererant, interjacebant. *Usus.* 1. G[illegible] diis fere aegritudo, laeta tristibus [illegible] tercedunt. Inter nos vetus usus, co[illegible] suetudo, amicitia, magna officia et [illegible] ria intercedunt. Inimicitiae mihi cu[illegible] illo intercedunt. Nox una intercesser[illegible] 2. *Obsto*, *adversor*, *refragor*, sich widersetzen, dawider seyn. Sententiae, leg[illegible] auctoritati alicujus intercedere. Me[illegible] rogationi nemo tribunorum intercess[illegible] 3. *Rogando*, *impetro*, aut *fidem mea[illegible] interpono*, bittweise etwas für einen A[illegible] deren erhalten, oder für Einen Bürge se[illegible] Intercessi pro eo magnam pecuni[illegible] *Intercedo*, fürsprechen. *Vulg. est p[illegible] quo dicendum:* supplico, deprec[illegible] pro etc.

Interceptio, onis, f. das Auffa[illegible] gen. *Usus.* Interceptio poculi, praeda[illegible] manubiarum.

Interceptor, oris, f. m. Auffä[illegible] ger. *Usus.* Praedae interceptor et fra[illegible] dator.

Intercessio, onis, f. Einspruch, W[illegible] derspruch. *Epi.* Pestifera. *Usus.* Inte[illegible] cessio stultitiam intercessoris argueba[illegible] *Intercessio*, Fürbitte, *vulg. est*, *pro q[illegible] dicendum*: deprecatio.

Intercessor, oris, m. Widersp[illegible] cher, Verhinderer. *Epi.* Gravissimus, in[illegible] quissimus. *Usus.* Nullo intercessore [illegible] gem pertuli. Intercessorem parare. [illegible] tercessor, Fürbitter. *Vulg. est*, *pro q[illegible] dicendum*: Deprecator.

Intercido, is, cidi, cisum, ere, [illegible] zwey schneiden. *Syn.* Interscindo. *Usu[illegible]* Meae aedes intercisae. V. *Caedo.*

Intercido, is, cidi, ere, verfalle[illegible] *Syn.* Cado. *Usus.* Pereant amici, du[illegible] una intercidunt inimici. V. *Cado.*

Intercipio, is, cepi, ceptum, er[illegible] auffangen. *Syn.* In itinere capio, auf[illegible] ro. *Usus.* Litteras intercipere et ap[illegible] rire.

Intercise, unterbrochen. *Usus.* [illegible] tercise dicere.

Intercludo, is, clusi, clusum, er[illegible] verhindern, abschneiden, benehmen. *Sy[illegible]* Prohibeo, nego. *Usus.* Iter, fugam, co[illegible] meatum, adversae fortunae perfugiu[illegible] libertatem alicui intercludere. Aditu[illegible] ad aliquem omnes intercludere. Locu[illegible] praesidiis interclusum tenere. Leg[illegible] a reliquo exercitu interclusa. Loc[illegible]

Digitized by Google

frondibus interclusus. Animam alicui intercludere. V. *Impedio.*

Interclusio, onis, f. Verhinderung. *Syn.* Impedimentum, occupatio. *Usus.* Animae interclusio, atque spiritus angustiae.

Intercolumnium, ii, n. Raum zwischen zwey Säulen. *Syn.* Columnarum intervallum. *Usus.* Signa omnibus intercolumniis disposita.

Intercurro, is, curri, cursum, ere, dazwischen laufen. *Syn.* Intercedo, intervenio. *Usus.* Pugnantibus intercurrere civitatis principes. V. *Intervenio.*

Intercursus, us, m. Vermittelung, Dazwischenkunft. *Syn.* Interventus, intercessio. *Usus.* Consulum intercursu rixa sedata est.

Intercus, tis, *g. o.* das zwischen Haut und Fleisch ist. *Usus.* Aqua intercus est morbus, quem Graeci hydropem vocant, Wassersucht. Medicamentum dare ad aquam intercutem.

Interdico, is, dixi, dictum, ere, verbiethen, untersagen. *Syn.* Prohibeo, veto, decretum interpono. *Usus.* Aqua et igni interdictus. Praetor de fossis minimisque rebus interdicit. Huic fune vox interdicatur. V. *Prohibeo, interdictum, veto.*

Interdictio, onis, f. Verboth, Untersagung. *Syn.* Interdictum.

Interdictum, i, n. Verboth. *Syn.* Praetoris edictum, vetandi formula. *Epi.* Tyrannicum, quotidianum. *Phras. Tota urbs sub interdicto est*, der ganzen Stadt ist durch ein päpstliches Verboth die Haltung aller Gottesdienste untersaget worden. Urbs tota divinis interdicta est; cives omnes sacrorum aditu arcentur, prohibentur. Interdictum est Pontificia auctoritate, neque divina fierent in templis ejus urbis. Pontificum interdictum, Pontificia interdictio cives omnes ab officiis divinis arcet; civitas omnis Pontificio interdicto affecta, perculsa, mulctata est; Pontificia auctoritate divinorum usu privata, sacris interdicta est. Pontificio edicto triste silentium aris, templisque indictum est; sacris, sacrorum usu, templorum adytis cives omnes Pontificio edicto excluduntur. *Usus.* Cum aliquo interdicto contendere. Interdicta respuere.

Interdiu, des Tages über. *Usus.* Noctu, an interdiu?

Interductus, us, m. Zwischenzug. *Syn.* Distractio, *vel* nota. *Usus.* Oratio non spiritu pronuntiantis, nec interductu librarii, sed numero coacta debet insistere.

Interdum, bisweilen. *Syn.* Est, cum, nonnunquam. *Usus.* Geminatio verborum interdum vim habet, alias leporem.

Interea, unterdessen. *Syn.* Interim, tantisper, mediis diebus, hoc interim spatio, inter haec.)(*Postea. Usus.* Haec dum Romae geruntur, Quintius interea etc. Tu interea cessabis.

Intereo, is, ivi, itum, ire, sterben, untergehen. *Syn.* Morior, pereo. *Adv.* Funditus. *Phras.* 1. *Multi cives peste interiere*, viele Bürger sind in der Pest umgekommen. Magna civium interitio facta est; peste civium plurimi sunt confecti, deleti; peste velut incendio civitas deflagravit; res civitatis viresque pestilentia admodum sunt accisae; peste, perinde ac si internecino bello certatum esset, exhausta est civitas. 2. *Omnia interitura videntur*, es scheint, es werde Alles zu Grunde gehen. Ad occasum, exitium, interitum civitatis vergunt omnia; ad interitum ruunt omnia; pessum ire videntur omnia; prope absunt ab exitio res urbis; omnia nobiscum moritura videntur; omnia labi, fluere, occidere videntur. V. *Pereo. Usus.* Sine dolore interire. Tabulae illae incendio interire.

Interequito, as, avi, atum, are, dazwischen reiten. *Usus.* Dux interequitans suos alloquebatur.

Interest, es liegt daran. *Syn.* Refert. *Phras.* 1. *Hoc tua minimum interest*, das geht dich nichts an. Hoc tua nullam in partem interest; hoc ad te nihil; tua res in hoc nulla agitur; hoc ad res tuas parum pertinet; hoc tua mihi refert; hoc ad res tuas momenti nihil habet; vim nullam habet. 2. *Mea hoc multum interest*, mir liegt viel daran. Mea hoc multum refert; res in hoc agitur mea; hoc ad me valde pertinet; hoc ad res meas valet in omnem partem, in omnes partes plurimum; ad res meas multum interest, refert; permagni ponderis, maximi momenti ad res meas est; momenti, ponderis habet plurimum. Inest in ea re momenti plurimum ad causam meam. *Usus.* 1. Tuarum rerum multum interest. Omnium interest. Plus, multum, permagni interest, quibus modis res fiant. 2. *Differt, differentia est, discrimen est*, es ist ein Unterschied. Inter doctum et rudem multum interest. Inter Zenonem et Aristotelem praeter verborum novitatem nihil

Digitized by Google

interest. Hoc inter dignitatis fortunaeque gradus interest, interlucet.

Interfari, dazwischen reden. *Usus.* Tum Appias interfatur.

Interfector, oris, m. Mörder, Todtschläger. *Syn.* Percussor. *Usus.* Hostes et interfectores reipublicae.

Interficio, is, feci, fectum, ere, tödten. *Syn.* Neco, eneco, occido, ferro vitam eripio, morte mulcto, interimo, mortem affero. *Adv.* Impune, nefarie, apertissime, publice. *Phras.* 1. *Multi sane interfecti sunt*, es sind viele ums Leben gekommen. Caedes maxima est facta; internecio civium est consecuta; cives occisione deleti; mors allata, oblata multis; acerbissima morte affecti; numero viventium exturbati; jugulati, trucidati, de medio sublati; interempti, peremptì, luce privati plurimi; multi cervices jugulum ferro praebuere; ferrum corpore recepere; lux erepta multis; multi vita expulsi ferro concidere; obtruncati multi; magna caedes perpetrata; multi mortiferis vulneribus icti cecidere; multi spiculis perfossi, gladiis per adversum pectus transfixi; securi percussi procubuere; magna strages, magna caedes est edita; ingenti caede prostrati sunt plurimi; internecioni dati; morti dediti; pecoris modo conscissi. 2. *Ipse se interfecit*, er hat sich selbst umgebracht. Mortem sibi ipse conscivit; vim, manus sibi attulit; sua sibi manu vitam exhausit; ipse sibi ferro pectus trajecit; suo sanguine manus ipse suas imbuit: liberum mortis arbitrium occupavit; voluntariam mortem occupavit, sibi conscivit; occupavit fati diem ipse adacto in pectus gladio, infelici dextera, suoque ictu mortem invenit; ferrum ipse sibi in pectus demisit; in ferrum pectore incubuit; sua manu cecidit; hausto veneno, intercisis venis, abruptis venis, misso per venas sanguine longae aetatis cruciatus antevertit, effugit; infamem vitam turpissimo exitu foedavit; sibi mortis diem admovit; vitam sibi abrupit, extorsit; vitae finem fecit; vim, manus sibi intulit. *Usus.* Per insidias eum interfecisti. V. *Caedes*, *interimo*, *occido*.

Interjaceo, es, cui, ere, dazwischen liegen. *Usus.* Interjacebat campus, colles imminebant.

Interjectio, onis, f. Einwurf. *Syn.* Interpositio. *Usus.* Interjectio verborum.

Interjectus, us, m. Zwischenkunft. *Syn.* Interjectio. *Usus.* Luna terrae interpositu interjectuque deficit.

Interjicio, is, jeci, jectum, ere, dazwischen werfen. *Syn.* Interpono. *Usus.* Nasus quasi murus oculis interjic[illegible]. I[illegible]ter illorum aetates interjectus C[illegible]. [illegible] voluptatibus nullo intervallo interjec[illegible] dies noctesque versari. Alii aliis interjec[illegible]

Interim, unterdessen. *Syn.* Intere[illegible] tantisper, inter haec. *Usus.* Interim V[illegible]rus Uticam venit.

Interimo, is, emi, emptum, e[illegible] umbringen. *Syn.* Interficio, interitum [illegible]fero. *Phras.* *A furioso homine interem[illegible]tus est*, er ist von einem unsinnigen M[illegible]schen getödtet worden. Furiosi homi[illegible] manu percussus interiit, sublatus e[illegible]lux, vita illi erepta est; furiosi homi[illegible] manu ictus occubuit, mortem oppetii[illegible] eum homo furiosus ab jugulo, ita ut p[illegible] costas ferrum emineret, terrae affixi[illegible] stricto gladio pectus transegit; cultru[illegible] illi in corde defixit; gladium superne j[illegible]gulo defixit, mortifero vulnere furio[illegible] manu ictus praeceps in vulnus obiit; p[illegible] lapsus in vulnus cecidit exanimis; ej[illegible] latus homo furiosus gladio hausit; ej[illegible] pectus stricto gladio homo furiosus sem[illegible] iterumque percussit. V. *Interficio*. *Usu* Lucretia se ipsam interemit.

Interior, oris, *g. c.* innerer. X *E*[illegible]*terior*. *Usus.* Nihil mente interius. Int[illegible]rior aedium pars. Interiores litterae [illegible] reconditae.

Interitus, us, m. Untergang, Ve[illegible]derben. *Syn.* Occasus, obitus. *Epi.* Ace[illegible]bus, crudelis, immaturus, justus, opt[illegible]tissimus, paternus, perceler, repentinu[illegible] similis, universus, voluntarius. *Usu* Natura omnium rerum interitus atqu[illegible] obitus conficit. Nihil non aliquando a[illegible] interitum redigetur. Ea res interitum re[illegible] publicae afferet. Interitus et dissipatio. V[illegible] *Ruina*, *excidium*.

Interloquor, eris, locutus sum, loqui, dazwischen reden. *Usus.* Siccin[illegible] mihi interloqueris?

Interluceo, es, luxi, ere, dazw[illegible]schen scheinen. *Syn.* Eluceo, emineo. In[illegible]ter dignitatis fortunaeque gradus hoc in[illegible]terlucet, *hoc discrimen est*, ist dieser Un[illegible]terschied.

Intermedius, a, um, mittelstet[illegible] *Syn.* Medius, interjectus, intermissus. *Usus.* Planities intermissa collibus, ur[illegible]bemque inter et flumen intermedia. Es[illegible] quidam interjectus, intermedius, et quas[illegible] temperatus, in neutro excellens, utrius[illegible]que particeps, vel utriusque potius ex[illegible]pers. V. *Medius*.

Interminatus, a, um, ohne Ende. *Syn.* Infinitus, immensus, aeternus. X *Terminatus*.

Interminor, aris, atus sum, ari,

Digitized by Google

drohen, untersagen. *Syn.* Minor. V. *Minari.*

Intermissio, onis, f. Unterlassung, das Aussetzen. *Syn.* Intervallum, intercapedo, relaxatio. *Usus.* Nunc propter intermissionem forensis operae sine ulla intermissione temporis dies noctesque litteris vaco.

Intermitto, is, missum, ere, unterlassen. *Syn.* Interdum conquiesco, intermissionem facio.)(*Retineo. Adv.* Jam diu. *Usus.* 1. In maximis occupationibus non nunquam intermitto studia doctrinae, consuetudinem pristinam. 2. Planities intermissa collibus. Paucis diebus intermissis, entzwischen verfließen.

Intermorior, eris, mortuus sum, mori, absterben. *Syn.* Pereo, morior. *Usus.* Nullum apud te officium intermoritur.

Intermundia, orum, n. Raum zwischen zwey Welten. *Syn.* Spatium inter mundos Epicuri interjectum. *Usus.* Tanquam modo ex Epicuri intermundiis descendisset.

Internecinus, a, um, verderblich, höchst schädlich. *Syn.* Crudelis, inexpiabilis, ubi necesse sit omnes necari. *Usus.* Bellum internecinum.

Internecio, onis, f. gänzliche Niederlage, Verderben, Untergang. *Syn.* Exitium, interitus, exstinctio. *Epi.* Magna. *Usus.* Internecionem facere. Internecione eires liberare. V. *Caedes.*

Interneco, as, cui, ctum, are, Alles niedermachen, ermorden. *Usus.* Hostibus internectis. V. *Interficio.*

Internosco, is, novi, ere, unterscheiden, kennen. *Syn.* Secerno, discerno. *Adv.* Difficulter, perdifficiliter. *Usus.* Veram a falso, dignumque, an indignum sit, internoscere. V. *Discerno.*

Internuntius, ii, m. Unterhändler. *Syn.* Interpres. *Epi.* Assiduus. *Usus.* Assiduis cum illo internuntiis egi.

Intero, is, trivi, tritum, ere, einbrocken. *Usus.* Tui intrivisti, tibi exedendum est.

Interpellatio, onis, f. Einrede, Störung in der Rede. *Syn.* Interventus. *Usus.* Interpellatione mei familiaris interrupta est mea epistola.

Interpellator, oris, m. Verhinderer, Störer. *Syn.* Interventor. *Epi.* Minus molestus. *Usus.* In litteris sine interpellatoribus molestis versor.

Interpello, as, avi, atum, are, verhindern, einreden, die Rede unterbrechen. *Syn.* Interrumpo, impedimento sum. *Adv.* Odiose, paullum. *Usus.* Tu vero me interpelles et appelles, ut obloquare et colloquare, velim. Ab aliquo interpellet. V. *Impedio.*

Interpolo, as, avi, atum, are, verbessern, erneuern. *R. a.* πολεω, *verto. Syn.* Renovo. *Usus.* Togam praetextam quotannis interpolare. Aedes interpolare. Demendo, mutando, curando, ne littera appareat, interpolando.

Interpono, is, posui, positum, ere, dazwischen legen. *Syn.* Interjicio, in medio colloco. *Adv.* Facete. *Phras.* 1. *Mediae orationi leviora argumenta interponimus*, die geringeren Beweise setzen wir in die Mitte der Rede. Leviora argumenta, mediae orationi intexímus, includimus, inserimus, interjicimus; in mediam orationem conjicimus, conferimus; levioribus argumentis in media oratione locum damus. 2. *His me causis non interponam*, ich werde mich in diese Händel nicht legen. In res tam ancipites, et tumultuosas me non immittam; non inferam, non intrudam, non offeram, non implicabo, non miscebo; curando aliena non me eo sciens prudensque demittam, unde exitum videam nullum. V. *Implico. Usus.* Saepe etiam versus interponitur. Se, suam fidum in aliquam rem interponere. Auctoritatem suam ac operam, studium, laborem pro aliquo interponere. Non interpono meum judicium. Audaciae alicujus se, legem, religionem interponere.

Interpositio, onis, f. Unterhandlung. *Epi.* Difficilior. *Usus.* Cum personarum certarum interpositione.

Interpositus, us, m. Zwischenkunft. *Syn.* Interjectio. *Usus.* Interpositus terrae.

Interpres, etis, m. Dollmetscher, Ausleger. *Syn.* Explanator, internuntius, conjector. *Epi.* Praeclarus, religiosus, vaferrimus. Interpretes exercitatissimi, fallaces, indiserti, molles, prudentissimi, publici, veteres. *Usus.* Interpretes Poëtarum Grammatici. Astrologus coeli interpres. Per interpretem agere, loqui. Per amicos, sequestres et interpretes judicium corrumpere.

Interpretatio, onis, f. Auslegung, Deutung. *Syn.* Notatio, Etymologia. *Epi.* Satis acuta, nimis callida, indigna, magna, malitiosa, mendax, non molesta. *Usus.* Juris, verbi, scripti vis et interpretatio. Somnia interpretatione explicare.

Interpretor, aris, atus sum, ari, auslegen. *Syn.* Interpretationem facio, expono, interpretatione explico, expono; rem obscuram declaro. *Phras.* 1. *Interpretari Graecos Platonis libros*, die grie-

Digitized by Google

chischen Bücher des Plato übersetzen. Platonem de graecis convertere; Graeca prope iisdem verbis Latine versa dicere. Quae Plato, Graeco sermone tractavit, Latinis litteris mandare. Graeca latine reddere; in Latinum convertere; de Graecis latine dicere in Latinum transferre; Latino sermoni, Latinae consuetudini tradere. 2. *Eam rem varie interpretabantur homines*, diese Sache hat man unterschiedlich aufgenommen und ausgelegt. Eam rem alii alio trahebant; alii civile id rebantur, quidam ad saevitiam trahebant; ea res non modo ab omnibus accepta est; aliis in superbiam vertentibus ac per ambitionem factam memorantibus; aliis benignius interpretantibus; res accepta aspere a plerisque omnia prave aestimantibus; in deterius referentibus; in deterius recta detorquentibus; mollius contra ab aliis, ex indole mitiore, facta aestimantibus. V. *Accipio in bonam vel malam partem*. *Usus*. Legum, verborum vim interpretari. Interpretari voluntatem alicujus ex facto. Dicta male, *vel* mitiorem in partem interpretari.

Interpunctio, onis, f. Unterscheidung. *Syn*. Interpunctum, interductus. *Usus*. Res parvae prope in singulis litteris atque interpunctionibus verborum occupatae.

Interpunctum, i, n. Unterschied. *Syn*. Interpunctio, distinctio. *Usus*. Interpuncta verborum.

Interpunctus, a, um, unterschieden. *Syn*. Distinctor. *Usus*. Interpuncta alias et distincta intervalla orationis delectant.

Interquiesco, is, quievi, etum, ere, dazwischen ruhen. *Syn*. Requiesco. *Adv*. Paullum.

Interregnum, i, n. Zwischenregierung bey erledigtem Throne. *Syn*. Tempus, quo rege vacat regnum, dum novus creetur. *Usus*. Res ad interregnum spectat, venit, deducta est.

Interrex, regis, m. Reichsverweser, Statthalter. *Syn*. Qui demortui regis locum tenet. *Usus*. Interregem facere, creare, eligere, prodere.

Interrogatio, onis, f. eine Frage. *Epi*. Interrogationes captiosae, fallaces, faciles, aptae, paucissimae, stultissimae.

Interrogatiuncula, ae, f. kleine Frage. *Epi*. Interrogatiunculae angustae, minutae. *Usus*. Cato minutis interrogatiunculis, quasi punctis, quod proposuit, effecit.

Interrogo, as, avi, atum, are, fragen. *Syn*. Quaero, percunctor, rogo, requiro, sciscitor, regito. *Phras*. *Multis eum interrogavi*, ich habe ihn öfter gefr[illegible] terrogando ursi, quaesivi de eo [illegible] egisset; requirebam ex eo, scisc[illegible] captioso etiam interrogationis gen[illegible] bar; percontabar solicite, rogitabam tamen percontationibus ex eo exs[illegible] poteram. *Usus*. Interrogari ab ali[illegible] aliqua re.

Interrumpo, is, rupi, ruptum, unterbrechen. *Syn*. Interpello. [illegible] *Usus*. Pontem interrumpere. Am[illegible] interruptam instaurare. Interruptis [illegible] rientibus vocibus.

Interrupte, unterbrochen.)([illegible] *nenter*. *Syn*. Intercise, incisim.

Interscindo, is, scidi, scissum, entzwey schneiden, abbrechen. *Usus*. Po[illegible] ci a tergo interscindi jussit.

Interscribo, is, psi, ptum, dazwischen schreiben. *Usus*. In litteris aliquid interscripsi.

Interseco, as, cui, ctum, are, spalten. *Syn*. Seco.

Intersepio, is, psi, ptum, ire, verzäunen. *Usus*. Urbem vallo intersep[illegible]

Interseptus, a, um, verzäunet, [illegible] legt, vermacht. *Syn*. Interclusus, obs[illegible] ctus, vallatus, munitus. *Usus*. Iter ad [illegible] riam nemini est interseptum.

Interspiratio, onis, f. das Ath[illegible] hohlen zwischen dem Reden. *Syn*. Resp[illegible] tio. *Usus*. Aequalibus interspiratio[illegible] bus uti.

Intersum, es, esse, dabey seyn. S[illegible] Adsum.)(*Absum*. *Usus*. 1. Consiliis, consiliis aliorum interesse. Ipse interf[illegible] praesens vidi. 2. *Intercedo*, dazwisch[illegible] seyn. Inter eos Tiberis et pons intere[illegible] V. *Praesens*, *coram*.

Intertrimentum, i, n. Verlu[illegible] Schade. *Syn*. Detrimentum.

Interturbatio, onis, f. Beunru[illegible] gung. *Usus*. Animi interturbatio.

Interturbo, as, avi, atum, are, [illegible] unruhigen. *Syn*. Valde turbo.

Intervallum, i, n. Weite, Zw[illegible] scheinraum. *Syn*. Spatium, discrimen. *Ep*[illegible] Infinitum, longum, majus, minimum, pe[illegible] longum, latum, tantum; intervalla ae[illegible] qualia, certa, distincta, interpuncta, dupl[illegible] et tripla, imparia, modica, multa, reliqu[illegible] sesqui altera. *Usus*. 1. Temporum locorum que intervallo longo disjuncti sumus. Dolo[illegible] si longus, est levior: dat enim intervall[illegible] et relaxat. Intervalla vocis, sonorum i[illegible] loquendo. 2. *Temporis spatium*, Zeit. Tanto intervallo ad te revisi. Longo in[illegible] tervallo te non vidi. Atticismus mihi e[illegible] intervallo regustandus est. V. *Spatium*.

Intervenio, is, veni, ventum, ire,

Digitized by Google

en kommen. *Syn.* De improviso
mourro, intercedo, intersum. *Usus.*
, ne molesti quidam loquentibus
nterveniant. Casu interventum est.

terventor, oris, m. Verhinderer.
Vacuo ac ab interventoribus libe-
die.

terventus, us, m. Dazwischen-
Syn. Inopinatus adventus. *Usus.*
ventu ejus et interpellatione jurgium
ssum est.

terverto, is, verti, versum, ere,
rschlagen, wegstehlen. *Syn.* Praeripio,
eripio. *Usus.* Dona, pecunias, ae-
tem intervertere alicui, atque ad se
ferre.

terviso, is, si, sum, ere, heim-
n. *Syn.* Inviso. *Adv.* Crebro. V. *Viso.*

ntestabilis, e, untüchtig zum Zeu-
Syn. Qui nec testem agere, nec te-
monium facere potest. *Usus.* Homo sa-
sceleratus et intestabilis.

ntestato, ohne Testament. *Syn.*
lo facto testamento. *Usus.* Intestato
tus est.

ntestatus, a, um, der kein Testa-
nt gemacht hat. *Syn.* Intestato mortuus.

ntestinum, i, n. Eingeweide, Darm.
n. Ilia, viscera. *Epi.* Medium. *Usus.*
viter ex intestinis laborabam. Tum
tringentibus se intestinis, tum rela-
ntibus.

Intestinus, a, um, einheimisch.
n. Domesticus, interior.)(*Extraneus.*
Usus. Occultum, intestinum bellum. In-
stinum, inclusum malum. Intestinus
mor, dolor.

Intexo, is, xui, textum, ere, einwe-
en. *Syn.* Contexo, interpono, implico.
Adv. Prudenter. *Usus.* Aliquid in causa
prudenter intexere. Vestis coloribus variis
intexta.

Intime, innigliсh. *Syn.* Enixe, ex a-
nimo. *Usus.* Intime aliquem commendare.

Intimus, a, um, der innerste. *Syn.*
Reconditus, arcanus, familiaris. *Phras.*
Intima sua mihi coneredit, er vertraut
mir alle Heimlichkeiten. Ad intima ejus
consilia perveni; arcana omnia, abditos-
que sensus speculor; arcana omnia vel ipso
prodente cognosco; arcana ejus omnia eli-
cio. Intimus sum ejus consiliis; nihil con-
siliorum ejus me latet. V. *Arcanus. Usus.*
1. Intimi sensus animi, consilia intima.
Ex intima arte et Philosophia multa di-
sputavi. 2. *Domesticus, familiaris*, Ver-
trauter. Antonius Clodio intimus. Est in
meis intimis. Tectissimus ad alienos, in-
timis apertior sum.

Intingo, is, tinxi, tinctum, ere, ein-
tunken. *Syn.* Madefacio, humecto.

Intolerabilis, e, unverträglich. *Syn.*
Non ferendus, intolerandus.)(*Tolera-
bilis. Adv.* Admodum. *Phras. Intolera-
bilis est ejus arrogantia*, sein Hochmuth
ist unleidlich. Res est indigna, acerba et
omnibus intoleranda; immensa est ejus,
ne ferenda insolentia. Quis hominem cum
ea superbia et insolentia ferat? *Usus.*
Dolor foeditas intolerabilis.

Intolerandus, a, um, unerträglich.
Syn. Intolerabilis. *Usus.* Intoleranda li-
centia.

Intolerans, tis, *g. o.* unleidsam.
Syn. Impatiens, impotens. *Usus.* Corpora
laboris intolerantissima. V. *Impatiens.*

Intoleranter, unleidlich. *Syn.* In-
solenter. *Usus.* Intoleranter dolere, se
jactare.

Intolerantia, ae, f. Unerträglichkeit.
Syn. Insolentia. *Usus.* Haec non privati
insania sed regis intolerantia est.

Intono, as, ui, itum, are, donnern,
poltern. *Syn.* Tono, sono. *Usus.* Hester-
na concione vox ejus itonuit.

Intonsus, a, um, ungeschoren.)(
Tonsus. Coma intonsa.

Intorqueo, es, torsi, tortum, ere,
umdrehen. *Syn.* Immitto, jacio, jaculor.
Usus. Telum, calumniam intorquere in
aliquem.

Intra, innerhalb. *Syn.* Inter, in in-
teriore parte. *Usus.* 1. Intra muros. Haec
intra decem annos sunt gesta. 2. *Minus
quam necesse sit*, weniger als vonnöthen
wäre. Intra modum loqui. Epulamur non
modo non contra legem, sed etiam intra
legem.

Intractatus, a, um, nicht abgerich-
tet, wild. *Usus.* Equus intractatus, in-
domitus.

Intremo, is, ui, ere, erzittern. *Syn.*
Tremo.

Intrepide, unerschrocken. *Syn.* Sine
pavore, audacter, posito metu.

Intrepidus, a, um, unerschrocken.
Syn. Impavidus, timore solutus, V.
Audax.

Intricor, as, aris, atus sum, ari,
verwirren.)(*Extrico.* V. *Implico.*

Intro, hinein. *Usus.* Ire, ferre intro.

Intro, as, avi, atum, are, hinein gehen.
Syn. Introeo, ineo, subeo, ingredior,
accedo.)(*Exeo. Adv.* Penitus. *Phras.*
Tu meam domum intrare ausus es? du
hast dich getrauet in mein Haus zu gehen?
Tu meas aedes accedere; tu vestigium
in aedes facere; tu intro te conjicere au-
sus es? Tu eo pedem inferre; tu vesti-

Digitized by Google

gium ibi ponere; eo te inferre; pedem ibi ponere ausus es? V. *Ingredior. Usus.* Intrare limen, domum, regnum. In alicujus familiaritatem intrare. V. *Ineo.*

Introduco, is, xi, ctum, ere, hinein führen. *Syn.* Induco, facio, adduco, fingo. *Usus.* Consuetudinem, ambitionem in urbem introducere. Illum reprehende, qui initium introduxit. Introducere aliquem loquentem.

Introductio, onis, f. Einführung. *Usus.* Adolescentum nobilium introductiones judicibus pro praemio fuere.

Intro, is, ivi, itum, ire, hinein gehen. *Syn.* Intro.)(*Exeo. Adv.* Honeste. *Usus.* In urbem, in vitam introire. V. *Intro, ingredior.*

Introfero, fers, ferre, hinein tragen. *Usus.* Noctu introferri solitus est ad muliorem.

Introitus, us, m. Eingang. *Syn.* Aditus. *Epi.* Apertus, clandestinus, devius, nocturnus, primus. *Usus.* 1. Ad omnes portas et introitus armatos homines opponit. 2. *Ingressio, initium.* Anfang. Hic sit introitus defensionis.

Intromitto, is, misi, missum, ere, einlassen.)(*Emitto. Usus.* Limen patefactum est, ut intromissus me in lecto recidaret.

Introrsum, *vel* introrsus, einwärts. *Usus.* Introrsum turpis.

Introspicio, is, spexi, spectum, ere, hinein schauen. *Syn.* Inspicio. *Adv.* Penitus. *Usus.* Agite, inferte oculos in curiam, introspicite omnes reipublicae partes perspicite omnium mentes. V. *Considero.*

Introvoco, as, avi, atum, are, hinein rufen. *Syn.* Accerso, advoco.)(*Evoco.*

Intrudo, is, trusi, trusum, ere, einstoßen. *Usus.* Ipse se inferebat, intrudebat. V. *Implico, interpono.*

Intueor, eris, tuitus sum, eri, anschauen. *Syn.* Video, contueor, contemplor, respicio. *Adv.* Acriter, bene, paulisper, studiose. *Phras. Hic mos est hominum, ut in repentinis adversisque casibus coelum intueantur*, die Leute pflegen in gähnenden widerwärtigen Zufällen gen Himmel zu schauen. Ut siquid praeter opinionem et contra voluntatem accidit, coelum suspiciant, aspectent; ad coelum spectent; oculos tollant, aciem oculorum intendant. 2. *Immotis oculis me intuetur*, er schauet mich beständig an. Aciem in me intendit, exercet; oculos in me defigit; haeret in vultu meo; oculos a vultu non movet. V. *Aspicio. Usus.* Intuebamur, nec tuendi satietas nos capere poterat. Intueri aliquid oculis, animo complecti. Animo aliquem infesto, iniquo, infenso intueri. Aliquid acriter intueri. V. *Video.*

Intumeo, *vel* intumesco, is, tumui, ere, schwellen. *Syn.* Inflor, in tumorem convertor. V. *Tumeo.*

Intus, darin.)(*Foris. Usus.* Intus inclusum periculum, intus equus Trojanus.

Invado, is, vasi, vasum, ere, angreifen, anfallen. *Syn.* Adorior, impetum facio, involo, irruo, irrumpo, peto, vim facio, incurro in aliquem, incurso, invehor. *Phras. Invasit hominem terror*, den Menschen hat ein Schrecken überfallen. Incidit terror animo hominis; incessit hominem terror; repentino terrore perculsus est. V. *Terror. Usus.* Invadere aliquem, in alicujus nomen; in praedam. Mirus hominem furor, dolor, terror invasit. V. *Aggredior, impetus, adorior.*

Invalesco, is, valui, ere, überhand nehmen, stark werden. *Syn.* Novas vires sumo, corroboror, confirmor, firmior fio. *Usus.* Invaluit, potentius jam malum est quam ut sedari possit. Invaluit adeo ejus audacia, et vetustate corroborata est. V. *Cresco.*

Invaletudo, inis, f. Unpäßlichkeit. *Syn.* Valetudo infirma. *Usus.* Invaletudine tua valde commoveor et conturbor.

Invalidus, a, um, schwach, unkräftig. *Syn.* Infirmus. *Usus.* Invalidi milites. V. *Debilis, infirmus.*

Invectio, onis, f. Einführung.)(*Exportatio. Usus.* Rerum, quibus abundamus, exportatio; quibus egemus, invectio.

Inveho, is, xi, ctum, ere, einführen. *Syn.* Importo. *Adv.* Acerbius, aperte, asperius, contumeliosius, copiose, graviter, liberius, paratius, petulanter, rhetorice, vehementius. *Usus.* 1. Pecuniae in aerarium invectae. Quemcunque casum fortuna invexerit, feram. 2 *Insurgo in aliquem, objurgo*, Einen anfahren mit Worten, gegen einen los ziehen. Acerbe in aliquem invehi, maledicere, insectari. Vehementius in illum nugatorem invehebat. Invehens in Catonem Caesar. V. *Objurgo.*

Invenio, is, veni, ventum, ire, finden. *Syn.* Reperio, deprehendo, pervestigo, nanciscor, excogito. *Adv.* Acute, plane, sapientius, subdole, venute. *Phras. Plerasque artes Graeci invenere*, die meisten Künste sind von den Griechen erfunden worden. Graecia inventrix doctrinarum, primi artes peperere, protulere Graeci; artium plerarumque cognitionem Graecia aperuit; artium incunabula plurimarum in Graecia sunt. V. *Excogito.*

Digitized by Google

Usus. Facinus, astutiam, crimen, remedium, rationem invenire et comminisci. Invenio, te in culpa esse.

Inventio, onis, f. Erfindung, Entdeckung. *Usus.* Illa, quae investigat occulta, inventio et excogitatio dicitur.

Inventor, oris, m. Urheber, Erfinder. *Syn.* Auctor. *Usus.* Cicero princeps et auctor copiae verborum, inventor, compositor, architectus.

Inventrix, icis, f. Urheberinn, Erfinderinn. *Usus.* Inventrix et magistra legum Philosophia.

Inventum, i, n. Erfindung. *Epi.* Probabile, necessarium, antiquis divinum. *Usus.* Tot artes, tot scientiae, tot inventa. Eorum inventis et legibus omnem rempublicam constitutam habemus.

Invenustus, a, um, unartig, unlieblich. *Usus.* Quod proposuit, explicat expedite non invenustus auctor.

Inverecundus, a, um, unverschämt. *Syn.* Impudens, non verecundus.)(*Verecundus. Usus.* Inverecundum animi ingenium possidet. V. *Impudens.*

Inversio, onis, f. Verkehrung. *Syn.* Ironia. *Usus.* Inversio verborum.

Inverto, is, verti, versum, ere, verkehren. *Syn* Immuto, verto, pervertо. *Usus.* Pompejus totum nobis negotium invertit. Quam cito se invertit! V. *Verto.*

Investigatio, onis, f. das Nachspüren, Erkundigung. *Syn.* Inquisitio, indagatio, conquisitio veri. *Epi.* Facilior, propria.

Investigator, oris, m. Nachforscher. *Epi.* Acer et diligens. *Usus.* Varro diligentissimus investigator antiquitatis.

Investigo, as, avi, atum, are, nachgrübeln, nachforschen. *Syn.* Exquiro, indago, scrutor, perscrutor, perquiro, persequor, vestigiis adoror. *Adv.* Diligentius. *Usus.* Perquirere, patefacere; investigare conjurationem. V. *Indago, quaero.*

Inveterasco, is, s. invetero, as, avi, atum, are, verjähren, alt werden, einwurzeln. *Syn.* Consenesco. *Usus.* Nihil inveterascere, nihil exstingui, nihil cadere debet eorum, in quibus beata vita consistit. Inveteravit jam ea opinio. Macula haec insedit, et inveteravit in nomine populi Romani. Inveterata nostra amicitia.

Inveteratio, onis, f. das Einwurzeln. *Usus.* Ut in corporibus inveteratio aegre pellitur, sic in animis perturbatio.

Invicem, einander. *Syn.* Mutuo, vicissim. *Usus.* Totos dies eramus simul invicem.

Invictus, a, um, unüberwindlich. *Syn.* Qui vinci non potest, inexpugnabilis, insuperabilis.)(*Devictus. Usus.* Quibus viris respublica invicta stat? nomen invictissimi Imperatoris consecutus. Animi excelsi atque invicti magnitudo. V. *Fortis, facta egregia.*

Invidentia, ae, f. das Beneiden.)(*Misericordia. Usus.* Invidentia est aegritudo suscepta propter alterius res secundas, quae nihil nocent invidenti. V. *Invidia.*

Invideo, es, di, sum, ere, neiden. *Syn.* Alienis bonis moereo.)(*Faveo. Adv.* Aperte, maxime, obscure, occulto, paullulum, vehementer, valde, sane. *Phras. Multi mihi invident*, Viele beneiden mich. Sunt, quos meus in hac republ. splendor offendat, laedat, pungat, angat, sollicitet, afficiat, utat, torqueat, excruciet, gravius afficiat. Non desunt, quos mea dignitas, mea amplitudo male habeat; quibus dolori sit meus honor. Florere me dignitate, existimatione, honore; tantum honoris mihi haberi nonnulli moleste, graviter, acerbe, aegre, iniquo animo, non satis aequo animo ferunt. Angit animos quorundam hic splendor meus; solicitos habet quosdam haec dignitas mea. Valde me multorum invidia exercet; multum est mihi cum invidis negotii; novi multorum animos in me malevolentia suffusos, invident multi mihi, mordent clanculum. V. *Invidus. Usus.* Alterius honori, virtuti, fortunis praestantibus et florentibus invidere.

Invidia, ae, f. Mißgunst, Abgunst, Neid. *Syn.* Malevolentia, offensio. *Epi.* Aliena, communis, detestanda, falsa, imbecilla, iniquissima, inveterata, justissima, magna, par, popularis, recens, senatoria, singularis, summa, tribunitia, vehemens. *Phras. Invidiam alicui conflare*, Einen in Mißgunst bringen, verhaßt machen. Invidiam alicui concitare, commovere, facere, parare; in invidiam rapere, vocare, adducere; invidiam facti conferre in alterum; invidia gratiae externae onerare aliquem; laccerare invidia clarissimum quemque; invidiae mactare. 2. *Invidiam incurri*, ich bin in Mißgunst gekommen. In invidiam veni; invidiam subii; in invidiam adductus sum; invidiam contraxi. 3.

Digitized by Google

In invidia sum apud omnes, ich bin bey Allen verhaßt und in Mißgunst. Invidiam omnem omnium habeo, sustineo; in invidia sum; ex invidia laboro; invidia premor, flagro, conflagro, ardeo aliena. Invidia sum praecipua inter omnes. V. *Odiosus, invidiosus, ōdium.* 4. *Modestia invidiam lenit*, die Eingezogenheit pflegt Neid und Mißgunst zu lindern. Invidiam modestia sedat, comprimit, restinguit, exstinguit; modesta vivendi ratio multum de invidia, opum deonerat; invidia levat, liberat; efficit, ut invidia ponatur, deponatur, decedat; ut invidiae quasi sanguis mittatur. *Usus.* Invidiam alicui conflare. Invidiam augere, inflammare, die Mißgunst vermehren. Invidiam a se transferre, den Neid von sich auf einen Anderen schieben. Aliena splendore invidia, durch Verleumdung der Anderen sich in Gunst und Ansehen setzen. Disrumpi, aestuare invidia, vor Neid bersten.

Invidiola, ae, f. kleine Mißgunst, Neid. *Usus.* Nescio, quid inter eos invidiolae exortum est.

Invidiose, mißgünstig. *Syn.* Odiose. *Usus.* Invidiose aliquem criminari.

Invidiosus, a, um, verhaßt. *Syn.* Odiosus, invisus, invidiam habens. *Phras.* 1. *Invidiosa est ea dignitas*, diese Würde ist sehr verhaßt. Magnam habet ea dignitas invidiam; multorum luminibus officit; luminibus obstruit ea fortunae meae amplitudo; invidiae est; in invidia est ea dignitatis amplitudo; urit animos multorum dignitatis ista species. V. *Invideo.* 2. *Invidiosus est, multisque invisus*, er ist bey Vielen verhaßt. In summam plurimorum invidiam incidit; nulla fruitur hominum benevolentia; premitur odio multorum; in odio, in invidia est apud multos; pauci sunt, qui illi faveant; qui bene sint in illum animati, qui bene de illo existimant. V. *Odiosus, invisus. Usus.* Invidiosae possessiones. Erit hoc tibi invidiosum. Aliquis invidiosus, ac multis offensus.

Invidus, a, um, neidisch. *Syn.* Obtrectator, niger, malevolus, lividus, iniquus, maledicus, inimicus, alienis bonis moerens. *Phras.* 1. *Multi sunt tibi invidi*, du hast viele Neider. Multi sunt tuae laudis inimici; multos habes obtrectatores malevolentissimos; multorum de te minus commodi sermones a malevolentia profecti volitant, lacerant te, famamque tuam invidi non pauci; magna invidiae pestis tibi immi-net, in te conflata est. 2. *Nun[illegible] de sunt invidi*, es fehlt niemahls [illegible] dern. Nunquam desunt pestes qu[illegible] hominum aliena laude dolentium, alie[illegible] nis bonis moerentium; ubique incu[illegible] ras in homines malevolos, lividos, [illegible] ad criminationem expeditos. Quis est quem nulla unquam attigit invidia qui invidiam non experiatur? quen non mordeat aliorum invidentia? V. *Invideo, invidia.*

Invigilo, as, avi, atum, are, fleißig wachen. *Syn.* Cum cura et solicitudine vigilo. *Phras. Scito, me quieti publicae invigilare*, du mußt wissen, daß ich auf die allgemeine Ruhe Acht habe. Scito, me in speculis esse; in specula collocatum, constitutum; scito, mihi quietem publicam curae esse; meae curae ac vigilantiae esse demandatam; excubare me animo; curas meas omnes, consilia, cogitationes in tuenda quiete publica evigilare. V. *Solicitus.*

Inviolate, unversehrt. *Syn.* Integre, incorrupte.

Inviolatus, a, um, unverletzt. *Syn.* Integer, incorruptus. ✕ *Violatus. Usus.* Inviolata stabit vestra amicitia.

Inviso, is, visi, visum, ere, heimsuchen. *Syn.* Viso, visito. *Usus.* Saepius domum nostram invisas, rogo. V. *Viso.*

Invisus, a, um, verhaßt. *Syn.* Odiosus, quem aequo animo videre, ferre, intueri non possumus; qui in odio est apud aliquem. *Usus.* Quo quis callidior et versutior, hoc invisior et suspectior est. V. *Odiosus.*

Invitamentum, i, n. Einladung, Anlockung. *Syn.* Invitatio, incitamentum. *Epi.* Multum. *Usus.* Multa habet invitamenta urbis et fori. Invitamentum afferre. V. *Illecebra.*

Invitatio, onis, f. Einladung. *Epi.* Crebra, liberalis. *Usus.* Invitationes, adventusque nostrorum hominum.

Invitatus, us, m. das Einladen. *Syn.* Invitatio. *Usus.* Primo mea sponte, deinde invitatu tuo hoc egi.

Invite, ungern. *Syn.* Repugnanter, invito.

Invito, ungern. *Syn.* Invite.

Invito, as, avi, atum, are, einladen. *Syn.* Voco, alicio. ✕ *Deterreo, dehortor. Adv.* Aliquoties, benigne, honorificentissime, liberaliter, magnopere, passim, publice, studiose, valde, vulgo. *Phras. Ad coenam me invitavit*, er hat

Digitized by Google

mich zum Abendessen geladen. Ad coenam me devocavit; adhibuit ad convivium; convivam sibi esse me voluit; vocatu ejus coenandum mihi erat apud illum; ad coenam me vocavit; coenam dedit; coena me accepit. *Usus.* Tu invita mulieres ego viros accivero. Quis est qui eum tecto domoque non invitet? Invitare aliquem, et allicere praemiis ad agendum aliquid. Gloria invitari ad magna audenda. V. *Voco.*

Invitus, a, um, ungern. *Syn.* Non libenter, rogatus, recusans, tergiversatus, contra voluntatem, repugnans, repugnanter, coactus, dolens, perinvitus. *Phras.* 1. *Invitus illum adii*, wider meinen Willen bin ich endlich zu ihm gegangen. Cum magna mea molestia illum compellavi; adversante et repugnante natura; contra voluntatem meam; cunctabundus, diuque reluctans, ac tergiversatus; prope resistens ad eum pertractus fui; ingratiis et coactus ad illum attrahendus fui. 2. *Quanquam invitus, munus tamen in republica suscepi*, ich habe endlich dieses Amt, wiewohl ungern, angenommen. Quanquam gravatus, accessi tamen ad rempublicam; quanquam abhorrerem reipublicae tractationem; quanquam mihi nihil inimicius, nihil molestius forensi illo strepitu; tamen, ingratiis licet meis, in has quotidianas dimicationes me obtuli; non sine aliqua molestia et resistenti similis dignitatem eam admisi; commovebar equidem oblato eo honore, onusque impositum fremens moerensque accedi; extorquendum erat invito, atque ingratiis, ut honorem eum admitterem; prope restitanti munus id injunctum est; ad honoris ejus insignia frontem cum adducerem, vultum averterem, jugum tamen ad extremum, quanquam invitus, recepi. V. *Abhorreo, nolo. Usus.* Invitus, per vim et imperium feci. Sapiens nihil facit invitus, dolens, coactus. Eae molestiae, dudum enim circumrodo, invito devorandae sunt.

Invius, a, um, ungangbar.)(*Pervius. Usus.* Invii saltus.

Inultus, a, um, ungerochen. *Syn.* Impunitus. *Usus.* Inultum aliquid pati, relinquere. V. *Impunitus.*

Inundo, as, avi, atum, are, überschwemmen. *Syn.* Alluo, obruo. *Phras.* 1. *Aqua inundat late omnia*, das Wasser überschwemmet Alles. Effert aqua se alveo; alveum exit; extra alveum effunditur; littora superat, transgreditur; diffunditur unda, camposque circumjectos rigat; fluctibus terram occupat; effusus super ripas amnis campos segetesque operit. *Usus.* Terram inundat aqua.

Invoco, as, avi, atum, are, anrufen. *Syn.* Imploro. *Usus.* Lucinam in pariendo invocant. Sociorum subsidium invocare. V. *Imploro.*

Involatus, us, m. das Fliegen. *Syn.* Volatus avium.

Involo, as, avi, atum, are, anfallen. *Syn.* Invado. *Usus.* Involare in aliena. V. *Impetus.*

Involucrum, i, n. Decke, Umschlag. *Syn.* Integumentum. *Epi.* Involucra multa. *Usus.* Multis simulationum involucris tegitur, et quasi velis quibusdam obtenditur hominis natura. Clypei involucrum.

Involvo, is, vi, utum, ere, einwickeln. *Syn.* Circumplico.)(*Evolvo. Usus.* Litteris me involvo. Virtute sua se involvere. Occulta, involuta, latentia aperire. Videbam pacis nomine involutum fore bellum.

Inurbane, unhöflich. *Syn.* Insulse, inconcinne.

Inurbanus, a, um, unhöflich. *Syn.* Insulsus, infacetus, inhumanus, inops humanitatis, ineptus, odiosus, putidus.)(*Urbanus.* V. *Ineptus.*

Inuro, is, ussi, ustum, ere, aufbrennen. *Syn.* Infligo, imprimo. *Usus.* Aeternas alicujus nomini maculas, famam superbiae alicui, dolorem ossibus et cineri alicujus inurere. Censoriae severitatis notam alicui inurere. Odium inustum penitus hominum mentibus.

Inusitate, ungewöhnlich. *Syn.* Insolenter.

Inusitatus, a, um, ungebräuchlich. *Syn.* Insolens, inauditus, praeter consuetudinem, novus.)(*Usitatus. Usus.* Inusitata sunt, prisca vere et vetusta, ac ab usu quotidiani sermonis intermissa. Ecquid in rebus inusitatis Graecorum more verbis etiam utamur inauditis. V. *Insolitus, novus.*

Inutilis, e, unnütz. *Syn.* Ad nullam rem utilis, ad nullam partem utilis, qui nulli usui est.)(*Utilis. Adv.* Summe. *Usus.* Perniciosus et inutilis civis.

Inutilitas, tis, f. Schade. *Syn.* Damnum.

Inutiliter, unnütz. *Syn.* Frustra. *Usus.* Frustra aliquid proferre, et inutiliter. V. *Frustro.*

Digitized by Google

Invulneratus, a, um, unverletzt. *Syn.* Integer, inviolatus.)(*Vulneratus.*

Jocatio, onis, f. das Scherzen. *Syn.* Jocus, urbanitas, cavillatio. V. *Facetiae, jocus.*

Jocor, aris, atus sum, ari, scherzen. *Syn.* Cavillor, ludo, joco aliquid dico, *vel* facio. *Adv.* Familiarius, humanissime, libere. *Phras. Jocatur interdum*, er scherzet bisweilen. Ludit interdum, ac familiariter per risum et jocum facete cavillatur; jocos interdum cum familiaribus miscet; jocose satis ludit interdum; jocularia interdum fundit; multa ridicula dicit; salibus utitur interdum; facetiarum et urbanitatis leporibus amicos exhilarat; sales nonnunquam orationi aspergit. V. *Nugor. Usus.* Familiariter cum ipso cavillor et jocor. Homo in jocando suavis.

Jocose, scherzhaft. *Syn.* Facete, urbane. *Usus.* Hominem, lusi jocose satis.

Jocosus, a, um, scherzhaft. *Syn.* Facetus, urbanus.)(*Serius.* V. *Facetus, jocus.*

Jocularis, e, lächerlich, possierlich. *Syn.* Ridiculus, ludicrus. *Usus.* O licentiam jocularum. V. *Ineptus.*

Joculator, oris, m. Scherzer, Possenreißer. *Syn.* Nugator, narrator facetus, ad jocandum aptus. V. *Facetus.*

Joculatorius, a, um, scherzhaft, possierlich. *Syn.* Jocosus, festivus. *Usus.* Joculatoria disputatio.

Jocus, i, m. Scherz. *Syn.* Ludus, risus, facetiae, lepor, sales, hilaritas, festivitas, cavillatio. *Epi.* Comis, dignus, familiaris, ingenuus, oratorius, scurrilis, suavis. *Phras.* 1. *Ex joco fecit*, er hat es scherzweise gethan. Per jocum; per ludum et jocum; per risum ac jocum; animi causa; joci causa; joci gratia; joco; ridiculi causa haec facta sunt. 2. *Sine joco*, ohne Scherz. Extra jocum; remoto joco; aufer nugas, et rem serio edissere. 3. *Jocum ex re facere, vulg.* aus der Sache einen Scherz machen. In jocum vertere, trahere; convertere; rem joco accipere; in risum vertere. 4. *Nemo ad jocos faciendos illo est aptior*, es ist niemand tauglicher zum Scherzen, als er. Gratiae hominem finxerunt, lepores Attici educarint, necesse est, adeo prompto est ac extemporali ad jocationes ingenio; a Gratiis videtur fictus, adeo multus est in eo lepos, adeo venustae sermonis facetiae; sale facetiisque omnibus antestat; oratio omnibus salibus facetiisque abundat; a hil est illo homine festivius, facetia sermonis festivitate ingenuisque sal bus nemo cum illo est conferendu ejus festive dictis ac facetiis mire c piuntur omnes; ita scite, ita venust lepide, argute sermonem condit, ut a dientes mira voluptate perfundat; i facetiis valet, ut verba prope singu audientium risus consequatur; com in eo verborum urbanitas, jocoque f cetiarum plena. 5. *Fugiendi obsceo verborum joci*, man muß sich von schä lichen Scherzreden enthalten. Omnis ve borum obscoenitas vitanda; abstine dum praetextatis verbis; joca ne inf soccum libera sint ac soluta; genus j candi illiberale ac petulans, Atellan fabulae, versusque Fescennini nost in sermone locum ne habeant. Omn verborum lascivia procul a congres nostro arceatur. *Usus.* Dicere aliqu per jocum, extra jocum. Non hilarit te, non lascivia, nec risu, nec joc qui levitatis comes, beati sumus: n enim ad ludum et jocum facti sumus.

Ipse, a, um, er selbst.)(*Alte Usus.* Illo ipso tempore. Ille ipse Ca sar. Decem ipsos dies ibi fui. Istu ipsum miserrimum puto. Hoc quid si per se ipsum non video, sed ex sequen tibus.

Ira, ae, f. Zorn. *Syn.* Iracundia, i dignatio, stomachus, excandescenti *Epi.* Acerbior, inveterata, naturali recens. *Phras.* 1. *Atrox calumnia a iram me concitavit*, diese Schmähre hat mich in Harnisch gebracht, hat mi zum Zorne bewogen. Bilem mihi movit commovit, concivit; ad iracundiam m adduxit; stomachum mihi movit; sto machum mihi fecit; ad iram me impe lit, induxit, incitavit; calumniae indi gnitas movit animum; iram mihi mo vit; animum vehementer solicitavit accendit; animum exasperavit; odium exacerbavit; irritavit; iram provoca vit; animum indignatione accendit atro cis calumniae injuria, ira me implevit iram exacuit, stomacho fuit atrocis ca lumniae indignitas. 2. *Gravem iram con cepi*, ich habe großen Zorn gefaßt. Iran imbibi vehementem et acerbam; ira animum cepit; ingentem molem ira rum alto ex animo ciebam: exarsi gra viter iracundia; excandui; stomacha bar, commovebar vehementius; exarsi iracundia et stomacho; ingentes jam dudum iras in pectore volvebam; ira repente efferbui. V. *Irascor.* 3. *Iram*

Digitized by Google

iram in aliquem effundere, seinen Zorn wider Einen auslassen. Vertere iram in aliquem, factis simul dictisque odium explere; iracundiae in aliquem indulgere; iracundiam exercere; iracundiae servire, obsequi, parere; iram odiumque profundere in aliquem; omne virus acerbitatis in aliquem evomere, effundere; stomachum in aliquem erumpere; fremere; saevire, furere, nec irae modum reperire. 4. *Ira jam defit*, der Zorn läßt schon nach, vergeht. Defervescit ira, remittit, decedit, abscedit; mollitur ira; deflagrat paullatim; animorum ille ardor residet; ira cadit. 5. *Iram deposuit*, er hat seinen Zorn fahren lassen. Iracundiam omisit, demisit; iram repressit, sedavit, coërcuit, continuit; iram expedivit; missam fecit; ex animo ejecit. 6. *Iram sedavit*, er hat den Zorn gestillet. Leniter permulsit iram; iras lenivit; iracundiae faces extinxit; impetum animi delinivit; ardorem animi compressit. *Usus*. Ira est libido puniendi ejus, qui videtur laesisse injuria, cum qua nihil recte, aut considerate fieri potest. Facere aliquid per iram. Iram gerere, concire, evomere. Ira incendi, ardere. Orta est inter illos ira. Ira decessit.

Iracunde, zornig. *Syn*. Per iram, cum iracundia, cum stomacho.)(*leniter, quiete*. *Usus*. Vehementer ago, non iracunde. Iracunde et intemperanter facere.

Iracundia, ae, f. gäher Zorn. *Syn*. Ira, acerbitas quaedam naturae et rabies.)(*Lenitas*. *Epi*. Bellatrix, effervescens, gladiatoria, gravior, inimica; injusta, justa, praesens, vehemens, utilis. *Usus*. Aliquem ad iracundiam adducere, zornig machen. Iracundia et stomacho effervescere, efferri, inflammari, ardere, furere, zornig werden. Iracundiam exercere; iracundiae servire, obsequi, parere, den Zorn auslassen. Iracundiae resistere, dem Zorne widerstehen. Iracundiam continere, den Zorn zurück halten. Iracundiam omittere, dimittere, den Zorn fahren lassen, ablegen. Iracundiam sedare, den Zorn stillen.

Iracundus, a, um, zornig, zum Zorne geneigt. *Syn*. Qui facile et cito irascitur, proclivis ad iram, irritabilis. *Phras*. 1. *Natura iracundus est*, er ist gar leicht zu erzürnen. Animi quodam impetu dolori fere et iracundiae paret; in summa est naturae acerbitate; nullum animo spatium dat, nec indignationem intra se premit, aut continet, sed ira ac cupiditate, pessimis consultoribus, grassatur; ingenio praeceps in iram est; aegritudinem animi non facile dissimulat; praecipitis in iram animi est; irae potens non est; iram nec premere novit, nec tenere, iracundia illi praefervida; natura praeceps in iram; iram in promptu gerit; natura stomachosior est, et facile excandescit. V. *Ira*. 2. *Natura non adeo iracundus sum*, ich bin nicht gar zu viel zum Zorne geneigt. Non adeo pronus, propensus ad iram sum; irae non admodum deditus sum; juris in me parum habet ira; non admodum inclino, propendeo ad iram, ira mihi minime dominatur; alienus, remotus, intactus ab ira sum; animus is est meus, in quo nulla pars iracundiae locum habeat, resideat. *Usus*. Morosi, anxii, iracundi et difficiles senes sunt. Iracundus est factus.

Irascor, eris, iratus sum, irasci, zornig seyn. *Syn*. Incendor; ira incendor, iratus fio; succenseo, animo incitor, excandesco; stomacho et iracundia excandesco, *vel* effervesco. *Adv*. Admodum, facile, furenter, justius, occulte, omnino, temere. *Phras*. 1. *Non facile irascor amicis*, ich erzürne mich nicht leicht über meine Freunde. Non temere excandesco, commoveor, animo incitor, tametsi laesus ab amicis. Non facile indignatio oboritur; indignatione non facile accendor; non facile stomacho effervesco, iram gero in amicos; etiam in stomacho ridere soleo. 2. *Irascor etiamnum*, ich bin noch voll Zorn. Iracundias adhuc recentes habeo; ira etiamnum et tacita indignatio animum stimulant; necdum ira resedit; nondum ira mihi cecidit; nondum deflagrarunt conceptae in hominem irae; frustra indignationem premo; frustra animi aegritudinem dissimulo, clausae etiamnum aures sunt obstrepente ira; nondum rabies consedit; suis adhuc ardet ignibus concepta indignatio. Ardet adhuc ira et dolore animus; erumpere adhuc ira gestit, et in nefarium hominis caput effundi; non mediocri etiamnum incedo iratus iracundia; adhuc totus in fermento sum. 3. *En, ut irascitur homo improbus*, schaue nur, wie sich dieser Mensch erzürnet! En, ut ira implacabilis implicat animum; en, ut in rabiem ira degenerat; ut exardescit homo improbus iracundia; quam commotus, quam incensus est! ut ira inflammatus est, ut excandescit, ut furit, ut stomachatur! En, quis furor hominem invasit! qua

Digitized by Google

ira, quo furore percitus, quam irato animo, quam percito agit omnia! En, quae hominem intemperies agitat! Vide, ut stomacho effervescat; ut iracundia efferator, inflammetur, ardeat, excandescat! ut vultum adducat; supercilia contrahat, ut scintilet oculis, spumet ore, rabiem furoremque toto pectore anhelet! En quas animo iras ingentes concipiat! ut ira ac dolore confusus, praeceps amentia feratur! ut bile turgeat ac intumescat! ut iram animo capere vix possit? *Usus.* Peripatetici virum negant esse, qui nesciat irasci.

Iratus, a, um, zornig. *Syn.* Incensus, ira incensus; iracundia percitus, incitatus, inflammatus; in aliquem infestus, infensus, qui animo alieno et averso est ab aliquo.)(*Propitius. Adv.* Dissimulanter, merito. *Phras. Illud iratus dixit*, das hat er im Zorne geredet. Ira incensus; animo irato et percito; incensus odio; iracundiae permittens dominatum animi; ira flagrans, occaecatus, tumens; impotens irae in eas contumelias erupit; irarum plenus; ira infensus efferatus odio; ira motus, victus, percitus; ardens ira; furens, inflammatus ira; accensus ira tam inclementer locutus est; elatus iracundia sic stomachum erupit. *Usus.* Irati proprium est cupere, a quo laesus videatur, ei quam maximum dolorem inurere. Iratum proprie dicimus, exisse de potestate. V. *Ira*, *Irascor.*

Ironia, ae, f. verstellte Rede; da man anders versteht, als man redet. *Syn.* Inversio, dissimulatio, dissimulantia. *Usus.* Licenter usus est dissimulatione, quam ironiam Graeci vocant.

Irrauceo, es, cui, ere, heiser werden. *Syn.* Raucus fio. *Usus.* Aesopus, si paullum irraucuerit, ridetur.

Irreparabilis, e, unersetzlich. *Usus.* Tempus irreparabile.

Irrepo, is, psi, ptum, ere, einschleichen. *Syn.* Adrepo, obrepo, influo, illabor. *Usus.* In gratiam familiaritatem, in sensus alterius, in testamenta irrepere. Credulitas in optimi cujusque mentem facile irrepit.

Irretio, is, ivi, itum, ire, ins Netz bringen. *Syn.* Implico, illaqueo, impedio laqueis. *Usus.* His se erratis irretiit aetate improvida. Disputationum laqueis aliquem irretire. Irretitus odio bonorum omnium. Adolescentulus illecebris corruptelarum irretire. V. *Implico.*

Irretortus, a, um, unverwendet. *Syn.* Rectus. *Usus.* Oc[illegible] aliquem spectare.

Irrevocabilis, e, un[illegible]lich, unwiederbringlich. *Usus.* Aetas revocabilis.

Irrideo, es, risi, risum, ere, [illegible] lachen, verspotten. *Syn.* Derideo, rid[illegible] *Adv.* Facete, turpiter, maxime. *Phr* 1. *Hominem irrident omnes*, es ver[illegible]chen ihn Alle. Est ejusmodi, quem o[illegible]nes per risum ac jocum contemnat cujus levitati ac imprudentiae illuda[illegible] omnes; quem pueri sectentur, et [illegible] rideant; qui irrisionibus omnium subjectus; qui ludibrium sit caeter[illegible]rum; qui ludibrio sit omnibus; que omnes eludant, ludificentur; qui [illegible]ora hominum pro ludibrio abeat; que omnes ludibrio habeant; qui risui [illegible] omnibus; qui omnibus civibus spect[illegible]culo sit; per ora hominum traducatu[illegible] cui convitium facere, quem ludibr[illegible] laedere, in quem ea dicere, quib[illegible] totus explodatur, impune quisque a[illegible]deat; qui ostentui, deridiculo sit o[illegible]nibus; quem pro ridiculo ac delect[illegible]mento habeant caeteri; omnes illu[illegible] idoneum arbitrantur, quem ludos f[illegible]ciant; quem albis dentibus derideant quem deridendum propinent; que deridiculi gratia indignis modis ludi[illegible]cent. 2. *Ille ipse praebet ausam irr[illegible]dendi sui*, er gibt selbst Gelegenheit [illegible] seiner Verlachung. Sese ipse derides dum propinat; risui, ludibrio sibili[illegible] que aliorum os praebet, sese offert objicit. *Usus.* Irridens, insontes, oli[illegible] vicissim irridebitur. V. *Explodo.*

Irrigatio, onis, f. Wässerung. *Usu* Agrorum irrigationes.

Irrigo, as, avi, atum, are, wä[illegible]sern, gießen. *Syn.* Rigo. *Usus.* Aegyp[illegible]tum. Nilus irrigat.

Irriguus, a, um, feucht. *Syn* Quod facile irrigari potest. *Usus.* Hor[illegible]tes irriguus.

Irrisio, onis, f. Verlachung. *Syn* Ludibrium. *Usus.* Cum irrisione au[illegible]dientium imitari militem gloriosum.

Irrisor, oris, m. Spötter. *Usu* Irrisores orationis.

Irritabilis, e, zornmüthig, empfind[illegible]lich. *Syn.* Iracundus, qui facile irri[illegible]tatur, et accenditur.

Irritamentum, i, n. Reitzung *Usus.* Certaminum irritamentum.

Irritatio, onis, f. Reitzung. *Usus.* Animorum irritatio.

Irrito, as, avi, atum, are, an[illegible]

Digitized by Google

reizen. *Usus.* Irritare et lacessere aliquem. V. *Excito.*

Irritus, a, um, nichtig, unkräftig, vergeblich. *Syn.* Vanus, inanis.)(*Ratus. Phras.* 1. *Irritus fuit omnis labor meus*, alle meine Mühe war vergeblich. Quae gesseram, concidere omnia; ad nihilum recidere; ad irritum cecidere; vana atque irrita evasere. Labor meus omnis in irritum redactus est. 2. *Spes irrita fuit*, die Hoffnung war umsonst. Incisa spes erat; spes erat in irritum redacta, ad irritum spes cecidit; spes ea luxuriaverat, et vana evaserat; vana atque irrita ea spes fuit. 3. *Acta mea irrita declaravit senatus*, meine gerichtlichen Abhandlungen hat der Rath für ungültig erkläret. Acta mea senatus rescidit, irrita fecit; irrita esse jussit; sustulit; radicitus evellit, dissolvit, infirmavit, labefactavit, evertit, subvertit. V. *Frustra*, *labor inanis. Usus.* Irritum et infectum facere aliquid. Testamentum irritum.

Irrogatio, onis, f. das Auferlegen. *Usus.* Irrogatio multae.

Irrogo, as, avi, atum, are, auferlegen. *Syn.* Legem fero, constituo. *Usus.* Irrogare leges, poenas, mulctam.

Irrumpo, is, rupi, ruptum, ere, einbrechen. *Syn.* Irruo, invado.)(*Erumpo. Adv.* Aequabiliter, temere, cursim, derepente, effrenatius, extrinsecus, improviso. *Phras. Irrumpere in latus hostium*, dem Feinde in die Flanke fallen. In cornua impressionem facere; irruptionem facere; impetum, vim facere; irrumpere cornua; permittere se in medios hostium cuneos; incursu petere; impetu oppugnare nudâ peditatu cornua, incursionem in dextrum latus facere. V. *Impetus. Usus.* Hostis in castra irrupit. Invidi in meas fortunas irrupere. V. *Impressio.*

Irruo, is, ui, ere, anfallen, einbringen. *Syn.* Impetum in aliquem facio, invado, in aliquem me permitto, irrumpo. *Usus.* In alienas possessiones irruit. V. *Impetus*, *adorior*, *invado.*

Irruptio, onis, f. Einfall. *Syn.* Incursio.)(*Eruptio. Usus.* Irruptionem facere. V. *Irrumpo.*

Is, ea, id, derselbe. *Syn.* Ille, talis. *Usus.* Is tu vir es, neque enim is eras, qui eto.

Iste, a, ud, derselbe, dieser. *Usus.* Atque ego ex istis saepe audivi.

Isthic, da, daselbst. *Usus.* Ubi malis esse, quam isthic?

Isthinc, dorther. *Usus.* Qui isthinc veniunt.

Istiusmodi, dergleichen. *Usus.* Delectantur disputationibus istiusmodi.

Isthuc, dasselbe, dahin. *Syn.* Istud. *Usus.* Idem isthuc dicunt, quod dictum a te est.

Ita, also. *Syn.* Ita enim vere, praeclare, certe, sicut dicis, dici aliter non potest, vero quidem, admodum, ut maxime, nae, profecto. *Usus.* 1. Ita est, ita censeo. 2. *Valde*, sehr. Simulacra quidem praeclara, sed non ita antiqua. 3. *Adeo*, so gar, so sehr. O Dave, itane contemnor abs te!

Itaque, deßhalb. *Syn.* Idcirco, quam ob rem. *Usus.* Itaque ex me quaerunt.

Item, ingleichen. *Syn.* Similiter, etiam, quoque, non minus. *Usus.* 1. Solis defectiones, itemque lunae. 2. *Ita*, *sic*, also. Fecisti item, uti praedones solent. Si e meo capite natus sis item, ut ajunt Minervam. 3. *Vicissim*, hingegen. Tu meas epistolas concerpito, ego item tuas.

Iter, itineris, n. Weg, Reise. *Epi.* Alienum, devium, difficillimum, festivum, flexuosum, gloriosum, ineptum, longum, medium, molestum, necessarium, nefarium, reliquum, simplex, solenne, subitum, totum, tritum, tutum, verum. *Phras.* 1. *Iter aliquo suscipere*, eine Reise vor sich nehmen. Iter aliquo apparare, suscipere, petere, habere, ingredi, facere, dirigere, convertere, maturare; itineri se committere; committere se viae; in viam se dare; iter aggredi. V. *Proficiscor.* 2. *Iter prosequi*, seine Reise fortsetzen. Pergere iter coeptum; iter insistere; cursum perseverare, *seu* exequi; iter conficere. 3. *Iter suum suspendere*, seine Reise wieder einstellen. Iter supprimere; profectionis consilium abjicere, omittere, dimittere; itinere desistere. 4. *Iter molestum habui*, ich habe eine schwere Reise gehabt. Iter conficiebam aestuosa et pulverulenta via; profectio ea fuit, in qua et luctandum mihi cum tenacissimo sabulo et vestigiis cedente, et cum via inepta, qua aegre moliuntur pedes. Iter parum commode explicui, iniquitate locorum viae errores ubique implicante. 5. *Romam iter mihi faciendum est*, ich muß gar nach Rom reisen. Roma mihi terrestri itinere petenda est; longum iter

Digitized by Google

graveque instat. Italia percursanda, emetienda, peragranda. Romam terrestri itinere contendendum est. Romam iter suscipiendum, pedibusque conficiendum. V. *Proficiscor*. *Usus*. Iter gubernare, anordnen. Iter equo, pedibus conficere, zu Pferde, zu Fuße reisen. Iter alio flectere, die Reise anders wohin wenden. Iter impedire, intercludere, verhindern. Iter belle processit, von Statten gehen.

Iteratio, onis, f. Wiederhohlung. *Syn*. Geminatio, repetitio, redintegratio.

Itero, as, avi, atum, are, wiederhohlen. *Syn*. Gemino, repeto, duplico. *Usus*. Verbum iterare.

Iterum, wieder. *Syn*. Rursum. *Phras*. *Dicta iterum dicenda fuere*, ich habe es wiederhohlen müssen, was ich gesagt hatte. Locus ille de integro retractandus fuit; ad prius dicta redeundum mihi erat; eodem devolvi oratio debebat; ad priora reverti; priora recolere debebam; decurso jam spatio, tanquam a meta ad carceres revocanda erat oratio; novus mihi renascebatur labor; novus erat de integro exsudandus labor, et quae dixeram, repetenda. V. *Repeto*. *Usus*. Iterum ac tertium consul.

Itidem, gleichfalls. *Syn*. Similiter, pariter, item. *Usus*. Vinctus itidem a Saturno filius. V. *Item*.

Itio, onis, f. Gang, Reise. *Syn*. Iter, itus, incessus. *Usus*. De obviam itione faciam, ut suades. Illi domum itio concessa est ac data.

Ito, as, avi, atum, are, oft gehen. *Syn*. Frequenter eo. *Usus*. Ad coenas itare.

Itus, us, m. Gang, das Gehen. *Syn*. Itio. *Usus*. Quis noster itus, incessus, vultus?

Juba, ae, f. Mähne. *Syn*. Crines leonum aut equorum collo fluentes. *Usus*. Equus jubam quatiens.

Jubatus, a, um, was Mähnen hat. *Syn*. Juba ornatus. *Usus*. Jubatus draco.

Jubeo, es, jussi, jussum, ere, heißen, befehlen. *Syn*. Impero, mando, praecipio, edico, in mandatis do, mandata do; negotium do.)(*Veto*. *Adv*. Liberaliter, publice, valde, aperte. *Phras*. *Rem imperat difficilem*, du befiehlst mir eine schwere Sache. Mandata das ardua, negotium das difficile; fieri, praestari a me vis, quae vires meas exsuperant; magni negotii est, summae difficultatis, operae [illegible] quae est, quod mandas; rem [illegible] datis das, quam exequi, efficere, [illegible] stare, sustinere vix possum; jubes, [illegible] mandata tua digeram, exequar, pe[illegible] sequar, conficiam, ad exitum perdu[illegible] cam, sed ea ejusmodi sunt, quae v[illegible] res meas exsuperent; quae in mand[illegible] tis a te habet, non istarum sunt v[illegible] rium. V. *Impero*, *mando*, *praescrib*[illegible] *Usus*. Jubeo te bene sperare, salver[illegible] Populus hanc legem jussit. Senatu[illegible] decrevit, populus jussit.

Jucunde, anmuthig, lieblich, lustig. *Syn*. Suaviter, dulciter. *Usus*. In con[illegible] vivio comiter et jucunde fuimus.

Jucunditas, atis, f. Ergetzung, Annehmlichkeit. *Syn*. Festivitas, lepor, hilaritas, fructus suavissimae jucunditatis.)(*Modestia*. *Epi*. Prima, ma[illegible] jor, multa, summa, tanta. *Usus*. Re[illegible] laxare animum, et dare se jucunditati. Ex re aliqua jucunditatem fructumque percipere. Delectatio, tranquillitas jucunditasque animi. Hoc conducit ad vitae commoditatem jucunditatemque. Urbani agri jucunditas. V. *Jocus*.

Jucundus, a, um, lustig, lieblich. *Syn*. Amoenus, dulcis, suavis, gratus. *Adv*. Magnopere, maxime, summe, vehementer. *Phras*. *Jucundus erit mihi reditus tuus*, deine Zurückkunft wird mich sehr erfreuen. Dulcissimus erit mihi creditus tuus; omnes amoenitates in te uno habeo; gratiae omnes tecum remigrabunt; plurimum suavitatis habebit reditus tuus; optatissimus erit reditus tuus. Hilariora mihi tecum erunt omnia; adventu tuo laeta mihi erunt omnia et candida. 2. *Te praesente convivium jucundius erit*, wenn du zugegen seyn wirst, so wird das Gastmahl noch so lustig seyn. Te praesente non magis epulis corpus, quam animus jucundissimae consuetudinis tuae voluptate explebitur; tu si conviva accesseris, epulae ipsae plus suavitatis accipient, habebunt; quadam hilaritate conspersa erunt omnia. Tali conviva, in quo tantum leporis est, luculente hunc habebimus diem. *Usus*. Est mihi jucunda et grata in malis meis voluntas tua. Comes alicui carus et jucundus. Ager, conspectus, odor jucundus. V. *Hilaris*.

Judex, icis, m. Richter. R. *a* Jus dico. *Syn*. Arbiter, disceptator, animadversor, recuperator, cognitor, existimator, aestimator, censor, quaesitor. *Epi*. Acer, aequus, attentus,

Digitized by Google

benevolus, bonus, cupidus, durus, erectus, fortis, gratissimus, satis idoneus, immanis, iniquus, integer, iratus, misericors, nequam, obscurus, sapiens, severus, tristis, verissimus. *Usus.* Judicem sortiri, legere, accipere, sibi sumere, sich einen Richter erwählen. Judicem alicui decernere, dare, constituere, ponere, einen Richter bestellen. Is mihi obvenit judex. V. *Judico*, *judicium*.

Judicatio, onis, f. Urtheilung. *Syn.* Disceptatio, quaestio. *Epi.* Comparativa, dubia, simplex. *Usus.* Quaestio in conjecturali eadem, quae judicatio.

Judicatum, ii, n. Endurtheil, richterlicher Ausspruch. *Syn.* Res judicata. *Epi.* Difficilius, majus, solitarium, rarius. *Usus.* Judicatum est, de quo jam ante sententia constituta est. Judicatum facere, das Endurtheil erfüllen. Judicato stare, mit dem Urtheile zufrieden seyn. Judicatum solvere, rescindere, infirmare; irritum facere, negare, das Endurtheil aufheben, oder entkräften.

Judicialis, e, gerichtlich. *Syn.* Forensis, pertinens ad judicium. *Usus.* Judiciali jure et consuetudine. Judiciale dicendi genus.

Judiciarius, a, um, gerichtlich. *Syn.* Judicialis. *Usus.* Lex quaestio, controversia judiciaria.

Judicium, ii, n. Gericht, Urtheil. *Syn.* Judicium deliberatio legitima, cognitio, controversia causarum; *item*: Sententia, opinio, existimatio. *Epi.* Acerbum, acre, admirabile, aequum, alienum, amplum, certum, civile, commune, corruptum, damnatorium, divinum, domesticum, exquisitum, gratum, grave, honestum, incertum, inclitum, infinitum, iniquum, insolitum, integrum, invidiosum, leve, liberum, singulare, sociale, stabile, usitatum. *Phras.* 1. *In judicium vocare*, vor Gericht fordern. In judicium arcessere, adducere, deducere; periculum judicii alicui intendere; in jus adducere; diem alicui dicere; causae dictionem denuntiare; in jus rapere; obtorto collo ad praetorem rapere; in jus adducere; legibus experiri; lege cum aliquo agere; jure experiri, ex jure agere cum aliquo. 2. *In judicium venire*, vor Gericht erscheinen. Judicio conflictari; judicio certare; jure, legibus experiri; in jus adire; vadimonium obire; descendere in ambiguam litem. 3. *Judiciis iniquis versari*, bey Gericht mehr und mehr herum gezogen werden. Judiciis conflictari; judicii laqueis stringi, irretiri, in majores identidem plagas incidere. 4. *Judicio iniquo opprimi*, bey Gericht durch einen ungerechten Ausspruch den Handel verlieren. Judicio iniquo jugulari, circumveniri; iniqui judicii procella everti; judiciis iniquissimis exsorberi sanguinem; turpi judicio vinci, condemnari; litem amittere; causam perdere; causa cadere; iniquis judiciis interire. 5. *Judicium corrumpere*, die Richter mit Geld bestechen. Judicium contaminare, constuprare. 6. *In judicio absolvi*, dem Gerichte entgehen. Judicio liberari, evadere, elabi. 7. *Judicia non exercentur*, bey Gericht geht es gar kaltsinnig her. Judicia frigent, silent, conglaciant, conticescunt. 8. *Judicia exercebat*, das Recht sprechen. In ea causa judex sedebat, judicium exercebat; sella posita jus dicebat; cognitionem causae per se solus exercebat, summa aequitate res constituebat; jus petenti reddebat; arbitria de summa ei agebat, de ea controversia constituebat; judicia reddebat; jura in quoslibet distribuebat; judicium de reo legibus faciebat; sententiam ferebat. V. *Judico*. 9. *Judicio vir acerrimo*, er ist ein Mann von reifem Verstande und Urtheile. Judicio valet; utitur optimo; judicio praestat, excellit, abundat inter omnes unus maxime. Est in eo viro mira quaedam judicii praestantia, excellentia, vis, subtilitas. Multum videt vir ille judicio, si quisquam alius, gravissimo; inest in eo homine mira ingenii perspicacia. V. *Ingenium*. *Usus.* 1. Judicia domi conflare. Judicia calent. Judicia tollere, dissolvere, disturbare, das Gericht aufheben. Judicia extrahere, comperendinare, das Gericht auf die lange Bank schieben. Judicia sistere. Judicia rescindere. 2. *Opinio*, *sententia*, Gutachten, Meinung. Tui judicii est, quid faciendum censeas. Alterius judicium exquirere. Suum judicium interponere, dicere, edere. Ferre judicium. Mutare, flectere judicium suum; alieno judicio, quam suo stare praestat. Judicio meo, meiner Meinung nach. Quantum quidem judicio assequi meo possum. V. *Opinio*, *sententia*.

Judicii extremi dies, letztes Gericht, jüngster Tag. *Phras.* Extremus seculorum dies; dies ille formidolosus, quo

Digitized by Google

universi mortales in judicium vocabuntur, totius vitae rationem reddituri; dies ille, quo hominum corpora e summo mortis ad lucem alterius vitae excitabuntur; dies, quo ad Christi severum judicium omnes sistemur; quando ad vitam revocatis, quotquot unquam nati sunt, Dei filius e coelo ad judicium exercendum, sententiamque pronuntiandam descendet. Dies ab omni aeternitate praestitutus, quo in vitam genus humanum revocabitur, et pro se quisque apud divinum tribunal causam dicet. Dies ille novissimus, quo omnium seculorum mortui reviviscent; dies ille de omnibus annis nostris et transacta vita sententiam laturus. Extremus volventium seculorum dies, cum animae vitae functae rursum corpora induerint; cum Deus ipse judex in celeberrimo superum inferumque conventu sententiam feret; cum supremus dies volventibus annis advenerit.

Judico, as, avi, atum, are, urtheilen, richten. *Syn.* Judicium facio, cognosco, discepto; litem decerno, statuo, constituo; sententiam dico, fero; jus dico, dijudico. *Adv.* Aperte, acrius, acutius, bene; corrupte, diligenter, dissolute, explorate, fortiter, gratis, honeste, incorrupte, libere, longe, male, optime, perperam, publice, recte, religiose, ridicule, severe, temere, vere. *Phras.* 1. *Vestrum est, de hac controversia judicare*, euch stehet es zu, von diesem Handel zu urtheilen. Vestrum est, qui in hac controversia Judices considetis, de hac causa judicium pronuntiare; jus dicere; causam cognoscere; controversiam disceptare; de controversia constituere; judicio decernere; jus administrare; forum agere; judicium exercere. V. *Judicium.* 2. *Ex aequitate causae judicandum est*, man muß das Urtheil nach Billigkeit der Sache sprechen. Rectum animi sensum in judicio sequi nos oportet; illud demum rectum judicium est, quod ratio dirigit ac moderatur; quod ratio praescribit ac probat. Judicium cum ratione et aequitate congruat, necesse est, qui sententiam fert de causa, in consilio habeat necesse est, legem, aequitatem, fidem; qui judicia exercet, libidinem, odium, invidiam, metum, et quidquid eripere recte judicandi facultatem potest, procul habeat. In sententia dicenda summa habenda est aequitatis ratio; una spectanda est causae aequitas; de una justitia laborandum est. In causis forensibus dijudicandis consilia omnia, stitiam referenda sunt. dum; ne tantillum, ne guem ab aequitate dess *Rem totam tibi judica* ich lasse dir das Urtheil ganz und gar über. Id or te justum aestimatorem nem ad arbitrium tuum ingenio et conjecturae lim, de re tota existim tota aestimatio; ejus re rejicio; ejus causae cogn tua aestimatione res me lim, causam hanc omnen ter infirmitatem mei co stabo; malo tuae prude quam meae; e judicio t debit meum; ad judiciu tiam aggregabo meam. re inter aliquos ex vero dum est iis judicibus, seculis de nobis judicabu pende. Tu de re a certo

Jugatus, a, um, zu an einander hangend. *Sy* Omnes virtutes inter s que sunt.

Jugerum, i, n, ei von einem Tagwerke. *S* quantum uno boum jugo est. *Usus.* Ut aratores suarum profiterentur.

Jugis, e, stets, imm Perennis. *Usus.* Juges p

Jugiter, stets, ohne Semper, continenter.

Juglans, dis, f. *Syn.* Nux arbor et fruct

Jugo, as, avi, atun spannen. *Usus.* Virtutes

Jugulatio, onis, f

Jugulo, as, avi, at gen. *Syn.* Jugulum ferio, suam causam, suam, s argumento et confessio *Interficio.*

Jugulum, i, n, di *colli anterior. Usus.* jugulum hosti. A jugulo litatem hostis avertere. petere.

Jugum, i, n, das Jo *vel* ζυγός. *Epi.* Crudeliss commune, grave, nefariu 1. Boum cervices natae a jugis arare. 2. *Dominat* ficit. Hostes sub jugum i excutere, dejicere. 3.

Digitized by Google

ipfel des Berges. Constitit in summis gis.

Jumentum, n. Zugvieh, Lastthier, *ut* nus, mulus, bos. *Usus.* Age jumen- m, quo velis. Jumenta dorso onera rtantia.

Junctio, onis, f. das Fügen, Zusam- tufügen. *Syn.* Conjunctio. *Usus.* Partes nctione aliqua tenentur.

Jungo, is, xi, ctum, ere, zusammen gen. *Syn.* Conjungo, copulo, committo, gmento.)(*Disjungo. Phras.* 1. *Om- is membra apte inter se junguntur*, le Glieder sind wohl zusammen gefügt. ter se implicata et connexa sunt, inter cohaerent, coalescunt; aptas commis- ras habent; ipsa secura et inter se ex mmissaris junguntur; alia ex aliis ne- ntur; arcteque inter se continentur. 2. *libenter me tibi jungam*, ich werde ich gern zu dir gesellen. Libenter ad tuas tiones me adjungam; acclinabo me li- nter ad tuas partes; tuis tuorumque cessitudinibus misceri me libenter fe- m; tecum me et voluntas congregat, fortuna conjungit; res meas cum tuis benter consociabo; ad te unum omnia ea conferam; societatem tecum et foe- ra inibo; summa conjunctione tecum gam. V. *Amicus, conjungo. Usus.* Pru- entiam juagere cum eloquentia. Con- netudinem cum aliquo et amicitiam jun- ere. Puellam matrimonio jungere. Dies octesque fletibus jungere, Tag und Nacht einen.

Junior, oris, *g. o.* jünger. *Syn.* Ado- lescentior, natu minor, aetate posterior, liquot annis minor.

Jure, mit Fug und Recht, rechtmäßig. *Syn.* Recte, non injuria, merito; superis ominibusque approbantibus; jure opti- mo; merito et optimo jure; haud secus, c par est; jure meritoque; jure ac me- ito, meritissimo.)(*Immerito. Usus.* Ju- e optimo ridemus. Jure occini potuit. Jure, n injuria; recte, an perperam.

Jurgium, ii, n. Zank, Hader. *Syn.* Contentio, rixa. *Usus.* Existet ex ea in- ens jurgium. Jurgio contendo. Jurgiis litibus abstinere se. V. *Lis, contentio.*

Jurgo, as, avi, atum, are, zanken, adern. *Syn.* Jurgio contendo, rixor. *Usus.* Vicini inter se jurgant, non litigant. V. *Contendo.*

Juridicialis, e, zum Rechte gehörig. *Usus.* Juridicialis constitutio vocetur, quamvis molestum hoc nomen sit.

Jurisconsultus, i, m. ein Rechts- gelehrter. *Syn.* Jureconsultus, interpres legum, jurisperitus, legum peritus. *Phras. Jurisconsultus praestans erat*, er war ein berühmter Rechtsgelehrter. Consultis- simus ea aetate omnis divini atque humani juris erat; vir erat juris scientissimus; divini humanique juris auctor celeberri- mus; legum jurisque Romani apprime doctus; in disciplina juris atque legibus interpretandis auctoritate illustri fuit; vir erat, qui simul ac toga forumque placere coepit, oraculum civitatis habebatur. *Usus.* Jurisconsulti domus est oraculum civitatis. Jureconsultorum ingeniis plera- que corrupta sunt.

Jurisdictio, onis, f. Gebieth, Herr- schaft, Gerichtsbarkeit. *Syn.* Facultas et potestas juris dicendi. *Usus.* Jurisdictio- nem absolvere. Subigere gentem sub jus, jurisdictionem ac potestatem suam. Ve- nalem jurisdictionem habere. V. *Ditio, potestas.*

Jurisperitus, i, m. Rechtsgelehr- ter. *Syn.* Jurisconsultus, causidicus. *Usus.* Jurisperitorum eloquentissimus, eloquen- tium jurisperitissimus.

Juro, as, avi, atum, are, schwören, einen Eid thun. *Syn.* Jure jurando me de- vincio, juratus testor, adjuro, jusjuran- dum do. *Phras.* 1. *Juravi rem esse meam*, ich habe geschworen, die Sache sey mein. Sacramento contendi, rem esse meam; juratus testabor; jusjurandum interposui; Deum testem feci; Deum obtestatus sum, *i. e.* testatus sum; con- ceptis verbis juravi; Deum testem lau- davi, rem, uti dixeram, esse meam. 2. *Juravit se in fide mansurum*, er hat geschworen, treu zu bleiben. Jurejurando se suamque fidem obstrinxit; jurejuran- do fidem firmavit; sacramentum dixit de perpetua sua in rempublicam fide. Per genium, per nomen Caesaris dejeravit, perstiturum se in fide. Deum testem esse voluit perpetuae suae in rempublicam voluntatis. Testum Deum advocavit, ap- pellavit integerrimae suae in rempublicam fidei; execratione se, caput suum devin- xit, si datam unquam violaret fidem. De constanti in rempublicam fide jusjuran- dum dedit; fidem in rempublicam sacra- mento sanxit; sacramenti religione se ad- strinxit ad praestandam reipublicae fidem; jurejurando se alligavit ad servandam rei- publicae fidem. V. *Jusjurandum. Usus.* In certa verba, ex animi sententia, non lingua tantum jurare. Jurare conceptis ver- bis majorum more. Jurare Jovem lapidem. Magna voce pulcherrimum jusjurandum juravi.

Jurandi Formulae, verschiedene Ei- desformeln. Ita me Deus amet! ita mihi

Digitized by Google

propitius sit Deus! ita mihi benefaciat, fa veat, adsit Deus; ita propitium mihi Deum velim! ita me Deus respiciat, juvet, tueatur; ita mihi a Deo prospera contingant omnia! ita mihi optata contingant omnia! ita, quae opto, feliciter eveniant! ita mihi bene sit! ita rebus meis feliciter eveniat! ita vivam! ita diu feliciterque vivam! ita ad voluntatem cuncta fluant! ita diuturna lucis usura fruar! ita mihi cum diuturnus vitae cursus, tum facilis contingat! ita meis optatis fortuna respondeat! ita sim incolumis, felix, beatus, malorum expers, ignarus adversae fortunae! ita nihil adversi videam in vita! ita nunquam adversam fortunam experiar! ita fortuna utar perpetuo prospera! *Contra*: Ita male mihi faciat Deus! ita perdat me Deus! moriar, si; peream, si; ne vivam! ne sim salvus! dispeream! sentiam iratum Deum! male mihi sit! nihil mihi ex animi sententia succedat! adversa mihi sint omnia! cadat infeliciter, quidquid ago! infensa, iniqua, adversa omnia experiar, si sciens fallo!

Jus, ris, n. das Recht. *Syn.* Aequum, aequitas, justitia.)(*Injuria. Epi.* Accusatorium, aequum, bellicum, callidum, civile, consulare, equestre, feciale, firmum, hereditarium, imperatorium, iniquum, patrium, pontificiale, praetorium, regium, tribunitium. *Usus.* Jus postulare, begehren, daß Einem das Recht gesprochen werde. Jus dare, tribuere, das Recht widerfahren lassen. Jus dicere, das Recht sprechen. In jus vocare, adducere, vor Gericht fordern. In jus adire, vor Gericht erscheinen. Jus suum persequi, exequi, sein gerichtliches Begehren fortsetzen, weiter treiben. Jus suum obtinere, adipisci, tenere, retinere, das Recht erhalten. Jure agere, decertare cum aliquo, jure experiri, etwas vor Gericht abhandeln. De suo jure aliquid concedere, detrahi sinere, decedere, etwas von seinen gerechten Ansprüchen fahren lassen. A jure abire, vom Rechte abstehen. Id jus ratumque est. Meo jure hoc dico facioque. Jus et aequitas vincula sunt civitatis. V. *Aequum, jure.*

Jusjurandum, jurisjurandi, n. Eidschwur. *Syn.* Sacramenti fides, sacramenti religio jurisjurandi religio, fides. *Phras. Jusjurandum a militibus exegit*, er hat sich die Treue schwören lassen. Milites ad jusjurandum adegit; milites sacramento rogavit; in sua verba adegit; jurejurando adstrinxit; sacramentum sibi dici a militibus jussit; sacramento teneri; religione constringi, adstringi milites voluit. V. *Juro. Usus.* Ad jusjura sich schwören lassen; auf ei Jusjurandum dare, schwör negligere, violare, den ligio jurisjurandi est met mortalium in testimonio jurando devincta auctorita jurando firmare, affirmar sitis jurejurando nullun stringendam fidem arctiu majores.

Jussum, i, n. Befe *Epi.* Ratum atque firmun jussa populis describere. J probat populus.

Jussus, us, m. Bef rium. *Usus.* Meo jussu.

Justa, orum, n. Leichen Inferiae, exequiae. *Usu* justa solvere, peragere,

Juste, billig, mit Fug Jure, recte, legitime. Juste et legitime imperar

Justitia, ae, f. Ge Aequitas, jus, fas, just mana, jucunda, magna, tabilis, summa, vera, ut *stitia virtutes omnes c* Gerechtigkeit begreift alle a in sich. Virtutes omnes c hendit. Omnes insunt in tutes; omnes virtutes ab dent; in una justitia inc virtus abesse justitia po sunt, colligatae sunt cum omnes. *Usus.* Justitia, q tribuit, societatem human magnifice tuetur. Fundan est fides. In laude justiti aequalitas.

Justitium, ii, n. Feyer. *Syn.* Jurisdictio *Usus.* Justitium edici, jur mitti, claudi aerarium, jud

Justus, a, um, ger Aequus, verus, meritus, mus.)(*Iniquus. Adv. stus est*, er ist ein gerech tiae laude floret; vir est lis rationem ab aequitate xerit; in testimonio reli cando severus; vir est, sibi famam aequitate. defensione comparavit; nihil putat; nisi quod cu junctum; qui in ferenda aequitatem, fidem unice hibet; apud quem unu tiae locus est. V. *Judic*

Digitized by Google

ms. Justum id est debitumque. Justum jus alere.

Juvenilis, e, jung, der Jugend ge-
n. *Usus.* Juvenilis libido; redundan-
, licentia. V. *Levis.*

Juveniliter, nach Art junger Leute.
a. More juvenum. *Usus.* Juveniliter
ihare.

Juvenis, is, *g. c.* Jüngling. *Syn.*
olescens. *Epi.* Mobilis. *Usus.* Infir-
as puerorum est ferocia juvenum.

Juventus, tis, f. Jugend. *Syn.* Ae-
florens, medium juventae robur, ae-
injuriae opportuna; flos aetatis. *Epi.*
licata, formosa, libidinosa. *Phras. Ad-
intra juventutis annos tua versatur
tas*, du bist noch jung. In ea es aetate,
ie valet viribus quidem, sed a pruden-
infirma est; ea es aetate, quae viri-
floret, sed a prudentiae maturitate
ocul abest; juventutem nondum egres-
es, quae, cum aetatis quoddam vel
ver sit, caret usu rerum et experien-
; a prudentia distat, vacua est consi
, inopia judicii laborat, expers est
sdentiae et gravitatis; aetatem agis, in
a prudentiae illa maturitas locum non-
m habet. V. *Adolescentia. Usus.* Om-
m sobolem juventutis ad arma vocat.

Juvo, as, avi, are, helfen. *Syn.*
ljuvo, opem fero. *Phras.* 1. *Paupe-
res libenter juvat*, er hilft den Armen
gern. Afflictis fidem manumque libenter
porrigit; inopiam eorum facultatibus sub-
levat: egestatem eorum facultatibus sub-
levat; egestatem eorum subsidiis et libe-
ralitate sustentat et recreat; egentibus
libenter subsidio venit; opem porrigit,
affert, praesidio est. V. *Auxilium.* 2.
Alter alterum juvat, es ist einer dem
anderen förderlich. Alter alteri operam com-
modat; mutua se opera juvant; mutuam
sibi operam praestant; alter alteri prae-
sidium est, ac dubiis in rebus lumen. 3.
Philosophia eloquentiam juvat, die
Weltweisheit dienet sehr zur Wohlredenheit.
Philosophia eloquentiae adjumento est;
ad gravem illam moratamque eloquen-
tiam adjumenta habet, affert, importet
non pauca rerum naturalium cognitio. V.
Adjuvo, conduco, faveo. Usus. 1. Ju-
vare, ornare quempiam, quibuscunque
rebus possis. 2. *Delectat*, es ergetzet;
man hat Lust. Juvat, in partes operis
praefari.

Juxta, neben. *Syn.* Prope, propter.
Usus. 1. Sepultus juxta viam Appiam.
2. *Non secus, tanquam, similiter*, nicht
anders. Juvit me, juxta ac si meus fra-
ter esset. 3. *Pariter, una*, zugleich. Juxta
boni malique, armati ac imbelles obtrun-
cati sunt.

L.

Labefacio, is, feci, factum, ere,
wächen, entkräften. *Syn.* Labefacto, cor-
mpo, perfringo, dissolvo, conquasso,
ncutio, solvo, enervo, frango, debi-
o, infirmo.)(*Sustento, restituo. Usus.*
rum fortem nulla unquam vis, nullae
inae; nullae invidiae labefecerunt. Is
gnis mihi omnes dentes labefecit. V.
abefacto.

Labefacto, as, avi, atum, are,
wächen, wanken machen. *Adv.* Medio-
iter. *Usus.* 1. Homo improbus rempu-
icam, jura, leges, vitam hominum,
obe ab aliis constituta, societatem et
nspirationem bonorum; dignitatem,
nsulatum vehementer labefactavit. Ec-
nid commoda mea, ecquid oratores la-
factas et oppugnas. 2. *Commoveo, a
roposito averto*, abwendig machen. Fir-
as sum, non me labefactabis. Ne crede,
fidem meam pecunia; cogitationem,
ntentiam, amicitiam, insidiis labefa-
are posse.

Labes, is, f. Fall, Flecken, Makel,
Gebrechen, Schande. *Syn.* Ruina, perni-
cies, macula, dedecus, ignominia, infa-
mia, vitium, naevus. *Epi.* Domestica,
nefaria et perniciosa. *Usus.* 1. Multis lo-
cis labes agrorum facta terraeque dese-
derunt, die Erde ist an vielen Orten ein-
gegangen. 2. *Macula*, Schandfleck. Labem
ejus dignitati aspersit, intulit. Vide, ne-
que labes integris, probrum castis, infa-
mia bonis inferatur. 3. *Vitium*, Laster.
Num tu hanc conscientiae, animique la-
bem, et vulnera perferre diutius potes?
4. *Pernicies, pestis, lues*, Verderben.
Hunc hominem reipublicae, provinciae
labem fore praevideo. V. *Macula, de-
decus.*

Labium, ii, n. Lefze, Lippe. *Syn.* La-
bellum.

Labo, as, are, niedersinken, wanken.
Syn. Ruo, repente concido, vacillo, nuto,
in casum vergo; casum, ruinam minor;
corruo, cado, ruinae proximus sum. *Usus.*

Digitized by Google

1. Refice aedes labantes. 2. *Transl.* Vi des consilium tuum, animos militum labare atque deficere. Sana, confirma rempublicam, fortunam civitatis labantem magnopere et inclinantem.

Labor, eris, lapsus sum, labi, fallen, fehlen. *Syn.* Prolabor, cado, ruo; *item:* dilabor, deficio; *item:* erro, fallor, decipior. *Adv.* Continenter, longius, proclivius, turpissime, tuto. *Phras. Quis in tam lubrica, tam difficili rerum humanarum via non labitur?* wer fehlt nicht zuweilen? wer thut nicht zuweilen einen Fehltritt? Quis non offendit? Quis vitat, effugit omnem offensionem? Quis est, qui nusquam incurrat imprudens; quis de se praestare offensionem omnem possit? *Usus.* 1. Labuntur omnia, fluunt, occidunt. Res cum semel labi coeperit, proclivis est in perniciem. 2. *Deficio*, fallen. Mores civitatis in perniciem lapsi. Cave, ne ad illorum opiniones delaberis. 3. *Erro*, *fallor*, irren, fehlen. Imprudentia, consilio, opinione mea lapsus sum. Ambitione labi. Si me audies, nunquam laberis.

Labor, oris, m. Arbeit, Mühe. *Syn.* Opera, opus, sudor, vigiliae, assiduitas, contentio animi, studium, industria. *Epi* Alienus a nostra aetate et dignitate, assiduus et quotidianus, continuatus, certus, clarus et nobilitatus, gravior, medius, vitae tolerabilis, domesticus, gloriosus, incredibilis, major, extremus, facilis, jucundus, maximus, forensis, summus, illiberalis, gravis, oratorius, tum infinitus, tum puerilis, injucundus, levis, magnus, parvus, superior industria, tantus, durus, justus, honestus, militaris, minor, multus, minime necessarius, plurimus, pristinus, utilis, solicitus, insomnis. Labores nocturni, officiosi, patibiles, quotidiani, reliqui, tanti, veteres. *Phras.* 1. *Magnos habeo labores*, ich habe schwere Arbeiten. Multis oneribus susceptarum rerum premor, assiduis laboribus et vigiliis conficior; multum mihi oneris imposui, injunxi; deprimit me laborum moles; quae res operam exercet meam, immensi est operis, multique certaminis; opera, quam sumpsi, suscepi; multi sudoris est, ac contentionis non mediocris; onus, quod in me recepi, suscepi; onus, quod sustuli, quod sustineo, grave sane est, ac multiplex; multis magnisque perfungor laboribus; magnae mihi quotidie in iis, quos subeo, laboribus molestiae sunt exsorbendae. V. *Laboro.* 2. *Frustra laboravi*, ich habe mich vergebens bemüht. Laborem inanem sumpsi, suscepi; spes meae infirmis et labantibus fun mentis nitebantur; spem secutus sum e cam et incertam; arido solo, campo fructuoso, arenae semina mandavi, co misi; oleum ac operam perdidi; oper inutiliter consumpsi; inani studio duc operam lusi; tanto labore nihil egi, ni profeci; irato genio in rem ingressus su nullius mei laboris fructus exstat; s dium omne ac operam inutiliter loca *Usus.* Suscipere, ferre, sustinere, fin laborem. Multum laboris ac operae in l tinitatem, in his studiis insumpsi, i pendi, consumpsi, exantlavi.

Laboriose, mühsam. *Syn.* Diligent

Laboro, as, avi, atum, are, arb ten, sich bemühen. *Syn.* Elaboro, conte do, laborem suscipio, opus facio, labo me exerceo, laboribus me frango, op ram do. *Adv.* Aeque ut, graviter, n gnopere, mediocriter, non ita valde, pri cipue, vehementer, vehementius. *Phr* 1. *Improbe laborat*, er arbeitet gar viel. Infinitum laborem suscipit, natur pene studio vincit; semper operis aliqu facit, ac improbo labore pene se confic laborem unum ex alio capit; noctes ad totas operi dat; quotidiana opera pene frangit. 2. *Nunquam deerit, quod lab res*, es wird an der Arbeit kein Mang seyn. Non deerit, in quo operam quo dianam edas; in quo operam praebe aliis; in quo nervos omnes aetatis ind striaeque contendas, in quo omne vit tuae curriculum conficias; in quo studia atque opera elaboret tua; in quo opera utiliter ponas, consumas; in quo ind striam, ac vigilandi laborem exprom tuum; in quo novus de integro exsud tur labor. 3. *Vides, quantum laborem* siehst du, wie stark ich arbeite? Vide ut sudem? ut diligentia omni enita quantum certamen mihi exsudandum si quantum labores sumam, subeam, exha riam? quantum operae his rebus tribuam quot curis angar ac vigiliis? quantum l borem capiam, quantum molestiae ass mam? ut in iis studiis me conteram, laboribus frangam? 4. *Diu jam in h laboro*, ich bemühe mich schon lange. Sat diu hoc saxum volvo; diu jam in b pistrino haereo; diu jam in his desu atque elaboro; diu multumque jam labo is me exercet; magnos jam in hoc oper exantlavi labores et diuturnos. V. *Labo Usus.* 1. Quid enim laboravi; quid egi? *Curo*, *solicitus sum*, sorgfältig seyn. D republica magis, quam de tuis rebus l boras. Nihil de me, de fama mea labor Nunc in minimis habeo, de quibus ante

Digitized by Google

[illegible] laborabam. *Afficior, vexor, dis-*[illegible], *relatum ad morbus corporis*, [illegible]mas krank seyn. Ex intestinis, reni-[illegible], pedibus, stomacho laborare. 4. *Ve-*[illegible], *relatum ad morbos animi*, im Ge-[illegible]the behaftet seyn. Inscitia, ambitione, [illegible]mo, ex desiderio alicujus laborare. [illegible] invidia laborat, er wird beneidet. 5. *[illegible]fligor*: *relatum ad mala aliunde pro-*[illegible]*nientia*, betrübt werden. Aliena injuria [illegible]boro. *commoveor, afficior*. Domestica [illegible]delitate intestinis hostibus laborat. 6. *[illegible]opia premor*, einen Abgang leiden. Re[illegible]mentaria laboramus. V. *Conor*.

Laboriosus, a, um, arbeitsam, ge-[illegible]äftig. *Syn*. Industrius, sedulus, soli-[illegible]itus, assiduus, operosus, studiosus; [illegible]*en*: molestus, difficilis. *Phras*. 1. *La-*[illegible]*riosus homo est*, er ist ein arbeitsamer Mensch. Quid eo homine solicitum ma-[illegible]is ac exercitum fingi potest? Homo [illegible]st multae industriae; et magni labo-[illegible]is. Operosus, et semper aliquid agens, [illegible]liquid moliens; homo, cui de commu-[illegible]i quidem otio otiosum esse liceat. 2. *Laboriosa res est*, das ist ein mühsames Ding. Res est multi sudoris; non me-[illegible]lioeris contentionis; magni certaminis; [illegible]agni laboris; multae operae; res est [illegible]mmensi operis. *Usus*. 1. Quid nobis [illegible]aboriosius, quid magis solicitum, ma-[illegible]is exercitum fingi potest? 2. Laborio-[illegible]a exercitatio, deambulatio. V. *Diligens*, *[illegible]difficilis*.

Labrum, i, n. Lefze, Lippe. *Syn*. La-[illegible]ium, labellum. *Epi*. Tremens. *Usus*. [illegible]. Oris humani extrema labra sunt. [illegible]Summis, primoribus labris gustavit [illegible]philosophiam, *leviter attigit*. Versatur [illegible]ihi in primoribus labris, es liegt mir [illegible]uf der Zunge. 2. *Extrema ora fontis*, [illegible]*tc*. Rand eines Brunnens, Geschirres. 3. *[illegible]Vasis genus ad lavandam aptum*, Badwanne. Labrum si in balneo non est, [illegible]ac, ut sit.

Lac, ctis, n. Milch. *Epi*. Laetum, dul-[illegible]ce, pingue, primum. *Usus*. Lacte fetum [illegible]depellere.

Lacer, era, um, zerrissen. *Usus*. Ar-[illegible]tus laceri.

Laceratio, onis, f. das Zerreißen. *Syn*. Laniatio. *Usus*. Muliebres lacera-[illegible]tiones genarum. Tui corporis laceratio [illegible]mihi dolori fuit.

Lacerna, ae, f. Regenmantel. Ve-[illegible]stis virilis ac fere militum.

Lacero, as, avi, atum, are, zerreißen, zerfleischen. *Syn*. Concerpo, conscin-[illegible]do, discindo, dilacero, dilanio, carpo, [illegible]dirumpo. *Usus*. 1. Laceratum foede cor-[illegible]pus abjicere. Virgis tergum lacerare. 2. *Transl. Graviter laedo*, schwer verletzen. Meus me moeror, animum aegritudo, patriam improbi cives omni scelere ac injuria lacerant, exedunt, conficiunt. Verborum contumeliis, oratione virulenta laceravit illum et cruentavit. Num et vitae, quae superest, reliquias lacerabis et distrahes?

Lacertosus, a, um, stark von Gliedern. *Syn*. Robustus, nervosus. *Usus*. Pugnaces et lacertosi centuriones. V. *Robustus*.

Lacertus, i, m. der vordere Arm. *Syn*. Vires, nervi, robur, torus. *Epi*. Obesior, carnosus, *Usus*. Oratoriis lacertis viribusque argumenta torquere.

Lacesso, is, ivi, itum, ere, reitzen, aufbringen. *Syn*. Provoco, irrito, tento.)(*Respondeo*. *Adv*. Ultro, mediocriter. *Usus*. Neque te ferro, nec maledictis, nec injuria, ne verbo quidem unquam lacessivi. Non sum ad lacessendum procax.

Lacrima, s. Lacryma, ae, f. Thräne, Zähre. R. *a δάκρυον*. *Syn*. Fletus. *Epi*. Diuturnae, gratae, invidiosae, multae et assiduae, plures, plurimae, populares, pueriles, quotidianae. *Phras*. 1. *Ad lacrimas memovit*, es hat mir Thränen ausgepresset. Lacrimas mihi commovit, excivit; lacrimas nolenti excussit ea commemoratio; fletum movit ea commemoratio; lacrimas expressit; extorsit; in lacrimas me solvit. 2. *Eccur tot lacrimas fundis*? was vergießest du so viel Thränen? Ecquid te lacrimis adeo dedis, tradis? Lamentis te conficis? Ecquid tot lacrimas effundis, profundis? Quid istas tot eduxit lacrimas? Quid est, quod totus lacrimis diffluas? Quid ita vim tantam profundis lacrimarum? Quid ita totus abis in lacrimas? 3. *Viri est comprimere lacrimas*, ein Mann muß die Thränen einzuhalten wissen. Viri est, tenere lacrimas, cohibere, reprimere, imperari dolori, temperare lacrimis. 4. *Prae lacrimis vix scribere possum*, ich kann vor Weinen kaum schreiben. Fletu impedior, quo minus pleniores dem ad te litteras; epistolam lacrimis prope deleo, defluentes ex oculis lacrimae scribendi facultatem eripiunt; perfusus fletu vix pauculos hos versus exarare sine litura possum. Fletu reprimor, ne scribam reliqua; non queo reliqua scribere, tanta vis lacrimarum est. V. *Fleo*, *fletus*. *Usus*. Lacrimis ni-

Digitized by Google

hil citius arescit. Consumitur lacrima in alienis malis!

Lacrimo, s. Lacrymo, as, are, et Lacrimor, s. Lacrymor, aris, atus, sum, ari, weinen. *Syn.* Illacrimor, ploro, fleo, lugeo. *Phras.* 1. *Coepit lacrimari*, er hat angefangen zu weinen. Obortae repente lacrimae; manare ab oculis lacrimae; effusae oculis lacrimae os totum opplere; fluere ex oculis lacrimae; decurrentes ex oculis lacrimae vultum omnem humectare coepere. 2. *Non cessat lacrimari*, er höret nicht auf zu weinen. Modum lugendi nullum facit; in lacrimis jacet; totus in luctu versatur; luctu consumitur et contabescit; lacrimis usque indulget; lacrimis oculos terit, corrumpit; lacrimis debilitatur et conficitur, lacrimae illi vocem pene et spiritum intercludunt; lacrimis totus diffluit. 3. *Ad hoc spectaculum omnes lacrimabantur*, bey diesem erbärmlichen Anblicke weinten Alle. Omnium in ore erant lacrimae; ingens comploratio ab omni turba exorta erat; eum casum lamentabilis omnium comploratio excepit; rei atrocissimae species omnia misto puerorum ac mulierum ploratu complebat; haec cum aspicerent, omnium ex oculis lacrimae se subito profuderunt; omnibus lacrimae cecidere, prosiliere, prorupere. *Usus.* Lacrimasse te in discessu meo, moleleste ferebam. Ecquis erat omnium, quin lacrimaretur? V. *Gemo*, *fleo*, *tristitia*, *luctus*.

Lacrimabilis, e, das zu beweinen ist. *Usus.* Lacrimabile bellum.

Lacrimabundus, a, um, weinend.

Lacrimosus, a, um, kläglich. *Usus.* Poëmata lacrimosa.

Lactens, tis, *g. o.* Säugling, saugend. *Syn.* Lac sugens. *Usus.* Lactens puer.

Lactesco, is, ere, zur Milch werden, Milch bekommen. *Syn.* In lac convertor, lacte impleor. *Usus.* In iis animantibus, quae lacte utuntur, omnis fere cibus lactescere incipit.

Lacteus, a, um, milchig, milchweiß. *Usus.* Orbis lacteus, circulus lacteus.

Lacto, as, avi, atum, are, säugen. *Syn.* Lac praebeo, mammam submissam praebeo. (*Lacte depello*, entwöhnen. *Usus.* 1. Lactare fetum. 2. *Transl. Per blanditias circumduco*, *decipio*, Einen durch allerhand Schmeicheley berücken. Lactasti nempe me, et falsa spe produxisti.

Lacuna, ae, f. Pfütze, Graben. *Syn.* Fossa; *item*; vacuitas, hiatus. *Ep.* Caeca. *Usus.* Vide, ut illam rei familiaris lacunam expleas, *damnum sarcias*.

Lacunar, aris, n. Täfelung eines Gemaches. *Syn.* Laqueare. *Usus.* Gladius a lacunari equina seta pendet.

Lacus, us, m. See, Sumpf. R. λακκος.

Laedo, is, laedi, laesum, ere, verletzen, beleidigen. *Syn.* Offendo, violo, injuriam facio, mali aliquid infero. *Ad.* Aperte, contumeliose, gravissime, imprudenter, injuste. *Phras.* 1. *Tu te ipse laedisti*, du hast dir selbst geschadet. Tu, ut dicitur, gladio te jugulasti; in tuo ipse mucronem incurristi; siquid offensionis, incommodi oblatum est, temetipso id accidit; causa tua a temetipso graviter vulnerata est. 2. *Ro lapsu se laesit*, er hat sich durch den Fall verletzet. Ex illo lapsu crus vitiatum perstrictum, afflictum est; a vexatione non intactum fuit; crus foede multatum, saxisque laceratum est, sauciatum, cruentatum. 3. *Verba illa me graviter laeserunt*, diese Rede hat mir sehr weh gethan. Haec me oratio, siqua superest pars sensus, nunquid laceret et cruciatet? vox ea me graviter violavit; verborum ea asperitate graviter vulneratus sum; confectus mihi ac trucidatus videbar ea verborum contumelia. *Ejus maledicta parum laedent honorem tuum*, seine Schmachreden werden deine Ehre wenig verletzen. Ejus maledicta nomini tuo non officient; labem inferent, maculam injicient et aspergent; maledicta ea nominis existimationi jacturam afferent; detrimento non erunt; non obscurabunt honorem tuum; splendorem nominis non perstringent; nomini tuo obscuritatem non afferent; tenebras non obducent; lucem non erripient; ejus ex maledictis nihil adversi patietur tua dignitas; nihil de tua dignitate detrahetur; dignitatis damnum non facies; dignitas tua nulla labe afficietur; nullam maculam tuus bonos contrahet. V. *Offendo*, *detrahо*. *Usus.* Perjurio, dictis aut factis, ludibriis alquem laedere.

Laena, ae, f. Opferrock, Regenmantel. *Syn.* Amiculum.

Laesio, onis, f. Beleidigung, Verletzung. V. *Offensio*.

Laetabilis, e, erfreulich. *Syn.* Laetitia dignus. *Usus.* Ut ea res laeta

bilis tibi sit et gloriosa, opto. V. *Laetus.*

Laete, lustig, freudig. *Syn.* Jucunde, hilariter.

Laetifico, as, avi, atum, are, Freude bringen. *Syn.* Laetitiam affero, laetitia afficio, hilaro, exhilaro, oblecto, recreo. *Usus.* Solis accessus terram, agros laetificat. V. *Laetitia.*

Laetitia, ae, f. Freude. *Syn.* Voluptas, hilaritas, gaudium. *Epi.* Ingens, insolens, insolita. *Phras.* 1. *Is nuntius magnam mihi fecit laetitiam*, diese Post hat in mir eine große Freude erwecket. Magnam mihi laetitiam attulit, dedit, objecit; insolitam in laetitiam me conjecit; magna laetitia me affecit; magnae voluptati fuit; animum mira voluptate perfudit. V. *Gratus*, *jucundus.* 2. *Laetitiam inde percepi magnam*, ich habe hieraus eine große Freude geschöpfet. Laetitiam cepi non mediocrem, actus sum inde laetitia non mediocri et voluptate; omnibus laetitiis incessi accepto hoc nuntio; efferebar laetitia; exsilii, exsultavi laetitia ad eum nuntium. V. *Laetor*, *gaudeo.* 3. *Hominis adventus laetitiam omnem ademit*, seine Ankunft hat mir alle Freude gestöret. Omnem laetitiam mihi detraxit, ademit, labefactavit. V. *Gaudium.*

Laetor, aris, atus sum, ari, sich erfreuen. *Syn.* Exsulto, triumpho, laetitia efferor, omnibus laetitiis incedo. *Adv* Magnopere, mirabiliter, valde vehementer, vehementissime. *Phras.* *Tuis rebus valde laetor*, ich erfreue mich über den Fortgang deiner Sachen. Laetitiam sumo, haurio, suscipio ex rebus tuis; gaudium mihi res tuae pariunt, praebent; gaudio me afficiunt res tuae; magna mihi e rebus tuis voluptas, jucunditas, delectatio oritur; laetitia me res tuae secundae complent, cumulant, perfundunt; magnam hilaritatem colligo ex secundis rebus tuis. V. *Gaudeo.* *Usus* De tua fortuna laetor. Tuis praeclaris operibus, in tuis progressionibus magnopere mihi laetandum est. Laetanti animo et erecto fortunam subiit.

Laetus, a, um, freudig, lustig. *Syn.* Alacer, hilaris, jucundus. *Usus.* Vultus laetus; laetissimi fructus. V. *Hilaris*, *jucundus*, *gaudeo.*

Laevigo, as, avi, atum, are, glatt machen, polieren. *Usus.* Parietes tectoria laevigantur.

Laevis, e, glatt. R. *a* λεῖος. *Syn.* Quod tactu asperum non est, lubricus, glaber.

Laevus, a, um, link. R. *a* λαιός. *Syn.* Sinister. *Usus.* Laeva manus, auris. Laevus homo, *ineptus.* Laevum tonitru, *fausti ominis.*

Lagena, ae, f. Flasche. *Genus vasis.*

Lambo, is, bi, ere, lecken. *Usus.* Bos lingua se lambit. Mel mihi lambere videor.

Lamentatio, onis, f. Wehklage. *Syn.* Querimonia questus, lessus plangor, gemitus, querela. *Epi.* Moerens, lugubris. *Usus.* Lamentatione forum complevere. Fletus mullerum et lamentationes fieri solitae. V. *Gemitus*, *luctus*, *querela.*

Lamentor, aris, atus sum, ari, wehklagen. *Syn.* Deploro, lamentationem facio. *Adv.* Flebiliter, modice, temere. *Phras.* *Misere lamentatus est*, er hat wehmüthig geklaget. Clamore et fletu omnia complevit; lamentis, querelis se totum dedidit; lamentis omnia, lamentis coelum complevit; in questus effundebatur totus. *Usus.* Lapides ipsi caecitatem tuam flexissent, et lamentati essent. V. *Gemo*, *queror*, *luctus.*

Lamentum, i, n. Wehklage. *Syn.* Lamentatio. *Usus.* In lacrimis, lamentis, sordibus jacuisti. Num lamentis querelisque te dedes? V. *Luctus*, *querela*, *gemitus.*

Lamina, ae, f. Blech, Platte. *Usus.* Titulus laminae aureae inscriptus.

Lampas, adis, f. Ampel, Lampe. *Syn.* Lucerna, lychnus. *Usus.* Templum multis lampadibus illustratum. Coeli lampades stellae.

Lana, ae, f. Wolle. *Epi.* Candidior, alba, tenera. *Usus.* Lanam carpere; lanam facere, lanae manus admovere; lanae deditum esse, mit Wollarbeit umgehen. Lana colorem ducit, die Farbe annehmen.

Laneus, a, um, wollen, aus Wolle. *Usus.* Pallium laneum injecit.

Languefacio, is, feci, factum, ere, matt oder kraftlos machen. *Syn.* Languorem affero)(*Incito.* *Usus.* Incitare languentes, et languefacere excitatos.

Langueo, es, gui, ere, *vel* Languesco, is, ere, matt seyn, erliegen. *Syn.* Flaccesco, languidus fio, torpeo, torpesco, marcesco. *Adv.* Plane. *Phras.* *Languet juventus nostra*, der Fleiß unserer Ju-

Digitized by Google

gend liegt ganz darnieder. Ut pulcherrime calebat, ita ignaviter nunc facit omnia; indormit juventus nostra restincto studiorum ardore; ita frigide agit, ut nolle existimetur; juventute utimur frigidissima; ardor omnis refrixit penitus, et obriguit; elanguescit fractis jam dudum animis, et noxia cessatione torpet; veternus quidam invasit, occupavit juventutem nostram, et tam leviter, tam solute, tam oscitanter agit omnia; nisi faces admoveamus, nisi calefaciamus, frigore conglaciant eorum studia; otio senescere, hebescere videmus juventutem nostram; juventus non gloria movetur, non utilitate; non jam eadem est juventus nostra, ita tarde commovetur, ita raro incalescit; socordius aguntur omnia, sic ut incisos industriae nervos esse nemo non intelligat; industria elanguit; ardor animi restinctus est; dormit juventus nostra, *aut* nescio, quae torpedo animos oppressit. Frigore frigescunt plurimi, dici non potest, quam jaceant omnia et torpescant; paucis ad studia litterarum animus, segniores plerique, et qui ab honestis consiliis plurimum refugiant. *Usus.* Otio, senectute, corpore languescit. Ne patere, industriam languere tuam. Languet tua oratio, et jacet.

Languide, schwach, träg, saumselig. *Syn.* Cunctanter, negligenter.

Languidus, a, um, matt, kraftlos. *Syn.* Languens, tardus, debilitatus, mollis, enervatus, remissus, solutus, frigidus.)(*Operosus*, *strenuus*. *Usus.* Senectus, oratio, studia languida. Languidiore studio in causa fuistis. Non etiam languidiores facti sumus et pene frigidi. V. *Langueo*, *debilis*.

Languor, oris, m. Mattigkeit, Hinlässigkeit. *Syn.* Torpor, desidia. *Epi.* Gravis, segnis, lentus. *Usus.* Exspectatio diutina, otium et solitudo magnam affert languorem. Languori se dare, permittere, dedere.

Laniatio, onis, f. Zerreißung. *Syn.* Laniatus.

Laniatus, us, m. Zerreißung. *Usus.* Quid mihi ferarum laniatus oberit nihil sentienti?

Laniena, ae, f. * Fleischbank, Schlachtbank.

Lanio, as, avi, atum, are, zerreißen, zerfleischen. *Syn.* Dilanio, lacero.

Lanista, ae, m. Fechtmeister. *Syn.* Gladiatorum magister.

Lanius, ii, m. ein Carnarius.

Lanugo, inis, f. *ma pilorum eruptio*; *it similitudine*, *qualis in genis*, *et pomis qui* Prima.

Lanx, cis, f. Schüs *Syn.* Patina, statera, Lancibus et canistris es re. Virtutis amplitudo, ta, terram, mihi crede primat.

Lapicidina, ae, f. Latomia. *Alii.* Lapidicin *perperam.*

Lapidatio, onis, *Syn.* Lapidum jactus. saxis magna lapidatio. hominum concursu pr nostris.

Lapidator, oris, *Syn.* Percussor. *De ho et seditioso.*

Lapideus, a, um, Murus lapideus.

Lapido, as, avi, atum *Syn.* Lapidibus, obruo, rio. V. *Lapis.*

Lapidiosus, a, um Terra, ager, loca lapido

Lapis, idis, m. Stein *des in eum jacti sunt*, Steinen auf ihn geworfen. missi, saxa conjecta su appetitus, ictus, percuss gens lapidum grandinis effusa est; non defuere bus eum incesserent; qu jacerent; lapidum conje lapidum saxorumque nim *Usus.* Fracta domus conj Homo de lapide emptus *venalia mancipia praedi pite quoque vilissimo di* tium, quartum lapidem, Meilen von der Stadt. *per intervallo defixis mil bant veteres.*

Lapsus, us, m, Fa lapsio, lapsio, casus. *Epi* tiplex, praeceps, vetustu pulares, variique. *Usus.* minis, et cursus. Co ritatem in lapsu, ard *Error.*

Laquear, aris, n. Ge ke des Gemaches. *Syn.* La Tecti laquearia.

Laqueus, i, m. Strick

Digitized by Google

Vinculum, restis, funis: *item*: dolus, *et res quaecunque, qua irretiri, aut capi possumus. Usus.* Disputationum, legum, verborum laqueis irretire, tenere, constringere. Laqueos alteri tendere. In laqueum collum inseruit. Laqueo vitam finivit. Judicii laqueos solertia declinare, evitare.

Laqueatus, a, um, getäfelt. *Usus.* Laqueatum auro templum.

Lar, is, m. Hausgöße. *Syn.* Penates; focus aedes. *Epi.* Familiaris. *Usus.* Relinquere, redire ad larem suum.

Large, reichlich, überflüssig. *Syn.* Largiter, liberaliter, copiose, munifico, effuse. *Usus.* Large dare, large promittere; large parare convivium.

Largior, iris, itus sum, iri, schenken, begünstigen. *Syn.* Dono, gratificor, largitionem facio. *Adv.* Apertissime, inconsulto, liberalissime. *Usus.* Natura tua facultatem insignem et copiam dicendi largitur. Largire hoc amori nostro. V. *Do, dono.*

Largitas, tis, f. Freygebigkeit. *Syn.* Liberalitas. *Usus.* Terra fruges maxima largitate fundit. V. *Liberalitas.*

Largiter, reichlich. *Syn.* Large.

Largitio, onis, f. reichliche Beschenkung. *Syn.* Effusio, corruptela. *Epi.* Agraria, frumentaria, infinita, maxima, modica, intolerabilis, necessaria, perniciosa, popularis, regia, salutaris, singularis, turpis, maxima. *Usus.* 1. Largitione quendam corrumpere emere, animos conciliare. 2. *Concessio.* In largitione civitatis haud difficiles fuere Romani, die Römer haben gern das Bürgerrecht ertheilet. V. *Corruptela.*

Largitor, oris, m. Geber, der gern schenket. *Syn.* Corruptor. *Epi.* Factiosus, prodigus.

Largus, a, um, freygebig, reichlich. *Syn.* Liberalis. *Usus.* Duo genera sunt largorum, quorum alteri prodigi, alii liberales. Larga, compensatio. V. *Beneficus, liberalis.*

Larva, ae, f. Gespenst. *Usus.* 1. Num hunc hominem larvae intemperiae, furiae agitant? 2. *Persona.* Maske, Larve. Non illa larva opus est. Larvam deponere, aufhören sich zu stellen.

Larvatus, a, um, verlarvet. *Syn.* A larvis exterritus; furiosus; *item*: personatus.

Lascivia, ae, f. Frechheit, Geilheit. *Syn.* Petulantia, procacitas. V. *Luxuria.*

Lascivio, is, ire, frech, ausgelassen, geil seyn. *Usus.* Petulanter agere, lascivire. Longo otio plebs lascivire coepit.

Lascivus, a, um, geil, frech, ausgelassen. *Syn.* Petulans, procax. V. *Petulans, luxuriosus, impudicus.*

Lassitudo, inis, f. Müdigkeit. *Syn.* Defatigatio. *Usus.* Vino interposita quiete lassitudinem abstergere, membris eximere.

Lassus, a, um, müde, matt. *Syn.* Labore tum animi, tum corporis fatigatus. *Phras. Lassus sum*, ich bin müde. A viribus deficior; vires lassitudine me deficiunt; labori succumbo; labore fractus sum. V. *Fatigo, fessus.*

Late, breit. *Syn.* Laxe. *Phras. Malum late, se extendit*, das Uebel hat sich weit ausgebreitet. Longe lateque dispersum est, latius opinione disseminatum; late diffusum est malum; latius serpit, quam credatur; ad plures pertinet; latissime fluxit, manavit. *Usus.* Vagabitur nomen tuum longe lateque. Fuse lateque dicere.

Latebra, ae, f. Schlupfwinkel. *Syn.* Recessus, locus, in quo latere quis possit. *Epi.* Malefica, parva, tanta. *Usus.* 1. Multae sunt animorum latebrae, multi, recessus. Erupit e latebris tenebrisque conspiratio. 2. *Transl. Excusatio, declinatio rei objectae*, Entschuldigung. Quaere latebram tuo perjurio. Suspicionum, obscuritatis latebrae.

Latebrosus, a, um, voll Schlupfwinkel. *Usus.* Via latebrosa.

Latens, tis, *g. o.* verborgen. *Syn.* Obscurus, involutus.

Latenter, heimlich. *Syn.* Clam, occulte.

Lateo, es, ui, ere, verborgen liegen. *Syn.* Delitesco, latesco, clam sum. *Adv.* Abdite, occulto, utiliter. *Phras.* 1. *Latuit homo improbus*, der gottlose Mensch ist verborgen geblieben. Fefellit quaesitorum industriam; occultorum locorum latibulis delituit; latitavit in tenebris abditus et retrusus; nequitiam suam tenebrarum ae parietum custodiis texit, condidit, occuluit, occultavit. 2. *Scelera latere diu non possunt*, die Laster können nicht lange verborgen bleiben. Nullum crimen diu esse potest, quin indicio se prodat aliquo; quin in lucem prodeat, quin emaneat; nullum scelus tegi, premi, tenebris involvi perpetuo potest. 3. *Latere optat*, er will verborgen und unbekannt seyn. Abstinet publico; latebris se involvit; latebris se commendat studiose; id agit studiose, ut ex hominum se conspectu subdu-

Digitized by Google

cat. V. *Abdo*, *abscondo*. *Usus*. Non latebat me tuum flagitium. Sub homine pacis bellum latet. Non id abditum latebat in tenebris, sed in oculis erat positum. V. *Ignoro*.

Laterna, ae, f. Laterne.

Latibulum, i, n. Schlupfwinkel, Höhle. *Usus*. Latibula quaerere. Latibulis se tegere. V. *Latebra*.

Latine, lateinisch. *Usus*. Plane ac Latine loqui. Graeca Latine reddere. Latine scire, non pessime Latine loqui.

Latinitas, tis, f. das Latein. *Syn*. Sermonis Latini puritas. *Phras*. *Latinitate utitur optima*, er hat ein zierliches Latein. Incorrupta utitur Latini sermonis integritate; caste pureque utitur Latina lingua; elucet in ejus sermone mira Latinae linguae elegantia; in ejus dictione inest mirus Latini sermonis candor; stilo dicendique genere utitur terso et castigato; quod in Latina lingua cultissimum ac ornatissimum, id totum in ejus sermone ita deprehendas, ut per manus tradita, ac velut testamento legata illi Latinitas videatur; casti incorruptique sermonis laude floret; nemo illo purius ac emendatius Latino sermone utitur; inest in ejus sermone nativa et omnibus numeris absoluta Latinitas; hunc tu cum audies. Musas ipsas Latine loqui putabis. *Usus*. Latinitas est, quae sermonem purum conservat, et ab omni vitio remotum. Caecilius non bonus auctor Latinitatis. Epistolam Graecam Latinitate donare.

Latinus, a, um, lateinisch. *Usus*. Latinus es; Latinas litteras praeclare calles, tenes, exhausisti.

Latio, onis, f. das Tragen, Bringen. *Usus*. Expecto legis lationem.

Latito, as, avi, atum, are, verborgen seyn. R. *a Dor.* λάθω. *Usus*. Non latitabis diutius.

Latitudo, onis, f. Breite.)(*Angustia*. *Usus*. Tuarum latitudinem possessionum tueri non poteris.

Lator, oris, m. Ueberbringer, Träger. *Usus*. Quis talis latorem legis perferret?

Latratus, us, m. das Bellen.

Latro, as, avi, atum, are, bellen. *Usus*. Latrant hi oratores, non loquuntur. *Transl*. *Vociferari*.

Latro, onis, m. Mörder, Straßenräuber. *Syn*. Grassator, praedo, excursor, sicarius. *Epi*. Funestus, demens, paratissimus ad omnia, expeditus, perditus abjectusque, fortis, impurus, maleficus, sceleratus, egens, sceleratissimus, deterrimus, impune latrocinans, turpissimus. Latrones armati, conscelerati, foedissimi, furentes, importunissimi, noti ac insignes, nefarii, perditissimi. *Phras*. *Latronem agit*, er gibt einen Straßenräuber ab. In caede atque ex caede vivit; maleficio et scelere pascitur; per latrocinia et rapinas vitam tolerat; latrociniis se alit; in latrocinium versus vias insidet et itinera, praedasque agit. V. *Praedo*.

Latrocinium, ii, n. Straßenräuberey. *Syn*. Excursio. *Epi*. Apertum, castrense, civile, domesticum, forense, honestum, impium, intolerabile, intestinum, nefarium, nocturnum, novum ac singulare, sceleratissimum ac deterrimum. *Usus*. Hoc equidem latrocinium est non judicium. Tueri fines ab excursionibus et latrociniis. Per latrocinium hunc hominem despoliasti; latrocinio oppressisti innocentem.

Latrocinor, aris, atus sum, ari, rauben, morden. *Syn*. Praedor, excurro, grassor. *Usus*. Duo millia latrocinari dicuntur.

Latumiae, *vel* Latomiae, arum, f. Steinbruch, *item*: Carcer Syracusanus.

Latus, a, um, breit, weit. *Syn*. Amplus, laxus.)(*Angustus*. *Usus*. 1. Satis lato a Sicilia mari. 2. *Particip. a fero*. Nulla rogatio, nulla lex est lata.

Latus, eris, n. Seite. R. *a* πλατύς. *Syn*. Pars dextra *vel* sinistra corporis, *vel* regionis. *Epi*. Bonum, valens. *Usus*. 1. Latus ei condoluit. Lateris dolore consumptus est. Ad Caesaris latus assedit. Per alicujus latus petere, ferire alterum. Latera cingebant filii. 2. Provincia altero latere mari alluitur.

Lavatio, onis, f. Bad. *Syn*. Balneum *Usus*. Cura, ut, cum venere, lavatio parata sit.

Laudabilis, e, löblich, rühmlich. *Syn*. Laudandus, probabilis, praedicabilis, praedicandus, laude dignus. *Usus*. Honestum, et si a nullo laudetur, laudabile est natura et praedicabile.

Laudabiliter, lobenswürdig, rühmlich. *Syn*. Recte, laudate, honeste, cum laude.

Laudatio, onis, f. Preisung, Lob, Anrühmung. *Syn*. Praeconium, commendatio.)(*Vituperatio*. *Epi*. Gravis et honesta. *Usus*. Laudatio alicui data.

Laudator, oris, m. Lober, Rühmer, Lobredner. *Syn*. Praeco virtutis,

Digitized by Google

testes innocentiae. *Usus.* Te mihi laudatorem mearum rerum, testem, auctorem cupio. Habebis in me tuae virtutis praeconem, laudatorem ac probatorem rerum tuarum.

Laudatrix, icis, f. Rühmerinn. *Usus.* Vitiorum laudatrix fama popularis.

Laudatus, a, um, belobt, berühmt. *Syn.* Spectatus, probatus.)(*Obscurus. Phras. Laudatissimum te omnes sciunt*, es wissen Alle, wie belobt du seyest. Cumulatum te omni laude, omnibus laudibus abundantem; illustri laude florentem, celebratum omnes norunt; neminem fugit, quam excelso illustrique loco sita sit laus tua; quanta in te sit commendatio virtutis; quanta in laude sis apud omnes. V. *Laudo. Usus.* Homo omnium consentione laudatus.

Laudo, as, avi, atum, are, loben, rühmen, preisen. *Syn.* Commendo, celebro, laudem tribuo, impertio, *vel* impertior, eximia laude orno, nomen orno; verbis ampliissimis, maximis laudibus orno; laudibus effero, afficio; in coelum laudibus tollo, extollo, fero; nobilito, laudem alicujus celebro; in majus celebro; laudibus onero; gloria et praedicatione effero; in aliquem laudes confero; aliquid verbis probo; approbo. *Adv.* Aperte, commode, copiose, copiosissime, egregie, graviter, honorificentissime, merito, mirifice, nimis, valde, nominatim, ornatius, plane, privatim, publice, recte, valde, vehementer, vere, verissime, unice. *Phras.* 1. *Vir dignus est, qui ab omnibus laudetur*, er ist würdig, von Allen belobt zu werden. Qui omnium vocibus scriptisque decoretur; qui omnium laudibus ornetur, cumuletur; cujus fama aeternis laudibus floreat; quem semper omnes in ore animisque habeant. Vir est, cujus laudes nemo consequitur; cujus virtus satis extolli nequit; quem omnes laudibus ad coelum ferant; laudibus aeternis prosequantur; qui fama et litteris celebretur; cujus mentionem cum honore inferant omnes posteri; de quo sermonem nemo, nisi cum admiratione laudum instituat; cujus nomen cum aeternitate conjungatur; cujus virtutes et res gestas posteritas omnis aeternis laudibus exornet, prosequatur, cujus virtutem omnium sermones monumentaque illustrent. 2. *Laudatur, in eo mira erga omnes caritas*; man lobet an ihm seine ungemeine Liebe gegen Alle. Praecipua laude fertur; magnis in laudibus est; magnis in coelum laudibus effertur; in summa apud omnes laude est ejus caritas; egregia adversus omnes caritate magnam adeptus est gloriam; laudem praecipuam habet ejus caritas; praecipua laus ejus caritati tribuitur; praecipua in eo est caritatis commendatio; aeterna in laude versatur; caritas ejus ad summam laudem pervenit; fertur in primis ejus caritas omniumque sermonibus celebratur; pleno ore laudatur. V. *Laus, illustro. Usus.* Hunc pro dignitate laudare nemo satis potest.

Lavo, as, lavi, lotum, are, waschen, baden. *Syn.* Abluo; *item*: perfundor vivo flumine, perluor flumine. *Usus.* Ubi nos laverimus, tu, si voles, lavato.

Laurea, ae, f. Lorberkranz. *Syn.* Corona laurea, laureola. *Usus.* Quem currum, quam lauream cum laudatione tua conferam?

Laureatus, a, um, mit Lorber gekrönet. *Usus.* Lictores, fasces laureati; litterae laureatae.

Laureola, ae, f. Lorberkränzchen.

Laurus, i, f. Lorberbaum. *Usus.* Sed incurrit haec laurus nostra in oculos malevolorum. Lauri baccae.

Laus, dis, f. Lob, Ruhm, Preis. *Syn.* Praeconium, commendatio, gloria, splendor, decus. *Epi.* Summa, divina, domestica, publica, admirabilis, aequa, aliena, amplior, antiquior, bellica, communis, consimilis, immortalis, egregia, eximia, exigua, forensis, gratissima, honesta, satis idonea, illustris, imperatoria, inanis, infinita, jucunda, magna, digna, media, non mediocris, militaris, mira, modica, nova, oratoria, par, perennis, perfecta, popularis, praecipua, praeclara, propria, sempiterna, singularis, solida, summa, tenuis, fera, falsa, una, regia.)(*Dedecus, vitium. Phras.* 1. *Laudem quaerere*, nach Lob und Ruhm streben. Laudem petere; toto pectore, totis animis incumbere in laudem; duci laude, gloria; gloriae studio atque amore flagrare; spectare laudem unam; nihil habere antiquius laude et gloria. Servire laudi atque gloriae; nihil in vita magnopere, expetere, nisi laudem ac honestatem, et in ea persequenda omnia pericula parvi ducere; laudis studio efferri; inflammato rapi ad laudem studio. 2.

Digitized by Google

Laudi inhiare, sehr lobbegierig seyn. Laudes venari; aucupari opinionem; auram popularem captare; aestu gloriae esse percitum; gloriae stimulis agitari. V. *Gloria*. 3. *Laudem sibi parare*, sich Lob erwerben. Laudem sibi comparare; sibi adsciscere, nancisci, consequi; existimationem colligere; in existimationem venire. V. *Gloria*. 4. *Laudem habere*, ein Lob haben. In laude esse, laudibus florere, abundare, procedere, cumulari; praecipua laude ferri. V. *Laudo*. 5. *Laudem alteri tribueri*, einem Anderen das Lob geben. Laudes suas in alterum transfundere, transmovere; servire, subservire, suffragari, favere alterius laudibus; laudes cum altero communicare; in alterum omnia laudum ornamenta congerere, conferre, transferre. 6. *Laudem alterius sibi vendicare*, fremdes Lob sich zueignen. De alterius laudibus delibare; alienas laudes in se transmovere; offerre se in societatem communionem alienae laudis; laudem alteri praeripere; ex alienis laboribus suo nomini libare laudem. 7. *De laude detrahere*, Eines Lob schmählern. Laudes alterius obterere, minuere, imminuere, obscurare. V. *Detraho*.

Laute, herrlich. *Usus*. Laute vivere, et curare se molliter.

Lautia, orum, n. Ehrengeschenk. *Syn*. Munera, quae legatis exteris per quaestores praebebantur a Romanis. V. *Donum*.

Lautitia, ae, f. Köstlichkeit, Herrlichkeit. *Syn*. Munditia, elegantia. *Epi*. Nova.

Lautus, a, um, prächtig, köstlich, niedlich. *Syn*. Elegans, splendidus, dives, mollis, delicatus. *Usus*. Lautus, victus et elegans. Villa lautius aedificata, in qua nihil non lautum, exquisitum, magnopere sumptuosum. Patrimonium sane lautum, copiosum, splendidum luxu dissipavit. Lautus homo, et urbanus.

Laxamentum, i, n. Nachlassung, Erweiterung. *Syn*. Dilatatio. *Transl*. Remissio, relaxatio. *Usus*. A curis paullum laxamenti nactus sum. Causae tuae nihil laxamenti datum est.

Laxitas, tis, f. Weite. *Syn*. Amplitudo, dilatio. *Usus*. In aedibus adhibenda cura laxitatis.

Laxo, as, avi, atum, are, weiter machen. *Syn*. Dilato, solvo, remitto. *Phras*. *Disciplina laxatur*, die Hauszucht nimmt ab. Diffluit, dilabitur, remittit disciplinae se a pristina consuetu veritate; disciplina emittuntur. *Usus*. dinum vinculis laxa mi corpore laxati i 2. *Remitto*, nachlasse et molestis; animun xa; *laxamenti ali Relaxo*.

Laxus, a, um, r)(*Adductus*, angus xae aedes. Amicitia sint, oportet, quae et remittas. 2. *Long* bi statuo satis laxun gum. V. *Amplus*.

Lectica, ae, f. *Syn*. Lecticula, hex rus. *Epi*. Aperta, o cula in curiam illatu

Lecticarius, ger. *Syn*. Qui lectica

Lectio, onis, f Legendi actus; *ite* Hac tali judicum le publicae inustum est

Lector, oris, m citator, anagnostes.

Lectus, i, m. S lus, cubile, torus, s *Epi*. Ligneus, cera bicularis. *Usus*. In l cto se commendare, lecto est; in lecto jacet, im Bette liege lectulo affixit Lectu re, componere, auf

Lectus, a, um, Adolescens lectissim sima et ornatissima

Legatio, onis, f. Libera, quae honori nus deferebatur alio agendi in provincia. textu suscepta. *Usu* cipere, suscipere, obire, perficere, G ten. In legatione ess nuntiare, *referre ac* gatio benigne andita.

Legatus, i, m Orator, nuntius pa Consularis, dignus clarissimis exercitil provinciis, improbi rius, regius, tempe *Est legatus apud T* ficher Gesandter an de ter Caesareus apud

Digitized by Google

rea est; legati apud Turcas
tinet; legatione fungitur;
obit, gerit apud Turcas.
gatos adhibuit et deprecatus

onis, f. Legion. R. *a legendo*
dicta. *Dividitur in* 10 *cohortes*
in 60 *manipulos*; *manipulus*
in 10 *milites*, *quibus addunturus*
600; *Centuriones* 66. *Epi.*
at pugnax, avida, coelestis
, digna imperatore, hiberna,
sima, martia, veterana, uni-
iena, firma, fortis. Legiones
es, inimicissimae, idoneae,
, honestae, paratissimae ad
iam patriam. *Usus.* 1. Legio-
bere, conscribere, legere, con-
werben. 2. *Complere legiones*,
Supplementa legionibus
, legiones implere. 3. Legio-
raeesse, legiones accipere, ha-
Regimenter unter sich haben. V.
tus.

gionarius, a, um, zur Legion
Syn. Miles, *aut* res ad legio-
pertinens.

gislator, oris, m. Gesetzgeber.
Lator legis, legis scriptor, au-
conditor, qui legem dat, leges
jura statuit, praescribit.

gitime, rechtmäßig. *Syn.* Juste,
more majorum. *Usus.* Nihil le-
, nihil jure, nihil legibus actum.

gitimus, a, um, rechtmäßig.
Justus, verus, aequus, secun-
legem. *Usus.* Justa et legitima
tas, concio, quaestio; dies ha-
dis comitiis legitimus. Jus legi-
um.

Lego, as, avi, atum, are, absen-
, schicken. *Syn.* Legatum mitto. *Usus.*
Siculi Andronem ad senatum lega-
nt. 2. Testamento *aut* codicillo ali-
aid alteri relinquo, vermachen. Usum-
uctum omnium bonorum uxori le-
avit.

Lego, is, gi, lectum, ere, lesen. *Syn.*
lecito, volvo, voluto, evolvo, ver-
o. *Adv.* Attente, diligenter, diligen-
ius, libentius, nihil, studiose, cu-
riose atque contente, cursim, suavis-
ime et peritissime, clare et intente,
de plano. *Phras.* *Ciceronem unum le-*
go, ich lese nur allein den Cicero. Cice-
ronis libros unice legendo contero; in
his acquiesco unice; hos inexhausta
aviditate volvo; in his volutandis tem-
pus omne pono, consumo; hos assi-
dua lectione evolvo; Cicero mihi assi-
due in manibus est; est mihi voluptas
plurima in ejus commentationibus iden-
tidem regustandis, accurate lectitan-
dis, assidue tractandis, Ciceronis li-
bros semper in sinu circumfero, cir-
cumgusto. Unius Ciceronis lectio ani-
mum meum pascit; unus Cicero mihi
placet; me delectat, me tenet. In uno
Cicerone studium omne colloco; uni Ci-
ceroni studium meum omne dicavi, ad
unum Ciceronem operam omnem con-
fero; meas uni Ciceroni vigilias do,
dico, trado, addico; ab hoc avelli
non possum. Ciceronis lectioni ita af-
fixus sum totis animis, ut etc. Unus
sibi horas meas omnes vendicat, rapit
Cicero. *Usus.* 1. Omnium bonarum
artium auctores legendi sunt et per-
volutandi. 2. *Colligo*, sammeln. Flo-
res, nuces, poma, legere. 3. *Seligo*,
erwählen. Senatum, milites legere. Ali-
quem in demortui locum legere.

Legulejus, i, m. Gesetzverständi-
ger. *Syn.* Formularum cantor, praeco
actionum. *Formularum duntaxat fo-*
rensium et albi gnarus. *Epi.* Lautus
et acutus.

Legumen, inis, n. Hülsenfrucht.
Quod legitur e terra: *ut pisa*, *fabae*,
ciceres, *lentes*, *phaseoli*, *milium*, *pa-*
nicum, *sesama*, *lupinum*, *linum etc.*

Lembus, i, m. Schiffchen. *Syn.* Na-
vicula brevis et velox.

Lemma, atis, n. ein unwidersprech-
licher Spruch, oder Satz. *Syn.* Assump-
tum.

Lena, ae, f. Kupplerinn. *Syn. Transl.*
Conciliatrix. *Usus.* Vide, ut blanda con-
ciliatrix et veluti lena natura sit.

Lenio, is, ivi, itum, ire. lindern,
mildern, besänftigen. *Syn.* Placo, miti-
go, flecto, sedo.)(*Inflammo.* *Phras.*
1. *Furor populi apposita oratione leni-*
tur, der Aufruhr des Volkes wird durch
eine wohlgesetzte Rede gestillet. Placatur,
sedatur, componitur; plebs permul-
cendo, sensimque alio trahendo man-
suescit; ad mansuetudinem traducitur;
seditio ac furentis populi tumultus ap-
posita oratione comprimitur. 2. *Ira-*
tum Principem tandem lenivit, er hat
den erzürnten Fürsten endlich besänftiget.
Permulsit tandem blanda oratione ef-
feratum Principis animum et quas da-
turus erat, tempestates eloquentia dis-
cussit; tranquillum fecit ac placabi-
lem Principis animum; placatum effe-
cit; permulcendo tractandoque man-
suefecit; iram sedavit, permulsit; ani-
mum molivit; animi intemperiem om-

Digitized by Google

nem in tranquillum contulit; faces omnes irarum restinxit. 3. *Lenita tandem est hominis ira*, es ist endlich der Zorn dieses Menschen gestillet worden. Dedit se tandem ad lenitatem homo iracundia praeceps; remisit indomitos spiritus; compressit animum; ira relanguit, aetas, dies intemperiem illam mitigavit; vehementes illi impetus consenuere, omnisque irae impetus; quasi ventus hominem defecit; sedata est ac restincta diuturna illa perturbatio animi; resedit, deferbuit, refrixit aestus ille animi, impetus ille animi ardorque tandem remisit. 4. *Temporis diuturnitas dolorem leniet*, die Zeit wird den Schmerz lindern. Dies dolorem minuet, *vel* exhauriet; temporis longinquitas multum de dolore detrahet; medicinam dolori dies afferet; longa dies malorum memoriam ex animo delebit; dolori medebitur tempus; dolorem animo infixum tempus evellet atque ejiciet; vetustate inflicta a fortuna vulnera sanabuntur. *Usus.* Caesar irritatos muneribus lenivit. Incommoda commodorum compensatione lenienda sunt. Desiderium tui litteris accipiendis leniam. V. *Lenio*, *placo*.

Lenis, e, gelind, gütig, sanft. *Syn.* Facilis, mitis, indulgens, clemens, placidus, mansuetus, comis, humanus, minime austerus.)(*Asper*, *severus*, *durus*. *Phras. Leni homo est animo*, er ist gar sanftmüthig. Leni est animo natus; natura lenissimus; nonnullis ad lenitatem propensior; nonnullis ejus lenitas solutior est visa; est in eo summa lenitas, mollisque ad accipiendam et deponendam offensionem animus; omnibus se placabilem exorabilemque praebet; summa placabilitate, summa animi facilitate est; nihil illo lenius, aut mitius. V. *Mitis*, *mansuetus*. *Usus.* Romani in hostes lenissimi. Tractus orationis lenis et aequabilis.

Lenitas, atis, f. Sanftmuth, Güte. *Syn.* Lenitudo. *Epi.* Aequabilis, grata, nova, perpetua, pristina, soluta. *Usus.* Lenitatem mollitia quaedam animi imitatur. Nostrum est, mentes ad lenitatem et misericordiam revocare, traducere. Asperitate sua hominem de lenitate sua deduxisti. Profluens oratio aequabili lenitate. V. *Mansuetudo*.

Leniter, gelinde, sanft, sachte. *Syn.* Moliter, suaviter, molli, manu, molbrachio.)(*Aspere*. *Usus.* Leniter sentire et dicere. Leniter arridere alicui. Sensim ac leniter accendere animos. Remisse ac leniter dicere, procedere *minime festinanter*.

Lenitudo, inis, f. Gelindigkeit. *Syn.* Clementia, suavitas. *Epi.* Nimia. *Usus.* Lenitudo orationis, mollitudo corporis.

Leno, onis, m. Kuppler. *Syn.* Minister libidinis, minister improbissimae cupiditatis. *Epi.* Impudentissimus, improbissimus, perjurissimus, turpissimus, impurissimus.

Lenocinium, ii, n. Kupplerey, Reitzung, Lockung. *Syn.* Delinimentum, allectamentum. *Epi.* Domesticum. *Usus.* Nempe lenocinio se sustentat. Lenocinium facit; cupiditatum lenociniis se dediderunt.

Lenocinor, aris, atus sum, ari, kuppeln, schmeicheln, liebkosen, locken. *Syn.* Blandior, allicio. *Usus.* Tibi serviet, tibi lenocinabitur. V. *Assentor*, *allicio*.

Lente, langsam, gemach. *Syn.* Remisse. *Usus.* Lente aliquid ferre, lente respondere.

Lentitudo, inis, f. Langsamkeit. *Syn.* Tarditas. *Epi.* Semper viridis. *Usus.* Quod nos lenitatem dicimus, illi vitioso lenitudinis vocabulo appellant. Hoc alias gravitatis est, alias lentitudinis.

Lentus, a, um, langsam, biegsam, gemächlich. *Syn.* Tardus, frigidus, remissus, lentulus, flexibilis. *Usus.* Lentior fuit pugna; lentum negotium; lentus homo, ac prope frigidus. Lenta salix; lentiora vincula. V. *Tardus*.

Leo, onis, m. Löwe. *Epi.* Magnus. *Usus.* Fraus quasi vulpeculae, vis leonis videtur.

Lepide, artig, fein. *Syn.* Venuste, eleganter, festive. *Usus.* Lepide hoc tibi effectum dabo.

Lepidus, a, um, artig, fein, zierlich. *Syn.* Venustus, festivus, elegans. *Phras. Nihil illo lepidius*, er ist ein besonders artiger Mensch. Nemo illo est urbanitate, lepore, suavitate conditior; agnoscas in eo homine imaginem germanae festivitatis; Atticis et urbanis salibus, omni venustate et lepore mire affluit; summa est in ejus moribus festivitas, lepor, concinnitudo. V. *Facetus*.

Lepor, oris, m. Artigkeit, Zierlichkeit im Reden. *Syn.* Festivitas, jucunditas, venustas, hilaritas, humanitas, urbanitas. *Epi.* Admirabilis, eximius,

Digitized by Google

inusitatus, magnus, major, multus, oratorius, tantus, vetus. *Usus.* Sunt in oratione tua omnes verborum, omnes species humanitatis, suavitatis, leporis. Facetiarum oratiorius non scurrilis lepor.

Lepra, ae, f. *Aussatz. *Usus.* Morbus elephantiacus.

Lepus, oris, m. Hase. *Usus.* Lepus tute es, et lepores quaeris.

Lessus, i, m. Todtenlied. *Syn.* Lugubris cantus. *Usus.* Mulier genas ne carpito, ne lessum funeris ergo habeto.

Letalis, e, tödtlich. *Syn.* Mortifer. *Usus.* Vulnus letale.

Lethargus, i, m. Schlafsucht. *Syn.* Veternus, torpor. *Usus.* Gravi lethargo oppressus.

Letum, s. Lethum, i, n. Tod. *Syn* Mors. *Usus.* Vide, quam turpi leto pereamus.

Levamen, inis, f. Erleichterung. *Usus.* Siquod esset levamen, esset in te uno.

Levamentum, i, n. Erquickung, Linderung. *Syn.* Allevamentum, levamen, allevatio, levatio, fomentum. *Usus.* Erit ea res tibi levamento. V. *Foveo*, *auxilium.*

Levatio, onis, f. Erleichterung. *Syn.* Levamentum, levamen. *Epi.* Magna, summa. *Usus.* Id majorem, quam expectas, tibi levationem afferet. Reperies malis tuis, dolori, aegritudini levationem maximam. V. *Auxilium.*

Levis, e, glatt. V. *Laevis.*

Levis, e, leicht, flüchtig. *Syn.* Minime gravis, ponderosus; *item*: Vanus, inanis, futilis, parvi momenti. *Phras. Homo est levissimus*, er ist ein sehr leichtsinniger Mensch. Homo est ventosissimus; ventosi est ingenii, summa est mobilitate, vanitate, animi levitate; de grege nugatorum est; mire est leviculus; vanus homo et mobili ingenio; nihil in eo gravitatis; homo est, qui neque dicere, neque facere quidquam pensi habeat; qui nunquam sibi constet; quo vaniorem, inaniorem vidi neminem. V. *Inanis*, *vanus.* *Usus.* 1. Democriti corpuscula levia alia, alia rotunda. 2. *Minime ponderosus*, *gravis*, gering, nicht schwer. Levis armaturae milites. 3. *Vanus*, *futilis*, leichtfertig. Hoc minime grave iis videtur, qui ipsi leves sunt.

Levitas, tis, f. Leichtigkeit, Leichtsinnigkeit. *Syn. Transl.* Inconstantia, mobilitas, vanitas, futilitas. *Epi* Aliena, nimia, perpetua, popularis, propria, sublimis, sui similis, summa, amatoria, comica. *Usus.* 1. In ipso tactu est modus et mollitudinis et levitatis. 2. *Vanitas*, Leichtfertigkeit. Amatoriis levitatibus deditus. Levitate Graecus, crudelitate Barbarus. Quid levitate et inconstantia turpius? V. *Inanis*, *vanus.*

Leviter, leicht, gering. *Syn.* Tenuiter, leniter, molliter, levi manu, et brachio.)(*Graviter.* *Usus.* Leviter aegrotare. Leviter eruditus, saucius. Mala mea levissime fero. Leviter pauca tangam. Leviter succensere. Ut levissime dicam, *obiter.*

Levo, as, avi, atum, are, verringern, erleichtern. *Syn.* Allevo, relevo, sublevo, minuo, lenio, levationem facio *vel* affero, laborem detraho, levationi sum.)(*Affligo*, *aggravo.* *Adv.* Magnopere, mitius, multum, valde, sensim, paullum. *Usus.* 1. Curas animi et angores, laborem, dolorem, calamitatem, sumptum, mihi sermo tuus, tuae litterae, tua liberalitas levarunt. Aegritudine me saepe levasti. Uti levavit me adventus tuus, ita afflixit discessus. Is sum, qui levari non possum, *consolationem non admitto.* Caritatem annonae, annonam suppeditato frumento levare. Animi levantur exercendo. 2. *Elevo*, *minuo*, vermindern. Studuit levare suspicionem, atrocitatem rei. Auctoritatem ejus inconstantia levat, *leviorem facit.* V. *Auxilium*, *tueor*, *minuo.*

Lex, gis, f. Gesetz. *Syn.* Juris et aequi regula, quae vel est *private*, *et continetur* pactis, conditionibus, jure; vel est *publica*, *qua respublica constituitur*, rogatione, scito, senatusconsulto, privilegio, decreto, judicis sententia. *Epi.* Acerbissima, acerrima, commodata alicui, accusatoria, aequa, agraria, alimentaria, annalis, apta, bona, mala, censoria, certa, civilis, publica, contraria, communis, curiata, consularis, sancta, diligentissima, divina, fecialis, frumentaria, grata populo, gravis, improba, multo impudentior, iniqua, invidiosa, justa, nefaria naturalis, perfecta, popularis, princeps et ultima, recens, sancta, salva non scripta, sed nata, sempiterna, tribunitia, viaria, utilis. Annales, antiquae, censoriae, fatales, necessariae, honestae, militares, perniciosae, praeclarae, proximae, rariores, sacratae, salutares, tyrannicae, usitatae. *Phras.* 1. *Legem dare*, Gesetz

Digitized by Google

geben. Legem perferre, sancire, rogare, sciscere, condere, facere, scribere, edere; legis auctorem fieri; legem civitati dare, imponere, injungere, ponere, constituere, instituere, promulgare; aliquid sub legis superbissimae vincula conjicire; tabulas figere; jura dare, legem in aes incidere; legibus munire urbem; describere jussa populo; legibus constringere, adstringere, devincere populum. 2. *Legem accipere*, Gesetz annehmen. Jurare in legem; lege se obstringere; legi se subjicere; legibus se devincire. 3. *Lex est de ea re*, wir haben ein Gesetz. Lege tenemur; lege sanctum habemus; lege cautum est. 4. *Legem servare*, Gesetz halten. Legi cedere, parere; obtemperare legi; legem observare, servare, sequi; legi satisfacere; implere officii partes, quas lex jubet, poscit, imperat. 5. *Legem violare*, Gesetz brechen. Fraudem legi facere; contra legem facere, jus, legem violare; leges perfringere, perrumpere: a legibus discedere; legem conculcare; in *vel* contra leges committere; legi non parere. 6. *Legem abrogare*, Gesetz abschaffen. Legem infirmare, irritam facere, dissolvere, antiquare, convellere, tollere, delere, rescindere. 7. *Dispensare in lege*, *vulg.* vom Gesetze los sprechen, begünstigen. Gratiam legis facere; lege aliquem solvere. V. *Dispenso*. *Usus*. Lege agere, *jure constituto certare*, vel *judicis sententiam exequi*, nach den Gesetzen verfahren. Legem promulgare.

Libatio, onis, f. Opfertrank. *Syn.* Libamentum. *Usus*. Libationes epulaeque ludorum. Sacrificiorum libamenta.

Libella, ae, f. Wasserwage, eine Art Gewicht. *Syn.* As. *Usus*. Quis illi vel libellam unam dedisset? — *Norma*, *perpendiculum*, Bleywage.

Libellus, i, m. ein Büchlein, kleine Schrift. *Syn.* Commentarius, codex, parvus liber, commentariolus, codicillus, chirographum. *Epi.* Parvus, exilis, non magnus; pusilli contemptique, Rhetorici. *Usus*. Libellum componere; in libellum memoriae causa referre. Libellum tradere supplicem, eine Bittschrift eingeben.

Libens, tis, *g. o.* willig. *Syn.* Lubens. *Usus*. Libenti animo haec tolerabo. Libentissimis omnibus hoc munus consequere. V. *Libenter*.

Libenter, willig, gern. *Syn.* Libenti animo, magna voluntate, studiose, non repugnanter, non gravate, non modo non recusans, sed ultro etiam et [illegible] rens; non repugnans; sine [illegible] summo studio, summa voluntate [illegible] gia animi alacritate.)(*Invitus*. [illegible] 1. *Libenter tibi gratificabor*, ich [illegible] dir gern dienen. Animo libenti prolixe [illegible] non gravate,, benigne, studiose, [illegible] benter, animo lubenti, aequo, im[illegible] vero gaudenti; propense; pronis [illegible] mis; effuso studio, utraque manu, [illegible] critate summa; animo libentissim[illegible] animo non invito dabo omnia. 2. [illegible] *ducem te libenter videbo*, ich [illegible] es gern sehen, wenn du zurück komm[illegible] Delectabit me tuus reditus; cupide [illegible] pecto reditum tuum; laetabor, acqui[illegible] scam tuo reditu; est in optatis, te cora[illegible] amplecti; laetus te videbo; laete ac [illegible] lare te accipiam.

Liber, era, um, frey, ledig. *Syn.* Non impeditus, expeditus, solutus, null[illegible] re implicatus; nullius dominationi pa[illegible] rens, ingenuus; qui sui juris est mancipii [illegible] qui in sua potestate est; suo jure libe[illegible] tateque utitur; jus suum retinet; nemi[illegible] mancipatus, addictus; vacuus, purus, i[illegible] teger.)(*Servus*, *impeditus*, *implica[illegible] tus*, *Phras.* 1. *Liber sum*, ich bin fre[illegible] Nullius imperio contineor; libertate uto[illegible] integerrima; omnia mihi integra sunt a[illegible] libera; in potestate mea sum; nullis n[illegible] que imperii, neque juris inclusus sum [illegible] angustiis, quo minus meo arbitratu vivam [illegible] in nullius jure aut ditione sum; non e[illegible] conditione datus sum, ut legibus quidquam [illegible] debeam. 2. *Liber est a publicis oneribus* [illegible] er ist frey von allen Diensten und Gaben. Rerum omnium vacatione commodissim[illegible] utor, operum immunis agito; immunita[illegible] tem rerum omnium habeo. V. Immu[illegible] nis vacatio. 3. *Liberum legibus est voluit*, er hat gewollt, daß er gesetzfre[illegible] seyn soll. Nullis legibus alligatum, [illegible] constrictum, impeditum esse voluit; [illegible] legibus solutum; liberum exsolutum[illegible] que legum vinculis; nullis adstrictum [illegible] legibus; extra legem esse voluit; nullis [illegible] legibus teneri; nullis legum angustiis in[illegible] clusum esse voluit. *Usus*. Integro, soluto, [illegible] expedito ac libero animo vivere, agere. Homo a cupiditatibus animi, ac pertur[illegible] bationibus liber ac solutus.

Liber, i, m. Buch. *Syn.* Opus, volumen, commentarius, monumentum, lucubratio, codex, libellus. *Epi.* Auguralis, extremus, gravissimus, improbus, magnus, notior, optimus, plenus, refertus, sententiis, suavissimus, superior. *Phras.* *Multos libros scripsit*, er hat viele Bücher geschrieben. Composuit, con-

Digitized by Google

texuit, scriptos reliquit, grandia variarum commendationum, eademque utilissima monumenta reliquit; chartis ad posteros transmisit; copiosos in omni genere libros emisit, edidit, foras dedit; in lucem emisit; cogitationes suas litteris monumentisque explicuit, consignavit, mandavit, commendavit, vulgavit, evulgavit; publici juris fecit; eo auctore multi libri exivere. *Usus.* 1. Librum evolvere, percurrere, pervolutare, durchlesen. 2. Librum scribere, facere, absolvere, perpolire, verfertigen. 3. Liber imprudenti excidit, in lucem prodiit, ausgehen. Liber vetustate, corruptus, situ exesus, blattas passus et tineas, a tineis corrosus et fugientibus litteris male deformatus, ein altes, von Schaben zerfressenes Buch.

Liberalis, e, freygebig. *Syn.* Largus, munificus, beneficus, prolixus. ✗ *Avarus*, *parcus*, *sordidus*. *Phras.* *Erga omnes aequae liberalis es*, du bist gegen alle freygebig. Totum te in alios effundis, profundis; benigne facis omnibus; est in te benignitas incredibilis; prolixior fere voluntas est, quam res patitur; nemo non a te liberalissime tractatur; natura ad beneficentiam propensus es, nihil ut supra. Fructus liberalitatis tuae uberrimi ad omnes pertinent, perveniunt. Nulli fides tua, nulli opera, nulli res familiaris deest; liberalitate uteris in omnes effusissima; liberalitate tibi omnes devincis; intactus es ab avaritiae sordibus, nemo est, qui non beneficiis ornetur tuis. V. *Beneficium*. *Usus.* 1. Liberalis dicitur, qui officium, non fructum sequitur. 2. *Ingenuus*, *honestus*, ehrbar. Artes, quaestus, artificia, liberalia et ingenua. V. *Litterae*, *ars*.

Liberalitas, tis, f. Freygebigkeit. *Syn.* Benignitas, beneficentia, largitas, benefica voluntas, voluntas bene merendi de aliquo. *Epi.* Cautior, dissolutior, moderata, divina, praestans, commemoranda. ✗ *Avaritia*. *Usus.* Liberalitate uti, liberalitate sibi alios devincere. Liberalitatem exercere, maximus est divitiarum fructus. V. *Beneficentia*, *largus*, *dono*.

Liberaliter, freygebig. *Syn.* Large, munifice, benigne, ingenue. *Usus.* 1. Benigne liberaliterque dedit. 2. Homo liberaliter educatus.

Liberatio, onis, f. Erledigung, Befreyung, Rettung. *Syn.* Absolutio. *Usus.* Liberationem culpae simul et errati veniam impetravi. Liberatio et vacuitas omnis molestiae.

Liberator, oris, m. Erretter, Erlöser. *Syn.* Vindex libertatis. *Usus.* Patriae liberatores urbe carebunt, qui a cervicibus jugum servile dejecerant?

Libere, frey, ledig. *Syn.* Solute. *Phras.* *Libere locutus sum*, ich habe frey heraus geredet. Libertate animoque maximo erupit ex me vox, et sine cunctatione dixi, quod senseram; tum primum memorem libertatis vocem misi; incurri enimvero magna libertate verborum, fidenterque locutus sum; libero ore, et pro causa fidenter locutus sum. *Usus.* Licenter peccat, et libere. Constanter se gerit, et libere.

Liberi, orum, m. Kinder. *Syn.* Filii, proles, soboles, nati. *Epi.* Suavissimi, carissimi. *Phras.* 1. *Liberos gignere*, Kinder erzeugen. Liberos suscipere, tollere ex uxore; liberis operam dare; sobolem stirpis parare; liberos procreare; augeri liberis; liberos gignere. *Usus.* Liberos mater, generis praesidia, fortunarumque omnium socios peperit complures. Oro te, per quaecunque jura liberos parentibus jungunt, ich bitte dich durch die kindliche Treue. V. *Pario*.

Libero, as, avi, atum, are, erlösen, erretten, befreyen. *Syn.* Vindico, libertatem do; in libertatem vindico, restituo; in integrum restituo; expedio, solvo, laxo, relaxo, levo. *Phras.* 1. *Liberabo vos hostili vi et metu*, ich werde euch von aller feindlichen Gefahr erretten. Ex caede et vinculis eripiam; jugum a vestris cervicibus depellam, removebo; ex improborum faucibus ac manibus eripiam; ab hostili terrore vindicabo; metum vobis omnem dejiciam; laqueos servitutis abrumpam; metum animi abstergam; faciam, ut ex illo metu reviviscat; ut cura omni relevetur, ut metu defungatur respublica; explicabo urbem periculo, et ex aerumna extraham. 2. *Illo metu sensim liberor*, ich werde endlich von der Furcht nach und nach befreyet. Metus mihi adimitur; metu me sensim exonero; metu me exolvo; a longa formidine respiro; metum sensim amoveo; expedio me tandem cura et metu; curis solvitur animus. 3. *Libera me quaeso hoc metu*, benimm mir diese Furcht. Metu me longo exime; metum hunc mihi exime, deme, absterge; expedi hac me solicitudine; exolve me ista solicitudine; leva animum hac molestia; scrupulum mihi istum exime; istis me molestiis relaxa; exonera animum hoc metu. V. *Libertas*. *Usus.* Aliquem metu, solicitudine, crimine, suspicione cupiditatis; molestiis animum liberare. Aliquem aere alieno liberare.

Libertas, tis, Freyheit. *Syn.* Immu-

Digitized by Google

nitas, licentia.)(*Servitus. Epi.* Carissima, dulcissima, non infesta, acerbitate suppliciorum jucundior, licita, praeclara, sancta, summa, otiosa, tacita, tranquilla, equestris. *Phras.* 1. *In libertatem se vindicarunt*, sie haben sich in die Freyheit gesetzt. In libertatem se asseruere; expedivere se e servitute; jugum exuere, excussere; servitute exuere; in libertatem se restituere. *Usus.* 1. Libertatem dare, die Freyheit schenken. Largiri, concedere libertatem; libertatem, *vel* libertate donare. 2. Libertatem habere, accipere, recipere, tenere, die Freyheit haben, bekommen. 3. Libertatem adimere, praecedere, occludere, die Freyheit nehmen. 4. Libertatem amittere, se libertate abdicare, sich der Freyheit entschlagen. Libertatem recuperare, vindicare; se in libertatem restituere, sich wieder in Freyheit setzen. 6. *Licentia*, Frechheit, Ausgelassenheit. Libertate immoderata et concionum licentia Romana res concidit.

Libertinus, i, m. eines Freygelassenen Sohn. *Syn.* Liberti filius.)(*Ingenuus. Usus.* Patre libertino natus.

Libertus, i, m. ein Freygelassener. *Syn.* Justa servitute manumissus, manu assertus; ad pileum vocatus. *Epi.* Gratiosus, paternus et probatissimus, nequam, improbus.

Libet, buit, es beliebet, oder gefällt. *Syn.* Placet, delectat, non displicet, volo, juvat. *Phras. Si ita libet*, wenn es dir beliebt. Si collibitum est; si ita commodum tibi est; si cordi est, si ita fert libido. V. *Placeo. Vulg. pro libitu*, nach Belieben. V. *Libido.*

Libidinose, geil, üppig, muthwillig. *Syn.* Intemperanter, luxuriose. *Usus.* Cave, ne quid per libidinem, libidinose, nefarie dicas, aut cogites.

Libidinosus, a, um, geil, muthwillig. *Syn.* Intemperans, mulierosus, lascivus, impudicus, procax, salax, voluptarius.)(*Temperans, castus. Phras. Est homo libidinosus*, er ist ein geiler Mensch. Homo turpissima libidine incensus; qui parum honeste pudicitiam habeat; qui vitam intemperanter, dissolute, nequiter, luxuriose traducat; voluptatibus deditus; mollitia et luxu diffluens; qui omnia ad libidinem et voluptatem referat; in voluptate omnia ponat; in quo flagrant libidinum vitia; qui cupiditate, libidine impeditur, luxu perditus; una libidine capiatur; luxuria et lascivia diffluat; homo intemperantissimae libidinis; in Venerem effusus. V. *Luxuriosus, impudicus.*

Libido, inis, f. Geilheit, Begierde. *Syn.* Furor, impetus non rectus, effrenata cupiditas. *Epi.* Effusa, nefaria, non mediocris, profana, indomita. *Phras.* 1. *Turpe est libidinem suam sequi*, es ist schändlich, den geilen Lüsten nachhängen. Turpe est parere libidini et indulgere; abripi cupiditate; libidinem voluptatibus explere; volutati in voluptatibus et coeno libidinum; servire; inservire libidini; in Venerem se effundere; libidinum incendiis ita exaestuare, ut non libido ab oculis, non facinus a manibus, non flagitium a toto corpore abesse videatur; turpe est, ferarum ritu vulgare concubitus; pecorum ritu promiscue in concubitus ruere. 2. *Casti etiam animi libidine tentari possunt*, auch keusche Gemüther können zur Geilheit angereitzet werden. Castae etiam mentes libidine concitari; stimulis libidinum compungi; fervore libidinis inflammari possunt; castis etiam mentibus cum formis animo se per oculos insinuantibus continens saepe bellum gerendum est; flammae libidinis per castas etiam mentes serpere, easque depasci possunt; castas etiam mentes afflare pestilens is spiritus potest. 3. *Libidinem comprimere nascentem*, die aufsteigenden Begierden unterdrücken. Coërcere cupiditatem; gliscentem in animo cupiditatem restinguere; impuros igniculos, antequam mentem depascant, ex animo amovere. 4. *Pro libidine agit omnia, vulg. pro libitu*, er thut Alles nach seinem Belieben, wie es ihm in den Kopf kommt. Ad arbitrium libidinemque agit omnia; arbitratu suo agit omnia; quae in mentem, aut libidinem venerint, exequitur; ut animo lubet, collibitum est; ex libidine sua agit omnia; una illi agendi lex est sua cujusque rei libido. V. *Impudicus, voluptas.*

Libo, as, avi, atum, are, verkosten, versuchen. *Syn.* Delibo, degusto; carpo, decerpo. *Adv.* Publice. *Usus.* 1. Libanda sunt ex omnibus, quae veritatis specie maxime moveant. Libavimus ex maximis ingeniis excellentissima quaeque, et excerpsimus optima. 2. *Sacrifico*, opfern. Sacerdotes fruges libant. V. *Gusto.*

Libra, ae, f. eine Wage. *Syn.* Statera, trutina, lanx. *Epi.* Anceps. *Usus.* In altera librae lance ponere.

Libramentum, i, n. Gegengewicht. *Usus.* Libramenta plumbi.

Libraria, ae, f. Büchergemach, Buchladen. *Syn.* Taberna libraria, bibliotheca.

Librarius, ii, m. Abschreiber der Bücher. *Epi.* Librarii plurimi, accurati.

Digitized by Google

Syn. Scriba, qui exscribit, describit libros. *Usus.* Legem illam per plures librarios scribi feci.

Libro, as, avi, atum, are, wägen. *Syn.* Pondero, statera examino. *Usus.* Terra suis librata ponderibus.

Licenter, frey, frech. *Syn.* Immoderate, nimis libere, audacter, fidenter, confidenter. V. *Libere.*

Licentia, ae, f. Frechheit, Freyheit. *Syn.* Libertas immoderata, impunitas; intemperantia, protervitas, improbitas; *item*: venia. *Epi.* Infinita, intolleranda. *Usus.* 1. *Licentiam dare*, Einem etwas zustehen, zulassen. Magistratus improbus his sceleribus licentiam dat, permittit, largitur, concedit. 2. *Licentiam habere*, gar zu große Freyheit haben. Summam licentiam nancisci, adipisci; patere alicui licentiam omnem, quam sibi arrogat, quidlibet audendi. V. *Audeo.* 3. Licentiam morum compescere, der Ausgelassenheit der Sitten steuern. Severis edictis tollere, praecidere, comprimere; populum a licentia arcere. V. *Impunitas*, *audax.*

Liceo, es, cui, itum, ere, feil seyn. *Syn.* Aestimor. *Usus.* Quanti licet is hortus? wie theuer wird der Garten feil gebothen?

Liceor, eris, itus sum, eri, darauf biethen. *Syn.* Licitationem facio, pretium defero. *Usus.* Liceri contra aliquem. Heredes liceri cogitant.

Licet, uit, itum, ere, es ist erlaubt. *Syn.* Licitum est, jus est, integrum est, jus habeo, fas est, datur haec venia: datur; legibus conceditur; copia est. *Usus.* Hoc tibi per leges non licet. Nefas est violare hospitem, neque Romano homini licet.

Licet, wiewohl. *Syn.* Quanquam, quamvis, etsi, quamtumvis.

Licitatio, onis, f. das Biethen auf ein Ding, Feilschen. *Syn.* Auctio. *Usus.* Licitationem facere.

Licitator, oris, m. Steigerer; der auf ein Ding mehr biethet. *Syn.* Qui rei sub hasta positae pretium auget.

Lictor, oris, m. Scherge, Büttel, Stadtknecht. *Syn.* Apparitor. *Lictores duodecim virgas fascesque praeferebant Consuli. Usus.* 1. Lictor! colliga manus. *Vetus formula.*

Lien, nis, n. das Milz. *Syn.* Splen.

Lignatio, onis, f. das Holzhauen. *Syn.* Lignorum sectio, deportatio. *Usus.* Lignationis causa Caesaris milites egressi castris sunt.

Lignator, oris, m. Holzhacker. *Usus.* Oppressis subito lignatoribus.

Ligneus, a, um, hölzern. *Syn.* Quod est ex ligno. *Usus.* Signum ligneum.

Lignor, aris, atus sum, ari, Holz machen, Holz hauen. *Syn.* Caedendae materiae causa silvas peto, ad ferenda ligna eo; lignationis causa exeo; ligna colligo, ligna, materiam caedo. *Usus.* Pars cohortum lignatum ac pabulatum missa est.

Lignum, i, n. Holz. *Syn.* Materia, lignea materia. *Epi.* Infelicissima, humida, viridis. *Usus.* Struem lignorum ingentem faciunt.

Ligo, as, avi, atum, are, binden. *Syn.* Vincio, constringo.)(*Dissolvo.* *Usus.* Catenis ligo. V. *Vincio*, *vinculum.*

Ligo, onis, m. Haue, Hacke. *Instrumentum rusticum ad culturam hortorum*, *agrorum*. *vinearum.*

Ligurio, is, ivi, itum, ire, naschen, verschlingen, durch die Gurgel jagen. *Syn.* Helluor. *Usus.* Non liguriunt pecuniam, sed devorant. V. *Nepos*, *abligurio.*

Liguritio, onis, f. Leckerhaftigkeit. *Syn.* Helluatio.

Limatus, a, um, abgefeilt. *Syn.* Perpolitus, elimatus, limatulus. *Usus. Transl.* fein, ausgekünstelt. Judicium limatum. Vir urbanitate multa limatus. Limata oratio.

Limbus, i, m. Saum. *Syn.* Pars vestis extrema; vestis ora.

Limen, inis, n. Thierschwelle. R. *a* λιμήν, *aditus. Syn.* Introitus, janua, ostium. *Epi.* Sanctissimum. *Usus.* Limine aliquem, aditu et vestibulo prohibere. Pedem limine, extra limen efferre; pro limine adstare.

Limes, itis, m. Landscheide, Gränze. *Syn.* Finis, terminis. *Phras.* 1. *Limites provinciae constituere*, die Gränzen eines Landes bestimmen. Definire regionibus limites; ponere limites, circumscribere; provinciam suis finibus describere, circumscribere, fines provinciae designare, certis, spatiis, terminis finere, terminare, circumscribere. 2. *Limites sibi figere*, gewisse Schranken setzen. Cancellos sibi circumdari; cancellis certis rem omnem circumscribere; fines sibi praescribere, statuere, constituere, adhibere. 3. *Limites transgredi*, die Schranken überschreiten. Modum transire; finem praetercredi; lineas transire; egredi praescriptum limitem, cancellos. *Usus.* Limes agro positus.

Limo, as, avi, atum, are, feilen. *Syn.* Elimo, pollo, expollo. *Usus.* Animi acumen arte limandum est. Lima-

Digitized by Google

re se ad causas dicendas. Stilus omnia pollit ac limat.

Limosus, a, um, lehmig, schlammig. *Syn.* Limo plenus, coenosus.

Limus, a, um, schief, überquer. *Syn.* Transversus, obliquus. *Usus.* Limis oculis aliquem intueri. V. *Torve*, *oblique*

Limus, i, m. Lehm, Lette, Schlamm. *Syn.* Lutum.

Linea, ae, f. Linie, Strich, Richtschnur. *Filum, quo fabri materiarii utuntur ad signandam materiam. Epi.* Recta. *Usus. Transl.* In dicendo, agendo lineam teneto, *ne exerrato.* Peccare, est tanquam lineas transire. *Vix lineum scribere potui, vulg.* ich habe kaum eine Zeile schreiben können. *Latine dicendum*: vix versum unum exarare potui.

Lineamentum, i, n. Strich, Zeichnung, Zug, Bildung *Syn.* Linea, figura. ductus linearum. *Epi.* Extremum, pulchrum. *Usus.* Compositio membrorum, conformatio lineamentorum. Oris lineamenta. Numerus orationi velut extrema lineamenta affert.

Lingo, is, ere, lecken. R. *a λείχω. Usus.* Mel mihi lingere videbar.

Lino, is, livi, litum, ere, salben, schmieren. *Usus.* Sagittas veneno linere. *Alias etiam* Linio, is, ire, *reperitur.*

Lingua, ae, f. Zunge. R. *a lingendo. Syn.* Sermo. *Epi.* Haesitans, titubans, volubilis, celer, impigra, exercitata. *Usus.* 1. Linguam comprimere, adstringere, compescere, die Zunge im Zaume halten. Lingua adhucdum illi constitit, er kann noch reden. Lingua soluta est, er hat angefangen zu reden. Lingua haesitavit, titubavit, er hat mit der Sprache nicht fortkommen können. Favete linguis, *silete.* 2. *Sermo*, Sprache. Lingua latina inops est, uberior graeca. Cura, ut latinam probe noris, inculenter calleas, teneas, scias. Hujus commercio linguae ad discendi aviditatem exciteris. V. *Latinitas*

Linter, tris, c. Fischerkahn, Nachen. *Syn.* Navicula ex arbore cavato.

Linteatus, a, um, mit Leinwand angethan. *Syn.* Linteo indutus. *Usus.* Ea legio linteata dicta est.

Linteum, ei, n. leinen Tuch. Leinwand. *Epi.* Purum, tenuissimum. *Usus.* Linteis indutus.

Linteus, a, um, leinen. *Usus.* Vestis lintea.

Lippio, is, ire, triefende Augen haben. *Usus.* Cum leviter lippirem; has litteras dedi.

Lippitudo, inis, f. das Augentriefen. *Epi.* Diuturna, molesta, odiosa, perodiosa. *Usus.* Non occupatione, sed parvula lippitudine adductus sum, ut dictarem hanc epistolam.

Liquefacio, is, feci, factum, ere, fließen machen. *Syn.* Mollio. *Usus.* Cave, ne voluptates liquefaciant animum.

Liquefio, fis, factus, sum, fieri. schmelzen. zerfließen, weich werden. *Syn.* Liquesco, fluo. *Usus.* Glacies liquefacta.

Liquesco, is, ere, zerfließen. *Usus.* Liquescere voluptate.

Liquet, es ist offenbar. *Syn.* Constat. *Usus.* Dicebant judices, non liquere.

Liquide, *vel* liquido, klar, offenbar. *Syn.* Certo, manifesto. *Usus.* Confirmare hoc possum liquido.

Liquidus, a, um, flüssig, fließend.)(*Siccus, aridus. Usus.* Liquida voluptas. Genus crationis liquidum, profluens, profusum.

Liquo, as, avi, atum, are, schmelzen, zerlassen. *Syn.* Liquefacio, liquidum facio. *Usus.* Guttae solis ardore liquatae.

Liquor, oris, m. ein flüssiges Ding, Saft. *Syn.* Humor.)(*Concretio. Epi.* Vivens, inamoenus, jucundus, purus. *Usus.* Liquores amnium. Causae concretionis et liquores.

Lis, tis, f. Zank, Streithandel. *Syn.* Controversia, concertatio, causa, disceptatio. *Epi.* Intestata, insolita, nova, privata, tota. Lites privatae, reliquae. *Phras.* 1. *Litem intendit homo improbus*, er kündet mir einen Streithandel an. Litem mihi infert; causa mihi nascitur cum homine improbo; jure experiri vult homo improbus; controversiam infert; dicam impingere audet; in contentionem, disceptationem vocat; in controversiam vocat, adducit, deducit; controversiam mihi facit, intendit; controversia mihi oritur, existit cum illo; litibus implicor; lege agere, legibus experiri audet homo improbus. V. *Causa, controversia.* 2. *Litem perdet*, er wird den Handel verlieren. Litem amittet; causa cadet; causam amittet; causam adversariis tradet. 3. *Lites semper novas excitare*, immer neue Händel erwecken. Lites ex litibus serere; movere rixas; litibus identidem lacessere; lites et contentiones excitare. 4. *In litem se immittere*, sich in einen Handel einlassen. In causam descendere, ingredi, dimittere se; in dimicationem descendere; dimicationem subire. 5. *Litem componere*, den Streithandel beylegen. Litem transigere, tollere; componere, dirimere; sedare controversiam. *Usus.* Litem contestari, *rem in judicium adducere.* den Handel vor Gericht bringen, auf die Klage

Digitized by Google

antworten. Litem dare secundum tabulas, das Urtheil und Ausspruch der Sache nach den Rechten machen. Litem aestimare; litis aestimationem facere. *Expensarum in litem factarum totiusque damni rationem inire*, die Unkosten eines Prozesses schätzen. Litem suam facere, *tanquam suam suscipere*, den Handel führen, gleichsam, als ob er sein eigen wäre. Litem in rem suam vertere, den fremden Handel sich selbst zu Nutze machen. V. *Judex*, *judicium*.

Litaniae, arum, f. Litaney. Supplicationes religiosae, quibus Sanctorum suffragationes exposcimus.

Litatio, onis, f. Opferung. *Usus.* Hostiae sine litatione caesae.

Litato, nach glücklich verrichtetem Opfer. *Syn.* Auspicato.

Litigator, onis, m. Zänker, der gern rechtet. *Usus.* Rusticus illiteratusque litigator.

Litigiosus, a, um, zänkisch. *Syn.* Litium cupidus. *Usus.* Litigiosus homo. Litigiosum praedium.

Litigium, ii, n. Gezänk, Streithandel. *Syn.* Lis. *Usus.* Num quid ego litigii inter vos contrahere cupio? V. *Lis.*

Litigo, as, avi, atum, are, zanken, rechten. *Syn.* Discepto, contendo, altercor. *Usus.* Litigare cum aliquo et judicio conflictari. V. *Contendo.*

Lito, as, avi, atum, are, opfern. *Syn.* Sacrificio Deum placo. *Usus.* Mola falsa litant, qui thura non habent.

Litor, aris, atus sum, ari, durch Opfer eine gute Vertröstung erhalten. *Usus.* Qui fit, ut litetur uni, alteri non litetur.

Litoreus, a, um, am Ufer befindlich. *Usus.* Arbores, aves litoreae.

Littera, ae, f. Buchstab. *Syn.* Nota, scriptura, elementa litterarum. *Epi.* Brevis, longa, forensis, insuavissima, nulla, prima, salutaris, vastior, tristior. *Usus.* Una et viginti sunt formae litterarum. Epistola vacillantibus litteris exarata. Litteras venuste pingere, formare. Figuras litterarum foede et inscite effingere. Nomen grandibus litteris in marmore incisum. Litterae compositissimae.

Litterae, arum, f. Wissenschaften. *Syn.* 1. Eruditio, doctrina, bonae artes et ingenuae. 2. Memoria, monumenta. 3. Epistola. *Epi.* Non vulgares, reconditae, interiores, exquisitae, disertae. *Phras. Litteris humanioribus me impendam*, ich werde mich auf die freyen Künste legen. Ingenuas artes colam; in studiis humanitatis, tanquam in mercatura bonarum artium diligenter versabor; cum Musis me delectabo; cum omnibus Musis rationem habere cogito; totum me ad studia doctrinae conferam; ad studium doctrinae atque humanitatis, quo teneor, me applicabo; in humanioribus studiis omne curriculum meae industriae elaborabitur; mansuetiores artes, Musas totis animis persequar; in his bonarum artium studiis aetatem omnem ponam, agam, exigam; in has politiores artes toto pectore incumbam. V. *Humanus.* 2. *Litteras mittis amoris plenas*, deine Briefe sind voll Liebesbezeigungen. Litteras mittis multo officio refertas, litterae tuae insignes multis amoris notis; amor tuus ex omnibus sese partibus ostendit in tuis litteris. V. *Epistola. Usus.* 1. *Bonae artes*, Wissenschaften. Totum se ille ad litteras abdit, litteris involvit. Sunt in eo multae littera; litteris est egregie politus, eruditus. 2. *Monumenta*, schriftliche Urkunden. Mandare litteris, ac memoriae posterorum cogitationes suas. Litteris artes omnes continentur. 3. *Epistola*. Brief. 1. *Litteras scribere*, einen Brief schreiben. Exarare, conficere, appellare aliquem; obstrepere alicui litteris; per litteras colloqui. 2. *Litteras mittere*, einen Brief schicken. Dare alicui, *lateri*; ad aliquem, *cui scribimus*. Committere fido homini litteras. 3 *Litteras perferre*, einen Brief überbringen, einhändigen. Afferre ad aliquem; dare alicui, reddere litteras. 4. *Litteras accipere*, einen Brief empfangen. Commearunt ad me celeriter; volarunt tuae; crebrae mihi ab amicis veniunt litterae. 5. *Litteras intermittere*, das Briefschreiben unterlassen. Ecquid oblanguit, conquievit tuus ardor scribendi? 6. *Litteras expectare*, einen Brief erwarten. Diu tuus litteras requiro, desidero; multum jam temporis ab his litteris mutum esse doleo. 7. *Litteras intercipere*, Briefe auffangen. In alienas manus incidere litterae. 8. *Litteris rescribere*, auf den Brief antworten. Respondere; litteras persolvo; litterarum officium reddere, 9. *Litteras reperire*, den Brief eröffnen. Resigna litteras; solvere epistolam; vincula epistolae laxare. 10. *Litteras claudere*, den Brief versiegeln. Litteras obsignare, signare. 11. *Post-scriptum litterarum*, *vulg.* Nachschrift. In extremis litterarum; in extrema parte epistolae adjungere aliquid. V. *Epistola.*

Digitized by Google

Litterate, gelehrt. *Syn.* Scite, docte, eleganter. *Usus.* Litteratius caeteris loquitur.

Litteratura, ae, f. Schrift, Gelehrsamkeit. *Usus.* 1. Memoria litteraturae velut germana soror est. 2. *Varia eruditio*, Gelehrtheit. Erat in Caesare. Ingenium, ratio, litteratura, cogitatio.

Litteratus, a, um, gelehrt. *Syn.* Liberaliter eruditus, doctus et sciens, omnibus artibus liberalium studiorum excultus; litteris instructus; in omni bonarum litterarum artiumque genere versatus; doctrina atque optimarum artium studiis perpolitus; ornatus iis artibus, quibus ingenia ad doctrinam excoluntur. *Usus.* Litteratum otium. Senectus litterata. V. *Doctus*, *applico*.

Litura, ae, f. das Auslöschen, Ausstreichen, Durchstrich in einer Schrift. *Syn.* Linea inducta ad aliquid deleudum. *Epi.* Flagitiosa. *Usus.* Mendae lituris corriguntur. Hoc nomen in litura est.

Litus, s. Litius, oris, n. Gestade, Ufer. *Syn.* Ora, ripa. *Epi.* Delicatissimum, desertum. *Usus.* Delectat me orarum ac litorum amoenitas.

Lituus, i, m. Krummstab, Heerhorn, Trompete, Zinke. *Syn.* Bacillum leniter incorvum a litando dictum. *Epi.* Auguralis, insignis, clarissimus. *Usus.* Lituus auguralis ab ejus litui, quo canitur, similitudine nomen accepit. Lituus auguratus insigne.

Liveo, es, *vel* Livesco, is, ere, blau seyn. *Usus.* 1. Digiti livescunt. 2. *Invidus fio*, neidisch werden. Livescere fas non est.

Lividus, a, um, blau, bleich, neidisch. *Syn.* Invidus, malevolus.

Lixa, ae, m. Sudelkoch, Troßbube. *Usus.* Impedimenta subsequi jussit, et calones, lixasque, et invalidos senes.

Locatio, onis, f. Setzung, Vermiethung. *Epi.* Scelerata, falsa, inanis. *Usus.* Porticus quae ex locatione reficiebatur. Postularunt, ut induceretur locatio.

Loco, as, avi, atum, are, setzen, stellen. *Adv.* Publice. *Syn.* Repono, colloco. *Usus.* 1. Locare aliquem in amplissimo dignitatis gradu. Civitatem in fide alicujus locare. Membra suo locata loco. 2. *Eloco, curandum do mercede constituta, conductori trado*, ausleihen, Einem etwas um Lohn zu machen übergeben. Fundum locavi, Statuam, opus, viam sternendam alicui locare. *In matrimonium colloco.* Filiam suam alicui locare, ausheirathen.

Locuplex, etis, *g. o.* reich, wohlhabend. *Syn.* Dives, copiosus, abundans.)(*Egens. Adv.* Maxime, parum, quidem, certe, sane. *Usus.* Locuples domus oratio locuples. Cicero locuples testis et auctor. V. *Dives*.

Locupleto, as, avi, atum, are, bereichern. *Syn.* Dito, divitiis augeo, orno, fortunis augeo, cumulo, fortunis amplifico. *Usus.* Orationem locupletasti graviorum artium instrumento. Villam picturis, civitatem fortunis locupletasti. V. *Dito*, *dives*, *divitiae*.

Locus, i, m. Ort, Stelle. *Syn.* Status, conditio; pretium; aestimatio, amor, gratia, occasio, tempus, genus. *Epi.* Opacus, frigidus, amoenus, remotus ab arbitris, opportunus, commodus, saluber. *Usus.* 1. (1. *Locus sacer*, ein heiliger Ort. Locus vetusta religione inclitus, celeberrimus. (2. *Locus solitarius*, ein einsamer Ort. Locus ab omni turba interpellantium vacuus, abditus certe, et ab arbitris liber ac remotus. Loci secessus a strepitu, clamore, turba vacuus. (3. *Locus amoenus*, ein angenehmer Ort. Locus aedificiis frequens, uberrimo agro, mitissimo coelo, clementibus accolarum ingeniis. (4. *Locus munitus*, ein fester Ort. Locus natura et arte munitus; natura et opere munitus; arcis in modum munitus. (5. *Locus horridus*, ein wilder Ort. Locus asper et incultus; latronum occultator et receptator locus; furiarium quoddam castrum; locus septus densis sentibus, virgultis obsitus, arduus, iniquus, in una parte praeceps. Avius commeatibus locus; difficilis aditu; loca confragosa implicata vallium flexibus, et difficilis exitus, tetra, inculta, formidolosa. Asperitas, squalor locorum. (6. *Locus spatiosus*, ein weiter Ort. Locus in amplam camporum planitiem explicatus; locus, ubi se laxant montium sinus, et immensam planitiem aperiunt; loci amplitudo tanta, ut subjectus campos terminare oculis haud facile posses. Ex superiore loco dicere, *ex rostris.* 2. *Status*, *conditio*, Stand, Beschaffenheit. In eum locum res rediit, venit, adducta, reducta est, die Sache ist so weit gekommen. Quo loco res tuae sunt? wie stehet es mit dir? Pessimo loco res nostrae ac fortunae sunt. Optimo loco stat respubli-

Digitized by Google

ca, es geht übel, es geht gut. 3. *Pretium*, *gratia*, Werth, Gunst, Ansehen. Est magno loco; summum tenet, primum, principem apud Caesarem locum, er steht beym Kaiser sehr wohl in Gnaden. 4. *Dignitas*, Ehrenstelle. Ascendit in summum civitatis locum. Summum locum tenet, obtinet. Loco motus, deturbatus, dejectus est. 5. *Occasio*, *tempus*, Gelegenheit, Zeit. Lenitati locus non est; nihil loci est dubitationi. Locus gratificandi nullus est. Priore loco dicere, posteriore loco causam dicere. 6. *Genus*, Geschlecht, Adel. Homo honesto, equestri, summo, clarissimo; *aut contra* ignobili, obscuro, infimo loco natus. 7. *Loci Rhetorici*, proprii, communes, sedes ac domicilia argumentorum. 8. *Locus auctoris*, vel *libri*, Schriftstelle. Platonis hunc locum tangendum non putavi; integrum reliqui. Eum locum fuse persequitur in suis libris Carneades.

Loco, anstatt. *Syn.* Vice. *Phras.* 1. *Loco parentis te colo*, ich ehre dich gleich als meinen Vater. Parentis mihi numero es; duco, numero, habeo te in parentis loco; locum parentis, caritatemque tenes, obtines; pietatem filii tibi praesto. 2. *Tuo loco negotium agam*, ich werde die Sache anstatt deiner verrichten. Tuis vicibus fungar; vicariam tibi operam praestabo. Tuis curis, tuo muneri quasi vicarius succedam; solicitudinem tuam in negotio praestabo; tuam vicem supplebo; tuas partes sumam, suscipiam, agam; tuam vicem hoc in negotio praestabo; vicem implebo; operae ego tuae vicariam supponam fidem. 3. *Loco parentis filius successit in consulatu*, anstatt des Vaters ist der Sohn Bürgermeister geworden. Filius in parentis locum substitutum est; parenti a filio successum est; in demortui parentis locum suffectus, sublectus, subrogatus est filius; parentis fortuna in filium transiit. V. *Succedo*.

Locutio, onis, f. die Rede. *Syn.* Sermo. *Epi.* Emendata et Latina. *Usus.* Sermo est oratio remissa, et finitima quotidianae locutioni.

Logi, orum, m. Possen, eitle, lächerliche Reden. *Syn.* Dictum ridiculum, nugae, fabulae.

Logica, ae, f. Vernunftlehre. *Syn.* Dialectica. *Usus.* Logica, quam rationem disserendi voco.

Logodaedalus, i, m. Wortkünstler. *Syn.* Verborum artifex et anceps. *Epi.* Exultantes.

Lolium, ii, n. Unkraut. *Herbae genus segetibus inimicum.*

Longe, fern, weit. *Syn.* Procul.)(*Prope*. *Phras.* 1. *Longe distamus*, wir sind weit von einander. Magno locorum intervallo disjuncti sumus; locorum longinquitate nimia disjungimur; in iis locis sum, quo propter longinquitatem tarde omnia perferuntur; regiones amplae et maria inter nos intersunt, interjacent, interjecta sunt. 2. *Longe remotus es*, du bist weit von uns entfernt. Devectus es in ultimas marium terrarumque oras; ablegatus eo, unde ad nos nec nomen, nec fama de te accedere possit; iis locis agis, eas regiones colis, quas natura longe submovit. *Usus.* 1. Longe. *Loci.* Longe hinc Romam est. Longe a nobis domo abes. 2. *Temporis*: *Diu*, lang. Tempus muneris dandi longe abest. 3. *Multum*, sehr weit. Longe falleris opinione. Longe omnes superas. Longe prospicis; a vitio abes longissime. *Cum superlativo.* Longe optimus. 4. Longe rem petere; *Rei seriem ab ultimis principiis repetere.* V. *Procul.*

Longinquitas, atis, f. Entfernung, Weite. *Syn.* Diuturnitas; locorum intervallum, distantia.)(*Propinquitas*. *Phras.* *Longinquitas temporis dolorem minuit*, die Länge der Zeit mindert den Schmerz. Dolorem mollit; minuit dies; diuturnitas dolorem animi vetustate tollit; mora oblanguescit animi dolor. *Usus.* 1. Dolor corporis longinquitate productus vehementius torquet. Nihil est, quod longinquitas temporis non efficiat. 2. *Loci.* Nihil audio de te ob locorum longinquitatem.

Longinquus, a, um, weit entfernet. *Syn.* Longe remotus; longus, diuturnus.)(*Propinquus*. *Usus.* 1. Longinquus locus et reconditus. 2. Longinqui temporis usu multa discuntur. Rem referre in longinquum.

Longitudo, inis, f. Länge. *Syn.* Diuturnitas, longinquitas; proceritas. *Usus.* Longitudo orationis. Longitudo itineris me retardavit.

Longus, a, um, lang. *Syn.* Procerus, longinquus, diuturnus, temporis longinquitate productus.)(*Brevis*. *Phras.* *Longus homo*, ein langer Mensch. Est in eo proceritas corporis ingens; est proceritatis eximiae; corpore excelso est, ut ejus humeri aliorum vertices aequare facile possint; est statu-

Digitized by Google

rae praecipuae; corporis magnitudine eximia; statura illi longior et productior, ut ad domus limen caput ei demittere necesse sit. *Usus.* Breve tempus aetatis satis est longum ad bene honesteque vivendum. Nihil mihi longius fuit, ac te videre. Nihil illi longius, ac argento illo potiri, die Zeit ist ihm allzu lang, bis er das Geld nicht haben kann.

Loquacitas, atis, f. Geschwätzigkeit. *Epi.* Insolita, perennis et profluens, quotidiana, rudis et indiserta. *Usus.* Facit non loquacitas mea, sed benevolentia epistolas longiores.

Loquaciter, geschwätzig. *Usus.* Homo loquaciter litigiosus.

Loquax, acis, *g. o.* geschwätzig, schwätzhaft. *Syn.* Multus in loquendo, garrulus. *Usus.* Malo indisertam prudentiam, quam stultitiam lequacem. V. *Loquor.*

Loquor, eris, cutus sum, loqui, reden. R. *a* λόγος. *Sermo. Syn.* Sermonem habeo, commemoro, dico, ajo, verbum facio, vocem mitto, sermonem confero; mihi oratio est cum aliquo. *Adv.* Abundanter, accuratius, accusatorie, acute, amicissime, ample, aspere, asseveranter, belle, commode, confuse, copiose, desperanter, dilucide, gloriose, graece, graviter, hiulce, honorifice, humane, improbe, indulgenter, iniquitate, imprudenter, Latine, eleganter, libere, liberalissime, magnifice, obscure, ornate, placide, plane, populariter, propediem, pulchre, splendide, sincere, suaviter, vere, verecunde, usitate, vulgo. *Phras.* 1. *De te frequenter loquimur*, wir reden oft von dir. De te frequenter sermocinamur; frequens nobis est de te sermocinatio; multum nobis sermonis dant res tuae; saepe in sermonem veniunt; de rebus tuis nunquam nos oratio deficit; in rebus tuis nec infacundi sumus, nec imprompti. Res tuae nobis in ore sunt frequenter; res tuas frequenter in sermone habemus res tuas laudesque crebris sermonibus usurpamus, agitamus; nullus nobis crebrior infertur sermo, ac de te; res tuae crebris sermonibus feruntur; saepe inter nos de tuis rebus verba facimus. Sermones, qui inter nos feruntur, fere de rebus tuis sunt. 2. *Vix loqui poterat prae stupore*, er hat vor Erstaunung fast nicht reden können. Lingua non suppetebat animo; vocem prope admiratio inclusecrat; vocem adeo suppresserat stupor; haerebat homini lingua, vox, oratio; effari verbum nullum potuit; infantissimus erat; diu vocem mittere non poterat, vix hiscere poterat *vel* audebat; vix mutire ausus; intercepta homini vox est; vocem emittere nullam potuit. 3. *Nihil insolentius locutus est*, es ist ihm kein ungereimtes Wort entfallen. Nihil neque insolens, nec protervum ex ore ejus exiit; verbum nullum durius imprudenti excidit *vel* elapsum est; nihil durius disseruit; nihil linguae intemperantia temere jactum; nihil temere, nihil inconsiderate, nihil contra, ac fas erat, dicere auditus est. 4. *Ut insolenter locutus est!* wie frech hat er geredet. Ut temere effutiit multa! ut incondita multa ebulliit! ut nihil pro sano homine locutus est! quanta efferebatur verborum immoderatione! quoties vox ejus stolida, ac prope vecors audita est! quam insolenter vox ejus intonuit! quoties emissae voces sunt stultitiae indices, ac insolentissimae temeritatis! 5. *Loquere cum illis*, rede mit ihnen. Da te in sermonem; infer te in circulos; aptos tempori sermones fere; socia sermonem; veni in sermonem illorum. V. *Colloquor.* 6. *Omnes de tuis laudibus loquentur*, jedermann wird von deinen rühmlichen Thaten reden. De te semper omnes gentes loquentur; nulla unquam vetustas obmutescet; nunquam de tuis rebus gratae posteritatis sermo conticescet. Versaberis in ore hominum et sermonibus, tuaeque illae laudes per omnes temporum aetates cantabuntur. V. *Laudo.* 7. *Tandem post longum silentium loqui coepit*, nach langem Stillschweigen endlich hat er angefangen zu reden. Obstinatum tantum silentium rupit; constrictam diu moerore linguam resolvit, liberique hominis ore sermonem executus est. 8. *Frustra loquimur de hacre*, wir reden umsonst von der Sache. Frustra de re verba consumimus; frustra sermones caedimus; verba commutamus; sermones conferimus; sermonem miscemus. *Usus.* Inter nos locuti sumus. Tu quidem haec ex ore alterius, tuo tamen sensu loqueris. Mulsa loqui, süße Worte geben.

Lorica, ae, f. Panzer, Harnisch. *Syn.* Ferreum pectoris adversus tela munimentum. *Epi.* Firmissima, ferrea, insignis, aenea. *Usus.* Cum lorica descendit in campum.

Loricatus, a, um, gepanzert. *Usus.*

Digitized by Google

milites, quos cataphractos

pes, tis, g. o. krummfüßig. Distortis pedibus in modum lo-

orum, i, n. Rieme. *Usus.* Loris quem caedere.

Lubens, entis, g. o. willig. *Syn.* Lins. *Usus.* Non me lubenta hoc fa-s. V. *Libenter.*

Lubenter, gern. *Syn.* Libenter.

Lubet, uit, es beliebet. *Syn.* Libet. *Libet.*

Lubido, inis, f. Begierde. *Syn* Lido. V. *Libido.*

Lubricus, a, um, schlüpfrig. *Syn.* aeceps, periculosus, in proclive la-as.)(*Stabilis planus. Phras. Solum bricum*, ein schlüpfriger Boden. Somm non recipiens vestigium; solum, uod vestigia fallat facile; cui insisti ne prolapsione haud facile potest; bi fallente vestigio proclivis in lapsum adus; ubi gradum firmare nemo post. *Usus.* Aetas puerilis maxime lubri-n est et incerta. Natura oculos fecit ibricos et mobiles. Viae adolescentiae ibricae, quibus illa insistere aut in-redi sine casu aliquo, *aut* prolapsione ix potest.

Lucellum, i, n. kleiner Gewinn. *Syn.* ucrum exiguum.

Luceo, es, luxi, ere, leuchten. *Syn.* plendeo. *Adv.* Fere jam, nihilominus. *Usus.* Imperii nostri splendor illis gen-ibus lucet. Aequitas, virtus per se psa lucet. Ornamenta in virtute et in-ustria posita lucent.

Lucerna, ae, f. Leuchte, Lampe. *Syn.* umen, lychnus. *Usus.* In sole lucernam dhibere.

Lucescit, es wird Tag. *Syn.* Dilu-escit, lucere incipit. V. *Dies*, *au-ora.*

Lucet, es taget. *Usus.* Nondum atis lucebat; exivi, antequam lu-eret.

Lucide, licht, klar. *Usus.* Dilucide et breviter definire.

Lucifer, eri, m. Morgenstern. *Syn.* Stella Veneris.

Lucifugus, a, um, lichtscheu. *Usus.* Ecce autem alii minuti et angusti et omnia semper desperantes, alii male voli, invidi, difficiles, lucifugi, male-dici.

Lucrifacio, is, feci, factum, ere, Gewinn machen, Vortheil bekommen. *Syn.* Lucror. V. *Lucrum*, *quaestus.*

Lucror, aris, atus sum, ari, gewinnen. *Syn.* Lucrifacio, lucrum facio, quaestum facio, compendium facio. *Adv.* Impune.)(*Perdo. Phras. Causidici multi fiunt*, *ut plurimum lucrentur*, viele werden Rechtsgelehrte, damit sie einen großen Gewinn haben. In forum se multi conferunt, ut lucri plurimum faciant; ut quaestus faciant maximos; lucri spe et cupiditate adducti; lucelli dulcedine illecti; lucrum dum spectant, dum sequuntur; in forum veniunt, Multos ad agendas causas lucri cupiditas impellit. Facit augendae rei cupiditas, spes ditescendi, ut multi vocem in quaestum conferant, multi agendis causis se dant, ut compendii ex iis faciant aliquid. Multi industriam suam in agendis causis exercent, ut lucri inde aliquid colligant; ut pecuniae aliquid inde redigant. *Usus.* Auri pondo decem lucrari.

Lucrum, i, n. Gewinn. *Syn.* Quaestus, compendium; feneratio. *Epi.* Immensum atque infinitum, invitum, non magnum, praeclarum, praesens. *Phras.* 1. *Homo est uni lucro intentus*, er sieht einzig und allein auf den Gewinn. Omnia ad quaestum et nundinationem traducit; ut lacunam rei familiaris expleat, audet, agitque omnia; rem quaerit omnibus modis; dum quaestum ex re faciat, omnia honesta atque inhonesta perinde habet; quovis locello capitur, ducitur. Id unum spectat et sequitur, ut quaestus faciat maximos; nihil turpe putat, modo cum quaestu conjunctum sit; rem ut faciat; lucrum ut consequatur; nullas artes, quantumvis sordidissimas, aspernatur. Tanti lucrum putat, ut expetendum sibi vel cum dedecore existimet; ea cupiditate ad lucrum incumbit, ut quaerendum sibi vel cum infamia ducat. 2. *Ex ea re nihil lucri habeo*, dabey habe ich keinen Gewinn. Nihil ad me redit ex his; isthic mihi neque feritur, neque metitur; nihil inde pecuniae redigitur; nihil inde lucri ad me derivatur; nihil lucri in me redundat. *Usus.* Plerique quaestu ducuntur, et lucro. De lucro vivere. Omnia ad lucrum revocare. Hoc in lucro, in lucris ponendum. V. *Quaestus.*

Luctatio, onis, f. Streit. *Syn.* Concertatio. *Epi.* Incerta, magna. *Usus.* Sine adversario nulla est luctatio. V. *Certatio.*

Luctator, oris, m. Kämpfer, Ringer.

Luctificus, a, um, traurig, trübselig. *Usus.* Clades luctificae.

Digitized by Google

Luctor, aris, atus sum, are, ringen. *Syn.* Concerto, contendo. *Adv.* Amplius. *Usus.* Luctari cum aliquo. V. *Contendo.*

Luctuosus, a, um, traurig. *Syn.* Funestus, luctu plenus, quod habet luctum. *Usus.* Afflicta et prostrata virtus maxime luctuosa est. Dies populo acerbus et luctuosus. V. *Tristis.*

Luctus, us, m. Trauer, Leidwesen. *Syn.* Moestitia, moeror, squalor, sordes, lacrimae, fletus. *Epi.* Acerbissimus, continuatus, domesticus, gravissimus, impudens, magnus, publicus, summus, tantus, tristis. *Phras. Civitas universa in luctu erat*, die ganze Stadt war in Trauer. In squalore erat civitas; in sordibus, lamentis luctuque jacebant omnes; luctu occupati erant omnium animi, luctu conficiebantur; squalebat urbs tota; in luctu erat, versabatur; luctus non continebatur parietibus unius domus, sed totam urbem pervadebat; quem luctum hauserint, perceperint cives omnes, sordida scissaque veste alii, alii lacrimis ac querelis testabantur, concessum in omnem formam luctus est; jacebant alii in squalore et sordibus, alii lacrimis prope ac gemitibus contabescebant. V. *Lugeo, lacrimor, gemo, moeror, tristitia. Usus.* Luctus est aegritudo ex ejus, qui carus fuerat, acerbo interitu. Habet ea res luctum. Nolo te in eundem luctum vocare. Incidere in maximos luctus. Luctum levare, sedare, tollere. Luctum deponere.

Lucubratio, onis, f. Arbeit, oder Studieren bey dem Lichte. *Syn.* Vigiliae nocturnae, commentatio.

Lucubro, as, avi, atum, are, beym Lichte studieren. *Syn.* Elaboro, elucubro. *Usus.* Accipe opusculum his contractioribus noctibus lucubratum. V. *Compono.*

Luculente, hell, deutlich. *Syn.* Copiose, splendide. *Usus.* Luculente scribere, dicere.

Luculenter, hell. *Syn.* Luculente, egregie.

Luculentus, a, um, ansehnlich. *Syn.* Elegans, praestans, insignis, grandis. *Usus.* Luculentus scriptor. Luculentam plagam mihi inflixit. Homo luculentus.

Lucus, i, m. heiliger Wald, Hain. *Syn.* Nemus sacrum. *Epi.* Sanctus.

Ludibrium, ii, n. Hohn, Spott. *Syn.* Irrisio. *Phras. Ludibrio aliis esse nolo*, ich will Anderen nicht zum Gelächter werden. Ludibrio, irrisui, despect esse nolo; nolo ad contumeliam os pra bere aliis; nolo spectaculo esse aliis, traduci per ora hominum, ludibrio h beri nolo; nolo vulgi ludibria exp riri. *Usus.* Ludibria fortunae expertu V. *Contemptus, irrideo.*

Ludibundus, a, um, spielend, mu ter. *Syn.* Alacer, per jocum et ludun *Usus.* Omnia ludibundus perficies.

Ludicrus, a, um, kurzweilig. *Syn* Jocularis. *Usus.* Sermo ludicrus. A morum exercitatio ludicra.

Ludificatio, onis, Verspottung *Usus.* Omni ludificatione senatum re moratur. Ludificatio in usum venerat

Ludifico, as, avi, atum, are, ver lachen. *Syn.* Illudo, decipio. *Usus.* S quis latere et ludificare diutius velit V. *Decipio.*

Ludius, ii, m. Gaukler, Spieler. *Syn* Histrio.

Ludo, is, lusi, lusum, ere, spielen *Syn.* Ludo utor, animi causa exerceor. *Adv.* Jocose, satis, familiariter, lautissime, lepide, studiose, multum ac diu. *Phras.* 1. *Non libenter ludo*, ich spiele nicht gern. Ludo non delector, non capior; non soleo libenter ludo indulgere; ludis operam dare; non libenter me ludendo exerceo; non multum reperio in ludendo voluptatis; exiguam ex ludo voluptatem capio; magnam ex ludo non haurio voluptatem. *Usus.* 1. Pila ludere. 2. *Deludo*, auslachen. Lusit in me, ut solet. 3. *Jocor*, scherzen. Ludens id dixeram. 4. Operam in re ludere, vergeblich sich bemühen.

Ludus, i, m. Spiel. *Syn.* Munus, spectaculum, ludicrum: *item*: Schola: jocus. *Epi.* Campestris, compitalitius, gladiatorius, jucundus, novus, talarius. Aediles, amplissimi, antiquissimi, apparatissimi, magnificentissimi, casti, solennes, castissimi, laetiores; magni, grati, maximi, mediocres, plebeji, primi, publici, Romani, sanctissimi, scenici, summi, sumtuosi, votivi. *Phras. Ludi magnifice sunt curati*, es sind herrliche Schauspiele gehalten worden. Ludi dati sunt magnificentissimi; ludi more institutoque habiti, editi; commissi sunt apparatissimi. Maxima fuit ludorum celebritas, apparatus, splendor; maxima munerum fuit magnificentia; spectacula praebita sunt luculenta; ludi opulentius instructiusque, quam antehac, sunt celebrati. *Usus.* 1. Ludos publicos apparare, curare, edere, committere, Schauspiele halten. Ludos in-

Digitized by Google

staurare, intermittere. Ludos spectare. 2. *Exercitatio ludicra*, Spiele. Detur aliquis ludus illi aetati; exercitatione ludoque campestri uti. 3. *Jocus*, Scherz. Per jocum et ludum aliquem evertere. Ista perdiscere ludus est. 4. *Schola*, Schule. Ludum aperire. Ex eo ludo ac pueritiae disciplina multi clari viri profecti sunt. Ludus et officina discendi.

Lues, is, f. Seuche. *Syn.* Pestis. *Epi.* Impura. *Transl.* Morum contagio. V. *Pestis*, *contagio*.

Lugeo, as, luxi, ere, trauern, Leid tragen. R. *a* λυγός, *pernicies*. *Syn.* In luctu sum, squaleo, moereo.)(*Laetor*. *Phras.* *Mortuum merito omnes lugebant*, seinen Tod haben Alle billig bedauert. Flebant de morte tanti viri; mortuum lugubri lamentatione et fletu prosequebantur, moerebat senatus, tota civitas confecta senio; squalebant municipia, afflictabantur coloniae, agri denique tam mansuetum, tam beneficum civem desiderabant. Propter unum hic totus civium squalor, hic luctus, hae sordes susceptae sunt. Eluxere eum gravius et diutius, quam ulla mater unicum filium. Tanti luctus gemitusque flebant, ut acerbissimus tota urbe luctus versari videretur. Complorata mors viri totam urbem lamentis implevit. Nemo unquam dolentius deploratus est; moerebant boni omnes, et in luctu vivebant; accepto ejus mortis nuntio nemo erat, qui lacrimas teneret; qui lamentis non se dederet; qui in questus se flebiles non profunderet; lacrimis justoque comploratu mortuum non prosequeretur; audita ejus morte lamentis, ploratuque urbs tota personabat; ubique comploratio et flebiles voces exaudiebantur; coortae ubique lacrimae et voces doloris indices; nec deerant, qui muliebres in fletus se projicerent; qui lacrimis, querelis, sordida scissaque veste totam urbem planctu lamentisque implorarent; concessum in omnem formam luctus, nec lamentis parcebatur. V. *Luctus*, *moeror*. *Usus*. Lugere mortem filii, fortunam reipublicae.

Lugubris, e, traurig. *Syn.* Funebris. *Usus*. Fratris mei lacrimae sordesque lugubres. V. *Tristis*.

Lumbus, i, m. Hüfte, Lende. *Usus*. Lumborum tenus.

Lumen, inis, n. Licht. *Syn.* Lux.)(*Tenebrae*. *Epi.* Aeternum, altum, autumnale, bonum, clarum, dilucidum, breve, probabile, illustre, suave, divinum, gravissimum, honestum, laetum, magnum, mediocre, obscurum, perpetuum, plenum, rutilum, summum, supremum, tenue, tenuissimum, varium, vernum, certum, fervidum, vitale, volitans. *Usus*. 1. Lumen alicui in tenebris praeferre. Tabulae pictae in bono lumine collocatae. Animi, consilii, ingenii lumen porrigere ac tendere. Luminibus alienis obstruere, das Licht, die Fenster verbauen. Luminibus officere, *idem*. 2. *Fenestra*, Fenster. Credebat ab aedium venditore mutata lumina. 3. *Oculus*, Auge. Amissis luminibus.

Luminare, is, n. Licht. *Syn.* Lumen. *Usus*. Incolumi senatu, nondum tot luminaribus reipublicae extinctis.

Luminosus, a, um, hell, licht. *Usus*. Partes maxime luminosae et quasi actuosae.

Luna, ae, f. Mond. *Epi.* Major, nova. *Phras.* 1. *Luna nova*, der Neumond. Luna nascens; luna cum se curvat in cornua; cum cornua lunae eminent. 2. *Luna plena*, Vollmond. Luna, cum totum orbem sidere impleret; cum orbem sidus impleverit; cum recessu, digressu longissimo a sole lumen accipit plenissimum. 3. *Luna crescens*, zunehmender Mond. Luna adolescens; luna se reficiens; luna cum flexu modico sinum facit. 4. *Luna decrescens*, abnehmender Mond. Luna senescens; cum exiguo jam cornu fulget luna. Luna deficiens. 5. *Eclipsis lunae*, Mondesfinsterniß. Luna laborante; luna deficiens, cum primum nitorem sideris sui conderet; cum sanguinis colore suffuso lumen omne foedaret. Lunae defectio. V. *Eclipsis*. *Usus*. Luna summa humilitate fertur, prope contingens terram. Accessu suo et recessu solis lumen accipit. Solis annuam lustrationem menstruo spatio consequitur. Ortus et obitus lunae. Luna crescens et decrescens. Luna ortus nascentium moderatur; maritimorum motuum accessus et recessus motibus suis gubernat; accretione et diminutione luminis fastorum dies notat et significat.

Lunaris, e, dem Monde eigen. *Usus*. Lunaris et infimus cursus.

Luo, is, lui, ere, büßen. R. *a* λύω, *solvo*. *Syn.* Persolvo poenas, poenas do; *item*: expio, abstergo. *Phras.* 1. *Unus ille luet culpam pro omnibus*,

Digitized by Google

er wird diese Schuld an Statt Aller entgelten. Ille pro omnibus poenas pendet, persolvet; de unius tergo satis fiet populo; pro omnium peccato unus ille supplicium sufferet; omnes omnium poenae in eum expetunt; unius poena defungendum erit senatui; unus ille piaculum fiet pro caeteris. 2. *Statim luit temeritatem suam*, er hat seine Vermessenheit bald gebüßet. Non celerius, quam timeri poterat, fortuna deprehendit ejus temeritatem. Non effugit poenam temeritas; erroris sui mox poenas dedit, dependit, solvit. V. *Poena*, *pœnio*.

Lupa, ae, f. Schandsack. *Syn.* Meretrix, scortum.

Lupinus, a, um, wölfisch. *Usus.* Folliculus lupinus.

Lupus, i, m. Wolf. R. *a* λύκος. *Usus.* Lupus in fabula.

Lurco, onis, m. Prasser. *Usus.* Lurco tribunus plebis.

Luridus, a, um, schwarzgelb, todtenfarbig. *Syn.* Supra modum pallidus. *Usus.* Corpus luridis maculis deforme.

Luscus, a, um, einäugig. *Syn.* Uno captus oculo, cocles.

Lusio, onis, f. Kurzweil. *Epi.* Laboriosae, multae. *Usus.* Pueri lusionibus laboriosis delectantur, senibus ex tot lusionibus tali demum relinquuntur.

Lusor, oris, m. Spieler, Betrieger. *Syn.* Qui ludit, aut decipit. *Usus.* Lusorem suum deludere.

Lustralis, e, persönlich. *Usus.* Sacrificium lustrale.

Lustratio, onis, f. Besichtigung, Musterung. *Syn.* Peragratio. *Usus.* Peragratio itinerum, lustratio municipiorum.

Lustro, as, avi, atum, are, besichtigen. *Syn.* Inspicio; peragro. *Phras.* *Exercitum lustrare*, die Armee mustern. Copias recognoscere; legiones recensere; numerum copiarum inire, delectum agere, habere militum. *Usus.* Lustrare oculis, animo totam terram. Lustrare exercitum, populum.

Lustrum, i, n. Zeit von 5 Jahren. *Syn.* Quinquennale spatium, Olympias. *Epi.* Infelix, superius. *Usus.* 1. Lustrum condere. Superioris lustri nomina extinguere. 2. *Ganea*, *popina*, liederliches Haus. Emersus e tenebris lustrorum. In lustris ac popinis tempus aetatis omne consumpsit.

Luteus, a, um, rothig. *Syn.* Nullius pretii *aut* ponderis, levis, inep-

tus, homulus ex luto [illegible] *Usus.* Luteum negotium [illegible] gnum, in quo etc. Homo lut[illegible]

Lutulentus, a, um, rothig. [illegible] Imperus, luto coenoque oblitus, [illegible] to plenus. *Usus.* Lutulenta vitia. [illegible] mus lutulenta. Ut sus lutulenta in [illegible] no volutatur.

Lutum, i, n. Koth. *Syn.* Te[illegible] humore soluta et putris. *Usus.* O[illegible] tum! o sordes! Homulus ex luto [illegible] argilla factus.

Lux, cis, f. Licht. R. *a* λύχ[illegible] Lumen.)(*Tenebrae*. *Epi.* Aliena, c[illegible] tesima, clara, communis, dulcis, [illegible] rensis, illustris, insolita, larga, [illegible] vissima, supera, tenuis, varia, ve[illegible] sima. *Phras.* *Lux iterum rediit se[illegible] nior*, es ist wieder lichter geworden. Lucem caliganti mundo reddidit di[illegible] et spissas coelo tenebras serenit[illegible] discussit; liquidior lux apparuit. R[illegible] dita terris dies est. *Usus.* Commun[illegible] lucem accipere. In lucem profer[illegible] Luce privari. 2. *Perspicuitas*, De[illegible] lichkeit, Klarheit. Auctoris sententi[illegible] lucem desiderant. 3. *Dignitas*, hon[illegible] Ansehen. Lucem reipublicae afferre. [illegible] clarissima luce versari. In Asiae lu[illegible] degit. Lucem fugere. 4. *Dies*, Ta[illegible] Luce palam in foro saltare. Ad e[illegible] ante lucem veni. 5. *Vita*, Leben. Le[illegible] usuram alicui eripere.

Luxuria, ae, f. *item*: Luxuri[illegible] ei, f. Ueppigkeit, Unmäßigkeit. Sy[illegible] Luxus, libido. *Epi.* Agrestis, no[illegible] et inaudita, privata, profusa, sing[illegible] laris, vitiosa. *Phras.* *Turpe est, [illegible] xuriae se dedere*, es ist schändlich, [illegible] ganz dem wollüstigen Leben ergeb[illegible] Turpe est luxuria diffluere; luxur[illegible] solvi; vitio ventris et corporis indu[illegible] gere; molliter, luxuriose vivere; [illegible] tam mollem et confertam voluptatib[illegible] vivere; per luxum et lasciviam in V[illegible] nerem effundi; fortunae indulgenti[illegible] ad lasciviam abuti; marcere luxuria[illegible] vino scortis lustrisque confectum. [illegible] *Libido*, *impudicitia*. *Usus.* 1. In urb[illegible] luxuries creatur, e luxuria avaritia [illegible] ex avaritia erumpat audacia, necess[illegible] est. Per luxuriam sua bona profunde[illegible] re, consumere, effundere. Luxuri[illegible] cum omni aetati turpis, tum senectut[illegible] foedissima est. 2. *Inutilis sine fruct[illegible] redundantia*, Ueberfluß. Herbarum [illegible] frondium, styli luxuries.

Luxurio, as, avi, atum, are, [illegible] wollüstig seyn. *Syn.* Lascivio, abundo. *Usus.* Deposito periculorum metu lu-

Digitized by Google

rix[illegible]ant animi. Mersus secundis bus luxuriaverat animus.

Luxuriose, unmäßig, üppig.

Luxuriosus, a, um, unmäßig. n. Intemperans. *Phras. Est luxuosus*, er führt ein üppiges Leben. Effus in vinum, et quae ebrietatem quuntur; mollitia et lascivia difit; pudoris profanandi nulla illa verecundia; in castris Veneris veranus miles. V. *Libidinosus*, *impurus*.

Luxus, us, m. Ueberfluß, Verschwenng. R. *a* λύσις, *solutio*. *Syn.* Intemrantia profusioque in victu et cultu rporis, cultus opulentia. V. *Consuo*, *nepos*. *Usus*. Luxu fluentem, et eralius sibi indulgentem repente camitas oppressit.

Lyceum, i, n. die Schule des Aristeles; hohe Schule.

Lychnuchus, i, m. Lichtstock, Leuchter. *Syn.* Quod lucernam sustinet. *Usus*. Ad lychnuchum ligneolum scripsi.

Lychnus, i, m. Lampe, Licht. *Syn.* Lucerna. *Usus*. Alia solis lux et lychni.

Lymphaticus, a, um, unsinnig. *Syn.* Furiosus. *Usus*. Pavor lymphaticus.

Lymphatus, a, um, unsinnig. *Syn.* Furens, insanus. *Usus*. Velut lymphati et attoniti munimentis se continebant. V. *Furens*.

Lynceus, a, um, scharfsichtig. *Syn.* Perspicax. *Usus*. Quis est tam lynceus, qui in tantis tenebris nihil offendat, nusquam incurrat?

Lyra, ae, f. Geige, Leyer. *Syn.* Fides. *Usus*. Lyra canere.

Lyricus, a, um, zur Leyer dienlich, lyrisch. *Usus*. Poëta lyricus.

M.

Macellum, i, m. Speisemarkt. *Syn.* ocus, in quo venduntur omnia, quae urbem vescendi causa afferuntur.

Macer, a, um, mager.)(*Pinguis*. *hras. Valde macer est*, er ist sehr mager. Macie extenuatus, ac prope conctus est; macie exesus est; macie eformatus; umbra hominis videtur, ame ac illuvie enecti, facie lurida, efugientibus introrsum oculis habiam refert corporis pallore et macie erempti. V. *Macies*. *Usus*. Solum exie et macrum.

Maceria, ae, f. Mauer aus Stein nd Erde. *Syn.* Murus in agro *aut* inea.

Macero, as, avi, atum, are, abnergeln, ausdungern. R. *a* μακρός. *Syn.* ttenuo, contero. *Usus*. Aliquem sociitudine, fame macerare. Curis, inidia confici et macerari.

Machina, ae, f. Gebäude, Rüstug. *Syn.* Machinatio. *Usus*. 1. Haec ota lex ad te evertendum quasi mahina comperatur. 2. *Astutia*, *dolus*, *rs*, Betrug, List. Adhibere, comparre, commoliri dolum, machinam, fallaciam, praestigias.

Machinamentum, i, n. Gerüst. *Syn.* Machina. *Usus*. Varia quatiendis muris machinamenta.

Machinatio, onis, f. Gerüst, List, Ränke. *Syn.* Artificium. *Usus*. Judex velut machinatione quadam et solertia in rei partes est flectendus.

Machinator, oris, m. Werkmeister, Erfinder. *Syn.* Architectus, fabricator.

Machinor, aris, atus sum, ari, aussinnen. *Syn. Transl.* Struo, molior, excogito. *Phras. Machinatur dolum*, er geht auf einen Betrug um. Dolum comparat; fraudem molitur; monstri aliquid alit; flagitii aliquid conficit; fallaciam portat homini. V. *Fraus*, *dolus*, *decipio*. *Usus*. Sibi ipsi pestem, aliis necem, *vel* calamitatem machinari. *Adv.* Jamdiu, scelestissime.

Macilentus, a, um, mager. *Syn.* Macer, macie extenuatus. V. *Macer*.

Macies, ei, f. Magerheit. *Syn.* Corporis siccitas, gracilitas, tenuitas. *Epi.* Grandis. *Usus*. Equi macie corrupti. Homo macie torridus. Corpus macie contabuit, extabuit, consenuit. Macie tabescere et consenescere.

Macrocolum, i, n. eine Art Papier, Regal-Papier. *Syn.* Charta membranula.

Macte, wohlan! frisch auf! *Vox hortantis*. *Usus*. Macte virtute et hac pietate in patrem patriamque! macte virtute milites estote! macte animo.

Macto, as, avi, atum, are, schlachten. *Syn.* Neco, interficio. *Usus*. Aeternis suppliciis mactabuntur improbi. Quam

Digitized by Google

lentulo victimam gratiorem mactabis? Majori aliquem malo mactare, *afficere*. V. *Hostia*.

Macula, ae, f. Mackel. R. μίαχος, *macula*. *Syn.* Labes probrum, dedecus, vitium.)(*Splendor*. *Epi.* Insignis, magna, minuta, maculae aeternae. *Phras.* 1. *Maculam afficere*, einen Schandfleck anhängen. Maculam alicui et notam inurere; macula aliquem, *vel* maculam alicui aspergere; labem inferre, aspergere, labe afficere, foedare. 2. *Maculam delere*, den Schandfleck auslöschen. Maculam eluere et delere; abolere nova gloria flagitii memoriam; turpitudinem delere; sarcire infamiam; flagitium, incommodum expiare; maculam abstergere. 3. *Maculam contrahere*, Schande oder Unehre aufheben. Maculam ex re aliqua concipere, suscipere; labem contrahere. V. *Dedecus*, *ignominia*.

Maculo, as, avi, atum, are, bemackeln. *Syn.* Macula afficio, contamino, commaculo, inquino, polluo, foedo, labem infero, maculis, aspergo. *Usus*. Omni dedecore maculare splendorem alicujus. V. *Macula*, *commaculo*.

Maculosus, a, um, fleckig. *Syn* Maculis aspersus, respersus. *Usus*. Maculosa vestis. Maculosi senatores.

Madefio, fis, factus sum, fieri, naß werden. *Syn.* Perfundor, respergor.

Madeo, es, ui, ere, naß seyn. *Syn.* Madefio.

Madidus, a, um, naß. *Syn.* Perfusus. *Usus*. Fasciculus ille totus aqua madidus redditus est.

Magicus, a, um, zauberisch. *Usus*. Carmen magicum.

Magis, mehr. *Syn.* Plus plusque, mage.)(*Minus*. *Usus*. Semper magis magisque suspicor. Annos natus magis quadraginta. Magis est, quod lugent, quam quod etc.

Magister, ri, m. Lehrmeister. *Syn.* Praeceptor, doctor, auctor.)(*Discipulus*. *Epi.* Bonus et eruditus, familiaris, gratissimus, imbecillis, magnus et sapiens, molestus, novus, praestantissimus, perfectior, senior, summus, exquisitus, germanus, ineptus, rhetoricus. *Usus*. Magistrum habere; aliquo magistro uti. Apud magistrum pueri exercentur. Dux et magister ad faciendum aliquid. Plato auctor et magister intelligendi, virtutis, animi. Stylus perfector dicendi et magister. Timor non diuturni magister officii. Sub haud poenitendo magistro litteras didici. *Doctor*.

Magisterium, ii, n. Meisterschaft. *Syn.* Magistri munus, officium, cura, dignitas. *Epi.* Novum, nequissimum. *Usus*. Magisterium morum. Magisterium a majoribus instituta me delectant.

Magistra, ae, f. Lehrmeisterin. *Usus*. Legis aeternae vix quasi dura magistra vitae et officiorum.

Magistratus, us, m. Obrigkeit. *Syn.* Dignitas, honor, potestas, fasces, procuratio muneris publici; qui c potestate est; qui potestatem gerit. *Privatus*. *Epi.* Aequus, amplus, [illegible] nuus, certus, furibundus, levissimus et divulgatus, mutus, lex loquens, patricius, provincialis, sanctissimus, summus. Amentes, annui, avariores, egregii, improbi et rapaces, inepti, liberi, maximi, ministri, minores. *Phras.* 1. *Magistratus honorem*, *cui vult*, *tribuit*, die obrigkeitlichen Würden theilt nach seinem Belieben aus. Honores, quibus vult, mandat; imperii summam quibus vult, tradit, committit; imperium, quibus vult, mandat, defert; magistratum, quibus vult, dat, committit, mandat; reipublicae, quos vult, praeficit; summam rerum, quibus vult, permittit; summum imperium potestatemque rerum omnium, quibus vult, committit; summam rerum ad eos, quos privata necessitudo potiores efficit, pro libidine defert; summam rerum dat reipublicae principatum iis concedit, principes in reipublica ponit; in summo imperio locat, quos non merita, sed privata necessitudo commendat. 2. *Multos magistratus gessit*, er hat schon viele obrigkeitliche Aemter verwaltet. Multos honores gessit; imperii summam saepe tenuit; imperium gessit saepe; saepius cum imperio fuit; in magistratu fuit saepius; summa rerum saepe ad ejus arbitrium rediit; saepius summo magistratu reipublicae praefuit; non raro summa imperii ad hunc virum respexit; principatum suae civitatis saepe obtinuit. 3. *Ad summum magistratum pervenies*, du wirst zur höchsten obrigkeitlichen Stelle gelangen. Summum atque altissimum civitatis gradum obtinebis; ea consequeris, quae in republica sunt amplissima; honestissimo loco, summo loco tua in civitate futurus es; in magistratum venies, in summo imperio locabere. 4. *Quis in tanta perturbatione temporum magistratum suscipere audeat?* wer sollte bey so gro-

Sachen das Amt einer Obrigkeit
tu wollen? Quis magistratum ca-
rempublicam capessere, quis at-
e rempublicam, magistratum in-
pendentibus tot periculis audeat,
um inducat? *Usus.* Munus est ma-
atus intelligere, se gerere perso-
civitatis, debereque ejusdem de-
, et dignitatem sustinere, servare
s, jura describere, eaque fidei suae
missa meminisse. Magistratum *pe-*
. Magistratum *creare*, ordinare, con-
ere. Magistratum alicui *mandare.*
agistratum *assequi*, adipisci, accipe-
. Magistratum *gerere.* Magistratum
onere; magistratu abire. V. *Digni-*
s, honor, officium, imperium.

Magnanimitas, tis, f. Großmuth.
yn. Magnitudo animi, animi celsitas,
nplitudo, praestantia, altitudo; ma-
us animus et excelsus. *Phras.* 1. *Novi*
agnanimitatem tuam, ich kenne deine
roßmuth. Novi animi tui firmitatem, con-
antiam, vim, fortitudinem, excellen-
am, sublimitatem; novi, quam non hu-
uli et fracto sis animo; quam ad om-
em eventum, ad omnes casus ferendos,
d omnem fortunam, omnes temporum
otus ac vicissitudines stabili ac parato
s animo; quae in te sit indoles virtutis;
uae amplitudo animi ac consilii. Novi,
uod animi tibi robur sit; nihil esse tam
rduum, aut periculi plenum, quod aut
on alto quodam aggrediaris animo, aut
onsilii praesentia non perfringas. V. *Ani-*
us fortis.

Magnanimus, a, um, großmüthig.
yn. Magni animi vir et excellentis. *Usus.*
ir fortis et magnanimus. V. *Animus*,
ltus.

Magnes, etis, m. Magnetstein. *Syn.*
apis ferrum ad se alliciens.

Magnifacio, is, feci, factum, ere,
och schätzen. *Syn.* Magni aestimo. *Phras.*
ui libri passim magnifiunt, deine Bü-
er werden allenthalben hochgeschätzt. Tui
bri apud omnes in pretio et honore sunt;
gregia de tuis libris opinio, existimatio
st; praeclare de tuis libris omnes exi-
imant, sentiunt, judicant; tui libri om-
ium judicio probantur; omnium laudi-
us ornantur; omnium in manibus ver-
ntur; omnibus manibus teruntur; om-
ium sinu foventur, circumferuntur, cir-
umgestantur; assidue tractantur et le-
itantur. V. *Aestimo.*

Magnifice, herrlich. *Syn.* Splendide.
Usus. Magnifice ac splendide convivium
rnare; laudari ab aliquo, Ample, laxe, magnifice habitare. Magnifice loqui, se jactare.

Magnificentia, ae, f. Herrlichkeit. *Syn.* Splendor. *Epi.* Laudanda, publica. *Usus.* Magnificentia, apparatio et sumptus epularum. In omnibus rebus magnificentiam adhibere. V. *Splendor.*

Magnifico, as, avi, atum, are, erheben, groß machen. *Syn.* Te unum ex omnibus magnificare volui. V. *Laudo.*

Magnificus, a, um, stattlich, herrlich. *Syn.* Lautus, splendidus, amplus, gloriosus, summo splendore praeditus. *Usus.* Magnificus ornatus, munera, coena, oratio, animus. V. *Splendidus.*

Magniloquentia, ae, f. Wörterpracht, Großsprecherey. *Usus.* Homeri magniloquentia.

Magnitudo, inis, f. Größe. *Syn.* Amplitudo, granditas, moles. *Epi.* Admirabilis, singularis, immensa, excellens, eximia, incredibilis, interminabilis, insignis, inusitata, mirabilis, multa, nova, par, paterna, praesens, subita, summa, tanta, tenuis, vera et sapiens. *Usus.* Magnitudinem animi tui inflecti sinas. Amoris, odii, frigorum magnitudo. V. *Magnus.*

Magni esse, facere, habere etc. schätzbar seyn, hoch schätzen. *Usus.* Magni erunt mihi tuae litterae.

Magno, theuer. *Syn.* Magno pretio.)(*Parvo. Usus.* Agros illos magno emit.

Magnopere, sehr, über die Maßen. *Syn.* Majorem in modum, vehementer, nimio opere. Summe, etiam atque etiam, vehementer, maxime, mire, valde, mirifice, incredibiliter, singulariter, insigniter, praecipue, unice, egregie, apprime, admodum, oppido, eximie, cumprimis, imprimis, majorum in modum, mirum in modum, mirandum in modum, supra modum, extra modum, non vulgariter, non mediocriter, non parum, non ad aliorum exemplum, non ex more exemploque aliorum; non, ut solet; non ut mos est; sic, ut nihil magis, sic, ut nihil supra; sic, ut conferri nihil possit; sic, ut par, aequale nihil. *Usus.* Magno hic te opere rogat. Magnopere tibi auctor sum. *Valde.*

Magnus, a, um, groß. R. *a μέγας.* *Syn.* Amplus, grandis, non mediocris, non parvus, longe lateque patens, immanis, vastus. *Adv.* Aeque, plene, plane, hercle, ita mirifice, sane, valde. *Phras.* 1. *Res magnas aggreditur*, er unternimmt große Dinge. Res magnitudine praestabiles, novitate primas, genere singulares suscipit; nihil medium, nec spem, nec curam, sed immensa omnia volvit animo;

Digitized by Google

res immensae molis animo non minore suscipit, ad ea se servat, ea spectat, quae magnitudinem ejus capiant; in moliendis rebus vires animo metitur. 2. *Magnus est corpore*, er ist groß von Leib. Corporis magnitudine est inusitata; eximia illi corporis species et magnitudo; ingens illi corpus, species corporis ampla et magnifica; egregia est corporis amplitudine et specie; vasta corporis mole, et humanae magnitudinis formam propepemodum excedente; multum inter omnes corporis specie eminet. V. *Longus*. 3. *Magnus auctoritate inter homines*, groß von Macht und Ansehen. Vir summus, potentissimus, florentissimus; ornamentum ac lumen reipublicae. Vir amplissimus et clarissimus. Omnium gentium, omnium seculorum, omnis memoriae facile princeps.

Magus, i, m, ein Weiser, Zauberer. *Phras. Magus est*, er ist ein Zauberer. Est magicae artis professione celebris, magicis carminibus, veneficiis et incantationibus utitur; inaudita et nefaria sacra exercet; diris carminibus inferorum umbras manesque elicere; puerorum extis Deos manes placare solitus. *Usus*. In Persis magi augurantur et divinant. Magi genus sapientum et doctorum habebantur in Persis.

Majalis, is, m. Borke, verschnittenes Schwein. *Syn.* Verres castratus.

Majestas, atis, f. Majestät, Herrlichkeit, Hoheit. *Syn.* Summa amplitudo, dignitas, summa gravitas. *Usus*. Majestas est amplitudo et dignitas civitatis, quam qui solvit, *aut* imminuit, capitis poena afficiendus est. Magnum nomen, magna dignitas, magna majestas consulis. Majestatem conservare. V. *Dignitas*, *amplitudo*, *magistratus*.

Major, oris, *g. c.* größer. *Usus*. Majora omnia re, quam fama videbantur.

Majores, um, m. Vorfahren, Voraltern. *Syn.* Patres, avi.)(*Posteri*. *Epi.* Nostri, obscuri. *Usus*. Patres majoresque nostri optimi et probatissimi.

Majus, i, m. Maymonath. *Usus*. Mensis Majus. Idus Majae.

Mala, ae, f. Wange. *Syn.* Genae, maxilla.

Malacia, ae, f. Meerstille. *Syn.* Maris tranquillitas. *Usus*. Tanta repente malacia extitit, ut se movere loco non possent.

Male, übel. *Syn.* Flagitiose, prave, nequiter, turpiter, improbe, incommode, duriter, aspere, perperam, perverse. *Phras.* 1. *Male res nostrae habent*, es steht übel mit unseren Sachen. Male, pessime agitur mecum; claudicant res nostrae; res nostrae pessimo loco sunt; incommode mecum agitur; parum recte res nostrae sub manus succedunt. 2. *Male ageres*, du würdest nicht recht thun. Pessimo publico facturus esses; neque recte neque pro bono feceris; male tibi nobique consuleres. 3. *Male illos habuit*, es hat sie verdrossen. Acerbum indignumque visum id est omnibus; incommodum id accidit omnibus; ea res offensionem attulit; molestiam illi ea ex re cepere non exiguam; res accepta est non aequis animis, graviter id illi molesteque tulere. 4. *Male me tractavit*, er hat mich übel gehalten. Graviter in me consuluit, aspere admodum ac duriter me accepit, arcte contenteque habuit; indignis modis me accepit. 5. *Male vertit ea res*, die Sache ist übel von Statten gegangen, hat übel ausgeschlagen. Res in magnum malum evasit; minus prospere res processit, consiliis obstitit fortuna, resque in perniciem vertit. 6. *Male precandi formulae*. Dii te eradicent! magnus te perdat Jupiter! Superi inferique malis te exempliis perdant, interficiant! quod tuo capiti male sit! ea res tibi male vertat! in perniciem vertat! abi in malam crucem! abi in malam rem! *Usus*. O factum male, male agere, audire, loqui.

Maledice, schmähhaft. *Usus*. De absentibus maledice contumeliosequi, loqui.

Maledico, is, dixi, dictum, ere, schmähen, lästern, fluchen. *Syn.* Maledictis figo, carpo, rodo, vellico, petulantia lingua consector, maledictis onero, male dicta in aliquem confero, probris et maledictis vexo, lacero, lacesso, maledictorum notis inuro, convitium facio, convitiis consector, maledicta in aliquem congero, inclementer, injuste dico in aliquem, maledictis, convitiis aliquem prosequor, configo, proscindo, concido, maledicta in aliquem evomo, conjicio. *Adv.* Contumeliosissime, petulanter, turpissime. *Usus*. Si quis alteri maledicit, petulans videtur. V. *Maledictum*, *blasphemia*.

Maledictio, onis, f. Schmähung. *Syn.* Maledictum.

Maledictum, i, n. Schmähwort. *Syn.* Convitium, probrum, contumelia. *Epi.* Pervulgatum, commune, volucre. *Phras.* 1. *Maledictis se mutuo impetunt*, sie schmähen einander. Certatur maledictis inter eos; gravissime sibi obtrectant; maledictis se mutuis appetunt, onerant,

Digitized by Google

proscindunt, lacerant, velicant; omne virus acerbitatis in se mutuo evomunt, erumpunt; liberrime mutuis in se convitiis invehuntur. V. *Maledico, detraho, convitium, blasphema.* 2. *Maledictis aliquem devovere*, verfluchen. Diras alicui imprecari; diris devovere aliquem; diris precationibus defigere; diris execrationibus prosequi, devovere. *Usus.* Maledictum arripere de trivio. In maledicti loco objicere. Maledictis appetere, obruere, opprimere. Maledicta in aliquem conjicere, conferre. Omne maledictum effugere, exstinguere. V. *Contumelia.*

Maledicus, a, um, schmähhaft, verleumderisch. *Syn.* Obtrectator, mordax, petulans. *Usus.* Convitiator maledicus. Quis in maledicentissima civitate crimen omne effugiat? V. *Maledictum.*

Malefacio, is, feci, factum, ere, übel thun. *Syn.* Male mereor de aliquo.)(*Benefacio. Phras.* 1. *Nulli malefeci*, ich habe niemanden ein Leid zugefügt. Neminem oppugnavi; eum nullo hominum improbitate certavi; nulli, nunquam aut dicto protervo, aut facto nocui; ab omni semper, injuria et maleficio manus abstinui, temperavi; nullum meum extat in quemquam maleficium; nulli molestiam attuli; nulli aegre feci. V. *Molestia, injuria.* 2. *Quid malefeci unquam*, was habe ich jemahls Uebels gethan? Quodnam concepi tantum scelus? Quod in me facinus admisi? Quod unquam petulanter, superbe, flagitiose a me factum? Quid unquam turpiter, aut nequiter a me factum? Quod tantum dedecus admissum est? Quid ego peccavi unquam, aut scelerate feci? Quod tantum facinus malo exemplo a me commissum? Quid factum improbe, aut nefarie? V. *Delictum, peccо. Usus.* Dii homini huic malefaciant!

Malefactum, i, n. Missethat.)(*Benefactum. Usus.* Benefacta male locata, malefacta arbitror.

Malefice, boshaft. *Syn.* Malitiose, nefarie.

Maleficium, ii, n. Uebelthat, Beleidigung. *Syn.* Malefactum, damnum. *Epi.* Cogitatum, levius, majus, manifestum, minimum, praesens, recens, simile, tantum, tam atrox, tam singulare, vehementissimum, voluntarium, vulgare. — *Usus.* Sine ullo maleficio iter per provinciam facere. Committere, admittere, suscipere, facere maleficium. Contaminare se maleficio. A maleficio temperare. Prohibere maleficium.

Maleficus, a, um, Uebelthäter, schädlich. *Syn.* Reus. *Usus.* In maleficiorum sceleratorumque custodias hominem innocentem includere ausus es? Homo natura maleficus et injustus.

Malemateriatus, a, um, übel zugerichtet und gebauet. *Usus.* Aedes male materiatae.

Malemeritus, a, um, übel verdient. *Usus.* Ulcisci oportet malemeritos.

Malevolentia, ae, f. Ungunst. *Syn.* Livor. *Epi.* Abscondita, non infuscata, non assueta, non fucata, non fallax, non erudita artificio simulationis. *Usus.* Malevolentia voluptas ex malo alterius sine emolumento suo. Novi animum tuum malevolentia suffusum, infuscatum. V. *Invidia.*

Malevolus, a, um, mißgünstig. *Syn.* Malevolentia suffusus, infuscatus.)(*Benevolus. Adv.* Turpiter. *Usus.* Sermones malevoli. Homo malevolus, et cujus voluntas in me offensa est. V. *Invitus, aemulus.*

Maligne, boshafter Weise. *Syn.* Perverse. *Usus.* Ager maligne divisus.

Malignitas, tis, f. Bosheit, Kargheit. *Syn.* Perversum et depravatum ingenium, ingens parsimonia, dandi difficultas. V. *Malitia.*

Malignus, a, um, boshaft, karg. *Syn.* Invidus, difficilis, avarus, parcus. *Usus.* Mente maligna aliquid facere.

Malitia, ae, f. Bosheit. Fraus, callidtas, nequitia. *Epi.* Summa, vetus, usitata. *Usus.* Malitia est versuta et fallax nocendi ratio. Discedere a malitia.

Malitiose, boshaft. *Syn.* Callide, subdole, versute, vafre, dolose, nequiter.

Malitiosus, a, um, boshaft. *Syn.* Versutus, callidus, astutus, fallax, tectus, obscurus, veterator, dolosus, vafer. *Usus.* Nimis callida et malitiosa juris interpretatio. Num malitiosum te negas et fraudulentum? V. *Nequam, malus, improbus.*

Malleus, i, m. Hammer. *Instrumentum fabrile.*

Malleolus, i, m. ein Rebschoß. *Surculus utrinque capitatus, praesertim vitis. Usus.* 1. Malleoli plantae. 2. *Manipulus sparteus pice conjectus*, Brandpfeil, Feuerballe. Maleolorum plena omnia ad urbem incendendam.

Malo, mavis, malle, lieber wollen. *Syn.* Magis volo. *Adv.* Omnino, plane. *Phras. Malo solitudinem, quam fori frequentiam*, ich will lieber in der Einsamkeit bleiben, als unter den Leuten. Solitudo mihi quavis populi frequentia est optatior, potior; solitudinem fori frequentiae libenter antepono; animus inclinat potius in

Digitized by Google

solitudinem quam fori strepitum; solitudinem prae omni frequentia et celebritate praeopto; latere mihi satius est, quam in urbis luce versari. Forum libens cum solitudine commutavero; non mihi tantae voluptati est forum, quantae solitudo; citius, aequius foro, quam solitudine caruero; nullo pretio solitudinem dimisero. *Usus.* Multis partibus id malo, quam etc. Malo cum Pompejo vinci, quam vincere cum Caesare.

Malum, i, n. Apfel. *Syn.* Pomum.

Malum, i, n. das Uebel, Unheil. *Syn.* Damnum, incommodum, pestis, detrimentum. *Phras* 1. *Malum ingens minatur nobis*, er droht uns ein großes Uebel an Magnam mali molem meditatur; ad veteres nostras ruinas, quibus oppressi simus, multum acerbitatis addet; malum ab homine improbo nobis ingens imminet; insanabilis pernicies ab hoc homine nobis impendet; nulla facies mali est, quae ab hujus importunitate hominis non sit pertimescenda; multis nos malis onerabit; multa nobis mala afferet; mali nobis multum dabit hominis improbitas; mali nobis plurimum hoc auctore subeundum, exhauriendum erit; erumpet ex hujus importunitate furiae malum ingens, et in dies ingravescet. 2. *Quis malum hoc a nobis avertet?* wer wird dieses Uebel abwenden? Quis pestem hanc avertet? Quis pestem hanc et perniciem acervicibus nostris depellet? Quis pestem hanc comprimet, reprimet, exsecabit, exstinguet? Quis medebitur huic malo? Quis malis his nos eripiet? V. *Libero. Usus.* Malum imminet, impendet, bevorstehen. Erumpet malum, ac late manabit, über uns kommen. Serpit, crescit, ingravescit malum in dies, zunehmen. Malum afferre, dare; malis aliquem onerare et urgere, zufügen. Malum contrahere, sich zuziehen. Malum sustinere, subire, exhaurire, ertragen. Esse, jacere in maximis malis, zu leiden haben. Malum cavere, depellere, sanare, abhelfen. E malis emergere, liberari, los werden.

Malum! pfuj! *Vox indignantis. Usus.* Quae, malum! ista est dementia?

Malus, a, um, böse, übel. *Syn.* Improbus, perditus, perversus, facinorosus; *item*: incommodus, molestus. *Phras. Homo est insigniter malus*, er ist ein Erzbösewicht. Insigniter improbus; portentum hominis perditissimi; labes ac flamma reipublicae; homo est unus omnium nequissimus; hostis bonorum omnium; jam pridem ad poenam et exitium praeceps. Homo est omnibus flagitiis coopertus, contaminatus; singulari cupiditate, audacia, scelere, cui nil divini, nihil humani sanctum; homo post hominum memoriam turpissimus; unus post natos homines deterrimus; impurus helluo, vita turpis, existimatione damnatus; homo perdita nequitia, effuse petulans; homo scelere amentissimus; homo ex omnium scelerum importunitate concretus; pravae mentis homo; nihil illo levius, nihil inquinatius; labes seculi et incommodum; caput post natus homines deterrimum ac spurcissimum; fonesta fax reipublicae. V. *Nequam, improbus, sceleratus. Usus.* Philosophi non illi mali quidem, sed parum acuti. Malo dolo agere.

Malus, i, m. Mastbaum. *Epi.* Celsi, alti. *Usus.* 1. Malum erigere, scandere, incidere. Malus vento quassatur. 2. Pomus, arbor pomifera, Apfelbaum.

Mamma, ae, f. Brust. *Syn.* Uber. *Usus.* Puer lactens, mammam appetens. Lupa submissas infantibus adeo mitis praebuit mammas.

Manceps, cipis, m. Pachter. R. *Manu capiens, dum publicum aliquid emit. Syn.* Qui conducit, aut emit publicum aliquid. *Usus.* Mancipes a civitatibus pecunias pro frumento exegere.

Mancipi, ein eigenthümliches Gut. *Usus.* Abalienatio est rei, quae mancipi est, aut traditio alteri facta, aut in jure cessio.

Mancipium, ii, n. Leibeigener, Eigenthum. *Syn.* Res mancipi: Servus. *Epi.* Aliena, honestissima, pauca, plurima, pretiosissima, sordidata, frequentia. *Usus.* 1. Ager ille meus est mancipio et nexu, tuus autem usu et fructu. Sui jam juris et mancipii est respublica. Mancipio aliquid alteri dare. Mancipio accipere. 2. *Servus, captivus*, Leibeigener. Italia a mancipiis conculcatur. V. *Servitus.*

Mancipo, as, avi, atum, are, zueignen, eigenthümlich überlegen. *Syn.* Subjicio, in alicujus potestatem trado. *Usus.* Senectus honesta est, si omini mancipata. Venditum ac mancipatum tribunatum plebi addixit.

Mancus, a, um, mangelhaft, schadhaft. *Syn.* Cui ad summam aliquid deest, imperfectus, curtus, mutilus. *Usus.* Cognitio naturae sine actione manca est. Mancus et membris omnibus captus.

Mandatum, i, n. Geboth, Befehl. *Syn.* Res mandata, imperium, voluntas, jussum. *Phras.* 1. *Mandatum dedit centurioni, ut milites plecteret*, er hat dem

Digitized by Google

Hauptmanne befohlen, die Soldaten zu strafen. Poenae capiendae ministerium centurioni imposuit; centurioni in mandatis dedit, ut poenam de militibus reposceret; mandatis oneravit centurionem; mandata dedit; mandata edidit; triste edidit imperium de supplicio militum a centurione sumendum. V. *Impero*, *jubeo*. 2. *Mandata fecit*, er hat gethan, was ihm befohlen war. Mandata egit, curavit, confecit, exhausit, executus est; mandatis satisfecit; imperata fecit. V. *Pareo*, *obedio*. *Usus*. Cum mandatis mittere, mandata dare, Befehl geben. Mandata accipere, recipere, habere, Befehl bekommen, haben. Mandata alicujus perferre ad aliquem, deferre, afferre, exponere, Befehl überbringen. Mandata exequi, persequi, digerere, den Befehl vollziehen.

Mando, as, avi, atum, are, befehlen. *Syn.* Jubeo, impleo, impono, praescribo mandatum do, in mandatis do, praecipio. *Adv.* Accuratissime litteris, diligenter, nominatim, penitus, plane, privatim, probe, publice. *Usus.* 1. Mandavi filio, quae fieri velim. 2. *Commendo*, *committo*, *trado*, *consigno*, anvertrauen Honores alicui, magistratum, sacerdotium mandare. Vitam suam solitudini et tenebris; se fugae; mortui cadaver humo mandare. Res gestas scriptis, litteris, monumentis historiae, versibus mandare. Rem posteris, annalibus mandare, in Büchern aufzeichnen. V. *Impero*, *jubeo*, *mandatum*.

Mando, is, di, sum, ere, kauen. *Syn.* Dentibus conficio. *Usus.* Dentibus manditur, extenuatur, mollitur cibus.

Mane, frühe. *Syn.* Diluculo, primo diluculo; prima luce; cum prima luce; antelucano tempore; matutino tempore; cum luceret; simul atque luceret; cum nondum luceret; ad primam auroram; sub noctis extremum; luce appetente; ante ortum solis; sole oriente; orta luce; sub lucem; albente coelo; sub diei ortum; ubi dies coepit; cum ortu solis; dubia adhuc luce; dubio adhuc die; lucis principio; ubi illuxit; circa lucis ortum; sub lucis ortum; aperiente se die; albescente coelo; primo mane; illuscente die; multo mane; bene mane; cum ipsa luce; vergente ad lucem nocte; simul ac dies illuxerit. V. *Aurora*, *diluculum*.

Maneo, es, mansi, sum, ere, bleiben. R. *a μένω*. *Syn.* Remaneo, commoror, resto, sto, haereo. X *Abeo*, *discedo*. *Adv.* Constanter, diutius, firmius, in perpetuum, perpetuo, propemodum, recte, bene. *Phras.* 1. *Domi libenter maneo*, ich bleibe gern zu Hause. Domi me ut plurimum teneo: tectis et tenebris me contineo; domi assidue haereo; parietum umbris me occulto; domo pedem non facile effero; parietum praesidio a fori strepitu me tueor, publico ut plurimum abstineo. 2. *Manebo apud te*, ich werde bey dir bleiben. Semper praesto tibi ero; adero ubique, assiduumque comitem me tibi praebebo, adjungam; haerebo lateri tuo; a latere nusquam discedam; nulla me res a te avellet, divellet, abjunget; nusquam abs te recedam, digrediar; affixus ero lateri tuo; nulla me dies a te disjunget. 3. *Manet in sententia sua*, er beharret fest auf seiner Meinung. Stat in eadem sententia, perstat in sententia; propositum tenet, antiquum obtinet; deduci de sententiam non potest; a sententia non discedit; flecti, depelli, dimoveri a sententia non potest; animum obfirmat in sententia; in dicenda sententia egregie sibi constat. V. *Sententia*. 4. *Mansit idem color*, es ist die Farbe geblieben wie zuvor. Ori color suus constitit; nihil mutavit oris color; perstitit idem in vultu color. 5. *Mansit incolume patrimonium mihi*, das Erbtheil ist mir ganz verblieben. Stetit mihi tutorum praesidio patrimonium integrum; nihil de paterna hereditate libatum, imminutum est; paterna hereditas nihil detrimenti accepit. *Usus.* In vita, in voluntate, in officio, in conditione, in sententia manere. Id animo fixum manet. Manet mihi vetus cum illo contentio; illud maneat, fixumque sit, bey dem soll es bleiben. Idem te fatum manet, du hast eben dieses Schicksal zu erwarten.

Manes, ium, m. Seelen der Verstorbenen. *Syn.* Animae vita defunctorum. *Usus.* Mortuorum manes re aliqua expiare. Dii manes.

Manica, ae, f. Aermel. *Usus.* Antonius solet accipere manicas.

Manicatus, a, um, das Aermel hat. *Usus.* Manicatae et talares tunicae.

Manifeste, augenscheinlich. *Syn.* Manifesto; palam, aperte, perspicue, clare, non obscure. *Usus.* Aliquid manifeste deprehensum.

Manifesto, offenbar. *Syn.* Manifeste; ex confesso.

Manifestus, a, um, offenbar, handgreiflich. *Syn.* Clarus, perspicuus, non obscurus, apertus, testatus, contestatus, de quo constat, de quo liquet, quod luce clarius, quod patet, quod notum est omnibus. *Phras.* *Res manifesta est*,

Digitized by Google

die Sache ist offenbar. Res est ante oculos; ante oculos posita; in medio posita; res non conjectura, sed oculis tenetur, res ipsa certa et majoribus quasi theatris proposita; inclara res luce est; comperta sunt omnia; omnis res palam est; in confesso res est; manu res tenetur; hoc quidem minime latet; tam id perspicuum est, ut oculis judicare possidis; tam ea aperta sunt, quasi ea, quae oculis cernuntur, non obscura res est, neque abscondita; illustrata, patefacta, comperta sunt omnia; res ipsa loquitur; sole ipso clariora sunt et illustriora, manifesta, confessa res est: nonne vobis haec oculis cernere videmini? Illustria sunt omnia et in aperto; patescit res tota, et in forum ac lucem prolata est; e tenebris in lucem extracta est. *Usus.* Scelus manifestum et deprehensum.

Manipularis, e, zur Rotte gehörig. *Syn.* Qui de manipulo, seu parva militum manu est. *Usus.* Doleo me Pompejum, tanquam manipularem quendam, secutum.

Manipulatim, rottenweise. *Syn* Per manipulos. *Usus.* Acies manipulatim structa.

Manipulus, i, m. Bündel, Garbe, kleiner Kriegshaufe. *Syn.* Fasciculus, quem metentes manu comprehendunt; exigua manus militum, pars cohortis. *Usus.* Armatos manipulos ad signa convocat.

Mano, as, avi, atum, are, fließen, sich ausbreiten. *Syn.* Fluo, redundo: fundor, disseminor; dispergor, latius dissipor, serpo, percrebesco. *Adv.* Late, communiter, longe. *Usus.* Serpit malum, rumor, sermo, et manat latius. Non patiar eam rem ad urbis perniciem manare. Omnis honestas e quatuor fontibus manat. Hoc consilium e tuo capite manat. Rem a capite arcessere, et videre, unde caetera manent. Manat in omnes partes virus, et per omne corpus funditur; manavit ea pestis latius, nec jam obscure serpens totas provincias occupat. V. *Fluo.*

Mansio, onis, f. Aufenthalt, Herberge.)(*Decessio. Epi.* Cautior. *Usus.* Mansio in vita.

Mansuefactus, a, um, zahm gemacht. *Syn.* Domitus. *Usus.* Mansuefacti et exculti ad elegantiora defluximus. V. *Mansuetus.*

Mansuefacio, is, feci, factum, ere, zahm machen. *Syn.* Mansuetum reddere. *Usus.* Plebs mansuefacta et exculta. V. *Mansuetus.*

Mansuete, sanftmüthig [illegible] suete facere aliquid.

Mansuetudo, inis, f. Sa[illegible] *Syn.* Lenitas, facilitas.)(*Atrocit[illegible]* *Epi.* Incredibilis. *Usus.* Omnia pl[illegible] clementiae, mansuetudinis, liber[illegible] tatis.

Mansuetus, a, um, sanftmüth[illegible] zahm. R. *manu assuetus. Syn.* Mit[illegible] lenis, facilis, homo mitis ingenii. *Ferus, immanis, atrox. Phras.* 1. *Eq[illegible] mansuetus*, ein zahmes Pferd. Ani[illegible] ad mansuetudinem domitum, mans[illegible] factum, condoceffactum, insuefactu[illegible] a ferocitate ad mansuetudinem trad[illegible] ctum. 2. *Jam mansuetiores sunt b[illegible] bari illi*, diese wilden Völker sind sch[illegible] etwas zahmer geworden. A ferocitate i[illegible] genita ad humanum cultum deduct[illegible] ad humanitatem, mansuetudinem tr[illegible] ducti sunt; ferocitatem exuerunt; [illegible] sedit jam barbara illa ferocitas in ill[illegible] rum animis; cultum jam, et mores h[illegible] manos induere; mitius ingenium indu[illegible] re. *Usus.* Mansuetus civis. Homine[illegible] te cognovi natura, consuetudine, dis[illegible] plina lenissimum et mansuetissimu[illegible] Oratio placida, submissa, lenis, mansu[illegible] ta. V. *Lenis.*

Mantica, ae, f. Felleisen, Mantelsa[illegible] *Syn.* Pera viatoria. *Usus.* Non vid[illegible] manticae quod a tergo est, *Phaedr.*

Manubiae, arum, f. Raub, Beu[illegible] *Syn.* Praeda, spolia ex hostibus cap[illegible] *Epi.* Imperatoriae; tantae. *Usus.* M[illegible] nubias Marti consecrare. Manubiis [illegible] stra ornare.

Manubrium, ii, n. Handhabe. *Sy[illegible]* Capulus. *Epi.* Aureum.

Manufactus, a, um, mit der Ha[illegible] gemacht. *Usus.* Opera manufacta.

Manumissio, onis, f. Freil[illegible] sung.

Manumitto, is, misi, missum, er[illegible] frey lassen. *Syn.* Libertatem do.

Manus, us, f. Hand. *Syn.* Dextr[illegible] *Epi.* Adversa, antiqua, apta, argut[illegible] confracta, contaminata, et cruenta, de[illegible] tra, facinorosissima, firma hostilis, i[illegible] pia, importuna, sancta, sinistra, trem[illegible] bunda, victrix. *Usus.* 1. Sumere in man[illegible] aliquid; in manu tenere; de manib[illegible] extorquere; e manibus rem non dimi[illegible] tere, deponere. Disciplina per man[illegible] tradita, *vulg. de manu in manum.* P[illegible] manus demitti. Cedo manum, gib d[illegible] Hand her. Deligatis, vinctis post terg[illegible] manibus. Manu abnuit. Litterae tuae [illegible] mea manu scriptae, *vulg. propria m[illegible] nu.* Manus porrigo. 2. *Facultas, pot[illegible]*

Digitized by Google

stas, Macht, Gewalt. Est hoc in manu tua. Manibus victoria excidit. 3. *In promptu est*, *suppetit*, die Sache läßt sich leicht thun. Res est in manu. In manu tenemus, habemus victoriam. Prae manibus habere aliquid, vor der Hand haben. Sub manu, sub manus, unter der Hand. 4. *Vis*, *arma*, *ferrum*, Gewalt, Waffen. Manus afferre alicui; manum abstinere, continere. Ad manus ventum est; manus conferre, conserere. 5. *Copiae*, Mannschaft. Militarem manum cogere, facere, habere. 6. *Cedere*, weichen, einen gewonnen geben. Manus do.

Mapale, is, n. Feldhütte. *Syn.* Casa agrestis.

Mappa, ae, f. Tischtuch, Servietten.

Mare, is, n. Meer. R. *ab Hebr.* Mara, *amarum*. *Syn.* Aequor, altum, pontus, pelagus, salum. *Epi.* Portuosum, scopulosum, infestum, inflatum, murmurans, purpureum, refertum, praeclarum, tempestivum, tranquillum, tutum, vastissimum, universum. *Phras.* *Mare erat turbatum*, das Meer war ungestüm. Horrescebat mare, crebrosque fluctus in littus evolvebat; exaestuabat mare, quoque arctius intra faucium angustias claudebatur, eo acrius furebat; exterrebat nos fremitus murmurantis maris, vix ut in altum evehi auderemus; levabatur inhorrescens mare, ventoque acriori concitatum fluctus ciebat, nautarumque ministeria turbabat. *Usus.* Turbatum agitatum mare. Mare coelo miscere. Terra marique conquirere aliquid.

Marceo, es, *vel* Marcesco, is, marcui, ere, verwelken. *Syn.* Torpesco, putresco. *Usus.* Luxuria vinoque marcere. Desidia et otio marcescere.

Margarita, ae, f. Perle. *Syn.* Unio. *Usus.* Nego ullam margaritam fuisse, quin abstulerit.

MARIA, die Mutter Gottes, die hochgebenedeyte Jungfrau Maria. *Phras.* Mater Dei; Virgo Mater; Coelitum Regina; mundi Domina; generis humani decus ac praesidium; Parens Auctoris sui, aeterni Regis Mater; Templum augustissimum Divinitatis; mortalium immortaliumque Regina.

Marinus, a, um, was in oder auf dem Meere ist. *Syn.* Maritimus. *Usus.* Aestus marini.

Maritimus, a, um, am Meere gelegen. *Usus.* In maritimis sum.

Maritus, i, m. Ehemann. *Syn.* Vir. *Epi.* Carior. *Usus.* Ut maritus quam optimae sis mulieris, et haec quam optimo viro nupta sit.

Marmor, oris, n. Marmorstein. *Usus.* Simulacrum, signum e marmore.

Marmoreus, a, um, marmorsteinern; aus Marmor. *Usus.* Columnae, signa marmorea.

Mars, tis, m. Gott des Krieges. *Usus.* Mars belli communis et incertus casus. Suo rem Marte gerit. V. *Bellum.*

Martyr, *is*, *g. o.* christlicher Blutzeuge. *Phras.* 1. Purpuratus suo sanguine Fidei testis; invictus Christi athleta; laureatus Fidei pugil; qui sanguinis sui pignore Christum testatus; pro veritate Fidei supplicium mortis subiit; propter Christum carnifici collum praebuit; mortem prô Christi nomine fortiter obiit, qui inter ultimos cruciatus ad extremum usque spiritum in verae Fidei confessione permansit; qui pro Christo per summos cruciatus vitam cum sanguine profudit. 2. *Sancti Martyres*, heilige Märterer. Qui pro Christi confessione strenue dimicarunt, et summa alacritate vario leti genere animas liquerunt; qui vita et sanguine Fidei nostrae sanctitatem commendarunt, confirmarunt; qui plantatam suis sudoribus fidem, fuso etiam sanguine rigarunt; qui per vulnera et mortes Regi suo Christo praeclarum testimonium dederunt; qui Dei causa quaecunque cruciamenta, ipsamque mortem, cujus imaginem oculis fugimus, mentionem auribus respuimus, quam animis aversamur, et sola recordatione perhorrescimus, constantissime oppetivere; qui tormentis immanissimis excarnificati; qui dirissimos Christi causa cruciatus exhauserunt, seque in mortem acerbissimam obtulerunt; quos nulla tormentorum vis ad mutandam in proposito sententiam adigere potuit; qui direptis facultatibus in exilium ejecti, fustibus ad mortem contusi, sagittis confixi, qui compressis laqueo faucibus elisi, gladio desectis cervicibus in mortem dati, de impiis superstitionibus, de barbara immanitate moriendo triumpharunt.

Mas, maris, m. Mannsbild. *Usus.* Deos mares et feminas esse dicitis.

Masculus, a, um, männlich, stark. *Syn.* Virilis, fortis. *Phras.* *Prolem masculam habuit*, sie hat einen männlichen Erben. Virilis stirps e matrimonio fuit; virilem sexum reliquit.

Massa, ae, f. Teig, Klumpen. *Usus.* Auri, ferri, picis, farinae massa.

Mater, tris, f. Mutter. R. *a* μήτηρ. *Syn.* Parens, genitrix. *Epi.* Caeca con-

Digitized by Google

scelerata, egregia, gravida, praeclara, infesta, libera, magna, misera, lamentansque et abjecta, plena pietatis, victrix, optima. *Usus.* Sapientia mater omnium bonarum artium. Matris terrae sinus et gremium.

Matercula, ae, f. Mütterchen. *Usus.* Materculae suae festivus filius.

Materfamilias, matrisfamilias, f. Hausmutter. *Usus.* Matremfamilias secus quam matronarum sanctitas postulat, nominamus.

Materia, ae, f. Materie, Zeug. *Syn.* Res, ex qua sit aliquid; apparatus, argumentum. *Phras.* 1. *Materia scribendi non deest*, es mangelt mir nicht an Stoff zu schreiben. Semper est aliquod epistolae argumentum; copia rerum, quas scribam, se magna mihi offert. Voluntas deesse, non res, ad scribendum potest; silva se mihi rerum ad scribendum objecit; materiem scribendi amplam dat, praebet dies quaelibet. *Usus.* 1. Plato ex materia in se omnia recipiente esse mundum factum censet. 2. *Lignorum, lapidum etc. apparatus*, unterschiedliches Bauzeug. Materiam comportare milites jubet. Ex insula materiam, calcem advexere. 3. *Id, de quo argunt artes, leges etc.* dasjenige, von dem man handelt. Materia artis est, in qua ars versatur. Quid illum odisset, segetem et materiem gloriae suae? Scribendi materies. Deformitas corporum apta ad jocandum materies. 4. *Facultas*, Gelegenheit. Opes libidini materiem dant, praebent. Moderatio subtrahit, adimit materiam furori. V. *Occasio.*

Materiarius, ii, m. Zimmermann, Werkmeister. *Syn.* Faber.

Materiatus, a, um, was vom Holzwerke ist. *Syn.* Quod ex materia constat. *Usus.* Domus male materiata.

Materior, aris, atus sum, ari, Holz zuführen. *Syn.* Lignor. *Usus.* Eodem tempore et materiari et frumentari necesse erat.

Maternus, a, um, mütterlich. *Usus.* Nomen maternum amantius et indulgentius.

Matertera, ae, f. Mutter, Schwester, Muhme. *Syn.* Matris soror.

Mathematicus, a, um, die Mathematik angehend. *Epi.* Magnus, sapiens, sempiternus. *Usus.* Mathematicae artes, scientiae. Pulvis Mathematicorum eruditus. Mathematici magna in obscuritate rerum, et recondita in arte, in arte multiplici subtilique versantur.

Matricida, ae, f. Muttermörder. *Syn.* Qui matrem occidit, *Epi.* Certissimus, crudelissimus, pius.

Matricidium, ii, n. Muttermord. *Usus.* Matricidii accusatur Orestes.

Matrimonium, ii, n. Ehestand. *Syn.* Conjugium, connubium. *Epi.* Dotale stabile et certum. *Phras.* 1. *Matrimonium inire*, in den Ehestand treten. Contrahere, inire matrimonium; nuptias facere; nuptiis jungi; inire societatem vitae perpetuam, nec nisi morte dirimendam, dissolvendam; ad rem uxoriam animum adjungere; tori consortem accipere uxorem ducere; in sanctum connubii foedus, et indissolubilem vitae torique societatem convenire; in matrimonium ducere; matrimonio, conjugio se alicui devincire; matrimonio aliquam sibi conjungere; matrimonii foedere, vinculis conjungi. 2. *In matrimonio habere conjugem*, eine Gemahlinn haben. Habere conjugem, matrimonii foedere junctam; vinculis socialibus sibi junctam; vivere cum aliqua in matrimonio, conjugio; nuptiis junctam, conjunctam habere tori sociam et consortem. 3. *Ad secundum matrimonium transire*, zur zweyten Ehe schreiten. Ad alteras nuptias procedere; ad secundos thalamos procedere. Conjugio secundo se devincire. 4. *Copulare matrimonium*, die Eheleute zusammen geben. Nuptias solenni precatione conjungere; matrimonio sponsos conjungere, copulare; indissolubili foedere sponsus copulare nuptiarum pompam sacris cerimoniis angustiorem reddere. *Usus.* Collocare aliquam in matrimonium. Aliquam in matrimonio habere. V. *Loco, nubo.*

Matrimus, a, um, der die Mutter noch im Leben hat. *Usus.* Puer matrimus.

Matrona, ae, f. ehrbare Frau. *Syn.* Materfamilias, mulier, uxor. *Epi.* Opulentae, optimates. *Usus.* Matronarum dignitas et sanctitas.

Matronalis, e, ehrbaren Frauen zuständig. *Usus.* Matronalis gravitas, pudor, decus.

Maturatio, onis, f. Beschleunigung, Eile. *Syn.* Festinatio, properatio.

Mature, frühzeitig, ungesäumt. *Syn.* Cito, celeriter, tempori, sine mora, tempestive. *Usus.* Eo, quo intendit, mature perveniet.

Maturesco, is, ere, zeitig werden. *Syn.* Perficior, absolvo. *Phras.* *Fruges maturescunt*, die Früchte werden zeitig. Maturitatem assequuntur; arborum fru-

Digitized by Google

ctus jam mitescunt; maturitatem suam propediem habebunt; prope maturitatem sunt; ad maturitatem perveniunt.

Maturitas, tis, f. Zeitigung. *Syn.* Tempestivitas, tempus maturum. *Epi.* Prima dicendi, tanta. *Usus.* Haec studia in adolescentia tanquam in herba significant, quae virtutis maturitas, et quantae fruges industriae sint futurae. Canescit jam tua eloquentia, et quandam maturitatem est assecuta. Ejus rei maturitas nondum venit. Videtur id jam perfectum et maturitatem habere suam, Usus maturitatem dat, affert.

Maturo, as, avi, atum, are, eilen, befördern. *Syn.* Maturitatem affero, accelero, propero. *Usus.* Maturare mortem alicui. Quaeso, matures venire.

Maturus, a, um, reif, zeitig. *Syn.* Coctus, tempestivus, mitis.)(*Praecox*, *immaturus*. *Usus.* Poma matura et cocta decidunt. Aetas matura. Maturus orator. Vitae satietas maturum affert mortis tempus.

Matutinus, a, um, morgentlich.)(*Vespertinus*. *Usus.* Matutina tempora lectione consumo.

Maxilla, ae, f. Kinnbacken, Kiefer. *Syn.* Mala.

Maxime, meistens. *Syn.* Summe, potissimum, magnopere. *Usus.* 1. Ut quisque maxime indigus, ita ope dignissimus. Tam sum amicus reipublicae, quam qui maxime. Domus celebratur, ut cum maxime. 2. *Praesertim*, *cumprimis*, vorzüglich. Eos amo maxime, qui etc. Eo maxime te amo, quod etc.

Maximopere, über die Maßen. *Syn.* Summopere, maxime, potissimum. *Usus.* A te maximopere peto.

Maximus, a, um, der größte. *Syn.* Amplissimus, summus, singularis, ingens, incredibilis, divinus, immortalis. *Phras.* *Maximum habet luxum*, er ist über die Maßen verschwenderisch. Luxus in eo est tantus, ut nihil supra possit esse; nihil ut addi ad tantas opum effusiones posse videatur; ut eum ne tota quidem patrimonia capere, sustinere, aut explere possint.

Meatus, us, m. Gang, Lauf. *Usus.* Solis cursus et meatus.

Mecum, mit mir. *Usus.* Mecum sum; mecum vivo.

Medeor, eris, eri, heilen. *Syn.* Sano, curationem adhibeo, medicinam affero, facio, adhibeo; remedium affero, adhibeo. *Adv.* Facile. *Phras.* 1. *Temporis longitudo malis medetur*, die Zeit hilft allem Uebel und Schaden ab. Quae nobis a fortuna infliguntur vulnera, levantur, sanantur vetustate; vis doloris temporis mora languescit; detrahit de dolore dies, aut etiam penitus tollit et exstinguit. Quovis malo affectis, laborantibus medicinam dies affert. Habet hoc tempus, ut dolorem quemvis, tametsi alte in animo insitum evellat. Est hoc temporis ut omnem malorum sensum ac memoriam, omnem adversae fortunae recordationem ex animo deleat, auferat, eripiat, expellat, amoveat, proscribat. 2. *Medendum est huic malo*, man muß diesem Uebel abhelfen. Occurendum est huic malo; remedium dandum est huic malo; praesidia comparanda sunt ad istos casus; comparanda, quaerenda sunt remedia huic malo; facienda medicina malo est; curatio diligens adhibenda. *Usus.* Afflictae reipublicae, capiti, oculis mederi; mederi aegris.

Mediastinus, i, m. Hausknecht. *Syn.* Mancipium vilissimum.

Medicamen, inis, n. Arzeney. *Syn.* Medicamentum. *Epi.* Violentum.

Medicamentum, i, n. Arzeney. *Syn.* Medicamen, medicina, remedium. *Epi.* Multa, salutaria, violenta. *Usus.* Medicamentis delibutus. Medicamentis partum abigere. Fucata candoris medicamenta. Medicamentum dare ad aquam intercutum. V. *Remedium*.

Medicina, ae, f. Arzeney. *Syn.* Medicamentum, remedium; ars medendi. *Epi.* Consularis, animi grata et multis probata, pluribus suspecta et invisa, imbecillior, major perpetua, tarda, sed magna, tempestiva. *Phras.* *Medicina operatur*, *vulg.* die Arzeney hat ihre Wirkung. Medicina venis concipitur; in venas diffundit se medicamentum, sic, ut sensim toto corpore ejus salubritas percipiatur. *Usus.* 1. Facere, afferre medicinam alicui. Accipere, sumere medicinam. Nulla tot incommodis medicina reperietur. 2. *Ars medendi*, Arzeneykunst. Medicinam exercere, facere. V. *Remedium*.

Medicor, aris, atus sum, ari, heilen. *Syn.* Medeor.

Medicus, i, m. Arzt. *Syn.* Medicinae peritus, medicinae cognitione clarus; medicinam professus. *Epi.* Callidus, jam incognitus, et saepe victor, diligens, ignobilis, index, nobilissimus, optimus, studiosior, suavis, summus. *Usus.* Ad morbos difficillimos nobilissimus medicus quaeritur. Medicum adhibere. Medico uti. Medico honos habendus. Medico non solum morbus, sed consuetudo va-

Digitized by Google

lentis et natura corporis cognoscenda. Medici ex quibusdam signis et advenientes; et crescentes morbos intelligunt.

Medietas, tis, f. Hälfte, halbe Theil. *Syn.* Media pars, medium. *Usus.* Bina media, vix enim audeo dicere medietates.

Medimnum, i, n, ein Maß. *Genus mensurae senum modiorum.*

Mediocris, e, mittelmäßig. *Syn.* Nonnullus, modicus. *Usus.* Ingenio, prudentia est mediocri. Mediocris est in dicendo.

Mediocritas, tis, f. Mittelmäßigkeit. *Syn.* Modus, nec parum, nec nimium. *Epi.* Inhabilis. *Usus.* Virtutes omnes mediocritate quadam esse moderatas constat. Mediocritas dicendi. Certus est villarum, modus, et ad mediocritatem revocandus.

Mediocriter, mittelmäßig. *Syn.* Modice. *Usus.* Injurias mediocriter ferre. Possum mediocriter lacessitus leviter repungere. Mediocriter a natura instructus, angustius etiam a labore et disciplina.

Mediterraneus, a, um, mittelländisch. *Usus.* Mediterranei mare esse non credunt. Enna mediterranea est maxime.

Meditate, bedächtlich. *Usus.* Rem perquam meditate tenes.

Meditatio, onis, f. das Nachdenken. *Syn.* Commentatio, exercitatio. *Epi.* Multa, stulta, quotidiana, pia. *Usus.* Multi naturae vitium meditatione atque exercitatione sustulerunt.

Meditor, aris, atus sum, ari, betrachten, bedenken. *Syn.* Attente, cogito, commentor, contemplor. *Adv.* Maxime, multo ante. *Phras. Semper coelestia meditatur*, er betrachtet allezeit himmlische Dinge. In perpetua rerum coelestium meditatione versatur; animum in rerum coelestium contemplatione defixum habet; semper aliquid de rebus coelestibus cogitat, secum volvit; in res coelestes fere semper animum intendit; tempus omne in acerrima atque in attentissima rerum coelestium meditatione ponit; coelestium rerum spectator et contemplator est assiduus; consideratione ac contemplatione rerum coelestium animum pascit, oblectat; mentem cogitationemque per omnes coelestium rerum species circumducit. V. *Cogito. Usus.* Accusationem meditatur. Quae in foro agenda sunt, exercitatione quasi ludicra perdisco et meditor. Nihil fecit non diu ante meditatum. Meditatus ad dicendum accesseram. Accurata et meditata commentatio. Meditatum scelus. V. *Cogito, cogitatio.*

Medius, a, um, der, die, das mittlere. R. *a* μεσος. *Syn.* Interjectus inter duos, dimidiatus, intermedius. *Phras. Mediam viam in aliqua re amplecti*, in einer Sache die Mittelstraße erwählen. Mediam consequi consilii viam; media via consilium capere; mediis consiliis stare; consilio neutri parti acerbo rem expedire. *Usus.* Oratio vel oriens, vel media vel cadens. In medio jure civili versari. Qui se medium esse vult, (*neutralem, vulg.*) in patria manet; qui proficiscitur, aliquid de alterutra parte vindicat. In mediam turbam se injecit. Interjectus inter duas aetates, mediusque. Inter bellum et pacem nihil est medium. In mediam dimicationem se offerre. De medio tollere, removere, recedere. Res est in medio posita. Res ab medio sumptae, vom nächsten besten Orte her.

Mediusfidius, bey meiner Treue. *Jurandi formula apud veteres.*

Medulla, ae, f. das Mark. *Syn. Transl.* Intimus animus. *Usus.* Venis et medullis insidet malum. In medullis mihi et visceribus haeret.

Mel, mellis, n. Honig. R. *a* μελι. *Usus.* Villa abundat lacte, caseo, melle. Sermo melle dulcior.

Melancholia, ae, f. Melancholie, Schwermuth. *Syn.* Atrabilis. *Usus.* Quem nos furorem, Graeci melancholiam vocant, quasi atra solum bile mens moveatur.

Melancholicus, a, um, melancholisch, schwermüthig. *Syn.* Natura tristi et recondita; ingenita affectus tristitia; indole, ingenio subtristi. *Usus.* Aristoteles ait, omnes ingeniosos melancholicos esse, ut ego me tardiorem esse, moleste non feram.

Melior, oris, *g. o.* besser. *Syn.* Potior, commodior, praestabilior.)(*Deterior. Phras. Nemo doctus quamquam se meliorem arbitratur*, kein Gelehrter hält jemanden für besser, als sich selbst. Neminem se potiorem ducit, aliis se praefert omnibus; superiorem se caeteris; nemini inferiorem se existimat doctus. Doctus praecipuam putat suam esse doctrinam, nec communem ulli; doctrina se omnibus praecellere, praestare, antecellere, certissimum habet; doctrinam suam longe anteponit caeterorum scientiis. V. *Potior. Usus.* Res meliori in loco est. Incipit res melius ire, quam putaram.

Melius, besser. *Syn.* Commodius, satius; potius; praestabilius. *Phras. Me-*

Digitized by Google

lius habet civitas ejus opera, durch seine Fürsorge stehet es nun besser mit der Stadt. Species est adeo reviviscentis reipublicae; surrexit ejus opera ex intolerabili statu respublica; fieri quaedam ad meliorem spem inclinatio videtur; ad sanitatem revertitur civitas; auctoritate ejus et opera emergit tandem civitas, et intolerabili statu consistit; lux quaedam affulgere videtur civitatis rebus; melius jam res civitatis ire incipit; correxit urbem ejus industria, et affectis partibus medicinam attulit; rempublicam velut in sedes ac statum suum revocavit; in antiquum statum restituit; urbem consilio recreavit, perditamque ac afflictam erexit; reperta demum ejus opera est medicina tot incommodis civitatis; rem prolapsam superiorum temporum negligentia restituit, inque veterem dignitatem rempublicam vindicavit ejus industria; convalescere ac sanari, reviviscere ac recreari postliminio civitas ejus opera videtur. V. *Emendo*, *corrigo*. *Usus*. Philosophia et ad melius vivendum, et ad commodius differendum vim habet maximam.

Meliuscule, etwas besser. *Syn.* Aliquanto melius. *Usus*. Cum meliuscule tibi erit, fac, ad nos quamprimum redeas.

Mellarius, a, um, zum Honige gehörig. *Usus*. Mellaria cella.

Mellitus, a, um, süß, honigsüß. *Syn.* Suavis, jucundus. *Usus*. Mellitus puer.

Melos, n. *indecl.* lieblicher Gesang. *Syn.* Cantus. *Usus*. Dulce melos.

Membrana, ae, f. Pergament, Häutchen. *Epi.* Tenuissima, pellucida. *Usus*. Natura oculos membranis tenuissimis sepsit.

Membrum, i, n. Glied. *Pars corporis*. *Transl. aliarum quoque rerum*. *Syn.* Artus. *Epi.* Proximum, turbidum, turgidum, tumidum. Membra commutabilia, humana, imbecilla, minutiora, reliqua, tenuissima. *Usus*. Membrorum alia videntur a natura donata ad usum, alia ad ornatum. Partes et membra philosophiae.

Memini, gedenken. *Syn.* Memoria teneo, memoria repeto, commemini, recordor, reminiscor, commemoro. X *Obliviscor*. *Adv.* Diligentissime, grate, jucunde, melius, omnino, probe, recte, suaviter. *Phras.* 1. *Semper tui meminero*, ich werde jederzeit deiner gedenken. Nunquam ex animo meo discedet tui memoria. Anni consequentes excipient tui memoriam. In memoria mea penitus insedisti; semper in memoria haerebis; erit infixa menti meae tua imago; complectar absentem te cogitatione. Virtutes tuas grata semper memoria persequar; memoriam tui in me officiis colam benevolentia sempiterna. V. *Obliviscor*, *memoria*. 2. *Memini eorum*, *quae dixeras*, ich denke noch wohl an das, was du gesagt hast. In memoria habeo; in memoria sunt; memoria teneo; memoriae infixa sunt; haerent, insident in memoria; memoria repeto, complector ea, quae dixeras. *Usus*. Memini, nec obliviscar noctis illius. Memini mandata tua.

Memor, oris, *g. o.* eingedenk. *Syn.* Qui non obliviscitur. *Usus*. Memorem in bene meritos animum praestare. V. *Memoria*.

Memorabilis, e, merkwürdig. *Syn.* Memorandus, memoria dignus, commemorabilis, dignus memoratu, ad memoriam insignis. *Adv.* Maxime. *Phras.* *Memorabile facinus*, eine merkwürdige That. Facinus, cujus memoriam posteritas alet; quod vivet in omnium pectoribus; cujus memoriam nulla dies obscurabit; cujus memoria apud posteros nunquam morietur; facinus ad memoriam posteritatis insigne; commendandum hominum memoriae sempiternae; celebrandum memoria seculorum omnium; praedicandum posteris; omnis posteritatis memoria dignissimum; facinus, quo annalium memoria nullum conspectius. *Usus*. Memorabilis et divina virtus. Res a te gesta memorabilis, et pene coelestis. V. *Clarus*.

Memoria, ae, f. Gedächtniß, Andenken. R. *a μνάομαι*, *recordor*. *Syn.* Facultas animae, rerum perceptarum custos, recordatio, monumentum. *Epi.* Acris, acerba, aequalis, aeterna, altior, bona, brevis, clara, custos rerum digna, divina, diuturna, excellens, fidelis, grata, germana, hebes, immortalis, infinita, non ingrata, insignis, mira, jucunda, naturalis, nimia, praesens, publica, recens, singularis, suavis, superior, tanta, thesaurus omnium, vetus, viva, ingratissima, ultima pueritiae. *Phras.* 1. *Ab hominum memoria nemo illi similis erat*, von Mannsgedenken war ihm keiner gleich. Vir post hominum memoriam; post natos homines; post genus hominum natum rerum gestarum gloria maximus. 2. *Memoriam sibi im-*

Digitized by Google

mortalem comparavit, er hat sich ein unsterbliches Gedächtniß gemacht. Eo facto immortalitatem sibi donavit; nomen suum ad immortalitatem consecravit; ab oblivionis injuria nomen suum vindicavit; memoriam nominis sui cum omni posteritate adaequavit; memoriam sui reliquit immortalem. V. *Fama, gloria.* 3. *Memoriam tanti viri litteris consignavit*, er hat das Gedächtniß dieses großen Mannes in seine Bücher eingetragen, aufgezeichnet. Res tanti viri posteritatis memoriae tradidit, prodidit, consecravit; res tanti viri ad memoriam posteritatis propagavit; litteris firmavit; immortalitati scriptis ac monumentis mandavit, commendavit. 4. *Est adhuc in memoria factum hominis improbum*, seine schändliche That ist noch in frischem Gedächtnisse. Memoriam facti improbissimi etiamnum servo, conservo, usurpo, teneo; haeret etiamnum in memoria factum improbum; memoria teneo, retineo facti improbitatem; memoriam improbissimi facti nondum deposui, abjeci; nondum abolevit, excidit facti improbissimi memoria; non dilapsum est e memoria factum improbum. V. *Obliviscor.* 5. *Juvat interdum, tempora superiora in memoriam revocare*, es nützet zuweilen, wenn man auf die vorigen Zeiten zurück sieht. Juvat, superiorum temporum memoriam commemorando renovare; superiorum temporum res gestas recognoscere; memoria repetere, excitare antiquitatis memoriam; mentem ad antiqua revocare; animum ad vetera referre; antiquitatis speciem repraesentare animis; superiorum temporum memoriam refricare, redintegrare; in memoriam reducere. 6. *In memoriam saepe venit aetatis primae petulantia*, mir fällt oft das freye Leben meiner Jugend ein. In mentem venit mihi petulantia adolescentiae meae; in memoriam redeo aetatis primae petulantissime exactae; in memoriam nunc demum regredior adolescentiae per summam petulantiam exactae. Versatur mihi in mente cum acerba recordatione aetatis primae petulantia; subit persaepe animum aetatis primae memoriae in jocum et petulantiam effusae. 7. *Memoria es bona*, du hast ein gutes Gedächtniß. Fideli es memoria, praesenti non vulgari, singulari, incredibili, tenacissima; memoria mirum quantum vales; memoria praestas, excellis; eximia in te est vis memoriae; memoria tenes, quaecunque legis, vel audis; nihil e memoria effluit. 8. *Memoria est imbecilla*, er hat ein schwaches Gedächtniß. Fallit hominem saepe memoria; memoria vacillat; memoria illi haud satis constat; memoria homini segnis admodum est et lenta; memoria offendit saepius; fluxa homini memoria est et infida; memoria labat interdum; facile e memoria, quae dixerit, vel audierit, homini excidunt, effluunt, elabuntur. V. *Obliviosus. Usus.* Bella nostra et patrum memoria gesta. Memoriae studere, die Gedächtnißkraft zu stärken suchen. Memoriam remittere, das Gedächtniß vernachlässigen. Memoria aliquid comprehendere et complecti. In memoria habere aliquid. In memoria res est, haeret, insidet. Memoria aliquid repetere. In memoriam rei redire. Memoriam beneficii obscurare, abstergere, delere. Memoria aliquid deponere. In memoriam redire, revocare alteri. Fortium virorum memoriam honore prosequi, amplissimis monumentis consecrare.

Memoriter, auswendig. *Syn.* E memoria, sine scripto. *Phras.* 1. *Memoriter didicit*, er hat auswendig gelernet. Memoriae mandavit; edidicit; memoria complexus est; memoria comprehendit; memoriter complexus est. 2. *Memoriter dicere*, auswendig sagen. Ex memoria recitare, proferre, exponere, reddere, pronuntiare. *Usus.* Memoriter pronuntiavit.

Memoro, as, avi, atum, are, melden, erzählen. *Syn.* Commemoro, narro, referro. *Adv.* Nimis obscure. *Usus.* Clarorum virorum laudes memorare. V. *Loquor, mentio, narro.*

Mendacium, ii, n. Lüge, Unwahrheit. *Syn.* Falsitas, orationis vanitas. *Epi.* Magnum atque impudens, modestum et non infacetum, honestum ac misericors, crassum, perniciosum, officiosum, jocosum, turpissimum, infestum, splendidum, triumphale. *Usus.* Improbi hominis est mendacio fallere, mendacium dicere. Sermonem mendaciis aspergere. V. *Mentior.*

Mendax, cis, *g. o.* lügenhaft, verlogen. *Syn.* Vanus, fraudulentus.)(*Verax. Phras. Homo mendax est*, er ist ein Lügner. Ex fraude et mendacio constare totus videtur, ex fraude et mendacio compositus, qui omnia mendaciunculis aspergit; qui veritatem mendaciis contaminere nihil veretur;

Digitized by Google

[illegible]em orationis vanitatem adhi-[illegible] compositis ad fraudem men-[illegible]mper est instructus; qui men-[illegible] struit alia ex aliis; qui mera fun-[illegible]endacia. *Usus.* Mendaci homini [illegible]erum quidem credere solemus.

[illegible]endicitas, tis, f. höchste Armuth, [illegible]ley. *Syn.* Paupertas, inopia. *Epi.* [illegible]itati conjuncta, summa. *Usus.* Ad [illegible]dicitatem redigi. In summa mendi-[illegible]te esse, vivere. Mendicitatem per-[illegible]ti. E mendicitate emergere. V. *Pau-[illegible]ertas, inopia.*

Mendico, as, avi, atum, are, bet-[illegible]n. *Syn.* Vitae alimenta ostiatim quae-[illegible]; stipem peto, colligo; precario vi-[illegible]am conquiro, corrogo.

Mendiculus, i, m. ein Bettel-[illegible]mp. *Usus.* Exercitus e mendiculis [illegible]nticis collectus.

Mendicus, i, m. Bettler. *Syn.* [illegible]auper, qui pedem in suo ponere non [illegible]otest. Cui res ad manticam rediit, [illegible]ui manum ad stipem porrigit; qui in [illegible]mma mendicitate est, vivit. *Epi.* Bea-[illegible]us, dives, sapiens. *Usus.* 1. Si pau-[illegible]ertas malum est, nemo mendicus [illegible]eatus. 2. *Adjective*, bettelhaft. Hoc [illegible]enus forense exiguum est et mendi-[illegible]um. V. *Pauper.*

Mendose, voll Fehler. *Usus.* Libri [illegible]endose et vitiose scripti.

Mendosus, a, um, fehlerhaft. *Syn.* [illegible]itiosus. *Usus.* Historia mendosa, in [illegible]na pars aliqua deest.

Mendum, i, n. Fehler. *Syn.* Vi-[illegible]um, erratum libri etc. *Epi.* Magnum. [illegible]*us.* Mendum litura corrigere. Men-[illegible]n tollere.

Mens, tis, f. Gemüth. *Syn.* Ratio, [illegible]rinceps animi pars, intelligentia. *Epi.* [illegible]crior, humilis, conscelerata, con-[illegible]ans, divina, domestica, civilis, effre-[illegible]ata, praeceps, firma, fons sensuum, [illegible]umana, impia, imbecilla, incredibi-[illegible]s, infinita, integra, intenta, libera-[illegible]s, provida, sagax, praestans, tran-[illegible]uilla, vegeta, demens, improvida, [illegible]efaria, singularis, sancta, tarda. *[illegible]hras.* 1. *Mente motus*, er ist im Kopfe [illegible]errückt. Mentis errore affectus est; a [illegible]ente discessit; mente captus est; [illegible]nota mente est; demente dejectus; [illegible] statu mentis deturbatus; a mente [illegible]esertus est; mentis inops est; men-[illegible] non consistit. V. *Insania.* 2. *Deus [illegible]bi hanc mentem indidit*, Gott hat dir [illegible]ieses eingegeben. Deus tibi hanc men-[illegible]m dedit, injecit, indidit: in eam [illegible]entem te impulit; a Deo factum est, eam ut mentem susciperes; eo ut mentem appellares; consilii hujus dux auctorque Deus fuit. 3. *Ab hoc consilio mentem nemo avertet*, von diesem Entschlusse wird mein Gemüth niemand mehr abwendig machen. Nemo me ab hac mente deducet, avocabit; nemo mentem meam flectet, mutabit; ab hac mente nullius suasu aut consilio deflectam, desistam. V. *Consilium. Usus.* 1. Mente tota omnique animi impetu in rem incumbere. 2. *Consilium, sententia, propositum*, Rathschluß, Vorhaben. Dii tibi illam mentem injecere. Ab hac mente nihil me deducet. β. *Memoria*, Gedächtniß. Venit mihi in mentem illius temporis.

Mensa, ae, f. Tisch. *Epi.* Argentea, exstructa, hospitalis, maxima, publica, sancta, sana, secunda, extrema, solemnis. *Usus.* Mensam exquisitissimis epulis exstruere, ornare, construere, Speisen auf den Tisch tragen, den Tisch mit Speisen besetzen. Mensae accumbere, accubare, zu Tische sitzen. Mensam tollere, removere. Secundam mensam apponere. Cibos mensae inferre. Manum in mensam porrigere. De mensa aliquid alteri mittere. Mensarum assecla, Schmarotzer. Quae ad mensam quotidianam atque epulationem pertinent. V. *Convivium.*

Mensarius, ii, m. Wechsler. *Syn.* Argentarius, trapezita, qui argentariam facit. *Usus.* Mensarii a dispensatione pecuniae appellantur, q. *Rei nummariae publicae curatores.*

Mensio, onis, f. Messung. *Syn.* Dimensio.

Mensis, is, m. Monath. R. *a* μὴν, μηνός. *Usus.* Mensis, quando luna solem lustrato suo cursu consecuta est. Lunae cursus, quia mensa spatia conficiunt, menses nominantur.

Menstruus, a, um, monathlich. *Syn.* Quod mensem unum durat, et singulis mensibus fit. *Usus.* Menstrua cibaria. Menstruum spatium. Solis annuam lustrationem luna menstruo spatio conficit.

Mensura, ae, f. Maß. *Syn.* Modus. *Epi.* Cumulatior, evidens, major. *Usus.* Quae acceperis utenda, majore, si possis, mensura reddito. Cumulatiore mensura uti.

Mentha, ae, f. Gartenmünze. *Herba.*

Mentio, onis, f. Meldung. *Syn.* Sermo, commemoratio. *Epi.* Fatua, honorifica, indigna. *Phras. Mentio de illa re nulla fuit*, man hat keine Mel-

Digitized by Google

dung von dieser Sache gethan. Intermissa rei mentio; mentio ejus rei in perpetuum finita videbatur; nemo mentionem ea de re fecit; altum ab omnibus ea de re silentium fuit; nemo verbum injecit ea de re; mentionem ejus rei nemo intulit; nec memoria ejus rei cuiquam praesentium fuit; in oblivione jacuit ea res; nec quisquam ea de re meminit; nulla de re ferebatur mentio; nulla tum agitata est ejus rei mentio. *Usus.* Mentionem facere Caesaris, de Caesare. Mentio illata est; intermissa est. Casu incidi in eam mentionem.

Mentior, iris, itus sum, iri, lügen. *Syn.* Ementior, mendacium dico, orationis vanitatem adhibeo, temporis causa fingo, vera falsis involvo, rumoribus affingo, mendacia struo, mendacii religione me obstringo. *Phras. Mentiris, quidquid loqueris*, was du sagst, ist Alles erlogen. Quidquid loqueris, a vero abest longissime; alienum a veritate est; abhorret a veritate. Quidquid loqueris, mendaciis aspergis. Mera fundis mendacia; falsa est omnis oratio tua. Quidquid loqueris, falso loqueris. Ne speciem quidem veritatis habent, quae tu deblateras. Nullum non modo verum, sed ne verisimile quidem dictum extat in longissima oratione tua; omnia veritati adversantur. V. *Mendax. Usus.* Mentiri in aliqua re, de re aliqua.

Mentum, i, n. das Kinn. *Pars subjecta ori. Epi.* Paullo attritius. *Usus.* Mentum in dicendo intorquere. Sinistra mentum sublevare.

Meracus, a, um, lauter, rein, unverfälscht. *Syn.* Merus. *Usus.* Vinum meracius sumere.

Mercator, oris, m. Handelsmann, Kaufmann. *Syn.* Negotiator, qui mercaturam facit. *Epi.* Callidus, peritus. *Usus.* Sordidi putandi sunt, qui mercantur a mercatoribus, ut statim vendant.

Mercatura, ae, f. Handelschaft. *Syn.* Negotiatio, nundinatio. *Epi.* Aequa, certa, iniqua, magna, parva, pauca, publica, fucosa, fallax. *Phras. Mercaturam exercet*, er treibt die Handelschaft. Mercaturam facit; mercaturis faciendis rem quaerit; mercaturae operam dat. *Usus.* Ad Gymnasium tanquam ad mercaturam bonarum artium profectus.

Mercatus, us, m. Kauf. *Syn.* Nundinae, emporium. *Epi.* Domesticus, tantus, turpissimus. *Usus.* Do suae turpissimo mercatu omnia bet venalia. Mercatum instituere, e cere.

Mercenarius, a, um, gedung *Subst.* Taglöhner. *Syn.* Conductus e mercede, operarius, qui manuum m cede inopiam tolerat.)(*Gratuit Usus.* Liberalitas mercenaria non Illiberalitas et sordidi quaestus m cenariorum, quorum opera, non tes emuntur. V. *Merces.*

Merces, edis, f. Lohn. R. *a* rendo aere. *Syn.* Pensio, praemiu pretium, fructus. *Epi.* Aequa, i qua, magna, parva, pauca, publi *Phras.* 1. *Nihil agit sine mercede*, thut nichts umsonst. Nonnisi mercedu adductus, evocatus, quidquam offi prestat; venalis illius opera est, n liberalis; mercede agit, quidquid agi cessat opera ejus sine manupretio. *Magnam mercedem petit*, er begehr einen großen Lohn. Magnum suae a pretium statuit; magnum operae su pretium petit, exigit; laboris pra mium non exiguum petit. 3. *Mere dem tuam accipies*, du wirst dein Lohn bekommen. Laboris praemia fere capies large, cumulateque; exstab operae tuae merces sane cumulata dabitur merces operae, persolvetur pretium feres operae tuae; opera pretium habebis; mercede donaberi promissa. *Usus.* Mercedem laboru constituere, promittere, proponere Mercedem exigere, mercedem dare tribuere, solvere, persolvere. Merce dem accipere, recipere. In loco me cedis numerare. Mercede docere.

Mercimonium, ii, n. Kaufmann gut, Waare. *Syn.* Merx.

Mercor, aris, atus sum, ari kaufen. *Syn.* Nundinor, emo. *Usus* Pretio aliquid mercari de aliquo. V *Emo.*

Mereor, eris, meritus sum, eri *item:* Mereo, es, ui, ere, verdienen *Syn.* Commereo, promereor. *Adv* Male, melius. *Phras.* 1. *Non mereo tantum*, ich verdiene nicht so viel. Non id est meritum meum, ut etc. Nullum exstat in te officii tanti meritum, ut etc. Qui mereri tantum de te potui? Majus id est meritis in te meis. 2. *Quid male de te merui*? was habe ich bey dir verschuldet? Quid feci, quid commerui, quid peccavi? Quam in me culpam commerui? Quod crimen in te meum est? V. *Delinquo*, *pecco. Usus.* 1.

Digitized by Google

Diurna opera decem nummos meretur. Bene de aliquo, male, perniciose merere. Pro eo, ac quisquis meretur, gratiam referre. 2. *Milito*, im Kriege dienen. Equo, pedibus merere. Bina stipendia in bello meruit. V. *Meritum*, *obligatus*.

Meretricius, a, um, hurisch. *Usus*. Meretricia vita, quaestus mores.

Meretrix, icis, f. Hure. *Syn*: Scortum, lupa vulgato corpore, prostibulum, quae corpore quaestum facit; quae pudicitiam in propatulo habet; quae venalem habet cum forma pudicitiam; quae copiam sui corporis facit omnibus; mulier prostituti pudoris; prostituti corporis. *Epi*. Publica. *Phras*. *Meretrices conversae sunt*, viele öffentliche Metzen haben sich bekehrt. A meretricio questu sunt abductae; e coeno libidinis extractae; e coeno turpitudinis emerserunt; ad vitae honestatem sunt traductae; ad amorem pudicitiae sunt revocatae, flagitiosa consuetudine sunt abstractae; vitam turpem cum honesta mutarunt. Multae, quae corpus vulgarant antea, ad frugem redierunt; ad bonam mentem sunt reductae; e vago concubitu se ejecerunt; a turpi quaestu deserta nequitia ad bonam frugem se receperunt. V. *Converto*.

Mergo, is, mersi, mersum, ere, eintauchen. *Syn*. Demergo, submergo: haurio.)(*Emergo*. *Phras*. *Mersus est aqua*, er ist im Wasser ertrunken. Voraginibus submersus periit; in praeruptum gurgitem haustus est; haustus est fluctibus; in profluentem mersus statim ad ima ferebatur, ima petiit, ad ima delatus est; in aquam mersum, in mare excussum, praecipitem gurgites hauserunt; infesto gurgite procella circumegit, atque hausit. *Usus*. Quae se in mari mergunt et emergunt. Mergere in aquam. Mersa navis, ex depressa omnes destituit.

Meridianus, a, um, mittägig. *Syn*. Tempus meridianum.

Meridiatio, onis, f. Mittagsschlaf. *Syn*. Somnus meridianus. *Usus*. Nunc, valetudinis causa, quod non solebam, et lucubrationes detraxi, et meridiationes addidi.

Meridies, ei, m. Mittag. *Syn*. Tempus meridianum, diei tempus ferviddissimum. *Phras*. *Meredies erat*, es war Mittagszeit. Medium fere diei erat; prius sol meridie se inclinaverat; appetente jam meridie; prono, devexo jam in meridiem sole. Dies jam ad umbilicum erat. *Plaut*. *Usus*. 1. Ante meridiem, post meridiem. Ambulatio antemeridiana, sessio pomeridiana. 2. *Australis mundi regio*, Süd. Sol ad meridiem devexus.

Merito, billig. *Syn*. Jure, optimo jure, non injuria, perinde, ac debuit; haud secus, quam par erat; haud injuria; pro eo, ac merebatur.)(*immerito*. V. *Jure*.

Meritorius, a, um, verdienstlich, was man miethet. *Usus*. Meritoria taberna, Garküche. Meritorium vehiculum, eine Miethkutsche. Meritorius puer, Schandbube.

Meritum, i, n. Verdienst. *Syn*. Promeritum, beneficium. *Epi*. Amplissimum, divinum, egregium, immortale, innumerabile, magnum, perpetuum, praecipuum, singulare, summum, praestantissimum. *Usus*. Nullam tuorum meritorum partem non modo referenda, sed ne cogitanda quidem gratia consequi possunt. Tot tua extant, constant in me merita. Id si feceris; omnia tua priora merita ad nihilum venient. Nullis suffragantibus meritis consulatum est consecutus. Hoc meo merito peto. Ejus merito Pisonem amo.

Meritus, a, um, billig, verdient. *Syn*. Justus, debitus. *Adv*. Omnino, populariter, recte. *Usus*. Merita iracundia.

Merula, ae, f. Amsel. *Usus*. Merula fusca.

Merus, a, um, lauter. *Syn*. Purus, liquidus. *Usus*. Mera monstra nuntiat. Merum bellum loquitur. Merae nugae. Merus veterator, purus sycophanta est.

Merx, mercis, f. Waare. *Syn*. Res venalis. *Usus*. In eam insulam omnes cum mercibus et oneribus commeant. Proba merx facile emptorem reperit.

Messis, is, f. Ernte. *Usus*. Messis eo anno nulla fuit. Messem facere.

Messor, oris, m. Schnitter. *Usus*. Messores videris imitari.

Messorius, a, um, zur Ernte gehörig. *Usus*. Corbis, falx messoria.

Meta, ae, f. Ziel. *Syn*. Conus, terminus. *Usus*. Umbra terrae, quae est meta noctis. Fama ejus paullum ad metas haesit.

Metallum, i, n. Erz. R. *a* μετάλλον, scrutor. *Epi*. Perfectum. *Usus*. Metallum ignitur, torretur, utitur.

Metator, oris, m. Abmesser, der das Lager absticht, Fourier. *Usus*. Castrorum ante metator, nunc urbis, quam decempeda divisit.

Metior, iris, mensus sum, iri, messen, R. *a* μετρέω. *Syn*. Dimetior, permetior, definio, norma *seu* regula describo; pondero. *Phras*. *Metiebatur hominem*

Digitized by Google

ex se, er hat ihn nach sich selbst abgemessen. Animum hominis ex suo spectabat; suo illum metiebatur pede; exquirebat hominis, indolem non ad antiquae probitatis rationem, sed ad mores suos; e suis moribus, non ejus vita hominem spectabat, metiebatur. *Usus.* Sua omnia voluptate metiri. Pecuniae fructum utilitate metiri; non brevitate orationis, sed rerum magnitudine orator metiendus est. E sua natura caeteros metiri.

Methodus, i, f. Weise, Lehrart. *Syn.* Via, ars, ratio.

Meto, is, messui, messum, ere, ernten. R. *ab ἀμητός, messis tempus. Syn.* Demeto, frumentum succido, deseco segetem, messem facio. *Usus.* Ut sementem feceris, ita metes. Serito beneficium, ut metere possis fructum.

Metor, aris, atus sum, ari, ausmessen. *Usus.* Castra metari, Lager abstecken. Uno loco metari.

Metuo, is, ui, ere, fürchten. *Syn* Timeo, vereor, in metu sum, metum habeo.)(*Spero. Adv.* Diligentius, magnopere, plane, valde. *Usus.* Non tam de vita sua, quam republica metuit. V. *Metus*, *timeo.*

Metus, us, m. Furcht. *Syn.* Timor, formido, suspicio, pavor, exanimatio. *Epi.* Amplior, communis, consularis, diurnus ac nocturnus, falsus atque inanis, finitimus, instinctus furore, magnus, non mediocris, novus, parvus, permanens, praecipuus, praesens, quotidianus, reliquus, subsequens, summus, tantus, temerarius, inanis. *Phras.* 1. *Magnum ea res mihi metum incussit*, diese Sache hat mir eine große Furcht eingejagt. Metum attulit, obtulit, injecit, objecit, incussit; magnum me in metum adduxit; metu me affecit ingenti; non parvam formidinem injecit; metu me exanimavit; percussit animum graviter ea res, et perculit. V. *Terreo.* 2. *In metu eram*, ich bin sehr in Furcht gewesen. Ingens me nicesserat metus; metu suspensus eram; metu frangi, debilitari, exanimari me sentiebam; cecidere animi vultu ipsi timorem, ex conscientia facinoris significante. 3. *Sermo tuus mihi metum omnem sustulit*, deine Rede hat mir alle Furcht benommen. Metu me levavit; metu animum exoneravit; metum removit; metum dempsit; metu me solvit, liberavit; metum mihi levavit, ademit, depulit, abstersit; ex metu me exemit; metum amovit. 4. *Metum omnem posui*, ich habe alle Furcht bey Seite gelegt. Metum omnem deposui; formidinem posui; metum abjeci; a metu respiravi. *Usus.* Metus est mali expectatio. Metum habere, fürchten. Metu vacuum esse, sich nicht fürchten. In metu esse, in Furcht seyn. Unum in metu est, eines ist noch zu fürchten. In metu aliquid ponere, etwas für schrecklich halten. In metu habeo Quintilem, ich fürchte den Heumonath. V. *Timeo*, *terror.*

Meus, a, um, mein. *Usus.* Nihil ad do de meo.

Mico, as, cui, are, scheinen, schimmern. *Syn.* Vibro. *Usus.* 1. Venae et arteriae micant. 2. *Digitis jactis ludo*, gerade oder ungerade spielen. Dignus est, quicum in tenebris mices. *Est, cui tuto possis fideri*, ein aufrichtiger Mensch.

Migratio, onis, f. Wanderung. *Syn.* Loci mutatio, discessus. *Epi.* Multae in alienum solum. *Usus.* Mors est quasi migratio, commutatioque vitae.

Migro, as, avi, atum, are, wandern. *Syn.* Alio ad habitandum eo, solum mutuo, verto.)(*Maneo. Phras. Ex urbe migrat*, er zieht sich von der Stadt weg. In alia loca demigrat; urbe emigrat; aliud domicilium, alias sedes petit; hujus civitatis solum mutatione vertit; domicilium, solum mutat; alias sedes quaerit; alio se confert, recipit; sedem omnium rerum et fortunarum suarum alibi collocat. *Usus.* 1. Migrare de vita. In coelum migrare. Hospitium alicui renuntiare et alio migrare. 2. *Negligo*, *transgredior*, versuche, lässigen, übertreten. Qui jus conservat, justus; qui migrat, injustus est. V. *Abeo*, *discedo.*

Miles, itis, m. Soldat. *Syn.* Bellator. *Epi.* Ignavus, timidus, inexercitatus, prudens, veteranus, non legionarius, ne auxillarius quidem, fortissimus, gloriosus, horridus, nocturnus, milites acres, boni, crudelissimi, sanctissimi, firmi ad tuendum aliquid, optimi, paratissimi, fame et egestate perditi, egentes, permulti, veteres. *Phras.* 1. *Milites conducere*, Soldaten werben. Milites scribere, facere, conquirere, legere; copias cogere; legiones scribere, conscribere, conficere, exercitum scribere, conscribere, cogere, colligere, parare, comparare, conflare, facere, conficere. Legiones explere, legionibus supplementa scribere. Delectum instituere, conficere, habere; delectu acerbo juventutem agitare: conquisitionem per agros habere. 2. *Milites fieri*, Soldaten werden. Nomina dare in militiam; inter milites nomina dare, edere, profiteri; ad nomina danda praesto esse. 3. *Milites dimittere*, die Soldaten abdanken. Milites sacramento solvere, exau-

Digitized by Google

rare; exercitum dimittere. 4. *Milites eclari*, tapfere Soldaten. Durum in nis genus, longa militia efferati; omdisciplina militari eruditi; usu belraestantes; magnorum exercituum ani s gerentes; bello armisque unice facti; llo florentes ac impigri; militari indole oces; egregia bello manus, cujus viri committi nihil non posset; flos roque exercitus. *Miles egregius*, ein ahrner Soldat. Incredibili virtute atque rcitatione in armis est; magnum in militari usum habet; summam scienm rei militaris habet; vir praestans mi magnitudine, et rei militaris scien; vir bello spectatissimus; disciplina litari nobilitatus; qui in re militari flo ; in armis multum studii consumpsit; s miles, manu strenuus et per tot an emnes militiae artes edoctus. *Usus.* des tiro, veteranus, auxiliarius, legiorius. Milites imperare. Milites conscrite. Milites a signis dimittere. Milites abuntur.

Militaris, n. kriegerisch, soldatisch. n. Bellicus, castrensis. *Usus.* Militalabor, ratio. Res militaris. Militaris las *eorum, qui arma ferre possunt.*

Militariter, kriegerisch. *Syn.* Mo militari. *Usus.* Oratio militariter gravis.

Militia, ae, Kriegswesen. *Syn.* Res litaris, bellum. *Epi.* Communis, mubris, plena solicitudinis, prima, vetus, bana. *Phras. Militiam sequi*, in den rieg gehen. In militiam nomen dare, oficisci in militiae disciplinam; rei mi ari se dare, ad militiam animum adgere. *Usus.* Obligare aliquem militiae cramento. Militiam subterfugere, dectare, im Kriege nicht dienen wollen.

Milito, as, avi, atum, are, kriegen, Kriege dienen. *Syn.* Mereo sub signis cujus, stipendia facio, stipendia me. *Usus.* In Catonis exercitu juvenis ilitarat.

Mille, tausend. *Usus.* Quid illa forsimorum virorum millia.

Millesimus, a, um, der Tausendste. *tus.* Millesima pars.

Milliare, is, *vel* Milliarium, ii, n. eile. *Syn.* Mille passus, millium. *Usus.* l quintum milliare tibi occurram. A ter milliario.

Millies, tausend Mahl. *Usus.* Mori llies praestat, quam haec pati.

Millium, il, n. Meile. *Syn.* Milliа. *Usus.* Quot millia tuus fundus abest urbe? *Romani millia explicabant epe per lapides, ut:* ad tertium lapim, bey 3 Meilen.

Milvinus, a, um, den Weihen eigen. *Usus.* Pullus milvinus.

Milvus, i, m. Weihe, Geyer. Avis rapax et gallinis infesta.

Mima, ae, f. Gauklerinn, Komödiantinn. *Epi.* Comis. *Usus.* Omnia mimae condonavit.

Mimicus, a, um, gaukleriſch. *Usus.* Scurrilis jocus et mimicus.

Mimus, i, m. Gaukler, Possenreißer. *Syn.* Qui dicta, factaque aliorum gestu quodam cum lascivia et obscoenitate imitatur. *Epi.* Communes, ethologi. *Usus.* Alter mimos commentatur, tragoedias agit alter.

Mina, s. mna, ae, f. Mine, griechische Münze, welche beyläufig 20 Gulden galt. *Usus.* Aquae sextarium mina emere.

Minaciter, drohender Weise. *Syn.* Minis, aspere.

Minae, arum, f. Drohungen. *Syn.* Minatio, comminatio, terror, terror verborum. X *Blanditiae. Epi.* Facetae, inanes, magnae. *Usus.* Minae, quae jactantur, parum me tangunt. Alicujus minis et terrore commoveri. Clamore et minis insectari aliquem. Non ultra minas processum est. V. *Minor.*

Minatio, onis, f. Drohung. *Syn.* Comminatio.

Minax, acis, *g. o.* drohend, trotzig. *Syn.* Horrificus, *Usus.* Minaces et acerbae litterae. Homo minax et arrogans.

Miniatus, a, um, mit Mennig bestrichen. *Syn.* Ruber, miniatulus.

Minime, am wenigsten, mit nichten. *Syn.* Minimum, minime omnium, nequaquam, nullo pacto, nullis conditionibus, nulla ex parte.

Minimum, am wenigsten. *Syn.* Perparum. *Phras. Minimum res meas curas*, du bekümmerst dich gar nichts um meine Sachen. In minimis res meas ponis; in extremis habes; nullo apud te numero res meae sunt; nec digito quidem res meas attingis. *Usus.* Praemia apud me minimum valent.

Minimus, a, um, der kleinste, mindeste. *Syn.* Tenuissimus, tantulus. *Usus.* Omnia minima, maxima ad me scribas velim.

Minister, ri, m. Diener, Aufwärter. *Syn.* Administer, administrator, qui a latere est. *Epi.* Impurissimus, publicus. *Usus.* Minister ac satelles cupiditatum. Manus multarum artium ministrae. Magistratus legum ministri. Ministrum se praebere ad aliquid.

Ministra, ae, f. Dienerinn. *Syn.* Ministratrix.

Digitized by Google

Ministrator, oris, m. Diener, Aufwärter. *Syn.* Minister.

Ministratrix, icis, f. Dienerinn. *Syn.* Ministra.

Ministro, as, avi, atum, are. dienen, aufwarten. *Syn.* Servio. *Adv.* Diligenter, commodius. *Usus.* Ministrare alicui pocula. Formosi pueri ministrabant.

Minitabundus, a, um, drohend. *Syn.* Minax, minitans.

Minitor, aris, atus sum, ari, dräuen, drohen. *Syn.* Minor. *Adv.* Atrociter. *Usus.* Horribilia nobis omnia ferro igneque minitatur.

Minor, áris, atus sum, ari, drohen. *Syn.* Minitor, terreo, vim, periculum, intendo; periculum, judicium denuntio.)(*Promitto, benigne. Adv.* Acerrime, crudeliter, gravius, mediocriter, vehementer, quotidie. *Phras. Minari atrociter coepit*, er hat auf das schärfste zu drohen angefangen. Coepit jam non per ambages minas jactare; terrores et pericula denuntiare; clamore et minis insequi; denuntiatione periculi terrere; periculum capitis ostendere, vim denuntiare; periculi metum inferre; terrorem injicere; terrores jactare et opponere; terrorem inferre; minas admovere; minas, periculum intendere; minacibus verbis perstringere; periculum capitis ostentare; minaciter fremere; minis territare; formidines opponere; clamore et minis insectari. *Usus.* Hostis teterrimus omnibus bonis tormenta et cruces minatur.

Minuo, is, ui, utum, ere, mindern, verringern. *Syn.* Diminuo, detraho, derogo, delibo, exhaurio, extenuo, levo, elevo, debilito, frango. *Phras.* 1. *Homo improbus gloriam meam opesque minuit*, der boshafte Mensch hat mir Ehre und Gut sehr geschmälert. Pennas mihi, facultatesque meas incidit; de laudibus aeque ac fortunis cumulum deruit; de opibus ac amplitudine multum detraxit; de fortunis et honorum praesidiis multum deripuit. 2. *Minuere dignitatem meam satagit*, er trachtet, mir mein Ansehen zu mindern. Deformandi mei causa, detrahendae, spoliandaeque dignitatis gratia multa molitur. Non modo ad salutem meam exstinguendam, sed et gloriam infringendam contendit; invidia laudem virtutis meae obterit, gloriam eludit; id spectat unice, ut meam elevet auctoritatem, gloriam, dignitatemque infringat. 3. *Res tua in dies minuitur*, deine Habschaften werden immer weniger. Res tua in dies deterior fit, deficit; consumitur; minor evadit; in deterius ruit; corroditur, dilabitur; non solum non augetur verum etiam aliquid deperdit; fortunae tuae in dies aliquid detrimenti capiunt, comminuuntur, diminuuntur; fortunarum in dies aliqua sit diminutio. 4. *Oratio tua mirifice mihi dolorem minuit*, dein Zureden mindert meinen Schmerz. Dolorem lenit; levationem doloris affert magna de dolore diminutio facta est ex sermone tuo; decrevit dolor, ac prope evanuit; sublata, ac sepulta est omni tristitia. Tuae orationis formentis mitigatus dolor est, attenuatus, imminutus doloris ille aestus deferbuit, subsedit, consenuit, infractus est et debilitatus; levare dolorem, luctum oratio tua sic visa est, ut pene exhauriret. 5. *Res mea et merita, quantum potest, minuit*, er verkleinert meine Verdienste, so viel er kann. Laudem meritorum meorum verbis elevat, verbis extenuat; eludit; de meritorum meorum laudibus cumulum deruit; de meritorum meorum amplitudine multum detrahit, decerbit. V. *Detraho. Usus.* Minuere vectigalia, sumptus.

Minus, weniger.)(*Plus. Usus.* Praestissimus patriae non minus, quam debuimus. Quatuor mensibus, sex diebus minus navigavimus. Saepe, quae praedicta sunt, minus eveniunt.

Minutatim, stückweise. *Syn.* Gradatim, tenuiter, parce, exiliter, jejune. *Usus.* Minutatim interrogare.

Minute, klein. *Syn.* Exiliter, jejune, anguste, tenuiter. *Usus.* Grandia minute dicere.

Minutus, a, um, klein. *Syn.* Angustus, parvus.)(*Grandis. Adv.* Sane. *Usus.* Genus orationis minutum, exile, aridum, concisum, fractum. Animus minutus et angustus. Orator praestat minutis imperatoribus. Minuta diligentia utitur, et anxia.

Mirabilis, e, wunderbar. *Syn.* Admirabilis, mirus, mirificus, mirandus. *Usus.* Haec non modo mirabilia sunt, sed prodigiis simillima. Re et dictu insignatum et mirabile. Mirabilis copia dicendi. V. *Mirandus.*

Mirabilitas, atis, f. Wunderbarkeit. *Syn.* Admiratio. *Usus.* Haec tanta rerum despicientia mirabilitatem magnam facit.

Mirabiliter, wunderbar. *Syn.* Admirabiliter, mirandum in modum, mirifice. *Usus.* Omnes mirabiliter de eo loquuntur et sentiunt.

Miraculum, i, n. Wunder. *Syn.* Prodigium, portentum. *Phras.* 1. *Miracula parat*, er thut Wunderwerke.

Digitized by Google

supra naturae vim et ordinem multas efficit, miranda quaedam opera et humanis viribus majora efficit, miracula edit; majora naturae viribus exequitur; moka ejus extant opera, non humana, sed divina virtute perpetrata. 2. *Vir miraculis clarus, vulg. miraculosus*, ein wunderthätiger Mann. Vir, per quem divina virtus admiranda multa patravit; operibus supra vim, ordinemque naturae paratis; miraculorum gloria, multis supra naturae vim editis operibus clarus. *Usus.* Miracula edere. Miraculo illud mihi erat.

Mirandus, a, um, wunderbar, bewunderungswürdig. *Syn.* Mirabilis, admirabilis, quod multum habet admirabilitatis. *Phras. Miranda res visa est omnibus*, es ist allen wunderbar vorgekommen. Miraculo erat omnibus; nulli non admirationem movit rei insolentia; omnium in se oculos convertit; admirabilitatem magnam ea res habuit; res humana major visa est omnibus; res ea omnes stupore ac silentio defixit. V. *Admiratio. Usus.* Opus mirandum in altitudinem exstructum.

Miratio, onis, f. Verwunderung. *Syn.* Admiratio.

Mire, wunderbar. *Syn.* Mirabiliter. *Usus.* Omnes tibi mire favent.

Mirifice, wunderbar, überaus. *Syn.* Mire, admirabiliter. *Usus.* Mirifice me delectat hoc.

Mirificus, a, um, wunderbar. *Syn.* Mirus, admirandus, admirabilis. *Usus.* Mirificam cepi voluptatem.

Mirmillo, onis, m. Kämpfer. *Syn.* Gladiator.

Miror, aris, atus sum, ari, sich wundern. *Syn.* Admiror, demiror, obstupesco; mirum, mirandum, mirabile mihi videtur. *Adv.* Admodum, magnopere, vehementer, maxime. *Phras. Miror de ea re vehementer*, ich wundere mich sehr über diese Sache. Magna me tenet admiratio hujus rei; magna hujus rei capior admiratione; magna me incessit ea de negotio admiratio; admirationi mihi ea res est; admiratione afficior, cum intelligo etc. movet admirationem ea res. V. *Admiror, obstupesco, stupor. Usus.* Non dubito, quin mireris et stomacheris etiam. Miror, quid causae sit, ea de re. Id vehementer miror. V. *Mirandus.*

Mirus, a, um, wunderbar. *Syn.* Mirabilis, mirificus. *Phras. Mira sunt, quae narras*, du erzählest Wunderdinge. Portento similia narras; mera monstra nuntias. Quid tam novum, tam praeter consuetudinem, quid vero tam inauditum, tam inusitatum, tam singulare, tam incredibile, ac illud, quod memoras? Non haec mirabilia modo, sed prodigiis similia sunt, quae commemoras. *Usus.* Mirum, ni videas. Mirum me desiderium tenet. Sales in dicendo mirum quantum valent. Nec mirum, si etc. V. *Mirandus.*

Misceo, es, ui, mistum, *vel* mixtum, ere, mischen, mengen. *Syn.* Permisceo, turbo, confundo, perturbo. *Phras. Miscere se negotiis*, sich in fremde Händel einmischen. Immiscere se, se ingerere, se inserere negotiis; offerre se negotiorum tumultui; implicare se alienis negotiis. 2. *Miscebuntur omnia et turbabuntur*, es wird alles darunter und darüber gehen. Ingens inde perturbatio rerum omnium et confusio consequetur. Confuse omnia agentur; omnia in motu, conversione rerum, confusione et perturbatione versabuntur. V. *Turbo. Usus.* Miscere venenum, potionem. Rempublicam turbare et miscere.

Misellus, a, um, elend, arm. *Syn.* Miser.

Miser, era, erum, elend, mühselig. *Syn.* Calamitosus, aerumnosus, infelix, afflictus, prostratus, jacens.)(*Beatus. Phras. Miser sum*, ich bin elend und mühselig. In magna calamitate versor; in summa infelicitate versor; premor circumventus sum, conflictor, afficior maximi calamitatibus; jaceo in calamitate; vitam vivo, ago, duco, exigo calamitosam; miserrima sum conditione; ea videor conditione natus, nihil ut boni videam in vita, nihil ut mali non sustineam. Nemo omnium, qui vivunt, infelicior me est et infortunatior. Meas miserias nulla aequat infelicitas. Mea est miserrima conditio. Omnibus vexor, perturbor, exagitor infortunii casibus, calamitatibus, miseriis, malis. Omnes me premunt miseriae. Infesta, infensa, iniqua mihi sunt omnia. Nulla est tam misera fortuna, quam mea fortuna non superet; quae sit cum mea fortuna conferenda; quae non infra meam fortunam sit. Miserrimo sum fato natus; nemo, qui in terris degunt, mortalium, deteriore fato est, ac ego. Fatum hoc meum est, ut miserrima quaeque subeam, sustineam. Haec mihi nascendi dicta lex est; ut amarissimam fortunam in omni vita degustarem; nunquam ut secunda fortuna uterer; nunquam ut miser non essem; perpetuis ut vexare miseriis; perpetuis ut angerer, cruciarer, torquerer, afficerer malis. Infausto nimium, adversoque sidere natus sum. Mecum infeliciter agi-

Digitized by Google

tur. Prorsus infeliciter ago, Suas in me vires fortuna nunquam non exercet. Nihil fingi potest mali, quo non urgear. Omnibus me fortuna machinis, omni me telorum genere, suis me fortuna, quantascunque habet, opibus ac viribus oppugnat. Non adversa tantum, sed eversa penitus est mea fortuna. Sortem meam fortuna crudelius aggravat; eo redactus sum, ut melioris spei nullus mihi relictus locus sit; morte graviorem vitam exigo. V. *Actum est*, *affligo*. *Usus*. Nihil tam miserabile, quam e beato miser.

Miserabilis, e, erbärmlich, jämmerlich. *Syn*. Miserandus. *Adv*. Mire. *Phras*. *Miserabilis est*, er ist erbarmungswürdig. Homo fractus, ac prope dissipatus; gravissimo fortunae vulnere percussus; circumventus morbo et inopia; afflictus; debilitatus et omni spe salutis orbatus; afflictus atque eversus; moerore ac miseriis perditus; fractus malis, debilitatus et abjectus metu; malis confectus; deformatus aerumnis; coopertus miseriis; ad summam infelicitatem redactus. *Usus*. Casus fortunae miserabilis. V. *Miser*, *miseria*.

Miserabiliter, elend, erbärmlich. *Syn*. Miserandum in modum. *Usus*. Miserabiliter mori. Epistola miserabiliter scripta.

Miserandus, a, um, erbärmlich, bejammernswürdig. *Syn*. Miserabilis. *Usus*. Oratio tua omnibus miseranda est visa. V. *Miser*, *misericordia*.

Miseratio, onis, f. Erbarmung, Mitleiden. *Syn*. Commiseratio, misericordia. *Epi*. Multa, flebilis. *Usus*. Miseratio nascitur, odia concitantur. Ad miserationem promovere judices. V. *Misericordia*.

Misere, elend, erbärmlich. *Usus*. An pace turpiter, an belle misere vivendum esset, nondum sciebamus.

Misereor, eris, miseritus sum, eri, sich erbarmen. *Syn*. Me miseret, miseror, misericordia me tenet alicujus; misericordia commoveor. *Phras*. *Misereor egentium*, ich erbarme mich der Nothleidenden. Frangor saepe misericordia egentium; egentium misericordia me cepit; miseror illorum fortunam; egentium subit me saepe miseratio; moveor egestate hominum; eorum inopia et egestate ad misericordiam adducor; misericordiam in egentes verto. V. *Commiseror*. *Usus*. Supplicum tandem miserere.

Miseret, es jammert, erbarmet mich. *Usus*. Miseret me tui. V. *Misericordia*.

Miseria, ae, f. Elend, [illegible] *Syn*. Calamitas, aerumna.) *Fa*[illegible] *Epi*. Diuturna, insignis, perem[illegible] praesens, sempiterna, summa, sa[illegible] mo dedecore conjuncta, volunta[illegible] afflicta, aliena, communis, maxim[illegible] tanta. *Phras*. 1. *In summis miser*[illegible] *versatur respublica*, das gemeine [illegible] sen steckt im größten Elende. Res ubiq[illegible] asperae sunt et turbidae; durissi[illegible] sunt reipublicae tempora; in dis[illegible] men extremum venimus. Nihil e[illegible] unde nos reficiamus, aut ubi lapsi [illegible] sistamus. In fortuna miserrima et [illegible] ctuosissima destituti sumus. Quan[illegible] haec caligo temporum! quae flamm[illegible] quassatae reipublicae! quae peste[illegible] quae bonorum omnium naufragi[illegible] quot incommodis conflictamur? [illegible] quas miserias projecti sumus et pra[illegible] cipitati? quibus in angustiis res es[illegible] quibus difficultatibus premimur? qu[illegible] bus undique miseriis obsidemur? [illegible] sunt debilitata omnia et prope exsti[illegible] cta; tanta malorum impendet Ilia[illegible] adeo nihil consilio, nihil ordine, [illegible] hil ratione agitur, ut nihil possit es[illegible] miserius, perditius, foedius. 2. *In ta*[illegible] *tis miseriis quae potest esse conso*[illegible] *tio reliqua?* was kann bey so grosse[illegible] Elende für ein Trost übrig seyn? In ta[illegible] tis tenebris; tam turbidis in rebus; [illegible] hac flamma rerum et perturbatio[illegible] temporum; in his asperitatibus r[illegible] rum, acerbitatibus temporum; [illegible] hac orbis terrarum perturbatione; [illegible] tanta rerum omnium amissione [illegible] desperatione recuperandi; in fort[illegible] na adeo afflicta; in hac iniquis[illegible] ma vitae conditione; in his, quib[illegible] jactamur, fluctibus; in hac inj[illegible] stissima temporum calamitate; in ta[illegible] ta vi ac acerbitate; in hac temporu[illegible] iniquitate; in ista caligine ac tenebri[illegible] quae totam rempublicam occuparun[illegible] in tanta difficultate, summisque a[illegible] gustiis rerum necessariarum; tam d[illegible] biis in rebus, quibus aeternam mi[illegible] impositam aerumnam arbitrarer; i[illegible] tanto reipublicae vulnere; in tam a[illegible] gra et prope deposita reipublicae fo[illegible] tuna; in hac vexatione, in hoc squ[illegible] lore et lacrimis reipublicae; cum p[illegible] triae eversiones, exilia civium, lib[illegible] rorum orbitates prope in oculis sint[illegible] quid miserius, quid acerbius, qu[illegible] luctuosius esse potest? cum tam mult[illegible] plici clade foedetur annus; cum ami[illegible] sio meorum, interitus patriae, ex[illegible] lium, servitus impendeant, jaceo sin[illegible]

Digitized by Google

rmone, sine cogitatione, inque la-
rimis et sordibus tabescendum mihi
ideo. *Usus.* In maximam miseriam
incidere, in das größte Elend gerathen.
a miseriis esse, versari. Miseriis pre-
ii, cooperiri, im Elende stecken. Mise-
iam levare, lenire, lindern. E mise-
iis eripere, a miseria vindicare, er-
etten. Tantisper a miseria aberrare,
ie traurigen Gedanken aus dem Sinne
hlagen.

Misericordia, ae, f. Erbarmung,
Barmherzigkeit. *Syn.* Miseratio, cle-
mentia. *Epi.* Aliena, grata, jucunda,
magna, maxima, mira, pristina, si-
milis, singularis. *Phras.* 1. *Est mi-
sericordia dignus*, er ist wohl werth,
daß man ihm Barmherzigkeit erweise. Di-
nus est, qui perfugium in vestra mi-
sericordia habeat; cui misericordia
impertiatur, tribuatur, adhibeatur;
s est, qui misericordiam moveat me-
rito suo; qui facile allicias ad miseri-
cordiam quemlibet; dignus est, cujus
misericordia quemlibet teneat; cujus
calamitas perspecta misericordiam con-
citet, commoveat; ad misericordiam
quoslibet adducat; qui receptum ad
vestram misericordiam habeat. 2. *Mi-
sericordiam tuam implorat*, er bittet
ich um Barmherzigkeit. Misericordiam
tuam exposcit, requirit, captat, im-
plorat; at ignoscas, ut miserearis sui,
orat; ut ex ista se aerumna extrahas,
rogat atque obsecrat; orat, obsecrat,
ut misericordia sui te capiat; ut vicem
ejus miseritus misericordiam tribuas,
impertiaris. *Usus.* Misericordiam ali-
cujus implorare, anflehen. Misericor-
diam movere, commovere, concitare,
erwecken. Ad misericordiam allicere,
vocare, revocare, adducere, zur Barm-
herzigkeit bewegen. Misericordia capi,
teneri, moveri, commoveri, bewogen
werden. Misericordiam tribuere, im-
pertiri, adhibere, Barmherzigkeit er-
weisen.

Misericors, ordis, *g. o.* barm-
herzig. *Syn.* Clemens, propensus ad
misericordiam, cujus animus alieno
incommodo facile commovetur. ✗ *Se-
verus, crudelis. Usus.* Misericordem
se vir bonus mitemque praebuit. V.
Misericordia.

Miseror, aris, atus sum, ari. Mit-
leiden haben, bejammern. *Syn.* Commi-
seror. *Usus.* Non queo satis hujus
eventum fortunamque miserari. V.
Miseror.

Missa, ae, f. Meßopfer. *Syn.* Sa-
crificium divinum, res divina, res sa-
cra. *Epi.* Sacrosancta, celebrata pro
defunctis. *Phras.* 1. *Missam facere*,
Messe lesen. Sacrificare; sacrificium,
sacrum, rem divinam facere, confic-
ere, peragere; sacris operari; rem sa-
cram perpetrare; coelestem hostiam
immolare; coelesti victima litare. 2.
Missam solennem celebrare, *vulg.* das
hohe Amt, die Messe halten. Apparatis-
sima pompa rem divinam facere; au-
gustiori ritu, pompa, ceremonia sa-
cris operari; divinam hostiam offerre;
maximis ceremoniis inter symphonia-
cos *vel* musicos concentus rem divinam
conficere. 3. *Ad missam ministrare*,
zur heiligen Messe dienen. Sacerdoti sa-
cris operanti ministrare; sacrificanti,
rem sacram peragenti inservire. 4.
Missam audire, Messe hören. Interesse
divinis, sacris, divino sacrificio. Rem
divinam obire; divinis assistere, sa-
crificio adesse. 5. *Parare se ad sacrum
Missae officium*, sich zur Messe bereiten.
Ad rem divinam se comparare; se or-
natu sacrificantis induere. 6. *Missam
pro defunctis legere*, Messe für den Ver-
storbenen lesen. Sacrum piaculare face-
re; funebre sacrum facere; rem divi-
nam in subsidium piorum manium fa-
cere; offerre coelestem hostiam in
subsidium vita functorum. 7. *Intra
Missam*, unter der Messe. Inter sacri-
ficandum; inter rem divinam; sub sa-
crificio divino. 8. *Post missam*, nach
der Messe. Re divina peracta; perpe-
tratis rebus divinis; secundum rem
divinam; perpetratis sacris; peracto
sacrificio; ab re sacra; a sacris.

Missilis, e, was sich werfen läßt.
Usus. Saxa: tela missilia.

Missio, onis, f. Sendung, Schi-
ckung. *Usus.* 1. De litterarum rariore
missione frustra accusor. 2. *Dimissio*,
Entlassung. Missione militem donare.
3. *Sacra missio*, eine apostolische Mis-
sion. *Vulg. Latine:* Expeditio sacra.

Missus, us, m. das Abschicken, ein
Wurf. *Syn.* Missio. *Usus.* Balbus ad
me venit, missu Caesaris. Missus te-
lorum, lapidum.

Mitesco, is, ere, mild, reif wer-
den. *Syn.* Mitior fio. *Usus.* Uvae a so-
le mitescunt.

Mitigatio, onis, f. Milderung.
Syn. Delinitio, excusatio. *Usus.* Li-
centia, si nimium acrimoniae habue-
rit, multis mitigationibus lenietur.

Mitigo, as, avi, atum, are, be-
sänftigen, mildern. *Syn.* Mitiorem fa-

Digitized by Google

cio, lenio, placo, sedo, flecto. *Adv.* Facile. *Usus.* Eum ordinem tibi reconcilies, multisque humanitatis condimentis mitiges. Dolor vetustate mitigatur. Aetas omnia et dies mitigabit. Ex agresti vita ad humanitatem mitigatus. V. *Lenio.*

Mitis, e. mild. *Syn.* Moderatus, placatus, lenis, mansuetus.)(*Asper, aurus, feras, immanis. Usus.* Homo mitissimus et lenissimus. Est illi mite ac tractabile ingenium. V. *Lenis, mansuetus.*

Mitra, ae, f. Mütze. *Syn.* Redimiculum, muliebre capitis ornamentum in coronae modum.

Mitto, is, missi, missum, ere. schicken, senden. *Syn.* Ablego.)(*Accipio. Phras. Hominem statim mitte*, schicke den Menschen alsbald. Hominem, si nondum profectus est, quamprimum fac extrudas, dimittas, submittas, amandes in Graeciam; ad illum alleges. *Usus.* 1. Mitto tibi, ad te litteras. Nullam pro republica vocem misit, er hat kein Wort gesagt, kein Wort verloren. 2. *Omitto*, beyseite legen, auslassen. Certamen, iram, lacrimas mitte. 3. *Invado*, anfallen. Mittere se in hostem. 4. *Educo*, heraus lassen. Mittere sanguinem, zur Ader lassen.

Mixtus, a, um, vermischt. *Syn.* Confusus, concretus. *Usus.* Voluptate et molestia mixtus amor.

Mobilis, e, beweglich. *Syn.* Volacitus, volubilis, instabilis, inconstans. fluxus, quod modo huc, modo illuc transfertur.)(*Constans, stabilis. Usus.* 1. Oculus mobilis et lubricus. 2. *Levis, caducus, mutabilis, fluxus*, unbeständig, wankelmüthig. Te tam mobili in me animo fore non putabam. V. *Inconstans, varius. Mobilia, vulg.* bewegliche Güter, Fahrnisse. *Latine*: Res moventes, supellex, instrumentum domesticum, quae moveri possunt. Praeda, quae rerum moventium sit.

Mobilitas, tis, f. Beweglichkeit, Wankelmuth. *Syn.* Inconstantia.)(*Constantia. Epi.* Celerrima. *Usus.* Quid inconstantia, mobilitate, levitate turpius? V. *Inconstantia.*

Mobiliter, beweglich, leichtsinnig. *Usus.* Animus mobiliter agitatus.

Moderate, mäßig, bescheiden. *Syn.* Modeste, modice, temperate, temperanter, pace, restricte, abstinenter. *Phras. Dignitate moderate usus est*, er hat sich seiner Würde mäßig bedienet. Modice et scienter usus est; modice et modeste; modeste est al[illegible] nenter se in praetura gessit; parce[illegible] molliter potestate usus est; in jube[illegible] parcus erat et verecundus; temp[illegible] te magistratu suo usus est; parce[illegible] restricte potestate sua usus est.

Moderatio, onis, f. Mäßigu[illegible] Bescheidenheit. *Syn.* Modestia, modu[illegible] temperantia, mediocritas, temperati[illegible] gravitas.)(*Superbia, libido, inci[illegible]tio. Epi.* Certa, continens, divin[illegible] facilis, magna, singularis, summa. *Us[illegible]* Etiam in jocando adhibenda, tenend[illegible] servanda est moderatio. Ad usum [illegible]strum definita moderatio rei familiar[illegible] V. *Moderatus.*

Moderator, oris, m. Verwalte[illegible] Aufseher. *Syn.* Rector, gubernato[illegible] *Usus.* Tu eris moderator omnium co[illegible]siliorum meorum. Divina providen[illegible] fictrix et moderatrix materiae.

Moderatus, a, um, bescheiden, m[illegible]ßig. *Syn.* Temperatus, aequabilis. *Asper, durus. Phras. Vir est moderati[illegible]simus*, er ist gar ein bescheidener und eing[illegible]zogener Mann. Vir est summa aequit[illegible]te, temperantia et bonitate naturae; q[illegible] rebus in omnibus mediocritatem sect[illegible]tur; in quo summa verecundia et qu[illegible]dam quasi ornatus vitae temperant[illegible] et modestia; quo justiorem, temp[illegible]rantioremque habemus neminem; [illegible] est moderationis expertae; medii [illegible] moderati consilii, qui et temperat[illegible] suos impetus et severitatem comit[illegible]te miscere pulchre norit. Vir est, q[illegible] et iram tenere et in ordinem sese [illegible] se norit cogere; qui in rebus omnib[illegible] consilium et modum adhibeat; in qu[illegible] nihil materiae neque ad cupiditates neque ad audaciam esse videtur; q[illegible] acerbiore in neminem imperio, pra[illegible]terquam in se utatur. V. *Modest[illegible] Usus.* Vir castus, moderatus, sanctu[illegible] Nihil in eo, nisi ingenuum, moder[illegible]tum, pudens, pudicum. Convivium moderatum et modestum.

Moderor, aris, atus sum, ar[illegible] regieren, lenken. *Syn.* Modum adhibe[illegible] rego, tempero, guberno, moderatio[illegible]nem adhibeo, metior. *Adv.* Diligen[illegible]ter, vehementer, magnopere. *Phra[illegible]* 1. *Moderari sibi novit*, er weiß sich ein[illegible] zuhalten, zu mäßigen. Novit imperar[illegible] animo, sibi, cupiditatibus; continer[illegible] linguam, manus a praecipiti impetu[illegible] dare spatium irae; continere dolorem[illegible] odium etc.; cohibere iram, libidinem[illegible] modum, figere effrenatae cupiditati[illegible] effrenates animi impetus tanquam i[illegible]

Digitized by Google

gyrum rationis ducere. V. *Cohibeo*, *coërceo*, *frenum*, *domo*. 1. *Vix moderari mihi possum*, *quin etc.*, ich kann mich kaum erhalten, daß ich nicht ꝛc. Vix me teneo; vix teneri possum, quin etc. vix tempero manibus; vix me retineo; temperatum aegre est. *Usus*. Te hortor, ut omnia gubernes, et moderaris prudentia tua. Sententiam suam non sua, sed reipublicae utilitate moderari. Auditorum aures moderantur oratori.

Modeste, bescheiden, sittsam. *Syn.* Moderate. *Usus*. Modeste, temperanter et graviter se gessit. V. *Moderate*.

Modestia, ae, f. Eingezogenheit, Sittsamkeit. *Syn.* Modus, moderatio, pudor. *Epi.* Singularis, summa, virginalis. *Usus*. Modestia est in animo continens moderatio cupiditatum omnium, per quam pudor honestus claram et stabilem comparat auctoritatem. V. *Modestus*.

Modestus, a, um, bescheiden, eingezogen. *Syn.* Pudens, minime ambitiosus, commodus. *Phras.* 1. *Homo est perquam modestus*, er ist sehr eingezogen und sittsam. Modestissimis est moribus; summo pudore ac temperantia; ad omnem modestiam compositus; ita compositis est moribus, ut nec manum, nec oculum sine causa moveat, et decorum in statu ac incessu teneat; motu omni ac statu pudorem, ingenuitatemque praestat; modestiae, speciem prae se fert pulcherrimam; commendat hominem verecundus pudor, index probitatis, virtutumque custos. 2. *Homo est animo perquam modesto*, er ist gar nicht stolz oder aufgeblasen in seinem Gemüthe. Minime ambitiosus est; animo egregie imperare novit; is est, qui et fortunae magnitudinem possit capere nec insolentius se efferre; qui fortunam utramque modeste ferat; qui a cupiditate remotissimus; cujus ex ore nunquam neque insolens, neque gloriosum quidquam exire soleat; qui a fastu omni ac supercilio absit quam longissime. *Usus*. Modestus et frugi vir. V. *Moderatus*.

Modice, mäßig. *Syn.* Moderate, mediocriter, modeste. *Usus*. Modice et scienter honore usus est. Modice illum laudabo, aut etiam intra modum.

Modicus, a, um, mäßig, wenig. *Syn.* Mediocris, paucus. *Adv.* Valde. *Usus*. 1. Pecunia mea est ad vulgi opinionem mediocris, ad meam modica. *Mediocris*, *temperatus*, mittelmäßig. Genus dicendi modicum. Esca modica uti. V. *Paucus*.

Modificatus, a, um, abgemessen, abwechselnd, wie in einem Gesange, in einer Melodie. *Syn.* Ad certum modum traductus. *Usus*. Verba ab oratore modificata et inflexa quodammodo.

Modius, ii, m. Kornmaß. *Syn.* Sexta pars medimni. *Epi.* Multi, pleni.

Modo, bald, nur. *Syn.* Paullo ante, memoria nostra nunc, solum. *Usus*. 1. Modo uno tempore tot viri clari interiere. 2. *Saltem*, aufs wenigste. Qui haec mediocriter modo considerarit. 3. *Nunc*, jetzt. A studiis ante solatium, modo salutem petimus. 4. *Tantummodo*, nur allein. Haec omnibus, si ea mediocriter modo considerentur, pertractata esse possunt.

Modulate, taktmäßig. *Syn.* Concinne, numerose, composite. *Usus*. Fidibus modulate canere.

Modulor, aris, atus sum, ari, singen. *Syn.* Metior, moderor. *Usus*. Aves hominum vocem natura modulantur ipsa. Ipsa natura quasi modulatur hominum orationem. V. *Cano*.

Modulus, i, m. Maß, Modell. *Syn.* Parvus modus. *Usus*. Metiri se quemque suo modulo ac pede verum est.

Modus, i, m. Weise, Art. *Syn.* Mensura. *Epi.* Amabilissimus, antiquus, aptus, austerus, bonus, certissimus, florentior, gravis, humanus, magnus, bonus, naturalis, novus, simplex, varius. Hostilis, incredibilis, major, mirandus, miserandus, salaris, servilis, multi, pressi, flebiles, tardiores, toti. *Phras.* 1. *Perge*, *quo coepisti modo*, fahre fort auf die Weise, wie du angefangen hast. Quam eatenus viam, quam rationem rerum gerendarum secutus es, persequere, quam viam, quam rationem rerum tuarum inivisti, instituisti, ingressus es, tene; quo tenore res tuae fluere coepere, eodem ut decurrant, vide. Quae tibi ratio viaque principio tentata est in rebus tuis, eadem procedant reliqua. Perge tenere viam, quam instituisti. 2. *Nunc primum intelligo*, *quo modo ad honores sit contendendum*, jetzt verstehe ich erst recht, wie man zu Ehren gelangen könne. Qua ratione via munienda sit ad honores; qua via grassandum ad honores; quo artificio, quibus artibus aditus ad honores recludendus. Nunc tandem vias teneo, nosco, quibus ad honores pervenitur. 3. *Modus omnibus in rebus servandus*

Digitized by Google

est, man muß in allen Dingen Ziel und Maß beobachten. Omnibus in rebus tenendus, servandus modus est; modum unicuique rei statuere, constituere, finire, definire, terminare, necesse est; ordo in rebus omnibus adhibendus est et modus. Omnibus in rebus modum retineas, lineam tencas, necesse est. 4. *Cave, modum excedas*, schaue, daß du nicht über die Schnur hauest. Cave, lineam transeas, fines transeas; modum transgrediaris; modum transeas, excedas; extra modum prodeas. V. *Transeo. Usus.* 1. Id more et modo fecit. Tristitiae modum res ipsae terminabunt. Magnum agri modum possidet. Extra, praeter, supra modum sumptu prodire. Homo mirum in modum, mirandum, admirabilem in modum, servilem in modum patiens. Modum finire. Modum transire. 2. *Finis*, Ende. Modam tandem orationis faciamus. Quare faciam modum lugendi. 3. *Conditio*, Stand. Homines cujusquemodi. Ejusdemmodi labor. Jus praetorum uniusmodi et simplex. 4. *In musicis*, Weise in der Musik. In musicis numeri et voces et modi.

Moechus, i, m. Ehebrecher. *Syn.* Adulter. V. *Adulterium.*

Moenia, ium, n. Stadtmauer. *Syn.* Muri urbis. *Epi.* Extrema. *Usus.* Urbes moenibus sepire, circumdare, cingere, vallare. Moenia quatere.

Moereo, es, ere, trauern. *Syn.* Doleo, lugeo, gemo, in moestitia sum, in moerore jaceo, voce et querelis dolorem indico, significo. *Usus.* Filii mortem de filii morte graviter moerebat. V. *Lugeo, moeror, tristis, gemo.*

Moeror, oris, m. Kummer, Betrübniß. *Syn.* Moestitia, tristitia, luctus, squalor, aegritudo. *Epi.* Assiduus, communis, dignus, domesticus, incredibilis, infinitus, luctuosus, magnus, novus, major, patrius, quotidianus, summus, tantus. *Phras. In magno moerore sum*, ich bin in großer Betrübniß. In maximo moerore jaceo, versor; moerori me dedi; moerore laceror, urgeor, conficior, affligor; in moestitia sunt; in squalore et luctu sum; sordibus et squalore obsitus sum. V. *Luctus, tristitia, lacrimae. Usus.* Moerorem suscipere, in Traurigkeit kommen. Moerorem minuere, deponere, sich der Traurigkeit entschlagen. A moerore recreari, sich von seiner Betrübniß erhohlen.

Moeste, traurig. *Syn.* Cum moerore.

Moestitia, ae, f. Traurigkeit. *Syn.* Moeror, tristitia.)(*Hilaritas. Epi.* Praesens, tanta. *Usus.* Severitas et quasi moestitia orationis. Graves modi moestitiam inferunt. In moestitia esse. Moestitiae resistere. V. *Moeror.*

Moestus, a, um, traurig, betrübt. *Syn.* Tristis, moerens, sordidatus, incultus, horridus, capillatus, squalidus.)(*Hilaris. Usus.* Vultu moesto, conturbato. Moestum senem excitavi, in spem erexi. V. *Tristis.*

Mola, ae, f. Mühle, Mehl. *Syn.* Far tostum et sale respersum, libatio. *Usus.* 1. Extis molam simul et vinum inspergunt. 2. *Lapis, quo frumentum frangitur*, Mühlstein. Rhodi molis potius, quam Moloni operam dedit.

Moles, is, f. Last. R. *a* μῶλος, *pondus. Epi.* Tanta, major, insana, mirifica. *Usus.* Moles oppositae fluctibus. Ad utrumque portus cornu moles jecimus. Molem injuriae vix sustineo. Molem mali a cervicibus reipubl. depellere. Quas aras ille caesis lucis, substructionum insanis molibus oppresserat. Moles superba, magnifica.

Moleste, beschwerlich, mit Verdruß. *Syn.* Graviter. *Phras. Moleste fero nonnullorum stultitiam*, die Thorheit mancher Leute fällt mir verdrießlich. Aegro sustineo; haud satis aequo animo fero; adduci non possum, impetrare a me non possum, dementiam nonnullorum ut animo non iniquo feram. V. *Aegre. Usus.* Rem moleste tulit.

Molestia, ae, f. Verdruß, Beschwerlichkeit. *Syn.* Cura, solicitudo, angor, aegritudo, negotium. *Epi.* Consequens, honestissima, incredibilis, ingens, judicialis; magna, minor, par, propria, provincialis, vetus. Undique confusae diuturniores, maximae, inultae, magnae, variae, tantae. *Phras.* 1. *Nolo te molestia afficere*, ich will dir keinen Verdruß machen. Nolo molestiam tibi afferre, exhibere, aspergere; molestiae causam dare; molestia afficere; pluribus molestiis implicare; nolo tibi negotium facessere, exhibere; nolo tibi aegre facere; litteris aut querelis aures tuas obtundere; nolo importunis his querelis saepius tibi obstrepere. 2. *Magnam molestiam capio ex perfidia amicorum*, ich habe einen großen Verdruß wegen der Treulosigkeit meiner Freunde. Magnam molestiam traho, contraho, suscipio, habeo ex perfidia amicorum;

Digitized by Google

in magna molestia sum; magnis molestiis conflictor, vehementer angor, discrucior ex tanta amicorum perfidia. V. *Ango*. 3. *Epistola tua omnem mihi ademit molestiam*, dein Brief hat mir allen Verdruß und jede Unlust benommen. Omnem mihi delevit molestiam; omni me molestia expedivit, liberavit; omnem molestiam laxavit, diluit, dimovit, depulit, dempsit, levavit; omni a molestia me vindicavit; animum ab omni molestia abduxit; omnem aculeum, qui me adhuc pupugit, evellit. V. *Levo, adimo*. 4. *Molestia ista me tandem liberavi*, ich habe mich endlich dieser Verdrießlichkeit entschlagen. Exspui tandem hanc animo molestiam; molestiam omnem deposui; a molestiis tandem aberrare coepi; aberrationem a molestiis tandem reperi. *Usus*. Hoc molestiae ea res asperait. Molestias omnes devoravit; a molestiis absum; vacuus sum molestiis. Ea res mihi renovat, refricat, auget molestiam. Molestiis maximis perfunctus sum. V. *Molestus*.

Molestus, a, um, überlästig, beschwerlich. *Syn*. Gravis, intempestivus, odiosus, laboriosus, negotiosus. *Adv*. Omnino, valde, magnopere, sane, diuturne. *Phras*. 1. *Molestum mihi illud est*, jenes ist mir beschwerlich. Illud me pungit; mordet me illud; illud grave mihi est; oneri mihi illud est; odio mihi illud est, et fastidio; negotium illud facessit, conflat, exhibet; urit me illud gravissime. 2. *Non ero tibi molestus litterarum crebritate*, ich werde dir mit mehreren Briefen nicht überlästig seyn. Non obtundam saepius aures tuas crebritate litterarum; non erunt tam frequentes epistolae, ut pertimescas; litterarum frequentia multum molestiae tibi non adspergam; non obstrepam multis epistolis; non obtundam te pluribus epistolis. 3. *Non ero molestus pluribus querelis*, ich werde dir mit Beybringung mehrerer Klagen nicht beschwerlich seyn. Non obturbabo, nec aures crebritate querelarum violabo; non offendam aures; non gravis ero auribus tuis; non onerabo aures tuas pluribus querelis; non pergam aures tundere querelis odiosis; non obtundam ea de re saepius; non committam, ut importunitatem meam accusare possis. V. *Interpello*. *Usus*. Nihil negotiosius, aut molestius hac provincia. Amicitia nunquam molesta est. V. *Odiosus*.

Molimen, inis, n. das Unternehmen, Beginnen. *Syn*. Molitio. *Usus*. Res suo ipsa molimine gravis.

Molior, iris, itus sum, iri, etwas unternehmen. *Syn*. Ago, struo, conor, machinor, paro, comparo. *Adv*. Aliquando, amplius, maxime, nefarie, occulte, obscure, palam. *Phras*. *Molitur magnum aliquid*, er hat etwas Großes vor. Nihil medium, sed immensa omnia volvit animo; rem suscipit, aggreditur, sibi sumit plenam periculis et laboris. V. *Magnus*. *Usus*. Moliri alicui calamitatem, bellum periculum insidias, pestem corruptelam judicii. Moliri semper aliquid et agere. Moliri e terra naves, V. *Conor, contendo*.

Molitio, onis, f. das Vornehmen. *Syn*. Machinatio, fabricatio. *Epi*. Nova, tanta. *Usus*. Quanta molitio, qui vectes, ferramenta.

Molitor, oris, n. Urheber, Werkmeister, Schöpfer. *Syn*. Machinator, fabricator, architectus. *Usus*. Effector mundi, et molitor DEUS.

Mollio, is, ivi, itum, ire, weich und lind machen. *Syn*. Mitigo, mulceo.)(*Durum facio*. *Usus*. Poëtae molliunt animos, et effeminant.

Mollis, e, weich, lind. *Syn*. Tener, tractabilis, flexibilis, effeminatus.)(*Durus*. *Adv*. Nimis. *Phras*. *Homo est nimium mollis et effeminatus*, er ist ein Zärtling und Weichling. Homo est mollitia liquescens, et fluens, unguentis oblitus; vino luxuque languidus; coma calamistrata, quique omnia ad voluptatem corporis referat; qui unguentis niteat; cui capilli compti, madentes cincinnorum fimbriae, fluentes, cerussataeque buccae; cujus domus cantu et cymbalis semper personat; homo cogitationibus mollissimis effeminatus; enervato animo, ac muliebri; mollis natura, cultu mollissimo; cujus animus umbris, deliciis, otio languore, desidia dudum infectus. V. *Voluptas*. *Usus*. Philosophus mollis, enervatus, languidus. Infima auricula mollior. Oratio mollior. Modestior et ad praecepta capienda mollior adolescens.

Molliter, weich, zärtlich, lind. *Syn*. Cum luxu.)(*Duriter*. *Usus*. 1. Molliter ac delicate vivere. Molliter recubare. 2. Ferendum est molliter.

Mollitia, ae, *vel* mollities, ei, f. Weichlichkeit. *Syn*. Mollitudo, teneritas.)(*Duritia*. *Usus*. Civitatis mores lapsi ad mollitiem. Quae ista animi est mollitie. Ejicienda enim vero haec mol-

Digitized by Google

lities animi. Liquescimus, fluimusque mollitia. V. *Mollis*.

Mollitudo, inis, f. Weiche. *Epi.* Sponglae similis. *Usus.* Mollitudo corporis, vocis pulmonum.

Momentum, i, n. Augenblick, Zeitpunct, Wichtigkeit. *Epi.* Magnum, parvum, par, perleve. *Syn.* Punctum temporis, pondus, vis. *Phras.* 1. *Momento evanuit*, es ist im Augenblicke vergangen. Ad punctum temporis; momento temporis; puncto temporis; e vestigio temporis evanuit. 2. *Res est magni momenti*, es ist eine wichtige Sache. Res est, in qua existimatio agitur; multum in ea re momenti est; magnum habet ea res momentum; agitur salus multorum, aguntur vectigalia etc. ea in re; agitur, geritur negotium anceps et periculosae plenumaleae. V. *Gravis*, *magnus*. *Usus.* 1. Minimis momentis maximae fiunt temporis inclinationes. Observare omnia temporis momenta. 2. *Pondus*, Gewicht. Res aestimare, suisque momentis ponderare. Siquid habet momenti commendatio mea. Magno momento est ad beate vivendum. Nihil in his est momenti. Rei alicui momentum facere, einen Nachdruck geben. Id certum, puncte temporis maximarum rerum momenta verti.

Monachus, i, m. Mönch. *Phras.* *Monachus factus est*, er ist ins Kloster gegangen. Rebus humanis et caducis; vitae hujus commodis ac voluptatibus nuntium remisit; omnia vitae hujus blandimenta abjecit, deseruit, despexit, conculcavit; rebus mortalibus valere jussis Deo se in sacra familia devovit; in sacram ac religiosam se familiam dicavit; sacrae familiae instituta professus est; ad religiosorum virorum ordinem animum appulit; christianae militiae sub vexillo ac nomine Sancti N. nomen dedit; religiosa castra secutus est; in ordinem, sacram familiam S. N. adscitus, adscriptus, cooptatus est. Religiosae familiae se addixit, sacramento se obligavit, auctoratus est in familiam sacram, in coenobium se contulit religionis causa; in Religiosorum domicilium se inclusit; in coenobium se conclusit; ad Christi vexilla confugit, convolavit; religiosae militiae sacramento se obligavit, Christo duce stipendia meriturus. In familia se sacram abdidit; inter sacri ordinis homines nomea professus est; in familiam Deo dicatum aggregatus est.

Monedula, ae, f. Dohle. *Avis monetae cupida*, *et sic dicta*, *quod aurum furetur*. *Usus.* Non plus aurum tibi, quam monedulae committebant.

Moneo, es, ui, itum, ere, mahnen, ermahnen, erinnern. *R.* *a μνάω*. *Syn.* Admoneo, suadeo, hortor, praecipio, praedico, auctor sum *vel* fio. *Adv.* Acrius, accuratissime, amice, diligenter, identidem, magnopere, prudenter, recte, sapienter, sero, temere, varie. *Phras.* 1. *Monere non desistam*, ich werde nicht aufhören, dich zu ermahnen. Monitis, consiliis perurgebo; officio te commonere, commonefacere non desistam; auctor hortatorque tibi ubique adero; instabo monitis, consiliis, hortatibus; non deero, monebo, praedicabo, denuntiabo, testabor. Deum ac homines. 2. *Monuit me amicus de visendo patruo*, mein Freund hat mich gemahnet, meinen Vetter heimzusuchen. Amicus in eam mentem me impulit, eam mentem dedit; mentem injecit, ut patruum inviserem; amicus auctor mihi fuit, ut patruum salutarem. Amici admonitu et invitatu patruum accessi. *Usus.* Accuratissime me de re monuit. V. *Hortor*, *impello*, *incito*.

Moneta, ae, f. Münze. *Usus.* Juno moneta.

Monetalis, e, zur Münze gehörig. *Syn.* Qui monetam cudit.

Monialis, e, f. Nonne, Klosterfrau. *Phras.* Virgo Christo consecrata; virgo Deo sacra, *vel* dicata; quae virginitatis sponsione Deo sese obligavit; virginitatem suam in perpetuum Deo consecravit; quae se in sacrarum virginum collegium abdidit; quae se a profanarum rerum strepitu, amore abstractum uni Deo sacras inter virgines devovit; quae virginitatem suam uni Deo consecratam religiosus inter parietes conclusit. V. *Monachus*.

Monile, is, n. Halsband. *Usus.* Monile ex auro et gemmis.

Monimentum, s. Monumentum, i, n. Denkmahl, Denkzeichen, Urkunden. *Syn.* Memoria, litterae, commentarii, moles, opus publicum, tropaeum. *Epi.* Aeternum, amplissimum, celeberrimum, clarum, gloriosum, gratum, illustrissimum, immortale, amplissimum, marmoreum, Atticum, certum, gravissimum, perenne, aere perennius. Pauca, plena, praeclara, publica, pulcherrima, religiosa, sempiterna, summa, tecta, vetera. *Usus.* 1. Cupio, res meas monimentis litterarum commendari, mandari. Amplissimis momentis conse-

Digitized by Google

crare memoriam nominis. Monimentis, proditum testatumque reperimus. Publicis monimentis rerum gestarum; annualium monimentis celebrare. Monimentum statuere, ponere, relinquere, praebere; in animis condere et collocare. Testimonium ac monimentum virtutis, honoris, gloriae, rerum gestarum. 2. *Sepulchrum*, Grabmahl. Sepulchrorum monimenta et elogia. Aditus monimentorum suorum carminibus exornare.

Monitio, onis, f. Ermahnung, Erinnerung. *Syn.* Admonitio, monitum. *Usus.* Monitio acerbitate, objurgatio contumelia vacare debet.

Monitor, oris, m. Mahner. *Syn.* Admonitor. *Epi.* Fatuus. *Usus.* Caesar auctor et monitor hujus sententiae.

Monitum, i, n. Warnung, Erinnerung. *Syn.* Praeceptum, monitio. *Phras. Monitis tuis parui*, ich habe deinen Ermahnungen gefolgt. Meae aures tuis monitis semper patuere; praecepta nequaquam surdis auribus cecinisti; tuis monitis ac praeceptis ducendum me praebui; tuis monitis auscultavit. V. *Obedio. Usus.* Tuis monitis et consiliis nitar. V. *Consilium.*

Monitus, us, m. Warnung, Vermahnung. *Syn.* Munitio. *Usus.* Divino monitu.

Mons, tis, m. Berg. *Syn.* Alpes. *Epi.* Communis, altus, apricus, sacer, altissimi, impendentes, patrii, silvestres, vestiti. *Phras.* 1. *Regio tota undique montes habet*, die ganze Gegend ist um und um mit Bergen umgeben. Perpetuis montibus continetur; perpetuo jugo montis asperi et praerupti includitur, regio cincta circumvallata montibus; regio circumjectis, montibus tanquam vallo septa. 2. *Mons altus*, ein hoher Berg. Mons editi in altitudinem ingentem cacuminis; jugum montia coelo junctum; mons in ingentem altitudinem exsurgens, surgens. 3. *Mons in acutum cacumen desinens*, ein gespitzter Berg. Mons in angustum dorsum cuneatus; mons, cujus jugum in acutum cacumen exsurgit. 4. *Mons rupibus horridus*, ein rauhes, felsiges Gebirg. Mons praeruptus; saxisque et coribus impellitus; mons vastus ab natura et homano cultu. *Usus.* Infimae radices montis, der Fuß des Berges. Jugum montium cepit, quorum perpetuum jugum in Persidem excurrit. Edita montium occupat. Qua se montium jugum paullatim demittit. Dorsum ejus montis aequum satis, sed angustum. Danubius molli et clementer edito montis jugo effusus.

Mons Calvariae, Calvarien-Berg. *Phras.* Mons morientis in Cruce Servatoris nostri memoriae consecratus. Mons obitu acerbissima Christi morte ad memoriam insignis.

Monstro, as, avi, atum, are, zeigen. *Syn.* Demonstro, commonstro, ostendo, doceo, patefacio, digitum ad rem, in aliquem intendo. *Adv.* Benigne, comiter, non gravate. *Usus.* Viam erranti comiter monstrare. Monstrabis, quae non intelligo. V. *Ostendo.*

Monstrosus, a, um, abenteuerlich, wunderlich. *Syn.* Portentosus. *Usus.* Monstrosus partus. Vita scriptisque monstrosus.

Monstrose, seltsam, abenteuerlich. *Usus.* Nihil tam incondite, tam praepostere, tam monstrose cogitari potest.

Monstrum, i, n. Mißgeburt, Ungeheuer. *Syn.* Portentum, ostentum, prodigium, errantis in alienos fetus naturae partus. *Usus.* Foedissimum monstrum, naturaeque ludibrium.

Montanus, a, um, von Bergen herstammend. *Usus.* Ligures montani, duri et agrestes.

Montosus, *vel* montuosus, a, um, bergig.)(*Planus. Phras. Montosa regio*, ein gebirgiges Land. Regio praealtis montibus intersecta, distincta, intersepta; impedentibus ubique montium jugis interjectis montibus coarctata. *Usus.* Aspera et montuosa regio.

Mora, ae, f. Weile, Verzug. *Syn.* Cunctatio, dilatio, prolatio, procrastinatio, tergiversatio, retardatio, tarditas.)(*Celeritas. Epi.* Justa longa, minima, multa, parva, utilior, probabilis. *Phras.* 1. *Moram non faciam*, ich werde niemanden verweilen. Neminem morabor, remorabor; moram non injiciam; moram non interponam; non retardabo, non extraham vestra consilia; cunctationem non injiciam; tempus longius non ducam; moram non producam; non distinebo longius; moram non afferam; non demorabor vos diutius. 2. *Res moram non patitur*, die Sache leidet keinen Aufschub. Res dilationem non recipit; cunctationem non recipit; dilationem non patitur. 3. *Moram res postulant*, die Sache braucht Weile und Zeit. Res ipsa locum tempusque dari sibi aptum postulat; res ipsa quodammodo manum injicit, et paullisper consistere cogit; res ipsa moram et cun-

Digitized by Google

ctationem injicit; res ipsa ut aliquid esset morae, interpellat, intervalli aliquid sibi dari postulat, moram consiliis creat. 4. *Ego ipse non ero in mora*, ich werde keinen Aufschub machen. Mora in me nulla erit, moras non traham; nihil erit in me morae, sine mora, abjecta omni cunctatione adero; non cunctabor. *Usus.* Ista legatio moram bello afferet. Non modo non effugium, sed ne moram quidem mortis assequi potuit.

Moralis, e, sittlich. *Usus.* Decet augentem Latinam linguam. Philosophiam moralem appellare, quae de virtutibus et vitiis, omnineque de bonis et malis quaerit.

Morator, oris, m. Zauderer, Verhinderer. *Usus.* Adversus unum moratorem publici commodi etc.

Moratus, a, um, gesittet, geartet. *Syn.* Moribus praeditus, perpolitus, constitutus, institutus. *Adv.* Bene mirabiliter. *Usus.* Bene morata civitas. Institutus, ac bene moratus adolescens. V. *Mores boni.*

Morbidus, a, um, ungesund, kränklich. *Syn.* Morbosus. *Usus.* Morbidum corpus, pecus. V. *Debilis, morbosus.*

Morbosus, a, um, ungesund, siech. *Syn.* Morbis obnoxius. *Usus.* Majores nostri iracundos solos morbosos nominarunt.

Morbos, i, m. Krankheit. *Syn.* Invaletudo, malum corporis, aegrotatio. *Epi.* Difficillimus, gravis, perniciosus, diuturnus, ingravescens, miser, mortifer, novus, perpetuus, relevatus, senescens, tantus, vetus. Alieni, insanabiles, odiosi, opinabiles, voluntarii. *Phras.* 1. *In morbum incidit*, er ist in eine Krankheit gefallen. In morbum cecidit, delapsus est; morbo oppressus, correptus, implicitus est; valetudinis quodam genere tentatus est; in morbum injectus est; eum ingens vis morbi adorta est; in morbum implicitus est; morbum nactus est; morbo infestari coepit. 2. *Ex morbo decumbo*, ich liege krank. Morbo urgeor, impedior, implicor, teneor, afficior, affligor, opprimor; morbo intabesco; in morbo cubo; ex gravi diuturnoque morbo infirmus sum; graviter aeger sum; morbo exerceor; incommoda mihi valetudo est; morbo conflicter. 3. *Morbus augetur*, die Krankheit nimmt zu. Crescit morbus et ingravescit in dies; ad morbi vehementiam nova in dies fit accessio. 4. *Morbus decrescit*, die Krankheit nimmt ab. Laxatur vis morbi; senescit vis morbi et remittit; morbi fit inclinatio ad sanitatem. 5. *Ex morbo nondum plene convalui*, ich bin noch nicht völlig von meiner Krankheit hergestellet. Etsi contra vim gravitatemque morbi contendam, redeunt tamen commotiunculae aliquae, ut malo me liberarum, aut omnino confirmatum dicere non possim; levari morbo me sentio; nondum ex illa virium debilitate recreari. 6. *Ex morbo convalui*, ich bin von meiner Krankheit gänzlich genesen. Morbo defunctus sum; morbum medicamentis depuli, removi; e morbo evasi; recrebr ex gravissimi morbi longinquitate. 7. *Morbi latius serpunt*, die Krankheiten greifen weiter um sich. Vulgantur contacta in homines morbi; coelestis ira urbes morbis populatur; morbi in agrestes irruunt; ingruunt morbi, et vis mali latissime vagatur. *Usus.* Senescentis morbi remissio profuit. Vi morbi consumptus est; morbo exstinctus est, an der Krankheit sterben.

Mordax, acis, *g. o.* bissig. *Syn.* Aculeatus, dentatus. *Usus.* Mordax solicitudo; homo mordax.

Mordeo, es, momordi, morsum, ere, beißen, wehe thun. *Syn.* Morsu, dente peto, appeto; perstringo, carpo. *Usus. Transl.* Valde me momordit epistola tua. Si ignominia pupugit, par pari referam, nec deerit, quod te mordeat.

Mordicus, beißend, fest. *Syn.* Arcte, tenaciter. *Usus.* Auriculam mordicus obstulit. Perspicuitas, quam mordicus tenere debemus.

Moribundus, a, um, sterbend. *Syn.* In exigua spe trahens animam, moriens. *Usus.* Moribundum vidistis illum. V. *Assisto.*

Morigeror, aris, atus sum, ari, folgen, gehorchen. *Syn.* Morem gero, obsequor, satisfacio, obsecundo. *Usus.* Voluptati aurium morigerari debet oratio. V. *Obedio.*

Morior, eris, mortuus sum, mori, sterben. *Syn.* Emorior, occido, intereo, decedo, animam ago, mortem obeo, mortem oppeto, de vita decedo; e vita discedo, recedo, migro, emigro, demigro, excedo; vitam cum morte commuto; vitam amitto; extremum vitae spiritum edo; vitam deseero; ab hominibus demigro, ago supremum vitae diem; extremum vitae diem morte conficio; morte occumbo; diem obeo; de vita exeo; naturae concedo, satisfacio; e corpore excedo, emigro; morte occumbo; finem vitae facio; animam ef-

Digitized by Google

lo; vitae cursum, vitae curriculum conficio; morte deleor; animam, vitam edo; vita fungor; naturae cedo; e vita cedo; fato concedo; mortalitatem, supremum diem expleo; fato perfungor; ex conspectu hominum morte decedo; rebus humanis eripior; ad Deum excedo; de medio excedo; vitam pono; mortem cum vita commuto; vitam reddo; spiritum reddo; e vita tanquam ex theatro exeo e vita, e medio abeo; ex his tenebris ad sempiternam lucem excedo; morti occumbo; occido et exstinguor; istis corporis custodiis liberor; animus corporis se vinculis relaxat; vita me deserit; anima me relinquit; letum oppeto; morte defungor; naturae debitum reddo; mors me occupat; mors me auferet. *Phras.* 1. *Ex morbo mortuus est*, er ist an der Krankheit gestorben. Morbo absumptus est; vis morbi hominem consumpsit; vitam homini ademit; vitam abstulit; vi morbi oppressus vitam amisit; morbo exstinctus est; morbo naturae debitum reddidit. 2. *Ex vulnere mortuus est*, er ist an der Wunde gestorben. Prolapsus in vulnus, moribundus cecidit; multis vulneribus confectum anima, ultimus spiritus defecit; recepto altius ferro exspirans corruit; vitam in vulnere posuit; sauciatum telo, spiritus pariter ac sanguis liquit; accepto vulnere animam deposuit; linquente spiritu pariter ac sanguine moribundus in arma procubuit. Vulnus vitae finem attulit; sub oculis hostium vitam profudit; vitam finivit. 3. *Mortuus est senex admodum*, er ist in einem hohen Alter verschieden. Naturae modum explevit; naturae cessit, concessit; naturae satisfecit; naturae debitum reddidit; natura ipsa hominem consumpsit; corpus senectus solverat; naturae dissolutione exstinctus est; diem suum non immatura morte obiit; mortalitatem explevit; vivendi curriculum a natura concessum confecit. 4. *Pie sanateque mortuus est*, er ist gottselig entschlafen. Plenus recte factorum gloria ad Deum excessit; ex vitae hujus tenebris ad sempiternam lucem excessit; de vitae statione discessit; in coelum migravit; in vivis, inter vivos esse desiit; ad beatam immortalitatem demigravit; e custodia corporis evolavit; erreptus, exemptus rebus humanis in coelum abiit; amorem hujus lucis immortalium spe bonorum laetus projecit, et ad divinum illud animorum concilium plenus meritis migravit; diem supremum omnibus morientium praesidiis comparatus ad vitae exitum, sacris mysteriis rite procuratus et expiatus, rite munitus et confirmatus, pie religioseque confecit. 5. *Repente mortuus est*, er ist gähling gestorben. Mora hominem repente occupavit, abstulit, subita morte correptus est; supremus eum dies ante occupavit, quam instare crederet; morte repentina oppressus, ereptus est; nil cogitantem vita deseruit; anima reliquit; vis repentina mortis sustulit. 6. *Si more fore ante contingeret*, wenn ich vielleicht eher sterben sollte. Si quid me fieret; si quid humanitus accideret; si me fatum praeriperet. Si quid mihi acciderent; si mors ante obreperet. 7. *Libenter pro patria moriar*, ich will gern für das Vaterland sterben. Libenter pro patria vitam profundam; vitam reddam; spiritum, quem naturae debeo, patriae reddam; pro patria morti occumbam; libenter pro patria fatum excipiam; patriae sanguinem meum largiar; impendam libenter meum patriae spiritum; pro patria ingenti animo letum oppetam. 8. *Cupio, mori*, ich verlange zu sterben. Cupio e vinculis corporis elabi, evolare; cupio relictis rebus mortalibus ad exoptatam immortalitatem discedere; cupio ad vitae metas pertingere; ex hoc carcere emitti; e vitae hujus aerumnis ac calamitatibus morte abduci; de vita exire! lucis hujus usuram reddere; ab hoc exilio ad illam bonis omnibus affluentem regionem transire. 9. *Omnibus moriendum est*, alle müssen sterben. Mors omnibus impendet; omnia hac lege creata sunt, ut morte deleantur, exstinguantur; mortem nemo effugiet; omnibus ad mortem irrevocabili decreto decurrendum est; suprema necessitas omnibus est subeunda. *Usus.* Sapientissimus quisque aequissimo animo moritur.

Morer, aris, atus sum, ari, verweilen, verziehen, sich aufhalten. *Syn.* Cunctor, in mora sum; maneo, commoror. *Adv.* Diutius, parum, valde. *Phras.* 1. *Nescio, quamdiu Venetiis moraturus sim*, ich weiß nicht, wie lange ich mich zu Venedig aufhalten werde. Nescio quantum temporis positurus sim, quot mensium mea Venetiis commoratio futura sit; quantam moram Venetiis facturus sim; quanto tempore Venetiis detinendus sim. 2. *Alia ex aliis me morantur*, es hindert

Digitized by Google

und säumet mich eines nach dem andern. Moram injiciunt; distinent me alia ex aliis; alia ex aliis me tenent; remorantur. V. *Mora*. *Usus*. 1. Brutus valde moratur, non tergiversans, sed expectans. 2. *Impedio, retardo, moram affero*, aufhalten, verhindern. Non morabor te, quin mox conscendas. V. *Differo*.

Morose, unfreundlich, wunderlich. *Syn*. Fastidiose, importune. *Usus*. Piso iracundius respuebat ineptias hominum, sive ingenuo liberoque fastidio.

Morositas, tis, f. Widersinnigkeit, mürrisches Wesen. *Syn*. Difficultas.)(*Comitas, humanitas*. *Epi*. Inutilis, odiosa. *Usus*. Ne irascamur importune petentibus, ne in morositatem inutilem et odiosam incidamus.

Morosus, a, um, wunderlich, widersinnig, verdrießlich. *Syn*. Difficilis, inhumanus, importunus.)(*Facilis, comis*. *Usus*. Senes anxii sunt, morosi, iracundi, difficiles. Mulier stomachosa et submorosa. V. *Durus, asper; inhumanus*.

Mors, tis, f. Tod. R. *a μόρος*. *Syn*. Interitus, occasus, fatum, letum exitus, discessus, supremus alicujus dies, excessus e vita, dissolutio naturae. *Epi*. Acerba, atrocior, bona, bellica, peregrina, bona, certa, communis, consentanea vitae, crudelis, miserabilis, divinior, dubia, extrema, fatalis, foeda, gloriosa, fortunata, fraterna, matura, honesta, indigna, immatura, levior, media, melior, misera, nefaria, paterna, perniciosa, propinqua, repentina, teterrima, stabilis, subita, tuspis, voluntaria, vulgaris. *Usus*. Mortem alicui minitari, drohen. Mortem alicui affere, offerre, morte afficere, multare, umbringen. Ad mortem mittere, dare aliquem, zum Tode übergeben. Mortem sibi accelerare, mortem sibi consciscere, sich entleiben. Mortem oppetere, obire, cum vita commutare, morte deleri, sterben. V. *Morior*.

Morsus, us, m. Biß. *Epi*. Acer, immanis, viperinus, ulceratus. *Usus*. Acer morsus doloris.

Mortale peccatum, vulg. Todsünde. Crimen mortiferum, letiferum, capitale, letalis noxa, letalis noxae piaculum, pestifera animi macula. V. *Pecco*.

Mortalis, e, sterblich. *Syn*. Morti obnoxius, dissolubilis.)(*Immortalis*. *Usus*. Mens soluta et libera, segregata ab omni concretione mortali. Pro mortali conditione vitae immortalitatem estis consecuti. Sciebam me genuisse mortalem. V. *Homo*.

Mortalitas, atis, f. Sterblichkeit. *Syn*. Mortalis vitae conditio, naturae communis fragilitas. *Usus*. Omne, quod ortum est, mortalitas consequitur. Multa illi supra mortalitatem sunt attributa.

Mortarium, ii, n. Mörser. *Usus*. Contundere in mortario.

Mortifer, a, um, tödtlich. *Syn*. Pestifer, perniciosus, letalis, mortem afferens.)(*Salutaris*. *Usus*. Morbus, plaga, vulnus mortiferum.

Mortificatio, onis, f. Abtödtung seiner selbst. Corporis afflictatio, asperitas vitae voluntaria.

Mortifico, as, are, abtödten. Corpori aegre facio, acriter mihi impero; arcte et contente me habeo; noxias frango cupiditates; duriter ac inclementer me tracto; genium defraudo. V. *Domo, edomo, disciplina*.

Mortuus, a, um, todt, verstorben. *Syn*. Morte deletus, consumptus; fato perfunctus; sensu ac vita carens. *Adv*. Brevi, intestato, omnino, proxime, repentino, acerbe. *Usus*. A mortuis excitare. Infra mortuus amandare.

Mores, um, m. Sitten. *Phras*. 1. *Est optimis moribus adolescens*, er ist ein Jüngling von sehr guten Sitten. Moribus est gravissimis et humanissimis; natura sanctis et religiosis; modestis, et ad capienda praecepta molliorbus; summa facilitate et comitate; mira facilitate et jucunditate naturae. Mitis ingenii juvenis est, moribus placidis, liberalibus, summa suavitate temperatis *vel* conditis, ingenui, placidi, et comiter facilis multa documenta sunt; singulari est morum elegantia; cultissimis est moribus et omni humanitate perpolitis. 2. *Moribus est malis*, er ist von übeln Sitten. Pravis est moribus et protervis; barbaris et immanibus; corruptis et perditis; violento et ingenio, et indomito: summa est ingenii asperitate, homo est effuse petulans, nequam et improbus, protervus, petulans, ignavus; homo semissis, nichtswerthester Mensch. 3. *Ad mores suos cito rediit*, er ist geschwind wieder auf das vorige Leben gerathen. Cito rediit ad ingenium; recepit se ad ingenium suum; in eandem vitam revolutus est; ad pristinam vitae consuetudinem revertit, se retulit, revocavit. 4. *Mores deficiunt*, die guten Sitten nehmen ab. Desident mores, labuntur; ire coeperunt praecipites; disciplina morum paullatim fluere ac inclinari coepit. V. *Disciplina*. *Usus*. Aliquem in suos mores formare, einen auf seinen Schlag abrichten.

Mos, ris, m. Brauch, Weise, Gewohn-

Digitized by Google

heit. *Syn.* Consuetudo, institutum, ritus, disciplina, usus, modus. *Epi.* Accusatorius, antiquus, austerus, civilis, communis, conscius, perversus, usitatus, verus, novus, patrius, domesticus, regius, rhetoricus. Amabiles, boni, modesti, commodi, corrupti, dispares, extremi, faciles, feri, grati, immanes, improbi, imperiti, barbari, justi, integri, religiosi, timidi, mali, molesti, perditi, rustici, suaves, severi, temperati, feri. *Phras.* 1. *Moris est*, es ist der Brauch. In more; in more positum est; more comparatum, confirmatum est; consuetudo fert; consuetudinis hoc est; consuetudo est, mos est; mos obtinuit; mos fert, more receptum est; jam inde a majoribus consuetudo tenet, obtinet, ita fert, vetus hoc est, ut etc. 2. *Morem suum servat*, er bleibt beym alten Gebrauche. Instituto suo utitur; institutum suum tenet, servat; solemne suum servat; morem suum obtinet, tenet, retinet; propositum suum tenet; institutum suum sequitur; antiquum obtinet. *Usus.* Hoc factum est more et modo. In more majorum id non fuit. Meo more agam. More barbarorum fungi, barbarisch hausen. Abhorret id a more nostro, das ist bey uns nicht der Brauch. Decedere de more et instituto, von seiner Gewohnheit abweichen. Revocare veterem morem, den alten Brauch wiederum einführen. Morem inducere, in morem aliquid inducere, transferre, perducere, eine Gewohnheit einführen. Morem eum posteri acceperunt, die Nachkommen nehmen diesen Brauch an. Tenues reliquiae pristini moris haerent, es ist noch etwas Weniges von dem vorigen Brauche übrig. Mos ille ac consuetudo inveteravit, der Brauch ist fast abgekommen. Non recedam a more et consuetudine, ich werde es bey dem Alten lassen. V. *Consuetudo.*

Motio, onis, f. Bewegung. *Syn.* Motus, commotio. *Epi.* Continuata, perennis, transversa, dispar, suavis. *Usus.* 1. Orbium coelestium motio. 2. *Affectus*, Neigung. Motiones animi.

Motus, us, m. Bewegung. *Syn.* Motio, agitatio, impulsus.)(*Status. Epi.* Acerrimus, alienus, asper, celer, certus, necessarius, constans, deformis, divinus, dulcis, externus, igneus, inanis, incertus, incredibilis, interior, jucundus, magnificus, minimus, naturalis, novus, opinabilis, oratorius, pronus, obliquus, supinus, repentinus, sempiternus, solutus, temerarius, turpidus, venustus, voluntarius. Accommodati, admirabiles, aversi, ubores, acuti, constantes et rati, dispares, dissimiles, finiti, aequabiles, inimici, non temperantes, liberi, magni, odiosi, palaestrici, mediocres, soluti, vagi, turbulenti, volucres. *Usus.* 1. Deus motum dedit coelo. Animalia motu cientur interiori. In maximis motibus et mutationibus coeli. 2. *Affectus*, *perturbatio*, *commotio*, Gemüthsbewegung, Verwirrung. Magnos animorum motus efficere. Motus animi rationi obtemperantes. Motus cogitationis celeriter agitatus. Nunquam animus agitatione motuque vacuus est. 3. *Concursus*, *turba*, *tumultus*, Zusammenlauf, Tumult. In quo motu temporum, quanta conversione rerum versamur! Catilinae insanos motus cohibuit, compressit. Motum concitare, moliri. Motus reipublicae afferre. Magno res in motu est. *Motu proprio*, *vulg.* von freyen Stücken. *Latine*: sua sponte.

Moveo, es, movi, motum, ere, bewegen. *Syn.* Cieo, agito, impello; pello, verso, ago, efficio, excito, allicio, pellicio, induco. *Adv.* Conjuncte, leviter, longius, magnopere, mirabiliter, necessario, permultum, valde, vehementius, acute, constanter, dulciter, facile, fortuito, immoderate, inaniter, jucunde, libere, mediocriter, non ita placide, solute, peracute, tardius, vehementer, velociter, vere. *Phras.* 1. *Movit oratione sua hominum animos*, er hat die Herzen der Zuhörer gerührt. Animos flexit, animos incendit, accendit, motum animis attulit; mentes hominum allexit, voluntates impulit, quo volebat. Valebat ejus oratio ad fingendas hominum voluntates, et quo vellet, ducendas; valebat ad motus inflammandos. Motus animorum ita miscuit, sensus mentesque hominum ita pertractavit, nemo ut resisteret; flexit mentes hominum fregitque ejus oratio; uno sermone animos omnium, quo vellet, perduxit. Perculit animos ejus oratio, et in audientium animis aculeum defixit, reliquid. Ad stimulandos hominum animos aculeum habuit ejus oratio; ita percussit ac quatefecit hominum animos, tanquam in ejus manu omnium voluntates essent; ad sententiam suam populi animos deduxit; in suam sententiam omnium mentes oratione convertit. 2. *Motus sum ejus precibus*, ich bin durch sein Bitten bewogen worden. Adductus precibus, impulsus lacrimis, invitatus; inductus precibus cessi. *Usus.* 1. Ursere illi, ut nos loco moverent. 2. *Abduco*, abwenden, abtreiben. Movere aliquem de sententia. Senatu movere. 3. *Muto*, verändern. Tot annorum possessiones movere

Digitized by Google

minum; sic vivitur; sic natura comparatum est; ita fert hominum consuetudo; sic sunt homines. 2. *Quamdiu mundus stetit*, so lange die Welt gestanden ist. Post natos homines; post hominum memoriam, post natum hominum genus. 3. *Quamdiu mundus stabit*, so lange die Welt stehen wird. Dum genus hominum erit. 4. *Quidquid in mundo est*, Alles, was in der Welt ist. Quidquid coelum suo ambitu complectitur; quidquid in se continet orbis terrarum; quidquid in orbe terrarum est. 5. *Egregie se accomodare novit mundo*, *vulg.* er schicket sich wohl in die Welt. Mores ex hominum moribus feliciter effingit; vitae rationem ad communem vivendi modum belle exigit; vitam ex usu hominum agit; ex communi lege metitur, ad communem vivendi morem mores exigit, fingitque suos. V. *Seculum*. *Usus*. Naturam mundi et pulchritudinem contemplari. Democritus ait, innumerabiles esse mundos. Mundi aetates, partes.

Munero, as, are, *vel* Muneror, aris, atus sum, ari, beschenken. *Syn.* Largior. *Adv.* Opipare. *Usus*. Opipare me muneratus est. V. *Remuneror*.

Munia, orum, n. Amt, Verwaltung. *Syn.* Munera, onera. *Usus*. Suis cervicibus publica munia sustinere. Obire munia. V. *Officium*, *munus*, *magistratus*.

Municeps, cipis, m. Landgenoß. *Syn.* Civis, popularis, qui e municipio est. *Epi.* Honestissimus, ornatissimus. *Usus*. Municipes sunt cives Romani suo jure et legibus suis utentes; muneris tantum cum populo Romano honorarii participes, a quo munere capessendo appellari videntur.

Municipalis, e, bürgerlich. *Syn.* Ex municipio. *Usus*. Homines municipales et rusticani.

Municipium, ii, n. Mitgenossenschaft, Stadt, Flecken. *Syn.* Conventus, colonia. *Epi.* Antiquissimum, clarissimum, fidelissimum, frequentissimum, frequens, moestumque, gratum, grave, firmum, honestum, illustre, immune, integerrimum, rusticanum, totum. Reliqua, rusticana, vetera. *Usus*. Scis, cujus municipii sim.

Munifice, freygebig. *Syn.* Liberaliter, large, prolixe. *Usus*. Munifice et large dare aliquid.

Munificus, a, um, freygebig. *Syn.* Liberalis, largus. V. *Liberalis*.

Munimen, inis, *vel* Munimentum, i, n. Schanze, Befestigung, Bollwerk. *Usus*. Illa quoque fossa haud pe[illegible] munimentum.

Munio, is, ivi, itum, ire, befestig[illegible] umschanzen. *Syn.* Firmo, confirmo, [illegible] vallo, sepio, obsepio; paro, ador[illegible] *Adv.* Praeclare. *Phras.* 1. *Urbem muni*[illegible] eine Stadt befestigen. Firmissimis prae[illegible] diis munimentisque firmare; vallo fos[illegible] que cingere; quasi septimento aliquo v[illegible] lare; fossam et alia munimenta urbi c[illegible] cumjicere; aditus omnes fossis aggerib[illegible] que praesepire; novo munimenti gene[illegible] impedire, sepire. 2. *Castra egregie m*[illegible] *nita habemus*, wir haben ein wohl be[illegible] stigtes Lager. Castra ita firmavimus, [illegible] nihil tam clausum ad exitus, tam se[illegible] tum undique, tam tutum ad custodia[illegible] nec fieri, aut cogitari possit; castra [illegible] omni parte praemunita, praesidiis mi[illegible] tum tecta; probe obvallata; munitionib[illegible] valida habemus; castra vallo, vallu[illegible] congestis arboribus septum habemu[illegible] nequa intrare in munimenta hostis possi[illegible] V. *Munitas*. *Usus*. 1. Munite comm[illegible] nem arcem bonorum, obstruite perfug[illegible] improborum. 2. *Sterno*, *facio*, machen [illegible] zubereiten. Munire viam sibi ad honore[illegible] 3. *Reparo*, *reficio*, erneuern, ausbessern [illegible] Munire alveum, ripam, aditum 4. *Trans*[illegible] Viam et aditum ad aliquem sibi munir[illegible] Tueri et munire se adversus incumbenti[illegible] discrimina; benevolentia multorum s[illegible] munire.

Munitio, onis, f. Schanze, Festungswerk, Festungsbau. *Usus*. Operibus e[illegible] munitionibus sepire urbem. Operis mu[illegible] nitione, et concursu militum, et telo[illegible] rum repulsu submotus hostis.

Munitor, oris, m. Schanzgräber.

Munitus, a, um, befestiget, umschan[illegible] zet. *Syn.* Septus, vallatus; armatus, sti[illegible] patus. *Phras.* 1. *Locus natura munitus*, ein von Natur befestigter Ort. Oppidum positu munitum; locus ipse satis posi[illegible] tu defensus; oppidum loci natura tu[illegible] tum a periculo; defendit se ipse locus; ipsa loci natura facile repellit pericu[illegible] lum; in ipso loco satis est ad firmita[illegible] tem praesidii; oppidum ingenio situs; locique natura, firmum. 2. *Locus arte munitus*, ein durch Kunst befestigter Ort. Munitum manu oppidum. Munitus opere locus, Locus munitionibus obseptus; objectis aggeribus a periculo tatus. V. *Munio*. *Usus*. 1. Munitus firmissima hominum benevolentia. Urbs natura ac loco munita, succincta portubus, armata muris. Regulus virtutum praesidio munitus. Munitus ad vitae custo-

Digitized by Google

liam. 2. *Transl.* Sapientia munitum pe-
:tus gerere.

Munus, eris, n. Geschenk, Gabe, Amt, Pflicht. *Syn.* Donum, beneficium, lar-
itio; officium, provincia. *Epi.* Aedi-
itium, amplum, gratum, annuum, can-
lidatorium, consulare, dignum, exple-
um, divinum, exiguum, extraordina-
ium, latum, magnificum, mediocre, per-
ectum, praeclarum, provinciale, pro-
rium, publicum, servile, sordidum,
nristinum, senatorium, certum. *Phras.*
. *Muneribus corrumpi se sinit*, er läßt
ich mit Geld bestechen. Muneribus faci-
e delenitur; pretio sollicitari, atque
tiam labefactari fides ejus solet; pre-
io addictam fidem gerit; est quem pe-
unia non oppugnes modo, sed expu-
nes; venalem habet pretio fidem;
uaestui omnia in illo sunt venalia,
ides, jusjurandum; aequitas. 2. *Munus*
licui imponere, Einem ein Amt auftra-
en. Muneri aliquem praeficere, prae-
onere; munus alicui assignare; par-
es judicis, quaestoris etc. dare, impo-
ere; imponere alicui personam judi-
is etc. Provinciam alicui decernere,
are, tradere; provinciae, procuratio-
i praeficere; procurationem commit-
ere. 3. *Munus aliquod gerere*, ein Amt
erwalten, bekleiden. Munus sustinere,
bire, exequi; muneri praeesse; mune-
i fungi; provinciam habere, sustine-
e, obire, administrare; liberaliter, dex-
ereque munia obire; procurationem
abere; personam judicis etc. sustine
e, gerere, tenere, tueri; partes judi-
is agere. 4. *Munus mihi obtigit*, ich
abe ein Amt bekommen. Munus mibi ob-
enit; mihi mandatum est; ad procu-
ationem ejus muneris vocatus sum;
rovincia mihi obvenit; obtigit; pro-
inciam cepi, accepi. 5. *Munere hoc*
rbatus est, er ist des Amtes entsetzet
orden. Munus illi ereptum est; a pro-
uratione amotus; procuratione pri-
atus; munere exutus est; ea provin-
ia illi abrogata est; ejus muneris par-
es illi ereptae sunt. 6. *Muneri suo sa-*
isfecit, er hat sein Amt wohl verrichtet.
lunere egregie perfunctus est; munus
ro sua et reipublicae dignitate gessit;
artes eas egregie sustinuit, egit, tui-
us est; nihil in eo munere gerendo
fficii, nihil diligentiae desiderari pas-
us est; summam ex eo munere lau-
em collegit, tulit, retulit; sibi pepe-
it, comparavit; officium integre, cu-
ulateque praestitit. 7. *Hoc tui mu-*
ris est, das stehet dir zu. Hae partes
tuae sunt; id tuum est; tui officii est;
tuum id munus est, tuarum id partium
est; ad te, ad tuum officium pertinet;
tuae curationis res isto est; tua ista
curatio est. *Usus.* 1. Munera dare, largi-
ri, mittere, afferre. Munera sua apud
aliquem bene collocare. Munus concin-
nare. Munus verbis ornare. Muneribus
populum delinire. 2. *Officium*, *Provin-*
cia, Amt, Pflicht. Ad munus aliquem
instruere. Muneri praeficere aliquem.
Munus partes, personam Consulis sus-
cipere. Muneri succedere. Munus de-
fugere. Munerum immunitatem ali-
cui dare. V. *Donum*, *officium*, *magi-*
stratus.

Munusculum, i, n. ein kleines Ge-
schenk. *Syn.* Donum exiguum, tenue mu-
nus. *Epi.* Tenue. *Usus.* Munuscula non
ingrata misit.

Muralis, e, zur Mauer gehörig.
Usus. Tormentum murale; muralis co-
rona.

Muria, ae, f. Salzlacke, Salzwas-
ser. *Syn.* Aqua multo sale condita. *Usus.*
Caro muria condita. Piscis muriae in-
coctus.

Murmur, uris, n. Geräusch, Mur-
meln. *Syn.* Fremitus, mugitus, strepi-
tus. *Usus.* Murmur ortum aliorum cum
assensu, aliorum assentientes increpan-
tium.

Murmuro, as, avi, atum, are, rau-
schen, murmeln, flistern. *Usus.* Fremitus
murmurantis maris.

Murus, i, m. Mauer. *Syn.* Moenia,
paries. *Epi.* Firmissimus. *Phras.* 1.
Muri pars tormentis dejecta est, es ist
in der Stadtmauer durch Schießen eine
Oeffnung gemacht worden. Pars muri tor-
mentis labefactata est; murorum pin-
nae frequentibus tormentorum ictibus
detersae sunt; pars moenium torman-
tis prostrata, diruta, deturbata aditum
hosti patefecit; verberata crebris tor-
mentorum ictibus moenia ruinam tra-
xere; disjecta tormentis moenia; pars
una muri tormentis diruta continenti-
bus ruinis urbem nudavit; murus cum
ingenti fragore procidit; oppidum rui-
nis moenium est patefactum; tormen-
torum tot ictibus secuta murorum stra-
ges; murorum hiatus; moenium rui-
na, quassati muri labes; imposita mu-
ris plaga ruinam impulit. Quassata pars
muri ruinam dedit, ruina collapsa est,
ruinam fecit; crebri tormentorum ictus
muri ruinam, stragem edidere. Convul-
sa tormentorum ictibus moenia et dis-
jecta sunt. 2. *Muros tormentis ferire*,

Digitized by Google

Bresche schießen. Muros tormentis quatere, labefactare; munimentorum ruina aditum in urbem moliri; crebris tormentorum ictibus moenia verberare; in muros impressionem facere. 3. *Murorum hiatum reparare*, die Bresche, Oeffnung in der Mauer, ausbessern. Quassatam muri partem objectis saxis reficere; moenium ruinam instaurare; muri labem obducta raptim lorica defendere; pinnas loricasque ex cratibus artexere; pluteos vallo addere; desidentem murorum labem pluteis cratibusque reficere, sarcire. 4. *Hostes ex murorum ruina depellere*, den Feind von der Bresche abtreiben. Ad prostrati muri ruinas; ad ruinosam muri labem; ad quassatum muri hiatum; ad labefactam muri partem hostes irruptionem molientes arcere; hostem impressionem in munimentorum ruinas facientem depellere; ex ipsis moenium ruinis hostem submovere. *Usus*. Leges propugnacula et muri sunt tranquillitatis et otii. Muro urbem sepire, cingere, circumdare. Murum ingentis altitudinis duximus. Facile subrultur ex imo murus, quod caementa non calce durata sunt, sed interitia luto, structurae antiquae genere. Murus humilior et scalis facile superabilis.

Mus, muris, m. eine Maus. *Usus*. Platonis Politiam nuper mures apud me corroserunt. Clypei a muribus derosi.

Musa, ae, f. Gesang, Kunst. Musae, arum, f. *Epi*. Agrestiores, mansuetiores, proximae, pulchellae, superiores. *Usus*. Cum omnibus Musis rationem habere cogito. Quis tam aversus a Musis? wer ist dem Studieren so abhold? Quis cum Musis, id est, cum humanitate ac doctrina, non habet commercium? Cum Musis commercium habet unice. Mansuetiores Musae. Cum Musis se delectare. V. *Litterae*.

Musca, ae, f. eine Fliege, Mücke. *Usus*. Puer, abige muscas. Depellere muscas. Ne musca quidem.

Muscosus, a, um, moosig. *Usus*. Nihil alsius, nihil muscosius.

Muscus, i, m. Moos. *Usus*. Saxum saepius volutum non obducitur musco.

Musica, ae, f. Musik, Tonkunst. *Syn*. Cantus, symphonia. *Phras*. 1. *Musica valde delector*, die Musik ergetzet mich sehr. Musicae studio sonorum capior; nervorum, vocumque cantibus, tibiis modulate canentibus; fidiculis numeroso sonantibus, varietate sonorum; molissimis et delicati[illegible] flexionibus mirifice delect[illegible] scienter fidium nervis, vocu[illegible] te ac varietate concitari ani[illegible] menter sentio. 2. *Ille textum [illegible] musicam, vulg.* er hat den Text, i[illegible] die Musik dazu gemacht. Ille mate[illegible] subjecit, ego modulate illam descri[illegible] ille verba, modos ego ac numeros a[illegible] veni; voces ille subjecit, ego modis m[illegible] sicis illigavi. 3. *Interea musica instrumentalis fuit, vulg.* unterdessen hat m[illegible] mit Instrumenten eine Musik gemacht. I[illegible] terea tibiis fidibusque modulate can[illegible] batur; sub haec cantus nervorum [illegible] tibiarum personabat; cantatum int[illegible] rea tibiis fidibusque; interea symph[illegible] nia, pulsis scienter fidium nervis, c[illegible] nebat. *Usus*. Leges musicae. Mu[illegible] cam Damon et Aristoxenus tractaverun[illegible] V. *Cano*.

Musicus, i, m. Musicus. *Syn*. M[illegible] sicis eruditus, symphoniacus, qui voc[illegible] fidibus etc. canit. *Usus*. Musici, qui era[illegible] quondam iidem Poëtae.

Mustaceum, i, n. Kuchen, Fladen. C[illegible] bi genus. *Usus*. Laureolam in mustace[illegible] quaerere, mit geringen Sachen gro[illegible] Lob erlangen wollen.

Mustela, ae, f. Wiesel. *Usus*. Mu[illegible] stela catulos suos quotidie transfert.

Mustum, i, n. Weinmost. *Epi*. N[illegible] vum, dulce. *Usus*. Nova ista quasi d[illegible] musto et lacu fervida oratio.

Mutabilis, e, veränderlich. *Syn*. Quod habet mutationem. *Phras*. *Vala[illegible] mutabilis homo est, vulg.* er ist ein wa[illegible] kelmüthiger Mensch. Animum ex levibu[illegible] fortunae momentis suspensum gerit [illegible] parum constat. V. *Varius, inconstans*. *Usus*. Omne corpus mutabile. Mutabil[illegible] vulgus. Polypo mutabilior. Sidera m[illegible] tabili ratione labuntur. V. *Varius, in[illegible] constans*.

Mutabilitas, atis, f. Veränderlich[illegible] keit. *Usus*. Inconstantia et mutabilita[illegible] mentis.

Mutatio, onis, f. Veränderung, Ab[illegible] wechselung. *Syn*. Permutatio, motus, con[illegible] versio, inclinatio. *Epi*. Crebra, magna[illegible] manifesta, misera, suspiciosa, imbecil[illegible] lis, minuta, varia. *Usus*. Optimus es[illegible] portus poenitenti mutatio consilii. Co[illegible] loris, morum, officiorum mutatio. Mu[illegible] tationes quatuor temporum. Mutatio[illegible] nem moliri, facere, subire. Magnam [illegible] voluntatis mutationem afferre.

Mutilo, as, avi, atum, are, verstümmeln. *Syn*. Diminuo. *Usus*. Mutilatum

Digitized by Google

ıercitum in Galliam duxit. Naso, au-
ibus, membrorum parte mutilati.

Mutilus, a, um, verstümmelt. *Syn.* Di-
ıinutus, mutilatus.)(*Integer. Usus.*
lutila quaedam et hiantia loqui. Cor-
ibus mutilus.

Muto, as, avi, atum, are, verändern.
yn. Mutationem facio, permuto, in-
erto, converto, immuto, commuto, va-
io. *Adv.* Turpissime, leviter, paulla-
m, repente, valde. *Phras.* 1. *Locum*
ıutavit, non ingenium, er hat den Ort
ıändert, nicht aber seine Lebensart. Ni-
il de suis institutis immutavit; mores
ıtiquos non exuit, non correxit; no-
um ingenium non induit, nec in di-
ersum animum mutavit; nihil de actio-
um suarum cursu deflexit; loci mu-
ıtione nihil aversus a prioribus insti-
ıtis, nec ad alia se consilia contulit,
ı alios mores non abivit; commutatio
ıci quidem facta est, sed ab ingenio
ıo nihil variavit. 2. *Fortuna mutata*
ıt, das Glück hat sich geändert. Fortuna
ım verterat; fortuna jam variaverat;
ıortunae inclinatio quaedam facta erat;
ım rem conversio rerum et inclina-
o temporum secuta est; fortunae mu-
ıtio in contrarium facta est; paucis
iebus magna erat rerum facta com-
ıutatio, ac se fortuna inclinaverat.
ıes in contrarium verterat. 3. *Mutare*
ıntilium, seinen Entschluß verändern.
alculum reducere; decedere de sen-
ıntia; discedere a sententia. 4. *Mu-*
ıre ferociam, die Keckheit fahren las-
ıen. De asperitate multum lenire atque
ıbmittere; in mores a veteri asperi-
ıte alienos verti; supercilium remitte-
e, ponere. 5. *Tempus concedere ad*
ıutandam sententiam, Einem Zeit geben,
ıine Gedanken zu ändern. Tempus dare
d receptum pertinacis sententiae. *Usus.*
actiones, consilium genus dicendi, mo-
ıs, vestem, sententiam mutare. Civi-
ıtem, solum mutare, wandern. Nihil
ıutavit odor, *nihil mutatus est.*

Mutuatio, onis, f. das Borgen. *Usus.* Multos minutis mutuationibus defraudavit.

Mutuo, gegen einander, wechselweise, hinwiederum. *Syn.* Vicissim, mutuo. *Usus.* Officiis mutuo respondere, Dienst mit Gegendienst vergelten.

Mutuo, wechselweise. *Syn.* Mutue *Usus.* Fac, valeas, meque mutuo diligas.

Mutuor, aris, atus sum, ari, entlehnen, auf Borg nehmen. *Syn.* Mutuam sumo pecuniam; utendum aliquid; accipio. *Adv.* Aliunde. *Usus.* Orator subtilitatem e Philosophia mutuatur, et vicissim reddit ubertatem, orationis, et ornamenta dicendi.

Mutus, a, um, stumm. *Syn.* Elinguis, tacitus.)(*Loquens, eloquens. Usus.* Civitas fracta malis, muta, debilitata metu. Curia elinguis, mutum forum. Tempus mutum a litteris. V. *Obmutesco.*

Mutuum, wechselweise, entgegen, auf Borg. *Usus.* Pecuniam sumere mutuum.

Mutuus, a, um, geborgt, eins ums andere, wechselweise. *Syn.* Par, aequaliter, respondens. *Usus.* Pecuniam dare mutuam, sumere mutuam. Mutuas operas tradere. Beneficentia mutua esse debet. Voluntas mutua. Mutua inter nos officia. In mutua benevolentia amici conquiescunt.

Myoparo, onis, m. Raubschiff. *Syn.* Navis piratica, lembus piraticus. *Epi.* Perennes, inopes, relicti. Egregius, pulcherrimus.

Mysterium, ii, n. Geheimniß. *Syn.* Sacra res occulta. *Epi.* Augustum, tantum. *Usus.* Hoc tacitum tanquam mysterium teneas. Mysteria aperire, enuntiare nefas. Epistolae nostrae multum habent mysteriorum.

Mystagogus, i, m. oberster Priester. *Syn.* Rex sacrorum.

N.

Nae, fürwahr, allerdings. *Syn.* Pro-
ecto, valde. *Usus.* Nae illi vehementer
rrant.

Naenia, ae, f. Grabgesang, Klaglied.
Usus. Naeniae nomine Graeci lugubres
ıntus appellant.

Naevus, i, m. Mangel, Gebre-
chen, Makel. *Syn.* Corporis macula.
Usus. Farina decocta in aceto naevus
tollit.

Nam, denn. *Syn.* Enim, namque, et
enim, siquidem, quippe, nimirum, vide-
licet, sane.

Namque, als, weil. *Syn.* Siquidem.

Digitized by Google

Nanciscor, eris, nactus sum, nancisci, erlangen, bekommen. *Syn.* Invenio, adipiscor, consequor, assequor, mihi obvenit, offertur mihi. *Usus.* Siquid firmitatis, virium, laxamenti nactus fuero. V. *Acquiro.*

Naris, is, Nares, ium, f. Nasenloch. *Syn.* Foramen nasi geminum. *Usus.* Nares semper patent. Fasciculum ad nares admovere.

Narratio, onis, f. Erzählung. *Syn.* Rerum gestarum expositio. *Epi.* Aperta, ficta, brevis, probabilis, dilucida, jucunda, longa, obscura, perspicua, suavis, verisimilis; breves, incredibiles, indoctae, molestae. *Usus.* Narrationes non historico modo, sed prope quotidiano sermone exponere, explicare.

Narrator, oris, m. Erzähler. *Usus.* Imitator et narrator facetus.

Narro, as, avi, atum, are, erzählen. R. *a.* gnarus, *aut a* γνωρίζω, *notum facio. Syn.* Rem gestam narratione expono, demonstro, dico. *Adv.* Bene, hercule, breviter, diligenter, dilucide, enodate, graviter, sane et probe, jucunde, male, memoriter, multum, novissime, probabiliter, venuste, interrupte, ornate, palam, pervarie. *Phras.* 1. *Narratur*, es wird erzählet. Traditum memoriae est; tenet fama; incorruptis rerum gestarum monumentis traditur; fama est, variorum sermonibus jactatur; fama nascitur, surgit, manat, percrebescit, dissipatur, peragrat, pervadit urbem, venit, pervenit ad aures, fama exit de re; memoriae proditum est. 2. *Res dupliciter narratur*, man erzählet es auf zweyerley Weise. Duplex inde fama est; duplex indo de re prodita est memoria; variat fama. 3. *Rem omnem ex ordine narrabo*, ich werde die Sache nach der Ordnung her erzählen. Dicam, eloquar, aperiam, significabo, exponam, explicabo rem omnem, ut gesta est. Scies, cognosces, audies ex me, quae facta sunt. 4. *Rem eandem saepissime narrat*, er erzählet die Sache gar oft. Res gestae narratione aures complet, implet, obtundit, rem eandem saepe auribus inculcat. *Usus.* Plurima de tuis narrantem multa voluptate audivi.

Narthecium, ii, n. Arzeneybüchse, Würzlade. *Syn.* Myrothecium. *Usus.* Medicamenta illa tanquam de narthecio promebat.

Nascor, eris, natus sum, nasci, geboren werden. *Syn.* Orior, in vitam venio, introëo, ingredior, ortum [illegible] lucem edor, suscipior; prima[illegible] aspicio, lucem accipio, alicujus [illegible] procedo, vitae lumen adeo, in lu[illegible] deo.)(*Morior. Adv.* De integro, [illegible] viso, similiter. *Usus.* Suapte sponte [illegible] sci. Pestis homini ab homine nasci[illegible] V. *Orior.*

Nassa, ae, f. Fischerreuße. *Syn.* [illegible] vimineum ad capiendos pisces. *Usus.* [illegible] hac nassa exire cupio, non ad fugam, [illegible] in spem mortis melioris.

Nasturtium, ii, n. Kresse. R. [illegible] nasi tormento, *ex acri ejus odo*[illegible] *Usus translat.* Nasturtium sermonis.

Nasus, i, m. die Nase. *Usus.* Na[illegible] ita locatus, ut quasi murus oculis int[illegible] jectus videatur. Naso suspendere [illegible] quem, Einem eine Nase drehen. *Illude*[illegible] *aliquem.*

Nasutulus, a, um, naseweis. *Usu*[illegible] Uxor dicacula et nasutula.

Nasutus, a, um, naseweis, großnas[illegible] *Usus.* Homo nasutus, ein überklug[illegible] Mensch.

Natalis, is, m. Geburtstag. *Usu*[illegible] Agere diem natalem. Scripsi haec na[illegible] li meo.

Natalis, e, zur Geburt gehöri[illegible] *Usus.* Natale solum. *Patria.* Natal[illegible] dies.

Natalitia, orum, n. Geburtsfe[illegible] *Usus.* Natalitia dare, celebrare.

Natalitius, a, um, zur Geburt geh[illegible] rig. *Syn.* Ad natalem diem pertinen[illegible] *Usus.* Natalitia sidera omnia. Natali[illegible] in hortis dedi.

Natatio, onis, f. das Schwimmen.

Natio, onis, f. Geschlecht, Nation. Sy[illegible] Gens. *Epi.* Eruditissima, levissima, m[illegible] gna, officiosissima, religiosa, tota, acc[illegible] rimae, bellicosissimae, caeterae, comm[illegible] nes, deditae scientiis, exterae, externa[illegible] conquassatae, immanes, inimicissimae[illegible] miserae, multae, sociae, ultimae. *Usu*[illegible] 1. Caesar natione Romanus. Erudita Gra[illegible] corum natio. 2. *Ordo*, Schaar, Geschlech[illegible] Tota natio candidatorum. Natio opt[illegible] matum.

Nativitas Domini, Geburtsfe[illegible] Christi. *Phras.* Augustissimus, et omnium qui post homines natos illuxerunt orbi[illegible] faustissimus dies, quo rerum universa[illegible] rum opifex, Deus, humanis indutu[illegible] artubus, ex Matre Virgine natus est[illegible] Ortus natalis Christi, Servatoris no[illegible] stri.

Nativus, a, um, natürlich. *Usus.* Ho[illegible] jus gentis domesticus et nativus sensus est

Digitized by Google

[illegible]tivum. Verba nativa, simplicia, [illegible]*ponte nata.*

[illegible]ato, as, avi, atum, are, schwimmen. [illegible]. Trano. *Phras.* 1. *Trans flumen [illegible]avit*, er ist über den Fluß geschwom[illegible]. Flumen natando trajecit; in adver[illegible] littus natatione evasit; flumen tran[illegible]it; incubans cortici nando in littus [illegible]sit; secundo primum flumine delatus, [illegible]vi post trajectu, utribus innatans in [illegible]m pervenit; inflati utres eum trans[illegible]ere; subivit aquam, et fluctu diver[illegible]ando in littus enatavit; utribus incu[illegible]s in adversum littus deferebatur. 2. [illegible] *aqua natavit ad urbem*, er ist un[illegible]dem Wasser bis zur Stadt geschwom[illegible]. Aquam subivit et occultae lapsu ad [illegible]em usque penetravit. *Usus.* Natabant [illegible]imenta vino.

[illegible]atrix, icis, f. Wasserschlange. *Ser[illegible]tis genus.*

Natu, der Geburt nach. *Syn.* Aetate. [illegible]as. Grandis natu matrona. Natu ma[illegible], minor. Natu maximus, minimus, *stir[illegible] maximus etc.*

Natura, ae, f. Natur. *Syn.* Commu[illegible] hominum parens, Deus ipse; provi[illegible], solersque mater rerum omnium; vis [illegible]genita, causa intima in rebus universis; [illegible]ndi moles, rerum universitas; *item:* [illegible]genium, indoles, conditio, status. *Epi.* [illegible]ullo acrior, admirabilis, angusta, ani[illegible]alis, antiqua, apta, aspera, beata, mor[illegible]lis, sempiterna, blanda, coelestis, com[illegible]nis, commutabilis, conservatrix, con[illegible]ns, continuata, depravata, deterrima, [illegible]imia, expers rationis, fera, immanis, [illegible]rvida, generata, humida, idonea, ignea, [illegible]nota, imbecilla, importuna, impurissi[illegible]a, inanima, infensa, intelligens, sa[illegible]ens, invicta, locupletior, quasi lena sui, [illegible]ira, mitis, clemens, mortalis, multi[illegible]ex, firmior, obscura, praestans, parens, [illegible]tibilis, perfecta, perpetua, plenior, [illegible]aepotens, prolixa, benefica, propria, [illegible]rovida, solers, pulcherrima, recta, sim[illegible]ex, singularis, socors, spirabilis, supe[illegible]or, tacita, terrena, tristis, recondita, [illegible]ma, varia, vitiosa, universa. Dissimi[illegible]s, divinae, multae, optimae. *Phras.* 1. *[illegible]atura parum in te benigna fuit*, die [illegible]atur ist gegen dich nicht allerdings frey[illegible]big gewesen. Naturam expertus es pa[illegible]m liberalem; satis anguste natura te [illegible]iis copiis instruxit; suis te bonis abun[illegible]are natura noluit; natura sic tecum egit, [illegible]t noverca potius, quam mater fuisse vi[illegible]eatur; non optime de te merita est na[illegible]ura; non multum naturae debes. Non [illegible]t, cur naturae gratias agas. Possum in [illegible]e quidvis potius, quam naturae subsidia laudare. Naturae bona, quibus abundant alii, in te desiderantur, requiruntur, non agnoscuntur. Inops es a naturae bonis; desunt ea, quae natura alioquin; impertit, largitur praesidia. *Nescio, quam nunc naturam sibi assumat*, *vulg.* ich weiß nicht, was er jetzt für eine Art annehme. Nescio, quod novum induat nunc ingenium; in quos mores abeat; in quos mores se formet; quae instituta sequatur. V. *Degenero.* 3. *Naturam nactus est bonam*, er hat ein gutes Naturell. Naturae bonitas in eo eximia, praeclara indoles, humanitas singularis; naturam nactus est eximiam atque illustrem; naturam fautricem habuit in tribuendis animi virtutibus; naturae habitus in eo singularis, ac prope divinus, animus illi e natura bene informatus; animi ingenium magnarum rerum capax et appetens; iis bonis, quae natura data sunt, naturae donis, naturae muneribus, animi dotibus ita ornatus, quidvis ut consequi natura duce posse videatur. 4. *Natura tetrica est*, er ist von Natur unfreundlich. Ea est asperitate naturae, tam acerba indole ac intractata, nihil ut fingi difficilius ac morosius possit; tristi est ingenio ac iliepido; asper moribus ac natura, quae consuetudinem reddit difficilem. 5. *Natura mea talis est*, *vulg.* es ist meine Natur so. Ita natura fert mea; in hos mores me natura finxit; ingenio hoc sum ac indole; ita natura factus sum; sic homo sum. *Usus.* 1. Ad majora nos genuit natura. Natura est, quae mundum omnem continet ac tuetur. 2. *Vis ingenita et potestas rerum*, die angeborne Kraft der Dinge. Natura ipsa nos admonet. Ita natura comparatum. Naturae speculator. 3. *Rerum universitas, mundus*, die ganze Welt. Naturae fabrica incredibilis. In rerum natura quaerenda sunt, quae materia, quae forma. 4. *Essentia*, *vulg.* das Wesen. Cujus rei ea vis est, ea natura. Vis et natura justitiae. 5. *Ingenium*, *mores*, Art, Sitten. Victoria natura insolens. Natura in pueris, ut in spectaculis, cernitur. Homo optima, tristi, recondita natura. Naturae asperitas. Ad naturam eximia quoque ars accedit. 6. *Judicium*, *ratio naturalis*, natürliches Vernunftlicht. Natura duce errari non potest. 7. *Temperatio*, *habitudo*, Beschaffenheit. Corporis natura in aegroto cognoscendo est. 8. *Ortus*, *origo*, *principium*, Ursprung.)(*Ars*, *institutum.* Non naturae, sed instituto quodam id fit. Natura ita erat factus, ut etc. Haec vitia a natura habet.

Digitized by Google

9. *Status, conditio, cursus*, Stand, Beschaffenheit. Ea erat natura temporum illorum, is cursus etc.

Naturalis, e, natürlich. *Syn.* Nativus, innatus, insitus, a natura profectus, *vel* ortus; secundum naturam, naturae congruens, quod a natura est, quod homini naturaliter insitum est.)(*Fucatus, artificiosus. Adv.* Maxime. *Usus.* Naturalis non fucatus nitor. Milvio naturale bellum est cum corvo. Quaestiones, res naturales, *physicae.*

Naturaliter, natürlich, von Natur. *Syn.* A natura, secundum naturam, natura, ipsius naturae habitu. *Usus.* Quod homini naturaliter insitum est, eo uti decet.

Natus, i, m. Sohn, Kind. *Syn.* Filius.)(*Parens, procreator. Usus.* Naturaliter a procreatoribus nati diliguntur. *Vox alioquin Poëtis frequentius in usu, quam oratoribus.*

Natus, a, um, geboren, erzeugt. *Syn.* Natus, editus, procreatus, progenitus, prognatus, alicujus satu, *vel* partu editus, in lucem editus. *Adv.* Fortuito, necessarie, optime, ex improviso. *Usus.* Honesto, amplo, obscuro loco natus; patricio sanguine natus. Scipio ad excidium Carthaginis natus. Aptus, factus; aptus, natus ad omnem eloquentiam. Quidam ita habiles, ut non nati, sed ab aliquo. Deo ficti videantur. Natus servituti, abdomini.

Navale, is, n. Arsenal, Schiffstelle. *Syn.* Armamentarium, locus, in quo naves ac opera navalia fiunt et servantur. *Usus.* Muri, portus, navalia.

Navalis, e, zum Schiffe gehörig. *Usus.* Pugna, disciplina navalis, bellum navale.

Navarchus, i, m. Schiffherr. *Syn.* Gubernator et magister navis, navicularius.

Nauci, nichts werth. *Syn.* Juglandis putamen, res nihili. *Usus.* Nauci facio, nauci habeo.

Naufragium, ii, n. Schiffbruch. *Syn.* Jactura, quae fit nave fracta. *Epi.* Aeterna, maxima, missa, extrema. *Phras. Naufragium passus est*, er hat Schiffbruch gelitten. Navem fregit; naufragium fecit; naufragio interiit; fractae navis et fortunarum jacturam fecit; naufragio periit; navis onere suo plane capta atque depressa est. Navis expulsa atque ejecta fluctu, fracta est, elisa est; navis hausta mari est; confracta illi navis est; navis procellis diu quassata, postremo demersa est; navis jactatu ventis, tempestatibus vexata, postremo fluctibus cessit. *Usus.* 1. Naufragium facere. Naufragium reficere, colligere. Naufragio projici, expelli. 2. *Transl. Calamitas*, Mühseligkeit. In naufragio rei publicae, fortunarum, rerum, rei familiaris, patrimonii. Haec una e naufragio tabula mihi superest. Tot clarissimorum regum, ducumque naufragia considera. V. *Navis.*

Naufragus, a, um, schiffbrüchig. *Syn.* Naufragio ejectus, mari haustus, qui naufragium facit. *Epi.* Natans, stupiens. *Usus.* Corpora, saxa naufraga.

Navicula, ae, f. Schiffchen. *Syn.* Parva navis, lembus, navigiolum.

Navicularia, ae, f. Schifferkunst. *Syn.* Ars nautica. *Usus.* Navicularian facere.

Navicularius, ii, m. Schiffmann. *Syn.* Naviculator, navarchus, navis gubernator.

Naviculator, oris, m. Schiffmann. *Syn.* Navicularius.

Navigabilis, e, schiffreich. *Usus.* Flumen navigabile.

Navigatio, onis, f. Schifffahrt. *Syn.* Navigationis cursus, cursus navalis. *Epi.* Bona, hiberna, odiosa, longa, hiemalis, portuosa, perdifficilis, vehementior. *Usus.* Tandem diutina navigatione in portum veni.

Navigium, ii, n. Schiff. *Syn.* Navis. *Usus.* Proficisci probo navigio, bono gubernatore ac tranquillitate. V. *Navis.*

Navigo, as, avi, atum, are, schiffen. *Syn.* Navi, in navi vehor, navem ago. *Adv.* Bellissime, bene, caute, commode, considerate, diligenter, expeditius, explorate, feliciter, incommode, omnino, periculose, prospere, quam cautissime, recte, strenue, tarde, tardius, temere, tuto, ultro citroque. *Phras.* 1. *Tempus est navigandi*, es ist Zeit, zu Schiffe zu gehen. Non solum nauta significat, sed etiam favonius ipse insusurrat, navigandi tempus esse. Anni tempus navigabile jam praebet mare; nacti idoneum tempus et ventum, e portu exeamus. 2. *Vix navigavimus ex portu*, kaum sind wir aus dem Hafen abgeschifft. Vix navis solvimus; vix oras resolvimus, anchoras praecidimus, vellimus; vix conscendimus; vix anchoras praecidimus; vix e portu eximus; vix e conspe

Digitized by Google

ctu terrae ablati sumus; vix malum ereximus, vela pandimus; vix navi profecti sumus; vix in altum vela dedimus; vix in altum profecta navis; vix anchoras sustulimus; a terra solvimus, vento nos dedimus. 3. *In Graeciam navigat*, er schiffet nach Griechenland. In Graeciam transmittit; in Graeciam flectit; in Graeciam cursum dirigit; in Graeciam transportatur, cursum tenet, navibus proficiscitur, trajicit; in Graeciam transvehitur, vela dat, vela facit. 4. *Ex Austria in Hungariam navigavit*, er ist aus Oesterreich nach Ungarn geschiffet. Secundo Danubio descendit, defluxit in Hungariam; secundo flumine in Hungariam delatus est; secundo flumine bellissime in Hungariam decurrit. 5. *Cum prope Africae littora navigarem*, da ich neben der Küste von Afrika vorbey schiffete. Cum oram Africae legerem; navi praeterveherem; Africae littus raderem; cum praeter Africae littus velis ferrer; cum Africae littus praeterveherer. 6. *Genuam navigavi*, ich bin nach Genua gesegelt. Ad Genuam navibus accessi; in portum Genuensem descensionem feci; exscensionem feci; navim adverti Genuensem in portum; navim appuli; navi appulsus sum Genuensem ad portum. V. *Appello*.

Navis, is, f. Schiff. R. *a* νᾶυς. *Syn.* Navigium. *Epi.* Bona, constrata, magna, idonea, inanis, instructa, ornata, longa, maxima, oneraria, onusta, optima, parva, plena, postrema, pulcherrima, referta, recta, rostrata, salva, tuta ac fidelis. *Usus.* Navim aedificare, comparare, instruere, fabricare, ornare, bauen, ausrüsten. Navim conscendere; in navem ascendere, se collocare, zu Schiffe gehen. Navem ex portu educere, absegeln. Navem subducere, auf das Land bringen. Navim ad littus appellere, ausländen. E navi egredi, desilire, se projicere, aus dem Schiffe springen. Navem frangere, in ipso portu evertere, ex maximis turbinibus ereptam in portu amittere, scheitern, Schiffbruch leiden. Navis tormentis hostilibus depressa interiit, zu Grunde geschossen werden. Navis in vadum illisa est, ist gestrandet. Naves in vadis afflictantur, eliduntur, werden beschädiget. Navim reficere laceratam, colligere de integro, et ornare, ausbessern. Naves firmare, et anchoris infrenare, ankern. Naves in anchoris exspectant, commorantur, vor Anker liegen.

Navitas, tis, f. Fleiß, Emsigkeit. *Syn.* Industria, opera.)(*Ignavia.* *Usus.* Navitas tua et animus in rempublicam est admirationi. V. *Diligentia.*

Naviter, fleißig, emsig. *Syn.* Strenue. *Usus.* Naviter dicere, pugnare. V. *Diligenter.*

Navo, as, avi, atum, are, erweisen, anwenden. *Syn.* Praesto, exhibeo. *Usus.* Operam alicui et studium navare. Suffragia alicui, benevolentiamque navare. Navare atque venditare suam operam alicui.

Nausea, ae, f. Ekel. *Syn.* Stomachi fastidium. *Usus.* Navigavimus sine timore et nausea. Ne nauseae molestiam susciperes aeger.

Nauseo, as, avi, atum, are, ekeln. *Syn.* Stomachi fastidio laboro, abhorreo. *Phras.* *Nauseo pisces*, ich habe einen Ekel vor den Fischen. Fastidio sunt pisces; fastidium stomacho movent, generant pisces; nauseam movent, afferunt, generant pisces. *Usus.* Sudat, pallet, quidlibet, modo ne nauseat, faciat.

Nauta, ae, *vel* Navita, ae, m. Schiffmann. *Syn.* Naviculator, navicularius, remex. *Epi.* Inviti, timidi. *Usus.* Nautarum alii malos scandunt, alii sentinam exhauriunt, gubernator clavum tenens ad puppim sedet quietus.

Nauticus, a, um, schifferisch. *Usus.* Nauticarum rerum scientia. Nautica impedire ministeria.

Navus, a, um, emsig, fleißig. *Syn.* Strenuus, impiger, industrius.)(*Ignavus.* V. *Diligens*, *applico.*

Ne, damit nicht. *Syn.* Ut ne, quo ne, neque. *Usus.* 1. Quidvis age, dum ne abieris. 2. *Non*, nicht. Illud ne quis admiretur. 3. *Neque*, weder. Ne istius quidem laudis sum cupidus. Nullas a te litteras habeo, ne famam quidem. 4. *An*, *utrum*, ob. Humine, an sublime putrescat, nihil interest.

Nebula, ae, f. Nebel. *Usus.* Quasi per nebulam aliquid videre. Depulsa nebula diem aperuit.

Nebulo, onis, m. Lotterbube, Bösewicht. *Syn.* Nugator, nequam, qui mendaciis et dolis nebulas offundit, et tenebras. *Epi.* Certior, magnus. *Usus.* Haerebat nebulo, quo se verteret, non habebat. V. *Nequam*, *malus.*

Nebulosus, a, um, neblicht. *Syn.* Caliginosus. *Phras.* *Nebulosum erat*,

Digitized by Google

es war neblicht. Humidi montes effundebant calliginem, quae universam rei faciem, quae prospectum oculorum auferebat; quae liberum oculorum prospectum prohibebat. Nebulosum erat coelum et caliginosum; nebula erat ad multum diei, densa adeo, ut lucis usum eriperet, non prospectu modo extra vallum adempto, sed propinquo etiam congredientium inter se conspectu; orta ex lacu nebula campo quam montibus densior sederat; prima luce densa nebula saltum omnem camposque circa intexuit. *Usus.* Caliginosum, nebulosum coelum.

Nec, und nicht, weder, noch. *Syn.* Non, neque. *Usus.* Nec bona, nec mala.

Necdum, und noch nicht. *Syn.* Nondum.

Necessarie, *vel* necessario, nothwendig. *Syn.* Necessitate, ex necessitate, necessariis et maximis de causis.

Necessarius, ii, m. Befreundeter. *Syn.* Conjunctus, intimus, familiaris, necessitudine conjunctus, aliquem necessitudine attingens. *Epi.* Cari, honesti, paterni, communis, conjunctus, inferior. *Usus.* Inter necessarios mihi conjunctissimus. Eos necessarios habere oportet, quos ineunte aetate dileximus. Necessarius et propinquus meus. V. *Familiaris.*

Necessarius, a, um, nothwendig. *Syn.* Opus, fatalis.)(*Voluntarius.* *Adv.* Aeque, maxime, eo magis, vehementissime, summe. *Usus.* Necessarium est, quod imperatur; voluntarium, quod permittitur. Leges fatales et necessariae. Necessaria consecutio. V. *Necessitas.*

Necesse, nothwendig. *Syn.* Necessum, necessarium, opus. *Adv.* Plane quodammodo, valde. *Phras.* *Necesse erat id facere*, dieses zu thun war nothwendig. Casus erat fatalis et necessarius; imposita mihi fuit necessitas id agendi; parendum erat necessitati; serviendum erat necessitati; necessitas me ad ea detrusit; ista experiri necessitas subigebat; coactus rerum necessitudine id suscepi; necessitudo, quae timidos etiam fortes reddit, eo me adegit; necessitate adductus, compulsus id egi. Necessitas ultimum ac maximum telum huc me adegit; ultima necessitas, id ut facerem, admonuit, expressit; invitus hoc feci, et necessitate pressus, adstrictus, coactus. Id factum, quod sic tempus et necessitas flagitaret, quod sic usus posceret, quod sic ratio postularet; consilium necessitas subjecit. Id facere necesse habui. *Usus.* Comitas omnibus necesse est. Necesse non habui scribere. Necesse puto. V. *Opus*, *decet*, *necessitas.*

Necessitas, tis, f. Nothwendigkeit. *Syn.* Necessitudo, fatum, vis. *Epi.* Crudelis, divina, fatalis, honesta, magna, multa, nimia, nova, probabilis, summa, tanta. *Usus.* 1. Necessitatem alicui imponere, afferre. Necessitate pressus. Ea mihi necessitas obvenit. Necessitati parere, servire. Necessitatem effugere. In rationem versa necessitas, man hat aus der Noth eine Tugend gemacht. 2. *Vinculum conjunctioque amoris*, Verbindung. Necessitatem amicitiamque violare. V. *Necesse.*

Necessitudo, onis, f. Sippschaft, Freundschaft, Nothwendigkeit. *Syn.* Familiaritas, amicitia intima, consuetudo, conjunctio, necessitas. *Epi.* Absoluta, certissima, communis, conjuncta, fraterna, justa, levissima, magna, paterna, privata, recens, sanctior, simplex, singularis, summa, tanta, vetus, magna, nova; simplices et absolutae. *Phras.* *Necessitudinem cum aliquo facere*, vertrauliche Freundschaft mit Einem machen. Conjungere necessitudinem cum aliquo; ad suam necessitudinem adjungere aliquem; cum aliquo necessitudinem constituere; aliquem in necessitudinem recipere. V. *Amicitia.* *Usus.* 1. Quos natura *aut* voluntas necessitudine, *aut* benevolentia conjunxit. Vetus mihi cum illo necessitudo interecessit. Necessitudinem cum aliquo habere; colere, conservare necessitudinem. Necessitudine me attingit, er ist mir befreundet. 2. *Necessitas*, Nothwendigkeit. Necessitudo est, cui vi nulla obsisti potest. In necessitudinem causam conferre, sich mit der Nothwendigkeit entschuldigen.

Necne, oder nicht. *Syn.* An non. *Usus.* Sit missum, nec ne, nescio.

Neco, as, avi, atum, are, umbringen. *Syn.* Necem affero, occido, interficio. *Adv.* Manifesto, recte, acerbe, crudelissime. *Usus.* Fame, verberibus aliquem necare. V. *Interficio*, *occido.*

Nectar, aris, n. Göttertrank. *Syn.* Deorum immortalium potus.

Necto, is, nexui, nexum, ere,

Digitized by Google

flechten, knüpfen. *Syn.* Connecto, colligo. *Usus.* Videtis, quanta sit rerum series, ut alia ex aliis nectantur.

Nedum, zu geschweigen, nicht allein, noch viel weniger. *Syn.* Non modo, ne dicam, ut ne addam. *Usus.* Optimis temporibus non potuere, nedum istis miseris.

Nefandus, a, um, unsäglich. *Syn.* Nefarius, detestabilis.

Nefarie, lästerlich, schändlich. *Syn.* Turpiter, scelerate. *Usus.* Nefarie, libidinose, crudeliter egit.

Nefarius, a, um, lasterhaft. *Syn.* Sceleratus, consceleratus, scelestus, impius. *Adv.* Maxime. *Usus.* Scelus nefarium facere. V. *Sceleratus.*

Nefas, Schande, Ungebühr. *Syn.* Scelus detestandum, non fas.)(*Licet.* *Usus.* Nefas dictu. Ajebat, id sibi nefas esse. Tu nihil mihi nefas censes.

Nefastus, a, um, unziemlich. *Syn.* Nefarius, impius, infelix. *Usus.* Quae augur injusta, nefasta, dura, vitiosa dixerit, irrita infectaque sunto.

Negantia, ae, f. Verneinung. *Vox technica.* *Usus.* Deinde addunt conjunctionum negantiam sic; non, si hoc est, et illud; hoc autem non, igitur illud.

Negatio, onis, f. Verneinung, Verläugnung. *Syn.* Inficiatio. *Usus.* Negatio et inficiatio facti.

Neglectio, onis, f. Versäumung, Vernachlässigung. *Syn.* Neglectus.)(*Curatio.*

Neglectus, us, m. Verachtung, Vernachlässigung. *Syn.* Neglectio. *Usus.* Rem neglectui habere. V. *Negligo.*

Negligens, tis, *g. o.* nachlässig. *Syn.* Socors, indormiens, dissolutus.)(*Sedulus*, *diligens.* *Phras.* *Negligens est in rebus suis*, er ist gar nachlässig in seinen Verrichtungen. Rebus suis plane indormit; segnis est ad imperata; dormitat in rebus suis; salute, indiligenter, oscitanter agit omnia; cum maxima illum negotia circumstent, sedet et oscitatur; segniter, otiose, negligenter, agit omnia. Negligentia, inertia, pigritia est incredibili. V. *Negligo.* *Usus.* Eum socors et negligens natura tardavit.

Negligenter, liederlich, nachlässig. *Syn.* Indiligenter, oscitanter pro caetera socordia.

Negligentia, ae, f. Nachlässigkeit. *Syn.* Indiligentia, pigritia, socordia, inertia, incuria.)(*Diligentia.* *Epi.* Agrestis et inhumana, diligens, diserta, non ingrata, mira, plena, summa, turpis. *Usus.* Negligentia corrumpit animum. Fugere agrestem et inhumanam negligentiam. Negligentiae se dedere. Negligentia languere, obtorpescere. V. *Pigritia.*

Negligo, is, glexi, glectum, ere, versäumen, vernachlässigen, hintansetzen. *Syn.* Mitto, non curo, curare omitto, leviter fero, dissimulandum puto, contemno.)(*Curo.* *Adv.* Omnino, maxime, necesse, plane, crudeliter. *Phras.* 1. *Litteras olim diligenter cultas nunc plane negligit*, er setzt nunmehr das Studium ganz hintan. Litteras jam ad se nihil pertinere arbitratur; non laborat jam de parenda doctrinae fama, nec progressus sui in litteris rationem ullam ducit; nulla illum de litteris cura jam tangit; obduruit plane ad litteras. Famam ingenii plane abjecit; soluto et quieto in tantis aemulantium studiis agit animo; animo ad litterarum studia est omisso; nihil de studiis litterarum solicitus est. Litteras nil pensi habet. Jacet, refrixit ille discendi labor. Oblivio, litterarum eum cepit; summa apud eum rei maxime necessariae incuria. Morum jam dudum remisit industriam. 2. *Negligit officium suum*, er kommt seinem Amte nicht nach. Cessat in officio; claudicat in officio; deest officio, occasione, sibi; causam suam ipse prodit; causam ipse suam damnat; abest illi cura, diligentia; remisso ac languido est animo in rebus suis; languidius versatur in opere. 3. *Haec omnia sunt ab iis neglecta*, das ist Alles vernachlässiget worden. Nihil obedienter curatum; id totum pro caetera socordia actum; dimissa maximarum rerum opportunitas; res tanta ex omnium cura est omissa. 4. *Negligant, per me licet, isti commoda publica*, meinetwegen können sie Alles fahren lassen, was zum gemeinen Besten dienet. Neglectui, per me licet, sint istis commoda publica; pedibus, per me licet, ista trahantur; fiat jactura istorum omnium et salutis communis oblivio, capiat levissimorum hominum pectora. Dissolvantur instituta omnia, quibus saluti publicae cavetur; obterantur et conculcentur. Jaceant leges, instituta majorum obsolescant, frigeant bonorum civium studia, langueant, senescant; ego ista nec moveo, nec curo. Vilia habeantur, susque deque habeantur publica commoda, ego ne manum quidem ver-

Digitized by Google

terim. 5. *Adeone negligis sinistram famam?* so achtest du denn so wenig, was man übel von dir redet? Adeone parum abhorres sinistram de te famam? adeone parvi facis? adeone parum pensi tibi est? nihil igitur pensi habes, nihil laboras; nihil ad te pertinere arbitraris, quis hominum de te sermo sit? adeone famam abjecisti? adeo nec bonae, nec sinistrae famae cura cogitatioque te tangit ulla? *Usus.* Exempla majorum, leges, auctoritatem senatus, religiones, jura publica neglexisti. V. *Piger.*

Nego, as, avi, atum, are, läugnen, abschlagen, verneinen. *Syn.* Inficior, abnuo, denego, recuso.)(*Affirmo, fateor, promitto. Adv.* Ad extremum, belle, jucunde, liquido, omnino, molestius, palam, plane, praecise, prorsus, recte, valde, verius, usquam, vulgo. *Phras.* 1. *Negat, se a te quidquam accepisse,* er verneinet es, daß er etwas von dir bekommen habe. Pernegat, se quidquam a te accepisse, inficias, it praecise negat; plane sine ulla excusatione praecidit; pari animi vultusque constantia abnuit, tibi a se quidquam deberi. 2. *Negat sibi omnes delicias,* er versaget sich selbst alle Ergetzlichkeit. Genium ubique defraudat; deliciis se fraudat omnibus; ab innocentibus etiam deliciis manum abstinet. 2. *Negat opem,* er versaget ihm seine Hülfe. Spe auxilii rogantem frustratur. V. *Nolo.*

Negotialis, e, zum Geschäfte gehörig. *Usus.* Pars negotialis ea constitutione contenta.

Negotiatio, onis, f. Handlung, Kaufmannschaft. *Syn.* Mercatura. *Epi.* Vetus.

Negotiator, oris, m. Handelsmann. *Syn.* Mercator. *Epi.* Germanus, obscurus, improbus. V. *Mercator.*

Negotiolum, i, n. kleines Geschäft. *Usus.* Erit aliquid negotioli.

Negotior, aris, atus sum, ari, handeln, Gewerb treiben. *Syn.* Negotium gero; mercaturam facio, exerceo. V. *Mercator.*

Negotiosus, a, um, geschäftig. *Syn.* Plenus negotiorum. *Usus.* Provincia est molesta et negotiosa.

Negotium, ii, n. Geschäft, Gewerb, Beschwerde. *Syn.* Res munus, cura, labor, provincia, molestia. *Epi.* Audax, certum, jucundum, dignum, facetissimum, impudens, ineptum et graeculum, fortunatum, lautum, lentum, luteum, odiosum, salubre et honestum, suspiciosissimum, turbul[illegible] re et notum, molestum [illegible] invidiosum, plenum laboris [illegible] lorum, assiduitate molestum, a di[illegible] te alienum, expeditum, forense. [illegible] 1. *Multa habeo negotia,* ich habe vi[illegible] Geschäfte über dem Halse. Multa me c[illegible] cumstant negotia, res mihi multae t[illegible] ctandae sunt et curandae; maxi[illegible] onera in republica sustineo. Multis [illegible] stineor laboribus; negotiorum m[illegible] obruor; procuratio quaedam mul[illegible] officiis implicatum me tenet et const[illegible] ctum; pluribus nunc curis sum adst[illegible] ctus; res suscepi plurimas et maxima [illegible] multis negotiis implicor, tument, [illegible] cum maxime, negotia; occupatissim[illegible] sum; multae ad me quotidie maxim[illegible] rum rerum procurationes deferuntur [illegible] multis quotidie urgeor, impedior n[illegible] gotiis. 2. *An tibi negotium facesso* [illegible] bin ich dir denn überlästig? An molestia [illegible] tibi exhibeo? An molestia te afficio [illegible] An tibi mecum res est? An tibi, n[illegible] gotium praebeo, exhibeo? An grav[illegible] auribus tuis, an fastidio sum? Nu[illegible] quae tibi aegritudo a me objecta est [illegible] An negotii tibi aliquid a me feritur [illegible] conflatur? An alieno tempore incom[illegible] modus obversor? Num sermonis inc[illegible] lentia aures tuae offenduntur? V. *Molestus. Usus.* 1. Nullo negotio rem e[illegible] ficiam. Id non magni negotii est, da[illegible] ist leicht. Negotium alicui mandare, im[illegible] ponere, dare, deferre; in negotiu[illegible] mittere; negotio aliquem praeficere [illegible] praeponere, ein Geschäft auftragen. Ne[illegible] gotium suscipere; negotium attingere [illegible] contrahere, auf sich nehmen. Negotium [illegible] administrare, curare, tractare, agere [illegible] obire, gerere, sustinere, den Geschäften [illegible] nachgehen. Negotium expedire, explica[illegible] re, conficere, transigere cum aliquo [illegible] ausführen, zu Ende bringen. Multis negotiis implicari, impediri, detineri, [illegible] obrui, distineri, beladen seyn. E negotiis emergere, heraus kommen. Negotio [illegible] praeesse, vorstehen. In negotio versari, [illegible] beschäftiget seyn. Negotia tueri, besorgen. Negotia fugere, se a negotiis removere, negotia deponere, fliehen, aufgeben. Negotium invertere, umkehren. Est mihi tecum aliquid negotii, ich habe mit dir etwas abzuhandeln. 2. *Molestia,* Beschwerniß. Negotium alicui facessere, praebere, exhibere, überlästig seyn. V. *Res, occupo.*

Nemo, inis, m. niemand. *Syn.* Nullus, nemo omnium, quis omnium?)(*Aliquis. Adv.* Omnino. *Usus.* 1. Nemo

Digitized by Google

de Senatoribus affuit. Te amo, ut neminem. Magis te idoneum scio neminem. 2. *Ullus*, jemand. Contigit tibi, quod haud scio, an nemini.

Nemorosus, a, um, waldig. *Usus.* Insula nemorosa.

Nempe, nähmlich. *Syn.* Scilicet, videlicet nemirum, quippe, certe. *Usus.* Quibus autem hostibus? nempe, qui etc. Nempe igitur ea restant.

Nemus, oris, n. Lustwald. *Usus.* Agros et nemora peragrare.

Neo, es, evi, etum, ere, nähen, spinnen. *Syn.* Fila duco, deduco, torqueo, pensum carpo, manus lanae admoveo, lanam in fila attenuo.

Nepos, otis, m. Enkel. *Syn.* Qui ex filio *vel* filia natus; *item*: Prodigus. *Phras. Est in patrimonio nepos*, er ist ein rechter Verschwender seines Erbes. Gurges est atque helluo, natus abdomini suo. Patrimonium ejus profundae libidines devorant. In vino ac luxu, in suo foetore ac vino jacet; patria bona lacerat, abligurit; totos dies bibit, ludit, vomit. Totos dies in caupona delitescit, ad vesperum perpotat, pergraecatur, voluptati obsequitur. V. *Consumo*, *luxuria.*

Neptis, is, f. Enkelinn. *Syn.* Ex filio *vel* filia nata.

Neptunus, i, m. Meergott. *Syn.* Maris Deus.

Nequam, *g. o.* Schalk, Lotterbube, Bösewicht. *Syn.* Homo nihili, improbus, impurus.)(*Frugi. Phras. Homo nequam et improbus*, ein schelmischer und boshafter Mensch. Bipedum nequissimus, quo inertior nemo, nemo ignavior proferri potest. Nemo est unquam inventus tam profligatus, tam perditus, tam ab omni non modo honestate, sed etiam simulatione honestatis remotus, relictus. Quae nota domesticae turpitudinis non inusta est vitae ejus? Nequissimus omnium qui sunt, quique unquam fuere, mortalium. Officina nequitiae, diversorium omnium flagitiorum. V. *Malus*, *nequitia*, *improbus.*

Nequaquam, keineswegeß, gar nicht, mit nichten. *Syn.* Nullo pacto, nulla ex parte, minime, haudquaquam, neutiquam, minime gentium, minime vero, fabulae. *Usus.* Iliud nequaquam praeterire possum, quod etc.

Neque, weder, noch. *Syn.* Nec. *Usus.* Neque tunc peccavi, neque modo.

Nequeo, is, ivi, itum, ire, nicht können. *Syn.* Non queo, non possum, non habeo, quemadmodum et integrum mihi non est. *Usus.* Istud praeterire nequeo. V. *Possum.*

Nequidquam, vergeblich, umsonst. *Syn.* Frustra. *Usus.* Ea res mihi nequidquam angorem attulit.

Nequiter, boshafter Weise. *Usus.* Ille prave, turpiter, nequiter egit.

Nequitia, ae, f. Schalkheit, Schelmerey, Bosheit. *Syn.* Flagitium, malitia, inertia.)(*Frugalitas. Epi.* Insignis, perdita, singularis, summa, victrix. *Usus.* Homo singulari nequitia praeditus. Summa nequitia et libidinum infamia. Officina nequitiae. V. *Malus*, *nequam*, *improbus.*

Nervose, kräftig, nachdrücklich. *Syn.* Enixe, fortiter, valide, firmiter. *Usus.* Nervose disserere.

Nervosus, a, um, kräftig. *Syn.* Fortis, robustus.)(*Dissolutus. Usus.* Quis Aristotele nervosior?

Nervus, i, n. Spannader, Sehne, Nerve. *Syn.* Torus, vis, vires, robur. *Epi.* Forenses, honesti. *Usus.* 1. Nervi in omne corpus ducuntur. Nervorum implicatio toto corpore pertinens. 2. *Nervi musici*, Saiten. Nervi fidium ita sonant, ut a digitis sunt pulsi. 3. *Virtus*, *vis*, *robur*, *Transl.* Kräfte. Quantum in tuo animo roboris est et nervorum! Contendere, intendere, adhibere nervos omnes in re aliquâ, alle Kräfte anspannen. Incidere nervos virtutis reipublicae, alle Kräfte benehmen. Pecunia belli nervus. Pecunia nervus rerum, die Seele vom Handel und Wandel.

Nescio, is, ivi, itum, ire, nicht wissen. *Syn.* Ignoro, sum ignarus, inscius sum et rudis, id scientiam meam fugit, id latet me, juxta cum ignarissimis ignoro. *Phras.* 1. *Quis vero id nescit*, wer weiß es nicht? Quis in ea re adeo hospes? cujus aures ita peregrinantur? quis omnium tam est ignarus, tam rudis in Republ. tam nihil de se cogitans? quem praeterit, fugit? quem id fallere potest? Quis in sua patria tam peregrinus est, et advena, ut rem adeo vulgatam ignoret? Quis in tanta ignoratione rerum omnium versatur? Quis tanta laborat inscientia, cui id incompertum esse possit? 2. *Quid agam nescio*, ich weiß nicht, was ich zu thun habe. Haeret aqua; nondum habeo exploratam, *aut* explicatam rationem consilii mei; res necdum est ad liquidum ratione perducta; sententia mihi necdum stare potuit; incertum mihi est, quid fieri conveniat. 3. *Nesciente me fa-*

Digitized by Google

ctum est, dieses ist ohne mein Wissen geschehen. Me ignaro, nec opinante; me inscio; imprudente me; insciente me, me inconsulto factum est. V. *Ignoro*. *Usus*. Nemo in eo, quid nescit, disertus esse potest. Homo nescio quis. Nescio quid timere videtur.

Nescius, a, um, unwissend. *Syn.* Inscius. *Usus*. Non eram nescius quantum is etc., ich wußte es wohl. V. *Ignarus*.

Neuter, ra, um, keiner aus beyden, keinem Theile zugethan. *Syn.* Indifferens, nullarum partium, qui in neutram partem movetur, medius, neutrius factionis, partis; qui medium quendam cursum tenet; qui ancipitem se et medium gerit; qui nihil magnopere ad ullam partem inclinatur, qui ex ancipiti temporum mutatione pendet, a studio partium alienus. *Neutralis, vulg.*)(*Alter, uterque*. *Usus*. In neutram partem commoveri. Neuter vestrum mihi carior est. Neuter anguis, *nec mas, nec femina*.

Neutiquam, mit nichten, gar nicht. *Syn.* Nequaquam.

Neutro, auf keinem Theil, auf keiner Seite. *Syn.* In neutram partem. *Usus*. Tempus teritur neutro inclinata spe.

Nex, ecis, f. gewaltthätiger Tod. *Syn.* Mors violenta. *Usus*. Necem sibi consciscere, sich selbst ermorden. Necem alteri afferre. V. *Mors*, *interficio*, *occido*.

Nexum, i, n. *vel* Nexus, us, m. Band, Zusammenhang. *Syn.* Obligatio quaedam civilis. *Usus*. Nexorum et mancipiorum multa sunt jura. Nexu obligari alicui. Nexum inire, *se et corpore et bonis devincere creditori*, sich mit Allem, was man ist, und was man hat, verbindlich machen. Nexu solutus *post dissolutum aes alienum*, nachdem die Schuld bezahlet worden.

Ni, wo nicht, wenn nicht. *Syn.* Nisi. *Usus*. Mirum, ni domi est.

Nidor, oris, m. Geruch von etwas. *Syn.* Odor rerum praesertim assarum. *Usus*. In illo nidore ganearum tuarum.

Nidus, i, m. Nest. *Usus*. Aves cubilia, nidosque fingunt, construunt, eosque quam possunt, molissime substernunt. Nidos ponere, texere.

Niger, ra, rum, schwarz. *Syn.* Ater, atratus, fuscus.)(*Albus*. Quae alba sunt, nigra dicere.

Nigror, oris, m. Schwärze, *nigredo*, *vulg*. *Usus*. Noctis excoecat nigror.

Nihil, nichts. *Syn.* Nihilum, nequidquam, non quidquam, nihil quidquam, nulla pars, ne pilus quidem. *Phras*. 1. *Nihil penitus reliquit*, er hat nichts übergelassen. Ne vestigium quidem rei est reliquum; tegulam in urbe nullam reliquit; ne minimam quidem rem fecit reliquam; nec argenti scrupulum, nec umbram quidem; non modo granum nullum, sed ne paleam quidem, non glebam ulli reliquit; ne imago quidem veteris opulentiae nobis relicta est; nihilo minus habemus ex tantis opibus. 2. *Nihil de virtute habet*, er hat gar nichts Tugendhaftes an sich. Virtutem ne de facie quidem noscit; ne pilum quidem viri boni habet; ne umbram quidem honesti unquam vidit; pristinae virtutis ne vestigium quidem ullum superest. *Usus*. Nihil potest fieri nec commodius, nec melius. Nihil tibi obligor. Illa nocte nihil aliud, praeterquam vigilatum est. Nihil ad Persium Laelius, er ist mit dem andern nicht zu vergleichen. Hostes nihil aliud, quam abeunt. Hominem nihil amplius, quam urbe submovit. Tene ego defraudem, cui ipsi nihil est in manu, selbst nichts haben.

Nihildum, noch nichts. *Syn.* Nihil adhuc, non adhuc, nondum quidquam.

Nihilominus, nihilo minus, nichts destoweniger. *Syn.* Nihilo secius.

Nihilum, i, n. Nichts. R. *ex* ne *et* hilum. *Phras*. *Omnia in nihilum interibunt*, es wird Alles zu Grunde gehen, gänzlich vernichtet werden. Omnia in nihilum occident, recident; ad nihilum venient; in nihilum redigentur. *Usus*. Ex nihilo orta sunt omnia; nihilo majori in discrimine es, ac ego. Nihilo magis, quam tu, certus sum. Pro nihilo ducere hominem. Nihili facere, pendere. Homo nihili.

Nil, nichts. *Syn.* Nihil.

Nimbosus, a, um, regnerisch. *Usus*. Ventus, sidus nimbosum.

Nimbus, i, m. Platzregen. *Syn.* Imber, pluvia. *Usus*. Nimbi, nives, grandines. V. *Imber*.

Nimirum, nähmlich. *Syn.* Nempe, scilicet, videlicet. *Usus*. Hoc nimirum est illud etc.

Nimiopere, gar sehr. *Syn.* Maximopere. *Usus*. Nimiopere aedificia me delectant.

Nimis, zu viel. *Usus*. Nimio plus te diligo.

Nimis, *vel* nimium, zu viel, überflüssig. *Syn.* Immoderate, extra modum, praeter modum, ultra quam satis est, ultra justum, plus aequo, nimiopere, nimio plus.)(*Parum*. *Phras*. 1. *Nimis in dicendo longus es*, du bist gar zu weitläufig im Reden. Nimius es in dicendo; praeter modum profusus es in dicendo;

Digitized by Google

nimis progrederis in dicendo; satietate enecas audientes; est quaedem in te dicendi exuberantia; immoderatione verborum efferris; immoderata, immensa, infinita est tua oratio; modum excedis, egrederis in dicendo; profusum dicendi genus sequeris; abuteris patientia auditorum; stili luxuriem depascas, nimia reseces, oportet. 2. *Potentia nimis magna*, eine gar zu große Macht. Magnitudine jam laborat sua; vires praepotentis populi sese ipsae conficiunt. *Usus.* Magis offendit nimium, quam parum. Sed haec nimis requiro. Ne quid nimis. *Prov.* Nimis insidiarum. Nimis valde.

Nimius, a, um, gar zu viel, überflüssig. *Syn.* Immoderatus, immodicus, intemperans, plus aequo, nimio plus, nimis magnus etc.)(*Modicus. Usus.* Nullam ego in re tanta diligentiam nimiam puto. Nimius animi, imperii. Nimio plus mobilia ingenia. Nimius in decernendis praemiis et tanquam prodigus. V. *Nimis.*

Ningo, is, ninxi, ere, *vel Ningit*, es schneyet. *Usus.* Toto ningit aethere. V. *Nix.*

Nisi, wo nicht, wenn nicht, es sey denn. *Syn.* Ni, si non, nisi si, quod nisi; praeter, praeterquam. *Usus.* Veniam, nisi impeditus fuero. Nisi si se sorte jactat. Quem civem senatus, nisi me commendavit? Cur id respuis, nisi quod turpe est? Si nihil aliud fecerunt, nisi rem retulerunt, nonne satis fuit, illis gratias agi?

Nisus, us, m. Bemühung, Vorhaben, Beginnen. *Syn.* Conatus, gressus. *Usus.* Pedetentim ire, et sedato nisu. V. *Conor*, *labor.*

Nitedula, ae, f. Feldmaus. *Muris genus agreste.*

Niteo, es, ui, ere, glänzen, schimmern. *Syn.* Splendeo, nitesco, floreo.)(*Squaleo*, *obsolesco. Adv.* Valde. *Usus.* Nitet oratio. Unguentis nitet. — V. *Splendeo.*

Nitesco, is, ere, glänzen. *Syn.* Niteo. *Usus.* Coelum nitescit.

Nitide, reinlich. *Syn.* Splendide, eleganter.

Nitidus, a, um, schön, reinlich, glänzend. *Syn.* Nitens, cultus. (*Incultus*, *horridus*, *agrestis. Usus.* Verba, oratio nitida. Pexo capillo nitidus. Nitidi colles, campi. V. *Cultus.*

Nitor, oris, m. Zierde, Glanz. *Syn.* Cultus, munditia.)(*Squalor. Epi.* Naturalis, non fucatus, nimius, parilis. *Usus.* Inest in eo naturalis nitor, non fucatus. Ejus nitor urbis. Italiam illustrat. Intuens ejus purpuram et nitorem corporis.

Nitor, eris, nixus, *vel* nisus sum, niti, sich bemühen, unterfangen. *Syn.* Enitor, connitor, adnitor. *Phras. Salus nostra in illo nititur*, unser Heil gründet sich auf ihn. Salus publica unius hominis incolumitate continetur; ex unius vita, vita pendet omnium; unius consilio ac praesidio Respublica nititur. Ex unius viri consilio, auctoritate, gratia suspensae sunt omnium nostrum rationes. V. *Innitor. Usus.* 1. Ad immortalitatem nominis niti. Consilio, studio, labore omni nitebar. 2. *Innitor*, *sustentor*, sich an etwas halten. Egone hujus pecudis consilio aut praesidio niterer? Divinatio conjectura nititur. Sustentabimus nos, ac omni spe nitemur. V. *Conor*, *labore.*

Nivalis, e, schneeicht. *Syn.* Nive plenus. *Usus.* Tumuli nivales, dies nivalis.

Niveus, a, um, schneeweiß. *Usus.* Candor niveus.

Nivosus, a, um, schneeicht. *Usus.* Nivosa grando.

Nix, nivis, f. Schnee. *Phras. Omnia erant plena nivibus*, es war Alles voll Schnee. Densam procella nivem effuderat; nives omnia oppleverant; iter perpetuis obsitum erat nivibus, quas frigoris vis gelu adstrinxerat; prata erant alta nive obruta, cumulata nive tecta laborabant. *Usus.* Risi nivem atram. Nix vento cumulata ingredientes fatigabat.

Nixus, us, m. Bemühung. *Syn.* Nisus. *Usus.* 1. Magno nixu aggredi: aliquem. 2. *Partus*, Kindesnöthen, Geburt. Fetum acerbo nixu edere.

No, as, avi, atum, are, schwimmen. *Syn.* Nato. *Usus.* Natura bestias nantes, aquarum incolas esse voluit. V. *Nato.*

Nobilis, e, edel. *Syn.* Clarus, insignis, genere nobili natus, honesto, summo loco natus, bono loco natus; clarissimo patre satus, *vel* natus, non ignobili, equestri loco, nobilissima familia, inclitis avis *seu* majoribus natus; stirpe antiquissima, in summa familia ortus; natus in antiquissima, amplissimaque familia; bonis parentibus, ampla et honesta familia editus; generosa stirpe profectus; honestissimi et nobilissimi generis; generosus, non ignobilis, non obscurus, in veteri dignitate, fortunaque natus; genere insignis, vir honestissimae imaginis veteris prosapiae, multarum imaginum; de summo loco; prognatus genere summo, et summis divitiis, clarus genere; inclitus nobilitate; nobilitate florens, praecellens; regali sanguine

Digitized by Google

creatus; regio semine ortus; vir honoratissimae imaginis.)(*Obscurus, ignobilis. Phras.* 1. *Nobilis est*, er ist von gutem Adel. Domestico summo genere est, inter populares nobilitas illi et opes eminent; nobilitatem generis summam habet; antiquo genere in spem magnae fortunae genitus est; antiquitate generis, et gloria majorum floret; multas, insignesque familias paterna nobilitate complexus est; multa claritudine generis, illustri sanguine est; majorum commendatione insignis est. 2. *Materna stirpe non est nobilis*, er ist von mütterlicher Seite nicht von Adel. Materno genere impar est; paterno summo genere, materno humili atque obscuro. 3. *Nobilis novus, vulg.* ein neuer Edelmann. Homo novus; una imagine nobilis; per se cognitus nulla majorum commendatione; nullis imaginibus decorus; qui sibi omnia fortunae incrementa, *vel* ornamenta debet, qui nobilitatis insignia primus in familiam invexit; splendorem generi suo accersiit; natales suos novo dignitatis splendore illustravit. 4. *Nobilibus adscriptus est*, er ist in den Adelstand erhoben worden. In nobilium ordinem adscriptus, adscitus, adlectus, cooptatus est; inter nobiles lectus est; nobilitatis jure ac praerogativa donatus, ornatus est; collata est illi dignitas equestris. *Usus.* Vir inter suos illustris ac nobilis. Nequaquam tam genere insignes, quam vitiis nobiles. Ex pietate nobilis et clarus. V. *Familia, genus, generosus.*

Nobilitas, tis, f, der Adel. *Syn.* Claritas, antiquitas, dignitas generis; vetustas, familiae, splendor, claritudo generis.)(*Ignobilitas. Epi.* Excellens, clarissima, gloriosa, inimica, integra, innocens, major, notior, par, praeclara, praestans, summa, tanta, vera, insignis, princeps, illustris, antiqua, nulli secunda, ingenua, obscurior. *Usus.* Nobilitate florere, praecellere. Ad memoriam laudum domesticarum et illustrandam nobilitatem tuam. V. *Genus, nobilis.*

Nobilito, as, avi, atum, are, berühmt machen. *Syn.* Illustro, orno, celebro. *Usus.* Poëtae et opifices post mortem nobilitari volunt. Nobilitatus multitudine rerum gestarum. Spectata et nobilitata viri virtus. V. *Illustro, nobilis.*

Nocens, tis, *g. o.* schädlich, schuldig. *Syn.* Noxius.)(*Innocens. Usus.* Reus nocens. Libido hominum pestiferorum et nocentissimorum. V. *Reus.*

Noceo, es, ui, itum, ere, schaden, schädlich seyn. *Syn.* Officio, obsto, fraudi sum, detrimentum affero, [illegible] afficio, calamitatem importo, [illegible] aliquid inveho. *Adv.* Inepte, leviter, mediocriter, quam minimum. *Usus.* Non licet, sui commodi causa nocere alteri. Nihil nocuerit, si cum Balbo fueris locutus. V. *Damnum, detrimentum, incommodum, incommodo.*

Noctua, ae, f. Nachteule. *Syn.* Noctuam Athenas mittere. *Prov.*

Noctu, nächtlicher Weise, bey Nacht. *Syn.* Nocturno tempore, in tenebris, nocte. *Usus.* Noctu, an interdiu. V. *Nox.*

Noctuabundus, a, um, zu Nacht herum wandernd. *Syn.* De multa nocte ambulans.

Nocturnus, a, um, nächtlich.)(*Diurnus. Usus.* Nocturni diurnique labores. Fur nocturnus.

Nodosus, a, um, knotig. *Syn.* Quod multos habet nodos.

Nodus, i, m. Knote, Knopf. *Syn.* Colligatio, vinculum. *Epi.* Aeternus, difficilis, magnus, coelestis. *Usus.* 1. Amabilissimus nodus amicitiae. Adstrictum pluribus nodis in semetipsos implicatis et celantibus nexus. Solvere, explicare nodum, cujus nexus, unde inciperet, quove se conderet, nec ratione, nec visu percipi poterat. 2. *Difficilis ad explicandum locus, res, quaestio*, eine schwere Frage oder Sache. Incideramus in nodum difficilem. Dum hic nodus expediatur. Inopia rei frumentariae magnus in Republica nodus.

Nolo, non vis, nolui, nolle, nicht wollen. *Syn.* Non volo, non libet, negligo. *Adv.* Minime, omnino, plane, prorsus, valde. *Phras.* 1. *Nolo in hoc negotio ultra progredi*, ich will in dieser Sache nicht weiter fortfahren. Totum simul consilium abjeci; non committam, ut magis eo negotio implicer; studeo effugere, quod male coeptum est, negotium; parcam longiori labori, animum posthac talibus curis vacuum, est integrum servabo; ejusmodi negotiis ultra me non dabo; aversatur plane animus, abnuit, detrectat illam procurationem. Nego me progressurum, atque in hoc perstabo, neque restitantem quisquam, ac tergiversantem ad aliud consilium traduxerit. Taedet me illorum laborum, ac poenitet. 2. *Pactiones tam inhonestas nolo*, ich will einen so schändlichen Vertrag nicht eingehen. Non recipit pactiones tam absonas honestas mea, aspernatur, repellit; ab his pactionibus infamia me rejicit; sibi habeant, quibus istae probantur pactiones, ego animum non indu-

Digitized by Google

...ad eas conditiones descendam. ...a tam turpi pactione longissime, ...e me unquam ad paciscendum dabo. ...s. Noli putare, cave existimes, glaube ...nur nicht. V. *Invitus*.

Nomen, nis, n. Nahme, Ruhm. *Syn.* ...cabulum, appellatio; causa, titulus, ...bitum; fama, existimatio. *Epi.* Aeter...m, alienum, ambignum, amantius, ...plissimum, aureum, carum, certum, ...rum, bonum, commune, consulare, ...trarium, divinum, divulgatum, dul..., durius, falsum, fatale, finitimum, ...mentarium, geminum, gratissimum, ...avans, grav..., honestum, hostile, illu...e, inane, inauditum, incolume, infi...m, inimicum, invidiosum, invisum, ...e, magnum, miserum, molle, mole...m, nobile, notum, novum, obscurum, ...ternum, patrium, perditum, plenum, ...pulare, pulchrum, recens, regale, re...m, sanctum, splendidum, triste, tu...m, vitiosum, usitatum, vulgare. Ap...ra, laeta. *Phras.* 1. *Nomen a victa ...frica habet Africanus.* Scipio der Afri...ner hat seinen Nahmen von dem über...wundenen Afrika bekommen. Africanus a ...a victoria nomen traxit, invenit, repe..., adeptus est; cognomen ex victoria ...venit, cepit: appellationem a victa ...frica traxit; Africano nomen a victoria ...ditum est; a victa Africa sumsit, conse...tus est; cognomen Africani cum victo...ae insignibus ex Africae spoliis induit; ...gnomen Africani ex Africa devicta ad...itum est; Africani nomen a victa Africa ...otinuit, meruit; Africa devicta Scipioni ...omen dedit; cognomen fecit; titulum ...fricani adscripsit, adjecit. 2. *Hoc no...men habet*, so heißt er. Hoc nomine est; ...oc illi nomen est; hoc illi nomen in...tum; hoc illi cognomentum est; hoc ...omine salutatur, nuncupatur, appella...r. V. *Nomino*. 3. *Saluta illum meo ...omine*, grüße ihn in meinem Nahmen. ...erbis meis die salutem homini; ex me ...luta hominem; salvere illum verbis meis ...be. 4. *Nomen sine re habent*, sie ha...n nur den Titel davon, ohne die Würde ...lbst. Honorum vocabula habent, non ...ignitatis insignia; in amplissimis hono...um nominibus, non modo dignitas nulla ...t, sed et summa deformitas. Honoris ...ane nomen gerunt. Non tam solido, ...uam specioso nomine Consules appel...antur. *Usus.* 1. Nomina nova rebus novis ...onenda, imponenda, danda. Res novae ...omine etiam novo appellandae, signan...ae, notandae. Hoc, puto, nomine est. ...leo illum nomine roges velim. 2. *Causa, titulus*, Ursache, Titel, Vorwand. Graeci multis nominibus reprehendendi. Nomine reipublicae, nullum laborem defugere. Voluptatis nomine omnia facere. Eo nomine nihil de fortuna queri possum. Justae severitatis nomen barbaris tuis moribus praetendis. 3. *Debitum*, Schuld. Nomina facere. Nomina exigere. Nomen solvere, expedire, explicare, expingere, de tabula tollere. Schulden zahlen. Decem millia in nominibus habeo, in numerato nihil; ich habe 10,000 Gulden in Schuldbriefen, in barem Gelde nichts. 4. *Fama, existimatio, auctoritas*, Ansehen, Ruhm, großer Nahme. Clarum nomen captare, consequi, adipisci, obtinere, habere. Viget, floret invictum ejus nomen. Ejus nomen nulla vetustas delebit, extinguet, obscurabit. 5. *Ad rem bellicam*, in Kriegssachen. In militiam nomen dare. Nomina profiteri. Ad nomen respondere. Nomen alicujus accipere, sich unterhalten lassen. V. *Debitum, aes, fama, detraho, gloria.*

Nomenclatio, onis, f. Benennung. *Syn.* Appellatio, nominatio.

Nomenclator, oris, m. Benenner. *Syn.* Servus monitor, qui civium nomina tenebat, *seu* noverat.

Nominatim, mit Nahmen, nahmentlich.)(*Generatim. Usus.* Nominatim honore aliquo excludi. Nominatim appellare.

Nominatio, onis, f. Benennung. *Usus.* Facere nominationem alicujus, Einen zu einem Amte benennen.

Nomino, as, avi, atum, are, nennen. *Syn.* Appello, nuncupo, voco, nomen pono, impono; nomine appello, compello; verbo noto, certo nomine noto. *Adv.* Acerrime, bene, brevi, imperite, iterum, melius, praeclare, vere, *Phras.* 1. *Filium suum Ascanium nominari voluit*, er wollte, daß sein Sohn Ascanius heiße. Parens Ascanio filio nomen dixit, edidit; Ascanio nomen dedit, indedit; Ascanii nomine filium praedicari et nominari voluit; Ascanium nuncupari voluit; Ascanio ut nomen esset filio; *vel* Ascanius ut illi nomen esset; Ascanium salutari voluit; Ascanium filio nomen dixit, edidit. 2. *Virgilius opus de agrorum cultu Georgica nominavit*, Virgil, der sein Buch von dem Ackerbaue Georgica genannt. Georgica inscripsit, nuncupari voluit, Georgicorum titulum ferre, habere voluit; Georgicorum appellationem dedit, indidit libris suis; Georgicorum nomine insignivit; Georgicorum nomine prodire, circumferri, legi voluit. *Usus.* Rem suo certo ac proprio nomine nominare. Bru-

Digitized by Google

tus, quem ego honoris causa nomino. V. *Nomen.*

Non, nicht. *Syn.* Haud, neutiquam, haudquaquam, minus.)(*Etiam. Phras. Non est opus tibi monitore*, du hast keines Mahners vonnöthen. Nihil admonendus es; nihil est, quod te admoneam; nefas est, te monere; facies, etiamsi nullus moneam; quis est tam demens, quin sentiat, monitore tibi haud opus esse. *Usus.* Non enim, si mundus non erat, Deus non erat. Non ita valde cupio.

Nonagesimus, a, um, der neunzigste.

Nonae, arum, f. der fünfte oder siebente Tag im Monathe.

Nonagies, neunzig Mahl.

Nonaginta, neunzig.

Nondum, noch nicht. *Syn.* Necdum, neque dum, neque etiam dum, nihildum, etiam nunc non, non adhuc. *Usus.* Nondum scit rem pater.

Nongenti, ae, a, je neun hundert.

Nonne? ob nicht? *Syn.* An non? *Usus.* Nonne ita est? nonne oportuit praescisse me?

Nonnihil, in etwas, etlicher Maßen, zum Theil. *Syn.* Aliquantum. *Usus.* Nonnihil commoveor.

Nonnullus, a, um, einiger, mancher. *Usus.* Nonnullus honor. Nonnulli dicunt.

Nonnunquam, bisweilen. *Syn.* Aliquando, interdum; est cum etc.

Nonus, a, um, der neunte.

Norma, ae, f. Richtschnur, Regel, Winkelmaß. R. *a γνώρισμα. Syn.* Lex, regula, praescriptum. *Epi.* Acerrima, certa, naturalis. *Usus.* Non haec sunt Philosophorum acerrima regula, ac norma dirigenda. Natura est norma legis. Non est Epicurus ad istam normam sapiens. Plura homines judicant odio, aut amore, quam veritate, aut praescripto, aut rationis norma aliqua. V. *Regula.*

Nosco, is, novi, notum, ere, kennen, erkennen. R. *a γινώσκω. Syn.* Cognosco, cognitum, notum, perspectum habeo, notitiam rei habeo, perspicio, comprehendo. *Adv.* Bene, funditus, omnino, paullulum, modo, plane, penitus, probe, pulchre, recte, satis. *Phras. Nosco perbene adolescentem illum*, ich kenne ihn gar gut. Ita mihi notus est, ut sensum ejus et naturam plane perspexerim; pertractatas penitus, perceptasque res illius habeo; percalleo res ejus omnes ac rationes; pulchre novi hominem; nihil ignoro rerum ejus; sensus ejus omnes cognitos habeo, et perspectos; ingenium hominis, et mores probe, optime teneo; animi ejus ignarus non sum. V. *Notus, intelligo. Usus.* Jubet nos Pythius Apollo noscere nos ipsos. Non leges civitatis, non jura novit. Si Caesarem bene novi, is est, qui etc.

Noster, a, um, unser. *Usus.* Noster est. Noster socer, video, venit.

Nostras, atis, *g. o.* unserig. *Syn.* Noster, nostrae gentis, consuetudinis, artis, sectae. *Usus.* Capior facetiis maxime nostratibus. Nostratia verba.

Nota, ae, f. Zeichen, Merkmahl. *Syn.* Signum, insigne, vestigium; infamia, dedecus, ignominia. *Epi.* Certa, falsa, insignis, justa, melior, quasi naturalis, propria, sempiterna, turpis, certae, inscriptae, infinitae, optimae, tenues, obscurae, verisimiles, verissimae. *Phras.* 1. *Notam incurrit*, er ist übel angekommen. In dedecus incurrit; nota inustus est; in reprehensiones hominum incurrit; reprehensionem non effugit. V. *Reprehensio. Usus.* 1. Nomina sunt tanquam rerum notae. Ego illum de meliori nota commendavi. Optimae notae homo. 2. *Infamia*, *ignominia*, *dedecus*, Schandfleck, übler Nahme. Quae nota domesticae turpitudinis non est inusta vitae tuae? quod dedecus haeret infamiae? notam inurere alicui. Censoriae severitatis nota inustus. 3. *Signum*, *cifra*, *vulg.* Zeichen, Ziffer. Notam apponere ad malum versum. Epistolis notam apponam, quae mihi tecum convenit. V. *Signum.*

Notabilis, e, merkwürdig. *Syn.* Insignis, conspicuus, conspiciendus. *Usus.* Si exitu notabili concluduntur.

Notatio, onis, f. Anmerkung. *Syn.* Etymologia, interpretatio nominis, observatio. *Usus.* 1. Notatio naturae peperit artem. Diligens notatio imaginum. 2. *Castigatio*, Bestrafung. Notatio censoria.

Notio, onis, f. Wissenschaft, Erkenntniß. *Syn.* Cognitio, intelligentia, notitia, significatio. *Epi.* Certa, complicata, naturalis atque insita. Communes informatae, consignatae. *Usus.* Notiones rerum animis imprimuntur, e quibus non principia solum, sed latiores quaedam ad rationem inveniendam viae aperiuntur. Notionem rei capere, ac intelligentiam. Insitae, et quasi consignatae in animis notiones. Informata, impressa est in animo Dei notio. Rerum omnium quasi adumbratas intelligentias, seu notiones mente concipimus. Huic verbo *Beatus* subjecta est notio gravissima, dieses Wort: Selig, hat eine sehr wichtige Bedeutung.

Notitia, ae, f. Kundschaft, Bekannt-

Digitized by Google

schaft, Kenntniß. *Syn.* Notio, cognitio, prudentia. *Epi.* Dura, nova. *Usus.* Nullum animal praeter hominem Dei notitiam habet. Natura ingenuit nobis notitias rerum plurimarum. Notitia rerum definiendo aperienda est.

Noto, as, avi, atum, are, merken, bezeichnen. *Syn.* Observo, animadverto, signo. *Adv.* Aspere, insigniter, maxime, scienter, turpiter, sero, separatim. *Phras. Notanda sunt, quae in auctoribus leguntur*, man muß es aufschreiben, was man in Büchern lieset. In adversaria referenda sunt; notatis auctorum locis memoriae consulendum est, exscribenda quaedam ex auctoribus sunt, et in adversaria transferenda, excerpenda quaedam et in chartis consignanda. *Usus.* 1. Haec vulgus ipse notat, dieses merkt der Pöbel selbst. Notare locum, tempus. Multa diutius usus notavit. 2. *Signo, indico*, andeuten, bezeichnen. Notare res novis nominibus. Id praecipue notavi, et descriptum tibi misi. 3. *Ignominia afficere, reprehendere*, zu Schanden machen. Aliquem dedecore, macula, ignominia notare. Eum censores furti nomine notarunt.

Notus, a, um, bekannt. *Syn.* Cognitus, pervulgatus, exploratus, manifestus, testatus, quasi omnibus patet, quod tenetur, omnium sermone celebratur.)(*Ignotus. Adv.* Maturius, penitus, sane. *Phras.* 1. *Nihil nisi notum afferam*, ich werde nichts beybringen, als was bekannt ist. Quae minime sunt obscura, quae pervulgata, ac toti populo testata, quae plane perspecta, cognita, explorata habemus, afferam. Ea, quae jam decantata, quae in medio posita, de quibus inter omnes constat, commemorabo. Res, quae in omnium sermone versantur, hoc loco afferam. 2. *Res est nota*, die Sache ist weltkundig. Res est tam illustris, et ante oculos posita, ut ne recensenda quidem videatur. Res in confessio est; pro explorato habetur; res est omnium sermone celebrata, et quasi majoribus theatris proposita; res est constante fama notissima, res est confessa et manifesta; decantata fabula est, et tota urbe celeberrima. In re versamur celebratissima sermone omnium. *Usus.* Clara res est et tota Sicilia notissima. Nous est tractatusque locus. Res nota est atque apud omnes pervulgata. V. *Nosco.*

Novacula, ae, f. Schermesser. *Syn.* Culter tonsorius. *Usus.* Versari in acie novaculae, *in praesentissimo discrimine*, in augenscheinlicher Gefahr seyn.

Nove, neu. *Usus.* Nequid ambigue, nequid nove dicamus.

Novellus, a, um, neu.)(*Vetulus. Usus.* Arbores novellae.

Novem, neun.

Novendialis, e, neuntägig. *Usus.* Sacrum novendiale. Feriae novendiales.

Noverca, ae, f. Stiefmutter. *Usus.* Noverca filii.

Novissime, unlängst, jüngsthin. *Syn.* Nuperrime, postremo. *Usus.* Primum, deinde, novissime. V. *Nuper.*

Novissimus, a, um, der letzte, neueste. *Syn.* Postremus.)(Primus. *Usus.* Novissimus ego in castra veni.

Novitas, atis, f. Neuigkeit. *Syn.* Novae rei ratio, conditio.)(*Vetustas. Phras. Novitatem amas*, du hast gern Neuigkeiten. Novitatis amans, studiosus es; rerum novarum cupidus es; novitati studes; novis rebus studes; delectat te status hic novus. *Usus.* Magnam cupiditatem hominibus injicit novitas. Novitate ad causas inquirendas excitamur. Commovit me eo novitas.

Novitius, a, um, ganz neu, Neuling. *Syn.* Novus. *Phras. Novitius sacri Ordinis*, ein Ordens-Noviz, *vulg.* Tiro religiosus; in tirocinium nuper cooptatus; qui nuper nomen dedit in religiosam militiam, in sacram familiam; nuper inter s. Ordinis tirones adscriptus, adlectus. V. *Tiro, tirocinium. Usus.* Syrus, nescio quis, de genere novitiorum factus Consul.

Novo, as, avi, atum, are, erneuern. *Syn.* Innovo. *Usus.* Verba novamus ipsi. Multa novare volebant. V. *Reparo.*

Novus, a, um, neu. R. *a νέος. Syn.* Recens, inauditus, inusitatus, per se cognitus, a se ortus, monstri similis; peregrinus, inopinatus, praeter consuetudinem; nuperus.)(*Vetus. Adv.* Plane, omnino. *Phras. Bona nova affero*, ich bringe dir gute Zeitung, *vulg.* Laeta apporto omnia; exoptatum nuntium affero; laeta narro, ac prospera. 2. *Tristia nova affers*, du bringst üble Zeitung. Tristes affers nuntios; malum apportas, narrando enecas. 3. *Sunt nova incerta, vulg.* es sind ungewisse Zeitungen. Rumores sunt incerti; rumor sine auctore; rumores temere sine ullis auctoribus orti; nuntii non optimis auctoribus, rumores temere, incertis auctoribus, vulgati. 4. *Nova affers incredibilis*, du erzählest unglaubliche Zeitungen. Monstra narras; ficti sermones, confecti rumusculi sunt, quos tu nuntias; res narras fidem non habituras; monstri simile est, quod narras; portenta nar-

Digitized by Google

ras. V. *Nuntius*. *Usus*. Novum id, et admirabile. Hoc mihi plane novum accidit, ac praeter opinionem. Num quid processit ad forum hodie novi. Rebus novis studere. *Nova*, *vulg*. Zeitung, geschriebene Zeitung. Commentarii rerum novarum, commentarii rerum urbanarum, *vel* publicarum; Ephemerides rerum novarum.

Nox, ctis, f. Nacht. R. *a* νύξ, νυκτός. *Syn*. Tenebrae. *Epi*. Acerbissima, caeca, prope extrema, hiberna, obscura, atra, serena, fausta, funesta, luctuosa, intempesta, praeceps, longa, proxima, media, multa, sempiterna, socia, stellans, noctes contractiores, kurze Nächte. *Phras*. 1. *De nocte ad me venit*, er ist bey der Nacht zu mir gekommen. Multa nocte, intempesta nocte, concubia nocte, media nocte, medio noctis silentio, provecta jam nocte, adulta jam nocte ad me venit; cum jam multum noctis processisset, noctis silentio, quod tempus mortales altissimo somno premit, ad me accessit; intempestae noctis silentio, profunda jam nocte ad me venit. 2. *Nocte ingruente*, bey eingehender Nacht. Nocte appetente; nocte prima; sub primam facem; intendentibus se primis tenebris; primoribus noctis tenebris; cum jam terras nox opacasset; primae noctis silentio. 3. *Studere in seram noctem*, in die späte Nacht hinein studieren. Producere ad multam noctem litterarum studia; in serum noctis lucubrare aliquid operis; lucubrationes in multam noctem extrahere; bonam partem noctis ad elucubrandos commentarios assumere; bonam noctis partem in litterarum studiis ponere, collocare. 4. *Nox me obruit proficiscentem*, die Nacht hat mich auf der Reise überfallen. Proficiscentem nox oppressit; itineris pars magna in noctem conjecta est. 5. *Tota nocte profectus est*, er ist die ganze Nacht gereiset. Nullam partem noctis iter intermisit; ea nocte continenter profectus est; iter totam eam noctem tenuit. *Usus*. 1. Ipsa terra umbra soli officiens noctem efficit. Sermo in serum noctis extractus. Noctes atque dies. Nocte ad me venit. 2. *Transl*. Noctem rebus etiam claris offundere, das, was klar ist, verdunkeln.

Noxa, ae, f. Schuld, Schade. *Syn*. Culpa, noxia. *Epi*. Minima. *Usus*. In noxa esse; extrà noxam esse. Eximere noxae aliquem. Noxae dedere aliquem, einen zur Strafe ziehen. Sine noxa esse. V. *Culpa*, *crimen*.

Noxia, ae, f. Mißhandlung, Verschuldeu. *Syn*. Noxa, culpa, c[illegible] stigare aliquem ob merit[illegible] xia poena par esto.

Noxius, a, um, schädlich. *Syn*. Mal perniciosus. *Usus*. Noxius civis c[illegible] ceatur.

Nubecula, ae, f. Wölkchen. *Us* Frontis tuae nubecula pertimescam.

Nubes, is, f. Wolke. R. *a* νεφος, φελη, *nubes*. *Syn*. Concretus in aëre por. *Epi*. Opacae, atrae, acres, caec densae, coelestes, coeruleae. *Phras*. C *lum nubibus obducitur*, der Himmel ü zieht sich mit Wolken. Intendunt se sp sae in coelo nubes; concreti in aëre pores se in nubes induunt; coelum bibus obscuratur; obductae coelo sol solem condunt, lucem eripiunt; aër nubes cogitur. *Usus*. Aër concretus nubem, humoremque colligens terram get imbribus. Conflictu nubium ardor primitur. Cum illi anhelitus se in nub inducerent. In illis reipubl. tenebris, bibus ac procellis. Objicere nubem fra dibus, den Schalk verdecken.

Nubilis, e, mannbar, erwachsen. Sy Apta viro, matura viro. *Usus*. Grand et nubilis filia.

Nubo, is, nupsi, *vel* nupta sum, nu tum, ere, einen Mann nehmen, heirathe *Foeminis proprium*. *Syn*. Locor, coll cor in matrimonium. *Phras*. *Filia nu sit viro nobili*, die Tochter ist an ein adeligen Mann verheirathet worden. Coll cata est in matrimonium; juncta matr monio es viro nobili; cum viro nobi conjuncta est; in nobilem familiam nu sit; in manum convenit viro nobili; matrimonium data, locata, mandata e viro nobili; filia domesticum foedus jun xit cum viro nobili, nuptum data, collo cata, locata est viro nobili. V. *Matrimo nium*. *Usus*. Venerem Adonidi nuptam tradunt. Nubere in amplam familiam. V *Nuptiae*.

Nudius tertius, vorgestern, ehegestern, q. d. *Nunc est dies tertius*.

Nudo, as, avi, atum, are, bloßen, ent bloßen. *Syn*. Spolio V. *Vestio*, *tego*. *Usus*. Aliquem omnibus praesidijis nudare, et exuere. Flagitii principium est nudare inter cives corpora. V. *Privo*.

Nudus, a, um, nackend, bloß, unbekleid det. *Syn*. Nudatus, spoliatus, vacuus.)(*Vestitus*. *Usus*. Urbs nuda praesidio, ab omnibus rebus vacua. *Decore nuda* mulier. Nudus ab amicis.

Nugae, arum. f. Possen, Kindereien. *Syn*. Ineptiae.)(*Res graves*, *seriae*. *Epi*. Merae, tantae. *Phras*. *Omitte nugas*,

Digitized by Google

Possen bleiben. Nugas tandem ; mitte has ineptias ; nugas Quid ad has ineptias abit? *Usus.* as agit; nae illa magnas nugas di- it. Delectari nugis. V. *Facetiae, in- tiae.*

Nugator, oris, m. Schwätzer, Fabel- t. *Syn.* Nugax. V. *Ineptus.*

Nugatorie, unnütz. *Syn.* Inaniter, ptae.

Nugatorius, a, um, geschwätzig, enhaft. *Syn.* Ineptus, levis, futilis. *us.* Nugatoria argumentatio.

Nugax, acis, *g. o.* schwätzhaft, possen- t. *Syn.* Nugator.

Nugor, aris, atus sum, ari, schwätzen, ssen treiben. *Syn.* Jocor, ludo, nuga , nugas garrio, nugas dico, nugax m, ad ineptias abeo, aures ineptiis tundo. *Adv.* Inscite, omnino. *Usus.* emocritus non inscite nugatur. V. *eptus.*

Nullus, a, um, keiner. *Syn.* Nonnul- , nemo, nec quisquam unus, ne ul- quidem, nemo unus, nemo quis- am.)(*Omnis, aliquis. Adv.* Omni- . *Usus.* 1. Res, quae nulli usui sit. lli fides ejus, nulli opera, nulli res miliaris defuit. Nulla re una magis ator commendatur. 2. *Levis, irritus,* ring, nichts werth. Homo nulla memo- n. Argumentum hoc nullum est. 3. *n,* nicht. Nullus dubito. Exinde vir ille mmus nullus est.

Num? ob? *Syn.* An, ecquid, numquid rum. *Usus.* Num quod vestigium, num ae trepidatio.

Numen, inis, n. göttliche Macht und erlichkeit, Wink, Wille. R. a. nuo, *vel raec.* νεύμα, *nutus, quo Deus omnia ragit. Syn.* Divina vis, potestas, pro- dentia. *Epi.* Divinum, grave, sanctum, gens, laetum, magnum, summum, ve- stum. *Usus.* Omnes naturae divino. umini parent Vos, qui apud me vim numen deorum teneris. Numen ho- ore, precibus placare. Accidit id non ne numine. Numen senatus, *auctoritas potestas.* Vis coelestis, numenque di- inum. V. *Deus.*

Numerato, bar, bares Geld. *Usus.* lacet conditio, sed numerato malim, uam aestimatione, ich bin zufrieden, aber will lieber mit barem Gelde, als Gel- twerth, bezahlt werden.

Numero, as, avi, atum, are, zählen. *yn.* Dinumero, adnumero, numero neo, numerando percenseo, numero ommetior. *Adv.* Recte, adstricte, nu- nerosius. *Usus.* 1. Numerare pecuniam de suo. 2. *Censeo, judico, existimo,* dafür halten, schätzen. Voluptatem nullo loco numerant. Numerare aliquid in bonis, in loco mercedis, beneficii. Prope alter Cicero numeratur. Hostem in numero, non amicum. Prodigii id simile numeratur. V. *Computo.*

Numerose, zahlreich, nach gewisser Abwechselung der Sylben. *Usus.* Fundere orationem numerose, volubiliter, apte, circumscripte. Numerose cadit sententia.

Numerosus, a, um, zahlreich, wohlsautend. *Syn.* Aptus numeris, copiosus. *Usus.* Numerosum est in omnibus sonis ac vocibus, quod metiri possumus intervallis aequalibus. Oratio numerosa. Quaestus numerosior; exercitus numerosus.

Numerus, i, m. die Zahl. R. *a μείρω, divido. Syn.* Multitudo, vis summa, copia. *Epi.* Absolutus, perfectus, accommodatior, magniloquentior, adstrictus, solutus, aequus, aptus, certus, difficilis, exiguus, frequens, grandior, jambicus et dactilicus, impar, incolumis, ingens, innumerabilis, integer, legitimus, longior, mollis, musicus, oratorius, par, plenus, poëticus, procerior, proprius, repentinus, simillimus, verus, vitiosus, tantus, magnus, novus, invidiosus. *Usus.* 1. Frumenti, mellis, vini maximus numerus, ein Menge Wein ꝛc. Classis mille numero navium. Aliquem in amicorum numerum adscribere, referre; in amicorum numero ponere, existimare, putare, habere, colere, unter seine Freunde zählen. In aliquo numero erit, nullo numero est; aliquem numerum obtinebit, in einer oder keiner Hochachtung seyn. Opus omnibus numeris absolutum; omnibus partibus et numeris expletum, quod omnes numeros habet, vollkommenes Werk. Ex numero amicorum sejungere, tollere, eximere, ejicere aliquem. 2. *Musicae ac oratoriae modus ac mensura*, Maß und Abwechselung in der Musik und Redekunst. Numerus in cantu, in soluta oratione. Attici maxime numero serviunt. Oratio adstricta certa quadam numerorum ratione et pedum.

Nummarius, a, um, das Geld angehend. *Syn.* Quod ad nummos pertinet. *Usus.* Esse in summa difficultate nummaria. Rem nummariam bene constituere.

Nummatus, a, um, reich an Geld, bemittelt. *Usus.* Homo bene nummatus.

Digitized by Google

Nummus, s. numus, i, m. Geldmünze, Pfennig. *Syn.* Pecunia. *Usus.* Adventus noster de nummo quidem sumptui fuit. Nummos cudere, Geld prägen, münzen. Ad nummos pervenire. Quid in nummis habeam, ipse ignoro. Subducere ad nummum. Nummos adulterinos pro veris dare. Nummos corrogare. V. *Pecunia.*

Nunc, jetzt; itzt. *Syn.* Hoc tempore, in praesentia, hodie, per haec tempora. X *Tunc. Usus.* Erat tunc excusatio, nunc nulla est. Nunc autem; nunc vero ea vis est in nomine, ut etc.

Nuncupo, as, avi, atum, are, nennen. *Syn.* Appello, nomino. *Adv.* Plenius. *Usus.* Nuncupare aliquem suo nomine. Nuncupare vota pro imperio, ein Gelübde thun.

Nundinae, arum, f. Jahrmarkt, Messe. *Syn.* Mercatus. *Epi.* Domesticae, flagitiosissimae, mutae. *Usus.* In hujus aedibus totius reipublicae nundinae.

Nundinatio, onis, f. Krämerey. *Epi.* Plena, referta, nova. *Usus.* Nundinatio juris.

Nundinor, aris, atus sum, ari, krämen, handeln, Markt halten. *Syn.* Mercor, emo, cauponor. *Usus.* Senatorium ordinem pretio nundinari.

Nunquam, niemahls. *Syn.* Nullo tempore, nulla aetate, non post hominum memoriam, non ex omnium seculorum memoria; post natus homines, ex omni memoria nihil unquam. *Usus.* Frigidum, ut nunquam antea. Nunquam pertinacius dimicatum, sic ut contra omnia vetustatis exempla nemo victor ex arena discesserit.

Nunquid? ob denn? *Syn.* Anne, num, ecquid. *Usus.* Nunquid duas habetis patrias?

Nunquis, quae, quod, ob einer, ob jemand? Nunquis fundus venalis est.

Nuntio, as, avi, atum, are, ankünden, berichten. *Syn.* Afferro, ab aliquo alicui nuntium perfero. *Adv.* Pertumultuose, quam primum, vere, longe, non dubie, obscure, vesperi. *Phras. Nuntiatum est nobis*, man hat uns Bothschaft gebracht. Perlatum, allatum est ad nos; renuntiatum nobis est; nuntius citatis equis ad nos allatus, perlatus est; certis auctoribus accepimus; certos nuntios accepimus; nuntii ad nos venere, qui paullo certius aliquid in rebus attulere; fama ad nos, ad aures nostras pervenit; fama perlata est ad nos. *Usus.* Pompejo in hortos nuntiavit. V. *Narro, nuntius.*

Nuntius, ii, m. Bothe, Ankündigung. *Syn.* Tabellarius, cursor, internuntius, rumor. *Epi.* Acerbus, certior, domesticus, exoptatus, verus, falsus, gravis, jucundus, malus, optatissimus, superior, volucer. Adversi, boni, fallaces, proximi, quotidiani, tristes, varii, universi. *Phras. Tristem nuntium accepi*, ich habe eine traurige Post bekommen. Adversi, tristes, parum commodi, minime laeti, parum secundi venerant mihi nuntii; allatus est gravis ad me nuntius, gravior ad me fama pervenerat; deteriores de re rumores erant, qui fortuitum nuntium incussere; graves nuntii ad nos delati, perlati, sunt. V. *Nuntius, novus, fama. Usus.* 1. Per nuntium me certiorem fecit. Nuntios in omnem partem dimittere. Epistolam hanc multi nuntii, et fama ipsa celeritate superabunt. 2. *Rumor, res allata, narrata*, Bothschaft, Nachricht. Nuntios accepimus laetissimos. Nuntium apportato tibi laetum sane et exoptatum. 3. *Divortii et repudii ratione*, Scheidebrief, Abschied. Nuntium uxori, nuntium virtuti, litteris remittere.

Nuper, neulich, jüngst. *Syn.* Paucis ante diebus, horis; paucis abhinc annis; nostra patrum memoria; novissime. *Usus.* Nuper, quid dico nuper, immo vero modo.

Nuptiae, arum, f. Hochzeit, Heirath. *Syn.* Matrimonium, nuptiarum dies. *Epi.* Diuturnae, innuptae, legitimae, matrimiae, multae, nefariae, terrenae. *Usus.* Nuptias apparare, adornare, conficere, facere, parare, Hochzeit anstellen. Nuptias conjungere; nuptiis jungi, heirathen. Nuptias conciliare, nuptiarum conciliatorem esse. Heirath stiften. Nuptias disturbare, die Heirath umstoßen. Nuptias fugere, effugere, entgehen. Nuptiae plenae dignitatis et concordiae, gute Heirath. Nuptiae non matrimonii dignitate, sed sceleris societate conjunctae, eine gottlose Heirath. V. *Matrimonium, nubo.*

Nuptialis, e, hochzeitlich. *Usus.* Faces nuptiales; dona nuptialia.

Nurus, us, f. Schnur, Schwiegertochter. *Syn.* Filii uxor.

Nusquam, nirgends. *Syn.* Nullo in loco.)(*Usquam. Usus.* 1. Sive scripta est uspiam lex illa, sive nusquam. 2. *Nulla inire*, in keiner Sache. Sumptus nusquam melius potest poni.

Nuto, as, avi, atum, are, winken, mit dem Haupte nicken, wanken. *Syn.* Vacillo. *Usus.* Democritus nutare videtur in

Digitized by Google

natura Deorum. Statua nutabat. V. *Dubito*.

Nutricius, ii, m. Ernährer, Erzieher. *Usus*. Nutricius ejus pueri.

Nutricor, aris, atus sum, ari, nähren, pflegen. *Syn*. Nutrio. *Usus*. Mundus omnia nutricatur, et continet. V. *Alo*.

Nutricula, ae, f. Ernährerinn. *Usus*. Nutricula seditiosorum.

Nutrimentum, i, n. Nahrung. *Syn*. Cibus, alimentum. *Usus*. Educata suis nutrimentis eloquentia. V. *Cibus*.

Nutrio, is, ivi, itum, ire, nähren, ernähren. *Syn*. Alo, educo. V. *Alo*.

Nutrix, icis, f. Säugamme. *Syn*. Alumna. *Usus*. Cum lacte nutricis errorem suxisse videtur.

Nutus, us, m. das Winken. *Syn*. Vis, nisus; gravior significatio, voluntas. *Epi*. Regius. *Phras*. *Ad nutum paret*, er gehorchet auf einen Wink. Ad illius nutum se fingit, et accommodat; ad ejus nutum ac voluntatem se convertit totum; ejus nutus observat, intuetur omnes. *Usus*. 1. Hang. Gravia suo nutu ac pondere deorsum feruntur. 2. *Voluntas*, Wille, Augenwink. Ejus nutu ac arbitrio omnia fiunt, reguntur, gubernantur. Nutu aliquid ab aliquo consequi.

Nux, nucis, f. eine Nuß. *Usus*. Nucem frangere; nuces legere.

O.

O! O! *Interj. dolentis, gaudentis, vocantis*. *Usus*. O post hominum memoriam fortissimi consules! O rem odiosam; o gratum adventum!

Ob, wegen, um willen. *Syn*. Propter, ante. *Usus*. 1. Ob eam causam, ob delictum poenas a te repetam. 2. *Ante*, vor. Mors mihi semper ob oculos versatur. V. *Propter*.

Obaeratus, a, um, mit Schulden beladen. *Syn*. Aere alieno obligatus, obstrictus, aere alieno demersus debitor. *Usus*. Ex omni colluvie exules obaerati. V. *Aes*.

Obambulatio, onis, f. das Herumspazieren. *Syn*. Inambulatio. V. *Ambulatio*.

Obcaeco, s. occaeco, as, avi, atum, are, verblenden. *Syn*. Excaeco, obscuro. *Usus*. Stultitia, cupiditate obcaecatus.

Obdo, is, didi, ditum, ere, vorschieben, vorthun. *Usus*. Obdere pessulum ostio.

Obdormio, is, ivi, itum, ire, entschlafen, einschlafen. *Syn*. Dormio, obdormisco, somno consopior, sopore opprimor. *Usus*. Endymion in Latmo obdormivit. Quid melius ac in mediis vitae laboribus obdormiscere, et ita conniventem somno consopiri sempiterno. V. *Dormio*.

Obduco, is, xi, ctum, ere, vorziehen, zudecken. *Syn*. Obnubo, obtego, obstruo, oppono.)(*Detego*. *Usus*. Rebus clarissimis tenebras obducere. Labor callum obduxit dolori manibus. Consuetudo obduxit callum stomacho. Obducta jam reipubl. cicatrix. Aliquem alicui obducere, *competitorem alicui opponere*, einen Mitwerber an die Seite setzen. V. *Tego*.

Obductio, onis, f. Verhüllung. *Usus*. Obductio capitis absit a cive Romano.

Obduro, as, avi, atum, are, verhärten. *Syn*. Constanter, aequo animo perfero, tolero, fero. *Adv*. Vehementer. *Usus*. Obduretur hoc triduum. V. *Perfero*.

Obduresco, is, durui, ere, hart werden, erhärten. *Syn*. Callum obduco. *Usus*. Jam ad illa obduruimus, et humanitatem omnem exuimus. Usu ac consuetudine obduruit, ac percalluit incredibilis nostra patientia. Desperatione animus ad dolorem, contra dolorem obduruit. V. *Durus*, *occalesco*.

Obedienter, gehorsam. *Usus*. Spondent se sub imperio obedienter fideliterque futuros. Id obedienter est curatum.

Obedientia, ae, f. Gehorsam. *Syn*. Obtemperatio. *Usus*. Abjiciunt obedientiam, nec rationi parent; cui sunt subjecti lege naturae. Servitus et obedientia animi sunt arbitrio carentis suo.

Obedio, is, ivi, itum, ire, gehorsam seyn, folgen. R. ex ob et audio. *Syn*. Pareo, audio, obtempero, obsecundo, assentio, dicto pareo, imperium non recuso, monita sequor, dicto audiens sum, mandata facio, exequor, imperata facio, alienae voluntati morem gero, sequor, meam voluntatem ad alienam ag-

Digitized by Google

grego, cum aliena voluntate meam conjungo. *Phras.* 1. *Obediendum Deo est*, man muß Gott gehorsam seyn. Intenti ad Deo parendum simus, oportet; Deo nos obedientissimos esse decet; Dei imperia animo non invito exequamur; morigeros nos Deo esse decet; aggreganda est voluntas nostra ad divinam voluntatem; Deum auctorem sequamur, oportet; Dei imperia sequamur, persequamur, necesse est. 2. *Negat se obediturum senatui*, er sagt, er wolle dem Rathe nicht gehorchen. Negat se in auctoritate, in potestate senatus futurum, senatus imperio morem gesturum; imperata facturum; imperio pariturum; minatur se ab officio discessurum, obedientiam abjecturum, jugum excussurum, negat se porro legitima imperia pati posse; negat se senatus decretis staturum; imperium senatus abnuit. *Usus.* Ad verbum obedire alteri. Obedire tempori. V. *Pareo.*

Obeo, is, ivi, itum, ire, herum gehen, verrichten. *Syn.* Peragro, lustro, perago, tracto. *Adv.* Audacius, diligenter, flagitiose. *Usus.* 1. Urbem, regionem, provinciam pedibus obire. 2. *Perago*, *ago*, *tracto*, verrichten. Munus suum obire; facinus, rem privatam et publicam, sacra obire. Diem edicti, vadimonium obire neglexit. 3. *Morior*, sterben. Diem, mortem obire. V. *Fungor*, *administro*, *facio.*

Obequito, as, avi, atum, are, herum reiten. *Usus.* Castris, *vel* castra obequitare.

Obex, icis, m. Riegel. *Usus.* Moliri obices. V. *Impedimentum.*

Obfirmo, as, avi, atum, are, fest setzen. *Usus.* Obfirmare animum.

Obfirmatus, a, um, beständig, hartnäckig. *Usus.* Pertinax et obfirmatus in iracundia. V. *Pertinax.*

Objaceo, es, ui, ere, davor liegen. *Usus.* Cumulus, sarcinarum objacet.

Objectatio, onis, f. Vorwurf. *Syn.* Exprobatio.

Objecto, as, avi, atum, are, vorwerfen. *Syn.* Objicio. *Usus.* Objectare probrum, falsum crimen alicui. V. *Objicio.*

Objectus, us, m. Vorstand. *Usus.* Objectu lateris aliquem defendere.

Objectus, a, um, vorgeworfen. *Syn.* Oppositus. *Usus.* Objecta species voluptatis. Objectus fortunae. Ad omnes casus subitorum periculorum objectus et oppositus.

Objicio, is, jeci, jectum, ere, vorwerfen. *Syn.* Oppono, objecto, exprobro, crimini do, jacio, conjicio, ob impingo. *Adv.* Falso, vere, varie. U Objeci saput meum in tot et tantas d cationes, atque in tot impetus perdit civium. Alicui religionem objicere, d ein Gewissen machen. Objicere spem, tum, solicitudinem, moram, labor molestiam. Aliquid alteri in criminis objicere. Feris corpus objicere. Objic sidiis. Objiciuntur saepe formae, vor len. *Ego omnium objectum*, *vulg.* wollen alle durchlassen. Materia sum nium jocorum; idoneus videor, quem nes merito ludo faciant; in quo om illudant.

Obiter, *obenhin. *Syn.* Leviter, nuiter, mediocriter. ✗ *Perfect. Ph* 1. *Scientias obiter didicit*, er hat die W senschaften nur obenhin gelernet. Litte primoribus duntaxat labris gustavit; tremis, ut ajunt, digitis attigit; litte leviter attigit; litteras quasi praeteri quasi per nebulam, quasi per transenn praeteriens strictim aspexit; litteras primoribus labris attigit; de litteris cursim aliquid arripuit. 2. *Haec tant obiter tractavi*, dieses habe ich nur ob hin abgehandelt. Leviter haec tantum e levi brachio, molli brachio haec acta su indiligenter hic eram. Leviter haec tra ii, attigi; his quasi praeteriens satisfe strictim haec tractavi et tanquam in tra cursu. Cursim haec transmisi.

Obitus, us, m. der Untergang, T *Syn.* Occasus, mors. *Usus.* Siderum or et obitus. Obitus consulum vulgatu das Hinscheiden. V. *Mors.*

Objurgatio, onis, f. Ausschelt Verweis. *Syn.* Castigatio. *Epi.* Longi lenis, necessaria, plena, mediocris, util *Usus.* Objurgatio ne multum acerbit habeat. Objurgatio contumelia vacare d bet. In objurgationibus interdum vo contentione majori utendum. V. *Rep hendo.*

Objurgator, oris, m. Ausschelt *Syn.* Severus admonitor. *Epi.* Benevolu *Usus.* Non est ferendus objurgator, qu quod in altero vitium reprehendit, in ipse reprehenditur.

Objurgo, as, avi, atum, are, eine Verweis geben, ausschelten. *Syn.* Castig asperius appello, asperius admoneo. *Ad* Vehementer, mediocriter. *Usus.* Caes meam in rogando verecundiam, de me me verecundia objurgavit. V. *Alloquor perstringo*, *reprehendo.*

Oblanguesco, is, langui, ere, mü werden. *Usus.* Litterulae meae tui desider rio oblanguerunt. V. *Langueo.*

Digitized by Google

Oblectamentum, i, n. Ergetzlichkeit. *Syn.* Oblectatio, delectatio. *Epi.* Longius. *Usus.* Oblectamenta et solatia senectutis. V. *Delectatio.*

Oblectatio, onis, f. Ergetzlichkeit. *Syn.* Oblectamentum. *Epi.* Honesta, libera, ingenua. *Usus.* Interdum oblectatio quaeritur animi, requiesque curarum. V. *Delectatio.*

Oblecto, as, avi, atum, are, ergetzen. *Syn.* Delecto. *Usus.* In libris, in hortulis se oblectare. V. *Delecto.*

Oblector, aris, atus sum, ari, sich erlustigen. *Syn.* Delector, ducor, capior. *Adv.* Commode. *Usus* Ludis oblectamur et ducimur. V. *Delector.*

Obligatio, onis, f. Verpflichtung, Verbindung. *Syn.* Auctoramentum. *Epi.* Gravis et difficilis. *Usus.* Difficilior est animi ac sententiae, quam pecuniae obligatio. *Est mea obligatio*, *vulg.* es ist meine Schuldigkeit. Est id officii mei; meae hae sunt partes. *Obligationem scriptam accepi*, *habeo*, *vulg.* ich habe eine schriftliche Obligation, eine Verschreibung empfangen. Fiduciam accepi; fiduciam teneo. *Obligationem de se dare*, eine Schuldverschreibung von sich geben. Nomina facere.

Obligatus, a, um, verbunden, verpflichtet. *Syn.* Obstrictus, devinctus. *Phras.* *Magnopere tibi obligatus sum*, ich bin dir hoch verbunden. Tantum tibi debem, quantum persolvere difficile est; incredibilem tibi amorem quendam, et omnia in te summa ac singularia studia debeo. Vix, aut ne vix quidem solvendo sum, tanta sunt tua in me officia ac merita. Verbis non patitur res satisfieri, adeo me in perpetuum devinxisti. Maximis me beneficiis obstrictum tenes. Mancipio et nexu tuum me fecisti. Multis me beneficiis ac pignoribus velut auctoratum habes. Agere mecum potes tanquam ex syngrapha, ita me tibi devinctum tenes. Maximis me beneficiorum vinculis obstrinxisti. V. *Obnoxius*, *beneficium*, *officium.* *Usus.* Tenere aliquem beneficiis obligatum.

Obligo, as, avi, atum, are, verbinden, verpflichten. *Syn.* Obstringo, in perpetuum obligo, devincio, adstringo, religo, alligo. *Adv.* In perpetuum, nusquam, valde. *Phras.* 1. *Magnopere me tibi obligabis*, du wirst mich sehr verbinden. Magnam a me tibis gratiam; hoc ego in summi beneficii loco ponam, numerabo; me tibi in perpetuum devincies, obstringes. V. *Obligatus.* 2. *Obligome*, ich verbinde, verpflichte mich hoch und theuer. Omni me execratione devincio; fidem meam do, interpono; obligo fidem meam et obstringo. 3. *Obligatur ex promisso*, *legibus*, er ist kraft seines Versprechens, nach den Gesetzen schuldig. Tenetur promisso, legibus; legum, promissorum vinculis obstringitur. *Usus.* Obligare aliquem militiae sacramento, pactionibus. Sibi aliquem beneficio obligare. Domum alicujus religione, populum scelere obligare. Legum et judiciorum poenis obligatur. Obligare vulnus.

Obligurio, is, ivi, itum, ire, verprassen, durch die Gurgel jagen. *Syn.* Ligurio, devoro. *Usus.* Fortunas suas obligurire; patrimonia profundere. V. *Consumo.*

Oblimatus, a, um, mit Schlamm überzogen. *Syn.* Limo pinguis. *Usus.* Nilus oblimatos agros relinquit.

Oblino, is, levi, litum, ere, anstreichen, überstreichen. *Usus.* Vita hominis libidine oblita. Unguentis, coeno oblitus. Eloquentia Asiae moribus oblita.

Oblique, schief, schräg.)(*Recte.* *Usus.* Recte, oblique ferri.

Obliquus, a, um, schief, schräg. *Syn.* Transversus. *Usus.* Motu corporis obliquo. In obliqua et transversa hostium latera invectus.

Oblitesco, is, litui, ere, verborgen liegen. *Syn.* Delitesco. *Usus.* Stellae a nostro aspecta interdum oblitescunt.

Oblittero, as, avi, atum, are, auslöschen, durchstreichen, in Vergessenheit bringen. *Usus.* Beneficii memoriam oblitterare. V. *Obliviscor*, *oblivio.*

Oblivio, onis, f. Vergessenheit. *Syn.* Memoriae lapsus. *Epi.* Exigua, perpetua, sempiterna, voluntaria. *Phras.* 1. *Clades ea jam in oblivionem venit*, diese Niederlage ist schon in Vergessenheit gekommen. Clades ea jam oblivioni data est; oblitterata in animo est; memoria intercidit; in oblivionem venit; ejecta ex animo memoria ejus cladis est; recens dolor proximae cladis transiit; cladis ejus memoria cessit, clades e memoria excessit; animo excidit; ex animo deleta est; clades ea jam ex memoria deposita est; e memoria dilapsa, elapsa est; in oblivionem adducta est; clades ea jam animo effluxit; excidit memoria ejus cladis; clades ea oblivione contrita, obruta, tecta est; cladis ejus acerbitatem oblivio jam delevit. 2. *Tot summorum virorum nomina in oblivione sunt*, die Nahmen und Thaten so vieler vornehmer Männer sind in Vergessenheit gerathen. Tot summorum virorum me-

Digitized by Google

moria cessit; abiit vetustate, memoria; nomen vetustate abolevit, memoria abolevit; tot viri summi in oblivione jacent. 3. *Laetiores indies nuntii oblivionem tandem inducunt tot malorum*, die guten Zeitungen machen, daß man des vorigen Elendes vergißt. Laetiores nuntii expellunt memoriam tot malorum; oblivionem afferunt tot malorum; tristes superiorum temporum imagines ex memoria detergunt, evellunt; obliterant in animo superiorum temporum elades; animum a conspectu tot malorum avertunt; tot malorum memoriam ex animo delent. *Usus*. Omnem memoriam injuriarum sempiterna oblivione delere, obruere, exstinguere, conterere. Tuas laudes nulla unquam obscurabit oblivio. Erunt semper, qui tuas laudes ab oblivione et silentio hominum vindicent. V. *Obliviscor*, *memoria imbecilla*.

Obliviosus, a, um, vergessen. *Syn*. Immemor.)(*Memoria*.

Obliviscor, eris, oblitus sum, visci, vergessen, aus der Acht lassen. *Syn*. Mihi excidit, ex animo meo excidit, effluit; oblivio me capit; ex memoria depono; alicujus rei memoriam depono, oblivione perpetua deleo; aliquid e memoria elabitur, dilabitur; rei memoria ex animo discedit. *Phras*. 1. *Nunquam tui oblivisear*, ich werde deiner niemahls vergessen. Ita mihi imago tam cari capitis insedit, ut excidere, effluere ex animo nunquam possit; memoria tua nulla temporis longinquitate abibit; nulla aetas tui memoriam ex animo oblitterabit meo. V. *Memor*, *oblivio*. 2. *Obliviscere tandem calamitatem tuarum*, vergiß doch einmahl deines Unglückes. Casus tuos tandem ex animo tuo, mente tua, memoria tua dele, evelle; omitte temporum tuorum memoriam; depone et abjice calamitatem tuarum memoriam, malorum tuorum tristes imagines voluntaria oblivione depone, contere; deleat tandem, auferat calamitatis sensum sempiterna oblivio. *Usus*. Depone memoriam doloris tui, et injurias, *vel* injuriarum obliviscere.

Oblongus, a, um, länglich. *Usus*. Figura oblonga.

Obloquor, eris, locutus sum, loqui, widersprechen. *Syn*. Obstrepo. *Phras*. *Totus ei senatus obloquutus est*, der ganze Rath hat ihm widersprochen. Reclamatum a toto senatu, nec sine convitio; fremitus universi senatus obortus est; obstrepebat senatus universus, carpebatque sententiam. *Usus*. Tu me appelles licet, et interpelles, et obloquaris.

Obluctor, aris, atus sum, ari, widerstehen. *Syn*. Obnitor, repugno. *Usus*. Hosti obluctari. V. *Repugno*.

Obmolior, iris, molitus sum, iri, vorbauen, entgegen sehen. *Usus*. Omnes ad obmolienda, quae ruinis strata erant, concurrerunt.

Obmutesco, is, mutui, ere, verstummen. *Syn*. Conticesco. *Adv*. Plane. *Phras*. *Prae stupore obmutuit*, er ist vor Verwunderung ganz stumm geworden. Admiratio tam novae rei, ac subitae homini inclusérat vocem; rei insolentia animum pariter et silentium defixit; mutum et elinguem reddidit; insolitum rei spectaculum hominem ita defixit, ut neque animo, neque lingua constaret; rei spectaculo defixus et attonitus silentium tenuit, stupenti lingua constitit. *Usus*. Nulla unquam vetustas de te obmutescet. Homo disertus et loquacissimus repente obmutuit.

Obnitor, eris, nisus sum, niti, widerstehen, widerstreben. *Syn*. Obsisto, occurro; adversum rem, contra rem tendo. V. *Repugno*.

Obnoxius, a, um, unterworfen, verpflichtet. *Syn*. Subjectus. *Usus*. Vivat, qui obnoxius et subjectus vivere cupit. Supplex et obnoxius.

Obnubo, is, psi, ptum, ere, verhüllen. *Syn*. Obtego.

Obnuntiatio, onis, f. Ankündigung eines Uebels. *Syn*. Auguris significatio de periculo imminente. *Usus*. Dirarum obnuntiatio neglecta.

Obnuntio, as, avi, atum, are, böse Zeitungen bringen. *Syn*. Nuntio, praenuntio. *Usus*. Legem tulit, ne obnuntiare comitiis liceret.

Oborior, eris, ortus sum, iri, entstehen. *Syn*. Exorior. *Usus*. Quanta mihi lux oboritur. V. *Orior*.

Obrepo, is, repsi, reptum, ere, überschleichen. *Syn*. Irrepo. *Adv*. Extrinsecus. *Usus*. Sensim tibi obrepit senectus. Obrepere ad honores, in animos hominum. In animos dormientium multae imagines obrepunt.

Obrigeo, es, ui, ere, erstarren. *Usus*. Nive et pruina obriguere. V. *Frigus*.

Obrogo, as, avi, atum, are, ein neues und widriges Gesetz aufbringen. *Syn*. Aliam legem rogo, qua prior ab alio lata infirmetur.

Obruo, is, ui, utum, ere, überschütten, bedecken. *Syn*. Operio, sepelio.)(*Eruo*. *Usus*. Magnitudine negotii tan-

Digitized by Google

ram fluctu obruor. Homo aere alieno rutus. Criminibus et testibus aliquem rruere.

Obscoeno, schändlich, unfläthig. *Syn.* urpiter.

Obscoenitas, tis, f. Wust, Unflath. *rn.* Turpitudo. *Usus.* Verborum rerum-ne obscoenitas vitanda.

Obcoenus, a, um, unfläthig. R. *ex et* coenum. *Syn.* Turpis. *Usus.* Genus candi illiberale, petulans, flagitiosum, iscoenum. V. *Turpis, petulans, libido, pudicus.*

Obscuratio, onis, f. Verfinsterung. *rn.* Obscuritas. *Epi.* Magna, tanta. *ius.* Obscuratio solis. Inde mentis ob-uratio consequitur.

Obscure, dunkel, düster. *Syn.* Per bulam, per caliginem.)(*Aperte. Usus.* on agam obscure. Malum serpit non iscure.

Obscuritas, atis, f. Dunkelheit, insterniß. *Syn.* Obscuratio, tenebrae, ligo, aenigma.)(*Lux. Epi.* Diuturna, axima, involuta. *Usus.* Causa latet iscuritate naturae involuta. Habet ea s magnam obscuritatem. Oratio, quae men adhibere rebus debet, saepe ob-uritatem et tenebras affert.

Obscuro, as, avi, atum, are, ver-unkeln, finster machen. *Syn.* Lucem eri-o, noctem rebus, *vel* tenebras obduco, ncaeco, luminibus officio, inobscuro, liginem offundo, luminibus obstruo, nebris involvo, tenebris circumfundo. *dv.* Negligenter, sensim, plene. *Phras.* . *Coelum obscuratur*, der Himmel ver-nstert sich. Spissae intendunt se coelo ubes, ut lucem condant; coelum una t continenti nube involvitur; aër totus n nubes cogitur; obductae coelo nubes olem diemque eripiunt, tenebris omnia nvolvunt, circumfundunt. *Usus.* Lumen icernae obscuratur, et offunditur luce olis. Obscurata et evanescens memoria.

Obscurus, a, um, dunkel, finster. *yn.* Habens obscuritatem, tenebricosus, pissus, coeous; tortuosus, involutus, ntens, a natura involutus.)(*Apertus, llustris. Phras.* 1. *Homo obscurus et gnotus*, ein unedler, unachtbarer Mensch. lomo re nulla nobilis; cujus fama in ob-curo; ex coeno, nescio quo et tenebris xtractus. V. *Humilis, ignobilis.* 2. *Li-er est nimis obscurus*, dieses Buch ist hr undeutlich, unverständlich. Multa sunt n hoc libro tenebris circumfusa; abstru-a multa, et crassis occultata tenebris; ongissime ab imperitorum intelligentia, ensuque disjuncta; materia, argumen-tum libri non satis puerili ingenio aequa; nihil ibi in medio positum, nihil non abstrusum et reconditum. 3. *Obscurus orator est*, ein Redner, der kaum zu ver-stehen ist. Orator, qui ita loquitur, ut non intelligatur; cujus millesimam partem vix intelligas; qui in tenebris, quam luce causam suam versari malit; qui com-pressione rerum totam obcaecat oratio-nem; cujus sermo Oraculis similior, quam orationi; qui aenigmata loquitur; cujus orationi Oedipo conjectore opus sit. *Usus.* Multa erant obscura, ambigua, involuta; explanationes interpretum essent adhi-bendae. Homo obscuris natalibus.

Obsecratio, onis, f. Bitte. *Syn.* Preces, deprecatio, obtestatio. *Epi.* Gra-vis, humilis, superba. *Usus.* Obsecratione uti. Obsecrationem repudiare.

Obsecro, as, avi, atum, are, bitten. *Syn.* Rogo, oro, obtestor. *Adv.* Aman-tissime, magnopere, vere. *Usus.* Ille pro salute mea populum obsecravit. Obsecro te per fratris mortui cinerem, per nomen propinquitatis. V. *Rogo.*

Obsecundo, as, avi, atum, are, folgen, gehorchen. *Usus.* Cui cives assen-serint, hostes obedierint, venti obsecun-darint. V. *Obedio, pareo.*

Obsepio, is, psi, ptum, ire, um-zäunen. *Syn.* Sepio, intercludo. *Usus.* Vias ad honores alicui obsepire. V. *Munio.*

Obsequiosus, a, um, folgsam, dienstfertig. *Syn.* Qui facile obsequitur. V. *Officiosus.*

Obsequium, ii, n. Gehorsam, Will-fahrung. *Syn.* Indulgentia, officium. *Epi.* Molestum. *Usus.* Obsequio suo mitigare hominem. Multa in homines obsequia. Animus ab indulgentia et obsequio cor-poris discedat. Obsequium amicos, veri-tas odium parit. V. *Officium.*

Obsequor, eris, secutus sum, sequi, willfahren, folgen, gehorchen. *Syn.* Morem gero, morigeror, gratificor, indulgeo.)(*Repugno. Phras.* 1. *Obsequi genio suo*, seiner Lust folgen. Morem gerere animo suo, servire cupiditatibus; curare genium; indulgere genio. 2. *Homini improbo per omnia obsequitur*, er folget diesem gottlosen Menschen in allem. Totum se dat homini; nutus ejus omnes observat, in-tuetur; ad nutum hominis improbissimi se convertit; nutu ejus regitur; ex ejus nutu et arbitrio suspensas habet omnes vitae suae rationes. *Usus.* Tempestati navigantes obsequuntur. De ea re tibi ob-sequor. Consuetudini libenter obsequor. V. *Indulgeo, gratificor.*

Digitized by Google

Obsero, as, avi, atum, are, verriegeln, zuschließen. *Syn.* Sera imposita occludo. *Usus.* Aedes, aures obseratae. V. *Claudo.*

Obsero, is, sevi, situm, ere, besäen. Sero, consero. *Usus.* Terra frugibus obserebatur. Loca virgultis, tenebris obsita.

Observans, tis, *g. o.* ehrerbiethig. *Syn.* Studiosus, cupidus. *Usus.* Homo mei observantissimus. V. *Studiosus.*

Observantia, ae, f. Ehrerbiethung, Hochachtung. *Syn.* Veneratio, cultus, reverentia. *Epi.* Diligens, perpetua, praesens, summa. *Usus.* Observantia est, per quam aut aetate, aut dignitate antecedentes colimus et veneramur. Mea tibi observantia nunquam defuit. Amicos observantia retinere. V. *Officium*, *revereor.*

Observatio, onis, f. Beobachtung, Anmerkung. *Syn.* Animadversio. *Epi.* Diuturna, constans, longinqua, summa, supina. *Usus.* Observatio diuturna peperit artem.

Observo, as, avi, atum, are, beobachten, anmerken, in Ehren haben. *Syn.* Animadverto, noto; speculor, aucupor, ex insidiis capto, in specula sum; legibus obtempero, pareo; colo, veneror, amo. *Adv.* Aeque, assidue, diligentius, peramanter, perofficiose, sanctissime, stricte, valde, vehementer. *Phras. Ubique observat me*, er gibt überall auf mich Acht. Ejus oculi assidue in me intenti sunt; in me unum oculos conjicit; ex insidiis; clanculum sermones meos captat; velut e specula observat mores meos, aures et oculi ejus assidue speculantur me, et custodiunt; omnia odoratur; subauscultat, aucupatur ex insidiis sermones omnes, meque omni in loco infensus servat. *Usus.* 1. Morus stellarum observare. Observa, quaeso! hominis consilia. 2. *Colo*, *veneror*, verehren. Peramanter me observat. Observare et colere aliquem, ut alterum parentem. V. *Colo*, *veneror.*

Obses, idis, m. Geißel. *Epi.* Praecipuus, incolumes, multi. *Usus.* Obsides fictis imperare. Obsides dare, habere, mittere, accipere.

Obsessio, onis, f. Belagerung. *Syn.* Obsidio. *Usus.* Obsessio fori, occupatio templorum, oppressio curiae.

Obsideo, es, sedi, sessum, ere, umgeben, belagern. *Syn.* Circumsideo, obsessum teneo, fossa et vallo septum teneo; oppugno. *Adv.* Omnino. *Phras.* 1. *Romani Numantiam obsedere*, die Römer haben Numantia belagert. Obsidione, munitionibusque pressere; corona circumdedere, cinxere; vallo, aggere, operibus oppugnavere. Romani obsidionem intulere Numantiae; Numantiae moenia ab omni parte aggressi sunt; Romani exercitum ad urbem Numantiam admovere; corona militum cinxere; circumplexi sunt opere ac munitione; in obsidione tenuere. 2. *Obsessa urbs est, et vehementer oppugnata*, die Stadt ist sehr scharf belagert und eingeschlossen. Circumfessa urbs est, et circumvallata, arx opere circumventa, circumjecta moenibus peditum multitudo, peditatui circumfusae equestres turmae quassata muralibus tormentis moenia et summa ope oppugnata. Totius belli instrumentis, et apparatu actum, ac ne punctum quidem temporis oppugnatio respiravit. Urbs aggeribus oppugnata, tormentis verberata, nudata pars magna moenium, pars muralibus machinis decussa; urbi externa vis ingruit, castra ad urbem posita sunt; urbs obsidione clausa est; viae omnes, aditusque infessi, et admoto totius bellici apparatus instrumento quati, feriri, arietibus percuti urbs coepta est. V. *Oppugno. Usus.* Obsidere urbem. Armis senatum obsidere.

Obsidio, onis, f. Belagerung. *Syn.* Obsessio. *Phras.* 1. *Urbem obsidione liberavit*, er hat die Stadt entsetzet. Ab obsidione vindicavit; obsidione exemit; ex obsidione eripuit; urbem hostilibus armis obseptam; hostium copiis septam, cinctam, oppressam in libertatem restituit, incolumem servavit, libertate, incolumitate donavit. Hostes urbem obsidione prementes, castris positis ad urbem sedentes, urbis libertati imminentes expulit, ejecit, in fugam convertit, submovit, fugavit. 2. *Obsidio sustinenda erit*, man wird eine Belagerung aushalten müssen. De tectis, moenibusque dimicandum erit; moenibus bellum propulsandum erit. *Usus.* In obsidione esse; in obsidione tenere; obsidionem continuare. Obsidionem solvere, omittere. Obsidione urbem liberare.

Obsidienalis, e, *zur Belagerung gehörig. *Usus.* Corona obsidionalis.

Obsignator, oris, m. Versiegler. *Usus.* Litterarum obsignatores et testes.

Obsigno, as, avi, atum, are, siegeln, versiegeln. *Syn.* Signo, consigno, signum appono, signum imprimo. *Usus.* Epistolam, decretum, tabulas obsignare. Judicum signis testamentum obsignatum est.

Obsisto, is, stiti, stitum, ere, widerstehen. *Syn.* Resisto, repugno, occurro, conatum refuto, prohibeo, conatibus

Digitized by Google

obviam eo; conatum comprimo, frango; a conatu repello. *Adv.* Audacter, malitiose, perniciose, vehementer. *Usus.* Audacter alicui, dolori, vitiis obsistere. Multorum odiis nullae opes obsistere possunt. V. *Resisto.*

Obsolesco, is, solevi, ere, veralten, in Abgang kommen. *Syn.* Inveterasco, tenebris vetustatis opprimor.)(*Splendeo.* *Usus.* Vetustata ista, *vel* propter vetustatem jam obsoleverant.

Obsolete, altväterisch. *Usus.* Homo obsoletissime vestitus.

Obsoletus, a, um, altväterisch, verjährt, veraltet. *Syn.* Antiquus, inusitatus, insolens, sordidus. *Usus.* Obsoletus vestitus. Haec vulgaria sunt, objecta et obsolenta. Obsoletus Numitor.

Obsonium, ii, n. Eßwaaren, Zugemüse. R. ὀψώνιον. *Syn.* Quidquid cibi ad panem, vinumque adjicitur. V. *Cibus.*

Obsono, as, avi, atum, are, Speise einkaufen. *Syn.* Obsonium comparo. *Usus.* Famem ambulando obsonabat Socrates, *appetentiam cibi excitabat.*

Obstaculum, i, n. *Gegenstand, Hinderniß. *Syn.* Impedimentum. *Usus.* Opposita obstacula perrumpere. V. *Impedimentum.*

Obstetrix, icis, f. Hebamme, Wehmutter. *Epi.* Fida, peritissima, felix. *Syn.* Quae opem fert parienti.

Obstinate, *hartnäckig, halsstärrig. *Usus.* Obstinate negavit omnia.

Obstinatio, onis, f. Halsstärrigkeit. *Usus.* Ille omnia obstinatione quadam sententiae repudiavit. V. *Pertinacia.*

Obstinatus, a, um, hartnäckig, halsstärrig, stutzig. *Syn.* Pertinax, pugnax, durus. *Phras.* *Nimis es obstinatus*, du bist allzu halsstärrig. Quod temere suscepisti, praefracte tueris? nimium tenax es sententiae tuae. Non animi judicio, sed pertinaciae studio in sententia perstas. Ubi animum semel obstinaveris, depelli de suscepta voluntate non vi, non ratione ulla potes. V. *Pertinax.* *Usus.* Illus voluntas obstinatior est.

Obsto, as, stiti, stitum, are, entgegen stehen, widerstehen. *Syn.* Obsisto, officio, impedio. *Adv.* Vehementer. *Usus.* Quid obstat, quin facias? officere et obstare commodis alterius. V. *Resisto*, *impedio.*

Obstrepo, is, ui, itum, ere, widerstreben, überlästig seyn. *Syn.* Obloquor. *Usus.* Litteris tibi obstrepere ausus non sum.

Obstringo, is, strinxi, strictum, ere, verbinden. *Syn.* Devincio, obligo.)(*Solvo.* *Adv.* In perpetuum. *Phras.* *Obstrinxere se invicem*, sie haben sich unter einander verbunden. In haec data et accepta fides est; fidem obligavere suam; promissionem vim foederis habere voluere; haec fide sanxerunt; data ultro, citroque fide promissa confirmarunt; fide interposita sanxerunt. *Usus.* Aere alieno obstrictus. Obstrictus voluptatibus tenetur. Maximis beneficiorum vinculis obstrictus Religione civitatem obstrinxit. V. *Obligo.*

Obstructio, onis, f. Verstopfung. *Syn.* Interclusio. *Epi.* Diuturna. *Usus.* Obstructionibus ventris obnoxius.

Obstruo, is, xi, ctum, ere, verstopfen, vermachen. *Syn.* Obsero, obsepio, occludo, oppilo. *Phras.* *Aditus omnes hostibus obstruximus*, wir haben den Feinden jeden Paß abgeschnitten. Vias omnes dejectu arborum, saxorumque ingentium clausas, septasque habemus; arborum truncos, saxaque, qua via ruinis patefacta est, admoliti sumus. *Usus.* Luminibus alicujus obstruere, einem das Licht verbauen. Vias omnes et perfugia obstruere.

Obstupefacio, is, feci, factum, ere, erschrecken, erstaunen machen. *Syn.* Stupefacio. *Phras.* 1. *Res inopinata obstupefecit omnes*, die Sache hat Alle in Erstaunen gesetzt. Nulli non admirationem movit; omnibus pro miraculo fuit; stupor omnes admiratione rei tam insolitae defixit; stupor ac silentium defixit omnes; ad conspectum rei silentio defixi stetimus. 2. *Malorum assuetudo sensus obstupefacit*, die oftmahligen Unglücksfälle benehmen dem Menschen endlich fast alle Empfindung. Sensus adimit; sentiendi vim, aufert; stuporem inducit, affert, injicit. Quorum animum malorum assuetudine occaluit; quorum animis callum obduxit malorum consuetudo; quorum animi malorum usu ac consuetudine obduruerunt, percalluerunt; callum contraxerunt; non ita recentes ad infortunia; malorum non insolentes sunt; qui secundis rebus raro usi, res adversas minime sentiunt; malorum tandem sensum amittunt. V. *Miror*, *stupor.* *Usus.* Obstupefactus, ac perterritus mea diligentia.

Obstupesco, is, stupui, ere, erstaunen. *Syn.* Stupeo, stupesco. *Usus.* Sic obstupuerant, sic terram intuebantur. Obstupescent posteri, rerum

Digitized by Google

gestarum magnitudinem. V. *Obstupefacio*, *stupor*, *admiratio*.

Obsum, es, esse, schaden, schädlich seyn. *Syn.* Officio, noceo.)(*Prosum*. *Phras.* *Obest sibi ipse*, er schadet sich selbst, steht sich selbst im Lichte. Salutem affligit, deserit, suae ipse saluti deest. *Usus.* Non modo non oberat, sed sua commendatione plurimum proderat. V. *Adversor*.

Obsurdesco, is, ere, taub werden. *Syn.* Sensum audiendi amitto. *Usus.* Hoc sonitu completae aures obsurdescunt. Obsurdescimus, nec ea, quae monemur, audimus. V. *Surdus*.

Obtego, is, xi, ctum, ere, verdecken, verhüllen. *Syn.* Contego, obduco.)(*Detego*. *Usus.* Fingere, dissimulare, obtegere. Vitia multis postea virtutibus obtecta. Adolescentiae turpitudo, obscuritate et sordibus tuis obtegatur. V. *Tego*.

Obtemperatio, onis, f. Folgeleistung, Gehorsam. *Usus.* Justitia est obtemperatio legibus.

Obtempero, as, avi, atum, are, folgen, gehorsamen. *Syn.* Obedio, pareo, obsequor. *Adv.* Diligenter, multum. *Usus.* Cupiditati alicujus obtemperare. V. *Obedio*, *pareo*.

Obtendo, is, tendi, tentum, *vel* tensum, ere, vorziehen, vorspannen. *Syn.* Obduco, praetendo. *Usus.* Uniuscujusque natura tegitur, et quasi velis quibusdam obtentitur. V. *Praetendo*, *praetexo*.

Obtero, is, trivi, tritum, ere, zertreten, zerreiben. *Syn.* Contundo, contero. *Adv.* Aperte. *Usus.* Veteres majorum laudes obterere. Senescentem populi majestatem obtrivit ac contudit. Prosternere et obterere obtrectationes malevolorum.

Obtestatio, onis, f. dringende Bitte. *Syn.* Imploratio, obsecratio, deprecatio.

Obtestor, aris, atus sum, ari, heftig bitten, beschwören. *Syn.* Testor, appello, imploro. *Usus.* Deos omnes imploro, et obtestor vos judices, ut misericordiam huic tribuatis. Flens flentem te obtestor, et salutem viri tibi commendo. Quaeso, oro, obtestor, ne me perditum omnino velitis. V. *Rogo*.

Obticeo, es, ui, ere, schweigen, verstummen. *Syn.* Conticeo. *Usus.* Turpiter obticuit chorus. V. *Taceo*.

Obtineo, es, ui, tentum, ere, erlangen, erhalten. *Syn.* Impetro, consequor, adipiscor, teneo, vinco. *Adv.* Diutius, in perpetuum. *Phras.* 1. *Obtinui tandem*, *quae volebam*, ich habe endlich erhalten, was ich verlangte. Consecutus sum tandem, teneo, quae cupiebam. Extudi tandem, quae volebam; optata teneo; optati compos factus sum; instando perpuli, evici, quae volebam. V. *Acquiro*, *assequor*. *Usus.* 1. Obtinere provinciam cum imperio. Honoris gradum, jus suum, causam obtinere. 2. *Retineo*, *conservo*, *custodio*, behalten, bewahren. Morem suum, veterem consuetudinem obtinere. 3. *Habeo*, haben. Parentis locum apud me obtinet. Quem apud me locum obtinuisti?

Obtingo, is, tigi, ere, begegnen, widerfahren. *Syn.* Obvenio. *Usus.* Provincia mihi sorte obtigit. Quidquid obtigerit, aequo animo feram. V. *Evenio*.

Obtorpesco, is, torpui, ere, erstarren. *Syn.* Torpeo, obstupesco. *Usus.* Miror, ei non linguam obmutuisse, et manum obtorpuisse.

Obtortus, a, um, umgedreht. *Usus.* Obtorta gula in carcerem abripere quempiam.

Obtrectatio, onis, f. Verleumdung. *Syn.* Calumnia, reprehensio, vituperatio. *Epi.* Domestica, occulta, communis. *Usus.* Obtrectatio invidiae solet lacerare plerosque. Haec res habet obtrectationem. V. *Calumnia*.

Obtrectator, oris, m. Verleumder. *Syn.* Calumniator, maledicus, invidus, iniquus. *Usus.* Adversarius et obtrectator laudum mearum. Quid sperem potentissimo inimico, infidelibus amicis, pluribus invidis, nullo socio et consorte laboris omnibus obtrectatoribus. V. *Maledicus*.

Obtrecto, as, avi, atum, are, schmähen, verleumden. *Syn.* Maledico, vitupero, calumnior, dente maledico carpo. *Usus.* Obtrectare vitiosa aemulatione, quae rivalitati similis est. Obtrectans angitur alieno bono, quod idem etiam alius habet. V. *Detraho*, *maledico*, *vitupero*, *calumnior*.

Obtrudo, is, trusi, sum, ere, aufdringen. *Phras.* *Antonium Dominum nobis obtrusit*, er hat uns den Antonius als unseren Herrn aufgedrungen. Antonium in cervicibus collocavit; cervicibus Antonium Dominum imposuit. *Usus.* Ea, quia nemini obtrudi potest, itur ad me.

Obtrunco, as, avi, atum, are,

Digitized by Google

niederhauen. *Phras. Hominem obtruncari jussit*, er hat ihn enthaupten lassen. Securi percuti, feriri hominem jussit; caput homini abscindi; collum secari, abscindi; caput auferri; caput gladio demi jussit. V. *Caput*. *Usus*. Puerorum obtruncat membra, articulatim dividit.

Obtundo, is, tudi, tusum, ere, stumpf machen. *Syn.* Retundo, perstringo, onero.)(*Aeuo*, *exacuo*. *Usus*. Multa, quae mentem obtundant. Non obtundam aures tuas sermonibus, non epistolis longioribus. Homo ad omnia hebes et obtusus. Aures obtusae. V. *Molestus*.

Obturbo, as, avi, atum, are, Unruhe stiften, verwirren. *Usus*. Obturbare solitudinem alicujus. V. *Impeto*, *turbo*.

Obtutus, us, m. das Anschauen, Blick. *Syn.* Aspectus, conjectus oculorum. *Usus*. Figere obtutum oculorum aliquo. V. *Aspectus*.

Obvallo, as, avi, atum, are, umschanzen, verschanzen. *Syn.* Circumvallo, munio, firmo. V. *Munio*.

Obvenio, is, veni, ventum, ire, begegnen, zukommen. *Syn.* Obtingo. *Usus*. Hereditas ei opulenta obvenit. V. *Evenio*.

Obversatio, onis, f. das Herumgehen. *Syn.* Obambulatio.

Obversor, aris, atus sum, ari, schweben. *Syn.* Versor, occurro. *Usus*. Obversatur mihi ante oculos Reipublicae dignitas. V. *Versor*.

Obverto, is, verti, versum, ere, entgegen halten, zukehren. *Usus*. Os alicui, navem aliquo obvertere. V. *Verto*.

Obviam, entgegen. *Phras.* 1. *Obviam ivit parenti*, er ist seinem Vater entgegen gegangen. Obviam se tulit, obviam processit, prodiit, venit; obviam profectus est; obviam properavit; in complexum parentis venit. 2. *Latro obviam factus est proficiscenti*, auf der Reise gerieth ich einem Mörder in die Hände. Obviam se dedit latro proficiscenti; obtulit se proficiscenti latro; obviam se obtulit; adversus me ivit; oculis meis se obtulit; obviam ivit proficiscenti; proficiscenti latronem casus obtulit; in conspectum dedit; incidi in latronem; latro in conspectum incurrit; occurrit mihi latro. *Usus*. 1. Obviam mittere, egredi; obviam effundi. 2. *Contra*, wider. Obviam ire conatibus improborum.

Obvius, a, um, begegnend, ungefähr. *Syn.* Occurrens. *Usus*. Fac, ut litterae tuae veniant obviae; obviae mihi fiant. Classis hostibus in obvio est.

Obumbro, as, avi, atum, are. * überschatten, beschatten. *Usus*. Arbor vestibulum obumbrat.

Obvolvo, is, volvi, volutum, ere, einwickeln, verhüllen. *Syn.* Tego, obduco. *Usus*. Obvolutus et obligatus corio.

Occallesco, is, callui, ere, verhärten. *Syn.* Percallesco, obduresco. *Adv.* Prorsus, non dubitanter, plane. *Usus*. Jam prorsus ad omnem dolorem occalui.

Occasio, onis, f. Gelegenheit. *Syn.* Locus, tempus, opportunitas, facultas, ansa, campus, causa, tempus oblatum. *Epi.* Tanta, ampla, amissa, bona, mirifica, oblata, quantae, praeclarae. *Phras.* 1. *Occasionem egregiam habes rem bene gerendi*, du hast eine treffliche Gelegenheit, dich zu zeigen. Magnum theatrum tibi gloriae panditur. Locus tibi aperitur rei strenue agendae. Munita tibi via est ad ingentem laudem; patefactus cursus virtutis; materia crescendi per summam gloriam tibi suppeditatur. Non deest tibi materia crescendi. Ansa hoc loco tibi datur; materia praebatur; facultas offertur, praebetur, datur magnorum in Rempublicae meritorum. Nactus es egregiam opportunitatem, nactus es hac re aditum ad praeclara in omnes merita. Locus hic est de Republicae optime merendi. 2. *Occasionem ne negligas*, versäume diese Gelegenheit nicht. Quem ad maxima quaeque nactus es aditum, quam rei bene gerendae facultatem habes, ne amitte. Loco ne desis et tempori. Quid dubitas uti hac temporis opportunitate? Tempus rei bene gerendae ne praetermittas. Offerentibus se rebus e manibus ne omittas, dimittas, quae mox repeti non possunt. Ne pereat tibi haec occasio; ne e manibus elapsa effluat; abeat, praetereat, fugit, evolet, vide. 3. *Utere occasione oblata*, bediene dich der gegebenen Gelegenheit. Oblata opportunitate, facultate, occasione utere. Occasionem, quae se offert, non omittes, non amittes. Complectere, quam nactus es, occasionem; arripe, quam oblatam tenes, temporis opportunitatem; tene hanc horam, urge opportunitatem. Quin tu urges istam occasionem et facultatem? Noli, quod

Digitized by Google

ultro offertur, fastidire. Hoc aditu, januaque patefacta, noli tempus amittere; occasionem, quam casus aperuit, e manibus dimittere; facultates, quae tibi multae dantur, temporisque opportunitates corrumpere. Oblata facultate ne tibi ipse desis. 4. *Nullam occasionem omittam tibi gratificandi*, ich werde keine Gelegenheit aus der Hand lassen, dir zu dienen. Nullum locum praetermittam; relinquam tuis commodis serviendi; nullo loco tibi deero; inter meas tot curas, etiam de te cogitandi locus erit. 5. *Si occasio erit*, wenn es sich wird thun lassen. Ubi res et causa postulabit; ubi res feret; si occasio se offeret; ubi commodum erit; si occasio tulerit. 6. *Tua bona occasione*, *vulg.* mit deiner guten Gelegenheit. Oblata facultate; quod commodo tuo fiat, fieri possit. 7. *Ex occassione rei*, nach Gelegenheit der Sachen. Pro re nata; e re nata. *Usus.* Teneo, quam captavi, occasionem. Ea res illi occasionem maximae laudis dedit, peperit, obtulit. Habeo, nactus sum occasionem ad agendum aliquid. Occasionem omittere, amittere. Occasione privari. In occasionem imminere. Si occasio tulerit. V. *Opportunus*, *materia*, *facultas*.

Occasus, us, m. Niedergang, Untergang. *Syn.* Obitus, interitus. *Usus.* Sol ab ortu ad occasum commeans. Senectus est quasi occasus vitae. Reipublicae interitus et occasus imminet.

Occatio, onis, f. das Egen.

Occidens, tis, m. Niedergang, Untergang. *Syn.* Occasus.)(*Oriens.* *Usus.* In orientis aut occidentis solis partibus.

Occido, is, di, sum, ere, tödten, umbringen, schlachten. *Syn.* Interficio, interimo, caedo, neco, macto, jugulo, trucido, perimo; vitam eripio, de medio tollo, luce communi privo, vitam aufero, necem affero, mortem affero, vita privo; morte mulcto, afficio; vitam adimo; vita expollo; vitam violo, exhaurio; victimam per me ad inferos mitto; alieno me sanguine respergo. V. *Interficio.* *Adv.* Vulgo, nefario, palam. *Phras.* 1. *Multi occisi sunt*, es sind viele niedergemacht worden. Multi homines morte deleti, e numero vivorum exturbati sunt; atrox facta, commissa, edita, perpetrata mortalium multorum caedes est, multorum civium sanguine cruentatae manus, multorum sanguine aspersae sunt; arma multorum caede imbuta sunt; multi gladio icti, obtruncati occidere; barbara militum crudelitas vix multorum sanguine est expleta. Multi ferro consumti sunt; multum civilis sanguinis fusum est. Militum manus multorum sanguine rubuerunt. Multis oblata, illata mors est; multi ad mortem missi, deducti sunt. 2. *Occidendum se praebuit*, er hat sich selbst umbringen lassen. Jugulum hosti, inimico dedit; hauriendum sanguinem praebuit; ferro jugulum praebuit, cervicem gladio subjecit; in suam ipse perniciem incurrit. 3. *Sese ipse occidit*, *vulg.* er hat sich selbst umgebracht. *Rectius*: Mortem sibi conscivit; in gladium incubuit; manus sibi attulit, intulit; vitae usuram sibi eripuit; fati diem Manu ipse sua occupavit; liberum mortis arbitrium occupavit; vitam sibi ipse voluntaria morte abrupit; latus gladio hausit, mortisque diem antevertit. *Usus.* Hostium copias occidione occidit.

Occido, is, di, casum, ere, untergehen. *Usus.* Vitae occidenti opem ferre. In nihilum occidere. Nondum omnium dierum sol occidit. Memoria occidit. V. *Pereo.*

Occidio, onis, f. * das Niedermetzeln. *Usus.* Occidione occidere, *ad internecionem delere*, occidione occumbere.

Occino, is, ui, centum, ere, * ansingen, zusagen. *Usus.* Si avis occinuerit.

Occipio, is, cepi, ceptum, ere, * anfangen. *Syn.* Incipio. V. *Incipio.*

Occisio, onis, f. Mord. *Syn.* Caedes, occidio. *Usus.* Tu vim negabis esse factam, cum caedes et occisio facta sit? V. *Caedes.*

Occludo, is, si, sum, ere, zuschließen. *Syn.* Claudio. V. *Claudo.*

Occo, as, avi, atum, are, eggen. *Syn.* Crate occulto et deprimo jacta in agrum semina.

Occulo, is, lui, cultum, ere, verbergen, verstecken. R. *a* ἐγκυλίω, *involvo.* *Syn.* Occulto, abscondo. *Usus.* Parietum se umbris occulere. V. *occulto*, *tego.*

Occultatio, onis, f. Verbergung, Verhehlung. *Usus.* Aliae ferae fuga, aliae morsu, aliae occultatione se tuentur. Turpis occultatio sui.

Occultator, oris, m. Verberger. *Syn.* Receptor. *Usus.* Occultator et exceptor latronum locus.

Occulte, heimlich, verborgener Weise

Syn. Abdite, tecte, ex occulto, insidiis; per ambages, circuitione. *Aperte. Usus.* Quae res aperte peteur, ea nunc occulte cuniculis oppugnatur. V. *Clam.*

Occulto, as, avi, atum, are, verfen, verbergen. *Syn.* Tego, obtego, ntego, celo, recondo, supprimo, volvo, tenebris, obscuro, ab oculis moveo, dissimulo. *Usus.* Occultare tentiam suam animi sensus. Quae ura occultavit, eadem omnes ab his removent. V. *Abdo, absconde.*

Occultus, a, um, heimlich, verborgen. *Syn.* Latens, abditus, absconditus, onditus, involutus, abstrusus. tes, obscurus, tacitus, clandestinus, tivus, penetralis.)(*Apertus, manifestus. Adv.* Consulto, mirabiliter. *Usus.* cultum et intestinum malum. V. *teo.*

Occumbo, is, cubui, itum, ere, unliegen, umkommen. *Syn.* Obeo, oppefato cado, vitam pono, acquiesco, curae concedo, vita excedo; e vita cedo. V. *Morior. Adv.* Honeste. *Usus.* o patria mortem non dubitavit ocmbere. Ictus clava, fidem pastorum quidquam invocans morte occubuit.

Occupatio, onis, f. Beschäftigung. *n.* Impedimentum, negotium. *Epi.* sidua, magna, summa, tanta, vetus, condita, exquisita, molesta. *Phras. cupationes quaedam morabantur iter um*, es haben mich einige Verrichtungen a der Reise aufgehalten. Occupationes aedam, quibus assidue impellor, imeor, distineor; quibus vix me relare; minus evolvere, expedire, explire poteram, iter morabantur. Quo inus in viam me darem, in causa erant gotia, quibus assidue implicor, imdior, oneror, pravissima rerum suceptarum onera, quibus premor assie et obruor; occupationes, quibus geor assidue, et opprimor. V. *Occutus, negotium. Usus.* Vix mihi temis erat, ad hanc epistolam scribenm, idque summis occupationibus erepm. Occupationibus impediri, implicri, distineri. Occupationibus relaxase, et expedire.

Occupatus, a, um, beschäftiget. *Syn.* istentus, districtus, impeditus, distrahus; implicatus. *Adv.* Aeque, honeste. *hras.* 1. *Occupatus sum*, ich bin sehr beschäftiget. Multis gravibusque occupaonibus sum implicatus; gravissimis erum susceptarum oneribus premor multarum rerum cura animum distinet; noctes et dies non uno in opere urgeor; animum habeo non uno in opere occupatum; occupatissimus sum, nunquam a laboribus districtior fui; privatis publicisque curis sum implicitus; multis occupationibus distineor, distringor. V. *Negotium, occupatio.* 2. *Occupatus jam non sum*, ich bin jetzt nicht mehr beschäftiget. Otii habeo plusculum; vacui temporis aliquid habeo; vacuus nunc a labore sum; otii nunc aliquid nactus sum, expedivi me molestis occupationibus, aut certe relaxavi; confectis iis negotiis, respiro nunc aliquantulum, et acquiesco. V. *Otium. Usus.* Id me occupatum habet. Habere animum occupatum in opere. Animus occupatus. Quid dicam de occupatis meis temporibus. Tot occupati rebus, in ministeria sua discursu trepidant.

Occupo, as, avi, atum, are, einnehmen, erobern, innehaben, besitzen. *Syn.* Obsideo, praesidiis interclusum teneo, praesidiis devincio; teneo usurpo, possideo. *Phras.* 1. *Provinciam totam occupavit*, er hat das ganze Land eingenommen. Provinciam totam suae ditionis fecit; in ditionem suam redegit; sub ditionem subjunxit; ad imperium adjunxit; in potestatem, sub imperium redegit; provinciam confecit; ad singula oppida arma circum tulit, et *Latinum* nomen omne domuit. 2. *Aliena bona vi occupavit*, er hat sich fremder Güter mit Gewalt bemächtiget. In rem suam vertit; in bona et possessiones alienas invasit; aliquem de suis fortunis deturbavit; bonis fundisque patriis exturbavit; de sua possessione dejecit; se in alicujus copias ingurgitavit, in eorum fundos armatos immisit, armatos in possessionem fundi misit; patrimonia illorum circumplexus, quasi thesaurum draco, possessiones insedit; in fundis illorum violentus consedit. *Usus.* Caesar praesidiis Italiam omnem obsidet, atque occupat. Regnum, tyrannidem occupare. Tanta Religio eorum mentes occupaverat.

Occuro, is, curri, cursum, ere, entgegen gehen, begegnen. *Syn.* Obviam eo, obviam fio; obsisto, repugno, resisto. *Adv.* Abundantius, angustius. *Phras.* 1. *Nihil mihi tum occurrit*, mir ist damahls nichts eingefallen. Diu cogitanti nihil succurrit; nihil in mentem venit; idonei consilii nihil suppetebat; nihil in mentem inciderat. 2. *Id unum occurrit mihi*, dieses ist mir allein

Digitized by Google

eingefallen. Ea subiit animum cogitatio unica; illud unum in animo versabatur; animo obversabatur; id unum succurrebat. Illud unum in buccam venerat; illud unum se obtulit, ostendit. *Usus.* 1. Malevolentiae hominum, consiliis improborum occurrere et obsistere. 2. *In mentem venit*, es fällt mir ein. Nihil te effugiet, atque omne, quod erit in re, occurret et incidet. Inquirentibus nobis omnique acie ingenii contemplantibus ostendent se, atque occurrent. Occurrunt mihi aliqua, sed ea coram. 3. *Obviam fio*, entgegen kommen. Scripsi illi, ut mihi occurrat. Misericordia tua supplicibus occurrit, nullis precibus evocata. V. *Obviam, incidit.*

Occursatio, onis, f. das Begegnen aus Höflichkeit. *Syn.* Studium salutandi et prensandi eos, a quibus bonorum suffragia expectantur. *Epi.* Facilis. *Usus.* Vestras occursationes, studia, blanditias populares secum ablata esse ait.

Oceanus, i, m. das große Weltmeer. *Graec.* ὠκεανός. *Syn.* Mare magnum. *Usus.* Oceanus Atlanticus. Oceani freta. Terra circumfusa illi mari, quod magnum, quod Oceanum appellatis. Oceani fervor constantissimus. Oceano fines terminemus, qui orbem terrarum amplexu finit. V. *Mare.*

Ocellus, i, m. Aeuglein, kleines Auge. *Syn.* Parvus oculus. *Usus.* 1. Ocelli radices. 2. *Transl.* Ocelle mi.

Ocrea, ae, f. * Stiefel. *Usus.* Sinistrum crus ocrea tectum.

Ocreatus, a, um, * gestiefelt.

Octo, acht. Octavus, a, um, der Achte. Octies, acht Mahl. Octingenti, ae, a, acht hundert. Octingentesimus, a, um, der achthundertste. *Octodecim*, *vulg. Latine.* Duodeviginti, achtzehen. Octogesimus, der achtzigste. Octogesies, achtzig Mahl. Octoginta, achtzig. Octoni, ae, a, je acht und acht. Octuplus, a, um, achtfach.

Octophorus, i, Sänfte. *Syn.* Lectica, quae ab octo servis gestatur.

Oculatus, a, um, der sehen kann. *Usus.* Testis oculatus, Augenzeuge; der etwas gesehen hat.

Oculus, i, m. Auge. *Syn.* Lumen, acies, qua cernimus. *Epi.* Abstinentes, perspicaces, acres, acuti, aperti, integri, nimis arguti, caeci, caerulei, perversi, non solum curiosi, sed etiam errantes, licentiores, eminentes, lubrici, mobiles, venusti, tenebriosi, in cernendo subtiles, emissitii, in aspectu micantes, variantes, testes et indices animi, humanitatis et benevolentiae plenissimi, ampli, protuberantes, tumidi, blandientes, lucidi, albicantes, laeti et quasi gaudio toti, dolis circumsepti, parvi, concavi, subnigri, maculosi, sanguinei, truces, ignei, flavescentes. *Usus.* Oculorum est in nobis sensus acerrimus, quorum tum intentione, tum remissione, tum conjectu, tum hilaritate motus animorum significamus. Oculos attollere, die Augen aufheben. Oculos dejicere, niederschlagen. Oculos in aliquem conjicere, die Augen auf einen werfen. Oculos in se omnium avertere, aller Augen auf sich ziehen. Cupiditatis oculos ad aliquid adjicere; rei, *vel* ad rem oculos adjicere, die Augen auf etwas werfen, darnach lüstern. Scelus alicujus ante oculos ponere, statuere, vor Augen legen. In oculis atque auribus omnium gentium aliquid proponere, exstituere, vor aller Welt Augen legen. Res oberrat oculis; versatur ante oculos, vor Augen liegen. Ad rem investigandam oculos habere advocatos, die Augen zu Zeugen nehmen. Oculos ab aliquo nunquam dejicere, aciem nunquam abducere, abwenden. Res palam est omnium oculis, das ist eine offenbare, augenscheinliche Sache. Oculorum acies hebescit, praestringitur, perstringitur splendore obruitur, geblendet werden. Oculos effodere, exsculpere, elidere, ausgraben, ausstechen, ausschlagen. Occupati, blind werden. In oculis aliquem gerere, ferre, lieben. In oculis habitus, geliebt werden. Oculos rei conspectu ascere, die Augen weiden. Oculi pervacaces, acres, acuti, arguti, explorantes, scharfe Augen. Oculi humanitatis, benevolentiae plenissimi, blandientes, laeti, et quasi gaudio toti circumsepti, testes et indices animi propensi, gutmüthige Augen.

Ocyus, geschwind. *Syn.* Citius. *Tardius.*

Odeum, i, n. Singort. Locus musicis cantibus destinatus.

Odi, isti, isse, hassen. *Syn.* Odio habeo, odium rei habeo, odio in aliquem feror, animum habeo alienum. Acerbe, aperte, clam, impendio, egregis, libenter, male, palam, pejus, pertus. *Usus.* Quem metuunt, oderunt. *Odium.*

Odiosus, a, um, verhaßt, verdrießlich. *Syn.* Molestus, odio dignus, invidiosus. *Phras. Odiosa est studio tuo*, deine Aufführung ist gar

haßt. Nimium difficilis, durus, asper, acerbus es. Abést consuetudo tua ab omni suavitate. Non ea est consuetudo tua, quae propter suavitatem expetatur; minime jucunda est consuetudo tua. Asperitatis tantum habent mores tui, quantum in consuetudine ferri vix potest. Usus tibi nullo cum homine diuturnus intercedit, ita difficilis ac morosus es; iis moribus, eo ingenio praeditus es. His tuis moribus, hac agendi ratione fit, ut nemo tibi valde cupiat; nemo te ferat. Quis istam ingenii tui morositatem in consuetudine ferat? Quis te uti velit homine omnium difficillimo et asperrimo? Quis tuam consuetudinem expetat carentem omni solatio, omni suavitate, nulla re jucundam. V. *Molestus*, *morosus*. *Usus*. Omnis arrogantia odiosa. In fragili corpore odiosa est omnis offensio. V. *Odium*, *invidiosus*, *invidia*.

Odium, ii, n. Haß, Abgunst, Groll. R. ὀδύσσω, *irascor*. *Syn*. Invidia, offensio, offensio. *Epi*. Acerbum, acre, asperum, capitale, diuturnum, inveteratum, vile, grave, hostile, immane, incredibile, infestum, infinitum, injustum, intimum, penitus, insitum, intimum, justum, leve, magnum, majus, mediocre, nefarium, obscurum, populare, pristinum, privatum, proprium, publicum, singulare. Venenum amicitiae, totum, universum, vetus, utile. *Phrases*. 1. *Arrogantia tibi odium parit*, der Hochmuth macht dich verhaßt. Tibi invidiae est; offendit animos hominum; odium te plerisque facit; multorum animos, sensusque vulnerat; odium tibi concitat, gignit. Arrogantiae debes, quod odio atque acerbitati sis pluribus; quod odium publicum sis populi; quod omnes oderint, nemo videre velit. Arrogantia est, quae gratiam omnium convellit; omnium voluntates a te abstrahit. 2. *Ille ubique odium in te excitat*, *odiosum reddere satagit*, er sucht überall verhaßt zu machen. Odium in te concitat, struit, excitat; odium ac invidiam tibi constat; conciliat ubique odium tibi odium; in odium ac invidiam revocat; quaerit ubique in te invidiam; invidiam in te commovet, concitat; in invidiam adducere ac odium trahere. In invidiam trahere, rapere odium; magna tibi invidiae tempestas imminet, 3. *Magnum odium incurrit*, ich habe den Haß vieler Leute auf mich geladen. Magnam subii, habui, suscipi invidiam; magna sum apud omnes in invidia; multorum premor odiis; odio laboro; multorum incurri odia ac reprehensiones hominum; odio flagro publico; aliena invidia conflagro; invidia premor, flagro, ardeo; in odium veni, perveni multorum; odia subii multorum; in multorum odia, offensionesque irrui, et incurri; multorum odia in me converti; invidia opprimor; magnam mihi ex re collegi invidiam; in multorum odia ac invidiam perveni; multorum invidiae ea me re obtuli. 4. *Odia hominum sensim restinxi*, ich habe endlich den Haß, den man wider mich hatte, bey vielen ausgelöschet. Invidiam lenivi; invidiae sanguinem misi; de invidia multum deoneravi; invidiam magna ex parte restinxi, exstinxi; compressi et levavi; mitigavi odia hominum, sedavi, placavi, restinxi; odia vetustate jam exoleta depuli, propulsavi. 5. *Odium grave in me concepit*, er hat einen großen Haß wider mich gefaßt. Grave in me odium cepit, suscepit; gravi est in me odio; gravi odio, a me dissidet; grave in me odium habet, profitetur, expromit; gravi in me odio fertur; odio tenetur; grave ejus in me flagrat, et ardet odium; grave illum tenet nominis mei odium; est illi mecum odium grave et diuturnum; odio sum illi; in odio sum apud illum. 6. *Omnes boni te odio habent*, alle rechtschaffenen Leute hassen dich. Omnes te boni oderunt; te inexpiabili odio detestantur et execrantur; quis te aditu, quis ullo honore, quis communi luce dignum putat; omnes conspectum, facta, nomen detestantur; omnes aditum, sermonem, aspectum tuum fugiunt ac horrent; publicum es populi odium; nomen tuum bonis omnibus odio est et acerbitati; omnes boni capitali a te odio dissident, te execrantur, tibi pestem ac perniciem precantur. 7. *Odium remittere*, den Haß fahren lassen. Odium concoquere, sorbere, deponere; odium mittere et finire; offensionem deponere, oblitterare. 8. Odium renovare, incendere; augere, inflammare, cumulare invidiam, den Zorn und Haß vermehren, vergrößern. 9. *Odium effundere*, den Haß auslassen. Omne odium inclusum nefariis sensibus in aliquem profundere; explere odium, ac saturare. V. *Ira*, *invidia*, *inimicitia*. *Usus*. Odium est ira inveterata. Odium alicui creare. Ad odium revocare judices. Odia suscipere. Odia subire. Odio esse. Odium precibus sublevare.

Digitized by Google

Odor, oris, m. Geruch. *Syn.* Afflata suavitas odoratu percepta. *Epi.* Suavis, jucundus, teterrimus, nonnullus. *Usus.* Suavitates odorum afflantur a floribus. Odores incendere. Odoribus capi. Odorem non ferre.

Odoratus, us, m. Geruch, das Riechen. *Syn.* Odoratio.

Odoratus, a, um, wohlriechend. *Usus.* Lauri nemus odoratum.

Odoror, aris, atus sum, ari, riechen. *Syn.* Olfacio. *Adv.* Coram, diligentius, festive, sagacius. *Usus.* 1. Canes venatici odorantur omnia et pervestigant, die Jagdhunde spüren alles aus. 2. *Transl. Animadverto, quaero, investigo, conjectura aliquid assequor*, heimlich nachforschen. Diligenter, sagacissime odorabor, quid sentiant judices. V. *Conjectura, animadverto.*

Oeconomia, ae, f. Haushaltung, Hauswesen.

Oeconomicus, a, um, haushälterisch. *Usus.* Liber, qui oeconomicus inscribitur, de tuenda re familiari.

Oeconomus, i, m. Schaffner, Haushalter. *Syn.* Administer rei familiaris, curator rei familiaris, qui rei familiari praeest, qui rei familiaris curam gerit, qui rem familiarem domesticam administrat.

Oenophorum, i, n. Weingefäß. *Syn.* Vas vinarium.

Offa, ae, f. Brey, Bissen. *Cibi genus forma et figura orbiculata. Usus.* In offam pultis invadere.

Offendo, is, di, sum, ere, beleidigen, aufstoßen. *Syn.* Offensionem afferro, injuriam facio, offensioni sum; incurro in rem, pecco, laedo. *Adv.* Graviter, vehementer, paullulum, tantulum. *Phras.* 1. *Non volui illum graviter offendi*, ich habe ihn nicht schwer beleidigen wollen. Nihil in illum paullo gravius cogitavi; commovere hominem leviter, et calefacere volui, non acerbius laedere. Nolui hominem injuriosius lacessere, tractare; non volui hominem asperius accipere. 2. *Non parum offendi apud illum*, ich habe ihn wenig vor den Kopf gestoßen. Non parvam in offensionem incurri apud hominem; non parvam offensam subii; offensioni non mediocri fui; non parvam cecidi in offensionem; non levem offensionem mihi concitavit. *Usus.* 1. Neminem unquam non re, non verbo, non vultu denique offendi. Graviter mihi videris offensus. Offendit aures insolentia sermonis. 2. *Incurro*, anstoßen, sich verstoßen. Quis tam lynceus, ut in [illegible] nebris nihil offendat, nusq[illegible] rat. *Vulgo impingo.* In arroga[illegible] currit. 3. *Pecco, delinquo*, fehl[illegible] handeln. In quo ipse offendis, [illegible] reprehenderis. 4. *Invenio*, finden. [illegible] offendes eundem. Offendes vastatas [illegible] bes, laceratam Italiam. 5. *Laedo.* [illegible] letzen. Lapsus brachium offendit. Exis[illegible] mationem meam id dictum gravissim[illegible] offendit. V. *Laede.*

Offensa, ae, f. Beleidigung, U[illegible] gnade. *Epi.* Magna. *Usus.* Magna [illegible] offensa sum; magnam offensam sub[illegible] apud Pompejum, in Ungnade sep[illegible] kommen.

Offensio, onis, f. Beleidigung, Ver[illegible] letzung, Schaden. *Syn.* Incommodum [illegible] detrimentum, damnum, molestia, cal[illegible] mitas, odium, simultas, dissidium. in[illegible] micitia. *Epi.* Acerba, non dissimili[illegible] gravis, magna, odiosa, periculosa, po[illegible] pularis, privata, vitiosa, contrari[illegible] *Usus.* 1. Graves solent esse offensio[illegible] nes e gravibus morbis. Corporum o[illegible] fensiones sine culpa accidere possun[illegible] animorum non item praestabo. nihi[illegible] ex eo te offensionis habiturum. Non of[illegible] fensionibus belli, sed victoris ad scien[illegible] tiam militarem eruditus. 2. *Odium, i[illegible] multas, inimicitia*, Ungnade, Haß. E[illegible] res illa magnam offensionem concitavi[illegible] fecit, attulit; offensioni fuit. Justa in[illegible] de offensio nata est et exorta. In of[illegible] fensionem populi incurrit, cecidit. Of[illegible] fensionem sublevare, lenire, omittere; deponere, ac oblitterare pristinas of[illegible] fensiones omnes, alle Feindseligkeiten ab[illegible] legen und vergessen. V. *Odium, of[illegible] fendo.*

Offensiuncula, ae, f. kleine Be[illegible] leidigung, Verletzung. *Syn.* Offensa.

Offensum, i, n. Anstoß. *Usus.* Offen[illegible] sum est, quod eorum, qui audiunt, vo[illegible] luntatem laedit.

Offero, fers, obtuli, oblatum, fer[illegible] re, antragen, anerbiethen. *Syn.* Pollicor, profiteor, defero.)(*Recuso. Usus.* 1. Ille pecunias pollicitus, et quod carius, se ipsum obtulit. Offerre se in discrimen pro salute patriae. Quod sors obtulerit, hoc agam. Morti se, ad mortem pro patria offerre. Os importunum non ostendere modo, sed offerre. Ultro se offerre, se projicere, et potestatem sui facere hostibus, sich dem Feinde überlassen. 2. *Praebeo, affero*, geben, überbringen. Alicui spem, metum, luctum, moerorem, gaudium, religionem, mendicitatem, incendium, injuriam offerre. 3.

Digitized by Google

Expono, sich aussetzen. Periculis caput suum offerre; invidiae se offerre. 4. *Resisto, me oppono*, sich widersetzen. Sceleri Antonii et dementiae me obtuli.

Officina, ae, f. Werkstatt. *Syn.* Locus operis et quaestus quotidiani. *Usus.* Officinas armorum instituere, instruere. Haec domus officina nequitiae. Philosophi quasi ludum quendam, atque officinam sapientiae instituere. Ludus et officina dicendi. Officina chirographorum, Schreibstube. Officina ferraria, eine Eisenhütte. *Officina mercatorum*, Kaufladen; *rectius*: taberna institorum. Officina libraria, *alias*: taberna libraria, Buchladen.

Officio, ia, feci, ere, schaden, schädlich seyn. *Syn.* Noceo obsum, obsto, obsisto. *Usus.* Cur meis commodis officis? Nec mentis luminibus officit altitudo fortunae. Umbra terrae soli non officit. Alii laude sua famae nostrae obstant, et nomini officiunt. V. *Obsum*, *Laedo.*

Officiose, dienstwillig. *Syn.* Amanter, amice.

Officiosus, a, um, bereitwillig, dienstfertig, dienstgeflissen, höflich. *Syn.* Plenus officii, in quo inest liberalis gratificandi voluntas, humanissimus, in officio diligens qui cupit omnium inservire studiis. *Adv.* Summe. *Usus.* Homo summe in omnes officiosus.

Officia sua deferentis formulae, Formeln, seine Dienste anzutragen. Nihil non agam tua causa, ich will dir zu Liebe alles thun. Tua causa subibo omnia; nullum pro te laborem, nullum onus aut officium recuso. Tuis in rebus toto pectore, cunctis viribus contendam. Servos omnes, ubi res tuae postulabunt, intendam. Omnia mihi pro te suscepta nec difficilia, nec injucunda erunt. Ubique mea tibi studia, atque officia praesto erunt. Omnem operam, curam, studium, in tuis rebus ponam, consumam. Omne meum tempus tuis temporibus transmittam. Officium meum nunquam, nusquam requires. Mea studia nusquam desiderabis. Quibuscumque in rebus tibi commodare potero, nusquam deero. Res tuas omnes omni cura ac diligentia complectar. Quae tibi intelligam esse commoda, omni studio persequar, diligenter praestabo. Quae te velle, quaeque ad te pertinere arbitrabor, studiose, diligenterque curabo. Meum in te studium iis maximis rebus declarabo, quas te velle cognoscere. Tuam mihi dignitatem esse clarissimam; studium meum dignitatis tuae vel tuendae, vel etiam augendae et amplificandae, summum esse omnes intelligent. Nihil tibi erit tam promptum, aut paratum, quam in omnibus, quae ad commodum, vel amplitudinem tuam pertinent, opera, cura, diligentia, uti mea profiteor, atque, policeor eximium et singulare meum studium in omni genere officii, quod ad honestatem, ad decus, ad gloriam, ad rem tuam et commodum pertinet. Nulla tibi in re, neque studium, neque benevolentia deerit, praesto non erit. Qui antea sui, idem semper futurus sum in te amando et amplificando. Quaecumque mihi tui honestandi potestas dabitur, nihil praetermittam, quod positum sit aut in honore verborum. Nunquam mihi tui aut colendi, aut ornandi voluntas deerit. Polliceor tibi studium meum, ac operam sine exceptione ulla aut temporis, aut occupationis. Universum studium ac benevolentiam ad te defero. Vincam meis officiis cogitationes tuas. Dabo operam, ut intelligas me neminem esse officiorum studiosiorum, in officio diligentiorum.

Officium, ii, n. Dienst, Höflichkeit, Amt. *Syn.* Humanitas, studium, benevolentiae significatio, munus, partes muneris officium. *Epi.* Antiquum, civile, commune, consulare, debitum, diuturnum, domesticum, egregium, fictum, gratum humanum, inchoatum, integrum, interruptum, justum, pium, liberale, necessarium, magnum, maximum, mediocre, medium, melius, mirificum, multum, novum, obscurum, perpetuum, perfectum, pristinum, privatum, proprium, provinciale, publicum, quaestorium, quotidianum, recens, rectus, salvum, sanctum, simplex, singulare, summum. *Phras.* 1. *Omnia tibi humanitatis officia debeo*, ich bin schuldig dir alle Dienste und Höflichkeit zu erweisen. Praestare tua causa debeo, quidquid possum. Quantum viribus possum consequi, tantum conferre studii in te debeo. Tua in me beneficia meum omne studium, omne officium, omnes a me curas; omnem industriam a me non solum postulant, sed exigunt. Quid est, quod tua causa non debeam? Tuis inservire studiis, tuae voluntati morem gerere omnibus in rebus debeo. Par est, ut omnia a me studia ac officia in te proficiscantur. 2. *Omnia amoris officia illi exhibui*, ich habe ihm alle Liebesdienste erwiesen. Omnibus eum officiis pro-

Digitized by Google

secutus, amplexus, complexus sum; omnibus eum officiis mihi devinxi; omnia illi officia praestiti, tribui, in eum contuli; omnia a me officia in illum collata sunt, profecta sunt; amici officium integre explevi, egregie tuitus sum. Multa exstant, constant mea in illum officia. 3. *Officium officio reddidi*, ich habe ihm seine guten Dienste wohl ersetzet. Officium cumulate solvi, persolvi, reddidi; officiis cumulate respondi; vici studiis meis amici officia. 4. *Officium nullum neglexi*, ich habe keinen Liebesdienst unterlassen. Tibi nullum a me amoris, studii, pietatis officium defuit; nullum officium praetermisi, intermisi. Officio amici nunquam defui; nunquam cessatum in officio est. *Usus.* 1. Non committam, ut meum officium desideres. Multa mihi tecum officia intercedunt. Officia sua aliis pollicieri. 2. *Partes*, Pflicht, Schuldigkeit. Officio fungi boni viri. In officio esse, manere, in guter Zucht bleiben. Ab officio boni viri discedere, recedere, abduci, wider die Pflicht eines ehrlichen Mannes handeln. 3. *Munus*, Amt, Amtspflicht. Officio praeesse; officium suscipere, exequi. Alienum aliquid ab officii dignitate admittere. V. *Munus*, *magistratus*, *honor*, *dignitas*.

Offundo, is, fudi, fusum, ere, entgegen gießen. *Syn.* Objicio, offero. *Usus.* Tu majoribus tuis magnas offudisti tenebras. Errorem alicui offundere et noctem, einen hinter das Licht führen.

Olea, ae, f. Oehlbaum. *Epi.* Sempiterna. *Usus.* Agricola, cum florem oleae videt, baccam quoque se videre putat.

Olearius, a, um, zum Oehle gehörig. *Usus.* Cella olearia.

Oleaster, ri, m. wilder Oehlbaum.

Oleo, es, olui, olitum, ere, riechen, Geruch geben. R. *ab* ὀλερός, *foeditas*. *Syn.* Redoleo, odorem spiro, spargo, fundo, afflo. *Adv.* Bene, male. *Usus.* Bene olent, qui nihil olent. Oratio peregrinum aliquid olet.

Oleum, i, n. Oehl. *Usus.* Ignis gliscit oleo. Aristeus, inventor olei. Oleum et operam perdere, Hopfen und Malz, Mühe und Unkosten verlieren.

Olfacio, is, feci, factum, ere, riechen, den Geruch empfinden. *Syn.* Odoror, odorem percipio. *Usus.* Olfacere aliquid.

Olim, vormahls, dermahleinst. *Syn.* Quondam, patrum memoria, aliquando, jam dudum.)(*Nunc*. *Usus.* Sic olim loquebantur.

Olitor, oris, m. Krautgärtner. *Usus.* Olitorem pro horto conducere.

Olitorius, a, um, zum Kraute gehörig. *Usus.* Forum olitorium, Krautmarkt.

Oliva, ae, f. Oehlbaum, Olive. *Syn.* Olea.

Olivetum, i, n. Oehlgarten. *Syn.* Collis olivis consitus.

Olla, ae, f. Hafen, Topf. *Syn.* Denariorum implere ollam.

Olusculum, i, n. Kräutchen, Salat. *Syn.* Olus minutum.

Olus, eris, n. * Kraut, Kohl, Gartenwerk. *Syn.* Herba sativa, quae est in usu cibario. *Usus.* Olera fastidire.

Omen, inis, n. Zeichen, Vorbedeutung. *Dictum aut factum casu exceptum, quo rei cujuspiam eventus portendi posse videatur. Epi.* Clarum, detestabile; praerogativum, paganum, bonum, factum, funestum, triste, malum. *Usus.* Bonis *vel* tristibus omnibus abeuntem prosequi. Omen capio. Accipio omen. Quod dii omen avertant, obruant, prohibeant! Nullis auspiciis, funestis ominibus omnium et execrationibus rem aggressus est. Territis omnibus, velut foedo omine incipiendae rei. Id a plerisque in magni terroris omen acceptum est. In omen vertere.

Ominator, oris, m. * Zeichendeuter, Löser. *Syn.* Qui capit omina.

Ominor, aris, atus sum, ari, muthmaßen, weissagen. *Syn.* Auguror. V. *Augurium*.

Omitto, is, misi, missum, ere, unterlassen. *Syn.* Mitto, missum facio, praetermitto, relinquo, praetereo. *Adv.* Omnino, plane. *Phras.* 1. *Negotium hoc melius omittes*, es wird besser seyn, wenn du dieses Geschäft unterlassest. Negotium id melius praetermittes; consultius erit supersedere toto huic negotio; negotium hoc, si sapis, repudiabis; totius coeptum negotium abrumpes, missum facies, de manibus depones. 2. *Omitte contumelias*, laß diese Spottreden bleiben. Aufer contumelias et probra; mitte cavillationes; missas fac contumelias. 3. *Ut omittam caetera*, daß ich von dem Uebrigen nichts sage. Ut praeteream, praetermittam, relinquam; ut mittam; ut missa faciam caetera; ut supersedeam pluribus. *Usus.* Omitte timorem, iram, solicitudinem, spem inanem. Nihil omisi pietatis et humani-

Digitized by Google

tatis. V. *Relinquo*, *negligo*, *praetermitto*.

Omnino, gänzlich, allerdings. *Syn.* Plane, prorsus, funditus, usquequaque. *Phras.* 1. *Malum id vix omnino tolletur*, dieses Uebel wird kaum durchaus gehoben werden. Vix radicitus ab ipsa stirpe extrahetur; vix funditus exstirpabitur, rami fortasse amputabuntur, radicum fibrae non item evellentur. Malum illud vix auferetur, removebitur ex integro. 1. *Res est omnino necessaria*, die Sache ist allerdings nothwendig. Res est in omnes partes necessaria. Res est plane atque omnino necessaria; per omnia, sine dubio, omnibus modis, omnium rerum causa necessaria. *Usus.* Vix aut omnino non potest fieri.

Omnipotens, tis, *g. o.* allmächtig. *Verb. poëtic.* V. *Penitus*.

Omnis, e, all. *Syn.* Cunctus, universus, quisque, quivis, quis non? summi, infimi, ad unum omnes, totus.)(*Nullus*. *Adv.* Omnino. *Phras.* *Omnes de victoria sibi gratulantur*, alle erfreuen sich über diesen Sieg. Omnium generum aetatum, ordinum homines, omnis fortunae ac loci homines; omnes populi, cunctaeque gentes; quantum est hominum in orbe, singuli et universi de inaudita hac post hominum memoriam victoria laetantur. Omnes sibi viri, mulieres, cives ac peregrini, servi ac liberi de tam illustri victoria gratulantur. Cum a summis, mediis, infimis, tum denique ab universis victoria haec ingenti laetitia celebratur. Omnes certatim, alius luculentius alio, hanc sibi victoriam gratulantur. *Usus.* Omnia minima, maxima per se agit. Nemo omnium. Ubi haec omnia prima, postrema recitata sunt.

Omnivagus, a, um, hin und her schweifend. *Usus.* Diana omnivaga dicitur.

Onager, ri, m. Waldesel. *Syn.* Asinus silvester.

Onerarius, a, um, beladen. *Usus.* Navis oneraria, Lastschiff.

Onero, as, avi, atum, are, beladen, beschweren. *Usus.* Aures alicujus onerare mendacio, einem die Ohren voll lügen. V. *Onus*.

Onerosus, a, um, beladen, schwer. *Syn.* Gravis, ponderosus. V. *Gravis*.

Onus, eris, n. Last, Bürde, Beschwerde. B. *ab* ὄνος, *asinus*. *Epi.* Commune, grave, leve, magnum, tantum. *Phras.* 1. *Onus habeo gravissimum*, ich habe eine schwere Last auf mir. Onus mihi impositum est gravissimum; onus laboris maximum in me recepi, suscepi; onus sustuli, sustineo sane grave; onere premor, ac pene opprimor gravissimo; onus mihi incumbit; onus cervicibus meis impositum est immensum; plura simul in me onera inclinata sunt. Non unum mihi injunctum est onus; non leve onus subii. 2. *Sub onere fatiscere*, unter der Last erliegen. Onori succumbere; onere opprimi, sub onere concidere. *Usus.* Onus alicui addere. Onere levare, onus allevare. Onus deponere, abjicere, propter infirmitatem animi detractare. Onus ferre, perferre.

Onustus, a, um, beladen, beschwert. *Usus.* Asellus auro onustus.

Opaco, as, avi, atum, are, dunkel machen, beschatten. *Syn.* Obscuro. *Usus.* Terra nos opacat. Platanus patulis diffusa ramis ad opacandum locum aliquem. V. *Obscuro*.

Opacus, a, um, dunkel, schattricht. *Syn.* Obscurus, umbrosus.)(*Apricus*. *Usus.* Opaca nubes. Locus opacus et frigidus in silvis.

Opera, ae, f. Fleiß, Mühe, Arbeit. *Syn.* Studium, labor, cura, industria. *Epi.* Egregie, forensis, fortis, fidelis, gratior, insignis, non mediocris, melior, militaris, mirifica, multa, magis opportuna, par, patria, publica, singularis, summa, tenuis. Annuae, gratissimae, mercenariae, pulcherrimae, subsecivae, urbanae. *Phras.* 1. *Graecis litteris multum operam impendi*, ich habe auf die Erlernung der Griechischen Sprache viele Mühe angewendet. Graecis litteris multum operae dedi; multam curam, operamque ad Graecas litteras contuli, *vel* in Graecas litteras; multum laboris et operae in Graecis litteris posui, consumpsi; multum operae tribui Graecarum artium magistris. V. *Diligentia*. 2. *Omnis opera mea frustra fuit*, all mein Fleiß ist umsonst gewesen. In ea re opera abusus sum; operam omnem lusi, perdidi. Opera mihi omnis periit; oleum ac operam perdidi; operae pretium nullum feci; spes et opera me frustrata est; nequidquam omni opera ac diligentia; summa vi ac ope enisus sum. Nihil tanta contentione profectum est. V. *Frustra*. *Usus.* Operam suam profiteri. Majorem operam suscepi, quam res posceret, operam dare, navare rei. Operam amicis locare, dicare. Opera illi mea diligen-

Digitized by Google

ter utuntur. Operam dare rebus divinis, sapientiae. Operae non peperci, ich habe keine Mühe gesparet. De priore opera multum detraxi, vom vorigen Fleiße viel nachlassen. Operam a Graecis litteris removi, ich habe die Griechische Sprache liegen lassen. Data, dedita opera id fecit, er hat es mit Fleiß gethan. Vix erit operae pretium, es wird der Mühe nicht werth seyn.

Operae, arum, f. Taglöhner, Handlanger. *Syn.* Operarii, qui in fabrorum ministeriis, et servili in opera habentur; homines ad operas conducti. *Usus.* Mercenariae opera. Venditat se operis.

Operarius, a, um, zur Arbeit gehörig. *Usus.* Operarius homo, Handwerker.

Operarius, ii, m. Taglöhner, Arbeiter. *Syn.* Operae, bajulus. *Usus.* Operarii, qui in tabernis sunt, amantissimi sunt otii. V. *Merces*, *Mercenarius.*

Operatio, onis, f. Wirkung, Werk. *Syn.* Opera.

Operculum, i, n. Deckel. *Usus.* Arteria regitur quodam quasi operculo. Dignum patella operculum. *Prov.* auf einen solchen Topf gehört eine solche Stürze.

Operimentum, i, n. Decke, Ueberzug, Futteral. *Syn.* Integumentum, operculum.

Operio, is, rui, ertum, ire, bedecken, überziehen. *Syn.* Tego, obvolvo. *Usus.* Capite est fere operto.)(*Aperto capite.* Operire ostium.

Operose, mühsam. *Syn* Laboriose, multa cura et opera. *Usus.* Nefiat operose.

Operor, aris, atus sum, ari, *arbeiten. *Syn.* In opere faciundo laboro. *Usus.* Operari rei divinae, opfern. *Medicina operatur*, *vulg.* die Arzeney thut ihre Wirkung. *Latine*: Venis concipitur, in venas se diffundit medicamentum. V. *Laboro.*

Operosus, a, um, arbeitsam, mühsam. *Syn.* Laboriosus, actuosus.)(*Iners*, *languidus* *Phras.* *Res est operosa*, es ist eine mühsame Sache. Res est ejusmodi, quae curam ac diligentiam non mediocrem postulet; res est non molli brachio tractanda; in qua sudandum et multum operae ponendum. Exsudandus hic non levis labor est. V. *Laboriosus*, *difficilis*, *labor.* *Usus.* Opus spissum et operosum. Senectus non modo languida et iners non est, verum operosa, semperque aliquid agens. Molestus ac operosus labor.

Opes, um, f. Reichthum, Vermögen. *Syn.* Divitiae, facultates, copiae; *item*: Potentia. *Epi.* Alienae, divinae, exiguae, firmiores, incredibiles, invidiosae, magnae, mediocres, nimiae, novae, praestantes, pristinae, regiae, tantae, tenues, violentae, urbanae, utiles. *Usus.* Opibus affluere, abundare, praeditum esse, reich seyn. Opes consectari, augere rem, pecuniam facere, sich Geld machen. Opes evertere, frangere, das Vermögen schmählern. Omnibus opibus ac viribus repugnare, mit aller Gewalt sich widersetzen Fundatae ac bene constitutae opes, reichliche Habschaft. Affecta re familiari, accisisque opibus ac domesticis copiis, nachdem sein Hab und Gut zerronnen. Pro habitu opum, pecuniarum, nachdem einer vermöglich ist. V. *Divitiae*, *copiae*, *fortunae*, *pecuniae.*

Opifex, icis, m. Handwerksmann. *Syn.* Artifex. *Usus.* Opifex; et aedificator mundi Deus. Opifices ac tabernarios, ac fecem omnem civitatis concitare. Omne opificum instrumentum, omnis opera ac quaestus frequentia sustinetur, alitur otio.

Opimus, a, um, gemästet, fett. *Syn.* Pinguis, amplus.)(*Tenuis*, *strigosus*, *sterilis.* *Usus.* Spolia opima. Praeda opima. Terra opima et fertilis. Opimum et adipale dicendi genus.

Opinabilis, e, glaublich, muthmaßlich. *Syn.* Quod in opinione positum est. *Usus.* Artes, quae conjectura continentur, sunt opinabiles.

Opinatio, onis, f. Meinung, Muthmaßung. *Syn.* Opinio.

Opinato, vermuthlich.)(*Praeter opinionem*, *improviso.* *Usus.* Nec opinato eum offendi.

Opinator, oris, m. Muthmaßer. *Usus.* Magnus opinator sum, non enim sum sapiens.

Opinio, onis, f. Meinung, Muthmaßung. R. *a* πινύω, *intelligo.* *Syn.* Sententia, sensus, existimatio, conjectura. *Epi.* Adversaria, aeterna, bona, censoria, certa, communis, consiliatrix amicitiae, dubia, effrenata, errans, ementita, falsa, firma, gravis, stabilis, honesta, imbecilla, improba, incommoda, incorrupta, penitus insita, jucunda, longior, magna, mala, necessaria, obscura, perniciosa, popularis, publica, recens, tacita, tanta, varia, vehemens, vera, vetus, vulgaris, vitiosa, brevis, depravata, gloriosa, humana, laudabilis. *Phras.* 1. *Una est omnium opinio*, es ist die einhällige Meinung. Eodem concurrunt omnes sententiae; idem omnes spectant, probant, se-

Digitized by Google

quuntur. Una est, consentiensque vox omnium; opinionum nulla est varietas, una eademque omnium est sententia; opiniones nihil variant, omnium firmata consensu opinio est, eadem est omnium sine varietate opinio. Eadem est omnium nullo prorsus dissentiente, opinio. 2. *Plerique sunt in ea opinione*, die meisten sind der Meinung. Plurimorum haec est opinio, fert opinio; in eam opinionem adducti, ea opinione imbuti sunt plerique; ea opinio plerosque tenet; pervasit; eam opinionem plerique imbibere, in plerorumque mentibus inveteravit haec opinio. V. *Sententia*. 3. *Nemo me ab ista opinione amovebit*, keiner wird mich von dieser Meinung abbringen. Ab ista opinione deducet; istam opinionem ex animo mihi extrahet; nemo mihi opinionem eam evellet ex animo, excutiet; de sententia me dimovebit, depellet; abducet. *Usus*. 1. Ea opinio urbem implevit. Ea opinio edita in vulgus est. In eam opinionem plerique discessere. In eam opinionem veni. In ea opinione sunt cives. Eam de te opinionem accepere. Multa erant, quae eam opinionem confirmarent. Opinionem nemo deponet. Sed haec sint in opinione, davon mag ein jeder urtheilen, wie er will. 2. *Sententia*. Ausspruch, Lehrsatz. Opiniones antiquas convellere, excutere; novas inserere, tradere. 3. *Existimatio, fama*, gute Meinung, Hochachtung. Conceptae de se opinioni respondere; opinionem de se praebitam superare, vincere; opinione meliorum se ostendere. V. *Sententia*, *existimatio*.

Opiniosus, a, um, sonderlich, einbildisch. *Syn.* Magnus opinator. *Usus*. Homo omnium opiniosissimus.

Opinor, aris, atus, sum, ari, meinen, vermeinen, muthmaßen. *Syn.* Opinionem habeo, in opinione sum; opinio mea est; puto, existimo; animus in eam partem inclinat. *Adv.* Falso, temere. *Usus*. Homines multa in vita falso opinantur. V. *Puto*, *judico*, *existimo*.

Opipare, herrlich, stattlich. *Syn.* Laute, apparate, splendide.

Opiparus, a, um, herrlich, köstlich. *Syn.* Magnarum opum.

Opis, is, f. Hülfe, Vorschub, Beystand. *Syn.* Auxilium. *Usus*. 1. Opis indigere. Opem petere, implorare, exspectare. Salutem indigentibus et opem ferre, afferre, porrigere, tendere. Quacunque ope potero, te juvabo. 2. *Omni vi*, mit aller Gewalt. Summa ope conniti. V. *Auxilium*, *juvo*, *opitulor*.

Opitulor, aris, atus sum, ari, helfen, beyspringen, beystehen. *Syn.* Opem fero; subvenio. *Phras.* 1. *Laborantibus amicis opitularis*, den nothleidenden Freunden beyspringen. Amicis praesto esse; auxilium, opem ferre; auxilio esse; subsidio esse; adesse; miseriis oppressos levare, erigere jacentes; eorum miseriis occurrere, subvenire. V. *Auxilium*. 2. *Patriae ruenti opitulare*, hilf doch deinem gefahrleidenden Vaterlande. Fer opem occidenti patriae; cadentem patriam excipe; eripe ex his miseriis laborantem gravissime patriam; patriae tuae deesse noli; noli committere, ut auxilium tuum patria in tam adversa fortuna, in tantis malis ac calamitatibus desideret. *Usus*. Homini oppresso jam et desperato opitulatus sum. Ut quisque opis maxime indiget, ita opitulari decet. V. *Adjuvo*, *auxilium*, *succurro*.

Oportet, uit, ere, es ist vonnöthen. *Syn.* Convenit, decet, necesse est. *Adv.* Omnino, contra, jam pridem. *Usus*. Contra, ac oportet, egisti. Ex rerum cognitione efflorescat oratio, oportet. V. *Necesse*.

Operior, iris, iri, warten. *Syn.* Exspecto.

Oppessulo, as, are, verriegeln. *Usus*. Fores oppessulatae. V. *Januae*.

Oppeto, is, ivi, itum, ere, sterben. *Syn.* Morior, occumbo, obeo. *Adv.* Millies. *Usus*. Mortem pro Republica oppetere.

Oppidanus, a, um, städtisch, außer Rom. *Usus*. Oppidanum dicendi genus.

Oppido, sehr; über die Maßen. *Syn.* Sane valde. *Usus*. Homo oppido ridiculus.

Oppidum, i, n. Stadt, Marktflecken. *Syn.* Municipium, urbs modica. *Epi.* Antiquum, celebre, clarum, frequens, nobile, ornatum, devium, lautissimum, locuples, honestum, munitum, non maximum, vetus, sanum, tenue, vacuum a bello, florentissimum, miserrimum, prostratum ac dirutum. *Usus*. Constituere oppidum, anrichten.

Oppignoro, as, avi, atum, are, versetzen, verpfänden. *Syn.* Do pignori, relinquo pignori, pignori oppono.

Oppilo, as, avi, atum, are, verstopfen. *Syn.* Obstruo, claudo. V. *Obstruo*.

Oppleo, es, evi, etum, ere, anfüllen, zufüllen. *Syn.* Impleo.

Opploro, as, avi, atum, are, einem ins Gesicht weinen, vorweinen. *Syn.* Ploro. *Usus*. Non desines, opplorare auribus meis?

Oppono, is, posui, positum, ere, widersetzen. *Syn.* Objicio, contra statuo.

Digitized by Google

Adv. Falso, formidolose. *Usus.* Sed quid oppones tandem? Auctoritatem suam invidiae opponere. V. *Resisto.*

Opportune, zu rechter Zeit, bequem, gelegen. *Syn.* In loco; in tempore; non incommode, loco, tempore.)(*Alieno loco, tempore. Usus.* Opportune adest.

Opportunitas, tis, f. Gelegenheit, Bequemlichkeit. *Epi.* Divina, idonea, major, maritima, melior, magna, maxima, plurima. *Usus.* 1. Opportunitas idoneorum ad agendum temporum. Tenendam hanc horam puto; urgendam opportunitatem. Loci opportunitatem credo, secutus est. 2. *Usus. Utilitas*, Nutzen, Füglichkeit. Magnae sunt fluminum opportunitates. Natura provida utilitatum, opportunitatumque omnium. V. *Occasio.*

Opportunus, a, um, bequem, wohl gelegen. *Syn.* Commodus.)(*Importunus. Adv.* Maxime. *Phras. Opportunus fuit adventus tuus*, deine Ankunft ist gar zu gelegener Zeit geschehen. Commodum advenisti; tempestivis sane temporibus nobis advenisti. Ades in tempore; peropportune veniati; plane per tempus advenisti; optima opportunitate venisti. *Usus.* Opportunum actionis tempus. Nihil post hominum memoriam opportunius accidere vidi. Opportunum diversorium. V. *Commodus*, *aptus.*

Oppositio, onis, f. Gegensatz. *Usus.* Oppositio negationis.

Oppositus, us, m. Gegensatz. *Usus.* Non modo excubias sed oppositus nostrorum corporum tibi pollicemur.

Oppositus, a, um, entgegen gesetzt, gegen über. *Syn.* Diversus, adversus, aversus, contrarius, e regione situs. *Usus.* Propugnaculum hostibus oppositum et objectum. Moles oppositae fluctibus. In opposita, aversa urbis parte. V. *Contrarius.*

Oppressio, onis, f. Unterdrückung. *Syn.* Obsessio, oppugnatio. *Epi.* Terra, detestabilis. *Usus.* Oppressio curiae, legum, libertatis.

Oppressor, oris, m. Unterdrücker. *Usus.* Vindex et oppressor conjurationis.

Opprimo, is, pressi, pressum, ere, unterdrücken, übereilen, überfallen. *Syn.* Obruo, pondere affligo, subigo, servitute oppressum teneo. *Adv.* Maxime, misere, improviso, studiosius, funditus, indignissime, plane jam pridem. *Usus.* Onere, dolore opprimi. Circumveniri te dicis, et opprimi. Hostes imparatos opprimere. Sopitos lux oppressit. Proficiscentem nox oppressit. Contumeliis opertus et oppressus. Captus, obrutus, oppressus malis. V. *Affligo.*

Opprobrium, i, n. Schande, Vorweis, Beschimpfung. *Syn.* Dedecus, ignominia. V. *Ignominia.*

Oppugnatio, onis, f. Belagerung, Sturm.)(*Defensio. Epi.* Publica. *Usus.* Oppugnationem inferre, sustinere.

Oppugnator, oris, m. Stürmer, Belagerer. *Syn.* Qui fert arma contra.)(*Defensor. Usus.* Patriae, salutis meae oppugnator. V. *Adversarius.*

Oppugno, as, avi, atum, are, bekriegen, bestürmen. *Syn.* Impugno, arma contra fero; oppugnationem infero. *Phras. Urbem oppugnavit*, er hat die Stadt belagert. Admovit urbi exercitum; castra ad urbem posuit; urbem exercitu circumdedit; circa muros haesit; vineas et aggeres muro injunxit; muros tormentis quassatos omni instrumenti bellici apparatu labefactavit; cuniculis aliisque operibus oppugnavit. V. *Obsideo. Usus.* Oppugnare urbem et labefactare. Clandestinis insidiis, cuniculis caput alicujus oppugnare. V. *Adversarius*, *inimicus*, *hostis*, *murus.*

Optabilis, e, erwünschlich. *Syn.* Optandus, expetendus. *Usus.* Quae vulgo optabilia et expetenda videntur.

Optabiliter, nach Wunsch. *Syn.* Optato.

Optatio, onis, f. Wunsch, Wahl. *Syn.* Optatum, optio. *Usus.* Cum ei tres optationes dedisset, optavit primum.

Optato, nach Wunsch. *Syn.* Optabiliter. *Usus.* Optato veneris.

Optatum, i, n. Wunsch. *Syn.* Desiderium, votum. *Usus.* Fortuna optatis respondit. Illud praeter optatum accidit. Est mihi in optatis proficisci.

Optimas, atis, *g. o.* einer aus den Vornehmsten. *Syn.* Vir primarius, princeps, nobilis, homo optimarum partium, unus ex viris summis et principibus civitatis. *Epi.* Gravissimi, nocentes. *Usus.* Contra voluntatem omnium optimatum. Optimates matronae. V. *Princeps.*

Optime, sehr gut. *Syn.* Praeclare.

Optimus, a, um, der beste. *Syn.* Lectissimus, praestantissimus. *Phras. Vir est omnium optimus*, er ist der beste und vortrefflichste Mann. Flos Reipublicae, Princeps senatus, ornamentum ac firmamentum reipublicae; in quo omnia summa; columen rerum nostrarum; omnis aetatis; omnis memoriae princeps; vir, quantum terra tegit hominum optimus. *Usus.* In omnibus rebus difficilis est optimi perfectio et absolutio. *Est op-*

Digitized by Google

...nsola, *vulg.* er ist der beste in ...de. *Latine*: unus inter omnes ...rimus inter condispiculos, et ... laude praecipuus. V. *Perfectus.*
..., onis, f. Wahl. *Syn.* Potestas ..., electio. *Epi.* Misera. *Usus.* Tua ... Optionem eligendi alicui dare, ..., facere.
...o, as, avi, atum, are, wünschen. ... ἐπτομαι, *dispicio. Syn.* Cupio, desidero, exopto, expeto, voto expeto, ... facio; specto; eligo. *Adv.* Valde, ...e, amice, maxime, suavissime. *Phras. ...to tibi bonum successum rei*, ich ...nsche dir einen guten Fortgang der Sache. ...ne rem feliciter evenire cupio; velim ... prospere evenire, quae facta sunt; ...quod egeris, id velim. Deus approbet, ...tibi Deus fortunet, velim. *Usus.* Quod ...tibi proprium sit, ac perpetuum, velle, ...optare debemus. V. *Desidero, cupio.*
Opulentia, ae, f. Reichthum, Wer...gen. *Syn.* Opes. ✕ *Inopia. Usus.* ...ulentiam parasti ex sanguine civium.
Opulentus, a, um, reich, bemittelt, ...hlhabend. *Syn.* Dives. ✕ *Inops.* Opu...tissima et beatissima civitas. Castra ...ulenta ac omnium rerum plena. V. ...*ives*, *pecuniosus*, *bona.*
Opus, eris, n, ein Werk. R. *ab ἔπω*, ...*cio. Syn.* Opera, artificium. *Epi.* An...quum, artificiosum, bonum, censorium, ...clamatorium, egregium, grave, inchoa...m, ingens, magnificum, arduum, dif...ile, menstruum, mirabile, multum, ...mium, operosum, optimum, oratorium, ...rfectum, elegans, elaboratum, singu...re, spissum, summum, supervacuum, ...tum, vitiosum, urbanum, annua, ...vina, florentissima, grata, humana, ...culta, rustica, sacra, tanta. *Usus.* 1. ...lagnum opus est, et forte de humanis ...aximum. Opus vel in hac urbis ma...ificentia conspiciendum. Opus magnum ... arduum perfecisti, confecisti, conci...nasti, absolvisti. 2. *Munitio*, Befesti...ung. Arcem magnis operibus sepsit. 3. ...*rtificium*, künstliche Arbeit. Vas anti...no, praeclaro opere, summo artificio. ...alesae opere Corinthio caelatae. Opera ...anufacta. *Bona opera, vulg.* gute Werke. ...ctiones sanctae, virtutum officia, pie...tis studia.
Opusculum, i, n. Werkchen. *Epi.* ...ncubratum, parvum, minutum. *Usus.* ...linutorum opusculorum fabricator. Opu...culum his contractioribus noctibus lucu...ratum.
Opus est, es ist vonnöthen. *Syn.* Ne...esse est, convenit. *Adv.* Multum, plane, valde, vehementer. *Phras. Si ita opus est*, wenn es also vonnöthen ist. Si ita facto opus; si ita res feret; siquid causae fuerit; si ita rationes tuae postulabunt; si ita res coget. Si rerum ordo postulabit; si res desideret; si ita cogit necessitas; si res tuae ita flagitent; si res, rationesque tuae sic ferunt ac postulant; si ita necesse fuerit; si satis causae putaveris; si ita usus est; siqua res necessitatem imposuerit; siquid fuerit, cur etc.; si operae fuerit, referre etc. *Usus.* Opus quidem est; minus tamen necessarium. Facto, properato, maturato opus est. Omnia mihi pollicitus est, quae mihi opus forent. Acuto et expedito homine opus est. V. *Oportet*, *necesse.*
Ora, ae, f. Bort, Markung, Gegend. *Syn.* Regio, pars terrarum extremitas. *Epi.* Altissima, australis, externa, latior, maritima, prima. *Usus.* Aether extrema ora et determinatio mundi. Ora maritima.
Oraculum, i, n. Weissagung, göttlicher Ausspruch. *Syn.* Dei responsio, vaticinium. *Epi.* Celebre, gratum, proprium, verax, verum. *Usus.* Ab Apolline Oraculum petebant. Oracula funduntur, dantur, eduntur. Discordia responsa velut ex ancipiti oraculo dabantur. Oraculi sortem vel elusit vel implevit. Oracula instinctu divino, afflatuque funduntur.
Oratio, onis, f. eine Rede. *Syn.* Sermo, concio. *Phras.* 1. *Oratio laudata*, eine wohlgefällige Rede. Oratio scripta elegantissime sententiis et verbis; copiosissima et ornatissima; bonis artibus instituta, curis et vigiliis elaborata; diu et multis lucubrationibus commentata; puris et electis verbis composita; sapientissimis sententiis et gravibus verbis ornata atque perpolita; composita, ornata, et artificio quodam ac expolitione distincta; fortis, lenis, placida, submissa, plena, teres, docta, erudita, admirabilis; conspersa verborum et sententiarum floribus; luminibus verborum et sententiarum conspersa; sententiis arguta; verbis sonans; incitata, vibrans, accurata; plena litteratae senectutis; acris et contorta; cohaerens, aequabiliter fluens, pugnax et incitata; oratio, in qua omnes verborum, omnes sententiarum illigantur lepores; quae mira verborum ac rerum copia efflorescit; quam multa verborum et sententiarum lumina distinguunt. 2. *Oratio vitiosa*, eine ungeschickte Rede. Diffluens, dissoluta; turgens et inflata; jejuna, arida, spinosa, exilis, exsanguis; priscis, aut duriter translatis verbis composita; abhorrens

Digitized by Google

ab auribus vulgi; tristis, horrida, aspera, inculta, rapida, angusta, neque perfecta, neque conclusa. 3. *Non opus est longa oratione*, es ist nicht vonnöthen, viel davon zu reden. Longiorem orationem tua non exspectat, non patitur humanitas. Respuit, recusat, tenuit, rejicit, reformidat tua humanitas longiorem orationem. Pluribus tecum agere non debeo, ne importunus videar, aut tuam nescire humanitatem. V. *Breviter. Usus.* Orationis flos, copia, lumen, facultas. Orationem habere, dicere, instituere. Oratio huc delabitur. Hic tandem consistit oratio. *Oratio, vulg.* Gebeth. *Latine*: precatio. *Oratio mentalis, vulg.* ein innerliches Gebeth. *Latine*: Tacita: *vel* mente concepta precatio.

Oratiuncula, ae, f. kurze Rede. *Syn.* Oratio. *Epi.* Aureola.

Orator, oris, m. Redner. *Syn.* Orator: legatus. *Epi.* Accommodatus ad probandum, mediocris, bonus, praestans, simplex, gravis, acer, acerbus, incensus, canorus, acutus, ornatus, amplus, copiosus, argutus, verbis dulcis, volubilis, vehemens, perfacetus, industrius, clarus, compositus, mollis, deterrimus, magnificus, suavis, exercitatus, politus, sapiens, intermedius, quasi temperatus, magnus, mirabilis, uber, fecundus, aptus ad erudiendum, fortis, grandis, tragicus, ardens, subtilis, miserabilis, callidus, jejunus, illustris, modicus, pressus, levis, remissus, sanus, singularis, sermonis plenus, humilis, elegans, audax, infacundus, verecundus in transferendis verbis, parcus, demissus, tardus, immemor, tenuis, non vulgaris, disertus, operarius, perfectus, inurbanus, inops urbanitatis, locuples oratione, dignus, odiosus, tolerabilis, vitiosus, concinnus, grandiloquus. *Phras. Orator est inprimis elegans*, er ist ein vortrefflicher Redner. Orator est, cui summam copiam facultatemque dicendi natura largita est; in dicendo copiosus; hominum disertissimus; si causa oranda est, eloquentissimus; qui eloquentia in notitiam primum populi, post in honorem pervenit; Orator in quo plus curae, an naturae sit ad omnem eloquentiam, non facile dixerim; in quo tanta ingenii ubertas, tanta in dicendo jucunditas, ut illa, quae exterquet, impetrare eum credas; ut auditorem dissentire pudeat, ut illectus tanta suavitate auditor non rapi videatur, sed sequi. Unus suae aetatis regnare in judiciis dicitur. Nitidus et candidus orator, et quodammodo prae se ferens in dicendo nobilitatem suam. Orator, quem in numero veterum locare non timeas; quo non alius contra veteres Oratores dignior nominaretur. *Usus.* Orator plenus, atque perfectus is est, qui de omnibus rebus possit varie, copioseque dicere.

Oratorie, rednerisch. *Syn.* Ornate, copiose, splendide.

Oratorius, a, um, rednerisch. *Usus.* Oratoria ars, vis, ornamenta.

Oratus, us, m. Bitte, *Usus.* Oratu tuo scripsi.

Orbiculatus, a, um, scheibenrund, zirkelrund. *Usus.* Mala orbiculata.

Orbis, is, m. Kreis, Scheibe, Ring, Welt. *Syn.* Circulus, ambitus, mundus. *Epi.* Angustus, brevis, brumalis, coelestis, certus, conversus, expers, exterior, immobilis et constans, immutatus, rectus, inferior, insitus, latus, magnus, parvus, perpetuus, proximus, saltatorius, signifer, solstitialis, summus, tardior, superus, totus, dispares, finientes. *Usus.* Circuitus, et quasi orbis verborum. Citius, quam putaram, conversus est orbis hic reipublicae. Orbis terrae. Ab orbe condito. Orbem facere, in orbem consistere, in orbem se recipere, einen Zirkel machen.

Orbita, ae, f. Wagengeleis. *Syn.* Rotae currentis vestigium.

Orbitas, tis, f. Waisenstand, Wittwenstand, Mangel. *Epi.* Maxima, misera. *Usus.* Filiorum orbitati egregium tutorem instituit.

Orbo, as, avi, atum, are, berauben. *Syn.* Privo, spolio, nudo. *Usus.* Omni spe, auxilio orbata respublica. Haec Philosophia spoliat nos judicio, orbat sensibus. V. *Privo.*

Orbus, a, um, beraubt, verwaiset. *Syn.* Privatus, desertus. *Usus.* Orba ab optimatibus civitas. Orbus rebus omnibus.

Orchestra, ae, f. Sitz im Schauplatze. *Syn.* Locus in theatro *vel* scena Senatoribus destinatus.

Orcus, i, m. Hölle, Höllengott. *Syn.* Dis pater, Pluto. *Epi.* Niger, formidabilis. *Usus.* Verres, ut alter Orcus venit Ennam.

Ordinate, ordentlich. *Usus.* Ordinatim, ordine, ex ordine, composite, distincte, distribute. *Usus.* Ille passim, ego ordinate.

Ordinarius, a, um, ordentlich. *Usus.* Ordinaria consilia.

Ordinatim, ordentlich, reihenweise. *Syn.* Ordinate.

Ordino, as, avi, atum, are, ordnen. *Syn.* Compono, constituo, in ordinem ad-

Digitized by Google

duco *vel* redigo, digero, ratione dispono. *Phras.* 1. *Aciem ordinare*, *vulg.* in Schlachtordnung stellen. Aciem constituere, dirigere, componere, struere; agmen componere; in ordinem redigere; in certum ordinem milites cogere; in certas partes distribuere; in certos numeros distribuere, ac suo quemque loco statuere; ordines instruere. 2. *Rempublicam habemus optime ordinatam*, wir haben einen wohl eingerichteten Staat. Omnia suis ordinibus moderata sunt; ex inordinata, in ordinem adductam, pulcherrime digestam; suis momentis, atque summo judicio dispensatam, ac dispositam habemus rempubl. 3. *Ordinatus est Sacerdos*, *vulg.* er ist zum Priester geweihet worden. Sacris *vel* sacerdotio initiatus, inauguratus est, sacerdos creatus est. *Usus.* Cum omnia ordinarentur, instruerentur, pararentur.

Ordior, iris, orsus sum, iri, anfangen. *Syn.* Incipio.)(*Finio.* *Usus.* Unde orsa est, inde terminetur oratio. Ordiri a facillimis. V. *Inchoa*, *incipio.*

Ordo, inis, m. Ordnung. R. *ab* ὀρθός, *rectus.* *Syn.* Ratio, dispositio, collocatio; classis hominum, natio. *Epi.* Accommodatus, admirabilis, alienus, amplus, magnus, pergratus, singularis, florentes, directi. *Phras.* 1. *Nihil ordine actum est*, es ist nichts in der Ordnung hergegangen. Confusius acta res est; perturbata et confusa erant omnia; gesta sunt omnia praeposteris temporibus, confusis personis, perturbato ordine; perturbate, confuse agebantur omnia. 2. *Milites sine ordine in hostem ivere*, die Soldaten haben in größter Unordnung den Feind angegriffen. Sparsi et inconditi; dispersi et inordinati, sine ducibus certis, sine imperio hostem invadunt; incomposito agmine hostem aggrediuntur; effusi et conemptim; negligenter et incomposite; acriori impetu, quam compositiori ordine pugnam inivere; dispersi et palantes in hostes incurrunt. *Usus.* 1. Ordo est compositio rerum aptis et accommodatis locis. Praecepta suum habent ordinem; domestico ordine administrantur. In omnibus rebus ordinem adhibere, tenere, sequi, servare, conservare. Ad ordinem se referre. In ordinem adducere, redigere. Ordinem immutare, perturbare. Hoc rete atque ordine et e republica factum. Ex ordine rogare sententiam. Extra ordinem; praeter ordinem. 2. *Hominum classis*, *gradus*, coetus, *natio*, Stand, Gattung der Leute. Ordo senatorius, equester. Ordo secuariorum, publicanorum. Omnium ordinum consensus. Ordines ducere, *praefectorum militarium est*, die Stelle eines Ober-Officiers vertreten. Altiorem ordinem assignare, adipisci. In ordinem cogere, redigere. V. *Religio.*

Orichalcum, i, n. Messing. *Aeris genus auri colore.*

Oriens, tis, m. Aufgang, Morgen, Ost. *Syn.* Ortus.)(*Occasus.* *Usus.* Qui terras ab Oriente ad Occidentem colunt.

Origo, inis, f. Ursprung, Quelle. *Syn.* Principium, initium, causa, ortus, stirps, semen, fons, caput, auctor. *Phras.* *Haec origo erat omnium malorum*, dieses war der Ursprung alles Uebels. Stirps, fons omnium calamitatum; haec erant malorum fibrae, hoc caput mali; inde natum omnium malorum principium; inde malum omne profluit, dimanat, oritur, se diffundit; inde ducta est illa malorum series et catena; inde ortum, exortum, enatum est, quidquid est mali; ab illa scintilla tam triste incendium exarsit. Is casus tot mala nobis peperit, progenuit; inde tot mala nobis creata sunt, in nos redundarunt, in nos profecta sunt; inde tot mala extitere, manavere. V. *Causa.* *Usus.* Originem rei quaerere, persequi, reperire. Verborum delectus est origo eloquentiae. His vestigiis ad mali caput et originem pervenimus.

Orior, iris, ortus sum, oriri, entstehen, entspringen, aufgehen. R. *ab* ὄρομαι, *excitor*, *surgo.* *Syn.* Nascor, exorior, proficiscor, mano.)(*Occido.* *Phras.* *Ex asperitate vitae oriatur castimonia*, *necesse est*, ein keuscher Wandel kann nur allein von einer strengen Lebensart herrühren. Ex asperitate vitae efflorescat, existat, proveniat, manet; enascatur, necesse est. *Usus.* A se oritur illa herba, *sua sponte nascitur.* Hoc solum, in quo tu ortus et procreatus es. Statu nobili ortus. V. *Origo.*

Oriundus, a, um, gebürtig, abstammend. *Syn.* Ortus, ortum habens, originem trahens, ducens, deducens; auctorem generis ciens. *Usus.* Ab ingenuis oriundus.

Ornamentum, i, n. Zierde, Schmuck. *Syn.* Decus, insigne, honor, dignitas, lumen. *Usus.* In animis vestris ego omnes triumphos meos, ornamenta omnia honoris, monumenta gloriae condi volo. Cato decus et ornamentum civitatis. Plurima in aliquem ornamenta conferre, congerere. Ornamentis aliquem afficere. Multa a me in illum ornamenta profecta sunt. Aliquem ornamentis spoliare. Tollere alicui vetera ornamenta, et minuere. Re-

Digitized by Google

cuperare dignitatis ornamenta. V. *Honor, dignitas.*

Ornate, zierlich, geschmückt, geputzt. *Syn.* Eleganter, polite, splendide, composite, non inornate, non inculte.

Ornatus, us, m. Zierde, Schmuck. *Syn.* Ornamentum; lux verborum, flos orationis. *Epi.* Acerbus et lugubris, admirabilis, amplus, aptus, non dignus, elegans, insignis, magnificus, magnus, militaris, mirabilis, muliebris, novus, oratorius, perpetuus. *Usus.* 1. Ornatus orationis tanquam vestis, Removere, negligere omnem ornatum. Haec quasi lumina magnum afferunt ornatum orationi. 2. *Vestitus*, Kleidung. Statua ornatu militari. Ornatus regalis.

Orno, as, avi, atum, are, zieren, putzen, schmücken. *Syn.* Exorno, illustro, decoro, honesto, ornatum affero, ornamenta congero, ornamentis afficio, ornamento sum; paro, adorno, instruo. *Adv.* Magnifice, mirabilius, rhetorice, tragice, splendide, vehementer, justissime, merito, copiose, leviter, prope, maxime, amplissime. *Phras.* 1. *In te ornando omnes conspirant*, es suchen dich alle in ein Ansehen zu bringen. Omnia in te ornamenta honoris certatim conferunt, congerunt. In amplificanda dignitate tua, in cumulandis honorum insignibus certatim omnes elaborant. Nemo est, a quo non ornamenta quaedam honoris in te profecta sint; qui tibi non mirifice cupiat; qui, quae sunt in Republica amplissima, tibi deberi non fateatur. 2. *Litterae maxime hominem ornant*, die Wissenschaften sind die größte Zierde eines Menschen. Maximum homini accedit ex litteris ornamentum; litterae homini maximum afferunt, conferunt ornamentum; maximo ornamento sunt; hominem exornant, illustrant, honestant; honestum et ornatum reddunt, efficiunt. *Usus.* Classem, convivium ornare et apparare, zurüsten, zurichten. Beneficiis, laudibus, honorum insignibus ornare. Locus ad dicendum ornatus. Domicilium, signis, tabulis, rebus omnibus necessariis ornatum. Auctoritate, praesidiis, studiis, aliquem ornare.

Oro, as, avi, atum, are, bitten. *Syn.* Rogo, obsecro, obtestor. *Adv.* Etiam atque etiam, melius, plane, vehementer. *Phras.* 1. *Orare*, *vulg.* bethen, sein Gebeth verrichten. *Latine*: precari, preces fundere; precibus sollicitare, votis supplicibus fatigare Deum; Deum precibus quam religiosissime colere, venerari. Deum per preces suppliciter consulere; ad preces, precibus se dare; in vota et preces in ardentissimam precationem se effundere; ad Deum confugere; divinum praesidium, auxilium, divinam opem implorare; Deo ardenter supplicare; dies, noctesque in precando ponere. 2. *Devote orare*, *vulg.* andächtig bethen. Junctas manus ad coelum attollere, et animum ad Deum transferre; conjunctis manibus, versisque in coelum oculis statas precationes distincte, citra festinationem, cum ardentissima cogitatione et pietate pronuntiare. *Usus.* 1 Peto igitur a te, vel si pateris, oro. Multis et supplicibus verbis orat. Deum orare et precibus placare, Gott bitten, und versöhnen. 2. *Orationem habeo*, eine Rede halten. Nemo capitis causam melius oravit. *Oro*, bethen, *sine casu verbi*, *vulg.*

Ortus, us, m. Ursprung, Anfang. *Syn.* Exortus; Oriens.)(*Occasus. Epi.* Gravor, verior, moderatus et constans, praeclarus, similis et minime generosus, clari, nitidi. *Usus.* Multae sectae a Socrate ortum habent. Siderum ortus et obitus. Cato ortu Tusculanus, dem Herkommen nach. Ortus omnium artium rudis fuit et exilis. V. *Origo.*

Os, oris, n. der Mund, das Maul. *Epi.* Alacre et promptum, aptissimum, ardens, coruscum, durissimum, ferreum, ferum, foetidum, importunissimum, impurissimum, incolume, infame, infestum, intimum, plenius, pulcherrimum, supinum, tacitum, pristinum. *Usus.* 1. Cibum alicui in os ingerere. 2. *Conspectus, vultus*, *praesentia*, Angesicht, Gegenwart. Tu, cujus os mihi ante oculos versari solet. In ore vulgi versabatur. Frequens in foro, in ore, in oculis. 3. *Sermo*, Rede. Id tibi frequens in ore est. Brutus in ore et desiderio omnium est, oft von einem reden. 4. *Introitus*, *aditus*, Eingang. In ore portus. 5. *Imprudentia*, Unverschämtheit. Nostis os hominis et audaciam. Os tuum ferreum senatum convitio verberavit. Dudum os perfricasti. Ore pleno, in os laudare aliquem.

Os, ossis, n. Bein. *Usus.* Quid dicam de ossibus, quae subjecta corpori mirabiles commissuras habent, et ad stabilitatem aptas, et ad omnem corporis actionem. Cineri et ossibus mortui illudere, maculam inurere.

Oscen, inis, m. Singvogel. *Syn.* Avis ore *vel* cantu auspicium faciens. *Usus.* Aves et alites, et oscines.

Oscitans, tis. *g. o.* gähnend. *Syn.* Negligens, ignavus, segnis. *Usus.* Illa oscitans et dormitans sapientia. V. *Piger.*

Digitized by Google

Oscitanter, hinlässig, saumselig. *Syn.* Negligenter, indiligenter. *Usus.* Tam solute, tam leniter, tam oscitanter.

Oscitatio, onis, f. *das Gähnen.

Oscitor, aris, atus sum, ari, gähnen. *Syn.* Dormito, otior. *Usus.* In tanta calamitate oscitaris adhuc dum? V. *Cesso*, *otior*.

Osculatio, onis, f. das Küssen.

Osculor, aris, atus sum, ari, küssen. *Syn.* Suavium do, dissuavior, osculum fero. *Phras. Terram religione inclitam osculatus est*, er hat die geheiligte Erde daselbst andächtig geküsset. Pio osculo terram contigit; terram pio osculo appetivit; terrae osculum tulit, dedit; terram dissuavitus est. V. *Basium*. *Usus.* Complexus filium, osculatusque dimisit.

Osculum, i, n. Kuß. *Syn.* Suavium. *Usus.* Osculum dare, *vel* ferre matri.

Ostendo, is, di, sum, ere, zeigen, weisen. *Syn.* Demonstro, indico, planum facio, declaro, propono, doceo. *Adv.* Aperte, contra, insidiose, neque, opinato, optime, palam, paullum, probabiliter, quam brevissime, ultro, vulgo. *Phras. Rem clare ostendi*, ich habe die Sache klar gezeiget. Digitum in rem intendi; exposui, planum feci; rationes, demonstrationes, quae vim afferrent, quae ad id cogerent, congessi; ut se res haberet, clare exhibui, explicui, demonstravi. *Usus.* Os tuum non modo ostendis, sed offers. Bellum ostendere potius, quam inferre. V. *Perspicuus*.

Ostentatio, onis, f. Prahlerey. *Syn.* Venditatio, jactatio, simulatio, vanitas. *Epi.* Gloriosa, inanis, insolens, magnifica, popularis, puerilis. *Usus.* Vitanda est ingenii, ostentationisque suspicio. Qui simulatione et inani ostentatione stabilem se gloriam consequi posse, arbitrantur, vehementer errant. V. *Jacto*, *glorior*.

Ostentator, oris, m. Prahler, Rühmer. *Syn.* Gloriosus. *Epi.* Pecuniosus. V. *Superbus*.

Ostento, as, avi, atum, are, sich prahlen. *Syn.* Vendito. *Adv.* Aperte. *Usus.* Venditare ingenium, prudentiam ostentare. 2. *Prae me fero*, *expono*, vorgeben, zeigen. Bellum ex altera parte ostendit, ex altera caedem. Aliud moliri, aliud specie simulationis ostentare. V. *Glorior*.

Ostentum, i, n. Wunderzeichen. *Syn.* Portentum. *Epi.* Grave, triste. *Usus.* Malorum periculorum metus ex ostentis portenditur. Appius ostenta facit de sibis, et tabulis. V. *Omen*.

Ostentus, us, m. das Zeichen, der Schein. *Usus.* Egone Jugurthae ostentui essem?

Ostiatim, von Hause zu Hause. *Usus.* Ostiatim panem quaerere.

Ostiarium, ii, n. *Abgabe von Hausthüren. *Syn.* Tributum in singula domorum ostia imperatum. *Usus.* Frumentum, ostiaria, arma, vecturae imperabantur.

Ostium, ii, n. Hausthür. *Syn.* Janua. *Usus.* Portus, ostium et aditus. Einfahrt in den Hafen. Fluminis ostium, Ausfluß in das Meer.

Ostrea, ae, f. Ostreum, i, n. Meerschnecke, Auster. *Usus.* Ostreis et conchylibus abstinere.

Otior, aris, atus sum, ari, müßig gehen. *Syn.* Nihil ago, cesso, vaco, otio abutor.)(*Negotior*. *Phras.* 1. *Non otiabor*, ich werde nicht müßig seyn. Non cessabo; non ero feriatus a nostris litteris; non ita complectar, sequar otium, ut desidiae me dedam; non committam, ut otio diffluam, tabescam, languesam, hebescam; non committam, ut, quod solet, animus otio luxuriet, lasciviat; aut senescat; etsi nihil est, quod agam, non tamen indormiam. 2. *Turpe est otiari*, es ist schändlich, immer müßig gehen. Turpe est, compressis, quod ajunt manibus sedere; otio, situ, desidia marcescere, otio se tradere; otio, segnitie demittere animos; otium ac tempus conterere, terere; cessatione torpescere. *Usus.* Otiandi, non negotiandi causa Syracusis abest. V. *Pigritia*.

Otiose, müßig, faul. *Syn.* Per otium, vacuo animo et soluto.

Otiosus, a, um, müßig, faul, unbekümmert. *Syn.* Cessans, nihil agens, feriatus, vacuus; laxatus curis; qui animo vacuo ac soluto; qui cura vacat et negotio; iners, languidus, vacuus ab opere, solutus ab opere; qui in otio est; in otio desidet.)(*Operosus*, *semper aliquid agens*. *Adv.* Nimium, nunquam. *Usus.* Cessatio libera et otiosa. Nihil otiosa vita jucundius, si quoddam doctrinae atque studiorum pabulum habeat. Aliena ecalamitatis otiosus spectator. V. *Piger*.

Otium, ii, n. Müßiggang, Muße, Ruhe. *Syn.* Tempus, spatium, vacuum tempus, laxamentum, cessatio libera atque otiosa, remissio, vacatio a labore, quies vacatio aetatis, tranquillitas vitae, facultas vacui et liberi temporis. *Epi.* Commune, domesticum, forense, honestum, inertissimum et desidiosissimum, jucundum, litteratum, luxuriosum, majus, moderatum, multum, nimium, ni-

Digitized by Google

mis otiosum, praeparatum, primum et summum, tantum, urbanum. *Phras. Siquid otii nactus fuero, litteras ad te dabo*, wenn ich Muße haben werde, werde ich dir schreiben. Si otium erit; si vacabit; si per occupationes licebit; siquid habebo vacui temporis; si e negotiis emersero, respiravero; si occupationibus vacui temporis aliquid eripere licebit; si liber a negotiis fuero; si me iis rebus, quibus nunc implicatus teneor, explicavero; si ab occupationibus me expedivero; siquid otii dabitur, praestabitur, tribuetur a negotiis; si occupationibus relaxatus fuero; si vinculum illud occupationum, quo et assidue adstringor, et arctissime, non dicam exolvetur, sed paullulum modo, paullisper, aliquantulum, aliquantisper, nonnihil, aliqua ex parte laxabitur, litteras a me quam primum accipies. *Usus.* Raro otium nanciscor, et id, quod datur, fere in Philosophia consumo. Otio affluere, abundare, Zeit genug haben. Per otium aliquid facere, mit gelegener Zeit etwas thun. Si otium fuerit, ad scribendum me conferam. Referre se in, *vel* ad otium et quietem. Otium et solitudo languorem afferunt hominibus. Inertissimo et desidiosissimo otio frui; perfrui. Otium perturbare, die Ruhe stören. In otii portum confugere. In otio considere.

Ovans, tis, *g. o.* frohlockend, triumphierend. *Syn.* Prope triumphans. *Usus.* Ovantes urbem introibant. Ovanti urbem ingredi concessum est.

Ovis, is, f. ein Schaf. R. *ab εἴς*, *Syn.* Pecus. *Usus.* Ovium villis contextis homines vestiuntur. O praeclarum custodem ovium, ut ajunt, lupum! Ovium usus nullus, ubi pastor deest. Ovem lupo committere. *Prov.* den Bock zum Gärtner machen.

Ovum, i, n, ein Ey. R. *ab ὠόν*. *Epi.* Recens, hypenemium, zephyricum, seu irritum, durum, molle, tremulum seu sorbile, geminum, fixum. *Usus.* Anatum ova gallinis supponimus. Pisces ova, cum genuerint, etc. Ova parere, Eyer legen. Ovis incubare, brüten. Ex ovis pullos excludere, ausbrüten. Integram famem ad ovum afferre. Ovum ovo tum simile, *vel* similius non est. *Prov. de rebus simillimis.*

P.

Pabulum, i, n. Futter, Weide. *Syn.* pastio. *Epi.* Naturale, pingue. *Usus.* Consideratio pabulum animi. Pabuli a terra procreati ubertas, *vel* tenuitas. Magna est hoc anno pabuli copia. Frumenta in pabulum missa.

Pabulatio, onis, f. Fütterung. *Usus.* Hostes pabulatione prohibere.

Pabulator, oris, m. Futtersammler. *Usus.* Missi pabulatores.

Pabulor, aris, atus sum, ari, Futter holen. *Syn.* Pabulum quaero. *Usus.* Pabulandi causa; pabulatum missa cohors.

Pacatus, a, um, ruhig, gestillet. *Syn.* Quietus, tranquillus.

Pacificatio, onis, f. Friedenschluß, Friedenshandlung. *Usus.* Ne te in hanc pacificationem interposueris. V. *Conditio.*

Pacificator, oris, m. Friedensstifter. *Syn.* Qui pacem facit.

Pacificatorius, a, um, zur Schließung des Friedens gehörig. *Usus.* Legatio pacificatoria.

Pacificus, a, um, friedliebend. *Syn.* Quietus.

Paciscor, eris, pactus sum, cisci, Vergleich treffen, machen. *Syn.* Pango, depaciscor, pactum *vel* pactionem facio, pactionem cum aliquo confio, pactionem *vel* foedus facio, foedus cum aliquo ferio. *Adv.* Inique. *Usus.* Pacisci sibi praemium, mercedem ab aliquo. V. *Pactum, pactio.*

Paco, as, avi, atum, are, befriedigen, stillen. *Syn.* In tranquillum redigo, sedo, pacatum reddo. *Phras. Nondum penitus pacati erant hi populi*, diese Völker waren noch nicht völlig ruhig. Populorum istorum animi mentesque a superiore bello nondum resederant: nondum quiescebant, acquiescebant, conquiescebant, populorum istorum feroces animi; nondum penitus illorum turbae, ac seditiones compressae erant, ac cohibitae. V. *Tranquillus. Usus.* Civitates pacatae. V. *Consilio, conjungo, amicitiam redintegrare.*

Pactio, onis, f. Vertrag, Vergleich. *Syn.* Pactum, conventum, conditio, foedus. *Epi.* Nefariae, bellicae, hostiles, iniquae, non modo publicae, verum etiam privatae oratorum. *Usus.* Ad pactionem

Digitized by Google

venire, adire, accedere, einen Vertrag eingehen. Pactionem conflare cum aliquo, facere, conficere, Vertrag machen. Pactione aliquem sibi obstringere, obligare, durch Versprechen sich einen verbinden. In pactione manere, bey dem Vertrage bleiben. A pactione recedere, den Vertrag umstoßen, nicht halten.

Pactor, oris, m. Stifter des Vertrages, Unterhändler, Schiedsmann. *Usus.* Societatis pactores.

Pactum, i, n. Vertrag, Vergleich. *Syn.* Pacto, conventum, conventio, decisio, conditio. *Phras. Quae e pacto tibi debeo, fideliter praestabo*, was ich dir kraft des Vertrages schuldig bin, das werde ich treulich bezahlen. De quibus inter nos convenit; qua pactione obstrictus teneor, qua conditione tecum pepigi, decidi, integre et summa fide a me servabitur. Stabo conventis, pactis; a pacto et constituto pretio non recedam; quod inter nos pactum, transactum, decisum est, praestabo. V. *Pactio. Usus.* Pacta conventa, stipulationes. Pacta et promissa nec vi, nec malo dolo facta, praestanda et servanda sunt. Pacto stare. In conditione atque pacto manere. Nescio, quo pacto fiat.

Paedagogus, i, m. Aufseher der Kinder, Lehrmeister. R. *a* παῖς et ἀγωγός, *pueri dux. Syn.* Pueri custos. *Phras. Est paedagogus illius*, er ist bey ihm Hofmeister. Ejus moribus regendis aut formandis praefectus est; pueritiam ejus format; hunc moderatorem pueritiae suae habet.

Paganus, a, um, ländlich. *Usus.* Nullum est hac in urbe collegium, nulli pagani, nulli montani. *Paganus*, ein Heide, *vulg. Latine*: priscae superstitionis sectator, falsorum Numinum cultor.

Pagella, ae, f. ein Blättchen. *Usus.* Extrema pagella pupugit me.

Pagina, ae, f. ein Blatt, Seite. *Epi.* Extrema, postrema, prior. *Usus.* Quasi in extrema pagina. Meam parsimoniam hujus paginae contractio significat. Pagina ea me perturbavit, magnae molestiae fuit.

Pagus, i, m. ein Dorf. R. *a* pago. *ab vel. seu* pango, et conjungo; *aliis a* πηγή, *fons; quod ad fontes aedificabantur ad liquanda pecora. Syn.* Villa. *Usus.* Pagorum et civinitatum omnium collegium.

Pala, ae, f. Ringkasten, worin der Stein gefaßt wird. *Syn.* Annuli pars latior, cui gemma vicinitatum aut signum insculpitur.

Palaestra, ae, f. Fechtschule, Kampfplatz, Ringplatz. R. *a* πάλη, *luctatio. Syn.* Gymnasium. *Usus.* Palaestrae dare operam. Isthuc palaestrae multum habet, et olei. V. *Schola.*

Palaestrice, fechterisch. *Syn.* Palaestritarum more.

Palaestrita, ae, m. Fechter, Ringer.

Palam, öffentlich. *Syn.* Manifeste, aperte, in conspectu omnium; in oculis omnium; in ore atque oculis omnium; sub oculis; inspectantibus omnibus; luce et palam.)(*Clam, ex occulto et insidiis. Usus.* Luce et palam, in foro. Nondum palam factum, erat scelus. V. *Conspectus, praesens.*

Palatium, ii, n. Pallast, prächtiges Haus. R. *a* φαλός, *splendidus. Usus.* Descendit de palatio.

Palatus, i, m. Gaumen. *Syn.* Pars oris interior, in qua sensus est gustatus. *Epi.* Extremus, infimus, varius. *Usus.* Voluptas, quae palato percipitur. Non sequitur, ut cui cor sapit, ei non sapiat palatus.

Palea, ae, f. Spreu. *Usus.* Paleam, aurumve portet navis; ad bene gubernandum nihil interest.

Palimpsestum, i, n. Schreibtafel, Pergamenttafel, Eselhaut. R. *a* πάλιν, *rursum* ψάω, *abstergo. Usus.* Laudo, quod in palimpsesto scripseris, in chartula mallem.

Palinodia, ae, f. Widerruf. *Syn.* Retractatio. *Phras. Palinodiam cecinit*, er hat alles widerrufen. Retexuit orationem suam; juravit, nolle esse dicta, quae in me protulisset: non difficulter permotus est ad receptum pertinacis sententiae; *ea*, quae in me jecerat, ut indicta esse voluit; revocavit omnia, quae intemperanti lingua in me effuderat. *Usus.* Palinodia subturpicula mihi esse videbatur.

Pala, ae, f. Frauenmantel. *Vestis muliebris genus.*

Palladium, ii, n. Bildniß der Pallas, Schutzheiligthum. *Syn.* Signum Palladis. *Usus.* Libros ex medio incendio velut Palladium sustulit.

Palleo, es, ui, ere, erbleichen, bleich werden. *Syn.* Expallesco, exalbesco, *Phras. Palluit ad conspectum militis*, er ist ganz erblasset, da er den Soldaten gesehen. Pallor homini suffusus est, et totum corpus vitalis color reliquit; exspiranti similis fuit; oris exsanguis notas pallor confuderat; exsanguis ac pallore de formis constitit ad conspectum militis. *Usus.* Sudat, pallet, erubescit, titubat.

Digitized by Google

Palliatus, a, um, mit einem Mantel bekleidet. *Usus.* Graecus judex modo palliatus, modo togatus.

Pallidus, a, um, bleich, blaß. *Usus.* Pallido cortice arbor.

Palliolum, i, n., ein Mäntelchen. *Epi.* Sordidum. *Usus.* Saepe est sub palliolo sordido magna sapientiâ.

Pallium, ii, n. ein Mantel. *Syn.* Amiculum vestibus injici solitum, *quod Graecorum proprium fuit, ut toga Romanorum. Epi.* Aptum ad omne tempus, laneum, purpureum. *Usus.* Pallium in collum conjicere; onerare humerum pallio, den Mantel umnehmen. Pallium alicui detrahere. Pallio tegere. Iste cum pallio purpureo. Colligere pallium, den Mantel aufheben.

Pallor, oris, m. Bleiche, blasse Farbe. *Usus.* Terrorem pallor et dentium crepitus consequitur. Magno cum tremore et pallore aliquid dicere; pallorem traho, contraho, in pallorem verti; pallore inficiei. V. *Palleo.*

Palma, ae, f. die flache Hand, Palm. R. *a* πελάμη, *vola explicata. Syn.* Manus pars interior: victoria, principatus. *Phras. Ille de omnibus palmam tulit*, er hat alle übertroffen, überwunden. Palmam retulit; omnibus palmam eripuit. V. *Supero*, *vinco. Usus.* 1. Dialectica pugno, Rhetorica palmae similis est. 2. *Arbor palma*, Palmbaum. *Epi.* Lemniscata, procera et tenera, urbana. Palmae agrestes, multae, plurimae. Palma nobilissima illa arbor, nulli cedit ponderi, sed contra assurgit, et reluctatur. 3. *Transl. Victoria*, Sieg, Palmzweig. Eloquentiae palmam alicui dare, deferre. Palmam alicui dubiam facere.

Palmaris, e, zum Gedächtnisse des Sieges gehörig, vornehmste. *Usus.* Statua palmaris. Palmaris illa Philosophorum sententia.

Palmarius, a, um, hauptsächlich, vornehmste. *Usus.* Id est, quod palmarium puto me reperisse.

Palmus, i, m. *Handbreit. *Mensurae genus.*

Palor, aris, atus sum, ari, herumschweifend. *Syn.* Vagor, dispergor. *Usus.* Vagi per agros palantur milites. Exercitus per silvas fuga palatus. V. *Vagor*, *erro.*

Palpo, as, are; Palpor, aris, atus sum, ari, tätscheln, streicheln, schmeicheln. *Syn.* Adulor, blandior, assentor. *Adv.* Plane. *Usus.* Palpari aliquem.

Palpebrae, arum, f. Augenlieder. *Syn.* Tegumenta oculorum molissima. *Epi.* Relectae.

Palpito, as, avi, atum, are, zittern, beben. *Syn.* Tremore concutior. *Usus.* Cor animantis evulsum ita mobiliter palpitabit. V. *Trepido.*

Palpum, i, n. das Schmeicheln, Liebkosen. *Syn.* Blanditiae. *Usus.* Palpum alicui obtrudere. Aliquem palpo percutere, fuchsschwänzen. V. *Adulor.*

Paludamentum, i, n. *Soldatenkleid eines Feldherrn. *Syn.* Insigne et ornamentum militare, praecipue imperatorum.

Paludatus, a, um, mit einem Soldatenkleide angethan. *Syn.* Paludamento ornatus.

Palus, i, m. ein Pfahl. *Syn.* Lignum in terra infixum, depactum. *Usus.* Damnati producuntur, ad palum alligantur.

Palus, udis, f. eine Pfütze, Sumpf, Morast. R. *a* πηλός, *lutum. Usus.* Paludes siccare. E paludibus emersit.

Palustris, e, sumpfig, morastig. *Usus.* Locus palustris.

Pampinus, i, m. Reblaub, Weinblatt. *Syn.* Folium vitis. *Usus.* Uva vestita pampinis nimios solis defendit ardores.

Panchrestus, a, um, zu allen Krankheiten heilsam. *Usus.* Panchrestum medicamentum.

Pandiculor, aris, atus sum, ari, * sich strecken, dehnen. *Usus.* Oscitans pandiculatur.

Pando, is, pandi, passum, ere, aufthun, ausdehnen. *Syn.* Aperio. *Adv.* Longe se, late se. *Usus.* Orationis vela pandere. Passis velis provehi. V. *Aperio.*

Panegyricus, i, m. Lobrede. R. *a* πᾶν *et* ἀγείρω. *Syn.* Laudatio, *sive* oratio et concio in conventu habita.

Panegyris, is, i. Zusammenkunft des Volkes. *Syn.* Solennis et publicus conventus, seu celebritas. *Usus.* Erat illo ipso die nundinarum Panegyris.

Pango, is, pepigi, pactum, ere, einschlagen, stecken, stiften. *Syn.* Figo, defigo; compono, condo, scribo. *Usus.* Carmen, societatem, pacem pangere. V. *Paciscor*, *pactum.*

Panis, is, m. Brot. R. *a* πάω, *vescor, vel a* πάν, *omne, quod cum omni cibo opponatur; vel a* pascendo. *Usus.* Pistor domi nullus, panis cibarius nullus, nulla cella.

Pannosus, a, um, übel gekleidet, lumpicht. *Syn.* Pannis obsitus, male vestitus, sordidatus.

Pannus, i, m. ein Tuch. *Usus.* Pannis annisque obsitus.

Digitized by Google

Panthera, ae, f. Panterthier. *Bestia maculosa.*

Papaver, eris, n. *Mohn, Mohnsamen.

Par, aris, *g. o.* gleich, *item neutr.* ein Paar. *Syn.* Parilis, aequalis, similis; socius alicujus rei.)(*Dispar, impar.* *Adv.* Plane, omnino, nequaquam, prope, pares absolute, aeque inter se, perfecte. *Phras.* 1. *Omnibus fere rebus pares sumus*; wir sind fast in Allem gleich. In eadem aequatione gratiae ac dignitatis sumus; ejusdem fortunae consortes; in communi fortuna sumus; maxima est inter nos aequalitas et similitudo; institutis animisque nihil inter nos dissidemus; maxima est inter nos rerum omnium exaequatio. Omnia prope mihi paria sunt tecum; institutis animisque summe congruimus; aequas habemus partes, aequa fortuna utimur. 2. *Par pari referam*, ich werde Gleiches mit Gleichem vergelten. Scito, paratum tibi pestem, ut participes parem; ut meruerís, habebis; par pari reddam. *Usus.* 1. Par nobile gladiatorum. Par est, quod inter omnes aequale est. Neminem in dicendo habuit parem. Tot hostibus pares non sumus. Hoc mihi par tecum est. 2. *Decet, aequum est*, sollen, sich geziemen. Dubito, quid me facere par sit. V. *Similis, aequalis.*

Parabilis, e, das leicht zu bekommen ist. *Syn.* Facilis inventu et paratu. *Usus.* Parabilis victus, convivium, divitiae.

Paradoxa, orum, n. wunderbare, unerhörte Meinung. *Usus.* Paradoxa Graeci nos admirabilia dicamus et contra opinionem.

Paralysis, is, f. der halbe Schlag, Lähmung. *Syn.* Resolutio nervorum.

Parasceve, es, f. Charfreytag. Dies, quo se pro nobis Christus in cruce victimam obtulit. Dies redempti orbis memoria sacer; dies, quo coelestes iras in omne genus hominum intentas suo olim capite excepit. Consecrata, dicata, sacrata Christo morienti dies. Funestissimus post natos homines dies, qui salutis nostrae parenti, auctori, vindici sanguinis pretio stetit.

Parasitus, i, m. Schmarotzer, Tellerlecker. Mensarum assecla.

Parate, bereit, geflissen. *Usus.* Sumpto spatio ad cogitandum parate, ornateque dicere.

Paratus, a, um, fertig, bereit, willig. *Syn.* Promptus, expeditus, instructus, qui praesto est.)(*Imparatus.* *Adv.* Bene, bene ad fortitudinem, jam pridem ad caedem, omnino est armatus contra fortunam praeclare. *Phras.* 1. *Probe paratus et instructus adero*, ich werde wohl bereit mich einfinden. Nemo me paratior expeditior erit; exercitatus, erectus, armatus animis adero; ita dimicatione instructus intentusque; ita paratis, compositisque rebus, ita alacri animo adero, ut nihil in me morae sit, ut per me non stet, quin res tota exemplo conficiatur. Non est, ut currentem incites, ita ad omnia praesto sum. 2. *Parata erunt omnia, quae ad usum sunt necessaria*, es wird Alles in Bereitschaft stehen, was dazu nöthig ist. Rerum omnium paratam expositamque copiam invenies; in promptu; ad manum erunt omnia. *Usus.* Paratus ad exercitu, e rebus necessariis. Ad omne facinus paratissimus. Paratus, ac bene meditatus in forum venit. Omninus naturae et artis praesidiis ad dicendum paratus. V. *Expeditus.*

Parce, sparsam, genau, kümmerlich. *Syn.* Restricte, sobrie, parum continenter.

Parco, is, peperci, parsum, ere, verschonen. *Syn.* Ignosco, remitto, condono, veniam do, impunitatem do, impunitum scelus fero, tempero.)(*Perdo, spolio.* *Adv.* Gratis alicui, omnino alicui, omnino, non parum valetudini. *Phras.* 1. *Dignus es, ut tibi parcatur*, du bist würdig, daß man deiner verschone. Veniam, impunitatem mereris; dignus es venia, impunitate; dignus es, ut tibi condonetur, remittatur, ignoscatur, venia detur; delicti gratia fiat, ut ad hanc culpam conniveatur; ut impune feras; ut id delictum impune abeat. 2. *Templis tamen parcebat hostis*, der Feind hat doch die Kirchen verschonet. Templis tamen temperatum; ira belli a templis abstinuit; a templis tamen manum hostis abstinuit. 3. *Nobis plane non parcitur*, man verschonet unser ganz und gar nicht. Nihil aut laxamenti, aut veniae habemus; nihil laxamenti datur nobis; nulla nobis a labore vacatio datur, conceditur, otii nobis a labore nihil datur. *Usus.* Non parcam operae. Mihi, quaeso, parce, ac dignitati meae. Hic nec suae unquam, nec alienae pudicitiae pepercit. V. *Venia, impunitas, indulgeo.*

Parcus, a, um, sparsam. *Syn.* Parvo contentus, frugalis, attentus ad rem.)(*Prodigus, luxuriosus.* *Phras.* *Parcus es nimium*, du bist gar zu sparsam. Nimium attentus ad rem es: durus,

Digitized by Google

difficilis, tenax es; restrictior ad largiendum, ac prope rusticana quadam parsimonia es; attentior ad rem es, quam sat est, maximum vectigal in parsimonia reponis; parce nimium sumptum facies; parsimonia illa tua non longe abest a sordibus et malignitate; in faciendo sumptu parcus es et restrictus; sumptui parcis, sed restricte nimium, ac pene sordide. V. *Avaritia*, *sordidus*. *Usus*. Parcus pater et tenax.

Parens, tis, *g. c.* Vater oder Mutter. *Syn.* Pater aut mater, procreatores. *Epi.* Antiquior, antiquissima, sanctissima, bonus et liberalis, communis omnium, grandis natu, iners, impurus atque improbus, justus, optime meritus, miserrimus, optimus, mitissimus. Parentes cari, carissimi, humiles, miseri, multi, perpetui. *Usus*. Parentes non alere, nefarium est. Parentes, propter quos suavissimam hanc lucem aspeximus, carissimos habere debemus. Me sicut alterum parentem diligit et observat. Horum ego operum parens et effector sum.

Parentalia, orum, n. Todtenmahl. *Syn.* Justa et convivia funebria.

Parento, as, avi, atum, are, Leichbegängniß halten. *Syn.* Justa solvo, facio, perago, funus facio. *Usus*. Alicui parentare.

Pareo, es, ui, ere, gehorchen. R. *a* παρέω, *vel* πάρειμι, *adsum*. *Syn.* Obedio, obtempero, dicto audiens sum, morem gero.)(*Impero*. *Adv.* Diligentissime, moleste, occultissime, proxime, legi. *Phras. Parere tandem coactus est*, er ist endlich zum Gehorsame gebracht worden. Jugum tandem accepit; frenum recepit; frenum accepit, in potestate, in auctoritate senatus futurum se recepit; imperata facturum; in officio futurum se recepit. *Obedio*. *Usus*. Dolori, iracundiae parere. Necessitati, tempori parere et servire. Alicujus consiliis, cupiditati suae parere.

Paries, etis, m. Wand, Mauer. *Syn.* Murus, maceria. *Usus*. Parietem ducere, vestire, dealbare. Parietem perfodere, disturbare. Nihil mihi intra parietes meos tutum, nihil insidiis vacuum video. Parietum praesidio a furore hominis me tutatus sum. Duos linire parietes. *Prov.* auf beyden Achseln tragen.

Parietinae, arum, baufällige Mauer. *Syn.* Parietum rudera, reliquiae. V. *Ruina*.

Parilis, e, gleichförmig. *Syn.* Par, similis. *Usus*. Parilis aetas, vox, honor.

Pario, is, peperi, partum, ere, gebären, verschaffen. *Syn.* Partum edo, partum enitor, partum facio, partu levor; *transl.* Gigno, profero, procreo. *Adv.* Aliquando. *Usus*. Factis sibi maximam gloriam peperit. Voluptatem, aegritudinem ea res mihi maximam peperit. Fruges, quas terra parit et procreat. V. *Causa*.

Pariter, gleichfalls, ebenmäßig. *Syn.* Similiter, aequaliter, aeque simul, vicissim. *Usus*. Crescunt pariter et decrescunt cum luna conchylia. Pariter cum vita sensus abit. Pariter, aequaliterque inter se amare. Ille meum pariter moleste fert.

Parma, ae, f. * runder und kleiner Schild. *Syn.* Breve scutum peditum.

Paro, as, avi, atum, are, bereiten, zurüsten, zuwege bringen, erwerben. *Syn.* Comparo, apparo, orno, adorno, instruo, instituo, molior, viam munio. *Adv.* Repente, sensim omnia, turpissime eloquentiam, utrobique hospitium. Acerrime bellum, diligenter, melius, publice convivia. *Phras. Parat se ad iter*, er richtet sich auf die Reise. Ad iter accingitur; itineri se accingit; itineris apparatu distinetur; ad iter se comparat; iter adornat; in procinctu stat. V. *Instituo*, *instruo*, *compare*. *Usus*. Instruere et parare convivium. Huc te para.

Parochus, i, m. Wirth, der für Fremde Freytafel hält. *Syn.* Publicus minister, curatorque, qui peregrinis publico nomine necessaria procurat. *Epi.* Publicus. *Parochus*, ein Pfarrer. Curio sacer. *Parochia*, *vulg. rectius*: Paroecia, Pfarre.

Parricida, ae, m. Vater- oder Muttermörder; Verräther des Vaterlandes. *Syn.* Parentis interfector. *Epi.* Certissimus patriae importunus, impius, impurissimus, teterrimus, audacissimus. *Usus*. Parricidas insui voluerunt in culeum, atque in flumen dejici.

Parricidium, ii, n. Vater- oder Muttermord, großes Verbrechen. *Epi.* Foedissimum, fraternum, manifestum, nefarium, familiare. *Usus*. Nefario se patriae parricidio obstrinxit.

Pars, tis, f. Theil, Stück. *Syn.* Portio, membrum; species, forma; factio, secta. *Epi.* Absoluta et assumtiva, negotialis, alicujus vitae adversa, aequa,

Digitized by Google

aequalis, aut altero tanto major, dimidia, diversa et dissimilis, exigua, extrema, gravior, honestior, inchoata, inferior, interior, interna, vehemens, intima urbis, laeva.)(*Dextra.* Laudabilis orationis, lenissima animi, levissima, libera, magna bonorum, urbis, noctis, maxime aegra et prope deposita reipubl. maritima provinciae, necessaria, optima, princeps rationis et intelligentiae, turpis calamitosaque, vitae tenuissima, contraria. Partes certae, caeterae, communes, generales constitutionis, honestiores corporis, praecipuae, primae, posteriores, priores, similes principio, sui similes, singulae, sinistrae, superae, superiores, ultimae, utiles. *Phras.* 1. *Pompeji partes contra Caesarem secutus est*, er hat sich zur Partey des Pompejus geschlagen. Pompeji partes fovit; in Pompeji partibus stetit; Pompeji partibus studebat, favebat; Pompejanarum partium erat, a Pompejo stetit; cum Pompejo stetit ac sensit; ad causam Pompeji se acclinabat; ad Pompeji rationes se adjunxit; suas cum Pompeji rationibus conjunctas habuit; Pompeji partibus infectus est. 2. *Nulli partium est addictus*, er hält sich neutral. Integrum se servat; nullis partium studiis infectus est; nullarum partium est; inter utramque partem medius manet. V. *Neuter. Usus.* 1. Genus est, quòd plures amplectitur partes. 2. *Membrum*, *portio*, Antheil, Portion. In partem praedae vocare, venire. Patrimonii partem legare, dare; partem praedae exigere, condonare, remittere. 3. *Regio*, *locus*, Ort, Gegend. Ab orientis partibus advenit. Multas in his partibus copias censemus. 4. *Officium*, *munus*, Amt, Schuldigkeit. Videntur etiam hic aliquae meae partes. Personam aliquam et partes sibi deposcere. Alicui imponere, dare partes gerendae rei. Has ego partes volens suscepi, sumsi; volens sustineo, ago, habeo, obtineo. 5. *Factio*, *secta*, Seite, Partey. Caesaris partes deserere, oppugnare. Partes senatus sequi. Nullius partis esse. 6. *Magnam partem*, die meiste Zeit über. Magnam partem tui consulatus abfui. Majorem diei partem desideo. Magnam partem tuis rebus occupor. Noctis magnam partem vigilavi. 7. *Primas*, *secundas*, *tertias partes alicui dare*, id est *primum etc. locum*, *gradum*, *laudem*, den ersten, zweyten rc. Platz, Rang, Vorzug geben. Primas alicui dare, cedere, tribuere, concedere (*scil.* partes). Hortensius facile primas tenebat, ferebat (*scil.* partes.) 8. *In utramque*, *in optimam partem etc.* Multa mihi in utramque partem occurrunt. Magna vis est fortunae in utramque partem, auf beyden Seiten. Haec accipias in optimam partem, aufs beste annehmen. In eam partem decretum factum est. In eam partem potius peccant, quae cautior est. Pro virili parte, so gut als ich kann. Pro illa tenui, infirmaque parte rempubl. defendi. Ex magna parte, ex aliqua parte assentior, großen Theils, eines Theils. In omnes partes intentus, allenthalben. Ab omni parte beatus, vollkommen glückselig. Ex omnibus partibus, von allen Seiten her.

Parsimonia, ae, f. Sparsamkeit. Frugalitas, moderatio, mediocritas, sumptum. *Epi.* Rustica atque inculta, summa, apta. *Usus.* Parsimonia rem meri. Parsimonia summa, summa est diligentia, qua res familiaris conservatur et augetur. V. *Parcus.*

Particeps, ipis, *g. o.* theilhaftig. *Syn.* Consors, socius, non expers.)(*Expers*, *carens*. *Adv.* Maxime. *Phras.* 1. *Fac me participem tuarum laudum*, mache mich auch deines Lobes theilhaftig. In societatem me tuarum laudum admitte, adscribe, venire petere; ne me expertem tuarum laudum sinas; partem aliquam tuae gloriae in me deriva, transmove; in partem me tuorum decorum voca; consocia, participia mecum tuas laudes, socium me tuarum laudum adjunge, adscribe; patere, ut aliquid ex ista laude mihi decerpam; in societatem laudum tuarum me quoque accipe. 2. *Participes sceleris*, *poenae quoque participes sint*, wer mit schuldig ist, muß auch mit gestraft werden. Eodem scelere contacti, in parte quoque poenae sint, sceleris contagione violati in partem etiam poenae vocentur, qui se sceleris contagione contaminaverunt, iis aequa etiam societas poenae sit; socii culpae, socii etiam poenae sint. *Usus.* Homo mentis et rationis particeps. Hujus consilii ego et particeps et adjutor sui. V. *Socius.*

Participo, as, avi, atum, are, theilhaftig machen, mittheilen. *Syn.* Impertior, communico, participem facio; *item*: particeps fio, partem capio, fructum capio, aliquid decerpo. *Phras. Praedam mecum participa*, laß mir auch einen Theil der Beute zukommen. Partem praedae mecum communica; effice, ut in

Digitized by Google

parte praedae sim; ut de tua praeda, *vel* praedam participem; ut praedae partem capiam; ut in partem praedae veniam. V. *Particeps*, *communico*. *Usus*. Parem pestem participabit.

Particula, ae, f. kleiner Theil, Stückchen. *Syn*. Articulus, appendicula. *Epi*. Parva urbis, breviores, longiores, imminutae, impares, aequales, minimae, similes inter se, tenuissimae. *Usus*. Omne animal quasi mundi particula est. Particulam tuarum litterarum legi. Haec particula tantum est scelerum tuorum.

Particulatim, stückweise, von Stück zu Stück. *Syn*. Articulatim, membratim, singillatim. *Usus*. Multum refert, summatim, an particulatim haec narrentur.

Partim, theils. *Syn*. Ex parte quadam. *Usus*. Eorum partim in pompa, partim in acie illustres fuere. Ex quibus partim tecum sentiebant, partim adversabantur.

Partior, iris, itus sum, iri, theilen, zertheilen. *Syn*. Divido, portionem facio, communico. *Adv*. Aequaliter, noviter, commode, paullo secus. *Usus*. Bona sua cum sociis partiri. V. *Divido*.

Partite, getheilt, ausgetheilt. *Syn*. Distribute, distincte, ordinate.

Partitio, onis, f. Theilung, Eintheilung. *Syn*. Divisio. *Epi*. Aequabilis, commodior, generalis, iniqua, utilis, utilior et aptior, ad bene beateque vivendum. *Usus*. Partitio bonorum, urbis, Italiae, aerarii. Mihi pecunia e participatione debetur.

Partitor, oris, m. Theiler, Zertheiler. *Usus*. Non te custodem ad continendas, sed partitorem ad partiendas merces missum putato.

Parturio, is, ivi, ire, in Kindesnöthen seyn, gebären wollen. *Syn*. E dolore partus laboro, enitor. *Adv*. Jamdiu. *Usus*. Utinam aliquando dolor populi Romani pariat, quod jam diu parturit.

Partus, us, m. Geburt. *Usus*. 1. Luna sole illuminata graviditates et partus affert. Jam appropinquat, instat partus. Partu levari. 2. *Fetus*, Leibesfrucht. Partum herbis et medicamentis abigere. Aureus matris suae partus.

Parvitas, tis, f. Kleinheit. *Usus*. Cerni non possunt propter parvitatem.

Parum, wenig. *Syn*. Perparum, minimum, parce, maligna, modice, leviter, restricte. *Phras*. *Parum diligens est*, er ist wenig fleißig. Parce, dimide et molliter laborem aggreditur; tenui diligentia est et prope nulla; si punctum temporis laboret, emori se autumat. V. *Piger*. *Usus*. Sunt haec parum firma. Parum abfuit, quin etc. Violare parum habuit, atrocissimis suppliciis affecit.

Parumper, auf eine kleine Zeit. * *Syn*. Paullisper, tantisper, aliquantum, ad breve tempus, ad punctum temporis, ad exigui brevitatem temporis, paullum, tantulum, perpaullum. *Usus*. Abduco parumper animum a molestiis.

Parvulus, a, um, sehr klein. *Syn*. Pusillus, perparvulus.

Parvus, a, um, klein. B. *a* πεῦρος, *paucus*. *Syn*. Pusillus, exiguus, modicus, brevis, angustus, tenuis, minutus, modica magnitudine.)(*Magnus*. *Adv*. Admodum. *Phras*. *Parvum est beneficium*, es ist eine kleine Gutthat. Exile, tenue, leve et contemptum munus est: perexiguum, pertenue, minutim manus est, propter suam exiguitatem et parvitatem vix memoratu dignum. *Usus*. Parva exigui temporis usura. Parvo contentus esse possum.

Pascha, *tis*, n. Osterfest, Ostern. *Phras*. Dies, qui Christo post devictam mortem gloriosissimus illuxit; quo memoria redeuntis in vitam Christi Servatoris nostri recolitur ac celebratur; princeps anni dies, quo victor ab inferis Christus ad vitam immortalem rediit. Augustissimum anni tempus, sanctisque gaudiis refertissimum, quo Christi de morte, inferisque triumphantis memoria per orbem terrarum celebratur.

Pasco, is, pavi, pactum, ere, weiden. B. *a* βόσκω, *pasco*. *Adv*. Bene satis. *Usus*. Pascere equos, grege, sues. Oculos cruciatu pascere; animum picturis. Pasci, delectari, perfrui pacis fructibus.

Pascua, orum, n. Huth, Weide. *Epi*. Laeta, herbosa. *Usus*. Utrum tandem hanc silvam in relictis possessionibus, an in censorum pascuis invenisti?

Passer, eris, m. Spatz, Sperling. *Usus*. Ex passeribus augurari.

Passim, hin und her, hin und wieder, allenthalben. *Syn*. Undique, ubique, dispersae, sine ordine. *Usus*. Passim per forum volitare. Aves huc illuc passim vagantes.

Passio Domini, Passion unsers Herrn.

Digitized by Google

[illegible] servatoris nostra causa cru[illegible] ac mortem passi. Das Leiden [illegible] betrachten. Acerbissimos Christi, [illegible]ris nostri, cruciatus, mortem[illegible] genere humano obitam fune[illegible]am dolorum ac cruciatuum, [illegible] Christus nostra causa pertulit, [illegible]ssionem grata recordatione reco[illegible]; in Christi acerbissimis tormen[illegible], cruciatibus ac morte cogitationem [illegible]figere. De Christi acerbis cruciati[illegible] et excessu; de funestissima Ser[illegible]toris nostri caede ad populum ver[illegible] facere, eine Passions-Predigt halten. [illegible]reaturae etiam rationis expertes as[illegible]ionem Domini luxerunt, *vulg.* die un[illegible]vernünftigen und leblosen Geschöpfe ha[illegible]en das Leiden des Herrn bedauert. Mute[illegible]uoque res, et sensibus orbatae mor[illegible]em Christi luxerunt. Dies in noctem [illegible]oncessit; elementa turbata sunt, saxa, [illegible]uasi doloris vim non ferentia erepue[illegible]e, tumulis apertis cadavera redeunti[illegible]us animis jam olim efflatis prodiere. [illegible]lectore suo ac Domino sic agitato, con[illegible]usso, raptato, tota tellus cohorruit, [illegible]ntque contremuit, petrae dissiluerunt, [illegible]enebrae terris incubuerunt, sol calli[illegible]gine obtectus, velum templi disrup[illegible]tum est.

Passus, us, m. Schritt. *Syn.* Gra[illegible]dus, gressus. *Epi.* Perpauculi. *Usus.* [illegible]Disjunctissimus terras passibus per[illegible]agrare. Urbs aberat mille passus.

Pastio, onis, f. Weidung des Vieh[illegible]hes. *Syn.* Pastus, pabulum. *Usus.* Alia regio fertilior est magnitudine pastionis.

Pastor, oris, m. Hirt, Viehhirt. *Syn.* Pecoris magister, ut bubulcus, subulcus, opilio. *Epi.* Cupidi litterarum.

Pastoralis, e, einem Hirten zuste[illegible]hend. *Syn.* Pastoritius.

Pastoritius, a, um, einem Hirten zuständig. *Usus.* Pastoritius cantus.

Pastus, us, m. das Weiden, Futter. *Syn.* Pastio, locus pascuus; cibus. *Epi.* Aptus, ferus, immoderatus, praesens, suavissimus, diversi, novi oratorum, tetri, varii, abundantes, veteres oratorum. *Usus.* Pastum natura large animantibus comparavit. Animales inquirunt pastum et latibula. Partes corporis ad pastum capessendum et conficiendum. Oblectatio industriae, suavissimus animorum pastus.

Patefacio, is, feci, factum, ere, eröffnen, aufthun, offenbaren. *Syn.* In lucem profero, divulgo, aperio. *Usus.* Hostibus portam patefacere. Is et scelerum indicia ostendit, et periculorum signa indagavit, patefecit, protulit. Ea res fenestram ad omnem nequitiam; latam avaritiae viam patefecit. Patefacere et illustrare veritatem. Iter hostium internecione patefacere. V. *Prodo, manifesto, aperio.*

Patefactio, onis, f. das Oeffnen. *Syn.* Evolutio et explicatio rerum opertarum.

Patella, ae, f. Schüssel, Pfanne, Topf. *Syn.* Vas fictile, sacrificiis faciendis aptum. *Epi.* Argentea, grandis.

Patenter, öffentlich. *Syn.* Aperte.)(*Abscondite.*

Pateo, es, ui, ere, offen stehen, kund thun. *Syn.* Apertus sum.)(*Clausus sum. Usus.* 1. Patet janua. Huc tibi aditus patere non potest. Patent haec, et in promptu sunt omnibus. Non omnibus idem cursus in coelum patet. 2. *Non negor*, nicht versagt werden; erlaubt seyn. Velim, ut mihi libri tui; reditus in gratiam; omnia mihi tua pateant. 3. *Pertineo, me extendo*, sich erstrecken. Haec ars latissime patet, et ad plurimos pertinet. Ejus beneficia late patent. V. *Aperio.*

Patet, uit, ere, es ist am Tage, es ist klar. *Syn.* Constat. *Phras. Patet manifesto ejus odium*, sein Haß ist offenbar. Cui non apparet ejus odium? Odium hominis tenetur; odium ejus pro inquisito et comperto est; satis exquisitum est mihi hominis odium. V. *Constat, manifestus. Usus.* Discussa est caligo, diluxit, patet, videmus omnia.

Pater, tris, m. Vater. R. *a* πατήρ. *Syn.* Parens, genitor, procreator, generator, sator, educator, altor. *Epi.* Aerumnosus, altitonans (Deus), amans, amicissimus, beatior, quam etc., blandus, certus, clarissimus, consularis, doctus, dulcis, durus vehemensque, facilis et liberalis, felix, ferox et arrogans, infestus, fortissimus, grandis natu, honestus, humanissimus, carissimus, humilis, crudelis, importunus, improbus, innocentissimus, levis, mendax, avarus, suorum, miser amans naturalis, negligens, dissolutus, nobilissimus, parcus ac tenax, paratus, severus, parum splendidus, turpissimus, fidelissimus. *Usus.* 1. Patre natus est sapiente, sancto, severo. Vehemens pater, durus, ferreus, qui sine causa oderit, quem procrearat. 2. *Senator, majores, conservator*, Rathsherr, Voraltern, Erhalter. Patres

Digitized by Google

conscripti. Patrum nostrorum aetate, memoria. Patriae pater.

Paterfamilias, patrisfamilias, m. Hausvater, Hausherr. *Usus.* Rei familiari tantum operae dabat, quantum attentus, et non indiligens paterfamilias.

Patera, ae, f. eine Tasse, Trinkschale, Becher. *Poculi genus latum ac patens. Epi.* Aurea, gravis, molesta. *Usus.* Excipere sanguinem patera.

Paternus, a, um, väterlich. *Syn.* Patrius. *Usus.* Paterna necessitudo.

Patesco, is, ere, offenbar werden, sich aufthun. *Syn.* Pateo.

Patheticus, a, um, beweglich, nachdrücklich. *Syn.* Genus dicendi, quo perturbantur animi et commoventur.

Patibilis, e, duldsam, leidlich. *Usus.* Omne animal patibilem habet naturam. Dolor non patibilis me invasit.

Patibulum, i. n. Galgen. *Syn.* Crux *Usus.* Patibulo affigi.

Patiens, tis, *g. o.* duldsam, geduldig. *Phras. Patiens est admodum*, er ist sehr geduldig. Omnes perfert injurias et acerbitates; ultima omnia animo non solum aequo sed magno fortique sustinet, fert; singularia saepe edidit patientiae exempla; qui hilari animo dura omnia devorat, concoquit; cujus in doloribus patientiam, in injuriis tranquillitatem, in contumeliis moderationem omnes demirantur. *Usus.* Nimium patiens, lenis, lentusque sum.

Patientsr, geduldig, mit Geduld. *Syn.* Placide, sedate, moderate, tranquille, aequo animo, leniter ac leviter, non repugnanter, toleranter, fortiter, constanter. *Usus.* Placide patienterque dolorem ferre.

Patientia, ae, f. Geduld. *Syn.* Tolerantia. *Epi.* Expetenda, incredibilis, mira ac singularis, praeclara famis ac frigoris. *Usus.* Patientia honestatis causa; rerum arduarum ac difficilium voluntaria, ac diuturna perpessio Ostendere suam patientiam famis, frigoris, inopiae, rerum omnium. Patientia et obsequio mitigere aliquem. Nescio, quomodo usu obduruerit et perealluerit tua patientia. Tentare alicujus patientiam, eaque abuti. Brutus usus est incredibili patientia.

Patina, ae, f. eine Schüssel. *Syn.* Lanx, qua dapes in mensam inferuntur. *Usus.* Animus in patina est. *Prov.*

Patior, eris, passus sum, pati, leiden, dulden, ertragen. R. *ex ἐπαθον verbi πάσχω. Syn.* Fero, perfero, suffero, tolero, perpetior, sustineo, subeo, haurio, capio; permitto, sino, quiesco. *Adv.* Aegre, demisse, difficillime, diutius, graviter, iniquo animo, indigne, moleste, tolerabilius dolores, toleranter dolorem, turbulente humana. *Phras.* 1. *Quis porro ista patiatur*? wer soll dieses leiden können? Quis ultra perpeti et sufferre possit? quis non stomachetur, acerbe ferat? quis in tanta perpessione dolorum tot plagas silentio ferat? tot molestias tacitus, *vel* silens devoret, concoquat? quis animis ista aequis toleres; quis ad ista sileat? quis dissimulet? quis patientiam in tanta insolentia non abrumpat? quis animo sit tam obfirmato, ut ista fortiter, fronte et vultu nihil variato perferat? quis est animo aut tam remisso, aut tam ferreo, ut tam atroci calumnia non moveatur. 2. *Non est calamitas, quam passus non esset*, es ist keine Drangsal, die er nicht ausgestanden hätte. Tentata omnibus modis est ejus patientia; nulla est calamitas, in qua ejus patientiam, *vel* illum fortuna non exercuisset; non est calamitas, quae ejus aut corpori, aut fortunis non esset importata; perfunctum una calamitate, alia rursus ac alia excepit. V. *Fero. Usus.* Non feram, non patiar, non sinam. Non modo facile patior, sed etiam gaudeo te abire. Quantum meus pudor et dignitas patiebatur. Non patitur, se illigari negotio.

Patria, ae, f. Vaterland. *Syn.* Sedes natales, natale solum, terra, parens, altrix; patriae solum, patrium solum. *Epi.* Afflicta, cara, multo carior, communis, deformis, germana, ingrata. *Phras. Patrium igitur relinquis*? so wirst du denn das Vaterland verlassen? Domestica igitur hac sede, qua nihil jucundius, migrabis? terram hanc deseres, quae te genuit et aluit, quam matrem appellas? coelum hoc, sub quo natus es, et educatus, patrium hoc solum relinques? nihil adeo tenet solum patriae, et haec terra, in qua genitus es, ut migrandum tibi lude putes? ergo ratum fixumque tibi est, hoc commune patriae solum cum omnibus carum, tum vero tibi dulcissimum, nescio quibus exteris regionibus post

Digitized by Google

habere? *Usus.* Haec germana mea patria est.

Patrie, väterlich. *Syn.* Paterno jure, amore. *Usus.* Non inimice corripere, sed patrie monere.

Patrimonium, ii, n. väterliches Erbe. *Syn.* Hereditas. *Epi.* Satis amplum, lautum, copiosum, luculentum, magnum, ornatissimum, publicum, tantum. *Usus.* Patrimonium constituere, relinquere, Erbe hinterlassen. Patrimonium per scelus et luxum comedere, devorare, conficere, consumere, effundere, dissipare, dilapidare, verschwenden. Alicui patrimonium eripere; patrimonio aliquem dejicere, spoliare, e patrimonio expellere, entwenden, entziehen. Filio meo satis amplum patrimonium relinquam, memoriam nominis mei. Patrimonium obtinere. V. *Hereditas.*

Patrimus, i, m. der noch den Vater im Leben hat. *Syn.* Cujus pater adhuc in vivis est.

Patritius, a, um, Patrizier; aus dem Geschlechte der Rathsherren. *Syn.* Ex Patrum ordine.)(*Plebejus. Usus.* Tua is, nisi qui patritius sit, neminem bono genere esse natum. Patritii minorum gentium.

Patrius, a, um, väterlich. *Syn.* Paternus. *Usus.* 1. Patrius animus in litteras. Res patriae et avitae. 2. *Patriae proprius aut communis*, vaterländisch, landesüblich. Est hic mos patrius.

Patro, as, avi, atum, are, begehen, verüben. *Syn.* Committo, perficio. *Usus.* Quae non Verres in Asia patravit? Bello patrato, nach vollendetem Kriege.

Patrocinium, ii, n. Schutz, Fürspruch. *Syn.* Defensio, advocatio. *Epi.* Nec opinatum, repentinum. *Usus.* Deserti alicujus patrocinium suscipere, arripere. Patrocinium repudiare, recusare. Itaque illud patrocinium, criminis verius, quem hominis videri poterat. V. *Defensio*, *tueor.*

Patrocinor, aris, atus sum, ari, schirmen, fürsprechen. *Syn.* Protego, tueor. V. *Defendo*, *tueor.*

Patrona, ae, f. Beschützerinn.

Patronus, i, m. Fürsprecher, Vertheidiger, Schirmer, Schutzherr. *Syn.* Defensor, custos, tutor, propugnator, in cujus fide et clientela aliquis est.)(*Cliens. Epi.* Deterrimus, obscurissimusque, dignus, indignus consulatu, minime diligens in causis cognoscendis, exponendisque, diligentissimus, disertissimus, fervidior paullo toto genere atque commotior, diligentia tamen, virtute animi atque vitae bonis auctior in senatu. Maxime incautus, luculentus, asper, maledicus, malus, mercenarius, optimus, quidam perillustris, tolerabilis, nec rudis in jure civili. Patroni aequales, consulares, amplissimi, antiquissimi, certissimi, iidemque acerrimi, ingeniosi, multi, novi, pertinaces, principes, veteres. *Phras. Cicero causarum patronus optimus fuit*, Cicero war der beste Fürsprecher in bürgerlichen Händeln. Patronus Ciceroni conferri nemo potuit neque eloquentia, neque studio, neque fide. Ad causas, ad tribunalia tantum eloquentiae, studii, fidei nemo attulit; in judiciis, in foro, in forensibus causis, in forensi munere, in tractandis causis, in causarum patrociniis nemo par Ciceroni fuit. V. *Advocatus. Usus.* Aliquem suae causae patronum adoptare, adsciscere, adhibere. Patronum alicui dare et constituere.

Patruelis, is, m. der Sohn von des Vaters Bruder. Patrueles, Söhne von zwey Brüdern. *Syn.* Fratrum duorum filii. *Usus.* Cognatione patruelis, amore germanus.

Patruus, i, m. Vaters Bruder, Vetter. *Syn.* Mei patris frater. *Epi.* Amplissimus, clarissimus, pertristis.

Patulus, a, um, offen, ausgebreitet. *Syn.* Patens. *Usus.* Patulis ramis diffusa platanus.

Paucitas, tis, f. Wenigkeit, Mangel. *Syn.* Exigua quantitas, parvus numerus, inopia. *Epi.* Mira, summa, magna. *Usus.* Magna semper fuit, praestantiorum oratorum paucitas.

Paucus, a, um, wenig, nicht viel, in geringer Anzahl. R. *a παῦρος*. *Syn.* Rarus, modicus, exiguus; perpauci, minus, multi.)(*Multus. Adv.* Admodum, oppido, valde, quam. *Phras. Paucos nunc viros egregios numerat respublica*, das gemeine Wesen zählet nunmehr sehr wenig vortreffliche Männer. Magna est penuria, maxima orbitas virorum in Republica praestantium, minime multi, perpauci, nequaquam satis multi praestantes viri sunt; paucis, atque admodum paucis egregiis civibus instructa est civitas, quotusquisque est, qui emineat? summa est infrequentia, mira paucitas; exiguus numerus praestantium virorum; infrequentes, rari sunt, et perpauculi viri egregii. Virorum praestantium minima copia est; haud quisquam fere est excellentium in Republica virorum; ad paucos redactus est virorum praestantium numerus; virorum praestantium multo minor pars super-

Digitized by Google

est, praestantium virorum arctior est, quam pro tanta multitudine civium, numerus. *Usus.* Paucis te volo. Paucis absolvo; ad pauca redigo; in pauca confero.

Paveo, es, pavi, ere, zittern und beben, erschrocken seyn. *Syn.* Timeo. *Phras. Pavebant omnes*, es zittern alle vor Schrecken. Pavor occupaverat animos; pavor omnes invaserat; pavore concussi, subito pavore perterriti, voce per metum suppressa, exsangues, attonitisque similes stabant; altius animum pavor intraverat, quam ut consilio locus esset. V. *Timeo. Usus.* Pavet animus ad memoriam rei. V. *Timor.*

Pavide, *furchtsam. *Syn.* Timide.

Pavidus, a, um, *erschrocken, schreckhaft, schüchtern. *Usus.* Urbs formidine pavida. V. *Timidus.*

Pavimentatus, a, um, gepflastert. *Usus.* Porticus pavimentata.

Pavimentum, i, n. Boden, Aestrich, Pflaster. *Syn.* Solum arte factum, stratum aliqua materia. *Epi.* Marmoreum. *Usus.* Natabant pavimenta vino. Facere pavimentum, ein Aestrich schlagen.

Pavio, is, ire, eben machen, gleich schlagen. *Syn.* Ferior, tundo. *Usus.* Pulli terram paviunt.

Paullatim, allgemach, sachte. *Syn.* Sensim, leniter, pedetentim, gradatim.

Paullisper, ein wenig, eine kurze Zeit. *Syn.* Aliquantum, paullum, ad breve tempus, ad punctum temporis.)(*in perpetuum. Usus.* Abesse a domo paullisper. Exspecta paullisper.

Paullo, wenig, ein klein wenig. *Syn.* Haud multo. *Phras. Paullo post*, ein wenig darnach. Post paullo; interjecto haud magno spatio; intermisso brevi tempore; haud multum interim temporis fuit; haud multum processit horae, cum etc. *Usus.* Paullo liberius, etwas freyer. Paullo plus; paullo amplius, Paullo ante, kurz vorher. Paullo post, bald darauf. Paullo minus, paullo nimium, paullo secus. Si paullo rideas, extra decorum.

Paullulum, in etwas, ein wenig. *Syn.* Paullum. *Usus.* Nihil fere, aut admodum paullulum. Sol paullulum e meridie deflexus.

Paullum, ein wenig, in etwas. *Usus.* Respice paullum, Ista me paullum recreant.

Pavo, onis, m. ein Pfau. *Usus.* Cauda pavoni a natura ad ornatum additur.

Pavor, oris, m. großer Schrecken, oder Furcht. *Usus.* Pavor metus est mentem loco movens. Pavor me cepit. V. *Timor.*

Pauper, eris, *g. e. arm, dürftig. *Syn.* Inops, egens, parvis, copiis, a facultatibus praeditus, cui parva est re familiaris, qui in paupertate est. *Phras. Pauperrimus est*, er ist ein armer Schlucker. Summa egestate est, tenuissimis, a fere nullius opibus est; nihil habet praeter miseram animam. Summa conflictatur inopia; omnia eum deficiunt; summa premitur inopia, circumventus est inopia; rerum omnium inopia laborat; in maximis rei domesticae difficultatibus versatur; ab omnibus rebus inops; a fortunae bonis imparatus; in summis rei familiaris angustiis versatur; inopia conficitur; nihil illo spoliatius, nihil egentius, gravi inopia vexatur, in mendicitate est. V. *Paupertas, egeo. Usus.* Hic non modo non copiosus et dives, sed etiam inops et pauper est censendus.

Pauperculus, a, um, *arm. *Syn.* Pauper, tenuis.

Pauperies, ei, f. *Armuth. *Syn.* Paupertas.

Paupertas, tis, f. Armuth. *Syn.* Tenuitas, angustia rei familiaris, inopia, penuria, egestas, mendicitas, domestica difficultas. *Epi.* Summa, tolerabilis. *Phras. Vir bonus ad summam paupertatem est redactus*, der gute Mann ist in die größte Armuth gerathen. In eum locum adductus est; in eas redactus est angustias; eo redactae sunt fortunae ejus; eo est a fortuna dejectus, detrusus, deturbatus, ut unde viveret, non haberet; ut ei ad victum necessaria deessent, non suppeterent, ut inopia premeretur earum rerum, sine quibus vix, ac ne vix quidem hominum vita sustentatur. Eo redactus est inopiae, ut iis rebus destitueretur, careret, ut earum rerum esset inops, ut ab iis rebus esset imparatus, sine quibus aegre vivitur, vel potius nullo modo vivitur. Ita in angustum res ejus sunt coactae, ut ad incitas redigi videatur. Tanta est hominis tenuitas, tanta implicatio rei familiaris; copiis familiaribus adeo est exiguis; domesticis malis ita est impeditus; tanta inopia vexatur, ut inter miserrimos et desertissimos numerari possit, ut ad rastros, quod ajunt, illi res rediisse videatur. V. *Inopia. Usus.* Paupertas cujus onus disputando levamus docentes, quam pauca sint, quae natura desiderat. Si paupertas momordit, cogita, multos fortunae injuria lapsos, sustentari tamen, et rursus erigi. V. *Pauper.*

Pauxillum, *gar wenig. *Syn.* Parum, admodum.

Pax, cis, f. Friede, Einigkeit, Ruhe.

Digitized by Google

Concordia, otium, tranquillitas, tranquillio.)(*Bellum. Epi.* Certa, ci-ta, communis, diuturna, explorata, ex-tra, fraterna, nondum satis firma, ho-esta, iniqua, injusta, magna, mariti-ma, optabilis, optatissima, periculosa, perpetua, pestifera, pia et aeterna, lacidissima, praesens, sempiterna, sta-bilis, summa, turpis, tuta, tranquillaque, vera, utilis. *Phras.* 1. *Pacem petere*, friede begehren. Pacem orare; Legatos de pace mittere; deprecatores, discepta-tores de pace mittere. 2. *Pacem facere*, einen Frieden machen, stiften. Conciliare, conciliare pacem; pacem conficere, con-stituere; pacem jungere cum alio; foe-dus icere; data dextera fidem amicitiae incire; foedus facere; ab armis disce-dere: bellum pace componere. 3. *Pacis conditiones non sunt acceptae*, man hat die Friedensvorschläge nicht angenommen. Pacis conditionem nullam accepere; ad pacis conditiones adduci non potuere, ad has conditiones ut descenderent, per-suasi non potuere; pacis conditiones, quas-cumque hostis tulerat, dimisere, respue-runt; in has leges pax coalescere non po-tuerat; in has conditiones pax non con-venerat; non convenere pacis conditio-nes; pax in has leges coagmentari non potuit. 4. *Pacem conciliare inter dissi-dentes fratres*, zwischen den uneinigen Brüdern einen Frieden stiften. In gratiam reducere, ad pacem concordiamque re-vocare; pacem et concordiam inter dis-sidentes constituere; discordiam dirime-re; sedare. V. *Concordia.* 5. *In pacem et concordiam cum altero venire*, mit einem Friede machen, sich wieder vereini-gen. Redire aliquo in gratiam: simulta-tes, inimicitias, odia deponere, abjicere, dimittere; voluntariâ oblivione contere-re; omnem injuriarum memoriam ex ani-mo delere; depositis odiis in pristinam concordiam et gratiam redire. 6. *Id pace mea facere potes*, meines Theils kannst du dieses thun. Id quidem facere integra gratia mea potes; id tu si feceris, in bo-nam partem acceptum iri existima, non ingratiis meis feceris; me non invito id feceris. 7. *Cum externis nobis pax fuit*, wir haben mit auswärtigen Staaten Friede gehabt. Ab externis armis otium fuit, fo-ris nihil turbatum est; diuturna ab armis quies fuit; firma satis pace adhuc usi su-mus; ab externis bellis silentium erat. V. *Pax.* Pacem dare; pacem jactura aliqua redimere. Pacem impetrare, pace terra marique parta. Ad conditiones pacis ad-mittere. Pacem accipere, servare, firmare, confirmare, habere. Pacem turbare, eri-pere, excludere, pacem irritam, infe-ctam facere, den Frieden stören. Pace ma-gistri dictum sit.

Paxillus, i, m. Pfahl, Pflock.

Peccatum, i, n. Sünde, Verbre-chen, Fehler, Fehltritt. *Syn.* Delictum, crimen, culpa, noxa, noxia, maleficium, animi labes; erratum, error.)(*Recte factum. Epi.* Commune, levius, majus, manifestum, non mediocre, par. *Phras.* 1. *Peccatum mortale committis*, *vulg.* du begehst eine Todsünde. Letali noxa te obstringis; maximo te scelere adstringis; nefarium scelus suscipis; mortiferum fa-cinus in te admittis; grave piaculum con-trahis, committis; nefas contrahis; sce-lerate agis, immane scelus perpetras; capitali te crimine obstringis; grave de-lictum in te admittis; noxam letiferam incurris. 2. *Venialia peccata justi etiam persaepe committunt*, *vulg.* läßliche Sünden begehen auch die Gerechten oft. Minora piacula, leviores noxas ne justi quidem penitus effugiunt; errata leviora, quae pauciores quasi numeros officii prae-tereunt, crebra magis sunt, nec justis infrequentia; noxarum minimarum sor-des aliquas vel justi etiam contrahunt; justorum pauci, atque admodum pauci sunt, qui in vita nihil offendant, incur-rant nusquam; qui se quotidianae vitae maculis non interdum coinquinent, con-taminent; levioris culpae labe polluant; qui piae etiam vitae labem nullam asper-gant; naevos nullos contrahant; levi of-fensione non semel ac iteram ab officio discedant. 3. *Peccatum originale*, *vulg.* Erbsünde. Nativa animorum labes; insi-tum naturae crimen; peccati inhaerentis contagio; haereditarium hominis malum; primi hominis crimen in posteros omnes letali contagione transfusum. 4. *Nullum peccatum est, quod non commiserit*, es ist keine Sünde, deren er sich nicht schul-dig gemacht hätte. In omni scelerum, fla-gitiorumque genere volutatus est; in om-nem improbitatem incurrit; nullum cul-pae genus est, quo non prolapsus esset; omnia ille flagitia, omnes impuritates suscepit; in omnia se flagitia ingurgita-vit; nullum facinus tam scelestum est, tam cum dedecore ac turpitudine con-junctum, quo se ille non contaminasset. V. *Improbus*, *flagitiosus*, *sceleratus.* 5. *Hoc peccatum non admisi*, diese Sünde habe ich nicht gethan. Integrum me ab hac culpa praestiti, abest a me hoc malefi-cium longissime; ab hujus criminis labe intactus perstiti, haec sceleris labe nun-

Digitized by Google

quam infectus fui; hac culpa vaco. V. *Innocens*, *integer*. 6. *Hoc peccatum in me sumo*, *vulg.* diese Sünde nehme ich auf mich. Hanc culpam ego praestabo; hanc labem in me recipio; hanc ego noxam in me transmoveo. Meum id esse volo, quodcunque id crimen est. *Usus*. Praeter culpam et peccatum nihil homini accidere potest pertimescendum. Multis nostris peccatis in has aerumnas incidimus. Peccato carere. Peccatum corrigere. V. *Error*, *crimen*, *scelus*, *vitium*.

Peccatus, us, m. *das Sündigen. *Usus*. In manifesto peccatu tenebatur.

Pecco, as, avi, atum, are, sündigen, mißhandeln. *Syn.* Delinquo, aliquid admitto, committo, scelus admitto, scelere me adstringo, obstringo, devincio, rem nefariam committo; scelestum facinus edo, flagitium committo; scelera facio; culpam suscipio, contraho, committo; vitium, scelus concipio.)(*Recte facio*. *Adv.* Consulto impune, vehementius. *Phras.* 1. *Quid peccavi?* was habe ich Uebels gethan? Quod ego concepi scelus? quod nefas contraxi? quod in me admisi scelus? quod in me crimen haeret? quam ego suscepi culpam? quam concepi maculam, quam noxam, quod maleficium admisi? quod in me delictum admisi? quod ego facinus inexpiabile admisi? quid adversus leges, rempublicam, magistratus factum? qua ego parte ab officio discessi? quid factum impie aut scelerate? 2. *Siquid peccabis*, *perpetuum dedecus consequetur*, wenn du was Uebels thun wirst, so wird es dir ewig zur Schande gereichen. Siquid offendes, errabis; siquam in culpam incideris; si lapsus fueris; siqua prolapsione offenderis; siquid culpae susceperis; siquod nefas contraxeris, infectum id fieri nunquam poterit; animi illa labes nec diuturnitate vanescere, nec ullis amnibus ablui poterit; luendam tibi sempiterna infama scias offensionem quamlibet. V. *Committo peccatum*, *erro*. *Usus*. Semper est turpe peccare: Siquid in te peccavi, ignosce. In hoc eodem, in eandem partem tu quoque peccasti. Multa peccare solemus indies. Peccare est tanquam transilire lineas.

Pecten, inis, m. *Weberblatt, Kamm, Hechel. R. a πεκτέω, pecto.

Pecto, is, xui, xum, ere, kämmen. *Usus*. Pexo capillo nitidus.

Pectus, oris, n. Brust. *Syn.* Anterior pars corporis a gula usque ad ventrem; *item*: animus, nervi, vires. *Epi.* Apertum, avidum, clarum, jucundum, latum, scabrum, sordidum. *Usus*. Toto aliquem pectore, pectore in laudem incumbere, ctore de re aliqua cogitare. Ope plere pectus rerum plurimarum.

Pecuaria, orum, n. Vieh. Pecorum greges et armenta. praesidio pecuaria nostra credem.

Pecuarius, a, um, zu der gehörig. *Syn.* Quod ad pecora *Usus*. Pecuaria res ampla, res satis culta.

Pecuarius, ii, m, ein Viehhalter der die Viehzucht treibt. *Syn.* Magister pecoris. *Usus*. Aratores, pecuarii, cole

Peculator, oris, m. ein Dieb gemeinen Gutes. *Syn.* Depeculator, rii violator, fur pecuniae publicae.

Peculatus, us, m. Diebstahl gemeinen Gutes. *Syn.* Crimen ejus, publicam pecuniam avertit; pecun publicae furtum. *Epi.* Certissimus. *Us* Peculatus (*Scilicet* crimine) accusa damnari.

Peculiaris, e, eigenthümlich, besondere. *Syn.* Singularis, praecipuus. *Us* Hoc illis peculiare est. Edictum peculia

Peculiatus, a, um, reich an Gu *Syn.* Nummatus, pecuniosus. *Adv.* Pl ne, bene. *Usus*. Balbus plane bene p culiatus.

Peculium, ii, n. Eigenthum an Vie eigen erworbenes Gut. *Syn.* Lucrum p prium, praesertim servorum. *Usus*. Cu ditate peculii nullam servitutem recusan aus Eigennutz thun sie alle Unrechtlich Dienste.

Pecunia, ae, f. Geld. R. *a* Pecus *olim enim signo bovis*, *ovis etc. signa batur*, *et apud antiquos omnes in pecu dibus sitae erant divitiae*. *Syn.* Nummi argentum; opes, divitiae, fortunae, co piae. *Epi.* Abundans, adventitia, alie na, amplissima, antiquior, suavior aliqu re, certa, cruenta, dux ad rem aliquam effectrix multarum et magnarum vo luptatem, expeditissima, extraordinaria grandis, satis grandis, et satis impedens, hereditaria, immanis, patula, honesta, sordida, munda, acerba, propria in causa, et in judicio collocata, inanis, incerta, infinita, ingens, innumerabilis, invidiosa, jucunda, acerba, levissima, magna, mediocris ad opinionem vulgi, tenuis, minor, modica ad opinionem alicujus, necessaria, parva, patria, pergrandis, permagna, tam plena, tam praeclara, praesens, publica, privata, summa, tanta, vectigalis, universa. Pecuniae alienae, desperatae, funestae, ingentes,

Digitized by Google

innumerabiles; inopinatae, repentinaeque, publicae, residuae, tantae, tam infinitae. *Phras.* 1. *Pecuniae multum sibi corrogat*, er macht ihm viel Geld zusammen. Multum pecuniae ex commercio facit; multum illi ex metallis redit, nunc hac, nunc illa hereditatis portiuncula aspergitur, quamquam sat amplas opes fortuna ex dote conjugis ad eum transtulerit. Multum ille nummorum ex quaestu quotidiano conficit; ingentem pecuniam conflat, cogit, congerit, construit, coacervat. Permagnam pecuniae vim ex quaestu quotidiano redigit, capit, consiliat, parat sibi, domum avertit. 2. *Multum pecuniae habet*, er hat viel Geld. Agenti signati; argenti forma signati vis illi ingens est; ad magnam pecuniam venit, affluit, abundat pecunia; bene nummatus est; bene a pecunia paratus, instructus; re ampla, prolixa utitur; opibus floret, viget, pollet, V. *Dives*. 3. *Omnes artes novit pecuniam cumulandi*, er weiß alle Griffe, sich zu bereichern. Omnes pecuniae parandae rationes perspectas habet et exploratas; vias omnes emungendi argento homines probe tenet; conficiendae pecuniae articulos novit omnes. 4. *Pecuniae publicae valde parum est*, an gemeinen Geldern ist jetzt sehr wenig vorhanden; die Rentkammer ist erschöpft. Incredibiles angustiae sunt pecuniae publicae; summa est difficultas aerarii; vix ullum in numerato argentum habemus. In arcto res est propter aerarii angustias. 5. *Qui suas pecunias jam dissipavit, mox alienas adoriatur*, der sein eigenes Geld schon verschwendet, wird bald fremdes auch angreifen. Qui pecuniam suam per luxum effudit, dilapidavit, devoravit, comedit, adedit, exhausit, profudit; mox etiam publicam avertet, corripiet, depeculabitur; mox infortunas alienas invadet. 6. *Ex censu solvit pecuniam, ex capitali nihilum accepit, vulg.* er zahlet Alles von dem Interesse, das Capital greift er noch nicht an. De lucro, de sorde dat, nihil detrahit de vivo; nihil de vivo resecat; de capite nihil detrahit. *Usus*. Pecunia signata, proba, notae legitimae, gutes, gangbares Geld. Pecunia, nummi adulterini, falsches Geld. Pecunia praesens, numerata, bares Geld. Pecuniae, nummi omnis notae, allerley Geld. Pecuniam fenori dare; occupare, auf Zins Geld ausleihen. Pecuniam fenori sumere, accipere, Geld auf Zins aufnehmen. Pecuniam implicitam habeo, et quae cohaeret cum aliorum pecuniis, mein Geld lasse ich im Wechsel herum laufen. Pecuniam representare, das Geld bar auszahlen. Pecuniam permutatione repraesentare, Geld durch Wechsel übermachen. Pecuniae rationem conjunctim habere, das Geld gemeinschaftlich haben, oder anlegen. Pecuniam supprimere, das Geld für sich behalten. Pecuniam civitatibus imperare, a civitatibus exigere, Gelder auflegen, einfordern. Pecuniam solvere, dissolvere, zahlen. Pecuniam erogare, ausgeben. Pecuniam credere, leihen. Pecuniam numerare ab aliquo, Geld durch einen Anderen zahlen. Pecuniam ex re aliqua redigere, sich Geld zusammen machen. Effusio et dissipatio pecuniae, Geldverschwendung. Pecuniam numeratam in praesentia non habeo; argentum in numerato non habeo, ich habe das bare Geld jetzt nicht. V. *Divitiae*.

Pecuniarius, a, um, zum Gelde gehörig. *Usus*. Inopia, rei pecuniae.

Pecuniosus, a, um, reich an Gelde, geldreich. *Syn.* Bene nummatus, pecuniatus, qui multum habet in arca, qui in numerato multum habet. *Usus*. Vir copiis rei familiaris locuples et pecuniosus. V. *Dives*.

Pecus, oris, n. et pecus, udis, f. Vieh. R. *a πίνος, pellis*. *Syn.* Armentum. *Epi.* Apta hominibus ad vescendum, impurissima et intemperantissima, languida et tarda. Pecora aequalia, aliena, magis crebra, prope quotidiana, innumerabilia, leviora, magna, minora, multa, parva, propria, reliqua, tolerabilia. Pecudes expertes rationis, mutae, multae, reliquae. *Usus*. Multitudo pecorum, partim ad vescendum, partim ad corpora vestienda. Agri depascuntur a pecoribus. Haec impurissima et intemperantissima pecus, *de homine improbo*.

Pedalis, e, einen Fuß oder Schuh breit, lang, hoch, tief ꝛc. *Syn.* Pedis unius mensuram habens. *Usus*. Sol pedalis videtur.

Pedarius, a, um, *subaud. Senator*, Rathsherr, der nur der Meinung Anderer beystimmet, Jaherr. *Syn.* Qui sententiam in senatu ipsi non dicunt, sed in aliorum sententiam pedibus eunt. *Usus*. Pedarii in eam sententiam summa voluntate iverunt, cucurrerunt.

Pedes, ditis, m. Fußgänger. *Phras.* Peditem agere, zu Fuß dienen. Pedibus stipendia facere; pedestria stipendia facere; pedibus merere. *Usus*. Peditum equitumque turmae.

Digitized by Google

Pedester, ris, e, zu Fuß dienend. *Usus*. Pedestres copiae, Fußvolk. Pugna, statua pedestris.

Pedetentim, Fuß vor Fuß, allgemach, nach und nach. *Syn*. Sensim gradatim, sensim sine sensu lento gradu. *Usus*. Sensim erit, et pedetentim mutatio facienda.

Pedissequa, ae, f. Nachtreterinn. *Syn*. Famula, ancilla. *Usus*. Divitiae virtutis pedissequae.

Pedissequus, i, m. Nachtreter, Lacey. *Syn*. Famulus.

Peditatus, us, m. Fußvolk. *Syn*. Pedestres copiae. *Usus*. Equitatu, peditatu et pecunia instructus.

Pedor, oris, m. Unflath, Gestank. *Syn*. Foetor. *Usus*. Capillus, barba, vultus pedore ac illuvie horridus.

Pegma, atis, n. Gerüst, Getäfel. *Syn*. Machinae lignae.

Pejero, as, avi, atum, are, falsch schwören. *Syn*. Fidem et jurisjurandi religionem violo, negligo, relinquo; fidem jurejurando datam fallo, mendacii religione me obstringo. *Usus*. Conceptis verbis pejerare. Qui pejerat, ei credi postea, vel per plures Deos juranti non oportet. V. *Juro*.

Pejor, oris, *g. o.* ärger, böser, schlimmer. *Syn*. Deterior. *Usus*. Turpitudo pejor est, quam dolor.

Pelagus, i, n. das Meer. *Syn*. Mare.

Pellex, icis, f. Kebsweib. *Syn*. Concubina, quae cum alieno marito corpus miscet.

Pellicatus, us, m. Schandleben mit einem Nebenweibe. *Syn*. Pellicis flagitium. *Epi*. Nefarius matri. *Usus*. Uxor pellicatus dolore concitata, pellicatum non ferens.

Pellicio, is, lexi, lectum, ere, reitzen, anlocken. *Syn*. Allicio, induco, invito, capio, delinio. *Usus*. Adolescentis animum pellexit omnibus irritamentis, quibus aetas illa capi ac delniri solet. V. *Allicio*, *traho*.

Pellis, is, f. Haut, Fell. *Epi*. Caprina. *Usus*. Pellis arietis inaurata. Sub pellibus hiemare.

Pellitus, a, um, mit Pelz bekleidet. *Usus*. Pelliti patres.

Pello, is, pepuli, pulsum, ere, treiben, verjagen, verstoßen. *Syn*. Depello, arceo, fugo, moveo, submoveo. *Adv*. Acriter, vehementius, privatim. *Phras*. 1. *Meretur urbe pelli*, er verdient, daß man ihn aus der Stadt treibe. Dignus est, quem urbe pellamus, exterminemus, ejiciamus; quem tanquam pestem civitas emoveat; ac foras [illegible] civium numero tollatur; [illegible] latur, extrudatur; aras ac[illegible] quere cogatur; de statione [illegible] V. *Exilium*. 2. *Hostem pe*[illegible] haben den Feind vertrieben. [illegible] pulsi; statione dejecti; perici[illegible] dacia discussum est, ferro deje[illegible] stes et praecipites campo ex[illegible] oblatam vi fregimus et refutavim[illegible] impetum ruentium retudimus, trepid[illegible] ex praesidiis deturbavimus; hostem p[illegible] mum in ruinam muri expulimus, de[illegible] impeditum et trepidantem deterbar[illegible] mus, postremo fusum, fugatumque [illegible] castra redegimus. *Usus*. Moestitiam [illegible] animo pellere. Species utilitatis ejus a[illegible] mum pepulit. Id aures hominum, a[illegible] mosque pepulit. Nulla me insignis i[illegible] juria pepulit.

Pellucens, tis, *g. o.* durchsichtig, durchscheinend. *Syn*. Pellucidus.

Penarius, *vel* penuarius, a, um, den Vorrath zum Essen und Trinken angehend. *Usus*. Cella penuaria, Speisekammer.

Penates, ium, m. Hausgötter. *Syn*. Dii patrii, lares, foci. *Epi*. Patri familiaresque, penetrales, incurvi. *Usus*. Penates patrii ac familiares mei. Exterminare aliquem a Diis suis penatibus.

Pendeo, es, pependi, pensum, ere, hangen. *Syn*. Suspensus sum; haereo. *Adv*. Aliunde, diutius, vehementer, valde. *Phras*. 1. *Ex hoc pendent omnia*, hiervon hängt Alles ab, hierauf kommt die ganze Sache an. Cardo rei in hoc volvitur, vertitur; hoc caput rei est; suspensae sunt totius consilii rationes. *Usus*. 1. Qui ex imperitorum sermone pendet, in magnis viris non est habendus. Salus nostra spe exigua pendet. Ex unius vita pendet omnium. E Bruto pendet respublica. Ex alieno consilio nutu, levitate, ex fortuna pendere. Suspensum incentumque obscura spe, et caeca expectatione pendere. Aptas habere a Deo, suspensasque vitae rationes, neque ex incertis hominum consiliis pendere, auf Gott allein, nicht aber auf Menschen sein Vertrauen setzen. 2. *Haereo*, *dubito*, stark zweifeln. Vehementer animi pendeo de te. Expectando et desiderando vehementer animis pendemus, cruciamur, angimur.

Pendo, is, pendi, pensum, ere, wägen, zählen. *Syn*. Aestimo; solvo. *Usus*. 1. Rem vobis proponam, vos eam suis ponderibus penditore. 2. *Solvo*,

Digitized by Google

lo, zahlen, geben. Pendere alicui pe-
:uniam, vectigal, usuram. 3. *Luo*, bü-
ßen. Maximas poenas meae temeritatis
ɔendo.

Pendulus, a, um, hangend, abhän-
ɔend. *Syn.* Pensilis.

Pene, fast, beynahe. *Syn.* Prope;
nihil proprius est factum, quam ut etc.
Parum abetur, quin etc. *Usus.* In hoc
ɔratori poëta pene par.

Penes, bey. *Syn.* In manu, in po-
estate. *Phras. Penes te est*, es stehet bey
ir. In tua positum est diligentia et au-
toritate; tui est arbitrii; per te stat;
n tua manu ac potestate est. *Usus.*
lerum omnium potestas penes Caesa-
em est. Penes illum est laus summa
loquentiae.

Penetrabilis, e, * durchdringend.
yn. Quod facile penetrat. *Usus.* Pene-
rabile boreae frigus, eine schneidende,
rimmige Kälte.

Penetralis, e, innerst im Hause,
Tempel ꝛc. *Syn.* Loca interiora domus,
el templi. *Usus.* Abditi et penetrales
oci.

Penetro, as, avi, atum, are, ein-
dringen, durchdringen. *Syn.* Pervado, per-
ingo, permaneo, serpo. *Phras.* 1. *Re-
um tuarum gloria ad remotissimas
entes penetravit*, der Ruf deiner herrli-
ɔen Thaten hat sich bis zu den weit ent-
gegenen Völkern ausgebreitet. Oras om-
es pervasit; ad gentes orbis terra-
um ultimas permanavit. Nulla est re-
notissimarum gentium, quae rerum
uarum gloriam fama non acceperit. V.
Fama, *gloria*. 2. *Ea res alte in ani-
mum penetravit*, diese Sache ist mir tief
n Herzen gegangen. Ea res alte in ani-
mum descendit; perculit graviter ani-
mum ea cogitatio; effodit animum ea
ogitatio. *Usus.* Ad urbes sedesque
arbarorum penetravimus. Nulla est
anta ingenii acies, quae in coelum
enetret. Nulla res magis penetrat
animos. Per angustias faucium pe-
etravit.

Penicillus, i, m. Pinsel. *Usus.*
ingam rem coloribus et penicillo
ieo.

Peninsula, ae, f. Halbinsel.

Penitus, gänzlich, ganz und gar. *Syn.*
rorsus, omnino, plane, ex omni par-
e, perfectae, usquequaque, funditus, ab
nis unguibus usque ad verticem sum-
mum. *Usus.* 1. Me tibi totum penitus
ommendo, et trado. Penitus rem in
elligo. 2. *Interius*, zu innerst. Aurum
enitus abditum. Ea penitus animis
vestris mandate. Periculum inclusum
penitus in medullis et visceribus rei-
publicae. Penitus reconditum, defixum,
defossum. V. *Omnino*.

Penna, ae, f. Feder. *Syn.* Pinna. *Epi.*
Levissima, geminae, tremebundae. *Usus.*
Aves pullos pennis fovent.

Pennatus, a, um, geflügelt, ge-
fiedert.

Pensilis, e, hangend. *Syn.* Pen-
dulus.

Pensio, onis, f. Bezahlung. *Syn.*
Merces, vectigal. *Epi.* Exigua. *Usus.*
Erat ea pecunia tribus pensionibus sol-
venda. Pensio prima est Kalendis Januar-
rii. Pensio exsoluta est ante diem. Pen-
sionem debere, exigere.

Pensito, as, avi, atum, are, fleißig
erwägen, bezahlen. *Syn.* Pendo. *Usus.* Ve-
ctigalia nobis pensitant.

Penso, as, avi, atum, are, ver-
gelten, ersetzen. *Usus.* Pensare officiis
et operis id, quod violatum est. V. *Com-
penso*.

Pensum, i, n. Tagwerk, Tag-
arbeit. *Usus.* 1. Pensum exigere, con-
ficere, absolvere. 2. Pensi nihil esse;
pensi nihil habere, *nihil curare*, nichts
achten.

Pentecoste, *es*, f. Pfingstfest. Dies
divini Spiritus adventu ad memoriam
celebris ac festa. Dies a triumphali
Christi in vitam reditu quinquagesima.
Dies divini Spiritus in terras delapsi
memoria venerabilis. Dies quam divi-
ni Spiritus, ignitarum linguarum spe-
cie delapsi; adventus augustam toto-
que orbe celeberrimam reddidit.

Penula, ae, f. Reisemantel. *Syn.* Pal-
lium pro itinere.

Penulatus, a, um, mit einem Reise-
mantel bedeckt. *Syn.* Penula indutus,
amictus.

Penuria, ae, f. Abgang, Mangel.
)(*Copia*. *Usus.* Penuria magna est
doctorum virorum. V. *Pauper*, *pau-
pertas*.

Penus, us, *vel* i, *et* m. Küchenvor-
rath. *Usus.* Penates a peno ducto no-
mine. Est enim omne, quo vescuntur
homines, penus.

Per, durch. *Usus.* 1. *Ratione modi*,
auxilii. Per scelus, vim, metum, ami-
citiam, simulationem aliquid agere; Per
malitiam, fraudem, impudentiam; per
ludum et negligentiam; per risum et
jocum. Per se, per amicos aliquid effi-
cere. Per litteras colloqui, supplicare.
2. *Rationa loci et spatii*. Quasi per cal-
liginem ea videbam. Per tuum latus

Digitized by Google

me petebant. 3. *Ratione concessionis.* Hoc neque per leges, neque per naturam fas est, per me quidem licebit. 4. *Culpa* vel *gratia.* Si per valetudinem potes, naviga. Per auspicia non licebit. Gratiam per hanc causam mihi conciliari; per gratiam contendere aliquid ab aliquo. Per beneficium concedere aliquid. 5. *Praetextu.* Per fidem fallere; per simulationem amicitiae prodere aliquem. 6. *Jurandi modo.* Per omnes Deos, per fortunam populi Romani jurare. 7. *Ratione temporis.* Per idem tempus. Per hiemem iter facere. Per aetatem nondum satis firmus. Per somnum curis solutus animus. 8. *In compositis significationem saepe auget*, vergrößert in der Zusammensetzung gemeiniglich die Bedeutung des einfachen Beywortes. Perabsurdus, sehr umgereimt. Peracer, sehr scharf. Peracerbus, sehr herb. Peracutus, sehr scharfsinnig. Peradolescens, sehr jung. Perangustus, sehr schmal. Perappositus, sehr geschickt ꝛc.

Per se, durch sich, für sich selbst. *Syn.* Ex se, suo nomine, suis viribus, sua sponte, sua natura, a natura, propter se; suo Marte. *Usus.* Per se, nullo adjuvante rem confecit. Amicitia per se, et propter se est expetenda.

Peractio, onis, f. Vollendung. *Syn.* Finis, extremum. *Usus.* Senectus peractio aetatis est, tanquam fabulae.

Perago, is, egi, actum, ere, vollenden, vollbringen. *Syn.* Perficio, perpetro. *Usus.* Consulatum, fabulam peragere. Peracto ac perpetrato sacrificio, proelio, conjugio. V. *Perficio.*

Peragratio, onis, f. das Durchreisen. *Syn.* Percursatio. *Usus.* Peragratio, itinerum.

Peragro, as, avi, atum, are, durchwandern. *Syn.* Pedibus obeo, lustro, concurso. *Usus.* Infinitas regiones, quarum nulla esset ora, nulla extremitas, mente peragrare. Peragrare orbem terrarum. V. *Iter*, *proficiscor.*

Perambulo, as, avi, atum, are, durchwandern, durchziehen. *Usus.* Rura perambulare.

Peramo, as, avi, atum, are, sehr lieben. *Usus.* Homo nostri peramans.

Perbacchor, aris, atus, sum, ari, sehr lärmen, schwelgen. *Syn.* Bacchor.

Percalleo, es, ui, ere, *item*: Percallesco, is, ere, sehr erhärten, hart werden. *Syn.* Obduresco.

Percelebro, as, avi, atum, are, allenthalben ausbreiten, kund machen, sehr rühmen. *Syn.* Maxime divulgo. *Usus.* Audita pervulgata et percelebrata sermonibus res est. V. *Celebro.*

Percello, is, culi, culsum, ere, zu Boden schlagen, niederstoßen, heftig erschrecken. *Phras. Is nuntius vehementer me perculit*, diese Nachricht hat mich sehr erschrecket. Ejus rei mentio vocem mihi debilitavit, mentem dolore impedivit; accepto eo nuntio frangi animum, affligi, debilitari sentiebam; nec lingua nec mente consistere poteram; exanimatus dolore; alienatus metu, luctuque; mutus, fractusque malis ingemui. V. *Terreo.* *Usus.* Haec te vox non perculit, non perturbavit? Quos repentina aliqua vis ac tempestas perculit, afflixit, avertit exultantes. Perculsis instare. Perculsa jam diu et afflicta Graecia.

Percenseo, es, ui, sum, ere, genau erzählen. *Syn.* Recenseo, percurro. *Usus.* Quis tua merita numerando percenseat?

Perceptio, onis, f. Empfang, Genuß, Einsammlung. *Syn.* Collectio, comprehensio. *Epi.* Firma animi ad aliquid, inchoata. *Usus.* Fructuum perceptio.

Percipio, is, cepi, ceptum, ere, fassen, begreifen. *Syn.* Capio. *Adv.* Bene, celeriter, diligenter, expedite, extrinsecus, plane, recte, summatim, tarde, penitus, assidue, necessario. *Usus.* 1. Luctum percipere. Omnia nomina percipere. Percipere et condere fructus. Disciplinas omnes percipere. 2. *Assequor*, *intelligo*, erreichen, verstehen. Aliquid animo percipere, memoria custodire. Artis praecepta, consilium cognoscere atque percipere. V. *Intelligo*, *capio.*

Percitus, a, um, erregt, bewegt, aufgebracht. *Syn.* Concitatus, incitatus. *Usus.* Animo irato ac percito aliquid facere, etwas im Zorne thun.

Percommode, sehr gelegen. *Syn.* Valde commode, opportune. *Usus.* Sive casu accidit, sive consilio, percommode factum est.

Percrebesco, is, crepui, ere, überall kund werden. *Syn.* Increbesco, divulgor, in ore et sermone omnium esse incipio. *Adv.* Omnino. *Usus.* Ea opinio sermone omnium percrebuit.

Digitized by Google

ama de tua egregia in rempubli-
am voluntate percrebescit. V. *Rumor.*
Fama.

Percunctatio, s. Percontatio, nis, f. Nachfrage, Ausforschung. *Syn.* nterrogatio. *Epi.* Finitima alicui, ser-ilis. *Usus.* Aliquid non percuncta-ione quaesitum, sed dolore expressum.

Percunctor, f. Percontor, aris, tus sum, ari, nachfragen, erforschen. *Syn.* Quaero, sciscitor. *Usus.* Deinde la ex me de republica percunctatus est. *Quaero.*

Percupio, is, ivi, itum, ere, inständ-ig begehren, wünschen. *Syn.* Valde cu-io. V. *Cupio.*

Percurro, is, curri, cursum, ere, urchlaufen. *Syn.* Percenseo, obeo, stri-tim attingo, breviter decurro. *Adv.* brevi, valde, breviter. *Usus.* Oratione liquid percurrere. Multa animo, plu-a legendo percurrit.

Percursatio, onis, f. Durchwan-erung. *Syn.* Peragratio. *Epi.* Prae-lara.

Percursio, onis, f. das Durchge-en, Erinnerung. *Usus.* Propter animi nultarum rerum brevi tempore percur-ionem.

Percurso, as, avi, atum, are, *oft urchziehen. *Usus.* Latronum modo per-ursant totis finibus nostris.

Percussio, onis, f. Zerschlagung. *Usus.* Digitorum percussione heres fie-i possum. Aptae numerorum percus-iones.

Percussor, oris, m. Mörder, Meuchelmörder. *Syn.* Interfector. *Usus.* Percussorem immittere in aliquem.

Percutio, is, cussi, cussum, ere, hlagen. *Syn.* Ferio, caedo. *Usus.* 1. liquem lapide, gladio, securi per-utere. Fulmine percussus interiit. 2. *Transl.* Percussit animum ea cogi-atio. Percutere foedus cum aliquo, inen Bund machen. V. *Verbero*, *ictus*, *ustis.*

Perdisco, is, didici, ere, erlern-en. *Adv.* Diligenter, necessario res ontroversas, omnino, nunquam. *Usus.* lie locus totus est perdiscendus. V. *Disco.*

Perdite, verderblich. *Syn.* Flagi-iose, nequiter. *Usus.* Perdite se ge-ere.

Perditor, oris, m. Verderber, Zer-örer. *Usus.* Perditor, et vexator rei-ublicae est, qui servator et custos es-e debuerat.

Perditus, a, um, verdorben, verlo-ren, ruchlos, heillos. *Syn.* Profligatus. *Usus.* Nihil potest fieri, miserius, per-ditius, foedius. Homo profligatissimus, perditissimus, dissolutissimus. Obrutis adversis, amissis ac perditis rebus om-nibus. Scelere et egestate perditus. V. *Sceleratus*, *nequam.*

Perdiu, sehr lang. *Syn.* Valde diu. *Usus.* Si in Epirum irem, per-diu nihil eram auditurus. V. *Diuturnus.*

Perdo, is, didi, ditum, ere, verder-ben, verlieren. *Syn.* Amitto, deperdo, jacturam rei facio, damnum facio, de-trimentum facio, *vel*, accipio, damni aliquid contrahо.)(*Lucror*, *sustineo*, *recipio*, *recupere.* 1. *Phras. Omnia per-didi*, ich bin um alles das Meinige gekom-men. Naufragium feci rei familiaris; nihil mihi est reliqui; fortunae omnes meae afflictae, eversae, profligatae sunt; omnes et industriae et fortunae fructus consumpti sunt; nihil ex om-nibus commodis et ornamentis retineo; nihil jam fortuna opum mihi reli-quum fecit; evertit me bonis omnibus fortuna; oppressae jacent fortunae iniquitate opes meae omnes; libertas venit; pristinae fortunae status conci-dit; omnia ad perniciem profligata sunt, atque perdita. 2. *Patriam ipse suam perdere*, *ac evertere molitur*, er trach-tet nur, wie er sein Vaterland könne ins Verderben stürzen. Labes est, ac perni-cies civitatis; pestisque importunissi-ma; ad excisionem, inflammationem, eversionem patriae sua consilia diri-git omnia; exitum patriae comparat; ad disperditionem urbis se accingit; vastitati ista omnia jam dudum addi-xit; depopulationem ac vastitatem tectis nostris omnibus, agrisque illaturus vi-detur. Hanc, tam tetram, tam horribi-lem, tamque infestam reipublicae pe-stem urbs haec praeclarissima vix ef-fugiet. Hunc tam infestum patriae suae civem per omnes reipublicae partes, tanquam aliquem calamitosam tempe-statem pestemque pervasurum video, qui statum civitatis funditus evertat, rempublicam profliget, bona fortunas-que omnium nostrum dissipet, ac dis-perdat. V. *Amitto*, *everto*, *evanesco*, *destruo.* *Usus.* 1. Operam perdere, um-sonst sich bemühen. Filiam oculos, cau-sam, tempus perdere. 2. *Everto*, *disper-do*, *profligo*, zu Grunde richten. Jupiter urbes delevit, fruges perdidit. Patriam cives suos perdere.

Digitized by Google

Perdoceo, es, ui, doctum, ere, gründlich lehren. *Syn.* Edoceo. V. *Doceo.*

Perduco, is, duxi, ductum, ere, durchführen, bringen. *Usus.* Vallum, murum in certam altitudinem perducere. Aliquem ad suam sententiam, ad conditiones certas perducere. Vitam ad centesimum annum perduxit. Haec vitae ratio facile ad honores perduxit. Ajacem contemptus ad furorem et mortem perduxit. V. *Duco.*

Perductor, oris, m. Anführer, Anleiter. *Syn.* Qui vel invitum ducit. *Usus.* Lenones perductores.

Perduellio, onis, f. Verletzung der Majestät, Hochverrath. *Syn.* Crimen imminutae Majestatis. *Usus.* Actionem, judicium perduellionis alicui intentare. V. *Rebellis, seditiosus.*

Perduellis, is, m. Beleidiger der Majestät. *Syn.* Hostis patriae, qui Majestatem minuit. V. *Hostis.*

Perduro, as, avi, atum, are, * ausdauern. *Syn.* Usque ad finem duro. V. *Duro.*

Peredo, is, edi, esum, ere, durchfressen, verzehren. *Usus.* Lacrimae genas peredunt.

Peregre, über Land, in der Fremde. *Syn.* In peregrinatione, foris.

Peregrinabundus, a, um, * herum wandernd. *Usus.* Nec peregrinabundum, neque circa amoenas terras vagantem ducem.

Peregrinatio, onis, f. Wanderschaft, das Reisen. *Usus.* Omne tempus in peregrinatione consumpsit.

Peregrinator, oris, m. Wanderer, mann. *Syn.* Peregrinabundus.

Peregrinitas, tis, f. fremde Weise, fremde Sitten. *Usus.* Infusa in urbem, morum, linguae, vestium, verborum peregrinitas. V. *Novitas.*

Peregrinor, aris, atus sum, ari, wandern, in die Fremde reisen. *Syn.* Peregrinus sum, peregre ago. *Adv.* Delicate, inepte, late, longe. *Phras.* 1. *Libenter peregrinatus*, er reiset gern in der Fremde herum. Volupe est homini, terras incognitas adire, obire, terras alias atque alias lustrare, terra mariqne vagari; terras ultimas peragrare; coelum crebris peregrinationibus mutare, urbem omnem crebris itineribus pererrare. 2. *Lauretum peregrinatus est*, er hat eine Wallfahrt nach Maria Loretto vorgenommen. Religionis causa Lauretum profectus est; sacram peregrinationem obiit, aedem Dei parentis Virginis, quae Laureti summa religione colitur, voti [illegible] adiit. V. *Locus. Usus.* [illegible] in hac urbe versaris? [illegible] et oculi peregrinantur in hoc tem[illegible] vagato civitatis sermone? Longe [illegible] teque Asia tota peregrinari. V. *Ita proficiscor.*

Peregrinus, a, um, fremd, ausl[illegible] disch. *Syn.* Advena, hospes, externu[illegible] alienus.)(*Civis, incola. Phras. Pe[illegible]grinos benigne excipere convenit*, [illegible] gebührt sich, daß man die Fremden h[illegible] lich empfange. Advenas, exteros, hosp[illegible] tes; eos, qui absunta patria, dom[illegible] qui procul ab amicis et affinibus; q[illegible] non sunt ejusdem linguae, gentis, [illegible] tionis, comiter accipere et amplec[illegible] decet. *Usus.* Homo peregrinus ex ul[illegible] mis terris deductus Orator in nul[illegible] facultate rudis, tiro, peregrinus et h[illegible] spes esse debet. Verba ista peregr[illegible] num aliquid olent, redolent, sonant.

Perendie, übermorgen. *Syn.* P[illegible] rendino die. *Usus.* Hodie, cras, p[illegible] rendie.

Perendinus, a, um, übermorgen[illegible] *Usus.* Statuere non possumus utru[illegible] diem tertium, an parendinem dici opo[illegible] teat.

Perennis, e, stät, immerwährend, fortdauernd. *Syn.* Perpetuus, con[illegible] nuus, jugis, continuatus. *Usus.* Ide[illegible] pristinus ac perennis meus erga [illegible] est animus. Perennis ac profluens [illegible] quacitas. Sermo nullus unquam de al[illegible] perennis fuit. Fons perennis. V. *A[illegible]ternus.*

Perennitas, tis, f. Langwierigk[illegible] Dauer. *Syn.* Perpetuitas. *Usus.* Fo[illegible] tium gelidae perennitates. V. *Aete[illegible]nitas.*

Pereo, is, ivi, itum, ire, zu Grun[illegible] gehen, verderben. *Syn.* Intereo. *Ad[illegible]* Certe, crudelissime, foede, funditus necessario, plane, praeclare, prorsu[illegible] tacite, occulteque, turpiter. *Phras.* [illegible] *Perimus omnes*, wir sind alle hin. Ca[illegible] ti et deleti sumus; adsumpti sumus occidimus; conclamata salus est, con[illegible] clamatum est de nobis. V. *Actum es[illegible]* 2. *Pereant, necesse est, omnia*, [illegible] *succurras*, wenn du nicht hilfst, so m[illegible] Alles zu Grunde gehen. Omnia ad ex[illegible] tium praecipitia sunt; omnia ad int[illegible] ritum tuant, necesse est nisi succurra[illegible] Tabescendum nobis in ista calamita[illegible] est; ruere ac deflagrare omnia, neces[illegible] se est, nisi opem feras. 3. *Res mortali[illegible] omnes cito pereant*, alles Zeitliche ge[illegible] bald zu Grunde. Fides, artesque eoan[illegible]

Digitized by Google

fiunt, voluptates corporis fluunt; forma corporis fluxa est, atque fragilis; mores ipsi erunt praecipites, defluunt, declinant. 4. *Pereant opes, dum virtus salva sit*, meinethalben gehe Geld und Gut zu Grunde, wenn nur die Tugend übrig bleibt. Res istae pedibus trahantur, concidat auctoritas, caetera fortunae praesidia fluant, occidant, dilabantur, dum virtus salva sit. 5. *Rei gerendae opportunitas periit*, die gute Gelegenheit haben wir aus den Händen fahren lassen. E manibus emissa est; deapsa est; rei gerendae occasio amissa, dimissa est. *Usus.* Tuo vitio peribis. Tanta pecunia; oleum ac opera nobis periit. V. *Intereo*, *perdo.*

Pererro, as, avi, atum, are, * umschweifen, herum irren. *Usus.* Omnem locum pererrat.

Perfecta, vollkommen, völlig. *Syn.* Absolute, plene, cumulate, ex toto. *Usus.* Oratio perfecte erudita et diserta. Nihil nisi perfecte, nisi cum summa venustate agebat Roscius.

Perfectio, onis, f. Vollkommenheit. *Syn.* Absolutio.)(*Inchoatio*, *adumbratio*, *susceptio*. *Usus.* Tantum abes a perfectione magnorum operum, ut fundamenta nondum jeceris. Hanc ego absolutionem perfectionemque in oratore desidero. Virtus a susceptione prima, non a perfectione est judicanda.

Perfector, oris, m. Vollender, Vollführer. *Usus.* Stilus perfector dicendi et magister.

Perfectus, a, um, vollkommen. *Syn.* Absolutus, plenus, completus, expletus, cumulatus, elaboratus, expolitus, perpolitus, maturus, expletus omnibus partibus, quod habet omnes numeros, cui nihil deest, cui nihil addi possit; quod omnes numeros obtinet, continet; omnibus numeris absolutus; perfectus; expletusque omnibus numeris. *Phras.* *Est vir perfectus*, *vulg.* er ist ein vollkommener Mann, ein Mann von vollkommener Tugend. Vir est perfectae cumulataeque virtutis; cujus vita omnibus virtutibus expleta; vir est, in quo summa sunt omnia, in quo videas expletam formam virtutis ac honestatis; exemplum fidei, religionis, pietatis cujus virtus omnibus numeris, partibusque perfecta et expleta est. *Usus.* Perfectus orator, cui nihil deest. Praeclare inchoata multa, nondum perfecta et maturitatem adepta. Illud cui addi nihil possit, summum et perfectissimum judico.

Perfero, fers, tuli, latum, ferre, überbringen, übertragen, ausstehen. *Syn.* Perpetior, tolero. *Adv.* Diligentius, attentius, placidissime omnia. *Usus.* 1. Impetum et crudelitatem hostium molestias amicorum perferre. 2. Legem aliquam perferre, ein Gesetz geben. 3. Litteras, jussa, nuntium, mandata alicujus ad aliquam perferre. V. *Patior*, *tolero.*

Perficio, is, feci, fectum, ere, vollbringen, vollenden, werkstellig machen. *Syn.* Absolvo, conficio, transigo, efficio, perago, extrema persequor, absolutionem rei alicujus perficio, perpolio. Munus susceptum expleo.)(*Attingo*, *inchoo.* *Adv.* Callide, caste, nihil, perspicue, omnino, nihil, rite nihil, aliunde, commodius rem, plane. *Phras.* 1. *Librum nondum perfeci*, ich habe das Buch noch nicht gar vollendet. Nondum operi ultima manus accessit; affectum habeo librum, nondum perfectum. Nondum perpolivi, elaboravi, elimavi rudem adhuc et informem ingenii partum. 2. *Nondum perfeci*, *quae cogitaveram*, ich habe meine Gedanken noch nicht ausgeführet. Nondum ad exitum deduxi cogitata mea; nondum exaedificavi, quod institui; nondum pertexui, quod exorsus sum. V. *Absolvo*, *finio*. *Usus.* Cogitata, instituta, inchoata, poëma perficere.

Perfidia, ae, f. Untreue, Treulosigkeit, Falschheit. *Syn.* Fraus destitutio. *Epi.* Similis, summa, tanta. *Usus.* Illius perfidia deceptus, circumvertus sum. Perfidiae suspicionem fugere. Illud non ejus imprudentiae, sed perfidiae assignandum est. V. *Infidelitas.*

Perfidiose, treulofer Weise. *Syn.* Fallaciter.

Perfidiosus, a, um, treulos, meineidig, schelmisch. *Syn.* Persidus, insidiosus, fallax, improbus. *Adv.* Aeque et nefarius.

Perfidus, a, um, treulos. *Syn.* Perfidiosus, qui fidem et officium prodit. *Usus.* Si de fide societas colitur, perfidus est, qui socium prodit. Aliud agentes, aliud simulantes perfidi, improbi, malitiosi sunt. V. *Decipio*, *infidelis.*

Perflabilis, e, luftig. *Usus.* Locus vento perflabilis.

Perflo, as, avi, atum, are, * durchwehen. *Syn.* Venti terras perflant.

Perfluo, is, fluxi, xum, ere, durchfließen, durchrinnen. *Usus.* Charta per fluit, das Papier fließt, schlägt durch. Pla-

Digitized by Google

nus est rimarum, hac illae perfluit, et kann nichts verschweigen.

Perfodio, is, di, fossum, ere, durchboren, durchgraben, aushöhlen. *Syn.* Perforo, perfundo, perfringo. *Adv.* Impune. *Usus.* Parietes perfodere.

Perforo, as, avi, atum, are, durchboren, durchgraben. *Syn.* Perfodio, patefacio. *Usus.* Navem, murum perforare.

Perfrico, as, cui, frictum, are, sehr zerkratzen, zerreiben. *Usus.* Frontem perfricare, pudorem ponere, unverschämt werden. Perfrictae frontis homo. V. *Impudens.*

Perfringo, is, fregi, fractum, ere, durchbrechen, zertrennen. *Syn.* Infringo, effringo, labefacto. *Phras. Portas perfringere*, die Pforten aufsprengen. Moliri obices portarum; portarum claustra effringere, refringere. Moliri portas; foribus exitium afferre. V. *Janua. Usus.* Leges devincere ac perfringere. Obstantes hostium cuneos vi ac virtute perfregit. Perfringere ac labefactare bonorum conspirationem. V. *Frango.*

Perfruor, eris, fruitus sum, frui, gänzlich genießen. *Syn.* Fruor, utor, potior. *Adv.* Mirifice. *Usus.* Otio, laetitia, sapientiae laude perfrui, pasci, delectari. V. *Fruor, delector.*

Perfuga, ae, m. Ueberläufer. *Syn.* Transfuga. V. *Desertor.*

Perfugio, is, fugi, itum, ere, überlaufen, übergehen, sich aus dem Staube machen. *Syn.* Transfugio ad hostes; confugio.

Perfugium, ii, n. Zuflucht. *Syn.* Portus, praesidium, arx, asylum, receptus. *Epi.* Commune, desperatissimum, honestum, melius, paratum, paratius, postremum, praesens, sanctum, tutum, oratorium, unum. *Usus.* Fortunae alicujus jactatae ac naufragae perfugium praebere. Hoc unum nobis perfugium, haec spes; hoc solatium omnium laborum ac solicitudinem nobis superest, Perfugio uti. Improbis omnia perfugia obstruere. Omni perfugio malos excludere. V. *Praesidium, confugio.*

Perfunctio, onis, f. Verwaltung, Verwesung. *Usus.* Laborum, honorum perfunctio.

Perfundo, is, fudi, fusum, ere, begießen. *Syn.* Respergo. *Usus.* Haec res animum meum summa suavitate, voluptate, horrore, religione perfudit. Quis me horror perfudit?

Perfungor, eris, functus sum, fungi, verrichten, vollenden, vollbringen. *Syn.* Exantlo, fungor, utor, defungor. *Usus.* Laboribus bello, magistratu, muneribus, periculis perfungi. V. *Fungo, facio.*

Pergo, is, perrexi, rectum, ere, fortfahren. *Syn.* Eo, iter facio, tendo, peto, contendo, sequor, continuo, insisto, cursum teneo. *Adv.* Cursim, longius, porro, protinus, recte. *Usus.* Perge, confice, quod superest viae. Pergam et insequor longius. Perge porro. Perge ad reliqua. Perrexit illi obviam.

Pergraecor, aris, atus sum, ari, prassen, schlemmen. *Syn.* Epulis, et potationibus inservio.

Perhibeo, es, ui, itum, ere, vorgeben, vorwenden. *Syn.* Diro, ajo, fero. *Adv.* Vulgo. *Usus.* Summa ut vos quidem perhibetis, injuria affecti estis. Plato Socratis auditor sui se perhibetur.

Perhorresco, is, horrui, ere, erschrecken, in Schrecken gerathen. *Syn.* Exhorresco, pertinesco. *Adv.* Valde. *Usus.* Nemo est, qui hos non oculis fugiat, auribus respuat, animo aspernetur, recordatione ipsa perhorrescat. Non solum animo commoveor, sed perhorresco. V. *Horreo.*

Periclitatio, onis, f. Versuch, Probe. *Syn.* Experientia. *Usus.* Multarum herbarum utilitates longinqui temporis usu, ac periclinatione percepimus. V. *Experior.*

Periclitor, aris, atus sum, ari, in Gefahr seyn, versuchen, wagen. *Syn.* In discrimen, in periculo sum, periculum adeo in discrimine versor; periculum facio, experior, tento. *Phras.* 1. *Periclitaris graviter*, du stehst in großer Gefahr. Grave tibi impendet, imminet periculum; res tua, salus tua hic agitur; fortunae tuae periclitantur, res tua periculum subit; in periculum abducitur, venit gravissimum; in discrimen venit salus tua; in discrimen adducitur. 2. *Res tuae non minus, quam meae periclitantur*, deine Sache steht sowohl in Gefahr als die meinige. Eodem loco res tuae sunt, ac meae; in eadem fortuna versantur res utriusque nostrum; in eadem mecum navi es; pariem periculi sustines; eadem tuis, quae meis fortuna imminet, impendet; eadem utramque nostrum fortuna manet, urget. Pari sumus conditione; par, similis, eadem, non dissimilis, non dispar utriusque nostrum est conditio, non minus de tua re agitur; haud melius tecum agitur; haud meliores res tuae fortunaeque loco sunt, ac meae. *Usus.* 1.

Digitized by Google

Non est in uno homine periclitanda salus reipublicae. Periclitantur jura et vita omnium. 2. *Experior*, einen Versuch thun. Belli fortunam periclitari. Omnis circumspicere, vires suis periclitari. V. *Periculum.*

Periculose, gefährlich. *Syn.* Cum periculo. *Usus.* Periculose aegrotare, navigare.

Periculosus, a, um, gefährlich. *Syn.* Lubricus, anceps, non procul a periculo, formidolosus. *Usus.* Periculosa, turbulenta ac temeraria consilia. Periculosa res, plena aleae, anceps, ac cum praesentissimo discrimine conjuncta. V. *Periculum.*

Periculum, i, n. Gefahr. *Syn.* Discrimen, dimicatio: experimentum. *Epi.* Alienum, certum, commune, incertum, domesticum, extremum, gravius, honestissimum, non legitimum, magnum, minimum, perspicuum, praesens, proprium, publicum, perpetuum, simile, sordidissimum, summum, tantum. Pericula asperrima, dubia, vitae gravissima, integerrima et maxima, levia, magna et imprudentia, minora, multa, plura, praecipua, propria, quotidiana, recentia, repentina, subita, summa, tanta, tamque improvisa. *Phras.* 1. *In summum periculum me conjecit*, er hat mich in die größte Gefahr gesetzt. In capitis periculum me vocavit, adduxit, arcessivit; periculum mihi comparavit, creavit, struxit, conflavit, molitus est maximum; periculum ea res mihi ingens procreavit, injecit, attulit, intulit, intendit; ingens me in discrimen vocavit; ad casum extremum res meas adduxit; in summum periculum rem deduxit. 2. *In summo periculo res nostrae sunt*, unsere Sache steht in größter Gefahr. Rebus nostris periculum est; res in discrimine est; prope exitium res venit; propius metum res nostra est; ad ultimam dimicationem res venit: omne discrimen adest; ultima vis paratur. Res in summum discrimen adducta est; in summo discrimine versatur; res nostrae in praecipiti stant et lubrico; in periculo haerent. 3. *Undique pericula impendent nobis*, es nahen von allen Seiten neue Gefahren herzu. Periculis undique cingimur, premimur, includimur; instant ab omni parte, impendent, imminent nova pericula; non unum certamen, non una dimicatio adest; periculi plus satis contractum est, ut in singulas horas capite dimicandum sit nostro; inter tantas fortunae minas quotidie de vita dimicandum est. 4. *Quid times, objicere te periculo?* was fürchtest du, dich in die Gefahr zu begeben? Ecquid non semel rem fortunae inclinandam das? quid dubitas in incertam ire aleam? tendere in quemcumque casum? rem in casum ancipitis eventus committere? aleam jacere? ad casum res tuas fortunasque objicere? in casum demittere? in discrimen te offerre? periculum summae rerum facere? tempestatem hanc, hanc dimicationem forti animo subire? periculo corpus offerre? caput periculis objicere? in periculum se conjicere; periculum adire? in media te pericula immittere, inferre? periculum fortunae facere? casum subire? res fortunasque in casum dare? 5. *Non est sapientis Ducis, copias temere periculo exponere*, ein kluger Feldherr muß seine Kriegsmacht nicht umsonst in Gefahr setzen. Discrimini bellorum universas vires offerre; sub unum fortunae ictum omnia cadere non patitur sapiens imperator; non est sapientis ducis, sese, fortunasque suas in dubium devocare; ruere caecum in certamina periculo ingenti, fructu nullo. Sapiens imperator non debet temere copias in tam praecipitem locum committere, ut de vita, saluteque tot regnorum decernendum sit, et summa rerum in periculum veniat. Sapientis imperatoris non est, committere in aleam incerti casus universum exercitum. Non committendum sapienti duci, ut in aleam casus ancipitis se, regnumque det. 6. *In magnum periculum incidi*, ich bin in große Gefahr gerathen. Ingens periculum, discrimen adii; incurri in magnam difficultatem; in ipsam flammam veni; in periculum veni, deveni, incidi; oblata mihi est tempestas formidolosissimi temporis. 7. *Nondum es extra periculum*, du bist noch nicht außer Gefahr. Periculo nondum es defunctus; nondum abes a periculo; summum discrimen nondum effugisti; periculum nondum a capite propulsisti, depulisti; nondum vacuus es a periculo; nondum expers es periculi; nondum in vado navis est; nondum in portu navigas; non desunt scopuli, ad quos offendas. 8. *In periculis est intrepidus*, er ist unerschrocken in der Gefahr. Pericula adit non dubitanter, in extremo discrimine, et dimicatione for-

Digitized by Google

tunae, in quotidianis capitis insidiis, in maximis difficultatibus sui perinde similis, in locum quemvis praecipitem non dubitat se committere. De vita et ornamentis suis fortissime decernit; in quemcumque casum tendit alacer, omnem periculi procellam in se unum avertit. Non equidem caecus ruit in certamina, nec rerum summam in periculum fructu nullo revocat, aut in incerti casus aleam committit; quidquid tamen urget periculi, minime exhorrescit. V. *Periclitor*, *discrimen*. *Usus*. 1. Maximum ab universo naufragio periculum est. Periculum dudum denuntiatum. Negligere suum periculum. Periculum declinare, defugere, subterfugere. A periculo prohibere; e periculo eripere, extrahere, periculis liberare. Partem periculi sustinere. Meo, tuo, suo periculo, sumptuque rem exequi. Meo periculo respublica vivit. 2. *Experimentum*, Versuch, Probe. Facere periculum innocentiae alicujus.

Peridoneus, a, um, * sehr bequem. *Syn.* Valde commodus opportunus. *Usus*. Locus castris peridoneus.

Perimo, is, emi, emptum, ere, tödten, zu Grunde richten. *Syn.* Interimo, deleo. *Usus*. Siqua vis meum reditum, honorem peremisset. Alicujus consilium, curas perimere. V. *Interficio*.

Perinde, so als, gleichfalls, eben so. *Syn.* Similiter, justa, eo loco. *Usus*. Perinde est, ut putas. Perinde, ac si jam vicerint, triumphant. Quod ego perinde rebar, ac si, *vel* quasi jam peractum. V. *Similiter*.

Periocha, ae, f. kurzer Begriff, Inhalt. *Syn.* Argumentum, brevis totius rei summa ac complexio.

Periodus, i, f. eine vollkommene Rede, Umschweif. *Syn.* Ambitus, circuitus. *Usus*. Circuitus orationis, quem Graeci periodum, nos ambitum, comprehensionem, continuationem, circumscriptionem dicimus.

Peripateticus, a, um, der Peripatetischen Secte zugethan. *Syn.* Lycaei studiosus.

Peripetasma, atis, n. Umhang, Vorhang. *Syn.* Peristroma, stragulum, stragula vestis, aulaeum.

Peristroma, atis, n. Vorhang, Teppich. *Usus*. Peristromata conchyliata.

Peristilium, ii, n. mit Säulen umgebener Ort. *Syn.* Locus columnis undique clausus et ornatus. *Epi*. Amplissimum.

Perite, erfahren, geschickt, künstlich. *Syn.* Scienter, callide.

Peritus, a, um, erfahren, verständig, gelehrt. *Syn.* Sciens, gnarus, exercitatus, intelligens, in aliqua re artifex.)(*Imperitus*. *Adv.* Bene juris, antiquitatis, litterarum, scriptorum veterum, sane, valde, litterate. *Phras.* *Est rei militaris peritus*, er ist in der Kriegskunst wohl erfahren. In bellicis rebus summo studio et intelligentia; a natura usuque callidus et acutus; magnam habet rei bellicae prudentiam; militiae scientissimus; cui in bello nihil novum, peregrinum, improvisum, accidere possit; nihil, quod non usu diu, ac multa periclinatione didicisset; rei militaris prudentissimus. Quis hoc homine militaris rei scientior, qui e ludo atque pueritiae disciplina bello maximo atque acerrimis hostibus in militiae disciplinam profectus est; qui ab ineunte adolescentiae miles fuit summi imperatoris, cujus adolescentia ad scientiam rei militaris non alienis praeceptis, sed suis imperiis; non offensionibus belli, sed victoriis est traducta? Nulla res est in usu militari posita, quae hujus viri scientiam fugere possit, quando genus nullum belli est, in quo illum non exercuerit fortuna. *Usus*. Peritus ad usum et disciplinam belli. juris, legum, antiquitatis, belli gerendi peritissimus. Doctus et usu peritus. V. *Doctus*, *scio*, *intelligo*.

Perjurium, ii, n. Meineid, Eidbruch. *Syn.* Perfidia. *Epi*. Illustre atque insigne, manifestum, nimium. *Usus*. Perjurii poena divina exitium, humana dedecus. In perjurio fides et jusjurandum negligitur. V. *Juro*.

Perjurus, a, um, meineidig, eidbrüchig. *Syn.* Qui fidem et jusjurandum violat, negligit; perfidus, qui Sacramenti religionem negligit. *Usus*. Quid interest inter perjurum et mendacem? V. *Infidelis*.

Perlabor, eris, lapsus sum, labi, durchfallen, durchfahren. *Usus*. Perlapsus est ad nos Hercules.

Perlego, is, legi, lectum, ere, durchlesen. *Usus*. Perlegi tuum librum. V. *Lego*.

Perluceo, es, luxi, ere, durchscheinen, durchstrahlen. *Syn.* Eluceo.

Perlucidus, a, um, durchsichtig, glänzend. *Syn.* Pellucidus, illustris. *Adv.*

Digitized by Google

[illegible] *Usus.* Membranae oculorum [illegible]ae.

[illegible]ustro, as, avi, atum, are, [illegible], durchsuchen. *Syn.* Diligen[illegible] attente lustro. *Usus.* Ocu[illegible]mo perlustrare omnia. V. *Lu*[illegible]

[illegible]rmaneo, es, mansi, sum, ere, [illegible]en, fortwähren. *Syn.* Consto ma[illegible] *Adv.* Constanter, parum in causa. [illegible] In mea erga te voluntate, in mea [illegible]atia pristina stabilis et firmus [illegible]maneo. Opto, ut tua fortuna [illegible]per florentissima permanent. V. [illegible]*meo.*

[illegible]ermano, as, avi, atum, are, durch[illegible]en. *Syn.* Mano, pervenio, penetro, [illegible]meo. *Adv.* Latentius in venam, us[illegible]e eo in animum. *Usus.* Permana[illegible]nt hi sermones ad aures nostras. [illegible]ta tua ad animos, ad permoven[illegible]s mentes non permanant. Venenum potum permanat in venas. V. *Mano*, *penetro.*

Permansio, onis, f. Beharrung, Verbleibung. *Epi.* Perpetua, stabilis. *Usus.* Permansio perpetua in eadem sententia.]

Permeo, as, avi, atum, are, durchgehen, durchwandern. *Syn.* Permano, penetro. *Usus.* Intelligentia per omnia permeat et transit.

Permetior, iris, mensus sum, iri, durchmessen, abmessen. *Syn.* Dimetior. *Usus.* Solis magnitudinem quasi decempeda permensus est. V. *Metior.*

Permisceo, es, ui, mixtum *vel* mistum, ere, vermischen, durch einander mengen. *Syn.* Commisceo, confundo aliud alio, in unum confundo. *Usus.* Ne tuas sordes cum clarissimorum virorum laudibus permisceas. Non modo illa permiscuit, sed in his etiam turbavit. Implicata et mista oratio. Permisti tot populi in unum corpus coaluere. V. *Misceo.*

Permissio, onis, f. Bewilligung, Erlaubniß, Zulassung. *Syn.* Permissus, concessus. *Epi.* Grata. *Usus.* Quod tibi mea permissio tuae mansionis grata sit, gaudeo. V. *Venia.*

Permissus, us, m. Gestattung, Zulassung, Vergünstigung. *Syn.* Permissio. *Usus.* Meo permissu abiit.

Permiste, vermischt, vermengt. *Syn.* Confuse.)(*Separatim.*

Permistio, onis, f. Vermischung. *Syn.* Admistio, confusio. *Epi.* Superior.

Permitto, is, misi, missum, ere, zulassen, verwilligen, gestatten, erlauben. *Syn.* Concedo, sino, patior, potestatem facio *vel* concedo, do.)(*Veto. Adv.* In posterum, potestatem. *Phras. Permissum homini ut in patriam rediret*, Man hat ihn in sein Vaterland zurück gehen lassen. Facultas oblata, concessa, data est homini in patriam redeundi; repetendae patriae facultas fuit; facultatem adeptus, consecutus, assecutus est, habuit patriae repetendae. Datum id homini, tributum, concessum, remissum, ut patriam repeteret suam, id quoque homini largitus est princeps; hanc illi facultatem largitus est, ut suos in patria inviseret. Facta homini copia, potestas suos revisendi. Principis permissu, concessu repetendae patriae copia fuit. V. *Concedo*, *facultas. Usus.* Totum ei negotium permisi, neque in ejus potestate forte, dixi. Judicis potestati rem permisi. Permitto aliquid iracundiae tuae, do adolescentiae, cedo amicitiae tribuo carenti. Inimicitias tecum susceptas reipublicae permitto, dem Vaterlande zu Liebe seine Feindschaft fahren lassen. Hostibus se, vitam rei judicum sententiis permittere. V. *Concedo.*

Permotio, onis, f. Bewegung. *Syn.* Motus, perturbatio. *Epi.* Divina, intima. *Usus.* Permotio animi. Quae permotione mentis maxima sentimus. V. *Perturbatio.*

Permoveo, es, movi, motum, ere, bewegen. *Syn.* Commoveo, perturbo, perpello. *Adv.* Quam maxime mentes, vehementer. *Phras. Ad hoc me humanitas tua permovit*, deine Höflichkeit hat mich dazu bewogen. Ad hoc me non utilitatis spes aliqua, sed tua humanitas adduxit; adductus sum multis officiis tuis, nulla spe commodorum; hos mihi stimulos tua humanitas admovit; his me stimulis multa tua in me officia concitarunt; ago hoc non spe praemii impulsus, sed tua incitatus humanitate; debes hoc, quidquid est, humanitati tuae; debes hoc, quantulumcunque est, acceptum referre totum humanitati tuae. *Usus.* Siquem haé calamitates permovent. V. *Moveo*, *persuadeo.*

Permulceo, es, mulsi, cere, liebkosen, streicheln. *Syn.* Mulceo, delinio, mitigo. *Usus.* Animum voluptate, aures leni sono, senectutis taedia consolatione aliqua permulcere.

Permulti, ae, a, sehr viele. *Usus.*

Digitized by Google

Permulti imitatores principum. V. *Multus.*

Permunio, is, ivi, itum, ire, * wohl befestigen. *Syn.* Munio.

Permutatio, onis, f. Aenderung, Wechsel, Tausch. *Syn.* Mutatio. *Epi.* Magna, publica, quadrantaria. *Usus.* Virtus nec temporum, nec tempestatum permutatione permutatur. V. *Mutatio.*

Permuto, as, avi, atum, are, verwechseln, vertauschen, umsetzen. *Syn.* Muto. *Usus.* Sententiam permutare. Permutatum solvere cum quaestu. Permutare pecuniam. Vereor, ne id quod tecum permutavi, versura solvendum mihi sit. V. *Muto.*

Perna, ae, f. * Schinke, Hamme. *Epi.* Fumosa.

Pernego, as, avi, atum, are, sehr läugnen. *Syn.* Prorsus nego. V. *Nego.*

Pernicies, ei, f. Verderben. *Syn.* Exitium, labes, pestis, calamitas.)(*Salus. Epi.* Aperta, communis, conjuncta cum magna calamitate reip. intestina, major. *Usus.* Reipubl. perniciem moliri comparare, den Untergang des gemeinen Wesens suchen. In perniciem alicujus incumbere, einen ins Verderben stürzen wollen. In perniciem ipse suam incurrit, er läuft seinem Unglücke selbst zu. Communi pernicie oppressus est, er ist mit allen Anderen ins Verderben gerathen. Perniciem a capitibus omnium depellere, Alle von dem Untergange retten. V. *Ruina, calamitas, exitium.*

Perniciose, schädlich, höchst nachtheilig. *Syn.* Pestifere. *Usus.* Quam dissolute, quam turpiter et perniciose.

Perniciosus, schädlich, verderblich. *Syn.* Exitiosus, pestifer, noxius. *Phras. Perniciosus patriae civis*, dieser Bürger ist seinem Vaterlande höchst schädlich. Qui semper stat adversus patriae commoda; perniciei est civibus, nihil non confert ad perniciem civitatis; qui perniciem patriae non obscure comparat, molitur; qui in patriae perniciem ubique incumbit, qui pestem patriae nefarie molitur. V. *Noxius, noceo. Usus.* Consilium non modo inutile, sed etiam perniciosum reip.

Pernicitas, tis, f. Geschwindigkeit, Schnelligkeit. *Syn.* Magna celeritas, velocitas

Pernix, icis, *g. o.* * schnell. *Usus.* Canis pernix. V. *Celer.*

Pernocto, as, avi, atum, are, nachten. *Syn.* Noctem ago, traduco. Pernoctant venatores in nive. niora studia pernoctant nobisce rusticantur.

Pernosco, is, novi, ere, gl lich erkennen. *Usus.* Mores homi penitus pernoscere. V. *Nosco.*

Pernox, ctis, *g. o.* die Nacht während, übernächtig. *Syn.* ctem totam vigilans. *Usus.* Pernox na erat.

Peroro, as, avi, atum, are, ende, die Rede zu Ende bringen. *Syn.* Per orationem habeo; concludo. *Adv.* Bre vi, vehementius, graviter, ornate. *Usus* Odio et strepitu senatus coactus o aliquando perorare. Perorare causam Totum hoc crimen decumanum pe orabo.

Perosus, a, um, * sehr gehäßig *Usus.* Plebs Consulum nomen perosa V. *Odium.*

Perpello, is, puli, pulsum, ere antreiben, anstrengen, zu etwas vermögen *Syn.* Impello, permoveo. *Usus.* Vultu ejus oculique te perpulerunt. V. *Im pello.*

Perpendiculum, i, n. Bleywage Bleyschnur, Senkel, Richtschnur. *Usus* Si id crederemus, non egeremus per pendiculis, non regulis, non normis Columnas exigere ad perpendiculum Ferri suo pondere deorsum ad li neam.

Perpendo, is, pendi, pensum, ere, bedenken, erwägen, überlegen. *Syn.* Expendo, dirigo, cogito, examino. *Adv.* Diligentissime. *Phras. Perpende quaeso, quam vana sint ista et inania*, erwäge es nur fleißig, wie eitel dieses Alles sey. Attende, quaeso, intentoque animo intuere, mente, animoque considera; animum tantisper adverte; animo cogitationeque percurre ista, ac vide, quam vana sint ista et inania. Curas tuas ac cogitationes punctum temporis in hoc desige, ut, quam vana sint ista, ac inania, dispicias. Ad animum, quaeso, paullisper refer; animo cogitationeque depinge, istarum rerum vanitatem; expende, quaeso; suisque ponderibus examina inanitatem rerum omnium. Temporis partem aliquam in attenta istarum rerum cogitatione pone, justisque rationum momentis expende, quam vana haec sint et inania. Seriam paullisper cogitationem suscipe, et quam inania haec sint, cum animo reputa. V. *Consi-*

Digitized by Google

. Haec, si ad utilitatem diri- sunt; si ad honestatem per- pravissima. Amicitia veritate tur.

eram, unrecht, falsch. *Syn.* rave, perverse, praepostere, r, vitio. *Usus.* Seu recte, seu m agas. Perperam Consules tur, qui vitio creati sunt.

rpessio, onis, f. Erduldung. . Perpessus. *Epi.* Considerata la- rum, facilior, indigna homine libero, luntaria, diuturna. *Usus.* Dolorum, orum perpessio. Dolor difficilis per- ssu.

Perpetior, eris, pessus sum, peti, eiden, erdulden, ausstehen, ertragen. n. Suffero, patior, fero, tolero. *Usus.* olorem fortiter perpeti. V. *Patior.*

Perpetro, as, avi, atum, are, *be- hen, verüben, vollbringen. *Syn.* Patro, rficio. *Usus.* Perpetrare caedem. Bel- , pugna, sacrificio perpetrato. V. rficio.

Perpetuitas, tis, f. Ewigkeit, stäte auer. *Syn.* Perennitas, continuatio, uturnitas. *Usus.* Amicitia ad perpe- itatem fidelis est et constans. Sibi si in vitae perpetuitate constare. Per- etuitas sermonis, orationis.

Perpetuo, stets, immerdar, unauf- rlich. *Syn.* In perpetuum. V. *Semper.*

Perpetuo, as, avi, atum, are, ohne nterlaß beharren, immer anhalten. *Syn.* ontinuo.)(*Mitigo. Usus.* Magistra- ium potestas perpetuanda videtur.

Perpetuus, a, um, stätig, immer- ährend, unabläßig. *Syn.* Perennis, con- ans, aeternus, sempiternus, univer- us, continens. *Usus.* Hilaritatem illam n perpetuum amisi. Perpetuis et con- extis voluptatibus fruitur. Oratio, hi- toria, disputatio perpetua. Agmen per- etuum, nunquam interruptum.

Perplaceo, es, ui, itum, ere, sehr ohl gefallen. *Usus.* Ea lex mihi per- laeet. V. *Placeo.*

Perplexe, *undeutlich, verwirret, weifelhaft. *Usus.* Perplexe agere, re- pondere.

Perplexus, a, um, *verwirrt, weifelhaft, undeutlich. *Syn.* Intricatus, mplicatus, tortuosus. *Usus.* Respon- um perplexum. Dubii, ambigui, per- lexi sermones. V. *Implico.*

Perpluo, is, ui, ere, durchregnen. *Usus.* Amor in pectus perpluit meum.

Perpolio, is, ivi, itum, ire, wohl ausbolieren, verbessern, ausputzen. *Syn.* Expolio. *Usus.* Opus imperfectum per- polire et absolvere. Extremum perpo- liendi operis laborum adhibere.

Perpolitio, onis, f. Ausbolierung, Ausschmückung. *Syn.* Expolitio

Perpotatio, onis, f. stätes Saufen, Schwelgerey. *Epi.* Intemperantis- sima. *Usus.* Intemperantissimae perpo- tationes. V. *Bibo.*

Perpoto, as, avi, atum, are, allezeit saufen. *Adv.* Similiter. *Usus.* Totos dies perpotare. V. *Bibo.*

Perpurgo, as, avi, atum, are, säu- bern, ausfegen, wohl reinigen. *Usus.* Nunc illud crimen mihi perpurgandum est. V. *Purgo.*

Perquam, sehr, fast, gar, über die Maßen. *Syn.* Valde. *Usus.* Illud perquam puerile, ridiculum, ineptum. V. *Valde.*

Perquiro, is, quisivi, quisitum, ere, durchsuchen, nachforschen. *Syn.* Ex- quiro, inquiro. *Usus.* Res occultas per- quirere ab aliquo. V. *Quaero, indago.*

Perquisite, genau untersucht, mit besonderem Fleiße. *Syn.* Exquisite, dili- genter.

Perquisitor, oris, m. *Nachfor- scher, Ausspäher. *Usus.* Malevoli actio- num perquisitores.

Perrumpo, is, rupi, ruptum, ere, durchbrechen. *Syn.* Disrumpo, per- fringo, vi aperio, perseco. *Phras.* 1. *Ipsas Alpes perrupit Hannibal*, Hanni- bal hat die Alpen selbst durchbrochen: Cu- piditate ac furore invadendae Italiae, omnia claustra Alpium refregit, obje- ctas montium altitudines vi ac virtute perfregit; cum tot, tamque difficiles viae eluctandae essent, per invias al- pes audacissime penetravit. Hannibale duce, corporibus, armisque nixi Poeni cuneo viam rupere. 2. *Romanus miles hostium aciem perrupit*, die Römer sind durch das feindliche Heer gedrungen. Ferro atque audacia per confortos hostes sibi viam fecit; se inter telá volantia intulit, infestamque aciem diremit; perfregit hostium cuneos, et disjecit; per medios hostes audacissime perrupit; objectos hostium cuneos vi ac virtute perfregit. *Usus.* Insidias, legum poenam per- rumpere. V. *Perfringo.*

Persaepe, gar oft. *Usus.* De hoc genere persaepe Senatus Consulta fiunt. V. *Saepe.*

Persalutatio, onis, f. fleißige Begrüßung. *Syn.* Salutatio.

Persaluto, as, avi, atum, are, eigentlich grüßen. *Syn.* Saluto. V. *Saluto.*

Perscindo, is, scidi, scissum, ere,

Digitized by Google

*durchschneiden. *Usus.* Omnia perscindente vento.

Perscribo, is, psi, ptum, ere, überschreiben. *Syn.* Scribo; in tabulas refero. *Adv.* Accurate omnia, aperte, caute, diligentissime, enucleate, infra, nominatim, parcius, plane, spurcissime, summatim, vere, copiose, separatim, divinitus; litteraie, scite, sanctissime, honorificentius triumphum. *Usus.* Tu ad me explorata omnia perscribas. Falsum nomen perscribere, die Schuld falsch aufschreiben. Pecuniam ad aedem sacram reficiendam perscripsi, Geld zur Ausbesserung der Kirche schriftlich verordnen. V. *Scribo.*

Perscriptio, onis, f. das Aufschreiben. *Usus.* Suarum perscriptionum adversaria proferre. Controversia adversaria proferre. Controversia de tabulis et perscriptionibus.

Perscriptor, oris, m. Schreiber. *Usus.* Perscriptor fenerationis.

Perscrutor, aris, atus sum, ari, erforschen, nachgrübeln, ergründen. *Syn.* Exquiro, inquiro, indago, exploro. *Adv.* Penitus. *Usus.* Speculari, investigare, perscrutari omnia. V. *Indago, inquiro, quaero.*

Perseco, as, cui, sectum, are, zerschneiden, zerspalten. *Usus.* Naturas rerum ecquid persecare, aperire, dividere possumus.

Persecutio, onis, f. Nachsuchung, Beharrung. *Syn.* Extraordinaria juris actio. *Usus.* Persecutionum cautionumque praeceptio in Jure civili. *Persecutio, Persecutor*, Verfolgung, Verfolger der Christen, *vulg. sunt: Latine rectius*: Vexatio, vexator et hostis nominis christiani.

Persentisco, is, ere, empfinden, merken. *Usus.* Nisi essem lapis, haec persentiscere debui. V. *Sentio.*

Persequor, eris, secutus sum, sequi, nachsetzen, verfolgen, nachjagen. *Syn.* Sequor, insequor, insector; colo; imitor; prosequor, exequor. *Adv.* Acriter, commodissime res aliquas, crudelissime, cupidissime, deinceps reliqua, digne injuriam, diligenter mandata, diligentissime, gravissime versibus, nominatim, publice bello, sapienter extrema, severe, studiosissime, subtiliter, subtilissime, vehementissime, injurias, usque eo ducem. *Phras.* 1. *Hostem perfugientem persequi*, dem flüchtigen Feinde nachsetzen. Insectari, in tergis fugientium haerere; fusos agere hostes; extremos agminis carpere et morari; novissimos carpere et premere, vestigiis cedentium insistere; hostibus instare, nec sui colligendi spatium dare; acerrimo impetu in fugientes hostes invehi. V. *Fugo.* 2. *Non cessat me persequi*, er läßt nicht nach, mich zu verfolgen. Vexandi, oppugnandi, exagitandi, omnique me injuria lacessendi finem nullum facit. Infensum, gravem, infestum mihi adversarium etiamnum experior; nusquam definit mihi adversari, perniciem moliri, machinari exitium, ad perniciem nostram incumbere; nusquam me consistere patitur; incitandi mei ac premendi; in me grassandi finem non faciet, donec odium suum meo sanguine satiarit, expleverit. V. *Adversor, odium, inimicus. Usus.* 1. Sectam academicam, mores patris persequitur. Eo pervenisti, quo ego persequi aegre potero. Diverticula, solitudines, flexiones persequi. 2. *Tueor*, verfechten, fortsetzen. Persequi jus suum. Bona sua lite et judicio persequi, repetere. 3. *Exequor*, vollziehen. Tua mandata persequor diligenter. 4. *Ulciscor*, rächen. Inimicitias suas, injurias persequi et ulcisci. Aliquem bello persequi. 5. *Complector, comprehendo*, verfassen. Rem totam publicis jam litteris est persecutus. Pharsaliam versibus est persecutus Lucanus. Nec reliquorum aetates scrupulosius persequamur. V. *Sequor.*

Perseveranter, *beständig, beharrlich. *Syn.* Constanter.

Perseverantia, ae, f. Beständigkeit, Beharrung. *Syn.* Assiduitas, constantia. *Epi.* Grata alicui et jucunda, nimia, stabilis et perpetua. *Usus.* Retinenda igitur vobis est constantia, gravitas, perseverantia. V. *Constantia.*

Persevero, as, avi, atum, are, beharren, anhalten. *Syn.* Persto, persisto, permaneo, obfirmo animum in aliqua re. *Adv.* Fortissime, stulte est diu in parum cognito. *Usus.* 1. In sententia, in vitiis perseverare. Cujusvis est errare, nonnisi insipientis perseverare in errore. 2. *Absolvo, exequor*, fortsetzen. Quod turpiter susceperas, perseverare et transigere non debuisti. V. *Maneo.*

Persisto, is, stiti, stitum, ere, verbleiben, beharren. *Syn.* Persto, persevero, in eodem vestigio haereo. *Usus.* In eo perstitisti.

Persolvo, is, vi, utum, ere, bezahlen, abstatten. *Syn.* Solvo. *Adv.* Cumulate. *Usus.* 1. Persolvi, quod debui.

Digitized by Google

cumulate persolvere. 2. *Praestare*. Persolvere officium, gratiam officii sui. Persolvere judicio. V. *Solvo*.

Persona, ae, f. Beschaffenheit, Stand, Person. *Syn.* Partes, munus, officium; *Adj.* Aliena, apta, aptior, certa, [illegible]is, extrema, foeda, gravis, magna, praestans, tam gravis, tam severa, [illegible]vissima, idonea, improba, im[illegible]ma, levis, luculenta, muta, paci[illegible] quaestoria, stultissima, turpissima, [illegible]mens et acris. Personae antiquae, [illegible]illimae, dissimillimae, fictae, he[illegible]e, graves, innumerabiles, obscu[illegible] propriae. *Usus.* 1. Personam Prin[illegible] egregie sustinuit, gessit, tenuit, [illegible]s est, die Stelle eines Fürsten wohl [illegible]eten. Magistratus gerit personam [illegible]atis. Personam magistratus alicui [illegible]onere, *vel* detrahere. Non capiunt [illegible]stiae pectoris tui personam Con[illegible] tam gravem, tam severam. 2. *Ho[illegible]s conditio*, die Person eines Men[illegible]. Caesar, Pompejum nunquam nisi [illegible]onorificentissime appellat; at in ejus [illegible]ersonam multa facit asperius. Musica [illegible] Principis persona abest. Ea age, [illegible]uae digna sunt persona tua. 3. *In Co[illegible]oediis et Tragoediis*, Person in einem [illegible]chauspiele. Medea et Atreus heroicae [illegible]ersonae. 4. *Larva, facies ficta, hi[illegible]rionica*, Larve, Maske. Ex persona [illegible]ihi ardere oculi histrionis videbantur. [illegible]ersonam tragicam forte vulpes viderat. [illegible]'alg. *tamen est. Quinque personae in [illegible]avi fuere etc.* fünf Personen waren auf [illegible]em Schiffe ꝛc. *Latine rectius dixeris*: [illegible]lomines quinque in navi erant. *In di[illegible]inis Mysteriis sanctitas et necessi[illegible]as hanc vocem approbavit.*

Personatus, a, um, maskirt, [illegible]ermummet, verstellet. *Syn.* Qui gestum, [illegible]ultumque alium capit. *Usus.* Ne Ro[illegible]cium quidem personatum laudant se[illegible]es nostri. Personatus cur ambulem? [illegible]arumne foeda persona est ipsius sene[illegible]tutis?

Personо, as, ui, itum, are, erschal[illegible]n, erklingen. *Adv.* Acerbissime. *Usus.* [illegible]ota vicinia cantibus personabat. Aures [illegible]ostrae vocibus adhucdum illis per[illegible]onant.

Perspectus, a, um, wohl bekannt. [illegible]*yn.* Cognitus, exploratus, pertractatus, [illegible]ertus. *Usus.* Quorum vita perspecta [illegible]st in magnis rebus. Homo perspectae [illegible]irtutis. Tua in me perspecta benevo[illegible]entia. V. *Notus*.

Perspergo, is, si, sum, ere, bespritzen. *Usus*, Respergo, aspergo.

Perspicacia, ae, f. Scharfsinnigkeit. *Syn.* Acumen, acies mentis. V. *Ingenium*.

Perspicacitas, tis, f. Scharfsinnigkeit. *Syn.* Acumen, solertia. *Usus.* Qua ex perspicacitate, facile haec intelliges. V. *Acies, ingenium, acumen*.

Perspicax, acis, *g. o.* verständig, scharfsichtig. *Syn.* Solers, acutus, ingeniosus. *Usus.* Homo natura perspicax et acutus. V. *Ingeniosus, sagax*.

Perspicientia, ae, f. genaue Betrachtung, Erkenntniß. *Syn.* Consideratio, contemplatio, cognitio, intelligentia. *Usus.* Quod honestum est in perspicientia et solertia veri versatur.

Perspicio, is, spexi, spectum, ere, wohl betrachten, verstehen, wahrnehmen. *Syn.* Animadverto, animo comprehendo, mente comprehendo, mente consequor, cogitatione complector. *Adv.* Acutissime, altius, dilucide, etiam, atque etiam, optime, plane, penitus, praeclare, solertissime, studiose, maxime, facile, plane. *Usus.* Rem cum consilio et cura perspicere non potui. Perspicere quid in quaque re verum sit; perspicere rerum naturam. V. *Adverto, intelligo, cognosco*.

Perspicue, klar, verständlich, deutlich. *Syn.* Manifeste, aperte, dilucide. *Usus.* Res perspicue falsa, turpis.

Perspicuitas, tis, f. Klarheit, Deutlichkeit. *Syn.* Evidentia.

Perspicuus, a, um, sichtlich, klar, deutlich. Clarus, evidens, apertus, manifestus, minime dubius. *Phras. Doctrina haec non satis est perspicua*, diese Lehre ist nicht klar genug. Res istae non ita sunt in medio positae, sed a vulgi sensu intelligentiaque disjunctae. Doctrina paullo magis est recondita et puerili ingenio non satis aequa; abhorrent ita ab adolescentum intelligentia, neque satis sunt obvia. V. *Obscurus. Usus.* Hoc perspicuum est; constatque inter omnes. Rem suspiciosam, perspicuam facere. Ivit ad perspicuam mortem. V. *Evidens*.

Persto, as, stiti, stitum, are, beharren. *Syn.* Persisto, persevero. *Usus.* Perstat in sententia, in consilio. V. *Duro*.

Perstrepo, is, ui, itum, ere, *ein großes Geräusch machen.

Perstringo, is, strinxi, strictum, ere, fest binden, obenhin etwas berühren. Vincio, percurro, leviter tango, stri-

Digitized by Google

etim attingo, breviter, strictimque dico, delibo, non longius persequor. *Adv.* Breviter, celeriter, leviter, impune, perquam breviter. *Usus.* 1. In animo est, transire celeriter, breviter, perstringere rem unumquamque. 2. *Carpo, pungo, reprehendo*, tadeln, durchlassen. Summa libertate, verbis asperioribus, nec sine contumelia aliquem perstringere. 3. *Obcaeco*, verblenden. Voluntas rationi inimica mentis oculos perstringit. Dignitas mea et splendor perstringit aciem oculorum tuorum. 4. *Sulco*, ackern. Terram aratro perstringere. V. *Reprehendo.*

Persuadeo, es, si, sum, ere, überreden, bereden. *Syn.* Fidem facio; probo, ad credendum duco. *Adv.* Penitus, prorsus, plane, temere quidquam. *Phras.* 1. *Philosophiae studium mihi persuasisti*, du hast mich beredet, daß ich die Philosophie höre. Tuo suasu et instinctu; te auctore, duce et consuasore adductus ad Philosophiam me contuli; tuis consiliis ac hortatibus animum ad Philosophiae studium adjunxi, adjeci, applicui; tuae vis orationis animum meum ab omni alia cogitatione ad Philosophiae studium traduxit; illa ex intimis animis illum philosophiae horrorem evellit. In Academiam me totum compulisti. 2. *Non possunt mihi persuadere, ut hominem alloquar*, ich kann mich nicht dazu bewegen, daß ich den Menschen anrede. Inducere animum non possum; adduci non possum; in animum inducere non possum; imperare mihi non possum; impetrare a me non possum; inferre vim animo eam non possum, ut cum illo sermonem jungam; ut vultum ejus subeam, sermonemque conferam, neque adduci mea sponte, neque ulla impelli, perpelli ratione possum. 3. *Suam sententiam nunquam mihi persuadebit*, er wird mich niemahls bereden können, daß ich seiner Meinung beyfalle. In suam sententiam nunquam me adducet, perducet; sibi, ut assentiar, nunquam me adducet; hujus persuasu et induetu ad aliam sententiam nunquam deducar; in istam sententiam nunquam me trahet, flectet; de mea sententia nunquam me deducet. V. *Moveo, induco. Usus.* Persuasum sit omnibus. Persuasus est animus auditorum. De paupertate nunquam persuadebis.

Persuasio, onis, f. gefaßte Meinung, Beredung. *Syn.* Persuasus. *Usus.* Dicere apposite ad persuasionem.

Persuasus, us, m. [illegible] *Syn.* Persuasio.

Persulto, as, avi, atum [illegible] gen, ſtreifen. *Usus.* Memo[illegible] hostis ipsorum agrum pers[illegible]

Pertaedet, pertaesum [illegible] ßen. *Usus.* Pertaesum est lev[illegible] corum.

Pertaesus, a, um, *überd[illegible] *Usus.* Pertaesus sum sermonis, *vel* [illegible] monem.

Pertendo, is, tendi, tentum, [illegible] tensum, ere, ausstrecken, ausdehnen. *Syn.* Contendo. V. *Contendo.*

Pertento, as, avi, atum, are, [illegible] forschen, durchsuchen. *Syn.* Tento, expl[illegible] ro, attento. V. *Tento, periclitor.*

Perterebro, as, avi, atum, are [illegible] durchbohren. *Syn.* Exterebro, perforo.

Perterrefacio, is, feci, factum [illegible] ere, schrecken. *Syn.* Perterreo. V. *Terre[illegible]*

Perterreo, es, ui, itum, ere, [illegible] schrecken, einen Schrecken einjagen. *Syn.* Terreo, conterreo, exterreo, perterr[illegible] facio, exanimo, metum affero, obstupe[illegible] facio. *Adv.* Vehementius, subito. *Usus.* Vultu alicujus perterreri. V. *Terreo.*

Pertexo, is, xui, xtum, ere, [illegible] weben, ausmachen. *Syn.* Perficio. *Adv.* Graviter, valde, graviter. *Usus.* Perte[illegible] modo, quod exorsus es.

Pertica, ae, f. Stange, Latte.

Pertimesco, is, timui, ere, [illegible] fürchten. *Syn.* Perhorresco. *Adv.* Gravi[illegible] ter, magnopere, non mediocriter, vehe[illegible] mentius invidiam, incredibiliter. *Usus.* Pertimescere de honore et fama. V. *Timeo.*

Pertinacia, ae, f. Hartnäckigkeit, Halsstärrigkeit. *Syn.* Pervicacia, obst[illegible] natio. *Epi.* Nefaria, perseverantiae fi[illegible] tima. *Usus.* Nec pertinacia, nec cu[illegible] iracundia disputari recte potest. Liber[illegible] tas non in pertinacia, sed moderation[illegible] sita est. V. *Obstinatio.*

Pertinaciter, halsstärrig. *Syn.* Cum pertinacia, parva animi contention[illegible] *Usus.* Pertinaciter illi infensus est.

Pertinax, acis, *g. o.* hartnäck[illegible] halsstärrig. *Syn.* Obstinatus, obfirmat[illegible] pervicax. *Adv.* Valde. *Phras.* *Pertin[illegible] est in sententia*, er bleibt hartnäckig [illegible] seiner Meinung. Ille, ut praeceps fort[illegible] ingenium, pertinaciter adversus ista te[illegible] dit; prava animi contentione provect[illegible] negat sibi integrum de sententia decedere[illegible] obstinato unus animo resistit; contum[illegible] ille, et ad repugnandum obstinatus p[illegible] stat in sententia; pervicacis ad omni[illegible] quae agitat, animi; nimiumque sui [illegible]

Digitized by Google

ententiae est; obstinatione qua-
entiae cum aliis pugnaciter cer-
ntentia deduci nullius persuasu,
tu potest. V. *Obstinatus. Usus.*
enis, non pertinax.

tineo, es, ui, ere, an etwas
, erstrecken, betreffen. *Syn.* Perma-
permeo, penetro. *Adv.* Magnopere
cendum, omnino nihil ad se, nunc
rte, publice ad civitatem, valde ad rem,
hementer. *Usus.* Vis coelestium corpo-
m ad plantas pertinet. Vis per totum
rpus pertinens. Nervi toto corpore per-
entes. Deus pertinens per omnes na-
ras, per terras, per mare. Romani Im-
rii ditio ad Rhenum pertinet. Silva per-
et a flumine ad summas Alpes. Ad
ontes usque ea planities pertinet, sich
strecken. *Vulgo pertingit.*

Pertinet, uit, ere, angehen. *Syn.*
tinet, spectat, attingit; partes meae
nt, officium hoc praecipue meum est.
hras. Hoc ad me non pertinet, dieses
ht mich nicht an. Mea causa nihil eo
cta contingitur; ejus rei culpa aut in-
mia me non attingit. Nihil istud ad me;
ea res hic non agitur, mihi isthic ne-
ue seritur neque metitur. *Usus.* Intel-
gere, quo quidvis pertineat. Summa
luc pertinet, ut sciatis. Ea opinio eodem
ertinet, recidit, revolvitur, diese Mei-
nung gehört eben dahin. Pertinet hoc non
odo ad dignitatem, sed ad salutem,
a liegt nicht allein meine Ehre, sondern
ich das Leben daran. Hoc ad me perti-
et, das geht mich an. V. *Attinet*, *mu-
us*, *officium.*

Pertractatio, onis, f. Abhandlung,
as Durchlesen. *Syn.* Usus, evolutio.
Epi. Multa rerum publicarum. *Usus.*
Multarum rerum pertractione multa di-
cimus. Diligens poëtarum pertractatio.

Pertracto, as, avi, atum, are, ab-
handeln, berühren. *Syn.* Tracto, verso,
pervolvo. *Adv.* Diligenter narrationem,
nollius, penitus. *Usus.* Orator sensus
nentesque hominum pertractare debet.
Gesti negotii rationem diligenter et saepe
ertractare. V. *Tracto.*

Pertundo, is, tudi, tusum, ere,
durchstoßen. *Usus.* Cave, nequis crume-
nam pertundat.

Perturbate, unordentlich. *Syn.*
Confuse.

Perturbatio, onis, f. Zerrüttung,
Bestürzung. *Syn.* Motus animi turbidus,
affectio animi, confusio, fluctuatio ani-
morum.)(*Serenitas*, *consilium*, *judi-
ciam. Epi.* Brevis animi, diuturna, foeda,
gravis aegritudinis, magna animi, opina-
bilis, tanta, vehementior, vitiosa, uni-
versa, voluntaria. Perturbationes coele-
stes, et maritimae et terrenae, hilariores,
magnae animi, moderatae, naturales,
rationis expertes, novae, pestiferae, ta-
bificae mentis, vitiosae, voluntariae.
Phras. 1. *Perturbationes animi compe-
scendae sunt*, die unordentlichen Gemüthsbe-
regungen muß man bezähmen. Opera danda,
ut mens turbido animi motu semper va-
cet; ne condolescat, concupiscat, exti-
mescat, efferatur laetitia, ne voluptate,
libidine, metu, aut quavis alia animi
aegrotatione jactetur; absint tabificae
mentis perturbationes, motus turbulenti,
jactationesque animorum incitatae et im-
petu inconsiderato elatae, rationem om-
nem repellentes. Sit animus vacuus, li-
ber, solutus a gravibus illis concitationi-
bus, tam inter se dissentientibus atque
distractis. Fragendi sunt, ac comprimen-
di motus illi turbidi irae, cupiditatis etc.
contrarii inimicique rationis. Fervor ille
concitatioque animi, ac commotio, motus
denique omnes rationi non obtemperan-
tes coërcendi ac reprimendi. V. *Motus.*
2. *Magna est perturbatio temporum
rerumque*, es ist eine große Verwirrung
aller Sachen. Impeditissima sunt reipu-
blicae tempora; omnia sunt tumultus,
timoris, fugae plena; omnia divina hu-
manaque jura permiscentur; magno in
motu temporum, magna conversione re-
rum, magna confusione et perturbatione
versamur. Quis est, qui non misceat in
republica aliquid? qui has temporum in-
clinationes suis consiliis opportunas non
ad patriae perniciem convertat. *Usus.* 1.
Perturbationes sunt turbidi animorum
motus, aversi a ratione, inimici mentis,
vitaeque tranquillae. Nulli perturbationi
animi aut fortunae succumbere. Caven-
dum, ne in perturbationes exanimatio-
nesque incidamus. In maxima perturba-
tione sum, versor, jaceo. Magna pertur-
batione commotus sum. Impetu quodam
animi et perturbatione potius quam con-
silio regi, incitari. Sapiens omni pertur-
batione vacat. *Confusio*, Verwirrung.
Quid est tumultus, nisi perturbatio rei-
publicae. V. *Turbidus.*

Perturbatrix, icis, s. Verwirrerinn.

Perturbo, as, avi, atum, are, ver-
wirren, stören, beunruhigen. *Syn.* Tur-
bo, perturbationem affero, concito; mi-
sceo, permisceo, confundo. *Adv.* valde,
vehementius. *Phras. Perturbatus est
animo*, er ist in seinem Gemüthe ganz ver-
wirrt. Confusus ex recenti morsu animi,
nec lingua, nec mente consistit. Metu

Digitized by Google

luctuque alienatus animus perturbatione succumbit; in maxima perturbatione est, versatur, jacet. V. *Turbidus*. *Usus*. Non me clamor tuus iste commovet aut perturbat. Civitas seditionibus perturbata. Perturbato ordine aetatum, *seu* confuso. V. *Turbo*.

Pervado, is, vasi, ere, durchgehen. *Syn*. Pervenio, permano. *Usus*. Nequid in aures, quod noceat, possit pervadere. Rumor, fama, clamor urbem, *vel* per urbem pervasit. Incendium per sata, tempestas per vineta pervasit. Ea opinio, is pavor omnium animos pervadit. Quaqua iter faceret, calamitas quaedam pervadere videbatur.

Pervagatus, a, um, ausgebreitet, bekannt. *Syn*. Divulgatus, pervulgatus, vulgaris. *Usus*. In re tam clara, tam testata, tam illustri et pervagata. Vulgare, quotidianum, pervagatum. Res est notissima et pervagata. V. *Notus*, *Rumor*.

Pervagor, aris, atus sum, ari, durchwandern. *Syn*. Erro. *Adv*. Similiter, longe et late. *Usus*. Laetitiae, timores animos hominum pervagantur. V. *Vagor*.

Perveho, is, vexi, ctum, ere, hinführen. *Syn*. Perduco, eveho. V. *Veho*.

Pervello, is, ere, rupfen. *Syn*. Vello, vellico.

Pervenio, is, ni, ventum, ire, hinkommen, gelangen. *Syn*. Devenio; pertineo, mano, permano, perducor, accedo. *Adv*. Commodius ad exitum, gradatim, matare, occulte ad, ocyus ad suum, penitus in disputationem, proclivius in laudem, spisse, tum, tardius ad fructum laborum, volubiliter ad extremum. *Usus*. Non potui, quo, contendebam, pervenire. Jacta in me convitia ad animum meum non pervenerunt. Sensus rei ad omnes non pertinuit, pervenit. Ad paucos licentia, culpa, infamia, poena, pecunia pervenit. Virtus sine fortunae praesidiis, labore et constantia, quo vult, pervenit. In laudem, ad exitum, ad fructum laborum pervenit. V. *Venio*.

Perverse, verkehrt, boshaft. *Syn*. Praepostere, perperam. *Usus*. Perverse beneficio, re aliqua abuti.

Perversitas, tis, f. Bosheit. *Syn*. Pravitas, improbitas. *Epi*. Incredibilis hominum, magna, summa opinionum, tanta. *Usus*. Est incredibilis hominum perversitas, improbitas, amentia. Summa opinionem perversitas. V. *Malitia*.

Perversus, a, um, verkehrt, boshaft. *Syn*. Pravus, improbus, praeposterus. *Usus*. Strabonum perversi oculi. Perversa sapientia. Ludi contaminati, perversi, deformati. V. *Malus*, *improbus*, *pravus*.

Perverto, is, ti, sum, ere, verkehren, umkehren. *Syn*. Inverto, subverto. *Usus*. Jura omnia divina et humana labefactare et pervertere. Omnia rapinis, incendiis; sacra inexpiabili scelere pervertere. Nunquam illo me opprimet consilio, nunquam artificio pervertet.

Pervestigatio, onis, f. Nachforschung, Durchsuchung. *Syn*. Inquisitio. *Epi*. Diligentissima.

Pervestigo, as, avi, atum, are, nachforschen, durchsuchen. *Syn*. Invenio, reperio. V. *Quaero*.

Pervicacia, ae, f. Hartnäckigkeit, Beharrung. *Syn*. Pertinacia.

Pervicax, acis, *g. o.* hartnäckig, halsstärrig. *Syn*. Durus, contentiosus, nulli cedens, contumax. V. *Pertinax*, *obstinatus*.

Pervideo, es, di, sum, ere, durchsehen. *Syn*. Video. *Adv*. Penitus.

Pervigilatio, onis, f. das lange Wachen. *Syn*. Vigilia. *Epi*. Nocturna.

Pervigilo, as, avi, atum, are, durchwachen. *Syn*. Pernocto. V. *Vigilo*.

Pervinco, is, vici, victum, ere, behaupten, überwinden. *Syn*. Vinco.

Pervius, a, um, durchgängig, offen. *Syn*. Apertus.

Perungo, is, xi, ctum, ere, schmieren, salben. *Syn*. Ungo.

Pervolo, as, avi, atum, are, durchfliegen. *Adv*. Velocius. *Usus*. Una hora sex passuum millia pervolavit.

Pervolvo, is, volvi, utum, ere, durchblättern, durchgehen, wälzen. *Syn*. Verso. V. *Lego*.

Pervoluto, as, avi, atum, are, wälzen, durchblättern. *Syn*. Pertracto, evolvo, voluto. V. *Lego*.

Peruro, is, ussi, ustum, ere, durchbrennen. *Usus*. Hominem perustum gloria magis, magisque incendere, einen Ruhmsüchtigen noch mehr anspornen.

Pervulgatus, a, um, sehr gemein, bekannt. *Syn*. Jactatus, pervagatus, vulgaris. *Usus*. Clarum, notum apud omnes, testatum, pervulgatum est. V. *Notus*.

Pervulgo, as, avi, atum, are, ruchbar, bekannt machen. *Syn*. Divulgo. *Usus*. Librum pervulgare, edere. Mulier, quae se omnibus pervulgat.

Pes, dis, m. Fuß. R. *a* πέζ, πόδος. *Epi*. Dexter, sinister, extremus. Pedes contaminati, durissimi, extremi, heroici, liberiores, medii, minuti, rudes, posteriores, primi et postremi. *Usus*. Pedi-

Digitized by Google

ws iter facere, conficere, ingredi, ire, everti, venire, zu Fuß reisen. Pedibus nereri, stipendia facere, zu Fuß im Kriege dienen. Ad pedes desilire, se dare, vom Pferde herab springen. Ad pedes alicujus supplicem accedere, jacere, volutari, se abjicere, projicere, sternere, zu Füßen fallen. Pedibus flumen transmittere, durchwaten. Pedem conferre ac propius accedere, näher hinzu treten. Pedem referre, zurück weichen. Pedem in alieno solo ponere, ein fremdes Erdreich betreten. Trahantur per me pedibus ista, schleppen. Pede terram percutere, supplodere, mit den Füßen stampfen. Ex pedibus laborare, fußschmerzen haben. Pedum officio carere, lahm seyn. Pedem in Italia nullum video, qui non sit in illius potestate, es ist kein Fuß breites Erdreich in ganz Italien, das nicht sein wäre. Pedem a te discessi nunquam, ich bin keinen Tritt von dir gewichen. Hoc negotium, haec oratio nec caput, nec pedes habet, diese Sache hat weder Hände noch Füße.

Pessulus, i, m. Riegel. *Usus.* Foribus obdere pessulum.

Pessumdo, as, dedi, datum, are, zu Grunde richten, verderben. *Syn.* Prostero, conculco. V. *Perdo, destruo, everto.*

Pestifer, a, um, verderblich, schädlich. *Syn.* Perniciosus.)(*Salutaris. Usus.* Vita pestiferis, nocentibus, funestis rebus refugere.

Pestifere, schädlich, verderblich. *Syn.* Perniciose.

Pestilens, tis, *g. o.* schädlich, tödtlich. *Syn.* Pestifer.)(*Salubris. Usus.* Locus pestilens, coeloque calamitosus. Annus pestilentissimus.

Pestilentia, ae, f. Pestilenz, tödtliche Seuche.)(*Salubritas. Phras. Pestilentia tum gravissime saeviebat*, es war dazumahl eine große Pest. Grave tempus, annusque pestilens erat urbi, agrisque; pestilentia gravissime laboratum erat; annus erat gravissimus ac pestilentissimus; annus erat foedus intemperie coeli, maximeque pestifer; saeviebat tum pestilentiae vis maxime; gravis eo anno inciderat pestilentia; multiplici clade foedatus erat annus, urbem, agrosque urente pestilentia, ex orta pestilentia foeda homini, foeda pecori; contagio vulgabat morbos, urbs assiduis exhausta funeribus, multae et clarae lugubres domus; urbs tota gravi pestilentia conflictabatur; flagrabat pestilentia urbs tota; annum illum pestilentia infamem mors multorum fecerat, vis pestilentiae ingens urbem depasta, depopulata erat; multos eo anno mortales pestilentia absumpsit, consumpsit. *Usus.* Abiit de loco pestilentia, sed me non attigit. Ager propter pestilentiam vastus, atque desertus.

Pestis, is, f, allgemeines Verderben, Pest, Seuche. *Syn.* Pernicies. *Epi.* Adulta, calamitosa, capitalis, communis, detestabilis, funesta reipubl. immanis, importuna, magna, mala, miserrima, nefaria, perniciosa, praesens, tetra, horribilis et infesta. Pestes anxiae, naturales, nefariae, publicae sociorum, reliquae. *Usus.* Nulla tam detestabilis pestis est, quae non homine ab homine nascatur. Pestem alicui ac perniciem machinari, afferre, importare, einen ins Verderben stürzen. Pestem a republica depellere, avertere, das Unheil von dem gemeinen Wesen abwenden. Pestem eam civitatis comprimere, reprimere, exsecare, exstinguere, dieses allgemeine Unheil bey Zeiten dämpfen. Pestis ac pernicies civitatis; funesta reipublicae pestis; illa furia ac pestis patriae, lasterhafte Bürger. Pestes hominum laude aliena dolentium, heillose Leute, die nur das Lob Anderer betrübt macht.

Petasatus, a, um, der einen Hut mit breitem Rande hat. *Syn.* Petaso tectus.

Petasus, i, m. *Reisehut. *Syn.* Latus pileus, capitis tegmen.

Petitio, onis, f. Bitte, Gesuch. *Syn.* Rogatio, rogatus, preces. *Epi.* Aliena, augusta, apta, extraordinaria, integra, plena pompae, illustris, splendida, popularis, tota. *Usus.* 1. Petitionem consulatus adornare. Petitionem alicujus oppugnare. 2. *Percussio, ictus, conjectio teli.* Angriff. Has petitiones ita conjectas, ut vitari non posse viderentur, parva corporis declinatione effugi, elusi.

Petitor, oris, m. Kläger. *Syn.* Actor, ambiens. *Epi.* Bonus. *Usus.* Personam petitoris suscipere, accusatoris deponere.

Peto, is, ivi, itum, ere, begehren, bitten, ersuchen, erlangen. R. *a πόθεω, desidero. Syn.* Posco, postulo, contendo, exposco, flagito, imploro. *Adv.* Aeque, aliunde copiam dicendi, alte prooemium, altius, initium, rei, amantissime, aperte exercitum, assidue, diligenter, audacter, blandius, breviter, contra, deinceps magistratum, diligentius quid, etiam atque etiam, majorem in modum peto et contendo. Jam pridem, imprudenter, magnopere, maximo opere, necessario, negligenter aedilitatem, nominatim tribunatum, ordinatim honores, paullo quidem post, perspicue pacem, proxime consilium, prudentissime, similiter, quid,

Digitized by Google

summopere sapientiam, tamdiu nihil, valde, vehementer. *Usus.* 1. Singulari studio, majorem in modum a me petebat. A Philosophia consolationem peto. Veniam, honorem petere. 2. *Appeto*, *invado*, angreifen, anfallen. Contumeliis, lapidibus, fraude, insidiis petere. Jugulum, sanguinem, vitam alicujus petere. 3. *Quaero*, suchen. Fugam petere. Fuga salutum petere. 4. *Aliquo proficisci*, wohin reisen. Romam petere. Loca calidiora petere. V. *Rogo*.

Petra, ae, f. *Felsen. R. *a πέτρα*. *Syn.* Rupes.

Petulans, tis, *g. o.* muthwillig, leichtfertig, ausgelassen. *Syn.* Protervus, audax. *Adv.* Effuse. *Phras. Nihil illo juvene petulantius*, dieser Jüngling ist überaus frech und unverschämt. Nihil immodestius, aut minus ingenuum, temerarii ac procacis adolescentis furor et protervitas frangi satis non potest. Effrenata juvenis licentia in gyrum rationis duci non potest; non minis, non blanditiis ad officium redigi se patitur. *Usus.* Petulans et furiosum dicendi genus. Jocus illiberalis, petulans, obscoenus. Homo petulans et plane insanus. V. *Audax*.

Petulanter, muthwillig, frech. *Syn.* Licenter. *Usus.* Petulanter in aliquem invehi.

Petulantia, ae, f. Muthwillen, Frechheit, Leichtfertigkeit. *Syn.* Procacitas, protervitas.)(*Modestia*, *pudor*. *Epi.* Aperta, tolerabilis, inimicissima. *Usus.* Hinc pudor pugnat, inde petulantia et furor. In petulantiam incidere. Petulantiam alicujus frangere.

Petulcus, a, um, muthwillig, geil, stößig. *Syn.* Lascivus.

Phalanx, gis, f. *ein Haufe von 8000 Fußknechten. *Syn.* Agmen militare Macedonicum.

Phalerae, arum, f. Pferdeschmuck. *Syn.* Equorum ornamenta. *Epi.* Nobiles.

Phaleratus, a, um, geschmückt. *Syn.* Phaleris ornatus.

Phantasia, ae, f. Einbildungskraft. *Usus.* Ex impulsione extrinsecus oblata, quam phantasiam vocamus.

Pharetra, ae, f. *Köcher.

Pharmacopola, ae, m. Apotheker. *Syn.* Unguentarius. *Epi.* Circumforaneus.

Phaselus, i, m. kleines Schiff. *Syn.* Myoparo.

Philologia, ae, f. Liebe der freyen Künste, besonders der Sprachen. *Syn.* Studium, *vel* amor sermonis.

Philologus, i, m. Liebhaber der Künste und Sprachen. *Usus.* Homines nobiles, sed nullo modo Philologi.

Philosophia, ae, f. Weltweisheit. Liebe zur Weisheit. *Syn.* Studium, *vel* amor sapientiae. *Epi.* Acutior, antiqua, antiquissima, nobilissimaque ars vitae, commentatio mortis, cultura animi, frugifera, et fructuosa, intima, magna, media, medicina animi, molesta, orba, patria et avita, referta, quaedem procreatrix et quasi parens laudatarum artium, praepotens et gloriosa, similis alicujus, tota, vera, vera et antiqua, verissima, elegans, vetus, universa. *Phras.* 1. *Velim*, *philosophiae studeas*, ich wollte gern, daß du die Philosophie studiertest. Velim ad Philosophiam animum adjungas; studium tuum applices; te conferas; philosophiae operam des; studium dices. Velim, rerum humanarum, atque etiam divinarum cognitionem studiose colas; toto pectore complectaris. Velim, te ad ejus studium scientiae adjungas, unde nascitur, atque alitur moderatio vitae; unde omnis ordo ac tota recte vivendi ratio manat. Tui velim juris, ac honestatis omnis parentem philosophiam, quanto poteris studio complectare. Tu velim omnes animi vires ad sapientiae studium conferas. 2. *Philosophia utilissima ad res humanas scientia*, die Weltweisheit ist eine dem menschlichen Geschlechte über die Maßen ersprießliche Wissenschaft. Philosophia omnium mater artium, donum et inventum Deorum; laudandarum omnium artium parens et procreatrix; ars vitae, mater omnium bene factorum ac dictorum; medicina animi, cultura animi, quae vitia extrahit radicitus; officii et bene vivendi disciplina; commentatio mortis, miseriarum portus, quo bono nullum optabilius, neque praestantius datum est hominibus Deorum munere et concessu. *Usus.* Triplex philosophia Platonis: Moralis, physica, dialectica. Studium sapientiae, quae philosophia dicitur.

Philosophicus, a, um, zur Weltweisheit gehörig.

Philosophor, aris, atus sum, ari, der Weltweisheit sich ergeben. *Syn.* Philosophiam colo. *Adv.* Ad extremum, omnino. *Usus.* Admirabili quodam ad philosophandum studio concitatus.

Philosophus, i, m. Weltweiser. Philosoph. *Syn.* Naturae interpres, philosophiae sectator, sapientiae studium professus. *Epi.* Elegantissimus omnium et eruditissimus, gravissimus, non ignobilis, imperiosus, magnus, mollis et

Digitized by Google

, enervatus, nobilissimus et , prudentissimus, optimus, s et acutissimus omnium, praes, severus, gravis, summus, absoluti et perfecti, antiqui rerum, non fabularum, non con- , sed claris et acuti, minime endi, discrepantes, vulgo impe- et similes imperitorum, non inepti, me mali, innumerabiles, satis acuti, uti, nobilissimi longe, atque princi- , perfecti, plebeji, praestantissimi, erstitiosi et pene fanatici, veteres, aptuarii. *Usus.* Inventa philosopho- . Philosophus is est, qui omnium m divinarum, et humanarum causam, aramque nocsit, omnem bene viven- ationem tenet, ac persequitur.

'hysica, ae, f. Naturkunde. *Syn.* plicatio naturae; investigatio naturae.

'hysica, orum, n. Bücher, die von natürlichen Dingen handeln. *Syn.* Res urales.

'hysice, natürlicher Weise. *Syn.* ste, physicorum more.

'hysicus, i, m. Naturkündiger. *Syn.* culator venatorque naturae, qui se investigationem naturae totum contu- *Epi.* Politior, obscurus.

'hysiognomus, i, m. Wahrsager der äußerlichen Gestalt. *Usus.* Phy- gnomus profitetur, se hominum mores, urasque ex corpore, oculis, fronte, tu pernoscere.

'hysiologia, ae, f. Abhandlung Natur. *Syn.* Naturae ratio. *Epi.* Tota.

'iacularis, e, *zum Versöhnen dien- *Syn.* Quod ad expiandum peccatum tinet. *Usus.* Sacrificia piacularia. Ego- ob tuam stultitiam piacularis fiam?

'iaculum, i, n. Söhnopfer, Buße, nde. *Usus.* Poreo piaculum pati. Pia- um committere. Aliquos alienae irae cula dedere, dem Zorne aufopfern.

'ictor, oris, m. Mahler. *Epi.* Sum- , malus. *Usus.* Protogenes perfectus tor. V. *Pingo.*

'ictura, ae, f. Gemählde. *Syn.* Ta- . *Epi.* Antiquissima, non egregia, istate evanescens, nobilis, placidis- , textilis, vetus. Picturae egregiae, ae, veteres. *Usus.* In picturis alios ida, inculta, abdita, opaca; alios da, laeta, collustrata delectant.

'ie, fromm, gottesfürchtig. *Syn.* Re- se, sancte.)(*Scelerate. Usus.* Me- iam mei pie, inviolateque servato.

'ietas, tis, f. Gottesfurcht, Frömmigkeit. *Epi.* Clara et in omnibus grata, memorabilis, divina, eximia, immunis, incredibilis, insignis, jucunda, magna, mira, nimia, par, praesens, singularis, summa, tacita. *Usus.* Pietas est justitia erga Deum et parentes. Pietas est, per quam sanguine conjunctis officium et diligens tribuitur cultus. Pietas, Sanctitas, Religio. Vir summa pietate. Pietate praestare alteri. Pietate pectora omnium imbuit. Vultu saepe laeditur pietas. Pietas fundamentum omnium virtutum, Deum placatum efficit. Gravissimum ac sanctissimum pietatis nomen.

Piger, ra, rum, faul, träg, nachläßig. *Syn.* Segnis ad aliquid agentium. *Phras. Pigerrimus est*, er ist über die Maßen faul. Nihil illo homine pigrius, nihil remissius; inertissimae segnitiae homo. Somni plenus, cessator, natura socors et negligens; ventri deditus et somno; bonum otium socordia atque desidia conterit; mollitia diffluit ac inertia; otio hebescit et languet; cessator ignavissimus, et qui metu laboris obtorpescat; languori deditus et desidiae; in socordiam effusus; is est, in cujus vultu pigritia, desperatioque meliorum emineat, atque adeo anima ipsa esse oneri videatur; deses est, ac ignavus, et qui operi ac negotio indormire facile soleat; desidem otio dimittit animum; ignaviae se dedit; languori se totum dat, dedit; fugiens laboris, in otio consenescit; otio ac ignavia marcescit; pigritia tabescit. V. *Otium. Usus.* Ad litteras scribendas pigerrimus.

Piget, uit, verdrießen. *Syn.* Taedet, poenitet. *Usus.* Me non solum piget stultitiae tuae, sed etiam pudet. Inductus ad pigendum. V. *Taedet, poenitet.*

Pigmentarius, us, m. Farbenhändler.

Pigmentum, i, n. Farben, Zierath. *Syn.* Fucus, color, ornatus. *Usus.* Sententiae sine fuco et pigmento puerili. Pigmentum aspergere. V. *Fucus.*

Pignerator, oris, m. ein Pfänder.

Pigneror, aris, atus sum, ari, verpfänden. *Syn.* Pignus aufero, fiduciam accipio. *Usus.* Mars fortissimum quemque ex acie pignerari solet.

Pignus, oris, n. Pfand. R. *a* πηγνύω, *confirmo. Syn.* Fiducia, hypotheca; obses. *Epi.* Magna et multa. *Phras.* 1. *Librum pro pignore do*, ich gebe das Buch zu Pfande. Pignus do librum hunc; pro pignore trado; pignori do, pono, oppono, oppignero. 2. *Pignus accipio*, zum Pfande nehmen. Pignus capio librum; pignus aufero, accipio; fiduciam capio;

Digitized by Google

vadem, praedemque habeo virtutem re rum, quas gessistis; pigneror librum eto. *Usus.* Pignora caedere. Pignoribus cogere. Multis magnisque pignoribus me sibi obligatum tenet.

Pigritia, ae, f. Faulheit, Trägheit. *Syn.* Ignavia, inertia, negligentia. *Usus.* Pigritia metus est consequentis laboris. Pigritiae se dedere. Pigritia tabescere. V. *Ignavia, otium, piger, negligentia.*

Pigror, aris, atus. sum, ari, faul und verdrossen seyn. *Syn.* Gravo. *Usus.* Scribere ne pigreris.

Pila, ae, f. Ball. *Usus.* Pila, tali, tesserae. Pila ludere; pilam retorquere.

Pilentum, i, n. *Kutsche. *Vehiculi genus.*

Pileus, i, m. *Hut. R. *a* πίλος. *Syn.* Tegmen capitis. *Usus.* Servi ad pileum, *seu libertatem*, vocati.

Pilosus, a, um, rauh, haarig.

Pilum, i, n. *Wurfspieß, *genus teli.* *Usus.* Sparorum, pilorumque multitudo.

Pilus, i, m. Haar. *Usus.* Vallo pilorum munitae palpebrae.

Pingo, is, xi, pictum, ere, mahlen. *Syn.* Pictura exprimo. *Adv.* Bene, egregie, varie locum, praeclare, pulcherrime. *Phras.* 1. *Apelles Veneris caput elegantissime pinxit*, Apelles hat das Haupt der Venus überaus schön gemahlet. Singulari expressit, atque exornavit artificio, politissima arte perfecit; coloribus illustravit, effinxit, adumbravit. 2. *Pingendi artifex erat egregius*, er war ein trefflicher Mahler. Pictor erat egregius; pingendi arte praestantissimus; penicillo nihil non imitabatur felicissime; naturam ipsam non modo adaequare, sed etiam superare pingendi artificio videbatur. In adumbranda cujuscumque rei specie et forma nemini secundus erat. 3. *Hominem ad vivum depinxit*, er hat diesen Menschen recht nach dem Leben abgemahlet. Veri ac spirantis vultus speciem effinxit, expressit; ex vero vultum hominis reddidit; imaginem dedit ad nativi oris formam mirifice expressam; effigiem ad germanam oris speciem felicissime expressit. *Usus.* Britanniam pingam tuis coloribus, meo penicillo.

Pinguis, e, fett, fest. *Syn.* Opimus, crassus; rudis. *Phras.* *Pinguis est*, er ist fett. Habitus corporis illi opimus est; is est, cui sagina feliciter cesserit; vasta homini corporis obesi moles, parque abdomini inexpleto. *Usus.* Thebis crassum coelum, itaque Thebani pingues et valentes. Pingui Minerva.

Pinna, ae, f. [illegible] na. *Epi.* Patula.

Pinnatus, a, um, [illegible] Federn hat. *Syn.* Pennatus, [illegible]

Pinso, is, ui, pistum, [illegible] ten, stoßen, backen.

Pio, as, avi, atum, are. verso[illegible] *Syn.* Expio. *Usus.* Ostenta piare. *Expio.*

Pirata, ae, m. Seeräuber. *Syn.* Pr[illegible] do, latrociniis maritimis infamis; q[illegible] piraticam facit; praedas maritim[illegible] agit; maritimis excursionibus litto[illegible] populatur; piraticam exercet; gens [illegible] vigiorum spoliis quaestuosa, *pirata* *Epi.* Barbarus, conscleratus, nefari[illegible] nobilissimus. *Usus.* Pirata non est perduellium numero definitus, sed co[illegible] munis hostis omnium.

Piratica, ae, f. Seeräuberey. *Us* Necessitate coactus piraticam fecit.

Piraticus, a, um, seerä[illegible] risch.

Piscator, oris, m. Fischer.

Piscatorius, a, um, * fischeri[illegible] *Usus.* Navis piscatoria.

Piscatus, us, m. Fischfang. *Us* Hic piscatus mihi lepide evenit.

Piscina, ae, f. Fischteich. *Usus.* [illegible] scina publica.

Piscinarius, a, um, der [illegible] Fischteiche hat. *Syn.* Qui piscinis de[illegible] ctatur.

Piscis, is, m. Fisch. *Epi.* Squa[illegible] mosi. *Usus.* Pisces hamo capiuntu[illegible] Quot genera, quam disparia piscium[illegible] partim submersorum, partim fluit[illegible] tium, partim ad saxa nativis testis i[illegible] haerentium.

Piscor, aris, atus sum, ari, fisch[illegible] *Syn.* Piscatu me oblecto.

Pisculentus, a, um, * fi[illegible] reich.

Pistor, oris, m. Bäcker. *Syn.* Q[illegible] panes conficit.

Pistrinum, i, n. Stampfmühle. *Sy* Locus, ubi frumentum tunditur m[illegible] versatili. *Usus.* Aliquem in pistrin[illegible] contrudere, compingere, dare, dedere tradere.

Pituita, ae, f. schleimiges Wa[illegible] im Geblüte, Rotz. *Usus.* Cum pituita, [illegible] bilis redundat in corpore.

Pituitosus, a, um, rotzig, [illegible] Schleim, schleimig. ✕ *Exsiccatus, aridi* *Usus.* In aliis locis sunt homines pit[illegible] tosi et quasi redundantes, in aliis a[illegible] di atque exsiccati.

Pius, a, um, gottesfürchtig. *Syn.* Q[illegible] pietatem colit, religiosus. *Phras.* A[illegible]

Digitized by Google

[illegible] es, du bist nicht genug gottes-[illegible]. Sunt qui pietatem in te desi-[illegible]majorem; non eam pietatem, [illegible]em, quae Deo debetur, prae-[illegible]minus religiose, quam conveniat, [illegible] operam das; abest a te pietatis [illegible]dor, quem divini cultus ratio a [illegible] postulat; parum pie in iis ver-[illegible], quae ad religiosum Numinis cul-[illegible] pertinent. V. *Probus*, *religiosus*, [illegible]*tus*. *Usus*. Ne pius quidem sine sce-[illegible] esse potuit Orestus.

Pix, icis, f. * Pech. *Epi.* Li-[illegible]ida.

Placabilis, e, versöhnlich. *Syn.* Ex-[illegible]abilis. *Usus*. Placabilem se praebere, [illegible] aequum.

Placabilitas, tis, f. Versöhnlich-[illegible]it. *Syn.* Clementia, lenitas, mansuetu-[illegible]o. *Usus*. Nihil magno viro dignius pla-[illegible]bilitate.

Placate, sanft, gütlich. *Syn.* Seda-[illegible], placide, patienter, humaniter, remis-[illegible]e. *Usus*. Omnia placate et moderate [illegible]ramus.

Placatio, onis, f. Aussöhnung, Ver-[illegible]hnung. *Syn.* Pax, tranquillitas, *Epi.* [illegible]anta Deorum. *Usus*. Perturbatio ani-[illegible]orum placatione abluatur. Placatio-[illegible] Deorum pestis avertenda est.

Placatus, a, um, versöhnt. *Syn.* Pa-[illegible]tus, tranquillus, quietus.)(*Iratus*, [illegible]*rbulentus*. *Usus*. Homo in aliquem [illegible]itis et placatus.

Placeo, es, ui, ere, gefallen, an-[illegible]indig seyn. *Syn.* Non displiceo, sa-[illegible]facio, rideo, jucundum est, videtur, [illegible]obatur, cordi est.)(*Displiceo*. *Adv.* [illegible]dmodum, constanter, egregie, perpe-[illegible]o, plane, prorsus, recte, valde, vehe-[illegible]enter. *Phras. Placuere mihi multum*, [illegible]*tas ad me dediste litterae*, dein Brief [illegible]t mir sehr gefallen. Mihi perjucundae [illegible]ere; maximopere me oblectarunt; [illegible]axime jucundae acciderunt mihi; ve-[illegible]menter mihi probabantur; mirificam [illegible] litteris tuis voluptatem cepi; plane [illegible]ei stomachi fuere; ut perfectae epi-[illegible]olae speciem adamavi tuas litteras; [illegible]vorabam epistolam tuam, ita arri-[illegible]; tam grata fuit, quam quae gratis [illegible]na, multum te amo, quod ita scrip-[illegible]ris; non parum voluptatis praebuere [illegible]ae mihi litterae. V. *Gratus*. *Usus*. [illegible]ribi, quid tibi de ea re placeat. Se-[illegible]tui placuit. Caesarem proficisci. Nun-[illegible]am mihi minus, ac heri placui.

Placet, cui, citum est, es gefällt, [illegible]liebt. *Syn.* Scitum est. *Usus*. Non placet Stoicis. De provinciis ita placitum est, ut Pompejus mitteretur.

Placide, sachte, geduldig. *Syn.* Leniter, pacate. *Usus*. Placide ac sedate dolorem ferre.

Placidus, a, um, sanft, still. *Syn.* Pacatus, tranquillus. *Usus*. Semper in animo sapientis placidissimam esse pacem etc. Oratione placida, submissa, leni. Ex irato placidum et mollem aliquem reddere. V. *Tranquillus*.

Placo, as, avi, atum, are, begütigen, besänftigen, befriedigen. *Syn.* Lenio, mitigo, placatum efficio, reconcilio, expio, procuro.)(*Ulciscor*. *Adv.* Aliquando. *Phras.* 1. *Placavi hominem facile*, ich habe ihn leicht wieder gut gemacht. Iram hominis mollire; animum hominis permulcere perfacile fuit. Nullo negotio effectum est, ut ira homini defervesceret; iram hominis facile repressi; nihil laboris erat, mollire hominis animum. V. *Reconcilio*. 2. *Prima cura erat, placare Deus*, die erste Sorge war, die Götter zu besänftigen. Pacem Deum caesa hostia adorare; ea, quae ad pacem Deum pertinent, sacris perpetratis rite peragere. Divinum Numen sceleribus violatum precibus placare. V. *Lenio*, *Gratia*. *Usus*. Animos concordia placare. Odia improborum, iras judicum placare.

Plaga, ae, f. Jägergarn, Netz. *Syn.* Rete, laquei; vulnus, percussio. *Epi.* Gravissimae majores. *Usus*. 1 Si ex his laqueis te explicueris, in illas plagas incides. Tendere, texere plagas. Conjicere, aliquem in suas plagas. 2. *Vulnus*, Wunde, Streich, Schlag. Plagam alicui imponere, injicere, infligere, facere. Plagam accipere. 3. *Regio*, Gegend. Coeli plagas scrutari.

Plagiarius, i, m. Menschenräuber; räuberischer Abschreiber aus den Büchern. *Syn.* Qui librum, hominem, *aut etiam* servum nesciente, domino vendit, emit, avertit.

Plagium, i, n. Menschenraub, das Bestehlen fremder Schriften.

Plane, gänzlich, ganz und gar. *Syn.* Clare, aperte, perspicue; omnino, prorsus. *Usus*. Perfecte, planeque eruditus. Res penitus perspectae, planeque cognitiae. V. *Omnino*.

Planeta, ae, m. Planet, Irrstern. R. *a* πλάνη, *error*. *Syn.* Stellae errantes.

Plango, is, xi, ctum, ere. * schlagen, klagen. *Syn.* Tundo, percutio; plo-

Digitized by Google

ro, deflco. *Usus*. Littora procellae plangunt. V. *Lacrima*.

Plangor, oris, m. Wehklage, Schlag. *Syn*. Ejulatus, ploratus. *Usus*. Plangore et lamentatione opplevere forum. V. *Lamentatio*.

Planities, ei, f. Ebene, Fläche. *Syn*. Campus, aequor. *Phras*. *Planities ampla*, ein weites plattes Feld. Campestris regio, in qua ne stirpes quidem operiant solum, et liber prospectus oculorum ad ea etiam, quae procul recessere, permittitur; intermissa collibus planities; sub radicibus montium spatiosa planities procumbit; laxant se montium sinus et majus spatium aperiunt. In aequa ubi descenditur, velut vasti maris, sic immensa panditur planities, ut subjectos campos terminare oculis haud facile queas. Montes inter vasta porrigitur planities. *Usus*. In summo est aequata agri planities.

Planta, ae, f. Pflanze, Gewächs. *Syn*. Surculus, stirps. *Usus*. Malleoli, plantae, sarmenta, vites, traduces, propagines.

Planus, a, um, eben, gleich, flach. *Syn*. Aequus, aequabilis.)(*Montosus*, *praeceps*. *Usus*. 1. Capua planissimo in loco explicata. Quid tam planum, quam mare? 2. *Apertus*, klar, offenbar. Id objicis, quod planum facere non possis. Oratio plana et evidens.

Platanus, i, f. Maßholderbaum. *Arboris genus umbriferae, et patulis ramis diffusae*.

Platea, ae, f. Gasse. *Epi*. Ampla, frequens. *Usus*. In hac platea habitat.

Plaudo, is, si, sum, ere, klatschen mit Händen, vor Freuden die Hände zusammen schlagen. *Syn*. Approbo, assentior, plausum alicui do, *vel* tribuo. *Adv*. Valde, effuse. *Usus*. Omnes ei effuse plausere.

Plaustrum, i, n. Lastwagen. *Syn*. Currus.

Plausus, us, m. Frohlocken, das Händeklatschen. *Syn*. Applausus, admurmuratio; vox, clamor, index laetitiae; judicium, testimonium, studium populi, aut spectatorum.)(*Plangor*. *Epi*. Aequabilis, facetus, incredibilis, infinitus, magnus, multiplex, perpetuus, popularis, similis. *Phras*. *Cum plausu dixit*, er hat seine Rede mit allgemeinem Frohlocken gehalten. Magno plausu accepta est ejus oratio; dicentem consecutus est strepitus, et grata concionis admurmuratio; omnes orationem ejus plausu prosecuti sunt. *Usus*. Plausum quaerere, captare. Plausum alicui dare, tribuere, impertiri. Emoritur, refrigescit pristinus illi plausus.

Plebecula, ae, f. Völkchen. *Syn*. Plebs, vulgus.

Plebejus, a, um, pöbelhaft, schlecht, gemein.)(*Patritius*. *Epi*. Importunus. *Phras*. *Plebeji maxime ex pestilentia sunt mortui*, die meisten aus dem gemeinen Volke sind an der Pest gestorben. Per ignota capita evagata vis morbi est; sordidissimus quisque opportunior cladi fuit, quam pestilentia civibus intulit. Infimum genus hominum, turba obscuris certius a pestilentia periculum adiit. V. *Ignobilis*. *Usus*. Plebejo sermone uti. De plebeja faece sellulariorum. V. *Plebs*, *vilis*.

Plebicola, ae, m. Freund des Pöbels, der Bürger. *Syn*. Qui plebem colit, qui plebi servit. *Usus*. Pro truci insectatore plebis, repente plebicola, atque omnis aurae popularis captator evasit.

Plebiscitum, i, n. Satzung des gemeinen Volkes. *Syn*. Populi scitum, tribunitia rogatio. *Usus*. Plebiscito vetare fieri aliquid. Hoc plebiscitum est? haec lex? haec rogatio.

Plebs, is, f. Volk, Pöbel. R. *ex* πλήθος, *multitudo*. *Syn*. Plebes, vulgus, turba, infima multitudo, infima faex populi, misera, plebecula.)(*Optimates*. *Epi*. Aliena infima, optima atque modestissima, orba tribunis, suspensa et incerta, urbana et perdita. *Usus*. Plebs suspensa et incerta, orba tribunis. V. *Plebejus*.

Plecto, is, xui, xum, ere, strafen. *Syn*. Punio, in aliquem animadverto, poenas peto. *Usus*. In suo quisque vitio plectatur, vis capite, avaritia mulcta, honoris cupiditas ignominia sanciatur. Culpa plectatur sine invidia. V. *Punio*.

Plectrum, i, n. Fiedelbogen. *Syn*. Instrumentum, quo citharoedi chordas lyrae feriunt.

Plene, völlig. *Syn*. Plane, perfecte, cumulate. *Usus*. Homo non plane sapiens, et perfecte.

Plenitudo, inis, f. Fülle.

Plenus, a, um, voll. R. *a* πλέος, *refertus*. *Syn*. Refertus, confertus, completus, repletus, oppletus, cumulatus, redundans, affluens; frequens, frequentatus; integer, perfectus.)(*Jejunus*, *imminutus*, *exilis*. *Phras*. *Militum plena sunt omnia*, es ist Alles voll Sol-

Digitized by Google

Urbes militibus complentur, one-
r; referta militibus omnis et in-
ta; nulla religionis pars a militi-
vacua; nullum in provincia oppi-
m, nulla in oppidis domus militari-
praesidiis non obsessa; omni in
o praesidia sunt posita; deposita
t per omnia urbis loca firma mili
praesidia; imposita ubique oppi-
praesidia; praesidia in urbes collo-
; oppida omnia praesidiis milita-
is sunt occupata, firmata; praesi-
loca urbis omnia tenentur. *Usus.*
no vini, stuprique plenus. Plenum
onfertum ornamentis dicendi genus.
io belli gerendi plena fidei et pie-
. Pleno ore laudare aliquem.

lerique, aeque, aque, die mei-
Syn. Major pars, plerique om-

lerumque, meisten Theils. *Syn.*
na, *vel* majori ex parte; majore
e; majorem partem; maximam *vel*
nam partem, persaepe fere; multo
ima ex parte; ex parte magna, ex
ori parte.)(*Nonnunquam*, *raro.*
. Fortuita sunt, quae plerumque,
semper eveniunt. V. *Fere.*

loratus, us, m. das Weinen.
. Planctus, ejulatus. *Epi.* Virgina-
turpissimus. *Usus.* Ploratum edere.
Gemo.

loro, as, avi, atum, are, weinen,
en. *Syn.* Ploratum edo. *Usus.* Se-
m plorare, et supplicare prohibue-
. V. *Gemo*, *lacrimor.*

luit, es regnet. R. *a* πλύνω. *Ant.*
, *lavo.* *Syn.* Imber effluit, fun-
r. *Adv.* Sane. *Phras.* *Vehementer*
t, es hat stark geregnet. Procellae lar-
imbrem excussere; imber torren-
nodo effusus est maximus; denso
ruit campum nimbo foeda tempe-
; nubes solicitata procella imbrem
it, effudit; solicitatis procella nu-
is densus imber in terram demitti
V. *Pluvia.* *Usus.* Sanguinem pluis-
enatui renuntiatum est.

luma, ae, f. Pflaumfeder. *Syn.* Ru-
versicolor. *Usus.* Pluma, aut folio
ius movetur.

lumatus, a, um, voll Federn. *Syn.*
atus.

lumbeus, a, um, bleyern. *Usus.*
o in physicis plane plumbeus. Il-
plumbeo gladio jugulavit.

lumbum, i, n. * Bley. *Metalli*
us.

lumeus, a, um, federig. *Syn.* Plu-
mis refertus. *Usus.* Collocemus in cul-
cita plumea.

Plurimum, sehr viel, am meisten.
Syn. Multum.)(*minimum.* *Usus.* Plu-
rimum ingenio tribuo, longeque pluri-
mum industriae.

Plus, ris, n. mehr. *Syn.* Magis, am-
plius, ultra, praeter. *Phras.* 1. *Nolo
tibi pluribus molestus esse*, ich will dir
nicht mit mehreren überlästig seyn. Non
progrediar longius; non plus negotii
facessam. Non exequar rem uberius;
non excedam modum; non fatigabo te
supra, quam velis. Nimio jam multo
plus te detineo, alias de tota re agam
abundantius. V. *Breviter.* 2. *Plus etiam
faciam, quam exspectas*, ich werde dir
mehr thun, als du hoffest. Expectatio-
nem tuam mea diligentia vincet. Plus
quam pro virili parte, oneris ac mune-
ris suscipiam. Paullo etiam longius,
quam officii fines postulent, progre-
diar. Plusquam pro virili parte annit-
tar. Amplius etiam, quam officii ratio
postulet, a me expecta. Plus etiam,
quam pars virilis postulat, oneris subi-
bo; supra vires se extendet mea indu-
stria *Usus.* Plus plusque te indies di-
ligo. Nunquam Romae plus triduo fui.
Tantundem et plus etiam nunc vales
gratia. Quaeso ne plus fit annua pro-
vincia. Annos sexaginta natus, aut plus
eo. Plus hostium fuga, quam proelium
absumpsit.

Plusquam, mehr, als. *Syn.* Supra,
quam; ultra quam, amplius.

Pluteus, i, m. * Sturmdach, Sturm-
katze. *Machinae bellicae genus.*

Pluvia, ae, f. der Regen. *Syn.* Im-
ber, coelestes aquae. *Phras.* 1. *Pluvia
erat maxima*, es war ein großer Regen.
Repente ingentibus procellis effusus
est imber; ingenti fragore coeli pro-
cella effusa est; nimbus cum fragore
coeli decidens repente, obstrepebat;
imber ingens grandine mistus omnia
turbarat. Procella ingens imbrem vix
sub tectis tolerabilem effudit. Imber
violentius, quam alias fusus campos
lubricos fecit. Tanta vis aquae dejecta
fuerat; tanta repente coelo missa vis
aquae, ut itinera abrumperet. 2. *Assi-
duae erant pluviae*, es war ein anhal-
tender Regen. Magnos et assiduos im-
bres habebamus. Imbres, continui, cam-
pis omnibus inundantes iter prope in-
tercluserant. Aër concretus in nubes
cogebatur, humoremque colligens ter-
ram augebat imbribus. Tanta erat con-
tinuatio imbrium ut campi nimbo ob-

Digitized by Google

rati, coelestibus aquis restagnarent. V. *Pluit.*

Pluvialis, e, * regnerisch. *Usus.* Venti pluviales.

Pluvius, a, um, von Regen. *Usus.* Aqua pluvia arceatur.

Poculentus, a, um, trinkbar. *Syn.* Quod in potum sumi potest. *Usus.* Ea pars oris, qua esculentis et poculentis iter natura patefecit.

Poculum, i, n. Trinkbecher. *Syn.* Scyphus. *Epi.* Exhaustum, mortiferum, aureum, frequens, immane, magnum, minutum, rorans, non pauca. *Usus.* Poculorum, magnitudine, bibendoque cunctos Graeci superant. Poscunt majoribus poculis, *seu provocant.*

Podagra, ae, f. das Podagra, Zipperlein, Gicht an Füßen. *Syn.* Dolor artuum, dolores pedum. *Phras. Podagra laborat*, er leidet am Podagra. Podagrae doloribus ardet maximis; ex pedibus laborat; articulorum dolores habet maximos; podagrae doloribus cruciatur maximis; pedum doloribus afficitur maximis, qui nihil omnino remittunt. *Usus.* Cum podagrae doloribus arderet.

Poëma, atis, n. Gedicht. *Epi.* Electum, recens. *Usus.* Poëma facere, componere, condere.

Poena, ae, f. Strafe. R. *a ποινή. Varroni a* puniendo. *Syn.* Supplicium, animadversio, mulcta; damnum, incommodum.)(*Praemium, beneficium, commodum. Epi.* Acerbissima, certa edicti, communis, crudelis, digna scelere alicujus, divina, humana, dulcior, gravis, iniqua, injusta, insignis, justa, legitima, maxima, levior, nimis magna, minor, nova, par, praesens, recens, sempiterna, singularis, tanta, tardior, tristis. Poenae certissimae dispares, justae, et graves, patriae, praepetes, ferae, sed justae tamen ac debitae. *Phras.* 1. *Deus graves poenas de perjuris sumet*, Gott wird die Eidbrüchigen sehr scharf bestrafen. Graves de perjuris poenas expetet, petet, repetet, perjuris graves poenas irrogavit; gravibus poenis perjuros afficiet, perjuros gravibus suppliciis addicet; perjurium gravi supplicio vindicabit; de perjuris grave supplicium sumet; perjuros gravi poena mulctabit. V. *Punio, supplicium.* 2. *Perjuri graves poenas subibunt*, die Eidbrüchigen werden schwere Strafen ausstehen müssen. Poenas dabunt, luent, ferent, sustinebunt gravissimas; poenas Deo solvent, pendent, dependent gravissimas; gravissimas ad poenas [illegible] hentur, rapientur, poen[illegible] pient, suscipient gravissi[illegible] *fugas gravis poena const[illegible]* hat den Ueberläufern eine [illegible] gesetzt. Poena statuta, co[illegible] supplicium grave constitut[illegible] tum, excogitatum, exquisitu[illegible] *Non eris liber a poena*, du [illegible] der Strafe nicht frey seyn. In po[illegible] in poenis haerebis; poenam non [illegible] gies; e poena non elaberis; poena n[illegible] beraberis; poenam persolves integ[illegible] supplicium non condonabitur, no[illegible] mittetur. V. *Impunitus. Usus.* P[illegible] persequi judicio ab aliquo. Poen[illegible] neri. Judiciorum poenis obligari. [illegible] nas alicui expendere. Judicio et [illegible] bus dare poenas.

Poenitens, tis, *g. o.* bußfert[illegible] *Usus.* Optimus est portus poenite[illegible] mutatio consilii. V. *Poenitentia.*

Poenitentia, ae, f. * Reue, Bu[illegible] *Syn.* Dolor ob admissa peccata. *Phr[illegible]* 1. *Poenitentiam agit*, er hat Reue [illegible] über, bereuet es. Serio de admissis se criminibus dolet; ex flagitiorum suorum recordatione dolore afficit gravissimo; seria illum erratorum po[illegible] nitentia subit; poenitens consilii [illegible] pii factique serio resipiscit; poeni[illegible] nunc hominem impii consilii, stu[illegible] tiae piget, pudetque; semet nu[illegible] ille acriter, dolenterque incusat; [illegible] gnum ex flagitiorum suorum record[illegible] tione dolorem capit; suscipit; ex [illegible] lerum suorum memoria dolorem ha[illegible] rit acerbissimum. 2. *Poenitentiam fa[illegible] de peccatis suis*, *vulg.* er thut sch[illegible] Buße über seine Sünden. Voluntaria c[illegible] stigatione corporis propitiando Num[illegible] ni dat operam; praeteritae vitae [illegible] bem placulo aliquo diluit; praeteri[illegible] vitae peccata quam acerrime vindica[illegible] vitae licentius actae supplicia a se[illegible] ipso exigit; voluntariis suppliciis s[illegible] lera sua expiat. Poenas nunc a se[illegible] ipso repetit vitae liberius actae; [illegible] gnas nunc peccatis suis poenas susc[illegible] pit; voluntariis corporis afflictatio[illegible] bus, susceptisque sponte cruciatib[illegible] Deo, quas debet, poenas dependit; c[illegible] pus crebris et voluntariis afflictat[illegible] suppliciis, et nocturnis aegrum per[illegible] gilationibus poenas nunc sustinet [illegible] tae libere, intemperanterque actae; d[illegible] rissimo vitae genere, inedia, nudita[illegible] frigoris, aestusque tolerantia seme[illegible] ipsum discruciat; omnia vitae incom[illegible] da, famem, sitim, aestum, frigus, vig[illegible]

Digitized by Google

ias, laboresque admirabili patientia toerat, et ab omni se, corporis voluptate ıbstinet. V. *Mortificatio*. 3. *Poenitentiam n confessione injunctam peregi, vulg.* ch habe die in der Beichte mir aufgelegte Buße verrichtet. Illo, quod a Sacerdote nihi impositum est, piaculo peccata lilui; poenas a conscientiae arbitro ıtatutas persolvi; poenas in sacro triunali mihi irrogatus dependi; id quod n mulctae irrogatione praescriptum est, ıxegi, preces poenae nomine, loco, cau a indictas, *vel* mulctae, piaculi nomine ndictas persolvi. *Usus*. Sera poenitenia regem subiit.

Poenitet, uit, es reuet. *Syn.* Taelet, piget me, dolore afficior. *Adv.* Vehementer intemperantiae, vitae valle. *Usus*. Suae quemque fortunae poenitet. Sapientis est proprium, nihil, quod poenitere possit facere. Si licet, ut iis, qui in itinere deerrarunt, i vitam deviam secutos, corrigere erorem poenitendo, felicior esset emenlatio temeritatis. Non me consilii mei oenitet. V. *Poenitentia*.

Poësis, is, f. Dichtkunst. *Syn.* Poëica; poëma. *Epi.* Amatoria, tanta. *Usus*. Claris coloribus picta vel poëis est vel oratio.

Poëta, ae, m. ein Poet, Dichter. *Syn.* Poëticae peritus; auctor, conditor carminum; fabularum conditor. *Epi.* Adtrictior versu orator, bonus, non inuilis, clarissimus, disertissimus, divinus, durissimus, egregius, epicus, summus, facetissimus, familiaris, gravis et ngeniosus, iners, ineptus, liber, manus, malus, obscurus, rudis, prudens, spiens, suavis, tragicus. Poëtae veterimi, aequales, comici, frequentiores, iberiores in re aliqua, nobiles, novi, ancti, veteres, veri. Finitimus oratori, umeris adstrictior, paullo, verborum men licentia liberior. Multis generius ornandi socius, ac pene par. *Usus*. Poëtam ajunt neminem bonum esse posse, sine inflammatione animorum et sine nodam afflatu velut furoris. Poëta virtus oratoris persequitur, cum sit numeris dstrictior, verborum autem licentia berior. Poëta natura ipsa valet, et mens viribus excitatur, et quasi divino uodam spiritu afflatur; quare sancti ppellantur Ennio, quasi Deorum aliuo dono et munere commendati nois esse videantur. Plurimarum fabulaum poëtria, eine Dichterinn.

Poëtica, ae, f. Dichtkunst, Poesie. *Syn.* Ars et ratio faciendorum carminum. *Usus*. O praeclaram emendatricem vitae poëticam.

Poëtice, dichterisch, poetisch. *Syn.* Poëtarum more, *vel* modo.

Poëticus, a, um, poetisch, dichterisch. *Usus*. Numerus, verbum poëticum.

Pol, fürwahr. *Vox jurandi.*

Polio, is, ivi, itum, ire, glatt machen, polieren, ausgieren. *Usus*. Polire, expolire orationem. Absolvere et perpolire aliquid imperfectum. Polire, laevigare gemmas.

Polite, glatt, poliert, zierlich. *Syn.* Ornate, eleganter, splendide.

Politia, ae, f. Polizey, Art zu regieren. Institutum civile. *Usus*. In Platonis politia.

Politicus, a, um, bürgerlich, politisch. *Usus*. Philosophi libri politici.

Politus, a, um, schön geputzt, glatt gemacht, geschliffen, poliert.)(*Impolitus*. *Usus*. Vir omni liberali doctrina politissimus. Homo ad persuadendum concinnus, perfectus, scitus, politus e schola. Politus, urbanus, elegans. V. *Elegans*.

Polleo, es, ui, ere, vermögen, gelten. *Syn.* Possum, valeo. *Usus*. Filius plus pollet, potiorque est patre. Pollere scientia et virtute. Ejus judicium et voluntas plurimum apud eum pollet. V. *Valeo*.

Pollex, icis, m. Daumen.

Polliceor, eris, citus sum, eri, verheißen, versprechen. *Syn.* Promitto, profiteor, defero, offero. *Adv.* Cumulatissime omnia, benigne, celeriter, gratis, liberaliter, liberalissime, prolixe, studiose, ultro. *Phras.* *Policeor tibi pro certo*, ich verspreche dir dieses für gewiß. Hoc promitto ac spondeo, nec constantia, fidesque deerit promissis. Pro certo hoc tibi polliceor, ac confirmo, me eam rem perfecturam. Promisso hoc teneri volo, et summam promissi mei complebo Non frustra te spe ac promissis tenebo. Stabo promissis, promissa faciam. Promisso fides existet. Qua me obstrinxi sponsione; quo me vinculo sponsionis obligavi, teneri me volo. Fidem tibi do, me tua causa omnia facturum. Non te pluribus promissis ac pollicitationibus onerabo, quam quae solvere sit animus. V. *Remitto*. *Usus*. Ego tibi profiteor, ac polliceor singulare studium meum. Polliceor tibi hoc bona fide. Quae polliceris, expectabo ego, nec exigam, sed grata erunt, si solveris. Ultro, benigne, li-

Digitized by Google

beraliter pollicetur, imo recipit. Graecia dextram tendit Italiae, eiquc suum praesidium pollicetur.

Pollicitatio, onis, f. Verheißung, Zusage. *Syn.* Promissio. *Epi.* Finitae. V. *Promissum.*

Pollicitor, aris, atus sum, ari, * oft verheißen, theuer versprechen. *Usus.* Sollicitando et pollicitando eorum animos laetas.

Pollinctor, oris, m. * Todtensalber. *Syn.* Unctor cadaverum, funerum curator.

Pollinctura, ae, f. * Todtensalbung: *Syn.* Curatio funeris.

Polluo, is, ui, utum, ere, beflecken, verunreinigen, entheiligen. *Syn.* Macula afficio, inquino, contamino, maculo, foedo, violo, perverto, conturbo. *Usus.* Divina et humana jura inexpiabili scelere, omni flagitio polluit, labes illa impura.

Polus, i, m. Himmelsangel, Pol. R. *a πολέω, verto. Circa polos enim coelum vertitur. Syn.* Vertex.

Pomarium, ii, n. Baumgarten. *Syn.* Hortus arboribus consitus.

Pomeridianus, a, um, nachmittägig. *Syn.* Postmeridianus. *Usus.* Tempus, somnus, deambulatio pomeridiana.

Pomoerium, ii, n. Zwinger, ein Raum von innen und außen um die Stadtmauer. R. *Quasi* pone moenia. *Syn.* Locus circum moenia. Facuus. *Usus.* Jura pomoeriorum.

Pompa, ae, f. Pracht, Gepränge, Pomp. *Syn.* Spectaculum, apparatusque solennis cum ostentatione et magnificentia quadam, qualis fieri solet in publicis supplicationibus et triumphis. *Epi.* Acerba, molesta, tota. *Usus.* In dicendo speciem et pompam adhibere. Cadaver exequiis pompa, laudatione spoliatum. Tota petitio illustris, splendida, pompae plena, summam speciem ac dignitatem habuit.

Pomum, i, n. Baumfrucht, als Apfel, rc. R. *a πῶμα, seu πόμα, potio: antiquitus enim ex pomis fiebat potio. Epi.* Crudum maturum et coctum. *Usus.* Pomorum jucundus non gustatus solum, sed odoratus etiam et aspectus.

Pondero, as, avi, atum, are, wägen, ermessen. *Syn.* Pendo, appendo, expendo, exanimo, aestimo. *Usus.* Causae ratione, non vocibus ponderari debent. Quo animo fecerit, inprimis ponderandum est. Judicio certo aliquid ponderare. Fides ex fort[illegible] ponderanda. Rem non [illegible] bus, sed populari quada[illegible] examinare, non convenit judici, [illegible] est, causas quaslibet suis mom[illegible] ponderare. V. *Examino, expenda*

Ponderosus, a, um, wichtig. *Us* Ponderosam aliquam epistolam. [illegible] nam omnium non modo actionum, [illegible] etiam opinionum.

Pondo, n. *plur. indeclin.* Pfu[illegible] R. *a* pendo. *Syn.* Libra. *Usus.* A[illegible] pondo centum.

Pondus, eris, n. Gewicht, Sch[illegible] re. *Syn.* Gravitas, momentum. *E* Contrarium, dignum aestimatio[illegible] inaestimabile, grande, grave, inf[illegible] tum, innumerabile, magnum auri, [illegible] jus argenti, permagnum argenti, [illegible] turale, par. *Usus.* 1. In terram om[illegible] feruntur suo pondere. Suis rem p[illegible] deribus examinare. 2. *Vis, auctorit[illegible] gravitas, momentum*, Ansehen, Ge[illegible] Nachdruck. Tuae litterae maximi s[illegible] apud me ponderis. Verborum ponde[illegible] Singula verba, singula pondera.

Pone, nahe, von hinten. *Syn.* Po[illegible] *Usus.* Ante, pone, ad dextram, laevam, sursum, deorsum.

Pono, is, posui, positum, e[illegible] setzen, legen, stellen. R. *a πονέω, tole[illegible] sustineo. Syn.* Propono. *Usus.* 1. B[illegible] in medio conspectu ponere. Pon[illegible] alicui quaestionem. 2. *Depono*, [illegible] gen. Tunicam, arma, bellum, inimi[illegible] tias ponere. 3. *Adhibeo, adjicio*, [illegible] wenden. In aliqua re multum opera[illegible] curae; totum animum, curam, di[illegible] gentiam ponere. 4. *Consumo*, ver[illegible] ren. Diem, multum temporis in aliq[illegible] negotio ponere. Ponere longam orat[illegible] nem in re aliqua. 5. *Figo, statuo*, [illegible] *pono, censeo, reputo, colloco, judi[illegible] puto*, dafür halten, darauf halten. P[illegible] nere mortem in malis; aliquid in la[illegible] de, vitio ponere; in beneficii loco, [illegible] minimis, in lucro ponere. Multum [illegible] alicujus fide ac prudentia poner[illegible] Beatam vitam multi in voluptate p[illegible] nunt. In una celeritate posita sal[illegible] est. Salutem patriae in hoc vestig[illegible] temporis positam esse arbitror. Pon[illegible] re beneficium apud ingratum. Se ext[illegible] culpam ponere, alle Schuld wälzen [illegible] sich ablehnen. 6. Rem in medio ponere [illegible] ponere ante oculos, vor Augen stell[illegible] Ponere in loco testimonii aliquid: [illegible] co sceleris aliquid ponere. In te pos[illegible] tum est, es steht bey dir. Ponamus, s[illegible] tis in eo fuisse orationis et ingeni[illegible]

Digitized by Google

gesetzt es sey ꝛc. Finge, rem ita habere; fac, ita esse; puta, statim interrogari te.

Pons, tis, m. Brücke, Steg. *Epi.* Angustus, aureus. *Phras.* 1. *Ex insula pontem ad urbem fecit*, *vulg.* er hat von der Insel über den Fluß bis zur Stadt eine Brücke geschlagen. Insulam ponte facto conjunxit urbi: pons lapideus flumini impositus jungit urbem. Urbs angusto ponte adjungitur et continetur. 2. *Pontem facere*, eine Brücke schlagen. Fluvium ponte jungere; ripas committere; pontem sternere; pontem inducere; pontem consternere; flumen ponte consternere; pontem in flumine facere, fluvio pontem imponere; fluminis aut fossae transitum ponte conjungere. 3. *Pontem rescindere*, die Brücke abtragen, abwerfen. Pontem a tergo interscindere, rescindere, dissolvere, rumpere, interrumpere, disturbare, intercidere. *Usus.* Pontem facere, efficere. Pontem reficere, instaurare. Pontem demittere, dejicere, die Brücke herab lassen.

Pontifex, icis, m. oberster Priester. *Syn.* Antistes sacrorum, Religionis; qui sacris praeest et publicis sacerdotiis. *Epi.* Magnus, maximus, peritissimus, veteres, minores. *Phras.* 1. *Pontifex Romanus*, Römischer Papst. Summus Dei in terris vicarius; Christianae religionis summus Antistes, *vel* Interpres; Christianae reipublicae Moderator et Rector; supremus Christianae rei Arbiter; summus Ecclesiae Pastor; Christianae reipublicae Caput ac Princeps. 2. *Pontificem creare*, einen Papst erwählen. Summum alicui Pontificatum deferre; summum, augustissimumque sacerdotium alicui conferre; ad summi Pontificatus fastigium aliquem evehere; vicariam Christi in terris potestatem alicui permittere; Reipublicae Christianae gubernacula alicui conferre; ad Pontificii imperii principatum aliquem evocare, aliquem eligere, qui Dei vice in terris fungatur. 3. *Pontifex nunc est Pius VI.*, der Zeit ist Römischer Papst Pius der Sechste. Christianae reipublicae clavum tenet; gubernacula moderatur; vicariam Christi in terris potestatem obtinet; Christianae reipublicae praeest, praesidet, Christianae reipublicae principatum tenet; Christi vices personamque in terris gerit, sustinet; pontificatum gerit Pius VI. *Usus.* Metellus Pontifex diu ei sacerdotio praefuit. Pontificis partes, munia gerere, agere, sustinere.

Pontificalis, e, zum Amte eines obersten Priesters gehörig. *Usus.* Auctoritas, jus pontificale.

Pontificatus, us, m. die oberste Priesterwürde. *Phras.* Summi Pontificis dignitas; supremi pontificatus honores; Pontificia potestas nullis terrarum finibus circumscripta; sacerdotalis. Imperii Majestas; Ecclesiae universae, Christianae reipublicae principatus. Vicaria Christi in terris potestas; summum augustissimumque sacerdotium. *Usus.* Statae cerimoniae Pontificatu continentur.

Pontificius, a, um, priesterlich, päpstlich. *Syn.* Pontificalis. *Usus.* Jus Pontificium.

Pontus, i, m. das Meer. *Usus.* Pontus Euxinus.

Popina, ae, f. eine Garküche. *Syn.* Ganea, culina. *Epi.* Teterrima, tenebricosa. *Usus.* In lustris, popinis, alena, vino, tempus aetatis omne consumere.

Poples, itis, m. Kniebug. *Syn.* Pars genu posterior.

Populabundus, a, um, *verheerend, verwüstend. *Usus.* Populabundi magis in fines excurrerunt, quam justi belli more.

Popularis, e, gemein. *Syn.* Vulgaris. *Adv.* Maxime, vere, fallaciter, ficte, sapienter, vehementer. *Usus.* 1. Verba popularia; ad popularem modum sensumque accommodata. 2. *Populi studiosus*, dem Volke zugethan. A gravitate Patrum desciscere et popularem fieri. Qui ea faciunt, dicuntque, quae multitudini jucunda, populares dicuntur. Causa plausibilis et popularis. Rumusculos populares aucupari. Aurae popularis captator evasit. 3. *Civis conterraneus*, *vulg.* Landsmann. Socrates non popularis alicujus loci, sed civis mundi. Solon popularis meus.

Populariter, nach Art des gemeinen Volkes. Populariter vivere, loqui.

Populatio, onis, f. Plünderung, Verheerung. *Usus.* Illa gens populationibus, incursionibusque melior est, quam justa pugna. Late populationem facere. Hostem populatione prohibere.

Populor, aris, atus sum, ari, verwüsten, öde machen, verheeren. *Syn.* Vasto, vastitatem infero. *Phras.* *Hostis late populatus est omnia*, der Feind hat Alles weit und breit geplündert. Incursiones fecit in agrum Romanum;

Digitized by Google

praedas egit; agrum depopulationibus et incendiis deformavit; populatione fines eos peragravit; cum agris vicisque urendo, populandoque bella gessit, cum ferro ignique excursiones fecit in agrum Romanum; agrum excursionibus depopulatus est; omnis ira belli ad populationem agri vertit; foedati agri, terror injectus oppidis; per expeditiones parvas nocturnis incursionibus vastitatem agris intulit; praedas ex villis vicisque egit ingentes, nulla incolumi relicta re, cui ferro, aut igni noceri posset; vicos expugnavit, inflammavit tecta, hominum, pecudumque praedas egit; vicos per devastationem deussit; incursavit in fines Rom. populationem fecit; vastati agri, ustique, nec solum modo vastum Romanis relictum, sed vicis quoque illatus ignis est; populabundus in agrum Romae incidit; cumque ferret passim omnia, atque ageret caedes ac incendia faceret, nihil intactum bello reliquit, infesto exercitu populabundus ivit, multiplicamque praedam cepit; agrum populabundus iniit, nequo latius unquam actae praedae sunt. V. *Vasto*. *Usus*. Noctu agros populabatur.

Populus, i, m. das Volk. *Syn.* Multitudo, civium multitudo, plebs, vulgus, plebecula urbana. *Epi.* Absens, amicissimus, appetens omnium bonorum, desipiens, diversus, exorabilis, fidelis et illustris, foederatus, fortis, frequens, gratus, ingratus, invictus, invitus, languens, effrenatus, liber, levissimus, orbus, peculiaris, sollicitus, terribilior, virtute, justitia carior, vacuus metuum, vanus, urbanus, universus omnium gentium dominus atque rector. Populi procerissimi, boni, firmique, externi, florentes atque integri, immensi, immunes, imperiosi, parati, opulenti, potentes, privati, non solum conscii libidinis, sed etiam injusti. *Usus*. Populus Romanus victor omnium gentium. Populus ex incertissimo sumit animos.

Porcus, i, m. Schwein, Sau. *Syn.* Sus. *Epi.* Femina. *Usus*. Villa abundat porco, haedo, agno. Porco anima pro sale data est, ne putresceret.

Porrectio, onis, f. das Ausstrecken. *Epi.* Facilis. *Usus*. Brachiorum, digitorum porrectio, *vel* contractio.

Porrigo, is, exi, ectum, ere, ausstrecken, darreichen. *Syn.* Tendo, incendo, extendo, amoveo.)(*Contraho*. *Adv.* Aliquando. *Usus*. Porrigere suam fidem, dextram supplici jacenti, afflicto. Manus in mensam porrigere. Urbs in longum porrecta.

Porrigo, onis, f. * Erbgrind. *Genus morbi inter pilos*. *Usus*. Impexa porrigine foedum caput.

Porro, weiter, ferner, forthin. *Syn.* Sed igitur. *Usus*. 1. Vide porro caetera. 2. *Sane*, fürwahr. Restant plura, sed exigua porro et minima.

Porta, ae, f. Thor, Pforte. *Syn.* Janua. *Epi.* Triumphalis. *Phras.* *Portas perfringere*, die Thüren einsprengen. Moliri obices portarum; portarum claustra effringere; feras claustraque restringere; portas excindere; portis vim afferre. *Usus*. Bibulus pedem porta non extulit. Porta cataracta dejecta clausa erat; eam partim vectibus levant, partim funibus subducunt in tantum altitudinis, ut recti subire possent.

Portendo, is, di, tum, ere, vorbedeuten. *Syn.* Praenuntio, praedico, praemonstro. *Usus*. Significationes rerum futurarum, quae tum vigilantibus, tum dormientibus portenduntur. Magnorum periculorum metus ex ostentis portenditur. Quod ostendunt, portendunt, monstrant, praedicunt, ostenta, portenta, monstra, prodigia dicuntur. V. *Omen*.

Portentosus, a, um, ungeheuer, wunderbar. *Syn.* Monstrosus, prodigiosus.

Portentum, i, n. Wunderzeichen, Wunderding, Ungeheuer. *Syn.* Monstrum, prodigium. *Epi.* Certissimum, maximum, fatale. *Usus*. Clodius fatale portentum reipublicae. V. *Prodigium*.

Porticus, us, f. Schwibbogen, ein bedeckter Gang. *Syn.* Ambulatio, xystus. *Epi.* Excelsa, inferior, minus onerosa et multo quidem facilior. *Usus*. Pavimentata porticus, in qua inambulavimus. Porticu aedes cingere.

Portio, onis, f. Antheil. *Syn.* Pars. *Usus*. Omnes Asiae civitates pro portione in provincias descripsit. Frumentum Mamertinis pro portione imperatum.

Portitor, oris, m, ein Mauthner, Zöllner, Fährmann. *Syn.* Publicanus, exigendis portoriis praefectus. *Usus*. Portitorum quaestus in omnium odium incurrit.

Porto, as, avi, atum, are, tragen. R. *a* φόρτος, *onus*, *quod a* φέρω, *fero*. *Syn.* Fero, comporto, defero, deporto, conveho. *Adv.* Undique furta. *Usus*. Ad Antonium frumentum omne portatur. Omnia mea mecum porto.

Digitized by Google

Portorium, ii, n. Zoll, Fährgeld, Fahrlohn, Schifflohn. *Syn.* Vectigal, quod in portu exigitur pro mercibus etc. *Epi.* Certum. *Usus.* Portorium imponere; portorii nomine aliquid exigere; portorium dare; portorium locare alteri, *vel* conducere. Omnia Italiae portoria sublata sunt. V. *Vectigal.*

Portuosus, a, um, voll Schifflände, Anfuhrten, Anländen. *Usus.* Mare minime portuosum.

Portus, us, m. Hafen, Schifflände. *Syn.* Locus in littore tutus appellendis navibus, portus claustra. *Epi.* Celeberrimus, plenissimus navium, optimus, proprior, tranquillus et tutus, clausus, altimus. Manufacti, munitissimi. *Phras. Portum contingere propter ventum non potuimus*, wir haben den Hafen wegen des Windes nicht erreichen können. Portum restante vento tenere non potuimus; rejecti sumus a portu restante vento; portum ventus eripuit; submovit nos a portu ventus; ne portum obtinere, ingredi, subire liceret, ventus effecit; portum restante vento inire, assequi, non licuit, venti vis adversi portu nos arcuit, prohibuit, amovit, exclusit; portum subire conantes vis adversa venti repulit, rejecit. *Usus.* Ex portu prodire, progredi, vom Lande abstoßen, absegeln. In portum invehi, deferri, venire, se recipere; portum capere, portum tenere, in den Hafen einlaufen. Naves in portum cogere, conjicere, compellere, anländen, an das Land fahren. In portu esse, in portu navigare, *in tuto esse*, *extra periculum esse*, in Sicherheit stehen. Fugae portus erat in tuis castris et subsidium salutis. Portus ac perfugium; eine sichere Zuflucht.

Posco, is, peposci, ere, fordern, begehren. *Syn.* Peto, flagito, requiro. *Usus.* Non desinit a me litteras poscere. V. *Peto.*

Positio, onis, f. Lage, Gegend des Ortes. *Usus.* Urbis positio pulcherrima.

Possessio, onis, f. Besitzung, Eigenthum. *Syn.* Jus possidendi; bona, praedia, fundi. *Epi.* Caduca, vacua, certa, stabilis, flagitiosa, incerta, infinita, libera et immanis, major, perpetua, privata, propria, pulcherrima, tota, vetus. Possessiones alienae, diuturnae, ineptae, in casu positae, innumerabiles, invidiosae, paternae atque avitae et multae, venales, proscriptae, voluptuariae, urbanae, rusticae. *Usus.* Dare possessionem secundum tabulas, in possessionem ex edicto mittere, Einem den Besitz geben. In possessionem alienam irruere; in possessionem quasi vacuam et caducam involare; pedem in possessionem ponere; possessionem occupare; fremde Güter im Besitze nehmen. Possessionem habere, tenere, in possessione aliquid retinere; in possessione esse, consistere, manere, in Besitz behalten, bleiben. Possessione aliquem pellere, depellere, deturbare, exturbare, movere, dimovere, dejicere, Einen aus dem Besitze setzen, vertreiben. Possessione cedere, decedere, den Besitz abtreten. Possessionem recuperare, wieder in Besitz kommen. Possessionem restituere, in ruhigen Besitz wieder setzen.

Possessor, oris, m. ein Besitzer, Inhaber. *Epi.* Accerrimus, turpissimus. *Usus.* Possessores suis aedibus pelluntur. Virtutem possessores num pauperes nominabimus?

Possideo, es, sedi, sessum, ere, besitzen, inne haben. *Syn.* Teneo. *Adv.* Honestius, communiter, longe aliter, precario, proprie, vere, imprudentissime, publice, recte. *Usus.* Plus fidei, quam artis in se possidet. Magnam vim et religionem possidet paternus sanguis. Forum armatis possidet.

Possum, potes, potui, posse, können, mögen, vermögen. R. *potis sum.* *Syn.* Licet, queo, valeo, polleo, potestas est, potestatem habeo, potestate valeo, facultas est; facultatem habeo; potis sum; facultas, potestas datur; mihi liberum est, optio est et potestas; facultas fert. *Adv.* Amplius nihil, amplius quid commodissime, fortasse, cumulatissime, facillime, melius, multum auctoritate, multum ingenio, nusquam omnino, nihil, parum usu, perridiculo, plane, plane non, nullo modo, plurimum apud aliquem; plurimum in dicendo, multum mari, opibus, pecunia, viribus, pulchre, non curate, recte, quam maxime, quoquo modo, supra nihil, tuto non. *Phras.* 1. *Si possem, libenter onus hoc subirem*, wenn ich könnte, wollte ich gern diese Mühe auf mich nehmen. Si tantam rem efficiendi facultatem haberem; si res mihi integra foret, et libera; si liceret; si copia esset et facultas; si facultatem res tempusque concederet; si soluta mihi essent omnia; si in manu esset; si meorum esset nervorum, si ferendo essem, libenter hoc onus subirem. 2. *Hoc tibi possum promittere*, dieses kann ich dir versprechen. Tantum polliceri habeo; ai-

Digitized by Google

firmare istud pro certo habeo; mihi nec animum, nec industriam defuturam; istud, quin promittam, nihil prohibet. 3. *Non potui me ultro defendere*, ich habe nicht länger können Widerstand thun. Non reperiebam, quemadmodum me defenderem; nihil erat, quo me tuerer; jam me omnis defensio defecerat; erepta mihi jam erat, et ademta omnis potestas me tuendi; nequidquam mihi porro consulere; rerum mearum jam plane eram impotens; nec fugae, nec pugnae satis jam potens eram deprehensus in medio; eo processeram, ut receptum ad tutiora consilia non haberem; ad ulteriorem defensionem, loci et virium infirmitas me impediebat; copia jam non erat, nec facultas ultra hosti obsistendi; non jam erat defendendi mei locus; praeciſa mihi erat omnis porro defensio; effugere jam hostis manus non poteram. 4. *Ego prodesse tuae causae non multum possum*, ich kann dir zu deinem Handel nicht viel helfen. Minimtum tibi in me momentum est ad causae tuae patrocinium; parum in me praesidii est ad causam tuam defendendam. 5. *Loqui prae lacrimis non potuit*, er hat vor Weinen nicht reden können. Dicenti lacrimae simul spiritum, simul vocem interclusere; nec jam natura ferebat, ut coeptum sermonem pertexeret lacrimis impeditus. 6. *Defendam te, quantum possum, vel pro posse te defendam*, *vulg.* ich werde dich nach äußerstem Vermögen beschützen. Defendam te pro virili parte; quoad feret facultas, quoad ejus fieri poterit, quoad ejus facere potero; si quo pacto potero, strenue tuas partes agam. *Usus.* Ego usu parum, nec ingenio satis possum. Quod fieri poterit, non negligam. Quantum valeo, quantumque possum. Non possum, quin exclamen. V. *Valeo*, *potestas.*

Post, nach, hinter. *Syn.* Posteà, posthac, post id tempus, sub, secundum.)(*Ante*, *a fronte*, *initio*, *primo*. *Phras. Paucis post illud proelium annis*, wenige Jahre nach jener Schlacht. Paucis annis, quam pugnatum erat; secundum atrocissimum illud proelium; paucis interjectis annis; paucis ab illo proelio annis. *Usus.* Aliquot post menses. Consul post urbem conditum felicissimus. Paucis post diebus. Paucos post annos.

Postea, darnach, hernach, nachgehends. *Syn.* Post, posthac, posterius, praeterea, deinceps, tum, inde, secundum ea, reliquo tempore. *Usus.* Cedo, quid postea?

Posteaquam, nachdem. *Syn.* Postquam. *Usus.* Posteaquam ego veni. Postea vero, quam ego veni.

Posteri, orum, m. Nachkömmlinge, Nachkommen. *Syn.* Posteritas, qui inferioris sunt aetatis. *Usus.* Horum posteri degenerarunt. Ut esset ad posteros miraculi ejus monimentum. Maxima pars ejus gloriae in posterorum memoriam pertineat.

Posterior, oris, *g. c.* folgend, nachkommend.)(*Superior*. *Usus.* 1. Posteriores cogitationes, ut ajunt, sapientiores esse solent. Posterius ista videamus. 2. *Minus earus*, weniger werth und angenehm. Suam salutem utilitati reipublicae posteriorem ducere. Omnia libertate posteriora ducere.

Posteritas, tis, f. Nachwelt, Nachkommenschaft. *Syn.* Posteri. *Epi.* Immemor, infinita. *Phras.* 1. *Gloria tua ad posteritatem perveniet*, dein Ruhm wird sich bis auf deine Nachkömmlinge erstrecken. Ad seros nepotes usque propagabitur; ad eos, qui ex te nascentur, orientur; ad tuos successores; ad eos, qui abs te originem, genus ducent; qui abs te descendent, dimanabit; posteritas tuae gloriae particeps erit. 2. *Posteritas omnis de te loquetur*, es wird die Nachwelt von dir reden. Nulla de te posteritas conticescet; gloriam tuam posteritas alet; commemoratio nominis tui non cum vitae tempore dimittetur, sed cum omni posteritate adaequabitur. Eris in memoria seculorum omnium, nec posteritas quidem infinita de tuis laudibus obmutescet. V. *Fama*, *gloria*. *Usus.* Optimus quisque posteritati maxime servit.

Posterus, a, um, nachmahlig, folgend. *Syn.* Consequens.)(*Primus*. *Usus.* Die postero. Illud vero posterum est et consequens. Ita praesentit in posterum, ut nihil nisi sempiternum spectare videatur. Longe in posterum prospicere, providere.

Posthabeo, es, ui, itum, ere, nachsetzen, minder achten. *Syn.* Postpono, negligo, posteriorem duco. *Usus.* Omnibus rebus posthabitis se philosophiae dat totum. Privatum dolorem post communem causam habere.

Posthac, hernach, hinfort. *Syn.* Deinde, deinceps.)(*Antehac*, *hoc tempore*. *Usus.* Nihil posthac mihi tecum erit.

Posthaec, hernach, hierauf. *Syn.* Deinde.

Posthumus, i, m. Afterkind, Nach-

Digitized by Google

Kind; welches nach des Vaters Tode ist geboren worden. *Syn.* Natus post humatum patrem.

Postica, ae, f. Hinterthür. *Usus.* Postica recedere dicitur, qui furtim abit, aliis insciis se subducens.

Postis, is, m. Thürpfosten. *Syn.* Januae tabula, latus portae. *Usus.* Postem teneri in consecratione templi oportet, ibi enim postis est, ubi templi aditus et valvae ambulationis.

Postliminium, ii, m. Recht der Wiederkehr. *Usus.* Postliminio redire.

Postmeridianus, a, um, nachmittägig. *Syn.* Pomeridianus.

Postmitto, is, misi, missum, ere, hintansetzen, nicht achten. *Syn.* Postpono, omitto. *Usus.* Quod in hominis agrestis periculo non postmitteret, id in viri doctissimi insidiis dissimulandum putavit.

Postpono, is, posui, positum, ere, nachsetzen, minder achten. *Syn.* Posthabeo, post aliquid habeo, posterius duco. *Usus.* Omnia postposui, dum patri obedirem.

Postmodo, et postmodum, hernach. *Usus.* Postmodum gaudebis, te irae moderatum fuisse.

Postquam, nachdem, demnach. *Syn.* Ubi, simul, simul ac, simul ut, simul atque. *Usus.* Postquam mihi proposui.

Postremo, letztlich, zuletzt. *Syn.* Postremum, novissime, ad ultimum. *Usus.* Quaero igitur primum, deinde etc. postremo.

Postremus, a, um, der Letzte. *Syn.* Ultimus, extremus, novissimus, qui agmen claudit *vel* cogit.)(*Primus.* *Usus.* 1. Alia prima ponet, alia postrema. 2. *Pessimus*, ärgste. Homines postremi. Servitus est postremum malorum omnium.

Postridie, einen Tag hernach. *Syn.* Postero die. *Usus.* Postridie ejus diei; postridie Bacchanalium.

Postulatio, onis, f. Begehren, Aufforderung. *Syn.* Postulatum. *Epi.* Aequa et honesta, brevis, impudens, turpis, valentior, opinione. *Usus.* Concessit senatus postulationi meae. Si vobis aequa et justa postulatio videtur.

Postulatum, i, n. Forderung, Begehren *Syn.* Postulatio. *Epi.* Commune, gravissimum in aliquem, intolerabile, novum, ridiculum. *Usus.* Reliquum est, ut remittantur postulata per litteras. Postulata interponere, edere, ad aliquem deferre, accipere. Postulata Geometrarum.

Postulatus, us, m. * Forderung, Begehren. *Usus.* Matris postulatu.

Postulo, as, avi, atum, are, fordern, begehren. *Syn.* Peto, posco, desidero, requiro.)(*Recuso.* *Adv.* Acrius, amplius, arroganter, impudenter, nominatim, plane, praeclare, vehementius, nimirum, stulte. *Usus.* 1. Omnia a me postulas, et expectas. Ut temporis ratio, ut tua fides postulavit. Postularunt me de foedere. Postulare fidem publicam. 2. *Accuso*, anklagen. Ego Appium eadem lege de majestate postulavi. V. *Peto*, *desidero.*

Potatio, onis, f. das Trinken, Saufen. *Syn.* Perpotatio. *Epi.* Modica. *Usus.* Hesterna potatione oscitans.

Potator, oris, m. * Säufer. *Syn.* Potor. *Phras.* *Potator est magnus*, *vulg.* er ist ein großer Säufer. Intemperantissimis perpotationibus deditus; diem mero frangere, obruere se vino, vino sepeliri solitus; temulentiae nota infamis est; vini pernicies, gurges et helluo vini est, qui se vino intemperantius ingurgitat; patrimonium suum, facultates suas potationibus intemperantissimis lacerat; potationibus insanum in modum indulget; natus ad pocula exsiccanda; qui, si vino incaluerit, poscere majoribus poculis, et Graeco more bibere solet; largiore vino uti solitus; non modo invitare se plusculum, sed in multum semper vini procedere consuevit. V. *Bibo*, *ebrius.*

Potens, tis, *g. o.* vermögend, mächtig. *Syn.* Qui in magna potentia est, qui magnas vires, magnas opes habet; summa potestate praeditus, magnis copiis et opibus affluens; firmus opibus, armis opibusque praepotens. *Usus.* Ampla et potens civitas. Is potens ac florens per medium forum volitabat. V. *Magnus*, *potestas*, *possum.*

Potentia, ae, f. Macht, Gewalt. *Syn.* Opes, vis, potestas, nervi, vires. *Epi.* Aliena, gratiosa, intolerabilis, invidiosa, inutilis, levis, inops, magna, nimia, nova, perniciosa, senatoria, singularis, summa, periculosissima. *Usus.* Potentia est ad sua conservanda et alterius obtinenda, idonearum rerum facultas. Magnam potentiam consequi. Intolerabilis est ejus potentia. V. *Potestas.*

Potestas, atis, f. Macht, Gewalt, Kraft. *Syn.* Facultas, copia, optio, ditio, imperium, magistratus, jus, jurisdictio, vis potestatis, munus. *Epi.* Incredibilis, infinita, integra, justa, legitima, libera, magna, nimia, par, patria, pestifera, praetoria, privata, regalis, regia, sempiterna, summa, tenuis, tota, tribunitia, amplissima, extraordinaria. *Phras.* 1. *Virtutis maxima est potestas*, die Tugend hat eine überaus große Gewalt.

Digitized by Google

Omnia sunt in potestate ac ditione virtutis. Plane rerum omnium domina virtus est. Virtus late dominatur. Virtus una regnat ubique locorum; summum jus, summum imperium habet in res omnes; vim habet infinitam; omnes superat difficultates; durissima quaeque perrumpit; nullos formidat impetus, nullos fortunae casus extimescit; omnia jure ac potestate complectitur; praeest cunctis rebus humanis; imperium habet in omnia; virtuti cuncta parent, cedunt; virtuti subjecta sunt humana omnia. Quid est, quod assequi virtus non possit? 2. *Caesar habuit summam potestatem*, Cäsar hat die höchste Gewalt und Macht gehabt. Caesaris infinita erat Romae potestas, nec ullis legibus circumscripta; Caesar sub jus suum ac potestatem terrarum orbem subjunxit; omnia suis armis obtinebat; orbem terrarum in sua potestate ac ditione tenuit; fortuna summam rerum ad Caesarem detulit; penes Caesarem potestas et dominatus erat rerum omnium; omnia in unius Caesaris potestate vertebantur; Caesar unus omnium maxime opibus, armis, potentia valebat. 3. *Hoc in tua potestate est*, das steht in deiner Macht. Per te stat, quo minus etc. in tua voluntate id totum vertitur; tua in manu est; integrum tibi est; ejus rei arbitrium penes te est. Est hoc in tua potestate situm; ejus rei penes te potestas est; in tua potestate positum est; potestas ejus rei totae tua est. 4. *Potestatem alicujus restringere*, Jemands Gewalt und Macht einschränken. Habenas adducere; in ordinem cogere; alicujus potestatem arctioribus cancellis concludere, circumscribere, constringere. 5. *Potestatem ampliare*, Einem eine größere Gewalt zulassen. Habenas remittere, ampliorem potestatem facere, dare, concedere, permittere, deferre. 6. *Est sub potestate mea*, er steht unter meiner Bothmäßigkeit. In mea illum potestate habeo, teneo, contineo; in mea potestate ac ditione hominem teneo; meo imperio obnoxius est ac subjectus. *Usus.* Magistratum potestatem obsidere; redigere aliquem in suam potestatem ac ditionem; sub alterius se potestatem subjicere. Iram in potestate habere, den Zorn zu mäßigen wissen. Judices cum sui potestatem non facerent, sich nicht sehen lassen, niemanden vor sich lassen. Se in potestate senatus futurum dixit, er versprach sich dem Rathe zu unterwerfen. De potestate exire, unsinnig werden. Pro potestate aliquid imperare. Loquendi potestatem facere. Liberum spiritum ducendi nullam habeo potestatem. E sua potestate dimittere aliquem. Est mihi ejus rei amplissima potestas, ich habe alle Gewalt. Potestatem nocendi adimere; praecidere, eripere; potestate nocendi exuere, privare, alle Gewalt zu schaden benehmen. V. *Possum.*

Potio, onis, f. Trank. *Syn.* Potus. *Epi.* Dulcicula, medica, prima, modica, contentissima. *Usus.* Medicus prima potione mulierem sustulit.

Potior, oris, *g. o.* besser, lieber, angesehener. *Syn.* Antiquior, carior, melior, prior. *Phras. Cives potiores esse debent peregrinis*, die Bürger gehen den Fremdlingen vor. Civium in urbe partes sunt praecipuae; cives anteferendi sunt exteris; potior habenda est ratio civium, quam advenarum. Primum officium civibus, alterum exteris ac peregrinis debetur. *Usus.* Mors mihi servitute semper erit potior. Nihil mihi mea fama potius. V. *Praefero.*

Potior, iris, itus sum, iri, erlangen, bemächtigen. *Syn.* Impetro, teneo, possideo, fruor.)(*Careo.* *Adv.* Abunde rebus. *Usus.* Rerum, civitatis, regni potiri. Pace potimur. V. *Fruor*, *habeo*, *possideo.*

Potissimum, hauptsächlich, vornehmlich. *Syn.* Maxime, quam maxime, praecipue. *Usus.* Quaerenti mihi, quid at te potissimum scriberem.

Potius, eher. *Syn.* Citius, prius, magis. *Usus.* Magnus homo, vel potius summus.

Poto, as, avi, atum, are, trinken. R. *a πότος.* *Syn.* Bibo, perpoto. V. *Bibo*, *potator.*

Potor, oris, m. * Trinker, Säufer. *Usus.* Aquae potores. V. *Potator.*

Potus, us, m. Trank. *Syn.* Potio. *Epi.* Immoderatus. *Usus.* Immoderato potu pastuque obstupefactus animus.

Prae, vor, gegen, vorher. *Syn.* Propter. *Usus.* 1. Non possum prae lacrimis scribere. 2. *Comparando*, da man einen Vergleich machet. Hominem prae se neminem putat. Prae nobis felix et beatus.

Praebeo, es, ui, itum, ere, darreichen, erzeigen. *Syn.* Impertio, do, praesto, exhibeo. *Adv.* Libenter se credulum, minutatim, perexigue, publice victum, vicissim se auditorem praebere. *Usus.* Lenissimum se, duriorem alicui, aequum se judicem praebere. Os suum ad contumeliam praebere.

Praebitor, oris, m. Verweser, Diener. *Usus.* Macedones non te regem, sed ministrum suum et praebitorem putant.

Digitized by Google

Praecaveo, es, avi, cautum, ere, verhüthen, vorbeugen. *Syn.* Declino, vito. *Adv.* Diligentissime peccata, difficillime. *Usus.* Peccata diligentissime praecavere. V. *Caveo.*

Praecedo, is, cessi, ere, * vorher gehen, übertreffen. *Syn.* Praeeo, praecurro, praegredior, antecedo. *Usus.* Agmen praecedere, aliquem auctoritate. V. *Praeeo, antecedo, excello.*

Praecellens, tis, *p. o.* vortrefflich. *Syn.* Excellens, praestans. *Usus.* Vir animo, virtute, rebus omnibus praecellentissimus. V. *Egregius.*

Praecentio, onis, f. das Anstimmen. *Syn.* Cantus, qui aliquid praecedit. *Epi.* Firma animi, similis, propria, diversa, tribunitia.

Praeceps, cipitis, *g. o.* schnell, unbedachtsam. *Syn.* Inconsideratus, periculosus. *Adv.* Jam pridem ad poenam. *Phras.* 1. *Locus praeceps*, ein gäher Ort. Rupes abscissa undique et abrupta; collis ascensu, aditu minime molli ac clementi. 2. *Homo praeceps*, ein unbesonnener, gäher Mensch. Vitio ingenii vehemens et impotens; in omnibus consiliis praeceps et devius; ferox, rapidusque in consiliis, ac lingua immodicus; impotens irae, animi; amentia caecus et praeceps; qui nullo consilio fertur; qui auferri sinit impotentis animi vitio. V. *Inconsideratus. Usus.* Dignus, qui praeceps ex urbe exturbetur, in praecipitem se locum ac lubricum committere. Hominem conscientiae suae praecipitem agunt. V. *Inquietus.*

•Praeceptio, onis, f. Lehre, Lehrsatz. *Syn.* Praeceptorum explicatio, doctrina. *Usus.* Propria ea est Stoicorum praeceptio.

Praeceptor, oris, m. Lehrmeister. *Syn.* Doctor, magister. *Epi.* Fortis. *Usus.* Praeceptorem aliquem habere; praeceptore uti aliquo. Scribendi praeceptores, atque dicendi.

Praeceptum, i, n. Lehre, Geboth. *Syn.* Monita, admonitio, institutum, jussum, via, ratio, praeceptio. *Epi.* Acutum, breve, commune, dissimile, extremum, majus, necessarium, vetus. Praecepta certa, contraria, communia, firma, stabilia, conjuncta naturae, historica, magna, mortifera, salutaria, multa, oratoria, peracuta, pervulgata, plurima, praeclara, propria, reliqua, summa, superiora, vetera. *Usus.* Praecepta, de re militari alicui dare, tradere; praeceptis aliquem erudire. Hoc praeceptum diligenter noscendum, discendum, tenendum, servandum. His praeceptis te obtemperare oportebit.

Praecerpo, is, psi, ptum, ere, vorn abreißen; vor einem Anderen nehmen. *Syn.* Praecipio. *Usus.* Non praecerpo fructus officii tui.

Praecertatio, onis, f. Vorspiel zum Streite.

Praecido, is, cidi, cisum, ere, abhauen. *Syn.* Incido, seco, amputo, praecludo. *Adv.* Plane aliquid, plane sine ulla exceptione. *Usus.* Amicitiam magis sensim dissuere decet, quam repente praecidere. Spem alicui omnem; sibi ipsi licentiam libertatemque praecidere. Sermonem praecidere et abscindere; praecide semel et statue, quid velis.

Praecingo, is, xi, ctum, ere, umgürten. *Syn.* Cingo.

Praecino, is, cinui, centum, ere, vorsingen. *Syn.* Praenuntio, praedico, antecapio. *Usus.* Fa re magnum aliquid Dii praemonstrant et praecinunt.

Praecipio, is, cepi, ceptum, ere, vorher nehmen, empfinden. *Syn.* Praenosco, praesentio. *Adv.* Accuratius, amicissime, bene, commodissime, deinceps, leviter, pro auctoritate sua, male, recte, sapienter, communiter, praeclare multa, separatim. *Usus.* 1. Cognitione praecipere, quae futura sunt, sich voraus einbilden, was geschehen wird. Spem victoriae tentato paullatim certamine praecipere. Praecipere gratiam publici beneficii. Gaudia animis praecipere. Pecuniam praecipere, *id est*, prius capere. 2. *Mando*, befehlen. Item ille hortatur et praecipit. V. *Jubeo, mando, impero.*

Praecipito, as, avi, atum, are, herab stürzen. *Syn.* Praecipitem ago, dejicio, exturbo, deturbo; *item*: run, descendo. ✕ *Sustineo, jaceo. Phras.* 1. *E ponte se in fluvium praecipitavit*, er hat sich von der Brücke in das Wasser gestürzet. Praecipiti saltu se in profluentem immisit; praecipitem se jactavit e ponte, e ponte in praeceps se dedit; praecipitem se dedit. 2. *E moenibus praecipitatus est*, er ist von dem Walle hinab gestürzet worden. Ex praecipiti moenium loco devolutus est; detrusus in proclive; de muro deturbatus, devolutus; in praeceps datus est; e muro praeceps actus est; in praeceps delatus est. *Usus.* Hoc quidem praecipitare est, non descendere. Sol, hiems praecipitat. Praecipitantem rempubl. sustinere, retinere. Jacentem non erigere, inofficiosum est; praecipitantem impellere, inhumanum. Illi Nilus in mare praecipitat.

Digitized by Google

Praecipue, vornehmlich, besonders. *Syn.* Potissimum, maxime.)(*Communiter. Usus.* Omnes Brutum praecipue observant.

Praecipuus, a, um, vorzüglich, ausnehmend. *Syn.* Peculiaris, proprius.)(*Commune, item.* Primarius, singularis. *Phras.* 1. *Praecipuus in aula est*, er ist der Vornehmste bey Hof. Princeps est nobilitatis, aulicae juventutis; flos est aulicae juventutis, nobilitatis; primas partes habet apud Regem. Secundus a Rege est. 2. *Praecipuus erat inter Latinos*, er war unter den Lateinern der Vornehmste. Longe tum princeps erat Latini nominis. Qui jam dudum venerat in dignationem principum, tum etiam inter omnes in omni genere laudis eminebat. Primus longe Latinae juventutis habitus erat. Principem locum inter Latini nominis populos tenebat; Latinos omnes auctoritate ac potentia anteiit. 3. *Praecipuum illud est inter omnia*, das Vornehmste aus allen ist jenes. Caput est, illud in maximis rebus, et maxime necessariis, velim, habeas. Illud primum ac summum est; labor in hoc praecipue vester sit; nihil prius quam de illo agendum; id caput, et arx est totius controversiae; opera vobis princeps ac prope omnis in hoc collocanda erit; antiquissimum illud est habendum. V. *Excellens. Usus.* 1. Quod mihi praeter caeteros praecipuum fuit, nunc cum caeteris est commune. 2. *Insignis*, sonderbar. Praecipuo quodam dolore angi; amore in eum fertur singulari ac studio, praecipuo.

Praecise, kürzlich, ohne Ausnahme. *Syn.* Breviter.)(*Plene, perfecte. Usus.* Praecise alicui negare aliquid ac sine exceptione ulla praecidere.

Praecisio, onis, f. Abschnitt. *Figura Rhetorica.*

Praeclare, herrlich, vortrefflich. *Syn.* Recte, probe, optime. *Usus.* Praeclare tecum iis agitur, si habeant vel simulacrum virtutis. Praeclare aliquid dicere, facere.

Praeclarus, a, um, herrlich, vortrefflich. *Syn.* Eximius, egregius, commemorandus, rarus, praecipuus, insignis.)(*Vulgaris. Phras. Vir praeclarissimus*, ein sehr vortrefflicher Mann. Omnis aetatis, omnis memoriae clarissimus. Insignis ad laudem vir; omnibus rebus ornatus; in quo summa probitas, summa virtus, summa doctrina; genere, honore, copiis, existimatione facile princeps; Reipublicae columen ac sidus; secuti sui decus egregium; vir exempli rectissimi domi, militiaeque; longe ante alios eminens; sanctus, innocens ac divina quadam virtute praeditus; vir cumprimis honestus, summo honore et pudore, et summo officio spectatissimus Ordinis sui. V. *Egregius. Usus.* Multi in Philosophia praeclari ac nobiles. Egregia et praeclara indoles. V. *Praecipuus, excello.*

Praecludo, is, si, sum, ere, verschließen. *Syn.* Claudo, intercludo; praecido.)(*Aperio. Adv.* In perpetuum sibi curiam, curiae aditus praeclusit. *Phras. Spem veniae sua sibi pertinacia praeclusit*, er hat sich selbst alle Hoffnung zur Verzeihung durch seine Halsstärrigkeit benommen. Miserationem omnem sua pertinacia exemit; de spe veniae sua illum pertinacia depulit; spem omnem veniae sua sibi pertinacia praecidit, incidit ipse; ut spes veniae extenuaretur indies; ut evanesceret; ut spes jam reliqua esset nulla, sua ipse pertinacia effecit. *Usus.* Omnem sibi spem defensionis, omnem exitum ipse praeclusisti. Animus mihi praecluditur ad exponendam rei indignitatem. V. *Tollo.*

Praeco, onis, m. Ausrufer, Herold, Verkündiger. *Syn.* Praedicator, buccinator, qui praeconium facit. *Epi.* Humanus, publicus, verecundus. *Usus.* Alexander egregium laudum suarum praeconem invenit Curtium. Praeconis voci bona alicujus subjicere. Per praeconem sibi audientiam facere.

Praecognosco, is, novi, gnitum, ere, zuvor erkennen. *Syn.* Praesentio.

Praeconium, ii, n. das öffentliche Ausrufen. *Syn.* Praeconis actio. *Epi.* Acerbum, aeternum suorum laborum, domesticum, miserum. *Usus.* 1. Praeconium facere, alicui deferre. 2. *Laudatio*, Lob. Non praeconium mihi solum tributum, sed grave etiam clari hominis testimonium impertitum.

Praecordia, orum, n. Häutchen um das Herz. *Syn.* Pectus, intestina; animus. *Usus.* 1. Iram in pectore, cupiditatem subter praecordia locavit. Annulus in praecordiis piscis inventus est. 2. *Animus*, Gemüth. Cum jam in praecordiis concepam mortem contineret.

Praecox, ocis, *g. o.* frühzeitig. *Syn.* Praematurus.

Praecurro, is, cucurri, cursum, ere, vorlaufen. *Syn.* Ante eo, supero, excello, *Usus.* Appetitus rationem praecurrere, ac praevertere non debet. Lingua praecurrit mentem. Socratis aetatem praecu-

Digitized by Google

it. Aliquem aetate, virtute, moribus
ecurrere. V. *Excello.*
'raecursio, onis, f. das Vorlaufen.
r. Antecessio, praegressio. *Usus.* Non
i assensiones sine praecursione vi-
um.
'raecursor, oris, m. Vorläufer.
r. Prodromus, emissarius, excursor.
'raeda, ae, f. Raub, Beute. *Syn.*
oina, spolium, manubiae. *Epi.* Cer-
ima, communis, frumentaria, ingens,
nanis, integra, magna, mediocris,
na, optima, praeclara, parta, popu-
s, praesens, praetoria, tanta, uni-
a. Praedae judiciales, novae. *Phras.*
edas maximas fecere milites nostri,
ire Soldaten haben sehr große Beute
acht. Praedas egere ingentes ex agris;
ni clade belli pervastarunt agrum, et
pueruut; quidquid ferri, agique po-
, id totum praedae fuit militibus no-
s; praeda ingenti potiri, locupletati
t ex hostium agro; praeda tantum
, ut praedantium tot manus iis spo-
vix sufficerent; auri, argentique pon-
ingens diripuere milites nostri; prae-
e captum est plus, quam credi possit.
Populor, diripio. Usus. Praedas fa-
e, agere, agitare, Beute machen. Prae-
e fuere hostium castra. Praedam cap-
n inter se dividere, condonare. Mili-
n a praeda cohibere, repellere. Praedae
s major ira corrupta. V. *Praedor.*
Praedamno, as, avi, atum, are,
oraus verdammen. *Usus.* Praedamnata
e dimicant.
Praedator, oris, m. Räuber, Frey-
uter. *Syn.* Praedo, direptor.
Praedatorius, a, um, räuberisch.
sus. Navis praedatoria.
Praediator, oris, m. der die Rechte
egender Güter wohl versteht. *Syn.* Juris
aediatorii peritus.
Praediatorius, a, um, die Land-
ter angehend. *Syn.* Quod ad praedia
ssessionesque pertinet. *Usus.* Jus prae-
atorium.
Praedicabilis, e. rühmlich, preis-
ürdig. *Syn.* Praedicandus. *Usus.* In
isera vita nihil est praedicabile, aut
oriandum.
Praedicatio, onis, f. das Rühmen,
fentliches Ausrufen. *Syn.* Celebratio,
mmemoratio, laudatio. *Epi.* Acerba
luctuosa, grata, non grata potius, quam
rogans beneficiorum, veteres, furibun-
e. *Usus.* Grata haec beneficiorum prae-
catio. Praedicatio de laude alicujus.
hilosophorum est, praedicationem fu-
ere. V. *Laus.*

Praedicator, oris, m. Lober, Rühmer. *Syn.* Laudator, praeco, buccinator. *Usus.* Te ipso, praedicatore et teste, et auctore facti.

Praedico, as, avi, atum, are, preisen, rühmen, ausrufen. *Syn.* Celebro, commemoro, glorior, canto, decanto. *Adv.* Falso de aliquo, honorifice, gloriosius, graviter, ornate, optime. *Phras. Ille ex hoc facto mire ubique praedicabatur*, er ist dieser That halber aller Orten sehr angerühmet worden. Ille ex eo facto magnam gloriam apud omnes gentes consecutus est; ejus facti memoria in omnium ore sermoneque versata est; res ea fama celebratissima erat; ejus facti praedicatione aures omnium tum personabant. V. *Laudo, jacto. Usus.* Mihi licet ista de me cum vera gloria praedicare. Multa de aliquo graviter et honorifice praedicare. Omnes de se praedicari volunt.

Praedico, is, xi, ctum, ere, vorher sagen, weissagen, wahrsagen. *Syn.* Antedico, cano, praecino, praenuntio, denuntio, praesignifico, praemonstro; oraculum edo, moneo, testificor. *Adv.* Multo ante defectiones solis et lunae, non obscure, temere, divine. *Usus.* Praedicere futura. Praedicere solis defectionem. V. *Divino, vates.*

Praedictio, onis, f. Weissagung, Wahrsagung. *Syn.* Praedictum, divinatio, vaticinatio, praesensio, significatio. *Epi.* Divina. *Usus.* Praedictiones, et praesensiones rerum futurarum debent habere fidem.

Praedictum, i, n. Weissagung. *Syn.* Praedictio. *Epi.* Divinum, natalitium. *Usus.* Aliqui Chaldaeorum, Astrologorum praedicta defendunt.

Praediolum, i, n. kleines Landgut. *Usus.* Praediola nostra belle aedificata sunt.

Praedisco, is, didici, ere, zuvor lernen. *Usus.* Praediscere et meditari dicenda.

Praeditus, a, um, begabt. *Syn.* Ornatus, decoratus, instructus. *Adv.* Maxime virtute. *Usus.* 1. *In laude.* Adolescens optimis artibus, summa spe ingenii, auctoritate, virtute praeditus. 2. *In vitiis.* Homo singulari audacia, amentia etc. praeditus.

Praedium, ii, n. Gut, Landgut. *Epi.* Deterius, par, parvum, praeclarum, propinquum. Praedia aliena, colenda, continentia fundo, dotalia, immunia, libera, mediocria, nobilissima, paterna, plurima et pulcherrima, pretiosa, propria, propinqua, pulchra, fru-

Digitized by Google

ctuosa, rustica, urbana, vacua. *Usus.* Praedia colere.

Praedo, onis, m. Räuber, Plackerei. *Syn.* Praedator, pirata, grassator. *Epi.* Amantissimus, barbarus, immanis, communis, felix, frumentarius, improbissimus, maritimus, nefarius, domestici, multi. *Usus.* Omnium templorum, tectorum, totius urbis praedo.

Praedor, aris, atus sum, ari, rauben. *Syn.* Praedam facio, praedas ago, rapto vivo, diripio, vasto, infesto, regionem, regionem damnis afficio. *Adv.* Aperte, palamque, improbe, imprudentissime, varie. *Usus.* Spes rapiendi et in omnibus rebus praedandi illorum animos excaecat. V. *Praeda.*

Praeeo, is, ivi, ire, voran gehen. *Syn.* Anteeo. *Usus.* Hoc natura praeeunte ducimur. Praeire sacramenti verba, den Eidschwur vorsagen, vorlesen.

Praefari, fatus sum, vorher sagen. *Usus.* Veteres omnibus rebus agendis, *quod bonum faustumque esset*, praefabantur. Honorem praefari, *cum quid turpicule est dicendum.*

Praefatio, onis, f. Vorrede. *Syn.* Exordium.

Praefectura, ae, f. Vogtey, Pflege. *Usus.* Dare, deferre praefecturam alicui, petere praefecturam. V. *Magistratus.*

Praefectus, i, m. Vorgesetzter, Befehlshaber. *Syn.* Praepositus negotio alicui; rei alicui praefectus. *Phras. Classis Praefectus est creatus*, er ist zum Admiral über die Schiffflotte gemacht worden. Rei maritimae praeter renuntiatus est; cum imperio classi est praepositus; rei maritimae praefectura illi demandata, illum delata est; classi praefectus est; classi praeesse jussus est; orae maritimae summum imperium illi datum est; imperium classis obtinet. *Usus.* Classis, urbis praefectus. Praefectus moribus.

Praefero, fers, tuli, latum, ferre, vortragen. *Syn.* Antefero; prae me fero. *Adv.* Aperte sensus. *Usus.* Cui non ad libidinem facem praetulisti? Praeferre salutem reipubl. omnibus commodis suis. Eum sensum praefers. V. *Antepono*, *potior*, *excello*, *praepono.*

Praeferratus, a, um, vorn mit Eisen beschlagen. *Syn.* Ferro praefixus.

Praeficio, is, feci, fectum, ere, vorsetzen. *Syn.* Praepono. *Adv.* Nominatim rei maximae. *Usus.* Huic procurationi certum magistratum praefecerat. Aliquem curatorem, c[illegible] citui, negotio, regioni pr[illegible] *Praefectus*, *praesum.*

Praefido, is, di, sum, ere, [illegible] trauen. *Syn.* Confido. *Usus.* H[illegible] secundis rebus elatos sibique [illegible] dentes legum habenis comprim[illegible] *Audax.*

Praefigo, is, xi, xum, ere, * vor[illegible] stecken. *Usus.* Lineas itineri praefiger[illegible] Jacula ferro praefixa.

Praefinio, is, ivi, itum, ire, vor[illegible] schreiben, vorbestimmen. *Syn.* Praestituo praescribo. *Adv.* Restricte. *Usus.* Prae finire diem alicui. Caetera ego non tar stricte tibi praefinio.

Praefracte, sehr hartnäckig. *Syn.* Pertinaciter, pugnacissime.

Praefractus, a, um, hartnäckig, unbiegsam, rauh. *Syn.* Pertinax, pugnax ferreus. *Usus.* Thucydides praefractior nec satis rotundus. V. *Pertinax*, *obsti natus.*

Praefulcio, is, fulsi, fultum, ire, vorher unterstützen. *Syn.* Praemunio, st stento. V. *Fulcio.*

Praefulgeo, is, fulsi, ere, vor leuchten, vor Anderen glänzen. *Syn.* Prae ter modum fulgeo.

Praegestio, is, ivi, ire, inbrünstig verlangen. *Syn.* Valde cupio, gestio *Usus.* Praegestit animus videre quam primum.

Praegnans, tis, *g. o.* schwanger. *Syn.* Gravita sum, ventrem fero; plena, gra vidata sum. *Usus.* Cum illum praegnans mater alvo contineret.

Praegravo, as, avi, atum, are, überladen. *Usus.* Multitudine urbem praegravante.

Praegredior, eris, gressus sum, gredi, vorgehen. *Syn.* Praeeo, antecedo.

Praegressio, onis, f. Vorgang. *Syn.* Praecursio.

Praegustator, oris, m. Vorkoster; der vorher kostet. *Syn.* Qui cibos principis praegustat. *Usus.* Clodius praegustator libidinum tuarum.

Praegusto, as, avi, atum, are, * vorher kosten. *Usus.* Cibos praegustare.

Praejudicatus, a, um, vorher geurtheilet. *Usus.* Res semel, iterumque praejudicata. Tantum opinio praejudicata potest, ut etiam sine ratione valeat auctoritas. Pro praejudicato aliquid ferre, für eine ausgemachte Sache halten.

Praejudicium, ii, n. Vorurtheil.

Digitized by Google

...s. Exemplum judicii facti in simili causa, judicii conceptum specimen. *Epi.* ...roximum, grave in aliquem ordinem. *Usus.* Cur non ejus damnatione aliquid ad hoc judicium praejudicii comparasti. Duobus jugulatus praejudiciis. ...os tot praejudiciis confossos, praedamnatosque venire ad populi judicium?

Praejudico, as, avi, atum, are, ...r der Zeit richten. *Syn.* Praejudicium ...cio. *Adv.* Arroganter, semel atque ...erum. *Syn.* Quod senatus nondum ...nsuit, id arroganter non praejudico, ...e, ne revoco ad arbitrium meum.

Praelabor, eris, lapsus sum, labi, ...rher fallen.

Praeligo, as, avi, atum, are, vorn ...binden.

Praelior, s. Proelior, aris, atus ...m, ari, eine Schlacht liefern. *Syn.* ...raelio dimico, pugno, certo, praelium ...cio, committo, cieo; acie certo; dimicationem facio; manus confero; ad ...ertamen descendo; praelium ineo. ...dv. Acriter, vehementer. V. *Certo*, ...*ugna*, *praelium*.

Praelium, s. Proelium, ii, n. ...chlacht. *Syn.* Pugna, dimicatio, certamen. *Epi.* Calamitosum, difficile, ...agnum, fatale, firmissimum, maximum, rectum, secundum. Praelia ...errima, mulcta, plurima, praeclara. *Phras. Praelium committere*, ein ...e Schlacht halten. Totis copiis cum ...oste contendere; instructa acie con...igere; arma conferre; acie, *vel* armis contendere; manus conserere; sinistra, manus, pedem conferre; armis con...urrere; armis, ferro, acie decernere; ...raelium conserere; praelium facere; ...raelio decertare, contendere, confligere. V. *Pugna*, *certamen*, *pugno*. *Usus.* ...raelium in certum diem pronuntiare, ...en Tag zur Schlacht benennen. Praelio ...ostem lacessere; ad praelium elicere ...ostem, praelium ciere, den Feind zur ...Schlacht heraus locken. Praelium inire, ...cipere, conferre, praelium inferre; ...praelium ruere, die Schlacht anfan...en. Praelium facere, edere, committere, pugnare, contendere, confligere, ...ecertare praelio, Schlacht liefern. Praelium conficere; praelio defungi, die ...Schlacht endigen. Praelium sustinere, die ...Schlacht aushalten. Praelium dirimere, ...ie Schlacht unterbrechen. Praelium in...ermittere; praelio abstinere, supersedere, die Schlacht vermeiden. Praelio ex...edere, aus der Schlacht gehen. Elabi e praelio, aus der Schlacht entrinnen. Praelium renovare, redintegrare, restituere, et rem proclinatam adjuvare, die Schlacht wieder auf das neue anheben, und dem verlierenden Theile aufhelfen.

Praeloquor, eris, locutus sum, loqui, eine Vorrede thun.

Praeluceo, es, luxi, ere, vorleuchten. *Syn.* Lucem *vel* lumen praefero. *Adv.* Inposterum. *Usus.* Majoribus meis virtute praeluxi.

Praeludium, ii, n. Vorspiel. *Syn.* Praecentio.

Praemando, as, avi, atum, are, vorher befehlen.

Praematurus, a, um, frühzeitig. *Syn.* Praeproperus, immaturus, intempestivus.

Praemeditatio, onis, f. vorhergehende Betrachtung. *Syn.* Meditatio, praevisio. *Epi.* Diuturna. V. *Meditatio*.

Praemeditor, aris, atus sum, ari, vorher bedenken. *Syn.* Meditor, cogito, domo affero, paro, praeparo. *Adv.* Optime jam. *Usus.* Ex qua forma me fingere possim et praemeditari, quo animo accedam ad urbem. Sapientiae est, quidquid homini accidere possit, praemeditati. V. *Meditor*.

Praemefero, tefers, sefert, seferre, vorgeben, den Schein haben. *Syn.* Profiteor, confiteor, indico, vultu, promptum habeo et lingua. *Usus.* Sapientiae speciem; probitatem quandam praeseferre. Id me consecutum non profiteor, secutum esse praemefero. V. *Species*.

Praemitto, is, misi, missum, ere, voraus schicken. *Usus.* Praemittere in locum aliquem.

Praemium, ii, n. Belohnung, Vergeltung. *Syn.* Merces, fructus, beneficium.)(*Poena*, *supplicium*. *Epi.* Alienum, amplissimum, eximium sceleris, invidiosum, satis magnum, mercenarium, meritum, novum, par, pervulgatum, erectum, summum. Praemia humana, juncta et casta virtutis et officii, moderata, infinita, permagna, tanta. *Phras. Bene merentibus praemia danda sunt*, man muß den Wohlverdienten ihre Belohnung geben. Oportet, ut bene de quoquam meriti laborem suorum praemia ferant, capiant; ut praemiis donentur; extare omnibus debent laborum suorum praemia; praemio afficiendi, honestandi sunt, qui laborem alterius gratia sustinuerunt; bene me-

Digitized by Google

rentibus pretium, praemiumque debetur; susceptus alterius causa labor praemio decorandus est; praemia tribuenda, deferenda, persolvenda sunt recte, de alio merentibus. *Recte agendibus magna praemia constituta sunt*, denen, die recht thun, ist eine große Belohnung bestimmt. Summa recte agentes manent praemia: fructum certum, uberrimum, praestantissimumque ferent, capient, percipient, qui vitam cum virtute agant; vitae laudabiliter actae praemium est earum rerum copia, quas qui possidet, optime cum illo agi existimatur. Praemiorum spe magna, admodumque firma niti possunt ii, quorum vita cum virtute traducitur. Egregia praemia pro certo expectare; sine dubio sibi polliceri; plane sperare licet iis, qui virtutem colunt, qui vitam vivunt, ducunt, peragunt cum virtute. Mercedem actionum suarum, virtutis suae, suae probitatis, officii sui, optimorum consiliorum, atque factorum exspectare certissimam possunt, qui virtutem in vita non vulgari studio colunt, quibus in vita virtus erat in pretio. Praeclaram, honestamque vitam magna praemia manent, consequuntur. V. *Remuneror*, *merces*. *Usus*. Duabus rebus continetur respublica praemio et poena. Praemiis invitare virtutem. Militibus praemia solvere, persolvere. Legibus et virtuti proposita sunt praemia et peccatis supplicia. Nullum ego a vobis praemium virtutis, nullum insigne honoris, nullum monumentum laudis postulo, praeterquam hujus diei memoriam sempiternam.

Praemoneo, es, ui, itum, ere, vorher warnen. *Usus*. Me magnopere, ut caverem, praemonebat.

Praemonstrator, oris, m. Vorzeiger, Anleiter. *Usus*. Hic adjutor meus, et monitor, et praemonstrator.

Praemonstro, as, avi, atum, are, vorher weisen. *Syn.* Praenuntio, monstro.

Praemorior, eris, mortuus sum, mori, * eher sterben. Ante tempus morior.

Praemunio, is, ivi, itum, ire, vorher befestigen. *Syn.* Praefulcio, praeparo.

Praemunitio, onis, f. vorhergemachte Versicherung. *Syn.* Praeparatio. *Usus*. Sine praemunitione acerbe in aliquem invehi.

Praenomen, inis, n. Vornahme. *Epi*. Vetus. *Usus*. Aliquis, cui, praenomen fit Decio.

Praenosco, is, novi, notum, ere, vorher wissen.

Praenotio, onis, f. vorher gefaßte Meinung. *Syn.* Prima notio, ante capta animo rei informatio. *Usus*. Hanc habemus seu anticipationem, seu praenotionem Deorum.

Praenuntio, as, avi, atum, are, vorher verkündigen. *Syn.* Praemonstro, praedico. V. *Nuntio*.

Praenuntius, a, um, Verboth. *Usus*. Stellae magnarum calamitatum praenuntiae.

Praeoccupo, as, avi, atum, are, vorher einnehmen. *Syn.* Occupo, anteoccupo, anteverto, anticipio. *Usus*. Quas partes mihi sumpseram, praeoccupasti.

Praeopto, as, avi, atum, are, * lieber wünschen. *Usus*. Mortem in certamine, quam vinci, praeoptantes.

Praeparatio, onis, f. Vorbereitung, Anstalt. *Syn.* Praevisto, praemeditatio. *Epi*. Diligens. *Usus*. In omnibus negotiis, priusquam aggrediare, adhibenda est praeparatio diligens. Provisio animi et praeparatio multum prodest ad minuendum dolorem.

Praeparo, as, avi, atum, are, vorbereiten. *Syn.* Praeparationem adhibeo, praemunio, paro, comparo. *Adv*. Diligenter. *Usus*. Ad vitam agendam praeparare res necessarias. Praeparato animo, auribus praeparatis, ad concionem accedere. Litteris ante excoli animos et ad concipiendam sapientiam imbui, ac praeparari decet. V. *Paro*, *paratus*.

Praepedio, is, ivi, itum, ire, verhindern. *Syn.* Impedio, irretio. *Usus*. Morbo praepeditus. V. *Impedio*.

Praepes, petis, *g. o.* schnell. *Syn.* Celer, citus. *Usus*. Avis praepes. V. *Celer*.

Praeponderо, as, avi, atum, are, überwägen, den Vorzug haben. *Syn.* Ponderis plus habeo. *Usus*. Qui omnia metiuntur utilitate, neque eam honestate praeponderari volunt.

Praepono, is, posui, positum, ere, vorsetzen. *Syn.* Antepono, praefero, antefero; antiquior, potior mihi est. *Adv*. Recte, longe. *Phras. Latina lingua omnibus, aliis est praeponenda*, die Lateinische Sprache ist allen anderen vorzuziehen. Latina lingua principem inter alias locum tenet, primas tenet; principatum

Digitized by Google

tenet, obtinet; in tanta linguarum varietate princeps est; primas fert; principatum fert. Latinae linguae principatus dandus, deferendus, tribuendus est; nemo tam iniquus causae judex est, quin primas latinae linguae deferat, det, concedat. Prima in tot linguis habenda est Latina; cum Latina nulla aliarum linguarum venire in contentionem pot est. Latina lingua una inter omnes eminet, longo intervallo reliquas post se relinquit. V. *Potior*. *Usus*. Praeponere amicitiam patriae. 2. *Praeficio*, für eine Obrigkeit setzen. Aliquem legioni praeponere.

Praepositio, onis, f. Fürsatz, Fürwort. *Pars orationis*.

Praepositus, um, vorgesetzt. *Syn*. Praefectus. *Epi*. Turpissimus. *Usus*. Negotio, navibus praepositus.

Praepostere, verkehrt; das Hinterste zu vorderst. *Syn*. Perverse, perperam.)(*Ordine*. *Usus*. Praepostere tecum agam mox ad ordinem me referam.

Praeposterus, a, um, verkehrt; das Hinterste zu vorderst. *Syn*. Perversus. *Usus*. Ut erat semper perversus et praeposterus. Praeposteris consiliis utimur.

Praepotens, is, *g. o.* hochmögend. *Syn*. Valde potens. *Usus*. Clarus vir ac praepotens. Praepotentium virorum amicitiae infidae. V. *Potens*.

Praeproperus, a, um, übereilt. *Syn*. Praematurus, nimis celer. *Usus*. Praepropera festinatio. V. *Praeceps*.

Praeripio, is, ui, reptum, ere, vorgreifen. *Syn*. Praecerpo, occupo, anteoccupo, praeoccupo. *Usus*. Cui desponsam jam et destinatam laudem praeripere iniquum est. Non praecerpam fructum consilii tui, nec praeripiam victoriam. V. *Eripio*, *praecerpo*, *praeoccupo*.

Praerogativa, ae, f. Vorzug, Vorrecht. *Syn*. Dictum aut factum liberaliter ab eo, qui nobis benefacturus est, ante praestitum beneficium; specimen et praejudicium benevolentiae. *Usus*. Suae voluntatis praerogativam dare.

Praerogativus, a, um, das einen Vorzug hat. *Usus*. Centuria praerogativa, quae prima fert suffragium. Omen praerogativum.

Praerogatus, a, um, zuerst gefragt. *Syn*. Primum rogatus.

Praeruptus, a, um, gäh, steil. *Usus*. Praerupti montes, saxa.

Praes, praedis, m. Bürger. *R. ex* Praesum. *Festo ex* praesto. *Syn*. Sponsor, qui pro altero se obligat, in causa praesertim pecuniaria. *Epi*. Bonus. *Usus*. Praedem dare, accipere; praedem pro aliquo esse. Praedibus et praediis cavere

Praesagio, is, ivi, ire, weissagen, vorher bemerken, ahnen. *Syn*. Praesentio. *Phras*. *Dudum id futurum praesagiebam*, ich habe es längst vorher gesagt. Divina quadam praesagatione id praesenseram; nescio qua permotus animi divinatione futurum praevidebam; animus meus maximus ad hoc tempus vates, id mihi praesagiebat; praesagientis animi divinatione, id ita eventurum praevideram. *Praevideo*, *divino*, *conjicio*. *Usus*. Praesagiebat mihi animus.

Praesagitio, onis, f. Weissagung, das Ahnen. *Epi*. Divina. *Usus*. Inest in animis praesagitio extrinsecus injecta, et inclusa divinitus.

Praesagus, a, um, * vorher merkend, empfindend. *Usus*. Mens malorum, futuri praefuga.

Praescio, is, ivi, itum, ire, vorher wissen. *Syn*. Ante scio. *Usus*. Nonne. Hoc praescisse oportuit. V. *Praesagio*.

Praescius, a, um, * vorher wissend. *Syn*. Praesagiente et animo. *Usus*. Vates futuri praescius.

Praescribo, is, psi, ptum, ere, vorschreiben. *Syn*. Definio, praefinio, praestituo, voce praeeo. *Adv*. Commode, diligenter, ante, nominatim alicui. *Phras*. *Nihil tibi praescribo*, ich schreibe dir nichts vor. Leges tibi nullas impono; agendarum rerum modum tibi non praescribo; tuo arbitratu ages, nihil tibi certum praefinio; nihil praestituo, quod te agere velim non ad meum praescriptum, sed tuum arbitrium vives; nihil imperabo, ages, ut voles. *Usus*. Natura homini praescripsit. Ita majorum mores, legesque, ratio ac doctrina praescribunt. Jura civibus praescribere. V. *Jubeo*.

Praescriptio, onis, f. Vorschrift, Maßgebung. *Syn*. Praescriptum. *Usus*. Haec norma, haec regula, haec praescriptio est naturae. Praescriptio vitae moderatioque tenenda. Intemperantia a praescriptione rationis aversa.

Praescriptum, i, n. Vorschrift, gemessener Befehl. *Syn*. Praescriptio, formula, norma, regula, certa quaedam,

Digitized by Google

et definita lex. *Epi.* Commune, certum. *Usus.* Ex communi praescripto civitatis rem administrare. Plura homines affectu judicant, quam veritate, aut praescripto et juris norma.

Praesens, tis, *g. o.* gegenwärtig. *Syn.* Testis, arbiter; instans.)(*Absens. Adv.* Inposterum. *Phras.* 1. *Ipse praesens fuit*, et ist selbst gegenwärtig gewesen. Adfuit ipse, interfuit, praesto fuit; praesentem habuimus; illic in re praesenti fuit; coram fuit, adfuit. 2. *Ea, quae praesentia sunt non curamus*, wir achten jenes nicht, was uns wirklich gegenwärtig ist. Quod ante oculos est; quod ante pedes est; quod in manibus est; quod praemanibus habemus; quod in oculis nostris haeret; quod sub oculis habemus; quod in oculis est omnium; quod in oculis habemus; quae instant in praesentia; quod praesens tanquam in manus datur; quae in oculis sita sunt; quae ad manum sunt; ad ea animum advertit nemo; ea, quae nostra tot per annos vidit aetas, ne nunc quidem attentos nos habent. 3. *Me praesente haec facta sunt*, in meiner Gegenwart ist dieses geschehen. Praesente me et inspectante; sub oculis meis; ante oculos, ante pedes meos; me teste ac arbitro; in meo multorumque civium conspectu; cum ab oculis meis abfuisset nunquam; cum in oculis esset omnium nostrum; cum in ore omnium versaretur, haec ab eo gesta sunt. 4. *Praesentem videre cupio*, ich will ihn persönlich sehen. Praesentem habere, cum praesente agere cupio; mentem ejus, sensus, os intueri libet; in aspectum adducatur, proferatur, velim; in conspectum veniat, os suum ferreum ac importunum ostendat nobis; audaciam suam in oculis nostris, mentibusque deligat; in conspectum se nostrum det, committat velim. V. *Conspectus.* 5. *Prae dolore vix mihi praesens sum*, ich bin vor Schmerzen kaum bey mir selbst. Dolor me ipsum mihi adimit; vix mentes compos sum; dolor animi sensus prope omnes obstupefacit; vix animus mihi constat; mens pene excidit dolore alienata. 6. *Importuni homines ubique nobis praesentes sunt*, diese unruhigen Köpfe sind uns immer über den Hals. Homines sordidi ac levissimi in capite ac cervicibus nostris; in oculis atque si liceat, in faucibus haerem; consiliis omnibus, vel in consilia intersunt; imminent rebus nostris omnibus ac consiliis. *Usus.* 1. Ipse interfuit et praes[illegible] [illegible]cultas mihi tui praesentis [illegible] adere in praesens, in praesentii [illegible]benda habui. 2. *Magnus, alacer*, [illegible]ter, herzhaft. Animus alacer et pra[illegible]sens. Praesentes ad nocendum vire[illegible] habere. Praesente Deo ac propitio. 3. In rem praesentem venire, *nempe i[illegible] locum vel fundum de quo lis est*, de[illegible] Augenschein einnehmen. Placuit de ami[illegible]corum sententia constituere, quo die i[illegible]rem praesentem veniretur. V. *Coram.*

Praesensio, onis, f. das Vorhermerken, Ahnen. *Syn.* Praesagitio. *Epi.* Artificiosa, divina non fortuita, inm[illegible]merabilis. *Usus.* Praesensiones et prae[illegible]dictiones rerum futurarum.

Praesentia, ae, f. Gegenwart. *Syn.* Conspectus, aspectus. *Usus.* 1. Alicu[illegible]jus praesentiam et aspectum vitare. Praesentiae tuae desiderium meo labore minuam. 2. *Vis, virtus*, Herzhaftigkeit. Praesentia animi et fortitudo.

Praesentio, is, sensi, sensum, ira vorher merken. *Syn.* Praesagio, praeno[illegible]sco, praecognosco. *Phras.* *Praesentio rei eventum*, ich merke es schon voraus, was geschehen wird. Rei eventum cogitatione praecipio; omen aliquid futurorum insidet animo; praecipio animo rei exitum, ac provideo; quanquam divinandi disciplinam haud teneam; exploratum mihi tamen est, pro explorato habeo, quid futurum sit. V. *Praesagio. Usus.* Furore divino incitatus animus futura praesentit. V. *Prae[illegible]video.*

Praesepe, is, n. Stall, Krippe.

Praesepio, is, sepsi, septum, ire, * verzäunen. *Usus.* Maximis desiderabus aditus omnes praesepit.

Praesertim, sonderlich, besonders. *Syn.* Comprimis, maxime, praecipue. *Usus.* Admiror, et te praesertim.

Praeses, idis, n. Oberhaupt, Statthalter, Vorsteher. *Syn.* Custos, vindex, antistes. *Usus.* Custos, praeses, propugnator libertatis.

Praesideo, es, sedi, ere, vorstehen, verwalten. *Syn.* Custos, praeses sum, praesum in custodia urbis, provinciae, tanquam in specula collocatus sum; ad gubernacula sedeo. *Usus.* Dii huic loco, temploque praesident.

Praesidium, ii, n. Besatzung in der Festung, Schutz, Zuflucht. *Syn.* Statio; manus militum; auxilium perfugium. *Epi.* Bonum, certissimum, tutissimum, civile, commune, extraordinarium, firmum, fortissimum, graviss-

Digitized by Google

bonestum, improvisum, insperatum, repentinum, leve, maximum, nefandum et voluntarium, nocturnum, [illegible]are, publicum, stativum, summum, tenue, terrestre. Praesidia alienaria, firmissima, gratiora alii, multa ac firma, necessaria, parva, [illegible]blica, regia, salutaria, tanta, urbana, utiliora alicui. *Usus.* 1. Armati in praesidiis collocentur. 2. *Custodia, numerus militum, comitatus armatorum.* [illegible]gleitung, Menge Soldaten. Magna et [illegible]na praesidia parare, comparare; praesidia ponere, disponere, collocare. Praesidium urbi imponere; mittere in praesidium mittere, in praesidiis collocare; urbem praesidiis obsidere, intercludere, interclusam tene[illegible]. Praesidiis firmare; regionem sepire, munire, confirmare. Praesidia dimittere, praesidiis nudare provinciam. [illegible]e provincia decedere, abire, praesidium relinquere. 3. *Auxilium, spes, securitas, perfugium*, Hülfe, Zuflucht. [illegible]icui laboranti praesidium afferre; [illegible]rre; praesidio esse. Ego amicorum, [illegible]rtutis bellicae praesidio tectus, hostem repressi. Is magnum sibi praesidium et adjumentum ad beate videndum comparat, qui etc.

Praesignifico, as, avi, atum, [illegible]re, vorher anzeigen. *Syn.* Praenuntio, [illegible]no, praecino, praemonstro, portendo.

Praestabilis, e, vortrefflich. *Usus.* [illegible]ihil virtute homini praestabilius, nihil [illegible]ulchrius.

Praestans, tis, *g. o.* trefflich, ausgezeichnet. *Syn.* Excellens, praestabilis, [illegible]gregius, eximius, praeclarus. *Usus.* Vir [illegible]ngenio virtute praestans. In Poëtica [illegible]raestans. V. *Egregius, praeclarus, [illegible]ptimus.*

Praestantia, ae, f. Vortrefflichkeit, [illegible]Werth. *Syn.* Excellentia. *Epi.* Coelestis et divina, excellens, major et dignior; minima, singularis. *Usus.* Dii [illegible]omnium rerum praestantia excellentes. [illegible]Praestantiam aliquam doctrinae et virtutis consequi.

Praestat, es ist besser. *Syn.* Melius [illegible]st. *Usus.* Emori praestat, quam servi[illegible]e. V. *Expedit.*

Praestigiae, arum, f. Zauberey, [illegible]Blendwerk, Gaukeley. *Syn.* Incantamen[illegible]a. *Usus.* Doli, machinae, praestigiae, [illegible]allaciae, captiones, verborum praestigiae. V. *Decipio.*

Praestigiator, oris, m. ein Taschenspielkünstler, Zauberer, Gaukler, Taschenspieler.

Praestino, as, avi, atum, are, * kaufen. *Usus.* Pisces in macello praestinare.

Praestituo, is, ui, utum, ere, bestimmen, verordnen, anberaumen. *Syn.* Praefinio, praescribo, dico. *Usus.* Tempus alicui praestituere.

Praesto, as, stiti, stitum, are, übertreffen. *Syn.* Excello, antecello, superio, praecurro. *Adv.* Longe, multumque longe inter aequales suos, longe lepore, humanitate multum, gloria ceteris hominibus, nimirum omnibus ingenio, fortuna plurimum aequalibus virtute. *Usus.* 1. Longe inter aequales humanitate praestat. Contemplatio rerum longe omnibus studiis praestat. Multum ingenio plurimum virtute praestat aequalibus. V. *Excello.* 2. *Exequor, perficio, praebeo, exhibeo, facio, servo*, erweisen, erzeigen, leisten. Fidem, officium, benevolentiam, memorem animum alicui praestare. Promissa praestare et persolvere. Praestare suum munus. Gratum se sapientem, gravem praestare. 3. *Fidejubeo, vulg.* für etwas gut stehen, Bürge seyn. Vitium vendinae rei, si scit venditor, praestare debet. Communes illos casus praestare nemo potest. Quis praestare poterit, nullos fore praedones. Culpam ejus rei praestare quis velit? Horum dicta omnia ac facta nobis praestanda sunt, wir müssen für Alles Gewährschaft leisten.

Praesto, gegenwärtig, vorhanden. *Syn.* Paratus, in promptu. *Usus.* De mea autem voluntate sic judices, me opera et consilio, studio quidem certe, rei, famae, saluti tuae praesto futurum. Amicis ad praesidium praesto esse.

Praestolor, aris, atus sum, ari, warten. *Syn.* Exspecto. *Usus.* Ego tibi, spei illi, et exspectationi diu praestolabor. V. *Exspecto.*

Praestringo, is, strinxi, strictum, ere, fest zusammen binden. *Syn.* Hebeto, fallo. *Usus.* Horum utrumque praestringere aciem mentis solet.

Praestruo, is, xi, ctum, ere, vorher bauen. *Usus.* Sibi fidem praestruxit, luminibus aliorum praestruere.

Praesulto, as, avi, atum, are, * vortanzen. *Usus.* Ferox hostium signis praesultans Gallus.

Praesultor, oris, m. Vortänzer. *Syn.* Princeps Saliorum.

Praesum, es, fui, esse, vorstehen. *Syn.* Praesideo, praepositus, praefectus sum. *Adv.* Crudelissime consiliis, omnino reipublicae aedificandae navi,

Digitized by Google

negotio, sacris. *Usus.* Quaestioni, negotio, provinciae praeesse. V. *Praesideo*, *administro*, *magistratus.*

Praesumptio, onis, f. Vorstellung, das Vorbiegen. *Usus.* Praesumptio, quam Graeci Prolepsin vocant *Pro* Arrogantia, Uebermuth. *Vulg. est.*

Praetendo, is, di, tum *vel* sum, ere, vorspannen, vorwenden. *Syn.* Praetexo. *Usus.* Hominis integerrimi speciem turpissimis suis moribus praetendere. V. *Contendo.*

Praetento, as, avi, atum, are, vorher versuchen. *Usus.* Tota causa praetentata et perspecta.

Praeter, außer, ausgenommen. *Syn.* Supra, extra. *Phras. Praeter minas etiam vim intulere*, nebst den Drohungen haben sie auch Gewalt gebraucht. Praeterquam quod minarentur, etiam violenti erant; supra minas etiam facta addidere. Super quam quod minas primo jactarunt, etiam manus attulere; super caeteras minas etiam vis accessit. V. *Excipio. Usus.* 1. Hoc nemini praeter me videtur. Id videris praeter aetatem facere. Id praeter modum, praeter spem accidit. 2. *Supra*, über. Quae me res praeter caeteras impulit. 3. *Ante*, vor. Praeter domini oculos haec omnia ferebant servi.

Praetera, über dieses, noch dazu. *Syn.* Tum etiam, ad hoc, insuper. *Phras. Praeterea addendum*, man muß auch dieses hinzu setzen. Accedit etiam, quod etc. huc accedit, quod etc. quin et illud accedit, quod etc. Adde eodem et illud; adde ad hoc; adde, quod etc. illud insuper adde. Nam quid ego de illo dicam? quid? quod etiam; quid multa? aliud quid etiam? quid est praeterea? quid aliud? nihil nisi illud? quod reliquum est; videte jam porro caetera; caeterum, deinceps et illud dicendum; quid jam de illo? exinde et illud non tacendum. Quid est praeterea? nihil sane, nisi illud. De reliquo. Accedit ad cumulum. Jam vero nec illud omittendum. *Usus.* Addebant praeterea, rempublicam salvam fore.

Praetereo, is, ivi, itum, ire, *übergehen. *Syn.* Omitto, missum facio, praetermitto, reticeo. *Adv.* Consulto multa, omnino neminem, tacite, temere, turpiter, pene auctoritatem. *Phras. Vide, ut nihil praetereas*, laß nichts aus. Ne quid transiliat oratio tua; nequid in praeteritis relinquatur; nequid nos fugiat, aut praetervolet; nequid praetermittas; vide, nequid praeterfluat, praeterlabatur. *Usus.* 1. Ut reliqua tua scelera praeteream, et missa faciam, illud praeterire non possum. 2. *Negligo.* Populus saepe dignos praeterire solet. 3. *Fugit*, nicht wissen. Non me fugit, non praeterit, quam sit difficile. V. *Praetermitto.*

Praeterequito, as, avi, atum, are, *vorbey reiten. *Syn.* Equo praetervehor, equo praetervolo, equo praeterlatus sum.

Praeteritus, a, um, vergangen. *Syn.* Transactus, ante actus. *Phras. Juvat praeteritorum meminisse*, wir wollen uns des Vorigen noch erinnern. Juvat hic, quoad longissime mens potest respicere, spatium praeteriti temporis repetere; vetera illa et jam pene obliterata commeminisse placet; juvat hic superioris aetatis memoriam, vetustatis imaginem et reliquias repetere. *Usus.* Praeterita mutare non possumus. Praeteriorum memoria, providentia futurorum.

Praeterfluo, is, fluxi, xum, ere, vorbey fließen. *Syn.* Praeterlabor, elabor, praetergredior. *Usus.* Animus praesentem voluptatem percipit, venientem prospicit, nec praeteritam praeterfluere sinit.

Praetergredior, eris, gressus sum, gredi, vorüber gehen. *Syn.* Praeterlabor.

Praeterlabor, eris, lapsus sum, labi, vorbey laufen. *Syn.* Praeterfluo, praetervolo.

Praetermissio, onis, f. Vorbeylassung. *Usus.* Formae, in quas genus dividitur sine ullius praetermissione.

Praetermitto, is, misi, missum, ere, unterlassen. *Syn.* Praetereo, relinquo, omitto, negligo. *Adv.* Necessario, omnino. *Phras. Ut ista praetermittam*, von diesen zu geschweigen. Ut silentio id praeteream; ut missum faciam; ut silentio involvam; ut silentio premam illud; ut verbum de hoc non faciam; ut silentio partem hanc totam praetervehar; ut silentio percurram caetera; ut de re tota, taceam, silebam; ut rem omnem tacitam relinquam; ut de hoc nihil. V. *Praetereo. Usus.* Nihil praetermisi. Quantum eniti potui, nullum hominis amantissimi officium praetermisi. Diem nullum, quin de te cogitarem, pratermisi. V. *Omitto.*

Praeterquam, ausgenommen. *Syn.* Praeter, extra, extraquam. *Usus.* Haec, praeterquam tibi omnibus fuere jucunda. Videris id mihi facere, praeterquam res tua postulat. Campanos omnes liberos

Digitized by Google

esse jussit, extra quam *seu* praeterquam, qui hostes essent. Extra unam mulierem, praeterque ejus prolem, nulli, praeterquam tibi hostis pepercit. Praeterquam, quod fieri non potuit, ne fingi quidem valebat.

Praetervectio, onis, f. das Vorbeyführen. *Syn.* Vectio.

Praetervehо, is, xi, ctum, ere, vorüber führen. *Usus.* Sirenes morabantur eos, qui praetervehebantur. Insulam totam est praetervectus. Non est praetervecta aures vestras oratio, sed animis totis insedit.

Praetervolo, as, avi, atum, are, vorbey fliegen. *Syn.* Praetereo, praeterfluo. *Usus.* Praetervolat oratio. Id me fugit et praetervolavit. Non praetervolabo ista, sed dilatabo.

Praetexo, is, xui, xtum, ere, vorspannen, vorwenden. *Syn.* Praetendo. *Phras.* *Valetudinis causam inertiae praetexit*, er wendet vor, er sey krank, da er doch nur zu faul ist. Per causam curandae valetudinis inertiae suae parocinatur; valetudinem obtendit, praetendit, causatur, sed inertiam esse, nemo non intelligit; per simulationem, speciem, causam valetudinis curandae, inertiae se dat; causam interponit, inserit, valetudinem tentari; obtentu, simulatione, specie, nomine valetudinis inertiae suae servit. *Usus.* 1. Nemo exercitum petit, nisi triumphi cupiditatem praetexat. 2. Omnia, quae fiunt, natura lenioribus principiis praetexuit. V. *Causor*, *excuso.*

* Praetexta, ae, f. ein Rock mit Purpur unten verbrämt, Ehrenkleid. *Syn.* Toga praetexta. *Usus.* Pueri togam sumentes praetextam abjiciunt.

Praetextatus, a, um, der einen solchen Rock trägt. *Syn.* Adolescens, qui nondum virilem togam sumpsit. *Epi.* Grandis, magnus. *Usus.* Scin', te praextatum decoxisse? Praetextatus puellus.

Praetor, oris, m. Feldherr, Schultheiß, Landpfleger. *R. q.* Praetor a praeundo. *Syn.* Qui cum imperio praetorio est. *Epi.* Aequus et sapiens, cupidus bonae existimationis, gravissimus, improbus, infestus alicui, integerrimus, honestissimus, fortissimus, laboriosus et diligens, mediocris, mercenarius, aequissimus, inertissimus, palestricus, proximus, pulcher ac beatus, sapiens, severus, turpissimus, improbissimus, urbanus. Praetores amicissimi, innocentes, justissimi, jurati. *Usus.* Praetores jus dicunt, exercent judicia, causas cognoscunt. Postulare aliquem apud Praetorem.

Praetorianus, a, um, das dem Prätor eigen ist, oder zugehört. *Usus.* Comitia praetoriana.

Praetorium, ii, n. Haus des Landpflegers, Richthaus, Hauptquartier. *Syn.* Domus praetoria. *Epi.* Certum.

Praetorius, a, um, richterlich. *Usus.* Cohors, provincia, classis praetoria.

Praetura, ae, f. Landpflege, Schultheißenamt. *Syn.* Praetoris munus, dignitas. *Epi.* Acerba, multis indigna, misera, innocentissima, diligentissimaque.

Praevaricatio, onis, f. das Tragen auf beyden Achseln, untreue Handleistung bey Gericht. *Usus.* Praevaricatio est accusatoris corruptela ab reo. V. *Falsus.*

Praevaricator, oris, m. ein untreuer Ankläger, Achselträger. *Syn.* Accusator pecunia corruptus, *item*: Reus corrumpens pecunia judicium. *Usus.* 1. Praevaricatoris nomen significat eum, qui in contrariis causis quasi varie positus. Praevaricator causae publicae. 2. *Corruptor*, Verführer. Piso praevaricator Catilinae.

Praevaricor, aris, atus sum, ari, vor Gericht untreu handeln. *Syn.* Colludo. *Adv.* Turpissime. *Usus.* Non defendere, sed praevaricari accusatione videbatur.

Praeveho, is, xi, ctum, ere, * vorüber führen. *Usus.* Equites per obliqua campi praevicti fugientibus se objulere.

Praevenio, is, veni, ventum, ire, vorkommen. *Syn.* Praeverto, anteverto; praeripio. *Phras.* *Malum praeveniri oportet*, man muß dem Uebel vorkommen. Occurrendum malo est; malum *vel* malo praetervertere convenit; praeoccupanda est vis mali; occupanda malorum remedia; praemoliendum est aliquid, quo malum avertetur; praecipere consilio, prudentiaque debemus, quae arcendo malo opportuna erunt. *Usus.* Fecisset, ni casus aliquis, aut occupatio consilium praevenisset.

Praeverto, is, ti, versum, ere, vorkommen, vorbeugen. *Syn.* Anteverto, praevenio. *Usus.* Fuga supplicium praevertere. Pietatem omnibus rebus praeverti decet. V. *Praevenio.*

Praevideo, es, di, sum, ere, zuvor sehen. *Syn.* Prospicio; animo prospicio, cogitatione praecipio, praesen-

Digitized by Google

tio, praecaveo. *Adv.* Multo ante, maxime. *Phras.* *Dudum hoc praevideram*, ich hatte es längstens vorgesehen. Conjectura, mente, cogitatione prospexeram; res tota mihi praevisa et praecauta fuerat; dudum ista praesenseram; dudum cogitatione praeceperam; animus mihi divinatione quadam ista suggesserat; horum praemeditatione malorum dudum adversus dolorem me praemuniveram; odorabar ego ista dudum et mente augurabar. V. *Praesagio*. *Usus.* Qui semper animo excubat, multa praevideat, necesse est.

Praevius, a, um, vorher gehend. *Usus.* stella aurorae praevia.

Praevolo, as, avi, atum, are. vorfliegen. *Usus.* Grues in tergo praevolantium colla reponunt.

Praeuro, is, ussi, ustum, ere, * vorn anbrennen. *Usus.* Hastae, sudes praeustae.

Pragmaticus, a, um, des Handels erfahren; in Staatssachen geübt. *Syn* Vir in agendis rebus versatus, expertus. *Usus.* Pragmatici homines cavere jubent. Tu siquid pragmaticum habes, scribe. V. *Actuosus.*

Prandeo, es, di, pransum, ere, zu Mittag essen. *Usus.* Caninio consule neminem ajunt prandisse. V. *Caeno.*

Prandium, ii, n. das Mittagessen. R. *a* πρό, *ante*, *et* ἔνδιον, *meridianum*, *vel ex Dor.* πρὰν *pro* πρωί, *mane et* ἔδω, *edo*. *Usus.* Aliquem ad prandium vocare, invitare, einladen. Alicui ad prandium condicere, die Einladung zum Mittagmahle annehmen. Prandium parare, praebere, dare, apparare, anteponere, aufsetzen. Prandio aliquem accipere lauto et magnifico, zu Gaste haben.

Pransor, oris, m. * der zu Mittag ißt. *Usus.* Prandium anteponere pransoribus.

Pratum, i, n. eine Matte, Wiese. R. *a Dor.* πράτιος, *viridis*. *Usus.* Pratorum viriditas. Prata herbis convestita.

Prave, ungerathen, unrichtig, bös. *Usus.* Ille vero, prave, male, nequiter.

Praevitas, atis, f. Krumme, Bosheit. *Syn.* Vitium, deformitas, perversitas. *Epi.* Tanta, perinsignis. *Usus.* Ne mala consuetudine ad aliquam deformitatem pravitatemque veniamus. Alieni oris pravitatem et distortionem imitari. Quae te tanta pravitas mentis tenet? quo pravitatis errore imbutus es? quis hominem de hac pravitate deducet? V. *Malitia*, *pravus.*

Pravus, a, um, ungleich, verkehrt, arg, bös. *Syn.* Perversus, distortus.)(*Rectus*. *Usus.* Siqua in membris prava, debilitata, imminuta sunt. Recti pravique partes. Ut inter rectum ac pravum; sic inter verum et falsum interest. V. *Malus*, *nequam.*

Precario, bittweise. *Syn.* Prece vel precibus. *Usus.* Precario aliquid possidere.

Precarius, a, um, was man erbittet. *Usus.* Petere salutem precariam ab aliquo. Facere quaestum praecarium.

Precatio, onis, f. Bitte. *Epi.* Externa, similis, solennis, summa. *Usus.* Illa solennis comitiorum precatio. Simili precatione Agamemnon usus est. Precationem peragere. V. *Preces*, *precor.*

Precator, oris, m. * Fürsprecher, Fürbitter. *Usus.* Ne tibi praecatorem, aut aram paraveris.

Precis vel preces, cum, f. Gebeth. *Syn.* Precatio, obsecratio, obtestatio, rogatus, rogatio. *Epi.* Diuturnae, faciles, fraternae, justae, longae, miserae atque luctuosae, quotidianae, sceleratae. *Usus.* Nec prece, nec gratia. Sceleratae preces et nefaria vota. Precibus agere cum populo. Precibus aliquid petere. Preces audire; precibus cedere. Preces superbe repudiare.

Precor, aris, atus sum, ari, bitten, wünschen. *Syn.* Precibus peto, preces adhibeo, peto, imploro, deprecor, supplico, quaeso; precibus veneror, imploro. *Adv.* Male alicui. *Phras.* 1. *Deum precamur*, *ut reipublicae in hac perturbatione temporum sit propitius*, lasset uns Gott bitten, daß er uns bey so vermirrten Zeiten beystehe. Vota pro communi salute nuncupemus; vota faciamus ad Deum; ad vota nos vertamus, supplicatum eamus, pacemque superum exposcamus; precibus a Deo petamus; obsecrationes in templis faciamus, manus ad coelum tollentes precemur; strati ante aras veniam iratum coelestium finemque malorum exposcamus; ad preces, obtestationesque convertamur, supplicationibus votisque Deum fatigemus; ut exitium ab urbis tectis ac moenibus avertat. V. *Oro.* 2. *Non frustra Deum precatus est*, er hat nicht umsonst Gott angeflehet. Non incassum missae ad Deum preces; non frustra vota pro salute suscepta sunt; non frustra ad Deum vota vertit; non frustra rem tantam Deo precibus commendavit; annuit precationi Deus; votaque rata habuit. 3. *Iter tibi benevertat*, *precor*, ich wünsche dir viel Glück auf die Reise. Istud tibi iter feliciter eve-

Digitized by Google

e volo; iter tibi Deum fortunare volo; ficiscere optimis omnibus; quod tibi e vertat; quod bonum, felix, faustum- e sit; iter ingredere! Superi appro- nt, quod agis, quodque acturus es; ne ac feliciter eveniat, quod nunc in- deris iter! proficiscere bonis auspiciis. perique omnes omnia tibi optata ad- ant. 4. *Deus te diu incolumen con- vet, precor*, Gott schenke dir ein lan- Leben. Deus te longissime tempore rum ac sospitem praestet; precor coe- e numen, ut te quam diutissime, su- stitem ac sospitem esse jubeat, ut ae- n quam longissime extendat; Deum vehementer oro, ut incolumem te mentissime conservet; Deum quaeso, vitae meae superstes sis; ut te sospi- ad ultimam usque senectutem; ser- te Deus; Deum oro, ut incolumen superstitemque diu habemus. 5. *Ma- precandi formula*, Formeln, Einem ses zu wünschen. Quod tuo capiti male Dii te perdant! Dii tibi male fa- ıt; Dii tibi irati sint! Jupiter te, sque pessimo leto afficiat, pessimis mplis interficiat! Abi in malam rem! in abis in malam crucem, pestem, ciatum? Iratis Diis omnibus abito! i malis ominibus et execrationibus nium? 6. *Omnes tibi male precan- ', es wünschen dir Alle alles Uebel über Hals. Tibi pestem omnes exoptant execrantur; perire te malis modis om- s volunt; caput tuum diris devorent. us.* Quid precamur Deos? Utinam eniant, quae precaris. Omnes tibi ci- s salutem, atque incolumitatem pre- ntur. A Deo bona precari. Si unquam bis male precarer etc. V. *Rogo.*

Prehendo, is, di, sum, ere, ergrei- , anfassen. *Syn.* Capio, prendo. *Usus.* assum manu prehendit.

Prehenso, as, avi, atum, are, an- ien. *Syn.* Prenso.

Premo, is, pressi, pressum, ere, dru- n, pressen. *Syn.* Urgeo. *Adv.* Mordicus put, valde causam, vehementius, pro- aliquem, leniter. *Usus.* 1. Quae ne- sitas te premebat? Bello, inopia, aere eno premi. Odio communi et invidia emi. 2. *Occulto*, verbergen. Odium, do- em, iram premere.

Prendo, is, di, sum, ere, ergreifen, fassen. *Syn.* Prehendo, prenso.

Prensatio, onis, f. das Anwerben, ergreifen. *Syn.* Ambitio. *Epi.* Aliena, aepropera.

Prenso, as, avi, atum, are, werben n ein Amt, ergreifen. *Syn.* Ambio. *Phras. Nullum in prensando studium praetermittit*, er spart keine Mühe, sich um dieses Amt zu bewerben. Tam prehensat diligenter, quam qui maxima; diligentissima ejus est prensatio; in prensandis hominibus nemo est te diligentior; imminet tantae spei adeo, ut nullam in prensando officium intermittat; in prensandis, rogandis, appellandis civibus studium ac diligentiam adhibet, quam licet, maximam; agit de ea re cum civibus diligenter et assidue. V. *Ambio. Usus.* Prensat sine fallaciis, sine fuco, more majorum.

Presse, kurz, ohne Umschweif. *Usus.* Presse, anguste, breviter dicere, definire. V. *Breviter.*

Pressus, us, m. das Drücken, Druck. *Syn.* Compressio. *Usus.* Ipso pressu oris et sono.

Pretiose, kostbar, theuer. *Syn.* Magno pretio, eleganter, artificiose, operose. *Usus.* Vasa magnifica, pretiose caelata.

Pretiosus, a, um, kostbar, theuer. *Syn.* Magni pretii, multorum sumptuum. *Phras.* 1. *Pretiosam bibliothecam habeo*, ich habe eine kostbare Büchersammlung. Magni pretii libris refertam bibliothecam habeo; caro constant, qui bibliothecam meam efficiunt, libri; bibliotheca mihi est a rari operis libris; et multo pretio commendata; caro, emi, qui bibliothecam meam ornant, libros. 2. *Pretioso ornatu induta erat*, sie war kostbar gekleidet. Auro et purpura insignis, gemmis adornata incedebat; vestis illi erat auro gemmisque distincta; aureas armillas magni ponderis, gemmatosque magna specie annulos habuit, nihil ei deerat eorum, quae hominibus sancta caraque ac magni pretii esse solent, et prima ducuntur. *Usus.* Pretiosa vestis, horti, vasa.

Pretium, ii, n. Werth. *Syn.* Merces, praemium. *Epi.* Certum, incertum, magnum, pactum, parvum, summum, tantum. *Usus.* Certum rei, seu merci pretium statuere, constituere. Certum pretium pacisci. Habet ea res maximum pretium. Maximi est pretii. Mercari aliquid magno pretio. Pretio et mercede duci ad faciendum aliquid. Constitutum pretium solvere, dare, persolvere, enumerare, pendere. Jacent agrorum pretia, tanta est annonae vilitas. Nullo pretio me induci sinam. Operae pretium facere. V. *Aestimo.*

Pridem, längst. *Syn.* Dudum.

Digitized by Google

Pridie, am vorigen Tage, vorigen Tages. *Syn.* Ante eum diem.)(*Postridie.* *Usus.* Pridie, quam has litteras dedi, usque ad pridie calendas Septembres. Ad pridie idus Maji. Pridie ejus diei venit.

Primarius, a, um, einer aus den Vornehmsten. *Syn.* Principum aliquis.)(*Posterior.* *Phras.* *Primarius civis Romanus*, einer aus den vornehmsten Römern. Romani nominis longe princeps; inter primores, optimates et capita civium, auctoritate atque opibus longe primus; lumen et ornamentum suae civitatis; princeps senatus Romani; qui excellentem apud suos dignitatis gradum tenet; qui inter capita rerum erat Romae. V. *Princeps, primus.* *Usus.* Vir, Senator, locus primarius.

Primigenius, a, um, Erstling.

Primipilus, i, m. ein Hauptmann der ersten Rotte. *Syn.* Primae cohortis Centurio.

Primo, erstlich. *Syn.* Primum, initio, principio.)(*Post.* *Usus.* A primo visum est.

Primordium, ii, n. Anfang, Ursprung *Syn.* Principium, causa praecurrens. *Epi.* Majus, princeps. *Usus.* A Diis capienda sunt agendi primordia.

Primores, um, *g. c.* die Vornehmsten. *Syn.* Summae vel extremae quaeque res. *Usus.* Primoribus labris aliquid degustare. V. *Optimates.*

Primum, erstlich. *Syn.* Primo, a primo. *Usus.* Ut primum attigit ferum. Cum primum veni. Ut modó, primumque nascentia.

Primus, a, um, der erste. *Syn.* Primarius, princeps.)(*Postremus.* *Adv.* Facile municipii, longe civitatis. *Phras.* 1. *Primus filiorum*, *vulg. primogenitus*, der Erstgeborne. Maximus stirpis; maximo natu filius; liberorum natu maximus. 2. *Primus ille sit*, *qui reliquis senior est*, der älteste soll auch der erste seyn. Priores partes, primas partes, primum locum habeat, teneat, obtineat; primas partes agat; agmen ducat, qui aetate potior; princeps ac signifer ille sit, qui natu major inter caeteros. *Usus.* Genere, nobilitate, opibus sui municipii facile primus. Primus in suam familiam consulatum intulit. Vir magnus in primis, cum primis locuples. Primas tibi sapientiae defero. Prima quoque tempore te exspecto.

Princeps, ipis, *g. c.* Fürst, Vornehmster. R. *q.* Primum caput. *Syn.* Primus, primarius, dux, caput, auctor, inventor, qui p[illegible] tinet; qui primos o[illegible] honestissimum dignitatis [illegible] *Phras.* 1. *Est princeps* [illegible] er ist Erbprinz. In spem imperii [illegible] regni heres; regiae juventutis [illegible] 2. *Creatus est S. R. Imperii Pri*[illegible] er ist zum Reichsfürsten gemacht [illegible] In Principum dignationem pervi[illegible] in amplissimum S. R. Imperii Prin[illegible] pum ordinem cooptatus, adscriptus [illegible] relatus est, ad amplissimum Imperi[illegible] principum ordinem aggregatus est [illegible] principatus titulos in familiam sua[illegible] intulit; auctus est honore S. R. I. pri[illegible] cipum. *Usus.* 1. Rerum caput, et orbi[illegible] princeps Roma. Princeps philosophia[illegible] Cicero in eloquentia princeps. Princ[illegible] pem locum tenere. Profiteri se prin[illegible] pem et auctorem senatui. 2. *Prim*[illegible] *ordine*, *temporeque*, der Erste, der Z[illegible] und Ordnung nach. Sicilia princeps [illegible] ad Romanos applicuit. Qualitatum ali[illegible] sunt principes, aliae ex iis ortae. H[illegible] rodotus princeps hoc genus ornavit.

Principalis, e, fürstlich, vorneh[illegible] *Syn.* Princeps. *Usus.* Causae princip[illegible] les aliae, aliae adjuvantes.

Principatus, us, m. Oberherrschaf[illegible] Vorzug. *Syn.* Dominatus, primae. *Ep*[illegible] Divinus, praestans, regius. *Usus.* Pri[illegible] cipatum *petere*, concupiscere appeter[illegible] Principatum eloquentiae alicui *deferr*[illegible] dare, tribuere. Delere principatum [illegible] et auferre. V. *Potestas*, *guberno*, *diti*[illegible]

Principio, anfänglich, erstlich. *Sy*[illegible] Primo, initio, primum omnium. *Usu*[illegible] Principio omnibus animantibus est i[illegible] situm, ut etc.

Principium, ii, n. der Anfa[illegible] *Syn.* Initium, primordium, origo. [illegible] *Exitus*, *finis.* *Epi.* Accuratum, immo[illegible] tale, naturale, ultimum, acutum, brev[illegible] et longum, optimum, parvum, no[illegible] bene provisum et diligenter explor[illegible] tum, solidum et expressum, suspici[illegible] sum, tardum, verecundum, non elati[illegible] intensum verbis, sed acutum sentra[illegible] tiis. *Usus.* 1. Omnium rerum magna[illegible] rum principia a Diis sunt petenda [illegible] ducenda. Hujus rei ego nec principium [illegible] invenire, nec evolvere exitum possum [illegible] Omnium rerum principia parva sui [illegible] progressionibus augentur. A principi[illegible] instituere aliquid, idque perficer[illegible] Principium natum est a me. 2. *Caus*[illegible] *efficiens*, *auctor*, Ursache, Urheber. Pri[illegible] cipii nulla est origo. Omnium caus[illegible] rum unum est naturale principium. [illegible] *Rudimentum*, *elementum*, *seminariu*[illegible]

Digitized by Google

Grundsatz, Anfang, Pflanzschule. Nunc uris principia videamus. Naturae principia, quibus parendum. Fuit hoc principium, et velut seminarium urbis. V. *Initium*, *inchoo*, *incipio*, *origo*.

Prior, oris, *g. o.* der Erstere.)(*Posteriör. Syn.* Primus. *Usus.* 1. Posterius priori non convenit. Priori loco causam dicere. 2. *Superior*, *transactus*, vorig. Priori aestate, anno.

Prisce, auf alte Weise. *Syn.* Antique, horride, aspere, prisco more. *Usus.* Severe, graviter, prisce agere cum aliquo.

Priscus, a, um, alt. *Syn.* Antiquus. *Usus.* Verba prisca et obsoleta. Veteres et prisci viri. V. *Antiquus.*

Pristinus, a, um, vorig, ehemahlig. *Syn.* Vetus, antiquus, prior. *Usus.* Ut pristinam tuam gloriam consequare.

Privatim, für sich besonders. *Syn.* Proprie, clam, seorsim a reliquis.)(*Publice. Phras. Privatim de re agemus*, wir werden die Sache unter uns in geheim abhandeln. Inter parietes domesticos disceptator adero; privato consilio de re statuemus; privata seductaque a conscientia plurimum consilia miscebimus; in secreto, inter parietes nos continebimus, nihil ut in publicum efluat. V. *Clam. Usus.* Beneficia singulis privatim dare. Privatim se tenuit. V. *Privatus.*

Privatio, onis, f. Beraubung. *Usus.* Dolori non voluptas contraria est, sed doloris privatio.

Privatus, a, um, für sich besonders. *Syn.* Domesticus, suus, proprius.)(*Publicus*, *seu*, *qui cum potestate et imperio est. Epi.* Furiosus, opulentus, potens, plurimus. *Phras. Est privatus civis*, er ist ein gemeiner Bürger; er lebet für sich. Aequo cum caeteris jure in civitate vivit; suarum rerum est; est unus multorum, vel de multis; in magistratu non est; omni curatione publicae rei vacat. *Usus.* Res privata et publica. Bellum in privatam curam, privata arma versum est.

Privigna, ae, f. Stieftochter.

Privignus, i, m. Stiefsohn. *Usus.* Mulier in privignorum funus nupsit.

Privilegium, ii. n. Begnadigung, Befreyung von den Gesetzen. *vulg.* R. *q.* privum legis. *Epi.* Tyrannicum, injustum, nefarium. *Phras. Privilegium habet ab oneribus publicis. vulg.* er hat eine besondere Freyheit und Erlaß von bürgerlichen Anlagen. Omnium rerum oneumque publicorum immunitatem habet; immunis est a publicis vectigalibus; immunitate nominatim affectus, donatus est; exsolutus legum earum vinculis, quae vectigalia imperant; data est illi immunitas a publicis vectigalibus; legum earum omnium facta est illi venia, quae de vectigalibus latae sunt. V. *Eximo*, *dispenso. Usus.* Leges privatas hominibus irrogare; in privatos leges ferre; *id est enim privilegium.* Privilegia irrogare. Privilegium tulit, ut si sacra bonae Deae accessisses, exulares. Tyrannica privilegia. *Unde* Privilegium *pro* gratia legis facta, Freyheitsbrief. *Vulg. est. Pro Privilegiatus*, *vulg.* privilegirt. *Latine dices*: exsolutus legum vinculis; solutus legum verecundia.

Privo, as, avi, atum, are, berauben. R. a. πείω, *divido. Syn.* Orbo, spolio; exuo, excludo, exspolio, expertem facio.)(*Augeo*, *orno. Adv.* Indignissime, in perpetuum, crudelissime, paullo, amplius. *Phras.* 1. *Bonis omnibus privatus est*, er ist aller seiner Güter beraubt worden. Ornamentis omnibus nudatus; praesidiis omnibus exutus; bonis funditus eversis, e patrimonio tanquam e naufragio nudus expulsus est; inanis, egens patriis bonis deturbatus; ejectus, abire, cedere, coactus est. 2. *Tot amicis, me privari vehementer doleo*, es fällt mir sehr schwer, daß ich so viele Freunde vermisse. Tot amicorum jacturam graviter molesteque fero; tot amicis orbatum, spoliatum, destitutum me sine gravissimo dolore intueri non possum; fieri non potest, quin sim miserrimus, talibus amicis orbatus, quales nulli unquam erunt, et ut arbitror, et confirmare possum, nulli certe fuerunt. Quis me tot ab amicis orbum, non miserrimum esse fateatur? Quae mihi reliqua esse potest vitae cupiditas, cum tot amicis caream; cum eos amicos, quos fidelissimos expertus sum, desiderem; cum tot amicos uno tempore mihi ereptos esse videam. V. *Eripio*, *adimo. Usus.* Aliquem civitate, suo jure privare.

Prius, eher. *Syn.* Ante. *Usus.* Nihil prius mihi faciendum putavi.

Priusquam, eher als. *Syn.* Antequam. *Usus.* Priusquam illa attingam. Id ego sensi, priusquam loqui coepisti.

Pro, für. *Syn.* Loco. *Usus.* 1. Haec pro certis ad te scribo. Jam pro herede se gerit. Jam pro damnato habebatur. Unus mihi Cato pro milibus. 2. *Propter*, wegen. Poenam pro peccato

Digitized by Google

metuit. Pro jure amicitiae id a te peto. Pro consulari auctoritate te moneo. Is a me pro summis suis virtutibus valde observatur. 3. *Secundum, pro ratione*, nach Art, Zeit, Weise, Würde. Hunc pro dignitate satis laudare non possum. Reliqua pro tua prudentia, pro tempore, pro re nata curabis. Pro opibus, pro virili parte juvabo. Id pro mea consuetudine, breviter. 4. *Alicujus gratia, causa*, für, einem zu gefallen. Hoc non pro me sed contra me est. Venditare aliquid pro suo. Pro aliquo decernere. Pro se quisque certabat. 5. *Ante*, vor. Pro tribunali; pro aede Castoris sedens. Pro templis omnibus; vor allen Kirchen. 6. *Cum comparativis*, wo etwas verglichen wird. Turba majorem, quam pro numero, speciem gerens. Sella, quam pro habitu corporis, excelsior.

Proavus, i, m. Aeltervater, des Vaters Ahnherr. *Syn.* Avi paterni vel materni. *Epi.* Privatus.

Probabilis, e, glaublich, wahrscheinlich. *Syn.* Verisimilis, credibilis.)(*Incredibilis. Adv.* Leviter, maxime, sane, omnino. *Usus.* 1. Probabile est, quod fere fieri solet, aut in opinione positum est. Probabilem facti rationem reddere. Causam alicujus reddere probabilem. 2. *Laudandus, tolerabilis*, löblich, leidlich. Probabilis orator. Probabile ingenium.

Probabilitas, tis, f. Wahrscheinlichkeit. *Syn.* Verisimilitudo. *Epi.* Captiosa, magna. *Usus.* Multa sunt, quae nos aliqua probabilitate fallunt.

Probabiliter, wahrscheinlich. *Syn.* Credibiliter. *Usus.* Ex quo potest probabiliter confici.

Probatio, onis, f. Beweis, Bewährung. *Syn.* Approbatio.)(*Improbatio. Epi.* Gratuita, locuples, grata. Non ob probationem datum est pretium, cum multa sint improbata.

Probator, oris, m. der etwas gut heißt. *Syn.* Approbator. *Usus.* Nihil interest inter suasorem facti, et probatorem.

Probatus, a, um, bewiesen, bewährt. *Syn.* Spectatus. *Usus.* Vita spectata et probata. V. *Probus.*

Probe, wohl. *Syn.* Recte, praeclare. *Usus.* Quod cum probe scirem, tenerem. De ea re probe curasti.

Probitas, tis, f. Redlichkeit, Frömmigkeit. *Syn.* Bonitas, integritas, virtus. *Phras. Probitatem qui habet, nihil praeterea ad felicitatem requirit*, wer redlich ist, dem mangelt nichts [illegible] lich zu seyn. Unam qui e[illegible] ei deesse ad felicitatem nihil [illegible] sentire, recteque facere satis [illegible] beateque vivendum. Quicunque [illegible] nem ducem in vita sequitur, ei [illegible] licitatem ampla maximeque certa [illegible] tet via. Boni mores et honestae rat[illegible] nes felicitatem pariunt. Felicitas in[illegible] gritate comparatur; siquis in colend[illegible] probitate totus est, feliciter admodum [illegible] ac beatissime cum illo agitur. *Usus.* Tanta vis est probitatis, ut eam ve[illegible] in hoste diligamus.

Probo, as, avi, atum, are, billigen, gut heißen, genehm halten, beweisen. *Syn.* Approbo, assentior; confirmo, fides facio, argumentis tueor. *Adv.* Admodum, brevi, fastidiose, lente, mari[illegible] me, mirifice, nimium, non persacile, plane, plane non, prorsus, recte, ve[illegible] hementer, valde, vulgo, magis magis[illegible] que, non sane, inprimis, multum. *Phras. Probare crimen non potuit*, er hat das vorgegebene Laster nicht beweisen können. Convincere illum criminis; crimen pl[illegible] num facere; certis argumentis firma[illegible] re non potuit; non satis docuit haec a[illegible] eo commissa; id quidem efficere, cu[illegible] multu argueret, non potuit, ut de cri[illegible] mine constaret; ex ejus tot criminatio[illegible] nibus liquere non potuit, criminis n[illegible] reus esset; fidem facere ejus crimini[illegible] suis argumentis non potuit. *Usus.* 1. Libros meos, spero, tibi valde probari. Quis est, qui non probet, non laudet, non in eadem voluntate ac opinione sit? 2. *Satisfacio*, genug thun. Qua in legatione ita se omnibus probavit. 3. *Argumentis tueor, stabilio: confirmo, fidem facio*, beweisen, darthun. Quod tibi probare non poteris, alteri ne persuaseris. Id vel severissimis discepta[illegible] toribus probabo. Nullam rem defendit, quam non probaret; nullam oppugnat, quam non everteret. V. *Approbo, laudo, assentior.*

Probrosus, a, um, schimpflich, schändlich. *Syn.* Ignominiosus. *Usus.* Probrosum crimen, factum. V. *Probrum.*

Probrum, i, n. Unthat, Schimpf, Schande. *Syn.* Dedecus, convitium, maledictum. *Epi.* Paternum, magnum, privatum. *Phras.* 1. *Probrum alicui objicere*, Einem eine Unthat vorwerfen. Objectare probrum; probri insimulare aliquem; probra inferre, ingerere, probra in aliquem jacere, maledicere, probrisque vexare. V. *Convitium, calumnia.* 2. *Probro alicui vertere*, Einem

Digitized by Google

etwas für eine Schande austrechnen. Pro-
bro aliquid dare alteri; in probri loco
ponere; crimini dare. V. *Dedecus*. 3.
Probro sibi aliquid ducere, etwas für
eine Schande halten. Ignominiae loco
aliquid ferre; in contumeliam accipe-
re; in contumeliam vertere. *Usus*. Id
sibi probro futurum est. E paternis
probris emergere. V. *Ignominia*, *de-
decus*.

Probus, a, um, fromm, redlich,
rechtschaffen. *Syn*. Bonus, moratus, be-
ne institutus, spectatus, probatus, in-
teger, frugi, religiosus, castus, anti-
quus, purus, sanctus, modestus.)(*Im-
probus*. *Phras*. *Pauci sunt probi*, es
sind gar wenig rechtschaffene Männer. Pauci
sunt, qui probitatem colant, ament,
sequantur; qui suum studium in pro-
bitate ponant, paucos invenies. Proba-
i mores a paucis hodie coluntur; viro-
rum recti exempli, et quibus vita cum
virtute traducatur; quibus in pretio et
amore sit morum integritas, quam exi-
guus est numerus? Abest a plerisque
mortalium laudata illa morum probi
tas. V. *Bonus*. *Usus*. Probus et bene
moratus filius. Probum navigium. V.
Conscientia, *bona*, *pius*.

Procacitas, tis, f. Muthwille,
Frechheit. *Syn*. Petulantia. *Usus*. Non
enim procacitate linguae vitae sordes
eluuntur. V. *Petulantia*.

Procaciter, freventlich. *Usus*. Fla-
gitatum stipendium procacius, quam
ex more et molestia militari erat, et
probra in tribunos jacta.

Procax, acis, *g. o.* frech, muthwil-
lig. *Syn*. Petulans, temerarius. *Usus*.
Scio te non esse procacem in lacessen-
do. V. *Petulans*.

Procedo, is, cessi, cessum, ere,
fortgehen. *Syn*. Progredior, prodeo,
exeo, gradum infero; proficio; evenio.
Adv. Bene, longius in dando et cre-
dendo; diutius, contrarie, multum,
non ita multum, obviam, longissime,
parum, paullum, prospere, temere,
pulcherrime. *Usus*. 1. Aetate multum
processit. A primis ad ultima proce-
dere. Longius processit, et in ipsum
Pompejum invehi coepit. In medium
procedere, atque in concionem prodire.
Procedere in publicum. Tota urbs illi
obviam processit. 2. *Proficio*, zunehmen.
Procedere in virtute et doctrina. Ho-
moribus processit. Longe ad virtutem
processit doctrina et natura. 3. *Evenio*,
cado, von Statten gehen. Non satis e sen-
tentia res procedit. Quid agam, cui
nihil procedit, eaque, quae cogitata
sunt diligentissime deterrime cadunt.
Omnia ei belle, pulcherrime procedunt.
Pro durius procedere cum aliquo, *vulg.*
übel mit Einem verfahren. *Latine*: gravi-
ter, crudeliter, male consulere in ali-
quem, de aliquo.

Procella, ae, f. Sturmwind, Ver-
wirrung. *Syn*. Tempestas. *Epi*. Horri-
bilis. *Usus*. Imbres, nimbi, procellae,
turbines. Tu procella patriae, turbo pa-
cis. Vitare procellas temporum. Eque-
strem procellam excitare; einen Ein-
fall mit der Reiterey thun. V. *Tempestas*.

Procellosus, a, um, ungestüm.
Usus. Venti procellosi.

Proceres, um, m. die Vornehmsten
einer Stadt. *Syn*. Principes.

Proceritas, tis, f. die Länge. *Syn*.
Longitudo.)(*Brevitas*. *Usus*. Proceri-
tas arborum admirantur.

Procerus, a, um, lang. *Syn*. Lon-
gus. *Usus*. Procerum et tenue collum.
V. *Magnus*, *longus*.

Processus, us, m. Fortgang. *Syn*.
Progressus. *Epi*. Longior, tardus. *Usus*.
Gradus tuos et quasi processus dicen-
di velim cognoscere. Tantos processus
in dicendo faciebat, ut evolare, non ex-
currere videretur.

Proci, orum, m. Buhler, Freyer. *Syn*.
Qui eandem amant. *Usus*. Proci impru-
dentes.

Procido, is, cidi, ere, niederfallen.
Syn. Pronus cado, procumbo. *Usus*.
Ad pedes alicujus procidere. V. *Cado*,
corruo.

Procinctus, us, m. Zurüstung, An-
stalt. *Syn*. Sine ritu solenni, ut in ca-
stris. *Usus*. Facere testamentum in pro-
cinctu sine tabulis. *Pro* in procinctu
operis, in Bereitschaft stehen, *rectius
dicitur*: in ipso rei gerendae articulo.
V. *Expedio*.

Proclamator, oris, m. ein Aus-
rufer. *Syn*. Praeco, cantor, tabula.

Proclamo, as, avi, atum, are,
ausrufen. *Syn*. Vociferor. *Usus*. Adsunt,
proclamant, fidem hujus implorant.

Proclivis, e, geneigt, abhängig.
Syn. Propensus, facilis; pronus.)(*La-
boriosus*. *Usus*. Adolescentia procli-
vior est ad libidinem. Incitata semel
in proclive labuntur. Dictu quidem
proclive est, sed effectu arduum. V.
Facilis.

Proclivitas, tis, f. Neigung, Gähe.
Syn. Facilitas. *Usus*. Proclivitas ad va-
rios mores, varia vitia.

Proclivitor, leichtlich, gähe. *Usus*.

Digitized by Google

Facilius et proclivius ad laudem nobilitatis perveniunt.

Proconsul, is, m. gewesener Consul, Statthalter. In provinciam missus cum potestate consulari.

Procrastinatio, onis, f. Verzögerung, Aufschub. *Epi.* Odiosa. *Usus.* In rebus gerendis tarditas et procrastinatio odiosa est.

Procrastino, as, avi, atum, are, verzögern, aufschieben. *Syn.* Differo, tardo, rem longius duco. V. *Differo*, *moror.*

Procreatio, onis, f. Zeugung. *Syn.* Proles, progenies. *Epi.* Carissima. *Usus.* Carissimam suam quisque procreationem habet.

Procreator, oris, m. Schöpfer. *Syn.* Genitor.

Procreo, as, avi, atum, are, zeugen. *Syn.* Creo, pario, gigno, vitam traho, liberos suscipio. *Usus.* Multiplices foetus procreant. Procreatur alicui periculum. V. *Creo.*

Procudo, is, di, sum, ere, lang oder breit schmieden. *Syn.* Exacuo.

Procul, weit, ferne. *Syn.* Longe, longius. *Phras.* *Procul a nobis abest*, er ist weit von uns entfernet. Magno locorum intervallo disjuncti sumus; disjunctissimis terris habitamus; in ultimis terris habitamus; in ultimis terris, in extremis terrae finibus, apud homines in extremis terrarum finibus positos, nimia longinquitate locorum remotus degit; magnis intervallis distamus; longe ab domo excitus, in ultimas terrarum oras devectus, quas natura longe submovit regiones, colit. Eo ablegatus est, unde nec nomen, nec fama ejus accedere ad nos possit; inter nos multa maria regionesque intersunt. V. *Longinquitas.* *Usus.* Coelestia procul sunt a nostra cognitione. Procul remotus a vero. Procul ab omni metu. Procul videre; auscultare aliquid. Procul a patria. V. *Remotus*, *disto.*

Procumbo, is, cubui, cubitum, ere, sich niederlegen. *Usus.* Fessus via procubuit. V. *Genu.*

Procuratio, onis, f. Verwaltung, Anwaltschaft. *Syn.* Curatio, administratio, gubernatio. *Epi.* Frumentaria, magna, plena, quaestoria. *Usus.* 1. Aliquem ad civitatis, negotii procurationem vocare, procurationi praeficere; procurationem alicui committere, Einem eine Verwaltung anvertrauen. Procurationem multarum rerum habere, viel zu verwalten haben. Aliquem a procuratione amovere; liberare aliq curatione, quae illum multi implicatum et constrictum Einem eine Verwaltung nehmen, 2. *Expiatio*, Versöhnung. Co dae, faciendae nobis sunt pre nes et obsecrationes. V. *Admini*

Procurator, oris, m. S Verwalter, Verweser. *Syn.* Qu negotia procurat; alieno pra negotio; alieni juris vicarius; quid nostri negotii gerit; qui mesticas dispensat; qui curati dispensationem rerum habet, *Epi.* Aequus, diligens, familiar pinquus, necessarius, voluntari licus. *Usus.* Cum villicos procu dedissem. Procuratores ludorum curatoris negligentia factum est,

Procuro, as, avi, atum, are, fen, verwalten. *Syn.* Curo, admi guberno, gero. *Phras.* *Rem mea genter procura*, verwalte meine fleißig. In rerum mearum procu nihil diligentiae praetermittas, rei istius curatio, ut cordi tibi sit. atque etiam a te peto; tu si me omnia dispicies, remque ut tuam, fide geres. V. *Administro*, *curo*, *facio.* *Usus.* 1. Hereditatem, ne rationes alicujus procurare. 3. E versöhnen. Vide, ut ea prodigia proc tur et expientur.

Procurro, is, curri, cursum, hervor laufen. *Syn.* Excurro. *Usus.* ut productus studio ultra procurras, ab stationibus procurreretur.

Procursatio, onis, f. Streif Scharmützel. *Syn.* A quibus per pr sationem commissa pugna.

Procursator, oris, m. Parte ger. *Syn.* Breve certamen cum pr satoribus fuit.

Procurso, as, avi, atum, are, vor laufen. *Usus.* Procursantibus a sta ne, qui lacesserent.

Procursus, us, m. Ausfall. *U* Tumultuario praelio ac procursu m militum, quam ex praeparato certat

Prodeo, is, ivi, itum, ire, her gehen. *Syn.* Exeo, in medium proce *Adv.* Obviam, necessario. *Phras.* 1. *stes e latebris prodivere*, die feindli Soldaten sind aus ihren Schlupfwin hervor gegangen. E latebris erupere, p siluere; e latebris in apertum campu praevolarunt, consurrectum est repe e latebris, et in patentem ad conspectu undique campum prolata signa; host ab suis quisque latebris pariter exor

Digitized by Google

existebant; cuniculus delectis plenus armatos repente edidit; ingens manus repente ex dumoris existebat, palamque armata . 2. *Res tota prodiit, vulg.* e ist ganz entdeckt worden. Patemia et in medium prolata; ut moris interposita illustrantur omampunt, ita detecta quoque fraus tota in lucem extracta, in lucem est. Haud ita res latuit, quin in tiam multorum brevi tempore ; quin secretum omne brevi temnderetur. V. *Exeo, vulgo, ma-* *Usus.* In publicum prodire, in em, in lucem, in aciem prodire. obviam alicui.

dige, verschwenderisch. *Syn.* Ef-

ligium, ii, m. Wunderzeichen. *Syn.* um, portentum, ostentum. *Epi.* , exitiosum, importunum, recens, um. *Usus.* Clodius fatale portendigiumque reipublicae. Haec sunt iis similia. V. *Miraculum.*

digo, is, egi, ere, verschwenden. Consumo, effundo, ultra modum V. *Prodigus.*

odigus, a, um, verschwenderisch. Profusus, effusus, nimius; nepos iosus, dissolutus, perditus, luxu gatus. *Phras.* 1. *Prodigus rerum m, si quisquam alius*, ein über die n verschwenderischer Mensch. Homo er et prodigus; alieni appetens, rofusus; homo perdita nequitia olens in aliena re, in quo tamen, niae, an famae minus parceret, non discernas. Quis in largitione ef-r, qui post effusos cum probro ac core immensos sumptus, pecuniae ludat, tanquam in summa abunia omnibus copiis fortunisque aet? Quae ista tam profusa luxu post fractas eversasque opes, post iam rem comestam ac perditam? es hunc hominem? decoxit, et paonium omne profundo ventre cirfert. 2. *Patrimonium suum omne ligus absumpsit*, er hat sein ganzes theil verschwendet. Patrimonium omne luxum effudit, comedit, devoravit; iam rem perdidit, confecit, dissiit; relictas a patre fortunas per lu consumpsit, dilapidavit; rem faarem pecuniamque omnem per luiam profudit, effudit, adedit; exsit; rem omnem paternam confre; per luxum ac nequitiam laceravit. V. *Nepos. Usus.* In honoribus decernendis prodigus ac fere nimius.

Proditio, onis, f. Verrätherey. *Epi.* Grata, scelerata. *Usus.* In proditionis crimen vocari. Proditionis consilia agitare. V. *Prodo.*

Proditor, oris, m. Verräther. *Syn.* Desertor, oppugnator patriae, qui proditionis consilia agitat. *Epi.* Vetus, nefarius. *Usus.* Patriae exstinctor, imperii proditor.

Prodo, is, didi, ditum, ere, verrathen. *Syn.* Trado, mendo, commendo, do, edo, scribo, aperio, manifesto, manifestum facio, indicium facio; patriae exitium molior. *Adv.* Imposterum, nefarie, false, temere. *Phras.* 1. *Hostibus omnia prodidit*, er hat den Feinden Alles verrathen. Rem omnem ad hostes protulit, pertulit; rem omnem hostibus enuntiavit; arcana consilia ducum cum hostibus communicavit; earum rerum indicium illo auctore ad hostes permanavit. Nihil eorum omnium clam hostibus fuit, indice servo et civium dissensiones foras efferente. 2. *Diu se prodere voluerunt*, sie haben sich lange nicht heraus lassen wollen. Diu cunctati animos nudari; diu tergiversati promere, quae in animo laterent; multis agendum erat, palam ut facerent tandem, quae sentirent; haud levis erat operae, ut quae staret ipsis sententia, aperirent, in aperto esset. *Usus.* 1. Prodere posteris memoriam alicujus facti. Quod est memoriae litteris, litterarum monumentis proditum. Liberis perniciosum exemplum ad imitationem prodere. 2. *Pronuntio, dico, creo*, benennen. Consulem prodere. 3. *Oppugno, vexo, perfido, defero, fidem violo, ad adversarios transeo*, verrätherischer Weise mit Einem umgehen, verlassen, meineidig werden. Fidem suam, salutem alicujus, conscios, patriam prodere. Tu nos repente relinquas? deseras? ad adversarios transeas? prodas? oppugnes?

Prodromus, i, m. Vorläufer, Vorbothe. *Syn.* Praecursor.

Produco, is, xi, ctum, ere, hervor führen, hinaus ziehen. *Syn.* Duco, in longius duco, profero; educo, extraho, in publicum, conspectum do. *Adv.* Longius ab homine, vitam mirabiliter, doctrinam, ultra quam satis est, curam valde. *Usus.* 1. Convivium sermonem longius in multam noctem producere. Vitam, bellum producere, in die Länge hinaus ziehen. Conditionibus aliquem,

Digitized by Google

verbis, falsa spe producere, Einen bey der Nase herum ziehen. 2. *Educo, adduco, in conspectum do, in conspectu constituo*, hervor führen. Copias in aciem, testes ad judices, aliquem in conspectum et concionem populi producere. 3. *Gigno, creo, suscipio, procreo, progenero, prosemino*, erzeugen, hervor bringen. Pater simillimum sibi filium produxit. V. *Profero*.

Producte, lang.)(*Breviter*.

Productio, onis, f. Verlängerung.)(*Brevitas. Usus*. Productio verbi, syllabae, temporis.

Proelior, Proelium, vide: *Praelior, Praelium*.

Profano, as, avi, atum, are, verunehren, entheiligen. *Syn*. Violo, polluo, profano ritu tracto. *Usus*. Profanere dies festos.

Profanus, a, um, unheilig, gemein. *Syn*. Nihil habens religionis, a religione remotus.)(*Consecratus, sacer, religiosus. Usus*. Cum omnia illa ex sacris profana fecisset. Locus profanus.

Profectio, onis, f. eine Reise. *Syn*. Discessus, iter.)(*Reditus, reversio. Epi*. Misera, praeceps, inutilis, periculosa, subita. *Usus*. Consilium profectionis et reversionis meae accipe. V. *Iter*.

Profecto, fürwahr, allerdings. *Syn*. Certe, quidem.

Profero, fers, tuli, latum, ferre, hervor bringen. *Syn*. Recenseo, dico, prodo, promo, adduco, commemoro. *Adv*. Absurde, foras, jam, dudum, latius diem, longius fines officiorum, immoderate. *Phras*. 1. *Multa in medium protulit*, er hat Vieles an das Tageslicht gebracht. Multa in lucem protulit, patefecit; in lucem extraxit, manifesta fecit; in aspectum lucemque protulit; ex occultis tenebris in lucem extraxit; occultissima quaeque aperuit et exprompsit. 2. *Tellus omnis generis herbas et fructus profert*. Terra flores ac fruges fundit, profundit ager herbas; omnis generis fruges procreat; quotannis novis frugibus induitur; seges ex agro quotannis laetissima provenit; gignendae herbae non alius aptior est locus, quidquid aluit vicinus amnis, floribus vestitur. *Usus*. 1. Aliquid in medium, in lucem proferre. Sua merita, leges, testes proferre. *Vulg. allegare*. 2. *Produco, prorogo, differo, longius rem duco*, erweitern, aufschieben. Fines imperii, limites regni proferre. Judicii diem proferre. Audaciam tuam ultra proferre.

Professio, onis, f. [illegible] Certa confessio et [illegible] praetorem eorum, quae [illegible] ret. *Usus*. 1. Jugerum [illegible] professio. 2. *Promissio*, [illegible] Verheißung. Sciebam fructuo[illegible] fore tuae voluntatis professio[illegible] *Facultas*, Uebung in der Kunst [illegible] senschaft. Vis oratoris, ipsaque [illegible] professio. *Professionem in religi[illegible] cere, vulg.* die Profession thun, [illegible] wöhnlichen Ordensgelübde ablegen. [illegible] *ne*: Solemni ac perpetua votorum [illegible] sione se obstringere, obligare; [illegible] lemni ritu nuncupare. Conceptis[illegible] bis publicaque sponsione se Deo in [illegible] petuum consecrare, dedicare; co[illegible] tis ex sacri sodalitii formula ve[illegible] sacramentum Deo dicere; sacram[illegible] solemnis sponsione sacrae se fami[illegible] adstringere.

Professtus, a, um, merktäglich. *Usu*[illegible] Dies profesti, Werktage.

Proficio, is, feci, fectum, ere, [illegible] nehmen, wachsen, ausrichten, nutzen. *Sy*[illegible] Procedo, progressum facio, valeo, pe[illegible] sum, prorsum. *Adv*. Aliquantum, m[illegible] tum, necessario multum, permultu[illegible] plurimum, lepore, facetiis. *Phras. Mu[illegible] tum in Philosophia profecit*, er hat [illegible] der Weltweisheit viel zugenommen. Mu[illegible] tum processit; magnos in Philosop[illegible] cis progressus habuit; magnas progr[illegible] siones fecit; doctior fit in dies, et [illegible] turae intelligentior; ad summi Phi[illegible] sophi laudem profecit; magnos in Ph[illegible] losophia progressus effecit. *Usus*. Ni[illegible] ea re ad summam profectum puto. Ni[illegible] res tantum ad virtutem proficit. Cons[illegible] tio tam diu sapiens est, quam diu pro[illegible] cit aliquid. Si modo in dicendo profe[illegible]

Proficiscor, eris, fectus sum, i[illegible] sci, reisen. *Syn*. Discedo, iter facio. *A*[illegible] Celeriter, clam, communiter suspici[illegible] nes ex negotio, copiose, cupide, fes[illegible] nanter, inde, unde, longe a sedib[illegible] suis; mature, non ita multo post, [illegible] viam, privatim quoquam, protinus [illegible] disciplina, publice, recte, separati[illegible] tandem aliquando, tarde. *Phras. At[illegible] nas in Graeciam cogito, proficisci*, [illegible] bin des Willens, nach Athen in Griec[illegible] land zu reisen. Athenas in Graeciam i[illegible] facere, ire cogito; Athenas accedere[illegible] me recipere cogito. Iter Athenas [illegible] Graeciam dirigo; Athenas in Graecia[illegible] me trajiciam; excurrere Athenas [illegible] Graeciam cogito; Athenas in Graecia[illegible] transire est animus; Athenas conced[illegible] re, iter inire; in Graeciam tender[illegible]

Digitized by Google

Athenas petere, iter convertere in Graeciam cogito. V. *Iter. Usus.* 1. Roma in Asiam profectus. 2. *Auctor sum*, Urheber seyn. Multa a me beneficia in illum profecta sunt. Ea doctrina ab Aristotele est profecta.

Profiteor, eris, essus sum, eri, bekennen. *Syn.* Polliceor, praebeo. *Adv.* Amplius, apertissime, palam, vere. *Usus.* 1. Ad aliquid operam suam profiteri. Contra facere, quam quis professus, aut pollicitus sit. Suscipere et profiteri magnum aliquid. Triduo me jurisconsultum profitebor. 2. *Doceo*, lehren. Qui profitetur Philosophiam, gravem personam sustinet. 3. *Prae me fero*, *jacto me*, *glorior*, sich ausgehen. Grammaticum se, sapientem, oratorem profiteri. Tantam facultatem consecutum me non profiteor. *Possessionem vicarum modum magistratui denuntio, significo*, sein Vermögen ansagen. Quisque, quantum habeat praedae, manubiarum; aratores jugerum modum apud praetorem profiteantur.

Profligatus, a, um, verderbt, ruchlos. *Syn.* Perditus. *Usus.* Homo omnium profligatissimus ac perditissimus V. *Perditus.*

Profligo, as, avi, atum, are, zu Boden schlagen. R. *ex pro et antiq.* fligo. *Syn.* Affligo, prosterno, depello, exturbo, campo copias. *Usus.* Hostium copias, rempublicam profligare ac perdere. V. *Perdo.*

Profluens, tis, m. ein Fluß. *Syn.* Fluvius, flumen, torrens. *Usus.* 1. Eum in profluentem abjici jussit. 2. *Liquidus*, *expeditus*, fließend. Expedita et profluens oratio. *Adject.*

Profluenter, überflüssig. *Synonym.* Abundanter, copiose.

Profluentia, ae, f. Ueberfluß. *Syn.* Affluentia, abundantia, copia. *Epi.* Inanis. *Usus.* Oratoriam vim inanis quaedam profluentia imitatur.

Profluo, is, xi, ere, hervor fließen. *Syn.* Mano, emano. *Usus.* Cujus ore melle dulcior profluebat oratio.

Profugio, is, fugi, itum, ere, davon fliehen. *Syn.* Perfugio, transfugio. *Adv.* Clam, plane. *Usus.* Filius domo ad me profugit. Extorrem in exilium profugere. V. *Fugio.*

Profugium, ii, n. Zuflucht. *Syn.* Perfugium, portus.

Profugus, a, um, flüchtig, ein Flüchtling. *Usus.* Aenea duce profugi sedibus incertis vagabantur. V. *Fugitivus.*

Profundo, is, fudi, fusum, ere, ausschütten, vergießen. *Syn.* Effundo. *Adv.* Saepe et multum. *Usus.* Profundere patrimonium suum, sein Erbtheil liederlich verthun. Laborem omnem, omnes ingenii vires profundere et perdere. Vitam, sanguinem, animum pro aliquo profundere. Magnam vim lacrimarum profundere. Profundere se in aliquem. Odium suum intus inclusum in aliquem profundere. Lacrimae se profundunt. Voluptates prima aetate compressae se nonnunquam subito fundunt. V. *Effundo.*

Profundus, a, um, tief. *Syn.* Altus. *Phras. Vallis*, *profunda*, ein tiefes Thal. Vallis in immensam altitudinem depressa; vallis infinita altitudine; vallis inexsuperabilis altitudinis. *Usus.* Fossae profundae multos pedes altae. Spelunca profunda, et multos pedes humi depressa. Scrobes profundae in altitudinem quinque pedum fodiebantur.

Profuse, überflüssig. *Usus.* Profuse intendentibus obstitit.

Profusus, a, um, verschwenderisch, übermäßig. *Syn.* Immoderatus, immodestus, prodigus, nimius. *Usus.* Quanti, et quam profusi sumptus. Profusae epulae. Hilaritas profusa. V. *Nepos*, *prodigus.*

Progenero, as, avi, atum, are, zeugen, gebären. *Usus.* Aquilae columbam non progenerant. V. *Genero.*

Progenies, ei, f. Stamm, Geschlecht. *Syn.* Proles, genus. *Epi.* Divina, optima, tanta. *Usus.* Veteres se progeniem deorum dicebant.

Progigno, is, genui, genitum, ere, zeugen, hervor bringen. *Syn.* Procreo, gigno.

Prognatus, a, um, erzeugt. *Syn.* Natus. V. *Fi ius.*

Prognosticon, ei, n. Vorbedeutung. *Syn.* Conjectura, signum, rei futurae divinatio. V. *Divinatio.*

Progredior, eris, gressus sum, gredi, fortgehen. *Syn.* Progressionem, vel progressum facio, procedo; serpo. *Regredior. Adv.* Impune, longius, pedetentim, nusquam, paullulum. *Phras. Longius*, *quam voluissem*, *progressus sum*, ich bin weiter fortgeschritten, als ich Willens war. Eo accessi, unde receptum vix habeo; latius opinione evagatus, elatus sum. Cancellos, quos mihi ipse circumdedi, egressus sum; lineas transii, transilii. V. *Proficio. Usus.* Multorum dierum iter jam progres-

Digitized by Google

sus. Quo pervenire potuit hominis furor, progressus est. Progredi in virtute.

Progressio, onis, f. Fortgang. *Syn.* Progressus. *Epi.* Admirabilis. *Usus.* Progressionem ad virtutem ajunt fieri, non item levationem vitiorum.

Progressus, us, m. Fortgang. *Syn.* Progressio, processus. *Epi.* Firmus, praeceps, constans. *Phras.* 1. *Progressu temporis*, mit der Zeit. Progrediente aetate; progressu aetatis; procedente tempore. 2. *In tanto progressu rerum*, bey so glücklichem Zustande der Sachen. In tanto impetu cursuque rerum; tam secundis omnibus; tam laete in re; rebus tam belle fluentibus; cum cursum res tenerent suum. V. *Status*, *successus*. *Usus.* Qui rerum causas, earumque progressus sciunt. Magnos in studiis progressus fecit, a progressu arcere.

Proh! O! *Usus.* Pro scelus!

Prohibeo, es, ui, itum, ere, verwehren, verbiethen. *Syn.* Inhibeo, veto, impedio, interdico, intercludo, excludo, obsto, non permitto. *Adv.* Acriter, diutius, omnino, neque semel, sed saepius, maxime. *Phras. Nihil hominem prohibebit, quin insanire pergat*, nichts wird den Menschen von seiner Raserey abhalten. Non religio, quam nullam habet, non verecundia a furore arcebit; non magnitudo poenae a maleficio submovebit, nihil furentis impetum continebit. V. *Coërceo*, *cohibeo*, *refreno*. *Usus.* 1. Aditu, provincia, sepultura aliquem prohibere. 2. *Arceo*, *submoveo*, *repello*, abhalten, behalten. Vim hostium ab oppido, ignes a navibus, a tectis fures prohibere. 3. *Tueor*, beschützen. Aliquem injuria, periculo, convitiis, calamitate prohibere.

Projectio, onis, f. das Auswerfen, Ausstrecken. *Syn.* Porrectio. *Usus.* Pro jectio brachiorum.

Projectus, a, um, hingeworfen, weggeworfen. *Syn.* Abjectus, porrectus. *Usus.* 1. Brachium projectum. Cum esset projectus inhumatus. Urbs in altum projecta. Insula in portus ostium projecta. 2. *Impudens*, *profligatus*, *contumax*, keck, vermessen. Projectus ad audendum. Projecta audacia. Projecta et effrenata cupiditas. V. *Audax*.

Projicio, is, jeci, jectum, ere, wegwerfen. *Syn.* Rejicio, expello. *Adv.* Foras. *Usus.* 1. Quando tandem hanc pestem urbs evomet, forasque projiciet? 2. *Negligo*, *amitto*, vernachlässigen, verscherzen. Se, libertatem ac vitam projicere. 3. *Abjicio*, zu Füßen werfen. Se ad pedes alicujus projicere. 4. *Proripio*, aus dem Staube machen. Quae libido se non proripiet ac projiciet? V. *Abjicio*.

Proin, proinde, deßhalb. *Syn.* Itaque. *Usus.* Proin aut exeant, aut quiescant. Proinde bono animo sis. Proinde, ut se res habuerit. Proinde, quasi isti aliter sentiant.

Prolabor, eris, psus sum, labi, niederfallen. *Syn.* Delabor, corruo, ruo. *Adv.* Longius. *Usus.* 1. Timore prolabi. 2. *Venio*, *accedo*, kommen, gerathen. Libenter ad eum sermonem delapsus sum. V. *Labor*.

Prolapsio, onis, f. das Hinfallen. *Syn.* Lapsus, lapsio. *Usus.* Vitam tuam lubricam vix sine prolapsione conficies.

Prolato, as, avi, atum, are, aufschieben, verlängern. *Syn.* Procrastino, differo, longius duco. *Usus.* Illud malum austentando et prolatando vix opprimi potest. V. *Differo*.

Prolatio, onis, f. Aufschub, Verlängerung. *Syn.* Dilatio. *Usus.* 1. Judicii prolationem imperavit. 2. *Commemoratio*, Erzählung. Exemplorum prolatio fidem facit. V. *Mora*.

Prolecto, as, avi, atum, are, anlocken. *Syn.* Allecto, allicio. V. *Allicio*.

Proles, is, f. Kind, Leibesfrucht. *Syn.* Progenies, soboles. *Epi.* Ferrea.

Proletarius, a, um, gemein, schlecht. *Syn.* Vilis, plebejus. *Usus.* Sermo proletarius. V. *Tenuis*, *ignobilis*.

Prolixe, freygebig, weitläufig. *Syn.* Large, liberaliter, cumulate. *Usus.* Id mihi prolixe pollicitus est et promissis prolixe celeriterque stetit.

Prolixus, a, um, willfährig. *Syn.* Liberalis, benignus. *Usus.* 1. Animus, natura prolixa, beneficia. 2. *Facilis*, *expeditus*, leicht, fertig. Caetera spero tibi omnia prolixa fore. V. *Longus*.

Prologus, i, m. Vorrede. *Syn.* Praefatio, exordium.

Proloquor, eris, locutus sum, loqui, heraus sagen. *Syn.* Profiteor, loquor. V. *Loquor*.

Proludo, is, lusi, lusum, ere, vor dem Hauptspiele (zur Probe), vorher spielen; ein Vorspiel machen. *Syn.* Speciem exhibeo. V. *Praeludium*.

Proluo, is, ui, ere, waschen, wegspülen. *Usus.* Vino se proluit.

Digitized by Google

Prolusio, onis, f. Vorspiel. *Syn.* Praeludium, prooemium.

Proluvies, ei, f. Wust, Unflath, Ueberschwemmung. *Syn.* Eluvies, eluvio. *Epi.* Mira. *Usus.* Mira Romae proluvies, magna vis aquae.

Promereor, eris, meritus sum, eri, verdienen. *Syn.* Mereor. *Adv.* Optime. V. *Mereor.*

Promeritum, i, n. Verdienst. *Syn.* Meritum, beneficium. *Epi.* Universum, majus. V. *Meritum.*

Promineo, es, ui, ere, hervor gehen, hervor ragen. *Syn.* Projicior, emineo. *Usus.* Tecti pars projecta, quae prominet. A tota acie prominens. Id factum in memoriam ac posteritatem prominebit.

Promiscue, durch einander. *Syn.* Sine discrimine. *Phras. Omnes promiscue caesi*, sie sind Alle ohne Unterschied erschlagen worden. Nullum aetatis discrimen ira fecerat in caedibus; promiscua omnis aetatis ordinisque caedes facta est; modum ira non habuit promiscue in omnes versa. Saevitum in omnes nullo discrimine; ferrum effugere nemo potuit; non aetas, non sexus quemquam victoris irae subduxerat; non aetatis, non sexus verecundia belli injuria quemquam prohibuit; ne imbelli quidem aetati temperatum. *Usus.* Promiscue et communiter datum. Poterunt iis uti promiscue.

Promiscuus, a, um, unterschieden. *Syn.* Mistus, confusus, incertus. *Usus.* Connubia, caedes promiscua. Divina atque humana promiscua habere.

Promissio, onis, f. Verheißung, Zusage. *Syn.* Pollicitatio. *Epi.* Perniciosa. *Usus.* Promissione auxilii aliquem solari. V. *Promissum.*

Promissum, i, n. Versicherung, Versprechung, Verheißung. *Syn.* Fides, receptum. *Epi.* Uberius, majus. Promissa cruenta, tetra, scelerata. Diis hominibusque invisa, nec diuturna; nec salutaria, honesta, integra, gloriosa, plena laetitiae, plena pietatis, firma, certa, rata, inutilia, multa. *Phras.* 1. *Volo, ut promissa serves*, ich will, daß du dein Versprechen haltest. Volo, ut ites promissis; fidem exsolvas; fidem suam liberes; promissa solvas, exsolvas; promisso satisfacias; solvas, quod promisisti; re praestes, quae pollicitus es; velim, ut cum tuis verbis facta consentiunt; promissa tua exitus confirmet; persolvas, dependas, quod promisisti. 2. *Dabo operam, ut promissis faciam satis*, ich werde sehen, daß ich meinem Versprechen ein Genüge thue. Dabo operam, ut praestem fidem meam? ut fidem tibi probem meam, fidem non deseram; fidei ne desim; ut exequar, efficiam, quod promisi; promissa praestem, promissa exitu confirmem; ut a meis verbis exitus non dissentiat; ut verba res confirmet; ut a promissis pactisque ne discedam. 3. *Turpe est, promissa non servare*, es ist schändlich, sein Versprechen nicht halten. Fidem, promissa fallere; frangere promissum, fidem; mutare fidem a pactis promissisque discedere, recedere; fidem deserere; fidei deesse; inania, irrita promissa reddere; fraude liberare animum nolle. *Usus.* Caesar multa multis promissa fecit. Promissis suis tenetur. Multi ab ea promissa repetunt, exigunt, flagitant, expetunt. Promissa servabo, solvam, exsolvam, persolvam; promissa efficiam; promisso satis faciam.

Promitto, is, misi, missum, ere, verheißen, versprechen, zusagen. *Syn.* Polliceor, spondeo, recipio, promissum facio, fidem meam obligo; profiteor, paciscor, offero, defero, constituo. *Adv.* Affirmate, quasi Deo teste, bene, benignissime, exploratius, honeste, honorifice, large, liberalissime, prolixe alicui, separatim, prompte. *Phras* 1. *Promisit mihi omnia*, er hat mir Alles versprochen. Oneravit me ingentibus promissis; dextram fidemque dedit; auctor fuit, nihil mihi quod in rem meam fit, defuturum; aureos montes mihi pollicitus est. 2. *Hoc tibi sancte promittere possum, nulla in re me tibi defuturum*, ich versichere, daß ich mich überall um dich werde annehmen. A me omnia in te studia atque officia, quae quidem ego praestare potero, velim exspectes. Praesto me tibi semper fore existimes, planeque tibi persuadeas, velim. Hoc tibi confirmo ac re praestabo, nullum me studii aut officii genus, quod in rem tuam sit, vel quod ad laudem dignitatemque tuam pertinere videatur, ullo esse loco praetermissurum. Siquid valebo, tibi. Fidem do, nihil in te studii, nihil officii, quod e re tua sit desiderari me passurum. V. *Polliceor. Usus.* 1. Quod promitto, praestabo. Prolixe de sua voluntate polliceri. Alicui ad coenam promittere. 2. *Alo*, wachsen lassen. Barbam promittere,

Promo, is, prompsi, promptum,

Digitized by Google

ere, hervor bringen. *Syn.* Profero. *Usus.* Pecuniam ex aerario, vestem ex armario, libros e bibliotheca promere. Animus semper ex se aliquid promit, quod delectat.

Promentorium, ii, n. Vorgebirge. *Syn.* Mons in mare projectus! lingua in altum excurrens.

Promoveo, es, movi, motum, ere, befördern. *Syn.* Proveho. perduco. *Phras.* 1. *Multos promovit ad honores*, er hat Viele zu Ehrenstellen befördert. Ad dignitates perduxit; ad honores extulit, honoribus auxit, ornavit; ad maxima fastigia provexit; multis hunc fortuna dedit amplificatorem dignitatis suae. Multi ejus opera crevere; in altiorem locum ascendere; altiorem dignitatis gradum ejus beneficio consecuti sunt; per eum in amplissimum locum pervenere; in altissimo gradu positi sunt; evolarunt ad summum gradum; ad honores ejus opera processere; in principum dignationem venere; ejus gratia ad id fastigii sunt extracti; ab humili ordine ad sublimem gradum promoti; ad magna et honorata ministeria, ejus suffragatione producti; in magnum fastigium emersere; eo magnitudinis processere. 2. *Ad summam dignitatem promotus est*, er ist zur größten Würde erhoben worden. Honoribus longissime processit; ex infima fortuna ad summum fastigium profectus est; e tenebris extractus ac in lucem famamque provectus est; secundo cursu ad summum fastigium evectus est; in summo fastigio positus est; eo magnitudinis processit, quae omnium temporum dignitatem ac gratiam antecederet; ex infima fortuna crescendi occasionem nactus, gradum ad summa quaeque fecit. V. *Gradus*, *dignitas*, *honor*. *Usus.* Sedulo movens sese, nihil promovet.

Prompte, hurtig. *Syn.* Alacri animo, sine cunctatione.

Promptus, a, um, fertig, bereit, hurtig. *Syn.* Paratus, expeditus, alacer, hilaris, ardens, erectus; expositus, propositus, in promptu. *Adv.* Aeque. *Phras.* 1. *Promptus sum ad te juvandum*, ich bin bereitwillig, dir zu helfen. Aderit opitulandi studium, quod in te semper habui; omnis cunctatio aberit, ubi studii in te locum mihi aliquem esse intellexero; ipsum nomen amicitiae mirabilem mihi alacritatem addet ad te omnibus in rebus juvandum. Quae mihi animi incitatio, atque alacritas est innata, ea amicitiae studio incensa, prompta tibi est et expedita. 2. *Res in promptu est*, die Sache ist schon zur Hand. Res ad manum est; sub manum est; in manu est. *Usus.* Prompta et parata in respondendo celeritas, ad jocandum hilaritas. Oro ac vultu alacri ac prompto intueri. Quod animo sentio, et vultu et lingua promptum habeo, wie mir im Herzen ist, so ist mir auf der Zunge. Promptissimus homo et experiens. V. *Paratus*, *expedio*.

Promulgatio, onis, f. Ausrufung, Kundmachung. *Epi.* Nefaria, fatidica. *Usus.* Leges promulgatione latae, antequam scriptae.

Promulgo, as, avi, atum, are, ausrufen, kund machen. *Syn.* Edo, prodo, publice propono. *Adv.* Nominatim, publice, separatim. *Usus.* Rogationem, legem promulgare. De salute alicujus, vel honore, de constituendo imperatore promulgare.

Promulsis, idis, f. ein Trank von Honig gemacht. *Syn.* Potio mulsi condita.

Promus, i, m. Schließer, Speisemeister. *Syn.* Cellarius, qui cellae praeest.

Pronepos, oris, m. Urenkel.

Pronominatio, onis, f. rhetorische Figur.

Pronuntiatio, onis, f. das Aussprechen, die Aussprache. *Syn.* Prolatio; propositio legis. *Epi.* Dulcis, vera et falsa. *Usus.* 1. Nondum lege et pronuntiatione damnatus. 2. *Oratorum manus moderandi vocem*, die Aussprache eines Redners. Quis cantus moderatae orationis pronuntiatione dulcior? 3. *Dictum*, *enuntiatio*, Ausspruch, Satz. Omnis pronuntiatio aut vera, aut falsa est. V. *Pronuntio*.

Pronuntiator, oris, m. ein Aussprecher. *Epi.* Grandis, sincerus. *Usus.* Thucydides pronuntiator sincerus.

Pronuntiatum, i, n. Ausspruch. *Syn.* Effatum, axioma.

Pronuntio, as, avi, atum, are, aussprechen, vorbringen. *Syn.* Dico, edico; lingua nuncupo, litteras appello. *Adv.* Amplius, memoriter. *Phras.* *Orator is egregie pronuntiat*, dieser Redner hat eine treffliche Aussprache. Orator eximia est in dicendo pronuntiatione; sonus in illo dulcis, litterae nec expressae putidius, nec oppressae. Non exprimit litteras putidius, nec obscurat negligentius. Verba non exiliter

Digitized by Google

xanimata exeunt, non inflati et quasi nhelata gravius; sonus vocis et appellandarum suavitas litterarum graiam dicentis augent. Lenis appellatio litterarum, et emendata, cum suavitae vocum explanatio quid leporis habeant, in nullo magis, quam in illa cernitur. Sono vocis utitur ita recto et simplici, ut nihil ostentationis aut imitationis afferre videatur; verba dicentis sic expressa sunt, ut suis litteae quaeque sonis enuntientur. *Usus.* Memoriter multos versus pronuntiare. Pugnam in posterum diem, victorum omina, militibus certa praemia pronuntiare.

Pronus, a, um, hängend, gebückt, gebogen. R. a πρηνής. *Dor.* πραινς. *Syn.* Flexus, inclinatus.)(*Supinus. Usus.* Totus corporis pronus. V. *Inclino.*

Prooemium, ii, n. eine Vorrede. Syn. Exordium, principium orationis. *Epi.* Novum, mercenarium. *Usus.* Longum et alte petitum prooemium, Exordium habet prooemium et insinuationem.

Propagatio, onis, f. Fortpflanzung. *Syn.* Procreatio, amplificatio. *Usus.* Propagatio imperii, vitae, temporis, miseriarum.

Propagator, oris, m. Fortpflanzer. *Syn.* Amplificator.

Propago, as, avi, atum, are, erweitern, fortpflanzen. *Syn.* Profero, produco, amplifico, dilato. *Phras. Malum latius propagatur*, dieses Uebel breitet sich weiter aus. Mali contagio latius in dies serpit; plures jam imperii provinciae mali contagione contaminatae sunt; patet id mali genus latius, quam credi possit; ad plures reipublicae partes pertinet, manat, vulgatur, disseminatur in dies latius, et corroboratur; alpes ascendit, provincias non jam finitimas, seo remotissimas occupat ac involvit. V. *Contagio. Usus* Vitam propagare victu ferino. Gloria ejus latissime propagata est. Ad memoriam propagandam et posteritati prudendam. V. *Amplifico.*

Propago, inis, f. ein Rebenschoß, Brubrebe. *Syn.* Vitis ad sobolem suppressa.

Propalam, öffentlich. *Syn.* Palam, in aperto. in propatulo. V. *Palam.*

Propatulus, a, um, offen, frey. *Syn.* Apertus. *Usus.* In propatulo, more ferarum vivere.

Prope, nahe. *Syn.* Propter, juxta.)(*Longe, procul, remote. Phras. Hostis prope est*, der Feind ist ganz nahe. Haud procul abest; in ipsis prope portis est; in conspectu est; in foribus est; tergo imminet; vix teli jactum abest; modicis spatiis distat; cervicibus incumbit; supra caput est; in propinquo est. V. *Vicinus. Usus.* 1. Prope urbem, ripam. Propius a me abest. Propius urbem movere castra. 2. *Pene, fere, propemodum, quasi*, fast, beynahe. Prope centum annos natus. Ille, prope dicam, insanit. V. *Propemodum.*

Propediem, ehester nächster Tage. *Syn.* Brevi. *Usus.*, Propediem te videbo. V. *Brevi.*

Propello, is, puli, pulsum, ere, fortstreiben. *Syn.* Impello, propulso. *Adv.* Paullum remis. *Usus.* Hostium impetum; navem remis propellere. V. *Pello.*

Propemodum, fast, beynahe. *Syn.* Prope, fere. *Phras. Acies nostra propemodum in fugam versa est*, unser Kriegsheer ist fast in die Flucht gerathen. Haud procul abfuit, quin terga verteret nostra acies; nihil propius factum est, quam ut in pedes se conjiceret acies tota; jam in eo res erat, ut in fuga sibi pretium poneret acies nostra; accisae res erant; inclinata res erat, vix ut sustineri jam posset, quin effusam in fugam converteretur miles noster: jam ad fugam spectabant omnia. *Usus.* Propemodum manere in instituto meo mihi videor. V. *Pene.*

Propendeo, es, endi, sum, ere, vorhangen. *Syn.* Inclino, incumbo aliquo animum inclino. *Phras. Omnes eo propendebant*, Alle waren dahin geneigt. Sententiae omnium eo inclinabant; inclinabat animus; mente atque animo in eam partem trahebantur. Naturali quodam studio, naturae inductu eam partem sequebantur, in eam partem praecipites erant. V. *Inclino. Usus.* Summa voluntatis inclinatione ad nos propendent. Quocunque incubuerint ac propenderint, impellam.

Propense, mit gutem Willen. *Syn.* Ex animo, libenter, sponte, summa voluntate.

Propensio, onis, f. Zuneigung, guter Wille. *Syn.* Inclinatio voluntatis, proclivitas. *Usus.* Summa in virtutem, aut vitia propensio. V. *Inclino.*

Propensus, a, um, geneigt, bereitwillig. *Syn.* Proclivis. *Usus.* Ad lenitatem, misericordiam natura propensus.

Digitized by Google

Sua sponte ad dicendum propensus. V. *Inclino*, *propendeo*.

Properantia, ae, f. Eilfertigkeit, Eile. *Syn.* Properatio.

Properatio, onis, f. Eile, das Eilen. *Syn.* Festinatio.

Propere, in aller Eile, unverzüglich. *Usus.* Propere se recepit.

Propero, as, avi, atum, are, eilen. *Syn.* Festino, accelero, celeritate utor, maturo. *Adv.* Magnopere, necessario, protinus, vehementer. *Phras.* 1. *Properandum est domum*, man muß nach Hause eilen. Accelerandus gradus est, ventis remisque in patriam iter maturandum; omni festinatione domum properandum; quantum accelerari potest, iter maturandum est; cursu magis quam itineris modo domum contendendum est; praecipitandum iter est; festinatio, celeritas in repetenda patria adhibenda est; maturato opus est. 2. *Haec properans scripsi*, dieses habe ich in der Eile geschrieben. Praepropera festinatione haec exaravit; approperato o re haec in chartam conjeci; quod ad alia festinaret animus, ista deproperavit summa festinatione. 3. *Non potui melius scribere, quia properandum erat*, weil ich eilen mußte, habe ich es nicht besser schreiben können. Festinatio curam exemit nitidius scribendi; festinantius scribendum erat, quam ut opera pingendis litteris dari posset. Otii tantum non erat; non vacabat tantum boni temporis, ut non vacillantes interdum interulae, aut minus compositae exirent. *Usus.* Remis et velis in patriam properare. Sive retardabis, sive properabis. V. *Festino*.

Propino, as, avi, atum, are, zutrinken, beybringen. R. προπίνω, *praebibo*. *Syn.* Trado, effero.

Propinquitas, tis, f. Verwandtschaft, Nähe. *Syn.* Agnatio, conjunctio sanguinis, affinitatis necessitudo; vicinitas.)(*Longinquitas*. *Epi.* Maxima, pia. *Usus.* 1. Pietate propinquitas colitur. Cum illo maximis vinculis cognationis et propinquitatis conjunctus. 2. *Vicinitas*, Nähe. Municipium propinquitate finitimum.

Propinquo, as, avi, atum, are, nähern, näher kommen. *Syn.* Accedo propius, propinquior fio. V. *Prope*.

Propinquus, a, um, der nahe ist. *Syn.* Vicinus, proximus, finitimus, citimus, cognatus, necessarius.)(*Longinquus*. *Phras.* 1. *Domus propinqua foro est*, das Haus ist nahe an dem Platze. Foro imminet; in conspectu fori est; haud longe abest a foro; a foro paucis vix passibus recedit. V. *Vicinus*, *prope*. 2. *Propinquis abundas*, du hast viele Verwandte. Propinquis et affinibus floret; a propinquis optime paratus, munitus est; cum multis tibi conjunctio sanguinis intercedit; multos habes conjunctione sanguinis devinctos; multi sunt cogitationis, propinquitatis ac necessitudinis vinculis tecum conjuncti; quorum cognatione teneris, multi sane sunt, et illustres; quos sanguine conjunctos habeo, populus sunt. V. *Cognatus*, *affinis*. *Usus.* 1. *Loco*, *intervallo*, *spatio vicinus*, nahe dem Orte nach. Propinqui horti et finitimi. 2. *Tempore*, der Zeit nach. Propinquam mortem denuntiat. 3. *Cognatione*, *amicitia*, *propinquitate conjunctus*, verwandt, angehörig. Arctior colligatio est propinquorum. 4. *Natura proximus*, ähnlich der Natur nach. Gravi propinquum est inflatum.

Propior, oris, *g. c.* näher. *Syn.* Arctior, junctior, interior. *Usus.* Omnibus sua pericula propriora videntur, quam aliena. Causa fuit propior, et exitu similior. Propior est ejusdem generis, nationis, linguae societas, arctior interiorque conjunctio eorum, qui ejusdem sunt civitatis.

Propitio, as, avi, atum, are, versöhnen, begünstigen. *Syn.* Propitium reddo, placo. V. *Placo*.

Propitius, a, um, günstig, gnädig. *Syn.* Secundus, praesens.)(*Infestus*, *iratus*. *Usus.* Ita mihi omnes deos propitios velim. V. *Benevolus*, *placatus*.

Propola, ae, m. Vorkäufer. *Syn.* Qui mercatur a mercatoribus, quod statim vendat.

Propono, is, posui, positum, ere, vortragen, vorstellen, vorlegen. *Syn.* Propono, ante oculos mihi constituo. *Adv.* Breviter, paullo post, vehementer, aliquando tandem, amantissime quid, fidissime quid. *Phras.* 1. *Nihil mihi praeter salutem et libertatem reipublicae proposui*, ich habe mir nichts Anderes vorgenommen, als das Heil und die Freyheit des gemeinen Wesens zu erhalten. Nihil mihi deliberatus est, quam salutem reipublicae tueri; hoc unice intendo, hoc unum institui; me in hoc studium praeclare confirmavi; hoc unum destinatum habeo; hoc unum prosequi in animo est; certum mihi est et deliberatum; hoc totis animis imbibi; fixum hoc est in animo et destinatum, quem ad defendendam reipublicae libertatem impetum cepi, prosequar. Curas meas omnes ad communem omnium libertatem intendi; ad libertatem reipublicae

Digitized by Google

as cogitationes omnes contuli. Nihil id a communi libertate quaesivi; nihil eter communem libertatem curavi, ectavi, secutus sum, praeter libertatem publicae proposita mihi res nulla fuit; hoc animum retuli meum; hoc spebat animus; ad hoc consilia, cogitanes, totamque mentis aciem direxi. *Proponi tibi saepius imaginem pa- r tui*, stelle dir selbst öfters das Bild deines Vaters vor Augen. Pone tibi oculos; statue, constitue tibi ob ocu-, ante oculos, imaginem patris tui; m tibi in mente atque oculis defige; jice sub oculos, sub aspectum, imaem patris tui; versetur saepe ob ocuimago clarissimi patris tui; observeoculis; ante oculos versetur. 3. *Pro ui mihi firmiter*, ich habe es mir fest genommen. Constitui mecum; in anim induxi; apud animum statui; anim induxi, in animo est; deliberatum beo; id certum mihi obstinatumque ; fixum mihi destinatumque in animo ; obstinavi animo; ratum fixumque , certum mihi est; sententia stat. V. *atuo, constituo.* 4. *Proponam rem nem populo*, ich werde die ganze Sache m Volke vortragen. Ad populum feram; m populo communicabo; populum de tota certiorem faciam; populum de tota edocebo. *Usus.* Ediscendum alid publice proponere. Ab eo, quod i proposueris, minus aberrabis. Prone tibi duas leges, idque contemplare imo, quod oculis non potes. Qui leges ribunt, utilitatem sibi reipublicae pronere debent. Rei alicujus imaginem et emoriam sibi proponere.

Proportio, onis, f. Verhältniß, leichheit. *Syn.* Comparatio. *Usus.* Quod r aquae, hoc aqua terrae proportione ddit. Habent hae liniae proportionem comparationem, quam habent centum sexaginta. Peraequa proportio, quod mnes partes inter se cum quodam lepo- consentiant. *Proportionaliter*, *vulg.* ach gleichem Maße. *Lat* pro rata parte.

Propositio, onis, f. Vortrag, Satz pi. Ampla et splendida, infirma, perpicua. *Usus.* Hujus vitae propositio coitatioque.

Propositum, i, n. Vorhaben, Vorß. *Syn.* Mens, consilium, scopus, proosita ratio; susceptum consilium, institum. *Phras. Propositum meum non utabo*, ich werde mein Vorhaben nicht ndern. Non mutabo institutum meum; erstabo in proposito; manebo, permaebo in suscepto consilio; tenebo, servabo institutum meum; a proposito nec latum unguem discedam; perficiam, quod animi intendi; destinata exequar; nunquam ego me a suscepto consilio, a sententia depelli, dimoveri patiar; retinebo, quam proposui firmitatem animi, nec latum unguem a proposito deflectam. V. *Cogitationum scopus*, *opinio*, *sententia. Usus.* A proposito declinare et deflectere sententiam; egredi, aberrare a proposito, von seinem Vorhaben abweichen. Permanere in proposito, susceptoque consilio, bey seinem Vorhaben bleiben. Nulla re a proposito deterreor, sich nicht abschrecken lassen. Ad propositum redire, reverti, wieder auf sein Vorhaben kommen. V. *Propono*, *consilium.*

Propositus, a, um, vorgesetzt, ausgesetzt. *Syn.* Destinatus, expositus, objectus. *Usus.* Hoc mihi in omni vita propositum est. Omnibus fortunae telis proposita est vita nostra.

Propraetor, oris, m. Vogteyverweser. *Syn.* Cum Praetoris potestate missus.

Proprĭe, eigen; eigentlich. *Syn.* Privatum.)(*Communiter*, *publice*, *promiscue. Usus.* 1. Quod me amas, tibi commune est cum multis; quod ipse amandus es, proprie tuum est. 2. *Ad rem*, *legitime*, *vere*, eigentlich zur Sache, wahrhaftig. O hominem nequam! nihil enim magis proprie dicere possum.

Proprietas, atis, f. Eigenschaft. *Syn.* Naturae vis, natura propria. *Usus.* Singularum rerum proprietates et naturae.

Proprius, a, um, eigen. *Syn.* Singularis, peculiaris, germanus, legitimus. *Adv.* Maxime. *Phras.* 1. *Laus ea tibi propria est*, dieses Lob ist dir allein eigenthümlich. Hujus gloriae socium habes neminem; id quantum est, totum tuum est; nihil sibi ex ea laude decerpere quisquam potest; nemo se in societatem ejus laudis, in communionem ejus gloriae offerre potest; hoc tibi praecipue a natura datum est; est ea laus singularis plane et domestica, quae a te orta, te uno nititur. 2. *Consulatus*, *non tuum*, *sed familiae proprium decus est*, die Bürgermeisterwürde gereicht nicht so viel dir, als deiner Familie zur Ehre und Zierde. Consulatus honorem non tibi, sed familiae debes. Ad familiam tuam, non ad te pertinet, quidquid id splendoris est ex consulatu; non hoc tu tibi, sed familia tibi tuta praestitit. *Usus.* 1. Artis maxime proprium est, creare et gignere. 2. *Legitimus*, *germanus*, *certus*, eigenthümlich. Certa et propria rei nota.

Digitized by Google

Nomen, vocabulum rei proprium. 3. *Constans*, beständig. Illud perpetuum ac proprium manebit. 4. *Mancipatus*, leibeigen. Domini proprius, non usu tantum et fructu, sed mancipio et nexu.

Propter, wegen. *Syn.* Ob, pro. *Phras.* 1. *Non propter quaestum id egi*, das habe ich nicht wegen des Gewinnes gethan Non quaestus causa, non lucri nomine ea feci. Ea in re non cupiditati serviebam; non aucupabar utilitatem, non tam de mea re sollicitus, nec tam ad spem mercedis, quam ad fidem et officium attendebam. Non avaritia, nec studio alio id officium tibi praestiti; lucri ergo nunquam me huc demissurus eram, amicitiae id dederam, quidquid a me praestitum est. Ut ea praestarem, non quaestu ducebar, movebar. 2. *Unus propter alterum flebat*, Einer weinte wegen des Anderen. Alter de altero flebat; alter alterius vicem moestus ac sollicitus in lacrimis jacebat; materia luctus alter alteri extitit; lacrimas alter alteri impendit. 3. *Propter acceptam injuriam alteri semper erat infensior*, er war ihm wegen erlittener Beleidigung allezeit gehäßig. Per causam acceptae injuriae, ab accepta injuria; ex injuriae recentis sensu, per memoriam acceptae injuriae semper infensiorem gerebat animum. *Usus.* 1. Propter reliquae aetatis peccata poenas persolvo. Legibus propter metum parere. Tironem propter humanitatem ejus amo. 2. *Prope*, *juxta*, neben. Propter flumen ambulare.

Propterea, darum. *Syn.* Ideo, idcirca, ex eo, ea re. *Usus.* Atque haec propterea dixi.

Propterea, quod, darum, daß, *Syn.* Ob eam rem, quod; ob eam causam, quod; eo nomine, quod. *Usus.* Etsi haec consolatio sera est propterea, quod etc.

Propudium, ii, n. Scheusal, Schandfleck. *Syn.* Res pudenda. *Usus.* Propudium illud ac portentum. V. *Probrum.*

Propugnaculum, i, n. Festung, Bollwerk. *Syn.* Locus munitus. *Usus.* Leges propugnacula sunt, et muri, et praesidia tranquillitatis publicae. Propugnaculum opponere, objicere; dejicere; propugnaculis urbem defendere. Adjutoria senectutis et propugnacula praeparare.

Propugnatio, onis, f. Schutz, Vertheidigung. *Syn.* Defensio. *Epi.* Perpetua.

Propugnator, oris, m. Schützer, Verfechter. *Syn.* Defensor. *Epi.* Acerrimus, communis libertatis, studiosissimus, [illegible] levior, timidior. *Usus.* [illegible] tatis propugnator acerrimus. V. *D*[illegible]

Propugno, as, avi, atum, are, [illegible] fechten, schützen. *Syn.* Defendo, [illegible])(*Oppugno.* *Adv.* Acerrime. *Phras.* *Patriam fortiter propugnavit*, er hat für das Vaterland tapfer gefochten. Acerrimus patriae propugnator ac defensor fuit, acerrimum se patriae libertatis defensorem praebuit, praestitit, ostendit. Hostibus patriae saepe suum corpus opposuit, objecit; pro patria pugnavit strenue et summa cum fortitudinis laude. Multa illa proelia pro patria sustinuit; vires omnes ad salutem patriae contulit; pro salute patriae defendenda nullum laborem, nullum capitis discrimen defugit. *Usus.* Bestiae pro partu suo acerrime propugnant. Pro salute alicujus propugnare.

Propulsatio, onis, f. Abwendung. *Syn.* Depulsio.

Propulso, as, avi, atum, are, abwenden, vertreiben. *Syn.* Repello, arceo, depello, propello. *Usus.* Injuriam a se, impetum inimicorum, frigus et famem propulsare. V. *Pello*, *arceo.*

Propylaeum, i, n. Vorhaus, Vorhof. *Syn.* Vestibulum. *Epi.* Praeclarum.

Proquaestor, oris, m. Unterstatthalter. *Syn.* Quaestoria potestate praeditus.

Prora, ae, f. der Vordertheil des Schiffes. *Syn.* Anterior pars navis. *Usus.* In navigio latera, carina, prora, puppis.

Prorepo, is, repsi, ere, fortkriechen. *Syn.* Ultra repo.

Proripio, is, ripui, reptum, ere, sich fortmachen. *Syn.* Repente me subduco. *Adv.* Repente se, undique se. *Usus.* E curia se proripuit, ejecit. V. *Prodeo*, *fugio*, *evado.*

Prorogatio, onis, f. Aufschub, Verlängerung. *Syn.* Prolatio. *Usus.* Utar unius diei prorogatione.

Prorogo, as, avi, atum, are, verlängern, verschieben. *Syn.* Produco, profero, extraho, propago, differo. *Usus.* Imperium alicui, provinciam prorogare. V. *Differo.*

Prorsus, gänzlich, durchaus. *Syn.* Penitus plane, omnino, omni ex parte, usquequaque, funditus, radicitus, sine ulla exceptione.)(*Nulla ex parte.* *Usus.* Prorsus non est dubium. V. *Plane*, *omnino.*

Prorumpo, is, rupi, ruptum, ere, hervor brechen. *Syn.* Erumpo. *Usus.* Prorumpet hominum audacia. V. *Impetus*, *erumpo.*

Digitized by Google

Proruo, is, rui, rutum, ere, zerstö:n, niederwerfen. *Usus.* Pars vallum ellere, pars aggeres proruere, pars fos:as explere.

Prosapia, ae, f. Geschlecht, Stamm. *yn.* Genus, stirps. V. *Genus.*

Proscenium, ii, n. Gerüst vor dem :heater. *Syn.* Locus ante scenam.

Proscindo, is, scidi, scissum, ere, :rspalten. *Usus.* Terram aratro proscin:ere.

Proscribo, is, psi, ptum, ere, verammen, in die Acht erklären. *Syn.* Pro:riptionem facio, publico. *Usus.* Fami:a Catonis tota proscripta est. V. *Exi:ium.*

Proscriptio, onis, f. Landesver:eisung. *Syn.* Damnatio, publicatio. *Epi.* :cerbissima, infortunata, mediocris, nova :multo crudelior, praeclara, irrita. *Usus.* :erre, facere, instaurare proscriptionem e capite et bonis civium. V. *Exilium.*

Proscriptus, a, um, feil gebothen, ogelfrey. *Syn.* Publicatus, neci addictus, :exilium actus. V. *Exul.*

Prosemino, as, avi, atum, are, usäen. *Syn.* Procreo. *Usus.* Multae fa:iliae Philosophorum a Socrate prosemi:atae. V. *Semino.*

Prosequor, eris, secutus sum, se:ui, nachfolgen. *Syn.* Sequor, insequor, ubsequor, persequor. *Adv.* Longius. *Usus.* 1. Discedentem lacrimis, animo, orpore, copiis prosecutus est. Aliquem enevolentia prosequi. Bona existimatio um usque ad rogum prosecuta est. 2. *Orno, officio*, zieren, anthun. Plausu liquem, officiis alicujus memoriam prosequi. Vehementioribus aliquem verbis rosequi. 3. *Ago, tracto, exequor*, abandeln, fortsetzen. Non id prosequor lon:ius. Laudes clarorum virorum prosequi. us suum prosequi, vel exequi. 4. *Comi:or*, begleiten. Mirabilis eum civium bevolentia prosecuta est. V. *Sequor.*

Proserpo, is, psi, ptum, ere, hers:or kriechen.

Prosilio, is, ui, vel ii, ultum, ire, :rvor springen. *Syn.* Exsilio, prorumpo. :. *Erumpo.*

Prospecto, as, avi, atum, are, aus:hen. *Syn.* Prospicio, specto.

Prospectus, us, m. das Aussehen. *yn.* Locus editus et apertus ad pro:iciendum; specula. *Epi.* Praeclarus, ulcherrimus. *Phras.* 1. *Prospectum im:edire*, die Aussicht verhindern. Obstrue: luminibus; prospectui officere; offi:ere luminibus. 2. *Pulcherrimus est pro:pectus*, es ist ein überaus schönes Aussehen. Locus, unde liber prospectus oculorum, etiam quae procul recessere, emetiri possit; unde omnis ora maris, late patente ex tam alto jugo prospectu, oculis subjicitur. *Usus.* Nescio, an magis tumulis et prospectu, an ambulatione delecter. Prospectu in agram capto.

Prospecular, aris, atus sum, ari, vorher ausspähen. *Syn.* Speculor. *Usus.* Ad locum castris capiendum, prospeculatum misit.

Prosper, ra, um, glücklich. R. ex pro et spero. *Syn.* Secundus, felix, ad voluntatem fluens. *Usus.* Cum prospero fortunae flatu utaris. Prospera, aequabilis perpetuaque fortuna; vitae sine ulla offensione cursus prosperrimus. V. *Felix.*

Prospere, glücklich, nach Wunsch. *Syn.* Feliciter. *Usus.* Omnia tibi prospere cedent, evenient, procedent.

Prosperitas, tis, f. Wohlstand, Glückseligkeit. *Syn.* Res secundae, felicitas, secundus fortunae status, prospera fortuna; vitae sine ulla offensione cursus prosperrimus. X *Adversae res, fortuna sinistra. Usus.* Improborum prosperitates et secundae res. V. *Felicitas, fortuna, bona.*

Prospicio, is, spexi, spectum, ere, vorsehen, aussehen. *Syn.* Praevideo, praesentio, consulo, provideo. *Adv.* Aeque, alte, ante, imposterum, longe, multo, ante multum. *Phras. Suis commodis prospexit*, er hat schon für seinen Nutzen gesorget. Commodis suis serviit, consuluit naviter; ex re consultavit sua, res suas meliuscule fecit; constabilivit res suas naviter; auxilia suis rebus undique circumspexit. V. *Consulo. Usus.* 1. Animo, conjectura longe ante futuram reipublicae tempestatem prospexi. 2. *Consulo*, Vorsehung thun. Famae, sociis, vectigalibus prospicite. V. *Praevideo, provideo, consulo.*

Prosterno, is, stravi, stratum, ere, zu Boden schlagen, niederwerfen. *Syn.* Abjicio, affligo, ad casum do, perdo, obtero, perverto. *Phras. Gigantem prostravit*, er hat den Riesen zu Boden geworfen. In spatium ingens ruentem porrexit corporis molem; ad terram dedit; in terram statuit; ad terram afflixit. V. *Dejicio. Usus.* Hostem prosternere. Perfringere ac prosternere omnia. Prosternere ac obterere malevolorum obtrectationes. Abjicere et prosternere se ad pedes et supplicare alicui. V. *Sterno.*

Prostibulum, i, n. Schanddirne. *Syn.* Scortum.

Digitized by Google

Prostituo, is, ui, utum, ere, feil biethen. *Syn.* Corporis, potestatem promiscue facio, corpus vulgo. *Usus.* Pudicitiam prostituere. *Prostituere se vulgo*, sich selbst zu Schanden machen. *Latine*: Os praebere ad contumeliam.

Prosto, as, iti, are, hervor ragen, hervor stehen.

Prorsum, prodes, fuit, prodesse, nützlich seyn. *Syn.* Proficio, utilitatem *vel* fructum affero; praesidio sum; juvo. *Adv.* Admodum, multum facetiis, necessario, posterius, vehementer. *Phras. Multum mihi prodest*, es nützet mir viel. In rem meam est; e re mea est; in rem mihi est; multum affert, habet commodi. V. *Utilis. Usus.* Nec sibi, nec aliis prodest.

Protego, is, texi, tectum, ere, beschützen, beschirmen. *Syn.* Tueor, defendo, tutor. *Phras. Homo nequam a principe protegitur*, dieser Bösewicht wird von einem Fürsten geschützet. Latet sub umbra princeps, latet in praesidio et tutela; hominem nefarium magnus princeps tutum praestat; nequam homo in tutela est principis, qui ejus capitis custodiam nunquam dimittit, praesidio homini nequam est nomen viri Principis. V. *Tueor. Usus.* Jacentem et spoliatum protegere.

Protendo, is, di, sum, ere, hervor strecken. *Syn.* Prorogo. *Usus.* Comitia in alterum mensem protendimus.

Protero, is, trivi, tritum, ere, zertreten. *Syn.* Conculco.

Proterve, muthwillig, ungeberdig. *Syn.* Superbe, fidenter. *Usus.* Proterve loqui.

Protervitas, atis, f. Muthwille, Unverschämtheit. *Syn.* Petulantia. V. *Petulans.*

Protervus, a, um, frech, muthwillig. *Syn.* Petulans, audax. V. *Petulans.*

Protinus, alsbald. *Syn.* Statim. *Usus.* Protinus Romam perge. V. *Statim.*

Protraho, is, xi, ctum, ere, hervor ziehen. *Syn.* Traho. *Phras. Praelium in noctem protrahere*, die Schlacht in die Nacht hinaus ziehen. Praelium in noctem conjicere; in noctem deducere; extrahere diem pugnando; praelium in noctem protendere. V. *Mora.*

Protrudo, is, si, sum, ere, hervor stoßen. *Syn.* Impello, propello.

Proturbo, as, avi, atum, are, wegtreiben. *Syn.* Repello. *Usus.* Hostem telis missilibusque proturbare. V. *Pello.*

Provectus, a, um, fortgeführt. *Syn.* Natu grandior. *Usus.* 1. Non admodum grandis natu, sed tamen aetate provectior. 2. *Progressus*, weiter gekommen. Longius, quam valuissem, provectus sum.

Proveho, is, xi, ctum, ere, fortführen. *Syn.* Produco, promoveo. *Adv.* Longius, paullo longius, multum, nec ita multum. *Usus.* Res nostrae ad optatum exitum provehuntur. Populari aura laetissime provehitur. Navis in portum provehitur. V. *Pregredior.*

Provenio, is, veni, ventum, ire, hervor kommen. *Syn.* Exorior, venio. *Usus.* Nec, quid proventurum sit, provident.

Proventus, us, m. das Einkommen, Gefälle. *Usus.* Calamitatum et miseriarum proventus. Superioris anni proventus. Fructus praediorum ac proventus. V. *Reditus.*

Proverbium, ii, n. ein Sprichwort. *Syn.* Adagium. *Epi.* Contritum vetustate, sermone, verum et vetus, laudatum, vulgare, commune. *Phras. Vetus est proverbium*: Summum jus, summa injuria, es ist ein altes Sprichwort ꝛc. Vetus verbum est; in proverbii consuetudinem venit; tritum sermone, decantatum, contritum vetustate proverbium est; jactatum vulgo proverbium est; proverbii locum obtinet; in proverbio est, in proverbium abiit; vulgo dici solet; vulgo dicitur; summum jus etc. ut ajunt, quemadmodum ajunt, quomodo ajunt, quod vulgo dici solet, ut in proverbii loco dicitur. *Usus.* Vetus laudatumque proverbium est; res est in communibus proverbiis versata.

Providentia, ae, f. Vorsichtigkeit, Behuthsamkeit. *Syn.* Numen, divinum imperium, consilium, prudentia, cura, gubernatio, administratio. *Epi.* Diligens et solers, divina, victrix et moderatrix. *Phras. Divina providentia mundus regitur*, die Welt wird durch die göttliche Vorsicht regieret. Aeternae mentis numine atque consilio universa pariter et singula gubernantur. Dei nutu atque potestate summa pariter et ima administrantur. Res omnes coelesti dispensatione temperantur. Interest rebus humanis coeleste numen. Dei immortalis nutu atque consilio omnia geruntur. Deo res humanae *curae* sunt. Commoda vitamque omnium tuetur aeternae mentis numen. Terras et maria contemplatur Deus, rerumque omnium curam agit. Idem rebus humanis consulit non modo universis, sed singulis. V. *Deus. Usus.* Providentia est, per quam futurum videtur, antequam eveniat. Dei providentia mundus, ut constitutus est, ita regitur et administratur. V. *Prudentia.*

Digitized by Google

Providenter, vorsichtig. *Usus.* Ra-
io providentissime constituta.

Provideo, es, di, sum, ere, vor-
ehen, voraus sehen. *Syn.* Prospicio, con-
ulo, medeor: praevideo, praesentio,
praecaveo. *Adv.* Ante, diligenter, divi-
nitus, in posterum, longissime, magno-
pere, multum, publice, sapienter, ve
nementer, bene, fortuito, nihil. *Phras.*
*Ego inimicorum insidias satis provi-
deo*, ich sehe die Nachstellung meiner Feinde
wohl vorher. Insidias inimicorum prope
erspicio, odoror, cerno, intelligo, prae-
ideo, cognosco, sentio, non me latet,
ugit, fallit, praeterit, quid insidiarum
nihi paretur; obscurae mihi non sunt,
lam mihi non sunt, quas inimici in me
omparant insidias. Quos mihi laqueos
endant video, novi, didici, comperi,
letexi. Quae inimici mei moliuntur ad-
ersum me, mihi ignota minime sunt,
nihi patent, aperta sunt, liquent, me
mprudente non fiunt; explorata mihi
unt ista, comperta, certa, nota, clara,
nanifesta, perspicua, apprime cognita.
Usus. 1. Providere saluti; incommodis
nederi. 2. *Provideo*, *praesentio*, vor-
aus sehen. Rebus e sententia paratis, com-
ositis, provisis. In posterum providere.
3. *Praecaveo*, verhüthen. Ante animus
ccupatur iracundia, quam providere po-
uerit. V. *Prospicio.*

Providus, a, um, vorsichtig, behuth-
am. *Syn.* Providens, cautus, multum
n posterum providens, sagax, prospi-
iens. *Phras.* *Sapientes providi sunt*,
ie Weisen sind vorsichtig. Sapientia prae-
iti res futuras, ut praesentes, intuen-
ur; tanquam oculis cernunt; longe in
osterum prospiciunt; conjectura res
uturas assequuntur; ea, quae impen-
ent, tanquam ex aliqua specula pro-
piciunt. Sapientibus rerum omnium
umma cautio est atque provisio. V.
Prudens. *Usus.* Homo animal natura
rovidium, sagax. Natura solers, pro-
idaque utilitatum omnium. V. *Pru-
lens.*

Provincia, ae, f. Landschaft. *Syn.*
egio bello occupata; munus, partes.
Opi. Aliena, annua, antiquissima, fide-
ssima, proxima, apta, explicata, aptis
ima, aquaria, citerior, clarissima, cor-
uptior, cuncta, egregia, expeditissima,
delis et amica, fructuosissima et oppor-
unissima, non tam gratiosa et illu-
tris, quasi negotiosa et molesta, infe-
ta alicui, legatoria, levis atque inops,
bera a praedonibus, locuples, refer-
a, vetus, longa, maxima, misera, per-
dita, nuda, officiosa, ornata, pacata
per se et quieta, afflicta, plena labo-
ris, periculi, detrimenti, propinqua,
recens, salva, splendida, suburbana,
plena optimorum sociorum, tribunitia,
triumphalis, uberrima, vectigalis, ur-
bana. Provinciae consulares, dignissi-
mae aliquo, finitimae, frumentariae,
novae, gravissimae, praetoriae, totae.
Usus. 1. Provinciam obtinere consula-
ri imperio. 2. *Transl.* *Munus*, *partes*,
negotium, *labor*, *opera*, *opus*, Amt, Ge-
schäft, Arbeit ꝛc. Provinciam sibi *depo-
scere*, Amt begehren. Provinciam alicui
aliquam decernere, dare, tribuere, con-
ferre; provinciae aliquem praeficere,
Amtsverwaltung auftragen. Provinciam
capere, accipere, habere, sustinere, ob-
tinere, gubernare, administrare, obire,
Amt verwalten. Provinciam deponere;
provincia se abdicare, Amt ablegen.
Provinciam alicui abrogare, ein Amt
nehmen. In provincia versari, in einem
Amte oder einer Verwaltung seyn. Pro-
vinciam finire, das Amt enden.

Provincialis, e, zur Vogtey, Pro-
vinz gehörig. *Usus.* Viri, negotia, hospi-
tia provincialia.

Provisio, onis, f. Vorsehung. *Syn.*
Remedium, cautio. *Usus.* 1. Horum
incommodorum summa cautio est, at-
que provisio, ne nimis cito diligere in-
cipiamus. 2. *Praesensio*, Vorsehung. Mul-
tum potest provisio animi et praepara-
tio ad minuendum dolorem.

Provocatio, onis, f. Ausforderung,
Berufung auf etwas. *Usus.* Provocatio
patrona illa civitatis, ac vindex liber-
tatis. Ad populum provocatio esto.

Provocator, oris, m. Ausforderer.

Provoco, as, avi, atum, are, aus-
fordern, auffordern, sich berufen auf jeman-
den. *Syn.* Lacesso, voco, tento.)(*Re-
spondeo.* *Adv.* Vehementer. *Phras.* 1.
Ad certamen provocavit, er hat ihn zu
einem Streite heraus gefordert. Ad pu-
gnam lacessivit; magna verborum con-
tumelia ad pugnam evocavit, excivit;
in certamen poposcit. 2. *Provoco ad
tribunos*, ich berufe mich auf die Zunft-
meister. Tribunos appello; tribunis di-
sceptatoribus uti volo. *Usus.* Aliquem
ad pugnam provocare. Injuriis aliquem
provocare. Ad Catonem provoco.

Provolo, as, avi, atum, are, her-
vor fliegen. *Usus.* Ingenti clamore in
locum aliorum ante signa provolant.

Provolvo, is, volvi, volutum, ere,
hervor wälzen, legen. *Usus.* In mediam

Digitized by Google

viam aliquid provolvere. Ad genua, ad pedes alicujus se provolvere.

Prout, wie. *Syn.* Ut, perinde, ut. *Usus.* Prout res tulerit, agam. Prore nata, prout res postulabit; consilium capiam.

Proxime, unlängst, nächstens. *Syn.* Nuperrime, postremo, paullo ante, nuper admodum; in proximo. *Usus.* 1. Litteras, quas ad te proxime. 2. *Valde, prope*, sehr nahe. Quam proxime hostem castra ponit. Equites ad senatorem quam proxime accedunt.

Proximus, a, um, der nächste.)(*maxime remotus. Usus.* 1. *Ratione temporis*, der Zeit nach. Consul anno proximo. 2. *Ratione loci*, dem Orte nach. Proximus Pompejo sedebam. 3. *Ratione dignitatis, meritorum etc.* der Würde oder den Verdiensten nach. Eques senatori dignitate proximus. V. *Vicinus.* In proximo aedes conducere. Proximus a postremo, *penultimus, vulg.* der Vorletzte.

Prudens, tis, *g. o.* klug, vorsichtig. R. *Contract. ex* Providens. *Syn.* Prudentia praeditus, sapiens, multarum rerum peritus; magni usus, magni consilii. *Adv.* Satis superque. *Phras.* 1. *Vir prudens est*, er ist ein kluger Mann. Et animo et consilio paratus; sapientia praeditus prope singulari; quo consideratio rem vix reperias; ad perspicienda incommoda ac pericula insigni prudentia; qui consilio plus quam fortunae confidat; qui prudentia, tanquam divinatione quadam utatur; qui considerate faciat omnia; sagax et cordatus; in existimando solers admodum ac prudens; consideratus idem, ac ab ingenii acumine judiciique vi commendatus. 2. *Esne prudens?* bist du wohl gescheidt? Mentisne te compotem esse dicam? mentene consistere; mente ego constare te credam? an ratione uteris? an sanum est consilium? an satis a temeritate remotum? consilione ac ratione satis firmatum est, quod moliris? pectus tibi ego sapere existimem? *Usus.* Vir peracutus, gravis et ad consilia prudens. V. *Provideo, sapiens, sapienter.*

Prudenter, klug, vorsichtig. *Syn.* Sapienter, provide. *Phras. Prudenter agendum est*, man muß vorsichtig handeln. Consilio et ratione agendum; rationi hic dandus locus est; rationi parendum, obediendum; magna circumspectione hic utendum est. *Usus.* Multa prudenter praevisa. V. *Sapienter.*

Prudentia, ae, f. Klugheit, Vorsichtigkeit. *Syn.* Sapientia consilium, ratio; intelligentia, mentis acumen, eximia mentis. *Epi.* Civilis, commodomestica, dulcis alicui, eximia, facilis, grata, valde grata, non indiscreta, mediocris, moderatrix eloquentiae. Naturalis quaedam, perspicua, praestans, non praestans, sed prope vulgaris, communis, simillima rerum omnium, singularis, summa, tanta, vacua, vetus, illa et excellens. *Usus.* Prudentia in delectu bonorum et malorum cernitur. Prudentia in judicando et differendo. Hoc sentire prudentiae est; facere fortitudinis. V. *Consilium, sapientia, providentia.*

Pruina, ae, f. Reif. R. q. πρωΐνη, matutina, *quod mane cadet, vel q.* Perrina, a peruro, *quod gramina perurit. Usus.* Aqua nive pruinaque concrescit. Obrigescere pruina.

Prurio, is, ire, beißen, jucken. *Usus.* Animus mihi prurit.

Psallo, is, ere, singen, auf Saiten spielen. *Syn.* Fidibus cano, lyram pulso. Hinc Psaltria.

Pseudothyrus, i, m. Hintertür, heimliche Thür. *Syn.* Posticum; janua in aversa parte domus. *Usus.* Voluptates non janua, sed pseudothyra intromissae.

Puber, beris, *g. o.* mannbar, erwachsen. *Syn.* Adolescens. *Usus.* Ad puberem aetatem. Nemo puber tum fuit, qui arma non caperet.

Pubertas, tis, f. mannbare Zeit. *Syn.* Pili, qui primi puberibus efflorescunt.

Pubes, bis, f. Mannbarkeit, junge Mannschaft. R. *ab* ἥβη. *Usus.* Pubes tonsus. Omnis Italiae pubes.

Pubesco, is, ere, mannbar werden. *Syn.* Adolesco. *Usus.* Cum primum pubesceret Hercules, in solitudinem abiit.

Publicanus, i, m. Zöllner. *Syn.* Qui vectigal exercet et exigit. *Epi.* Paulo cupidior, fortissimus, maximus, novus, afflictus, amantissimus alicujus, non firmus, alicui amicissimus, levis, in exigendis vectigalibus miser, molestus. *Usus.* Ordo publicanorum.

Publicatio, onis, f. öffentliche Einziehung der Güter. *Syn.* Proscriptio bonorum.

Publice, öffentlich. *Syn.* Palam, vulgo.)(*Privatim. Phras. Res publica gesta*, die Sache ist öffentlich geschehen. Res in oculis omnium; ante oculos

Digitized by Google

luce. in publico; palam populo; in ropatulo; propalam gesta. V. *Conspe-us.*

Publico, as, avi, atum, are, die lüter einziehen. *Syn.* Proscribo, prae-oni subjicio. *Phras. Publicare bona licujus*, die Güter einziehen, confisciren. ddicere bona in publicum; hastam onere, hastae subjicere; praeconi, vel raeconis voci bona subjicere; facere onorum praescriptionem venditionem dicere; sub corona vendere. *Usus.* gros, domum publicare.

Publicus, a, um, gemein, öffentlich. *yn.* Communis. *Phras.* 1. *Prodire in ublicum*, unter die Leute kommen, sich fentlich sehen lassen. In concionem po-uli prodire; in publicum coetum pro-ire, in solem ac pulverem procedere; civium conspectu, in luce habitare; elut in theatro versari; in foro versa-. 2. *In publicum consulere*, öffentlich ine Meinung beybringen. Ferre, pro-erre, quae in rem communem sint, in edium conferre; in medium consulere uid optimum factu reipublicae. 3. *unc in publico comparere audes?* darfst a dich wohl unterstehen, öffentlich zu er-heinen? Tu lucem aspicere audes? Tu foro, tu in urbe, tu in civium conspe-tu observari audes? Quae ista est au-acia, in publicum procurrere, obside-vias, occurrere in triviis, forum pre-ere, in oculis habitare? Includi te omi, carere publico, lucem non aspi-ere te oporteret. *Usus.* Proponere epi-olam in publico. De publico stipen-ium statuere. De publico est elatus, e Leichkosten sind von der Rentkammer rgeschossen worden.

Pudens, tis, *g.* o. schamhaftig. *Syn.* erecundus. *Usus.* Est in eo liberale ngenium, pudens, pudicum.

Pudenter, züchtig, schamhaftig. *yn.* Verecunde. *Usus.* Pudenter vive-e, pudenter appellare aliquem et ro-are.

Pudet, uit, sich schämen. *Syn.* Pudo-afficior, erubesco. *Adv.* Sero et ne-uisquam. *Phras.* 1. *Pudebat cum plu-proloqui*, er schämt sich, etwas Mehre-s vorzubringen. Erubuit ora vestra; ador eum bene subrusticus, ne plura ceret, deteruit, absteruit; ne pluribus geret, verecundia impediebatur; pudo-fractus, confectus, victus conticuit; lura dicendi verecundia fuit; ferecun-ia motus, praepeditus, deterritus plura on addidit. Tot hominum conspectus aborem ei incussit, loquendi verecun-diam attulit; timentem jam, et sui vix compotem pudor quidam obstupescit. 2. *Reputantem ista pudere coepit*, da er sich dessen erinnerte, fing er sich an zu schämen. Reputantem ista verecundia cepit; animum verecundia subiit; reputanti ista jam dudum pudor versa-bat animum; reputantem ista pudor facinoris augebat, nec aut vultum eri-gere, aut loqui jam sustinebat facino-ris recordatio verecundiae fuit; plura meminisse ruberi fuit; facti recorda-tio hominem in ruborem dedit. 3. *Nullius te rei pudet*, du schämest dich nicht mehr; du hast alle Scham verlo-ren. Os dudum perfricuisti; perfrictae frontis es; pudorem omnem abjecisti, exuisti, abstersisti; quidlibet audendi nulla tibi jam verecundia; quae jam tanta est magistratuum auctoritas; quae verecundiam tibi imponat? quae te res, quis pudor a licentia revocet? Pu-dor omnis jam dudum exulat; pudo-rem vivendi licentia excussit; pudorem omnem non tam dimisisti, quam ejeci-sti. V. *Impudens*, *impudentia*. *Usus.* Sunt homines, quos infamiae suae ne-que pudeat, neque taedeat. Quem non pudet, hunc poena dignum censeo.

Pudicitia, ae, f. Schamhaftigkeit, Zucht. *Syn.* Pudor. *Epi.* Aliena, sum-ma. *Usus.* Parcat juventus pudicitiae suae ne spoliet, expugnet, eripiat alienam. Hunc nec pudicitia a cupi-ditate revocavit. Erubescunt pudici etiam loqui de pudicitia. V. *Vere-cundia.*

Pudicus, a, um, schamhaft, keusch. *Syn.* Verecundus, castus, homo virgi-nali verecundia, pudentissimus et op-timus. *Usus.* Domus pudica. V. *Vere-cundus.*

Pudor, oris, m. Scham, Schamhaf-tigkeit. *Syn.* Verecundia, rubor, inge-nuitas, integritas, modestia.)(*Petu-lantia*, *protervitas*. *Epi.* Honestus, mi-rificus, moderator cupiditatis, peric-ulosus, singularis, subrusticus, summus. *Usus.* Pudor est moderator cupiditatis; ornamentum florentis aetatis. Si non famae pudor, supplicii metus te abstereat. Pudorem dimittere. V. *Mo-destia*, *verecundia.*

Puella, ae. f. Mädchen. *Syn.* Virgo, muliebris sexus liberi.

Puer, eri, m. Knabe, Bube. *Syn.* Pue-rulus, filius; infans; servus. *Epi.* Acerbus, carus et jucundus, clarus et nobilis, conscius, egregius, fatuus et non gravis, non continens, festivus,

Digitized by Google

formosus, non grandis, humanissimus, infans, insignis, miser, modestissimus, suavissimus, nobilis, optimus, parvulus, parvus, patrimus, matrimus, praetextatus, pulchellus, pulcherrimus, sapientior, suavis, amans alicujus, supplex, teter et foedus. Pueri delicati, festivi, formosi, ingenui, meritorii, lepidi, regii, symphoniaci, venales. *Phras. A puero*, von Jugend auf. A teneris unguiculis, ab ineunte aetate; a primis temporibus aetatis nostrae; inde usque a toga pura; ab incunabilis, jam inde usque a pueritia; a parvo; a puero parvulo; ab adolescentulo; ab adolescentia; ab ineunte adolescentia; a prima adolescentia; a primo tempore aetatis; ab ineunte pueritia, a primo tempore adolescentiae; a teneris, a pueris; a parvis; a primae aetatis initio. *Usus*. His pueris nihil potest esse festivius. Infirma aetate puer, imbecillaque vimentis. Artes, quibus a pueris dediti fuimus.

Puerilis, e, kindisch. *Usus*. Aetas, exercitatio, delectatio, species puerilis.

Puerilitor, kindischer Weise. *Syn.* Stulte.

Pueritia, ae, f. Kindheit. *Syn.* Primum tempus aetatis, aetas puerilis, prima aetatula, aetatis tirocinium, pueriles anni. *Epi.* Extrema, iners, petulans. *Usus*. A pueritia mihi cognitus es. V. *Puer*.

Puerulus, i, m. Knäbchen, Kindchen. *Syn.* Pusio.

Pugil, is, m. Kämpfer, Fechter. *Syn.* Athleta. *Epi.* Olympionices, cupidus olympiorum, inexercitatus.

Pugilatio, onis, f. das Fechten, Kämpfen. *Syn.* Pugilum exercitatio. *Usus*. Pugilatio, luctatio.

Pugio, onis, f. Dolch. R. *a pungo*. *Syn.* Gladius brevis, sica. *Epi.* Cruentus, plumbeus, praesens, stillans.

Pugna, ae, f. ein Streit, Schlacht, Gefecht. R. *a* pugnus: *veteres ante armorum usum pugnis certubant*. *Syn.* Proelium, certamen. *Epi.* Acerrima, calamitosa, equestris, gladiatoria, incredibilis, mala, navalis. Pugnae innumerabiles, maximae, praeclarissimae, mirificae, pedestres. *Phras.* 1. *Pugnam indicere in certum diem*, den Tag zur Schlacht bestimmen. Certum pugnae diem constituere; pronuntiare proelium in certum diem. 2. *Ad pugnam elicere hostem*, den Feind zur Schlacht heraus locken. Ad pugnam evocare; ad proelium, pugnam elicere; tumultu[illegible] minaci genere pugnae hostem [illegible] hostem proelio lacessere; pugnam, [illegible] lium ciere. 3. *Pugnam tentare*, [illegible] eine Schlacht einlassen. Proelio belli [illegible] tunam experiri; pugnae copiam et p[illegible] testatem hostibus facere; ire in p[illegible] gnam; certamen tentare, experiri; [illegible] micationem subire; pugnam subir[illegible] aleam universi certaminis adire, sub[illegible] re; in certamen descendere; certame[illegible] inire; rem proelio committere. 4. *Pu[illegible] gnam ordiri*, die Schlacht anfangen. Pu[illegible] gnam capessere, manus conserere; ce[illegible] tamen contrahere; armis congredi; [illegible] proelium inire, incipere, conserere; [illegible] proelium ruere, ad certamen copia[illegible] agere; signa conferre; arma conferre [illegible] 5. *Pugnam facere*, eine Schlacht halten. Acie decernere, dimicare acie; aequ[illegible] campo, collatisque signis certare; proe[illegible] lium facere, edere, committere; decer[illegible] tare proelio; proelio contendere; con[illegible] fligere; pugnam facere, committere [illegible] pugnam edere; ad manus venire; ar[illegible] mis contendere, disceptare. 6. *Pugn[illegible] minoribus praeludere*, kleine Scharm[illegible] zel halten. Parva, sed frequentia cer[illegible] tamina serere, conserere, facere, misce[illegible] re; parvis certaminibus in summa[illegible] totius spei proludere; levia proelia fa[illegible] cere; procursationes leviaque certa[illegible] mina inire; parvulis proeliis, minuti[illegible] proeliis, pugna velitari; procursatio[illegible] nibus cum hoste contendere, concurre[illegible] re, discrimen universi belli experiri. [illegible] *Pugnam decretoriam facere*, *vulg.* ein[illegible] Hauptschlacht liefern. In discrimen sum[illegible] mae rerum pugnare; ad universae re[illegible] dimicationem venire; ab ultima spe di[illegible] micare; in summam totius spei decerta[illegible] re; aleam universi certaminis jacere, subire; discrimen universi belli un[illegible] proelio facere. 3. *Pugna jam incipit*, die Schlacht fängt schon an. Haeret jam acies collato pede; undique jam pugna se movet; certamen accenditur, contrahitur; exardescunt proelii initia. 9. *Pugna adhuc anceps est*, die Schlacht ist noch zweifelhaft. Communis adhuc Mars est belli, et fortuna necdum discrimen facit, qua datura sit vires; Marte adhuc incerto et dubia victoria pugnatur; pugna utrinque aequis adhuc stat viribus; aequo adhuc Marte nusquam inclinante victoria dimicatur; aequatum omnium periculum, aequata dimicatio; pari adhuc Marte certatur; aequo praelio concurritur, disceditur. 10. *Pugna, quae jam paulo*

Digitized by Google

t *lentior, iterum ingravescebat*, die lacht, die schon allgemach abnahm, ging der aufs neue an. Pugna, quae jam abatur, senescebat, remittebat, iten recruduit, exarsit; renovatum, integratum, restitutum est proelium. *Certamen, proelium. Usus.* Pugnae um quaerere. Pugnam ciere. Ad pum procedere. In pugnam procurre. Pugnam pugnare, eine Schlacht lie. Pugna laxata est, remisit, inclin est, senuit, die Schlacht hat nachssen. Pugnam extendere, extrahere; noctem conjicere; in noctem dedue, die Schlacht spät hinaus ziehen. Pum detrectare, pugnam aliis delega. et eventum in virtute aliena pone. sich in die Schlacht nicht einlassen. ugna suos prohibere, continere, core, seine Soldaten von der Schlacht ick halten. Pugnam iterare, die Schlacht erhohlen. Pugnam nox diremit, die ht hat dem Streite ein Ende gemacht. na superiorem discedere, überwin. Aequo Marte e pugna discedere, gleichem Rechte die Schlacht enden. Pu. proelio inferiore discedere; adver. proelium facere, überwunden werden uo in pugnam succedere, sich wieins Treffen wagen.

ugnaciter, streitbar. *Syn.* Pertiiter. *Usus.* Pugnacissime defendere m sententiam.

ugnator, oris, m. Kämpfer, Strei. *Epi.* Maximus, consideratus, len. *Usus.* Fortissimi quique pugnatocecidere.

ugnax, acis, *g. o.* streitbar. *Syn.* licosus, pertinax. *Usus.* Centurio nax et lacertosus. Oratio pugnax contentiosa. Perpugnax in disputio.

ugno, as, avi, atum, are, streiten, pfen, fechten. *Syn.* Dimico, certo, ugno, congredior, contrarius sum . Acriter, apertissime, cominus in , contra, magnopere, mirabiliter, ilice, periculose, simulate, vehemenvere. *Phras. Pugnatum est acerriman* hat sehr scharf gestritten. Tumulso et minaci pugnae genere exercihostis, cui potius, in aciem descen visum, quam inclusus de tectis nibusque decertaret; manus conae cominus cum hoste, signa collatandem ad universae rei dimicatio ventum est; pugnam capessivere es, suisque ipsi corporibus miscue ertamina; jam ad manus, ad gla , ubi Mars est atrocissimus, ventum; aliquoties aequo campo, collatisque signis certatum; infestis semper cuspidibus, infestis animis concursum; anceps proelium multos utrinque, et fortissimum denique absumpsit. Ubi ferro decernere visum, coorti omnes in pugnam, equestri imprimis proelio contendere; descensum deinde in aciem, signisque collatis justo proelio per multas horas pugnatum; peditum ibi acies ingenti vi conflixit; desideratis hostium quinque facile millibus, quos cruenta ex pugna sustulit. Procursationes primum leviaque certamina vario eventu inita; acie deinde decernere visum, sed inclinante in neutram partem victoriae, cruenta pugna denique depugnatum est. Tumultuario proelio ac procursu magis militum, quam ex parato aut jussu imperatorum atrox dimicatio fuit; hostes denique ingenii caede prostrati sunt. V. *Pugna, proelium, certamen, certo. Usus.* 1. Pacem accipere malui, quam pugnare. Haec inter se Stoici cum Peripateticis pugnant. 2. *Curo, contendo*, sich bestreben, bemühen. Illud pugna et enitere. Hoc non magnopere pugno. 3. *Oppugno, repugno, contrarius sum*, zuwider seyn. In oratione tecum pugnas

Pugnus, i, m. Faust. R. *a* πυγμή. *Usus.* Pugnis et calcibus conscindere aliquem, verbis inter se et pugnis contendere. Pugnis, calcibus, morsu, unguibus certare. Pugnis caedere, pectere, contundere, percutere; pugnum in os impingere.

Pulcher, a, um, schön, hübsch, wohlgestaltet. *Syn.* Formosus, decorus, egregia facie, eximia specie, formae praestantia visendus. *Phras. Adolescens pulcher est*, es ist ein wohlgestalteter Jüngling. Adolescens mira quadam suavitate et lepore; summa formae dignitate; apta membrorum figura, mira coloris suavitate; insigni venustate et corporis pulchritudine; forma liberali, facie, concinna et venusta. Scitus adolescens et longe festivissimus aequalium. Adolescens erat mira specie; eximius pulchritudine; forma excellens, unus ante alios specie ac pulchritudine insignis, pulchritudine est eximia; est in eo egregia oris cultusque dignitas; forma praeditus est praestanti. Summa est in eo suavitas oris formaeque dignitas; praecipuam laudem habet pulcherrima corporis forma in eo adolescente; inter multa alia decora,

Digitized by Google

formae commendationem habet praecipuam; omnium aetatis suae multo formosissimus. V. *Pulchritudo, forma. Usus.* Suum cuique pulchrum est. Hominem pulchre noram tam animo deformem, quam pulchrum corpore. Ne pulchrum te, ac beatum putes.

Pulchre, schön, fein, gar wohl. *Syn.* Belle, decore. *Usus.* Mihi pulchre est. Pulchre hominem nosco. Pulcherrime ferre fortunam adversam.

Pulchritudo, inis, f. Schönheit. *Syn.* Forma, species oris aut formae dignitas, forma et species liberalis; venustas. *Epi.* Excellens, formae muliebris eximia, insatiabilis, mera, recens atque integra, tanta. *Phras. Lucretia erat eximia pulchritudine*, Lucretia war von einer vortrefflichen Schönheit. Incredibili venustate, gratia, decore, formae dignitate, bellissima erat specie; eflorescebat in Lucretia mira coloris suavitas candorque eximius; una erat longe ante alias specie ac pulchritudine insignis; eximia erat corporis specie ac decore; Lucretia forma notissima et castimonia matrona, aetatis suae feminas pulchritudine supergressa; luculenta ac festiva femina et pulchritudinis omnis exemplar erat Lucretia. V. *Forma. Usus.* Pulchritudo corporis, apta compositione membrorum mover oculos et delectat. Virtus tantam habet pulchritudinem ac splendorem, ut nulla species excogitari possit ornatior.

Pullarius, i, m. ein Hühnerwärter, der aus dem Fressen und anderen Anzeigen der Hühner weissager. *Usus.* Oblata est religio pullariorum admonitu.

Pullus, a, um, schwarzgrau. *Syn.* Ater, atratus, niger. *Usus.* Vestis tota pulla.

Pullus, i, m. das Junge eines Thieres, besonders der Vögel. *Epi.* Columbinus, milvinus, saturi. *Usus.* Attulit in cavea pullos.

Pulmentum, i, n. Mus, Brey. *Syn.* Obsonium.

Pulmo, onis, m. Lunge. *Usus.* In pulmonibus inest raritas quaedam, et similis spongiis mollitudo, ad hauriendum spiritum aptissima.

Pulpamentum, i, n. Fleisch ohne Knochen, Leckerbißchen. *Syn.* Cibus lautior. *Usus.* Mihi pulpamentum fames est.

Pulpitum, i, n. Bühne, Kanzel, Pult. R. *a* πολφός, *eminentia. Syn.* Locus ante scenam [illegible] stum.

Puls, tis, f. Brey, [illegible] *Usus.* Offa pultis.

Pulsatio, onis, f. das [illegible] Klopfen. *Syn.* Verberatio.

Pulso, as, avi, atum, are, schla[illegible] klopfen. *Syn.* Verbero, percutio. [illegible] Vehementius, extrinsecus. *Usus.* [illegible] ri tui modo me pulsabant. *Jan*[illegible] pulsare.

Pulsus, us, m. ein Stoß, Schla[illegible] das Klopfen. *Syn.* Motus, impulsus, ag[illegible] tatio. *Epi.* Adventitius, alienus, exte[illegible] nus, extremus. *Usus.* Intermisso imp[illegible] tu pulsuque remorum. Inanimum es[illegible] quod pulsu agitatur externo.

Pulverulentus, a, um, staubig.

Pulvinar, aris, n. Polster, Kü[illegible] küssen, erhabener Ort in den Götter[illegible] peln. *Syn.* Lectus in templo religi[illegible] nis ergo positus et diis consecrat[illegible] *Epi.* Sanctissimum. *Usus.* Ad omn[illegible] pulvinaria deorum supplicatio deer[illegible] ta est.

Pulvinus, i, m. Küssen, Polster[illegible] Sitzen. *Usus.* Sella cum pulvino re[illegible] melitensi farto.

Pulvis, eris, m. Staub, Pulver. *Sy*[illegible] Trita aridaque terra. *Epi.* Eruditu[illegible] multus. *Phras. Prae pulveribus vide[illegible] nihil poterat, vulg.* man hat vor Sta[illegible] nicht sehen können. Prospectum adem[illegible] rat pulveris nubes; ortus ex distan[illegible] bus locis pulvis, velut nube inducta[illegible] omnia oppleverat; pulveris nubes, qu[illegible] ad coelum ferebatur, prospectum a[illegible] stulit; discrimen omne sustulit obd[illegible] cta coelo nubes pulveris, donec ru[illegible] sum consideret. *Usus.* 1. Multus in ca[illegible] ceis pulvis. Altior sublatus pulvis h[illegible] stis adventum indicabat. 1. *Publicus* öffentlich. Educere orationem ex un[illegible] bratili exercitatione in pulverem, *id e*[illegible] in forum et curiam. 3. Pulvis nitratus Schießpulver.

Pumex, icis, m. Reibstein, Bim[illegible] stein. *Usus.* Pumice levi perpolitum Aquam e pumice postulare.

Punctim, stichweise. *Usus.* Hi[illegible] spani punctim magis, quam caesim se[illegible] riunt.

Punctum, i, n. ein Punct, Tüpfchen *Syn.* Lineae extremum, quod magnitu[illegible] dinem nullam habet; momentum; ra[illegible] tionum *vel* quaestionum capita; safra[illegible] gia. *Usus.* 1. Uno puncto temporis tu[illegible] caedes editae. Minimis temporis pun[illegible] ctis diligenter utere. Ne punctum qu[illegible] dem temporis oppugnatio respiravit.

Digitized by Google

. *Suffragia*, Wahlstimmen. Quot in ea ribu puncta tulisti? Punctis singulis onorem colligere. 3. *Capita rationis*, Hauptursachen, oder Schlußreden. Minutis nterrogatiunculis, quasi punctis conicit, quod proposuit.

Pungo, is, pupugi, punctum, stechen. *Syn.* Ango, molestiam affero, pertringo, mordeo, stimulo, stimulum adnoveo, stimulis fodio; aculeum relinquo in animo. *Adv.* Perleviter. *Usus.* Nunc mihi ex animo scrupulum evelle, qui me dies noctesque stimulat et punit. Pupugit me tua epistola. Si pauperas momordit, si ignominia pupugit, pes te sustentet.

Punio, is, ivi, itum, ire, strafen. 1. *a poena*. *Syn.* Castigo, plecto, vindico, ulciscor, poena vel supplicio afficio; supplicio constringo, animadverto, poenam sumo; multam, poenam, supplicium irrogo, exemplum in aliquem edo. *Adv.* Crudelius, levius. *Phras.* 1. *Aequum est, ut judices reos severe puniant*, es ist billig, daß die Richter die Schuldigen scharf bestrafen. Animadvertendum est in homines nocentes; severa sit in nocentes animadversio et castigatio; id agendum est judicibus, ut poenas a nocentibus severissimas exigant; improborum audaciam judices severissimis poenis comprimere debent; aequum est, ut judices severa de nocentibus sumant supplicia; ut auctores facinoris ad piaculum noxae objiciant; ut poenas a nocentibus petant, expetant, repetant, quam gravissimis afficiant; ut manum admoveant nocentibus, et poenas ab iis quam severissimas judicio persequantur. Aequum est, ut judices reos non tantum verbis castigent, sed multa, vinculis, verberibusque coërceant; severe in nocentes animadvertant; scelera acerrime vindicent; poenas nocentibus irrogent; poenas in sontes capiant. 2. *Rei puniantur*, die Missethäter soll man strafen. Rei scelerum poenas pendant, dependant, persolvant; poenis legibusque judiciorum teneantur; poenam habeant sceleribus parem; supplicium de se dent; in poena sint; poenas dent suorum scelerum, plectendi, castigandi, male multandi sunt; luant improbi di gnas facinoribus poenas; supplicium persolvant; digna eorum factis animadversione afficiantur. 3. *Nondum puniti sunt*, sie sind noch nicht gestraft worden. Nondum ad supplicium dati sunt; nondum poenam suorum facinorum solverunt; nondum severe satis in illos vindicatum; nihil adhuc gravius in illos consultum; nondum expiata sunt eorum flagitia; nondum poenam habent noxia capita. 4. *Satis punimur*, wir werden genug gestraft. Satis poenarum subimus, suscipimus, ferimus, sufferimus; satis poenarum damus, habemus; satis superque poenarum pendimus; satis supplicii innoxio praebemus sanguine; satis poenarum est, quod in nos constitutum est. V. *Poena*. *Usus.* Sontes, maleficium, peccata punire.

Punitor, oris, m. Strafer, Rächer. *Syn.* Ultor, vindex, exactor supplicii.

Pupilla, ae, f. Augapfel. *Usus.* Feminae visu nocent, quae duplicem pupillam habent.

Pupillus, i, m. ein Pflegekind. *Syn.* Impuber, qui desiit esse in patris potestate. *Epi.* Infans. *Usus.* Pupillum fraudare, cujus aetatem et solitudinem, etiam si tutores non essent, defendere praetor debuit.

Puppis, i, f. Hintertheil des Schiffes. *Syn.* Pars navis posterior.)(*Prora*. *Usus.* Gubernator sedens in puppi. Convertere navem ad puppim.

Pure, rein, sauber. *Syn.* Caste, simpliciter, candide. *Usus.* Quiete, pure, eleganter acta aetas.

Purgatio, onis, f. Reinigung, Entschuldigung. *Syn.* Satisfactio, excusatio. *Usus.* Inedia, purgationibus, vi morbi consumptus. Purgatio est, cum factum conceditur, culpa removetur.

Purgatorium, *ii*, *n.* Fegefeuer. *Phras.* 1. Locus et regio apud inferos, in quo elapsi e corporibus humanis piorum animi antequam in beatorum sedes transferantur, salutarium flammarum ignibus lustrantur et perpoliuntur. Locus expiandis post mortem peccatis destinatus. Animorum vitae noxas expiantium post mortem sedes. Locus, ubi contracta piacula per ignem expiantur a morte. Piacularis animorum carcer. Piacularia demortuorum stativa. Piaculares, purgantes post mortem flammae. Locus, ubi contractae per vitam animorum labes acerba, sed salutari expiatione abstergunturur. Poenae piaculares, quas solutae corporibus animae luunt, persolvunt. 2. *Liberare animas ex purgatorio*, *vulg.* Seelen aus dem Fegefeuer erlösen. Expiatas lustrali igne animas cruciatibus eximere; ex piacularibus ignibus animas ad aeterna gaudia transferre; addictos piacularibus flammis animos ad coelum evehere; animos e piaculari car-

Digitized by Google

cere ereptos in libertatem asserere, lustralibus, flammis eripere animas, quae admissas in hac vita noxas illo in igne expiant.

Purgo, as, avi, atum, are, reinigen, säubern. *Syn.* Expurgo, excuso. *Adv.* Diligenter, praecipue. *Phras. Purgare, vulg.* purgiren. Humores noxios extrahere, medicamentis abigere, discutere, dissipare; purgatione alvi, alvi ductione uti; purgare alvum, laxare, solvere, mollire; alvum ciere, medicamentis citare, movere. *Usus.* 1. Alvum purgare. Educ tuos tècum, purga urbem 2. *Excuso, defendo, culpa libero*, entschuldigen, rechtfertigen. Purgavit se mihi per litteras de negligentia scribendi. V. *Excuso, causor.*

Purpura, ae, f. Purpur, Purpurschnecke. R. *a* πορφύρα. *Epi.* Demissa ad talos, plebeja, ac bene fusca. *Usus.* Purpura fulget. Regali purpura ornatus.

Purpurasco, is, ere, roth werden. *Syn.* Purpureum fieri.

Purpuratus, a, um, mit Purpur bekleidet. *Syn.* Conchyliatus, purpura ornatus. *Usus.* Illum regnantem, hunc illius purpuratum crederes.

Purpureus, a, um, purpurfarbig. *Usus.* Vestis, pallium purpureum.

Purus, a, um, rein, sauber. R. *a* πῦρ, ignis, *qui omnia purificat. Syn.* Mundus, castus, inviolatus, integer, nitidus.)(*Concretus, crassus. Usus.* Castus animus et purus, omni admistione corporis liberatus. Mens pura et integra. Aer tenuis et purus. Nihil in historia dulcius pura et illustri veritate. V. *Mundus, castus.*

Pus, ris, n. Eiter. R. *a* πύος. *Syn.* Sanies.

Pusillus, a, um, klein, sehr klein. *Syn.* Parvus, brevis. *Adv.* Valde. *Usus.* Pusilla epistola, liber. V. *Parvus.*

Pusio, onis, m. kleines Kind. R. *a* παῖς. *Syn.* Puerulus.

Pustula, ae, f. Blatter. *Syn.* Tuberculum in summo cutis nascens.

Putamen, inis, n. eine Schale, Hülse. *Syn.* Nucis durior cortex.

Putatio, onis, f. das Schneiden der Bäume, oder Weinreben. *Usus.* Putatio vitium et arborum.

Puteo, es, ui, ere, stinken. *Syn.* Male oleo. V. *Foeter.*

Puteus, i, n. Schöpfbrunnen. *Usus.* Haurire aquam de puteo.

Putide, stinkend, unangenehm. *Syn.* Fastidiose, moleste, inepte, odioso dicere.

Putidus, a, um, stinkend, unangenehm. *Syn.* Odoris mali, male olens, insuavis, molestus, gravis, fastidiosus. *Usus.* Haec molesta fortasse tibi, et putida videntur. V. *Odiosus.*

Puto, as, avi, atum, are, meinen. *Syn.* Reor, sentio, censeo, judico, existimo, aestimo, autumo, mihi persuadeo. *Adv.* Acute, ad extremum, etiam atque etiam, falso, plane ita, recte, non valde. *Phras.* 1. *Certo putabam*, ich habe gewiß vermeinet. In animum induxi; in ea opinione eram; opinio mea ferebat; ea me opinio tenebat; pro certo habebam; in eam opinionem veni, incidi; in eam opinionem adductus sum; eam opinionem imbibi; ea opinione imbutus eram; opinio ea insedit animo. 2. *Ut ego puto*, wie ich vermeine. Ut mea fert opinio; quantum ego quidem assequi judicio possum; ut ego equidem sentio; quomodo ego quidem existimo; ut est opinio mea; ut ego quidem statuo; ut mihi videtur; quantum conjicio; quantam conjectura consequor. V. *Opinio, judico. Usus.* 1. Primum illud debes putare, nihil esse, quod etc. Pro nihilo putare aliquem. Ego te unum plurimi puto. 2. *Discepto*, untersuchen. Rem ipsam putemus. 3. *Ineo, conficio*, Rechnung machen. Putare rationes cum publicanis.

Putrefacio, is, feci, factum, ere, faulend machen. *Syn.* Corrumpo, dissolvo.

Putresco, is, ere, verfaulen. *Usus.* Sui, ne putresceret, anima pro sale data est.

Putridus, a, um, faul, vermodert. *Syn.* Rancidus.

Putris, e, faul, morsch, vermodert. R. *a* πύθω, *putrefacio. Syn.* Putridus, corruptus.

Putus, a, um, rein, lauter. *Syn.* Purus, sincerus.

Pyxis, idis, f. Büchse. *Usus.* Venenii pyxidem tradere, tenere.

Digitized by Google

Q.

ua, wodurch, sowohl, als. *Syn.* Par-
; qua parte vel ratione. *Usus.* Qua
nini, qua servi. Qua itineris, qua
igationis consilio. Licet mihi vagari,
volo.

Quacunque, wo immer durch. *Usus.*
acunque velis vagari.

Quadrageni, ae, a, je vierzig und
rzig. *Usus.* Quadragena millia.

Quadragesima, ae, f. die vier-
ägige Fasten. Quadraginta dierum so-
ne jejunium; vernum jejunium; qua-
ginta dies solennis jejunii; feriae
adraginta dierum jejunio nobis statae
solennes; feriae, in quas jejunium
jus nobis constitutum est; hebdoma-
; quae anniversariam Christi mo-
tis memoriam praecurrunt. V. *Je-
unium.*

*Quadraginta horarum pre-
s*, das vierzigstündige Gebeth. Qua-
ginta horarum comprecatio; preces
blicae coram augustissimo Christi cor-
re in horas quadraginta indictae, ex-
ctae; quadraginta horarum supplica-
ad sanctissimum Christi corpus in ara
opositam.

Quadrans, tis, m. der vierte Theil.
n. Quarta pars assis.

Quadrantarius, a, um, einen
ller werth. *Syn:* Qui quadrante num-
meret.

Quadratus, a, um, viereckig. *Usus.*
uadrato agmine. Triangula illa Geo-
etrarum et quadrata.

Quadriennium, ii, n. Zeit von
er Jahren.

Quadrifariam, vierfach, in vier
heile. *Usus.* Quadrifariam diviso exer-
tu.

Quadrigae, arum, f. vierspänniger
Wagen, vier neben einander gespannte
Pferde. *Syn.* Rheda quatuor equis tra-
a. *Epi.* Poëticae, pomeridianae. *Usus.*
ioti adolescentia per medias laudes,
adrigis vecta.

Quadrigarius, ii, m. Fuhrmann,
er mit vier Pferden fährt. *Syn.* Qui
adrigas agitat.

Quadrijugus, a, um, vierspännig.
sus. Curru quadrijugo raptari.

Quadrimus, a, um, vierjährig.
yn. Quatuor annos habens.

Quadringenti, ae, a. vier hundert. Quadringentesimus, der vierhundertste. Quadringenties, vier hundert Mahl.

Quadringenti, ae, a, je vier hundert.

Quadripartitus, a, um, in vier Theile getheilt.

Quadriremis, e, das vier Ruderbänke hat.

Quadro, as, avi, atum, are, viereckig machen, passen, reimen. *Syn.* In quadrum redigo, convenio. *Adv.* Aperte. *Phras.* 1. *Haec optime in te quadrant*, dieses schickt sich sehr wohl auf dich. Haec in te belle cadunt; ista nullum in hominem aptius, quam in te conveniunt, accidunt. 2. *Calceus quadrat optime*, der Schuh paßt mir wohl an. Calceus apte ad pedem vel optime convenit. *Usus.* Omnia turpia in hunc hominem quadrant. Hoc ad multa quadrat. V. *Aptus.*

Quadrum, i, n. ein Viereck. *Usus.* Redigere sententias in quadrum numerumque. Arripe inconditam alicujus sententiam et dissipatam eamque verborum commutato ordine in quadrum redige.

Quadrupes, dis, *g. o.* vierfüßiges Thier. *Syn.* Bestia. *Epi.* Vasta, multae. *Usus.* Nihil inter te et quadrupedem interest.

Quadruplator, oris, m. ein Angeber bey Gericht. *Syn.* Index et accusator publicorum criminum; cui pars quarta cedit bonorum ejus, quem detulit. *Usus.* Homo omnium quadruplatorum teterrimus.

Quadruplex, icis, *g. o.* vierfach.

Quadruplum, i. n. vierfacher Theil. *Usus.* Dare judicium in aliquem in quadruplum. Quadrupli condemnari.

Quaero, is, sivi, situm, ere, forschen, suchen, fragen. R. ex ἐρέω *vel* ἐπερέω. *Syn.* Scrutor, vestigo, indago, exquiro, requiro, aucupor.)(*Respondeo.* *Adv.* Aliunde, amplius, aperte, contumeliose, copiosius, curiose de aliquo, diligenter, extrinsecus, falso foris, honeste, magnopere, multum diuque, otiose, non proprie, omnino, privatim, procul, recte, omnino, separatim, sigillatim, subtilius, usquequaque. Quaeri commodius, comparate, commu-

Digitized by Google

niter, generatim, obscure, secreto, simpliciter, vehementer, maxime. *Phras.* 1. *Undique hominem quaesivi*, ich habe den Menschen überall gesucht. Hominem oculis quaerebam, voce poscebam, scrutatus sum omnia, circumspexi, lustravi, perquisivi omnia, neque tamen vestigium illius ullum apparebat. Defessus sum urbem totam pervestigando; omnia circumcursavi, omnes latebras perreptavi, ut hominem reperirem. Multum studii posui in perquirendo homine; quo non ivi, quo non accessi, ut hominem reperirem? perlustravi omnia, omnes latebras excussi, ut in hominem incederem. 2. *Quaerit ubique gloriam*, er sucht überall seine Ehre. Omnes umbras falsae etiam gloriae consectatur; omnem occasionem consectandae gloriae aucupatur; totus est in captanda populari aura. V. *Gloria. Usus.* 1. Rem mercaturis faciendis honeste quaerere. 2. *Interrogo, percontor, sciscitor.* Multa ex eo quaesivi. 3. *Quaestionem habeo*, gerichtliche Nachfrage thun. More majorum de servis in dominum quaerere non licet. Quaerere de caede, de repetundis. V. *Indagor, aucupor, inquiro.*

Quaesitor, oris, m. Untersucher in gerichtlichen und peinlichen Händeln. *Syn.* Judex, praetor, qui judicium exercet, qui praeest quaestioni rerum capitalium, cognitor causarum capitalium. *Epi.* Aequus, gravis, firmus. *Usus.* Hunc quaesitorem et judicem fugiebant.

Quaeso, ich bitte dich, o Lieber. *Syn.* Obsecro, amabo te, rogo, peto. *Adv.* Magnopere, maximopere. *Usus.* Quaeso, quid mihi faciendum? quid consilii das? quid agendum suades?

Quaestio, onis, f. Frage. *Syn.* Controversia, dubitatio, disceptatio. *Epi.* Absoluta, acerrima, communis, definita, constituta, diffusa, ficta, incorrupta, infinita, iniqua, integra, judicialis, legitima, magna, nova, obscura, periculosa, perdifficilis, perpetua, plena catenarum, publica, pulcherrima, necessaria, superior, tota. Quaestiones crudelissimae, maximae, minimae, salutares, naturales, perpetuae, remotae, universae, modicae et paucae. *Phras.* 1. *Non est quaestio de hoc*, von diesem ist die Frage nicht. Non id agitur, non id quaeritur; non venit in quaestionem; non vocatur in controversiam istud. Hac de re non disceptatur, non quaeritur, non contenditur; non est controversia; non versatur id in quaestione. 2. *Hic occurrit difficilis quaestio*, hier entsteht eine schwere Frage. Existit, oritur, nascitur hoc loco difficilis quaestio; aeriter hoc loco disceptatur inter doctos; quaestio hac de re perdifficilis sapientum torquet ingenia; hic vero non parva contentio est inter doctos; incidit hoc loco res controversa et plena dissensionis inter doctos. *Usus.* 1. Aliquid in quaestionem ac disceptationem vocare. Id in quaestione versatur. Quaestionem ponere, afferre, movere, quaestionem explicare, enodare, dissolvere. In quaestionem veni; in quaestione est. *Est quaestio de nomine, vulg.* omnis contentio est in verbi controversia posita. 2. *Forensis inquisitio criminis*, gerichtliche Nachfrage. Quaestionem de injuria a judice postulare. Quaestionem decernere statuere, constituere. Quaestionem habere, exercere de perduellione; in caput alicujus de futuro quaestionem habere.

Quaestor, oris, m. Rentmeister, Einnehmer. *Syn.* Aerarii et pecuniae publicae praefectus. *Epi.* Aedilitius, bonus, custos pecuniae, dignus, infirmus et inops, levis, libidinosus, optatior, salax, sordidior, urbanus.

Quaestorium, ii, n. Rentkammer. *Syn.* Domus quaestoris.

Quaestorius, a, um, zum Rentmeisteramte gehörig. *Usus.* Vis, commitia quaestoria.

Quaestuosus, a, um, einträglich, nützlich. *Syn.* Qui quaestum facit; et ex quo quaestus capitur. *Usus.* Homo quaestuosus; mercatura, predia quaestuosa.

Quaestura, ae, f. Rentmeisteramt. *Syn.* Quaestoris munus. *Epi.* Funesta, grata et clara, hereditaria, nefaria, tota.

Quaestus, us, m. Gewinn, Wucher. *Syn.* Lucrum, compendium, commodum, emolumentum. *Epi.* Domesticus, paternus, fecundus, uber, totus, campestris, forensis, frumentarius, honestus, concessus, illiberalis, sordidus, immortalis, improbissimus, judiciarius, magnus, maximus, mediocris, meretricius, nocturnus, precarius, quotidianus, turpis et odiosus; illiberales et sordidi, immanes, immensi et intolerabiles, improbissimi, liberales, magni et uberes. *Phras. Ubique quaestum suum spectat*, er sucht überall seinen eigenen Gewinn, *vulg. interessatus est.* In re qualibet privatas utilitates, compendia, emolumenta, commoda sua spectat; suo privato compendio servit; quaestu suo, suis commodis omnia metitur; omnia refert ad

Digitized by Google

itates et privata commoda; ex re libet, immo vel ex incommodo alie- occasionem petit; occasionem ere- adi sibi datam censet; omnia quae s ac compendii sui causa facit; res nes quaestui habet. *Usus.* Rempubli- a quaestui habet. Vocem, linguam, in totum in quaestum confert, um d ist ihm Alles feil. Corpore quae- n facere; fortis quaestum facere, sich Stehlen ꝛc. erhalten. In quaestu re- nere talentum. V. *Lucrum*, *com- dum.*

)ualis, e, welcherley, was für ein. :. Cujusmodi, qui, quod genus. *Usus.* alis sit status rerum, inde cogno- :. Quid hominis, et cujusmodi, qui sit qualisque, nescio.

)ualiscumque, welcherley, wel- Art immer. *Syn.* Qualis is cunque, ismodicunque, cuicuimodi, cujusmo- cujuscemodi, cujusquemodi.

)ualitas, atis, f. Art, Beschaffen- , Eigenschaft. *Usus.* Qualitatum aliae t principes, aliae ex iis ortae.

)uam, als. *Usus.* 1. *Cum.* Ante, t etc. Duobus ante seculis, quam to floreret. Tertio post die, quam eram. 2. *Cum comparativo*, als, 1. Sed hoc majus est, quam ut a te tulem. Vehementior dolor, quam ut i possit. Suscipere plus quam quan- praestare possis. 3. *Cum.* Possum *Superlativo*, so viel, als ich kann, ꝛc. o ergo, quam possum maxima vo- Nidos quam mollissimos struunt s. 4. *Contra, quam*, anders, als. *Su- , quam*, mehr, als. Contra faciunt, m pollicentur. Supra fere, quam i possit. 5. *Pro valde*, sehr. Sunt trum quam multi. Sane quam gau- . Quam volueris, multa dicam. Ora- quam elucubrata.

)uamobrem, warum, weßwegen. :. Quare, quid ita, quo. *Usus.* Qua- brem ita statuas; velim.

)uamprimum, alsbald, mit ehestem. s. Primo quoque tempore, quam mox, la mora; quam maturissime, e ve- io, sine cunctatione, abjecta omni ra.

)uamvis, wiewohl. *Syn.* Quantum- quanquam, licet, etsi, tametsi.

)uamdiu, wie lange, so lange. *Syn.* n, quantum, quoad, quousque, us- dum, quem ad finem? *Usus.* Quam- nos furor iste tuus eludet?

)uando, wann. *Syn.* Cum ubi; ec- ndo. *Usus.* 1. Quando tandem? 2. *n, quia, quoniam, quandoquidem, postquam*, weil. Quando te video ita desiderare, obsequar volun tati tuae.

Quandocunque, wann immer. *Syn.* Quocunque tempore.

Quandoque, dermahleinst, manch- mahl. *Syn.* Aliquando.

Quandoquidem, maßen, weil. *Syn.* Nam, quia. *Usus.* 1. Quandoqui- dem potes, fac promissa. 2. *Cum, post- quam*, weil. Quandoquidem honestum ipsa virtus est.

Quanquam, wiewohl, obgleich, ob- schon. *Syn.* Tametsi, etsi, scilicet, quam- vis. *Usus.* Quanquam ea verba satis sunt impropria.

Quantopere, wie sehr.)(*Tantope- re. Usus.* Non tantopere desiderabam, quantopere nunc delector.

Quantuluscunque, so gering, als es ist. *Usus.* Quantulum id cunque ti- bi est.

Quantum, wie viel, so viel. *Syn.* Quam ut maxime, quatenus. *Phras. Enit- tar, quantum possum*, ich werde daran seyn, so viel ich kann. Qua licebit; quod fieri poterit; pro virili parte enitar; quam potero, studiosissime; quoad res patietur, contendam; operam dabo, et quam dignum est, amicitia nostra, ela- borabo; laborabo quantum maxime po- tero; quantum in me erit; quantum in me situm est adnitar. *Usus.* Quantum ex illo cognovi. Quantum est in occa- sione, celeritate. Laborabo, quantum possum maxime.

Quantumvis, wiewohl, obschon. *Syn.* Licet, quamvis.

Quantus, a, um, wie viel, wie groß. *Usus.* Dixi tanta contentione, quantum forum est. Ignoras quae, qualis et quan- ta sit vis amicitiae.

Quanto, wie viel, je. *Syn.* Quo. *Usus.* Quanto magis philosophari dele- tabit.

Quantuscunque, so groß und viel es sey. *Usus.* Totum hoc quantumcun- que est, tuum est.

Quapropter, warum, darum, deß- halb. *Syn.* Quare, quamobrem, quo- circa. *Usus.* Quapropter vos oro ju- dices.

Quaquaversus, allenthalben, überall.

Quare, warum, weßhalb. *Syn.* Quam- obrem, quapropter, ex quo. *Phras. Quare id consilii coepisti*, warum hast du dieses vorgenommen. Quem in finem? quid erat, quod ita statueres? Ut quid, quid ita, quam ob causam ita apud te

Digitized by Google

constituisti; quid erat, quamobrem; quid accidit, cur ista velles? Quibus rebus adductus, quid erat causae, cur ita potissimum velles? Quo tandem nomine ita consuluisti? Qua gratia, quid erat, quapropter ita statueres? Quid tibi isthoc in mentem venit? Qua de causa, quibus de causis id consilium suscepisti? *Usus.* 1. Quare istud restat. 2. *Cur?* warum? Quare hoc negasti?

Quartana, ae, f. viertägiges Fieber. *Usus.* In quartanam conversa est vis morbi.

Quasi, als ob, als wenn, gleichsam. *Syn.* Tanquam, quodammodo, perinde, ac si. *Phras. Negotium tuum quasi rem meam procurabo,* ich werde dein Geschäft, gleich als wäre es meine Sache, besorgen. Tanquam mea res esset; perinde quasi de me ageretur? velut meam causam tractabo. Negotium tuum, instar rerum mearum, mearum rerum modo curabo; non secus, ac res meas curabo; mearum rerum similem curam de tuis negotiis geram; sic tuam causam agam, ut si *vel* quasi si meam tuendam susciperem. *Usus.* Quasi desperatos eos relinquamus.

Quassatus, a, um, zerquetscht, zerstoßen, erschüttert. *Syn.* Fractus, debilitatus.

Quatefacio, is, feci, factum, ere, über den Haufen werfen. *Syn.* Concutio. *Usus.* Nulla praesidio quatefeci Antonium.

Quatenus, wie weit, in so weit, in so fern. *Syn.* Quantum, *finis*, *termini*, *mensura ratione*. *Usus.* 1. In omni re videndum et statuendum est, quatenus. Id videamus, quatenus amor in amicitiis progredi debeat. 2. *Quod attinet*, *ex ea parte*, *quo*, *qua in parte*, wie weit ꝛc. Advertendum est, quatenus sermo delectat. Accipio, excusationem ex ea parte, quatenus etc.

Quater, vier Mahl. Quaterdecies, vierzehn Mahl.

Quaterni, ae, a, je vier und vier. *Usus.* Quaternos denarios in singulas vini amphoras exegit.

Quatio, is, quassi, quassum, ere, erschüttern. *Syn.* Quatefacio. *Usus.* Est in animis tenerum quiddam, quod aegritudine, quasi tempestate quatiatur.

Quatuor, vier. *Phras. Quatuor anni tempora*, die vier Jahrzeiten. Quadripartitae temporum commutationes; annuae commutationes temporum. 2. Quatember-Fasten. Stati per quatuor anni tempestates jejunia [illegible] quadri[illegible] per annum jejunia per leges [illegible] Quatuordecim, vierzehn. Quaterdecies.

Quatuorviratus, us, m. [illegible] der Viermänner.

Quatriduum, ii, n. Zeit von vier Tagen. *Usus.* Quatridui abest. Quatriduo ante venii.

Que, und. *Syn.* ac, atque, et. *Usus.* Quique optime dicunt, quique faciunt.

Quemadmodum, gleichwie. *Syn.* Ut, ita ut, perinde ut, sicut. *Usus.* 1. Exquire, quemadmodum se nunc gerat. 2. Quomodo, qua ratione, qua via, auf was Weise und Wege. Semper providi, quemadmodum salvi esse possimus. V. *Sicut.*

Queo, quis, quivi, itum, quire, können. *Syn.* Possum. *Usus.* Non queo ad te sine lacrimis scribere. V. *Possum.*

Quercus, i, et us, f. Eichbaum. *Syn.* Arbor querna.

Querela, ae, f. Klage. *Syn.* Querimonia, conquestio, lamentatio, questus. *Epi.* Gravissima, iniquissima, inveterata, invidiosa, justa, magna, mira, misera, luctuosa, necessaria. Publicae, assiduae, inauditae, multae, quotidianae. *Usus.* Nunc venio ad querelam et suspicionem tuam. Querelis quotidianis nihil proficio. Epistolae plena stomachi et querelarum. V. *Queror*, *lamentatio.*

Queribundus, a, um, kläglich. *Syn.* Lamentabilis.

Querimonia, ae, f. Beschwerde, Klage. *Syn.* Querela, lamentatio. *Epi.* Cummunis, justa, magna, quotidiana, ficta, libera.

Queror, eris, questus sum, queri, klagen, sich beklagen. *Syn.* Conqueror, expostulo, deploro, querelam *vel* querimoniam habeo. *Phras.* 1. *Jure de te queror*, billig beklage ich mich deinetwegen. Aequa est mea de te expostulatio; aequitatem querelae meae cognoscere ipse potes; jure te accuso; quod in me commeruisti, justam habet querelam; aequam de te querimoniam habeo. Locus hic est tecum expostulandi. 2. *Omnes querebantur*, Alle beklagten sich. Plena erant omnia querelarum; lacrimantes questi sunt, dolorem suum nobis impertiverunt; fremebat urbs tota; querebantur cum luctu et gemitu; jactabuntur tota urbe querimoniae; querimoniae de injuriis, conventusque in-

Digitized by Google

urbe habebantur; fuit communis omnium vociferatio deplorantium querelas suas; tempestas querelarum secuta est. Secuta est comploratio omnium; concursus plorantium magis magisque augescebat. Primo secretae mulorum indignationes exaudiebantur, dein ad criminationem et publicam querimoniam res excessit. V. *Lamentatio*. *Usus*. Quererer tecum atque expostularem. Quid est, quod cum fortuna hoc homine queri possis? Queri de injuriis aliorum. Multa de rege quaestus est.

Questus, us, m. Klage, Beschwerung. *Syn*. Querela, lamentatio. *Usus*. Qui questus, qui moeror in tanta calamitate? V. *Querela*.

Qui, quae, quod, welcher. *Usus*. 1. Qui Platonem superaret, nullus fuit. Nisi, qui hoc tibi nuntiaret. Negat ullus ei esse, qui miles non sit, cum hoste pugnare. 2. *Quis*, wer? Qui erit rumor populi, si id feceris? 3. *Ut*, daß, auf daß. Non sum tam demens, qui hoc credam. 4. *Quia*, *quoniam*, weil. Vadem te esse oportet, qui futura praedixeris. Vigilantem enimvero consulem, qui somnum toto consulatu suo non viderit. 5. *Qualis*, was für ein. Eum te esse puto, qui esse debes. Qui vir ille fuerit, considera.

Qui, wie? *Syn*. Quomodo? *Usus*. Qui hoc esse poterit?

Quia, weil. *Syn*. Quod. *Usus*. Nemo dolorem, quia dolor est, amat.

Quicumque, welcher immer. *Syn*. Quisquis, quivis, quisque.

Quid? was? *Usus*. 1. Quid est, cur? Quid pecunia fiet? Quid, ejus sit, video. Exponam vobis? quid hominis, quid audii, consilii sit. 2. *In quo*, in welcher Sache. Quid offendi? Quid ille indiget mei? 3. *Subaudito verbo*, mit Auslassung des Zeitwortes. Quid multa? Quid multis? Quid plura? Quid pater? vivitne? 4. *Augendi causa*, und noch dazu. Quid? quod sapientissimus quisque animo aequissimo moritur.

Quidam, jemand. *Syn*. Aliquis, ullus, quisquam, certus, nonnullus, unus. *Usus*. Hoc majus est quiddam, quam tu censeas. Quidam ex amicis.

Quidem, ja, zwar. *Syn*. Etiam, profecto. *Usus*. Cupio quidem certe. Hoc quidem verum est profecto. Non satis prudenter ille quidem.

Quidquid, alles da. *Syn*. Quodcunque, quod velis.

Quies, etis, f. die Ruhe. R. *ex* ἡσυχία, *quies*. *Syn*. Requies, tranquillitas, laxamentum, otium, vacatio, cessatio, remissio, finis, respiratio.)(*Actio*. *Epi*. Diurna, et nocturna, placidissima, sempiterna. *Phras*. *Utinam summa quiete*, wir sind in der höchsten Ruhe. Summa nobis pax, summa tranquillitas data; in summo otio vivimus; respiramus denique et acquiescimus; otiosam aetatem et quietam agimus. Loco vivimus quietis et tranquillitatis plenissimo; vitam tranquillam; remotam a procellis invidiarum et judiciorum anfractu sequimur; in viam beatae, placatae, tranquillae vitae deducti sumus. Sine vi, sine metu, sine periculo ad otium nos totos referimus; tranquillis rebus, tacitis et pacatis utimur; in utramque ut ajunt, aurem dormimus. Animis vacuis, sine tumultu, aut periculo jucundissime respiramus. V. *Quiesco*. *Usus*. 1. Excubabat animo, nec partem ullam quietis admittebat. Me non quies, non remissio delectabat, non labor ad quietem revocabat. Nunquam sibi quietem dabat aut otium. Quiete uti et suavitatibus nefas habebat. 2. *Somnus*, Schlaf. Ad quietem eamus; quieti nos tradamus. Sumpta quiete. In quiete secundum quietem saepe nobis videre aliqua et audire videmur. V. *Otium*.

Quiesco, is, evi, etum, ere, ruhen. *Syn*. Acquiesco, conquiesco.)(*Laboro*. *Ad*. Contra, ita. *Phras*. 1. *Post tot molestias quiescas licet*, noch so vielen Beschwerlichkeiten magst du wohl ruhen. A tot molestiis quiescas, respires, licet; post tot molestias quietem capias; quieti te tradas; quieto animo vivas; quietus esto; vitam traducas quietam et otiosam; vitam traducas quiete; vitam in quiete degas, licet; otium sequi, et clementem vitam licet; solutis animis esse licet; in otio esse licet. 2. *Paullum quievi*, ich habe ein wenig geruhet, geschlafen. Horam unam, duas quieti dedi; quietem sumpsi; quietem cepi; quieti me tradidi; lassitudinem brevi quiete sedavi. V. *Quietus*, *somnus*, *dormio*. *Usus*. Quiescamus denique et taceamus.

Quiete, ruhig. *Syn*. Tranquille.

Quietus, a, um, ruhig. *Syn*. Tranquillus, compositus.)(*Agitatus*, *fluctuans*. *Phras*. 1. *Quieto esse licet a negotiis*, es gibt jetzt nichts zu thun. Quies nunc est a negotiis; negotiorum nihil est; quiescunt negotia; feriae sunt a negotiis; forum silet, a caeteris etiam est silentium; conticescit negotiorum

Digitized by Google

tumultus; nihil nunc geritur negotiorum; tranquillam nunc pacem agere licet; liberale nunc contigit otium; cura domesticarum ac forensium rerum omnis deduxit; vacatio est a rebus gerendis, quietem a negotiis, vacationem a rebus gerendis ipsum tempus concedit. 2. *Nunquam quieto esse licuit*, ich habe niemahls ruhig seyn können. Usque ad extremum spatium nullum tranquillum atque otiosum spiritum ducere mihi licuit; nunquam per negotia quietus fui; curae publicarum rerum nullam mihi partem neque diurnae, neque nocturnae quietis impertiunt; nunquam sinunt me respirare, nunquam acquiescere; nunquam licuit mihi animo consistere et ad otium me referre; nunquam conquiescere et animo vacuo esse mihi licuit. V. *Tranquillus, tranquillo, paco*. *Usus*. Quieta mente consistere. Vitam quietam sine ullo labore et contentione traducere.

Quilibet, ein jeder. *Syn*. Quivis, unusquisque, unusquivis.

Quin, daß nicht. *Syn*. Ut non, cur non, qui non. *Usus*. Prorsus nihil abest, quin sim miserrimus. Nemo est, quin acutius etc. Nemo est, quin malit.

Quincunx, uncis, m. fünf Unzen.

Quindecies, fünfzehn Mahl. Quindecim. fünfzehn.

Quin, etiam, ja auch. *Syn*. Quin immo, atque etiam, quin praeterea. *Usus*. Id meum dolorem non levabat, quin etiam augebat.

Quingeni, je fünf hundert. Quingenti, fünf hundert. Quingentesimus, der fünfhundertste. Quinquagesimae, der fünfzigste Theil. Quinquageni, je fünfzig. Quinquaginta, fünfzig. Quinque, fünf. Quinquennalis, fünfjährig. Quinquennium, Zeit von fünf Jahren. Quinqueremis, mit fünf Ruderbänken. Quinqueviri, Fünfmänner. Quinqueviratus, das Fünfmänneramt. Quinquies, fünf Mahl. Quintilis, der Heumonath. Quintus, der fünfte. Quinus, je der fünfte.

Quippe, als, weil. *Syn*. Nam, etenim, nempe, nec mirum, utpote, videlicet. *Usus*. Tibi vero aliud videtur, quippe viro erudito.

Quiritatio, onis, f. Jammergeschrey. *Syn*. Lamentatio. *Usus*. Fuga comitum, ut quiritatio facta est. V. *Querela*.

Quirites, um, m. römische Bürger. *Syn*. Populus Romanus.

Quirito, as, avi, atum, are, jammern, klagen. *Syn*. Fidem alicujus implorro. *Usus*. Quiritanti, civis Romanus sum, respondit: abi nunc populi Romani fidem implora.

Quis, quae, quod, *vel* quid? wer? welcher? *Usus*. Quis autem dubitet?

Quisnam, wer? *Syn*. Quis? ecquinam?

Quispiam, etwa einer. *Syn*. Aliquis, quisquam.

Quisquam, einer, jemand. *Syn*. Aliquis, quispiam. *Usus*. Si quisquam est, qui Ciceronem legit. Nec quemquam omnium pluris facit, quam me. Nec quisquam unus credet deinceps. Non est alter hodie quisquam me felicior. Nec melior vir fuit Africano quisquam nec clarior. Virtus, sine qua nihil quidquam egregium.

Quisque, ein jeder. *Syn*. Unusquisque, quivis, quilibet. *Usus*. 1. Pro se quisque vim queritur. *Cum Comparativo*. Quo quisque est ingeniosior, hoc docet laboriosius. Ut quisque optime natus est, ita honoris cupidissimus.

Quisquiliae, arum, f. das Auskehrig. *Syn*. Sordes.

Quisquis, wer immer. *Usus*. Quisquis ille est, si modo est aliquis.

Quivis, ein jeder. *Syn*. Quilibet, unusquisque.

Quo, wohin? *Usus*. Quo tibi tantum opus erat? Quo tantam pecuniam? Quo facilius, hoc tardius. Non quo dubitem. Quo se miser vertet? Quo te agis? Quo te pedes? Quo magis cavendum est, ne quis introeat. Quo ditior, eo liberalior. Quo minus ingenio potest, hoc curiosior est.

Quoad, wie lange, so viel, bis. *Syn*. Donec, usque dum, ut. *Usus*. Quoad ejus fieri poterit. Eatenus progredere, quoad licebit. Commoda te ei, quoad tua fides patietur. Quoad fas erit, utque facultas foret, juvabo.

Quocirca, weßwegen, deßwegen. *Syn*. Unde, quare, quapropter, ex quo, quo itaque, quamobrem. *Usus*. Quocirca bene majores nostri.

Quocunque, wohin auch. *Syn*. Quocunque veneris, quamcunque in partem te dederis. Quocunque res cadant, wie es immer ausschlagen mag.

Quod, daß, weil. *Syn*. Quia. *Usus*. 1. Gratum est, quod quieveris. Quod utinam minus cupidus vitae fuissem. 2. *Nam si*, dann, wenn. Quodsi mihi permisisses.

Digitized by Google

Quodammodo, einiger Maßen. *Syn.* uasi.

Quomodo, wie, welcher Gestalt. *Syn.* uo pacto, qua ratione quemadmodum, ua via, qui, ut, quibus praesidiis et djumentis. *Usus.* Quomodo nunc sum, iserrimus certe sum. Quomodo exul- it in victoria? Quomodo, siquis me oget etc.

Quomodocunque, wie es wolle, ie es auch ist. *Syn.* Utut, utcunque, uo, quo modo, quocunque modo, qui- us rebus possis, quoque pacto, quo- ue animo. *Phras. Quomodocunque res se habent*, es gehe, wie es wolle. Ut- unque erit; quocunque res cadant; uoque pacto res se habebit; quocun- ue res evadat; quemcunque res exi- um habebit. *Usus.* Quomodocunque se es habet, advola.

Quondam, ehedessen, vor diesem, weil- mb, vor Alters. *Syn.* Olim, alias, quo- am tempore; fuit olim tempus, cum te. *Usus.* Et alias saepe et quondam a Hortensii villa.

Quoniam, weil. *Syn.* Quia, pro eo, uod, quando. *Usus.* Moriendum fuit, uoniam homo erat.

Quoquam, irgendwohin. *Syn.* Ali- quo.

Quoquo, wohin auch. *Syn.* Quo- unque.

Quoquomodo, auf was Art und Weise es seyn mag. *Syn.* Quomodocun- que, quocunque modo, quacunque ra- ione, omni ratione. *Usus.* Quoquomo- lo sis meritus.

Quorsum, wohin. *Syn.* Quo, ad quid, quem in locum, quem in finem? *Usus.* Quorsum haec oratio? Quorsum haec spectant, pertinent? Quorsum haec evadent, recident, erum- pent?

Quot, wie viel? *Usus.* Quot, quan- taeque calamitates.

Quotannis, jährlich, alle Jahre. *Syn.* Singulis annis.

Quoteunque, wie viel immer.

Quotenus, a, um, wie viel jeder- zeit. *Usus.* Nescio quotenorum jugerum.

Quotidianus, a, um, täglich. *Syn.* Vulgaris, communis. *Usus.* Sermo, vi- ctus, cultus vulgaris et quotidianus.

Quotidie, täglich. *Syn.* Singulis die- bus, in dies, in singulas dies, nulla non die, quovis die. *Usus.* Quotidie magis obdurescit.

Quoties, vel quotiens, wie oft, so oft. *Usus.* Quoties et quot nominibus auferes? Quotiens jam extorta est tibi sica, de manibus?

Quotiescunque, so oft immer, als. Quocunque tempore, quandocun- que.

Quotquot, so viel es seyn. *Usus.* Duo vel quotquot fuerint.

Quotus, a, um, wie vielste. *Usus.* Quotus quisque est, qui etc. quotus est ille denarius?

Quousque, wie lange. *Syn.* Quam- diu quem ad finem, quoad, quatenus. *Usus.* Quousque, inquies? quoad erit integrum.

Quum, s. cum, als da. *Syn.* Cum.

R.

Rabide, wüthend, rasend. *Syn.* Rabio- e, furiose, furenter. *Usus.* Omnia ra- ide appetens cum inexplicabili cupi- litate.

Rabidus, a, um, toll, rasend, wüthend. *yn.* Furens, rabiosus. *Usus.* Aspectu abido. V. *Furens.*

Rabies, ei, f. Raserey, Wuth, Un- nn. *Syn.* Furor. *Epi.* Inusitata. *Usus.* lecuba propter animi acerbitatem et abiem in canem versa fingitur. V. *Fu- or, ira.*

Rabiose, rasender Weise. *Syn.* Ra- ide, furiose.)(*Leniter, quiete.*

Rabiosus, a, um, wüthend, rasend, bend. *Syn.* Rabidus. V. *Furens.*

Rabula, ae, m. Zungendrescher, Plau- derer, ein geschwätziger Advocat. *Syn.* Cau- sidicus rabiosus et ineptus; qui nimia verbositate aures obtundit. *Epi.* Pro- babilis. *Usus.* Declamator de ludo, ra- bula de foro.

Radicitus, aus der Wurzel. *Syn.* Stirpitus, funditus, omnino. *Usus.* Opi- niones aliquas radicitus ex animis ex- trahere, evellere. V. *Omnino.*

Radio, as, avi, atum, are, schim- mern, glänzen. *Syn.* Radios, emitto, fulgeo.

Radiosus, a, um, glänzend, strah- lend. *Usus.* Sol radiosus.

Radius, ii, m. Strahl, Glanz. *Usus.* In radio solis cernuntur.

Radix, icis, f. Wurzel. R. a ῥίζα.

Digitized by Google

Syn. Stirps. *Epi.* Altissima. *Usus.* Radices agere; radices mittere, Wurzel fassen. Vera virtus altissimis est defixa radicibus; firmissimis radicibus nititur, sic, ut nulla vi labefac ari possit. Consuetudo altissimas habet radices. Non ramos solum amputare vitiorum, sed ipsas radicum fibras evellere, necesse est.

Rado, is, rasi, rasum, ere, schaben, kratzen, reiben. *Usus.* Superciliis rasis.

Ramentum, i, n. Abschabsel, Feilstaub, Feilspäne. *Usus.* Argenti, auri ramenta.

Ramosus, a, um, * ästig.

Ramus, i, m. ein Ast, Zweig. *Usus.* Arboris ramum defringere.

Rana, ae, f. Frosch.

Rancidus, a, um, ranzig, faul, stinkend. *Usus.* Caro rancida.

Rapa, ae, f. * eine Rübe. *Syn.* Rapum.

Rapacitas, tis, f. Raubbegierde. *Syn.* Rapiendi cupiditas.

Rapax, acis, *g. o.* räuberisch. *Syn.* Praedo. *Usus.* 1. Iste crudelis olim furunculus, nunc etiam rapax. 2. *Citus, velox*, reißend. Rapax fluvius. V. *Praedo, rapio.*

Rapide, eilends, behend, ungestüm. *Usus.* Velociter et rapide ferri.

Rapiditas, atis, f. Schnelligkeit. *Usus.* Rapiditate fluminis ad transeundum impediuntur.

Rapidus, a, um, behend, schnell. *Syn.* Velox.

Rapina, ae, f. Raub, Plünderung. *Syn.* Furtum vi factum. *Usus.* Spes praedae et rapinarum.

Rapio, is, ui, ptum, ere, wegnehmen, hinreißen, rauben. *Syn.* Abripio, aufero, eripio, praedor, furor; impello, ago. *Phras. Hostis omnia rapuit*, der Feind hat Alles geraubt. Rem nostram furore suam fecit; praedam omnem avertit, loca omnia diripuit; quidquid agi ferrique poterat, avertit. V. *Diripio, praedo. Usus.* 1. Detrahere aliquid alteri, et sibi rapere. 2. *Impello, ago, allicio*, antreiben, anreißen. Voluptas omnes ad se rapit. Quo te effrenata tua cupiditas rapiet? Cura omni ac studio ad philosophiam rapitur. Milites in aciem rapit. 3. *Adduco*, bringen. In invidiam, in odium aliquem rapere, in Haß bringen. V. *Aufero.*

Raptim, in der Eile. *Syn.* Cursim, subsecivis operis. *Phras. Raptim in hostem ducere milites*, eilends an den Feind anmarschiren l[illegible] aciem rapere, raptar[illegible] in hostem agere; pleno [illegible] stem inducere; quam p[illegible] stem ducere. *Usus.* Raptim cu[illegible] ac turbulente.

Rapto, as, avi, atum, are, [illegible] walt wegschleppen, hinreißen. *Usus.* [illegible] vexastis, raptastis, omni crudeli[illegible] cerastis.

Raptor, oris, m. ein Räuber, Die[illegible]

Raptus, us, m. Raub, Entführung. *Usus.* Raptus virginum. V. *Ecstasis, ab straetus, alienatus.*

Raritas, tis, f. Dünne, Seltenheit. *Usus.* In pulmonibus inest raritas quaedam.

Raro, selten. *Syn.* Insolenter, raro ter, minime saepe, non saepe, minus saepe.)(*Frequenter. Usus.* Acipense raro admodum capitur.

Rarus, a, um, dünn, durchsichtig, selten. R. ab ἀραιός. *Syn.* Paucus, singularis, quotus?)(*Multus, frequens. Adv.* Maxime. *Phras.* 1. *Rariores jam hostes erant in acie*, die Feinde waren schon nach und nach weniger. Vanior jam erat hostium acies; infrequens jam erat hostilis acies; nudata erat jam magna sui parte acies; dissipaverat aciem hostilem equestris procella; in acie summa infrequentia; rarus erat ad signa miles; ex hostili exercitu magna pars defluxerat; ex acie dilapsa erat. 2. *Rarum est*, es ist gar was Seltsames. Rare perraro, accidit; ita rarum est, ut [illegible] quando auditum sit, portenti ac prodigii simile numeretur; infrequens illud ac omnino peregrinum; id siquando accidat, tanquam albam avem videre sibi homines videntur. *Usus.* In omnibus re optimum est rarissimum.

Ratio, onis, f. die Vernunft, Verstand, Urtheil, Beweisthum, Art und Weise. R. *a reor, ratus. Syn.* Vis cogitandi; judicium, mens, concilium; argumentum; modus. *Phras. Hoc est contra rationem*, das ist wider alle Vernunft. Hoc ne rationi quidem consentaneum est; id agere hominis est a tota mente et recta ratione deficientis; a praescriptione rationis aversi; id vero a sana ratione alienum est. V. *Prudentia. Usus.* 1. *Mens, animus*, Gemüth. Ratio praesit; appetitus obtemperet. 2. *Judicium, intelligentia, consilium, prudentia*, Urtheil, Verstand, Vernunft. Ratio, dux lumenque vitae, domina omnium et regina. Rationis participem esse; ratione uti, vernünf-

Digitized by Google

[illegible]oni ac consilio locum da-
[illegible]oni parere, obedire, der Ver-
[illegible]gen. De ratione deduci, abire,
[illegible]e; a mente et ratione deficere,
[illegible]werden. 3. *Argumentum*, Ver-
[illegible]ng, Beweisthum. Rationibus so-
[illegible]gnas; veritatem rationibus ex-
[illegible], etwas beweisen, wollen bewiesen
[illegible]n. Rationes suae sententiae collige-
[illegible]afferre, exponere, explicare, Beweis-
[illegible]n beybringen. Rationem suae senten-
[illegible] reddere, ostendere, rationibus di-
[illegible]tare, etwas gründlich erweisen. Ad-
[illegible]sariorum rationes refutare, rejice-
[illegible]widerlegen. Probare suam rationem
[illegible]ui, glaublich machen. 4. *Modus*, *via*,
[illegible]*silium*, *institutum*, *genus*, *conditio*,
[illegible] und Weise, Stand, Aufführung. Bel-
[illegible]erendi modus et ratio. Mea in di-
[illegible]do ratio haec solet esse. Meae vi-
[illegible] rationes me inde avocant. Tua ra-
[illegible] postmodum est commutata. Nunc
[illegible] ratio est rerum omnium. 5. *Res*,
[illegible]*rotium*, Sache, Geschäft. Meas ratio-
[illegible] semper tuae saluti posthabui. In-
[illegible]mbe toto animo in eam rationem,
[illegible]a adhuc usus es. Adjungere se ad
[illegible]tiones alicujus, es mit Einem halten.
[illegible] *Commercium*, *societas*, Gemeinschaft,
[illegible]eundschaft. Aliquem in suam rationem
[illegible] consuetudinem inducere; rationem
[illegible]ntrahere cum aliquo, Gemeinschaft
[illegible]chen. Quibuscum mihi ratio fuit;
[illegible]ibuscum mihi ratio intercessit, mit
[illegible]nen ich zu thun gehabt. 7. *Cura*, *respe-*
[illegible]*ctus*, achten, bedacht seyn. Habere, duce-
[illegible] rationem absentis. Sui commodi ra-
[illegible]onem ducere; alienae dignitatis ra-
[illegible]onem habere. Habenda erat Tarenti
[illegible]tio, sed vicit respectus Capuae, man
[illegible]tte zwar auf Tarent bedacht seyn sollen,
[illegible]er die Sorge für Capua drang vor. 8.
[illegible]*ntio administrationis et rei pecunia-*
[illegible]*ae*, Rechenschaft, Rechnung. Rationem
[illegible]tae ab aliquo deposcere; rationem
[illegible]tae suae reddere, Rechenschaft begeh-
[illegible]n, geben. Rationes cum aliquo puta-
[illegible], rationes subducere, inire, tractare;
[illegible]onficere; cum aliquo conferre, Rech-
[illegible]ung mit Einem machen. Rationes alicui
[illegible]lere; ad aerarium referre, Rechnung
[illegible]legen. Rationes in tabulas transferre,
[illegible]uschreiben. Pecuniam in rationem in-
[illegible]ucere, verrechnen. Cum rationibus pa-
[illegible]a facere, gleich abrechnen.

Ratiocinatio, onis, f. Vernunft-
[illegible]bluß. *Epi.* Diligens et considerata.
[illegible]*sus.* Nullae leges afferuntur, e quibus
[illegible]tiocinatio nascitur.

Ratiocinativus, a, um, vernunft-
mäßig. *Usus.* Ratiocinativum genus ora-
tionis.

Ratiocinator, oris, m. Rechenmei-
ster. *Syn.* Rationum subducendarum pe-
ritus, *vulg. Calculator. Epi.* Hilaris.
Usus. Boni ratiocinatores vident, quae
reliqui summa fiat.

Ratiocinor, aris, atus sum, ari,
schließen. *Syn.* Rationem ineo. *Adv.* Re-
cte. *Usus.* Ratiocinari quid in similibus
fieri soleat. De pecunia ratiocinari, sor-
didum est. V. *Arguo.*

Rationalis, e, vernünftig. *Syn.*
Quod in ratione versatur. *Usus.* In causa
rationali primum quaeretur, ecquid etc.

Ratis, is, f. Floß. R. a. ῥοώδης,
fluens. Syn. Genus navigii planum et
trabibus, tantum inter se nexis aptisque
vinctum.

Ratus, a, um, fest beschlossen. *Syn.*
Firmus, fixus. *Usus.* Astrorum rati et
immutabiles cursus. Acta Caesaris omnia
rata habebantur, genehm halten, gut hei-
ßen. Hoc fixum et in perpetuum ratum
firmumque fit. Rato tempore fieri aliquid
debet. Pro rata parte, nach eines jeden An-
theil, nach Gebühr. V. *Firmus*, *approbo.*

Raucus, a, um, rauh, heiser. R. a
βράγχος, *ravis. Syn.* Qui vocem obtun-
dit dicendo, clamando fessus. *Usus.* Vox
natura subrauca. Ipse rumor jam raucus
est factus.

Raudusculum, i, n. ungeprägtes
Erz. *Syn.* Pecuniola.

Ravis, is, f. Heiserkeit. *Usus.* Ad
vim clamore poscere.

Re, in der That, im Werke selbst. *Syn.*
Exitu. *Usus.* Non tam verbo, quam re
et exitu praestare aliquid.

Reaedifico, as, avi, atum, are,
wiederum bauen. *Syn.* Resarcio, instauro.

Reapse, in der That. *Syn.* Reipsa.
Usus. Formae reapse nullae sunt, spe-
ciem tamen exhibent.

Rebellatrix, icis, f. Aufrührerinn.
Usus. Ingenio ferocem et rebellatricem
provinciam conficere.

Rebellio, onis, f. Aufruhr, Em-
pörung. *Syn.* Seditio, tumultus. V. *Se-
ditio.*

Rebello, as, avi, atum, are, auf-
stehen, aufrührisch seyn. *Usus.* Plures
diversis locis rebellare coeperunt. V. *De-
ficio*, *desciscо*, *seditio.*

Recalcitro, as, avi, atum, are,
hinten ausschlagen. *Syn.* Calcitro.

Recalesco, is, calui, ere, wieder
warm werden. *Syn.* Concalesco, refer-
vesco.

Recanto, as, avi, atum, are, wieder-

Digitized by Google

rufen. Jacta in aliquem probra recantare. V. *Revoco.*

Recedo, is, cessi, cessum, ere, zurück gehen, weichen. *Syn.* Discedo, abeo, desuo, decedo. *Adv.* Longius, ne tantulum quidem, necessario, paullulum. *Usus.* Ab armis, officio, causa, a veteri consuetudine recedere. Decedere de fide, defluere ex amicitia, ab officio recedere. V. *Dificio*, *discedo.*

Recens, erst, neulich, frisch. *Syn.* Nuper. *Usus.* Recens natus.

Recens, tis, *g. o.* neu, frisch. R. a νεηρός, *novellus.* *Syn.* Novus.)(*Antiquus*, *vetus.* *Usus.* Non ex recenti hominum sermone, sed annalibus. Aliter inveterata, aliter recentia. Est res in recenti memoria. Homo e schola, ludo, provincia recens. Recens ab illorum aetate. V. *Novus.*

Recenseo, es, ui, itum, ere, mustern, herrechnen. *Syn.* Percenseo, persequor, percurro. V. *Numero.*

Recensio, onis, f. das Zählen, Erzählung. *Syn.* Census, recognitio.

Receptaculum, i, n. Unterschleif, Schlupfwinkel, Behältniß, Herberge. *Syn.* Locus receptator, perfugium. *Usus.* Templum illud fuit arx perditorum civium, receptaculum seditiosorum, castellum forensis latrocinii. V. *Perfugium.*

Receptator, oris, m, der Unterschleif gibt. *Usus.* Ille latronum occultator et receptator locus.

Receptrix, icis, f. die Unterschleif gibt. *Usus.* Messana fortorum receptrix.

Receptum, i, n. Verheißung, Zusage. *Syn.* Promissum. *Usus.* Promissum et receptum intervertit.

Receptus, us, m. Abzug vom Streite, Zuflucht. *Syn.* Perfugium, avocatio ex pugna. *Usus.* Receptui canere, dare. Nullum receptum nisi ad te et tuam opem habeo. Tempus jam non erat ad receptum pertinacis sententiae, widerrufen.

Recessus, us, m. Rückgang, Abschied. *Syn.* Digressus.)(*Accessus.* *Usus.* 1. Luna accessu et recessu suo maris accessum recessumque gubernat. 2. *Latebra*, Winkel. Multae in hominum animis latebrae, multi recessus.

Recido, is, cidi, cisum, ere, abhauen, abschneiden. *Syn.* Incido. *Usus.* Recidere ornamenta superflua.

Recido, is, cidi, ere, wieder fallen, zurück fallen. *Syn.* Convertor, cado, redundo, incido. *Phras.* *In eadem scelera recidit*, er ist wiederum in die vorigen Laster gefallen. De integro in eadem flagitia revolvi, relabi, incidere; iterum in eandem improbitatem incurrere; in eadem rursus flagitia se ingurgitare. V. *Peccatum.* *Usus.* Ex laetitia in luctum; in priorem fortunam recidere. Ea res ad hunc annum recidit. Mala consilia in auctorem recidunt. Huc tandem omnia recidere. Ad nihilum molitio tota recidit. V. *Cado*, *venio.*

Recino, is, cinui, centum, ere, wieder singen. *Syn.* Resono.

Recipio, is, cepi, ceptum, ere, zurück nehmen. *Syn.* Accipio, recupero. *Adv.* Brevi, difficillime, tardius. *Phras.* *In gratiam receptus est*, er ist wiederum in Gnaden angenommen worden. Supplici apud eum gratiae locus fuit; restitutus est in antiquum gratiae locum; reconciliata inter eos est ex inimicitiis gratia, voluntatesque copulatae. V. *Gratia*, *reconcilio.* *Usus.* 1. Aliquem in fidem, gratiam, amicitiam recipere. Aliquem splendide, hospitio, ad epulas recipere. 2. *Abeo*, *exeo*, *redeo*, *proficiscor*, zurück kehren. Domum se, in castra, in Italiam e provincia se recipere. Ad mores pristinos, ad ingenium suum, ad meliorem frugem se recipere. Recepit se hostis. 3. *Colligo*, wiederum erhohlen. Se a timore; animum e magno metu recipere. 4. *Polliceor*, verheißen. Mandata effice, quae recepisti. Scis, quid tibi de me receperim. Recipere et confirmare aliquid alicui. Tibi spondeo, in meque recipio.

Reciproco, as, avi, atum, are, wiederhohlen. *Usus.* Quid Euripo in aestu reciprocando constantius.

Recitatio, onis, f. das Ablesen, Auffagen. *Syn.* Lectio. *Usus.* Litterarum recitatio.

Recitator, oris, m. Leser. *Syn.* Lector.

Recito, as, avi, atum, are, ablesen, auffagen. *Syn.* Percenseo, pronuntio, e memoria reddo. *Adv.* Clarius, denuo, identidem, palam. *Usus.* De tabulis publicis recitare. Epistolam, scriptum ex ordine recitare.

Reclamatio, onis, f. Widerrufung. *Syn.* Acclamatio. *Epi.* Praeclara, luculenta.

Reclamo, as, avi, atum, are, widersprechen. *Syn.* Repugno, adversor, contradico. *Adv.* Fortissime, vehementer. *Usus.* Tota theatra, omnes una voce reclamarunt. V. *Adversor.*

Reclino, as, avi, atum, are, zu-

Digitized by Google

d, niederbiegen. *Syn.* Reflecto, inino.

Recludo, is, si, sum, ere, eröffnen, ieder aufthun. *Syn.* Aperio.

Recogito, as, avi, atum, are, zuick denken, überlegen. *Syn.* Meditor, tota ente repeto, recipio me ad cogitatioem reliquam alicujus rei; priorum lmoneor; rei praeteritae cogitatio e subit. V. *Memini*, *cogito.*

Recognitio, onis, f. Besichtigung, etrachtung. *Syn.* Recensio. *Usus.* Ejus imus nunc in recognitione scelerum rsatur. *Recognitio*, Erkenntlichkeit. *lg. est*, *Latine*: referendae gratiae udium.

Recognosco, is, novi, nitum, ere, ieder in Augenschein nehmen. *Syn.* Cogosco, considero, recenseo, recolo. *dv.* Penitus, perlibenter. *Usus.* Nihil ovi audietis, vetera solum recognosce. Recognosce mecum illam noctem. eminiscendo recognosco aliquid. V. *nsidero.*

Recolligo, is, legi, lectum, ere, ieder erhohlen. *Syn.* Colligo. *Phras. Vix collegi me*, ich habe mich kaum erhohlet. ix animum recepi; vix animum paulper laxavi; vix animum a moerore levavi; ad spem et fiduciam torpenm animum erexi; vix animum lanientem revocavi; vix animum sollitudine exoneravi; vix vitalem calom recepi; vix rediit animus, et sui mpos factus est. *Usus.* Animum rellligere. V. *Colligo.*

Recolo, is, ui, uitum, ere, wieder hohlen, erwägen. *Syn.* Recognosco; meoria repeto. *Usus.* Pristina sua stua recolere. Pueritiae nostrae artes ier nosrecolimus.

Reconciliatio, onis, f. Aussöhng, Versöhnung, Vertrag. *Syn.* Redis in gratiam. *Phras. Reconciliatio ratiae ejus mihi curae erit*, ich werde bedacht seyn, mir ihn zu versöhnen. Ut ejus ihi voluntas reconcilietur, operam ibo; ut mecum in gratiam redeat; ut antiquum gratiae locum me restiat; ut mihi se restituat; ut siquid ienae opinionis, aut parum amicae luntatis adversus me susceperit, demat, abjiciat, dimittat. V. *Concilio. tus.* Caesar agit de reconciliatione atiae suae et Pompeji.

Reconciliator, oris, m. Versuer.

Reconcilio, as, avi, atum, are, rsöhnen, mit einander vergleichen. *Syn.* aco, in gratiam reduco, in veterem gratiam restituo, distractos in pristinam concordiam reduco; pacem concilio; gratiam inter aliquos compono; gratiae reconciliationem efficio. *Phras. Reconciliati sumus*, wir sind wieder ausgesöhnt worden. In gratiam rediimus; odium amore commutavimus; depositis odiis mutuam benevolentiam susceimus. Inimicitias, simultates, odia deposuimus, abjecimus, dimisimus; omnem veterum injuriarum memoriam, omnem ulciscendi voluntatem ex animo delevimus; odia misimus ac finivimus; dexteras fidemque de integro dedimus. Pulso odio successit amor pristinus. Orta est inter nos, vetere exstincto odio, mutua benevolentia. Animorum nostrorum mutua in amore consensio; animorum ac voluntatem similitudo diuturno tandem odio successit. V. *Gratia*, *amicitia*, *concilio. Usus.* Hic me meus animus cum Caesare reducit, reconciliat, restituit in gratiam. Inimici in gratiam reconciliabuntur.

Reconcinno, as, avi, atum, are, wieder zurecht bringen, ausbessern. *Syn.* Reficio.

Reconditus, a, um, verborgen, geheim. *Syn.* Occultus, abditus, abstrusus, retrusus.)(*In promptu. Usus.* Sepositum et reconditum habere aliquid. Interiores et reconditae litterae. Homo natura tristis et reconditus. Natura in specie oris reconditos mores effinxit.

Recondo, is, didi, ditum, ere, verbergen. *Syn.* Condo, sepono, abdo, abscondo. *Adv.* Nimium, penitus. *Usus.* Gladium in vaginam recondere. Mens visa aripit et recondit; in memoria oritur. V. *Abscondo.*

Recoquo, is, coxi, coctum, ere, wieder kochen. *Usus.* Nemo me tanquam Pelian recoxerit.

Recordatio, onis, f. Erinnerung. *Syn.* Memoria. *Epi.* Acerba, apta, assidua, non satis explicata, grata, jucunda, sana, secura, suavis. *Usus.* Recordationes fugio, quae quasi morsu quodam dolorem efficiunt. Repetere animo veteris memoriae recordationem. V. *Memoria.*

Recordor, aris, atus sum, ari, sich erinnern. *Syn.* Reminiscor, memoria teneo. *Adv.* Diligentius, multum, vere. *Phras.* 1. *Saepe recordor praeteriti temporis calamitatem*, ich gedenke oft zurück auf das Elend der vorigen Zeiten. Subit animum persaepe memoria temporis miserrimi; saepe in memo-

Digitized by Google

riam redit calamitas temporis; animum persaepe refero ad praeteriti temporis calamitates; tenet me persaepe memoria temporis calamitosissimi; infixa est animo calamitas temporis superioris; versatur identidem in animo calamitas; ex animo nunquam discedit tristissimi temporis recordatio; tangit persaepe animum memoria funestissimi temporis. 2. *Recordor adhuc dictorum.* ich besinne mich noch dessen, was geredet worden ist. Memoria teneo, memoria custodio dicta tua; in memoria custodio dicta tua; in memoria mihi sunt, versantur dicta tua; memoria retineo; quae dixeras; memoriam eorum habeo, teneo, servo, conservo, quae tu mecum; resedit in animo memoria dictorum; animo teneo ac memoria, quae tu ad me; scripta sunt in animo meo, quae tu mecum olim; persaepe in mentem venit eorum, quae tu olim mecum; saepe redeo in memoriam eorum, quae ex te audivi. V. *Memoria. Usus.* Recordor tua consilia, tuorum consiliorum, de tuis consiliis. Re ipsa admonitus recordor et reminiscor. V. *Memoria.*

Recreo, as, avi, atum, are, ergetzen, erquicken, laben, erlustigen. *Syn.* Reficio, relaxo, relevo, restituo, colligo. *Adv.* Necessario, ocyus, paullulum. *Phras.* 1. *Libenter me a magnis curis recreo*, ich erlustige mich gern nach grossen Sorgen. Tristiam et severitatem lude aliquo relaxo et mitigo; a contentione studiorum animos curasque laxo; ex diuturna perturbatione suavitate amicorum me recreo; vires amissas revoco; curam animi quiete aliqua remitto; me confirmo; relevo; requietem aliquam corpori et animo indulgeo; ad aliquam animi remissionem descendo; cum amicis me oblecto; varias a molestiis aberrationes, ac velut diverticula quaedam quaero; inter labores jam exhaustos et mox exhauriendos intervallum aliquod interjicio; ab assiduis contentionibus studiorum animum remitto. 2. *Pratorum ac nemorum aspectus mirifice me recreat*, die Betrachtung der Wiesen und Wälder ergetzet mich besonders. Pratorum ac nemorum aspectus animum mirifice reficit; a molestiis abducit; mirifica voluptate animum perfundit; liquidissima voluptate animum complet; mirifice oculos animumque tenet, oblectat; pratorum aspectu suavissime aberrat animus a molestiis curisque; suavissimam animi voluptatem capio. 3. *Recrear te parumper*, erlustige dich ein wenig. A caeteris voluptatibus disertus, jucundo otio sustenta te paullulum et recrea; da te jucunditati paullulum; a aliquam animi remissionem descende habeat aberrationem quandam a negotiis animus; animum liberali otio, vi resque revoca; ad ferendos novos d integro labores; relaxa animum, et ab duc a contentione studiorum; da laxa menti aliquid contentioni studiorum lassum pondere curarum animum lude refice et instaura; excedant animo cu rae paullisper, ut acriore deinceps im petu ad intermissa revertare. V. *Delecto, oblecto. Usus.* Recreat me et re fecit aspectus vester. Afflictum erigere perditum recreare. Litteris tuis susten tor et recreor. Cum animus se collegit et e moerore se recreavit. E morbo re creari et convalescere. V. *Relaxo.*

Recresco, is, crevi, ere, wiede wachsen. *Syn.* Rursum cresco.

Recrudesco, is, dui, ere, ärge werden, wieder aufbrechen. *Usus.* Ill quae consanuisse videbantur, recrude scunt.

Recta, gerades Weges. *Syn.* Rect via, directe.)(*Oblique, per anfractu Usus.* Mihi recta iter Romam est. Re cta e navi ad me venit.

Recte, recht, wohl. *Syn.* Bene, pre be, praeclare, jure, more, rite, ordine ratione.)(*Perperam, vitio, obliquc circuitione et anfractu. Usus.* Rect atque ordine, et e republica factum est Si recte homines novi. Recte an secu nihil ad nos. Recte an contra feceris Recte, ordine, ratione ex aequo et bo no fecisti. Atomi recte feruntur aliquac V. *Bene.*

Rectio, onis, f. Verwaltung, Re gierung. *Syn.* Gubernatio, administra tio. *Usus.* Non privatae solum rei ratio sed reipublicae rectio.

Rector, oris, m. Regierer, Herr scher. *Syn.* Gubernator, praeses. *Ep* Comior, justus, summus. *Usus.* Recto publici consilii, gubernator urbis e conservator. Rector navis. Deus, recto et architectus tanti operis.

Rectus, a, um, gerade, recht, rich tig. *Syn.* Directus, bonus.)(*Pravus obliquus. Usus.* Rectam instas viam Du thust schon recht. A recta conscienti transversum unguem discedere no oportet. Recta intelligentia, rectis oc lis aliquid intueri. Rectissima sunt quae maxime conducunt.

Digitized by Google

Rectum, i, n. das Recht, Billigkeit.)(*Pravum*. *Usus*. Rectum est, quod cum virtute et officio fit. Rectum non solius laudis causa sequendum est. Te nihil scribere rectum vix est. V. *Honestum*.

Recubo, as, cubbui, itum, are, liegen, ruhen. *Syn*. Recumbo, jaceo, quieco. *Usus*. Molliter et delicate recubans.

Recudo, is, di, sum, ere, umschmieden. *Usus*. Vetera metalla recudunt.

Recumbo, is, cubui, itum, ere, liegen, sitzen. *Syn*. Cubo. *Usus*. In herba recumbo.

Recuperatio, onis, f. Wiedererlangung. *Usus*. Ista praeclara est libertatis recuperatio.

Recuperator, oris, m. verordneter Richter in Privat-Händeln. *Syn*. Judex in causis civilibus et privatis. *Epi*. Improvidus. *Usus*. Recuperatorem dare alicui.

Recuperatorius, a, um, zu solchem Richter gehörig. *Usus*. Judicium recuperatorium.

Recupero, as, avi, atum, are, wieder bekommen. *Syn*. Recipio, redimo, reparo. *Usus*. Erepta recuperare. Recuperare existimationem perditam, et in antiquum statum restitui. V. *Restituo*.

Recurro, is, curri, cursum, ere, zurück laufen, wiederkommen. *Syn*. Reveo, revehor, perfugio, ad opem alicujus confugio. *Usus*. Velim, quamprimum ad nos recurras.

Recusatio, onis, f. Weigerung *Epi*. Justa. *Usus*. Omnes sine mora, sine ulla recusatione, summo etiam studio et alacritate negotium susceperunt.

Recuso, as, avi, atum, are, abschlagen, ausschlagen, verweigern. *Syn*. Abnuo, defugio, declino, aspernor, abolo, repudio, rejicio, adversor, terreversor, abhorreo; a me amoveo, nolior, deprecor, ejuro. *Adv*. Diu, honeste, vehementer, valde. *Phras*. *Si id crimen est, non recuso poenam*, wenn dieses ein Verbrechen ist, so weigere mich nicht, die Strafe auszustehen. Nihil de poena recuso; poenam non recusio, non deprecor, causam non dico, in quod meritus sum, feram; causae nihil est, quin; causae nihil dico, in poenas, ut meritus sum, luam. *Usus*. Nihil quod homini accidere possit, recusandum est. V. *Nolo*, *nego*.

Redamo, as, avi, atum, are, wieder lieben. *Syn*. Amori, *vel* in amore respondeo.

Redarguo, is, ui, utum, ere, mit Worten strafen. *Syn*. Coarguo, convinco.)(*Probo*. *Usus*: 1. Inconstantiam alicujus redarguere. 2. *Increpo*, *accuso*, ausschelten. Redargue me, si mentior. Fallebat multos, quod nemo eum redargueret. V. *Arguo*, *reprehendo*.

Reddo, is, didi, ditum, ere, wieder geben. *Syn*. Restituo, refero, remunero, persolvo. *Adv*. Celeriter, commode, cumulate, diligenter, juste, latine, opportune, probabiliter, studiose, tarde, vicissim, verbosius. *Usus*. 1. Suum cuique reddere. 2. *Recito*, aufsagen. Quae quisque didicerit, totidem verbis reddat. 3. *Verto*, übersetzen. Quae graece legeram, latine reddebam. *Do*, *tribuo*, geben. Sententiae suae rationem reddere. Reddere vitam pro republica Litteras alicui; honorem cuique suum reddere. 5. *Similis sum*, gleich seyn. Filius matrem reddit. 6. *Efficio*, *praesto*, machen. Cupiditas reddit homines caecos.

Redemptio, onis, f. Kauf, Pacht. *Syn*. Conductio. *Usus*. Publicani temeritate redemptionis pene eversi.

Redemptor, oris, m. Pächter, Auslöser. *Syn*. Operis faciendi, *vel* vectigalium conductor, *qui* et manceps *a Cicerone dicitur*. *Usus*. Redemptor ille, qui Torquato columnam conduxerat faciendam. *Redemptor noster*, unser Erlöser, *vulg*. *Latine*: Auctor parensque salutis nostrae. Vindex salutis humanae; nostrae salutis restitutor. *Similiter*, unsere Erlösung. Redemptio nostra, *vulg*. *Latine efferetur*: Nostrae salutis restitutio; salus hominum Christi cruciatibus morteque parta.

Redeo, is, ivi, itum, ire, zurück kehren. *Syn*. Reverto, revenio, me recipio. *Adv*. Gradatim, insidiose, peregre, sero verissime. *Phras*. 1. *Cupio quamprimum ad vos redire*, ich trachte, auf das eheste zu euch zurück zu kommen. Ad vos me recipere; in optatis mihi est, ut me aliquando vestri ac patriae compotem fortuna faciat; ut in patriam me pedes referant: in domum meam remigrem, revertar; domum me referam; reditu aut potius reversione mea vos exhilarem; ut ad vos recurrere; patriae me reddere postliminio liceat; ut expeditum in patriam receptum habeam; urbem patriam repetam. 2. *Domum redibo*, ich werde nach Hause gehen. Domum me referam; domum repetam;

Digitized by Google

domum me convertam, conferam; domum remigrabo, revertar; domum me recipiam. 3. *Vix ad se redit*, er ist kaum wieder zu sich gekommen. Vix se, vix animum ex timore collegit; vix se, vix animum recepit a timore; vix recreatus est ex illo pavore; vix se recuperavit ex illa trepidatione, vix redintegravit animum. V. *Colligo*, *recolligo*. 4. *Redisti ad pristinam consuetudinem*, du bist wiederum in die alte Gewohnheit gefallen. Ad tuam te intemperantiam innovasti; in eandem vitae consuetudinem revolutus es; ad mores pristinos rediisti; ad tuam te consuetudinem moresque te retulisti. 5. *Sed ut redeam eo, unde coepi*, damit ich aber (in meiner Rede) wieder auf das komme, wo ich angefangen habe. Sed ut ad prima redeam; ut redeam ad id, unde exorsus sum; ad ea, quae constituueram; sed ut ad superiora illa redeat, revertatur oratio: ut ad praeterita revertamur; ut ad eam partem, unde digressa est, revertatur oratio; verum ad jurgium illud, quo loco digressus sum, revertar; sed adhibeat oratio modum, et redeat illuc, unde deflexerat. Ut eo, unde digressa est, referat oratio; sed ut eo revocetur, unde huc declinavit oratio; sed redeamus ad inceptum; sed redeat unde aberravit oratio. *Usus*. Ad quos dies redibis? In gratiam redire cum aliquo, sich wieder vergleichen. Ad ingenium suum et mores rediit, es geht mit ihm wieder auf den alten Schlag. In pristinum statum res rediit, die Sache ist wieder auf den vorigen Fuß gekommen. Parum ex agro illo redit, dieser Acker wirft mir wenig ab.

Redhibeo, is, ui, itum, ere, wieder geben. *Syn*. Reddo. *Usus*. Rem emptam, cujus vitium venditor non dixerit, vendenti redhibere. V. *Reddo*.

Redigo, is, egi, actum, ere, zu etwas bringen. *Syn*. Adduco, pertraho, cogo, conficio, colligo. *Phras*. *Ad nihilum redactae sunt opes meae*, mein ganzes Hab und Gut ist zu Grunde gegangen. Ad nihilum omnia reciderunt; rediit mihi res ad restim, ad rastros. V. *Perdo*, *gero*. *Usus*. 1. Bellicosas gentes in ditionem suam et potestatem, sub imperium et jurisdictionem redigere. V. *Conficio*, *colligo*, zusammen bringen. Ex praeda, e bonis venditis magnam vim pecuniae redigere. 2. *Revoco*, *reduco*, bringen. Inventa redigere in ordinem. Aliquid in memoriam redigere.

Redimiculum, [illegible]

Redimio, is, ivi, [illegible] binden. *Syn*. Orno, co[illegible] sis, aertis, coronis re[illegible]

Redimo, is, emi, em[illegible] erkaufen, auslösen. *Syn*. Em[illegible] conduco. *Adv*. Palam, publice [illegible] male. *Phras*. *Christus nos suo [illegible] redemit*, *vulg*. Christus hat uns [illegible] nem Tode erlöset. Debitas primi homi[illegible] culpae poenas suis cruciatibus exsolv[illegible] salutem mortalibus finemque dictura[illegible] servitutis moriendo attulit, sua mor[illegible] perditum genus hominum in possessi[illegible] nem coelestis patriae restituit; gen[illegible] humanum afflictum ac perditum s[illegible] morte recreavit et erexit; pro commu[illegible] salute suum caput in omnes cruciat[illegible] obtulit, ut amissam nostra primora[illegible] que parentum culpa coelestem ne[illegible] patriam recuperaret. *Usus*. Re villis[illegible] ma maximam redemit. Culpam redim[illegible] re. Ego vitam omnium meo unius pe[illegible] culo redemi. Ista vel vita recte redi[illegible] possent.

Redintegratio, onis, f. Ere[illegible] rung, Ergänzung. *Syn*. Renovatio, i[illegible] ratio. *Usus*. Vehementer movet au[illegible] torem ejusdem verbi redintegratio.

Redintegro, as, avi, atum, ar[illegible] erneuern, ergänzen. *Syn*. Renovo, insta[illegible] ro. *Usus*. Bellum, proelium, vires, a[illegible] mos redintegrare. Memoriam redin[illegible] grare. V. *Renovo*.

Reditio, onis, f. Umkehr. *Us*[illegible] Celeritas reditionis.

Reditus, us, m. Zurückkunft. *Sy*[illegible] Reditio, reversio. *Epi*. Acerbus, ca[illegible] talis, pestifer, celer, crudelis, difficil[illegible] facilis, florens, gloriosus, gratuit[illegible] illustris, constans, maturus. *Phra*[illegible] *Valetudo reditum impedivit*, ein[illegible] päßlichkeit verhinderte ihn, daß er [illegible] zurück kam. Reditu prohibuit; regre[illegible] di facultatem non dedit; valetudo [illegible] stitit, quo minus iter domum flecte[illegible] retro concederet; ne in patriam e[illegible] reditus, valetudo in causa fuit. *U*[illegible] Pater tibi gratiae reditus. Gratiae [illegible] ditum tibi aperiam, conficiam. N[illegible] te reditu prohibebit. *Reditus pro [illegible]* ctibus annuis, *vulg*. *est*.

Redivivus, a, um, wieder le[illegible] dig. *Syn*. Renovatus, in vitam re[illegible] catus.

Redoleo, es, ui, itum, ere, ri[illegible] *Syn*. Oleo. *Usus*. Ejus sermonis m[illegible] indicia redolent. Oratio redolens a[illegible] quitatem.

Reduco, is, xi, ctum, ere, [illegible]

Digitized by Google

führen. *Syn.* Restituo, redigo, reporto. *Usus.* Distractos aliquos in concordiam reducere. Aliquid in memoriam reducere. Medicina aegrum reducere ad sanitatem. De exilio aliquem domum reducere, reportare.

Reductio, onis, f. Wiederbringung.

Reductor, oris, m. Wiederbringer. *Usus.* Plebis in urbem reductor. Literarum senescentium reductor.

Redundantia, ae, f. Ueberfluß. *Syn.* Profluentia.

Redundo, as, avi, atum, are, überlaufen, überfließen. *Syn.* Supero, superfluo, effluo. *Adv.* Aliquantum. *Usus.* Pituita, aut bilis cum in corpore redundat. Homo omnibus ornamentis redundans. Infamia majorum fere in posteros, amici laudes in amicum redunant. Nihil praetermittatur, nihil redundet. E tuo facto multum invidiae ad me redundabit. E rerum cognitione crescit et redundat oratio. Is redundantes nos et juvenili licentia superfluentes repressit. V. *Abundo.*

Reduvia, ae, f. Geschwür am Nagel des Fingers. *Syn.* Ulcus digitorum. *Usus.* Capiti mederi debebam, reduviam curavi.

Redux, ducis, *g. o.* wiederkommend. *Syn.* Ex periculo, aut exilio revocatus. V. *Redeo.*

Refello, is, felli, ere, widerlegen. *Syn.* Redarguo, refuto.)(*Confirmo.* *Adv.* Palam, studiosissime. *Phras.* *Ejus argumenta facile refellam*, seine Beweisgründe will ich leicht widerlegen. Crimination totam nullo negotio dissolvam; diluam, quae objecit; propulsaculum istud, quo contra impetus meos se usurum putat, facile dejiciam. Objecta facile infirmabo et convellam; tam illius opinionem ratio convellet, ratio labefactabit; veritas denique extorquebit; argumenta ejus facile diruam, proteram, prosternam. Sententiam hominis facile frangam; tela ista haud difficulter repellam; faxo brevi, ut argumenta ejus universa corruant; irrita reddantur. V. *Refuto.* *Usus.* Refellere et coarguere mendacium alicujus. Ea exemplis magis, quam argumentis refellis. Moribus oratio refellitur.

Refercio, is, fersi, fertum, ire, voll anfüllen. *Syn.* Repleo. *Adv.* Peranguste. *Usus.* Animos vulgi superstitionibus; sermonibusque aures refercire.

Refero, fers, tuli, latum, ferre, wieder bringen. *Syn.* Reveho, reporto, reduco. *Adv.* Aperte, callide, cumulatissime, identidem, magnopere, occulte, pariter, publice, recte, separatim, simpliciter, vere. *Usus.* 1. Pedes me referunt in Tusculanum. 2. *Renuntio*, hinterbringen. Misit, qui nuntios exciperent et ad se referrent. 3. *Revoco*, wieder herstellen. Veterum consuetudinem, laudem, legem referre. 4. *Reddo*, erstatten. Meritam debitamque gratiam referre. 5. *Adscribo*, *describo*, aufschreiben. Aliquid in commentarium, tabulas, volumen, codicem referre. Referre in deos, in deorum numerum. Rationes ad aerarium referre. 6. *Ad deliberandum propono*, vortragen, Bericht abstatten. De re aliqua ad senatum; de rebus obscuris ad Apollinem; de religionibus ad sacerdotes referre. Ad alium, ad alterius arbitrium referre. 7. *Respondere*, zur Antwort geben. Hoc ego non ad meam defensionem attuli, sed illorum defensioni retuli. 8. *Dirigo*, richten, Absehen haben. Omnia sua consilia ad gloriam; ad voluptatem referre omnia. 9. *Similis sum*, gleich seyn. Vultu patrem refert, moribus avum. 10. *Converto*, *revertor*, zurück wenden. Se ad intermissa studia litterarum referre. Animum, oculos aliquo referre.

Refert, es ist daran gelegen. *Syn.* Interest, ad rem pertinet. *Phras.* *Mea quidem id parum refert*, mir ist daran wenig gelegen. Rebus tuis sunt illa conjunctiora; ad rem meam nihil interest. In eo fortunae meae positae non sunt. Nihil ad me ista. Non est, cur ea de re me angam, discruciem. Mihi isthic neque feritur, neque metitur; utcunque fuerit, haud in magno equidem ponam discrimine. V. *Interest.* *Usus.* Tua id maxime refert. Parvi refert abs te dici.

Refertus, a, um, voll, angefüllt. *Syn.* Confertus, plenus. *Usus.* Locuples et referta domus, bonis omnibus abundans et affluens.

Refervesco, is, cui, ere, wieder aufsieden. *Usus.* Jam quasi refervescit oratio. Sanguis refervet, vel refervescit.

Reficio, is, feci, fectum, ere, ausbessern, ergänzen. *Syn.* Reconcinno, recreo, restituo. *Phras.* *Corpus reficere*, mit Speise sich erquicken. Corpora curare; corpus cibo potioneque firmare; famem sitimque cibo et potione depellere; firmare cibo vires, instaurare. V. *Cibus.* *Usus.* Nihil est jam, quo nos reficiamus, aut ubi lapsi resistamus.

Digitized by Google

Cum animus se a forensi strepitu refecerit et recreaverit. Reficere aedes, quae vitium fecerant. Refecta spe. Reficit me ac recreat tua epistola. V. *Recreo.*

Refigo, is, fixi, fixum, ere, abheften, ausreißen. *Syn.* Rescindo, infringo, revello. *Usus.* Acta Antonii legesque refixistis. Num figantur rursus tabulae, quas vos decretis vestris refixistis.

Reflatus, us, m. Gegenwind. *Syn.* Contrarius, adversus, reflans ventus. *Usus.* Naves reflatu Uticam actae. Fortunae reflatus semper timendus.

Reflecto, is, xi, xum, ere, umbiegen, zurück wenden. *Syn.* Revoco, sedo. *Usus.* Animum ad vindictam incitatum reflecto et revoco. V. *Flecto*, *Recordor.*

Reflo, as, avi, atum, are, entgegen blasen. *Syn.* Contra flo. *Usus.* Cum fortuna reflarit, affligimur. Ventis reflantibus, cum aquilo mihi adversum teneret, in littus rejecti sumus.

Refluo, is, xi, xum, ere, * zurück fließen. *Syn.* Retro fluo.

Reformidatio, onis, f. Furcht. *Syn.* Formido, metus. V. *Metus.*

Reformido, as, avi, atum, are, sich fürchten, scheuen. *Syn.* Refugio, horreo. *Usus.* Dolorem imbelles horrent et reformidant. V. *Timéo*, *abhorreo.*

Reformo Religionem, einen geistlichen Orden reformiren, in besseren Stand bringen. Ad disciplinam severiorem revocare; lapsam disciplinam ad vetera instituta revocare; instaurare disciplinam; e solutiore disciplina ad veterem sanctimoniam revocare; veterem disciplinam, quae jacet aetatis vitio perculsa atque prostrata, excitare; constituere leges, revocare instituta, abhorrentes a vitae sanctimonia mores abususque comprimere ac abolere; omnia denique, quae dilapsa jam diffluxere, severis legibus vincire; dissolutam familiae sacrae disciplinam arctius adstringere ac in veterem dignitatem vindicare, lapsam, prolapsam disciplinam erigere, solutam disciplinam ceërcere, ad arctiorem disciplinam erudire, pravarum consuetudinum stirpes, quae caput tollebant, elidere, excindere; a veteri sanctimonia declinantem, in semitam reducere.

Refractariolus, a, um, ein wenig widerspänstig. *Syn.* Concertatorius, contentiosus.

Refragor, aris, atus sum, are, widerstreben. *Syn.* Adversor. *Usus.* Sed nolui homini amicissimo refragari. V. *Adversor.*

Refreno, as, avi, atum, are, bändigen, bezähmen, in Zaum halten. *Syn.* Coërceo, reprimo, comprimo, cohibeo, circumscribo, retardo, restringo, contraho, sedo, debilito, edomo, frango, moderor, tempero, restinguo. Vinculum v. g cupiditati injicio. V. *Cohibeo*, *coërceo*, *comprimo.* *Usus.* Refrenet prius libidinem, iram teneat, coërceat avaritiam.

Refrico, as, cui, ctum, are, aufkratzen, erneuern. *Syn.* Renovo, revoco, retracto. *Phras. Noli mihi refrigare memoriam casus acerbissimi*, erneuere mir nur das Andenken jenes traurigen Falles nicht. Noli mihi revocare in memoriam casum acerbissimum, noli animum meum revocare in memoriam casus tristissimi; noli renovare, redintegrare memoriam casus acerbissimi, noli obductam vixdum cicatricem refricare. V. *Memoria.* *Usus.* 1. Dolorem, cicatricem, vulnus refricare. 2. *Iterum vexo*, aufs neue plagen. Haec me refricant.

Refrigeratio, onis, f. Erfrischung, Kühlung, Erquickung.

Refrigero, as, avi, atum, are, kühlen, erfrischen, erquicken, laben.)(*Calefacio.* *Usus.* Stella Saturni refrigerat. Umbris et aquis refrigerari.

Refrigesco, frixi, ere, wieder erkalten. *Syn.* Refrigeror, defervesco. *Adv.* Plane, sane quidem. *Usus.* Belli apparatus impetus illi animorum refrixit. Interpellata bello studia refrixere. Causa illa omnino refrixit. V. *Remitto.*

Refringo, is, fregi, fractum, ere, wieder aufbrechen. *Usus.* Claustra illa nobilitatis refregi.

Refugio, is, fugi, itum, ere, fliehen, entfliehen, meiden. *Syn.* Abhorreo, fugio, recedo, horreo, formido.)(*Appeto.* *Adv.* Prorsus, longe. *Usus.* Refugit animus ea commemorare. Ab implorum consuetudine refugere. Refugit a dicendo animus. V. *Abhorreo.*

Refugium, ii, n Zuflucht. *Syn.* Perfugium, portus, praesidium, arx. *Usus.* Nationum omnium portus et refugium, senatus.

Refulgeo, es, fulsi, ere, wieder glänzen. *Syn.* Reluceo.

Refundo, is, fudi, fusum, ere, wieder gießen. *Syn.* Rursus fundo.

Refutatio, onis, f. Widerlegung. *Syn.* Confutatio.

Digitized by Google

refuto, as, avi, atum, are, hinreden, beantworten, widerlegen. *Syn.* ernor, despicio, repello; confuto, ello. X *Complector, confirmo. Adv.* rtius, liberalius, gravius. *Phras. Eris magistrum refutavit egregie*, er den Urheber dieses Irrthums bündig erlegt. Quemadmodum erroris docto fregerit; quam docte illius fidem rmarit; auctoritatem elevarit, quis s depraedicet? ut illum strenue reerit, coarguerit, vicerit; ut firmissiquaeque propugnacula ex ejus erro defensione dejecerit, quis ignorat? *Refello. Usus.* 1 Refutare et asperi extera. Libidinem alicujus et conarefutare. 2. *Refello*, widerlegen. stra confirmare argumentis, aliena stare.

Regalis, e, königlich. *Syn.* Regius. *us.* Potestas, nomen, ornatus, purra regalis.

Regero, is, gessi, gestum, ere. egen setzen. *Syn.* Oppono, objicio. *us.* Convitia regerere.

Regia, ae, f. königlicher Pallast. *Syn.* mus, aula regia. *Epi.* Maxima.

Regio, königlich, herrlich. *Syn.* Moregio.

Regifice, königlich, köstlich. *Syn.* parare regio.

Regimen, inis, f. * Regierung. e. Rectio. *Usus.* Regimen totius matratus penes Appium erat. V. *Magiatus, potestas.*

Regina, ae, f. Königinn. *Syn.* Resocia, domina. *Usus.* Omnium virum regina justitia.

Regio, onis, f. Landschaft, Gegend. n. Provincia, ora, plaga, tractus, es, termini, spatium. *Phras.* 1. *Re fertilis*, ein fruchtbares Land. Regio ubere et pingui solo, ut a pastu rellantur pecudes, ne satietas perimat. gio omnium rerum soli fertilis. Regio errimo agro, mitissimo coelo, clemenus accolarum ingeniis; regio fertilis rimis, et omnium copia rerum opuita; regio fidelis et fautrix suorum. *Fertilis.* 2. *E regione curiae domus tra est*, unser Haus liegt dem Rath ise gegen über. Domus nostra curiae pondet; contra curiam domus nostra; domus nostra curiae est adversa et traria. Ex adverso, e regione curiae tra domus est. *Usus.* 1. Immensa et erminata in omnes partes regionum ignitudo. Regio lunae. 2. *Spatium*, ium, Gränze. Vitae spatium exiguis; omnibus circumscriptum. Officii regionibus se continere. E regione tuae villae mea est sita.

Regius, a, um, königlich. *Syn.* Regalis.

Regnator, oris, m. Herrscher, Regierer.

Regno, as, avi, atum, are, regieren, herrschen. *Syn.* Impero, dominor. *Phras. Regnabat apud Persas*, er regierte bey den Persern. Persidem tenebat; Persis imperitabat; summae rerum apud Persas praeerat; imperium Persarum tenebat; inter Persas regnum agebat; summa imperii apud Persas potiebatur; imperium gerebat apud Persas; Persicum dominatum imperio tenebat; summam rerum apud Persas administrabat; regium principatum apud Persas gerebat, tenebat, obtinebat; habebat; imperii clavam tenebat; rerum potiebatur, regio jure ac potestate imperabat apud Persas. V. *Impero, rego. Usus.* Hic vero regnat et triumphat oratio. Regnat in centuriis.

Regnum, i, n. Reich; Königreich. *Syn.* Principatus, dominatus. *Usus.* Regnum non modo Romano, sed ne Persae quidem tolerabile. Regnum appetere. Regnum alicui dare, deferre. Regnum occupare, obtinere; regno potiri. Sub vel in regno alicujus esse, degere, vivere. Regnum in cervices accipere, sich Einem als seinem Könige unterwerfen. Regno aliquem pellere, expellere, ejicere, regnum adimere, regno spoliare. In regnum restituere, reducere. Regnum recuperare; in regnum redire.

Rego, is, xi, ctum, ere, regieren, lenken, beherrschen. R. *Quasi rem ago populi. Syn.* Guberno, moderor. *Phras. Totam rempublicam regit*, er regierete den ganzen Staat. Rempublicam unus gubernat, administrat omnem; unius nutum tota civitas intuetur; summae rerum unus praeest; omnia unus temperat ac moderatur; ei populus sui velut habenas tradidit; ad ejus ductum se applicuit; reipublicae regimen penes eum est; ad gubernacula reipublicae sedet, summa rerum illi tradita est; ad ejus arbitrium judiciumque summa rerum redit; reipublicae tenet gubernacula; moderator est totius consilii publici; omnia moderatur, movet, regit; jura dat unus reipublicae; summae rei praeest; rempublicam eum imperio et potestate obtinet; reipublicae arbiter ac moderator praesidet. V. *Impero, regno. Usus.* Animus regit corpus, et moderatur. Ver-

Digitized by Google

sare suam naturam, et regere ad tempus. Mundus regitur numine deorum.

Regredior, eris, gressus sum, gredi, umkehren, zurück gehen. *Syn.* Pedem refero. *Usus.* Regredi, quam progredi malo.

Regressio, onis, f. das Umkehren. *Usus.* Exponam vobis consilium profectionis et regressionis meae.

Regressus, us, m. das Wiederkehren. *Syn.* Recessus.

Regula, ae, f. Richtschnur, Regel. *Syn.* Norma, lex, exemplum, formula, praescriptio. *Epi.* Notissima, optima, pravissima. *Phras.* *Regulas praescribere*, Lebensregeln vorschreiben. Privatam publicamque disciplinam, quaeque alia coetibus hominum regendis usui esse solent, praescribere; leges ferre; privatam publicamque vivendi rationem legibus constituere. *Usus.* Consilia sua omnia ad regulam virtutis dirigere et referre. Servare regulam de coelo ad cognitionem omnium delapsam. Ab regula et praescriptione vitae aberrare, die Regel nicht halten. Studia sua naturae regula metiri. Non egemus perpendiculis, normis et regulis. V. *Lex*, *norma.*

Regulus, i, m. kleiner König, Goldhähnchen, Königchen, ein Vogel.

Regusto, as, avi, atum, are, noch ein Mahl verkosten. *Syn.* Iterum gusto, degusto. *Usus.* Crebro regusto tuas litteras.

Rejectanea, orum, n. verwerfliche Dinge, Schlacke. *Syn.* Rejecta.

Rejectio, onis, f. Verwerfung. *Usus.* Rejectio judicum facta est.

Rejicio, is, jeci, jectum, ere, verwerfen, wegwerfen. *Syn.* Aspernor, repudio. *Adv.* Plane, feliciter. *Phras.* *Ea sententia ab omnibus rejecta est*, dieser Ausspruch ist von Allen verworfen worden. Ea sententia irrisa est ab omnibus; explosa et ejecta est; respuere hanc sententiam omnes, et pro nihilo putavere; eam sententiam plerique omnes ineptam judicavere, improbavere, refutavere; fuit ea sententia plerisque spreta et damnata. V. *Amoveo.* *Usus.* Deligere bona et rejicere contraria. Causam ad senatum rejicit. Ab iis libris obscuritas me rejecit. V *Abjicio.*

Relabor, eris, lapsus sum, labi, zurück fließen, zurück fallen. *Usus.* Relabuntur, refluunt, refertuntur flumina, unde fluxerunt.

Relangueo, es, gui, ere, kraftlos werden. *Syn.* Oblangueo.

Relatio, onis, f. Nachricht, Erzählung. *Epi.* Salutaris, diligens. *Usus.* Quis audivit aut actionem, aut [illegible]nem tuam. Pro ex certa relatione, [illegible] gewisser Nachricht, *rectius dicitur*: [illegible]tis auctoribus comperi.

Relator, oris, m, Erzähler. *Usus.* Te auctore et relatore.

Relaxatio, onis, f. Erquickung, Labung. *Syn.* Remissio. *Usus.* Otii fructus est non contentio animi, sed relaxatio.

Relaxo, as, avi, atum, are, erweitern, auflösen, erquicken. *Syn.* Remitto, dissolvo, solvo. *Phras.* *Res cogito*, [illegible] *animum relaxem*, ich die Willens[illegible] mich auf das Land zu begeben, um [illegible] Gemüth zu erquicken. Animi causa; [illegible] animum paruper a molestiis abducam, ut animus paruper acquiescat a curis, ut animum curis distractum, varieq[illegible] dissipatum recolligam; ut animus sin[illegible] cura quiescat; ut animus ex curarum ta[illegible]dio recreetur; ut quam mihi negotiorum et curarum odiosa consuetudo hilarit[illegible]tem ademit, abstulit, eripuit, in [illegible] exstinxit, eam rerum jucundissimarum aspectu atque usu recuperem; ut al[illegible]quid vernae amoenitatis degustem; [illegible] verna jucunditate fruar; ut amissam a[illegible]mi hilaritatem recipiam; ut ex labori[illegible] assiduitate me reficiam; ut aberrem [illegible] molestiis, aberrationem habeam. V. *R[illegible]mitto.* *Usus.* Animum relaxare ac remittere. Risus tristitiam mitigat et relaxa[illegible] Longior dolor intervalla dat et relaxa[illegible] Se ab occupationibus relaxare et j[illegible]cunditati dare. Cum se animus corpori vinculis relaxarit ac liberarit. Alvus al[illegible]quando vel adstringitur, vel relaxatur. V. *Recreo.*

Relegatio, onis, f. Landesverweisung. *Syn.* Amandatio. *Epi.* Jejuna rusticana.

Relego, as, avi, atum, are, verweisen, ins Elend schicken. *Syn.* Amando, exilio mulcto, expello, ejicio. *Red[illegible]co.* *Usus.* Pater filium ab hominibus in praedia rustica relegarat. V. *Exilium*, *ejicio.*

Relego, is, legi, lectum, ere, wieder lesen, noch ein Mahl lesen. *Usus.* Crebro tuas litteras relego et regusto.

Relevo, as, avi, atum, are, wieder aufheben, erleichtern. *Syn.* Levo, consolor, minuo, levationem affero. *Usus.* Jam tandem relevata et recreata respublica videtur. Communem casum relevare. Tu, qui toties dolorem meum tuis sermonibus relevasti. V. *Consolor*, *recreo*, *levo.*

Digitized by Google

Relictio, onis, f. Verlassung. *Syn.* Derelictio, desperatio, proditio.

Religatio, onis, f. das Anbinden, Heften. *Syn.* Colligatio.

Religio, onis, f. Gottesdienst, Religion. *Syn.* Pietas, sanctitas, cultus divinus, res divinae, sacrae, religiones et cerimoniae sacrae, cultus divini numinis. *Epi.* Antiqua, communis, divina, domestica, externa, ficta, inexpiabilis, justa, magna, mira, nimia, perversa, pristina, privata, publica, pura, sancta, sempiterna, singularis, solennis, summa, tanta, utilis. *Phras.* 1. *Deum summa religione colebat*, er verehrte Gott auf das eifrigste. Deo supremum cultum et honorem tribuebat, praestabat, exhibebat; summa Deum religione venerabatur; Deum pura, integra, incorrupta mente venerabatur; sacris impense dedebat animum, Deumque religione maxima colebat. Quae divino cultu continentur, ea ille caste integreque tractabat; in ejus animo numinis insidua insidebat cura; existebat in eo mira religionum sanctitas, cultusque divini ardor. V. *Religiosus.* 2. *Religionem ingressus est*, *vulg.* er ist in einen Ordensstand getreten. Deo sese in religiosam servitutem dicavit; totum se Deo religiosissima mente consecravit; Deo dicatorum hominum instituta complexus, professus est; abdicatis rebus omnibus, in religiosorum hominum familiam nomen dedit; sacrae militiae se addidit, nomen dedit; inter sacrae familiae candidatos nomen professus est; profanis stipendiis ad Christi vexilla convolavit. 3. *Susceptus est ad religionem*, *vulg.* er ist in den Orden aufgenommen worden. In sacram familiam adoptatus est; ad sacri ordinis alumnos aggregatus, adscriptus est; sacram familiam auxit; in numerum dicatorum Deo hominum relatus est. *Usus.* 1. Religio numinis pio cultu continetur. Religionem pie colere; religioni servire, religiones omnes polluere. Ab omni religione declinare; a religione abducere, novas religiones inducere, suscipere, negligere religiones. 2. *Scrupulus conscientiae*, *vulg.* ein Gewissens-Scrupel. Religionem alicui afferre, injicere, inducere, Einem ein Gewissen machen. Aliquid in religionem vertere, trahere, arcuineinen, es sey ein Gewissen dabey zu haben. Religione quadam tangi, aliquid ubi religioni ducere, habere, sich dabey einen Scrupel machen. Alicui religionem eximere, adimere, tollere, eripere, auferre, aliquem religione solvere exsolvere, liberare, den Scrupel benehmen. Ea res in religionem venit populo, das Volk hat angefangen, sich dabey ein Gewissen zu machen. 3. *Sacramentum*, Eidschwur. In re aliqua religionem interponere, adhibere. Religione obstrictum, implicatum, impeditum esse, obligare se, aliquem alligare religione.

Religiose, gewissenhaft. *Syn.* Bona fide, sancte, candide.

Religiosus, a, um, gottesfürchtig, gewissenhaft. *Syn.* Summa religione praeditus, sanctus, sacris deditus, animus religione perfusus.)(*Impius. Phras.* 1. *Religiosissimus vir est*, er ist ein sehr gottesfürchtiger Mann. Magna est et antiqua religione; maxima cum religione vitam traducit; pius, sanctusque vir est; pietatem inprimis colit; exemplar est religionis, vitam sancte pieque exigit. Is est, in quo tanquam in speculo intueantur, qui religionem colunt; insigni est pietate erga Deum. Ab ineunte aetate ad vitae sanctimoniam incumbit; pectus omni pietate imbuit. 2. *Vir religiosus optime sibi consulit*, ein Geistlicher räth sich am besten, ist am besten daran. Qui se Deo dicat, addicit, dedit, totam tradit; qui se ad unum Deum confert; qui suas omnes cogitationes, omnia studia sua in uno Deo figit ac locat, qui ab uno Deo pendere vult; qui divina studia, praeterea nihil colit; qui Christianam pietatem non communi vulgarique instituto, sed proprio quodam studio, propria quadam mentis inductione complectitur; qui praeter Deum nihil animo spectat; qui suum animum, suas cogitationes, sua consilia ad unum refert Deum; qui omnibus in rebus duce Deo utitur; cujus est vita cum pietate conjuncta; qui nihil non pium, nihil non cum religione conjunctum cogitat, id omnium optime suis rationibus prospicit. V. *Probus*, *pius*, *professus. Usus.* 1. Integer, innocens, religiosus, qui omnia, quae ad cultum divinum pertinent, diligenter pertractat. Vir natura sanctus, in testimonio religiosus. 2. *Scrupuli plenus*, woraus man sich ein Gewissen macht. Religiosum erat, lucum Marti sacrum exscindere.

Religo, as, avi, atum, are, anbinden. *Syn.* Vincio, colligo. *Adv.* Extrinsecus. *Usus.* Ad currum religatus Hector.

Relino, is, ere, aufthun. *Usus.* Epistolam, dolium relinere.

Relinquo, is, liqui, lictum, ere,

Digitized by Google

verlassen, hinterlassen. *Syn.* Linquo, reliquum, vel reliqui facio, missum facio; omitto, mitto; defero, dimitto. *Adv.* Admodum nihil, trepide, dissolute, feliciter, fortiter, in perpetuum, indigne, largiter, antequam, omnino, nihil scripti, omnino nullam memoriam, plane, prorsus nihil, sapienter, studiose, statuas, turpiter, intus, consulto. *Phras.* 1. *Reliquit sua studia priora*, er hat das Studieren aufgegeben. Multam salutem bonis litteris dixit; deposuit cum libris litteras; discessit; descivit a pristino consilio; missa fecit studia sua; deflexit de curriculo suo; bona gratia dimisit doctrinarum studia; removit se ab honestis litteris; studia ab eo deserta obsolevere; segregavit a se penitus Musas; abjecit bonas litteras; a litteris alio operam industriamque transtulit, traduxit; a musis, utsi bellum ipsis indixisset, se disjunxit. 2. *Amici omnes me reliquerunt*, alle Freunde haben mich verlassen. Ab amicis ita destitutus sum, ut nemo afflictum erigat; causam meam omnes deserunt; desunt amico amici; proditum, inductum, conjectum in fraudem jacere patiuntur. Ab amicis repudiatus, a propinquis nihil sublevatus in summa solitudine vivo; turpissima defectione deseruerunt et derelinque unt me amici omnes. V. *Desero*, *descisco*, *deficio*. 3. *Tuo haec arbitrio r linquo*, dieses überlasse ich deinem Gutachten. Istam partem totam ad te defero; id omne ad arbitrium tuum libentissime confero; ejus rei aestimationem tibi remitto; hujusce rei arbitrium, disceptatorem ac judicem te volo, constituo; hujusce rei tuum esto arbitrium; hanc r m omnem in tua fide ac aequitate depono. *Usus.* Nullum precibus meis locum; desiderium sui magnum reliquit. Aliquem non solum relinquere, sed etiam prodere.

Reliquiae, arum, f. Ueberrest, Ueberbleibsel. *Syn.* Residua. *Epi.* Anguste, egentes, illustres, immortuae, intermortuae, magnae, meliores, misere, pristinae, seniles. *Usus.* In his miseris, fortunae reliquiis. Reliquias hostium persequi. Cibi reliquiae, voluptatum reliquias colligere.

Reliquus, a, um, übrig; übrig geblieben. *Syn.* Residuus, relictus, rejectus. *Phras. Nihil mihi jam relinquum est*, es ist mir nichts übrig geblieben. Nihil mihi ex tantis opibus fortuna reliquum fecit; ne reliquae quidem ullae veteris fortunae restant; ne tenues quidem reliquiae pristinae fe[illegible] sunt; nihil mihi e fortunis [illegible] erat; praeter vitam, eamque [illegible] nihil mihi superest. Nihil est [illegible] nihil mihi reliqui ex tantis opibus [illegible] na fecit. *Usus.* Nullum mihi jam sa[illegible] tium est reliquum in omni vita. De re[illegible] quo quid dicam?

Reluceo, es, luxi, ere, glänzen wieder scheinen. *Syn.* Refulgeo.

Reluctor, aris, atus sum, ar[illegible] widerstreben. *Syn.* Adversor. V. *Ad[illegible] versor.*

Remaneo, es, mansi, sum, er[illegible] zurück bleiben. *Syn.* Maneo, reste, re[illegible] deo. *Usus.* Nemo omnium apud me r[illegible] mansit. V. *Maneo.*

Remansio, onis, f. das Zurü[illegible] bleiben. *Usus.* Tuam remansionem no[illegible] probo.

Remedium, ii, n. Hülfsmitt[illegible] *Syn.* Medicina, medicamentum; ca[illegible] tio, provisio, fomentum. *Epi.* Praech[illegible] rum, praesens, praesentissimum. *Usu[illegible]* In adversis rebus sine remedio atq[illegible] allevamento permanere. Quaerere rem[illegible] dium ad rem aliquam. Suo malo, su[illegible] incommodis et vulneribus remedia comparare, invenire, affere, adhiber[illegible] Acrioribus remediis huic malo occurre[illegible] dum. Praesens remedium aegro adhib[illegible] re. V. *Medeor*, *medicina.*

Remeo, as, avi, atum, are, zurü[illegible] kehren. *Syn.* Redeo. *Usus.* Ex urbe r[illegible] meare. V. *Redeo.*

Remetior, iris, mensus sum, ir[illegible] wieder messen. *Usus.* Iter remetiri.

Remex, igis, m. Ruderer, Boot[illegible] mann. *Syn.* Qui remos agit. *Epi.* V[illegible] sanus. *Usus.* Remiges civitatibus i[illegible] perare.

Remigatio, onis, f. das Ruder[illegible] *Syn.* Impetus pulsusque remorum, r[illegible] migium.

Remigium, ii, n. das Ruderwerk[illegible] die Anzahl der Ruderknechte. *Syn.* Rem[illegible] gatio; remigum multitudo.

Remigo, as, avi, atum, are, r[illegible] dern. *Syn.* Remis navem propello, re[illegible] mis incito navigium, mare pertinacit[illegible] remis everbero. *Adv.* Paullulum. V. *Na[illegible] vigo.*

Remigro, as, avi, atum, are, zu[illegible] rück reisen. *Syn.* Redeo, remeo. *Usu[illegible]* Remigrare in domum suam.

Reminiscor, eris, sci, sich wi[illegible] der erinnern. *Syn.* Subit animum me[illegible] moria rei.)(*Obliviscor.* *Usus.* Prae[illegible] terita reminisci. V. *Recordor*, *me[illegible] moria.*

Digitized by Google

Remisse, nachlässig. *Syn.* Leniter, molliter, levi animo et remisso. *Usus.* Remisse, urbane, leniter dicere, agere.

Remissio, onis, f. das Nachlassen, Trägheit. *Syn.* Languor, abjectio. *Epi* Humanissima, liberalissima. *Usus.* 1. Remissio animi et dissolutio. 2. *Quies, otium, solatium*, Ruhe, Erlustigung. Ad omnem animi remissionem ludumque descendere. 3. *Relevatio, imminutio*, das Abnehmen. Senescentis morbi remissio. 4. *Intermissio*, Unterlassung. Tales amicitiae remissione usus sunt levandae. V. *Relaxatio.*

Remissus, a, um, liederlich, gelind, leise. *Syn.* Lenis, contractus, timidus.)(*Acer, contentus. Usus.* Animo esse leni et remisso. Sermo quietus et remissus. In ulciscendo, in bello gerendo, in disputando remissus. Dolor castigatus et remissus, ein mäßiges Leid. V. *Laxus.*

Remitto, is, misi, missum, ere, zurück senden, nachlassen. *Syn.* Retro mitto; relaxo; minuor. *Adv.* Aliquantum, dissolute, largiter, perscienter, nequaquam. *Phras.* 1. *Ventus remittere*, der Wind läßt nach. Ventus cadit, concidit; ventus, tempestas se frangit; ventus ponit; minuit ventus. 2. *Ira jam remittit*, der Zorn läßt schon nach. Languescit ira, defervescit, resedit, consedit; conquiescit ira; ira senescit, cadit, concidit; deflagrat ira. 3. *Industria remittit*, der Fleiß nimmt ab. Languescit, senescit industria et remittit. V. *Minuo.* 4. *Remittere culpam*, Einem die Schuld oder Strafe nachlassen. Condonare crimen; gratiam delicii facere; veniam et impunitatem dare. V. *Ignosco. Usus.* 1. Librum, nuntium remitte. 2. *Dimitto*, ablegen. Opinionem ante conceptam remittere. 3. *Condono*, nachlassen, weichen. Poenam remittere. De meo tibi aliquid remitto. 4. *Minuo, diminuo, detraho*, abnehmen, mindern. De pristina severitate; de virtute remittere. Iracundiam remittere. Hiems, frigus, dolor remittit. 5. *Relaxo*, sinken lassen, nachlassen. Animum, vocem, ar cum remittere. 6. *Relaxo, condono.*

Remollesco, is, ere, weich werden. *Usus.* Otio remollescunt homines.

Remora, ae, f. Verhinderung. *Syn.* Retardatio. *Usus.* Multae res obstant, remoramque faciunt rei privatae et publicae. V. *Mora.*

Remordeo, es, mordi, morsum, ere, wieder beißen. *Syn.* Crucio, solicito, uro, pungo. *Usus.* Multae me curae remordent. V. *Crucio.*

Remoror, aris, atus sum, ari, verhindern, aufhalten. *Syn.* Retardo, retineo, distineo. *Usus.* Qu e caeteros remorari solent, me nihil retardarunt. Nequid pacem distineat ac remoretur vobiscum meam. V. *Moror.*

Remotio, onis, f. Entfernung, Ablehnung. *Usus.* Remotio criminis est, cum facti intentio. In alium derivatur.

Remote, von weiten. *Usus.* Stellae aliae propius, aliae remotius.

Remotus, a, um, entlegen, entfernet. *Syn.* Alienus, abhorrens. *Phras. Locus longissime remotus est*, der Ort ist weit von uns. Locus a conspectu amotus longius; locus longius recedit ab urbe nostra; locus, quem natura longe submoverat, oculis subduxerat; locus extra terminos solis, atque in extremis terrarum finibus positus. V. *Procul. Usus.* 1. Hoc a moribus, sapientia, natura hominis optimi remotissimum est. Ab omni cupiditate remotissimus. Haec a vulgari intelligentia remotiora sunt. 2. *Distans*, fern. Res a memoria nostra remotae. Locus remotus.

Removeo, es, movi, motum, ere, wegschaffen, wegräumen, wegthun. *Syn.* Amoveo, dimoveo, submoveo, moveo, abduco, aufero, ejicio; deduco, abstraho, avoco, averto; deterreo, deprecor. *Usus.* Removere se ab aliquo negotio, ad otium perfugere. Ab amicitia alicujus se removere. Ex praesidiis militem removere. V. *Amoveo.*

Remugio, is, ii, ire, wiedertönen. *Syn.* Resono.

Remulcus, i, m. Ziehseil des Schiffes. R. *a* ῥυμον ἕλκων. *Usus.* Submersam navim remulco multisque funibus reduxerunt.

Remuneratio, onis, f. Vergeltung, Belohnung. *Syn.* Gratia, vicissitudo studiorum *vel* officiorum. *Epi.* Expedita. *Phras. Officiis tuis remuneratio nulla par erit*, deine Dienste werde ich niemahls mit gleichem Gegendienste erstatten können. Officia tua nunquam paribus officiis aequabo; nullam unquam meritorum tuorum partem assequar; nunquam non modo referenda, se ne cogitanda quidem gratia, tua beneficia consequar. Nunquam ne minima quidem ex parte tuis in me meritis satisfaciam. Nunquam omnino tibi solvam, quantum debeo, ac ne ulla quidem ex parte. Officia tua nunquam rependam, compensabo. V. *Remuneror. Usus.* Nihil remu-

Digitized by Google

neratione benevolentiae, vicissitudine officiorum jucundius.

Remunero, as, avi, atum, are, *vel* Remuneror, atus sum, ari, wieder belohnen, vergelten, ersetzen. *Syn.* Retribuo, compenso, beneficium reddo; mu tuam gratiam reddo, refero; parem gra tiam repono, mercedem do. *Phras. Remunerabor merita in me tua*, ich werde dir deine Dienste treulich vergelten. Cumulatis tuis in me meritis satisfaciam; gratum ac memorem paribus officiis probabo; beneficia beneficiis compensabo. Quae in me contulisti, eadem recipies, aut majora; parem gratiam referam. Tuis beneficiis paribus officiis respondebo; quae debeo, solvam, reddam beneficia. Qui tibi ex me fructus debentur, eos uberrimos colliges, capies, percipies, ex me feres. Eo, quo premor, tuorum beneficiorum onere levabor; laxabo me vinculis quasi quibusdam, si plane solvere non potero, beneficiorum tuorum; in id incumbam; eo cura, cogitationesque intendentur, ut par pari referam; efficiam profecto, ut in me gratum animum desiderare non possis; omni studio enitar, ut officia tua paribus a me beneficiis compensentur; id in omni vita mihi erit antiquissimum, ut cumulate reddam gratiam tantis tuis in me promeritis; nihil agetur a me studiosius, quam ut de me optime meritum esse laeteris. *Usus.* Quibus officiis tua beneficia remunerabo? Quo te munere remunerer, nescio.

Remus, i, m. ein Ruder. *Usus.* Remis navem propellere. Detergere remos, *frangere.*

Ren, is, n. Niere. *Usus.* Ex renibus laborare.

Renascor, eris, natus sum, nasci, wieder geboren werden, vom neuen angehen. *Syn.* Denuo nascor, exorior, renovor. *Usus.* Renatum est bellum, nuper primo exstinctum.

Renavigo, as, avi, atum, are, zurück schiffen.

Renavo, as, are, wieder Fleiß anwenden. *Usus.* Renavabo operam.

Reniteo, es, ere, schimmern, glänzen, lächeln. *Syn.* Resplendeo, laetor, gaudeo.

Renitor, eris, nisus sum, nisi, sich widersetzen. *Syn.* Contra, *vel* adversum nitor. V. *Adversor*, *obsisto.*

Renovatio, onis, f. Erneuerung. *Syn.* Redintegratio. *Usus.* Renovatio timoris magnam molestiam affert.

Renovo, as, avi, atum, are, erneuern. *Syn.* Instauro, redintegro, reficio, integro, refero, repraesento. *Phras.* 1. *Nolo renovare dolorem tuum*, ich will dein Leid nicht erneuern. Non faciam, ut, quae cauluere vulnera, recrudescant; ut, quae cicatricem duxerunt, refricentur vulnera; nolo dolorem tuum retractare, revocare; dolorem tuum jam senescentem irritare non cupio, nec enim novis vulneribus rumpendae sunt cicatrices veteres. Nolo reviviscat, a longo intervallo se referat, redintegretur, renascatur dolor. 2. *Renovare bellum*, den Krieg aufs neue anfangen. Comparare de integro bellum; redintegrare bellum, instaurare belli reliquas ac renovare. V. *Bellum.* 3. *Conspectus filii renovavit dolorem*, die Gegenwart des Sohnes hat den Schmerzen auf ein neues erwecket. Conspectus filii redintegravit lacrimas; vulnus refricuit et dolorem; conspectus filii renovatio erat doloris; conspectus filii veteres dolendi causas retexuit, retulit; obductam cicatricem, quae consenuisse videbatur, refrincuit; conspectus filii integravit luctum; veteres dolendi causas revocavit; conspectu filii redintegrata est memoria acceptae foedissimae cladis. *Usus.* Renovare memoriam, amicitiam, bellum. Veterem curam ac molestiam mihi tuae litterae renovarunt. Jacta discordiae semina efferent se, et ad renovandum bellum revirescent. V. *Iterum.*

Renuntiatio, onis, f. Verkündigung. *Syn.* Nuntiatio. *Usus.* Suffragiorum renuntiatio.

Renuntio, as, avi, atum, are, verkündigen, aufkündigen, aufsagen. *Syn.* Significo, nuntio, expono; nuntium remitto. *Adv.* Auspicato. *Usus.* 1. Legati rem gestam renuntiarunt. 2. *Pronuntio*, benennen, öffentlich erklären. Aliquem renuntiare consulem. 3. *Remitto nuntium*, aufsagen, entsagen. Alicui hospitium, conductionem; societatem, pactionem renuntiare. V. *Nuntio.*

Renuo, is, ui, ere, weigern, abschlagen. *Syn.* Aspernor, repudio, adversor. V. *Nolo.*

Reor, retis, retus sum, reri, dafür halten. *Syn.* Puto, arbitror, censeo.

Repagula, orum, n. Riegel, Lehne. *Syn.* Vectes, quibus januae clauduntur. *Usus.* Omnia pudoris, juris repagula convellere, perfringere, effringere.

Digitized by Google

Repandus, a, um, gebogen. *Syn.* Incurvus, reflexus.

Reparatio, onis, f. Erneuerung, Ausbesserung. *Usus.* Regni reparatio.

Reparo, as, avi, atum, are, ausbessern, erneuern. *Syn.* Recupero, iterum acquiro. V. *Renovo.*

Repastinatio, onis, f. wiederhohltes Umgraben. *Syn.* Secunda occatio.

Repedo, as, avi, atum, are, zurück gehen. *Usus.* Domum cum laude repedandum.

Repello, is, puli, pulsum, ere, abtreiben, zurück treiben. *Syn.* Pello, rejicio, submoveo, impetum retundo; reprimo.)(*Impello. Usus.* Vim vi repellere; a se dolorem repellere. Homines foro, templo repellere. Hostem recedere ac repellere. Vim hostium reprimere ac repellere. V. *Pello, arceo.*

Rependo, is, di, sum, ere, erstatten. *Syn.* Reddo, repono, vicem reddo. *Usus.* Pro Gracchi capite aurum repensum. V. *Compenso.*

Repens, tis, *g. o.* kriechend, jäh. *Syn.* Repentinus.

Repente, plötzlich, jäh. *Syn.* De repente, statim, subito, repentino, ex tempore, exemplo. *Phras. Repente iratus fui,* ich bin gäh zornig geworden. Repente exarsi; repens me ira incessit; praesente iracundia exarsi; e vestigio, repentino, de proviso ira succensus sum; vestigio temporis nec opinata et minime provisa ira me invasit. V. *Subito. Usus.* Repente amicitiam praecidere. Repente, praeter spem agmen in conspectum venit.

Repentino, plötzlich. *Syn.* Repente. *Usus.* Repentino moritur.

Repentinus, a, um, schnell, plötzlich. *Syn.* Improvisus, insperatus, inexspectatus, repens, inopinatus. *Usus.* Omnia repentina et nec opinata graviora. Magna ex nec opinato laetitia exstitit repente. V. *Repente.*

Repercutio, is, cussi, cussum, ere, wieder zurück schlagen. *Usus.* Valles amoribus repercussae.

Reperio, is, peri, pertum, ire, finden, antreffen. *Syn.* Invenio. *Adv.* Difficillime, nusquam, peregre, recte, usquam. *Usus.* Exitum rei, finemque reperiemus. Ineunda est ratio et via reperienda. Si quaeras, reperies. V. *Invenio.*

Repetitio, onis, f. Wiederhohlung. *Syn.* Crebra. *Usus.* Ejusdem verbi crebra repetitio.

Repeto, is, ivi, itum, ere, wieder fordern, wiederhohlen. *Syn.* Exigo, peto, reposco, resumo, retracto. *Adv.* Alte et a capite, amplius, inde usque, longe, recte. *Phras.* 1. *Res ab initio est repetenda,* man muß die Sache von dem ersten Ursprunge herhohlen. Altius rei initium petendum; longius exordium rei petendum; ab ultima antiquitate, alte et a capite; a fonte repetenda, arcessenda est; ab origene causisque primis res exponenda, repetenda est. 2. *Humaniores litteras repetam,* ich werde die unteren Schulen wiederhohlen. Humaniorum litterarum studia ex intervallo recolam; ad politiores litteras regustandas me referam, retractabo artes, quas ab ineunte aetate condidici; in gratiam cum bonis Musis ex intervallo redibo; secundis curis bonas artes perpoliam; intermissa tantisper litterarum studia revocabo; me ad pristinas artes revocabo; latinitatis auctores ad manus revocabo. 3. *Semper idem repetit,* er wiederhohlet immer das Vorige. Aures identidem iisdem vocibus obtundit; eandem crambem recoquit; eandem cantilenam iterat, canit, insusurrat; eadem chorda oberrat; eandem tundit incudem, semper eodem revolvitur. *Usus.* 1. Jus suum, promissa; officii praemium et fructum; res ablatas ab aliquo repetere. 2. *Renovo, revoco,* erneuern, hervor ziehen. Repetere memoriam superiorum temporum. Rem alte, a capite repetere. Sententiae suae gravitatem ab ipsa natura repetit. Repetere praecepta. V. *Iterum.*

Repetundae, arum, entwendetes gemeines Geld. *Usus.* Lege pecuniarum repetundarum teneri, damnari.

Repleo, es, evi, etum, ere, erfüllen. *Syn.* Impleo, refercio.

Replicatio, onis, f. das Umkehren. *Syn.* Conversio. *Usus.* Replicatio mundi.

Replico, as, cui, citum, are, zurück denken, zurück blättern. *Syn.* Repeto. *Usus.* Si velis replicare annalium memoriam, invenies.

Repo, is, repsi, ptum, ere, * kriechen, schleichen.

Repono, is, posui, positum, ere, wieder hinlegen. *Syn.* Colloco. *Usus.* 1. In aliquo, in alicujus humanitate, opibus spem omnem et salutem reponere. 2. *Annumero, recenseo, adscribo, reputo,* zuzählen. Aliquem in numerum, vel numero amicorum, proborum civium; in suis reponere. 3. *Recondo,*

Digitized by Google

aufheben. Fructus, alimenta in hiemem reponere. 4. *Rependo*, vergelten, erstatten. Nae, ego tibi reponam, cum veneris. Pro damno quid repones?

Reporto, as, avi, atum, are, zurück tragen, davon tragen. *Syn.* Refero reduco, reveho; obtineo, consequor. *Usus.* 1. Exercitum a provincia reportare; laudem et benevolentiam omnium; victoriam de hoste reportavit. 2. *Defero, denuntio*, anbringen, andeuten. Rem reportare ad judices.

Reposco, is, posci, ere, wieder fordern, begehren. *Syn.* Repeto. *Usus.* Bona sua reposcere, ac persequi lite et judicio. V. *Peto.*

Repotia, orum, n. Nachhochzeit.

Repraesentatio, onis, f. Bezahlung. *Syn.* Solutio pecuniarium.

Repraesento, as, avi, atum, are, darstellen, zeigen; bar erlegen, auszahlen. *Syn.* Praesentem pecuniam persolvo; praesentem alicui gratiam refero; personam gero; aliquid re praesenti exhibeo, praesto. *Phras.* 1. *Repraesentavit in theatro ducem*, er hat auf der Schaubühne einen Feldherrn gespielet. Personam ducis in theatro gessit, retulit, sustinuit, repraesentavit; personam ducis sibi imposuit; induit, suscepit. 2. *Repraesenta tibi in animo veterem Romam*, bilde dir nur das alte Rom ein. Finge te cernere, intueri animo veterem Romam; propone tibi; pone tibi ob oculos; cogitatione depinge veteris Romae majestatem. Versetur tibi ante oculos; obversetur animo Romanae majestas urbis. Romanam illam majestatem menti tantisper objice. V. *Imaginor. Usus.* 1. Reliquam pecuniam, cum dies promissorum advenerit, repraesentabimus. 2. *Refero, exhibeo, speciem exprimo*, vorstellen. Templum illud repraesentabat memoriam consulatus mei. *Restituo, recupero*, wieder herstellen. Ego corpus libenter in cruciatus obtulerim, si repraesentari morte mea libertas civitatis posset. 4. *Antecapio, praevenio*, vorkommen. Non exspectanda est temporis medicina, quam ratione repraesentare possumus.

Reprehendo, is, di, sum, ere, mit Worten strafen, schelten. *Syn.* Increpo, arguo, redarguo, accuso; verbis castigo. exagito, insector; aliquem asperius appello, objurgo, in crimen voco. *Adv.* Brevi, gravius, leviter, libere, temeritatem, errorem male, magnopere, merito quid in aliquo, pergraviter, plane, recte, vere, commode, ita valde, subtiliter, vehementer, vulgo, judicium. *Phras.* 1. *Cato vehementer reprehendit Pompejum*, Cato hat den Pompejus heftig gescholten. Graviter invectus est in Pompejum; magna vocis libertate Pompejum perstrinxit; verbis vehementer accepit Pompejum; gravioribus verbis insectatus est; gravioribus verbis exagitavit? Cato Pompeji ambitionem verbis atrocibus castigavit; Cato Pompejum jurgio adortus, vitio illi dabat immoderatam honoris cupiditatem; carpebat liberrime ambitionem Pompeji; increpitabat identidem Pompejum, magistratum plus aequo appetentem; Pompejus non effugit; vitare non potuit vituperationem Catonis. Pompejus non in paucas Catonis reprehensiones incurrit; Pompejus Catonis vituperationem subiit; in magnam vituperationem venit apud Catonem; Pompeji ambitio in vituperationem cadebat Catonis. Notavit Pompejum Cato persaepe, et gravi objurgatione conscidit; jurgiis laceravit, verbis increpuit, male verbis accepit. V. *Alloquor, objurgo, vitupero. Usus.* 1. Gravissimis verbis aliquem reprehendere et exagitare. Difficile est, in quo quis offenderit, alios reprehendere. 2. *Retrahо, manu abduco*, bey der Hand zurück ziehen. Revocat virtus, vel potius manu reprehendit. V. *Reprobo.*

Reprehensio, onis, f. Tadelung, Verweis, Bestrafung. *Syn.* Vituperatio. *Epi.* Bella, difficilis et lubrica, familiaris, falsa, justa, levior, minima, nobilis. *Usus.* Culpae reprehensio. Habet ea res justam reprehensionem. In varias reprehensiones incurrere. A reprehensione longe abesse. Caret ejus vita reprehensione. Omnem reprehensionem fugere.

Reprehensor, oris, m. Bestrafer, Tadler. *Syn.* Exagitator, accusator.

Repressor, oris, m. Abhalter. *Syn.* Vindex.

Reprimo, is, pressi, pressum, ere, zurück halten. *Syn.* Contineo, comprimo, coërceo. *Adv.* Aliquantulum valde, paullisper. *Phras. Improbam ejus cupiditatem repressi*, ich habe seinen ungezähmten Begierden gesteuert, Einhalt gethan. Cupiditatem retudi, fregi et abjeci; perfeci equidem, ut ne posset cupiditati suae satisfacere, libidini obtemperare, inique cogitata perficere,

Digitized by Google

mproba consilia ad exitum perficere. ongius cupiditate processisset, nisi go incurrissem, occurrissem, obviam vissem, me objecissem, obstitissem, retitissem, impedivissem, impedimento uissem, impedimenta objecissem. Rabiebat eum cupiditas, ego repressi; efferebat eum libidinis impetus, ego molum statui; indomitam ejus cupiditem domui; effrenatae ejus libidini freios injeci; eum ab effrenata cupiditae refrenavi. V. *Coërceo, cohibeo. Usus.* Vim, conatum, audaciam reprimere. Se supplicio fumendo, ab ira reprimere et continere.

Reprobo, as, avi, atum, are, verwerfen, mißbilligen. *Syn.* Improbo, rejicio. *Phras. Non video, quid reprobare in vita ejus possint*, ich sehe nichts, was man an ihm tadeln könnte. Non video, quae pars vitae ejus justam reprehensionem habere; quid incurrere in aliorum reprehensiones possit. Non video, quid vitio illi dare, vertere; quid fraudi tribuere; quid culpae in eum conferre, qua culpa eum condemnare; quid in eo carpere, quam culpae notam ei inurere, quo crimine accusare; cujus culpae insimulare eum possint. Vita ejus longissime abest a justa reprehensione, reprehensione caret. Non video, quid sequius sit in ejus moribus, quod in justam reprehensionem cadat. V. *Reprehendo. Usus.* Reprobare alterius sententiam. V. *Rejicio, dissensio, damno.*

Repromissio, onis, f. Gegenzusage. *Usus.* Restipulatio. *Epi.* Recens.

Repromitto, is, misi, missum, ere, dagegen versprechen. *Syn.* Restipulor, stipulanti promitto, spondeo. *Usus.* In referenda gratia hoc vobis repromitto. V. *Polliceor, promitto.*

Repudiatio, onis, f. Verwerfung, das Abweisen. *Syn.* Rejectio. *Usus.* Repudiatio supplicium superbiam arguit.

Repudio, as, avi, atum, are, verwerfen. *Syn.* Nuntium remitto, rejicio. *Adv.* Certe, constanter, contumaciter, fortiter, funditus, ingrate, impie, plane, sapienter, superbissime, valde. *Usus.* Consilium alicujus, vota, preces repudiare. Conditionem aequissimam repudiavit. V. *Rejicio, abjicio.*

Repuerasco, is, ere, kindisch werden. *Syn.* Ad puerilem aetatem redeo. *Adv.* Incredibiliter. *Usus.* Utinam repuerascerem.

Repugnanter, widersetzlich, gezwungen. *Syn.* Invite.

Repugnantia, ae, f. Widerstrebung, Widerstand. *Syn.* Pugna, contentio. *Usus.* Tu tot rerum repugnantiam non vides?

Repugno, as, avi, atum, are, widerstreben, widerstehen. *Syn.* Adversor, obsisto, reclamo. *Adv.* Acriter, apertissime, leniter, multum, plane, valde, vehementer. *Usus.* Fortunae, crudelitati alicujus repugnare. Age, quod lubet, nemo repugnat. Illud vehementer repugnat, parumque consentaneum est. V. *Adversor.*

Repulsa, ae, f. abschlägige Antwort. *Syn.* Offensio, repudiatio a magistratu. *Usus.* Repulsam ferre, accipere. Repulsam ferre et suffragiis praeterire.

Repulsus, us, m. das Zurückschlagen. *Usus.* Scopulorum repulsu.

Repungo, is, pupugi, punxi, punctum, ere, wieder stechen; aufstechen. *Syn.* Vicissim pungo. *Adv.* Leviter. *Usus.* Possem lacessitus repungere.

Reputo, as, avi, atum, are, überlegen, bedenken. *Syn.* Cogito, expendo, animo agito, apud animum meum cogito. *Usus.* 1. Haec ego assidue mecum reputo. 2. *Statuo, constituo, decerno, intelligo, perficio*, bey sich beschließen. Non est facile reputare, utrum recte, an perperam factum sit. Hoc etiam reputo in senecta miserrimum. V. *Cogito.*

Requies, etis, vel ei, f. Ruhe. *Syn.* Quies. *Usus.* Animo defatigatio otium quaerere, et requiem ab occupatione. Parum habeo requietis. Oblectationem animi, requiemque curarum alicui afferre. Quantum temporis conceditur ad requiem corporis et animi. V. *Quies.*

Requiesco, is, evi, etum, ere, ruhen. *Syn.* Quiesco, conquiesco, acquiesco. *Adv.* Paullulum, diu, satis. *Usus.* Curam animi remittere, in sermone alicujus requiescere. Solicitudines amicorum consilio et sermone requiescunt. V. *Quiesco.*

Requiro, is, sivi, situm, ere, suchen, fragen. *Syn.* Quaero, postulo, flagito, deposco. *Adv.* Aeque nihil, diligenter, magnopere, multum, recte, valde, vehementer, ultra. *Usus.* Hominis in gerendo negotio fidem, et prudentiam requiro. Verum quidem dicis, sed requiram diligentius. Beatus quid requirat, ut beatior sit! V. *Quaero.*

Res, ei, f. ein Ding, Sache. *Usus.* 1.

Digitized by Google

Negotium, Geschäft. Rem alicui committere, credere. Rem libenter suscepit, naviter procurat, bene agit. gerit, obit. Rem expedire, conficere. Res est plurimi otii, es ist eine Sache, die wohl Zeit braucht. 2. *Status rerum*, *conditio*, Beschaffenheit der Sachen. Rerum cursus Rerum turba, perturbatio, motus, confusio, varietas, gravitas, asperitas status. *Res perturbatae*, ein verwirrter Zustand der Sachen. Res turbulentae, incommodae, adversae, dubiae, periculosae, deteriores, contractae, calamitiosae, desperatae, perditae. eversae. Rerum interitus, occasus. *Res salvae*, ein glücklicher Zustand der Sachen. Res integrae, bonae, secundae, florentes, amplissimae. Ut tum res erant, wie dazumahl die Sachen beschaffen waren. Pro re ac tempore consilia capere, nach Gestalt der Sachen einen Entschluß machen, Rath einhohlen. Consilium ex re natum, ein Entschluß, den man aus Gelegenheit der Sachen, nach den Umständen abfasset. 3. *Causa*, Handel. Ad rem accedere. Per tractare ea, quae rem continent. Ita res se habet. Eo loco res nostra est; in eum locum; in id discrimen res nostra adducta est. Res est in integro. Res bellissime ibant, processerant. Re inclinata, extracta, procrastinata, dilata, rejecta. 4. *Bona*, *opes*, *utilitas*, Gut, Geld, Nutzen. Res familiaris, domestica, pecuniaria, frumentaria. Rei familiari operam dare. Rem quaerere, augere, amplificare. Rerum suarum satagere. Rebus suis providere, in rem suam aliquid convertere. Erat id in rem tuam vel e re tua, zu Nutzen kommen. Res tua hic agitur, es betrifft dein Hab und Gut. Rem suam confiocre, diminuere, dissipare. dilabi, fini; naufragium rei familiaris facere, sein Hab und Gut verschwenden, verlieren. 5. *Imperium*, Herrschaft, Oberhand. Rerum potiri. 6. *Contentio*, Zank, Streit. Res mihi cum hujusmodi portento fuit. 7. *Occasio*, *opportunitas*, Gelegenheit. Colloquium pro re nata non incommodum. 8. *Factum*, That. Re praestare aliquid. Res, non verba ad purgandum attulit. Non tam re, quam spe laudatus. Ut res ipsa demonstrat. 9. *Promiscue*, in verschiedener Bedeutung. Revera, in Wahrheit. Nihil ad rem, das gehöret nicht zu unserem Vorhaben. Reipsa de maleficio confiteri, in der Sache selbst ꝛc. Re ac ratione; non re, sed opinione; re non verbis. Re omissa tantum nomen tenere.

Resaluto, as, avi, atum, are, wieder grüßen. *Usus*. Neminem resalutavit.

Resarcio, is, sarsi, sartum, ire, ersetzen, ergänzen, ausbessern. *Syn*. Restituo, reficio. *Usus*. Vestem, damna resarcire. V. *Restituo*.

Rescindo, is, scidi, scissum, ere, abschneiden, umstoßen, abschaffen. *Syn*. Reseco, dissolvo, infirmo, labefacto. *Usus*. Acta alicujus, leges, pactiones, instituta majorum rescindere. V. *Valeo*.

Resciscо, is, scivi, scitum, ere, inne werden, erfahren. *Syn*. Intelligo, cognosco. V. *Scio*.

Rescribo, is, psi, ptum, ere, zurück schreiben. *Syn*. Litteris respondeo. *Usus*. Non gravabor, epistolae tuae rescribere.

Reseco, as, cui, ctum, are, abhauen. *Syn*. Excido, exscindo, exseco. *Usus*. Ad vivum resecoare. Libidinem resecare.

Resero, as, avi, atum, are, eröffnen, wieder aufthun. *Usus*. Reserare januam, Italiam hostibus.

Reservo, as, avi, atum, are, vorbehalten, zurück behalten. *Syn*. Servo, conservo. *Adv*. Inposterum. *Usus*. Non te urbi, sed carceri reservavi. Ad extremum reservatus. Aliquid sermoni proximo reservare. Vitam ad meliora tempora reservare. V. *Servo*, *differo*.

Reses, idis, *g. o.* müßig, faul. *Syn*. Otiosus; ab opere, labore vacuus; cessator. *Usus*. Timebant patres residem in urbe plebem. V. *Piger*.

Resideo, es, sedi, sessum, ere, zurück bleiben, sich niederlassen. *Syn*. Consisto, maneo, remaneo, moror; supersum. *Usus*. 1. In vilia, in oppido residero. 2. *Perduro*, *permaneo*, *supersum*, verharren, übrig bleiben. Non patiar, eas inter vos inimicitias residere. Ne simultatis quidem ullae reliquiae in eo resident. Si quis in morte sensus residet. 3 *Insum*, *vigeo*, *reluceo*, an Einem haften, ankommen. In eo tota reipublicae auctoritas, residet. Tota spes mea in te residet. 4. *Haereo*, in Einem stecken. Cujus culpa in re residet. Res gestae, in quibus nulla potest residere inertiae suspicio.

Resido, is, sedi, ere, sich senken, abnehmen. *Usus*. 1. Si montes resedissent. 2. *Sedor*, *placor*, vorgehen, besänftiget werden. Cum irae, cum timor animo re-

Digitized by Google

ssent. Cum bella pace resedissent, leserbuissent. V. *Remitto.*

esiduus, a, um, übrig. *Syn.* Re-ius. *Usus.* Quid relatum, quid resi-im sit. V. *Reliquus.*

esigno, as, avi, atum, are, öff-, aufbrechen. *Syn.* Aperio, solvo, no.)(*Obsigno.* *Usus.* Tabulas, eras resignare. *Resigno officium*, g. sein Amt aufgeben. *Lat.* Abdico munere. *Resignatus*, *vulg.* ganz ben zu Allem; *Lat.* animo pa-is.

esilio, is, ui, *vel* lii, ultum, ire, ich springen. *Syn.* Refugio. V. *Refu-*, *abeo.*

esipisco, is, sipui, ere, sich bes-, klüger werden. *Syn.* Ad sanitatem, me redeo, me colligo, erroris me enitet. *Phras. Tandem resipuit*, end-hat er sich gebessert. Tandem ad bo-n, meliorem frugem se recepit; ad gem rediit; ad sanitatem reversus; ad officium rediit; ad mores et enium, quo l a natura habuit, mite tractabile se recepit; tandem se col-it. V. *Converto*, *conversio*, *frugi.*

Resisto, is, stiti, stitum, ere, wi-stehen. *Syn.* Repugno, obsisto. *Adv.* riter, acutius, acerrime, aperte, for-er, impudenter, necessario, studio-s, vehementer. *Phras.* 1. *Resistam minis audaciae*, ich werde mich der hnheit dieses Menschen entgegen setzen. sistam pro viribus; omni non con-ntione modo, sed dimicatione repug-bo; objiciam me, quoad possum, et is conatus refutabo; sceleri et au-ciae me opponam; luctabor cum ho-ne improbe; vel inermis contra ar-itum resistam; improbis ejus consi-s occurram, audaciam frangam et bilitabo. Si quod in me telum con-rserit, legum et judiciorum arma ar-piam; lateris mei oppositu obnitar; o in hominem; obluctantem contun-m, ferociam exultantis frangam. 2. *iles irruenti hosti diu restitit*, die oldaten haben dem Feinde lange Wider-nd gethan. Fortiter excepit impetum stium; rem rom. iniquo loco, animo que audacia diu sustinuit; item egre-e obviam hostium ferocitati; hostium ipetum tardavit; miles non consiste-modo adversus hostem ausus, sed primere, etiam et in castra rejicere. *Obsisto*, *adversor*, *obsto*, *arceo.* *sus.* 1. Libidini alicujus, dolori, ho-ibus resistere. 2. *Persisto*, *insisto*, darauf bleiben, verharren. Sed ego in hoc resisto. Nihil est, ubi resistamus a lapsu.

Resolvo, is, vi, utum, ere, auflösen. *Syn.* Dissolvo, persolvo, numero. *Usus.* Senatus quae est pollicitus, summo studio resolvet, bezahlen.

Resono, as, ui, itum, are, wieder-schallen. *Syn.* Persono, percrepo. *Adv.* Urbanius. *Usus.* 1. In hac vocum concordia dulce quiddam et amicum resonat. 2. *Respondeo*, zusammen treffen. Gloria virtuti resonat, tanquam imago.

Respecto, as, avi, atum, are, stets zurück schauen. *Syn.* Respicio. *Usus.* Haec ita praetereamus, ut tamen intuentes et respectantes relinquamus.

Respectus, us, m. das Zurücksehen. *Syn.* Aspectus, aversus. *Epi.* Mirabilis. *Usus.* 1. Meus animus in acie est, nec respectum ullum querit. 2. *Ratio*, Ansehen. Sine respectu majestatis, ohne Ansehen der höchsten Gewalt. V. *Ratio*, *curo.*

Respergo, is, si, sum, ere, besprengen. *Syn.* Aspergo, profundo, conspergo. *Usus.* Cum praetoris oculos praedonum remi respergerent.

Respersio, onis, f. Besprengung. *Usus.* Sumptuosa respersio.

Respicio, is, xi, ectum, ere, zurück sehen. *Syn.* Retro ad aliquem aspicio; os, vultumque in aliquem converto; oculos ad aliquem refero; retorqueo; aspectum referro in aliquid; oculis redeuntem sequor. *Adv.* Jucundius, longe, retro, melius morose. *Usus.* 1. E tenebris lucem aliquam respicere. Respexit, et simul ad Consulem aspexit. Antiquam societatem respexit. Praeteriti temporis memoriam cogitatione respicere. 2. *Rationem habeo*, *curo*, auf etwas acht haben. Respicite salutem, reipublicae commoda. 3. *Adjuvo*, helfen. Nisi quis Deus nos respiciat.

Respiratio, onis, f. das Athemhohlen. *Syn.* Interspiratio, interpunctio. *Usus.* 1. Alios intervalla, morae respirationes delectant. 2. *Exhalatio*, Dunst. Aer oritur ex respiratione aquarum. 3. *Spirandi actus*, das Athmen. Sine respiratione animal intermoritur. V. *Respiro.*

Respiro, as, avi, atum, are, Athem hohlen, verschnaufen. *Syn.* Spiro, spiritum duco, anhelo, animam reddo, quae ducta est spiritu; recreor, quiesco. *Adv.* Libere, paullum. *Phras.* *Nunc agre*, *nunc liberius respiro*, bald kann ich hart,

Digitized by Google

bald leichter Athem hohlen. Spiritus nunc aegre, nunc liberius meas; nunc arcte meat interclusus spiritus, nunc commodius ducitur; difficultas spirandi nunc faucos strangulat, nunc relaxat. Nunc difficilis, nunc commodius spiritus redditur. Noxius humor nunc spiritum intercludit, nunc reciprocare animam sinit. Noxius humor nunc animam comprimit, nunc laxat. Tametsi anhelitum nonnunquam recipiam, humor tamen, qui fauces obsidet, spiritum saepius edidit. Vix aequabilem tantisper spiritum trabo, cum interclusio, animae, et solitae spiritus angustiae mox sequntur. *Usus.* 1. Pulmones ductam animam respirant et reddunt 2. *Recreor*, *quiesco*, *animum recipio*, sich erhohlen, erquicken. Erigere animum, paullulum a metu respirare. Respirabo, si te videro, et in his miseriis requiescam. 3. *Cesso*, *intermitto*, aufhören. Oppugnatio ne punctum quidem temporis respiravit. V. *Recreor*, *instauro*, *colligo*.

Resplendeo, es, ui, ere, hell scheinen. *Syn.* Refulgeo.

Respondeo, es, di, sum, ere, antworten. *Syn.* Responsum do, refero, responsum reddo, rescribo.)(*Interrogo*. *Adv.* Absurde, acute, aequaliter, amice, argute, aspere, audacter, bene, benigne, commodissime, considerate, constanter, copiose, cumulate, demisse, dolenter, diucide, falso, flebiliter, ferociter, graviter, honeste, honorifice, humane. Impudenter, inhumane, inscite, lente, liberaliter, litterate, luculenter, male, memoriter, perbenigne, probe, recte, separatim, suppliciter, tristius, vehementer, venustissime, verissime, confuse. *Phras. Respondit ad haec alter*, hierauf antwortete der andere. Excepit sermonem alter, subjecit alter; ad haec responsum dedit, reddidit alter; ad ea alter paucis; ad ea placide alter et benigne verba fecit; unum, non amplius verbum retulit. Responsi ratio haec erat; reposuit alter ad haec. V. *Responsum*. *Usus.* 1. Ad interrogata responde, extra, ea, cave, vocem mittas. Aspere verbis vultuque respondit. 2. *Convenio*, *congruo*, übereinkommen. Extrema primis; virtus tua hominum opinioni; majorum laudibus respondet. Optatis, meis fortuna respondit; inter eos mutuo officiis respondetur.

Responsio, onis, f. Antwort. *Syn.* Responsum. *Epi.* Brevis inimica. *Usus.* Indigna responsione quaestio.

Responsum, i, n. Antwort. *Syn.* Responsio. *Epi.* Liberale, praeclarum, homine docto dignum *Usus.* Responsum dare, reddere, edere, Antwort geben. Responsum auferre, Antwort bekommen. Responsa Jurisconsultorum.

Respublica, ae, f. das gemeine Wesen. *Syn.* Res communis, publici consilii societas. *Epi.* Aegrota, afflicta, perdita, aliena, amantissima, clara, conjunctissima, florens, fortunata, germana, grata, imbecilla, infirma, in rata, labens, libera, misera, municipalis, perturbata, perdita, privata, quieta, sana, salva, summa, tenuis, tota, tranquilla, turbulenta, vetus, universa. *Phras.* 1. *Rempublicam condere*, einen neuen Staat aufrichten. Rempublicam constituere, aedificare, serere; reipublicae fundamenta jacere, ponere; statum civitatis jure et legibus et moribus de integro condere. 2. *Ad rempublicam gerendam sero accessit*, er ist spät zur Staatsverwaltung gekommen. Sero ad rempublicam se contulit, rempubl. capessivit, accepit, attigit; gerere, tractare, administrare coepit. 3. *Rempublicam strenue administrat*, er regiert das gemeine Wesen vortrefflich. Rempublicam pulcherrime gerit; legibus optimis temperat, sustinet, gubernat. Totus in rempublicam incumbit, ejusque formam pulcherrimam effingit. 4. *Magna ars est*, *rempublicam recte gerere*, es ist eine große Kunst, dem gemeinen Wesen wohl vorzustehen. Ad gubernacula reipubl. sedere; custodem gubernatoremque reipublicae agere; clavum imperii tenere; res communem utilitatem continentes administrare; gubernacula reipublicae tractare. V. *Rego*, *regno*, *impero*. 5. *Poenas dabunt*, *qui adversus rempublicam insurgant*, die sich wider das gemeine Wesen auflehnen, werden nicht ungestraft bleiben. Qui re publicam oppugnant, vexant, perturbant, labefactant, violant; qui rempublicam convellere, opprimere, delere, vastare nituntur, qui arma contra rempublicam ferunt; qui pestem patriae molimtur. V. *Oppugno*. 6. *Respublica ruinae est proxima*, das gemeine Wesen ist seinem Untergange sehr nahe. Respublica inclinata praecipitat in exitium; haud longe abest ab exitio, interitu; labat respublica, et perditis jam prope rebus, omnia ad exitium praecipitia sunt, omnia ad pernicieim profliga-

Digitized by Google

tque perdita videntur. 7. *Rempubli-* *conserva*, erhalte das gemeine We- Rempubl. consiliis tuis excita, eri- fulci, contine, serva, restitue, ac ieri possit, ut resurgat ac revivi :. effice atque elabora. *Usus.* Con- siones rerumpublicarum naturales ', e philosophia didiceram.

espuo, is, ui, ere, verwerfen, chten *Syn.* Repudio, aspernor. *Adv.* iementer. *Usus.* Respuere aliquid ›ro nihilo putare. Respuere conso- ›nem omnem ac consilium. V. *Nolo*, *iso*, *invitus.*

estinctio, onis, f. das Erlöschen. . Sedatio. *Usus.* Exstinctio sitis.

estinguo, is, xi, inctum, ere, löschen. *Syn.* Sedo, comprimo.)(*lammo. Usus.* Ardorem restinguere. quentia cupiditates restinguit. Ig- ›, sitim restinguere. V. *Comprimo*, *rceo.*

estipulatio, onis, f. Gegenver- chung. *Syn.* Repromissio.

estipulor, aris, atus sum, ari, egen verheißen. *Syn.* Repromitto. *Adv.* igenter, porro.

testis, is, Seil, Strick. *Syn.* ›is.

testituo, is, ui, utum, ere, wie- ersetzen, vergüten. *Syn.* Instauro, rigo, repraesento. *Adv.* Aeque, dis- ute, honorifice, perniciose, plane, piter, in integrum. *Usus.* 1. Pre- m, veterem potestatem reipublicae tituere. Pecuniam, libertatem resti- re, ac repraesentare. Restituere ac rigere depravata. 2. Repono, wieder ietzen. Aliquem in integrum, in anti- um gloriae et honoris locum, in ve- em possessionem gratiamque resti- ire. Vix sibi e gravi calamitate re- tui ceperat. Quam auctoritate, stu- ', sententiis vestris restituistis, nunc nibus quoque vestris in suis sedibus locate. 3. *Veniam do*, Schuld, Strafe blassen. Condemnatum clementer re- tuit.

Restitutio, onis, f. Ersatz, Erse- ıg. *Usus.* Restitutio damnatorum.

Restitutor, oris, m. Wiederbrin- . *Usus.* Lentulus salutis nostrae resti- or.

Resto, as, stiti, stitum, are, stille ›en. *Syn.* Maneo, remaneo, resideo. *lv.* Omnino. *Usus.* 1. Romae restiti ullisper, dum coepta perficerem. 2. *linquor*, *supersum*, *superat*, *reli- um est*, *residuum est*, übrig seyn. hil ei praeter hortos restat. Haec reliqua pars est, hic restat actus. Uni- cus mihi amicus restat. V. *Reliquus.*

Restricte, streng, genau. *Syn.* An- guste, stricte. *Usus.* Cur id tam restri- cte parceque faciat, ignoro.

Restrictus, a, um, streng, karg. *Syn.* Tenax, parcus, avarus. *Usus.* Natura ad largiendum restrictior.

Resupinus, a, um, rücklings, ge- beugt. *Syn.* Supinus.

Resurgo, is, surrexi, ctum, ere, wieder aufstehen. *Usus.* Resurgunt res Romanae contra spem. V. *Pascha*, *Christus.*

Retardatio, onis, f. Verhinderung, Einhalt. *Syn.* Mora, impedimentum.

Retardo, as, avi, atum, are, ver- hindern, hemmen, Einhalt thun. *Syn.* Moror, moram affero, moram facio, moram et impedimentum infero. *Usus.* Celeritatem alicujus, hostium animos et impetum retardare, comprimere, frangere. Ne animum tuum a scriben- do defatigatio ulla retardet. V. *Diffe- ro*, *mora*, *moror*, *impedio.*

Rete, is, n. Netz, Fischernetz, Jäger- garn. *Syn.* Plaga, laqueus.

Retego, is, texi, tectum, ere, ent- decken. *Syn.* Aperio, evolvo. V. *Aperio.*

Retentio, onis, f. Beybehaltung, das Anhalten. *Usus.* Assensionis re- tentio.

Retexo, is, xui, xtum, ere, auflösen. *Syn.* Dissolvo. *Usus.* Dialectica qua- si Penelopes telam retexens. Num, quod adolescens praestiti, commutem, et velut me ipse retexam? Retexo oratio- nem meam, ich widerrufe das, was ich geredet habe; *palinodiam cano.*

Reticentia, ae, f. Verschwiegen- heit. *Syn.* Taciturnitas.

Reticeo, es, ui, ere, verschweigen. *Syn.* Taceo, conticeo, obmutesco. *Adv.* Astute prorsus, nullo modo. *Usus.* Si- lentio utor, tacitum relinquo, silentio praetereo, silentio involvo, abstineo me ab hujus rei sermone. V. *Taceo*, *silco.*

Reticulum, i, n. ein kleines Netz.

Retineo, es, ui, tentum, ere, behalten. *Syn.* Retineo, cursum inhi- beo; teneo.)(*Dimitto Adv.* Diligen- ter, diutius, in perpetuum, mediocri- ter, melius, vehementer, vix. *Usus.* 1. Sui juris retinendi quisque cupidus. Retine hominem, ni profectus est. 2. *Conservo*, beybehalten. Retinent tamen caritatem in pastores. 3. *Delecto*, er- getzen. Ipse historiae ordo nos retinet. V. *Detineo*, *moror.*

Digitized by Google

Retorqueo, es, torsi, tortum, ere, zurück biegen, zurück wenden. *Syn.* Reflecto. *Usus.* Retorquet oculos in hanc urbem.

Retractatio, onis, f. Widerrufung. *Syn.* Revocatio, recognitio. *Usus.* Conficies igitur, idque sine dubitatione ulla et retractione. Sine retractatione ulla dicere libere audeo. V. *Palinodia.*

Retracto, as, avi, atum, are, widerrufen, wieder abhandeln. *Syn.* Revoco. *Usus.* Locus ille a me retractabitur. Retractando dolorem vulnerum augemus. V. *Revoco.*

Retraho, is, xi, ctum, ere, zurückziehen. *Syn.* Abstraho; revoco. *Adv.* Non sane, facile proficiscentem. *Usus.* Retrahere aliquem a coepto. A turpi consilio, a scelere retrahere aliquem, et revocare.

Retrecto, as, avi, atum, are, weigern. *Syn.* Detrecto. *Usus.* Sive retrectabis, sive properabis, pereundum est.

Retribuo, is, ui, utum, ere, zurück geben, vergelten. *Syn.* Rependo, refero. *Usus.* Retribue, quod debes. V. *Reddo.*

Retro, rückwärts. *Syn.* A tergo, post tergum, ab tergo, post *Phras. Hostis retro cessit*, der Feind ist zurück gewichen, hostis, pedem retulit; se recepit; receptu sibi consuluit; retro abiit. *Usus.* Tam longe retro respicere non possum. Quid retro et a tergo fieret, ne laboret.

Retrorsum, hinterwärts. *Usus.* Retrorsum, vicissim ex aethere aer oritur.

Retrudo, is, si, sum, ere, zurück stoßen. *Usus.* Deorum simulacra retrusa.

Retundo, is, tudi, tusum, ere, zurück halten, stumpf machen. *Syn.* Obtundo. *Adv.* Belle. *Usus.* Sermones, improbitatem alicujus, districtos in rempublicam gladios retundere. V. *Repello.*

Reveho, is, xi, ctum, ere, zurück führen. *Usus.* Sed paullo longius ad superiorem, aetatem revecti sumus.

Revelatio, onis, f. Offenbarung. *Syn.* Divinus admonitus. *Phras. Ista per revelationem intellexit*, dieses hat er durch göttliche Offenbarung verstanden. Divino admonitu; coelesti admonitu, Deo aperiente; divinitus cognovit; ista Deo patefaciente, manifestante cognovit; ejus rei notitiam e coelo hausit, accepit.

Revello, is, revelli, vulsum, ere, abreißen, umreißen. *Usus.* [illegible] saucii telá revellere. Claus[illegible] revellere. Superiores injuri[illegible] mus. Crucem, quae ad porta[illegible] revellistis.

Revenio, is, veni, ventum, [illegible] zurück kommen. *Syn.* Redeo. *Usus.* C[illegible] domum revenero. V. *Redeo.*

Revera, führwahr, allerdings. *Syn.* Reipsa, reapse. *Usus.* Cujus igitu[illegible] hoc crimen est? revera nullius. V. *Certe.*

Reverentia, ae, f. Ehrerbietung. *Syn.* Honor, observantia. *Phras.* 1. *Reverentiam parentibus liberi debent*, die Kinder sind schuldig, ihren Aeltern all[illegible] Ehrerbiethigkeit zu erweisen. Par est, [illegible] liberi parentum auctoritatem vereantur, judicium sequantur; cavendum, ne parentum reverentia liberorum animis excedat unquam; aequum est, [illegible] liberi parentibus praecipuum honorem habeant; praecipua observantiam colant; reverentiam adversus parentes adhibeant; omni cultu ac veneratione prosequantur; ut aspectabiles quosdam deos observent et vereantur; secundum deorum immortalium numen primo in honore ac caritate habeant; ut parentum quadam verecundia ducantur; parentum regantur; parentum quandam verecundiam habeant; praecipuam parentum rationem habeant. V. *Honor.* 2. *Nullam erga majores reverentiam habet, vulg. irreverens est*, er ist gar unehrerbiethig. Omnis excessit animo majorum reverentia; nulla majorum verecundia ducitur; majoribus nulla se verecundia obstrictum reputat; inofficiosus, illiberalis erga majores est; nulla illi majorum reverentia, verecundia nulla. Majorum nec auctoritatem vereatur, nec vim pertimescit; nulla illum majorum verecundia a vitae licentia arcet. V. *Revereor. Usus.* Adhibenda est quaedam adversus homines reverentia. V. *Revereor.*

Revereor, eris, veritus sum, eri. Ehre erweisen, Ehrfurcht tragen. *Syn.* Vereor, colo, observo, cultu quodam et honore dignor. *Phras. Quos maxime debuit, eos minime veritus est*, er hat denen gar keine Ehrerbiethigkeit erwiesen, welchen er es am meisten schuldig war. Quorum maxime debuit, eorum nullam rationem duxit; quibus praecipuum debuit, illis nullum honorem habuit. Quorum judicium sequi, voluntati parere, auctoritatem vereri debuit, eos nullo loco habuit, nullo honore cultuque digna-

Digitized by Google

est; illis minimum tribuit; hono- nullum detulit; eos observantia a prosecutus est; iis studium obser- tiamque nullam praestitit, exhibuit. es. Observantia est, per quam ae-, aut honore antecedens reveremur olimus. V. *Honor*, *reverentia*, *ob- antia*.

everaio, onis, f. Rückreise, Heim- t. *Syn.* Reditus.)(*Profectio*. *Usus*. ersio et motus febrium. De reditu, potius reversione mea laetantur.

everto, is, s. Revertor, eris, sus sum, verti, zurück kehren, wie- kommen. *Syn.* Reverto, revenio, eo, refero me, remigro. *Adv.* Acri- crebro, retro. *Usus*. Ad proposi- revertor. Sed ad jus publicum re- tor. Domum reverti. Ad superiorem suetudinem revertit. V. *Redeo*.

evincio, is, vinxi, vinctum, ire, wärts binden. *Usus*. Revinctis post ga manibus.

evinco, is, vici, victum, ere, rweisen. *Syn.* Convinco. *Phras. Ma- este eum revici*, ich habe ihn augen- inlich überwiesen. Manifestis indiciis ninem tenui; jugulavi testibus et nguem reddidi. V. *Convinco*. *Usus*. nquam is argumentis revinci se pa- tur.

Reviresco, is, virui, ere, wieder inen, empor kommen. *Syn.* Fruticor, novor, refloresco, revivisco. *Usus*. ipublicae rationes senatorum opera virescunt.

Reviso, is, si, sum, ere, wieder se- n, besuchen. *Syn.* Iterum viso, inviso *sus*. Cum poteris, nos revises.

Revivisco, is, vixi, ere, wieder endig werden. *Syn.* In vitam redeo, nascor; respiro, recreor ex metu fluctibus emergo. *Adv.* Necessario. *sus*. Ut tua causa toties jugulata fa- lius reviviscat. Ex metu mortis luce ertatis recreatus revixit.

Revocatio, onis, f. Zurückrufung. *pi*. Contraria, brumalis, solstitialis. *sus*. Receptui signum, aut revocatio- em a bello nondum audivimus.

Revoco, as, avi, atum, are, zurück fen, widerrufen. *Syn.* Removeo, avo- , abstraho.)(*Voco*. *Adv.* Acrius, roganter, identidem. *Usus*. 1. Re- ocare mentem a sensibus. Aliquem a elere, ab incepto, ab instituto cursu, cupiditate et furore revocare. 2. *Re- ro*, auf etwas ziehen. Revocare omnia d scientiam, ad veritatem. 3. *Repeto*, *nstauro*, wiederum von sich nehmen, er- gänzen. Studia, longo intervallo inter- missa revocare. Vires amissas revocare. Revocare se ad pristinam industriam. 4. *Promiscue*, in verschiedenem Verstande. Aliquid in dubium, in memoriam, in animum revocare. Cum fortuna ex ad- verso in meliorem statum revocatur. Ad incertum revocabantur possessiones omnium.

Revolo, as, avi, atum, are, zurück fliegen. *Syn.* Retro volo.

Revolvo, is, volvi, volutum, ere, umwälzen. *Syn.* Rapio, reduco. *Adv.* Necessario. *Usus* Identidem eodem re- volvor. Imprudens eoque minime vult, revolvitur. V. *Iterum*.

Reus, a, um, beklagt, schuldig. *Syn.* Is qui causam dicit; qui lege aliqua tenetur; qui aliqua culpa erroris tene- tur humani; qui arguitur; de cujus re disceptatur; qui de capite, civitate, fortunis dimicat; is unde petitur; sons, nocens. *Epi.* Afflictus, humilis, impro- bus, innocens, invidiosus, locuples, moestus, nobilis, nocens, perditus, turpis. *Phras. Certe reus est*, er ist ge- wiß schuldig an einer Sache. Culpa tene- tur; in culpa est; est quaedam in illo culpa; culpa nonnulla in eo haeret, residet; culpa ejus facinoris in illo con- sistit; incurrisse in id crimen hominem, dubitat nemo; in ea noxa fuisse homi- nem, pro comperto est; versari in ea culpa, eo facinore contaminatum esse: in reos referendum nemo dubitat; haud expertem criminis; culpa non vacare, certum habeo. Crimen non quisquam certius subiit; culpam sine dubitatione sustinet. *Usus*. Aliquem capitalis rei, de furto reum facere, agere, per- agere. Inter reos referre. Crimini se reum pro aliquo supponere. Sontibus, reis opitulari

Rex, gis, m. König. *Syn.* Princeps, dominus. *Epi.* Afflictus, alienus, cla- rissimus, doctissimus, generosus, ig- nobilis, impius, impudens, nobilis, opulentus, potentissimus, praestans. *Phras. Rex erit*, er wird König werden. Regis fortuna in eum transitura est. Rector terrarum earum erit; summam imperii obtinevit; civium omnium do- minus erit; regiis insignibus conspicuus erit; regalem potestatem habebit; re- gali potestate praeditus erit; regno praeficietur; summae imperii praeerit; summa imperii potietur. V. *Impero*, *regno*. *Usus*. Reges orbis terrarum domini.

Rheda, ae, f. eine Kalesche, Kutsche.

Digitized by Google

Syn. Essedum, vehiculum. *Usus.* Rheda vehor; in rheda sedere. Cum duobus essedis et rheda equis juncta.

Rhedarius, ii, m. Kutscher. *Usus.* Rhedariius Milonis occisus est.

Rhetor, oris, m. ein Redner, Lehrer der Redekunst. *Syn.* Orator, dicendi artifex, rhetoricae disciplinae doctor, qui dicendi praecepta tradit. *Epi.* Antiquissimus, doctissimus, eloquens, magnus, nobilis. *Usus.* Vis et artificium rhetoris. V. *Orator.*

Rhethorica, ae, f. Redekunst. *Syn.* Ars Rhetorica, rhetorum ars. disciplina dicendi, vis oratoria, oratoris facultas, ratio dicendi, copia dicendi. *Epi.* Forensis, paullo hebetior, similis palmae. *Usus.* Scripsit artem rhetoricam. Cleanthes Rhetoricam palmae, dialecticam pugno similem Zeno voluit.

Rhetorice, rednerisch. *Syn.* Rhetorum more, copiose, ornate, splendide. *Usus.* Rhetorice, mavis, an dialectice disputem.

Rhetoricus, a, um, rednerisch. *Usus.* Exercitationes, libri, artes rhetoricae.

Rhythmici, orum, m. Gattung der Dichter, Reimer. *Syn.* Poëtae lyrici, musici, numerorum, qui Graecis rhythmi, studiosiores.

Ricinium, ii, n. Trauerkleid der römischen Frauen. *Vestimenti genus.*

Rictus, us, m. der Rachen. *Syn.* Os minax et hians.

Rideo, es, risi, risum, ere, lachen. *Syn.* Risum edo; derideo, irrideo. *Adv.* Familiariter, docte, vehementius, valde. *Phras.* 1. *Omnes ad haec risere*, Alle haben dazu gelacht. Maximus ad haec omnium risus est consecutus; nemo tenebat risum; risus omnibus obortus est cachinnos sustulere omnes; risu pene corruere; risu prope emortui sunt, risu excepere ista plerique; in risum effusi omnes. 2. *Nos interea ridentur*, unterdessen lacht man uns aus. Interea fabula sumus; in ora hominum pro ludibrio abimus; deridiculo habemur. V. *Irrideo. Usus.* Risi imprudentiam hominis. Risi nivem atram, teque hilari esse animo, et prompto ad jocandum gaudeo.

Ridicule, lächerlich. *Syn.* Facete, perridicule, joco. *Usus.* Quidam ridicule insanus.

Ridiculum, i, n. ein Spaß, lächerlicher Scherz. *Syn.* Jocus, facetiae, digna res, quae omnium irrisione ludatur. *Epi.* Civile, [illegible] lentum, subobscoe[illegible] ridicula quaesita, nec ex[illegible] sed domo allata, quae pl[illegible] frigida.

Ridiculus, a, um, lächerl[illegible] sterlich, scherzhaft. *Syn.* Jocular[illegible] Petulans. *Usus.* Facie magis, qu[illegible] cetiis ridiculus. Homo perridicu[illegible]

Rigeo, es, ui, ere, erstarren. Conglacio, congelo. *Usus.* Aut fr[illegible] rigent, aut calore uruntur. Vestes [illegible] lu rigent. V. *Frigus.*

Rigidus, a, um, starr, gefroren rauh, hart. *Syn.* Durus, severus, austerus, ferreus, praefractus, acerbe severus. *Usus.* Aves rigidis cruribus, pro cero rostro. V. *Severus.*

Rigo, as, avi atum, are, bestreuen befeuchten R. a βρίχω. *Syn.* Respergo irrigo, aquarum inductione terrae fe cunditatem do. *Usus.* Isti cum se fo tes esse dicant, et omnia rigare debeant ingeniá. Nilus Aegyptum rigat.

Rima, ae, f. Riß, Ritze, Spalte. R. a ῥῆγμα. *Syn.* Hiatus. *Phras. Paries rimus agit*, die Mauer hat einige Ritzen. Vitium facit; labem ducit. V. *Hiatus. Usus.* Ne inferciat verba orator, tanquam rimas expleat.

Rimor, aris, atus sum, ari, nachgrübeln. *Syn.* Scrutor, inquiro. V. *Indago. meditor.*

Ringor, eris, ringi, schnauben, [illegible] thia werden.

Ripa, ae, f. Ufer, Gestade eines Flusses. R. a ῥιπή. *Syn.* Littus, ora. *Epi.* Aversa, contraria, viridis, opaca. *Usus.* Fluvium extra ripas redundantem coercere. In viridi et opaca ripa obambulare. Viridissimi riparum vestitus. Impetus aquae ripas alluentis.

Risus, us, m. Gelächter. *Syn.* Cachinnus. *Epi.* Magnus, maximus, mediocris. *Phras.* 1. *Risum commovit*, er hat ein Gelächter verursacht. Risum excitavit; cachinnum commovit; risum movit omnibus; risum fecit; risum omnibus excussit, elicuit; solutissimum risum movit; in risum convertit. 2. *Risum comprimere non potui*, ich habe das Lachen nicht verbeißen können. Risum tenere; continere non potui; non potui, quin risum ederem; cachinnum tollerem; obstinatum silentium in risum transferrem; in effusos risus solverer; temperare mihi a risu non poteram. V. *Rideo. Usus.* Risum capere, quaerere. Risum edere. Risu corrue re, emori.

Digitized by Google

Rite, geziemend. *Syn.* Recte, modo ordine. *Usus.* Nihil rite, nihil mo- institutoque perfecit. V. *Recte*

Ritus, us, m. Gebrauch. R. a ἐρετὸς, *nstitutus. Usus.* Mos, consuetudo ra et firma, praecipue sacra. Institu- m vetus. *Epi.* Optimi, patrii. *Usus.* ritu patrio deos colere. Ritu pecu- m vivere. Variis ritibus fana dedi- atur. V. *Cerimonia.*

Rivalis, is, m. Mitbuhler. *Syn.* mulus, competitor. V. *Aemulus.*

Rivalitas, tis, f. Eifersucht. *Syn.* mulatio, V. *Aemulatio.*

Rivus, i, m. Bach. *Syn.* Rivulus. *rus.* Rivorum a fonte deductio. Ri- lus arcessitus et ductus ab ipso capite.

Rixa, ae, f. Zank, Hader. R. a ῥῆξις, *ptura. Syn.* Turba, jurgium, verbo- et plena jurgii contentio. *Epi.* Nova, agna. *Phrus. Rixam excitare*, Ha r anrichten. Rixam concire, concitare; rtamina serere; in disceptationem iquos trahere. V. *Contentio, jurgium. sus.* Nostrae Academiae cum veteri agna rixa est. In quorum rixam si- ais incurrerit. V. *Certamen.*

Rixor, aris, atus sum, ari, zanken, ıbern. *Syn.* Contendo, jurgor. *Usus.* e amicula rixantur. V. *Contendo.*

Roboro, as, avi, atum, are, stär- n, befestigen. *Syn.* Corroboro, confir- o. *Usus.* Ut haec auctoritate sua ro- oraret. V. *Confirmo.*

Robur, oris. n. Stärke, Eiche. *Syn.* is, firmitas, virtus, nervi, firmamen- ım; quercus, lignum durissimum. *pi.* Firmissimum, incredibile animi. *sus.* Quantum in animo cujusvis ro- oris est et nervorum. Copiarum robur eletum est, der Kern von Leuten ist ums- ekommen. Milo incredibili animi ro- ıore septus. Animi invicti magnitudo t robur. V. *Vires.*

Robustus, a, um, stark, baumstark. *yn.* Fortis, valens, nervosus, lacer- osus, maximis corporis viribus. *Adv.* Bene. *Phras. Robustiorem illo vidi ne- ninem*, ich habe keinen stärkeren Menschen esehen. In quo plus roboris, firmitatis, irium inesset; qui firmior esset a vi ibus; qui virium firmitate praestaret; ui corporis robore anteiret; qui viri- ıus magis valeret; in quo tam eximia irtus virium; cui tantum roboris et nervorum, cognovi neminem. V. *Fortis.*)(*Confectus. Usus.* Robustioris jam impietatis est. Malum inveteratum sit robustius. Audax et robustus satelles. V. *Firmus.*

Rodo, is, rosi, rosum, ere, nagen, beißen. *Syn.* Corrodo, arrodo, exedo. *Usus.* 1. Mures noctem et diem roden- tes aliquid. 2. *Carpo*, tadeln. Qui ali- quem in convivio rodunt, in circulis vellicant, ubique carpunt.

Rogatio, onis, f. Bitte. *Syn.* Roga tus, obtestatio, preces. *Epi.* Consula ris, gratiosissima, justa sceleratissima, similis, tribunitia. *Usus.* 1. Ego Cur- tium rogatione tua diligo. 2. *Lex* Ge- setz. Rogationem ferre, perferre, pro- mulgare. Rogationi intercedere. Roga- tionem abrogare. 3. *Interrogatio*, Frage. Chrysippus quadam rogatiuncula dele- ctatur.

Rogator, oris, m. der um etwas frägt, bittet. *Syn.* Qui rogat, petit, quaerit; qui cistas defert colligendis per tribus suffragiis. *Epi.* Justus. *Usus.* Vos rogatores, vos diribitores, vos custodes fuistis tabularum.

Rogatus, us, m. Bitte. *Syn.* Ro- gatio, oratus. *Usus.* Meo rogatu rem impetravit.

Rogo, as, avi, atum, are, bitten, ersuchen, fragen. *Syn.* Oro, precor, quaeso, deprecor, obsecro, obtestor, interrogo, ex aliquo quaero. *Adv.* Acrius, arroganter, auspicato, blande, breviter, diligenter, contumaciter, fa- miliariter, etiam atque etiam, iterum et saepius, magnopere, modeste, no- minatim, penitus, precario, proprie, prorsus tacite, vehementer. *Phrus.* 1. *Rogo te per omnia*, *vulg.* ich bitte dich um Alles. Hoc te vehementer rogo, im- mo obsecro; hoc maxima obtestatione a te oro; hic ego imploro fidem tuam; hoc te summis precibus obsecro; ad pedes tuos stratus, jacensque supplico, supinas hic manus tendo; infimisque a te precibus contendo; hic ego te flens obtestor, neque te unquam fatigare precibus desinam; rogo te quam stu- diose possum; id a te maximopere pro summa nostra conjunctione peto quae- soque; id a te precibus etiam atque etiam exposco; valde hoc et ex animo a te contendo; hoc te infimis oro pre- cibus. Hoc a te ita postulo, ut majore studio magisque ex animo petere non possim. Hoc ego per hanc te dexteram oro; per tuam te fidem oro atque ob- secro. Hoc a te ita postulo, ac conten- do, ut nihil magis unquam, tanquam fortunae meae omnes in eo sitae, po- sitae, repositae, locatae essent, tan- quam id ejusmodi esset, ut rationes meae ex eo unice pendeant; tanquam

Digitized by Google

in eo mihi essent omnia. 2. *Concede, quaeso, quod te rogo*, thue mir diese Gnade, um die ich dich bitte. Sit, quaeso, precibus meis apud te locus; facilem, oro te, precibus te meis praebe; ne me, rogantem suppliciter, a te rejice; sine me istud a te impetrare; da, largire hoc precibus meis. Sine, te exorem, quodque a te singulari studio contendo, impetri. 3. *Rogavit illum vehementer*, er hat ihn sehr gebethen. Precibus cum illo egit, quam diligentissimis; preces suppliciter admovit; magnis ab illo contendit precibus; ad ejus pedes supplicem se abjecit; in pedes abjectus supplicem vocem misit; passis manibus flens imploravit; infimis precibus obsecravit. V. *Oro Usus*. Hoc beneficium ita te rogo, ut majore studio non possim. Sententiam ejus rogavi. Haec ego de te rogo.

Rogus, i, m. der Scheiterhaufen. *Epi.* Ardens, exstinctus. *Usus*. Metellum filium in rogum posuere. Bona existimatio nos usque ad rogum comitetur.

Roro, as, avi, atum, are, tröpfeln, thauen. *Usus*. Rorantia pocula.

Ros, oris, m. Thau. R. ex δρόσος. *Usus*. Nocturnum rorem excipiunt.

Rosa, ae, f. eine Rose. *Usus*. Cum rosam videret, tunc incipere ver autumabat. Sertis redimiri et rosa.

Rostratus, a, um, geschnäbelt. *Usus*. Navis rostrata.

Rostrum, i, n. Schnabel, Rüssel. *Syn.* Os avium, aut aliorum animalium. R. a Rodo, ut Rastrum a Rado. *Usus*. Avis corneo proceroque rostro. Aduncitas rostrorum. Sus rostro humi litteram impressit. Rostrum canis. Rostrum in camelis. Rostra navium. De rostris descendere, *suggestu oratorum Romae*.

Rota, ae, f. ein Rad. *Syn.* Orbis. *Epi.* Fervida. *Usus*. Fortunae rotam pertimescere.

Rotunde, rund, nett. *Syn.* Concinne, explicate.

Rotundo, as, avi, atum, are, rund machen. *Syn.* Rotundum facio. *Usus*. Orbem rotundavit ad volubilitatem.

Rotundus, a, um, rund. *Syn.* Globosus. *Usus*. Stellarum rotundi ambitus, quarum motus in orbem circumferuntur. Forma urbis rotunda, quod eam flumen pene, ut circino circumductum, ambiat. Forma rotunda ullam negat esse pulchriorem Plato. Rotundus orator Thucydides. Apta et quasi rotunda verborum constructio.

Rubeo, es, ui, ere, roth seyn. *Syn.* Erubesco, pudet.

Ruber, a, um, roth. *Syn.* Rubens. *Usus*. Mare rubrum.

Rubens, tis, *g. o.* roth. *Syn.* Ruber.

Rubicundus, a, um, röthlich. *Syn.* Rubore plenus.

Rubiginosus, a, um, rostig, verrostet. *Syn.* Rubigine plenus.

Rubigo, inis, f. Rost. *Syn.* Aerugo.

Rubor, oris, m. Röthe. *Usus*. Pudorem rubor consequitur. Fusus et candore mixtus rubor. Verborum obscoenitate vitanda praestare ingenuitatem et ruborem suum. Rubore suffundi.

Rubrica, ae, f. rothe Erde, Röthelstein. *Syn.* Terra rubra. *Usus*. Rubrica delibutus.

Rubus, i, m. Brombeerstande, Dornbusch.

Ructo, as, avi, atum, are, krölzen, rülpsen. *Syn.* Cruditatem exhalo. *Usus*. Ructans et nauseans. Alicui in os ructare.

Ructus, us, m. Schlucken, Rölps, Krölzer, das Aufsteigen aus dem Magen. *Syn.* Cruditatis exhalatio. *Usus*. Stoici ajunt, crepitus aeque ac ructus liberos esse oportere. Cruditatis signa sunt crebri ructus.

Rudens, tis, m. Ankerseil. *Syn.* Anchorarius funis, ora. *Usus*. Rudentis explicatio. Oras et rudentes solvere.

Rudimentum, i, n. der Anfangsgrund etwas zu lernen. *Usus*. Sunt haec rudimenta et incunabula virtutis. Rudimentum aliquod ponere.

Rudis, e, unwissend, roh, grob, unbereitet. *Syn.* Imperitus, indoctus, ignarus, inscius, tiro, hebes, tardus, stupidus, hardus, agrestis, impolitus.)(*Exercitatus. Adv.* Omnino, plane. *Phras. Rudis es adhuc*, du bist noch unerfahren. Rudis es, ac hospes in ea re; novus plane peregrinus in rebus es; rerum insciens, ignarus es; in ea re adhuc tiro es; ab usu rerum imparatus; usu parum doctus; in tractandis rebus minime versatus es. Usum rerum nondum habes; ad hanc rem assuefactus, consuefactus non es. Nondum exercitatus in re; usu non bene firmatus, confirmatus; inexercitatus tamen rem aggrederis. V. *Imperitus. Usus*. Multitudo imperita et rudis. Rudis in jure civili. Rudis, et ingenii expers. Homo sine sensu, sine sapore, elinguis, rudis, tardus. V. *Stupidus, discipulus*.

Digitized by Google

Rudis, is, f. Spitzruthe. *Syn.* Virga, qua donabantur emeriti gladiatores, et qui vacationem a munere alio accipiebant. *Usus.* Tam bonus gladiator, tam cito rudem accepisti; de aliquem donare, frey lassen. Gladiatores ad rudem compellere.

Rudo, is, ere, schreyen wie ein Esel. *n.* Asinorum vocem mitto.

Ruga, ae, f. Runzel. *Syn.* Cutis a senectute contracta. *Usus.* Hic rugis s et supercilio decepit.

Rugosus, a, um, runzlicht. *Usus.* agosi senes.

Ruina, ae, f. Fall, Verfall, Untergang. R. *a ruendo. Syn.* Casus, perdies, pestis, exitium. *Epi.* Magna, mia, propria alterius legibus. *Phras.* *Fortunarum omnium ruinam passus m, vulg.* mir ist alles Hab und Gut Grunde gegangen. Mearum omnium rtunarum jacturam feci; fortunarum nnium, rei familiaris naufragium fe ; perierunt omnes fortunae meae; lictae, eversae, exstinctae, perdie, profligatae sunt res omnes meae; industriae et fortunae fructus omnes rdidi; ex meis pristinis ornamentis commodis nihil reliquum est; actum t de fortunis meis; nihil mihi reliqui rtuna fecit; oppressae jacent, evere fortunae omnes. Res meae eo loco nt, ut eas servare nec salus ipsa pos t; evertit me omnibus bonis meis rtuna. Eversus sum fortunis omnis. Rerum mearum quid jam superst? Quid mihi reliquum fortuna fecit. 2. *Respublica in ruina est, vulg.* is gemeine Wesen liegt ganz darnieder. espublica periit, concidit, nulla est; rmam respublica amisit; actum est enitus de republica. Formam, imagem, simulacrum veteris reipublicae ullum agnosces. Communis res ita dipsa est, ut ne spes quidem ulla ejus stituendae relinquatur. Rempublam dudum jam habemus nullam. Deosita est reipublicae salus. Non adver tantum, verum etiam penitus everi reipublicae fortuna. Tractae sunt pes, afflictae vires, amissa dignitas, llus ipsa reipublicae exstincta. 3. *Urbes etiam ruinae involvet*, sogar die Städte werden dem Untergange nicht entgehen. Vi fortunae aliquando percusae et prostratae jacebunt urbes praeantissimae. Fortunae viribus perculae concident; praeclaras etiam urbes, orentesque vis fortunae aliquando erdet, opprimet, affliget, tollet, evertet, exstinguet, delebit. *Usus.* Ruina nobis impendet, inferetur. Ruina oppressus interiit. Ingentes ruinas edet. Praetermitto ruinas fortunarum mearum. Non fuit hoc judicium, sed vis, sed ruina, ac tempestas.

Ruinosus, a, um, baufällig. *Syn.* Quod ruinam minatur, quod vitium facit, rimas agit, labem ducit; casui, ruinae proximus, caducus. *Usus.* Aedes male materiatae, et ruinosae.

Ruminatio, onis, f. das Wiederhohlen, Wiederkäuen. *Syn.* Recordatio. *Epi.* Quotidiana. *Usus.* Ruminatio quotidiana.

Rumor, oris, m. allgemeine Sage, Gerücht, Geschrey. R. a ῥῆμα *verbum. Syn.* Fama. *Epi.* Bonus, falsus, firmus, inanis, jucundus, magnus, nuntius, secundus, raucus, plenus timoris. *Phras.* 1. *Rumor est quidem, sed is incertus*, es ist zwar die gemeine Sage, jedoch ohne gewissen Grund. Rumores sunt satis illi quidem constantes, sed sine auctore. Sermones exaudiuntur, prorsus tamen incerti, inanes, orti ex voluntate. Sermones dissipantur, sed quibus haberi certa fides non possit. Jactantur haec sermonibus incertis, et rumore ipso nuntio. Manat in vulgus rumor, sed nullo satis firmo testimonio; sermones audiuntur, sed qui nihil certum sequantur, qui neque nuntiis, neque litteris comprobentur; de quibus incertum, an veritate nitantur; sed quibus dubia fere fides; qui fidem tamen non faciunt. 2. *Magnus ubique erat rumor ea de re*, es ging ein Gerücht von der Sache. Res ea in ore erat omnium; in ore omnium versabatur; serpebat hic rumor in dies latius; latius opinione disseminatus erat; manavit ea fama non solum per Italiam, verum etiam ascendit alpes, et obscure primum serpens, multas provincias occupavit. Sermo per totam civitatem datus erat; manavit ea fama longius, nec jam obscure. V. *Fama.* 3. *Sunt, qui quemvis rumorem temere credant*, es gibt Leute, die Alles glauben, was man erzählet. Qui rumoribus incertis serviant; auditionem quamlibet pro re comperta habeant; rumores omnes colligant, excipiant, et res incertissimas pro visis renuntient. Sunt, qui, quidquid rumoris afflavit, quidquid rumor incertus attulit, pertulit, pro certo habeant. 4. *Rumor nunc augetur, nunc minuitur*, das öffentliche Gerücht nimmt bald zu, bald ab. Rumor nunc calet, nunc refrigescit;

Digitized by Google

late manaverat nuper fama, nunc perobscura est. 5. *Rumores paullatim deficiunt*, man redet nicht so viel mehr von der Sache. Refrigescit paullatim rumor. raucus sit, sedatur, exstinguitur, moritur. Ejus famae vix tenues supersunt reliquae. *Usus.* Rumores aucupari; rumorum ventos colligere, rumores excipere, alle Reden auffangen. Rumores spargere, dissipare, ein Geschrey ausbretten. Rumor ortus est, es ist ein Gerücht ausgekommen. Rumor crescit, calet. nimmt zu. Rumor refrigescit, nimmt ab V. *Fama.*

Rumpo, is, rupi, ruptum, ere, brechen, zerreißen. *Syn.* Dissolvo, discindo. Foedera rumpere. Testamentum rumpere. Dolore rumpi.

Rumusculus, i, m. kleines Gemurmel, gemeine Sage. *Syn.* Rumor levis. *Usus.* Imperitorum hominum rumusculos aucupari.

Ruo, is, ui, uitum, ere, fallen, über den Haufen fallen. R. ab ὁρόω, *impetum facio. Syn.* Cado, praeceps agor, vel feror, praecipito; ruinam edo. *Usus.* Ruere illa non possunt, nisi haec eadem labefacta motu concidant. Ad interitum voluntarium ruunt. In agendo ruere, et saepe peccare. V. *Cado*, *praeceps.*

Rupes, is, f. Klippe oder Fels. *Usus.* Cum ex omni parte altissimas rupes haberet, una ea parte aditus patebat.

Ruptor, oris, m. Zertrenner. *Usus.* Ruptor foederis.

Rursum, vel Rursus, hinwieder, wiederum. *Syn.* Iterum, denuo, de integro. *Phras. Rursus pugnare*, wieder streiten. Redintegrare proelium, pugnam; retractare arma; instaurare certamen; proelium intermissum reparare; revocare ad signa, novo impetu signa inferre. V. *Iterum.*

Rus, ris, n. Feld, Acker. *Syn.* Locus extra urbem, ubi agri sunt, et villae; villa. *Evi.* Amoenum, suburbanum. *Phras. Ruri libenter habito*, ich bin gerne auf dem Lande; am Landleben habe ich mein Vergnügen. Libenter ruri, et procul a coetu hominum aetatem ago; otium et quies rustica mirum in modum delectat, oblectat, capit, afficit; ruri esse, habitare, perjucundum est. Otio illo, quod rustica praebet habitatio, libentissime fruor; voluptatem ex rusticatione capio maximam. Si ulla re, otio capior et quiete rustica. Rusticari summae voluptatis est; rus colere, rusticam agere vitam in deliciis habeo. V. *Rusticor. Usus.* Animi causa in sua rure venire. Ruri esse, habitare. Rus amoenum et suburbanum.

Rusticanus, a, um, bäurisch. *Syn.* Rusticus. *Usus.* Homines rusticani et municipiis.

Rusticatio, onis, f. Landleben. *Epi.* Communis. *Usus.* Labores pacis et belli, id est, rusticationis et militarium stipendiorum. V. *Rus.*

Rusticatus, us, m. das Wohnen auf dem Lande, Landleben. *Syn.* Rusticatio.

Rustice, bäurisch, grob. *Syn.* Inurbane, duriter, importune.)(*Urbane. Usus.* Rustice aliquid urgere.

Rusticor, aris, atus sum, ari, auf dem Lande leben. *Syn.* Ruri habito; ruri aetatem ago; autumni otium ruri fallo, exigo, rusticani recessus amoenitate fruor, utor. *Usus.* Litterae rusticantur nobiscum. V. *Rus.*

Rusticus, a, um, bäurisch, Bauer, Ackersmann. *Syn.* Agrestis, rusticanus; inurbanus, insuavium morum, difficilis.)(*Urbanus. Epi.* Mendiculus, non incautus. *Usus.* Vita rustica, honestissima et suavissima. Homo morum imperitus, voce rustica. Rusticis vir moribus, vita inculta atque aspera. Homines urbis immemores, procul a foro et ambitione inter pecudes habitantes, operi rustico intenti. Vita agresti atque rustico cultu. Rustici Romani.

Ruta, ae, f. Raute. R. *a* ῥυτή. *Herba amarae genus.*

Ruta, orum, n. allerley Hausgeräthe. *Syn.* Omnis generis suppellex mobilis. lapides etiam et ligna. *Usus.* Ne in rutis quidem et caesis.

Rutilo, as, avi, atum, are, schimmern. *Syn.* Splendeo. *Usus.* Rutilantia arma.

Digitized by Google

S.

a b u r r a, ae, f. grober Sand. *Syn.* ena, qua naves onerantur. *Usus.* erarias duxit multa saburra gra- as.

ɔ a c c u s, i, m. ein Sack. R. *a* ɔoc. *Usus.* Coria, saccos, cilicia im- ravit.

ɔ a c e l l u m, i, n. Capelle, kleine Kirche, r. Aedicula, cella templum. *Epi.* Ma- ıum, sanctissimum. *Usus.* Sunt lo- publica urbis, sunt sacella.

ɔ a c e r, cra, crum, heilig, Gott gewei- . *Syn.* Religiosus, consecratus, ha- ıs religionem)(*Profanus. Usus.* Sacra et religiosa signa. Rem sa- ım facere. Sarta tecta aedium sacra- n tueri. Inaula jovi sacra dicataque. *Execrandus, diris devotus*, verwün- ıt, verdammt. Homo sacer et intesta- is. Ejus caput Jovi sacrum est.

S a c e r d o s, tis, *g. c.* Priester. *Syn.* iniater publicus Dei, sanctissimo sa- rdotio praeditus; antistes cerimonia- m et sacrorum; qui rebus divinis, i sacris praeest; qui sacrificia pu- ıca et privata procurat; sacerdotii ligionibus venerandus. Flamen, farii tistes sacrificulus, Götzenpriester. *Epi.* ıtissimus, expulsus et exspoliatus ɔerdotio, religiosus, sibyllinus. *Usus.* aesto mihi fuere sacerdotes cum in- lis. In collegio sacerdotum est. In merum sacerdotum accipere.

S a c e r d o t a l i s, e, priesterlich. *Syn.* ıod ad sacerdotum pertinet.

S a c e r d o t i u m, ii, n. Priesterthum, iesterliches Amt, oder Pfründe. *Syn.* ıcerdotis munus. *Epi.* Amplissimum, ıpulare, sanctissimum. *Usus.* Sacer- ıtium alicui mandare, dare, conferre ıbuere. *Vulg. Beneficium*, ein priester- ıbes Amt, eine Pfründe verleihen. Sa- rdotium amplissimum consequi, ini- , ad sacerdotium eligi, in sacerdo- ım venire, zu einem priesterlichen Amte langen. Sacerdotium habere, sacerdo-) praeesse, sacerdotio praeditum es- , ein solches Amt haben. Sacerdotio ıugurari, Priester werden. Expelli exspoliari sacerdotio, des priester- ıen Einkommens beraubet, seines Amtes d seiner Würde entsetzet werden, *ex- ıgurari.*

S a c r a, orum, n. Gottesdienst. *Syn.* Religiones, sacrificia, res divina. *Phras. Sacra peragere*, den Gottesdienst verrichten. Res divinas facere; Deum anniversariis sacris rite colere; anniversaria facere, conficere; res divinas rite perpetrare; sacra obire; solennia et stata sacrificia facere; sacra rite curare; perpetrare, quae ad pacem Deum pertinent; sacrificia publica et privata procurare; sacrum suscipere; solennia suscipere, sacris operari.

S a c r a m e n t u m, i, n. Eid. *Syn.* Solenne jusjurandum. *Epi.* Justum, injustum. *Usus.* Obligare adstringere aliquem militiae sacramento. Sacramento teneri; solvere aliquem sacramento. Justo sacramento cum aliquo contendere. Injustis sacramentis fundos alienos petere.

S a c r a m e n t a, orum, n. die heiligen Sacramente der Kirche. *Syn.* Sacra mysteria. *Phras. Sacra mysteria obire*, die heiligen Sacramente empfangen. Sacra mysteria participare; divinorum mysteriorum usu animum procurare. V. *Eucharistia.*

S a c r a r i u m, ii, n. geheiligter Ort. *Syn.* Locus, ubi res sacrae reponuntur, aut asservantur. *Epi.* Intimum, patrium, perantiquum. *Usus.* Sacrarium facere, constituere. V. *Templum.*

S a c r a t u s, a, um, geheiliget, geweihet. *Syn.* Consecratus, dedicatus, dicatus, sacer; inauguratus, cum religione, tum lege inviolatus. *Usus.* Sacratae leges. V. *Sacro.*

S a c r i f i c a t i o, onis, f. Opferung. *Syn.* Sacrificium. *Epi.* Extrema.

S a c r i f i c i u m, ii, n. Opfer. *Syn.* Sacrum, res divina, res sacra. *Usus.* Sacrificia statuere, facere, factitare. Sacrificia violare, polluere. Ad sacrificium hostias praebere. V. *Misa*, *Sacro.*

S a c r i f i c i o, as, avi, atum, are, opfern. *Syn.* Sacris operor; sacra facio, concio; facio *absolute. Usus.* Summo Jovi sacrificare. V. *Sacra lito.*

S a c r i f i c u l u s, i, m. Götzenpriester. *Syn.* Qui sacra facit.

S a c r i l e g i u m, ii, n. Kirchenraub. *Syn.* Furtum rei sacrae. *Usus.* Sacrilegio se obstringere. V. *Sacrilegus.*

Digitized by Google

Sacrilegus, a, um, kirchenräuberisch. *Syn.* Impius, sacrorum omnium hostis ac praedo nefarius. *Phras. Sacrilegus erat*, er hat recht kirchenräuberisch gehandelt. Fana expilavit; simulacra sanctissimae delubris religiosissimis sustulit; per scelus et latrocinium signa sanctissima nefario ausu sustulit; religiones maximas violavit; templa depopulatus est; sacella suffodit, incendit, oppressit, fana depeculatus est; templis antiquissimis impias et sacrilegas manus affere conatus est; templo sanctissimis religionibus consecrato manus sacrilegas admovit, admolitus est. Templorum spoliator et expugnator; sacrorum omnium hostis, religionumque praedo erat.

Sacristia, ae, f. Sacristey. *Syn.* Vestiarium templi; sacrarium, in quo reponitur sacer ornatus et instrumentum; locus instrumenti sacri, *vel* suppellectilis sacrae. *Sacrista*, vel *Sacristanus. vulg.* Meßner, Kirchendiener *Latine*: Aedituus, custos aedis sacrae.

Sacro, as, avi, atum, are, weihen, heiligen, einweihen *Syn.* Consecro, dedico, inauguro; religiosis ceremoniis angustius aliquid facio.

Sacrosanctus, a, um, hochheilig. *Syn.* Religione ac lege inviolatus. *Usus.* Sacrosanctum in republica esse nihil potest, nisi quod populus sanxisset. Ut sacrosancti viderentur. Sacrosanctum vocationem habere.

Sacrum, i, n. Gottesdienst. *Syn.* Sacrificium, res divina. *Usus.* Sacris initiari. Sacra polluere. Sacrum facere. V. *Missa. Sacra.*

Saepe oft. *Syn.* Frequenter, crebro, identidem, saepenumero, frequens. *Phras. Saepe in foro est*, er ist oft auf dem Platze. Multum in foro est; saepenumero, totos dies, frequentissime in foro versatur; raro a foro abest; quam saepissime in foro est; forum urget assiduus; frequens in foro est; forum frequentat assidue, aut ut rectius dicam, illic habitat. *Usus.* Saepe et multum; semel et saepius hoc mecum cogitavi. Semel atque iterum ac saepius. Nimium saepe id mihi venit in mentem.

Saepenumero, sehr oft. *Syn.* Saepe.

Saevio, is, ii, itum ire, wüthen, toben. *Syn.* Saevitiam in aliquem adhibeo, exerceo; crudelitatem in aliquem exerceo, adhibeo; in humiliores libidinose, crudeliterque consulo; foede in captos exerceo victoriam.

Saevitia, ae, f. Grimm, Grausamkeit, Wuth. *Syn.* Crudelitas.)(*Clementia. Usus.* Adhibere in famulos saevitiam. V. *Crudelitas.*

Saevus, a, um, grausam, wüthend. *Syn.* Crudelis, ferus. *Usus.* Saevi turbines extitere. V. *Crudelis.*

Saga, ae, f. Hexe, Zauberinn. *Usus.* Saga anus.

Sagacitas, tis, f. Witz, Verschlagenheit. *Syn.* Calliditas, solertia. *Epi.* Incredibilis, tanta. *Usus.* Incredibili ad investigandum sagacitate praeditus. V. *Solertia.*

Sagaciter, scharfsinnig, witzig. *Syn.* Callide. *Usus.* Tu illud sagacissime praesensisti. Sagacius adorari.

Sagatus, a, um, soldatisch gekleidet. *Usus.* Galli sagati et togati.

Sagax, acis, *g. o.* verschlagen, scharfsinnig. *Syn.* Callidus, acutus, prudens. *Usus.* Sagax ad perspicienda pericula. Sagaces canes, quod acute sentiant. Homo, animal providum, sagax, multiplex. Mens acris et sagax. V. *Ingeniosus, acies, perspicax.*

Sagina, ae, f. Mastung. R. σάγμα, *onus jumenti, vel* σηλίζω. *sagino.* *Syn.* Cibus, ossa ad saginandum apta. *Usus.* Plebem non auctoritate, sed sagina sibi conciliat.

Sagino, as, avi, atum, are, mästen, fett machen. *Usus.* Sanguine saginatur.

Sagitta, ae, f. ein Pfeil. *Syn.* Jaculum, quod manu, aut balista jacitur. *Usus.* Sagittas emittere. Ingentem vim sagittarum infundere ratibus. Ictus sagitta.

Sagittarius, ii, m. Bogenschütz. *Syn.* Barbari sagittarii.

Sagulum, ii, n. kleines Soldatenkleid.

Sagum, i, n. Kriegsrock. R. a σάγος. *Syn.* Vestis militaris *index belli*, ut toga *pacis. Usus.* Saga sumere; ad sagum ire, *quod fiebat tumultus causa.*

Sal, lis, m. Salz. R. *ex* ἅλς. *Usus.* Multos modios salis simul edendos esse amicis ajunt. Commercium salis. Urbanitatis lepor, quo tanquam sale perspergatur oratio.

Salarius, a, um, zum Salze gehörig. *Usus.* Vectigal ex annona salaria statuerunt.

Salax, acis, *g. o.* geil, unkeusch. R. a Saliendo. *Syn.* Libidinosus. V. *Libidinosus, voluptas, impudicus.*

Digitized by Google

Salebra, ae, f. unwegsamer Ort, holperichter Weg. *Syn.* Locorum offensiones, loca aspera et inaequalia. *Usus.* Ejus oratio sine salebra, ut sedatus amnis decurrit, fluit. Haerere in salebra. Incidere in salebram.

Salebrosus, a, um, sehr uneben, holpericht, sandig. *Syn.* Asper multas salebras habens.

Sales, ium, m. höfliche Scherzreden, Schwänke. *Syn.* Joci, facetiae, urbanitas. *Epi.* Barbari, falsiores, veteres, urbani. *Usus.* Specimen humanitatis, salis, leporis et suavitatis. Urbani sales in dicendo plurimum valent. V. *Facetiae, jocus.*

Salicetum, i, n. Weidenbusch. *Syn.* Locus salibus consitus.

Salinae, arum, f. Salzgruben. *Syn.* Loca, ubi sal conficitur.

Salinum, i, n. Salzfaß. *Syn.* Salillum, vas, in quo sal reponitur.

Salio, is, ii, ire, hüpfen, springen. *Usus.* Salire de muro. Cur mihi salit.

Saliva, ae, f. der Speichel. *Syn.* Sputum.

Salix, icis, f. Weide, Felber. *Genus arboris.*

Salsamentarius, ii, m. der gesalzene Speisen verkauft. *Syn.* Qui salsamenta facit, aut vendit.

Salsamentum, i, n. gesalzene Waare, Böckelfleisch. *Syn.* Quod sale conditum est in diuturnum usum et cibum.

Salve, artig, vernünftig. *Syn.* Facete.

Salsus, a, um, possierlich, artig. *Syn.* Facetus. *Adv.* Omnino. *Usus.* Accedunt salsiores joci quam veterum Atticorum. Homo salsus, facetus. V. *Facetus.*

Saltatio, onis, f. das Tanzen. *Usus.* Intempestivi convivii, multarum deliciarum extrema comes est saltatio.

Saltator, oris, m. Tänzer. *Epi.* Calamistratus. *Usus.* Histrioni actio, saltatori motus est certus datus.

Saltatorius, a, um, tänzerisch. *Usus.* Cum saltatorium illum versaret orbem.

Saltatus, us, m. Tanz. *Syn.* Saltatio.

Saltem, aufs wenigste. *Syn.* At saltem, at certe, tamen, minimum. *Usus.* Fratres saltem exhibe.

Salto, as, avi, atum, are, tanzen, hüpfen und springen. *Syn.* Moveo me ad numerum; motus do non indecoros; choros agito; tripudiis solennique saltatu me exerceo; choreas duco. *Adv.* Palam. *Usus.* Nemo fere saltat sobrius. Ajunt saltare eam commode, et elegantius, quam probam deceret.

Saltuosus, a, um, waldicht. *Syn.* Saltibus plenus. *Usus.* In loca saltuosa recessit exercitus.

Saltus, us, m. dicker Wald, Gehölz, Gebüsch. *Syn.* Silva. *Usus.* De saltu agroque communi vi detruditur.

Salubris, e, heilsam, gesund. *Syn.* Salutaris, utilis, sanitatem afferrens, incorruptus.)(*Pestilens. Usus.* Salubris an pestilens, annus futurus sit. Sententiam dixit saluberrimam et necessariam. Summa salubritate et amoenitate locus, sed aquis saluberrimus.

Salubritas, tis, f. Gesundheit, Ersprießlichkeit. *Syn.* Affectio sanitatem afferens.)(*Pestilentia. Usus.* Ex habitu et colore, tum salubritatis, tum pestilentiae signa percipiuntur.

Salubriter, heilsam, nützlich. *Usus.* Ubi refrigeraberis salubrius?

Salveo, ere, gegrüßet werden. *Usus.* Vale, salve. Dionysium velim salvere jubeas. Salvebis a meo Cicerone.

Salum, i, n. das Meer. *Syn.* Mare. *Usus.* Aerumnosa navigabam salo.

Salvo, as, avi, atum, are, erretten, befreyen, sicher setzen. *Syn.* Cedo in tutum, in tutum me demigro; salutem do, ferro, affero; salutem reddo, salvum praesto, saluti sum. *Phras.* 1. *Salvavi patriam*, ich habe das Vaterland errettet, und erhalten. Patriam servavi, ab exitio vindicavi; patriae incendium exstinxi; patriae salutem attuli, peperi, dedi. Opera mea stat patria. Cadentem, labentem patriam sustinui, confirmavi, excepi. Ego salus patriae fui; a me salutem accepit patria; patriam ab exitio, a pernicie, ab interitu, a peste eripui, liberavi, tutatus sum. Sanavi patriae mala; incolumitatem patriae attuli; pestem abstuli; graviter laboranti patriae opem tuli; a patria perniciem depuli. 2. *Salvavit se tamen*, er hat sich noch gerettet; er ist noch entronnen. In tutum cessit; in tutum emigravit; discrimen effugit; e periculo elapsus est; in totum evasit; discrimen evasit; receptum tamen in loca tutiora habuit; ex discrimine emersit; salutem expedivit; in loca tutiora se recepit. 3. *Pauci salvantur, vulg.* es kommen wenig in den Himmel; es wer-

Digitized by Google

den wenig selig. Pauci salutem aeternam consequuntur; coelo potiuntur; salute aeterna donantur; beatae immortalitatis compotes fiunt; beatorum sedibus potiuntur. V. *Coelum*, *beatus Usus*. Iterum salvabo rempublicam, si cessero.

Salus, tis, f. Heil, Wohlstand. *Syn.* Incolumitas, sanitas, requies, bonum.)(*Exitiunt*. *Epi*. Afflicta, bona, cara, communis, desperata, dubia, dulcis, prope fatalis, improvisa, infestior, integra, magna, multa, perpetua, perspicua, plurima, posterior, precaria, publica, summa, universa, utilis. *Phras*. *Salutem tuam strenue defendi*, ich habe dein Heil tapfer beschützt. Ut caput tuum incolume esset; ut capiti tuo, famaeque consuleretur; ut salvum te praestarem; quanta potui contentione, egi; salutem tuam pro virili parte tueri adlaboravi; salutis tuae tuta atque integra conservatio semper mihi cordi fuit; salutis tuae semper primum rationem duxi, habui; nunquam non tuae saluti studiose consului, servivi; saluti tuae nusquam defui. *Usus*. 1. Agebatur ea in re salus reipublicae. Petebat a te salutem respublicae. Per te ejus salus afflicta est. Saluti ejus defuisti Saluti consulere, servire; saluti esse. salutem dare, ferre, afferre; salutem alicui reddere, restituere; ad salutem vocare, reducere. Salutem alicujus a principe deprecari. Salutem accipere, recuperare, retinere. 2. *Salutandi ratio*, Gruß. Tulliolae meae salutem dices, nuntiabis, mittes, imperties, adscribes. Salute accepta redditaque nach beyderseits abgelegtem Gruße. 3. *Relinquo*, *valedico*, *vulg*. verlassen, aufgeben. Ego vero multam salutem et foro dicam, et curiae.

Salutaris, e, heilsam, ersprießlich. *Syn*. Salubris. *Usus*. Consilium, remedium salutare. Civis beneficus et salutaris. Salutaris severitas. V. *Salubris*.

Salutariter, heilsam. *Syn*. Salubriter, utiliter.

Salutatio, onis, f. Begrüßung. *Syn*. Consalutatio, persalutatio. *Epi*. Aptior, communis, grata, gratiosior. *Usus*. Salutationibus multum temporis consumitur. Salutatio inter exercitus facta. Ubi salutatio amicorum defluxit litteris me involvo.

Salutator, oris, m. Begrüßer. *Syn*. Deductorum magis officium est, quam salutatorum.

Saluto, as, avi, atum, are, grüßen. *Syn*. Salutem dico, nuntio; consaluto, persaluto, salutationem facio, salute aliquem impertio. *Adv*. Benigne, liberius, maxime, negligenter, plane. *Phras*. *Saluta illum meo nomine*, *vulg*. grüße ihn in meinem Nahmen. Salutem illi meis verbis annuntia, nuntia; salute illum verbis meis imperti; salutem ei a me, velim, dicas; salvere illum verbis meis jube; amico a me multam salutem. *Usus*. Domus te nostra tota salutat. Salutare benigne, comiter appellare unumquemque.

Salvus, a, um, frisch und gesund, der wohl auf ist. *Syn*. Incolumis, integer, conservatus. *Phras*. *Salvo honore*; *salva venia*, mit Ehren zu melden; mit Respect. Honos sit auribus; quod pace vestra dictum sit; verbo sit venia; si fas est ita loqui; praefandus mihi ea in re honos est. *Usus*. Salvis legibus, vectigalibus, sociis. Caesar salvum te cupit. Status fortunarum salvus et incolumis mansit. Salva et integerrima sunt omnia ad exercitum, bey dem Kriegsheere steht Alles wohl.

Sanabilis, e, heilbar, leicht zu heilen. *Syn*. Quod ad sanitatem reduci potest. *Usus*. Animus, morbus, malum sanabile.

Sanatio, onis, f. Heilung, Cur. *Syn*. Sanitas, salus. *Epi*. Certa, propria. *Usus*. Eorum malorum in una virtute posita est sanatio. V. *Remedium*.

Sancio, is, xi, ctum, vel sanctum, ire, ernstlich verordnen, gebiethen. *Syn*. Fero, decerno, constituo, scisco, confirmo. *Adv*. Diligenter in posterum, penitus. *Usus*. Solon capite sanxit, nequis etc. De servis acerbum supplicium sanxit Caesar. Ut vestram imposterum auctoritatem sanciret. Edicto sanxit praetor. Id lege communi et jure gentium sancitum est. V. *Decerno*.

Sancte, heilig. *Syn*. Auguste. *Usus*. Pie sancteque Deum colere.

Sancti, *orum*, m. die Heiligen im Himmel. *Phras*. 1. Coelo jam recepti; coelestium agminibus inserti; quos in coelum merita extulerunt; quibus ruinae coelestes instauratae et viduata magnam partem civibus suis urbs illa coelestis ac beata, quasi deductis coloniis iterum complecta est; quibus praemia, quae exprimi nullis verbis possunt, eaque sempiterna in coelo constituta sunt; quos ex infinita mortalium multitudine delegit Deus, quo vitam puram et castam agentes in terris, postea beati aevo sempiter-

Digitized by Google

[illegible]atur in coelo; qui pro salute ae-
[illegible]certantes, coelestibus et immor-
[illegible] coronis digni judicati sunt; virgi
[illegible]nae aestuantem in corporibus flam-
m restinguere, et pudicitiae suae florem
[illegible]atum coelo intulerunt; purpurati suo
guine victores. qui per mortem et vul-
a regi suo praeclarum testimonium de-
ant; innumerabiles alii, qui e doman-
cupiditatibus afflictandisque corpori-
quotidie desudarunt. V. *Beatus, ani-*
. 2. *Sanctos colere*, die Heiligen ver-
m. Praecipuo quodam cultu ac hono-
venerari; eximio cultu ac praecipua
gione sanctis deservire; ad sancto-
opem, fidem, clientelam confugere,
rorum fidem ac patrocinium se con-
e; praecipua erga sanctus religione
i, teneri. V. *Colo, honos.*

Sanctimonia, ae, f. Heiligkeit.
v. Sanctitas. *Epi.* Summa. *Usus.*
id mihi cum illa sanctimonia tua? V.
rtus.

Sanctio, onis, f. Satzung, Verord-
ng. *Usus.* Sanctiones foederum, pa-
rum.

Sanctitas, tis, f. Heiligkeit, Unsträf-
keit. *Syn.* Sanctimonia, sanctitudo.
i. Patria, vetus. *Usus.* Deos placatos
icit sanctitas, pietas, religio. Sanctitas
scientia colendi numinis. Exemplum
ieris sanctitatis Cato. V. *Probitas*,
tus.

Sanctitudo, inis, f. Heiligkeit.
n. Sanctitas. *Usus.* Sanctitudo sepul-
rae.

Sanctus, a, um, heilig, unsträflich,
verbrüchlich. *Syn.* Augustus, religiosus,
stus, inviolatus; summa virtute, pie-
e, religione. *Phras. Vir erat plane*
nctus, er war ein heiliger Mann. Exem-
um erat rarae innocentiae, spectatae
e virtutis; quo nemo integrior sanctior-
e in civitate; summa erat in Deum pie-
te ac sanctimonia; excellebat in eo
ra morum sanctitas; vitae sanctimo-
o in paucis eminebat. V. *Pius, probus,*
ligio, virtus. Usus. Qui sancti? qui
isti? nisi qui meritam diis immortali-
is gratium justis honoribus et memo-
mente persolvunt. Nullum est offi-
um tam sanctum, tam religiosum,
m solenne, quod non avaritia vio-
t. Nulla sancta societas, nec fides re-
ii est.

Sane, fürwahr, sicherlich, gewiß.
rn. Oppido, sane quam, licet. *Usus.*
cutus sane homo, et probatus. Sane
sam illum puduit. Haec sint falsa sane;
ividiosa tamen non sunt.

Sanguinarius, a, um, blutdürstig, blutgierig. *Syn.* Sitiens sanguinem, crudelis.

Sanguineus, a, um, blutig, blutreich.

Sanguinolentus, a, um, blutig, voll Blutes. *Syn.* Sanguine atratus, respersus, foedatus; sanguine lubricus; cruentus.

Sanguis, nis, m. Blut. *Syn.* Vitalis in animante succus; cruor. *Epi.* Ater, civilis, communis, decolor, domesticus, incorruptus, multus, paternus, plurimus, pristinus, quotidianus, timidus, tribunitius, verus. *Usus.* 1. Sanguinem incisa vena mittere, detrahere; venum ferire, solvere, incidere et sanguinem e brachio mittere, aderlassen. Sanguinis detractio, Aderlaß. Cucurbitulis vitreis sanguinem extrahere, schröpfen. Sanguinis ex naribus cursus, das Bluten aus der Nase. Sanguis emittitur, sequitur, manat, das Blut rinnet heraus. Sanguinis multum exasperatus saucibus reddidit, rejecit, Blut speyen. Sanguis suppressus est, stetit, constitit; ist gestillet worden. Hauriendus, aut dandus est sanguis. Respersae fando nefandoque sanguine arae. Plus in fuga sanguinis factum, quam in dimicatione. 2. *Cognatio*, Blutsverwandtschaft. Magnam vim habet maternus paternusque sanguis. Transalpini sanguinis cognatio. 3. *Translate*: iniquo judicio sanguinem exsorbere, Einen durch Ungerechtigkeit unterdrücken.

Sanies, ei, f. Bluteiter. *Syn.* Putridus corruptusque sanguis, aut humor. *Usus.* Saxa sanie taboque respergere.

Sanitas, tis, f. Gesundheit. *Syn.* Salus, valetudo bona, integra valetudo, integritas valetudinis, corporis bona habitudo, firma corporis constitutio, firma corporis affectio. *Usus.* 1. Corporis temperatio, cum ea congruunt inter se, quibus constamus, sanitas est. Homo integerrima et incorrupta sanitate. 2. *Ratio, consilium rectum*, gesunde Vernunft. Suum quemque scelus de sanitate deturbat. Oratione ad sanitatem aliquem revocare. Ad sanitatem redire. Sanitas animorum posita est in tranquillitate quadam ac constantia. V. *Sanus.*

Sannio, onis, m. Possenreißer, Spottvogel, Narr auf der Schaubühne. *Usus.* Quid tam ridiculum, quam sannio? ore, vultu; imitandis moribus, voce, corpore denique ridetur ipso.

Sano, as, avi, atum, are, heilen, gesund machen. *Syn.* Curo, medeor, sanum facio, ad sanitatem reduco, revoco; sa-

Digitized by Google

lutem do, reddo, restituo; morbum depello; morbo libero. *Adv.* Celeriter. *Phras.* 1. *Ego te sanavi*, ich habe dich gesund gemacht. Ego te ad pristinam valetudinem revocavi; ego te jacentem, male affectum ad pristinam sanitatem perduxi; meo beneficio ad sanitatem versus es; pristinas vires recepisti, recuperasti, confirmasti; ego sanitatem attuli; mea opera in pristinum valetudinis statum restitutus es. 2. *Sanatus est tandem*, er ist endlich gesund worden. Cessit tandem morbus remediis; vis morbi levata est; morbo levatus est; concessit dolor medicamentis; recreatus a morbo est, convaluit; sanitatem recepit, recuperavit; morbus depulsus est. V. *Morbus*, *convalesco*, *confirmo*. *Usus*. Rempublicam aegram curare, confirmare, sanare. Horum voluntates nefarias nullis remediis sanare potui.

Sanus, a, um, gesund. *Syn.* Firmus, valens, integris viribus, qui firmo est corpore, qui incorrupta est sanitate; salubris, salvus, sanae mentis, sani consilii.)(*Aegrotus*, *insanus*, *furiosus*. *Adv.* Bene, male, vix satis. *Phras.* 1. *Sanum te, ac integrum quamprimum videre cupio*, ich möchte dich bald frisch und gesund sehen. Firmum te ac valentem; viribus integris, sensibusque; morbo defunctum videre quamprimum cupio; vires tibi et colorem redire vehementer cupio; nihil laboro, nisi ut salvus sis; belle habeas; corpus tuum allevetur; ut morbo defunctus corpus habeas salubrius; tanta prosperitate valetudinis utaris; quae medicamentis nullis indigeat; ne quae diuturni morbi reliquiae redeant; confirmatum e morbo videre quamprimum cupio. 2. *Vide, ut sanus permaneas*, schaue, daß du gesund bleibest. Non solum salutis, sed virium etiam et coloris rationem habere te volo. Valetudini tuae diligenter consule; depone omnia, et corpori servi; indulge valetudini tuae; cura, ut firma sis corporis affectione; veterem imbecillitatem objicias; ut quae valetudini tuae maxime conducunt, diligenter adhibeas; ut sanum te praestes et sospitem; ut bonam corporis habitudinem retineas; operam da, ut etiam atque etiam valeas valetudinem tuam cura diligenter; tu, velim, ut valetudinem tuam confirmes. V. *Valetudo*. *Usus*. Sanum aliquem facere. Sana ac salva respublica. Nihil in ejus oratione, nisi sanum et sincerum. Homo sanae mentis, sani consilii.

Sapiens, tis, *g. o.* weise, klug, verständig. *Syn.* Bene sanus, magni consilii, divina mente et consilio praeditus, alta quadam mente, et sapientia praeditus; omnis divini humanique juris consultissimus.)(*Stultus*. *Adv.* Perfecte, plane, sero, valde. *Phras.* *Sapientem, qualis tu es, decet, veram laudem in una virtute collocare*, ein Weiser, wie du bist, muß dafür halten, das wahre Lob sey nur allein auf die Tugend gegründet. Tuae sapientiae est; sapientis est, qualem te habemus; ad eam sapientiam spectat, pertinet, qua tu excellis; tuum est, qui sapientia praestas, in quo sapientiae plurimum; pectus sapientia munitum decet, pro certo habere, veram laudem ab una virtute nasci, fluere, existere, proficisci. *Usus*. Qui maxime perspicit, quid in unaquaque re verissimum sit, quique et acutissime et celerrime potest videre et explicare rationem, is sapientissimus haberi solet. Sapientissimum esse dicunt eum, cui quod opus sit, ipsi veniat in mentem; proxime accedere ad illum, qui alterius bene inventis obtemperet. Homo ad conjecturam sapientissimus. In sapientum non cadit, alieno gaudere malo. Sapiens aciem in omnes partes intendit, ut quemcunque casum fortuna invexerit, hunc apte et quiete ferat.

Sapienter, weise. *Syn.* Scite, persapienter, considerate.)(*Temere*. *Phras.* *Ostendam sapienter a me factum*, ich will es darthun, daß ich weise gehandelt habe. Factum meum rationibus tuebor; rationem probe reddam consilii mei, argumentis, minime dubiis agam, tuebor, defendam, sustinebo, probabo causam meam; argumentis id agam, et non casu, temere, inani quadam voluntate, repentino mentis impetu, nulla satis firma certaque causa impulsum, commotum, adductum id fecisse me homines intelligant. Quod feci, ostendam jure, consilio factum; optimis de causis, ratione suadente, ratione duce, certo judicio, recte et considerate factum; ita factum, ut reprehendi non possit; factum meum ab omni reprehensione longissime abesse. Quod feci, ostendam ita factum, et temeritatem, imprudentiam, inopiam consilii reprehendere, objicere mihi nemo possit; ut non modo damnare, incusare, vituperare, exagitare, vitio dare facti mei consilium, sed ne in controversiam quidem, in dubium vocare quisquam possit. *Usus*. Sapienter et fortiter casus humanos ferre.

Sapientia, ae, f. Weisheit, Klug-

Digitized by Google

heit. *Syn.* Prudentia, rerum cognitio, Philosophia, lumen animi, ingenii, consilii.)(*Temeritas. Epi.* Admirabilis ac singularis, callida, antiqua, carior, comes naturae et adjutrix hominis, custos et procuratrix hominis, digna opinione et cognomine alicujus, erudita, excellens perfectaque, gloriosa, incredibilis, pene divina, jucunda, copiose loquens, mana, mater omnium bonarum rerum, moderatrix omnium rerum, nova. *Usus.* Sapientia est rerum divinarum humanarumque cognitio, ars vivendi, hominis custos et procuratrix, comes naturae et adjutrix, mater omnium bonorum, moderatrix rerum omnium, qua nihil praestabilius hominum vitae datum est. Manam sapientiam consequi. Sapientia munitum esse; sapientia praestare.

Sapio, is, ui, ere, verständig seyn. *Syn.* Intelligo, video, sapientia praeditus sum. *Adv.* Sero, plane. *Phras. Si saperes, haec caveres*, wenn du gescheidt wärest, würdest du dieses bleiben lassen. Siquid videres; si satis sanus esses, ac sobrius; si via recta reputares tecum; si sana mente esses; si mentem gestares sanam ac sinceram; si mens tibi constare; si sana mens esset; siquid non modo sapientiae, sed vel sanitatis habes; siquid sapientia posses, consilioque; si pectus gereres sapientia munitum; si spiceres satis, ac provideres, in quae malate induas, missa faceres ista. *Usus.* Ier cum primum sapere coepit, plusam caeteri sibi sapere videtur. Tibi mitam non sapis, et alteri viam monstras. V. *Prudens.*

Sapor, oris, m. der Geschmack. *Syn.* Quod gustatu percipitur. *Usus.* 1. Voluptas, quae sapore percipitur. Is non odore, non tactu, non sapore capitur. Cibus boni, grati, jucundi sapores, *sapidus.* 2. *Sal, urbanitas*, Artigkeit, Witzigkeit. Homo sine lingua, sine sapore, sine sensu: *Stupidus.*

Sarcina, ae, f. Bürde, Bündel. *Usus.* Cui sarcinam imponere.

Sarcio, is, sarsi, sartum, ire, ausbessern, flicken, ergänzen. *Syn.* Reficio, compenso; cursu tarditatem, officiis cessationem corrigo. *Usus.* Damnum illatum, injuriam sarcire. Crebritate et magnitudine officiorum priorem cessationem sarciam. V. *Compenso, renovo.*

Sarculus, s. Sarculum, i, Haue, Hacke. *Syn.* Instrumentum, quo segetes sarciuntur, *id est*: a loliis repurgatur.

Sarissa, ae, f, macedonischer Spieß. *Syn.* Hasta macedonica.

Sarmentum, i, n. Reiser, Reisigholz. R. *a Sarierdo. Usus.* Sarmentorum amputatio. Vitis putanda est, ne sarmentis silvescat.

Sarracum, i, n. Rüstwagen. *Genus vehiculi.*

Sartor, oris, m. Schneider. *Usus.* Sartor sartorque scelerum.

Sartus, a, um, schadlos, ganz, im guten Stande. *Syn.* Incolumis, salvus, integer. *Usus.* Imperium, rempublicam sartum tectum servare. Amicum ab omni periculo ac detrimento sartum tectum praestare. V. *Integer.*

Satago, is, ere, sich bemühen. *Syn.* Elaboro, enitor, operam do; magno studio aliquid ago; industriam in re pono; animum in rem *vel* ad rem adjicio; omne consilium, opem ac operam, curam, studium; diligentiam, laborem ad rem confero; summa ope nitor; omni opes ac opera annitor, enitor; nervos omnes contendo; omnem lapidem moveo; omnes machinas adhibeo; manibus pedibusque conor; cogitationem omnem in re figo, loco; totus sum in ea re; hoc unum spectat mea industria; versor in hoc studio totus, hac in re mens tota ac studium versatur; id unum laboro; ad hoc nervos omnes intendo; id unum nervis omnibus contendo. *Usus.* Multum rerum suarum satagit. V. *Studeo, solicitus, applico.*

Satelles, itis, m. Trabant, Leibwache. *Syn.* Stipator, minister, apparitor, custos corporis, potestatis administer; assuetae corporis custodiae. *Epi.* Diligentissimus. *Usus.* Manlius audaciae administer et satelles. Scelerum satelles, administer cupiditatum.

Satietas, tis, f. Genüge, Ueberdruß. *Syn.* Fastidium.)(*Cupiditas. Usus.* Satietatem afferre; parere, facere, dare; satietate afficere, überdrüssig machen. Satietas rei me cepit, tenet; satietate defatigatus, defessus sum, ich bin dessen schon überdrüssig. Satietati occurrere; satietatem relevare, dem Ueberdrusse vorbeugen. Satietatem vitare, fugere, vermeiden. Satietatem depellere, vincere, superare, überwinden.

Satio, as, avi, atum, are, sättigen. *Syn.* Saturo, expleo, satietatem affero; satietate afficio, famem expleo, pasco.)(*Exhaurio. Phras. Legendo satiari non potuit*, er hat mit Lesen nicht können ersättiget werden. Infinita, inexhausta cupiditas saturari legendo non potuit;

Digitized by Google

expleri mens ejus legendo non potuit; expleta a lectione recedere non potuit; a lectione depelli non potuit; satietatem nullam insaturabilis legendi cupiditas admisit; legendi nulla illum unquam satietas cepit, tenuit. *Usus.* Satiare odium, explere cupiditates. Auditor ne similitudinis fastidio satietur. Frugali coena naturae desideria satiare et explere.

Satio, onis, f. das Säen. *Syn.* Satum. *Epi.* Aequabilis, perpetua. *Usus.* Jugera sationum suarum profiteri.

Satis, genug. *Syn.* Sat, satis, superque; sane. *Phras. Sed jocorum satis est*, es ist schon genug gescherzet. Sed de joco satis est; affatim prorsus; jocorum satis superque; abunde est; satietas non tandem jocandi capiat. Satur sum jocorum; sed hic finis sit jocandi. *Usus.* Haec subtilius, quam satis est, disputantur. Laudis, plusquam satis est, avidus. Satis superque haec audivimus. Satis est causae, quare nolimus.

Satisaccipio, is, cepi, ceptum, ere, Versicherung annehmen. *Syn.* Praedes accipio, ab aliquo caveo. *Usus.* Quibus a praedibus satisaccipiet, iisdem ipse, quod peto, satisdet.

Satisdatio, onis, f. Bürgschaft. *Syn.* Vadimonium. *Usus* Sunt aliquot satisdationes secundum mancipium.

Satisdo, as, dedi, datum, are, Bürgen stellen, versichern. *Syn.* Praedes do, fide jubeo, vadimonia promitto.)(*Satisaccipio. Usus.* Qui pro sociis transigit, satisdat, neminem eorum postea petiturum.

Satisfacio, is, feci, factum, ere, genug thun, vergnügen. *Syn.* Impleo, placeo, morem gero; quod debeo, solvo; expleo odium, *vel* cupiditatem; respondeo opinioni, expectationi, judicio. *Usus.* Satisfacere officio suo erga aliquem, naturae, legibus. Amori erga te meo satisfactum puto. Nunquam mihi pro tuis in me injuriis satisfacies. Cumulatequesatisfactum est tibi. Vel ex supervacuo satisfecimus.

Satisfactio, onis, f. Genugthuung. *Syn.* Purgatio. *Usus.* Satisfactionem meam non accipis?

Satius est, es ist besser. *Syn.* Praestat, melius est. *Usus.* Mori satius est, quam turpiter vivere. V. *Potius.*

Sator, oris, m. Säemann. *Syn.* Seminator.

Satur, a, um, satt. R. *a.* satis. *Syn.* Plenus, satiatus.

Saturitas, tis, f. Sättigung. *Syn.* Satietas.

Saturo, as, avi, [illegible] gen. *Syn.* Expleo, satio. [illegible] animos invidorum, placavi [illegible] torum, saturavi perfidiam [illegible] Sanguine se saturavit civium. V. *Sat*

Satus, us, m, die Saat, das Sä[illegible] *Syn.* Satio. *Epi.* Humanus, primus. *Us* Ex coeli satu, terraeque conceptu edi[illegible] Parentum optimorum satu editus ad[illegible] scens. Philosophia praeparat animum [illegible] satus accipiendos.

Sauciatio, onis, f. Verwundung, Verletzung. *Syn.* Vulneratio.

Saucio, as, avi, atum, are, verwu[illegible] den, beschädigen. *Syn.* Vulnero, conca[illegible] cio, vulneribus afficio. *Adv.* Gravia[illegible] leviter. V. *Vulnus.*

Saucius, a, um, verwundet. *Sy* Vulneratus, vulneribus affectus, mo[illegible] fero vulnere ictus. *Usus.* Medea am[illegible] saucia. Saucios et confectos ex acie [illegible] ferre.

Saxetum, i, n, steiniger Ort. *Sy* Locus saxis plenus.

Saxeus, a, um, steinicht, felsicht. *Usus.* Moles saxea.

Saxosus, a, um, steinig. *Sy* Saxis impeditus. *Usus.* Loca saxosa.

Saxum, i, n. Stein. *Syn.* Silex, l[illegible] pis, rupes, cautes. *Epi.* Saxa aspe[illegible] praerupta. *Phras. Saxa in eum con[illegible] cerunt*, sie haben Steine auf ihn ge[illegible] fen. Saxis facta lapidatio; lapides [illegible] eum miserunt, jecerunt; lapidibus e[illegible] appetivere; lapidum ictu incessebat[illegible] *Usus.* Saxorum asperitates. Ventum [illegible] rupem ita tectis saxis, ut etc. Lagen[illegible] magnitudinis saxa per montium pre[illegible] devolvunt. Exesae fluctibus rupes, sa[illegible] invia, et praeruptae cautes.

Scabellum, i, n. kleine Bank, Sc[illegible] mel. *Syn.* Scamnum humile.

Scaber, ra, um, räudig, schä[illegible] *Syn.* Asper. *Usus.* Pectus illuvie sc[illegible] brum.

Scabies, ei, f. Räude, Krätze, Gri[illegible] *Usus.* Scabies corpora invasit, et cos[illegible] gium mali etiam in alios vulgatum es[illegible]

Scabo, is, ere, kratzen. *Usus.* Mu[illegible] mutuum scabunt.

Scalae, arum, f. eine Leiter, Treppe. *Usus.* Sub scalas se conjecit.

Scalmus, i, n. Ruderring. *Syn.* L[illegible] gnum, quo nituntur remi.

Scalpo, is, psi, ptum, ere, aufkra[illegible] schneiden, eingraben. R. *a* σκαλλω, fod[illegible] *Syn.* Incido, *vulg. sculpo. Us.* [illegible] pingendum, fingendum, scalpendum. [illegible] saxo scalptus, aut ebore dolatus.

Scalpellum, i, n. Messerchen. *Sy*

Digitized by Google

Chirurgi ferrum. *Usus.* Scalpellum sanae artis adhiberi.

Scalprum, i, n. Schabmesser, Meißel. *Instrumentum artificum.*

Scamnum, i, n. Bank. R. *a σκάμνον.* Syn. Sedes, scabellum.

Scandalum, i, vulg. Aergerniß. Syn. Offensio, pravum exemplum, res malali, pessimi exempli. *Phras. Cave, ne des scandalum, vulg.* hüthe dich, daß du kein Aergerniß gebest. Cave, ne aetati maxime lubricae atque incertae vitia nequitiae exempla praebeat. Ne periculosam exempli imitationem filiis proferas; ne tua perversitate offensionem praebeas; nequid malo exemplo facias, aut dicas, ne contagione morum alios everas; nequid offendas exempli pravitate; ne barbaraе licentiae exemplum in mores hominum transferas; ne mores tuos in alios transfundas. V. *Exemplum.*

Scando, is, di, sum, ere, steigen. Syn. Ascendo, conscendo. *Phras. Montem scandere,* den Berg besteigen. Superare montis verticem; in ardua evadere; superare iniquitatem loci; occupare montis jugum.

Scapha, ae, f. Schiffchen. *Syn.* Linter longis navibus subserviens, navicula. *Usus.* E navi in scapham se conjecit.

Scaphium, ii, n. Kammerbecken, Trinkgeschirr. *Syn.* Scyphus in scaphae modum formatus.

Scapula, ae, f. Schulterblatt. *Syn.* Humerus.

Scateo, es, ui, ere, quellen, voll seyn. *Syn.* Scaturio. V. *Plenus.*

Scaturio, is, ivi, itum, ire, hervorquellen, entspringen. *Syn.* Emano, effluo, erumpo. V. *Origo.*

Scelerate, schändlich, gottlos. *Syn.* Versummum scelus, nefario scelere. *Usus.* Bellum scelerate susceptum scelerratissime gestum.

Sceleratus, a, um, lasterhaft, schändlich. *Syn.* Consceleratus, scelestus, nefarius, improbus, impius, scelere contaminatus, omni scelere coopertus. *Phras. Homo sceleratissimus,* ein überaus lasterhafter Mensch. Homo post homines natus turpissimus, omni flagitio contaminatus; omnium scelerum, flagitiorumque incumentum; homo nefarius, ex omni scelerum colluvione natus; unus omnium hominum teterrimus; libidine et ira efrenatus; in omni genere flagitiorum versatus. Homo omnium, quos terra sustinet, consceleratissimus; omnibus divinis, humanisque obrutus sceleribus, nec pro scelere, sed monstro habendus. Homo crudelitate caecus, ac scelere sacrilegus, perjuriis assuetus; vitiorum ac probrorum plenissimus; omnibus flagitiis nobilitatus; omnibus vitiis deformatus; affluens omni scelere; monstrum ex coeno ex sanguine concretum. Homo summis sceleribus obstrictus; furens audacia, scelus anhelans, maximo furore inflammatus. Homo bipedum nequissimus; promptus ad vim, paratus ad seditionem, audax ad omne facinus, ad audendum projectus; ad omnem nequitiam educatus, eruditus, projectus; omnibus flagitiis coopertus. Homo, in quo nihil est, praeter maxima peccata, maximamque pecuniam; qui multa in Deum hominesque, impie, nefarie commisit; plurimis se sceleribus obstrinxit; qui maxima in se scelera concepit; omnia repagula juris et honestatis, pudoris et officii perfregit; qui in omnia se flagitia ingurgitavit, omnia divina et humana jura nefario scelere polluit. Fingi flagitium nullum potest, quo se ille non contaminaverit; ejus vita omnibus flagitiis est inquinata. Homo summorum facinorum, omnium flagitiosorum postremus, et in quo omnia sunt ad perniciem profligata; scelerum omnium artifex et architectus. Homo insignite nequam; quo in portento cum summa turpitudine summa impudentia est conjuncta. Homo immani natura, moribus feris, ac omni vitiorum genere infamibus. *Usus.* Impurus homo ac sceleratus. V. *Commaculo, improbus.*

Sceleste, schändlicher Weise, lästerlich. *Syn.* Scelerate.

Scelestus, a, um, lasterhaft. *Syn.* Sceleratus. *Phras. Scelestos homines urbe pellere,* die lasterhaften Leute aus der Stadt schaffen. Scelerum sentinam ex urbe ejicere; vitiorum sentinam exhaurire. Homines furentes audacia, scelus anhelantes, pestem patriae nefarie molientes ex urbe emittere, ejicere, depellere; monstris illis ac prodigiis scelerum, a quibus pernicies certa comparata esset civibus, ex urbe ejectis, rempublicam relevare ac recreare.

Scelus, eris, m. Laster, Schandthat, Unthat, Uebelthat. *Syn.* Flagitium, facinus, fraus, capitalis, atrocitas sceleris. *Epi.* Acerbissimum, alienum, apertum, clandestinum, consulare, detestabile, domesticum, immane, impium, importunum, inauditum, incredibile indignum, inexpiabile, insigne, intestinum, meditatum, nefandum, tantum, usitatum. *Phras.* 1. *Scelus atrox admisit,* er hat ein gräuliches Laster begangen. Nefarium

Digitized by Google

ac scelestum facinus ausus est; atrox, singulare maleficium admisit, contraxit, grande piaculum admisit, contraxit; capitalem fraudem ausus est; inexpiabile facinus admisit, cupiditas effrenata praecipitem animum ad ultimum nefas impulit; maximo se scelere adstrinxit, contaminavit, devinxit, alligavit; scelus ingens admisit, suscepit, edidit; cum multa improbe, multa audacter ac perfidiose fecerit, gravissimum tamen scelus tum concepit, molitus est, fecit, perfecit cum etc. 2. *Sceleris complex est*, *vulg.* er hat Theil an dieser Lasterthat. Sceleris societate conjunctus; culpae socius; criminis conscius ac particeps; in eodem scelere versatus est; ejus facinoris satelles et administer fuit. 3. *Non est simplex scelus hoc*, das ist kein einfaches Laster. Nullum scelus abest ab eo scelere; in uno illo scelere insunt omnia scelera; multiplex in uno facinore crimen est; scelerum genus omne uno in facinore continetur. *Usus.* Scelerum architectus et machinator. Scelus atrox concipere, suscipere, begehen. Scelus scelere cumulare, ein Laster über das andere begehen. Omnium scelerum genere imbutus. In scelere volutari. Abesse a scelere longissime; scelere solutus, a scelere liberatus est. V. *Conscientia*, *mala*, *crimen*.

Scena, ae, f. Schaubühne. R. a σκηνή. *Syn.* Cavea: fabula. *Epi.* Argentea, magna, referta sceleribus. *Usus.* Ludorum elegentia, scenae magnificentia. In scenam redire. Scenae servire, *tempori se accomodare*, sich in die Zeit schicken. De scena decedere.

Scenicus, a, um, zur Schaubühne gehörig. *Usus.* Scenicae personae, ut mimi, histriones.

Sceptrum, i, n. Zepter. σκῆπτρον. *Usus.* Rex cum purpura et sceptro, et insignibus regiis.

Scheda, ae, f. Schreibtafel, Zettel. *Syn.* Tabella; pagella.

Schema, atis, n. Redzierde. *Usus.* Verborum ornamenta et sententiarum lumina, quae schemata Graeci vocant.

Schola, ae, f. Schule. *Syn.* Ludus litterarius, gymnasium. *Phras.* 1. *Sunt ibi scholae publicae*, dort sind öffentliche Schulen. Patet ibi littera um ludus, quo juventus in disciplinam convenit; est ibi doctrinarum sedes nobilis, ad quam disciplinae causa juventus frequens concurrit; est tibi nobilium ingeniorum altrix gymnasium; est optimarum artium domicilium; litterarum, divinae humanaeque scientiae officina fama nobilis; habent ibi et bonae artes suum sacrarium, et quoddam quasi Musarum templum; nec scholasticae palaestrae copia deest. 2. *Multi hic scholam frequentant*, hier gehen Viele in die Schule. Frequens hic juventus in disciplinam convenit; frequens hic juventus disciplinae causa ad praeceptores concurrit; frequentes hic magistris operam dant; multi hic studiorum causa in ludum eunt; scholas obeunt; gymnasium terunt. V. *Frequento*. 3. *Scholam amplius non frequentat*, er geht nicht mehr in die Schule. Ludo multam salutem dixit; manum ferulae subduxit; bonarum artium disciplinis nuntium remisit. *Usus.* Homo e schola, atque a magistro recens. Scholae strepunt discentium vocibus. Schola soluta, dimissa, zu Ende der Schule. Scholam explicare, in librum conferre, *id est*, *quaestionem umbratilem*.

Scholion, s. Scholium, ii, n. kurze Anmerkung, Erklärung über eine dunkle Stelle. *Syn.* Interpretatio brevis, vel defensio.

Scienter, wissentlich. *Syn.* Scite, intelligenter, apte. *Usus.* Scienter versari in re aliqua. Iis, quae habes, scienter utere, et modice.

Scientia, ae, f. Wissenschaft. *Syn.* Doctrina, disciplina, rerum cognitio, intelligentia, prudentia.)(*Inscitia*, *ignorantia*. *Epi.* Admirabilis et incredibilis, pene divina, certissima, civilis, excellens, eximia, finitima, litigiosa, necessaria, obscurior, par, peregrina, externa, perfecta, potior, praestabilis, quaestuosa, similis, summa, tanta, tenuis, vicina, utilis. *Phras.* 1. *Scientiae in scholis cum virtute sunt conjungendae*, in den Schulen muß man die Wissenschaften mit der Tugend zugleich erlernen. In gymnasiis progressiones, progressus non in bonis tantum artibus, sed in virtutibus etiam juventus faciat, necesse est; in scholis non ingenuarum solum artium studia, sed virtus etiam, divinusque cultus vigeat; juventus in schola disciplinis simul et virtutibus imbuatur et erudiatur; qui scholas frequentant, non doctrinae modo, sed virtutis quoque studiosi sint; scholarum alumni diligentiam omnem ad comparandam tum doctrinam, tum virtutem adhibeant, necesse est. In scholis virtus a litteris abesse, segregari non debet; in societatem doctrinae virtutis studium se offerat necesse est. 2. *Scientiam in geometricis non vulgarem habet*, er hat eine ungemeine Wissenschaft

Digitized by Google

Feldmeßkunst. Geometricis litteris te est eruditus; geometriam pe- cognovit, callet omnino; in geo- ria excellit, vincit omnes, nemini nndus est, parem habet neminem, erior est omnibus; geometricis dis- linis apprime excultus est; in geo- tricis litteris ita processit, ut ad sum- m pervenerit. *Usus.* Omnes trahi- r ad scientiae cupiditatem. Scien- facile percipere. Aliquid scientia prehendere. Habere scientiam mul- um artium. Scientias alicui tradere. ntoris actio scientia non continetur. entia rei militaris, oratoriae, juris ilis.

Scilicet, nähmlich. *Syn.* Videlicet, npe, nimirum, certo, profecto, nam, m. *Usus.* Quis? tu ipse scilicet. Ar- quaerenda sunt scilicet, ut novum minum patiamur.

Scindo, is, scidi, scissum, ere, spal- , zerhauen, zerschneiden. *Syn.* Con- ndo, discindo, seco, reseco, ampu- caedo, findo, diffindo. *Usus.* Ipse lorem meum ne scindam. Comam ndere.

Scintilla, ae, f. Fünkchen. R. a Syn. *Syn.* Igniculus. *Usus.* Neque ntilla deterrimi belli relinquatur.

Scintillo, as, avi, atum, are, fun- n, schimmern. *Syn.* Splendeo, emico. *us.* En, ut oculis scintillant.

Scio, is, scivi, scitum, ire, wissen. *n.* Habeo, teneo, cognosco, cogni- m habeo, non ignoro, non sum ne- us, scientiam meam non fugit; me n latet, praeterit; scientia compre- ndo, scientiam habeo, perspectum- hi est, mihi conscius sum, mihi de aliqua certum est; apertum mihi est, n obscurum, notum mihi est; patet ihi res, in promptu est, non est ig- otum, liquet, exploratum perspectum- ie habeo.)(*Nescio. Adv.* Admodum. hil, celeriter, certo, latine, graece, nte, luculenter, mature, mediocriter, elius, plane, probe. *Phras.* 1. *Scio s tuas omnes et consilia*, ich weiß um le deine Sachen und Gedanken. Non sum ıdis rerum tuarum; probe scio, non t occultum, exploratissimum mihi t; non me fallit; non me fugit, quid gas, quid moliaris. Ad me quoque erum tuarum conscientia pertinet, uando ipse me conscium voluisti. Pa- ent res tuae ac consilia, quando ipse ie eorum participem fecisti. 2. *Scio, uid agam*, ich weiß, was ich zu thun abe. Certum habeo, quid agam; explo- ratam et explicatam habeo rationem consilii, salutis meae. Quemadmodum expediam exitum hujus rei, reperi. Deliberatum cum animo habeo meo, quae consilii ratio mihi sit tenenda, ineunda. 3. *Scio, multos mihi esse perinfensos*, ich weiß es wohl, daß mir Viele feind sind. Haud me fallit; haud ignarus sum; non sum nescius; satis gnarus sum, multos animo in me esse perinfenso. Compertum habeo; exploratissimum habeo; pro certo, pro comperto, pro explorato habeo; certum, cognitum, perspectum, exploratum habeo; multos periniquo esse in me animo. V. *Cognosco.* 4. *Nihil adhuc scio de re*, ich weiß noch nichts von der Sache. Nihil comperti habeo; res etiamnum clam me est; fugit etiamnum, latet me res ea. V. *Nescio, ignoro. Usus.* Latine luculenter scio. De iis nihil scire, aut existimare queo. Sed non venerat, quod sciam, so viel ich weiß, ist er noch nicht gekommen. Prudens sciensque fecit, mit Bedacht thun.

Scipio, onis, f. Stock, Stab.

Sciscitor, aris, atus sum, ari, forschen, nachfragen. *Syn.* Scitor, quaero, percontor. *Usus.* Ab, vel ex aliquo sciscitari sententiam. Sciscitari de aliqua re. V. *Interrogo.*

Scisco, is, scivi, scitum, ere, wissen, forschen, verordnen. *Syn.* Sancio, edico, scitum facio. *Adv.* Nominatim. *Usus.* Sciscere legem, ein Gesetz machen.

Scite, artig, geschicklich, schön, weislich. *Syn.* Scienter, non inscite. *Usus.* Statua, scite et venuste facta. Scite dicere aliquid.

Scitor, aris, atus sum, ari, forschen, nachfragen. *Syn.* Sciscitor.

Scitum, i, n. Schluß, Satzung. *Syn.* Lex, jussum. *Usus.* Brutus scitum fecit, ne etc.

Scitus, a, um, fein, zierlich, artig. *Syn.* Lepidus, elegans, festivus. *Usus.* Scito sermone et attico loqui. Vetus illud Catonis admodum scitum est. V. *Venustus.*

Scopae, arum, f. Besen. *Epi.* Dissolutae. *Usus.* Scopae, ut est in proverbio, dissolutae.

Scopulosus, a, um, felsig, schroffig. *Usus.* Mare infestum et scopulosum. Intelligo, quam scopuloso et difficili loco verser.

Scopulus, i, m. Steinklippe, Fels. *Syn* Saxum. *Usus.* Navis ad scopulum afflicta. Ad scopulum offendere. Nunquam tuas rationes ad eos scopulos ap-

Digitized by Google

pulisses. Syrtim patrimonii, scopulum libentius dixerim.

Scopus, i, m. Zweck, Endzweck, Ziel, Augenmerk, Absicht. R. σκόπος. *Syn.* Quo spectamus, finis, propositum *Phras. Hic scopus erat meus*, dieses war mein Ziel und Absehen. Hoc spectavit; hoc secutus sum; id egi; huc retuli mea consilia; huc retuli cogitationes omnes; huc mentem direxi; hunc consilia contuli; hoc spectabat animus meus, hic animo meo, meisque consiliis scopus erat; hic erat finis, hic terminus, quo intendebantur cogitationes meae; haec erat quasi meta, quo ut pervenirem, laboravi atque vigilavi; huc me voluntas, huc judicium et ratio ducebat, ut etc. hic animus, haec mihi lex erat; hoc mihi propositum erat; hoc unum habebam propositum, ut etc. V. *Consilium*, *cogitatio*, *propono*. *Usus*. Sed neutri scopus est iste, ut beati simus, quo alioquin omnia vivendi, recteque faciendi consilia sunt referenda.

Scorpius, ii, m. Scorpion.

Scortator, oris, m. Hurenjäger. *Syn.* Scortorum amator.

Scortor, aris, atus sum, ari, Unzucht treiben. *Syn.* Vitam in lustris ago; tempus aetatis omne in lustris consumo; cum scortis volutor.

Scortum, i, n. Metze. *Syn.* Meretrix, lupa. *Epi.* Vulgare. *Usus.* Cum scorto libere volutari. V. *Meretrix*.

Screo, as, avi, atum, are, räuspern.

Screator, oris, m. Räusperer.

Screatus, us, m. das Ausräuspern.

Scriba, ae, m. Schreiber. *Syn.* Scriptor, librarius. *Epi.* Aedilitius. *Usus.* Scriba, qui rationes ad aerarium retulit. Scribae, qui nobiscum in rationibus monumentisque publicis versantur.

Scribo, is, psi, ptum, ere, schreiben. *Syn.* Litteras pingo, formo; litterarum elementa conformo; litterarum formas effingo; litterarum figuras formo, schreiben, Buchstaben machen. Litteras conscribo, exaro, do, mitto. Briefe schreiben. Litteris consigno, scriptis mando, litteris prodo, publicis monumentis consigno; memoriae, posteritati prodo; monumentis mando, prodo; memoriae, historiae mando; memoriae, posteritati propago; chartis prodo; litteris mando, consecro, in annales, fastos refero; hominum memoriae sempiternae trado; immortalitati trado, mando, commendo, aufschreiben, in die Bücher eintragen. Librum conficio, compono, efficio, ein Buch schreiben. *Phras.* 1. *Elegante sane charactere scribis*, du hast wohl eine schöne Handschrift. Elementa conformas venustissime, litterarum formas pingis tanquam typis aeneis expressas, calamo ad venustissimam speciem typorum proxime accedis; litterarum elementa pingis, formas sane bellissimas; bella, venusta, exquisita, luculenta manus est, quae ista scriptura persequitur. Nihil in tota scriptione non egregie concinnatum est, ductus bellissimi, litterae tanta proportione, et tam composito mutuo respondentes; versibus praeterea paribus intervallis a summa pagina ad imam usque diremptis et nulla omnino in parte vacillantibus, ut velut ad amussim directi, nusquam a recto tramite deflectant, lectoremque liberali quadam voluptate demulceant. Non inaequales litterae, non facillantes; litterarum formae non illepidae, aut invenustae; elementa non tristia ac deformia, figurae litterarum non foede, inscite, indecore pictae, sed velut pictura bellissime concinnata oculis blandiuntur. 2. *Scribe ad me saepius*, schreibe mir öfters; *de litteris seu epistolis*. Ne quaeso, litteris parcito, crebris nos litteris appellato, libet enim tecum garrire, et tametsi pagella altera procedat, tertiam etiam completo; res omnes litteris persequere; quoties ad amicos, eodem etiam oleo ac opera aliquid ad me exarato. 3. *Livius res Romanas egregie scripsit*, Livius hat die römischen Geschichten sehr wohl geschrieben; *de libris*. Livius de rebus Rom. egregia scripta reliquit; res Rom. divinitus perscripsit; res Rom. litteris mirifice illustravit; litteris mandavit, consignavit. Rom. nomen scriptis celebravit et illustravit; Romanorum bella pulcherrime contexuit; rerum Roman. commentarios confecit absolutissimos; res Rom. posteritati, litteris prodidit. 4. *Docte et erudite scribit*, er schreibt sehr gelehrt; *de modo et styli genere*. Scribendi laude excellit; raram quandam laudem in scribendo consecutus est; praeclara sunt, quae ingenio studioque parit, quae ejus industria elaborat; mirabiles, minimeque vulgares sunt ingenii et industriae ejus fructus; scribit, ut pauci; quidquid ille ex se promit, delectat alios, ipsum vero laudibus illustrat; nihil scribit nisi perfectum ingenio, industria elaboratum; scripta ejus miro verborum cultu sunt perpolita, et omni elegantiarum ge-

Digitized by Google

ere ornatissima, refertissima. *Usus.* lii rem versibus luculenter scripsere. cribere de aliquo asperius. Liber de re- us rusticis scriptus. V. *Littera*, *litte- ae*, *epistola.*

Scriptio, onis, f. das Schreiben. *yn.* Stylus, scriptura. *Epi.* Philoso- hica. *Usus.* Nihil ad dicendum magis roficit, quam scriptio.

Scriptito, as, avi, atum, are, oft hreiben. *Usus.* Te quidem, Antoni, ultum scriptitasse non arbitror.

Scriptor, oris, m. Schreiber, Schrift- eller. *Epi.* Astutus, sane bonus, do- tus, ferreus, luculentus, peritus, po- tus, praestans, sanctus, egregie sub- lis, vetustissimus. *Usus.* Ferreus scrip- or, sed auctor bonus. Scriptor, ut emporibus illis luculentus.

Scriptum, i, n. Schrift oder Buch. *yn.* Scriptura, monumentum, littera- um monimentum. *Epi.* Absurdum, in- tile, indignum, ambiguum, antiquius, egitimum, necessarium, privatum, pro- abile. *Usus.* De scripto dicere, recita- e. Plato scriptum, vel in scriptis reli- uit. Scriptis res suorum temporum man- are, celebrare, illustrare.

Scriptura, ae, f. Schrift. *Syn.* criptum. *Epi.* Assidua, contraria, di- gens, superior. *Usus.* 1. Mendum scrip- urae litura tollitur. 2. *Scriptio*, das chreiben. Ea, quae scriptura persecu- is est, exscripta consignataque singulis ttribuere. Genus scripturae liberum ac ncitatum. 3. *Ratio eorum*, *qui porto- ia pascuae publica vel decumas redi- nebant*, Weidezins; Geld, welches jene aben, die ihr Vieh auf die gemeinen Weiden treiben ließen; wobey die Zahl es Viehes aufgeschrieben, und darnach er Abtrag eingerichtet wurde. Per magi- tros scripturae et portus et nostrarum ioecesium. Neque ex portu, neque ex criptura vectigal conservari potest, aus em Zollamte. Pro scriptura sacra, h. Schrift. *Latine*: Libri divini, divinae itterae; divinarum legum, divinorum criptorum monimenta; sacrae litterae; odex sacer.

Scrobs, is, f. Grube. *Usus.* Scro- em facere, subigere, invertere.

Scrupi, orum, m. Stein im Brett- piele. *Syn.* Lapides, quorum in tessera- um ludo usus.

Scrupulosus, a, um, steinig. *yn.* Asper, anxius, tristis, solicitus, ubius, homo non intacti religione ani- ni; simplex ac religiosus; religione atto- nitus; religione quadam obstrictus; qui in religionem trahit, vertit aliquid; aequo religiosior; qui religioni sibi ducit, admittere quidquam, quod culpae vel speciem praeferat, ängstig, schwermüthig. *Phras. Scrupulosus est*, er ist ängstig im Gewissen. Assiduis ex recordatione vitae prioris scrupulis pungitur, nullamque aegro saucioque animo quietem capit; animum gerit, nescio, quibus religionibus obstrictum; nimis exigue, exiliter religioseque omnia ad calculos, revocantem; anxiis animi curis, et sollicitudinem aculeis male accipitur, afficitur, torquetur. Pungant hominem, diesque ac noctes stimulant, nescio, qui scrupuli ex superioris vitae memoria relicti; torquent animum, exeuntque, nescio, qui curarum solicitudinumque stimuli ex latentis suspicione mali profecti; versant animum novae identidem suspiciones, pavores, metus, fluctus aestusque solicitudinum, nescio, cujus piaculi conscientia excitati, V. *Scrupulus*, *anxius*. *Usus.* Tandem e scrupulosis his cautibus enavigavit oratio.

Scrupulus, i, m. Sandsteinchen. *Syn.* Exiguus lapillus calceo injectus; *Transl.* Solicitudo, dubitatio, suspicio, religio, Scrupel, Zweifel, Angst. *Phras.* 1. *Injectus est populo scrupulus*, das Volk hat sich ein Gewissen gemacht. Offusa animis oculisque populi religio; moti sunt in religionem animi populi; ea res populo in religionem venit; religioni sibi populus duxit; oblata, injecta est populo religio; hic vero, nescio, quae superstitio mentes omnium occupavit, hic vero populum cepit religio; hic vero non magna res religionem incusserat hominibus; multitudinem justae religionis implevit; religione hic nova obstrictus est populus; hic vero res nova cumulavit religiones populi; nova hic populum incessit religio. 2. *Facerem mihi scrupulum*, *vulg.* ich mache mir ein Gewissen dabey. Religioni haberem, mihi ducerem; religio mihi esset; haud sane liber religione animus esset; religione impediri, conscientia impediri me putarem; religione quadam tangeret; haud sane intactus religione futurus esset mihi animus, si, etc. 3. *Scrupulum habeo*, ich habe noch einen Scrupel. Scrupuli aliquid in animo residet, quod me dies noctesque stimulat ac pungit; morsus tamen, et contractiunculae quaedam animi adhuc relictae sunt; scrupulus restat unus, qui me male habet; discruciat animum suspicio quaedam latentis in tam speciosa cogitatione piacu-

Digitized by Google

li; angit me, solicitat, torquet pungens haec animi cura; discrucior animo, quoties in mentem venit praeteritae aetatis. V. *Scrupulosus. Religio.* 4. *Scrupulum istum facile tibi eximiam*, ich werde dir diesen Gewissenszweifel leicht auflösen. Scrupulum istum ex animo facile evellam; religionem hanc facile eximam; animum religione hac facile exsolvam; animum religione hac facile levabo; religionem istam adimam, auferam, tollam, eripiam; ista te religione liberabo. *Usus.* Hunc mihi ex animo scrupulum evelle, qui me dies noctes que pungit ac stimulat. Quem mihi odiosum de filio scrupulum injecisti, adhuc in me residet. Domesticarum solicitudinum aculeus et scrupulos occultare. V. *Anxietas.*

Scruta, orum, n. allerley altes Gerümpel. *Usus.* Vilia scruta vendere.

Scrutor, aris, atus sum, ari, nachfragen, nachsuchen. *Syn.* Inquiro, excutio. *Adv.* Furacissime. *Usus.* Libros reconditos scrutari. V. *Indago, meditor, cogito.*

Sculptus, a, um, geschnitzt. *Usus.* E saxo sculptus, *alias* scalptus.

Scurra, ae, m. Lotterbube. R. *a* σκώρ, *stercus, sordes. Syn.* Sannio. *Usus.* Scurra facetus, omnibus modis risum captans. Scurra improbissimus, facie magis, quam facetiis ridiculus, qui se tamen populi delicias vult existimari.

Scurrilis, e, leichtfertig, bübisch. *Syn.* Obscoenus. *Usus.* Risus, jocus, dicacitas scurrilis et mimica.

Scutatus, a, um, einen Schild tragend. *Usus.* Milites scutati, hastati.

Scutella, ae, f. Schüsselchen, Schale. *Usus.* Demus scutellam dulciculae potionis.

Scutica, ae, f. Karbatsche, Peitsche. *Syn.* Flagellum ex pelle. *Usus.* Dignus scutica.

Scutum, i, n. Schild. *Syn.* Clypeus. *Usus.* Miles ignavus abjecto scuto fugit, quantum potest.

Scyphus, i, m. Becher, Trinkgeschirr. *Syn.* Poculum.

Secedo, is, cessi, cessum, ere, abtreten, beyseite treten. *Syn.* Decedo, recedo, ex turba me evolvo. *Usus.* Secedant improbi, secernant se a bonis.

Secerno, is, crevi, cretum, ere, absondern, scheiden. *Syn.* Separo, distinguo, disjungo. *Usus.* Secerne te a pravis. Secernere et internoscere unum ab altero. Salutaria a pestiferis, vera a falsis, animum a corpore secernere. V. *Separo.*

Secessio, onis, f. Abtretung, Trennung. *Syn.* Discessio, abscessio, seditio. *Usus.* Secessionem facere. Secessionem credebam, non bellum. V. *Seditio.*

Secessus, us, m. abgelegener Ort.

Secius, minder, weniger, anders. *Syn.* Minus. *Usus.* Impedimentum est, quo secius lex feratur.

Secludo, is, si, sum, ere, ausschließen. *Syn.* Secerno. *Usus.* Domus seclusa a strepitu populari.

Seco, as, cui, sectum, are, schneiden. *Syn.* Exseco, reseco. *Usus.* Corpus uri et secari patimur.

Secretio, onis, f. Absonderung. *Syn.* Disjunctio. *Usus.* Est enim interitus quasi discessus et secretio earum partium, quae etc.

Secreto, heimlich, in geheim. *Syn.* Clam remotis arbitris. *Usus.* Haec inter paucos secreto narrantur. V. *Clam.*

Secretus, a, um, abgesondert, heimlich. *Syn.* Separatus, sejunctus, seclusus, arcanus, a conspectu amotus, remotus. *Phras. Quae secreta esse voluisti, ex me nemo resciet*, was du mir in geheim vertrauet hast, wird niemand aus mir heraus bringen. Arcanorum fidem servabo, praestabo, integram; premam fideli silentio, tacita relinquam, quae tu in aurem mihi; nemo arcana tua consilia ex me exsculpet, exprimet, eliciet, nemo consilia, quae in occulta esse voluisti, ex me expiscabitur, eblandietur. V. *Taceo. Usus.* Succus secretus a reliquo cibo. Stellarum sphaera ab aetherea conjunctione secreta et libera.

Secta, ae, f. Secte, Partey, Anhang. *Syn.* Familia, schola, disciplina; partes, factio, ratio vitae, ratio philosophandi; haeresis. *Epi.* Difficilis atque ardua. *Usus.* Horum nos hominum sectam atque institutionem prosequimur. Antonii sectam secutus est. Philosophorum haeresis, secta, disciplina. V. *Haeresis.*

Sectator, oris, m. Nachfolger. *Syn.* Consectator, amator, aemulus. *Usus.* Gabinii comes est, vel sectator.

Sectio, onis, f. Theilung, Abtheilung, Gant. *Syn.* Auctio. *Usus.* Praedae sectio venit. Pecuniam pro sectione dere.

Sector, aris, atus sum, ari, nachfolgen. *Syn.* Assector, comitor. *Usus.* Sectari aliquem per omnia fora. Ejus-

Digitized by Google

nodi est, ut pueri eum sectentur. V. *Sequor*.

Sector, oris, m. Theiler des verfallenen Gutes. *Syn.* Qui proscriptorum bona in auctione emit. *Epi.* Audacissimus. *Usus.* Antonius sector Pompeji.

Sectura, ae, f. ein Schnitt, Hieb. *Usus.* Secturae aerariae, ferrariae, *fodinae*.

Seculum, i, n. Zeit von hundert Jahren, ein Jahrhundert. *Syn.* Aetas, multorum annorum spatium. *Usus.* 1. Sempiternis seculorum aetatibus non mutari. Omnium seculorum posteritas. Est hujus seculi labes quaedam et macula, virtuti invidere. Hujus seculi insolentiam vituperabat. 2. *Seculum*, Welt, weltliches Leben, *vulg. Latine*: Res fluxae, caducae, infimae. 3. *Unde et* secularis, Weltmensch, *vulg.* Latine; homo profanus.

Secundanus, a, um, von der anderen Ordnung. *Usus.* Milites secundani.

Secundarius, a, um, der nächste nach dem Ersten. *Syn.* Secundus, proximus. *Usus.* Primum illud, secundarium vero istud.

Secundo, zum zweyten, zweytens. *Syn.* Iterum, deinde.

Secundo, as, avi, atum, are, beglücken. *Syn.* Prosperum reddo. *Usus.* Dii incepta secundent.

Secundum, nach, neben. *Syn.* Post. *Usus.* 1. Secundum hunc diem adero. Maximum secundum deorum opes imperium. Secundum Deum parentes honorandi. 2. *Pro*, *juxta*, *ex*, für, nach, aus. Praetor secundum me tulit sententiam. Secundum tabulas litem dare. Secundum naturam vivere. Secundum Platonem aliter disserendum est. 3. *Non procul*, *prope*, *penes*, *propter ad*, neben, unweit. Secundum littus ambulare.

Secundus, a, um, der zweyte. *Syn.* Alter. *Usus.* 1. Omnium judicio secundus. 2. *Prosper*, *ad voluntatem nostram fluens*, glücklich, günstig. Exercitus noster secundo proelio est usus. Secundis rebus; ventis secundis. Omnia secundissima nobis, illis adversissima accidere. Secunda concionis admurmuratione audiri. V. *Felix*.

Securis, is, f. ein Beil, Axt. *Epi.* Funesta, gravior. *Usus.* Aliquem securi ferire, percutere. Cervices securi subjicere. Securim infligere, injicere rebus alicujus, *graviter laedere*, großen Schaden thun.

Securitas, tis, f. Sicherheit. *Syn.* Requies curarum, tranquillitas, otium. *Epi.* Blanda, maxima, mira, optata. *Usus.* Securitatem civibus praestare. Securitatem appello vacuitatem aegritudinis. V. *Securus*.

Securus, a, um, sicher, ruhig, sorglos, unbekümmert. *Syn.* Sine cura. *Phras.* 1. *Miror, qui in tanto motu securus sis adeo*, mich wundert es, wie du in so großem Ungestüme so sicher und ohne Sorge seyn kannst. Qui fieri possit, ut his tempestatibus prope solus in portu sis; in alteram aurem dormias; non modo sine cura quiescas, sed sine metu spirare etiam possis; omnia tuta et insidiis vacua arbitreris; aliorum naufragia velut ex terra intuearis; tempestatem adeo periculosam, insidiosam, infestam non formides; res tuas in tuto collocatas te ipsum extra teli jactum positum existimes; nihil tot saxa, tot cautes timeas; ita sine metu aetatem agas; animo agas otioso et tranquillo; velut in portu naviges; in utramque aurem otiose dormias; velut res invado, in tuto, in tranquillo esset. 2. *Securos esse jussit*, er hat ihnen alle Sicherheit versprochen. Spem affirmavit sociis; periculum, noxam, damnum praestitit; omnem securitatem praestitit; securos reddidit; metum curamque iis ademit, exemit. *Usus.* De ea re securus sum. Securum te reddo. Securum te esse jubeo.

Secus, anders. *Syn.* Contra, aliter. *Usus.* Recte, an secus, nihil ad nos. Longe secus. Non dixi secus, ac sentiebam.

Sed, aber, sondern. *Syn.* At, ac quidem, certe, autem, verumtamen, porro verum, vero; haud scio, an. *Usus.* Non de me dixit, sed de sapiente.

Sedate, still, ruhig. *Syn.* Tranquille, leniter. *Usus.* Imperare animo suo et injuriam sedate ferre.

Sedatio, onis, f. Beruhigung. *Syn.* Tranquillitas, placatio.)(*Perturbatio*. *Usus.* Temperantia, modestia, sedatio perturbationum animi, aegritudinum, dolorum.

Sedeo, es, di, sessum, ere, sitzen. *Syn.* Assideo. *Usus.* 1. Malo in tua illa sedecula sedere, quam illorum sella. 2. *Maneo*, *moror*, sich aufhalten. Totos dies in villa sedere.

Sedes, is, f. Stuhl, Sitz. R. ἕδος. *Syn.* Sella; domicilium. *Epi.* Alta, antiqua, celsa, domestica, certa, hospitalis, maxima, publica, stabilis. *Phras.* *Ligures ibi suas sedes habent*, die Ge-

Digitized by Google

nuesser wohnen dort. Inter mare alpesque incolunt; agrum, terras tenent inter mare alpesque interjectas. 2. *Romae sibi sedem posuit*, er ist zu Rom haussäßig geworden. Romae sedem sibi ac domicilium collocavit; domicilium fixit; Romae sedem suarum fortunarum constituit. V. *Habito*. *Usus*. 1. Pulvinos poposcit, et in iis sedibus sub platano consedit. Sedem capere. 2. *Locus*, *gradus*, Ort, Staffel. Virtus sola ponatur in summi boni sede. 3. *Domicilium*, Wohnung, Vaterland. Urbs haec sedes omnium nostrum, domicilium imperii. Sedes alibi ac domicilium collocare. Roma ipsa prope suis sedibus convulsa. Sedem omnium fortunarum Romae collocavit.

Seditio, onis, f. Aufruhr, Meuterey. R. *quasi* seitio, *id est*, seorsum itio. *Syn.* Discordia, dissensio, secessio, vis turba, motus populi, *vel* militum, tumultus. *Epi.* Commota, concitata, nocturna, domestica, perniciosa. *Phras* 1. *Seditionem molitus est*, er hat einen Aufruhr angesponnen. Solicitavit ad defectionem animos; civitatis concitavit; locum seditionem quaesivit; seditionem ciere ausus est; movit se ad solicitandum statum civitatis; eo auctore ingens momento seditio concitata, excitata, facta commota est. Motum molitus est, concitavit, attulit reipublicae sane gravem ac periculosum, conflata per eum seditio ingens et perniciosa. 2. *Videbatur inde seditio excitura*, es schien, als wollte es zu einem Aufstande kommen. Ad seditionem spectare res videbatur. Res ad ultimum seditionis eruptura videbatur; res ad vim spectare videbatur; prope seditionem rem esse facile apparebat; prope erat, ut victo imperio sustollerent animos; in seditionem et discordiam verti omnia videbantur; gliscere jam seditio videbatur. 2. *Seditio erat in urbe*, es war eine öffentliche Empörung in der Stadt. Urbs repente ingenti seditione exarsit; magno tumultu arsit; urbanus repente motus et secessio populi facta est; conflata ingens est seditio, jamque ad manus prope ventum erat. 4. *Omnia seditionibus plena sunt*, es ist Alles voller Aufruhr. Omnia seditionibus ardent; omnia turbulentis, seditiosis concionibus fervent; crebrae ex concursu multitudinis concitationes fiunt. Vulgus ingenio mobili, rerum novarum cupidum, quieti et otio adversum omnia discordiis miscet. 5. *Seditionem composuit*, er hat den Aufruhr gestillet. Motus composuit; seditionem lenivit, sedavit, compressit, exstinxit. Motum rabiemque furentis plebeculae coërcuit. V. *Sedo*. *turba*, *tumultus*. *Usus*. Seditio in castris orta, quamvis sopita recrudescebat. Castra tota seditione ardent. Duces seditionem vix sustinent.

Seditiose, aufrührerischer Weise. *Usus*. Seditiosissime dicere.

Seditiosus, a, um, aufrührisch, aufwiegleriſch. *Syn.* Turbulentus; turbae ac tumultus concitator, fax seditionum, factiosus. *Phras. Seditiosi homines*, aufrührische Köpfe. Qui seditiosa coquunt consilia; qui turbas movent, concitant; qui seditiones commovent, conflant, seditionum faces per omnes urbis angulos spargunt. *Usus*. Seditiosus civis et turbulentus.

Sedo, as, avi, atum, are, beruhigen, stillen. *Syn.* Placo, mitigo, lenio, mollio, restinguo, sedationem effero.)(*Incito*. *Phras. Sedata est ira populi*, der Zorn des Volkes ist gestillet worden. Dies tempusque iras leniit; suppressa ira est; ira deflagravit; mitescere discordia coepit; furor, quo prius ardebant omnia, continuit; ita consedit, deferbuit, conquievit. *Usus*. Discordias, animorum motus, bellum sine tumultu sedare ac componere. V. *Placo*.

Seduco, is, xi, ctum, ere, beyseite führen. *Syn.* Abduco, in aliam partem duco. *Phras. Cave, ne seducaris, vulg.* habe acht, daß du nicht verführet werdest. *Latine:* Cave, ne corumparis alienа pravitate; ne te auferant, aliorum prava consilia; ne de fide ac probitate deducant; de vetere pietatis laude dejiciant; ne animum tuum, nondum consilio ac ratione firmatum iis rebus pelliciant, quibus capi illa aetas ac deliniri potest; ne in errorem inducaris; ne ab recto et honesto transversum agaris. V. *Corrumpo*, *exemplo malo esse*. *Usus*. Cum haec disseruissem seducit me Brutus. Seduxit Crassum, ad eumque retulit.

Seductio, onis, f. das Beyseitesführen. *Usus*. Seductiones testium, successio subscriptorum.

Sedulitas, tis, f. Fleiß, Unverdrossenheit. *Syn.* Officium, diligentia. *Epi.* Arguta, digna aliquo praemio, insidiosa, simulata. *Usus*. Sedulitas nimium arguta non placet. Cornelii operam, sedulitatem laudo, dignamque praemio censeo. V. *Diligentia*.

Digitized by Google

Sedulo, fleißig, emsig. *Syn.* Diligenter.

Sedulus, a, um, fleißig, emsig. *Syn.* Diligens, officiosus, frequens in re quapiam. V. *Diligens.*

Seges, tis, f. die Saat. *Syn.* Ava, ager. *Epi.* Deterior, laeta, secunda. *Usus.* 1. Seges spicis uberibus et crebris. Seges matura messi. Segetes fruges largiuntur, caedemque effundunt herbas inimicissimas frugibus. 2. *Ipsae fruges*, die Früchte selbst. Laeta seges. 3. *Occasio*, *causa*, Ursache, Gelegenheit. Quid Clodium odisset Milo, segetem ac materiam gloriae suae?

Segnis, e, faul, lässig. *Syn.* Piger, languens. *Usus.* Ego, si cui videor segnior, etc. V. *Piger.*

Segniter, liederlich, nachlässig. *Usus.* Segniter ac contumaciter omnia agere.

Segnitia, ae, *vel* Segnities, ei, f. Trägheit, Faulheit, Nachlässigkeit. *Syn.* Inertia. *Epi.* Inertissima. *Usus.* Vir sine segnitia verecundus. V. *Pigritia.*

Segrego, as, avi, atum, are, von einander schneiden, absondern, ausmerzen. *Syn.* Sejungo, separo.)(*Congrego.* *Usus.* Eloquentia nos a vita agresti segregat. Scelus suum ipsum a republica segregavit. V. *Separo.*

Sejugo, as, avi, atum, are, von einander scheiden, absondern. *Syn.* Sejungo. *Usus.* Pars animi, quae sensum habet, non est ab actione corporis sejugata.

Sejunctio, onis, f. Absonderung.

Sejungo, is, junxi, junctum, ere, absondern. *Syn.* Segrego, separo, semoveo. *Adv.* Privatim. *Usus.* Fortunam nemo a constantia sejunget. V. *Separo.*

Selectio, onis, f. Auserwählung. *Syn.* Electio, secretio. *Usus.* Rerum selectione aliquem exspoliare. Vitiorum selectio.

Seligo, is, legi, lectum, ere, erlesen, erkiesen. *Syn.* Deligo.)(*Rejicio.* *Usus.* Exempla pauca e multis seligere. Omnia expendere ac seligere, nec copia imprudenter uti. V. *Eligo.*

Sella, ae, f. Stuhl, Sessel. *Syn.* Sedes. *Epi.* Aurea, curulis, proxima, vacua. *Usus.* Sedebat in sella aurea.

Sellularius, ii, m. der bey seinem Handwerke sitzend arbeitet. *Usus.* De Plebeja fece sellulariorum.

Semel, einmahl. *Usus.* Antonius semel induxit in animum, omnia sibi licere.

Semen, inis, n. Same. *Syn.* Materia ferendi: *transl.* principia, rudimenta. *Epi.* Perexiguum. *Phras.* *Innata sunt virtutum nobis semina*, es ist uns gleichsam der Same der Tugenden angeboren. Virtutum quasi scintillas quasdam jam in pueris videmus. Ingeniis nostris congenita quaedam sunt virtutum principia. In parvis etiam vis quaedam elucet, et rudimenta virtutum. *Usus.* 1. Semen spargere, jacere. Prodit, exit, grandescit semen. Seminum vis ad gignendum plurimum valet. Aliquid hominibus a stirpe generis et seminis ingeneratur. Cum terra gremio mollita et subacta semen sparsum exceperit. 2. *Principium*, *origo*, *materia*, Ursprung, Anfang, Ursache. Semen bellorum, malorum omnium.

Sementis, is, f. Aussaat. *Syn.* Satio. *Epi.* Tanta malorum. *Usus.* Semente prohibita, messe amissa.

Semestris, e, halbjährig. *Syn.* Sex mensium.

Semianimus, a, um, halbtodt. *Syn.* Exanimatus, semivivus, sopitus vulnere ac nihil sentiens, semianimis, exsanguis.

Semiassus, a, um, halb gebraten. *Syn.* Semiustus.

Semicirculus, i, m. halber Zirkel. Semidoctus, halbgelehrt. Semihora, halbe Stunde. Semiliber, halbfrey. Semiplenus, halbvoll. Semivivus, halblebendig. Semiustulatus, semiustus, halbverbrannt. Semisomnis, halbschlafend.

Semigro, as, avi, atum, are, wegziehen, wandern. *Syn.* Secedo.

Seminarium, ii, n. Pflanzgarten, Baumschule, Ursprung. *Syn.* Semen. *Usus.* Ex illo fonte et seminario triumphorum. Id erat principium urbis, seminarium reipublicae.

Seminator, oris, m. Sämann, Anfänger. *Syn.* Sator. *Usus.* Omnium rerum seminator, altor, educator est mundus.

Semino, as, avi, atum, are, säen. *Syn.* Sero.

Semissis, is, m. halber As, Hälfte. *Syn.* Assis dimidium.

Semita, ae, f. Fußsteig. *Syn.* Trames, via. *Usus.* Qua via modo exivit, eadem semita revertatur; eandem semitam teneat.

Semoveo, es, movi, motum, ere, beyseite schaffen, weglegen, wegthun. *Syn.* Secerno, removeo. *Adv.* Fortissime, omnino, subtiliter.

Semper, allezeit, immerdar. *Syn.* Omni tempore, in omni vita, dum genus hominum erit, in perpetuum, nun-

Digitized by Google

quam non, ab aeternitate; omne tempus aetatis; memoria seculorum omnium; dies omnes ac noctes; dies noctesque, totos dies, omnibus horis.)(*Nunquam, paullisper. Phras.* 1. *Semper celebrabitur id factum.* diese That wird zu allen Zeiten gerühmet werden. Vigebit memoria seculorum omnium, nulla erit tam sorda posteritas, nulla tam ingrata fama, quae non in coelum laudibus factum illud ferat; nulla aetas de ejus facinoris laudibus conticescet. V. *Fama laudo.* 2. *Semper tui memor ero*, ich werde deiner allezeit eingedenk seyn. Manebit mihi tui memoria, dum anima superabit; punctum temporis nullum tui memoria vacuum abibit; sine tui memoria praeterire patiar; dum anima spirabit, mea. tui memoria erit infixa animo sempiterna. V. *Synit. orn.* 89. *Usus.* Quod semper movetur, aeternum est. V. *Unquam.*

Sempiternus, a, um, ewig, immerwährend. *Syn.* Aeternus. *Usus.* Verae amicitiae sempiternae sunt. Consilia nostra sempiternum spectare debent.

Semuncia, ae, f. halbe Unze, ein Loth.

Senarius, ii, m. sechs in sich haltend. *Syn.* Versus jambicus sex pedum.

Senator, oris, m. ein Rathsherr. R. *a* Senex, *quia prudentia senes in senatum olim legebantur. Syn.* Pater conscriptus. *Usus.* Senator, qui consilio ac sapientia gubernat rempubl. auctor publici consilii et regendae civitatis dux.

Senatorius, a, um, zur Rathsherrnstelle gehörig. *Usus.* Ordo, gradus, subsellia senatoria.

Senatus, us, m. der Rath. *Syn.* Ordo amplissimus, summus ordo, consilium senatus, consilium publicum, amplissimum consilium, magistratus, collegium senatorum, ordo reipubl. custos, princeps, praeses, propugnator. *Usus.* Senatum convocare, vocare, cogere, den Rath versammeln. Senatum habere, Rath halten. Senatum dimittere, mittere, den Rath schließen, von einander gehen lassen. Senatum dare praebere legatis. vor dem Rathe zum Verhöre lassen. In senatum legere, cooptare aliquem, Einen zum Rathsgliede machen. Senatu aliquem movere, ex senatu rejicere, aus dem Rathe stoßen. In senatum venit. Senatus discessit. Homo seditiosus senatum sibi ante omnia exstinguendum delendum censuit.

Senatusconsultum, i, n. Rathsschluß. *Syn.* Decretum senatus; lex, auctoritas Senatus. *Epi.* Honorificentissimum, magnificentissimum. *Usus.* Senatusconsultum factum fuit, extat.

Senectus, utis, f. das Alter. *Syn.* Prope acta jam aetas, decursaque; ultimum tempus aetatis, maturitas aetatis, ingravescens aetas, exacta, extrema; aetas praecipitata jam et a diuturnis laboribus devexa ad otium, canities. *Epi.* Animosa et fortis, calamitosa et praeceps, gravis, honorata, jucunda, levis, severa. *Phras. Senectus jam propinquat*, das hohe Alter meldet sich schon an. Senectus obrepit; aetas ingravescit; quantulum mihi vitae spatium restat, superest, reliquum est, relinquitur; aetate progredior, procedo, provehor longius, et jam ad exitum vitae natura pene ipsa me perducit; senectus in proximo est. V *Senex, senesco, aetas. Usus.* Senectus est occasus vitae. Ad summam senectutem vivere. Homo senectute confectus. Magnam senectutem adeptus valetudine optima.

Senesco, is, senui, ere, alt werden. *Syn.* Consenesco, senex fio. *Adv.* Sensim. *Phras. Ideone senui, ut miserior essem?* bin ich denn deßwegen alt geworden, damit ich noch elender würde? In hoc me longa infelixque senecta traxit? Ea causa tam longe aetate processi? In hoc fines tam provecta aetas. tam longae aetatis usus mihi contigit? An igitur istud erat, cur vitam agerem, viverem tam diuturnam? cur aetatem extenderem? cur inter homines tamdiu agerem, versarer? cur vitae spatia tam longa decurrerem? cur vitam ducerem, traducerem, transigerem tam diuturnam? cur lucis hujus usura tam diuturna fruerer? cur tantam senectutem adipiscerer? cur ad summam senectutem viverem, ut, quidquid est in vita miseriarum, id in dies magis magisque persentiscerem?

Senex, senis, alt, betagt. *Syn.* Aetate confectus, confectus senio, vel senectute, exacta aetate, graviores aetatis homo, per aetatem ad munia publica inhabilis, grandis natu, magno jam natu. annis obsitus; aetate provectior, provectus; praecipiti senectute; aetate gravis; annis provectus. *Epi.* Debilis, desertus, pene agrestis, formosus, firmatus, imbecillus, miser, orbus, pru-

Digitized by Google

dentissimus, optimus, stultus, credulus, obliviosus. *Adv.* Admodum. *Phras.* 1. *Senex admodum sum et decrepitus*, ich bin schon ein abgelebter Greis. Grandis natu sum; summa senectute confectus; exacta aetate; vir exactae aetatis; aetate jam gravis et ad munera corporis invalidus; senecta jam aetate sum; nomen et umbram ex me relictum videtis; vires corporis affectae sensus oculorum, atque aurium hebetes memoria labat, vigor animi obtusus est. Aetate fessus sum, aevo admodum processi; annis fractus; viribus defectus, exhaustus sum. Cursus mihi vitae jam pene confectus est; decursum mihi prope est vitae spatium, decursa prope modum aetas est; ad metam vitae propemodum, tanquam a carceribus perveni; extrema pars vitae agitur, restat; ad exactae prope aetatis terminos conlisto. V. *Senectus.* 2. *Quis scit, an jam senex futurus sim*, wer weiß, ob ich so lange leben werde? Vitam quis mihi praestat ad illud tempus? Exploata ad eum diem vita non est; vereor, ne id aetatis homo vitae prius, quam votorum metam contingam. 3. *Senior tum illo*, ich bin älter als er. Aetate illum anteo, natu major sum; annis praecedo illum; provectioris aetatis sum. *Usus.* Nemo est tam senex, qui se annum non putet posse vivere. Vetus laudatumque proverbium est, quod monet, natura fieri senem, si diu velis esse senex. Ut de me aliquid more senum glorier.

Seni, ae, a, sechs und sechs.

Senilis, e, ältlich. *Usus.* Specie puerili, sed senili prudentia.

Senium, ii, n. das Alter, Verdruß, Traurigkeit. *Syn.* Senectus. *Usus.* Civitas ista senio confecta. V. *Senectus.*

Sensim, nach und nach, langsam, allmählig, sachte. *Syn.* Pedetentim, leniter.)(*Repente. Usus.* Omnis mutatio sensim est facienda. Sensim illa dicebat causae propria, tu cursim aliena.

Sensum, i, n. Meinung, Sinn. *Syn.* Sententia, sensus animi, consilium. *Usus.* Sensa mentis et consilia verbis explicare.

Sensus, us, m. Sinn, Verstand. *Syn.* Facultas corporea et exterior animi intelligentis; intima cogitatio; sententia, judicium. *Epi.* Acerbissimus, aeternus, carus, certus, communis, divinus, domesticus, extremus, gravis, humanus, intimus, liberior, moderatus, nimius, rectus, voluptarius, vulgaris. 1. *Phras. Mortui sensum non habent*, die Todten haben keine Empfindung. Sentiendi vis morte exstinguitur; morte sensus amittitur; mortui sensu carent; mortuis nullus sensus inest. *Usus.* 1. Sensus, interpretes ac nuntii rerum, in capite tanquam in arce mirifice ad usus necessarios collocati sunt. Sensus sunt velut viae quaedam ad oculos, nares, aures a sede animi perforatae. Quod sensibus percipi non potest. Cum spiritu sensum jucunditatis amisit. Abstrahere a sensu mentis. Ab operis sensu aliquem avertere. 2. *Sensum, sententia, animus, mens, cogitatio*, Meinung, Gedanken. Quis est sensus tuus ea de re? quae cogitatio? Vultus ostendit, quo sensu quidvis pronuntietur. Ego de meo sensu judico. 3. *Existimatio, judicium, captus*, Urtheil, Verstand. Est hic communis omnium sensus. Longe hoc est ab imperitorum intelligentia sensuque.

Sententia, ae, f. Meinung, Spruch. R. a sentiendo. *Syn.* Dictum et oratio brevis et praeclara; consilium, mens, opinio, voluntas. *Epi.* Accommodata, acuta, antiquissima, certa communis, consularis, digna, dubia, firma, gravissima, illustris, libidinosa, ornatissima, perspicua, regalis, senatoria, virilis, utilis. *Phras.* 1. *Omnium sententia eadem fuit, pacem bello praehabendam*, alle waren Einer Meinung, man sollte lieber Frieden, als Krieg haben. Pars major in hanc sententiam ivit, censuit, consensit, discessit, concessit, pedibus ivit. Stetere plerique omnes in eadem sententia; in pacem inclinavere plerique; haud dispar erat animorum habitus, nullius sententia in diversum tendebat, omnium sententiae eo decurrebant, ut pax, si posset, aequis; sin minus, tolerandis conditionibus peteretur. Omnes in idem consilium descendere; una erat, consentiensque vox omnium, pacem bello praeferendam; pax prae bello probata est, placuit omnibus. 3. *Non permanes in tua sententia*, du bleibest nicht auf deiner Meinung. Non perseveras in sententia; non tenes, non retines tuam sententiam; non manes in proposito, in sententia tua, mutas sententiam consilium; opinionem; animi sensum mutas, deponis; e proposito declinas, aberras, egrederis; tibi non constas; a te dissentis; labas in sententia; a sententia discedis, de-

Digitized by Google

sciscis; de sententia facile decedis; ad sententiam aliorum abis. 3. *Improborum artibus a sententia sua abductus est*, er ist durch böser Leute Arglist von seiner Meinung gebracht worden. Improborum artibus factum est, ut abjecta vetere sententia novam susciperet; in alia omnia abiret; sententiam suam repudiaret; de sua sententia desisteret, decederet; improborum malevolentissimis obtrectationibus infensa iniquaque opera de sententia depulsus, dejectus, deductus, motus, dimotus, deterritus, detrusus, deturbatus est; improborum culpa factum est, ut animum ab ea sententia abduxerit; institutae cursum opinionis flexerit, mutarit, alio converterit; improborum artes fregere ejus sententiam; eum ad suam sententiam duxere, perduxere; traduxere. V. *Opinio*, *consilium*, *propositum*. *Usus*. 1. Sententia utraque optimos habet auctoritas. 2. *Consilium*, *meus*, *opinio*, *voluntas*, *propositum*, *suffragium*, Vorhaben, Entschluß, Wille, Wunsch. Nihil, nisi de tua sententia, statuam. Ex animi sententia hoc tibi confirmo ac juro. Rem ex sententia gessi et confeci. Vicit ea sententia. In Bruti sententiam senatus decrevit. 3. *Cum verbis*: *dico*, *fero*, *pronuntio*, Urtheil sprechen. M. Cato sententiam rogatus, severam dixit, tulit, pronuntiavit. Ne plura prolocutus sententiam peregit. Reus omnibus sententiis damnatus, nullius absolutus est. 4. *Argumenta*, Inhalt, Begriff. Epistolae sententia haec erat.

Sententiose, spruchweise, nachdrücklich, lehrreich *Syn.* Graviter, scite.

Sententiosus, a, um, spruchreich, lehrreich. *Usus*. Asiaticae dictionis duo sunt genera; unum sententiosum argutum alterum.

Sentina, ae, f Schiffgrund, Grundsuppe, Unrath, Unflath *Syn.* Fundus, seu ima pars navis. *Epi.* Magna et perniciosa. *Usus*. Ejicere perniciosam sentinam urbis, et exhaurire.

Sentio, is, si, sum, ire, empfinden, verspüren, gedenken. *Syn.* Sensum accipio, sensibus percipio, sensum alicujus rei capio, sensum ex moerore percipio; odore quodam suspicionis aliquid persentisco, sensu gusto, gustum alicujus rei habeo, vel sensum; intelligo, audio; censeo, judico; agnosco.)(*Sensu careo*. *Adv.* Acerbissime, acute, amicissime, apertissime, constantissime, demisse, fortissime, humiliter, improbissime, admodum, peraeque, impienter, fero. *Phras.* 1. *Dolores sentio gravissimos*, ich empfinde sehr große Schmerzen. Sensum doloris capio acutissimum; doloris sensu afficior gravissimo; doloribus gravissimis discrucior, opprimor, conficior. V. *Dolor*. 2. *Nihil amplius sensi*, ich habe nichts mehr empfunden. Alienato a sensibus animo eram; absensu doloris, nescio, quae me cura nova avertit; jam dudum obduxi callum, percallui ad dolorem; obduruit animus; malis dudum obdurueram; sensus stupore doloris nihil percepi, a sensu sensus aberat; ejus rei sensus ad animum non pervenerat. 3. *Omnes idem sentiunt*, Alle sind Eines Sinnes. Omnes idem volunt, idem defendunt; omnia consilia cum illius consilio conjuncta sunt; nulla varietas est opinionum, voluntatum; nulla in re dissentiunt; in unam omnes sententiam eunt, discedunt; summa est consensio ac societas consiliorum et voluntatum; omnium sensus congruunt, una mente omnes consentiunt. V. *Consentio*, *concordia*. 4. *Ego sic sentio*, ich gedenke so von der Sache. Hic mihi de re sensus, haec sententia est; ita de re statuo; hic mihi est animus; mihi sic videtur; mea sic est ratio. *Usus*. 1. Quidam sensus stupore quodam cibi suavitatem non sentiunt. 2. *Judico*, *censeo*, meinen, dafür halten. Omnes idem sentiunt. Sentire cum aliquo. Quid sentiam habeo, quid dicam, non reperio. 3. *Agnosco*, *intelligo*, erkennen, verstehen. Sentio, quid velis.

Senticetum, i, n. Dornbusch. *Syn.* Locus sentibus plenus.

Sentis, tis, m. Dorn. *Syn.* Spina.

Seorsum, abseits, besonders. *Syn.* Separatim. *Usus*. Seorsum hoc ab illo tractandum est.

Separabilis, e, *g. c.* besonders. *Usus*. Anima a corpore separabilis.

Separatim, besonders, insonderheit. *Syn.* Seorsim, singillatim, praeter caeteros.)(*Communiter*. *Usus*. Dii separatim ab universis singulos deliguntur. Separatim semel, iterum cum universis. In aliqua re separatum elaborare.

Separo, as, avi, atum, are, abschneiden, absondern. *Syn.* Sejungo, distinguo, secerno, sevoco, distrabo, divello, distermino, discludo.)(*Conjungo*. *Adv.* Diligenter, paullulum. *Phras.* 1. *Separandi sunt*, *ne juncti noceant*, man muß sie trennen, damit sie beysam-

Digitized by Google

men nicht schaden. Dirimenda est eorum conjunctio; segregandi inter se, dividendi ac distrahendi sunt; diducenda ea manus est hominum improborum; dissociandi illorum animi; alienatio ac disjunctio aliqua ferenda; alius ab alio diversus aggrediendus est; avellendi. abstrahendi ex eorum societate aliqui, segregatique a caeteris invadendi sunt; dissidium et animorum quoddam divortium inter eos est procurandum. 2 *Arx ab urbe modico amne separata est*, das Schloß ist von der Stadt durch einen kleinen Fluß abgesondert. Amnis modicus arcem ab urbe aquarum divortio dividit; arx ab urbe amne exiguo dirempta, disjuncta, discreta, secreta. *Usus.* Discrimine tenui separata maria.

Sepelio, is, ivi, pultum, ire, begraben. *Syn.* Homo, in sepulcro condo, corpus terrae reddo; humo injecta contego, tumulo contego; sepultura afficio, ad sepulturam do, in sepulcrum infero; terrae, tumulo mando; compono; supremo officio fungor, funus duco, funero, funus effero, justa persolvo; in rogum impono. *Phras.* 1. *Non omnes sepulti sunt*, man hat nicht Alle begraben. Aliqui ex his honore sepulturae caruerunt; insepulti jacent; nec se pulturae honorem adepti sunt; inhumata cadavera aliquorum putrescunt. 2. *Splendide sepultus est*, man hat ihn herrlich begraben. Amplo funere elatus est; honesto funere humatus est; justa magnifice praestita, soluta sunt; nihil apparatus defuit, quo inferias illi quam magnificentissime darent; funus omni apparata atque honore celebratum; suprema officia apparatissima pompa celebrata sunt; ossa tumulo contecta, sepultura donata sunt quam honorificentissima; curatum, ut funeris honore quam amplissimo honesta retur; propinqui funus ei apparatissimum faciendum curarunt. V. *Funus*, *exequiae*. *Usus.* Qui vos in complexu liberorum trucidatus incendio patriae sepelire est conatus.

Sepes, is, f. Zaun. R. *a σκέπω*, *munio*. *Syn.* Septum. *Usus.* Loca silvestribus sepibus densa.

Sepia, ae, f. Blackfisch, Meerspinne. R. *a σηπία*, *genus piscis*.

Sepimentum, i, n. Zaun, Verzäunung. *Syn.* Vallum. *Usus.* Atque haec velut sepimento quodam vallabit eloquentia.

Sepio, is, sepsi, septum, ire, zäunen, einzäunen, einschließen. *Syn.* Munio, vallo, septa facio, septis contineo. *Adv.* Sedulo, undique, religiose. *Usus.* Domicilia moenibus sepserant. Ubi haec omni cogitatione, memoria sepseris. Oppidum castellis et operibus sepire. Armatus, septus, stipatus satellitibus. V. *Munio*.

Sepono, is, posui, positum, ere, beyseite setzen, weglegen, wegthun. *Syn.* Segrego, separo, reservo. *Usus.* Seponi ista, et occultari possunt. Nullum mihi tempus ad ista negotia possum seponere. Aliqua praedae pars seponi, et in publicum secerni debet.

Seps, is, f. Zaun.

Septem, sieben. September, Herbstmonath. Septendecim, siebzehn. Septemvir, einer aus den Siebenmännern. Septemviralis, die Siebenmänner angehend. Septemviratus, das Amt der Siebenmänner. Septenarius, aus sieben bestehend. Septentrio, rectius septem triones, Mitternacht, Nord. Septeni, je sieben und sieben. Septies, sieben Mahl. Septimum, zum siebenten Mahl. Septimo, zum siebenten. Septimus, der siebente. Septimus decimus, der siebzehnte. Septingenti, sieben hundert. Septingentesimus, der siebenhundertste. Septuagesimus, der siebenzigste Septuaginta, siebzig. Septunx, sieben Unzen.

Septum, i, n. umzäunter Ort, Zaun. *Syn.* Munitio, septimentum, sepes. *Usus.* Quibus septis tam immanes belluas continebimus? Septa diruere, revellere.

Sepulcrum, i, n. Grab. *Syn.* Tumulus, bustum, monumentum. *Epi.* Alienum, altum, disertissimum, nobile, operosius, ornatum, patrium, summum. *Usus.* Sepulcrum alicui decernere; constituere, ponere. Aliquem in sepulcro condere; in sepulcrum inferre. Sepulcri magnificentia et religio. V. *Sepelio*.

Sepultura, ae, f. Begräbniß. *Syn.* Humatio, bustum, sepulturae honor. *Epi.* Humilis, insepulta, optima. *Usus.* Sepultura aliquem afficere. Corpus ad sepulturam dare. Humili sepultura cremare. Honore sepulturae carere. V. *Sepelio*, *funus*, *exequiae*.

Sequester, ris, e, *vel* Sequester, ri, m. Schiedsmann, Unterhändler. *Syn.* Apud quem pecunia corrumpendi judicii causa deponebatur. *Usus.* Quo sequestre in illo judicio corrumpendo est usus. Quid opus est judice se-

Digitized by Google

questre? Apud sequestrum deponere pecuniam.

Sequor, eris, secutus sum, sequi, folgen, nachfolgen. *Syn.* Comitor; excipio, consequor, insequor, comes sum, prosequor, agmen claudo, agmen cogo.)(*Antecedo*, *praeco*. *Adv.* Acerrime, belle, confestim, eleganter, facile, necessario, studiose, temere, vehementer, vitiose. *Phras.* 1. *Te praecipuo sequendum mihi statui*, ich habe mich entschlossen, dir vorzüglich zu folgen. Te audiam, tibi obtemperabo, meum consilium ad tuum potissimum accommodabo, tuam auctoritatem sequar; tuis itineribus ibo; humanitatis tuae exempla imitabor; tuarum vestigia virtutum persequar; ad tuam auctoritatem me conferam; tibi obsequar; tuam sectam et instituta persequar; judicio tuo stare decrevi; te assectabor; tibi in omnibus assentiar; meam tuae *vel* ad tuam sententiam adscribam; tuo consilio utar; te ducem sequar; ad tuum me ductum applicabo. V. *Imitor*, *consilium*. 2. *Bellum secuta est pestilentia*, auf den Krieg ist die Pestilenz gefolget. Bellum pestilens annus excepit; bello confestim continuabatur pestilentia; bellum pestilentia consecuta est; bellum inter ac pestilentiam exiguum temporis intercessit; funesti belli exitus principium cladis erat, quam pestilentia post paullo intulit. 3. *Sequitur hinc*, *nihil esse etc.*, aus diesem folget, läßt sich schließen ꝛc. Relinquitur jam, ut etc.; quo fit, ut; ex quo illud conficitur, nihil esse etc.; colligitur ex his etc.; ex quo illud efficitur etc. *Usus.* Popularem viam sequi. Platonem in Philosophia sequor. Qua poena scelus illud sequetur.

Sera, ae, f. Schloß an der Thür.

Serenitas, atis, f. Heiterkeit, gutes Wetter. *Syn.* Serenum tempus, serena tempestas, coelum serenum. V. *Serenus*.

Sereno, as, avi, atum, are, heiter machen, aufklären, aufheitern. *Usus.* Tum ille serenata fronte. V. *Serenus*.

Serenus, a, um, heiter, hell, klar. R. *a σειρένω*, *purum reddo*. *Syn.* Sudum. *Phras.* *Repente serenum est factum*, es ist plötzlich heiter geworden. Ex turbido die serena et tranquilla lux rediit; discussa repente caligine, liquidior lux coelo apparuit; nitidior lux immensum camporum aequor aperuit, detexit, ostendit, detersis, dissipatis, fugatis nubibus, alia repente sereniorque coeli facies rediit; serenior lux affulsit; foedam te[illegible] diem vesper serenior exce[illegible]tus est; post primam coeli [illegible]tionem serenitate usi sumus [illegible] constante; repente coelo seren[illegible]dita est. *Usus.* Coelum ibi tam sere[illegible] ut nullus unquam dies tam turbule[illegible] tempestate sit, quin aliquo tempo[illegible] ejus diei solem homines videant. Fre[illegible] serena et tranquilla.

Sericum, i, n. Seide.

Series, ei, f. Reihe, Ordnung. *Syn.* Contextus, *vel* quaedam continuatio rerum ordo. *Usus.* Fatum est ordo seriesque causarum. Mirabilis serie[illegible] conciliatioque rerum, ut aliae ex ali[illegible] et omnes inter se aptae colligatae qu[illegible] videantur.

Serio, mit Ernst, ohne Scherz. *Phras.* 1. *Serio rem agit*, er nimmt sich ernstlich um die Sache an. Minime ludibundus hic versatur; non per ludum, aut negligentiam; non pro domestica et umbratili exercitatione; sed contentione magna, severe, acerrime, extra jocum res agitur. Vere severeque res tractatur; toto pectore in eam rem incumbit; in ea re tractanda severitatem adhibet omnem. 2. *Nescio fictene*, *an serio laudet*, ich weiß nicht, ob er die Sache im Ernste oder verstellter Weise lobt. Laudat rem, sed utrum fronte, an mente, dubitatur; simulate, an ex animo; vultu tantum, an etiam animo approbet, in incerto est; joco, an serio laudet, ignoro. *Usus.* Serio rem dico.

Serius, a, um, ernsthaft. *Syn.* Gravis, severus.)(*Jocosus*. *Phras.* *Res est seria admodum*, es ist eine sehr wichtige Sache. Gravis admodum res est; res ea multum habet ponderis et gravitatis; res est minime levis; inest in ea re gravitatis ponderisque multum, non mediocre pondus. Res est ejusmodi, quae continet omnia; in qua sunt omnia; in qua sita, posita, collocata, constituta sunt omnia; ex qua pendent omnia; quae valet in omnes partes. Res est tanti, ut omnis comprehendat; res est ejus ponderis ac momenti, ut omnia complectatur. In hoc tota res agitur. V. *Gravis*. *Usus.* Si de rebus seriis loquatur severitatem adhibeat. Sermo serius et jocus liberalis.

Sermo, onis, m. Rede. *Syn.* Locutio, mentio, oratio. *Epi.* Suavis, ludicrus, liberior, longus, multus, urbanus, commodus, praeclarus, honorificus, rarus, obscurus, tectus, dubius, pervaga-

Digitized by Google

, exploratus, quotidianus, malevo-
, stultus, puerilis. *Phras.* 1. *Incepit*
mnem de tuis rebus, er hat von dir
reden angefangen. Sermonem intulit,
ecit; induxit de tuis rebus; sermo-
n de tuis rebus instituit; delapsus
in sermonem de rebus tuis; sermo-
n de tuis rebus arripuit; sermonem
rebus tuis habere coepit. 2. *Sermo*
ltus est de te, isque satis malevo-
, man redet viel von dir, und zwar
t gar gut. Multum das sermonis ho-
nibus malevolis; multum sermonis
teriam, ansam praebes; saepe in
minum malevolorum sermonem ve-
; frequenter eorum sermonibus va-
las; in ore ac sermone multorum
tuae sunt; sermonis multum exci-
n res ac mores tui. 3. *Varii sermo-*
instituebantur, man hat verschie-
e Gespräche gehalten. Serebantur, ha
bantur sermones varii, temporique
tissimum apti; in varios sermones
labebamur. V. *Loquor*. 4. *Sermones*
ite auscultabat, er hat heimlich auf
ere Reden acht gegeben. Sermones cap-
it nostros; sermonem ex insidiis
cupabatur; sermones nostros clam
cepit. V. *Ausculto, auris*. 5. *Postquam*
e ad colloquium accessit, sermo in
ltum noctem extractus est, nachdem
dazu gekommen ist, so wurde das Ge-
äch bis in die späte Nacht hinaus gezo-
n. Postquam ille ad sermonem acces-
; se in sermonem istorum adjunxit;
iinuavit; sermones contulit, sermo-
m cum illis copulare, consociare,
ascere, sermones caedere; in collo-
ium venire coepit, sermo in mul
m noctem ductus, productus, tra-
as, perpetuatus est; noctis pars ma-
a inter colloquendum abit, sermoni-
s consumta est. 6. *Sermo iste valde*
quens est inter homines, diese
de gehet stark unter den Leuten herum.
sermo in circulis, congressionibus
nnium versatur; res est in ore ac ser-
one omnium; sermonibus ea res usur
itur, celebratur; sermo is pervaga-
s est, sermo iste latissime dissipatur;
rvulgatur, divulgatur ea res sermo-
bus omnium. Urbs iis sermonibus re-
rcitur; latissime perfertur, defertur
sermo; latissime manat, emanat, per-
anat. 7. *Sermo iste aliquando desi-*
t, die Rede wird ja einmahl aufhören.
ervagatus hic sermo reprimetur uti-
ie, sedabitur, exstinguetur, exhauria-
ir, retundetur, refrigerabitur, obmute-
et, morietur. V. *Rumor, fama. Usus.*

Sermonem cum aliquo communicare, mit Einem reden. Sermonem injicere, von einer Sache Meldung thun. Sermones hominum subire, den Leuten in die Mäuler kommen. Sermones hominum ferre, sustinere, der Leute Reden nicht viel achten. Ab alicujus sermone se avertere, sich abwenden. Quis omnes hominum sermones vitet, effugiat? fremden Mäulern entgehen. Sermonem ordiri, in sermonem ingredi, eine Rede anfangen. Sermonem conficere, endigen. Sermonem praecidere, incidere, abscindere, die Rede abbrechen. Sermonem alio transferre, von etwas Anderen reden. Dare se sermonibus vulgi, den Leuten von sich etwas zu reden geben. Mittere hos sermones, diese Reden abbrechen, davon aufhören. V. *Loquor, colloquor, oratio.*

Sermocinatio, onis, f. Gespräch, Unterredung.

Sermocinor, aris, atus sum, ari, sich unterreden, Gespräch halten. *Syn.* Sermonem habeo, loquor. *Adv.* Diligenter. *Usus.* Diligenter cum eo sum sermocinatus.

Sero, spät, langsam. *Syn.* Tarde. *Phras.* *Sero admodum ad me venit*, er ist sehr spät zu mir gekommen. Paullo antequam sol occideret; primis se intendentibus tenebris; post occasum solis; jam praeceps in occasum sol erat; appetente jam nocte; jam serum diei erat, cum etc. sub solis occasum; sub primas tenebras praecipite jam in noctem die; ad multam noctem; multum jam noctis erat, cum ille ad me etc. *Usus.* Sero, acto jam negotio venisti.

Sero, is, sevi, satum, ere, säen, pflanzen. *Syn.* Sementem facio, semen spargo, semino. *Usus.* Serere arbores, quae alteri seculo prosint. Sere beneficium, ut metere possis fructum. Sermones, discordias serere.

Serpens, tis, m. eine Schlange. *Usus.* Repente te, tanquam serpens a latibulis, oculis eminentibus, inflato collo, tumidis cervicibus extulisti.

Serpo, is, serpsi, ptum, ere, fortschleichen, kriechen, ausbreiten. *Syn.* Progredior. *Adv.* Longius, obscure, occulte, paullatim, sensim. *Usus.* Ea consuetudo, rumor, majum latius serpit, manat, funditur.

Serra, ae, f. eine Säge. *Usus.* Ne atridorem quidem serrae audiunt.

Serrula, ae, f. kleine Säge. *Usus.* Serrula adunca ex omni parte dentium, et tortuosa.

Digitized by Google

Sertum, i, n, ein Kranz, Krone. *Syn.* Corona. *Usus.* Sertis redimiti.

Servator, oris, m. Erhalter, Heiland. *Syn.* Conservator.)(*Perditor.* *Usus.* Urbis, capitis mei servator et custos.

Servilis, e, knechtisch. *Syn.* Famularis. *Usus.* Metu servili debilitata respublica. Munus, vestis, color servilis. Servilem in modum cruciari.

Serviliter, knechtisch, zaghaft. *Syn.* Abjecte, timide. *Usus.* Nequid serviliter, aut muliebriter, faciamus.

Servio, is, ivi, itum, ire, dienen *Syn.* Deservio, servitutem servio, servitutem patior, pareo, obsequor, morem gero, lenocinor; praesto sum, operam do, consulo. *Phras.* 1. *Servit plebejo homini*, er stehet bey einem gemeinen Manne in Diensten. In famulatu est; in servitute plebeji hominis est; operam praestat, praebet plebejo homini. 2. *Novit servire tempori*, er weiß sich der Zeit zu bedienen. Servire commodis; commodare rebus suis; omnia ad utilitatem referre suam; commodare sibi in rebus omnibus. 3. *Hoc eo servit*, das dienet dahin. Hoc eo valet; hoc opportunum est ad illud; habet ea res opportunitatem istam; illud ex hoc commodi est; est ea ratio peropportuna ad illud etc. *Usus.* 1. Populum Romanum servire fas non est. Tempori, corpori, auribus, gloriae, laudi, cupiditatibus, valetudini servire. 2. *Gravor*, *obligor*, dienstbar seyn; *cum ad praedia rustica refertur.* Aedes, praedia non servient, quae servierunt.

Servitium, ii, n. Knechtschaft, Dienst. *Syn.* Servus; servitus. *Usus.* Servitia ad caedem incitare. Abstrahere e servitio civitatem.

Servitus, utis, f. Dienstbarkeit, Knechtschaft, Sclaverey. *Syn.* Famulatus, servitium.)(*Libertas.* *Phras.* 1. *In servitutem abrepti sunt multi*, Viele sind in die Dienstbarkeit geführt worden. In servitutem dati, abstracti, traditi sunt; in durissimam servitutem venere; servitute oppressi sunt; servituti addicti sunt; sub jugum missi sunt; multis jugum servitutis impositum est; jugum subire compulsi sunt; jugum accepere permulti. Multi in servitutem homini feroci adjudicati sunt; multi in servitium abstracti; ex his multi dura servitute premuntur; in servitute tenentur; in servitutem asserti sunt; multis aeterna servitus injuncta est. 2. *Quis servitute nos liberabit?* wer wird uns von der Dienstbarkeit los machen? [illegible] a cervicibus nostris jugum [illegible] jiciet? Servitutis vincula qu[illegible] Servitutem quis propulsabit? [illegible] tandem hoc servitutis jugum a nobis depellet, repellet, rejiciet, demet? Qui servitute, qua oppressi jacemus, nos liberabit? *Usus.* Servitutem alicui afferre. In servitutem venire. Servitutem servire. Servitutis jugum exuere.

Servo, as, avi, atum, are, erhalten. *Syn.* Conservo, asservo, tueor, custodio, teneo, observo. *Adv.* Constanter, diligenter, diu, magnopere, optime, sancte. *Phras.* 1. *Tu unus me servasti*, du allein hast mich erhalten. Tu unus parens, salus vitae nostrae, fortunae, nominis fuisti; tua unius opera salvus sum; tu unus sartum tectumque me, ut ajunt, ab omnique incommodo, detrimento, molestia sincerum integrumque conservasti; servatorem te meum et liberatorem semper praedicabo; parentem te fortunae meae statuo; agnoscamque semper. V. *Salvo*, *salus.* 2. *Servabo*, *quod promisi*, ich werde mein Versprechen halten. Constabit fides promissis; promisso fides exstabit; servabo, liberabo, praestabo, solvam promissi fidem; fidem, quam dedi, colam integre. *Usus.* Servabo, amicitiam, jus, leges summa fide. Servare se integrum ac castum.

Serus, a, um, spät, langsam. *Syn.* Tardus. *Usus.* Sera nimis auxilia.

Servus, i, m. Knecht, Diener, Leibeigener. *Syn.* Servitium, famulus, puer, mancipium, qui servit, qui libertatem perdidit, qui servi munere fungitur. *Usus.* Servi, quorum vis et conditio infima. Servus a pedibus. Cupiditatum servus. Servulus percuriosus et minime mendax.

Sesqui, anderthalb. Sesquialter, sesquimodius, sesquioctavus, sesquiplex, sesquitertius etc.

Sesquipedalis, e, anderthalbschuhig. *Usus.* Tigna sesquipedalia.

Sessio, onis, f. das Sitzen. *Usus.* Status, incessus, sessio, accubatio, inclinatio, cursus.

Sessus, us, m. das Sitzen. *Syn.* Sessio, vel ordo sedentium.

Sestertium, ii, n. vel Sestertius, ii, m, römische Münze, war der vierte Theil eines Denarius, und galt beyläufig einen Groschen.

Seta, ae, f. Borste, Pferdehaar. *Epi.* Equina. *Usus.* Gladius e seta equina pendulus.

Digitized by Google

e tosus, a, um, borstig. *Syn.* Quod
s abundat.
e u, oder. *Syn.* Sive.
e vere, ernsthaft, mit Ernst, streng.
. Austere, stoice, graviter, duri-
duris legibus, conditionibus. *Usus.*
as severissime acta.
e veritas, tis, f. Strenge, Ernst-
igkeit. *Syn.* Gravitas, duritas, tristi-
)(*Comitas. Epi.* Acerba, censoria,
istra ac pudoris et modestiae, in-
libilis, patria, prisca, salutaris,
ularis, non invidiosa, vetus. *Usus.*
ma severitas cum summa humani-
jungatur. Lenitate condiatur se-
tas, et gravitati, comitas et faci-
aspergatur. Oratione mitigare pa
severitatem, et humanitatis condi-
tis. Laxare judicum animos, atque
veritate ad hilaritatem traducere.
ibere severitatem in aliquo. Sena-
ad pristinam severitatem revocare.
estitia, severitas orationis.
e verus, a, um, ernsthaft, streng.
. Gravis, austerus, asper, durus,
emens, acerbus, tristis.)(*Diso-*
s, indulgens. Adv. Valde. *Phras.*
est admodum severus, es ist ein
strenger Mann. In omnes se seve-
et vehementem praebet; tetrica
ristí, veterum disciplina imbutus;
erissimi vir imperii; priscae et ni-
durae severitatis; severe ac gra-
r agit omnia; nihil remisse, leni-
, urbane. Natura implicatus ad se-
itatem est, pertristis censor, magi-
, et quidam velut patruus. In ju-
is cum assidet, Lycurgeus totus
vel Cassianus, ac quidam velut
rum scopulus. *Usus.* Qui nuper in-
gens in patrem, idem acerbo et se-
us in filium. Imperia sine acerbi-
iracundiae severa.
e voco, as, avi, atum, are, bey-
rufen. *Syn.* Separo, abduco, avo-
Adv. Haud mediocriter. *Usus.* Men-
ab oculis, animum a negotiis, a
ietate corporis sevocare. V. *Avoco.*
ex, sechs. Sexageni, je sechzig. Sex-
simus, der sechzigste. Sexagies, sech-
Mahl. Sexaginta, sechzig. Sexennium,
von sechs Jahren. Sexcenteni, Sex
i, je sechs hundert. Sexcenti, sechs hun-
. Sexcentis, sechshundert Mahl. Sex-
im, sechzehn. Sexies, sechs Mahl. Sex-
s, ein Sechstel. Sextarius, sechster
il eines gewissen Maßes. Sextilis, der
ustmonath. Sextula, der sechste Theil
r Unze. Sextum, sechstens, zum sechs-
Sextus, der sechste.

Sexus, us, m. Geschlecht, Art, Gat-
tung. R. a Seco, *quod natura animan-
tium in marem et feminam dissecta
est. Usus.* Virilis sexus, ac muliebris.
Si, wenn. *Syn.* Ut, cum, etiamsi.
Usus. Si volo is esse, ero.
Sibilo, as, avi, atum, are, zischen,
pfeifen. *Syn.* Vagire, murmurare, mu-
gire, sibilare.
Sibilus, i, m. das Zischen, Pfei-
fen. *Usus.* Non modo sibilis, sed et
convitiis explodebatur. Sibilum me-
tuis? Nemo te sibilis consectabitur. V.
Ludibrium, explodo.
Sic, also, so. *Syn.* Eadem ratione,
ita, item, in hunc modum, hoc modo,
isto modo, perinde, similiter, aeque.
Usus. Locutus est Caesar sic, ut nul-
lus aeque. Aliis sic, aliis secus vide-
tur. Sic vita hominum est. Sic videtur.
V. *Similiter, aeque.*
Sica, ae, f. Dolch, Stilet. *Syn.* Gla-
dius. *Usus.* Sicam vibrare, distrin-
gere. Sicam de manibus furentis extor-
quere.
Sicarius, ii, m. Meuchelmörder,
Bandit. *Syn.* Gladiator, percussor,
grassator. *Epi.* Vetus, facinorosus, ar-
matus. *Usus.* Non sicarium, sed cru-
delissimum carnificem in judicium ad-
duximus.
Sicce, trocken, dürr. *Usus.* Presse,
subtiliter, sicce dicere.
Siccitas, tis, f. Trockne, Dürre.
Syn. Aquae vel pluviae penuria. *Phras.*
Magna fuit hoc anno siccitas, dieses
Jahr ist eine große Trockne gewesen. Sic-
citate hoc anno laboratum est, nec coe-
lestes modo aquae defuerunt, sed ter-
ra quoque ingenito humore egens, vix
ad perennes suffecit aquas. Sitiente
solo, omnique humore ventis solibus-
que deterso, fruges segetesque exa-
ruere. *Usus.* 1. Siccitate accrescebant
rerum pretia. 2. *Gracilitas*, die Dünne
des Leibes. Siccitas corporis sequitur
continentiam in victu. Siccitas oratio-
nis et jejunitas.
Sicco, as, avi, atum, are, trocknen,
dürren. *Syn.* Exhaurio.
Siccus, a, um, trocken, dürr. *Syn.*
Jejunus, sobrius, pressus.)(*Vinolentus.*
Usus. Quaedam terrae imbribus sicciores
fiunt. Attici oratores sani et sicci.
Sicubi, wenn irgendwo. *Syn.* Si-
quo in loco.
Sicunde, wenn irgend woher. *Syn.*
Si aliunde, siquo ex loco. *Usus.* Sicun-
de poteris, erues.
Sicut, sicuti, wie, gleichwie. *Syn.*

Digitized by Google

Ut, aeque ut, item ut, ita ut, perinde ut, similiter atque, tanquam, velut. *Phras. Te, sicut parentem amo*, ich liebe dich wie meinen Vater. Parentis numero te colo; filii ritu, caritate te colo ac complector; perinde te amo, ut parentem; in modum parentis te amo; vice parentis mihi es. Parentis loco te habeo. *Usus.* Te ut parentem alterum amo.

Sido, is, di, ere, sich setzen. *Syn.* Subsido.

Sidus, eris, n. Gestirn, Stern. *Syn.* Stella, astrum, sempiterni ignes, qui ex nobilissima et purissima aetheris parte gignuntur. *Epi.* Radians. *Usus.* Sidera innumerabilia coelo inhaerentia. Forma coeli undique sideribus ornata.

Sigillatim, besonders, insonderheit. *Syn.* Singillatim, singulatim.)(*Generatim. Usus.* Ad pedes omnium sigillatim accidit.

Sigillatus, a, um, mit erhabenen Bildern gezieret. *Syn.* Signis et emblematis ornatus. *Usus.* Scyphi, simulacra sigillata.

Sigillum, i, n, das Siegel, Petschaft. *Syn.* Parvum signum. *Usus.* Apposuit patellam, in qua sigilla erant egregia. In cera centum sigilla impressero. Sigilla avellere.

Signifer, ri, m. Fähnrich. *Syn.* Qui signum aut vexillum praefert. *Usus.* 1. Torquatus, signifer Juventutis. Causae dux et signifer. 2. *Zodiacus*, Thierkreis am Himmel. Signifer orbis.

Significanter, deutlich, nachdrücklich. *Syn.* Clare, aperte, acriter.

Significatio, onis, f. Anzeigung, Bedeutung. *Syn.* Vis, notio, potestas, virtus, sententia. *Epi.* Aperta, certa, clara, digna, exigua, magna, minima. *Usus.* 1. Digna est scriptoris prudentia significatio, qua utitur. 2. *Indicium, signum, argumentum*, Anzeige, Zeichen. Litterae tuae exiguam erga me voluntatis significationem habebant, dabant, praebebant. In hoc juvene magna significatio virtutis elucet, apparet. A diis profecta significatio et denuntiatio calamitatum. Observatis longo tempore significationibus futura praenuntiare. Morbi significationes.

Significo, as, avi, atum, are, anzeigen, bedeuten, benachrichtigen. *Syn.* Indico, ostendo, declaro, demonstro, designo, noto, significationem tribuo, facio, conficio; signum do, signum mitto; aliquid argumenti habeo, signum sum; vim vel sententiam habeo, sum. *Adv.* Apertius, apte, ingenue, breviter, recte, plurimum, leviter, planius. *Phras.* 1. *Expende diligenter, quid haec vox significet*, erwäge fleißig, was dieses Wort bedeute. Quid sonet haec vox; quae res huic voci subjiciatur; quae sit vis hujus verbi; quid valeat vox ista; quae sit illi subjicienda sententia; quae sit hujus vocis potestas; quid sibi velit vox ista. 2. *Crinita stella calamitates non significat*, ein Komet ist kein Vorzeichen eines allgemeinen Unheiles. Cometae, contra quam veteres id opinabantur philosophi, calamitatem praenuntii non sunt; calamitates haud denuntiant, nuntiant; rerum conversionem minime portendunt, ostendunt; venus est plebis timor somniantis, Cometas multorum malorum significationem facere, dare, praebere, tribuere. 3. *Victoriam de hoste litteris significavit*, er hat ihm von dem Siege über die Feinde Nachricht gegeben. Certiorem eum de victoria fecit; victoriae nuntium cum illo communicavit. V. *Certus, indigo. Usus.* Hoc non significandum solum, sed declarandum arbitror. Idem verbum saepe duas res, pluresque significat. Inter se significare et colloqui coepere. Ratio, potestas, mens, numen, sive quod est aliud verbum, quo planius significem, quod volo. Dolorem meum non significarem?

Signo, as, avi, atum, are, zeichnen, prägen. *Syn.* Designo, consigno, imprimo. *Adv.* Publice. *Usus.* Objectum visum imprimit, ac signat in animo suam speciem. Signatur in animis nostris. Aurum, argentum signare.

Signum, i, n. Zeichen; Merkmahl. R. *a σημεῖον. Syn.* Indicium, nota, argumentum, vestigium, monumentum, insigne. *Epi.* Aeneum, marmoreum, eburneum, amplum, excelsum, brumale, certum, commune, grave, improvisum, pervetus. *Phras.* 1. *Elucent hoc in puero multa probae indolis signa*, in diesem Knaben lassen sich viele Zeichen eines guten Gemüthes merken. Multa virtutis specimina; multae et luculentae notae ac indicia probitatis, vestigia apparent excellentis indolis; elucent ignicuili quidam, praeclare mentis indices, species ipsa pueri nonnisi probitatem olet, vultuque toto clamitat; produnt se non vulgaris virtutis semina in hoc puero; multa hic puer optimae spei argumenta praebet. V. *Indicium. Usus.* 1. Puer iste magna inge-

Digitized by Google

aii signa dat. 2. *Simulacrum, imago, statua*, Bildniß, Statue. Deorum signa fabricare, conflare, ponere, palam collocare. 3. *Sidus, caeleste*, Gestirn, Stern. Signum leonis oritur, occidit, obit. Signorum ortus et obitus definitum quendam ordinem servant. 4. *Sigillum*, Siegel, Petschaft. Nec signum epistolae tuae, nec dies apposita est. Non utar meo chirographo, nec signo. Litterae alieno signo obsignatae, consignatae. Librum tuum sub signo habeo asservoque diligenter. 5. *Vexillum*, Kriegsfahne. Multas legiones sub signis habuit; multi ejus signa sunt secuti; sub ejus signis militarunt. Signa movere, aliquo expedire; signa convertere; collatis signis pugnare. Palantes ad signa revocare. Dilapsus a signis miles tandem ad sua signa convenit. 6. *Nota militaris*, Kriegszeichen. Dato, edito, pronuntiato, accepto signo; canentibus signis; signa ubi concinunt, in hostem itur.

Silentium, ii, n. das Stillschweigen. *Syn.* Taciturnitas, reticentia. *Epi.* Aeternum, diuturnum, magnum, mirum, perpetuum, praesens, summum, tantum. *Usus.* Silentium fieri jussit. Consecutum est magnum silentium. Magno silentio est auditus. Gravissimos dolores silentio ferre. Ea de re, vel ab ea re mirum nunc silentium est. Judicia diu jam in silentio jacent. Aliquid silentio transire, praeterire, praetermittere, praetervehi, mit Stillschweigen übergehen. Facti memoriam a silentio vindicare.

Sileo, es, ui, ere, stillschweigen, schweigen. R. a σιγάω. *Syn.* Taceo, reticeo, obmutesco, silentio praetereo, tacitus praetereo, tacitum aliquid praetermitto, silentio utor, silentio aliquid tego vel premo, silentium habeo, aliquid celo summa fide, aliquid secreti consilio tego; silentio transeo, praetervehe. *Usus.* Silent leges inter arma; silere de re aliqua. V. *Taceo.*

Silex, icis, m. Kieselstein. *Syn.* Lapis durus, ex quo ignis excuti solet. *Usus.* Non enim e silice nati sumus.

Silva, Sylva, ae, f. Wald, Forst, Gehölze. R. ab ὕλη, Dor. ὕλα. *Syn.* Nemus, saltus. *Epi.* Densa et aspera, infinita, magna, media, nobilis, publica, vindicata. *Usus.* 1. Multos nemora et silvae commovent. 2. *Ubertas, copia, materia*, Ueberfluß, Menge. Silvam rerum et sententiarum comparare.

Silvesco, is, ere, verwildern, zum Walde werden. *Syn.* In silvam cresco. *Usus.* Vitis putanda est, ne silvescat.

Silvester, ris, re, waldig, wild, bäurisch. *Usus.* Loca silvestria, montuosa. Vita inculta et silvestris.

Silus, a, um, der eine Affennase hat. *Syn.* Naso bene extante repando.)(*Simius.*

Simia, ae, f. ein Affe. *Syn.* Simiolus, Simius. *Usus.* Simia bestia turpissima, quam similis tamen nobis est.

Similis, e, gleich, ähnlich. *Syn.* Consimilis, parilis, aequalis, geminus, par, germanus, ejusmodi, instar, cui similitudo est cum aliquo, qui similitudinem gerit, speciemque alicujus; qui ad aliquid habet similitudinem, qui exprimit aliquem, qui habent similitudinem inter se.)(*Dissimilis, dispar, diversus. Phras.* 1. *Alter alteri simillimus est*, es ist einer dem anderen ganz gleich. Par probitas, eadem virtus ac religio, simillima utriusque et maxime gemina indoles; proxime ad alterum alter accedit; respondet unus alteri; alter pene alter; moribus et natura perfecte congruunt; alter alterius imago est; alter alterius imaginem moresque prae se fert; ingenii, virtutis, fidei exemplum expressam ad imaginem reddit. 2. *Canis leoni similis est*, dieser Hund ist einem Löwen ganz ähnlich. Ad similitudinem leonis accedit; ore leonem refert, reddit; faciem leonis exhibet; oris specie feroci leonem adaequat; oris specie leonem aequat, exprimit; oris species a leone non abludit, abhorret; speciem leonis ore reddit; effigiem, faciem leonis habet, gerit; speciem leonis praebet, repraesentat, non dissimilis est, non discrepat a leone. 3. *Similis simili gaudet*, gleich und gleich gesellt sich gern. Nulla etiam bellua est, quae non sui generis bellua maxime delectetur; pares cum paribus, quod proverbio dicitur, facillime congregantur. Ea est jucundissima amicitia, quam similitudo morum conjugavit. Similitudo celeriter amicos contrahit. Mater et conciliatrix amicitiae aequalitas est. 4. *Opifices, et his similes etc.* die Handwerker, und andere dergleichen ꝛc. Opifices, et hujus loci atque ordinis hominis; opifices, et qui sunt generis ejusdem ex eo genere, de genere hoc, de genere horum; opifices et id genus alii. *Usus.* Voluntate inter se similes et moribus, et toto vitae genere. Ingenium Romuli memor Tullo Hostilio erat, et nequa-

Digitized by Google

quam. Numae simile. V. *Par*, *aequalis*, *idem*.

Similiter, gleicher Weise. *Syn.* Simili ratione, item, itidem, aeque, pariter, simili modo, eodem modo, uno et eodem modo, sic. *Phras.* *Ego similiter me gerum*, ich werde mich eben so aufführen. Eodem pacto, eodem tenore, eodem instituto rem agam; juxta tecum rem geram; idem institutum tenebo; de moribus tuis mores effingam meos. Simili ratione, atque ipse egeris, acturum me scito. V. *Sicut*, *Usus*. Similiter facit, ut si roget.

Similitudo, inis, f. Gleichheit, Aehnlichkeit. *Syn.* Exemplar, forma, species, imago.)(*Dissimilitudo*. *Epi.* Difficilis, insignis, levis, maxima, tanta. *Phras.* *Magna est inter res nostras similitudo*, es ist eine große Gleichheit unter unseren Verrichtungen. Congruunt res tuae cum meis; simillima est rerum nostrarum ratio; qui tuas res intuetur, meas intueri se dicet; tuis in rebus res meas agnosco. Rerum mearum imaginem in tuis rebus video; inter res nostras nihil interest; nihil est, quo res tuae a meis differant, discrepent. V. *Similis*, *discrimen*, *differo*, *convenio*. *Usus*. Similitudinem quandam gerunt, speciemque sapientum. Ducere ex re aliqua similitudinem. Confere, comparare similitudines. Ad similitudinem historiae, orationem dirigere.

Simius, ii, m. ein Affe. *Syn.* Simia. *Usus*. Simius, non semissis homo, contra me arma tulit.

Simplex, icis, *g. o.* einfach, einfältig, aufrichtig. *Syn.* Uniusmodi; apertus, sincerus, credulus.)(*Multiformis*, *compositus*, *callidus*. *Phras.* 1. *Homo est simplex*, er ist ein aufrichtiger Mann. Vir bonus, et simplicis veritatis amicus; homo est antiqui moris, qui nihil celat, nihil fingit; qui ex natura sua caeteros omnes fingit; homo minime malus, minime vafer; homo prisci moris; homo antiqua virtute, fide, moribus; homo apertus et simplex; fraudis imperitus, quo nemo fraudatum se queratur; vir est antiquorum hominum, minime versutus; homo est antiquus, qui ex suo ingenio de quovis aestimat. V. *Sinceras*. 2. *Simplicissimus homo et pene stupidus*, gar ein einfältiger Tropf. Homo non promptissimus; ingenio tardo; homo sine sensu, sine sapore; incallidus et ellinguis. V. *Stupidus*. *Usus*. Quaedam in rebus sunt simplica, quaedam co[illegible] lata. Tuum hominis simplicis pe[illegible] vidimus. Simplex et absoluta mo[illegible] tas. V. *Apertus*.

Simpliciter, aufrichtig, einfäl[illegible] schlechterdings, lediglich. *Syn.* Aperte candide, sincere; absolute, praeci[illegible])(*Dupliciter*. *Phras.* 1. *Id se facturu[illegible] simpliciter negavit*, er sagte rund h[illegible] aus, daß er solches nicht thun wolle. [illegible] se facturum, praecise negavit; apert[illegible] diserte negavit. 2. *Est homo simplic[illegible] ter doctissimus*, er ist in der Wahrheit a[illegible] grundgelehrter Mann. Est homo sine e[illegible] ceptione, sine dubio, sine dubitatio[illegible] doctissimus; vir est, ut latine ac pla[illegible] dicam, doctissimus; vir est, aperte [illegible] sine fuco loquor, doctissimus. 3. *Ver[illegible] tatem simpliciter proloqui*, gerade heraus reden, was wahr ist. Ad veritatem loqui latine, nullo apparatu, nude plan[illegible] quod res est; dicere sine fuco, sin[illegible] simulatione veritatem patefacere. *Usus* Simpliciter dicam et breviter. Viver[illegible] simpliciter, vitaeque hominum amice Cum homine simplici simpliciter agan[illegible]

Simplum, i, n. einfach. *Usus*. Sim[illegible] plum, aut duplum.

Simpulum, i, n. Geschirr mit einer engen Halse. *Vasis genus*.

Simul, zugleich, mit einander. *Syn.* Una, pariter, communiter, cum, i[illegible] unum. *Phras.* *Simul omnia perdid[illegible]* ich habe Alles mit einander verloren. To[illegible] tum repente avolavit; singillatim a[illegible] diu collecta; omnia uno tempore effu[illegible] di; unam feci rerum omnium jacturam [illegible] una omnia interiit. *Usus*. Res, qua[illegible] tecum simul didici. In signum simul aspectum et probatum est. Simul e[illegible] illud cogita. Abjice voluntatem simul cum spe discendi.

Simulac, sobald. *Usus*. Simul ac potero, veniam.

Simulacrum, i, n. Bildniß. R. a Similis, quasi similacrum. *Syn.* Imago, forma, effigies, species, exemplar, idolum. *Epi.* Aeternum, mutum, per antiquum, religiosum, sanctissimum, summum. *Usus*. Nullum superest simulacrum ac vestigium civitatis. Statuae ac imagines simulacra sunt corporum, non animorum. Cupidinis simulacrum. V. *Imago*.

Simulate, gleißnerisch, zum Scheine. *Usus*. Sive ficte et simulate, sive ex animo loquaris.

Simulatio, onis, f. Scheln, Gleißnerey, Heucheley. *Syn.* Species simulationis, species quaedam assimulate vir-

Digitized by Google

). *Epi.* Aperta, bella, difficilis, diu-
ia, ficta, inveterata, periculosa,
ma, verbosa, vitiosa. *Phras. Vi-
bonum simulatio non decet*, einem
ichen Manne steht es nicht wohl an,
er sich verstellet. Non cadit in virum
um simulatio; vir bonus abest ab
ii simulandi studio. Aliud sentire.
d loqui non est ejus, qui vir bonus
eri velit. Viri boni non est fingere;
m simulandi, qui sequitur, bono-
i in numero non est; longe a bo-
am consuetudine discedit. V. *Astu*
Usus. Errant, qui simulatione,
none vultuque ficto stabilem glo-
n quaerunt. Fronte ac vultu facil
e simulatio sustinetur. Simulatio
it judicium veri, illudque adulterat.
nnam prudentiam stultitiae simu-
one tegere. Aequitatis simulatione
ere. Nullae insidiae periculosiores,
m quae latent in simulatione officii.
Similo, *fingo.*

imulator, oris, m. Gleißner,
chler. *Syn.* Adulator, assentator.
i. Studiosus. *Usus.* Dulcis, faceti,
ivi sermonis homo, et in omni ora-
ne simulator.

imulatus, a, um, falsch, verstellt,
ßnerisch. *Syn.* Assimulatus, fictus,
tatione simulatus, fucatus, adum-
itus, fallax, ad fallendum instru-
s.)(*Verus*, *sincerus. Usus.* Ficta
nia celeriter, ut flosculi decidunt,
: simulatum, quidquam potest esse
turnum. Amor solers et simulatus.
Astutus, *fictus.*

imulo, as, avi, atum, are, sich
len, zum Scheine thun. *Syn.* Assimu
, specie simulationis ostento, fingo.
v. Facile, perbelle, solertius. *Phras.
Nihil in illo, nisi simulatum*, es
Alles an ihm nur auf den Schein gerich-
Aliud spe, aliud specie simulatio-
ostentat; ad speciem et usurpatio-
m virtutis fictus est; adumbrata vir-
e fallit; nihil in illo, nisi fallax; imi-
io simulatioque virtutis in fronte,
us scelus tegitur; personatus ambu-
; multis simulationum involucris
ritur, et quibusdam quasi velis ob-
iditur; assimulata virtute laudem
otat; longe alius est ingenio, quam
ius simulationem inducit; alienam
rsonam fert; ex industria factus ad
nulationem virtutis et probitatis;
obi hominis speciem prae se fert;
ecie quadam occultat sese et virum
igi assimulat; vultum fingit, et imagi-
m quandam probitatis, sed quae cum
moribus non convenit. 2. *Simula, quantum vis, me profecto non falles*, stelle dich, so viel du willst, mich wirst du nicht betriegen. Indue, quantum vis, animo simulationem; frontem sermonemque ad fallendum instrue; praeter, quam vis, virtutis speciem; mentire fucata, adumbrata, adulterata virtutis specie, quantum vis ac potes; personam, quam vis, composito in speciem probitatis vultu, ferre potes, fallere certe, et judicium veri tollere non potes. V. *Fingo. Usus.* Perbelle simulat. Multa et simulavi invitus, et dissimulavi cum dolore. Furere se simulavit.

Simultas, tis, f. heimlicher Groll. Widerwillen, Feindschaft, Verbitterung. *Syn.* Inimicitia. *Epi.* Vetus. *Usus.* Cum aliquo simultates, nescio quas, suscipere, habere, gerere, exercere, retinere. Simultatem bona fide deponere. V. *Inimicitia.*

Sin, wenn aber, wo nicht. *Syn.* Si, si non. *Usus.* Educ tecum omnes, sin minus, quam plurimos. Ego, ut constitui cras adero; sin, utique postridie. Sin autem id non sit ejusmodi, tum vero etc.

Sincere, aufrichtig, redlich. *Syn.* Candide, vere, ingenue, sine fuco, sine fraude, sine assentatione, sine malo dolo, sincera fide, fraterne, genuine, ex animo, ex animi sententia, nihil alicui indulgens. *Usus.* Sincere tecum agam. V. *Simpliciter.*

Sincerus, a, um, aufrichtig, offenherzig, redlich. R. *ex σὺν et κῆρ, cum corde. Syn.* Purus, verus, integer, candidus, apertus. *Phras.* 1. *Sincerus mihi animus est*, ich habe ein aufrichtiges Gemüth. Animus mihi est apertus, simplex, rectus, candidus; nulla simulatione tectus, purus ab omni fraude. Simulationem, simulandi artificium natura mea consuetudoque respuit. Abest a me simulandi perversum studium; simplicem, apertam veritatem amo; odi artes, quibus veritas uti involucro quodam obtegitur; animo sum minime versuto. Cum ingenium meum perspexeris, nihil in me insidiosum, aut fallax deprehendes; cum ingenium meum usu cognitum ac perspectum habueris, abesse me ab omni dolo ac fraude; esse me sinceri animi, simplicis ingenii, apertae, voluntatis, rectae mentis alienum ab arte fallendi, artificio; simulationis agnosces. V. *Affectus*, *a, um.* 2. *Sincerum judicium tulit*, er hat redlich von der Sache geurtheilet. Puram

Digitized by Google

et a favore, et odio, et integrioris judicii sententiam tulit; rectum animi sensum, purumque a partium studiis in dicenda sententia secutus est, litem ex animi sententia diremit; non partium studio, non malevolentia impeditus, ut quarum causas procul haberet, sententiam pronuntiavit dignam viro antiqua virtute ac fide. V. *Judicium. Usus.* Amicum mihi sincerum integrumque conserva. Prudens et sincerum judicium videt, quid in quaque re sanum sincerumque sit.

Sine, ohne. *Syn.* Absque citra extra.)(*Cum. Phras.* 1. *Sine dubio ita est*, die Sache verhält sich ohne Zweifel so. Sine controversia; sine ulla dubitatione res ita se habet; dubium mihi non est; nemo in dubium vocaverit, rem ita se habere. 2. *Sine metu*, ohne Furcht. Solutus omni timore; metus expers; remoto omni metu; propulso omni metu, metu vacuus; liber ab omni metu. 3. *Sine praesidio*, ohne Hülfe. Nudus amicorum praesidio; nullis amicorum praesidiis munitus; expers humanae opis, inops auxilii; inops ab amicis; orbus amicorum praesidiis et inops relictus. *Usus.* Homo sine re, sine spe, sine sede, sine fortunis.

Singillatim, einzeln, jedes ins besondere. *Usus.* Singillatim unamquamque rem attingere.

Singularis, e, sonderbar, sonderlich. Maxime rarus, summus, inauditus, incredibilis, divinus, peculiaris, praecipuus.)(*Vulgaris. Adv.* Prope. *Phras. Factum illud plane singulare est*, diese That hat gar was Besonderes. Eximium illud consilii animique, et neutiquam vulgatae laudis; factum elegans ad existimationem; ad memoriam singulare; ad memoriam praecipuum, facinus post homines natos, post hominum memoriam, ex omni memoria praestantissimum. *Usus.* 1. Vir summus et singularis. Singulari in te amore feror. 2. *Proprius, peculiaris*, eigen, besonders. Sunt quaedam in illo singularia, quae in nullum alium convenire possunt.

Singulariter, ins besondere, sonderlich. *Syn.* Unice, simpliciter, singulari modo.)(*Communiter. Usus.* Hunc singulariter semper, dilexi.

Singuli, ae, f. ein jeder besonders einzeln. *Syn.* Quisque, unusquisque. *Usus.* Bini milites in singulas domos. Militibus viritim, ac in singulas magnam pecuniam polliceri. Crescit in dies singulos malum.

Singultus, us, m. [illegible] zen. *Syn.* Gemitus. *Usus.* [illegible] singultu. V. *Fleo.*

Sinister, ra, rum, links. [illegible] sinistra. Cornu sinistrum.

Sinistra, ae, f. die linke Hand. [illegible] Laeva manus.

Sinistra, linker Hand. *Usus.* Supra infra, dextra sinistra.

Sinistre, übel, unrecht. *Syn.* In malam partem, in pejorem partem. *Usus.* Sinistre cecidit.

Sinistrorsum, linkwärts. *Usus.* Sinistrorsum se flectere.

Sino, is, sivi, situm, ere, lassen, zulassen, gestatten, verhängen. *Syn.* Permitto, patior, fero, locum do. *Usus.* Plebem senatui parere non sinunt. Istud ne dii siverint. Non patiar, non feram, non sinam. V. *Patior.*

Sinus, us, m. Busen, Schooß. *Syn.* Gremium, complexus, summa familiaritas; curvatum littus. *Usus.* 1. In sinu gaudere. In sinum alicujus se conferre, confugere. Aliquem in sinu gestare, *valde amare.* Ex suo sinu homines submisit improbos. Aliquem ex suo sinu dimittere. Graecia in sinu ac gremio pacis posita. 2. *Litteris flexus*, Meerbusen. Omnes maris sinus et portus.

Siparium, ii, n. Vorhang. *Syn.* Velum, quo scena obtenditur.

Siquidem, weil, indem. *Syn.* Si tamen, quippe si. *Usus.* Fortunatum te, siquidem, qui es, permaneris.

Sirenes, um, f. Meerfräulein. R. a σειρὴν, *monstrum marinum. Usus.* Multa Homerus de Sirenibus et earundem vocis suavitate confinxit.

Sisto, is, stiti, ere, darstellen, verstellen, anhalten. R. *ab ἵστημι. Syn.* Exhibeo; cursum inhibeo, ante pedes destituo. *Usus.* Siste te nobis quamprimum. Aliquem in judicio sistere. Vadimonium sistere.

Sitela, ae, s. Situla, ae, f. Wassergefäß, Kübel, Schöpfgeschirr, Körbchen. *Syn.* Cista, in qua colligebantur suffragia.

Sitienter, durstig, begierig. *Syn.* Avide.

Sitio, is, ivi, itum, ire, dürsten. *Syn.* Sitis me urit, macerat, conficit. siti laboro; desiderium potionis accenditur, fauces siti arent; fauces siti ardent. *Adv.* Ardentius, gravius. *Usus.* Gloriae, virtutis sitiens. Honores sitire. V. *Desidero.*

Digitized by Google

Sitis, is, f. Durst. *Epi.* Diuturna. *Usus.* Siti enectus Tantalus. Ardentibus siti faucibus. Cibo et potione famem sitimque depellere, expellere, sedare, restinguere. Levare sitim eximere bibendi cupiditatem longa siti accensam. V. *Desiderium.*

Situs, a, um, gelegen, gesetzt, gestellt. *Syn.* Positus, locatus. *Phras.* 1. *In hoc omnia sita sunt*, an diesem ist Alles gelegen. In hoc laus omnis considet; spes omnis residet; in eo res tota vertitur; in hoc laus tota consistit. 2. *Arx sita est versus meridiem*, das Schloß liegt gen Mittag. Arx spectat ad meridiem; arx austrum accipit; arx contra septemtriones est; arx ad meridiem vergit. *Usus.* In quo vitam beatam sitam putas. Haec in nostra potestate sita sunt. Ante oculos situm est.

Situs, us, m. Gegend, Lage eines Ortes. *Syn.* Positio, natura loci. *Phras.* 1. *Urbs situ firma*, ein von Natur fester Ort. Urbs valida muris, ac situ ipso munita, sic ut fortunae loci delegare spes suas flux tuto posset; urbs situ, moenibus, natura adversus vim hostium egregrie obsepta; urbs ingenio loci, mari undique et montibus vallata. *Usus.* 1. Urbs situ, moenibus, descriptione aedificio rum praeclara ad aspectum. 2. *Illuvies, sordes*, der Schimmel, Moder. Situ ac pedore squalida.

Sive, oder, entweder. *Syn.* Seu. *Usus.* Sive discessu, sive potius fuga.

Soboles, is, f. Kind, Nachkommenschaft, Geschlecht, Stamm. *Syn.* Propagatio, proles. *Usus.* Propagare soboles.

Sobrie, nüchtern, mäßig. *Usus.* Parce continenter sobrieque vivere.

Sobrini, orum, m. Geschwisterkinder.

Sobrius, a, um, nüchtern, mäßig. *Syn.* Siccus, moderatus.)(*Vinolentus, ebriosus. Phras. Sobrius est in cibo et potu*, er ist mäßig in Speise und Trank. Homo frugi ac sobrius; temperans, abstinens, ab ebrietate alienus, sumptuosis cibis minime amicus; frugalitate, victus moderatione, sapienti quadam in cibo potuque temperantia commendatus; parce, continenter sobrieque vivit, frugaliter, temperato nature desideria explet. V. *Abstineo. Usus.* Homines frugi ac sobrii; inter sobrios bacchari vinolentum.

Soccus, i, m. Socke, Filzschuh. *Calceamentum Graecorum.*

Socer, eri, m. Schwäher, Schwiegervater.

Sociabilis, e, gesellig. *Usus.* Bini Spartae Reges diu sociabilem consortionem inter se tenuere.

Socialis, e, gesellschaftlich. *Usus.* Bellum, jus, foedus sociale.

Societas, tis, f. Gesellschaft, Gemeinschaft, Cameradschaft. *Syn.* Consociatio, conjunctio, communio, communitas, consortio, commercium, comitatus; foedus, pactio. *Epi.* Captiosa, civilis, communis, conjunctior, copiosa, difficillima, divina, firma, grata, hereditaria, humana, infirma, infinita, jucundissima, nefaria, sancta. *Phras. Non est cum improbis jungenda societas*, mit bösen Leuten muß man keine Gemeinschaft machen. Coire societatem; coire in societatem cum perditis hominibus minime decet. Dare se in societatem perditorum; conferre se, applicare se, adjungere se ad homines perditos; conjungere se cum hominibus improbis; vinculo se societatis obstringere cum perditis hominibus, utilitatis vel maxima spe proposita, non decet. Qui se socium ad perditos homines adjungit; qui cum perditis hominibus societatem init; qui se perditorum hominum societate implicat, qui ad perditorum hominum societatem accepit, turpiter facit. V. *Corrumpo. Usus.* Aliquos ad societatem secum ineundam, faciendam, conflandam, coëundam, convocare, arcessere, in eine Gesellschaft und Verbindniß zusammen ziehen. Implicare se improborum societate, conferre se ad societatem improborum; societatem inire, coire, facere, pacisci, habere, Gemeinschaft mit schlimmen Leuten machen. Diu mihi cum illo, *vel* inter nos intima est societas, multis pactionibus confirmata servataque, Gemeinschaft haben. Dudum illius societatem accessi, cum aliquo in societatem veni, sich in die Gesellschaft begeben. Societatem nostram nullus casus dirimet, labefactabit, abrumpet; nullus nos casus a societate disjunget, die Gesellschaft zertrennen. Societatem renovare, in societatis veteris conjunctionem redire, die Gesellschaft erneuern.

Socio, as, avi, atum, are, gesellen, zusammen führen, vereinigen. *Syn.* Conjungo. *Usus.* Sapientiam sociare cum eloquentia.

Socius, ii, m. *item* Socius, a, um. Gesell, Gespann, Gefährte, gesellig. *Syn.* Comes, sodalis, particeps, consors. gra-

Digitized by Google

galis. *Phras.* 1. *Fidum te semper habui socium* ich habe an dir allezeit einen treuen Gefährten gehabt. Veterem assectatorem et ex numero amicorum habui; te semper actionum, voluntatum rerumque omnium comitem, consiliorum auctorem, adjutorem, laborum, periculorum, socium, omni in cogitatione conjunctum, sodalem et contubernalem optimum expertus sum, omnia semper inter nos conjunctissima fuere; in rebus laetis aeque, ac adversis, socium te ac consortem nactus sum. Convivam, compransorem, compotorem, collusorem ubique affixum lateri meo semper habui. 2. *Socii nostri sunt*, sie sind unsere Mitgenossen. Communione rerum nobiscum conjuncti sunt. Communitate juncti sunt nobiscum; est nobis vetus ac diuturna conjunctio. V. *Amicitia*, *amicus*, *conjungo*, *conjunctio*. *Usus*. Me voluntatum, sententiarum rerumque omnium socium habebis. Socium me tibi adjunxisti, adscripsisti. Socium me tibi profiteor. Urbem adjutricem scelerum, furtorum recoptricem, flagitiorum omnium sociam.

Socordia, ae, f. Trägheit, Hinlässigkeit. *Syn.* Desidia, stupiditas. V. *Pigritia*.

Socorditer, liederlich, hinlässig. *Usus*. Rex ab Albanis socordius acta.

Socors, dis, *g. o.* träge, hinlässig. *Syn.* Deses, stupidus. V. *Piger*.

Socrus, us, f. Schwiegermutter. *Syn.* Uxoris, aut mariti mater.

Sodalis, is, m. Gesell, Gespann. *Syn.* Socius.

Sodalitas, tis, f. Gesellschaft. *Syn.* Collegium, societas. *Epi.* Fera et plane pastoritia, honesta. *Usus*. Officia sodalitatis ab aliquo flagitare; sodalitatis constituere. V. *Societas*.

Sodalitium, ii, n. Brüderschaft, Gesellschaft. Zunft. *Syn.* Sodalitas. *Usus*. Erat in aedibus sodalitium ea die futurum.

Sodes! ey lieber! sey so gut. R. Si audes, *contract*. *Usus*. Libenter verba copulando jungebant veteres, ut *sodes*, pro: si audes.

Sol, lis, m. die Sonne. *Syn.* Moderator et dux temporum; dux et princeps, et moderator luminum reliquorum; sidus, quod astrorum tenet principatum. *Epi.* Adversus, aestivus, calidus, clarus, geminatus, igneus, inusitatus, laetus, magnus, nitidus, summus, tantus. *Phras.* 1. *Sol oritur*, die Sonne gehet auf. Exoritur, diem affert; lucem terris infert, terras collustrat; exactis dispulsis, fugatis tenebris mundo diem reddit; orbem suo fulgore illustrat; suae lucis aspectu mortales recreat; sua luce perfundit et convestit omnia; sua luce lustrat et complet omnia. V. *Aurora*, *mane*. 2. *Sol occidit*, die Sonne gehet unter. Sol in occasum praecipitat; sol in occasum pronus est; in occasum festinat, lucemque componit; sol obit, occumbit; sol in vesperum declinat. V. *Vesper*. 3. *Sol nubibus obscuratur*, die Sonne steckt hinter den Wolken. Solis caput obscura ferrugine tegitur; lumen suum pene mundo negat; intentae coelo nubes lucem condunt. V. *Nubes*. *Usus*. Solis accessus et recessus. Sol ab ortu ad occasum commeat. Sol a meridie deflexus. Sol oriens, obiens. Sol ingenti aestu torret corpora. In solem procedere. In sole ambulare; a sole abesse. A sole collucent omnia. Non omnium dierum sol occidit, es ist noch nicht aller Tage Abend; es ist noch nicht vergebens.

Solarium, li, n. Sonnenuhr. *Usus*. Solarium descriptum, quo horae declarantur.

Solatium, ii, n. Trost. *Syn.* Consolatio, fomentum. *Epi.* Extremum, magnum, miserum, unicum. *Phras.* *Alterum solatium est amicorum fida conjunctio*, der andere Trost ist, daß meine Freunde mir treu bleiben. Altera ratio, quae mihi solatium affert, praebet, parit, quae mihi solatio est, ex qua solatium reporto, habeo; qua sustentor in tantis molestiis; amicorum fida manus. Alterum est, quo sustentor ac recreor, in quo conquiesco, amicorum sincera fides. Accedit ad animum meum sustentandum amicorum fides. Illo praeterea solatio utor ac fruor, quod amicorum constantia mihi praebet. V. *Recreor*, *consolor*. *Usus*. Solatium alicui dare. Solatiis quibusdam et dolorum fomentis servitutis mala levare. Illo me solatio consolor.

Solcae, arum, f. Sohlen, Schuhe, Pantoffel. *Syn.* Crepidae.

Soleatus, a, um, der Pantoffel an hat. *Usus*. Soleatus praetor cum pallio purpureo.

Solennis, s. solemnis, e, feyerlich, gewöhnlich. *Syn.* Quod cum quadam cerimonia est consecratum, celebre, festum. *Usus*. Solennes ac festi dies. Solenne, statum sacrificium. Prisca et solennia verba. Observo solenne illud meum.

Digitized by Google

olenniter, feyerlich, gewöhnlich. *ss.* Omnibus solenniter peractis.

oleo, es, solitus sum, ere, pflegen, Brauche haben. *Syn.* Consuevi, est ae consuetudinis; in more habeo, uevi. *Usus.* Omnes reprehendere so-. Ratio consuetudinis meae, qua ondam solitus sum, uti. V. *Consue-do, mos.*

olers, tis, *g. o.* fleißig, emsig, ge-kt. *Syn.* Ingeniosus, perspicax, sagax. *ners. Usus.* Provida et solers natu-V. *Ingeniosus, diligens.*

olerter, klüglich, weislich. *Syn.* Sa-iter. *Usus.* Solertissime aliquid per-cere.

olertia, ae, *f.* Witz, Behendigkeit. *s.* Sagacitas, perspicax prudentia, imi motus incredibilis, et celeritas enii. *Epi.* Divina, pestifera, tanta. *ras.* 1. *Ad solertiam incitare*, zur ssigkeit anhalten. Solertiam mercede ocare, invitare, eblandiri, elicere. *Paucos vidi pari solertia*, ich habe enige von gleicher Fähigkeit des Verstan-gesehen. Non possum ex tanto homi-m numero, quibus usus, quibuscum nsuevi, multos recensere, in quibus m, qua tu polles, qua praeditus es, a praestas, excellis, effulges, qua or-tus es, solertiam, sagacitatem, inge-acumen perspexerim. *Usus.* Mun-s sine divina solertia effici non po-it. Homines congregati adhibent endi, cogitandique solertiam. V. *Di-ens.*

Solicitatio, s. sollicitatio, onis, f. ireizung, Aufwiegelung. *Usus.* Nuptia m solicitatio.

Solicito, s. sollicito, as, avi, atum, e, bekümmern, kränken, anreitzen, auf-egeln. *Syn.* Afficio, ango, solicitum beo; appello de pecunia, *vel* flagi-aliquem. *Adv.* Summe, valde, ve-menter. *Phras. Haec res me vehe-enter solicitat*, diese Sache bekümmert ich sehr. Animum ea res versat assi-ue; anxiis pectus curis implet; res gravem mihi curam affert, injicit; ultas mihi curas dat; vehemens me us rei cura tangit; ingentem ea res ram mihi et solicitudinem conficit; gentem animo solicitudinem incutit; tempestiva solicitudine turbat ani-um; gravi me cura implicat, efficit, nficit; magnam solicitudinem affert; magnos me metus et solicitudines lducit. V. *Angor, cura, solicitudo, licitus. Usus.* Ea cura me vehemen-r angit, et solicitat.

Solicitudo, s. sollicitudo, inis, f. Bekümmerung, Sorgfalt. *Syn.* Angor, cura, metus, molestia, negotium.)(*Securitas. Epi.* Assidua incredibilis, in-gens, sempiterna, summa. *Phras. Ple-nus solicitudinum sum*, ich bin voller Sorgen. Solicitudo cum cogitatione mul-ta me circumstat; multa me solicitum habent; tot curae vitam mihi vix re-liquam faciunt; solicitudines meas quaevis hora exacuit. V. *Angor, cura. Usus.* Ea cura mihi magnam solicitu-dinem affert, conficit; in magnos me metus ac solicitudines adducit; solici-tudines mihi duplicat; magna me so-licitudine afficit; ingenti solicitudini est, Sorgen und Kummer machen. Tan-ta in me haeret solicitudo; tantam de tuis rebus habeo, sustineo solicitudi-nem; tot solicitudinibus langueo, op-primor, misere exedor; in tanta sum solicitudine, in Sorgen stehen. Nihil est, quod solicitudines allevet, demat; so-licitudini meae subveniat; a solicitudi-ne animum abstrahat, abducat; soli-citudine me liberet, die Sorgen benehmen. Solicitudines sibi struere, sibi ar-cessere, sich selbst die Sorgen vermehren. Solicitudinem omittere, die Sorgen fah-ren lassen.

Solicitus, s. sollicitus, a, um, sorg-fältig, bekümmert. *Syn.* Anxius, suspensus, perturbatus, exercitus.)(*Securus, solu-tuscura. Phras.* 1. *Vehementer sum soli-citus*, ich bin sehr in Sorgen. Multa sub-vereor; rebus meis valde metuo; non discedo, non oculos unquam dejicio de rebus meis; totos dies de rebus meis cogito; metus ille unquam mihi dece-dit; tacita cura suspensum animum ge-ro. Cura illa exonerare animum ne-queo meum; multi me angores impe-diunt; animumque in diversa trahunt; multi aculei pectus mihi compungunt, exedunt; magna in cura sum, versor; nullum tempus sine solicitudine inter-cedit; multum animo de re mea labo-ro; magna est rerum exspectatio; mul-tis quotidie curis urgeor, conficior; as-sidua occupor solicitudine. V. *Angor, cura.* 2. *Solicitus ero de rebus tuis*, ich werde wegen deiner Sache schon Sorge tragen. Curas omnes intendam, ut re-bus tuis quam optime consulatur; re-rum tuarum rationem habebo praeci-puam; curae mihi erunt res tuae; cu-rae res habebo tuas, cura erit de re-bus tuis. Interiore cura, suspensiore animo res curabo tuas. Cum cura res tractabo tuas. *Usus.* Solicita auspi-

Digitized by Google

cione, suspensa metu civitas. Res tuae valde me solicitum habent; de tuis rebus mirifice sum solicitus. Solicito animo et anxio sum.

Solide, dauerhaft, gründlich. *Syn.* Integre.

Soliditas, tis, f. Dauerhaftigkeit, Stärke, Dichte. *Syn.* Firmitas *Epi.* Terrena. *Usus.* Soliditas corporis.

Solido, as, avi, atum, are, fest machen, stärken. *Syn.* Roboro, firmo. V. *Firmo.*

Solidus, a, um, dicht, fest, dauerhaft. *Syn.* Habens soliditatem; verus eminens. *Usus.* 1. Solidum nihil, quod terrae sit expers. Solida corpora. 2. *Verus*, *constans*, *stabilis*, *certus*, wahr, beständig, gewiß. Non tam solido, quam splendido nomine virtutis. Solida, gravis ac germana laus, non adumbrata et fucata. Solida bona, utilitas solida. V. *Firmus.*

Solistimum, i, n. gute Vorbedeutung aus dem Fressen der Vögel. *Vox auguralis.*

Solitarius, a, um, einsam, alleinig. *Syn.* Solus, solivagus, remotus ab oculis hominum.)(*Conjunctus et sociatus cum altero.* *Usus.* Solitarius homo et in agris vitam degens. Non solitarium, neque simplex, sed etc. V. *Solus.*

Solitudo, inis, f. Einöde, Einsamkeit, einsames Leben. *Syn.* Locus desertus, recessus, secessus, regio inculta et deserta.)(*Frequentia*, *celebritas*, *Phras.* 1. *Abdere aliqua in solicitudine me cuperem*, ich möchte mich in eine Einöde verbergen. Vitam fugae solitudinique mandare discedere in aliquas solitudines; in asperas et densas silvas me abstrudere, et ad saxa et scopulos mea mala deplorare cuperem. Vitae genus inter feras solitarium, et ab hominum societate disjunctum sectari animus esset. In loca abdita, ab arbitris remota et libera, in loca ab interventoribus vacua me abdere cuperem. Loca ego omni solitudine vasta, atque sine humani cultos vestigio pererrare mallem, quam diutius inter homines agere. V. *Locus solitarius.* 2. *Solitudini aptior est, quam civilis vitae consuetudini*, er schickt sich besser in eine wüste Einöde, als unter die Leute. Rectius in agro aut ubi nullum culti soli occurrit vestigium, vitam agat, quam inter homines. Nudae mutaeque solitudines, non civilis frequentia tam ab mores deceant. [illegible] quantum asperi et agre[illegible] res ab urbanae vitae elegan[illegible] rum mores, ut nemo illo, ille [illegible] uti possit; ut neque is ferre quemquam neque quisquam illum perferre possit; ut neque is consuetudine cujusquam neque quisquam ejus amicitia uti possit. Ingenio moribusque ab ingenio reliquorum tam alieno est, ut solitudini non urbium frequentiae natus esse videatur. V. *Agrestis*, *morosus.* *Usus.* Audistis, quae solitudo in agris esset, quae vastitas. Tibi solitudo erat pro frequentia.

Solivagus, a, um, einsam, der allein geht. *Syn.* Solitarius.

Solium, ii, n. Thron. *Syn.* Sedes. *Epi.* Foederatum, paternum. *Usus.* Sedere in solio, ornatu regio.

Soloeca, orum, n. ungeschickte Redensarten. *Usus.* Multa in ejus scriptis soloeca.

Soloecismus, i, m. Fehler wider die Wörterfügung. *Usus.* Soloecismus est, cum pluribus verbis consequens verbum superiori non accommodatur.

Solor, aris, tus sum, ari, trösten. *Syn.* Consolor, animum erigo, sustento, solatium adhibeo, do, praebeo, affero; lacrimas alicujus comprimo; timentes animos consolatione sano. V. *Consolor.*

Solstitialis, e, die Sonnenwende angehend. *Usus.* Dies solstitialis.

Solstitium, ii, n. Sonnenwende.

Solum, allein, nur. *Syn.* Tantum, modo. *Usus.* Non oratione solum, sed et armis.

Solum, i, n. Erdboden, Erdreich. *Syn.* Terra. *Epi.* Carum, commune, exile, incultum. *Usus.* 1. Patriae solum omnibus carum. Exilii causa solum mutare. Quod solum tam exile et macrum? Sola terrarum ultimarum. 2. *Pavimentum*, *area*, Boden. Solum et quasi fundamentum orationis est.

Solvo, is, vi, solutum, ere, lösen, auflösen, zahlen. R. *a* συλλύω. *Syn.* Persolvo, dissolvo, pendo, dependo, numero repraesento, pretium do, pecuniam do, satisfacio; reddo, confero, aere alieno exeo, vel me libero; explico, enodo; libero. *Adv.* Omnino, recte, praeclare. *Phras.* 1. *Fidem tibi solvam*, ich werde dich treulich bezahlen. Satisfaciam quamprimum, et fidem liberabo; nomina dissolvam, quod spondi; dependam; cavebo, ne solutio horrentes a civilis vitae consuetudine. ne dilata mea apud te fides concidat.

Digitized by Google

ie meae confidito; explicare vel re-
entatione (*parata, praesente pecu-*
me posse non dubito; ad diem cum
solvam; pecuniam praesentem nu-
abo; expeditum est, unde solvam.
olvere non possum, ich kann nicht
m. Solvendo non sum; unde sol-
, non habeo, non suppetit; impe-
nondum explicata est solutio, sol-
li ratio; unde satisfaciam, non est;
dire nomen non possum sine ver-
, ohne neue Schulden. 3. *Quis solvet*,
wird es zahlen? Impensam quis prae-
it? Pecuniam quis numerabit, re
sentabit? Pretium quis dabit, per-
et? V. *Aes. Usus.* 1. Misimus, qui
alienum, qui pro vectura solveret.
aliquo (*alienjus nomine*) solvere.
ve, quod patriae debes. 2. *Explico.*
do, auflösen. Captiosa argumenta sol-
. 3. *Libero*, befreyen. Legibus ali-
m solvere, *vulg. dispensare.* Ami-
n metu, curis solvere. Religione sol-
e civitatem. 4. *In re nautica*, in dem
iffwesen. Anchoras, oras solvere; por-
olvere, vom Lande stoßen. 5. Morem.
iplinam solvere, aufheben. V. *An-*
s.

olus, a, um, einzig, allein, alleinig.
. Solitarius, unicus, unus solus, so-
per se, unus ex omnibus. *Phras.*
us fere tegit, er wohnet, lebt meistens
in. Secum, ut ajunt, vivit, praeter
sum neminem habet secum; reli-
s et destitutus a caeteris, lucem con-
itumque vivat; in solitudinem, tan-
m in portum, se recepit: tempus
pe omne in secreto, remotis arbi-
terit; urbe, et omni coetu caret
ninum; sine arbitris agit; rerum sua-
a neminem mortalium socium habet,
conscium. V. *Solitudo. Usus.* Ab-
sus nos, et saepe soli sumus. In lo-
solis moestus errabat: Solus se in
nilium vocat. Uno solo dissentiente.
olute, frey, los, ledig. *Syn.* Expe-
e. *Usus.* 1. Solute et suaviter dice-
2. *Remisse, frigide*, nachlässig, lie-
lich. Tam solute egit, tam oscitanter.
olutio, onis, f. Bezahlung, Auflö-
g. *Syn.* Repraesentatio pecuniae,
solutio. *Epi.* Necessaria. *Usus.* Dif
llima solutionis tempora. Solutio re-
n creditarum. Solutio linguae.
olutus, a, um, frey, los, ledig,
gebunden. *Syn.* Liber, dissolutus,
mptus.)(*Alligatus. Usus.* Animo
e libera et soluto. Homo solutus cu-
; somno solutus. A natura ad dicen-
m satis solutus et expeditus.

Somniculose, schläferig, träg. *Usus.* Somniculose et negligenter aliquid facere.

Somniculosus, a, um, schläferig, träg. *Syn.* Somni plenus. *Usus.* Iners, ignava et somniculosa senectus. V. *Piger.*

Somnio, as, avi, atum, are, träumen, einen Traum haben. *Syn.* Secundum quietem video, in quiete video, in somnis videre videor, in quiete mihi videtur; dormienti, secundum quietem mihi videtur; in somnis cerno. *Phras. Somniavi de fratre meo*, es hat mir von meinem Bruder geträumet. Species fratris mei per somnum, per quietem, in somno mihi oblata est; exagitabat me per somnum species fratris mei, quasi a latronibus circumventi. Nocturna fratris mei, quasi a latronibus circumventi imagine confundebar. Per nocturnos visus oblata fratris interfecti species admodum me terruit. *Usus.* Si ea dormientes agerent, quae somniarent, alligandi essent omnes, qui cubitum irent. V. *Dormio.*

Somnium, ii, n. Traum, Gesicht im Schlafe. *Syn.* Nocturnum visum, insomnium, imago nocturna, somnii visum, species per somnum oblata. *Epi.* Clarum, illustre, recens, verum. *Usus.* Id mihi somnium objectum est. Somnio, stimulatus. Somnia interpretati. Repente, tanquam somnio, beatus. Ex earum rerum reliquiis inhaerentibus, quas vigilans gesserit, aut cogitavit, mirabiles existant species somniorum, visa mendacia ac falsa, quibus tamen mens, cum languore corporis nec membris, nec sensibus uti potest, vehementer concitatur. Animus in varia visa et somnia incidit.

Somnus, i, m. Schlaf. *Syn.* Sopor, quies.)(*Vigiliae. Usus.* Vehementer me somnus urget; somnum vix teneo, der Schlaf pfleget mich sehr stark. Somno me dabo; somnum capiam, videbo, einschlafen. Arctissimus me somnus complectitur, stark schlafen. Somno opprimor, vom Schlafe überfallen werden. Curae mihi somnum adimunt; somno me privant; e somno excitant, suscitant, nicht schlafen lassen. Somnus est perfugium omnium laborum, ac solicitudinum. Nihil morti tam simile, quam somnus. Somnus est imago, vel simulacrum mortis. Animus per somnum curis vacuus. V. *Dormio.*

Sonipes, edis, m. Pferd, Roß, Gaul. *Poët. Syn.* Equus.

Sonitus, us, m. Getöne, Klang

Digitized by Google

Schall. *Syn.* Sonus, cantus. *Usus.* Hoc sonitu completae aures obsurduerant. Verborum inani sonitu fertur ejus oratio.

Sono, as, ui, itum, are, klingen, lauten, schallen. *Syn.* Cano, sonum refero; sonum, sonitum reddo, efficio. *Adv.* Acute, graviter, male, numerose, optime. *Usus.* Non intelligit, quid sonet haec vox voluptatis. Antiquitatem, si ita sonet, sermo eorum retinere videtur. In qua oratione nihil sonare aut olere peregrinum potest. Arma sonant. Extrema alia acute, alia graviter sonant.

Sons, tis, *g. o.* schuldig. *Syn.* Nocens. *Usus.* Compréhendere sontes. V. *Reus.*

Sonus, i, m. Ton, Klang, Schall. *Syn.* Vox, vocis sonus, vocis cantus, strepitus. *Epi.* Absurdus, acutus, agrestis, certus, discrepans, gravissimus, inanis, incredibilis, inflexus, miserabilis, rusticus, tristis. *Usus.* Varietas sonorum, intervalla, distinctio, et vocis genera diversa. Cursus vocis per omnes sonos. Aures sono complentur; sonum recipiunt. Sonus in aures ac animos suaviter influit. Nervorum sonum elicere. Inanem sonum fundere.

Sophisma, atis, n. falsche, listige, nicht bündige Schlußrede. *Usus.* Contorta quaedam et aculeata sophismata: sic enim appellantur fallaces conclusiunculae.

Sophistes, ae, m. spitzfündiger Mensch, Witzling, Plauderer. *Usus.* Qui ostentationis, aut quaestus causa philosophatur.

Sopio, is, ivi, itum, ire, einschläfern. *Syn.* Soporem induco.

Sopor, oris, m. Schlaf, Schlummer. *Syn.* Somnus. *Usus.* Sopore placans artus languidos. Noli nobis languorem et soporem exprobrare.

Sorbeo, es, ui, ere, schlucken, schlürfen. *Usus.* Ista odio non sorbeo solum, sed concoquo.

Sordeo, es, ui, ere, stinken, mißfallen. *Usus.* Antonio sordebat Macedonica provincia. V. *Displicio.*

Sordes, ium, f. Wust, Unflath. *Syn.* Lutum; fex; avaritia; squalor. *Epi.* Alienae, domesticae, ingentes, lugubres, miserrimae, summae, turpissimae. *Usus.* 1. Populus non amat profusas epulas, sordes multo minus. 2. *Avaritia*, Geitz. Sordes hominis odi. 3. *Dedecus*, *macula*, *nota*, *culpae flagitium*, Schandfleck. Virtus nullis nunquam sordibus obsolescit. Sordes illae eluí non possunt. 4. *Luctus*, *moeror*, *dolor*, Traurigkeit. Mater squalore et sordibus laetatur; filium in sordibus jacentem; fletum ejus desque lugubres parum respicit. 5. *Panum*, *fex*, *pro homine abjecto et vilissimo*, *per contumeliam*, Lumpen sind, Lumpenvolk. O ludum! o sordes!

Sordidatus, a, um, verächtlich kleidet, schmutzig. *Syn.* Insignis sordibus, et facie reorum. *Usus.* Moestus et sordidatus senex.

Sordide, geitzig. *Syn.* Avare.

Sordidus, a, um, unflätig, garstig, schmutzig. *Syn.* Squalidus, turpis avarus. *Phras. Est homo sordidus*: er ist recht unsauber, garstig. Parum, splendidus; apud quem nihil lautum, nihil elegans; in quo nihil non sordidum et humile; lutulentus homo est; immundus illuvie; sordibus squalidus; pannis obsitus, sordidatus, neglectus, moribus adhaec tam incultis et corruptis, ut cruore et luto oblitus videatur. *Usus.* 1. Homo egens, sordidus. 2. *Avarus*, *cupidus*, geitzig, eigennützig. Qui liberales habendi, qui sordidi. 3. *Turpis*, garstig. Sordidissima et levissima gens Parthorum.

Sorites, ae, m. gewisse Art einer Schlußrede.

Soror, oris, f. Schwester. *Usus.* Soror germana.

Sororicida, ae, m. Schwestermörder.

Sororius, a, um, schwesterlich. Usus. Homo fraternis flagitiis, sororiis stupris infamis.

Sors, tis, f. Loos. *Syn.* Fortuna, casus, fatum. *Phras. Sorti res committatur*, man lasse es auf das Loos ankommen. Sorti permittatur; ad sortem revocetur; sortes consulantur; in hydriam sortes conjiciantur, cujus nomen exiverit; cujus nomen sors ediderit, is primas ferat. Sortes educantur, ut cuique sors ceciderit; ut cujusque sors excederit; ut cuique sors evenerit, ita honoribus augeatur. Sortium beneficio dignitatem quisque auferat; nominibus in urnam conjectis, dejectis, quod primum sorte exciderit, id citari jubeatur. Sortitio fiat; res sorti committatur; sors cernat, cujus in conferendis magistratibus habenda sit prima ratio. V. *Sortior.* *Usus.* Ex sortibus, et oraculis. Sortes ducunt. Sortes eductae in rem apte cadere possunt divinitus. Mea prima sors fuit. Sortis religio. Ea provincia mihi sorte obvenit; eam provinciam mihi

Digitized by Google

is dedit. Quod sors obtulerit, acturus letur.

Sortilegus, i, m. Weissager aus m Loose. *Syn.* Divinus ariolus.

Sortior, iris, itus sum, iri, das oos werfen. *Syn.* Sortito capio, sortes njicio, sortitionem facio; sorti comitto, permitto; fortunae arbitrio, jucio committo. *Usus.* Sortiri paucos e altis ad poenam. Sortiri bona cum ali o. Provincias inter se sortiuntur.

Sortitio, onis, f. das Losen. *Syn.* istributio, quae sortitio, seu ductis sortibus. *Epi.* Aedilitia, contentiosa, aeclara, religiosa, vespertina. *Usus.* rtitione in aliquos animadversum est. ipienter a majoribus sortitio magistrauum constituta est.

Sortito, nach dem Loose, durch das oos. *Syn.* Sortitione, ductis sortibus. *tus.* Sortito mittebantur in provincias.

Sortitus, us, m. das Losen. Sortio.

Sospes, itis, *g. o.* gesund, frisch. *rn.* Salvus. *Usus.* Sospites omnes Roam pervenere. V. *Salvus.*

Sospita, ae, f. Erhalterinn. *Syn.* alutaris. *Usus.* Juno sospita.

Sospito, as, avi, atum, are, erhalten, beschirmen. *Syn.* Incolumen ser, praesto. *Usus.* Deum precibus exscunt, ut propitius suam semper sositet progeniem. V. *Salvo*, *salus*, *rvo.*

Soter, eris, m. Heiland, Erhalter. *rn.* Servator, conservator.

Spargo, is, si, sum, ere, ausstreuen. *a σπείρω*, *semino. Syn.* Fundo. *Phras. umor late spargitur*, es gehet die Re; die Rede wird ausgesprengt. Sermoes dissipantur; rumor late diffunditur, sseminatur; in vulgus editur, effertur; rmonibus multorum divulgatur, differ r, circumfertur. V. *Rumor*, *fama. sus.* Nummos populo spargere. Res stas in memoriam sempiternam sparre. Semina doctrinae in suis libris ıargit.

Spatior, aris, atus sum, ari, spaten, hin und her gehen. *Syn.* Ambu, deambulo. V. *Ambulo.*

Spatium, ii, n. Raum, Platz, Weis. *Syn.* Loci intervallum, curriculum, rsus, regio. *Epi.* Aequum, aeternum, ınuum, extremum, immensum, libeım, longinquum, medium, menstruum, mile. *Usus.* 1. In ambulatione duo patia, aut tria facere. Ingens spatium onficere, decurrere. De spatio reflecte. 2. *Temporis intervallum*, Zeit, Frist. Spatium ad deliberandum sumere; aliquid spatii sibi ad scribendum suripere. Meditanti spatium mihi non datur. Spatio aliquo interjecto redibo. Non habeo, non est mihi spatium scribendi.

Speciatim, besonders, nahmentlich. *Syn.* Nominatim.

Species, ei, f. Gestalt, Art, äusserlicher Schein. *Syn.* Forma, figura, facies imago. *Epi.* Admirabilis, aeterna, beata, blanda, clara, consularis, divina, eximia, falsa, forensis, formosa, honesta, liberalis, pura, sancta, singularis. *Phras. Vir est in speciem tantum bonus*, er ist nur dem Scheine nach fromm. Sub pietatis obtentu; per causam pietatis; per speciem pietatis multos fallit. Imaginem tantum probitatis et speciem fallacem prae se fert. Vir specie probus, re improbissimus. V. *Simulator*, *simulo. Usus.* 1. Excellentis eloquentiae speciem et formam adumbrare. Observentur animo species honestae. 2. *Imago*, *similitudo*, Gesicht, Gleichheit. Me species quaedam inanis commovit. Boni viri speciem gerere, prae se ferre, tueri. Aliud moliri, aliud specie et simulatione ostendere. Clementiae specie multos devinxit. Ea res speciem praebuit magni exercitus. 3. *Forma*, *venustas*, *dignitas*, Gestalt, Schönheit, Würdigkeit. Pertinent haec ad liberalem speciem et dignitatem. Natura formam, in qua esset species honesta, in promptu posuit. 4. *Aspectus*, Ansehen. Vir liberali, honesta specie. Species, statura ad dignitatem apposita. 4. *Pars generis*, Gattung. Virtutes specie dispares prudentia conjunguntur.

Specillum, i, n. Wundeisen.

Specimen, inis, n. Probe, Probestück. *Syn.* Indicium, significatio, exemplum. *Phras. Juvenis optimi specimina dat multa*, er gibt sehr gute Proben von sich. Optime se ostendit; documenta futuri judicii dat maxima; multa in eo specimina virtutis cernuntur, elucent; eperimenta edit egregiae virtutis. *Usus.* 1. Specimen virtutis dare, capere. 2. *Exemplum*, Beyspiel. Cato specimen temperantiae ac prudentiae.

Speciose, schön, scheinbar. *Usus.* Speciose cum ornatu ingredi.

Speciosus, a, um, schön, wohlgestaltet, scheinbar. *Syn.* Illustris, eximius. *Usus.* Reversionis has speciosas causas habeo.

Spectabilis, e, ansehnlich, acht-

Digitized by Google

bar. *Syn.* Aspectabilis. *Usus.* Corpus coeli spectabile.

Spectaculum, i, n. Schauspiel. *Syn.* Res ad spectandum proposita, praesertim cum pompa et apparatu, *ut sunt ludi, et alia ejus generis. Epi.* Acerbum, egregium, jucundum, luctuosum, miserrimum, praeclarum. *Usus.* Res coelestes, quarum spectaculum ad hominem tantum pertinet. Spectaculum dare, praebere. Magnus ex iis spectaculis plausus est excitatus. V. *Ludus.*

Spectat, es gehöret. *Syn.* Pertinet. *Usus.* Hoc ad singulos spectat, illud ad universos. Alio spectat vox Pythica. V. *Attinet, interest.*

Spectatio, onis, f. Ansehung, Anblick. *Syn.* Inspectio. *Usus.* Animus levatur spectatione.

Spectator, oris, m. Zusehe, Zuschauer. *Syn.* Contemplator. *Epi.* Diligens. *Phras. Spectatores habebis plurimos*, du wirst viele Zuschauer haben. Theatrum magnum habebis; tu te quasi in aliquo theatro versari existima; res tuae quasi magno in theatro spectabuntur; res tuae quasi majoribus theatris erunt propositae. *Usus.* Spectatorem se otiosum praebere alienae calamitatis. Homo spectator rerum coelestium.

Spectatus, a, um, bewährt, ansehnlich. *Syn.* Cognitus, probatus. *Usus.* Vir spectatae integritatis. Vir fortis et spectatus.

Specto, as, avi, atum, are, schauen, sehen, betrachten, abzielen. *Syn.* Spectator sum, aestimo, cerno. *Adv.* Procul, alte, directe, ad extremum, foras, plane. *Usus.* Hominem non ex censu, sed moribus spectare oportet. Alterius animum ex suo spectare, nach seinem eigenen Herzen einen Anderen beurtheilen, schätzen. Res ad arma, ad bellum spectat, es gehet auf einen Krieg los. Nil nisi gloriam laudemque spectat. Hoc spectant leges, ut etc. Domus ad mare spectans. V. *Propono.*

Spectrum, i, n. Gespenst, Gesicht. *Syn.* Idolum, visum. *Usus.* Quae illi idola nos spectra appellamus.

Specula, ae, f. eine Warte, Schauthurm, Wachthurm. *Syn.* Vigilum locus, vigiliae. *Usus.* 1. Tanquam ex specula aliqua prospexi tempestatem futuram. Homines in speculis sunt, observant, ut vos geratis in retinenda religione. Velut in specula collocatus, constitutus sum. 2. *Parva spes*, kleine Hoffnung. Hac specula me sustentabam unice.

Speculator, oris, m. Ausspäher, Kundschafter. *Usus.* Speculator venatoque naturae.

Speculatorius, a, um, zum Ausspähen dienlich. *Usus.* Navigia speculatoria.

Speculor, aris, atus sum, ari, ausspähen, auskundschaften, beobachten. *Syn.* In specula sum, excubo, observo. *Adv.* Prope. *Usus.* Omnia ante speculabantur et scrutabantur. Multorum te oculi speculantur et aures. V. *Praevideo, observo.*

Speculum, i, n. Spiegel. *Phras. Speculum aspicere*, sich im Spiegel besehen. Speculum consulere; speculum in consilium adhibere; semet in speculo contemplari; speculo uti; se in speculo intueri, spectare, videre; ad speculum explorare formam. *Usus.* Versus, in quibus velut in speculo quisque se possit intueri. Comoedia est imitatio vitae, speculum consuetudinis, imago veritatis.

Specus, us, m. Höhle, Gruft. *Syn.* Spelunca.

Spelunca, ae, f. Höhle, Loch. *Syn.* Specus.

Sperno, is, sprevi, spretum, ere, verachten, nichts achten. *Syn.* Respuo, pro nihilo puto, contemno, despicio, rejicio, repello, repudio, refuto. *Usus.* Spernit nos, et pro nihilo putat. V. *Contemno.*

Spero, as, avi, atum, are, hoffen. *Syn.* Spem habeo, spes est, in spe sum, in spe aliquid habeo, spe ducor, inducor in spem, expecto, confido, ad spem erigor, spem propositam habeo, mihi spes proposita est.)(*Despero, timeo.* *Adv.* Bene, insipienter, optime, plurimum, recte, saltem, temere. *Phras.* 1. *Bene de te spero*, ich setze meine Hoffnung auf dich. Tantum in te confido, ut omnia in te collocem, omnes in te vitas ac collocatas rationes habeam; ut tuis praecipue viribus nitar, nihil alinde exspectem; praesidia ad omnes casus omnia in te uno constituam, spes omnes in te repono, defigo. V. *Spes, Exspectatio bona.* 2. *Spero, officia tibi mea grata fore*, ich hoffe, daß du meine Dienste genehm halten wirst. Spes me tenet, sustentat, alit; fovet, officia tibi mea grata fore; in spem venio; in spem ingredior; in spem adducor; spes affulget; tua benevolentia spem mihi dat; spem facit; spem ostendit magnas a te gratiae ineundae. 3. *Omnia sic constitui, ut sperare nihil non possim.* Ich habe Alles dergestalt eingerichtet, daß ich die beste Hoffnung davon haben kann. Jacta sunt a me fundamenta rei, sic ut

Digitized by Google

propemodum in spe sint reliqua. mt opinor, ita constitui, in eo statu avi, in eum statum adduxi, ut secunda, ut qualia volumus, ut ex animi sententia sperare possi- Rem, ut opinor, ita composui, ni- adversum timere possim, ut dele- pes meas fortunae possim; eo rem xisse mihi videor, ut eventum spe- uam secundissimum liceat; hoc mi- leor consecutus, ut optima spe ni- sim. 4. *Ego, ut spero facile om- mpetrabo*, ich werde dieses Alles, ch hoffe, leicht erhalten. Pro mea m spe, nisi me spes fallit, ut ani- neus auguratur, quemadmodum ip- hi polliceor, nihil est, quod a te xspectem. V. *Spes. Usus.* 1. Spe- confido, te jam valere. Jubeo te de ene sperate, et securo esse animo. *meo, vereor*, fürchten. Si a te, non sperò, deserar.

es, ei, f. Hoffnung. *Syn.* Boni tatio, fiducia; firmamentum, cu- s.)(*Timor. Epi.* Abjecta, bona, explorata, exigua, fallax, firma, a, infinita, nova, perennis, perte- *Phras.* 1. *Litterae tuae mihi magnam faciunt*, dein Brief macht ute Hoffnung. Spem magnam afferunt, nt, faciunt, ostendunt, ostentant; tem mihi spem praebent, submi- nt, dant, proponunt, injiciunt; em recuperandae libertatis certissi- me vocant; inducunt; in spem me- n me impellunt, ad spem me eri- rapiunt; spem mihi affirmant, in- t; certioris me spei implent, quam am fides promissi, aut ratio ex a rerum subjicere solet, tuae litte- augent, alunt, erigunt, confirmant meam; spei me bonae plenum fa- ; spe ingenti me complent; fidu- accendunt; securo me animo esse it. 2. *Spem novam accipio*, ich be- e neue Hoffnung. In spem ingre- in spem venio; spes animum su- spes animum cepit; in spem addu- spes nova affulget; injecta mihi spes est; spem non ex incerto con- 3. *Spem magnam habeo, rem ententia cessuram*, ich habe gute ung, die Sache werde glücklich ab- t. Spes est; in magna spe sum; erta teneor; spes ea in me haeret, et; spei plurimum habeo; plenus e spei sum; animus spe ista calet; ampla despondetur; spes ea me te- spe et animo confido; spem habeo mam, rem ex sententia cessuram. 4. *Haec una mihi spes superest*, diese einzige Hoffnung ist mir übrig. Eam unam spem video; hac una spe nitor; haec una spes sustentat, alit; consolatur; ex una spe illa pendet animus; in ea re una omnis fortunae pono subsidia; res una mihi magnae fiduciae est; in una re spem omnem pono, repono, colloco; spes omnes sitas in ea re habeo; in ea re una spes meas omnes defigo, constituo, quod alias nunquam gratiae esse locum ullum videam. Hanc unam spem sequor; in ea re una spes omnes repositas habeo; una in re salutis auxilium pono, spemque propositam habeo secundissimi eventus. 5. *Parva res erat, quae hominem in spem tam insanam impulit*, es war gar eine geringe Sache, die diesem Menschen eine so leere und eitle Hoffnung machte. Parva dictu res erat, quae hominis inconsultam fiduciam accendit; quae solita vanitate spem ejus inflabat; qua homo inconsultus ad vanam fiduciam efferebatur; quae illi tantum spei fecerat; parva dicta res erat, et in qua nihil ad eam spem agnosceres, qua ille inflatus hereditati spe et animo incubabat; levissima impulsus causa, spe tamen devorabat hereditatem totam; cum causae nihil esset, cur in partem hereditatis is veniret, spem tamen ejus veluti in manibus se habere existimabat. 6. *Sinister ille eventus spes omnium magnopere debilitat*, dieser unglückliche Zufall macht, daß wir fast alle Hoffnung verlieren. Remoratur, infringit, labefactat; sinistro illo eventu spes omnium magnopere extenuatur, plane evanescit; magnopere concidit; pene inveterascit; spes prope omnis incisa, praecisa est; spes prope ad irritum cadit. 7. *Hominis importuni furor nobis spem omnem prope ademit*, dieser unruhige Kopf hat uns fast Aller Hoffnung beraubt. Spem prope omnem nobis erripuit, abstulit, sustulit funditus; de spe optima nos dejecit, depulit; deturbavit; a spe animos omnium avertit; spem probe omnem incidit, abrupit. 8. *Spem omnem perdidimus*, wir haben alle Hoffnung verloren. De spe decidimus; spem omnem abjecimus; spem omnem deposuimus. Spes tota nos deseruit, destituit, defecit; nobis discessit; spem omnem amisimus. 9. *Spes nos fefellit*, unsere Hoffnung hat uns fehl geschlagen, ist zu Wasser geworden. Fortuna spes nostras destituit; spe frustrati sumus; irritos spei abire nos necesse est; ingenti spe destituimur; spe lapsi sumus; a spe dejecti, repulsi sumus; spes nostra fe-

Digitized by Google

fellit, frustrata est, elusit. 10. *Nulla spes superest*, es ist keine Hoffnung mehr übrig. Nullus jam spei locus est; spes nulla jam relinquitur; quae porro spes reliqua esse potest; spe omni carendum est; spe prope omni orbati sumus, desperata spes est, incisa, abrupta. *Usus.* Certa se spes ostendit. Subito ad novam spem exarsi. In eam spem devolutus sum. Vana spe inflatur. Spem redintegrare. Spem omnium multum vicit, superavit. Neutro inclinata spe, bey noch ungewissem Ausgange der Sachen.

Sphaera, ae, f. Kugel, runder Kreis. *Syn.* Globus. *Usus.* Habent suam sphaeram errantes stellae.

Spica, ae, f. Kornähre. *Epi.* Ubere et crebrae. *Usus.* Seges spicis crebris et uberibus.

Spiculum, i, n. ein Pfeil. *Syn.* Telum, sagitta. *Usus.* Crassus spiculis prope scrutatus est alpes.

Spicilegium, ii, n. Nachernte. *Syn.* Collectio spicarum.

Spina, ae, f. Dorn. *Epi.* Valida. *Usus.* 1. Spinas vellere. 2. *Subtilis ratio, quaestio acuta*, spitzfündige Frage. Spinae dialecticae.

Spinosus, a, um, dornig. *Syn.* Durus, asper. *Phras. Aggredienda tibi est spinosa illa dialectica*, du mußt nun jene spitzige Disputir-Kunst ergreifen. Tortuosum illud disputandi genus tibi omnino complectendum est; compelleris vel invitus in angustias illas, et dumeta dialecticorum; vellendae tibi erunt dialecticae disserendi spinae. Illae argumentorum contorsiones, breves illae et acutae conclusiunculae negotium tibi nunc facessent. *Usus.* Spinosum et subtile disputandi genus. Spinosa et exilis oratio.

Spira, ae, f. gewundener Kreis, Spindel. *Usus.* Anguis se in spiram colligit.

Spirabilis, e, das Athem oder Leben bringt, lüftig. *Syn.* Flabilis, animalis. *Usus.* Haec spirabilis animalisque natura, cui nomen est aër.

Spiratio, onis, f. das Athmen. *Usus.* Animalia spiratione aëris sustentantur.

Spiritus, us, m. Athem, Leben, Luft, Geist. *Syn.* Vapor purissimus sanguinis, spiratio, vita, aër. *Epi.* Angustior, coelestior, coelestis, communis, contaminatus, divinus, extremus, infinitus, liber, minimus, tranquillus, regius, jucundus, vilis, vitalis, tribunitius. *Usus.* 1. Spiritus per omnes arterias funditur. Vita corpore et spiritu continetur. 2. *Respiratio, spiratio, anhelitus*, das Athemhohlen. Nullum nequam tranquillum et otiosum spiritum duxi. Contamínatus spiritus. Animae interclusio, et angustiae spiritus. Longissima est complexio verborum, quae volvi uno spiritu potest. Aër spiritu ductus. Legiones uno spiritu difflare. 3. *Vita*, Leben, Geist. Patriae spiritum reddere, spiritum alicui eripere et auferre. 4. *Aër*, Luft. Potestne tibi hujus coeli spiritus esse jucundus? 5. *Transl. Elatio animi, tumor, fastus, inflatio*, Stolz, Hochmuth. Res gestae, nescio, quos spiritus ei attulerunt. E rebus gestis magnos spiritus sumere. Gestientes, et ferociter exultantes hominis spiritus comprimere, contundere. V. *Fastus, superbia.*

Spiritus sanctus, der heilige Geist. *Phras.* Immensus ille ac sempiternus spiritus, cujus afflatu atque numine omnia sustinentur et conservantur; cujus numine humanae mentes divinis sensibus afficiuntur; qui animis nostris coelestis gratiae rorem instillat; coelestium munerum largitor Spiritus; interioris vitae auctor ac parens, atque, ut ita dicam, anima animae, sanctitatis omnis fons et origo.

Spiro, as, avi, atum, are. athmen, leben, wehen, blasen. *Syn.* Spiritum duco, animam duco, vivo, anhelitum duco. *Phras. Aegre spirat*, er athmet sehr hart Athem. Interclusus spiritus arcte meat; animam aegre ducit; fatigatos anhelitus trahit; angustior illi est spiritus. Vis morbi animam comprimit; spirandi difficultate laborat. *Usus.* Mens Platonis adhuc in ejus scriptis spirare videtur. Non modo sine cura quiescere, sed ne spirare quidem sine metu possum.

Spisse, dicht. *Syn.* Aegre, difficulter, vix.

Spissus, a, um, dicht, beschwerlich. *Syn.* Densus, difficilis. *Usus.* Spissum sane opus et operosum. Omnia adhuc tardae et spissa.

Splendeo, es, ui, ere, glänzen, schimmern. *Syn.* Luceo, fulgeo, micco. *Usus.* Virtus splendet in tenebris, perseque lucet.

Splendide, ansehnlich, herrlich. *Syn.* Ample, magnifice. *Usus.* Splendide, et amplo funere efferre. Splendide accipere aliquem.

Splendidus, a, um, ansehnlich, herrlich. *Syn.* Magnificus, elegans, ornatus. *Usus.* Vir ornatissimus et splendidissimus. Nihil in Curii domo ora-

Digitized by Google

m vel splendidum praeter ipsum. V. *Magnificus*, *splendor*.

S p l e n d o r, oris, m. Glanz, Schein, Ansehen. *Syn.* Nitor; claritas, dignitas. *Phras.* *Homines summo splendore praediti*, ansehnliche und prächtige Leute. Horum dignitas omnium oculos perstringit; sumptibus et publica magnificentia prope extra modum exeuntes; tectis caelatis, laqueatis aedibus, omni cultu et opulentia instructis magnifici; ample et magnifice exornati. *Usus.* Imperii nostri splendor gentibus omnibus praefert. Omnia ad splendorem et gloriam revocare. Dignitatis suae splendorem retinere. Habet maximum splendorem virtus. Antiquae virtutis splendor obsolevit moribus nostris deformatus. Splendore nominis ejus et virtutis capti sunt.

S p o l i a t i o, onis, f. Plünderung, Beraubung. *Syn.* Direptio, privatio. *Usus.* In tanta spoliatione omnium rerum.

S p o l i a t o r, oris, m. Räuber, Plünderer. *Syn.* Praedo, direptor.

S p o l i o, as, avi, atum, are, berauben, plündern. *Syn.* Exuo, nudo, orbo, spolio, privo, spolia detraho, eripio, detraho.)(*Orno.* *Phras.* *Spoliaberis*, *nisi auxilia circumspexerit*, du wirst ausgeraubt werden, wenn du dich nicht nach Hülfe umsiehest. Praedae eris hostibus; hostes in fortunas tuas invadent; fortunis te evertent; de fortunis te turbabunt, sanguinem exsorbebunt tuum, nisi etc. *Usus.* Apollonium omnibus gento spoliasti. Nihil illo spoliatius, nihil egentius. V. *Privo.*

S p o l i u m, ii, n. Raub, Beute. R. ex spolio, *quidquid hostis detrahitur.* *Syn.* Exuviae, praeda. *Epi.* Cruentum, nobile, pulcherrimum. *Usus.* Cruenta cui spolia detrahere. Magna spolia hoste capere. Aliorum spoliis suas res augere. V. *Praeda.*

S p o n d a, ae, f. eine Seite des Bettes, Bettstatt. *Syn.* Lecti latus.

S p o n d e o, es, spopondi, sponsum, spondere, verheißen, versprechen, geloben. *Syn.* Promitto, sponsionem facio, sponsionem interpono. *Adv.* Vehementer. *Usus.* Ubi dependendum est, quod pro alio spondisti. Id spondeo, inque me recipio. Honores et praemia spondere cui. V. *Promitto.*

S p o n g i a, ae, f. Schwamm. *Usus.* Spongia extergere sanguinem.

S p o n s a, ae, f. Braut. *Usus.* Sua quae sponsa.

S p o n s a l i a, orum, n. Eheversprechen, Verlobniß. *Syn.* Sponsio, et repromissio nuptiarum. *Usus.* Sponsalia alicui praebere; sponsalia facere. Sponsalia dissolvere.

S p o n s i o, onis, f. Verheißung, Versprechen, Zusage. *Syn.* Sponsum, omnis stipulatio et promissio. *Usus.* Sponsionem facere. Sponsione aliquem lacessere, mit einem wetten wollen. Sponsione vincere, die Wette gewinnen. Sponsione vinciri. Sponsionem vincere. Voti sponsio. In angustissimam sponsionis formulam aliquem includere.

S p o n s o r, oris, m. Bürge. *Syn.* Praes. *Usus.* Pompejus idem mihi de voluntate Caesaris sponsor, et de mea testis. Tolliola praemium flagitat, me sponsorem appellat. Marcellus pro Mario sponsor est factus.

S p o n s u m, i, n. Verheißung, Zusage.

S p o n s u s, i, m. Bräutigam. V. *Nuptiae.*

S p o n t e, freywillig, von selbst. *Syn.* Ultro, suapte natura, suapte, vi sua, sua voluntate, suo judicio. *Phras.* 1. *Sponte venit*, er ist freywillig erschienen. Sua sponte, nullius coactu, hortatu, invitatu, impulsu venit; ultro se mihi obtulit, voluntarius affuit; sciens prudensque, voluntate affuit. 2. *Lapis sua sponte deorsum cadit*, der Stein fällt von selbst hinab. Suapte natura, vi sua, innata vi, suopte nutu ac pondere, nullius adminiculo in terram fertur. *Usus.* Sua sponte, quo impellimur, inclinat. Si sponte ac voluntate nollet, vi extrudetur. V. *Libenter.*

S p o r t a, ae, f. ein geflochtener Korb. *Syn.* Fiscina, fiscella.

S p u m a, ae, f. Schaum. R. a spuo. *Usus.* Spumas agebat in ora. Spumis os circumfluit.

S p u m o s u s, a, um, schäumig. *Usus.* Spumosum littus.

S p u m o, as, avi, atum, are, schäumen. *Usus.* Spumans ex ore scelus, anhelans crudelitatem.

S p u o, is, ui, utum, ere, speyen. *Syn.* Salivam emitto.

S p u r c e, schändlich. *Syn.* Obscoene, foede, turpiter, flagitiose.

S p u r c u s, a, um, unflätig, garstig. *Syn.* Lutulentus, impurus, obscoenus, turpis. *Usus.* Tempestas spurcissima. V. *Turpis.*

S p u t u m, i, n. Speichel.

S q u a l e o, es, ui, ere, unflätig, garstig, bestürzt seyn. *Syn.* Sordeo; moe-

Digitized by Google

reo, afflictor.)(*Niteo*. *Usus*. Squalebat civitas, erat in luctu senatus.

Squalide, unflätig, unsauber, unartig.

Squalidus, a, um, unrein, unflätig, scheußlich. *Syn*. Horridus, incultus, sordidus. *Phras*. *Homo squalidus*, ein übel gestalteter Mensch. Obsitus squalore; obsita erat squalore vestis, foedior corporis habitus pallore ac macie peremptis; ad haec promissa barba et capilli efferaverant oris speciem; homo veste obsoleta sordidatus, preferens in vultu habituque calamitatis suae imaginem, corpus vero reliquum ingluvie, veternoque et sordibus squalidum. *Usus*. Domus, oratio squalidior et sine nitore. V. *Sordidus*.

Squalor, oris, m. Unflath, Schmutz, Scheußlichkeit. *Syn*. Sordes, moeror. *Usus*. In luctu et squalore jacere. Squalore obsitus reus. Spectaculum tanti squaloris, luctus, sordium. V. *Sordes*, *squalidus*.

Squamma, ae, f. Schuppe.

Squammosus, a, um, schuppig.

Squilla, ae, f. Meerzwiebel, Meerkrebs. *Usus*. Pinna cum squilla coit societatem comparandi cibi.

Stabilio, is, ivi, itum, ire, befestigen, festsetzen. *Syn*. Firmo. *Usus*. Rempublicam, leges, libertatem stabilire. Pedem stabilire in suo. V. *Firmo*, *confirmo*.

Stabilis, e, dauerhaft, beständig. *Syn*. Firmus, constans, immutabilis, multum firmitudinis habens, fixus, fundatus, optimo constitutus, certus, proprius, perpetuus, perennis, immortalis.)(*Lubricus*, *incertus*. *Usus*. Nulla domus tam stabilis, nulla civitas tam firma est, tanta temporis diuturnitate confirmata, quae non possit odiis dissidiisque everti. Maneat haec stabilis et fixa sententia. V. *Constans*.

Stabilitas, tis, f. Beständigkeit, Dauerhaftigkeit. *Syn*. Firmitas, constantia. *Usus*. Respublica quassata multa amisit praesidia stabilitatis suae. Quis corporis firmitate, aut fortunae stabilitate confidat? Amicitiam non adolescentulorum more, ardore quodam et impetu amoris, sed stabilitate et constantia judicemus. V. *Constantia*.

Stabulor, aris, atus sum, ari, im Stalle stehen. *Usus*. Pecus stabulatur melius ad hibernos exortus.

Stabulum, i, n. Stall, Stallung. *Usus*. Pastorum stabula.

Stadium, ii, n. Rennbahne, Feldweg, Weite von 125 Schritt. *Syn*. Spatium CXXV. passuum; curriculum. *Usus*. 1. Is locus citra Romam est stadia triginta. Multa stadia confecit. 2. *Curriculum*, *spatium*, *studium*, Laufbahn, Weite. Qui stadium ingreditur; eniti maximo debet, ut vincat. In stadium artis Rhetoricae prodire non audet.

Stagno, as, avi, atum, are, * stehen, anlaufen. *De aqua*, *quae nec effluit*, *nec sorbetur*.

Stagnum, i, n. * See, Teich, der keinen Ausfluß hat.

Statarius, a, um, das auf einem Ort stehen bleibt. *Syn*. Firmus, stabilis; *item*: qui in dicendo agendoque, gestu motuque utitur moderato. *Usus*. Pugna stataria. Statarius, et sermonis plenus orator.

Statera, ae, f. Wage, Schnellwage. *Syn*. Libra, trutina. *Usus*. Non aureis statera, sed populari judicio rem examinare.

Statim, bald, alsbald, stracks. *Syn*. Continuo, illico, mox, quam mox, protinus, jam jamque, quamprimum, confestim, actutum, e vestigio, repente, sine mora, nulla, interposita mora, abjecta omni cunctatione, primo quoque tempore, extemplo, haud cunctanter, properanter; sine excusatione, nulla interposita dubitatione. *Phras*. 1. *Mandata tua statim exequar*, ich werde deine Befehle gleich vollziehen. Omni mora abjecta; ne minimo temporis spatio interjecto; simul ac potero, rem perficiam. Punctum temporis non morabor; sine mora mandata exhauriam. 2. *Statim concidit*, er ist auf der Stelle zusammen gefallen. E vestigio, in vestigio temporis, momento temporis concidit. *Usus*. Litteras scripsi statim, ut tuas legerem.

Statio, onis, f. Stelle, Platz, Stand. *Syn*. Mansio ac locus, in quo naves aut milites tuto stare possint. *Usus*. Stationes disponere; cohortes in statione habere; in stationem educere; stationes ingruente hoste in castra subducere; stationes agere; submissis manipulis aliquot stationes firmare. Athenis nunc statio placet. V. *Praesidium*, *portus*.

Stativa, orum, n. Quartier, Standlager. *Syn*. Statio. *Usus*. Stativa miles noster habet optima. Militem in stativis habere.

Stativus, a, um, beständig, zur gesetzten Zeit. *Usus*. Haec mea custodia est, hoc praesidium stativum.

Stator, oris, m. Aufwärter. *Syn*. Apparitor, nuntius, tabellarius. *Usus*. Litteras stator tuus mihi attulit.

Digitized by Google

Statua, ae, f. Bildsäule, Ehrensäule. *yn.* Signum, imago, simulacrum. *Epi.* equestris, pedestris, nuda, palmaris, ersimilis, aliena, publica, turmalis, inurata. *Usus.* Senatus ei statuam auream ecrevit, posuit, statuit, fixit, locavit, colocavit, consecravit. Statuam alicujus vertere, affligere, deturbare, dissipare.

Statuo, is, ui, utum, ere, bestellen, eschließen, ordnen. *Syn.* Constituo, deerno, sancio, delibero. *Adv.* Certe, exloratius, facilius, honestius, omnino, rorsus, recte, regie. *Phras.* 1. *Firmiter tatutum est*, es ist fest beschlossen. Ratum ac firmum est; certum id mihi atque bstinatum est; stat sententia; certum st hoc agere; illud manet et fixum est; at illud, stabitque mihi; deliberatum am animo habeo meo; statutum habeo; xum et statum est; fixum id, ratum rmumque; stabile decretumque hoc conlium est; hic animus, haec mihi lex st. 2. *Statui Romam proficisci*, ich habe ir vorgenommen, nach Rom zu reisen. Animus in eo erat, ut Romam peterem; in nimo erat, in animo habebam; animum iscepi proficiscendi Romam. Deliberaam cum animo habebam; cum animo, pud animum statueram. Romam petere; onsilium erat, Romam me conferre; aniam induxi ad longinquam profectionem. *Usus.* 1. Rerum omnium jura statuere. e Caesaris actis ut statueretur, placuit. *Censeo*, *puto*, *judico*, dafür halten, rtheilen. Ego quidem ita statuo, nihil ise. Ego te parentem statuo fortunarum earum. 3. *Pono*, *edo*, *colloco*, setzen, llen. Statuite documentum, nequis etc. ictori statuam, tropaeum statuere et ollocare. V. *Constituo*, *decerno*.

Statura, ae, f. Leibesgestalt. *Syn.* orporis habitus, figura. *Phras.* *Statuam habet egregiam*, er hat eine schöne lnge des Leibes. Corporis habitu praeat; statura corporis illi est apposita ad gnitatem; corpus illi magnitudine exilium; proceritate corporis insignis est. ism et specie aestimantibus vir magnus. *Usus.* Corporis figura, forma, statura pposita ad dignitatem.

Status, a, um, gewöhnlich, gesetzt, estimmet. *Syn.* Solennis, statutus, certus. *Usus.* Stati dies; statae et solennes rimoniae.

Status, us, m. Stand, Zustand, Beendniß. *Syn.* Conditio, fortunae conditio, locus; casus, praesentis fortunae abitus, articulus rerum. *Epi.* Amplissimus, bonus, certus, moderatus et concors civitatis, tranquillus, tolerabilis, pristinus, quietus et placatus, erectus et celsus, reipublicae deterior, perturbatus, mediocris, incertus fortunae. *Phras.* 1. *Vide quis sit rerum nostrarum status*, sieh nur, in welchem Zustande unsere Sachen sind. Vide, quanta rerum sit varietas; res nostrae ut habeant; quem in locum deducta res sit, qui cursus rerum, qui exitus sit futurus; quemadmodum se res nostrae habeant, quo loco res nostrae sint; quae sit forma reipublicae, quae fortuna, quae conditio; quis sit praesentis fortunae habitus; quanta rerum facta sit commutatio. V. *Conditio*. 2. *Pessimus est rerum nostrarum status*, unser gemeines Wesen ist gar übel beschaffen. Omnem non modo succum et sanguinem, sed etiam colorem et speciem dignitatis pristinae amisimus; tanquam si nox quaedam effusa esset rebus nostris, ita in tenebris ruunt et miscentur omnia, quanta in rerum conversione ac perturbatione, quo temporum motu versemur, vides. Deterrimo statu sumus, in propinquo est servitus, vel interitus. In tanto discrimine civitatis, rebus omnibus aut inclinatis, aut eversus; in hoc incendio reipublicae; rebus tam trepidis, arctis et dubiis; in tanta fortunae iniquitate; in extremis rebus nostris; in extrema spe salutis; in tam atroci, ac difficili reipublicae tempore parum abest, quin miserrimi simus. Non sane tranquillo navigamus, sed jam aliquot procellis pene submersi sumus. 3. *Status civitatis pristinus restitutus est*, das gemeine Wesen ist nunmehr wieder hergestellt. E superiorum temporum caligine et tenebris lucem aliquam in republica respicere coepimus; respublica in veterem dignitatem ac libertatem vindicari; respublica respirare, reflorescere videtur. Res nostrae aunum rursus statum tenent, melius fluunt; aequabilius et constantius se habent. Respublica turbata in tranquillam redigitur, reviviscit, caput attolit. *Usus.* Scio, quis rerum nostrarum status sit, nihil in suo statu semper manet. Reipublicae statum fundare, collocare. Eundem vitae statum usque ad senectutem tenere, retinere, tueri; in eo statu consistere, bey seiner Lebensart bleiben. Vir sapiens de statu se suo dejici, deduci, dimoveri non patitur. Virtutis statum mali mores labefactant, convellunt, convertunt. Nunquam de statu dignitatis meae decedam, discedam, declinabo. Ex incertis et perditis rebus in meliorem statum respublica revocatur, restituitur, redit, pristinum sta-

Digitized by Google

tum recuperat, das gemeine Wesen erhebet sich wiederum.

Stella, ae, f. Stern. *Syn.* Sidus, astrum; flammae coelestes, lumen, lucidi stellarum globi. *Epi.* Illustris, perlucida, micans, salutaris, praeclara, infima terraeque proxima, obscurior et caliginosa, parva; terris finitima. *Usus.* Stellae immutabilibus spatiis ab ortu in occidentem commeant. Chaldaei studiose stellarum magnitudines, intervalla, cursus inquirebant.

Stellatus, a, um, gestirnt.

Stellifer, era, rum, gestirnt. *Usus.* Stelliferi coeli cursus.

Stercoro, as, avi, atum, are, düngen, misten. *Syn.* Fimum agris adhibeo; fimum stercus agris ingero, arvo fimum reddo; fimum, stercus per agros spargo.

Stercus, oris, n. Mist, Koth, Dünger. *Usus.* Nolo stercus curiae dici Glauciam.

Sterilis, e, unfruchtbar. *Syn.* Nihil ferens. V. *Sterilitas.*

Sterilitas, atis, f. Unfruchtbarkeit. *Syn.* Frugum inopia. *Phras. Magna hoc anno sterilitas fuit*, es ist dieses Jahr eine große Unfruchtbarkeit gewesen. Adversus annus frugibus fuit; annus erat inopia frugum ac siccitate insignis; frumentum angustius provenerat; noxia hoc anno frugibus intemperies inciderat. *Usus.* Sterilitas agrorum et annonae caritas. V. *Annona.*

Sterno, is, stravi, stratum, ere, streuen, zu Boden werfen. R. a στορεννύω. *Syn.* Consterno; prosterno. *Usus.* Genialem lectum sternere.

Sternutamentum, i, n. das Niesen. *Usus.* Superstitiosi etiam sternutamenta observant.

Sterquillinium, ii, n. Mistgrube, unflätbiger Mensch, Mistfinke. *Usus.* Heus tu leno, sterquillinium public m!

Sterto, is, ti, ere, schnarchen, hart schlafen. *Syn.* Arcte et graviter dormio. V. *Dormio.*

Stigmaticus, a, um, (*alias* Stigmatias, ae), gebrandmarket. *Syn.* Servus compunctus notis Threiciis.

Stilla, ae, f. Tropfen. *Syn.* Gutta.

Stillicidium, ii, n. Dachtraufe, Traufe. *Usus.* Jura stillicidiorum.

Stillo, as, avi, atum, are, tröpfeln, träufen. R. σταλάζω. *Usus.* Stillantem sanguine pugionem protulit.

Stilus, s. stylus, i, m. Griffel, Schreibart. *Syn.* Instrumentum, aut ratio modusque scriptionis. *Epi.* Censorius, exercitatus, impurus, effector ac magister optimus dicendi. *Usus.* Stilus, optimus dicendi effector et magister; dicendi opifex et artifex. Exercitatione et stilo limanda, formanda, ornanda est oratio. In summa ubertate inest luxuries quaedam, quae stilo depascenda est. Oratio Attico stilo scripta.

Stimulo, as, avi, atum, are, stupfen, anspornen, reitzen, antreiben. *Syn.* Stimulum adhibeo, vel admoveo; pungo, excito, incito, curam affero. *Phras. Ille stimulare milites non desinit*, er läßt nicht nach, die Soldaten anzuspornen. Accendere animos; animos militum ad aemulandum decus accendere, incendere; admovere stimulos; stimulis concitare; animis militum calcar addere; fortitudinem inspirare; animos militibus addere; currentes incitare, et admotis velut calcaribus urgere non desinit. V. *Calcar*, *Incito*, *Excito*, *Impello*. *Usus.* Evelle mihi hunc scrupulum, qui me dies noctesque pungit ac stimulat. Cessantem ad agendum stimulo. V. *Excito*, *animo.*

Stimulus, i, m. Stachel, Reitzung, Antrieb. *Syn.* Aculeus, incitamentum. *Usus.* Industriae et laboris stimuli. Stimulos alicui adhibere, ignes admovere. Stimulo fodere, concitare aliquem. V. *Incitamentum.*

Stipatio, onis, f. das Gedränge. *Syn.* Comitatus.

Stipator, oris, m. Trabant, Leibdiener. *Syn.* Apparitor, satelles. *Usus.* Armatis ac stipatoribus corpus circumsepit.

Stipendiarius, a, um, tributbar, steuerbar. *Syn* Vectigalis. *Usus.* Vectigales et stipendiarios populos multos habemus.

Stipendium, ii, n. Steuer, Sold der Soldaten. R. a stips et pendo. *Syn.* Tributum, vectigal; aes viritim in milites distribuendum. *Epi.* Annuum, menstruum. *Phras.* 1. *Stipendia militi rite solvuntur*, der Soldat bekommt seinen Sold richtig. Militaria aera rite procedunt; assignatus aeris numerus recte dependitur, dividitur; miles stipendio afficitur; stipendia militi dantur, numerantur, persolvuntur; miles stipendia rite recepit. *Usus.* 1. Tribut. Civitatibus Galliae stipendium imposuit Caesar. Solvunt, pendunt, dependunt stipendia singulae civitates. Multis stipendium remissum est. 2. *Ad rem militarem pertinet*, Löhnung. Stipendia bello merere. Stipendio afficere, remunerare militem. Bene meritos suo stipendio fraudare. Eme-

Digitized by Google

is confectisque stipendiis. Pecunia in pendium opus est.

Stipes, itis, m. Stock, Pfahl, Stamm, Stpel. R. a στύπος. *Syn.* Truncus. *Usus.* omo sit, an stipes, dubites. Teretes ipites ab summo praeacuti et praeusti, allisaden.

Stipo, as, avi, atum, are, stopfen, ringen. R. a στύφω. *Syn.* Constipo, cumvallo. *Usus.* Antonius senatum ar is stipavit. Amicorum, armatorum grebus stipatus.

Stips, pis, f. Beysteuer, Almosen, nadengeld. *Syn.* Pecunia, quae vel in rarium reponitur, vel diis offertur, vel endicis erogatur. *Usus.* Stipem colliere, cogere; stipem spargere.

Stipula, ae, f. Halm, Stoppel. *Usus.* ipula levior.

Stipulatio, onis, f. Angelobung, ngelobniß. *Syn.* Promissio in jure. *Usus.* icta, conventa, stipulationes. Pecunia stipulatione debetur.

Stipulator, oris, m. der sich etwas geloben läßt.

Stipulor, aris, atus sum, ari, sich ngeloben lassen. *Syn.* Postulo mihi aliid promitti solenni formula restipulan. V. *Pollicor.*

Stirpitus, von Grund aus. *Syn.* Ra citus. *Usus.* Stirpitus aliquid extrahere.

Stirps, pis, f. Stamm, Pflanze. R. στίρφος, *firmus.* *Syn.* Planta; genus, milia. *Usus.* 1. In seminibus causa est borum et stirpium. 2. *Truncus, cau x*, Stamm, Stängel. Quod e terra orm, stirpibus nititur suis. 3. *Origo, pat, initium*. Ursprung. Stirps ac seen malorum omnium. Stirps juris a nata petenda est. 4. *Genus, familia*, eschlecht, Stamm. Ex antiquissima stirpe tus. Stirpe generosa proficisci. Ambo irpis ejusdem sunt, et familiae. Improtate sua stirpis suae gloriam inquinant, ntaminant. Stirps illa optima plurimum generat. V. *Genus.*

Stiva, ae, f. Pflugsterze. *Syn.* Ara manubrium. *Usus.* Homines de stiva.

Sto, as, steti, statum, are, stehen. n. Consisto, sum, gradum sisto.)(deo. *Adv.* Constantius, consulto, diu is, occulte, paullisper, plane, pulcherne. *Usus.* 1 Contra aliquem stare. Sta ab aliquo, cum aliquo, ejusque pars tueri *vel* suscipere. 2. *Permaneo, rduco, vigeo, servo*, verbleiben, dauern, halten. Stamus animis. Utinam stat respublica, quo steterat loci! Stare le, promissis, conditionibus, conven, jurejurando. 3. *Consentio, contentus sum*, beyfallen; bewenden lassen. Stabo judicio tuo, opinione, sententia. 4. *Consto*, kosten, zu stehen kommen. Ea victoria Caesari multo sanguine stetit. 5. *Datur, conceditur*, zugestanden werden. Modo nobis stet illud; nihil esse quod etc. 6. *Vario in usu*, in verschiedener Bedeutung. Stat, sententia, hominem deserere. Ferme non stat, quo minus id fiat. Stabamus pulcherrime. Res nostrae optimo loco stabant.

Stoice, auf stoische Art, ernstlich. *Syn.* Severe, Stoicorum more, austere.

Stoicus, i, m. Stoiker. *Epi.* Acutissimus, severus, perfectissimus.

Stola, ae, f. langes Kleid. *Vestis muliebris genus.*

Stolide, unsinnig, ungeschickt. *Usus.* Homo stolide fero.

Stolidus, a, um, unsinnig, albern, ungeschickt. *Syn.* Stupidus, extremi ingenii homo. *Usus.* Stolidum quodammodo hominum genus. V. *Stultus.*

Stomachor, aris, atus sum, ari, Verdruß haben, ungehalten seyn, sich zürnen. *Syn.* Indignor, indigne fero, moleste fero, irascor. *Usus.* Fastidiose stomachatur omnia. V. *Indignor, irascor, ira.*

Stomachose, unwillig, erboßt. *Syn.* Iracunde.

Stomachosus, a, um, unwillig zornig. *Syn.* Iracundus. *Usus.* Me quidem valde movent stomachosa et submorosa ridicula. Litterae tuae stomachosiores fuere. Acumen saepe stomachosum, nonnunquam frigidum. V. *Iracundus.*

Stomachus, i, m. der Magen. *Syn.* Gula, gulae extremum, quo cibus labitur, ut concoquatur; bilis, ira. *Epi.* Languens. *Usus.* 1. Stomachi calor etiam ostrea concoquit. Esse stomacho languente. Nosti stomachi mei fastidium. 2. *Bilis ira*, Unwillen, Unlust. Querula epistola tua stomachum mihi movit, fecit. Cave, ne stomachum in te erumpam, die Galle auslassen. Iracundia exarsi et stomacho. Stomachum omnem jam funditus perdidi. Risi in stomacho. V. *Ira.*

Strabo, onis, m. Schieler, ein Schielender. *Syn.* Qui oculis est perversis.

Strages, is, f. Niederlage in einer Schlacht. *Syn.* Clades. *Epi.* Horribilis, nocturna. *Phras. Ingens strages facta est*, es war eine große Niederlage. Ruinae similis strages erat; vix ulla expers cladis exercitus pars erat; strages data, edita erat ingens; clades ingens accepta erat; omnia strage, fugaque repleta erant; quacunque pervasit equestris procella stra-

Digitized by Google

gem ruinae similem dedit. *Usus.* Quas ille strages dedit, edidit, fecit. Per stragem lapidum et ruinas enisus in muros miles. V. *Caedes*, *clades*.

Stragula, vestis, allerley Deckzeug. *Syn.* Stragulum.

Stragulum, i, n. Decke. *Epi.* Textile, pictum. *Usus.* Collocavit hominem in lectulo pulcherrimo, textili stragulo, magnificis operibus picto.

Stramen, inis, n. Stroh.

Stramentum, i, n. Streu. *Usus.* Casae stramentis tectae. Somnus, quiesque in stramentis erat.

Strangulo, as, avi, atum, are, würgen. R. *a* σταγγαλόω. *Syn.* Faucibus premo, suffoco, augo, cervicem frango, obtorta gula jugulo. *Usus.* Patrem strangulavit.

Stranguria, ae, f. Harnwinde. *Syn.* Disuria.

Strategema, atis, n. Kriegslist. R. *a* στρατήγημα. *Syn.* Dolus militaris, inventum *vel* consilium callidum imperatoris.

Stratum, i, n. Streu, Lager, Bett. *Syn.* Peristroma. *Usus.* Strata pulcherrima.

Strenue, tapfer. *Syn.* Naviter, fortiter. *Usus.* Aedificat, agit strenue.

Strenuus, a, um, tapfer. R. *a* στρηνός, *acutus*. *Syn.* Ad labores impiger, manupromptus, qui dignos nobilitate sua, dignos rebus gestis spiritus capit; cui digna vetere gloria et majorum monumentis fortitudo inest; qui in armis rebusque gerendis magnam virtutem praestat. *Usus.* Vir erat strenuus et in periculis interritus. V. *Generosus*.

Strepitus, us, m. Geräusch, Getöse. *Syn.* Sonitus, stridor. *Epi.* Forensis, ingens, reconditus. *Phras.* *Ingens erat strepidus*, es war ein großes Getümmel. Cum horrendo fragore strepitus extitit, editus est; ingens armorum strepitus ad coelum ferebatur. Tumultuantium fremitus tantus erat, vox ut consulis obstrepentibus armis audiri non posset. *Usus.* Strepitu significare.

Strepo, is, ui, itum, ere, ein Geräusch machen. R. *a.* στρέφω, *verto*. *Syn.* Rixor, jurgor. *Usus.* Cum Archivi inter se coepissent strepere.

Stricte, eng, gar genau. *Syn.* Arcte, restricte.)(*Laxe*. *Usus.* Stricte, observa, ne plus reddas, quam acceperis.

Strictim, kurz, mit wenig Worten. *Syn.* Compressius. *Usus.* Strictum alia; et breviter; alia copiosissime dicere.

Strideo, es, s. strido, is, di, ere, knirschen, knirschen. *Usus.* Stridebant cardines.

Stridor, oris, m. Geräusch, das Knirren. *Syn.* Strepitus. *Epi.* Densus horrifer. *Usus.* Ne ferrae quidem stridorem ferebat.

Strigilis, is, f. Striegel, Schraper, Schaber beym Baden. *Balnei instrumentum*.

Strigosus, a, um, mager, struhig, dürr. *Syn.* Gracilis, tenuis, exhaustus. *Usus.* Oratio strigosior.

Stringo, is, xi, strictum, ere, fassen, klemmen, zusammen drücken, entblößen. Nullum vinculum ad stringendam fidem, jurejurando est sanctius. Stringere gladium.

Strix, igis, f. Nachteule, Uhu. *Avis nocturna infausta*.

Strophium, ii, n. Schnupftuch.

Structor, oris, m. Werkmeister, Vorschneider bey der Tafel. *Syn.* Minister ad mensam, cibosque struendos.

Structura, ae, f. Bau, Gebäude. *Syn.* Compositio, constitutio, coagmentatio. *Usus.* Structura verborum.

Strues, is, f. Holzhaufen.

Struma, ae, f. Kropf, Halsdrüse. *Syn.* Tumor colli. *Usus.* Qui exsecant pestem aliquam, tanquam strumam civitatis.

Struo, is, xi, ctum, ere, bauen, zusammen setzen. *Syn.* Molior, construo. *Usus.* Alicui pestem, insidias, calamitatem perniciem struere. Aciem, domum struere. Verba struere et componere.

Studeo, es, ui, ere, obliegen, sich befleißigen. R. *a* σπουδάζω. *Syn.* Operam do, studium in aliqua re pono, collocavi, faveo. *Adv.* Summe, vehementer, exquisitius litteris. *Phras.* 1. *A puero huic scientiae studui*, ich habe mich von Kindheit an auf diese Wissenschaft geleget. Meam operam ad haec litterarum studia jam inde a puero contuli; in hoc studiorum genere meam operam consumpsi, collocavi, meam operam his studiis dedi. Hanc doctrinam, hanc studiorum rationem ab ineunte aetate sum secutus, cui diligentissime. A puero haec me scientia delectavit; illi a teneris deditus, devinctus fui; a teneris in hoc studiorum genus incubui. Hoc genus studiorum me unice cepit, tenuit, mihi placuit; huic uni meas vigilias dicavi, dedi, tradidi, addixi, dicatas volui; in his litteris aetatem duxi; his litteris tempus omne tribui. 2. *Noctu studeo litteris*, ich studiere bey der Nacht. Nocturnas vigilias ad diurnam doctrinarum studium adjungo. Ad litterarum studia etiam noctis bonam partem

Digitized by Google

summo, decerpo, sepono; litterarum musa etiam noctem pervigilo, pervigilem ago; somni partem mihi detrabo, eripio. 2. *Litteris studes assidue*, du studierest ohne Unterlaß. Litterarum studia nunquam intermittis; nunquam te a litterarum studio sejungis; totus es in litteris; totum te in litteras abdis; litteris te involvis; noctem cum die litterarum studiis conjungis; litteras colis, tractis, exerces assidue. Nimius es in litteris; nimia litterarum cupiditate flagras, exaestuas. Immoderate, intemperanter litteris indulges; laboris, plusquam satis est, in litterarum studiis tractandis suscipis, sustines; sic in tuis his studiis elaboras, vigilas, ut vires imminuas, exhaurias, consumas, debilites, infirmes, affligas. Modum in studiis tuis non retines, teges, servas; libros de manibus nunquam deponis; libros volvis, evolvis; tractas, legendo, conteris assidue. Praeter modum, supra, extra, ultra modum studiis dacas. *Usus*. 1. Laudi, gloriae, virtuti, pecuniae, voluptati, rebus novis studere. 2. *Faveo*, günstig seyn. Pompejo Crassus studet. Omnes ei student, omnes adjuvant. 3. *Opto*, ich bin begierig. Studeo scire, quid egeris. Ego illum ulciscі non studeo. V. *Studium*, *litterae*.

Studiose, emsig, fleißig. *Syn.* Cupide, summo studio, summa ope, omni ope ac opera, diligenter, naviter. *Phras. Studiose id fecit*, *vulg.* er hat es mit Fleiß gethan. De industria; deinita opera; consulto; certo judicio; sciens prudensque; ex composito; ex aestimato; compacto, consilio certo agit; sedulo et consilio; ex industria et ab eo factum. V. *Consulto*. *Usus*. Studiose negotium curare. V. *Scientia*.

Studiosus, a, um, emsig, fleißig, geneigt. *Syn.* Cupidus, amans, observans; qui res aliqua in studio est, qui alicuius rei studio tenetur, flagrat. *Usus*. Homo est existimationis meae et laudis; mei studiosissimus, mei perstudiosus et fautor. Habet multos sui studiosos. Vir dicendi, doctrinae, eruditionis studiosus. Studiosus, *vulg.* ein Student. *Lectius*: Litterarum studiosus, *addito genit.* V. *Applico*.

Studium, ii, n. Fleiß, Geflissenheit, Ergebenheit. *Syn.* Opera, labor; voluntas, animus, cupiditas; litterae. *Epithet.* acre, admirabile, ardens, commune, insidiosum, divinum, eximium et singulare, flagrans, incredibile, insigne, languidius, mediocre, obscurum, mirificum, par, populare, pristinum, rectum, regale, stultum, tantum, totum. *Phras.* 1. *Studium suum arti alicui impendere*, seinen Fleiß auf eine Sache wenden. Studium suum ac operam arti alicui tradere, dicare, addicere, in arte aliqua suum studium locare, collocare, ponere, consumere. 2. *Studium suum ac voluntatem alteri impendere*, einem Anderen seinen geneigten Willen darthun. Navare alteri studium suum ac voluntatem; profiteri alteri; dicare, declarare suum studium; servire alterius laudi honori, commodis; ad aliquem sua studia conferre; maxima voluntate et studio erga alterum esse, ferri. V. *Benevolentia*. 3. *Studia* (*intelliges* litterarum, doctrinae, *quae vocabula adverba*: studeo, studiosus, studia, *addenda fore sunt*) *summam habent utilitatem*, das Studieren bringt den größten Nutzen. Studia summam utilitatem, emolumentum, fructum, gloriam pariunt. Studiorum utilitatem nulla dies imminuet; horum utilitas non terminatur spatio temporis, non definitur ulla die, sed sempiternum spectat. Studiis secundae res ornantur, adversae sublevantur, adjuvantur. De studiorum utilitate nihil fortuna, nihil hominum injuria, ac ne temporis quidem longinquitas quidquam detrahet, deteret, decerpet. 4. *Studia litterarum intermittenda paullisper sunt*, man muß das Studieren eine Zeit lang unterbrechen, davon ablassen, aussetzen. Animus a litteris svocandus, abducendus est; deponendum studiorum onus; labor studiorum parumper remittendus est; levandus est animus studiorum onere pressus; danda est aliqua vacatio a studiis; relaxandus est animus a studendi contentione; feriato a studiis aliquando esse liceat; vacatio, cessatio, intermissio quaedam concedatur, oportet. 5. *Repetere intermissa paullum litterarum studia*, auf ein Neues den Wissenschaften obliegen, die man ein wenig bey Seite gesetzt hat. Ad artium bonarum disciplinas se referre, revocare; ad studia sua se referre, conferre; ad studiorum usum et consuetudinem redire; intermissas operas studiis reddere; revocare se ad industriam priorem; novum ardorem ad interpellata tantisper studia afferre; cum Musis in gratiam redire; ad Musas se referre suas. Repetere, recolere, recognoscere, renovare superiora studia, artes pristinas. V. *Repeto*. 6. *Studiorum ardorem nihil imminuet*, seinen Eifer

Digitized by Google

fer im Studieren wird nichts mindern, hemmen. Litterarum ardorem, quarum studio mire tenetur, flagrat, ardet, incenditur, inflammatur, ad quas totum se contulit; ad quas toto pectore incumbit; in quibus studium omne ponit, adhibet, in quibus tempus omne et aetatem consumit, conterit, exigit; nulla res franget, nulla restinguet, nunquam in hoc homine doctrinarum studia obsolescent, nulla res illum suis a studiis abducet. 7. *A litterarum studio cessare*, aufhören zu studieren Doctrinae studia abjicere, omittere, deserere, deponere; bonis litteris multam, longam salutem dicere; bonis litteris nuntium remittere; industriam suam alio traducere, transferre. 8. *Vix studia humaniora leviter percurrit, jam ad philosophica transit*, er hat kaum die kleinen Schulen obenhin durchgelaufen, und will doch schon in die Philosophie gehen. Vix litteras humaniores attigit; vix leviter iis litteris versatus est; iis litteris operam dedit, quibus formari adolescentia solet; vix breve cum amoenioribus Musis commercium habuit, jam ad rerum naturalium cognitionem animum adjungit, applicat; jam philosophiam animo complectitur; jam se vel animum suum iis artibus excolere cogitat, earum artium cognitionem consequi, eas artes memoria et scientia comprehendere, iis disciplinis erudiri; in iis disciplinis elaborare, iis artibus erudiri, quae a sapientissimis viris traditae omnem naturae cognitionem complectuntur. 9. *Studium honoris divini et salutis animarum ingens habet, vulg. zelum*, er hat einen großen Eifer für die Ehre Gottes und das Heil der Seele. Divini honoris studio mirifico tenetur, flagrat; ardet; ardore quodam sacro alienae salutis pene conflagrat; ardor ingens ac cupiditas amplificandae divinae gloriae ejus animum exedit; praestandi est erga mortales quoslibet, ardentique plane caritate. In aliorum salutem procuranda totus est; totum se in animorum curationem tradidit; alienae saluti totum se devovet; totum se ad juvandos mortalium animos confert; totus in studium quaerendarum Deo animarum exardescit; unum illi votum est, animorum quaestus quam maximos facere; unum studium animorum salutem acerrime procurandi. *Usus*. 1. In arte aliqua studium suum locare. 2. *Voluntas*, *animus*, *ardor*, *amor*, *cupiditas*, *benevolentia*, Gewogenheit, Gutwilligkeit. Populi studia sibi multo artificio et simulatione conciliat. Studia in te mea ac officia facile perspicies, nec minora a te studia exspecto. Populi studia amittere, impedire; populi studiis obsistere. Multum de veteri studio tuo detractum sentio. Praetermittis, depositisti pristina tua erga me studia et officia. 3. *Litterae*, Wissenschaften. Litterarum studiis mire tenetur. Silent inter arma doctrinarum studia. V. *Litterae*, *benevolentia*.

Stulte, albern, närrisch, thöricht. *Syn.* Dementer, insipienter, incaute, non pro sano. *Usus*. Homo stulte arrogans; nihil pro sano fecit se stulte omnia et improvide.

Stultitia, ae, f. Narrheit, Thorheit. *Syn.* Fatuitas, dementia, amentia. *Epi.* Alta, incredibilis, loquax, media, misera, par, senilis, singularis, summa, superior, tanta. *Phras. Quae haec tua stultitia est?* was ist das für eine Narrheit? Qua stultitia obcoecatus haec actitas? in quam amentiam miseram et infelicem incidisti? quantae hoc insciitiae est? o delirationem incredibilem! o dementiam et fatuitatem singularem, qua te constringendum, abripiendum, deridendum dedisti; a sanitate mentis quam alienum est? *Usus*. Non omnis error stultitia est dicendus. Stultitia est insania, id est, inconstantia sanitate vacans.

Stultus, a, um, thöricht, närrisch. *Syn.* Fatuus, delirus, mente captus, male sanus, demens, amens, nullius consilii.)(*Sapiens*. *Phras.* 1. *Stultiorem hominem non vidi*, keinen närrischern Menschen habe ich nicht gesehen. Homo est sine mente, sine sensu; stolidus et stipes; hominum inscitissimus, insulsissimus; omnium, qui sunt, quique fuerunt, longe stultissimus; mortales omnis exquisita stultitia longe anteit; tam stulte omnia et incaute agentem, tam excordem fatuumque hominem non vidi; nihil hoc homine dementius, qui nihil adeo pro sano faciat. 2. *Hominem plane stultum reddetis*, ihr werdet diesen Menschen gar zum Narren machen. A sanitate mentis deturbabitis; ad insaniam adigetis; mente movebitis; sanitate mentis spoliabitis. *Usus*. Homo stultus et credulus. Malo indisertam prudentiam, quam stultam loquacitatem.

Digitized by Google

tupa, ae, f. Werk von Flachs und
. *Syn.* Crassior para lini.
tupefactus, a, um, erschrocken,
unet. *Syn.* Attonitus.
tupeo, es, ui, ere, erstaunen, sehr
recken, sich entsetzen. *Syn.* Obstupe-
attonitus haereo, stupenti similis
reo, stupore et silentio defigor. *Usus.*
puere omnes. V. *Miror.*
tupiditas, tis, f. Thorheit, Blöd-
eit an Verstand. *Syn.* Stupor, tar-
s.
tupidus, a, um, dumm, ungeschickt,
rn. *Syn.* Stupens, tardus, atolidus.
as. Nihil homine isthoc stupidius,
ann nichts Dummeres seyn, als dieser
rsch. Nulla in re quidquam dominis
et; extremi ingenii homo est; sine
su, sine sapore, elinguis, vecors;
inum vecordissimus, stupor homi-
seu pecudis potius, incredibilis ho
em stupor opprimit; propter stu-
em cordis hebes ac stolidus; plum-
s sane homo, mente vacans, tan
m truncus et stipes; non modo ad
ientiam caecus, sed ad ea ipsa, quae
ni possunt, hebes, obtusus; non plus
ientiae habet, quam lapis, aut si-
; nihil videt, nihil audit; ipse quis
utrum sit, nescit; rudi et incondi-
sensu homo est; obesae naris homo
; lapidem, haud hominem esse pu
; in facie vultuque vecordia eminet.
us. Omnes stupidi timore obmutue-
nt. V. *Stupor, stolidus.*
stupor, oris, m. Erstaunung, das
tsetzen. *Syn.* Stupiditas, admiratio.
*Sensus. Phras. Stupor omnes op-
sedit*, sie sind Alle erstaunet. Vox, spiri-
torpebat; tam subitae rei admira-
vocem omnibus interclusit; stupor
nium animos, et velut torpor qui-
n insolitus membra tenebat, occu-
bat; repentina res cum stupore ac
raculo torpidos defixit; defixos te-
it; novitate ac miraculo attonitis, ne-
e animo, neque auribus, aut lingua
nstabant; stupor omnes repentinus
rasit, oppressit; exsangues attonitis-
e similes stabant, haerebant, respe-
ntes inter se, per metum etiam voce
ppressa: sine suo vultu, sine colore,
e voce consistebant. *Usus.* Immani-
in animo, stupor in corpore. Stupor,
bilitasque linguae, tarditas ingenii.
Administratio.
Stupro, as, avi, atum, are, zu Fall
ngen. *Syn.* Constupro, stuprum in
o, affero alicui, vim affero, pudici-
m eripio, stupro aliquam maculo,
corpus virginis violo, vi comprimo; pu-
dicitiam alicujus expugno, vitium vel
stuprum alicui offero, virginem vitio;
rem habeo, stuprum facio cum aliqua;
res mihi est cum aliqua. *Usus.* Stupra-
ta per vim Lucretia.
Stuprum, i, n. Schändung einer
Weibsperson. *Epi.* Infestum, nefarium,
turpe. *Usus.* Vir stupri plenus. Stuprum
virgini offerre, inferre. Stupro macu-
lare aliquam.
Stylus, v. Stilus.
Suadeo, es, si, sum, ere, rathen,
einrathen.)(*Dissuadeo. Syn.* Auctor
sum, fio; suasor et auctor sum alicu-
jus rei; moneo, hortor. *Adv.* Amice,
fideliter, prudenter, sapienter. *Phras.*
1. *Is mihi suadet*, dieser räth es mir.
Is mihi auctor est rei agendae; isto au-
ctore utor; hunc auctorem consilii ha-
beo, sequor; hujus ego auctoritatem
sequor; auctoritati pareo; hic mihi con-
silii auctor, dux, moderator; adjutor
et administer est. Is mihi consilium dat;
consilio me juvat; consilio mihi ad-
est; consilio est, consilii mihi copiam
facit; consilio me instruit. 2. *Si sua-
dentem me audisset, aliter omnia egis-
set*, wenn er meinen Rath angehöret hätte,
würde er es weit anders gemacht haben.
Si meis monitis paruisset; si meam sen-
tentiam complexus esset; meis monitis
si stare voluisset; si sequi me auctor-
em, suasorem et impulsorem; si mihi
morem gerere; si consilium a me ex-
quirere voluisset, aliter omnia insti-
tuisset; consilium mutasset; vela alio
vertisset. *Usus.* Non solum suasit, sed
et rogavit. V. *Auctor, moneo, consilium.*
Suasio, onis, f. Anrathen. *Syn.* Con-
silium, monitum, hortatio.)(*Dis-
suasio.*
Suasor, oris, m. Rathgeber, Einra-
ther. *Syn.* Consuasor, auctor, hortator.
)(*Dissuasor. Usus.* Deditionis suasor,
impulsor, auctor, probator fui.
Suaviloquentia, ae, f. süße Re-
densart.
Suavior, aris, atus sum, ari, küssen.
Syn. Osculor, suavium do, figo. *Usus.*
Cicerones nostros cupio suaviari.
Suavis, e, lieblich, hold, annehmlich.
Syn. Dulcis, eruditus, jucundus. *Usus.*
Hic suavis haberi mavult, quam gravis
et suavitate ea, quae perfunderet, ani-
mos, non quae perfringeret. V. *Ju-
cundus.*
Suavitas, tis, f. Lieblichkeit, An-
nehmlichkeit, Anmuth. *Syn.* Suavitudo,
dulcitudo, jucunditas. *Usus.* Suavita-

Digitized by Google

tes odorum efflantur e floribus. Suavitas sermonis, orationis, humanitatis. Conquirit undique suavitates. V. *Jucunditas*.

Suaviter, annehmlich, lieblich. *Syn* Jucunde, dulciter. *Usus*. Video, quam suaviter voluptas sensibus blandiatur.

Suavitudo, inis, f. Lieblichkeit, Annehmlichkeit, Anmuthigkeit. *Syn*. Suavitas.

Suavium, ii, n. Kuß. *Syn*. Osculum.

Sub, unter. *Syn*. Subter, subtus. *Usus* 1. Sub terra habitant. Sub scalas se abscondit. 2. *Ante*, vor. Res sub aspectum, sub intelligentiam cadit. Simulacro sub oculis posito. 3. *Circiter*, gegen, um. Sub dies festos; sub meridiem; sub noctem venit. 4. *Post*, nach. Sub eas statim tuae sunt recitatae litterae. 5. *In*, in. Sub aliena persona latet, sub nomine pacis bellum latet.

Sub manu, unter der Hand. *Syn*. In promptu, in manu, in manibus; ad manum, praesto.

Subactio, onis, f. Vollkommenmachung, Bezwingung. *Syn*. Cultura, exercitatio. *Usus*. Subactio autem est usus, auditio, lectio.

Subditicius, a, um, untergeschoben, untergelegt. *Syn*. Fictus, subditus, subornatus. *Usus*. Litterae, proles subditicae.

Subditus, a, um, untergelegt, untergeschoben. *Syn*. Subditicius, substitutus. *Phras*. *Multos numerat subditos*, *vulg*. er hat viele Unterthanen. Sub ejus ditione dominatu, in ejus ditione et potestate multi sunt; in multos dominatum habet, exercet; dominatu ejus multi tenentur; subjectus ditioni sunt, et obnoxius multos numerat, sub ejus imperia multi obedienter et fideliter degunt, agunt, vivunt; jugum ejus qui acceperint, haud sane pauci sunt. *Usus*. Subditus in locum alterius infans. Aquae subditis ignibus effervescunt.

Subdo, is, didi, ditum, ere, unterlegen, unterschieben. *Syn*. Substituo. *Usus*. Quis in meum locum subdetur?

Subdole, arglistig. *Syn*. Versute, callide.

Subdolus, a, um, arglistig, heimtückisch. *Syn*. Callidus, versutus, vaser. V. *Astutus*.

Subduco, is, xi, ctum, ere, entziehen. *Syn*. Subtraho, removeo. *Phras*. *Clam se subduxit*, er hat sich heimlich fortgemacht. Ex conspectu discessit, evolavit: ex conspectu repente amissus est; ex aspectum fugit, vitavit; conspecta ei eos, qui praesentes erant, privavit; e conspectu se clam deduxit. *Usus*. 1. De circulo se subduxit. Cibum alicui subducere. Pugnae et periculo se subducere, sich heimlich wegstehlen. 2. *Ad rationes refertur*, zusammen rechnen. Subducamus summam. Rationes et calculos subducamus.

Subductio, onis, f. Rechnung, Abzug. *Syn*. Subtractio.

Subeo, is, ivi, itum, ire, eingehen. *Syn*. Patior, fero; adeo. *Usus*. 1. Aleam, fortunam, judicium multitudinis imperitae, notam turpitudinis, odium publicum subire. 2. *Incesso*, ankommen. Subit animum timor, pudor, quidam, et poenitentia factorum. Spes, verecundia, cogitatio, nescio, quae mentem subit. 3. *Venio*, kommen. Tectum paternum, vultum patris subire non audet. 4. *Succedo*, auf etwas folgen. Una legio subit alteri.

Subjectio, onis, f. Unterwerfung, Unterschiebung. *Syn*. Rerum quasi geratur, sub aspectum subjectio.

Subjector, oris, m. Unterschieber. *Syn*. Qui falsa testamenta supponit. *Usus*. Testamentorum subjector.

Subigo, is, egi, actum, ere, bezwingen, unter sich bringen, kneten. *Syn*. In potestatem, vel ditionem redigo, subjico, subjungo. *Usus*. 1. Tertiam subegit orbis partem Africanus. V. *Subjicio*. 2. *Molior*, umgraben. Terram subigere fossione glebarum.

Subjicio, is, jeci, jectum, ere, unterwerfen, unterthänig machen. *Syn*. Addo, subjungo, induco, adjungo, subigo. *Phras*. 1. *Caesar Galliam totam sibi subjecit*. Cäsar hat das ganze Gallien unter seine Bothmäßigkeit gebracht. Gallias totam ad imperium populi Rom. adjunxit; in potestatem redegit; armis et legibus Gallium sempiternis vinculis adstrinxit; armis oppressit; in ditionem suam redegit; sub imperium populi Rom. ditionemque subjunxit; Gallia armis Caesaris subacta, tota sub populi Romani imperium ditionemque cecidit; suae ditionis totam Galliam Caesar fecit; Galliam belli cladibus domitam sub jus ditionemque redegit; Gallorum opes fregit, eorumque cervicibus servitutis jugum imposuit. 2. *Provincia se victori subjecit*, das ganze Land hat sich unter seine Bothmäßigkeit begeben. Se suaque omnia alienae po-

Digitized by Google

statis fecit; victori se submisit, subravit; sub victoris nutum et arbitium subjecit, jugum accepit; impera fecit; se sub imperio victoris obedienter ac fideliter futuram; in potestate futuram; sub victoris jure futuram recepit. *Usus.* 1. Rationem dictorum et exempla subjecit. 2. *Subdo*, unterlegen. Verborum inanis sonitus, nulla subjecta sententia. Arti materiam subjicere. Quae sit vis subjecta huic voci, was dieses Wort heißt. 3. *Obnoxium reddo*, unterwerfen. Subjicere se imperio, sub potestatem alicujus. 4. *Propono*, vorstellen. Oculis aliquid et cogitationi; aliquid sub aspectum subjicere. 5. *Adulteri*, verfälschen. Subjicere testamenta. V. *Vinco*.

Subinde, immerzu, bald darauf. *Syn.* Deinde, statim post.

Subito, plötzlich, alsogleich. *Syn.* Repente, repentino, continuo; ecce tibi.)(*Sumptospatio*. *Usus.* Tabellario properanti, res enim cunctationem non receperat, subito litteras dedi. Subito praeter opinionem omnium. V. *Repente*, *improviso*.

Subitus, a, um, plötzlich. *Syn.* Repentinus. *Usus.* Subita defectio Pompeji.

Subjungo, is, xi, ctum, ere, anfügen, beysetzen. *Syn.* Subjicio, adjungo. *Usus.* Multas urbes sub Rom. imperium subjunxit.

Sublate, hochtrabend. *Syn.* Elate. *Usus.* Sublate et ample dicere.

Sublatio, onis. f. Erhebung. *Syn.* Elatio. *Usus.* Sublatio animi sine ratione. V. *Elatio*.

Sublego, is, gi, ctum, ere, heimlich entwenden. *Syn.* Furto aliquid surripio. V. *Furo*.

Sublevo, as, avi, atum, are, überheben, aufhelfen. *Syn.* Sustento. *Adv.* Levissime. *Usus.* 1. Miseros, miserorum copiam suis opibus sublevare. 2. *Erigo*, aufheben. Stratum et abjectum sublevare. 3. *Compenso*, ersetzen. Nominis novitatem dicendi gloria sublevare. V. *Consolor*, *juvo*.

Sublica, ae, f. ein Brückenpfahl. *Syn.* Palus ligneus, qui rectus in aquam defigitur ad pontis constructionem. *Usus.* Non sublicae modo directae ad perpendiculum, sed pronae et fastigiatae, et secundum naturam fluminis pro cumberent.

Sublicius, a, um, von Pfählen. *Usus.* Pons sublicius.

Subligaculum, i, n. Unterkleid, Schürze.

Sublimis, e, hoch erhoben. *Syn.* Altus, excelsus.)(*Humilis*. *Usus.* In sublime fertur. Sublime ferri. V. *Altus*.

Sublino, is, levi, litum, ere, schmieren. *Usus.* Os alicui sublinere, Einem das Maul machen, *verba dare*. V. *Extollo*.

Submergo, is, si, sum, ere, untertauchen, ersäufen. *Syn.* Mergo. V. *Mergo*.

Subministro, as, avi, atum, are, beybringen, an die Hand gehen. *Syn.* Do, suggero. *Usus.* Pecuniam alicui, ornamenta, adjumenta subministrare.

Submisse, demüthig, leise. *Syn.* Demisse, remisse. *Usus.* Submisse se gerere, alicui supplicare.

Submissio, onis, f. das Niederlassen. *Syn.* Demissio, remissio.

Submissus, a, um, niedrig, leise, demüthig, schlecht, gering. *Syn.* Demissus; humilis, abjectus; remissus.)(*Elatus*. *Usus.* Neque submissum, neque se efferentem vivere oportet. V. *Humilis*, *modestus*.

Submitto, is, misi, missum, ere, heimlich schicken, darunter stecken. *Syn.* Clam mitto; demitto.)(*Extollo*. *Adv.* Multum. *Usus.* 1. Exercitium aliquo submittere. 2. *Demitto*, *inclino*, unterwerfen. Se alicui, fasces, animos submittere. V. *Subjicio*.

Submoveo, es, vi, motum, ere, auf die Seite thun.

Subnecto, is, xui, xum, ere, anknüpfen. *Syn.* Annecto, subjicio.

Subnitor, eris, nixus sum, niti, anstämmen, auf etwas ruhen, sich steifen. *Syn.* Nitor. *Usus.* Subnixus innocentia animus. Victoria subnixus dux. V. *Nitor*, *innitor*.

Suboleo, es, ui, ere, spüren, merken. *Syn.* Praesentisco. *Usus.* Jam rea patri subolet. V. *Praesentio*.

Suborno, as, avi, atum, are, heimlich bestellen, anstiften. *Syn.* Substituo, instruo. *Usus.* Falsum testem subornare. Subornare aliquem ad facinus.

Subrepo, is, psi, ptum, ere, schleichen, mit einschleichen. *Usus.* Sub tabulas subrepere.

Subrideo, es, risi, risum, ere, lächeln. *Syn.* Aliquantum, furtim rideo.

Subruo, is, ui, utum, ere, untergraben. *Syn.* Subverto. *Usus.* Mu-

Digitized by Google

ros subruere. Subruta cuniculis moenium pars procubuit. V. *Vasto*, *populor*.

Subscribo, is, psi, ptum, ere, unterschreiben. *Syn.* Subsigno, accusationem alicujus comprobo, sententiam meam adscribo; consentio. *Usus.* Exemplum litterarum subscripsi. Alterius sententiae subscribere, beypfallen Statuae Scipionis subscriptum: Omnes. In aliquem subscribere. Numerus aratorum quotannis subscribitur, describitur. V. *Consentio*.

Subscriptio, onis, f. Unterschrift. *Syn.* Adscriptio. *Epi.* Censoria, venalis. *Usus.* Jugerum subscriptio ac professio.

Subscriptor, oris, m. Unterzeichner in Gerichtssachen, Mitkläger. *Syn.* Adscriptor, causidicus. *Usus.* Descendit in judicium sine subscriptore.

Subsecivus, a, um, abgestohlene Zeit; zu den Nebenstunden gehörig. *Syn.* Ereptus ex summis occupationibus. *Usus.* Haec ego subsecivis horis contexui. Subsecivas horas mihi perire, frustra elabi non patior.

Subsellium, ii, n. Sitz, Bank. *Syn.* Sedes judicum et senatus. *Usus.* 1. Sallustius bis ad judicum subsellium attractus, extrema fortuna stetit. 2. *Judicium*, *exercitatio forensis*, Gerichtshändel. Se a subselliis ad otium conferre. Alienus a subselliis. Optima fide versari in subselliis.

Subsequor, eris, secutus sum, sequi, darauf folgen. *Syn.* Sequor, insequor. *Usus.* Humanitatem ejus verbis subsequitur. V. *Sequor*.

Subservio, is, ivi, itum, ire, dienen, zur Hand geben. *Usus.* Subservire alicujus voluntatibus. V. *Servio*.

Subsideo, es, sedi, sessum, ere, sich setzen, niederlassen. *Syn.* Consido, subsido. *Usus.* In ipsa via, in villa subsedimus paullisper.

Subsidiarius, a, um, hülflich, zu Hülfe kommend. *Usus.* Miles, copiae, cohortes subsidiariae. V. *Auxiliarii*.

Subsidium, ii. n. Beyhülfe, Hülfe. *Syn.* Auxilium, perfugium *Epi.* Bellissimum, certum, firmum, miserum, opportunum. *Usus.* Subsidium sibi parare, comparare. Id mihi subsidio senectutis servavi. Subsidium alicujus invocare. Submittere, mittere subsidium. Subsidio alicui venire, ire, proficisci, occurrere. Subsidiis firmare aciem. V. *Auxilium*.

Subsidio, is, sedi, ere, sich setzen, senken. *Syn.* Subsideo. *Usus.* Pars collis labe terrae in aliquantum latitudinis diruta subsedit.

Subsigno, as, avi, atum, are, unterzeichnen. *Usus.* Subsignare tabulas.

Subsisto, is, stiti, stitum, ere, stehen bleiben. *Usus.* Ausi sunt subsistere hostes. Tanta sumptui vix subsisto.

Subsortior, iris, itus sum, iri, das Loos anders werfen. *Usus.* In ejus locum quem subsortiemur?

Subsortitio, onis, f. andere Wahl durch das Loos.

Substerno, is, stravi, stratum, ere, unterbreiten, unterlegen. *Syn.* Consterno. *Usus.* 1. Aves nidos suos mollissime substernunt. 2. *Subjicio*, unterwerfen. Deus substernebat animo omne, quod erat corporeum.

Substituo, is, ui, utum, ere, an eines Anderen Stelle setzen. *Syn.* Constituo, sufficio, subrogo. *Usus.* In mei locum quem substituent?

Substito, as, stiti, stitum, are, stehen bleiben. *Usus.* Metuo, ne substet hospes.

Substructio, onis, f. Unterbauung, Gebäude. *Usus.* Insanae substructionum moles.

Substruo, is, xi, ctum, ere, unterbauen. *Usus.* Capitolium lapide quadrato substructum.

Subsum, es, esse, darunter seyn, verborgen stecken. *Syn.* Lateo, insum. *Usus.* 1. Nullam video subesse causam. Etiamsi nulla culpa subsit. Non temere fama nascitur, quin aliquid subsit. 2. *Insto*, *adsum*, *prope absum*, nahe seyn. Dies comitiorum subest, ist vor der Thür.

Subter, unter. *Usus.* Virtus omnia subter se habet.

Subterfugio, is, fugi, itum, ere, entwischen, heimlich entfliehen. *Syn.* Devito, declino. *Adv.* Honeste. *Usus.* Ulysses amentiae simulatione militiam subterfugere voluit.

Subterraneus, a, um, unter der Erde, unterirdisch. *Syn.* Quod est subterra.

Subtexo, is, xui, textum, ere, unten anweben, hinten anhängen. *Usus.* Subtexit deinde fabulae huic narrationem aliam. Coelum fumo subtexitur.

Subtilis, e, fein, zart, geschmeidig, dünn. *Syn.* Acutus, tenuis. *Adverb.*

Digitized by Google

egie. *Usus.* Acutissimum et subaimum dicendi genus. Subtili ut ssa oratione utitur. Solers subtiue descriptio partium. V. *Ingenus.*

ubtilitas, tis, f. Feine, Klare, arfsinnigkeit. *Syn.* Tenuitas, gracili. *Epi.* Dignissima, a causa remotisa, vix imitabilis, non immutabilis, rta, minuta, physica. *Usus.* Subtis orationis. V. *Ingenium.*

ubtiliter, fein, scharfsinnig. *Syn.* te, tenuiter. *Usus.* Versute et subtir dicere.

ubtraho, is, xi, ctum, ere, entziehen, wegziehen, abziehen. *Syn.* Subdu. *Usus.* Materiam subtrahere fu. De commodis alterius subtrahe. Subtrahere se de curia. Supplise subtrahere. V. *Aufero*, *tollo*, *mo.*

ubucula, ae, f. Wollen- oder Leinend, Weste, Camisol. *Genus vestis.*

ubvectio, onis, f. Zufuhr. *Usus.* ab re frumentaria duris subvectious laboraret exercitus.

ubveho, is, xi, ctum, ere, zuten. *Usus.* Commeatus ex Apulia vehebatur. Adverso flumine subtus.

ubvenio, is, veni, ventum, ire Hülfe kommen. *Syn.* Succurro, subsivenio. *Adv.* Studiose. *Usus.* Circumior, nisi subvenitis. Morbo alicuac moerori subvenire. V. *Juvo*, *succo.*

ubvolo, as, avi, atum, are, fliegen, in die Höhe flattern. *Syn.* olo.

uburbanitas, tis, f. Nachbarschaft. *us.* Populo romano jucunda est subanitas provinciae Siciliae.

uburbanum, i, n. Gut, Lusthaus e bey der Stadt. *Syn.* Praedium *vel* ndus prope urbem, fundus suburbas. *Usus.* Voluptatis causa in hortis suburbanis aestatem agere.

uburbanus, a, um, das in der rstadt ist. *Usus.* Fundus, ager, rus urbanus.

uburbium, ii, n. Vorstadt. *Usus.* suburbium ire non sum ausus.

uccedo, is, cessi, cessum, ere, an s Stelle kommen, folgen; von Statten en *Syn.* Alterius locum occupo, in erius locum sufficior: procedo, cado, nio. *Phras* 1. *Ut res succedet, ita te homines judicabunt*, gleichwie die che gut oder übel ablaufen wird, also rden die Leute auch von dir urtheilen. Ut res cadet, eveniet; ut se res dabunt, ita de te existimabunt; qualis rei exitus erit, talem de te opinionem suscipient; ex eventu homines de te existimabunt. Rei exitum hominum judicia consequentur. Congruent cum exitu rei, consentient in utramque partem de te hominum judicia. 2. *Ut id succedat bene*, *opto*, ich wünsche, daß diese Sache von Statten gehe. Actum feliciter esse, velit Deus; quod actum fuerit, id felix faustumque sit prosperum habeat eventum; id Deus probet, approbet, fortunet; id fortuna secundet. Succedat ex animi sententia, precor; id ut praeclare, feliciter cadat; optime procedat; optatum finem sortiatur; exitum habeat cum animo tuo congruentem; quem ipse vis eventum ferat, opto. Acta Deus confirmet, rata esse velit, jubeat. 3. *Utinam omnia tibi feliciter succedant*, wollte Gott, es ginge Alles glücklich von Statten! Utinam optata omnia contingant! contingant ea, quae cupis! omnia secunda fluant! nihil contra voluntatem eveniat; res omnes processus habeant optatos! *Usus.* 1. Succedam vicarius muneri tuo. Vicarius meae diligentiae succedat. 2. *Evenio*, *cado*, *procedo*, von Statten gehen. Omnia ex sententia succedunt. 3. *Subeo*, *venio*, darunter gehen. Tectum imbris causa succedere. V. *Successus.*

Succendo, is, di, sum, ere, anzünden. *Syn.* Inflammo, incendo. *Phras. Vicini domum succendit*, er hat seines Nachbars Haus angezündet. Vicini domui ignes admovit, adhibuit; ignem intulit; ignem injecit; faces ignem jecit in vicini domum. V. *Ignis*, *incendo. Usus.* Ira succensus.

Succenseo, es, ui, ere, ungehalten seyn, sich zürnen. *Syn.* Irascor. *Adv.* Justius, leviter, plane, vehementer. *Usus.* Irasci et succensere solemus iis, qui etc. V. *Irascor*, *sentio.*

Successio, onis, f. Nachfolge. *Syn.* Hereditas. *Usus.* Caedis merces, in caesi locum successio petitur.

Successor, oris, m. Nachfolger, der an eines Anderen Stelle kommt. *Syn.* Qui sufficitur, subrogatur, submittitur; vicarius. *Epi.* Conjunctissimus, amicissimus, perblandus. *Usus.* Successori provinciam tradere. Successores fere aliquid mutant de institutis priorum. Regnum per manus traditur successoribus filiis.

Successus, us, m. Ausschlag, Ausgang, Fortgang. *Syn.* Eventus, exitus,

Digitized by Google

processus. *Phras.* 1. *Res. spero, feliciter succedet*, die Sache wird, wie ich hoffe, einen guten Ausgang haben. Res ex animi sententia procedet. Eventus rei erit optimus. Successu res, quo volumus, concludetur; non aliter cadet, ac volumus; sequetur id, quod optamus. Rem consequetur exitus, eventus, finis optatus. Exitum res habebit, mea quidem ut spes fert, optatum, felicem, qualem volumus, qualem optamus. Puto fore, ut rem ex sententia geram, feliciter, prospere conficiam; ex animi sententia; ut animus fert, expediam, conficiam; ad eum, quem volebam, exitum perducam; felici exitu concludam. Efficiam, opinor, ut res optime succedat; ne res contra, quam volumus, succedat; nequid adversi contingat in re; ne sit infaustus, adversus, alius a nostris voluntatibus rei exitus; ne sit alius, quam volumus rei eventus, spero futurum, ut in hac re meis optatis fortuna respondeat, ut cum animo meo fortuna consentiat; ut ab animo meo fortuna minime dissentiat; ut nihil adversi fortuna objiciat. Spero futurum, ut nequaquam fortuna repugnet, resistat, obsistat, adversetur, sese opponat, suam vim objiciat, obviam eat. Futurum existimo, ut in hoc secunda, felici, prospera, propitia, perbenigna, fortuna utar; ut res omnes sub manus succedant; omnia ad voluntatem fluant; belle procedant omnia, ac prospere; ut fortuna consilia nostra comprobet. 2. *Res non successit, ut sperabam*, die Sache ist nicht von Statten gegangen, wie ich hoffte. Non cecidit, ut optabam; praeter voluntatem accidit; aliter, ac sperabam; contra, quam volebam contigit. Non ut volebam; secus, atque opinabar; aliter, atque spes erat, cecidit. Exitum res habuit alienum a sententia, spe, voluntate, dissimilem voluntatis, minime cum animo congruentem, minime cum voluntate congruentem; ab animo discrepantem, abherrentem, diversum, contra spem, adversum voluntati exitum res habuit. Optatum exitum consecuta res non est; optatum ad exitum non pervenit. Exitus rei voluntati non respondit. Res pro voluntate non succedit; ex animi sententia non processit. Spes mea non eum, quem volebam, exitum consecuta est; spes me frustrata est, fefellit, decepit, delusit. Speratum eventum, exitum fortita, nacta, adepta non est. Inanem fuisse spem meam, exitus rei declarat. Opinione sum deceptus. Falsa me spes aluit, fefellit; haud bene res evenit; haud bene vertit; fortuna belli inclinavit; inclinata res est; omnia obstructa reperi; negotium totum refrixit.

Succidia, ae, f. Speckseite. *Syn.* Tergum suillum.

Succido, is, cidi, cisum, ere, unten abschneiden. *Usus.* Segetes succidere.

Succingo, is, xi, ctum, ere, umgürten, umgeben. *Syn.* Munio, circumdo. *Usus.* Carthago portubus succincta. Gladio succinctus, armis legionibusque succinctus.

Succlamo, as, avi, atum, are, zurufen. *Syn.* Acclamo. *Adv.* Frequenter.

Succresco, is, crevi, ere, aufwachsen, nachwachsen. *Syn.* Succedo. *Usus.* Orator ille vestrae succrescit aetati. V. *Cresco.*

Succumbo, is, cubui, cubitum, ere, unterliegen. *Syn.* Inferior sum, vincor, cado, cedo, frangor, debilitor. *Usus.* Nulli neque homini, nec perturbationi animi succumbere. Succumbere dolori, labori, senectuti, amori, fortunae. V. *Cedo, vincor, subjicior.*

Succurro, is, curri, cursum, ere, zu Hülfe eilen. *Syn.* Subvenio, subsidio venio, opem fero; occurro, in mentem venit. *Adv.* Confestim. *Usus.* 1. Succurrere saluti fortunisque communibus. 2. *Occurro*, in den Sinn kommen. Quidquid succurrerit, scribam. V. *Auxilium, adminiculum, juvo, levo.*

Succus, i, m. Saft, Feuchtigkeit. R. *a. Sugo. Syn.* Humor purus. *Epi.* Diuturnus, humifer, incorruptus, pristinus. *Usus.* 1. Stirpes ex terra succum trahunt. 2. *Vis quaedam, robur*, Kraft, Nachdruck. Non retinemus veterum oratorum succum. Oratio succum suum e Philosophia omnem ducit.

Succussus, us, m. das Schütteln. *Syn.* Agitatio.

Sudes, is f. f. Zaunpfahl. *Usus.* Sudes sub aqua defixae flumine tegebantur.

Sudo, as, avi, atum, are, schwitzen. *Syn.* Sudore mano, diffluo, madeo, sudore perfundor, sudor ex omnibus artubus profunditur, sudorem emitto. *Usus.* Video me sudare jam dudum laborantem.

Sudor, oris, m. Schweiß. R. *ab* [illegible] *aqua* vel [illegible], *sudor. Epi.* Multus, plurimus. *Usus.* Herculis signum multos su-

Digitized by Google

ore manavit. Medicamentum multus suor consecutus est.

Sudum, i, n. Helle, heiteres Wetter. *yn.* Coelum serenum. V. *Serenum.*

Suesco, is, suevi, suetum, ere, in Brauch haben. *Syn.* Assuesco, consueco. V. *Assuesco.*

Suffero, fers, sustuli, sublatum, rre, vertragen, erdulden. *Syn.* Fero, atior, perpetior. *Adv.* In perpetuum, nnino, vicissim. *Usus.* Poenas sufferre. . *Fero, patior.*

Sufficio, is, feci, fectum, ere, genug seyn, zulänglich seyn. *Syn.* Satis sum, itis habeo. *Phras. Non sufficiebat ad ntos sumptus, tametsi amplum patimonium*, es erkleckte sogar sein großes rbtheil nicht zu so großen Ausgaben. In t sumptus vix suppeditabat amplum antumvis patrimonium; in tot sumptus x ampla satis erat tota hereditas; tot mptus vix amplissimum patrimonium stinebat. *V. Satis. Usus.* 1. Immenie gulae amplissima pecunia non suffiebat. Nec scribae sufficere, nec tabulae omina capere poterant. 2. *Substituo*, ntt eines Anderen setzen. Suffici in locum terius.

Suffigo, is, xi, xum, ere, anheften. *rn.* Affigo. *Usus.* Cruci suffigi.

Suffimentum, i, n. Rauchwerk. *rn.* Odores incensi.

Sufflo, as, avi, atum, are, anblasen, nblasen. *Syn.* Inflo. *Usus.* Sufflata dindi figura.

Suffoco, as, avi, atum, are, erstiken, erwürgen. *Syn.* Strangulo, fauces emo, opprimo; animam intercludo, mprimo; animam reciprocare non sino; uces ita premo, ut anima interclusa spiret; animam elido, spiritum elido; ccem includo; spiritu intercluso exstinio. *Usus.* Urbem fame suffocare.

Suffodio, is, fodi, fossum, ere, untergraben. *Usus.* Sacella suffosa.

Suffragatio, onis, f. Beystimmung. *rn.* Voluntatum et animorum declaratio, uae sit suffragiis. *Epi.* Facilis pro salualicujus, gratior et par, militaris, si inus potens, at probata tamen, justa, bita, urbana. *Usus.* Suffragationem nsulatus perdidit.

Suffragator, oris, m. Beystimmer. *pi.* Communis, proprius, suffosus, firas. *Usus.* Tua nobilitas suffragatoribus populo est obscurior.

Suffragatorius, a, um, beystimmig, zur Beystimmung gehörig. *Usus.* evis et suffragatoria amicitia.

Suffragium, ii, n. Wahlstimme, Beyfall. *Syn.* Punctum, tabella, vox, sententia. *Epi.* Corruptum, vitiosum, gratuitum, liberum, occultum. *Usus.* Ferre suffragium; inire suffragium de honore alicujus. Facta per tabulam suffragia. Suffragiis rem permittere. Me universis suffragiis, una voce consulem populus declaravit. Tribus in suffragium vocare. Ite bonis Diis in suffragium. Redire in suffragium.

Suffragor, aris, atus sum, ari, Einem in der Wahl seine Stimme geben, Beyfall geben, beystimmen. *Syn.* Faveo, suffragium fero. *Adversor, refragor. Adv.* Maxime. *Usus.* Suffragari pro aliquo, laudibus alicujus. Ei meorum temporum memoriam suffragari videbam. V. *Assentio.*

Suffugio, is, fugi, itum, ere, entfliehen, entkommen. *Syn.* Clam aufugio.

Suffulcio, is, fulsi, fultum, ere, unterstützen. *Usus.* Columnam mente suo suffulcit. V. *Fulcio.*

Suffumigo, as, avi, atum, are, beräuchern. *Syn.* Subtus fumum excito. *Usus.* Vulnus sulphure suffumigare.

Suffundo, is, fudi, fusum, ere, eingießen, darunter gießen. *Syn.* Respergo, perfundo. *Usus.* Animus nulla malevolentia suffusus. Sanguis cordi suffusus.

Suggero, is, gessi, gestum, ere, herschaffen, darreichen, an die Hand geben, einsagen. *Syn.* Suppedito, subjicio, commemoro. *Usus.* Si memoria defecerit, tu mihi suggere. Suae sententiae rationes suggerere. Quis tot rebus sumptus suggeret? V. *Suppedito.*

Suggestum, i, n. ein erhabener Ort, Kanzel, Predigtstuhl. *Syn.* Pulpitum, rostra, locus concionum. *Usus.* Suggestum ascendere. Cum in communibus suggestis consistere non auderet, ex alta turri concionari solebat.

Sugo, is, xi, ctum, ere, saugen. *Syn.* Haurio. *Usus.* Errorem cum lacte nutricis suximus.

Sui, sibi, se, sein. *Usus.* Nihil malo, quam me mei similem esse, et illos sui. Sui memoria delectatur.

Suillus, a, um, schweinen. *Usus.* Suilla caro.

Suleo, as, avi, atum, are, Furchen machen. *Syn.* Sulcos facio; sulcum imprimo; terram in sulcos proscindo.

Sulcus, i, m. Furche. *Usus.* Sulcus altius impressus.

Sum, es, fui, esse, seyn. *Syn. Ad pretium relata*, kosten. Consto, valeo. *Usus.* 1. Frumentum tanti non est, quanti

Digitized by Google

aestimasti. 2. *Dego*, *ago*, *vivo*, *moror*, *versor*, *habito*, wohnen, sich aufhalten. Totos dies cum illo est. Multum in publico, Athenis solet esse. 3. *Intercedo*, zu thun, zu schaffen haben. Nihil mihi posthac tecum erit. Multum animo est cum corpore. 4. *Attinet*, *spectat*, *oportet*, Einem zustehen. Non est hoc nostri ingenii, vestri auxilii est. Boni viri, boni judicis est, es geziemt sich, ꝛc. Magni hoc judicii est. dazu gehöret Verstand. Non erat hoc ejus curare, es war sein Amt nicht. 5. *Cum Dativo varie*, gereichen. Fuit ea res Scipioni vituperationi, invidiae, maculae, malo, dedecori, honori, laudi, gloriae. Tua epistola magna mihi molestiae fuit. 6. *Aestimor*, *ducor*, *fio*, geschätzt werden. Hannibalis nomen erat magna apud omnes gloria. Erat in magna gloria. 7. *Habeo*, haben. Cum spe sum maxima, tum etiam majore animo. 8. *Sto*, es mit Einem halten. Cicero erat a Pompejo, totus erat Pompeji, es mit dem Pompejus halten. 9. *Cum Ablativo laudis*. Oraculum illud nunc minore gloria est. Esse mirifico in aliquem studio. 10. *Varie*. Est, quod gaudeas, du hast Ursache, dich zu erfreuen. Erit, ubi te ulciscar, es wird noch eine Zeit seyn, mich an dir zu rächen. Melius est illi, er befindet sich besser.

Summa, ae, f. Summe, Betrag, Begriff. *Syn.* Caput, ratio praecipua rei pecuniariae. *Epi.* Carior, communis, fatalis, grandis, maxima, vera. *Usus.* Addendo, deducendoque videre, quae reliqua summa fiat. Subducamus summam. Aliquid de summa remittere. Magnam pecuniae summam conficere. Certam summam praescribere, praefinire. De capite detrahendo, remittendo semper aliquid, summa non maxima fiet reliqua. 2. *Ad alias res relata*, Hauptsache. Summam causae breviter exponere. Summa illuc pertinet, ut sciatis. Omnia praecepta ad unam summam referre. In ea re tota judicii summa consistit. Summam reipublicae administrare. Ad summam ista sic abire non possunt. V. *Summatim*.

Summatim, überhaupt, kürzlich. *Syn.* Ad summam; in summa; breviter; uno verbo; ne plura; ne pluribus; ne multa; ne multis; quid multa? ne longus sim; ne longum sit; ne longum faciam. V. *Breviter*.

Summe, am meisten, höchlich. *Syn.* Maxime, summopere. *Usus.* Summe illud concupivi. Summe illud a te contendo.

Summopere, überaus; angelegentlich. *Syn.* Summe, maximopere, summa ope. V. *Valde*.

Summus, a, um, der, die, das höchste, oberste. *Syn.* Amplissimus, perfectus, singularis, incredibilis, in quo summa sunt omnia.)(*Infimus*. *Phras.* *Tua gloria ad summam pervenit*, deine Ehre ist auf das höchste gekommen. Nihil addi jam posse videtur ad tuam gloriam; evasisti in apicem gloriae; non in secundis jam, aut tertiis consistis, sed ad summa pervenisti; ab humili ducta est ad summum gloria tua. *Usus.* Summum est, quo nihil superitus. Summus vir et singularis. Summa hieme. In summo aquae. Summum pectoris. Bacillus a summo inflexus. Ad summum cras, aufs längste morgen. V. *Perfectus*, *egregius*.

Sumo, is, psi, ptum, ere, nehmen, hinnehmen. Assumo, arrogo, attribuo, tribuo; capio, accipio. *Adv.* Aliquando, aliunde, crudelissime, nimium, quam retro, communiter, gravissime, male. *Usus.* 1. Mihi tantum non sumo, ut te moneam, ich unterfange, untersteke mich nicht, dich zu mahnen. Vide, quid mihi sumpserim. Hoc pro benevolentia nostra mihi sumpsi, ut peterem, *vulgo praesumo*. 2. *Assumo*, für bekannt nehmen. Pro certo, pro comperto sumere, quod tamen controversum sit. Sumere res non concessas, et ex illis conficere, quod velis. 3. *Capio*, *eligo*, nehmen. Auctoritatem, magnam confidentiam, regis partes sumere. Tempus sibi ad negotium; locum sumere; nomen ex re sumere, trahere, ducere. Judicem aliquem sumere. Tempus ad deliberandum sumere. 4. *Erigo*, strafen. Poenas, supplicium de aliquo sumere. V. *Accipio*.

Sumptio, onis, f. das Nehmen. *Syn.* Assumptio. *Usus.* Demus tibi has sumptiones, quas lemmata Dialectici appellant.

Sumptuarius, a, um, zu den Ausgaben gehörig. *Usus.* Leges, rationes sumptuariae.

Sumptuose, kostbar. *Usus.* Sumptuosius se et insolentius jactant.

Sumptuosus, a, um, kostbar, theuer. *Syn.* Splendidus, magnificus, lautus. *Adv.* Magnopere. *Usus.* Coena sumptuosa. Ludi magnifici et sumptuosi. V. *Splendidus*.

Sumptus, us, m. Unkosten, Aufwand. *Syn.* Impensa, impendium. *Epi.* Annuus, exiguus, infinitus, expers, fructuum, legitimus, magnus, minimus, necessarius, publicus, certus, effusus, nimis magnus, perpetuus, liberalis, quotidianus, tantus, tamque profusus. *Phras.* 1. *Alicui sumptus facere*, *vulg.* Einem

Digitized by Google

Unkosten bringen. Sumptum alicui af-
e, inferre, inducere; sumptui esse
ni. 2. *Sumptus minuere*, die Ausga-
vermindern. Sumptus circumcidere:
ptu alios levare; sumptum remittere,
nuare. 3. *Magnos sumptus fecit*,
hat große Unkosten daran gewendet.
iptus impendit, fecit, insumsit; nulli-
ptibus pepercit; multum pecuniae
am rem conjecit, effudit; magnas
ensas fecit; multos sumptus expen
prodigus pecuniae in sumptus fuit.
*Quis ita dives est, ut his sumpti-
sufficiat?* wer ist so reich, daß er sol-
Unkosten bestreiten kann? Quis ita for-
ie bonis affluit, ut sustinere sumptum
iit? quis ita firmus ab opibus est, ut
cere, respondere sumptui possit; ut
ptum ferre possit; ut facere tantum
ptum possit; cujus divitiae sumptui
is esse possunt? ferendo sumptui quis
; tantam impensam quis sustineat?
ravis est impensa, ut opprimere quem-
possit; quis sumptum tantum toleret?
i is est sumptus, qui sustentari a quo
m possit. Sumptus supra modum, im-
leratus, infinitus est. Cui res familia-
ita copiosa est, cui tantum fortuna
ita est, cui tantum de bonis suis for-
a impertivit, ut quantum res postulat,
tum erogare possit? ut respondere tan-
mptui possit? *Usus.* Sumptum afferre.
iptui esse. Sumptum facere. Sumptum
rare, ferre, sustentare. Sumptum dare,
gerere, suppeditare. Sumptum minue-
Sumptum levare.

uo, is, sui, sutum, ere, nähen, fli-
, zusammen fügen. *Usus.* Tegumenta
porum texta vel suta.

upellex, ectilis, f. Hausrath. *Syn.*
trumentum domesticum, ornamentum.
i. Elegantior, lauta, multa, magnifi-
optima et pulcherrima, oratoria, re-
sa, universa. *Usus.* Multa in manci-
i, argento, ebore, veste, pecore, ta-
is pictis, vastis Corinthiis, hydrii-
enteis, scyphis aureis, stragulis multa
lauta supellex.

iuper, auf, über. *Syn.* Supra; de.
us. Hac super re consulam. De ea re
is superque dictum est.

iuperabilis, überwindlich. *Usus.*
rus scalis facile superabilis.

iuperaddo, is, addidi, additum,
, noch dazu thun. *Syn.* Addo. V. *Addo.*

iuperbe, stolz, hoffärtig, übermüthig.
s. Arroganter, contumaciter. *Usus.*
perbe aliquem appellare. V. *Arro-
ter.*

Iuperbia, ae, f. Hoffart, Stolz,
Hochmuth. *Syn.* Arrogantia, spiritus, ela-
tio; tumor, inflatio, animi, fastidium ani-
mi, insolentia, intolerantia. *Epi.* Inau-
dita, singularis. *Phras. Odi superbiam
hominum*, ich kann die Hoffart der Leute
nicht dulden. Hominum insolentium spiri-
tus; oris et oculorum illam contumaciam;
supercilium, regios spiritus, protervita-
tem; fastidium, pompam, speciem into-
lerandam non fero. Odi homines, qui
ut victos nos intuentur; arroganter, con-
tumaciter se efferunt; inhumanos, super-
bos, minaces et arrogantes; animis in-
flatos sublatosque; feroces, alioruinque
contemptores minime fero. Odi homines,
fastidio et contumacia elatos. V. *Super-
bus. Usus.* Secundae res superbiam fere
afferunt; humiles animos superbia inflat.
Fugere, deponere superbiam. V. *Arro-
gantia.*

Superbiloquentia, ae, f. Großsprecherey. *Syn.* Superbus et arrogans sermo.

Superbio, is, ivi, ire, stolziren, aufgeblasen seyn. *Syn.* Efferor, superbus sum. *Phras. Superbire coepit*, er hat angefangen, sich zu übernehmen. Luxuriari et evanescere nimia gloria; opinione inflari; spiritus, nescio, quos sumere; efferre se insolentius; magnifice se circumspicere; offendere in arrogantiam; ad vanam fiduciam efferri; animum super honoris fastigium efferre; flectere animum in superbiam et ambitionem; superbia intumescere; efferri animo coepit. V. *Superbus, superbia, effero.*

Superbus, a, um, hoffärtig, stolz, prächtig. R. ex super, *et* eo, *qui super alios emergere vult: vel ex Graeco* ὑπερβαίνων, *superscandens. Syn.* Arrogans, insolens, imperiosus, elatus, inflatus, non ferendus; spe atque animis inflatus, asper, difficilis, gravis, qui fastidio et contumacia effertur. *Phras.* 1. *Opes te superbum reddunt*, dein Reichthum macht dich hochmüthig. Tuae te divitiae efferunt, insolentia tua, arrogantia tua ex opibus tuis, non ex animi praestantia manat. Istam insolentiam, istam elationem animi, istos spiritus immoderatos in te pariunt opes, non meritorum conscientia. Res domestica aequo major animos tibi facit; animum inflat; istos spiritus subdunt; ad superbiam istam extollunt. 2. *Superbus homo est*, er ist ein hochtrabender Mensch. Inflatus regiis animis et spiritu; nimius animi; animo inflato est et tumenti; ventosus et insolens homo; inest illi contemptor animus et superbia; contemptus hominum, superbae

Digitized by Google

aures, contumeliosa dicta, aditus non alienis modo, sed civibus difficiles argumenta sunt hominis ex incertissimo animos sumentis. V. *Arrogans*, *ambitiosus*, *superbia*, *superbio*. *Usus*. Superbiorem se praebet in hac fortuna.

Supercilium, ii, n. die Augenbraunen. *Syn*. Pars frontis ima; frontis nubecula, superbia. *Epi*. Abrasum, rasum, sublatum, depressum. *Usus*. In superciliorum motu existunt animi motus, arrogantiae, gravitatis, severitatis. Libidines fronte et supercilio tegere. Illa superciliorum contractio et remissio, moestitia, hilaritas, risus.

Superficies, ei, f. Oberfläche. *Syn*. Extrema et aperta pars corporum. *Usus*. Superficiem aedium aestimare. Terrae superficiem nondum aequabat moles.

Superfluo, is, xi, xum, ere, überfließen, überlaufen. *Syn*. Redundo, affluo, effluo, abundo. *Usus*. Is redundantes nos, et juvenili licentia superfluentes repressit. V. *Abundo*, *redundo*.

Superfluus, a, um, überflüssig. *Syn*. Supervacaneus, aut quod usum non habet, quod affluit rebus nostris, aut opibus.

Superfundo, is, fudi, fusum, ere, darüber gießen. Tiberis agris superfusus. Superfundens se laetitia.

Superi, orum, m. die himmlischen Einwohner. *Syn*. Coelites.

Superjacio, is, jeci, ctum, ere, darüber werfen. *Usus*. Superjecere, quidam augendo fidem, qui longe plures coelos dicerent.

Superimpono, is, posui, positum, ere, darauf legen. *Usus*. Stipendio etiam superimposito.

Superincido, is, cidi, ere, darauf fallen. *Usus*. Ruina superincidentium virorum oppressus.

Superior, *g. c.* Oberer, Voriger. *Syn*. Prior *tempore*. *Adv*. Longe. *Usus*. 1. Quid proxima, quid superiore nocte? Suscepta in superiore vita flagitia eluere. 2. *Loco*, erhaben, höher. De loco superiore dicere. 3. *Ordine*, *dignitate*, vornehmer. Fortuna fameque superior. Invidet paribus; inferioribus, superioribus. Quanto superiores sumus, tanto nos submissius geramus. Contra hostem superiores fuimus.

Superlatio, onis, f. Erhebung. *Usus*. Comparationes et superlationes.

Supero, as, avi, atum, are, überwinden, bezwingen. *Syn*. Vinco, excello, praesto, superior sum, praeponderо: superfluo, supersum. *Adv*. Facile, longe, multum, praesertim, perfacile. *Usus*. 1. Arte, virtute, doctrina omnes longe superavit. 2. *Transcendo*, übersteigen. Fluvium, montem superare. 3. *Supersum*, übrig seyn. Quis ditior, cui deest, an cui superat? Egentibus pauca superant, quibus aliis gratificetur. 4. *Evado*, überstehen. Mala, pericula superare, malis perfungi, defungi. V. *Vinco*, *excello*, *subjicio*.

Superscando, is, di, sum, ere, übersteigen. *Syn*. Supero. *Usus*. Murum superscandere.

Supersedeo, es, di, ssum, ere, überhoben, entübrigt seyn. *Syn*. Abstineo, tempero. *Adv*. Opportune. *Usus*. Hoc labore commode supersedebis, du kannst diese Arbeit bleiben lassen. Haec causa non est supersedenda, *reticenda*. V. *Omitto*.

Superstes, itis, *g. c.* überlebend, gesund. *Syn*. Salvus, incolumis, qui mortuo superest, qui vita aliquem superat. *Phras*. *Quamdiu superstes ero*, so lange ich noch bey Leben bleiben werde. Dum anima exsuperabo mea; dum vita superabit, superstes erit; dum spiritum duxero; dum vita suppetet. V. *Vivo*. *Usus*. Utinam te non solum vitae, sed et dignitatis meae superstitem reliquisem. Si quos fortuna reliquos fecerit, et nobis superstites.

Superstitio, onis, f. Aberglaube. R. a superstite, *quod quidam parentes, ut sibi sui liberi superstites essent, totos dies precabantur, et immolebant, teste Cicerone*. *Syn*. Nimia, vana et inanis religio. *Epi*. Anilis, barbara, contaminata, muliebris, propinqua, tanta, maxima. *Usus*. Omnis superstitio imbecilli atque anilis animi est. Superstitio fusa per gentes oppressit omnium animos, hominum imbecillitatem occupavit. Anili superstitione imbuo, obligari, conflictari. Omnibus superstitionibus obnoxius vivit. V. *Religio*, *scrupulus*.

Superstitiose, abergläubischer Weise. *Syn*. Aniliter, sine ratione.

Superstitiosus, a, um, abergläubig. *Syn*. Superstitione imbutus. *Phras*. *Plane erant superstitiosi*, sie waren recht abergläubig. Dediti erant, nescio quibus religionibus; nullus illis religionis modus erat; agitabat animos, nescio quae superstitio, invaserat animos multiplex religio, eaque vanissima; omnibus superstitionibus obnoxii vivebant. Capti jam erant superstitione animi, victique; haud intactis religione animis homines erant; obligatae om-

Digitized by Google

mentes miris et vanissimis superbibus. Oppresserat animos multi-superstitio; imbecilles animos oc rat; non intacti erant superstitione is. Erant ii ad superstitionem hu rum mentium vitio facile revolu Usus. Stoici superstitiosa solicitu- omnia credunt. V. *Religio, scrutus.*

ipersto, as, stiti, stitum, are, twas stehen. *Usus.* Curribus super- armatus hostis.

ipersum, es, fui, esse, übrig, nden seyn. *Syn.* Resto, supero. Omnino, nihil. *Usus.* 1. E tanta e nemo ferre superfuit. 2. *Redundo.* lüssig seyn. Orator ita motu utetur, ihil supersit in gestu. 3. *Excello, ro*, über einen seyn, übertreffen. Scien aajoribus suis nec defuit, nec su- uit. V. *Reliquus.*

upervacaneus, a, um, unnö- *Syn.* Supervacuus, usum non ha . *Usus.* Vereor, ne litteras meas rvacaneas existimes.

upervacuus, a, um, überflüssig, thig. *Syn.* Inanis, redundans, sine a, sine usu, superfluus.

upervado, is, ere, darüber gehen. s. Supervadentem munimenta victo- fugarunt.

upervenio, is, veni, ventum, dazu kommen, über den Hals kommen. Ex inopinato venio. *Usus.* Super- ire laetitiae alicujus.

uperus, a, um, das oben oder halb ist.)(*Inferus. Usus.* Supera illa oelestia. Mare superum et inferum.

upinus, a, um, rücklings, hinter)(*Pronus. Usus.* Motus corporis inus, pronus, obliquus.

uppar, aris, g. o. fast gleich. *Syn.* e par, vel aequalis. *Usus.* Huic teri suppares. V. *Aequalis.*

uppeditatio, onis, f. Darrei- ng. *Syn.* Affluentia, subministratio. *Usus.* Suppeditatio bonorum nullo ma- um interventu.

uppedito, as, avi, atum, are, reichen. *Syn* Subministro. *Adv.* Aper- copiose, large. *Usus.* 1. Suppedi- it nobis de thesauris suis. Alicui re- n omnium, quas natura desiderat, ndantiam et copiam suppeditare. rra fruges fert, et ut mater cibos peditat. Is locus miram varietatem bertatem dicendi suppeditat. 2. *Sup- o, non desum, supersum, praesto m*, nicht abgehen, übrig seyn. Si ei vita ppeditavisset, grandia moliebatur. In hoc campo oratori omnis apparatus dicendi suppeditat. V. *Dò, largior, suggero.*

Suppetiae, arum, f. Hülfe. *Syn.* Auxilium, subsidium, praesidium. *Usus.* Laboranti exercitui suppetias mittere. Suppetias ire, proficisci, occurrere, venire, ferre. V. *Auxilium.*

Suppeto, is, ii, itum, ere, vorhanden seyn. *Syn.* Suppedito, sum, supersum, adsum, praesto sum. *Usus.* Verba mihi non suppetunt. Mihi praeter voluntatem ad remunerandum nihil suppetit. Si vita suppetet. V. *Habeo.*

Supplanto, as, avi, atum, are, den Fuß unterhalten, unterschlagen. *Syn.* Pede objecto, vel subjecto, ad casum impello.

Supplementum, i, n. Ergänzung, Ersetzung. *Usus.* Legionum supplementa scribere; supplementis integrare, explere, reficere, legiones.

Suppleo, es, evi, etum, ere, ergänzen. *Syn.* Praesto alienam fungor vicem, expleo. *Usus.* Supplevit, quod utrique defuit. Legionem supplere et reficere. Addere et supplere caetera ipse poteris.

Supplex, icis, g. o. fußfällig, flehentlich. *Syn.* Abjectus, jacens, prostratus ad pedes. *Phras. Supplex vobis manus tendit*, er bittet euch fußfällig. Ad pedes se vestros projicit; supplex ad vos venit, ad pedes se abjicit, deprecatur; supplicem se vestrae misericordiae profitetur; vestram fidem obtestatur; fracto animo atque humili pro salute sua supplicat; maximo in squalore ad pedes vestros volutatur; plenus lacrimarum ad pedes vestros procumbit; genibus se vestris advolvit; nixus genibus, obsitus squalore et sordibus ad preces lacrimasque effusus orat, obsecrat, misericordiam vestram implorat. *Usus.* Tendit ad vos manus supplices. Senatum supplex adiit. Supplicem a genibus suis repellere. V. *Supplico, preces, rogo, oro.*

Suppliciter, fußfällig, flehentlich. *Syn.* Demisse. *Usus.* Blanditur et suppliciter se insinuat. Suppliciter ac demisse gratias agere.

Supplicatio, onis, f. demüthige Bitte, das Flehen, außerordentl. bes Fest bey den Römern, Danksagung. *Syn.* Honor Diis immortalibus habitus pro victoria. Pompa solennis adduc a ad exposcendam superum pacem. *Epi.* Consularis, crebra, vehemens, praerogativa, justissima. *Usus.* Supplicationem

Digitized by Google

Diis immortalibus pro singulari eorum merito decernere, facere.

Supplicium, ii, n. Leibesstrafe, Lebensstrafe. *Syn.* Cruciatus, poena. *Epi.* Acerbissimum, commune, crudelissimum, aeternum, dignum, divinum, extremum, summum, insigne, leve, majus, maturius, medium, praesens, singulare, supremum, acrius, exquisitum, inusitatum, justum, debitum, miserrimum. *Usus.* Alicui malefico supplicium constituere, aufsetzen. Nova et exquisita supplicia excogitare, invenire, exquirere, erdenken. Aliquem ad supplicium trahere, rapere, zur Strafe ziehen. Ultimo supplicio afficere reum; suppliciis improbos coërcere, constringere, vindicare. Supplicio addicere damnatum; ad supplicium dare; supplicium de reo sumere, abstrafen. Constanter ferre, perferre, subire supplicium, ausstehen. Debitum supplicium remittere, condonare, die Strafe schenken. Omni supplicio excruciatum necare, grausam hinrichten. V. *Poena.*

Supplico, as, avi, atum, are, fußfällig bitten. *Syn.* Suppliciter peto, supplex sum alicui, deprecor, ad pedes alicujus supplex me abjicio, manus alicui, vel ad aliquem tendo, supplicatum eo, pacem Superum exposco, suppliciis votisque Deum fatigo. *Adv.* Diligentius, libentissime, submisse, publice. *Phras. Supplicavit mihi*, er hat mich fußfällig gebethen. Multis et suppliciis verbis me oravit; suppliciter mecum egit; rogavit me, quam suppliciter potuit; preces suppliciter admovit; ad pedes meos se stravit; genu posuit, supplicem vocem misit; passis manibus a me petiit, me obtestatus est; precibus omnibus petiit; supplex ad me confugit pedibus advolutus meis; infimis precibus a me contendit; precibus mecum egit quam diligentissimis; ad genua, pedes accidit mihi; aures oneravit meas precibus humillimis; fidem meam, quanto potuit studio, imploravit. V. *Rogo, preces. Usus.* Quot pro innocentis hujus salute vobis supplicant. V. *Supplex.*

Supplodo, is, si, sum, ere, stampfen. *Syn.* Pede terram percutio plaudo.

Supplosio, onis, f. das Stampfen. *Epi.* Crebra. *Usus.* Pedis rara supplosione.

Suppono, is, posui, positum, ere, unterschieben, untersetzen. *Syn.* Subjungo, subjicio. *Usus.* 1. In alterius locum suppositus et substitutus. 2. *Subdo*, unterlegen. Ova anatum gallinis supponere. Falsa testamenta supponere.

Supporto, as, avi, atum, are, zuführen. *Usus.* Frumentum navibus supportare. V. *Fero.*

Suppositio, onis, f. Unterschiebung, Unterlegung. *Usus.* Pueri suppositione decepta mater.

Suppressio, onis, f. Unterdrückung, Verhehlung. *Epi.* Judicialis.

Supprimo, is, pressi, pressum, ere, unterdrücken, vertuschen, zurückhalten. *Syn.* Sedo, placo, occulto. *Epi.* Pro vulgo. *Usus.* Dolorem sedare et supprimere. Retinuit pecuniam et suppressit. V. *Occulto, premo.*

Supra, oben, über. *Usus.* 1. *Retinet loci*, dem Orte nach. Supra terram lunam. 2. *Ordinis*, der Ordnung nach. Illa, quae supra dixi. 3. *Virtutis, potestatis*, in Beziehung auf die Macht, das Alter ꝛc. Supra hominis fortunam; supra aetatem sapit. Potentia, quae supra leges est. Supra consuetudinem. Amat tantus, ut nihil supra.

Supremus, a, um, der höchste, letzte. *Syn.* Summus, ultimus, extremus. *Usus.* Supremus vitae dies; supremum supplicium. V. *Summus.*

Sura, ae, f. Wade. *Syn.* Cruris pars aversa, posterior.

Surculus, i, m. ein Schoß, Zweig, Schößling. *Syn.* Planta. *Usus.* Da mihi ex ista arbore, quos feram surculos.

Surdaster, a, um, hartherig, fast taub. *Syn.* Cui hebetiores sunt aures: qui aegre audit.

Surditas, tis, f. Taubheit. *Usus.* In surditate quidnam est mali?

Surdus, a, um, gehörlos, taub. *Syn.* Qui sensu aurium, vel audiendi caret, auribus captus. V. *Auris. Usus.* Surdus varietates vocum, aut modos noscere non potest.

Surgo, is, surrexi, surrectum, ere, aufstehen. R. q. Surrigo, vel sursum rego. *Syn.* De lecto exeo; me, vel corpus e lecto corripio; somnum abrumpo; de sella exsilio. *Usus.* Ante lucem surrexit e lectulo. Cunctus senatus surrexit.

Surrigo, is, rexi, rectum, ere, aufrecken. *Usus.* Aures surrigere.

Surripio, is, ui, reptum, ere, heimlich wegnehmen. *Syn.* Furor, subtrahego, clepo. *Adv.* Clam, occulte, furtim, furtiveniter. *Usus.* Surripere e bibliotheca libros. V. *Aufero, furor.*

Surrogo, seu subrogo, as, avi, atum, are, an eines Anderen Stelle setzen. *Syn.* Substituo.

Digitized by Google

ursum, über sich, in die Höhe.)(*Deorsum*. *Phras. Sursum tendat animus*, das Gemüth soll sich hinauf schwingen. In coelum suspiciat; sublime ferat; a terra longissime se efferat; supe- semper petat et coelestia; ad coelum attur; humana omnia inferiora se du- *Usus*. Idem sursum versus, retro- dicatur.

Sus, suis, *g. e.* Sau, Schwein. R. *Syn.* Porcus. *Epi.* Lutulentus. *Usus.* sues glande pascuntur.

Susceptio, onis, f. das Unternehmen. *Usus*. Laborum dolorumque susceptio.

Suscipio, is, cepi, ceptum, ere, unternehmen, auf sich nehmen, unterziehen. *Syn.* Sumo, capio, recipio. *Adv.* Acerrime, enixe, fortissime, frustra, ultis, palam, paullisper, proprie, pu- ce, turpissime. *Usus.* 1. Suscipere, ideo, id negotium, curam, cogitatio- n te dignissimam; munus illud, le- ionis causam, labores multos, onus, ipublicam, molestias, profectionem, pugnationem reipublicae suscipere. *Cogito*, *admitto*, *committo*, *patro*, *recipio*, im Sinne haben, verüben. gnum scelus, facinus, spem suscipe- Mentem illam, voluntatemque du- n suscepi. 3. *Patior*, *subeo*, erdul- , ertragen. Luctum, squalorem, sor- , poenam pro scelere suscipere. 4. *beo*, haben. Liberos e conjuge susci re. 5. *Obtineo*, im Schwange seyn. ecepit consuetudo communis, ut etc. *Accipio*, *recipio*, aufnehmen. Susci- e alienum amicorum causa.

Suscito, as, avi, atum, are, wecken, erregen. *Syn.* Excito, incito, excito. *Usus.* Suscitare bellum civile. *Excito*, *expergefacio*.

Suspectus, a, um, verdächtig. *Syn.* ispicionem praebens, in quo subest picio alicujus. *Adv.* Falso, vehemen . *Phras. Suspectus erat de morte tri illata*, er war wegen des Vaters rdes verdächtig. Mors parentis filium ispicione asperserat; opportunum par- idii crimini se fecit longo in patrem io; suspicionem de se praebuit patris ieno sublati, in suspicionem venit de rte patris. V. *Suspicio*. *Usus.* Do- , me tibi negligentiae nomine suspe- m esse.

Suspendium, ii, n. das Henken, Erknüpfen, Galgen. *Usus.* Malorum re- dium suspendio ac morte quaerere.

Suspendo, is, di, sum, ere, aufhängen, im Zweifel lassen, aufschieben. *Syn.* Cervices frango, in crucem ago, suspendio vitam finio, collum in laqueum infero, collum laqueo obstringo, in laqueum induo. *Usus.* 1. Caput obnubito, arbori infelici suspendito. 2. *Interrumpo*, unterbrechen. Optus ita aedificatum, ut suspendi non possit. V. *Suspensus*.

Suspensio, onis, f. Anstand, Zweifel. *Usus.* Animi suspensio.

Suspensus, a, um, aufgehenkt, ungewiß, zweifelhaft. *Syn.* Pendens, anceps, dubius, incertus, sollicitus. *Adv.* Diutius, graviter, valde. *Phras.* 1. *Suspensus est*, er ist an den Galgen gehenkt worden. In furcam actus, sublatus est; in crucem sublatus, actus est; suspendio necatus est; laqueo vitam finiit; ex arbore infelici pependit. *Usus.* 1. Suspensus ex trabe. 2. *Sollicitus*, *dubius*, *incertus*, in Zweifel gelassen. Metu suspensa civitas perturbata seditionibus. Suspensum me jam diu et solicitum tenes. Rerum expectatione suspensi omnes et anxii. 3. *Defixus*, *collocatus*, gesetzt. Suspensas aptasque a Deo habere vitae rationes.

Suspicio, is, spexi, spectum, ere, über sich in die Höhe schauen. *Syn.* Aspicio.)(*Despicio*. *Usus.* 1. Coelum, in coelum suspicere, oculos attollere. 2. *Veneror*, *miror*, hochachten, bewundern. Eloquentiam virtutemque alicujus suspicere.

Suspicio, onis, f. Argwohn, Verdacht. *Syn* Conjectura, opinio, metus. *Epi.* Abscondita, adversaria, atrocissima, coeca, certa, falsa, ficta, satis firma, indigna, maxima, minima quaedam, pertenuis, propria, repentina, ridicula, similis, solicita, subita, tanta, turpissima, vacua, pura, domestica, honesta, odiosa. *Phras.* 1. *Multorum de illo*, *sed falsa suspicio est*, Viele haben ihn im unbilligen Verdachte. Odiosae quaedam de eo suspiciones multorum insedere animos; multi odore quodam suspicionis afflati male de illo opinantur; hominibus ad suspicandum sagacissimis immerito suspectus est; multi sinistram falsamque de eo opinionem accepere; magna in illum suspicio confertur; gravi suspicione perstringitur; in gravi suspicione ponitur; in suspicionem sceleris, sed immerito, adductus, vocatus est; innocens in suspicionem multorum venit, cecidit, incidit. 2. *Ne suspicio quidem fuit de illo*, man hat nicht einmahl einen Verdacht auf ihn. Nulla vel levissima suspicione violatus

Digitized by Google

erat; tam atrocis facti nulla vel suspicio ad illum pertinebat; ei suspicioni nec affinis erat; nulli vel levissimae suspicioni in eo locus erat, nulla vel levissima suspicione aspersus erat; aberat longe a tam atrocis facti suspicione; longe remotus erat ab ea suspicione. 3. *Vide, ne cui suspicionem avaritiae praebeas*, hüthe dich, daß du dich nicht selbst wegen des Geitzes verdächtig machest. Ne avaritiae suspicionem moveas, excites, des, praebeas; ne suspicioni huic locum *vel* materiam des; ne qua avaritiae suspicio nascatur, exoriatur; ne qua avaritiae suspicio in te resideat, consistat; ne qua avaritiae suspicio in te convenire possit. 4. *Fuge vel suspicionem avaritiae*, sey besorgt, dich außer allen Verdacht wegen des Geitzes zu setzen. Avaritiae vel suspicionem vita, a te depelle, minue, extenua, id age, ut vel suspicionem avaritiae a te propulses, dimoveas, removeas, tollas; a suspicione te liberes, vendices, exsolvas; delenda tibi vel suspicio avaritiae; si qua in te residet. V. *Conjectura. Usus.* Suspicionem alicui facere, injicere, importare, einen Argwohn erwecken. Suspiciones invalescunt, increbescunt; multa sunt, quae eam suspicionem augeant, *vel* confirment; suspicio in plures manat, es kommen mehrere in Verdacht. Suspicionem de aliquo habeo, suspicio mihi de aliquo incidit, insidet, einen Argwohn auf einen haben. Venire, cadere, incidere, involvi in suspicionem, in Argwohn gerathen. Suspicionem aliquam trahere, ducere, einen Argwohn fassen. Abhorret *a* suspicione tam atrocis facti aetas innocens, weit von einem solchen Argwohne seyn. V. *Suspectus.*

Suspiciose, argwöhnisch. *Syn.* Credibiliter, criminose.

Suspiciosus, a, um, argwöhnisch, verdächtig. *Syn.* Suspicionem praebens et suspiciens. *Usus.* Durus et suspiciosus in suos. Te conscientia scelerum timidum facit ac suspiciosum. Quod adhuc est suspiciosum, res ipsa perspicuum faciet.

Suspicor, aris, atus sum, ari, argwöhnen, Verdacht haben. *Syn.* Suspicionem habeo, ex re aliqua suspicionem duco, traho; suspicione attingo, assequor. *Adv.* Difficillime, injuriose, levissime, nihil dum obscurius, plane, sceleste, temere, valde. *Usus.* 1. De ejus scelere nihil suspicari poteramus. 2. *Cogito*, *reputo*, vermuthen. In Deo nec figuram, nec sensum suspicari licet. V. *Suspicio.*

Suspirium, ii, n. Seufzer. *Syn.* Gemitus, doloris indicium. *Usus.* Quis nemo sine suspirio aspicere possit.

Suspiro, as, avi, atum, are, seufzen. *Adv.* Familiariter, occulte. *Usus.* Nemo est, quicum libere jocari, aut familiariter suspirare possim. V. *Gemo.*

Sustentatio, onis, f. Nahrung, Erhaltung. *Syn.* Dilatio. *Usus.* Nulla res moram, aut sustentationem habeat. V. *vide.*

Sustento, as, avi, atum, are, erhalten, ernähren, erdulden. *Syn.* Sustineo, fulcio, nitor. *Adv.* Maxime, privatim, vix, misere. *Usus.* Patrimonio se suo, amicorum liberalitate egestatem suam sustentare. Alienam tenuitatem opibus, sumptibus, officiis suis sustentare. Ea me spes et consolatio sustentat. Moerorem meum et dolorem illa unice sustentat. Litteris sustentor, et recreor. V. *Alo.*

Sustineo, es, ui, tentum, ere, behaupten, vertheidigen, leiden, erhalten. *Syn.* Sustento, tueor, corruere non sino, fulcio, labentem excipio, contineo. *Adv.* Maxime, privatim, vix, misere, arroganter, diutius, aegre, facile, facillime, firme, plane non, praecipue. *Usus.* 1. Rempublicam consilio, humeris, cervicibus suis; causam alicujus sua auctoritate sustinere. Magnam invidiae molem, vim hostium, multa malorum sustinere. Se a lapsu, currum equos incitatos, gradum sustinere, *detinere*, vel *reprimere*. 2. *Occulto*, *tego*, verhehlen, verdecken. Fronte ac vultu simulatio facillime sustinetur. V. *Patior*, *fero.*

Sustollo, is, sustuli, sublatum, ere, in die Höhe heben. *Usus.* Aliquem in equum sustollere.

Susurratio, onis, f. Gemurmel, Geräusch. *Syn.* Susurrus. *Usus.* De Caesare crebri et non belli rumores, et susurrationes veniunt.

Susurro, as, avi, atum, are, leise reden, murmeln, brummeln. *Syn.* Fortim, et submissa voce loquor. *Usus.* Audio jam susurrari.

Susurrus, i, m. Gemurmel, Geräusch, Geräusch. *Usus.* Susurros aquae. Susurro et laude infimorum hominum delectari.

Sutor, oris, m. Schuhmacher, Schuster. *Usus.* Sutor ne ultra crepidam. *Prov.*

Digitized by Google

Sutorius, a, um, schusterhaft. *Usus.* torium atramentum.

Suus, a, um, sein. *Usus.* Semper disputando suus est. De suo addere, vere, aliquid afferre.

Syllaba, ae, f. eine Sylbe. *Epi.* rvis, longa, brevior, longior. *Usus.* gulejus anceps syllabarum.

Syllabatim, von Sylbe zu Sylbe. *us.* Dictare alicui syllabatim.

Sympathia, ae, f. natürliche Neigung gegen einander. *Syn.* Convenien- et conjunctio naturae, cognitio na- ae, et quasi concentus atque consensus. Continuatio conjunctioque naturae. *Usus.* Video sympathiam.

Symphonia, ae, f. Zusammenklang. *Syn.* Concentus, cithara. *Usus.* In conviviis symphonia canere.

Symphoniacus, a, um, zur Musik gehörig. *Syn.* Citharoedus, fidicen.

Syngrapha, ae, f. Handschrift, Versicherung, Quittung, Beschreibung, Bescheinigung. *Syn.* Chirographum, cautio. *Epi.* Firmata sigillis, inanis. *Usus.* Habeo a te syngrapham, quam fecisti, scripsisti. Tanquam ex syngrapha agere cum populo. Ex syngrapha credere, jus dicere. Cum inanibus syngraphis redire.

T.

abella, ae, f. Täfelchen. *Syn.* Lit- ie, codicilli. *Epi.* Grata, vindex. *us.* 1. Tabella cerata. Tabella judi- is. Tabellis obsignatis agere cum ali- . 2. *Voti tabulae*, Gelübdetafeln. Quot in fano tabellae pictae eorum, qui is vim tempestatum effugerint.

Tabellarius, ii, m. Briefträger. r. Nuntius, qui litteras fert. *Epi.* elis, ignotus, locuples, praeposte- *Phras. Quoties tabellarium na- r ero, scribam ad te*, so oft ich ei- Briefbothen werde haben können, werde ich dir schreiben. Quoties mihi orum hominum copia erit, litteras e accipies; quoties erit, cui litteras e dem, non committam, ut deside- meas. Nullum ad te, cui fidere au- m, tabellarium proficisci patiar, quin uid litterarum ad te dem. Quoties i sese tabellarius offeret, sine litte- non abibit; nemo deinceps hinc dis- et, quin litteras ad te perferat. *Usus.* ellarios instituere, mittere, remitte- exspectare, subministrare, praebe- Tabellarios deprehendere, retinere, tari, excutere. V. *Nuntius.*

Taberna, ae, f. Schenke, Wirthshaus, Kaufladen. *Syn.* Caupona. *Epi.* ructa, ornata, libraria. *Usus.* In lem tabernam divertimus. Tabernas, is et quaestus quotidiani locum oc- ere. Tabernae libraria, Buchladen.

abernaculum, i, n. Zelt, Hütte. *yn.* Castrense tectum. *Epi.* Mili- *Usus.* Tabernacula carbaseis in- a velis collocabat. In Philosophia, ii tabernaculum vitae suae collocare. Tabernacula statuere, Tabernacula defendere, *Tabernaculum sacrum*, Tabernakel in der Kirche. Aedicula sacra, *vel* sanctuarium asservando Sanctissimo Christi Corpori, *rectius dicetur.*

Tabernarius, ii, m. Krämer, Gastwirth. *Syn.* Caupo.

Tabes, is, f. Schwindsucht, Abzehrung. R. *a* δάπτω, *consumo. Syn.* Macies. *Usus.* Tabes, cruciatus, afflictio.

Tabesco, is, bui, ere, ausdörren, abzehren. *Syn.* Liquefio. *Usus.* 1. Durescit frigoribus humor, calore tabescit. 2. *Contabesco*, *languco*, *extabesco*, schmachten, vergehen. Desiderio, otio, dolore tabescere.

Tabificus, a, um, abzehrend, schwächend. *Syn.* Quod tabem inducit.

Tabula, ae, f. eine Tafel, Bret. *Syn.* Asser. *Epi.* Aenea, nova, praeclara, religiosa. *Usus.* 1. Tabulam de naufragio arripere. 2. *Pictura*, Gemählde. Tabulas bene pictas in bono lumine collocare. 3. *Liber rationum*, *scriptura publica*, *monumentum litterarum*, Rechnungsbuch, schriftliche Urkunden. Facere, conficere tabulas. In tabulas referre. Tabulas accepti proferre. Digerere, obsignare tabulas. 4. *Geographica descriptio*, Landkarte. Tabulae Dicaearchi.

Tabularium, ii, n. Archiv, Schriftenbehältniß. *Syn.* Locus, in quo tabulae publicae civitatis servantur.

Tabulatio, onis, f. Vertäfelung. *Syn.* Tabularum constructio. *Usus.* Centones injecerunt, ne tela tabulationem perfringerent.

Tabulatum, i, n. Boden, Bühne.

Digitized by Google

Usus. Turrim quatuor tabulatorum constituit Caesar.

Tabum, i, n. * blutiges Eiter. *Syn.* Sanies.

Taceo, es, ui, itum, ere, schweigen, stillschweigen. *Syn.* Sileo, reticeo, conticeo, tacitum relinquo, silentio praetereo, supprimo. *Adv.* Arroganter, in perpetuum, insulse, nimium diu, pie, perpetuo, plane, recte, sapienter. *Phras.* 1. *Ecquid taces?* warum schweigest du? Quid te elinguem reddidit? Ecquid lingua obmutuit? Quid sibi vult haec taciturnitas tua? quid haeres, quid dissimulas, quid tergiversaris? cur silentio uteris tam diuturno? Cur animi sensus nemini impertiris? Quid diutinum adeo silentium tenes? Cur consilia tua silentio premis? Quid tegis, occultas consilia tua? Cur vocem nullam mittis? Cur lingua consistit? Quae res vocem tibi clausit, interdixit? Quid ita ad silentium obstinatus est? Quid sibi vult pertinax, quod tenes silentium? 2. *Taceho de ea re*, ich werde dieses unberührt lassen, reinen Mund halten. Verbum hac de re non faciam, sermonem hac de re nullum habebo; abstinebo me ab hujus rei sermone, silebo, praeteribo; tacitus praetermittam; tacitum relinquam; silentio involvam, praeteribo, percurram, praetermittam, praetervehar. Omittam ista; oratione mea non attingam; in oratione non ponentur. V. *Sileo*, *silentium*. 3. *Tacete*, schweiget stille. Linguam comprimite, compescite; vocem nullam mittite; verbum ne facite; quiescite; loquacitatem continete; mutos vos volo, et elingues, vox nulla vobis excidat. *Usus*. Diu de his rebus tacuerat.

Tacite, in geheim, stillschweigend. *Syn.* Silentio, in sinu, suspenso gradu. *Usus*. Cum libere loqui non audeant, tacite rogant.

Taciturnitas, tis, f. Verschwiegenheit. *Syn.* Silentium. *Epi.* Annua, perpetua. *Usus*. Taciturnitas imitatur confessionem. V. *Silentium*.

Taciturnus, a, um, verschwiegen, still. *Syn.* Tacitus. V. *Taceo*.

Tacitus, a, um, stillschweigend, verschwiegen. *Syn.* Silens, obscurus, abditus, interior, praetermissus, compressus, non expressus. *Usus*. Nihil me mutum delectat, nihil tacitum. Tacito quodam sensu sine arte aures judicant. Tacitum aliquid relinquere, praeterire. V. *Praetereo*, *taceo*.

Tactio, onis, f. Berührung, das Greifen. *Syn.* Tactus. *Usus*. Velocitas oculorum, tactionum, saporum.

Tactus, us, m. das Fühlen, das Begreifen. *Epi.* Interior, intimus. *Usus*. Tactus fusus est per totum corpus, omnesque ictus, nimiosque frigoris appetitus sentit. Ad tactum chordae respondunt. Quae sub tactum vel aspectum cadunt. *Tactus in musica*, *vulg.* Tact. Mensura, modus, numerus musicus. Moderari musicam, *tactum dare*, *vulg.* den Tact geben. Servare numerum in cantu, den Tact halten.

Taeda, ae. f. Fackel. R. a δαΐς: daiss. *Syn.* Fax. *Usus*. Agitari, et terreri attendentibus furiarum taedis.

Taedet, uit, ere, verdrießen, ekeln. *Syn.* Fastidio, fastidio est, taedium me capit. *Phras.* *Taedet me*, *ista toties audire*, es verdrießt mich, dieses so oft zu hören. Fastidii delicatioris sum, quam ut ista toties audire sustineam; fastidio quodam et satietate ab his rebus audiendis alienari me sentio; rerum notissimarum mirum quam pertaesus est; odio rerum tritissimarum teneor, capior; proprius fastidium, quam desiderium fabulae sunt istae; taedium mihi jam afferunt res toties repetitae; taedium me capit rerum toties auditarum. *Usus*. Prorsus vitae taedet, ita sunt omnia omnium miseriarum plenissima. V. *Piger*, *taedium*.

Taedium, ii, n. Ueberdruß. Unlust. *Syn.* Molestia, fastidium, satietas. *Phras.* *Cavendum*, *ne taedium capiant audientes*, man muß sehen, daß die Zuhörer nicht überdrüßig werden. Occurrendum satietati aurium; fugienda aurium satietas; audiendi taedium varietate levandum est. Cavendum, ne audiendi satietate expleantur audientes; ne oratorem tantem jam auditorem, loquentem contra altero, nonnunquam etiam circulantem, *caput circumferentem*, fastidio et satietate prorsus abalienemus. *Usus*. Ejus sermo inconditus plurimum mihi taedium attulit. Magnum inde taedium cepi. Lectionis taedium varietate levari.

Talaris, e, bis auf die Ferse reichend. *Syn.* Ad talos usque demissus. *Usus*. Tunica, talaris.

Talarius, a, um, würfelicht. *Usus*. Ludus, talarius, Würfelspiel.

Talentum, i, n. Talent, Art eines Gewichtes. *Syn.* Argenti summa, quae pretium efficit sexcentorum fere coronatorum, *si de* Talento Attico *sermo sit*. *Talentum pro* natura aut ingenii dotibus, Gemüthsgaben, *vulg. est.*

Digitized by Google

Talio, onis, f. Wiedervergeltung. *Usus.* Poena talionis.

Talis, e, solcher, solcherley. *Syn.* Tujusmodi, ejusmodi, ejusdemmodi, ejusdem generis, id genus, hujus exemli. *Usus.* Quales sumus, tales esse videamur.

Talpa, ae, f. Schermaus, Maulwurf. *Usus.* Talpa caecior.

Talus, i, m, die Ferse, Knöchel an Füßen, Würfel. R. *a* Ταλάω. *Syn.* Postre um cruris, in quo os prope calcem minet; *inde* os quatuor laterum, quo uditur. *Epi.* Rectus. *Usus.* Purpura sque ad talos demissa. Talum jacere. lis ludere, mit Würfeln spielen. Talus bi recte cecedit.

Tam, so, dermaßen. *Syn.* Aeque, deo. *Usus.* Quid opus, tam valde afrmare? Ego haec tam esse, quam auio, non puto. Tam tibi credo, sicut teri nemini. Res tam maxime necesaria.

Tamdiu, so lange. *Syn.* Usque eo, nto tempore, tantisper. *Usus.* Feram mdiu, quam ferre potero. Tamdiu equiesco, quam diu ad te scribo.

Tamen, doch, dem nach. *Syn.* Attamen, verumtamen, nihilominus, certe. *Usus.* Tamen nihilominus putabam.

Tametsi, wiewohl, obschon, wenn eich. *Syn.* Etsi, quanquam, licet.

Tandem, endlich, letztlich. *Syn.* Demum, aliquando, ad extremum, denique, ad ultimum. *Usus.* Tandem legi as litteras.

Tango, is, tetigi, tactum, ere, berühren, anrühren, angreifen. *Syn.* Contingo, attingo. *Adv.* Leviter, modice. *Usus.* 1. In via, quae villam tangit. imul ac tetigit provinciam. Genu term tangere. 2. *Indico, leviter tracto, viter perturbo*, anzeigen, in etwas beimmern, Sorge machen. Leviter unumuodque tangam. Cura me illa, relio, earum rerum memoria tetigit. Miae tuae me parum tangunt. 3. *Laedo, iolo*, hernehmen, mit Worten angreifen. liquem in convivio tangere. 4. *Contecto*, berühren. Ulcus tangere. Rem cu tangere, rem ipsam putare, die *ache* auf ein Haar treffen, errathen.

Tanquam, gleich als, eben als. *Syn.* uasi, quodammodo ac, juxta ac, ut. *Usus.* Istum, tanquam si consul esset, lutavi. Tanquam domi meae. Tanam si res mea agatur. V. *Sicut.*

Tantisper, so lange, eine kleine eit lang. *Usus.* Morare tantisper, dum efervescat hominis bilis.

Tanto, so viel, so sehr. *Usus.* Non tanto ante fugisset.

Tantopere, so sehr, so heftig. *Usus.* Non haec tantopere desiderarem.

Tantulum, so wenig, nur ein wenig. *Syn.* Nec digitum, nec digitum latum, vel transversum; nec transversum unguem. *Usus.* Siquis tantulum de via deflecteret.

Tantulus, a, um, so klein, so wenig. *Syn.* Tantillus. *Usus.* Vix huic tantulae epistolae tempus habui. Ex grano tantillo tanto arbor.

Tantum, allein, nur. *Syn.* Tantummodo, solum. *Usus.* 1. Non tantum parum commode, sed et turpiter. Tantum, quod hominem non nominat. 2. *Tam, ita, adeo*, so viel. Id tantum abést ab officio, ut nihil sit officio magis contrarium. Tantum, quantum sat est.

Tantummodo, allein, nur. *Syn.* Modo, duntaxat.

Tantundem, eben so viel. *Usus.* Tantundem populo dandum est, quantum.

Tantus, a, um, so groß. *Syn.* Tam multus, tam magnus. *Usus.* Tantum studium posui. Tanta res, tamque immensa. Alterum tantum, noch ein Mahl so viel.

Tarde, langsam, saumselig, gemach. *Syn.* Sero. *Usus.* Litterae ob longinquitatem tardissime ad nos perferuntur.

Tarditas, tis, f. Langsamkeit, Saumseligkeit. *Syn.* Cunctatio, mora, stupor.)(*Celeritas. Epi.* Abjecta, considerata, contraria, odiosa, mollior. *Usus.* Cursu corrigere tarditatem. Ista legatio moram et tarditatem bello afferet. Considerata tarditate uteris. Plerisque in rebus tarditas et procrastinatio odiosa est. Tarditas ingenii, debilitas, stupor.

Tardo, as, avi, atum, are, aufschieben, zaudern, langsam oder saumselig seyn. *Syn.* Moram interpono, moror, moram et tarditatem affero, cunctor, indormio, differo, moram trahо. *Usus.* 1. Venti profectionem meam tardant. Ejus animum negligentia tardabat. Animos accusatorum tardare. 2. *Moram traho, commoror*, sich verweilen, säumen. Tardare et commorari te melius est. V. *Moror, mora.*

Tardus, a, um, langsam, saumselig. *Syn.* Serus, cunctator.)(*Citus, celer, expeditus, velox, incitatus. Usus.* 1. Homo tardus et parum efficax. Considerator et lentus potius, quam tardus 2. *Hebes, remissus, obtusus, parum*

Digitized by Google

efficax, dumm. Quis tam indocilis, tam tardi ingenii? V. *Segnis*.

Taurus, i, m, ein Stier. R. a ταῦρος. *Epi*. Corniger, nobilis, optimus, truculentus. *Usus*. Taurus Phalaridis.

Techna, ae, f. List, Rank, Fund, Betrug. *Syn*. Ars, dolus, fraus artificiosa.

Tecte, heimlich, verdeckt. *Syn*. Obscure.

Tectorium, ii, n. Tünchwerk, Vergypsung. *Syn*. Calx, seu crusta inducta parieti. *Epi*. Bellum, continuum, novum, tantum, vetus. *Usus*. Columna, ex qua tectorium vetus deletum sit.

Tectorius, a, um, zum Tünchen, Weisen, Gypsen dienlich. *Usus*. Exornare sepulcrum opere tectorio.

Tectum, i, n. Dach, Dachwerk, Haus. *Syn*. Pars summa domus, qua tegitur.)(*Solum*. *Epi*. Absolutum, sartum integrumque, recta, caelata, firma, inaurata, magnifica, marmorea, ebore fulgentia, misera, silvestria. *Phras*. *Domum tecto spoliare*, das Dach wegreißen. Domum detegere; nudare tectum detrahere culmen domui; tectum diruere, demoliri. *Usus*. Porticus ad tectum prope pervenerat. Tectum multorum fastigiorum. Multis locis ne tectum quidem accipio, sed in tabernaculo manendum est. Vos in vestra tecta discedite.

Tectus, a, um, bedeckt, verdeckt. *Syn*. Obscurus, occultus, defensus.)(*Apertus*. *Phras*. 1. *Nullum delictum tectum esse diu potest*, kein Laster kann lange verdeckt bleiben. Nullum facinus celari, velari, supprimi, silentio involvi, latere diu potest. Nullum facinus esse potest, quin emanet, pateat, in lucem prodeat, divulgetur aliquando. V. *Occultus*, *clam*. *Usus*. 1 Bestiae terra tectae. Tectis verbis ad te scribo. 2. *Taciturnus*, verschwiegen. Quis illo consideratior, tectior, prudentior? 3. *Defensus*, beschützt. Majores nostri leges et jura clarissimorum hominum auctoritate tecta esse voluerunt.

Tegmen, inis, n. Decke. *Syn*. Tegumentum. *Epi*. Durum, latum.

Tego, is, xi, ctum, ere, bedecken, verbergen. R. a στέγω. *Syn*. Obduco, obnubo, obtendo, contego, velo, operio, occulto, vestio, convestio.)(*Aperio*. *Adv*. Nimium, diu, perspicue, undique. *Phras*. 1. *Tegit ille scelera sua*, er verdeckt seine Laster. Libidines suas tenebricosa fronte, et supercilio contegit, circumvestit sedulo, in operto habet; frontis integumento ad [illegible] tanda vitia sua utitur; insignem [illegible] tiam frontis ac dissimulationis [illegible] mento velat; multis simulatio[illegible] volucris, et quasi velis quibusdam scelera obtendit, bemänteln, beschönigen, ein Färbchen anstreichen. 2. *Non d[illegible] nos ista tegere*, es geziemet sich [illegible] daß man diese Sachen vertusche. Non [illegible] cet nos ista tenebris involvere, ve[illegible] ut in tenebris jaceant; ut in tenebr[illegible] condantur; ut in obscuro sint. V. [illegible] *scondo*, *celo*, *occulto*. *Usus*. 1. Su[illegible] prudentiam stultitiae nomine tege[illegible] suam sententiam tegere. 2. *Exco[illegible] defendo*, beschirmen, vertheidigen, [illegible] ben. Meam salutem suo praesidio [illegible] benevolentia texit.

Tegula, ae, f. Ziegel, Dachziegel. *Usus*. Caementis ac tegulis famem su[illegible] expleturos se credebant.

Tegamentum, i, n. Decke. *Usus*. Quaerere flagitiorum tegumenta, Schandecken. Corporis tegumentum.

Tela, ae, f. das Gewebe. *Usus*. Telam texere, retexere. 2. *Transl*. [illegible] lam exordiri, rem aliquam incipere, aggredi, eine Sache anfangen.

Tellus, uris, f. Erde, Erdreich. *E[illegible]* Infima, media. *Usus*. Tellus neque [illegible] vetur, et infima est.

Telum, i, n. Pfeil, Geschoß, [illegible] τῆλε, *Longinque*, *quia longe mitti[illegible]*. *Syn*. Jaculum, hasta, gladius, [illegible] ferrum. *Usus*. Telum in aliquem [illegible] dere, emittere, immittere, conjic[illegible] Eo graviores habent emissiones [illegible] quo sunt contenta atque adducta magis. Erit id telum accerrimum ad omnes fortunae impetus.

Temerarius, a, um, verwegen, vermessen, unbesonnen. *Syn*. Inconsideratus, praeceps, nullius consilii. *Usus*. Ea sunt turbulenta, temeraria et periculosa consilia. Caeca et temeraria cupiditas. V. *Praeceps*, *temere*.

Temere, verwegen, kühn, vermessen, unbesonnen. *Syn*. Inconsulto, inconsiderate, imprudenter, sine judicio et modo, temeritate quadam; nulla ratione, casu; fortuito, fortuitu. *Phras*. 1. *Nihil temere agit*, er gehet nicht blind darein. A reprehensione temeritatis longe abest; nunquam impetu aut temeritate, sed delectu et sapientia ducitur; non offert se ullis temeritatibus; minime praeceps in consiliis, aut devius est; nihil per incogitantiam stulte, aut incaute, aut sine consilio suscipit; nunquam in praecipitia agitur

Digitized by Google

silia; nihil fortunae permittit, omconsilio. 2. *Temere in res irruit*, reift alles ohne Bedacht, tollkühn an. e recti pravique discrimine res quas aggreditur; aura, non consilio fer; impetu magis, quam consilio inrit; caecus et praeceps fertur in res; ca cupiditate rapitur ad aliquid; caeatque amens furore; caecus amencrudelitate ac scelere fertur in rem; eritatis inconsideratissimae, demenimae plenus est; temeraria utitur one; amentissimus, atque omnibus siliis praeceps ac devius est, sine icio, ratione; nullo adhibito consi; per summam incogitantiam, per mam temeritatem in omnem se offert criminis casum. 3. *Temere credit*, laubt gar zu leicht. Auditionem levem re comperta habet; rem credit, qua nihil praeter auditum habet; ba sibi dari facile patitur; credulum praebet iis etiam, quibus fidem et toritatem justa suspicio derogat. V. *do*. *Usus*. Audacter hoc dico, non iere affirmo.

Temeritas, tis, f. Verwegenheit, besonnenheit. *Syn*. Inconsiderantia, *Sapientia*, *judicium*. *Epi*. Admirais, furiosa, inconsideratissima ac nentissima, insignis, materna, sum, tribunitia, turbulenta, turpis, iosa. *Usus*. Genus inconsideratissie temeritatis. Errant, qui temeri e et casu, non consilio agi, regi, ninistrari credunt omnia. V. *Impruztia*, *temere*.

Temetum, i, n. Wein. R. a τὸ μέθυ. *zum*, quod mentem tentet. *Syn*. Vim. *Usus*. Careant temeto mulieres.

Temo, onis, m, die Deichsel am agen.

Temperamentum, i, n. Maß, ißigung, Mittel. *Syn*. Temperatio, io. *Usus*. Inventum est temperamen n, quo tenuiores ditioribus aeentur.

Temperans, tis, *g. o.* mäßig, beiden. *Syn*. Continens, moderatus, i ab omni libidine se continet.)(*Lilinosus*. *Adv*. Late, juste. *Phras. Ho est temperantissimus*, er ist gar ein cheidener Mensch. Ab omni cupiditate ige remotus; ab omni cupiditate alie; omnis cupiditatis expers; vir est, quo rationis in libidinem, aliosque n rectos animi impetus firma et morata dominatio cernitur; qui rebus omnibus certum habet vitae modum; i frugi hominis et temperantis fungitur officio; qui victu cultuque corporis parabili ad implenda naturae desideria defungitur; vir est, in quo cum modestia certat frugalitas; qui salubri victu, cultuque moderato temperantissime agit, qui modum omnibus in rebus servat, adhibet, tenet, retinet, moderationem adhibet. Vir frugi, et in omnibus vitae partibus moderatus, plenus pudoris, plenus officii et religionis. *Usus*. An temperantem cum dices, qui in aliqua libidine se continuerit, in aliqua se effuderit? V. *Modestus*, *moderatus*.

Temperanter, mäßig, züchtig. *Usus*. Si temperantius egisset.

Temperantia, ae, f. Mäßigkeit. *Syn*. Modestia, moderatio, frugalitas, continentia. *Usus*. Temperantia moderatrix omnium commotionum, inimica, libidinum, in praetermittendis voluptatibus cernitur. Temperantia, cupiditatum moderatio rationi obediens animi motus regit. Temperantia est sedatio perturbationum animi et rerum modus. V. *Moderatio*.

Temperate, mäßig, bescheiden. *Usus*. Temperate agere.

Temperatio, onis, f. Mäßigung, gute Einrichtung. *Syn*. Temperamentum, moderatio. *Epi*. Modica, sapiens, superior. *Usus*. Coeli, civitatis, juris temperatio. Caloris temperatione semina oriuntur et augescunt. Sol mensis mundi et temperatio.

Temperator, oris, m. Ordner, Anordner. *Usus*. Temperator ille, ac moderator hujus varietatis.

Temperatus, a, um, mäßig, gemäßiget. *Syn*. Temperans, moderatus, modicus.)(*Nimis incitatus*. *Adv*. Utcunque. *Usus*. Temperati mores. Temperatis escis et potationibus uti. Oratio temperata numeris.

Tempero, as, avi, atum, are, mäßigen, geschicklich ordnen, Ziel und Maß geben. *Syn*. Moderor, rego, administro, temperationem facio, misceo. *Phras. Vix mihi tempero*, ich kann mich kaum enthalten. Vix comprimor, quin etc. vix me teneo; vix me contineo, quin; vix possum animum vincere, vix me cohibeo. *Usus*. Lycurgus rempublicam optimis institutis et legibus temperavit. Amara risu, victoriam clementia temperare. Ab injuria, a maleficio temperare. Vix sibi temperat, quin. V. *Moderor*, *coërceo*, *cohibeo*.

Tempestas, tis, f. Wetter, Gewitter, Zeit. *Syn*. Tempus, status, coeli,

Digitized by Google

aëris constitutio; turbo, procella. *Epi.* Adversa, bona, calamitosa, civilis, horribilis, idonea, egregia, laeta, saeva, serena, turbulenta, violenta, tetra, popularis, perfrigida. *Phras.* 1. *Tempestas mala exorta est*, es ist ein übles Wetter entstanden. Coorta est tempestas maxima cum magno fragore tonitribusque; foeda tempestas cum grandine ac tonitribus coelo dejecta est; tanta vis tempestatis, imbris ac turbinis ferebatur, ut nulla unquam dies turbulentior fuerit; foeda tempestas nimbo denso omnia operuit, mare exasperavit fluctibus omnia permiscuit; ingens repente commota, concitata tempestas est; erumpebant venti, saevi existebant turbines, fluctus ejiciebantur maximi; multis imbribus, et prope intolerabili tempestate vexabamur. Vento mixtus imber ferebatur in ora, ut jam spiritum prope intercluderet, nec reciprocare animam sineret; tum vero ingenti sono coelum strepere, et inter horrendos fragores micare ignes, donec effuso imbre, creberrimaque grandine obruerentur omnia. Ab omni parte coeli emicabant fulgura, et nunc internitente luce, nunc condita non oculos modo, sed etiam animos terrebant. Erat prope continuus coeli fragor, et passim cadentium fulminum species visebatur, dum repente imber grandinem incutiens torrentis modo effunderetur. 2. *In mari tempestas foeda exorta est*, es ist auf dem Meere ein fürchterliches Ungewitter entstanden. Spissae se coelo nubes intendebant, et quidquid lucis intermicabat, effusa calligine exstinctum est; tum inhorrescens mare paullatim levari, deinde acriori vento concitatum fluctus ciere, et inter se navigia collidere, ut scissis repente triremium vinculis ruere tabulata, et cum ingenti fragore in profundum secum trahere, quidquid erat vectorum, inciperent. Interea atro nubium globo effusa grando cum ingenti fragere coeli, tonitribusque, ac fulminibus praestringentibus aciem oculorum; omne dehinc coelum et mare in austrum cessit, qui immenso nubium tractu validus rapuit, disjecitque naves. Vehemens primum ingruebat ventus, isque cum fulgetris, et coeli fragore, tetraque ac minaci nubium vi; tum inhorrescens mare paullatim attolli, majoresque in momenta ciere fluctus, qui violentis ab omni parte exasperati flatibus quassatae tam navis in perniciem conspirabant. Tum vero non per gradus, ut solet, tempestas [illegible], sed direptus subito aër ita [illegible] ria, ut artem mox a principio, et [illegible] nautis eriperet. Coire paullatim nubes, sonare caelum, micare ignes, ruere [illegible] ctem videbamus; proeliabantur ventis, surgebant undae crebrisque fluctibus navem oppugnabant. Principio nigrescere ac condensari nubes, solis aspectus adimi; tenebris conduplicatis inhorrere omnia, ut caeca quadam nocte obsessi oppressique videremur; coelum tonitribus dat mugitus ingentes, concursu conflictuque nubium fulgura et fulgetra ingeminant, atque in illa opaca caligine funestam nobis lucem praebent; glomerabant horrendam grandinem venti, imbresque densissimi, qui ad concitandum aequor sic incubuerant, ut illud ab imis sedibus eversuros putares; totum coelum in mare descendere, omniaque inter se elementa permisceri, atque confundi crederes; volvebantur aquarum montes, crescebatque magis semper ac magis tempestas, et decumanis fluctibus, terribili procellae fremitu navis latera feriebat. Immutata repente maris fides est; nam praeter disturbatum procellis aërem, et furentium ventorum violentiam, et obliquo mare miscentem etiam nubes, aestivis caloribus incensae, inter se collidebantur, creberrimoque ruptae tonitru, fragoribus aures, tumultu pontum ac coelum, fulgurum jactu oculos animosque confundebant; cumque procella nimbos impelleret; nubes praecipiti ruina fractae tam densis imbribus descendebant, ut torrentes ac nova quasi maria effundere viderentur. *Trans.* 1. Qua tempestate Graeci florebant. 2. *Turbo, procella*, Ungewitter, Sturmwetter. Imbres, nimbi, turbines, caeteraeque tempestates. Tempestate jactari, abripi, everti. 3. *Transl. Aerumnae, calamitas, tempus miserum*, schlimme und elende Zeiten. Tempestas in me coorta, commota, concitata est. Impendentem reipublicae tempestatem diutius prospexi. Hac populi tempestate jactamur. Turbulentissimae huic tempestati cedendum. Tempestate reipublicae detineri, in portum rejici mutata, seditaque hac reipublicae tempestate. Tu procella patriae, turbo ac tempestas pacis. 4. *Aëris ac temporis constitutio, coeli status*, Witterung. Tempestatem idoneam nancisci habere. Tempestate bona conscendere, solvere, navigare. V. *Serenus*.

Digitized by Google

Tempestive, zu rechter Zeit. *Syn.* Opportune, in tempore, mature, in loco, commodum, opportuno tempore, optima opportunitate.

Tempestivitas, tis, f. Zeitigung, Bequemlichkeit der Zeit. *Syn.* Opportunitas. *Usus.* Sua cuique parti aetatis tempestivitas est data.

Tempestivus, a, um, zeitig, bequem und gelegen. *Syn.* Opportunus. *Usus.* Mari ad navigandum nondum tempestivo solvit. Tempestivi fructus. Convivia tempestiva. V. *Opportunus.*

Templum, i, n. Kirche, Gotteshaus, Tempel. *Syn.* Aedes sacra, locus sacer, domicilium divinum; fanum, delubrum, sacrarium. *Epi.* Amplissimum, antiquum, sanctum et religiosum, auguratum, augustissimum, clarissimum, egregium, pulcherrimum et magnificentissimum. Opere nobilissimum, religione sanctissimum. *Phras.* 1. *Templum ibi est valde celebre*, es ist dort ein sehr berühmtes Gotteshaus. Aedes Deo sacra ibi est, magnis populorum concursibus celebrata. Sedes ibi Deo consecrata est advenarum frequentia insignis; inclitum ibi divitiis et sanctitate templum est. Templum ibi visitur advenarum concursu inprimis nobile ac celebratum. Templum ibi est opere nobilissimum, religione sanctissimum. Antiquum augustissimumque ibi templum est; augustissima Numini dicata ibi domus est. 2. *Templa visitare*, die Kirchen besuchen. Religionis causa celeberrima urbis templa obire; loca sanctimonia inclita veteri religione visere; loca sacra et coelestibus prodigiis illustrata, nobilitata, inclita venerari. *Usus.* Templa publice vota et dedicata. Sanctissimarum et antiquissimarum religionum templum.

Tempus, oris, n. Zeit. R. *a Temperando; quod tempus omnia temperet. Syn.* Temporis status, forma, ratio, varietas, cursus, inclinatio, perturbatio; tempestas, aevum, seculum. *Phras.* 1. *Tempore minime opportuno reverteris*, du kommst gar nicht zu rechter Zeit zurück. Alieno tempore reverteris; in alienum tempus cadit reditus tuus; reditum tuum ratio temporis haud sane probat; si rationem temporis spectasses, redeundi consilium non suscepisses, aut susceptum abjecisses; ineptum, aversum a ratione, plane stultum judicasses; revertendi maturitas nondum erat. 2. *Nemini bene est tempore tam misero*, es ist keinem wohl bey so elenden Zeiten. Nemo est, cui recte sit hoc miserrimo temporum statu; in tanta temporum acerbitate, tristitia, calamitate, atrocitate, iniquitate, injuria; in tam iniqua, dura, adversa temporum ratione, in tam infelici temporum conditione; in hac temporum perturbatione, in his omni calamitate, omni scelere, ac flagitio refertis temporibus; in hac omnium rerum perturbatione; in hac malorum colluvie; in hac non modo virtutum, verum etiam doctrinarum pernicie; his miserrimis temporibus; his tam miseris, in faustis, iniquis, perditis temporibus; his tam alienis ab omni virtute, a bonis artibus, ab omni vivendi ratione, ac ordine temporibus. 3. *Tempore felici amicis abundamus*, zur Zeit des Glückstandes haben wir viele Freunde. Prosperis temporibus; in prospera fortuna; in secunda, laeta, felici, optima fortuna; rebus ad voluntatem fluentibus; cum rebu omnibus belle est; cum omnia facillimo cursu procedunt; optimis, laetissimis temporibus amicorum turba circumsepti sumus. 4. *Tempus breve admodum indulges*, du gestattest mir eine gar zu kurze Zeit. Tempus perexiguum praefinis; exiguam temporis usuram concedis; in horae unius circulum me cogis; spatium agendae rei das perexiguum; angustis terminis concludis. 5. *Tempus non habeo ad scribendum*, ich habe nicht Zeit zu schreiben. Tempore excludor ad scribendum; multae, quae me circumstant, occupationes spatium non dant, relinquunt scribendi; temporis angustiis, temporibus excludor a scribendo; otium spatium non est scribendi; temporis nihil est quod a reliquis negotiis possit subtrahi ad scribendum; quod eripi tot occupationibus possit; scribere per quoditianas consertasque occupationes non licet; temporis nihil vacat, nihil reliquum est ad scribendum; quotidianae occupationes tempus omne mihi eripiunt. 6. *Temporis servire sapientis est*, es steht einem weisen Manne zu, sich in die Zeit zu schicken. Consulere temporibus, necessitati parere; rationem temporis habere; res ad tempus accommodare; servire, inservire, cedere, assentire, tempori; parere tempori; scenae servire, nec sapiens interdum refugit. 7. *Tempus omne in litteris consumo*, ich bringe die ganze Zeit mit Studieren zu. In bonis litteris tempus omne pono, traduco, tero, contero; tempus omne bonis litte-

Digitized by Google

ris do, transcribo; otium quod nactus sum, in bonis litteris tero; diem legendo scribendoque condo; vitam, aetatem doctrinarum studiis contero. 8. *Cum tempore, vulg.* mit der Zeit. Tempore suo: dato tempore, annis venientibus; procedente tempore, olim. 9 *Nondum tempus est*, es ist noch nicht Zeit. Immatura res agitur; nondum habet maturitatem res suam. 10. *Ubi tempus erit, faciam*, ich werde es thun, wenn es Zeit seyn wird. Ubi res et ratio postulabit; ubi locus agendae rei datus fuerit; ubi tempus agendae rei stabit, faciam; quae cupit; quae cupis; in loco, suo tempore perficiam. *Usus.* Tempus alicui ad colloquium dare, constituere, designare, bestellen. Appropinquat, venit, accedit tempus rem exequendi; tempus est, ut rem exequamur, es ist Zeit, die Zeit kommt herzu. In quae reipublicae tempora incidimus, incurrimus, geraten. Adeundi aliquem tempus scite capere, arripere, observare, ausfuchen. Ad litteras scribendas vix mihi tempus sumo habeo, nanciscor, sich Zeit nehmen, Zeit haben. Tempus in aliqua re pono, tero, contero, zubringen. Frustra tempus perdere, verlieren. Nugis tempus eximere, verschwenden. Tempus omittere, dimittere, praetermittere, vorbey gehen lassen. Abiit, praeteriit tempus illud, verschwinden. Nec revocari, nec recuperari amissum tempus potest, widerrufen, zurück bringen. Temporis causa facere aliquid, etwas thun, um sich in die Zeit zu schicken. Tempore, in tempore, ad tempus venire, zu rechter Zeit. Ab eo tempore; ex eo tempore declinare coeperunt omnia, von derselben Zeit an. Inter omne tempus, die ganze Zeit über. Interjecto haud longo tempore, nicht lange darnach. Multum temporis intercesserat, es ist inzwischen viel Zeit verstrichen.

Temulentus, a, um, trunken, berauscht. R. *Temetum. Syn.* Ebrius, ebriosus. V. *Ebrius, vinolentus.*

Tenacitas, tis, f. Festigkeit, Kargheit. *Usus.* Aves quaedam ungulum tenacitate cibum cogiunt. V. *Avaritia.*

Tenax, acis, *g. o.* karg, zähe. R. *a Tenendo. Syn.* Parcus, retinens. *Phras. Propositi tenax est*, er hält fest auf seinem Vorhaben. A suscepta sententia dimoveri, averti non potest; a sententia nec transversum unguem deflectit; in suscepto consilio perstat; consilium non mutat, sua in sententia constat. *Usus.* Parcus et tenax. V. *Parcus.*

Tendiculae, arum, f. Masche, Schlinge, Hinterlist. *Syn.* Laquei, retia. *Usus.* Aucupia verborum et litterarum tendiculae.

Tendo, is, tendi, tensum, ere, spannen, strecken, dehnen. R. *τείνω. Syn.* Aliquid cogito, ad aliquid aspiro. *Usus.* 1. Ad consulatum tendere. Haec jam babebamus, ad illa nunc acri tendamus animo 2. *Extendo, porrigo*, ausstrecken. Graecia tendit dextram Italiae. 3. *Moior*, nachstellen. Insidias alicui tendere. Adversus aliquem pertinaciter tendere. 4. *Fundo, diffundo*, ausbreiten. Animum autem per totum corpus tetendit. 5. *Eo, contendo, peto*, eilen, reisen. Romam aliquo suum cursum tetendit. Sententiae in diversum tendebant. 6. *Tentoria figo*, Lager schlagen. Tendere *simpl.*

Tenebrae, arum, f. Finsterniß, Dunkelheit *Syn.* Obscuritas, caligo, nox.)(*Lux. Epl.* Aeternae, crassae, diurnae, intimae, magnae, opacae, tetrae, et quasi perpetuae. *Phras.* Tenebrae media die factae sunt, es war um Mittagszeit eine große Finsterniß. Umbra nocti similis premebat terram; nox coelo obducta lucem condidit, suppressit; lux ipsa solis crassis occultata et circumfusa, tenebris latebat; quidquid lucis internitebat, offusa caligine extinctum est; spissae repente tenebrae lucem supprimebant. *Usus.* Tanquam si reipublicae effusa sempiterna nox esset, ita in tenebris jacebant, miscebanturque omnia. Ex caligine et tenebris in lucem respicere coepit respublica. Obscuram familiam e tenebris in lucem vocare. Afferre, abducere, offundere tenebras rei. In tenebras deprimi. In tenebris jacere. Philosophia ab animo caliginem et tenebras dispellit. Lux non tenebris rediit, er ist bey Tag, nicht bey der Nacht zurück gekommen.

Tenebricosus, a, um, finster, dunkel, verwirrt. *Syn.* Obscurus. *Usus.* Sensus tenebricosus. Libidines tenebricosae. Tempus reipublicae tenebricosissimum. V. *Obscurus.*

Teneo, es, ui, entum, ere, halten, ergreifen. *Syn.* Retineo. *Adv.* Acutissime, aegre, copiosissime, diligenter, difficile, facile, firmius, maxime, mordicus, necessario, omnino, bene, plane, postremo, praeclare, probe, summe, jam ante, aliquando, coram, manifesto, undique. *Usus.* 1. Cursum suum tenere; dignitatem, morem, gravitatem, statum

Digitized by Google

nstituta sua tenere. Locum urbis cipem, gubernacula imperii, sum- reipublicae, provinciam tenere. tiam alicujus, rei alicujus memo- tenere. 2. *Adstringo, obligo*, verbin- Voto, promisso, religione, lege, jurando teneri. 3. *Obtineo*, besitzen, upten. Qui mare tenet, rerum po- . Civitatem servitute oppressam re. Dominatu unius omnia tenen- Causam tenuit, *obtinuit*. 4. *Agno- assequor, intelligo*, wissen, verste- Probe rem teneo. Teneo voluntatem tuam. Aliquid animo tenere. 5. *eo*, haben. Tenere animum atten- ad aliquid. Tenere exercitium, fidu- . 6. *Deprehendo, circumvenio*, er- en, ergreifen. Tenetur in manifesto ine, manibus rem teneo; tenemur que, non elabemur. 7. *Cohibeo*, ein- n. In tanto dolore lacrimas tamen i. Iram non tenui, quin erumpe- Vix risum tenui. 8. *Moveo, affi impello*, antreiben. Desiderio, spe, cundia, studio rei alicujus, morbo, , ludis etc. tenetur. 9. *Conservo*, lten. Domum totam amicitia devin- teneo. 10. *Moror, detineo*, aufhal- Tempestas biduum me tenuit. Ser- e hominem in multam noctem te- 11. *Contineo*, bleiben, nicht daraus nen. Domi se, suis finibus se, ali- n in custodia tenuit. Vix teneor, . Vix me teneo, quin. *Tenet me- , vulg. est*, er hält es mit mir: *La-* ; mecum stat, in meis partibus stat; a me; mecum facit; meis partibus et; mecum sentit.

ener, era, rum, zart. R. a τένω. Mollis, tractabilis.)(*Durus. Usus.* l tam tenerum, tam flexibile, quod ius sequatur, quocunque torqueas, cunque ducas, quod magis pro ar- io fingatur. Oratio mollis et tene- Animo mihi videris teneriore. V. *tlis.*

eneritas, tis, f. Zartheit. *Syn.* lities.

eneritudo, inis, f. Zartheit. *Usus.* iccitates sunt, et terra teneritudi- habet.

enor, oris, m. beständige Folge, be Weise. *Syn.* Aequabilis ratio, us. *Usus.* Is uno tenore, ut ajunt, icendo fluit. *Litteras hujus tenoris bere, vulg. est*, einen Brief dieses aftes schreiben; *Latine*: In hanc entiam, rationem scribere lit- s.

entabundus, a, um, der einige Mahl versucht. *Usus.* Ventum ad angustam rupem, ut aegre expeditus miles tentabundus, manibusque virgulta retinens se demitteret.

Tentatio, onis, f. Anstoß von einer Krankheit. *Syn.* Commotiuncula. *Usus.* Valetudinem tuam et a vetere morbo, et a novis tentationibus confirmatam gaudeo. V. *Consentio tentationi.*

Tentator, oris, m. Versucher.

Tento, as, avi, atum, are, versuchen, prüfen. *Syn.* Attento, periclitor, conor, periculum facio. *Phras. Omnia tentabo*, ich werde Alles versuchen. Vias omnes persequar; quibus putabo ad id, quod volo, posse perveniri; nihil erit, in quo acquiescam; odorabor omnia, quam potero, sagacissime; animum versabo in omnes partes, agitabo, omniumque animos tentabo; sensus omnium mentesque degustabo, explorabo; nihil ad summam diligentiam mihi faciam reliqui; ad omnia nitar; omnem lapidem movebo; ad vim etiam et armatas preces animum convertam. *Usus.* Tentare leviter aliquem, quo animo ferat aliquid. Proelio belli fortunam tentare, experiri. Aliquem donis, spe, metu, armis tentare. Morbo tentari. Manu, pede aquae frigus tentare. V. *Experior.*

Tentorium, ii, n. Zelt, Gezelt. *Syn.* Tabernaculum militum.

Tenuis, e, dünn, subtil, geringfügig. *Syn.* Exilis, minimi momenti, subtilis, parum locuples.)(*Crassus, locuples*, *Phras. Homines tenues*, schlechte, gemeine Leute. Obscuro loco nati; animo et fortuna imbecilliores; ordinis tenuioris homines infimo loco nati; humili fortuna orti, nullius nominis; aut dignitatis; terrae filii; inferius genus hominum; qui in obscuro vitam agunt; obscuri inter populares generis. V. *Vilis, humilis, abjectus. Usus.* 1. Tenue coelum, auctoritas tenuis. In tenuissimis ac minutissimis rebus saepe labimur. Patrimonium tenue. Tenuis aqua vadum alibi aperiebat. 2. *Pauper, vilis, obscurus, humilis*, arm, schlecht, gemein. Cui tenues opes, nullae facultates, exiguae amicorum copiae. Ordinis tenuioris homo. Tenuem victum anteferre copioso. 3. *Gracilis*, dünn, mager. Corpusculo tenui.

Tenuitas, tis, f. Dünne. *Syn.* Gracilitas. *Usus.* 1. Quosdam corporum tenuitas ipsa delectat. 2. *Subtilitas*, Weichlichkeit. Tanta est animi tenuitas,

Digitized by Google

ut fugiat aciem. 3. *Paupertas*, Dürftigkeit. Ex meis angustiis illius sustento tenuitatum. V. *Vilitas*.

Tenuiter, schlecht, geringfügig. *Syn.* Anguste, presse Philosophorum more.)(*Copiose*. Tenuius, subtilius et acutius tractare.

Tenus, bis, nach. *Usus*. Aurium tenus. Verbo tenus.

Tepefacio, is, feci, factum, ere. lau machen. *Syn.* Calefacio.

Tepesco, is, tepui, ere, lauicht werden. *Phras. Tepescere coepit in spiritu*, er hat angefangen, im Geiste lau zu werden. Spiritus fervor in illo, quasi frigida affusa aqua, restinctus est; ardor primus virtutis exstinctus est; a religione officii declinavit; ardorem refrigescere passus est. Ardor remisit, refrixit, deferbuit; oblanguit fervor ille ex diuturna meditatione conceptus, et sensim evanescere coepit. *Usus*. Maria agitata ventis tepescunt.

Tepidus, a, um, lau. *Usus*. Tepidus vapor. V. *Remissus*.

Tepor, oris, m. Lauigkeit. *Syn.* Moderatus calor. *Epi.* Extremus, modicus. *Usus*. Tepor excitatus. Modico tepore calet.

Ter, drey Mahl. Ter decies, dreyßig Mahl.

Terebra, ae, f. Bohrer. *Syn.* Instrumentum, quo ligna perforantur.

Terebro, as, avi, atum, are, bohren.

Teres, eris, *g. o.* länglichrund, nett, fertig. *Syn.* Rotundus; acer. *Usus*. Plena et teres oratio. Atticorum teretes aures.

Tergiversatio, onis, f. Ausflucht, Weigerung. *Syn.* Recusatio. *Usus*. Quid ergo erat morae et tergiversationis?

Tergiversor, aris, atus sum, ari, Ausflucht suchen, sich weigern. *Syn.* Refugio. *Usus*. Invitum, aestuantem et tergiversantem ad dicendum coëgi. Quid taces? quid dissimulas? quid tergiversaris? Non est locus ad tergiversandum. V. *Nolo*, *invitus*, *moror*.

Tergo, is, tersi, tersum, ere, wischen, reinigen. *Syn.* Abstergo. *Usus*. Qui tergunt, qui ungunt, verrunt.

Tergum, i, n. der Rücken. *Syn.* Aversa pars corporis tota *Usus*. A tergo adoriri aliquem. Terga vertere, in fugam abire. Hostem a tergo interclusum relinquere. Insequitur nos a tergo se nectus, nec opinantes assequitur. A tergo se objicere.

Terminatio, onis, f. Endung. *Syn.* Finis, mensura, modus. *Usus*. Verus inventus est terminatione aurium. Terminatio rerum expetendarum.

Termino, as, avi, atum, are, endigen. *Syn.* Determino, concludo, laudo, definio; regionibus aliquibus circumscribo, definio. *Usus*. Imperium Romanum non terra, sed coeli regionibus terminatur. Iisdem finibus vitam et gloriam terminare. Epicurus bona voluptate terminavit. Verba melius terminantur ac cadunt in syllabas longiores. V. *Finio*.

Terminus, i, m. Markstein, Gränze. R. a τέρμων, *extremitas*. *Syn.* Finis, regio. *Epi.* Certa, modici. *Usus*. Jus suum nullis terminis ac finibus circumscribere, definire. Termini, quos Socrates pandit et constituit. Certos mihi fines, cancellos, terminos ipse constituam, extra quos non egrediar. V. *Finis*.

Terni, ae, a, je drey und drey. *Usus*. Terna, aut bina, aut singula etiam verba dicere.

Tero, is, trivi, tritum, ere, reiben, zubringen. *Syn.* Contero, consumo, mollio. *Usus*. Terere tempus, aetatem nugis. Verbum vulgari sermone tritum.

Terra, ae, f. die Erde, Erdreich, Erdboden. *Syn.* Globus terrae, medius mundi locus, orbis terrae, humus, tellus, solum. *Epi.* Altrix, beata, effectrix, secunda, fera, horrida, hostilis, immanis, immobilis, infirma, ingrata, lata, mater omnium, media, misera, parva, solida, globosa, tota, vestita floribus, universa, aliena, aspera, continens, disjuncta, mortifera. *Usus*. 1. Terra mater omnium, vestita floribus, herbis, arboribus. Conquirere aliquem terra marique. Romam terra petere, über Land nach Rom reisen. A terra solvere; navim ad terram deligare. Ad terram aliquid abjicere, affligere. Terram aratro proscindere, discindere, subigere. 2. *Orbis*, Welt. Homini nihil in terris simile. 3. *Regio*, Land. In terra hostili. Ex ultimis terris profectus. Nostra sunt maria et terrae.

Terrae motus, us, m. Erdbeben. *Epi.* Horribilis, magnus, usitatus. *Phras. Magnus terrae motus in Sicilia fuit*, es ist in Sicilien ein großes Erdbeben gewesen. Sicilia magnis terrae motibus conquassata est, contremuit, in Sicilia terra per plures dies movit horrendum in modum; terra ingenti motu contre

, ut non moveri, sed everti credeur omnia. Sicilia magnis terrae mo s concussa est, adeo ut in agris tecorruerent multarum urbium mapartes prosternerentur, cursu raaverterentur amnes, montes lapsu nti proruerentur, ventis per cava ae citatis rupti montes, tumulique iderent. Terrae motus Siciliam ma quatiebat; multa tum oppida cor e, multis locis labes facta, terrae dere, flumina in contrarias partes ere; nutabat perpetuo solum, freiter etiam subsultabat, tanto impec fragore, ut urbes ac oppida suis llendas sedibus putaremus, nec quam tam saxei esset pectoris, quin s terraque trementibus contremiet. *Usus.* Animi terrae motibus ac ilentiae vastitate maxime terrentur. ae motus factus.

errenus, a, um, irdisch, irden. *Syn.* restris. *Usus.* Humor maritimus et enus. Terrenis et concretis corpos sunt intersepta. Corpora nostra eno principiorum genere sunt con a. V. *Mundanus.*

erreo, es, ui, itum, ere, erschre *Syn.* Terrorem affero, infero, in ; metum affero, infere, facio. *Adv.* aciter, vehementius. *Phras.* 1. *Res ehementer, nos terruit*, diese Sache uns sehr erschrecket. Animos terruit, nidine oppressit; pertulit non ea id fulmen, ejus vocis terror vehe ter; percussit nos vox ea, inque nis, auribusque omnium adhuc ver r, magnum ea res metum incussit; tum trepidationis fecit; terrorem ita res praebuit, excivit, et repen pavore pene nos exanimavit, ea subitum terrorem effudit; metu territavit, in timorem dedit; ani graviter percussit; ea res terro injecit; trepidationem injecit ani ; terroris mutui nos implevit; me , terrorem incussit omnibus; pa em effudit mentibus, pavorem in t; terrorem nobis ingentem obtulit; nidinis nos implevit; terrore ani fregit oppressitque; in metum nos uxit; metum objecit, incussit; me nos affecit animos in terrorem con t; timore mentes omnium nostrum epedivit; religionem et formidinem ussit; periculi species animos houm horrore perstrinxit, perfudit, ore implevit, exanimavit. 2. *Mapere teriti sumus*, wir sind sehr erschrckt worden. Novo quodam terrore ac metu permoti, concitati, obstupefacti, perterriti, perculsi fuimus. Lingua obmutuit, manus obtorpuit, mente debilitata metu concidimus, toto corpore perhorruimus. Nemo fuit tanta confidentia, quin timido sanguis refugeret, et metu exalbesceret. Ultimo metu perfusi sumus tot terroribus undique ostentatis. Perlatus est ad omnes terror. Circumfuso undique pavore ita obtorpuimus ut nemo dicere, quod in rem esset, nemo audire posset. Praesens timor adeo animos omnium occupaverat, ut prope alienata mente, obcaecati metu et terrore nobis ipsis excideremus. Trepidatum repente, omnium pectora occulto metu pervadente sic, ut vox omnes ac sanguis deficeret. 3. *Territi hostes in fugam se dant*, nachdem den Feinden ein großer Schrecken ist eingejagt worden, nahmen sie die Flucht. Hostes pavore perculsi; vano timore perfusi; metu subacti; multiplici terrore perculsi, circumventi; tanti terroribus vexati, ancipite circumstante metu in fugam, se conjiciunt; terror incussus hostes per toto castra trepidos agit. V. *Timeo. Usus.* Non me terrent ista. Suae quemque conscientiae animi terrent.

Terrestris, e, irdisch. *Syn.* Terrenus. *Usus.* Terrestre praesidium.

Terribilis, e, erschrecklich, entsetzlich. *Syn.* Horribilis, horrendus. *Usus.* Vultus terribiles, et ardore animi micantes. Pompeji virtus terribilior Romanis quam exteris gentibus. V. *Terror, terreo.*

Terriculum, i, n. Schreckbild, Scheusal. *Syn.* Quod terrorem injicit.

Terrificus, a, um, schrecklich. *Syn.* Quod terrorem incutit. V. *Terribilis.*

Territorium, ii, n. Gebieth, Bezirk. *Syn.* Terra, ager. *Epi.* Atriale. *Usus.* Florentis coloniae territorium minuitur.

Terror, oris, m. der Schrecken, Angst. *Syn.* Minae. *Epi.* Barbarus, inanis verborum, immanis, implacabilis, militaris, nocturnus, novus, sempiternus, summus, tantus, tribunitius, mirus, mediocris. *Usus.* Terrores minasque jacere, spargere, jactare, einem drohen. Is nuntius magnum nobis terrorem obtulit, attulit, intulit, incussit, injecit, magno terrori fuit, einem Schrecken einjagen. Terrorem addere, admovere, noch dazu schrecken. Siquid increpet terroris, wenn sich gähling ein Geschrey von einer Gefahr

Digitized by Google

erhebt. Anceps terror circumstabat, es sah auf allen Seiten übel aus. Terrorem illarum reddere, wieder einen Schrecken einjagen. Firmare ex terrore hominem, metuque liberare, einem den Schrecken benehmen. V. *Terreo.*

Tertianus, a, um, dreytägig, über den dritten Tag kommend. *Usus.* Febres tertianae.

Tertio, drittens, zum dritten Mahl. *Usus.* Iterum ac tertio.

Tertius, a, um, der dritte.

Teruncius, ii, m. ein kleiner Pfennig. *Syn.* Nummulus. *Usus.* Ne teruncii quidem sumptus mea causa factus est.

Tessera, ae, f. Würfel, Losung, Wahrzeichen. *Syn.* Talus. *Usus.* Nobis senibus de lusionibus multis talos relinquant, et tesseras. Quid enim est sors? idem propemodum, quod micare, quod talos facere, quod tesseras.

Testa, ae, f. ein Topf, irdenes Geschirr, Scherbe. *Syn.* Concha; vas fictile. *Epi.* Nativa.

Testamentarius, ii, m. Testaments-Verfälscher. *Syn.* Subjector testamentorum.

Testamentarius, a, um, zum Testamente gehörig. *Usus.* Lex testamentaria.

Testamentum, i, n. Testament, letzter Wille. *Syn.* Suprema voluntas, voluntatis nostrae justa sententia de eo, quod post mortem nostram fieri voluerimus. *Epi.* Falsum, firmissimum, non improbum, non inofficiosum, non inhumanum, irritum, ruptum, ratum. *Usus.* Testamentum facere, conscribere, componere, obsignare; testamento aliquid alicui relinquere. Testamentum falsum supponere; testamentum subjicere. Nefas est testamenta mutare, rumpere, inducere, irrita facere, et voluntates mortuorum evertere. Qui factionem testamenti non habuerit. V. *Hereditas.*

Testatus, a, um, bezeuget, bewähret, bekräftiget. *Syn.* Exploratus, ratus, indubitatus. *Usus.* Nihil dixi nisi notum et testatum. Ut res multorum oculis fieret testatior. Res certissimis monumentis testata.

Testificatio, onis, f. Zeugniß, Bezeugung. *Syn.* Testimonium, formula testimonii. *Epi.* Summa, sempiterna. *Usus.* 1. Manebit hujus tui facti testificatio sempiterna. Chirographa, testificationes, judicia, quaestiones. 2. *Affirmatio privata*, Bezeugung. Cum summa testificatione suorum erga me merorum. V. *Testimonium, testis.*

Testificor, aris, atus sum, ari, bezeugen, bewähren, zum Zeugen anrufen. *Syn.* Testor, attestor, notum facio, testimonium dico, testibus firmo. *Usus.* Id feci testificandi amoris mei causa. Haec in maxima hominum frequentia testificabatur.

Testimonium, ii, n. Zeugniß, Bewährung. *Syn.* Testificatio, jurejurando devincta auctoritas. *Epi.* Acerrimum, debitum, divinum, exploratum, extremum, falsum, firmum, gratum, grave, improbum, inimicum, majus, mutum, praeclarum, proprium, publicum, sempiternum, totum, vehemens, divinum, tacitum. *Usus.* Testimonium secundum fidem et religionem gravissime dicere. Pro testimonio dicere, testimonium innocentiae alicui tribuere, impertiri. Sunt in eum rem multa testimonia. Refellere, refutare, elevare testimonia. Eodem is convertit aculeos testimonii sui. Causa ejus gravissimorum virorum testimoniis communita fuit.

Testis, is, m. ein Zeuge. R. *a* Τιθέναι, *τίθεσθαι*, *deponere*. *Syn.* Laudator, auctor, obsignator; testimonium. *Phrasis.* *Ejus rei multos testes habeo*, dafür habe ich viele Zeugen. Ejus rei testes citare, proferre, edere, producere possum plurimos, qui se non opinari, sed scire; non audivisse, sed vidisse; non interfuisse, sed egisse dicent. Rem testibus planam facere perfacile mihi est. Testem citabo totam domum; ejus rei auctores testesque optimos dare possum; res ea multorum testimoniis communiri potest; in ea causa deesse non possunt, qui pro testimonio dicant; rem eam multis testibus firmare possum. *Usus.* Testes adhibere locupletes, idoneos, religiosos, integros, incorruptos, gravissimos: *aut contra*, falsos, diabolares, ab religione remotos. Testis est spectator vivus ac praesens. Testis est Italia. Clarissimae victoriae testes. Deos facere testes.

Testor, aris, atus sum, ari, bezeugen, betheuern. *Syn.* Doceo, significo, ostendo, demonstro, testificor; testes adhibeo, facio, voco, invoco. *Usus.* 1. Ejus artificium operis artificis peritiam testatur. 2. *Testem invoco*, *implore*, *obtestor*, zum Zeugen nehmen, anrufen. Deos testor, omnesque homines. 3. *Testamento decerno*, ein Testament ma-

Digitized by Google

en. Possitne testari exul quaeritur. V. *estis.*

Testudo, inis, f. Schildkröte. *Syn.* nimal crusta tectum, tardumque. *Epi.* luviatilis. *Usus.* 1. Testudo capite bre-s, cervice anguina, aspectu truci. 2. *ocus fornicatus*, gewölbter Ort. 3. turmdach.

Teter, a, um, schändlich, scheußlich, räulich, garstig. *Syn.* Foedus, flagitio-is. *Usus.* Quo nihil tetrius, foedius, uculentius, aspectu terribilius, imma-us reperiri potest. Bellus omni dirita atque immanitate teterrima. V. *Hor-dus.*

Tetre, schändlich, gräulich. *Syn.* Foe-ssime, impure.

Texo, is, ui, xtum, ere, weben, wir-n, flechten, stricken. R. a τάσσω, *ordino.* *rn.* Contexo. *Usus.* 1. Quid araneae xerent. 2. *Necto*, zusammen, stricken. oici ipsi sibi plagas texuere. Festive irmen aliquod texere.

Textilis, e, gewirket, gewebet, ge-chten. *Syn.* Textus. *Usus.* Textile stra-ulum.

Textor, oris, m, ein Weber, Wirker

Textrina, ae, f. Weberstube. *Syn.* extoris officina.

Textum, i, n. Gewebe, Flechtwerk. *sus.* Clypei textum.

Thalamus, i, m. Ehebett. *Syn.* onjugis utrinsque cubiculum.

Theatralis, e, zum Schauplatze hörig. *Usus.* Theatrales consessus.

Theatrum, i, n. Schauplatz. R. a ατρον, *Syn.* Caveo. *Epi.* Bellum, com-une, frequens, refertissimum celebri-te, eruditissimum judicio, magnitudi-e, amplissimum; vacuum. *Usus.* Thea a tota reclamant. Id frequenti theatro, credibili plausu et clamore comproba-m est. Caesaris virtutes majoribus thea is propositae. Me quasi in quodam thea o orbis terrarum versari credebam. V. *udi.*

Theca, ae, f. Behältniß, Futteral, chachtel rc. R. a θήκη. *Usus.* Theca num-aria. Thecae vasorum.

Theologia, ae, f. Gottesgelehrt-eit, Wissenschaft göttlicher Dinge. *Syn.* ivinarum rerum scientia. *Usus. Theo gia mystica*, von geistlichen Dingen ıd Vollkommenheiten. Arcana, recondi-, interior, divinitus immissa mentibus ominum de Deo divinisque rebus scien a. Doctrina interior Deo magistro tra ta. Divinarum rerum cognitio e coelesti ice hausta.

Theologia speculativa. Discepta-trix ac judex altissimarum de Deo, divinisque rebus quaestionum disciplina. Scientia geminata fidei rationisque luce illustrata. *Theologia moralis.* quae quaestiones de christiani hominis officio complectitur; quae arctas impeditasque conscientiae rationes explicat vel expedit; quae interioris fori causas quaestionesque tractat. *Theologia polemica*, quae controversas fidei ac religionis nostrae quaestiones explicat; dissolvit; quae in evertendis novarum opinionum commentis operam christianae rei locat; quae religionis arcana in controversiam adducta, ratione ac auctoritate firmat, ac tuetur. *Theologia positiva*, sacrorum codicum interpres Theologia, quae Patrum, sacrorumque auctoritate Conciliorum, controversas religionis nostrae quaestiones dirimit.

Theologus, i, m. Gottesgelehrter. *Syn.* Rerum divinarum peritus; sacrarum litterarum intelligentia nobilis, interpres divinorum oraculorum, qui vita ac ratione religionis nostrae arcana explicat.

Theorema, atis, n. Lehrsatz. *Usus.* Percepta appello, quae Graeci theoremata.

Thesaurus, i, m. ein Schatz, Schatzmeister. *Syn.* Opes, divitiae. *Usus.* Thesaurum defodere, alicubi abruere; alicui de thesauris suis aliquid suppeditare. Thesaurus rerum omnium memoria. V. *Opes.*

Thesis, is, f. Satz, Vortrag. *Syn.* Propositum. *Epi.* Perdifficilis, politica, acuta, tenuis.

Thuribulum, i, n. Rauchfaß. *Syn.* Acerra.

Thus, ris, n. Weihrauch. *Usus.* Thura et odores incendere.

Tiara, ae, f. ein Hauptschmuck bey den Persern.

Tibia, ae, f. Schienbein, Pfeife, Schalmey. *Syn.* Os cruris, fistula. *Epi.* Inflata, modulata, nuptialis, tardior. *Usus.* Tibia, ad tibiam canere. Tibiae modulate canentes. Tibiarum cantu instincti pugnant acrius.

Tibicem, inis, m. ein Pfeifer. *Syn.* Qui tibiis canit. *Epi.* Bellus, latinus, tardior.

Tignarius, ii, m. *ein Zimmermann. *Usus.* Faber tignarius.

Tignum, i, n. * Latte, Balke. *Syn.* Trabs.

Timeo, es, ui, ere, sich fürchten, befürchten. *Syn.* Metuo, horreo, extimesco, pertimesco, reformido, vereor, in metu sum, afficior timore, metus animo objici-

Digitized by Google

tur, mente vix consto. *Phras.* 1. *Valde timet*, er fürchtet sich sehr stark. Magno in timore est; magnum in timorem pervenit; metu suspensus, fractus et debilitatus haeret; ictus metu gravioris mali, et horrore perfusus tuta omnia reformidat. Vix se prae formidine commovet. Metum cepit non mediocrem. Totus in metu est, et trepidatione; magnus hominem metus agitat, commovet; magnum in metum adductus est; vacuus metu non est. Timor hominem incessit, occupavit ingens. Gravi metu, sollicitatur. Pavor animum hominis intravit ingens; metum in se concepit; delirat miser timore, et nescio quid pavitat. 2. *Multi adeo imbecilles animo sunt, ut omnia timeant*, Viele sind so weichherzig, daß sie Alles fürchten. Multos ita pusilli infirmique animi videas, qui ad omnes casus metu contremiscant; metu exanimentur; metu exalbescent, exhorrescant; timore commoveantur; metu perturbentur. Multos ob animi infirmitatem, imbecillitatem, quemlibet casus terret, perterret, perterrefacit; metu afficit; in timorem conjecit; ad timorem impellit; multis, quod animi imbecillitate laborent, vel minimus casus metum, terrorem incutit. V. *Terreo.* 3. *Timeo, ne non optime consilia mea succedant*, ich besorge, ob meine Anschläge wohl von Statten gehen werden. Timeo mei consilii quis sit exitus futurus. Utinam consilio meo respondeat exitus, vereor tamen, ne aliorsum cadat. Quam feliciter mihi eventurum sit ex consilio meo negotium, plane non video; equidem adversos metuo exitus. Metuo, ne id consilii ceperim, quod explicare non facile possim. Meum consilium quo sit evasurum, nescio ac timeo. Consilium a me captum ut eum, quem volo, habeat exitum, opto magis, quam spero. Exitum consilii mei extimesco. 4. *Tum vicino periculo timeo sane vehementer*, bey so naher Gefahr fürchte ich mich sehr. Aspectu impendentis procellae horret animus, vox torpet, spiritusque; metus percurrit meum omniumque pectora; animus, timore obstupescit; subito horrore obrigui, metuque nunc adeo exsanguis sum; formido incessit animum, et pavore marceo. V. *Timor, terreo. Usus.* Quemadmodum explicari haec possint, timeo. Timeo de consulatu; ab eo judiciorum genere.

Timide, furchtsam, zaghaft, kleinmüthig. *Syn.* Ignave, timido, animo, dubitanter, diffidenter.)(*Fidenter animose, fortiter. Usus.* Timide ac verecunde dicere. Timide modiceque dicere.

Timiditas, tis, f. Furchtsamkeit, Zaghaftigkeit. *Syn.* Angustus et parvus animus.)(*Confidentia, fortitudo. Epi.* Humilis, fracta, ingenua, turpis, ultima. *Usus.* Cautio mea, timiditasque in causis. Pudore quodam, et timiditate ingenua refugisti. Timiditati et ignaviae militum proposita supplicia. V. *Timeo.*

Timidus, a, um, furchtsam, feig, schüchtern, zaghaft. *Syn.* Ignavus, nullius animi, circumspectans omnia; quidquid increpuerit, pertimescens; diffidens, imbellis, vecors.)(*Animosus. Phras.* 1. *Pusilli animi es, et timidus*, du bist zur kleinmüthig und furchtsam. Exigui, infirmi, imbecilli animi es, nimiumque demissi. Infirmus ab animo es; animo jaces, langues, non viges. Jacet, languet, non viget animus tuus. Animus tibi sine animo est; abest animus ab animo tuo. Facile concidis, commoveris animo; roboris ac nervorum in animo tuo parum est. Animum in te requiro, desidero. Umbras etiam times trementibus labiis. Timorem prodis; nemo te meticulosior; animo es nimis ignavo ac demisso; magna quadam animi infractione, formidine, pavore timiditatem tuam ostendis; nescio quas formidines agitando animis, ipse tibi curas et metus auges. 2. *Exercitus erat timidus*, das Kriegsheer war voller Schrecken. Fuga trepidus, plenus vulnerum et pavoris exercitus; tota acies pavore fluctuabat, ut vix gladio esse opus, et ambonibus propelli posse videretur; ut nec vultum, nec aciem oculorum ferre posset; miles abjectus metu, terrore exanimatus; animo debilitatus et qui umbram quoque metuere suam. Occupabat militum animos pavor insolitus; terror militi inciderat; terror militi mentem eripuerat; omnium mentes animosque militum timor perturbarat. V. *Timeo.* Timidus et cautus. Quae timido animo, humili fractoque fiunt.

Timor, oris, m. Furcht, Zaghaft. *Syn.* Metus, formido.)(*Spes, animus. Epi.* Caecus, domesticus, falsus, inanis, major, vetus, novus. *Phras.* 1. *Hostis vicinus urbi maximum timorem incussit*, der schon annahende Feind hat der Stadt einen großen Schrecken eingejagt. Maximo timore effecit; ingentem timorem injecit, incussit; pavore cuncta complevit; civium animos horrore perstrinxit; in maximum timorem cives dedit; maximo timori civibus fuit; maximum timorem hostibus objecit; maximo timore civitatem consternavit. V. *Terreo.* 2. *In maximo timore est civitas*, die Stadt ist in der größten

Digitized by Google

. Ingenti timore perculsa, occupa- civitas; animi omnium ad timorem ti; in magnum timorem venere; orem versi sunt. V. *Timeo*. 3. *Ti- n prae se tulit*, er hat eine Furcht lassen. Opinionem timoris hostibus it; signa timoris dedit; cum simu- e timoris egit; timoris opinionem hostes, quibuscunque potuit rebus, timoris suspicionem dedit hostibus; s sui signa multis rebus misit. 4. *m timorem deposuit*, er hat end- Furcht fahren lassen. Timorem om- bjecit, deposuit; animum solicitu- xoneravit; metum amisit; tandem vacuus animum recepit; solvit m metu; timore se expedivit; me- bstersit, exuit; posito metu ani- respexit; animum recepit, recupe- revocavit; ad pristinam se fortitu- revocavit; ex timore se colligit; vit se a timore; animum, spem re- ravit; animum renovavit. 5. *Ti- n tibi hunc adimam*, ich werde dir rcht benehmen. Isto te metu liberabo, , a metu te isto abducam; metum cimam, ejiciam, auferam, expel- animum tuum confirmabo, consti- ; animum afflictum excitabo; et ad et fortitudinem revocabo. Efficiam m, nequis porro animum tuum me- rturbet, afficiat, commoveat, con- , exagitet; ut a metu vaces; ut ani- qui jacebat; erigatur, excitetur, zet; ut animus tuus sese colligat confirmet. Languet animus tuus; it valeat et vigeat, efficiam. V. *Re- Usus*. Timor misericordiam non t, die Furcht hat kein Erbarmen. Ti- n in rei frumentariae simulationem rre, die Furcht zu bemänteln, sich , als ob man fouragieren ginge.

n e a, ae, f. eine Schabe, Motte. Vermiculus vestes, librosque ero-

n g o, is, xi, tinctum, ere, färben. Coloro, imbuo, inficio.

n n i o, is, ire, klingen. *Usus*. Ex- , quid ille tinniat.

n n i t u s, us, m. das Klingen. *Usus*. tum ciere.

n t i n n a b u l u m, i, n. Glöckchen, e.

r o, onis, m, ein neu geworbener Sol- Lehrjunge, Anfänger. *Syn*. Novus , rudis in re aliqua, inexpertus. rcitatus, qui aliquam artem discit, ium artis ponit. *Epi*. Egentissimus. . Usu et exercitatione tiro. Orator nulla in re tiro; rudis, hospes et peregrinus esse debet.

T i r o c i n i u m, ii, n. Lehrjahre, der erste Versuch, Probe. *Syn*. Rudimentum. *Phras*. 1. *Religionis tirocinium subire*, in ein geistliches Novizjat treten. Sacrae militiae tirocinium auspicari; religiosae militiae rudimenta ponere; religiosae militiae disciplinam complecti; in religiosae virtutis scholam se abdere, religiosae militiae rudimentis instituendum se tradere. 2. *In tirocinio etiamnum est*, er ist noch im Novizjate. Tironem etiamnum agit; tiro est; rudis adhuc, novusque est in religiosa virtute discipulus; in tirocinio adhuc exercetur; in palaestra religiosae vitae adhuc exercetur; in religiosae disciplinae studio novitius adhuc est, et tiro; tirocinio, religiosa periclitatione defunctus nondum est; tirocinium emensus nondum est; inter ipsa religiosae virtutis incunabula et rudimenta haeret e iamnum, sanctioris vitae praeceptionibus informandus, imbuendus excolendus. *Usus*. Lapsus aetatis tirocinio, postea se correxit, die Jugendfehler mit dem reifen Alter verbessern.

T i t i l l a t i o, onis, f. das Kützeln. *Syn*. Suavitas motus. *Usus*. Non est senibus tanta titillatio voluptatum.

T i t i l l o, as, avi, atum are, kützeln. *Syn*. Moveo cum aliqua voluptate, suavitate. *Usus*. Voluptas cum suavitate quadam affluit et allabitur, sensusque titillat.

T i t i o, onis, m. Löschbrand. *Syn*. Lignum adustum, quod ab igne extrahitur.

T i t u b a n t e r, wankelmüthig. *Syn*. Dubitanter, inconstanter.

T i t u b a t i o, onis, f. das Wanken, Zweifel. *Syn*. Haesitatio. *Usus*. Ut ne parva quidem titubatione aut offensione impediremur.

T i t u b o, as, avi, atum, are, wanken, zweifeln. *Syn*. Haesito, nec vox, nec lingua consistit. *Usus*. Erubuisse, expaluisse, titubasse, Si quid in bello titubatum sit. V. *Dubito*.

T i t u l u s, i, m. Titel. *Syn*. Index. *Epi*. Indignissimus, insignis. *Usus*. Me sapientis titulus delectat. Titulum consulatus vix sustinet. Regis titulum sibi adscribere. Inscriptio libri; honoris vocabula et nomina, *rectius et usitatius*, quam *libri*, vel *honorum tituli*, Aufschrift eines Buches, Ehrennahmen. *Competentem titulum non dare*, *vulg*. einem den gebührenden Titel nicht geben. *Latine*: Aures debita appellatione fraudare.

T o g a e, ae, f. langer Rock zur Frie-

Digitized by Google

denszeit.)(*Sagum. Epi.* Felix, parva, pulla, purpurea, texta, virilis, pura. *Usus.* Toga pacis est insigne et otii. Virilem togam sumere, assumere, induere.

Togatus, a, um, der ein Friedenskleid trägt. *Usus.* Quasi unus e togatis.

Tolerabilis, e, erträglich, leidlich. *Syn.* Vendibilis, non contemnendus, patibilis.)(*Impatibilis. Usus.* Vix singulis aetatibus singuli tolerabilis oratores. Tolerabili fenore solvere. Tolerabilis conditio.

Tolerabiliter, leidlich, erträglich. *Syn.* Toleranter. *Usus.* Dolores tolerabiliter ferre.

Toleranter, leidlich, geduldig. *Usus.* Toleranter, dolorem pati.

Tolerantia, ae, f. Geduld, Erduldung, Ertragung. *Usus.* Tolerantia rerum humanarum, contemptio fortunae. V. *Patiens.*

Toleratio, onis, f. Geduld, das Leiden.

Tolero, as, avi, atum, are, ertragen, ausstehen. *Syn.* Fero, patior, perfero, sustineo; concoquo. *Usus.* Forti animo militiam, hiemem, fortunam adversam tolerare. Latrociniis vitam; castaneis famem tolerare. Verbera plagasque is toleret, qui verbum concoquere vix potest. V. *Fero, patior.*

Tollo, is, sustuli, sublatum, ere, aufheben, wegräumen. *Syn.* Aufero, removeo, eximo, detraho, deleo, exstinguo, attollo. *Adv.* Celeriter, funditus, obscure, omnino, perfacile, recte. *Usus.* 1. Memoriam alicujus rei tollere. Suspicionem mihi omnem sustulit. 2. In currum patris sublatus. Risum, cachinnum, clamorem maximum sustulit. 3. *Laudo*, loben. Tollere in coelum laudibus; augere et altius dicendo tollere. 4. *Suscipio*, auf sich nehmen. Tollere aliquid oneris. V. *Aufero, adimo.*

Tondeo, es, totondi, tonsum, ere, scheren, bescheren. *Usus.* Dionysius ne tonsori collum submitteret, tondere filias docuit.

Tonitru, u, n. der Donner. *Syn.* Aëris sonitus, nubium fragor. *Usus.* Tonitrua, jactusque fulminum quis non extimescit? Coelum tonitribus contremit. V. *Tempestas.*

Tono, as, ui, itum, are, donnern. *Phras. Tonat*, es donnert. Ingenti sono coelum strepere et inter horrendos fragores micare ignes coepere. Continuus coeli fragor est, et passim cadentium fulminum species visitur. Coelum tonitribus dat mugitus ingentes, et concursu conflictuque fulgura ingeminat. Nubes aestivis in sae caloribus inter se collisae, crebr moque ruptae tonitru fragoribus au fulgurum flammis oculos verberant. C lum tumultu miscetur. Ruptae, cum in gore nubes omnia terrore tumultuque es plent. *Usus.* Si fulserit, si tonuerit, tactum fuerit aliquid de coelo.

Tonsillae, arum, f. Mandeln, Ha drüsen. *Syn.* Glandes ad radicem lingu

Tonsor, oris, m. Scherer, Barbi

Tonsorius, a, um, zum Scher gehörig. *Usus.* Cultri tonsorii.

Tonstrina, ae, f. Barbierstube. *Sy* Locus, in quo tonderi solet.

Topiaria, ae, f. Gärtnerkunst. *Usu* Topiariam facere.

Topiarium, ii, n. Gartenjiraub, Lu garten. *Syn.* Opus ex arbore, vel frut factum, varie inflexis, detortisque ram ad speciem, decoremque hortorum.

Topica, orum, n. Bücher, wo die Kunst ist, die Beweisgründe zu ent zu finden. *Usus.* Aristotelis topica.

Toreuma, atis, n. erhabene, ei gegrabene Arbeit, Schnitzwerk. *Syn.* Op torno factum. *Epi.* Nova, pretiosa. *Cic* Pretiosa toreumata, artificis manu fac

Tori, orum, m. fleischige Theile d Muskeln. *Syn.* Lacerti. *Usus.* O pec ra! o terga! o lacertorum tori!

Tormentum, i, n. Pein, Jam Qual, Schmerzen. R. a *Torquendo.* Sy Cruciatus, supplicium, equuleus; m china bellica. *Epi.* Acerrima, gravior varia. *Usus.* 1. Tormenta ad exprim dam veritatem adhibemus. Nulla ris ta mentorum acerrimorum praetermit ur. F tormentorum adducti servi. 2. *Machi bellica*, Geschütz. Torme ntis muros ve berare, quatere, disturbare, labefacere labefactare, mit Stücken beschießen. V *Cruciatus, torqueo, oppugno.*

Tormina, um, n. Bauchgrimmen *Syn.* intestinorum dolor. *Usus.* Fore se in torminibus praebere. V. *Poena.*

Torminosus, a, um, den Grim men unterworfen. *Usus.* Torminosi, pu vedinosi.

Torno, as, avi, atum, are, drehen drechseln. *Syn.* Pollio, quasi torus facer *Usus.* Deus mundum ita tornavit, ut ni hil possit fieri rotundius.

Torpedo, inis, f. Trägheit, Faulheit, ein Krampffisch.

Torpeo, es, ui, ere, faul, träge sein *Syn.* Obtorpeo. *Usus.* Epicurei Deum feriatum cessatione volunt torpere. V. *Langueo.*

Digitized by Google

Torpor, oris, m. Trägheit, Schläfrigkeit. *Syn.* Stupor.

Torquatus, a, um, der mit einer Halskette gezieret ist. *Usus.* Torque hosti decto Torquati nomen invenit Manlius.

Torqueo, es, torsi, tortum, ere. drehen, biegen, lenken, peinigen, quälen, martern. *Syn.* Flecto, intorqueo: excrucio. *Adv.* Acriter, diu, vehementer, mirifice. *Phras.* 1. *Ni fateatur, torquebitur*, wenn er nicht bekennet, wird er die Folter ausstehen müssen. In cruciatum maximum dabitur; omnentis acerrimis ex eo quaeretur; omnibus intolerandis humanae patientiae cruciibus lacerabitur; metu tormentorum noto vera fatebitur; tormentis expritur veritas. Nisi de se ultro confitea, in cruciatum abripietur, agetur; cruciatus in illum exempla dirissima edent; omnis tormentorum acerbitas in illum proprometur; gravissimis cruciatibus affitur, conficietur; per tormenta veritas eliorabitur; quaestionibus atrocissimis ejicietur; quaestiones adhibitis tormentis de illo agentur, habebuntur. Ni fatetur, tortores et carnifices, dum veribus ac tormentis fatigentur, crudelitatem explebunt, satiabunt suam; tortores, dum tormenta ipsa defessa erunt, crudelitatem exercebunt suam. *Usus.* 1. Terra se circa axem convertit et torquet. Hominum vanitas torquet ac flectit immobilitatem animorum quocunque libuerit. Vultus mutantur, ora torquentur. 2. *Torqueo, exagito*, plagen, peinigen. Torquent te libidines tuae, laudes meae. Torquet equuleo. 3. *Jaculor*, abschießen. Torquere hastas amentatas. V. *Flecto*, *excrucio*, *crudelis*.

Torques, is, m. Halskette, Halsband. *Syn.* Monile, colli ornamentum. *Usus.* Aliquem phaleris et torque donare.

Torrens, tis, m. Regenbach. *Syn.* Vivus imbri crescens, qui montibus suis rapide fertur. *Usus.* Cum fertur, visi torrens, oratio.

Torreo, es, ui, tostum, ere, trocknen, dörren. *Syn.* Exuro. *Usus.* Solis ardore, censis ignibus torreri.

Torridus, a, um, ausgedorrt, ausgetrocknet. *Syn.* Perustus, aridus. *Usus.* Macie torridus.

Tortor, oris, m. Folterer, Peiniger. Carnifex.

Tortuosus, a, um, krumm, hin und gebogen. *Syn.* Flexuosus. *Usus.* 1. Ex tortuosis locis et inclusis referamplius. 2. *Difficilis*, *insuavis*, *ardus*, schwer, tückisch. Multiplex et tortuosum ingenium. Multa objecit obscura et tortuosa.

Torve, gräulich.

Torvus, a, um, sauer, scheußlich. *Syn.* Horribilis.

Tot, so viel.)(*Quot. Usus.* Tot homines, tanta servorum examina.

Totidem, eben so viel. *Syn.* Par numerus. *Usus.* Hunc ego locum totidem verbis e Graeco transtuli.

Toties, so oft.)(*Quoties.*

Totus, a, um, ganz. *Syn.* Omnis, cunctus, universus, omnes partes, plenus, integer, solidus.)(*Pars. Usus.* Tota respublica, omnis Italiae pubes, cunctus populus universus senatus. Totus est mihi deditus, totum se mihi tradidit. Totus ex mendaciis et fraude factus. Ex toto id non intelligo. Totus in suis nugis est. Summa victoriae, totaque belli ratio in eo constat.

Trabalis, e, balkenmäßig. *Syn.* Robustissimus. *Usus.* Beneficium trabali clavo figere decet.

Trabea, ae, f. ein römisches Ehrenkleid. *Usus.* Auguralis, regia trabea.

Trabeatus, a, um, mit einem römischen Ehrenkleide angethan. *Syn.* Trabea indutus.

Trabs, bis, f. ein Balken. *Usus.* Abiegnae trabes.

Tractabilis, e, geschlacht, biegsam. *Syn.* Quod sub tactum cadit. *Usus.* 1. Corporeum et aspectabile, itemque tractabile omne necesse est, quod natum est. 2. *Lenis*, *mollis*, *facilis*, *flexibilis*, *mitis ingenii*, mild, weich rc. Virtus in amicitia tenera est, et tractabilis. Nihil illo tractabilius. V. *Lenis.*

Tractatio, onis, f. Abhandlung. *Syn.* Usurpatio, usus, tractatus, explicatio. *Epi.* Digna, salutaris, varia. *Usus.* Qui in armorum tractatione versantur. Tractatio litterarum mihi salutaris. In usu et tractatione dicendi. Tractatio pro lauto convivio, ein Gastmahl, *vulg. est.*

Tractatus, us, m. Handlung, Abhandlung. *Syn.* Tractatio. *Usus.* Ipsarum artium tractatu delectari.

Tractim, in einer langen Reihe. *Syn.* Longo tractu.

Tracto, as, avi, atum, are. handeln, tractiren, unter den Händen haben. *Syn.* Exerceo, dissero, doceo, disputo, accipio aliquem honorifice, aut aspere. *Adv.* Accurate, acute, aspere, comice, crudeliter, cupide, diligenter, diserte, divinitus, facile, gravius, hi-

Digitized by Google

lare, honeste, honorifice, improbe, ingeniose, insidiose, laute, leviter, leniter, liberaliter, minutim, modice, nefarie, praeclare, publice, remisse, scelerate, studiose, subtiliter, temere, commode, cumulate, bene. *Phras.* 1. *Commodum id argumentum tractabamus*, wir handelten eben dazumahl von dieser Materie. In eo argumento versabamur; multis eam rem sermonibus jactabamus; commodum de ea re disputabamus; in manibus habebamus ejus argumenti tractationem, id argumentum versabamus. 2. *Honestissime me tractavit*, er hat mich gar ehrlich gehalten. Omni me officio ac comitate complexus est; leniter ac clementer me accepit; victu me caeterisque rebus liberalissime commodissimeque habuit; liberaliter indulgenterque me coluit; lepide nitideque, honeste, comiter me habuit; nemo nunquam prolixius, lautiusque me habuit. Ornate cumulateque me tractavit. 3. *Male me tractavit*, er ist sehr übel mit mir umgegangen. Subcontumeliose me tractavit; asperrime improbissimeque me habuit, crudeliter in me consulit; servilem in modum laceravit me convitiis; pessime me mulctavit; malis me modis ac miseris accepit; indigna in me exempla edidit; nec humaniter, nec amice me accepit; summa simulatione amoris insidiosissime me tractavit; omnes indignitates contumeliasque ab eo pertuli; maximum apud eum infortunium inveni. *Usus.* 1. Tractare et agere causas amicorum. Artem geometricam, historiam tractare. Pecuniam publicam tractare. 2. *Accipio*, *excipio*, *cum aliquo ago*, mit einem umgehen. Liberaliter, insidiose aliquem tractare. Animos tractare, et permovere voluntates eloquentia. 3. *Tango*, greifen. Manu tractare. 4. *Gero*, sich halten, aufführen. Ita me in republica tractabo.

Tractus, us, m. Strich Landes. *Syn.* Regio, ora, pars terrarum, cbeli plaga. *Epi.* Celeberrimus, varius, levis, totus. *Usus.* 1. Tractus ille Venafranus. 2. *Cursus*, Lauf. Tractu orationis leni et aequabili uti.

Traditio, onis, f. Uebergabe, Uebergebung. *Usus.* Abalienatio est rei suae traditio. *Traditiones apostolicae*, *vulg.* Lehre der Kirche, welche nicht schriftlich, sondern mündlich von den Aposteln hinterlassen wurde. Doctrina a Christo et Apostolis ad nos derivata; dogmata religionis a Christo tradita, et ab Apostolis ad nos transmissa. Religionis capita verbo tradita, Patrumque sermonibus consignata. Doctrinae christianae capita Apostolorum ore excepta, et ad posteros transmissa. Christianae legis sanctiones a Christo latae, et Ecclesiae omnium aetatum stimonio, a religionis nostrae primordiis ad nos usque derivatae, et quodammodo per manus traditae.

Trado, is, didi, ditum, ere, übergeben, dargeben, überreichen. *Syn.* Exhibeo, dico, doceo, demonstro, prodo. *Adv.* Atrociter, bene, egregie, etiam, festive, gratis, graece, humanissime, subtilius, penitus, expeditius, latine, vere, latine. *Phras.* 1. *Urbem victoribus hosti tradere*, die Stadt den Feinden übergeben. In possessionem urbis victoribus rem admittere; victoris imperio ac potestati urbem dedere; in fidem ac potestatem victoris urbem committere; hosti in manum tradere; divina, humanaque omnia, urbem ac populum in ditionem atque arbitratum victori dedere; victori hosti urbem permittere; in fidem ac potestatem ultro venire. V. *Dedo*, *deditio*. *Usus.* 1. Se suaque omnia alicui in fidem, in potestatem, in deditionem tradere. Se in disciplinam tradere. Quies voluptati, libidinibus se tradere. Bellum, provinciam successori tradere. Tradito tibi hunc totum de manu, at aliquem in manum. Per manus tradam provinciam ei, cui maxime vos vultis. 1. *Doceo*, *refero*, lehren, sagen, erzählen, vorgeben. Artem dicendi discipulis, res gestas litteris, memoriae posterorum, monumentis litterarum tradere. Memoriae traditum est.

Traduco, is, xi, ctum, ere, hinüber führen. *Syn.* Trajicio. *Adv.* Paulisper, alio, tranquille, eleganter. *Usus.* 1. Fluvius profundior erat, quam ut copiae traduci possent. 2. *Confero*, *flecto*, *converto*, *adduco*, einen zu etwas vermögen, oder bringen. Animum alicujus a metu ad spem, ab improbitate ad virtutem, ab iracundia ad lenitatem traducere; traducere aliquem ad se. 3. *Transigo*, *ago*, *duco*, führen, jubrengen. Vitam otio, aetatem ludo traducere. Traducere aliquem per ora hominum. V. *Irrideo*.

Traductio, onis, f. das Hinüberbringen. *Usus.* Traductio furibundi hominis ad plebem. Traductio temporis.

Traductor, oris, m. Hinüberbringer. *Usus.* Traductor ad plebem.

Tradux, ducis, m. Senkreis, Ableger. *Syn.* Stirps arboris vel vitis alio traducta.

Digitized by Google

Tragice, ernsthaft, gräulich. *Syn.* blate, ample.

Tragicus, a, um, tragisch. *Usus.* ›ëta tragicus.

Tragoedia, ae, f. ein ernsthaftes, er trauriges Schauspiel. R. *a τράγος, rcus, et ἄδω, cano, quia in Bacchi norem fabula canebatur, cujus vi- ima hircus, qui victoribus in prae- ium dabatur.* *Usus.* 1. Tragoediam ere, scribere, agere, absolvere. 2. *ansl.* traurige Zufälle. Quantas tra- edias effecit, excitavit? Tragoedias nugis agere.

Tragoedus, i, m. ein Tragödien- pieler. *Usus.* Vox tragoedorum.

Tragula, ae, f. Pfeil, Geschoß. *li genus.*

Traho, is, traxi, tractum ere, zie- n. *Syn.* Vi adduco, impello. *Adv.* nsulto, divinitus, amplius, extrinse- s, leviter. *Usus.* 1. Uno impulsu plu- s in calamitatem trahuntur. Trahere iquem in invidiam. 2. *Accipio, sor- or*, überkommen. Ex contumelia no- en traxit. Molestia ex re quapiam tra- re. 3. *Produco, extraho*, verlängern, naus ziehen. Bellum trahere; noctem va- sermone trahere. 4. *Allicio*, anreitzen. rahimur omnes laudis studio. V. *foveo.*

Trajectio, onis, f. das Ueberfah- n, Uebersetzen. *Usus.* Maris trajectio; rborum trajectio.

Trajectus, us, m. Ueberfahrt. *sus.* In trajectu Albulae amnis sub- ersus est.

Trajicio, is, jeci, jectum, ere, erschiffen, übersetzen. *Syn.* Transeo, aduco. *Adv.* Aperte, celeriter. *Phras.* *Fluvium trajicere*, über den Fluß zen. Flumen navibus tra sire; sup- are fluvium; fluvium transmittere; ansgredi flumen. 2. *Trajicere mi- les in adversum littus*, die Soldaten er den Fluß führen. Flumen copias aducere, trajicere; in adversam flumi- s oram milites transportare. 3. *Traji re aliquem sclopo*, einen erschießen. lande plumbea sternere, configere, nficere, exanimare, transverberare. *sus.* 1. In Graeciam trajicere. 2. *Tra- ico*, überführen. Alpes trajecit Anto- us. Exercitum Rhodanum trajeci. 3. *ongius jacio*, darüber schießen. Murum culo trajecit. V. *Transeo.*

Tralatitius, f. Translatitius, a, n, gemein, anders woher genommen. *en.* Translativus, translatus. *Usus.* esti haec translatitia.

Trames, itis, m. Fußsteig. *Syn.* Semita. *Usus.* Egressus est non viis, sed tramicibus.

Trano, as, avi, atum, are, hin- über schwimmen. *Syn.* Trajicio.

Tranquille, still, ruhig. *Syn.* Pla- cate, placide. *Usus.* Tranquille et pla- cide vitam traducere.

Tranquillitas, tis, f. Stille, Ru- he. *Syn.* Quies, otium, securitas, tran- quillus animus; placata, tranquilla, quieta vita. *Epi.* Honesta, reliqua, summa, utilis, mirifica. *Phras.* 1. *Res ea magnam tibi tranquillitatem pariet*, diese Sache wird dir ein ruhiges Leben verschaffen. Efficiet, ut quiete, tranquil leque agas, ut summa sit rerum tranquillitas, summa animi quies; ut vivere, agere, ducere vitam tranquillam possis; facilem ut habeas, et expedi- tum rerum tuarum vitaeque cursum; ut omni molestia vaces; ut otio fruaris ju- cundissimo, uberrimo, suavissimo; ut otio tibi frui liceat. Ea res praestabit tibi otium vitamque ab omni metu curaque vacuam; vitam facilem, quietam, om- nium expertem perturbationum; vitam ab omni molestia remotam, sejunctam, segregatam, disjunctam. 2. *Deo sit gra- tia, magna nunc tranquillitate fruor*, Gott sey Dank! ich lebe nun sehr ruhig. Quae Dei est gratia, vacuus molestiis sum, sine cura, sine solicitudine; Dei benignitate factum est, ut nunc quidem omni molestia vacem, ut nullis angar curis, ut nulla vexer solicitudine. Di- vino munere procul absum a molestiis, extra molestiam tranquille ago. Dei be- nignitate contigit, ut nulla animum paul- lo molestior afficiat, vexet, exagitet, commoveat, perturbet cogitatio. Dei be- nignitate bene, tranquille, commode est animo meo; animo sum ab omni mo- lestia soluto, vacuo, libero, longe se- juncto. Dei me benignitas ab omni mo- lestia exemit, eripuit, liberavit, vindi- cavit. *Usus.* Vitam otii, quietis, tran- quillitatis plenissimam sectari. V. *Quies.*

Tranquillo, as, avi, atum, are, stillen, besänftigen, zufrieden stellen. *Syn.* Placo.)(*Perturbo.* *Usus.* Tranquillare animos perturbatos.

Tranquillus, a, um, still, ruhig. *Syn.* Quietus, securus, sedatus, pla- catus, lenis, placidus, omnis perturba- tionis expers.)(*Turbulentus.* *Phras.* *Vix credas, quam tranquillo sim ani- mo*, du kannst es kaum glauben, wie ru- hig ich in meinem Gemüthe sey. Vix co- gitatione assequare securitatem, quie-

Digitized by Google

tem, tranquillitatem, aequitatem animi mei; qua quiete fruar; quam ab omni cura vacuo sim animo; quam procul ab omni cura absit animus meus; quam tranquille agat, ac se ipso fruatur; quam omni vacem perturbatione; quam parum animus cura fluctuet, agitetur; vix cogitatione possis consequi, quae sit animi mei tranquillitas. V. *Tranquillitas*. *Usus*. Tranquillo animo esse, consistere; tranquilla et serena frons. V. *Quietus*.

Trans, über, jenseit. *Usus*. Cogito trans Tiberim. Trans mare fugi.

Transactor, oris, m. der einen Vertrag macht. *Usus*. Rerum omnium transactor et administer.

Transalpinus, a, um, jenseits der Alpen gelegen. *Usus*. Nationes transalpinae.

Transcendo, is, di, sum, ere, übersteigen. *Syn*. Transeo. *Usus*. Hoc malum transcendit alpes. V. *Scando*.

Transcribo, is, psi, ptum, ere, abschreiben. *Syn*. Exscribo, describo. *Usus*. Orationes totas sua manu transcripsit.

Transcurro, is, curri, cursum, ere, hinüber laufen. *Usus*. Alexander et Clytus suum cursum transcurrerant.

Transenna, ae, f. Schrank, vergittertes Fenster. *Syn*. Fenestra, cancelli. *Usus*. Eam copiam quasi per transennam praetereuntes, strictim aspeximus.

Transeo, is, ivi, itum, ire, durchfahren, übergehen. *Syn*. Trajicio, transmitto, transcendo, transgredior, praetervehor, permeo, trano, delabor, deflecto, abeo, defluo. *Adv*. Auspicato, breviter, deinceps, facile, leviter, separatim, singillatim, tuto, quam brevissime *Phras*. *Cave*, *ne modestiae terminos transeas*, habe Acht, daß du die Schranken der Eingezogenheit nicht überschreitest. Ne longius progrediare, quam modestiae ratio patiatur; ne quos modestia tibi terminos praescribit, transilias, transgrediare, transcendas, praetergrediare; ne modestiae terminos *vel* cancellos egrediare, excedas; ne a praescriptis modestiae cancellis excedas. *Usus*. Flumen, mare transire. Ad alium sermonem transire; in sententiam alicujus, in alia omnia, ad partes alterius transire. Si quidem est peccare, transire lineas. Legem, modum transire. Aliquid silentio transire.

Transfero, fers, tuli, latum, ferre, hinüber tragen. *Syn*. Traduco, confero. *Adv*. Acute, astutius, [illegible] audacius verba. Contumeliose, [illegible] tragice, commode, deinceps, sep[illegible] tim, indidem. *Phras*. 1. *Invidiam [illegible] nem in me transtulit*, er hat den [illegible] gen Neid auf mich geschoben. Ad me tra[illegible] fudit; invidiam omnem deoneravit, in me trajecit; totam invidiae molem me transmovit, derivavit, traduxit. I[illegible] vidia tota, eo potissimum auctore, me vertit. 2. *De verbo ad verbum [illegible] latinum transtulit*, *vulg*. er hat [illegible] Wort zu Wort ins Latein übersetzt. Ve[illegible] bis totidem in latinum transtulit; [illegible] bum pro verbo reddidit; verbum de ve[illegible] bo expressit; ad verbum transtuli. *Cic*. Cum de curriculo studiorum tuorum de[illegible] flexisses, animumque alio transtulisses, Amorem suum, curam, laborem, st[illegible] dium ad illud transtuli. Culpam tra[illegible] ferre in alium; verba apertius transfe[illegible] re. V. *Verto*.

Transfigo, is, xi, xum, ere, durchstechen, durchstoßen. *Syn*. Config[illegible] gladium lateri, jugulo defigo. *Cic*. Hasta transfixus.

Transfodio, is, di, fossum, ere, durchstechen, durchstoßen. *Syn*. Transfi[illegible] transverbero, trajicio latus. *Usus*. Fi[illegible] gienti latus transfodit.

Transformo, as, avi, atum, ere, verwandeln, eine andere Gestalt geben. *Syn*. In aliam formam meto, in alia[illegible] imaginem me converto; aliam persona[illegible] speciem, imaginem induco, fero. V. *Muto*.

Transfuga, ae, m. Ueberläufer, Abtrünniger. *Syn*. Perfuga.

Transfugio, is, fugi, itum, ere, übergehen, überlaufen. *Syn*. Perfugio. *Adv*. Levissime. *Usus*. Ab afflicta amicitia ad florentem transfugere et de[illegible] volare.

Transfugium, ii, n. das Ueberlaufen, Flucht zum Feinde. *Syn*. Defectio, profugium. *Usus*. Longius ab hoste abiit, ut levibus ingeniis impeditiora essent transfugia.

Transfundo, is, fudi, fusum, ere, aus einem Geschirre in das andere gießen. *Syn*. Transfero. *Adv*. Libenter. *Usus*. Amorem omnem abjecit atque is hunc transfudit. Omnes meas laudes libenter ad te transfuderim. V. *Transfero*.

Transgredior, eris, gressus sum, gredi, übertreten, übergehen. *Syn*. Migro. *Adv*. Inauspicato. *Usus*. Alpes transgredi. V. *Transeo*.

Transgressio, onis, f. Uebertretung. *Syn*. Transitus. *Epi*. Concinna.

Digitized by Google

us. Vallum alpium contra transgres-
nem Gallorum. V. *Delictum.*

Transigo, is, egi, actum, ere,
rtrag, Vergleich treffen. *Syn.* Decido,
ctionem facio, conficio, gero, ago,
rficio. *Adv.* Commodo. *Usus.* 1. Tran-
ere et decidere cum aliquo de re. ali-
a. Modica pecunia transiges. 2. *Rem*
rficio, *absolvo*, vollbringen, vollen-
n. Transigere multas res uno tempo-
Susceptum negotium transigere. 3.
ro, zubringen. Vitam otiosam transi-
re, et ludo, jocisque conterere. V.
ctum, *paciscor.*

Transilio, is, ii, sultum, ire,
erspringen. *Syn.* Praetereo, transeo,
aetervehor. *Usus.* Transilire ante pe-
s posita. V. *Transeo.*

Transitio, onis, f. Uebergang
sus. Transitio ad plebem. Nullis tran-
ionibus ejus utitur oratio.

Transitus, us, m. Durchzug, Durch-
ng. *Usus.* Fossae transitum ponticulo
nxit.

Translatio, onis, f. Uebersetzung,
berbringung. *Usus.* Verecunda debet
se translatio. *Epi.* Pervia, paullo du-
or, liberalis, multa, verecunda, con-
nua, frequentissima, molissima, pue-
lis.

Translatitius, et Translativus,
um, nachgemacht, was zu ändern ist.
sus. Vetus hoc edictum translatitium-
ne est. Constitutio translativa.

Translator, oris, m. Uebersetzer.
sus. Translator quaesturae.

Transmarinus, a, um, über Meer
legen.

Transmigro, as, avi, atum, are,
on einem Orte an einen anderen wandern.
sus. Suadebat, ut Vejos transmigra-
ent. V. *Migro.*

Transmissio, onis, f. das Ueber-
hren, Uebersetzen. *Syn.* Trajectio. *Epi.*
uperior. *Usus.* Navigationem magno-
ere timebam, memor prioris tuae trans-
issionis.

Transmitto, is, misi, missum, ere,
erfahren, überlassen, zubringen. *Syn*
ranseo, trajicio. *Usus.* 1. Caesar in
fricam transmisit secunda navigatio-
e. 2. *Trado*, übergeben. Provinciam,
ellum, negotium alteri transmittere.
Posthabeo, nachsetzen. Omne tempus
eum amicorum temporibus transmit-
endum putavi. 4 *Consumo*, zubringen.
empus inter libros transmittere. V.
Mitto.

Transmontanus, a, um, jenseits des Gebirges. *Syn.* Qui ultra montes habitat.

Transnato, as, avi, atum, are, hinüber schwimmen. *Syn.* Trano, natando flumen transeo. V. *Trano.*

Transporto, as, avi, atum, are, überbringen, von einem Orte zum anderen bringen. *Syn.* Trajicio, transfero. *Usus.* In Macedoniam tantum exercitum transportavit. V. *Transfero.*

Transtrum, i, n. Ruderbank.

Transvectio, onis, f. das Ueberfahren, Ueberschiffen. *Usus.* Num te terret transvectio Acherontis?

Transveho, is, xi, ctum, ere, hinüber führen. *Syn.* Trajicio, traduco. *Usus.* Mare transvehi.

Transverbero, as, avi, atum, are, durchstechen, durchstoßen. *Syn.* Transfigo. *Usus.* Bestiam venabulo transverberare.

Transversus, a, um, über quer. *Syn.* Obliquus.)(*Rectus. Usus.* Multae viae transversae. Ab hac lege mihi non licet transversum digitum, unguem discedere. Ecce tibi e transverso. Transversa ecce incurrit fortuna. Transversis itineribus Romam properat. V. *Obliquus.*

Transvolo, as, avi, atum, are, hinüber fliegen. *Usus.* Oceanum transvolavit Romanae urbis gloriae.

Trapecephorus, i, m. Tischfuß, oder Gestell. *Syn.* Statua sustinendae mensae facta.

Trecenti, ae, a, drey hundert.

Tredecim, dreyzehn.

Tremebundus, a, um, zitternd und bebend. *Usus.* Vox, manus tremebunda.

Tremefacio, is, feci, factum, ere, erschrecken, Furcht einjagen. *Syn.* Concutio. V. *Terreo.*

Tremo, is, ui, ere, zittern, vor Furcht beben. *Syn.* Contremisco. *Adv.* Omnino. *Usus.* Qui tremunt et exalbescunt objecta re terribili. V. *Timeo.*

Tremor, oris, m. das Zittern, Beben. *Usus.* Terrorem tremor et pallor, et dentium crepitus consequitur. V. *Timor.*

Tremulus, a, um, zitternd. *Syn.* Tremens, tremebundus.

Trepidatio, onis, f. das Zittern, Furcht. *Syn.* Metus, commotio, tumultus. V. *Timor.*

Trepido, as, avi, atum, are, zittern, beben. *Syn.* Timeo, metuo pavore defixus sto. *Phras. Trepidatum est*, man hat vor Schrecken nicht gewußt, was zu

Digitized by Google

thun sey. Lymphati trepidare coeperunt; omnium pectora occultus metus percurrit, pervasit, lymphati aguntur feruntur que; metu obtorpescunt; pavore exanimantur. V. *Timeo.*

Trepide, mit Furcht und Zittern. *Usus.* Stativa trepide deserta sunt.

Trepidus, a, um, vor Furcht zitternd, erschrocken. *Syn.* Pavidus, metuens, timens. *Usus.* Trepida res, dubia, et ob hoc timorem inducens.

Triangulus, a, um, dreyeckig. *Usus.* Ea triangula, alia quadrata nominant.

Tribulis, is, m. Zunftgenoß. *Syn.* Curialis. *Epi.* Turbulentus, vicinus. *Usus.* Apud tribules suos plurimum gratia potest.

Tribunal, is, n. Richterstuhl. *Syn.* Sella judiciaria. *Epi.* Certum, totum, continuatum, proximum. *Phras. Pro tribunali sedere*, zu Gerichte sitzen. Judiciis praeesse; jura reddere; cognitionem capitalium rerum exercere; judicium exercere, causas cognoscere. V. *Judicium. Usus.* Pro tribunali sedere, sententiam pronuntiare.

Tribunatus, us, m. Zunftmeisteramt. *Syn.* Magistratus tribunorum plebis. *Epi.* Ardens, militaris, pestifer et funestus, praeclarus, tacitus, totus, turbulentissimus. *Usus.* Tribunatum petere, suscipere, seditiose gerere.

Tribunitius, a, um, dem Zunftmeister gehörig. *Usus.* Furor, terrores tribunitii. Potestas tribunitia.

Tribunus, i, m. Zunftmeister. *Syn.* Populi defensor et custos. *Epi.* Nimium acer, vehemens, acerbus, criminosus, amentissimus, felix, foedissimus, furiosus, horridus, improbus, inermis atque imparatus, iners, levis, non bonus, militaris, modestus, non modo non seditiosus, sed etiam seditiosis adversarius, officiosissimus, perniciosus, similis gladiatori, sordidissimus, vesanus, vetus ac fortis, vigilans et accuratus, valens, vetus. *Usus.* 1. Ut Lacedaemone Ephori regibus, sic Romae consulibus tribuni sunt oppositi. 2. Tribunus militum, qui ordines ducit, Oberster im Felde.

Tribuo, is, ui, utum, ere, geben, zueignen. R. *quasi per* tribus distribuo. *Syn.* Do, praesto, impertio. *Adv.* Caste, exigue, infinite, libentissime, liberaliter, longe, plurimum, multum, nunquam, pure, recte. *Usus.* 1. Suum cuique, opem et misericordiam miseris, bonorem magistratibus tribuere. [illegible] *norem habeo*, *defero*, *confido*, [illegible] jemanden halten, vertrauen. Patri tuo [illegible] per plurimum tribui. Tribue hoc [illegible] tudini tuae. Nimium tibi ipse trib[illegible] 3. *Divido*, austheilen. Rem univers[illegible] in partes tribuere. V. *Do*, *divido*, [illegible] *gior.*

Tribus, us, f. Zunft. *Syn.* Curi[illegible] corpus. *Epi.* Certa, rustica, urba[illegible] *Usus.* Populum in tribus dividere. T[illegible] bu certa esse. Tribu moveri. Sui e[illegible] poris tribusque homines sibi obeori[illegible] habuit.

Tributarius, ii, m. Steuerbar[illegible] der Steuer und Schätzung gilt. *Sy[illegible]* Stipendiarius, vectigalis. V. *Vect[illegible] galis.*

Tributim, den Zünften nach. *Sy[illegible]* Per tribus singulas.

Tributio, onis, f. das Geben, Austh[illegible]eilung. *Syn.* Distributio. *Usus.* Aequ[illegible] bilis tributio.

Tributum, i, n. Steuer, Tribu[illegible] *Syn.* Quod a subjectis principi vel re[illegible] publicae penditur. *Epi.* Acerbissimu[illegible] intolerabile. *Phras. Magna tributa [illegible] re cogimur*, wir müssen große Steuer[illegible] und Gaben geben. Magnitudine tribut[illegible] rum premimur; gravi tributo et coh[illegible] tione iniqua frumenti opprimimur; [illegible] censu tributa conferenda sunt ma[illegible] ma; vectigal in annos singulos magn[illegible] pendere; tributa pendere intolerabili[illegible] stipendia ingentia dependere cogim[illegible] *Usus.* Tributum ferre, pendere, solv[illegible] re, conferre, Steuer geben. In singul[illegible] capita tributum imponere, Steuer [illegible] legen. Tributo, stipendio liberare, [illegible] tributis vindicare; tributorum [illegible] afferre, die Steuer aufheben. V. *V[illegible] ctigal.*

Tricae, arum, f. Haar, oder Werg, das den Hennen an den Füßen hängt; [illegible] worrne Sachen. *Syn.* Impedimenta. *Epi.* Domesticae. *Usus.* Biennium in his tri[illegible] cis moror. V. *Nugae.*

Triceni, ae, a, je dreyßig.

Triceps, pitis, *g. o.* dreykopfig.

Tricesimus, a, um, der dreyßigste.

Tricies, dreyßig Mahl.

Triclinium, ii, n. Speisesaal, [illegible] drey Tische voll sitzen können. *Syn.* Coenaculum, coenaculum tribus ad discumbendum lectis instructum. *Usus.* Tribus triclinii accepti sumus valde copiose.

Tricor, aris, atus sum, ari, unnütze Geschwätz treiben. *Syn.* Nugor, nugas ag[illegible]

es. Publius tecum tricatus est. V. *gor.*

Triduum, ii, n, drey Tage.

Triennium, ii, n. drey Jahre.

Triens, tis, m. der dritte Theil einer ie.

Trieteris, idis, f. dreyjährige Zeit.

Trigesimus, a, um, der dreyzi-ste.

Triginta, dreyßig.

Trinundinum, i, n. sieben und inzig Tage.

Trinus, a, um, drey, dreyfach, drey-ey.

Tripartito, in drey Theile ge-ilet.

Tripartitus, a, um, in drey Thei-getheilet.

Triplex, icis, *g. o.* dreyfach, drey-ey.

Tripliciter, auf dreyerley Weise.

Triplus, a, um, dreyfach.

Triremus, is, f. Galeere mit drey dnungen der Ruder. *Usus.* Damna-s ad triremes, auf die Galeeren ver-mmt.

Tripudio, as, avi, atum, are, izen, vor Freuden springen. *Usus.* Ex-ltans ac tripudians. V. *Exsulto.*

Tripudium, ii, n. das Aufspringen n der Erde. *Epi.* Solistimum. *Usus.* ripudium solistimum fit, cum ex offa quid in terram cadit.

Tripus, odis, m. Dreyfuß. *Usus.* icri tripodes.

Triquetrus, a, um, dreyeckig. *Syn.* riangulus.

Tristis, e, traurig, betrübt. *Syn.* oestus, moerens, dirus.)(*Hilaris, cundus. Phras. Quid ita tristis es?* arum bist du so traurig? Quid angeris? oid te excrucias? cur moerore confi-eris? quid tuae miseriae te ita discru-ant? quid te moeror quotidianus la-erat et conficit? cur animum ita moe-ori das, luctu afflictus, et confectus? uid ita in lacrimis et moerore conse-escis? quid diffidens ac desperans de ebus tuis in sordibus lamentis, luctu-ue jaces? quid tristis capite demisso erram intueris? quid ita in domo tua mnia deserta, horrida, muta, plena ictus et moeroris? quid ita frontem ontrahis? quid te in hunc moerorem apit, conjicit? V. *Tristitia. Usus.* Tri-is et conturbatus domum abiit. Tri-tis natura et recondita. Tristissimis eipublicae temporibus.

Tristitia, ae, f. Traurigkeit, Be-trübniß, Kummer. *Syn.* Moeror, severi-tas. *Epi.* Simulata versutaque. *Phras.* 1. *Immodica tristitia laborat*, er ist voller Traurigkeit. Aeger animi est; haud levis dolor moestum opprimit, fatigat hominem animi aegritudo ingens; vultu ipso dolorem animi praefert; doloris magnitudinem vix capit; tristitiae immodicae se dat, dedit; aegritudini se dedit; aegritudine ingenti opprimitur, conficitur; aegritudinem suscipit immodicam; pessime est animo; afflictus moerore languet animus; tristissimis vexatur et conficitur curis; moerore et lacrimis propemodum contabescit; assiduo in luctu est, versatur; modum lugendi non facit; magnam tristitiam subit; lacrimis et tristitiae se tradit. V. *Tristis, aegritudo, moeror.* 2. *Res ea magnam mihi tristitiam peperit*, diese Sache hat mir eine große Traurigkeit verursachet. Magnam mihi aegritudinem attulit; magna me aegritudine affecit; animum moerore cumulat, cruciat, opprimit, conficit; ea res vehementer me mordet, pungit, solicitat, angit, acerbe vexat, graviter commovet. V. *Dolor, moeror.* 3. *Deponamus tandem hanc tristitiam*, lassen wir doch diese Traurigkeit fahren. Mitigemus istam tristitiam, et relaxemus; tollatur omnis illa superior tristitia; mentem tandem a tristitia hac abducamus; aegritudinem exuamus, abjiciamus; animum aegritudine levemus; deleatur ista ex animo tristitia: aegritudinem, quam ea res nobis asperserat, ex animo deleamus, exturbemus, abstergamus. *Usus.* Aliquem ad tristitiam contorquere. Tristitiam et severitatem mitigare. Oratione aliquem a tristitia abducere. V. *Aegre fero.*

Triticum, i, n. Weitzen. *Syn.* Frumentum.

Tritus, a, um, zerrieben, gemein. *Syn.* Decantatus, contritus, pervagatus, contemptus. *Usus.* Tritum sermone, vetustate proverbium. Res trita, communis et pervulgata. Itinere trito incedere. V. *Vulgaris.*

Tritus, us, m. das Reiben. *Usus.* Conflictu trituque lapidis ignem elicere.

Trivium, ii, n. ein Ort, da drey Wege zusammen kommen. *Syn.* Ubi tres viae concurrunt. *Usus.* Maledictum de trivio arripere.

Triumphalis, e, triumphirlich. *Usus.* Porta, vehiculum, ornamenta triumphalia.

Triumpho, as, avi, atum, are,

Digitized by Google

triumphiren, siegprangend einziehen. *Syn.* Triumphum ago; Capitolium curru invehor, in capitolium cum insigni laurea invehor. *Usus.* 1. Amplissime, atque honestissime triumphare. 2. *Transl.* Exsultare laetitia, gaudio triumphare. Hic exsultat oratio, et triumphat.

Triumphus, i, m Triumph, sieghafter Einzug. R. a θρίαμβος, *cum festa fronde incedens, qui mos erat triumphantium. Syn.* Imperatoris, ducis, victoris pompa, cum laurea togaque palmata in Capitolium invecti. *Epi.* Falsus, castellanus, justissimus, clarissimus, recens, amplissimus, certissimus, et inanissimus, gratissimus, jucundissimus, magnus, verus, justus, navalis. *Usus.* Triumphum alicui decernere, triumphum habere, agere, deportare. Aliquem ad triumphum revocare, laureamque illi insignem deferre. Differes de triumpho; quid tandem habet iste currus; quid vincti ante currum duces? quid simulacra oppidorum? quid argentum? quid aurum? quid legati in equis et tribuni? quid clamor militum? quid tota illa pompa? quid vehi per urbem?

Triumvir, i, m. einer der drey Herren zu Rom. *Epi.* Capitales. *Usus.* Triumviri capitales.

Triumviratus, us, m. Amt der drey Herren. *Syn.* Triumvirum magistratus.

Trochus, i, m. Triebhorn. *Syn.* Turbo, quo ludum pueri.

Tropaeum, i, n. Siegeszeichen. *Syn.* Victoriae monumentum. *Usus.* In Macedonia tropaea statuit, posuit; constituit, quae bellicae laudis victoriaeque insignia ac monumenta sunt. Urbs tropaeis ac triumphis ornata ac dicata.

Tropus, i, m. Wechselrede. *Syn.* Verborum immutatio.

Trucidatio, onis, f. Todtschlag, Mord. *Syn.* Caedes, clades. *Usus.* De Clodianis lapidationibus, insidiis, trucidationibus.

Trucido, as, avi, atum, are, gräulich hinrichten, ermorden. R. *Truciter caedo. Syn.* Occido, interficio, multis vulneribus concido, conficio. V. *Occido, interficio.*

Truculenter, grausam. *Usus.* Atrociter et truculenter se gerere.

Truculentus, a, um, grausam. *Syn.* Terribilis aspectu, trux, atrox. V. *Crudelis.*

Trudo, is, si, sum, ere, mit Gewalt stoßen. *Syn.* Impello. *Usus.* Ad mortem, ad supplicium se trudi indebat.

Trulla, ae, f. Maurerkelle, Geschirr. *Usus.* Trulla excavata cum manubrio aureo.

Truncus, i, m. Stock. *Syn.* Stipes. *Epi.* Tantus, tutior, totus. *Usus.* 1. In arboribus truncus, rami folia. 2. *Transl.* Truncus corporis, der Leib ohne Kopf. 3. *Stolidus*, ungeschickt. Hic truncus ac stipes consulatum sustineat.

Trutina, ae f. Wage. *Syn.* Statera. *Usus.* Populari trutina rem examinare.

Trux, cis, *g. o.* grausam, grimmig. *Syn.* Truculentus, atrox. V. *Crudelis.*

Tu, du. *Usus.* Tu mihi etiam legis mentionem facies.

Tuba, ae f. Trompete, Posaune. *Syn.* Buccina. *Usus.* Tubae sonitum in bello non fert. Tuba, ad tubam canere; tubam inflare.

Tuber, eris, n. Geschwulst. *Syn.* Terrae collum tumor.

Tubus, i, n. Brunnenröhre. *Syn.* Fistula. *Usus.* Ductus aquarum, quos illi tubos vocant.

Tueor, eris, tuitus sum, eri, beschützen, bewahren, beschützen. *Syn.* Tutor, servo, conservo, custodio, foveo, praesideo.)(*Derelinquo. Adv.* Castissime, commodius, demisse, diligenter, facile, flagitiose, fortiter, honestissime, lautius, male, maxime, melius, mirifice, parum, perfacile, praeclara, privatim, prudenter, publice sanctissime, vigilanter, munifice, aeque, admodum. *Phras. Hunc tu, quaeso, omnibus modis tuere*, diesen schütze auf alle Weise. Sartum, tectum, ut ajunt, ab omnique incommodo, detrimento molestia sincerum integrumque conserves; in omnibus rebus tegas, velim eum in praesidio ac tutela auctoritatis tuae latere patiaris: ejus salutem tua benevolentia, praesidio, custodia tueris; ejus capitis custodiam nunquam dimittas; sine tua tuititione salvam esse non posse existimes. V. *Defendo, foveo, faveo. Usus.* Tueri munus suum, mediocritatem in omnibus rebus, societatem conjunctionis humanae. Hanc Caesar omnibus praesidiis tuetur ac defendit. Rem familiarem, gratiam et auctoritatem suam tueri et conservare.

Tugurium, ii, n. Bauernhütte. *Syn.* Habitatio rustici.

Digitized by Google

Tuitio, onis, f. Schutz und Schirm. n. Custodia.

Tum, dazumahl, alsdann. *Syn.* Tunc tempestate; partim. *Usus.* Quid n inde? Cum alia multa, tum hoc xime. Tum Graece, tum Latine. Mo- unum, tum autem plures vidi.

Tumeo, es, ui, ere, aufschwellen, auf- lasen seyn. *Syn.* Turgeo, turgesco, in nore sum. *Adv.* Penitus. *Usus.* Sa entis animus nunquam turgescit; nun- am tumet. Negotia tument, es gibt viel thun.

Tumidus, a, um, geschwollen, aufge- sen. *Syn.* Turgidus, inflatus, velut nes dictaturas consulatusque gere in voce viribusque suis. *Usus.* Mem- um vitiose tumidum. Serpens inflato, lo, tumidis cervicibus. V. *Superbus*, *rogans.*

Tumor, oris, m. Geschwulst. *Syn.* In- tio. *Epi.* Repentinus, recens. *Usus.* pentinus oculorum tumor. Erat in more animus. Recedit jam animi tu- or. Ne deserrerem hunc tumorem re- m. V. *Superbia.*

Tumultuarius, a, um, in der lle, ohne Ordnung geschehen. *Syn.* operatus, subitarius, repentinus. *us.* Dux, miles, exercitus tumultua- us. Sermo fortuitus et tumultua- us.

Tumultatio, onis, f. * Auf- uf.

Tumultuor, aris, atus sum, ari, ufruhr anrichten, aufwickeln. *Syn.* Tur- as facio, inquietus sum. *Usus.* Quid multuarius furor? quid insanis? V. *urba*, *tumultus.*

Tumultuose, ungestüm, unruhig. *rn.* Magno tumultu. *Phras. Tumultuo. agere*, ungestüm handeln. Mare coe- miscere; coelum ac terras miscere; agoedias, tumultum excitare, turbas cere, concire; tragoedias efficere. V. *urba*, *tumultus.*

Tumultuosus, a, um, unruhig, ufrührerisch. *Syn.* Turbulentus. *Usus.* umultuosa et seditiosa vita, oratio.

Tumultus, us, m. Lärm, Auflauf, Reuterey, Getümmel. *Syn.* Motus, tur- a, seditio; trepidatio. *Epi.* Civilis, omesticus, finitimus, magnus, proxi- us, tantus, terribilis. *Phras.* 1. *Pe- iculum est aperti tumultus*, es ist ein ffentlicher Aufruhr zu befürchten. Res pro editione est; res ad seditionem spe- tat; res a consilio ad vim abit; in etu sumus, nequa repentina vis in ivitate existat; nequid turbulenti con- flent; nequa in civitate tempestas ex- citetur cooriatur. Tempestas a seditio- sis civibus urbi impendet certissima. 2. *Ea res ingentem tumultum fecit*, die- se Sache hat einen großen Aufstand erre- get. Ingentem in urbe tumultum exci- tavit, fecit, praebuit, commovit, con- flavit, concivit; turbas ingentes fecit, concivit; ea re effectum est, ut omnia terrore et tumultu streperent; ut tu- multu cuncta turbarentur. V. *Turba*, *turbo*, *seditio*. *Usus.* Quid hos tumul- tus ciemus? Contitescente tumultu. Tumultum, rixas, jurgia comprime- re, sedare, componere, den Aufruhr stillen.

Tumulus, i, m. ein Hügel, aufgewor- fene Erde, Grab. *Syn.* Locus ex terra le- viter eminens. *Epi.* Excellens. *Usus.* 1. Tumuli silvestres. 2. *Sepulchrum*, Grab. Alexander cum ad Achillis tumulum in Sigeo adstitisset. V. *Collis sepul- chrum.*

Tunc, dazumahl, damahls, alsdann. *Syn.* Tum, illo tempore, illa tempesta- te, per id tempus, per id temporis.)(*Nunc. Usus.* Sed erat tunc excusa- tio; nunc nulla est.

Tundo, is, tutudi, tusum, ere, stampfen, stoßen, schlagen. *Syn.* Cae- do, pulso, verbero. *Adv.* Nihilomi- nus, vehementissime. *Usus.* Bacillo oculos alicui tundere. V. *Pulso*, *ver- bero.*

Tunica, ae, f. kurzes Kleid ohne Aermel. *Syn.* Vestis brevior virorum. *Epi.* Pulla, solivaga, talaris, manicata, trita. *Usus.* Cum tunica et pallio. Tu- nicam ponere.

Tunicatus, a, um, der dergleic- chen Tunica trägt. *Usus.* Metus tunica- torum.

Turba, ae, f. Haufe, Schaar des Volkes, Unordnung, Aufruhr. *Syn.* Mul- titudo, conventus hominum, concio, multitudo in unum conglobata ac semet- ipsam turba impediens; juvenum ma- nus, juvenum globus, circumfusa in concionis modum turba confertissima; vulgus; seditio, vis, tumultus. *Epi.* Magna, media, nocturna, nova, prae- toria, similis, vana. *Usus.* 1. Ex hac turba et colluvie discedam. 2. *Tumul- tus*, *seditio*, Tumult, Aufruhr. Ingentes turbas concitare, moliri, facere conci- re. 3. *Perturbatio*, Verwirrung. Ecce nova turba et rixa. Quanta in turba et confusione rerum vivimus! E turbis se evolvere, exsolvere. V. *Multi.*

Turbate, unordentlich, verwirret.

Digitized by Google

Usus. Omnia raptim et turbate aguntur.

Turbator, oris, m. Verwirrer, Störer. *Usus.* Pacis turbator.

Turbide, verwirrt. *Syn.* Turbulenter, inconstanter.

Turbidus, a, um, verwirrt. *Syn.* Perturbatus, confusus. *Phras.* 1. *Nunquam illum aeque turbidum vidi*, ich habe ihn niemahls so verwirrt gesehen. Tanto animi motu perturbatum, ita perculsum, percussumque, nihil ut consilio, ratione, ordine ageret, nec lingua, nec ore consisteret, nunquam vidi. Commotum saepe, perculsumque vidi antea, sed nunc adeo color ipse immutatus est, vultus, oratio, mens denique ipsa excidit et conscientia peccati mutum, exanimatum, ac vix vivum reliquit. Confusus animo, nec auribus quidem et oculis satis constat; neque animo, neque lingua satis compos, vix apud se est, ita perturbato atque incerto prae aegritudine animo est. Hominem tam commotum nunquam vidi alias, sic ut nec animus illi suppetere, nec constare mens sana videretur. Eo nuntio ita percussus est, ut animo adesse eum nemo existimaret. *Usus.* 1. Mens omni turbido motu semper vacans. 2. *Impurus, sordidus*, trüb, unrein. Aqua turbida et cadaveribus inquinata. 3. *Miser, calamitosus*, elend. Turbidis rebus, temporibus adversis.

Turbo, as, avi, atum, are, verwirren, unruhig machen. *Syn.* Obturbo, perturbo, misceo, permisceo. *Phras.* *Omnia in republica turbantur*, in dem gemeinen Wesen geht es durchaus verwirrt zu. Nullum tam turbulentum reipublicae tempus fuit; annus est domi forisque infestus; plurimum turbarum, infinita hominum licentia concitum est; nusquam res quietae; omnia divina humanaqua jura miscentur; civilibus fluctibus tument omnia; maximae ubique turbae et tragoediae excitantur, efficiuntur. Tumultus non jam foro se continet, sed totam passim urbem pervadit. Ex agris in urbem tumultus penetrat, spemque omnem concordiae exturbat. Tumultus repens ex agris in urbem illatus rempublicam in summum discrimen adducit. Perlatus ad cives tumultus omnem reipublicae statum convellit, conturbat, inflammat. Urbes et oppida implentur. 2. *Is casus vehementer me turbavit*, dieser Zufall hat mich sehr verwirret. Mirifice me perculit; omnem animi statum inflammavit, incitavit, conturbavit; mentem propemodum e sua sede et statu dimovit, mentem prope exturbavit meam, consilium eripuit. *Usus.* In Hispania turbatum aliquid. Omnia turbavit et miscuit. Vide, nequid turbet. Turbare aliquid, pacem solicitare.

Turbo, inis, m. Wirbelwind. *Syn.* Ventus omnia turbans ac involvens. *Epi.* Maximus, saevus. *Usus.* 1. Tanquam turbine aliquo et tempestate everti. Tu procella patriae, turbo, et tempestas pacis. 2. *Coni figura inversa*, ein unten herzugespitzter, oben breiter Teig. Turbinem versare.

Turbulente, et turbulenter, verwirret, unruhig. *Syn.* Turbide, temere.

Turbulentus, a, um, verwirrt, unruhig, stürmisch. Turbidus, natu in vanos tumultus ingenia)(*Tranquillus.* *Adv.* Necessario. *Usus.* Turbulenta, temeraria, caeca consilia. Tempora, tempestas reipublicae turbulenta. V. *Turbidus.*

Turgeo, es, et Turgesco, is, ere, aufschwellen, schwülstig seyn. *Syn.* Tumeo, inflatus sum. *Adv.* Penitus.

Turgidus, a, um, voll, strotzend. *Syn.* Tumidus, inflatus.

Turma, ae, f. ein Geschwader, Haufen Reiter. *Syn.* Equitum ordo, globus, manus.

Turmalis, e, zu einem Geschwader gehörig. *Usus.* Statuae turmales.

Turmatim, schaarenweise. *Syn.* Per turmas, agmine.

Turpiculus, a, um, etwas schändlich. *Usus.* Jocus in turpiculis rebus ponitur.

Turpificatus, a, um, verwüstet, häßlich gemacht. *Usus.* Depravatio ac foeditas. Turpificati animi.

Turpis, e, häßlich, unflätig, schändlich. *Syn.* Inhonestus, deformis, foedus, inquinatus, infamis, flagitiosus, nequam. *Adv.* Aeque, omnino non. *Phras.* 1. *Cave, nequid turpe admittas*, habe doch acht, daß du nichts Sonderbares begehest. Nequid dissolute ac turpiter agas; nequid dedecoris admittas, aut quod foedum sit et flagitiosum, quod crimini esse possit; vide, nequid indecore effeminateque facias; ne in turpem verborum obscoenitatem delabare; nequid in tua vita moribusque maculae haereat, resideat; ne probrum, labem ac infamiam moribus aspergas tuis, aut majorum claritudini inferas; ne priores tuas laudes vitae turpitudine

Digitized by Google

rmes. Cave, ne quod dedecus sus-
s, concipias, in te admittes; ne in
iis, in dedecore voluteris; ne in
ia te ingurgites. 2. *Hoc apud illos
non est*, das ist bey ihnen nichts
ndliches. Nullam ea res apud illos
niam habet; in vitiis illud non po-
; illud in rebus turpibus non ha-
r; illud turpe nemo putat, existi-
; eorum moribus illud ab honesta-
motum non est. Id nemini est tur-
lini; illud eorum moribus nefas
habetur; illud eorum moribus fla-
m non est. *Usus.* Luxuria tum om-
tati turpis, tum senectuti est foe-
ma. Id non modo turpe est, sed
ratum et nefarium. Turpis homo,
infamis.

urpiter, schändlich, häßlich. *Syn.*
be, obscoene, nequiter, nefarie.
r. Timeo, nequid turpiter faciam.

urpitudo, inis, f. Schande, Ab-
lichkeit, Häßlichkeit. *Syn.* Deformi-
obscoenitas, infamia, macula, fla-
m, dedecus, labes, deformatio,
avatio, foeditas. *Epi.* Accusabilis,
estica, flagitiosa, insignis, major,
ima, nefaria, sempiterna, singula-
summa. tota, vera, ficta, plurima.
s. Nulla pars vitae ejus summae
itudinis fuit expers. Omni turpitu-
se foedavit, quam ille nunquam
t, aut delebit. Nihil non turpitu-
s subiit; omni turpitudine notatus
Ea causa turpitudinem habet. V.
ecus, *turpis*.

urpo, as, avi, atum, are, schänd-
zurichten, häßlich machen. *Syn.* Foedo.
s. Jovis aram sanguine turpat. *Poët.*

urris, is, f. Thurm. Celsa moles.
Alta, altissima. *Usus.* Ex alta tur-
tu et opere multum edita dejectus.

urtur, uris, m. Turteltaube.

ussio, is, ivi, itum, ire, husten.
Tussi laboro, tussi urgeor.

ussis, is, f. Husten. *Syn.* Screa-
Usus. Tussim pectore expellere.

ute, du selbst. *Syn.* Tu ipse. *Usus.*
tute mihi praecepisti.

ute, sicherlich. *Syn.* Tuto, impune.

utela, ae, f. Vormundschaft, Schutz,
uth. *Syn.* Fides, defensio, patroci-
n, clientela. *Epi.* Legitima, prae-
a, turpis. *Usus.* Filios suos alicu
tutelae commendare; in tutelam
ui tradere; tutelae subjicere. Pu-
us cum primum in tutelam venerit;
itela fuerit. Tutela se abdicare. Om-
haec nostra latent in tutela et prae-
o armorum. V. *Praesidium.*

Tutor, aris, atus sum, ari, schir-
men, schützen, handhaben, vertheidigen. *Syn.*
Tueor, salvum, invictum praesto. *Adv.*
Accuratissime, copiosius, facile. *Usus.*
Provinciam, fines armis tutari. V. *Tueor.*

Tutor, oris, m Vormund, Beschü-
tzer. *Syn.* Defensor, patronus. *Epi.* Ca-
stus, fidelis, legitimus, verus, annuus.
Usus. Tutorem alicui instituere. In
tutorem potestate est pupillus. Respu-
blica orba consulis fidem, tanquam legi-
timi tutoris implorat. Tutor religionis.

Tutus, a, um, sicher, außer Gefahr
gesetzt. *Syn* Metu, *vel* periculo, vacuus,
tectus, septus, munitus, securus, in
tuto locatus; nihil insidiarum habens;
sanctus, sacrosanctus. *Adv.* Maxime,
plane, prorsus. *Phras. Tutus jam est*,
er ist schon sicher. In tuto est; in portu
navigat; in portu est; in vado est;
cautum illi est. V. *Securus. Usus.* Tu-
tam et tranquillam vitam degere. Tu-
tus ab inimicis. In tuto collocare; in
tuto esse; mare tutum praestare.

Tuus, a, um, dein. *Usus.* Panae-
tius ille tuus. Tuorum curam gere.

Typus, i, m. Muster, Vorbild, Schrift
bey den Buchdruckern. *Syn.* Signum, for-
ma. *Phras. Librum typus edere*, ein
Buch drucken lassen. Typis mandare, com-
mendare, committere; typis exprimere,
edere, in lucem emittere; typis excude-
re, evulgare. *Usus.* Typos tibi mando.

Tyrannice, tyrannisch, grausam.
Syn. Superbe, crudeliter.

Tyrannicus, a, um, tyrannisch,
grausam. *Usus.* Leges, facta tyrannica.

Tyrannoctonus, i, m. Mörder
eines Tyrannen. *Syn.* Tyranni interfe-
ctor, *vulg. tyrannicida.*

Tyrannis, idis, f. gewaltsame
Herrschaft, Tyranney. *Phras. Tyranni-
dem occupare*, sich gewaltsamer Weise
zum Könige aufwerfen. Imperium sibi ar-
ripere; regnum invadere; capiti for-
tunae regiae insignia per vim adjicere;
regium fastigium affectare et occupare.
Usus. Tyrannidem occupare. Tyranni-
dem evertere, delere.

Tyrannus, i, m. Tyrann, Wüthe-
rich. *Syn.* Ereptor libertatis, oppres-
sor civitatis. *Epi.* Crudelissimus, fir-
mus opibus et voluntate, insanus, cru-
delis, inanis, gloriosus fama, gratus
beneficio, importunus, amens, intol-
lerandus, libidinosus, teter. *Usus.* Ty-
rannus quam, qui unquam fuit, saevis-
simus ac violentissimus in suos. Nulla
est nobis societas cum tyrannis, sed
potius summa distractio.

Digitized by Google

V.

Vacatio, onis, f. Muße, Ruhe, Freyheit, Erlassung, Befreyung von Kriegsdiensten. *Syn.* Feriae, cessatio, immunitas. *Epi.* Commoda. *Phras.* *Proxime erunt vacationes*, die Vacanzen werden mit nächsten herbey kommen. Litterariae feriae; justitium litterarium; stata a litterariis muniis vacatio; autumni solemnes feriae in proximo sunt; litterario ludo suum erit justitium; scholis sua erunt alcedonia; a litterarum studiis vacabitur, respirandi a studiorum labore facultas dabitur; a studiorum labore quies erit; liberalius a studiis litterarum otium indulgebitur. *Usus.* Vitam beatam in omnium rerum vacatione ponimus. Militiae vacatio senibus est, datur. Vacatione publicorum munerum donare aliquem. Nulla Ciceroni a causis vacatio dabatur unquam. Sublatis omnibus vacationibus delectum habere militum. V. *Immunitas.*

Vacca, ae, f. eine Kuh. *Syn.* Bos feminina.

Vacillo, as, avi, atum, are, wanken, taumeln, schwach seyn. *Syn.* Nuto, labo, fluctuo, titubo, haesito. *Usus.* Corpore in utramque partem vacillare. Ex vino vacillare. Res tota vacillat et claudicat. Memoria vacillare. V. *Haesito.*

Vaco, as, avi, atum, are, leer seyn, nicht haben. *Syn.* Nihil ago, cesso, otium habeo, otium est, otiosus sum.)(*Sum occupatus.* *Usus.* 1. Dii administratione rerum humanarum non vacant. A curis; negotiis molestiis vacare. 2. *Liberum est*, *vacuum est*, leer seyn, frey seyn. Nullum mihi tempus a negotiis vacat. Culpa vacat is jocus. 3. *Otium est*, Zeit, Muße haben. Si vacarit, adero. Nec consulibus vacabat id negotium agere, nec senatui rem urgere. Hannibali operae non erat, legationes audire; nec vacabat dissidentes componere. 4. *Operam do*, *navo*, obliegen. Philosophiae vacare.

Vacuitas, tis, f. Leere. *Syn.* Cessatio, quies. *Usus.* Vacuitas a doloribus, angoribus, molestiis. Vacuitas doloris, aegritudinis. Scis, quam perturbationem obitus consulis, quam cupiditatem vacuitas. (*Quod vulgus* sede vacante *dicit*) injiciet.

Vacuus, a, um, leer, ledig. *S*
Inanis, exhaustus, nudus, jejunus
Plenus, *occupatus*. *Usus.* 1. Vac
bonis forum. Nullum tempus vacu
habes. Domus vacua. Solum ab bu
no cultu purum ac vacuum. 2. *Mu*
occupatus, müßig, unbeschäftiget. A
vacuas praebere alicui. Animum vacu
ad litteras afferre. Cum vacuus fu
scribam ad te. 3. *Liber expers*, fr
ledig Animus curis vacuus. Locu
turba, a periculo vacuus. Scelere vac
et integer. Animus per somnum se
bus vacuus.

Vadimonium, ii, n. Bürgsch
Angelobung am gesetzten Tage vor Ge
zu erscheinen. *Syn.* Sponsio sistendi
in judicio ad certum diem. *Usus.* V
dimonium Siculi Syracusas promitt
faciunt, constituunt. Nemo erat,
vadimonium concipere posset. Vadi
nium mihi cum illo nullum est. V
Romam, vadimonium sistit, obit.
dimonium differre, deserere, mi
facere.

Vado, is, ere, gehen. R. *a* [illegible]
Syn. Eo, iter facio, ingredior. *U*
Vadebam ad eum postridie. V. *E*

Vador, aris, atus sum, ari, S
schaft von einem fordern, daß er vor Ge
erscheinen wolle. *Syn.* In jus voco. *C*
Si me vadari vis, promitto; in jus
eas, sequor; judicium postulas.
recuso. Hic hominem non vadatur,
sine vadimonio disceditur.

Vadosus, a um, seicht, nicht
wo man durchwaten kann. *Syn.* Va
habens, qua transire pedibus pos
Vadum, i, n. Furt, San
Usus. 1. Vadum tentare equites
2. *Transl.* Gefahr. Res in vado es
tuto. Emersit e vadis oratio, scop
que est praetervecta.

Vae! weh! *Usus.* Vae misero
cum herus domum redierit!

Vafer, ra, rum, listig, verschl
Syn. Callidus, astutus, veterator.
Astutus.

Vafre, arglistig. *Syn.* Callide,
litiose.

Vage, hin und wieder. *Syn.* Di
se. *Usus.* Res vage disjectae et spa
Vagina, ae, f. eine Scheide.
Gladii theca. *Usus.* Gladium e va

Digitized by Google

:ere, vom Leder ziehen. In vaginam ndere, den Degen einsteck n.

agio, is, ii, itum, ire, schreyen ein Kind. *Syn.* Ejulo, infantum more o. *Usus.* Ut ex hac aetate repue- am, et in cunis vagiam.

agor, aris, atus sum, ari, umschweis *Syn.* Evagor, passim volito, erro. Late, libere, longe, passim. *Phras.* : *et illinc vagatur*, er ziehet von n Orte zum anderen. Urbe tota voli- huc illuc oberrat; huc illuc mul- ci et erratico passu circumfertur; etuis erroribus circumagitur; huc incerto pede fertur; vitam vagam equitur. *Usus.* Homines fusi per s ac dispersi bestiarum more voga- ur. Ne vagari et errare cogatur io in tam immenso campo. Animus re vagatur. Ejus crudelitas per om aetates et ordines; ejus nomen la- ne vagatur. V. *Erro.*

agus, a, um, umschweifend, unstät. Errans, inconstans, incertus, dis- us.)(*Stabilis. Usus.* Errans et sententia. Vitam inopem vagam- prosequitur. Vagus et exul erat. ac volubilis fortuna.

alde, sehr. *Syn.* Vehementer ad- um, majorem *vel* mirum in modum, gie, non mediocriter, perquam, quam, impense, magnifice, gra- , inprimis, etiam, atque etiam, ice, mirum quantum, supra vul- n modum, sic ut nihil supra; sic, ihil magis. *Phras.* 1. *Valde doctus* er ist sehr gelehrt. Sane quam eru- ; insigniter doctus est; incredi- quam doctus sit; doctus ita, ut naxime; quantum nemo unquam; emo magis, satis, superque, bene um eruditus; admirandum in mo- , oppido, magnopere, impendio atus. 2. *Valde te rogo*, ich bitte iber Alles. Summa contentione, sic majori cura petere non possim; ne; majorem in modum; vehemen ne; quam possum maxime te oro e, obtestor. *Usus.* Aliquid valde nare. Valde vehementerque gau Suos valde amat, quam paucos t. V. *Enixe.*

ale, lebe wohl. *Syn.* Fac, operam cura, ut valeas.

alens, tis *g. o.* stark, mächtig. Robustus, fortis, firmus, validus, s, sanus.)(*Imbecillus. Usus.* 1. stus, valens, audax satelles. Olim rma et valens haec civitas. Valens ticus. 2. *Sanus*, gesund. Malo te fero valentem, quam semper imbecillum videre. V. *Robustus*, *potens.*

Valeo, es, ui, itum, ere, können, vermögen, gelten, gesund seyn. *Syn.* Possum, polleo, potens sum, momentum affero; vim, vires, auctoritatem, pondus, momentum habeo; aliquo loco, *vel* numero sum apud aliquem; sanus sum, belle habeo. *Adv.* Augustius, belle, minus, bene, etiam atque etiam, in posterum, parum, maxime, melius, multum, non minimum, omnino, optime, deterius, plane, plurimum, perinde; proprie, recte. *Phras.* 1. *Multum valet apud omnes*, er gilt bey Allen viel. Largiter apud omnes potest; nomen ejus apud omnes est amplissimum, plurimumque potest; plurimum momenti habet ejus auctoritas; magna est ejus vis, gravissima auctoritas apud populum; magno apud omnes loco est; locum tenet, obtinet non vulgarem; quo loco, quo numero illum habeant omnes, haud facile dixero. V. *Gratia*, *locus.* 2. *Parum vales in curia*, du bist in keiner Achtung bey dem Rathe. Obsolevit tua auctoritas; vacillat, jacet, friget, cecidit tua auctoritas, auctoritatem tuam aemuli infregerunt, exterminarunt; nullius est momenti; nullius ponderis, quod tibi videtur; nulla aut tenui es auctoritate, nullus es; vanum est auxilium tuum; nullo apud senatum loco es nullo in numero haberis. *Usus.* 1. Opibus, armis, potentia, pecunia, gratia, auctoritate, ingenio permultum valet. Hoc ad beate vivendum permultum valet. Metus ad omnes valuit. Ignarus, quid virtus valeret. Sulpitius plus, quam ego apud te valere videtur. 2. *Recte habeo*, *belle habeo*, *meliusculе mihi est*, *recte mihi est*, *rectissime sunt apud me omnia*, *secunda valetudine utor*, wohl auf seyn. Si vales, bene est; ego quidem valeo. 3. *Salutantis supremum*, in Beurlaubung. Valete desideria mea, valete. Vale, mi Tiro, vale, vale et salve. 4. *Respuentis aliquid*, in Verabscheuung einer Sache. Tribuni isti, si nulla patriae caritate tenentur, valeant cum suis illis legibus. V. *Possum.*

Valetudo, inis, f. Gesundheit, Leibesbeschaffenheit. *Syn.* Sanitas. *Phras.* 1. *Studeamus sane virtuti*, *sed valetudinem ne negligamus*, wir sollen uns der Tugend befleißigen, aber auch die Gesundheit nicht vernachlässigen. Sequamur virtutem, sed valetudinem quoque non in postremis habeamus, ponamus; valetu-

Digitized by Google

dinis cum virtute ducenda est ratio. Plurimum virtuti, aliquid tamen valetudini tribuatur; spectanda virtus est, cum ea tamen valetudo ne abjiciatur. Excubare virtutis in studio, praeclarum est, indormire tamen valetudini minime debemus. Excolatur animus virtutibus, nonnihil tamen corpori serviatur. Virtuti quidem inprimis, deinde etiam valetudini dare operam debemus. Virtuti primum, tum valetudini nostrum quilibet serviat, consulat, pareat, aliquid indulgeat, oportet. Virtutis primam, alteram valetudinis curandae habeamus rationem oportet. 2. *Valetudine sum bona*, ich bin von guter Gesundheit. Valeo recte, commode, belle valeo; valetudine utor bona. Bene satis belle, satis commode, recte me habeo; recte mihi est; mihi est, ut volo; viribus utor bonis; roboris, virium, valetudinis habeo satis. V. *Sanus*, *incolumis*. 3. *Valetudine sum infirma*, ich bin von schlechter Gesundheit. Valetudine utor parum, minime, haud satis, nequaquam firma, paullo infirmiore, imbecilla, non optima, satis affecta, incommoda, vitiosa. Minus belle valeo; viribus parum firmis sum; vires mihi sunt parum válidae, valetudinis, firmitudinis, virium, roboris minus est; virium imbecillitate laboro. V. *Morbus*. 4. *Assidua litterarum tractatio valetudinem laedit*, das gar zu lange anhaltende Studieren schadet der Gesundheit. Assiduo studiorum labore valetudo atteritur, infirmatur; incommodo afficitur; damnum facit. Studiorum laborem continuare diutius sine valetudinis damno non licet. Valetudinis cum detrimento fit, quoties litterarum studium pertinacius urgetur. Tenuitas virium continentem studiorum laborem non fert, sustinere non potest. Succumbat, necesse est, valetudo assiduae litterarum exercitationi. Ferendo non est continenti studiorum labori virium haec imbecillitas. 5. *Valetudinem paullatim recipio*, ich komme nach und nach wieder zur Gesundheit. Amissam valetudinem paullatim recupero, confirmo; ex afflicta valetudine paullatim emergo; languore et valetudine sensim levor; melius mihi est; meliuscule mihi est; melius mihi sit in dies; corpus vigorem recuperat; vires corporis recipio; vis morbi laxatur; salubritatem toto corpore percipio. V. *Convalesco*. *Usus*. Uti valetudine bona, commoda, tenui, infirma, imbecilla; gravi, aegra, perdita. Multum me impedit valetudinis perturbatio, gravitas, infirmitas, imbecillitas. Valetudine a negotiis impedior. Valetudinem amittere, sustentare, confirmare. V. *Vires*.

Valide, kräftig, mit Nachdruck, sehr. *Syn.* Enixe, summopere. *Usus*. Validissime ei faveo.

Validus, a, um, mächtig, kräftig, stark. *Syn.* Valens. *Usus*. Cupio te quam primum validum videre.

Vallaris, e, zum Walle gehörig, wegen des erstiegenen Walles. *Usus*. Muralibus vallaribusque insignes coronis.

Vallis, is, f. Thal. *Usus*. Perpetua vallis jacet. Perpetua valle subjacitur regio.

Vallor, aris, atus sum, ari, mit einem Walle befestigen, umschanzen. *Syn.* Stipo, munio. *Usus*. Portus et suis operibus, et natura regionis vallatus. Haec omnia quasi sepimento quodam amicitiae vallanda sunt. Legationis jus, hominum praesidia, et divino jure vallatum.

Vallus, i, m. Pfahl, Rebpfahl. *Syn.* Firmior palus.

Vallum, i, n. Schanze, Bollwerk, Wald. R. a βάλλω, *jacio*. *Syn.* Propugnaculum, munitio castrorum. *Usus*. Hostibus vallum obducere, objicere. Castra vallo ac fossa munire, cingere, circumdare. Fossa et vallo septum tenere aliquem. V. *Munio*.

Valvae, arum, f. Fensterladen, Thürflügel. *Syn.* Januae templorum. *Epi.* Magnificentiores ex auro, ex ebore, maltae et graves, perfectiores. *Usus*. In templo Herculis valvae clausae repagulis sabitis se ipsae aperuerunt. Patent valvae. V. *Janua*.

Vanesco, is, ere, verschwinden. *Syn.* Evanesco. V. *Evanesco*.

Vanitas, atis, f. Eitelkeit, Nichtigkeit. *Syn.* Inanitas, mendacium. *Epi.* Blanda, incredibilis. *Usus*. Ut vanitas veritas cedat. Levitate, vanitate, mania exclusa. Opinionum vanitas.

Vanus, a, um, eitel, nichtig, falsch. R. ex κενός. *Syn.* Futilis, inanis, levis, mendax, falsus. *Phras. Vanus homo est*, er ist ein leichtsinniger, eitler Mensch. Homo est longe ventosissimus; insigni futilitate et vecordia, in quo nihil grave, nihil cordatum, qui specie quavis capitur; pueriliter miratur omnia; inania puerorum delectamenta captat; cui stulta et plena vecordiae, ita inania pleraque et fluxa sunt; qui pompis inanibus gaudet, animoque puerili spectat omnia et metitur. *Usus*. Vana ratio. Arospices, vanum et futile genus hominum. Vana spe sibi illudere. V. *Inanis*, *mendacium*, *levis*.

Vapor, oris, m. Dunst, Dampf. *Syn.*

Digitized by Google

nor terrenus, aut marinus extenuatus; piratio, anhelitus terrae. *Usus.* Vapores ex aquis tepefactis et agris excitur. Terra semen tepefactum, vapore complexu suo diffundit.

Vaporarium, ii, n. Badstube, Dampfloch, Schwitzstube.

Vapulo, as, avi, atum, are, geschlagen werden. *Syn.* Caedor, verberor. *Usus.* Vapulanium sermonibus vapulat. V. *Verbero.*

Variatio, onis, f. Veränderung, Abwechselung. *Usus.* Plebs consules eosdem sine ulla variatione dixit.

Varie, mancherley, vielfältig. *Syn.* Dissimiliter, diverse. *Usus.* Ea vis varie videtur a sideribus. Varie disputare.

Varietas, tis, f. Veränderung, Mannichfaltigkeit. *Syn.* Dissimilitudo, dispar modo, mutatio, mobilitas. *Epi.* Admirabilis, inaequalis, incredibilis, jucunda, magna sententiarum, multa, perfecta, singularis, propria, simplex, suavis, utilis, summa, annuae, innumerabiles, non optabiles, multae. *Usus.* Ut in corporibus magna dissimilitudo, sic animorum maximae varietates. Varietas est prodigia fortunae. Hoc sidus multas generat, habet, faciat, suppeditat varietates. Auctores in magna varietate ac dissensione sunt constituti. Quid varietate, vicissitudine, commutatione aptius? V. *Mutabilis, inconstans.*

Vario, as, avi, atum, are, verändern, abwechseln. *Syn.* Distinguo, varie et distinguo, varietatem facio; muto, commuto, verto. *Usus.* Orationem variare et distinguere verborum et sententiarum signibus. Ut variari voluptas possit. V. *Muto.*

Varius, a, um, verschieden, mancherley. R. a βάλοις, *vel* φάλιος. *Syn.* Dissimilis, dispar, diversus, multiplex, cuique modi, vel generis, varietate distinctus, multiformis, commutabilis. *Varias. Homo est varius, commutabilis, multiplex*, er ist sehr veränderlich und unbeständig. Moribus est variis; nunquam sibi constat; a se ipso dissidet; alios in varias vultus moresque induit gerit; cenas commutat, quae statuit, seque ipse exit; novum quotidie ingenium induit; animum in diversum facile mutat. V. *Muto. Usus.* Multiplices variique sermones, variae et discrepantes voluntates. Varii mores, varia oratio, varium poëma. V. *Mutabilis, inconstans.*

Varix, icis, m. Krampfader.

Vasarium, ii, n. Vorrath an Gefässen, Credenz. *Syn.* Suppellex vasorum, vel pecunia magistratui in provinciam abeunti viatici nomine attributa.

Vas, vadis, m. Bürge. *Syn.* Qui pro aliquo spondet, vel obligatur, praesertim in causa capitali; qui alicujus causam omnem suscipit; et se pro illa supponit reum; qui praestat alterius culpam; qui se suamque fidem in rem interponit. *Usus.* Vadem te tyranno dabis pro amico? Me pro amico vadem accipies. Alter vas factus est ejus sistendi.

Vas, vasis, n, ein Gefässe, Gefäß. *Epi.* Argenteum, aureum, grande, vinarium. Fictilia, magnifica, pretiose caelata, plurima et pulcherrima, vitiosa. *Usus.* Exposuit vasa Samia, Corinthia, Delia, magnifica, et pretiose caelata. Corpus quasi vas est animi et receptaculum.

Vascularius, ii, m. der köstliche Gefässe macht. *Syn.* Vasorum conficiendorum artifex. *Usus.* Caelatores vascularios convocat.

Vastatio, onis, f. Verwüstung, Zerstörung. *Syn.* Vastitas, depopulatio. *Usus.* Italiam a vastatione defendit.

Vaste, wüst, öde, zerstöret. *Usus.* Aspere, vaste, rustice, hiulce loqui.

Vastitas, atis, f. Wüsteney, Zerstörung. *Syn.* Vastatio, solitudo, ruina. *Epi.* Deserta et inculta, miserrima. *Usus.* Quae vastitas in agris, quae solitudo? Quam deserta, inculta, relicta, omnia? Vastitatem a templis, delubris, urbe depellebat. Bella effecere hanc vastitatem. V. *Ruina.*

Vasto, as, avi, atum, are, verheeren, zerstören, verwüsten. *Syn.* Vastitatem infero, depopulor. *Phras.* 1. *Vastatur regio omnis*, das ganze Land wird verwüstet. Hostes adeo effuse populationem faciunt, nihil ut bello intactum relinquatur. Uruntur nostra, et fero flammaque omnia pervastantur. Per omnem late agrum populabundus hostis incedit, grassatur. Nocturnis incursionibus summam vastitatem efficit. Vastas ex pulcherrima regione solitudines facit hostis; agri nudantur, exscinduntur urbes caedibus et incendiis horrent omnia. Fumant incensa passim tecta, cuncta bello sunt evastata. Vexantur urbes, ardent oppida, agri exinaniuntur. 2. *Hoste in fugam acto vastare agrum hostilem visum est*, nachdem der Feind vertrieben war, hat man beschlossen, das feindliche Land zu verwüsten. Vastatione affligere opes hostium; depopulationem, vastationem inferre; vocare ad exitium et vastitatem; depopulari fines;

Digitized by Google

praedari, vexare, omnia longe lateque affligere; possessiones rapinis, ferro flammaque consumere libuit. Praeda tum abire in hostes visum est; immissa armata juventute, cum magna trepidatione agrestium villas diripere ac incendere, agros urere, vicos exscindere, impetu ipso proculcare omnia, ac hosti solitudinem facere. 3. *Vastata sunt omnia*, es ist Alles geplündert und verwüstet worden. Bellum in tecta urbis gestum est, muri cuniculo subruti, aut ariete strati, effractae portae, urbs ipsa excidio ac ruinis data. Exusta passim oppida, crematae villae, omnia flammis ac ruinis sunt aequata. Abactae praedae hominum pecorumque, incendia passim facta, omnia bello exhausta sunt. Non incolae suas urbes, non cultores habent terrae, omnia ferrum flammaque miscuit, caedeque ac incendio cuncta sunt completa; hostibus, nisi nudum, sterileque solum, relictum est nihil. Urbes ad solum dirutae, atque in ipsa tecta saevitum. Omnia strata; et pedibus subjecta; quidquid usui esse posset, corruptum; adeo non avaritia, sed crudelitas capta in regione grassabatur. Regia tota omni clade vastata, nihil neque intactum, neque integrum relictum, ruinis demum et ignibus deleta omnia. V. *Populor*, *depopulor*. *Usus*. Bello vastabitur Italia, tecta ardebunt, agri exinanientur. V. *Destruo*, *exhaurio*.

Vastus, a, um, öde, wüste. R. a πανστος, *desertus*. *Syn*. Desertus. *Usus*. 1. Ager propter sterilitatem incultus, propter pestilentiam vastus et desertus. 2. *Immani magnitudine*, ungeheuer, groß. Bellua vasta et immanis; vastum mare transire. 3. *Incompositus*, *insuavis*, *difficilis*, *durus*, *asper*, unangenehm, hart. Quidam corporis motus vasti et agrestes. Vocalium contorsiones vastam et hiantem efficiunt orationem.

Vates, is, g. o. Weissager, Prophet. R. q. Fates a fando. *Syn*. Fatidicus, divinus, divino spiritu instinctus, spiritu divino tactus vir. *Epi*. Verus, optimus. *Usus*. Utinam falsus sim vates! Vates, haruspices, fulguratores, interpretes ostentorum, augures, sortilegi, chaldaei, hariolatores, conjectores.

Vaticinatio, onis, f. Weissagung, Wahrsagung. *Syn*. Oraculum, praedictio. *Epi*. Falsa, vera. *Usus*. Sortes, quae vaticinatione funduntur. Auspicia, oracula, somnia, vaticinationes. *Divinatio*.

Vaticinor, aris, atus sum, ahnden, weissagen, wahrsagen. *Syn*. Divino, futura praesentio. *Adv*. Impudenter. *Usus*. Vaticinantis in modum cecinit, excidium patriae fatale prodens. Hac ego conjectura prospiciens, vere vaticinari possum; magna nobis impendet malorum Ilias. V. *Praesagio*.

Uber, ris, n. Brust. *Syn*. Mamma.

Uber, ris, *g. o.* überflüssig, reichlich, fruchtbar. *Syn*. Fecundus, ferax, fertilis, abundans, copiosus. *Usus*. Agro bene culto nihil est nec usu uberius, nec specie ornatus. Plenior et uberior ad dicendum.

Ubertas, tis, f. Ueberfluß, Fruchtbarkeit. *Syn*. Abundantia, copia, magnitudo. *Epi*. Maxima, vetus, summa agrorum. *Usus*. Omnis ubertas, et quasi silva dicendi. Summa ubertas et copia frugum. V. *Copia*.

Ubi, wo. *Syn*. Quo loco. *Usus*. 1. Nemo est, quin ubivis, quam ibi, ubi est, esse malit. 2. *Postquam*, *cumprimum*, *simul ut*, nachdem, sobald. Ubi galli cantum audit, mensam tolli jubet. 3. *In quo*, an welchem Orte. Porticus, ubi ambulabam. In ea urbe, ubi natus es. Ubi gentium est is homo?

Ubicunque, wo es auch sey. *Syn*. Quocunque in loco, ubiubi. *Usus*. Ubicunque gentium et terrarum fuerit.

Ubinam? wo?

Ubique, allenthalben, aller Orte. *Usus*. Mortales, qui ubique sunt.

Ubivis, allenthalben, überall. *Usus*. Ubivis esse malim, quam ibi.

Udus, a, um, naß. *Syn*. Udis oculis respicies.

Ve, oder. *Usus*. Bis, terve litteras miserat.

Vecordia, ae, f. Zaghaftigkeit, Thorheit. *Usus*. Color exsanguis; foedi oculi, prorsus in facie vultuque vecordia.

Vecor, dis, *g. o.* dumm, albern, zaghaft. *Usus*. Vecors repente sine sensu vultu, sine dolore, sine voce constitit. Istius vecordissimi mentem cura metusque terrebant. V. *Excors*, *piger*.

Vectigal, is, n. Zoll, Steuer, Pachtgeld, Abgabe. R. a vecto, vel vehe. *Syn*. Portorium. *Epi*. Certissimum, domesticum, grande, iniquum, grave, magnum, praeclarum, praetorium, stipendiarium. Integra, magnifica populi, media, minora, publica, ridicula, silva, transmarina, urbana. *Phras*. *Vecti-*

Digitized by Google

bus praeest, er ist oberster Accis-Be-
er, Zollbeamter. Illi maxime commis-
commendata, demandata est vecti-
m cura. Vectigalia praecipuo, sum-
quodam jure tractat, exercet. Unus
cipue vectigalium curam gerit, su-
t; scripturae praeest; princeps pu-
norum est. *Usus*. Vectigal grave
inciis imponere, irrogare, Steuer
legen. Vectigalia acerbe exigere,
cere, Steuer einfordern. Vectigal pen-
, pensitare, Steuer erlegen. Vecti-
ıus gravissimis liberare, levare
ilos, Steuer und Gaben vermin-
Vectigal conducere, redimere.
affliguntur, pervertuntur, con-
scunt nostra vectigalia. V. *Tri-
m*.

ectigalis, e, zinsbar, zollbar, steuer-
Syn. Stipendiarius, tributarius, qui
itum pendere, solvere, conferre de-
, qui publice aliquid pendunt. *Usus*.
ovinciam vectigalem nobis et sti-
iarium fecit. Graecos nobis vecti-
habemus. Non sunt immunes hi
sed fructrarii et vectigales. V. *Ob-
us*.

ectio, onis, f. die Fuhre, Füh-

ectis, is, m. Hebel, Hebebaum.
l. *Usus*. Demoliri signum ve-
s.

ector, oris, m. Schiffmann, Fähr-
. *Syn*. Navigans, qui vehit, et ve-
. *Epi*. Ingratus, timidus, perterri-
Usus. Vectores timidi adversa tem-
te.

ectura, ae, f. die Fuhre, Fracht,
lohn. *Syn*. Vectio. *Epi*. Longa, dif-
. *Usus*. Pro vectura solvere. Est
na vecturae difficultas.

igetus, a, um, frisch und gesund,
tr, hurtig, muthig. R. a Vigeo. *Syn*.
s, firmus, valens. *Usus*. Vegetum
ium in vivido pectore vigebat. Si-
nobis vegetum in Graecia. Vege-
ens, sensusque integri.

ehemens, tis, *g. o.* heftig, hitzig.
Acer, fortis, ferox, incensus, im-
ratus, effrenatus, nimius, ardens.
s. Vehemens natura est, er ist von
r hitzig. Ingenio est vehementiore;
escens facile, incitatus et violen-
fervidiore vir animo; ingenii vi-
mpotentior et asperior; ingenio
to et feroci; impotens, immodi-
nimius animi; ferox; natura acri
nementi quadam inflammatione in-
is; vehementis vir ingenii. *Usus*.
Nimium est vehemens feroxque natura.
V. *Fervidus, praeceps*.

Vehementer, heftig, hitzig. *Syn*.
Acriter, acerbe, aspere, impense, ni-
miopere, etiam atque etiam, incredibi-
liter, mirum, quantum, summa conten-
tione, summa ope, omnibus nervis, om-
nibus machinis, vehementissima conten-
tione animi, ingenii, virium, animo acri,
majoribus praesidiis ac copiis, omni ar-
te, industria, solertia, omni ope ac ope-
ra, majorem in modum.)(*Remisse*.
Phras. Vehementer dixit, er hat heftig
geredet. Omnes dicendi faces adhibuit;
summa contentione animi, ingenii, vi-
rium dixit; vehementissime declamavit;
acris in oratione spiritus erat; acriter
et vehementer proeliatus est; perpetua-
que ac plenissima gravitatis oratione
adversarium fregit. *Usus*. Illud mihi
vehementer displicet. V. *Enixe*.

Vehiculum, i, n. Wagen, Kutsche.
Syn. Rheda, essedum, carpentum. *Epi*.
Divinum et novum, triumphale. *Usus*.
Ego, vehiculo me ex horum latrocinio
eripiam, si navis deerit.

Veho, is, xi, ctum, ere, führen, fah-
ren. *Syn*. Porto, inveho, conveho, de-
veho, subveho, deporto. *Adv*. Male.
Usus. Curru, equo, navi, in navi; rhe-
da per urbem vehi. Fruges ex agris
vehere, jumentis deportare. V. *Cur-
rus*.

Vel, oder, entweder. *Syn*. Ve, seu,
sive, aut. *Usus*. 1. Multorum vel pe-
riculo, vel honori servire. 2. *Praecipue,
etiam comprimis*, auch sogar: Vel mori
satius est, quam servire. Vel acerrimus
oratorum.

Velamentum, i, n. Decke. *Usus*.
Ramos oleae, ac velamenta alia suppli-
cum porrigentes.

Veles, itis, m. leichtgerüsteter Soldat.
Syn. Levis armaturae miles.

Velificatio, onis, f. das Segeln,
Schiffen. *Usus*. Mutata velificatione id
facilius assequaris.

Velificor, aris, atus sum, ari, se-
geln, nach Ehren trachten, willfahren. *Syn*.
Vela facio. *Transl*. Faveo, gratificor,
auram popularem capto. *Usus*. Hono-
ri suo, aut cupiditati velificari. V. *As-
sentor*.

Velitaris, e, zum Scharmützeln ge-
hörig. *Usus*. Pugna, hasta, arma veli-
taria.

Velitatio, onis, f. Scharmützel, Ge-
fecht. *Syn*. Pugna, digladiantium dimi-
catio. *Usus*. Velitationes facere, et in

Digitized by Google

multa proelia, parvaque capere summam totius belli.

Velitor, aris, atus sum, ari, scharmützeln, fechten. *Syn.* Pugno, contendo, certo. *Usus.* Diu mecum velitabatur.

Vellico, as, avi, atum, are, rupfen, zupfen. *Syn.* Pervello. *Usus.* In convivils rodunt, in circulis vellicant, ubique carpunt.

Vello, is, velli, vulsum, ere, ausreißen, rupfen. *Syn.* Evello, pervello. *Usus.* Illa, quae vellerat ex patellis, in aureis poculis illigabat. Spinas vellere.

Vellus, oris, n abgeschorne Wolle. *Syn.* Lana ex ovibus detonsa.

Velo, as, avi, atum, are, bedecken, verhüllen. *Syn.* Tego, obduco. *Usus.* Pietatis nomine velate suam cupiditatem. V. *Tego.*

Velocitas, tis, f. Behendigkeit, Geschwindigkeit. *Syn.* Pernicitas.)(*Tarditas. Usus.* Non enim viribus, non velocitatibus, aut celeritate corporum res magnae geruntur. Alii velocitate ad cursum valent.

Velociter, behend, geschwind, schnell. *Syn.* Ocius.)(*Tarde.*

Velox, ocis, *g. o.* behend, geschwind *Syn.* Celer. V. *Celer.*

Velum, i, n. Vorhang, Segel. *Syn.* Integumentum, involucrum. *Epi.* Carbaseum, plenum, *Usus.* Multis simulationum velis natura cujusque obtenditur. Res illa velis remisque fugienda. Ad id, unde aliquis flatus ostenditur, vela dare, facere. Plenis velis navigare. Vela pandere, contrahere, mittere, subducere.

Velut, gleichwie, als wie, gleich als. *Syn.* Veluti, sicut. *Usus.* Velut in hac quaestione. V. *Sicut.*

Vena, ae, f. eine Blutader. *Syn.* Arteria. *Epi.* Cava, abditae, ad usum aptae, crebrae, multae, reconditae auri. *Phras. Venam secare*, zur Ader lassen. Venas incidere; e venis sanguinem mittere; detrahere aliquid sanguinis; e venis sanguinem elicere; venam ferire; incisa vena sanguinem minuere; venas sanguine exonerare, levare. *Usus.* 1. Sanguis per venas in corpus omne funditur. Venae et arteriae micare non desinunt. Si cui venae sic moventur, is habet febrim. Venam pertentare. 2. *Transl. Pars interior*, das Innerste eines Dinges. Periculum in visceribus venisque reipublicae inclusum. Reconditae auri argentique venae. Venas cujusque generis, aetatis, ordinis tenere, oportet.

Venabulum, i, n. Jägerspieß, Schweinspieß, Fangeisen. *Syn.* Hasta, telum, speculum venaticum. *Usus.* Venabulo transverberare bestiam.

Venalis, e, feil, um Geld zu verkaufen. *Syn.* Ad vendendum expositus, pretio addictus, merce adstrictus. *Usus.* Proponere, habere fidem venalem, quaestui habere rempublicam. Domi tua turpissimo quaestu omnia erant venalia, virtus, pudor, jusjurandum.

Venalitius, ii, m. ein Verkäufer, besonders der Sclaven. *Syn.* Venditor mancipiorum. *Usus.* Divitiis Africanos omnes multi venalitii mercatoresque superarunt.

Venaticus, a, um, zum Jagen gehörig. *Usus.* Canes venatici.

Venatio, onis, f. Jagd. *Syn.* Venatus. *Usus.* Condiunt curas aucupium et venatio. Prodigi venationum apparatus. V. *Venor.*

Venator, oris, m. Jäger, Nachsteller. *Usus.* Pernoctant venatores in nive, in montibus uti se patiuntur. Physicus, speculator venatorque naturae.

Venatus, us, m. das Jagen. *Syn.* Venatio. *Usus.* Labor in venatu, cursus, sudor.

Vendibilis, e, verkäuflich, das einen Werth hat. *Syn.* Tolerabilis. *Usus.* Orator, oratio vendibilis.

Vendico, as, avi, atum, are, zueignen, zuschreiben. *Adv.* Quodammodo. *Usus.* Quisque praedae partem sibi vendicat. Homerum Chii suum vendicant. V. *Attribuo.*

Venditatio, onis, f. das Angebieten, Prahlerey. *Syn.* Ostentatio. *Usus.* Laudatiora, quae sine venditatione et sine populo teste fiunt. V. *Ostento.*

Venditio, onis, f. Verkauf, Handel. *Syn.* Abalienatio. *Epi.* Fraudulentae, firmae, ratae. *Usus.* Venditio bonorum.

Vendito, as, avi, atum, are, feilbiethen, anbiethen, sich rühmen. *Syn.* Ostento. *Adv.* Falacissime se, flagitiose eloquentiam, perditissime decreta seu imperia, palam commentaria. *Usus.* Venditare se alicui et operam pollicari. Memoriam ostentare, venditari ingenium. V. *Glorior, ostento.*

Venditor, oris, m. Verkäufer. *Syn.* Venalitius. *Epi.* Firmior, liberalis. *Usus.* Mercatores provinciarum, venditores libertatis.

Digitized by Google

Vendo, is, didi, ditum, ere, verkaufen. R. Venum do. *Syn.* Alieno, abalieno, venditionem facio, pretio addico, venale habeo.)(*Emo. Adv.* Gravate, male, nominatim, vectigalia, non ita commode, praeclare, quam optime, recte, palam. *Usus.* Vendere aliquid alicui grandi pecunia. Parvo pretio, quam optime, sub corona, sub hasta vendere. Ementis fide vendere, auf Credit verkaufen. Praesenti aere, numerata pecunia vendere, um bares Geld verkaufen. Bona sub hasta vendere, praeconis voci subjicere, auctionem facere, den Meistbiethenden verkaufen.

Veneficium, ii, n. Zauberey. *Syn.* Veneficii artificium, crimen, cantio. *Usus.* Id veneficiis et cantionibus factum dicebat. Veneficiis remedia invenire.

Veneficus, a, um, Zauberer, zauberisch. *Syn.* Qui venena spargit, qui canonibus et malis artibus utitur, ad suam libidinem explendam. *Usus.* Venefici nomen delatum est.

Venenatus, a, um, vergiftet. *Syn.* Venenum habens, veneno imbutus et infectus. *Usus.* Vipera venenata. Telo venenato ictus concidit.

Venenum, i, n. Gift. R. *Quasi ci-*, *per* venas iens. *Scalig. vel a* φενων, *cadens. Syn.* Virus. *Epi.* Improbabile, inusitatum, novum, malum, recens, suspiciosum, apertum, omnibus manifestum. *Phras.* 1. *Venenum alicui porrigere*, einem mit Gift vergeben. Venenum alicui parare, praebere, miscere, infundere, dare; aliquem veneno interficere, tollere, necare, occidere; veneno grassari. 2. *Venenum sumere*, Gift nehmen. Venenum haurire, sumere, hibere, veneno sibi mortem consciscere; poculum mortis exhaurire; veneno se eximere; veneno mortem praecipere. *Usus.* Venenum spargere. Veneno uti. Venenum diluit ferrumque promit.

Veneo, is, ii, ire, verkauft werden. *Syn.* Vendor, sub praecone subjicior, pretio addicor. *Usus.* Cur bona non veniere? Si venibunt horti, venibunt quam plurimo. V. *Vendo.*

Venerabilis, e, ehrwürdig. *Syn.* Cultu et veneratione dignus.

Venerabundus, a, um, ehrbiethig. *Usus.* Perfusus horrore, ac venerabundus astitit.

Veneratio, onis, f. Ehrerbiethung, Verehrung. *Syn.* Honor, reverentia. *Epi.* Justa. *Usus.* Quidquid excellit, justam venerationem habet. V. *Reverentia.*

Venereus, a, um, geil. *Usus.* Rebus venereis uti; voluptatibus venereis frui. Venereo complexu jungi.

Veneror, aris, atus sum, ari, ehren, werth halten. *Syn.* Colo. *Adv.* Sancte, anguste. *Phras. Loca sacra venerari*, die heil. Orte andächtig verehren. Eximia religione colere; pie sancteque colere; sacris locis religiosum cultum adhibere; veneratione prosequi. *Usus.* Dii, quos colere, precari, venerarique solemus. Aliquem ut Deum *vel* pro Deo venerari. V. *Colo*, *revereor*, *observo.*

Venia, ae, f. Verzeihung, Erlaubniß. *Syn.* Condonatio erroris, impunitas, potestas, copia, facultas. *Epi.* Accommodata, bona, molesta, tenuis. *Phras.* 1. *Delicti veniam petit*, er bittet um Verzeihung seines Verbrechens. Ad clementiam vestram confugit, ut ignoscatis, rogat; suis peccatis concedi ignoscique orat, veniam et immunitatem rogat; delicti gratia ut fiat; venia ut detur; noxa ut una haec mittatur; praeterita ut condonentur, aut parentum promeritis remittantur, supplicat. *Usus.* 1. Iis, qui errorem suum deposuerunt, et peccasse se fatentur, veniam petentibus, venia danda, concedenda, tribuenda est. Dabunt mihi veniam cives mei, vel potius gratiam habebunt. A diis immortalibus veniam et pacem exposcere. 2. *Potestas*, *facultas*, Erlaubniß. Date mihi veniam exponendi. Quod pace vestra, quod bona vestra venia dictum sit.

Venialia peccata, läßliche Sünden. Noxae minores, errata leviora, peccata leviora et quotidiana, quae crebra magis et pauciores quasi officii numeros praetereunt; divinae legis offensiones crebrae quidem, sed leviores; culpae minores, quae piorum etiam animis frequenter obrepunt. V. *Peccatum.*

Venio, is, ni, tum, ire, kommen. R. *a βαινω. Syn.* Advenio. *Adv.* Ad vesperum, aequaliter, aliquando, audacter, belle, bene, brevi, celerius, clam, confestim, continuo, coram, crebro, diligentius, divinitus, falso honeste, incommode, libere, longe, maturius, modeste necessarie, nunc primum, obviam, occulte, opportune, optato, palam, paratius, perraro, postremo, precario, privatim, proxime, publice, quamprimum, serius, stulte, tardissime,

Digitized by Google

tuto, vesperi, ultro. *Usus.* 1. *Veni quamprimum*, komme aufs baldigste. Contende ad nos, advola quamprimum; praesto sis; ad nos excurre, conveni nos quamprimum; opportune te nobis ostende. 2. *Camprimum venit ad nos*, sobald er angekommen ist. Simul ut aedes nostras tetigit; simul ut ad nos delatus est; simul ut pedem in aedibus nostris posuit; simul ut nos adivit, praesto fuit; simul ut domum nostram accessit; simul ut nos convenit; simul ut se nobis ostendit; simul ut aedes nostras attigit. 3. *Libenter jam veniret*, er möchte schon gerne kommen. Jam aspirat in urbem nostram; appropinquare adventum, suum cupit; diem cupide exspectat, quo se urbs nostra accipiet; quo se ardere ad urbem raperet, si modo liceret. 4. *Quomodo in eam mentem venisti?* wie bist du auf diese Gedanken gekommen? Quomodo huc descendisti? ad istas ineptias abiisti? huc perductus; delapsus es? quomodo ad haec inania defluxisti, te demisisti? 5. *Eo ventum tandem est*, es ist endlich so weit gekommen. Eo res rediit; in eum locum rediit, deducta est; in eum locum res venit; eo res perducta est, prorupit; eo delapsa res est. 6. *Inde, veniunt haec mala*, daher kommt uns dieses Unglück. Inde haec manant, fluunt, affluunt, nascuntur incommoda. Ex hoc fonte defluunt, profluunt omnes istae miseriae. Hic fons est, haec origo omnium malorum. V. *Causa, origo. Usus.* 1. In amicitiam alicujus, familiaritatem, complexum, conspectum, consuetudinem venire. Nescio, quomodo in certamen cum illo, ad inimicitias, in contentionem honoris venerim. In calamitatem ingentem venit. Res ad arma, ad pugnam, ad manus veniet. Ea res in oblivionem; in consuetudinem, in sermonem et vituperationem, in odium publicum, in summam gloriam venit. Res, quae in controversiam, in disceptationem veniunt. In suspicionem, in spem, in possessionem, in numerum oratorum venire. In discrimen, in periculum venire. Venit mihi in mentem. Si usus venerit. 2. *Obtingit, obvenit*, zukommen. Magna ei hereditas venit, multae divitiae, fama, honor ei venere. 3. *Adversor*, dawider kommen. Venire contra rem, existimationem, gratiam alicujus. Venire alicui adversum.

Venor, aris, atus sum, ari, jagen, nachjagen. *Syn.* Venatu me exerceo, venationi operam do, venatione me oblecto, feras consector, insector, aucupor. *Usus.* 1. Canum mira alacritas in venando. 2. *Transl.* sich bestreben. Modestiae laudem in re aliqua venari. V. *Capto.*

Venter, tris, n. der Bauch. R. *ἐν ἔντερον, intestinum. Usus.* Vitium ventris et gutturis, *vulg. gulositas.*

Ventilator, oris, m. der das Getreide schwinget, Untersucher. *Syn.* Qui frumentum ventilat.

Ventilo, as, avi, atum, are, schwingen, würfeln. R. *A Ventus. Usus.* Ejus lingua, quasi seditionis flabello ventilata concio. V. *Executio.*

Ventito, as, avi, atum, are, oft kommen. *Syn.* Crebro venio.

Ventosus, a, um, windig. *Syn.* Levis, inanis, vanus. *Usus.* Homo ventosissimus, ein unbeständiger, aufgeblasener Mensch.

Ventriculus, i, m. der Magen. *Usus.* Ventriculus cordis, cui similis est alter ventriculus, in quem sanguis ex jecore influit.

Ventus, i, m. Wind. *Syn.* Aura, flamen. *Epi.* Non adversus, gravis, molestus, popularis, servus, subtilis, vehemens, salutaris alicui secundus, tempestivus. *Phras.* 1. *Ventus vehementior fit*, der Wind wird immer heftiger. Increbescit ventus; ingravescit, violentior incumbit ventus, vehementius spirare incipit; majori se impetu effundit; furere, saevire, tumultuari majorem in modum incipit. V. *Tempestas.* 2. *Ventus lenior spirat*, es geht ein gelinderer Wind. Aura leniter, molliter, placide spirat; levis, favonius insusurrat. 3. *Ventum se ponit*, der Wind legt sich. Ventus cadit, remittit; ventus ponit, venti vis omnis cadit; frangit se ventus, languescit; ventus jam est remissior. 4. *Ventus habemus prosperum*, wir haben guten Wind. Secundo utimur vento; idoneum ventum nacti sumus; ventus flat bellissime; venti nobis obsecundant; secunda vehimur, provehimur aura; flantibus ad puppim ventis propellimur. Ventis ferimur secundis. 5. *Ventum habemus contrarios*, wir haben widrige Winde, Gegenwinde. Reflant venti; venti adversi sunt; adversis ventis utimur; ventis reflantibus rejicimur. 6. Den Mantel nach dem Winde hängen. Ex ancipiti mutatione temporum pendere; se ad motum fortunae movere; suspensas habere ex temporum inclinatione consiliorum rationes. *Usus.* 1. Mare ventorum vi turbatum et agitatum. Ca-

Digitized by Google

be flabellum, et ventum mihi facio. Meliores ventos exspecto. Vento se, et mari dare. Si mites lenesque fuerint venti solvemus. 2. *Transl.* Rumorum ventos colligere. Popularem ventum quaerere, aucupari. Dux nobis et auctor opus, et horum, quos proposui ventorum moderator quidam, et gubernator. Caesaris nunc venti valde secundi sunt.

Venundo, s. venumdo, as, dedi, datum, are, verkaufen. *Syn.* Vendo.

Venus, eris, f. Liebesgöttinn, Wollust. *Syn.* Voluptas. *Usus.* Sine Cerere et Libero friget Venus.

Venustas, tis, f. Lieblichkeit, Holdseligkeit, Annehmlichkeit. *Syn.* Pulchritudo proprie muliebris, lepos, gratia, suavitas. *Epi.* Eximia, muliebris, prisca, propre scenica, summa. *Usus.* Agere cum dignitate et suavitate. Homo afflatus omni lepore et venustate. V. *Pulcher.*

Venuste, liebreich, schön, annehmlich. *Syn.* Pulchre, belle, apte, eleganter, commode. *Usus.* Illud pervenuste cecidit.

Venustus, a, um, schön, liebreich, holdreich. *Syn.* Lepidus, festivus. *Usus.* Gestus et motus corporis venustus. V. *Pulcher, elegans.*

Vepris, is, m. Dornbusch, Hecke, *Syn.* Spinae.

Ver, ris, n. Frühling, Lenze *a Graeco* ἦρ. *Pars anni ab aequinoctio ad solstitium in Cancro. Syn.* Vernum tempus, tempus hiemi senescenti adjunctum, tempestas verna, dies verni, pars anni floridior. *Usus.* Vere jam appetente. Veris initium, a favonio notatur. Ver tanquam adolescentiam significat.

Verax, acis, *g. o.* wahrhaft. *Syn.* Veridicus, minime fallax, veritatis cultor et amicus.

Verber, eris, n. Streich, Schlag. R. q. Ferber a ferio. *Syn.* Virga, flagellum. *Phras. Ventum est ad verbera*, es ist endlich zu den Schlägen gekommen. Nec manibus temperatum; procacitas manibus coërcenda videbatur; ubi verba minus processissent, de tergo hominis nolelicis satisfactum, verbera adhibebantur; verberibus male mulctatus, accepus est. *Usus.* Aliquem vinculis, verberibus, omnia supplicio excruciatum necare. Verberibus aliquem caedere, examinare.

Verberatio, onis, f. das Schlagen. *Syn.* Pulsatio.

Verbero, as, avi, atum, are, schlagen. *Syn.* Caedo, pulso, manus affero, vim et manus affero, infero. *Adv.* Vehementissime. *Phras. Graviter eum verberavit*, er hat ihn hart geschlagen. Latera illi tutudit; fustibus membra debilitavit, loris concidit, cecidit; verberum dolore laniavit; graviter hominem pulsavit; de ejus tergo sibi satisfecit; verberibus eum foedum in modum accepit, affecit, laceravit; multis plagis multavit; ejus tergo dire consuluit; homo miser tergo poenas dependit; dirum in modum ab eo vapulavit. V. *Caedo, fustis, ictus. Usus.* Verberare matrem. Aliquem tacito cogitationis convitio verberare.

Verbose, weitläufig. *Syn.* Loquaciter, copiose, multis verbis.

Verbosus, a, um, geschwätzig, wortreich, weitläufig. *Syn.* Multus in verbis, loquax. *Usus.* Habes epistolam juste verbosiorem. V. *Inanis.*

Verbum, i, n. Wort. R. *Varroni a* Vero; *aliis a* Verberatione aëris. *Syn.* Nomen, vox, vocabulum. *Epi.* Ardens, consideratissimum, durum, insolens et humile, elegans, grave, immutatum, inflexum, inusitatum, novatum, translatum, nefarium, odiosum, plenum humanitatis, priscum, solenne, suspiciosum, usitatum ac tritum. Verba grandia, amplissima, gravia, sonantia, splendida, dura, aspera, insolentia, prisca, inquinata, abjecta, odiosa, intolerabilia, inepta, rigida, obsoleta, non aperta, longe petita, scabra. *Phras.* 1. *Multi verba studiose curant, rem et sententiam non ita*, viele geben nur auf die Worte, nicht aber auf die Sache selbst acht. Multi toti sunt in aucupio verborum et litterarum tendiculis, rem et sententiam negligunt. Aliqui sunt magni verborum architecti, rebus interea inopes et jejuni. Multi vocabulorum opifices agunt egregios, rerum inquisitores non item. Multi verborum magnificentia delectantur, in magna sententiarum jejunitate. 2. *Verborum pompa sine rerum pondere inanis et ridicula est*, das eitle Wortgepränge, wo nichts dahinter ist, ist nur lächerlich. Verborum volubilitas sine rerum pondere inanis est et irridenda. Oratio nisi subest res, inanem habet quandam elocutionem, et pene puerilem. Oratio, si res non subest, aut nulla sit, necesse est, aut omnium irrisione laudatur. Composite et apte sine sententiis dicere, insania est. 3. *Rerum copia verborum copiam gignit*, wo der Stoff nicht mangelt, werden auch die Worte nicht abgehen. Ipsae res verba rapiunt; verba provisam rem non invita sequuntur; ex rerum magnitudine splendor quidam et copia in verbis existet. 4. *De verbo ad verbum*

Digitized by Google

transferre, *vulg.* von Wort zu Wort übersetzen. Verbum e verbo exprimere; ad verbum de Graecis exprimere; verbum de verbo exprimere; totidem verbis transferre; verbum pro verbo reddere; verbum verbo reddere; ad verbum transferre. 5. *Ad meum verbum*, *vulg.* auf mein Wort. Fide mea; me auctore; interposita fide mea. 6. *Uno verbo*, mit einem Worte. Verbo; in summa; ad summam; summa illa fit. *Usus.* Verbum ex eo elicere, exsculpere non potui, kein Wort heraus bringen. Non multa verba faciam. Excidit mihi verbum priscum et obsoletum. Verba perpetuare difficile. Verbo aliquem lacessere, violare, mit Worten angreifen. Ad verborum contumelias descendere, in Schmähworte ausbrechen. Verba mihi dari non patior, mit leeren Worten abspeisen. In verba alicujus jurare. Ad verbum ediscere, von Wort zu Wort auswendig lernen. Verbi causa, verbi gratia. Verbo promittere, re negare. Uno verbo dicam. Verbo rem transigam. Verba facere in senatu, apud senatum. Idem sonat, valet hoc verbum. Subjecta verbi notio, die Bedeutung dieses Wortes. Verbum insolens, inusitatum, novatum, ungebräuchliches Wort. Verba vulgata, trita, usitata, gemeine Worte. Verba prisca, desita, obsoleta, veraltete Worte.

Vere, wahrhaftig. *Syn.* Revera.)(*Falso*, *inaniter*, *ficte*. *Usus.* Majores nostri non ficte et fallaciter, sed vere et sapienter populares fuere. Vere tecum agam et libere.

Verecunde, züchtig, schamhaftig. *Syn.* Pudenter, timide, dubitanter.)(*Impudenter*.

Verecundia, ae, f. Schamhaftigkeit, Zucht, Ehrbarkeit. *Syn.* Pudor, rubor, modestiae ingenuitas.)(*Impudentia*. *Epi.* Invisa, stulta, virginalis. *Usus.* Maximum ornamentum amicitiae tollit, qui ex ea tollit verecundiam. Verecundia custos virtutum, et quidam quasi ornatus vitae. Solus homo pudoris ac verecundiae particeps. Virginali verecundia timidus. V. *Pudor*.

Verecundor, aris, atus sum, ari, sich schämen, Scheu haben. *Syn.* Pudore deterreor, absterreor, impedior, ingenuo rubore suffundor, erubesco. *Usus.* Cunctantem, et quasi verecundantem incitare.

Verecundus, a, um, schamhaft, züchtig. *Syn.* Prudens. *Phras.* *Juvenis est admodum verecundus*, er ist ein sehr schamhafter Jüngling. Verborum et rerum obscoenitate vitanda ruborem suum, ingenuitatem praestat; pudorem suum et pudicitiam corporis colit. Pudore suffusus, in loquendo mire verecundus; adolescentis modestissimi pudor ab omni obscoenitate longe abhorret; incorruptae castissimisque moribus juvenis, et virginali verecundia praeditus. V. *Pudicus*. *Usus.* Verecundus est, quem pudet in pudica loqui. Oratio verecunda.

Vereor, eris, itus sum, eri, sich scheuen, befürchten. *Syn.* Extimesco, non nihil commoveor. *Usus.* 1. Istam culpam, quam vereris, ego praestabo. Ab aliquo supplicium vereri. Vereor, ut tibi satisfaciam. Veritus es, ne operam perderes. 2. *Observo*, in Ehren halten, Ehre erweisen. Is patrem veretur, ut Deum. Amici non solum se diligent, sed etiam verebuntur. V. *Timeo*.

Vergo, is, ere, sich neigen. *Syn.* Inclinor, in exitu sum. *Usus.* Bruti auxilium ad Italiam vergere, quam Asiam maluissem. Ad meridiem vergit Sicilia. Vergebat jam annus, et in exitu erat.

Veridicus, a, um, der die Wahrheit redet. *Syn.* Verax, apertus.

Veriloquium, ii, n, das Wahrreden.

Verisimilis, e, wahrscheinlich, der Wahrheit ähnlich. *Syn.* Credibilis, probabilis, rationi consentaneus; vero proprius, ad veritatem propensius, quod maxime specie veritatis movet; quod propius fidem est; a vero non alienum, non abhorrens; vero simillimum, simile veri; quod ad veritatem maxime accedit, quod proxime accedit ad verum, quod a ratione non procul abest, non discrepat, non dissentit; quod veri similitudinem, speciem, formam, imaginem prae se fert, ostendit. *Usus.* In omni disputatione, quid esset verisimillimum, quaerimus. V. *Probabilis*.

Verisimilitudo, inis, f. Wahrscheinlichkeit. *Syn.* Probabilitas, similitudo veri.

Veritas, tis, f. die Wahrheit. *Syn.* Verum, vera ratio, res. *Epi.* Acerba, aeterna, debilitata, in profundo demersa, jucunda, grata, molesta, perspicua, simplex, sempiterna. *Phras.* 1. *Veritati plus*, *quam amicitiae tribuo*, ich sehe mehr auf die Wahrheit, als auf die Freundschaft. Majorem habeo veritatis, quam amicitiae rationem. Locum apud me honestiorem veritas, obtinet, quam amicitia; cedat veritati amicitia, necesse est; nihil amicitiae elargior, nihil veritati nego. 2. *Ut veritatem dicam*, die Wahr-

Digitized by Google

eit zu sagen. Ut dicam, quod res est, t vere dicam; ut ingenue fatear; ut verum loquamur; ne mentiar; si verum uaerimus, si verum fateri volumus; ut x animo, ac vero dicam. *Usus.* Magna is veritatis, quae contra hominum ingenia, calliditatem, et solertiam facile e per se ipsam defendit. Sunt alii similices, aperti, veritatis cultores, fraudis nimici. Graeci contentionis cupidiores, quam veritatis. Veritatis ignoratione vulgi opiniones in maxima inconstantia versanur. Veritatis luce nihil hominis menti lulcius. Animum a pictura ad veritatem raducere. Studia sua ad veritatem dirige-e. Veritate adductus haec testor. Ad veitatem loqui, dicere. Veritas nempe in rofundo demersa in disputatione limaur, eruitur. Obtinere, retinere, veritatem. Veritate patefacta, atque omni errore subato. Veritas ad liquidum explorata me onvincit. A veritate desciscere, deflecte-e; resistere et repugnare contra veritaem non audet. Ad veritatem nihil loqui, ein wahres Wort reden. Ad veritatem quam maxime accedere, der Wahrheit ehr ähnlich kommen.

Vermiculatus, a, um, von eingelegter Arbeit mit verschiedenem Holze. *Usus.* Emblema vermiculatum.

Verna, ae, f. Leibeigener, der im Hause geboren ist. *Syn.* Servus ex ancilla domi nostrae natus.

Vernaculus, a, um, einheimisch. *Syn.* Domesticus. *Usus.* Quotidianae ac vernaculae res.

Vernus, a, um, zum Frühlinge gehörig. *Usus.* Verni temporis suavitas, Frühlingslust.

Vero, aber. *Syn.* Autem. *Usus.* 1. Numeris adstrictior poëta, verborum vero licentia liberior. 2. *Certe quidem*, und war, gewiß. Esto vero ita. Est vero maximus ille Scipio.

Verres, is, m. Eber, ungeschnittenes Schwein. R. *ab ἐρρωός, aper, porcus non castratus.* *Syn.* Porcus masculus.

Verro, is, verri, versum, ere, kehren. *Syn.* Scopis pulverem, vel sordes tufero, ejicio.

Verruca, ae, f. eine Warze.

Verrucosus, a, um, warzig. *Syn.* Verrucis plenus.

Versatilis, e, was leicht umzudrehen ist, gelenkig, geschickt. *Usus.* Acies versatilis. Ingenium illi versatile fuit sic pariter ad omnia, ut natum ad id unum diceres, quodcunque ageret. V. *Varius.*

Versatus, a, um, geübet. Exercitatus, subactus. *Usus.* Homo tum in aliis causis exercitatus, tum in hac saepe versatus.

Versiculor, oris, *g. o.* vielfarbig, bunt. *Syn.* Dubio varioque colore.

Versipellis, e, verschmitzt, arglistig. R. *vertens interdum pellem ad alium decipiendum.* *Syn.* Callidus, astutus, simulator. V. *Astutus.*

Verso, as, avi, atum, are, umdrehen. *Syn.* Volvo, tracto, converto, flecto. *Usus.* Aestuat dubitatione, versat se in utramque partem, huc, illuc. Versare suam naturam, et flectere ad tempus. Animum ad dolos et fallacias versare coepit.

Versor, aris, atus sum, ari, beschäftiget seyn, umgehen. *Syn.* Sum, incumbo, laboro, do operam, insudo, consuesco. *Adv.* Abstinenter, acriter, acutissime, assidue, conjunctissime, callide, copiosius, diutius, honestius, impudentius, moderate, nimium, perite, perjucunde, populariter, subtilius, temere, caste, non obscure. *Phras.* 1. *Libenter cum illo versor*, ich gehe gerne mit ihm um, *vulg. conversor.* Jucundissime conjunctissimeque cum illo vivo; assiduitate ejus delector; consuetudinem et amicitiam cum eo junctam amo, libenter cum illo aetatem ago; haereo ad ejus latus non sine multa animi voluptate. 2. *Diu jam versor in hoc labore*, ich bin schon lange bey dieser Arbeit. Diu jam hoc saxum volvo; aetatem in hoc studio contrivi; diu jam hunc laborem tero; temporis partem non modicam in hoc studio posui. *Usus.* Diu in Sicilia versabatur. Nobiscum versari diutius non potes. In re oratoria versari. Res in ore vulgi, ante oculos versatur. In quo motu temporum versemur, vides. Juventus ejus tota in laudis cupiditate versabatur. Respublica in discrimine versatur. In negotiis versor maximis; nominis tui terror in auribus, animisque hostium versatur.

Versura, ae, f. Veränderung der Gläubiger, daman, um eine alte Schuld auszulöschen, eine neue macht. *Syn.* Mutatio creditoris. *Usus.* Iniquissimo fenore versuram facere.

Versus, gegen, gegen über. *Phras.* *Locus jacet versus orientem*, dieser Ort liegt gegen Aufgang. Orientem versus, ad orientem; ad orientem conversus; ad ortum vergit; ad orientem pertinet, spectat; orienti oppositus, orienti objectus est. *Usus.* Aretium versus castra movit.

Versus, us, m. ein Vers, Reim. R. *q. versa in numeros oratio.* *Syn.* Carmen. *Epi.* Malus, pervagatissimus, seminator malorum. Alterni, delica-

Digitized by Google

tissimi, elaborati, heroici, hexametri, obscoenissimi, ornatissimi, optimi, veteres, usitati. *Usus.* 1. Historiam versibus scripsit. Multi in eum versus faceti, confecti. Magna felicitate versus fundit, texit, componit. Hominum flagitia delicatissimis versibus expressit. 2. *Linea*, *vulg.* Zeile. Multos versus uno spiritu pronuntiare. Venio nunc ad transversum extremae epistolae tuae versum, versiculum.

Versute, listig, verschmitzt. *Syn.* Callide, vafre, malitiose, subdole, subtiliter. V. *Astute.*

Versutus, a, um, listig, verschmitzt, verschlagen. R. *a versando mentem.* *Syn.* Callidus, malitiosus, multiplex. *Usus.* Versutum appello, cujus mens celeriter versatur. Versutum et solers ingenium. Malitia est versuta et fallax nocendi ratio. V. *Simulator*, *astutus*, *callidus.*

Vertens, tis, m. sich wendend, zu Ende gehend. *Syn.* Circumactus, completus. *Usus.* Anno vertente; intra finem anni vertentis.

Vertex, icis, m. Gipfel, Wirbel, Scheitel. R. a Verto. *Syn.* Polus. *Epi.* Celsus, extremus, summus. *Usus.* 1. Duo quasi cinguli terrae, coeli verticibus subnixi. 2. *Summa pars*, der oberste Theil eines Dinges. Vertex montis. Ab imis unguibus ad summum verticem.

Verto, is, ti, versum, ere, wenden, drehen, umkehren. *Syn.* Converto, vario, muto. *Usus.* 1. Vertere stilum in tabulis suis. Vertit se fortuna. Vertit hic rationem, fingit, quod probare non potest. 2. *Converto*, *dirigo iter*, wenden, die Reise richten. Terga vertere hostibus. Romam se vertit. 3. *Transfero*, übersetzen. Vertere Platonem latine. 4. *Commuto*, verändern. Solum vertere exilii causa. 5. *Tribuo*, *do*, ausrechnen, auslegen. Vitio, crimini aliquid alicui vertere. 6. *Recipio me*, *confugio*, sich verfügen. Quo se verteret non habebat. 7. *Sum*, bestehen. In hoc res tota vertitur. In tua voluntate negotii summa vertitur. 8. *Succedo*, *cedo*, von Statten gehen, ausschlagen. Id consilium ut tibi bene vertat, opto. Id in bonum uni, alteri in perniciem vertit. Res in contrarium vertit, die Sache hat anders ausgeschlagen. 9. *Perdo*, *pessumdo*, *everto*, verderben. Cum multa fecisset egregie, ad extremum omnia vertit. 10. *Traho*, *rapio*, an sich bringen, zu sich ziehen. Ex illa pecunia maximam partem ad se vertit. 11. *Vertor*, verändert werden. Libertas in servitutem vertit.

Vertumnus, i, m. [illegible], sich in alle Gestalten verkehret.

Vervex, ecis, m. Hammel, [illegible] *Syn.* Aries castratus.

Verum, aber. *Syn.* Sed.

Verumtamen, doch aber. *Syn.* Se tamen. *Usus.* Optabam, verum tamen non audebam.

Verus, a, um, wahr, wahrhaftig. *Syn.* Sincerus, certus, non fucatus, germanus; solidus, justus, expressus. *Falsus*, *fucatus*, *adumbratus*, *simulatus.* *Usus.* Respicere, quidquid in quaque re verum sit. Licet enim verum dicere, loqui. Si verum scire vis. Inter hunc et illum; verum germanumque Metellum multum interest. Justa, solida, veraque gloria. Sed nos veri juris solidam expressamque imaginem nullam tenemus. Verissima illa, et velut ex oraculo. Delphico edita existima. V. *Veritas.*

Vesania, ae, f. Unsinnigkeit, Aberwitz. *Usus.* Quae vos agitat vesania? V. *Amentia.*

Vesanus, a, um, unsinnig, aberwitzig, albern. *Syn.* Vecors, insanus, furiosus. V. *Amens*, *furiosus.*

Vescor, eris, vesci, essen. *Syn.* Edo, pascor, utor. *Usus.* Lacte, caseo, carne vescor, Dii nec escis, nec potionibus vescuntur. V. *Comedo*, *edo.*

Vesica, ae, f. Blase, Blatter. R. a ψύσα. *Syn.* Folliculus urinae.

Vespa, ae, f. Wespe. *Usus.* Vespas aculeis uti videmus.

Vespera, ae, f. Abendzeit. R. *a* [illegible]. *Syn.* Extremum diei tempus. *Epi.* Obscura. *Usus.* Ad vesperam. Prima vespera. Diei inclinato in vesperam. *Vesperae.* *vulg.* die Vesper. *Latine*: Vespertinae in templo preces cantari solitae.

Vesper, *vel* vesperus, i, m. Abend. *Syn.* Vespera, serum diei, vespertinum tempus. *Phras.* *Vesperi*, vel *vesperi*, spät, Abends. Occidente sole, praecipitante jam sole; vesperascente coelo; cum advesperasceret; die praecipiti; sub occasum solis; cum jam serum esset diei; cum haud multum jam diei superesset; primus se intendentibus tenebris; solis occasu; prima vespera; cum non multum ad solis occasum temporis superesset; inclinato in vesperam die; cum exiguum superesset diei; inclinante in vesperam die; cum esset extremum diei; praecipiti in occasum die; praecipiti in noctem diei tempore; inclinante se sole; procedente nocte; ad solis occasum; accensis jam luminibus; sub primas faces; prima

ere; fero, obscura jam luce; nocte tente. V. *Nox*, *sero*.

esperascit, es wird Abend. *Syn.* olis occasum est. *Usus.* Vesperascen- pelo.

espertinus, a, um, Abends, spät. s. Vespertino tempore.

ester, ra, rum, euer.

estibulum, i, n. Vorhaus, Vor- ch. *Epi.* Privatum, vacuum, hone- . *Usus.* Primo aditu vestibuloque ibere aliquem.

estigator, oris, m. Nachforscher, grübler. *Syn.* Venator.

estigium, ii, n. Fußstapfen, Spur. . Reliquiae, signum, nota, monu- tum. *Epi.* Adversa, manifesta, ne- , parva, pressa, recentia. *Usus.* Cum em intulero, et in possessionem ve- um fecero. Tu extra aedes tuas, ubi gium imprimas, figas, ponas, non es. Persequi vestigia alicujus; conse- aliquem vestigiis; in vestigiis sequi, den Fuß folgen. Stellae cursus sui igium unquam inflectunt. Num in ejus otis eloquentiae nullum vestigium ap- t? Reliqua sunt, extant multa anti- atis vestigia. Indicia et vestigia ve- . In temporis, loci vestigio, auf der lle. Vestigia in multas partes ferentia.

estimentum, i, n. Kleid. *Syn.* tis, vestitus. *Usus.* Calceos et vesti tum mutavi.

estigo, as, avi, atum, are, spüren, forschen, nachgrübeln. *Syn.* Indago, igiis odoror. *Usus.* Causas rerum ve- are. V. *Indago*, *quaero*.

estio, is, ivi, itum, ire, kleiden. . Tego, obduco. *Adv.* Bene, extrin- s, male, obsoletius. *Usus.* Deus ani- n corpore vestivit. Reconditas senten- eleganti oratione vestire ac ornare. *Vestis.*

estis, is, f. Kleid. R. *ab ἑσθής*. *Syn.* titus, vestimentum. *Epi.* Familiaris, liebris, pretiosa, purpurea, stragula. *as.* 1. *Veste indutus splendida*, lich gekleidet. Veste auro illusa, gem- que adornata, omnique peregrinae lentiae cultu conspicuus; veste usus o distincta, gemmisque; veste auro xta splendidus. 2. *Vulgaris vestis*, gemeines Kleid. Vulgaris habitus; cul- habitusque a privato vix abhorrens, s et parabilis cultus corporis; vesti- humilis ac obsoletus. *Usus.* Vestem ficere, resarcire. Vestem induere, are; vestem alicui detrahere; vestem cindere.

estitus, us, m. Kleidung, Tracht. *Syn.* Vestimentum, ornatus, cultus corporis. *Epi.* Necessarius, obsoletior, pristinus, virginalis. *Usus.* Vestitus asper. Vestitus orationis, montium, riparum.

Vestras, tis, *g. o.* einer aus den Eurigen.

Veteranus, a, um, alt und abgerichtet, geübt. *Syn.* Qui viginti annos militaverat.)(*Tiro*. *Usus.* Caesar firmissimum exercitum invictissimo genere veteranorum militum comparavit.

Veterasco, is, ere, alt werden, veralten. *Usus.* Veterascentem eorum gloriam quis non videt?

Veterator, oris, m. ein alter Schalk, schlauer Fuchs, Betrieger. *Epi.* Magnus et perfamiliaris alicui. *Usus.* Homo callidus et veterator. V. *Simulator*, *astutus*.

Veteratorius, a, um, schlau, schalkhaft, listig. *Syn.* Fallax, dolosus, malitiosus. *Usus.* Nihil ab eo, nisi tectum et veteratorium expectes. V. *Astutus*.

Veternosus, a, um, schlaffsüchtig, faul. *Usus.* Veternosus senex. V. *Piger*.

Veternus, i, m. Schlaffsucht. *Syn.* Lethargus. *Usus.* Veternus civitatem occupavit. V. *Somnus*.

Veto, as, ui, itum, are, verbiethen, untersagen. *Syn.* Prohibeo, absterreo.)(*Jubeo*, *cogo*. *Adv.* Assentatorie, dilucido, fraterne, planissime. *Usus.* Hoc omnes leges vetant. Vetuit eum desperare. V. *Prohibeo*.

Vetulus, a, um, ältlich, etwas alt. *Syn.* Senex, antiquus.)(*Novellus*. *Usus.* Mulier vetula, et multarum nuptiarum. Equus vetulus.

Vetus, eris, *g. o.* alt. R. *ab ἔτος*, *annus*. *Syn.* Antiquus, priscus, quod vetustatem fert.)(*Novus*, *recens*. *Phras.* 1. *Vetus hic mos est*, dieses ist ein alter Brauch. Vetustus, antiquus, longaevus, priscus, jam diu institutus, remotissimus a nostra memoria mos est. 2. *Vetus haec opinio est*, dieses ist eine alte Meinung. Dudum animis haec opinio insederat; inveteravit in hominum mentibus ea opinio; multi temporis, pervetus, diuturna, minime recens est opinio. *Usus.* Credendum est veteribus. Mos, amicitia vetus. Vina veterrima. V. *Antiquus*.

Vetustas, tis, f. Alterthum. *Epi.* Excellens, infinita, plena exemplorum, prisca, scenica, tolerabilis. *Usus.* Vetustatis exempla oratori nota esse debent. Res aliae vetustatem ferunt; aliae vetustate senescunt, evanescunt. Vetustatem omnem superat viri excellentis virtus.

Vetustus, a, um, ältlich, alt. *Syn.* Vetus, antiquus. V. *Antiquus*.

Digitized by Google

Vexatio, onis, f. Anfechtung, Plage, Peinigung. *Syn.* Magna et infesta, quaedam jactatio et agitatio. *Epi.* Acerbissima, impunita. *Usus.* Afflictio est aegritudo cum vexatione corporis. Vexatio et direptio sociorum.

Vexator, oris, m. Peiniger, Plager. *Syn.* Exagitator. *Epi.* Crudelis alicujus reip. et sceleratus.

Vexillarius, ii, m. Fähnrich. *Syn.* Signifer. *Usus.* Ordo sexagenos milites, vexillarium unum habebat.

Vexilium, i, n. Fahne. *Syn.* Signum. *Usus.* Vexillo opus est, convolabunt. Nunquam perditis civibus vexillum deerit.

Vexo, as, avi, atum, are, plagen, quälen, anfechten, peinigen. *Syn.* Agito, exagito, vexator sum; diripio, populor, infestum reddo, male habeo. *Adv.* Contumaciter, contumeliosissime, urbane, crudelissime, foedissime, vehementer, vigilantissime. *Phras. Gravissime vexor*, man verfährt mit mir sehr übel. Multis sane molestiis conflictor; dies noctesque torqueor; circumventus ab inimicis quotidianis turpis agitor, exagitor; negotium exhibetur immerenti; tot injuriis quotidie premor atque opprimor, vix ut libere respirare mihi liceat; tanta est aemulorum improbitas, ut aeternum mihi cum iis bellum susceptum videatur; tot injuriis jactatur et exagitatur aequitas, ut animus dolore exedi, dolore ac aegritudine confici videatur. Fodicant me quotidianae inimicorum injuriae; pungunt, vellunt, lacerant, respirare non sinunt. Contumaciter, inurbane quotidiane vexor ac premor; omni vexationis genere exagitor, convitiis jactor; diuturnis molestiis conflictor omni crudelitate laceror; aegre mihi faciendi nec finis, nec modus est. *Usus.* Omnia divina humanaque jura vexarunt, violarunt, perturbarunt, everterunt. Uxor mea, quam vexastis, rapiastis, omni crudelitate lacerastis. Verbis me, probris omnibus et maledictis vexavit. Bello vastabitur Italia, vexabuntur urbes, ardebunt oppida. V. *Affligo, infestus, crucio.*

Via, ae, f. ein Weg. *Syn.* Iter, semita, callis. *Epi.* Aestuosa, pulverulenta, aperta, simplex, directa, brevior, certa, neque longa, expeditior, illustris, lata, immunita, inculta, silvestris, militaris, occulta, popularis, praeceps, et lubrica, proxima ad gloriam, quasi compendiaria, recte vivendi, sacra, vendibilis, vitiosa. Ancipites viae, optabiles in experiendo, ju[illegible] optimae, tritae. *Pl[illegible] difficiles*, es waren sehr [illegible] Wege. Viae erant aestuosae, [illegible] lentae, angustissimae, lubric[illegible] nitae; itineribus deviis proficis[illegible] erat; summa difficultas aditus; [illegible] ris, confragosis, arctis circum locis in trandae erant angustiae; pleraeque [illegible] vae, simulque occultae viae nec unquam ante humano tritae vestigio aperiendae; asperitates viarum et angustiae inextricabiles erant, et crebris saltibus inclusae; obsepta, interclusa, impedita erant itinera, aut imbribus abrupta; magnae erant, ac difficiles locorum angustiae, et quae vix singulis hominibus paterent; viarum difficultates erant penè inexplicabiles. Luctandum erat cum tenacissimo fabulo, quod praeaestum, et vestigio cedens, aegre moliebatur pedes. Calles erant vix singulis pervii; itinera erant, qualia ingredi expeditis quoque vix tolerabile. Subacta diuturnis imbribus humus tenaci lato morbatur pedes. 2. *Viam sibi fecerunt*, sie haben sich einen Weg gemacht. Viam sibi aperuere; corporibus armisque rupere viam; per mediam turbam sibi ire cere viam; viam sibi stravere, munivere. *Usus.* Viam facere, concinnare, substruere, sternere, einen Weg bahnen. Vias reficere, repurgare. Alicui per suum agrum viam dare. Patet tibi via per meos fundos. In longam et multorum dierum viam se dare, committere. In via esse, progredi, procedere. Multorum dierum viam conficere. De via deflectere, divertere, declinare; e via excedere, deduci. In viam redire. Praecedentium vestigia me ad viam deducant, ferunt. V. *Iter, proficiscor.*

Viarius, a, um, was den Weg angeht. *Usus.* Lex viaria.

Viaticum, i, n. Wegzehrung, Reisegeld. *Syn.* Viae impensa, itineris subsidium. *Epi.* Largum et liberale, publicum. *Usus.* Quaerendum et conferendum viaticum. Viatico aliquem instruere, prosequi; viaticum suppeditare, suggerere. Viaticum praeripere, eripere.

Viator, oris, m. Wandersmann, Reiser. Qui iter facit. *Epi.* Praeteriens, bene vestitus. *Usus.* Saepe et latronem occidit viator.

Vibro, as, avi, atum, are, schwingen. *Syn.* Agito. *Usus.* 1. Hastas, [illegible] cas vibrare. 2. *Mico*, glänzen. Dem-

Digitized by Google

is non tam vibrarent fulmina, s numeris contorta ferruntur. Ma- sole collucens albescit et vibrat.

carius, a, um, eines Stelle ver- id, Statthalter. *Syn.* Qui vicem ius obtinet; *item*: qui in locum ius succedit. *Phras. Est vicarius copi*, er vertritt die Stelle des Bi- s. Antistitis sacri partes, munus sustinet; vicariam operam Anti- praebet; absentis Antistitis perso- gerit, sustinet; sacri Antistitis vi fungitur. *Usus.* Vicarius alienae nationis, alieni juris. Succedam ego ius tuo muneri. V. *Loco.*

icatim, von Gasse zu Gasse. *Syn.* singulos vicos. *Usus.* Vicatim servi es conscribebantur.

ice, anstatt. *Syn.* Loco. *Usus.* Tri- vice me substituit. Poëtae vice ina fingere.

cem, Stelle, Zustand. *Syn.* For- m, sortem. *Usus.* Tuam vicem mesco, doleo, timeo, ulciscor, or.

iceni, ae, a, je zwanzig. Vice- s, der zwanzigste. Vicies, zwanzig l.

icenia, ae, f. Nachbarschaft. *Syn.* nitas. V. *Vicinitas.*

icinitas, tis, f. Nachbarschaft. *Syn.* nia, propinquitas. *Epi.* Finitima, m studiorumque, infelix, meretri- *Usus.* In istam te vicinitatem con- isti. Mihi cum eo vicinitas et ma- usus est. Propter vicinitatem to- ies simul sumus. Tota vicinitas cla- ibus personat.

icinus, a, um, nahe gelegen, be- part. R. a Vicus, *ejusdem vici ha- tor. Syn.* Propinquus, finitimus, time accedens. *Phras.* 1. *Est ille us meus*, er ist mein Nachbar. Ejus bus meae continentes sunt; meas s ejus domus attingit, tangit; ejus us in meas aedes incurrit. Ejus ae- meis adjacent; domus ejus aedium rum parietem tangit; prope ab do- mea; in proxima vicinia habitat; viciniae dudum commigravit. 3. *um vicinum est*, der Krieg ist gar . In ipsis prope portis bellum ha- us. Ante portas est bellum. Velut rvicibus habemus hostem. Non lon- hostis abest, quam quo telum ad- possit. *Usus.* Dialectica vicina rhe- ae. Mulier gravida atque ad parien- vicina. V. *Propinquus.*

icissim, dagegen. *Syn.* Mutuo pa- , invicem. *Usus.* Aestate calescere, hieme vicissim algere. Mutuari ab ali- quo aliquid, et ei vicissim reddere. Quod honestum, justum est, et vi- cissim.

Vicissitudo, inis, f. Wechsel, Ab- wechselung, Aenderung. *Syn.* Vices, com- mutatio, varietas quaedam. *Epi.* Ju- cunda studiorum officiorumque; noc- turna, diurna, optabilis. *Usus.* Tempo- rum varietates, fortunae vicissitudi- nes. Laborum et quietis vicissitudine utendum. Nihil remuneratione bene- volentiae, nihil vicissitudine studio- rum officiorumque jucundius. V. *Va- rietas.*

Victima, ae, f. Schlachtopfer, Opfervieh. *Syn.* Hostia. *Epi.* Gravior. *Usus.* Se pro republica victimam prae- bere.

Victor, oris, m. Sieger, Ueberwin- der. *Syn.* In contentione superior, pal- mam ferens. *Epi.* Beatus, invidus, in- gratus, laetus, summus. *Usus.* Galli vi- ctores alacritate et quasi laetitia ad ca- nendum excitantur.

Victoria, ae, f. Sieg, Oberhand. *Syn.* Palma, triumphus, tropaeum, res bene gesta.)(*Offensio. Epi.* Acerbissi- ma, bellica, civilis, crudelis, funesta, domestica, externa, gloriosa, gravis, tur- bulenta, horribilis, innocentissima, na- turae insolens, superba, molesta, nava- lis, praeclara, recens. *Phras.* 1. *Victo- ria penes nos est*, der Sieg ist auf un- serer Seite. Victoria nobis cessit; de victoria ab hoste nobis concessum est; proelii exitus victoriam nobis dedit, detulit, et tribuit; palmam dedit, de- tulit. 2. *Nos victoriam obtinuimus*, wir haben den Sieg erhalten. Gloriosam victo- riam adepti sumus, habemus; reporta- vimus, consecuti sumus; palmam de ho- ste tulimus; victoria ad nos venit. 3. *Victoria prope certa est*, der Sieg ist fast gewiß. Victoria pene explorata est; in manibus est victoria; victoriam in manibus habemus. 4. *Repentinus casus victoriam nobis eripuit*, ein unvorsehe- ner Zufall hat uns den Sieg entrissen. Fortuitus casus palmam propemodum e manibus extorsit, eripuit; victoriam ad hostes transtulit, distulit certae; et moratus est tantisper; palmam in ma- nibus infregit; victoria prope e mani- bus excidit. V. *Vinco. Usus.* Multa victo- riam portendebant. Ea res victoriam nobis peperit. Inde victoriae initium factum, ortum, enatum fuit. Victoria bene uti novit Caesar. Victoriam mi-

Digitized by Google

nime crudeliter exercuit. Victoria natura insolens ac superba.

Victus, us, m. Lebensmittel, Kost, Nahrung. R. *a Vivo. Phras. Victu tenui uti*, mit geringer Kost vorlieb nehmen. Tenui victu vitam sustentare, propagare; famem, vitam tolerare; famem propulsare; lacte ac leguminibus vivere. *Usus.* Victus et amictus, Hülle und Fülle. Alicui victum liberaliter dare, praebere. Necessaria ad victum suppeditare. Victum labore ac industria quaerere, comparare. Denui victu cultuque delectari. V. *Alo.*

Vicus, i, m. Gasse. R. *ex οἶκος. domus. Syn.* Pars urbis pluribus domibus constans. *Usus.* Omnibus vicis statuae collocatae sunt.

Videlicet, nähmlich. *Syn.* Scilicet, nimirum, nam enim. *Usus.* Tibi videlicet molestus esse nolui.

Video, es, di, sum, ere, sehen, anschauen. R. *ab εἴδω. Syn.* Cerno, conspicio, perspicio, provideo, aspectu sentio, percipio, ante oculos mihi versatur, *vel* obversatur; oculis oberrat imago rei; videndi sensum vel oculorum sensum habeo. *Adv.* Acrius, acute, assidue, coram, diligenter, mature, palam, perspicue, recte, clam, physice, prudenter, strictim, paullo, plane, etiam atque etiam. *Phras.* 1. *Videndum se praebuit*, er hat sich sehen lassen. In conspectum se dedit; in conspectum venit, prodiit; copiam sui fecit. 2. *Ubi rem totam vidi*, wie ich die ganze Sache gesehen habe. Ubi rem penitus cognovi; oculis usurpavi; visu percepi; ubi rem oculis compertam habui; ubi res tota sub oculis erat; ubi rem totam oculis perlustravi; ubi rem oculis inspexi, percepi; ubi res tota oculis subjecta erat. 3. *Res tantilla vix videri potest*, eine so kleine Sache kann man kaum sehen. Vix sub aspectum cadit, venit; fugit aciem res tam exigua; vix in conspectum cadit; vix in cernendi sensum cadit; vix aspectabilis est; obtutum fugit res tantilla; sensum oculorum effugit; vix aspectu sentitur. 4. *Videre hominem non possum*, *vulg.* ich kann den Menschen nicht einmahl anschauen. Oculi mihi dolent, cum hominem aspicio; oculi ferre non possunt hominis importuni os impudens; videre sine dolore hominis frontem non possum. 5. *Quodcunque vides, meum est*, Alles, was du siehest, ist mein. Quidquid occurrit oculis; quidquid oculis subjicitur; quidquid in oculis est; contra quod lo[illegible] runt oculi; quic[illegible] finitur, id in ditione [illegible] *deinceps in tanta distantia* [illegible] man hat ihn weiter nicht mehr [illegible] nen. Subtractus est oculis hom[illegible] corum ingens intervallum oc[illegible] usum abstulit; conspectum homi[illegible] emit loci intervallum, in tanto loc[illegible] intervallo oculorum usus cessabat. *Omnes ad eum videndum procurreba*[illegible] Alle liefen hinaus, ihn zu besehen. Om[illegible] se multitudo ad cognoscendum hom[illegible] nem effudit; certatim requirebant [illegible] vultum cognoscere cupiebant. Omni[illegible] in se oculos avertebat; spectaculo er[illegible] omnibus. *Usus.* 1. Octavii statuam [illegible] demus in foro. Haec mala et vos vid[illegible] re ac perspicere potestis, et mihi an[illegible] oculos versantur. 2. *Agnosco, intelligo*, verstehen. Haec ego tam prospicio an[illegible] mo, quam ea, quae oculis cernimus. Multum ille videt. Diligentius mihi est videndum. Quid agas, quid moli[illegible] ris, tu videris, bey dem, was du unt[illegible] nimmst, da schaue du zu. Sed haec vi[illegible] dero posterius. V. *Intueor, cerno.*

Videor, eris, visus sum, eri, [illegible] dünkt, es kommt mir vor, es scheint [illegible] als ꝛc. *Syn.* Speciem affero, praebeo, speciem habeo, prae me fero, appareo. *Adv.* Facillime, longe, secus, magnopere, valde, vere. *Phras. Videbatur magis minari, quam supplicare*, er schien mehr zu drohen, als zu bitten. Minax propior erat, quam roganti; roganti habitus speciem potius minarum, quam precum fecerat, habuerat, praebuerat. Apparebat facile, a precibus ad minas descensurum; apparebat facile, armatas esse preces. *Usus.* Quid tibi ea de re visum est? Hac nocte visus sum videre in somnis Aesculapium. Consideratissimo verbo usi sunt judices, ut ea non *esse* facta, sed *videri* pronuntiarent. V. *Puto, opinio, existimo.*

Vidua, ae, f. Witwe. *Usus.* Cognitor viduarum.

Viduitas, tis, f. Witwenstand. *Usus.* Ebutius jamdiu Caeseniae viduitate ac solitudine alitur.

Viduus, a, um, beraubt, [illegible] *Usus.* Ipse viduus, pestem hanc excipiò.

Vietus, a, um, welk, schwach. *Syn.* Imbecillus, languidus. *Usus.* Cornu bovis exiguum, vietum et tanquam morbo contractum. Fructus vieti et corruduci.

Vigeo, es, ui, ere, frisch seyn, [illegible]

Digitized by Google

Kräften seyn. R. *ab ὑγιής*, *sanus*. *Syn.* Vireo, viriditatem habeo, floreo, polleo, in gratia sum.)(*Jaceo*. *Adv.* Vehementius, diu. *Usus*. In omni natura id vivit vigetque, quod calet. Viget animus in somnis. Diu Caesar viguit. Multis seculis viguit ea disciplina. Interum etiam objurgationes in amicis vigent. V. *Floreo*.

Vigesimus, a, um, der zwanzigste. *Syn.* Vicesimus.

Vigil, is, m. Wächter, wachsam. *Usus*. Clamor a vigilibus tollitur.

Vigilans, tis, *g. o.* munter, wachsam. *Syn.* Attentus, acer, solicitus. *Usus*. Homo vigilans et acutus. Nemo post hominum memoriam paratior, vigilantior, compositior ad judicium venit.

Vigilanter, wachsam. *Usus*. Vigilanter et nervose agere.

Vigilantia, ae, f. Wachbarkeit. *Syn.* Diligentia, cura, studium, providentia. *Epi.* Horribilis, mirifica, singularis. *Usus*. Mea perfeci diligentia, ut uti effetis. Diligentia, celeritate, labore, vigilantia opus est.

Vigilia, ae, f. Wache. *Syn.* Lucubratio, abstinentia a somno. *Epi.* Consularis ac senatoria, flebilis, nocturna. *Usus*. 1. Cui non auditae Demosthenis vigiliae? 2. *Cura*, *diligentia*, Sorge, Wachsamkeit. Idcirco in hac custodia, tanquam in specula collocati sumus, ut populum romanum vacuum nostris vigiliis redderemus. Illam coloniam meis praesidiis, vigiliis, custodiis, muravi, servavi. 3. *Excubiae*, Wache, Wächter. De tertia vigilia ad me venit. Pro nostris vigiliis suscipere, collocare. In vigilias ire; vigilias agere, exigere, concedere. Alteri suam vigiliam tradere, nec omen sibi deesse. Munus vigiliarum per se obire. Vigilias per tres noctes torquare.

Vigilo, as, avi, atum, are, wachen. *Syn.* Excubo, vigilias ago, in vigilia saneo.)(*Dormio*. *Adv.* Acrius, multum. *Phras.* 1. *Ego diligenter vigilo*, ich wache fleißig. Ego excubo animo, nec partem ullam quietis capio; totas noctes pervigilo; perpetuas vigilias suspicio; in ea re curae, consilia, cogitationes meae omnes evigilant. Diuturnas vigilias tolero, nec invictum animum ita curae obruent, quin in hac custodia, tanquam in specula collocatum me meminerim. 2. *Totas noctes studiorum causa vigilat*, er studieret ganze Nächte. Nocturnas vigilias ad diurnum litterarum studium adjungit; diurno cum studio nocturnas vigilias conjungit. Ad litterarum studia noctium bonam partem assumit. Continenti litterarum studio dies noctesque jungit. *Usus*. Vigilare ad multam noctem. De multa nocte vigilat.

Viginti, zwanzig. Vigintiviratus, Vigintiviri, Rath der Zwanziger.

Vigor, oris, m. Kraft oder Stärke. *Syn.* Firmitas, robur, integritas. *Usus*. Membrorum, juventae vigor.

Vilis, e, schlecht, gering, geringschätzig, unachtbar. *Syn.* Vulgaris, contemptus, abjectus, humilis, plebejus, levis, communis, nullo pretio, numero, sordidus.)(*Pretiosus*. *Phras.* 1. *Vile illud caput hoc audet?* dieser schlechte Kerl darf sich unterstehen? Illa labes et eluvies civitatis; illa e vepreto extracta nitedula; illae plebis quisquiliae; homo ex ergastulo emptus, emersus e coeno, omnium facile; omnibus rebus infimus; homulus ille de lapide emptus, ex argilla et luto factus, de plebe humillimus; sordidus et despicatissimus, semilixa, postremus servorum; Misorum ultimus; Cappadox modo abreptus de grege venalium; caput hoc vilissimum; vile hoc ac infame corpus; infame hoc cadaver et ejectum; ultimae sortis homuncio id ausit? 2. *Miror te homine tam vili et abjecto delectari*, es wundert mich, daß du mit einem so verächtlichen Menschen umgehen magst. Miror, quod hominis sordidissimi ac despectissimi consuetudine utaris; quod ejus te hominis usus ac consuetudo delectet, cujus infimae conditionis; qui sit despectus, abjectus, contemptus; nullius loci, nullius pretii, ordinis, dignitatis; qui sit unus de multis; qui sit terrae filius; inops ab omni existimatione, neque a se ipso, neque a majoribus commendatus; qui nulla majorum laude, nulla sua virtute honestatus, ornatus, nobilitatus; cujus omnis vita contempta et sordida, qui sine gratia, sine auctoritate unus de populo, imi vir subsellii, vita ingloria et inhonorata, qui sit infra omnes infimos homines; qui sit infimi generis conditione; qui ex coeno plebejo extractus, humilitatem adhuc, sordidamque inopiam pudendae artis quaestu profitetur. V. *Abjectus*, *humilis*. *Usus*. Nihil tam vile, tam vulgare est, cujus etc.

Vilitas, tis, f. Nichtswürdigkeit, Geringschätzigkeit.)(*Caritas*. *Epi.* Magna, communis, nec opinata. *Usus*.

Digitized by Google

Summa annonae vilitas. V. *Humilitas.*

Villa, ae, f. Meierhof, Bauerngut, Landgut. *Syn.* Praedium, domus, extra urbem, rureque aedificatae. *Epi.* Aperta, ne rudis quidem, locuples, parva, maxima, publica, vetus, non magna. *Usus.* Antiquo more parva erat villa. Villa abundat porco, haedo, agno, gallina caseo, lacte, melle. Ali ad villam. Cur villulas meas non vides?

Villicus, i, m. Meier. *Syn.* Custos villae. *Epi.* Bonus. *Usus.* Mercari villicum tanquam fabrum.

Villosus, a, um, haarig, rauh, zottig. *Usus.* Veste villosa corpus contegere.

Villus, i, m. Haarzotte, Wolle. *Syn.* Pilus. *Usus.* Ovium villis vestimur.

Vimen, is, n. eine Weide, Flechtreis. *Usus.* Simulacra viminibus contexta.

Vimineus, a, um, von Weiden oder Reisern geflochten. *Usus.* Crates, fasces viminei.

Vinaceus, a, um, von Weinbeeren. *Usus.* Acinus vinaceus, Weinbeerkernchen.

Vinarius, a, um, zum Weine gehörig. *Usus.* Vas, cella vinaria.

Vincio, is, vinxi, vinctum, ire, binden, flechten. *Syn.* Colligo, constringo.)(*Dissolvo. Usus.* 1. Facinus est vincire civem romanum. Tu libros populos tyranno vinctos, constrictosque tradidisti. 2. *Connecto*, zusammen heften. Sententias quidem habet graves, sed eas nec vincire, nec explere novit. Loca occupare, vincire praesidiis. V. *Vinculum.*

Vinco, is, vici, victum, ere, besiegen, überwinden, bezwingen. *Syn.* Devinco, expugno, victoriam reporto, frango, subigo, domo, feliciter decerto, proeliis frango, secundum proelium facio, copias, hostium fundo, rem bene gero, superior sum, superior discedo, in ditionem meam redigo; litem, causam obtineo; supero, praecurro, praesto, praepondero. *Adv.* Facile, funditus, magnifice, vicissim, nimirum, etiam turpissime. *Phras.* 1. *Caesar Pompejum vicit*, Cäsar hat den Pompejus überwunden. Caesar Pompejum, cum exercitum ipse haberet multis partibus inferiorum proelio tamen superavit, pugna fregit, acie fugit fugavitque; in pugna pharsalica superior res Caesareana erat; victoria penes Caesarem erat; Caesar Pompejanos obtriv[illegible] confecit; in fugam conje[illegible] tit; superior proelio disces[illegible] riam, victoriaeque insignia [illegible] jo reportavit, talit, consecutus e[illegible] ctoriam obtinuit, adeptus est. V. [illegible] *ctoria.* 2. *Turcae a Caesare victi su[illegible]* die Türken sind vom röm Kaiser überwu[illegible] den worden. Turcae victi cessere, di[illegible] cessere, in proelio Turcae succubaere[illegible] inclinata Turcarum acies, fusaque est [illegible] impulsa Turcarum acies, percussaq[illegible] palmam victori Caesari dedit, detulit [illegible] Turcae fusi fugatique, ac omni clad[illegible] perdomiti sunt; Turcae acie victi a[illegible] protriti Caesari de victoriae concesser[illegible] 3. *Alexander, ubi orientis populos vi[illegible] cisset, exstinctus est*, nachdem Alexand[illegible] die morgenländischen Völker überwunden hat, ist er gestorben. Alexander, ubi bel[illegible] lo subegit omnes orientis populos; ub[illegible] victoria omnis orientis provincias emen[illegible] sus est; ubi in ditionem et potestatem [illegible] redegit orientem; ubi debellato orien[illegible] te, pedibus substravisset et subjecis[illegible] set omnia; ubi subactis bello popul[illegible] jugum orienti imposuisset; ubi subact[illegible] in deditionem Aegypto, occupata Pe[illegible] side, triumphum post hominum memo[illegible] riam clarissimum deportasset; post[illegible] quam devictus oriens jugum a victor[illegible] totis cervicibus accepisset, naturae con[illegible] cessit. 4. *Eloquentia facile caeteros vicit omnes*, er hat in der Beredsamkeit alle leicht übertroffen. Longe caeteris se[illegible] tecelluit, praestitit; facundia ante ca[illegible] teros aequales fuit; vix ullam caeteri[illegible] oratoribus laudem reliquit; eloquen[illegible] tia caeteris superior fuit; famam ca[illegible] terorum eloquentiae suae laudibus tu[illegible] cile obruit; in eloquentiae certamin[illegible] facile huic manus dedere caeteri et vi[illegible] cti cessere. 5. *Pauci seipsos vincere no[illegible] runt*, wenige können sich selbst und ihr[illegible] ungezähmten Neigungen bezwingen. Paucl[illegible] sunt, qui suas cupiditates, qui seipso[illegible] frangant; qui suos ipsi animos contun[illegible] dant, iracundiam cohibeant; impetu[illegible] temperent, iram comprimant, contr[illegible] libidinem animi sui recte atque ordin[illegible] omnia faciant V. *Domo, edomo, ad[illegible] jicio. Usus.* Vincam opinionem tua[illegible] expectationem omnium. Causam, spe[illegible] sionem vincere. Sponsionem vincer[illegible] et superiorem discedere. Sapientia an[illegible] mus nunquam vincitur voluptate, co[illegible] piditate non frangitur, metu non exp[illegible] gnatur.

Vinculum, i, n. ein Band. *Syn.* Fo[illegible] dus, compedes, catenae. *Epi.* Aptus

a, pulcherrimum, grave, non me-
:re, publicum, arctissimum, dome-
ım, sempiternum. *Phras. Vinculis
ıtringere*, in Ketten und Bande legen.
cula alicui injicere; vinculis adstrin-
:, colligare; in vincula abripere,
ıicere; vinculis mandare, compe-
alicui indere, impingere, inducere;
:ulis devincire; catenas injicere;
ıtenas conjicere. *Usus.* Vincula inji-
:; in vinculis retinere; vinculis le
: innocentem; e vinculis emittere;
:ula rumpere, revellere; e vincu-
orporis evolare. Omnibus conjun-
nis, amoris, amicitiae, necessitu
s vinculis cum illo conjunctus
.

indemia, ae, f. Weinlese. R. *a
o demendo. Syn.* Vindemiola. *Usus*
demiam ita fieri oportet. Omnes vin-
ıiolas eo reservo.

index, icis, m. Rächer. *Syn.* Ul-
Epi. Assiduus, gravior, optimus.
s. 1. Vindex scelerum et temerita-
:arcer. Furiae speculatrices ac vin-
s facinorum et scelerum. 2. *Custos*,
chutzer. Brutus vindex libertatis. Vin-
aeris alieni.

indicatio, onis, f. das Rächen.
s. Vindicatio est, per quam contu-
iam defendendo, aut ulciscendo pro-
samus a nobis.

indiciae, arum, f. Beschirmung
einem Rechte. *Epi.* Injustae. *Usus.*
ıstis vindiciis ac sacramentis alienos
dos petere.

indico, as, avi, atum, are, rächen,
den. *Syn.* Vindictam sumo: tueor,
ro, vindico. *Adv.* Acerrime, celeri-
graviter, vehementer, severe. *Phras.*
'njurias nostras in se ipso vindica-
er hat unser Unrecht an sich selbst ge-
et. Eundem et iniquum adversus
, et iniquitatis atque injuriarum
dicem habuimus. Supplicium nobis
se ipse dedit. Quem hostem, eun-
ı suimet ultorem habuimus. No-
ım vicem ultus est in se ipse. *Usus.*
ıcchi perditos conatus vindicavit. 2.
ıio, abstrafen. Facinus, maleficium.
itionem praviter vindicare. 3. *Tueor*,
ro, *libero*, beschützen, erhalten, be-
en. Rempublicam in libertatem vin-
ıvit. Innocentia se a severitate ju-
ım vindicavit. Laudem nostrae gen-
prope senescentem tactis illustribus
dicavit. V. *Ulciscor*, *Tueor*.

'indicta, ae, f. Rache; eine Ruthe,
urch bey den Römern den Leibeigenen
Freyheit ertheilt wurde. *Usus.* Neque
censu, neque vindicta, neque testamento liber factus est. *Vindicta virgula erat, qua tactos Romani servos libertate donabant.* Vindictae cupidine exarsi, vor Rache entbrennen.

Vinea, ae, f. Weingarten, Weinberge. R. *a, Vino. Syn.* Vinetum. *Usus.* 1. Vineam instituere. Vineas ordinare, conserere, disponere, fodere; putare, tondere, incidere, palare. 2. *Machina bellica*, Sturmdach, Sturmkatze. Aggere, vineis, turribus oppugnare oppidum.

Vinetum, i, n. Weingarten. *Syn.* Locus vitibus consitus, vinea. *Usus.* Vineta et oliveta.

Vinitor, oris, m. Weingärtner, Winzer. *Syn.* Vitis cultor, vinearum cultor.

Vinolentia, ae, f. Trunkenheit. *Syn* Ebrietas. *Epi.* Furiosa, utilis. *Usus.* In vinolentiam incidere.

Vinolentus, a, um, trunken, versoffen. *Syn.* Ebrius, temulentus, vino plenus.)(*Sobrius*, *siccus. Phras.* 1. *Homo est admodum vinolentus*, er ist ein sehr versoffener Mensch. In dies se vino onerat; alienatus fere vino animis perpotat; vino incalescit in dies; invitationibus benignis et hilaritate juvenili facile in vinum trahitur; vinolentiam insitam ingenio intemperantia vini accendit; maxime in vinum et qua ebrietatem sequuntur, effusus; haud tolerabilis in eo est vini cupiditas; epulantium comitate facile ad largius vinum provehitur. V. *Ebrius*, *potator. Usus.* 1. Ne vinolent-quidem haec faciunt. 2. *Vino confectusi* mit Wein angemacht. Vinolenta medica, mina.

Vinum, i, n. Wein. R. *ab* οἶνος. *Usus.* Vinum dulce, lene, molle, ein milder Wein. Vinum leve, tenue, schwacher Wein. Vinum forte, vehemens, starker Wein. Vinum austerum, asperum, acidum, saurer Wein. Vinum, fugiens, vetustate evanescens, vetustate coacescens, Wein, der abstehet. Vinum magnae vetustatis, vetustatem patiens, alter Wein. Vinum meraçius sumere, alicui fundere, einen stärkeren Wein aufsetzen. Vino obrui, se ingurgitare. Hesternum vinum exhalare, edormire, den Rausch ausschlafen.

Viola, ae, f. Viole, Veilchen. *Floris genus.*

Violatio, onis, f. Verletzung, Entheiligung. *Usus.* Ob violationem templi furore corripiuntur.

Violator, oris, m. Verletzer. *Usus.* Ruptor foederis, violatorque juris gentium.

Digitized by Google

Violenter, gewaltthätig. *Syn.* Per vim, injuriose.

Violentia, ae, f. Gewaltthätigkeit. *Syn.* Vis, impetus, injuria. *Epi.* Effrenata. *Usus.* Si violentiae impetu, si jus furore opprimimur. V. *Vis.*

Violentus, a, um, gewaltthätig. *Syn.* Qui vim affert. *Usus.* Alicujus furentes et violenti impetus. Homo vehemens et violentus. V. *Vis.*

Violo, as, avi, atum, are, verletzen, Gewalt anthun, entheiligen. R. *a Vi ago.* *Syn.* Laedo, offendo; polluo, macula afficio, religionem immineo, vim affero, manus affero, infero, injicio, infringo. *Adv.* Impurissime, indignius, teterrime. *Usus.* Loca religiosa, amicitiam, parentes, leges violare, auctoritatem, decreta infringere et violare; fidem violare ac solvere. Corpus tantum est violatum, animus insons. V. *Laedo, offendo.*

Vipera, ae, f. Natter, Otter. *Syn.* Anguis. *Epi.* Venenata, pestifera.

Viperinus, a, um, zur Natter gehörig. *Usus.* Morsu viperino periit.

Vir, i, m. Mann. R. *a viribus. Phras.* 1. *Vir omni ex parte praeclarus*, ein in allen Dingen vortrefflicher Mann. Vir omni laude insignis, excellens, praestans; omnibus, ut ajunt, numeris absolutus; in quo nihil ad summam virtutem prudentiam, auctoritatem desideres; vir optimus idem, et omni laudum genere insignis. 2. *Vir in republica spectatissimus*, ein ansehnlicher Mann in dem gemeinen Wesen. Vir in republica maximis gravissimisque causis cognitus ac probatus; cujus est gravissima in republica auctoritas; in publica re versatissimus; multae apud omnes existimationis; consilio rebusque gestis spectatissimus; qui omnes reipubl. partes prope tenet; tractandae, administrandae reipublicae, si quisquam alius, peritus; cui plurimum tribuitur; cujus sententia pondus habet gravissimum. 3. *Vir bonus ac dives*, ein ehrlicher und reicher Mann. Vir cum virtutibus, tum fortuna satis ampla ornatus; vir integerrimus et ab opibus non imparatus; vir plenus officii et opibus commode instructus; qui animi bonis abundat, nec fortunae tamen bona desiderat; qui animi bona multa, nec pauca fortunae possidet. *Usus.* Is vere vir putandus est, cujus animum nec prospera fortuna flatu suo efferret, nec adversa infringet. Vir optimus et homo doctissimus. Si pro patria mea ista virtus staret, virorum bonorum paucitatem non incusarem.

Vireo, es, ui, ere, grünen. *Usus.* Alia semper virent, alia hieme nudantur, verno tempore frondescunt.

Vires, ium, f. Kräfte, Vermögen, Stärke. *Syn.* Vis, nervi, lacerti, robur. *Phras.* 1. *Nondum satis virium habet*, er hat noch nicht Kräfte genug. Nondum id est roboris ac nervorum; nondum ita firmus est corpus viribus; nondum in vigoris in corporis animoque est; nondum ita validus est; nondum ita convaluit, ita se confirmavit, ut par sit his conatibus. Adhuc sine nervis est; viribus adhuc necessariis caret; nondum ea facta est accessio virium, quam res tanta postulat. 2. *Omnes vires impendere*, alle Kräfte anspannen. Nervos omnes contendere, intendere, summa ope niti; nulla operae parcere; toto pectore ad rem incumbere; operam omnem aliquo conferre. *Usus.* Nolim respublica tibi tantas vires dedisset. Experire ejus vires. Pro viribus agere. Omnibus opibus viribusque repugnare. Nimia contentione frangentur, deficient te vires tuae, quas si amiseris, non facile revocabis. V. *Valetudo, robur.*

Viresco, is, ere, grün werden, ausschlagen.

Virga, ae, f. Ruthe. *Syn.* Flagellum. *Usus.* Virgis ad necem caedere; acerrime concidere aliquem. Tergum virgis laceratum. Violata virgis corpora tribunorum.

Virgetum, i. n. ein Ort, wo viele Gerten oder Ruthen sind. *Syn.* Locus virgis consitus.

Virgineus, a, um, jungfräulich. *Usus.* Pudor virgineus.

Virginalis, e, jungfräulich. *Usus.* Virginalis modestia verecundia.

Virginitas, tis, f. Jungfrauschaft. *Syn.* Castitas, castimonia virginalis. *Usus.* Virginitatem suam violare parantem occidit. V. *Virgo.*

Virgo, inis, f. Jungfrau. R. *a* Virago, a Vir, *viripotens. Epi.* Casta, verecunda, generosa, nobilis, incorrupta, Vestalis, digna, propter quam aliquis fieret, nata summo loco. *Phras.* 1. *Perpetua virgo mansit*, sie ist eine ewige Jungfrau geblieben. Illibatum virginitatis florem ad extremum usque spiritum conservare; virginalem pudicitiae florem illibatum custodire; virginitatis decus illibatum retinere; virginalis integritas laudem illibatam conservare, servare; in violato pudore vitae hujus illecebras transire voluit. 2. *Virgo castimonium Deo vovit*, sie hat ihre jungfräuliche Reinigkeit Gott verlobet. Virginitatem, florem vir-

Digitized by Google

nitatis voluntaria sponsione Deo dicat, addixit, consecravit; virginalem pu-rem integrum ac intactum Deo solen-sponsione obtulit; coelesti se sponso rpetuae virginitatis voto consecravit; rpetua voti sponsione Deo se virgini-temque suam obstrinxit, obligavit; vir-nitatis votum perpetuae nuncupavit; rpetua voti religione virginitatem suam eo dicavit. *Usus.* Virginem per vim olare, comprimere, vitiare.

Virgultum, i, n. Gesträuch, Ge-isch. *Syn.* Virgae et aliae stirpes pas-m enascentes. *Usus.* Via deserta et culta, et interclusa frondibus et vir-ultis.

Viridis, e, grün. R. *a* Ver. *Syn.* abens viriditatem.

Viriditas, tis, f, die Grünheit, Kunterkeit. *Syn.* Herbescens. *Usus.* Pra-rum viriditas. Laurea ista viriditatem iam nunquam amittet.

Virilis, e, mannhaft, mannbar, be-rzt. *Syn.* Viri proprius. *Phras. Ubi rilem aetatem attigeris*, wenn du in in mannbares Alter kommen wirst. *U*bi aturior aetas te confirmarit; crescenti-is, progredientibus annis; ubi aetas aturuerit; ubi maturior aetas virum te ddiderit; ubi virilem, puram togam dueris; ubi pubertatis annos egressus rilem togam sumpseris. V. *Aetas. Usus.* ortis et virilis oratio. Pro virili parte e obligo. Nonnullos interdum jacit igni-ilos viriles.

Viriliter, männlich, tapfer, beherzt. *rn.* Fortiter, animo magno. *Usus.* Quod iriliter animoque magno fit, id dignum decorum videatur.

Viritim, Mann vor Mann. *Syn.* In ngula capita. *Usus.* Agrum viritim di-idere.

Virtus, tis, f. die Tugend, Tapfer-it, Kraft, Vermögen. R. *a* vir, *vel a* vis, *uia vis quaedam animi est. Syn.* Bo-itas, probitas, integritas, perfecta mens; rtitudo, vis, robur, vires, ars, facultas, erfecta et absolutissima ratio. *Epi.* Ad-irabilis, incredibilis, afflicta, prostra-; maxime luctuosa, amabilis, bellica, ara, insignis, digna gloria, dura et uasi ferrea, excellens, exigua, formosa, ulchra, amabilis, generosa, gratuita, nmortalis, non inhumana, neque immu-is, neque superba. Laudabilis ipsa, emorabilis ac divina, mirifica, peren-is, perfecta natura, et ad summum per-ucta, praestabilis insignisque, praestan-ssima, socia vitae, solitaria, temera, tractabilis. Aequales et pares, dominae omnium rerum, imperatoriae et ministrae, sapientiae comites, populares, regiae, non voluntariae; positae in voluntate. *Phras.* 1. *Homo eximiae virtutis est*, es ist ein sehr tugendhafter Mensch. Homo praestanti virtute atque integritate; egregia virtute praeditus, ornatus; vir in quo praestabilis insignisque virtus, atque adeo ad summum perducta; omni virtutum genere illustris; eximio splendore virtutum clarus; omni virtutum laude cumulatissimus; virtute luculenter instructus, multis magnisque virtutum ornamentis instructissimus; spectatae virtutis vir, exemplar antiquae probitatis; viva virtutis imago. 2. *Si tuorum majorum laudibus respondere vis, tui muneris est, virtutem colere*, wenn du deinen Vorältern gleich kommen willst, so mußt du ernstlich nach der Tugend streben. Si majores tuos referre, si te dignum iis praebere studes, tuarum partium est, tui officii est, non potes non virtuti operam dare; ut ad virtutem toto pectore incumbas; tuam operam, studiumque conferas; ut omni studio ac cogitatione virtutem complectaris, necesse est. 3. *Ista virtus magno tibi constitit*, diese Tugend hat dich viel gekostet. Quod ista virtute sis, quod virtute floreas, polleas, valeas, excellas, emineas, non tu id otio, sed magis laboribus ac vigiliis consecutus es; labores et vigiliae eam tibi virtutem pepererunt; virtutem laboribus tuis ac vigiliis referre debes acceptam; non hoc virtutis in te esset, nisi labores gravissimos suscepisses et pertulisses; a laboribus istam virtutem habes; virtus ista non otio ac desidia, sed magnis laboribus est comparata. 4. *Vitam ex virtutis praescripto vivere, vulgo virtuose vivere*, tugendsam leben. Vitam ad omnem virtutis legem, normam, disciplinam exigere; recte ac cum virtute vitam degere, traducere; ex virtutis lege ac praescripto vitam agere, gubernare. 5. *Perspecta virtus*, eine bewährte Tugend. Perspicuis testata signis; praeclaris factis declarata, multis et non dubiis egregiae virtutis indiciis notis, significationibus testati mores; versata in omnium ore ac sermone virtus. *Usus.* Virtus est recta animi affectio, per se ipsa laudabilis, cujus laus in actione consistit. Virtus una altissimis defixa radicibus labefactari non potest. Magno virtutis amore teneor. Virtutem consequi, habere, virtutis compotem esse. Virtutem projicere. Virtutum laude crescere. Utinam pro patria mea staret ista

Digitized by Google

virtus. V. *Probitas*, *probus*, *mores*, *honestus*.

Virus, i, n. Gift. *Usus*. Omne acerbitatis virus apud aliquem evomere. V. *Venenum*.

Vis, vim, vi, f. Macht, Kraft, Gewalt, Vermögen. *Syn*. Vires, virtus, robur, impetus, nervi, efficacia, violentia, injuria, copia, numeris. *Epi*. Aeterna animi, aptior numeris et carminibus, calamitosa, conciliatrix humanae societatis, confusa toto mundo. Contraria, egregia, quasi dux vitae et magistra officiorum, domina rerum praeclara, et divina, fatalis, fracta, debilitata, hiemalis, imbecillis metus, incredibilis quaedam et prope singularis, divina infinita lacrimarum, quaedam innata, magna animi, magna eboris, magna naturae, maxima auri et argenti, maxima ad rationem aliquam naturae, princeps rationis atque ordinis, non modo senior, sed aequalis, interdum levior, summa ac diligenti contemplatione dignissima, tribunitia, vetus judiciorum, universa, propria orationis vel oratoris. *Phras*. 1. *Ea res vim magnam habet ad beate vivendum*, diese Sache trägt zu einem glückseligen Leben sehr viel bey. In ea re momenta sunt maxima; id permagni momenti est et ponderis; res ea plurimum habet efficacitatis ad beate vivendum; res ea confert plurimum ad beate vivendum; multum interest, multum ad beate vivendum refert, ista si ratione utare. 2. *Omnia per vim gesta sunt*, es ging Gewalt für Recht; man hat Alles mit Gewalt angegriffen. Contra leges moresque majorum, temere, turbulente, per vim ac furorem acta sunt; vis et ferrum in foro versabatur; vim adhibere et manum placuit; omnia per vim metumque expressa extorta sunt; ibi legum reverentia ac magistratuum cessit; sua cuique in acinace lex erat. 3. *Vis jam parabatur*, man hat Gewalt brauchen wollen. Res jam ad vim spectare visa est; jam ad vim manusque ventum est; jam gladiis rem transigere ferro decernere parabant; in eo jam res erat, ut vi, manu, ferro, facibus, lapidibus nos adorirentur; concursu et lapidatione agi coeptum est; jam ad crudelem superbamque violentiam animos converterant; jam vi lacessere, et pro se quisque manus afferre coeperat; erant, qui plebem ad vim vocabant, qui ad vim descenderent; qui vim intentare, denuntiare; qui vim afferre, inferre, facere, adhibere; vim contra nos suscipere, manum afferre, inferre, injicere auderent. *Usus*. 1. Incredibilis quaedam singularis et prope divina vis ingenii. Doloris magnitudo vim nobis dedit, attulit singularem. Tanta vis est eloquentiae. Tantam vim habet veritas. Omnem vim ingenii huc contulit. Quae sit vis horum verborum, nemo non intelligit. Ex vi nominis argumentum elicere. Omni vi te retinebo. Est haec vis et natura amicitiae. 2. *Violentia*, *injuria*, Gewaltthätigkeit. Vi capere urbem. Vim afferre, inferre. Ad vim descendere. 3. *Copia*, *ubertas*, *multitudo*, *pondus*, *numerus*, Menge, Last, Zahl. Magna vis eboris, frumenti, auri. Magna vis lacrimarum. Magna vis servorum, vasorum.

Viscera, um, n. Eingeweide. *Syn*. Intestina, partes interiores et nobiliores corporis. *Usus*. Permanant in renas, haeret, et insidet in visceribus malum. Alicujus crudelitatem a jugulis et visceribus civium averto. Visceribus aerarii illas struere.

Visceratio, onis, f. Austheilung des rohen Fleisches unter das Volk. *Syn*. Crudae carnis distributio, solenni ritu fieri solita.

Viscosus, a, um, * kleberig, leimig, zäh.

Viscus, i, m. Vogelleim. *Usus*. In visco inhaerescunt aves.

Visendus, a, um, sehenswerth. *Syn*. Spectandus, magnificus. *Usus*. Epulum visendo apparatu. Visendi operis signum. Visenda pietate spectaculo exemploque esse civibus.

Visio, onis, f. Gesicht, Erscheinung, das Sehen. *Syn*. Visum, spectrum, species. *Epi*. Communis veri et falsi, externa, adventitia, falsa, probabilis, fluens, inanis. *Phras*. *Visionem habuit coelestem*, er hat eine himmlische Erscheinung gehabt. Oblata homini est coelestium quaedam species. In quiete visa illi species viri, quam pro humano habitu augustioris. Observata ejus animo per quietem coelestis quaedam species. Coelestium praeclara illi species oblata est; divina quaedam species de coelo effulsit. Nocturna quies coelestem quaedam illi speciem objecit, ostentavit. *Usus*. 1. Animi externa et adventitia quadam visione turbati. Falsa ejus specie et visione vehementius commoventur homines. 2. *Videndi actus*, das Sehen. Visio sine aëre fieri non potest.

Visito, as, avi, atum, are, fleißig

Digitized by Google

suchen. *Syn.* Viso, inviso. *Usus.* Pograe doloribus ardentem visitavit. *isito dioecesin, provincias, vulg. est,* ie Bisthum, die Länder besuchen, besehen. *atine*: Inspicio, lustro, obeo, recoosco provinciam, etc. V. *Viso.*

Viso, is, visi, visum, ere. besuchen. *yn.* Inviso, visito, officii causa, adeo, nvenio, accedo, salutatum venio. *sus.* Constitui ad te venire, et visere, coenare tecum. Visere aliquem longo ntervallo. Cum laxati curis sumus, ectare aliquid volumus, et visere unc ad eum visam.

Visum, i, n. Gesicht, Erscheinung. *yn.* Visio, somnium. *Epi.* Falsum, robabile, verissimum. *Usus.* 1. Visa omniantium. Visis, nescio, quibus teri. Visa dormientium pro nihilo haenda sunt. Multa visa somniorum proiscuntur a Numine. 2. *Probabile, ap zrens, objecta menti species,* Erscheing. Cum visa in animos impriman ir, etc. Visis non omnibus adjungebat dem.

Visus, us, m, das Sehen, das Gesicht. *Syn.* Videndi sensus, videndi vis, cies oculorum. *Epi.* Humanus, insinis, illustris. *Phras. Oculorum acies ebes et obtusa*, ein blödes Gesicht. Cagantes oculi, oculi turbidi, videndi icultas turbida et confusa, dunkle Aussn. Lumina oculorum amittere; videni facultate destitui, das Gesicht, die ugen verlieren. *Usus.* Nocent visu feiinae, quae duplices pupillas habent. *Oculus.*

Vita, ae, f. das Leben. R. βιωτή, *vita. yn.* Spiritus, usura hujus lucis, vitae urriculum, cursus hujus vitae, curiculum vivendi, communis spiritus, piritus coeli, anima, caput, victus. *Epi.* Honesta, probata, suavis, jucuna, quieta, tranquilla, splendida, decata, umbratilis, constans, aspera, suavis, amara, horrida, fera, sordia, vitiosa, flagitiosa. *Usus.* 1. *Vitam auam agit*, er führt ein rauhes Leben. Vim aridam, insuavem, vitam victu ultuque inprimis horridam et asperam git; vitam vivit duram et insuavem; urius consulit vitae suae; gravius de ita sua statuit. 2. *Vitam agit comodam*, er führt ein ruhiges Leben. Aetem suavem, tranquillam, quietam, ne ullo labore et contentione traduit, agit, degit, exigit, tranquille, lacideque vitam traducit; vitae curum, vitae curriculum sine ulla fortuae offensione conficit. Secundus illi vitae sine ulla offensione cursus contigit. 3. *In castris e vita decessit*, er hat sein Leben in dem Lager beschlossen. E vita discessit, excessit, cessit, recessit, exivit, descivit, migravit, emigravit, demigravit; vitam hanc mortalem deseruit; vitam in castris posuit, profudit, naturae reddidit; vitae supremum spiritum edidit; vitae supremum diem egit; extremum vitae diem morte confecit; vitam amisit, dimisit; in castris vita eum deficit; ad vitae exitum a Deo vocatus est. 4. *Si mihi vita suppetet*, wenn ich das Leben so lange haben werde. Si vita suppeditabit; si vita producta, perducta, propagata ad id tempus fuerit; si superstes ero; si vita fruar; si in vita ero, mansero, commoratus fuero tamdiu; nisi exiguum haec vitae curriculum, quod natura nobis circumscripsit, vivendo prius confecero; nisi vita me defecerit prius; nisi quis casus mihi vitam prius adimat, auferat, eripiat; nisi quis casus lucis usuram hanc prius eripiat. 5. *Ergone omnem vitam in foro transigam?* So werde ich denn das ganze Leben in Rechtshändeln zubringen? Ergone aetatem omnem in foro teram, conteram, consumam? ergo aetatem omnem in causis forensibus ducam, traducam, exigam? ergone totum mihi vitae curriculum in foro et curia conficietur? ergone omne curriculum industriae meae in judiciis, forique contentionibus elaborabitur? 6. *Vita jam pene me taedet*, es verdrießt mich fast zu leben. Vitam mihi acerbam puto; vita, qua nihil prius, potius, carius, antiquius alioquin mortalibus, gravis, mihi est et molesta; piget spiritum, quo mortalibus nihil dulcius, longius ducere; lucis usuram, qua fruor, graviter jam molestequo fero. Animam, quam traho, spiritum, quem duco, acerbum mihi esse sentio. *Usus.* Vita nobis a Deo data, concessa, tradita est. Vitam a Deo habemus. In vitam edimus, introimus, venimus flentes, das Leben anfangen. Vitam producere, perducere, propagare ad ultimam senectutem, das Leben erstrecken. Vitam jucundam cum virtute degere, agere, vivere, traducere, transigere; vitam cum virtute colere, Leben führen. Tribus rebus vita hominum continetur, retinetur, sustentatur, cibo, potione, spiritus, das Leben erhalten. Vitam ad omnem virtutem dirigere, instituere, das Leben einrichten. Vitam, rationem vitae, certum vitae genus, institutum sequi;

Digitized by Google

certo genere cursuque vitae implicari, sich auf eine gewisse Lebensart begeben. Vitam alicujus enarrare, narrare; imaginem vitae alicujus exprimere, vitam alicujus, vitae consuetudinem explicare, eines Leben beschreiben. Vitam alicujus appetere. vitam persequi, einem aufs Leben gehen. Vitae alicujus parcere, in vita servare et sustinere aliquem, beym Leben erhalten. Vitam alicui auferre. eripere, exhaurire; vita aliquem ex pellere, orbare, privare, einem das Leben nehmen. E vita migrare, aus dem Leben scheiden. Vitam abjicere, nicht mehr leben wollen. Vitam profundere, edere, das Leben unter fremden Händen lassen. Vita cum sanguine effluxit, sich verbluten. Mortuos ad vitam revocare; mortuis vitam restituere, zum Leben erwecken. V. *Vivo.*)(*Mors*, *morior.*

Vitalis, e, lebhaft, lebend. *Syn.* Quod vitam praestat, salutaris. *Usus.* Vis vitalis per omnem mundum pertinens. Vitalis calor, spiritus.

Vitatio, onis, f. Meidung, Entäußerung. *Syn.* Fuga. *Usus.* Vitatio periculi, lucis, urbis.

Vitellus, i, m. Eydotter. *Syn.* Ovi pars interior.

Vitéo, as, avi, atum, are, verderben, schwächen, zu Fall bringen. *Syn.* Vitium affero virgini, violo, comprimo, vim affero, stuprum infero. *Usus.* Vitiare alienam uxorem. V. *Stuprum.*

Vitiose, schändlich, lasterhaft, übel. *Syn.* Vitio. *Usus.* Vitiose loqui, concludere. Lex vitiose lata.

Vitiositas, tis. f. Gebrechen. *Usus.* Malitia certi cujusdam vitii, vitiositas omnium.

Vitiosus, a, um, lasterhaft, schadhaft. *Syn.* Multis vitiis flagitiisque coopertus, convictus, depravatus, corruptus, quod vitiose se habet, quod in vitio est, in vitio ponitur. X *Purus*, *incorruptus.* *Phras.* 1. *Vitiosi multis partibus plures sunt*, *quam probi et integri*, Lasterhafte gibt es allezeit mehr als Gute. Improborum, conscleratorum, pravorum, flagitiosorum, male moratorum, malis artibus praeditorum malitia, scelere, vitiis, flagitiis insignium, qui suum animum ad malas artes adjunxerunt; eorum, qui vitam omni vitiorum labe coinquinatam, a virtute abhorrentem, vitiis turpissime obrutam et coopertam traducunt, numerus semper major est, quam bonorum. V. *Improbus*, *sceleratus.* 2. *Vitiosus et admodum*, du bist zu allen Lastern geneigt. In vitium pronus es; nunquam a vitiis animum, mentem, cogitationem abducis; nunquam mens tua a malitia discedit, abducitur, avellitur, haerent in animo tuo studia vitiorum. V. *Malus*, *nequam.* *Usus.* Consuetudo naturae vitiosa et corrupta. Animi hoc est integri non vitiosi. Vitiosam naturam doctrina edomitam et compressam habuit Socrates. Orator vitiosissimus. V. *Vitium.*

Vitis, is, f. Weinstock. *Usus.* Ars colonorum est quaedam, quae vites circumcidat, amputet, erigat, extollat, adminiculetur, ut, quo natura, fert, ea possint ire, ut ipsae vites, si loqui possent, ita se tractandas, tuendasque esse fateantur. Vitem ferere, et quae sata est, diligenter colere. In vitibus putantur, resecantur ea, quae se nimium profuderant.

Vitium, ii, n. Laster, Unthat, Verbrechen, Schande. R. φέω *aut* φθίω. vitio. *Syn.* Vitiositas, animi deformitas; morbus animi, labes animi, pravitas animi turpis actio.)(*Virtus*, *sanitas.* *Epi.* Commune, pervagatum, finitimum, insigne, intolerabile, mediocre, maximum, perspicuum, grande, proprium senectutis, singulare. Vitia domestica, fraterna, occulta, paterna, perditissima, hominis stulta, iniqua, contraria. *Phras.* *Multis animi corporisque vitiis laboret*, er ist voller Mänge: an Leib und Seele. Nullum est in moribus naturaque vulnus; nulla pravitas, dedecus, turpitudo, qua non laboret. Eximia est ingenii tarditate, stupore, debilitate linguae, oculis perversissimis, vultu, omnique motu corporis fastus et agrestis. Quae praeterea libido oculis, quod fucinus a manibus, quod flagitium a toto abest corpore? *Usus.* 1. Homo vorago et gurges vitiorum; omnibus vitiis inquinatus, cumulatus, contaminatus, coopertus, lasterhaft. In vitium delabi. Affine illud vitio est. Facile se vitiis et erroribus admiscent hominum animi. Vitia declinare, vitare, effugere, penere; a vitiis abstinere, abesse; vitio carere. 2. *Culpa*, Schuld. Qui valetudini vitio, qui fortunae vitio non sua decoxere. 3. *Dedecus.* Schandfleck. Summam laudem alicui vitio dare, in vitio ponere. 4. *In auguriis*, unglückliche Vorbedeutung. Augures vitio creatum consulem; vitio magistratum capessivisse ajunt; vitium obnuntiant. 5. *Labes*, *ruina*, Baufälligkeit. Si aedes exesae cor-

Digitized by Google

rint, *vel* vitium fecerint. V. *Scelus*, *sen*, *flagitium*, *sceleratus*.

ito, as, avi, atum, are, meiden, en, sich hüthen. *Syn.* Devito, fugio, gio, declino.)(*Incido*. *Adv.* Caute, le, honeste, magnopere, summopere, piter. *Phras.* *Adulatores vita*, hüthe vor den Schmeichlern. Refuge ab in- adulatorum consuetudine; cave, ge assentatorum istam perniciem; er te ab isto perniciosorum hominum ge; utere cautione certa, cautionem gentem adhibe, ne te fallat pernicio- adulatorum consuetudo. *Usus*. Peri- um, vituperationem, culpam vitare.

itricus, i, m. Stiefvater.

itrum, i, n. Glas. *Usus*. Merces aces chartis, et linteis, et vitris de- e.

itulinus, a, um, kälbern. *Syn.* vitulo.

itulus, i, m. Kalb.

ituperalis, e, scheltbar, tadelhaft. . Vituperandus.

ituperatio, onis, f. Tadelung, eltung, Schmähung. *Syn.* Reprehen- , ignominia. *Epi.* Major, summa, ta, vehemens, justa, maxima. *Phras.* *uperationem effugere quis potest?* ist, an dem man nichts zu tadeln fin- ? Quis est, qui non labatur in tam icili, tamque lubrica rerum huma- um via? quis est, qui non offendit? s est, qui effugere, ac vitare omnem nsionem possit? quis ab offensione estare se immunem potest? *Usus*. cujus factum, aliquem in vituperationem adducere. Id in vituperationem it, venit. Subeunda erit ea causa ma- vituperatio.

ituperator, oris, m. Schelter, bler. *Syn.* Reprehensor. *Epi.* In- us. *Usus*. Si in vituperatores inci- is.

itupero, as, avi, atum, are, schel- tadeln. *Syn.* Reprehendo, crimini, pae, vitio do, tribuo, culpo, defor- , de dignitate, de auctoritate alicu- detraho, in maledicti *vel* criminis o pono, *vel* objicio; maledictis ali- us gloriam dignitatemque violo, ver- castigo. *Adv.* Acerrime, asperius, vius, admodum, valde. *Phras.* 1. *Res am vituperatur*, man tadelt dieses öf- lich. Res palam improbatur, damna- , accusatur; acerbe notatur; ser- nes ea de re minus commodi dissi tur. 2. *Auctor operis vituperatur*, n tadelt den Urheber des Werkes nicht lig. Auctor operis convitio exagitatur, jactatur, vexatur; male accipitur; convitiis urgetur; infamia notatur; in reprehensionem incurrit. V. *Reprehendo*, *criminor*. *Usus*. Ego tuum consilium vituperare non audeo.

Vivax, cis, *g. o.* lebhaft, lang lebend. *Usus*. Cervus vivax.

Vividus, a, um, lebhaft, frisch, aufgeweckt. *Syn.* Plenus vigoris. *Usus*. Impetus, ingenium vividum. V. *Alacer*.

Vivo, is, xi, ctum, ere, leben. R. *a* βιόω, *vivo*. *Syn.* Spiro, sum in vita, sum, in vita commoror, inter vivos numeror, vitam ago, transigo, dego, aetatem ago, vitam vivo, vita fruor, vitam et spiritum, duco, vita et communi spiritu fruor, vitam colo, vita manet, vita suppetit, suppeditat, lucem intueor, anima mea exsupero. *Adv.* Amantissime cum aliquo, amicissime, animose, audacter, calamitose, comiter, concordissime cum aliquo, congruenter, naturae convenienter, familiariter, fideliter, honestissime, immoderate, improbe, impure, intemperanter, jucunde, laudabiliter, libere, licentius cum sua domina, luxuriose cum libidinosis, magnifice, molliter, necessario, otiose, petulanter, prodige. Quam diutissime, quiete, sanctissime, sapienter, satis superque, valde, familiariter. *Phras.* 1. *Dum vivam*, *litteris studebo*, so lange ich leben werde, werde ich den Wissenschaften obliegen. In litterarum studio vitam conterere, degere omnem aetatem est animus; dum animus in hac custodia corporis retinebitur; quantumcunque aetas mihi contigerit longinqua; dum curriculum vivendi a natura datum confecero; dum salvus ero; dum spiritum duxero; dum vita et hoc communi spiritu fruitus fuero; dum spiravero; dum lucem intuitus fuero, litteris studebo. Quibus regionibus vitae meae spatium circumscriptum fuerit, iisdem litterarum uno studio quasi tabernaculum vitae meae collocabo. 2. *Misera vivit*, *et* lebt sehr elend. Animam trahit, spiritum ducit inter multos animi corporisque cruciatus; paucos in vita dies videt, numerat non insigni aliqua calamitate notabiles; in luctu et sordibus jacet, obsolescit, consenescit; vitam exigit, vitam degit in multis miseriis; aetatem omnem iis in calamitatibus exigit, ut nec vitae hujus lux illi, nec coeli hujus spiritus jucundus esse possit, quae illi lucis usura datur, quae illi exigui usura temporis ad vivendum con-

Digitized by Google

ceditur, ea non tam beneficium est, quam nova series dolorum. 3. *Vivit ad genium suum suaviter et molliter*, er lebt nach seinem Gefallen, und zwar nur gar zu zärtlich. Vivit arbitratu suo; vivit ingenio suo; sibi, genio indulget liberaliter; animo obsequitur; curat se molliter; curriculam curat molliter ac delicate. 4. *Vivere sine fratre non potest*, er kann ohne seinen Bruder nicht leben. Desiderium absentis fratris ferre non potest; spiritus ejus ex fratre pendet; spiritus, quem ducit, ex fratris ore trahitur; vita ac salus ejus in unius fratris anima consistit; partem viscerum avelli fratris discessu autumat. *Usus*. Secum esse, secum vivere ac habitare, einsam leben. Conjunctissime cum aliquo vivere, einträchtig mit einander leben. De lucro vivo, es ist noch suo, ein Glück, daß ich lebe. Vivere de aus eigenen Mitteln leben. In horam, in diem barbarorum more vivere, in den Tag hinein, ohne Sorge leben. In otio vivere, im Müßiggange leben. Vivere ad alterius arbitratum, non ad suum, nach eines Anderen Willen leben. Naturae satis vixi, ich habe lange genug gelebt. Precario vivere, zu Gnaden leben. Rapto vivere, von dem Raube leben.

Vivus, a, um, lebend. *Syn.* Spirans. *Usus*. Me vivo non triumphabit. E vivorum numero exturbare aliquem. Vivus et videns pereo. Ad vivum reseco. De vivo aliquid detraho, *vel* reseco.

Vix, kaum. *Syn.* Vix dum, vix jam, aegre. *Phras. Vix non totum periit*, es ist fast Alles zu Grunde gegangen. Non multum abfuit, quin; paullum abfuit, quin totum periret; vix tenues supersunt reliquiae. *Usus*. Vix, ac ne vix quidem evades. Vix est rectum, te huc venire.

Ulceratus, a, um, schwürig. *Syn.* Exulceratus.

Ulcerosus, a, um, voller Geschwüre. *Syn* Plenus ulceribus.

Ulciscor, eris, ultus sum, cisci, rächen. R. *ab* ἑλκίζω, *traho*, *q. ad poenam traho*. *Syn.* Vindico, punio, persequor, poenam repeto, injurias persequor, male meritis refero, quod debeo, poenas sumo, expeto. *Phras.* 1 *Nihil laudabilius esse statuo, quam injurias non ulcisci*, ich halte nichts für löblicher, als sich wegen zugefügter Beleidigungen nicht rächen. Nihil ad laudem illustrius esse statuo, quam injurias contemnere, oblivisci; injurias ex animo delere, minime persequi; ultionem non persequi; de injuria persequenda, non ferenda nihil omnino cogitare; referendae injuriae curam non suscipere; ultionem injuriarum non spectare, non curare; de referenda injuria minime laborare. In contemnendis, obliviscendis, ex animo evellendis, ex memoria delendis injuriis, oblivione voluntaria, congerendis, eximiam sitam esse laudem, mihi persuadeo. 2. *Ulciscor istas calumnias*, ich werde diese Verläumdungen noch rächen. Calumniam hanc non inultam patiar; pro istis injuriis graviter ulciscar; injuriam hanc certe persequar; gravem me ad calumnias istas vindicem servabo; ultor ero calumniae; punitor doloris mei; vindicabo quam acerrime maledicta illa; dolorem ex calumnia meum justa ultione explebo; poenas pro calumnia graves capiam; justus dolor ad repetendas calumniae hujus poenas me excitat, nec inultum id, quidquid est, a me auferes. *Usus*. Meas injurias nondum sum ultus. Ultus est Sylla hujus victoriae crudelitatem. Ulcisci inimicum, sich an seinem Feinde rächen. V. *Vindico*.

Ulcus, eris, n. Geschwür. *Syn* Plaga inveterata et sordida. *Usus*. Et tu tanquam unguis in hoc ulcere.

Ullus, a, um, einer, jemand, wer der auch sey. *Syn.* Aliquis, unus. *Usus*. Ullum nummum nemini debeo. Si ulla erit libertas. Sine ulla, *vel* uno metu.

Ultimus, a, um, der letzte. *Syn.* Postremus, extremus, novissimus, summus. *Usus*. Ex ultimis terris arcessitus. Ab ultimo principio hujus urbis ad hoc tempus.

Ultio, onis, f. Rache. *Syn.* Vindicta.)(*Gratia*. *Usus*. Ultionem parare. V. *Ulciscor*, *vindico*.

Ultor, oris, m. Rächer. *Syn.* Vindex, punitor. *Usus*. Injuriarum nostrarum ultor.

Ultra, über das, noch darüber, mehr als jemahls. *Syn.* Supra)(*Citra*. *Phras. Ultra, quam constitueram progressus sum dicendo*, ich bin schon weiter fortgeschritten, als ich gewollt habe. Longius vagata est oratio; cursus dictionis longius me extulit, provexit; fines dicendi longius, ac volueram, protuli; orationem produxi longius; quantumcunque me retinui, longius tamen oratione lapsus sum; oratio inter praescripto dicendi fines non consedit. *Usus*. Ul-

Digitized by Google

a, quam satis sit, angeris. Oratio eleans, ut nihil possit ultra.

Ultrix, cis, f. Rächerinn. *Syn.* index.

Ultro, freywillig, von selbst, aus eyen Stücken. *Syn.* Sponte non quaeitus. *Usus.* Omnia ei ultro pollicitus um.

Ultro, citroque, hin und wieder. *Syn.* luc illuc; vicissim. *Usus.* Ultro citroue cursare, navigare, commeare. Beeficia ultro citroque data.

Ululatus, us, m. Geheule. *Usus.* ictoriam conclamant et ululatum tolnt.

Ululo, as, avi, atum, are, heulen nd schreyen (*propr.* canum et luporum.) *Usus.* Inclinata et ululante voce. V. *lango.*

Umbilicus, i, m. der Nabel, Mittlpunct. *Epi.* Certus. *Usus.* Is locus, uod in medio Siciliae est, et umbilius ejus insulae nominatur.

Umbo, onis, m. erhabener Ort, mitn im Schilde. *Usus.* Umbonibus, in ussaque ala sternuntur hostes.

Umbra, ae, f. Schatten. R. ἀμαυρὸς *bscurus. Epi.* Fatalis, infera, tenuis. *Usus.* Umbram equitis romani videtis, imulacrum pristinae dignitatis. Umras falsae gloriae consectari. Omnes mbras timet. Umbrae et eminentiae n pictura.

Umbraculum, i, n. Sonnenschirm, Sommerhaus, Sommerlaube. *Syn.* Lous frondibus tectus. *Usus.* Ex umraculis eruditorum, otioque scholae n solum et pulverem prodire, procelere.

Umbratilis, e, das für sich im Verorgenen ist. *Syn.* Quod in umbra et tio versatur. *Usus.* E domestica et umratili exercitatione medium in agmen; n pulverem, in clamorem, in castra, in iem forensem prodire et ex litteris liquid in lucem aspectumque proferre. Oratio mollis et umbratilis. V. *Fuatus.*

Umbrosus, a, um, schattig. *Syn.* pacus, umbrifer. *Phras. Locus umbrous*, ein schattiger Ort. Locus ambienti ius ramis, vix in densam umbram calente sole, contectus; multa arborum rondiumque amoenitate opacatus. V. *Opacus.*

Una, zugleich, mit einander. *Syn.* Simul, pariter, communiter. *Usus.* Si n Italia fueris, erimus una. V. *Si nul.*

Unanimis, e, einhällig. *Usus.* Unanimes fratres, sodales. V. *Concors.*

Unanimitas, tis, f. Eintracht, Einhälligkeit. *Usus.* Nulla re magis, quam unanimitate regna continentur.

Uncia, ae, f. eine Unze, zwey Loth. *Syn.* Assis pars duodecima.

Uncinatus, a, um, krumm, gebogen. *Syn.* Aduncus, humatus.

Unctio, onis, f. Salbung. *Syn.* Unctura.

Unctor, ris, m. Salber, Schmierer. *Syn.* Aliptes. *Epi.* Bonus.

Unctura, ae, f. Salbung. *Syn.* Unctio. *Epi.* Servilis.

Uncus, i, m. Haken. *Usus.* Uncus fugitivo impactus est

Unda, ae, f. Wasser. *Syn.* Fluctus. *Usus.* Undae comitiorum V. *Mare.*

Unde, woher. *Syn.* Ex quo, a quo, *Ratione causae, originis* a re, loco. *Us.* Eloquentia, unde longe absum. Materia, unde orta sunt omnia. Quaerimus, unde sit beata vita. Unde omnia manant.

Undecies, eilf Mahl.

Undelibet, woher, immer.

Undequinquagesimus, der neun und vierzigste. Undevicesimus, *vel* undevigesimus, der neunzehnte. Undeviginti, neunzehn.

Undique, allenthalben her; aller Orten her. *Syn.* Ex omni parte, ex omni genere. *Usus.* Undique ex omni regione terrarum concurritur. Aut undique religionem tolle, aut undequaque conserva. Honestas undique perfecta. A tergo, a fronte, a lateribus, ex omnibus partibus undique tenetur.

Ungo, is, xi, ctum, ere, salben, schmieren. *Syn.* Perungo, unguentis oblino. *Usus.* Caesar unctus occubuit. Cum is caput et os unguento perfricaret et ungueret.

Unguentarius, ii, m. Salbenbereiter, Quacksalber. *Syn.* Qui unguenta conficit, vel vendit.

Unguentum, i, n. Salbe. *Syn.* Odorum variorum permistio. *Epi.* Conditum suavitate, moderatum. *Usus.* Unguentis oblitus. Unguentis effluens, calamistrata coma.

Unguiculus, i, m. kleiner Nagel an Händen oder Füßen. *Usus.* A teneris unguiculis, von Kindheit an.

Unguis, is, m. Nagel, an Händen oder Füßen, Klaue. *Epi.* Transversus, adversus, ferus. *Usus.* Ab imis unguibus ad summum verticem. Unguibus eum discerpsere. Ungues dempserat

Digitized by Google

illi tonsor, collegit. Unguis in ulcere exstitit. Unguibus in faciem involare.

Ungula, ae, f. Klaue, Huf der Pferde. *Epi.* Vehemens. *Usus.* Ungula equi, jumentorum.

Unice, einzig und allein. *Syn.* Singulariter. *Usus.* Patriam unice diligit. Hunc tibi unice commendo.

Unicus, a, um, einzig, alleinig. *Syn.* Unus, unigena, singularis. *Usus.* Erat hoc unicum solatium in malis.

Universalis, e, allgemein. *Syn.* Universus, absolutus. *Usus.* Causa universalis.

Universe, allgemein, insgemein. *Syn.* Generatim, generaliter.

Universitas, tis, f. ganze Gemeinde. *Syn.* Universum, mundus. *Usus.* Universitas rerum, qua omnia continentur. *Universitas, vulg.* eine Universität, hohe Schule. *Latine*: Doctrinarum omnium sedes; artium ac disciplinarum omnium palaestra, *vel* emporium. V. *Academia.*

Universus, a, um, ganz, sämmtlich, allgem in. *Syn.* Totus, omnis, infinitus, confusus. *Usus.* Quid potest esse extra universa? Rem universam in partes distribuere. Deus separatim ab universis singulos diligit.

Uniusmodi, einerley. *Syn.* Non varius.)(*Multiformis. Usus.* Materia semper est uniusmodi, sui similis.

Unquam, jemahls. *Syn.* Ab omni memoria, post homines natos, post hominum memoriam, ex omni memoria, post nostram patrumque memoriam.)(*Nunquam. Usus.* Omnes, qui unquam fuere, superat. Nihil unquam post homines natos.

Unus, a, um, einer. R. *ab sic, ivo*, *Syn.* Solus, singularis. *Usus.* Ut esset unus e nobis. Unum sustinere pauci possunt, utrumque nemo. In unius anima positas omnes spes habemus. Ad unum omnes assentiunt. *Unus post alterum, vulg.* einer nach dem andern. *Latine*: Super alium alius; alia super alia; aliud ex alio. *Unus est melior, quam alter, vulg.* einer ist besser, als der andere. *Latine*: Alius alio melior. Ad neminem unum imperii summa rediit, sed separatim suam quisque classem administrabat, die Regierung ist auf keinen allein, sondern ins besondere gekommen. In unum locum conducere, cogere; in unum corpus coalescere; in unum confundi; in unum congruunt res omnes.

Unusquisque, [illegible]cher. *Syn.* Singuli, quis[illegible] *nullus.*

Vocabulum, i, n. ein [illegible] voco. *Syn.* Vox, nomen, verbum. Certum, proprium, declaratus, ins[illegible]tum alicui, additum ad nomen, no[illegible]priscum, ab oratore modificatum, i[illegible]xum quodammodo. *Usus.* Vocabulo ip[illegible]so declaratur. Quo quaeque res pro[illegible]prio et certo, vocabulo appellatur. Vocabulorum inanes opifices. Vocabulus ab oratore modificatum et inflexus quodammodo.

Vocalis, e, hellklingend, laut. *Usus.* Concursus vocalium certarum.

Vocatus, us, m. das Rufen, die Berufung, Einladung. *Syn.* Arcessitus. *Usus.* Drusi vocati venimus.

Vociferatio, onis, f. Geschrey. *Syn.* Clamor, vox elata. *Usus.* Malebris vociferatio me commovebat. V. *Clamor.*

Vociferor, aris, atus sum, ari, rufen, schreyen. R. *a* vox *et* fero. *Syn.* Clamo, clamorem edo, clamorem tollo, exclamo, vocem contendo. *Usus.* Palam minitari et vociferari. V. *Clamo.*

Voco, as, avi, atum, are, rufen, einladen, vorfordern. *Syn.* Advoco, inclamo, arcesso, accieo, adesse jubeo, evoco, nomino. *Adv.* Exigue, fortuito, jandudum, nominatim, parcius, paullo, recte, temere, ultro, falso, vulgo. *Phras. Locus is Troja vocatur*, dieser Ort heißt Troja. Troja appellatur; loco Troja nomen est; loco dixere nomen Trojam. Trojae loco nomen est. V. *Nomen. Usus.* 1. Aliquem in jus ad coenam vocare. Senatum vocari jussit. 2. *Invito, traho, impello*, einladen, ziehen, antreiben. Qua spe me ad laudem, ad studium virtutis vocas? Consules ad arma vocant plebem. In eundem me lectum, in longum sermonem me vocavit. Quod me a moestitia vocas, nihil proficies. 3. *Adduco*, bringen. Aliquem in invidiam, in odium, in culpam, in suspicionem, in judicium; aliquid in dubium vocare. 2. *Nomino*, nennen. Quamque rem suo nomine vocare. V. *Accerso.*

Volaticus, a, um, flüchtig, unbeständig. *Syn.* Inconstans. *Usus.* Furentes et volatici impetus. V. *Vanus, inconstans, levis.*

Volatilis, e, fliegend, was fliegen kann. *Syn.* Volucer. *Usus.* Bestiae aquatiles, volatiles.

Digitized by Google

Volatus, us, m. Flug, das Fliegen. *rn.* Lapsus volucrum. *Epi.* Aërii. *Usus.* ër volatus avium sustinet.

Volito, as, avi, atum, are, fliegen, rum laufen. *Syn.* Vagor, discurro. *sus.* Volito in foro; volitare per gen- s et regna.

Volo, as, avi, atum, are, fliegen. *Syn.* olito, pennis me tollo. *Adv.* Late, in- lentius, palam, vehementer. *Usus.* olasse eum, non iter fecisse diceres. olat aetas. Litterae ad Pompejum vo- bant,

Volo, vis, volui, velle, wollen. *a* ώλαμαι. *Syn.* Voluntas est voluntatem ibeo, voluntas mea fert, sententia est, udeo.)(*Nolo. Adv.* Imprudenter, ma- iopere, maxime, nequicquam, perver- , plane, recte, non sane, valde, ve- ementer, etiam atque etiam. *Phras.* *oc unum volebat*, dieses Einzige wollte . Hoc ferebat ejus voluntas; hoc si- ificasse et annuisse videtur; hoc to- animi inductione deposcebat; hoc tis animis volvebat; hoc toto animi dore cupiebat; hoc optabat; votum oc erat unicum; hoc spectabat unum; oc unum cordi erat; huc mentem, uc cogitationes omnes conferebat; anc unam rationem rerum suarum in- ressus erat, inierat; hoc unum in ani- o erat; in animo habebat. 2. *Si ita is, fiat, per me licet*, wenn du es also illst, meinethalben geschehe es. Si id ac- uum censes; si animum induxisti, si bi certum est, hoc agere; si ea stas ententia; si iis rebus agendis animum ijecisti; si huc animum convertis; si iae id voluntatis est, si ita libet; si l consilium agitas, fiat, quod lubet, ihil repugno. 3. *Vult mercaturam fa ere*, er will sich auf die Handelschaft le- en. Ad mercaturam se applicat; ad iercaturam se confert; mentem ad iercaturam faciendam appulit; mer- aturam facere in animum induxit; no- am nunc vitae ac studiorum ratio- em suscipit et ingreditur, totusque ad oluntatem mercaturae faciendae in umbit, qui mercatum nunquam atti- it. V. *Cupio*, *desidero*, *statuo*. *Usus.* . Volo omnes bene de me sperare. Quid sibi ista volunt? 2. *Cupio be- e*, wohl wollen. Omnium causa, quos ommendo, velle debeo. Valde ejus ausa volo. V. *Decerno*, *statuo*, *con- tituo*.

Volones, um, m. freywillige Solda- en, Volontäre. *Syn.* Milites voluntate se- quentes.

Volubilis, e, beweglich, unstät, schnell. *Syn.* In orbem incitatus. *Usus.* 1. Coelum volubile. 2. *Concitus*, über- eilend, übereilt. Volubili et praecipiti quadam dicendi celeritate. Vaga et vo- lubilis, et inconstans fortuna. V. *Vagus*, *varius*.

Volubilitas, tis, f. das Umdrehen, Beweglichkeit. *Syn.* Volubilis motus, ce- leritas, incitatio. *Epi.* Inanis, irriden- da, magna. *Phras.* *Magna in eo est linguae volubilitas*, er hat eine behende, geläufige Zunge. Expedita et profluens est in dicendo celeritas; lingua incitatius fertur; oratione utitur volubili, celeri, concitata; oratio hominis rapida est, et celeritate pene caecata; fundit ora- tionem mira linguae verborumque vo- lubilitate et concitatione. *Usus* 1. Deus coelum ad volubilitatem rotundavit. 2. *Celeritas*, *concitatio*, *inconstantia*. Be- hendigkeit, Geschwindigkeit, Unbeständig- keit Verborum, linguae, fortunae volu- bilitas. V. *Inconstantia*.

Volubiliter, beweglich. *Syn.* Cele- riter, incitate.

Volucer, is, e, fliegend, schnell, un- beständig. *Syn.* Volatilis, praeceps, in- citatus. *Usus* O nuntium volucrem! Nihil tam volucre, quam maledictum. Genus dicendi volucre. O spem volu- crem!

Volucris, is, f. ein Vogel. *Syn.* Ales, avis, volatilis. *Usus.* Volucres nidos fin- gunt, ac construunt.

Volumen, inis, n. Buch. R. a *vol- vo*. *Syn.* Liber. *Epi.* Coeleste, maxi- mum, plenum, novum. *Usus.* Evolvi vo- lumen epistolarum tuarum. Epistolas in volumen referre, redigere. Aliquot jam volumina confecit, effecit. Omnia haec paucis voluminibus continentur. V. *Liber*.

Voluntarius, a, um, freywillig, ungezwungen. *Syn* Sponte, ultro, judi- cio susceptus, ad arbitrium, ad libidi- nem.)(*Invitus*. *Usus* Voluntaria ob- livio. Sunt quidam animi motus volun- tarii. Voluntarium facinus. Hominum habuit voluntarium laudatorem. V. *Li- benter*.

Voluntas, atis, f. der Wille. *Syn.* Mens, animus, sensus, arbitrium, con- silium propositum, sententia, institu- tum. *Epi.* Abdita, retusa, aliena, offen- sa populi, alienior ab aliquo conjuncta inter aliquos, constantissima, depra- vata, eximia quaedam et singularis, fra- terna, plena humanitatis et pietatis, grata alicui, minime nova, incredibilis,

Digitized by Google

popularis, jucunda in malis, grata in dolore, liberalis, obstinatior et in iracundia obfirmatior, occulta, perpetua, praeclara; omni laude digna. Conscleratae, nefariae, diversae civium, justae, inanes, ambitiosae, multae et perpetuae, summae omnium. *Phras* 1. *Voluntati tuae parebo*, ich werde deinem Willen nachkommen. Obsequar tuis voluntatibus; nihil nisi ex voluntate tua faciam; ero in potestate tua; decretis tuis parebo, morem geram; totum me tibi trado gubernandum; obtemperabo imperiis tuis; nihil nisi de sententia tua acturus sum; tuas ad leges volens veniam, descendam. 2. *Idem mihi sensus est, eadem voluntas*, ich bin eben der Meinung und des Willens. In eadem tecum voluntate sum; voluntatem eandem suscepi, habeo; tuis voluntatibus plane assentior; in sententiam tuam pedibus eo. V. *Consentio. Usus.* 1. Nec mutabo unquam, nec abjiciam, quam cepi, voluntatem. Ad voluntatem loqui. Ex voluntate aliquid facere. Aliquo ex voluntate uti. 2. *Studium, benevolentia*, Gunst, Gewogenheit. Civium voluntates propensas sibi bonis artibus conciliare, Gunst zuwege bringen. Voluntates civium conglutinare; copulare, die Gemüther vereinbaren. Voluntatem suam civitas universa ad Pompeji partes conferebat, aggregabat; voluntatem suam Pompejo profitebatur, declarabat, re praestabat; omnium voluntates ad Pompejum accessere, für einen stehen; einem gewogen seyn. Conserva, retine hanc tuam erga me voluntatem, Gewogenheit behalten. Quam facile mutantur, alienantur, offenduntur hominum voluntates ac studia, Gunst verändern. De pristina voluntate levi, momento remittere, von der Gewogenheit nachlassen. Alienatae populi voluntates lente recuperantur, reconciliantur, die vorige Gunst wieder herstellen. V. *Accommodo, adjungo.*

Volvo, is, volvi, volutum, ere, wälzen, drehen. *Syn.* Verto, verso, in orbem torqueo. *Usus.* Facile soluteque volvere sententias, Illi, qui volvuntur, stellarum cursus sempiterni. Coelum admirabili celeritate volvi videmus.

Volupe, lustig, vergnügt. *Syn.* Delectabile. *Phras. Volupe est*, es ist ergeßlich. Voluptati est; voluptatem efficit, conciliat, voluptate afficit, perfundit. V. *Voluptas. Usus.* Salvum te venire, mihi volupe est.

Voluptarius, a, um, wollüstig. *Syn.* Effeminatus, vo[illegible] voluptati studens. *Phras.* [illegible] *homo est*, er ist ein wollüst[illegible] Omnia ad voluptatem refert; [illegible] tem spectat unam; omnia v[illegible] metitur; mollitia et luxu fluit; [illegible] inertia diffluit; voluptatibus totum [illegible] dedit, tradit, dat; alienato ad [illegible] nem animo est; effusus in venerem [illegible] amoribus impeditus est; homo est [illegible] tus abdomini; abdomini tantum opera[illegible] dat, inservit; genio et abdomini indul[illegible] get; suis se cupiditatibus mancipat [illegible] homo est, praeterquam sibi, nemi[illegible] commendatus; animo suo morem geri[illegible] animo obsequitur, quoque fert libid[illegible] V. *Mollis. Usus.* Epicurus homo v[illegible] luptarius, cujus te mores delectant. V[illegible] *Voluptas, libido.*

Voluptas, tis, f. Wollust, Lust, Se[illegible] ne. *Syn.* Jucunditas, fructus jucundi[illegible] tis, laetitia, jucundus voluptatis sens[illegible] *Epi.* Amatoria, contraria honestati, [illegible] digna praestantia hominis, esca ma[illegible] rum exquisita, illecebra turpitudi[illegible] immitatrix boni incredibilis laetitia [illegible] pene divina, inimica virtutis, insatiab[illegible] lis, magna et perpetua, mater ma[illegible] rum omnium, obscoena, simplex, su[illegible] ma, sempiterna, turpis. Aeterna [illegible] confoederatae, necessariae, delicat[illegible] flexibiles, indignae homine docto, [illegible] jores, non necessariae, plurimae, [illegible] ximae, venereae. *Phras.* 1. *Res ea [illegible] magnum voluptatem praebuit*, [illegible] Sache hat mir eine große Freude ver[illegible] chet. Voluptati mihi fuit ingenti; ma[illegible] voluptate me perfudit; ea ex re su[illegible] mam voluptatem cepi, percepi; s[illegible] ma voluptate compleor. 2. *Voluptatibus se totum permittit*, er ergi[illegible] gänzlich den Wollüsten. Veneri et [illegible] cho tempus omne suum deberi arbi[illegible] tur; totum se vitiorum illecebris [illegible] cupiditatum lenociniis tradit; libid[illegible] bus se suis constringendum prae[illegible] voluptatibus ducitur, seque vitio[illegible] illecebris totum dedit; obstrictus [illegible] luptatibus suis tenetur. Quis in vo[illegible] tatibus illo inquinatior? Vino la[illegible] dus, confertus cibo, fertis redim[illegible] paratissimis vescitur voluptatibus; [illegible] luptati frena, habenas laxat; volu[illegible] tis illecebris delinitus, unguentis [illegible] tus id tantum agere videtur, ne[illegible] sensus sit, qui commotionem sua[illegible] jucunditatis in corpore non persenti[illegible] ret; cui voluptas suaviter non bla[illegible] retur; qui titillante quadam corp[illegible] dulcedine quasi perfusus non mov[illegible]

Digitized by Google

ir; ad quem voluptas cum suavitate
on affluereet, et illaberetur; qui vo-
ptatibus non affluereet, qui affluenti
pia voluptatum et illecebris omnis
noenitatis non colliquesceret. 3. *Vo-
ptas multos perdidit*, die Wollust
t schon Viele zu Grunde gerichtet. Vo
ptas malorum esca, blandissima domi-
, inimica virtutis, illecebra turpi-
dinis, mater malorum omnium mul-
exitio fuit. Voluptate tanquam dul-
veneno pars magna hominum pe
t; multi illecti voluptate, dulcedi-
voluptatis, blandimentis voluptatum capti, irretiti, sopiti in miserias
currunt, infortunia subeunt; calamitates adeunt, graviter offendunt; multi
cem sequentes voluptatum in exi-
m praecipitarunt. *Usus*. Verbo vo-
tatis omnes, qui Latine sciunt, duas
subjiciunt: laetitiam in animo, et
nmotionem suavem jucunditatis in
pore. Voluptate dominante virtus
eat, necesse est. Voluptas rationi
mica impedit consilium; mentis per-
ingit oculos, nec habet ullum cum
tute commercium. Voluptas suaviter
sibus blanditur, sensus titillat et
arat. Jucundum ac dulcem volupta-
a consuetudinem tristis admodum
amarus consequitur eventus. Volup-
is exitus initium est doloris.

Volutatio, onis, f. das Wälzen. *Usus*. Scelera tua non vestigiis odoran-
ingressus tuos, sed totis volutatio-
us corporis et cubilibus persecuti
sus.

Voluto, as, avi, atum, are, wälzen. R. Revolvo, tracto. *Adv*. Libere, liose. *Usus*. 1. Volutare libros. In
, in omni scelerum genere et libi-
um, in omni dedecore volutari. 2
cido, *accedo ad pedes*, auf die Knie
n. Volutari ad pedes alicujus.

omer, eris, m. Pflugschar. *Syn*. rum in extremo aratro. *Usus*. Vo-
e terram perstringere, scindere

omica, ae, f. Geschwür, Eiter-
e. *Syn*. Ulcus. *Usus*. Vomicam ape-
.

omitio, onis, f. das Speyen, hen.

omitus, us, m, das Speyen, Bre- *Usus*. Supprimere, inhibere, si-
vomitum. Vomitum invitare, fa
, extrahere, repetere.

omo, is, ui, itum, ere, speyen, rechen. *Syn*. Ejicio, vomitione me
o, vomitu egero. *Usus*. Convivium, uo nemo potest dicere; utrum iste plus biberit, an vomuerit, an effuderit.

Vorago, inis, f. Abgrund, Schlund. *Syn*. Gurges, charybdis. *Epi*. Ima, immensa, geminae. *Usus*. Vos geminae voragines, scopulique reipublicae. Immensa vorago et gurges vitiorum. Habet secum fratrem, quem gurgitem, quam voraginem? quid eum non sorbere, quid non haurire cogitatione censeris? V. *Helluo*.

Vorax, acis, *g. o.* gefräßig, vielfräßig. *Syn*. Gurges, helluo, ganeo, qui crudus postridie se ingurgitat edax et inexplebilis, natus abdomini suo, qui de convivio auferri debet, qui cibo et potione se distendit. *Usus*. Quae charybdis tam vorax, quae tot res tam cito absorbere potuisset? V. *Helluor*, *comessor*.

Voro, as, avi, atum, are, fressen. R. *a βορά*, *pabulum*. *Usus*. Alia animalia vorant, alia mandunt. Nos hic cum Varrone voramus litteras.

Votivus, a, um. durch ein Gelübde versprochen; verlobt. *Syn*. Quod voto fit, aut suscipitur. *Usus*. Ludi votivi. Legatio votiva.

Votum i, n. Gelübde, Wunsch. *Syn*. Voti sponsio, qua obligamur Deo. *Epi*. Nefarium, nocturnum. *Phras*. 1. *Voto se obligavit*, er hat ein Gelübd gethan. Votum fecit, suscepit, nuncupavit; voti se religione obstrinxit, devinxit; voti sponsione se obligavit; votum vovit. *Usus*. 1. Votum Deo debemus. Voto tenemur. Voti rei sumus. Vota reddenda sunt Superis, solvenda, persolvenda. Corpus suum perpetua voti religione Deo consecrare; suam Deo castitatem voto dedicare. 2. *Optatum*, Wunsch. Voti damnamur. Votum *pro* suffragio, Wahlstimme, *vulg. est*.

Voveo, es, vovi, votum, ere, gelöben. *Syn*. Vota suscipio, facio, nuncupo. *Phras*. *Vovere paupertatem*, *castitatem*, *obedientiam*, die drey Ordensgelübde thun. Bona corporis ac fortunae per voluntariam inopiam Deo immolare; paupertatis votum nuncupare; arctissimo religionis sacramento ad abdicanda fortunae bona se obstringere. Irrevocabili castitatis voto sese Deo obstringere, dicare; corporis ac animi pudorem, castimoniam, integritatem voto consecrare ac immolare. Deo Deique vicariis perpetuo obedientiae nexu se obstringere, mancipare. Libertatem, et quae pars animi est nobilissima, voluntatis arbitrium Deo immolare, sa-

Digitized by Google

crificare. *Usus.* Consul ludos Neptuno vovit. Nostri Imperatores pro salute patriae capita voverunt. Nautae voverunt, se Dianae vitulum immolaturos.

Vox, cis, f. Stimme. *Syn.* Sonus, verbum. *Epi.* Acerba, inimica bonis, acuta, gravis, cita, tarda, magna, parva, mediocris, levis, aspera, contracta, diffusa, intermissa, fracta, scissa, attenuata, inflata. Vox mollis, muliebris, effeminata, absona, absurda, agrestis, rauca, inclinata, ululans, dura, fusa, dulcis, suavis, clara, grandior, plenior, canora, lenis. *Phras.* 1. *Vocem non amplius habui*, *vulg.* ich habe keine Stimme mehr gehabt; ich habe kein Wort mehr reden können. Dolor vocem suppressit, inclusit; vocem mittere, emittere nullam non potui; voce defeci; vocem egerere, proferre nullam potui; suppressa mihi vox est. 2. *Voce submissa locutus est*, er hat ganz stille geredet. Voce demissa, infracta, suppressa locutus est; quassa jam voce, fractaque id unum dixit; sedata et depressa voce pauca locutus est. 3. *Clarissima voce dixit*, er hat mit heller Stimme überlaut gesagt. Magna voce, maxima, clarissima voce; voce magna et peracuta; maxima vocis contentione, ut omnes exaudirent, dixit; ille majus exclamans; ut vox in coronam turbamque effunderetur, dixit; intonuit vox ejus, recreata jam, ac corroborata, sic ut ad omnes perferretur. *Usus.* Vox una eloquentiam maxime sustinet, et commendat. Cursus vocis per omnes sonos. Vocem ex eo elicere nemo potuit. Intendere, contendere vocem. In profundenda voce omne corpus intenditur. Vocem ad sonum miserabilem flectere, submittere. Theatrum totum vocibus percrepat gratulantium. Missa coelesti voce recreatus. Una, consentiensque omnium vox erat. Una vox pari consensu emissa. Haec te vox non percutit?

Urbane höflich. *Usus.* Urbane, faceteque aliquem irridere.

Urbanitas, tis, f. Hoffart, Höflichkeit, Artigkeit im Scherzen. *Syn.* Sal, comitas, civilis vita. *Epi.* Facetosa, pristina, summa. *Usus.* Vir nostrorum hominum urbanitate limatus. Urbanitatis externae color nostris oratoribus deficit. Libandus est etiam ex omni genere urbanitatis facetiarum quidam lepos. Omnis illa vetus urbanitas exaruit. Homo importunus urbanitatem omnem deposuit. Deponere urbanitatis depone. V. *Humanus.*

Urbanus, a, um, höflich, [illegible] gehörig. *Syn.* Non inurbanus, [illegible] *Usus.* 1. Urbani sales. Homo cautus urbanus. 2. *Qui in urbe habitat*, [illegible] *quod urbis est*, städtisch. Manabat [illegible] tius malum illud urbanum. Urbanarum rerum perturbatio. Urbanus Praetor. V. *Humanus.*

Urbs, urbis, f. Stadt. R. *ab* Orbis, *quod olim urbes in* Orbem *fiebant.* *Syn.* Civitas. *Epi.* Amantissima, amplissima, antiqua, clarissima, nobis amicissima, copiosissima, firma, permagna, fortunatissima, hostilis et bellica, munitissima, non solum incolumis, sed etiam ornata. Urbes inimicissimae, locupletes, infestissimae alicui imperio, maritimae, militares, maximae, tutissimae. *Phras.* 1. *Urbs nobilis et praeclara*, eine vornehme, herrliche Stadt. Urbs et natura et situ, descriptione aedificiorum et pulchritudine inprimis nobilis ac opulenta. Urbs vetus et copiosa, eruditissimis hominibus, studiisque liberalissimis affluens. Urbs situ et operibus munita, fossis ac moenibus septa, [illegible] valida. Urbs amplissima et ornatissima atque omnibus rebus aucta. Urbs florentissima, potentissimaque, refertissima copiis, descriptione aedificiorum, [illegible] omnium pulcherrima. Urbs ad res gerendas opportuna, situ et natura munitissima, opulenta eadem et copiosa. 2. *Urbs capta est*, die Stadt ist eingenommen worden. Hostibus praeda facta est; in hostium manus venit; in hostium potestatem pervenit, in deditionem accepta est; urbe hostes potiti sunt; urbem ditionis suae fecere hostes. *Usus.* Urbem constituere, aedificare. Urbem capere, exscindere, evertere. Urbem relinquere, deserere. Urbe excedere.

Urceus, i, m. Krug, Wassergefäß. *Usus.* Urcei fictiles, aquarii.

Uredo, nis, f. Brand an Gewächsen. Morbus stirpes adurens. *Usus.* Si uredo, aut grando segeti nocuit.

Urgeo, es, ursi, ere, antreiben, [illegible] strengen, drängen. E. *ab* [illegible], [illegible] *Syn.* Impello, incito, premo, insto. *Adv.* Angustius, diutius, graviter, [illegible] sane, acriter, valde. *Phras.* *Urgere te non desistam*, ich werde nicht ablassen, dich anzutreiben. Usque te premam, instabo, insectabor, poscam, ut enitaris, elabores, rem perficias. Anniti, niti, etiam clamoribus et convitio im-

Digitized by Google

e te non desistam, ut vel coactu o rem suscipias; insistam, flagitabo. icitabo, nec remittam; non desistam, : cessabo obtundere, dum perfecta eam, quae inchoasti. *Usus.* Urge nmo studio, insta, eblandire. Interjando urgere. Urgere hostem, ac mere. Urgere atque ab omni parte tare. V. *Impello.*

Ürina, ae, f. Urin, Harn, Kammerge. R. *ab ἐρεν. Usus.* Urinam redre, das Wasser abschlagen: *alias* aquam tere, vesicam levare, exonerare: lg. *Urinam mittere.*

Ürinor, aris, atus sum, ari, sich er das Wasser lassen, unter dem Wasser vimmen. *Syn.* Sub aqua nato, et rgo.

Ürna, ae, f. Wassereimer, Schöpfäß, Loostopf, wo die Wahlzettel hinegelegt wurden. *Syn.* Hydria. *Usus.* Urs delere et evertere subsellia. Senarum urna nos absolvit. Eduxit ex urna , qui sorte judicarent.

Üro, is, ussi, ustum, ere, brennen. *ex Chaldaeo*: Ur, ignis. *Syn.* Adu; igne perdo, corrumpo, comburo *rus* Corpus uri et secari patimur. enatores uri se frigore patiuntur. V. *mburo.*

Usitate, gewöhnlicher Weise. *Syn.* ulgariter, populariter.

Usitatus, a, um, gewöhnlich, gebräuchlich, üblich. *Syn.* Pervulgatus, usu ceptus, solennis.)(*Inusitatus. Usus* sitato more. Id non solum usitatum, d etiam quotidianum est. Honor perlgatus et usitatus. V. *Communis*, *ulgaris.*

Uspiam, irgendwo. *Syn.* Alicubi. *Nusquam. Usus.* Si Brutum uspiam deris.

Usquam, irgend. *Syn.* Ullo loco; usiam, alicubi. *Usus.* Nullus usquam constendi locus.

Usque, allezeit, bis. *Syn.* Semper. *'sus.* 1. Mihi quidem usque curae erit. . *Usque ad, in*, bis auf. Usque ad eum nem, dum judices rejecti fuerint. Usque Janiculo ad aedem vestrae. Usque a ga pura, von Jugend auf.

Usque adeo, so gar. *Syn.* Adeo. *'sus.* Usque adeo saevit.

Usque dum, bis, so lange. *Syn.* onec.

Usque eo, so gar, bis dahin. *Syn.* deo, tamdiu. *Usus.* 1. Usque eo mobsi sumus, etc. 2. *Tamdiu, ad eum sque finem*, bis dahin. Usque eo se tenuit, quoad Pompejus adesset.

Usquequaque, allenthalben. *Syn.* Ubique omnino. *Usus.* Usquequaque sapere oportet.

Usucapio, is, cepi, captum, ere, durch langen Gebrauch sich zueignen. *Syn.* Usu meum facio. Lex bustum usucapi vetat.

Usucapio, onis, f. Erhaltung des Besitzes durch den ununterbrochenen Gebrauch eine Zeit lang, Verjährung. *Syn.* Jus possidendi quaesitum continuatione temporis lege definiti. *Usus.* Usucapionum et tutelarum jura.

Usura, ae, f. Zins, Wucher, Gebrauch, Genuß. *Syn.* Usus, fenus, fenerationis fructus. *Epi.* Parva, diuturna, plena lacrimarum, menstrua. *Phras.* 1. *Senatus populum usuris liberavit*, der Rath hat das Volk von dem Wucher befreyet. Ingravescente fenore liberavit; fenebrem rem levare egressi sunt senatores; multis fenebribus legibus constrinxerunt avaritiam; ne fenore truccidaretur populus, senatus lege cavit. *Usus.* 1. Parvam exigui temporis usuram a te postulo. Usuram lucis alicui eripere. 2. *Fenus*, Zins. Usuris suis cavere. Usuram cum fide pendere. Usura aliquem liberare. De capite deducere, quod usuris pernumeratum est, das Interesse vom Capital abziehen. V. *Fenus*, *feneror.*

Usurpatio, onis, f. Gebrauch. *Syn.* Usus frequens, tractatio, mentio. *Usus.* Usurpatione et renovatione doctrinae me consolor.

Usurpo, as, avi, atum, are, brauchen. R. *q. Usu rapio. Syn.* Utor, in usum adhibeo. *Usus.* 1. Crebris sermonibus usurpo vetus illud. Aliquid ex alienis bonis usurpare. Oculis aliquid usurpo. In ea, quam usurpas, tranquillitate. 2. *Dico*, *appello*, *voco*, nennen. Laelius is, qui sapiens usurpatur. V. *Occupo.*

Usus, us, m. Gebrauch, Nutzen, Nutzung. *Syn.* Consuetudo. *Epi.* Arrogans, intolerabilis. annuus, assiduus, uni rei deditus, communis, vulgaris, diuturnus, domesticus, forensis, publicus, frequens, magnus, familiaris, militaris, necessarius, oratorius, popularis, civilis, provincialis, quotidianus, rhetoricus. *Usus.* 1. Ita usus obtinuit. Dicendi ratio in communi quodam usu versatur. 2. *Experientia*, Erfahrung. Vir magnae prudentiae, usu et exercitatione doctus. Usum in re bellica magnum habet. Docuit nos longa vita, ususque rerum multarum. Cum ad summam prudentiam tantus usus accesserit. Omnia collocata sunt in usu quotidiano. Res longo usu comprobata. 3.

Digitized by Google

Exercitatio, Uebung. Usus frequens omnium magistrorum praecepta superat. Tractatio et usus vocis. Si rerum usum percallueris. 4. *Utilitas*, Nutzbarkeit. Conciliare sibi homines, et ad usus suos adjungere. Ea res magnos tibi usus afferret, dabit; magno usui erit. Res nulli usui. Ingentes inde usus percipies, habebis, magnis usibus frueris. Rei alicujus usum adimere sibi, alicui auferre. Si usus fuerit. 5. *Amicitia*, *familiaritas*, *consuetudo*, freundschaftlicher Umgang. Vetus mihi cum illo usus intercedit. Summus mihi cum parente ejus usus erat. Magno usu familiaritatis cum eo conjunctus sum. 6. *Opus est*, vonnöthen seyn. De caeteris studiis alio loco dicemus, si usu fuerit. Mihi sic usus est.

Ususfructus, us, m. Fruchtnießung. *Syn.* Jus utendi alienis rebus. *Usus.* Bonorum suorum usumfructum alicui legare.

Usuvenio, is, veni, ventum, ire, begegnen, zutragen. *Syn.* Usu venit, usu evenit, usu accidit. *Usus.* Nunc illud mihi usuvenit, quod nuper tibi. Ille mihi usuvenit in optima causa. V. *Evenio.*

Ut, auf daß; damit. *Syn.* Quo. *Usus.* 1. Haec dicis, ut me teneat. 2. *Ut est*, *ut nunc est*, wie es ist, als wie. Si improbus, fueris, ut es. Caelius, ut illis temporibus; ut inter barbaros satis doctus. Ille, ut erat inter suos primus. Mihi factum, et ut in tali re, etiam fortuna probatur. 3. *Postquam*, *ubi*, nachdem, da. Ut ab urbe discessi, nullam intermisi diem. Simul ut me viderunt, alloquuntur. Primum ut me salutavit, abiit. 4. *Quamvis*, *etsi*, obschon. Ut summa habeam caetera, temporis satis non habui. Ut nihil aliud, hoc tamen perfecit. 5. *Quam*, *quantum*! *admirantis!* wie, wie sehr! Ut humilis, ut abjectus sermo est! 6. *Cum superlat.* seq. *ita*, so viel, gleichwie. Ut quisque optimus, ita modestissimus. Ut quisque senior, ita prudentior. 7. *Ut si*, *tanquam si*, *quasi*, als wenn. Tuam rem sic ago, ut si mea esset. 8. *Quemadmodum*, *quomodo*, gleichwie. Ut olim fiebat; ut est consuetudo.

Utcunque, wie es immer seyn mag. *Syn.* Quomodocunque. *Usus.* Utcunque res ceciderit; utcunque erit. *Vulg. taliter*, *qualiter.*

Utensilia, ium, n. allerhand Hausrath. *Usus.* Reliqua utensilia.

Uter, a, um, welcher aus beyden. *Usus.* Utro bono frui vel. , ua optio sit. Uter popularis est, tu an ego?

Uterlibet, einer aus beyden, welcher man will. *Usus.* Utrumlibet elige.

Uterque, alle beyde. *Syn.* Utervis, ambo, quisque.)(*Neuter*, *alterutter.* *Usus.* Utraque sententia doctos habet auctores.

Utervis, alle beyde. *Usus.* Utriusvis rei concursus.

Uterus, i, m. Mutterleib. R. ab ὑτρὸν, *locus foetum recipiens.* *Usus.* Quae te belluam ex utero, non hominem fudit?

Uti, wie, gleichwie, auf daß. *Syn.* Ut. *Usus.* Petiit, uti te placarem.

Utilis, e, nützlich, zuträglich, ersprießlich. *Syn.* Fructuosus, commodus; frugifer, salutaris, opportunus, quod multas habet opportunitates, quod ex usu est, quod usui est, quod utilitatem habet. *Adv.* Paullo, vehementer, maxime, proxime, sane, valde. *Phras.* 1. *Utile hoc consilium erit*, dieser Rath wird dir sehr nützlich seyn. Maximum ex hoc consilio fructum capies; magnum id tibi fructum feret; rationibus tuis mire conducet; erit tibi admodum salutare; nihil hoc consilio commodis tuis aptius, valebit in omnes partes plurimum id consilium; nihil majori fructui, gloriaeque tibi esse possit eo consilio, magnus ad te fructus inde redundabit; multum ad beate vivendum conferet; multum inde boni in te derivabis; erit id consilium cum summa rerum tuarum utilitate conjunctum; serviet utilitati tuae; mirabiles utilitates tibi praebebit; erit id ex usu tuo, e re tua; in rem tuam perquam opportunum. 2. *Naves bellicae valde utiles erant ad urbis obsidionem*, die Kriegsschiffe waren uns zur Belagerung der Stadt sehr dienlich, tauglich. Magnam ad eam rem dabant facultatem; summa erat earum navium in obsidenda urbe facultas; in bello opera earum magni fuit; magno nobis erant usui; magnum ad eam rem usum habebant, afferebant; magnam utilitatem habuere, peperere, attulere; magnam ex iis navibus utilitatem capiebamus, percipiebamus; magna ex iis navibus commoda exstebant, proficiscebantur. 3. *Perge*, *et coepisti*, *si tibi id utile est*, fahre fort, wie du angefangen hast, wenn es dir vortheilhaft ist. Qua ire coepisti via, perge, si e re tua est; si e commodo, ex usu tuo est; si utilitas tua ita feret; si suadet utilitas; si ratio rerum tuarum postulat; si tibi conducit, expedit; si bono, utilitati, commodo, usui, emolumento tibi est; si est, ut utilitatem capias; si est, ut fructum inde feras, colligas, conse-

Digitized by Google

ire. Tene, quem coepisti, cursum, si
:em tuam est. 4. *Ciceroni eloquentia*
: *valde utilis fuit*, dem Cicero hat die
ohlredenheit großen Nutzen gebracht.
eroni summo emolumento fuit; emo-
ıentum peperit; fructum tulit; attulit
ximum; Ciceroni eloquentia multa com-
da dedit; magnum ex eloquentia fru-
m cepit, consecutus est Cicero. V.
ilitas. Usus. Homo ad nullam partem,
nullam rem utilis. Inutilis sibi, aliis
lissimus.

Utilitas, tis, f. Nutzen, Nutzbarkeit,
rtheil. *Syn.* Emolumentum, fructus,
nmodum, opportunitas, usus, res, ra-
, commoditas, lucrum, quaestus. *Epi.*
mmunis, forensis, domestica, gravissi-
, magna, mediocris, minor, mirabilis,
:essaria, pergrata, praeclara, solida,
nma, tanta, aliena. *Phras.* 1. *Utili-*
:em meam hujusque non quaesivi,
habe bisher meinen Nutzen nicht gesucht.
ilitatis meae rationem nondum duxi,
bui ullam; rationibus meis operam nul-
n dedi; de utilitate mea minimum la-
ravi; utilitatem meam spectavi mini-
; quid esset e re mea, in rem meam;
id in meam rem faceret, quid rebus
eis expediret, prodesset, conduceret;
id mihi emolumento esset, haud cura-
. Utilitati meae minime servivi; com-
odorum meorum causa nihil adhuc a
e susceptum est. 2. *Res est utilitate*
aecipua, das ist das Nützlichste. Nihil est
ıerius, conducibilius, ad utilitatem prae
antius, unde plus manet utilitatis, plus
nergat commodi, plus emolumenti exi-
at. Res ea tantum continet utilitatis,
ıantum fortasse nulla res praeterea;
ıantum haud scio, an ulla res est ejus-
ıodi, ex qua utilitas maxima conseque-
ır; in quo tibi maxime consuletur; ex
ıa emolumenti, utilitatis, commodi
lurimum capietur. 3. *Utilitatem suam*
ıectat unice, er sucht nur allein seinen
Nutzen. Ad suam utilitatem refert omnia,
tilitatem tantum sequitur, spectat suam;
tilitatem su . rebus omnibus antefert;
tilitatis suae prima illi, et antiquissima
ıra est; utilitati servit suae, reliquo-
ım nullam ducit rationem. V. *Utilis.*
Usus. Utilitate nihil debet esse homini
ntiquius. Ex litteris plurimum utilitatis
apies. Litterae multas afferunt, pariunt
tilitates. Multum habet ea res utilitatis.
ıd utilitatem omnia referunt. V. *Commo-*
lum, *quaestus.*

Utiliter, nützlich. *Syn.* Commode,
um utilitate.)(*Inutiliter. Usus.* Ira-
undia utiliter a natura data est.

Utinam! wollte Gott! *Syn.* Velim,
ita sit; velim, ita fortuna tulisset.

Utique, ja freylich, allerdings, ge-
wiß. *Syn.* Omnino. *Usus.* Quid facien-
dum censeas, utique scribito. Litterae
utique ad te perferentur.

Utor, eris, usus sum, uti, brauchen.
Syn. Usurpo, frequenter adhibeo. *Adv.*
Assidue, bene, benigne liberalitate ali-
cujus, cominus gladiis, commodius, com-
muniter munere, contentius ornamentis,
cursim, difficilius litteris, diligenter,
diutius cibo dulci, familiariter, horri-
dius ornamentis, intemperantius, libe-
rius paullo, male, multum, moderate,
necessario, non ita multum, optime plu-
rimum, quam saepissime; salutariter,
sane, studiose, temere, vehementius.
Phras. Fratre tuo ad omnia utar, ich
werde mich deines Bruders in allen Ge-
schäften bedienen. Fratri tuo committam,
tradam, quidquid agendum erit; utar
opera fratris tui omni in re; in fratrem
tuum rejiciam, ad fratrem tuum conferam,
fratris tui operam poscam, siquid agen-
dum erit. In obeundis, gerendis, confi-
ciendis, transigendis negotiis meis primas
ut partes frater agat, sustineat, habeat,
curae mihi erit. In agendis et ad exitum
perducendis rebus partes fratri imponam
tuo. *Usus.* Facultatibus amplissimis, ho-
noribus, valetudine commoda, prospero
fortunae flatu, ventis secundis uti. Cibo,
litteris, integumento frondis uti. Patien-
tia utitur incredibili. Aliquo multum et
familiariter uti. Aliquo vehementer in-
fenso uti. Utitur patre facili, amicis op-
timis.

Utpote, als nähmlich. *Syn.* Quippe.
Usus. Frater ejus, utpote peregre ve-
niens, bene accipitur.

Utrinque, zu beyden Seiten, beyder-
seits. *Syn.* Ab utraque parte; in utram-
que partem, utraque in parte. *Usus.* Ma-
gnae utrinque copiae.

Utrobique, an beyden Orten. *Syn.*
Utraque in parte, utroque in loco. *Usus.*
Eadem veritas utrobique est.

Utroque, auf beyden Seiten. *Syn.*
Utrumque in locum.

Utrum, ob. *Syn.* An, num, nunc
quid, utrumne. *Usus.* Quaero ex te, utrum
tibi videatur.

Uva, ae, f. Weintraube. *Epi.* Ma-
xima, peracerba gustatu. *Usus.* Uvae a
sole mitescunt. Uvae gustatu peracerbae.

Uvidus, a, um, feucht, naß. *Syn.*
Humidus.

Vulgaris, e, gemein, schlecht, ge-
ring, alltäglich. *Syn.* Quotidianus contri-

Digitized by Google

tus, communis, popularis, unus de populo, unus de multis.)(*Excellens. Usus.* In communi vita et vulgari consuetudine maxime rudis. Res vulgaris et pervagata est, ac pene obsoleta. V. *Communis.*

Vulgariter, gemeiniglich, insgemein. *Syn.* Populariter, usitate. *Phras. Vulgariter loqui*, auf gemeine Art dahin reden. Plebejo sermone, verbis quotidianis, minime ambitiose, cum vulgo loqui. *Usus.* Vulgariter, ut pro homine pernecessario scribere.

Vulgo, insgemein, gemeiniglich. *Syn.* Passim, populariter, plerumque, magna ex parte; magnam, majorem, maximam partem. *Usus.* 1. Non sunt ista vulgo disputanda. 2. *Aperte, palam*, öffentlich. Vulgo haec fiunt. Vulgo haec loquebantur. V. *Communiter.*

Vulgo, as, avi, atum, are, ruchbar machen, kund machen, unter die Leute bringen. *Syn.* Pervulgo, divulgo. *Adv.* Valde, passim. *Phras. Nescio, quomodo liber is vulgatus sit*, ich weiß nicht, wie dieses Buch unter die Leute gekommen ist. Quomodo exciderit, nescio; qua via in lucem prodierit, emanarit, tam studiose compressus; quomodo exierit, atque in vulgus emanarit, nescio. 2. *Vulgata res est*, es ist eine bekannte Sache. Ad ultimas terras pervagata, jactata sermonibus, sermonibus dissipata, trita, atque celebrata res est. *Usus.* Vulgare naves; morbos. Nonne voce vestra vulgatum est? Vulgati contactu in homines morbi. V. *Effero, edo, divulgo.*

Vulgus, i, n. Pöbel, gemeiner Haufe. *Syn.* Turba, multitudo. *Epi.* Incertum. *Usus.* In vulgus, dividere, tribuere pecuniam. In vulgus gratum aut ignotum esse. In vulgus id exire et emanare non volo. Valet ea res plurimum in vulgus. In vulgus commendari. Populus, ac vulgus imperitorum. Expertus, quam vanum et levi aura mobile vulgus sit. Istius nequitia in ore vulgi est versata. V. *Plebs.*

Vulneratio, onis, f. Beschädigung. *Syn.* Sauciatio.

Vulnero, as, avi, atum, are, verwunden, wund schlagen. *Syn.* Saucio, plagam, vulnus impono, plagam facio, plagam injicio, vulnus infligo, vulneribus conficio. *Phras.* 1. *Graviter hominem vulneravit*, er hat ihn schwer verwundet. Plagam mortiferam homini imposuit; vulnus intulit, impegit luculentum; graviter vulnere affecit hominem. Plagis sauciavit; corpus hominis plaga imposita cruentavit; graviter [illegible] ut gladio percussit; injecta *vel* inflicta securi hominem protrivit. 2. *Graviter vulneratus est*, er ist schwer verwundet. Sica, pugione percussus; telo ictus; multis vulneribus concisus; in adversum os telo sauciatus; aeger vulneribus; vexatus vulneribus; injectus telo, lancea transfixus; perfossus vulneribus; vulnere tardatus, retardatus; onustus vulneribus; vulneribus; exsanguis aegrum vix corpus trahit. *Usus.* Servi multi vulnerantur. V. *Saucius, vulnus.*

Vulnus, eris, n, eine Wunde. R. ex ἀλή, *ulcus. Syn.* Plaga. *Epi.* Consolare, gravissimum, vehemens et mortiferum, voluntarium, domesticum, periculosum, recens. *Phras.* 1. *Non magnum vulnus fuit*, es war keine große Wunde. Ferrum haud alte in corpus descendit; summa duntaxat cutis perstricta est. Fixum vulnere ferrum haud alte penetravit; non intactum quidem fero corpus attamen leviter tantum saucium erat. 2. *Ex vulneribus obiit*, er ist an den Wunden gestorben. Mortifero vulnere ictus cecidit; multis vulneribus acceptis, ac debilitato corpore, et contrucidato se abjecit exanimatus; vulneribus confectus est; multis vulneribus confossus concidit; corpus multis vulneribus confectus procubuit; telo secundum tempora graviter ictus in vulnus abiit. 3. *Vix sanabitur hoc vulnus*, diese Wunde wird kaum geheilet werden. Vix recreabitur ab inflicta plaga; vulnus eum in omnem vitam inutilem facit; alligari quidem, et curari herbis vulnus poterit, vix tamen percurabitur. *Usus.* 1. Vulnus alicui inferre, impingere. Grave vulnus accipere. Vulnera adverso corpore excepta. Vulneribus confici. Vulnera divellere et retractare. 2. *Transl.* Schaden, Nachtheil. Alterius famae grave vulnus imponere, inurere, infligere. Gravi calamitate et vulnere percuti. An iqua reipublicae vulnera sanare.

Vulpecula, ae, f. Füchschen. *Syn.* Vulpes parva. *Usus.* Fraus quasi vulpeculae, vis leonis videtur.

Vulpes, is, f. Fuchs. *Usus.* Ut vulpes pyrum comest.

Vulturius, ii, m. raubgieriger Mensch. *Usus.* Vulturius ejus provinciae quaestor.

Vultuosus, a, um, ernsthaft, hochtrabend, sauertöpfisch. *Syn.* Tristis, severus. *Usus.* Cave, nequid ineptum sit, aut vultuosum.

Vultus, us, m. Angesicht. *Syn.* Os, facies. *Epi.* Bellissimus, hilaris, gravis, modestus, nefarius, conscelerato, perturbatus, plenus furoris, sapiens, severior, tristior, superbissimus, fieti, [illegible]

Digitized by Google

lati. *Phras.* 1. *Vultu tristiore est severo*, er sieht traurig und finster . Obscurior, suspensus et incertus s vultus est; vultus ejus indignitate um acrior est; desperatio in ejus vul aut ira atrox eminet; ore confuso cer perturbationis notas, aut ingens ma- praefert; in facie vultuque nescio d triste inest, et asperum; frontem trahit; frontem adducit; vultum de tit; oris habitus is est, ut perturbati mi imaginem vultus et indices oculi erre videantur. 2. *Vultus ab animo tentit*, das Angesicht betriegt. Vultus it, mentitur, decipit; in fraudem im- lit, inducit, falsa vultus imagine, ficta cie dissimulatur animus; falsa ista tus species intuentibus imponit, illu- ; animi sensum vultus tegit. Sensus mi cum vultu minime congruit. 3. *vultu agnosco, quam alieno a me animo*, ich sehe es ihm aus dem Ge- te an, wie übel er gesinnet sey. Ex ocu- ac fronte conjicio, conjecturam fa- ; vultus, qui index est, et imago ani , qui sermo quidam tacitus mentis est. illo praedicat, quo erga me sit animo. ltus, oculi loquuntur ac clamant simu- ionem de ejus in me animo, vultus e significationem dat. Animi infensi as in fronte lego; vultus ipse sensum animi indicat. *Usus.* Imago animi vultus est, indices oculi. Vultus est tacitus quidam mentis sermo, animi janua. Num ejus vultum subire audes? Num ejus vultum ferre potes? Fingere quidem et simulare vultum possumus. In tuis oculis, tuo ore, tuo vultu acquiesco. V. *Forma.*

Uxor, oris, f. Ehefrau, Gemahlinn. *Syn.* Conjux, quam in matrimonium quis habet. *Epi.* Non modo avarissima, sed etiam crudelissima, fidelissima atque optima, lectissima, mima, summo loco nata, sanctissima, probabilissima, superior. *Phras.* 1. *Uxor ei peperit multos filios*, seine Frau hat ihm viele Söhne geboren. Ita fecunda uxore usus est, ut filiis auctus sit pluribus; ut abundaverit multitudine filiorum. Complures ei nati sunt ex uxore filii; multos ex ea filios genuit, suscepit, sustulit. 2. *Uxorem duxit*, er hat sich verehlichet. Animum ad uxorem appulit; in matrimonium duxit virginem; matrimonio secum junxit, conjunxit, nuptiis sibi adjunxit. V. *Matrimonium. Usus.* Quintius a ducenda uxore ita abhorret, ut quidquam libero lectulo neget esse jucundius. Multos ex ea uxore liberos habet.

Uxorius, a, um, der Ehefrau gehörig, ein Siemann. *Syn.* Quod ad uxorem pertinet.

X.

ystus, i, m. Gallerie, ein bedeckter Spaziergang. *Syn.* Porticus. *Usus.* Cum mbularem in xysto.

Z.

elotypia, ae, f. Eifersucht. *Syn.* otrectatio. *Usus.* Offensio nostra, quae gis ex zelotypia, quam ab injuria nata . Obtrectatio, quam intelligi zelotyam volo, est aegritudo ex eo, quo altera potiatur eo, quod ille ipse concupierit. V. *Aemulatio.*

Zodiacus, i, m. Thierkreis im Himmel. *Syn.* Signifer orbis, orbis signorum. *Usus.* Vis quaedam est signifero in orbe, qui Graece Zodiacus dicitur.

Digitized by Google

LATINITATIS ARS BREVICULA SEU SYNTAXIS ORNATA,

DE TRIBUS LATINAE LINGUAE VIRTUTIBUS, PURITATE, ELEGANTIA ET COPIA.

Quid in linguarum studio primum, quid secundum?

Responsio: *Primum* est, ut vocum singularum significata memoriae mandentur; *alteram*, ut Syntaxis seu ars verba singula apte inter se ac ad linguae cujusque ingenium sine vitio struendi discatur. Haec duo qui tenuerit, intelligetur et intelliget utcunque; nondum operis totum absolverit.

Quid ultra requiritur?

Resp. In quavis politiore lingua operam dent insuper, non modo ut Soloecismos devitent, sed *Pure* loquantur ac scribant, id est: Verbis et loquendi generibus linguae suae *propriis*; 2. Nec vulgaribus tantum, sed *elegantibus* et delectis. 3. Ut *Copiose* demum sententiam eandem multiplici jucundaque varietate efferre norint.

Quibus praesidiis tres hae Sermonis Virtutes: Puritas, Elegantia, Copia comparantur?

Resp. Hebraea, Graeca, Latina, quas vulgo *Doctas*, scientiis nempe discendis servientes, vel *Mortuas* appellant, quia nulli gentium jam in usu vernaculo sunt; hae, inquam, linguae earumque, Virtutes unice a *Mortuis* nempe libris eorumque diutina attentaque pervolutatione petendae sunt; eo tamen pacto, ut Lectioni, praeter periti Magistri ductum, scribendi, exercitatio, imitatioque, conjungatur. Nobis in praesenti de Latina duntaxat res est.

In quo sita est Puritas Latinae Linguae?

Resp. Altera in singulis *Verbis*, in tota sententia, seu Constructione altera. Utraque in eo sistit, ut ne alia *Verba*, aut *loquendi Modi* adhibeantur, ac quae Latini Sermonis originibus, naturae ingenio *Propria* domestica ac veluti nativa; optimis Romanae Reipublicae temporibus doctissimorum hominum consuetudine recepta, litterisque tradita fuerint. Abstinendum vero *Novatis* labente jam Romana eloquentia invalescentibus; vel *Obsoletis* nempe e vetustissimis temporibus in usum revocatis; vel *Barbaris*, per peregrinas linguas invectis.

Digitized by Google

CAPUT PRIMUM.

De Puritate, quae est in singulis verbis.

z non pro Latinis propriisque vocibus habendae sunt omnes, quae in Latinis Lexicis ac Dictionariis reperiuntur?

Responsio: Haudquaquam. Illi namque bona, mala, nova, obsoleta, barra, semibarbara sine discrimine congesserunt eo fine, ut cujusvis vocis nonem Germanicam quaerentibus suggererent, non item ut in loquendi am vertantur. Vide e sola littera *A* celebris Lexicographi Pomaii excerp. Voces Barbaras, omissis iis, quas ipse adjecto signo † pro Barbaris tavit.

Voces Barbarae ex littera *A* Lexici Pomaiani.

Barbara.	*Germanica.*	*Latina:*
bacista	Rechenmeister	Rationum magister.
annatio	Elend eines Jahres	unius anni exilium.
audio	ungehorsam seyn	non obedio.
ditorium	Schlupfwinkel	latebra.
emo	abkaufen	emo ab aliquo.
hortificatio	Furcht	horror.
linguo	ablecken	delingo.
lator	Räuber	raptor.
lacto	abspännen	lacte depellere.
normitas	Unordnung	enormitas.
nuitio	Verläugnung	abnutus.
ominanter	häßlich	foede.
ominamentum	Gräuel	abominatio.
sconditor	Hehler	occultator.
scio	vergessen	obliviscor.
sconsio	Verbergung	occultatio.
sentatio	Abwesenheit	absentia, fuga.
sentivus	abwesend	absens.
soleo	abgewöhnen	desuesco.
solutorium	Lossprechung	absolutio.
spes	ohne Hoffnung	desperatus.
stantia	Entfernung	distantia.
stersorium	Schnupftuch	mantile, muccinium.
stinax	mäßig	abstinens.
bacuare	ausleeren	evacuare.
ccanto	mitsing n	concino.
ccendium	Brunst	incendium,
ccessibilis	zugängig	patens, quod accedi potest
ccersitor	Aufwärter	apparitor.
cclinatorium	Lehne	adminiculum.
ccreditare	beglaubigen	fidem facere.
ccusa, ae	Klage	accusatio.
cedari	faulenzen	cessare.
cerbitudo	Bitterkeit	acerbitas.
ctionarius	Bestellter	actor, procurator.
ctualis	wirklich	actuosus.
cuatio	Schärfung	*verbum medieum.*
cupictor	Sticker	phrygio.
cutiator	Schleifer	
ldaeare	schätzen	aestimare pecunia.

Digitized by Google

adamplio	vergrößern	amplio.
adaugma	Zusatz	augmentum.
addextero	die rechte Seite nehmen	ad dexteram sto.
adhortamen	Ermahnung	adhortatio.
adludo	hinein thun	indo.
adinventio	Erfindung	inventio.
adjutorium	Hülfe	adjumentum.
adjuvamen	Hülfe	adjumentum.
administrativus	verwalterisch	administrans.
admissor	Pförtner	janitor.
admodiator	Bestandmann	conductor.
adnotamentum	Bemerkung	adnotatio.
adobruo	überfallen	obruo.
adorabilis	anbethungswürdig	venerabilis.
adtegro	ergänzen	integro, as.
adventio	Ankunft	adventus.
advisare	berichten	significare.
adulteritas	Ehebruch	adulterium.
adumbratim	schattig	
advocamentum	Beystand	advocatio.
advocatia	Vogtey	praefectura.
advocatura	Beystand	advocati munus.
aemulanter	neidisch	aemulatione.
aequamentum	Abgleichung	aequatio.
aequaevus	gleiches Alters	aequalis.
aequiformis	gleichförmig	conformis.
aequilancium	Gleichgewicht	aequilibrium.
aequipes	gleichfüßig	aequis pedibus.
afflamen	Anblasung	afflatus, us.
aggravatio	Beschwerung	gravitas.
aggratiare	begnadigen	veniam impertiri.
aggressura	Angriff	aggressio.
agnoscentia	Freundschaft	agnatio.
alitura	Nahrung	alimentum.
allevamentum	Erleichterung	levamentum.
alternamentum	Abwechselung	alternis.
alumnare	erziehen	alere.
amicimen	Kleid	amictus.
amictorum	Kleid	amictus.
amorificus	liebebringend	amatorius.
ancillatio	Bedienung	obsequium.
angustitas	Angst	angustia.
anhelanter	eilig	avide.
animaequus	gleichgültig	aequo animo.
animalitas	das Wesen der Seele	
antecoena	Jausen	coenula.
anteluculo	vor Tages	diluculo.
antependium	Vortuch	
anxietudo	Angst	anxietas.
applano	ebenen	aequo, as.
aporiari	gequälet werden	premi, angi.
appartamentum	Apartement	conclave separatum.
apprehensibilis	begreiflich	quod apprehendi potest.
appretiare	schätzen	aestimare.
apricitas	sonnig	apricum.
arborator	der die Bäume pflegt	arborum cultor.
arbustare	Bäume pflanzen	plantare arbores.
arcerius	Hatschier	satelles.
argumentosus	findig	solers, argutus.
armentalis	zur Herde gehörig	ad armentum pertinens.

Digitized by Google

lustrium	Musterung	lustrum militare.
ndare	verdingen	locare.
ulamentum	Gelenk	articulus.
octor	Lehrer der freyen Künste	artium doctor.
ta	Schüler	artium studiosus.
nsibilis	zu besteigen	quod ascendi potest.
nsorium	Stiege	scalae, gradus.
rgimen	Bespritzung	aspergo.
ritudo	Härte	asperitas.
ramen	das Anblasen	aspiratio.
litura	Anlauf	assultus.
ssorium	Sitzsaal	senaculum.
ictorius	zusammenziehend	astringens.
arius	Pförtner	atriensis.
udo	Schwärze	atritas.
oritative	herrscherisch	auctoritate.
ibilis	zu hören	quod audiri potest.
atura	Vergoldung	
garius	fuhrmännisch	ad aurigas pertinens.
osus	golden	auratus.
icialiter	glücklich	auspicato.
amnitas	Herbstzeit	autumni tempus.
amno	herbsten	
iliabundus	verhülflich	auxiliarius.

Quaenam igitur Pura sunt et genuina Verba?

Resp. Quae apud Auctores aureae aetatis reperiuntur. Complectitur haec as ducentos prope ante Christum annos, nimirum inde a secundo Punico lo ad extrema Augusti tempora. *Aurea* vocatur, quod eadem scriptores uere clarissimi, quorum nitor et Latinitas omnibus deinceps seculis pro explo, normaque esset; sit ut suspectum saltem habeatur, quidquid apud hoa quempiam non extet. Omnium princeps est M. Tullius Cicero, unus in omnium, Latinitatis probae thesaurus quidam et regula certissima; e cuunius libria linguae hujus omnes opes erui possint.

Quinam praeterea sunt hujus aetatis Scriptores.

Resp. Ex antiquioribus M. Accius Plautus, Comoediarum Scriptor, quem rro ipse ac Cicero omnis Romanae eloquentiae parentem appellant. Ab Terentius, Lucretius, Virgilius, Horatius, Ovidius, Tibullus, Catullus, opertius, poëtae. Sallustius, Julius Caesar, Cornelius Nepos, historici, Caais item et Varronis fragmenta.

Quae fuit Latinitatis aetas argentea?

Resp. Primum post Christi ortum, quod et duodecim Caesarum appella, seculum, quo venustas illa deflorescere, voces prioribus illis inusitatae urpari, Cicero jam pro inimitabili haberi coepit. Ex his Scriptoribus *pri*, Phaedrus nempe et Hyginus, Vellejus Paterculus, et Curtius proxime ad tinitatis aureae puritatem accessere. Reliqui sunt: Justinus, Valerius Manus, historici. Tum Cornelius Celsus, Columella, Petronius Arbiter, Seneuterque, Lucanus, Juvenalis, Persius, Pomponius Mela.

Qui sunt Auctores aetatis aeneae?

Resp. Poëtae: Silius, Statius, Val. Martialis. Historici: Plinius, Flos, Suetonius, Corn. Tacitus, Plinius junior, Quintilianus, Solinus, ontinus.

Qui denique ferreae?

Resp. Gellius, Apicius, Apulejus, Palladius, Scriptores Historiae Augusae, Marcellinus, Macrobius, Claudianus etc.

Digitized by Google

Nullis igitur Verbis aliis uti licebit, nisi aurea illa aetate usitatis?

Resp. Etsi argenteae aetatis Scriptores ab aurea illa non plurimum desideant; voces tamen nonnullae hactenus inusitatae in usum venere, ut:

Nullibi	*pro*	Nuspiam
Conversatio	-	Consuetudo familiaris.
Officium	-	Dignitas, munus.
Excessus	-	Delictum.
Taxo	-	Reprehendo.
Interim	-	Interdum.
Infulcire.	-	Infercire.
Consummo, *as*,	-	Perficio, Absolvo.
Imputare alicui	-	Adscribere, Assignare.
Profectus	-	Progressus, Progressio.
Experientia rerum	-	Usus rerum.
Privilegium	-	Beneficium.
Sub meo nomine	-	Meo nomine, etc.

Caeterum haec Regula tenenda est Latinitatis verae candidato, ut aereae aetatis Auctores unice sequendos sibi proponat. Olim, ut e scholis emancipatus fuerit, etiam Pliniano, Seneciano, Gelliano, etc. licebit esse.

Qui agnoscet Tiro, cujus aetatis et notae sit vox quaelibet?

Resp. Consulenda sunt Dictionaria, ut Thesaurus linguae latinae, Thesaurus Basilii Fabri, Nizolius, etc., aut si cui magna ejusmodi Lexica ad manum non sunt, Dictionarium vulgare, et inspiciendum, quos Auctores, et ex aurea illa aetate afferat. Quam vocem in Phraseologia non reperiris, tantum non certum habeto, minus Latinam esse.

At nimis molestum est, Vocem quamlibet inter scribendum et legendum, ad hanc Regulam expendere?

Resp. Id et operosum nimis, neque necessarium est. Eae solum Voces examinandae, de quarum probitate dubium fuerit. *Dubitari* autem potest de iis: 1. Quae Germanicam aut peregrinam originem aperte praeferunt. 2. Quae terminationem habent suspectam. 3. Quae in Alphabeto Barbaro saepius nec perfunctorie relegendo, lecta a te reminisceris.

Quae voces aperte Germanicum quid sonant?

Resp. E pluribus millibus a Carolo du Cangio congestis, paucula tetigimus. De caeteris quae magno numero apud Auctores ligneae et luteae aetatis ad decimum quintum seculum occurrunt, adultior ipse judicabis,

Voces aperte originem Germanicam praeferentes.

Aquagangium	Wassergang	Aquaeductus.
aventura	Abenteuer	eventus mirus.
affa	Affe	simia.
bodium	Boden	pavimentum.
bannire	verbannen	proscribere.
binda	Binde	fascia.
burgus	Burg	aula, castellum, arx.
camisia	Camisol	interula.
camera	Kammer	cubile, conclave.
caputium	Capuce	capitis tegumentum.
cellarium	Keller	penus, promptuarium.
clocca	Glocke	campana.
flasca	Flasche	lagena.
forestum	Forst	silva.
forestare	zu Forst machen	in silvam convertere.
herberga	Herberge	hospitium.

Digitized by Google

eba	Huben	praedium, villa.
sa	Hosen	caligae, femoralis.
cator	Lecker	nequam, scura.
um	Loth	semuncia.
rgengeba	Morgengabe	dos.
rcha	Mark	limes, terminus.
rcha auri	Mark Goldes	
cca	Nachen	linter, scapha.
ferus	Pfeifer	tibicen.
ltronus	Poltron	ignavus, timidus.
arteria	Quartier	stativa militum.
tres	Reiter	equites.
ura	Steuer	census.
merius	Säumer	clitellarius.
nuba	Schaube	chlamys.
cia	Fackel	taeda, fax.
na	Tonne	dolium vini.
neare	tournieren	certamen equestre.
lemare	vidimiren.	recognoscere.

Quae terminationes habendae sunt pro suspectis?

Resp. Nomina in *ia*, *issa*, *ista*, *tas*, *antia*, *entia*, *ura*, *mentum*, *osus*, *is*, *orium*. Etsi enim Nomina harum terminationum permulta genuinae tinitatis sunt; plura tamen ad eorum similitudinem praeter jus ac morem erum a novatoribus inducta sunt. Talia sunt, quae sequuntur, et suspicion movere possunt.

Nomina terminationis suspectae.

Nomina Latina *in issa* fere barbara sunt: v. g. *Ducissa*, *Principissa*, *Comitissa*, *Praeceptorissa*, *Doctorissa etc.*

Latina in *ista*: v. g. *Parvista*, *Jurista*, *Minorista*, *Sacrista*, *Humanista etc.*

Latina in *ia*, i longo: v. g. *Sutoria*, *Pistoria*, *infirmaria etc.* Si penultima brevis fit intelligitur *Officina*, Pistoria etc.

A plerisque Adjectivis derivantur Substantiva nominalia in *as*: v. g. *pietas*, *aequitas*, *probitas*, *etc.* Non item dices: *Idoneitas*, *nimietas*, *parvitas*, *prioritas*, *medietas*, *robustitas*, *etc.*

In antia, *entia*, ut Ignorantia, frequentia etc. At novata sunt: *Festinantia*, *sequentia*, *carentia*, *tendentia*, *vacantia*, *ingredientia etc.*

In *ura*, ut scriptura, pictura. Barbara vero sunt; *Tonsura*, *rasura*, *confectura*, *captura*, *punctura*, *flexura*, *tortura*, *curvatura etc.*

In *mentum*, ut lenimentum, alimentum etc. Cave dicas: *Adhortamentum*, *praeparamentum*, *regimentum*, *gubernamentum*, *mandamentum*, *honestamentum etc.*

In *osus*, ut festuosus, furiosus etc. Inepta sunt: *Strepitosus*, *cervicosus*, *praesumptuosus*, *affectuosus*, *gaudiosus*, *gustuosus*, *amorosus*, *unctuosus*, *flexuosus etc.*

In *alis*, ut regalis, dotalis, etc. Ne item dixeris: *Sensualis*, *patrimonialis*, *bibalis*, *armalis*, *specialis*, *gratialis*, *astralis*, *cordialis*, *localis*, *finalis*, *punctualis*, *casualis etc.* Praesertim a Graecis profecta, v. g. *Theatralis*, *synodalis*, *grammaticalis etc.* Dicendum potius: Theatricus, synodicus etc.

Barbara sunt permulta in *ivus*, vel *ivum*, queis Philosophi vim effectricem significant: v. g. *Motivum*, *impulsivum*, *apprehensivus*, *cognoscitivus*, *intellectivus*, *visivus*, *locutivus*, *activus*, *tractivus etc.*

Iisdem Philosophis relinquenda sunt permulta in *bilis*: v. g. *Creabilis*, *revelabilis*, *remissibilis*, *frangibilis*, *visibilis*, *irascibilis*, *agibilis*, *peccabilis*, *concupiscibilis etc.*

Digitized by Google

12. Multa in *orium* barbara sunt: v. g. *Dormitorium*, *laboratorium*, *torium*, *cursorium*, *auditorium*, *monitorium*, *calefactorium etc.*
13. Huc pertinent quaedam in *arius*: v. g. *Secretarius*, *confessarius*, *rius*, *caesarius*, *pilearius etc.* Ubi et Graeca eadem terminatione, *Apothecarius*, *Bibliothecarius etc.*
14. Spuria sunt Adverbia nonnulla in *iter*: v. g. *Cordialiter*, *confidentu ter*, *formaliter*, *infallibiliter*, *visibiliter*, *finaliter etc.* Item in *anter*, et *ter*: v. g. *Somnolenter*, *recenter*, *vigilanter*, *sonanter etc.*
15. Multa composita ex *facio*, novata sunt: v. g. *Salvificus*, *sanguificus*, *trificus*, *nubificus*, *vivificus*, *vulnificus*, *somnificus etc.*
Item quaedam ex *pario*: v. g. *Tardiparus*, *gemmiparus*, *somniparus*, *criparus*, *monstriparus etc.*
16. Non licet nova verba meditativa procudere: v. g. *Venditurio*, *lecturi armaturio*, *venaturio etc.* Nec inchoativa, v. g. *Hiemasco*, *autumasco et*
17. Nomina e Latino et Graeco composita, barbara sunt: v. g. *Monoculus*, *Protoparens*, *Archidux*, *Archifur etc.*
18. Ut et verba e duabus Praepositionibus: v. g. *Recommendo*, *praedecaver abrenuntio*, *cooperio*, *adimpleo*, *coadjuter etc.*
19. Cavendum est a Superlativo Participii in *dus*: v. g. *Colendissimus*, *Ho norandissimus*, *Reverendissimus etc.*

Quodnam est Alphabetum Barbarum?

Resp. Index est vocabulorum quorundam omnino barbarorum; quotidi no tamen in usu nimis frequentium; et a quibus singulari quodam studi repurganda est dictio. Hunc indicem saepius relegisse non parum juveri Diffusiorem habes in Phraseologia.

Indiculus vel Alphabetum Vocum Barbararum frequentioris usus, saepius a Tirone perlegendum.

Ab antiquo	von Alters her	Olim, antiquitus.
abbreviare	abkürzen	notis compendiariis uti
abecediarius	A B C-Knabe	elementarius.
ab initio mundi	vom Anfange der Welt	post homines natos.
ab invicem	von einander	a se, inter se.
absentare	sich entfernen	abesse.
absolute	durchaus	praecise, simpliciter.
abusive	aus Mißbrauch	per abusum, min. proprie
activus homo	geschäftiger Mensch	actuosus, solers.
actu	in der Sache selbst	revera, reipsa.
adhuc semel	noch ein Mahl	iterum.
adhuc semel tantum	noch ein Mahl so viel	alterum tantum.
ad instantiam meam	auf mein Anhalten	in mei gratiam.
ad longum	nach der Länge	fuse, prolixe.
ad minus, minimum	zum wenigsten	minimum.
adunare	vereinigen	conjungere.
adversitas	Widerwärtigkeit	adversa, orum.
aequanimiter	gleichgültig	aequo animo.
aeque multum	eben so viel	totidem, tantundem.
aër sanus	gesunde Luft	coelum salubre.
alias	sonst	alioquin.
aliqualiter	einiger Maßen	aliquatenus.
a longe	von weiten	eminus.
a prope	in der Nähe	cominus.
altana	Altane	solarium, subdiale.
alterare se	kränkeln	commoveri, tentari febri.
alternatim	wechselweise	alternis.
ambulacra	Gänge	ambulationes.
amicabiliter	freundlich	amice.

Digitized by Google

riare	nöthigen	cogere, adigere.
stiare	ängstigen	angere.
itus	von Herzen	ex animo.
nilare	zernichten	ad nihilum redigere.
atim	jährlich	quotannis.
llare	vernichten	antiquare, abolere.
alios	vor anderen	coram aliis.
neri	vorgestern	nudius tertius.
neca	Apotheke	pharmacopolium.
rte	auf der Seite	seorsim.
rentia	Schein	species.
llare	appelliren	provocare.
catio	Fleiß	industria, sedulitas.
opriare	zueignen	suumfacere, sibi vendicare
oximare	hinzu nahen	propinquare.
oximatio	Annäherung	appropinquatio.
udo	Tauglichkeit	habilitas.
tare	arretiren	comprehendere.
cialis	künstlich	artificiosus.
ura	Braten	assum, caro assa.
curare	versichern	cavere, praestare.
curatio	Versicherung	cautio.
tentia	Beystand	praesidium, auxilium.
orizare	bekräftigen	auctoritate firmare.
nentare	vermehren	augere.
bona	gute Luft	coelum serenum.
ulare	prügeln	baculo ferire.
care	baden	lavare.
itonsor	Barbier	tonsor.
ardus	Bastard	spurius, nothus.
efactor	Wohlthäter	beneficus, bene meritus.
placitum	Wohlgefallen	arbitratus, voluntas.
etum	Zettel	codicillus, scheda.
phemare	fluchen	execrari.
a nova	gute Zeitung	laetus nuntius.
alis	brutaler Kerl	ferus, fero ingenio homo,
elicus	himmlisch	caelestis.
ulare	zusammen rechnen	supputare, rationem inire
lactivus	wärmend	calefaciens.
litas	Wärme	calor.
tosus	Starrkopf	contumax.
erarius	Kammerdiener	cubicularius.
era	Kammer	aerarium publicum.
ax	fähig	docilis.
ella	Capelle	sacellum, aedicula.
itale	Capital	sors, caput.
itaneus	Hauptmann	centurio.
tulum dare	Capitel geben	objurgare.
tulare	capituliren	de conditionibus agere.
tivare	gefangen nehmen	capere.
pa	Kappe	cuculus, pileolus.
minicus	in Versen	metricus.
nalis homo	fleischlich	voluptarius.
i	ungefähr	forte, temere.
nalis	ungefähr	fortuitus.
enare	in Ketten werfen	vincire catenis.
tificare	berichten	certiorem facere.
tificatio	Versicherung	fides.

Digitized by Google

certiorare	berichten	certiorem facere.
cervicosus	hartnäckig	obstinatus
cespitare	straucheln	offendere.
caritativus	diensthaft	obsequiosus, benignus.
christianitas	Christenheit	christianum nomen.
cifra	Ziffer	nota arithmetica.
circulariter	ringsherum	in orbem.
circumstantia	Umstände	adjuncta.
clancularius	heimlich	clandestinus.
clarificare	berühmt machen	illustrare.
coacte	gezwungen	per vim.
coadjutor	Mithelfer	adjutor.
coaetaneus	gleiches Alters	aequalis, coaevus.
cognoscibilis	erkenntlich	quod cognosci potest.
coincidere	eintreffen	concurrere.
colendissimus	geehrtester	maxime colendus.
colonellus	Oberster	tribunus.
collatio	Jausen	coenula.
collationare	collationiren	conferre, recognoscere.
collecta	Sammlung	stips, symbola.
combinare	vergleichen	componere.
comitiva	Gefolg	comitatus.
commembrum	Mitglied	collega.
commensalis	Tischgenoß	convictor.
commissarius	Commissarius	inquisitor, praefectus.
compatior	Mitleiden tragen	alieno malo doleo.
compassio	Mitleiden	miseratio, doloris societ
commissionem dare	eine Commission geben	aliquid committere.
communis homo	gemeiner Mensch	de plebe.
compaginare	zusammen binden	compingere, conjungere
comparative	in Vergleich	comparare ad.
complacentia	Wohlgefallen	oblectatio.
complices	Spießgesellen	socii sceleris
complimenta	Complimente	honor verbor, urbanitate
complexio	Complexion	corporis constitutio.
computus	Rechnung	ratio.
concausa	Mitursache	adjuvans causa.
conceptus	Concept	informata cogitatio.
concernit me	geht mich an	ad me attinet.
concivis	Mitbürger	civis.
concoctio	Verkochung	digestio.
concordantia	Einhälligkeit	consensio, concordia.
concupiscentia	Begierlichkeit	libido.
consanguinitas	Blutsfreundschaft	sanguinis conjunctio.
condescendere cum aliquo	nachgeben	indulgere.
conditionaliter	mit Bedingniß	ea conditione.
condolentia	Mitleiden	doloris societas.
conducibilis	ersprießlich	utilis.
conferentia	Conferenz	consilium, colloquium.
confidentia	Vertraulichkeit	fiducia.
confiscare	confisciren	publicare bona.
confoederati	Bundesgenossen	foederati.
confortare	bekräftigen	confirmare.
confrater	Mitbruder	collega.
confugium	Zuflucht	refugium.
conscientiosus	gewissenhaft	religiosus.
consequenter	folgends	deinde, porro, itaque.
consocius	Mitgesell	socius.
constellatio	gewisses Gestirn	astrorum positio, affectu
consummatus vir	ein ausgemachter Mann	perfectus.

Digitized by Google

temptibilis	verächtlich	contemnendus.
tentare	vergnügen	satisfacere.
tinuitas	Verharrung	continuatio, perpetuitas.
tra flumen	wider den Strom	adverso flumine.
trariari	zuwider seyn	adversari.
tradictioria	Widersprüche	pugnantia.
tributiones	Anlagen	tributa, census bonorum.
versatio	Conversation	consuetudo, familiaritas.
vivere	mit einander leben	una vivere.
perari	mitarbeiten	adjuvare.
rdinare	zusammen ordnen	ordinare.
ia litterarum	Abschrift	exemplum.
ista	Abschreiber	librarius.
dicitus	von Herzen	ex animo.
dialiter	von Herzen	ex animo.
poralis	leiblich	corporeus.
poris necessaria	Leibesnothwendigkeiten	necessaria vitae praesidia.
recte	vollkommen	emendate.
respondentia	Correspondenz	commercium litterarum.
ıtura	Geschöpf	res creata.
ı tempore	mit der Zeit	tempore.
ı displicentia	mit Unwillen	aegre, graviter.
abilis	heilbar	sanabilis, medicabilis.
ialia	Hofart	formulae aulicae.
ımnificare	beschädigen	Damno afficere.
uratus	vergoldet	auratus.
apitare	köpfen	caput abscindere.
ollare	köpfen	caput abscindere.
eptio	Betrug	fraus, fallacia.
rementum	Abnahme	diminutio, defectio.
lie in diem	von Tag zu Tag	in diem, diem ex die.
ılcare	defalciren (abschneiden, abhauen)	decidere, detrahere.
ectus	Mangel	vitium, error.
ensiva arma	Gewehr	defendentia.
oris	draußen	foris.
radare	entsetzen	exauctorare.
onorare	verunehren	dedecorare.
ıssare	abmatten	fatigare.
ctabilis	lustbar	delectationem habens.
quium animi	Ohnmacht	defectio animi.
ıentare aliquem	bethören	infatuare.
ıordere aurem	Ohr abbeißen	mordicus auferre.
ıovo	von neuen	denuo, de integro.
almare	Ohrfeigen geben	colaphos infringere.
parte ad partem	stückweise	membratim.
endet a te	es hängt von dir ab	a te pendet.
endentiae	Dependentien	accessiones.
raedicare	rühmen	praedicare.
utati	Verordnete	delecti, designati.
sio	Verlachung	irrisio, ludibrium.
ırmare	entwaffnen	armis exuere
endentes	Nachkömmlinge	posteri.
ılare urbem	Stadt öde machen	evastare, populari.
ıonsatus	versprochen	desponsus.
ructio	Verderbung	exitium, pernicies.
ruere librum	Buch verderben	corrumpere.
riorare	schlimmer machen	deteriorem reddere.
ıronizare	vom Throne jagen	exauctorare.

Digitized by Google

deturpare	verwüsten	inquinare, maculare.
de verbo ad verbum	von Wort zu Wort	ad verbum.
deviare	vom Wege abgehen	declinare de via.
devotus	andächtig	religiosus, sanctus.
diarium	Tagebuch	ephemerides.
dictamen rationis	Vernunftlehre	praescriptum.
diescit	es taget	lucescit.
dictim	täglich	in dies, quotidie.
diffamare	verleumden	infamare.
difficultare	sich beschweren	difficultatem causari.
dignanter	würdig	digne.
disciplinatus	züchtig	bene moratus.
dilatatus	ausgesprenget	dispersus, remotus.
disconveniens	unziemlich	non consentaneus.
discordantia	Mißhälligkeit	discordia.
discretio	Bescheidenheit	modus, modestia.
discretus	bescheiden	commodus, elegans.
dispareo	verschwinden	evanesco.
disparitas	Ungleichheit	diversitas.
dispensare	dispensiren	legibus quem solvere.
displicentia	Mißfallen	molestia, taedium.
dispositio ad majora	Vorbereitung	progressio.
dissitus	entfernet	disjunctus, remotus.
distractio mentis	Ausschweifung	evanatio.
diversimode	unterschiedlich	alio, atque alio modo.
divisibilis	theilbar	dividuus.
doctoratus	Doctorat	doctoris gradus.
dubietas	Zweifelhaftigkeit	dubium.
Econtra	hingegen	contra, contrario.
effective	wirklich	efficienter, reipsa.
effigiare	conterfeyen	effingere.
effluxo tempore	verlaufene Zeit	elapso.
essentia	Wesen	natura, vis, potestas.
exalto	erhöhen	effero, extollo.
excessivo	übermäßig	immoderate.
excessus	Fehler	delictum, peccatum.
exemplariter	zu einem Exempel (Beyspiele)	ad exemplum.
exemplificare	Exempel beybringen	exemplis docere.
exercitus volans	fliegendes Heer	expeditum agmen.
ex nunc	von nun an	jam nunc.
exorbitare	aus dem Geleise gehen	deflectere de via.
expectorare	Herz ausleeren	sensa animi pandere.
expensae	Unkosten	impensa, impendium.
expresse faciam	ausdrücklich	sciens, dedita opera.
extraordinarie	außerordentlich	extra ordinem.
ex tunc	von dannen	inde, jam tum.
exultantia	das Aufhüpfen	laetitia.
Facilitate	leicht machen	facile reddere.
factivus	wirkend	efficiens, actuosus.
fac totum	der Alles ist	esse omnia.
fallibilis	betrüglich	fallax, incertus.
falsare	verfälschen	depravare.
falsificare	verfälschen	adulterare.
falsiloquium	falsche Rede	mendacium.
famigeratus	berühmt	fama clarus, celebr.
favorabiliter	gnädig	benigne, clementer.
felicitare	Glückwünschen	fortunare.

Digitized by Google

ari	feyern	cessare.
inantia	Eilfertigkeit	festinatio.
ivitas	Fest	dies festus, solennis.
lum	Lehen	beneficiarium praedium.
tius	erdichtet	commentitius.
ussor	Bürge	vas, sponsor, praes.
cialiter	vertraulich	fidenter.
entum	Gedicht	commentum.
is	kindlich	quod filii est, pietas.
cio	an Kindes Statt	adoptio.
iter	endlich	tandem, ad extremum.
aciae	Finanzen	aerarium publicum.
urbis	Ende der Stadt	extremum.
lis	Fiscal	quaestor fisci.
	stark	acriter, intento oculo.
uanter	zweifelhaft	dubitanter.
minare	durchboren	perforare.
alitium	Festung	munimentum, castellum.
ficare	befestigen	munire.
ificatio	Befestigung	munitio.
tispicium	Vordertheil	frons.
tificare	fruchten	fructum facere, ferre.
traneus	umsonst	irritus, supervacuus.
lamentalis	gründlich	solidus.
lator	Stifter	conditor, auctor.
atus	furios	furens, furiosus.
abella	Accis	vectigal.
nteria	Galanterie	elegantia, comitas.
ria in bellicis	Gallerie	vinea.
ulitas	Schwatzhaftigkeit	loquacitas.
antia	Garantie	praestatio, evictio.
eralitas	Generalat	summum imperium.
eralitas	Generalität	universitas.
iculare	knien	in genua se demittere.
ificare	groß machen	celebrare.
isare	dolmetschen	interpretari, explanare.
tanter	willig	libenter, animo.
titudo	Dankbarkeit	gratus animus.
vamen	Beschwerniß	querela, difficultas.
tta	Grotte	crypta.
rdia	Wache	custodiae, praetoriani
ebdomadatim	wöchentlich	quod hebdomadis.
oldus	Herold	fecialis caduceator.
editare	erben	hereditate acquirere.
melinus	Hermelin	mus ponticus.
lieque	noch heut zu Tage	hodiedum, hodie.
nagium	Huldigung	sacramentum clientelae.
norificare	ehren	honorare.
nanitas	die Menschlichkeit	humana natura.
miliare se	sich demüthigen	submittere.
nilis vir	demüthig	submissus, modestus.
ocrisis	Gleißnerey	simulatio.
iota	ein Idiot	homo rudis, imperitus.
neitas	Geschicklichkeit	habilitas.
oranter	unwissend thun	imprudens feci.
tinus	nicht Latein	non Latinus.
mediate	alsogleich	statim, extemplo.

Digitized by Google

immediatus	unmittelbar	proximus.
immemoriale tempus	undenkliche Zeit	cujus nulla memoria extat
immobilia bona	unbewegliche Güter	quae moveri non possunt
immoriger	widerspänstig	inobediens.
impassibilis	unleidlich	pati nescius.
impersuasibilis	nicht zu bereden	obstinatus in sententia.
impertinens homo	boshaft	petulans, insolens.
impertinens ad rem	nicht dazu gehörig	alienum a re.
impetuositas	der Ungestüm	impetus, aestus.
impingere in lapidem	anstoßen	offendere, incurrere.
importantia	Wichtigkeit	momentum.
impraegnare	schwängern	violare, gravidam reddere
improficuus	unnütz	inutilis.
impulsivus	antreibend	impellens, incitamentum
inadvertentia	Unaufmerksamkeit	incuria, inconsideratia
incarcerare	in den Kerker werfen	in custodiam conjicere, dare
incapax	untüchtig	indocilis.
incastus	unzüchtig	impudicus.
incessanter	unaufhörlich	nullo temporis.
indesinenter	unaufhörlich	puncto intermisso.
incidenter	ungefähr	fortuito, casu.
incorrigibilis	unverbesserlich	desperatae frugis.
incunctanter	ungesäumt	sine mora, statim.
indebite	unverschuldet	injuste, immerito.
in illo tempore	in der Zeit	illo tempore.
in diebus nostris	zu unserer Zeit	nostra memoria.
indisciplinatus	ungesittet	male moratus.
indispositus	unrichtig	male constitutus.
indivisibilis	untheilbar	individuus.
indusiare	Hemd anziehen	intimam tunicam induere
ineptitudo	Untüchtigkeit	natura inhabilis.
inferiositas	untere Stelle	ordo inferior.
in instanti	im Augenblicke	momento.
inintelligibilis	unverständlich	quod intelligi nequit.
inordinatus	unordentlich	perturbatus.
injuriare	schelten	injuria afficere.
in quantum	so weit	quatenus.
insanus aër	ungesunde Luft	grave coelum.
insensibilitas	Unempfindlichkeit	stupor.
insensatus	unsinnig	stupidus.
insolubilis	unauflöslich	inexplicabilis.
integraliter	gänzlich	integre.
intentio	Meinung	finis, scopus.
intercedo	fürsprechen	deprecor pro.
interesse	das Interesse	emolumentum, utilitas, census.
interstitium	Zwischenzeit	intervallum.
intermediare	vermitteln	se interponere.
inthronizare	auf den Thron setzen	inaugurare.
intimare	intimiren, benachrichtigen	significare, denunciare.
intitulare	betiteln	librum inscribere.
intoxicare	vergiften	toxico inficere.
intrinsecus, a, um,	innerlich	internus, intimus.
irrationalis	unvernünftig	rationis expers.
irreligiosus	unandächtig	religionis expers.
irremissibilis	unnachlässig	inexpiabilis.
inventiosus	erfinderisch	industrius, solers.
invicem	mit einander	inter se.
intricatus	verwirrt	perplexus.
judicatura	Gericht	judicium.

Digitized by Google

rista	Jurist	jurisconsultus.
stificare	rechtfertigen	probare, purgare.
apidare	steinigen	lapidibus obruere.
eraliter	seitwärts	a latere.
inum bonum	gut Latein	bene latinum.
idabiliter	löblich	cum laude, pulchre.
ativum	Purgier-Mittel	medicamentum laxans.
galitas	Gesetzmäßigkeit	observantia, legum.
genda	Legende	res gestae Sanctorum.
gitimare se	sich legitimiren	auctoritatem proferre.
ertinismus	freyes Leben	vivendi libertas.
entiare aliquem	Einen entlassen	missum facere, dimittere.
ito	erlaubt	jure.
a	Bündniß	foedus, societas.
eae	Schanzgraben	aggeres.
ealiter	nach der Linie	ad lineam.
longe	von weiten	eminus.
gatio	Zank	litigium, jurgium.
umtenens	Anwalt	vicarius, legatus.
lere fidibus	auf der Geige spielen	canere fidibus.
osus	kothig	lutulentus.
Laculatura	Mackel	litura.
gnanimiter	großmüthig	magno animo.
gnificare	groß machen	magni facere.
jestaticus	majestätisch	augustus grandis.
ndamentum	Geboth	edictum.
nicare	früh kommen	in diluculo venire.
terialista	Gewürzkrämer	pigmentarius.
xima	Maxime	regula.
dalium	Medaille	nummus memorialis.
diare	vermitteln	intervenire, conciliare.
diator	Vermittler	conciliator, sequester.
liorare	verbessern	melius reddere.
lona	Melone	melo, pepo.
nsurare	messen	metiri.
nsurator	Messer	dimensor.
ntaliter	mit dem Herzen	mente, animo.
nisterialis	Beamter	administer.
norare	mindern	minuere.
raculosus	wunderthätig	prodigiosus.
dela	Muster	forma, modulus.
dernus	heutig	hodiernus, recens.
lestare	belästigen	molestiam afferre.
llificare	weich machen	mollire.
mentaliter	augenblicklich	momento temporis.
nstra	Muster	exemplum.
ralitas	Sittlichkeit	morum ratio.
rtificatio	Abtödtung	afflictatio.
ltoties	oftmahls	saepe, saepenumero.
ndanus	weltlich	vanus, voluptati deditus.
ativitas	Geburt	ortus natalis.
afragare	Schiffbruch leiden	naufragium facere.
essitate	nöthigen	adigere, cogere.
quitiosus	boshaft	nequam, improbus.
atralis	neutral	neuter, (partium medius.
atralitas	Neutralität	neutrarum part. studium
nietas	Ueberfluß	nimium, redundantia.

Digitized by Google

nocturnalis	nächtlich	nocturnus.
notorie	offenbar	palam, aperte.
novercari	Stiefmutter abgeben	adversari.
nubilosus	wolkicht	nubilus.
numularius	Wechsler	trapezita, mensarius.
Obescare	mästen	saginare.
oblatio	Opferung	liberalitas.
obviare	begegnen	obviam fieri, ire.
obviatio	Begegnung	occursatio.
occasionaliter	bey Gelegenheit	occasione.
oculariter	augenscheinlich	luculente, evidenter.
odoramentarius	Materialist	unguentarius.
officialis	Officier	minister, magistratus.
officialitas	Höflichkeit	officium, studium.
olfactus	Geruch	odoratus.
omnifariam	auf alle Weise	quavis ratione.
omnifarius	auf alle Weise	cujusquemodi.
opiniosus	eigensinnig	sententiae tenax.
oraliter	mündlich	coram, ore, verbo.
ordinare	verordnen	praescribere.
originale	Original	prototypon.
otiositas	Müßiggang	otium, desidia.
Palliditas	Bleiche	pallor.
pallisadae	Pallisaden	valli, sudes.
parcitas	Sparsamkeit	parsimonia.
pariformiter	gleichmäßig	pariter, aeque.
paritio	Gehorsam	obedientia.
partialis	parteyisch	parti addictus.
partialiter	theils	partim.
particularis	besondere	singularis.
parum ante	ein wenig zuvor	paulo ante.
pasquillus	Pasquill	libellus famosus.
passabilis	leidentlich	tolerabilis.
passagium	Paß	transitus, iter.
passibilis	leidlich	quo pati potest.
passiones	Leidenschaften	affectiones, affectus.
passio	das Leiden	perpessio.
passionatus	passionirt	perturbatus, maleaffectus.
passus	ein Paß	litterae commeatus.
patiens	Patient	aeger, aegrotus.
patriota	Landsmann	civis, municeps.
patronatus	Beystand	patrocinium.
pausa	Pause	quies, respiratio.
peccaminosus	sündhaft	vitiosus, improbus.
per accidens	ungefähr	fortuito, casu.
percussura	das Schlagen	percussio.
perdonare	pardoniren, verzeihen	condonare.
perfectionaliter	vollkommen	perfecte.
perferentia	Vertragung	tolerantia.
permittere	lassen	pati, ferre.
perpendiculariter	gerade	ad perpendiculum.
persecutio	Verfolgung	insectatio.
personaliter	persönlich	coram, ipse.
perspectiva	Fernglas	tubus opticus.
pertinentiae	Zugehör	praedia, reditus.
phantasticus	fantastisch	fanaticus.
plebotomare	Ader lassen	venam incidere.
phlegmaticus	wässerig	pituitosus.

Digitized by Google

scatio	Fischerey	piscatus.
aciditas	Gelindigkeit	lenitas.
agare aliquem	verletzen	vulnerare, laedere.
asmare	gestalten	fingere.
ausibiliter	ansehnlich	cum plausu.
australiter	Wagen voll	copiose.
enarie	vollkommen	plane.
mpaticus	stolz	splendidus, magnificus.
rtarius	Pförtner; Thürsteher	janitor.
ssibilis	möglich	quod fieri potest.
sta	Post	cursus publicus, veredarii.
starii equi	Postpferde	equi cursorii.
tentatus	Macht	potestas, dominatio.
tentialiter	möglich	quavis ratione.
actica	Practik	usus, experientia rerum.
aebenda	Pfründe	beneficium sacerdotis.
aecedentia	Vorgang	praerogativa loci.
aecise	durchaus	accurate, simpliciter.
aefigurare	vorbilden	repraesentare.
aegnans causa	wichtige Ursache	gravis causa.
aementionatus	vorher gemeldet	praenominatus.
aeprimis	voraus	imprimis, cumprimis.
aerequirere	voraus begehren	requirere.
aesentare	vorstellen	repraesentare.
aesidatus	Vorsitz	principatus.
aesumere	unterfangen	sibi sumere, audere.
aesumptuosus	frech	arrogans, insolens.
aesupponere	gewiß halten	ante constituere.
aetendere	prätendiren	postulare, sibi arrogare.
aevalere	vorschlagen	superare.
imogenitus	Erstgeborner	major natu.
imatus	erste Stelle	principatus.
imordialis	anfänglich	ad primodia pertinens.
incipaliter	vornehmlich	praecipue, potissimum.
incipare	herrschen	dominari.
ioritas	Vorgang	dignior, prior locus.
oba	Probe	specimen, documentum.
ocessus	Proceß	causa, lis, actio.
odigalis	verschwenderisch	prodigus, effusus.
odigaliter	verschwenderisch	prodige.
ofunditas	Tiefe	profundum.
ofessor	Lehrer	magister, doctor.
olongare	verlängern	producere, prorogare.
olongatio	Aufschub	prolatio.
o mea persona	für meine Person	quod ad me attinet.
omptitudo	Fertigkeit	alacritas.
o nunc	für jetzt	in praesentia.
opalare	kund machen	evulgare, palam facere.
oportionalis	proportionirt	congruens, aequalis.
otectio	Schutz	praesidium.
otector	Schützer	defensor, patronus.
o tempore	zur Zeit	nunc, hoc tempore.
otestari	protestiren	intercedere, contradicere.
otocollum	Protocoll	commentarii, adversaria.
ovisio	Vorrath	res frumentaria, penus.
oximare	hinzu nahen	propinquare.
oximior	näher	propior.
oximitas	Nähe	propinquitas.
inctum honoris	Ehre	apices.
isillanimis	kleinmüthig	pusillo animo.

Digitized by Google

Qualificatus	qualificirt	habilis, ornatus.
quaestionare	fragen	quaestionem, instituere.
quietantia	Quittung	apocha, chirographum.
Rabulista	Plauderer	Rabula.
rancor	Haß	odium, acerbitas.
rapinari	rauben	rapere.
ratificare	genehm halten	ratum habere, facere.
reactio	Erwiederung	actionis reciprocatio.
realiter	wirklich	reapse, revera.
rebus sic stantibus	in diesen Umständen	sic habentibus.
recapitulare	wiederhohlen	rerum capita repetere.
recidivare	wieder krank werden	recidivum fieri.
recommendare	befehlen	commendare.
recompensare	wiedervergelten	compensare.
rectificatus	zurecht gemacht	correctus.
redargutio	Widerlegung	confutatio.
refectorium	Speisesaal	triclinium, coenatio.
reflexio	Bedenken	consideratio.
regimentum	Regiment	legio.
registrum	Register	tabulae publicae.
regulare se	sich reguliren	regere, dirigere se.
regratiare	bedanken	gratias agere.
regulariter	gemeiniglich	fere, vulgo.
repatriare	heimkehren	in patriam redire.
residentia	Residenz	regia sedes, domicilium.
resignare	quittiren	abdicare.
resistentia	Widerstand	repugnantia.
resolvere se	sich entschließen	statuere, decernere.
resolutio	Resolution	consilium, sententia.
respective	in Vergleichung	comparare ad.
retaliare	mit gleicher Münze zahlen	par pari referre.
reversales	Revers	cautio.
revolutio	Aenderung	conversio.
rigorosus	genau	rigidus, asper.
robustitas	Stärke	robur.
Sagittare	mit Pfeilen schießen	telis petere.
salvare aliquem	Einen erlösen	servare.
salvus conductus	Freyheitsbrief	fides publica.
sanguinare	bluten	sanguine manare.
scabrositas	Rauhigkeit	asperitas.
scibilis	zu wissen	quod sciri potest.
scienter facit	wissend thun	sciens, prudens.
scrupulosus	scrupulos	anxie religiosus.
securare	versichern	cavere.
sensualis	sinnlich	delicatus, voluptarius.
sentimentum	Sinn, Meinung	sententia
septimana	Woche	hebdomada.
serrare	sägen	serra dissecare.
servitor	Diener	servus, minister.
servus judicii	Gerichtsdiener	apparitor, accensus.
sigillare	versiegeln	signare.
signanter	benanntlich	diserte.
significatio	Bedeutung	notio.
situari	gelegen seyn	situm esse.
situatio	Lage	situs.
solare	an der Sonne trocknen	siccare ad solem.
solennizare	feyerlich begehen	festum diem agere.

Digitized by Google

cialiter	besonders	speciatim.
cificare	specificiren	designare.
ntaneus	freywillig	ultroneus, voluntarius.
litus meus	mein Unterthan	subjectus mihi.
stitutus	Untergeordneter	vicarius.
stantia	Hab und Gut	facultates, fortunae.
essive	nach und nach	pedetentim, sensim.
ursus	Succurs	suppetiae, auxilia.
erentia	Erduldung	tolerantia.
cienter	zur Genüge	abunde.
cientia	Genüge	abundantia.
ma summarum	kurz, überhaupt	summatim.
mare	summiren	summam ducere.
mitas	Gipfel	fastigium.
erbire	hoffärtig seyn	efferre se, inflari.
erciliosus	hochtrabend	arrogans.
erioritas	Oberhand	principatus, eminentia.
erscriptio	Ueberschrift	inscriptio.
pono, quod	ich zweifle nicht, daß	pono.
ra familiam praepositus	vorgesetzt	familiae praepositus.
alentum bonum	gutes Talent	animi dotes.
ter qualiter	so und so	utcunque.
gibilis	begreiflich	sub tactum cadens.
latio	Verweilung	tarditas, mora.
are	taxiren	aestimare, rem.
are mensam	Tisch decken	sternere.
porizare	sich in die Zeit schicken	servire tempori.
ebrare	verfinstern	obscurare.
e hoc pro certo	halte dieses für gewiß	sic habeto.
lare	tituliren	ornare titulo, etc.
liter	gänzlich	penitus, ex integro.
ctare aliquem	tractiren	epulis accipere.
ctatus magnus	großer Tractat	volumen grande.
nseunter	obenhin	per transcursum.
nsparere	durchscheinen	pellucere.
uga	Vertrag	induciae, pactio.
ulare	plagen; ängstigen	angere, vexare.
annisare	tyrannisiren	saevire.
acantia	Vacanz	vacatio.
edico	beurlauben	jubeo te valere.
baliter	mit Worten	verbo.
ificare	beglaubigen	probare, efficere.
ibus tribus	drey Mahl	ter.
torizare	victorisiren	victoriam referre.
tualia	Eßwaaren	alimenta.
tuosus	tugendhaft	probus, honestus.
ibiliter	sichtbar	in oculis.
us bonus	gutes Gesicht	acris oculorum acies.
ito	besuchen	viso, inviso.
uperium	Tadel	vituperatio.
ifico	lebendig machen	ad vitam revoco.
nimitas	Einmüthigkeit	concordia.
ntenus	einerley Weise	ullo pacto.
dequaque	überall	undique, omnis ex parte.
igenitus	Eingeborner	unicus matris.
iversaliter	insgemein	universim, generatim.
nalis	brauchbar	usitatus.
urare	wuchern	foenerari.

Digitized by Google

Igitur his vocibus omnibus mihi interdictum erit?

Resp. Nisi imperitus aut barbarus haberi velis ab omnibus. Ruditatis enim est et ignorantiae, cum meliora suppetunt, deterioribus uti. Qui ab ipsis Grammaticae incunnabulis viae hujus ducem fidum peritumque nactus fuerit, labore non maximo egregie Latinus evadet.

Atqui inde ab Ciceroniano aevo multa inventa, illis incognita?

Resp. Cicero, quin ratio ipsa docet, rebus novis nova excogitanda nomina. Nec mirum, si per duodeviginti secula in ecclesiastica et politica Republica mutata multa; in scientiis, mathematica, architectonica, nautica, militari, musica, cibaria, vestiaria, forensi, medica, hortensi, bucolica etc. multa nova inventa sunt. Ejusmodi de rebus cum scribendum erit, aut loquendum; cave, ne putidus sis, ac affectatus. Utere idiomate scholastico, cum philosopharis; architectonico, cum de aedificatione etc. sermo est. Utendum tamen Vocibus, quae ad Latinae rationem accedunt propius, et a Scriptoribus hodiernis melioribus in eodem argumento versantibus adhibitae, jamque consensu doctorum probatae apud Nomenclatores, v. g. in *Indiculo universali Pomaei. Apparatu Eruditionis P. Pexenfelder*, aliosque reperiuntur. Vide Specimen de bellicis.

Voces Rei bellicae hodiernae:

Generalissimus	Imperator, summus armorum praefectus.
Feldmarschall	Mareschalus.
General-Feldzeugmeister	Peditatus Magister.
General der Reiterey (Cavallerie)	Equitatus Magister.
General-Feld-Wachtmeister oder General-Major	Aciei Structor.
Feldmarschall-Lieutenant oder General-Lieutenant	Pro-sub-Mareschalus.
Oberster über ein Regiment	Tribunus,
Oberst-Lieutenant	Pro-Tribunus, Tribuni Legatus.
Hauptmann, Rittmeister	Centurio.
Lieutenant	Pro-Centurio.
Corporal	Decurio.
Regiment	Legio.
Bataillon	Cohors.
Schwadron oder Escadron	Turma.
Compagnie	Centuria.
Corporalschaft	Decuria.
ganze Carthaunen	Primae formae tormenta.
halbe Carthaunen	Mediae formae tormenta.
Feldstücke	Castrenses machinae.
Feldschlangen	Colubrinae.
Mörser	Mortaria.
Bomben	Pilae ignivomae.
Granaten	Pilae granatae.
Hagelgeschütz	Tormenta grandifera.
Basteyen	Propugnacula.
Cortine	Cortina.
Ravelin	Propugnaculum a moenibus adjunctum.
Casematten	Caecae cryptae.
Contrescarpe	Pars fossae moenibus adversa.

CAPUT SECUNDUM.

De Puritate seu Proprietate, quae est in Sententiis.

Quid Sententiae nomine intelligis? et quaenam est ejus Puritas?

Responsio. Sententia idem est, ac Constructio integra, seu sensus Nomine et Verbo completus. Ad ejus Puritatem haud satis est, quod verba singula pro-

Digitized by Google

sint et Latina, nisi structura item Verborum Latinae Linguae ingenio con-
ıtanea sit. Quemadmodum e lapidibus etsi pulcherrime quadratis aedificium in-
ıuaele et vitiosum surgere potest.

Quibus vitiis laeditur Latinae Sententiae Puritas?

Resp. Soloecismo et Barbarismo. De *Soloecismo* vitando Syntaxis praecipit.
gulasque tradit Constructionis emendatae. Harum tamen Regularum vel negle-
, vel ignoratione factum est, ut horrida adeo, puerisque ridenda evaserit
tio eorum, qui ante Maximiliani I. tempora, ducentos nempe et amplius ante
ıos, scripsere, quorum libri etsi minime inducti, ob stili squalorum a paucis
ıtinguntur. Quosdam Soloecismos ita sibi fecerunt familiares, ut velut jus ci-
ıtis adepti viderentur. In quas Grammaticae Regulas offenderint maxime, ha-
ıo Specimina aliqua.

Soloecismi apud Scriptores ligneae aetatis crebriores.

1. Regula Syntaxis est: *Post voces*: adeo, ita, sic, tam, talis, tantus, *nunquam ponitur quod*, sed *ut* cum Conjunctivo. Quia vero inter *quod* et *ut* nul-
n Germanis, Italis, Gallis, Hispanis discrimen est, sed eadem voce, daß *che*,
e, utrumque efferrimus, idem in Latino fecere tam liberaliter, ut prope nullus
loecismus apud antiquos crebrior sit. Sic legas:

Ita fuit exercitus, quod fecit erucem super erucem.
Tantus fuit exercitus, quod non potuit numerari.
Ita studuit, quod fuit pallidus.
In tantum iratus est, quod nihil vult audire,
Adeo fuit calidum, quod prae siti manserint.
Tam caecus est, quod nec solem potest videre.

2. Grammaticae praeceptum est, *ut post verba*: eventus necessitatis, vo-
ıtatis, rogantis, monentis, mandantis, *non* quod, *sed* ut *adhibeatur*. Con-
ı illi:

Accidit, quod hostis noctu irrumpet.
Evenit, quod tam multi dormirent.
Necesse est, quod praefectis obedias.
Rogo te, quod mihi aliquas novitates perscribas.
Volo, quod statim illi litteram scribas.
Monuit illos, quod hostem non nimis longe persequantur.
Mandavit, quod statim castra debeant moveri.

3. Per Syntaxin verbum *videor* Conjunctionem *quod* refugit. Non refugiunt
li, dicuntque:

Videbatur omnibus, quod magnum periculum foret.
Videtur, quod erit magna tempestas.
Videmur nobis, quod simus docti.

4. Jubeo fere *Infinitivum* petit; isti Conjunctionem *quod* subjungunt:

Jussit, quod praedam dividant.
Jusserat, quod sine mora naves conscenderent.

5. Conjunctioni *quod* passim Indicativum tribuunt, quem tum solum admit-
, cum *causalis* est, et loco *quia* adhibetur. Sic ajunt:

Nuntiavit illis, quod ipsi res bene succedit.
Jam constat, quod tu fuisti auctor sceleris.
Dixit, quod non vult amplius illius amicus esse.

6. Interrogativa Conjunctivum petunt, nisi vel interrogent, vel relative
ınantur. Haec regula olim et hodie apud pueros miserrime creberrimeque va-
ılat: v. g.

Statim conjecturavi, quid est.
Scimus, ubi anguis latet in herba.
Deus scit, quomodo hoc venit.
Apparet ex hujus Regulae ignoratione, quam parum scitis.
Interroga eum, quare abivit.
Vide, quantum constat.

Digitized by Google

7. Reciproco *sui* et *suus* utimur, cum Persona in se ipsam, vel res [illegible] in possessorem transit, sed illi et quam liberaliter: v. gr.

Multum valui apud illum, quando fui suus discipulus.
Venit mecum frater, et narravi sibi, quid mihi nuper acciderit.
Haec fecit apud Raymundum, quando fuit in exercito suo.
Degeneravit puer, quia mater sibi semper dat pecuniam.
Dic, quaeso, quomodo valet suus pater?
Prostravit eum ad terram, et abequitavit equum suum.
Ita bene rhythmizat, quod sibi nullus par est in Poësi.

8. Cum Germanis nullus fit Ablativus sine Praepositione, hanc ille in Latino quoque adhibent, etsi sit Ablativus temporis: v. g.

In diebus illis; *in mense Octobri*; in *illo anno*; in *media aestate*, etc.

vel Ablativus instrumenti:

Cum malleo eum ad caput percussit.
Perfudit me cum aqua frigida.
Non possum scribere cum creta.
Cum digitis mensurant supra illum.
Liber in catena ligatus.

vel Casus Loci communis: v. g.

Ex Francofordia; *In Roma*; *Profectus ad Parisiam*; *Natus in Colonia*; *Studet in Vienna.*

vel Ablativus: v. g.

Vendidit pro duobus aureis.
Emit pro decem denariis.

9. *Post verba*: Audio, jubeo, curo, sino, permitto, patior etc. Verbum subsequens, nisi persona agens addatur, in *Infinitivo passivo* ponitur. Illi contra:

Faciam hunc librum imprimere.
Jussit eum ad tribunal citare.
Curavit sibi vestem facere.

10. Deponentia nec timide Passive construunt; v. g.

Diu sumus ab hoste persecuti.
Mors tanti viri stupende fuit lamentata.
Omnes adverterunt, quod sit mentitum.
Redux e bello filius sine fine amatre osculatus fuit.
In illa die his praeliatum est.
Jam satis de hac re fabulatum est.

Utuntur ibidem subinde terminatione Activa: v. g.

Tua epistola me consolavit.
Depraedavit totam terram hostium etc.

11. Occurrent item contra Regulas alias Soloecismi varii; ut

Studet in Poëtica, in legibus.
Accusavit eum propter furtum.
Cur mihi non juvas, sicut juvavisti aliis?
Est similis ad illum.
Iratus est mecum.
Iratus est super eum.
Scribe, an est tibi necessarium?

Remoto Soloecismo jam pura erit Sententia?

Resp. Minime, nisi ipsi modi loquendi item sint *proprii*, id est, classicis auctoribus usitati, ac Latinitatis mori conformes. Linguae cuivis sui sunt veluti domestici *loquendi Modi*, seu *loquendi Genera*, seu *Phrases*, seu *Idiotismi*, seu, quod Latine sonant, *Proprietates*. Inde sit, ut quamvis sensus quivis in quilibet lingua exprimi possit, multae tamen sint Sententiae, ad quas exprimendas in illa lingua Verba alia adhibere oporteat.

Da exemplum:

Resp. Opus est numeris omnibus Absolutum. Latinus est loquendi Modus. Si Germanice vertes: Numerus, eine Zahl, omnis, alles, absolutus, voll-

Digitized by Google

Dieß ist ein Werk von allen Zahlen vollendet; inepta foret et barbara di-
Germani dicimus: Dieß ist ein in allen Stücken ausgemachtes Werk. E con-
o, Einem die Stange halten. Idiotismus est Germanicus. Si Latine vertas
ut perticam tenere, monstrosum fuerit. Aliis enim verbis Latini sensum
lem exprimum, dicuntque: *Partes alicujus fuerit*; *alicui praesidio esse.*

Quid igitur est Barbarismus Sententiae?

Resp. Praeter alias Species foedissimus est et frequentissimus, cum Idio-
um Germanicum seu modum loquendi Germanis proprium in Latinum
himus, sic ut non tam Sententia Sententiae, quam Verba ipsa Verbis
ulis respondeant. Ut si assidentem Magistro accuses: der Bube gibt mir
n Frieden: *Iste puer mihi non dat pacem.* Er hat mir Ohrfeigen gegeben,
t mihi colaphos. Er hat mich bey den Haaren genommen: *Accipit me apud
llos.* Quid hac Latinitate barbarum magis et impurum? Latini Sententias
em in hunc modum reddunt: *Iste puer me inquietat*; *Colaphos infregit*;
illos vulsit.

Atqui passim sic loquimur?

Resp. Hoc nempe malum illud est cum tanta Latinitatis strage tam late
ragatum. Nec pueri solum ita loquuntur, sed luteae, de qua meminimus.
ıtis Scriptores plerique Germanismis ejusmodi, Italismis, Gallicismis,
ıismis scripta sua inquinarunt adeo, ut e scribendi genere distinguere
ıt. Italus, Gallus, Germanusve fuerit auctor. Certe Germanus est piissi-
ɔpusculi auctor, cujus ea sunt: *Si scires totam Bibliam interius et ex-
us*, wenn du die ganze Bibel in- und auswendig kennetest. *Habe oculum su-
te*, habe ein Auge auf dich. *Teneas te apud Deum* halte dich bey dem Herren.
e, quam bonam vitam habet ille, siehe, was für ein gutes Leben jener habe
Modi hi loquendi Germanis proprii nequaquam iisdem verbis reddendi,
retento sensu eodem, modi loquendi Latinae linguae proprii substituen-
rant in hunc modum: *Si Biblia tota memoria teneres. Attende tibi.
tide in Domino. Quam commode vivit ille etc.* Observationes quasdam,
generales, tum singulares de frequentioribus ejusmodi Germanismis
ıicio cum indiculo sententiarum aliquot barbararum, quae apud permul-
in usu sunt.

bservationes quaedam Germanismorum magis vulgarium.

1. Finitus apud Latinos in Infinitum convertitur, omissa Conjunctione,
d post verbum *Sensuum*: Video, audio, sentio, cogito, puto, ajo, refero,
ro, nego etc. Et *Affectuum*: Gaudeo, miror, doleo, spero, etc. Idque adeo
inae proprium est, ut quidam pro Soloecismo habeam; *Dico, quod*; *Scio,
d etc.* certe apud probos Auctores raro reperias. Quia tamen hanc infi-
vum Germanice reddere non possumus, fit ut passim audiatur, et apud
ıeos Auctores legatus:
licunt, quod non sit ita; negant ita esse.
vero, quod erit alius; alium fore.
Firum quod nondum advenerit? nondum advenisse.
licunt, quod Turca vicerit; *ego nunquam credam, quod Christiani fuge-
*; Turcam vicisse; Christianos fugisse.
2. Verbum necessitatis, seu *debeo*, e Latinae Genio fere in Participium
uri *dus* convertitur. Rudioribus seculis id parum observabant;
ıas muß wahr seyn, *hoc debet esse verum*; hoc verum est.
hr müsset wissen, daß ich kein Narr bin, *debetis scire, quod non sim stultus*;
ɔte, me stultum non esse.
*ebetis illum monere, quod debeat saepius scribere, alias ego debeo nihil
lius illi mittere*; Monendus est, saepius ab ipso scribendum, alioquin
l porro a me illi mittendum esse.
ıdico, quod pueri non debent habere pecuniam; pueris non habendam.
on video, quare debetis ridere; cur ridendum sit vobis.
ebes tacere cum tua laude; de laudibus tuis tacendum est.

Digitized by Google

3. Verbum *volo*, ich will, Germanis frequentissimum est. Id L[illegible] Futuro reddunt, vel omittunt omnino, ejusque Tempus Verbo sub[illegible] tribuunt: v. g.

Ich will ihn schon finden, *jam volo invenire illum*; jam eum deprehen[illegible]

Audio quod vultis alio migrare; vos alios migraturos.

Volo apud te prandere; prandebo.

Libenter vellem scribere, si etc. libenter scriberem, si etc.

Ich wünsche, daß ihr lange leben wollet, *opto, ut diu vivere velitis*; vivatis.

Si habuissem, voluissem dare; dedissem.

4. Similes Germanismos parit verbum *possum* Germanice usurpatum; i[illegible] est, quando vel *Emphasis causa*, vel *loco*: *Scio intelligo*, *calleo*, *peritus sum* adhibetur.

Emphasis causa:

Der Mensch kann sich plagen. *Iste homo se potest fatigare*, ut iste se fatigat.

Vellem, ut semel posses ad me venire; ad me venires.

Non possum esse tam piger, quam vos; non ita piger sum.

Iste homo potest clamare in disputando; ut clamat in disputando.

Loco: *Scio*, *Intelligo etc.*

Potest bona carmina facere; scit.

Non possunt legere Hebraeum; non sciunt, callent.

Potest pulchre ludere in organo; scit probe organo canere.

Quid ego possum contra? quid ego repugnem quid id mea refert?

Ego possum aenigmata solvere; peritus sum solvendi.

Ego non possum Mathesin; non calleo.

5. Germani loco Partitivi, *aliquis*, *quidam* etc. suum ein, *unus*, usurpant; quod cum Numerale sit tantum, in Latino plane absonum et barbarum sonat. Hoc Barbarismi genere vulgo et pueri sermonem, et boni illi Auctores libros suos inquinant:

Iste est una horrenda impertinentia, insolentia insignis.

Timeo, quod erit adhuc unum magnum disturbium, timeo, ne magna turbae existant.

Ego tibi parabo unum lixivium, ich will dir eine Lauge zurichten; malam tibi adorno.

Fuit unus bonus amicus apud me, quidam.

Incessit in uno habitu mirabili, in habitu, *vel* habitu *potius*.

Nuper una fuit justificata, quaedam capite plexa.

Si esset ad hoc tam magnus, esset respectu vestri unus puer; si altero tanto major sit tibi comparatus puer erit.

Fuit semel unus Rex; quondam quidam Rex.

6. Aeque frequenter, nec minus barbare completiva ille Germanorum particula, wohl, bene, in Latinum invehitur, v. g.

Est bene unus vilis homo: vilis homo.

Est bene dolendum: dolendum.

Potuisset id bene facere: facere id potuisses.

Bene tibi credo: satis credo.

Bene permittes stare, du wirst es wohl stehen lassen, rem suo loco relinques.

Ego bene tibi notabo, ich werde es dir wohl merken, notabo, memor ero.

Est bene res lepida, es ist wohl eine seltsame Sache, res est lepida etc.

Nota: Quod ejus loco Latini utantur particulis, *sane*, *certe*, *probe etc.*

7. Germani post particulam conditionalem, *si*, wenn, subjicimus *tunc*, ita v. g. wenn du willst, so komme, *si vis*, *tunc veni*. Illud *tunc* omittendum est fere in Latino, nec enim dicimus: si vales, *tunc* bene est.

Si me interrogasses, *tunc* dixissem.

Si aliquid habes, *tunc* mihi mitte.

Si pluerit, *tunc* manebo domi.

Idem *tunc*, pro hernach, a simplicioribus, praesertim in narrando, odiosissime repetitur, et Latinis plane intolerandum est; uti et Formulae istae: *Deinde dixit, deinde respondit etc.* v. g. *Tunc narravit mihi unum exemplum*: *Venit unus Judaeus baptisatus in agone: tunc jussit portare leporem et canem, et dixit: Permitte eos currere. Tunc canis statim apprehendit leporem.*

Digitized by Google

ıtea iterum jussit currere unum cattum et murem; et cattus apprehendit rem. Tunc dixit praesentibus: Sie est Judaeus, qui nunquam dimittit m suam, et ego volo bonus Judaeus mori. Tunc dixerunt illi: Nunquam t bonus Christianus etc. Ut Germanitas haec ope Participiorum evitanda capite sequenti tractabitur.

Germanismi singularis.

Non fiet hoc in omnem aeternitatem, dieß wird in Ewigkeit nicht geschehen, nunquam fiet.

Non tenebo illud pactum, jenen Vertrag werde ich nicht halten, non stabo ito.

Iste puer est falsus, dieser Knabe ist falsch, mendax, subdolus.

De hac re non possum audire, ich kann von dieser Sache nichts hören, mentio- n hujus rei non fero.

Loquuntur ad invicem in silentio, sie reden in der Stille mit einander, secre- inter se loquuntur.

Pro magna mea fortuna, zu meinem großen Glücke, bona mea fortuna, o bono.

Arrisit me, er hat mich angelacht, arrisit mihi.

Eas ad patibulum, gehe zum Galgen, abi in malam rem.

Habe patientiam cum illo, habe Geduld mit ihm, fer, tolerato hominem.

Est tremendus nebulo, er ist ein erschrecklicher Bösewicht, insigniter nequam.

Permittas me videre hunc librum, laß mir dieses Buch sehen, da vi- adum.

Et quod adhuc plus est, und was noch mehr ist, quid? quod; et quod am- us est.

Appetitum tenere in freno, seinen Appetit in Zaum halten, frenare, coërcere idines.

Non facias, noli facere, thue es nicht, ne feceris.

Hoc semel pro semper dictum sit, dieß sey einmahl für allemahl gesagt, hoc nel dictum esto.

Volo parum tecum loqui, ich will ein wenig mit dir reden, paucis te volo.

Quomodo significat ille puer? wie heißt der Knabe? qui? quo nomine vo- ur?

Oportet dicere, quod veritas est, man muß sagen, was die Wahrheit ist, opor- rem dicere.

Loquitur culinarium Latinum, er redet Küchen-Latein, male latinum lo- itur.

Exest cum isto homine, mit diesem Menschen ist es aus, perditus est hic mo.

Hic homo totaliter se perdit, der Mensch verliert sich völlig, totus desipit.

Melius stat cum illo, mit ihm steht es besser, melius agitur cum illo.

Facit turpes vultus, er macht wilde Gesichter, vultum detorquet.

In persona adfuit, er ist in Person da gewesen, ipse coram adfuit.

Mittam vel *ibo pro illo*, ich werde um ihn schicken, oder gehen, accersam; *vel* ıabo illum.

Dedit mihi multum ad agendum, er hat mir viel zu schaffen gegeben, multum ıi negotii fecit.

Non possum illum pati, ich kann ihn nicht leiden, non fero hominem.

mihi plane contrarius, er ist mir gänzlich zuwider, odiosus mihi est.

cit bene circuire cum hominibus, er weiß mit den Leuten wohl umzugehen, agere cum hominibus, tractare homines.

Bonus vir non habet cor, der gute Mann hat kein Herz, nihil habet ani- rum.

Factus est totus albus prae timore, er ist aus Furcht ganz weiß geworden, im- luit timore.

Timuit usque ad mortem, er hat sich zu todt gefürchtet, metu exanimatus est.

um oculum claudere, ein Auge zumachen, connivere, indulgere.

Porcum fecit in charta, er hat auf dem Papiere eine Sau gemacht, lituram t.

Digitized by Google

Nihil habes ad comedendum? Hast du nichts zu essen? Nihil est, quod edam?
Jam est melius cum illo, es ist schon besser mit ihm, melius habet, valet.
Ille me plane vult annihilare, er will mich gar vernichten, contemnit me.
Est homo valde illuminatus, et in Philosophia profundus, er ist ein sehr erleuchteter und in der Philosophie tiefsinniger Mann, vir est plane perspicax et reconditae doctrinae.
Semper me vexat cum ista re, er vexirt mich immer mit dieser Sache, id mihi usque oggerit; ea re me divexat.
Est magnus sermo, quod, es ist eine starke oder große Rede, daß ꝛc. multus est sermo, quod.
Semper mihi mala loquitur, er redet mir allezeit übel nach, mihi maledicit.
Volo vobis semel unum specialem honorem facere, ich will euch einmahl eine besondere Ehre anthun, alias singulari vos honore accipiam.
Vide, ut non facias amplius, schaue, daß du es nicht mehr thust, vide, ne iterum feceris.
Debes discere, qualis sum, du mußt lernen, wer ich sey, ostendam quis sim.
Jam te docebo bonum facere, ich werde dich schon lehren gut thun, jam te compescam.
Pro tuo honore id memoravi, ich habe dieß zu deiner Ehre gesagt, tui honoris, tui causa.
Nulli permittit requiem, er läßt keinem eine Ruhe, neminem non inquietat.
Jam te inveniam, ich werde dich schon finden, non me effugies.
Damnum est, quod sit tam parvus, es ist Schade, daß er so klein ist, malum quod ita pusillus est.
Ne habeas mihi pro malo, habe mir nichts für übel, ne vitio vertas.
Ille mecum bene putat, er meint es gut mit mir, optimam voluntatem gerit animo optimo est erga me.
Jam me imponam, ich werde mich schon einstellen, non ero ingratus.
Iste homo scit se invenire, der Kerl kann sich finden, solers est et industrius.
Habet bonum garribile, er hat ein gutes Redhaus, sane loquax est.
Iste juvenis semper speculatur super sua scripta, er speculirt immer über seine Schriften, assiduo meditatur.
Semper est infirmus, er ist immer krank, identidem aegrotat.
Dedit suam sententiam contra illum, er hat wider ihn seine Stimme gegeben, adversus illum sententiam dixit, tulit.
Facies me iratum, du wirst mich toll machen, ad iram moves.
Quid ex hoc puero fiet? was wird aus diesem Knaben werden? quid hoc puero fiet.
Tunc veniunt hac cum sua Latinizatione, et putant se magnos Hansones esse, da kommen sie mit ihrem Lateinischen daher, und meinen sie seyen große Hansen, jactant suam Latinitatem, eaque se efferunt.
Quomodo sic me semper potestis tribulare scribendo? wie möget ihr immer mich also mit Schreiben plagen? ecquid toties me litteris fatigatis?

Multine sunt Latinis Idiotismi seu proprietates, qui non nisi aliis verbis Germanice verti queant?

Resp. Magna sui parte Latina cum Germanica convenit, abundat nihilominus Phrasibus, seu loquendi generibus, in quibus omnino discrepat. Discrepantias has *in Flore Latinitatis* pulchre expressas, collectasque reperies, v. g. in Verbo *Mitto*: Aliquem missum facere. *Germanis est:* einen mehr abdanken. Nuntium alicui mittere, einem aufkünden, absagen ꝛc. Mittere sanguinem, zur Ader lassen. Mittere sub jugum, überwinden. Plura exempla adjungo in Verbis: *Facio*, *Sto*, *Eo*, *Teneo*, *Maneo*. Nominibus: *Animus*, *Pars*, *praesens*, *Projectus*. Ubi nota: Idiotismos tantum afferri, omissis iis in quibus Verba eadem ac Nomina Germanicae versioni etiam ad verbum respondeant.

Digitized by Google

Idiotismi Verborum aliquot et Nominum Latinorum:

Facio.

ıjecturam facere, muthmaßen.
ɔetum facere, einen angreifen.
d illo factum? wo ist er hingekommen?
il reliqui fecisti? hast du nichts übrig gelassen?
ere strenue, sich tapfer halten.
d facerem? was war zu thun?
ere gratiam delicti, nachsehen.
'caturam etc. facere, Kaufmannschaft rc. treiben.
ere pecunias, Geld sammeln.
ere copias, Volk auftreiben.
il ad rem facit, es taugt nichts zur Sache.
ı aliquo facere, mit einem halten.
mplum facere, ein Beyspiel geben.
ere damnum, naufragium, jacturam, Schaden, Schiffbruch leiden.
ies vitium facit, die Mauer ist schadhaft.
ɔni facere, hoch schätzen.
ɪum aliquem facere, einen entlassen.
ita esse, gesetzt, dem sey also.
facere, den Göttern opfern.
ıum alicui facere, einen bekriegen.
ba facere, eine Anrede halten.
ere discessionem, von der Meinung abweichen.
ere insidias, einem nachstellen.
ere justa, begraben.
tumeliam facere, einen schmähen.
em facere, beglaubigen.
rae pretium facere, thun, was der Mühe werth ist.
ıpendium facere, einen Nutzen schaffen.
copiam facere, zu sich einen Zutritt gestatten.
ı facere, segeln.
us facere, wuchern.

Sto.

e ab aliquo, eines Partey halten.
e animis, standhaft, beherzt seyn.
e promissis, Versprechen halten.
e judicio alieno, beym Urtheile eines Anderen es bewenden lassen.
mihi sententia, ich bin entschlossen.
oria multo sanguine stetit, der Sieg hat viel Blut gekostet.
iore loco stamus, es stehet mit uns besser.
te stat, quo minus id fiat, es stehet bey dir, daß solches nicht geschieht rc.

Eo.

in sententiam alterius, eines Anderen Meinung beypflichten.
in alia omnia, ganz widriger Meinung seyn.
inficias, läugnen.
in possessionem, Besitz nehmen.
in duplum, es wird doppelt müssen bezahlt werden.
es eunt praecipites, die Sitten gehen Berg ab.

Teneo.

ere provinciam, eine Verwaltung auf sich haben.
ere locum aliquem in republica, eine Stelle oder einen Dienst bekleiden.
eri voto, zur Vollziehung seines Gelübdes gehalten seyn.
eri studio alicujus rei, eine Lust zu einem Dinge haben.

Digitized by Google

Magna me spes tenet, ich habe große Hoffnung.
Odium nostri eos tenet, sie hassen uns.
Tenetur ejus avaritia, sein Geitz ist weltkundig.

Maneo.

Aliquem manere, auf einen warten.
Manere promissis, Versprechen halten.
Magna eum poena manet, es wartet eine große Strafe auf ihn.
In officio manere, seine Pflicht beobachten.

Animus.

Animi causa, für eine Kurzweil.
Animo aliquid agitare, etwas bey sich überlegen.
Animo morem gerere, seiner Neigung nachgeben.
Animo haec exciderunt, diese Sache ist mir aus dem Sinne gefallen.

Pars.

Primas in dicendo partes tenet, er ist der beste Wohlredner.
Tuarum partium est, es ist deine Schuldigkeit.
Partes Caesaris sequitur, er ist auf des Cäsars Seite oder Partey.
Pro virili parte, nach Vermögen.
Primarum partium, er ist unter den Vornehmsten.
Nullam in partem tua interest, es geht dich gar nichts an.

Praesens.

Praesens cum eo egi, ich habe mit ihm in Person gehandelt.
Venire in rem praesentem, den Augenschein nehmen.
Praesentem pecuniam solvere, bar bezahlen.
Remedium praesentissimum, das sicherste Mittel.
Praesens venenum, ein schnelles Gift.

Projectus.

Projectus puer, Findelkind.
Rupes in mare projecta, ein in das Meer hinaus laufender Fels.
Tectum in viam projectum, ein auf die Gasse hinaus hangendes Dach.
Homo ad audendum projectus; *vel* projecta audacia, ein frecher Waghals.

Igitur Phrasibus seu idiotismis exceptis Latina omnia ad verbum in Germanicum convertere potero?

Resp. Certe. Itaque de juventute litteraria bene meriti sunt, qui excep
tas e Cicerone, Nepote, Caesare, Livio, Curtio etc. Phrases Latinas Germanis
versas, id est: Phraseologiam Cornelianam etc. edidere. His instructus Tiro se
dulus, marte suo, solo Dictionario adhibito, ad legendos Auctores accedere po
terit. Pro exemplo sit Epistola 15. L. 14. quam nullo prope verbulo mutato
accomode Germanicam facies:

Constitueramus, ut ad te ante scripseram, Cice
Wir hatten beschlossen, wie ich dir vorhin geschrieben hatte, den C
ronem Caesari obviam mittere; sed consilium mu
cero dem Cäsar entgegen zu schicken, aber wir haben diesen Schluß ge
vimus, quia de ejus adventu nihil audiebamus. De caeteris
dert, weil wir von seiner Ankunft nichts hörten. Von den übrigen
rebus, etsi nihil novi erat, tamen quid velimus, e
Sachen, obwohl nichts Neues war, wirst du doch das, was wir verlangen, wi
hoc tempore opus esse putemus, ex Sicca cogno
zu dieser Zeit nöthig zu seyn vermeinen, von dem Sicca mit Mehrerem verneh
scere poteris. Tulliam teneo adhuc mecum. Tuam valetudinem cu
men können. Die Tullia behalte ich noch bey mir. Deine Gesundheit beso
ra diligenter.
ge fleißig.

Digitized by Google

Viden', ut non modo Sensus idem, sed Verba prope omnia Linguae utrique communia.

At non omnes ejus Epistolae perinde plane sunt?

Resp. Nihilominus epistolarum etiam longiorum magna pars haud plurimis sibus constat, et contextus fere totus versionis est non admodum operosae. Phrases eminentiores praelongae ad Lucejum Epistolae. L. 5. Ep. 12 et ad ium L. 7. Ep. 3.

Idiotismi seu Phrases Latinae Epistolae 12. Ciceronis *ad Fam. Lib.* 5. *ad Lucejum.*

icit opinionem meam tuorum Scriptorum praestantia, deine Schriften sind icher, als ich vermeinet habe.

apio, res nostras monumentis tuis commendari, ich verlange, daß meine Tha- in deinen Schriften angepriesen werden.

aec res me ad spem immortalitatis rapit, diese Sache erwecket in mir eine nung der Unsterblichkeit.

ultis oneribus premor rerum susceptarum et institutarum, die theils unter- menen, theils schon bestimmten Sachen geben mir viel zu schaffen.

olui mihi deesse, ich habe mir selbst nicht im Lichte stehen wollen.

ultum interest ad meam laudem, es ist mir zur Beförderung meiner Ehre gar daran gelegen.

ens mea tota in uno argumento versatur, ich habe mich, meine Sorgen und anken gänzlich auf eine Sache geleget.

t me ornes, postulo, ich verlange, daß du mich lobest.

tiam atque etiam te rogo, ich bitte dich inständig.

ic homo a voluptate non afficitur, er läßt sich von der Wollust nicht ein- nen.

argire aliquid amicitiae nostrae, thue unserer Freundschaft etwas zu Liebe.

ujus studium illa historiae varietate non erectum tenetur? wer liefet nicht Lust eine mit so verschiedenen Zufällen angefüllte Geschichte?

i in eadem sententia fueris, wenn du eben der Meinung seyn wirst.

ssentando gratiam alicujus aucupari, mit Schmeicheln sich um eines Gnade be- ben.

i mihi et ad dignitatem et commodum praestans erit, dieß wird mir zur Ehre, Ansehen und Nutzen gereichen.

ventus temporum litteris mandare, die Begebenheiten unserer Zeiten schriftlich eichnen.

Ad Marium Lib. 7. *Epist.* 3.

iem ipsum memoria teneo, ich gedenke noch des nähmlichen Tages.

u mihi praesto fuisti, du bist mir an die Hand gegangen.

a cogitatio me habet solicitum, jener Gedanke macht mir Sorgen.

fficio deesse, sein Amt und seine Pflicht versäumen.

jus periculum me commovet, seine Gefahr macht mir Angst.

udori cedere malui, quam salutis meae rationem ducere, ich habe lieber der Leute en und meiner Schamhaftigkeit nachgeben, als für meine Rettung sorgen wollen; e mich aus lauter Scham selbst verloren.

lagnum aes alienum, große Schulden.

acis auctor semper fui, ich habe immer den Frieden eingerathen.

bhorret a pace Pompejus, Pompejus will nichts vom Frieden hören.

ellum ducere, den Krieg verlängern.

igna conferre cum hoste, mit dem Feinde schlagen.

lortem sibi consciscere, sich selbst entleiben.

lon erat optima conditio vivendi, wir hatten ein schlechtes Leben; es stand nicht besten.

rmis inferiores non causa, der Handel war gut, aber die Kräfte desto geringer.

t quia Classicorum nullus aeque limpidus, facilis, brevis est ac Nepos, e emistocle ejusdem vide excerptos Idiotismos.

Digitized by Google

Idiotismi seu Phrases.

Excerpti e decem Capitibus Vitae Themistoclis Corn. Nepotis.

Caput I.

Pater ejus generosus fuit, sein Vater war einer von Adel.
Uxorem ducere, ein Weib nehmen; heirathen.
Minus probatus parentibus, seine Aeltern halten wenig auf ihn.
Rem familiarem negligere, das Hauswesen, die Wirthschaft außer Acht setzen; Alles verthun.
Contumelia eum frangit, der Spott macht ihn kleinmüthig.
Famae servire, suchen sich in Credit zu setzen; nach Ehre streben.
Multum in judiciis versari, sich oft bey Gericht einfinden.
Callide de futuris conjicit, er ist von großer Klugheit und Vorsichtigkeit.
Cap. II. Capessere rempublicam, Dienste nehmen.
Multum pecuniae ex metallis seu agris redit, die Bergwerke tragen viel Geld.
Divitiis ornare aliquem, einem zum Reichthume verhelfen.
Petere hostem, auf den Feind los gehen.
Fama perfertur in Graeciam, der Ruf gehet in Griechenland.
Ignarus, quo valeret Oraculum, unwissend, wohin das Orakel zielte.
Omnia, quae moveri possunt, alle fahrenden Güter.
Sacra procurare, den Gottesdienst verrichten.
Cap. III. Confligere cum hoste, mit dem Feinde schlagen.
Pari proelio discessum est, es war ein zweifelhafter Sieg.
Ancipiti periculo premi, in die Enge kommen; ziemlich in Gefahr stehen.
Incendio delere urbem, die Stadt verbrennen.
Cap. IV. Summae imperii praeesse, die Befehlshaberstelle bekleiden.
Eum habeo fidelissimum, ich darf ihm Alles anvertrauen.
Ingratiis ad aliquid cogi, wider seinen Willen zu etwas gezwungen werden.
Aliquid doli subest, es steckt ein Betrug dahinter.
Loco et tempore alienissimo, zur unbequemsten Zeit; an einem gar nicht vortheilhaften Orte.
Cap. V. Male rem gessit, die Sache hat nicht wohl ausgeschlagen; ist übel von Statten gegangen.
Ab hoc gradu depulsus est, dieser Vortheil hat nicht gelungen.
Id agitur, man hat dieses vor.
Reditu aliquem excludere, einem den Rückweg abschneiden.
Certiorem aliquem facere, einem etwas berichten.
Iter facere, reisen.
Post hominum memoriam, bey Menschen Gedenken.
Cap. VI. Malo portu utimur, wir haben einen ungelegenen Hafen.
Portum constituere, einen Hafen anlegen.
Hoc longe alio spectat, das ist ganz auf was Anderes angesehen.
De principatu nobis certamen est, wir streiten mit einander um den Vorzug.
Opus facere, arbeiten; Hand anlegen.
Murus e lapidibus constat, diese Mauer ist von Stein.
Cap. VII. Operam dare, Fleiß anwenden.
Tempus quam longissime ducere, mit langem Verweilen suchen die Zeit zu gewinnen.
Causam interponere, etwas vorwenden.
Opus nihilominus fit, die Arbeit gehet dennoch fort.
Apud aliquem contendere, quod etc., bey einem etwas behaupten wollen, daß x.
Fidem alicui habere, einem glauben.
Morem alicui gerere, einem gehorchen.
Naufragium facere, Schiffbruch leiden.
Cap. VIII. Argos habitatum concessit, er hat sich zu Argos häuslich niedergelassen.
Societatem cum aliquo facere, mit einem in ein Bündniß treten.
Cum eo mihi hospitium est, ich habe bey ihm meine gewöhnliche Einkehr.
Magna religione tueri aliquem, sich eines mit allem Ernste annehmen.

Digitized by Google

liquem in fidem accipere, einen in seinen Schutz nehmen.
dem praestare, Treue und Glauben halten.
ıpi alicujus misericordia, sich über einen erbarmen.
ratiam alicui referre, einem Dank erstatten.
. *IX.* Multa mala in domum meam intulit, er hat in meinem Hause viel Uebel gestiftet.
. *X.* Aliquem sibi conciliare, sich einen zum Freunde machen.
ɔrba facere ad populum, an das Volk eine Rede halten.
emoriae prodere, etwas verzeichnen, schriftlich hinterlassen.

Multine item sunt Idiotismi Germanici.

Resp. Plures ac in ulla seu viva, seu mortua lingua. Loquendi generum *adagialium*, seu alioquin sibi uni *propriorum* haec est ubertas, ut haud lo majoris peritiae ac laboris sit, e Germanico in Latinam, quam vicissim ere. Solum verbum, thun, machen, etsi in multis cum Latino concordat, prope um Phrases progenerat, ab Latina plane abhorrentes.

Idiotismi Germanici Verbi *Facio*, thun, machen.

Convenit cum Latino Germanicum in his, quae sequuntur.

ɔt thun, juste, recte facere.
em Gutes thun, alicui bene facere.
ɔ verächtlich machen, se vilem facere.
den, Stillstand machen, pacem, inducias facere.
ɔ einen Freund machen, sibi amicum facere.
en Bürgermeister, Bürger machen, consulem, civem facere.
en zum Erben machen, heredem facere.
Ende machen, finem facere.
em etwas zu Verdruß thun, alicui aegre facere.
em ein Herz machen, animos facere.
e Probe machen, periculum facere.
ne Schuldigkeit thun, officium facere.
d machen, facere pecuniam etc.
Contra vero in plurimis aliis discrepat ita, ut Latine nisi circumlocutione verbisque aliis adhibitis efferri nequeat, ut:
ɔ davon machen, se auferre, discedere.
em zu schaffen machen, negotium facessere.
ɔ über etwas machen, se conferre ad aliquid, dare se operi alicui.
ɔ an einen, über einen machen, adoriri, invadere, aggredi aliquem.
ɔ zu einem machen, schlagen, conjungere se alicui.
macht nicht viel aus der Sache, rem non magnopere curat, pensi habet.
hat das Buch deutsch gemacht, librum germanice vertit.
en zum Narren machen, aliquem ad insaniam redigere.
ß macht schlafen, id somnum conciliat.
en gelehrt machen, doctum reddere.
machst es mir zu grob; zu braun, nimium in me durus es, nimium me premis.
will mir weiß machen, daß, mihi persuadere vult, quod.
macht es Allen so, talem se gerit, talis est erga omnes.
habe ihn müde gemacht, fatigavi illum.
en böse machen, irritare aliquem.
ɔ aus dem Handel, aus dem Spiele machen, expedire se negotio.
em Luft machen, recreare aliquem, adjuvare in rebus angustis.
nd machen, Thrasonem agere.
ɔ bey einem einschmeicheln, alicujus gratiam aucupari, assentari.
ıen stark ausmachen, acriter objurgare aliquem.
ıem Angst machen, conjicere in angustias, sollicitum reddere.
rem ein böses Spiel machen, aliquem in fraudem inducere.
htigkeit mit einem machen, rationes componere cum aliquo.
n Amt recht machen, rite fungi officio.
macht die Sache ärger, als sie ist, rem exaggerat ultra justum.

Digitized by Google

Einen arm machen, ad incitas redigere.
Sich mausig machen; sich prahlen, jactare se, efferre.
Große Augen zu einem Dinge machen, stupere, mirari.
Das Kreuz machen, signare se cruce.
Sich einen guten Tag machen, indulgere sibi, se exhilarare, remittere.
Ich mache mir eine Ehre daraus, honori mihi duco.
Krumme Finger machen, clepere, furari.
Einem einen Schatten machen, alicujus luminibus praestruere.
Einen Exceß machen, excedere modum.
Einem das Maul machen, ducere aliquem, circumducere.
Sich ein Gewissen machen, religioni sibi ducere.
Einen irre machen, perturbare.
Feyerabend machen, a labore cessare.
Eine Stadt fest machen, munire urbem.
Einen handfest machen, comprehendere aliquem. In custodiam ducere.
Den Feind flüchtig machen, fugare hostem.
Sich mit einem gemein machen, aliquo familiariter uti.
Geld machen, pecunias cogere, conficere, vel etiam *facere*.
Das Land öde machen, regionem vastare.
Einem eine Furcht machen, terrorem alicui incutere.
Die Sache offenbar machen, rem manifestare.
Einem Platz machen, locum conficere.
Sich einen großen Nahmen machen, sibi clarum nomen, famam parere.
Beute machen, praedas agere.
Ein saures Gesicht machen, torvum, minaciter tueri.
Zu Schanden machen, in pudorem dare.
Das Messer scharf machen, acuere cultrum.
Einen zum Schelm machen, contumelia aliquem *vel* probro afficere.
Spaß machen, joculatorem agere.
Schulden machen, nomina aes alienum contrahere.
Du machst mich zornig, ad iracundiam me provocas.
Er wollte sich schön machen, purgabat, excusabat se.
Zu Staube machen, in pulverem redigere.
Einen schwierig (unzufrieden) machen, exacerbare aliquem.
Runzeln machen, corrugare frontem.
Zahm machen, cicurare.
Er hat ihn wiederum gut gemacht, conciliavit, pacavit illum.
Das Fleisch einmachen, carnem condire.
Er macht nicht viel Worte, verborum parcus est.

Observa item in paradigmatis verborum, stehen, gehen, halten, bleiben, sehen, lassen, legen, schlagen, bringen ꝛc., quam Phrasi utraque inter se dissideat, quamque pronum sit, ut Tiro quidpiam e Germanico Latinum, aut vicissim reddi rus, si verba verbis aptet, in barbarismos Sententiae turpissimos et Germanicam quandam Latinitatem incidat.

Idiotismi quorundam Verborum Germanici a Latino plane discrepantes.

Sto, stehen.

Etwas stehen lassen, aliquid missum facere.
Wie steht es? quid agitur?
Es steht bey dir, penes te, in te est.
Die Sache steht übel, male agitur.
Ich stehe wohl mit ihm, mihi bene convenit cum ille. Amicus ei sum.
Ich stehe bey ihm in Gnaden, gratia valeo apud illum.
Es stehet wohl, habet satis; opulentus est.
Er stehet im Buche, in libro est, ita scriptum est.
Er stehet an, dubitat.
Es stehet ihm Leib und Leben darauf, de capite ipsius et fortunis agitur.

Digitized by Google

Barbarum foret dicere, *Permittas stare. Quomodo stat? Bene sto cum . Statin libro* etc. vide apud Aler. 51. Idiotismos Germanicos Verbi *sto.* idem de verbis sequentibus consule.

Gehen.

inem an die Hand gehen, alicui adjumento esse.
s gehet mir vor, animus mihi praesagit, praesentio.
aß ihn gehen, omitte, sine hominem.
Die Sache gehet ihm zu Herzen, sentit, tangitur, dolet de re.
Dieß gehet über mich, de me agitur, tangor.
us dem Wege gehen, decedere de via.
n sich gehen, ad se redire; corrigere se.
r gehet in das zehnte Jahr, agit annum decimum.
Die Uhr gehet nicht recht, fallit, exerrat hoc horologium.
s gehet Blut von ihm, sanguine fluit.
Wie geht es dir? ut tecum agitur?
So geht es, wenn man ꝛc., ita fit, ita evenit, *si*, etc.
s gehe, wie es wolle, utcumque accidat.
Barbarum: *Eat, sicut vult. Quomodo tibi it? Ex via ire. It in decimum um etc.*

Halten.

r hält sich wohl, bene se gerit.
ochzeit halten, celebrare nuptias.
alte dein Versprechen, sta promissis.
Das Faß hält zehen Eimer, hoc dolium decem urnas capit.
r hält viel von sich, inflatus est, magnifice de se sentit.
ch halte ihn für meinen Feind, pro hoste illum habeo.
r hat uns stattlich gehalten, accepit, habuit nos perhumaniter.
Nahlzeit, Hochzeit halten, convivium, nuptias celebrare.
r hält sich an große Herren, Magnatibus nititur, confidit.
Die Gebothe halten, servare mandata.
r hält es mit mir, mearum partium est.
Mit einander halten, consentire inter se.
in Bild gegen das andere halten, unam imaginem conferre alteri, cum altera.
r hält sich zu Rom auf, Romae moratur, habitat.
Barbarum: *Bene se tenet. Tenere nuptias. Tenere promissa. Multum de se et etc.*

Bleiben.

s bleibt dabey, ratum, fixumque est.
ch lasse es dabey nicht bleiben, non acquiescam, non ita rem sinam.
r bleibt bey seinem Kopfe, sententiae suae tenax est.
r ist in der Schlacht geblieben, in acie caesus est.
aß es bleiben, omitte.
r bleibt bey seinem Worte, promissa praestat.
Barbarum: *Manet apud. Manet apud suum caput etc.*

Sehen.

r läßt sich sehen, in conspectum prodit.
aß dich sehen, magnificus esto.
r läßt seine Künste sehen, artis suae specimina dat.
r sieht ihn gar gern, delectatur eo, ejus convictu, consuetudine.
ch sähe gern, daß ꝛc., cuperem, ut etc.
ch habe es nicht gern gesehen, aegre, moleste tuli.
Sauer aussehen, torvum tueri.
Sieh auf dich selbst, cura te ipsum.
r sieht ihm ganz gleich, ei simillimus est.
Durch die Finger sehen, connivere.

Digitized by Google

Er sieht übel, caecutit, debili oculo est.
Auswärts sehen, attollere oculos, suspicere.

Barbarum; *Male videt. Aspice ad te ipsum. Permittit se videri. Liberum illum videt. Male videt etc.*

Lassen.

Einen kommen lassen, accersere aliquem.
Er läßt sich nichts sagen, nec monita audit, nec consilium admittit.
Laß es gehen, liegen, stehen, mitte, omitte.
Laß mich es wissen, mihi rem permitte.
Es läßt sich nicht thun, fieri non potest.
Ich lasse mir ein Kleid machen, vestem mihi faciendam curo.
Einen zum Gelde lassen, arcam, pecuniam alicui credere.
Das Leben lassen, vitam profundere.
Es läßt sich essen, esui idoneum est.
Dieß läßt sich hören, haud contemnendum est.
Zur Ader lassen, venam incidere, aperire.
Wein aus dem Fasse lassen, promere vinum e cado.

Barbarum: *Permittere aliquem venire. Permittere flare. Sibi venam permittere etc.*

Legen.

Etwas in Weg legen, impedire, obicem ponere.
Sich auf die Bücher legen, libris incumbere.
Geld auf Interesse legen, pecuniam ad censum collocare.
Die Schuld auf einen Anderen legen, culpam in alium transferre, transfundere.
Der Feind hat sich vor die Stadt geleget, hostis castra ad urbem metatus est.
Sich in einen Handel legen, interponere se.
Hand anlegen, manum admovere operi.
Sich die Sachen angelegen seyn lassen, rem cordi habere.

Barbarum: *Aliquid in viam ponere. Se ad libros ponere. Ponere culpam super alium etc.*

Schlagen.

Mit dem Feinde schlagen, pugnare cum hoste.
Der Feind ist geschlagen, hostis caesus est.
Zu Boden schlagen, humi affligere.
Sich mit einem schlagen, congredi, rixari cum aliquo.
Aus der Art schlagen, degenerare.
Brücken schlagen, pontem aedificare.
Lager schlagen, castra figere.
Sich zu einem schlagen, se alicui adjungere.
In Wind schlagen, ventis tradere.
Die Orgel schlagen, organo canere.
Ballen schlagen, pila ludere.
Münze schlagen, monetam cudere, signare.
Auf die Waare schlagen, mercium pretia augere, intendere.
Die Uhr schlägt, hora, horologium sonat.
Ein geschlagener Mann, hominum miserrimus.

Barbarum: *Hostis est percussus. Percutere in organo. Horologium permittit. Se ad aliquem percutere, etc.*

Bringen.

Etwas an sich bringen, sibi comparare.
Einen auf seine Seite bringen, ad partes suas, ad se aliquem traducere.
Unter seine Gewalt bringen, sibi subjicere.
Etwas unter die Leute bringen, aliquid in lucem edere, evulgare.
Man kann nichts aus ihm bringen, nihil ex illo extundi, *vel* exsculpi potest.
Ich habe die Sache so weit gebracht, eo rem adduxi.
Gehülfen mit sich bringen, socios secum adducere.

Digitized by Google

olk aufbringen, exercitum conflare.
das Verdorbene zurecht bringen, rem perditam restituere.
inen um das Seinige bringen, aliquem rebus suis emungere, exuere.
inen in Unglück bringen, aliquem in exitium, calamitatem adducere.
inige hinter einander bringen, quosdam inter se committere.
ch bringe es dir, propino tibi.
Barbarum: *Socios secum ferre. Intra homines ferre.*

Quid de adagialibus Idiotismis memorabas?

Resp. Gentibus omnibus, etiam barbaris, sua sunt adagia vel in vulgari none familiaria adeo, ut quandam veluti linguae partem faciant. Latino- Adagiorum Chiliades Erasmus quatuor congessit. Horum quaedam ad ver- Germanice reddi possum: *Propria laus sordet*, eigenes Lob stinkt. *Cornix nici oculos non effodit etc.* eine Krähe beißt der anderen kein Auge aus rc. terum Adagii sensus primum recte intelligendus, ac tum alio verborum itu convestiendus erit. Germanica, quorum plura item millia apud varios ecta extant, partim in Alleri et Beyeri Lexicis latine versa habes. Exempla epiam attexo?

otismi Germanici adagiales, qui nisi circumlocutione aliqua Germanice reddi nequeunt.

ein Horn blasen, colludere, conspirare.
res Stroh dreschen, actum agere.
ch selbst bey der Nase nehmen, vide, quid manticae a tergo sit.
r Katze die Schellen anbinden, suo periculo aliquid suscipere.
: Katze zum Schmer stellen, ovem lupo committere.
er dem Hütchen spielen, dolose agere, clam dolos nectere.
kommt auf kein grünes Gras, e malo non emerget, de illo actum est.
Stein fiel mir vom Herzen, rediit mihi animus; mire levatus sum.
ist in den Sack geschoben, victus est.
ar lassen, succumbere, inferiorem viribus esse.
e Kinderschuhe ausziehen, nuces ponere.
ginge mir ins Feuer, mei causa faciet omnia feretque.
ter dem Berge halten, dissimulare, insidiari.
ch selbst die Laus in den Pelz setzen, sibimet malum arcessere, creare.
ien durch die Hechel ziehen, famam alicujus traducere.
f die lange Bank schieben, differre.
y dem Brete sitzen, ad clavum sedere.
hört das Gras wachsen, sapiens sibi videtur.
yde sind über einen Leist geschlagen, inter se similes.
iem das Loch verrennen, occasionem adimere, viam praecludere.
it scharfer Lauge waschen, acriter reprehendere quempiam.
steckt in keiner guten Haut, periculosius opinione laborat.
eifen schneiden, da man im Rohre sitzt, occasione in rem suam uti.
es durch die Gurgel jagen, patrimonium abligurire, luxu perdere.
e Hände voll zu thun haben, mole negotiorum premi, obsideri.
r Mensch geht auf Stelzen, arrogans, thraso, se ipso plenus.
stellt seine Worte auf Schrauben, captioso sermone utitur.
is gebrannte Kind fürchtet das Feuer, proprio periculo sapere.
ter einer Decke liegen, colludere.
hlösser in die Luft bauen, aureos sibi montes polliceri.
it großen Herren ist nicht gut Kirschen essen, cum Regibus verborum parcus esto.
ele Köche versalzen die Suppe, multorum manus, unius imperium.
lauen Dunst vor die Augen machen, decipere, alicui imponere.
er die Wahrheit aufmacht, dem schlägt man die Geige vor den Kopf, veritas odium parit.
isch gewagt, halb gewonnen, audaces fortuna juvat.
ene Besen kehren gut, principium fervet.

Digitized by Google

Die Natur ziehet stärker als sechs Ochsen, naturam expellas furca, tamen usque redibit.
Der anbeißt, läßt selten davon, principiis obsta.
Wer schmiert, der fährt, invia nulla via est auro.
Einen auf die Haut legen, occidere.
Einen unter die Bank stecken, longe superare, altero superiorem esse.
Es wird ihm kein Hahn nachkrähen, nulla erit ejus memoria.
Ein jeder muß sein Paar Narrenschuhe zerreißen, quisque suos patitur manes.
Was er redet, hat Hände und Füße, graviter, sententiose loquitur.
Es gehet bey einem Ohre hinein, bey dem anderen hinaus, nihil ad animum admittit.
Was dich nicht brennt, blase nicht, aliena ne curaveris.
Am Hungertuche nagen, fame confici, famem obsonare.
Den Kopf aus der Schlinge ziehen, periculo se subducere.
Endlich das Rauhe heraus kehren, tandem severitatem promere, personam ponere.
Man sieht es im Gesichte, was er im Schilde führet, animus in fronte legitur.
Art läßt von Art nicht, nec procul a proprio stipite poma cadunt.
Aus fremdem Beutel ist gut zehren, aliena vivere quadra.
Besser einäugig als blind, e duobus malis minus eligendum est.
Einem die Zähne weisen, vim vi repellere.
Es ist überall gut Brot essen, ubi bene, ibi patria.
Er ist noch nicht über den Bach, nondum periculo defunctus est.
Der Tod schaut ihm bey den Augen heraus, emortuali facie est.
Zum Kreuze kriechen, necessitati cedere.
Einem auf die Beine helfen, quempiam in integrum restituere, erigere aliquem.
Das Hälmchen durch den Mund streichen; einem schmeicheln, assentari.
Dem Kinde einen Nahmen geben, rem suo nomine compellare.
Gutes Ding will Weile halben, festina lente.
Den Kürzern ziehen, succumbere.
Wie gewonnen, so zerronnen, male parta, male dilabuntur.
Viele Hunde sind der Hasen Tod, multorum odiis nullae opes resistere possunt.
Er ist hinter den Ohren naß, moribus est puerilibus, praetextatis.
Aus der Schule schwätzen, arcanum prodere.
Er läßt es auf die Faust ankommen, res ad vim spectat.
Ueber die Schnur hauen, limites, modum excedere.
Was von Katzen herkommt, will mausen, sequitur patrem sua proles.
Das ist ein verdecktes Essen, latet anguis in herba, dolus subest.
Alles hat sein Warum, nihil sine causa.
Zu viel ist ungesund, omne nimium vitiosum.

Hanc in Sententiis Puritatem qua arte consequar?

Resp. In classicorum Auctorum lectione sita sunt omnia. Si juvenis Grammatica doctrina rite imbutus Epistolas et Orationes Tullii, Caesarem, Sallustium etc. nocturna triverit diurnaque manu; explorantem Magistrum magna attentione audiverit, stylum consuetis in Humanitatis ac Rhetoricae schola exercitationibus poliverit, nihil oberit, quin e barbarie hac emergat.

Quid autem puero praestandum? quibus adjumentis utendum?

Resp. Ut in his initiis imaginem aliquam ad deformationem, quantumlibet rudem, verae Latinitatis ducat, efficiet. 1. *Auditione* praelectionum, quae in schola habentur; 2. *Lectione* privata; 3. *Scriptione*, quae duplex est, vel dictorum thematum compositione, vel compositorum in Germanicum resolutione, quod idem est ac versio.

1. *Quid commodi capiam ex auditione praelectionis?*

Resp. Explanantur in *Prima* seu infima Phaedri Fabellae, Stobaei Sententiae; In *Secunda* una minimum aut duae vitae ex Cornelio Nepote, Epistolae Ciceronis breviores; In *Tertia*, Epistolae Ciceronis longiores, Cato major, Libri aliqui e Caesare; In *Quarta* Somnium Scipionis, Liber unus de Officiis,

Digitized by Google

res Poëtarum, Ovidii Elegiae quaepiam etc. Indicantur Idiotismi Latini, 'ocum Etymologiae, quae una est ad Proprietatem Sermonis consequen- ı via certissima. E tot quadrienii Grammatici praelectionibus fieri vix pot- ; quin multum adhaerescat, si constanter et rite excipiantur.

Qui excipienda est praelectio?

Resp. Adhibenda, quanta maxima potest attentio; cohibendus ab evaga- ıibus cum oculis animus, haerendum in ore Magistri, singula in paratum id libellum referenda, quae domi in ordinem alphabeticum deinde refe- tur, releganturque saepius, ut memoriae imprimantur magis.

2. *Quid nomine Lectionis privatae intelligis?*

Resp. Cum in schola etiam mediocrium ratio habenda, festinandum lente, etenda saepius eadem sint et inculcanda, nec adeo multa explicari possint, ciet Praeceptor fidelis, ut discipulus in dies, aut festis ac vacationum die- ı minimum, constructiones aliquot e Fabellis, Cicerone, Nepote, Curtio . in Germanicum convertat. Hoc privato et per hos annos nunquam inter- ;so labore incredibile quos progressus faciet tiro, cui ingenium natura fe- ius, et studendi opportunitas major, et Paedagogus peritior obtigerit.

3. *Quid Scriptionis nomine intelligis?*

Resp. Thematum vernaculorum in Latinam conversionem, seu compositio- ; solitas intelligo. Ea dictandi duplex est ratio: *Altera* Italis, Gallis, Belgis, enanis Provinciis usitata, quae discipulis dictati argumenti significationes Dictionario conquirendae relinquuntur. In eam rem Gallico Latinum extat ımaei Lexicon, Germanico-Latinum ejusdem Pomaei. P. Aler, et Beyer, ;upletia adeo, ut Gallicus Germanicusque Idiotismus vix ullus occurat, em ibidem non Latine versum reperiant, si (quod ante omnia docentur) aerendi methodum callent. Hac via deducti adolescentes animadverso lin- ae utriusque discrimine sensim proprietatem Latinam et praeclare imbibunt.

Altera ratio est, qua vocibus thematum vernaculis suae significationes ıtinae a Magistro dictantur, a pueris deinde ad Syntacticas Regulas com- ınendae, ut si in Themate sit: Er hat seinen Handel verloren; dictabitur: ıusa cado. Er hat sich zu Tode gefürchtet; Metus, Exanimo. Er ist bey ihm in nade gekommen ꝛc. Gratia, Ineo etc.

Aliquid de Versione in vernaculam tangebas?

Resp. Ut haec versionis exercitatio, quam domi saltem suscipiendam suasi, ıt utilior, Epistolam v. g. Ciceronis, locum aliquem e Nepote, Caesare, urtio etc. Latine reddes, ac tantisper sepones. Interpositis hebdomadis, iquot, Germanicum tuum Latine transferes, translatum cum ipso Cicero- s, Nepotis, etc. loco conferes, et emendabis. Haec industria ut at puri- tem et elegantiam linguae comparandam utilitatis maximae a Quintiliano. . Juvencio, et Praeceptoribus Grammaticis omnibus mirifice commendatur. ide subjectas Epistolas Ciceronis Lib. 12. Epist. 17. et 19. ad Cornificium, ; a rectore Borheckio ad verbum Germanice factas, in Latinum traducito; 'aductas observato, ubi, et quantum a Cicerone differant.

Epistolae duae Ciceronis Germanice versae, et a tirone Latine vertendae, ac deinde cum ipsis Ciceronis Epistolis conferendae, ad Famil. Lib. 12. Epist. 17.

Ad Cornificium.

Ihr Andenken an mich, wovon Sie mir in Ihrem Briefe einen Beweis gegeben ha- en, ist mir sehr angenehm gewesen; ich bitte Sie um die beständige Fortsetzung esselben, nicht als zweifelte ich an ihrer Beständigkeit, sondern weil es Gebrauch t, eine solche Bitte zu thun.

Aus Syrien haben wir einige unruhige Zeitungen bekommen; weil Ihnen die- es näher ist, als uns hier, so macht es Ihretwillen weit mehr Eindruck auf mich, ls unsertwegen.

Digitized by Google

In Rom ist die tiefste Ruhe; aber man möchte doch dabey einige heilsame und anständige Beschäftigungen sich wünschen, und diese hoffe ich auch zu bekommen. Ich sehe nähmlich, daß Cäsar sich dieses angelegen seyn läßt.

Von mir muß ich Ihnen sagen, daß ich seit Ihrer Abwesenheit dreister in Schriften geworden bin, weil ich nun gleichsam Gelegenheit und Freyheit dazu habe; das Uebrige möchte nun wohl so beschaffen seyn, daß auch Sie damit zufrieden seyn könnten: aber zuletzt schrieb ich über die beste Art des Rednervortrages, und dabey fiel mir oft der Gedanke ein, daß Sie von meinem Urtheile wohl etwas abgehen würden, doch so, wie ein gelehrter Mann von einem nicht Ungelehrten. Ich wünschte nun sehr, daß Sie, welches ich am liebsten sähe, von Herzen; kann dieses aber nicht seyn, doch mir zu Gefallen, diesem Buche Ihren Beyfall geben möchten. Ich will den Ihrigen sagen, daß sie es, wenn sie wollen, abschreiben, und Ihnen überschicken sollen. Denn ich denke, wenn Ihnen auch die Sache nicht recht gefällt, so werde Ihnen doch in Ihrer Einsamkeit Alles angenehm seyn, was von mir kommt.

Daß Sie mir Ihr Ansehen und Ihre Ehre empfehlen, darin handeln Sie nach der gemeinen Mode; seyn Sie indessen von mir versichert, daß ich, theils um der Liebe willen, die wir, wie ich sehe, beyde gegen einander haben, sehr viel zu thun bereit bin, theils auch von Ihrem hohen Geiste, von Ihren vortrefflichen gelehrten Kenntnissen, und von der Hoffnung, die man von Ihnen in den höchsten Würden sich macht, so urtheile, daß ich niemand Ihnen vorziehe, und Wenige mit Ihnen vergleiche.

Ad Fam. Lib. 12. Epist. 19.

Ihren Brief las ich mit größtem Vergnügen; das Angenehmste darin war mir dieses, daß ich sah, Sie hätten den meinigen richtig erhalten. Denn daran zweifelte ich nicht, daß Sie ihn gern lesen würden, ich besorgte nur, Sie möchten ihn nicht bekommen.

Auch das fand ich in Ihrem Briefe, daß Ihnen der Krieg in Syrien, nebst der Provinz Syrien von Cäsar ist übergeben worden, Ich wünsche, daß Sie dabey recht glücklich seyn mögen; und ich bin auch überzeugt, weil ich Ihre Strebsamkeit und Sorgfältigkeit kenne, daß Sie solches seyn werden.

Was Sie aber wegen eines zu besorgenden Parthischen Krieges schreiben, hat mich in der That bestürzt gemacht. Wie viel Truppen Sie haben könnten, das konnte ich selbst leicht vermuthen, und sah es auch aus Ihrem Briefe. Daher wünsche ich, daß dieses Volk sich jetzt ja nicht regen möge, bis Ihnen die Legionen erst zugeführt worden sind, die, wie ich höre, schon marschiren. Sollten Sie zu einer Schlacht noch nicht stark genug an Truppen seyn, so ist Ihnen ja das Verhalten des M. Bibulus nicht unbekannt, dem Sie nur nachfolgen können; dieser hielt sich, so lange Parther in der Provinz waren, in einer der festesten und mit allem Ueberflusse versehenen Städte auf. Aber Sie werden dieses Alles besser nach der Lage der Sachen und Zeitumstände anordnen können. Ich werde indessen so lange in Sorgen stehen, was Sie machen, bis ich Nachricht erhalte, was Sie gethan haben.

Niemahls lasse ich eine Gelegenheit vorbey, an Sie einen Brief mitzugeben. Ich bitte Sie, es eben so zu machen, und besonders an die Ihrigen so zu schreiben, daß diese wissen können, ich sey der Ihrige.

CAPUT TERTIUM.

De Elegantia Latini Sermonis.

Quae est altera virtus Latinitatis?

Responsio: Quamquam ornata satis videri possit Epistola, Narratio, Chria etc., si a Soloecismis ac Barbarismis *pura*, genuinam Latinitatem spiravit; adjicienda tamen erit Elegantia. Itali, Hispani, Galli, Germani, suae linguae ad summam nitorem perducendae causa nobiles Academias instituere. Quis gentes omnes, Turcae, Persae, Indi, Sinenses, ut in victu, habitu, ritibus delectum adhibent, ita linguae quoque venustatem qualemqualem sectantur, cultiusque scribunt, quam loquantur; et in aula nitidius, quam ruri loquun-

Digitized by Google

ır. Quidni cura eadem Latina, nempe scientiarum omnium instrumentum abeatur?

In quo sita est Latinae Elegantiae?

Resp. Puritas efficit, ut minime sordida et nativo velut habitu decora ıcedat oratio; *Elegantia* variis verborum ornamentis ad splendorem conestit eandem. Recte enim ille sensit, qui, quod corpori nostro vestis est, hoc ntentiis elocutionem esse dixit. Sunt autem *Elegantiae* certa et exquisita quendi genera, optimis Auctoribus usurpata et a quotidiano planoque serone remota, quae vulgo *Phrases* appellamus. Etsi enim etiam Idiotismi Lani Phrasium nomine veniant, si tamen aliquid distinctionis faciendum esset, las *Phrases vulgares*, has *ornatas* vocabimus.

Da exemplum Elegantiarum ejusmodi.

Resp. Tui absentiam aegre fero, Latinum quidem est, et proprium; eleantius erit: Tui desiderium non fero.

Terret me loci novitas; Moveor loci insolentia.

Non suppetit tempus ad scribendum; Laboro temporis angustiae; Tempoibus, temporis angustiis excludor.

Mutavi sententiam; Abii, discessi a mea sententia.

De nulla re magis sollicitus ero; Nihil mihi antiquius erit.

Dubito; Incessit me, venit mihi dubitatio.

Vix non te prodidissem; Propius factum est nihil, quam ut te proderem.

Elegantias ejusmodi qua arte mihi parabo?

Resp. Eadem, qua *Proprietatem*, hoc est: 1. Lectione multiplici classicoum. 2. Ope Lexicorum phraseologicorum; 3. Recto Participiorum usu; 4. Observationibus recentiorum singularibus; 5. Particularum inprimis usu reto; 6. Idonea Verborum collocatione.

Utrum jam Grammaticae Studiosis de Elegantiae cogitandum?

Resp. Id quidem studium Grammaticae proprium est. Nisi hoc viatico altem leviter instructus ad Poëticam et Rhetoricam accesseris, id vel in ipso tinere praepostero erit comparandum, vel desperandum, ut nunquam carmen citum, orationem ornatam condas.

Atqui Syntaxeos Praecepta satis nos occupant, tempusque omne docenti juxta et discenti eripiunt?

Resp. Non ivero inficias, primas Grammatici partes esse, ut at Syntaxis Regulas emendate scribat. Quin cum vulgo discipulorum praeclare agetur, si ad hunc Latinitatis gradum aspirent; nec petendum, ut purpuratus auraıusve incedas, cui gausapina ad amictum desint. Nihil tamen obstat, quin principes scholae, *Academici*, ingenio et sciendi aviditate caeteris eminentiores, altero semestri *Tertiae* ad delibandas *Elegantias* leniter ducantur, in *Quarta* vero largius se iisdem ingurgitent. A teneris namque optimis assuescere, ac antiquae Latinitatis gustatu imbui, multum est.

I. *Qui e Lectione paratur Elegantia?*

Resp. Quod supra, cum de *Puritate* sermo esset, monuimus, Lectio utraque, publica nempe in scholis, ac privata domi cum in modum est instituenda, ut occurrentes seu Idiotismi, seu loquendi Modi elegantiores in paratum ad id librum reserantur, ordine alphabetico digerantur, atque Themati opportune inserantur, v. g. Quaero verbum *Obedio*. Notatum reperies e Themistocle Nepotis: *Morem gero. Video*, oculis usurpo. *Nuntio*, certiorem facio. *Offendo*, voluntatem alicujus a me abalieno etc. Si per scholarum curriculum constantia enotandi non defecerit, miraberis opes maximas vix advertenti enatas.

II. *Quodnam adjumenti genus praebent Lexica phraseologica?*

Resp. Extant seorsim excusae Phraseologiae Latino - Germanicae singulare

Digitized by Google

Ciceroniana *Nizolii*, Liviana *Rhenani*, Plautina *Parei*, Terentiana Tom. Caesareana *Rothii*, Curtiana *Kocheri*. Nepotiana ejusdem etc. *Plerique* in classicis praesertim in usum Delphini editis subjecti sunt indices Latinitatis locupletissimi. Jam qui Ciceronem, Caesarem etc. legit, si ex indice item quotidie aliquid adierit lectioni, ex alieno labore haud minimum compendii faciet.

Quam paucis autem ad manum sunt editiones et Indicum optimorum Auctores?

Resp. Praeter singulares hos Phraseologos sunt Lexica quaedam phraseologica, quorum unum saltem comparandum erit studioso adolescenti. *Aldus Manutius* ea in re operam praestitit egregiam; longe copiosior est Wolf. Schönslederi *Apparatus ad eloquentiam etc.* Ex his aliisque *Universae Phraseologiae Latinae Corpus* congessi, ea forma quam studiose juventuti accommodatissimam fore credebam. Ex eo opere nuper admodum secundis curis Phraseologia Liviana, Caesariana, Corneliana, Sallustiana sic exacta, ut addi perparum, domi vix quidquam posse videatur, atque adeo locuplete satis utilitatis scholis accessisse, experimento constat, et multorum testimonio.

Quomodo utendum est hac Phraseologia?

Resp. Si constructionem elegantius efferre cupis, v. g. *Non est dedecori laborare, sed otiori*; quaere *Laboro*, Reperies: Laboribus se frangere. Quaere iterum, *Otior*. Reperies: Otio marcescere. Igitur elangantius dices: *Non est dedecori frangere se laboribus, sed otio marcescere.* Sit sententia altera: *Si lacrimae malis mederentur, auro comparandae forent*; quaere *Medeor*, medicinam facere. *Comparo*, in contentionem adduco. Dic igitur: *Si lacrimae malis medicinam facerent, cum auro in contentionem adduci possent.*

Prolixiora exempla juvat adjicere duas nempe Epistolas hac arte elegantiis phraseologicis adornatas.

Epistolae, qua Filius a Parente pecuniam ad libros coëmendos petit.

Stylo simplici.

Scio equidem, te alioquin mei causa multos *sumptus* facere; *auxi* tamen sum; novam insuper gratiam *petere*. Suadet nobis Magister, ut libros, quos in schola *explicat*, coëmeremus: *spondetque*, si eos item domi *legerimus*, multum *profecturos*. Ut hactenus semper *conatus* sum, primo *loco* aut primis proximus esse ita nihil *tristius* foret, si quam si ob hunc librorum defectum priorem laudem *amitterem*, et a condiscipulis *contemnerer*. *Spero* autem in causa tam aequa, te ut fuisti, erga me *liberalem* fore.

Quaerito in Phraseologia Voces minore charactere expressas, et elegantioribus commuta in hunc modum.

Cognitum equidem habeo, multos alioquin sumptus a te mei causa tolerari, id tamen mihi sumpsi, ut novam insuper gratiam etiam atque etiam a te contendam. Auctor nobis sit Magister, ut in coëmendos eos libros, quorum in schola interpretationem nobis facit, pecuniae aliquid collocaremus; fidemque suam obligat, fore, ut si eosdem domi etiam legendo contriveremus, magnos progressus faciamus. Uti hactenus nervis omnibus contendi, principem in schola locum vel primo proximum tenere; ita nihil tristitia majore me conficeret atque si ob hunc librorum defectum priorum laudem jacturam facerem, et a condiscipulis despicatui haberer. Spe autem ducor in causa tam aequa, fructus liberalitatis tuae uberrimos, ut pervenere, ad me perventuros.

Epistola alia nuntiatoria et petitoria.

Stylo vulgari.

Intellexeris e publicis novis, ut Turcicus exercitus per nostrum *deriatus* sit, et Belgradum se *dediderit*, urbs aura *sanissima*, agro *fertili*, et cum

Digitized by Google

aecipuis Europae *comparanda. Rumor* quidem ad vos venerit, milites no-
os multis *morbis laborasse*, quia revera *calidissima* aestas fuit; sed ta-
en plerique jam *convalescunt*. In ea re *felices* fuimus, quod non item an-
nae *caritas* fuit; alias multo plures *morituri* erant. Ego quoque graviter
grotavi, atque etiamnum sum viribus tam *infirmus*, ut vix *incedere* possim.
ıare ex Hungaria vix *abire* hoc autumno potero. Sed mea soror multas
biscum *conquerendi* causas habeo; primo, quod mihi *suaseritis*, ut *miles*
rem. Qua in re plane me *decepistis*, nec aliud *volebatis*, quam ut me frau-
ılenter domo *amandaretis*. Certe, si *praevidere* potuissem, me tot miserias
ssurum, nunquam domo *abivissem*.

Alterum est, quod valde mihi *dolet*, quod licet mihi *promiseritis*, saepius
s mihi *scripturos*, raro tamen *scripseritis*, ut adeo *credam*, me plane a
ıbis *contemni*. Denique cum frequenter *rogassem*, ut cum summe *egerem*
cuniarum aliquid *mitteretis*, meam penuriam tamen nec nummo *juveritis*,
si debita saltem *solvere* potero, major erit vestra *infamia*, quam mea. Quod-
parens meus adhuc *iratus* est, matrem saltem *rogo*, ne penitus me *deserat*,
omnino mihi *desperandum* sit. Vale. Belgradi etc.

Stylo eleganti.

E publicis privatisque nuntiis exploratum perspectumque habetis, ut
ım exercitum haberemus multis partibus inferiorem. Turcicum nihilomi-
ıs in foedam fugam conjecerimus; et Belgradum ad Caesaris ditionem ad-
ınxerimus, urbem sitam coelo saluberrimo, abundantem omnibus copiis, ut
ım praecipuis Europae in contentionem venire possit. Rumore quidem ad
ɔs perlatum fuerit, milites magno numero valetudine infirma prostratus,
uod aestate praeterita calores immensos habuerimus; nunc vero Deo opitu-
ınte pars maxima e morbis recreatur. Id commode nobiscum actum est,
uod non item annonae difficultate laboratum est, alioquin haud paullo plu-
es lucis hujus usuram amissuri erant. Ego quoque gravi morbo oppressus
ecubui, atque etiamnum viribus parum firmis utor; sic ut vix pedibus in-
istam. Certe prae debilitate vestigium ex Hungaria movere non potere.
t heus tu soror amantissima! multa mihi vobiscum et aequa expostulatio
st, inprimis quod mihi auctores fueritis, ut militiae nomen darem; qua in
e turpi fraude me circumvenistis, nec aliud erat vestrum consilium, ac
t astu patriis me penatibus detruderetis. Certe si conjectura assequi potuis-
em, conditione me victurum tam misera, calamitatibus tot conflictaturum,
omo pedem nunquam extollissem. Alterum est, unde acerbitatis molestiae-
ue plurimum contraxi, quod licet mihi identidem sanctissime confirmasse-
is, saepiuscule scripturos vos, officio tamen vestro litterarum crebritate
ıarum satisfeceritis. Ut adeo in animum inducam meum, vos de me mini-
ıum laborare. Denique cum infimis precibus toties contendissem, ut incre-
ibili pecuniarum angustia presso nummorum aliquid aspergeritis, ne asse
uidem submisso inopiam meam levaveritis. Nisi facta saltem nomina di-
uere potero, ad vos gravior, quam memet redundabit infamia. Quodsi pa-
ens noster veteres iras nondum deposuit, cum matre saltem diligentissimis
ırecibus agito, ut ne me neglectum omnino ac desertum jacere patiatur, ne
pes mihi omnis exclusa videatur. Vale. Belgradi etc.

Quid in harum Elegantiarum conquisitione observandum?

Resp. Primo, ut nimius ne sis, et omnia Elegantiis farcire vellis, sed ut
ondimentum parte inspergas et cum judicio, quo discerpas, quae Phrasis, cui
oci ejus Sententiae aptior sit; item an Verbo, Substantivo, Adjectivo, Adver-
ıio suo Phrasis conquirenda sit. Subinde *Verbum* erit fertilius, ut in senten-
iis: *Irrisurus aliquem cave ne ipse irridendus sis*, quaere: Irrideo, Rideo. Si
ıales, bene est quaere: *Valeo*.

Alias *Substantivum*, praesertim apud Verba amplissimi usus, ut sunt,
Sum, Fio, Evado, Possum, Facio, Reddo, Tribuo, Do, Teneo etc. v. g. Divitum
ɔmnes sunt amici; quaere, *Dives, amicus*. Homines duri victus evadunt *ro-
ıusti*; quaere: *Robustus*.

Digitized by Google

Alias *Adjectivum*, ut in sententiis: *Iratus ab insano tantum tempore distat*: quaere: Iratus, insanus. *Deformis sim potius, quam pulcher et malus*, *quaere*: Deformis, Pulcher, Malus etc.

Quid observandum praeterea?

Resp. Non verba tantum ac nomina, sed eorundem item Derivata et Composita; vel contra vestiganda erunt; quod ei facile, qui Primitivorum libellum sibi familiarem reddiderit. Sic in sententia: *Nemo hominum sine labore clarus evasit, aut e paupere dives.* Praeter *Labor*, *clarus*, *Pauper*, *Dives*, perquirenda erunt *a Clarus* Claritas, Claritudo etc. — *a Pauper*, Paupertas, — *a Dives*, Divitiae, ditesco etc. Qua accuratione si Phraseologiam excusseris, fit erit Sententia, cui vel in *Synonymis*, vel *Usu*, vel *Phrasibus* aptam quasdam Elegantiam non reperias.

Quid in hac vestigatione observandum tertio?

Resp. Quod supra tetigi, ut in delectu Phrasium discrimen adhibeas, ac distinguas, quae in rem quadret, quae minus. Nisi veritus essem, ne libri moles nimium augeretur. Phrasibus singulis Germanicam significationem additurus eram, quod in suis Lexicis Beyerus et Allerus praestiterunt, ne deerrare possent Tirones. Sic in Sententia: *Anima nihil pretiosus*, loco *Pretiosus*, reperies in Phraseologia *multorum nummorum, seu sumptuum*, qui loquendi modus hoc loco plane ineptus foret. Nam dicendum esset; Anima nihil potius, antiquius, sanctius esse debet etc.

Multum igitur interest, phraseologico Lexico rite uti posse?

Resp. Sane permultum. Noveram adolescentes, qui orationem struerent tam elegantem ac Latinam, ut in volvendo Cicerone multos annos posuisse videre potuissent, hujus artificii ignaris. Inest et illud commodi, quod ea, quae aliena fuerant, multiplici usu sua faciant; quodque dicitur, in succum et sanguinem suum vertant.

III. *Quid Elegantiae affert Participiorum usus crebrior?*

Resp. Germanica nostra Participiis Futuri Temporis et ablativo absoluto fere destituitur. Participia Praesentis et Praeteriti minus frequentem, saepe violentum ac ingratum usum habent. Inde fit, ut Germani scriptoris oratio Latina, etsi verbis *propriis* concepta. Germanicum tamen nescio quid oleat, certe ab Latinae brevitatis Elegantia longe absit. Haec brevitas, quo duas constructionis ope participii in unam coalescunt, nescio quid Latii saporis habet: Et multo venustius est: v. g. *Hosti te occisuro pepercisti*, ac si dicas: Hosti, qui te occidere volebat, pepercisti.

Nulla sunt Germanis Participia futuri?

Resp. Nisi Relativo solvantur, efferri a nobis nequeunt: v. g. *Aspernamur profutura, nocitura amplectimur.* Wir verachten das, was uns helfen würde, und ergreifen die Dinge, welche uns schaden werden.

Quid divitiis inhias morte alioquin amittendis? Was trachtest du nach Reichthum, den du ohne dieß nach dem Tode wirst hinterlassen müssen.

Custodi librum a me tibi commodandum. Bewahre das Buch, welches ich dir leihen werde ꝛc.

Recentiores quidam in hunc modum exprimunt Participium Futuri Passivum:

Nodus solvendus. Der aufzulösende Knopf.

Negotium procurandum. Das zu verwaltende Geschäft.

Exanimandi testes. Die abzuhörenden Zeugen.

Hostis pellendus. Der abzutreibende Feind ꝛc. Alii alio modo efferunt.

Praesentis tamen et Praeteriti Temporis Participia habent Germani?

Resp. Recte quidem dicitur. v. g. *Exitio suo propinquantem juvenem servasti*, den seinem Untergange zueilenden Jüngling hast du erhalten. Saepe ut-

Digitized by Google

:n durior est et insolentior Participii Praesentis usus, ut si diceres: *Tibi peranti parebo*, ich werde dir Gebiethenden gehorchen. *Tui pereuntis misere-r*, ich werde mich deiner zu Grunde Gehenden erbarmen ꝛc. Participium praeteri-perfrequens quidem est, ejusque Ablativus absolutus per Praepositionem ɔ commode significatur: v. g.

Caeso hostem urbem cepit, nach geschlagenem Feinde hat er die Stadt einge-mmen.

Peracto labore dulcis quies, nach verrichteter Arbeit ist gut feyern.

Ubinam et quando Participiis utendum?

Resp. 1. Loco Relativi. 2. Loco Conjunctionis copulativae, *et atque etc.* d. 3. Loco suppressarum Particularum temporis: *Postquam, quando, cum, m etc.* Indem, nachdem, weil, da ꝛc. 4. Subinde etiam loco Particulae con-:ionalis: *Si* wenn. Et *Causalium*, quales sunt: *Quia, cum, quoniam, quod, o quia, eo ideo, idcirco, ea causa, eapropter, nam enim, etenim, quippe etc.* eil, deßwegen, deßhalb, denn ꝛc.

Quid de his notandum?

Resp. Modus omittendi Relativum, *qui quae, quod*, et particulas tem-ris: *Postquam etc.* jam in infimis duabus scholis; *Ablativus* vero *abso-tus* in tertia et quarta frequentissime inculcatur, nec satis unquam incul-ri potest.

Quid de suppressione Particulae copulativae dicebas?

Resp. Haec ut in omni sermone est frequentissima, ita sit, quo in scho-docetur modo, omittatur, duaeque Constructiones in unam contrahuntur, eviorem facit et succosiorem dictionem. Quae industria in Narrationibus ıxime valet, ne cum vulgo imperito copulantem particulam sexcenties odio-ısime iteremus. Quid enim insulsius illo: *Fuit Ludimagister Faleriis, hic du-bat nobiles pueros*, et *hos extra civitatem velut ambulatum ducebat*, et *lebat eos tradere Camillo, Camillus noluit audire*, et *jussit illum vinciri*, et *eris dari, ut eum sic in urbem ducerent.* Quanto brevius comptiusque erit? ıdimagister Faleriis nobiles, quos docebat pueros, velut ambulatum extra vitatem ductos, Camillo tradere parabat. Is proditorem aversatus vinctum r pueros in urbem reduci jussit.

Hoc tam male cohaerente dicendi genere usi sunt plerique Historici e Lu-a, de qua meminimus, Aetate. Exempla adjicio tuo in quibus observes li-t, quam longe aliam speciem induat hac Participiorum quasi veste contecta s eadem. Subjeci exemplum aliud exercitationis causa, a discipulo eundem modum adornandum.

Exemplum narrationis barbarae et impolitae.

Ex Roberto.

Saeculi 14. *Scriptore.*

Erat quidam miles nomine Raymundus, animo virilis et corpore specta-lis. Hic perfecto odio Turcis inimicabatur, *et* diutius tolerare non potuit, longo tempore feriarentur.

Hic plurimam sibi alligavit militum multitudinem, et in terram Saraceno-m transduxit eam; *et* transiit duarum civitatum terminos, et pervenerunt ad ıoddam castrum, *quod* Talamania vocabatur, *cui* gens Suriana principabatur.

Suriani nostros receperunt et sese libentissime eorum dominio tradide-nt. Deinde aliud castrum militari impetu invaserunt, *et* tota die fortiter ıpugnaverunt, *et* vesperascente die occupaverunt.

Vide Barbarismos: *Perfecto odio*; capitali. *Inimicari*; flagrare odio. *Fe-ıri*; cessare. *Alligavit*; adjunxit. *Principabatur*; dominabatur. *Vespera-ente*; inclinante. *Quiesarunt*; quieverunt. *Deputatis*; designatis. *Monta-ıa*; montes.

Digitized by Google

Magis Latina puriorque erit oratio.

Erat quidem miles nomina Raymundus; hic capitali odio Turcas in ctabatur, et diutius tolerare non potuit, ut longo tempore cessarent. Hic p rimam sibi adjunxit militum multitudinem, et in fines Saracenorum trac xit, et transiit duarum civitatum limites, at pervenere ad castrum quodda quod Talamania vocabatur, quod genti Syrae subjectum erat.

Syri nostros receperunt, et se eis summis voluntatibus tradiderunt. I quievere triduo, et designatis, qui urbem custodirent, quosdam montes co scenderunt, et in vallem descenderunt.

Narratio eadem, omissis Relativis et Particulis, ope Partic piorum elegantior.

Raymundus quidam corporis animique viribus spectabilis, implacabi Turcarum odio accensus, nec diuturniorem cessationem jam ferens, contr etis multis copiis in Saracenorum fines illatus, praeteritis duabus orbibus a castrum quoddam. Talamania dictum, Syrisque subjectum pervenit. Syri re ceptis illis summa voluntate se suaque permisere. Inde castrum aliud sum ma vi aggressi, tota die fortissime oppugnatum sub vesperum cepere. Hi tridui quiete recreati, cohortibusque ad urbis custodiam designatis, e con scensis montibus in vallem se demisere.

Haec quidem Latina est, illa Germanica, aut Gallico-Latina oratio; nam eodem nobiscum vitio Germano Latinae tres Linguae, Italica, Francica e Hispanica laborant.

Exemplum aliud simplice ac rudi stylo.

Fuit quidam Rex, qui legem tulit, quod quicunque subito mori deberet mane ante ortum solis ante domum ejus tubas canerent, et statim talis ve stibus nigris se indueret, et sic ad judicium properaret.

Ille Rex magnum convivium fecit, et omnes Satrapus Regni vocari feci qui et venerunt. Erant hic omnis generis Musici, qui ex suavi melodia magnum solatium convivis fecerunt. Rex vera nullum laetitiae signum ostendit et vul tum tristem habuit, et suspiria emittebat.

Videntus hoc convivae admirati sunt, et non audebant causam tristitiae petere, et ideo fratri Regis dixerunt, ut causam indagaret, qui et fecit. Ait Rex: Crastina die responsum audies.

Et praecepit buccinatoribus, ut sequenti die venirent ante fratris domum et tubis canerent. Audiens hoc, commota sunt viscera ejus, et se vestibus ni gris induit, et ad Regem ivit.

Hic fecit fieri foveam profundam, et ultra foveam cathedram fragilem, quae quatuor pedes fragiles habuit, et fecit fratrem suum exui vestibus, et super cathedram poni. Cum esset in cathedra positus fecit, ut supra capu gladius acutus per filum sericeum penderet, et quatuor armati cum gladiis acutissimis starent, unus a parte anteriore, unus a posteriore, unus a parte dextra, unus a sinistra etc.

Narratio eadem ope Participiorum elegantior:

Rex quidam legem tulit, ut quibus subito moriendum esset, tubis sum mo mane ad domum canentibus, pullis induti ad judicium properarent.

Idem Rex evocatos omnes Regni Satrapas magno convivio excepit. Sym phoniacis suavi melodia convivas recreantibus, unus nullo ostenso laetitiae si gno, fronte contracta suspiriis indulgebat.

Videntes et admirabundi convivae, causamque tristitiae petere nos sui per germanum Regis iram indagant, cui ille; cras inquit responsum audie

Jussis vero postridie ad ejus aedes canere buccinatoribus, vehementer commotus, pullatus ad Regem properat.

Ille paratae profundae foveae cathedram fragilem, quaternis fragilibus pedibus nixam imponi, in eaque germanum vestibus exutum collocari jubet

Digitized by Google

acuto etiam gladio supra sedentis caput, e filo tenuit suspenso, quatuor tis ad singula latera oppositis etc.

mplum tertium omissis Relativis et Particulis conjunctivis a Tirone ope Participiorum ornatius reddendum.

Rex Tribolis misit Comitibus nuntios, *dum* ibi erant, rogans ea, *quae sunt*, *et* misit dona *concupiscibilia* arcum aureum, et equos. Sed dona perunt, *et* illi *remandaverunt*, quod nunquam cum illo *pacem haberent*, *Christianitatem* reciperet. Comes enim Aegidius multum desiderabat ter- illius, *quia* optima erat, et regnum ejus, *quia* prae caeteris erat *honorius*. Igitur quatuordecim diebus *explicitis* exierunt de optima valle, *et unt* ad optimum castrum antiquissimum, cui nomen erat Achas. Hoc ri eum festinatione aggressi sunt, *sed* eorum impetum castellani viriliter nuerunt. Saepius illos invaserunt omni telorum genere, *et* non praeva- unt, *et* magis, quam lucrarentur, perdiderunt. Tunc quatuordecim de ris militibus *erga* Tripolim perrexerunt, *et* sexaginta Turcas invenerunt, multos captivos et animalia rapuerant, *et* ante se ducebant. Quos *ut* ri viderunt, Domino adjuvante superaverunt, *et* sex de illis occiderunt, orum equos retinuerunt, *et* ovantes ad castra cum immensa praeda re- runt etc.

Quid de supprimendis Particulis causalibus dicebas?

Resp. Harum loco eleganter vel Participium adhibetur; vel verbum sub- ens Substantivo mutatum, ut e duabus una fiat constructio. Participium ibetur: v. g. *Solvi debuit consilium, quia clamor omnia turbaverat.* Fac sso *quia*: clamore omnia turbante solvendum fuit consilium. *Deditionem re*, nam *annona defecerat*: annona deficiente deditionem facere. *Ira suc- us est*, idcirco *ne eum laeseris*: ira succensum ne laeseris. Verboautem Substantivum mutato dices: obortus *clamor* consilium solvit, Annonae ctus deditionem maturavit, *Ardorem* hominis ne laeseris.

Iisdem causalibus Particulis Praepositio *per* eleganter substituitur; v. g. a *tempus est percalidam*, *studiis ineptus sum.* Dic: per immodicum calo- studere nequeo. *Scribere non potui*, quod *nondum sat convalueram*; per etudinem scribere non potui.

video, in Participiorum doctrina probe me exercitatum esse oportebit?

Resp. Ille mihi spem de se praebebit maximam, et ab germanitate se re- vebit longissime, qui Participiorum rite tractandorum solertia caeteris estiterit. Hac una arte tam illustris est, Historicorum principis Livii, et palis et prope inimitabilis *cum perspicuitate* brevitas.

Cur addebas: cum perspicuitate brevitas?

Resp Quia pronum est, e stipatis nimium, cumulatisque Participiis in icuritatem vel ambiguitatem incidere. Id quod sibi accidere questus est Poë- *Brevis esse laboro*; *obscurus fio.* Eadem causa tironibus T. Livii lectio, am aliorum Auctorum difficilior videtur. Modus itaque mediumque tenen- m erit. Si v. g. haec periodus.

Als ich die Arbeit, welche ich neulich anfing, kaum vollendete, und mich zu er anderen bereitete, besuchten mich einige Freunde, welche mich zum Spielen ichten, das mir dazumahl recht nöthig war weil ich ziemlich müde geworden bin.

Cum labore *quem* nuper coeperam, vixdum perfunctus essem, *et* ad alia pararem, visebant me amicorum quidam, *qui* me ad ludum traduxere, *i* mihi tum, *quia* admodum lassatus fui, pernecessarius erat.

En, ut omissis Particulis *temporis* cum, *copulativa* et *causali* quia, *Re- tivo* qui sex constructiones in unam, nec laesa perspicuitate concrescant:

Labore nupter coepto vixdum perfunctum, et ad alia parantem me, invi- ntes amici ad ludum traduxere, mihi tum admodum lassato pernecessarium.

Digitized by Google

Aliud: Nachdem der Prinz Belgrad auf beyden Seiten eingeschlossen hatte, sich von auswärtiger Belagerung zu befreyen, hat er seine Völker aus dem Lagezogen, darauf in Schlachtordnung gestellt, und, weil der Nebel Gelegenheit zu gab, den Feinden, die den Sieg schon in Händen zu haben vermeinten, eine solche Niederlage zugefügt, von der sie sich nicht leicht erhohlen werden.

Princeps, Belgrado utrinque arcte circumvallato, extima se obsidione liberaturus, eductis inque aciem dispositis copiis, per nebulae opportunitatem, hostibus, jam se victoriam manu tenere ratis, cladem intulit, haud facile reparandam. *Viden e septem constructionibus unam.*

Aliud Valerii Maximi: Carthagine *capta* uxor Asdrubalis *exprobrans* eidem impietate, dextra laevaque duos filios mortem non *recusantes traiecit*, incendio se *flagrantes* patriae injecit.

Ejusmodi exempla Livii pagina utraque suppeditat.

Exemplum Livianae brevitatis e crebro Participiorum usu.

Inde Turnus Rutulique *diffisi* rebus suis ad *florentes* Hetruscorum opes eorumque regem Mezentium confugiunt: qui Caere, *opulento* oppido *imperitans*, jam inde ab initio, novae urbis origine minime *laetus*, et tum nimio plus, quam satis tutum esset accolis, rem Trojanam crescere *rebatur*, haud gravatim socia arma Rutulis junxit.

Participiorum tractandorum imperitus ita fortasse fecisset.

Turnus ac Rutuli diffidebant rebus suis *et* ad opes Hetruscorum, quae tum florebant, et eorum Regem Mezentium confugiunt: qui Caere, *quod* opulentum erat oppidum, imperitabat; et *quia* jam inde ab initio, novae urbis origine minime laetabatur, *et* tum nimio plus, quam satis tutum esset accolis, rem Trojanam crescere rebatur, haud gravatim etc.

Vernacule vero in hunc modum.

Turnus und die Rutuler setzten in ihre Macht ein Mißtrauen, und nahmen den Hetrurtern, die damahls überaus mächtig waren, und zu ihrem Könige Mezentius ihre Zuflucht. Dieser herrschte über Cäre, eine dazumahl schon reiche Stadt, und hatte gleich Anfangs an der Erbauung der neuen Stadt Rom gar keine Freude, weil er meinte, es werde sich die Trojanische Macht größer machen, als es die Sicherheit der angränzenden Völker zuließe. Daher hat er sich nicht ungern mit den Rutulern in ein Bündniß eingelassen. En! quantum diffusa haec germanitas ab strictilia et eo venustiore latina brevitate dissideat.

IV. *Quale ad elegantiam adjumenti genus est, quas quarto loco dixeras observationes singulares?*

Resp. Qui ad restituendum Latinae Linguae suum nitorem superioribus seculis primi operam contulere, observationes quasdam singulares earum rerum, e quibus antiquae Latinitatis ingenium maxime enitescit, litteris tradidere. *Hadriani* Cardinalis opusculum de Latino sermone praecipue commendari meretur. Caeteri sunt: Laurentii *Vallae* et *Sylvii* elegantiae; Antonii *Seberi* Thesaurus, *Goclinii* Observationes Latinae Linguae, *Doleti* Epitome. *Vertii* de Latinitate merito et falso suspecta, *Borrichii* Vindiciae, *Cellarii* Antibarbarus, *Niessii* de Ortu Latinae Linguae etc. Horum libellorum quempiam cum parabiles sint admodum, sibi comparasse juverit.

Atqui ad manum nullum habeo?

Resp. Unus instar omnium *Flos Latinitatis* P. Pomaei esto, viri de hac litteratura optime meriti. Hoc ille libello observationes illorum plerasque, quique *Verborum* singulorum, *Nominum Particularum* proprius et elegans usus sit, pulchre complexus est; ut adeo Syntaxis *Particularis* et *Ornata* compellari possit.

Quo pacto ejus usum mihi familiarem reddam?

Resp. Hanc exercitationem, quam magni momenti existimo, describam tibi minutius. Initium facies in principio Tertiae, atque hac methodo:

Digitized by Google

Legendus inprimis erit, et attente relegendus, quem dixi. Flos Latinita- certumque Lectionis hujus pensum in dies singulos constiuendum: v. g. ina seu folii latus unum; quo pacto totum commode per *tertiae et quar-* decursum absolvetur.

Secundo *Repetendum* erit statae lectionis pensum cum condiscipulorum uo caeteris studiosiore. Repetitionis haec erit ratio, ut alternas quaeren- et respondentis partes obeatis. Quaeret primus, quae Sententiis Latinis ondeat significatio Germanica? alter vicissim. Quae Germanicae Latina? e

SCHEMA,

omodo flos Latinitatis inter duos utiliter repeti possit, seu privatim, seu in schola.

Primum e. g. pensum esto Verba: *Abalieno*, *Abdico*. Secundum: *Abdico*, *Ab-Abduco*. Tertium: *Abeo*. Quartum: *Aberro*. Quintum: *Abhorreo*, *Abigo etc.* hoc penso rogabit primus, respondebit alter: v. g.

Mein Bruder ist mir feind geworden.	Frater meus se a me abalienavit.
Du hast den Vater von mir abwendig macht.	Patrem, *vel* patris voluntatem a me abalienasti.
Sich von einem absondern.	Se ab aliquo abalienare.
Er hat abgedankt.	Abdicavit.
Er hat das Bürgermeisteramt aufgegeben.	Abdicavit se consulatu.
Man hat ihn seines Amtes entsetzet.	Abdicatus, privatus est suo munere.
Er will ihn für keinen Sohn erkennen.	Abdicavit filium.

Hac respondendi vice perfunctus, alter roget e converso priorem: v. g.

Quomodo Germanice reddis?	*Primus resp.*
Frater meus a me se abalienavit.	Mein Bruder ist mir feind geworden.
Abdicavit se magistratu.	Er hat sein Amt aufgegeben.
Se ab aliquo, aliquem a se abalienare.	Sich von einem, einen von sich abwendig machen.
Abdicat, rejicit, repudiat illum am etc.	Er will ihn für keinen Sohn erkennen ꝛc.

Scriptio, quae talis erit, Indici Germanico, qui flori Latinitatis subne- ur, tu significationes Latinas e pagina notata, in libello ad id parato ad- ibes in hunc modum: primum in indice Verbum est: abbitten; adde Lati- n: *deprecari aliquem*, *ab aliquo*, *vel aliquid*; um etwas inständig bitten ꝛc. rechen, *intermittere consuetudinem*, *opus*, *iter*, *laborem* etc. einen Gebrauch, rk, Reise, Arbeit ꝛc. unterlassen ꝛc. Scriptio ejusmodi singula memoriae impri- t tenacius, nec operosus erit admodum, dum assiduus sit, nec unquam inter- sus labor.

Quid inde utilitatis capiam?

Resp. Qui hanc industriam per supremas duas Grammaticae Classes con- uaverit, Dii boni! quem sibi thesaurum juvenili memoria conditum para- ! qua facilitate Epistolam, Narrationem, Chriam, Carmen, Orationem nget, quam venustatem senilem, quam antiquitatis speciem stylo conciliabit ! quam solidum jaciet verae Latinitatis fundamentum, reliqua aetate velut ad agendi exaedificandum!

ideris nimium oneris imponere, et praeter Syntaxin generalem, etiam particularem hanc exigere?

Resp. Tingi te potius hoc elegantiarum colore, quam imbui; et methodum tem, fontes, artemque earundem condiscere velim. Ab juvene docili, avido, npusculorum parco, plura opinione praestari possunt. Fortasse haec exer- atio in ipsam scholam induci posset ea ratione, ut Academicis (iis dico,

Digitized by Google

qui praeter scholae ordinaria plus aliquid efficere possint, quorumque e decem fere unus est aut alter) suus cuique aemulus, pensumque unius paginae praescribatur, quod inter se repetant. Id tamen liberum cuique, nec nolentium esse oportebit, neque si omittatur, ulli poenae obnoxium. Saltem pauculi e multis praeclari Latini e Scholis egredientur.

V. *Ut memini, rectum Particularum usum, quintum dicebas Elegantiae fontem?*

Resp. Praepositiones, Conjunctiones, Adverbia intelligo, quae velut fibrae corpus orationis omne pervadunt. Nulla re Latinae ingenium exprimas melius, ac eas rite tractando. Adeo in parvis his magna venustas. Tutsellinus primum eam viam praeivit, opusculo de Latinis Particulis elegantissimo. Quamquam hoc quoque carere possit, qui Floris Latinitatis partem tertiam de *Adverbiis*, et primo loco, et prae caeteris attentione studioque majore sibi familiarem reddiderit.

VI. *Quod est postremum elegantiae comparandae adjumentum?*

Resp. Verborum apta *Collocutio*. Rhetoris quidem haec ars propria est, delibanda tamen tironi. Cum ad ornatum splendoremque orationis plurimum intersit, quo ordine collocentur verba, sic ut eadem sententia, sed aliter disposita, jam se ipsa elegantior videatur. Perinde ut capilli iidem, qui impexi horrori erant, pectine compositi in ornamentum vertunt. Praecipuas aliquot Collocationis Elegantias ex Sylvio depromptas habeto:

Elegantiae Collocationis.

1. Verbum plerumque periodum terminat; e. g. Non enim procacitate linguae vitae sordes diluuntur.
2. *Omnis*, *nullus*, *meus*, *tuus*, *suus*, eleganter in finem Periodi rejiciuntur: Illa *lex turpitudinem habet summam*, *gratiam* nullam. *Si animum inspiceres* meum.
3. Comparativa et Superlativa tum in fronte, tum in fine Periodi: *Agricultura nihil* melius, dignius *nihil invenitur*.
4. Cum idem vocabulum repetitur, continenter ponitur: Amicus amici *consuetudine gaudet*. Clavus clavo *traditur*.
5. Idem de Derivativis intellige: Oratori orationes *sunt legendae*. Deformis deformitate sua *ne dejiciatur*.
6. Duo contraria itidem continenter ponuntur: Docti indoctis *praestant*, *alii* exultant, lamentantur *alii*.
7. E Numeralibus minor praeponitur: *Annus octavus* et tricessimus; *Sextus* decimus.
8. Genitivus eleganter ab altero Substantivo voce aliqua interjecta separatur: *Tuarum* litterarum *admiratus sum* elegantiam.
9. Inter *magis quam* nihil interponitur: *Laude delector* magis, quam *pecunia*.
10. Particula *quam* elegans est inter duos comparativos: *Felicior*, quam *ditior*. *Laudas me amicius* quam *verius*.
11. Particula *quam* inter duo Nomina eleganter ante comparativum ponitur: *Re* quam *verbis liberalior*. *Aristoteles* quam *Plato doctior*.
12. Item ante verbum *Malo*: *Italiam*, *quam vitam deserere* malo; *intelligi me*, *quam laudari* malo.
13. Inter duo Epitheta vox aliqua interjicitur: Magnum *opus omnino atque* arduum.
14. Continuata duo Substantiva vix sine particula *Et* ponuntur: *Tuis illum officiis et liberalitate adjuva*.
15. Vocabula composita interdum dividuntur: Magno *a te* opere *peto*. Rem *vero* publicam ne *desere*.
16. Particulae *antequam*, *priusquam*, *postquam*, eleganter dividuntur: *Nullas* ante *litteras accepi*, quam *tu redieras*.
Post diem quartum, quam *in Britanniam ventum est*, eum adii.
Parandum prius *bellum*, quam *gerendum*.

Digitized by Google

7. Nomen dignitatis Proprio praeponitur:
Pontifex Maximus *Clemens*. Caesar *Carolus*.
8. Cognomina Nominibus anteponuntur:
Phalerius *Demetrius*. Montecuculus *Raymundus*.
9. Praepositio praeponitur post *cujus*, *quorum*:
Cujus *ex amicitia*; quorum *aedibus*.
10. Accusativus post in Infinitivum:
Contemni *te putas*. Mirari *se ait*.
11. Participia postponuntur *me*, *te*, *se*:
Visurum *me spero*. Amantem *me redama*.
12. Ablativus in fronte vel medio, certe ante verbum ponitur:
Re intellecta *ad te properabo*.
3. Ut ne, loco *ne*:
Operam da, ut ne *fallare*.
4. Inter particulas *ne quidem*, *non solum*, *non tantum*, *non modo*, *sed etiam* aliquid eleganter interponitur:
Amicitia non *mutua* solum *colenda*, sed. Non *Petras*, tantum, sed *omnis*. Non pilis tantum, sed gladiis etiam.
5. Particulae, *si*, *nisi*, non in fronte, sed proxime verbum eleganter locantur:
Amantem *si negligis*; id ille *si fecerit*.
6. *Ut* in medio et proxime verbum:
Negotium ut *confitias*, labora. Ita *confusa est oratio nihil* ut primum, nihil *ut sit secundum*.
7. *Qui*, *quae*, *quod*; item: *cum*, *dum*, *cur*, *ne*, eleganter in medio:
Relictum quod *erat*, *arripui*. *Eam causam* cum *suscipio*. *Ambulatum* dum *iret*. *Fortunae vim* ne *experire*.

Non item poëticis Elegantiis licebit uti?

Resp. Inter eloquentiae corruptae causas putem hanc non esse ultimam, quod aliquorum Juvenum depravatus gustus eo iverit, ut orationem scripturi, elegantias e Synonymis, gradibus ad Parnassum, Flavissis etc. aucuparentur; Metaphoris infarcirent omnia, Phrasibusque Poëtarum propriis. Qua re nihil perversius excogitari potest. Memini puerum me gemmulas eas summo studio consectatum, plurimum laudis retulisse, si nullam periodum non aliqua Metaphora exornatam afferem. Habebam inter adversaria mea:

Nescio, quo noverca ntis fortunae sidere evenisse dicam.
Insulae nauseantis naturae vomitu in orbem ultimum ejectae.
Cum primi anni florent, jam maturitas autumnabat in vultu.
Non expandunt se hortensem in iridem folia, nisi e laboris nubibus pluviae distillarint.

Capillos cogunt in suggestum, sed credi mihi, nunquam illo de suggestu peroravit sapientia. Sub illa caesarie nihil reperies, quam Aristophanis nebulas, Polystrati somnia, merasque tenebras in Augustissimo Capitolio scilicet triumphantes.

CAPUT QUARTUM.

De Copia Latini Sermonis.

Quid intelligitur nomine Copiae verborum?

Responsio: Ut eandem Sententiam non modo proprie et eleganter, sed varietate multiplici, aliis aliisque verborum Formulis efferre, ac veluti ceram in alias aliasque formas et modulos transfundere noris; ut cum idem dicas, aliud semper dicere videare. Quot ut in omnibus linguis laudi datur, ita in Latina mortalibus, qui fuerunt, omnibus sic antecelluit Cicero, ut *Orationis ipsa divitias*, varietatem illam non imitabilem, ipsi ejusdem aetatis Oratores disertissimi demirarentur.

Digitized by Google

Quid utilitatis haec affert Copia?

Resp. Prima est ac necessaria ad Poëticam ac Rhetoricam praeparatio. Hi rebis in carmine condendo misere, nisi Sententiam Protei instar tamdiu transformare scias, dum verba eveniant metro apta. Caeterum uti in rebus omnibus, ita in oratione varietas delectationem habet. Ut colorum rerumque diversitate jucunde tenetur oculus; nec concentus sine tonorum alternis, nec ejusdem semper condimenti obsonium, nec invariata eademque vestis aut pulchra, diu placent; ita nihil fastidiosius jejuno, inope, unius toni et coloris Ora ore. Quod vitium Tautologiam, hoc est, ejusdem sermonis insulsam iterationem, Graeci appellant.

Quomodo comparanda est Copia verborum, et quando?

Resp. In suprema Grammaticae tentandum aliquid, viaque praenoscenda, qua deinceps eatur. Comparatur, ut reliqua omnia, exercitatione ac lectione Classicorum, Tullii inprimis, in quo uno cornu quoddam habes Copiae. Quia tamen haec lectio multorum annorum est, ac juvenibus paullo impeditior, Phraseologiae interim subsidio, alieno nempe peculio vivendum, praeceptaque eadem Phraseologia rite utendi discenda sunt.

Quae praecepta affers?

Resp. Generalia quaedam de sententia qualibet, quantumvis sterili, varie commutanda; *Singularia* quaedam de iis argumentis, quae frequentius in orationem veniunt. Ars in eo est, ut, quod Erasmus, quem praeeuntem multis in rebus sequor, ait: Sententiam quandam sumas, eamque varies quam saepissime. Qui labor uberiorem afferet frugem, si plures inter se, proposito in medium themate, conflictentur. Tum enim mutuis inventis adjuvabuntur singuli, et velut ansa praebita plura quisque inveniet. Qua quidem in re conveniet, Milonis illius Crotoniatae solertiam imitari, ut principio bis, deinde ter, deinceps saepius ac saepius variando, ad eam facultatem proficiamus, ut jam sine negotio centies aut ducenties variare possimus.

VARIATIONIS PRAECEPTA GENERALIA.

Quaenam sunt de Copia generatim praecepta?

Responsio: Tres sunt primarii fontes Copiae: I. SYNONYMIA; II. ENALLAGE; III. AEQUIVALENTIA. *Synonymia*, ex Graeco σὺν et ὄνομα, quasi Cognominatio, verba subministrat diversa, rem tamen eandem significantia: v. g. Domus, aedes; Ensis, gladius; Litterae, epistola; Charta, papyrus.

I. *Synonymia, seu Cognominatio.*

Quomodo quaerenda sunt Synonyma?

Resp. Ejusdem consilio vis maxima e bonis auctoribus colligenda foret, quia tamen haec diligentia non hujus aetatis est, e Phraseologia conquirenda erunt. Qua in conquisitione id cavendum, ne Synonyma, quae in proposita Sententia Synonyma non sint, deligantur: v. g. *Parva scintilla neglecta magnum saepe excitavit incendium.* Reperies pro *excito* adhortor: quod alienum habet ab hac Sententia sensum. Voces namque plurimae duplicem habent significationem, *propriam*, et similitudinariam seu *metaphoricam*. *Proprie* dicimus: Librum abjecit in terram. *Translatum*: Animum abjecit. *Proprium* est: Abducere pecora. *Translatum*: Abducere aliquem a vitio. *Proprium*: Affigere cruci. *Translatum*: Animum studiis. *Prop.* Abit domo. *Transl.* Abit ira homini. *Prop.* Ablegare foras aliquem. *Transl.* Ablegare curas et. Cavendum itaque, ne, cum proprium adhibendum esset, translatum loco non suo substituas. Qua in re judicio aliquo opus est. Sunt, quaedam in speciem idem significantia, quae tamen plurimam inter se discrepant, ut: *Amo*,

Digitized by Google

igo; *abstinentia*, *continentia*; *ira*, *indignatio etc.* De hac tamen diffe-
ıtia religiosum admodum esse non oportebit juvenem.

II. *Enallage, seu Immutatio.*

Quid est Enallage, et quis ejus usus?

Resp. A Graeco ἐν, in, et ἄλλος, *alius*, e quo ἀλλάσσω, *aliad reddo*, seu *muto*, unde Εναλλαγή, Enallage, *immutatio*, seu ejusdem vocis paullum lexae variatio: v. g. *Edo*, edacitas, peredo etc. *Amo*, amor, amicitia de-o. *Prudens*, prudentia, imprudens. Fit haec immutatio *primo*, cum vocis :ujus *figura*, vel *species*, id est, *simplex* in compositam, *primitiva* in de-atam, aut contra mutatur; seu cum una pars orationis in aliam, verbum Nomen, Substantivum in Adjectivum vel Adverbium ae vicissim converti-, *Secunda* species Enallagae est, cum reliqua attributa Verbi, Nominis, verbii deflectuntur: ut Modi, Tempora, Casus, Numeri etc.

ıae partes orationis utramque hanc Enallagae speciem maxime recipiunt?

Resp. Verbum et Nomen. Nam Interjectiones, Conjunctiones, Praeposi-nes, Adverbia minimum mutationis admittunt. Participia Verbo aut No-ni accenseri possunt. Mutatur erga *Verbum* in Substantivum v. g. *Discer-* nihil; nihil *discriminis* habet. *Admiror*: tenet me *admiratio*. Substanti-m in Adjectivum; ut: Valde *impudens*, insignitae *impudentiae*; *facun-*, mirae *faeundiae*. Adverbium; ut: *Hilariter* vivit, *hilaris* vivit.

Quomodo immutantur attributa Verbi?

Resp. Verbi genus, id est, vox *Activa* in *Passivum*: v. g. Laborantes us adjuvat; a Deo adjuvantur. — Contigit multos haec infamia; hac infamia ılti continguntur.

Modus. In *Imperat.* Laborato, et Deus adjuvabit. *Conjunctiv.* Si labo-, Deus juvabit. *Infinit.* Laborare est Dei opem provocare. — *Depone* inimi-iam. Si me audis, *depone* inimicitiam. Bene tibi consules, cum inimicitiam *sueris*. Suadeo tibi *ponere etc.*

Tempus. Imperfect. Nullo non tempore Dii laboriosos juvabant. *Perfect.* iis impense laboriosus a Deo adjutus non est? *Plusquamperfect.* Nullum emplum est, quin studiosum hominem Superi adjuvissent. *Futur.* Labora-et juvaberis. — *Trahit sua quemque voluptas*; quis est, quem non *traheret*; em non *traxerit*, *traxisset*, *traheret* aliquando sua voluptas.

Persona. 1. Laborantes certo a Deo adjuvamur. 2. Labora, et juvabere. *ımerus.* Laborantes Dii adjuvant. Deus adjuvat. — *Ereptis omnibus spem re-ıe. Persona.* Spem *retineo*. Qui spem *retinet*, haud omnia perdidit. *Numer.* ıem retinere.

Ut attributa nominis mutantur?

Resp. 1. *Casus.* Laborantes juvantur a Deo. *Gen.* Laborantium curam ıus gerit. *Dat.* Laborantibus praesto est Deus. *Accusat.* Laborantes adju-t. *Ablat.* A laborantibus nunquam frustra Deus invocatur. *Id nuntium mi-gaudio fuit*; *Gaudii* materia fuit; *Gaudium* attulit; *Gaudio* me im-ovit.

2. *Numerus.* Laborantem Laborantes. Deus, Dii.

3. *Genus.* Pileum, pileus. Hoc barbiton, haec barbitus.

4. *Declinatio.* Violens, violentus; Contagium, contagio; Senecta, sene-ıa etc. Idem nomen facile in singulos casus deflectes, si verba Genitivum, ıtivum regentia apte applicueris.

Unde petam Enallagen Speciei ac Figurae?

Resp. E Clavi seu Dictionario Denzleri, ac longe expeditius e Primiti-ırum seu Radicum libello, ubi *primitivis* ac *simplicibus Derivata sua* vel

Digitized by Google

Composita ordine subjecta reperies; *v. g.* sit varianda Sententia: *auxiliare.* Quaero in Radicum libello primitivum *Miser*: reperies *Miseria, misere, misereor etc.* Composita: *Misericors, commiseror et* re porro, an verbum *auxilior* primitivum sit, an derivatum? Radicum rus facile meminerit, ejus primitivum esse *augeo*, ejus derivata reperies *gesco, augmentum etc.* Idem ab *auxilior* auxilium, auxiliator etc., vide qua ubertate fluat fons hic Immutationis.

III. *Aequivalentia.*

Quid intelligis Aequivalentiae nomine, quam tertium ajebas Copiae fontem?

Resp. Dicitur et *Aequipollentia*, Graece ἰσοδύναμια ab ἴσος, similis, aequalis, et δύναμαι, possum, valeo, δυναμίω, potentia, valentia. Fis haec Aequivalentia, vocem vel sententiam contrariis mutando addita particula negante: v. g. homo diligens; non indiligens. Omnibus gratus; nemini odiosus. Vigilandum est; minime dormiendum est. Laborantes Deus juvat; otiosos Deus aversatur. Permitto; non repugno.

Non autem aequivalendi huic sententiae vel voci suam iterum Synonymiam suas immutationes esse conquirendas. Quae industria, si caeterae omnes absint, tantum effundet verborum redundantiam, ut vel librum de quapiam scripturo, nunquam defuturae sint formulae, idem semper aliter aliterque primentes.

Quid igitur mihi sententiam meam, quam possum saepissime, varare cupienti faciendum eri?

Resp. Adolescenti ingenioso methodum hanc, nempe felicibus multorum experimentis comprobatam, tenendam suadeo:

Primo, ut sententiae propositae, v. g. *Laborantes Deus adjuvat*, Synonyma, e Phraseologia conscribat. V. g. Q. *Laboro*; *Synon.* Elaboro, contendo, operam do. His, vide, an non sua item sint nova Synonyma, v. g. *Contendo*: *Synon.* Nitor, enitor, curo, conor. Neque hic sistes, sed novis his alia rursus Synonyma conquires, eosque continuato quaerendi labore, dum omnino exhauseris. Eadem accuratione verbum *Adjuvo* excutiet. Conquisita Verba a Nominibus seorsim conscribe.

Secundo. Verbis, Nominibus, Adverbiis suas e Radicum libello Enallagas, seu Derivata et Composita exscribes, v. g. *Elaboro*, Elaboratio etc. *Contendo.* Contentio etc.

Tertio. Pone Sententiae ejusdem Aequivalentiam, a contrariis; *pigrum Deus deserit.* Huic suam iterum Synonymiam ac Enallagas, quod dictum est modo, colligito.

Caeterum tota haec Copiae exercitatio Exemplis melius, quam Praeceptionibus percipitur. En Schema.

Exemplum Copiae Verborum pro varianda Sententia: Laborantes Deus adjuvat.

E primo fonte copiae, Synonymia vocibus singulis: *Laborantes*; *Adjuvat*; *Deus*; sua Synonyma sunt quaerenda.

Quaere: *Laboro*; *Syn. Elaboro*, *Contendo*, *Operam do.* Quaerito rursus in Phraseologia horum Synonymorum Synonyma, nempe primum Verbi *Contendo*; et sic deinceps in hunc modum. Quaere: *Contendo*; *Syn.* Nitor, Enitor, Curo, Conor; q. *Operam do*; *Syn.* Administratio, Munus, Studium, Actio, Opus, Cura; q. *Nitor*; *Syn.* Connitor; Adnitor; q. *Curo*; *Syn.* Studeo; q. Conor; Tento, experior; Id molior, Incumbo, Id pugno; q. *Administratio*; *Syn.* Curatio, Procuratio; q. *Munus*; *Syn.* Officium, Provincia; q. *Studium*; *Syn.* Labor; q. *Actio*; *Syn.* Actus, Factum, Negotium; q. *Opus* -- q. *Cura*; Sollicitudo, Diligentia, Cogitatio, Meditatio, Angor. Molestia; q. *Studeo* -- *tento* -- *experior* -- q. *Molior*; *Syn.* Ago, Struo, Machinor, Paro, Con

Digitized by Google

o; q. *Incumbo*--q. *Pugno*; *Syn.* Dimico, Certo, Depugno; q. *Curatio*--*euratio*; *Syn.* Gubernatio; q. *Officium*; *Syn.* Partes; q. *Provincia*; *Syn.* ıs; q. *Labor*; *Syn.* Afflictatio, Contentio animi, Vigiliae, Sudor, Assidui-; q. *Actus*, *Factum*, *Negotium*, *Procuratio*. *Opus*; *Syn.* *Artificium*, q. *licitudo*; *Syn.* Molestia; q. *Diligentia*; *Syn.* Assiduitas, Sedulitas, Mentis tatio; q. *Meditatio*; *Syn.* Exercitatio; q. *Ago*; *Syn.* Tracto, Gero, Agito, gredior; q. *Dimico*; *Syn.* Confligo; q. *Certo*; *Syn.* Decerto, Belligero; q. *ntentio*; *Syn.* Luctuatio, Certamen, Dimicatio, Pugna; q. *Sudo*; *Syn.* De-o; q. *Assiduitas*; *Syn.* Perseverantia; q. *Exercitatio*; *Syn.* Industria, rriculum; q. *Tracto*; *Syn.* Exerceo; q. *Gero*; *Syn.* Administro. *Agito*. -so, inquiro. *Dimicatio*; Discrimen. *Pugna*; Certamen. *Perseverantia*; nstantia. *Commotio*; Motus. *Industria*; Ars, Solertia, Ingenium. *Curricu-*; Stadium, Cursus etc.

rum Synonymorum Enallagae, seu Derivata et Composita.

Enallagae Nominum: *Opera*; Operosus. Operatio, Operor, Cooperor, ortet. *Studium*; Studiosus, Studiositas, Studiose. *Actio*; Actiosus, Actor, tuose. *Cura*; Curator, Curatia, Curiosus, Accuro. Accuratio. Accura-, Curator. *Officium*; Officina. *Labor*; Laboriosus, Adlaboro. *Negotium*; gotiosus, Negotior, Negotiator. *Solicitudo*; Solicito. *Diligentia*; Diligen-, *Onus*; Onero. *Contentio*; Contentiosus. *Vigilia*; Vigil, Vigilo, Vigilan-, Per-E-Ad-Invigilo. *Sudor*; Sudo, Desudo, Insudo. *Assiduitas*; Assi-us, Assidue. *Sedulitas*; Sedulus, Sedulo. *Exercitatio*; Exerceo, *Luctatio*; ctor, Reluctor, Obluctor. *Certamen*; Certatio, Certo, Decerto. *Pugna*; Pu-ıx. *Lucubratio*; Lucubro. *Perseverantia*; Persevero. *Industria*; Industri-Industrie. *Solertia*; Solers, Solerter etc.

Deus.

Synonymia: *Deus*; Dii. Divi, Divinus, Divinitus, Divinitas, Superi, Coe-n, Coelestes, Coelicolae, Jupiter, Mars, Hercules, Plutus, Minerva, Juno, ollo etc.

Adjuvat.

Synonymia: *Adjuvo*, *Juvo*; Opitulor, Adminiculor, Auxilior, Suffragor, blevo. Quaere *Opitulor*: Subvenio, Adminiculor, Fulcio. *Auxilior*; Suc-rro, Adsum. *Suffragor*; Faveo. *Sublevo*; Sustento. *Subvenio*; Subsidio n, Fulcio, Sustineo. *Succurro*; Succedo. *Adsum*, *Faveo*; Studeo, Amo, mplector. *Subsidium*; Perfugium. *Sustineo*; Tueor. *Amo*; Diligo; Bene-lus sum. *Perfugium*; Portus, Praesidium, Asylum. *Tueor*; Tutor, Custodio, veo, Praesideo. *Diligo*; Carus. *Benevolus*; Amicus, Studiosus, *Praesidium*; es, Securitas. *Custodia*; Servo, Observo. *Faveo*; Tego, Alo, Retineo. *ras*; Acceptus, Jucundus. *Amicus*; Cupidus. *Spes*; Fiducia, Firmamen-n. *Alo*; Nutrio, Pasco, Pascuus. *Firmamentum*; Stabilimen, Robur, res. *Robur*; Vis, Vires, Firmitas, Nervi. *Vires*; Lacerti, Facultas, Vis, Effi-cia etc.

Hujus Synonymiae Enallagae.

Enallagae Nominum: *Perfugium*; Perfugio, Confugio, Perfugium. *Be-volus*; Benevolentia, Volo, Voluntas. *Portus*; Littus, Portuosus. *Carus*; ritas. *Fidacia*; Fido, Fidentia, Confidentia. *Firmamentum*; Firmo, Confir-, Firmitas, Firmus. *Stabilimen*; Stabilio, Stabilitas. *Robur*; Corroboro, bustus, Nervi, Nervosus. *Lacerti*; Lacertosus. *Facultas*; Facilis, Efficaci-, Efficax. *Gratus*; Gratia, Gratiosus.

Enallagae Verborum: *Adjuvo*; Adjutor, Adjumentum, Adjutorium. *pitulor*; Opitulatio, Opitulator, Opem fero, Opulentus. *Subvenio*; Subventio. *dminiculor*; Adminiculum, Adminiculatio. *Fulcio*; Suffulcio, Fulcrum, Ful-nentum. *Auxilior*; Auxilium, Auxiliator, Auxiliarius. *Succurro*; Succur-s. *Suffragor*; Suffragatio, Suffragium, Suffragator. *Faveo*; Favor, Fautor, vorabilis, Faustus, Faustitas. *Sublevo*; Allevo, Allevatio, Allevamentum.

Digitized by Google

Sustineo; Sustento, Sustentatio. *Subsidio sum.* Subsidiarius. *Succedo*; cessus. *Studeo*; Studium, Studiosus. *Amo*; Deamo, Amor, Amicabilis. Tutor, Tutela, Tuitio, Tutus. *Diligo*; Dilectus, Dilectio. *Custodio*; C Custodia. *Faveo*; Refoveo, Confoveo, Fomentum. *Praesideo*; Praesi Praesidiarius. *Alo*; Altor, Alumnus, Alimentum, Alitura. *Tego*; Prot Protectio, Protector. *Nutrio*; Nutrimentum, Nutricius. *Pasco*; Pabulum, stor, pascua.

Hanc tantam e Synonymia et immutatione enatam supellectilem in o dinem redegisse juverit: v. g.

Laborantes.

Verba: Elaboro, Contendo, Operam do, Nitor, Enitor, Curo, Conor, Administro, Connitor, Adnitor, Studeo, Tento, Experior, Molior, Incumbo, Pugno, Ago, Struo, Machinor, Paro, Dimico, Certo, Depugno, Tracto, Gero, Agito, Aggredior, Confligo, Decerto, Sudo, Desudo, Exerceo, Verso, Inquiro, Operor, Cooperor, Oportet, Adlaboro, Collaboro, Negotior, Sollicitor, Onero, Vigilo, Evigilo, Invigilo, Pervigilo, Luctor, Obluctor, Lucubro, Persevero.

Substantiva: Subsidium, Perfugium, Portus, Opera, Munus, Studium, Actio, Opus, Cura, Curatio, Officium, Provincia, Partes, Labor, Negotium, Sollicitudo, Diligentia, Cogitatio, Meditatio, Contentio, Molestia, Onus, Afflictio, Contentio animi, Vigilia, Sudor, Assiduitas, Sedulitas, Mentis agitatio, Exercitatio, Luctatio, Certamen, Dimicatio, Pugna, Perseverantia, Industria, Curriculum, Studium, Discrimen, Constantia, Ars, Solertia, Ingenium, Cursus.

Adjectiva: Operosus, Studiosus, Actuosus, Curiosus, Accuratus, Laboriosus, Negotiosus, Diligens, Vigil, Assiduus, Sedulus, Pugnax, Industrius, Solers.

Adjuvat.

Verba: Juvo, Opitulor, Adminiculor, Auxilior, Suffragor, Sublevo, Subvenio, Fulcio, Adsum, Faveo, Sustento, Subsidio sum, Sustineo, Succedo, Studeo, Amo, Complector, Tueor, Diligo, Benevolus sum, Tutor, Custodio, Praesideo, Servo, Observo, Tego, Alo, Retineo, Nutrio, Pasco, Confugio, Fido, Firmo, Confirmo, Stabilio, Corroboro, Suffulcio, Allevo, Deamo, Confoveo.

Substantiva: Perfugium, Portus, Praesidium, Asylum, Spes, Securitas, Fiducia, Firmamentum, Stabilimen, Robur, Vires, Vis, Virtus, Nervi, Firmitas, Lacerti, Facultas, Benevolentia, Littus, Caritas, Fidentia, Confidentia, Stabilitas, Efficacitas, Gratia, Adjutor, Adjumentum, Adjutorium, Opitulatio, Opitulator, Subventio, Adminiculum, Adminiculator, Fulcrum, Fulcimentum, Auxilium, Auxiliator, Succursus, Suffragatio, Suffragium, Suffragator, Favor, Fautor, Faustitas, Allevamentum, Subsidiarius, Studium, Tutor, Tutela, Tuitio, Dilectio, Custodia, Custos, Fomentum, Praesidium, Altor, Alimentum, Nutrimentum, Pabulum, Pastor, Pascua.

Adjectiva: Carus, Amicus, Studiosus, Benevolus, Acceptus, Jucundus, Cupidus, Gratus, Portuosus, Firmus, Facilis, Efficax, Auxiliarius, Tutus, Amicabilis, Faustus.

Tertius Fons Copiae, Aequivalentia, cum su Synonymia et Immutatione.

Pigros Deus deserit.

Pigros.

Quaere: *Piger*; *Syn.* Segnis; q. *Segnis*; Languens. *Languco*; Flaccesco, Languidus sum, Torpeo, Torpesco, Marcesco. *Languidus*; Tardus, Debilitatus, Mollis, Enervatus, Remissus. *Torpeo*; Obtorpesco, *Marcesco*; Patresco.

Digitized by Google

las; Cunctator, Tardo, Cunctor, Indormio, Differo. *Debilitatus*; Fractus. *lis*; Effeminatus, Delicatus. *Lentus*; Frigidus, Tener. *Languor*; Desidia, ›or, Stupor. *Negligo*; Non curo, Desero, Omitto. *Desidia*; Inertia, via, Socordia, Segnities. *Non curo*; Incuria, Incurius, Incuriosus. *tto*; Relinquo, Missum facio, Non exequor. *Inertia*; Negligentia, Ne-ia, Fuga laboris. *Ignavia*; Iners, Somniculosus, Reses, Segnities. *In-a*; Negligentia, Vecordia. *Negligentia*; Indiligentia. *Fuga laboris*; De-ıtio, Aversio laboris. *Iners*; Vecors. *Dormio*; Cubo, Sopior, Quiesco. *nus*; Somnio, Quiesco, Conquiesco. *Quies*; Otium, Vacatio, Cessatio, issio. *Aversio*; Averto, Horreo, Abhorreo, Declino, Fugio, Tergiver-Vitio, Cesso etc.

Deserit.

Desero; Destituo, Relinquo, Derelinquo, Absum, non adsum, Desum, ıdo ab aliquo, Praetermitto. *Destituo*; Destitutio, Derelictio. *Relinquo*; ıum facio, Tardo, Discedo. *Derelinquo*; Contemptio. *Absum*; Remotus, unctis, Facesso. *Negligo*; Excludo, Contemno, Curare omitto, Praetereo. *lo*; Moror, Differo, Contemno. *Contemptio*; Despicientia, Despicatui ›o, Sperno, Abjicio, Aspernor, Nihil facio, Minimi aestimo. *Remotus*; nus, Abhorrens. *Facesse*; Abeo. *Excludo*; Portas claudo, *Curare omit-* Incurius. *Moror*; Morosus. *Tardo*; Differo, Procrastino. *Alieno*; Aver-Alienatus. *Abhorreo*; *Aversor*; Refugio, Defugio, Recuso, Me alio verto, ›natus; Infensus. *Abalieno*, Rejicio. *Averto*; Aversus, Arceo, Removeo. *ıgio*; Fugio, Recedo. *Recuso*; Abnuo, Abnutus, Nolo. *Declino*; Repudio, ello, Repulso, Respuo, Negligo, Fastidio. *Durus*; Asper, Inexorabilis, emens, Immitus, Inexpugnabilis, Difficilis, Adversus etc. etc.

Hanc Synonymarum copiam pari ratione certas in classes distribuere, d inutile erit: v. g.

Pigros.

Verba: Langueo, Flaccesco, Torpeo, Torpesco, Marcesco, Putresco, Tar-Cunctor, Indormio, Differo, Negligo, Omitto, Relinquo, Non exequor, o, Sopior, Quiesco, Somnio, Dormio, Horreo, Abhorreo, Declino, Vito, io, Tergiversor, Cesso.

Substantiva: Remissio, Languor, Desidia, Torpor, Stupor, Inertia. Igna-, Socordia, Vecordia, Segnities, Pigritia, Incuria, Negligentia, Nequitia, a laboris, Negligentia, Indiligentia, Declinatio laboris, Otium, Vacatio, ›atio, Mollities, Lentitudo, Frigus.

Adjectiva: Piger, Segnis, Languens, Languidus, Tardus, Debilitatus-lis, Enervatus, Remissus, Fractus, Delicatus, Lentus, Effeminatus, Fri-ıs, Tener, Incurius, Incuriosus, Iners, Somniculosus, Reses, Deses, Negli, ı, Vecors, Socors.

Deserit.

Verba: Destituo, Relinquo, Derelinquo, Absum, Desum, Recedo, ab ali-, Praetermitto, Tardo, Discedo, Facesso, Excludo, Contemno, Praetereo, ›or, Differo, Sperno, Despicatui habeo, Abjicio, Aspernor, Nihili facio, Mi-i aestimo, Curare, omitto, Procrastino, Abhorreo, Aversor, Refugio, De-o, Recuso. Me alio verto, Rejicio, Averto, Arceo, Removeo, Fugio, Re-o, Abnuo, Repudio, Nego, Nolo, Declino. Repello, Fastidio, Recuso.

Substantiva: Destitutio, Derelictio, Contemptio, Despicientia, Abnutus, ulsa, Duritia, Fastidium.

Adjectiva: Remotus, Disjunctus, Alienus, Abhorrens, Incurius, Moro-, Aversus, Alienatus, Inimicus, Durus, Asper, Inexorabilis, Inexpugnabi-Inclemens, Immitis, Adversus, Fastidiosus.

Quid jam hac tanta silva faciam?

Resp. Jam hoc tui ingenii ac judicii est, ut e vocibus singulis constructio-ı justam aedifices, quod fiet, si 1. Nominibus, verba idonea, quorum,

Digitized by Google

magnam copiam suppeditat Syntaxis, Verbis item apta Nomina a
2. Enallagas Modorum, Temporum, Casuum etc. admiscueris. 3.
rem varietatem conciliandam figuris variis, dubitantis, alloquentis
gantis, indignantis, optantis, exclamantis, ridentis, lugentis, mone
centis, dolentis, timentis, irascentis, gaudentis, miserentis, jubentis et
sonam sumas. Quae doctrina etsi jam figurarum Rhetoricarum peritia
quam deposcat, ingenioso tamen Tironi lucis aliquid item effundet.
Exemplum.

Variationes Sententiae supradictae e praesenti Verborum silva constructae.

Ut rebus ipse tuis *operam* dederis, ita a Deo *juvaberis*.
Munere suo rite fungentibus *opitulatur* coelum.
Student superi suimet studiosis.
Studium adhibenti dii *adminiculantur*.
Dum ab *actione* non desistas, omnia pro te agent superi.
Fac ipse *opus* et *auxilia* coelestia ne despera.
Tibimet *curae* esto, et *suffragabuntur* boni dii.
Qui *officio* non defuerit, in coelitum *tutela* degit.
Quamdiu *partes* tuas impleveris, *subvenient* laboranti coelites.
Orna *provinciam* tuam pro viribus, et *suppetias* de coelo expecta.
Mortalium contenti *labores* prae thure conciliant immortales.
Nullum *negotium* aut *onus* defugienti divi coepta *fortunabunt*.
Summa *sollicitudine* res administranti suas aderunt *opitulatores* divi.
Hominum *diligentiam adjutores* dii *suffulciunt*.
Cogitationes omnes ad se servandum conferenti superum *favor* praesto e
Frustra de superis *confidit*, qui laboris *molestiam devitat*.
Si rerum tuarum omni *contentione* satagis, *efficacitatem* suppeditabit coelu
Nitere, quantum potes, *onus* levabunt coelites.
Vigilias pro se agentium *custodiam* dii suscipiunt.
Sudore magis, quam victimis, coelestia *praesidia* comparantur.
Laborandi *assiduitas* coeli *favores* provocat.
Hominum *sedulitatem* ultro consequuntur de coelo *adminicula*.
Ne ab *luctatione* abstiteris, *lacertos* firmabit Hercules.
A quo deorum victoriam petes, si *certamen* timidus defugias?
In omnem *dimicationem* paratos facilis Mars *tutatur*.
Strenue *pugnam* ineuntium Mars ipse commilitonem agit.
Laborandi *perseverantiam* laeto *successu* coronant divi.
Fautores habeo Deos si nihil industriae ipse praetermisero.
In *curriculo* contende pro viribus, *vires nervosque* firmabit Deus.
Ne lassere in *stadio*, nec aliter *bravium* consequere.
Certum ad Deos *perfugium* habet, qui sibi in *discrimine* consulit.
Constantia in coeptis Deum *adjutorem* habet.
Impigri navarchi *solertia* Neptunus ipse *portum* praeparat.
Manu te *ingenioque* juva, tum scilicet Herculem voca.
Operoso *precatori* coelestia adjumenta certa sunt.
Studioso homini summa est quidvis a Deo impetrandi *fiducia*.
Actuoso homini certum est in omni casu ad deorum altaria *asylum*.
Sui *curiosus* curae est Jovi.
Accuratum officii *custodem* summa benevolentia complectuntur divi omn
Laborioso aratori Ceres ipsa *alimenta* praebet et *pabula*.
Negotiosorum hominum *conatibus* nunquam se Mercurius subtrahit.
Diligens esto, nec, quod a te fieri possit, praetermitte quidquam; tum sta
ria obi.
Pervigili lucubratori *propitia* adest Minerva.
Assiduis ipsi dii *praesident*.
Omnia *cupiunt* coelites *solerti* rerum suarum *curatori*.
Sedulus rem tuam exequere, caetera Jovi permitte.
Studentis et *pugnacis* hominis *subsidiarii* sunt coelites.

Digitized by Google

et coelum homines *industrios*.
cite pro *elaborantibus* in parato est divorum *gratia*.
tende primum, tum ad coelestes *confugito*.
ram dato, venient in partem operis numina.
re in tempestatem, *littus* admovebit Neptunus.
tentes in ardua, dii *sustinent*.
anti res suas, *vires* e coelo venient.
antes divina auxilia *suffulciunt*.
iti malis et *obluctari* omni diligentia, validissimum est precum genus.
e *connitere*, ut *fulcrum* dii subjiciant.
orum vota facile est numen, qui res ipsi suas *administrant* sedulo.
no suis rebus *studens* naviter Deorum *studium* est.
ta audentibus *aspirat* secunda fortuna.
i prospice, nihil non experire, *favent solertibus* coelestes.
, *molire*, quod tuum est, spondeo te superis in *amoribus* fore.
pus incumbenti, benigne coeli *provident*.
titer *pugnanti* numina volentia *subveniunt*.
ue moenia, tibi consule, *securitatem* dii praestabunt.
chinare omni contentione, *firmamentum* de coelo spera.
aris, focis impigre *dimicantes* fere voti damnuntur.
net *propugna*, et *auxiliarios fecisti* Deos.
itime *certantibus* superi *robur* adaugent.
perfunctorie res tuas *tractes* cave *opitulationem* a coelo expectes.
suas strenue *gerere*, *confidentium* in superos parit.
gredere fidenter, ne tibi deesto, efficiendi *vim* haut denegabunt coelites.
fligito, nec cede malis, nec de *tuitione* superum despera.
nĭ vi *decertantibus* certa a coelestibus subsidia affluunt.
ando, teque in partem omnem *versando*, coeli opem conciliabis.
uirito vias omnes, qua exeas; exitum e calamitate pandet aliquis deorum.
pigre *operantibus* deos cooperari non piget.
ientibus, quod *oportet*, facultatem suppeditat Numen.
' *sublevari* a Deo? ipse tibi Deus esto.
otiosi hominis tutor Deus est.
ui nulla *solicitudine* tangeris, qua fronte deos solicitas?
orem vitandi nullum et *onus*, *fulcimentum* praebent dii.
mdiu pro te *pervigilas* in superum *custodia* agis.
mire tibi precanti Deos, ne mirere.
tare alacriter, *sustinebit* te coeleste auxilium.
lactare malis, et *fomenta* divinitus reperies.
in labore *perseverat*, tuto diis *fidit*.
abora, nec *repulsam* metue.
nplicatis manibus orare superos, ridiculum.
penetrabile coelum est, *languidi* ac *vecordis* hominis precibus.
ul ad rem, simul ad vota vertitur.
s omnes nequidquam obit officii *neglector*.
aequum est iis adesse Jovem, qui sibimet *desunt*?
superis partes, quas *negligis*, demandabis?
eis labor odio est, his nemo propitia speret numina.
osorum hominum fletu ac ploratu nihil moventur dii.
cando nihil agit, qui nihil agit.
mienti quis Deus vigilabit?
is credat, hominem sui *incurium* curae fore coelitibus?
assum ad templorum limina confugiunt, qui laborem *defugiunt*.
precibus sit efficacitas, fac, quod potes.
ide ad astra manus, sed callosas.
preces *ignavorum* et ploratus, obsurduere coelestes.
ignaviae adjutoribus haberi, vel minorum gentium deos dedecet.
pis, ut in tui *inertis* hominis pensum succedant superi?
ri hominis et calamitosi non homines miseret, nec deos.
issimi dii ad inertium vota *duri* sunt, et *inexorabiles*.

Digitized by Google

Non sunt dii nisi pro hominibus, qui se homines, hoc est, ad laborem ne meminere.
Nervos ad opes, manus ad coelum tolle.
Pauci fuere, queis sopitis urbes in retia egisset fortuna.
Supplex idem et odiosus repulsam mendicat a diis.
Non destituere a superis, nisi ipse te dereliqueris.
Frustra superum opem implorat cessator, si vel hecatomben voveat.
Non esset honestum immortalibus, hominum *desidiam* opibus alere.
Merito rejicitur a diis rerum suarum actor negligens.
Nec otium probatur superis, nec otiosorum vota.
Erras, o piger, qui torporis tui advocatum speras Jovem.
Cum nullam quietis partem tibi concesseris, tum demum in superum auxilio acquiesce.
Ni tu vacaveris, haud dubie tibi vacabit Jupiter.
Ad somniculosi preces coelestes indormiunt.
De homine sui oblito nihil meminere superi.
Nisi ipse manus admoves, thus incassum et victimas effundis.
Defidendo, superosque deprecando utrinque actum agis.
Male feriati hominis calamitatem nullae obtestationes averruncabunt.
Ecqui bonos superos speret, qui sibi nequam est?
Languor orantis ac remissio superos immisericordes facit.
Si labori parcis, parce lacrimis votisque.
Si otio hebescas et languore, nullo clamore deos excitabis.
Ne nubes quidem penetrant desidiosi hominis vota.
Somno se dedere, et in superos transferre negotium; prope impium est.
Negligentia obtorpescere, et Jovem invocare, non nisi stultorum est.
Si tute procrastinas, ne mirere tergiversari deos.
Ut tute eris ad laborem, ita superos in vota promptos habebis, aut lentiores.
Agito, quod tuum est, suis partibus non deerit coelum.
Deorum auxilium ejurat, qui a labore se removet.
Injuria coeli duritiam incusat mollis homo et operis fugitans etc.

Non sunt alii praeterea Copiae Fontes?

Resp. Cum Poëta fueris ac Rhetor augere licebit suppellectilem e Tropis fere omnibus inprimis *Periphrasi* seu Circumlocutione ejusdem Sententiae, a Definitione, Causis, effectis etc. petita; *Metaphora* seu comparatione etc. Suggerent hae novas denuo Propositiones, quibus, si iterum suam Synonymiam, Immutationem, Aequivalentiam subjeceris, in immensum crescet copia. Sit Sententia: *Omnis fere Sententia multis modis variari potest*: Ejus *Aequivalentia*: Nulla sententia verbis iisdem est alligata; *Periphrasis*: Latina lingua valde copiosa est; *Aequiv.* Minime egena est; *Metaphora*: Quaevis Sententia aliis coloribus pingi potest; *vel*: alio verborum habitu vestiri potest. Hujus variationis suppellectilem et variationem ipsam habeto.

Paradigma aliud in Sententia:

Quaevis fere sententia multis modis variari potest.

Praeter Synonymiam, Enallagem et Aequivalentiam, etiam per Periphrasin et Metaphoram variata.

Quaere: *Quaevis*: *Syn.* Quilibet, omnis, quicunque, nullus non, universus, quis omnium non? Q. *Sententia*; *Syn.* Dictum, Oratio, Sermo, Opinio. Q. *Multus*; *Syn.* Multiplex. Q. *Multiplex*; *Syn.* Varius, copiosus. Q. *Varius*; *Syn.* Dissimilis, dispar, diversus, distans, commutabilis, varietate distinctus, multiformis. Q. *Dissimilis.* Cum aliquo dissimilitudinem habens. Q. *Dispar*: Disparilis. Q. *Diversus*: Disjunctus, contrarius, totus fere alius. *Enall.* Diversitas. Q. *Commutabilis*; Mutabilis. Q. *Multiformis*; Varius, diversus. Q. *Modus*: Ratio. Q. *Variari*; *Syn.* Distinguo, varietatem facio, muto. *Enall.* Varietas; *Syn.* Dissimilitudo, disparitas, mutatio, mobilitas.

Digitized by Google

Distinguo. Enall. Distinctio; *Syn.* Discrimen. Q. *Muto*; *Syn.* Immuto, muto, commuto, verto, inverto. *Enall.* Mutatio; *Syn.* Permutatio, consio. Item: mutabilis, mutabilitas. Q. *Commuto. Enall.* Commutatio, comtabilis. Q. *Verto*; *Syn.* Flecto. Q. *Inverto. Enall.* Inversio. Q. *Flecto*; . Inflecto, torqueo, contorqueo, detorqueo, verso. *Enall.* Flexibilis, fle: *Syn.* Anfractus, conversio, flexus. Q. *Flexuosus. Syn.* Tortuosus. Q. *queo*; Contorqueo. *Enall.* Contortio, cortortus, contorte, tortus. Q. *Tra*; *Syn.* Explico. *Enall.* Tractabilis, tractatio; *Syn.* Explicatio. Q. *Expli*. *Syn.* Expono, dissero, dico, verbis rem amplector, in medio pono. *all.* Explicatio; explicatus, us. Q. *Expono*; Exprimo, edissero. *Enall.* positio. Q. *Dissero*; Disputo. Q. *Exprimo*, Oratione complector, effingo. *Proferro*, Promo. Q. *Disputo. Enall.* Disputatio.

Verba: Distinguo, Muto, Immuto, Commuto, Permuto, Verto, Inver- Flecto, Inflecto, Torqueo, Contorqueo, Detorqueo, Verso, Tracto, Ex- o, Expono, Dico, Dissero, Exprimo, Profero, Effero, Promo, Disputo, tione complector, Effingo.

Substantiva: Varietas, Distinctio, Disparitas, Mutatio, Mobilitas, Dismen, Commutatio, Conversio, Mutabilitas, Flexio, Flexus, Anfractus, torsio, Tractatio, Explicatio, Disputatio.

Adjectiva: Varius, Mobilis, Distinctus, Mutabilis, Commutabilis, Contus, Flexibilis, Flexuosus, Tortuosus, Tractabilis.

Aequivalentia:

Nulla sententia iisdem verbis est alligata.

Quaere: *Alligo*; Obstringo, Ligo, Devincio, Constringo. Q. *Obstringo.* ligo. Q. *Ligo*; Vincio, Colligo, Constringo. Q. *Devincio*; Vincio. Q. *stringo*; Arcto, Concludo. Q. *Obligo. Enall.* Obligatio; *Syn.* Auctoratum Servitus Vinculum. Q. *Arcto*; Enall. Arctus. Q. *Concludo*; Cogo. udo. Q. *Servitus*, Servitium, Famulatus. *Enall.* Servus, Servio. *Syn.* servio, Servitutem servio.

Verba: Alligo, Obstringo, Ligo, Devincio, Vincio, Arcto, Concludo, ludo, Obligo, Cogo, Claudo, Servio, Servitutem servio.

Substantiva: Obligatio, Auctoramentum, Servitus, Servitium, Famula-, Vinculum, Servus, Claustrum.

Adjectiva: Arctus, Inclusus.

Circumscriptio, seu Periphrasis:

Latina lingua valde copiosa est.

Quaere: *Latinus*; Romanus. *Enall.* Roma, Latium. Q. *Lingua*; Idioma, mo. Q. *Valde*; Admodum, Mirum, *vel* majorem in modum, Egregie. mediocriter, Perquam, Sane quam, Impense, Imprimis. Q. *Copiosa*; undans, Uber, Dives. *Enall.* Copiose, Copia. *Syn.* Abundantia, Ubertas, cultas. Q. *Abundans*; Affluens, Circumfluens. *Enall.* Abundo. Q. *Uber*; undus, Fertilis, Ferax. *Enall.* Ubertas, Uberrime. Q. *Dives*; Locuples, ulentus. *Enall.* Ditesco, Divitiae. Q. *Affluens*; Refertus, plenus. *Enall.* luo, Affluentia. Item: Circumfluens, circumfluo. Q. *Abundo*; Redundo, n Dives. *Enall.* Abunde. Q. *Fecundus. Enall.* Fecunditas. Q. *Fertilis*; mus. *Enall.* Fertilitas. Q. *Locuples*; *Enall.* Locupleto. *Syn.* Dito, Dis augeo. Q. *Opulentus*; *Enall.* Opes, Opulentia. Q. *Divitiae*; Abundan- etc. Q. *Redundo*; Supero, Superfluo. *Enall.* Redundantia. *Syn.* Prontia.

Verba: Abundo, Ditesco, Dito, Circumfluo, Redundo, Locupleto, Au-, Supero, Superfluo.

Substantiva: Copia, Abundantia, Ubertas, Divitiae, Affluentia, Fecuns, Fertilitas, Opulentia, Redundantia, Profluentia.

Adjectiva: Copiosus, Abundans, Uber, Dives, Affluens, Circumfluens, undus, Fertilis, Ferax, Locuples, Opulentus, Redundans.

Digitized by Google

Circumscriptionis Aequivalentia:

Latina lingua minime omnium est egens.

Quaere: *Egens*; Indigens, Cui quaesito opus est. *Enall.* Egeo: Mihi opus est, Indigeo. Item Egestas. *Syn.* Inopia, Indigentia, Mendicitas, Domestica difficultas, Paupertas. Q. *Indigeo*; Q. *Inopia*; Q. *Mendicitas*; *Enall.* Mendicus. *Syn.* Pauper. Q. *Paupertas*; Tenuitas, Angustia rei. *Enall.* Pauper. *Syn.* Inops, Egenus, Tenuis, Parvis opibus ac facultatibus, Inanis. Q. *Exiliter*; *Enall.* Exilitas; *Syn.* Jejunitas. Q. *Exilitas*; *Jejune*, *Jejunitas*. *Enall.* Jejunus. *Syn.* Aridus. Q. *Aridus*; *Enall.* Ariditas.

Verba: Egeo, Indigeo, Quaesito opus est, Necessarium est, Destitueor, Deficio.

Substantiva: Inopia, Indigentia, Egestas, Paupertas, Tenuitas, Mendicus, Exilitas, Exiguitas, Angustia rei, Difficultas, Mendicitas, Jejunitas, Ariditas.

Adjectiva: Pauper, Tenuis, Exilis, Angustus, Arctus, Inops, Egenus, Inanis, Parvis opibus, Exiguus, Jejunus, Aridus.

Metaphora:

Quaevis sententia aliis verborum coloribus pingi potest.

Quaere: *Color*; Pigmentum, Fucus, Species. *Enall.* Coloro. *Syn.* Colorem induco. Q. *Pingo*; Pictura exprimo, Expingo. *Enall.* Pictura, Pictor, Pictus, Pigmentum. *Syn.* Fucus, Ornatus. Q. *Ornatus*; Lux verborum, Flos orationis. *Enall.* Ornamentum. *Syn.* Honor, Dignitas, Insigne, Lumen. *Enall.* Orno. *Syn.* Exorno, Illustro, Illumino, Decoro, Ornamentum affero, Ornamenta congero, Collocupleto, Instruo. Item Ornatus. *Syn.* Politus, Luculentus, Excultus, Comptus, Expolitus, Nitens, Elaboratus. Q. *Illustro*; Collustro. *Enall.* Illustris, Illustratio. Q. *Decoro*; Cohonesto. *Enall.* Decus. *Syn.* Honestamentum etc.

Verba: Pingo, Expingo, Pictura exprimo, Coloro, Figuro, Colorem induco, Ornio, Exorno, Illustro, Illumino, Ornatum affero, Ornamenta congero, Decoro, Collocupleto, Instruo, Collustro, Expolio, Cohonesto.

Substantiva: Pictura, Pictor, Pigmentum, Fucus. Ornatus, Lux verborum, Flos orationis, Honor, Dignitas, Lumen, Insigne, Ornamentum, Decus.

Adjectiva: Pictus, Coloratus, Politus, Luculentus, Excultus, Comptus, Expolitus, Nitens, Elaboratus, Illustris.

Metaphora alia:

Quaevis sententia alio et alio Verborum habitu verti potest.

Quaere: *Habitus*; Forma, Figura. Q. *Forma*; Notio, Character, *Enall.* Formo. *Syn.* Figuro, Fingo, Effingo. Item Formosus. *Enall.* Formositas. *Syn.* Pulchritudo. Item Formula. Q. *Figura*; *Enall.* Figuratus, Effiguro. Q. *Figuro*; Informo, Adorno, Adumbro. *Enall.* Figmentum. Q. *Informo*; Conformo. *Enall.* Conformatio. *Syn.* Informatio. Q. *Vestio*; *Enall.* Vestitus, Vestimentum etc.

Verba: Formo, Figuro, Fingo, Effingo, Effiguro, Informo, Adorno, Adumbro, Conformo.

Substantiva: Habitus, Forma, Figura, Notio, Character, Formula, Formositas, Pulchritudo, Figmentum, Conformatio, Informatio.

Synonymia et Enallage:

Quaevis fere sententia multis modis variari potest.

Sententiam quamvis *multimodis* facile variaveris.
Varietatem maximam sententiae prope omnes admittunt.

Digitized by Google

ılto discrimine orationem quamcunque *distinguere est.*
ıtentiam omnem multiplici verborum *contorsione* si artem tenes, tractabis.
iumeris modis dictum idem *converti* potest.
ra est in varias loquendi formulas sententiae cujusvis *mobilitas.*
redibilem verborum *mutationem* invariata eadem sententia recipit.
versissimos in modulos dictionem unam periti *versare* norunt.
:tum idem variari potest toties, ut *commutatum* a se atque aliud videri possit.
initas verborum *permutationes* eadem oratio subire potest.
peri! in quod modulos a bonis Latinis dictiuncula una *flectitur.*
ıtentiae singulae in plurimas formas *faciles* sunt et *flexibiles.*
ırimis *flexionibus* sententiam quamvis *permutaveris.*
inities dictum idem docti homines vertunt.
quot flexus sententia una a docto homine *torquetur!*
nstaret utinam juvenibus, quantum ars valeat, ad sermonem quemvis aliter atque aliter verbis *effingendum.*
ıil hominis oratione *commutabilius*, ita multipliciter et varie *contorqueri* se sinit.
maxima verborum dissimilitudine nihil tamen de sententia *immutatur.*
ae omnium oratio est, quam in diversos loquendi modos detorquere non liceat.
tis hoc beneficium est, rem eandem *diversissimis* formulis complecti.
vis identidem verbis de re eadem eruditi *disputare* solent.
ım sermo aliter atque aliter *explicari* potest.
m saepe eandem dicimus, verbis inter se plurimum dissidentibus.
peritus es sane, nisi magna verborum *varietate* in eodem argumento diu commorari possis.
una de re disseres pluribus, cave eadem verborum crambe utaris.
tne aliqua cogitatio, quae una solum formula *exprimi* se patiatur?
nima sententiola multimodis *tractabilis* est.
peditius nihil, quam animi sensu quaelibet aliter atque aliter *efferre.*
ɔps nimium est, qui nisi uno verborum sono rem unam *explicari* non posse existimat.
ndem sententiam in maxima verborum discrepantia nullo negotio retinueris.
ngior de eodem argumento *disputatio* multiplici verborum inversione *tractanda* est.
it eadem oratio, etsi multa verborum diversitate contorta etc.

Aequivalentia:

Nulla sententia iisdem verbis est alligata.

bera est oratio, nec certis ullis verborum limitibus *inclusa.*
atio nulla est, quae arctis pauculorum verborum vinculis *ligetur.*
ın sic in angustum cogitur Romana lingua, ut una oratio una verborum formula *circumscribatur.*
ntentia nulla iisdem verbis *constringitur.*
obrosa foret servitus, si oratio ad certa duntaxat verba *arctari* se pateretur.
rtis verborum carceribus nemo latinus *devinciri* se sinit.
nplior Romana lingua est, quam ut sententia ulla uni alicui verborum modulo *obstringatur.*
ılla sententia angustis verborum terminis definitur.
ɔfinito verborum dimenso oratio nulla *obligatur* etc.

Periphrasis cum Synonymia et Enallage.

Latina Lingua valde est copiosa.

ı, si potes, linguam, cui *copia* major suppetat.
ı Graeca quidem Romana *abundantior* est.

Digitized by Google

Insigni *ubertate* Latinum idioma gloriatur.
Ut aerarii quondam *opibus*, sic linguae copia Romani hodiedum gentes omnes superant.
Quam mihi gentem dabis, quae perinde *copiose* loquatur?
Qua in lingua tantam verborum fertilitatem offendas?
Non *abundat* verbis solum Latium, sed propemodum *redundat*.
Putem agrum *feraciorem* nullum, quam hunc antiqui Latii.
Nescio, Caesaribus argenti, an Tullio orationis *divitiae* fuerint majores.
Vena *uberrima* Latinus sermo fluit.
Graecae *opulentiam* aequat, vel antecellit Latina.
Quam *fecundus* sit Romanus sermo, experiundo disces.
Tam *locuples* est eruditorum hoc idioma, ut augeri nec possit, nec debeat.
Inexhausta quadam verborum *abundantia* Latium circumfluit.
Si *ditiorem* proferre noveris, per me quidem Latinam aspernaberis.
Paullum exercitatio Latino verba etiam *suberant*.
Laetissima quaedam *Profluentia* verborum Romani sermonis pretio quoque argumento deesse nequit.
De verborum *sterilitate* non nisi ignavus et in Latio hospes queri potest.
Linguis quantumcunque fertilissimis fertilior Latina est.
Qui studium adhibuere, *superfluere* etiam sibi verba sensere etc.

Aequivalentia, Periphrasis.

Latina lingua minime omnium est egena.

Parvis nimium opibus est, qui lingua tam divite *tenuiter* jejuneque scribit.
Copia citius, quam *inopia* Latini laborant.
Inscitiam suam, quam linguae *egestatem* melius incusarent juvenes.
In Romana palaestra probe versatus verborum *inops* esse non potest.
Si per aetatem nondum rerum doctus esse potes, at, ne verborum saltem *difficultate* labores, laborandum est.
Angusta penu est, qui in Latio verborum *paupertate* conflictatur.
Sponte se offerunt verba: quaesito vix opus est.
Ad Romanam linguam pleraeque *exiles* fere sunt et *mendicae*.
Miseret me juvenum, cum verbis se *defici* scribentes lamentantur.
Nec *jejuna* profecto est, nec *arida* Romana lingua.
Ante Tiberis aquis, quam verborum *flumine* Latium laborabit.
Latinum scriptorem, si rem tenet, verba *destituere* non possunt.
Nemo sanus Latinae linguae *exilitatem* unquam objecerit.
Quem nec ingenium, nec industria *destituerit*, verba destituent nunquam.

Metaphora:

Quaevis sententia variis verborum coloribus pingi potest.

Novis semper verborum *ornamentis* dictum idem *illuminandum* est.
Eidem orationi alii aliique *colores* induci queunt.
Cum eandem orationem nova semper verborum *luce illustrare* diceris, disertus eris.
Alia, interque se diversa ornamenta in idem dictum congerimus experti.
Fidem superat, quam multiplici varioque *flore* verbulorum exornari idem sermo queat.
Tentando disces, quam sine negotio idem dictum multiplici *verborum cruciatu cohonestetur*.
Illustrior semper ac *nitidior* eadem sententia reddi potest.
E nova verborum dignitate *luculentior* usque existet oratio.
Qui artem callent, *politiorem* usque *comtioremque* orationem elaborant.
Idem sermo aliis atque aliis *pigmentis adornatus* se ipso videbitur pulchrior.
Unam sententiam novo *expolitam* decore *splendidiorem*, se ipsa ac prope novam reddideris.

Digitized by Google

ɔr aliterque *pingi* fingique sermo idem potest.
aliisque verborum *insignibus* eandem sententiam *decorare*, eloquentium est.

Paradigma III. in themate admodum sterili:

Haec charta est valde alba.

phrasis ab effectis: 1. Suo candore oculos delectat. 2. Ad scribendum invitat.
aphora: Cujus non oculos hae nives perstringant?
sparatio: Vernis floribus candidior est; Cygnorum candorem superat.
ampollentia: Haec charta minime est atra.

Synonymia cum Enallage:

Charta haec est valde alba.

il haec charta candidius.
anta non elegantia albescit!
id hujus venustate chartae jucundius?
or, qui potest esse sincerissimus, inest in hac membrana.
papyro venustiore nondum calamum duxi.
il vidi purius hac charta, nihil nitidius.
que venusta membranula nondum sub oculos venit meos.
id est candidum, nisi haec charta est?
is intelligam hanc et nitidam lini filiam non exosculetur!
nam is, qui in charta resplendet, candor in hominum moribus enitesceret!
ndiorem hac papyro frustra requiras.
m bellae tabulae Venus ipsa suum nomen inscribat.
idiorem haec diphthera vereor ut invenias.
id hoc macrocollo castius, concinnum magis et politum?
peri, qua se venustate offert haec charta!
is in tam candida tabula non lubens scribat?
icrocollum hoc mira puritate nitescit.
corrupto hoc candore nihil castigatius.
rus in hac papyro candor renitet.
corrupti integerrimique hominis similem hanc chartam dicas.

Periphrasis cum Enallage et Synonymia:

Papae, ut oculos delectat hujus nitor membranae?

tuentes mirum in modum recreat haec chartae puritas.
on usum modo, sed delectationem etiam scriptori praebet.
spectum sane quam exhilarat talis candor.
mina intuentium multa voluptate perfundit rara haec membranae mundities.
enentur suspensi contuentium oculi a tanta luce.
ulla videndi satietas obrepserit hanc munditiem contemplanti.
emetur jucunde hoc candore oculus.
on manus solum jucunde in hoc aequor excurrit: sed oculus simul hac tanta coloris jucunditate pascitur.
ffigi sententias oculos ad papyri hujus candorem, cum semel inspexeris.
iutius inspice, amplius placebit haec charta.

Periphrasis secunda:

Hic papyri candor ad scribendum invitat

uis non litteras imprimere gestiat?
abellarii manum provocat haec macrocolli gratia.
lon in alia charta nigellae Cadmi filiae pulchrius exsplendeant.

Digitized by Google

Subest in hac chartae venustate quaedam ad scribendum provocatio.
Vel pigrum scriptorem hic tabulae decor trahat.
Velut blanditias quasdam admovet hic chartae color, quis talem membranam teris inarare nolit.
Sola hac chartae forma ad scriptionem excitari me sentio.
Scribendi quidem taedium in hac charta oboriri non potest.
Est sua quoque chartae forma, qua utile lenocinium faciat.
Aucupari scriptoris manum dicas, tantum illicii habet.
Nitidissimae membranulae gratia propemodum in amoribus mihi est.
Nemo in aequore tam bello scribere detrectat.
Manum oculosque scriptoris allicit haec venustas.

Metaphora cum sua Synonymia et Enallage:

Plane nivea est haec membrana.

Supra puras nives, nullo tum pede calcatas manu te incendere credes.
Nivalem candorem imitatur haec charta.
Si quid nivibus album est magis, haec membrana est.
Virginali sane candore gloriatur haec papyrus, adeo intemerata est.
Ipsum ebur ad hanc candorem livescit.
Papyrum hanc non e lino, sed recentium nivium floccis concretam diceris.
Ninxit puto in hanc chartam, tam alba est.

Comparatio cum cua Synonymia et Enallage:

Verni arborum flores huic candori decedunt.

Incredibili nitore haec charta efflorescit.
Ne ver quidem charta hac floridius ridet.
Plane floret et vernat haec papyrus.
Lux quaedam candoris oculos ex hac membrana everberat.
In papyro florentiore nondum scripsi.
Ipse primus arborum honos minus candescit.
Ad cygnorum colorem charta haec accedit.
Cygneam quandam venustatem hic videas.
Charta utor gypsatissima.
Concretum lac te conscribere existimes.
Plusquam lacteus candor hanc papyrum commendat.
Aut lactea est haec charta, aut lac ipsum livescit.

Aequipollentia cum Synonymia et Enallage:

Nihil in hac charta nigroris est.

Ab omni labe remotissima est haec charta.
Parte sui nulla squalet aut immundior est.
Quid in pulchello hoc aequore lividum aut squalidum?
Nihil hic invenustum aut lutidum.
Coloris nobilitas minime plebejam hanc chartam probat.
Ne umbra quidem maculae ullius notatur charta haec.
Aethiops fiam, si naevum hic ullum detegas.
Labeculam ullam si hic reperies magno talento redemero.
Nihil in hac papyro noctis, nihil fuliginis.
Quis tam maliginis, qui hujus innocentiam membranae carbone notet.
Ne fortuita quidem labecula huic irrepsit.
Oculatus sit, oportet, qui sordis aliquid hic detegat.
Quae lynx vel suspicionem aliquam naevi hic inveniat?
Nihil uspiam maculatum aut foedum.
Cave puer, tantum candorem per incuriam uspiam commacules.
Nihil hic quod inquinet, aut oculos offendat etc. etc.

Digitized by Google

Habes itidem Paradigma aliud; *Haec charta valde est alba*; idque ea sa, ut animadvertas, vel in sterilissimo themate, qua dixi, arte ubertatem borum maximam congeri posse.

Exemplum aliud Erasmus habet: *Semper, dum vivam, tui meminero*: m ille sententiam non admodum secundam, neque ad varietatem idoneam cum re vera (pare ejusdem dictum sit) circumlocutionum sit perquam fer-, et in omnibus linguis nulla fere res copiosius efferatur, ac illud *vivere*, *ri*; voluntatis item ac intellictionis voces caeteris sint affluentiores, quas er est *Memini*, *Memoria* v. g.

Semper, dum vivam, tui meminero.

nquam, dum vivam, tui non meminero.
nquam, quoad victurus sum, tui me capiet oblivio.
ad unquam, dum vixero, tu animo excideris meo.
nquam donec vivam, mihi venies in oblivionem.
nquam, quoad in vivis ero, tui nobis veniet oblivio.
n prius tui meminisse desinam, quam vivere.
n me ante tui memoria, quam vita ipsa reliquerit.
que tum spirabo, tui memor ero.
nec hac luce fruor, tu animo haerebis meo.
vivorum contubernio citius emigraverim, quam tui memoria nostro e pectore demigravit.
e prius e vivis excessero, quam Morus e nostra excesserit memoria.
x haec me prius deficiet, quam tui immemor esse coepero.
ta me non serius destitnet, quam tam cari capitis recordatio.
em dies mihi tui memoriam eripiet, qui vitam.
dem lux oblivionem tui nobis est adductura; quae mortem.
em nostrae tui memoriae, qui vitae sinis erit.
am memor ipse fuero, tui meminisse neutiquam pigebit.
n alius nostrae memoriae tui, quam lucis erit interitus.
solus dies tui memoriam extinxerit, qui vitam.
ate mei ipsius, quam tui oblivisci incipiam.
stro a pectore non prius elabetur Mori memoria, quam haec anima.
acter unam mortem nullos omnino te mihi casus expectorabit.
one tam jucundi convictoris unquam vivus queam oblivisci?
am demum Mori sui oblivisci poterit Erasmus, cum ipse sui desinet memor esse.
um mihi sensus ullus mei reliquus erit, tu semper animo nostro obversaberis.
rdi meo carior es, quam ut vivo quidem in oblivionem venire possis.
time nostris in praecordiis repositus est Morus, sic ut praeter unam mortem nulla res illum illinc queat eruere.
rco tradar ipse prius, quam te mandem oblivioni.
um spiritus his oculis, his manibus imperabit, tu pectori insidebis meo.
um spiritus hos reget artus, tui meminero.
uamdiu supererit in nobis halitus, non quievero tui non meminisse.
um in vivis agam, vivet in me tui memoria.
mihi dies fines vitae erit, qui tui oblivionis erit initium.
dem casus hanc animam teque e meo revellet animo.
onec superstitem sinent esse superi, tui perpetuo recordabor.
um quidquam vitalis caloris in hoc pectore palpitabit, tui memoria non evanescet.
on mihi diuturnior vita futura est quam tuorum in me meritorum memoria.
on mihi brevior fuerit tui memoria, quam ipsa vita.
on minus durabilis erit tui capitis recordatio quam haec ipsa vita.
le mihi eripiet is dies, qui tui memoriam adimet.
pse mihi subducat, priusquam te in memoriam habere destituero.
laud longior erit mihi lucis hujus functio, quam tuae benignitatis memoria.

Digitized by Google

Non mihi posterius suppetet vivere, quam tui meminisse.
Extra me fuero citius, quum Morus intra hoc pectus desinet.
Vita haec tuique memoria pari studio ad metam decurrent.
Prorsus non erit Erasmus, cum Mori immemor erit.
Non extabit hoc caput, ubi tam singularis amicj quivero oblivisci.
Donec super terram acturus sum, non committam, ut obsolescat apud tuae comitatis memoria.
Donec communem hunc aerem hauriam, tu crebro animo occursabis meo.
Nunquam serius futurum est Erasmo vitam, quam tui memoriam obtinere.
Non ante de te cogitandi finem fecero, quam Atropos fatale filum cuerit.
Si qua dies unquam tui paritura est obliviscentiam, ea certe nunquam ante cesserit ei, qui me luce orbabit ipsa.
Sol hic, qui videt omnia, nunquam me videbit non memorem tui.
Mors una tui recordationem his e praecordiis emovebit.
Donec ulla vitae portio his in artibus residebit, Morus ab Erasmi cogitatione nunquam aberit.
Quamdiu sanguinis ulla pars hoc in corpusculo calebit, nunquam apud me refrixerit Mori memoria.
Mihi quidem dum vita aderit, tu a mente mea nunquam es abfuturus.
Quousque manebit hujus animae corpusculique copula, tu a mea memoria nullo tempore sejungeris.
Prius animus corpori, quam tu animo meo praesens esse desines.
Spiritus ipse citius ex hujus corpusculi, domicilio demigrabit, quam animo impressa meo imago tui deleatur.
Aeque diuturna fuerit apud me tui memoria ac vitae cursus.
Eadem erit et vivendi, et de te cogitandi meta.
Non arctioribus pomoeriis tui recordatio claudetur quam ipsa vita.
Quoad ulla vena mihi vitali tempore saliet; dulce fuerit, tui meminisse.
Quantum mea Lachesis fatale stamen extenderit, tantundem extendetur et mea tui memoria.
Eadem mihi *et* vivendi, et de te cogitandi meta fuerit.
Quoad corporis molem status vivificus sustinebit, animum maxime tui memorem geram.
Dum lucis usum coelitum indulgentia concedet, te semper animo feram.
Dum vitam permittent superi, non committemus, ut tam fidi unquam congerronis nobis obrepat oblivio.
Donec me non deficiet anima, animum hunc et memorem et gratum nunquam posuero.
Quoadusque sole volubili frui fas erit, hunc hominem habebis tui memorem.
Vivum non videbit Erasmum, qui videbit oblitum tui.
Quanto tempore vita mihi duratura est, meos quidem haec manebit tui recordantissima.
Quamdiù supero hoc Jove continget frui, non mihi contigerit oblivisci tui.
Donec vita perseverabit, tu cordis obtutibus semper es obversaturus.
Nominis ante mei, quam tam rari amici ventura est obliviscentia.
Ipse mihi prius excidero, quam tui vultus imago.
Vivendi quidem Erasmo haud unquam excidet Morus.
Nulla diuturnitas aevi tui apud me memoriam oblitterabit.
Non nisi mecum tui extinguetur memoria.
Ante fatalem diem e nostra memoria non eliminaberis.
Ante obitum non desistam tui meminisse.
Ante suprema funera non cessabo, tui memor esse.
Non ante exacta vitae stamina, tui queam oblivisci.
Vivo quidem Erasmo, Morica memoria haud unquam effluet.
Tui apud me memoriam nulla unquam aetas antiquabit.
Ante summum diem non abrogabitur in me memoria tui.
Nulla neque locorum, neque temporum injuria efficiet, quo minus tui quam maxime meminerim in vita.

Digitized by Google

omnem vitam tui meminero.
e vita, quam longa continget, cum tui memoria semper erit conjuncta.
ipsum usque rogum me tui memoria prosequetur.
sensu carebo, priusquam conjunctissimi hominis cariturus sim recordatione.
ieis ipse membris distrahar, antequam tu ab animo meo divellare.
s mihi citius acciderit, quam oblivio tam dilecti capitis.
tum est, mortem oppetere potius, quam tui memoriam non jugiter obtinere.
ı nisi me sepulto tui recordatio sepelietur in me.
quidem aut mecum aut nunquam est interitura memoria.
ıec exspirem ipse, spirabit in me Mori mei memoria.
ıec apud superos agitabimus, nunquam mihi incesset tuae benignitatis oblivio.
e obitum meum nunquam animo meo tui incurret oblivio; sic enim loquitur Seneca.
il tam arduum haec vita mihi gignere queat, ut tui memoriam ex his praecordiis possit extundere.
la res tam atrox mihi possit in hac exoriri vita, quae tui conciliet oblivionem.
o nil potest existere, quod mihi tuae erga me humanitatis conflet obliviscentiam.
in me radices egit memoria tui, ut nullis omnino casibus, qui quidem vivis solent accidere, sit unquam cessura.
nimirum monumentis animo meo consecratus es, ut ea nullum aevi spatium valeat demoliri, nisi mors, cui nihil rerum mortalium non cedit.
i ipse mortalis essem, non dubitarem, hanc de te memoriam immortalem fore polliceri.
immortalis esset Erasmus, immortalis itidem foret tui apud illum memoria.
ısmodi statuam in mei animi penetralibus tua merita erexerunt, ut ea quoad tellus sustinebit, nullo casu sit diruenda.
s titulis Morus inscriptus est cordi meo, ut eos nulla temporis injuria possit unquam exedere.
n nisi una cum aetate recordatio tui in me consenescet.
ıe mihi prius excutiar, quam Mori nomen ex adytis cordis exigatur.
unum tibi et confirmo et praestabo, donec in mortalium numero futurus sum, tu e scrinio memoriae nostrae nunquam dimovebere.
omnia tempus possit, certe hoc unum non licebit illi unquam, ut vivo mihi tui pariat oblivionem.
mper hic animus tui cum primis meminerit, neque id me dies, quamvis longa dedocebit.
ınec me tellus alet, unum illud nunquam quibo dediscere, videlicet tam cari sodalis meminisse.
ınec futurus sum ἐκιχδόνιος, ut Homerico dicam verbo, Mori memoriam continenter obtinebo.
ıoad mihi continget inter σῖτον ἐδοντας, ut Homerice loquar, annumerari, nunquam hoc de pectore vultus Mori labetur.
ρῇ ἄν ἔγωγε ζῶσι μετέω καί μοι φίλα, quemadmodum inquit Homerus, tu mihi nunquam es obliviscendus.
ıi memoriam perpetuo pariter cum ipso vitae progressu producam.
ıperstiti Erasmo sublimitatis tuae memoriam nullius unquam dies expunxerit.
ırpore quidem abs te distrahi potero, verum animo te semper intuebor, quoad vitam numina largientur.
onec aura vitalis hos artus moderabitur, tu a nostris cogitationibus nullo momento es abfuturus.
sque adeo penitus his praecordiis tui impressa est memoria, ut nullo unquam pacto videatur eradenda.

Digitized by Google

Ut omnia tempore marcescant, tui certe memoria ad occasum usque vitae a me vigebit.
Arctius Morum meum animo complexus sum, quam ut vivo possit elabi.
Eadem me lux exanimem videbit, quae tui conspiciet immemorem.
Adeo vivam quandam imaginem tui pectori insculpsisti meo, ut vix etiam ipsa sit abolitura.
Non erit Erasmus tui memoria vivacior.
Tam vivax tui erit apud me memoria, ut sim ipse non futurus vivacior.
Nunquam intercidat apud me Morica memoria, donec ipse non intercidero.
Semper hunc hominem experieris tui recordantem, donec vitae particeps erit.
Expers hujus vitae fuero prius, quam a tui memoria alienus.
Adeo vivax est in me tui memoria, ut ipse non sim illi futurus superstes.
Altius meae memoriae insedisti, quam ulla de res inde queat emeliri.
Tenacius inhaeres cordi meo, quam ut praeter mortis casum quicquam alio inde te queat ejicere.
Penitus hoc in pectore conditus es, quam ut hinc ulla ratione sis excludendus donec mihi vitam fata non invidebunt.
Interius insitus es animo nostro, quam ut inde incolumi quidem queas extirpari.
Fixius impressum est cordi meo simulacrum tui, quam ut superstiti possit usquam detrahi.
Sic effigies tui cogitationi meae penitus impressa est, ut eam nulla sit aetas abrogatura.
Cum vita suppeditabit, nihil extiterit, quod fixam animo meo Mori statuam valeat labefactare.
Fieri nunquam poterit, ut vel vivam parum tui memor.
Donec apud superos commorabor, ne tota quidem Lethes aqua tui memoriam poterit abolere.
Donec aura vescar aetherea, tui subinde reminiscar.
Vitam modo Deus imperiat, ego tibi mentem perpetuo tui memorem polliceor.
Siquis mihi vita functo sensus erit, tam dulcis amiculi recordabor, tantum abest, ut vivus sim obliturus.
Omnia mihi citius acciderint in vita, quam oblivio tui.
Tum prorsus versus current amnes, ut Graecis est in proverbio, cum Erasmus Mori sui poterit non meminisse.
Non alius ne visurus est oblitum tui, quam qui visurus est arduis pronos relabi rivos montibus, et Tyberim reverti, ut ait Flaccus.
Ante leves alto pascentur in aethere cervi, quam vivum Erasmum Mori capiat oblivio.
His coloribus in tabula pectoris mei depicta est imago tui, ut eam nulla annorum series possit eluere.
Supremus vitae dies me tui memorem deprehendet.
Sospite vita non me fugiet memoria tui.
Salva vita hac non demorietur apud me memoria tui.
Quoad haec mihi vita comes erit, comitabitur et tui recordatio.
Haec me vita tui memorem relinquet.
Non avolabit a nobis tui memoria, nisi avolante vita.
Ad supremum usque vivendi limitem tui nobis memoria perseverabit.
In obtinenda tui memoria non fuero mihi dissimilis, nisi vivus esse desiero.
Donec hoc vitae munus divina benignitas mihi salvum esse volet, non interibit apud me tuae benignitatis memoria.
Vita defungar prius, quam tui recolere cessabo memoriam.
Diem obiero citius, quam te ventis et aurae mandem.
Clavis adamantinis nostrae memoriae infixus est Morus, quos non nisi una mors valeat abrumpere.
Ad ipsos usque cineres pergam tui meminisse.
Ad extremam usque senectam tui me comitatura est memoria.
Per universum vitae spatium Mori meminerit Erasmus.
Ad extremum usque rogum, tuorum erga me beneficiorum memoria pergabitur.

Digitized by Google

ſis ille dies denique me tui memorem est reperturus.
operam, ut tuae humanitatis recordatio ad Libitinam usque proferatur.
quam mihi quicquam obtigerit in vita, neque tam laetum, neque tam acerbum, quod tui nominis recordationem a sinu pectoris mei queat expellere.
ad hic animus in hoc corpusculo tenebitur alligatus, non exulabit mea memoria Morus.
s futurum est, ut alterum in orbem tui memoriam mecum deferam, quam ut hic abjiciam.
nam egero prius, quam te memoria tenere desiero.
quando corpus umbram suam poterit effugere, hic animus tui quibit oblivisci.
, antequam diem vitae novissimum clausero, desiturus sum, tuam in me beneficentiam circumferre.
m longa dabitur vita, tam erit longa tui memoria.
nobis erit memoriae, vitaeque modus.
meminero, quoad auras carpsero vitales.
it, ut mihi brevior fuerit tui memoria, quam vita.
mdiu supererit Erasmus, tamdiu meminisse non gravabitur.
orbabor, antequam tui me relinquet memoria.
ero privabor lumine, ut priscorum more loquar, citius, quam Morus ex animo deleatur meo.
vus hoc mihi corpusculum morte refrixerit, quam tui memoria frigescat apud me.
xstinctam tui memoriam semper tenebo.
antum temporis anima fruar, sic enim loquitur Sallustius, tantundem tui meminero.
petim tui recordatus fuero.
e fine tui meminero.
lla res tui oblivionem mihi invexerit, nisi quae me ex hac luce ovexerit.
bem hunc verterim citius, quam animum hunc tui memorem vertero.
ta me exuerit is casus, qui tui importabit oblivionem.
udelibus umbris occubuero, quemadmodum loquuntur Poëtae, citius, atque recolere memoriam desiturus sim.
ferar ipse citius, quam tui memoria e corde efferatur meo.
l ipsum usque bustum tui memoria prosequetur.
e defunctus quidem tui potero oblivisci, nedum vivus.
venti mihi nunquam obsolescet hominis tam bene meriti recordatio.
uando futurum est, ut apud Erasmum evanescat Mori memoria? nempe dum vita destituetur.
sque eo tui memor ero; dum in vivis agam.
sque dum spirabo, te corde gestabo.
uamdiu dabitur anima frui, ut Sallustiano more loquar, non desinam tui memoria frui.

Praecepta Copiae singularia.

Quaenam ais Praecepta Copiae singularia?

Resp. Supra allati tres Copiae Fontes generatim rebus omnibus, quae in rationem cadere possunt, multiplicem varietatem subministrant. Et e re fuerit, ontingere quaedam minus quidem generalia, quae tamem in orationem veniant requentissime, ut sunt: I. Particulae Conjunctivae. II. Gradus Comparationum. III. De Virtutibus ac Vitiis. IV. Affectionibus humanis. V. De Actionibus humanis. VI. De variandis Particulis.

I. VARIATIO PARTICULAE COPULATIVAE.

Quomodo variantur Particulae copulativae?

Resp. 1. *Particulis* aliis idem significantibus. 2. *Formulis* quibusdam, quae cum caeteris bonis Auctoribus, tum Ciceroni maxime usurpatis,

Digitized by Google

I. *Particulae Conjunctionis et aequivalentes:*

Vir doctus est probus.

Et doctus, et probus; Quemadmodum doctus, ita probus.
Cum doctus tum probus; Simul doctus, simul probus.
Pariter doctus, ac probus; Haud secus doctus, ac probus.
Tam doctus, quam probus; Ut doctus, ita probus.
Non minus doctus, quam probus; Non tantum doctus, sed et probus.
Ex aequo doctus, atque probus; Non modo doctus, verum etiam probus.
Aeque doctus, ac probus; Juxta doctus, et probus.
Aeque doctus, atque probus; Similiter doctus, ac probus.
Perinde doctus, ac probus; Non dissimiliter doctus, ac probus.

Tum doctus, tum probus.

Sic dices: Vir est cum doctrinae laude, tum pietate praestans.
Ut doctissimus, ita integerrimus.
Aeque litteratus, atque incorruptus.
Exquisite doctus, itidem ac probus.
Doctissimus idem, ac vir optimus.
Vir ex aequo eruditus, ac probus.
Non tantum doctus, sed et probus.
Simul insigniter eruditus; simul integritatis maximae.
Vir optimus quoque, non modo doctissimus.
Haud secus, juxta eruditus, ac probus etc.

II. *Formulae:*

Haud minore probitate, quam doctrina praeditus.
Praeterquam quod doctus, etiam optimus est.
De quo dubites, doctior sit, an melior?
In quo doctrina cum probitate ex aequo certet.
Qui litterarum laudem aequarit vitae sanctimonia.
Cujus eruditioni par morum integritas respondet.
Qui cum insigni probitate, parem litterarum laudem copularit.
Summa quidem eruditione, virtute tamen neutiquam inferior sese.
In litteris egregius, nec sui dissimilis in probitate.
Qui doctrinae decora pari cum probitate conjunxerit.
Cujus virtutem non minus, quam eruditionem suspicias etc.

II. VARIATIO GRADUUM.

Quae est ratio variandi gradus positivi?

Resp. Variantur itidem Particulis augentibus; vel minuentibus. Praepositio *prae*, Comparativo aequivalet; ut: Homo praelongus: *per* pro Superlativo: Homo perdoctus; Res perdifficilis. Talia item sunt Adverbia:

Perquam Litteratus, doctus	Summopere eruditus, doctus.
Quam -	Inprimis
Sane quam -	In paucis
Nimis quam -	Majorem in modum
Valde -	Mire
Egregie -	Exquisite
Haud vulgariter -	Oppido
Insigniter -	Supra modum
Magnopere -	Praeter modum
Maximopere -	Singulariter
Unice -	Impendio
Eximie -	Impense
Effuse -	Abunde
Affatim -	Si quisquam
Plusquam -	Dici nequit, quam

Digitized by Google

Minuitur Positivus in has Formulas:

Iomo subtristis, subtimidus. Nonnihil agrestis. Utcunque doctus. Alitulum morosus. Homo dicaculus, putidulus, vaniculus. Non omnino :tus.

Quomodo variatur comparativus?

Resp. Primo: Ex particulis nonnullis, perinde ac positivus. Secundo: is praecellentiam significantibus.

Particulae sunt: v. g.

Longe facundior Platone Cicero.
Multo, ***nimio*** eloquentior Platone divino Tullius.
Multis partibus uberioris sapientiae Plato, ***quam*** Tullius.
Pecuniae appetentior, ***quam*** gloriae.
Magis appetens pecuniae, ***quam*** etc.
Opum cupidus ***potius***, ***quam*** laudis.
Non tam gloriae appetens, ***quam*** pecuniarum.
Minus honorum cupidus, ***quam*** divitarium.
Haud perinde laudi inhians, ***quam*** nummis cumulandis.
Haud aeque, ac etc.

Verba praecellentiam significantia sunt:

:sto,	excello,	antegredior.
:sto,	praegredior,	antevenio.
:eo,	praeverto,	anteverto.
ero,	praefero,	cedo.
ergredior,	praehabeo,	decedo.
edo,	antepono,	posthabeo.
t me relinquo,	praepono,	postpono.
eeo,	antecedo,	secundus sum.
ecello,	antecello,	posterior sum, v. g.

Juvenis caeteris diligentior.

Diligentia reliquis ***praestat***, ***antestat***, ***praeit.***
Reliquos ***vincit***, ***superat***, ***evcedit***, ***post se relinquit.***
Aequales industria ***anteit***, ***antecedit***, ***antecellit***, ***antegreditur***, ***antevenit.***
Aequales, ***vel*** aequalibus studio ***praecellit***, ***excellit***, ***praegreditur***, ***praevertit.***
Aequalibus ***praeferendus***, ***praehabendus***, ***anteponendus.***
Cujus diligentia ***cedunt*** reliqui, ***postponendi***, ***posthabendi***, ***secundi***, ***posteriores sunt.***

Quomodo variatur Superlativus?

Resp. 1. Particulis: ***Longe***, ***facile***, v. g. Doctissimus.

2. Cum hic gradus rem maxime extollat, inprimis variandum erit gene-le Vocabulum. ***Omnis***; cujus Synonyma vel Aequipollentia sunt: ***Cunctus***, ***iversi***, ***Quisque***, ***Unusquisque***, ***Quicunque***, ***Quilibet***, ***Quivis.*** Item: ***antuscunque***, ***Quotcunque***, ***Qualiscunque.*** Huc pertinent Adverbia: ***Utnque***, ***Quantumcunque***, ***Quantumvis***:

Nullus non, ***Nemo non***, ***Quivis non***, ***Haud quisquam***, ***Quantum est ominum***, ***Quidquid est hominum.***

3. Valent haec Synonyma, sequentibus Formulis, quibus principatus gnificatur, adjuncta:

icero, quo non alius eloquentior.
omo quidvis potius, quam indoctus.
ruditionis palmam omnibus praeripit.
loquentiae artem tenet.

Digitized by Google

Facundia nullo non prior, potior.
Facundiae primas haud dubie obtinet.
Praeter caeteros eloquens.
Facundus ultra humanum modum.
Primus haud dubie Oratorum Cicero.
Unicus prope in civitate opulentus.
Tam dives, ut cum eo nemo omnium conferri possit.
Doctus adeo, ut magis non possit.
Tam eloquens, ut nemo ei aequandus.
Adeo doctus, ut parem habeat neminem.
Opulentus quam qui maxime.
Solus prope Orator, cujus facundiae nemo principatum deneget.
Supra mortales omnes eloquens.
Quis est, qui ei se comparare ausit?
Quem reperies aeque opulentum?
Opulentos omnes longo post se intervallo relinquit.
Opulentia nulli secundus.
Facundiae laude nemine posterior.
Dominatur, regnat in pulpito.
Opibus procul a se relinquit omnes.
Quem unum nemo exaequet.
Doctrina in eo tanta, quantam homo capere possit.
Cui omnes merito concedant, cedant.
Cui comparatus nemo non infacundus videri queat.
Exemplar omnis facundiae Cicero.
Cujus doctrinam nemo assequatur.
Ad tantam facundiae laudem quis est, qui aspiret?
Iis opibus, ut ad illum, prae illo quisque egenus videatur.
Quo quantumcunque docti minus se doctos profiteantur.
Quo facundius excogitari nihil possit.
Signifer quidam, dux, lumen, thesaurus omnigenae doctrinae.
Quicum nemo in contentionem venire possit.
Doctior, quam credi possit.
Sine controversia quovis hominum eruditior.
Cujus eloquentiam nulla cujusquam qualiscunque facultas aequiparet.
Ad cujus eruditionem nemo unus accedat.
Cujus doctrinae addi nihil possit.
Tanta illi opulentia, quanta potest esse maxima.
Omnium consensu ditissimus.
Orator est singularis sine aemulo.
Nihil uno illo facundius.
Cui collatus nemo non minor sit.
Modulum humanae doctrinae excedit.
Facundia immane quantum praeit, praecurrit disertos omnes.
Multi videntur, hic unus disertus est.
Utcunque doctos tulerint secula, parem non tulere.
Omnes a tergo relinquit.

4. Variatur Superlativus eleganter *per Hyperbolen* seu *Superjectionem* ita dictum Rhetoribus, quod rem ultra verum extollat; vel *per Comparationem* aliquam, e Fabulis, Historia, Natura ipsa petitam; ut si dicas; Ipsa nequitia nequior, Monstro monstrosior; Facundia eloquentior; Peste accentior; Luce clarior; Nocte tenebricosior.

E Fabulis: Jano providentior, Coelo antiquior, Cybele fecundior, Gigantibus audacior, Ganymede formosior, Icaro magis temerarius, Mercurio facundior, Aeolo levior, Sileno rusticior, Satyro salacior, Venere formosior, Rhadamantho justior, Cerbero acerbior, Hercule robustior, Atreo crudelior, Theseo fidelior, Achille generosior, Thersite stolidior, Ulysse callidior, Nestore annosior.

E rerum Natura: Vitro fragilior, Anguilla lubricus magis, Melle dulcior, Nive candidior, Oleo tranquillior, Buxo pallidior, Glacie frigidior.

Digitized by Google

a levior, Morte odiosior, Fonte purior, Pumice aridior, Euripo volu-
, Oculis clarior, Stipite tardior, Muliere loquacior, Cervo vivacior,
-e timidior, Vulpe fraudulentior, Asello tardior, Hirco salacior.
Ex Historia: Numa religiosior, Tarquinio superbior, Scipione felicior,
ejo major, Gracchis seditiosior, Catone severior, Fabio lentior, Han-
e vafrior, Nerone atrocior, Tiberio callidior, Trajano melior, Iro
erior, Croeso ditior, Socrate sanctior, Chrysippo acutior, Linceo
icatior, Aristide justior, Alcibiade nequior, Cleopatra mollior, Milo-
rtior.

III. VARIATIO VIRTUTUM AC VITIORUM.

Quomodo variantur Virtutum ac Vitiorum Nomina, de quibus sermo incidit toties?

Resp. Primum est, ut Substantivum Adjectivo immutes, ac vicissim; Probus, Probitas; Fortis, Fortitudo. 2. Haec Adjectiva cum Verbo varie efferuntur, nempe *in Genitivo*. Singularis constantiae vir; vel *tivo*: Magna humanitate est; vel: Cui summa humanitas. 3. Multum ad etatem et elegantiam valent Adjectiva quaedam, quae tum personae, de sermo, tum virtuti ipsi, tribuuntur: v. g.

Personae.

altus,	Perpolitus,	Ornatus.
ructus,	Nobilis,	Clarus.
estans,	Paucis conferendus,	Nemine inferior.
ens,	Illustris,	Eximius.
gnis,	Conspicuus,	Exornatus.
spiciendus,	Praeditus,	Spectabilis;
mus,	Facile princeps,	Inclitus.
ebris,	Eminens,	Fulgens.
uens,	Abundans,	Notissimus.

Virtutis.

nmemorabilis,	Rarus,	Exquisitus.
gularis,	Non vulgaris,	Praecipuus.
ellens,	Egregius,	Summus.
inus,	Luculentus,	Exploratus.
omparabilis,	Admirabilis,	Ingens.
stris,	Praestans,	Eximius.
nitus,	Conspicuus,	Eminens.

Incredibilis: *Rarae* modestiae juvenis. *Commemorabili* pietate mater. *qnisita* prudentia senator. *Singulari* humanitate hospes. *Non vulgaris* re-onis sacerdos. *Praecipue* solertiae famulus. *Excellente* beneficentia pa-nus. *Egregiae* docilitatis adolescens. *Summa* morum gravitate senex etc.

Divina quadam mansuetudine *praeditus* Princeps.
Ad omne decorum *excultus*.
Luculenta humanitate *perpolitus*.
Explorata constantia *praeditus*.
Incredibili sapientia *instructus*.
Incomparabili generositate *clarissimus*.
Admirabili morum integritate *praestans*.
Eximia moderatione *conspicuus*.

4. Majorem varietatem creabit Aequivalentia, si nempe per negantes ormulas vitium oppositum, aut si de vitio sermo est, virtutem removeas. rtutum ac vitiorum Indiculum attexere visum est.

Digitized by Google

Indiculus Virtutum et Vitiorum.

Sapientia, sapiens.	Stultus, stultitia.
Sagacitas, sagax.	Stolidus, stoliditas.
Docilitas, docilis.	Stupidus, stupiditas.
Lepor, lepidus.	Insulsus, insulsitas.
Industria, industrius.	Ignavus, ignavia.
Ingenuitas, ingenuus.	Rusticus, rusticitas.
Concinnitas, concinnus.	Importunus, importunitas.
Sinceritas, sincerus.	Astutus, astutia.
Simplicitas, simplex.	Dolosus, dolus.
Subtilitas, subtilis.	Fatuus, fatuitas.
Decorum, decorus.	Ineptus, ineptia.
Urbanitas, urbanus.	Inurbanus, inurbanitas.
Circumspectio, circumspectus.	Temerarius, temeritas.
Gravitas, gravis.	Levis, levitas.
Justitia, justus.	Injustus, injustitia.
Prudentia, prudens.	Imprudentia, imprudens.
Abstinentia, abstinens.	Avarus, avaritia.
Affabilitas, affabilis.	Morosus, morositas.
Beneficentia, beneficus.	Tenax, tenacitas.
Benignitas, benignus.	Invidus, invidia.
Benevolentia, benevolus.	Malus, nequam, malitia.
Fortitudo, fortis.	Timidus, timiditas.
Caritas, carus.	Inimicus, inimicitia.
Castitas, castus.	Luxuria, luxuriosus.
Constantia, constans.	Mutabilis, mutabilitas.
Continentia, continens.	Incontinens, incontinentia.
Comitas, comis.	Arrogans, arrogantia, fastus.
Mansuetudo, mansuetus.	Crudelis, crudelitas.
Pietas, pius.	Impius, impietas.
Diligentia, diligens.	Negligens, negligentia.
Solertia, solers.	Iners, inertia.
Spes, sperans.	Desperans, desperatio.
Fidelitas, fidelis.	Perfidus, infidelitas.
Generositas, generosus.	Humilis, humilitas.
Gratus animus.	Ingratus.
Modestia, modestus.	Ambitiosus, ambitio.
Moderatio, moderatus.	Immoderatus, petulantia.
Humanitas, humanus.	Inhumanus, inhumanitas.
Innocentia morum, innocens.	Licentiosus, licentia.
Liberalitas, liberalis,	Sordidus, prodigalitas.
Misericordia, misericors.	Durus, feritas.
Munditia, mundus.	Vanus, vanitas.
Obedientia, obediens.	Pervicax, contumacia.
Patientia, patiens.	Impatiens, impatientia.
Pudicitia, pudicus.	Impudicus, impudicitia.
Pudor, pudicus.	Impudens, impudentia.
Puritas, purus.	Impurus, impuritas.
Religio, religiosus.	Superstitiosus, superstitio.
Sobrietas, sobrius.	Ebrius, gula.
Studiositas, studiosus.	Piger, torpor.
Taciturnitas, taciturnus.	Garrulus, scurrilitas.
Temperantia, temperans.	Intemperans, intemperantia.

Negantes ejusmodi Formulae sunt: *Minime. Nihil minus quam. Cui n hil inest. In quo nihil reperias. Remotus. Alienus. Abhorrens. Vacua* De vitiis vero: *Aversus. Inops. Destitutus. Ignarus. Immemor. Expt Derelictus. Obitus*: v. g.

Liberalis: Minime sordidus. *Abstinens*; Nihil cupidus. *Fidelis*; Nihi

Digitized by Google

, quam perfidus. *Castus*; Remotus ab omni luxuria. *Sincerus*; Abhor-
malo dolo. *Ingenus*; Ab omni rusticitate remotus. *Gravis*; A levita-
nus etc.

De vitiis.

rudelis; Omnis humanitatis oblitus. *Ambitiosus*; Ab omni modestia
itus. *Petulans*; Moderationis immemor. *Impudens*; Pudoris inops. *In-*
; Ab omni lepore derelictus etc.

IV. VARIATIO AFFECTIONUM HUMANARUM.

nodo variantur ea, quae ad humanas affectiones pertinent?

esp. Affectiones hae, quibus nempe varie afficiuntur homines, etiam *mo*
vocantur et *Perturbationes*; et vulgari nomine *Passiones*, quod iis gra-
perturbentur, et agantur animi. De earum numero disputant Philosophi.
vehementes sunt seu *violentae*, *leniores*, aliae. Inter *vehementes* sunt
, et quae huc pertinent, Cupiditas seu Cupiditates, Libidines, Avaritia,
erium. *Ira:* Odium, Indignatio, Invidia, Vindictae studium, Furor, Au-
Rabies. *Dolor*; Tristitia, Solicitudo, Anxietas, Desperatio, Timor; *Lenio-*
accensentur Spes, Miseratio, Laetitia etc.
ae perturbationes gradus suos habent et naturalem progressionem. *Primo*
arcere a me iram *v. g.* studeo. 2. Tum causa aliqua *moveor* ad iram; ita-
3. *Concipio* iram subinde. 4. *Augetur* ira. 5. *Sum.* Versor in ira. 6. Alias
itur, et. 7. Tandem a me *deponitur*. Singuli gradus varietatem admittunt
simam, quae non affectionibus tantum supra memoratis, sed et magnam
n virtutibus vitiisque cum delectu attribui potest et applicari, excepto gra-
into *sum*, *versor in ira*; quae enim ad id variandum infra subjicientur
, violentis affectibus maxime conveniunt.

. *Quibus modis variatur:* Arcere a se affectionem?

Resp. Declinare, repellere, vitare, excludere, defendere amorem. Iter ob-
e, viam praestruere, aditum praecludere, reniti, obsistere, praevertere, ob-
, occurrere, obluctari, opponere se, repugnare, resistere amori. Abstinere,
nque se ab amore. Immunem esse ab amore, obmunire se, pugnare in amo-
Prohibere a se amorem e. g. Declina quantum potest, longe a te repelle,
devite, exclude a te cupiditates effrenatas. Obsta principiis, viam prae-
, occurre, praeverte libidinum fomentis. Immunem te serva, contine te
a etc.

Qui variatur illud: Moveri, incitari ad affectionem aliquam?

Resp. Incitare, irritare, pellicere, illicere, allicere, movere, commovere,
gare, pertrahere, adducere. conjicere, trahere, solicitare, agere, redigere,
em ad *vel* in iram: Inflammare, incendere, irretire, illaqueare, constrin-
afflare, illigare, aliquem amore. Ciere, creare, afferre, offerre, infigere,
ere, conflare, obtrudere, ingerere, insevere alicui amorem: *e. g.* Dictis ob-
is facile ad inhonesta, amores, libidines trahuntur, pelliciuntur, incitan-
tc. adolescentes improvidi. Levi saepe momento inflammamur, incendi-
, exardescimus, irretimur, inanium rerum desiderio. Unicum verbulum ei
num dolorem injecit, afflavit, concivit, obtulit etc.

I. *Ut variatur:* Concipere, seu admittere affectionem aliquam?

Resp. Addicere, dedere, tradere, committere, permittere, patefacere se do-
Viam pandere, aditum praebere, locum dare, cedere, se occumbere, con-
re dolori. Nascitur, oritur, oboritur, progignitur dolor. Haurire, degusta-
concipere, suscipere, delibare, admittere dolorem. Incidere, ingredi, pro-
, delabi, in dolorem. Exardescere, agi, capi, tangi, vinci, contingi

Digitized by Google

dolore. Immigrat in me dolor: *e. g.* Victus tandem cessit, se dedidit, [illegible] sit, patefecit, aditum dedit voluptati. Cupiditate tactus, captus est. [illegible] eum immigravit. Ex aspectu uno ingens in ejus animo ortus, enatus [illegible] Incidit, delapsus est in amores. Hausit totis pectoribus, suscepit, [illegible] amorem etc.

IV. Augere affectionem.

Acuere, exacuere, alere, pascere, nutrire, amplificare, exaggerare, [illegible] intendere, confirmare, corroborare, augere, fovere, timorem. Adolescit, [illegible] invalescit, ingravescit, incrementum capit, crescit, gliscit timor. Fomentum [illegible] re, accessionem facere timori: *e. g.* Ejus rei memoria mirum in modum [illegible] dit, acuit, exaggeravit, corroboravit hominis tristitiam. Ex ea commemoratio[illegible] crevit admodum, invaluit, adolevit, doloris acerbitas etc.

V. Esse, versari in perturbatione.

Perculsum, percitum esse, aestuare, exaestuare, agitari, agi, subigi, [illegible] exerceri, ardere, caecari, obcaecari, calere, accendi, capi, fervere, flagrare, [illegible] plicari, depravari, corripi, abripi, irretiri, mancipari, insanire, stimulari, [illegible] ferri, efferari, vinci, absorberi, obstringi, torpere, tumere, turbari, perturbari, [illegible] duci, inflammari, affligi, afflictari, furere, languere, ligari, constringi, impel[illegible] impleri, reperi, opprimi, dissolvi, attineri, offuscari, urgere, perire, cruciari, mergi, emori, interimi, discerpi, exedi, erodi, confici, differri, confligi, [illegible] gi, laniari, discruciari, excruciari, raptari, morderi, dilaniari, sterni, [illegible] affici, confundi, elidi, permisceri, commoveri, enervari, obnubilari, depau[illegible] sauciari, consauciari, vulnerari, torreri, distrahi, convelli, tabescere, torqueri, vexari, devorari, uri, confodi, exulcerari, jugulari, excarnificari, lacerari, [illegible] amore, cupiditatibus, ira, dolore, invidia, vindictae studio, tristitia, solicitudine. Indulgere, obsequi, servire, morem gerere, parere, obtemperare, morigerari, satisfacere, dedere se, tradere se amori, cupiditatibus, irae, dolori etc. *e. g.* Homo metu perculsus, percitus, sui impotens. Homo ardens ira, aestuans, caecus, obcaecus, fervens, flagrans, inflammatus, iracundiae facibus etc. Invidiae stimulis confossus, laniatus, cruentatus, convulsus, commorsus etc. Torquet hominem, devorant, urunt, jugulant cupiditates effrenatae. Indulget malorum libidinibus suis, morem gerit etc.

VI. Affectionem minuere.

Domare, hebetare, cohibere, frangere, placare, infirmare, levare, sedare, castigare, frenare, delinire, demitigare, placare, dissipare, coërcere, temperare, refrenare, emendare, comprimere, oppugnare, premere, sanare, corrigere, moderari, refrigerare, inhibere, mollire, eripere, supprimere, iracundiam. Medere, modum ponere iracundiae. Deficit, subsidit, frigescit, migrat, remittit iracundia. *e. g.* Amicorum monita domuere utcunque hebetarunt, placarunt, hominis impotentiam. Exemere homini furorem. Ex eo nuntio remisit, subsidit, lenitus est paullum dolor. Philosophia hominis ardentem indolem correxit, suppressit, emollivit, temperavit, castigavit, fregit etc.

VII. Affectionem deponere.

Explicare, disjungere, expedire, depurgare, eliberare, exsolvere, absolvere, abstrahere, evolvere, eripere, avertere se a dolore. Abdicare, egerere, ejicere, rejicere, ejurare, ablegare, relevare, proscribere, amoliri, amittere, missam facere, exonerare, depellere, ponere, repudiare, abrumpere, exstinguere, restinguere, extirpare, eradicare dolorem. Evellere, exurere, segregare, expungere, eradicare, submovere, excludere, secludere, exturbare, abigere, exigere, exterminare, eliminare, eruere ex animo dolorem. Finire, profligare, fugere, vincere, deserere, extrudere, excutere luctum. Renunciare irae. Migrat, exarescit, exolescit, defatiscit, emoritur amor. Transfugit, decedit, remittit, interit, exstinguitur conquiescit dolor. *E. g.* Totus a se alius est amores omnes ex animo ejecit; emovit, eradicavit, abegit, suo, ut jam non eundem hominem crederes. Restincta, oppressa tandem est illa libidinum saevities. Segregavit a se, disjunxit amores, se ab amoribus

Digitized by Google

regavit. Conquievit, remisit, decessit, excussus, eliminatus, exterminatus furor etc.

V. VARIATIO ACTIONUM HUMANARUM.

Qui variari possunt ea, quae actionem humanam significant?

Resp. Quamvis etiam de rebus naturalibus et artefactis copiose loqui li-t, varietatem tamen maximam sibi comparare oportebit in iis, quae ad actio-humanas pertinent; nempe et consuetudinis quotidianae, ac Poëticae, Rhe-cae, Historicae princeps materia, ac prope unicum argumentum, praecipuae ɔerrimaeque in sermonem venientes Actiones sunt: Bellum gerere, pacem e, litteris studere, causas agere, aedificare, mercari, magistratum gerere etc. Ad Elocutionis varietatem eadem hic, quam de Affectionibus supra attuli-s, methodus subserviet, aut paullum deflexa. Habent enim et nostrae actiones gressiones suas, gradusque inter se communes, ut:

1. *Cogito* de bello, pace etc.
2. *Dubito*, quid eligendum.
3. *Moveor*, rationibus, auctoritate etc.
4. *Statuo*, rem amplecti.
5. *Incipio* bellum etc.
6. *Ago*, *prosequor* coepta.
7. *Perficio*, vel.
8. *Remitto*, vel.
9. *Omitto ac depono* omnino.

Horumce Verborum cum Phraseologiae Latinae Corpus copiam ministret; pe inexhaustum, post tam multa scripta rem eandem rescribere supervacuum te ultra opusculi modulum fuerit.

VI. DE VARIATIONE PARTICULARUM.

Quid Particularum nomine intelligis?

Resp. Adverbia quaedam, non tamen promiscue, qualia a singulis fere Ver-ac Nominibus derivantur, et derivari possunt infinita; suntque certae quae-n Actionum vel Rerum, seu Verborum et Nominum affectiones, vel, ut Lo-i loquuntur, Modificationes. In praesenti de illis duntaxat sermo est, quae uti nervi, orationis corpus omne permeant, ejusque membra singula inter se ıstringunt ac sustinent. Modalia illa pauculis tantum; ista vel omnibus, vel ɔpe omnibus Actionibus rebusque attribui possunt; ut: *acute* ab acies, intel-endi, disputandi Actionibus, non item arandi, ambulandi, arcendi etc. quem-modum *statim*, *aliquando*, *quin* etc. ubivis adjici possunt. Verum haec aliis inquantur.

Quaenam igitur et quales sunt hae Particulae?

Resp. Praecipuae et perfrequentes sunt *Temporales et Locales*, nempe qui-s tempus et locus actionis indicatur. Praeter has: *Adversativae*, quae Sen-ıtiae priori oppositum quid et repugnans subjiciunt; *Comparativae* seu *nilitudinis*, quibus duo inter se comparantur; *Causalis*, quae dicti rationem ldunt; *Illativae*, quae ex dictis inferunt aliquid; *Conjunctivae*, quibus duo er se copulantur; *Disjunctiva*, quibus removentur; *Perfectivae*, quibus actio lres extollitur et augetur; *Minuentes*, quibus deprimitur; *Affirmativae*, gra-ıs quid afferunt; *Interrogativae*, soli interrogationi serviunt: *Praepositivae* ı *Praepositiones* denique omnes, quarum plures partim superioribus jam clas-ɔus continentur.

Eccur hae Particulae singulari cura tractandae sunt?

Resp. Primo, quia nullum Thema quantumlibet breve, Epistola, Narra-ı etc. est, in qua non plures ejusmodi Particulae occurrant. Igitur ad evitan-ım earundem semper formularem fastidium, si uspiam, hic certe nec jejunum copiosum esse convenit. *Secundo*, Particulae hae rite adhibitae nescio, quid ıtiquum spirant, et Ciceronianae elegantiae colorem quendam orationi conciliant.

Digitized by Google

Atqui easdem jam Turselinus, aliique tractarunt?

Resp. Latinas quidem, a quibus Germanicae nostrae multum dissi Exposuit ille, quam pro aliis dicendi generibus positae, orationi elegan addant; nos in re omnium frequentissima copiam etc. et varietatem su ditamus.

Qua industria familiares eas sibi reddent Discipuli?

Resp. Si jam in media Grammaticae moneantur, quin pro penso a Pue soribus injungatur, ut quotidie occurentes in thematis Particulas hujusmod rient, melioribusque commutent. Sentient ipsi, et cum voluptate mirabuntur, hac industria, paucis et tenuibus his ductibus, aliam themati, nec paullo re stiorum speciem accessisse.

En Indiculum, e quo primum petitae Particulae numerus quaerendus e Classes enim supra indicatas dividere, quam Alphabeti ordine contexere cons visum est potius. Inserta quidem Phraseologiae sunt pleraque, sed parcius, ea, quam hinc congessimus, copia.

INDEX PARTICULARUM.

Aber, siehe: sondern, allein	43
Allda, s. da	33
Alldorten, s. dort.	36
Allein, s. aber	43
Allererst, s. erst	13
Allezeit, s. immer	19
Als, da	1
Alsdann	2
Also daß, s. dergestalt	54
Also, so	55
Alsbald	3
Als ob, s. als wenn	53
Anders als	44
Auch	66
Auf, zu	97
Aus	98
Ausdrücklich	87
Außer	45
Ausgenommen, s. außer	45
Bald	4
Besonders	72
Bevor, s. ehe	12
Bey	31
Beysammen	32
Beyzeiten	5
Bis	6
Bis dahin, s. dahin	34
Bis dato, s. bisher	7
Bisher	7
Bisweilen	8
Da, allda	33
Da, indem, s. als	1
Dagegen	48
Daher	60
Dahin	34
Damit, s. daß	63
Daneben	35
Darnach	9
Darum	
Daß, damit	
Denn	
Dennoch, s. doch	
Dergestalt, dermaßen	
Dergleichen	
Deßgleichen, s. dergleichen	
Derohalben, s. darum	
Deßwegen, s. darum	
Doch	
Dort	
Durch	
Ehe	
Eher als, ehe	
Einmahl, einstmahls	
Endlich	
Entweder, s. oder	
Erst	
Führohin, s. hinführo	
Für	
Fürwahr, s. gewißlich	
Ganz und gar	
Gähling	
Gegen	
Gemeiniglich	
Genug	
Genugsam, genug	
Gesetzt, daß	
Gewiß	
Gleich, s. alsbald	
Heimlich	
Hernach, s. darnach	
Hinführo, (veraltet; — richtig: künftig; hinfür)	
Hingegen	
Hieraus, s. daher	
Ja	
Je, desto	

Digitized by Google

mahls . . . 17
nmer . . . 19
nmerzu, s. bisweilen . 8
ıdem, s. weil . . 65
gends . . . 39
ıt, itzund, jetzt . . 18
um 80
ineswegeſ, s. nicht . . 49
ımmerlich, s. kaum . . 80
nge 20
ngſtens, s. lang . . 20
ßtlich, s. endlich . . 12
ehr . . . 59
it 40
ittlerweile . . . 28
ach 21
achdem . . . 22
ächſtens . . . 23
ähmlich . . . 91
icht 49
icht allein . . . 67
ichts 50
ie, niemahls . . . 24
irgends, s. Irgends . . 39
och 25
och nicht, s. noch . . 25
och ſo lange, s. noch . 25
un, s. itzt . . . 18
ur allein . . . 81
ıb 92
ıbgleich, s. obwohl . . 51
ıbwohl . . . 51
ıder 68
ıeſſentlich . . . 41
ıft, oftmahls . . . 26
ıhne 81
ıhngefähr, s. ungefähr . 85
ſchier, faſt . . . 83
ſchon lange, s. lange . 20
Sehr 75
Selten 27
Sintemahl, s. denn, weil . 61
Sobald, s. alsbald . . 3
So, s. alſo . . . 45
Sondern, s. aber . . 43
Sonſt 52
Uebel 84
Ueber 101
Ueberaus . . . 77
Ueber das, s. daneben . 35
Ueber die Maßen, s. überaus . 77
Viel, weit . . . 76
Und 69
Unterdeſſen . . . 28
Ungefähr . . . 85
Unverſehens, s. gähling . 14
Von neuem, s. wiederum . 30
Vor, s. für . . . 100
Vor Zeiten, s. einſtmahls . 11
Wann Interrog. . . 93
Warum . . . 54
Weder . . . 70
Wegen . . . 64
Weil . . . 65
Weit . . . 42
Wenn . . . 29
Wenig, wenigſtens . . 86
Wider, gegen . . . 47
Wie 95
Wiederum . . . 30
Wiewohl, s. obwohl . . 51
Wo 96
Wohl . . . 79
Zeitlich, s. bey Zeiten . . 5
Zu viel . . . 78
Zuweilen, s. bisweilen . 8
Zwar . . . 71

PARTICULAE TEMPORIS.

1. Als, Da, Indem, Dum.

Als ich schrieb, kam er zu mir, Cum scriberem; dum, quando scribebam, ıtervenit. *Haec particula a Latinis brevitatis causa fere supprimitur, 'erbo in Participium mutato.* Scribenti mihi, vel exarata jam Epistola in-ervenit.

2. Alsdann, Tum.

Nachdem der Rath entlaſſen war, alsdann hat man erſt recht zur Sache ge-han. Soluto senatu, tum denique, tum demum, tum temporis, tum vero nec an-e, serio agi coeptum.

3. Alsbald, Gleich, Statim.

Ich werde gleich da ſeyn. Continuo, illico, mox, protinus, jam, jamque. ıuamprimum, confestim, actutum, e vestigio, sine ulla mora, nulla interposi-a mora, primo quoque tempore, extemplo, haud cunctanter, sine cu-tatione, ıuantocyus adero.

Digitized by Google

4. Bald, Brevi.

Er wird ohne dieß bald zurück kehren, Alioqui propediem, haud diu post, a ture, paullo post, exiguo, pauco post tempore, cito, opinione citius, post pa lulum, ut primum revertetur. Prope est, proximum est, ut redeat. Perpa abest, quin jam nunc adsit.

Er wäre bald gestorben, Tantum non mortuus fuit. *Barb.* Brevi mortu fuisset. Er redet bald dieses, bald jenes, Jam hoc, jam illud; tum, modo, al hoc, tum, modo alias illud loquitur. Bald dieser, bald jener. Alius ex al Bald habe ich dieses, bald jenes zu thun, Aliud ex alio negotium mihi enascit

5. Beyzeiten, Zeitlich, Malure.

Siehe, daß du dich bey Zeiten, zur Zeit, zeitlich darstellest, Cura, ut sine m ra, tempore, tempori, tempestive, opportune, commode, ne serius, ne cit te sistas.

6. Bis, Donec.

Ante Verba: Ich werde harren, bis der Handel geschlichtet wird, Manebo donec, dum, usque dum, quoad, eatenus, dum, eo usque dum res confecta s Restabo tantisper, tamdiu, non ante discedam, dum, quousque, quoad negotium conflat.

Bis, *Usque. Ante Nomina.* Bis in das hohe Alter. Ad ultimam senectutem Bis zu unserer Zeit, Ad nostram aetatem, ad hoc tempus. Bis auf eines Heller zahlen, Ad denarium solvere. Ad ravim clamare.

7. Bisher, Bis dato, Hactenus.

Temporis: Bisher sind wir wohl gestanden, Hactenus, ad hunc diem, ad ho temporis, ad hunc usque diem, adhuc, hucusque res nostrae loco fuerunt optim

Loci: Bis hierher ist der Feind gekommen, Hucusque, ad hoc loci, ad hun locum usque, hactenus hostis perrupit.

8. Bisweilen, immerzu, Interdum.

Er ist meistens zu Hause, bisweilen geht er auf das Land, Multus est domi interdum, subinde; nonnunquam ruri agit. Quandoque, aliquando, non raro ex intervallo in Tusculanum suum revolvitur. Domi quidem assiduus; est tamen, cum rus praeplacet. Er ist bisweilen scharf, bisweilen gelind, Interdum severus, alias lenior.

9. Darnach, Hernach, Darauf, Postea.

Nur spare keinen Fleiß, hernach magst du ausrasten, Nunc elabora, post, postea, postidea, postmodo, postmodum, posthaec, posthoc reliquo tempore, post id otioso esse licebit. Nunc operae nulli parcito, deinceps, deinde, dein subinde, tum inde: exin, exinde, dehinc, quiescas licet. Hoc facto, secundum ea, tum, inde, ut, libet, respiraveris. Drey Tage hernach, Tridue post. Viele Jahre hernach, Multis post annis.

10. Ehe, Eher, Bevor, Zuvor, Prius.

Die Stadt ist eher übergegangen, als die Hülfsvölker angekommen sind, Prius, citius, ante, celerius capta est urbs, quam auxilia venissent. Suppetias ce stras hostis praevenit, praevertit, antevertit.

Eher, Lieber, *Potius.* Eher sterben, als die Flucht nehmen, Potius, prae ptius, citius mori, quam fugere. Mors mihi prae fuga erit. Antiquior mihi famae, quam vita cura. Statius, praestabilius erit, honeste cadere, quam turpiter fugisse.

11. Einstmahls, Einstens, vor Zeiten, Quondam.

Die Tugend galt einstmahls, vor Zeiten mehr, als heut zu Tage, Quondam olim, aliquando, alias subinde, lapsis aetatibus major erat virtuti honos;

Digitized by Google

re aetate, tempore, memoria pluris habita est virtus. Fuit tempus, cum loco et numero fuit virtus, ac hodie.

Einmal (einmahl) *Semel*, Una duntaxat vice, non plus vice simplice; se- nec amplius deliquisse, veniam fortasse meretur.

12. Endlich, Letztlich, Tandem.

Endlich hat Ulysses zu Ithaka gelandet, Tandem, demum, denique, tandem ando ad Ithacam appulit Ulysses. Ad ultimum, postremo, postremum, ad mum, ultimo, ultimum, Ithacam tenuit; ad extremum interposita longi oris mora, interjecto longi temporis intervallo in patria exscendit.

13. Erst, Allererst, Erstens, Primum.

Er ist erst aus dem Felde gekommen, Primum, modo, jam primum, re-, nunc adeo, jam nunc, nunc demum, hoc prope temporis momento, tris venit.

Erstens, fürs erste ist zu merken, Primum, primum omnium, primo loco, ncipio, a primo illud observato, alterum etc.

14. Gähling, Unversehens, Unvermuthet, Repente.

Gähling erhebt sich ein Geschrey, Repente, derepente, subito, repentino clatollitur. Ex improviso, ex inopinato, minime proviso, ex insperato, praemnium opinionem, praeterquam, quod cuiquam in mentem venire poterat, it vociferatio dira.

15. Gemeiniglich, Communiter, vulgo.

Es geschieht gemeiniglich, daß die Tugend gedrücket wird, Fit ut plurimum, im, plerumque, vulgo, majori ex parte, persaepe, majorem partem, ut virprematur: Rara est virtus sine insectatione improborum. *Ordinarie*; *Barb.* *imuniter*. Gemeinschaftlich mit einander etwas besitzen, Bona, fundos commu-, aequo omnium fructu una, simul, junctim, ex aequo possidere. Comiter inter se consultare. Communiter tibi omnes, hunc peculiariter commendo.

16. Hinführo, Führohin (veraltet); — richtig: (Künftig; Hinfür), Deinceps.

Sieh dich künftig besser vor, Deinceps, in posterum, in futurum cautior, in reliquum tempus, de futuro, posthac, dehinc, exinde, de reliquo, ius tibi consules.

17. Jemahls, Unquam.

Wenn jemahls schlimme Zeiten waren, so sind es gewiß die unsrigen, Si unm, ullo tempore, ulla aetate, omnibus retro aetatibus, ab omni memoria, omni vetustate, dum hominum genus, dum ulla praeteritorum memoria, si uando, quandoque afflicta fuere tempora, certa haec nostra sunt.

18. Jetzt, Jetzo, Jetzund (veraltet); — richtig: Jetzt; nur. Nunc.

Jetzt kannst du dich zeigen, wer du seyest, Nunc, in praesenti, jamjam, jam do, in praesentia, jam porro, hodie, hoc ipso tempore, jam enimvero camn habes ostendendi, qui vir sis.

19. Immer, Allezeit, Semper.

Wie ich bisher gegen dich gewesen bin, so werde ich allezeit, immer bleiben, Ut a te fui hactenus, ita semper, nunquam non, omni tempore, omnem aetan, in omni vita, perpetuo, dies annosque ero. Qualem me expertus es hanus, talem aeternum, nullo intervallo, perpetuum, continenter, sine inter-

Digitized by Google

missione experiere. Nullum erit tempus, sol orietur nullus, cum alius, fuerim, erga te ero.

20. Lang, Schon lange, Längstens, Diu.

Ich warte schon lange auf dich, Jam diu, longo tempore, perdiu, diutissime, longo jam temporis intervallo, jam pridem, jam quartum diem te operior. Quantum jam temporis lapsum est, quo te expecto?

21. Nach, Post.

Temporis: Nach der Arbeit, A labore dulcis quies. Nach dem Abendmahl, A coena, a scholis, a ludo, secundum hunc diem.

Nach, *Secundum*. Nach deinem Belieben, Ad arbitrium tuum, Nach der Natur, nach der Vernunft leben, Secundum naturam, ad normam, ex praescripto rationis vivere. Dem Gebrauche nach, dem Rechte nach, De more, ex aequo et bono. Nach dem Vertrage und Rathschlusse, Ex pacto, ex sententia senatus. Bey Gelegenheit, per occasionem.

22. Nachdem, Da, Als, Postquam.

Nachdem er wiederum genesen war, ergab er sich der vorigen Unmäßigkeit, Postquam convaluit, posteaquam, ubi, simul ac, simul atque, simul ut, cum, ut se e morbo recuperavit, ad priorem intemperantiam rediit. *Nota. Haec particula suppressa fere Participio mutatur*: Recuperata valetudine, ad veteres rediit.

Nachdem, *Prout*. Nachdem du fleißig seyn wirst, wirst du belohnet werden, Prout diligentia, ita merces erit. Pro diligentia tua, pro diligentiae modulo, secundum tuam diligentiam praemii item modus erit. Nachdem es Zeit, Ort, Kräfte zulassen werden, Pro tempore, loco, pro facultate mea, pro viribus, pro virili mea parte, pro temporis et loci ratione. Nach Gestalt der Sachen, Pro re et tempore.

23. Nächstens, Unlängst, Proxime.

De praeterito: Unlängst hat sich eine seltsame Sache ereignet, Proxime, nuper, nuper admodum, nuper me, paucis ante mensibus, haud diu abhinc res evenit nova. *De Futuro*: Nächstens werde ich dich heimsuchen, Proxime, primo quoque tempore, proxime quoque die, quam potero proxime apud te ero.

24. Niemahls, Nie, Nimmermehr, Nunquam.

Man hat noch niemahls dergleichen gesehen, Ad hunc diem, nullo tempore, nulla aetate, non post hominum memoriam, non ex omnium seculorum memoria, contra omnia vetustatis exempla, talia visa fuere. Dieses wird niemahls geschehen, Quidvis potius, ante, citius futurum est, quam ut tibi concedam.

25. Noch, Adhuc.

1. *Temporis*: Unsere Sachen stehen noch wie zuvor, Res nostrae adhuc, quae fuerant loco, stant; adhuc temporis adhucdum, etiamnum, ad hunc diem eaedem sunt. 2. Noch nicht, *Nondum*. Man höret noch nichts von ihm, Nondum, necdum, nequedum, nihildum, nihil quidquam de eo auditur. 3. Noch so lang, schön, gelehrt, Altero tanto longior, pulchrior, doctior. *Adhuc semel tam longus. Barb.* Noch zwey Mahl so gesund, als zuvor, Bis tanto sanior, Ich gebe noch so viel, Alterum tantum dabo. 4. Noch dazu, insuper, praeterea, etiam adhuc, ultra. V. Daneben. 5. Noch ein Mahl, iterum, denuo, rursus, iterum iterumque. V. Wiederum.

26. Oft, Oftmahls, Saepe.

Ich habe die Sache bey mir oft wohl überlegt, Rem apud me saepe, persaepe, saepissime, saepuscule, saepenumero, probe expendi. Ea de re frequenter, perfrequenter, crebro, identidem, multoties, iterum ac saepius, pluries, iterum iterumque, multum, plurimum, haud raro, apud animum meum recogito.

Digitized by Google

27. Selten, Raro.

Er kam selten in den Rath, Raro, perraro, rarissime, raro admodum, non saepe, haud frequenter, rarenter in senatum venit. Multum saepe tempus labitur, ut in curia non videatur.

28. Unterdessen, Mittlerweile, Interim.

Unterdessen kam das Geschrey aus, Interim, interea, interea temporis, sub tempus, subinde, inter haec, interibi, hoc interim temporis intervallo, tandem inopinatus rumor venit.

29. Wenn, Si.

Wenn es nicht anders seyn kann, werde ich zufrieden seyn, Acquiescam, si, siidem, quam, cum modo aliter fieri nequeat. Non repugnabo, posteaquam, quando ita oportebit. *Haec conditionalis Particula item persaepe Partitio mutatur.* Rebus ita habentibus, ita sitis, acquiescam scilicet.

30. Wiederum, Von neuen, Denuo.

Das Uebel hat wiederum, von neuen überhand genommen, Malum denuo, de novo, iterum, de integro, rursum, rursus, secundo, iterato recruduit.

PARTICULAE LOCI.

31. Bey, Apud.

Loci: Er wohnet neben der Tiber, Apud, ad, prope Tiberim habitat. Prope, pone, penes, secus flumen domicilium habet. Der General bleibe bey dem Heere, der Sohn bey dem Vater, Imperator ad exercitium, ad patrem filius maneat.

Temporis: Bey Tag, bey Nacht, De die, de nocte. Bey dem Abzuge, Sub discessum. Bey anbrechendem Tage, Sub diluculum.

Numeri: Bey zwey hundert sind geblieben, Ad ducentos, prope, fere, circiter ducenti periere. Vide: Fast, oder das veraltete Schier.

32. Beysammen, Simul.

Alle sollen beysammen bleiben, Omnibus una, simul, insimul, junctim, simulta, conjunctim, conjuncte; nemini seorsum, separatim manendum est.

33. Da, Allda, Hic.

Da wirst du mich finden, Hic, hic loci, hic locorum, isthic, hoc eodem loco me reperies.

34. Dahin, Bis dahin, Eo.

Der Zank ist bis dahin gekommen, daß, Jurgium, eo, usque eo, ad id acerbitatis, huc, eatenus, hucusque invaluit, ut. Bis dahin gehet mein Grund, ictenus, hucusque, ad id loci, ad eum terminum fundus meus est.

35. Daneben; Ueber das, Praeterea.

Die Gefahr war von außen groß, daneben auch zu Hause Alles uneinig, Plurimum erat ab hostibus periculum, praeterea vere seditionibus domi turbata omnia. Ad haec autem, super haec, insuper ad ea, ultra id domi turbata omnia. Foris pericula, quin etiam, porro, caeterum, ulterius, amplius etiam domi turbae. Accedit etiam, quod domi inquieta omnia.

Daneben, hierbey, über das ist auch zu melden, Jam quid de illo dicam? Ide eodem et illud, addendum insuper. Exinde nec illud tacendum. Proximum hoc et illud. Porro autem. Eodem pertinet. Huic confine, finitimum, affine et illud. Operae est, et illud commemorare. Quin etiam illud memorandum. Quid? quod et illud.

Digitized by Google

36. Dort, Alldort, Ibi.

Dort steht der Feind, Ibi, inibi, illic, istic, ibidem, ibi loci hostis mo tur. Von dorther kommt das Wetter, Inde, isthinc, illinc, ab inde minan tempestas. Dorthin wende dich, Eo, illuc, istuc, isto te verte. Da und dort, h et ibi, hinc inde, huc illuc, vage, passim.

37. Heimlich, Clam.

Er hat sich heimlich aus dem Staube gemacht, Clam, clanculum, clandest ne, furtim, occulte, occulto erupit. Heimlich handelt er mit den Feinden, L tenter, in occulto, ex occulto, secreto, remotis arbitris, in operto, tecte nesci quos sermones miscet cum hostibus.

38. Nahe, Prope.

Nahe bey der Stadt hat man das Lager geschlagen, Prope urbem, proxime juxta, ad urbis moenia, haud procul a muris, sub ipsis muris, penes, pon ad muros castra locavit.

39. Irgends, Nirgends, Uspiam, Nuspiam.

Wenn er doch irgendwo ist, Si tamen uspiam, usquam, ullibi, usquam lo corum est. Man kann ihn nirgends finden, Eum nuspiam, nusquam, nullo i loco, nusquam locorum, terrarum, gentium reperire est.

40. Mit, Cum, *Praep.*

Er ist ein Mensch, mit dem ich gern umgehen, Homo est, quicum libente sum. Mit Lust lesen, Cum voluptate legere. Einem mit Unrecht, mit List etw nehmen, Per injuriam, per insidias, per vim, per nefas alicui quid eripere Mit Gelegenheit, Per occasionem. Mit Schande das Leben verlieren, Per dede cus vitam amittere.

41. Oeffentlich, Vor allen, Palam.

Er hat sich erkühnet, seine Unthat öffentlich zu bekennen, Palam, aperte, ma nifesto, publice, propalam, luce palam, in propatulo facinus suum confiteri ausus est. Eo confidentiae venit, ut in oculis omnium, inspectantibus omnibus et audientibus, in ore omnium, in omnium conspectu: ante oculos omnium, in praesentia populi, praesentibus plurimis, nemine non inspectante dedecus suum prodere non erubuerit.

42. Weit, Procul.

Mein Vaterland ist weit davon entlegen, Mea patria procul inde, longe, nimia locorum longinquitate, magnis intervallis distat; admodum inde dissita remota est. Meam inter tuamque patriam multae regiones intersunt.

PARTICULAE ADVERSATIVAE ET NEGANTES.

43. Aber, Allein, Sondern, Sed.

Es ist wohl ein schöner Kopf, aber (allein) nichts ist darin, Pulchra est larva, sed, at, sed etiam, at enim, verum, verumtamen, atqui cerebro vacua. Bella est, cerebro vero, autem, tamen, certe autem nullo. Bella; caeterum, caeterquin, attamen vacua cerebro.

44. Anders, als, aliter.

Die Sache befindet sich anders, als du erzählest, Res aliter habet, ac narravisti; haud ita, secus, dispari longe ratione, non perinde, non ita, alio pacto, diverso modo, contra ac narrasti, res longe secus, multo secus, aliquando secus, toto coelo aliter evenit.

Digitized by Google

45. Außer, ausgenommen, Praeter.

Außer der Hitze kann ich alles Ungemach ertragen, Praeter, extra, citra, praeam, nisi calorem, incommoda caetera facile tolero. Excluso, dempto, excalore; reliquas aeris injurias haud formido. Unus calor est, quem incomfero.

46. Doch, Dennoch, Tamen.

Post Particulas: Quidem et Quamvis. Ob er es gleich nicht zeiget, hat ihn die Rede sehr geschmerzet, Etsi dissimulet, is tamen sermo eum acriter pu-; tamen, attamen, nihilominus, verumtamen, certe tetigit hominem is sermo.

47. Gegen, Wider, Erga.

Er hat gegen mich das beste Gemüth, Erga, adversum, adversus, versus, e maxima benevolentia fertur. 2. *Loci*: Gen (oder gegen) Osten, Westen, en, Norden, Spectat ad, versus orientem, occidentem versus, adversus septionem, contra meridiem. Unser Haus liegt gegen über, Nostra domus e re-e, ex opposito, ex adverso, adversa fronte, e parte opposita jacet. 3. *Temps*: Gegen Morgen, Mittag, Abend, Mitternacht, Sub ortum solis, sub pri-i lucem, sub vesperum, circa meridiem, sub noctis medium. 4. *Comparas*: Er ist nichts gegen ihn, Nihil est ad illum.

48. Dagegen, Hingegen, Contra.

Ich habe niemanden geschadet, dagegen Vielen geholfen, Laesi neminem; conmultos adjuvi, e contrario, e converso, e contraria parte, immo, potius tis opem tuli. Ich war dieser Meinung, hingegen Andere einer anderen, Ego censebam; aliter, aliud, non idem, diversa ratione, secus, non perinde alii. *Notandum est item elegans loquendi genus cum duplici; ut*: Tantum st, ut quemquam laederem, ut multos etiam adjuvarem. Tantum abest, ut cum sentirent, ut in alia omnia discederent caeteri. *Item*, Adeo laesi nemi-a, ut multos etiam juvarem. Adeo mihi assensi non fuere, ut etiam oppu-rent.

49. Nicht, Keinesweges, Durchaus nicht, Mit nichten, Non, Minime.

Er hat dieses Geschäft nicht auf sich nehmen wollen, Non haudquaquam, ne-quam, neutiquam, minime gentium, nullo pacto, nulla conditione, neuti-am adduci potuit, ut id negotii susciperet. Ich werde dieses keinesweges thun. idvis potius, omnia citius, nihil non ante egero, quam isthoc, quod imperas. *e pertinent loquendi formulae*: Ne vivam, nullus sim, dispeream, ita Deos nes iratos habeam, si hoc fecero.

50. Nichts, Nihil.

Er hat nichts von einer wahren Tugend, Nihil habet verae solidaeque virtu-Nihilum, nihil quidquam, non quidquam, ne tantillum quidem, ne hilum, il omnium, nihil admodum, nihil prorsus, omnino nihil, nec vestigium vel ibram verae virtutis possidet. Minimum, minimo minus et virtutis inest.

51. Obwohl, Wiewohl, Obgleich, Quamvis.

Obwohl er keine Schuld daran hat, ist er doch verdächtig, Quamvis, quan-nvis, quanquam, quantumlibet, licet, etsi, tametsi, etiamsi a culpa absit, spicione non caret. Ut, ubi etiam, utut, etiam ut reus non sit, suspectus est rte. Esto, concedatur extra culpam esse, at, V. Gesetzt.

52. Sonst, Anders, Alioqui.

Verrichte den Befehl, sonst wird es dir übel gehen, Morem gerito: alioqui, ioquin, secus, aliter autem, caeteroquin, de reliquo male tecum agetur. Dir, d sonst keinem, Tibi praeterea nulli. Extra te, praeter te, de caetero nemini.

Digitized by Google

PARTICULAE SIMILITUDINIS VEL COMPARATIONIS.

53. Als wenn, als ob, Quasi.

Du ehrest mich, als wenn ich dein Vater wäre, Quasi parenti mihi honorem habes; acsi, tanquam, non secus ac parenti; veluti si, similiter, pariter, non aliter, non minus, juxta ac si parens essem, ita me colis; itidem, perinde, prope, ut parentem observas.

54. Dergestalt, Dermaßen, Adeo.

Er war, so, also, dergestalt erfroren, daß er kaum konnte erwärmt werden, Adeo obriguerat, ita, usque eo, usque adeo frixerat, tam, eum in modum, in tantum, tantopere, sic eum frigus pervaserat, vix ut refoveri posset.

55. Also, So, Sic.

So geht es heute in der Welt zu, Sic, ita, taliter hodie sunt homines. Hujusmodi, hoc modo, in hunc modum, hac facie, hac conditione, hac parte, perinde nunc sunt tempora, eum in modum nunc vivitur.

56. Dergleichen, Deßgleichen, Ejusmodi.

Dergleichen Beyspiele könnte ich gar viele beybringen, Ejusmodi, hujusmodi, hujus generis, istiusmodi, illiusmodi exempla afferre possum plurima. Talia, horum similia, ejusdem classis, ex hoc numero, non absimilia, ejusdem rationis exempla multa extant.

57. Gleichwie, Wie, Sicut.

Wie du gegen mich bist, so werde ich gegen dich seyn, Sicut; sicuti, uti, quemadmodum, prout, similiter atque erga me fueris, perinde, pro eo modo, quomodo, aeque, pariter, a me viseris, ita te colam. Idem, non alius, talis erga te fuero, ut in me eris.

58. Je, Desto, Quo, Eo.

Je mehr du hast, desto mehr verlangest du, Quo plura habes, eo plura desideras. Quanto abundas magis, tanto magis, magisque cupis. Quam dives es, hoc cupidior. Ut quisque ditior est, ita cupidior. Ut quisque major, ita sit modestior. Ut ditior indies, ita cupidior evadis. Pro modo opum cupidus es.

59. Mehr, Als, Plus.

Er hat mehr begehrt, als sich geziemet, Plus, amplius, ultra, supra petiit, quam par erat. Plus nimio, plus aequo, justo, supra, quam oportebat, petiit. Mehr, als 10 Jahre, als 6 Tage, Decennio amplius, sex diebus amplius. Mehr als Hundert, Centum amplius, supra centum. Und was noch mehr ist, Et quod amplius, quod hoc etiam amplius est.

PARTICULAE CAUSALES ET ILLATIVAE.

60. Daher, Derohalben, Hieraus, Hinc.

Aus diesem, hieraus kann man abnehmen, was er würde gethan haben, Hinc, ex eo, exinde, hinc adeo, inde colligas, quid facturus fuisset. Derohalben ist wohl geschehen, Igitur, idcirco, quapropter, quamobrem, quocirca, itaque, his de causis, propterea, proinde, quare, qua gratia probe factum, quod.

61. Denn, Sintemal (veraltet), Dann, Nam, Tum.

Machet doch Füße, denn der Feind ist nahe, Accelerate, quaeso, nam, quippe, etenim, namque a tergo est hostis. Nihil moremini, hostis enim, videlicet, nimirum, cervicibus imminet, Ich werde den Brief schließen; dann werde ich kom-

Digitized by Google

, Signabo epistolam, tum, tum temporis, tunc veniam. Ich begehre keinen, dich, Praeter, extra, citra te desidero neminem. Te volo, praeterea nullum.

62. Darum, Deßwegen, Deßhalb, Ideo.

Er hat es darum erzählet, damit er den Rath erschreckte, Ideo, idcirco, ob ea causa, ea gratia rem exposuit, ut senatum terreret. Ea propter, hoc fine, ob rem, eo intuitu, ex eo, hoc nomine, hac de causa, ut terrorem affer- senatui. Per causam terrendi senatus ea dixit.

63. Daß, Auf daß, Damit, Ut.

Casum finalem significat.

Er gehet auf das Land, auf daß er frische Luft schöpfe, Rus abit, ut, uti, liberiore coelo utatur.

Eleganter Participio mutatur.

Coelo salubriore usurus, ad captandam auram meliorem, captandi ergo, isa, gratia.

64. Wegen, Propter.

Wegen deines Wohlseyns habe ich viel leiden müssen, Propter te, ob tuam sa- em, pro te, honoris tui causa, gratia, nomine; per causam tui tuendi multa hi ferenda fuere.

65. Weil, Indem, Quia.

Weil du es also haben willst, soll es geschehen, Quia ita vis, cum, quum, uidem ita videtur; quandoquidem, quoniam, quando haec tua est sententia, t licet; fient ista, nempe ita placet, nempe cui ita placet.

Hujus Particulae loco saepe Participium adhibetur.

Haec ita volenti, de re adeo tibi optata gratificabimur.

PARTICULAE CONJUNCTIVAE ET DISJUNCTIVAE.

66. Auch, Etiam.

Ich habe von dem Vater Briefe bekommen, auch von den Freunden, A patre nerant litterae, etiam, item, similiter ab amicis. A patre non minus, prae- rea, insuper, quin et ab amicis litteras accepi. Dieses mag auch der Einfältig: verstehen. Haec vel hebes, vel mediocris ingenii homo, vel stipes intelligat. Und etc.

67. Nicht allein, Non solum.

Nicht allein den Aeltern, sondern auch den Lehrmeistern gebühret die Ehre, on solum, non tantum, non modo Parentibus, sed Magistris insuper honos abendus est. Parentibus quidem mos gerendus, sed nec minus, sed praeter, per, ad hos, cum his etiam Doctori; et vero etiam, praeterea item Magistris am Parentes, quam Magistri; ut Parentes, sic Institutores colendi sunt.

68. Entweder, oder, Vel.

Entweder bist du es gewesen, oder dein Geist, Vel tu, aut tu, aut tuus ge- ius fuit. Sive tu, sive tui simillimum. Si minus tu, certe tui imago fuit; tu, ut vero, aut etiam tuus genius, sive tu, sive quid tui. Te viderim, ad tuum enium, dubito.

69. Und, Et.

Conjunctionum frequentissima.

Bürger und Soldaten haben zu den Waffen gegriffen, Et cives, et milites, ci- es militesque, cum civilibus miles; non solum, non minus summi, quam imi;

Digitized by Google

similiter, aeque, perinde, juxta milites et cives ad arma concurrere. Praeter milites, cives item praeterea, insuper, itemque, una plebs et nobilitas arma sumpsere. V. Syntaxin ornatam.

70. Weder dieses, noch jenes, Nec hoc, Nec illud.

Weder fromm, noch gelehrt, Neque doctus, neque probus, aeque, pariter, juxta indoctus et improbus. Pessimus quidem, et nihilo doctior. Bonarum litterarum nihil habet, tantundem probitatis. Non modo indoctus, sed et improbus. Cum doctrina, tum probitate omni vacuus. V. Und. *Iisdem enim formulis copulamus, et removemus contraria.*

71. Zwar, Quidem.

Ich lobe zwar deinen Fleiß, nicht aber deine Aufführung, Tuam quidem, equidem tuam diligentiam laudo, mores non item. Diligentia fortasse tua, non item vitae ratio laudem meretur.

PARTICULAE AUGENTES ET PERFECTIVAE.

72. Besonders, Inprimis.

Dem Pompejus waren zwar Viele, besonders aber dem Cicero zugethan, Pompeji partes multi sectabantur, inprimis, cumprimis, praeprimis, prae quam caeteri, prae caeteris omnibus Cicero; singulari vero quadam ratione, singulariter, speciatim, unus omnium maxime Cicero. Si quisquam, certe Tullius; simpliciter, sine exceptione prope unice, potissimum, praecipue Pompejanus fuit. *Principaliter*, *extraordinarie* barbara sunt.

73. Ganz und Gar, Allerdings, Penitus.

Die alte Redlichkeit ist ganz und gar dahin, Antiqua simplicitas, penitus, omnino, prorsus, usquequaque, plane periit, abiit, interiit. Simplex ille candor omni ex parte, funditus, radicitus, per omnia, omnimodis exstinctus videtur. Antiqui mores admodum, universim, penitissime, plene, plenissime undequaque exolevere.

74. Genug, Genugsam, Satis.

Er hat Mittel genug erworben, Satis, abunde, affatim sane, sat sane facultatum habet. Largiter, copiose, ad satietatem, abundanter, plusquam satis a facultatibus instructus est.

75. Sehr, Valde.

Er ist ein sehr gelehrter Mann, Vir est valde, multum, admodum sane, sane quam, perquam litteratus. Scientiis non vulgariter, non mediocriter, magnopere, impense, oppido excultus. Mirum in modum, supra quam credi posset, ad miraculum, quantum pauci, in paucis, prope, unice sapit. Mirifice, majorem in modum, maxime, ita ut nemo aeque doctus, opinione doctior. Er hat sehr viel Mannschaft und Proviant zusammen gebracht, Quantas maximas potuit copias; quam maximam potuit annonae vim contraxit. V. Ueberaus.

76. Viel, Weit, Multo.

Das alte Rom war weit größer, als das jetzige, Vetus Roma multo, longe, haud paullo, non paullo hodierna major fuit. Vetus Roma multis partibus, impendio, longo intervallo, permulto, undequaque spatiosior fuit. Nihil, perexiguum quid est hodierna Roma ad antiquam illam.

77. Ueberaus, Plurimum.

Man hält ihn für einen überaus reichen Mann, Vir habetur nimium quantum, mirum quam, immensum quantum, incredibile quantum opulentus. Vulgo censetur praeter modum, sine modo, insignite, immane quam, perquam nummatus. Mirifice, immoderate, insigniter, apprime, perquam copiosus habetur.

Digitized by Google

78. Zu viel, Nimis.

Er hält gar zu viel auf sich, Nimis, nimium sibi placet. Nimio plus, immo- immoderate, nimiopere inflatus est. Supra modum, plus aequo, plus ju- ultra limites, multa sibi arrogat.

79. Wohl, Bene.

Er wird im Studieren wohl zunehmen, In litteris bene, perbene, probe, ie, recte, rectissime, belle, perbelle, progressurus videtur. In litterarum o pulchre, praeclare, commode, insigniter, plane e sententia progressum :. Betrunken, Bene potus. Gar reich, Bene nummatus.

PARTICULAE MINUENTES.

80. Kaum, Kümmerlich, Vix.

Die Stadt ist so befestiget, daß sie der Feind kaum einnehmen wird, Urbs est munita, ut eam hostis vix, aut ne vix quidem, aegre, peraegre, difficul- apturus sit; urbem tam munitam haud sine multa opera, contentione, dif- tate subiget hostis, multum faxit, mirum si capiet; vix est, ut capiat.

81. Nur allein, Tantum.

Diese einzige Gnade bitte ich mir aus, Hanc tantum, hanc solum, unice gra- a te peto. Hoc modo, solummodo, tantummodo, duntaxat peto, quaeso- Isthoc, nec aliud, nec amplius, nec quidquam praeterea rogabo. Nisi, ter, extra hoc peto nihil.

82. Ohne, Sine.

Ohne meine Schuld, aber auch ohne bessere Hoffnung bin ich gänzlich hin, absque extra meam culpam, sed praeter, citra spem meliorem, procul, iusa omni spe oppido interii; nulla quidem mea culpa, sed et spe nulla. n hat die Sache angefangen, ohne den Rath zu fragen, Res coepta est non sulto senatu. *Sine consulendo Senatum*, *Barb.*

83. (Schier, veraltet); — Fast, Beynahe, Ferme.

Es wäre fast Ernst daraus geworden, Ferme, fere, prope, propemodum ad a ventum esset. Prope, parum, minimum, tantulum aberat, quin caedes fie- ; in eo erat, in proximo erat, huc jurgium devenerat, ut gladii promerentur. war fast todt, Pro mortuo haberi poterat.

84. Uebel, Male.

Es steht übel mit seiner Sache Res ejus male, misere non optime, incom- de habent. Res ejus iniquo, malo loco, sane incommodo, in ambiguo sitae it, Hierin hast du übel gethan, Id quidem perperam, improbe, mala ratione, pe, nequitur, vitiose egisti.

85. Ungefähr, Unversehens, Fortuito.

Ungefähr kam uns der ungestüme Gesell dazwischen, Fortuito, forte, temere, ogitantibus omnibus supervenit importunus. Nescio, quo casu, quo fato, qua tuna subito, ex improviso, praeter opinionem adest homo minime expecta- :. Es waren ungefähr zwey hundert, Erant ad ducentos, circa ducentos; prae- propter ducenti; plus minusve ducentis.

86. Wenig, Wenigstens, Parum.

Diese Rede habe ich ein wenig verändert, Hanc orationem non nihil, paul- m, pauxillum, aliquanto, aliquantulum, tantillum, minimum, perparum, mo- cum immutavi. 2. *Temporis*: Warte ein wenig, eine Weile, Mane tantisper, kumper, paullisper, punctum temporis, aliquanto etc. 3. Er theilet gar wenig

Digitized by Google

mit, Parce, leviter, maligne, perparum largitur. 4. Wenigstens mußt du zulassen, Saltem, minimum id concedes. Certe, at hoc negare non potes.

87. Ausdrücklich, Expresse.

Ich habe dir ja dieses ausdrücklich verbothen, Atque illud tibi aperte, di te, conceptis verbis, nominatim, singillatim prohibueram. Ad id exposite, e plicite, definite, planissime, speciatim fieri vetueram.

88. Gesetzt, Daß, Posito. *Barb.*

Gesetzt, du habest keine Zeit gehabt, so hättest du doch, Pone sic esse, ita sane; concedatur, fac verum esse, quod tempus non suppetierit, at. Ut hoc tibi donem; finge tempus fuisse angustius, at.

89. Gewiß, Certo.

Ich werde gewiß mein Versprechen halten, Certo, certo certius, haud dub indubitato, plane, revera promissis stabo. Er ist gewiß überwiesen, Sine dubi tione, dubio procul, sine controversia, explorato, liquido, aperte sceleris co victus est.

PARTICULAE AFFIRMANTES.

90. Ja, Fürwahr, Ita.

Ja, du bist es gewesen, Ita, immo, immo vero, ita sane, ita prorsus; i mo certo tu fuisti. Omnino, admodum, profecto, utique, videlicet, scilicet mali causa es. Sic, haud aliter est. Ita male peream; amens, nullus sim, tu unus fuisti. Er ist ein Dieb, ja sogar ein Kirchenräuber, Fur est, quin imm quin etiam, immo vero, insuper, atque adeo sacrilegus.

91. Nämlich (Nähmlich), Nempe.

Du hast nähmlich dieses sagen wollen, daß, Nempe, nimirum, scilicet, vid licet id volebas. Quippe, enimvero, certo, profecto, haud dubie id innuebas.

PARTICULAE INTERROGANTES.

92. Ob, An.

Sieh zu, ob du dich mehr um Geld, als Ehre zu bewerben habest, Vide an, utrum, num, nummam pecuniae magis, quam famae serviendum. Pecu niaene, an famae; anne, utrumne honori magis consulendum, quam utilitati.

93. Wann, Quando.

Wann wird er doch da seyn? Quando, quandonam, ecquando, quando ge tium, quo tempore, ad quod temporis, ad quam horam veniet?

94. Warum, Aus welcher Ursache? Cur.

Warum bist du gegen mich nicht mehr so, wie du gewesen bist? Cur, ecqu quare, quapropter, quamobrem, qua de causa, qua gratia, quo nomine quam fueris, alius erga me es? Ut quid, quid ita, quid est causae, quod t adeo mihi immutaveris? Warum nicht? Quidni, quippenni, quin ergo, utique

95. Wie, Quomodo.

Wie werden wir die Sache zu Ende bringen, Quomodo, quo pacto, qu ratione, qui, qui tandem, qui demum, ut, ut denique rem ad exitum bonu perducemus? Quemadmodum, qua via, quibus praesidiis, quibus conditio nibus, qualiter, quinam, quomodonam rem tam arduam effectam dabimus Wie heißt er? Qui, quo nomine vocatur? Es sey ihm, wie es wolle. Utut si

Digitized by Google

96. Wo, Ubi.

. Wo hat er sich doch versteckt? Ubi, ubi tandem, ubinam, quo in loco, terrarum, ubinam gentium, quem in angulum se abdidit? Er mag seyn, er wolle, Ubiubi sit, ubicunque locorum, terrarum, gentium conditus eat.

PRAEPOSITIONES.

97. Auf, Zu, Ad.

. Auf den bestimmten Tag, Ad horam, ad diem, Auf die Hälfte, Ad dimi-m. Auf meinen Schlag, Ad meum sensum. 2. *In*, Auf alle Jahre, In an-s singulos, Auf morgen, In crastinum. Auf das künftige, In futurum. Auf en Kopf, in singula capita. Auf einen los gehen, In aliquem ire. 3. Auf der sse, Clamat de via. Auf unsere Kosten, De nostro. Auf dem Richterstuhle, De bunali. Auf der Stelle, E vestigio.

98. Aus, E, ex.

. Aus Unverstand, Ex imprudentia. Aus dem Gesichte, E vultu conjicere de mine. Aus den Augen, E conspectu abire. 2. *A* vel *Ab*. Aus des Vaters utel, aus der gemeinen Schatzkammer zahlen, A Patre solvere, ab aerario. s Aberglauben, A superstitione vates consulit. 3. *De*. Einer aus ihnen, Unus illis. Aus dem Geschriebenen lesen, De scripto recitare. Aus dem Schiffe ge-. De navi exire. 4. *Per*. Aus Geitz, aus Zorn, Neid, Begierlichkeit, Per aritiam aliquid petere, per iram furere, per invidiam fremere, per libi-nem grassari. 5. *Prae*. Aus Furcht und Ehrerbiethigkeit, Prae metu et reve-ntia.

99. Durch, Per.

1. Durch deinen Beystand, Per te vici. Durch Gewalt, Per vim et scelus. *Ve-m hujus loco fere Ablativus communis usurpatur*: Vi et scelere. Nimio more raucus. Tua culpa etc. 2. *A* vel *Ab*. Er ist durch Unmäßigkeit zu Grun-gegangen, Ab intemperantia periit.

100. Für, Vor, Pro.

1. Sich für einen Bürger ausgeben, Pro cive se gerere. Für einen Feind, Pro ste habere. 2. *Prae*. Vor Zorn, Zähren, Furcht, Prae ira, lacrimis, metu. *Supra*. Vor Allen liebe ich dich, Supra, ante omnes potissimum te amo.

101. Ueber, Supra, Super.

1. Weit über meine Hoffnung, Supra spem. Ueber Tisch, Super coenam. Ueber e Maßen, Supra modum, plus aequo, ultra justum. Ein Geschäft über das dere, Aliud ex alio negotium. 2. Ueber Meer schiffen, Trans mare. 3. Ueber ses, Ad hoc, praeterea etc. Vide: Daneben. 4. Ueber hundert, Centum plus.

Digitized by Google

INDEX DIFFUSIOR
VOCUM BARBARARUM,
AUT
MINUS ELEGANTIUM.

Barbara.	Latina.
Ab antiquo	Antiquitus.
Abbas	Coenobiarcha, monasterii Antistes.
Abbatissa	Antistita Sacrarum Deo Virginum.
Abbreviare	Notis compendiariis uti.
Abbreviate	Notis compendiariis.
Abbreviatio, vel Abbreviature	Notae compendiariae.
Abdicare officium	Abdicare se munere publico.
Abecedarius	Elementarius puer, tiro.
Ab initio mundi	Post homines natos, post hominum memoriam
Ab initio rem repetere	A capite, ab ultima aetate, memoria; altius remarcessere; ab origine, primisque causis rem repetere.
Ab invicem	Inter se timere, distare.
Ablactare	A lacte depellere, a matre, ab ubere.
Ablutio	Expurgatio.
Abominabilis	Abominandus, detestabilis, exsecrabilis.
Abominatio	Res detestabilis, exsecratio.
Abortire	Partum abigere, abortum facere.
Abrenuntiare	Fidem, amicitiam renuntiare.
Abrumpere sermonem *	Incidere, praecidere, abscindere sermonem.
Abscindere reditum, annonam	Receptu commeatuque aliquem intercludere.
Absentare se	Subducere sese.
Absolvere ab excommunicatione	Ecclesiae communioni restituere, pacem Ecclesiasticam restituere.
Absolvere ab haeresi	Expiare ab haeresi, Ecclesiae reconciliare.
Absolvere a peccatis	Criminum vinculis exsolvere.
Absolute	Praecise, simpliciter negare.
Absolutio	Facta criminum venia.
Absone	Absurde.
Absque eo scivi	Alioquin novi.
Absque omni dubio	Sine ulla dubitatione.
Absurditas	Res absurda.
Abusive	Per abusum, minus proprie.
Abyssus	Profundum maris, inferi, vorago.
Acceptare officium	Suscipere munus.
Accentus *	Vocis sonus.
Acceptio personarum	Discrimen inter homines.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
tum ferre	Acceptum referre.
sorium	Appendix, quod ad rem pertinet.
dentia	Res attributae, fructus fortuiti.
re	Accire.
ere aliquid male	Aegre, moleste ferre aliquid.
nis	Inclinatus, reclinatus.
rdare	Transigere, consentire, convenire.
bitus	Accubatio.
tia	Pigritia, negligentia.
vare	Cumulare.
iescentia	Aequitas animi.
iescere conventioni	In pacta descendere, acquiescere pactis, conventi stare.
isitio	Comparatio.
vus	Homo navus, solers, industrius.
vitas	Solertia, industria, velocitas.
fit	Modo, re ipsa fit.
alis Consul	Qui in praesens Consul est.
m est mecum	Actum est de me.
minare	Acuere.
nimam meam	Ne vivam, ne sim salvus, male mihi sit, si.
quare	Ad aquam agere.
extram et sinistram sedere	Accumbere supra, infra.
diem praefixum	Ad diem, ad diem dictum, ad statum diem.
itio	Accessio, additamentum.
eniculari	Ad genua accidere alteri.
uc semel	Iterum.
uc semel tantum	Alterum tantum.
mplere	Explere, implere, perficere.
instantiam	Alterius gratia, altero urgente, postulante deprecante.
instar	Instar.
nventio	Inventio.
invicem	Inter se, invicem.
utorium	Auxilium, adjumentum.
latus esse	Affixum esse lateri, haerere lateri.
longum	Diffuse, copiose, uberrime.
majus	Summum, ad summum.
meam fortunam	Forte, fortuna.
minimum	Minimum.
miralis	Praefectus classis, navalis militiae Imperator.
multos annos	In annos multos.
oculum demonstrare	Apertissime demonstrare.
optare in Senatum	Cooptare.
optatio	Adoptio.
optivus	Filius judicio et voluntate.
plenum	Perfecte, plene.
recessum canere	Receptui canere.
scribere in charta	In codicem, commentarium referre.
*similitudinem**	Ad exemplum imperii amissi.
versitas	Res afflictae, res adversae, casus adversi, res turbidae, asperae.
vivum exprimere	Scite, miro artificio exprimere.
lunare	Conjungere, congregare.
lvocare	Causas agere, in foro versari.
lvocatia	Opera forensis.
votum	Ex sententia, ad voluntatem.
dificare alios	Bono esse exemplo.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Aedificatio morum	Morum exemplum optimum.
Aequanimiter	Aequo animo.
Aequanimitas	Animi aequitas.
Aeque tantum	Tantundem.
Aeque tot	Totidem.
Aequipollere	Tantundem valere.
Aequivalens verbum	Verbum sono diversum; vi ac potestate idem.
Aequivalere	Tantundem esse, valere.
Aequivocatio	Ambiguitas nominis.
Aera	Temporis cardo, nota.
Aetate nostra *	Nostra, patrumque memoria.
Aeternalis	Aeternus.
Aeternaliter	Aeternum.
Aethiopissa	Aethiops, vel quaedam ex Aethiopia.
Affabiliter	Blande, comiter.
Affectare urbanitatem	Nimium ac parum feliciter consectari nobilium mores hominum; quod naturae deest, arte quadam sed parum feliciter in mores adiscere; nobilium mores studiosius, quam felicius exprimere, imitari.
Affectio *	Immoderatum humanitatis studium, et arte quadam ad ostentationem compositum.
Affectata res	Nimia; nimis exquisito studio facta.
Affectatus homo †	Alieni moris imitator infelix, vel inscitus.
Affectionem alicujus habere	Esse in amore, diligi ab aliquo.
Affectuosa imago	Ad ingenerandam pietatem idonea.
Affectus *	Animi motus, motiones, concitationes, perturbationes, cupiditates, animi affectio.
Affictitius	Commentitius, fictus.
Affirmativa pars, pars negativa	Pars ajens, negans.
Affirmative	Affirmate.
Afflatio	Afflatus.
Agenda Ecclesiae	Liber, in quo divini officii ratio continetur.
Agens causarum	Curator negotiorum, actor causarum, causarum patronus.
Aggredi illotis manibus	Illotis manibus tractare, attingere.
Agonia	Supremus morientis conflictus.
Agonizare	Animam agere, cum morte luctari.
Alatus	Volucer, ales, aliger.
Albedo	Candor, albus color.
Aliqualiter	Aliquomodo, quodammodo.
Aliquot centum	Aliquoties centum.
Allatrare	Per invidiam criminari.
Allegare librum, Auctorem	Adhibere testimonium Auctoris, afferre testimonium libri, laudare hunc vel illum auctorem.
Allevamentum	Lenimentum, levamentum.
Allocutio	Compellatio.
Allodium	Praedium a clientelarum nexu liberum.
A longe	Procul, eminus.
A longo tempore	Jam dudum, pridem.
Alphabetum	Litterarum notae vel formae.
Alta voce	Clara voce.
Altanum	Solarium.
Altare portatile	Altare temporarium.
Alterare se	Commoveri.
Alternatim	Alternis.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
ernatio	Vicissitudo, per vices variatio.
atissimus frater meus †	Carissimus; *dicitur tamen active* mei amantissimus.
anuensis	Servus a manu.
*aricare**	Amarum reddere.
*at fieri**	Solet, consuevit fieri.
bonem conscendere	In suggestum, superiorem locum ascendere.
bulacra sub porticibus	Intercolumnia ambulationis.
bulacra sub umbra arborum	Recessus amoeni nemoribus manu consitis.
icabiliter	Amice, amicissime.
icus meus bonus est	Consuetudine et benevolentia implicitum habeo hunc hominem.
*ittere litem**	Causa cadere, cadere in judicio.
ittere proelium	Proelio inferiorem discedere, adversum proelium facere, vinci.
*nistiam sancire**	Dictorum factorumque veniam et oblivionem sancire.
odo	Deinceps, posthac.
phibologia	Amphibolia.
pliare aedes	Aedibus accessionem adjungere,
pliatio	Amplificatio.
ztomia	Anatome.
garia	Trimestre Ecclesiasticum.
gariare	Cogere, adigere, compellere.
gustiare	Premere, afflictare.
imalculum	Bestiola.
imitus	Ex animo.
nihilari	Ad nihilum recidere, redigi.
notare in librum rationum	Referre in tabellas accepti et expensi.
no Domini	Anno post Christum natum, anno Christi nati, anno a parta vel recuperata, vel restituta humano generi salute, anno a partu Virginis.
nuatim	Quotannis, in annos singulos.
nullare	Abolere, antiquare, rescindere.
te brevi	Paullo ante, aliquanto ante.
tecessores	Majores.
teheri	Nudius tertius.
te judicem vocare aliquem	In judicium vocare aliquem.
temurale	Propugnaculum hostibus objectum.
te omnia	Inprimis, prae caeteris.
tepenultimus	Secundus ab ultimo.
terior	Prior, aut exterior.
timositas	Alacritas, impetus animi.
tipendium	Pallium, quo altare praetexitur.
tiphonarium	Liber antiphonarum.
xiare	Angere, sollicitum reddere.
perit se terra	Terra discedit.
postata	Desertor Religionis.
pparuit in somno	Vidi secundum quietem, spectandum habui in somno, per quietem spectandum se mihi obtulit.
postatare	Nuntium remittere Religioni, ejurare Sacra deficere a fide Christo data.
potheca †	Pharmacopolium: *dicitur tamen* Apotheca *pro* penu *aut* cella vinaria.
pothecarius	Pharmacopoeus.
pparentia	Species.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Appellit navis	Appellitur navis, nauta appellit.
Applicatio	Industria solertia.
Appodiare se	Reclinare se ad parietem.
Appretiare rem	In pretio habere.
Appropriare	Adiciscere, vindicare, suum facere, tribuere.
Approximatio	Appropinquatio accessus.
Approximare	Appropinquare.
Aptitudo	Habilitas.
Apud aures aliquem tenere	Auribus aliquem tenere.
Aqua benedicta	Aqua lustralis, consecrata.
Aquatious	Aquatilis, aquarum incola.
Aquo tempore	Quam dudum.
Archivarius	Tabularii custos, praefectus.
Archivum	Tabularium rerum gestarum.
Arguo sic	Argumenter sic.
Argutator	Sophista.
Armilustrium	Lustratio exercitus, lustrum militare, delectus census militum.
Armistitium	Induciae.
Aromatarius	Seplasiarius.
Aromatizare	Condire.
Arrestare	Comprehendere, custodibus tradere, in custodiam, vincula dare.
Arrisit me	Blando vultu me intuitus est; blando me risu salutavit.
Articulas fidei	Caput doctrinae Christianae.
Artificialis	Artificiosus, arte factus.
Artilleria	Res tormentaria.
Artistica facultas	Liberalium artium collegium.
Assassinus	Sicarius pretio conductus.
Assatura	Caro assa.
Assecurare	Securum reddere, praestare, cavere alteri.
Assecuratio	Cautio.
Assignationem facere pecuniae	Delegare pecuniam.
Assistentia	Auxilium, praesidium, subsidium, praesentia.
Assistere moribundo	Confirmare aliquem in supremo certamine; adesse, succurrere, firmare illa hora, quae de annis omnibus sententiam feret.
Assumptionis festum	Dies, qui Dei genitrici in coelum assumptae sacratus est.
Attemperare	Moderari, adaptare.
Attestatum	Testimonium.
Attinet rempublicam	Ad rempublicam attinet, pertinet.
Auctionatio	Auctio.
Auctorizare	Auctoritatem tribuere, auctoritate firmare.
Audientiam habere	Sermonis aditum habere, vel convenienti alterius potestatem.
Audire non possum de hac re	Respuunt hoc aures meae.
Audire missam	Interesse rei divinae.
Ave Maria	Salutatio Angelica.
Augmentare	Augere.
Augmentator	Amplificator.
Avocamentum	Interpellatio.
Austeritas vitae	Victus, cultusque asperior.
Authentice	Cum auctoritate, fide summa.
Authographum	Codex manu auctoris scriptus.
Auxiliator	Adjutor.
Axioma	Pronuntiatum, effatum.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
accalaureus	Prima laurea donatus.
ualare aliquem	Baculo caedere, ferire.
butis	Haesitantia linguae.
dachinum	Caducum tegmen, umbella.
meare se	Lavare.
samare mortuos	Condire mortuos.
anum	Proscriptio.
tizare	Sacro Baptismate abluere; salutari aqua ablui, sacro rore tingi.
-bitonsor	Tonsor.
ilice	Magnifice.
ilicus	Regalis magnificus.
rsus	Vox depressa, gravis.
ztificare	Beatorum numero addere, beatum reddere.
ligeratio	Bellum.
lum intrinsecum	Bellum intestinum, civile.
edicere populo	Bene precari populo, fausta cum prece dimittere, pacem et veniam a Superis precari.
edicere pro gratiis Deum	Laudare, praedicare Numinis clementiam ac largitatem.
nedictio	Fausta Sacerdotis precatio.
nedicta cera	Sacra, consecrata.
edicta Virgo	Beata, coelestium munerum affluentia nobilis, insignis.
efactor	Beneficus, munificus, patronus.
neplacitum	Arbitratus, voluntas, nutus, libido.
e sit	Benigne sit.
e vivere	Pure, casteque vitam colere: vel laute indulgenterque vivere.
stialis	Brutus inhumanus, bruto conveniens.
rtialitas	Nefas ultimum, quo humanitas exuitur.
ere sanitatem alterius	Libare alicui poculum, libare alterios saluti.
itio	Potatio, perpotatio.
bliothecarius	Bibliothecae praefectus.
ellus	Administer fori litterarii.
ormis	Biformatus.
rretum	Pileus Magistrorum.
nditor	Adulator, assentator.
sphemare	Impias in Deum voces mittere, scelesta lingua Deum lacessere.
sphemia	Atroces in Deum voces, verborum impietas.
quada	Obsidium, conclusio diutina. (*J. Caesar.*)
atus	Mugitus.
mbae	Pilae ferreae pulvere nitrato fartae, bolides igneae.
mbarda	Fistula aenea, ferrea, tormentum manuale, sclopus.
na nova	Laeti nuntii.
na opera	Actiones sanctae, pietatis studia, morum sanctitas.
na opera facere	Virtutum officiis fungi.
nae conscientiae est	Animi integerrimi; mente nullius culpae sibi conscia.
num importans	Praedium opimum, opulentum; vectigalibus liberum, fundus de vectigalibus exemptus, immunis.
vina caro	Caro bubula.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Bovinus	Bubulus.
Bracchium seculare implorare	Ad Magistratus civilis praesidium appellare confugere.
Brachium sinistrum fluvii	Sinistra pars fluminis.
Braxare cerevisiam	Coquere cerevisiam.
Braxator	Zythopaeus.
Breviarium	Liber precum horariarum sacerdotalium.
Breve Apostolicum	Litterae aut edictum Pontificium.
Brutum	Bestia, animal, pecus.
Bulla Pontificia	Litterae a Pontifice obsignatae, diploma Pontificium.
Bursa	Crumena.
Caerimoniae	Ritus sacri Ecclesiastici.
Caeremoniarius	Rituum ac morum, aut solennium administrum Magister.
Caffée	Fabae Arabicae.
Calculare	Computare, rationem inire.
Calculatio	Calculus, computatio.
Calefactivum	Quod vim habet calefaciendi.
Calendarium	Fasti.
Caliditas	Calor.
Calumniose	Per calumniam, injuriam.
Cambiator, Campsor	Argentarius, collybista, trapezita.
Cambire	Permutare pecuniam litteris collybisticis, ex argentariis.
Cambium	Permutatio pecuniae, collybus, pecunia implicita cum aliorum pecuniis et cohaerens.
Camerarius	Cubicularius.
Campum tenere	Vincere, superiorem discedere.
Campana	Aes campanum.
Campanile	Turris, ex qua aes campanum sonat.
Cancellaria	Tabularium sanctius, ubi publicae litterae asservantur.
Cancellarius	Tabularii sanctioris praeses, custos, magister scriniorum.
Canonicatus	Sacerdotium opulentum, amplum.
Canonice	Ex praescripto Canonum.
Canonisare	In divos referre, ad Sanctorum ordinem, numerum adscribere.
Capella	Aedicula sacra, sacellum, sacrarium.
Capellanus	Adjutor Curionis sacri.
Capillatura	Crines ficti, adsciti.
Capitale pecuniae	Caput, sors, pecuniae summa in fenore posita.
Capitaneus	Centurio.
Capitosus	Contumax.
Capitulare	De conditionibus tractare, pacta in certa capita referre.
Capitulum dare	Objurgare.
Capitulum Canonicorum	Collegium Senatus Canonicorum.
Capitulum Monasterii	Locus reprehendendis erratis destinatus. Religiosi Coetus Senaculum.
Captivare	Comprehendere, conjicere in vincula.
Caput habet bonum	Ingenio est acri, docili.
Cardinalis	Purpuratus Ecclesiae pater, unus de Senatu sacro Pontificis Romani.
Carentia	Inopia.
Caristia	Annonae caritas.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
itative	Cum summa caritate ac benevolentia.
minice	Metrice, ligata oratione.
nalis homo	Libidini, voluptatibus deditus.
sa	Aerarium privatum, publicum.
tigator	Vindex.
tratus	Ad delicias cantus eviratus.
trum doloris	Monumentum exequiale, moles funebris, Cenotaphium.
u *	Temere, forte, fortuito.
tualis, casualiter	Fortuitus, forte, fortuito.
tula	Sacra vestis, vestitus Sacerdotis.
tus conscientiae	Quaestiones de moribus, de officiis hominis Christiani, res ad Christianum officium pertinentes.
taphractus	Eques loricatus, serie laminarum gravis eques, cui tegumentum ex ferreis laminis serie inter se connexis.
tarrhus suffocativus	Distillatio suffocans, destillatio humorum, Epiphora.
techizare	Prima sanctioris doctrinae rudimenta tradere imbuere fidei mysteriis pueritiam.
tenare	Catenis vincire.
tholicus factus est	Catholica dogmata amplexus est, ad pie recteque Credentium numerum aggregatus, ad Sacra Romana transiit.
usare dolorem	Efficere, afferre dolorem.
usativus	Efficiens.
utela	Cautio.
utionem dare	Cavere, sponsionem facere.
lebrare missam	Facere, Sacris operari, Sacrificium facere, Hostiam coelestem immolare.
ella monastica	Cubiculum, conclave monachorum.
entesies	Centies.
eroferarius	Ad deportanda in Sacrificio lumina destinatus.
ertificatio	Fides.
ertiorare	Certiorem facere.
ertitudo	Certum responsum, certi aliquid.
erviceosus	Obstinatus, pertinax.
espitare	Offendere, hallucinari, labi.
hirotheca	Manica.
holera	Stomachus, bilis.
horea	Saltatio.
horus Musicorum	Odaeum.
hristianitas	Res Christiana, Respublica Christiana, Orbis Christianus.
hristianus	Christi sectator, Christi disciplinam professus, vel nomen Christianum.
hristianum facere	Ad Christum adjungere, Christianis Sacris imbuere, Christianae militiae adscribere.
hronica, ae.	Chronica, orum, Annales. Historia temporum contexta; commentarii annorum.
hronologia	Descriptiones et ordines temporum.
ifra	Nota arithmetica.
ircular iter	Circumcirca, in orbem consistere.
ircumferentia circuli	Extremitas.
ircumloeutio	Circuitio verborum, circumscriptio.
ircumvolare	In orbem torquere.
ircumstantia	Res attributae, adjuncta loci temporisque ratio.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Circumvallatio	Locus aggere ambitus, imes extimus, circum munimenta castrorum.
Citadellum	Castellum, quod arcis locum obtinet.
Citare Auctores	Laudare Auctores.
Civilitas	Humanitas.
Clamare post aliquem	Clamore aliquem consectari, requirere.
Clamose	Magno clamore.
Claudere circulum	In orbem consistere.
Claudere Epistolam	Obsignare.
Clavis imperii	Claustra Imperii.
Claustrum monachorum	Coenobium, monasterium.
Clausura	Inclusio, claustrum.
Coacte	Per vim, vi adactus, adductus.
Coadjutor	Adjutor.
Coaequalis	Aequalis, ejusdem aetatis.
Coaetaneus	Aequalis, ejusdem aetatis, temporis.
Coaevus *	Aequalis ejusdem temporis.
Coëxistere	Una existere.
Coelicus	Coelestis.
Coelitus	De coelo, divinitus.
Coena Domini	Dies sacer Coenae Domini; Epulum divinum, sacrum.
Cognoscibile	Quod cognosci potest, quod cognitionem habet facilem.
Cohospes	Cui mecum est hospitium.
Coincidit	Concurrit, convenit, tantundem valet, simul incidit.
Coitus	Concubitus, complexus venereus.
Colaphizare	Alapam infligere, infringere colaphos.
Colendissimus	Maxime colendus.
Colica laborare	Ex intestinis laborare.
Collaterales	E latere constituti.
Collatio pro:	Modica et vespertina coenula.
Collationare rem	Recognoscere exemplum.
Collectam facere	Preces, precationem facere.
Collegialiter cum aliquo vivere	Pro sortis necessitudine cum aliquo vivere.
Colligere in cumulum nummos	Construere nummos.
Collimare	Collineare.
Colonellus	Tribunus.
Combinare	Connectere, coagmentare, conciliare.
Comitantia	Consecutio.
Comitatio	Assectatio, comitatus.
Comitissa	Comes illustrissima.
Comitiva	Comitatus, societas.
Commasticare	Commanducare, mandere.
Commater	Sacrae initiationis arbitra.
Commembrum	Membrum ejusdem Collegii, Ordinis.
Commenda, ae.	Praefectura Ordinis sacri equitum.
Commendare Deo negotium in oratione	Consulere per preces Deum.
Commendatoriae litterae	Commendatitiae.
Commensalis	Convictor.
Commissarius	Quaesitor, curator rei.
Commissionem dare	Dare negotium, committere causae cognitionem.
Commonitorium	Commonitio.
Communis homo	De plebe, plebejus.
Communicare	Ad sacram Syntaxim, mensam panem coelestem accedere, divino Epulo pasci.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
nuniter pro:	Plerumque, vulgo.
aginare	Conjungere, Compingere.
arative	Comparate.
arere ante aliquem	Sistere se alicui.
assio	Commiseratio, misericordia.
ater	Sponsor fidei, lustricus pater, sacrae initiationis testis ac arbiter.
ati	Commoveri, capi, affici misericordia; dolere casum, vices alterius.
atibile	Conveniens, quod componi, conciliari cum altero potest.
atriota	Popularis, Gentilis.
etens	Competitor.
etit recte in eum	In eum convenit.
ilare † pro:	Colligere, congerere.
lacentia	Oblectatio.
lexio † pro:	Corporis constitutio, humorum temperamentum, corporis habitudo.
limentum	Honor verborum officia humanitatis.
ponista	Musurgus, qui ad artis musicae leges cantiones concinnat.
promissarius	Arbiter.
punctio	Dolor de peccatis.
punctus	Dolens.
putus	Computatio.
atenatus	Catenatus, simul vinctus, connexus.
eptus mentis	Sensa mentis, cogitata mentis.
ernit te	Ad te pertinet.
ionari *	De rebus divinis ad populum dicere, habere concionem.
ionatorem esse *	Praeconem, Oratorem sacrum, populo a concionibus esse.
cipista	Auctor scripti.
civis	Civis, municeps.
clusi mecum	Certum est mihi deliberatumque.
coctio	Digestio.
cordia	Consensus, contentus.
cordantiae Biblicae	Index vocum parallelarum omnium in sacris paginis.
cupiscentia	Cupiditas, libido.
descendere cum aliquo	In alicujus sententiam transire, ejus voluntatibus obsequi, vel mitius, indulgentius aliquem habere.
ditionate	Sub conditione, ea lege.
ditura	Conditio ciborum.
dolentia	Dolor animi in malo alterius, aegritudinis societas.
dolere	Casu alterius commoveri, dolere vicem, doloris esse participem.
domesticus	Quicum mihi domus communis est.
ductor militum	Conquisitor.
fabulatio	Collocutio, sermones.
fessarius	Conscientiae arbiter, moderator, qui est a sacris confessionibus, arcanus judex.
fidentia † *pro*:	Fiducia.
fiscare	Bona alicujus publicare, proscribere, in publicum conferre, fisco addicere.
fiscatio	Sectio bonorum, publicatio.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Confiteri	Perpurgare, emaculare animum, conscientiam eluere animum criminum sordibus.
Confluxus populi	Concursus.
Confoederare se	Foedere sibi ad- vel conjungere, societatem morum cum aliquo coire, foedus jungere.
Confoederatus	Foederatus, socius.
Confortare	Corroborare, confirmare.
Confrater	Collega.
Confraternitas	Sodalitas.
Confugium	Refugium.
Confundere alterum	Incutere pudorem.
Confundi	Erubescere, pudore suffundi, affici.
Confusus	Pudefactus.
Congaudere	Una gaudere.
Congregatim	Gregatim, confertim.
Congrue	Congruenter.
Congruus	Congruens.
Conjugata	Conjuncta.
Connatus	Innatus.
Connumerare	Adnumerare, referre in numerum.
Conregnare	Simul regnare.
Conscientia bona	Salvo officio, fide, legibus.
Conscientiae bonae vir	Vir integer; justus, optimae mentis, conscientia tutus.
Conscientiam sibi facere	Religioni sibi aliquid ducere.
Conscientiosus	Religiosus, numinis metuens, cui religio est, quidquam praeter fas aequumque agere.
Consequenter	Porro, quod ex eo consequitur.
Consequentia pessima *	Consecutio.
Consiliare, vel Consiliari	Consultare, deliberare.
Consistentia corporis	Status corporis confirmatus.
Consistorium	Consessus, senatus sanctior.
Consodalis	Sodalis, socius.
Consortium *	Consortio, societas.
Conspurcare	Deformare.
Constellatio	Affectio coeli, astrorum; sidus, coeli ac stellarum positio, situs.
Consuetudinarius	Flagitiis assuetus, innutritus.
Consummatus Vir	Vir perfectus.
Contages	Contagio.
Contemplativus	Contemplator.
Contemporaneus	Ejusdem temporis, aetatis.
Contemptibilis	Vilis, contemnendus, abjectus.
Contentare alterum	Satisfacere alteri.
Contentiosus	Litigiosus.
Contentus est	Sorte, rebus suis contentus est.
Conterraneus	Popularis, ejusdem gentis.
Contiguus	Continens, contingens, vel proximus, vicinus.
Continue	Continenter.
Contra flumen navigare	Adverso flumine proficisci.
Contractio corporis	Parvitas, imminutioque corporis.
Contractum membris	Parvum, debilitatum, imminutum, detortum corpus.
Contractus civilis	Pactio.
Contradicere sibi	Pugnantia loqui, secum ipso pugnare.
Contradictio	Rerum repugnantia.
Contradictoria	Repugnantia, inter se non cohaerentia, aut verborum.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
ntrariari	Adversari, repugnare.
ntribulis	Tribulis.
ntributio	Vectigal, stipendium, tributum.
ntritio	Dolor animi ex criminum recordatione natus, dolor de admissis sceleribus.
ntritum esse	Dolore admissorum excruciari.
ntroversiae fidei *	Dogmata aut fidei capita, quae in controversiam vocantur.
ntroverti	In controversia esse, in controversiam venire, deduci, vocari.
ntumeliari aliquem	Contumeliam inferre alicui.
ntundere, conjungere capita	Conferre capita.
nvalescentia	Pristina valetudo.
nventio	Conventus, vel Conventum.
nversari	Versari cum aliquo, uti familiariter.
nversatio	Vitae ratio aut consuetudo, usus, commercium, convictus humanus, societas.
nvertere ad fidem	Christo, ad fidem adjungere.
nvertere se	Ad frugem redire, ex corruptis moribus ad emendationem vitam redire.
nvesci	Una vesci.
nvitiari	Prescindere convitio.
nvivere	Una vivere.
operari	Socium operis se adjungere, una operari.
operatorium	Tegumentum, operculum.
ordinare	Suo quodvis ordine collocare.
pia Epistolae	Exemplum litterarum, apographum.
piare	Describere, exscribere, exemplum litterarum exarare.
pulator	Conciliator nuptiarum.
r †	Animus, ratio, mens.
rdatus †	Animosus, forti vir animo.
rdialiter	Sincere, candide.
rdicitus	Ex animo.
rdolium	Commiseratio.
ronidem alicui rei imponere	Finem facere.
rporale	Linteoli sacri.
rporalis	Decurio.
rporatura	Statura, habitus.
rporis cohors	Cohors praetoria.
rporis necessitates	Necessaria vitae praesidia; res ad vitam vel usus necessarius requisitae.
rpus proportionatum	Corporis dignitas; Corporis ratio suis partibus absoluta; apta corporis habitudo.
rrecte	Emendate.
rrelativum	Quod alterum respicit.
rrespondentia	Officium litterarum, commercium litterarum.
rrespondere inter se	Respondere inter se, vel uti mutuo litterarum commercio.
rrugare frontem	Contrahere, adducere frontem.
apulari	Vino se obruere, onerare, incalescere.
assescens vinum	Vinum fugiens.
assities	Crassitudo.
eare Doctores *	Renuntiare doctores.
eatura	Res creata, res condita ab opifice et aedificatore mundi Deo.
edentiarius	Structor mensae.
repare prae dolore	Disrumpi dolore.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Crescit malum	Malum in dies ingravescit.
Criminalis processus	Dimicatio, judicium capitis, vel de rebus capitalibus.
Crinosus	Crinitus.
Crucem facere	Signum crucis digito in fronte effingere, salutare se signo crucis, munire.
Cruces multas habere	Incommodis conflictari.
Crucifigere	Cruci affigere.
Crucifixum	Imago Christi cruci affixi, pendentis e cruce Servatoris nostri signum.
Crux * pro:	Molestia, res adversae, calamitas.
Crux domestica	Malum domesticum.
Culcitra	Culcita.
Cum Deo	Deo adjuvante.
Cum displicentia	Aegre, graviter.
Cum tempore	Progressu temporis, procedente tempore.
Cum venia tua	Pace tua.
Cumulatim	Cumulate.
Cuprum	Aes Cyprium.
Curabile malum	Sanabile.
Curialia	Officia ritusque in aulis Principum usurpari soliti.
Curialis	Qui aulam curriamque frequentat.
Currus volans	Cisium, curiculum.
Carsorie	Cursim.
Cursitare	Cursare.
Curtare	Decurtare.
Curvae litterarum lineae	Vacillantes litterae.
Curvare arcum	Arcum intendere.
Curvitas	Aduncitas.
Custodire suum honorem	Consulere suae dignitati.
Damnare ad inferos	Suppliciis aeternis mactandum addicere.
Damnare ad mortem	Damnare capitis, vel capite.
Damnare ad perpetuos carceres *	Aeternis vinculis mandare, *dicitur tamen* damnare ad operas publicas.
Damnificare	Damnum dare, detrimentum adferre.
Damno meo	Meo periculo.
Damnosus	Noxius, perniciosus, qui alicui damno est.
Damnum passae sunt	Damnum fecerunt litterae.
Dapifer	Qui dapes infert.
Dare ad pignus	Pignori rem opponere, oppignorare.
Dare aliquid ad custodiendum	Deponere aliquid.
Dare licentiam	Potestatem facere.
Dare se cognoscendum	Se alicui indicare.
Dare sententiam	Sententiam dicere.
Dare virum filiae	Collocare filiam viro.
Dato, non concesso	Fac ita esse.
Datum litterarum	Dies in epistola adscripta.
Deauratus	Inauratus, auratus.
Debita facere	Aes alienum conflare, in aere alieno esse, aes alienum facere, contrahere, habere.
Debiti solutionem petere	Admonere debitores, appellare de pecunia, nomina exigere.
Decalvare	Calvum facere.
Decanus	Collegii aut ordinis princeps.
Decapitare	Securi ferire, percutere.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
ptio	Fallacia, fraus, dolus.
ptor	Veterator, circumscriptor.
ptorius	Veteratorius, insidiosus.
nus nonus	Undevicesimus.
inare	Nomen per casus flectere.
llare, decapitare *	Caput abscindere.
rementum	Diminutio, defectio.
ecens	Turpis, indecorus.
catio templi	Solemnia consecrationis templi.
tia in diem	Indies *dicitur tamen* diem ex die ducere proferre, procrastinare.
lcare	Decidere de summa, deducere.
ectus	Vitium aedium etc.
nsiva arma	Arma ad defensionem comparata.
nitum	Res, quae definitur.
oris	Extrinsecus.
radare	De gradu dignitatis dejicere, movere gradu, ordine, exauctorare.
onorare	Ignominia, probro, dedecore afficere.
hora in horam	In horas.
ficare	Referre in Deos.
icere aedificiam	Demoliri aedificium.
tas	Divinitas.
assare	Fatigare.
assatio	Defatigatio, lassitudo.
ator	Index, accusator.
ectabilis	Quod habet delectationem.
iquium pati	Subita defectione animi concidere.
usio	Illusio.
nentare	Infatuare.
mente excidere	Insanire, deseri a mente, de potestate mentis exire.
nittere se ad vulgi opinionem	Abire ad vulgi opinionem.
nolire	Demoliri, destruere.
nordere	Modicus auferre auriculam.
novo	De integro, denuo.
palmare	Colaphos infringere.
parte ad partem	Membratim.
pendentiae	Accessiones.
pendere ab aliquo	Pendere ex aliquo.
pilare	Pilos evellere.
plano	Ex aequo loco.
ponere officio hominem	Abrogare homini munus, movere eum loco.
ponere officium	Deponere munus, abire, decedere magistratu.
praedari	Praedari, spoliare, diripere.
praedicare	Praedicare.
precari defectus	Veniam erroris petere, rogare; *dicitur tamen pro* valde precari, vel avertere precibus periculum.
putare † pro	Destinare, assignare.
putatum annuum	Demensum avenae, aut annuum stipendium.
risio	Irrisio.
scendentes	Posteri, nepotes.
se	Per se honestum.
sertum	Locus desertus, solitudo, locus humano cultu vacuus, solitudine et inopia vastus.
sidiose	Per desidiam.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Desolari urbem	Vastare, deripere, evertere.
Desolatio	Vastitas, excidium.
Desperare, sine suo casu	Animo deficere; cadere, concidere..
Desponsare	Despondere.
Desponsata	Sponsa.
Destructio	Excidium, exitium, ruina.
Destructor	Interfector, perditor.
Destruere librum	Corrumpere librum.
Desuescere *	Consuetudinem deponere, desuefacere.
Desuper	Post haec.
Deteriorare	Rem deteriorem facere.
Determinare	In animum inducere, constituere, constitutum habere.
Dethronizare	Exauctorare, regno spoliare, pellere, regnum eripere, adimere.
Detractor	Obtrectator.
Detractoria verba	Famae adversantia, inimica nomini, honores laedentia, violentia.
Detrahere aliquid de pretio	Deducere de summa.
Deturbare	Inquinare, polluere, maculare.
De verbo ad verbum	Ad verbum, verbum de verbo, totidem verbis
Deviare	Declinare, aberrare, deflectere de via.
Devotio † pro:	Religio, pietas in Deum et superos.
Devotus S. Paulo	Praecipuo quodam cultu fertur in S. Paulum Religione magna et praecipua tenetur.
Devotus senex	Mirae pietatis, rarae in Deum Religionis.
Deus ter optimus, maximus	Deus optimus, maximus.
Diabolus	Cacodaemon, hostis humani generis.
Diarium † pro	Ephemeris.
Dicatio libri	Nuncupatio.
Dictamen rectae rationis	Praescriptum rationis.
Dictamen conscientiae	Praescriptum sanae mentis.
Dicterum	Dictum facere.
Dictio pro	Vocabulum.
Dictionarium	Lexicon, liber de verborum significatione.
Dies caniculares	Dies ab exortu caniculae proximi.
Dies annuntiationis	Dies coelesti ad Virginem nuntio sacer.
Dies S. Nicolai	Dies, quam Sancti Nicolai nomine sacrum habet Ecclesia.
Diescit	Lucescit, dies appetit.
Dietim	In dies.
Diffamare	Infamare, aspergere alicui infamiam.
Difficultare	Difficultatem afferre, vel tergiversari.
Digestim	Recte atque ordine.
Dignanter	Clementer, benigne.
Diluvium	Eluvies, eluvio.
Dioecesanus	Qui ad alicujus dioecesin, seu procurationem et administrationem sacram pertinet.
Dimensuratio	Dimensio.
Dirigere milites	Signum dare militibus.
Discantus	Vox acuta, cantus in vocum harmonia supremus.
Disciplinam facere	Flagris in se saevire.
Disciplinatus	Honestatis observantissimus.
Disconveniens	Alienum, non consentaneum.
Discooperire	Non tegere, retegere.
Discordantia	Discordia, discrepantia.
Discorditer	Discordibus animis.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
retio	Prudentia in discrimine faciendo, delectus ac judicium.
retus † pro	Prudens, eleganti vir judicio; *dicitur tamen pro* sejunctus, separatus.
urrere † pro	Differere, colloqui.
ursus † pro	Termo, disputando; *dicitur tamen pro* Concursatio.
arere	Evanescere, sublimem abire, oculis subito subduci.
aritas	Ratio dispar, diversa.
ensare † pro	Legibus solvere, gratiam legis facere, sacramenti religione solvere.
ensator domus	Promus condus.
ergere aliquid	Divulgare sermonibus.
licentia	Offensa, dolor, molestia, offensio.
ositio animi	Animi comparatio, affectio.
ositio bonorum	Cura, opera legandi bona tua.
ositus ad locum bonum	Statione commoda locatus.
ositus hodie male sum vel ne	Male aut probe affectum esse ad rem quandam graviter affectum.
uirere	Exquirere.
ensus	Dissensio.
imulantia	Dissimulatio.
itus † pro	Disjunctus, longinquus, remotus; *dicitur recte pro* dispersus.
onare	Discrepare, dissidere, dissentire.
ractio † pro	Evagatio animi, mentis aberratio.
ractus † pro	Parum attentus, animo vagus.
rahere se † pro	Animum a curis abducere, animo evagari, lenire curas, *dicitur recte* pro divellere.
ributive	Distribute.
rictus, us	Ager, terrarum tractus, territorium.
scere	Divitem fieri.
o † pro	Regio: *dicitur recte pro* Imperio et Potestate.
rsificare	Variare.
rsimodo	Varie, alio atque alio modo, non uno modo.
rsionem facere amico, vel sti	Amice distinere aliquem, hostilibus artibus distinere.
rsitas	Varietas, dissimilitudo.
nator	Augur, vates.
sim	Seorsim, separatim.
ius sex mensibus	Amplius sex menses.
io	Munus docenti, doctrina.
toratus	Doctoris gradus, dignitas, munus.
rificus	Dolorem inurens, adferens.
icella	Herae, aut dominae filia.
inium *	Dominatus, imperium.
inicalis	Qui in festum diem incidit, quem Dominicum a rerum Domino nominamus.
aria	Dona, munera.
o mittere rem	Donare, munera mittere.
nitorium *	Cubiculum.
ietas	Dubium.
itabilis	Dubitationem habens.
ito, an non	Dubito, an facturus sim, haud scio, an dicturus.
atus †	Nummus aureus.
atus Styriae *	Provincia Styrorum Duci subjecta.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Ducissa	Dux celsissima.
Duellum * † pro	Certamen singulare duorum: *dicebatur* e *pro* bellum inter duorum hostium exercit
Duplicabitur multa pecuniaria	Multa in duplum ibit.
Ebraire	Ebrium facere.
Ebullit aqua	Effervescit aqua.
Ecclesia	Respublica Christiana, recte credentium co
Ecclesia Cathedralis	Aedes sacra primaria.
Ecclesia Catholica	Recte credentium congregatio.
Ecclesia parva	Templum minime spatiosum.
Ecclesia Romana	Pontificum sedes, orbis terrarum Princeps Magistra.
Echo	Saxa, et solitudines voci respondentia, v aut sonus repercussus, valles clamoribus r percussae.
Eclipsis	Solis aut Lunae defectio; luna deficiens, l borans.
E contra	Contra, e contrario, contra ea, ex contrari parte.
E converso	E contrario.
Effective *	Efficienter.
Efficacia	Efficaci conatu.
Effigiare	Effingere, exprimere.
Efformare	Effingere, exprimere, formare.
Egenus *	Egens.
Elapso anno	Anno superiore.
Electionem dare alteri	Optionem dare, facere eligendi potestatem
Electores	Principes Imperii creandorum Caesarum j incliti, qui in creandis Caesaribus sem obeunt munus.
Eleemosyna *	Stips beneficium, munificentia erga pauper
Elevatio sub Sacro	Cum Sacerdos coelestem hostiam extollit, p pulo venerandam ostendit.
Eliminare *	Expellere, exterminare, projicere ex urbe.
Elongarese	Longe se subducere, amovere.
Elucescit	Lucet, lucescit.
Elucidare	Lucem adferre, adhibere lumen.
Elucidarium	Liber, quo explicatur.
Emancipator	Vindex libertatis.
Emphasis verbi *	Vis verbi.
Encoenia *	Novi templi dedicatio.
Encomium	Praeconium, laudatio.
Enervis	Enervatus.
Enubilatus	Perspicuus, planus.
Epilepsia	Morbus comitialis.
Episcopus *	Antistes, Sacrorum Praesul.
Epistolium	Epistola, litterae.
Epitomare	Compendio stringere, referre, in compendi redigere, strictim colligere.
Equiso	Agitator equorum.
Equites Dragoneri	Equites desultorii, dimachae.
Eremitorium	Casa hominis sollitarii.
Eremus *	Inculta solitudo, locus desertus.
Esca spectaculi loco apposita	Pomparum fercula.
Essentia rei	Natura, vis, potestas rei.
Est videre * pro	Licet.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
nicus	Homo a vera Dei cognitione alienus, expers doctrinae divinioris, falsorum Numinum cultor, qui veritatis luce caret.
icuare *	Exhaurire.
idere in virum doctum	Virum doctum evadere.
iginare gladium	Gladium stringere, e vagina educere.
latio	Declinatio.
ilsi, Praeteritum	Evelli.
acte	Accurate.
altare aliquem	Efferre, provehere ad honores.
umen conscientiae facere	Sua dicta, factaque recognoscere, excutere conscientiam, in se inquirere, explorare animi latebras.
iudire pro	Votis precibusque annuere, preces ratas habere.
cessive	Nimium, supra modum, immoderate.
communicare	Coetu, communione recte credentium movere, arcere; usu Sacrorum interdicere.
communicatio	Sacrum Ecclesiae fulmen.
crescere	Efflorescere, crescere, augeri.
cusabilis	Excusandus, quae habent aliquid excusationis.
ecutor testamenti, tributi	Curator datus exequendae supremae voluntatis, vectigalibus conquirendis.
endendi	
emplaris homo	Vir exempli recti, exemplum innocentiae.
emplariter	Exempli causa, gratia, vel ad exemplum aliorum.
emplificare	Exemplis illustrare.
ercitus volans	Exercitus expeditus, legio, manus, agmen expeditum.
ercere virtutem	Declarare, ostendere.
hereditare	Exheredare.
hibitor litterarum	Qui exhibet, repraesentat litteras.
ire	Prodire in publicum.
iguitas temporis	Angustiae temporis.
inanitus	In nihilum redactus.
nunc	Ex hoc.
optabilis	Optabilis.
orbitare	Extra cancellos longius efferri, deflectere.
oticus	Peregrini moris homo, peregrina res.
parte mea	Pace mea, nomine, vel verbis meis.
pectorare se *	Omnia animi sui sensa promere, prodere, aperire, explicare, patefacere.
pensa *	Impensa, sumptus.
pertus in musica *	Experientissimus.
plodere tormenta	Excutere tormenta.
ponere Auctorem	Interpretari, explicare, explanare.
p nere se periculo	Offerre se periculis, committere.
positor	Interpres.
post	Post id temporis, post id factum.
presse faciam	Sciens, dedita opera.
pressum mittere	Certum hominem mittere.
professo	Consulto, de vel ex industria, dedita opera.
secrare	Exaugurare.
secratio	Exauguratio.
speculari	Excogitare, vel explorare.
tendere vitam	Producere vitam.
terminium	Ejectio, vel clades.
tispicina	Ars extispicum.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Extollere se	Efferre se.
Extollere vocem	Intendere vocem.
Extrahere	Excerpere.
Extractus litterarum	Compendium, epitome.
Extraordinarie	Extra ordinem.
Extremum judicium	Dies, qui de omnibus annis nostris sententiam laturus est, dies novissimus.
Extremam unctionem accipere	Sacro perungi oleo, inungi supremum ad novissimum cum, tartareo hoste certamen.
Extrinsece	Extrinsecus.
Extrinsecus, a, um,	Externus, exterior, vel alienus.
Ex tunc	Inde, jam dum.
Exuberantia	Abundantia.
Exultantia	Laetitia.
Fabrefacere	Facere summo artificio.
Facere bonum sibi diem	Relaxare animos, dare se jucunditati, diem sibi hilarem sumere.
Facere crucem	Salutari signo se munire, signum crucis digito fronti imprimere.
Facere poenitentiam	Labem piaculo aliquo diluere, voluntarias poenas ultro suscipere; ab se expetere, praeteritas culpas acerrime vindicare.
Facere primitias	Primam Deo hostiam litare, immolare.
Facere risum	Risum movere, excitare.
Facilitare	Facilius reddere, levare onere aliquem.
Faciliter	Facile, nullo negotio, sine negotio.
Factor	Effector, perfector.
Factor coeli et terrae	Conditor, molitor, effector universi.
Facultas medica, juridica	Medicorum, Jurisconsultorum ordo, classis, schola, natio.
Fallibilis	Fallax, errori obnoxius.
Falsare	Depravare, adulterare, ementiri.
Falsator	Falsarius * *Sueton.*
Falsificare	Adulterare, corrumpere.
Falsiloquium	Mendacium.
Famescere, famere	Esurire.
Famigeratio	Praedicatio, celebritas nominis.
Famigeratus	Fama clarus, nobilis.
Famigerare	Fama celebrare.
Famosus * pro	Inclitae famae homo.
Fasciare	Fasciis ligare.
Favere alicui infortunium	Voluptatem ex alterius infortunio capere.
Favorabilis *	Favens, benevolus.
Favorabiliter	Benevole, benigne.
Febricitari *	Febri jactari, laborare.
Felicitare	Fortunare.
Femininus	Femineus.
Feracitas	Ubertas.
Feriari	Ferias habere, cessare, feriatum esse.
Festinantia	Festinatio, celeritas.
Festivus concionator	Qui festis diebus pro concione dicit.
Festivitas † pro	Festus dies.
Festum	Festus dies.
Feudum	Praedium, clientelae beneficio possessum. *Aliud* praedium beneficiaria lege acceptum, *aut* provincia jure fiduciario collata.
Feudum accipere	Inaugurari ritu beneficiario.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
titius	Fictus, commentitius.
ejubere	Sponsionem facere, spondere pro altero.
ejussor	Sponsor, praes, vas, dis.
eicommissum	Castrum, vel praedium beneficiario jure possessum.
elis † pro	Christianus, Sacrorum communione nobis conjunctus.
luciaiiter	Cum fiducia, fidenti animo.
linus	Fictilis.
mentum	Commentum, res ficta, commentitia.
ialis affectus	Pietas in parentes, amor filii.
ialis Ecclesia	Templum paroeciae appendicis loco adjunctum.
iatio	Adoptio.
aliter	Ad extremum, ad ultimum, tandem.
antiae Consiliarius	A consiliis aerarii publici.
ire coetum	Dimittere coetum.
ire librum *	Libri finem facere, conficere librum; absolvere.
ire vitam, bellum	Cursum vitae conficere, conficere bellum.
is urbis	Extremum urbis.
itio	Terminatio.
calis	Quaestor.
tulare	Fistula canere.
ce	Acriter, intento animo, acri animo.
wedo	Flavus color.
renus	Nummus Rhenensis.
ctuanter	Dubitanter.
uvialis	Fluviatilis.
uxus aquae	Cursus, fluxio aquae.
lium chartae	Pagina.
mes peccati	Vitiorum seminarium.
rmidabilis	Formidolosus, terribilis.
rmulare, formularium	Formula.
rnicari	Scortari.
rnicatio	Stuprum, libido.
rnicator	Scortator.
rtalitium	Propugnaculum, munimentum, castellum.
rtificare	Munire, communire.
rtificatio	Munitio, circummunitio.
rtis locus	Locus munitus.
aternitas	Fratrum conjunctio, sodalitas, germanitas.
audulenter *	Insidiose, ex insidiis, dolo.
igefacere, frigefieri	Refrigerare, refrigescere.
igefactivum	Refrigerans.
icorium	Sartago.
ontispicium	Frons fabricae, aedium.
uctifer	Frugifer.
uctificari	Fructum ferre.
ustraneus	Irritus, supervacaneus.
uticescere	Fruticari.
ugaciter	More fugientium, celeriter.
ulgidus	Fulgens.
ulminatus	De coelo tactus, ictus fulmine.
unambulus *	Schoenobatus.
undamentalis	Solidus, solido fundamento impositus.
undamentalis lapis	Substructionum moles.
undare † pro	Condere nosodochium; *dicitur tamen pro* stabilire.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Fundatio est pro pauperibus	Locus, domus, vectigalia in pauperum usus stinata.
Fundator	Conditor urbis, ordinis; auctor, parens ordini
Fundulus piscis	Gobius fluviatilis.
Funeralia	Justa funebria.
Funerare	Humare, sepelire, sepulcro condere.
Fungi vita	Extremam diem morte conficere, concedere turae, vita decedere, migrare.
Furiatus *	Furens, furibundus, furiosus.
Fustigatio	Fustuarium.
Gabellae	Vectigalia.
Galanteriae	Elegantia, ornatus exquisiti operis.
Galla	Pompa Procerum aulae.
Galera	Triremis.
Galeria	Vineae, testudines bellicae, aut porticus.
Garrulitas	Inanis verborum profluentia.
Gaudenter	Cum gaudio, laeto animo.
Gehenna	Inferi.
Genealogiam scribere	Familiarum originem texere.
Generalatus	Imperium armorum, belli administrandi.
Generalis	Dux belli, Imperator.
Generalis equitum, peditum	Praefectus equitum summus, qui praeest eq tatui, Praefectus peditum.
Generalis Locum tenens	Qui Legati locum obtinet.
Generalitas	Universitas.
Generatio pro	Aetas, seculum.
Geniculare	Ad genua se demittere.
Genitor, genitrix *	Pater, mater.
Gentiles	Antiquae superstitionis sectatores, viri cultus vini expertes.
Geographicae mappae	Tabulae regionum, locorumque indices.
Gesta *	Res gestae.
Gesticulare	Gestus agere.
Glorificare	Laudare, praedicare, laudibus extollere.
Glossa	Interpretatio verborum.
Glossare	Vim vocum explorare, interpretari.
Graduatus	Honoribus Academicis ornatus.
Granatae	Ignes missiles, pilae pulvere nitrato fartae.
Grana benedicta	Piaculares globuli.
Grandiloquentia	Magniloquentia.
Grandiusculus	Grandior.
Gratanter	Libenter, grato animo.
Gratari	Gratulari.
Grates agere *	Gratias agere.
Gratiam invenire apud alterum	Inire ab altero gratiam.
Gratiose *	Lepide, venuste.
Gratitudo	Beneficii memoria, grata voluntas, gratus a mus.
Gravamen	Querela, molestia.
Gravare *	Onus imponere.
Grossus habitus.	Pannosus vestitus et crassus.
Grossus pecuniae	As.
Grotta	Crypta artificiosa.
Guarda	Milites praetoriani.
Guardianus	Custos ac praeses coenobii.
Gulositas	Vitium ventris.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
losus	Qui ventris vitio ac gutturis laborat, gulae indulgentior.
idula	Phaselus Venetorum.
tatim	Guttis sensim manantibus.
turosus	Gutturis vitio laborans.
abere aliquem pro stulto	Putare aliquem sibi pro deridiculo et delectamento, ludos facere aliquem.
ere apud se	Habere ad manum.
ere bonum exitum, vel malum.	Prospere, bene et feliciter evenire, vel minus prospere evenire.
ere pro nihilo	Nihili facere.
ilitare aliquem	Habilem, aptum reddere.
itaculum	Habitatio, domus.
itus pravus	Corroborata jam studio, et consuetudine, vel usu ac vetustate malitia.
tenus; cum pro tempore onitur	Adhuc.
reticus	Homo pestiferis opinionibus corruptus, contaminatus, infectus, pollutus.
monia musicae	Concentus vocum.
tiludium	Ludi equestres animi causa hastis instituti.
domadarius	Qui per hebdomadem res administrat.
domadatim	In singulas hebdomadas.
etudo oculorum	Hebes acies oculorum.
eparta	Bipennis.
aldus, seu Heroldus	Caduceator, fecialis, praeco Reipublicae.
aldica	Doctrina de insignibus, scutis gentilitiis.
edare vel hereditare	Heredem esse, vel hereditate consequi.
maphroditus	Homo sexus ambigui.
melinus	Mus ponticus.
c inde	Huc atque illuc, hinc atque illinc.
vanicos equites ponere	Jungere hastas decussatas, vel portis Ericium objicere.
toriographus	Historicus.
nagium vel hominium praeare	In clientelam se conferre.
orariam largiri	Honorem habere alteri munerum largitione.
orificare	Honorare.
as canonicas orare	Preces dicere, quae horarum intervalla distinguunt.
tamentum	Hortatus, exhortatio, adhortatio.
tulanus	Olitor, topiarius.
pes † pro	Caupo.
pitium † pro	Diversorium, caupona.
pitale	Xenodochium, nosodochium, valetudinarium publicum.
pitari	Hospitio accipere, vel conjungi.
pitiorum Magister	Designator hospitiorum.
nanitas pro	Natura humana.
nerale	Velum humeris imponi solitum.
niditas	Humor
niliare se	Submittere se, submisse se gerere.
niliare superbos	Spiritus reprimere arrogantes.
nilis	Modestus, animi submissi homo.
nilitas	Modestia, submissio animi.
niliter	Demisse.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Humorem habet mirabilem	Homo ingenii instabilis et haudquaquam ad vita socialem facti: mutabili vir ingenio, et a mo bus nostris multum alieno.
Hypocrisis	Simulatio pietatis impia.
Hypocritam esse	Speciem pietatis praebere, simulatorem esse pi tatis.
Hypocaustum	Conclave calidum.
J acere in agone	Animam agere.
Ictus oculi	Momento vel puncto temporis.
Idea domus	Forma domus.
Idiota	Homo rudis.
Idololatra	Cultor falsorum numinum.
Idololatria	Cultus falsorum numinum.
Idolum	Imago Dei ficti et commentitii.
Jejunare	Abstinere se ciborum usu.
Ignaviter	Ignave.
Ignobiliter	Sordide, plebejo modo.
Ignominiose	Per ignomiam, cum ignominia.
Ignoranter	Inscienter, per ignorantiam.
Illatinus	Non Latinus.
Illaesus	Incolumis, non laesus.
Illectamentum	Illecebra.
Illegitimus	Non legitimus, spurius.
Illibenter	Non libenter, invitus.
Illicite *	Per nefas summum, non sine culpa.
Illuminare imagines	Colorum varietate distinguere.
Illuminatio nocturna	Ignes festi.
Immaculatus	Incorruptus, maculae expers.
Imaginari	Persuadere sibi, fingere cogitatione.
Imaginatur sibi multum	Multa sibi sumit, arrogat, stulta arrogantia ela tus est.
Imaginatio *	Opinio, ingenii persuasio.
Immatriculatus	In Album Academicorum relatus.
Immediate	Proxime, nullo interveniente.
Immemoriale tempus	Cujus nulla exstat memoria.
Immisericordia	Inhumanitas.
Immobilia bona	Bona, quae moveri non possunt.
Immorari	Insistere, haerere.
Immorigerus	Male morigerus.
Impalare	Infigere palo, palo transadigi.
Impassibilis	Pati nescius, malo nulli obnoxius.
Impatienter *	Cum stomacho, intoleranter, aegre.
Impatientia simpliciter	Animi commotio, stomachus.
Imperfecte	Imperfecta re, opere.
Imperitia	Inscitia, inscientia.
Impersuasibilis	Obstinatus in sententia.
Impertinens	Quod ad causam non pertinet, vel petulans.
Impertinentia	Petulantia.
Impetuositas	Impetus.
Impetuosus *	Homo vitio ingenii vehemens, irae animique impotens ferox rapidusque in consiliis.
Impingere *	Offendere, incurrere, labi per imprudentiam.
Implere legem	Parere legibus, observare; sequi legem.
Implicat	Repugnat.
Impoenitens	Cujus animus in vitiis obfirmatus, voluntas obstinata est, qui nullo criminum sensu tangitur.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
poenitentia	Obstinatio in flagitiis, impietas.
portantia	Momentum, pondus.
possibile *	ἀδύνατον, quod fieri non potest.
posterum	In posterum.
postor	Circumscriptor, homo fraudulentus.
praegnare	Vitium pudori afferre, vitiare.
praemeditatus	Imparatus.
praesentiarum	In praesens, in praesenti, in praesentia.
precari *	Tristissimis omnibus persequi aliquem.
precatio	Exsecratio.
proficuus	Inutilis.
properare	Exprobrare.
proportionatus	Impar, cui deest aequa proportio.
prosper	Infelix, adversus.
pulsivum	Causa movens, impellens incitamentum.
pulsivus	Impellens.
purare	Inquinare, polluere.
putare	Adscribere, culpam conferre in aliquem.
abscondito	In occulto.
advertentia	Inconsiderantia, incuria.
adibilis	Inaccessus.
anis gloria	Falsa gloria.
aeternum non	Nunquam.
capax	Ineptus, indocilis, non capax.
capistrare	Capistro constringere.
carcerare	In custodiam dare, tradere, in carcerem condere, in vincula conjicere.
carnatio	Individua naturae, divinae cum humana conjunctio.
carnatus	Hominem indutus.
castus	Impudicus.
centivum	Incitamentum.
centor	Auctor, impulsor, suasor.
certitudo	Incerta belli, fortunae, casuum.
cessabilis	Continuus, non intermissus, perpetuus.
cessanter	Assidue, sine intermissione.
cidenter	Casu, fortuito.
cipere novum modum	Inducere novum modum.
civilis	Agrestis, officii expers, illiberalis.
clarescere *	Clariorem fieri.
clementer aliquem aspicere	Intueri aliquem animo iniquo.
clinatio	Proclivitas.
clinatus sum pro	Propensus, proclivis.
coenis	Incoenatus.
cogitantia	Inconsiderantia.
cognito proficiscitur	Omnibus incognitus proficiscitur.
colatus	Habitatio.
competens forum	Non legitimum, alienum.
compossibilitas	Repugnantia.
comprehensibilis	Incomprehensus.
congruens	Quod non est conveniens.
congruus et derivata	Non congruens.
conjugatus	Coelebs.
consideratio	Inconsiderantia, Inconsulta ratio.
consultu meo	Me inconsulto.
contentus	Quem suae fortunae poenitet.
continens *	Intemperans.
conveniens	Absonum, absurdum.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Incoram	Coram.
Incorporare	In unum corpus conflare, redigere.
Incorporeus	Corporis expers.
Incorrigibilis	Insanabilis.
Incorruptibilis	Incorruptus.
Incredulitas	Obstinatus animus ad fidem habendam.
Incredulus	Obstinatus.
Inculpatus *	A culpa vacuus.
Inculpare	Vitio dare, vertere.
Incunctanter	Sine mora, haud cunctanter.
Incurabilis	Insanabilis, desperatus.
Indebite	Immerito, injuste.
Indesidenter	Continenter, perpetuo, sine intermissione.
Indeterminate aliquid	Aliquid non speciatim expressum.
In diebus nostris	Nostra memoria.
Indifferenter se habere	Neutras partes amplecti.
Indigestio	Cruditas.
Indigitare	Indicare.
Indigus	Indigens.
Indisciplinatus	Male moratus, protervus.
Indiscrete	Sine discrimine, imprudenter.
Indiscretus pro	Imprudens.
Indispositus	Non satis idoneus ad res, male animatus.
Indivisibilis	Individuus, vel ἄτομος.
Indubitanter	Non dubitanter, sine dubio, haud dubie.
Indubitate	Procul dubio.
Indubius	Haud dubius, indubitatus.
Indulgentiae	Poenarum condonatio.
Industriose	Industrie.
Ineffabilis, e.	Quod verbis exprimi non potest.
Ineloquens	Indisertus, parum facundus.
Inemendabilis	Insanabilis.
Inenarrabilis, e.	Quod exprimi oratione non potest, quod verbis consequi nemo alius potest.
Ineptitudo	Ingenium inhabile, stupor mentis.
Inexcusabilis, e.	Excusationem non habens.
Inexperientia	Inscitia.
Inexstinguibile odium	Implacabile, vel immortale.
In extremis esse pro	Animam agere.
Infacetus	Inficetus.
In facto	Re vera, re ipsa.
Infallibilis	Qui falli non potest, certissimus.
Infatigabilis	Acerrimus, pertinacissimus.
Infernus	Inferi, orcus.
Infernalis	Infernus.
Inferioritas	Inferior ordo.
Infestare	Infestum esse, infestum reddere.
Infidelis pro	Religionum nostrarum mysteriis non initiatus.
Infidelitas	Obstinatus animus ad Religionis mysteria credenda.
Infideliter	Fide mala.
In fine	Ad extremum, ultimum.
Infinities	Infinite, sine numero.
Infinitudo	Infinitas.
Infirmaria	Valetudinarium.
Infirmari † pro	Aegrotare, in morbum implicari.
Infirmitas pro	Morbus.
Infirmiter	Infirme.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
axus siderum	Vis siderum influens in corpora inferiora, tactus lunae, vis stellarum.
ormator * pro	Magister.
ractus pro	Invictus.
rangibilis	Firmus, solidus.
ra scribere	Subscribere.
rigidare	Refrigerare.
ucatus	Non fucatus.
ummibulum	Vaporarium.
fundamentalibus	In fundamentis.
genere	Generatim, universe.
eniculari	Ad pedes jacere.
loria	Dedecus, ignominia.
luvies	Insaturabile abdomen.
gratiam alterius	Alterius causa.
gratis †	Invito me.
gratitudo	Ingratus, immemor beneficii animus.
gurgitatio	Ingluvies, crapula, ebrietas.
habitator	Habitator, Incola.
instanti	Puncto temporis, momento, e vestigio.
illo tempore	Illo tempore.
jungere aliquid alteri *	Partes dare, negotium committere.
juriari	Injuria lacessere, afficere, *Passive* accipere injuriam.
loco aliquo	Uspiam.
nodatus	Vinctus, constrictus.
nominatus	ἀνώνυμος, Auctor sine nomine.
obediens	Contumax, parum morigerus.
opinus	Inopinatus.
ordinate	Sine lege ac modo.
plantatus amor	Amor insitus.
quantum	Quatenus, qua ex parte.
quantum possum	Quantum in me est, quantum consequi potero.
quisitionem de aliquo instituere	Quaestionem habere de aliquo, vel in aliquem quaestionem exercere.
quisitor	Quaesitor.
salutatus *	Non salutatus.
sanus aer	Coeli gravitas.
satiabiliter *	Insaturabiliter.
sensatus	Stupidus, delirus, sensu destitutus.
nsensibilis	Qui sensu caret, quod sub sensum non cadit.
nsensibilitas	Stupor mentis vel sensus.
nsensibiliter	Sensim, sine sensu.
nsido	Insideo.
nsignium	Insigne.
nsimul	Simul.
nsipidus	Ingrati saporis, sine sapore, nullius saporis.
nsolide	Insolenter.
nsolubilis *	Inexplicabilis.
n somnio	Per quietem.
n specie	Speciatim, nominatim, sigillatim.
nspiratio	Instinctus, adflatus divinus.
nstabilitas	Varia commutabilisque vitae ratio aut vaga volubilisque fortuna, vicissitudo.
nstallare	In stationem, munus vel possessionem mittere, admittere.
nstantia	Preces vel similitudo.
nstructio	Institutio, disciplina.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Instrumentum passionis	Cruciatus insignia, vel monumenta.
Insufficienter	Nimium parce, non satis.
Insufflare	Inhalare.
Intantum	Usque eo, vel in eam partem.
Integraliter	Integre.
Intellectus	Intelligentia, ratio.
Intelligibile	Quod sub intelligentiam cadit.
Intelligibiliter	Intelligenter.
Intendere alicui actionem	Jure experiri cum aliquo.
Intensive	Acriter contente.
Intentione ea	Eo consilio, hac mente.
Intentio haec nostra est	Eo pertinent, valent consilia mea, mens nostra haec est.
Intercedere pro *aliquo* pro	Deprecari pro aliquo, supplicare.
Intercessio pro	Deprecatio.
Intercessor pro	Deprecator.
Interesse	Fructus adventitius pecuniae fenebris. Fructus adventitius crediti. *Liv.*
Interesse suum quaerit	Privatas utilitates, compendia, emolumenta, commoda in ea re spectat.
Interesse solvere	Usuras solvere, usuris se expedire.
Interesse stricte exigere	Ad usuram, ad fenus solvendum adigere.
Interjectio	Caedes, occisio.
Interim † pro	Interdum.
Interitio	Interitus.
Interludium, *intermedium*	Ludus interpositus.
Interminationes	Comminationes.
Internus *	Interior.
Interstitium	Intervallum, vel intercapedo.
Intertexere	Intexere.
Interula	Subucula.
Intimare	Indicare, proponere, communicare.
Intimatio	Rerum aliqua communicatio.
Intitulare	Inscribere librum.
Intonare	Voce praeire.
Intoxicare	Veneno interficere, tollere.
Intricatus sermo	Confusus, perplexus, perturbatus.
Intrinsece	Intrinsecus.
Intrinsecus, *a*, *um*	Interior.
In vacuum	Frustra.
Invariabilis	Constans, non mutabilis.
Invasor	Qui invadit.
Inventarium	Index rerum.
Inventiosus homo	Promptus in rebus excogitandis.
Inverecunde	Impudenter.
Inverecundia	Impudentia.
Investitura	Inauguratio vel confirmatio in jure Sacrorum vel praediorum.
Inviolabiliter	Inviolate.
Invisibilis	Qui oculorum obtutum vel aciem effugit.
Invitatorium	Cantus, quo ad laudes divinas invitantur mortales.
Invocare Sanctos	Sanctos intenta supplicatione propitiare.
Inundatio	Proluvies.
Involantarius	Non voluntarius, invitus.
Jocando dicere	Joco dicere.
Irate	Iracunde, cum ira.
Ire in annum sexagesimum	Agere annum sexagesimum.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
ationabiliter	Sine ratione, more rationis expertium.
ationalis	Rationis expers.
econciliabilis	Implacabilis.
egularis	Quod a regula vel norma declinat; inhabilis ad sacerdotium.
egularitas	Defectio a communi norma, impedimentum sacrorum Ordinum.
eligiosus *	Ab omni religione alienus, remotus.
emediabiliter	Quin mederi quisquam possit.
emissibilis	Inexpiabilis, non condonandus.
eparabiliter	Irreparabili jactura, damno.
equietus	Solicitus, laboriosus.
evocabiliter	Irrevocabili pacto, promisso.
, affirmat * pro	Ita est.
rum pro	Vicissim.
nerari	Iter facere.
nerarium	Descriptio itineris.
bilaeum	Annus secularis.
cundari	Laetum esse.
dicator	Aestimator rerum, judex.
dicialiter procedere	Experiri legibus, lege agere cum aliquo.
diciosus vir	Judicio pollens.
dicium extremum	Decretorius generi humano dies.
nctura *	Commissura.
rista	Jurisconsultus, peritus.
s habeo	Jure meo possum.
stificare	Justum declárare, a culpa absolvere.
stitiarius	Aequi amans, juris tenax.
xta Ciceronem † pro	Secundum Ciceronem, ex Ciceronis sententia, vel ut est apud Ciceronem.
.	
abilis	Debilis, infirmus, vel caducus.
aborator	Operarius, bajulus.
acrimabiliter	Cum lacrimis.
acticinia	Edulia ex lacte, cibi lacte confecti.
andgravius	Comes provincialis.
aniena * pro	Caedes.
anio	Lanius.
apidare	Saxis, lapidibus obruere.
apidicina	Lapicidina.
ateraliter	A latere.
atinum culinarium	Latinitas inquinata.
avaerum	Lavatio.
autor vel Lotor	Qui lavat.
axativum	Medicamentum, quod corporis meatus aperit, laxandi vi praeditum.
ectisternia † pro	Culcita, lodices et lecti instrumentum reliquum.
egenda Sanctorum	Res gestae Sanctorum.
egitimare	Natalium dedecus aut notam delere.
enimentum	Levamentum.
etaliter	Letifera plaga, morbo.
euca	Bis mille passus.
iber rationum	Codex accepti et expensi.
ibertinismus	Vivendi libertas.
iberum arbitrium *	Voluntas libera.
ibraria	Taberna libraria.
iesentiare	Missum facore, admittere, veniam abeundi facere.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Licentiae Juris	Honores proximos a doctorum gradu consecutus.
Licite	Juste, honeste, justis de causis.
Licitari	Liceri, auctionari.
Liga	Foedus.
Ligare vulnus	Obligare.
Ligatura	Ligamen. *
Limitaneus	Finitimus, confinis.
Limitare *	Definire, terminis circumscribere.
Linea pro	Versus.
Linea aequinoctialis	Limes aequinoctialis.
Lineae hostiles	Aggeres hostiles, fossae.
Linea vestis *	Linteae vestis.
Linealiter	Ad lineam.
Lingua materna	Sermo patrius.
Liquiditas	Liquor, humor.
Litaniae	Preces supplices Ecclesiae.
Litterae ejusdem tenoris	Litterae uno eodemque argumento.
Litteraliter	Ad litteram, ad verbum.
Litigatio	Jurgium, concertatio.
Locumtenens	Vicarius, procenturio.
Longanimis	Mitis, ad iram tardus, remissior in ulciscendo.
Longo tempore post	Longo intervallo.
Loqui ex utraque parte	Ultro citroque verba habere.
Loqui pro et contra	In utramque partem disceptare.
Loqui scabiose	Sinistris sermonibus infamiam aspergere.
Lubricitas	Lubricum.
Lucrosus	Quaestuosus.
Lucta	Luctatio, certamen.
Luctificus	Luctum faciens.
Ludere fidibus	Canere fidibus.
Lupanar	Lustrum.
Luridus	Squalidus.
Luror	Squalor.
Lusciosus	Qui oculos habet hebetiores.
Luscus † pro	Strabo, qui distortos habet oculos, nam luscus coelitem significet.
Lusorius	Aleatorius.
Lymphatum vinum	Aqua temperatum.
Lyricen	Lyrae fidicen.
Macerari curis	Confici curis.
Macor	Macies.
Macrescere *	Macie extabescere.
Mactare aliquem laude	Laudibus efferre.
Maculatura	Charta lituris obsita.
Madefacere	Perfundere, respergere.
Magnalia	Res magnae, illustres, admirandae.
Magnanimitas	Magnus animus, animi excelsitas, altitudo, magnitudo, excellentia.
Magnanimiter	Magno animo.
Magnates	Optimates.
Magnificare	Celebrare, extollere, illustrem reddere.
Majorennis factus est	E curatorum tutela excessit.
Male contentus est	Animo est alienato et offenso.
Maledictus	Execrabilis, detestabilis, orci victima.
Male dispositus	Male animatus ad rem.
Malefactor	Malitiosus facinorosus.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
le feriati homines	Insani, vecordes, mente capti.
lus aër	Coeli gravitas.
ndatum publicare	Edictum pervulgare.
nere apud conditiones suas	Stare conditionibus.
nere in proelio	Cadere in proelio.
nia	Insania.
nifestare *	Planum facere, vel manifestum, efferre in vulgus; aperire, proferre in medium.
nsionarius, Fourier	Metator, designator hospitiorum militarium.
nuale	Enchiridion.
nuductio	Ductus.
nuductor	Ductor, dux.
nufacturae	Opera manu facta.
rcesco	Putresco.
rchio	Comes limitibus tuendis praefectus.
reschalus aulae	Praefectus praetorio.
ritare	Collocare virginem.
rtyres	Fidei Christianae testes suo sanguine purpurati.
rtyrium	Testimonium fidei sanguine confirmatum.
rtyrizari	Omnes cruciatus et supplicia pro tuenda veritate fidei perferre.
sculinus †	Virilis.
sticare	Mandere, cibum dentibus conficere.
terialista	Pigmentarius.
tricula	Catalogus Academicorum.
atrimonialiter	Matrimonii vinculo.
echanicae artes	Artes sedentariae, sellulariae, vulgares.
dalium	Nummus in memoriam rei cusus.
ediate; *immediate*	Interveniente aliquo, vel nullo, remote, proxime, per vel non per alium.
ediator	Deprecator, conciliator, medius, sequester Dei ac hominum.
edicari	Mederi, sanare.
edicinaliter	Ope, vel manu medica.
edietas *	Pars dimidia, medium.
editari	Exercere mentem in contemplatione rerum coelestium.
edium, *medio* pro	Sumptus, facultates, subsidia, vel modus, via, ratio, vel remedium.
eliorare	Melius facere, emendare, revocare alium, vel recipere se ad meliorem frugem.
elodia	Modulatio.
embru militaria	Ordines militares.
emoriale †	Libellus supplex, vel monimentum.
ensarius; Wechsler	Trapezita.
ensurare	Metiri.
ensurator	Dimensor, metator.
entaliter	Mente, animo, cogitatione, mente atque animo.
ercator frumenti	Frumentarius, frumentator.
eretricari *	Pudicitiam in propatulo habere. Corpus vulgare.
eridiari	Meridianum somnum habere.
eridionalis	Meridiana regio.
ethodus certa *	Ratio ac via.
eticulosus	Animus timore exanimatus.
ilitia † pro	Exercitus, copiae.
ille alii	Sexcenti.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Mille artifex	Peritus artium, usu variarum artium exercitatus.
Millesies	Millies.
Millio	Decies centena millia.
Minera	Vena auri, argenti.
Mineralia	Fossilia.
Minerval	Didactrum, doctrinae stipendium.
Minutim	Minutatim, exigue.
Ministralis	Minister, administrator.
Minorare	Minuere.
Minorennis	Minor annis, curatorum tutela nondum exemptus.
Minui capite	Securi feriri, percuti.
Miraculosus	Mirandis operibus et super hominis conditionem editis clarus.
Misericorditer	Summa misericordia.
Missale	Liber Liturgiae sacrae.
Missam dicere	Facere rem divinam, sacris operari, coelestem hostiam immolare, sacrificium facere.
Missionarius	Vir Apostolicus missus ad expeditionem sacram.
Missio pro	Expeditio sacra.
Missiva	Tabella, codicilli.
Mitratus	Infula insignis, infulatus.
Mobiliae	Suppellex, instrumentum, res, quae moveri possunt.
Modella	Forma, modulus.
Modernus	Hodiernus, recentior, qui nunc est; Aetatis nostri temporis, novus.
Moechari	Adulterari, maculare thorum.
Molendinarius	Molitor.
Molendinum	Mola.
Molestare	Molestia afficere, molestiam efferre.
Momentaneus	Brevissimi temporis.
Monachus S. Francisci	Sodalis, vel de familia S. Francisci, qui instituta ejus profitetur.
Monarchia	Dominatus unius.
Moneta falsa	Nummus adulterinus.
Monetarius	Qui monetam cudit.
Monialis	Virgo Deo sacra, dicata, sacrata.
Monoculus	Luscus, cocles.
Monstra	Exemplum.
Monstruositas	Inusitata forma.
Moralia	Morum praecepta, res morum.
Moralitas	Morum conditio.
Morbus caduceus	Morbus comitialis.
Morsellus	Buccella.
Mortale peccatum	Crimen letiferum, mortiferum, capitale.
Morticina	Cadavera.
Mortificare, se	Corpori aegre facere, in semetipsum durum ac saevum esse, acriter sibi imperare, acriter animum frangere.
Mortificatio	Corporis afflictatio, asperitas vitae voluntaria.
Musqueta	Tormentum minus, sclopetum.
Motteta	Cantio sacra.
Motu proprio	Sua sponte.
Multifarius *	Varius.
Multoties	Saepenumero, saepe, identidem.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
tam ante	Multo ante.
danae res	Caducae perituraе, profanae, infimae, fugaces, inanes, mortales, fluxae, fragiles, humanae res.
idus pro	Rerum fluxarum blandimenta et illecebrae; *item pro* turba et colluvie improborum.
arius, murator	Murorum structor.
aenula	Torques aureus.
eata nux	Nux odorata, aromatica.
ica instrumentalis	Cantus nervorum et tibiarum.
atio temporum	Inclinatio temporum.
ire	Hiscere.
uare, et mutuo dare	Dare pecuniam mutuam.
uo accipere	Pecuniam sumere mutuam, mutuari pecuniam, utendam accipere.
tatas	Natatio.
vitas	Natalis, ortus.
raliter mori	Morbo exstingui, sua morte.
is * pro	Filius.
fragare	Naufragium facere, naufragio interire.
machia	Proelium navale.
autem, vel minus autem	Nec vero, minus vero.
esse habere re aliqua	Alicui opus esse re aliqua.
essitate	Necessitatem imponere.
ativa, affirmativa	Negantia, ajentia.
tericus	Recentior, novitius.
os ex fratre, sorore *	Fratris aut sororis filius.
uitiosus	Nequam, improbus.
tralis	Neutrius partis, a studio alienus partium.
tralitas	Partes mediae.
us † pro	Vinctus, captivus.
redo	Nigror.
ilis novus	Homo novus.
tescit	Nox apperit.
turna sella	Sella familiaris ad exonerandum ventrem.
uus † Poët.	Noxius, infestus.
nenclatura	Nomenclatio.
diu post	Non ita multo post.
vero	Non autem.
cere jam hominem disco	Perspicio jam hominis animum.
rrius	Scriba, librarius, obsignator testamenti.
hus	Incerto patre natus.
ificare	Aperire, significare.
orie	Aperte.
orius	Apertus, manifestus, evidens.
a	Nuntii.
ella	Commentarii rerum novarum.
endecim	Undevigenti.
ercari	Adversari, repugnare.
iter	Nuperrime, nuper.
itius † pro	Tiro, Candidatus Religiosae Familiae, qui nuper nomen dedit in familiam sacram.
latenus	Nequaquam, neutiquam, nullo pacto, modo, nulla ratione, minime.
llibi	Nusquam.
llo labore	Nullo negotio.
merarius	Rationum magister.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Nummularius	Trapezita.
Nuntium	Nuntius.
Nuntium certum vel proprium mittere	Mittere certum hominem.
Nuspiam	Nusquam.
Obfuscare	Obscurare, infuscare.
Objectum	Res objecta sensibus.
Obiter *	In transcursu.
Obligatio † Versicherungsbrief	Fiduciam dare, vel accipere.
Obligationem de se dare	Nomina facere.
Oblivium, Poëtice	Oblivio.
Oblivioni tradere *	Oblivioni dare.
Obnixe rogare	Enixe rogare, obsecrare, omnibus precibus orare, petere.
Obryza, Probier-Stein	Obrussa.
Obsequium * pro	Officium; *nam pro* indulgentia patris nimis *bonum est.*
Obsidium	Obsidio.
Obtenebrare	Obscurare; caliginem offundere.
Obviare	Obviam procedere, ire, venire, occurrere.
Obviatio	Occursatio.
Occasione tua bona	Oblata facultate, quod commodo tuo fieri possit.
Occasionaliter	Occasione vel fortuito.
Occidere velle alteram	Vitam alicujus appetere.
Occidere se	Adferre sibi manus, mortem consciscere.
Octodecim, *octavus decimus*	Duodeviginti, duodevicesimus.
Octuaginta, *octuagesimus*	Octoginta, octogesimus.
Ocularis inspectio	Oculorum fides, testimonium.
Oculariter	Oculorum judicio, fide.
Odibilis	Odio dignus.
Odisse cane pejus et angue	Male, pessime odisse.
Odisse odio Vatiniano	Odio capitali dissidere ab altero.
Odoramentarius	Unguentarius.
Odoramentum	Odor.
Officiales	Magistratus ministri.
Officina *	Opificum taberna.
Officiositas	Officium, studium.
Officium acceptare *	Suscipere munus publicum.
Olfactus	Odoratus.
Omnes usque ad unum	Ad unum omnes.
Omni ex parte	Usquequaque.
Omnifariam	In omnes partes, quavis ratione.
Omnifarius	Cujusque modi.
Omnigenus, Poëtice	Omnis generis.
Omnimode	Omni modo, ratione, omnibus, modis.
Opacitas	Locus opacus.
Opera pro	Ludus scenicus cantu peragi solitus, Drama musicum.
Opera bona	Officia virtutis, piae actiones.
Opinionem malam habere de aliquo	Male existimare de altero.
Opto tibi felicem successum rei *	Hanc rem feliciter tibi, vel prospere evenire cupio.
Opus habere re	Re mihi opus est.
Orationis filum abrumpere	Incidere orationem.
Oratio mentalis	Tacita precatio, mente concepta.
Oratorium pro	Locus precibus dicatus.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
nare	Praescribere.
narie	Plerumque.
natio pro	Praescriptum, imperium, imperata.
nes suscipere	Sacris initiari, Sacerdotio inaugurari.
enus	Coram, verbis suis.
ntales vel Occidentales poli	Gentes, quae ad Ortum et Occidenten terras colunt.
inale pro	Archetypon, Prototypon.
inale peccatum	Labes ab ortu nobis ingenita, innata.
ianus	Pupillus, pupilla, orbus.
tantia	Oscitatio, inertia.
nsio	Significatio.
sitas	Cessatio, desidia, socordia.
ate, pacifice	Tranquille.
are	Pacisci, pactum inire.
anus	Priscae superstitionis sectator; falsorum Numinum cultor.
esco	Palleo, exalbesco.
iditas	Pallor.
isatae	Valli, sudes, pili murales.
narum dies	Ramalia, Palmaria sacra.
are manibus	Manibus explorare.
ifex	Pistor.
a	Romanus Pontifex.
yrus	Charta.
adisus	Beatorum sedes sempiterna.
citas	Parsimonia.
entatio	Laudatio funebris.
entela	Cognatio.
asceve dies	Dies redempti orbis memoria sacer; dies anniversaria passi pro nobis Dei ac Hominis memoria sacer.
iformiter	Similiter.
lamentum	Senatus regni.
ochia	Paroecia.
ochialis, parochianus	Curionis sacri fidei commissus, subjectus curioni sacro.
ochus	Curio sacer.
oxismus febrilis	Commotiuncula febrilis.
ricidatus	Parricidium.
tialis	Partium studio abreptus, qui hominum, non causarum totus est, apud quem gratia vim aequi habet.
tialiter	Ex parte aliqua.
rticularis	Singularis, peculiaris.
rticulariter	Singillatim, sigillatim.
rticulatim	Speciatim, separatim, per partes.
rum ante	Paullo ante.
rvi facere	In minimis ponere.
rvo labore	Nullo negotio.
rvum esse	Statura esse humili.
rvus est in oculis suis	Modestissime de se existimat.
squillus	Libellus famosus, criminosus.
ssagium	Transitus, iter.
ssibilis	Patibilis. *Cic.*
ssibilitas	Natura perpessioni subjecta.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Passio Christi	Historia Servatoris, nostra causa cruciatus mortem passi.
Passionatus	Ira, odio, invidia perturbatus.
Passiones	Animi motiones perturbationes.
Passus pro	Litterae publici aut liberi commeatus.
Pastinare	Fodere.
Pathetice pro	Diserte, expresse.
Patiens	Aeger, aegrotus.
Pati jacturam *	Detrimentum accipere, vel incommodum.
Patientiam habere cum aliquo	Patienter ferre mores alterius, vel accipere non repugnanter.
Pati deliquium	Animo linqui.
Patrinus	Sponsor, pater lustricus.
Patriota	Civis popularis, gentilis.
Patronatus Ecclesiae	Jus designandi sacerdotem in usu templi.
Pavefacere	Pavorem incutere, metum injicere.
Pausa, pausare	Quies, respiratio, requiescere, respirare intermittendum.
Peccaminosus	Scelestus, vitiosus.
Peccator, peccatrix	Scelerum reus, rea.
Peculari	Depeculari.
Pecunia parata	Pecunia numerata, pecunia praesens.
Pecuniam accipere ad interesse	Fenori accipere pecuniam.
Pecuniam corradere	Pecuniam conficere, redigere ex re aliqua.
Pedellus	Minister publicus Academiae.
Pelliceum	Vestis ex pellibus.
Penitiores litterae	Litterae interiores.
Penultimus	Postremo proximus.
Per accidens	Casu, temere, fortuito.
Perceptores	Publicani, tribuni aerarii.
Per dies singulos	In dies singulos.
Perdonare crimen	Condonare.
Peremptorie	Sine provocatione, dempto omni compereandi jure.
Perfectionaliter	Perfecte.
Periodus	Ambitus verborum.
Permanere in sententia	Sibi constare.
Permittere	Pati, ferre.
Pernicialiter	Perniciose.
Perpendicularitèr	Ad perpendiculum.
Perrusa	Crines adsciti et fictitii.
Persecutio Christianorum	Vexationes et funestae clades populi Christiani; quaestiones cum magna saevitia in Christianos habitae.
Persecutor Christianorum	Nominis Christiani hostis.
Persona † pro	Homines, capita; pro larva, aut muneris gerendi habilitate, *probum est.*
Personaliter se sistere	Coram adesse.
Perspectiva	Tubus opticus.
Pertinentiae	Omnia, quae pertinent ad aliquid, ut praedia fundi.
Pertinet ad me liber	Meus est liber.
Pertingere	Pertinere.
Pertransire	Permeare.
Perversio	Eversio.
Pestiferus	Pestifer.
Pestis cessavit	Abiit pestis, vel pestilentia remisit.
Phantasta	Homo fanaticus.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
tasti-e loqui	Aliena loqui.
ra	Chartae plagula.
botomare	Mittere sanguinem, venam incidere, secare.
rmaticus	Cui pituita molestia est, pituitosus.
pro	Absurdus praegnantium appetitus.
orare	Oppignorare.
imus, pientissimus *	Maxime pius.
um deponere	Caput aperire.
um apponere	Caput operire.
lae	Catapotia.
oculum	Pinna.
re panem	Panem coquere.
atio *	Piscatus.
iditas	Lenitas.
are	Sauciare, plagis vulnerare.
otus *	Plangor.
tare arbores *	Arbores serere.
itarium	Plantarum seminarium.
mare	Fingere.
sibiliter	Cum plausu, applausu.
enus	Curio sacer.
arius	Plenus, integer, perfectus.
ipotentiarius	Legatus cum auctoritate, vel plena agendarum rerum potestate instructus.
ritis	Lateris dolor.
are	Complicare.
ies *	Saepius.
agra laborare *	Ex pedibus laborare, dolore articulorum cruciari, ardere doloribus podagrae.
nitentiam agere	Resipiscere, ad frugem redire, dolere de admissis criminibus, vitia virtutibus emendare.
nitentiam injungere	Piaculum imponere.
itia	Institutum civile.
itica	Prudentia civilis
npatieus	Magnificus.
nposus	Splendidus, magnificus.
nam † pro	Malum: *nam* pomum *vox est generica omnis speciei.*
iderare aliquid	Pondere, trutina examinare.
iere casum	Proponere quaestionem, vel ponere.
iere loco alterius aliquem	Sufficere alteri alterum.
ulosus	Celeber, frequens.
celana vasa	Murrhina, aut vasa Sinensium fictilia.
osus	Poris frequentibus.
tarius	Janitor.
tatile	Quod portari potest, solet.
itive velle	Absolute, praecise velle.
ito, quod ita sit	Fac, ita esse; finge, rem ita habere.
itura	Status, vel species.
sibilis, e.	Quod fieri potest, si res facultatem habet, quantum consilio effici potest.
sibilitas	Facultas, vires.
ta	Veredarii equi, * meritorii. *
stilla	Commentarii Evangelii, explanatio Evangelica.
stscriptum	Appendix extremae epistolae adjuncta.
tare alium	Potum praebere.
tentatas *	Potestas, Dominatio.
actica	Usus, experientia.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Practicare	Exercere, facere v. g. medicinam.
Practicus	Solers, industrius, exercitatus.
Praebenda	Fructus annus Sacerdotiorum.
Praecedentiam habere	Principatum habere.
Praecipitantia	Repentinus animi motus.
Praecise	Absolute, simpliciter.
Praeconcepta opinio	Concepta prius, praecepta.
Praedecessor	Antecessor. *
Praedestinatio	Decretum Dei hominem ad sempiternam felicitatem destinantis.
Praedicantes	Praecones sectarii.
Praeeminentia	Conspicua prae caeteris dignitas.
Praeexistere	Prius existere.
Praefatus auctor	Supradictus, laudatus.
Praefigurare	Imagine prius exprimere; repraesentare.
Praefocare	Suffocare.
Praegnans causa	Gravis causa, res magni momenti.
Praehabere	Anteferre.
Praelatus	Praeses, Antistes, Praesul.
Praemeditare	Consulto et cogitato consilio.
Praementionatus, praenominatus	Is de quo dixi, commemoravi, de quo supra memini, aut mentio facta est.
Praemiare	Praemia tribuere, praemiis donare.
Prae oculis habere	Versatur mihi ante oculos.
Praepositura	Praefectura sacra.
Praepositus, simpliciter	Praepositus aedi sacrae, Collegio.
Praeprimis	Inprimis, cumprimis.
Praerequirere	Requirere ante alia.
Praesagium	Praesagitio, praesensio, praedictio rerum futurarum.
Praesentaneus	Praesens.
Praesentare	Repraesentare.
Praeservare se a morbo	Morbum antevertere; valetudinem tueri, servare.
Praesidens	Praeses.
Praesumere † pro	Multa sibi sumere, audere, arrogare sibi sum *pro* prius sumere *probum est*.
Praesumtuosus	Arrogans, immodicus aestimator sui.
Praesupponere	Pro certo ponere, pro concesso probatoque sumere.
Praetendere pro	Postulare.
Praetendens Regni	Regni competitor.
Praetensio	Postulatum, postulatio.
Praetextu aliquo	Per speciem, simulatione, sub specie, obtentu, per causam, nomine amoris, honoris etc.
Praetextus *	Simulatio, species nomen, obtentus.
Praevalere	Viribus superiorem esse, superare, vincere.
Pransus sum	Prandi.
Praxis	Usus, consuetudo, exercitatio.
Primatus	Principatus.
Primates	Principes civitatis, Optimates, Primarii Viri.
Primicerius	Princeps ordine ac dignitate.
Primitus *	Primum, olim.
Primogenitus	Natu maximus.
Primogenitura	Jus natu maximi.
Primordialis	Ad primordia pertinens.
Principare	Dominari, imperare.
Principaliter	Potissimum, praecipue.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
ceipissa	Femina Princeps.
r pro	Praefectus monasterii.
rissa	Antistita sacrarum Virginum.
rissas	Prior locus.
ate	Privatim.
ilegiare aliquem	Immunitate aliquem donare.
ilegiati	Privilegio nominatim affecti, donati immunitatibus.
bam dare, vel facere	Dare documentum, specimen aut periculum facere.
bare pro	Periclitari, experiri, periculum facere.
cessio	Supplicatio publica, longus procedentium in supplicatione ordo, processus sacri Ordinis in publicum.
cessionaliter ire	Procedere in supplicationem.
cessionem ducere	Ducere supplicantium agmen, ducere solemnem pompam ad templum.
cessum alicui facere	Intendere litem.
cessum perdere	Causa cadere, litem perdere.
cessus criminalis	Causa, judicium capitale, causa capitis, vel judicium capitis.
cessus impensas solvere	Praestare periculum judicii.
cessus judicialis	Causa judiciaria, lis, disceptatio fori.
contractu	Ex pacto, conventu.
culcare	Conculcare.
cul distare	Longe abesse.
digalis	Prodigus.
digalitas	Profusio, effusio pecuniarum.
digaliter	Prodige, effuse, per luxum.
digere	Fortunas abligurire.
ditorie	Proditorum more.
ducere fructus	Ferre fructus.
et contra	In utramque partem, ultro citroque.
fectus * pro	Progressus, progressio.
fessor	Magister, Doctor.
ficuus, proficue	Utilis, utiliter.
funditas	Profundum, vel altitudo maris, fluminis.
gnosticatio	Praedictio, divinatio.
lificare	Prolem gignere.
lixe pro	Pluribus verbis.
lixitas orationis	Oratio copiosa, orationis circuitus.
longare tempus	Tempus prorogare, longissime ducere.
longatio	Prolatio diei, productio temporis.
manare	Emanare, profluere.
o me est	Mecum facit istud.
mea persona	Quod ad me attinet.
omittere praesentiam suam in coena.	Promittere ad coenam, ad convivium condicere.
omotor	Patronus, amplificator dignitatis.
omovere, simpliciter	Provehere; promovere ad gradum sublimiorem; augere, amplificare dignitatem.
omptitudo	Promptus animus, voluntas; animi alacritas.
o nihilo	Gratis.
o nunc	In praesentia.
ooemiari	Exordiri.
opalare	Divulgare, in vulgus edere.
ope jam facta est res	Res effecta est.
opensitas	Propensio.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Properanter	Festinanter.
Properus *	Praeproperus.
Propheta, *Prophetissa*	Vates divinus, sacer; vates divina.
Prophetare	Vaticinari, praedicere, praesentire futura.
Prophetia	Vaticinatio, praedictio, oraculum.
Proponere conditiones	Ferre conditiones.
Proponere aliquid in Senatu	Referre ad senatum, ad populum.
Proponere sibi aliquid faciendum	Inducere animum, constituere, decernere.
Proportionaliter	Pro rata parte, pro facultate, proportione.
Proportionatus	Congruenter factus.
Proprietarius	Possessor.
Proprio Marte, *propria manu*	Suo Marte, manu sua,
Prosa	Oratio soluta.
Prorsum	Prorsus.
Protectio	Defensio, tutela, clientela, praesidium, patrocinium.
Protector	Defensor, Patronus.
Pro tempore * pro	Nunc, vel hoc tempore; *nam si pro* ratione temporis *ponatur*, *probum est*.
Protervia	Protervitas.
Protestari contra	Intercedere.
Protestatio contra facta	Intercessio.
Protocollum	Adversaria.
Protonotarius	Archigrammateus.
Protoplasti	Primi parentes generis humani.
Proventus *	Fructus annui.
Provisio * pro	Res frumentaria, alimenta, annona.
Proximare	Propinquare.
Proximior	Propior.
Proximus † * pro	Alius quisque.
Psalmi	Divina Davidis carmina.
Psaltrius	Psaltes.
Puellaris	Virgineus.
Pugnantia	Repugnantia.
Pallatus	Atratus pullus.
Pulmentarium	Pulmentum.
Pulpitum	Suggestum.
Punctare	Punctis notare.
Punctum honoris	Honoris apices.
Puppae	Oblectamenta puerorum.
Purgare, *purgatio*, simpliciter	Alvum purgare, alvi purgatio.
Purgatorium	Piaculares flammae.
Purificatio	Expiatio.
Puritas	Elegantia vel munditia.
Puriter	Pure.
Purus Grammaticus † pro	Merus Grammaticus, nihil nisi Grammaticus.
Pusillanimis	Timidus, animo fracto, humili, abjecto.
Pusillanimitas	Animus abjectus, angustiae pectoris, parvus animus.
Quadragesies	Quadragies.
Quadrangularis	Tetragonus.
Quadrat hoc in eum	Hoc cadit in eum.
Quaestionare	Quaestionem instituere.
Quaestionem proponere	Quaestionem ponere.
Qualificatus	Habilis, idoneus, dotibus ad rem instructus.
Qualisqualis	Qualiscunque.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
ditates egregiae	Dotes animi egregiae.
:litercunque res cadat	Utcunque erit, vel res cadat, cedat.
:ndiu mundus erit	Dum mundus erit ac hominum genus.
:ndiu mundus stat	Post homines natos, post hominum memoriam.
mprimum potes fieri	Primo quoque tempore.
:ndoque † pro	Interdum, nonnunquam.
ntitas vini, frumenti	Numerus, vis, modus ingens frumenti.
ntocyus	Quamprimum.
:ternio	Quatuor paginarum charta.
ıtuor tempora	Annuae commutationes temporum quadripartitae.
:rcinus	Quernus.
:rulare	Queri.
:rulosus	Querulus.
'd fiet eum illo	Quid fiet illi, vel illo.
d habeo tecum	Quid rei mihi est tecum.
dquid sit	Utcunque res se habeat, vel quoquo modo.
etantia	Syngrapha, cautio.
ıad corpus	Secundum corpus.
ımodo stat?	Quid agitur?
ıtennis est?	Quot annorum es?
ıdicare	Radices agere.
ıcor	Acerbitas animi.
ıtas pro	Alienatio sensuum.
ıuetum	Ignis artificiosus, missilis.
ificare	Ratum habere, facere.
'ifications	Approbatio, confirmatio.
'ionalis	Ratione utens, particeps rationis.
'ionabiliter	Prudenter, ratione probabili, certa conjectura.
tio status	Rationes et utilitates Reipublicae.
ıcedo	Vox obtusa ravis.
ucescere	Raucum fieri.
velinum	Opus exterius, aut moles a vallo divulsa, et aqua circumfusa.
aetio	Actio reciproca.
aliter	Revera, reapse.
ıtus	Culpa crimen.
baptizare	Sacro fonte iterum tingere.
bellare *	Deficere a Republica, novis rebus studere.
bellis *	Seditiosus, factiosus.
bus sic stantibus	Rebus ita se habentibus.
capitulare	Repetere summa rerum capita.
center	Recens.
ceptor, seu perceptor	Coactor, vectigalibus praefectus, quaestor.
cessus imperii	Comitiorum decreta, sanctiones Imperii.
cidivare	In morbum recidere, vel de integro incidere.
cidivum pati	*Ut supra.*
ciproce	Mutuo, vicissim.
commendare	Commendare.
compensare	Compensare.
ıcordatione hominum	Post memoriam hominum.
ecreatio pro	Remissio animi.
ıete venit	Commodum adest.
ıetitudo	Recta vel incorrupta rei ratio.
ıdargutio	Confutatio, reprehensio.
edemtor noster	Vindex, parenque libertatis nostrae.
ıditus	Vectigalia, fructus annuus.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Redituum regionis Magister	Quaestor provincialis.
Reduplicare	Conduplicare.
Refectorium	Coenatio, coenaculum.
Referendarius	Qui supplices libellos offert Regi, Magister bellorum supplicum.
Refestinare	Remeare.
Refibulare *	Fibulam solvere.
Refirmare	Denuo firmare.
Reflexionem facere	Rationem ducere, habere absentis.
Reflexio	Accurata consideratio, deliberatio.
Refocillare *	Recreare, reficere.
Reformare Religionem	Instaurare, Religiones e solutiore disciplina ad veterem sanctimoniam revocare.
Refrigerium	Refrigeratio.
Regalia	Res regiis juribus debitae.
Regaliter	Regifice, regie.
Regeneratio	Generatio nova.
Regentes	Qui in procuratione regni vel praefecturarum sunt.
Regere se non potest	Impotenti est animo.
Regimentum militum	Legio.
Regimen militum	Legio.
Regi trare	In tabulas referre.
Registrum	Index aut Commentarius rerum urbanarum, tabulae publicae.
Regit Accusativum	Jungitur cum Accusativo; petit Accusativum.
Regnicolae	Regni incolae.
Regulare se	Conformare se ad alicujus voluntatem.
Regulares milites	Milites legionarii.
Regulariter	Secundum legem, normam, aut fere, plerumque.
Rejicere culpam in aliquem	Derivare culpam in aliquem.
Reiterare	Iterare.
Reiteratio	Iteratio.
Relatio pro	Nuntius, fama, rumor, memoria.
Relative	Comparate ad alios.
Religionis exercitium liberum	Sacrorum, rituumque suorum usus non inpeditus.
Religiositas	Pietas erga Deum.
Remediare	Mederi, sanare.
Remissionem peccatorum petere	Petere veniam delicti.
Remittere peccatum	Gratiam delicti facere, delictorum veniam dare, culpam condonare.
Remorsus conscientiae	Pungentes animi stimuli, morsus.
Renuntiare seculo	Rebus caducis nuntium remittere.
Reparare damnum	Sarcire damnum.
Repatriare, repedare	Redire in patriam.
Repetere idem et inculcare	Decantare.
Repertorium	Indices.
Reponere frumentum in usus futuros	Frumentum condere.
Repraesentare personam Regis	Induere personam regis.
Repressalia	Mutuae belli offensiones, Clarigatio *secundum quosdam*.
Repudium	Repudiatio.
Repulsio	Repulsa.
Reputationem tueri	Existimationem suam tueri.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
uiem legere	Sacrum funebre facere, justa Christiano ritu ad aras peragere.
est in eo statu	Res in eum adducta est locum.
est sic	Res sic se habet.
ervatio mentalis	Reservatum mente.
identia	Regni sedes, Regia.
ignare	Abdicare se munere publico.
ipiscentia	Vitae emendatio.
istentia	Repugnantia.
istitiva potentia	Potentia resistendi.
olvere se	Animum inducere, consilium capere.
olutio	Animi propositum.
olutus homo	Vir prompti consilii et expediti.
onantia	Sonus repercussus.
pective	Comparate.
pectu hoc	Hac ratione, mente, consilio.
pectum omittere	Ponere reverentiam adversus Principem, excessit animis reverentia.
pectu humano vinci	Noxia verecundia impediri.
taurare, restauratio	Instaurare, instauratio.
umere animos *	Colligere se, animum.
urgere a mortuis	Reviviscere.
urrectio Christi	Dies anniversarius Christi reviviscentis, Christi reditus ad vitam.
uscitare	Revocare a mortuis.
aliare	Par pari referre.
inere frumentum in horreo	Comprimere frumentum.
etro est	A tergo, pone subit.
rocogitare	Memoriam rei repetere, recordari.
alescere	Convalescere.
elare aliquid	Patefacere, rei indiculum facere.
erentiam facere	Honorem habere, assurgere.
ersales dare	Cautionem praebere, scripto fidem obstringere.
ersus sum	Reverti.
visio	Recognitio.
volutio rerum	Inclinatio, conversio rerum.
nire	Conjungere iterum.
orosus	Ridigus, difficilis.
osus *	Pronus ad rixam.
buste	Nervose
bedo	Rubor.
bens	Ruber, rubens.
ditas	Stupor, tarditas animi, ingenii.
mpere leges	Leges perrumpere, violare.
ricola	Agricola.
ıcramenta † pro	Mysteria Christiana, sacra.
ra Scriptura	Libri divini, divinae litterae, divinarum legum, scriptorum monumenta.
cristanus	Aedituus, custos aedis sacrae.
cristia	Vestiarium sacrum et locus instrumenti sacri; vel supellectilis sacrae; Sacrarium.
epiuscule	Saepenumero, saepe.
gittare	Sagittam torquere, emittere.
gittator	Sagittarius.
larium	Stipendium.
lescere	Converti in salem.
lvator	Servator.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Salvificare	Servare, salvum reddere.
Salvificus	Salutaris.
Salvaguardia	Praesidium, aut tutela, aut perfugium et a lum.
Salvus conductus	Fidei publicae testes litterae.
Salutifer	Salutaris.
Sanctificare	Consecrare, sanctum esse jubere.
Sanctimonialis	Virgo Deo sacrata.
Sanguinare	Sanguine manare.
Sanguinem effundere † pro	Occidere, hostilem sanguinem fundere.
Sanguisuga	Hirudo.
Sapidus	Boni, grati saporis.
Sarcophagus *	Feretrum.
Satiet	Satietas.
Satrapa	Praefectus Provinciae.
Satum	Seges.
Saturam esse vitae	Naturam explevisse satietate vivendi.
Scabere caput	Perfricare caput.
Scabrositas	Asperitas.
Scandalum	Res mali, pessimi exempli, * offendiculum offensio.
Scandalizare	Contagione malorum alterum evertere.
Scandalosus	Homo mali exempli.
Scandere carmen	Versum metiri.
Scholarcha	Scholis praefectus.
Scholaris	Scholasticus, bonarum artium studiosus.
Sciatica	Dolor, aut morbus ischiacus.
Scibile omne	Quod sciri aut intelligi potest ex omnium a tium disciplinis.
Scienter	Sciens, prudensque id fecisti.
Selavus	Mancipium.
Scopare	Scopis everrere.
Scopus † pro	Finis propositum.
Scortatio	Effrenis libidinum usus.
Scribere discit pro	Discit pingere litteras.
Scribere falsa	Scribere mendose.
Scribere in librum recepti	Referre expensum.
Scriniarius pro	Magister, Praefectus scrinii regii.
Scrupulose	Nimis exigue et exiliter, aut religiose.
Scrupulosus	Obstrictus Religione, religiosus.
Scrupulosus minime	Solutus religione animus.
Scrupulum habere	Impetum retardat suspicio latentis in tam speciosa cogitatione mali, aut piaculi, religione impediri.
Scrupulis angi	Aegritudine, aestu, solicitudinum pavore, animi fluctu, stimulis, pungentibus curis.
Scrutinium *	Scrutatio.
Sculptor	Fictor.
Scurrilitas	Scurrarum joci.
Secessus	Recessus, locus remotus.
Secretarius	A Secretis, a libellis.
Secretarium	Locus causarum arcanarum.
Secrete	Secreto.
Sectatio	Affectatio.
Sectatrix	Consectatrix.
Secularis † pro	Profanus.
Seculum † pro	Res fluxae, caducae etc.
Secum ipso loqui	In animo secum versare.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
m loquuntur	Loquuntur inter se.
ndo	Iterum.
ndum Lucam	Scriptore Luca.
ndum possibilitatem	Pro virili parte, pro mea facultate.
ndum virtutem	Ex virtute.
re	Tuto, sine cura, periculo.
s viam †	Juxta viam.
re ad mensam	Accumbere, accubare.
re post fornacem	Aetatem domi agere.
ere	Corrumpere mores, corruptelam illecebris irretire.
tio	Corruptio.
tor	Corruptor juventutis.
el aut bis	Semel iterumque.
el pro semper	Haec semel dixisse sufficiat.
ote	Remotis arbitris.
or flo	Aetate procedo, senesco.
atus	Cordatus, judicio pollens.
ibilis, e.	Quod sub sensum cadit, sensu percipitur.
ualis	Voluptatum, quae ad sensus pertinent, studiosior.
ualitas	Studium commodorum ac voluptatum, quae cum sensus illecebra conjunctae sunt.
us litterelis	Ratio explanandi historica.
sim	Seorsum.
ratio	Divortium, dissidium.
entrio *	Septentriones.
lmana	Hebdomas.
tas	Qui sequitur.
estrare *	Apud sequestrum deponere.
ose	Graviter, affirmate.
nonem facere	Sermonem habere, verba facere.
are	Serra dissecare.
a	Ancilla.
are conventa	Stare conventis.
itor	Servus, minister.
itudo	Servitus.
us judicii	Accensus, apparitor.
llare Epistolam	Signare Epistolam.
anter	Diserte.
ifi antia	Significatio.
ntiarius	Silentii amans; *alias* minister arcanorum Principis.
onia	Sacrorum nundinatio, mercatus sacrilegus.
ul tempore	Simul temporis ordine.
omni	Sine ullo v. g. dubio.
ari	Situm esse, positum esse.
atus est hic	Humatus, sepultus est.
atio	Situs loci.
gma	Smegma.
men *	Solatium.
tiosus	Plenus solatii, consolationis.
merediano clarius est	Clarissimum est.
nnitas	Dies festus, aut pompa solennis.
nnizare	Festum diem agere.
ere alicujus nomine	Solvere ab aliquo.
ere vestem, panem	Solvere pro veste, vel panis pretium.
utionem petere	Appellare alterum de pecunia.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Somnolentus	Somniculosus.
Somnolentia	Languor, sopor.
Sopitivum	Soporiferum.
Sordities	Sordes, avaritia.
Sortilegium	Sors.
Sospitator	Servator.
Spargirica ars	Ars dissolvendi et separandi metallum.
Sparsim	Pluribus in locis, non uno in loco.
Spatiari	Inambulare.
Species facti	Figura negotii; series.
Specificari	Designare speciatim.
Spectat ad me liber	Liber meus est.
Speculari, *speculatio* † pro	Meditari, commentari, meditatio, commentatio.
Spem dare alteri	Spem facere, in spem adducere.
Sperma	Semen.
Spiritualis liber, *vir*	Liber sacer, vir inprimis religiosus, insigniter pius.
Spondaici versus	Spondiaci, *Graece*.
Spontaneus *	Voluntarius.
Spurcitia	Lues, turpitudo.
Stadiodromus	Qui stadium decurrit.
Staffeta	Cursor expeditus extra ordinem.
Stannum † † Zinn	Plumbum candidum, album.
Standardum	Signum militare.
Stare a longe	Stare eminus.
Stare in luce alteri	Officere apricanti, obstruere luminibus.
Stare pro damno	Praestare alteri damnum.
Stare sibi in luce	Sibi deesse.
Statuarius *	Qui signa fabricatur.
Status imperii * pro	Ordines Imperii, Provincia.
Sternutatio	Sternutamentum. *Cic.*
Stipendiare	Stipendia dare, conducere.
Stipendiarius † Passive	Beneficiarius, *Caes. nam Active pro eo, qui* solvit stipendia, *Livii est.*
Stipulari	Promittere.
Stratagema	Consilium vel inventum callidum Imperatoris vel dolus, artificium militare.
Studere sine casu	Bonis litteris deditum esse, in artibus ingenuis versari, operam dare litteris.
Studia sine Casu altero	Doctrinarum studia.
Studio	Data, dedita opera, consulto, consilio, ingenio ex composito, de vel ex industria.
Subalternare	Alternis superiorem vel inferiorem esse.
Subalternus	Inferior.
Subcontrariae propositiones	Adversis contrariae.
Subdiaconus	Hypodiaconus.
Subditi	Cives subjecti et subditi Regibus.
Sub eo protextu	Ea simulatione, specie, nomine.
Subfeudare	Praedium beneficiarium in alium transferre.
Subhastare	Voci praeconis bona subjicere, vel hastae.
Subinde † pro	Interdum.
Subinnuere	Aliquo modo innuere.
Subintelligere, *subaudire*	Intelligere vocem non expressam.
Subjugatus	Qui in dominatu alicujus est.
Subitaneus *	Repentinus.
Subjugare *	Subigere, sub jugum mittere.
Sublimare	In sublime ferre, evehere.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
nitas	Excelsitas.
niter	Sublimi loco, gradu.
ittere se legibus	Obtemperare legibus.
rvare equos	Nervos incidere.
nnare	Sannis excipere, illudere.
antia pro	Natura, aut fortuna.
itutus *	Vicarius.
nicale	Tunica interior.
ssive, successu temporis	Progressu temporis, sensim, subinde.
ssores	Posteri, qui succedunt.
ncte	Breviter.
lla	Adjutor.
rsus militares	Auxilia, subsidia, auxiliares milites.
rentia	Tolerantia.
rienter	Satis.
rientia	Copia, quae satis est.
aganeus	Vicarius Episcopi.
nus	Turcorum Imperator.
na summarum	In summa, summatim.
nare	Summam ducere.
nitas	Fastigium.
rabundare, superabundan-	Abundare, abundanter.
r aliud tempus	In reliquum tempus.
rbire	Efferre se, inflari.
rciliosus	Qui vultu importuno est.
rerogatoria opera	Actiones liberae, nullisque legibus praecepta.
rficialiter *	Obiter, negligenter.
rficies	Extremitas.
rfluitas	Redundantia.
rfluus	Supervacaneus.
rimplere	Cumulare.
rintendens	Praefectus inspiciendis curatoribus.
rior Religiosus	Praeses, moderator Familiae sacrae.
rioratus	Principatus, Eminentia.
r mensam	Inter coenam, coenandum.
rnaturalis	Superans naturae vires.
rpelliceo indutus	Linteatus, lintea veste indutus.
rscriptio	Inscriptio litterarum.
rvivere	Superstitem esse alteri.
lere aliquem	Partes alicujus sustinere.
licatio	Libelli supplices.
vonere	Ponere.
osito hoc	Posito hoc.
radictus	De quo supra dixi.
exit Propheta	Vates sacer ortus est.
endere actionem	Rejicere actionem in aliud tempus.
endi ab officio	Munere ad tempus abstinere jubeor.
logismus	Ratiocinatio.
logizare	Ratiocinari.
imetria	Congruentia, aequalitasque partium.
ipathia	Cognatio naturae et quasi concentus et consensus. *Cic.*
ipatriota	Civis.
agoga	Judaeorum conventus.
dicatus	Dignitas Oratoris publici civitatis.
dicus civitatis	Orator civitatis. Orator in curia.
odus	Coetus sacer Religionis causa collectus.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Tabefacere	Conficere, consumere.
Tabernaculum pro	Sanctuarium angustissimo Christi corpori servando.
Tabularius	Custos tabellarum.
Tactum dare	Moderari musicam.
Tactus pro	Mensura, modus, numerus Musicae.
Taediosus	Taedio plenus.
Talentum bonum	Naturae, animi dotes egregiae, magna natu ornamenta, dona.
Taliter, qualiter	Utcunque.
Tam bene, quam poteram	Pro virili parte, pro rei copia.
Tangibilis	Sub tactum cadens.
Tangit hoc me	Hoc ad me pertinet.
Tantillo ne quidem tempore	Ne punctum quidem temporis.
Tardatio	Tarditas, mora.
Taxare *	Reprehendere.
Taxare, seu taxam facere	Aestimationem facere, *v. g.* litem aestimare.
Techna	Dolus, insidiae.
Technice	Artificiose.
Tegmentum	Tegmen, tegumentum.
Temperies	Temperatio.
Tempestuosus	Turbulentus.
Temporalia bona	Caduca, fluxa, res externae.
Templum Cathedrale	Templum princeps, maximum.
Temporaliter	Ad tempus.
Temporizare	Servire temporibus.
Tempora gravia, vel mala	Temporum iniquitas, acerbitas.
Tempus carum	Annonae caritas.
Tenebrosus	Tenebricosus.
Tenere apud se arcana	Tacere.
Tenet cum illo	Studet partibus ejus, sequitur, favet, stat illo, facit cum illo.
Tenetur hoc facere	Oportet, munus aut partes sunt ejus.
Tenoris praesentis	In hanc sententiam, rationem scribere litter
Tentamentum	Tentatio.
Tenuitas	Mediocres vel tenues vires, facultas eiju
Tepiditas	Tepor.
Termino uti † pro	Voce, verbo, vocabulo.
Terminus † pro	Certa constituta dies.
Terminum dare	Diem laxiorem dare, statuere.
Terra firma	Terra continens.
Terrefacere	Terrorem inferre, terrere.
Terreus	Terrennus.
Testamentum antiquum	Priscae legis instituta.
Testatio	Testimonium.
Testimoniales litterae	Testimonium scriptum.
Textus auctoris	Verba auctoris, aut sententia.
Thalerus	Nummus uncialis, imperialis.
Theatrum belli	Sedes belli.
Theoria	Contemplatio et mentis agitatio.
Thesaurarius	Thesauri custos, aerario praefectus.
Thesaurizare	Pecuniam condere.
Thurificare	Thus adolere, incendere.
Tinctor	Infector lanarum.
Titularis Rex est.	Nomine Rex est.
Titulare Regem	Regem salutare.
Tituli honorum	Vocabula honorum, nomina.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
'am libro facere	Librum inscribere.
'us libri	Libri inscriptio.
tri.	Tonstricula.
uratus	Ex ritu Ecclesiae attonsus.
ıs	Sonus.
ıentare	Excruciare.
ator	Mentor.
eamenta	Ludi equestres.
ıra	Tormenta, quaestio.
lis, totaliter	Totus, penitus.
cum	Venenum.
tare casus conscientiae	Explicare quaestiones de moribus.
tare male alterum	Accipere pessime, verbis, verbere.
tatio splendida	Lautum convivium.
tatus eruditus	Volumen eruditum.
ıeere in Latinum	Latine vertere.
ıactio	Decisio.
sibit hoc non ita	Hoc sic non abibit.
smutatio	Immutatio.
ıparere	Translucere.
ıehare	Dapes scite dissecare.
ga	Induciae.
ılare	Affligere, vexare.
ılatio	Afflictio, calamitas.
ıies	Tricies.
nta octo, novem	Duodequadraginta, undequadraginta.
ıetum	Intritum vini aromaticum.
alis schola	Schola vernaculae linguae, ludus puerilis.
nphator	Triumphans.
ba	Sepulcrum.
are	Deformare.
graphia * pro loco	Typographeum.
nnicida	Vindex et oppressor injustae dominationis.
nnizare	Saevire.
ıantia	Longior vacatio a litterarum studiis; Litterariae autumni feriae.
are	Exhaurire, vacuum facere.
ıum	Inanitas, inane.
ıbundus	Vagus.
e sero	Multa nocte.
licere *	Valere jubeo.
dictorius	Quo valere jubemus.
ıter	Fortiter, viriliter.
'e † pro	Posse.
s miseriarum	Profundum miseriarum.
. *	Pretium.
	Inaniter.
'as mundi	Res inanes, fluxae.
	Vinum fugiens.
ıbilis	Mutabilis, parum sibi constans.
llagium	Jus fiduciarium.
llus	Cliens beneficiario jure obstrictus.
inium	Vaticinatio.
lim	Abunde, affatim.
rditer	Vecordi animo.
tativus	Quod viget vivitque anima infimi ordinis.
mentia *	Acrimonia, impetus.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
Velox	Concitatus.
Vendicare	Vindicare.
Venditio publica	Auctio.
Venenosus	Venenatus.
Veneranter	Cum veneratione.
Venit considerandum	Est considerandum.
Venialia peccata	Errata leviora, quotidianae vitae mortalis m cula, minora piacula.
Ventositas	Quod habet inflationem magnam.
Ventus bonus	Ventus secundus.
Verbaliter	Verbo.
Verbotenus †	Ad verbum; *nam positum pro* verbis aliqui promittere, *bonum et Livianum est.*
Verbum suum dare	Fidem dare, interponere.
Vergere ad honorem	Laudi esse.
Verificatum est	Probatum est.
Veritatem dicere	Verum dicere.
Versari circa rem	In re versari.
Versificare	Versus facere, carmen condere.
Veriloquus	Veridicus.
Vernalis	Vernus.
Versus vesperum	Ad vesperum.
Vesperas cantare	Vespertinas preces canendo persolvere.
Vexare aliquem	Joco exagitare aliquem, ludere aliquem dell
Vexatio, *vexa* pro	Jocosa exagitatio.
Vexillifer	Signifer.
Vice-Rex	Pro-Rex.
Vice hac	Nunc, in praesens.
Vice una et altera	Semel atque iterum.
Vicibus tribus, *multis*	Ter, saepe.
Vicissim amare	Inter se amare.
Victoriose	Victrici manu.
Victualia	Annona, alimenta, commeatus.
Vide, *ne feceris* *	Cave, id agas.
Vidimatus	Relectus et approbatus.
Vigesies	Vicies.
Vigiliae defunctorum	Sacra funebria, pervigilium.
Vinculatus	Vinctus.
Vinum evaporatum, *acescens*	Vinum fugiens.
Vinum lymphatum	Vinum aqua mistum.
Viror	Viriditas.
Virtuosus	Virtute praeditus, arte nobilis, conspicuus.
Virunculus	Homuncio.
Visibilis	Res, quae sub aspectum venit, cadit.
Visitare † pro	Inspicere mores, disciplinam.
Visitator	Qui inspectionem habet.
Visus bonus	Oculorum acies acris et acuta.
Vitae austeritas *	Victus, cultusque asperior.
Vituperium	Vituperatio.
Vivere de proprio	Vivere de suo.
Vivere in pace	Quietam aetatem traducere.
Vivificare	Ad vitam revocare.
Ullibi	Uspiam, usquam.
Ultimatim	Denique, ad extremum, ultimo.
Ullatenus	Ullo pacto.
Ulterius *	Longius, ultra.
Ultionem sumere	Ulcisci.
Ultroneus *	Voluntarius.

Digitized by Google

Barbara.	Latina.
nimiter	Uno ore, uno animo, concordissime.
tionem extremam accipere	Sacro oleo extremum perungi.
lequaque	Omni ex parte.
ce † pro	Tantum, solum; *nam positum pro* singulariter *bonum est.*
formis	Simplex.
genitus	Filius unicus.
o	Concordia, animorum et sententiarum summa consensio.
ire se	Conjungere.
versaliter	Universe, generatim.
tempore laetus, alio tristis	Alias laetus, alias tristis.
um et unum	Tabula, vel abacus Pythagoricus.
atio divina	Vitae gradus divinitus nobis assignatus.
em habere in Capitulo	Jure suffragii ferendi in curia gaudere.
enter	Volenti animo.
uptuarius, voluptuosus *	Voluptarius.
nitus *	Vomitio.
acitas *	Edacitas.
ive	Ex voto.
um pro	Suffragium, sententia.
um emittere	Vota facere, suscipere, nuncupare, voti sponsione perpetua se obstringere, Deo se consecrare, dicare.
ualis	Usitatus, ad usum quotidianum comparatus.
rare	Fenerari, fenori dare pecuniam.
urarius	Fenerator.
plurimum	Plerumque.
quid	Cur, quare.
lnus pectore exceptum	Vulnus adversum.
lnus a tergo acceptum	Vulnus aversum.
oratus	Qui uxorem duxit.
elus animarum	Ardor multos mortales ad Dei agnitionem adducendi, vel ad virtutem.
lare	Sancto ardore succendi, inflammari.
lotes	Strenuus salutis alienae curator.
lotypia	Animus violatae inter conjuges fidei suspicione agitatus.
ohyrus	Favonius.
na	Cingulum.

Digitized by Google

INDEX VOCUM,

QUAE IN

FORO MILITARI, CIVILI,

SACROQUE OBTINENT.

Ex Jano, Noltenio, d'Aquino, Seyboldo, Strada, Maffejo, Galutio etc. collectus.

Abgesandter	Legatus, orator, nuntius solemnis.
mit Aufträgen und Vollmachtbriefen, Creditiven	Legatus mandatis, et plena agendi potestate instructus.
vom ersten Range	Legatus primi ordinis.
Ablaß, päpstlicher	Noxarum condonationes a supremo Sacrorum Antistite concessae.
Abmarsch, Abzug	Discessus militum; profectio, militare iter.
dazu Befehl geben	Vasa militari more conclamare; signum dare colligendi vasa.
zum Abmarsche blasen	Receptui canere, signum dare, signum buccina dare, tuba revocare milites.
Chamade schlagen, Vorschläge wegen der Uebergabe machen	Proclamare ad deditionem, colloquium hostium poscere.
Abrechnung halten	Rationes subducere, rationes disponere, edere.
Abschieds-Audienz haben	Ultimum convenire principem, ean supremum discessus causa alloqui.
Abschneiden Einem den Rückweg	Reditu aliquem excludere.
die Zufuhr	Commeatu privare, intercludere, prohibere.
Absegeln mit der Flotte	Classe proficisci.
Absolviren, los sprechen von Sünden	Vinculis criminum absolvere aliquem. culpae expertem pronuntiare aliquem.
Absolution, Lossprechung, die priesterliche	Oratio, solemnis precatio, qua Sacerdos Numinis vice reo peccatorum veniam impertit.
Abstecken neue Festungswerke	Muris locum destinare. Designare moenia, fossas.
Abt	Praefectus Monachorum; Monasterii Rector; Princeps Monachorum.
Abschnitt in Werken	Interni receptus, perfugia secundaria.
Abtackeln ein Schiff	Exarmare navem.

Digitized by Google

›tiffinn	Rectrix Virginum Deo sacrarum, quae Collegio sacrarum Virginum, vel Virginibus Deo sacratis praeest, antistes sacrarum Virginum.
›ugsgeld	Census emigrationis causa persolvi solitus.
:identien	Reditus fortuiti, sportulae.
:ise	Portorium, vectigal eorum, quae consumuntur, tributum rerum ad victum et amictum pertinentium.
ıuf die fremden Waaren legen	Peregrinarum mercium portoria constituere.
ıuf jeden Eimer legen	In singulas vini urnas portorii nomin statam pecuniam exigere.
:is = Cassa	Fiscus vectigalium.
Einnehmer	Curator census e victu persolvi soliti.
›ien	Litterae, quibus cavetur de pecunia societati credita.
›utant	Adjutor castrensis, vigilum praefecti adjutor.
Jeneral = Adjutant	Adjutor Ducis.
miral	Praefectus classis, praetor navalis, qui classi praeest. Summus classium praefectus. Dux militiae navalis, rei maritimae praefectus.
miralität	Summus rei navalis senatus.
miral = Schiff	Navis praetoria.
vent = Zeit	Hebdomades, quae anniversariam nascentis Christi memoriam praecurrunt.
ende der Kirchen	Liber, in quo continetur ratio Divini officii, liber, in quo ratio in dispensandis salutis mysterii tenenda praescribitur.
ent, der etwas besorget	Curator negotiorum publicus, actor publicus.
arm, Lärm machen	Ad arma conclamare.
odial = Gut	Praedium, vel fundus a clientelari nexu liber.
:ervativ	Alternis vicibus.
ıneste, Vergessung der Beleidigungen	Lex oblivionis, dictorum factorumque omnium abolitio; plebiscitum, ne qua praeteritarum rerum mentio fiat.
ıtsdiener	Apparitor, minister Magistratus.
ker abkappen, abhauen	Rudentes succidere.
ichten	Anchoras tollere.
vor Anker liegen	In anchoris navem tenere, in anchoris expectare.
fallen die Feinde vorwärts	In adversos hostes impetum facere, impressionem dare in adversos hostes.
rücklings	Aversos proterere.
klagen, gerichtlich	Deferre alicujus nomen ad senatum, in jus vocare, postulare legibus, reum peragere.
ıuf Leib und Leben	Judicio capitis arcessere aliquem, arguere aliquem rei capitalis, in judicium capitis vocare.
wegen eines Aufruhres	Actionem perduellionis intendere, majestatis postulare.

Digitized by Google

Anlegen eine neue Stadt	Coloniam deducere, coloniam constituere in aliquo loco.
Annehmen zum Referiren	Aliquid ad principis arbitrium referre
Anrechnen, einem etwas	Expensum alicui ferre.
Anrücken, näher an den Feind	Castra castris conferre.
lassen, die Soldaten zum Sturme	Ad assultum educere militem.
Ansagen, die Gerichts-Ferien	Justitium indicere.
Anstalt machen zur Belagerung	Quae ad oppugnationem oppidi pertinent, comportare.
Anstimmen, intoniren, das Gebeth, den Gesang	Voce pracire, preces praeire, sacros modulos.
Antipathie ist zwischen mir und diesem	Animo dissideo ab hoc.
Anweisen, die Winter-Quartiere	Hiberna constituere.
Anwerben Soldaten	Copias comparare, scribere
Appanage, jährliche Einkünfte zum Unterhalte eines Adeligen	Redituum portio, principibus natu minoribus assignata.
Appellations-Gericht	Summus senatus provocationum.
Approche, Laufgräben	Accessus operum, viae obsidionales accessus militum, ductus obliqui, appropinquationes operum militarium.
dieselben und die Schanzkörbe verwüsten	Apparatum et munitiones disjicere.
die Soldaten stehen in denselben im Wasser	Milites in appropinquationibus paludibus et restagnantibus aquis pene innatant.
Approchiren	Vineas agere, adductibus ad urbem propius muros accedere.
Archiv	Chartophylacium, scrinium cum litteris, memoria principum publica, tabularium rerum gestarum, tabulae publicae, locus in quo tabulae et literae publicae servantur.
geheimes	Tabularia sanctioria.
Archivarius	Custos tabularum publicarum, tabularii praefectus.
Armee, eine auserlesene	Lectus exercitus.
eine fliegende	Manus expedita, agmen expeditum.
mit derselben aufbrechen	Castra movere ex aliquo loco.
ins Feld rücken	Excire ex hibernis copias.
Arquebusiren (erschießen) lassen	Commilitonum glandibus sternendum aliquem objicere.
Arrestiren lassen, eine Sache	Manu praetoria alicujus bona detinere.
Artillerie, das Geschütz	Res tormentaria.
Oberster davon	Praefectus, tribunus cohortis tormentariae, praefectus fabrum.
Attaque, Angriff	Incursio, incursus.
Avant-Garde, oder die Vorcruppen, Vortrab	Antecessores, signa prima, acies prima.
dieselben führen	Primo pilo praeesse; primum pilum ducere.
Audienz einem geben	Admittere aliquem, audire benigne attenteque.
keine bekommen	Alloquio excludi, ad colloquium non admitti.
Auditor, Feldschultheiß	Judex militaris, castrensis, quaestor causarum militarium.
Aufbringen das Geld zur Bezahlung der alten Schulden	Versuram facere.
Aufschlag, Accis vom Weine	Exactio vinaria.
auf die Schorsteine	Exactio focorum.

Digitized by Google

fschub einem geben	Statuere alicui diem laxiorem.
vor Gericht bekommen	Potestatem ampliandi nancisci.
im Gerichte	Ampliatio judicii.
fseher	Annonae, redituum regiorum curator.
fwerfen Redouten	Ad extremas fossas castella constituere.
is-Jacht	Navis tabellaria, navis velox.
ocatorien	Edictum, decretum, quo cives, milites sub extero Rege stipendia merentes domum revocantur.
sbeute aus den Bergwerken	Pecunia, quae ex metallis redit.
s einander rücken mit den Gliedern	Manipulos laxare, diducere.
ßenwerke an einer Festung	Munimenta exteriora, quae manu adjuncta sunt, opera munitioni praestructa, moles insularum specie a vallo divulsae et aqua circumfusae.
sgabe und Einnahme zusammen rechnen	Accepti expensique rationes subducere.
die Rechnung von derselben und von der Einnahme trifft überein	Ratio par est acceptorum et facti impendii.
sleihen Geld auf Zinse	Fenori pecuniam dare.
smustern	Exauctorare.
sbrufen durch ausgeschickte Herolde	Praeconibus circummissis pronuntiare.
etwas lassen zum öffentlichen Verkaufe	Auctionem constituere.
ein Haus	Aedes proscribere.
sschreiben einen Landtag	Comitia edere, indicere.
eine Proviant-Lieferung	Frumenti vecturas finitimis civitatibus describere.
sschuß vom Volke	Delecta manus, delecti milites.
Landausschuß	Exciti ad defensionem provinciae.
szug	Breviarium, compendium, commentarius brevis.
aus den Rechnungen	Breviarium rationum.
Bares Geld	Pecunia praesens, numerata.
agage, Reisegeräth	Impedimenta militaria.
plündern	Impedimenta diripere.
den Marketendern wegnehmen	Lixarum, mercatorumque sarcinas intercipere.
agage-Pferde	Jumenta sarcinaria, clitellaria.
anco	Mensa publica argentaria. Aerarium mercatorum.
ann, einen darein thun	Devovere aliquem, exsecrari diro carmine, interdicere communione coetus sacri, interdicere sacris, ejicere e coetu sacro, usu sacrorum prohibere execratione devovere, dirarum formulam promulgare, ferre in aliquem.
einen desselben entlassen	Pacem superum alicui reddere, communioni coetus sacri restituere aliquem.
anquier, Wechsler	Numularius, mensarius, argentarius, fenerator.
araquen der Soldaten, Soldatenhütten	Tuguriola militum; raptim excitatae militum domus. Tabernacula militum e tabulis.
arriere, Schranken	Cancelli lignei.
assa	Purpuratus v. g. Bosnensis. Administrator provinciae apud Turcas.
astey; Bastion	Propugnaculum, munimentum moenium latera sustentans.

Digitized by Google

Bataillon	Cohors.
Quarré formiren, in ein Viereck stellen	Agmen quadratum e milite constituere.
Batterie	Agger. tormentorum suggestus.
Gegen-Batterien	Suggesta tormen orum hostibus opposita.
aufwerfen	Aggeres jacere, struere.
Bedecken, ein Land	Defendere provinciam a depopulatione.
die Fouragierer	Pabulatores tueri.
die Seeküste mit Schiffen	Ora maritima classem disponere.
Befehl aus dem Consistorium	Decretum sacri Senatus.
Beichten	Animum noxis expiare, obire confessionis sacrum mysterium.
Beichtvater	Qui alicui a confessionibus est, qui alicujus animum moderatur.
Belagern	Circumvallare, includere.
aushungern	Macerare fame circumvallatos.
mit Kanonen schießen, und Bomben werfen	Magna vi pilarum, fragoreque tormentorum obsessis terrorem detrimentumque inferre, injicere.
Beobachten den feindlichen Marsch	Itinera hostium observare, explorare.
Besatzung verstärken	Praesidium majoribus copiis firmare.
Beschwerde, ohne deine	Quod commodo tuo fiat.
auf ein Gut legen	Imponere servitutem fundo.
von allen Beschwerden frey seyn	Omnium onerum nancisci immunitatem.
Besetzen die Pässe	Viarum, montium fauces milite insidere, praesidia in angustiis collocare, arctas vias milite et operibus munire.
die ganze Linie mit Truppen	Totum opus militum corona cingere.
einen Ort mit Besatzung	Praesidiis locum tenere.
Besoldung einem geben	Stipendium, attributam pensionem, officii pretium alicui constituere, numerare, ferre.
unterschlagen	Stipendium alicujus avertere, stipendio aliquem fraudare.
das Beste von einem suchen	Consulere alicui, consilio, opera, stipendio adesse alicui.
allen beyden zum Besten thun	Utriusque facere causa.
sich des gemeinen Besten annehmen	Consulere communi saluti, dignitati.
zum allgemeinen Besten rathen	In commune consulere.
Bethen vor dem Tische	Mensam sacrare, mensam cibosque appositos precibus consecrare.
Bethkämmerchen	Aedicula, sacellum, sacrarium, locus privatae pietati sepositus, dicatus.
Bettelbrot	Victus precarius.
Bevollmächtigter	Rerum agendarum summa potestate instructus.
Beweis, gründlicher	Argumentum gravissimum et firmissimum.
vornehmste Beweise	Puncta argumentorum.
den Beweis widerlegen	Argumentis aliquid refellere.
Beysteuer, welche aus freyem Willen beygetragen wird	Collatio gratuita.
Bezeugen etwas vor Gott und der Welt	Testari Deum hominesque.
Bilanz, Gleichgewicht halten	Aequalitatem potentiae principes intueri, potentiam ita moderari, ut ne quis principum reliquos viribus opprimat.
Bilder der Ahnen	Cerae.

Digitized by Google

l, Verordnung des Parlaments in England	Scriptum a supremo Angliae Senatu Regi propositum, utei calculum addat, vimque legis conferat; Typus condendae legis in Anglorum comitiis; constitutio publica Senatus Anglici.
lett	Codicilli, epistola minuscula, cerae pusillae.
er Soldaten Quartier-Billett	Tessera hospitii militaris.
inquet	Charta vacua manu alicujus signata.
ckiren eine Stadt, einschließen, sperren	Assidere urbi, corona circumdare, moenia exercitu circumvenire.
den eingelegter	Pavimentum tesselatum.
lwerk an den Festungen	Propugnaculi agger; munimentum majus; propugnaculum.
nbardiren eine Stadt	Verberare urbem tormentis; injicere in urbem pilas ferreas nitrato pulvere fartas. Totius belli apparatu ad urbem agere.
nbardier	Librator tormentorum, mortariorum, ollarum ignitarum.
mben	Bolides igneae, pilae igniariae, pilae ferreae nitrato pulvere fartae. Candentes globi in sublime protrusi. Missilis ignis globi. Taede, malleoli illiti pice: qui modus adhibebatur in oppugnationibus veterum.
rfe	Basilica mercatorum, locus mercatorum conventui destinatus, aedificium mercatorum conventu agendisque deliberationibus extructum.
ander	Navis incendiaria, navis inferendis incendiis parata.
che, Bruch, Oeffnung in der Mauer, in dem Walle	Valli hiatus, disjecta moenia, ruinae monumentorum.
hießen	Crebris tormentorum ictibus moenia convellere, labefactare, ruinam moenium edere, impressionem facere in muros.
spariren	Muros quassatos raptim objectis saxis, viminèis fascibus reficere.
ve, päpstliches	Litterae a Pontifice Romano publicae scriptae vel scribi solitae.
wier	Liber precationum et hymnorum Sacerdotum, vel Cleri usibus destinatus. Codex precum in horas obiri solitarum.
ief ein eiserner, Anstandsbrief	Fides publica.
Siegesbrief	Laureatae litterae.
Steckbrief	Litterae facinorosi comprehendendi causa missae.
lrias-Brief	Litterae Bellerophonteae.
n einen adressiren	Inscribere alicui perferendas litteras.
igade, oder Anzahl Fußvölker	Caterva, manus delectorum militum.
igadier	Praefectus alae, ductor catervae.
ot, Commiß-Brot	Panis castrensis, secundarius.
Schiffbrot	Panis nauticus.
nstwehre	Lorica, lorica post circitorum viam.
uf dem Walle machen	Pluteos vallo addere.
er das Bürgerrecht verloren	Aerarius, capite census.

Digitized by Google

Buch, in welches die Einnahme und Ausgabe geschrieben wird	Codex accepti et expensi.
in welchem aufgeschrieben wird, was täglich vorgehet	Commentarius, annales.
Auszugsbuch	Electorum Commentarius.
Jahrbuch	Fasti.
Buchhalter	Actor summarum, rationum Magister.
Buß- und Bethtag ist ausgeschrieben	Solemnes, publicae supplicationes ad deposcendam superum pacem indictae sunt.

Cadet, in einer Familie	Secundo tertiove loco a nobili familia ortus.
Cadet in dem Kriege	Miles e nobilium cohorte.
Campagne, Feldzug eröffnen	Copias in campum deducere, copias extrahere ex hibernis, exercitum in expeditionem deducere.
Campement	Castra stativa.
Canonicat	Sacerdotium pingue, opulentum, amplum.
Canonisiren	Sanctorum Ordinibus inserere, in numerum Sanctorum referre.
Capellan (Caplan)	Qui sacri Curionis explet vicem, pastoris vicarius.
Capelle (kleine Kirche)	Aedicula sacra, Sacellum, Sacrarium.
Capell-Meister	Praefectus choro musicorum, vel canentium.
Capitän	Centurio.
der vornehmste	Primi pili centurio.
von der Garde, Leibwache	Praefectus praetoriano militi.
Capital	Caput, sors.
ein todtes	Nummi vacui, pecunia nil lucri reddens.
Vermehrung desselben	Pecuniae accessio.
Capitalien	Pecuniae in fenore positae.
Capitel der Domherren	Senatus Sacerdotum.
Capituliren	Cum hoste convenire, conventa tractare.
Capitulation, die kaiserliche	Sanctio Imperatoria, lex Regia, lex in quam fidem suam obstringunt Caesares.
Carabiner	Sclopus equestris.
Carcassen, Feuerkugeln	Malleoli, olla ignaria ferramentis variis generis vel grandine ferrata conferta.
Cardinal	Purpuratus Pater, Purpuratus Romanus, is quem rubens galerus ornat.
Cardinals-Collegium	Senatus sacer Pontificis Romani.
Carousel, Wettfahren, Wettreiten, Turnierspiel	Pugna equestris ludicra, de annulo ad metam proposito. Exercitatio equestris animi causa instituta, dimicatio ludicra equestris.
Cartel, Ausfoderungsbrief zum Zweykampfe	Litterae provocatoriae ad pugnam singularem.
Cartel zur Auswechselung der Gefangenen	Pactio de transfugis et captivis permutandis.
machen	Captivorum commutationem recipere.
Carthaune	Tormentam aeneum majus. Tormentum majoris moduli. Tormentum ad verberandis muris aptum.

Digitized by Google

:matten	Caecae cryptae. Imae cryptae ad latera propugnaculorum. Domunculae militares occultae.
'aden gehen	Nocturna grassatio.
ier zu Felde	Minister impensae bellicae, quaestor aerarii bellici, tribunus aerarius.
trum doloris; Trauergerüst	Mausolaeum; Monumentum exequiarum causa, contestando publico dolori positum.
)edral-Kirche	Aedes sacra primaria, aedes princeps.
:monie!	Rituum aulae et solemnium consignatio.
:monien-Meister	Magister rituum et morum aulicorum, vel rituum sacrorum supremus moderator.
made schlagen	Signum dare deditionis, deditionem offerre.
:r in der Kirche	Statio musicorum.
rhemd, Chorrock	Vestis, tunica lintea.
rfürsten	Principes Imperii, qui suffragio suo Imperatores creant. Septemviri Imperii.
:rprinz	Heres Electoratus, in spem Imperii genitus, Princeps juventutis.
:ular-Schreiben	Libelli circum ordines missi.
usgehen lassen	Provincias publicis litteris de re aliqua edocere.
:umvallations-Linie, s. Lager	
djutor eines Bischofes	Adjutor Episcopi, in partem sacrarum curarum assumtus.
lation	Modica, et vespertina coenula, pomeridiana libatio.
lationiren	Recognoscere exemplum, libellos.
lecte	Pecunia viritim collecta. Stipis voluntaria collatio.
legium des Rathes	Ordo senatorius.
nmando, uneingeschränktes einem anvertrauen	Summam Imperii, imperium liberum militare, nullis legibus aut conditionibus adstrictum alicui committere.
in scharfes halten	Acerbiore uti Imperio, disciplinae militaris rigidum exactorem se praebere. Terrore magis minisque, quam benevolentia continere militem.
nmenthureyen	Ordinis sacri praefecturae, quae vel Teutonicos aut Melitenses equites spectant.
nmissarius, Verordneter, Commissär	Recuperator, principis, Regis a negotiis commissis, cognitor causarum, rei inquisitor, quaesitor.
nmission	Procuratio rei mandatae.
mmunications-Linie, s. Linie	
ine gerade ziehen	Fossam directis lateribus ducere.
ine quer ziehen	Transversam obducere.
ine vom Schlosse zum Lager ziehen	Castellum brachiis cum opere castrorum conjungere.
m den Berg ziehen	Montem opere circumvenire.
m eine Stadt ziehen	Oppidum vallo castellisque circummunire, s. claudere, oppidum circumvallare, vallo urbem circummunire, vallum in oppidi circumitu ducere. Oppidum operibus claudere.

Digitized by Google

vorne gegen den Feind eine ziehen	A fronte contra hostem fossa
die ganze Linie mit Truppen besetzen	Totum opus militum corona
Comödianten	Actores fabularum, artifices histriones.
Comödie, eine spielen	Peragere fabulam.
Compagnie Soldaten	Centuria.
Compaß zur See	Pyxis nautica, arcula magnetica complexa.
Complices, Mitschuldige	Sceleris socii, facinoris administri.
Compliment	Honor verborum, honorifica compellatio; verba officiis plena.
ohne Complimente	Sine fuco et fallaciis, citra honores verborum.
Conducteur, Führer, Aufseher	Redemptor operis, manceps operum.
Conduite, Aufführung eine leidliche	Mores facillimi.
eine gute an sich haben	Moribus se probare.
Cicero hatte sein ganzes Glück seiner eigenen Conduite zuzuschreiben	Cicero omnia incrementa sibi debet.
Confect, s. Nachtisch	
Conferenz-Rath	Qui principi a consiliis est, in rebus quas publicas appellamus. Vir e summo principis consilio.
Confisciren die Güter	Facultates alicujus in publicum conferre, bona alicujus publicare, in publicum addicere, proscribere.
Connetable	Comes stabuli, summus rei bellicae in Gallia praefectus, tribunus celerum.
Consistorial-Decret	Decretum Senatus Sacri.
Consistorial-Rath	Assessor sacri Senatus.
Consistorium, s. Kirchenrath	
Constabel	Is, qui tormenta intendit, machinarum bellicarum librator.
Constellation, Gestirn, Einfluß des Himmels	Astrorum, coeli affectio, siderum positus.
Consumtions-Accise	Vectigal eorum, quae consumuntur, census rerum venalium.
Context	Nexus orationis et forma, verborum ambitus, connexa et cohaerens inter se orationis series.
Contraband	Merces prohibitae, interdictae.
Contramarsch	Itinera transversa.
Contrescarpe	Lorica, acclive opus, fossa, viae coopertae, fossae pars moenibus adversae.
Controllor	Rationum custos et vindex, redituum consignator.
Controversien des Glaubens	Fidei capita, quae in disceptationem vocantur.
Copie eines Briefes	Descriptio, exemplum litterarum.
Copist	Homo, puer a manu, librarius.
Copuliren	Ritibus sacris jungere connubi fœdere, solemni precatione nuptias ratificare.
Corps, ein fliegendes	Expedita delectorum manus. Equitum globus, manus, parva equitum turma.
eines machen	Phalangem constituere, deligere pugnacissimos viros.
eines trennen	Perfringere, disjicere phalangem.
Corporal	Decurio.

Digitized by Google

:alschaft	Manipulus, decuria, contubernium.
de Reverse, Hinterhalt	Manus militum ad subitos belli casus seposita.
e	Injecti muri loricae, longitudo seu ductus murorum, lorica moenium.
, in gutem stehen	Bene audire.
:n mehr haben	Fidem amittere.
	Concidit fides, fides cessit e foro.
ihnen aller benommen	Omnium rerum fides ei abrogatur.
iv-Schreiben	Litterae fidei publicae, auctoritas Legati, litterae, quae fidem legationi adstruunt.
ien	Formulae loquendi in aulis principum usurpari solitae.
ım gegen die Fluth	Moles fluctibus opposita.
nmen den Strom	Fluvium, extra ripas effusum coërcere.
n in einem Briefe	Dies epistolae adscripta.
efe vom nähmlichen Datum	Litterae eodem datae tempore.
quiren die Soldaten, ans Land n	Milites in terram exponere.
ıchiren, schlemmen	Luxu opes perdere, prodige profundere.
eiren	Detrahere de summa.
ftve Krieg führen	Bellum illatum repellere, defendere, propulsare.
ıdiren	Exauctorare, sacro gradu dejicere.
›cratie	Imperium populi, sive populare.
ıdentien	Jura accessionum.
niren auf Universitäten	Initiatio academica. Albo studiosorum inserere. Studiis initiare aliquem ritibus Academicis.
tirte in einem Lande	Status provinciales, collationum provincialium Praefecti.
chement, abgesonderter Haufe	Manus militum, globus armatorum, delecti milites.
ium, Tagebuch	Libellus in quem quotidiana acta referuntur.
e zum Schreiben	Atramentum scriptorium, librarium
n Drucken; Buchdruckerfarbe	- - fuligineum.
ctor vom geheimen Rathe	Senatus sanctioris princeps.
ctorium bey dem Landtage haben	Tota Comitia suis humeris, curis, sustinere.
retion; sich darauf ergeben, auf Gnade oder Ungnade	Armis positis ad victoris clementiam confugere, se suaque omnia alterius potestati permittere, nullis conditionibus admissis urbem vel provinciam sub suam potestatem redigere.
›ensiren	Legibus solvere, legis gratiam facere.
ativ, Gnadengeschenk	Congiarium.
zoner	Dimachi, Desultorii milites.
llıren mit einem auf den Degen	Ferro cum aliquo decernere.
be und Fluth	Maritimi aestus maximi, Maritimorum aestuum accessus et recessus.
, Wiederhall	Vox repercussa, sonus repercussus. Imago verbi.
ben	Vocem multiplicato sono reddere, referre.
e Berge geben ein	Saxa et solitudines voci respondent.

Digitized by Google

Edelmann, ein neuer	Homo novus.
ein alter	Avitae nobilitatis, multarum [illegible]
Ehrerbiethigkeit gegen jemanden	Reverentia, veneratio.
gegen die Aeltern, Anverwandten, Lehrer, und Vaterland	Pietas.
gegen Gott	Religio.
Eigen, aus eigenen Kräften	Suo, proprio Marte.
Eigenhändig	Manu mea, tua, sua
Einbrechen in die Schwadronen	Se inter equitum turmas inferre.
in die Seiten	In latus hostium invehi.
in die Fronte	Principia aciei disjicere.
Einfluß, der himmlische	Vis stellarum. Lunae tactus.
Einführen, etwas Neues in die Polizey	Novas leges de vestitus ratione temperanda condere.
Eingebung, göttliche	Afflatus divinus, Numinis impulsus.
Eingriff einem thun in seine Rechte	Jus alicujus convellere. In jura alicujus interpellare.
Einlassen sich in den vorigen Accord, wegen der Uebergabe	Ad easdem deditionis conditiones recurrere.
Einnahme, gewisse	Reditus status.
ungewisse	Reditus fortuitus.
Rechnung über dieselbe Ausgabe	Ratio accepti et expensi, ratio acceptorum et datorum.
die Rechnung von derselben und von der Ausgabe trifft ein	Ratio par est acceptorum et datorum. Ratio accepti et expensi congruit.
wird in die Rechnung gebracht	Ratio accepti scribitur.
wieder in dieselbe einbringen	Pecuniam datam referre. Pecuniam expensas alicui referre acceptas.
Einnehmer	Coactor, Exactor.
Steuereinnehmer	Aerarii tribunus, curator sensuum horrum.
Einquartieren das Kriegsheer	Exercitum per oppida disperire.
in die Dörfer	Exercitum in agris collocare.
Einschreiben	Referre in tabulas, in commentarius, in codicem.
Emphasis, Nachdruck eines Wortes	Vis verbi.
Enge Pässe besorgen	Angustias itineris vereri.
die Feinde in enge Oerter einschließen	Adversarios locorum angustiis coarctare.
Entwurf der Friedens-Artikel	Prima lineamenta pacis. Radis pacis typus.
Epitaphium, Grabschrift	Posthumae laudes marmori vel aeri insculptae.
Erbkönigreich	Regnum patrium, regnum quod ascendi jure, hereditate obvenit.
Erbsassen	Possessores praedii hereditarii.
Erbverbrüderung	Pacta gentilitia.
Eremitage	Secessus amoenus, ad vitandam populi frequentiam delectus, vel positus.
Erhalten, etwas unabhängig	Aliquid titulo supremi dominii, aeque ac nique obnoxio jure consequi.
Erlaß der Kriegsdienste erlangen	Vacatione Militiae, missione donari.
Ernsthaftigkeit weiß er mit der Freundlichkeit zu vermischen	Est ita temperatis, moderatisque moribus, ut summa severitas cum summa humanitate conjungatur.
Erstgeburt, Recht derselben	Jus natu majoris, vel maximi.
Erzbrüche	Metalla exercentur hic vel ibi magno proventu.
Erweitern das Reich	Proferre fines, imperium.

Digitized by Google

, Geleit, Schutz	Manus praesidiaria.
ar, collationirtes	Exemplum recognitum.
en, die verfallene Strafe	Poenam commissam persequi.
ıem armen Sünder	De criminis reo supplicium sumere.
:n der Soldaten	Meditatio campestris. Decursio militaris. Componere solvereque ordines edocetur miles. Decursiones militares, voluptaria praeliorum simulacra.
Ratrosen	Remiges exercere.
'riren sich	Exprimere sensa dicendo. Sensa mentis explicare, sensus suos alicui aperire. Promere, quae in animo latent.
ones, Ausdrückungen	Exquisita verba et sonantia.
oraneus, der aus dem Stegreife t, entscheidet; Improvisator.	Extemporalis vir subita expedire paratus. Subita proferre, dicere, disceptare.
weise (auszugsweise)	Ex singulis capitibus, per capita, summatim, per compendia.
ität, es auf die äußerste ankom- n lassen	Extrema omnia experiri, pati, rem ad supremum discrimen adduci: novissimum casum expectare.
r	Curator rei privatae, qui procurat alterius rationes et negotia.
	Signa militaria.
:n	Signa statuere.
'on denselben verlaufen	A signis discedere, signa relinquere.
nselben schwören	Sacramento se illis obstringere. De signis tutandis sequendisque perpetuo sacramentum sacerrimum dicere.
ld	Portorium.
de Güter	Ea quae moveri possunt, suppelex.
	Labi.
ällt in der Rede von einem auf s andere	Sermo sibi non constat.
alle, wie es wolle	Utcunque cesserit, utut evenerit.
n	Cedere foro, cedere bonis.
	Fallax, insidiosus, veteratorius.
;es Geld	Adulterini nummi.
Petschaft	Signum adulterinum.
Falschheit	Sine fuco.
	Odium pectore abditum multis verborum lenocinis obtegere.
ber Copist, der falsch schreibet t	Librarius mendosus.
	Homo fanaticus, homo manibus suis malisque umbris actus, vel tuta vereri solitus, vanis terroribus exagitatus.
ıen	Fasces viminei, fasces fruticum, crates militares, sarmentorum fasciculi.
;en	Sarmenta virgultaque colligere.
;en zu Approchen und Schanzkör- en	Materiam caedere cratibus et pluteis faciendis, struendis, plectendis.
sie machet	Lignator.
ıcht	Dionysia, Bacchanalia, Liberalia, dies Baccho sacri, publica comessatione exigi soliti.
e braye, Unterwall	Lorica valli inferioris, ambulacrum valli, succinctum valli.
:echt	Bella privata, privata auctoritate indicta.

Digitized by Google

Feind im Kriege	Litteris cum hoste collatis vel consilio, belli opportunitates prodere.
heimliche Correspondenz mit ihm führen	Clandestina cum hostibus consilia inferre.
demselben eine Diversion machen; durch einen Einfall desselben Macht trennen	Distinere hostem, alio hostis curam avocare, consiliis hostis occurrere.
denselben mit einer Circumvallations-Linie und vielen Redouten einschließen	Vallo, continuo castrorum agere, propugnaculis, crebrisque castellis hostem cingere.
ihm den Rückweg und Proviant abschneiden	Receptu commeatuque hostem excludere.
auf den Feind anrücken	Hosti pugnae copiam offerre; alicui hostem extrahere.
sich mitten durchschlagen	Per medios hostes perrumpere, ut ipsi viam aperire.
hitzig auf den Feind los gehen	In hostem se concitare.
mit geschlossenen Schwadronen auf denselben los gehen	Consertis turmis in hostem impetum facere.
Feld im Kriege	
mit der Armee in das Feld rücken	Copias ex hibernis excire.
Feldmarschall	Summus castrorum praefectus.
Feldprediger	Sacerdos castrensis, qui laetum omnibus mysteriis procurat militem.
Feldschlange	Tormentum colubrinum, colubrina.
man hat mit Feldschlangen gespielet	Colubrinis verberatae sunt aedes, hostis colubrinas exercuit, nisi tecta.
Feldstücke	Tormentum castrense, tormenta legionum.
Feldwebel	Ordinum diribitor, instructor centuriae.
Felonie, Untreue eines Lehenmannes	Crimen in beneficii auctorem commissum.
Fest	Solennis, festus dies.
Feuerhallen	Malleoli.
Feuer-Maschine	Machina delendis aedium incendiis deserviens, deputata.
Feuermörser	Mortarium ignitum, bellicum, tormentum excitando incendio, succendendis aedibus.
Fideicommiß	Bona, patrimonia, quae caput sequuntur, quae nata maximo contingunt.
der ein Fideicommiß-Gut besitzet	Heres fiduciarius.
Figuren in der Rede	Lumina orationis ornamenta verborum et sententiarum.
Filial-Kirche	Templum proprio Curione sacro destitutum, templum ejusdem Parochiae.
Flanke, in der Bastey	Latus propugnaculi.
Flanken, in der Schlachtordnung, die äußersten Seiten.	Latera legionis, agminis, alae.
die Reiterey dahin stellen	Latera equite munire.
auf beyden ansetzen	Ab utroque instare, utrumque urgere.
dem Feinde in die Flanken fallen, da er nicht geschlossen ist	Latere aperto hostem aggredi.
damit die Feinde den Seinigen nicht in die Flanken fallen könnten	Ne hostes a lateribus suos pugnantes circumvenire possent.
in Festungswerken	Propugnacula in ambitu, receptaculum structura.

Digitized by Google

n	Sclopi igniarii majores, ferreae fistulae, bombardae ductiles. Sclopus igniarius.
l, der rechte oder linke	Ala, cornu, dextra, sinistra.
ine, Springbrunnen	Aquae artificiose prosilientes.
ular	Formula.
dem, was Nävius vorschrieb	In ea ipsa verba, quae Naevius praebat.
wegen Erscheinung vor Gericht vorschreiben	Vadimonium concipere.
einem gewissen schwören	Jurare in certa verba.
ge, Futter, das Futter hohlen	Pabulum, frumentatio.
ldaten auf die Fourage ausgehen ssen	Equites dimittere pabulandi causa, milites frumentatum, pabulatum mittere.
Fouragierer bedecken	Pabulatores tueri.
er	Hospitiorum designator.
Kriege	Designator, curator hospitiorum militarium.
Fourier	Curator hospitiorum aulicorum.
rschützen	Curatores sclopetarii tribuni, s. Centurionis
nsbothe	Caduceator, pacis internuntius.
nsunterhändler, Mediateur	Conciliator pacis, disceptator de pace.
ler-Festung, Gränzfestung	Urbs, quae fines tuetur, propugnaculum imperii, defendendis liminibus oppositum.
mental-Gesetz, Grundgesetz	Leges imperii, quibus salus reipublicae continetur, nititur.
a, Feyerlichkeit	Pompa solennis aulae, celebritas aulae procerum.
ter Mensch	Vir omnibus rebus ornatus, ad omnem humanitatem excultus.
terie	Comitas, lepor, urbanae munditiae.
ien, Gänge	Intercolumnia ambulationis, xystus, porticus.
tie für etwas leisten, Bürge seyn, ir etwas gut sprechen	In rem aliquam fidem suam interponere, sponsorum se alicujus rei praestare.
tirung, Bürgschaft, Gewährschaft	Formula praestandae securitatis.
	Milites praetoriani, stipatores.
lige Garde	Equestris ordinis juvenes excubias circa cubiculum principis vice militum agentes.
-Garde	Cohors praetoria. Custodiae corporis regii adsueti milites.
rster von der Leib-Garde	Praefectus praetorio, vel praetoriano militi.
dt-Garde	Urbanae cohortes.
pte im Felde	Exempti a statione, immunes stationum. Editores Tesserae.
stete Grafen	Comites Principum dignitate praefulgentes.
mer Rath	Consiliorum regiorum particeps, qui est in sanctione principis consilio.
das gesammelt wird	Pecunia viritim, in capita collata.
einer von confiscirten Gütern schuldig ist	Quam quis pro sectione debet.
man verzinset	Fenori sumere, fenore accipere.

Digitized by Google

Quittung geben, daß man das Geld empfangen	Pecunias alicui expensas ferre.
im Wechsel laufen lassen	Pecuniam habere implicitam, quae foro versatur, quae cohaeret cum aliorum pecuniis.
durch Wechsel übermachen	Pecuniam permutatione trajicere.
Geldmangel bey der Rentkammer	Incredibiles angustiae pecuniae publicae.
Geleite, sicheres	Fides publica.
einem geben	Praestare fidem publicam.
Genealogie	Origo familiarum, ex qua clarorum virorum propagines possit cognosci. Familiam alicujus inde a primordiis ad nostram aetatem recensere.
General von der Cavallerie	Summus equitum praefectus.
von der Infanterie	Peditum
General = Adjutant	Adjutor Ducis, s. praefecti, qui mandata ductoris perfert.
General = Auditor, oberster Feldschultheiß	Praetor, judex castrensis supremus, quaesitor causarum capitalium; militarium supremus.
General = Feldmarschall	Supremus castrorum praefectus.
General = Feldmarschall = Lieutenant	Supremi castrorum praefecti vicarius.
General = Feldzeugmeister	Rei tormentariae ad exercitum pertinentis praefectus summus.
General = Kriegs = Commissarius	Primarius negotiorum bellicorum curator.
General = Lieutenant	Legatus, summi Ducis vicarius, qui legati locum obtinet, qui secundam locum imperii tenet.
General = Major	Summus vigiliarum praefectus.
General = Profoß; Grand = Profoß; General = Gewaltiger	Penes quem est summa imperii custodia.
General = Quartiermeister	Summus castrorum metator.
General = Wagenmeister	Supremus rei vehicularis in exercitu praefectus.
Generalissimus	Imperator summus, ad quem omnis summa imperii redit.
Generalität	Principes militum, delecti Ordinum militarium, spectatissimi tribuni.
General = Commissarius	Supremus exercitus curator.
Geographie, Erdbeschreibung	Sedes locorum, regionum descriptio.
Geometrie, Erdmeßkunst	Studium dimetiendae terrae.
Gericht, jüngstes	Decretorius iste dies gentis humanae, dies novissimus, quo Christus ad judicia exercenda descendet.
Gerichtsbücher	Auctoritates publicae.
Gerichtsdiener	Accensus.
Gerichts = Ferien ansagen	Justitium indicere.
wieder lassen angehen	Justitium remittere, laxare, solvere.
Gerichtstage halten	Jus dicere, exercere.
Gerichtsunkosten	Lis aestimata, expensae litis.
Geschlossen in Gliedern stehen	Servare ordinis.
Gevatter	Baptismatis testis, pater lustrici, sponsor fidei, sacrae initiationis arbiter.
mit einem	Baptismatis foedere conjunctus.
zu Gevatter bitten	Adhibere aliquem sponsorem fidei.
zu Gevatter stehen	Ad sacrum fontem sponsor fui.
Gewehr strecken	Armis positis, submissis, abjectis, tac gratiam deposcere.

Digitized by Google

en ein gutes	Conscientia bene factorum se solari.
böses	Conscientia sceleris, facinoris, mens male sibi conscia, quae agitatur et perterretur taedis furiarum ardentibus.
s haben	Religioni nihil sibi ducere. Homo sine ulla religione et fide.
ann dieses mit Gutem thun	Salvo officio, salva fide id mihi integrum est.
ens halber nicht thun können	Religione impediri.
ensfragen abhandeln	Quaestiones de virtutibus, moribus explicare. Officia Christiani hominis tradere, quae sunt de finibus bonorum et malorum in re Christiana explicare.
ens = Artikel	Caput fidei Christianae.
ensfachen, in solche eine Inquisi= on haben	Quaestionem fidei in aliquem exercere.
r bey den Soldaten	Ordines.
enselben geschlossen stehen	Conferta agmina, densati ordines consistunt; inter aciem consistens miles.
it aus einander rücken	Ordines laxare.
Meerbusen	Sinus.
el	Navicula Venetorum, navis velox, biremis Veneta, Venetorum phaselus.
erneur, Statthalter	Praefectus praesidii, Provinciae Rector.
e = Gouverneur	Provinciae legatus, praesidio praefecti vicarius.
en	Fossa.
Rand	Labrum s. Margo fossae.
niederhangende Abdachung des Gra= ens gegen das Feld	Murus fossae inferior.
uirter	Honoribus Academicis ornatus.
adier (Granatier)	Miles, qui glandes pulvere nitrato sartas manu ejaculatur.
ade (Granate)	Glans ignis missilis, malleoli, pilae ignivomae, ignita jacula.
ides in Spanien	Optimates Hispanorum primi ordinis, primae admissionis.
adier, Grenade, s. Granadier, Gra= nade.	
jährig, s. Majorenn.	
te	Crypta hortorum artificiosa, apta vitandis aestivis caloribus.
	Fundus.
lodial = Gut	Praedium a clientelarum nexu liberum.
eygut	Vectigalium onere immune.
ar, falsches	Fictitiae comae, suppositiae, suggestus comae, galericulus, caliendrum.
er Mond in Festungswerken	Lunatum munimentum s. propugnaculum.
er Hals und Kopf marschiren	Cursum incitare, iter accelerare, celeri itinere aliquo contendere, non observata stata quiete festinare iter
egericht	Judicium capitis, causa capitis, quaestio.
ten, die Vertragspuncte	In pactione manere.
ine Zusage halten	Liberare fidem.
er sich zu etwas verbunden hat, muß sein Wort halten	Qui fiduciam accepit, debet praestare, et fidem.

Digitized by Google

Handel und Wandel mit einem treiben	Res rationesque contrahere cum quo.
keinen treiben	Nullo commercii jure misceri.
Handelsstadt	Forum rerum venalium in hac urbe praestatur.
Haupt-Quartier	Praetorium.
das königliche	Tabernaculum regis.
Land- oder Parlaments-Haus	Comitium.
Hauptmann, s. Capitän.	
Haus zum Verkaufe anschlagen	Aedes venales inscribere.
Heiducken	Pedites Hungari. Milites provinciales Hungariae pedites.
Hellebarde (Hellebarte)	Hastata securis. Securis hastae praefixa.
Herkommen, das unehrliche	Dedecus natalium. Homo cum praejudicio natus.
von ehrlichem seyn	Honesto loco natus.
von vornehmem	Natus haud obscuro loco, summo loco.
Herold	Caduceator.
in Kriegs- und Friedensgeschäften	Fecialis.
durch ausgeschickte Herolde rings herum ausrufen lassen	Praeconibus circummissis edicere.
Heroldsrecht	Jus fecialle.
Herren abgefundene	Privati principes.
Ober- und Unter-Parlaments-Herren	Patres superioris et inferioris curiae.
Hieb auf Hieb	Caesim.
einen auspariren, ausweichen	Declinatione quadam alicujus petitionem effugere.
Himmel über eine Tafel, Bett, und dergleichen	Tegmen pensile.
Hinab fahren den Strom	Vehi secundo flumine.
Hinauf	Adversum flumen navis subit.
Hofmeister junger Leute	Moderator juventutis nobilis, qui liberalibus juventutis studiis cum moderator praeest.
Hofrichter	Judex curiae provincialis.
Hofschranzen	Tineae soricesque palatii.
Hofstaat	Comitatus aulicus.
Hornwerk in Festungen	Cornuta opera.
Hugonotte	Religionis reformatae causa Gallia exul profugus, ejectus.
Huldigen	In fidem et clientelam alicujus se recipere, sacramentum apud aliquem dicere, clientelam profiteri.
Hülfsvölker	Auxilia, auxiliares milites. copiae subsidiariae catervae conductitiae.
Humor, seinen kennen	Suum nosse ingenium, genium.
die einerley haben	Qui natura consentiunt, eodem duci tur genio.
er ist von widerwärtigem	Inest dissimilitudo morum.
was unserem zuwider ist	Quae non faciunt ad nostrum genium.
Husaren	Levis armaturae equites.
I	
Jacht-Schiff	Navis actuaria, liburnica.
Janitscharen	Turcarum pedites statarii, pedites praetoriani Turcarum Imperatoris.
Indifferent, gleichgültig führe ich mich auf	Non est quod gaudeam, metuamve.
Indifferente, gleichgültige Dinge	Res neutrae.
Infulirt, s. Mütze.	

Digitized by Google

ieur, Kriegsbaumeister	Castrorum metator, architectus militaris, artis muniendi magister, machinator operum bellicorum. Machinali scientia clarus.
en-Proceß	Actio injuriarum.
1 führen	De fama dimicare.
ition	Fidei quaesitorum tribunal.
sse	Fenus, usura, pecuniae reditus.
iren	Voce praeire.
tion, Erfindung	Inventum callidum, cogitatum acutum.
tiren, schätzen das Vermögen	Commentarium bonorum conscribere.
iren	Inaugurare aliquem.
itur eines Geistlichen	Solemnia inaugurationis in munus sacrum. Legitima collocatio sacri census, fundi.
ulär	Declinans a regula, praeter regulam.
ium der Universität	Secularis Academiae natalis.
zins	Iniquissimum fenus.
nentum purgatorium (Reinigungs-d) ablegen	Jurejurando se purgare
Patronatus, Vögtey	Jus conferendi sacram dignitatem, vocandi sacerdotem.
ender	Fasti.
der-Macher	Fastorum auctor, vel qui siderum motus et statas temporum vices edicit.
ier, königliche	Aerarium regium, curia fisci, tribunal redituum Principis.
geheime	Aerarium sanctius.
hopfen	Aerarium exhaurire.
Geld in dieselbe bringen	In aerarium referre pecuniam.
e Rechnung bey derselben ablegen	Ad aerarium rationes referre.
ßer Geldmangel bey derselben	Incredibiles angustiae pecuniae publicae.
nerer, fürstlicher	Curiae fisci adscriptus.
einer Stadt	Aerarii civici tribunus.
erst-Kämmerer	Cubiculi Regii, vel Principis Praefectus.
nerherr	Regi vel Principi ab interioribus cubiculi.
nerschreiber	Census curator.
ne, s. Stück.	
ler	Praeses fori regii, scriba Regis supremus et sanctior.
hisiren	Prima rudimenta sanctioris doctrinae aliquem docere, imbuere aliquem fidei mysteriis.
bey den Festungen	Collis jaculatorius, moenibus superstructus, colles interpositi in extrema moenium planitie, valla prominentia. Tumuli propugnaculis impositi.
ermeister	Triumvir carceris.
ien-Agende	Liber, in quo continetur ratio divini officii, et salutis mysteriorum dispensandorum.
ienrath	Assessor sacri Senatus.
gendes Spiel	Tympana resonantia, tympanorum sonus.
fgeld	Exactio in capita.

Digitized by Google

Kreuz das heilige	Lignum salutare, in quo omnium xas sua unius morte expiavis Christus.
das Kreuz machen	Salutari se signo munire, signum cruc is digito in fronte effingere, dacr
Kreuzen	Maritimos praedones consectando ma tutum reddere.
lassen, die Flotte allenthalben	Classem dimittere quoquoversus M ria, sinus omnes scrutari navibus
Kriegs-Artikel	Leges militares, castrenses.
Kriegs-Casse	Aerarium militare.
Kriegs-Cassier	Quaestor, minister impensae bellicae, tribunus aerarius.
Kriegs-Raison, Vortheil, Nutzen	Ratio belli, rei militaris.
Kriegs-Theater	Belli sedes, bellum hic vel ibi consti tit; collatum est.
Kriegsverfassung	Belli apparatus.
Kriegsverpflichtung	Sacramentum militare.
Kriegszeug	Instrumentum militare, instrumen militiae.
Kronprinz	Heres regni, in spem regni genitus
Kugeln, damit schießen	Glandes fundere.
Musketen-Kugel	Glans plumbea.
Kürassier	Milites cataphracti, equites loricati quibus tegumenta e ferreis lamin serie inter se connexia.

Lage einer Stadt recognosciren	Situm urbis perspicere.
Lager, ein retrenschirtes	Castra opere munitissima.
Land-Miliz	Milites provinciales, armati populares, raptim ad arma evocati.
Landsleute	Gentiles populares.
Laufgräben aus der Stadt, Gegen-Approchen	Excursus, procursus obsessorum.
Lazareth	Valetudinarium publicum.
Lebensmittel	Frumentum, res frumentaria, commeatus; alimenta.
Lection geben	Ludum litterarium aperire.
Legalität	Observatio legum, juris.
Legiren zu milden Sachen	Dicare aliquid sacris usibus.
Legitima, Pflichttheil, das gebührende Erbe	Pars bonorum, quae hereditate inter filios dividitur. Triens.
Lehen hohlen	Inaugurationem beneficiariam ab aliquo petere.
erhalten	Ritu beneficiario inaugurari.
Lehenbrief	Litterae beneficiariae.
Lehengut	Praedium beneficiarium.
Lehenpflicht	Jus beneficiarium, nexus beneficiarius
Leibesbeschaffenheit gute	Corpus natura solidum, in multos labores duratum. Corporis firmitas.
schwache	Tenui aut nulla potius valetudine esse. Corpus morbis obnoxium.
Leiden Christi	Historia Christi patientis.
Leute vom Stande	Viri amplissimi.
Lexicon, Wörterbuch	Liber vocum notiones complexus, libri, qui dictionum sensa collegerunt.
Licentiat	Primos a doctore honores consecutus.
Liefern, Proviant	Commeatum supportare, sustinere.
Lieferung des Proviants ausschreiben	Vecturas frumenti finitimis urbibus dicere scribere.

Digitized by Google

n, der Lage nach	Situm esse.
wärts	Ad orientem solem.
wärts	Ad meridiem.
ıen Mitternacht	In septentriones spectare.
: liegen eine Meile von einander	Uno lapide distamus.
enant	Centurionis vicarius, procenturio.
iren, einschränken	Notionem verbi certis limitibus circumscribere, definire, arctare.
l	Regula ducendi lineas.
, die den Zirkel durchschneidet	Linea dimetiens, recta, ducta ab extremitate una circuli ad alteram per centrum.
im Felde	Aggeres castrenses.
g bey den Soldaten	Tessera militaris.
ıen	Signum edere. Tesseram vigiliarum promulgare.
hlen	Tessarum vigiliarum petere.
rie	Ludus, qui sorte facta constat, urna sortis fortuitae.
t	Funis e fomite. Incendiarii funes.
acherlohn	Manus pretium.
ıtenn, mündig	Aliena tutela emancipatus, liberam rerum suarum administrationem adeptus.
:ontent, mißvergnügt	Animus alienus et offensus.
ſiz-Person	Datus ad supplicium.
teſer-Ritter	Eques sacram in Turcas militiam professus; eques Rhodius s. Melitensis.
ufactur	Officina operum manu factorum.
ode-Bruder, faule oder matte Soldaten	Milites itinere confecti, moratores, invalidi milites, qui agmen sequi non possunt.
sch	Iter.
ırker	Magnum iter, magnum itineris spatium.
ıtreten	Iter inire, aggredi.
ſagen laſſen	Iter pronuntiare.
ontremarsch, Gegenzug	Itinera transversa
ıen gewöhnlichen vornehmen	Iter justum conficere.
ıen doppelten	Iter duplicare.
n feindlichen beobachten	Itinera hostium observare, explorare.
ıem den Durchmarsch verbiethen	Itinere prohibere aliquem.
ſchroute, Zug, Heerzug	Via militaris.
von abgehen	Via militari decedere.
'ketender	Mercatores annonarii, mercatores castrenses.
rikel	Album, formula censendi.
:ime, Regel, Grundſatz	Regula.
ıaille, Schaumünze, Denkpfennig	Nummus in memoriam rei singularis facti, relatae victoriae cusus, nummus vetustatis gratia adservatus.
ıaillon, Schaumünze von der größeren Gattung	Nummus modi majoris, maximi moduli.
ſbuch	Liber sacer ritualis, liber liturgiae.
ſe halten	Rem divinam facere, sacris operari.
ıren	Rebus divinis interesse.
ıe	Cuniculus. Furnulus. Sinuosi macandri, pulvere pyrio farti.
ıegenminen	Cuniculi adversi, oppositi. Transversus meatus.

Digitized by Google

gesprengte	Cuniculi accensi.
dergleichen führen	Cuniculos rectos agere.
ein aufgeworfenes Werk damit verderben	Cuniculis aggerem subtrahere.
durch Minen Bresche legen	Cuniculis muros subruere.
dieselben hatten eine gute Wirkung,	Cuniculo suffosa omnia ingens nudarunt spatium.
Mineralien	Fossilia.
Minorenn, unmündig	Nondum rerum suarum liberum usum indeptus.
Mitschuldige, s. Complices.	
Modell	Exemplar, modus formaque.
sich immer nach demselben richten	Ab exemplari pendere.
Monarchie	Dominatus unius, potentia singularis.
Montur	Vestitus militaris.
Moralien, Sittengesetze	Res morum, morum praecepta.
Münzwardein	Monetae censor.
Mündig, s. Majorenn	
Mund-Portion der Soldaten im Kriege	Demensum annonae militaris.
Muskete laden	Fistulam ferream pulvere nitrato, et glande onerare.
eine geladene los schießen	Exonerare.
Musketen-Kugel	Glans plumbea.
durch dieselbe geschossen werden	Glande plumbea prosterni, transverberari.
Musketen-Schuß	Ictus sclopi.
es ist einen Musketen-Schuß weit	Tanto spatio distat, quantum globus ferrea fistula emissus conficit.
Musketier	Levis armaturae pedes, miles manipularis
Musterplatz	Campus martius, diribitorium.
Musterrolle	Album militare.
Musterschreiber	Scriba cohortis, legionis.
Musterung	Delectus militum, lustratio exercitus.
die Commissäre bey derselben	Censores militum.
die Armee die Musterung passiren lassen	Numerum copiarum inire, censum agere militum, lustrare, recensere exercitum.
Muttersprache	Sermo patrius.
Mütze (mit der Bischofsmütze bedecket)	Infulatus, mitratus, sacris infulis conspicuus.

Nativität stellen	Divinatio natalitia, praedicere, divinare, quo quis fato natus sit.
Nativität-Steller	Qui notato ortu, futura hominibus edicit, fatorum ex astris vatus interpres.
Naturalisiren	Civitate donare peregrinum.
Neutral	Medius, neutrius partis, medium partibus se praestare.
Neutralität	Animus a studio partium alienus, neutri parti addictus animus.
Nonne	Virgo Deo sacrata, quae integrum virginitatis florem Deo solemni votorum sponsione dicavit.
Notarius publicus, öffentlicher, geschworner Schreiber	Qui praescriptoris Caesarei jura adeptus est, obsignator testamentorum publica auctoritate praeditus.
Numerus oratorius, Wohllaut in der Redekunst	Oratio ad numerum cadens.
der diesen besitzet	Cujus aures perfecto et completo verborum numero gaudent.

Digitized by Google

)berster	Tribunus militum. Moderator legionis.
über die Cadetten	Praefectus principibus nobilissimae juventutis.
)erstkämmerer, s. unter K.	
)erst-Lieutenant	Legionis Legatus, tribuni militum vicarius, tribuni Legatus.
)er-Officier	Praefecti belli superiori honore, primorum ordinum ductores.
Unter-Officiere, siehe in U.	
)ern, Singspiele	Ludi scenici, qui canendo peraguntur.
dre, Befehl	Imperium, imperata, praescriptum.
)hne Ordre des Generals	Injussu Ducis.
)erschlossene den Obersten geben	Tabellas signatas praefectis dare.
:ine respectiren	Imperio parere
nach derselben sich richten	Agere ad imperium.
log-Schiff	Navis bellica, navis praesidiaria, longa.
i-Indische Compagnie	Societas Indiae Orientalis, Collegium mercatorum, qui Orientalis Indiae merces permutant.
)airs	Proceres regni, qui jure suffragandi in regno gaudent.
llisaden	Valli, sudes munimenti praepilatae, cervi. Sudium sepimentum. Palorum vallum.
)auen	Comparare.
etzen	Sudes, stipitesque praeacutos defigere.
pst	Antistes Romanus. Supremus sacrorum Antistes.
in Breve von ihm empfangen	Litterae a Pontifice Romano publice scriptae.
)on demselben den Segen empfangen	A Pontifice solemni precatione lustrari.
ragraphus, Abtheilung, Abschnitt ein allzu langer	Nimium quam longa verborum continuatio.
rapet, Brustwehr	Lorica post circitorum viam.
rlaments-Acte	Tabulae publicae supremae curiae in Anglia.
raments-Haus, s. unter H.	
rteyen, streifende	Excursiones. Excursiones in hostilem agrum facere. Excursionibus se locupletare.
rteygänger	Excursor, procursator.
ß einem geben	Commeatu, publicis litteris instruere aliquem.
inem nicht geben	Prohibere commeatu, aliquem intercludere.
ßport, Paß	Litterae tutum iter praestantes, litterae auctoritatis publicae.
squill	Libellus famosus, criminationibus confertus liber.
ssion, Gemüthsbewegung, Neigung	Prava animi affectio.
trouille, Scharwache	Excubitores, circitores.
trouilliren gehen	Vigilias intentiori cura lustrare.
tronats-Recht, s. Jus Patronatus	
tron eines Schiffes, Schiffsherr	Navis dominus.
trontasche	Theca sclopetaria pulveris pyrii, theca qua sclopi fartura custoditur.
use	Respiratio in arte musica.
kkränze	Malleoli et ignes, taedae picc et sulphure mistae, picca sulphureaque serta.

Digitized by Google

zurichten	Malleolos facesque ad incendendam urbem comparare.
auf die Herannahenden werfen	Piceis sulphureisque sertis subeuntes induere, seu in subeuntes jacere.
Pechtonne	Cupa taeda et pice confarta.
Pedell	Minister Academiae publicus
Pelotte, oder kleines Rennschiff	Navis liburnica.
Pensionist	A pensionibus reipublicae.
in Holland	Procurator reipublicae in Hollandia.
Peremtorisch will ich dich citiren lassen	Faciam, ut a praecone tibi statim dicatur.
Periodus in der Redekunst	Ambitus verborum, circuitus orationis, continuatio verborum.
Petarde anschrauben	Pylocastrum admovere, applicare, injicere portae.
Pflichttheil, s. Legitima	
Phänomenon, Erscheinung im Himmel	Apparitio sideris.
Phantasiren	Aliena loqui.
Piquet, Feldwache von der Reiterey	Milites, equites pro castris excubantes
Pistole	Bombarda minor, equestris, manualis fistula.
Platzmajor	Praefectus vigiliarum praesidiarius.
Point d'honneur, Ehrbegierde, Ehrenstreit.	Summa honoris.
darauf kommt es an	Agitur de honore meo.
Politik, Staatskunst	Prudentia civilis.
Politiker ein guter	Pacis artium gnarus.
Polizey-Ordnung	Lex sumptuaria, ordo disciplinae civilis.
Ponton	Rates junctae trajectui aptae, ad traducendum instructae.
Porzellan	Vasa fictilia Sinensium.
Positiv	Organum pneumaticum duobus follibus instructum, quod in locum quemcunque transferri potest.
Posten in Rechnungen	Aera.
Postille	Explanatio evangelica, commentarius evangelicus, vitae actorumque Christi diffusior explanatio.
Postmeister (oberster)	Cursuum publicorum supremus moderator.
Posto auf der Höhe fassen	Capere collem.
nicht behaupten	Locum non tenere.
Postpferde	Equi publici, meritorii, cursorii, veredarii.
Postscriptum, Nachschrift	Transversus versiculus extremae epistolae.
Practicabel	Quod fieri potest, in usum deduci potest.
Practiciren als ein Advocat	In foro versari, causam agere, causam alicujus patronum existere.
das Practiciren der Advocaten	Opera forensis, commentationes causarum.
als ein Medicus practiciren	Medicinam exercere.
ich habe es practiciret	Usu, experiendo didici.
Präbende, Pfründe	Reditus et census ex bonis sacris.
Präscription in der Besitzung, Verjährung	Acquisitio a. Adjectio dominii per continuationem temporis lege definita. Usucapio.
Präsentations-Schreiben	Litterae commendatitiae recens electi.

Digitized by Google

tendent	Aemulus regni.
tension machen	Jura antiqua revocare.
digen	De rebus divinis ad populum, concionem dicere, publice interpretari res divinas.
diger	Praeco verbi divini.
iß geben eine Stadt	Vitam fortunasque civium direptioni militum objicere.
cession, Bittgang	Solemnis sacrorum pompa, supplicantium agmina.
ilten	Deducere pie supplices.
feß thun	Vota solemnia sacri Ordinis nuncupare, Deo se solemni votorum sponsione devovere.
ach Proportion	Pro rata parte, pro, cujusque facultatibus.
testiren	Intercedere, vetare, obnuntiare, contra obtestari.
le Freyheit zu protestiren nicht gelten lassen	Intercessionem tollere.
otocolliren	In adversaria, acta, commentarios publicos referre.
otonotariat	Primarii scribae munus.
otonotarius	Primarius scriba, primus eorum, qui reipublicae sunt ab epistolis.
lver	Pulvis pyrius, nitratus, tormentarius.
Quacker	Secta tremulantium.
alitäten	Bona, quae a natura data sunt, ingenii bona, dotes animi.
arantaine	Mora quadragesimum in diem producta, tempus valetudini experiundae praefixum.
iartier	Stationes militum, hiberna, stativa.
Rast-Quartier	Locus ad militum requiem.
iittung	Syngrapha, Chirographum, Acceptilatio.
öllige, ohne Abtrag des Geldes	Agnitio satisfactionis plenissima.
geben, daß man dasselbe empfangen	Pecunias expensas alicui ferre.
Rabenstein (Galgen)	Locus publicus facinorosorum supplicio deputatus, locus, quo hi, qui ad supplicium sunt dati, securi percutiuntur.
ackette	Ignis artificiosus, contestandae publicae laetitiae accensus recta linea in altum assurgens.
angstreit	Certamen honoris.
haben	In honoris contentionem incidere.
anzion, Lösegeld	Pretium captivorum.
avelin	Portae Propugnaculum, munimentum extra moenia.
aths-Collegium, s. Collegium des Rathes.	
athsherrenstand	Ordo senatorius, senatus amplissimus, patrum sanctum concilium.
atificiren etwas	Ratum habere, auctoritate publica aliquid affirmare.
recapituliren	Summa rerum capita repetere.

Digitized by Google

Rechnung, Extract derselben	Breviarium rationum.
eine richtige	Expeditae.
eine unrichtige	Impeditae.
Rechnungsführer	Actor summarum, rationum magister.
Recompense in Geld einem geben	Praemia rei pecuniariae alicui tribuere.
Reconvalescenz	Pristina valetudo confirmata a morbi valetudo.
Recruten werden.	Exercitui, legionibus supplementum scribere.
Referendarius	Cujus est in consilio publico causarum momenta exponere.
Reflectiren	Rei alicujus rationem ducere.
Regalien	Jus Regi sacrum.
Reichsstände	Imperii Ordines.
Reichs-Vacanz	Interregnum.
Reichsverweser	Interrex.
Reinigungseid, s. Juramentum purgatorium	
Reiter, spanische	Ericii militares, cervi, trabes aculei confixae, asperatae, ante portam castrorum valla, aciei principia defixae.
Repositorium	Foruli, plutei, armarium.
Repressalien	Jus talionis, pignorationes.
Resident	Qui Regis aut reipublicae negotia agit.
Residenz	Regia.
Retorsiones, Widerlegungen	Refellere crimen et rejicere in suum auctorem, refutare injuriam, retundere conatus calumniae.
Reversiren	Scripto fidem obstringere.
Römer-Monath	Collationes menstruae in iter a Caesare Romam susceptum.
Rosenkranz	Corolla Mariana, corona calculorum precatoriorum.
Rota Romana	Judices sacrarum cognitionum. Sacri cognitores Romae.
Ruhetag	Dies ad quietem datus.
Rüstwagen	Currus sarcinis onustus.
Sackuhr	Horologium portatile, rotatum minus.
Sacrament gebrauchen	Sacra mysteria, salutis mysteria obire.
Sacristey	Aditum, locus in quo apparatus sacer sumitur, in quo occulta et recondita templi servantur.
Salarium, Besoldung	Annua merces, stipendium.
Sattel	Sella equestris.
Scandiren einen Vers	Versum, carmen metiri.
Scarteke	Scriptum nullius pretii.
Schanzkörbe	Curbes terra farti, vimineae cistae.
Scharmützel halten	Proelium minutum, velitarem pugnam conserere.
Schatzkammer, allgemeine	Aerarium commune.
Schaumünze, s. Medaillon	
Schildwache, verlorne	Conclamatae salutis, extimae vigiliae. Procubitores, qui infestas maximae et hosti oppositas stationes occupant.

Digitized by Google

wache ablösen	Vices stationum mutare.
nd	Gula.
d bey den Festungen translate gebraucht, und wird gesagt	Gula propugnaculi.
t bey der Nacht.	Praefectus vigiliarum classis.
ft, die heilige	Sacrae litterae, sacer codex.
adron mit geschlossener auf den Feind os gehen	Consertis turmis in hostem impetum dare.
ndant	Arbiter singularis certaminis.
nmesse, s. unter M.	
is, Aufsatz	Vasa convivalia ex auro et argento.
r, gemünztes	Argentum signatum.
earbeitetes	Rude infectum.
nie	Rerum sacrarum nefaria nundinatio
spiel, s. Oper	
ni	Turcicus equitatus.
nische Reiter, s. Reiter, Spanische Seite 970.	
ß ohne Eisen	Hasta pura.
t Eisen	Praepilata.
inger Spieß	Velitaris.
n.	Speculator, explorator, emissarius.
e an Festungswerken	Rostrum propugnaculi.
eckige Arme eines Walles	Forcipes.
ntskunst, s. Politik	
ntsiegel	Signum publicum.
pel, das Schiff davon laufen lassen	Ex navalibus navem deducere.
aden, Vorspitzen	Furcati stipites ad hostis ascensum prohibendum, conserti sudium pectines.
ier von dem Vermögen	Census bonorum, tributum.
opfsteuer ansetzen	Imperare tributum in capita.
ck von achten	Nummi, qui ab octonario numero nomen habent, et imperialem valore aequant.
ick (Kanone)	Tormentum bellicum, igniarium, machina muralis.
eldschlangen	Tormenta longiora a colubris nominata.
ine Batterie aufwerfen, und Stücke darauf pflanzen	Suggestus tormentarios constituere, ibique tormenta collocare.
emontirte, vernagelte, von der Lavette abgenommene Stücke	Tormenta exarmata clavis confixa.
osbrennen.	Tormenta excutere, ignem tormentis admovere.
ie Mauern damit beschießen	Tormentis muros quatere.
uf einen Stückschuß weit	Ad ictum tormenti, quantum tormentum jacere potest.
ückhauptmann	Praefectus fabrum
ibfeudiren	Praedium beneficiarium transferre in alium eodem jure.
ibhastiren	Bona voci praeconis subjicere, hastae subjicere.
ibstitutus	Qui alicui ad munus obeundum adjunctus est.
durch Addiren und Subtrahiren erfahren, was übrig bleibet	Addendo deducendoque experiri, quid reliqui sit.
uffraganeus	Vicarius Episcopi.

Digitized by Google

Tact	Modus vocum, numerus in cantu.
Taschenspielergerümpel	Caliculi, quibus agyrtae circumstantes oculos perstringunt.
Taxe	Rei aestimatae pretium.
Taxiren den Proceß	Litem aestimare.
Te Deum Laudamus (der Ambrosianische Lobgesang)	Hymnum Ambrosianum cantare.
Tempo in acht nehmen	Tempus aucuparl.
Termin abwarten	Venire ad constitutum diem, vadimonium obire.
Testament	Supremae morientis litterae.
Universal-Erbe	Ex asse heredem scribere.
Erbe	Ab intestato, cui nascendi jura heredtatem addicunt.
Text	Verba auctoris, s. legis.
Thorhüther	Atriensis.
Ton	Vox, vocis sonus.
Trabant	Apparitor Regius.
Tractat, ein kleiner	Libellus exiguus.
Traiteur, Gastgeber	Structor conviviorum publicus.
Trencheen	Agger militaris, fossa e terrae agger in alterum labrum altior ac munitior.
Triplik, eine Schrift in Gerichtssachen	Secunda actoris defensio.
Troß bey dem Kriegsheere	Calones.
Türken-Steuer	Pecunia in bellum Turcicum collata.
Umgeld, vom Weine	Exactio vinaria.
Universal-Erbe, s. Testament	
Unmündig, s. Minorenn	
Unter-Officier	Praefecti militum inferiori dignitate.
Urfehde	Cautio de inimicitiis ponendis, de non revertendo.
Urkunden dazu bringen	Ad tabulas referre.
aus alten hervor suchen	Ex annalium vetustate eruere alicujus rei memoriam.
Vasall	Cliens beneficiarius, fiduciarius.
seyn	Jure beneficiario alicui esse obnoxium.
Vater unser	Formula precandi a Christo instituta.
einem vorbethen	Praeire verba Orationis Dominicae alicui.
Visitation halten in einem Lande	Proficisci in provincias visendi causa.
Vogtey, s. Jus patronatus	
Volontair, Freywilliger	Milites voluntarii honorarii.
Vortruppen, Vortrab	Antecursores ex militia levi.
Votum, seines geben	Sententiam dicere.
Wachs bossieren	In cereis figuris fingere aliquem; cera exprimere aliquem.
Wahltag	Dies comitialis.
Wahl-Capitulation	Lex regia. Pacta, in quae princeps, regimen iniens fidem obstringit.
Wahrsagerey	Astrologia divinatrix.
Wallfahrt	Peregrinatio religionis causa.
Weg, verdeckter in Festungen	Via loricata s. operta.
Wechselbank	Taberna argentaria.
Wechselbrief	Litterae argentariae.
Wechsler	Numularius, mensarius, argentarius.
Wörterbuch, s. Lexicon	

Digitized by Google

, s. Ziffer	
ng, darauf dringen	Consectari debitum.
gen	Ephemerides rerum novarum, commentarii rerum publicarum.
ärter	Armamentario praefectus.
	Numeri Arabici.
Ziffern schreiben	Notis arithmeticis et occultis uti.
ner	Aegyptici errones
großer	Gravissimae usurae.
pelz	Pellis mustelarum scythicarum.
verwandter	Curiales.
ad	Panis nauticus, bis coctus.

Digitized by Google

INDEX
GERMANICO-LATINUS,
CUJUS VOCUM LATINARUM SYNONYMA BI
PHRASES IN PHRASEOLOGIA INVENIES.

A.

Abarten, degenero.
Abbitte, deprecatio, deprecor.
abbrechen, decerpo, carpo.
abbüßen, excipio.
abdanken die Soldaten, demitto miles.
abdringen, extorqueo.
Abend, vesper, vespera. — es wird, advesperascit, vesperascit.
abenteuerlich, monstrosus.
aber, sed, at, autem, vero, verum.
Aberglaube, superstitio.
abergläubig, superstitiosus.
Abfall, defectio, zum — rathen, 1. an den — gedenken, 2.
abfallen, defectio, 2. descisco, deficio. von den Römern — 3. vom Glauben, 4.
abfließen, defluo.
abgelegen, abditus.
abgeschmakt, absurdus.
Abgötterey, idololatria.
abgesondert, disjunctus, secretus.
abgetrieben, abactus.
abgewendet, aversus.
abgewöhnen, desuefacio.
Abgrund, vorago.
abhalten, zäumen, cohibeo, abstineo, arceo, prohibeo.
abhandeln, tracto, pertracto, transigo, prosequor.
Abhandlung, tractatio.
abhauen, amputo, accido, detrunco, praecido, recido.
abhelfen, medeor — dem Uebel — 1. 2.
abkommen, abolitus.
abkratzen, abrado.
Abkürzer, compendiarius.
ablegen, depono, die Furcht, 1. d
Amt, 2. it. abdico. Sitten, abici
abmahnen, dehortor.
abmahlen, depingo. pingo, 3.
Abmattung, defatigatio.
abnagen, abrodo.
abnehmen, defectus, deficio, die Kräfte
1. die Sitten.
Abreise, abitus, discessus, decessus.
abreißen, abrumpo, revello.
abschaffen, abrogo, rescindo.
Abschaffung, abrogatio.
Abscheu haben, abhorreo, abominor.
abscheulich, abominandus.
Abschied, recessus.
abschlagen, ausschlagen, recuso, renu
— das Begehrte, abnuo, nego.
abschneiden, abscindo, — die Ehre, d
traho.
abschrecken, absterreo, deterreo.
abschreiben, describo, anders woher, al
unde.
abseeln, portus.
Absehen, meiner Gedanken, cogitatio.
— haben, refero. 3.
absenden, ablego.
absetzen, abrogo.
Absetzung, abdicatio.
Absicht, Meinung, intentio, scopus.
absingen, decanto.
absondern, scheiden, secerno, separo
das Schloß von der Stadt. — 2. ites
Segrego, disjungo.
absprechen, abjudico.

Digitized by Google

en, von einer Sache, abeo, absisto.
en, aufhören, desino, desisto. vom
inen, 1. von Ansuchung eines Dien-
— 2.
gen, descendo. — vom Pferde, *it.*
us. 7. 8. pes.
Abbas.
en, sich selbst, *mortifico.*
tung seiner selbst, *mortificatio.*
ben, abigo; depello, repello.
t, auf den — gehen, alvus.
nniger vom Glauben, apostata.
chen, abluo.
chen, decedo, declino, deflecto,
redior, discedo.
chung, declinatio, digressio.
den, deflecto, propulso, averto.
Untergang von der Stadt — 1.
dig machen, abalieno, alieno, de-
co.
end, absens.
end seyn, absum.
enheit, absentia, nicht gern sehen.
chselung, Aenderung, vicissitudo.
chen, abstergo.
ren, tabesco.
en, abstraho. etwas — vom Gelde,
raho.
en, collineo, alludo, specto.
vom Streite, receptus.
octo.
in die — erklären, proscribo.
haben, consulo, respicio, 2.
, schätzen, censeo, deputo.
ng, Ansehen, existimatio.
, ager
bau, agricultura.
, pflügen, aro, perstringo, 4.
smann, agricola, arator.
nobilitas.
, nobilis. gar gut — 1. nicht so
von mütterlicher Seite, 2. neuer
elmann, 3.
, vena. — lassen.
nt-Zeit, adventus Domini.
cat, Advocatus, Patronus.
ssinn, *Abbatissa.*
gen, ango, crucio.
ernniß, *scandalum.*
e, ärnten, s. Ernte, Ernten.
ich, pavimentum.
s Dei, *Agnus Dei.*
, solus.
sen, eleemosyna, stips.
ld, acutum, mox, statim.
sic, ita.
betagt, senex, 1. — decrepitus.
veraltet, antiquus. alte Worte ge-
suchen, 2. Liebhaber des Alterthums.
Item: Vetus, ein alter Brauch, 1.
Meinung. 2.
alt werden, senesco, consenesco.
Altars-Sacrament, *Eucharistia.*
Alter, aetas. junges. — 1. *item*: Ado-
lescens. männliches — 2. hohes — 3.
Alter, senectus. — meldet sich an.
Alterthum, antiquitas, vetustas.
altväterisch, obsoletus, cascus.
Amt, munus. — auftragen, 2. — ver-
walten, 3. bekommen, 4. — entsetzt
werden, 5. seinem — genug thun, 6.
aufgeben, abdico, provincia, 2.
anbefehlen, commendo.
anbellen, allatro.
anbethen, adoro. Gott — 2. mehr Göt-
ter — *it.* Deum adorare.
anbinden, alligo.
anblasen, afflo.
Anblasen, das, Eingebung, afflatus.
anbrennen, aduro, amburo.
andächtig, *devotus*, gegen Gott — 1.
gegen die Mutter Gottes — 2.
anderer, alius, alter.
anders, aliter.
anderswo, alibi.
anderswoher, aliunde.
anderswohin, alio.
andichten, affingo.
Anfall, Gewalt, impetus. — auf eines
Güter, 1. — auf den Feind, 2. 3. —
hemmen, 4.
anfallen, adorior, invado, peto, 2.
Anfang, primordium, principium, ini-
tium, exordium, aggressio. — ma-
chen, incipio. — zu hoffen, 1. — zu re-
den, 2. den Krieg, — 3.
anfangen, inchoo, incipio, aggredior,
ingredior.
anflammen, anzünden, accendo.
angeboren, innatus.
angeheftet, affixus.
angehen, attinet. diese Sache geht dich
an. *it.* pertinet.
angenehm, acceptus, gratiosus, gratus.
Angesicht, facies, os. 2. vultus, traurig.
— 1. betrüglich — 2. zeigt das In-
nere, 3.
Angesicht, das Anschauen, aspectus,
conspectus. sich unter das — stellen,
aus dem — gehen, 2.
Angel, hamus.
angränzend, confinis.
angreifen, invado, ingredior, unver-
sehens 1. — die Feinde tapfer — 2. ein
schweres Geschäft — 3. den Feind in
Unordnung — ordo 2.
Angst, afflictio, agito, angor, anxie-
tas, anxius.
anhängen, inhaereo, *it.* appendo.
Anhänger, assecia, assectator.
anhalten, ambio. um die Bürgermeister-
stelle —

Digitized by Google

Anhang, appendix.
anhangen, haereo, adhaereo. dem Plato. —
anhäufen, accumulo.
anheften, affigo.
Anhöhe, acclivitas.
Anker, anchora.
Anklage, accusatio, delatio.
anklagen, accuso, ago, postulo.
Ankläger, accusator. — falscher, praevaricator.
anknüpfen, annecto.
ankommen, advenio, advento.
ankünden, denuntio, afferro,
Ankunft, adventus.
anlanden, appello, is, portus.
anlegen, anziehen, induo.
anlehnen sich, innitor.
anlehnen, acclino.
anlocken, pellicio.
anmaßen, sich etwas, arrogo.
Anmerkung, animadversio.
Anmerkung, Zeichen, nota.
Anmuthung, affectio, affectus.
annahen, appropinquo.
annehmen, accedo, accipio. — zu Gnaden, recipio.
Annehmung, acceptio.
Annehmlichkeit, venustas.
anordnen, gebiethen, sancio.
Anordnung, institutum.
anreden, alloquor, alloquium, compello, appello.
anreitzen, acuo, stimulo, instigo, incito, induco, rapio, 2. sollicito.
Anreitzung, incitamentum, instinctus, illecebra.
anrufen, kläglich, imploro.
anrühren, attingo, attrecto, tango.
anscheinen, affulgeo.
ansehen, conspicio, aspicio, intueor. den Himmel — 1. stets einen — 2.
Ansehen, großes, amplitudo, pondus, splendor, auctoritas. — sich machen, 1. — haben, 2. — verlieren, 5. ohne — der Person, acceptio. in eines bringen, orno, 1.
ansehnlich, conspicuus; luculentus, splendidus, honoratus, splendor.
an sich ziehen, attraho.
anspannen, intendo, contendo, 2. — Kräfte, vires.
Anspannung, intentio.
anspornen, admitto, admoveo, stimulo, calcar.
Anstalt, praeparatio.
anstatt, loco. — eines Vaters, 1. — eines Dieners, 2.
anstellen, instituo.
anstiften, suborno.
anstoßen, impingo, allido.
anstoßend, continens.
anstreichen, illino.
anthun, bewegen, afficio.
antragen, anbiethen, offero, defe
antreiben, concito, insto, praep stimulo, urgeo, hortor, inst admoveo. 2. *item*: impello, i gierde der Ehren — 1. zu einer — 2.
Antrieb, impulsus, stimulus, i ctus.
Antwort, responsum. — abschl repulsa.
antworten, respondeo.
anwenden, adhibeo, pono. 3. imp Fleiß — 1. 2. die Wohlthat ist angewendet, 3.
anzeigen, significo, indico, der Alles — 1.
Anzeiger, index.
Anzeigung, indicium, significatio man hat von der Mordthat, indic.
anzünden, succendo, incendo, accen inflammo.
Apostel, *Apostolus*.
Appetit zum Essen machen, acuo, petentia.
Arbeit, Labor. viele — haben, 1. gebliche — 2. *item*: opera, — Studieren, 1. vergebliche — 2. — kein Abgang seyn, laboro, 1.
arbeiten, operor, laboro, fle fleißig — 3. schon lange, 4.
arbeitsam, mühsam, operosus, labo sus.
arglistig, callidus, subdolus, versu lis.
Arglist, calliditas.
argwöhnisch, suspiciosus.
Argwohn, Verdacht, suspicio. fal — es war dieser — 2. zu — 3. — vermeiden, 4.
argwohnen, suspicor.
Arm, brachium.
arm, dürftig, inops, pauper. fel
Armuth, egestas, paupertas inopi die größte — bringen 1. der — helfen. 2. in die — gerathen, pau tas.
Art, modus, qualitas, ratio. — Gemüthes, indoles.
artig, lepidus, falsus.
Artigkeit, lepor, urbanitas.
Arzney, medicamentum, medicin der Arzneykunst erfahren, doctus 3. thut seine Wirkung, operor.
Arzt, medicus.
Asche, cinis.
Ast, ramus.

Digitized by Google

ist, atheus.
m, spiritus, anhelitus, halitus, ima.
ien, spiro, respiro, bald leicht, ld härter Athem hohlen, *it.* spiri- s. 2.
, etiam.
auen, exstruo.
ehalten, asservo.
lühen, efflorescо.
rennen, exardesco, *it.* inuro.
Daß, damit, ut.
ringen, obtrudo.
rziehen, educo.
rziehung, educatio.
eben, ein Amt, abdico. — das Stu- eren, relinquo, 1.
eblasen, inflatus, tumidus, — wer- en, inflor.
gang, oriens.
ehen, entspringen, exorior, orior.
ehenkt, suspensus. am Galgen. — halten, detineo, diversor, distineo, - nahe an der See, frequento.
hängen, suspendo.
häufen, cumulo.
helfen, sublevo.
hören, cesso, 1. abjicio. 2. *it.* de- sto.
ratzen, refrico.
hinden, renuntio.
egen, impono.
ösen, dissolvo, exsolvo, solvo.
nerken, adverto, attendo.
nerksam, intentus, attente, at- entus.
merksamkeit, attentio.
nuntern, animo, erigo, excito, in- ito.
nehmen, coopto, an Kindes Statt, dopto.
nehmen, accipio. gut — 4. übel, 5. a excipio.
fordern, provoco.
recht, erectus.
fressen, devoro.
richten, arrigo, erigo.
richtig, sincere, sincerus, fidus, sim- plex, simpliciter.
richtigkeit, candor.
ruhr, rebellio, seditio. — anspin- nen, 1. zum — kommen, 2. es ist ein großer. 3. Alles voller — 4. *item* tu- multus. Gefahr eines Aufruhres 1. Auf- ruhr erregen 2. *it.* excito.
rührisch, factiosus, seditiosus. — eyn, rebello.
sagen, recito, reddo, 2.
schieben, tardo, profero. 2. prolato.

Aufschub, procrastinatio, prolatio, pro- rogatio.
aufschwellen, tumeo.
Aufseher, moderator.
aufsitzen, insideo.
aufsprengen, die Pforten, perfringo.
aufspringen, exsilio.
aufstehen, surgo, assurgo, consurgo.
aufsteigen, ascendo, auf den Berg. — 1. *it.* scando, in eine höhere Schule — 2. nicht aufsteigen, 3.
aufstoßen, offendo.
auftrennen, dissuo.
aufwachen, evigilo.
Aufwärter, apparitor, circumpedes, fa- mulus, stator, minister.
aufwallen, effervesco.
Aufwand, sumptus.
Aufwandelung in der heiligen Messe, ele- vatio sacrae hostiae.
aufwecken, expergefacio.
aufwiegeln, concito, solicito, tumultus.
Aufwiegler, concitator.
aufzeichnen, annoto, noto.
Auge, conspectus, oculus, das — erhe- ben, niederschlagen, nicht abwenden, auf etwas werfen.
Augenblick, momentum.
Augenbraun, supercilium.
Augenschein nehmen, recognosco.
augenscheinlich, manifeste. Augenzeuge, s. Zeuge.
aus, e, ex.
ausarbeiten, elaboro.
ausathmen, expiro.
ausbessern, emendo, reficio, reparo, re- sarcio, sarcio.
Ausbesserung, reparatio.
ausbrechen, erumpo, das Uebel muß —
ausbreiten, dilato, dissemino, divulgo, percelebro, effero. — die Aeste, ex- tendo. das Uebel, propago.
ausbündig, egregius, praestans.
ausdorren, exaresco.
ausdrücken, exprimo.
ausdrücklich, affirmate, expresse.
ausdünsten, exhalo.
Ausdünstung, exhalatio.
auserlesen, exquisitus.
Ausfall, eruptio, procursus.
ausfallen, excido.
ausfellen, expolio, elimo, limo.
Ausfertigung, expeditio.
ausfliegen, evolo.
ausfließen, effluo.
ausfordern, provoco.
ausfragen, percunctor.
ausführen, educo — die Gedanken, per- ficio.

Digitized by Google

Ausgang, Ausschlag, eventus, exitus, successus, guter — 1. übler — 2.
ausgedrückt, expressus.
ausgehen, exeo. von Haus. —
ausgekünstelt, limatus.
ausgelassen, immodestus, petulans.
Ausgelassenheit, libentia.
ausgenommen, praeter, praeterquam.
ausgießen, diffundo, effundo.
ausgraben, effodio.
aushungern, macero.
ausschlagen, an klopfen, excutio.
auskommen, emano.
auslachen, derideo, rideo. 2. irrideo, alle Leute — 1. Gelegenheit geben zum — 2.
auslassen, omitto. — den Zorn, effundo.
auslaufen, excurro.
auslegen, dollmetschen, interpretor. Griechische Bücher — eine Sache unterschiedlich — 2.
auslegen, erklären, explico, explano, expono.
Auslegung, explanatio, interpretatio, expositio.
auslöschen, exstinguo, restinguo.
auslösen, redimo.
ausmachen den Handel, transigo.
ausmachen, ausschelten, reprehendo, excipio, 3.
Ausnahme, exceptio.
ausnehmen, excipio.
ausnehmen, befreyen, eximo.
ausplündern, expilo.
ausrauben, exspolio. ein Land, depeculor.
ausraufen, eradico, evello.
ausrechnen, computo.
ausrotten, exstirpo.
ausrufen, promulgo.
Ausrufer, praeco, proclamator.
aussagen, edico.
aussaugen, exsorbeo. das Land, exhaurio.
ausschelten, increpo, objurgo.
Ausscheltung, objurgatio.
ausschlafen, edormio.
ausschlagen, alcitro.
ausschließen, excludo. den Feind aus der Stadt — 1. den Studenten aus der Schule — 2. einen von einem Amte — 3.
ausschlürfen, exsorbeo.
ausschütten, profundo.
ausschwimmen, enato, eno.
Aussehen, das, prospectus. das — verhindern, 1. ein schönes — 2.
aussetzen, sich der Gefahr, expono.
aussinnen, excogito, exputo, machinor.
ausspähen, speculor.
Ausspäher, emissarius, speculator.
ausspotten, illudo.
Aussprache, elocutio, pronuntiatio, pronuntio.
aussprechen, pronuntio, eloquor.
aussprengen, spargo.
Ausspruch, opinio, pronuntiatio, pronuntiatum. — verwerfen, rejicio. — göttlicher, oraculum.
ausstehen, gedulden, sustineo, tolero.
ausstrecken, extendo, porrigo, tendo. 2.
ausstreuen, spargo.
aufsuchen, exquiro.
austheilen, distribuo, dispenso.
Austheiler, distributor.
austreiben, expello.
austreten, excedo.
austrinken, absorbeo, ebibo.
auswärtig, adventitius, externus.
auswärts, außer, extra.
ausweiden, eviscero, exentero.
auswendig, extrinsecus.
auswendig, memoriter. — lernen, *it.* edisco, ad. — sagen, 2.
auswickeln, evolvo.
auswirken, effluo, etwas in des Anderen Handel —
ausziehen, ablegen, exuo.
auszieren, exorno.
auszischen, exsibilo, explodo.
Auszug, epitome.

B.

Baar, baares Geld, s. Bar.
Bach, rivus, torrens.
Backenstreich, colaphus.
Bäcker, pistor.
bald, nun, mox, statim, modo, brevi.
bändigen, refreno.
Band, vinculum.
Bank, scamnum. — bey Gericht, subsellium.
Bar, bares Geld, numerato.
Barbarey, barbaries.
barbarisch, barbarus.
barbiren, barba tondeo.
barmherzig, misericors.
Barmherzigkeit, misericordia. mercy. — 1. bitten um die — 2.
Bart, barba. — wächst, 1. sanger — 2. ohne — 3. 4. *it.* imberbis.
Bastey, Bollwerk, propugnaculum.
Bauch, alvus, venter.
bauen, aedifico, struo.

Digitized by Google

, Bauersmann, colonus, rusti-
ſch, agrestis.
lig, ruinosus.
lige Mauer, parietinae.
lligkeit, vitium, 5.
rr, aedificator.
eister, aedilis, architectus.
t ſeyn, auf etwas, ratio. 7.
htſamkeit, consideratio, consideratio.
tſam, cogitate.
ern, trauern, commiseror, doleo,
eo. den Tod eines Freundes —
en, operio; tego. ſeine Laſter. —
ken, ſich wohl, delibero, deputo.
ten, anzeigen, significo.
ıtung, Kenntniß, notio, significio.
enter, minister.
nagung, conditio. — ſetzen. 1. — annehmen. 2. nicht annehmen, 3.
nat, afflictus.
ohung, minac.
ftig, inops.
rftigkeit, inopia.
hl, edictum mandatum, jussum, ssus.
len, jubeo, mando, mandatum,
pero, praecipio.
hlshaber, praefectus.
ligen, communio, munio. die Stadt
1. das Lager — 2.
tiget, munitus. von Natur — 1.
n Kunſt, 2.
ıchten, humecto.
cken, contamino.
ißen ſich, satago, conor.
rdern, promoveo. zu Ehren — 1. zur
öchſten Würde — 2.
reundter, cognatus.
eyen, libero, vindico, 3.
reyung, liberatio.
iedigen, pato.
eben ſich, evenio.
egnen, aufſtoßen, offendo, obviam.
ehen, committo, ein Laſter — 1.
ehren, appeto, peto - cupio, concupisco, posco, postulo.
gehren, das, postulatio, postulatum.
ießen, perfundo, rigo.
gierde, appetitio, aviditas, cupiditas. einem — machen, 1. — haben,
. — einhalten, 3. — erfüllen, 4.
lierig, avidus, cupidus.
leiten, comitor.
gleitung, praesidium, 2.
gnadigung, privilegium.
graben, effero, sepellio, herrlich. —

Begräbniß, sepultura, funus, ein anſehnliches — 1. mit vielen Leichenbegleitern, 2.
begreifen, complector, comprehendo, perspicio, percipio.
Begreifung, comprehensio.
Begriff, complexio, summa.
Behältniß apotheca, armarium, receptaculum.
behalten, condo, retineo.
beharren, continuo, persevero, persisto, permaneo, persto.
Beharrung, perseverantia, permansio.
behaupten, etwas, assero, pervinco, sustineo, teneo. — einen Handel, adjudico.
Behauſung, domicilium.
Beherrſchung, dominatio, dominatus.
behüthen, bewahren, tueor.
behuthſam, providus, cautus.
Beichte, *confessio sacra*. — ablegen, 1. General-Beichte, 2. — hören, 3.
Beichtvater, confessarius.
Beil, Axt, securis.
beißen, mordeo.
bekannt, cognitus, perspectus, pervagatus, pervulgatus, vulgo. 2. notus. bekannte Sachen beybringen, 1. die Sache iſt — 2.
bekannt, es iſt, patet.
Bekenntniß, confessio, professio.
Bekehrung von Sünden, *conversio a peccatis*. 1. 2. Eines Ketzers, *conversio haeretici*, 1. 2. Eines Abgötters, *conversio idololatrae*.
bekennen, geſtehen, confiteor, fateor. ſein Verbrechen, — öffentlich, profiteor.
beklagen ſich, queror.
bekommen, accipio, acquiro, eine Würde — Reichthum, großen Nahmen — 3.
bekommen wieder, recupero.
bekräftigen, affirmo, assevero, confirmo. der Ausgang — den Ruf. 1. ſich das Reich — 2.
bekümmern, solicito.
Bekümmerung, solicitudo.
belagern, umgeben, oppugno, obsideo. Numantia — 1. eine Stadt — 2.
Belagerung, circumsessio, oppugnatio, obsideo. — aufheben, 2. — aushalten, 3.
beleidigen, offendo, einen ſchwer — 1. 2.
Beleidigung, maleficium, offensa, offensio.
beliebet, es, libet.
beliebt, angenehm, gratiosus.
belobt, laudatus.

Digitized by Google

belohnen, verdienen, remuneror. die Verdienste. —
Belohnung, remuneratio, praemium. der wohlverdienten, 1. — der guten — 2.
belustigen, delecto, delector.
Belustigung, delectatio, jucunditas.
bemackeln, maculo.
bemächtigen, potior. — fremde Güter, occupo, 1.
bemühen sich, adlaboro, enitor, adnitor, nitor, connitor, conor, satago.
Bemühung, conatus.
benachrichtigen, significo.
benedeyen, *benedico Deum.*
beneiden, eifern, aemulor, inviduo.
beobachten, observo.
bequem, tauglich, accommodatus, conveniens.
bequemen, accommodo. ich werde mich nach dir — 1. in anderer Leute Willen 2. 3.
Bequemlichkeit, accommodatio, commoditas, opportunitas.
berathschlagen, consulto, delibero. — sich mit Gott, consulo.
Berathschlagung, deliberatio.
berauben, orbo, spolio, privo. einen aller Güter — 1. seiner Freunde — 2.
bereden, adduco, adducor, persuadeo.
bereichern, dito, locupleto.
bereit, fertig, paratus, promptus.
bereiten, zurüsten, apparo, paro, sich zur Reise —
bereitwillig, promptus, propensus.
Berg, mons. voller Berge, 1. hoher — 2. zugespitzter — 3. schroffer — 4. bergig montosus.
berichten, significo.
berüchtigen, infamo.
berüchtiget, infamis.
berühmt, clarus, celeber, illustris, laudatus.
berühren, contingo, contrecto, tango — obenhin, perstringo.
Berührung, admotio, contrectatio.
berufen, accerso, accio, arcesso, sich — auf einen, provoco.
besänftigen, abstergo, tranquillo, lenio, den erzürnten Herrn, — 1. den Menschen, placo. — 2. Gott. 3.
Besatzung, der Festung, praesidium.
beschaffen, affectus, a, um, status, res, 2.
Beschaffenheit, habitus, persona, qualitas.
beschäftiget, versor, occupatus sehr — 1. jetzt nicht — 2.
Beschäftigung, occupatio.
bescheiden, mäßig, moderatus, modi temperans.
Bescheidenheit, discretio, moderatio.
Beschimpfung, opprobrium.
Beschirmer, defensor.
beschleinigen, accelero.
beschließen, verordnen, decerno, statu fest etwas — 1. zu reisen — 2.
beschlossen, fest, firmus, ratus.
Beschluß, clausura.
beschreiben, conscribo, describo.
Beschreibung, descriptio.
beschützen, beschirmen, defendo, protego, prohibeo, 3. tueor, vindico.
beschuldigen, arguo, coarguo, criminor.
Beschuldigen, criminatio, crimen.
entgeben, — widerlegen.
beschweren, aggravo.
Beschwerde, onus, molestia.
beschwerlich, difficultas, 2. molestus 1. 3.
Beschwerung, querimonia, quaestus.
Beschwörung des Teufels, exorcismus.
beseelt, animans.
besichtigen, contemplor, lustro.
Besichtigung, recognitio.
besitzen, possideo.
Besitzer, possessor.
Besitzung, possessio.
besonders, separatim, singillatim, singularis, privatim, privatus.
besorgen, curo.
besprengen, aspergo.
bessern, corrigo. er wird sich — 1. item emendo, resipisco. ist nicht zu — 1. die Rede verbessern, 4.
besser, potior, oris, melior, melius.
beständig, constans, continuus, stabilis.
Beständigkeit, stabilitas, constantia, perseverantia.
bestätigen, affirmo, comprobo, confirmo, affero, assevero.
Bestätigung, affirmatio, confirmatio.
beste, der, optimus.
bestehen, consto. consisto.
bestechen, mit Geld, corrumpo.
bestellen, sich vornehmen, constituo.
bestellt, constitutus.
bestimmen, constituo, 2. praestitus.
bestrafen, corripio
Bestrafung, animadversio, correctio.
bestürmen, bekriegen, oppugno.
Bestürzung, perturbatio.
besuchen, frequento.
besudeln, polluo, contamino.
betrachten, meditor, considero, die Sache genauer — 1. die Größe der Sa-

Digitized by Google

r — 2. die ewige Freude — 3. himm-
ie Dinge — contemplor.
chtung, contemplatio.
gen, fallo, decipio 1. — 5.
eger, veterator.
gerisch, fraudulentus.
eü, contristo.
bniß, moeror, aegritudo. in die
kommen, 1. die — lindern. 2. *it.*
titia. — haben, 1. verursachen,
— fahren lassen, 3.
ot, tristis.
ig, dolus, fraus.
gen, s. betriegen.
glich, fallax.
iger, s. Betrieger.
gerisch, s. betriegerisch.
n, oro, zu Gott — 1. andächtig
2.
, cubile.
n, mendico.
er, mendicus.
e, exuviae, praeda. — machen —
ffnen, armo.
hren, custodio, tueor.
gen, agito, commoveo.
gen, adduco. 2. adducor, permo-
o. induco, moveo. der Menschen
rzen — mit Bitten, 2.
glich, mobilis, volubilis.
eglichkeit, mobilitas, volubilitas.
egung, agitatio, motus, commotio.
inen, deploro, defleo.
eis, argumentum, ratio, 3. de-
onstratio, probatio.
isen, argumentor, argumentum,
robo, ratio. 3.
rben sich, ambio, contendo, prenso.
illigung, assensio, assensus.
andern, suspicio.
, apud.
erseits, utrinque.
fall, admurmuratio, applausus,
ssensio, suffragium, suffragatio.
allen, assentio, suffragor, appro-
o, sto, subscribo.
hülfe, subsidium.
eite, setzen, sepono.
eite, führen, seduco.
sitzer, assessor.
spiel, exemplum. — der Unschuld,
. gutes — geben. 2. ein — nehmen.
. böses — geben. 4.
ipringen, succurro, opitulor.
stand, opis. — durch göttlichen, Deo
avente.
stehen, assisto. einem Sterbenden —
stimmen, accedo, suffragor.
ahlen, adnumero.
pwohnung, convictus.

bezahlen, dependo, persolvo.
Bezahlung, solutio.
bezeichnen, signo, supero.
bezeugen, z. B. sich als Freund, s. er-
weisen.
bezeigen, testificor, testor.
bezwingen, subigo, vinco.
Bibel, biblia.
biegen, inflecto, flecto.
biegsam, tractabilis.
Biene, apis.
bilden, fingo, formo.
Bildniß, effigies, imago, simulacrum.
Bildsäule, statua.
billigen, aequus, merito.
billig, comprobo.
Billigkeit, fas, aequitas.
binden, zusammen, copulo, vincio.
Bischof, episcopus. — werden, 1. Bis-
thum bekommen, 2. Weihbischof, 3.
bis hierher, bisher, hactenus.
bisweilen, interdum.
bissig, acetum, aculeatus.
Bitte, petitio, oratus, precatio, ro-
gatio.
bitten, oro, peto, precor. Gott inständ-
dig — 1. nicht umsonst — 2. *item*:
rogo, um Alles — 1. sehr — 2. *it.*
obtestor, enixe.
bitten, fußfällig, supplico.
bitter, amarus, acerbus.
Bitterkeit, acerbitas.
Blasbalg, follis.
blasen, in das Ohr, insusurro. Lärmen
— zum Abzuge, cano, receptus.
Blatt, folium.
bleiben, maneo. zu Hause — 1. bey ei-
nem — 2. bey seiner Meinung — 3.
bey voriger Farbe, — mir das meini-
nige — 5.
Bleiche, pallor
blind, caecus. — machen, caeco, ex-
caeco.
Blindheit, caecitas.
bloß, nackt, nackend, nudus.
bluhen, floreo, die Bäume —
Blume, Blüthe, flos.
Blut, cruor, sanguis. — bluten aus
der Nase.
blutig, machen, cruento.
Blutsfreund, consanguineus.
Boden, Aestrich, pavimentum.
Bogen, arcus.
böse, pravus malus.
Bosewicht, nebulo.
boshaft, improbus, malitiosus, per-
versus.
Bosheit, pravitas, improbitas, mali-
tia, perversitas.
Bord, (richtiger: Bort) ora.

Digitized by Google

Bothe, nuntius.
Bothmäßigkeit, unter — bringen, subjicio, *it.* ditio, stehen — potestas 6.
Brauch, Gewohnheit, mos. es ist der — 1. er hält seinen — 2.
brauchen, utor.
brechen, frango.
breit, latus.
brennen, flagro, ardeo, uro.
Brief, litterae. — schreiben, 1. — schicken, 2. — bringen, 3. — bekommen, 4. — zu schreiben unterlassen. 5. — erwarten, 6. — auffangen, 7. — beantworten, 8. — eröffnen, 9. — versiegeln, 10.
Briefträger, tabellarius.
bringen zu etwas, perduco, redigo. — ans Tageslicht, profero, 1.
Brod, (richtiger: Brot) panis.
Brüderschaft, germanitas.
Brücke, pons. — schlagen. 1. 2. — abwerfen, 2. *it.* destruo. 4.
Brunnen, fons.
Brunst, deflagratio, incendium.
Brust, pectus.
Buch, volumen, codex, corpus, liber, — schreiben, lesen.
Buchstab, littera.
Büchlein, libellus.
Büchse, pyxis.
Bündniß, foedus — mit einem machen. 1. *it.* percutio. — beytreten, 2. — halten, 3. — brechen, 4.
Bürde, onus.
Bürge, vas, praes, adpromitto, praesto. 3.
Bürger, civis, zum — machen. 1. — werden. 2. *it.* adscisco, adscribo.
bürgerlich, civilis.
Bürgermeister, consul.
Bürgermeisteramt, consulatus.
Bürgerrecht, civitas, 2. 3. — verlieren, *it.* civis. 3 beraubt, abalienatus.
Bürgschaft, vadimonium, satisdatio, satisdo.
Busen, sinus.
Buße, Reue, poenitentia. — thun. 1. — für seine Sünden. 2. aufgelegte — verrichten. 3.
büßen, pendo, 3. luo, für Andere — 1. seine Vermessenheit — 2.

C.

Calvarien-Berg, mons calvariae.
Camerad, contubernalis.
Capelle, aedicula, sacellum.
Capitel der Geistlichen, capitulum ordinis.
Cardinal, Cardinalis.
Ceremonie, cerimonia.
Charfreytag, parasceve.
Chor, chorus.
Chorherrenstelle, canonicatus.
Christ, christianus.
Christenlehre, catechismus.
Christus, *Christus Jesus.* Christi Menschwerdung, — Geburt. 1. — Leiden. Auferstehung. 3. — Auffahrt. 4.
citiren, anziehen, cito, as.
commandirender General, Imperator.
Communion, communio. sacra. du — reichen. 1. — empfangen, 2. — neral, — 3.
Concilium, allgemeines, concilium crum oecumenicum.
Confect, bellaria.
Contrefät, effigies.
Credenze, praegustator.
Credenz-Tisch, abacus.
Crucifix-Bild, crucifixi imago.

D.

Dabey seyn, intersum.
dafür halten, sentio, 3. 4.
dagegen, vicissim.
dahin, so weit, eo. die Sache ist so gekommen.
Dank, gratia. — sagen, 1.
dankbar, gratus. — gegen einen Gönner, 1. sich allezeit — erzeigen. 2. — Werke selbst — 3. kann nicht genug — seyn, 4.
Dankfest, supplicatio.
darin seyn, insum.
darreichen, porrigo, suppedito, praebeo.
darstellen, sisto, repraesento.
darum, igitur, eo, ergo, propterea quod.
daselbst, ibi.
dauerhaft, fest, stabilis.
dauern, duro.
dazwischen kommen, intercedo.
dazumahl, tunc.
Decke, integumentum, operimentum, tegmen, tegumentum, velamentum.
Deckel, operculum.
decken, tego.
Degen, gladius.
demüthig, humilis, submissus, demissus.
demüthigen, demitto, deprimo.
Demuth, demissio, humilitas.
denn, nam, enim.
denkwürdig, memorabilis.
deßhalb, ideo, proin.
derselbe, idem.
deutlich, perspicuo, perspicuus.
Deutlichkeit, perspicuitas.

Digitized by Google

ter, poëta.
tkunst, poësis, poëtica.
b, fur.
bstahl, furtum.
bstahl, des gemeinen Gutes, peculatus.
en, servire, einem schlechten Meyen —
ner, servus.
nst, Höflichkeit, officium, einem — pflichtig seyn. 1. — erweisen. 2. — wiedern. 3. unterlassen. 4. Formeln ine Dienste anzutragen, *officia sua referentis formulae.*
nstbarkeit, servitus. wegführen in die — 1. los machen von der — 2.
nst, thun, commodo.
stwillig, officiosus.
cretion, *discretio*, die Stadt ergibt ch auf — 1. er hat keine — 2. es aucht eine große — 3. spielen um — 4.
ensiren, dispenso.
utiren, discepto, disputo. viel von ner Sache — 1. 2. aus der Philosophie — 3.
, tamen.
llmetsch, interpres.
nner, tonitru.
nern, fulmino, tono.
nnerstahl, fulmen, 1. 2.
rf, pagus.
nicht, spinosus.
ußen, foris.
yen, verto.
hen, minor.
cken, primor.
gen, stercoro.
n, rarus, tenuis.
nne, raritas, tenuitas.
fen, audeo.
ftig, inops.
r, trocken, siccus, aridus.
nm, stupidus.
kel, obscure, obscurus.
nkelheit, caligo, obscuritas.
nst, vapor.
ch, per, a.
chblättern, pervolvo, pervoluto.
chbohren, perfero, perterebro.
chbrechen, perfringo perrumpo, die höchsten Alpen — 1. das feindliche Heer — 2.
rchbruch, alvus. 7.
ch einander, confuse, confusio, promiscue.
chdringen, penetro, sehr weit — 1. n das Herz — 2.
chfließen, perfluo, permano.
chgehen, pervado.
Durchlauf, diarrhoea.
durchlaufen, percurro.
durchgehen, transeo. die Schulen, studium.
durchwandern, peragro, perambulo, permeo, pervagor.
Durst, sitis.
Dursten, sitio.

E.

Eben also, perinde, pariter.
eben, flach, planus.
Ebene in dem Felde, planities.
Edelgestein, gemma.
Ehe, Ehestand, conjugium.
ehe denn, antequam.
eher als, priusquam.
ehebrechen, adultero.
Ehebrecher, adulter.
Ehefrau, uxor. — nehmen, 2.
Ehescheidung, divortium.
Ehestand, matrimonium. in den — treten, 1. seyn im — 2. zur zweyten Ehe schreiten, 2.
Eheversprechen, sponsalia.
ehrbar, ingenuus.
Ehrbarkeit, honestas, ingenuitas, decorum, honestum.
Ehre, Lob, decus, gloria. — streben nach 1. nach eitler — 2. Gottes Ehre allein suchen, 3.
Ehre, Ruhm, honor. — erweisen, 1. zu hoher — gelangen, 2. — befördern, 3. verletzen, 4. — abschneiden, 5. 6. *it.* detraho. eines — angreifen. 7. in Gefahr seyn, 8. die Armuth hindert — 9. seiner — entsetzt werden, 10.
ehren, colo, cohonesto, honoro, veneror.
Ehrengedächtniß, monumentum.
Ehrenstelle, dignitas, auftragen, honor. 2. zur — gelangen, 4. 6. — bekleiden, 5.
Ehrenzeichen, insigne.
ehrerbiethig seyn, revereor.
Ehrerbiethung, observantia, reverentia, venera io. — erweisen, revereor.
ehrgierig, gloria, 2. 4.
ehrlich, honeste, honestus.
Ehrgeitz, ambitio, ambitus.
ehrgeitzig, ambitiosus.
Eid, Sacramentum.
Eidschwur, jusjurandum, religio, 2.
Eifersucht, zelotypia.
eifrig, hitzig, fervidus.
eigen, proprius. dieses Lob ist, die eigen, 1.
eigennützig, dirigo.
Eigenschaft, proprietas, qualitas.

Digitized by Google

Eigenthum, possessio. am Viehe, peculium.
eigentlich, proprie.
eilen, accelero, celero, festino, propero. nach Hause — 1. in Eile schreiben, 2.
einbilden sich etwas, imaginor, cogitatio. 2. repraesento, 2. — vorher, praecipio.
einbildisch, opiniosus.
einbinden, illigo.
einbrechen, irrumpo. in die Feinde — 1.
eindrücken, imprimo.
einer, aliquis, unus — nach dem anderen.
einfallen, in den Sinn, occurro. *item*: incido, 2. nichts ist mir — 1. dieß allein — 2.
einfältig, simplex. — Tropf. 2.
Eingang, exordium, ingressio, ingressus, introitus, os, 4.
Eingebung, göttliche, instinctus.
eingehen, subeo, ingredior, intro.
eingepflanzet, insitus.
Eingeweide, viscera.
eingezogen, modestus.
Eingezogenheit, modestia.
eingießen, infundo.
eingraben, insculpo.
einhällig, concors.
Einhälligkeit, concordia, consensus, unanimitas.
Einhalt thun, einhalten, contineo, compesco, comprimo, reprimo, retardo, tempero.
Einkehr, hospitium.
einkehren, diverto.
Einkehren, proventus.
einladen, invito.
einmischen, in fremde Händel, misceo.
einnehmen, occupo, capio.
Einnehmer, quaesto.
einprägen, imprimo, inculco, infigo.
einreden, interpello.
einsagen, insusurro, suggero.
einsam, solitarius.
Einsamkeit, solitudo. verschliefen sich in die — 1. tauglicher für — 2.
einschlafen, obdormio.
einschlagen, pango.
einschleichen, irrepo. — sich, insinuo.
einschließen, concludo, includo.
einschneiden, incido.
einschreiben, inscribo.
einschränken, circumscribo.
einsehen, introspicio.
einst, einstmahls, aliquando.
Eintracht, consensio, unanimitas.
eintunken, imbuo.
einweihen, initior.
einwickeln, involvo.
einwickeln, consentio. — in die Verbindung, 2.
Einwohner, incola, inquilinus.
einziehen, immigro. — die Güter, fisco publico.
Eis, gelu, glacies. es wird — 1. durchgehen, 2. schleifen, 3. — fallen, 4. — nicht gehen können, 5.
Eisen, ferrum.
eisern, ferreus.
eitel, vanus.
Eitelkeit, vanitas.
Ekel, fastidium, nausea. haben, fastidio, nauseo, taedet.
Element, elementum.
Elend, Jammer, miseria, calamitas. — Elend bringen. 1. in — fallen. 2. aus Elend helfen, 2. *it.* miseria.
Elend, exilium. in das Elend schicken 1. *it.* aqua, deporto. in das — gehen, 2. von dem — zurück kommen. Cicero war im Elende, 4.
elend, miser. in allen Stücken. —
Ellbogen, cubitus.
emsig, solers, studiosus, assiduus.
Emsigkeit, solertia, industria, studium, assiduitas.
Empfang, perceptio.
empfangen, concipio.
empfinden, sentio. große Schmerzen — 1. nichts mehr. —
Empfindlichkeit nicht haben, sensu.
Empörung, rebellio.
Endurtheil, judicatum.
Ende, finis. nahe bey dem — 1. Ende des Herbstes. 2. vom Anfange bis zum Ende. 3. vom Anfange bis zum Ende zurück gehen. 4. — kommt mit dem Anfange nicht überein, 5.
enden, ausmachen, absolvo, definio, termino, conficio, finio. den Krieg — 1. das Geschäft, 2.
endlich, denique, tandem.
enge, anguste.
enge, angustus, arctus, contractus, a, um.
enges Gefäßchen, angiportus.
Enge, enger Paß, angustiae, angustia.
Engel, angelus.
englischer Gruß, *Ave Maria.*
Enkel, nepos.
entblößen, nudo.
entbrennen, exardesco.
entdecken, aperio, prodo, 2.
enterben, exheredo.
entfallen, elabor.
entfernet, absum, remotus.
Entfernung, Weite, longinquitas.

Digitized by Google

en, effugio, refugio, subterfu-
suffugio.
iden, abalieno, alieno.
ndung, abalienatio, alienatio.
n, obviam. — gehen dem Vater,
nem Reisenden — 2.
n, auskommen, declino, evado.
Gefahr —
en, sich, abstineo.
tung, continentia.
pten, ferio.
igen, profano.
n, deonero, exonero.
en, dimitto.
gen, absolvo, expedio.
n seyn, disto, procul, remotus.
ren, mutuor.
ien, aus dem Kerker, elabor, 2.
en, renuntio, 3.
iden, dispicio, dijudico, discerno,
ido.
ildigen, purgo, 2. excuso, sich mit
r Unpäßlichkeit — 1. er läßt sich
m — 2. du hast dich nicht zu ent-
ldigen, 3.
puldigung, excusatio, causa, pur-
io.
en sich, exhorresco, horreo.
hen, existo, exorior, orior.
nden, sublego.
rfen, adumbro.
urf, adumbratio.
hen, subduco. — sich den Geschäf-
, amoveo.
kt, abstractus.
nden, inflammo.
ten, existimo, arbitror.
, heres.
mlich, miserabilis.
men sich, misereor, miseret.
rmniß, misericordia, miseratio.
ien, Andere, exemplum, 2.
nung, aedificatio.
ten, exoro.
ichen, palleo, expallesco, exalbe-
o.
ch, hereditarius.
chaft, hereditas. — bekommen, 1.
adeo. einem — nehmen, 2. — flei-
g erhalten, 3. väterliche — patrimo-
um.
früchte, fruges.
messerey, geometria.
beben, terrae motus. großes —
boden, Erdreich, solum, humus.
e, terra.
nken, adinvenio, excogito.
chten, comminiscor, fingo.
chtet, falsch, fictus.
dichtung, commentum.

erdulden, aufero, perpetior.
Erduldung, perpessio.
ereignen sich, accidit, evenit.
erfahren, verständig, peritus, in der Kriegskunst. —
erfahren, expertus, compertus.
Erfahrung, usus, experientia, ein Mann von großer. —
Erfinder, inventor.
erforschen, perscrutor.
Erforschung des Gewissens, examen, conscientia.
erfreuen sich, laetor, gaudeo, exhilaro.
erfüllen, impleo, compleo, expleo, exsolvo.
ergänzen, suppleo, redintegro, reficio, resarcio, sarcio.
Ergänzung, supplementum, redintegratio.
ergeben, deditus, addictus.
ergeben, sich, dedo.
ergetzen, delectatio, delector, recreo.
Ergetzlichkeit, deliciae.
ergreifen, arripio, apprehendo.
erhalten, conservo. sein Erbtheil — 1. sein Ansehen — 2. *item* impetro, consequor, servo. du hast mich. —
erhalten, ernähren, sustento, alo.
erhärten, obduresco.
erheben, extollo, amplifico, promoveo, 2. — sich, insurgo.
erhitzt seyn, ferveo, fervidus, aestuo.
erhohlen, sich, colligo, recolligo, recipio 3.
erhören, exaudio.
erinnern sich, reminiscor, recordor. voriger Zeiten — 1. voriger Reden — 2.
Erinnerung, recordatio.
erkalten, refrigesco.
erkaufen, redimo. Christus hat uns. —
erkennen, agnosco, cognosco, ich erkenne aus deinen Briefen, wie du gesinnet.
Erkenntniß, cognitio, agnitio, intelligentia, notio.
erklären, declaro, illustro, explano, clarus. 2. 3.
erklecken, hinreichen, sufficio.
erkundigen sich, exploro.
erlangen, acquiro, assequor, obtineo, potior.
erlauben, permitto.
erlaubt, es ist, licet.
Erlaubniß, concessus, copia, permissio, venia.
erleichtern, allevo, levo, relevo.
Erleichterung, allevamentum, allevatio.
erleuchten, illumino.

Digitized by Google

erlösen, erretten, libero, von der Furcht der Feinde — 1. 2. 3.
Erlöser, liberator.
erlustigen, sich, recreo, 1. 3.
Erlustigung, delectatio.
ermahnen, adhortor, cohortor, moneo, admoneo, exhortor, hortor, 1. die Aeltern — ihre Kinder, 2.
Ermahner, admonitor.
Ermahnung, admonitio, admonitus.
ernähren, alo, sustento.
erneuern, integro, instauro, redintegro. die Wunden, refrico. — den Schmerzen, revoco. — 1. 3. den Krieg — 2.
erniedrigen, deprimo.
ernsthaft, serius, gravis, severus, vultuosus.
Ernsthaftigkeit, gravitas, severitas.
ernstlich, serio.
Ernte, messis.
ernten, meto.
erobern, einnehmen, expugno, occupo. ein Land — 1.
eröffnen, patefacio, aperio, sein Haus den Freunden — 1. die Thür mit Gewalt — 2. den Brief — 3. sein Gemüth — 4.
erquicken, laxo, refrigero, relaxo. — das Gemüth.
Erquickung, levamentum, relaxatio.
erreichen, erlangen, assequor.
erretten, befreyen, libero, salvo, das Vaterland, — 1. sich — 2.
Erretter, liberator.
ersättigen, saturo.
ersäufen, aubmergo.
erschaffen, creo. Gott hat die Welt — 1. Erschaffer, creator.
erscheinen, compareo, appareo, im Schlafe. —
Erscheinung, visum.
erschöpfen, exhaurio. ein ganzes Land. —
erschrecken, perterreo, terreo. 1. 2. 3. obstupefacio, percello.
erschrecken, sich fürchten, horreo, perhorresco.
erschrecklich, terribilis, horribilis.
ersetzen, vergelten, compenso, penso.
ersprießlich, utilis.
erstarren, obtorpesco; stupeo.
erstatten, refero, 4. remuneratio, rependo, repono, 4.
erstaunen, stupeo, obstupesco, attonitus.
Erstaunung, stupor.
Erste, der, primus, Erstgeborne, 1.
erstrecken, sich bis zu, pertineo, extendo.
erstummen, obtumesco, vor Bewunderung. —
ertappen, deprehendo, teneo, 6.
erwachen, evigilo, expergiscor.
erwachsen, adolesco, adultus.
erwägen, überlegen, perpendo, examino.
erwählen, eligo. den Bürgermeister — 1. den besten Theil — Tag und Nacht — 3.
erwarten, exspecto. schon lange — 1. den Ausgang der Sache — 2. die Ankunft wartete, 3.
erweisen, darthun, exhibeo. sich als Freund —
erweisen, probo, 1. 3. demonstro.
erweitern, amplifico, augeo, laxo, dilatio, laxo.
erwünschlich, optabilis.
erzählen, commemoro, enarro, enumero, narro, unterschiedlich. — 1. deutlich — 3. eine Sache öfters 4.
Erzählung, relatio.
Erz, Kupfer, aes.
erzürnen, zornig seyn, irascor. nicht ist — 1. noch — 2. sich selbst — 3.
Eßwaaren, esculenta.
essen, edo, comedo. mäßig. —
Estrich, s. Aestrich.
Evangelium, *Evangelium*. publicum das. —
ewig, aeternus.
Ewigkeit, aeternitas, aevum, perpetuitas.
examiniren die Studenten, examino.
excommuniciren, *excommunico*.
Excommunicirter, *excommunicatus*.
Ey, ovum.

F.

Fabel, fabula.
fabelhaft, fabulosus.
Fackel, fax.
Fächer, flabellum.
fähig, capax.
Fähigkeit, solertia, 2.
fälschlich, perperam.
Fähnrich, signifer, vexillarius.
färben, coloro.
Fahne, signum, vexillum.
Fall, lapsus.
fallen, fehlen, labor, eris. — über einen Haufen, ruo, corruo.
fallen, cado. vor Wunden — das Haupt — lassen, 2. in vorige Laster, — *it*. recido. zu Füßen, accedo, advolvo, genu, pes, projicio. 3. in die alte Gewohnheit, redeo. 4.

Digitized by Google

), betrüglich, falsus. — wird von
len gehaßt.
), verstellt, simulatus. falsches Geld,
ulterinus, pecunia.
e, color.
1, verstehen, comprehendo, percio.
1, nehmen, capio 1. mit dem Ver-
nde etwas — 2. — in sich, con-
neo.
beynahe, fere, pene, propemo-
um.
nacht, bacchanalia.
en, jejunium. 40tägige — 1. —
lten, 2. *it. Quadragesima.*
, deses, desidiosus, iners, piger.
llenzer, cessator.
enzen, otior. nicht — 1. — ist schänd-
h. 2. cesso.
lheit, desidia, ignavia, pigritia.
ft, pugnus.
ter, gladiator, pugil.
er, calamus, penna.
efeuer, purgatorium.
en, aberro, erro.
ler, erratum, error. bringen in —
, seyn im — 2. erkennen. 3. — beneh-
en. 4. — ablegen 5.
, venalis, — bieten, vendito.
, belle, bellus, concinnus, lepi-
us.
nd, hostis
nd, feindlich, inimicus, er ist mein
wiger Feind, inimice, hostiliter.
ndschaft, inimicitia. — haben. 1. —
blegen, 2. — verdeckte, simultas.
dselig, infestus.
d, Acker, campus, rus.
dherr, dux, imperator, praetor.
dmarschall, General, generalis 2.
fen, scopulus, rupes.
se, calx, talus.
ig, bereit, promptus, — einem zu
elfen.
ig, zum rc. procinctus, expeditus.
, firmus.
t, Festtag, festus. — einsetzen, 1. —
egehen, 3.
lung, propugnaculum, castrum.
t, abdomen, pinguis, opimus.
cht, humidus, uvidus.
ser, ignis.
erlich, festus, solennis.
ertag, feriae — es ist ein Feyertag,
estus, 1. den — halten. 4. — nicht
halten, 5.
ber, febris — haben — viertägiges
quartana.
ur, figura.
den, invenio, reperio.

finster, dunkel, obscurus.
Finsterniß, eclipsis.
Finsterniß, tenebrae, obscuritas.
firmen, confirmo.
Fisch, piscis.
Flecken, Mackel, labes.
Fleiß, beständiger, accuratio, assiduitas, assidue, opera, industria, sedulitas.
Fleiß, diligentia, mit größtem — 1. einen größeren — verlangen, 2. keinen — sparen, 3.
Fleiß, auf etwas wenden, confero, applico, contendo. — nimmt ab, remitto 2.
mit Fleiß, studiose, constituto, consulto.
fleißig, diligens, sedulus, studiosus, studiose, diligenter. — studieren, 1. Geschäft — verrichten, 2.
flicken, ausbessern, sarcio.
fliegen, volo, volito.
fliehen, meiden, fugio, das Uebel von Natur — 1. unser Soldat ist geflohen, 2. die Feinde sind — 3. die Flucht einstellen. 4. den Flüchtigen nachsetzen. 5. heimlich aus der Stadt — 6.
fließen, fluo. sich ausbreiten, mano.
Flucht, fuga. die — nehmen den Feind in die — schlagen, *it.* fugo. von der — abstehen, 2.
flüchtig, fugitivus, profugus.
Flügel, ala.
Fluß, amnis, fluvius, profluens flumen, tiefer, 1. seichter — 2. reißender — 3. aus dem Berge entspringender, — 4. der — fließet in das Meer, 5. — hat hohes Gestade. 7. — überschwemmt, 8. über den — setzen. 9.
fodern, exigo, postulo.
Foderung, postulatum, postulatus.
Folge, consecutio, consequens, consequentia.
folgen, sequor.
folgen, gehorsam seyn, morigeror, obsequor. — seiner Lust 1. — diesem Menschen, 2.
Folterer, tortor.
foltern, torqueo.
fordern, Forderung, s. fordern, Forderung.
fortfahren, pergo.
Fortgang, progressus, progressio, successus.
fortgehen, progredior, procedo.
fortpflanzen, propago, as.
fortsetzen, continuo, prosequor, persevero.
Fortsetzung, continuatio.

Digitized by Google

fortreiben, propello.
Frage, quaestio.
fragen, interrogo, requiro.
Fraß, Gefräßigkeit, gula.
Frau, domina.
frech, ferox, audax.
Frechheit, licentia, petulantia.
fremd, peregrinus, advena, alienigena, alienus, adventitius.
Freude, laetitia.
Freudigkeit, alacritas.
freuen, sich erfreuen, capio, gaudeo. an deinem Glücke — 1. ich habe mich sehr erfreuet, 2.
Frevel, temeritas.
freventlich, verwegen, temerarius, temere.
Freund, amicus, necessarius.
freundlich, amice, blande, blandus.
Freundlichkeit, affabilitas, comitas.
Freundschaft, necessitudo, usus, amicitia — mit einem machen, 1. *it.* adjungo, conjunctio, conjungo, 2. mit einem haben. 3. — halten, 4. — vermehren, 5. — vermindern. 6. — aufheben, 7. *item* dissolvo. — erneuern, 8.
frey, ledig seyn, vaco, 1. von allen Diensten, 2. — von allen Gesetzen, 3.
frey machen, emancipo.
frey, libere. — reden.
freygebig, liberalis, gegen alle. —
Freygebigkeit, liberalis.
Freygelassener, libertus.
Freyheit, libertas. — geben, 1. — haben, 2. — benehmen, 3. verlieren, 4. — wieder herstellen, 5.
Freyheitsbrief, Diploma.
freylich, utique.
Freystatt, asylum.
freywillig, voluntarius, ultro.
Friede, Einigkeit, pax. — begehren, 1. — machen. — 2. nicht annehmen, 3. — stiften, 4. erneuern, 5. — 6. mit Auswärtigen, 7.
Friedensschluß, pacificatio.
Friedensstifter, pacificator.
friedliebend, pacificus.
frieren, algeo.
frisch, munter, alacer.
frisch, neu, recens.
frisch seyn, vigeo, incolumis.
Frist, spatium.
fröhlich, lustig, hilaris. — aussehen, exporrigo.
Fröhlichkeit, hilaritas.
frohlocken, applaudo, applausus, gestio, exsulto, plausus.
Frohnleichnamsfest, *Corporis Christi Festum.*
fromm, andächtig, religiosus, pius, frugi.
Frömmigkeit, pietas, probitas.
Frucht, Obst, fructus.
fruchtbar, fertilis, fructuosus, ubi
Fruchtbarkeit, fecunditas, fertilitas, ubertas.
Fruchtnießung, ususfructus.
früh, mane.
frühzeitig, praecox, praematura.
Frühling, ver.
Fuge, compages.
füglich, commode.
Fuhr, vectura.
führen, veho, duco.
Führer, dux. einem — folgen, 1.
Fuhrlohn, portorium.
Fuhrmann, agitator, auriga, quadrigarius.
Führt, vadum.
für, pro.
Fürbitte, deprecatio.
fürbitten, deprecor.
Fürbitter, deprecator.
fürchten, pertimesco, reformido, timeo. sehr — 1. Alles — 2. 3. 4.
Furcht, metus. einem — einjagen, 1. timor. in der — seyn. 2. *it.* timor. — benehmen, 3. — ablegen, 4. *it.* timor. 4. 5. — merken lassen, timor. 3. furchtsam, timide, timidus. furchtsamer Gemüth, 1. — Herr, — 2.
Furchtsamkeit, timiditas.
Furie, furia.
für sich eigen, privatus.
für sich selbst, privatim.
Fürsprecher, advocatus, patronus.
Fürstenthum, principatus.
fürwahr, revera, sane.
Fuß, pes.
fußfällig bittend, supplex, supplices.
Fußgänger, pedes.
Fußtapfen, vestigium.
Fußvolk, peditatus.
Futter, pabulum. — holen, pabulor.

G.

Gabe, donum.
gäh, abscissus, praeceps. gäher Ort, 1. — Mensch, 2.
gählling, plötzlich, repente, repentinus.
gänzlich, ganz und gar, prorsus, penitus, omnino, plane.
Gang, itio — bedeckter, porticus.
Gant, auctio.
ganz, totus.

Digitized by Google

u viel, nimis. — zu lange Rede 1. zu große Macht.
g, sordidus, spurcus.
n, hortus.
, angiportus, platea, vicus.
conviva, diversor.
birth, hospes. er hat mich zu Gaste abt, 1. ich bin zu Gaste gewesen, 2.
ey, hospitalis.
aus, hospitium.
ahl, epulae, epulum, convivium.
rliches — 1. — zubereiten, 2. daher 1, 2.
ler, histrio, mimus.
en, gigno, pario.
ude, aedificium.
, do. gero. —
, an die Hand, suggero.
den (die), gestus.
h, preces. — 4stündiges, *quadrata horarum.*
th, jurisdictio, ditio, territorium.
hen, befehlen, impero, mando.
herisch, imperiosus.
en, natus.
en werden, nascor.
gt, geliehen, mutuus.
th, Befehl, praeceptum. —
uchlich, usitatus.
auch, ritus, usus, mos, usurpatio.
uchen, usurpo.
ort, es — sich, decet. — sich nicht, decet.
rtig, oriundus.
ert, partus.
urtsfest, natalitia. — Tag, natalis Christi, nativitas.
isch, saltus, virgultum.
ächtniß, memoria. gutes — 7. schwa- ch — 8. von Menschen — gedenken, unsterbliches — erwerben, 2. die ache ist nach in dem — 3.
anken, cogitatio. dieses hat mich auf e — gebracht, 1. fahren lassen, 5. erstreute Gedanken, 8.
nken, cogito. lang bey sich, — 1. if einen gefährlichen Anschlag — 2. if die Schlacht — 3, allezeit auf ei- n — 6.
nken, memini. ich werde deiner alle- it —
nken, zurück, recogito.
uld, patientia.
uldig, patiens, patienter.
rt, angesehen, honoratus.
hrlich, periculose, periculosus.
ährte, comes.
ängniß, custodia. in das — werfen, entlassen, 2. darin seyn, 3.

Gefahr, periclitor. in großer — 1. deine Sachen stehen in großer — 2.
Gefahr, discrimen, periculum. einen setzen in die — 1. darin seyn, 2. — nahet sich von allen Seiten, 3. sich in die — begeben, 4. 5. darein gerathen, 6. außer — 7. unerschrocken in — 8.
gefallen, placeo, arrideo.
gefangen, captivus, captus, carcer.
Gefangenschaft, captivitas.
gefräßig, vorax, gula, 1.
gefrieren, congelo, conglacio.
gegen, versus, erga.
Gegend, Lage eines Ortes, ora, pars situs.
gegen über, e regione, oppositus, regio.
gegenwärtig, praesens, ich war selbst — 1. das — nicht achten, 2. 3. möchte dich — sehen, 4. bin vor Leid mir kaum — 5.
Gegenwart, coram, praesentia. in meiner — praesens, 3.
gehäßig, odiosus.
Geheimniß, mysterium.
gehen, eo. weit — 1. wo gehest du hin? 2. auf der Post — 3. Schritt vor Schritt — 4. still daher — 5. in die Schule, frequento. — es gehet die Rede, spargo.
gehen, von Statten, evenio, cedo, procedo, succedo. 1. 2. 3. *it.* verto, 8. successus.
Gehör, auditio, auditus, auris.
gehörlos, surdus.
gehört, es, spectat.
gehorchen, pareo.
gehorsam, obedienter.
Gehorsam, obedientia, zum — bringen, pareo.
gehorsamen, folgen, gero, obedio. Gott — gehorsamen, 1. dem Rathe, — 2.
geil, muthwillig, libidinosus.
Geilheit, Begierde, libido, der — nachhangen, 1. zu der — angereitzet werden, 2. unterdrücken, 3.
Geißel, flagellum. einen schlagen mit der — 1. — empfinden, 2.
geißeln sich, disciplina.
Geistlicher, religiosus. 2.
geistlicher Stand, religio. in den — treten, 2. in den — aufgenommen werden, 3.
geistliche Pfründe, *beneficium ecclesiasticum.*
Geiz, avaritia.
geitzig, avarus, sordidus. 2.
gekrümmet, hin und her, tortuosus.
Gelächter, risus.
gelangen, bis zu, pertineo, pervenio, an einen Ort.

Digitized by Google

Geld, pecunia. viel — zusammen machen. 1. *item*: acquiro, — haben, 2. — zu suchen wissen, 3. gemeines — ist wenig. 4. — verschwenden. 5. prägen, aes, cudo, signo.
geldreich, pecuniosus, copiosus.
Geldstrafe, mulcta.
gelegen, situs, an dem ist viel — 1.
Gelegenheit, campus, opportunitas, commoditas, occasio. gute — 1. nicht versäumen. 2. — brauchen. 3. — nicht unterlassen. 4. wenn eine — seyn wird 5. mit deiner guten — 6. aus — 7.
gelehrig, docilis.
gelehrt, litteratus, eruditus, peritus, doctus. sehr — 1. nicht besonders — 2. — in der Arzeneykunst. 3. grundgelehrt, simpliciter.
Gelehrtheit, doctrina.
Geleitschaft, comitatus.
Geleitsmann, comes.
Gelindigkeit, indulgentia.
geloben, spondeo, voveo. ewige Armuth, Keuschheit, Gehorsam —
gelten, valeo, viel bey Allen — 1. wenig — 2.
gelten, viel, gratiosus. 2.
Gelübde, votum. — thun, voveo.
Gemächlichkeit, commoditas.
gemäß, gleichförmig, consentaneus.
gemein, communis, guten Freunden ist Alles — 1. das ist ein gemeines Laster, 2. das Uebel wird Allen seyn. 3.
gemein, leutselig, popularis.
gemein, vulgaris, plebejus, tenuis.
gemein, öffentlich, publicus.
Gemeinde, universitas.
gemeines Wesen, commune, respublica. — aufrichten, — 1. verwalten, 2. 3. — wohl verwalten, 4. wider das — handeln, 5. ist nahe bey dem Untergange, 6. — erhalten, 7.
gemeiniglich, plerumque, vulgo.
gemeinsam, communiter.
Gemeinschaft, communio, communitas, consuetudo, societas.
Gemüth, animus, mens.
Gemüthsbewegung, motus.
Gemurmel, murmur.
geneigt seyn, inclino, propendeo.
geneigt, proclivis, animus.
geneigt gewesen seyn, faveo.
General eines Ordens, generalis.
Generalissimus, generalis, 1.
Generalität, generalis, 9.
Genick, cervix.
genießen, fruor.
genug, reichlich, affatim, satis.
genug seyn, sufficio.
genug thun, satisfacio.
Genugthuung, satisfactio.
Genüge, Ueberdruß, satietas.
geplagt, afflictus.
Gepräng, pompa, luxus.
gerade, directus.
gerades Weges, recte.
Geräusch, strepitus.
gerathen, übel, degener.
gerathen, in etwas, incurro.
gerecht, billig, justus, ein gerechter Mann.
Gerechtigkeit, justitia.
gereut (es) mich, poenitet.
Gericht, Urtheil judicium. vor — kommen, vor — erscheinen, 2. bey — gezogen werden, 3.
Gericht, jüngstes, judicii extremi di
Gerichts-Ferien, justitium.
Gerichtshandel, actio, 3.
gering, levis, 2. vilis.
gern, willig libenter, einem — hel 1. einen — wiedersehen, 2.
Geruch, odor.
Gerücht, Ruf, rumor, fama. d ge das — 1. 2. wird bald aufhören,
Gerüst, machina.
Gesandter, legatus.
Gesandtschaft, legatio.
Gesang, cantus cantio, carmen, re centus.
Geschäft, actio, occupatio, negoti viele Geschäfte haben, 1.
Geschenk, Gabe, donum, munus, — bestechen, 1.
geschehen ist es, actum est.
Geschichte, historia, — lesen, 1. — schreiben, 2. man lieset — 3.
Geschichtschreiber, historicus.
Geschicklichkeit, agilitas.
geschickt, versatilis, aptus.
Geschirr, vas.
Geschlecht, stirps, locus, genus, de ges — 1. unadeliges — 3.
Geschlecht, natio.
Geschlechtbeschreiber, genealogus.
geschliffen, politus.
Geschmack, gustus, sapor.
Geschöpf, creatura.
Geschrey, clamor, clamo.
geschwächt, attenuatus.
geschwätzig, loquax, garrulus.
Geschwätzigkeit, loquacitas.
geschwind, celer, cito, confestim.
Geschwindigkeit, celeritas.
Geschwulst, tumor.
Gesell, Gespann, socius, ein gemeiner
gesellen, zusammen, jungo.
Gesellschaft, comitatus, sodalitas, 1 dalitium, societas. böse — ist zu m den.

Digitized by Google

lex. — geben, 1. — annehmen, lten, 4. — brechen, 5. — abschaf- 6. dispensiren, 7.
:ber, legislator.
, Erscheinung, visum, visio. gött- — im Schlafe, somnium.
, das, species, visus.
, moratus
ch, colloquium, collocutio, ser-
, species, conformatio, figura.
:liche, statura, forma. nicht gar e — 1. ansehnliche — 2.
n, fingo, formo, figuro.
t, foetor, pegor.
, astrum, sidus.
, incolumis, salubris, sanus, ryn, 1. it. valeo. — bleiben. 2. werden, convalesco, sano. 2.
heit, incolumitas, sanitas, va- do. die — beobachten, 1. gute — lechte — 2. der — schaden. 4. wie- erhohlen, 5. — trinken, bibo.
en, sich viel, audeo.
net, armatus.
t, Macht, vis, potestas, die Tu- hat große — 1. Cäsar hatte die te — 2. dieses steht in deiner — ines — einschränken, 4. — zulas- . — 5.
tthätig, violentus.
:b, commercium.
ht, pondus.
nn, lucrum. — begierig, 1. keinen haben, 2. — suchen, quaestus.
nen, lucror.
, certus, exploratus.
ssen, conscientia. gutes — 1. böses 2. 1) Gewissensbiß, 2. 2) ein Mensch e — 3. Gewissensrechenschaft geben, — erforschen, 6.
ssen sich machen, religio, 2. scru- lus. 1. 2. 3. conscientia. 4. item: jicio.
enhaft, religiosus.
lich, certe.
gen, benevolus.
genheit, benevolentia. — beweisen, , 2. — aufheben, 3.
ohnheit, assuetudo, consuetudo. weichen von der — 1. gemeine — 2. einführen. Usus. 2. — ändern, 2. halten, 4.
hnlich, status, a, um, usitatus.
hnen, consuesco, assuefacio, as- esco. die Arbeit — 1. das Unglück 2.
ürz, condimentum.
met, es sich, convenit. — sich nicht, decet.

Gift, venenum. — geben, 1. nehmen. 2.
Gipfel, apex, fastigium, vertex.
Glanz, splendor.
Gläubiger, creditor.
glauben, credo. nicht leicht einem jeden — 1. 2. glaube mir, das — 3. ein glaubwurdiger Mann, 4.
Glauben, christlicher, fides. — verläugnen, 7.
glaublich, probabilis, credibilis, opinabilis.
gleich, aequaliter, aeque.
gleich, aequalis, par, in allen Sachen — 1. Gleiches mit Gleichem vergelten, 2.
gleich, eben, aequabilis.
gleich, ähnlich, similis. einer dem anderen, 1. Hund einem Löwen — 2. gleich und gleich gesellet sich, 3. und dergleichen, 4.
gleich, als, tanquam. perinde, quasi.
gleicher Weise, similiter.
gleichfalls, pariter.
gleichförmig, aequabiliter.
Gleichförmigkeit, aequabilitas, convenientia.
gleichgültig, indifferens.
Gleichheit, aequalitas, similitudo, proportio.
gleich machen, adaequo, aequo.
gleichsam, als, quasi, instar.
gleichwie, instar, quemadmodum, sicut.
Gleißner, simulator.
Gleißnerey, simulatio.
Glied, articulus, artus, membrum.
Glück, fortuna. ein jeder verschafft sich sein — selbst, 1. sich auf die glückliche Seite schlagen, 2. — vermag im Kriege Vieles. 4. bald Glück, bald Unglück, 5. dasselbe mäßig brauchen. 5. kein — haben. 7. — ist veränderlich, 9. — wendet sich, 10.
glücklich, feliciter, prospere.
glücklich, prosper, secundus, fortunatus.
glückselig, felix. — bin ich, 1. bis dahin war er — 2.
Glückseligkeit, beatitudo, prosperitas, felicitas. niemand hat eine beständige — 1. du hast die größte — 2.
Glück wünschen, gratulor.
Glückwünschung, gratulatio.
Gnade, gratia.
gnädig, clemens, propitius.
gönnen, faveo.
Gönner, fautor.
göttlich, divinus. aus — Schickung, divinitus. — Beystand, Deo favente.
Götze, idolum.
Götzendiener, idololatra.
Gold, aurum.

Digitized by Google

Gott, Deus. — Schöpfer aller Dinge, 1. — höchster Beherrscher. 2. der gütigste — der vollkommenste — 4. Gott um Hülfe anrufen, *Dei opem implorare.*
Gott verhüthe es, absit.
Gottesdienst, sacra. — verrichten.
Gottesdienst, religio. eifriger — 1.
Gotteslästerung, Blasphemia.
Gotteslläugner Atheus.
gottlos, impi[illegible]
Gottlosigkeit, i[illegible]ietas.
gottesfürchtig, [illegible]us, religiosus. 1.
Gottesfurcht, [illegible]tas.
Grab, sepulch[illegible]m, tumulus.
graben, fodio.
Grabmahl, monumentum.
Gränze, limes, terminus, confinium.
grau, canus. [illegible]e [illegible]n, canesco.
grausam, atrox, [illegible]elis, dirus, immanus.
Grausamkeit, atr[illegible]itas, crudelitas.
griechisch, graec[illegible]
Griffel, stilus.
groß, magnus. [illegible] Sachen, 1. — von Leib, 2. von [illegible] und Ansehen. 2.
groß machen, exaggero.
großmüthig, altus. 3. Animus. 1. *item*: magnanimus.
Großmuth, magnanimitas.
Grube, fossa.
Grund, fundus. zu Grunde gehen, pereo, redigo, ruina 1. — richten, perimo, pessundo.
gründen, fundo, sich auf etwas, nitor.
Gründonnerstag, *Coena Domini.*
grüßen, saluto.
Grundfeste, fundamentum.
günstig, amicus. 2. propitius.
günstig seyn, studium, studeo, cupio, faveo, dir ist die ganze Stadt, 1. das gemeine Volk.
Güter, bona. sich darum bewerben, 1. — wegnehmen. 2. — verschwenden. 3. — des Glückes. *Us.* 1. Gemüthes, 3. geistliche, *bona spiritualia.* — zeitliche, 2.
gütig, benigne, benignus, clemens.
Gütigkeit, benignitas, bonitas, clementia.
Gunst, benevolentia, gratia, locus. favor. — bey Hof, 1. — bey dem Volke. 3. etwas für eine — halten, 2. darnach streben, 3.
Gurgel, jugulum.
Gutes thun, benefacio.
gut heißen, approbo, probo, ratus.
Gut, Hauswesen, res, 4.
gut, fromm, bonus. ein guter Mann.
gutstehen für etwas, praesto.
Gutthat, benefactum.
Gutthätigkeit, beneficentia.
Gutwilligkeit, facilitas, benevol[illegible]

H.

Haar, capillus.
Haarlocken, cincinnus.
Hab und Gut, res 4.
haben, besitzen, habeo. viel Fre[illegible] Geld, 1. ganz Welschland — [illegible]
Hader, Zank, altercatio, rixa.
Hafen, portus.
Hagel, grando.
Hahn, gallus.
halb, dimidius.
Hälfte, medietas.
Halm, culmus.
Hals, collum. seyn über den — sens.
halsstarrig, contumax, obstinatu[illegible] tinax.
Halsstarrigkeit, contumacia. p[illegible] cia, pervicacia.
halten, gut oder übel, accipio, 2. 3.
halten, sich wohl, gero. 1. übel — das Versprechen, servo, 1.
halten, schätzen, habeo.
halten, ergreifen, teneo.
Hand, manus. seyn zur — pro[illegible]
Händeklatschen, plausus.
Handel, commercium.
Handel, Rechtshandel, causa. — [illegible] gen. *Usus.* 2. 1.) — führen. verlieren. 3.) — gewinnen. 4.) — lässig fortsetzen, 5.) ein zweifelha[illegible] 6.) vom — abstehen, 7.) sich de[illegible] dels halber vergleichen, 8.
handeln, tracto. von einer Materie.
Handelschaft, mercatura. Handel[illegible] mercator.
handgemein werden, congredior.
Handlung, Geschäft, actio, acte[illegible]
Handschrift, chirographus, sy[illegible]
Handwerksmann, faber, opifex.
hangen, an einander, cohaereo.
hangen, pendeo, Alles hängt de[illegible]
Harnisch, lorica.
hart, durus.
hartnäckig, pertinax, pervicax, fractus.
Haß, odium. — auf sich laden, auslöschen. 4. — wider einen 5. fahren lassen. 7. — ablegen.
häßlich, deformatus, turpis.
Häßlichkeit, deformitas.
hassen, odi, odium. 6.
häufig, copiose, frequens, crebr[illegible]
Haufe, acervus, cumulus, turba men.

Digitized by Google

caput.
ann, centurio.
chlich, potissimum.
aedes, domus — bauen. *Usus.*
s dem — gehen, 2. nach — 3.
n zu — 4.
th, suppellex.
nosse, domesticus.
sind, familia.
annskost, frugalis.
fest machen, figo.
vehementer. — reden.
hitzig, vehemens, fervidus, acer,
er.
eit, contentio.
ethnicus.
Wohlstand, salus, beschützen.
, medeor, sano.
augustus, sanctus, sacer.
e im Himmel, *Sancti*, coelites.
n, sacro.
keit, sanctitas, sanctimonia, sanudo.
sprechen, *canonizo.*
n, salubris, salutaris, salutar.
ch, zahm, cicur.
ch, arcanus, clam.
ch, verborgen, occultus, secretus,
ndestinus.
uchen, visito, viso.
hen, einen Mann nehmen, nubo.
, raucus.
rkeit, ravis.
1, befehlen, jubeo.
, hell, serenus.
l, adjuvo, auxilior, juvo, succur-
, opitulor. seinen Freunden — 1.
m Vaterlande 2.
r, adjutor.
er, carnifex.
fallen, decido.
rufen, devoco.
ns geben, edo. ein Buch — *item*:
ilgo.
ns lassen, sich nicht, prodo, 2.
ns locken, elicio.
berge, diversorium.
ey bringen, affero.
de, grex.
nach, deinde, postea, posthac, postaec.
old, praeco.
r, dominus.
rlich, opiparus, opipare.
rschaft, Gewalt, imperium. einem
übergeben — 1. — übernehmen, 2. —
haben, 3. 5.
rschen, dominor, regno.
erscher, rector.

herum, circum.
herum schweifen, vagor.
hervor bringen, profero, promo.
hervor führen, produco.
hervorgehen, prodeo. aus dem Schlupfwinkel — 1.
hervorkommen, provenio.
hervor leuchten, eluceo.
hervor tragen, emineo, promineo.
hervor scheinen, emic[illegible]mineo, 2.
Herz, cor. von Herzen [illegible] zu Herzen nehmen. 2.
herzhaft, animosus.
herzu rufen, advoco.
hetzen, agito.
Heucheley, simulatio.
heulen, ejulo.
heute, hodie.
heutig, hodiern[illegible]
Himmel, aether. [illegible]um (caelum) in den Himmel komm[illegible] 1. wenige kommen salvo. 3. — an [illegible]n Himmel gedenken, 2.
Himmelfahrt Chr[illegible] *ascensio Domini.*
Himmelfahrt Ma[illegible], *Assumptio B. M. Virginis.*
himmlisch, coelestis, caelestis.
hinab fallen, delabor.
hinab laufen, decurro.
hinauf, über sich, sursum.
hinaus, foras.
hinaus laufen, evoco.
hinaus gehen, egredior.
hinaus stoßen, extrudo.
hinaus tragen, effero.
hinaus ziehen, protraho.
hinderlich seyn, incommodo.
Hinderniß, impedimentum, 1. 2.
hinein bringen, infero.
hinein fallen, incido.
hinein führen, inveho.
hinein gehen, ineo, intro.
hinein stoßen, infigo.
hinein zwingen, adigo.
hinfällig, caducus.
hinfür, deinceps.
hingehen, adeo.
hinken, claudico.
hinlässig, oscitanter.
hinterbringen, refero, 2.
hinterlistig, insidiose.
hintertreiben, — Anschläge, — impedio. 5.
hin und her, passim.
hin und wieder, ultro, citroque.
hinzu führen, adduco.
hinzu gehen, accedo, adeo.
hinzu setzen, adjungo, adjicio.
hinzu thun, addo, admoveo.
hinzu tragen, apporto, afferro.

Digitized by Google

hinzu werfen, adjicio.
Hirt, pastor.
Hitze, aestus, ardor.
Hitze, Eifer, fervor.
hitzig, aestuosus, abruptus, fervidus. hitzig werden, exardesco.
hoch, altus, excelsus, sublimis, celsus.
Hochachtung, opinio.
hochheilig, sacrosanctus.
Hochmuth, elatio, impudentia, arrogantia.
hochmüthig, altus, 3. elatus, arrogans.
höchste, summus.
Hochverrath, perduellio.
Hochzeit, nuptiae.
höflich, comis, urbanus, humanus, — Sitten haben, 2.
höflich, humaniter.
Höflichkeit, comitas. urbanitas, humanitas. Cäsar war von seltener. — Etwas thun aus — humanus, 3.
Höhe, altum, altitudo.
Höhle, caverna.
hören, audio, exaudio.
Hörsaal, acroasis.
Hoffart, arrogantia, superbia.
hoffärtig, insolens, superbus, 1. 2.
hoffen, spero. gut — 1. 2. 3. von einem alles — 4.
Hoffnung, Erwartung, expectatio. große — erwecken, 2. 3. der — ein Genügen thun, 4. 5.
Hoffnung, spes. — machen, 1. — haben, 2. 3. diese einzige — ist noch übrig, 4. eitle — machen, 5. — berauben, 9. *item*: praecludo. — hat fehlgeschlagen, 9. — verlieren, 6. 8. 10.
Hofmeister, paedagogus.
holdselig, affabilis, amabilis, festivus, lepidus, lepide, venustus.
Holdseligkeit, festivitas, venustus.
Hölle, orcus, inferri. dahin kommen, 1. da leiden, 2.
Holz machen, hauen, lignor.
Hügel, collis, hoher —
Hülfe, adjumentum, adminiculum, suppetiae, auxilium, subsidium, opis.
Hülfsmittel, remedium.
Hülfsvölker, auxiliarius, suppetiae, subsidiarius.
Hülsenfrucht, legumen.
hüthen, verhüthen, caveo.
Hund, canis.
Hunger, fames. — plagt mich, 1. vor — sterben, 2. — stillen, 3. verursachen, 4.
hurtig, agilis.

J.

Immerwährend, perennis, perpetuus, jugis, sempiternus.
in der Eile, raptim.
ingleichen, item.
Inhalt, argumentum, tenor, exemplum, periocha.
innerer, interior.
innerhalb, intra.
innerst, intimus.
in so weit, eatenus.
Insel, insula.
irdisch, terrenus.
irgendwo, alicubi.
irren, fehlen, aberro, erro. jeder kann — 1. weit — 2.
Irrung, aberratio.
Ja, ja vielmehr, immo.
Jagd, venatio.
jagen, venor.
Jäger, venator.
Jahr, annus. Anfang des Jahres, 1. Ende des — 2. zwey Jahre sind verflossen, 3. er gehet in das dritte Jahr.
Jahre, im, nach Christi Geburt, *Anno Domini*.
Jahrbücher, annales.
jährlich, annuus.
Jammer, calamitas, miseria.
jammern, quirito.
jammervoll, calamitosus.
jeder, besonders, singuli.
jeder, quisque.
jemand, quidam, quisquam.
Jetzt (itzt) nunc jam.
Joch, jugum.
Juchart, jugerum.
Jugend, adolescentia, juventus.
jünger, junior.
Jüngling, adolescens. adeliger — 1. gelehrter — 2. — von besten Sitten, 3. in der Blüthe des Alters 4.
jung seyn, juventus.
Jungfrau, virgo. ewige — bleiben, 1.
Jungfrauschaft, virginitas. — verlieren, virgo 2.

K.

Käfig, cavea.
kahl, calvus.
Kalender, fasti.
kalt, frigidus.
Kälte, frigus, penetrabilis.
kämmen, pecto.
Kammer, cubiculum.

Digitized by Google

merdiener, cubicularius.
pf, Streit, certamen, decertatio.
fen, decerto, confligo.
ofplatz, palaestra.
el, suggestum, cathedra, concio, lpitum.
, tenax.
heit, illiberalitas, tenacitas.
n, arca.
lisch, catholicus.
, felis.
n, emo, mercor.
, schwerlich, difficulter, vix.
audax, projectus.
n, anhelo.
r, nullus. — aus beyden, neu-
r.
sweges, nequaquam.
r, cella.
en, erkennen, nosco, gar wohl. —
er, carcer, daraus entrinnen, ela-
or.
r, haereticus.
rey, Anhang, haeresis. — ausbrei-
n, 1. — zunehmen, 2. — dawider
reiten, 3. in — verfallen, 4. — ab-
wören.
h, caste, castus.
schheit, castitas.
der, liberi.
dheit, aetas, 1. pueritia.
dschaft, adoptio.
he, aedes, templum. berühmte —
, — besuchen, 2.
che Gottes, *Ecclesia*. die römische
— die erste — vom Anfange — Dom-
irche.
chengebrauch, cerimoniae.
chenraub, sacrilegium.
benräuberisch, sacrilegus.
eln, titillo.
ge, querela, querimonia. — ge-
ichtliche, actio.
gen, conqueror, quirito, queror.
öllig — 1. alle — 2.
iger, actor.
ing, sonus.
r, dilucidus, perspicuus.
arheit, claritas, perspicuitas.
tschen, mit Händen, plaudo.
eid, vestis, amictus, vestimentum, vestitus.
lden, vestio.
in, parvus, minutus.
ein, wenig, paullo.
einmüthig, verzagt, animus, 2.
einmüthigkeit, abjectio.
ngen, sono.
uft, Spalt, hiatus, fissum.

klug, vorsichtig, prudens, sapiens, 1. 2.
Klugheit, prudentia, sapientia.
Knabe, puer.
Knall, crepitus.
Knopf, nodus.
Knie, genu, — niederfallen, 1. — beugen, 2.
Koch, coquus.
kochen, coquo.
König, rex.
Königreich, regnum.
können, possum. wenn ich könnte, 1. ich kann dir versprechen, 2. ich habe nicht länger können, 3. 4. 5.
Komet, cometa.
kommen, von Sinnen, deliro. — zu sich, redeo. 2.
kommen, venio. bald — 1. 2. gern — 3. dahin ist es gekommen, 5. daher kommt das Uebel, 6.
Kopffluß, gravedo.
Korn, frumentum.
Korn sammeln, frumentor.
Kost, Lebensmittel, victus.
kostbar, sumptuosus, pretiosus. — Bibliothek, 1. — Kleid, 2.
kosten, versuchen, gusto, delibo.
kosten, consto, sto.
Koth, coenum, lutum.
kothig, lutulentus.
kränken, ango.
Kräfte, Stärke, vires. nicht — genug haben, 1. alle — anwenden, 2.
Kraft, Nachdruck, efficacitas.
Kraft, Macht, Gewalt, vis. jenes hat große — 1. — für Recht, 2. 3.
kraftlos seyn, langueo. — werden, elanguesco.
kramen, nundinor.
krank, aeger, aegrotus, aegroto, affectus.
Krankheit, aegrotatio. — des Gemüthes. — aegritudo. — erbliche, contagio. — in eine — fallen, morbus. 1. in der — liegen, 2. — nimmt zu, 3. — nimmt ab, 4. nicht völlig gesund, 5. ganz hergestellt, 6. — greift weiter um sich, 7.
Kranz, corona.
Kraut, herba, olus.
Kreis, gyrus, circulus, orbis.
Kreuz, crux, — machen, kreuzigen. —
Krieg, bellum. — steht bevor, 1. — anzetteln, 2. — dazu rüsten, 3. — ankünden, 4. — anfangen, 5. mit — überziehen, 6. einen — zu führen auftragen, 7. — — führen, 8. es ist Krieg in Wälschland, 9. — ist bey-

Digitized by Google

derseits gefährlich, 10. — verlängern, 11. — abwenden, 12. — läßt nach, 13. — nimmt ein Ende, 14. — höret auf, 15. — geht auf ein neues an, 16.
kriegen, bellum, bello, milito.
kriegerisch, bellicosus, militariter.
Kriegsheer, exercitus. — zusammen bringen, 1. — recrutiren, 2. gutes — haben. 3. 4. großes, aber schlechtes — 5.
Kriegswesen, militia.
krönen, corono.
krumm, aduncus.
kühn, keck, fidens, audax.
Kühnheit, audacia, confidentia.
Kummer, angor, moeror, tristitia.
kümmerlich, kaum, aegre.
Kundschaft, notitia.
kund werden, percrebesco — machen, percelebro promulgo.
künftig, futurus.
Kunst, ars. freye Künste lernen, 1. unterweisen, 2. humanus, 4.
Künstler, artifex, fabricator.
künstlich, artificiose, affabre.
kunstreich, artificiosus.
Kunststück, artificium.
kuppeln, lenocinor.
Kuppler, leno.
kurz, brevis, curtus.
kürzlich, breviter, strictim, summatim.
kurzweilig, lepidus, facetus.
küssen, osculor, suavior.
Kutsche, rheda.
Kutscher, auriga, rhedarius.

L.

Lachen, rideo. das — verbeißen, risus, 2.
Lager, castra. — schlagen, 1. mit dem — aufbrechen, 2. — erweitern, 3. zusammen ziehen, 4. — abstecken, 5. mit dem — näher anrücken, 6. — verändern, 7. im — seyn, 8. — angreifen, 9. — erobern, 10. mit dem — zurückziehen, 11. stets — 12. Sommerlager, aestiva. Winterlager, hiberna.
Land, auf dem Lande wohnen, rus, rusticor.
Landgenoß, municeps.
Landgut, praedium.
Landschaft, provincia, regio.
Landsmann, popularis, 3.
Landtag, comitia.
Landtagsstube, comitium.
lange, diu. lange zuvor, 1. lange hernach, 2.
Langsamkeit, lentitudo, tarditas.
langwierig, diutinus, diuturnus.
Langwierigkeit, diuturnitas.
Lärm blasen, classicum, arma cur.
läßliche Sünden, venalia.
Last, moles, onus.
Laster, crimen. ein großes — [illegible] *item*: scelus. ein gräuliches — 1. [illegible] an Theil haben — 2. kein [illegible] ches — 3.
Laster, vitium, — des Leibes und [illegible] Seele.
lasterhaft, scelestus, sceleratus. [illegible] aus —
lasterhaft, verderbt, vitiosus. — [illegible] gar viel, 1. 2.
Lästern, criminor.
Lastvieh, jumentum.
Latein, latinitas.
lau, tepidus. — werden, tepesco.
Lauf, cursus, curriculum.
laufen, curro. — hin und her, [illegible] curro.
Laufbahn, curriculum.
läugnen, nego.
lauter, merus.
laxiren, alvus, 2. 3.
Leben, vita. hartes — 1. bequemes 2. — enden, 3.
leben, ago, vivo. lang — 1. [illegible] — 2. wohl — 3. 4. so lange [illegible] be, vita. 4. in lauter Rechtlichk[illegible] — 5.
lebendig werden wieder, revivisco.
lebendig, animatus, vivus.
Lebensart, status.
ledig, unverheirathet, coelebs.
leer, ledig, vacuus.
Lefze, Lippe, labium, labrum.
legen, wohin, repono.
Lehre, doctrina, praeceptio, praeceptum.
lehren, addoceo, doceo.
Lehrer, doctor, — der Kirche. Doct[illegible] machen, — werden.
Lehrjunger, discipulus, tiro.
Lehrmeister, magister, praeceptor.
Lehrsatz, opinio, praeceptio.
Lehrschule, Probschule, tirocinium.
Lehrstuck, documentum.
Leib, corpus.
Leibeigener, mancipium.
Leibesfrucht, fetus.
Leibesgestalt, statura.
Leibesstrafe, supplicium.
Leichenbegängniß, Exequiae.
leicht, facilis. ein leichter Handel, [illegible]
leicht, leichtsinnig, levis, vanus.
leichtgläubig, credulus.
Leichtgläubigkeit, credulitas.

Digitized by Google

lich, facile.
tsinnigkeit, levitas.
n, patior. wer soll es leiden? 1. größ-
s Elend. —
n Christi, *Passio Domini.*
n, commodo.
remisius, submissus.
n, praesto, etwas. —
n, addisco, disco. griechisch —
aus Erfahrung — 2. wenig — 3.
, lego. den Cicero —
, anagnostes, lector, recitator.
as, extremum, postremo.
r, postremum ultimus, extremus.
Sache ist auf das äußerste ge-
mmen.
ten, luceo.
elig, freundlich, comis.
, lumen, lux.
chen, homo, 1. lucifugus.
. carus.
, die, caritas, amor. — des Va-
erlandes, 1. — überall erweisen, 2.
erhalten, 3. — fahren lassen.
n, adamo, amo, diligo.
r wollen, malo. — in Einsamkeit,
s unter Leuten leben.
haber, amator.
essen, blandior, permulceo.
kosen, das, blanditia, palpum.
ich, liebreich, amabilis, amoenus,
iavis.
lichkeit, suavitas.
reich, willig, amanter.
en, cubo, jaceo, recumbo. — ge-
en Mittag, situs. 2
t daran, es, interest, refert. — dir
ichts, 1. mir gar viel, 2.
ern, besänftigen, delinio, lenio.
e, linea.
pe, s. Lefze.
, Betrug, fraus, astus, astutia.
g, astutus, versutus.
nen, *Litaniae.*
, praeconium, laus. — suchen, 1.
. — erwerben, 3. — haben, 4. einem
nderen — geben, 5. sich eines Anderen
— zueignen, 6.
en, laudo. einen wohlverdienten —
eines besondere Liebe — 2.
lich, laudabilis.
rede, panegyricus.
sprecher, laudator.
spruch, elogium.
h, foramen.
ken, allecto, allicio.
on, merces, cedis. nichts ohne —
großen — begehren, 2. — bekom-
nen 3.
ho, fors. etwas dem — überlassen.

Loos werfen, sortior.
los machen, solvo, explico. von Geschäf-
ten, — 3.
lossprechen, absolvo.
Lotterbube, scurra.
Luft, spiritus, 4. aura, aër. gesunde
— 1. dicke, ungesunde — 2.
lüftig, aëreus.
lügen, mentior.
Lügner, mendax.
Lunge, pulmo.
Lust, Neigung, genius. — haben zu et-
was, animus.
lustig, jucundus.

M.

Macht, potentia, potestas.
mächtig, potens.
Mackel, macula, — anhängen, 1. —
auslöschen, 2. — bekommen, — 3.
Magd, ancilla.
Magen, stomachus.
mager, macer.
Magerheit, macies.
Mahlzeichen, character.
Mahnung, Warnung, monitum.
Majestät, majestas.
malen (nach Adelung mahlen) pingo
einen Kopf — 1. erfahren im — 2.
nach dem Leben — 3.
Maler (Mahler), pictor. ein trefflicher
— pingo. 2.
mancherley, multimodis.
Mangel, orbitas, paucitas, penuria.
mangelhaft, mancus.
mangeln, desum, careo.
Manier, Weise, modus.
mannbar, nubilis, puber, virilis. —
werden, pubesco.
Mannesalter, aetas, 2.
Mannigfaltigkeit, varietas.
männlich, beherzt, fortiter, virilis,
acer.
Mantel, pallium. — nach dem Winde
hängen, ventus, 6.
Maria, die Mutter Gottes, *Maria.*
marianische Versammlung, *Congregatio
mariana.*
Markstein, Gränze, terminus.
Markt, forum.
Martyrer, heiliger, *Martyr.*
Maß, mensura.
Maßgebung, praescriptio.
mäßig, abstinens, modicus, tempe-
rans, sobrius.
mäßig, bescheiden, moderate.
mäßigen, tempero.
Mäßigkeit, abstinentia, diaeta, frugalitas temperantia.

Digitized by Google

mäßig, modice.
Mäßigung, temperatio.
Mastung, sagina.
Materie, Zeug, materia.
Mathematicus, mathematicus.
matt, kraftlos, languidus.
matt seyn, erliegen, langueo.
Mauer, murus. — Oeffnung machen, 1. — Bresche schießen, 2. — ausbessern, 3. abtreiben von der — 4.
Mauthner, portitor.
Meer, pontus, mare. ungestümes — das große Weltmeer, Oceanus.
Meerenge, fretum.
mehr, plus. — mehr, überdieß, amplius.
mehren Theils, plerumque.
meiden, fliehen, vito.
Meierhof, villa.
Meineid, perjurium.
meineidig, perjurus.
meinen, puto.
meinethalben, pax, 6.
Meinung, einer anderen — seyn, dissentio.
Meinung, opinio. es ist die einhällige — 1. alle sind dieser — 2. abbringen von — 3.
Meinung arbitrium, sententia. einer — seyn, 1. bleiben nicht auf der vorigen — 2. bringen von der — 3.
meistens, maxime.
meistern, edomo.
melancholisch, melancholicus.
Meldung, Erinnerung, commemoratio, mentio.
Menge, multitudo, frequentia, copia. — des Getreides, 1. — der Früchte, 2.
Menge, des Volkes, celebritas.
Mensch, homo. ein vornehmer — 1. ein gar schlechter — 2.
menschlich, humanus. Alle menschlichen Dinge sind vergänglich, 1.
merken, adverto, animadverto.
merken, bezeichnen, noto.
Merkmahl, monimentum, signum.
merkwürdig, memorabilis, notabilis.
messen, admetior, metior.
Meßner, aedituus.
Meßopfer, *Missa*. Messe lesen, 1. 2. dienen zur — 3. — hören, 4. sich bereiten zu der — 5. eine Seelenmesse, 6. unter der — 7. nach der — 8.
Milchhaar, lanugo.
mild, mitis.
mildern, besänftigen, mitigo.
mindern, verringern, imminuo, minuo. eines Anderen Ehre — 1. Ansehen — 2. Habschaften — 3. den Schmerz, eines Anderen Beschwerde — 5.
Mine, cuniculus.
mischen, vermengen, misceo.
mißbilligen, reprobro.
Mißbrauch, abusus.
mißbrauchen, abutor.
Mißgeburt, abortio.
mißfallen, displiceo.
mißgünstig, malevolus.
Mißhandlung, delictum.
mißtrauen, diffido.
Mistgrube, cloaca.
mit, cum.
mit Ehren, honorate.
mit Fleiß, constitute, studiose.
mit Fug und Recht, jure.
Mitgehülfe, administer.
Mitgeselle, Amtsgenosse, collega.
Mitgenosse, consors.
mittheilen, impertio, contribuo, participo, communico. Einem den Ant — 2.
mitlauten, consono.
Mitleiden, commiseratio, miseratio.
Mitleiden tragen, commiseror.
mit nichten, minime.
Mittag, meridies.
Mittagessen, prandium.
Mittel, remedium.
Mittelmäßig, mediocris.
Mittelmäßigkeit, mediocritas.
Mittlere, medius.
Mittelster, intermedius.
Mitwerber, um eine Stelle, competitor.
Mönch, Monachus.
Mörder, Straßenräuber, latro, sicarius.
Monath, der, mensis.
monathlich, menstruus.
Mond, luna. Neu — 1. Voll — 2. wachsender — 3. abnehmender — 4. — Finsterniß.
Mord, caedes.
morgen, cras.
Morgenröthe, diluculum.
morsch, putris.
müde, lassus, defessus, fessus.
müde machen, fatigo.
Müdigkeit, lassitudo.
Mühe, Fleiß, opera, contentio, 3.
mühsam, difficilis.
mühsam, geschäftig, laboriosus, operosus.
Mühseligkeit, aerumna.
Mühle, mola.
Mund, os.
Münze, nummus.
müssen, debet, oportet.

Digitized by Google

, faul, otiosus, desidiosus.
ggang, cessatio, otium.
, gehen, faullenzen, otior.
eln, admurmuro.
, musica. — ergetzet mich, 1. Instrumental = Musik. 3.
, cessatio, otium, vacatio.
r, idea, typus, formula.
rn, recenseo.
, animus. — sinken lassen, 10. *it.*
versus. — machen, alacritas.
ig, alacer.
maßen, auguror, conjicio. Aus
n Gesichte — 1. hart zu — 2.
maßung, conjectura, opinatio,
inio.
wille, petulantia, procacitas, ter-
tas.
willig, petulans, procax, pro-
vus.

N.

ch, a, post, secundum.
hmen, imitor. — den Voraltern,
2.
bar, vicinus. er ist mein — 1.
barschaft, vicinitas.
denken, agito, 3. — commentatio,
mmentor.
druck, impressio, pondus.
drucklich, enixe.
beiferer, aemulator, aemulus.
beiferung, aemulatio.
folgen, insequor, prosequor.
folgen im Amte, succedo.
forschen, indago, investigo, vesti-
o, perquiro, pervestigo.
hforschung, pervestigatio.
fragen, sciscitor, inquiro.
chkind, posthumus.
chkömmlinge, posteri, posteritas, 1.
blässig, negligens, remissus.
chlässigkeit, negligentia.
blassen, remitto. der Wind läßt nach,
. der Zorn, — der Fleiß — 3. die
Schuld — 4.
chlassen, das, remissio.
hmachen, ellingo.
hmachen, nachthun, imitor.
chmittagsschlaf, meridiatio.
chricht, nuntius, relatio.
ehen, verzeihen, condono.
chsehen, indulgeo. dem Sohne — 1.
chsetzen, minder achten, posthabeo,
postpono.
chsetzen dem Feinde, persequor.
achsicht, indulgentia.
chst, unlängst, proxime.
chstellen, insidiae, insidior.

Nachstellung, insidiae. Einem — 1. den — entgehen, 2.
Nachsuchung, persecutio.
Nacht, nox. bey — 1. bey eingehender — 2. in die späte — 3. von der — überfallen werden, 4. die ganze — reisen, 5.
Nachtisch, bellaria.
Nachtmahl, coena.
Nachwelt, posteritas.
Nadel, acus.
nagen, rodo.
Nagel an der Hand, unguis.
nahe seyn, immineo. der Feind ist — 1. das Unglück — 2. der Krieg, — vicinus 2.
nahe dabey, prope.
nahe gelegen, finitimus.
Nähe, in der, cominus.
nähen, neo.
näheste, der, proximus.
Nahme, nomen. Scipio hat den — von Afrika, er hat diesen — 2. grüßen in meinem — 3. — ohne Sache 4.
Nahmentafel, album.
nähmlich, nempe, scilicet, videlicet.
nähren, ernähren, nutrio.
Nahrung, alimento, sustentatio.
närrisch, *adv.* stulte.
närrisch, thöricht, alienatus, delirus. demens, stultus. ich habe keinen so — gesehen, 1. er wird gar — werden, 2.
Narrenpossen, ineptiae.
Narrheit, Thorheit, stultitia.
Nase, nasus. bey der — herum ziehen, produco.
Natur, natura. gegen einen günstige, — 1. gute — 3. eine andere — annehmen, 2. verdrießlich von — 4.
natürlich, naturalis, nativus.
natürlich, naturaliter.
neben, juxta.
neben bey, penes, praeter.
nebelicht, nebulosus.
Neid, invidia.
neidisch, invidus. — seyn, invideo.
neigen, hängen, inclino. zur Güte — 1. zum Geitze — 2.
Neigung, inclinatio.
nein, nicht, non.
nehmen, sumo. — zu sich, assumo.
nennen, appello, as, nomino. Einen Ascanius — 1. ein Buch, Georgica — 2.
Nerven, nervus.
nett, accuratus.
Netz, plaga, rete.
neu, recens, novus. — Zeitung.
Neuigkeit, novitas.

Digitized by Google

Neuling, novitius.
neutral, medius, neuter.
nicht allein dieses, sondern auch ꝛc. cum, tum.
Nichtigkeit, nihilum.
nichts, nihil. durchaus nichts verlassen, 1. er hat nichts von der Tugend, 2.
nicht wissen, nescio.
niederfallen, zusammen fallen, concido, prolabor.
Niedergang, occasus, occidens.
Niederlage, Mord, caedes, clades, strages.
niederlassen, resideo.
niedersitzen, consideo.
niederträchtig, abjectus, humilis, submissus.
niederwerfen, dejicio, proruo, prosterno.
niedrig, schlecht, abjectus, humilis.
niedriger, inferior.
Niedrigkeit des Gemüthes, humilitas.
niemahls, nunquam.
niemand, nemo.
nirgends, nusquam.
noch, bis dato, adhuc.
noch nicht, nondum.
Nonne, *monialis*.
Noth, calamitas, inopia.
nöthigen, adigo, cogo.
nothwendig, necessario, necessarius, necesse. — thun.
Nothwendigkeit, necessitas.
nüchtern, jejunus, sobrius.
nutz ist es, conducit, confert.
Nutzbarkeit, usus, 4.
Nutzen, Nutzbarkeit, commodum, emolumentum, opportunitas, utilitas. — suchen, 1. bringen, 2. 3.
Nutzen, commodum. — suchen, 2. eines Anderen — verhindern, 2. großen — bringen, 3.
nützlich, commodus, utilis, 1. 2. 3. 4. prosum, quaestuosus.

O.

Ob, an.
oben, über, supra.
obenhin, obiter.
Obere, superior.
Oberhaupt, praeses.
obliegen, S. studieren.
Obrigkeit, Magistratus. derselben Würde ertheilen, 1. viel obrigkeitliche Aemter bekleiden, 2. die höchste — 3.
obwohl, etiamsi.
oder, vel.
öffentlich, aperte, palam, publice, publicus.
offen, apertus.
offenbar machen, evulgo, patefacio.
offenbar, bekannt, manifestus.
Offenbarung, himmlische, revelatio.
offenherzig, apertus.
offen stehen, pateo.
öffnen, aperio. sein Haus den Feinden — 1. die Thür mit Gewalt — 2. Brief — 3. sein Gemüth — 4.
oft, saepe.
oftmahlig, creber.
ohne, absque, sine.
ohne Unterschied, promiscue.
Ohnmacht, deliquium.
Ohr, auris. die Ohren spitzen.
Opfer, sacrificium.
opfern, sacrificio.
ordnen, dispono, ordino.
Ordnung, dispositio, ordo, series.
Ort, Stelle, locus. ein heiliger — 1. einsamer — 2. annehmlicher — 3. finster — 4. wilder — 5. weiter — 6.
Ostern, *Pascha*.

P.

Pacht, redemtio.
Pachter, conductor, redemtor.
Packe dich weg, abeo, apage.
Papier, charta.
Papst, Pontifex.
Partey, pars, 1. 2. secta, factio, die Stadt in zwey — getheilt, 1. sich zu einer — schlagen, 2.
Parteygänger, procursator.
passen, quadro. — der Schuh, 2.
Passion, *Passio Domini*.
Patron, fautor.
Pein, Schmerzen, tormentum, cruciatus.
peinigen, excarnifico, crucio, excruciatus.
Person, persona.
Pest, Pestilenz, pestis, pestilentia. — wüthet grausam.
Pfand, pignus. — geben, 1. — nehmen, 2.
Pfeife, tibia.
Pfeil, telum, sagitta, spiculum.
Pferd, equus. — besteigen, 1. auf das — gehoben werden, 2. sitzen zu — 3. — reisen, 4. dem — die Sporen geben, 5. stark reiten, 6. absteigen vom — 7. 8. fallen vom — 9. herab stürzen vom — 10.
Pflanze, planta, stirps.
Pflanzschule, Seminarium.
Pflanzstadt, colonia.
pflegen, soleo.
Pflicht, obligatio.
Pflug, aratrum.

Digitized by Google

en, aro.
nee, atriensis.
e, lacuna, palus.
e, afflictio, vexatio.
n, afflictor, exagito, vexo.
, spatium, statio.
regen, imber.
derer, rabula.
ern, herab, deblatero.
ich, subito.
ern, spolio, diripio. eine Stadt —
derung, direptio, populatio, spo-
tio.
l, vulgus, plebs.
agra, podagra.
ter, Küssen, pulvinar.
en, nugae.
en treiben, nugor.
ht, magnificentia, pompa.
tig, lautus.
len, jacto, ostento.
ler, ostentator.
lerey, jactatio, ostentatio.
lerisch, gloriosus.
en, schlämmen, commessor, helluor.
sser, Schlämmer, epulo.
igen, concionor.
diger, concionator.
ien, rühmen, praedico.
ester, sacerdos. — oberster, Pontifex.
esterthum, sacerdotium. — höchstes,
ontificatus.
ilegirt, frey, immunis. — von ge-
meinen Anlagen —
obe, specimen, periculum.
bieren, experior, ich werde alles —
ject machen, adumbro.
tokoll, commentarium.
oviant, commeatus, annona. —
at der Feind abgeschnitten, 2. schl-
en, 3.
sen, tento, examino.
nct, punctum.

R.

ache, vindicta.
en, vindico, ulciscor. das Unrecht
— 1. 2.
cher, vindex.
end, rapidus, rapide.
serey, furor, oris; rabies.
th, Consiliarius.
th, consilium. — begehren, 1. *item*
consulo. — geben, 2. — beschließen,
3. folgen, 4. durch fremden — ver-
führt werden, 5. heimlich — beschlie-
ßen, 6. — ändern, 7. ungewisser — 8.
der Alten — 9. fremdem Rathe lieber
als seinem eigenen folgen, 10.

Rath, der, senatus. — versammeln,
halten.
rathen, divino.
rathen, einrathen, consulo, suadeo.
Rathhaus, curia.
Räthsel, aenigma.
Räthsherr, senator.
Raub, rapina, spolium, praeda. —
Trost der Soldaten.
rauben, latrocinor, compilo, praedor,
rapio.
Räuber, praedator, praedo, raptor,
spoliator.
Rauch, fumus.
rauchen, fumo.
Rauchfaß, acerra.
rauh, hart, asper.
rauh, scharf, rigidus, austerus.
Rauhe, asperitas.
Raum, spatium.
Rausch, crapula.
rauschig, ebrius.
Rebellion, perduellio.
Rechenmeister, ratiocinator.
rechnen, zusammen, computo, calcu-
lus, 2.
Rechnung machen, calculus, 2. ra-
tio, 7.
rechtmäßig, legitimus.
recht, wohl, recte.
recht, aufrecht, rectus.
Recht, das, jus, rectum.
rechtfertigen, purgo, 2.
rechtschaffen, probus.
Rechtsgelehrter, jurisconsultus, juris-
peritus.
Rechtshandel, s. Handel.
Rede, dictio, concio, sermo, oratio.
eine wohlgestellte — 1. ungeschickte —
2. lange — 3.
Redekunst, Rhetorica.
reden, mit einander, colloquor.
reden, loquor. von einem 1. er konnte
kaum — 2. nichts Ungereimtes — 3.
frech, — 4. mit ihnen — 5. von dei-
nem Lobe — alle, 6. nach langem Still-
schweigen — 7.
redlich, apertus, probus, sincerus. —
Gemüth, 1. — urtheilen, 2.
Redlichkeit, probitas.
Redner, orator, rhetor.
reformiren, einen geistlichen Orden, *re-
formo religionem.*
Regel, regula.
Regen, pluvia. sehr großer — 1. anhal-
tender — 2.
Regenbach, torrens.
regieren, regno, rego, guberno. das
gemeine Wesen 1. wohl — 2.
Regierer, Rector.
Regiment Soldaten, legio.

Digitized by Google

regnen, pluo. sehr, —
Regungen des Gemüthes, perturbatio.
reich, copiosus, dives, opulentus, peculiatus, pecuniosus.
Reich, imperium. — erweitern, 4.
reich machen, dito.
Reichthum, fortunae, opes, opulentia, divitiae. — suchen, 1. — haben, 2.
Reihe, series.
Reim, versus.
rein, sauber, purus.
reinigen, säubern, purgo.
Reise, profectio, iter. — vornehmen, — fortsetzen, 2. einstellen, 3. schwere — 4. — nach Rom, 5.
reisen, hin und her, comeo.
reisen, proficiscor. Nach Athen. —
reiten, equito.
Reiter, eques.
Reiterey, equitatus.
reiterisch, equestris.
reitzen, allicio, simulo, pellicio.
reitzen, aufbringen, lacesso.
Reitzung, stimulus.
Religios, religiosus, 2.
Rennbahn, circus, stadium.
Rentmeister, quaestor. — Amt, quaestura.
richten, dirigo. Alles zu seinem Nutzen — sich nach dem Beyspiele, conformo.
Richter, judex.
Richterstuhl, tribunal.
Richtschnur, norma, regula.
riechen, odoror, oleo.
Rinde, cortex.
rinnen, fließen, fluo.
Rock, toga.
römischer Papst, Pontifex. — erwählen,
Rosenkranz, *corona* 4.
Rost, aerugo.
roth, ruber, rubens.
Röthe, rubor.
ruchbar machen, pervulgo.
ruchlos, perditus, profligatus.
Rücken, tergum.
rückwärts, retro.
Ruder, remus.
Ruderer, remex.
rudern, remigo.
Ruf, rumor, es geht der — 1. 2. — leicht glauben, 3. — wird vermehrt, 4. — nimmt ab, 5.
rufen, voco.
Ruhe, quies, requies, tranquillitas.
ruhen, acquiesco, conquiesco, quiesco, recubo, requiesco.
ruhig, tranquillus, quietus. — von Geschäften, 1. niemahls, 2.
Ruhm, claritudo, nomen, fama. — suchen, 2. 1.) in Acht nehmen. 2.) — bekommen, 3.) — ist allein [illegible] 4.) — verringern, 5.) — wieder [illegible]
rühmen, praedico, celebro, [illegible]fero, 3. — sich, — glorior.
ruhmredig, gloriosus.
Rulps, ructus.
rülpsen, eructo, ructo.
rümpfen das Angesicht, adduco. — Stirn, frons.
rund, rotundus.
rüsten, armo.
Rustung, apparatus, armatura.
Ruthe, virga.

S.

Same, semen.
Saat, seges.
Sache, Ding, res. der Sachen Zustand, 2. der — verwirrter, glücklicher Zustand, *ibidem*.
Sacramente, *Sacramenta*.
Sacristey, *Sacristia*.
säen, sero.
Saft, liquor.
salben, schmieren, ungo.
Salz, sal.
sammeln, aggrego, colligo.
sanft, lenis, placidus.
Sänfte, lectica.
Sanftmuth, lenitas, mansuetudo.
sanftmuthig, lenis, mansuetus.
Sattel, ephippium.
sättigen, satio. — kann sich mit Geld nicht —
Satz, pronuntiatio, propositio.
sauber, nitidus.
Sauberkeit, munditia.
Säubern, perpurgo.
Säufer, potor, potator. — ein grosser —
säugen, lacto.
Schade, Nachtheil, damnum, detrimentum, incommodum. — bringen, 1. — leiden, — 2. — ersetzen, 4.
schaden, officio, noceo.
schadlos, sartus.
schädlich, perniciosus, pestifer.
Schaf, ovis.
Schalk, Bösewicht, nequam, veterator.
schalkhaft, veteratorius.
Schalkheit, nequitia.
schämen sich, erubesco, pudet. — Unreres zu reden, 1. 2. nicht — 3.
schamhaftig, pudicus, verecundus.
Schamhaftigkeit, pudicitia, pudor, verecundia.
schändlich, foedus, turpis, 1. 2.
schändlich, indigne.
Schande, ignominia, dedecus, infamia.

Digitized by Google

cula, opprobrium, turpitudo, pro-
ım. — einem — vorwerfen, 1. zur —
rechnen, 2. — für eine — halten, 3.
ıdfleck, propudium, sordes, ma-
a. — anhängen, 1. — auslöschen 2.
ıdthat, flagitium.
ıje, agger, munitio, vallum.
, acer, acutus.
ſinnig, ingeniosus, perspicax, sa-
.
ſſinnigkeit, acies, acumen, sub-
tas, perspicacitas, perspicacia.
:fe, Schneide, acies.
:mützel, pugna, 6. velitatio.
:ten, umbra.
ß, thesaurus.
n, hoch, aestimo, magnifacio.
ßer, aestimator.
ßkammer, aerarium.
ßung, aestimatio.
ıbühne, scena.
ɔern, horreo.
ıuſpiel, spectaculum.
uſpieler, actor, histrio.
uplatz, theatrum.
ıde, vagina.
itel, vertex.
:en, einen, reprehendo.
ken, dono.
ıukung, largitio.
en, tondeo.
:rz, ridiculum, jocus. aus — 1.
it Ernst, ohne Scherz, 2. aus etwas
nen — machen, 3. geschickt zu scherzen,
schändlicher Scherz, 5.
ɔen, jocor.
ɔhaft, facetus.
erzreden, facetiae, sales.
:en, um einen, accio, accerso.
ken, mitto.
ken, sich, quadro. 1. — in einen,
ɔnformo. — in die Zeit, accommo-
o, cedo, tempus.
ickſal, fatum.
iedsmann, arbiter.
:r, (veraltet); s. fast.
iff, navis. — bauen —
iffbruch, naufragium, navis.
ſbrüchig, naufragus.
ſen, navigo. es ist Zeit zu — 1. kaum
us dem Hafen — 2. in Griechenland
— 3. in Ungarn — 4. neben Afrika —
. nach Genua — 6.
iffherr, navarchus.
iffmann, nauta.
bildkröte, testudo.
mmern, reniteo, rutilo, splendeo.
hlacht, pugno, proelium. — anfan-
gen, halten, unterbrechen, *it.* pugna.
3. 4. — dazu rüsten, accingo.

Schlacht liefern, proelior, *it.* proelium.
Schlachtopfer, hostis.
Schlachtordnung, acies. — machen. *Us.* 1. *it.* ordino, 1. dazu gehen, 2. — wanket, 4. die erste Linie der — durchbrechen, 5. — wieder herstellen, 6.
Schlaf, somnus, quies, 2. sopor.
schlafen, quiesco, 2. dormio. — gehen, 1. — *item*: cubo.
schläferig, somniculosus.
Schlag, pulsus, verber.
schlagen, caedo, ferio, percutio, pulso, verbero.
schlagen, zu Boden, prosterno.
schlämmen, helluor, commessor, abligurio.
Schlämmer, helluo, abdomen.
schlecht, obscurus. — Redner, 2.
schlecht, gering, plebejus, tenuis. — Leute, 1. vilis, 1. 2.
schlechter Mensch, homo, 3.
schleimig, pituitosus.
schließen, claudo, concludo.
Schloß, arx, castellum, castrum.
Schlossen, grando. — sind gefallen, 1.
schlüpfrig, lubricus.
Schlupfwinkel, latebra, latibulum.
Schlund, gula, fauces.
Schluß, decretum.
Schlußrede, Epilogus.
Schmuch, contumelia, ignominia.
schmachten, extabesco.
schmähen, contumelia, criminor, convitium, maledico, obtrecto. — einander, maledictum.
schmähhaft, contumeliosus.
Schmähung, contumelia, convitium.
Schmähwort, maledictum.
Schmeicheley, adulatio, assentatio, blanditia.
schmeicheln, adulor, assentor, auris, blanditor, palpo.
Schmeichler, adulator, assentator.
Schmerbauch, abdomen.
Schmerz, dolor.
schmerzen, doleo.
Schmuck, ornamentum, ornatus.
Schnabel, rostrum.
schnäutzen, emungo.
Schnee, nix.
schneiden, scindo.
schnell, rapidus.
Schnelligkeit, rapiditas.
Schnuppe, gravedo.
schön, wohlgestaltet, formosus, pulcher, ein — Jüngling.
Schönheit, formositas, pulchritudo, — der Lucretia.
schon längst, jam diu.
schöpfen, haurio.
Schöpfer, conditor, procreator.

Digitized by Google

Schranken, limes — setzen, 1. 2. — überschreiten, 3.
Schrecken, terror.
schreiben, scribo. sauber — 1. einem öfters — 2. eine Historie — 3. sehr gelehrt — 4.
Schreiber, scriba, scriptor.
Schrift, scriptum, scriptura. — heilige, biblia.
Schritt vor Schritt, pedetentim.
Scrupel, scrupulus. einem einen — machen, 1. 2. — haben, 3. — nehmen, 4. religio, 2.
scrupuloser Mensch, scrupulosus.
Schuld, culpa.
Schuld, auf einen schieben, adscribo, confero, derivo.
Schuld, debitum, nomen, 3. — machen, aes, 2. 1.) *item*: contraho. — haben, 2) — abzahlen, 3.) *item*: debitum. — einfordern, debitum, 3.
schuldig, nocens, reus.
Schule, Academia, Gymnasium.
Schule, schola. öffentliche — 1. viel gehen in die — 2. geht nicht mehr — 3.
Schulter, humerus.
Schultheiß, praetor.
Schüssel, lanx.
Schütz, jaculator.
Schutz, clientela, defensio, patrocinium, fides, propugnatio.
schützen, propugno.
schwach, debilis, imbecillis, infirmus. — vom Leibe, 1. — vom Gemüthe.
schwächen, debilito, enervo, frango, infirmo, labefacio, labefacto.
schwächen, verletzen, violo, vitio.
Schwachheit, debilitas, imbecillitas, infirmitas.
schwanger, gravidus, alvus.
schwärmen, grassor, vagor.
schwätzen, garrio.
schweigen, conticeo, conticesco, taceo, 1. 2.
Schweiß, sudor.
schwer, difficilis, gravis.
schwermüthig, melancholicus.
Schwermuth, melancholia.
Schwierigkeit, difficultas. — haben, 1.
schwimmen, nato. über den Fluß — 1. unter dem Wasser — 2.
schwitzen, sudo.
schwören, juro. dahin gehörige Schwörungsarten, *jurandi formulae*.
schwören, falsch, perjuro.
Secte, secta.
Seehafen, portus. — erreichen.
Seele, anima.
Seeräuber, pirata.
Segel, velum.
sehen, cerno, video.
sehnen, desiderium.
sehr, etiam atque etiam, enixe.
sehr, über die Maßen, magnopere, quam.
Seite, latus.
selig, beatus.
selten, seltsam, rarus, raro.
Seltenheit, raritas.
Sendung, missio.
setzen an einen Ort, loco.
setzen, legen, stellen, pono.
Seuche, contagio, pestis.
seufzen, suspiro, gemo.
seyn, sum.
sicher, securus, 1. 2. tutus.
Sicherheit, securitas.
sichtbar, conspicuus.
sieben, septem.
Sieg, palma, victoria — ist auf meiner Seite, 1. 2. — ist hier geblieben — fast verloren, 4.
Siegel, sigillum, signum.
singen, cano, canto.
sinken, labo.
Sinn, Verstand, sensus, Einen Sinn seyn, sentio, 3. — von Sinnen bringen, alieno.
sinnreich, ingeniosus.
Sitten, *mores*. gute 1. — böse — 2. vorige — nehmen ab, 4.
Sitz, Stuhl, sedes.
sitzen, sedeo. zu Tisch, accubo, recumbo.
so, also, adeo.
so gar, usque adeo.
so groß, tantus.
Sohn, filius.
Sohnopfer, piaculum.
so lang, tamdiu.
Sold, stipendium. bekommt der Soldat richtig.
Soldat, miles. — werden, 1. — werden, 2. — abdanken, 3. tapfer — 4. erfahrene — 5.
Sommer, aestas.
Sonne, sol. — gehet auf 1. — nieder 2. — steckt hinter den Wolken, 3.
Sonnenklar, evidens.
Sorge, cura, curo, curatio, vigilantia. voll — seyn, solicitudo.
sorgen, prospicio.
sorgfältig, bekümmert, cogito, sollicitus. sehr — 1. — wegen deiner Sachen, 2.
Sorgfalt, solicitudo.
so sehr, tantopere.
so viel, quantum.
so weit, in so fern, quatenus.
so wohl, tam.

Digitized by Google

e, hiatus, rima.
n, tendo.
m, parcus, frugalis.
amkeit, parsimonia.
, ridiculum.
langsam, sero.
en, ambulo, deambulo.
ergang, ambulatio, deambulatio.
e, esca, cibaria, cibus, daps.
, sich erbrechen, vomo.
el, speculum.
, ludus.
n, ludo.
ß, hasta.
, acuo.
ndig, acute, acutus, argutus.
streichs, admissus, cito, as, equus.
t, Verspottung, ludibrium. Ande-
zum — werden.
en, cavillor, insulto.
blos, clinguis.
chwort, adagium, proverbium.
r, indicium, vestigium.
hel, aculeus, stimulus.
t, oppidum, urbs. eine schöne — 1.
genommen, 2.
ktknecht, accensus.
otmauer, moenia.
fel, gradus. der Ehren.
mm, stirps, familia, gens, 2. pro-
enies, prosapia.
mmbaum, genealogica arbor.
meln, balbutio.
mmes, eines, germanus.
pfen, supplodo.
nd, Zustand, status. übler — 3. —
besser geworden, 3.
bhaft, constans.
, robustus, fortis.
rke, fortitudo, robur, vis.
en, corroboro, roboro, confirmo.
tthalter, Vicarius.
lich, prächtig, magnificus.
ub, pulvis.
en, pungo.
n, sto.
t mir zu, attinet.
ten, furor, aris, 1. 2.
, fest, solidus, firmus.
en sich, innitor, nitor.
gen, scando.
in, lapis. werfen mit — *item*: sa-
um.
niger Ort, salebra.
inchen, scrupulus.
elle, Platz, statio. — auf der Stelle,
vestigium. — zusammen fallen, sta-
im, 2.
den sich, simulo. an ihm ist Alles ver-
stellt, 1. stelle dich, so viel du willst, 2.

stellen, vor Augen, pono, 6.
sterben, cado, cedo, decedo, discedo, obeo, oppeto, emorior, intereo, 1. morior. an der Krankheit — 2. an Wunden — 2. sehr alt — 3. gottselig — 4. gähling — 5. eher — 6. für das Vaterland — 7. verlangen zu — 8. alle müssen — 9.
sterblich, mortalis.
Sterblichkeit, mortalitas.
Stern, stella.
Sterndeuter, Astrologus. — Kunst, astrologia.
Stets bitten, flagito.
Steuer, Tribut, stipendium, tributum, *it.* vectigal. große — geben, — auflegen.
Steuerruder, gubernaculum.
stiften, einen Orden, Kloster, fundo, as.
still, ruhig, tranquillus. — von Gemüth.
Stille, Ruhe, tranquilitas, des Lebens, 1. 2.
stillen, sedo. — Aufruhr, lenio, 1. seditio, 5. Zorn, 3.
stillschweigen, silco.
Stillschweigen, das, silentium.
Stillstand der Waffen, induciae.
Stimme, vox. — nicht mehr haben, 1. leise — 2. helle — 3.
stinkend, putidus.
Stirn, frons.
Stock, truncus.
stolz, insolens, spiritus.
stoßen, mit Füßen, calx.
Strafe, poena. scharfe — 1. — ausstehen, 2. 3. frey von der — 4.
strafen, mulcto, plecto, punio. die Richter sollen — 1. die Missethäter, 2. nicht — 3. — genug, 4.
strafen, mit Worten reprehendo, redarguo.
Strahl, radius.
streben, assecto. — nach Gunst, benevolentia. — 1. nach Ehre, contendo. — 2. *item*: gloria. mehr nach Tugend, generosus.
strecken, tendo.
Streich, ictus. mit vielen Streichen verwundet.
Streich geben, infligo.
Streiferey, procursatio, excursio.
Streit, Gefecht, dimicatio, pugna. — bestimmen, 1. — suchen, 2. sich in — einlassen, 3. — anfangen, 4. halten, 5.
streitbar, pugnaciter, pugnax.
streiten, arma, certo, coaffligo, decerno, dimico, pugno, scharf —
Streithandel, lis. einem — anküuden, 1. — verlieren, 2. neue — anfangen, 3. sich in — einlassen, 4. beylegen, 5.

Digitized by Google

streitig, controversus.
Streitigkeit, controversia, disceptatio.
streng, severus.
Strenge, severitas.
Strick, Strang, laqueus.
stümmeln, mutilo.
stürzen, herab, praecipito. sich ins Wasser — 1. von der Mauer — 2.
studieren, studeo. auf seine Wissenschaft — 1. *it.* appello, is. bey Nacht — 2. *it.* assumo, lucubro, vigilo, 2. beständig — 3. *it.* affigo, assidue. das — bringt großen Nutzen, studium, 3. — ist zuweilen zu unterbrechen, 4. — wiederum vorzunehmen, 5. — nicht aussetzen, 6. aufhören vom — 7. *it.* relinquo. Eines nach dem andern — 8.
stückweise, particulatim.
stumpf machen, hebeto, obtundo.
stumm, mutus.
Stunde, hora.
stupfen, antreiben, stimulo.
Sturmwind, procella.
Sturm laufen, assilio.
subtil, subtilis.
suchen, requiro, quaero. einen überall — 1. Ehre — 2.
Sühnopfer, s. Söhnopfer.
Sünde, peccatum. Tod — 1. läßliche — 2. *it. venalia peccata*, Erbsünde 3. aller Sünde schuldig, 4. — begehen 5. eines Andern — auf sich nehmen, 9.
sündigen, pecco, 1. 2.
Summa, die ganze, summa.
süß, dulcis.
Süßigkeit, dulcedo, dulcitudo.

T.

Tadeln, carpo, culpo, reprobo, vitupero, perstringo, 2.
Tadlung, Bestrafung, vituperatio.
Täfelein, tabella.
Tafel, Bret, tabula.
täglich, diurnus, quotidie, quotidianus.
Tänzer, saltator.
Tag, dies. es wird kaum — 1. bey Mittag, 2. abnehmender — 3. am bestimmten — 4. 5. den — verschieben, 6. den — mit Schwätzen zubringen, 7. — in Geschäften, 8.
Tag darnach, postridie.
Tagearbeit, pensum
tagen, dilucescit, illucescit.
Taglöhner, mercenarius, operarius.
Tannenbaum, abies.
Tanz, saltus.
tanzen, salto.
tapfer, fortis, generosus.
tapfer, strenuus.
Tapferkeit, fortitudo.
Taufe, *baptismus*, taufen, 1. die empfangen. 2. aus der — heben, 3.
tauglich, appositus, aptus, idoneus.
Testament, testamentum.
Teufel, *diabolus*. — austreiben.
Thal, vallis. ein tiefes —
That, böse, facinus, 1. gute — 2.
That, acta, factum. herrliche — 1. 2.
Theil, pars.
theilen, partior.
theilhaftig, compos, particeps. des bes 1. der Laster — 2. — machen participo.
theils, partim.
Theilung, divisio, partitio.
Theologie, *Theologia*.
theuer, pretiosus.
Theuerung, caritas, annona. 1. ab, 5.
Thier, animal. wildes, bestia.
Thor, Pforte, porta.
Thorheit, stultitia.
Thür, fores, janua. — sperren, 1. einsprengen, 2. warten vor der —
Thürpfoste, postis.
thun, machen, ago, facio. — befehlen, 1. leicht zu thun, 2. ich Alles thun, 3. er thut Alles in 6. nach seinem Gefallen — 7.
tief, profundus.
Tiefe, altum, altitudo.
Tisch, mensa.
Titel, titulus.
Tochter, filia.
toben, saevio.
Tod, mors, decessus, excessus.
Todschlag, caedes.
Todsünde, *mortale peccatum*.
todt, mortuus.
Todte erwecken, excito, 3.
tödten, interficio, occido. Viele getödtet worden, 1. sich lassen — 3. selbst — 9.
tödtlich (richtiger: tödlich), mortifer.
tölpisch, grob, hebes.
Ton, sonitus, sonus.
Trabant, satelles.
Tracht, Lebensart, cultus.
trachten nach etwas, aspiro, appeto.
trachten, sich bemühen, contendo, 2.
träge, ignavus, somniculosus.
Trägheit, remissio, pigritia.
tragen, fero, porto.
tragen, zusammen, comporto.
tractiren, tracto. wohl — 1. übel —
trauen, glauben, fido, dem Glücke zu viel —

Digitized by Google

um, somnium.
men, somnio.
ner, luctus. Alles ist in —
rig, moereo.
rig, moestus, aeger, tristis.
urigkeit, moeror, tristitia.
uerspiel, tragoedia.
en, ago, 4.
en, verjagen, pello.
en, daher, incedo. züchtig — in einen
rdensstand, religio, 2.
, fidelis. — Diener.
ne, Glaube, fides. einem — zusagen,
— halten, 2. — brechen, 3. — ver-
indern, 4. keine — haben, 5.
ne, Fidelitas.
los, perfidus, perfidiosus.
ulosigkeit, perfidia.
ıkbecher, calix, poculum, scyphus.
ken, poto, bibo, unmäßig —
ımph, triumphus.
mphiren, triumpho.
cke, Dürre, siccitas.
ten, solor, consolor. den Betrüb-
n — 1. nichts kann mich — 2. dieses
llein, 3.
st, consolatio, solatium.
en, insulto.
ken, voll, ebrius, vinolentus.
end, virtus, von besonderer — 1.
ach der — streben, 2. kostet viel, 2.
währte — 5.
ndsam leben, virtus, 4.
ault, Aufruhr, turba, 2.

U.

bel, das, malum. droht ein großes
- 1. abwenden — 2.
, malus, male. es steht — 1. halten
- 4. ausschlagen — 3.
lautend, absonus.
lthäter, maleficus.
lthat, maleficium.
thun, malefacio.
, exerceo.
all, undique.
aus, apprime, impense.
bringen, perfero.
das, ultra, praeterea.
ein kommen, congruo, consentio,
nvenio.
ein stimmen, consentio, consto,
oncordo. nicht — adhorreo.
rfluß, affluentia, abundantia, co-
a, luxus, profluentia, redundantia.
rfluß haben, abundo, affluo.
flüssig, abundans, supervacuus,
perfluus, supersum, copiosus.
führen, traduco.
rgabe, deditio. zur — bereden, 1.
— zwingen, 2. durch — bekommen,
3. die — unterlassen.
übergeben, ein Geschäft, committo, 2.
übergeben sich, deditio. 2. die Stadt dem
Feinde — traho.
Uebergebung, traditio.
übergehen etwas, praetereo. zu seinem
— perfugio, transeo, transfugio.
überhaupt, generatim, summatim.
überheben, sublevo.
überkommen, adipiscor.
überlästig, negotium, 2. insolens, 5.
molestus. mit Briefen seyn — 2. mit
Klagen — 3.
überlassen, dem Gutachten, relinquo, 3.
überlaufen, überfließen, redundo.
überlaufen, zu einem, perfugio, transfugio.
Ueberläufer, defertor, perfuga, transfuga.
überlebend, superstes.
überlegen, bedenken, expendo, cogito,
recogito.
übermäßig, profusus.
Uebermuth, insolentia.
übermüthig, impotenter, insolens.
übernachten, pernocto.
über quer, transversus.
überreden, persuadeo.
Ueberrest, reliquiae.
überschicken, transmitto.
überschreiben, perscribo.
überschreiten, das Maß im Trinken, excessus.
überschütten, obruo.
überschwemmen, inundo, flumen, 8.
Ueberschwemmung, eluvio.
übersetzen den Fluß, trajicio flumen, 9.
übersetzen ein Buch, converto, reddo,
3. transfero, 2. verbum, 4.
Uebersetzung, translatio.
übersteigen, supero.
übertragen, tolero, perfero.
übertreffen, antecello, praecello, ex-
cello, emineo, 3. praecedo, praesto,
supersum, vinco, 4.
überwägen, praepondero.
überweisen, convinco, revinco.
überwinden, supero, vinco. Cäsar den
Pompejus — 1. die Türken — 2. die
Morgenländer — 3.
Ueberwinder, victor.
übrig, reliquus, ressiduus. — seyn,
resto, supersum.
Uebrige, das, caetera.
Uebung, exercitatio, exercitium. geist-
liche — geben, 1. — machen, 2.
üppig, luxuriosus.
Ueppigkeit, luxuria.
umarmen, amplector.
umbiegen, reflecto.

Digitized by Google

umbringen, interimo, interficio. Viele sind umgebracht worden, 3. sich selbst, 2. *it.* afferor, 5.
umdrehen, verso.
Umfang, ambitus, complexus.
umfangen, amplector, amplexor, complector.
Umgang, circuitio, circuitus.
Umgang, freundschaftlicher, usus, consuetudo.
umgehen, circumcludo, circumdo, — die Stadt.
umgehen, versor, gern mit einem — 1.
umgurten, accingo, cingo.
umkehren, verto.
umkommen, occumbo.
umpflanzen, vallor.
Umschlag, warmer, fomentum.
umschneiden, circumcido.
umschreiben, circumscribo.
Umschweif, ambages, periodus.
umschweifen, vagor.
umsehen, circumspicio.
umsonst, frustra, gratis. — nichts thun, merces, 1.
umstoßen, everto, rescindo.
unangenehm, injucundus, ingratus, 2. putidus.
unbändig, effrenatus, indomitus, immansuetus.
unbarmherzig, immitis.
unbefleckte Empfängniß, *conceptio immaculata B. V. M.*
unbekannt, ignotus.
unbekümmert, securus.
unbequem, alienus.
Unbequemlichkeit, incommoditas.
unberedt, indisertus.
unbereitet, imparatus.
unberühmt, inglorius.
unbesonnen, inconsideratus, emerarius, praeceps.
unbesonnen, temere, handeln, — 1. etwas angreifen, — 2.
Unbesonnenheit, temeritas.
unbeständig, desultorius, inconstans. der menschliche Wille. —
unbewohnt, inhospitalis.
unbillig, immerito, indignus, inique.
Unbilligkeit, indignitas, iniquitas.
und, et, ac, atque.
undankbar, ingratus, — du bist, 1.
Undankbarkeit, ingratus, 2.
unedel, ignobilis.
unendlich, perplexus.
unehrbar, inhonestus.
Unehre, infamia.
unehrlich, infamis.
uneinig seyn, discordo, dissideo, dissentio, 2.
Uneinigkeit, discordia, dissensio. wecken — 1. stillen — 2. *it.* discordia. 2. — hat viele Städte zu Grunde gerichtet, 3.
Unempfindlichkeit, indolentia.
unendlich, infinitus.
Unendlichkeit, infinitas, infinitio.
unerfahren, imperitus, rudis.
unersättlich, insatiabilis, insaturabilis.
unerträglich, intolerabilis.
Unflath, colluvies, squalor.
unflätig, obscoenus, sordidus, squalidus.
unfleißig, indiligens.
unfreundlich, animus, morosus.
Unfreundlichkeit, morositas.
unfruchtbar, infecundus, sterilis.
Unfruchtbarkeit, sterilitas.
ungebräuchlich, inusitatus.
ungefähr, circiter, forte, fortuito, casus.
ungeheuer, vastus, 2.
ungelegen, intempestivus, incommodus.
Ungelegenheit machen, incommodo.
ungelehrsam, indocilis.
ungelehrt, indoctus, illiteratus.
ungeneigt, animus, 4.
ungerecht, iniquus, injustus.
Ungerechtigkeit, injustitia.
ungereimt, absonus, absurdus, inconveniens.
ungern, ingratis, invitus, zu einem gehen, 1. — Amt annehmen, 2. — haben, stomachor. — sehen, aegre fero.
ungesalzen, insulsus.
ungeschickt, stolidus, ineptus. — Rede, 1. Rede, 2.
ungestaltet, deformis. du bist sehr — Ungestaltet machen — deformo.
ungestüm, importunus.
Ungestüm, der, importunitas.
ungestraft, impunitus, impune.
ungewiß, suspensus, incertus. die Sache ist — 1. 2.
Ungewitter, tempestas, 2.
ungewöhnlich, insolitus, insolens, inusitatus.
ungläublich, incredibilis.
ungleich, dispar, absimilis, inaequalis, dissimilis, die Brüder sind oft — dem Vater nicht viel — 2.
ungleich seyn, abludo, discrepo.
Ungleichheit, dissimilitudo.
Unglück, infelicitas, infortunium, casus.
unglücklich, infelix.
ungültig, irritus.

Digitized by Google

unst, malevolentia.
ünstig, abalienatus, infensus, animus.
öflich, inurbanus.
osten, sumptus. in — bringen, 1. — vermindern, 2. — daran wenden, . — bestreiten, 4.
ingst, proxime.
unterkeit, impuritas.
ieblich, injucundus.
ieblichkeit, injucunditas.
äßig, immoderatus, intemperans.
äßigkeit, intemperantia.
öthig, supervacaneus, supervacuus.
rdentlich, inordinatus.
echt, sinistre.
echt, injuria. thun — 1. leiden — . 5. rächen, — 3. it. vindico. 1. sich ntgegen setzen — 4. vergessen, 6.
ein, impurus, squalidus.
uhig, inquietus.
äglich, nefandus.
auber, sordidus.
chuld, innocentia.
chuldig, culpa, 4. innocens. — seyn, . einen — verklagen, 2. — verdammen, 3.
innig, amens, insanus, stolidus, anaticus, vesanus.
innig seyn, insanio, bacchor, insania, 1. werden vor Schmerzen, 2. machen, 3.
innigkeit, amentia, — bacchatio, esania, insania.
ität, vagus.
terblich, immortalis.
terblicher Nahme, aeternus.
sterblichkeit, immortalitas. — des Nahmens, 1. 2.
träftich, integer, sanctus.
sträftichkeit, integritas, sanctitas.
er, inter, sub.
erbrechen, interrumpo. — die Rede, nterpello.
erdrücken, deprimo, opprimo.
terdrückung, oppressio.
tergang, obitus, occasus, occidens.
tergang, Verfall, exitium, interitus, ernicies, ruina. — aller Güter, 1. des emeinen Wesens, 2. nahe seyn dem — 3.
ergehen, intereo.
ergeschoben, subditus, subdititius.
ergraben, subruo, suffodio.
erlassen, intermitto, praetermitto, mitto. ein Geschäft, 1. Spottreden, 2.
terlassung, intermissio, remissio, 4.
erliegen, succumbo.
ernehmen, molior, suscipio.
ternehmen, das, conatus.
terredung, communicatio.
Unterricht, informatio, institutio.
unterrichten, instruo, informo.
unterscheiden, discerno, distinguo.
Unterschied, discrimen, distinctio, differentia, differo. 2. 1.) 2.) interest
unterschieden, subdo, suppono.
unterschiedlich, diversus.
Unterschleif, receptaculum.
unterschreiben, subscribo.
unterste, infimus.
unterstehen sich, enitor.
unterstützen, fulcio.
untersuchen, discutio.
Untersuchung, disquisitio.
Unterthan, subditus.
unterweisen, erudio, imbuo, instituo.
Unterweisung, disciplina.
unterwerfen, subjicio.
unterziehen, suscipio.
untheilbar, individuus, individiuum.
untreu, infidelis.
Untreue, infidelitas, perfidia.
unüberwindlich, invictus, insuperabilis.
Unverdaulichkeit, eruditas.
unverletzt, integer. — wird Alles bleiben, 1.
unvermuthet, inopinate, inopinatus.
unverschämt, impubens. — im Begehren, 2.
Unverschämtheit, impudentia, os, 5.
unversehens, improviso, improvisus.
unversehrt, incorruptus, integer.
unversöhnlich, implacabilis.
unverständig, imprudens.
unvollkommen, imperfectus.
Unvorsichtigkeit, imprudentia.
Unwille, indignatio, stomachus.
unwillig, stomachosus, indignabundus.
unwissend, ignarus, rudis, — seyn, nescio, ignoro.
Unwissenheit, inscientia, inscitia, ignorantia, ignoratio.
unwürdig, indignus, der Liebe — 2. der Gnade — 3.
unzeitig, immaturus.
unzertrennlich, individuus.
unzüchtig, impudicus.
unzugänglich, inaccessus.
Urahnherr, abavus.
Urheber, proficiscor, molitor, auctor. — alles Uebels.
Ursache, principium, 2. causa. ich habe viele — 1. die Freunde waren — 2.
Ursache, dieser halben, animus, 9.
Ursprung, origo, ortus, primordium, stirps.
Urtheil, sensus. *Usus*. 2. judicium.
urtheilen, arbitror, sententia, 3. statuo, 2.

Digitized by Google

urtheilen, richten, judico. es steht euch zu — 1. nach Billigkeit — 2.

V.

Vasall, beneficiarius
Vater, pater.
Vaterland, patria.
väterlich, patrius.
verabscheuen, detestor.
verachten, aspernor, despicio, contemno, alles Zeitliche — 1. Reichthum — 2. Alles — 3.
Verachtung, contemptus, contemptio, despectio, despicatus.
verächtlich, abjecte.
veralten, abolesco, obsolesco.
veraltet, abolitus, antiquus.
verändern, muto. den Ort, nicht die Art — das Glück ändert sich, 2. seinen Entschluß — 3. Zeit geben, seine Gedanken zu — 4.
verändern, vario.
veränderlich, mutabilis.
Veränderung, mutatio.
verbergen, abdo, abscondo, abstraho, celo, recondo, condo.
verbessern, corrigo, emendo, interpolo, perpolio.
Verbesserung, correctio.
verbiethen, interdico, prohibeo.
verbinden, abstringo, conspiro, obligo, obstringo, devincio. Einen mit Wohlthaten — .
Verbindung, Freundschaft, conjunctio.
verbleiben, resideo.
verblenden. excaeco.
verbluhen, defloresco.
verborgen, geheim, abditus, absconditus, reconditus.
verborgen liegen, lateo. der schlimme Mensch ist verborgen geblieben, 1. die Laster können nicht lange — 2. er wünschet — 3.
Verboth, interdictum.
verbrennen, comburo, concremo, exuro.
verbrennen, deflagro, conflagro.
verbunden, obligatus, adstrictus.
Verdacht, suspicio.
verdächtig, suspectus, suspicio.
verdammen, damno.
Verdammung, damnatio.
verdauen, concoquo, digero.
verdecken, obtego, tego. sein Laster — 1. eine Sache — 2.
verderben, perdo, depravo, corrumpo. die üblen Begierden — die Jugend, 1. Jugend leicht zu — 2. von andern — 3.
Verderben, das, exitium, interitus, pernicies, pestis, perdo, 2.
Verderber, corruptor.
verdienen, mereor, promereor.
Verdienst, meritum, promeritum.
verdorben, perditus.
verdrießen, male, 3. taedet, pertaedet, piget.
verdrießlich, odiosus.
Verdrießlichkeit, Beschwerlichkeit, molestia. einem — machen, 1. — bekommen, 3. sich entschlagen, — benehmen, 3. sich entschlagen.
Verdruß, fastidium, taedium.
Verdruß haben, fastidio.
verdunkeln, obscuro.
verehren, veneror.
vereinbaren, copulo.
vereinigt, einig, conjunctus.
verfahren, übel, procedo, vero.
verfassen, persequor. Ut. 5.
Verfassung, constitutio.
verfechten, propugno. das Vaterland.
Verfertiger, effector.
verfluchen, abominor, execror, devoveo.
Verfluchung, dirae.
verfolgen, insector, persequor, 1. insector, 2.
Verfolgung, persecutio.
verfügen, sich wohin, recipio. Ut. 1.
verführen, corrumpo, 2. 3. deprava, seduco.
Verführer, corruptor.
vergangen, praeteritus.
verganten, publico auctionor.
vergeben, irritus. — Arbeit, 1. — Hoffnung, 2.
vergebens, frustra. sich — bearbeiten, 1. bitten, 2. sich — freuen, 3.
vergeblich, leer, inanis.
vergehen, dilabor, evanesco.
vergelten, penso, remunero, repono, 4. compenso. Eines Verdienst — 1.
Vergeltung, remuneratio.
vergessen, excido obliviscor. einer — seines Elendes — 2.
Vergessenheit, oblivio. — der Nachlage, 1. — so vieler vornehmer Leute, 2. — des vergangenen Uebels, 3.
Vergleich, conventus, pactio, pactum. — treffen, paciscor.
vergleichen, aequiparo, comparo.
Vergleichung, comparatio.
vergnügt, contentus.
vergrößern, amplifico. das Reich — 1. etwas mit Worten — 2.
vergüten, restituo.
Verhältniß, proportio.
Verhängniß, fatum.
verharren, persevero, consto.
verhaßet, invisus, exosus, odiosus, invidiosus. — machen, facio, 4.

Digitized by Google

eren, depopulor, destruo. 3. po-
lor.
eerung, depopulatio, populatio.
hlen, dissimulo.
ißen, versprechen, promitto, spon-
o, recipio, 4.
eißung, Zusage, sponsio, promis-
, promissum, receptum.
ndern, intercludo, interpello,
opedio, retardo, remoror, impe-
. ich habe dich nicht wollen — 1.
en mit Besuchen — 2. ich werde dich
ht — 3. die Sache ist von ungefähr ver-
ndert worden, 4. üble Anschläge — 5.
ndert, distentus.
inderung, impeditio, remora.
ithen, caveo, averto, praecaveo.
gen, in die Flucht jagen, fugo.
ufen, vendo.
hren, perverto.
hrt, perversus.
agen, accuso.
einern, extenuo.
östen, versuchen, libo.
ndigen, nuntio.
chen, eludo, illudo, derideo, ex-
odo, rideo.
ngen, concupisco, cupio, deside-
. nichts als den Himmel — 1. —
ß du gelobt werden, 2.
angen, das, desiderium. — erwe-
n, 1. haben — 2. *item*: desidero, 2.
ingern, prorogo, extraho.
ängerung, prorogatio.
ssen, derelinquo, desero, relin-
o, seine Freunde — 2.
iugnen, abnego. Gott und den Glau-
n —
ben, violo, laedo. sich durch den
ll — 2. die Ehre — 4.
etzung, offensio, violatio.
eumden, calumnior, calumnia, ob-
ecto, infamo.
eumder, calumniator.
eumdung, calumnia, obtrectatio.
ebt, unmäßig, amo, 8.
eren, amitto, perdo.
ben, despondeo.
obniß, sponsalia.
ust, jactura.
ehren, adaugeo, augeo. — Neid,
— Reichthum, 4. — Begierde,
ierth, rc. 6.
nehrung, amplificatio.
iessen, temerarius.
einen, existimo, autumo, opinor,
ito.
indern, comminuo, diminuo.
ischen, permisceo, admisceo, com-
isceo.

Vermischung, admistio.
Vermittlerinn, conciliatricula, conciliatrix.
vermodert, putridus, putris.
Vermögen, facultas, opes, opulentia. nach äußerstem Vermögen, possum, 6.
vermuthen, suspicor.
vernachlässigen, negligo. — das Studieren, 1. sein Amt — 2. — Alles, 3.
Vernachlässigung, neglectio, neglectus.
vernehmen, accipio, 5.
verneinen, nego.
Verneinung, negantia, negatio, inficiatio.
Vernunft, ratio.
vernünftig, rationalis.
verordnen, decerno.
verpfänden, oppignero, pigneror.
verpflichten, obligo. sich einem — 1. sich hoch und theuer, 2.
verpflichtet, obligatus, adstrictus.
Verpflichtung, obligatio.
verprassen, obligurio.
verrathen, prodo. Alles den Feinden — 1.
Verräther, proditor.
Verrätherey, proditio.
verrichten, exequor, fungor, obeo, perfungor, sein Amt wohl — gero, 3.
verringern, attenuo, minuo.
verrücken, dimoveo.
verrückt im Kopfe, mens.
Vers, carmen.
versagen, denego.
versammeln, cogo, colligo, congrego.
Versammlung, coetus, collegium, concilium, concessus, — des Volkes, concio. — marianische, *congregatio mariana*. — der Kirche, *concilium oecumenicum*.
versäumen, negligo.
Versäumung, neglectio.
verschaffen, pario.
verschieben, amplio, prorogo, differo, eine Sache — 1. die Abreise — 3. auf den Sommer — 4. die Strafe — 5.
verschieden, varius.
verschicken, amando.
Verschickung, amandatio.
verschlagen, sagax.
Verschlagenheit, sagacitas.
verschlämmen, abligurio, devoro.
verschließen, praecludo.
verschlucken, absorbeo.
verschonen, parco. Eines — 1. der Kirchen — 2. unser gar nicht — 3.
Verschreibung, obligatio, syngrapha.
verschwenden, consumo, conturbo, dilapido, decoquo, comedo, prodigo. sein Erbtheil, — prodigus. 2. *it.* profundo, consumo, 1.

Digitized by Google

verschwenderisch, profusus, prodigus. über die Maßen — 1.
Verschwendung, luxus.
verschwiegen, tacitus.
Verschwiegenheit, taciturnitas.
verschwinden, evanesco.
verschwören, abjuro.
versenken, demergo, mergo.
Versicherung, cautio.
versiegeln, consigno.
versoffen, ebriosus, temulentus, vinolentus.
versöhnen, explo, reconcilio, pio, propitio, concilio.
Versöhner, conciliator.
Versöhnung, conciliatio, expiatio, plaeatio, reconciliatio.
versprechen, pollicor, recipio, 4.
Versprechen, das, promissum. — halten, 1. 2. *it.* exsolvo, servo, 2. — nicht halten, promissum, 3.
verständig, intelligens. — seyn, saepio.
Verstand, ratio, intellectio, intelligentia, ingenium, haben einen trefflichen, 1. übersteigt den — 2. anwenden — 3. haben einen reifen — judicium, 9.
verstecken, abdo, abscondo, occulto.
verstehen, perspicio, intelligo. Alles — 1. wohl — 3. sich heimlich mit einander, colludo.
Versteigerung, auctio.
verstellen, sich, simulo, simulatio.
Verstellung, dissimulantia, dissimulatio, simulatio.
verstopfen, oppilo.
verstopft, alvus, 6.
verstummen, s. erstummen.
Versuch, periclitatio, periculum. — thun, periclitor, 2.
versuchen, kosten, delibo, degusto.
versuchen, wagen, periclitor.
vertauschen, permuto.
vertilgen, aboleo, deleo.
Vertrag, conventum, pactio, pactum. reconciliatio. — einen machen, paciscor contraho, depaciscor, transigo. — nicht halten, 2. *it.* contraho.
verträglich mit einem umgehen, familiaris.
vertrauen, concredo, confido. — einem alle Heimlichkeiten, intimus.
Vertrauen, das, fiducia. — auf einen setzen.
Vertraulichkeit, consuetudo, necessitudo, usus, familiaritas — machen 1. in eine — kommen, 2. — leben, 3.
vertraut, familiaris, familiariter, intimus, 2.
vertreiben, extermino, ejicio, pro so, pello, aus der Stadt — 1. Feind — 2. den Verdruß, — abigo.
vertuschen, tego, 2.
verursachen, afferro, 2. conto, e to, 2.
verurtheilen, condemno.
Verurtheilung, damnatio.
verwalten, procuro, administ gemeine Wesen — 1. 2.
Verwalter, administrator, procurator.
Verwaltung, administratio, procu tio.
Verwandter, propinquus, affinis, gnatus, agnatus, contingo.
Verwandtschaft, affinitas, cogn propinquitas.
verwegen, temerarius, temerarie.
Verwegenheit, temeritas.
verweigern, recuso.
verweilen, consisto, 2. commoror, m ror.
Verweilung, cunctatio.
Verweis, reprehensio, objurgatio.
verweisen einem etwas, reprehendo, jurgo, exprobro.
verweisen, relego.
Verweisung, proscriptio, relegatio.
verwelken, marceo.
verwerfen, abjicio, rejicio, reprobo, repudio.
verwickeln, implico.
Verwiesener, exul.
verwilligen, bewilligen, annuo, permit
verwirren, agito, 2. conturbo, pertu bo, turbo, — es hat mich, 3.
verwirrt, turbulentus, turbidus. zugehen, turbo. 1. im Gemüthe, p turbo.
Verwirrung, turba, 2. — aller Sach perturbatio, 2.
verwünschen, devoveo.
verwünscht, devotus.
Verwünschung, devotio.
verwüsten, conculco, destruo, pop lor, vasto, das ganze Land, — 1. H feindliche — 2. Alles, — 3.
Verwüstung, vallatio.
verwunden, vulnero.
verwundern sich, miror, admiror, die Beredsamkeit.
Verwunderung, admirabilitas, admir tio, miratio.
verwundet, faucius.
verzagen, concido.
verzagt, ignavus, infractus.

Digitized by Google

innen, sepio.
hren, absumo, consumo.
eihung, venia.
gern, extraho.
ckt, abstractus, *ecstasis.*
zweifeln, despero.
zweifelung, desperatio.
, pecus.
multo, multus.
iltig, multiplex.
rbig, versicolor.
l, avis, volucris.
, gens, populus.
, plenus. — mit Soldaten.
ringen, perago, perficio.
nden, defungor, perfungor, ab-
lvo. ein Werk — 1. eine Sache —
3.
ender, confector, perfector.
endung, confectio.
ommen, absolutus, perfectus. —
dann.
kommenheit, absolutio, perfectio.
ommentlich, absolute, perfecte.
ferne, eminus.
Grund aus, radicitus, stirpitus.
hinnen, hinc.
neuem, de integro.
nöthen seyn, oportet, opus est.
Statten gehen, evenio, succedo,
edo. wohl — 5. übel — 6.
, ante, prae.
bedeuten, portendo.
rbedeutung, omen.
bereiten, praeparo.
rbereitung, praeparatio.
bestimmen, praefinio.
rbild, exemplar.
rfahren, majores.
rgang, antecessio.
rgänger, antecessor.
geben, prae me fero.
rgebirg, promontorium.
gehen, antecedo.
rhaben, propono, propositum.
rhang, velum.
rhaus, atrium, vestibulum.
her bedenken, praemeditor.
her gehen, anteeo, antegredior.
her merken, praesentio.
her nehmen, praecipio.
her sehen, provideo. — die Anschlä-
ge des Feindes.
riges Tages, pridie.
rkehren, anteverto.
rkommen, antevenio, anticipo, prae-
verto, praevenio. dem Uebel —
rlassen, admitto.
rlaufen, praecurro.
Vorläufer, praecursor, prodromus.
vorleuchten, praeluceo.
Vormittägig, antemeridianus.
Vormund, tutor.
vornehmen, sich etwas, constituo, propono, 1. 3.
Vornehmste, einer der — primarius, praecipuus, princeps, optimus, proceres.
Vorrath, penus.
Vorrecht, praerogativa.
Vorrede, praefatio, prooemium.
vorsagen, divino, praedico, praesagio.
Vorsatz, propositum — nicht ändern — abweichen.
vorschreiben, praefinio, praescribo.
Vorschrift, formula, praescriptio, praescriptum.
vorsehen, praevideo, prospicio, provideo.
vorsetzen, antepono, praeficio, praepono, die lateinische Sprache anderen —
vorsichtig, cautus, providus.
Vorsichtigkeit, providentia. göttliche —
vorsingen, praecino.
Vorstadt, suburbium.
vorstehen, praesideo, praesum.
Vorsteher, praeses.
vorstellen, propono. sich das Bildniß des Vaters. — Alles im Gedanken — cogitatio, 3.
vor Tag, antelucanus.
Vortrag, propositio.
Vortragen, praefero, praepono.
vortrefflich, excellens, insignis, praeclarus, egregius, egregie, eximius, optimus, praecellens, praestabilis.
Vortrefflichkeit, praestantia.
Vorurtheil, praejudicium.
Vorwand, unter dem, praetexo, nomen.
vorweinen, opploro.
vorwenden, causor, perhibeo, praetendo, praetexo.
vorwerfen, objicio.
Vorzeichen, significo, 2.
vor Zeiten, quondam.
vorziehen, antefero, antepono, praepono.
Vorzug, praerogativa, principatus.

W.

Waare, merx.
Wache, custodia, excubiae, vigiliae.
Wache halten, excubo.
wachen, invigilo, vigilo. fleißig — 1.
Wachs, cera.
Wächter, vigil.

Digitized by Google

wachsam, vigil, vigilans.
Wachtmeister (General-), oder, General-Major generalis, 4.
Waffen, arma, bereiten — 1. ergreifen — 2.
Wage, libra, statera, trutina.
wagen, audeo, periclitor.
Wagen, der, carpentum, currus, vehiculum.
Wagengeleise, orbita.
wägen, libro, pondero, pendo.
währen, duro.
wälzen, volvo, voluto, converto, 2.
Wärme, calor, große — 2. nimmt zu — 3. läßt nach — 4.
wärmen, calefacio.
Wahl, electio, optio.
wahnwitzig, delirus.
wahr, wahrhaftig, verus, vero.
Wahrheit, veritas. ich sehe mehr auf die — 1. sagen die — 2.
wahrnehmen, perspicio.
wahrsagen, auguror, vaticinor, ariolor.
Wahrsager, ariolus, divinus, 2.
Wahrsagung, vaticinatio, ariolatio.
wahrscheinlich, probabilis, verisimilis.
Wahrscheinlichkeit, probabilitas, verisimilitudo.
Wallfahrt vornehmen, peregrinor, 2.
Wald, silva.
Wand, paries.
wandern, migro. aus der Stadt — gern in der Fremde, peregrinor, 1.
Wanderschaft, peregrinatio.
Wandlung in der heiligen Messe, *consecro S. Hostiam.*
wankelmüthig, inconstans.
Wankelmüthigkeit, inconstantia.
wanken, haesito, titubo, vacillo.
warm, calidus. — seyn, caleo — werden, calesco, — halten, foveo,
Warte, specula.
warten, exspecto, praestolor.
warum? cur, quare?
was? quid?
waschen, lavo.
Wasser, aqua, unda.
Wasserwirbel, gurges.
Wechsel, collybus, argentaria.
Wechsler, argentarius, mensarius.
wechselweise, alternus.
Weg, via. harter — 1. sich einen — machen, 2. — zu Ehrenämtern, aditus.
wegen, ob, propter.
wegführen, abduco, aveho.
weggehen, abeo, abscedo, discedo.
wegnehmen, abripio, adimo, aufero, eripio.
wegräumen, amoveo, removeo.
wegreißen, avello.
wegrufen, avoco.
wegschicken, amando.
wegtragen, asporto.
wegwerfen, rejicio, projicio.
Wegzehrung, viaticum.
Wehklage, lamentatio, lamentum.
wehklagen, lamentor.
wehe thun, laedo, 3.
Weib, mulier, böses, — 1. [illegible] — 2. altes — anus.
weibisch, effeminatus, femineus, muliebris.
weich, mollis — machen, mollio.
Weiche, mollitudo.
weichen, cedo. die Feinde — 1. [illegible] Homer allein, 2. aus dem Weg — 4. einem geringeren — 8.
weichlich, effeminatus. — machen, effemino.
Weichlichkeit, molitia.
Weichling, mollis.
Weide, pascua, pastus.
weiden, pasco.
weigern sich, detrecto, gravor, recuso, renuo, tergiversor.
Weigerung, recusatio, tergiversatio.
Weihbischof, *coadjutor episcopi.*
weihen, consecro. eine Kirche — dedico, 1.
Weihnachten, *Nativitas Christi.*
Weihwasser, *aqua benedicta.*
Weile, mora. die Sache braucht — 3.
Wein, vinum.
weinen, fleo, ploro, lacrimo, [illegible] zu — 1. nicht aufhören — 1. [illegible] — 3.
Weingarten, vinea, vinetum.
Weinlese, vindemia.
Weinstock, vitis.
Weintraube, uva.
weise, klug, sapiens.
weiß, albus, candidus. — seyn, candeo.
Weise, Art, ratio, modus. [illegible] auf die — 1. auf was — 2. *item*: quemadmodum.
Weisheit, sapientia.
weislich, sapienter.
weissagen, divino, praedico, vaticinor.
Weissager, vates.
Weissagung, divinatio, oraculum, praedictio, praedictum.
weit, amplus, laxus.
Weite, laxitas, intervallum, spatium.
Wellen, fluctus.
Welt, orbis, mundus. so geht es [illegible] der — 1. so lange gestanden die — 1 stehen wird — 3. alles, was in der — ist, 4. schicken in die — 5.

Digitized by Google

elfkind, mundanus, 2.
ltlich, mundanus. — Dinge, 1.
eltmeer, Oceanus.
eltweiser, philosophus.
eltweisheit, philosophia. in der zunehmen, proficio.
nn, si.
nn nicht, nisi.
nden, converto, verto.
nig, exiguus, parum, paucus. — vortreffliche Männer.
nig, gar, aliquantulum.
enigkeit, paucitas.
nigstens, minimum.
rben, conduco, cogo, conscribo, copia, miles, conquisitio.
erber, conquisitor.
erbung, delectus, 2.
rden, fio, ein Oberster — 3.
rfen, jacio.
rfen, zu Boden, affligo, sterno, prosterno.
erk, opus, operatio.
erkmeister, molitor.
erkstatt, fabrica, officina.
erkzeug, instrumentum.
erth, pretium, pondus, 2.
rth, nicht seyn, indignus. der Liebe — 2. der Gnade — 3.
etter, tempestas, übles — 1.
etzstein, cos.
wtig, momentum, 2. ponderosus.
der, entgegen, a, contra, adversus.
derfahren, accido, evenio.
iderhall, echo.
derlegen, confuto, refello. eines anderen Beweisgründe — den Urheber des Irrthumes — refuto.
derrathen, dissuadeo.
iderruf, palinodia.
derrufen, revoco, *it.* palinodia.
iderrufung, reclamatio, retractatio.
iderfacher, adversarius.
derfetzen, intercedo, 2. oppono.
derfinnig, morosus, dissentaneus.
iderfinnigkeit, morositas.
derspänstig, contumax.
derfprechen, contradico, obloquor, reclamo.
iderstand thun, resisto. der Kühnheit — 1. dem Feinde — 2.
derstehen, obluctor, repugno, resisto.
derstreben, obnitor, repugno.
der Willen, ingratiis.
drig, contrarius, adversus. — Zufälle — Meinung, dissentio, 3. — gesinnet seyn, dissentio.
e, quomodo, sicut.
wieder, wiederum, rursum.
wieder bringen, refero.
wieder ersetzen, restituo.
wiederfallen, recido. in die vorigen Laster —
wieder geben, reddo, redhibeo.
wiederhohlen, iterum, repeto. eine Sache vom Anfange — 1. die unteren Schulen — 2. immer das vorige — 3.
Wiederhohlung, repetitio.
wieder lebendig werden, revivisco.
wiederum, iterum, rursus.
Wiegen, cunabula, cunae.
Wiese, pratum.
wiewohl, quamvis, quanquam, quantumvis.
wild, ferus, silvester. wilde Art, feritas.
Wille, voluntas. eines Anderen — gehorchen, 1.
willfahren, obsequor, gratificor. seinen Freunden, 1.
willfährig, prolixus.
Willfahrung, obsequium.
Wind, ventus. wird heftiger — 1. gelinder — 2. — leget sich, 3. wir haben guten — 4. widriger — 5. —
Wink, nutus.
Winkel, recessus, 2.
winken, innuo.
Winter, hiems.
Winter-Quartier, hiberna.
Wirbelwind, turbo.
Wirkung, effectus, operatio.
Wirth, caupo.
Wirthshaus, taberna, caupona.
wissen, scio. ich weiß deine Anschläge, 1. — was zu thun, 2. — daß ich Feinde habe, 8. nichts von der Sache, 4. wissen, nicht, nescio, ignoro.
Wissenschaft, litterae, scientia. — er hat große — 2. sich auf dieselben legen, applico,
Witwe, vidua.
Witwenstand, viduitas.
Witz, sagacitas.
witzig seyn, sapio.
wo, ubi.
Woche, hebdomas. Charwoche.
wohin? quo.
wohlauf! macte.
wohlauf, gesund, salvus.
wohlberedt, eloquens.
Wohlredenheit, eloquentia.
Wohlstand, incolumitas, prosperitas.
Wohlthat, beneficium. — begehren, 1. — erweisen, 2. — empfangen, 3. — erwiedern, 4. der — eingedenk seyn, 5. — vorwerfen, 6.

Digitized by Google

wohl wollen, volo.
wohnen, habito, sedes, 2.
Wohnung, sedes.
wo immer, ubicunque.
Wolke, nubes.
Wolle, lana.
wollen, volo. dieses allein — 1. wenn du willst, 2. auf die Handelschaft legen — 3.
wollen, nicht, nolo. — weiter fortfahren, 1. Vertrag eingehen — 2.
Wollust, luxuria, voluptas. 1. sich der — ergeben, 2. *it.* luxuria. — hat Viele zu Grunde gerichtet, 3.
wollüstig, voluptarius.
Wort, vocabulum, verbum. — werden nicht abgehen, 2. von — zu — 4. auf mein — 5.
Wortgepränge, verbum, 2.
Wortstreit, haben, disputo. worüber ist der — 2.
Wucher, fenus, usura.
wuchern, feneror.
Wunde, vulnus. nicht große — 1. unheilbare — 3. an — sterben, 2.
Wunder, miraculum. — wirken, 1.
wunderbar, admirabilis, portentosus, mirus, mirabilis.
wundern, miror.
wundersam, mire, mirifice.
wunderthätig, miraculum.
wunderwürdig, mirandus.
Wunderzeichen, ostentum, portentum, prodigium.
wund machen, exulcero.
Wundmahl, cicatrix.
Wunsch, optatio, optatum, votum, nach Wunsch, optato.
wünschen, cupio, opto, precor. Glück auf die Reise — 3. langes Leben — 4. Uebels — 4. 6.
Würde, dignitas. Acht haben auf die — 1. Alles nach Maß der — thun, 2. eines Anderen — besorgen, 3. — erhalten, 4. — beschützen, 5. — verletzen, 6. — suchen, 7. — verleihen, 8. zur — gelangen, 9. — seyn, 10. — verlieren, 11. — ablegen, 12. — verhindert werden, 13. — wiederum überkommen, 14. — vermehren, 15.
würdig, dignus.
würdigen, dignor.
Wurf, jactus.
Würfel, alea, tessera, talus.
würgen, strangulo, suffoco.
Wust, Unflath, sordes.
Wurzel, radix.
Wuth, rabies, saevitia.
wüst, öde, vastus.
Wüsteney, vastitas.
wüthen, furo, saevio.
wüthend, furens, furiosus, rabidus.

Z.

Zaghaftigkeit, abjectus.
Zahl, numerus.
zahlen, pendo, solvo. — freilich, nicht können — 2.
Zählen, adnumero, numero, pendo.
zahlreich, numerosus.
zahm, heimisch, cicur.
zähmen, domo, contineo, edomo, frango, refreno.
Zahn, dens.
Zank, jurgium, concertatio, contentio, rixa.
Zähren, fletus, lacrima. — ausweichen, 1. — vergießen, 2. — einhalten, 3. vor — nicht schreiben können, 4.
zanken, hadern, altercor, contendo, litigo rixor.
zart, tener.
Zartheit, teneritudo.
zärtlich, delicatus.
Zauberer, magus, veneficus.
Zauberey, veneficium.
Zauderer, cunctator.
zaudern, cunctor.
Zaum, frenum.
zäumen, Einhalt thun, coërceo, frenos comprimo, contineo, cohibeo, refréno.
Zaum, sepimentum, septum.
Zeichen, signum — eines guten Gemüthes, 1.
zeigen, monstro, ostendo.
Zeit, tempus ungelegene — 1. dunkle — 2. des Glückszustandes — 3. zur kurze — 4. nicht — haben, 5. sich in die — schicken, 6. *item*: accomodo, cedo. — zubringen mit Studiren, 7. mit der — 8. wann — seyn wird, 9.
zeitig, reif, maturus. — werden, maturesco.
Zeitigung, maturitas.
zeitlich, mature, tempestive.
Zeitung, novus. gute — 1. üble — 2. ungewisse — 3. unglaubliche — 4.
Zelt, tabernaculum, tentorium.
zerbrechen, infringo.
zerbrochen, fractus.
zerfließen, liquefio, liquesco.
zerknirscht, contritus.
zernagen, corrodo.
zernichten, redigo, concido.
zerreiben, contero.
zerreißen, lacero, discerpo, disrumpo, conscindo. die Brücke — destruo.

Digitized by Google

nnen, diffluo.
ütung, perturbatio.
hneiden, discindo, conscindo.
ören, convello, demolior, disturb, everto, destruo.
ringen, dissilio.
reuen, dispergo, dissipo.
reuet, in Gedanken, distractus.
trennung des Gemüthes, distractio.
heilen, dispertio, divido.
rennen, abjungo, dirimo.
reten, obtero.
ge, testis. Augenzeuge, oculatus.
gen, procreo, progenero, progigno.
gniß, testificatio, testimonium.
en, traho, adtraho. hinaus — disero, 2. von einander — distraho.
, meta, scopus.
setzen, definio.
rde, decus, ornatus, nitor, ornamentum.
en, como, orno.
en, loben, decoro, colo.
lich, concinnus, decorus, elegans, eleganter, festive.
rlichkeit, concinnitas, elegantia.
mer, conclave.
ß, census, usura.
hen, sibilo, das — sibilus.
ren, fürchten, horreo, paveo, trepido, tremo.
ll, portorium, vectigal.
lbar, vectigalis.
llner, portitor.
rn, bilis, ira. zum — bewegen, 1. großen — fassen, 2. — auslassen, 3. — läßt nach, 4. — fahren lassen, 5. — stillen, 6.
rnig, iratus, iracundus, stomachosus, — seyn irascor. — werden, iracundia.
rnmüthig, iracundus.
rnmüthigkeit, iracundia.
bringen, dego, consumo. — die Zeit mit Müßiggehen.
acht, honestas, disciplina. eine gute — halten, 1. — hat abgenommen, die alte scharfe — wiederum einführen, 3.
chtigen, castigo.
cken, stringo.
t dem, daneben, adhaec.
eignen, adscribo, mancipo, attribuo, vendico.
nfall, casus. widriger — adversus.
nfliegen, advolo.
nflucht, perfugium, profugium, refugium, praesidium — nehmen, confugio.
nfrieden, contentus.
zufrieden seyn, acquiesco.
zufügen ein Leid, malefacio, 1.
zuführen, adveho, subveho.
Zufuhr, subvectio.
Zugang, aditus.
zugegen, coram.
Zügel, habena.
Zügen, letzte, agonia.
zugleich, simul.
zu geschweigen, nedum, praetermitto.
zugethan, geneigt, affectus.
zu Grunde gehen, intereo, rodigo, pereo. wir Alle — 1. es muß Alles — 2. alles Zeitliche — 3. meinethalben Geld und Gut — 4.
zuhören, adhibeo, ausculto.
Zuhörer, auditor, auscultator.
zulassen, concedo, admitto. wenn es die Zeit — 2.
zulassen, verwilligen, concedo, permitto. einem etwas —
Zulauf, concursus.
zulaufen, occurro.
Zunahme, cognomen.
zunehmen, cresco, proficio.
Zuneigung, propensio.
Zunft, tribus.
Zunftmeister, tribunus.
Zunge, lingua.
zurichten, übel, affligo.
zurufen, acclamo.
Zurufen, das, acclamatio.
zurüsten, paro, orno, adorno.
zurück, retro.
zurück bringen, reporto.
zurück denken, recogito.
zurück führen, reduco.
zurück kehren, recerto, redeo. zu euch — 1. nach Hause — 2. in vorige Gewohnheit — 4.
Zurückkunft, reditus.
zurück nehmen, recipio.
Zurück sehen, respicio.
zurück stellen, restituo
zurück tragen, reporto.
Zusage, pollicitatio, receptum.
zusagen, addico, promitto.
zusammen binden, colligo, as.
zusammen bringen, contraho, redigo.
zusammen drücken, comprimo.
zusammen fügen, applico, coagmento, jungo, adjungo, conjungo, conjugo, conglutino.
Zusammenfügung, coagmentatio, compositio, compages, conglutinatio.
zusammen führen, conduco.
zusammen fließen, confluo.
zusammen geben, Eheleute, matrimonium.

Digitized by Google

zusammen gemacht, compositus.
zusammen gewachsen, concretus.
zusammen gießen, confundo.
zusammen kommen, coëo, convenio.
Zusammenkunft, conventus, congressus, congressio.
zusammen laufen, concurro, concurso.
Zusammenlaufen, das, concursus, concursio, concursatio.
zusammen rechnen, computo.
Zusammen rottiren, conspiratio.
zusammen rufen, convoco, cogo, 2.
Zusammenrufung, convocatio.
zusammen scharren, corrado.
zusammen schreyen, conclamo.
zusammen schwören, conjuro.
Zusammenschwörung, conjuratio.
zusammen setzen, compono, dispono, conjungo.
zusammen suchen, conquiro.
zusammen tragen, congero, confero, aggero.
zusammen treten, congredior.
zusammen wälzen, agglomero.
Zusammenziehung, contractio.
zusammen zwingen, coarcto.
Zusatz, accessio, additamentum, adjunctio, appositio, corollarium.
zuschmeicheln, adrepo.
zuschreiben, acceptus, adscribo. einem den Sieg — 1. das Lob — 2. ita derivo, die Schuld, 3.
zusehen, schauen, specto.
Zuseher, spectator.
zusetzen, addo, appono.
zuspitzen, fastigio.
zusprechen, den Handel gerichtlich, adjudico, addico.
Zustand, conditio, res, 2.
zutrinken, propino.
Zutritt, accessus.
Zuversicht, fidentia, fiducia.
zuvor, antea.
zuwachsen, accresco.
zuwider, contrarius.
zuwider seyn, adversor.
Zwang, coactus.
zwar, equidem.
Zweifel, ambiguitas, dubium.
zweifelhaftig, anceps, dubius, ambiguus.
zweifeln, ambigo, dubito, haereo, hesito, pendeo, 2.
Zweig, frondes, ramus.
Zweck, Ziel, Absehen, scopus.
zwingen, cogo. ich habe es gezwungen gethan.
Zwietracht, dissidium.
Zwischenkunft, interpositus.
Zwischenraum, intervallum.

Digitized by Google

dem Verleger dieses Werkes ist auch erschienen:

Franz Xav. Schönberger's,

ors der freyen Künste und Philosophie, k. k. Vice-Directors der Gymnasialudien in N. Oesterreich und des k. k. Convictes, Präfects des akademischen Gymnasiums in Wien,

lateinisch-deutsches und deutsch-lateinisches

a n d - L e x i k o n,

v o r n e h m l i c h f ü r S c h u l e n,

neuem durchgesehen, verbessert und mit den medicinischen, juridischen id technischen, wie auch den Wörtern aus dem Mittelalter vermehrt heraus gegeben.

Mit des Verfassers Porträt. Drey Bände.

Damit ein Wörterbuch in den Staaten des österreichischen Kaiserms, wo auch die philosophischen, theologischen, medicinischen, und zum eil auch die juridischen Studien in lateinischer Sprache gelehrt werden, 1 Nahmen eines Schul-Lexikons wirklich verdiene, glaubte der Herauser mit den bloß classisch-lateinischen Wörtern sich nicht begnügen zu ıfen, wenn er den Studierenden nicht ein Lexikon liefern wollte, das ıen, wenn auch nicht ganz unbrauchbar, doch gewiß zu ihrem Bedürfnisse bt zureichend wäre, er mußte also auch die Latinität des mittleren italters, wie auch einige in anderen Lexicis weggelassene Wörter ıes besseren Alters, z. B. Arnica u. d. m. hier aufnehmen, damit Je: in diesem Lexikon jene Belehrung finden möge, die er darin zu suchen rechtiget ist. Auch auf die Geschäftsmänner mußte Rücksicht genommen rden. Da in den österreichischen Staaten viele Geschäfte in lateinischer prache verhandelt werden, wozu die Kenntniß der lateinischen Sprache s mittleren Zeitalters unumgänglich nothwendig ist, so durfte man sich mit m classischen Latein allein nicht begnügen. Dem Einwurfe, daß dadurch oletarisches mit classischem Latein vermengt, und mit diesem leicht verwechlt werden könne, wird dadurch begegnet, daß bey jedem Worte beygesetzt / wer sich desselben bedient habe. Die Schriftsteller der classisch n Latinit sind, dem Nahmen nach, selbst Knaben zu bekannt, als daß sie über e Echtheit oder Unechtheit eines Wortes in Verlegenheit seyn sollten, wenn y dem einen Cicero, bey dem andern Medici angezeigt ist.

Auch in Rücksicht der alten Geographie glaubt der Herausgeber sich ıdurch verdient zu machen, daß er überall, wo es möglich ist, den alten)enennungen auch die heutigen beysetzt, wodurch mehr Licht, als durch weitiufige Beschreibungen der Lage des Ortes, in das Studium der Geographie

Digitized by Google

und Geschichte gebracht wird. Wenn man z. B. bey Juvenals [illegible] heutige Benennung Trafalgar lieset, so weiß jeder beym erste[illegible] die Lage desselben, indem er sich gewiß dabey der berühmten [illegible] erinnert, in der Nelson, gleich dem Epaminondas, als Sieger den [illegible] Tod fand.

Am Ende des Lexikons ist das Verzeichniß der Städte, Flüsse u. [illegible] angemerkt; damit man nach der alphabethischen Ordnung der deutschen [illegible] nennungen die lateinischen auffinde. Dann folgt noch der Anhang [illegible] römischen Kalender, verglichen mit dem unsrigen.

Schellers und Bauers

lateinisch-deutsches und deutsch-lateinisches

Taschenwörterbuch

vornehmlich zum Gebrauche der Schulen,

wie auch

für diejenigen, denen eine Kenntniß der lateinischen Sprache [illegible] und nützlich ist.

Verbessert und mit einem Nachschlage-Buche der eigenen Nahmen [illegible]

von

F. X. Schönberger.

Neue ganz correcte Ausgabe. Zwey Bände.

Ernesti's

Versuch einer allgemeinen Synonymik

in einem

Handwörterbuche

in synonymischen Wörtern der classischen Sprache,

und

ganz correct und verbessert herausgegeben

von

Fr. X. Schönberger.

3 Theile.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

YC 51746

Digitized by Google

Digitized by Google